13
4 L
13

60 13

13.4 E.28

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONUM RECENTIORUM

A PAULO RUBEO J. C. ROMANO

Selectarum,

PARTIS NONÆ

Tomus Secundus.

Ab Anno M.DC.XLIV. uſque ad totum Annum M.DC.XLVI.

Cum nonnullis Annotationibus ejuſdem RUBEI, & Deciſionibus olim reſecatis, ſuis locis nunc reſtitutis.

NECNON ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Neceſſariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

I N D E X
D E C I S I O N V M
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hoc Tomo Secundo Partis Nonæ Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes digeſtus.

A

ALerien. Canonicatus, Lunæ 27. Nouembris 1645. *Leone Veroſpio*, deciſ. 374.

Ampurien. ſeù Ciuitaten. Archipresbyter. Veneris 14. Decembris 1646. deciſ.433.

Anconitana Bonorum, Veneris 13. Ianuarij 1645. deciſ.320.

Ariminen. Dotis, Veneris 4. Maij 1646. *Veroſpio*, deciſ.403.

Ariminen. Saluiani, Mercurij 30. Maij 1646. *Bichio*, deciſ.408.

Ariminen. Pecuniaria, Veneris 22. Iunij 1646. *Arguelles*, deciſ.413.

Auenionen. Fideicommiſſi, Veneris 17. Ianuarij 1645. *Veroſpio*, deciſ.327.

Auenionen. Hæreditatis, Lunæ 5. Martij 1646. *Roias*, deciſ.390.

Auenionen. Fideicommiſſi, Lunæ 30. Aprilis 1646. *Veroſpio*, deciſ.401.

Auenionen. ſeù Auriacen. Molendini, Veneris 14. Decembris 1646. *Leone Veroſpio*, deciſ. 435.

B

Barchinonen. Canonicatus, Veneris 15. Decembris 1645. *Roias*, deciſ.375.

Barchinonen. Canonicatus, Lunæ 26. Februarij 1646. *Roias*, deciſ.389.

Barchinonen. Exemptionis, Mercurij 13. Iunij 1646. *Corrado*, deciſ.412.

Barchinonen. Iuriſdictionis, Mercurij 4. Iulij 1646. *Bichio*, deciſ.423.

Barchinonen. Parochialis, ſeù Vicariæ, Veneris 10. Februarij 1646. *Corrado*, deciſ. 330.

Baren. ſeù Nullius Pecuniaria, Veneris 26. Maij 1645. *Cerro*, deciſ.348.

Bituntina Cenſus, Lunæ 27. Nouembris 1645. *Corrado*, deciſ.373.

Bononien. Dotis, ſeù Pecuniaria, Veneris 17. Aprilis 1646. *Bichio*, deciſ.398.

Bononien. Beneficij, Lunæ 29. Maij 1645. *Bichio*, deciſ.350.

Bononien. de Berois, Lunæ 18. Februarij 1641. *Carrillo*, deciſ.463.

Bononien. de Berois, Veneris 28. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ.470.

Bononien. Fideicommiſſi, Veneris 16. Martij 1640. *Bichio*, deciſ.451.

Bononien. Fideicommiſſi, Lunæ 30. Iunij 1640. *Roias*, deciſ.449.

Bononien. Fideicommiſſi, ſeù Domus, Lunæ 30. Aprilis 1646. *Bichio*, deciſ.399.

Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis, Lunæ 4. Maij 1643. *Carrillo*, deciſ.488.

Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis, Veneris 18. Maij 1646. *Roias*, deciſ.454.

Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs, Veneris 23. Martij 1640. *Ghiſlerio*, deciſ. 452.

Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs, Mercurij 13. Iunij 1640. *Ghiſlerio*, deciſ. 456.

Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs, Lunæ 3. Decembris 1640. *Veroſpio*, deciſ. 458.

Bononien. Fideicommiſſi de Pancaldis, Lunæ 11. Martij 1641. *Panzirolo*, deciſ. 467.

Bononien. Fideicommiſſi de Pancaldis, Veneris 19. Iunij 1643. *Cerro*, deciſio 490.

Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis, Die 4. Martij 1641. *Panzirolo*, deciſ.465.

Bononien. Fideicommiſſi de Vizzanis, Lunæ 4. Maij 1642. *Bichio*, deciſ.487.

Bononien. Locorum Montium, Veneris 23. Februarij 1646. *Ghiſlerio*, deciſ.388.

Bononien. Pecuniaria, Veneris 26. Maij 1645. *Bichio*, deciſ.349.

Bononien. Pecuniaria, Veneris 19. Ianuarij 1646. *Bichio*, deciſ. 381.

Bononien. Pecuniaria de Lambertinis, Lunæ 13. Februarij 1645. *Veroſpio*, deciſ. 335.

Bononien. Prædij, Lunæ 21. Maij 1640. *Ghiſilerio*, deciſ. 455.

Bononien. Reſciſſionis contractus, Mercurij 28. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ. 364.

Bononien. Succeſſionis, Veneris 4. Maij 1646. *Bichio*, deciſ. 402.

Bouen. Abbatiæ, Lunæ 3. Iulij 1645. *Arguelles*, deciſ. 371.

Brittinorien. Fideicommiſſi, Lunæ 29. Maij 1645. *Roias*, deciſ. 351.

Brittinorien. Fideicommiſſi, Veneris 20. Aprilis 1646. *Roias*, deciſ. 396.

C

Caietana Bonorum, Lunæ 3. Decembris 1646. *Cerro*, deciſ. 427.

Camerinen. Penſionis, Lunæ 12. Maij 1642. *Roias*, deciſ. 480.

Caſertana Penſionis, Veneris 31. Martij 1645. *Bichio*, deciſ. 343.

Ciuitatis Plebis Penſionis, Veneris 5. Maij 1645. *Bichio*, deciſ. 345.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linares, Lunæ 26. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ. 363.

Cæſarauguſtana Parochialis de Maella, Lunæ 3. Iunij 1641. *Panzirolo*, deciſ. 468.

Caſanaten. Cenſuum, Veneris 9. Iunij 1645. *Corrado*, deciſ. 353.

Caſenaten. ſeu Sarſinaten. Laudemiorum, Lunæ 30. Aprilis 1646. *Ghiſilerio*, deciſ. 400.

Compoſtellana Parochialis, Veneris 10. Februarij 1645. *Veroſpio*, deciſ. 329.

E

Eugubina Dotis, Veneris 9. Maij 1642. *Roias*, deciſ. 478.

Eugubina Dotis, Veneris 6. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 482.

Eugubina Erroris Calculi, Lunæ 10. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ. 496.

F

Fanen. Prædij, Veneris 9. Maij 1642. *Carrillo*, deciſ. 477.

Fanen. Prædij 23. Ianuarij 1641. *Panzirolo*, deciſ. 462.

Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij, Mercurij 5. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 430.

Fauentina Beneficij, Veneris 15. Iunij 1640. *Panzirolo*, deciſ. 493.

Fauentina Beneficij, Lunæ 1. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 498.

Fauentina Beneficij, Veneris 17. Iunij 1639. *Panzirolo*, deciſ. 446.

Firmana Codicillorum, Mercurij 28. Iunij 1645. *Ghiſilerio*, deciſ. 369.

Firmana Codicillorum, Lunæ 13. Nouembris 1645. *Ghiſilerio*, deciſ. 372.

Firmana Penſionis, Veneris 12. Maij 1642. *Bichio*, deciſ. 479.

Frequentina Decimarum, Lunæ 28. Nouembris 1639. *Ghiſilerio*, deciſ. 448.

G

Gadicen. Fructuum, Mercurij 4. Iulij 1646. *Meltio*, deciſ. 421.

Gerunden. Capellaniæ, Veneris 27. Ianuarij 1645. *Bichio*, deciſ. 326.

Gerunden. Capellaniæ, Lunæ 20. Martij 1645. *Bichio*, deciſ. 342.

I

Ianuen. Profeſſionis, Mercurij 28. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 370.

Ianuen. Separationis Thori, Lunæ 16. Ianuarij 1645. *Meltio*, deciſ. 323.

Ianuen. Separationis Thori, Mercurij 24. Ianuarij 1646. *Meltio*, deciſ. 382.

Ianuen. Separationis Thori, Lunæ 25. Iunij 1646. *Meltio*, deciſ. 414.

Interamnen. Fideicommiſſi, Veneris 14. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 437.

L

Lucana Iuriſpatronatus, Veneris 2. Ianuarij 1645 *Ghiſilerio*, deciſ. 321.

Lucana Legati, Lunæ 15. Martij 1645. *Peutingerio*, deciſ. 338.

M

Maceraten. Redditionis rationis, Veneris 17. Martij 1645. *Meltio*, deciſ.341.

Marſicen. Iuriſdictionis, Lunæ 27. Ianuarij 1645. *Bichio*, deciſ.325.

Mechlinen. Nullitatis Matrimonij, Lunæ 16. Martij 1646. *Corrado*, deciſ.395.

Mediolanen. Cimiliarchatus, Veneris 10. Martij 1645. *Peutingerio*, deciſ.337.

Mediolanen. Penſionis, Mercurij 31. Ianuarij 1646. *Bichio*, deciſ.500.

Mediolanen. Penſionis, Mercurij 27. Iunij 1646. *Bichio*, deciſ.418.

Meleuitana Antianitatis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Leone Veroſpio*, deciſ.492.

Meleuitana Hæreditatis, Lunæ 19. Februarij 1646. *Roias*, deciſ.386.

Meleuitana Hæreditatis, Lunæ 17. Decembris 1646. *Roias*, deciſ.440.

Meleuitana Tenutæ, Lunæ 26. Iunij 1645. *Peutingerio*, deciſ.362.

Meleuitana Tenutæ, Veneris 12. Ianuarij 1646. *Peutingerio*, deciſ.378.

Meſſanen. Decanatus, Veneris 13. Februarij 1645. *Ghiſilerio*, deciſ.332.

Montis Alti Beneficij, Mercurij 28. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ.366.

Montis Alti Prioratus, Veneris 15. Decembris 1645. *Bichio*, deciſ.377.

Mutinen. Dotis, Mercurij 16. Ianuarij 1641. *Panzirolo*, deciſ.460.

N

Narnien. Iuris Paſcendi, Veneris 26. Maij 1645. *Leone Veroſpio*, deciſ.347.

Nepeſina Pecuniaria, Lunæ 3. Decembris 1646. *Veroſpio*, deciſ.428.

Neapolitana Laudemij 14. Decembris 1640. *Coccino*, deciſ.494.

Neapolitana Laudemij, Lunæ 23. Februarij 1640. *Cerro*, deciſ.474.

P

Parmen. Penſionis, Veneris 28. Aprilis 1645. *Bichio*, deciſ.344.

Peruſina Saluiani, Lunæ 3. Decembris 1646. *Meltio*, deciſ.426.

Piſauren. Societatis Officij, Lunæ 30. Maij 1639. *Roias*, deciſ.445.

Portuen. Stagni, Mercurij 13. Iunij 1646. *Veroſpio*, deciſ.411.

R

Rauennaten. Saluiani, Mercurij 18. Iunij 1642. *Meltio*, deciſ.484.

Regien. Bonorum, Veneris 23. Februarij 1646. *Corrado*, deciſ.387.

Romana Alimentorum, Mercurij 4. Decembris 1641. *Bichio*, deciſ.472.

Romana Alimentorum, Mercurij 30. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.485.

Romana Alimentorum, Lunæ 5. Maij 1642. *Bichio*, deciſ.476.

Romana, ſeù Albinganen. Bonorum, Veneris 14. Decembris 1646. *Cerro*, deciſ.434.

Romana Cambiorum, Veneris 26. Martij 1640. *Cerro*, deciſ.453.

Romana Cambiorum, Lunæ 3. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.469.

Romana Cambiorum, Lunæ 18. Iunij 1640. *Cerro*, deciſ.457.

Romana Caſalis, Lunæ 11. Ianuarij 1638. *Ghiſilerio*, deciſ.444.

Romana Caſalis, Veneris 1. Iunij 1639. *Ghiſilerio*, deciſ.447.

Romana de Ghezzijs, Lunæ 1. Decembris 1646. *Panzirolo*, deciſ.442.

Romana de Ghezzijs, Lunæ 21. Februarij 1642. *Cerro*, deciſ.473.

Romana de Luraghis, Lunæ 4. Iunij 1646. *Cerro*, deciſ.409.

Romana de Mareſcottis, Veneris 18. Maij 1646. *Ghiſilerio*, deciſ.405.

Romana Donationis, Mercurij 1. Februarij 1640. *Roias*, deciſ.450.

Romana Dotis, ſeù Fideicommiſſi de Anguillara, Lunæ 28. Ianuarij 1641. *Bichio*, deciſ. 461.

Romana Fideicommiſſi, Lunæ 5. Martij 1646. *Meltio*, deciſ.391.

Romana Fideicommiſſi de Capite Ferreo, Veneris 6. Iunij 1628. *Coccino*, deciſ. 441.

Romana Fideicommiſſi de Capite Ferreo, Veneris 16. Martij 1645. *Corrado*, deciſ. 336.

Romana Fideicommiſſi de Capite Ferreo, Lunæ 19. Februarij 1646. *Corrado*, deciſ. 384.

Romana Fideicommiſſi de Ceulis, Lunæ 14. Ianuarij 1641. *Carrillo*, deciſ.459.

Romana Fideicommiſſi de Ceulis, Veneris 16. Maij 1642. *Carrillo*, deciſ. 481.

Romana Fideicommiſſi de Ferratinis, Lunæ

19. Nouembris 1646. *Peutingerio*, deciſ. 425.
Romana Fideicommiſſi de Marianis, Mercurij 4. Iulij 1646. *Roias*, deciſ. 422.
Romana Fideicommiſſi de Marianis, Lunæ 10. Decembris 1646. *Roias*, deciſ. 431.
Romana Fideicommiſſi de Mutis, Lunæ 19. Februarij 1646. *Meltio*, deciſ. 385.
Romana Fideicommiſſi de Palatijs, Lunæ 25. Iunij 1646. *Arguelles*, deciſ. 415.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Veneris 17. Februarij 1645. *Bichio*, deciſ. 334.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Mercurij 14. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ. 354.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Lunæ 15. Ianuarij 1646. *Cerro*, deciſ. 379.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Mercurij 4. Iulij 1646. deciſ. 420.
Romana Prætenſi Fideicommiſſi de Strozzis, Veneris 17. Februarij 1645. *Cerro*, deciſ. 333.
Romana Fructuum Dotis, Lunæ 29. Aprilis 1641. *Panzirolo*, deciſ. 495.
Romana Grani, Mercurij 13. Nouembris 1641. *Cerro*, deciſ. 471.
Romana Grani, Lunæ 11. Maij 1643. *Cerro*, deciſ. 489.
Romana Hæreditatis, Lunæ 6. Martij 1645. *Meltio*, deciſ. 335.
Romana Hæreditatis, Lunæ 20. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 356.
Romana Hæreditatis, Veneris 14. Decembris 1646. *Arguelles*, deciſ. 438.
Romana, ſeù Ianuen. Legati, Veneris 23. Iunij 1645. *Leone Veroſpio*, deciſio 358.
Romana Laudi, ſeù Domus, Lunæ 1. Iulij 1641. *Carrillo*, deciſ. 497.
Romana, ſeù Ianuen. Locorum Montium, Veneris 1. Martij 1641. *Roias*, deciſ. 464.
Romana Nullitatis deliberationis, Veneris 6. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 483.
Romana Palatij, Mercurij 29. Aprilis 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 486.
Romana Pecuniaria, Lunæ 7. Aprilis 1642. *Cerro*, deciſ. 475.
Romana Pecuniaria, Veneris 17. Martij 1645. *Corrado*, deciſ. 340.
Romana Pecuniaria, Veneris 23. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 357.
Romana Pecuniaria, Veneris 19. Ianuarij 1646. *Corrado*, deciſ. 380.
Romana, ſeù Vrbeuetana Pecuniaria, Veneris 16. Martij 1646. *Roias*, deciſ. 393.
Romana Pecuniaria, Veneris 14. Decembris 1646. *Corrado*, deciſ. 436.
Romana Pretij Grani, Veneris 14. Decembris 1646. *Meltio*, deciſ. 432.
Romana Quarti Dotalis, Veneris 27. Aprilis 1646. *Cerro*, deciſ. 397.
Romana, ſeù Veliterna Reſtitutionis in integrum, Lunæ 17. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 439.
Romana Saluiani, ſeù Attentatorum, Mercurij 29. Maij 1640. *Carrillo*, deciſ. 466.
Romana Saluiani, Lunæ 30. Ianuarij 1645. *Bichio*, deciſ. 328.
Romana, ſeù Anagnina Saluiani, Lunæ 16. Ianuarij 1645. *Cerro*, deciſ. 324.
Romana Saluiani, Veneris 15. Ianuarij 1646. *Leone Veroſpio*, deciſ. 499.
Romana Saluiani, Lunæ 7. Maij 1646. *Peutingerio*, deciſ. 404.
Romana Subcollectoriæ, Veneris 17. Martij 1645. *Bichio*, deciſ. 339.
Romana Succeſſionis, Lunæ 26. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ. 361.
Romana Succeſſionis, Mercurij 14. Martij 1646. *Bichio*, deciſ. 392.
Romana Succeſſionis, Veneris 18. Maij 1646. *Corrado*, deciſ. 406.
Romana Succeſſionis, Lunæ 15. Decembris 1646. *Carrillo*, deciſ. 443.
Romana Succeſſionis de Ametis, Veneris 16. Nouembris 1646. *Bichio*, deciſ. 424.
Romana Supplementi legitimæ, Lunæ 22. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ. 491.
Romana Supplementi legitimæ, Veneris 26. Ianuarij 1646. *Cerro*, deciſ. 383.
Romana, ſeù Nepeſina Tutelæ, Veneris 23. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ. 359.
Romana, ſeù Nepeſina Tutelæ, Veneris 8. Iunij 1646. *Cerro*, deciſ. 410.
Romana Vineæ, Lunæ 26. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ. 360.

S

Senogallien. Bonorum, Lunæ 17. Maij 1645. *Cerro*, deciſ. 346.
Senogallien. ſeù Viterbien. Dotis, Mercurij 28. Iunij 1645. *Roias*, deciſ. 368.
Senogallien. Prædij, Mercurij 28. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 365.
Senogallien. Societatis, Veneris 13. Ianuarij 1645. *Roias*, deciſ. 322.
Signina Bonorum, Veneris 9. Iunij 1645. *Corrado*, deciſ. 352.
Sulmonen. Beneficij, Lunæ 25. Iunij 1646. *Peutingerio*, deciſ. 416.

Tan-

T

Tauricen. Delationis Baldachini, Mercurij 4. Iulij 1646. *Corrado*, deciſ.419.

Tiburtina Fideicommiſſi, Veneris 25. Maij 1646. *Arguelles*, deciſ.407.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ, Mercurij 28. Iunij 1645. *Cerro*, deciſio 367.

Toletana Matrimonij, Lunæ 20. Iulij 1645. *Corrado*, deciſ.355.

Tridentina Matrimonij, Mercurij 27. Iunij 1646 *Celſo*, deciſ.417.

V

Valentina Rectoriæ, Lunæ 3. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ.429.

Volaterana Prioratus, Veneris 15. Decembris 1645. *Bichio*, deciſ.376.

Volaterana Prioratus, Veneris 16. Martij 1646. *Bichio*, deciſ.394.

INDEX
DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hoc Tomo Secundo Partis Nonæ Recentiorum continentur, Alphabetico ordine per Materias diſpoſitus.

A

BOuen. *Abbatia*, Lunæ 3. Iulij 1645. *Arguelles*, deciſ. 371.

Meleuitana *Antianitatis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Leone Veroſpio*, deciſ. 492.

Romana *Alimentorum*, Mercurij 4. Decembris 1641. *Bichio*, deciſ. 472.

Romana *Alimentorum*, Lunæ 5. Maij 1642. *Bichio*, deciſ. 476.

Romana *Alimentorum*, Mercurij 30. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 485.

Ampurien. ſeù Ciuitatus, *Archipresbyter*, Veneris 14. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 433.

B

Bononien. *Beneficij*, Lunæ 29. Maij 1645. *Bichio*, deciſ. 350.

Cæſarauguſtana *Beneficij de Linares*, Lunæ 26. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ. 363.

Fauentina *Beneficij*, Veneris 17. Iunij 1639. *Panzirolo*, deciſ. 446.

Fauentina *Beneficij*, Veneris 15. Iunij 1640. *Panzirolo*, deciſ. 493.

Fauentina *Beneficij*, Lunæ 1. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 498.

Montis alti *Beneficij*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ. 366.

Feſulana *Beneficij*, *ſeù Oratorij*, Mercurij 5. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 430.

Sulmonen. *Beneficij*, Lunæ 25. Iunij 1646. *Pentingerio*, deciſ. 416.

Anconitana *Bonorum*, Veneris 13. Ianuarij 1645. *Meltio*, deciſ. 320.

Caietana *Bonorum*, Lunæ 3. Decembris 1646. *Cerro*, deciſ. 427.

Romana, ſeù Albinganen. *Bonorum*, Veneris 14. Decembris 1646. *Cerro*, deciſ. 434.

Senogallien. *Bonorum*, Lunæ 17. Maij 1645. *Cerro*, deciſ. 346.

Regien. *Bonorum*, Veneris 23. Februarij 1646. *Corrado*, deciſ. 387.

Signina *Bonorum*, Veneris 9. Iunij 1645. *Corrado*, deciſ. 352.

Bononien. *de Berois*, Lunæ 18. Februarij 1641. *Carrillo*, deciſ. 463.

Bononien. *de Berois*, Veneris 28. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ. 470.

C

Romana *Cambiorum*, Veneris 26. Martij 1640. *Cerro*, deciſ. 453.

Romana *Cambiorum*, Lunæ 18. Iunij 1640. *Cerro*, deciſ. 457.

Romana *Cambiorum*, Lunæ 3. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 469.

Alerien. *Canonicatus*, Lunæ 27. Nouembris 1645. *Leone Veroſpio*, deciſ. 374.

Barchinonen. *Canonicatus*, Veneris 15. Decembris 1645. *Roias*, deciſ. 375.

Barchinonen. *Canonicatus*, Lunæ 26. Februarij 1646. *Roias*, deciſ. 389.

Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ. 367.

Gerunden. *Capellaniæ*, Veneris 27. Ianuarij 1645. *Bichio*, deciſ. 326.

Gerunden. *Capellaniæ*, Lunæ 20. Martij 1645. *Bichio*, deciſ. 342.

Romana *Caſalis*, Lunæ 11. Ianuarij 1638. *Ghiſlerio*, deciſ. 44.

Romana *Caſalis*, Veneris 1. Iunij 1639. *Ghiſlerio*, deciſ. 447.

Bituntina *Cenſus*, Lunæ 27. Nouembris 1645. *Corrado*, deciſ. 373.

Cæſenaten. *Cenſuum*, Veneris 9. Iunij 1645. *Corrado*, deciſ. 353.

Mediolanen. *Cimiliarchatus*, Veneris 10. Martij 1645. *Pentingerio*, deciſ. 337.

Fir-

Firmana *Codicillorum*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Ghiſilerio*, deciſ.369.

Firmana *Codicillorum*, Lunæ 13. Nouembris 1645. *Ghiſilerio*, deciſ.372.

D

Meſſanen. *Decanatus*, Veneris 13. Februarij 1645. *Ghiſilerio*, deciſ.332.

Taurinen. *Delationis Baldachini*, Mercurij 4. Iulij 1646. *Corrado*, deciſ.419.

Frequentina *Decimarum*, Lunæ 28. Nouembris 1639. *Ghiſilerio*, deciſ.448.

Romana *Donationis*, Mercurij 1. Februarij 1643. *Roias*, deciſ.401.

Ariminen. *Dotis*, Veneris 4. Maij 1646. *Veroſpio*, deciſ.403.

Bononien. *Dotis, ſeù Pecuniaria*, Veneris 17. Aprilis 1646. *Bichio*, deciſ.398.

Eugubina *Dotis*, Veneris 9. Maij 1642. *Roias*, deciſ.478.

Eugubina *Dotis*, Veneris 6. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ.482.

Mutinen. *Dotis*, Mercurij 16. Ianuarij 1641. *Panzirolo*, deciſ.460.

Romana *Dotis, ſeù Fideicommiſſi de Anguillaria*, Lunæ 28. Ianuarij 1641. *Bichio*, deciſ. 461.

Senogallien. ſeù Viterbien. *Dotis*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Roias*, deciſ.368.

E

Eugubina *Erroris Calculi*, Lunæ 10. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ.496.

Barchinonen. *Exemptionis*, Mercurij 13. Iunij 1646. *Corrado*, deciſ.412.

F

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Veneris 17. Ianuarij 1645. *Veroſpio*, deciſ.327.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Lunæ 30. Aprilis 1646. *Veroſpio*, deciſ.401.

Bononien. *Fideicommiſſi*, Veneris 16. Martij 1640. *Bichio*, deciſ.451.

Bononien. *Fideicommiſſi, ſeù Domus*, Lunæ 30. Aprilis 1646. *Bichio*, deciſ.399.

Bononien. *Fideicommiſſi*, Lunæ 30. Iunij 1640. *Roias*, deciſ.449.

Bononien. *Fideicommiſſi de Bologninis*, Lunæ 4. Maij 1643. *Carrillo*, deciſ.488.

Bononien. *Fideicommiſſi de Glauarinis*, Veneris 17. Maij 1646. *Roias*, deciſ.454.

Bononien. *Fideicommiſſi de Pancaldis*, Veneris 19. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ.490.

Bononien. *Fideicommiſſi de Pancaldis*, Lunæ 11. Martij 1641. *Panzirolo*, deciſ.467.

Bononien. *Fideicommiſsi de Naſcentorijs*, Veneris 23. Martij 1640. *Ghiſilerio*, deciſ. 452.

Bononien. *Fideicommiſsi de Naſcentorys*, Mercurij 13. Iunij 1640. *Ghiſilerio*, deciſ. 456.

Romana *Fideicommiſsi de Naſcentorijs*, Lunæ 3. Decembris 1640. *Veroſpio*, deciſ. 458.

Bononien. *Fideicommiſsi de Rubeis*, Die 4. Martij 1641. *Panzirolo*, deciſ.465.

Bononien. *Fideicommiſsi de Vizzanis*, Lunæ 4. Maij 1642. *Bichio*, deciſ.487.

Brittinorien. *Fideicommiſsi*, Lunæ 29. Maij 1645. *Roias*, deciſ.351.

Brittinorien. *Fideicommiſsi*, Veneris 20. Aprilis 1646. *Roias*, deciſ.396.

Interamnen. *Fideicommiſsi*, Veneris 14. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ.437.

Romana *Fideicommiſsi*, Lunæ 5. Martij 1646. *Meltio*, deciſ.391.

Romana *Fideicommiſsi de Capite Ferreo*, Veneris 6. Iunij 1648. *Coccino*, deciſ.441.

Romana *Fideicommiſsi de Capite Ferreo*, Veneris 10. Martij 1645. *Corrado*, deciſ. 336.

Romana *Fideicommiſsi de Capite Ferreo*, Lunæ 19. Februarij 1646. *Corrado*, deciſ. 384.

Romana *Fideicommiſsi de Ceulis*, Lunæ 14. Ianuarij 1641. *Carrillo*, deciſ.459.

Romana *Fideicommiſsi de Ceulis*, Veneris 16. Maij 1642. *Carrillo*, deciſ.481.

Romana *Fideicommiſsi de Ferratinis*, Lunæ 19. Nouembris 1646. *Pentingerio*, deciſ. 425.

Romana *Fideicommiſsi de Marianis*, Mercurij 4. Iulij 1646. *Roias*, deciſ.422.

Romana *Fideicommiſsi de Marianis*, Lunæ 10. Decembris 1646. *Roias*, deciſ.431.

Romana *Fideicommiſsi de Mutis*, Lunæ 19. Februarij 1646. *Meltio*, deciſ.385.

Romana *Fideicommiſsi de Pelatijs*, Lunæ 25. Iunij 1646. *Arguelles*, deciſ.415.

Romana *Fideicommiſsi de Spiritibus*, Veneris 17. Februarij 1645. *Bichio*, deciſ.334.

Romana *Fideicommiſsi de Spiritibus*, Mercurij 14. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ.354.

Romana *Fideicommiſsi de Spiritibus*, Lunæ 15. Ianuarij 1646. *Cerro*, deciſ.379.

Romana *Fideicommiſsi de Spiritibus*, Mercurij 4. Iulij 1646. *Cerro*, deciſ.420.

Romana Prætenſi *Fideicommiſsi de Strozzis*, Veneris 17. Februarij 1645. *Cerro*, deciſ. 333.

Tiburtina *Fideicommiſsi*, Veneris 25. Maij 1646. *Arguelles*, deciſ.407.

Gadi-

Gadicen. *Fructuum*, Mercurij 4. Iunij 1646. *Meltio*, deciſ.421.

Romana *Fructuum Dotis*, Lunæ 29. Aprilis 1641. *Panzirolo*, deciſ.495.

G

Romana *Grani*, Mercurij 13. Nouembris 1641. *Cerro*, deciſ.471.

Romana *Grani*, Lunæ 11. Maij 1646. *Cerro*, deciſ.489.

Romana *de Ghezzijs*, Lunæ 1. Decembris 1646. *Panzirolo*, deciſ.442.

Romana *de Ghezzijs*, Lunæ 21. Februarij 1642. *Cerro*, deciſ.473.

H

Auenionen. *Hæreditatis*, Lunæ 5. Martij 1646. *Roias*, deciſ.390.

Meleuitana *Hæreditatis*, Lunæ 19. Februarij 1646. *Roias*, deciſ.386.

Meleuitana *Hæreditatis*, Lunæ 17. Decembris 1646. *Roias*, deciſ.440.

Romana *Hæreditatis*, Lunæ 6. Martij 1645. *Meltio*, deciſ.335.

Romana *Hæreditatis*, Lunæ 20. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ.356.

Romana *Hæreditatis*, Veneris 14. Decembris 1642. *Arguelles*, deciſ.438.

I

Marſicen. *Iuriſdictionis*, Lunæ 23. Ianuarij 1645. *Bichio*, deciſ.325.

Barchinonen. *Iuriſdictionis*, Mercurij 4. Iulij 1646. *Bichio*, deciſ.423.

Lucana *Iuriſpatronatus*, Veneris 2. Ianuarij 1645. *Ghiſilerio*, deciſ.321.

Narnien. *Iuris Paſcendi*, Veneris 26. Maij 1645. *Leone Veroſpio*, deciſ.347.

L

Neapolitana *Laudemij*, Lunæ 23. Februarij 1640. *Cerro*, deciſ.474.

Neapolitana *Laudemij*, Veneris 14. Decembris 1640. *Coccino*, deciſ.494.

Cæſenaten. *ſeu Sarſinaten. Laudemiorum*, Lunæ 30. Aprilis 1646. *Ghiſilerio*, deciſ. 400.

Romana *Laudi*, *ſeu Domus*, Lunæ 1. Iulij 1641. *Carrillo*, deciſ.497.

Lucana *Legati*, Lunæ 15. Martij 1645. *Pentingerio*, deciſ.338.

Romana, *ſeu Ianuen. Legati*, Veneris 23. Iunij 1645. *Leone Veroſpio*, deciſ.358.

Romana, *ſeu Ianuen. Locorum Montium*, Veneris 1. Martij 1641. *Roias*, deciſ.464.

Bononien. *Locorum Montium*, Veneris 23. Februarij 1646. *Ghiſilerio*, deciſ.388.

Romana *de Luraghis*, Lunæ 4. Iunij 1646. *Cerro*, deciſ.409.

M

Romana *de Mareſcottis*, Veneris 18. Maij 1646. *Ghiſilerio*, deciſ.405.

Toletana *Matrimonij*, Lunæ 20. Iulij 1645. *Corrado*, deciſ.355.

Tridentina *Matrimonij*, Mercurij 27. Iunij 1646. *Celſo*, deciſ.417.

Auenionen. *ſeu Auriacen. Molendini*, Veneris 14. Decembris 1646. *Leone Veroſpio*, deciſ.435.

N

Romana *Nullitatis deliberationis*, Veneris 6. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.483.

Mechlinien. *Nullitatis Matrimonij*, Lunæ 16. Martij 1646. *Corrado*, deciſ.395.

P

Romana *Palatij*, Mercurij 29. Aprilis 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.486.

Compoſtellana *Parochialis*, Veneris 10. Februarij 1645. *Veroſpio*, deciſ.329.

Barchinonen. *Parochialis*, *ſeu Vicariæ*, Veneris 10. Februarij 1645. *Corrado*, deciſ. 330.

Cæſarauguſtana *Parochialis de Maella*, Lunæ 3. Iunij 1641. *Panzirolo*, deciſ.468.

Ariminen. *Pecuniaria*, Veneris 22. Iunij 1646. *Arguelles*, deciſ.413.

Baren. *ſeu Nullius Pecuniaria*, Veneris 26. Maij 1645. *Cerro*, deciſ.348.

Bononien. *Pecuniaria*, Veneris 26. Maij 1645. *Bichio*, deciſ.349.

Bononien. *Pecuniaria*, Veneris 19. Ianuarij 1646. *Bichio*, deciſ.381.

Bononien. *Pecuniaria de Lambertinis*, Lunæ 13. Februarij 1645. *Veroſpio*, deciſ.331.

Nepe-

Nepeſina *Pecuniaria*, Lunæ 3. Decembris 1646. *Veroſpio*, deciſ. 428.

Romana *Pecuniaria*, Lunæ 7. Aprilis 1642. *Cerro*, deciſ. 475.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 23. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 357.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 14. Decembris 1646. *Corrado*, deciſ. 436.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 17. Martij 1645. *Corrado*, deciſ. 340.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 19. Ianuarij 1646. *Corrado*, deciſ. 380.

Romana, *ſeu Vrbeuetana Pecuniaria*, Veneris 16. Martij 1646. *Roias*, deciſ. 393.

Camerinen. *Penſionis*, Lunæ 12. Maij 1642. *Roias*, deciſ. 480.

Caſertana *Penſionis*, Veneris 31. Martij 1645. *Bichio*, deciſ. 343.

Ciuitatis *Plebis Penſionis*, Veneris 5. Maij 1645. *Bichio*, deciſ. 345.

Firmana *Penſionis*, Veneris 12. Maij 1642. *Bichio*, deciſ. 479.

Mediolanen. *Penſionis*, Mercurij 27. Iunij 1646. *Bichio*, deciſ. 418.

Parmen. *Penſionis*, Veneris 28. Aprilis 1645. *Bichio*, deciſ. 344.

Mediolanen. *Penſionis*, Mercurij 31. Ianuarij 1646. *Bichio*, deciſ. 500.

Bononien. *Pradij*, Lunæ 21. Maij 1640. *Ghiſilerio*, deciſ. 455.

Fanen. *Pradij*, 23. Ianuarij 1641. *Panzirolo*, deciſ. 462.

Fanen. *Pradij*, Veneris 9. Maij 1642. *Carrillo*, deciſ. 477.

Senogallien. *Pradij*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 365.

Romana *Pretij Grani*, Veneris 14. Decembris 1646. *Meltio*, deciſ. 432.

Volaterana *Prioratus*, Veneris 15. Decembris 1645. *Bichio*, deciſ. 376.

Volterana *Prioratus*, Veneris 16. Martij 1646. *Bichio*, deciſ. 394.

Montiſalti *Prioratus*, Veneris 15. Decembris 1645. *Bichio*, deciſ. 377.

Ianuen. *Profeſſionis*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Meltio*, deciſ. 370.

Q

Romana *Quarti Dotalis*, Veneris 27. Aprilis 1646. *Cerro*, deciſ. 397.

R

Valentina *Rectoria*, Lunæ 3. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 429.

Maceraten. *Redditionis rationis*, Veneris 17. Martij 1645. *Meltio*, deciſ. 341.

Bononien. *Reſciſsionis contractus*, Mercurij 28. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ. 364.

Romana, *ſeu Veliterna reſtitutionis in integrum*, Lunæ 17. Decembris 1646. *Bichio*, deciſ. 439.

S

Ariminen. *Saluiani*, Mercurij 30. Maij 1646. *Bichio*, deciſ. 408.

Peruſina *Saluiani*, Lunæ 3. Decembris 1646. *Meltio*, deciſ. 426.

Romana *Saluiani*, Lunæ 7. Maij 1646. *Peutingerio*, deciſ. 404.

Romana *Saluiani*, Lunæ 30. Ianuarij 1645. *Bichio*, deciſ. 328.

Romana, *ſeu Anagnina Saluiani*, Lunæ 16. Ianuarij 1645. *Cerro*, deciſ. 324.

Romana *Saluiani*, Veneris 15. Ianuarij 1646. *Leone Veroſpio*, deciſ. 499.

Romana, *ſeu Attentatorum*, Mercurij 29. Maij 1640. *Carrillo*, deciſ. 466.

Rauenaten. *Saluiani*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Meltio*, deciſ. 484.

Ianuen. *Separationis Thori*, Lunæ 16. Ianuarij 1645. *Meltio*, deciſ. 323.

Ianuen. *Separationis Thori*, Mercurij 24. Ianuarij 1646. *Meltio*, deciſ. 382.

Ianuen. *Separationis Thori*, Lunæ 25. Iunij 1646. *Meltio*, deciſ. 414.

Senogallien. *Societatis*, Veneris 13. Ianuarij 1645. *Roias*, deciſ. 322.

Piſauren. *Societatis Officij*, Lunæ 30. Maij 1639. *Roias*, deciſ. 445.

Bononien. *Succeſsionis*, Veneris 4. Maij 1646. *Bichio*, deciſ. 402.

Romana *Succeſsionis*, Lunæ 15. Decembris 1636. *Carrillo*, deciſ. 443.

Romana *Succeſsionis*, Mercurij 14. Martij 1646. *Bichio*, deciſ. 392.

Romana *Succeſsionis*, Lunæ 26. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ. 361.

Romana *Succeſsionis de Ametis*, Veneris 16. Nouembris 1646. *Bichio*, deciſ. 424.

Romana *Succeſsionis*, Veneris 18. Maij 1646. *Corrado*, deciſ. 406.

Roma-

Romana *Subcollectoriæ*, Veneris 17. Martij 1645. *Bichio*, deciſ.339.
Portuen. *Stagni*, Mercurij 13. Iunij 1646. *Veroſpio*, deciſ.411.
Romana *Supplementi Legitimæ*, Lunæ 22. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ.491.
Romana *Supplementi Legitimæ*, Veneris 26. Ianuarij 1646. *Cerro*, deciſ.383.

T

Romana, *ſeù Nepeſina Tutelæ*, Veneris 23. Iunij 1645. *Cerro*, deciſ.359.
Romana, *ſeu Nepeſina Tutelæ*, Veneris 8. Iunij 1646. *Cerro*, deciſ.410.
Meleuitana *Tenutæ*, Lunæ 26. Iunij 1645. *Peutingerio*, deciſ.362.
Meleuitana *Tenutæ*, Veneris 12. Ianuarij 1646. *Peutingerio*, deciſ.378.

V

Romana *Vineæ*, Lunæ 26. Iunij 1645. *Bichio*, deciſ.360.

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
DECISIONVM RECENTIORVM
A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO
SELECTARVM.
Partis Nonæ Tomus Secundus.

R. P. D. MELTIO,

Poſtea, Epiſcopo Papieñ.

Auconitana Bonorum.

Veneris 13. Ianuarij 1545.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario, vt detur immiſſio, quid per eum veniat probandum, & probatis probandis, ex quibus remedijs veniat immittendus. Dos quæ datur filiæ, an imputetur in legitimam. Detractiones ſunt faciendæ antequam ſit danda immiſſio fideicommiſſario, & alia, de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius, quando docet de fideicommiſſo, obitu grauati, ac identitate bonorum, ei debetur immiſſio ex l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollend.*

2 *Vel ex remedio vtilis Saluiani, quod fideicommiſſario competit ratione hypothecæ.*

3 *Fideicommiſſario antequam concedatur immiſſio, ſunt faciendæ detractiones.*

4 *Dos, quæ datur filiæ, imputatur in legitimam.*

5 *Dos, quod ſuccedat locu legitimæ, multò magis eſt dicendum, ſi fideicommittens inſſerit, ne detraheretur legitima.*

6 *Dos, quando eſt minus legitima poteſt peti ſupplementum.*

7 *Exceptio ſupplementi legitimæ non impedit immiſſionem fideicommiſſario, & quare.*

8 *Trebellianica an poſſit prohiberi filijs primi, eſt quæſtio dubia inter Doctores.*

Opinio tamen affirmatiua præualet, & maximè, quando à Patre fuit expreſsè prohibita.

9 *Quæ opinio eo magis procedit ſi cauſa reperiatur ſubſtituta.*

Trebellianica non detrahitur aduerſus piam cauſam, num. 9.

10 *Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica probat contra confitentem.*

11 *Teſtes, vt dicantur conteſtes, ſufficit, vt in ſubſtantia conueniant, quamuis non in formalibus verbis.*

12 *Teſtes repelluntur à teſtimonio, ſi habeant affectionem in cauſa.*

13 *Teſtes de vniuerſitate, admittuntur ad teſtificandum pro ea, dum commodum de quo agitur, non ſpectat ad eos principaliter.*

14 *Teſtium defectus ſuppletur ex numero.*

15 *Verba, quando dicantur appoſita demonſtratiuè, & non taxatiuè.*

16 *Hæres ſi non reddiderit rationem bonorum mobilium deſcriptorum, præſumitur ſatisfactus de ſuis creditis ex dictis bonis.*

17 *in Melioramentis attenditur, quid fuit expenſum, & quantum melioratum.*

18 *Immiſſio datur fideicommiſſario non obſtante exceptione melioramentorum data tamen cautione per eum, de eis reficiendis facta liquidatione.*

19 *Melioramenta ad hoc, vt reficiantur, requiritur non ſolùm fuiſſe, quid melioratum, verùm etiam meliorationes fuiſſe vtiles, & neceſſarias.*

DECISIO CCCXX.

IOſeph Torris in teſtamento, cum quo deceſſit, inſtituit ſibi hæredem Corneliam filiam, & vxorem Bartoli, cui Corneliæ, quandocumque decedenti ſine filijs ſubſtituit Confraternitatem Sanctiſs. Sacramenti Ciuitatis Anconæ, prohibuitque ipſi hæredi quamcumque detractionem legitimæ, & Trebellianicæ, ac vlterius mandauit dotem ſcut. duorum millium, & quinquaginta idem Corneliæ conſtitutam eſſe imputandam, non ſolùm pro huiuſmodi detractione, ſed etiam pro omni alia eius prætenſione tam quoad bona paterna, quàm materna. Iſta enim poſt aditam hæreditatem, & confectionem inuentarij deceſſit de menſe Maij 1639. ſine filijs legitimis, & naturalibus, hærede ſibi inſtituto d. Bartolo viro poſſeſſore bonorum, de quibus agitur, quo non citato, eadem Confraternitas poſt mortem Corneliæ vigore mandati de immittendo accepit poſſeſſionem bonorum ſtabilium d. Ioſephi, quæ poſſeſſio vti attentata fuit reuocata, & conceſſum eidem Bartolo mandatum de manutenendo, cui iudicio, cum oblatione vnius iulij pro expenſis, & obligatione de ſoluendo reſiduum, quando fuerint liquidatæ, renunciauit eadem Confraternitas, quæ hodie inſtante pro immiſſione, illam Domini reſponderunt eſſe ei concedendam, quia cùm ex publico, & ſolemni Teſtamento conſtet

A de fideicomiſſo A ad fauorem ipſius Confraternitatis, &
1 de illius purificatione, ſtante † non ſolum obitu fideicom-
mittentis, ſed etiam Corneliæ hæredis ſine filijs, ac etiam
probata remaneat identitas bonorum, quæ remanſerunt in
hæreditate, vt in Sum. eiuſdem Confraternitatis num.1. &
3. his probatis fideicommiſſario debetur immiſſio, ex remed.
leg. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. Mantic. de adipiſc. remed.
4. num.99. Peregr. de fideic. art.44. num.36. Alex. conſ. 4. nu.
16. in fine lib.2. Hond. conſ.64. num. 56. lib. 1. Rot. in Rom.
fideic. de Incoronatis 13. Maij 1639. coram bon. mem. Piro-
uano, & in Bonon. fideicom. 7. Maij 1640. coram Reueren-
2 diſſ. Decano, vel ex remedio vtilis † Saluiani, quod fidei-
commiſſario competit ratione hypothecæ, Peregr. de fideic.
art.48. num.55. Grat. diſcep. for. cap.731. num. 14. Gabr. conſ.
46. num.28. lib.1. Seraph. deciſ.828. num.1. Rom. fideic. de Vi-
ctorijs 9. Decemb. 1626. coram bon. me. Merlino, & dec.193.
num.1. part.1. rec. & deciſ.326. num.2. coram Buratto.
Non obſtat, quod talis immiſſio non debeat concedi d.
3 Confraternitati ſub prætextu, † quod prius debeant fieri
detractiones, non ſolùm legitimæ, & Trebellianicæ, ve-
rùm etiam ex alijs cauſis infra deducendis, & per conſe-
quens, cùm non ſit tota hæreditas reſtituenda, debeat de-
negari immiſſio, Rot. deciſ.520. num.1. par.1. diuerſ. & de-
ciſ.206. & ibi Add. num.12. coram Papa Gregor. XV.
Quia quoad legitimam obſtat dos Corneliæ à patre inſti-
tuta ſcut. duorum milium, & quinquaginta, quæ in legiti-
4 mam † imputatur, tam ex diſpoſitione iuris communis,
l. quoniam nouella Cod. de inoff. teſtam. & l. huiuſmodi §. cum
Pater ff. de leg. 1. Merlin. de legit. lib.2. tit.2. quæſt. 8. num. 1.
Mantic. tract. de præſ. lib.4. præſ 109. num.16. Bald. conſ. 84.
lib.2. Honded. conſ. 50. num. 16. eod. lib.2. Rot. deciſ. 126.
num.36. par.7. diuerſ. & in Tiburtina hæredit. 16. Martij
1640. coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio, quam ex præ-
7 ciſa diſpoſitione † Patris Teſtatoris expreſsè probibentis
detractionem legitimæ, quo caſu nulli eſt dubium, eam-
dem dotem eſſe in legitimam imputandam. Vndè non eſt
6 agendum de legitima, in caſu, † ſed quatenus iſta dos eſſet
minus legitima, poſſet peti ſupplementum, cuius exceptio
non impedit immiſſionem per Confraternitatem petitam,
7 cum † liquidationem expoſcat, & per conſequens non
datur retentio, l. ſi cui legatum ff. de condit. & demonſtr. l.
Titia §. qui in vita iuncta gloſ. in verb. portione ff. de leg. 2.
Modern. de legat. contradict. q.13. art.5. num.6. Sebaſt. Me-
dices de compenſ. quæſt. 31. num. 17. Honded. conſ. 63. num.
104. lib. 1. Dec. conſ.299. n.13. Anconitana bonorum 1. Mar-
tij 1613. coram bon. mem. Pirouano, & deciſ. 184. per tot.
part.4. diuerſ.
Inanis ea etiam prætenſio Bartoli quoad Trebellianicam,
quia licet inter DD. controuertatur, An Trebellianica
8 † poſſit prohibui aduerſus filios primi gradus, vt inquit
Creſ. deciſ.2. de Teſtam. Tamen idem declarat in ead. de-
ciſ. affirmatiuam opinionem eſſe veriorem, maximè quan-
do a Patre expreſsè prohibita fuit, vt in hoc caſu Marzar. de fi-
deicom. quæſt.49. Caſſad. deciſ.4. de teſtam. Rota deciſ.313.
num.1. part.2. diuerſ. & 421. num.10. & ibi Add. num.16. co-
ram Papa Gregor. XV. Rot. deciſ.226. num.14. par.5. diuerſ.
deciſ.8. num.5. part.6. & deciſ.373. num.6. & 7. part.2. rec.
& 480. num.21. & 22. coram Buratto, quæ opinio eo magis
9 eſt † amplectenda in hoc caſu, in quo immediatè fuit ſub-
ſtituta cauſa pia, aduerſus quam non detrahitur Trebellia-
nica aliam ab ipſis filijs, Alex. in l.1. §. vlt. num. 3. ff. de vulg.
& pupill. ſubſtit. Peregr. de fideic. art.3. num.63. & 12. num.
34. verſ. & pro iſta ſententia, Fuſar. de ſubſtit. q.299. num.7.
Bart. conſ.6. Viſo Teſtamento num.5. verſ. nam rogata ſunt,
& conſ. 56. Bartholomaus fecit Teſtamentum num. 6. verſ.
Trebellianicam autem lib.1. & dec.27. n.11. par.5. & dec.8.
num.5. par.6. diuerſ. & dec.374. num.6. & 7. par.2. recent.
Quoad ſcuta 300. quæ Bartholus prætendit, Corneliam
ſoluiſſe pro ſatisfactione legatorum, quæ à Teſtatore fue-
runt facta euaneſcit pariter talis prætenſio, quia ex Sum.
Confraternitatis n.5. apparet, ad manus eiuſdem Corneliæ
non ſolum perueniſſe ſcuta trecentum quadraginta proue-
nientia ex diuerſis mobilibus venditis à d. Cornelia ex hære-
ditate d. Ioſephi, verùm etiam alia ſcut. 300. redacta ex pre-
tio cuiuſdam domus eiuſdem Ioſephi, vt ex eod. Sum. num.
6. & licet talis alienatio mobilium probetur ex confeſſione
10 † extraiudiciali ipſius Bartoli, qui vendidit eadem mobilia
tamen eadem confeſſio de æquitate canonica probat contra
confitentem, Felin. in c. ſi cautio col.6. in 2. limit. de fid. inſtr.
Iaſ. in l. eadem in dubio §. fin. de pact. Gabr. de confeſſ. concl.1.
num.46. Grat. diſcept. forenſ. cap. 144. num.59. Alex. conſ.90.
vol.4. Barbat. conſ.48. vol.3. Rot. deciſ.4. num.1. part. 2. &
218. num.5. part. 6. diuerſ. Imolen. pecuniaria 3. Iunij 1628.
coram Card. Viruli. Et licet Teſtes, qui id deponunt, non
conueniant in verbis formalibus circa † eamdem confeſſio- 11
nem, tamen cùm in ſubſtantia idem deponant, præſumun-
tur conteſtes, & in hoc caſu ſufficit, quod non ſint ſingu-
lares iuxta doctrinam Bald. in l.2. num. 3. Cod. de bon. poſſ.
ſecund. tabul. Farin. de teſtib. quæſt.64. num. 317. Surd. conſ.
12. num. 43. 45. & 47. Buratt. deciſ. 458. num. 8. Lau-
retana Prædij 22. Aprilis 1641. coram Reuerendiſs. P. D.
meo Bichio.
Non obſtat, quod iſti Teſtes pro Confraternitate exa-
minati, tanquam Confratres, ad fauorem ipſius non pro-
bent contra alios non exiſtentes † de eadem confraternita- 12
te, & ob affectionem ſint repellendi à teſtimonio, Menoch.
de arbitr. caſ. 106. num.11. Rot. deciſ. 128. num.13. & deciſ.
285. num.136. coram Vrgellen.
Quia etiam Teſtes de Vniuerſitate poſſunt pro eadem
examinari, dum prout in caſu iſto, commodum † de quo 13
agitur, non reſpicit eoſdem Teſtes vti ſingulos, ſed prima-
rio eamdem Confraternitatem, cuius tantum intereſt hæc
cauſa, c. cum Nuncius, c. inſuper, vbi Bald. num.3. de Teſtib.
Farinac. de Teſtib. quæſt.60. num.405. Corn. conſ.333. n.27.
lib.1. Honded. conſ.79. num.20. lib.1. Vinc. de Franch. deciſ.
284. num.2. Magon. deciſ. Lucen. Flor. 141. n.9. Rot. deciſ.
330. num.3. part.2. rec. & deciſ.224. & ibi Add. num. 14. co-
ram Papa Gregor. XV. & in Ampurien. ſiue Ciuitaten. con-
uocationis ad Synodum 23. Iunij 1642. coram me. Præſertim
quia talis † diſpoſitio Teſtium non ſolùm adminiculatur 14
ex confeſſione iudiciali alias ab eod. Bartolo emiſſa in qua-
dam proteſtatione, verùm etiam ex numero Teſtium, ex
quibus ſi aliquis defectus adeſſet, poſſet ſuppleri, gloſ. in l.3.
§.2. in verb. numerus ff. de Teſtib. DD. in l. ſi quis ex Argen-
tariis iuxta princ. ff. de edend. Mant. de tacit. lib.23. tit.5.
num.9. Gabr. conſ.6. in princ. de teſtib. Alex. conſ. 149. num.
6. Dec. conſ. 163. poſt num. 27. Rot. dec.340. num.7. & dec.
471. num.11. coram Papa Greg. XV. Cæl. de Graſſis dec.5. n.
8. & 9. de ſponſal.
Ceſſat pariter alia prætenſa detractio ſcut. ducentorum,
quæ Cornelia donauit Patri. Quia, dum idem Pater eam-
dem inſtituit hæredem vniuerſalem, & expreſsè prohibuit
vtramque detractionem tam legitimæ, quàm Trebelliani-
cæ, ibi, ſenza alcuna detrattione di legitima, ò Trebellia-
nica, ſubdens, per la quale debba ſeruire la dote datale nel ſuo
primo matrimonio con il q. M. Baldaſſarre Mazzoleni di ſcu-
di 2050. dum prohibuit, quod Cornelia plus petere non poſſet
ex ſuis bonis, eo quia pro ſua quacumque prætenſione
deſeruire deberet dos ſupradicta ſcutorum 2050. inferri
ci non poteſt, quod Pater voluit retrodonare dicta ſcuta
200. quia illa verba præſumuntur appoſita † demonſtrati- 15
uè tantùm, non autem taxatiuè, & repugnat voluntati Pa-
tris, quòd filia rehabere velit dicta ſcuta 200. alias Patri do-
nata, cùm ſemper attendi debeat, cuius fauore verba ſunt
prolata, l. cum Pater §. donationis ff. de legat. 2. Mantic. de
coniect. vlt. vol. lib.3. tit.19. poſt num.9. Rot. deciſ. 266.
num.17. & deciſ. 391. num.13. part.1. recent. & quatenus eſ-
ſent detrahenda, ſatis præſumuntur extracta ex bonis, &
mobilibus relictis in hæreditate Ioſephi, quæ fuerunt alie-
nata ab eodem Bartolo, vnà cum Cornelia vxore pro extin-
guendis debitis dicti Ioſephi, vt ex confeſſione eiuſdem Bar-
toli Summ. Confraternitatis num.5. & 6. Vnde † non red- 16
dita ratione de dictis mobilibus præſumitur idem Bartolus
ſatisfactus de prætenſo credito ſcut. 200. Peregr. conſ.69. nu.
27. lib.3. Add. ad Gregor. deciſ.185. nu.6. Duran. deciſ. 360.
num.2. & 3. Rot. deciſ.88. num. 23. 126. nu.29. par.7. diuerſ.
Bonon. de Clauarinis 10. Decembris 1638. coram Reu. P. D.
meo Royas.
Tandem nec etiam prætenſio melioramentorum debet ta- 17
lem immiſſionem impedire, dum in termino præfixo non
fuit pro parte Bartoli liquidatum, quia impenſum, & quan-
tum melioratum, quo caſu conceditur immiſſio, l. in
fundo cum gloſſ. ff. de rei vindic. Felin. in cap. cum cauſa num.
29. verſ. ſumptus de re iud. Neguſ. de pignor. 4. membr. 5. par.
princ. & melioranti ſuccurritur per cautionem de ſoluendis 18
melioramentis facta liquidatione, Grat. diſcept. for. cap. 957.
num.41. Menoch. de recuper. remed. 15. num. 569. Put. de-
ciſ. 471. lib.2. Rot. deciſ. 48. n.16. part.7. diuerſ. cum requi-
ra-

9 ratur non ſolùm fuiſſe, † quid melioratum, verùm etiam copulatiuè meliorationes fuiſſe vtiles, & neceſſarias, Tiraq. *de retract. conuent. §.7. gloſ. 1. num. 3.* poſt Alber. *in l. intra vtile §.1. ff. de minorib.* Grat. *diſcept. for. d. cap. 957. num. 34.* Et ita &c.

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotationis ad deciſionem

C C C X X.

Ad Fideicommiſſum prætendens eſſe vocatum, clarè, & dilucidè tenetur docere de ipſo fideicommiſſo, & eo magis, cùm contineat onus, & grauamen, in dubio reſpondendum venit non extare fideicommiſſum propter rationes hic deductas. De Fideicommiſſo, quando conſtat, ſtricto interpretationis quaſi frȩno illud inter expreſſorum metas venit coanguſtandum. Itaque ferè venit deſperandum de extenſione de perſona ad perſonam, quidquid ſit de extenſione de caſu ad caſum.

De interpretanda mente teſtatoris, quando agitur, Iudices, & Aduocati animaduertere debent, quod non ſunt prophetæ, quia non videndo animum Teſtatoris, ſæpiſſimè erratur, cum plures potuerint eſſe cauſæ ex quibus potuerit eſſe motus Teſtator ad ſic ſtatuandum. Quare Iudices, & Aduocati ne errent, ſequantur in hoc Eccleſiam Sanctam, quæ de occultis non iudicat.

Plura deducuntur contra Aſtrologos iudiciarios, cùm verſentur circa artem, quæ eſt negotioſiſſima potius vanitas, dum ea, quæ in ſinu D I V I N O condita ſunt, & ipſis beatiſſimis ſpiritibus incognita, nefaria curioſitate quærant non ſolùm inueſtigare, ſed etiam tamquam explorata pernicioſo exemplo venditare.

Et plura alia habentur circa interpretationem, & non extenſionem fideicommiſſi, & quando clarè non conſtat de voluntate, ſtandum ſcripturis, & verbis, non diuinandum eſt, vel ſomniandum.

Voluntas Teſtatoris quomodocumque habita ſeruanda eſt.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſarius petens immiſſionem principaliter docere debet de ipſo fideicommiſſo.*
2 *Fideicommiſſum allegans, tenetur illud probare, & quidem taliter, vt reddatur in dubium.*
3 *Fideicommiſſum, cum ſit quid facti, & ſic non præſumatur ideoque probandum venit, per illud allegantem.*
4 *Factum, cum ſit quid facti probandum venit, per allegantem.*
5 *Fideicommiſſum regulariter eſt odioſum, & oneroſum.*
6 *Fideicommiſſum, cum contineat onus ideò à legitima procul reijcitur.*
7 *Fideicommiſſum inducit votum captandæ mortis.*
8 *Mortis captandæ votum, Iura odio inteſtino proſequuntur.*
9 *Fideicommiſſum impedit alienationem bonorum.*
10 *Alienationem bonorum impedire liberis hominibus, iniquum videtur.*
11 *Teſtator poteſt minimè præcipere hæredi, vt de bonis ſuis non diſponat.*
12 *Bonum aliquod, ſi aliquid eſt inter mortales, libertas eſt.*
13 *Bulla Gregor. XIII. de Iure Congrui, cum tollat libertatem diſponendi de rebus ſuis ad libitum, dicitur odioſa.*
14 *pro Bonorum libertate in dubio iudicandum eſt.*
15 *Fideicommiſſum, dum tollit libertatem alienandi dicitur odioſum.*
16 *Fideicommiſſum non præſumitur, ſed ſeuerius probandum.*
17 *Fideicommiſſa de Iure Antiquo erant inutilia, & nulla actione, vel officio Iudicis hæredes poterant ad id cogi.*
Tempore tamen Auguſti, quid fuit ſtatutum.
18 *ad Fideicommiſſum aſpirans non tantum illud probare tenetur, ſed etiam veniſſe caſum vocationis ſuæ.*
19 *Fideicommiſſi probatio debet eſſe clara, & aperta.*
20 *contra Vocatum ad fideicommiſſum in dubio iudicandum venit.*
21 *Fideicommiſſi probatio, dum eſt turbida iudicandum eſt non extare.*
22 *Iudicandum in dubio eſt pro non fideicommiſſo.*
23 *Superfluitas potius eſt toleranda, quàm admittendum nouum fideicommiſſum.*
Argumentum à ſuperfluitate vitanda validum eſt in iure.
25 *de Fideicommiſſi extenſione ferè eſt deſperandum, & maximè de perſona ad perſonam.*
26 *Fideicommiſſum, vt inducatur neceſſario requiritur voluntas teſtatoris, & actus ipſe, denotans iſtam ſuam voluntatem.*
Voluntas teſtatoris, debet tranſire in diſpoſitionem, vt veniat ſeruanda, num. 26.
27 *Teſtator tantum diſponit, quantum clarè, & diſpoſitiuè loquitur.*
Vnde non ſufficit, quod verba ſint habilia.
28 *Fideicommiſſi extenſio de perſona ad perſonam non fit etiamſi concurreret rationis identitas, & veriſimilis mens teſtatoris, num. 32.*
29 *Fideicommiſſa non inducuntur per interpretationem, ſed per ipſam diſpoſitionem teſtatoris.*
30 *ad Fideicommiſſum prætendens ſe eſſe vocatum, vt reijciatur ſat erit ei aſſerere, ſubſtitutio de te non loquitur, num. 31.*
32 *Fideicommiſſi extenſio non fit, nec ex cauſa conſeruandæ agnationis.*
33 *Agnationis conſeruandæ ratio locum tantùm habet in ſuo caſu expreſſo.*
34 *Ratio conſeruandæ agnationis, non tantum valere poteſt, vt extendatur fideicommiſſum ad caſum omiſſum.*
35 *Agnationis conſeruandæ ratio, non valet operare, vt fideicommiſſum extendatur.*
36 *Fideicommiſſum non poteſt dici inductum, niſi verba ſint clariſſima.*
Fideicommiſſum, vt dicatur inductum verba debent eſſe ita clara, vt neceſſario illud inferant num. 36.
37 *Fideicommiſſum non habet locum, niſi illud oculariter legatur.*
38 *ad Fideicommiſſum, vt admittatur non vocatus ferè deſperari poteſt.*
39 *Fideicommiſſa inducta dicuntur per ſubſtitutiones, & non per argumenta.*
40 *Iudices, & Aduocati non debet diuinare circa interpretationem vltimarum voluntatum.*
41 *Iudices, & Aduocati, quare pernicioſè errant in interpretanda mente Teſtatorum.*
42 *Teſtator quare ſic diſpoſuit plures poſſunt eſſe cauſæ, quæ Iudicibus dicuntur incognitæ.*
43 *Contra Aſtrologos iudiciarios concitandum venit magnum odium.*
44 *Aſtrologia iudiciaria, neſcitur, an ſit vocanda iudiciaria, vel melius ſine ratione.*
45 *Aſtrologia iudiciaria eſt potiùs digna deſpectu, quàm aſpectu ſtellarum.*
Aſtrologia iudiciaria à ſtellis ſomniatur extrahere ſua mendacia, num. 45.
46 *Aſtrologia iudiciaria eò carius vendit ſua mendacia, quò prætenditur mercaturam cæleſtem eſſe.*
47 *Aſtrologia iudiciaria conſiſtit in fabrica duodecim domorum.*

48 Aſtrologi iudiciarii cum eorum mendicis manibus, cui diuitias, cui honores, cui dignitates, cui infortunia diſpenſant.

49 Stultitia, quouſque ludit in humanis.

Menocrates Medicus Philippi Macedonis, cum ei ſcripſiſſet, quod erat Iuppiter, qualiter prudenter ei reſcripſerit.

Pectora humana, quantum cæca noctis habent.

50 Iudiciorum DEI impræſcrutabilis altitudo, non patitur, vt homo, arcana ipſius penetret.

51 Cum ea ſint incognita etiam ipſis beatiſſimis ſpiritibus.

52 Homines nefaria curioſitate non ſolùm ſomniantur perſcrutari ea, quæ ſunt in ſinu DIVINO.

Sed quod peius eſt, id pernicioſo exemplo venditare, num. 52.

53 Aſtrologia iudiciaria ſecundum S. Baſilium, eſt negotioſiſſima prorſus vanitas.

54 Aſtrologus, quidam cum valdè peritè diſcurrere videretur, de rebus Cæleſtibus, quid ei dixerit Diogenes.

55 Aſtrologus iudiciarius ad quid prætendat eſſe aſſecutus, & num. 56.

57 Aſtrologi iudiciarij prætendunt ſtringere Stellas, ſicut eſſent figura magica.

58 Aſtrologi iudiciarii, prætendunt legere in magno libro Cœli fortunas, & infortunia omnium.

59 Aſtrologi iudiciarij, faciunt quaſdam figuras Domorum Cæleſtium quæ in Cœlo, numquam ſanè fuerunt.

60 Aſtrologi iudiciarij, punctum Natiuitatis, cum ſtatera Ermetis, librant.

61 Aſtrologi iudiciarij, multa vigilando ſomniantur, & ſi aliquid minimum, ex mille, verum dicant, ad quid eis deſeruit, & num. 62.

63 Aſtrologi iudiciarij, qua pœna digni eſſent.

64 Alexander Seuerus Imperatores, qua iuſtiſſima pœna, condemnauit Turinum eius Aulicum, quia vendebat gratias ipſius Imperatores, & num. 65. 66. & 67.

68 Aſtrologi iudiciarii optimè facerent ſi ex ſcrutatoribus rerum Cæleſtium, quærerent euadere earum poſſeſſores, & num. 69.

70 Mathematicus ſeductus ſeducit, & deceptus, decipit.

71 Iudices, & Aduocati in interpretanda mente teſtatoris non debent officium Prophetæ agere, cum id ad ipſos non ſpectet.

72 in Teſtamentis nihil magis proprium eſt, quàm claritas.

73 Teſtatoris voluntas tunc diuinatur, quando verba non conueniunt interpretationi.

Argumentum diuinatiuum non admittitur in teſtamentis, num. 73.

74 Argumentum illud, ſi teſtator de hoc fuiſſet interrogatus, ſic tunc reſpondiſſet, eſt ſatis brocardicum.

75 L. ſi quis ita §. penult. ff. de teſtament. non admittit argumentum, ſi teſtator fuiſſet interrogatus, ſic reſpondiſſet, & num. 76.

77 Voluntati teſtatoris ex eius verbis elicita, ſtandum eſt.

78 Teſtator, quod voluit, & non quod prudens conſilio ſtatuere debuiſſet, attendi debet, & num. 79.

80 Teſtatoris verba, quando adſunt explicitam diſpoſitionem continentia, actum eſt de argumentis quibuſcumque.

81 Mortuus, id eſt Teſtator, quando loquitur, omnes viui tacent.

82 Extenſio in fideicommiſſis eo fortius ceſſat, quando tractur de extenſione de perſona ad perſonam, & num. 84.

83 Extenſio in fideicommiſſis faciliùs admittitur de caſu ad caſum, quam de perſona ad perſonam.

85 Extenſio in fideicommiſſis nullo modo admittitur, quando clarè apparet de mente defuncti ſpecialiter in aliquo caſu diſponendo.

86 ad Coniecturarum, & præſumptionum tenebras non eſt confugiendum, dum habemus claritatem diſpoſitionis.

87 Teſtator, quando in aliquo caſu prouidit, ſignum eſt euidens, quod ſic voluit.

88 in Claris, dum recurritur ad coniecturas, nihil aliud eſt, quàm pernicioſè errare.

89 Claritas diſpoſitionis dum adeſt, ſi ad coniecturas recurreretur nihil aliud eſſe, ſecundum Ariſtot. quàm nugas agere.

90 Subſtitutio expreſſa non valet egredi eius limites.

91 Subſtitutio, quando eſt facta, cum illis verbis, tunc, & eo caſu, tunc multo fortius deſperari debet de extenſione.

92 Dictiones, tunc, & eo caſu, important reſtrictionem.

93 Verba reſtrictiua, & limitatiua reſtringunt diſpoſitionem ad caſum expreſſum.

94 in Subſtitutione vulgari, quando vnus caſus exprimitur, ad alium regulariter porrigitur.

95 in Subſtitutione vulgari ex vno caſu expreſſo, non infertur ad alium, quando in expreſſo adeſt dictio, tunc.

96 Dictionis, tunc, natura eſt, reſtringere, & limitare.

97 Dictio, tunc, addita tempori, denotat eius extremitatem.

Dictio, tunc, addita caſui, illud reſtringit ad illum caſum tantùm, 97. & 99.

98 Dictio. & eo caſu, eſt reſtrictiua, & limitatiua.

100 Dictiones duæ limitatiuæ ſimul poſitæ, eo fortius ſtringunt.

Geminatio magis enixam voluntatem oſtendit, num. 100.

101 de Voluntate teſtatoris, quando clarè apparet, ſicut Sol, diſſipat omnes tenebras, ita ea omnia in contrarium proſternit, num. 103.

102 Sol vbi adeſt, ibi non Stella.

104 Teſtator ſicuti in vno caſu claris verbis induxit fideicommiſſum, ita quoque diſpoſuiſſet in altero, ſi talis fuiſſet eius mens.

105 Teſtator, dum in certo caſu conſtituit fideicommiſſum, ſignum eſt, quod in illo caſu illud voluit.

106 Fideicommiſſum abſit, vt extendatur, quando verba teſtatoris clarè repugnant.

107 Voluntas teſtatoris, quando eſt à verbis omnino abſtracta, & in mente retenta, nihil operatur.

108 Teſtatoris voluntas, dum non eſt in eſſe deducta, nullam habet virtutem operandi.

Fideicommiſſum, dum ad caſum non expreſſum extenditur nimia ſubtilitate, ſæpè erratur. num. 108.

109 de Voluntate teſtatoris, quando clarè non conſtat, ſtandum eſt ſcripturæ, & verbis.

110 Teſtator, non dicitur aliquid voluiſſe, niſi etiam verbis expreſſerit.

111 Teſtatoris verba, quando omninò repugnant eius menti, non eſt recedendum à verbis.

112 in Teſtatoris voluntate aſſequenda ſicuti non eſt diuinandum, ita quoque minimè eſt ſomniandum.

113 de Somnijs non eſt curandum, nam quod quis vigilando ſperat, dormiendo optat.

Somnia vigilantium alia ſunt, & alia dormientium, num. 113.

114 Pedum adeo proprium officium eſt ambulare, vt cæteris membris ſopitis, ipſi officium ſuum gerant.

116 Romæ, quidam vir, noctu è domo ſua armatus exijt, ſomno nondum ſolutus, & per Vrbem vagauit, ac in ſatellites incidens, & ab eis captus tantam vim fecit, vt ex eius manibus ſe liberauit, & domum reuerſus peregit ſomnum.

117 ſub Subſtitutione compendioſa facta in caſum mortis continetur de ſui natura etiam non exiſtentia, & num. 114.

118 Subſtitutio facta poſthumo decedenti in pupillari ætate comprehendit etiam caſum, quo natus non ſit,

116 Sub-

119 *Subſtitutio facta in caſu deficientia filiorum, & deſcendentium comprehendit, tam ſi naſcantur, quàm ſi non naſcantur.*
120 *Teſtator, quando in omni caſu diſpoſuit, tunc ex vna ſubſtitutione non poteſt argui ad aliam.*
121 *Extenſio in fideicommiſſis licet aliquando fiat ad caſus ſimiles, numquam tamen fit ad diſſimiles.*
122 *Subſtitutio facta in caſu natiuitatis, nullatenus poteſt extendi ad caſum non natiuitatis.*
In caſu quo teſtator aliter prouiſit, num. 129.
123 *Deciſ. in cauſa Bononien. de Cœnobijs coram Lancellot. & alia in quo caſu loquantur.*
124 *in Fideicommiſſis aliqua extenſio fieri nequit, reluctante ipſa mente teſtatoris.*
125 *Forma tradita à teſtatore omnino ſeruanda venit.*
126 *Teſtatoris mens tacita, elicita ex probabilibus coniecturis, ſi ſeruanda ſit, quid erit, dum clarè conſtat de eius voluntatem.*
127 *Teſtator, ſi voluiſſet inducere fideicommiſſum, id ſciuiſſet exprimere, & num. 130. & 131.*
128 *Fauor piæ cauſæ eſt latiſſimè interpretandus, & quando.*
129 *Teſtator, non eſt neceſſe, vt in omni caſu prouiderit, ſed ſufficit, quod de omnibus caſibus cogitauerit, licet non prouiderit, & num. 132. 133. 134. & 135.*
136 *Stella Polaris in vltimis voluntatibus interpretandis, eſt ipſa voluntas teſtatoris, & num. 137.*
138 *Iudex ſic debet ſequi voluntatem Teſtatoris, ſicuti Venator leporem.*
139 *Teſtatoris voluntas non ſolùm expreſſa ſequenda eſt, ſed etiam tacitá, ex probabilibus coniecturis expiſcata, & num. 140. & ſeq.*
147 *Alienationis prohibitio, licet non ſoleat extendere fideicommiſſum de caſu ad caſum, tamen quando id procedat, & quando non. num. 148. vſque ad finem.*

ANNOTATIO

Ad Deciſionem CCCXX.

A Fideicommiſſario, vt concedatur immiſſio in bonis fidei-
1 commiſſo ſubiectis † abſolutè loquendo ipſe neceſſariò, & principaliter docere debet de fideicommiſſo, quoniam alleganti fideicommiſſum incumbit onus illud proban-
2 di, & quidem ita clarè, quod † omninò reddatur indubium
3 cum fideicommiſſum ſit, † quid facti, & facta numquam præſumuntur, niſi probentur, & ſic fideicommiſſum alle-
4 gans fuiſſe à teſtatore † factum ei incumbit onus illud probandi, *l. in Bello §. facta ff. de capt. cum ſimil.* Quod eo magis dicendum eſt in caſu noſtro, quia regulariter loquendo
5 fideicommiſſum eſt odioſum, & oneroſum per text. *in l. cohæredi §. cum filio ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit.* Ideòque
6 tamquam continens onus, procul reijcitur à legitima, *l. quoniam in prioribus ff. de inoffic. teſtament. gloſ. in l. ex tribus C. eodem tit.* & reſpondit Rota *deciſ. 35. num. 2.* ibi, *legitima fideicommiſſo grauari non poteſt &c. part. 6. recentior.*
7 Inſuper fideicommiſſum inducit votum † captandæ mortis, *l. de fideicommiſſo C. tranſact.* ergo eſt odioſum. Nam,
8 & Iura odio inteſtino proſequuntur † vota captandæ mortis, iuxta text. *in l. vltim. C. de pact. cap. deteſtanda, & cap. ne captanda de conceſſ. præbend. lib. 6.* Vlterius fideicommiſ-
9 ſum impedit † alienationem bonorum, *l. vltim. C. commun. de legat. l. filius familias §. Diui ff. de legat. prim. & ſa-*
10 *tis in angulo eſt.* Iniquum enim † eſſe videtur, auferre liberis hominibus liberam bonorum alienationem, *l. in re mandata C. mandat.* Vnde teſtator poteſt minimè præcipe-
11 re † hæredi, vt de bonis ſuis non diſponat, *l. cum pater §. mando ff. de legat. 2.* Nam, & ſi quid bonum eſt inter
12 mortales, † libertas eſt ſine enim libertate non aurum, non imperia ſunt iucunda, cum alijs à me adductis ſupra in Annotatione *ad deciſ. 21. à num. 4. hac eadem part. 6. recent.* Hinc quoque eſt, cum Bulla Iuris congrui felic. record.
13 Gregor. XIII. compellat † vicinum ad vendendum domum ſuam vicino, cum tollat liberam poteſtatem diſponendi de rebus ſuis ad libitum, dicendum eſt, quod dicta Bulla eſt odioſa, vt iam probaui in Annotat. *ad deciſ. 16. à n. 65. ſupra part. 8. recent.* & quod in dubio pro libertate bono-
rum, ſit pronunciandum, reſpondit Rota coram Reuerendiſs. Tarraconen. *in cauſa Tudertina Aſſerti Fideicommiſſi 6. Iunij 1640. eſt in d. part. 8. recent. deciſ. 231. num. 22.* ibi, *& pro libertate bonorum &c.* & allegatur Leo. *deciſ. Valent. deciſ. 60. num. 30. & 38. lib. 1.* 14
Quare vt dicebam, cum fideicommiſſum tollat † liber- 15
tatem alienandi bona, odioſum dicendum eſt, ideòque non
eſt præſumendum, ſed ſeuerius probandum. Et hoc eo ma- 16
gis dicendum venit, quia illa interpretatio eſt fauorabilis, quæ nos reducit ad ius antiquum: de Iure enim antiquo fi-
deicommiſſa erant † inutilia, & infirma, nam in ſola fide 17
hæredum erat ea præſtare ita nec ad id cogi poterat, nec iure actionis, neque officio Iudicis, tempore tamen Imper. Auguſti fuit ſtatutum, vt ſuper hoc ius adderetur, vt patet §. 1. *inſtit. de fideicom. hered.*
Quod enim intendens ſuccedere ad † fideicommiſſum, 18
grauetur onore illud probandi, & veniſſe caſum ſuæ vocationis, poſt Socin. Grauett. & alios probat Menoch. *in conſil. 97. num. 97.* ibi, *probare debet eam ſubſtitutionem comprehen-*
dere perſonam ſuam &c. & talis probatio debet eſſe certa, † & 19
clara *l. non hoc C. vnde legat. l. neque natales Cod. de probat. cap. in præſentia eodem tit.* & benè perpendit pluribus relatis Rota coram bon. mem. Andrea *deciſ. 101. num. 11.* ibi, *alleganti fideicommiſſum incumbit onus illud concludenter probandi, & in dubio pro non fideicommiſſo pronunciandum venit, &c.*
Quamobrem in dubio contra † prætendentem ſe eſſe 20
vocatum ad fideicommiſſum iudicandum venit, & ſic quatenus probatio eſſet turbida in dubio iudicandum venit fidei-
commiſſum † non extare, vt ſenſit Bart. *in l. cum auus in* 21
fin. ff. de condit. & demonſtrat. cum alijs vltra ſatietatem congeſtis per Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 291. à num. 1.* ibi, *in dubio iudicandum eſt, fideicommiſſum non extare, &c.* qui enim alios videre plures DD. affluenter deductos in hoc articulo vult, conſulat Caſtill. *quotidian. controuerſ. lib. 5. cap. 145. num 4.* ibi, *in dubio non extare, &c.*
Atque ſic ſæpè ſępius fuit deciſum in Rota, quod in du-
bio pronunciandum † eſt, pro non fideicommiſſo iuxta 22
text. *in l. pater §. fin. ff. de legat. 3.* & præſertim coram bon. mem. Penia *in cauſa Romana fideicommiſſi Vineæ 17. Februarij 1590. eſt inter eius à me impreſſ. deciſ. 69. num. 14.* ibi, *in dubio contrà fideicommiſſum eſt pronunciandum etiamſi ſit relictum in bonis proprijs teſtatoris, &c.* deinde coram Reuerendiſs. Tarraconen. *in d. Tudertina fideicommiſſi 4. Iunij 1640. eſt ſupra in præcedenti part. 8. recent. deciſ. 231. num. 22.* ibi, *cum in dubio ſit pronunciandum pro non fideicommiſſo, &c.* & deindè coram bon. mem. Bichio *in cauſa Auenionen. Fideicommiſſi 30. Aprilis 1640. eſt ſupra in hac eadem part. 9. recent. deciſ. 401. num. 15.* ibi, *contra exiſtentiam fideicommiſſi in dubio reſpondendum eſt, &c.*
Et in tantum eſt verum, quod in dubio iudicandum eſt fideicommiſſum non extare, vt potius admittenda veniat ſu-
perfluitas † alias à iure prohibita, nam & argumentum 23
à ſuperfluitate vitanda, ne verba ſtent otioſa, & ſine virtute operandi, in iure eſt validiſſimum, *cap. ſi Papa de Priuileg. in 6. & cap. legebatur, & ibi gloſ. in verb. aduentus de maior. & obedient. l. ſi quando ff. de leg. 1. l. cum antiquitus in princ. Cod. de teſtament.* attamen his non obſtantibus, po-
tius, vt dicebam eſt tolleranda † ſuperfluitas, quam vt fi- 24
deicommiſſum dicatur inductum ea allegatis per Crauett. *in conſil. 127. num. 8.* ibi, *potius tollerari debet, &c.* Andr. Alciat. *conſ. 36. num. 16.* ibi, *tamen lex potius habet pro ſuperfluis, quam quod inducat fideicommiſſum, &c.* ſic quoque ſæpè perpendit Rota, *& præſertim in Romana Fideicommiſſi de Gallis 16. Nouemb. 1575. coram bon. mem. Card. Panfilio eſt in 4. part. diuerſ. deciſ. 490. num. 8.* ibi, *potius ſuperfluitas eſt tolleranda, quam quod odioſa diſpoſitio inducatur, &c. part. 4. diuerſ.* & deinde coram bon. mem. Vbald. *in cauſa Spoletana Fideicommiſſi 19. Decembris 1631. impreſſa eſt in part. 6. recentior. deciſ. 348. num. 14.* ibi, *potius admittenda eſt ſuperfluitas, quam fideicommiſſum admittatur, & iterum in eadem cauſa 24. Ianuarij 1643. coram eodem Card. Vbaldo eſt in eadem part. 6. recentior. deciſ. 168. num. 18.* ibi, *potius admittenda ſunt ſuperfluitates, quam admittenda fideicommiſſa &c.*
Ea ſupradictis concluſionibus promanat celebre, ac fa-
migeratum illud iuris axioma, quod ferè deſperandum eſt 25

de extenſione, quando agitur de materia fideicommiſſaria.
Vnde ſanè talis extenſio non admittitur de perſona ad perſonam, iuxta textum *in l. ſi quis ita §. penult. ff. de teſtament. tutel. gloſ. in l. Titius in princip. ff. de liber. & poſth.* & iſta eſt communis opinio, vt conſtat ex pluribus relatis per Fuſar. *de ſubſtitutione quaſt. 458. num. 1.* ibi, *fideicommiſſa non extenduntur de perſona ad perſonam, &c. vbi abunde.*

Ratio enim eſt in promptu, quia vt fideicommiſſum in-
26 ducatur, neceſſariò requiritur voluntas Teſtatoria, & actus ipſe denutans iſtam ſuam voluntatem, & ſic quod iſta voluntas tranſiuerit in diſpoſitionem, vnde teſtator tantum
27 diſponit, quantum clarè, & diſpoſitiuè loquitur, ita non ſufficit, quod verba ſint habilia, vnde optimè concludi debet,
28 quod extenſio de perſona ad perſonam fieri nequeat etiamſi concurreret rationis identitas necnon veriſimilis mens Teſtatoris, vt ſic diſpoſuit teſtator ſi ſuper hoc interrogatus fuiſſet.

Non enim fideicommiſſa inducuntur per interpretatio-
29 nem, ſed per ipſam diſpoſitionem vocationis. Itaque vt reij-
30 ciatur prætenſus fideicommiſſarius, & claudatur omnis via ad prætendendum aſſertum fideicommiſſum, & in eius faciem præficietur vulgatum, & antiquum dictum, Io. Andr. *in additione ad Speculat. tit. de teſtament. verſ. occurrit, &c.*
31 nempè Amice † ſubſtitutio minimè loquitur de te, &c. Quale dictum communi omnium ſuffragio extollitur.

Quod autem fideicommiſſum non extenditur ex iden-
32 titate rationis † nec ex præſumpta mente teſtatoris, quod ſic veriſimiliter reſpondiſſet ſi fuiſſet interrogatus, eſt doctrina communiter approbata per Cuman. Aret. Crot. Grauet. Dec. Roland. Gabr. Burſat. Simon. de Præt. Tiraquell. cum multis alijs relatis per Cyriac. *controuerſ. forenſ. cap. 8. n. 67.* ibi, *in fideicommiſſis non fit extenſio ex identitate rationis, neque ex veriſimili mente teſtatoris, quamuis interrogatus ſic veriſimiliter diſpoſuiſſet, &c.*

Sic quoque in Rota Romana ſæpiùs fuit obſeruatum, & præſertim *in deciſ. 35. num. 19.* ibi, *in fideicommiſſo etiam ex veriſimili mente teſtatoris non fit extenſio de perſona ad perſonam &c. part. 1. recent. & deciſ. 300. ſub num. 20.* ibi, *extenſio in fideicommiſſis, neque prætexto identitatis rationis, neque veriſimilis, aut præſumpta mentis teſtatoris, nec ob cauſam conſeruandæ agnationis admitti debeat, &c. eadem part. 1. & deciſ. 507. num. 3.* ibi, *extenſio de perſona ad perſonam in fideicommiſſo non admittitur, nec etiam ex coniectur ata mente teſtatoris, nec ex identitate rationis &c. part. 2. recentior. & deciſ. 44. num. 12.* ibi, *extenſio de perſona ad perſonam non fit etiam ex coniecturata mente teſtatoris, nec ex identitate rationis, &c. part. 5. recentior.* vbi etiam ſubditur, vt quoque habetur *in d. deciſ. 300. num. 20.* quod talis
33 extenſio non fit etiam ex † cauſa conſeruandæ agnationis, quod etiam fuit admiſſum *in cauſa Bononien. Fideicommiſſi de Barbadoris 25. Iunij 1640. coram bon. mem. Coccino §.*
34 *Hinc non obſtat*, vbi dicitur, quod ratio conſeruandæ agnationis locum habet in ſuo tantum caſu, & ideò tanta illius ratio non eſt habenda, vt fideicommiſſum extendatur ad caſum omiſſum, nam d. ratio conſeruandæ agnationis
35 non valet operari, vt fideicommiſſum extendatur de perſona ad perſonam, &c. ſed ad nos, ita quoque fuit deciſum coram Reuerendiſs. Teracinen. *in cauſa Romana Fideicommiſſi 27. Maij 1642.* eamque retuli ſupra *in hac part. 9. recent. tom. 1. deciſ. 48. num. 4.* ibi, *hæc extenſio de perſona ad perſonam non admittitur in fideicommiſſis nec ex identitate rationis, nec ex veriſimili mente teſtatoris, &c.* & coram R. P. D. Pirolo *in cauſa Bononien. Fideicommiſſi de Pichariis, 28. Martij 1659. §. Ex his*, ibi, *neque ex identitate rationis*, & coram R. P. D. Beuilaqua *in cauſa Ciuitatis Caſtelli 4. Iunij 1659. §. Et hinc*, ibi, *nec admittitur extenſio ex identitate, vel maioritate rationis &c.*

Quamobrem niſi verba ſint clariſſima, non poteſt
36 † dici inductum fideicommiſſum, ex allegatis per Rotam coram Card. Pamphil. *deciſ. 490. num. 2. part. 4. diuerſ.* vbi aſſeritur, quod vt dicatur inductum fideicommiſſum, verba
37 debent eſſe expreſſa, † & clariſſima, & quæ neceſſario illud inferant, & iterùm fuit dictum in *deciſ. 19. num. 1. in fin.* ibi, *ad excludendum fideicommiſſum ſufficit dicere ſubſtitutio de te non loquitur, &c. part. 1. recentior.* Vtique fideicommiſſum non habet locum niſi oculariter, & ſic expreſsè,
38 † verba illud indicent, alias ferè deſperandum venit, vt non vocatus admittatur, nam & regulariter, fideicom-
39 miſſa dicuntur inducta per ſubſtitutiones, † & non per interpretationes, & argumenta, & diximus *num. 29.*

Vnde prudenter, & non ſine cauſa præcluſam video
omnem ianuam, & viam † Iudicibus, & Aduocatis di- 40
uinandi, ſeu prophetandi in materia ſcrutandi mentem teſtatoris, eis incognitam. Nam, dum mens, Teſtatoris occulta
eſt, diuinandum non eſt. † O quoties perniciosè erratur, 41
quia Iudices, & Aduocati occultum animum Teſtatoris
† videre nequeunt, cum plures potuerint eſſe cauſæ per 42
quas Teſtator potuerit eſſe motus ad ſic diſponendum. Vn-
de ne perperam erretur † tutiſſiuè ſequamur Eccleſiam 43
Sanctam, QVÆ DE OCCVLTIS NON IVDICAT.

Sicque odium acerbiſſimum concitemus † erga illos, qui 44
toti intenti ſunt, ac deperditi circa Aſtrologiam, neſcio an
dicam iudiciariam, vel melius, ſine ratione † digna potius 45
diſpectus, quam aſpectu Stellarum, à quibus ipſa extrahit
mendacia, vt ea vendat † tantò carius, quantò illa ſit 46
mercatura Cęleſtis. Ars dictæ Aſtrologiæ conſiſtit in duo-
decim Domibus, ex quibus dictæ Artis ſtudioſi, cum eo- 47
rum mendicis manibus diſpenſant, cui diuitias, cui hono-
res, cui dignitates, cui præcipitia, cui infortunia, &c. 48
O ſtultitia, quouſque ludis inhumanis! Qui Matematici 49
iure poſſent ſalutari, ſicuti Philippus Macedo ſalutauit ſuum Medicum, cui cum ipſe Medicus ſcripſiſſet, *Menecrates Iuppiter, Philippo ſalutem*, cui ſic reſpondit, *Philippus Menecrati ſanitatem mentis, &c.* Itaque Philippus euaſit Medicus ſui Medici, & inſuper inclamabo vnà cum Ouidio *lib. 6. Metamorph.*

Proh! ſuperi, quantum mortalia pectora cæca.
Noctis habent ———

Inſcrutabilis enim Iudiciorum DEI altitudo, non pa-
titur, vt humanus † intellectus, tenebroſo corporis car- 50
cere conſtrictus, ſupra Aſtra ſe extollens arcana in ſinu DI-
VINO recondita, & ipſis Beatiſſimis Spiritibus ignota, 51
nefaria curioſitate, non ſolùm explorare, ſed etiam tan-
quam explorata in DEI contemptum, ac Reipublicæ per- 52
turbationem, arroganti, & pernicioſo exemplo venditare præſumat, pro vt ſedulò ratiocinatus eſt felic. record. Vrbanus VIII. *in eius conſtitutione edita contra Aſtrologos Iudiciarios Kalendis Aprilis de Anno 1631.* Meritoque perbellè talem artem paucis verbis totam deſcripſit Magnus ille Baſi-
lius Sanctus ſcilicet † *Aſtrologiam Iudiciariam eſſe.* 53

Negotioſiſſimam prorſus vanitatem.

Et appoſitè prædicta Aſtrologis, dum adeò intrepidè de
Planetis Cęleſtibus verba † faciunt poſſent facetè interro- 54
gari, vnà cum Diogene:

Quando nam de Cælo veniſti?

Aſtrologia enim iudiciaria profitetur ſcire legere † in illo 55
Magno Volumine Cęli, fortunas omnium ſcriptas cum characteribus ſtellarum, & notis aſpectuum. Item retunde-
re per periodos illarum † ſferarum curſum vitæ omnium. 56
Item ſtringere in trinoa, & quadratos, & ſeatiles, quaſi
magicæ figuræ, ſtellas, & planetas, & cogere eas, ad di- 57
cendum futuros euentus rerum tam priuatarum, quàm pu- 58
blicarum. Et tandem talis ſcientia prætendit, ſe eſſe veri prophetiſſam.

Et totum id vim ſimilium obſeruationum, quæ nunquam
habuerunt talem figuram in Cęlo. Quamobrem prædicti 59
Aſtrologi ad dependentiam tantum vnius puncti Natiuitatis,
cuius quærunt † pondus cum ſtatera Ermeria, mediantibus 60
figuris ad eorum imaginarium arbitrium facta, in vim re-
rum, quæ non habent ſubſiſtentiam, circa vitam hominum, ac 61
circa varia eius accidentia, vigilando plura ſomniantur, & ſi fortuitò ex mille prædictionibus, vnicam, vel aliquam mini-
mam partem veram † præſenſerint, id valet ad præueſtiendũ 62
falſum à veriſimili, & ad perſuadendum credibile, vti verum.

O verè negotioſiſſimam porſus vanitatem! O ſanè deridendos, & miſerandos viros! Iſti enim, decipiunt alios, & ſe ipſos. Vndè id quoque benè aduertit felic. record. Sixtus Papa V. *in eius conſtit. 17. in nou. Bull. tom. 2. Vbi funditus extirpare, & prohibere intendit artem Aſtrologiæ iudiciariæ, & alia quæcumque diuinationum genera.* Contra prædictos perfidos, & vanos Aſtrologos plura, & pul-
chra dicturus eſſem, ſed non eſt hic locus, ſolùm ad-
dere intendo pęnam, qua † digni eſſent ſupradicti Aſtrolo- 63
gi, & quidem iuſtiſſima, poſtquam eorum ſcientiam nullam habet ſubſiſtentiam, eaque vſus eſt ille digniſſimus Imperator Alexander Seuerus, cum Turino eius Aulico, qui
prætendebat eſſe ab Imperatore valdè † dilectus. Et ſic ven- 64
debat cum falſis promiſſionibus, gratias, & audiencias Principis, de qua re cum eſſet certioratus Imperator (propter

quam

65 quam actionem † poſtea à Populo fuit decotatus titolo Iu-
ſtiſſimi) fecit Turinum carcetare, & poſtea teſte Lampri-
66 dio *in vita d. Imperat.* in Foro tranſitorio ad ſtipem illum
ligari iuſſit, & fumo appoſito, quem ex ſtipibus, & liguis
humidis fieri iuſſerat, necauit, Præcone alta voce procla-
mante FVMO PVNITVR, QVI VENDIDIT
FVMVM.

Tandem pro finali puncto, illud tantum ſubdam, hor-
68 tando omnes, qni hoic fallaci, & prohibitæ arti incumbunt,
69 vt poſſeſſores, & non ſcrutores Cœlorum generoſæ qnærant
ſe conſtituere, & non ſe, & alios ſucedere. Nam, vt inquit
70 S. Auguſtinus *in pſal.71.* Matematicus † ſeductus ſeducit,
& deceptus decipit.

At modò recto tramite domum redeundo, quare, vt de-
71 duxi ſupra *num.37.* æquum, & dignum eſt, ne Aduocati,
& Iudices in interpretanda voluntate teſtatorum Officium
Prophetæ gerant. Vnde cauendum eſt à diuinatione, quia
in teſtamentis nihil magis eſt proprium, quàm claritas.
72 † Et diuinari dicitur, quando verba non conueniunt, nam
ſæpiſſimè erratur, dum credimus animum teſtatoris intue-
ri quem non videmus. Vnde voluntas teſtatoris non atten-
73 ditur quando verba id non patiuntur, quoniam argu-
mentum diuinatiuum in teſtamentis uon admttitur, vt ani-
maduertit Aym. *in conſil. 161. num. 12.* ibi, *in voluntate Te-
ſtatoris interpretanda, diuinare non debemus, &c.* Surd. *in
conſil. 554. ſub num. 5.* ibi, *circa voluntatem Teſtatoris non
eſt diuinandum &c.* Pett. Ant. de Petra *de Fideicomiſſ. ti-
tul. de fideicommiſſ. prohibit quaſt. 5. num. 64.* ibi, *in
hac materia cauendum eſt à diuinatione &c.* cum alijs
allegatis à Cyriac. *controuerſ. forenſ. cap. 521. à num.
37.* ibi, *non debemus diuinare, nec à verbis recede-
re, &c.*

Hinc concluſio illa, quod ſi teſtator ſuiſſet interroga-
74 tus ita tutò reſpondiſſet eſt ſatis brocardica, vt apparet ex
allegatis per Franciſc. Redenaſc. *in conſil.20. à num. 27. lib.*
75 1. & quatenus talis concluſio admittatur uicam alibi. Im-
mò *tex. in l. ſi quis ita §. penult. ff. de teſtament.* deci-
dit, quod ſi Teſtator in teſtamento dederit tutores filijs
ſuis, non dicitur dediſſe tutorem filio illi, qoem ignorabat
76 ſe habere & tameu ex præſumpta charitate, & mente Pa-
tris ſi Pater de tali filio ſuiſſet interrogatus, veriſimiliter
proculdubio idem ſtatuiſſet, & perpendit Rota *in de-
ciſ. 507. num. 3. part. 2. recent. & deciſ. 84. num. 5. part.
9. recentior.*

Firmandum ergo ſolidè venit, quod rigidè reiecta omui
diuinatione voluntati Teſtatoris ex ipſius verbis elicita inhæ-
77 rendum venit, vnde attendendum eſt, quid ipſe voluerit, &
78 oon quid prudenti diſpoſitione facere debuiſſet, nam diſpo-
nentium voluntas non declaratur provt eſſe debuit, ſed ſe-
79 cundum eorom voluntatem, vt benè probat poſt Perez de
Lara *de Anniuerſ. lib. 1. cap. 14. num. 5.* Iacob. Cancer.
variar. reſolut. titul. de ſubſtitut. cap. 1. num. 172. ibi,
*attendendum eſt, quod Teſtator voluerit, non quod vo-
luiſſe melius fuiſſet &c.* Caſanat. *conſ. 56. num. 41.* ibi,
*diſponentium voluntas non declaratur prout eſſe debuit,
ſed &c.*

Itaque quando adſuut verba Teſtatoris explicitam diſpo-
80 ſitionem importantia, actum eſt de argumentis quibuſcum-
que. Ad quod etiam animaduertit Rota coram R. P. D. Be-
uilaqoa *in d. cauſa Ciuitatis Caſtellana Fideicommiſſi 4. Iu-
lij 1659. §. Neque dicatur*, ibi, *ceſſat argumentum, & atten-
denda ſunt verba explicitam diſpoſitionem importantia, &c.*

Quare, vt benè dicebat S. Auguſt. *Dum mortuus, ideſt
81 teſtator loquitur, omnes viui tacent.* Prædictaque concluſio,
quod extenſio, in fideicommiſſis non admittator eo effica-
82 cius intrat in caſu noſtro, nempe, qoando † agitur de
extenſione de perſona ad perſonam. Nam licet iuterdum
83 extenſio fideicommiſſi admittatur † de caſu ad caſum pro-
pter veriſimilem mentem teſtatoris, ad text. *in l. Titius §. Lu-
cius ff. de liber. & poſth. & l. fin. de inſtitut. & ſubſtit.* vt no-
tauit Bart. & Aretiu. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum ff. de li-
ber. & poſthum.* cum alijs allegatis per Io. Ant. Bellon. *con-
84 ſil. 11. num. 1.* Nunquam tamen fit de perſona ad perſo-
nam extenſio, *ad textum in l. ſi quis ita §. penult. ff. de te-
ſtam tutel.* & optimè reſpoudit Natta *in conſil. 551. num.
25.* ibi, *ſecus eſt, vbi fieri debet extenſio de perſona ad
perſonam, quia non fit extenſio ex tacita, & coniectu-
rata mente teſtatoris &c.* cum alijs deductis per Menoch.
de præſumptionib. lib. 4. præſumpt. 73. n. 5. ibi, *quando agitur
de extendenda ſubſtitutione fideicommiſſaria de perſona ad
perſonam, & hoc caſu receptiſſima eſt omnium ſententia per-
miſſam non eſſe extenſionem, &c.* Et adde Surd. *in con-
ſil. 55. num. 24.* ibi, *licet ex veriſimili mente teſtatoris
fiat ſæpè extenſio de vno caſu prouiſo ad caſum omiſſum,
tamen non fit ad perſonam, de qua teſtator non cogita-
uit, etiam ſi de ea perſona Teſtator fuiſſet interrogatus idem
ſtatuiſſet, &c.*

Abſolutè enim loquendo illud eſt perpetuum in materia
fideicommiſſaria, vt ceſſet † penitus omnis extenſio, 85
quando Teſtator de caſu, vel de perſona, ad quam præten-
ditur eſſe faciendam extenſionem, diuerſo modo prouidit,
Gerius Spin. *conſ. 12. num. 10. & ſeq. & conſ. 84. num. 9. cum
pluribus ſeqq.* Cancer. *variar. reſolut. d. tit. de ſuſtitut.
num. 179.* vbi quod ratio à DD. aſſignata de veriſimili men-
te teſtatoris, quod ita veriſimiliter reſpondiſſet, ſi iuterro-
gatus fuiſſet, non habet locum ſtante prouiſione per eum
facta in caſu contrario, quia tunc cùm clarè appareat de
eius † voluntate non eſt conſugiendum ad tenebras conie- 86
cturarum, & præſumptionum, dum enim Teſtator aliter
prouidit, ſignum eſt apertum, † quod uullatenus in illis 87
terminis voluit, vt extenderetur fideicommiſſum, nam
quando res eſt † clara, tunc velle recurrere ad coniecturas 88
nihil aliud eſſet, quam perniciosè errare, vel vt inquit *Ari-
ſtoteles*, † nihil aliud eſſet, quam uugas agere. 89

Et in terminis, quòd tunc ceſſet omnis ſpes extenſionis,
ſtante aliqua prouiſioue in illo caſu facta per teſtatorem,
† ita vt ſubſtitutio expreſſa eius limites non valeat egredi, 90
habetur text. *l. in ſubſtitutione 31. ff. de vulg. & pupill. l. ſi is
legatum 4. §. 1. ff. de condit. & demonſtrat. l. vxori vſumfru-
ctum 35. ff. de vſufruct. legat.* Dec. *in l. vltima, num. 2. C. de
inſtitut. & ſubſtitut.* Zanchus *in l. heredes mei, §. cum ita,
part. 8. num. 207. ff. ad Trebell.* Caualcan. *deciſ. 81. num. 15.
part. 3.* Cardin. Albanus ad Bartol. *in l. prima, num. 13.
ff. de vulgar. & pupill.* & benè aduertit Iuann. Deckher. *in
Diſertor. Iur. lib. 2. diſſert. 1. num. 37.* ibi, *quia teſtator poſi-
tiua ſubſtitutione ad euentum matrimonij, his verbis, &c.* &
perpendit Rot. *in d. Ciuitatis Caſtellana fideicommiſſi 4. Iu-
lij 1659. coram R. P. D. Beuilaqua, §. Nec dicatur*, ibi, *& in
vtroque caſu ſpecialiter, & diuerſimode determinauit, &c.*

Quòdque eo magis procederet dum teſtator vius fuit, &
adiecit verba † illa, *tunc, & eo caſu*, quia in his ter- 91
minis eo fortius mordicè denegatur talis extenſio, ex quo
verba illa † *tunc, & eo caſu*, important reſtrictionem, & cum 92
ſint reſtrictiua, & limitatiua efficiunt ne à caſu expreſſo liceat
recedere, & ita pluribus relatis conſuluit Iacob. Menoch. 93
conſ. 243. num. 35. ibi, *ſubſtituit his verbis, tunc, & eo ca-
ſu &c.* & teſtatur hanc eſſe receptam opinionem, & addo
Decian. *in conſil. 2. num. 4.* ibi, *per illa verba apposita in con-
ditione, videlicet, tunc, & eo caſu, operatur, vt condi-
tio præciſè in caſu tantum expreſſo ſit obſeruanda, & ad alium
caſum trahi non poſſit &c.*

Hinc quoque eſt, quod licet, quando in vulgari ſubſti-
tutione vnus caſus exprimitur, ad alium regulariter porri- 94
gatur, *l. cum proponas C. de hered. inſtituend.* tamen fallit,
hoc, quando in caſu expreſſu, apponeretur dictio, *tunc*, quia 95
tali caſu diſpoſitio reſtringitur in caſu formaliter expreſ-
ſo, & ad alios non porrigitur, ex natura illius dictionis, 96
tunc, quæ reſtringit, & limitat, vt pulchrè conſuluit Petr.
de Anchar. *in conſil. 357. Ex ſerie teſtamenti col. 2.* & videa-
tur Roman. *in conſil. 131. Prima dubitatio à num. 1.* Ideòque
dixit Aretin. *in l. ſi quis ante num. 3. ff. de acquir. poſſeſſ.* quod 97
ſicuti dictio, *tunc*, addita tempori denotat eius extremita-
tem, ſic, & addita caſui, reſtriugit diſpoſitionem tantùm
ad caſum expreſſum, Pariſ. *in conſil. 56. nu. 84. & conſil. 87.
num. 11. lib. 2.*

Quod ſanè multò fortius prædicta concluſio iutraret,
qoando, vt dixi ſupra, adeſſet etiam dictio, *& eo caſu*, quæ 98
quoque reſtrictiua eſt dictio, vt probant Menoch. *in conſil.
117. num. 6. & 235. num. 3. & 177. num. 20.* Surd. *conſil. 344.
num. 3.* cum alijs allegatis per Auguſt. Barboſ. *de diction. vſu
frequent. dict. 105. num. 1. & num. 2.* qui loquitur in caſu no-
ſtro, quod quando ea dictio, poſita eſt in ſubſtitutionibus
operatur, vt reſtringatur ſolùm ad caſum expreſſum, oec 99
ad alium poſſit extendi, *ex multis ibi allegatis*, Quare cùm
dictioues iſtæ, *tunc, & eo caſu*, ſuot ambæ reſtrictiuæ, & li-
mitatiuæ moltò fortius operabunt talem reſtrictionem, cum 100
geminatio magis enixam voluutatem demonſtret, ad text.
l. Baliſta. ff. ad Trebellian. cum ſimilib.

Animaduertendum quoque venit, quod quando clarè
apparet de voluntate Teſtatoris, tunc enim ipſa tam- 101

quam Sol fulgentiſſimus diſſipat omnes tenebras, & ſicuti
102 vbi Sol adeſt ibi non ſunt ſtellæ ita vbi apparet de voluntate
teſtatoris, euaneſcunt ſtellæ coniecturaruio, & præſumptio-
oum. Quare ſi Teſtator præuidendo omnes caſus ſubſtitu-
103 tionum diſcretiuè, & diuerſimodè de eis diſpoſuit, validum
educitur argumentum, quod ſicut verbis claris fideicom-
104 miſſum eapreſſit in vnoeaſu, ita etiam eapreſſiſſet in alte-
ro, ſi talis fuiſſet eius voluntas, quare dum in altero caſu di-
uerſo modo diſpoſuit, ſeu prouidit, ex hoc clara apparet
105 eius voluntas, quod nullatenus intellexit, etiam in altero ca-
ſu aliter ab eo prouiſo, ordinare, ſeu inducere fideicom-
miſſum, *ex adductis per Rotam coram Reuerendiſſ. Terracie-
nen. in cauſa Bononien. Pratenſi fideicommiſſi 7. Iunii 1647.
§. Cæterum in propoſito &c. & coram Reuerendiſs. P.D. Prio-
lo in altera Bononien. fideicommiſſi de Pinchiariis 28. Martij
1659. §. Et eo magis, & coram Reuerendiſs. P. D. Beuilaqua
in d. Ciuitatis Caſtellanæ 4. Iulii 1659. §. Et hinc non refert,*
ibi, *Teſtator omnes caſus præuidendo diſcretiuè in eos diſpo-
ſuit.*

Quoties enim verba omninò repugnant, & contradicunt
106 circa extenſionem fideicommiſſi abſit, quod à verbis teſta-
toris recedatur, quando enim voluntas eſt à verbis omni-
107 nò, abſtracta dicitur tacita, & in mente retenta, quæ
tamquam in eſſe non deducta, nullam habet virtutem
108 operandi, & iſta eſt cauſa, quod ſæpè erratur in interpre-
tanda voluntate teſtatoris, dum fideicommiſſa ad caſum
non expreſſum, nimia ſubtilitate volumus extendere, prout
animaduerterunt Honded. *in conſil.49. num.57.* ibi, *non eſt
ob nimiam ſubtilitatem ad alium caſum voluntas teſtatoris
trahenda, cum animum teſtatoris non videamus &c.* cum
alijs allegatis per Altograd. *conſ. 46. num.* 37. ibi, *ſæpè
erratur in interpretanda teſtatoris voluntate, &c. lib.* 1.

Cum & ſatis vulgatum ſit illud Iuris axioma, quod
109 quando clarè non conſtat de † mente teſtatoris, ſtandum
eſt ſcripturæ, & verbis eius, *leg. ſi alii*, vbi Bart. *ff. de
vſufruct. legat.* cum alijs allegatis per Iul. Clar. *in §. Teſta-
mentum quæſt.76. num.4.* ibi, *vbi clarè non apparet, quæ ſit
mens teſtatoris, tunc inhærendum eſt verbis ipſius &c.* Hon-
ded. *in conſ.49. num.58. lib.* 2. ibi, *quando clarè non conſtat
de mente, ſtandum eſt verbis &c.* Card. Mantic. *de conie-
ctur. vltim. voluntat. lib.3. titul.2. num.3.* Non enim ſufficit
110 dicere id teſtator † voluit niſi hoc etiam verbis non expreſſe-
rit, *l. quoties*, ibi, *neque cum quem voluit ff. de hæred. inſti-
tuend. & l. ambigue ff. de reb. dub. & l. iubemus C. de teſtam.
& l. quidam cum filium, & ibi not. ff. de reb. inſtituend.* Im-
mò quando verba teſtatoris omninò repugnat, & contra-
111 dicunt † menti, non eſt à verbis recedendum, Bart. &
Caſtren. *in l. in ambiguo ff. de reb. dub.* cum alijs copioſè
allegatis per Altograd. *conſil. 36. num.30.* ibi, *ſed quan-
do verba omninò repugnant &c. lib.* 1. Nam & ſicuti
112 dixi ſuprà *à num.* 73. in interpretanda mente teſta-
toris non eſt diuinandum, ita quoque *non eſt ſom-
niandum &c.*

Nam, vt dicebat Cato, Somnia ne cures, quia mens
113 † humana id ipſum cernit per ſomnium, quod optat, &
ſpetat dum vigilat, ſed nolo ſuper hoc inſiſtere, quia hic agitur
de ſomnijs vigilantium, & non dormientium. Plura ſom-
nia deduxi ſupra in diſcurſu *part.4. recent. ſem.3. à num. 464.*
vbi probaui, quod adeò proprium pedum eſt, ambulare,
114 vt cæteris membris ſopitis à ſomno, ipſi ambulent, & ſuum
officium gerant, & præſertim *num.* 464. retuli exemplum
de illo, qui hic Romæ è domo ſua armatus exijt, ſomno
115 nondum ſolutus, per Vrbem diſcurrens, † ac in ſatellites,
ſeu Vrbis vigiles incidens, atque ex eorum manibus fuga
euadens, ac in ſuam domum reuerſus, ſomnum quietè pe-
regit, reliqua vide hic. Sed quæſo manus de tabula.

Illud quoque eſt animaduertendum, vt loquar in termi-
nis de quibus ſupra nempè, quod ad inducendum, ſeu exten-
116 dendum fideicommiſſum, ſat non eſſet, quod verſaremur
in ſubſtitutione compendioſa facta ſub conditione mortis,
117 quæ continet de ſui natura † vulgarem voluntatis, & im-
potentiæ, ſub qua venit tam exiſtentia filiorum, quàm non
exiſtentia, *ad textum in l. ſi ab exhæredate 129. §. final. ff. de
legat.* 1. Surd. *deciſ.31. num.26.* Vnde ſubſtitutio facta de
118 poſthumo decedente † in pupillari ætate habet etiam lo-
cum eo non nato, & ſic ſubſtitutio facta ei, qui naſcetur,
comprehendit etiam caſum, qui natus non ſit, vt plenè fuit
reſolutum coram bonæ memoriæ Buratt. *deciſ. 279. num.* 1,
ibi, *ſubſtitutio facta ei qui naſcetur etiam eum caſum compre-
hendit, quo natus non ſit, &c.* & deinde ſic luculenter fuit
diſcuſſum, & firmatum *coram Eminentiſſ. D. Card. Corra-
do in cauſa Rauennaten. Bonorum 1. February 1647. §. Ea
tamen.*

Congruitque quoque illa alia Iuris celebris concluſio, quod
ſubſtitutio † facta in caſu deficientiæ filiorum, & deſcen- 119
dentium comprehendit tam ſi filij non naſcantur, quàm
ſi naſcantur, ſed nati decedant, *vt probatur ex text. in
l. 3. §. 1.* ibi, *deſinere pertinere vſumfructum accipie-
mus, & ſi nihil cœperit pertinere, quod non cœpit &c.
ff. vſufruct. quemadmod. caut. & in l. vnic. §. & cum
triplici Cod. de caduc. tollend.* Card. Mantic. *de coniectur.
vltim. volunt. lib.11. titul.6. ſub nu.* 2. ibi, *contrariam ſenten-
tiam &c.* Menoch. *conſil.1062. num.14. & 21. & conſ. 1063.
num.1.* & ſæpius reſpondit Rota, & præſertim coram bon.
memo. Card. Lancellot. *in cauſa Bononien. de Cœnobijs 8. Iu-
nij 1601. §. Neque obſtat, quod filii, & coram bon. me. Man-
zanedo in cauſa Maceraten. hæreditatis 24. Maii 1613. eſt in
recent. deciſio 453. ſub num.6. part.2. &* & plenè fuit reſolu-
tum *in celebri cauſa Rauennaten. Bonorum 1. Februarii 1647.
coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado §. ea tamen*, ibi, *æquè
comprehendunt caſum, quo filij non naſcantur, ac ſi nati de-
cedant etc.* cum multis alijs ibi adductis.

Attamen his non obſtantibus, quando teſtator, vt dixit in
omni caſu † diſpoſuit, tunc ex vna ſubſtitutione non 120
poteſt argui ad aliam, & hoc multò fortius, quando caſus
ſunt diſſimiles, nam & ſi aliquando admittatur extenſio
ex ſimilitudine, nunquam tamen fit ad diſſimiles, *l. ſi cum
dotem in princip. ff. ſolut. matrim. l. ſi ita quis §. 1. ff. de legat.
2. l. final. Cod. de his, qui ven. ætat impetrar. l. commodiſſe,
ff. de liber. & poſthum.* cum alijs pluribus allegatis per Alto-
grad. *conſ.46. num.35.* ibi, *extenſio numquam fit ad diſſimiles
&c.* Et conſiderauit *Rota in cauſa Bononien. Fideicommiſſi
de Pinchiariis 28. Martii 1659. coram Reuerendiſs. P. D.
Priolo §. ſecus vero, & in d. cauſa Ciuitatis Caſtellanæ 4. Iu-
lii 1659. coram R. P.D. Beuilaqua §. ſicuti nec*, ibi, *ſunt enim
caſus diſſimiles, & non datur extenſio &c.* vbi deciditur, quod
ſubſtitutio facta in caſu natiuitatis nullatenus poteſt extendi
ad caſum non natiuitatis dum Teſtator aliter prouiſit.

Ad deciſiones ſupra allegatas *num.* 116. reſpondetur,
quod illæ intelligendæ veniunt, quando Teſtator † in vni- 122
co tantùm caſu prouiſit, & ſic non eſt mirum, dum ſtante
veriſimili mente teſtatoris, fuit facta talis extenſio, de
qua veriſimili † mente nullatenus dicitur conſtare, quan- 123
do ipſe Teſtator diſpoſuit, quia dum conſtat de expreſſa vo-
luntate, ceſſat tacita, † vtique forma tradita à teſtatore in 124
vtroque caſu omninò ſeruanda venit, nam ſi verum eſt,
quod etiam tacita ex coniecturis, & præſumptionibus pro-
babilibus elicita † eſt ſeruanda, vt mox deducam quid erit 125
dicendum ſi conſtat de expreſſa voluntate ipſius Teſtatoris.

Qualis voluntas expreſſa, benè colligitur, vt tetigi ſu-
pra, ex ipſo modo diſcretiuo loquendi, qualis oſtendit
enixam voluntatem Teſtatoris ſic ſtatuendi, † quia ſi voluiſ- 126
ſet, vt fideicommiſſum extenderetur ad caſum non expreſ-
ſum id ipſe expreſſiſſet dum ipſe contrarium, vel aliter ex-
preſſit, vt pluries præter deciſiones ſupra relatas aduertit
*Rota in cauſa Auenionen. Fideicommiſſi 22. Aprilis 1652. co-
ram R. P. D. Celſo §. Quæ omnia*, ibi, *nam talis diſcretiua lo-
cutio contraria arguit diſponentis voluntatem &c.* ibique plu-
ra allegantur, & addo *deciſ. in cauſa Romana executionis
Laudi 17. May 1649. coram bon. mem. Arguelles §. Quia*, ibi,
*hanc diſcretiuam mentionem, magis oſtendit enixam volun-
tatem teſtatoris &c.* Vbi etiam dicitur, quod id habet locum
etiamſi intraret † fauor piæ cauſæ, ad cuius fauorem latiſ- 127
ſimè facienda eſt interpretatio, *ex l. Titia 11. final. ff. de
aur. et arg. legat.* quia id procedit, quando ſumus in du-
bio, ſecus autem ſi conſtaret de clara, † & indubitata men- 128
te teſtatoris, tunc enim mens eſt ſeruanda, & non eſt locus
interpretationi alias id non eſſet pium, ſed impium, &
inhumanum, & vide, quæ latè congeſſi *in meis reſolut. Pra-
cticabil. cap.5. à num.51.*

Quæ omnia adeò vera ſunt, vt ad euitandam extenſio-
nem, non ſit neceſſarium, quod teſtator ſuper omnibus
caſibus † expreſsè diſpoſuerit, ſed ſufficiat, quod de illis 129
cogitauerit, vt apertè fatentur Gerius Spin. *cit. conſ.* 12.
num. 10. ibi, *de caſu non natiuitatis cogitauerit, et num.*
12. ibi, *D. Donator de iſto caſu non incipientia dd. li-
nearum cogitauit*, & melius *in conſil. 8. num. 4. et ſeqq.*
ibi, *ex quo enim de caſu non natiuitatis cogitauit, et
tamen in eo nihil diſpoſuit cenſetur noluiſſe*, ſequitur
Cancer. *variarum lib. prim. d. titulo de ſubſtitut.
nu.179.*

num. 179. verſ. quod autem verba, ibi, *ſi ergo de ea cogitauit,*
vt in puncto prolationis dd. verborum, certè ſi ei placuiſſet
eam ſubſtituere poſt Ioannem, facillimum ei erat eam expreſ-
130 *sè ſubſtituere*, & hæc non ſine ratione fundatur, † quia
cùm materia extenſionis tota conſiſtat in veriſimili mente
teſtatoris, quòd ſcilicet ſi ille de caſu, vel perſona ad quas
prætenditur, fieri extenſionem cogitaſſet, vel interrogatus
fuiſſet, ita veriſimiliter reſpondiſſet, vt dicunt DD. à no-
bis ſuperiùs relati num. iſta ratio ceſſat vbi habemus, quòd
131 teſtator † cogitauit, & non diſpoſuit, quia tunc diſponere
noluiſſe cenſendum eſt.

Quinimò plus voluit Gerius Spinus *in eodem citato conſi-*
lio 12. num. 45. & ſeqq. ſcilicet pro excluſione extenſionis non
132 ſolùm ſufficere, † quod teſtator omnes caſus expreſſerit,
& ſuper omnibus diſpoſuerit, aut quod de illis cogitauerit,
133 vt ſuperiùs diximus, ſed ſatis ſit, † quòd cogitare potuerit,
ibi, *nam dict. concluſio limitatur, vt non procedat, quando*
caſus erat talis, de quo diſponens facilè cogitare potuerat, &
134 rationem adducit, quòd ſicuti † potiſſimum huius rei funda-
mentum conſiſtit in eo, quòd ſi teſtator de caſu, vel perſona
omiſſa cogitaſſet, ita veriſimiliter reſpondiſſet, hæc veriſi-
135 militudo non eſt tantæ † potentiæ, quin etiam contrarium
aſſeri, & credi facilè poſſit, maximè quando pari veriſimi-
litudine in teſtatorem cadere poterat cogitatio. Itaque ad
voluntatem teſtatoris ſemper, tanquam ſignum ad ſagittam
oculos habere debemus.

136 Stella enim Polaris in vltimis diſpoſitionibus eſt ipſa † vo-
luntas, quæ vt Regina dominatur, & totum facit, & diſ-
ponit, nam vt exclamauit Quintilianus *in declamat. 311.*
ibi: *Libet ſcrutari defuncti voluntatem, qua nihil potentius*
137 *ad nos,* † *& nihil animo noſtro ſacratius eſſe debet.* Qua-
re dici ſolet, quòd ita debet Iudex ſe gerere in perſcrutan-
138 da † voluntate Teſtatoris, ſicuti anxius Venator proſequi
ſolet leporem. Inſuper præfata concluſio procedit non ſo-
139 lùm, ſi prædicta voluntas † teſtatoris ſit expreſſa, verùm
etiamſi non ſit expreſſa, ſed tacita, & ſic ex ipſis coniecturis
fuerit habita, nam etiam tunc ſeruanda ea venit, *l. in condi-*
tionibus, ff. de condit. & demonſtr. leg. cum proponebatur, & l.
qui ſolidum, §. 1. ff. de legat. 2. leg. 2. Cod. commun. de legat. l. fi-
deicommiſſa, §. hæc verba, ff. de legat. 3. l. mulier in princip. ff.
ad Trebell. Nam, & expreſſum etiam dicitur, quòd ea men-
140 te † proferentis colligitur, *leg. tale pactum, §. fin.* & ibi gloſſ. *ff.*
de pact. leg. Gallus, §. & quid, ff. de liber. & poſthum. Hinc eſt,
quòd voluntas teſtatoris, etiam coniecturis expiſcata pro-
141 ſternit vires concluſionis † firmatæ in celebri *conſ.* 21. Ol-
drad. *ſicuti ad longum probaui in Annotat. ad deciſ. 632. à*
num. 15. vſque ad num. 80. par. 4. recent. tom. 3. vbi abundè
habes, quidquid multi DD. in contrarium ſcriptitauerint.
142 Cùm tempus in omne † ſtrepitet illud Iuris elementum,
quòd voluntas teſtatoris quomodocumque appareat ſeruan-
da venit, quòd procedit non ſolùm in directa ſubſtitutione,
143 quæ † fauore teſtamenti ſolet pleniùs interpretari, ſed etiam
in fideicommiſſaria. Indubitatum ergo eſt, quòd quoque
144 fideicommiſſa, † (quando tamen mens expreſſa Teſtatoris
non recalcitrat, vt iam diximus) poſſunt ex coniecturis iu-
xta ratione deductis extendi etiam de caſu ad caſum, ver-
145 bis ipſis non repugnantibus, vt probat text. *in leg. ſi ab eo,*
vbi Bart. & alij, *ff. de vſu, & vſufruct. legat. cum concordanti-*
bus allegatis per gloſſ. in leg. Gallus, §. & quid ſi tantum in verb.
emancipatus eſſet in fin. ibique Bart. Imol. Alex. & alij DD. *ff.*
de liber. & poſth. Nam, & videmus, quòd à cauſa, & ratio-
146 ne expreſſa à teſtatore fideicommiſſum ab eo † factum ex-
tenditur, & ampliatur, & interpretatur, vt docet Bart. per
illum text. *in leg. regulam, §. ſi quis, ff. de iur. & fact. ignorant.*
& in leg. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de legat. 2. nam & non
147 dicitur caſus omiſſus, quòd ex ratione maximè expreſſa
poteſt colligi. Quamobrem licet verum ſit, quòd prohibi-
tio alienationis quoad certas perſonas, & caſus facta non
148 ampliat, † nec extendit fideicommiſſum vltra perſonas ex-
preſsè conſideratas, ſed reſtringitur, & declaratur ſecun-
dum qualitatem ipſius ſubſtitutionis, cui annectitur iuxta ce-
lebre *conſ.* Dec. 636. *num. 7. & 12.* Alex. *conſ. 59. nu. 8. lib. 3.*
& quod communiter DD. tranſeant eum *dict. conſ.* Dec. 636.
teſtantur plures cumulati per Bellon. Iun. *conſ. 12. num. 43. &*
conſ. 17. num. 40. & per Fuſar. *de ſubſtitut. qu. 688. num. 3.* &
millies Rota amplexa eſt, vt teſtatur *dec. 15. num. 5.* ibi, *&*
millies amplexa eſt Rota, &c. par. 7. recent. cum alijs deci-
ſionibus plena manu relatis à Rota coram R. P. D. Cerro in
cauſa Romana fideicommiſſi de Coronis 28. Ianuarij 1647. §.
fuit enim reſponſum, ibi, *alienationis prohibitio reſtricta fuit*
ad præcedentem vocationem deſcendentium, & hæredum in-
ſtitutorum, tunc enim non ampliat, nec extendit fideicommiſ-
ſum vltra perſonas expreſsè conſideratas, ſed reſtringitur,
& declaratur ſecundum qualitates præcedentis ſubſtitutionis,
&c. quod procedit etiamſi addita ſit generalis ratio, quia
† teſtator intendebat, quòd eius bona in familia conſerua- 149
rentur, vt aduertit Ioan. Baptiſt. Hodiern. *in addit. ad deciſ.*
Surd. 85. *num. 3.* ibi, *quamuis ratio generalis addita fuerit,*
quia volo bona mea in familia conſeruari, &c. vbi plura, &
etiam deciſiones Rotales congerit.

Attamen, quando ratio conſeruandæ agnationis non fuit
reſtricta ad certos, necnon determinatos caſus, & perſo- 150
nas, & ſic illa adiecta non fuit per modum enunciationis,
& dependenter ab ipſa inſtitutione, ſed independenter, &
de per ſe, tunc non obſtante, quod fideicommiſſa ſtrictè
ſint intelligenda, & non extendenda, † nihilominus eo 151
caſu dicitur inductum perpetuum, & abſolutum fideicom-
miſſum ad fauorem eorum de domo in prima inſtitutione, &
ſecunda ſubſtitutione non comprehenſorum, iuxta doctri-
nam Bart. *in l. pater filium, §. fundum ſub num. 3. verſ. ſed ſi eſ-*
ſent, ff. de legat. 3. vbi diſtinguit inter verba prolata per mo-
dum enunciationis alicuius futuri † euentus, vt illa non in- 152
ducant diſpoſitionem, ſecus verò ſint expreſſa per viam ra-
tionis, & principalis diſpoſitionis, &c. videatur Soccin. ſen.
conſ. 251. ſub num. 6. verſ. aliquando, & ſecundo teſtator non
ſimpliciter lib. 2. & conſ. 43. num. 163. lib. 3. Alex. *in conſ. 59.*
num. 2. lib. 4. Curt. iun. *conſ. 43. num. 21. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 42.*
num. 16. lib. 1. Surd. *conſ. 46. num. 13. & 33. lib. 1.* Aldobrand.
conſ. 31. num. 14. & 16. lib. 1. vbi alij referuntur, & adde Gra-
tian. *diſceptat. forenſ. 828. num. 7. & 8.* qui etiam alios refert,
& copioſiùs per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 675.*

Rota etiam prædictam diſtinctionem prohibitionis † alie- 153
nationis factæ acceſſoriè, & principaliter inuicta conſtantia
retinuit, & præſertim coram ſanct. mem. Clemente VIII. *in*
cauſa Forolinien. Fideicommiſſi de Menſignanis anno 1586.
eſt deciſ. 568. num. 9. par. 1. diuerſ. & coram bon. mem. Card.
Seraph. *deciſ. 883. num. 3.* vbi teſtatur, quòd Rota paſſim ſe-
quitur hanc opinionem, & coram bon. mem. Card. Caualer.
dec. 481. num. 5. bon. mem. Cardin. Pamphilio *dec. 133. num. 4.*
ibi, *prohibitio videtur conſecutiuè, & acceſſoriè, &c. par. 4.*
diuerſ. & coram bon. mem. Litta *in cauſa Bononien. fideicom-*
miſſi de Bigazzinis 14. Decembris 1605. impreſſ. apud Giouā-
gn. conſ. 75. num. 79. & 80. lib. 1. & coram bon. mem. Manza-
nedo *deciſ. 193. num. 9. par. 1. recent. & coram eodem dec.* 300.
num. 22. eadem par. 1. & coram bon. mem. Merlino *in deciſ.*
21. num. 31. 32. & 33. par. 5. recent. inter eius impreſſ. eſt dec.
238. num. 31. & ſeqq. & coram bon. mem. Cardin. Veroſpio
deciſ. 180. num. 9. eadem par. 5. recent. cum alijs deductis co-
ram Eminentiſſimo D. Card. Otthobono *dec. 111. num. 17. &*
coram Reuerendiſſimo P. D. Cerro Decano in cauſa Bononien.
Fideicommiſſi de Pancaldis 10. Iunij 1642. §. Nec refraga-
tur, &c. & copioſius coram eodem in Romana Fideicommiſſi
de Coronis 28. Iunij 1647. §. ſecundo.

Paulus Rubeus.

R. P. D. GHISILERIO.

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Lucana Iuriſpatronatus.

Veneris 13. Ianuarij 1645.

ARGVMENTVM.

Præſumptio vſurpationis Iuriſpatronatus licet ca-
dat, quando aliqua Vniuerſitas, ſeu Commu-
nitas prætendat Iuſpatronatus, tamen id proce-
dit, quando eſt tota Communitas, ſed ſecus, ſi
aliqui tantùm de ipſa Communitate. Iuſpatro-
natus, quando tantùm probatur ex præſentatio-
nibus, quales eſſe debeant.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis ceſſat in Vni-*
uerſitate, quando non eſt tota Vniuerſitas, ſed pars il-
lud prætendit.

2 *Iuſpatronatus ſi prætendatur ab omnibus Parochianis*
exiſtentibus in vicinia aliqua, an præſumatur in tali
caſu vſurpatio iuriſpatronatus.

3 *Ec-*

3 *Eccleſiæ ſolent conſtrui ex eleemoſynis plurium.*
4 *Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis non cadit, ſi prætendatur ab aliquibus familijs vnius Parochiæ, quæ non conſtituant viciniam, nec ſimul inhabitant in aliquo quarterio.*
5 *Familiæ plures, ſi vti ſingulæ prætendant iuſpatronatus non cadit, tunc præſumptio vſurpationis.*
6 *Patroni, quando ſunt plures vnius Eccleſiæ, ſingulariter nullus ipſorum verè poteſt dici patronus ipſius Eccleſiæ.*
7 *Iuſpatronatus præſumitur ex vſurpatione, ſi omnes Parochiani illud prætendunt.*
8 *in Toto quod procedit reſpectu totius, idem procedit in parte reſpectu partis.*
10 *Rota deciſ. 90. num. 20. parte 5. recent. qualiter procedat.*
11 *Dec. in cauſa Cracouien. Parochialis 24. Ianuarij 1628. declaratur, & num. 12.*
13 *Præſentationes continuatæ per 100. annos probant immemorabilem, vbi de initio contrario non conſtat.*
14 *Quia tunc centenaria concludit ad immemorabilem cum contineat tempus, quòd excedit hominum memoriam.*
15 *Præſumptio vſurpationis iuripatronatus in Vniuerſitate ceſſat, quando iuſtificatur Iuſpatronatus.*
16 *Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 9. de reform. quam probationem admittat in docendo iuſpatronatus, quando adeſt ſuſpicio vſurpationis.*
17 *Iuſpatronatus de iure communi qualiter probetur, quando ſumus in perſonis ſuſpectis de vſurpatione.*
18 *de Iurepatronatus per præſentationem, non poteſt dici conſtare, niſi excedant centum annos.*
19 *Iuſpatronatus, vt dicatur conſtare per præſentationes debent eſſe claræ, & tales, vt nullam patiantur oppoſitionem.*
20 *Præſentatio ad iuſpatronatus aliud eſt, & aliud collatio.*
21 *Præſentatio vna inualida poteſt ſuppleri ex ſubſequentibus præſentationibus validis.*
22 *Deciſio in cauſa Papien. Archipresbyteratus coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, quando non poſſit applicari.*
23 *Collatio beneficij facta ab Ordinario ob negligentiam patronorum, non ſuffragatur talis collatio Ordinario.*
24 *Beneficij collatio facta ab Ordinario ob negligentiam patronorum, ex hoc Ordinarij non concludunt iuſpatronatus, immò excludunt.*
25 *Iuſpatronatus aliundè eſt probandum, quàm ex temporis decurſu.*
26 *Beneficij collatio, quando nullatenus veniat attendenda ad implendum curſum centenariæ.*
27 *Præſentatio, quæ non habuit effectum non iuuat.*
28 *Probationes, quæ non iuſtificantur ex actis non attenduntur.*
29 *in Quaſi poſſeſſione beneficij, quando quis eſt, cenſetur continuare in eo, ex eodem titulo primæuo.*
30 *Ius etiam non poſſeſſor poteſt cedere, quod habet, ſeu habere prætendit in beneficio.*
31 *Sententia, quæ non apparet effectuata non iuuat.*
32 *Beneficium, quod ſit de iurepatronatus in Eccleſia præiudicium, non ſtatur aſſertioni Epiſcopi.*
33 *Ordinarij ſententia ſuper exiſtentia iuriſpatronatus, vt præiudicet Eccleſiæ, debet iuſtificari ex actis.*
Sententia non effectuata non iuuat, num. 33.
34 *Sententia lata ſuper ſtatu beneficij, facit ius contra omnes.*
35 *in Iuriſpatronatus probatione non ſuffragatur quadragenaria, ſi deficiat fama, & num. 37.*
Fama probatur ex enunciatiuis, num. 37.
36 *Enunciatiua, vt probent famam quales eſſe debeant.*
38 *Partita extracta ex libro, dum non eſt recognita, & legitimè extracta non ſuffragatur.*
39 *Enunciatiua emiſſa in tempore ſuſpecto non releuat.*
40 *Iuſpatronatus, quando non poſſit dici canonizatum per gratiam, ſi neutri.*
41 *Iuſpatronatus, quando potius dicatur controuerſum, & impugnatum, quàm admiſſum.*
42 *Beneficium Eccleſiaſticum in dubio præſumitur liberum.*
43 *Iuſpatronatus eſt quædam ſeruitus beneficij.*
Seruitus in dubio non præſumitur, num. 43.
44 *Beneficium ſi fuiſſet de iurepatronatus, quando eſſet reſignatum, quid factum fuiſſet.*
45 *Beneficium iuriſpatronatus, quando eſſet à Papa collatum, de iſta qualitate fuiſſet facta collatio.*
46 *in Beneficialibus attenditur vltimus ſtatus.*

DECISIO CCCXXI.

PLuties propoſito per me dubio, An conſtaret de Iure-
patronatus Parochianorum SS. Ioannis, & Repara-
tæ Lucanæ Ciuitatis, qui tanquam Vicini Eccleſiæ S. An-
dreæ, quæ eſt vnum de Brachijs dictæ Parochiæ, illa va-
cante nominarunt in Rectorem Alexandrum Trentam,
tandem ſub die 29. Ianuarij ſuperioris anni * fuit reſolu-
tum de eo conſtare, & conſequenter dictum Alexandrum
præſentatum coram Vicario Lucano eſſe inſtituendum ex
duobus fundamentis præcipuè. Primò, quia non cadit præ-
ſumptio vſurpationis in Iurepatronatus competente non
omnibus Parochianis, ſed parti ipſorum. Secundò, quia
quatenus caderet talis præſumptio. Illa tamen ceſſat, vbi
adeſt centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi, quæ æquipol-
let immemorabili requiſitæ à Concilio Tridentino *ſeſs. 25.*
de reform. cap. 9. Repropoſita cauſa ſuper eiſdem DD. etiam-
ſi in iure ſubſiſtant ſupradicta fundamenta, nihilominus exi-
ſtimantes ea non applicari propoſito caſui, receſſerunt à de-
ciſis.

Nam reſpectu primi fundamenti certum eſt, eandem
præſumptionem, quæ militare ſolet in Iurepatronatus Vni-
uerſitatis † ceſſare, ſi non tota Vniuerſitas, ſed certa pars il- 1
lius prætenderet iuſpatronatus, vt præter allegatos in deci-
ſione in hac cauſa ſub dicta die 29. Ianuarij ſuperioris anni,
tradit Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſs. 18. num. 69.* Barboſ. *de poteſt.*
Epiſcop. alleg. 72. num. 64. & in collect. ad Concil. Trid. cap. 9.
de reform. num. 53. vbi alios allegat, & in terminis Parochia-
norum, Rota *in Lucana Iuriſpatronatus* 31. *Ianuarij* 1620.
coram bon. mem. Selencien. quæ eſt deciſ. 28. ſub num. 1. verſic.
nam etſi aliqua, apud Viuian. *de iurepatronatus*, ſed cùm in
noſtro caſu iuſpatronatus prætendatur ab omnibus Paro-
chianis † exiſtentibus in Vicinia S. Andreæ, ex quo non 2
ſolet concurrere integra Vicinia, ſeu Via ad dotandum be-
neficium animo reſeruandi patronatum, vt animaduertit
Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 13. nu. 136.* ſed Eccleſiæ ſo-
lent fieri ex eleemoſyna † plurium, vt ponderat Creſcent. 3
deciſ. 1. de iurepatr. Acchill. *dec. 4. eod. tit.* cum alijs per Ric-
cium *in prax. prob. iuriſpatr. reſolut. 101. num. 5. in fin.* intrat
præſumptio vſurpationis, vt in terminis diſcuſſo articulo fir-
mauit Rota *in Cremonen. Capellania* 8. *Aprilis* 1601. *coram*
bon. mem. Coccino deciſ. 25. num. 3. & 4. inter eius impreſſas,
& in recent. deciſ. 197. nu. 36. par. 5. ſecus autem eſſet, ſi præ-
tenderetur Iuſpatronatus ab aliquibus familijs vnius Paro-
chiæ, quæ † non conſtituerent Viciniam, ſeu Contratam, 4
nec inſimul habitarent in aliquo Quarterio, ſeu Via, tunc
enim poſſet eſſe difficultas, An intraret ſupradicta diſpoſi-
tio Concilij Tridentini *ſeſs. 25. cap. 9. de reformat.* quia cùm
tunc agatur de pluribus familijs vnius Parochiæ, licèt maio-
rem partem Parochianorum conſtituant, conſiderantur ta-
men † vti ſinguli, & in illis non intrat præſumptio vſur- 5
pationis cum Vniuerſitatem, aut Collegium non conſti-
tuant, ſic Panor. *conſ. 26. vol. 2.* Cald. *conſ. 9. num. 2. de iure-*
patron. vbi quod quando ſunt plures patroni vnius Eccleſiæ
ſingulariter, nullus ipſorum propriè † poteſt dici patro- 6
nus ipſius Eccleſiæ, Pic. *in leg. Tota quæſt. 31. ff. de legat. 2.*
Spin. *de teſtam. gloſſ. 8. num. 88.* quos refert, & ſequitur San-
chez *reſponſ. moral. lib. 2. cap. 3. dubit. 100. num. 5.* Quæ ratio
non applicatur in hoc caſu, in quo omnes Vicini S. Andreæ
ad Iuſpatronatus aſpirant, prout inſimul † conuenerunt 7
in præſentationibus, & nominationibus ad illam factis.
Vndè ſicut præſumeretur vſurpatio Eccleſiæ Parochialis SS.
Ioannis, & Reparatæ, ſi omnes illius Parochiani Iuſpa-
tronatus prætenderent, ita & præſumitur Eccleſiæ S. An-
dreæ, dum omnes, qui ſub ea vti brachio Parochiali con-
tinentur, ſi illius patronos prætendunt, † quòd enim pro- 8
cedit in toto reſpectu totius, procedit in parte reſpectu par-
tis, *l. quæ de tota, ff. de rei vendic.* Alba *conſ. 199. num. 2.* Me-
noch. *conſ. 671. num. 8.* cùm in hoc brachio Parochiali militet
eadem ratio, quæ in tota Parochia, nempè inueriſimilitu-
do, quòd ab initio tot familiæ diuerſæ † inſimul conuene- 9
rint ad fundandam, vel dotandam Eccleſiam, vt benè fir-
matur *in dict. dec. 197. num. 36. par. 5. recent.* & coram bon.
mem. Coccino *dict. dec. 25. num. 3.* non propter potentiam,
ſed quia non ita de facili plures familiæ conueniunt ad ædifi-
candam, & conſtruendam Eccleſiam, vt dixerunt Cre-
ſcent. *dict. dec. 1. num. 2. tit. de iurepatr.* Rota *in recent. dec.*

235.

235. *num.* 5. *par.* 2. & apud Viuian. *de iurepatr. ſupradicta de-
ciſ.* 28. *num.* 1. & in terminis Ciuitatis Lucanæ Mohed. *dec.* 2.
ad med. eod. tit. de iurepatr.

10 Nec viſæ fuerunt applicari reſolutiones Rotæ † *in Berge-
men. Capellaniæ* 18. *Maij* 1629. *coram bon. mem. Merlino, quæ
eſt dec.* 290. *par.* 5. *recent. & in Cracouien. Parochialis* 24. *Ia-
nuarij* 1628. *coram eodem allegata in prima deciſione, quia de-
ciſ.* 290. *num.* 20. loquitur de Iurepatronatus competente
Confraternitatis, in qua non cadit illa inuerisſimilitudo ſu-
periùs conſiderata, quæ militat in Vicinia, ſeu Contrata.
11 Alia verò in cauſa † Cracouien. minùs applicatur, cùm
ibi agatur de patronatu prætenſo à Collegio Iuriſtarum,
quorum reſpectu fuit reſolutum non intrare præſumptio-
nem vſurpationis, quia ex alia parte prætendebatur etiam
12 Iuſpatronatus ab Octouillia, † vt colligitur ex ſequenti de-
ciſione ſub die 22. Maij 1628. *inter recent. par.* 5. Idem dicen-
dum de declaratione Sacr. Congregationis 18. Iulij 1602.
quia etiam ipſa procedit in caſu diuerſo, loquitur enim de
Capella exiſtente in Eccleſia ſita intra Parochiam, & pro-
pterea non applicatur ad præſentem caſum, in quo agitur de
ipſa Eccleſia, non de Capella in ea ſita.

Minùs poteſt dubitari de ſecundo fundamento deciſionis,
quòd præſentationes continuatæ per ſpatium 100. annorum
13 † probent immemorabilem, vbi de initio contrario non
conſtat, quia tunc centenaria ipſa concludit ad immemora-
14 bilem cùm contineat tempus, † quòd excedit hominum
memoriam, vt per Rotam *dec.* 583. *num.* 7. *& ſeqq. parte* 4.
diuerſ. Vndè paſſim traditur ex præſcriptione probari iuſ-
patronatus modo illa ſit, aut immemorabilis, Acchill. *dec.* 4.
de iurepatr. Mohed. *dec.* 3. *eod. tit.* Rot. *dec.* 199. *num.* 5. *par.* 1.
diuerſ. cum alijs per Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 18. *num.* 45. aut
centenaria ea Federic. de Sen. *conſ.* 234. Rota *dec.* 312. *num.* 4.
par. 1. *recent.* latè coram bon. mem. Buratto *dec.* 825. vbi Ad-
den. *num.* 8. *& coram me in Aliſana Iuriſpatronatus* 4. *Iulij*
1629. Cæterùm cùm ad elidendam præſumptionem vſurpa-
15 tionis neceſſaria ſit iuſtificatio † Iuriſpatronatus ad formam
Sacri Concilij ſupradicta *ſeſſ.* 23. *cap.* 9. *de reform.* requiren-
tis vltra immemorabilem præſentationes continuatas ſpatio
50. annorum effectum ſortitas, & probatas per autheotica
16 documenta, cuius diſpoſitio procedit etiam † in Vniuerſi-
tate parua. Immò etiamſi prætendatur à Parochianis, iuxta
opinionem approbatam a Sacra Congregatione Concilij, &
à Rota, vt in ſupradictis deciſionibus coram bon. mem. Coc-
cino *deciſ.* 25. *num.* 4. coram Mantica *dec.* 35. *num.* 2. *poſt med.
verſ. quia in Vniuerſitate in Bonon. Beneficij* 28. *Iunij* 1613. *co-
ram bon. mem. Card. Sacrato in recent. dec.* 235. *num.* 5. *par.* 2.
& d. dec. 197. *num.* 36. *par.* 5. & in hoc caſu cùm non adſint
præſentationes per 150. annos etiam admiſſo initio ab anno
1362. & computatis præſentationibus omnibus vſque ad an-
num 1499. decurſi fuerint anni 137. dumtaxat probationes
adductæ non releuant.

Sed quatenus non intraret diſpoſitio Concilij, adhuc cen-
ſuerunt DD. non adeſſe probationem Iuriſpatronatus, quæ
17 iuxta diſpoſitionem iuris communis † ſufficeret in perſonis
non ſuſpectis de vſurpatione. Certum eſt enim requiri cen-
tenariam, vel quadragenariam cum fama, & centenaria
debet eſſe omninò completa ad effectum, vt etiam ſimpli-
18 ces priuati poſſint patronatum prætendere, † quia non po-
teſt dici conſtare de iurepatronatus, niſi præſentationes ex-
cedant centum annos, vt tenuit Rota in deciſionibus rela-
tis per bon. mem. Burattum *dec.* 168. *num.* 10. *& in Firmana
Iuriſpatronatus* 23. *Februarij* 1628. *coram bon. mem. Cardin.
Verill.*

Præterea ad effectum, vt numerentur præſentationes,
illæ debent eſſe claræ, & tales, vt nullam patiantur oppoſi-
19 tionem, † aliàs ex eis non dicitur conſtare de quaſi poſſeſſio-
ne certa, prout requiritur, vt inducatur centenaria, Gonzal.
ſuper reg. 8. *gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 38. *& ſeqq. Rota coram bon. mem.
Pirouano in Vicen. Beneficij* 6. *Februarij* 1637.

Quòd centenaria non ſit omninò completa, vt requiri-
tur probatur ex eo, quia non omnes præſentationes, ſeu col-
lationes factæ ab anno 1362. vſq; ad annum 1491. quo ema-
nauit vltima ſunt attendendæ: Eſt enim demenda prima
præſentatio facta de dicto anno 1362. cum non ſit præſen-
20 tatio, † ſed collatio facta tantùm mentione cuiuſdam
Electionis, quæ cùm poſſit intelligi de petitione perſonæ
gratæ non concludit præſentationem, vt in terminis tradit
Ferrett. *conſ.* 212. *num.* 4. & quamuis in deciſione in hac cau-
21 ſa facta dicatur præſentationem † ſuppleri ex ſubſequentibus
præſentationibus poſteà factis, iuxta deciſionem *in Papien.
Archipresbyteratus* 19. *Februarij* 1601. *coram recol. memor.
Hieronymo Card. Pamphilio*. Talis deciſio non applicatur,
ex quo in illo caſu † conſtabat de præſentationibus anteà fa- 22
ctis, in præſenti verò ante inſtitutionem dicti anni 1362.
non docetur de alia præſentatione anteriori. Pariter eſt de-
menda collatio facta ab Ordinario de anno 1431. ex negli-
gentia patronorum in non præſentando, quia aduerten-
dum eſt Ordinarium contuliſſe ex iure deuoluto per † ne- 23
gligentiam illorum: *Qua prætendebant ad ſe pertinere ius
nominandi, & præſentandi, &c.* quæ verba, *qui prætende-
bant*, nihil certi affirmant, immò excludunt iuſpatronatus,
cùm † tendant potius ad negandum, quàm ad firmandum 24
enunciatum, vt fuit dictum *in Aſſiſien. Beneficij* 26. *Iunij*
1585. *coram eodem recol. mem. Card. Pamphilio, & coram Re-
uerendiſſimo Vrgellen. dec.* 71. *num.* 4. & certum eſt illa non
probare iuſpatronatus, niſi illud probetur aliundè, † quàm 25
ex temporis decurſu, vt pluribus comprobauit Rota coram
bon. mem. Pirouano *in Vicen. Beneficij* 9. *Decembris* 1637.
& in Gerunden. Beneficij 1. *Iulij proximi præteriti coram me.*
Ideò talis collatio ſine difficultate non eſt habenda in conſi-
deratione, nec tempus † illud intermedium deſeruire po- 26
teſt, aut computari pro implendo curſu centenariæ, vt be-
nè Rota *in Vicen. Beneficij coram eodem bon. mem. Pirouano* 6.
Februarij 1637. Demenda eſt etiam præſentatio anni 1491.
facta ad fauorem Bartholomæi de Sandonninis à Parochia-
nis, tanquam patronis dictæ Eccleſiæ S. Andreæ, † quia 27
verè non habuit effectum, ex quo tunc fuit immiſſus Ange-
lus Nuchellus vigore quarundam litterarum Apoſtolicarum,
ſiue Gratiæ Expectatiuæ ad collationem, & prouiſionem
Epiſcopi Lucen. ſub datum Romę apud S. Petrum ann. 1486.
Kal. Nouembris, & tamen effectuatio requiritur.

Nec eſt attendenda ſententia Ordinarij de dicto anno
1491. in qua fuit pronunciatum dictum Bartholomæum
Sandonninum præſentatum per Parochianos eſſe inſtituen-
dum, & confirmandum ad dictam Eccleſiam, nullumque
ius competere Hieronymo de Balbanis à Sede Apoſtolica
prouiſo vti de reſeruato. Quia † non iuſtificatur exactis, 28
nec fuit effectuata, ex quo inſtitutus in ea nunquam fuit in
poſſeſſione, ſed dictus Nuchellus, qui eum ante ſententiam
eſſet in poſſeſſione vigore Gratiæ Expectatiuæ illam conti-
nuauit ex eodem titulo primæuo, † vt ex inuentario, & 29
conſignatione bonorum exiſtentium in Sacriſtia, & Domo
Eccleſiæ conſignatorum per Capellanum Petro de Nuchel-
lia procuratori, ex locatione facta ab eodem vti Rectore
de redditibus Eccleſiæ, & ex permutatione domus ab eo
facta vti Rectore cum licentia Ordinarij. Nec dicta ſenten-
tia fuit lata citato Promotore Fiſcali, de cuius intereſſe
agebatur, & d. Nuchello legitimo contradictore, & poſſeſ-
ſore ex ſupradictis, minuſque ex reſignatione facta ab eo-
dem Sandonnino Nuchello cum reſeruatione penſionis pro-
batur effectuatio dictæ ſententiæ, quia etiam non poſſeſſor
cedere poteſt ius, † quòd habet, ſeu habere prætendit in 30
beneficio, vt benè per Rotam *dec.* 564. *num.* 10. *verſ. quamuis
autem par.* 4. *diuerſ.* conſiderata præcipuè modicitate pen-
ſionis 9. ducat. ſibi reſeruatæ ſuper fructibus annui redditus
ſcut. 200. circiter, ideò talis ſententia, etiamſi Ordinarij,
& canonizatoria † iuriſpatronatus, cùm non appareat effe- 31
ctuata non debet attendi, vt dixit Rot. *dec.* 269. *num.* 3. *lib.* 3.
par. 3. *diuerſ.* coram Card. Caualer. *dec.* 159. *num.* 3. *& deciſ.*
560. *ante fin. coram eodem*, coram Buratto *dec.* 168. *num.* 18. *in
Aſculana iuriſpatronatus* 7. *Iunij* 1638. *coram D. Card. Pan-
zirolo*, vbi ex Caputaq. Seraphin. & alijs ibi allegatis firma-
tur non ſtari aſſertioni Epiſcopi, † quòd Beneficium ſit de 32
iurepatronatus in Eccleſiæ præiudicium, præſertim ſi ema-
nauit non citato Promotore Fiſcali, de cuius intereſſe agi-
tur, idemque dixit Rota *dec.* 197. *num.* 50. *& ſeqq. par.* 5. *re-
cent.* vbi quod debet etiam exactis conſtare cognitum † fuiſ- 33
ſe de iurepatronatus, & in terminis, quòd ſententia Ordi-
narij canonizatoria iuriſpatronatus non effectuata non de-
bet attendi, latè fuit firmatum *in Barchinon. Beneficij* 26.
Iunij 1643. *coram R. P. D. meo Carillo*. Igitur cùm dicta
ſententia lata ab Ordinario de anno 1491. ſuper prima inſti-
tutione Bartholomæi Sandonnini non habuerit effectum,
nec fuerit lata citato Promotore Fiſcali, & dicto Nuchel-
lo, ſed Balbano prouiſo Apoſtolico ex capite reſeruationis
non poteſt dici, quòd tanquam † lata ſuper ſtatu Beneficij 34
faciat ius contra omnes, vt ſupponitur in deciſione in hac
cauſa.

Nec poteſt prætendi, quòd ſaltem ſuffragetur quadrage-
naria † cum deficiat fama, quæ probetur ex enunciatiuis, 35

Rota

Rota coram bon.mem.Coccino *deciſ.* 209. *num.* 3. coram
Cardin.Caual.*dec.*560.*ſub num.*2.*& dec.*494.*num.*4.*par.*3.*re-*
36 *cent.* Enunciatiuæ ſufficientes non adſunt † cùm requiratur,
quòd ſint plures, & ſupra centum annos, Rota coram bon.
mem. Buratto *dec.*168. *num.* 14. *& dec.*295. *num.*6. *par.* 1. *rec.*
& in Medıolanen. Iuriſpatronatus 8. *Iunıı* 1618. *coram bon.*
mem. Pıronano ınter ımpreſſas apud Vıuıan. de iurepatr. deciſ.
37 74. *num.* 2. *&* 3. Vndè cùm non probetur † centenaria, quia
ſunt demendæ ſupradictæ præſentationes de annis 1362.
1431. & 1491. Nec releuet quadragenaria cum ſama deficiat,
non adeſt ordinaria probatio, quatenus Concilium
Tridentinum non intraret.

Neque ad probandam ſamam ſuffragatur partita extracta
ex quaderno beneficiorum Diœc. Lucanæ compilato, vt aſſeritur
anno 1560. vbi dicta Eccleſia S. Andreæ enunciatur
38 de iurepatronatus. Nam vltra quod partita † non eſt recognita,
neque legitimè extracta in omnem caſum dicta
enunciatiua vnica, & recens intra centum annos, & emiſſa
39 in tempore ſuſpecto, quia non poſſidebat † præſentatus à
Parochianis, nihil probat, Rota coram Buratto *dicta deciſ.*
178. *num.* 12. *&* 13. *& in Aſculana iuriſpatronatus* 7. *Iunij*
1638. *coram Eminentiſſimo D. Card. Panzirolo.*

40 Minuſque ſuffragatur Gratia, ſi neutri † per Nuchellum
obtenta ab Alexandro VI. cum derogatione iuriſpatronatus,
qui in illa narratur, quòd à nonnullis aſſerebatur Eccleſiam
prędictam eſſe de iurepatronatus, & Papa derogauit, qua-
41 tenus † illud extaret, quo caſu potius dicitur controuerſum,
& impugnatum iuſpatronatus, quam admiſſum, Rota *dict.*
*dec.*178. *num.* 14. *ad med. & num.* 17. *in fine*, coram Buratto,
*& in dec.*71. *num.*4. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Vlteriùs conſiderarunt DD. præter præſumptionem iuris,
42 quòd in dubio Eccleſiaſtica † beneficia præſumuntur libera,
iuxta doctrinam Innoc. *in cap. cum venerabılıs num.* 9. *de except.*
& ibi Doctores, Dec. *conſ.*802. *num.* 1. cum alijs adductis
per Menoch. *de præſumpt. præſumpt.*90. *num.* 1. *lıb.*3. Rota
coram Cardin. Seraphin. *dec.* 1353. *num.* 1. coram Card. Caualer.
dec. 159. *num.* 1. coram Cardin. Sacrato *ın Bonon. Beneficij* 28.
Iunij 1617. & ſæpè in alijs, quia iuſpatronatus eſt
43 quædam ſeruitus beneficij, quæ non præſumitur, Abb. *conſ.*
59. *num.* 3. *lıb.* 2. Gigas *conſ.*48. *num.* 16. in iſto caſu concurrit,
quòd à dicto anno 1491. citra nulla datur præſentatio
facta à patronis, neque in reſignationibus beneficiorum,
44 nedum non fuit derogatum patronatui, † ſed nec etiam facta
fuit mentio illius, de eo enim facta fuiſſet mentio, vel
conſenſus fuiſſet præſeruatus, aut illi derogatum, prout fit
de ſtylo per ea, quæ tradit Pariſ. *de reſıgnat. lıb.*7. *qu.* 4. *num.*
31. *&* 59. Rota coram bon.mem. Buratto *dec.*178. *num.*7. Ita
quod cum ab anno 1495. quo Nuchellus prouiſus Apoſtolicus
fuit immiſſus vſque ad vltimam vocationem anni 1641.
& ſic poſt Concilium Tridentinum per 150. annos nulla de-
45 tur nominatio, † ſeu præſentatio Parochianorum, & omnes
collationes, ſeu prouiſiones Apoſtolicæ fuerint factæ
tanquam de libero. Hic vltimus ſtatus in concurſu præua-
46 let, & eſt attendendus; † cùm non poſſit dici probatus patronatus
laicalis.

Prout vtraque parte informante fuit per DD. reſolutum.

☞ *Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die* 29. *Ianuarij* 1644. *coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen. eſt ſupra in hac eadem par.*9. *recent. tom.*1. *dec.*245.

R. P. D. ROYAS.

Poſteà Epiſcopo Tarraconen̄.

Senogallien̄. Societatis.

Veneris 13. *Ianuarij* 1645.

ARGVMENTVM.

Mandatum vltra ſummam debitam relaxatum in totum, vnà cum executione vigore eius facta in totum, neceſſe vt labefactetur. Iura omnia priora per tranſactionem initam remanent ſublata, & perperam de eis loquitur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum executiuum, ſi contineat maiorem ſummam debiti, vnà cum executione corruit ın totum.*
2 *per Tranſactionis viam remanent extincta, & ſublata omnia priora iura.*
3 *Tranſactio probat contra tranſigentem, & habentem iura ab eo.*
4 *Nouatio, vt dicatur inducta, quid debeat interuenire, & num.* 19. *&* 20.
5 *Confeſſio, & ceſſio, quamuis ſequuta poſt ceſſionem nocet ceſſionario, & num.* 6.
7 *Mandatum, quando non poteſt ſaluari à vitio nullitatis ratione exceſſus, & num.* 8. *&* 9.
10 *Socius tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis pro rata adminiſtrationis.*
11 *Socij duo, ſi adminiſtrauerint ambo in eadem apotheca, & ambo fuerunt negligentes in exigendo, cenſentur ambo ſe liberare à redditione rationis.*
12 *Rationis redditio, ſi petatur à ſocio, ab altero ſocio opponi poteſt, tu non reddidiſti, & non adimpleuiſti pro parte tua.*
13 *Caſtr. in conſil.* 58. *num.* 28. *&* 29. *quo caſu loquatur.*
14 *à Rationum redditione, quando quis reportauit liberationem, non poteſt amplius ſuper hoc moleſtari, nec grauari, num.* 15.
16 *Donatio, quando eſt ficta, & ſine cauſa nullam transfert actionem.*
17 *Nec propterea dicitur abdicatum ius aliquod à donante, itaut validè ſuper eo poteſt tranſigere, num.* 18.
21 *Donatio facta abſque inſinuatione, alijſque ſolemnitatibus non tenet.*
22 *de Computorum ſolidatione, quando agitur, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates cum ſemper, & quandocumque poſſunt reuideri.*
23 *Mandatum, quando ſuccedat loco facti.*
24 *Obligatio ad intereſſe ſemper intrat loco facti.*
25 *Obligatio facta in carcere non releuat, nec habetur in conſideratione.*

DECISIO CCCXXII.

Confirmarunt hodie Domini deciſionem in hac cauſa
coram me ſub die 22. Iunij 1639. in qua reſolutum
fuit mandatum ab Aud. Cam. relaxatum contra Ioan. Ba-
ptiſtam de Riuis eſſe nullum cùm contineat maiorem ſum-
mam debiti, vndè ratione † exceſſus, vnà cum eſequutio- 1
ne in totum corruat, vt præter in ea congeſtos Iaſon. &
alij *in leg. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condıt. ındebit.* Greg.
XV. *dec.* 198. *&* 480. *num.* 5. Buratt. *dec.*91. *nu.* 2. *&* 3. hoc-
que in præſenti remanſit irrefragabile, dum computa le-
guntur ſolidata de anno 1634. Fueruntque remiſſa lucra in-
ter præfatum Ioannem Baptiſtam, & Philippum de Riuis
etiam per viam tranſactionis, cuius vigore remanſerunt
extincta, & ſublata † omnia priora iura, *cap.* 1. *de tranſact.* 2
Gozzad. *conſ.*38. *num.*8. Mantic. *dec.* 241. *num.*8. *& par.*4. *re-*
*cent. dec.*463. *num.*4. pro quibus indè iuribus ſublatis manda-
tum, certè non veniebat relaxandum ſtante † dicta tranſa- 3
ctione, quæ probat etiam in præiudicium Laurentij Bar-
tholi, ad cuius ſauorem idem Philippus iura ſocietatis ceſſe-
rat de anno 1630. ex quia † ceſſio facta fuit ex cauſa volun- 4
taria ad commodum ipſius cedentis, nec aliquod ex tribus
requiſitis interuenerunt, de quibus *ın l.* 3. *Cod. de nouat.* quo
caſu † confeſſio, ſiue ceſſio, quamuis ſequuta poſt ceſſionem 5
nocet ceſſionario, vt per Angel. *ın leg. ſi cum emptore in fin. de*
pact. Specul. *de procur. §. ſequitur num.* 13. Soccin. *conſ.*18. *nu.*
16. *lıb.* 1. Afflict. *dec.*335. *num.* 22. Surd. *conſ.*22. *ſub nu.* 9. vbi
quod hæc opinio, licèt alias admodum controuerſa apud
DD. videtur ab omnibus approbata, † quando ceſſio facta 6
fuerit ad commodum cedentis, cum alijs per Adden. ad Bu-
ratt. *deciſ.*420. *num.*9. Rota *deciſ.*453. *num.* 4. *&* 5. *par.*1. *di-*
uerſor.

Remanſit pariter euidens alter exceſſus mandati, dum il-
lud legitur relaxatum pro integra ſumma ſcut. 17. mil. ad-
uerſus dictum Ioannem Baptiſtam Riuam, † ſine ad ea 7
deponenda penes, quem præfatam ſummam adfuiſſe nullibi
doctum fuit, quinimò remanſit indubitatum, quòd ſaltem
pro tertia parte præfato Ioanni Baptiſtæ competente non
potuiſſet deueniri † ad relaxationem mandati, pro qua di- 8
ctus Bartholus non poterat eſſe creditor, nec pro ea de
aliquo intereſſe Philippi conſtabat, vt per gloſſ. *ın l. ſtipulatio,*
§. opus autem ın verbo ſine, ibi, *vel tenetur ad intereſſe, &c. ff.*
de oper. non. nunc. Bald. *in leg. ſi ij ſub num.* 1. *verſ. aut non inter-*
eſt de perſona, Cod. locat. Rota *dec.*67. *ſub num.*5. *verſ. quod ſi,*
*& ſub num.*7. *verſ. non obſtat, quod intereſſe par.*4. *recent.* quod
certè dum non excedebat tertiam partem capitalis, & lu-
crorum deducto ære alieno in Bilancio exhibito, nullo pacto
potuit

poruit deueniri ad relaxationem mandati pro integra ſum-
9 ma cum † eſſet demenda pars, quæ ad D. Ioannem Bapti-
ſtam ſpectabat, iuxta *text. in l. ſi non fuerint, §. final. cum l.
ſeq. ff. pro ſoc. l. ſi tibi aree, in fine, ff. de praſcript. verb. Muta
deciſ. 67. num.* 3. Menoch. *deciſ. Bonon.* 54. *num.* 7. & ad omne
peius eum Philippus quoque adminiſtrauerit ſicuti conſtat
10 ex apoca inter ipſum, & Ioannem Baptiſtam confecta † de
anno 1629. Ioannes Baptiſta prædictus non tenebatur niſi
pro rata ſuæ adminiſtrationis, Rota *in Romana ſocietatis
14. Nouembris* 1611. *coram bon. mem. Pirouane, poſt conſ.* Fa-
rinac. *deciſ.* 342. *num.* 2. *& ſub num.* 5. Folic. *de ſociet. cap.* 37.
num. 11. *& ſeqq.* vbi ſubdit, quod ſi ambo ſocij in eadem apo-
11 theca adminiſtrarunt, & ambo fuerunt negligentes † in exi-
gendo cenſetur ſe ad inuicem liberaſſe à redditione rationis,
& dicitur inter eos inducta muta compenſatio per *text. in l.
ſi ambo, ff. de compenſ. & num.* 15. ait, quod ſi ab vno ex ſocijs
petatur redditio rationis opponi poteſt, tu non reddidiſti, &
12 non adimpleuiſti pro parte tua, quod etiam dixit, Franc. An-
ton. Coſta *conſ.* 58. *num.* 28. *&* 29. qui loquitur in puncto ſo-
13 cietatis inter patruum, & nepotem, vt hic Caſtr. *conſ.* 126.
num. 1. *verſ. nunquam ratione, lib.* 2. Crauett. *conſil.* 159.
num. 15. *&* 16. Beto. *quaſt. fam. quaſt.* 32. *num.* 1. Gratian.
diſceptat. 760. *num.* 9. Duran. *deciſ.* 400. *num.* 1.

In omnem caſum ſtante liberatione reportata per dictum
Ioannem Baptiſtam à prætenſa redditione rationum de
14 contentis in Bilancio mediante † conuentione, ac tranſa-
ctione inter eum, & Philippum inita de anno 1634. vltima
Februarij, vbi continentur omnia vtilia, & lucra vſque illuc
diuiſa fuiſſe, & annullatur quodcumque computum deſu-
per factum Summ. *num.* 2. non potuit certè amplius vexari,
dum illius vigore remanſit penitus abſolutus, omniſque
15 actio extincta alias antea competens, † vnde non potuit
impoſterum grauari, *l. actione, l. fratris tui, l. cauſas, l. non mi-
norem, l. quamuis, C. de tranſact.* Gregor. *deciſ.* 354. *num.* 1. *&*
2. Buratt. *deciſ.* 464. *num.* 7.

Nec viſa fuit inualida conuentio, ſeu tranſactio quamuis
ſequuta poſt donationem factam de anno 1630. Laurentio
per præfatum Philippum. Quinimò dictum fuit præfatam
donationem fuiſſe factam ſub conficto donationis titulo, &
16 ſine cauſa, nullamque propterea transtuliſſe actionem in di-
ctum Laurentium, nec fuiſſe abdicatum ius à prædicto Phi-
lippo, ſed potius factam cenſeri animo vexandi dictum Io-
annem Baptiſtam, vt extat deciſum *l. per diuerſas, & l. ab
Anaſtaſio in §. ſi quis autem, & in §. ſed et ſi, C. mand.* Rot. *de-
ciſ.* 303. *num.* 10. *par.* 1. *recent.*
17 Rurſus cùm ex apoca ſub eadem die donationis facta, ap-
pareat donationem tendere ad commodum ipſius Philippi
donantis, non autem Laurentij Donatarij, dum ibi declara-
tum legitur, *Che tutto quello, che ſi ricuperarà da Gio. Battiſta
ſuo Zio, e da altri, ſi habbia da reſtituire à eſſo Filippo, o à
ſuoi figliuoli, & in difetto à ſuoi proſſimi, &c.* Idcircò legitimè
18 potuit ea non obſtante Philippus ſuper eiſdem iuribus tran-
ſigere, & conuenire ſaltem antequam facta fuiſſet per Lau-
rentium intimatio Ioanni Baptiſtæ prædicto, ne cum eo am-
plius tranſigeret, ſtante ceſſione, nec non donatione ſibi fa-
cta, iuxta theoricam Bart. *in l. ſi cum emptore ſub num.* 1. *ver-
ſic. quandoque ceſſio eſt facta, ff. de pact.* Bertazzol. *clauſ.* 29.
gloſ. 4. *num.* 12. Buratt. *deciſ.* 470. *num.* 2. *& per tot.* Adden. ad
Gregor. XV. *deciſ.* 311. *ſub num.* 20.

Nec obſtat, quod in dicta tranſactione mentio facta fue-
rit de prædicta donatione facta dicto Laurentio Bartholo,
vnde ſit deſumendum d. Io: Baptiſtam Riuam habuiſſe noti-
tiam de ea, quia aduertebant Domini ſtatim additum fuiſſe,
quod Laurentius recognouerat bonam fidem ad fauorem
ipſius Philippi, quo caſu idem Io: Baptiſta abſtinere non de-
bebat ob dictam notitiam à contrahendo cum Philippo, ma-
ximè non præcedente denunciatione ex parte d. Laurentij,
19 ſeruata forma *d. l.* 3. *C. de nouat.* Specul. *de procur. §. ſequitur
num.* 13. Socein. *conſ.* 18. *num.* 16. *lib.* 1. Afflict. *in terminis
tranſactionis deciſ.* 335. *num.* 22. Surd. *conſ.* 22. *ſub num.* 9. vbi
quod hæc opinio licet alias admodum controuerſa apud
20 DD. videtur ab omnibus approbata quando ceſſio facta
fuerat ad commodum cedentis, cum alijs per Addent. ad
Burat. *deciſ.* 420. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 453. *num.* 4. *&* 5. *par.* 1.
diuerſ.

Non pariter obſtat, quod dicta apoca tamquam conti-
21 nens retrodonationem fuerit nulla vti confecta abſque in-
ſinuatione, ac ſolemnitatibus requiſitis à Conſtitutione
Cardin. Carpen. ad Ægidian. *lib.* 5. *cap.* 25. *in verſic. eamdem
formam ſeruare volumus*; nam fuit reſponſum eam non
continere retrodonationem, ſed potiùs recognitionem bo-
næ fidei, & cum ageretur de ſolidationibus computorum, 22
idcircò nullæ fuerunt neceſſariæ ſolemnitates, ſed ſemper, &
quandocumque poterat fieri, Bald. *conſ.* 265. *num.* 4. *verſ.
praterea lib.* 1. Put. *deciſ.* 224. *circa fin. verſ. tamen aduerte
lib.* 1. *in correct. Greg. XV. deciſ.* 188. *nu.* 6. Burat. *deciſ.* 640.
num. 2. *& par.* 5. *recent. deciſ.* 74. *num.* 16. *& ſeqq.*

Minus fuit facta aliqua differentia inter mandatum, quod
relaxatum legitur ab A.C. ad effectum deponendi, vel quod 23
fuiſſet relaxatum ad effectum ſoluendi, quia etiam manda-
tum relaxatum ad effectum deponendi, cum ſuccedat loco
facti, nempè redditionis rationis non ſequutæ non intrat,
niſi ad id quod intereſt actoris rationem redditam non fuiſ- 24
ſe, dum ſemper loco facti intrat obligatio ad intereſſe, & ſic
ad ipſum capitale pro rata ſocij, Burlatt. *conſ.* 100. *num.* 39.
Valenz. *conſ.* 147. *num.* 18. *verſ. ob non implementum agi poſ-
ſit, niſi quatenus actoris intereſt*. Surd. *deciſ.* 265. *num.* 39.
Seraphin. *deciſ.* 1243. *num.* 2. *&* 3. Greg. XV. *deciſ.* 347.
num. 11. vbi Add. *num.* 2. idem Add. *ad deciſ.* 295. *n.* 5.

Vltimo non releuat obligatio facta in carceribus per di- 25
ctum Ioannem Baptiſtam, quia illa non tenet, cum carce-
ratio emanauerit in vim d. mandati nulli, nec inde eam
Domini habuerunt in conſideratione ſequendo text. *in l. qui* 26
in carcerem, ff. quod met. cauſ. vbi communiter DD. Farinac.
de carcer. quaſt. 35. *num.* 29. Rota *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinacc.
deciſ. 286. *num.* 4. cum alijs congeſtis *in deciſ.* 490. *num.* 1. *&*
2. *p.* 1. *recent.* ac in deciſione hodie confirmata.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 22. *Iunij* 1639. *coram eodem Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo nunc Tarracon. erit infra in Appendice.*

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Ianuen. Separationis Thori.

Lunæ 16. *Ianuarij* 1645.

ARGVMENTVM.

Confirmantur deciſiones in hac cauſa emanatæ coram bo. mem. Coccino ſuper ſeparatione Thori, & quamuis quæratur illas deſtrui, ex multis capitibus, de quibus hic in præſenti deciſione, tamen firmæ, & inconcuſſæ remanent, cùm probationes in ſpecie ſolidè in aliqua materia factæ, non corruant per probationes in genere factæ.

SVMMARIVM.

1 *Abortus ſequi non poteſt ex ſimplici pugno.*
2 *Sententia ſuper ſeparatione Thori, quando argui non poſſit de iniuſtitia.*
3 *Teſtes deponentes in genere, non conquaſſant deponentes in ſpecie.*
4 *Teſtes deponentes ſpecificè præferuntur deponentibus in genere.*
5 *Teſtibus affirmantibus, magis credendum eſt, quàm negantibus.*
6 *Teſtibus deponentibus de ſæuitia magis credendum eſt, quàm deponentibus de contrario.*
7 *Thori ſeparatio conceditur ob mala tractamenta viri erga vxorem.*
8 *Teſtes, qui videntur contraria deponere, ſunt conciliandi.*
9 *Maritus poteſt eſſe, quod aliquando vſus fuerit liberalitate erga vxorem, vt tenentur viri erga vxores, ſed ex hac liberalitate non tollitur ſæuitia probata erga eam.*
10 *Teſtes, ſi deponant, maritum aliquando fuiſſe liberalem erga vxorem, ex hoc tamen non infertur, quod ſemper fuerit talis.*
11 *Teſtes, ſi deponant, quando maritus benè tractabat vxorem, hoc non ſufficit, ad excludendam probationem factam, quod vxor aliquando fuit acriter verberata à viro.*
12 *Maritus quando poſſit prætendere, quod vxorem malè non tractauerit, & quatenus id fecerit feciſſe poſtea conciliationem dicatur.*
13 *Teſtes ſunt intelligendi, & limitandi iuxta terminos*

minas interrogatoriorum.

14 *Mariti, & vxoris conciliatio non releuat, dum apparet, quod maritus iterùm deuenerit ad actus iteratos ſæuitiæ erga vxorem.*

15 *Animus ſæuiendi non poteſt dici amiſſus ex conciliatione ſecuta.*

16 *Deciſ. in Cauſa Ceſenaten. Dotis coram Manzanedo quo caſu loquatur.*

17 *Vxor, ſi probauerit ſæuit à viri erga eam, non poteſt prætendere ſeparationem Thori.*

18 *Thori ſeparatio non eſt concedenda, ob actus ſæuitia viri erga vxorem, quando conſtat deinde pacificè vixiſſe.*

19 *Maritus, alius eſt, quod ſemel malè tractauerit vxorem, & aliud ſi id iterato fecerit, & num. 20.*

21 *Deciſ. 155. num. 29. par. 6. recent. declaratur.*

22 *Oppoſitio ex facto reſultans, non releuat, ſi ex ipſo facto tollatur obiectio.*

23 *Inimicitia graues, & capitales ex quibus vita diſcrimen timeri poteſt inter virum, & vxorem, ſunt ſufficientes ad ſeparandum Thorum num. 24.*

25 *Thori ſeparatio, vt fiat ſufficit ſolus timor futura ſæuitia, & alterius grauis mali.*

26 *in Muliere, tamquam ſexus, & ingenij debilioris, minor metus requiritur, quam viro.*

27 *Sæuitia viri erga vxorem ad effectum ſeparationis Thori quando dicatur probata, & num. 28. 29. & 30.*

30 *Mariti ſæuitia erga vxorem, ex teſtibus de viſu deponentibus benè dicitur probata.*

31 *Teſtes deponentes de viſu, non egent alia comprobatione.*

in Teſte, ſenſus viſus non poteſt falli, num. 31.

32 *Confeſſio propria omnes alias probationes ſuperat, & num. 33.*

34 *Teſtes de auditu benè admittantur, quando ſumus in materia occulta.*

35 *Teſtes domeſtici, & familiares admittuntur, quando alij non poſſunt haberi.*

36 *Cautio de benè tractanda vxore non admittitur quando adſunt grauiſſima inimicitia.*

37 *Mulier non eſt admittenda fragili cautioni, dum contumelias innumeras recepit à marito, & num. 38.*

39 *Separationi Thori non eſt locus dum vxor reſtitui poteſt viro cum cautione de non offendendo.*

40 *Qua cautio eſt admittenda quamuis maritus dederit culpam, & occaſionem vxori ab eo diſcedendi.*

41 *in Vxoris reſtitutionis marito materia, quid veniat conſiderandum, & num. 42. 43.*

44 *Vxor non eſt reſtituenda marito, etiam cum cautione, quando eſt probata inimicitia, periculum, perſona, &c.*

45 *Vxor, an ſit reſtituenda viro ſub cautione, quando id ſit verum, remittitur arbitrio diſcreto Iudicis.*

DECISIO CCCXXIII.

NOn acquieſcente Marchione Marcello ab Auria ſententiæ Rotali latæ coram bon. me. Coccino confirmatoriæ alterius ſententiæ latæ ab Ordinario Ianuæ ſuper ſeparatione Thori inter eumdem, & D. Marchioniſſam Barbaram Spinulam vxorem. Dicto Marcello hodie tantùm informante, propoſui dubium: An conſtet de notoria iniuſtitia dictæ ſententiæ, & negatiuè per Dominos fuit reſponſum. Plura enim idem Marcellus conatus eſt deducere ad effectum, vt dictam ſententiam iniuſta appareret.

Et primò probare voluit ad tollenda fundamenta deciſionum, quæ vltimo loco in hac cauſa coram bon. mem. Coccino emanarunt, ipſum eſſe mitem, & patientem, Religioſum, & erga Vxorem beneuolum. Secundò D. Barbaram fuiſſe ab eo benè, & liberaliter tractatam. Tertiò dictas deciſiones Coccini fundatas in prætenſa atroci verberatione Marcelli contra Vxorem non ſubſtineri, eo quia poſteà D. Barbara in ſuo proprio examine atteſtata fuit ſe non fuiſſe iratam tunc temporis cum marito; Vndè infertur non poſſe præſumi inter virum, & Vxorem vllam fuiſſe cauſam indignationis. Quartò Abortum non fuiſſe cauſatum à quibuſdā percuſſionibus datis ſub 29. Iulij 1618. dum præſupponitur D. Barbarā poſt octo menſes, & 16. dies peperiſſe D. Andreā,
1 qui hodie viuit, cùm † abortus ſequi non potuiſſet ex ſimplici pugno, vt eſt *tex. in l. ſeruus, 27. §. ſi quis de menſe verſic. ſi mulier pugno, ff. ad l. Aquil.* & Quintò tandem cauſas ciuiles inter iſtos coniuges verſas, & vertentes non eſſe ſufficientes ad inducendam Thori ſeparationem, quibus tamen non obſtantibus per Dominos reſponſum fuit ſatis euidenter conſtare † de inſtitia dictæ ſententiæ, quæ clarè colli- 2
gitur ex enarratis deciſionibus in cauſa emanatis, quæ ſunt in ordine 155. & 191. *part. 6. diuerſ.* & illa ſemper præſumi debet, Menoch. *præſumpt. 67. lib. 2.* Alex. *conſ. 123. num. 4. & conſ. 136. num. 14. lib. 2.* Rot. *deciſ. 147. num. 7. part. 5. & 361. num. 3. part. 6. diuerſ. & deciſ. 7. num. 19. coram Reuerendiſſimo Durano.*

Non obſtant igitur ſupradicta obiecta per Marcellum, vt dicebam, ad euitandam ſententiam adducta, quoad patientiam, Religionem Viri erga Vxorem nullum gradum probationis faciunt Teſtes examinati per Marcellum in concurſu cum alijs Teſtibus examinatis pro D. Barbara, quia illi
in genere † deponunt de bona tractatione viri erga vxorem 3
iſti non in genere, vt *in ſumm. impreſſo num. 5. fol. 9.* verùm etiam in ſpecie probant verberationes frequentes, vt etiam firmatur in *d. deciſ. 191.* Vnde iſti Teſtes Mulieris vti ſpecifi-
cè, † loquentes generaliter deponentibus ſunt præferendi, 4
Alex. *in l. & quid merè, §. ſi venditorem num. 4. ff. de acquir. poſſeſſ. & conſ. 150. num. 17. lib. 5.* Aym. *conſ. 94. num. 3.* Rota *deciſ. 449. num. 8.* coram Papa Greg. XV. *& in Romana ſucceſſionis 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Carillo*, quod eo magis eſt firmandum, quia Teſtes D. Barbaræ ſuper ſæuitia affirmatiuè deponunt. Teſtes verò Marcelli ſuper negatiua,
& ideò † magis affirmantibus, quam negantibus eſt cre- 5
dendum *gloſ. in l. diem proferre, §. ſi plures de recept. arbitr. cap. 1. in fin. de præſcript.* Farinacc. *de teſtib. quæſt. 65. nu. 200.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 738. num. 57. in fin.* Rot. *dec. 156. num. 9. par. 6. & deciſ. 106. num. 3. par. 7. diuerſ. & d. deciſ. 449.*
num. 3. cùm magis † credatur teſtibus de ſæuitia deponenti- 6
bus, quam de contrario, quando non coarctatur probatio, Cardin. *conſ. 9. in fin.* Farin. *de delict. carn. qu. 143. nu. 176. & ſeq.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 738. num. 57.*

Circa liberalitatem ad excludendam eius ſæuitiam contra D. Barbaram, iſta non conatur probare continuò fuiſſe ab
eodem marito malè tractatam, licet † etiam ſeparatio 7
Thori concedatur ob mala tractamenta viri erga vxorem, vt in *deciſ. 193. num. 5. poſt 2. vol. conſ. Farinacc.* ſed tantum agnoſci curauit Marcellum illam acriter verberaſſe, vt ex toto ſummario apparet; Vnde ad tollendam contrarietatem
Teſtes ſunt conciliandi, † ſcilicet quod poteſt eſſe, vt ali- 8
quando Marcellus vſus fuerit aliqua liberalitate erga vxo-
rem, vt tenentur viri erga vxores, ſed ex hac † liberalitate, 9
non tollitur veritas ſæuitiæ probatæ per eamdem D. Barbaram, Alex. *conſil. 147. nu. 4. ad fin. verſic. præterea dato, lib. 7.* Soccin. *conſ. 42. num. 9. verſic. ſed tamen poſſunt, & num. 10. lib. 1.* Farin. *de teſtib. quæſt. 65. num. 54.* Boer. *deciſ. 23.* Rot. *deciſ. 129. num. 6. par. 2. diuerſ.* & in hoc propoſito ad inducendam liberalitatem Marcelli erga vxorem non ſufficiunt Teſtes examinati ad fauorem eiuſdem Marcelli, quia poſſunt
intelligi de † aliquo tempore, vndè non concludunt, quod 10
ſemper idem maritus talis fuerit erga ſuam vxorem, & quod illam ſemper benè tractauerit prout iſta tractatio requiritur,
† cum ſufficiat, quod aliquando mulier fuerit malè tracta- 11
ta, & pluries acriter verberata, vt deponunt Teſtes vxoris, itaut ſine periculo vitæ cum illo habitare non poſſet, Rot. *in Romana ſeparationis Thori 8. Maij 1616. coram S. D. N. & in alia ſeparationis Thori 14. Maij 1620. coram Cardin. Sacrato.*

Quo verò ad aſſertionem D. Barbaræ reſpondentis poſitioni D. Marcelli ita conceptæ, *Che il giorno ſeguente di Domenica che fu li 29. di Luglio il Signor Marcello all'hora del deſinare entrò nella Camera di Sala, ou'era la Signora Barbara, &c.* & infra, *che la Signora Barbara non haueua hauto dal giorno precedente il Sabbato, ſin'al giorno di Domenica occaſione alcuna d'eſſer diſguſtata, ne indegnata con il Signor Marcello per coſa etiandio minima, è vero, e per queſto non ero altrimente diſguſtata in queſti giorni ſeco*; Ex quibus verbis D. Marcellus prætendit, vel excludi adductas ver-
berationum, & indignationum cauſas † pro toto tempore 12
anteacto, vel in omnem caſum probare illarum remiſſionem, reconciliationem, itaut conſiderari non poſſint ad effectum, de quo agitur, vt in *Ceſenaten. dotis 28. Aprilis 1623. coram bon. mem. Patriarcha Hieroſolymitano, de qua in ſumm. Marcelli num. 71.*

Quia iſta verba poſitionis expreſsè reſtricta fuerunt ad cauſas indignationis, quas D. Barbara potuiſſet habere à die Sabbati antecedentis vſque ad diem Dominicum, & ad eaſ-

13 dem fuit reſtricta eadem reſponſio ibi, in quei giorni, † quæ
inata terminos intertogationis intelligitur, & limitatur, leg. ſi
defenſor, §. qui interrogatus, ff. de interrog. actio, cap. inter dile-
ctos, §. cæterum de fid. Inſtr. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 109. n.
41. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 13. num. 11. Menoch. conſil. 47.
num. 1. & conſ. 82. num. 31. Surd. conſ. 281. num. 27. & dec. 288.
num. 42. & 291. num. 14. coram eodem, & quatenus fuiſſet
14 concindenter probata iſta reconciliatio, † tamen dum po-
ſteà appater Marcellum deueniſſe ad actus nouæ ſæuitię er-
ga Vxorem magis remanet probatus ipſius animus ſæuiendi,
15 qui non poteſt dici amiſſus per præcedentem † reconciliatio-
nem, vt fuit reſolutum in Romana ſeparationis Thori 17.
Maij 1593. coram clar. mem. Hieronymo Cardin. Pamphilio,
Sanch. de matrim. lib. 10. diſp. 18. num. 16. verſ. vel ſaltem ex
ea vnica verberatione, & num. 19. verſ. tertia concluſio tit. de
16 diuort. Rot. dec. 706. num. 4. par. 1. recent. & in iſto caſu † non
poteſt applicari, dict. dec. coram bon. mem. Patriartha Hieroſo-
lymitano, quia ex eadem appatet Vxorem ſe reconciliaſſe
cum viro, & continuaſſe cum eo habitare, ſicut nec etiam
applicatur deciſ. in Neapolitana Matrimonij 23. Ianuarij
1623. coram bon. mem. Merlino, de qua in Summ. Marcelli nu.
17 75. quia cùm † in illo caſu Vxor non probaſſet ſæuitiam vi-
ri, meritò fuit reſolutum eandem teneri cum viro habitare,
data per eum cautione de illam benè tractando, & pariter in
hoc propoſito non poteſt applicari deciſ. Eminentiſſimi Do-
mini Cardin. Macchianelli in Hiſpalen. ſeparationis Thori
ſub 27. Februarij 1627. in qua fuit firmatum non eſſe conce-
18 deñ. ſeparationem † Thori ob actus ſæuitiæ viri in Vxorem,
dum poſteà in pace vixerunt, quia in eo caſu ex iurata mu-
19 lieris confeſſione conſtabat, quòd † maritus illam ſemel tan-
tùm ſpatio 11. annorum, quibus cohabitauerant calcibus,
& colaphis percuſſerat, & ſic non applicatur caſui noſtro,
20 in quo adſunt reiteratæ percuſſiones, odia, & inimicitiæ, &
etiam poſt conciliationem alias percuſſiones eadem D. Bar-
bara fuit paſſa, & idem reſpondetur ad deciſ. in Romana ſe-
parationis Thori 4. Iulij 1629. coram Eminentiſſimo Domino
Card. Vereſpio.

Ceſſat pariter contrarietas prætenſa ab eodem Marcello
in ſua tertia obiectione circa abortum conſideratum in deciſ.
155. num. 29. par. 6. diuerſ. ex eo, quia ſequuta verberatione
ſub 29. Iulij 1618. poſteà D. Barbara peperit Andream ſu-
21 pradictum, † quia eadem deciſio non loquitur de percuſſio-
ne de anno 1618. ſed ſimpliciter de abortu, qui verificatur in
abortu fœminæ ſecuto cum periculo vitæ eiuſdem D. Barba-
ræ ob percuſſiones eiuſdem Marcelli, vt colligitur ex Summ.
num. 5. fol. 15. ibi, Ads 30. ſuper 30. fol. 18. ibi, Ads. 23. fol. 14.
reſpondit, So che la Signora Barbara fol. 43. ibi, vn'altra vol-
ta. Vndè cùm ex facto appareat fuiſſe ſecutum talem abor-
22 tum per conſequens ex † eodem facto tollitur contrarietas,
gloſſ. in leg. ſed & ſi pupillus, §. penult. in verſ. inſtitoria, ff. de
inſtit. act. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 894. num. 5. Surd. conſil.
230. num. 13.

Quoad quintum, & vltimum obiectum per Marcellum
excitatum ad euitandam ſeparationem Thori, patet etiam
reſponſio pro ſubſtinenda d. ſeparatione ea eadem dec. 155.
num. 45. & ſeqq. nempè vt cum hodie agatur de lite inter iſtos
Coniuges ſuper maiori parte bonorum, inter ipſos etiam
23 contracta fuerit grauis, & capitalis inimicitia, & per conſe-
quens, quòd adſit probabiliſſima cauſa timendi, cùm Mar-
cellus maximo odio proſequatur D. Barbaram, quæ fuit in
cauſa eiuſdem Marcelli longiſſimæ carcerationis, quo caſu
24 Thori ſeparatio conceditur, leg. conſenſu, & auth. ſed nouo iu-
re, Cod. de repud. & probatur ex cap. traſmiſſa, & cap. litteras
in fin. de reſtit. ſpoliat. Franc. Marc. dec. 738. par. 2. Gottierez
qu. can. dict. cap. 24. num. 8. & ſeqq. Aldobrand. conſ. 71. per tot.
Sanchez de matrim. lib. 10. diſp. 18. num. 6. Pont. de matrim.
lib. 9. cap. 23. num. 5. Farinac. quæſt. crimin. num. 145. & Rot.
poſt 2. vol. conſ. eiuſdem Farinac. dec. 156. num. 1. Rot. in Roma-
na, ſeu Interamnen. ſeparationis Thori 11. Decembris 1602.
coram prædicto Card. Pamph. cum ad hunc effectum ſufficiat
25 ſolus timor futuræ ſæuitiæ, & alterius grauis mali, l. metum,
Cod. quod met. cauſ. Gloſſ. in l. licet verbum capitale de recept.
arbitr. Abb. in cap. ex traſmiſſa num. 2. verſ. hoc etiam fit, Al-
dobr. dict. conſ. 71. num. 17. Sanchez dict. diſput. 18. num. 10. &
19. Farinac. plenè dict. quæſt. 143. num. 140. & in Muliere
26 tanquam ſexus, & ingenij imbecillioris minor metus requi-
ritur, quàm in viro, gloſſ. in cap. cum locum verb. metus de
ſponſal. & fuit ponderatum in Toletana ſeparationis Thori
20. Nouembris 1596. coram eadem bon. mem. Cardin. Pam-
philio.

Nec dubitari poteſt, quia fuerit probata ſæuitia, quia
licet ad effectum, de quo agitur alias dixerit Rota, vt in dec. 27
371. poſt 2. vol. conſ. Farinacc. Teſtes de auditu, & vociferar-
tionibus non ſufficere, adſunt etiam Teſtes plures de viſu, vt
in Summar. impreſſ. num. 5. fol. 17. & num. 18. & 39. fol. 122.
cum quibus † conuenit viſitatio corporis D. Barbaræ facta 28
in vltima verberatione à tribus Matronis, vt in Summar. nu.
13. fol. 63. quę ſic in Iudicio retulerunt, vt fol. 36. eandemque
relationem ſub iuramento comprobarunt fol. 69. ac Medico-
rum depoſitiones, † qui illam curarunt, Summ. num. 18. fol. 29
71. & alij Teſtes de erogatione ex cauſa verberationum pa-
riter depoſuerunt dicto Summar. fol. 81. Vndè non ſolùm ex
dd. Teſtibus de viſu deponentibus concludenter remanet
probata talis ſæuitia, leg. vbi numerus, ff. de teſtib. Rimin. conſ. 30
175. num. 2. nec dicti Teſtes egent alia comprobatione, quia
ſenſus, viſus non poteſt in Teſte decipi, Bald. in leg. ſolam in
princip. Cod. de teſtib. Rot. deciſ. 264. num. 5. 389. num. 13. 544.
num. 7. par. 5. & dec. 338. num. 5. par. 6. diuerſ. verùm etiam
ex propria eiuſdem Marchionis confeſſione, de qua in Sum- 31
mar. 25. fol. 83. ibi ipſemet † faſſus fuit ſe cum cingulo ex co- 32
rio Vxorem verberaſſe, & deindè ſuper plagis, & liuoribus
aquam roſeam aceto commixtam impoſuiſſe, licèt D. Barba-
ra in ſuo conſtituto aſſeruerit de aceto, oleo, & ſale, vt in di-
cto Summar. num. 12. fol. 64. de qua nulla poteſt dari maior
probatio, Bald. & Salyc. in leg. ne arbitris, Cod. de arbitr. Rol.
conſ. 71. num. 40. vol. 2. Surd. conſ. 540. num. 24. Rota in Tole-
tana Canonicatus 22. Aprilis 1641. coram R. P. D. meo Cer-
ro, & in hoc caſu cum ex eodem Summar. num. 14. fol. 66.
appareat quod idem Marchio, dum cædere volebat Vxorem
ad hoc, vt nemo de viſu poſſet deponere Ancillas, vt pluri-
mum inſtantijs claudebat, & famulos extra Domum mitte- 33
bat, vndè etiam Teſtes de auditu poſſent admitti, cùm ſi- 34
mus in materia occulta, vt inquit Farinacc. de teſtib. de oppo-
ſit. contra dict. Teſt. quæſt. 69. num. 52. & in iſto caſu † etiam 35
domeſtici, & familiares admittuntur, Bait. in cap. 3. lecce num.
14. verſ. item nota de probat. Alexan. conſ. 142. num. 10. vol. 5.
Rot. dec. 143. num. 4. coram Buratto.

Nec ſupradicta ſeparatio Thori poteſt euitari ex cautione
oblata per d. Marcellum de benè, & honorificè tractando
eandem D. Barbaram, quia vt dicebat cum † inter iſtos con- 36
iuges ortæ fuerint graues inimicitiæ ob prætenſionem D.
Barbaræ ſuper maiori parte bonorum eiuſdem Marcelli pro
recuperatione ſuæ dotis ob longam eiuſdem Marcelli carce-
rationem ſecutam ad inſtantiam d. D. Barbaræ, & talis grauis
inimicitia benè † etiam agnoſcatur ex ſcripturis in hac poſi- 37
tione datis per Marcellum, ex quibus apparet ipſum ægrè fer-
re d. D. Barbara, dum eam vocat crudeliſſimam, & impiam
mulierem, ex quo ipſe contumelias innumerabiles ab ea
paſſus fuit, cum maximo præiudicio proprij honoris, & fa-
mæ, quibus probatis eadem D. Barbara non eſt committen- 38
da dictæ fragili cautioni, Rot. in dict. Toletana ſeparationis
Thori in princip. verſ. & non eſſe locum, & in §. vltra quod Bi-
ſuntina ſeparationis Thori 11. Februarij 1598. coram eodem
bon. mem. Card. Pamphilio, §. & cum percuſſiones, & d. deciſ.
156. num. 1. poſt 2. vol. conſ. Farinac. & dict. dec. 155. num. 40.
& ſeqq.

Non obſtat, quòd non erat ferenda ſententia ſuper ſepa-
ratione Thori, cùm potius Vxor deberet † reſtitui marito 39
cum cautione de non offendendo, Sanchez de matrim. lib.
10. diſput. 18. quæſt. 1. num. 5. Rol. conſ. 27. num. 16. lib. 3. &
iſta cautio ſit admitteñ. quamuis maritus dederit culpam, &
occaſionem Vxoris ab eo diſcedendi, gloſſ. in cap. diuerſita- 40
tem in verb. ſuſpenſus de conceſſ. Menoch. conſ. 299. n. 9. lib. 3.

Quia in hac materia reſtitutionis mulieris, vt inquit Gra- 41
tian. diſcept. forenſ. cap. 738. nu. 60. aliquando fit reſtrictio ple-
naria, quandoque ſolùm quoad curam mariti, vt cuſtodiat
Domum, non autem quoad Thorum, & copulam, & ali-
quando nulla admittitur reſtitutio propter nimiam ſæuitiam 42
viri, vt in hoc caſu, in quo cum valdè poſſit timeri de læ-
ſione perſonæ Vxoris, quamuis etiam daretur cautio, ta-
men non eſt committenda tali fragilitati, & omninò dene- 43
gari debet reſtitutio, Imol. in cap. litteras in ſecundo notab.
poſt Bald. ibidem num. 2. Anchar. in tertio notab. Abb. num. 7.
de reſtit. ſpol. idem Abb. in cap. 1. num. 4. de diuort. Aldobran.
conſ. 71. nu. 1. & 15. lib. 1. latè Barboſ. in rubr. ſolut. matrim.
par. 2. num. 26. & 27. Sanchez de matrim. lib. 10. diſp. 18. qu. 1.
num. 31. & 32. Vndè cùm in præſenti caſu per teſtes probe-
tur inimicitia periculum vitæ, & læſionis perſonę eiuſdem
D. Barbaræ, abſtinendum eſt à remedio huius cautionis, 44
per quam dici non poſſet ſufficienter conſultum incolumni-
tati

tati vxoris, & in hoc ſtandum erit arbitrio Iudicis, An
45 probata † huiuſmodi ſęuitia poſſit, necne remedio cautionis prouideri, Abb. *in cap. litteras in vlt. not. de reſt. ſpol.* Menoch. *de arbitr. cap.* 138. *in fin. & cap.* 139. *num.* 4. *&* 5. Buratt. *deciſ.* 207. *num.* 29. *lib.* 2. Guttierez *lib.* 1. *canon. quæſt. cap.* 24. *nu.* 10. Cæphal. *quæſt.* 66. *num.* 13. *& ſeqq.* Conatt. *ſuper* 4. *decretal. par.* 2. *cap.* 7. §. 5. *num.* 2. Sanchez *de matrim. lib.* 10. *diſput.* 18. *quæſt.* 1. *num.* 32. Farinac. *de delict. carn. qu.* 143. *nu.* 225. Aym. *conſ.* 31. *num.* 4. Gabr. *conſ.* 161. *num.* 7. *&* 8. *lib.* 1. Rot. *in Romana ſeparationis Thori* 1. *Martij* 1630. *verſ. & quoniam in arbitrio Iudicis coram bon. mem. Merlino.*

Et ità tantùm D. Marchione Marcello informante, &c.

Rota in hac cauſa primum coram bon. mem. Remboldo ſub die 31. *Ianuarij* 1625. *reſpondit non eſſe locum ſeparationi Thori. Verùm ſub die* 24. *Nouembris* 1632. *coram bon. memor. Coccino dixit locum eſſe tali ſeparationi, quæ reſolutio deindè fuit confirmata ſub die* 11. *Aprilis* 1633. *coram eodem Coccino, quas deciſiones retuli ſupra in par.* 6. *recent. deciſ.* 324. 155. *&* 191. *Et in eadem parte habetur altera deciſio ſub die* 4. *Iulij* 1633. *coram eodem Coccino eſt deciſio* 231. *Infrà in eadem cauſa habentur aliæ deciſiones coram eodem Reuerendiſſimo Papien. in eadem cauſa aliæ deciſiones ſub diebus* 24. *Ianuarij, &* 25. *Iunij* 1646. *&* 22. *Iunij* 1650.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, ſeu Anagnina Saluiani.

Lunæ 16. *Ianuarij* 1645.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum, quibus probatis denegandum non veniat. Hæres propter beneficium inuentarij præſeruatur à facto defuncti, ſi vires hæreditariæ non ſuppetunt, ſed non à facto ſuo. Emptor, vt ſuccedat in locum creditorum anteriorum, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Clauſula*, conſtituti, *plenè probat poſſeſſionem conſtituentis contra conſtitutarium.*
3 *Poſſeſſio partis benè probatur per confeſſionem aduerſarij.*
4 *ex Litis ſubſtentatione probatur poſſeſſio moderna, iuncta clauſula*, conſtituti.
5 *Saluianum interdictum, quibus concurrentibus concedendum veniat.*
6 *Rationum redditio, ad quem ſpectet.*
Rationum redditio conſiſtit in facto, num. 6.
7 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij contrahendi non cenſetur voluiſſe ſe obligare de proprio.*
8 *Beneficium inuentarij, quando hæres non poſſit allegare.*
9 *Inuentarij beneficium operatur, ne hæres teneatur vltra vires hæreditarias.*
10 *Inuentarij beneficium operatur circa actiones ex facto defuncti, non autem ex facto proprio hæredis.*
11 *Hæredi non prodeſt inuentarium contra factum proprium.*
12 *Hæres tenetur reddere rationem hæreditatis.*
13 *Debitoris dementia non debet obeſſe creditori, qui tempore habili diligens fuit.*
14 *Negligentia negligenti nocere debet.*
15 *Sententia ſi non contineat ſummam certam non valet.*
16 *Hæres non reddens rationem, tenetur de proprio ad onera hæreditaria.*
17 *Hæres etiam beneficiatus, dum non docet hæreditatem non eſſe ſoluendo, præſumitur eſſe ſoluendo.*
18 *Hæreditas in dubio præſumitur opulenta.*
Deciſ. 203. *poſt Pacific. de Saluian. interdict. in quibus terminis loquatur, num.* 18.
19 *inter Creditorem, & debitorem ſemper datur retentio, ſi vtile negotium fuerit geſtum.*
20 *Emptor, quando ſoluit pretium rei emptæ anterioribus creditoribus, tunc abſque vllo pacto, aut ceſſionem in illorum loco ſuccedit.*
21 *Sed ſecus eſſet, ſi talis ſolutio non ab emptore, ſed à venditore facta prætendatur.*
22 *Emptor, quando ſimpliciter rem emit, & venditori ſoluit pretium abſque vllo pacto, quod idem venditor conuertitur in extinctionem creditorum anteriorum.*
23 *Et iſto caſu emptor tradendo liberè pretium in venditorem, non poteſt dici in eum fuiſſe tranſlata iura creditorum, & num.* 24.
25 *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 29. *nu.* 5. *refutatur.*
26 *Emptor, quòd ſuccedat in locum anterioris creditoris, cui de ſua pecunia ſatisfactum eſt, ſiue ab eodem emptore, ſiue à venditore ſolutio facta fuerit, eſt opinio reprobata.*
27 *Emptor ſuccedit in locum primi creditoris anterioris, vt poſſit ſe tueri aduerſus poſteriores creditores, & num.* 27.
28 *Emptor dum tradit liberè pretium venditori, liberè tranſit in ipſius dominium.*
Adeout, dum ipſe poſteà pecuniam tradit creditoribus anterioribus, nulla datur emptori ſucceſſio, num. 28.
29 *Creditoribus non poteſt præiudicari per ſolam aſſertionem tertij.*
30 *Cenſus extinctio eſt actus omninò voluntarius.*
31 *Retentio non datur pro cenſibus voluntariè extinctis.*

DECISIO CCCXXIV.

IOannes Baptiſta Scottus coactus ſoluere anno 1630. Reu. Cam. Apoſt. cum reportatione ceſſione iurium ſcuta 9000. monetæ ad computum ſimilium ſcut. 30000. occaſione fideiuſſionis per ipſum factæ pro Adriano Panzerio, & Georgio Arzuffo cum releuatione indemnitatis ab ijs inſolidum ſibi promiſſæ etiam nominibus proprijs cum obligatione Camerali, & hypotheca omnium bonorum, vt ſe cautum, ac tutum redderet præuia reſtitutione ſcut. 800. ſibi facta à Petro Panzerio hærede cum beneficio legis, & inuentarij D. Adriani prædefuncti conuenit cum eo, quòd in caſu ſolutionis aliarum pecuniarum vigore fideiuſſionis prædictę ante redditam rationem per d. Petrum de bonis hęreditarijs Adriani, ipſe ſibi ſoluere deberet ſcuta 4000. cùm effectibus d. hæreditatis, & pro maiori eius ſecuritate, nedum poſt redditam huiuſmodi rationem d. Petrus obligatus eſſet pro omni, & toto eo, quòd penes ipſum remanſiſſet ex d. hæreditate, ſed etiam teneretur dictam rationem reddere infra tres menſes, tunc proximos, qui Petrus pro obſeruatione pręmiſſorum obligauit ſe de proprio ſub hypotheca, & obligatione omnium bonorum etiam propriorum in forma Cam. *Summ. d. Ioann. Baptiſtæ num.* 2.

Cùm autem poſteà d. Ioan. Baptiſtæ coactè ſolutis integris dd. ſcut. 30000. eidem Reu. Cam. reportata ſimiliter iurium ceſſione, mandatum proindè ad ſui fauorem relaxatum pro recuperatione ſcut. 12444. contra bona hęreditaria dicti Adriani exequi obtinuiſſet à D. Theſaurario contra perſonam, & bona propria dicti Petri ob non ſufficientem, & legitimam redditionem rationis d. hæreditatis Adriani, quòd in gradu appellationis fuit deindè confirmatum, egit propterea coram Aud. Cam. reportauit immiſſionem in vim Saluiani pro conſecutione ſcut. 8000. ſine præiudicio maioris quantitatis ſuper bonis ipſius Petri empti à Franciſco Mellis de anno 1637. hac lite pendente donec, & quouſque fuerit à dicto Petro, ſiue alia perſona legitima pro eo reddita ratio hæreditatis prædictæ, cum reſtitutione reliquatus ad formam ſupradicti inſtrumenti celebrati de ann. 1631. data tamen prius per dictum Ioann. Baptiſtam idonea cautione de reſtituendo fructus ex iſtis bonis percipien. caſu quo prædicta adimplerentur; Ideò cùm in gradu appellationis coram me interpoſitæ dubitauerim, An ſententia A. C. confirmandam eſſet, vel infirmanda pro illius confirmatione reſoluerunt hodie DD.

Validitas enim non controuertebatur; Iuſtitia verò patet, quia de credito cum hypotheca dicti Ioan. Baptiſtæ etiam contra bona propria Petri conſtat, ex quo d. Petrus rationem non reddidit bonorum hæreditariorum Adriani debitoris dict. Ioann. Baptiſtæ in magna pecuniarium quantitate, quàm ipſe vigore fideiuſſionis prædictæ ſoluere coactus eſt Cam. Apoſt. quamuis ipſe ad hoc ſpecialiter ſe obligauerit ſub hypotheca, & obligatione omnium bonorum etiam propriorum, vt apparet ex dicto publico Inſtrumento anni 1631. quòd facit † probationem probatam, Iaſon. *in l.* 1. 1
ſub num. 10. *verſ. alibi dicis*, Bald. *ff. de oper. non. nunc.* Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 64. *& ſeqq. lib.* 1. & in ſpecie Saluiani, Rota *in recent. deciſ.* 669. *num.* 1. *par.* 2. *& deciſ.* 56. *num.* 3. *par.* 6. de

poſſeſ-

poſſeſſione autem Petri poſt hypothecam ab ipſo contra-
ctam ad fauorem Ioan. Baptiſtæ conſtat ex venditione per
2 eum facta Franciſco de anno 1637. † cum clauſula, conſtitu-
ti, per quam plenè probari poſſeſſionem conſtituentis con-
tra conſtitutarium meritò, tradunt Grat. conſil. 42. num. 12.
& 13. lib. 2. Natt. conſil. 439. num. 3. & in terminis Card. Se-
raphin. deciſ. 1415. num. 2. Reuerendiſſimo Vrgellen. dec. 40.
num. 3. & 4. Rota deciſ. 150. num. 5. poſt Cenc. de cenſib. in
vltim. impreſſ. in recent. deciſ. 539. ſub num. 2. par. 4. & alibi
3 ſæpius, quia per eam Franciſcus † emptor factus fuit Pe-
trum venditore poſſidere, ſecundum Angel. in leg. quadam
mulier, ff. de rei vindic. Ruin. conſil. 169. nu. 16. lib. 1. ſanct.
mem. Gregor. XV. deciſ. 362. num. 1. Sicut etiam moderna
4 poſſeſſio Franciſci † probatur ex ſubſtentatione litis iuncta
clauſula, conſtituti, ad eius fauorem appoſita, Rota deciſ.
202. num. 1. poſt Pacific. de Saluian. & in puncto dict. deciſ.
535. num. 3. Quibus concurrentibus indubitatum eſt com-
5 petere † Saluianum, Caſtr. in leg. rem alienam num. 2. ff. de
pignor. act. Put. deciſ. 201. num. 2. lib. 1. in correct. Greg. XV.
deciſ. 491. num. 6. Reuerendiſſimo Vrgellen. dict. dec. 40. nu. 6.
& deciſ. 193. num. 4. Rota deciſ. 456. num. 1. par. 2. recent. &
præſertim quia dict. Franciſcus emptor iſtorum bonorum,
quæ Ioann. Baptiſtæ pro huiuſmodi redditione rationis fue-
rant anteà obligata conuentus actione hypothecaria ſoluere
6 tenetur iſtud debitum, licèt ad ipſum non ſpectet hanc ra-
tionem reddere, per text. egregium in leg. ſi ſtatu libera 6.
§. fin. ff. de ſtat. liber. vbi quod conditio reddendi rationes di-
uiditur, & quoad Codicum traditionem, & diſpunctio-
nem remanet penes ſeruum, qui tenetur reddere, quia
conſiſtit in facto, & quoad reliqua, & debita ſoluenda
tranſit in emptorem, quia conſiſtit in dando.

Nec dicatur agi non potuiſſe contra bona propria Pe-
tri, ex quo ipſa tanquam hæres Adriani cum beneficio le-
7 gis, & inuentarij, hæreditario nomine † contrahendo non
præſumitur voluiſſe obligare ſe de proprio, Rota dec. 392.
num. 3. par. 1. recent. Quia cùm ipſe in dict. Inſtrumento ex-
preſsè promiſerit rationem reddere dict. hæreditatis intra
tres menſes cum reſtitutione reliquatus, & pro obſeruan-
tia obligauerit tam hæreditatem prædictam, quàm ſeipſum,
8 & ſua bona propria non poteſt amplius † allegare benefi-
cium inuentarij, dum rationem non reddit, prout facere
promiſerat, ſed remanet obligatus de proprio, Angel. conſ.
311. num. 6. ad med. verſic. & inſuper hoc dico, Aretin. conſil.
147. num. 3. Surd. conſil. 191. num. 26. & deciſ. 297. num.
11. Cyriac. controuerſ. 225. num. 17. Gratian. diſcept. 146. nu.
26. Boer. deciſ. 53. in fin. Rota in Romana Camborum 7. Iu-
nij 1634. coram Eminentiſſimo Domino Cardin. Panzirolo,
& in Imolen. bonorum 10. Decembris 1638. coram bon. mem.
Coccino. Et ratio eſt, quia beneficium inuentarij proui-
9 det † ne hæres teneatur ad onera hæreditaria vltra vires hæ-
reditatis, & ſic prouidet hæredi circa actiones paſſiuas de-
ſcendentes à defuncto, non autem illi ſubuenit aduerſus
actiones, quibus tenetur ex ſuo facto, prout contingit in
iſto caſu, quo ipſe conuentus fuit ea propria promiſſione,
10 vt benè explicat Corn. conſ. 31. num. 11. lib. 3. & ideò quod
11 inuentarium non proſit hæredi contra † factum proprium,
tradit Bald. in leg. ſcimus 22. §. ſi præfatam num. 3. C. de iur.
delib. quem refert, & ſequitur Corn. vbi ſupra ſub num. 11.
verſ. ad hoc facit Baldus.

Et quod huiuſmodi immiſſio concedi potuerit ſuper iſtis
12 bonis, donec & quouſque fuerit reddita † ratio dictæ hære-
ditatis etiam, quòd Petrus obierit in ſtatu dementiæ, patet
quia cùm de tempore purificatæ huius obligationis ipſe
non fuiſſet adhuc effectus demens, & iam anteà relaxata
fuiſſent mandata contra eum pro huiuſmodi redditione
13 rationis, † proindè iſta dementia obeſſe non poteſt dict.
Ioann. Baptiſtæ creditori, qui tempore habili diligens fuit,
& ad hoc etiam iudicialiter inſtetit negligentia enim, vel
contumacia Petri in reddenda ratione prædicta illi nocere
14 † non debet, l. hæreditariam in fine, ff. de euict. Cæphal. conſ.
374. num. 5. Rim. iun. conſ. 262. num. 32. lib. 3.

Prout etiam ex facto tollitur obiectum, quòd iſta ſen-
15 tentia ſubſtineri nequeat, ex quo † non continet ſummam
certam, prout in Saluiano requiritur Rota deciſ. 203. poſt
Pacific. quia ea concedit Ioann. Baptiſtæ immiſſionem pro
ſcut. 800. illi debitis in maiori ſumma à Petro per duas ſen-
tentias iudicium tranſactas, ob non redditam rationem
16 hæreditatis Adriani, cùm de Iure certum ſit, † quòd hæ-
res non reddens rationem, tenetur de proprio ad onera hæ-
reditaria, Phanucc. de Inuentar. par. 5. num. 130. Rota

in Caſenaten. bonorum 13. Iunij 1608. coram Sanctiſſ. D. N.
Romana annuli 5. Iulii 1621. coram bon. memor. Cardin. Fa-
britio Veroſpio, Romana Legatorum Hebræorum 20. Decem-
bris 1630. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, &
deciſ. 2. num. 5. par. 6. recent. ea ratione, quia quouſque
hæres † etiam beneficiatus non docet hæreditatem, non 17
eſſe ſoluendo ea præſumitur ſufficiens, Couarr. in cap. ſi
hæredes num. 9. poſt med. verſic. & ſi minime de teſtament.
Rota deciſ. 696. nu. 2. verſic. nam quoque par. 1. recent. Nam
in dubio hæreditas præſumitur opulenta, † vt poſt alios 18
firmat Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ. 1. num. 33. & ſic non
applicatur dict. deciſ. 203. poſt Pacific. quia in illo caſu non
conſtabat de aliquo credito, vt legitur ibi num. 1. prout con-
ſtat in iſto caſu ex ſupra deductis.

Nec inrrat retentio à Franciſco prætenſa prætextu, quòd
ex pretio bonorum, de quibus agitur ſcut. 600. conuerſa
fuerint in extinctionem cenſus Fratrum Sancti Honnphrij
anterioris credito Ioann. Baptiſtæ, † quia cùm non verſe- 19
mur inter creditorem, & debitorem aduerſus, quem ſem-
per datur retentio, ex quo vtile negotium fuit geſtum, ex
adductis per Ioann. Franc. à Ponte conſil. 87. num. 7. lib. 1.
Sed verſemur inter poſſeſſorem, & creditorem DD. pro
reſponſione diſtinxerunt duos cenſus. Primus eſt, quan-
do ipſemet emptor ſoluit anterioribus pretium † rei emptæ, 20
& tunc verum eſt ſuccedere in locum eorum abſque vllo
pacto, & ceſſione, & ita loquuntur Surd. conſil. 183. nu. 18.
Gratian. diſcept. 734. num. 18. & 19. cum alijs ad propoſi-
tum alleg. per Informantes pro Franciſco, ſed hic non
eſt caſus noſter, quia huiuſmodi ſolutio † non à Franciſco 21
emptore, ſed à Petro venditore facta prætenditur.

Alter verò caſus eſt, quando emptor ſimpliciter rem
emit, & venditori pretium liberè, & abſque vllo pacto
ſoluit, quòd poſteà idem venditor conuertit in extinctio-
nem creditorum anteriorum, & iſto caſu quo nos verſa-
mur, non poteſt Franciſcus emptor retentionem † præten- 22
dere, quia tradendo liberè pecuniam venditori in eum
tranſtulit dominium ipſius, qui proindè ſoluendo propriam
pecuniam in extinctionem, cenſus non valuit iura transfer-
re † in emptorem, dum tale punctum non interceſſit, vt 23
tradit gloſſ. in leg. Ariſto, verbo Pignus, ff. quæ res pign. oblig.
poſſ. & in leg. 1. verb. non accepiſſe, Cod. de his qui in prior.
creditor. loc. ſucc. Rot. diuerſor. deciſ. 293. num. 4. & per tot.
par. 4. & in terminis quod † non detur retentio latiſſimè 24
firmat Ioann. Franc. à Ponte dict. conſil. 87. à num. 4. vſque
ad fin. Magon. deciſ. Florent. 59. num. 14. verſic. & allega-
ta. Declarans ita fortè intelligendos DD. allegatos in con-
trarium; Vndè nihil eſt curandum, quòd Mantic. de tacit.
& ambig. lib. 11. tit. 29. ſub num. 5. indiſtinctè † tenuerit 25
emptorem ſuccedere in locum anterioris creditoris, cui de
ſua pecunia ſatisfactum eſt, ſiue ab eodem emptore, ſiue
à venditore ſolutio facta fuerit, quia fundat ſe in auctori-
tate gloſſæ leg. ſi potioris, Cod. de his qui in prior. creditor.
loc. ſucced. & in leg. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypot. ſoluat.
quæ tamen nihil tale dicit, † ſed ſolùm firmat concluſio- 26
nem generalem emptorem, ſcilicet ſuccedere in locum
primi creditoris, vt poſſit ſe tueri aduerſus poſteriores, quòd
in effectu idem eſt, ac ſi fuiſſet † dictum ad effectum exci- 27
piendi non eſſe neceſſarium pactum, prout opus eſt ad ef-
fectum agendi, & vlterius eius opinio eſt contra commu-
nem, & manifeſtam rationem, quia dum pecunia traditur
venditori, efficitur libera illius, & liberè tranſit in ipſius do-
minium, adeò vt dum ipſe poſteà eam anteriori tradit, di-
ci † nequeat, quòd ſoluat da aliena pecunia, ſed de propria, 28
ideòque nulla datur emptori ſucceſſio, nec per viam actio-
nis, nec per viam retentionis, vt benè ratiocinatur idem
Ioann. Franciſc. à Ponte vbi ſupra ſub num. 21. cum ſeqq.

Sed ceſſat omnis difficultas, tum quia talis extinctio non
probatur facta ex dd. pecunijs Franciſci, niſi per ſolam aſ-
ſertionem Petri lite iam mota, quæ non † poteſt præiudica- 29
re Ioan. Baptiſtæ anteriorem hypothecam habenti, dum
aliundè non iuſtificatur, Surd. deciſ. 218. num. 5. Rota apud
Buratt. deciſ. 9. num. 1. Tum quia agitur de † extinctione 30
cenſus, qui eſt actus omninò voluntarius, vndè ſicuti cre-
ditor cenſus non poterat eius vigore agere, ita etiam non
potuit ius iſtud transferre in redimentem, ideòque pro cen-
ſibus voluntariè † extinctis non datur retentio, vt in termi- 31
nis dixit Rota coram Card. Canalet. dec. 539. num. 2. in fin.
cum ſeqq. & in Romana Domus coram bon. mem. Vbaldo im-
preſſ. per Mangil. de ſubhaſt. dec. 54. num. 8.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Marſiceñ. Iuriſdictionis.

Luna 23. Ianuarij 1645.

ARGVMENTVM.

Dolus, quamuis ex iuris præſumptione non præſumatur, tamen iſta ſimplex præſumptio eliditur ex coniecturis in contrarium adductis; debent tamen iſtæ coniecturæ eſſe concludentes. Epiſcopus anterior, quatenus dicatur occultaſſe aliquem proceſſum, qualiter id poſſit nocere Eccleſiæ, ſiue eius ſucceſſori.

SVMMARIVM.

1 *pro Doli excluſione ſtat iuris præſumptio.*
2 *Præſumptio excluſionis doli, tollitur ex coniecturis contrarijs.*
3 *Dolus, vt includatur ex coniecturis debent eſſe vrgentes, & adeo concludentes, vt aliud inferre non valeant.*
4 *Scriptura ſi probetur, quod aderat in Archiuio, à quo præſumatur ſubtracta.*
5 *Coniectura ſpecialis redditur æquiuoca per coniecturam generalem.*
6 *Epiſcopus non tenetur ad cuſtodiam ſcripturarum exiſtentium in Archiuio.*
7 *Eligens perſonam non tenetur de eius culpa, tanquam à ſe electam, ſi illam elegerit, quæ communiter tenebatur pro idonea.*
8 *Eligens regulariter non tenetur de culpa officialis à ſe electi.*
9 *Epiſcopus par eſt, vt adhibeat diligentiam ad recuperandum proceſſum ſpectante ad Eccleſiam.*
10 *Iure ſuo, qui vtitur, non dicitur eſſe in dolo.*
11 *in Dolo non dicitur, qui probabiliter credebat iure ſuo.*
12 *Scripturas quis melius poteſt conſeruare apud ſe, quàm apud tertium.*
13 *à Doli excluſione, quolibet etiam iniuſta cauſa excuſat.*
14 *Epiſcopus in cauſa ſua Eccleſiæ, dicitur pars principalis.*
15 *Teſtis vnicus non probatur, nec talis probatio coadiuuatur ex alijs teſtibus deponentibus de auditu ab ipſo teſte vnico.*
16 *Epiſcopi dolus non poteſt nocere Eccleſiæ, & in eam ſucceſſoribus.*
Epiſcopus tanquam Epiſcopus non eſt Dominus bonorum, & iurium Eccleſiæ, num. 16.
17 *Epiſcopus eſt adminiſtrator iurium, & bonorum Eccleſiæ.*
Deus cui bona Eccleſiæ relinquuntur, eſt Dominus illorum bonorum, num. 17.
18 *Scripturarum occultatio eſt actus merè extraiudicialis.*
19 *Succeſſori etiam in iudicialibus ſuccurritur aduerſus factum anteceſſoris.*
20 *de Dolo Prælati anteceſſoris tenetur ſucceſſor, & ipſa Eccleſia ratione commodi ex eo reſultantis.*
Locupletari quis non debet cum aliena iactura, num. 20.
21 *Succeſſor, quando dicatur eſſe in eodem dolo anteceſſoris, & in eo continuare.*
22 *Epiſcopus iuriſdictionem in ſuis locis Diœceſis dicitur habere ab aſſiſtentia iuris communis.*
23 *Epiſcopus titulum Epiſcopalem dicitur habere à Romano Pontifice.*
24 *Epiſcopus magnum ſentire incommodum, ſi ob dolum anteceſſoris iuriſdictionem ſibi de iure communi competentem amitteret.*
25 *ex Occultatione facta ab anteceſſore, oritur præſumptio etiam in præiudicium ſucceſſoris.*
26 *Quod tamen procedit, quando ſucceſſor proſequeretur factum occultationis, aut continuaret in poſſeſſione rei acquiſita per dolum anteceſſoris.*
27 *Scripturam occultam præſumitur fouere malum ius, ſi tamen aliundè non probet ſe fouere bonam cauſam.*
28 *Ius bonum, quod quis foueat, ex quo probetur.*

DECISIO CCCXXV.

INſtante iterùm * Archipresbytero Terræ Saponariæ, vt moderno D. Epiſcopo Marſicenſi denegaretur audientia, eo quod Pariſius olim Epiſcopus eius anteceſſor per dolum occultauerit proceſſum, in quo probata fuerat immemorabilis ad fauorem Archipresbyteri, & ex eo dolo reſultet præſumptio mali iuris contra Epiſcopus ſucceſſores, mandarunt DD. quòd ſuper his duobus ſtrictè partes informarent, & cauſa hodie per me propoſita, neutrum obſtare Reuerendiſſimo Epiſcopo cenſuerunt.

Militat enim pro Epiſcopo † præſumptio iuris excluſiua doli, *l. dolum, C. de dol. l. ſi creditor, C. pignor. act.* Aym. *conſil.* 319. *num.* 1. Ancbar. *conſ.* 385. *num.* 5. *& conſ.* 388. *num.* 4. Menoch. *præſumpt.* 3. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 5. à qua † licet recedatur ex contrarijs coniecturis, *d. l. dolum*, & tradit Caſtr. *in leg. quod Nerua num.* 3. *ff. de poſſ.* Ruin. *conſ.* 4. *num.* 10. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 75. *num.* 31. *lib.* 1. oportet tamen illas eſſe vrgentes, & adeò concludentes, † vt aliud inferre non poſſint, Caſtrenſ. *in dict. leg. dolum num.* 2. Menoch. *dict. præſumpt.* 3. *ſub num.* 44. *verſic. porro*, Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 169. *ſub num.* 2. & coram bon. memor. Buratto *deciſ.* 482. *ſub numer.* 14. 1 2 3

Quales non ſunt adductæ per informantes pro Archipresbytero, namque non applicatur, quòd proceſſus olim exiſtens in Archiuio, qui hodie non reperitur, præſumatur ſubtractus ab Epiſcopo, cuius hoc intererat; cùm ex pluribus deductis in prima deciſione coram me, conſtet ipſum proceſſum originalem fuiſſe ab Archiuio Curiæ Epiſcopalis, non ſubtractum, ſed extractum legitimè, vt mitteretur Romam ad Sacram Congregationem ſuper negotijs Epiſcoporum, & Regularium, & in omnem euentum, potuerit proceſſus amitti in Curia, vel facto Archiuiſtæ, quæ † poſſibilitas generalem præſumptionem educi ſolitam ab intereſſe æquiuocam reddit, ſaltem quando, vt in caſu noſtro agitur † de graui præiudicio Eccleſiæ, Rota *dec.* 534. *num.* 8. *par.* 1. *rec. & in Calaguritana Beneficij* 10. *Februarij* 1620. *coram bon. mem. Coccino*, relata per Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 96. *num.* 7. Nec Epiſcopus tenetur ad † cuſtodiam ſcripturarum exiſtentium in Archiuio, ſeu de negligentia, aut culpa Archiuiſtæ, quem ipſe elegit, quia cùm elegerit, qui communiter reputabatur idoneus, † ceſſat ratio malæ electionis, ob quam regulariter eligens tenetur de culpa officialis à ſe electi, *leg. argentum, ff. commod. gloſſ. in leg. final. verſic. hoc autem fallit ſi eſt diligens, ff. cuſtod. reo*, Oldrad. *conſil.* 92. *num.* 1. *verſic. vel fortè*, Bald. *conſ.* 222. *libro* 2. Farinacc. *de carcerib. & carcerat. quæſt.* 31. *num.* 55. *&* 164. Maſtrill. *deciſ.* 276. *num.* 11. *& ſeqq.* 4 5 6 7 8

Quòd verò Epiſcopus Pariſius proceſſum, vt ſupra tranſmiſſum ad Sacram Congregationem, & deindè redditum eius Procuratori degenti in Vrbe, receperit ab eodem Procuratore mediante Nuncio, ad id ſpecialiter expedito, nullam infert, nequidem ſuſpicionem doli, quia par erat, † vt Epiſcopus adhiberet diligentius pro recuperando è manibus priuatæ perſonæ proceſſu ſpectante ad Eccleſiam, quo magis è manibus eius procuratoris, & ex cauſa illum videndi pro tuitione iurium Eccleſiæ aduerſus nouas probationes, quas tunc aduerſarius moliebatur, † qui autem vtitur iure ſuo, in dolo dici non poteſt, *leg. iniuriarum*, §. 1. *ff. iniur. l. ſi donatarius*, §. *ſi quis indebitam, ff. condit. cauſ. dat. l. nullus videtur, ff. de reg. iur.* quinimò † nec is, qui probabiliter credit iure ſuo ſe vti, Alex. *in d. l. non ſolum*, §. *ſciendum ſub num.* 4. *&* 5. Menoch. *d. præſumpt.* 3. *ſub num.* 49. Mantic. *de tacit. lib.* 25. *tit.* 2. *ſub num.* 16. *& ſeqq.* 9 10 11

Prout nec tribui poteſt dolo Epiſcopi Pariſij, quòd proceſſum recuperatum è manibus procuratoris non repoſuerit in Archiuio, ibique aſſeruari curauerit, quia tutius, & cautius exiſtimare potuit, proceſſum in quo agebatur † de graui intereſſe Eccleſiæ, penes ſe in proprio ſcrinio, (vt fecit) diligenter cuſtodire, quàm exponere periculo Archiuij, quòd annis anteactis, incendium ſubiectum fuerat, & facilius violari poterat, & quælibet † cauſa etiam iniuſta ſufficit ad excluſionem doli, *l. igitur*, §. *poteſt, ff. liber. cauſ.* Dec. *conſ.* 452. *num.* 4. Curt. iun. *conſ.* 19. *num.* 5. Honded. *conſ.* 42. *num.* 45. *lib.* 2. Buratt. *dec.* 182. *num.* 25. 12 13

Argui tandem Epiſcopus Pariſius de dolo, non poteſt ex eo, quòd dictum proceſſum non exhibuerit, quando ad inſtantiam Archipresbyteri publicatæ fuerunt litteræ monitoriales ſub pœna excommunicationis contra non releuantes, quia litteræ huiuſmodi non comprehendebant ipſum

Epi-

14 Epiſcopum, † qui in cauſa erat pats principalis, Prob. ad
Monach. *in cap. 2. ſub num. 59. de conſt. in 6.* Nauar. *conſ. 38.*
num. 3. de ſent. excomm. Genuen. *in prax. Neapol. c. 2. num. 1.*
& gratis dicitur, Pariſiom prohibuiſſe euidam Felici ne re-
uelaret, cùm de hoc, ſolus Felix deponat extraiudicialiter;
15 & † alij teſtes, vti deponentes de auditu ab ipſo Felice, pro-
batiorem non augeant, *gloſ. in cap. licet ex quadam, de te-*
ſtib. Soccin. *in l. Gallus, §. ille caſus, col. fin. in fin. ff. lib. &*
poſth. Surd. *deciſ. 12. num. 11. in fin. & num. 12.* Rot. *deciſ. 272.*
num. 17. par. 5. recent.

Sed eſto, quod probaretur dolos Epiſcopi Pariſij, in oc-
16 cultando proceſſum, nocere † tamen non poſſet Eccleſiæ, &
in ea ſucceſſotibus; quia Pariſius tamquam Epiſcopus, non
17 erat dominus bonorum, ac iurium Eccleſiæ, † ſed admini-
ſtrator; Dominus autem eſt Deos, cui bona Eccleſiæ ſunt
oblata, vt notat Buttigar. *in l. iubemus, col. 3. in princ. verſ.*
ſed placet C. de ſacroſanct. Eccleſ. Bald. *ibidem num. 12. in*
fin. & probat *text. in c. cum venerabilis, §. intelleximus, verſ.*
licet autem, de except. & in cap. delictum perſona, de reg. iur.
in 6. Maximè qoia modernus Epiſcopus non venit ad cao-
ſam, proſequendo factum prætenſæ occultatioois, ſed pto
18 tuitione iurium Eccleſiæ, † & ipſa occultatio eſt actus me-
rè extraiudicialis, vt ponderauit Rota *deciſ. 705. num. 4. verſ.*
neque obſtat, part. 1. recent. & coram Reoerendiſs. Vrgellen.
deciſ. 166. num. 5. & 6. præter qnod etiam io iudicialibus ſuc-
19 eurritur † ſucceſſori per reſtitutionem in integrum aduer-
ſus factum anteceſſoris, Buttigar. *in d. l. iubemus, circa finem*
verſ. in iudicijs verò, C. de ſacroſanct. Eccleſ. & notant DD.
in cap. auditis, & in cap. tum ex litteris de in integr. reſtit.

Noo obſtat, quod ſucceſſor, & ipſa Eccleſia teneantur de
dolo Prælati anteceſſoris, ratione commodi, ex eo reſul-
20 tantis, † ne locupletetur cum aliena iactura, quia proce-
dit obiectum, quando ſucceſſor continuat in poſſeſſione rei,
vel commodi, ex dolo anteceſſoris ad eum delati; tunc eoim
21 † dicitur in eodem dolo, re ipſa continoare, vt declarat
Din. *in cap. delictum, num. 2. verſ. dicendum eſt, de reg. iur. in 6.*
& latiùs explicat Bargal. *in tract. de dolo lib. 2. diuiſ. 6. tit. de*
dolo tertij ſub num. 17. verſ. noſtra verò diſtinctio, & lib. 6.
reg. 36. num. 10. Rota *deciſ. 705. num. 3. & 4. part. 1.*
recent.

At in caſu noſtro, modernus Epiſcopus nihil conſequitur
ex facto anteceſſoris; cùm ioriſdictionem ſuper Terra Sa-
22 ponariæ exiſtente intra fines † ſuæ Diœceſis, habeat ex
diſpoſitione iuris communis, *cap. conquerente, de offic. ordin.*
cap. cum venerabilis, §. quia igitur, de relig. domib. Rota *de-*
ciſ. 171. num. 2. deciſ. 447. num. 1. par. 1. recent. ac titulom E-
23 ſcopatus † à Papa, Romao. *conſ. 374. ſub num. 5. verſ. ſed*
Prælato, ex text. *in cap. ad extirpandam, & in cap. ex tranſ-*
miſſa, de fil. Presbyt. & in terminis Rota coram D. Vrgellen.
deciſ. 166. num. 8. Et magnum ſentiret damnum, ſi ob do-
24 lum Pariſij, † iuriſdictionem, ſibi de iure competentem
amitteret.

Ex quibus doctrina Abb. *in cap. accepimus ſub num. 5. de*
fid. inſtrum. dicentis, ex occultatione facta ab anteceſſore,
25 oriri præſumptionem, etiam in † præiudicium ſucceſſorum,
quod in ſcriptura occultata, probata eſſet intentio Aduerſa-
rij, vel reijcienda penitus eſt, prout reijeciſſe videtur, Felin.
in eodem cap. accepimus ſub num. 15. vel declaranda, vt pro-
26 cedat † quando ſucceſſor proſequeretur factum occultatio-
nis, aut continuaret in poſſeſſione rei acquiſitæ per dolum
anteceſſoris.

Et ex abundanti ea præſumptio, etiam inter laicos non
27 procedit, quando † qui occultauit ſcripturam, ſe ſouere io-
ſtam caoſam aliunde probauit Boer. *deciſ. 292. ſub num. 1. ad*
fin. verſ. aut oſtendit, poſt Eorich. Boich. *in cap. peruenit, il*
primo num. 1. & 3. quem ſequitur ibi Bellam. *num. 3. de te-*
ſtib. cogen. Farinac. *de teſtib. quæſt. 78. num. 141. & 143.* pro-
baſſe autem prætendit Eccleſia, ex pluribus deductis in *deciſ.*
28 248. *part. 2. recent.* necnon ex iuribus, † ac teſtibus nuper
productis, quæ necnoo votum bon. mem. Oranl, & alia de-
ducta pro Archipresbytero, examinanda erunt in proſecu-
tione caoſæ, ſuper meritis negocij principalis.

Et ita deciſum, vtraque parte informante.

Cauſa iſta iam fuit agitata ſub die diebus 29. Ianuarij 1644.
& 3. Iunij eiuſdem anni coram eodem bon. mem. Bichio,
ſunt ſupra in hac eadem part. 9. recent. tom. 1. deciſiones
246. & 292.

R. P. D. BICHIO.

Gerundeo. Capellaniæ.

Veneris 27. Ianuarij 1645.

ARGVMENTVM.

Capellania exiſtens in Eccleſia Cathedrali, vel Col-
legiata, non eſt neceſſe vt eius poſſeſſio capitu-
lariter capiatur, ſi non ſit de Capitulo. Benefi-
cium habens annexam curam animarum, vt
validè conferatur, neceſſe eſt, ſicuti diſponit
Concilium Tridentinum, vt fiat concurſus, aliàs
perperam confertur.

SVMMARIVM.

1 *Capellania ſi ſit de Capitulo debet capi capitulariter*
ad hoc vt ſit manutenibilis.
Quod procedit etiamſi tradita fuerit de mandato Colla-
toris, vel alterius executoris, num. 1.
2 *Capellania ſi non ſit de Capitulo, non eſt neceſſe, vt eius*
poſſeſſio capiatur capitulariter.
3 *Poſſeſſio Beneficij quando non ſit neceſſe, vt capiatur ca-*
pitulariter.
4 *Capellania, quod ſit dignitas ex quo dicatur conſtare.*
5 *Scripturam producens, conſetur approbare omnia con-*
tenta in ea.
6 *Teſtes licet examinati in diuerſa cauſa, probant etiam in*
alia, quando tractatur de cauſa ſtatus.
7 *Teſtes examinati in diuerſa cauſa, faciunt adminicula*
in alia.
8 *Beneficium habens curam animarum, nulliter dicitur*
collatum abſque concurſu, requiſito à Concilio Trid.
9 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, etiam*
ad effectum manutentionis.
10 *Poſſeſſio habetur pro vacua, & pro non poſſeſſione, quando*
interuenit decretum irritans, & num. 11.
12 *Beneficium, quando habet curam animarum debet inter-*
uenire concurſus, etiamſi exiſtat in Cathedrali, ſiue
Collegiata Eccleſia.
13 *Erratio eſt, quia Concilium non fecit mentionem digni-*
tatum.
14 *per Errorem ea quæ fiunt, vel ex abundantia, non atten-*
duntur.
15 *Manutentio, vt concedatur poſſeſſori, quid ſufficiat.*
16 *Decretum irritans poſitum in genere, & non in ſpecie non*
tollit inſiſtentiam facti, donec iuſtificetur.
17 *ad Petitorium ſunt reijcienda omnia, quæ reſpiciunt titu-*
lum poſſeſſionis.

DECISIO CCCXXVI.

SVbſiſtere viſa eſt Dominis deciſio edita 13. Iunij proxi-
mè prætetiti * non obſtaotibus ex aduerſo contra eam
deductis. Quod enim † poſſeſſio Franceſch non ſit mano- 1
tenibilis, ex quo capitulariter capta non ſoerit, vt require-
batur Caſſad. *deciſ. 8. num. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr. & dec. 5.*
num. 3. de iurepatr. Roman. *conſil. 482. num. 2. & ſeqq.* Rota
deciſ. 1156. ſub num. 1. lib. 3. part. 1. diuerſ. deciſ. 91. nu. 6. p. 1.
recent. etiam ſi tradita fuerit de mandato Collatoris, vel al-
terius Execotoris, Put. *deciſ. 22. n. 2.* Mandoſ. *de Signat. Grat.*
tit. de regreſs. col. 4. verſ. illa verba, Lotter. *de re benef. lib. 3.*
quæſt. 5. num. 38. cum alijs allegatis in *Senen. Canonicatus 21.*
Iunij 1596. coram bon. mem. Litta.

Non obeſt, quia Dignitatis, qualis (vt infra dicebam) eſt
Capellania, de qua agitor, non eſt neceſſe, qnod capiator
poſſeſſio † capitulariter, cum Dignitates non ſint de Capi- 2
tulo, niſi io illarum erectione exprimator conceſſio ſtalli in
Choro, & vocis io Capitulo, Seraphin. *deciſ. 98. nu. 1.* Rota
deciſ. 177. num. 4. & 5. inter impreſs. poſt Modern. Peruſ. de
manuten. & in Treueren. Archidiaconatus 13. Iunij 1644. co-
ram R. P. D. meo Cerro. Præſertim qoia ipſe Aduerſarius
eodem modo, quo Franceſch abſque facto Capituli cœpit
poſſeſſionem, in qua petit maouteneri, & ſic cognouit non
requiri, quod † poſſeſſio capitulariter tradatur, & de hoc 3
defectu dare non poteſt, vt in ſimili dixit Rota *in Auximana Tutela 16. Februarij 1582. coram bon. mem. de Rubeis, &*
in Aretina ſpolij 9. Iunij 1604. coram bon. mem. Coccino inter
eius impreſs. deciſ. 182. num. 7.

Quod autem Capellania hæc ſit Dignitas, conſtat ex 4
B 2 pu-

publico inſtrumento anni 1605. dato in Summario Tauer-
ner *num. 9.* io quo dicitur, quod eſt qoarta Dignitas poſt
5 Abbatialem, & contra Aduerſarium, † qui illud produxit
plenè probat, cum producendo conſeſſus fuerit vera eſſe
omnia ibidem contenta, Salicet. *in l. comparationes, ſub n.* 13.
C. fid. inſtrum. Dec. *in cap. cum venerabilis, num. 90. de except.*
Surd. *conſil.* 151. *num.* 16. Buratt. *deciſ.* 934. *num.* 4. atque
etiam enunciata Ruin. *conſ.* 141. *num.* 13. *lib.* 5. Aymon. *conſ.*
134. *num.* 8. Buratt. *deciſ.* 622. *num.* 3. Idemque deducitur ex
teſtibus examinatis tio cauſa *Gerunden. Iuriſdictionis coram*
bon. mem. Cottino, qui licet examinati in † alia cauſa, quia
deponunt ſuper ſtato beneficij, probant etiam in hoc iudi-
cio Mant. *deciſ.* 350. *num.* 4. & fuit dictum in *Piſtorien. Pa-*
rochialis 27. *Ianuarij* 1620. *coram bon. mem. Pirouano & in ea-*
dem 9. Febr. 1632. *coram bon. mem. Merlino*, vel ſaltem
7 † multum coadiuuant probationeio reſultantem ex dicto
inſtrumento, Felin. *in cap. cauſam qua il primo, num. 19. de te-*
ſtib. Natt. *conſ.* 394. *n.* 24. Rota *deciſ.* 236. *n.* 3. *par.* 1. *recent.*

Minus obſtat, quod Capellania ex quo habet curam ani-
8 marum oulliter † collata fuerit abſque concurſu requiſito
ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentioi *ſeſs. 24. de reformat.*
cap. 18. cuius formam ſan. mem. Pios V. in cooſtit. 13. ioter
9 eius impreſſ. Bullar. tom. 2. mandauit ſeruari † ſub decreto
irritanti, quod inficit titulum, ac poſſeſſionem eius vigore
ſubſecutam, Caputaq. *deciſ.* 307. *num.* 4. *par.* 3. Caſſad. *deciſ.* 1.
n. 2. de reſtit. ſpol. Rot. *eodem tit. dec.* 3. *ſub n.* 1. *in nou. & dec.* 2.
in antiq. etiam ad effectum manutentionis Lotter. *de re be-*
nef. lib. 2. quaſt. 46. num. 63. & ſeqq. vbi quod poſſeſſio habetur
10 pro vacua, † & pro non poſſeſſione, Grat. *diſcept.* 113. *nu.* 72.
Pur. *dec.* 179. *num.* 2. & 3. *lib.* 2. *in correct.* Rot. *deciſ.* 215. *n.* 15.
& ſeqq. inter impreſſ. poſt Modern. *de manuten.* ita ut ſecuo-
11 do poſſeſſori licet poſteriori † ſit danda manutentio, Mant.
deciſ. 40. *num.* 8. Cocc. *deciſ.* 51. *nu.* 4. Rota *inter recent. deciſ.*
48. *num.* 2. *& ſeqq. par.* 5.

Quia neceſſitas coocurſus ceſſat io Dignitatibus habenti-
12 bus curam animarum, † ſiue exiſtant io Eccleſia Cathedra-
li, ſiue in Collegiata, vt declaraſſe Sac. Congr. Concilij Tri-
dentini, refert Garz. *de benef. par. 9. cap. 2. ſub num.* 181. & 195.
13 vbi dicitur ratio, quia Concilium † non fecit expreſſam
mentiooem Digoitatum, & ootat Barboſ. *in Collect. ad Conc.*
d. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. num. 14. & 15. & in tract. de offic.
Epiſc. alleg. 60. nu. 28. & 29. Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 6. n.* 162.
14 Et qoamuis Capellania aliquando collata fuerit † præuio
concurſu, hoc tamen vti factum per errorem, vel ex abuo-
danti oon nocet, *leg. teſtamentum, C. teſtam.* Rom. *conſ.* 343.
num. 7.

Et ſofficit dubitari poſſe an fuerit neceſſarios concurſus,
15 vt interim † eius omiſſio non reſiſtat manotentioni France-
ſch anterioris poſſeſſoris, vt ferè in puncto Cocc. *deciſ.* 124.
num. 4. & 5. oam decretum irritans appoſitum non ſuper
16 certo corpore beneficij, † ſed in genere, ſeu in lege generali
non tollit inſiſteotiam ſaltem facti, donec iuſtificetur, quod
verſamur io caſu decreti irritantis, Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.*
67. *num.* 32. & 39. Lotther. *de re benef. lib. 2. quaſt. 8. num.* 77.
Capotaq. *dec.* 325. *num.* 8. *& ſeqq. par.* 1. Caualer. *dec.* 8. *num.* 4.
Rot. *deciſ.* 341. *num.* 2. *deciſ.* 562. *num.* 2. & 3. *par.* 1. *recent. &*
in Legionen. Beneficij 4. *Iulij* 1640. *coram R. P. D. meo Ghi-*
ſilerio.

Tandem non obſtat, quod collatio Capellaniæ non ſpe-
ctet ad Abbatem, qui cootulit Franceſch, ſed ad Ordina-
17 rium; quia hæc reijcieoda ſunt ad petitorium, † cum reſpi-
ciant titulum poſſeſſionis, qui neceſſarius ooo eſt ad obti-
nendam manutentionem, vt præter allegatos in prima deci-
ſione dixit Rota *in ſupradicta Treueren. Archidiaconatus*
13. *Iunij* 1644. *coram R.P.D. meo Cerro.*

Et ita vtraque &c.

☞ *Deciſio iſta emanata in hac ead. cauſa ſub die* 13. *Iunij* 1644. *cor. ead. bo. mem. Bichio erit infra in Appendice.*

R. P. D. VEROSPIO,

Auenionen. Fideicommiſſi.

Veneris 27. *Ianuarij* 1645.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario, vt concedatur immiſſio in bonis fideicommiſſarijs, quid ſit probandum, filij in conditione poſiti, licet regulariter non cenſeantur vocati, tamen quando concurrunt plures coniecturæ ſuadentes talem vocationem, tunc receditur à prædicta regula.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſi exiſtentia, probatur ex verbis teſtamenti,* decedentibus &c.
2 *Fideicommiſſum ex verbis denotantibus tractum ſucceſſiuum ſolet induci.*
3 *Filij in conditione poſiti regulariter non cenſentur vocati.*
4 *Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati id probatur ex leuioribus coniecturis, dum deſcendentes ſunt poſiti in conditione.*
5 *Quod non ſolum procedit in vltimis voluntatibus, ſed etiam in contractibus, & num.* 6.
7 *Filij in conditione poſiti, cenſetur vocati, ſi ſub qualitate cum qualitate legitimitatis reperiantur vocati, cum cenſeatur appoſita ad excluſionem illegitimorum.*
9 *Quod multo magis procedit, quando pluries fuerunt poſiti in conditione.*
10 *Filij poſiti in conditione, cenſentur vocati, ſi fuerit digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum.*
11 *Filij in conditione poſiti, tunc facilius cenſentur vocati, quando inſtitutio eſt facta de re certa.*
12 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator vſus eſt verbis denotantibus tractum ſucceſſiuum.*
13 *in Contractu, ſi ſit factum fideicommiſſum, quando facilius filij in conditione poſiti, cenſeantur vocati.*
14 *Coniectura ſingula per ſe non ſunt conſideranda, ſed coacervatim.*
15 *Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, coniectura ad hoc inducta, non ſunt de per ſe conſideranda, ſed ſimul.*

DECISIO CCCXXVII.

EX Cauſa matrimonij inter Clemeotiam, & Ioaonem contracti, a Baptiſta de Pol patre Ioanois, huic donatum fuerat Caſtrum S. Tionquetti, eiuſque filijs maſculis legitimis, & naturalibus; eo verò eiuſque filijs ſine filijs decedentibus titulo donationis traditum fuit Caſtrum prædictum Gabrieli alteri filio, ac eius liberis maſculis legitimis, & naturalibus; cùm autem Ioaones Scipio pronepos Baptiſtæ ex linea Ioãnis donatarij ſine filijs deceſſiſſet, & Caſtrum titolo inſtitutionis reliquiſſet vxori ad inſtantiam Petri fratris propoſui dubium ſuper exiſtentia fideicommiſſi Baptiſtæ, de quo cooſtare pro medietate Caſtri ad fauorem Petri purificato per obitum patris, Domini reſpooderunt.

Quia exiſtentia fideicommiſſi probatur ex verbis dece-
dcotibus ſine filijs, † pluries repetitis tum io ſucceſſore Io- 1
aoois, tum in lioea Gabrielis denotaotibus tractum temporis
ſucceſſiuum, iuxta *gloſ. in teſtamento, C. de teſtamen. milit.* vbi
DD. quam communiter approbatam teſtantur Craſſ. *in*
§. ſubſtitutio, num. 8. §. contrarium, Giouagn. *conſ.* 75. *n.* 5. *par.* 1.
Rota *deciſ.* 97. *num.* 7. *par.* 4. *recent.* ex quibus † excluſa vulga- 2
ri fideicommiſſum induci ſolet, iuxta tradita per Bart. *in l. in*
his verbis, num. 2. ff. de hæred. inſt. & in l. centurio, num. 33. vbi
etiam Ripa *num.* 39. & 153. *ff. de vulg.* Caſtr. *conſil.* 13. *num.* 3.
lib. 2. Decian. *conſil.* 41. *num.* 78. & 80. vbi de communi Rota
deciſ. 97. *num.* 5. & 212. *num.* 4. *par.* 4. *recent.*

Et Petrus de Pol vnà com Ioanne Scipione fratre com-
prehenſus cenſeri debet, † licet enim filij in conditione poſi- 3
ti regulariter non dicantur vocati, opinionem *gloſ. in l. Lu-*
cius, 2. ff. de hæred. inſt. quam ſequitur Oldrad. *conſ.* 21. & alij
relati per Ioſeph de Ruſt. *in tract. an & quando liberi poſ. in*
cond. lib. 1. cap. 2. par. 1. num. 1. Rota coram Mant. *deciſ.* 125.
num. 1. coram Seraphio. *dec.* 1329. *num.* 1. coram Caualer. *dec.*
454. *num.* 2. coram Buratt. *deciſ.* 385. *num.* 1. Attameo vbi plu-
res, & vrgentes coniecturæ filiorum ſuadent vocationem, 4
quæ hoc caſu concurrunt, Rota recedit ab opioione gloſſ. &
cootrariam ſeoteoóam amplectitur, vt coram Put. *dec.* 214.
lib. 3. coram Seraph. *dec.* 1329. *num.* 1. & *deciſ.* 133. *num.* 1. &
deciſ. 266. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* & 267. *num.* 4. *coram bon. mem.*
Coccino. Quinimmò dum filij poſiti in conditione ſunt ex de-
ſcendentibus † eoam leuiores coniecturas admitti ad fir- 5
man. diſpoſitiuam vocationem fideicommiſſariam, vt co-
ram Gregor. *dec.* 315. *n.* 5. *deciſ.* 329. *num.* 3. & *deciſ.* 476. *n.* 2.
par. 1. *recent.* & *in Auximana fideicommiſſi* 4. *Martij* 1630.
coram bo. mo. Merlino, Graſs. *in §. fideicommiſſum quaſt.* 14.
n. 7. *Theſaur. deciſ.* 96. *num.* 7. Non † ſolum in vltimis volun- 6
taóbus, ſed etiam in cootractibus, vt in *Meleuitana hæ-*
redi-

reditatis 24. *Maij* 1628. *coram bon.mem.Selencien.*Peregr. *de fideic.art.*28. *num.*29. Gabr.*eod.tit.concl.*4.*num.*50.

Prima autem coniectura ex eo deſumitur, quòd filij po-
7 ſiti fuerunt in conditione † cum qualitate legitimitatis, ex
qua vbi agitur de deſcendentibus, legitimi vocati cenſentur
ad excluſionem illegitimorum, Soccin. *conſ.* 110. *num.* 24. *&*
ſeqq. & conſ. 145. *num.* 39. *lib.* 3. Menoch.*conſ.*420. *num.* 13.
Mantic.*de coniect.vlt.volunt. lib.* 11. *tit.* 3. *num.* 7. *&* 8. Surd.
*deciſ.*162. *num.*10. Rota coram Gregor. *dec.* 329. *num.* 6. vbi
8 quod hæc † ſola coniectura ſufficeret, & coram Buratt. *dec.*
897. *num.* 2. *& in Veliterna fideicommiſſi* 28. *Iunij* 1632. *coram Eminentiſſ. D.Card.Veroſpeo*. Præſertim dum pluries
9 iidem filij ſub † ea conditione legitimitatis poſiti fuerunt in
conditione, vt ponderauit Rota coram Greg. *dec.* 315. *nu.* 2.
& 329. *num.* 7. Mantic.*lib.*11. *tit.* 7. *num.*27. Menoch.*de præſumpt.lib.*4. *præſumpt.*76. *num.*58.

Altera coniectura reſultat ex digreſſione donatoris ad
10 plures gradus ſubſtitutionum, ex qua eorundem vocatio
præſumitur Ancharan. *conſ.* 74. qui hanc coniecturam primus omnium ponderauit eamque, vt æquiſſimam, & fundatam in naturali ordine charitatis ſequuntur plures DD. relati à Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 437. *num.* 90. Rota coram Seraph. *dec.*1329. *num.* 10. & coram Buratt. *dec.* 385. *n.*10. *& in Auximana Fideicommiſſi* 22. *Martij* 1638. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano*.

Tertia depromitur coniectura ex qualitate fideicommiſſi
ſuper re certa inſtituti, in quo facilius filij in conditione
poſiti præſumuntur vocati, nec requiritur verborum expreſſio, ita certa, & exacta, qualis in inſtitutionibus, & fidei-
11 commiſſis vniuerſalibus exigitur, † vt teſtatur Dec. *conſ.*
44. *num.* 45. *lib.* 3. Ioſeph. Ruſt. *eodem tract. lib.* 3. *cap.* 2.
num. & ſeqq. vbi hanc coniecturam teſtatur communiter receptam, Molinus *de ritu nupt. quæſt.* 24. *num.* 263. Thomat. *dec.*23. *num.* 8.

Quarta deducitur coniectura ex verbis denotantibus tra-
12 ctum temporis ſucceſſiuum, † quibus eam donationem Baptiſtam expreſſit, & filij diſpoſitiuè vocati cenſentur per fideicommiſſum, vt pluries cenſuit Rota coram Seraph. *deciſ.* 409. *nu.* 11. *& in Vrbeuetana fideicommiſſi* 31. *Ianuarij* 1598. *coram bon.mem.Cardin.Pamphilio*, *& in Montisfaliſci fideicommiſſi* 20. *Nouembris* 1602. *coram eodem*, *& in Auximana fideicommiſſi* 12. *Ianuarij* 1604. *coram Cardin. Lancellotto*.

Quinta demùm elicitur coniectura ex eo, quòd in con-
13 tractu donationis hæc † diſpoſitio emanauit, in quo conditio (ſi ſine filijs) pro diſpoſitiua vocatione accipitur, iuxta text. *in l.pecuniam* 36. *ff.de reb.credit.* vbi in his terminis ponderauit Iaſon. *num.* 2. Soccin. iun. *conſ.*108. *num.* 7. *lib.*2. Menoch.*conſ.*1080. *num.* 5. Gabr. *de fideicomm.concluſ.*4. *nu.*50. Molinus *de ritu nupt. lib.* 3. *qu.*24. *num.* 239. *&* 260. Rot.*dec.* 142. *num.* 3. *par.* 4. *recent.*

14 Ex his verò coniecturis ſi non diuiſim, & ſingulæ † de
per ſe, ſed coaceruatim ponderantur, itaut inuicem fulciantur, (prout accipi debent) abundè colligitur diſponen-
15 tis voluntas ſuper † vocatione filiorum, vt tradit Hond. *conſ.*
51. *num.*53. *lib.* 2. Bellon.iun. *conſ.*50. *num.*33. Rot. *in Auximana fideicommiſſi* 4. *Martij* 1630. *coram bon.mem.Merlino*, *& in Terracinen. fideicommiſſi* 4. *Decembris* 1643. *coram R. P. D. meo Otthobono*.

Et cenſuerunt DD. conſtare de fideicommiſſo Baptiſtę del Pol ſuper Caſtri medietate purificato ad fauorem Petri per obitum Gabrielis patris, quo verò ad alteram medietatem, quæ in Scipionem tranſiuerat illam reſeruarunt particulari dubio diſcutiendam.

Et ità altera tantùm, &c.

☞ *Deciſio iſta benè trutinata fuit coram eodem R.P. D. Leone Veroſpio ſub die* 11. *Martij* 1648. *erit in ſeqq. volum.*

R. P. D. B I C H I O.

Romana Saluiani.

Lunæ 30. *Ianuarij* 1645.

A R G V M E N T V M.

Cenſus, vel hypotheca, quando non poſſit imponi ſuper bonis emphyteuticis. Dominium rei emptæ non tranſit in emptorem, antequam pretium ſoluerit ſolutiones, & accollationes ad hoc, vt dicatur per eas, extinctæ hypothecæ, quid requiratur. Et aliqua habentur circa talem extinctionem.

S V M M A R I V M.

1 *Læſio, quando ceſſat, non eſt locus reſtitutioni in integrum.*
2 *Monialis, quando dicatur præſtitiſſe conſenſum capitulariter.*
3 *Clauſula,* ius, & iuſtitiam, &c. *appoſita in commiſſione, eius vigore, quid poſſit Iudex.*
4 *Bona emphyteutica non poſſunt cenſui, vel hypotheca ſubiugari. Quidquid eſſet dicendum, ſi cenſus fuiſſet impoſitus ſuper fructibus.*
5 *Dominium rei emptæ non acquiritur per emptorem, niſi poſtquam fuerit ſolutum pretium, amplia num.*6.
7 *Hypotheca non cadit ſuper re aliena, & num.*8.
9 *Creditor cedens iura ſua potiora in aliquem, ille in eius locum ſuccedit.*
10 *Pecunia tradens ad bona emenda, cum pacto acquirendi deſuper hypothecam, videtur exinde nedum prior, ſed & potior in hypotheca.*
11 *ſuper Emphyteuſi, ceſſante prohibitione alienationis, poteſt emphyteota ratione vtilis dominij cēſum imponere.*
12 *Et hoc ſine conſenſu Domini directi, quod ſecus eſſet, ſi adeſſet expreſſa prohibitio alienationis.*
13 *Leg.finalis, C. de iur. emphyt. loquitur de venditione, & iuris emphyteoticarij tranſlatione.*
14 *Hypothecata bona remanent in bonis hypothecantis.*
15 *per Cenſus impoſitionem conſtituitur ius quoddam diſtinctum, & ſeparatum ab ipſa re, & num.*16.
17 *Accollationes debitorum, habent vim ſolutionis, & n.*18.
19 *Dominium rei emptæ, niſi ſoluta pecunia non tranſit in emptorem, quando non fuit habita fides de pretio.*
20 *Cenſus impoſitus ſuper re aliena tenet, conſentiente Domino rei.*
21 *Crediter anterior ſi quis ſe eſſe prætendat, id probare tenetur.*
22 *Creditoris anterioritas, quando non dicatur extincta per ſolutionem, ſeu dationem in ſolutum, & num.*23. *&* 25.
23 *Solutio facta, quæ reuocari poteſt, non extinguit hypothecam, & maximè fauore dotis, num.*24. *&* 26.
27 *Cenſus ſors, repeti non poteſt obſtante Cōſtitutione Piana.*
28 *quo ad Cenſus ſortis repetitionem ius reſiſtit, & anterioritas hypotheca reſeruata deſeruiret de vento, niſi competeret pro fructibus.*
29 *Creditor anterior in ſorte talis etiam iudicatur anterior in fructibus.*
30 *per Conuentiones ſubſequentes non poteſt præiudicari antecedentibus.*
31 *Verba,* pro reſiduo, *demonſtrant, quod creditor, de reliquo credito fuit ſatisfactus.*

D E C I S I O CCCXXVIII.

RVpta ratione Bancharia Tiberij Ceuli, & lata ſententia graduatoria inter illius Creditores, hi, ſeu eorum deputati vendiderunt de anno 1609. Palatium ad Tyberim ſpectans bon.mem. Cardinali Aquauiuæ pro pretio ſcut.40. mil. quæ emptor vnà cum alijs ſcut. 1317. & b.45. debitis ex cauſa penſionum decurſarum ſoluere promiſit certis creditoribus in inſtrumento nominatis, & ſignanter ſcut. 17500, Iuliæ Mathiæ vxori Tiberij pro ſuis dotibus, & iuribus dotalibus, cum pacto tamen, quod eadem Iulia teneretur dicta ſcuta 17500. erogare in emptionem vnius annui cenſus per dictum D. Cardinalem imponeñ ſuper ipſo Palatio vendito.

Incontinenti exequendo huiuſmodi conuentionem impoſuit Cardinalis ſuper Palatio cenſum annuū ſcut. 1337. & b.50. & pretio ſcut. 17500. vendidit Iuliæ adiecta duplici cōditione, altera quod cenſus ſtare debeat loco cautionis de reſtituendo ſummā in eo collocatam prioribus, & potioribus creditoribus DD. de Ceulis, altera quod iura dotalia Iuliæ ſemper illæſa remanere debeant, quoad poſteriores creditores, nec per præſens inſtrumētum ſit in aliquo dictis iuribus præiudicatum, quia intentio ſua eſt cum reſeruatione dictorum iurium in ſui fauorem contrahendi, & alias non cōtraxiſſet.

Pro rata fructuum dicti cenſus decurſorum, & decurrendorū nuper ad domum poſſeſſam ab Antonio de Amatis hærede Matthæi de Amatis, cui eadem domus hæreditaria Cardinalis Aquauiuæ vti illius, necnon D. Ducis Atriæ creditori

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

adiudicata fuerat, obtinuerunt ſententiam immiſſionis in
iudicio vtilis Saluiani interdicti Moniales, & Monaſte-
rium S. Ægidij de Vrbe, tanquam legatariæ ſupradictæ Iuliç
in eodem Monaſterio profeſſæ, aduerſusquam ſententiam
in iudicatum lapſam commiſſa mihi cauſa reſtitutionis in in-
tegrum ad inſtantiam Antonij rei conuenti dubitaui hodie,
an conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum, & negatiuè
fuit reſponſum, quia non conſtat de nullitate, aut iniuſtitia
1 ſententiæ, ſine quarum altera, quia † ceſſat læſio denegatur
reſtitutio etiam minori, leg. nam poſteà, §. ſi minor, ff. iur. iur.
gloſſ. ibidem in verbo docuit, & in l. pen. verb. notariam, Cod. ſi
aduerſus rem iudicatam, Oſaſch. deciſ. 158. num. 8. & per tot.
Veſt. in prax. lib. 8. cap. 3. num. 6. Gratian. diſcept. 762. an. 18.
& ſeqq. Rota diuerſ. deciſ. 134. num. 2. par. 2. Buratt. dec. 323.
num. 2. & fuit dictum in Sarſinaten. feudi 3. Iunij 1641. coram
bon. mem. Pirouano.

Neque enim nullitas deduci poteſt ex eo, quòd Moniales
non probauerint mortem, hoc eſt profeſſionem Iuliç, aut
quia in Monaſterium petiti fuerint fructus decurſi, ſententia
verò concedat immiſſionem etiam pro decurrendis, nam
profeſſionem Iuliæ, nunc Sororis Mariæ Cæciliæ nuncupa-
tæ ſatis probat mandatum procuræ ad hanc litem capitulari-
2 ter factum à Monialibus profeſſis, inter quas etiam † So-
ror Maria Cæcilia vti profeſſa præſtitit conſenſum, cùm
alioquin ad hunc actum non fuiſſet admiſſa, vt in ſpecie
aduertit Rota dec. 448. ſub num. 9. coram Reuerendiſſimo Vr-
gellen. & licet in monitorio agatur de fructibus decurſis, ta-
3 men propter † clauſulam, ius, & iuſtitiam, &c. & alias ibidem
appoſitas potuit Iudex in ſententia comprehendere etiam
cenſus decurren. eiuſdem obligationis vigore promiſſos, A-
lex. conſ. 61. ſub n. 10. verſ. attento lib. 2. Cæphal. conſ. 400. 4. 1.
Bellon. inn. conſ. 23. ſub 4. 4. plenè Barboſ. clauſ. 76. per tot.

Prout nec ſubſiſtunt capita iniuſtitiæ ex aduerſo deducta,
quorum primum ad effectum hypothecç, tum ob qualitatem
Palatij, & domus controuerſæ, quæ enim ſint emphytheoti-
4 ca Baſilicæ S. Petri non potuerunt cenſui, † vel hypothecæ
ſubiugari, quicquid dicen. eſſet, ſi cenſus non fuiſſet impoſi-
tus ſuper ipſo Palatio, & domo, ſed ſuper illorum fructibus,
vt benè diſtinguit Foller. in ſua prax. cenſ. verb. cenſus enim n.
21. Rota dec. 480. num. 1. par. 1. diuerſ.

Tum ex quo Cardinalis impoſitor cenſus, quamuis dicta
bona emiſſet, non tamen ſoluerat pretium, ante cuius ſo-
5 lutionem Cardinalis, ſicut † dominium bonorum ſibi ven-
ditorum, ac traditorum non acquiſiuit etiam ceſſante ſpe-
6 ciali illius reſeruatione ad fauorem † venditoris, l. quod ven-
didi 19. de contrah. empt. §. venditerunt de rer. diu. Bart. in leg.
fiſtulas 78. §. qui fundum, ff. de contr. empt. Abb. conſ. 69. num. 1.
in fin. lib. 1. Alex. conſ. 121. num. 1. lib. 4. Surd. conſ. 107. nu. 12.
& dec. 120. num. 11. & 12. Rota in Romana Saluiani 8. Apri-
lis 1639. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano, ita
non potuit eadem bona ſubiugare, aut hypothecare, quia
7 hypotheca in re † aliena non cadit, l. 1. §. 1. ff. de pign. leg. rem
alien. ff. de pign. act. gloſſ. fin. in l. Caius 39. ff. eod. Neguſant. de
pign. 3. membr. 2. par. num. 52.

Secundum ex anterioribus hypothecis competentibus reo
8 conuento, ſiquidem † Matthæus illius auctor credidit ex
cauſa ſocietatis officij D. Duci Atriæ, tanquam hæredi A-
quauiuæ ſcut. 1000. cum pacto, quòd ſoluerentur credito-
ribus Tiberij Ceuli in partem pretij bonorum, vt ſupra
Cardinali venditorum, & ab eiſdem creditoribus ſibi iura
9 cederentur, prout ceſſa fuerunt, † & proindè in anteriori-
bus hypothecis eorundem creditorum ſucceſſit, l. ſi donata,
§. 1. ff. don. ant. vir. & vxor. l. 1. C. ijs, qui prior. credit. loc. leg. em-
ptor, C. de hæred. vel act. vend. vbi Bald. in 1. notab. Surd. deciſ.
308. num. 1. Gregor. XV. deciſ. 121. num. 2. cùmque tradi-
derit pecunias ad bona emen. cum pacto acquiren. deſuper
10 hypothecam, † videtur exindè, nedum prior, ſed & potior in
hypotheca, iuxta text. in leg. quod quis, ff. priuileg. credit. l. A-
riſto, ff. quæ res pig. oblig. non poſſ. leg. licet, Cod. qui pot. in pign.
hab. leg. interd. ff. eod.

Nam reſpondendo ad effectum hypothecæ, animaduerte-
runt Domini non probari, quòd in inueſtitura aſſertæ em-
11 phyteuſis adſit expreſſa alienationis prohibitio, † qua ceſ-
ſante poteſt emphyteota ratione vtilis dominij, quòd habet
cenſum imponere ſuper re ipſa emphyteotica ſine conſenſu
Domini directi, reſoluendi tamen in caſu deuolutionis rei
ad Dominum directum, licèt ſecus ſit, quando adeſt expreſ-
12 ſa † prohibitio alienationis, in quibus terminis loquuntur al-
legati in obtento, vt benè diſtinguit Cenc. de cenſ. par. 1, cap. 2.
qu. 2. ar. 2. num. 6. & ſeqq. poſt Roderic. de ann. redd. lib. qu. 3.
num. 7. verſ. ſimiliter, Redoan. in terminis emphyteuſis Eccleſ.
de reb. Eccleſ. non alien. rub. 16. de conſt. ann. cenſ. in reb. Eccleſ.
num. 34. in tract. diuerſ. tom. 15. fol. 419. Boer. deciſ. 181. nu. 2.
Eandemque diſtinctionem amplexa eſt Rota in dec. 67. nu. 3.
& num. 6. impreſſ. apud Pacif. de Saluian. dec. 75. num. 1. & 2.
& ſeqq. apud Cenc. de cenſ. dec. 86. num. 30. & ſeqq. par. 5. rec.
quia nimirum ſola prohibitio legalis, † ex l. fin. C. de iur. em- 13
phyt. loquitur de venditione, & iuris emphyteoticarij trans-
latione, per hypothecam autem non fit huiuſmodi transla-
tio, quia res † hypothecata manet in bonis hypothecantis, 14
gloſſ. in d. l. fin. verb. alijs, Iaſ. ibid. num. 28. & 29. Ruin. conſil.
150. num. 14. lib. 3. Clar. in § emphyteoſis quæſt. 18. & 21. Pa-
riterque manet bona cenſualia, † cùm per impoſitionem 15
cenſus conſtituatur ius quoddam diſtinctum, & ſeparatum
ab ipſa re, Seraphin. deciſ. 795. num. 7. Couarr. var. reſ. lib. 3.
cap. 7. num. 6. Rota dicta deciſ. 67. num. 1. apud Pacific. de
Saluiano.

Neque iuſtificarut in facto, quòd Cardinalis tempore
impoſitionis cenſus pretium Palatij empti non ſoluerit, imò
† conſtat Palatium fuiſſe emptum pro pretio ſcut. 40. mil. & 16
ſcut. 22500. ſtatim fuiſſe ſoluta mediantibus diuerſis † accol- 17
lationibus, quæ habent vim ſolutionis, Gratian. diſcept. 326.
num. 14. Maſtrill. deciſ. 37. num. 7. alia ſcuta 17500. habuiſſe
Iuliam, ex quibus emit cenſum, de quo agitur, reſiduum
verò ſcut. 1317. & 45. non debebatur tanquam pars pretij,
† ſed ratione penſionum decurſarum, præterquod ſufficit 18
habitam fuiſſe fidem de pretio, vt etiam ante illius ſolutio-
nem rei venditæ, ac traditæ dominium acquiratur emptori,
niſi fuerit nominatim reſeruatum venditori, † & ſi ſecus ſit, 19
quando non fuit habita fides de pretio, vt habetur in exad-
uerſo allegata, leg. quod vendidi, ibi, vel etiam fidem habueri-
mus emptori, ff. de contrah. empt. & in §. vendita, verſ. ſed ſi is
inſtit. rer. diuiſ. & tradit Barboſ. in l. ſi eum dotem, §. fin. num.
35. & 36. ff. ſolut. matrim. Ant. Fab. in C. lib. 4. tit. 33. de fin. 6.
num. 1. alijque relati per Antonium de Amatis reſ. 3. num. 43.
Cùmque in ipſo inſtrumento venditionis fuerit ſpecialiter
conuentum cùm venditoribus, quòd hic cenſus ſuper Pa-
latio vendito imponeretur ab emptore, hoc ſolùm validam
redderet illius impoſitionem, eſto quod emptor, nondum
† rei ſubiugatæ dominium acquiſiuiſſet, quia conſentiente 20
Domino tenet impoſitio cenſus ſuper re aliena, Nauarr. de
vſur. num. 131. verſic. quintum, Boccac. de cenſibus par. 2. num.
69. Molin. de iuſt. & iur. diſput. 394. num. 9. Azor. inſtit. moral.
par. 3. lib. 10. cap. 7. qu. 7. Cenc. de cenſ. par. 1. cap. 1. quæſt. 1. ar-
tic. 1. num. 8.

Alterum obiectum ſucceſſionis Matthæi in hypothecis
anterioribus creditorum Tiberij Ceuli, à quibus ceſſionem
reportauit, tollitur ex facto, quia † non probatur dictos 21
creditores eſſe anteriores Iulia auctrice Monialium, vt ex-
aduerſo proban. eſſe, l. ſi nomen, ff. hæred. vel act. vend. l. ſi plus,
§. vlt. ff. euict. Rot. dec. 44. num. 4. par. 4. diuerſ. & coram ſanct.
mem. Greg. XV. dec. 579. num. 1.

Et ad hunc effectum anterioritas dictorum creditorum
deſumenda eſſet ante annum 1593. quoad fauorem Iuliæ
contracta fuit hypotheca dotalis, ſiquidem illa non † fue- 22
rit extincta per ſolutionem, ſeu dationem in ſolutum cen-
ſus, de quo agitur, factam eidem Iuliæ de anno 1609. tum
quia cum in ſententia graduatoria ſupramemorata, ac in
inſtrumento venditionis Palatij, necnon impoſitionis cen-
ſus diſpoſitum fuerit, † quòd idem cenſus ſtare debeat loco 23
cautionis de reſtituen. prioribus, ac potioribus creditoribus
DD. Ceulis, illius acquiſitio facta à muliere reuocabiliter,
& ſub forma † qua poterat auocari non extinxit antiquam 24
hypothecam mulieris, l. ſi rem meam, l. ſi creditor in fin. ff. ſo-
lut. l. reſcriptum, §. ſi aliena, verſ. quod ſi non ita, ff. diſtract. pig.
Dec. in l. neque pignus num. 1. & 2. ff. de reg. iur. Ang. conſ. 208.
in fin. verſic. contrarium credo, Theſ. latè quæſt. 88. num. 11. &
ſeqq. lib. 2. Gratian. diſcept. 706. num. 60. Vinc. de Franch. dec.
200. num. 7. quòd fortiùs procedit fauore dotis, leg. ſi quis res
98. ff. ſolut. Aloyſ. de Leo in d. l. 1. num. 6. verſ. idem eſt, Cod. ſi
aduerſus tranſact. Surd. conſ. 145. ſub num. 34. Fab. de Anna
conſil. 90. numer. 11. lib. 1. Theſaur. inn. dict. quæſt. 88. nu.
13. Gratian. diſcept. 706. num. 61. Caſtill. deciſ. 5. num. 7.
& ſeqq.

Tum quia ab ipſo Inſtrumento dictæ venditionis Palatij,
& impoſitionis cenſus Iulia non in caſum euictionis, vt ex-
aduerſo ſupponitur, ſed ſimpliciter, & indefinitè reſerua-
uit ſibi, & ſemper illęſa remanere voluit antiqua iura dotalia,
quę propterea per ſolutionem, & traditionem cenſus contex-
tualiter factâ non fuerunt extincta, vt not. gloſ. in l. elegāter, v.

finita

ſinita in fine, ff.pign. act. quam ſequitur ibi Bart. *nu.* 4. Fulgoſ.
*ſub num.*6. Salycet. *in l.libera num.*1. *C.ſent. & iudic.inter loc.*
vbi etiam Alberic. *ſub num.*7. Aloyſ.de Leo *in d.l.*1.*n.*6. *verſic.*
idem eſt, C.ſi aduerſus tranſact. Grat. *conſ.*126. *num.*8. *lib.* 1.
Fab. de Anna *dict. conſ.* 90. *num.* 8. *lib.* 1. & eaerceri poſſunt
pro fructibus cenſus contra poſteriores creditores bona-
26 † communis debitoris puſſidentes non ſecus, ac pro ipſa
ſorte ſi eſſet euicta, quia euinci quodammodò videntur à
tertio poſſeſſore, qui illorum eaactioni ſe opponit, vt per
Anchatan. *in cap. querelam ſub num.* 6. *verſ. quandoque dene-*
gas de electíon. Hoſtien. *ibid.num.*14. Ferrett. *conſ.*204. *num.*3.
27 & cùm ſors obſtante Bulla Piana repeti † non poſſit eius lo-
co ſuccedunt fructus, vt latè probat Milanen. *dec.*13. *nu.* 23.
*& ſeqq. lib.*1. quem ſequitur Caſtill. *deciſ.*17. *num.*35. *& ſeqq.*
qui ſignanter num. 44. ponderat, quòd ſtante reſiſtentia iuris
28 quoad repetibilitatem ſortis, † anterioritas hypothecę reſer-
uatæ inſeruiret de venro, niſi competeret pro fructibus *lib.*1.
29 Maſtrill. *deciſ.* 119. *num.* 18. *&* 19. & regulare † eſt, quòd
anterior in ſorte talis iudicatur in fructibus, *leg. Lucius, ff.qui*
pot.in pign.hab. Negnſant. *de pign.par.*5.*membr.*1. *ſub num.*14.
à Ponte *conſ.*76. *num.* 12. *lib.*1. Maſtrill. *dict.dec.*19. *num.* 11.
Capyc.Latr. *deciſ.*16. *num.* 1. Gratis autem dicitur hypotheca
Matthæi potior ſuper Palatio, quia Matthæus ad illud emeñ.
mutauerit, & ſibi de hypotheca proſpeaerit, quia hęc non
præceſſerunt, aut geſta fuerunt contemporaneè cum ipſa
venditione vti debuit, cùm per ſubſequentes conuentiones
30 non † potuerit præiudicari hypothecæ ab ipſu momento em-
ptionis ſuper bonis emptis acquiſitæ vxori, & alij eredito-
ribus emptoris, Valaſc. *conſ.*56. *num.* 45. *& ſeqq.* ex text. *in l.*
vltim.Cod.de pigner.§.his conſequens auth.de equal.dot.& alijs
per eum allegat.

Tum tertiò, quia Matthæus de credito ſcut. 1000. necnon
aliorum ſcut. 300. pro fructibus, quæ ſolùm in debitum
Cardinalis referenda ſunt fuit ſatisfactus, nam in eam
cauſam aſſignata illi fuit eaactio penſionum domuncularum
aſcendentium annuatim ad ſcuta 200. quæ exegiſſe præſumi-
tur, cùm acceptauerit mandatum ad illa exigeñ. iuncta pe-
titione, quàm ſucceſſiuis temporibus fecit de ſcutis mille
31 pro reſiduo ſcut. 2500. Verba enim pro † reſiduo demon-
ſtrant, quòd Matthęus alia ſcuta 1300. receperat, Iaſon. *in l.*
*ſi quidem num.*4. *C.tranſact.* Hering. *de fideiuſſor.cap.*20. §.21.
*num.*33. Gratian. *diſcept.*3. *num.*3. Bellon. *dec.Iannen.*60. *n.*6.
Rota *dec.*76. *num.*4. *par.*5. *recens.*

Et ità deciſum vtraque parte informante cauſa per quin-
que vices propoſita.

R. P. D. VEROSPIO.

Compoſtellans Parochialis.

Veneris 10. *Febraarij* 1645.

ARGVMENTVM.

Cardinalis Ordinarius conferens beneficium auctoritate ordinaria, & an vigore Indulti dicatur conferre. Iuriſpatronatus exiſtentia qualiter, & ex quibus poſſit probari. Per feudi inueſtituram non transfertur dominium.

SVMMARIVM.

1 *Menſis Nouembris ſemper eſt affectus Sedis Apoſtolicæ.*
2 *Cardinalis Ordinarius per generale indultum vigore regul.* 8. *Cancell. & vigore indulti ſpecialis, qualiter beneficia conferat.*
3 *Cardinalibus tribuitur facultas conferendi beneficia Apoſtolicæ Sedi reſeruata, ac ſi affectiones non emanaſſent.*
4 *Conſtitutio fel.rec. Vrbani VIII. in Bullar. conſtit.*59. *loquitur quoad Cardinales Collatores, nō quoad cæteros.*
5 *Iuſpatronatus poteſt probari ex pluribus præſentationibus per ſpatium longiſſimi temporis factis.*
Iuriſpatronatus inter perſonas priuatas, qualiter probetur, num. 5.
6 *Præſentationes ad iuſpatronatus dicuntur effectuatæ, quando ſucceſſiuè factæ fuerant.*
7 *Iuſpatronatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi.*
8 *Iuſpatronatus probatur per ſententiam canonizatoriam Ordinarij.*
Ordinarij ſolent eſſe difficiles in admittendo iuſpatr. n. 8.
9 *Iuſpatronatas quod ſit Eccleſiaſticum, ex quo iuſtificetur.*
Iuſpatronatas, ſi ſpectet ad Priorem alicuius Eccleſiæ, dicendum eſt, quod ſit Eccleſiaſticum.
10 *Indultum vigore regul.* 8. *Cancellar. non inducit reſeruationem fauore Cardinalium, ſed illos tantùm à regula excepit.*
11 *Ordinarius, quando non valeat conferre beneficia.*
12 *Rota dec.*642. *par.*2. *recens.* & Ludouiſ. *dec.*99. *num.*3. *in quibus terminis loquantur.*
13 *Cardinales Ordinarij, dum conferunt beneficia, vice ipſius Summi Pontificis conferre dicantur.*
14 *Exceptio, de qua in regul.*8. *Cancellaria ſuffragatur tantùm aduerſas reſeruationes.*
15 *Cardinalis Ordinarius, an conferendo beneficium, quando dicatur vti facultate Ordinaria, & non indulto.*
16 *pro Actus validitate cenſetur, quis facultate magis proficua velle vti.*
17 *Actus cenſetur factus eo meliori modo, quo fieri poteſt, & num.* 18.
19 *Cardinalis conferendo beneficium, licèt ſe appellet Ordinarium, cenſetur appoſita talis nominatio demonſtratiuè.*
20 *Iuſpatronatus cenſendum eſt laicale, ſi à laico poſſideatur.*
21 *Dominium vtile tantùm transfertur per infeudationem.*
22 *Dominium directum remanet penes infeudantem.*
23 *Iuſpatronatus conceſſum à laico in feudum alicui Clerico, dictum iuſpatronatus remanet laicale.*
24 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur beneplacitum Apoſtolicum.*
25 *Beneplacitum Apoſtolicum ex curſu longiſſimi temporis præſumitur in alienationibus bonorum Eccleſiæ.*
26 *Beneplacitum Apoſtolicum, vt præſumatur in alienationibus bonorum Eccleſiæ, ex curſu temporis debet quoque interuenire obſeruantia.*
27 *Iuſpatronatus dicitur laicale, ſi dependeat à laico, eiuſque præſentatio ſpectet ad laicum.*
28 *Iuſpatronatas, quando non probetur, quòd ſpectet ad laicum.*
29 *Maximèque ſi non doceatur de aliqua præſentatione.*
30 *Ius ſuum, quando quis reſtrinxit ad certum caſum, non poteſt deindè ad alium ſe vertere.*

DECISIO, CCCXXIX.

DEciſum fuerat coram Eminentiſs.D.meo Card. Cecchi-
no ſub die 17.Iunij preteriti anni, * adiudicandam eſſe
Parochialem controuerſam Petro Lopez, qui eius collatio-
nem ab Eminentiſs. Cardin. Archiepiſcupo Compuſtellano
obtinuerat. Repropoſito per me dubio, pro illius confir-
matione reſponſum fuit ex optimis fundamentis in eadem
deciſione deductis.

Dum enim ea *reg.*8. *hodie* 9. *Cancellaria*, hæc Parochialis
erat Apoſtolicæ Sedi reſeruata, † tum ratione vacationis in 1
menſe Nouembris eidem Sedi ſemper affecto, vt aduertit
Gonz. *ſuper eadem regula gloſſ.*46.*nu.*22. tum ea qualitate Pa-
tronatus Eccleſiaſtici, vt voluit Felin. *in tract.quando litt.A-*
*poſt.noc.Patron.num.*11. *in* 3. *limit.* Couarr. 99. *pract. cap.*36.
*num.*5. Rota coram Caſſad. *dec.*4. *num.* 2. *de iurepatron.* & co-
ram Greg. *dec.*48. *num.*4. coram Caualer. *dec.*278. *num.* 3. *&*
*dec.*547. *num.* 2. *& in deciſ.*48. *num.* 7. *par.* 5. *recent.* eius vir-
tute reſeruationis potuit Eminentiſs. Cardinalis Archiepi-
ſcopus hanc Parochialem Petro conferre, tum auctoritate
ordinaria ſibi, tanquam † Cardinali attributa per generale 2
indultum eiuſdem regulæ, ex cuius diſpoſitione non ſolùm
remouentur obſtacula reſeruationum, ſed illi tribuitur fa-
cultas conferendi beneficia Apoſtolicæ Sedi reſeruata, ac ſi
† affectiones non emanaſſent, vt ponderauit Rota coram 3
Caſſad. *dec.*8. *num.*10. *&* 11. *de praben. & in dec.*585. *num.*48.
& 49. *par.* 5. *rec. & in Mediolanen. Canonicatus* 8. *Februarij*
1638. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, & declarauit
ſan. mem. Vrbanus in Bulla 59. in ordine † ad fauorem tan- 4
tùm Cardinalium, non autem alterius Collatoris fuiſſe in-
ductum idem indultum, cuius meminit Lotther. *de re benef.*
*lib.*2. *qu.*21. *num.*126. tum etiam auctoritate delegata ſibi de-
bita in vim ſpecialis indulti, vt tradit idem Lotther. *in dicta*
*qu.*21. *num.*117. *&* 124. *& ſeqq.* Garz. *de benef.par.*5.*cap.*1.*nu.*
628. Rota *in d. Mediolanen. Canonicatus coram Reuerendiſſ.*
D.meo Decano. Hæc verò qualitas Patronatus † viſa fuit 5
iuſtificari ex pluribus præſentationibus per ſpatium longi
temporis factis à Priore S. Mariæ de Sar, ex quibus reſultat
probatio patronatus inter perſonas priuatas, Franc. *in c.*1.*n.*5.

de iurepatron. Fedetic. de Sen. conſ. 234. num. 4. Rota coram
Caſſad. dec. 2. num. 7. de prob. & coram Acchill. dec. 1. nu. 1. de
iurepatron. & in Bergomen. Capellania 18. Maij 1629. coram
bon. mem. Merlino, & in Piſtorien. Parochialis 10. Maij 1641.
coram Eminentiſſimo Domino meo Veroſpio, dum præſertim
præſentationes prædictæ probantur effectum ſortitæ ex ſuc-
ceſſiua præſentationes vnius per mortem alterius, iuxta ce-
lebre conſ. Oldrad. 229. ſæpiùs approbatum in hac Tribuna-
li, vt in dec. 541. num. 2. & dec. 370. num. 7. par. 2. recent. & de-
ciſ. 545. num. 2. par. 1. diuerſ. coram Gregor. dec. 115. num. 1. &
coram Seraph. deciſ. 394. & deciſ. 337. tum ex teſtibus de pu-
6 blica voce, & fama † deponentibus, quæ iuncta dicta poſſeſ-
ſione præſentandi probant patronatum, vt ſequendo aucto-
ritatem Bald. in leg. cum ſuper, Cod. de rei vindic. dixit Rota
7 coram Caſſad. dec. 2. num. 4. de probat. & coram Put. deciſ. 56.
num. 4. & deciſ. 135. in fin. lib. 1. & deciſ. 346. num. 2. lib. 2. tum
demum ex ſententia Ordinarij ſuper canonizatione huius
8 patronatus emanata, † cui plurimum deferri ſolet, ex quo
admodum difficiles exiſtant in admittendo patronatu, do-
nec de eo plenè doceatur, vt conſiderauit Rota deciſ. 11. de
iurepatron. in nou. & coram Seraphin. deciſ. 1232. coram Bu-
ratt. deciſ. 219. num. 6. & in deciſ. 518. num. 3. & in Tiraſo-
nen. Capellania 14. Decembris 1607. coram Sanctiſſ. D. N. &
tradit Rocch. de iurepatr. in verb. honorificum num. 83. Ex qui-
bus etiam probationibus ſimul iunctis viſa fuit iuſtificari al-
9 tera qualitas Eccleſiaſtica in hoc patronatu, dum ex † his
etiam oſtenditur, illud ſpectare ad Priorem Beatæ Mariæ de
Sar ratione Eccleſiæ, cui præeſt, vt conſiderauit idem Roc-
ch. dict. tract. in verb. ius nam. 14. Felin. in tract. quando lit. noc.
Patron. num. 11. in 3. limit. Pariſ. de reſign. benef. lib. 8. qu. 4. nu.
39. Oyeda de benef. par. 1. cap. vlt. num. 113. Couarr. pract. 99.
cap. 36. num. 2. verſ. diſtinguitur autem.

Hinc ceſſat obiectio, quòd indultum in vim reg. 8. Can-
10 cellar. non inducat reſeruationem † fauore Cardinalium,
ſed illos tantùm à regula excipiat, & ita non potuerit Archie-
piſcopus Compoſtellanus Parochialem Petro conferre,
11 † dum nulla eius fauore aderat reſeruatio, nec aliàs ad ipſum
ſpectabat præſentatio, vt tradit Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 24.
num. 78. & ſeqq. Rot. in vna Argentina Canonicatus 9. Maij
1611. coram Sanctiſs. D. N. & in deciſ. 642. par. 2. recent. &
coram Gregor. dec. 99. num. 3. & ibi Adden. num. 4. Quia
fortè procedere poſſet obiectio in terminis antiquorum In-
12 dultorum, † de quibus loquuntur præcitatæ deciſionus; ſe-
cus verò in indultis, quæ in vim eiuſdem regulæ octauæ à
Cardinalibus Ordinarijs Collatoribus hodie expediri ſolent,
cùm hæc illorum ordinariam facultatem augeant, itaut in
13 Collationibus reſeruatis, & auctoritate ordinaria vtantur,
& delegata, ac vice ipſius Summi Pontificis, qui beneficia
ſibi reſeruauerat, vt plenè deductum fuit in d. Mediolanen.
Canonicatus 8. Februarij 1638. coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano, & anteà in Hiſpalen. dimidia portionis 17. Decem-
bris 1635. & 14. Iunij 1636. coram bon. mem. Coccino inter
impreſſ. par. 5. deciſ. 585. num. 50. vbi prætereà, quòd exceptio
14 in reg. 8. illis tantùm † ſuffragatur aduerſus reſeruationes,
non autem inferioribus Collatoribus, quorum reſpectu ea-
dem reſeruatio adhuc durare cenſetur, Rota coram Reue-
rendiſſimo Vrgellen. deciſ. 233. num. 10. & declarauit ſanct.
mem. Vrbanus in dict. Bulla 59.

Ex his quoque ceſſare viſa fuit altera obiectio, quòd Vi-
carius in collatione huius Parochialis vſus non fuerit ſpecia-
15 li indulto, & ſic auctoritate delegata, ſed ſolum † ordinaria,
cùm ex ſuperiùs ponderatis in vim quoque ordinariæ facul-
tatis ſuſtineri valeat ipſa collatio; præterquam remouetur
ex facto, conſtat enim ex diſpoſitiua collationis, Vicarium
16 non ſe reſtrinxiſſe ad ordinariam facultatem; vndè dum v-
traque gaudebat, cenſetur proceſſiſſe ex poteſtate, ex qua
reſultaret validitas actus, iuxta text. in leg. 3. ff. de teſtam. mi-
lit. & in leg. quoties 13. ff. de reb. dub. Alciat. reg. 3. præſumption.
35. num. 5. Menoch. eodem tract. lib. 2. præſumpt. 17. num. 2. in
fine, & num. 7. Vant. de nullit. ex defect. iuriſdict. nu. 171. Ro-
ta coram Gregor. deciſ. 204. num. 16. & coram Seraph. deciſ.
549. num. 2. & deciſ. 96. num. 1. par. 2. diuerſ. Etiamſi addita
17 non fuiſſet † clauſula omni meliori modo; dummodò ta-
men ad certam facultatem non fuerit facta reſtrictio. Tunc
18 enim actus cenſeri debet factus eo † meliori modo, quo fie-
ri poteſt, vt firmauit Rota in Parmen. beneficij 31. Ianuarij
1642. coram bon. mem. Merlino, & in Spoletana hæreditatis
12. Aprilis 1618. & in Taurinen. adiunctorum 17. Febr. 1620.
coram S. D. N. & in dec. 549. coram Seraph. in qua prætereà
19 ponderatum fuit, quòd licet quis † ſe ordinarium appellaſ-
ſet, ex appellatio cenſeri debeat demonſtratiuè appoſita.

Non obſtat, quòd hæc Parochialis à Priore Sanctæ Ma-
riæ de Sar ex titulo Infeudationis tranſlata fuerit in Aucto-
res Petri Lopez, & modo in illius poſſeſſione præſentandi exi-
ſtat Bartholomæus, qui Gregorium aduerſarium præſenta-
uit, † ex cuius poſſeſſione laici idem patronatus reputari de- 20
beat laicalis, vt tradit Garz. de benef. lib. 3. cap. 12. num. 6. Ro-
ta coram Seraph. dec. 1420. num. 2. & dec. 144. num. 18. & 19.
par. 5. & in Anagnina benef. 23. Iunij 1642. coram bon. mem.
Merlino, & 3. Maij 1644. coram R. P. D. meo Molto.

Quia cùm ex titulo Infeudationis ſolùm dominium vtile
tranſlatum fuerit in laicum † iuxta naturam feudi remanen- 21
te directo penes Eccleſiam, vt notant Doctores in l. 2. Cod. de
iur. emphyt. Azor. inſtit. moral. par. 6. lib. 6. cap. 20. qu. 12. verſ.
ſic vtile, ex tranſlatio patronatus, dum non fuit totalis, pro-
ut exiſtebat in ſuperiùs adductis deciſionibus, qualitatem
Eccleſiaſticam † non deſtruxit, nec patronatum reddidit lai- 22
calem propter directum dominium ab Eccleſia retentum,
quòd ad ſe vtile attrahit, vt tradit Anchar. in cap. vnico nu-
mer. 5. de iurepatron. lib. 6. Rimin. ſen. conſ. 344. num. 9. Bor-
gnin. Caualcan. deciſ. 22. num. 17. lib. 1. & è conuerſo in ter-
minis feudi Eccleſiæ † à laico conceſſi, quòd nihilominus 23
remaneat laicale, Abb. in cap. dilectus 34. num. 4. de praben.
poſt Innocent. in cap. ſoluta in verb. in temporalibus de maior.
& obed. Rota in Romana Domus de Scappuccijs 19. Ianuarij
1611. coram bon. mem. Coccino impreſſ. poſt 2. volum. conſ. Fa-
rinacc. 305. num. 6. præſertim dum in tali infeudatione non
probatur interfuiſſe, vel reſeruatum beneplacitum Apoſto-
licum, prout † in alienatione rerum Eccleſiæ requiritur, 24
iuxta text. in cap. 1. & in cap. ſine exceptione de reb. Eccleſ. non
alienan. & in extrauag. ambitioſe eod. tit. Barboſ. in his termi-
nis de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 12. num. 249. Rota coram Seraph.
dec. 2312. num. 1. quod neque præſumi poteſt expeditum
† ex curſu longi temporis, dum obſeruata non probatur in- 25
feudatio ex præſentationibus feudatarij, quin potius excludi-
tur ex præſentationibus exhibitis, ex quibus conſtat ſemper
Priorem præſentaſſe, quoties vacatio contigit poſt ſecutam
infeudationem, quæ tamen obſeruantiæ probatio vnà cum
concurſu temporis neceſſaria fuiſſet ad inducendam † bene- 26
placiti præſumptionem, vt aduertit Rota coram Put. dec. 7.
de præſumpt. coram bon. mem. Coccino dec. 301. nu. 2. & 3. &
dec. 362. num. 6. & in dec. 694. num. 5. par. 1. recent. & in Valen-
tina Baronia 4. Iunij 1603. coram Ortembergo, vbi quod ob-
ſeruantia debet eſſe continuata, & in Burgen. Abbatia 20.
Nouembris 1611. coram Vbaldo.

Non obſtat, quòd hic patronatus reputari debeat laica-
lis, vti dependens à patronatu S. Mariæ de Sar, cuius † præ- 27
ſentatio ad Sereniſſimum Regem Catholicum ſpectat; præ-
terquam enim hoc non iuſtificatur in facto, in quo † nullum 28
exhibetur priuilegium, nec vlla Regis præſentatio, vt pon-
derat deciſio præterita in §. non obſtat, & in §. nihilominus, vbi
prætereà dictum fuit iuſpatronatus Monaſterij non extendi
ad illius Eccleſias ſubditas, & filiales, tanquam ab † eadem 29
ſegregatas: Reſponderunt Domini de hoc non eſſe quæren-
dum, dum lis cum Sereniſſimo Rege, vel eius præſentato non
exiſtit, ſed cùm præſentato à feudatario Prioris, ad quem ille
ſpectare patronatum inficiari non poteſt, cùm † ius ſuum 30
deducit ex præſentatione obtenta à feudatario prioris, cuius
ius agnouiſſe, & approbaſſe videtur, vt notant Adden. ad
Put. dec. 333. lib. 1. verſ. & ratio, Rot. dec. 399. num. 11. par. 1.
& dec. 411. num. 2. par. 3. recent.

Et ità vtraque, &c.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa coram recol. mem. Eminentiſ-
ſimo Cecchino ſub die 17. Iunij 1644. eſt in hac par. 9. rec.
tom. 1. deciſ. 298.*

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Barchinonen. Parochialis, ſeu Vicariæ.

Veneris 10. Februarij 1646.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando conſtat, quòd validè fuit vni-
tum, tunc ampliùs non dicitur vacare, etiamſi
haberet annexam curam animarum, & quando
moritur Beneficiatus, non poteſt Ordinarius illud
conferre per viam concurſus, & quis de illo diſ-
pune-

ponere valeat. Vnio beneficiorum ex quibus dicatur validè facta, & quantum ad hoc poſſit obſeruantia.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium Parochiali, quando vacat, Ordinarius qualiter de eo prouideri valeat.*
2 *Præſentato, quando non poſſit denegari inſtitutio.*
3 *Præſentatus venit inſtituendus, quando conſtat de iure præſentantis, & requiſitis præſentati.*
4 *Vnio beneficij per Ordinarium quibus concurrentibus fieri poſſit.*
5 *Vnio beneficiorum eo magis remanet corroborata, ſi appareat fuiſſe confirmatam.*
6 *Vnio beneficiorum eo magis præſumitur fuiſſe ritè facta, ſi appareat executioni demandata.*
7 *Beneficium, quando eſt vnitum, non eſt amplius ſimplex beneficium.*
8 *Cura animarum beneficii vniti ad quem ſpectet.*
9 *Beneficium vnitum, quando vacat ſi habeat curam animarum, tunc qualiter fiat electio.*
10 *Beneficium vnitum, ſi habeat curam animarum non eſt locus concurſus.*
11 *Vniones dum non reperiuntur effectuatæ, quando publicantur regulæ Cancellariæ, tunc cenſentur reuocatæ.*
12 *Vnio, quando fuit longo tempore obſeruata, præſumitur etiam anteriori tempore, etiam vſque à ſui principio effectuata.*
13 *Effectuatio præſumpta dicitur ſufficiens, ſtante curſu centum annorum.*
14 *Regula Cancellariæ vnionum antiqua quas vniones non comprehendebant.*
15 *Regula Cancellariæ reuocatoria vnionum, ſi comprehendiſſet aliquam vnionem, deinde non fuiſſet obſeruata.*
16 *Obſeruantia eſt præſumptio efficaciſſima ad arguendam validitatem rei geſtæ, & num. 17.*
18 *Obſeruantia ſtante curſu longi temporis, quid operetur.*
19 *ex Titulo præambulo, quis cenſetur fructus, & redditus rei poſſeſſæ percipere.*
20 *Vnionis antecedentis effectuatio, ex quo doceatur.*
21 *Vicariæ nomen congruè etiam aptatur beneficio habenti curam animarum.*
22 *Decanus ex lata ſignificatione, quis etiam vocari poſſit.*
23 *Beneficij vniti dominium tranſit in illud cui fit vnio.*
24 *Præſentationes non ſolùm fieri poſſunt ratione iuriſpatronatus, verùm etiam ratione annexionis, & vnionis beneficii.*
25 *Præſentationes dum non poſſunt referri ad titulum iuriſpatronatus, ſunt referenda ad titulum vnionis, ſi de ea conſtet.*
26 *Actus præſumitur geſtus vigore tituli, de quo conſtat, non autem vigore eius, de quo non apparet.*
27 *Vnionis ſtatus, quando eſt firmatus euidenter non turbatur ex his, quæ poſtea fiunt, cum fieri potuerint per errorem.*
28 *Beneficium vnitum, ſi habeat curam animarum tunc curati præſentatio, coram quo fieri debeat.*
29 *Iuri quæſito alicuius, quis non poſſit præiudicare.*
30 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem in contrarium.*
31 *Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant ſtatum beneficij.*
32 *Prouiſiones Apoſtolicæ tunc immutant ſtatum beneficij, quando Papa de eo benè informatus voluit aliud expreſſè diſponere.*

D E C I S I O C C C X X X.

VAcante per obitum Magini Cuſſo Vicaria Parochialis Eccleſiæ Sancti Stephani de Ceruilione Decanus Cathedralis prætendens Eccleſiam illam eius Dignitati vnitam eſſe nominauit, & præſentauit per procuratorem ſpecialiter deputatum coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Barchinonen. Ioſeph Fort iuſtans eum approbari, & admitti ad exercitium illius, Reuerendiſſimus autem Epiſcopus aſſerens eamdem Eccleſiam eſſe ſimplicem † Parochialem non autem vnicam, 1
indicto concurſu iuxta formam ſacri Concilij *ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* & Conſtit. ſan. mem. Pij V. incipiente, *In conferendis*, in ordine 33. elegit tamquam digniorem ex approbatis, & magis idoneum ad eius curam, & regimen Petrum Martyrem Febrer. Cauſa verò per appellationem Decani, & Fort à denegata illius admiſſione ad Curiam deuoluta, eaque mihi commiſſa dubitaui; An dicto Ioſeph ſit adiudicandum huiuſmodi beneficium, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quia conſtat ex publicis ſcripturis de vacatione per obitum dicti Magini, de † præſentatione, ſeu nominatione 2
ipſius Ioſeph, à Decano canonicè facta, ac de illius idoneitate tam ratione ætatis ex partita libri Baptiſmatis, quàm doctrinæ ex relatione Examinatoris à Rota ſpecialiter deputati, quibus concurrentibus adiudicandum eſt beneficium 3
eidem præſentato, ſeu nominato, quando conſtat de iure præſentantis, vel nominantis, *ad text. in cap. decernimus, 16. quæſt. 7.* Abb. *in cap. cum Bertuldus n. 12. verſ. item poteſt agere, &c. & verſ. ſed dum permanet, &c. extr. de re Iudic.* Rota *dec. 337. num. 1. part. 2. & deciſ. 15. n. 1. & dec. 152. n. 1. & deciſ. 232. n. 1. part. 5. ac deciſ. 87. n. 1. par. 7. recent.* & penes Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 87. ſub num. 1.* & bon. mem. Coccino *in Barchinonen. Vicaria S. Eulaliæ de Hoſpitaletto 12. Decembris 1639. in §. quod verò dicta Vicaria ſit adiudicanda Stephano &c.*

Ius autem Decani viſum fuit dominis ſatis probari ex publico inſtrumento de anno 1324. celebrato, in quo Epiſcopus, vnà cum Capitulo præfatæ Barchinonen. Eccleſiæ attenta tenuitate redditum Archidiaconatus, Decanatus, & Præcentoriæ, ex quibus illas obtinentes nullatenus poterant congruè, ac decenter ſuſtentari ſingulis earum, ſingulas Parochiales Eccleſias, & ſpecialiter Decanatui hanc (de qua agitur) S. Stephani de Ceruilione vniuerunt, atque incorporarunt vnà cum omnibus earum redditibus, & prouentibus, reſeruata ex eis congrua portione pro Vicarijs perpetuis ad nominationem Archidiaconi, Decani, & Præcentoris, reſpectiuè pro tempore per Epiſcopum deputandis. Quæ
† quidem Vnio per Epiſcopum, vnà cum Capitulo dictæ 4
Eccleſiæ ex iuſta cauſa tenuitatis redituum, & neceſſariæ ſuſtentationis illas obtinentium pro congruo Dignitatis decore legitimè fieri potuit, iuxta text. *in cap. expoſuiſti extr. de præbend. in cap. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat. & in Clem. ſi a. de reb. Eccleſ. non alienand.* & notat Io. Andr. *in cap. cum acceſſiſſent ſub num. 19. verſ. ſi hoc non conſtat, &c.* Innoc. *ſub num. 1. verſ. dic quod Epiſcopus cum Capitulo,* Butr. *ſub num. 15. verſic. ſi autem bona, &c.* Imol. *ſub nu. 4. verſ. ſecundo caſu principali &c.* Abb. *ſub num. 4. verſ. & primo,* Anchar. *ſub nu. 3. verſ. ſi quæris.* Bellamer. *ſub num. 7. verſ. quæro primo, &c.* Felin. *ſub num. 17. verſ. ad ſecundum, &c. de Conſt.* Rota penes bon. mem. Card. Mant. *deciſ. 78. ſub n. 1. ac ſeqq. & deciſ. 16. num. 10. & ſeq. verſ. de validitate autem, &c. part. 6. recen.* & alio referent Garz. *de benef. par. 12. c. 2. ſub n. 62. verſ. Epiſcopus etiam, &c. & nu. 108. verſ. cauſa autem, &c. & n. 145. verſ. ad quintum, &c.*

Prætetea ex alio Decreto Epiſcopi pariter, & Capituli Barchinonen. de anno 1394. in quo dicta vnio fuit ſpecificè confirmata, vnde magis corroboratur † illius probatio, 5
vt alias ſuper hac ipſa vnione in terminis Parochialium alijs Dignitatibus vnitarum in eodem inſtrumento, fuit reſolutum in *Barchinon. Vicariæ 9. Februarij, & 17. Maij 1624. coram bon. mem. Merlino d. dec. 441. in princ. verſ. mutè autem fuerunt Domini, &c. & num. 1. ac ſeq. & deciſ. 445. in princ. part. 5. recent.* quæ fuerunt confirmata *coram bon. mem. Vbaldo 2. Decembris 1624. & bon. mem. Patriarcha Hieroſolymitano 21. Februarij 1625. ac demum coram bon. mem. Barattu 29. Aprilis 1626. inter eius impreſſ. deciſ. 923. & antea in Barchinonen. Vicaria 7. Decembris 1616. coram eodem Buratt. deciſ. 214. ac rurſus coram bon. mem. Coccino in d. Barchinonen. Vicaria S. Eulaliæ 12. Decembris 1639. in §. Vnio autem probatur, confirmata 2. Martij 1640. coram eodem.*

Et denique ex illius obſeruantia probata ex plurimis exhibitis præſentationibus, ſeu nominationibus ad eamdem Vicariam per Decanos ſucceſſiuè factis ab anno 1396. citra, & effectuatis per admiſſionem, ac obitum, † vel reſignatio- 6
nem nominatorum, ex quibus optimè confirmatur *Rot. in Vrgellen. Parochialis 17. Nouembris 1603. coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamph. in recent. deciſ. 37. ſub n. 7. verſ. non obſtat, quod dicitur, §. 4. d. dec. 16. n. 4. verſ. quibus etiam accedit &c.*

&c. ac d. dec.445. num.8. verſ. & concurrit etiam, &c. par.5.
& coram Coccino d.12. Decemb.1639. & 2. Martij, ac Re-
uerendiſſ. Vrgellen. deciſ.303. ſub nu.5. verſ. neque obſtat, &c.
Ex quibus infertur, quod dicta Eccleſia Dignitati Deca-
7 natus vnita non amplius appellatur, nec † iudicatur ſim-
plex Parochialis, ſed vt Dignitas, ad text. in cap. ſuper eo,
de præb. in 6. Io. Monac. in cap. ſtatutum, ſub num.2. verſ. &
iam non habet denominari, & Archid. ſub nu.1. verſic. & talis
Eccleſia, de elect. in 6. Card. Flor. in conſ.30. in hac dubia
quæſt. &c. ſub num.1. & ſeq. verſ. tertio ad idem &c. compro-
bat deciſ. in Burgen. ſeruitij 13. Iunii 1594. coram bon. mem.
Litta, relata per Garz. de benef. part.3. cap.2. ſub num.150.
Et propterea ad illius curam, & regimen deputandus erat à
Decano cum approbatione ipſius Ordinarij, ſiue illius Vica-
8 rij præuio † examine, tam ex verbis vnionis, quibus expreſsè
reſeruatur præſentatio, ſeu nominatio Decano, & alijs prædi-
ctis Dignitatibus, Inſtitutio autem Epiſcopo, vt legitur ibi,
reſeruata tamen portione perpetuo eiuſdem Eccleſiæ Vicario ad
præſentationem illius qui eſt, vel pro tempore erit in illa Digni-
tate, qui eſt vnita ipſa Eccleſia, conſtituendas per Nos prædi-
ctum Epiſcopum, ſeu ſucceſſores noſtros in eadem Eccleſia in-
ſtituendo, &c. Quàm ex diſpoſitione alterius Conſtitutionis
eiuſdem ſan. mem. Pij V. incip. Ad exequendum Paſtoralis of-
9 ficii debitum in §. 4. Volumus inſuper, &c. quæ † in hac par-
te conformis eſt ſacris Canonibus, & habetur in cap. extir-
panda, §. qui vero, & in cap. de Monachis extr. de præbend. in
cap. vnic. de Capell. Monach. in 6. & tradit Rota dec.798. ſub
n.5. verſ. vltra quod, &c. par.1. diuerſ. ac alij relati per Garz.
de benef. par.9. cap.2. n.289. verſ. nihilominus, &c. & n.312.
10 verſ. illud tamen, &c. Non autem erat locus concurſui, † vt
pluries declarauit S. Congregatio Eminentiſs. Concil. Tri-
dent. Interpter. & firmauit Rota in dec.710. per tot. part.2.
recent. & in Dertuſen. Vicariæ coram bon. mem. Card. Cana-
ler.18. Maij 1622. inter eius impreſſ. deciſ.595. ſub nu.3. verſ.
ſtante autem tali vnione, &c. & 22. Aprilis 1624. coram bon.
mem. Merlino, impreſſ. poſt tractat. Modern. de manut. deciſ.
186. & in his terminis fuit reſolutum penes Buratt. d. deciſ.
214. & 923. per tot. & eodem Merlin. in d. deciſ.445. par.5.
& Vbald. d.2. Decembris 1624. in fin. princ. verſ. & vt ad
nominationem, &c. ac Coccin. d.12. Decembris 1639. in §.
Quod vero, &c. & in alijs relatis in d. dec.16. ſub num.1. & ſeq.
verſ. conſtito igitur, &c. part.6. recent.
Neque obſtat, quod non probetur effectuatio dictæ vnio-
11 nis ante Regulam reuocatoriam vnionum, quæ dicitur pu-
blicata vnà cum cæteris Cancellariæ, tempore Pontificatus
ſanct. mem. Benedicti XII. atque ideò eius vigore fuerit re-
uocata.
12 Tum quia ex tam † longa annorum ſerie, qua conſtat
fuiſſe obſeruatam præſumitur etiam anteriori tempore vſque
à ſui principio effectuata, Rota deciſ. 282. ſub num.1. & 2.
verſ. & cum ſimus, &c. & verſ. item ex obſeruantia ſubſecuta,
&c. par.1. diuerſ. & deciſ.254. num.6. verſ. qua obſeruantia,
&c. par.7. recent. & latè fuit reſponſum in d. Barchinon. Vi-
cariæ 2. Martii 1640. coram Coccino per tot. vbi quod præ-
ſumpta effectuatio ſufficiens eſt in hac materia excedente
13 annos centum; Eoque magis dum apparet eiuſdem † ob-
ſeruantia, ac executio ante illius Regulæ publicationem,
quod alia ex contentis in eodem inſtrumento, vt fuit animad-
uerſum in d. deciſ.441. num.3. verſ. & apparet, &c. par.5. re-
cent. & in hac ipſa cauſa coram R.P.D. meo Carrillo 10. Iunii
1643. in §. Vnde patet, verſ. iuncto maximè, &c. & compro-
batur ex adductis penes Card. Mant. dec.320. ſub nu.6. verſ.
& hac quidem obſeruantia.
Tum quia Regulæ illæ antiquæ vnionum reuocatoriæ non
14 comprehendebant † eas quæ factæ fuerant ex cauſa neceſ-
ſaria (qualis hæc fuit) ob congruam, & decentem ſubſtenta-
tionem obtinentium prædictas Dignitates ſtante tenuitate
reddituum illarum, vt legitur in dd. inſtrumentis, Rot. apud
Achill. deciſ. vnic. ſuper Regul. reuocator. vnion. Creſcent. de-
ciſ.1. nu.1. de Paroch. Mohed. deciſ.7. de priuil. & deciſ.1143.
part.3. diuerſ. Gonzal. ad regul.8. gloſ.5. §.7. n.47. verſ. item
quando fit, &c. & fuit dictum in d. dec. 441. n.15. verſ. & ſic
ſatis apparet, &c. par.5. recentior. & in d. Barchinonen. Vi-
cariæ coram Coccino 2. Martii 1640. in §. Quia cum hæc
vnio, &c.
Et profectò ſi illius Regulæ reuocatio vnionem hanc com-
15 prehendiſſet, non fuiſſet † vtique tanto tempore deinde
obſeruata, huiuſmodi enim ſubſequens obſeruantia tamdiu
continuata eius nullitatem, ac reuocationem excludit ad l.1.
& 2. & l. ſi veritas, C. de fideicomm. Crauet. conſil. 101.
ſub num.3. & ſeqq. verſ. quinto ex obſeruantia, &c. Rota pe-
nes Caſſador. deciſ.3. ſub num.7. verſ. & præſumitur, &c. de
cauſ. poſſ. & propr. & deciſ.636. ſub num.1. & 2. verſ. & con-
currente etiam obſeruantia, &c. & par.1. diuerſ. & penes Bu-
ratt. deciſ.229. num.7. verſ. qua obſeruantia, &c. & in d. de-
ciſ.445. n.8. verſ. & concurrit, &c. par.5. rec. confirmata co-
ram eod. Buratto d. deciſ.923. ſub num.2. verſ. ad prætenſam
verò reuocationem, &c.
Nec pariter obſtat, quod non conſtet de formali erectione
Vicariæ, & aſſignatione congruæ facta Vicario perpetuo.
Quia cùm in dicto Inſtrumento vnionis fuerit expreſsè
declaratum, quod in dicta Eccleſia Parochiali, quando-
cumque per ceſſum, vel deceſſum illam tunc obtinentis va-
caret deputetur Vicarius perpetuus cum aſſignatione con-
gruæ portionis per Epiſcopum, & Capitulum declarandæ,
&c. Deinde verò appareat ex ſcripturis productis fuiſſe in il-
la ſucceſſiuis temporibus deputatos Vicarios perpetuos eoſ-
demque poſſediſſe bona, & redditus, quæ adhuc poſſident
in præſentia, vt fuit deductum in ſecundo ex Articulis nuper
exhibitis, pro parte Reuerendiſſimi Epiſcopi, & Febrer; Ex
his ſanè tanto tempore continuatis efficaciſſima reſultat
† præſumptio, quod tam formalis erectio Vicariæ, quàm 16
aſſignatio congruæ, quæ in ipſo limine factæ vnionis fuerunt
reſeruatæ, & alia quæcumque ad eius validitatem neceſſaria
præceſſerint, Rota penes bon. mem. Card. Seraph. deciſ.518.
n.7. verſ. cætera, &c. & deciſ.441. n.9. verſ. accedente præſer-
tim, &c. & ſub num.11. & ſeqq. verſ. & ſtante lapſu, &c. d.
deciſ.445. n.8. verſ. & concurrit, &c. part.5. recent. Ita quod
† in illius executione Vicariorum nominationes, & deputa- 17
tiones, & dd. bonorum poſſeſſio, deinde proceſſiſſe cenſentur
Rota d. deciſ.441. n.6. verſ. præſumendum eſt, &c. & num.8.
verſ. præſertim, &c. & coram Coccino d.12. Decembris 1639.
in §. Non obſtat, quod dicatur, &c. in fin. verſ. in qua deciſione,
&c. & 2. Martii 1640. in §. Quia cum hæc vnio, verſ. ac
etiam quia conſtat, &c.
Minus obſtat, quod non appareat translatam vnquam
fuiſſe in Decanum actualem poſſeſſionem bonorum d. Paro-
chialis, neque eius Dignitati incorporatam, immò eius pro
tempore Rectores, ſiue Vicarios omnes redditus percepiſſe
prætenditur.
Tum quia ex tam longo temporis curſu iuncta obſeruan-
tia prædicta facilè † præſumitur, (vt dictum eſt) vſque ab 18
initio huiuſmodi poſſeſſionis translatio, quòdque Decanus
retenta ſibi, ac ſucceſſoribus ſuis ea parte, quæ iudicio Epi-
ſcopi, atque Capituli decens viſa fuit, cætera dimiſerit, ac aſ-
ſignauerit pro † congrua ſuſtentatione Vicarijs, quia pro- 19
pterea dum à Decano fuerunt ad eam ſucceſſiuè nominati,
ac præſentati, & ad eius nominationem admiſſi, cenſentur
vtique ex eodem titulo, de quo conſtat percepiſſe, atque
percipere redditus, & emolumenta eiuſdem Eccleſiæ, ad not.
in l.2. C. de acquir. poſſ. gloſ. fin. in l. quadam mulier, ff. de rei
vend. Socc. ſen. conſ.15. ſub nu.7. verſ. tertio, & vltimo, &c.
lib.4. Crauett. conſ.284. ſub num.6. verſ. tertio reſpondeo, &c.
Rot. penes Verall. deciſ.228. num.2. verſ. & actus præſumitur
factus, &c. part. 2. & Card. Seraph. deciſ.339. ſub num.5.
verſic. actus enim, etc. et deciſ.1425. nu.2. verſ. cum eo actus
etc. & Buratt. deciſ.905. num.5. verſ. pro quibus concurrunt,
etc. & in ſpecie fuit dictum in Taraconen. Præpoſiturarum 4.
Iulii 1603. coram Coccino deciſ.128. num.8. verſ. et hac quidem
obſeruantia, etc. relata in d. Barchinonen. Vicariæ 12. De-
cembris 1639. in §. Non obſtat, in fin. coram eodem, et in d.
deciſ.441. ſub num.9. ac ſeq. verſ. et cum appareat, etc. part.
5. recentior.
Tum quia conſtat non ſolùm ex libro æſtimi, ſeu reddi-
tuum d. Decanatus, ſed ex ſententijs publicis pro parte De-
cani, & Fort productis, quod Vicarij pro tempore d. Paro-
chialis illi, ac eius anteceſſoribus ſoluere conſueuerunt, &
in effectus ſoluerunt annuum cenſum, ſeu præſtationem, quę
ſanè comprobat effectuationem antecedentis vnionis, † cui 20
benè congruit, quod Prælatus, vel Rector principalis aſſignet
Vicario pro congrua bona Parochialis vnitæ, reſeruato ſibi
eorum loco annuo cenſu, vel reſponſione, iuxta gloſ. in cap.
auaritiæ, in verb. redditus, et in c. de Monachis, in verb. de pro-
uentibus, in fin. verſicul. quandoque tamen, etc. extr. de præ-
bend. Rota in deciſ.758. ſub n.5. verſ. qua monaſteria, etc. par.
1. diuerſ. & in his terminis fuit reſponſum in dicta deciſ.37.
ſub n.10. verſ. non obſtat, quod propoſito part.4. & latius d. de-
ciſ.441. ſub nu.9. et ſeqq. verſ. neque enim eſt dubitandum, etc.
ac dec.445. ſub num.10. et ſeqq. verſ. fructuum verò aſſigna-
tionem, etc. part.5. recens.

Præ-

Præterea non obſtat, quod in pluribus ex præſentationi-
bus, ſeu nominationibus factis per Decanos pro tempore ad
dictam Eccleſiam, enuntiata fuerit parochialis, non au-
tem Vicaria, & de Iurepatronatus non autem vnita Deca-
natui, atque idem Decanus appellatus illius patronus,
non autem Rector principalis.

Quia, & in alijs pluribus nempè factis de anno 1398.
21 1418. 1437. & 1531. appellata fuit Vicaria, & † vtraque
denominatio, *illi*, congruè adaptatur ob animarum curam,
quæ in ea exercetur, vt habetur in *d. cap. extirpandæ, in §.
Quia vero, extr. de præbend.* ſic etiam in alijs pluribus, & ſpe-
cialiter factis de anno 1398. & 1406. & 1450. nulla fuit facta
mentio patronatus, ſiue patroni; Et tamen eo etiam nomi-
22 ne ex lata quadam, & impropria † ſignificatione Decanus
appellari potuit, quippè mediante vnione prædicta, non
quidem æquè principaliter, ſed per viam incorporationis, vt
in eâ legitur facta; ipſa parochialis effecta fuit prædium
23 † eiuſdem Decanatus, ac in illius dominium tranſiuit, vt in
his terminis reſpondit Rota *in d. deciſ. 441. ſub num. 6. & ſeq.
verſ. neque obſtat, &c. & præſertim, &c. in fin. par. 5. recent.*
In eodemque ſenſu intelliguntur verba illa, *ad præſentatio-
nem Decani illa, &c.* nam præſentationes non ſolùm fieri
24 † poſſunt ratione Iuriſpatronatus, verùm etiam ratione an-
nexionis, & vnionis beneficij, *Card. in Clem. 1. §. ſub num. 1.
verſ. ſolue intelligendo, quod hic non habebat, &c. de iurepatr.*
& fuit dictum *in d. Vrgell. parochialis 13. Nouembris 1603.
coram bon. me. Card. Hieronymo Pamphilio d. deciſ. 37. n. 9. non
obſtat, quod præſentationes, &c. part. 4. recent. & in Elboren.
Vnionis 12. Iunij 1623. coram bon. me. Vbaldo in §. nec obſtat
tranſactio, verſ. qua ſtante ſubiectione, & vnione, &c.* Quare
cùm ex inſtrumentis prædictis clarè conſtet de vnione, nulli-
bi autem de aſſerto Iurepatronatus, equidem ſequitur,
25 † quod præſentationes, ſeu nominationes prædictæ referri
debent ad titulum vnionis (de qua conſtat) tamquam effe-
ctus ex ea præcedenti cauſa prouenientes, non autem iuriſ-
patronatus, cuius nulla hactenus fuit exhibita legitima pro-
batio, vt concludit Rota *in d. deciſ. 441. ſub num. 5. & ſeqq. d.
verſ. neque obſtat, & in d. Dertuſen. Vicaria 22. Aprilis 1624.
ſub n. 8. verſ. & quatenus etiam, &c.* & alias fuit dictum in
hac eadem cauſa *coram R. P. D. meo Carrillo 10. Iunij 1643.
in §. Effectuatio enim d. vnionis, & latius coram me 13. Iunij
1644. in §. Quia, & in alijs pluribus, &c. & in §. atque ideo, &c.*
Idque certius eſt in hoc caſu, in quo ab initio factæ vnionis
expreſsè legitur in dicto inſtrumento reſeruata ex ea cauſa
Decano pro tempore præſentatio, vnde magis conuincitur
26 † eiuſmodi ſequentes præſentationes factas fuiſſe in vim ti-
tuli vnionis, ac annexionis præcedentis, non autem Iuriſpa-
tronatus, de quo non appatet, vt benè conſiderauit Rota
*in d. deciſ. 441. num. 7. & ſeq. verſ. præſentationes enim, &c.
& verſ. præſertim quia, &c. part. 5. recent.*

Nec obſtat, quod de anno 1573. vacante dicta Vicaria
per obitum Franciſci Ferrer fuerit de illa præuio concurſu,
iuxta formam Concil. & d. Conſtitut. ſanct. memor. Pij V.
33. prouiſus Petrus Vinſes de conſenſu, & ad præſentationem
Decani tunc exiſtentis, tamquam patroni eiuſdem Eccleſiæ
parochialis. Nam actus ille non turbauit † ſtatum vnionis,
de qua euidenter apparet ex prædictis, cenſetur enim pro-
ceſſiſſe. Vel ex errore, quippè præcedente dicta vnione,
non erat locus concurſui, ſed Decanus nominare debebat
28 perſonam † idoneam, quæ deinde præuio examine appro-
bandus erat ab Ordinario, iuxta formam alterius Conſtitu-
tionis eiuſdem Pontificis ſan. mem. incip. *Ad exequendum Pa-
ſtoralis officij debitum*, in ordine 47. *ſupra relata in § Ex
quibus infertur, &c.* Vel ex voluntate, ac tollerantia Decani,
qui poterat impedire huiuſmodi concurſum, ac ideò nullo
26 caſu † præiudicat iuri quæſito eius Dignitati, neque ſuc-
ceſſoribus in ea, vt in his terminis latè probauit *Rota in d.
Dertuſen. Vicaria 22. Aprilis 1624. coram bon. mem. Merlino
per tot.* Eoque minus ſtante dicta Conſtitutione ſanct. mem.
Pij V. quæ efficaciſſimis clauſulis, ac Decreto irritanti eſt
30 roborata, quorum vigore (vt dictum eſt) inficitur † quiuis
titulus, ac poſſeſſio in contrarium adducta, vt in his terminis
reſpondit Rota *in d. deciſ. 214. ſub n. 8. verſ. tum etiam quia,
&c.* penes Buratt. *& d. deciſ. 595. ſub num. 4. et ſeq. verſ. neque
viſum fuit obſtare, &c.* apud Card. Caualer. *& d. deciſ. 710.
num. 6. verſ. nec denique viſus fuit, &c. part. 2. recent. & latius
in d. Dertuſen. Vicaria coram Merlino num. 3. & ſeq. verſic.
attamen, &c. et in d. Barchinonen. Vicaria 2. Decembris
1624. coram Vbaldo in §. Demum non obſtat allegata obſer-
uantia, etc. & 12. Decembris 1639. coram Coccino in §. fin.
et in d. Pampilon. Vicaria de Stella 16. Iunii 1642. coram R.
P. D. meo Cerro, in §. et in omnem caſum, etc. et in hac ea-
dem coram R. P. D. meo Carrillo 10. Iunii 1643. in §. allegata
vero præſcriptio, verſ. et quatenus poſt Conſtitutionem Pij V.
et in dicta deciſ. 16. ſub num. 15. verſ. nec obſtare viſa fuerunt,
etc. ac ſeqq. par. 6. recent. et in alijs allegatis coram me dicta
die 13. Iunij 1644. in §. tertius articulus verſ. eoquè mi-
nus, etc.*

Non denique officiunt prouiſiones Apoſtolicæ de eodem
beneficio factæ ex cauſa reſignationis, & ſemel etiam per
obitum de perſona tamen à Decano nominata.

Quoniam illæ non mutarunt naturam d. beneficij † nec 31
alterarunt eius ſtatum antecedentem, de quo in propoſito
caſu plenè conſtat ex Inſtrumentis prædictis, & obſeruantia
anteacti longiſſimi temporis, quando Papa † benè infor- 32
matus de priori ſtatu aliud expreſsè non diſpoſuit, Ant. de
Butr. *in cap. porrecta ſub num. 2. ad fin. verſ. ſecundo caſu, etc.
extr. de confirm. vtil. vel inutil.* Gaſp. Calder. *in conſ. 26. in
fin. verſ. ſed certum eſt, &c. de præben. Rot. in Peruſin. Sancti
Benenenuti. 15. Maij 1588. et 17. Maij 1589. coram bon. me.
Card. Hieronymo Pamphil. et in Tiraſon. Iuris præſentandi
21. Octobris 1594. coram bon. mem. Litta impreſſ.* apud Garz.
*de benef. par. 12. cap. 2. ſub num. 242. propè fin. verſ. vnde ſicut
ſtatus primæuo beneficij, et deciſ. 881. ſub num. 4. verſ. poſtre-
mo, etc. part. 4. diuerſ.* & penes bonæ mem. Card. Seraph. *de-
ciſ. 899. ſub num. 3. verſ. non obſtant prouiſiones Apoſtolicæ,
etc. et deciſ. 1301. ſub num. 2. verſ. quod Papa prouiſiones, etc.*
& Coccino *deciſ. 230. num. 6. verſ. denique non officiunt, etc.*
ac Buratt. *deciſ. 926. ſub num. 9. et. ſeq. verſ. denique non
obſtat, et deciſ. 788. ſub num. 5. verſ. præcipuè vero, etc. par.
3. ac deciſ. 401. num. 15. verſ. denique non obſtant, etc. part.
5. et deciſ. 143. num. 11. verſ. ex regula etc. et ſeq. part. 7. re-
cent.*

Atque ità fuit concluſum informante ſolo Decano, & Io-
ſeph Fort; altera tamen parte ſæpius monita, atque citata
& diù expectata, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Pecuniaria de Lambertinis.

Lunæ 13. Februarij 1645.

ARGVMENTVM.

Obligans ſe intra certum tempus ad inueſtiendam
certam pecuniarum ſummam, ſi id non fecerit,
cùm dies interpellet pro homine, iuſtè ad id con-
demnatur. Fideiuſſor poteſt conueniri in totum,
etiam non excuſſo principali, ſi ſe inſolidum obli-
gauerit.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſores, quando inſolidum obligantur, poſſunt conueniri in totum abſque eo, quod excutiatur principalis.*
2 *Apocha trino teſte ſubſcripta habet vim publici inſtrumenti.*
3 *Actus præſumitur factus ex obligatione antecedenti.*
4 *Bonorum integra conſignatio, quando non probatur, quod fuerit facta.*
5 *Intentionis ſuæ fundamentum quis concludenter tenetur probare.*
6 *Ablatiui abſoluti, quid importent.*
7 *Forma ſpecificè ſeruanda eſt, et non aliter, et num. 8.*
9 *Forma, quando dicatur inducere præciſam neceſſitatem, aliquid faciendi.*
10 *Obligatio aliquid faciendi intra certum tempus, qualiter intelligatur.*
11 *Obligatio, quando eſt reſtricta ad certum tempus, qualiter veniat interpretanda.*
12 *Obligatus intra certum tempus facere aliquod inueſtimentum, an ad hoc debeat interpellari.*
13 *Mora dicitur inducta, ſi obligatus intrà certum tempus aliquid facere, & eo tranſacto non fuit factum.*
14 *Interpellatio, quæ oritur ex lapſu temporis, an ſit efficacior, quam illa, quæ fit ab hominis facto.*
15 *Iuramentum non præſumitur præſtitum, niſi Notarius dicat, tactis, &c.*

No-

16 *Notarij enunciatiua, quod teſtes iurauit, an probet iuramentum.*
17 *Clauſula, tactis, comprehenditur ſub verbo iurauit, ceterato.*
18 *Diſpoſitio iurata comprehenditur minimè ſub ſtatuto Laicorum.*
19 *Iocalium retentio, an præſumatur, & quid ſi fuerit inducta compenſatio per Iudicem, num. 20.*
21 *Exiſtentia alicuius rei apud aliquem probata de aliquo tempore non præſumitur, & modo poſſidere, & maximè ſi ille neget talem exiſtentiam.*

D E C I S I O CCCXXXI.

RESolutum fuit coram me ſub die 29. Februarij anni præteriti * exequendum eſſe præceptum V. Legati Bononien. contra Ioannem Marcelli hæredem, quod alias contra eundem Marcellum fuerat relaxatum pro ſumma librarum 10628. eo quia Iulius Cæſar ſocer Imeldæ ſummam librarum 14000. ad ea ſpectan. non conuerſerat in emptionem gemmarum, neque has integrè conſignauerat idem Imeldæ, nec eas libras poſt ſexennium inueſtiuerat in aliqua re ſtabili iuxta formam ſuæ obligationis, pro cuius implemento Marcellus ſe principaliter, & in ſolidum aſtrinxerat.
Quo dubio iterùm hodie per me propoſito, pro confirmatione deciſionis reſponſum fuit ex eadem ratione ponderata in præterita: Quia ſcilicet ea eſt vis obligationis in ſolidum,
† vt poſſit contra fideiuſſorem exerceri non excuſſo princi-
1 pali, ex notatis in *l. cum apparebit, ff. locat. & in l. ſi diuerſa, C. eod. tit.* notat Bald. *in l. 1. num. 16. & in l. antiqua, §. ſed ſi minus n. 1. C. ad Vellean.* Caſtr. *in l. 3. vbi duo n. 3. ff. de duob. reis,* Rot. coram Verall. *deciſ. 273. num. 9. lib. 1.*
Et licet gemmarum emptio integrè ſecuta probetur in vim præcepti V. Legati (quod emanauit ſub die 10. Martij 1609.) ex apoca ſub die 10. Decembris eiuſdem anni confecta, in qua Iulius Cæſar, & Bartholomæus filius ſe declararunt debitores Petronij del Nero in libris 8. mil. pro reſiduo librarum 13. mil. occaſione gemmarum, quas pro vſu Imeldæ Lambertinæ receperant, cum eadem † apoca vti trino
2 teſte munita vim habeat publici Inſtrumenti, *l. ſcripturas, C. qui potior. in pign. hab. vbi poſt gloſs. in verb. ſuum robur,* notat Bald. *in princip.* Salyc. *num. 3. verſ. aut vtrumque,* Bart. *in l. admonendi num. 26. ff. de iur. iur.* Gabr. *de prob. concl. 9. num. 10.* Genua *de ſcript. priuat. lib. 1. concl. vlt. num. 1. cum ſeqq.* Et dum emanauit poſt præceptum V. Legati, facta præſumitur † pro illius executione, & adimplemento pro-
3 priæ obligationis, vt tradit Bart. *in l. triticum nu. 5.* vbi etiam Iaſ. *num. 6. & 8. ff. de verb. oblig.* cum alijs per Menoch. *præſumpt. 49. num. 3. lib. 3.* Rota coram Buratt. *deciſ. 10. num. 23.*
4 Earum tamen gemmarum integra † conſignatio non iuſtificatur concludenter, ex teſtibus ponderatis in deciſione præterita, dum ſolùm deponunt, Imeldam iocalibus orna-
5 tam inceſſiſſe, prout concludenter probari † debuiſſet à Ioanne tanquam fundamentum propriæ exceptionis iuxta *text. in l. actor. & l. cum te, C. de probat. & in l. ei incumbit ff. eod. tit.* Neque etiam conſtat ſubſecutum fuiſſe inueſtimentum poſt ſexennium in aliqua re ſtabili, ad quod in vim præcepti V. Legati Bononien. præciſè tenebatur Iulius Cæſar, ſiue ſecuta fuiſſet gemmarum venditio, necne; Quod verò tale inueſtimentum non penderet à venditione iocalium,
6 probatur ex † ablatiuis abſolutis in ipſo præcepto appoſitis, ibi, nec illis amouendis, aut alienandis abſque illius conſenſu, niſi in actu venditionis fiat depoſitum de tota ſumma exacta ad effectum inueſtiendi, vel niſi facta reali inueſti-
7 tione de eadem ſumma in aliqua re ſtabili, † quæ non ſolùm importat conditionem non amouendi iocalia, donec exacta fuerit integra ſumma, & realis inueſtitio in aliqua re ſtabili, iuxta *text. in l. accepti 9a. ff. ad l. falcid.* Bart. *in l. ab emptione n. 1. ff. de pact. & in l. 1. num. 34. ff. de condit. & demonſtr.* Iaſ. *in rub. num. 2. ff. ſolut. matrim.* Oſaſch. *deciſ. 145.*
3 *num. 6.* ſed † etiam formam inducunt ſpecificè implendam, Bald. *in auth. matri, & auia nu. 3. C. quando mulier. tutor. off. fung. poſſ.* Heting. *de fideiuſſ. cap. 10. num. 459.* Tiraq. *in tract. eſſ. cauſ. limit. 1. num. 8.* prout etiam ex ſequentibus præcepti verbis, videlicet, quam inueſtituram omninò facere
9 teneatur infra ſex annos, quæ † verba inducunt neceſſitatem præciſam inueſtiendi in omnem caſum ſecutæ venditionis, nec ne, ex notat. *in l. vbi autem, ff. de verb. oblig. & in l. omnimodo, C. de inoffic. teſtam.* notat gloſ. *in cap. duobus in verb. teneantur de præſcript. lib. 6.* Oldr. *conſ. 324. num. 8.* Aym. *conſ. 122. nu. 2.* Magon. *deciſ. Floren. 7. num. 11.* Nec referri poſſunt ad actum venditionis iocalium, in quo ſpecialiter prouiſum fuerat à V. Legato, vel † depoſitum ad effe- 10
ctum inueſtiendi, vel reale inueſtimentum ex notatis *in cap. cum dilecti de donat.* Bart. *in l. tales ſcriptura, §. hanc autem, num. 3.* vbi etiam Iaſ. *num. 37.* Caſtr. *in l. 1. num. 2. C. de liber. præter.* vbi etiam Salyc. *n. 2.* Menoch. *de præſumpt. cap. 181. num. 6. lib. 4.* Rot. coram Buratto *deciſ. 21. num. 12.*
Non obſtat, quod obligatio inueſtiendi concepta infra ſexennium, dum non eſt limitata ad certam diem, obligare non poſſit Marcellum fideiuſſorem poſt mortem Iulij Cæſaris intra ſexennium ſubſecutum, dum ab Imelda non fuit interpellatus Marcellus, & obligatio Iulij Cæſaris intelligi
† debebat inducta ſub conditione, ſi viueret, iuxta opinio- 11
nem *gloſ. in l. ſi deceſſerit, verſ. ſiſtendi cauſa, ff. qui ſatiſd. cogant.* Dec. *conſil. 2. num. 3. & 4.* Menoch. *conſ. 381. num. 49.*
Quia dum Marcellus ſe obligauit principaliter, & in ſolidum, licet obijſſet Iulius Cæſar, tenebatur ad dictum inue-
ſtimentum ſine aliqua interpellatione † eiuſdem Iulij Cæſa- 12
ris, quod ſecus eſſet, ſi tantum fideiuſſorio nomine acceſſiſſet illius obligationi, vt ponderauit *Rot. in Romana ſcutorum trium mille 18. Aprilis 1588. coram Blanchetto,* poſt Zacc. *de oblig. Cam. deciſ. 143.* Quinimmò obligatio Marcelli conce-
pta infra ſexennium eo † elapſo dicitur ad diem certam, 13
itaut abſque alia interpellatione moram inducat Dec. *in conſ. 145. num. 4. circa fin.* Oſaſch *deciſ. 48. num. 8.* Giurb. *deciſ. 114. num. 7.* cum interpellatio reſultans ex lapſu ſexennij re-
putetur † efficacior ad hunc effectum inducendi moram, 14
quam ſit interpellatio, quæ prouenit ex expreſſo hominis facto, Bald. *in l. vinum num. 12. ff. de reb. cred.* Iaſ. *in l. ſi ex legati cauſa num. 12. ff. de verb. oblig.* cum alijs per Gabr. *de ſolut. concluſ. 9. num. 2.*
Non obſtat præſcriptionis, exceptio in vim Statuti Bononien. cuius diſpoſitio procedere debeat in obligatione Mar-
celli, dum in ea non legitur † præſtitum iuramentum per 15
verbum, *Tactis,* ſed ſolùm per verbum *iurauit, &c.* quod alias ſatis non eſſe ad ſubſtinendum examen Teſtium, cenſuit Rot. coram Verall. *deciſ. 246. part. 2.* ſequendo opinionem Gloſſ. *in cap. vt circa de elect.*
Quia præterquam ſatis eſſe Notarij enunciatiuam,
† quod Teſtis iurauerit, abſque eo quod exprimat verbum, 16
Tactis, recedendo *à deciſ. Veralli,* cenſuit Rot. *in Veneta Fœderis Matrimonij 8. Iunij 1598. coram Penia.* Neque deficit clauſula, *Tactis,* in obligatione Marcelli, dum illa conti-
netur in verbo, † *iurauit,* cæterato iuxta extenſionem, & 17
ſtylum Notariorum Bononiæ approbatum à Legato Bononien. de anno 1582. ex quo ſequitur, vt obligatio prædicta
tamquam iuramento vallata ſubiacere † non poſſit diſpoſi- 18
tionem Statuti Bononien. vt firmauit Rota Bononien. *deciſ. 27. num. 20. cum ſequent.* ſequendo auctoritatem huius Tribunalis *in Bononien. de Calderinis 14. Nouembris 1598. coram Penia,* quas ſecuta fuit Rot. *in d. Bononien. Cenſus 4. Maij 1643. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*
Neque vrgere viſa fuit altera exceptio † retentionis ioca- 19
lium, itaut Imeldæ obeſſet regula *Text. in l. 1. & tot. tit. C. de except. rei non trad.* Quia pro gemmis, quæ iuſtificatæ
fuerunt penes Imelda exiſtere, inducta fuit † à Iudice 20
compenſatio, reliquarum verò conſignatio non fuit concludenter iuſtificata, licet probata fuiſſet de tempore nuptiarum
non tamen † præſumuntur modo penes illam exiſtere, cum 21
eadem exiſtentiæ negatur, vt tradit Caſtr. *in l. ſi minorem n. 4. ff. de reſtit. in integr.* Syluan. *conſ. 91. num. 19.* Alciat. *regul. 2. præſumpt. 21. num. 6.* Rot. *deciſ. 297. num. 2. & ſeq. part. 6. recentior.*
Et ita vtraque &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 29. Februaris 1644. coram eodem R. P. D. Leone Veroſpio, erit infra in Appendice.

R.P.D. G H I S I L E R I O,

Poſteà Epiſcopo Terracinen.

Meſſanen. Decanatus.

Veneris 13. Februarij 1645.

A R G V M E N T V M.

Iudex, quando appoſuit ſequeſtrum ſi pars adiuerit alium Iudicem ad reuocandum dictum ſequeſtrum, tunc dicitur attentaſſe, & quidquid co-

coram ſecundo Iudice eſt factum, reuocandum venit tamquam attentatum. Et aliqua habes circa materiam ſequeſtri.

S V M M A R I V M.

1 *Iudicium, quando pendet in Rota fruſtra aditur alius Iudex.*
2 *Cauſa, quando agitatur in Curia, non poteſt adiri Iudex de partibus.*
3 *de Attentatis, quando conſtat, veniunt reuocanda.*
4 *Decretum ſequeſtri continet in ſe explicitam inhibitionem.*
5 *Inhibitio, quando eſt appoſita in corpore ſequeſtri ab ipſo informatur.*
6 *Inhibitus, quando eſt poſſeſſor ſtatim, ac notitiam habuerit de inhibitione debet abſtinere à perceptione fructuum.*
7 *Nec amplius in eis ingerere valet.*
8 *Sequeſtri forma eſt attendenda.*
9 *Sequeſtrum violans, tenetur ad pœnam de qua in ſequeſtro.*
10 *Fructus percipiens quos ſciebat eſſe ſequeſtratos, in quam pœnam incidat.*
11 *Poſſeſſionis continuatio, & perceptio fructuum, vt dicatur attentata, quid requiratur.*
12 *a Creſcent. deciſ.2. de ſequeſtrat. fruct. & poſſeſſ. Rota receſſit in deciſ.274.part.2. diuerſ.*
13 *Sequeſtri effectus prohibitiuus, quando dicatur conſummatus.*
14 *Acta facta coram primo Iudice, non eſt neceſſe, vt coram Iudice ſubrogato repetantur.*
15 *Attentatis, quando non dicatur renunciatum.*
16 *Iudex, quando non dicatur mutatus, ſed benè ſequeſtratarius.*
17 *Mutatio perſonæ ſequeſtratoris, non infert ad renunciationem attentatorum tempore primi ſequeſtratoris commiſſorum, ſi Iudex ſemper fuerit idem.*
18 *Clauſula præſeruatiua generalis, quid operetur.*
19 *Attentata remittendi animus ex quo excludatur.*
20 *Attentata, quatenus non reuocentur per inſtantiam partis, ſunt tamen reuocanda officio Iudicis ob ſpretum inhibitionis.*
21 *Poſſeſſionem continuans non dicitur attentare.*
22 *Attentare, non dicitur, qui continuat poſſeſſionem, ſed id eſt intelligendum, quando poſſeſſio validè fuit capta.*
23 *Iudex, quando ſequeſtrauit poſſeſſionem, cum expreſſa prohibitione, ne partes in ea, ſe intromittant, tunc non intrat regula, qui continuat, non attentat.*
24 *Sequeſtrum habet inhibitionem in ventre.*
25 *Attentatis, venit renunciandum, & fructus ſunt reſtituendi, vt in cauſa procedi poſſit.*

D E C I S I O CCCXXXII.

MAuritius Giurba antiquior Canonicus vigore optionis ad eius fauorem ſecutæ ſub die 26. Martij 1639. adeptus fuit poſſeſſionem Decanatus maioris Eccleſiæ Meſſanen. & cum de eodem Decanatu fuiſſet à Sede Apoſtolica prouiſus Ioannes Caſtellus, qui pariter cœpit poſſeſſionem delata cauſa ad Rotam, in diſputatione dubij ſuper manutentione placuit DD. quod appoſito ſequeſtro, videretur de bono iure, & ſub die 26. Martij 1640. fuit decretum ſequeſtrum poſſeſſioni, & fructibus Decanatus cum inhibitione ſub pœnis, &c. tam dicto Giurbæ, quàm Caſtello, & Arrendatarijs quibuſcumque oe in poſterum in prædicta poſſeſſione Decanatus ſe immiſceant, directum Archidiacono Meſſanæ, cum facultate præfigendi terminum ſupradictis Giurbæ, & Caſtello ad concordandum de ſequeſtratario, & quatenus illo elapſo, non concordauerint, eligendi ex officio perſonam ſibi beneuiſam in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutam in ſequeſtratarium prædicti Decanatus, eiuſque fructuum poſſeſſionis, & emolumentorum, quem Archidiaconum Caſtellus vti ſuſpectum coram Iudicibus de partibus recuſauit, & obtinuit inhibitionem, ne procederet ad ſequeſtrationem. Facto verbo in Rota ſub die 26. Nouembris 1641. in locum Archidiaconi recuſati, fuit deputatus D. Archiepiſcopus Meſſanen. ſiue eius Vicarius inſolidum, qui pariter ab eodem Caſtello fuerunt ſuſpecti allegati, tandem ſub die 10. Martij 1642. Rota ſubdelegauit D. Archimandritam Meſſanen. ad deputandum auctoritate Rotæ ſequeſtratarium ſibi benè viſum cum facultatibus opportunis, ſed huc uſque dictus ſequeſtratarius non fuit deputatus. Prætendente Caſtello ad vlteriora procedere in iuſtificatione gratiæ ſuæ prouiſionis, fuit à Giurba oppoſitum de attentatis per eum commiſſis, & propterea fuit datum dubium, an conſtet de attentatis, quæ veniant reuocanda, quod affirmatiuè fuit reſolutum contra Caſtellum.

Ratio eſt, quia pendente iudicio in Rota † non potuit 1
Caſtellus recurrere ad Iudices de partibus pro impedienda
executione ſequeſtri Rotalis, & obtinere inhibitionem con-
tra Archidiaconum, ne ſequeſtrum exequeretur, † mi- 2
nuſque adire Iudices de partibus ſine vitio attentatorum Bu-
tr. *in cap. cum M. num.61. de conſt.* Lancell. *de attent. part.2.*
cap.4. limit.2. num.52. & ſeqq. Mandoſ. *de inhib. quæſt.* 1 a t.
num.2. Rot. in Leodien. beneficij 4. Iulij 1642. *coram R. P. D.*
meo Bichio, nam cùm Rota mandauerit ſequeſtrari poſſeſ-
ſionem, & fructus Decanatus expreſsè inhibendo vnicuique
collitigantium, ne ſe immiſceret in poſſeſſione, ſed ſineret
ſequeſtratario de fructibus reſponderi, Caſtellus qui de præ-
fatis omnibus habuit notitiam, & tamen contrauenit, non
poteſt excuſari, quin ipſe attentauerit. Notitia autem dicti
Caſtelli de ſequeſtro continente in ſe inhibitionem ſatis pro-
batur ex concurſu per ipſum habito ad Iudices de partibus
contra executorem decreti Rotalis, ex quo concurſu, iuncta
exactione fructuum Decanatus poſt dictum ſequeſtrum Ro-
tale facta tam à Procuratore ad id ſpecialiter conſtituto,
† quàm ab ipſomet Caſtello, reſultant ipſa attentata, quæ 3
conſequenter veniunt reuocanda, Rota coram ſan. mem.
Greg. XV. *deciſ.465. num.8. & ſeqq.*

Siquidem decretum ſequeſtri continet † explicitam inhi- 4
bitionem, quæ licet de ſe ſumpta non habeat vim ſequeſtri,
quinimmò differat ab eo, vt dixit Bald. *in l. ſi fideiuſſ. §. ſatiſ-*
datum ſub num.3. verſ. ergo tria ſunt, ff. qui ſatiſd. cogant.
quem refert, & ſequitur Rota coram bon. mem. Buratto
deciſ.398. num.4. quando † tamen eſt appoſita in corpore ſe- 5
queſtri ab ipſo informatur iuxta notata per DD. *in l. electa, ff.*
ſi cert. pet. & in l. petens, C. de pact. Paul. Bellon. *in tract.*
*eor. quæ inconsult. ſunt cap.*110. itaut † inhibitus ſtatim, ac 6
notitiam habuerit, debuerit ſe abſtinere à perceptione fru-
ctuum, Lancell. *de attent. part. 2. cap.20. limit.29. num.4.*
& declaratione 1. *ſub nu.39. verſ. ad ſextum, Rota in Romana*
fideicommiſſi de Spiritibus 12. *Decembris præteriti coram R.*
P. D. meo Bichio, nec † amplius in ea ſe intromittere Valenz. 7
conſ.70. num.83. etiam antequam ſequeſtrararius ſequeſtrum
acceptaret, quia ex forma ſequeſtri Iudex immediatè inhi-
buit, & licet deputauerit ſequeſtratarium, ille eſt deputatus
pro actuali perceptione fructuum, & ſubdelegatio facultatis
deputandi ſequeſtratarium, reſpicit † dumtaxat vlteriorem 8
executionem ſequeſtratarij, vnde non ſequitur, quod ante
acceptationem ſequeſtratarij pars reuera non fuerit inhibi-
ta. Percipiendo † itaque poſtmodum fructus dicitur contra- 9
ueniſſe inhibitioni, ac incidit in pœnas tum inhibitionis, tum
Clem. vnic. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. quia percepit fructus;
† quos ſciebat eſſe ſequeſtratos; licet exactor ad eos colli- 10
gendos ſequeſtrum non acceptaſſet.

Non obſtat, quod adhoc, vt continuatio poſſeſſionis, &
perceptio fructuum dicatur † attentata; non ſufficiat, quod 11
ſequeſtrum ſit decretum in Rota, ſed requiratur neceſſario,
quod ſit effectuatum, iuxta *deciſion.*2. Creſcent. *de ſequeſtr.*
poſſ. & fruct. Rota *deciſ.569. num.9. part.5. rec.* & antea
coram bon. mem. Coccino *deciſ.39. num.* 1. & coram bon.
mem. Caual. *deciſ.223. num.3.* quia quatenus ſecundum de-
ciſionem *Creſcentij* (à qua fuit receſſum in *deciſ. 274. part.*
2. *diuerſor.*) requireretur acceptatio, illa concurrit in hoc 12
caſu, nam Archidiaconus ſequeſtrator primus deputatus ac-
ceptauit, & Caſtellus acceptationis notitiam habuit, vt fuit
dictum ſupra, ex recurſu per ipſum habito ad Iudices de par-
tibus contra executorem decreti Rotalis, & quamuis deinde
Archidiaconus fuit à Caſtello allegatus ſuſpectus, & alij ſe-
queſtratarij deputati de quorum acceptatione non conſtat,
hoc tamen non videtur obſtare, cum effectus prohibitiuus
ſequeſtri conſumatus fuerit per acceptationem primi ſeque- 13
ſtratarij legitimè deputati, parti cognitam iuxta *d. ſecund.*
Creſc. & ſuffragatur acceptatio primi etiam, quoad ſequeſtra-
tarius eius loco ſubrogatos, vt in terminis Iudicis ſubrogati
firmauit Rot. coram bon. mem. Coccino *dec.150. n.2. verſ.*
& ex hoc, & n.3. vbi † quod non eſt opus repetere coram 14
ſubrogato acta facta coram primo Iudice.

Mi-

Minus facit, quod eum Giurba iterùm inſteterit deputari
executorem D. Archiepiſcopum Meſſaneñ. & eius Vicarium
inſolidum, & illius etiam recuſatis deputari D. Archiman-
15 dritam ex proceſſu ad vlteriora † poſſit dici fuiſſe renuncia-
rum attentatis, vt in ſimili reſpondet Ang. *in l. eius*, §. *ſi cu-
ius ff. de appell.* Creſcent. *deciſ. 7. de ſent. & re iud.* Rot. co-
ram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 313. *num.* 4. quia non fuit
16 mutatus Iudex, ſed † ſequeſtrator, neque attentata for-
mantur ex perſona ſequeſtratarij, qui eſt nudus miniſter, ſed
iudicis à quo fuit deputatus, cuiuſque maieſtas ſpreta fuit per
17 recurſum ad Iudices de partibus, vnde mutatio † perſonæ ſe-
queſtratoris non infert ad renunciationem attentatorum
tempore primi ſequeſtratoris commiſſorum, cum idem ſem-
per fuerit iudex, & coram eo Giurba, pro obtinendo ſecun-
18 do † ſequeſtratore comparuit, cum clauſula præſeruatiua
quorumcumque iurium ſibi competentium ibi, ſine tamen
præiudicio quorumcumque iurium infraſcripto inſtanti quo-
modolibet competentium, & non alias, &c. quæ iunctis
maximè verbis vniuerſalibus quorumcumque, & quomo-
19 dolibet † excludit animum remittendi attentata, & depu-
tatio alterius ſequeſtratarij non tollit recurſum Caſtelli ad
Iudices de partibus cui recurſui non potuit pro parte Giurbæ
renunciari cum per illum læſa fuerit iuriſdictio Tribunalis
20 Rotæ, ita quod † quatenus dictus recurſus non eſſet reuo-
candus ad inſtantiam partis eſſet tamen reuocandus officio
Iudicis ob ſpretum iuriſdictionis Rotalis, Franc. *in cap. bona
ſub num.* 15. *de appell.* Rot. *deciſ. 2. ad finem de reſtit. ſpoliat.
in nouis*, coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 465. *n.* 10. &
11. & *deciſ.* 272. *ſub n.* 5. *part.* 3. *rec.*

Pariter non ſuffragatur Caſtello, quod per continuatio-
21 nem antiquæ poſſeſſionia nihil innouetur, itaut † cum an-
te decretum ſequeſtrum poſſideret, non attentauerit, con-
tinuando in priori poſſeſſione, ex vulgata regula, ſecun-
dum quam, qui continuat non attentat, quia dicta regula
22 † non intrat niſi prius quæſita poſſeſſione valida ex allegatis
per Rotam coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 434. *n.* 9. & in
omnem caſum non applicatur, quando Rota ſequeſtrauit
23 poſſeſſionem cum expreſſa prohibitione, † quod partes non
ſe intromittant, tunc enim huiuſmodi continuatio eſt at-
tentata tanquam à Rota prohibita per ea quæ notant Add.
ad ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 203. *ſub n.* 7.

Ex quibus ſatis patet, quod Caſtellus non poterat adire
Iudices de partibus minuſque exigere fructus Decanatus ob-
24 ſtante † ſequeſtro, habente inhibitionem in ventre, &
propterea ad hoc, vt ad vlteriora valeat procedere debet re-
25 nunciare ſupradicto † recurſui, & fructus tam à Procurato-
re, quàm ab ipſomet perceptos deponere.

Prout vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana prætenſi fideicommiſſi de Strozzis.

Veneris 17. *Februarij* 1645.

ARGVMENTVM.

Probatio, quæ fit per comparationem litterarum; cum ſit penitus ſubſidiaria, ideòque pars iurare debet, carere omni prorſus alia probatione. Et teſtes deponentes ſuper recognitione ſcripturarum quid de forma iurare debeant. Compulſores ſcripturarum, vt validè procedant, quid attendere debeant. Adminicula, & præſumptiones, vt admittantur ad corroborandam ſcripturam, prius debet conſtare, quod dicta ſcriptura fuerit in rerum natura.

SVMMARIVM.

1 *ad Scripturarum recognitionem, vt deueniatur, prius pars iurare debet ſe nihil feciſſe propter, quod veritas occultari potuerit.*

2 *Aliàs ad talem recognitionem deueniri non poteſt.*

3 *Probatio, quæ fit per litterarum comparationem, eſt ſubſidiaria, & ideò non intrat, quando poteſt eſſe locus aliæ probationi.*

4 *ad Scripturarum recognitionem deueniri non poteſt non ſeruata forma §. ſi vero auth. de inſtrum. cautel. Teſtes, quando examinantur ſuper recognitione ſcripturarum debent ſeparatim, & non confuſim examinari, num. 4.*

5 *Teſtes deponentes ſuper recognitione ſcripturarum debent iurare, ſe non accedere ad actum comparationis ex cauſa lucri, odij, vel fauoris.*

6 *pro Forma, quando aliquid requiritur, tunc eius omiſſio operatur nullitatem actus.*

7 *Compulſor ſcripturarum per ſimplicem compulſoriam generalem non habet facultatem deueniendi ad recognitionem ſcripturarum per litterarum comparationem.*

8 *Compulſor ſcripturarum generalis deputatus ad nudum miniſterium compulſandi non autem ad cauſæ cognitionem, quid facere valeat, num. 9. & 10.*

11 *Iuriſdictio, quando alicui fuit denegata, tunc multò magis intrat nullitas ex defectu iuriſdictionis.*

12 *Compulſor ſcripturarum dicitur attentatè procedere, ſi ad actum compulſationis deuenerit, poſtquam fuit ſuſpectus allegatus.*

13 *Compulſor ſcripturarum, poſtquam appellationem admiſit, non poteſt amplius ſe intromittere.*

14 *Iudex poſtquam appellationem admiſit, omnem iuriſdictionem à ſe abdicauit, quamuis appellatum non fuerit in ſcripturis.*

15 *Iudex quidquid geſſerit poſtquam appellationem admiſerit non poteſt excuſari à vitio attentatorum.*

16 *Litterarum comparationis decretum, recipit appellationem.*

17 *ex Litterarum comparatione reſultat, vel non reſultat probatio.*

18 *Litterarum comparationem admittere, vel non admittere, eſt non admittere, vel admittere probationem.*

19 *Appellatum, quando fuit ab aliquo decreto, non poteſt procurator ſine ſpeciali mandato recedere ab appellatione, ampliæ num. 20.*

21 *Clauſula præſeruatiua conſeruant iura illæſa.*

22 *Clauſula præſeruatiua inducunt conditionem ſaltem reſolutiuam.*

23 *Inſtrumentum, quando eſt antiquum ad effectum illud recognoſcendi admittuntur præſumptiones, & coniectura.*

24 *Inſtrumenti antiquitas non probatur ex ſola data.*

25 *Quia alias confici poſſent ſcriptura moderna, cum data antiqua.*

26 *Temporis antiquitas non attenditur in inſtrumento, quando non ſolùm agitur de recognitione manus, ſed etiam de ſubſtantia, & veritate inſtrumenti.*

27 *ex Scriptura facie, quando dicatur conſtare, quod non ſit authentica, tunc non ſuffragantur coniectura, & adminicula.*

28 *inter Scriptura recognitionem faciendam per teſtes, vel per comparationem litterarum, quæ ſit differentia, & num. 29.*

30 *Adminicula illa non iuuant, quæ in ſua ſpecie non ſunt perfecta.*

31 *Præſumptio, quæ oritur ex probitate, & nobilitate, ex que elidatur.*

32 *Fideicommiſſi exiſtentiam, quando quis dicatur negaſſe.*

33 *Præſumptio fortior tollit debiliorem.*

34 *Sententia lata, non citato eo, de cuius intereſſe principaliter agitur, non tenet.*

35 *Principis atteſtatio non iuuat ſi non emanauerit motu proprio, ſi narratiua non fuerit iuſtificata.*

36 *Prothocollum non poteſt dici, quod fuerit amiſſum, ſi non probetur, quod fuerit in rerum natura.*

37 *Scriptura ſi probaretur, quod verè fuerit facta, tunc admitterentur adminicula pro illius exiſtentia.*

38 *Scriptura aliqua, ſi effingatur, quod fuerit facta, alia coniectura ad illam præſumendam, præſumuntur quoque ſimulata.*

39 *Coniectura, & præſumptiones ceſſant, quando ex altera parte quoque adſunt aliæ coniectura.*

40 *Fideicommiſſum reciprocum, quando non præſumatur in aliquo caſu adeſſe.*

41 *ex Obſeruantia datur magnum robur ſcripturis antiquis etiam informibus.*

42 *ex Inobſeruantia minuitur fides ſcripturis.*

43 *Aſſenſus præſtitus permutationi bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, vt probet fideicommiſſũ, quid requiratur.*

Re-

44 *Rota deciſ.693. num.8. part.2. recent. in quibus terminis loquatur.*
45 *ad Cautelam maiorem, ea quæ fiunt, non releuant ad aliquid probandum.*
46 *Coniectura æquiuoca, non iuuat, & multò magis ſi deſtruat probationem adductam.*
47 *ad Obſeruantiam probandam in vanum deducuntur ea, quæ illam deſtruunt, & num.48.*
49 *Rota deciſ. 184. part.6. recentior. quando non intret.*
50 *de Inſtrumenti ſubſtantia, quando non dubitatur, tunc admittuntur adminicula ad illud comprobandum.*
51 *de Inſtrumenti ſubſtantia, quando dubitatur, non eſt recurrendum ad recognitionem eius per comparationem litterarum.*

DECISIO CCCXXXIII.

DEfuncto ſub die 29. Iunij 1632. Leone Strozzio ſine filijs, DD. Pompeius, & Marius Frangipanij eius ex ſorore nepotes, prætendentes bona per dictum Leonem relicta ad ſe tam vti proximiores ab inteſtato, quàm etiam vigore cuiuſdam prætenſi fideicommiſſi ad eorum fauorem aperti ſpectare, & pertinere omnia defuncti bona occuparunt. Sed exhibito pro parte Domini Strozzij Teſtamento, in quo ipſe fuerat à Leone hæres vniuerſalis inſtitutus R.P. D. meus Bichius tunc A. C. Locumtenens tulit ad eius fauorem ſententiam eidemque immiſſionem conceſſit vigore *l.fin.C. de edict. Diu. Adr. toll.*

Appellarunt DD. Frangipanij, cauſaque appellationis commiſſa bon. mem. Buccabellæ obtinuerunt litteras compulſoriales, quarum vigore in Ciuitate Pariſij extraxerunt quamdam ſcripturam, vt prætenditur manu Ioannis de la Marque prætenſi Notarij illarum partium, carentem nomine Regis, clauſula Actum loco loci, Indictione, & Rogitu Teſtium, & Notarij, in qua continetur Robertum, & Philippum de Strozzis ſub dicta die 22. Februarij 1560. ſuper omnibus eorum bonis inſtituiſſe reciprocum fideicommiſſum cum hoc, quod poſt mortem Roberti bona deuenirent ad Leonem filium, eiuſque filios, & deſcendentes maſculos, iiſque deficientibus ad Philippum, eiuſque filios & deſcendentes maſculos, & in eorum defectum ad filias fœminas, *vtriuſque Sum. D. Frangipanis ſub die 18. Iunij 1543. num.*20. Sed reuerſa ad Vrbem Compulſoria, & coram eodem bon. mem. Buccabella diſputato dubio, An iura eſſent in forma probanti, fuit dilata reſolutio, & ordinatum quod informaretur ſtrictè ſuper recognitione manus Io. della Marque. Quo dubio propoſito coram me in locum bon.mem. Buccabellæ ſuffecto dilata reſolutione fuit ordinatum, vt fieret noua recognitio. Et hodie ſuper iiſdem repropoſita cauſa, reſpondentibus omnibus DD. non conſtare de ſufficienti recognitione manus Io. de la Marque, dictum fuit, quia recognitio de qua agitur facta per comparationem litterarum fuit nulla, & at-
1 tentata. Nulla, quia non conſtat DD. Frangipanios † iuraſſe nullam aliam habere viam probationis, hac vna litterarum excepta, nihilque commiſiſſe, propter quod veritas occultari
2 potuerit, vnde † non poterat ad huiuſmodi recognitionem deueniri, vt apertè diſponit *text. in §. ſi vero*, ibi, *etiam inſiurandum inijcere proferenti, quia nihil maligni conſcius in eo quod à ſe profertur, nec quandam artem circa collationem fieri præparans ſic vtitur eo.* Authen. *de inſtrum. caut. & fid.* Bald. *in l. comparationes 19. num.7. verſ.3. oppono, & ſeq. C. de fid. inſtrum.* vbi quod diſpoſitio *d. Auth.* eſt pro forma, & ideò comparatio aliter facta eſt ipſo iure nulla, ſequitur Caſtr. *ibid. ſub num.*12. *verſ. Adde*, Surd. *conſ.*187. *num.*26. Menoch. *de arbitr. conſ.*114. *num.* 34. Rota *deciſ.* 199. *num.* 20. *par.5. recent.* Recognitio enim per comparationem eſt pro-
3 batio ſubſidiaria, & ideò illi locus eſſe, non poteſt quoties alia via fieri poſſunt probationes, vt aduertit *gloſ. in §. ſi quis igitur in verbo ſine termino verſ. Quia donec dicta Auth. de inſtrum. caut. & fid.* Bald. *in d. l. comparationes num.* 10. *verſ.* a. *dieu*, ibique Caſtr. *num.*12. *verſ. quia hoc eſt remedium*, Rota *d. deciſ.* 199. *num.*25.

Eoque clarius, quia non fuit ſeruata *d. l.* Teſtes enim
4 † non ſeparatim, & quiſque de per ſe, vt opus erat, ſed omnes ſimul turmatim, & inconfuſo iurarunt, ac depoſuerunt *Summ. DD. de Strozzis num.*6. quod ſufficit, vt fidem non mereantur, *l.3. §. adeoque Diuus*, vbi Bart. *nu.*5. *ff. de teſtam.* Alex. *conſ.*137. *n.*9. *lib.*2. Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.*6. *n.*11.
5 Et quod peius eſt, nec minus iurarunt non † accedere ad actum comparationis ex cauſa lucri, odij, vel fauoris, vt expreſſè requiritur *text. in l. comparationes §. omnes autem*, vbi Cyn. Alberic. & Bart. *in antiq. lect. n.4. C. de fid. inſtrum.* Menoch. *de arbitr. dicto caſ.*114. *num.*28. Rota *d. deciſ.*199. *num.27. part.5. recent.* Dum enim hoc pro forma requiritur
illius omiſſio † vitiat actum aliter factum, etiam ſi ſum- 6
matiè procederetur, & omiſſis iuris ſolemnitatibus, vt conſuluit Purpurat. *conſ.*581. *num.* 11. *verſ. ſecundo etiam*, quem refert, & ſequitur Surd. *conſ.*187. *num.* 27.

Præterea fuit nulla ex defectu iuriſdictionis, quia compul-
ſor † per ſimplicem Compulſoriam generalem non habebat 7
facultatem deueniendi ad recognitionem per litterarum comparationem, vt in his terminis conſuluit Gabr. *conſ.*199. *num.*1. *lib.*1. & dixit Rota *deciſ.*555. *num.*3. *ad med. part.*4.
diuerſ. Compulſor † enim generalis deputatur ad nudum 8
miniſterium compulſandi, non autem ad cauſę cognitionem, quæ potiſſimum eſt neceſſaria ad effectum comparationis deferendo iuramenta neceſſaria pro illa obtinenda, & diſcu-
tiendo, an adſit aliud genus probationis, † propter quod 9
locus eſſe poſſit huiuſmodi ſubſidiariæ recognitioni, vt ad propoſitum notat idem Gabr. *vbi proxime num.*1. Add. *ad formul. term. tit. de Compulſor. generalis propè fin. verſ. & compulſor.* Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.11. nu.*893. *& nu.*1060. vbi
quod cognitio præcedere † debet tam ſuper impoſſibilitate 10
alterius recognitionis, quàm ſuper releuantia comparationis, Rot. *deciſ.1. num.4. poſt med. de fid. inſtrum. in nouis.* Mant. *deciſ.199. num.2. & deciſ.76. num.9. par.6. rec.* & coram D. Vrgellen. *deciſ.* 32. *n.*12. Tantò magis quia Rota ſemel atque
iterùm denegauerat hanc facultatem † Compulſori, non 11
aliam ei decernendo, quam generalem *gloſ. vlt. in l. quorum priore 29. verſ. nam non pertinet*, vbi Bart. *nu.3. ff. ad Trebell.* Surd. *conſ.*73. *num.*17. Honded. *pariter conſ.*73. *num.*14. Mohed. *deciſ.*23. *num.3. de præbend.*

Fuit etiam attentata, cùm ad eam deuentum fuerit, poſt-
quam iudex Compulſor iuratus † fuerat ſuſpectus à ſpecia- 12
li Procuratore D. Strozzij cum appellatione ab vlteriori Proceſſu, vndè meritò non videtur attendenda, vt in terminis tradunt Lancellot. *de attent. part.2. cap.6. num.*13. Scacc. *d. tract. lib.2. cap.11. num.*888. Caputaq. *deciſ.*172. *num.1. par.*1. *Rota in Salernitana contributionis 12. Februarij 1601. coram recol. me. Card. Pamphilio.* Idque licet in ſcriptis appel-
latum † non fuerit, quia dum compulſor appellationem ad- 13
miſit *Sum. D. Strozzij num.*1. omnem iuriſdictionem à ſe ab-
dicauit perinde, ac ſi fuiſſet † in ſcriptis appellatum, Pariſ. 14
*conſ.*106. *ſub n.*25. *verſ. ad quod lib.*4. idem Scacc. *de appell. q.17. limit.36. nu.4. verſ. & quod*, Rota *dec.54. per tot. de appellat. in nouis.* Et proinde quicquid ab eo poſtea geſtum
fuit, excuſari † nequit à vitio attentatorum, *vulg. cap. non* 15
ſolùm de appellat. in 6.

Nec quicquam releuat, quod adita iterùm Rota pro parte DD. de Frangipanis fuerit obtenta noua compulſoria generalis, tum quia obſtat idem defectus Iuriſdictionis, tum quia cùm illius vigore Compulſor decreuit procedi ad vlteriora in recognitione per comparationem, & ad hunc effectum mandauerit nominari, & deputari peritos *Summ. impreſſo D. Strozzij dato in hodierna poſitione n.*5. Et procurator eiuſdem ad hoc ſpecialiter deputatus iterùm à dicto decreto
appellauerit recognitio poſtmodum facta, † fuit attentata, 16
quia decretum comparationis litterarum de ſui natura eſt appellabile, vt tradit Scacc. *de appell. q.17. limit.47. num.*142. Cauagnol. *ad decret. Montisferr. decret.15. §.3. cap.42. fol.* 245. Ruginell. *de appell. §.2. cap.3. num.*185. Ex litterarum
† enim comparatione reſultat, vel non reſultat probatio; 17
Vndè admittere, vel non admittere comparationes littera-
rum eſt admittere, vel non admittere † facultatem probandi, 18
vt ratiocinatur idem Scacc. *loco citato*. Idque non obſtante, quod idem Procurator D. Strozzij ſub die 4. Decembris 1634. declarauit velle conſentire in iuriſdictionem, vt ex proteſtatione data in *Sum. DD. de Frangipanis ſub die 18. Iunij* 1638. *n.*10. quia dum prius fuerat à dicto Decreto appellatum
non potuit Procurator ſine ſpeciali mandato recedendo † ab 19
appellatione conſentire in iuriſdictionem in præiudicium ſui principalis, ad not. per Iaſ. *in l. ſi Procurator in 8. limit. C. de Procurat.* Surd. *deciſ.*181. *num.*16. ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 75. *num.*1. Cùm præſertim idem Procurator expreſſis verbis
† proteſtatus fuerit nolle in aliquo iuribus ſui Principalis præ- 20
iudicare, ibi, *Saluis proteſtationibus alias factis, & facultate recuſandi dictum D. Iudicem, ſi & quatenus legitima cauſa ſuſpicionis, & recuſationis impoſterum ſuperuenerint, & quod per præſentem comparationem non intelligatur præiudicatum iuribus d. D. Ioanna Baptiſta Strozzij ſui principalis, de quo ſolemniter proteſtatus eſt omni meliori modo.* Stantibus enim

hu-

huiuſmodi clauſulis in nihilo fuit præiudicatum D. Strozzio,
21 ſed † omnia iura ſibi competentia fuerunt præſeruata,
Put. *deciſ.* 191. *num.* 17. *lib.* 1. *in correct.* Inducunt enim hu-
22 iuſmodi clauſulæ conditionem ſaltem † reſolutiuam, itaut
conſtito de præiudicio Actus haberi debeat pro non facto, ad
trad. per Peregr. *de fideicom. art.* 47. *ſub num.* 29. *verſ. & ideo,*
Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 980. *num.* 8.

Nec obſtare dictum fuit, quod cùm verſemur in inſtru-
23 mento celebrato 80. ab hinc annis ſufficere debeat † reco-
gnitio per præſumptiones, & adminicula, prout ſæpius in
inſtrumento antiquo dixit Rota, vt in *deciſ.* 184. *num.* 6. *par.*
6. *recent.* & in alijs relatis *in Tiburtina Caſtri Sancti Angeli*
12. *Maij* 1642. *coram R. P. D. meo Peutingerio.* Huic enim
obiecto, cui principaliter inſiſtebant Agentes pro DD. Fran-
gipanijs dupliciter reſponſum fuit.

24 Primò huiuſmodi antiquitatem probari ſolùm ex data
non autem ex facie inſtrumenti, quod nuſquam fuit oſten-
ſum DD. & ideò non ſuffragari ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 393.
num. 2. ibique Add. *num.* 5. Card. Caual. *deciſ.* 518. *nu.* 2. bon.
mem. Buratt. *deciſ.* 290. *num.* 8. vbi Add. *litt. C.* refert con-
cordantes. Rot. *deciſ.* 187. *num.* 10. *part.* 5. *recent. & in Pa-
cen. Capellaniæ* 10. *Nouembris* 1635. *coram bon. mem. Merli-*
25 *no.* Ea ratione, quia † alias confici poſſent ſcripturæ mo-
dernæ cum data antiqua, vt aduertit Gratian. *diſcept. forenſ.*
cap. 554. *num.* 41. & prius dixit Rota coram Put. *deciſ.* 186.
num. 2. *lib.* 3. *in correct.*

Secundò, antiquitatem temporis nihil operari, quando,
26 prout hic non ſolùm de recognitione manus † dubitatur, ſed
etiam de ſubſtantia, & veritate inſtrumenti, vt dixit Rota
coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 6. *nu.* 14. *verſ. ex quibus
ceſſat difficultas, & in Maceraten. legitimæ* 10. *Maij* 1617.
coram bon. mem. Vbaldo impreſſ. poſt tract. de manut. deciſ. 53.
27 *ſub n.* 3. *verſ. quia aduertendum.* Vndè cùm ex facie † ſcri-
pturæ non appareant requiſita publici Inſtrumenti, de qui-
bus *gloſ. in l. generali in verbo ſeruituti, verſ. Item ordo in-
ſtrumentorum C. de Tabul. lib.* 10. & in terminis ſcripturæ
confectæ in Gallia, Rebuff. *in tract. de Chirograph. & Sche-
dul. recognit. in præfat. num.* 7. *verſ. quarto inferunt, &c.* Co-
uar. *pract. quæſt. cap.* 20. *ſub num.* 1. Rota *deciſ.* 50. *nu.* 4. *verſ.
iura, & inſtrumenta part.* 2. *& deciſ.* 390. *ſub num.* 1. *verſ. con-
tinet enim part.* 4. *recent.* Adminicula non poſſunt ſuffragari
28 ex rationibus ſupra adductis, præſertim ad effectum † facien-
di recognitionem per comparationem, cum hæc ſit differen-
tia inter recognitionem per Teſtes, & comparationem, quod
29 illa poſſunt admitti, † etiam ſi de forma, & ſubſtantia dubi-
tetur, ſed non iſta, vt poſt Cyn. Bald. Salic. & Caſtren. *in d.
l. comparationes,* tradunt Crauett. *conſ.* 216. *nu.* 9. *lib.* 2. Pur-
purat. *d. conſ.* 581. *num.* 10. Pariſ. *conſ.* 27. *n.* 47. *lib.* 2. Surd. *d.
conſ.* 187. *num.* 28.

Sed vlteriùs fuit animaduerſum adminicula, quæ afferun-
30 tur nullius eſſe roboris cum † in ſua ſpecie perfecta non
ſint, nec probata, vt notat Bald. *in l. quis ex argentariis §.
quod num.* 1. *cum ſeqq. ff. de eden.* Alex. *conſ.* 13. *ſub num.* 19.
verſ. ſolùm enim lib. 1. Rota *deciſ.* 187. *num.* 9. *part.* 5.
recentior.

Quod enim deſumitur ex qualitate Perſonarum DD. de
31 Frangipanis, eorumque probitate, ac † nobilitate, prout
fuerat ponderatum in dicta Tiburtina Caſtri S. Angeli elidi-
tur ea nobilitate Roberti, & Leonis, & tamen Robertus
alienauit plura bona in prætenſo fideicommiſſo comprehen-
ſa ſub aſſertione iurata, quod erant libera, vnde negauit exi-
32 ſtentiam huiuſmodi fideicommiſſi, vt in ſimili dixit Rota
in recent. deciſ. 741. *num.* 7. *part.* 3. Leo verò in articulo mor-
tis de cæteris tanquam liberis diſpoſuit, vndè iſta præſumptio
33 fortior † tollit debiliorem ex ſola nobilitate reſultantem, Me-
noch. *conſ.* 22. *n.* 22. Rota apud ſan. mem. Gregor. *dec.* 247. *n.*
3. & coram Card. Seraph. *deciſ.* 684. *num.* 4.

Prout etiam fieri non poteſt fundamentum ſuper ſenten-
tia Præpoſiti Caſtelletti cum ſubſequuta approbatione Regij
34 Parlamenti. Quia cùm lata fuerit non † citato Leone de
cuius intereſſe principaliter agebatur, nec ipſis, nec eius hæ-
redi præiudicare poteſt, Bald. *in l. fin. num.* 3. *C. de legib.* Iaſ.
conſ. 20. *num.* 22. *& conſ.* 111. *num.* 18. *lib.* 1. Menoch. *conſ.*
1192. *num.* 27. *lib.* 12. & in his terminis Caſtr. *conſ.* 291. *n.* 5.
lib. 1. Alex. *conſil.* 198. *ſub num.* 5. *& num.* 7. *lib.* 7. Boer. *de-
ciſ.* 37. *num.* 6. *&* 7. Rota coram Buratt. *deciſ.* 472. *num.* 4.
verſ. & demum.

Atteſtatio verò Regis Chriſtianiſſimi, quod huiuſmodi in-
ſtrumentum ſit in forma probanti, & authenticum, cùm
35 † non emanauerit motu proprio, ſed ad ſupplicationem Pa-
tris, quæ ea poſuit Prothocolla dicti Notarij propter bella ci-
uilia periſſe, nullum poteſt operari effectum non iuſtificata
narratiua, prout loquendo de gratia Summi Pontificis, con-
ſuluit Alexandr. *conſ.* 112. *num.* 2. *lib.* 7. Caputaq. *deciſ.* 337.
per tot. part. 3. Rota *deciſ.* 154. *num.* 4. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.*
196. *num.* 5. *par.* 7. *in recent.* & in ſimilibus terminis Gemin.
conſ. 53. *n.* 13. *&* 14. *in fine, ſequuta fuit Rota in Tullen. Mo-
naſterij* 19. *Ianuar.* 1619. *coram Card. Sacrato, confirmata*
20. *Maij eiuſdem anni in recent. deciſ.* 224. *par.* 3.

Ad hunc autem effectum duo eſſent copulatiuè probanda,
& quod Prothocollum fuit ammiſſum, † & quod re vera 36
factum fuerit, ſi enim huiuſmodi Prothocollum non exiſtit in
rerum natura, amitti non potuit, Surd. latè comprobans *conſ.*
109. *num.* 10. *ad med. verſ. hoc tamen debet intelligi cum ſeqq.
Rota in Æſina bonorum* 11. *Ianuarii* 1636. *coram bon. mem.
Buccabella.*

Et demum non poteſt deſeruire pro adminiculo mentio
alterius Scripturæ eodem die factæ, cuius veritas, & obſer-
uantia inter partes non ambigitur. Adminiculum enim in- 37
traret, ſi in illa ſcriptura vera, & indubitata facta fuiſſet iſtius
mentio, ad not. per Surd. *conſ.* 535. *num.* 9. Secus dum in ſcri-
ptura de qua dubitatur fit mentio alterius veræ, & indubi-
tatæ. Eadem enim † facilitate, qua recens ſcriptura effin- 38
gitur poteſt ad colorandam veritatem fieri mentio de alia
certa, & indubitata.

Et in hanc ſententiam facilius iuerunt DD. tum quia non
deſunt contrariæ præſumptiones, † & coniecturæ, quæ in 39
diſputatione dubij principalis poterunt ponderari. Tum
etiam principaliter propter inobſeruantiam dictæ ſcripturæ
ex datis enim in *Summ. D. Strozzii ſub num.* 12. 13. 14. 15.
& 16. Conſtat tam Robertum, quàm Philippum paulò poſt
aſſertam illius celebrationem alienaſſe bona dicto reciproco
fideicommiſſo ſuppoſita, & alienari prohibita, † & poſt 40
mortem Roberti bona, quæ permanſerunt deueniſſe ad Leo-
nem non iure fideicommiſſi, ſed hæreditatis, & poſt obitum
Philippi non ſucceſſiſſe Leonem in eius bonis, prout ſuccede-
re debebat ex dicto fideicommiſſo, ſed Alphonſinam fidei-
commiſſam de Fliſco, vt hæredem ipſius Philippi ab inteſta-
to. Sicut † enim ex obſeruantia magnum robur aſſumit ſcri- 41
ptura antiqua licet informis, ita pari ratione ex inobſeruan-
tia minuitur illius fides, & quæuis adminicula tam ex tempo-
ris antiquitate, † quàm aliunde deducta plurimum eliden- 42
tur, vt latè firmauit Rota *deciſ.* 703. *ſub num.* 8. *verſ. eadem
ratione part.* 2. & latiùs *deciſ.* 224. *num.* 22. *& ſeqq. verſ. ſed
quod tollit dubitationem part.* 6. *rec.* & apud Buratt. *dicta dec.*
472. *ſub n.* 7. *&* 8. *verſ. Ideoque, & verſ. quin etiam.* Aſſenſus
verò præſtitus à Philippo permutationi bonorum fideicom-
miſſi factæ per Robertum deſeruire non poteſt ad obſeruan-
tiam ſcripturæ; Quia dum inſtrumentum fideicommiſſi non 43
fuit in inſtrumento conſenſus inſertum, & enunciatum, nec
de eo habita mentio, in quibus terminis loquitur Rota *deciſ.*
693. *nu.* 8. *part.* 2. *recent.* Præſumitur præſtitus à Philippo ſo- 44
lùm ad maiorem cautelam contrahentium, & proinde ex eo
non concluditur obſeruantia ſcripturæ, minuſuè quod bona
permutata pertineant ad Philippum † vigore fideicommiſſi, 45
vt in ſimili dixit Rota coram Card. Caualer. *deciſ.* 100. *num.* 7.
verſ. nec viſum fuit, & in recent. deciſ. 748. *n.* 6. *par.* 3. *& dec.*
125. *num.* 6. *cum ſeqq. par.* 7. Eoque magis dum fuit adhibitus
conſenſus Laurentij Cardinalis Strozzij dicti Roberti fratris,
qui tamen ad huiuſmodi fideicommiſſum vocatus non fue-
rat. Immò ſi benè perpendatur potius eruitur † contraria 46
præſumptio, dum enim Robertus in permutatione aſſeruit
bona permutata ad eum pleno iure dominij ſpectare, & per-
tinere *Summar. DD. de Frangipanis num.* 12. Philippus, &
Cardinalis conſentiendo huiuſmodi permutationi videntur
dictam aſſertionem approbaſſe, † ex quo potius inobſer- 47
uantia deducitur, quæ etiam elicitur ex eo, quia Philippus
non emit Terram iuriſdictionalem, quam in prætenſa ſcri-
ptura emere promiſit, & quia tenor illius non contrauenit 48
cum tenore alterius ſcripturæ eadem die ab eodem Notario,
paulò antè inter eaſdem partes celebratæ.

Et ex his liquet non applicari deducta † in *recentior. dicta* 49
deciſ. 184. *part.* 6. *& in dicta Tiburtina Caſtri S. Angeli.* Ibi-
dem enim inſtrumenta habebant omnia requiſita ſubſtantia-
lia, & extracta fuerant ab Archiuijs, & Prothocollis Notarij, 50
qui de ijs fuerat rogatus, adeò vt de ſubſtantia non dubitare-
tur, & vltra antiquitatem, quæ ex eorum facie dignoſce-
batur, probantur etiam obſeruata. Hic autem adeſt ſimplex
ſcriptura carens ſolemnitatibus † à iure requiſitis (reperta 51
penes priuatam perſonam habentem intereſſe in Curia)
im-

imperfecta, & inobſeruata; adeòut cum dnbitari poſſit
52 † de ipſius ſubſtantia meritò non ſit recurrendum ad recognitiooem per comparationem ex iuribus ſopta deductis.

Et ita re maturè diſcuſſa vtraqne parte informante reſolutum fuit, &c.

Infra in ſequenti volum. aderit alia deciſio in hac eadem cauſa ſub die 3. Iunij 1648. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Cerro Decano, vbi etiam firmatur non conſtare de ſufficienti exhibitione ſcripturarum.

R. P. D. B I C H I O.

Romana fideicommiſſi de Spiritibus.

Veneris 17. Februarij 1645.

A R G V M E N T V M.

Pater, ſi diuiſerit bona inter filios, & quidem in contractu, ac in tali diuiſione conſtituerit fideicommiſſum, an poſſit poſteà tale fideicommiſſum annullare, & aliud diſponere, & concluſio eſt negatiua, quando conſtat, quod pater voluerit bona diuiſa tranſire in dominium filiorum, & ex quibus colligitur, quod iſta fuerit eius voluntas.

S V M M A R I V M.

1 *Pater diuidendo bona inter filios non cenſetur ea donaſſe, ſed conceſſiſſe in peculium.*
2 *Bonorum diuiſio facta à patre inter filios, ſi habuerit vim vltima voluntatis, poteſt quandocumque reuocari.*
Pater, ſi in diuiſione bonorum facta inter filios habente vim vltima voluntatis, conſtituerit fideicommiſſum, poterit illud ad libitum reuocare, num. 2.
3 *Pater, diuidendo bona inter filios ſi apparuerit, voluiſſe eorum dominium tranſire in eos, tunc talem diuiſionem reuocare non valeat.*
4 *Pater ſi diuiſerit bona inter filios, ad tollendas diſcordias inter ipſos, ſignum eſt, quod voluerit, quod dominium bonorum in ipſos tranſiret.*
5 *Verbum,* aſſignauit, *quando importet translationem dominij.*
6 *Pater diuidendo bona inter liberos, ſi reſeruauerit ſibi ſcuta* 100. *ad effectum teſtandi, id eſset incongruum, ſi dominium bonorum penes ſe vellet retinere.*
7 *Filij non tenentur ad ſoluenda debita paterna, niſi habeant dominium bonorum paternorum.*
8 *Pater diuidendo bona inter liberos, ſi in caſu inobſeruantia, ſibi reſeruarit regreſsum ad bona diuiſa, id ſupponit dominij translationem in filios, & vide, num. 9. & 10.*
11 *Modus diſponendi inter filios, praſertim ad effectum tollendi occaſiones litium, eſt per viam translationis dominij, & contractus inter viuos.*
12 *Diuiſio bonorum patris inter filios, licet ſortiatur naturam contractus, tamen retinet naturam vltima voluntatis.*
13 *Contractus inter viuos initus in vltimis voluntatibus, continet vim, & naturam cantractus irreuocabilis, nec regulatur ſecundum vltimas voluntates.*
14 *Fideicommiſsum factum in contractu cum retineat naturam vltima voluntatis, poteſt quandocumque reuocari.*
15 *Vrbum,* ſuccedere, *regulariter denotat ſucceſſionem hareditariam.*
16 *Fideicommiſsum factum in contractu, in dubio dicitur retinere naturam vltima voluntatis, niſi forma actus praciſe repugnet.*
17 *Fideicommiſsum initum in contractu, an retineat naturam vltima voluntatis, dubium eſt.*
18 *Diuiſio bonorum, ſi ſibi ſecum traxerit translationem dominij, non poteſt reuocari.*
19 *Donatio, quando ſuum effectum ſortita fuit, non poteſt amplius reuocari.*
20 *Stipulatio Notarij in contractu donationis importat contractus irreuocabilitatem.*
21 *Translatio totalis dominij ex quo dicatur facta.*
22 *Dominium bonorum vno, eodemque tempore penes duos*

eſse non poteſt.
23 *Ius ſuccedendi poteſt etiam in contractu deduci, & fieri ſubſtitutiones, qua non ſortiantur naturam vltimarum voluntatum.*
24 *Diſpoſitiones non reſtringuuntur per ea, qua fiunt ad abundantiorem cautelam, & pro fauorabili executione.*
25 *Diſpoſitiones inter viuos important irreuocabilitatem contractus.*
26 Bartol. in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verbor. ſignif. *damnatur.*
27 *Donatori non licet donationem reuocare abſque conſenſu eorum pro quibus fuit ſtipulata.*
28 *Obligatio non ſubſiſtit inter patrem, & filium.*
Donatum à filio patri ſtatim ad patrem reuertitur; num. 28.
29 *Donatio inter patrem, & filium dicitur reuocabilis.*
Donatio ob defectum inſinuationis, ac aliarum ſolemnitatum dicitur reuocabilis, num. 29.
30 *Donationis nullitas ex cauſa inſinuationis, tollitur ſtante iuramento.*
31 *Donatio valet ſine inſinuatione, quando adſunt pacta in fauorem donantis, & num. 32.*
33 *Diuiſio facta inter filios à patre, cum onere fideicommiſſi non eget inſinuatione.*
34 *Codicilli nouiſſimi ſunt attendendi.*
35 *à Codicillis prioribus cenſetur receſsum per poſteriora.*

D E C I S I O CCCXXXIV.

DVm agebatur de expeditione cauſæ iuxta deciſiones hactenus editas. Cecidit dubitatio ſuper portione Paſqualis, cuius Erminiæ eius vxori, donec viueret reliquerat Ioannes fideicommittens vſumfructum in Codicillis. Negabat namqne Michael potuiſſe Ioannem relinquere dictum vſumfructum per Codicillos in præiudicium vocatorum ad fideicommiſſum, qnod longè aote idem Ioannes conſtituerat in contractu diuiſionis factæ inter filios, ex allegatis in deciſione edita 22. Maij 1643. coram me affirmabat verò Erminia, qnia cùm pater diuidendo bona inter filios non cenſeatur illa donaſse, ſed conceſſiſſe in peculium ad regimen,
† & adminiſtrationem filiorum habuit ea diuiſio vim vlti- 1
mæ volnntaria, *l. ſi filia, §. ſi pater, ff. famil. erciſc. l. quoties, C. eod. l. ſi pater, C. inoff. donat.* Honded. *conſ.* 59. *num.* 24. *& ſeqq. lib.* 1. Put. *deciſ.* 84. *num.* 1. *lib.* 2. ac potuit pater de
eiſdem boois † teſtari ad libitum, & codicillando alterare fi- 2
deicommiſſum annexum diuiſioni, *l. certum, l. filius, quem habentem, C. famil. erciſcun.* Cephal. *conſil.* 494. *num.* 26. cum alijs allegatis per Fuſar. *de ſubſtit. quaſt.* 633. *num.* 6. *& ſeqq.*

Ideò ſuper hoc articulo placuit andire partes, eòque hodie propoſito reſponſum fuit contra Erminiam, ſcilicet illi vſumfructum non competere; ſupradicta enim regula pro reuo-
cabilitate diuiſionis addncta limitatur, quando ex † verbis 3
diuiſionis apparet voluiſſe patrem bonorum dominium ex tunc in filios transferre per viam contractus inter viuos, Grat. *conſ.* 7. *nu.* 42. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 33. *num.* 40. *lib.* 3. Honded. *conſ.* 59. *n.* 2. *lib.* 1. Put. *deciſ.* 84. *ſub nu.* 1. *lib.* 2. *in corr.* Rota *deciſ.* 633. *num.* 3. *part.* 3. *recent.*

Et nos verſari in caſu limitationis demonſtrant verba, tum procemij, in quo dicitur patrem deuenire ad diuiſionem ad tollendas diſcordias, quæ inter filios poſſent oriri, quod
† non ſequeretur niſi, bonorum dominium ſtatim in filios 4
tranſijſſet, qnia commnnio pareret diſcordias, vt in his terminis ponderat Corn. *conſ.* 228. *n.* 10. *lib.* 4. Pariſ. *dicto conſ.* 33. *num.* 17. Emilian. *conſil.* 39. *nu.* 7. *poſt med. & num.* 8. Rot. *d. deciſ.* 633. *num.* 2.

Tum partis diſpoſitiuæ, nam præter verbnm, *aſſignauit,*
† quod vbi materia patitur eſt translatiuum dominij, Pariſ. 5
d. conſ. 33. *num.* 26. & 27. Coro. *d. conſ.* 228. *num.* 11. Rota *d. deciſ.* 633. *ſub num.* 2. & *deciſ.* 647. *num.* 7. coram bon. mem. Caualer. Idem colligitur, quia pater reſeruauit ſibi ſcut. 100.
cauſa teſtandi, quod incongruum † eſſet ſi dominium om- 6
nium bonorum penes ſe retinuiſſet, vt tradunt Emilian. *d. conſ.* 39. *num.* 11. *verſ. quinto apertius,* Pariſ. *d. conſ.* 33. *num.* 31. Oſaſch. *deciſ.* 125. *ſub num.* 4. *verſic. & vlterius,* Seraph.
deciſ. 258. *num.* 3. Item obligauit filios ad † ſoloenda debita, 7
ad quæ ſanè non tenentur, ſi dominiom bonorum remanſiſſet penes patrem, Emilian. *d. conſ.* 39. *n.* 8. *verſ. addo,* Ruin. *conſ.* 187. *num.* 8. *lib.* 2. Corn. *d. conſ.* 228. *ſub nu.* 11. *verſ. item ad ſoluendum,* & *num.* 15. *lib.* 4. Necnon voluit ſibi per filios

ſolui menſtrua ſcuta 8. & concedi habitationem tam ſibi,
8 quàm alteri filiæ in domo diuiſa, & quod plus † eſt in caſu
inobſeruantiæ reſeruauit ſibi regreſſum ad bona diuiſa; regreſſus enim ſupponit dominij abdicationem à patre; ac
9 translationem † in filios, vt in his terminis Rota *d. deciſ.* 633. *n.* 4. *par.* 3. *recent.* accedi pactum, quod filij ſtare debeant taciti, & contenti portione ſibi aſſignata. Vnde † argumentum
10 translationis dominij deſumit Corn. *d. conſ.* 228. *ſub num.* 11. *verſ. pro quo etiam*, Pariſ. *d. conſ.* 33. *nu.* 43. necnon clauſula, *omni meliori modo*; melior namque modus diſponendi inter filios præſertim ad effectum, quem pater meditabatur tol-
11 lendi occaſiones diſcordiarum, eſt per viam † translationis dominij: & contractus inter viuos, vt in terminis aduertit Emilian. *d. conſ.* 39. *n.* 10. Pariſ. *d. conſ.* 33. *n.* 28. Corn. *d. conſil.* 228. *n.* 11. *verſic. coadunantur*, Facchin. *conſ.* 85. *ſub n.* 15. *lib.* 1. Seraph. *dec.* 258. *num.* 4. Rota *d. deciſ.* 633. *num.* 2. *in fine par.* 3. *recent.*

Non obſtat, quod licet diuiſio ſortiatur naturam contra-
12 ctus, fideicommiſſum tamen † ibidem conſtitutum retineat naturam vltimæ voluntatis, Peregr. *conſ.* 65. *num.* 16. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 1. *num.* 24. *num.* 27. *&* *num.* 51. *lib.* 4. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 14. *num.* 9. Gratian. *diſcept.* 247. *num.* 21. ſicuti è
13 conuerſo contractus inter viuos † initus in teſtamento retinet vim, & naturam contractus irreuocabilis, neque regulatur ſecundum vltimas voluntates, Oldrad. *conſ.* 114. *num.* 2. Decian. *d. conſ.* 1. *num.* 52. Gratian. *d. diſcept.* 247. *num.* 23. Ita
14 vt pater potuerit adhuc alterare † fideicommiſſum relinquendo vſumfructum Erminiæ in præiudicium vocatorum non ſecus, ac ſi in Teſtamento fideicommiſiſſet, vt in fortioribus terminis Bart. *in l. quis Romæ*, *§. Flauius ſub num.* 1. *verſ. in die*, *ff. verb. oblig.* Cuman. *ibid. num.* 5. & alij relati per Gabr. *de donat. concl.* 5. *num.* 1. præſertim quia illos voca-
15 uit per verbum † ſuccedant, quod regulariter denotat ſucceſſionem hæreditariam, vt in puncto Decian. *d. conſ.* 1. *ſub num.* 16. *&* 17. ac voluit fideicommiſſariam diſpoſitionem ſortiri effectum, ac ſi facta fuiſſet in Teſtamento, quod etiam
16 in dubio † præſumitur niſi forma actus præciſè repugnet, Mantic. *de coniect. vltim. voluntat. lib.* 3. *tit.* 18. *n.* 12. Rota *deciſ.* 623. *ſub n.* 7. *verſ. tamen*, *part.* 4. *recent.*

Quia quicquid ſit an fideicommiſſum initum in contra-
17 ctu retineat naturam vltimæ † voluntatis ad alios effectus, de quibus loquuntur Decian. alijque allegati in obiecto, ſanè quod retineat in caſu noſtro ad effectum reuocabilitatis re-
18 pugnat naturæ ipſius diuiſionis, † per quam cùm fuerit dominium bonorum irreuocabiliter, & pleno iure, ab initio
19 translatum in filios, ſicuti incompoſſibile eſt, † quod illud reuocari, aut minui potuerit in præiudicium filiorum, *l. perfecta donatio*, *C. donat. quæ ſub mod. l.* 2. *C. reuoc. donat.* Ita in præiudicium aliorum vocatorum, pro quibus ipſi filij,
20 necnon Notarius ſtipulati fuerunt; † ea enim ſtipulatio importat contractum irreuocabilem, Dec. *conſ.* 196. *n.* 3. Lambertens. *de contract. gloſſ.* 22. *num.* 8. *in fin.* Gratian. *diſcept.* 751. *ſub nu.* 6. ac translatio totalis dominij in filios per actum
21 habentem effectum de † præſenti ſtatim ademit patri omnem facultatem amplius de eiſdem bonis diſponendi, præterquam pro ſumma ſibi reſeruata. Oſaſch. *dec.* 125. *ſub num.* 5. *verſ. non obſtat*, Caputaq. *deciſ.* 275. *n.* 1. *part.* 1. Seraph. *deciſ.* 258. *num.* 5. nam dominium dictorum bonorum non potuit eo-
22 dem † tempore reperiri inſolidum penes patrem, & penes filios, *l. ſicut certo*, *§. ſi duobus vehiculum*, *ff. commod. l.* 3. *§. ex contrario*, *ff. acq. poſſeſſ.* Gomeſ. *in l.* 45. *Taur. nu.* 98. Ann. *allegat.* 41. *n.* 3. Surd. *deciſ.* 288. *num.* 22. Gamm. *deciſ. Luſit.* 244. *num.* 1.

Ad coniecturam deſumptam ex verbo ſuccedat responde-
23 tur cum Seraph. *deciſ.* 258. *num.* 7. quod † ius ſuccedendi poteſt etiam in contractum deduci, & in contractibus poſſunt fieri ſubſtitutiones, quæ non regulentur ſecundum regulas vltimæ voluntatis, Surd. *deciſ.* 144. *num.* 21. *in fin.* Peregr. *de fideicomm. art.* 51. *num.* 1. Alia autem verba ex aduerſo pon-
24 derata, quod fideicommiſſaria diſpoſitio ſortiri † debeat, ac ſi facta fuiſſet in Teſtamento adiecta fuerunt ad abundantiorem cautelam, & pro fauorabili executione fideicommiſſi, ideòque diſpoſitionem ipſam non reſtringunt ſtantibus præſertim alijs verbis ſupra, & infra appoſitis im-
25 portantibus diſpoſitionem inter viuos irreuocabilem, † vt in fortioribus terminis Corn. *conſil.* 228. *num.* 14. *verſ. & licet lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 33. *num.* 41. *lib.* 3.
26 Non obſtat doctrina † Bart. *in l. quis Romæ §. Flauius*, *ff. verb. oblig.* quia communiter reprobatur cum non liceat Do-
27 natori donationem reuocare abſque conſenſu eorum † pro
quibus fuit ſtipulata, vt in ſpecie explicat Couarr. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 9. Roſental. *de feud. cap.* 7. *concluſ.* 7. *num.* 12. *&* 13. Gratian. *diſceptat.* 347. *num.* 7. Menoch. *conſ.* 92. *n.* 77. *&* 78. *& conſil.* 1153. *num.* 54. Rota *deciſ.* 44. *nu.* 20. *par.* 6. *recentior.*

Rurſus non obſtat, quod fideicommiſſum, & ipſa diuiſio valere non poſſit in vim donationis inter viuos ob impoſſibilitatem iuris communis, eo quod inter patrem, & filium
non conſiſtit obligatio, & donatum filio à patre † ſtatim 28
ad patrem reuertitur, *l. donationes quas parentes*, *C. donat. inter virum*, *& uxor. gloſ. in l. ſi ancilla*, *§. ſi pater*, *ff. pro ſuo*, Pariſ. *conſ.* 24. *num.* 60. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 273. *num.* 2. Io. Franc. à Ponte *conſil.* 19. *num.* 11. vbi infert, quod huiuſmodi dona-
tio † eſt irreuocabilis, *& num.* 13. Oſaſch. *deciſ.* 125. *num.* 2. 29
& ob defectum inſinuationis, ac aliarum ſolemnitatum quas requirit ſtatutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 150.

Quia iuris communis impoſſibilitas ceſſat propter † iura- 30
mentum donationi appoſitum, Iaſ. *in l. frater à fratre*, *ſub num.* 44. *verſicul.* 7. *limita*, *ff. cond. indeb.* Clar. *in §. donatio*, *qu.* 8. *num.* 8. *verſ. ſed quæro*, Gratian. *diſcept.* 82. *nu.* 7. *& ſeqq.* vbi de veriori, & magis communi Cancer. *var. reſolut. tom.* 3. *cap.* 21. *num.* 105. Oſaſch. *d. deciſ.* 225. *num.* 5. *&* 6. Caualer. *deciſ.* 647. *num.* 9. Coccin. *deciſ.* 379. *num.* 5. & in terminis Pariſ. *dicto conſ.* 33. *num.* 35. cùmque verſemur in donatione facta ex cauſa ſedandi diſcordias, & cum onere ſoluendi æs alienum donatoris, eidemque meſtrua ſcuta octo
pro alimentis, donec viueret, necnon tam ipſi, quàm fi- 13
liæ habitationem præſtandi in propria domo, ac vlterius cum onere fideicommiſſi, & expreſſa prohibitione alienationis bonorum pro conſeruatione agnationis ipſius donationis,
quæ omnia eiuſdem commodum reſpiciunt, non † fuit opus 32
inſinuatione, ac ſolemnitatibus ſtatutarijs, quæ requiruntur quidem in donatione ſimplici, non autem in ea, quæ facta fuit ob cauſas reſpicientes commodum donantis, Ludouic.
Bell. in terminis diuiſionis † factæ inter filias cum onere 33
ſoluendi æs alienum *conſ.* 129. *num.* 15. *& n.* 21. *in fin.* Coccin. *deciſ.* 433. *num.* 5. *& ſeqq.* Buratt. *deciſ.* 7. *num.* 7. *&* 8. Rota *inter recentior. deciſ.* 118. *ſub num.* 10. *part.* 6. *& in Romana viridarij* 19. *Februarij* 1590. *coram bon. mem. Orano impreſſ.* apud Fenzon. *ad ſtatut. Vrb. deciſ.* 133. *in Romana bonorum de Ottonibus* 17. *Februarij* 1623. *coram bon. memor. Remboldo.*

Sed præterea tollunt omnem difficultatem nouiſſimi Codicilli Ioannis, in quibus mandando, quod bona remaneant diuiſa eo modo, & forma, prout per ipſum Codicillantem fuerant diuiſa in Inſtrumento diuiſionis, rogato de anno
1605. cenſetur † confirmaſſe, ac repetijſſe fideicommiſ- 34
ſum, prout fuerat in diuiſione diſpoſitum, Natt. *conſ.* 476. *n.* 4. *&* 5. Bellon. iun. *conſ.* 15. *ſub n.* 37. Peregr. *conſ.* 68. *n.* 7. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 452. *n.* 11. & per conſequens receſſiſſe à prio-
ribus Codicillis, ac legato vſusfructus ibidem Erminiæ reli- 35
cto *l.* 3. *C. codicill. §. poſteriore inſtitut. quib. mod. teſtam. infirm.* Pariſ. *conſ.* 10. *n.* 3. *& ſeqq. lib.* 3. Surd. *conſ.* 230. *n.* 11. *& ſeqq.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 29. *Maii* 1643. *coram eodem bon. mem. Bichio eſt ſupra deciſio* 188. *in hac par.* 9. *recent. tom.* 1. *Vide infra ad deciſ.* 319.

R. P. D. M E L T I O,

Epiſcopo Papieñ.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 6. *Martii* 1645.

A R G V M E N T V .

Clauſula poſita in contractu donationis, quid operetur. Poſſeſſio capta authore Prætore, vt ſubſiſtat, & operetur ſuos effectus, requiritur, vt forma mandati obſeruata fuerit. Legatarius, quando propria auctoritate poſſit capere rem legatam.

S V M M A R I V M,

1 *Clauſula*, conſtituti, *transfert poſſeſſionem in conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis.*

2 *Clauſula*, conſtituti, *appoſita in donatione, operatur vera, & realis translatio poſſeſſionis in donatarium.*

3 de

3 *de Poſſeſſione, quando conſtat de tempore mota litis, non poteſt denegari manutentio.*

4 *Poſſeſſor ſuperueniente nouo titulo poſſeſſionis cenſetur illam mutaſſe abſque alia animi declaratione, num.5.*

6 *Poſſeſſio capta vigore mandati Iudicis, non releuat, quando non fuit ſeruata forma tradita in mandato.*

7 *Poſſeſſor poſterior non poteſt præiudicare anteriori.*

8 *Poſſeſſor iniuſtè expulſus à ſua poſſeſſione, dum ſe non habuit, pro ſpoliato, perinde eſt, ac ſi poſſideret ad effectum manutentionis.*

9 *Legatarius non poteſt propria auctoritate capere rem legatam, ſed de manu hæredis.*

10 *Legatarius poteſt capere rem legatam propria auctoritate, ſtante facultate ei conceſſa à Teſtatore.*

11 *Hæres, quando nihil poteſt prætendere de re legata, tunc legatario licita eſt apprehenſio etiam propria auctoritate.*

12 *Legatarius habens auctoritatem à Teſtatore capiendi poſſeſſionem legati propria auctoritate tenetur adire Iudicem.*

13 *Sed hoc eſt de conſilio, non autem de præcepto.*

DECISIO CCCXXXV.

DOmus, de qua agitur, fuit per Virginiam del Conte
iure legati, in vltimo, quod condidit teſtamento, re-
licta vnà cum omnibus ſupellectilibus in eadem exiſtentibus,
Leliæ Rampinellæ, quæ ibidem inhabitabat, & per horam
ante obitum, fuit per eamdem Teſtatricem ad fauorem Do-
natariæ, appoſita clauſula, *conſtituti*. Poſt obitum Virginiæ
inſurrexerunt Miniſtri Confraternitatis S. Marcelli de
Vrbe, prætenſi hæredes dictæ Virginiæ, & eiecta dicta
Rampinella quamuis exclamante, domum ad ipſam perti-
nere, cœperunt poſſeſſionem illius. Hodie diſputato dubio,
cui ſit dandum mandatum de manutenendo in d. domo ad
fauorem Rampinellæ fuit per Dominos reſponſum, cum
de eius poſſeſſione non dubitetur non ſolùm ante motam li-
1 tem vigore conſtituti in eodem legato appoſiti, † quod tran-
sfert poſſeſſionem in conſtitutarium etiam ad effectum ma-
nutentionis, *l. quod meo, ff. de acqur. poſſ.* cum adductis per
Tiraq. *de iure conſtit. par.1. num.2. et 4. par.2. ampl.2. Rot. in
Romana Palatii 16. Nouembris 1639. coram R.P.D. Carril-
lo, Romana, ſeu Auximana donationis 9. Decembris 1641.
coram R.P.D. meo Peutingero, et in Piſauren. manutentionis
13. Iunii præteriti coram Rev. P. D. meo Veroſpio*, quia talis
2 clauſula appoſita in donatione † eoſdem producit effectus,
quos vera & realis traditio ad hunc effectum manutentionis
d. l. quod meo vbi Doct. Bero. *conſil.* 158. *num.1. lib.1.* Hon-
ded. *conſ.42. num.27. lib.1.* Pedem. *deciſ. 133. num.7. et de-
ciſ.471. num.2. in fin. part.5. recentior.* verùm etiam de tem-
3 pore conteſtatæ litis, † quo caſu non denegatur manutentio
*§. retinendæ inſtit. de interd. l. 1. §. hoc interdictum, ff. vti poſ-
ſid.* quia dum Rampinella ibi inhabitabat viuente Virginia
4 poſſidebat titulo familiaritatis, illa autem mortua, † conti-
nuauit ſuam poſſeſſionem vſquequò fuit violenter expulſa,
vt apparet ex eius Summario *num.1.* & id fuiſſe præſumitur
5 vigore tituli ſuperuenientis † legati abſque alia animi decla-
ratione, Put. *deciſ.451. lib.1.* Cæſar. de Graff. *deciſ.19. num.6.
de probat.* Coccin. *deciſ.67. num.4. 5. et in recent. deciſ.557.
n.2. par.1. et deciſ.169. num.1. et ſeqq.* poſt Modern. *de ma-
nuten.*

Non obſtat poſſeſſio Confraternitatis Sancti Marcelli,
quamuis capta vigore mandati Iudicis. Quia cùm non fue-
6 rit ſeruata forma eiuſdem mandati nihil operatur. In eodem
enim mandato fuit appoſita ſolita clauſula, dummodo poſſeſ-
ſio ſit vacans, vt in dicto Summario *num.3.* Vnde cùm de il-
lo tempore concludenter appareat de poſſeſſione Rampinel-
7 læ, redditur inefficax illa Confraternitatis, † quæ propterea
nullum potuit inferre præiudicium anteriori, quàm habebat
Rampinella, Bald. *in l. fin. nu.41. verſ. iudex, C. de edict. Div.
Adr. toll.* Peregr. *de fideicomm. art.48. num.36. verſ. et indu-
bitanter,* Hond. *conſ.86. num.52. verſ. nonetiam, lib.2.* Rot.
*deciſ.513. n.3. verſ. quia fuit reſponſum, part.1. recent. Anco-
nitana bonorum 12. Decembris 1642. coram R.P.D. meo Car-
rillo, Bononien. bonorum 17. Iun. 1641. coram R.P.D. meo Cer-
ro.* Maximè cùm in conceſſione mandati eadem Rampi-
8 nella non fuerit citata, nec in expulſione † è domo habuerit
ſe pro ſpoliata, dum exclamando dicebat, per illam violentam
expulſionem non habuiſſe ſe pro ſpoliata, quo caſu etiamſi
non poſſideret, non denegatur manutentio, Bart. *in l. ſi duo,*
num.4. ff. vti poſſid. Seraph. *deciſ.1041. num.3. verſic. et ideò,
etc. deciſ.89. num.2. et 3.* poſt Modern. *de manuten. Rota in
Romana, ſeu Ianuen. locorum montium 4. Iulii 1635. coram
bon. mem. Buccabella, Ariminen. fideicommiſſi 28. Iun. 1641.
coram R.P.D. meo Cerro, et in Romana Vineæ 27. Iunii 1642.
coram R.P.D. meo Ghiſilerio.*

Non obſtat, quod Legatarius † non poſſit propria au- 9
ctoritate apprehendere legatum, ſed debeat accipere de ma-
nu hæredis, Surd. *conſil. 319. num.2.*

Quia ex ipſamet forma legati tollitur obiectum, dum in
eo fuit dictæ Rampinellæ legatariæ à Virginia Teſtatrice
† conceſſa facultas, controuerſam domum propria aucto- 10
ritate apprehendendi, non expectata aditione hæredis Alex.
in leg. nemo poteſt, de legat.1. Iaſon. *in l. quoties, nu.8. C. de
hæred. inſtit.* Dec. *conſil.424. proponitur, num.15.* Gratian.
diſceptat. forenſ. cap.47. nu.12. Et quando hæres nihil poteſt
prætendere de re legata, vt in hoc caſu, tunc legatario lici-
ta eſt apprehenſio poſſeſſionis etiam propria auctoritate, 11
Bald. Salicet. & alij *in l.1. C. quorum legat.* Zuccard. *in fina
n.642. 429. C. de edict. Div. Adr. toll.* Menoch. *de adpiſc. re-
med.4. nu.642.* Grat. *diſcept. forenſ. cap.771. num.49. et dec.
101. num.10.* coram Buratto.

Nec facit, quod habens huiuſmodi licentiam capiendi
† propria auctoritate, teneatur adire Iudicem, Iaſ. *conſ.146.* 12
in princip. nu.1. verſ. item etiam quando, lib.4. Quia hoc eſt
† de conſilio, non autem de præcepto Durand. *de art. te-* 13
ſtandi tit. 15. caut.15. in fino, Grat. *diſcept. forenſ. cap.47.
n.18.* Bald. *conſ.234. lib.3.* Surd. *conſ.265. n.35. in fin. lib.2.*

Et ita Lelia Rampinella tantùm informante fuit reſolu-
tum.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Fideicommiſſi de Capiteferro.

Veneris 10. Martij 1645.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius ſi probauerit fideicommiſſi exi-
ſtentiam, illius purificationem, ac bonorum iden-
titatem, non eſt deneganda immiſſio, & maxi-
mè ſi deducatur eſſe locum prætenſis detractioni-
bus, ſi iam illæ fuerunt factæ, & prætendatur,
quod illæ non ſint ſufficientes, & non docetur le-
gitimè de ſtatu hæreditatis veluti, quia non fuit
confectum inuentarium.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario, quibus concurrentibus, non poſſit denegari immiſſio.*

2 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum facit ius inter partes.*

3 *Lite pendente, ſi pars obierit, illius iura tranſeunt in hæredem, & nu.4.*

5 *Hæredi competunt omnia iura, quæ competebant defuncto.*

6 *ſuper Legitima non poteſt conſtitui fideicommiſſum.*

7 *Alienans bona fideicommiſſaria hæres, cenſetur ea eligere in ſuas detractiones, & nu.8.*

9 *Hæres non poteſt impedire immiſſionem fideicommiſſario ſub prætextu detractionum, quando illæ fuerunt iam conſumptæ in alienationibus.*

10 *Inuentarium legitimè confectum habet præſumptionem pro ſe donec contrarium probatur.*

11 *Inuentarium dum non fuit confectum, non poteſt exhiberi.*

12 *Aſſertio partis non attenditur maximè ſi nulla iuris præſumptione, vel alia legitima probatione iuſtificetur.*

13 *Filius, ſi aliquid habuerit pro ſua legitima, dum prætendit illud non ſufficere, tenetur id iuſtificare.*

14 *Alias ſub hoc prætextu non poteſt impedire immiſſionem.*

15 *Filius non perdit legitimam ob non confectionem inuentarii, nam adhuc eam detrahere valet.*

16 *Alienatio bonorum facta per grauatum, quando dicatur ſufficere pro detractione legitima.*

17 *Teſtatoris aſſertio probat in præiudicium hæredum.*

18 *Hæredes non poſſunt controuertere, id quod aſſeruit teſtator.*

19 *Donatio in dubio non preſumitur.*

20 *Legitima debetur filio ex ſingulis corporibus hereditatis paterna, are alieno detracto.*

21 *Sed hoc procedit attenta iuris communis diſpoſitione, ſed aliud dicendum eſt ex aquitate.*

Æquitas attenditur in iudicijs diuiſorijs, n.21.

22 *Legitima non detrahitur de ſingulis bonis hereditarijs, ſed in vno, vel pluribus corporibus arbitrio Iudici.*

23 *Heres grauatus poteſt eligere aliquod corpus hereditarium pro ſua legitima.*

24 *Alienans bona hereditaria cenſetur ea eligere pro ſua legitima.*

25 *Hereditatis ſtatus, dum legitimè firmari non poteſt, non poteſt cognoſci, an alienationes facta ſufficiant pro pratenſis detractionibus.*

26 *Detractiones, dum ſunt turbida, nec ſatis iuſtificata, non valent impedire immiſſionem fideicommiſſaria.*

DECISIO CCCXXXVI.

RAymundus de Capiteferreo in eius vltimo teſtamento
inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Virgilio filio, & Do-
minico, ac Tiberio ex Franciſco altero filio prædefuncto
nepotibus, eiſque viciſſim ſubſtitutis eiſdem nepotibus ſine
filijs legitimis, & naturalibus deſcendentibus ſubſtituit di-
ctum Virgilium, ſeu illo non extante Lauram filiam, & Ber-
nardinam ſororem ipſius Teſtatoris ex æquis portionibus,
ſeu illis non extantibus earum filios vtriuſque ſexus in ſtirpes;
Cùm autem defuncto Dominico vltimo ex præfati Raymun-
di deſcendentibus (qui hæredes vniuerſales in proprietate
eius bonorum inſtituit RR. Fratres Sanctiſſimæ Trinitatis in
Monte Pincio, in vſufructu verò D. Portiam eius vxorem)
DD. Antonina, & Victoria filiæ d. Lauræ tunc ſuperſtites
obtinuerint per Rotam declarari purificatam ad eorum fa-
uorem ſubſtitutionem in dicto teſtamento ordinatam, &
conſtare de identitate quorundam bonorum eidem fidei-
commiſſo ſubiectorum, *vt apparet ex deciſionibus emanatis
die 4. Maii 1615. * & 27. Ianuarii, ac 28. Iulij 1621. co-
ram bon. mem. Coccino*, à quo ſucceſſiuè citatis hæredibus di-
cti Dominici prolata fuit ad earum, ſeu alterius ex eis intereà
defunctæ filiorum, & hæredum fauorem ſententia, qua
conceſſa fuit immiſſio in poſſeſſionem dictorum corporum,
*ſine tamen praiudicio aliorum ſuis loco, & tempore melius li-
quidandorum, &c. firma remanente d. Domina Portia in poſ-
ſeſſione eorundem bonorum pro dimidia trientis reſpectu legi-
tima q. Virgilij filij d. Raymundi fideicommittentis, &c.* & re-
ſeruatis etiam iuribus DD. Iulij de Bonauenturis, ac Hierony-
mi de Mignanellis in eodem fideicommiſſo ſuccedere præ-
tendentium, vt apparet ex ea, quæ in rem iudicatam tranſiuit,
& fuit executa, eiuſque executio confirmata in alia Deciſione
ſub die 10. Iunij 1644. coram me, nunc filij, & nepotes reſpe-
ctiuè, ac hæredes dd. Antoninæ, & Victoriæ proſequentes li-
quidationem in ipſa Sententia reſeruatam reproductis iuri-
bus inſtabant pro immiſſionem in poſſeſſionem illius partis
eorundem bonorum, quæ penes Portiam tunc remanſit ex
cauſa legitimæ debitæ Virgilio in bonis Raymundi eius pa-
tris, quam hodie Domini cenſuerunt illis eſſe concedendam.

Conſtat enim de fideicommiſſi exiſtentia, illiuſque puri-
1 ficatione ad fauorem dd. Dominorum & † de identitate dd.
bonorum eidem ſubiectorum tum ex proceſſu, tum ex Deci-
2 ſionibus, & ſententia prædictis, quæ cum tranſiuerit † in iu-
dicatum facit ius inter partes, Rot. *deciſ. 533. ſub num. 3. verſ.
neq; ad rem pertinet, &c. part. 4. diuerſ.* & penes ſanct. mem.
Gregor. *deciſ. 492. num. 3. verſ. Contra quia, &c.* & penes
Reuerendiſſimum Vrgellen. *dec. 340. num. 13. verſ. ex ſupra-
3 dictis deciſionibus, & ſententiis.* Ea licet † præfatæ Domi-
næ lite pendente deceſſerint illarum tamen iura tranſmiſe-
4 runt in hæredes quippè iam eis viuentibus non † ſolùm puri-
ficata (quod ſufficeret) ſed etiam agnita fuerunt, *l. fin. ff.
quand. dies legat. vel fideicom. ced. l. fin. C. eod. l. 3. C. de fi-
deicommiſſ.* Bart. *in l. cum filiofamilias ſub num. 15. verſ. dico
etiam, &c. ff. de leg. 1. Rot. in Reatina bonor. 4. Iulii 1608. co-
ram Sanctiſſ. D. N. in verſ. Non obſtat*, quod Ioannes, & Ar-
rilius deceſſerint, Soccin. *conſ. 132. ſub num. 4. verſ. Poſtremo,
&c. lib. 4.* Ceph. *conſ. 132. ſub n. 7. verſ. ipſi enim, &c. & ſeqq.*
Surd. *conſ. 90. ſub n. 9. & ſeq. verſ. & fideicommiſſum, &c.* Pe-
regrin. *de fideicommiſſ. art. 22. n. 5. verſ. Si tamen in vita fi-
deicommiſſary, &c.* & alij plures relati per Modern. Brixien.
de ſubſtit. quaeſt. 487. à num. 1. & ſeq.

Atque ideò eamdem ij poſſunt proſequi inſtantiam, ſeu
5 nouam inchoare eiſdem prorſus remedijs, quæ defunctis
auctricibus competebant, *iuxt. not. in l. heres abſent, l. ſi pe-
titor, leg. ſi is qui Roma, ff. de iudic. l. heres in omne ius, ff. de
acquir. hered. l. heredem ff. de reg. iur.* ibique Cagnol. *nu. 21.
verſ. in praſenti materia, &c.* Surd. *conſ. 189. ſub num. 12. &
ſeqq.* Rota penes Vrgellen. *deciſ. 7. num. 14. verſ. Et ratio eſt,
&c. & dec. 301. num. 2. verſ. cui propterea, &c.* bon. mem. Bu-
ratt. *dec. 431. num. 1. & ſeqq.*

Non obſtat, quod hæc portio debita Virgilio pro legitima
in bonis dicti Raymundi eius patris non eſſet ſubiecta d. fi-
deicommiſſo, † ideòque nullum in ea competat ius vocatis. 6

Quia cùm ex publicis inſtrumentis appareat de alienatio-
nibus factis per dd. Dominicum, & Tiberium hæredes Virgi-
lij, & ſignanter de venditione facta de anno 1566. 26. No-
uembris D. Bernardinæ Capiteferræ de Mignanellis pretio
ſcut. 17000. Palatij, † quod fuerat donatum de anno 1501. 7
27. Octobris à bon. mem. Paulo de Vrſinis, d. Raymundo, ac
Dominico, & Tiberio eius fratribus, quibus ille poſtea ſucceſ-
ſit, vt fuit firmatum *in d. deciſ. coram bon. mem. Coccino 27. Ia-
nuarii 1621. in princip. verſ. & quoad primum Caſale, &c.*
Ideò cenſentur illud elegiſſe pro ſatisfactione legitimæ in bo- 8
nis præfati Raymundi debitæ, & ex illis detrahendæ, *iuxt. l.
Marcellus, §. Res qua, ff. ad S.C. Trebell. vbi communiter not.
ſcrib. Cyn. in Auth. res qua verſ. ſed pone, quod filius grana-
tus, &c. C. comm. de legat.* Franc. Aret. *conſ. 18. viſa, & di-
ſcuſſa concluſione ſub n. 5. verſ. his breuiter pramiſſis, &c.* Soc-
cin. *conſ. 63. ſub nu. 2. verſ. Et tunc etiam, &c. lib. 3.* Cephal.
*conſ. 189. num. 19. & ſeq. verſ. ſecundo nam filius, &c. & conſ.
346. ſub num. 7. verſ. filius enim, &c.* Peregrin. *de fideicomm.
art. 39. ſub num. 2. verſ. item ſi heres, &c.* Honded. *conſ. 59.
à num. 12. verſ. ſi qua tamen alienata ſunt, &c. & ſeqq. lib. 1.
Rot. in Maceraten. fideicom. 19. Februarii 1601. coram bon.
mem. Card. Sacrat. in §. Ad ſecundum verſ. merito dd. bona,
&c.* & in Peruſin. *de Alphanis 8. Februarij 1627. coram Coc-
cin.* & penes Vrgellen. *deciſ. 119. nu. 9. verſ. quod heres gra-
uatus, &c. & deciſ. 321. ſub num. 3. verſ. Et conſequenter, &c.
& deciſ. 360. ſub num. 4. verſ. quo vero ad detractionem legiti-
ma, &c. & in recent. dec. 462. ſub num. 6. verſ. Et in omnem
euentum, &c. par. 4. & deciſ. 226. num. 15. verſ. quo vero ad le-
gitimam, &c. part. 5.* ac ſæpè in alijs.

Et propterea non poteſt ſub eiuſdem detractionis prætextu
impediri immiſſio † in poſſeſſionem aliorum bonorum *ex* 9
reg. l. bona fides la prima, ff. de reg. iur. Cephal. *d. conſ. 189.
ſub n. 23. & ſeq. verſ. non autem habet actionem, &c.* & in his
terminis reſpondit Rot. penes ſanct. memor. Gregor. *d. dec.
580. num. 4. verſic. Vnde ſi ſemel, &c.* & penes Vrgellen. *dec.
88. num. 12. verſ. Demum non obſtat detractio legitima, &c. ac
deciſ. 183. ſub num. 7. verſic. nec releuat ſi dicatur, &c. & in
rec. deciſ. 27. ſub n. 2. verſic. Attamen, &c. par. 5.*

Neque turbaret ſi hæredes Dominici prætenderent legiti-
mam fuiſſe maioris valoris, quoniam illi tenerentur id pro-
bare tanquam fundamentum eorum intentionis, vel exhi-
bendo legitimum Inuentarium, vnde appareret ſtatus hære-
ditatis d. Raymundi pro † quo præſumendum eſſet donec 10
ab ipſis fideicommiſſarijs contrarium probaretur, *iuxt. tex. in
l. fin. §. & ſupraſatam, & §. licentia, C. de iur. deliber.* vbi hoc
notant Bart. *nu. 1.* Bald. *ſub n. 1.* ac alij DD. in quibus terminis
loquitur, & intelligenda eſt, *gloſſ. fin. in l. Cum de lege ff. de
prob. vt ibid.* ſentit Bald. *verſ. nota gloſſam, &c.* & clarius ex-
plicant Fulgoſ. *ſub n. 1. verſ. in gloſſ. 1.* & Iacob. de S. Georg.
*ſub nu. 2. verſic. alij dicunt, quod iſta gloſſ. debet intelligi, &c.
& verſic. Et iſte intellectus, &c. cum num. ſeq.* & Corn. *in d. §.
licentia ſub nu. 2. & 3. verſic. Vnde poteſt intelligi, &c.* Didac.
reſolut. 6. ſub num. 4. verſ. nec obſtat gloſſa lib. 2. vel alijs legi-
timis remedijs; Interea verò cùm Inuentarium non † fue- 11
rit exhibitum, immò neque confectum (vt præſupponitur)
neque alia concludens facta probatio, non ſufficit illorum aſ-
ſertio, † quæ nec iuris præſumptione, nec alia legitima pro- 12
batione iuſtificatur, vt reſpondit Rot. penes bon. mem. Card.
Caualer. *deciſ. 246. num. 3. verſic. nec viſa fuit obſtare, &c.
& in Bononien. de Poetis 4. Maii 1615. coram bon. mem.
Vbald. in §. Sed tamen, & in Roman. fideicommiſſ. de Ser-
phanelis 24. Aprilis 1617. coram bon. mem. Remboldo in §.
non obſtat, quod dicatur alienationem Domus, &c. impreſſ. poſt
conſil. Gionagnon. 20. lib. 2.* & penes Vrgellen. *dec. 213. ſub n.
2. verſ. Primus caſus eſt, &c. & d. dec. 360. n. 1. & ſeqq. verſ.
Et primo quoad detractionem legitima, &c. ac in recent. dicta
dec. 462. num. 7. verſic. non obſtat, &c. part. 4. & d. deciſ. 226.
ſub num. 15. verſic. Heredibuſque dicentibus, etc. et num. 16.
part. 5. et deciſ. 298. ſub num. 2. et ſeqq. verſic. non obſtant de-
tractiones legitima, etc. part. 6. ac deciſ. 134. à nu. 2. et ſeqq.
par. 7.*

part.7.recent. & latè probat Natt. *conſil.199.ſub nu.10. verſic. Confirmatur præmiſſa, &c. & ſeq. & conſ.238. num.8. verſ. Confirmantur præmiſſa, &c. ac ſeq.* Didac. *d. reſol.6. ſub nu.4. verſic. non obſtat gloſſ. iuncto verſic. Qua ratione aduertendum eſt, &c. lib.2.* Peregr. *de fideicommiſſ. dict. art.39. ſub num.14. verſic. Si autem fideicommiſſarius, &c.* cum alijs relatis per Modern. Roman. *diſcept.570. n.19. & ſeqq. verſ. nec facit, &c.*

Receptum eſt enim, quod ſi filius, qui pro ſua legitima
13 rem aliquam habuit prætendit † eam non ſufficere, ſed
aliud deeſſe ad integrum illius complementum tenetur omninò liquidare portionis ſibi debitæ quantitatem ex ſtatu hæreditatis paternæ, aliàs ipſi non datur eo prætextu retentio
14 † ad impediendam immiſſionem fideicommiſſarij, Rot. *dec.*
184. per tot. part.4. diuerſ. & deciſ.368. ſub num.13. verſic. non denique, &c. part.5. ac dec.121. ſub num.9. verſ. Itant, &c. part.6. recent.

Minus obſtat, quod filius ob non confectionem Inuentarij
15 legitima non priuetur, † ſed illam adhuc detrahere poſſit
nulli huiuſmodi vniuerſalis fideicommiſſi oneri obnoxiam.

Quia id verùm eſt, nec reuocatur in dubium, ſed dicitur illam fuiſſe electam, & ſatisfactam in Palatio venditio, ideòque ex alijs bonis hæreditatis paternæ detrahi non poſſe,
16 † niſi legitimè conſtet maiorem fuiſſe illius valorem, vt benè
diſtinguendo reſpondit *Rot. in Roman. fideicom. de Victor.* coram bon. mem. Merlino *in recent. dec.77. num.2. verſic. Quoniam hoc procedit, &c. & ſeqq. & in Peruſina fideicomm. de Gratianis* coram bon. mem. Coccio. *dec.399. ſub num.26. verſ. Circa ſecundum caput, &c. cum ſeqq. part.5. & in Bononien. fideicommiſſ. de Glauarin. 10. Decembris 1638. in §. non obſtat concluſio, &c. coram R. P. D. meo Royas, & in Verulen. fideicommiſſ. 22. Iunij 1640. in §. non obſtat, quod detractio legitimæ, &c. coram R. P. D. meo Bichio.*

Huiuſmodi autem ſatisfactio ex prædictis ſatis probata adundè magis conuincitur ex declaratione per eundem Dominicum facta in teſtamento condito die 27. Aprilis anni 1582. ibi.

Item eſſo teſtatore volendo riconoſcere la buona fede, dice che la legitima, che toccaua tanto ad eſſo, quanto alla bon. mem. di Tiberio ſuo fratello eſſere peruenuta alle mani loro, quando fù venduto il Palazzo al Mignanello, &c. quæ quidem regulariter, magiſque iam dictam probationem corro-
17 borat in præiudicium † eius hæredum, à quibus contro-
uerti non poteſt, Ruin. *conſ.50. nu.13. verſic. Et talis confeſſio, &c. lib.1.* Rol. *conſil.71. ſub num.44. & ſeq. verſic. Ex quibus ſequitur, &c. lib.2.* Crauett. *conſil.125. num.2. verſic. Quæ quidem verba,* Rot. *dec.776. num.1. verſic. quæ confeſſio, &c. part.1. diuerſ.* & penes Card. Caualer. *deciſ.105. num.4. verſ. Item confeſſionem, &c. & ſeq.* & in alijs relatis *in dicta dec.10. Iunij 1644. in §. nam ijs quæ dicuntur verſ. quæ quidem regulariter, &c. coram me,* & in terminis huiuſmodi declarationis, ſeu confeſſionis ſuper detractionibus per auctores
18 factis, quod noceat omnibus eorum ſucceſſoribus firmauit
Rot. in d. Bononien. de Poetis in d. §. Sed tamen, &c. in fin. verſ. ſed videbatur ceſſare difficultas, &c. & in recent. deciſ. 572. ſub n.4. verſ. ſecundò principaliter, &c. par.2.

Ruſſus ex alio facto eiuſdem Dominici, qui tam in prædicto, quàm in alio teſtamento condito 19. Iulij 1591. declarauit ſe vlterius recepiſſe aureos ter mille ex venditione cuiuſdam officij nuncupati (ſoldanato di Torre di Nona) ſpectantis ad hæreditatem prædicti Raymundi, volenſque pro hac ſumma aureorum ter mille reintegrare hæreditatem illius fideicommiſſo ſubiectam, eidem ſuppoſuit nonnulla propria bona in dictis teſtamentis deſcripta; Is enim ſubrogando bona propria, & libera eaque ſubijciendo fideicommiſſo aui, loco pecuniarum ex venditione d. officij receptarum, facto ipſo euidenter probauit iam anteà fuiſſe conſumptas detractiones legitimæ, & cæteras ſibi competens, nàm aliàs pro eorum ſatisfactione dd. pecunias ſibi retinuiſſet, non autem propria bona inconſulto ſuppoſuiſſet fideicommiſſo,
19 † quoniam hoc ſaperet donationem, quæ non præſumitur,
l. cum de indebito, ff. de prob. & in his terminis ponderauit *Rot. in ead. Bononien. de Poetis 4. Maij 1615. coram Vbald. in verſ. neque obſtare viſum fuit, quæ legitur impreſſ. poſt d. conſ. Gionag. n.20. lib.2.*

Præterea non obſtat, quod cùm legitima filio debeatur
20 ex ſingulis corporibus hæreditatis † paternę alieno ære dedu-
cto, hinc ſatis iuſtificetur retentio illius hæredi conceſſa.

Quia id quidem verùm eſt attenta iuris communis diſpoſitione, ſed ex æquitate, † quæ in iudicijs diuiſorijs ſerua- 21
tur, & ob partium commoditatem non detrahitur ex ſingu-
lis corporibus, ſed in vno, vel pluribus † arbitrio Iudicis aſſi- 22
gnatur. Hacque ratione permittitur filio fideicommiſſo vniuerſali in futurum euentum purificando grauato aliquod corpus hæreditatium expreſsè, vel tacitè eligere, & de illo
diſponere (vt dictum fuit in hoc caſu) pro ſatisfactione le- 23
gitimæ ipſi debitæ, dummodo bona fide id agat, *ad l. poteſt autem ff. de leg.1.* & probatur *ex text. in d. l. Marcellus, §. Res quæ,* ibique Bart. *ſub num.2. verſ. nam in quare, &c. & n.5. (& in l. in quartam ſub num.9. in fin. verſ. Aut omnes ſunt diuiſibiles, &c. ff. ad l. falcid.)* Angel. *ſub num.2. in fin. verſ. ſequitur in ea gloſſ. &c.* Imol. *ſub num.10. verſ. & aduerte, &c. ac ſeqq.* Alex. *ſub num.10. verſic. Quid autem in legitima, &c.* Alberic. *ſub num.5. verſic. Secus credo, &c.* & latè Rom. *ſub num.2. & plur. ſeqq. verſic. Ego autem dico, &c.* ac Iaſ. *ſub num.1. verſic. Adde quod multo magis, &c. & num.16. verſ. in legitima autem, &c. ff. ad S. C. Trebell.* & explicat Bald. *in leg. filium quem ſub num.28. verſic. Tamen in fideicomm. vniuerſali iuncto verſic. Et hoc verum, &c. & verſ. Tenendo ergo, &c.* ibique Salyc. *ſub nu.11. verſ. Nam licèt illa quarta, &c. C. famil. erciſcund.* & Gabr. *conſil.138. ſub n.1. & ſeqq. lib.2.* Rot. *deciſ.235. ſub num.1. verſic. Et Rota viſum fuit, &c. ac ſeqq. & deciſ.506. num.5. verſ. circa ſecundam inſpectionem, &c. part.4. & deciſ.198. à num.16. & ſeqq. verſic. quia licèt legitima, &c. par.7. recent.* cum alijs relatis per Add. *ad d. dec.* ſan. mem. Gregor. XV. 580. *num.7. & ſeqq.*

Non obſtat, quod alienatio d. Palatij facta fuerit per dd. Dominicum, & Tiberium, qui erant filij, & hæredes Franciſci, non autem per Virgilium eorum patruum, cuius tantùm legitimæ portio fuit reſeruata Portiæ hæredi Dominici.

Quia cùm de tempore venditionis Palatij iam obijſſet Virgilius, qui dum viueret illud pro eius parte cum ipſis Dominico, & Tiberio eius nepotibus poſſidebat, vt apparet ex contractu per eos omnes inito cum bon. mem. Card. Recinat. illique ſucceſſiſſent ijdem nepotes, *vt fuit firmatum in deciſ. coram Coccin. 4. Maij 1615. in §. Quod autem ſic purificata conditio, &c. verſ. Quare cum primo loco deceſſerit Virgilius, &c.* Ideò dum illud vendiderunt, & omnia iura ſibi competentia in emptricem tranſtulerunt certè ſub huiuſmodi contractu comprehenditur quicquid Iuris venditores ha-
bebant in illo, ex quocumque titulo, & ſpecialiter † tam hæ- 24
reditatis patris, quàm patrui, qui ęquale in eo Ius habebant, & quibus illi æqualiter ſucceſſerant, ac proindè cenſeri debent illud elegiſſe in ſatisfactionem legitimæ ex vtriuſque perſona ipſis pariter debitæ Rot. *d. dec.462. ſub n.6. verſ. & in omnem euentum, &c. ac ſeq. part.4. recent.*

Et ex prædictis tollitur etiam obiectio aliarum detractionum, quoniam vel fuerunt reiectæ per ſententiam bon. mem. Coccino. Vel non ſunt attendendæ ad impediendam d. immiſſionem; Quia dum ſtatus hæreditatis præfati Ray-
mundi, † nec ex Inuentario, nec aliter legitimè iuſtificatur, 25
ita vt apparere poſſit huiuſmodi prætenſarum detractionum valorem excedere quantitatem pecuniarum, & aliorum effectum, quæ ad filios, & hæredes illius perueniſſe conſtat, hæ
quoque remanent turbidæ: † nec ſatis iuſtificatæ, Rot. pe- 26
nes Card. Seraph. *deciſ.321. num.16. & 17. verſ. quantum ad quantam, &c. & verſ. Ideò cum exceptio, &c. & in recent. dec. 51. ſub n.21. verſ. quo verò ad alias detractiones, &c. par.5. ac in d. Bonon. fideicom. de Glauarinis coram R. P. D. meo Royas in §. neque obſtare dixerunt Domini,* & in alijs.

Et ità fuit concluſum informantibus tantùm DD. de Fabijs, & de Caualerijs, &c. pluries tamen monitis, citatis, & diu expectatis præfatis hæredibus, vt informarent, &c.

Deciſiones iſtæ iam in hac eadem cauſa emanatæ coram bon. mem. Coccino Decano erunt infra in Appendice.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram eodem Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Card. Cerrado ſub die 10. Iunij 1644. eſt ſupra in hac part.9. tom.1. deciſ.295.

R. P. D. PEVTINGERO.

Mediolaneñ. Cimiliarchatus.

Veneris 10. Martij 1645.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum vnio, vt validè dicatur facta, quid dicatur neceſſarium, tam de iure Communi, quàm

ſecundum diſpoſitionem Sacri Concil. Trident. & quando facta repetitur, vt diſponit d. Concil. Tridentinum, tunc non ſubiacet regulis Cancellariæ reuocatoriis vnionum. Neceſſitas reſpectu validitatis vnionum beneficiorum qualiter conſideranda veniat, cum debeat eſſe præciſa, & non ſufficit maior commoditas.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinarius, quando vnit beneficia quid obſeruare teneatur ſecundum Concil. Tridentinum.*
2 *Beneficiorum vnio, vt valeat ſecundum ius Commune requiritur neceſſitas præciſa.*
3 *Neceſſitas requiritur, vt vnio Beneficiorum ſubſtineatur.*
4 *Regula reuocatoria vnionum excepit vniones auctoritate S. Concilij Tridentini factas.*
5 *Regula reuocatoria vnionum, non habet locum, quando vnio fuit facta ex cauſa neceſſitatis.*
Neceſſitas ſub lege non cadit, num. 5.
6 *Vnio, ſi facta non fuerit ex cauſa neceſſaria ea cadit ſub regulis reuocatorijs vnionum.*
7 *Vnionem, quando quis allegat, debet probare ex cauſa neceſſaria eſſe factam.*
8 *Regulæ reuocatoriæ vnionum coarctant ius commune.*
9 *Vnio beneficiorum, quod fuerit facta ex cauſa neceſſaria non eſt ſtandum atteſtationi ſimplici Ordinarij.*
Leges ne eludantur, non eſt aperienda via, num. 9.
10 *Perſonæ decorem, & non neceſſitatem, quæ reſpiciant.*
11 *Vnio, quæ fit Capitulo, vt dicatur facta ob cauſam neceſſariam, quid ſit conſiderandum.*
12 *Capitulum Mediolanen. per tot ſæcula viris doctrina, & nobilitate conſpicuis, abundant, & num. 13.*
14 *Factum maioris partis eſt attendendum, & non minoris.*
15 *Sumptus immoderati, ac parum œconomica ratio viuendi, ſolet eſſe cauſa, vt quis ad pauperiem reducatur, & num. 16.*
17 *Famulis omnibus Clerici ſuffragatur exceptio Clericalis.*
18 *Vnio beneficiorum, de iure communi, vt ſubſtineatur præciſa neceſſitas eſt neceſſaria, & num. 19.*
20 *Beneficiorum vnio ex alijs iuſtis cauſis fieri poteſt, quam ex neceſſitate.*
21 *Vnio non effectuata cadit ſub regulis reuocatoriis vnionum.*
22 *Vniones ex iuſta cauſa regulariter præſumuntur factæ, & tamen reuocantur, ex regulis reuocatorijs vnionum.*
23 *Vniones ſemper pro augumenta cultus diuini fieri ſolent.*
24 *Vniones beneficiorum aliud eſt, quod fiant pro neceſſario augumento cultus diuini, & aliud pro commodiori ſubſtentatione.*
25 *Caualer. deciſio 435. num. 3. quo caſu loquatur.*
26 *Beneficiarum vnio facta dicitur ex cauſa neceſſaria, ſi facta reperiatur pro erectione Collegiata.*
27 *Deciſio in cauſa Lucana Vnionis 14. Iunij 1642. coram R. P. D. Ghiſilerio, quo caſu loquatur.*
28 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 15. de reform. in quo caſu loquatur.*
29 *in Beneficiorum vnione, quando Ordinarius dicatur procedere non per viam vnionis, ſed ſuppreſſionis, quæ eſt extinctio tituli.*
30 *Vnio, quando non dicatur facta auctoritate Concilii Tridentini.*
31 *in Eccleſia Mediolanen. menſa diſtributionum eſt eadem cum menſa Capitulari.*
32 *Vnionis materiam eſt odioſa, & ſtrictè interpretanda.*
33 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 15. de reformat. loquens de vnione ſimplicis beneficij, non poteſt extendi ad diſtributiones.*
34 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 15. in illis verbis, ijs vnire, qualiter ſit intelligendum.*
35 *Beneficiorum vniones fundantur in neceſſitate.*
36 *Præbenda, quando non poſſint dici tenues.*
37 *Beneficiorum vnio, ſi non ſubſiſtat in parte in totum corruit.*
38 *Regula Cancellariæ, reuocatoria vnionum, reſpiciunt etiam vniones validas, & quæ excipiantur, num. 39.*

DECISIO CCCXXXVII.

CVm Dominis hodie ad inſtantiam Metropolitani Capituli Mediolanenſis ad trutinam reuocare placuiſſet
deciſionem coram me 13. Maij anno præterito * emanatam
pro inualiditate vnionis ſimplicis Beneficij Cimiliarchatus
appellati, menſæ Capitulari, ac diſtributionibus quotidianis
dictæ Eccleſiæ, factæ à bon. mem. Cardinali Federico
Borromeo; re iterùm enucleatè diſcuſſa, in vltimò deciſis
permanſerunt. Quia Archiepiſcopus d. Beneficium
† vniendo, non obſeruauit qualitates, à S. Concilio Tri- 1
dentino requiſitas: Nam, vt in deciſione, quæ reuidetur
firmatum fuit, vbi vniones factæ non ſunt, ſeruata forma
einſdem Sac. Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 15. de refor.* ve-
rùm in † ſimplicibus terminis iuris communis remanent, 2
ad illas ſuſtinendas requiritur præciſa neceſſitas, talis nimi-
rum, vt Eccleſiæ ſeruitium aliter † haberi non poſſit, 3
iuxta *deciſ. in Toletana Capell. 23. Ian. 1608. coram Sanctiſs. Domino Noſtro Innocentio X. tunc S. Rotæ Auditore, & coram eodem in Valentina ſubſidij 14. Martii 1616. & in Algaren. diſmembrationis 14. Ian. 1616. coram bon. me. Auunculo meo Remboldo*, ac coram Card. Caual. *deciſ. 403. num.*
3. Seraph. *deciſ. 982.*

Et ſicuti à regul. 13. Cancell. reuocatoria vnionum † in 4
ipſis verbis excipiuntur vniones, auctoritate S. Concilij
Tridentini factæ; ita etiam exceptæ † cenſentur vniones ex 5
cauſa neceſſitatis, cùm neceſſitas ſub lege non cadat, *l. 1. ff. de offic. Proconſ. l. non ſolum, §. final. ff. de excuſ. Tutor.*
Mohed. *deciſ. 7. num. 1. de priuileg.* Creſcent. *deciſ. 1. num. 1. de Paroch.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 29. nu. 15.* At cla-
rum eſt vnionem, de qua agitur, neceſſitate † cogente, non 6
fuiſſe factam, ac proinde fuiſſe reuocatam, quia ſi de iure
communi ab allegante vnionem neceſſitas † eſt probanda, 7
Rebuff. *de reuocat. vnion. n. 10.* Garz. *de Benef. par. 12. cap. 2. num. 120.* Ægid. *dec. 617.* Caputaq. *deciſ. 350. num. 3. part. 3.*
Multò magis hoc procedit, & probari debet attentis regulis
reuocatorijs, † quæ ius commune coarctant, vt fuit di- 8
ctum in deciſione quæ reuidetur, *verſ. Nam licet in fine.*

Pro neceſſitate verò probanda, quamuis in Inſtrumento
vnionis de ea nulla fiat mentio, niſi in ordine ad commodio-
rem Canonicorum ſuſtentationem, attamen non ſufficeret
aſſertio Ordinarij emiſſa; † facilè ſic enim via eludendi le- 9
gem aperiretur, Oldr. *conſ. 261. per tot.* Pariſ. *conſ. 36. nu. 11. lib. 4.* Ægid. *d. deciſ. 617. in princip.* Rot. *inter Practicab. impreſſ. part. 2. diuerſ. tit. de vnion. ſub num. 6.* & coram bon.
mem. Card. Caual. *deciſ. 439. num. 7. & 8. deciſ. 249. num. 7. & ſeq. deciſ. 318. num. 3. & ſeqq. par. 5. recent. & in Narnien. vnionis 1. Iulij 1643. coram R. P. D. meo Bichio, vbi contrariis reſpondetur.* Neque probatur ex Teſtibus, ad eandem
neceſſitatem probandam examinatis, deponentibus Cano-
nicos pro decenti eorum ſubſtentatione quatuor famulis,
curru, & habitatione indigere. Quia licet hæc † decorem 10
perſonarum reſpiciant, tamen neceſſitas, ſiue phyſica, ſiue
moralis non reſpectu perſonarum, ſed ipſius Eccleſiæ eſt con-
ſideranda, *vt in cap. expoſuiſti*, benè aduertunt Butr. *num. 2.*
Imol. *num. 1.* & Abb. *num. 4. in fin. verſ. Et conſidera, de præbendis.* Solùm igitur, an ob tenuitatem redditunm Ec-
cleſia neceſſario ſeruitio deſtituatur, attendendum eſt, quod
videlicet † pauciſſimi ſint Canonici, nec idonei, qui Ca- 11
nonicatus, ob eorum tenuitatem acceptare velint, reperian-
tur, *vt in d. cap. Expoſuiſti, de Præbendis*, notat Hoſtienſ.
in princip. verb. neceſſitas, & ſub num. 2. addit Epiſcopum, ne compatiendo Canonicis eorum in expenſis luxuriam nutriat, cauere debere, Io. Andr. *num. 2.* Zabarel. *num. pariter 2. & ſub num. 8.* Anan. & Anchar. *nu. 2.* & in puncto Card. Caual.
deciſ. 449. num. 3.

Quòd verò Eccleſia Mediolanen. neceſſario ſeruitio deſti-
tueretur, nec idoneæ perſonæ, quæ canonicatus ibi ob eo-
rum tenuitatem acceptare vellent, reperirentur, nec proba-
tum, nec articulatum fuit; immò totum contrarium appa-
ret, dum hactenus per tot ferè ſæcula, † eadem celeberrima 12
Eccleſia à viris doctrina, & nobilitate conſpicuis, ſeruitium
continuò recepit, quod ad excludendam augmenti redditum
neceſſitatem ſufficit, vt in puncto dixit Rota *deciſion. 757. num. 4. part. 3. recentior. & generaliter in terminis vnionis ponderatum fuit in ſupradicta Narnien. coram Reueren. P. D. meo Bichio*, ac tradita Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 28. nu.*
85. Seraph. *deciſ. 1385. num. 3.* Iunctis præſertim viſitatio-
nibus, libro Collectionis † omnium Beneficiorum Eccleſiæ 13
Mediolanen. & ipſo vnionis inſtrumento, in quo redditus ad

ſcut.

ſcut. 250. ſaltem aſcenderē afferuntur, & reſeruationibus
penſionum ſuper Canonicatibus pro tempore vacantibus
impoſitarum.

Non obſtat, pro Capitulo examinatos teſtes depoſuiſſe
quatuor, vel quinque Canonicos, eo quod ſuſtentare ſe
non valebant, ſuos dimiſiſſe Canonicatus; quia, vltra quod
aliquos Canonicatus abſolutè, abſque annuæ penſionis re-
ſeruatione, fuiſſe dimiſſos, nuſquam apparet, & omnium
Canonicorum competens, ac decens ſuſtentatio probatur,
vt in Summ. Maſcheri 11. *Martis* 1644. *num.* 20. dum alij
14 omnes decenter ſe ſuſtentarunt, † horum factum allegari
non meretur in concurſu partis longè maioris, *ad text. in l.
Nulli, l. plenè ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin. l. fin. ff. com-
mun. præd. cap. quod omnes de reg. iuris in 6. cap. Eccleſia ve-*
15 *ſtra de electio*n. Potius † enim ex eorum immoderatis ſum-
ptibus, vel parum œconomica viuendi ratione, *id* accidiſſe
præſumitur. Cùmque dimiſſi ijdemmet Canonicatus alijs
16 æquè † idoneis ſtatim fuerint collatis, ſatis inde ſufficien-
tia redditùum conuincitur, & augmenti neceſſitas ex dictis
excluditur.

Nec releuat, in taxa exemptionis gabellarum Mediolani
cuilibet Canonico aſſignatam fuiſſe pro certo numero famu-
lorum exemptionem. Quia aduertendum eſt, cum de iure
17 † omnibus famulis Clerici ſuffragetur exemptio, ſine qui-
bus commodè priuilegio clericali vti non poſſet, vt per Ca-
rol. de Graſſ. *de effect. clerici effect.* 1. *ſub n.* 150. *verſ. quoad
ſeruos*, poſt Menoch. *de arbitrar. iudic. caſ.* 562. *n.* 11. & alios
alleg. vbi ſolius præciſæ neceſſitatis habita ratio non fuit; at-
tamen ad effectum validitatis vnionum in terminis iuris
18 communis, & non † comprehenſionis earum in regula
reuocatoria, præciſa neceſſitas inſpicitur contemplatione
Eccleſiæ, non perſonæ Clerici, quæ in exemptione à gabel-
lis conſideratur. Idem reſpondetur ad Nauar. *in Miſcel. de
orat. Miſcel.* 62. *n.* 7. quem ſequitur Pariſ. *de reſignat. lib.* 5.
quæſt. 6. *num.* 145. *& ſeqq.* qui de ſufficientia reddituum in or-
19 dine ad perſonam Clerici, non ad Eccleſiam, & † ſic ad effe-
ctum ſatis diuerſum, videlicet, vt ſecundum Beneficium
Clericus aſſequi poſſit, loquuntur.

Neque refert vnionem ex alijs iuſtis cauſis, præter Eccle-
20 ſiæ neceſſitatem fieri poſſe. Quia non implicat huiuſmodi
vnionem quidem ab initio ſubſiſtere; ſed niſi effectuata fue-
rit, cadere ſub regula vnionum reuocatoria, ad quem effe-
ctum non iuſtitia cauſæ, ſed ſola neceſſitas præciſè quoad
21 Ipſam Eccleſiam, non verò quoad Capitulares attenditur
Acchil. *deciſ. vnic. num.* 1. 4. *&* 5. *ſuper reuoc. vnion.* vbi ad-
uertit vniones regulariter ex iuſta cauſa factas eſſe præſu-
22 mendum, & † tamen reuocantur Put. *deciſ.* 229. *lib.* 1. *in
correct. Rot. in Toletan. Beneficij de Valletas* 20. *Nouemb.*
1592. *coram Gypſio*, relat. per Garz. *de benef. par.* 12. *cap.* 2. *n.*
284. vbi aſſerit regulas vnionum reuocatorias alioquin fru-
23 ſtratorias fore; † cùm vniones ſemper pro augmento cul-
tus diuini fiant, vt habetur in *d. Tolet. Capell.* 23. *Ian.* 1608.
coram Sanctiſſ. D. N. vbi elegantiſſimè diſtinguitur inter
augmentum neceſſarium, & pro commodiori ſuſtentatione
24 † Capitularium, ac coram eodem in alia *Tolet. Capell. de
Paſtrana* 28. *Iunij* 1610. quam ſententiam perpetuò ample-
xa eſt Rota, *vt in dec.* 403. *n.* 2. coram bon. mem. Card. Caual.
& dec. 757. *n.* 4. *par.* 3. *deciſ.* 109. *n.* 15. *par.* 6. *recent.* Nec con-
25 trarium firmatur † *in deciſ.* 435. *num.* 3. coram Caual. quia
ibi agebatur de dote neceſſaria in erectione Collegiatæ, ex
26 qua erectione † augmentum cultus diuini neceſſarium re-
ſultabat. Sicut nec obſtat *deciſ. in Lucana vnion.* 14. *Iunij*
1642. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, cùm loquatur in caſu
27 præciſè neceſſitatis Eccleſiæ, † quæ ſuo deſtituebatur ſer-
uitio, & cultus diuinus prorſus negligebatur; vt legitur, ibi,
*Cum in litteris Apoſtolicis executioni demandatis per ſenten-
tiam Ordinarij dicatur, quod Eccleſia Cathedralis ſeruitio
deſtituta remanebat, &c.*

Minus in verbis regulæ vnio, de qua agitur, vti facta
auctoritate S. Concilij Trid. exceptuata legitur. Quia S.
28 Concil. *ſeſſ.* 24. *cap.* 15. *de refor.* in prima parte loquitur † de
vnione Beneficiorum, per quam titulus Beneficij vniti non
ſupprimitur, ſed Præbendæ vnitur, vt patet cum in 2. parte
diſcretiuè de ſuppreſſione loquatur, in qua vniri Beneficia
29 non diſponit, vt in prima, ſed ea ſupprimi, eorumque † fru-
ctus applicari permittit. Cùm igitur in hac vnione Ordina-
rius non per viam vnionis, ſed ſuppreſſionis, quæ extincti-
oa tituli eſt, Lotter. *de benef. lib.* 2. *q.* 8. *num.* 88. proceſſerit, &
ſic prima parte decreti S. Concilij vſus non fuerit; neque ſe-
cunda pars, quæ de ſuppreſſione Præbendarum agit, huic
vnioni applicari poſſit, clarum remanet Sac. Concilij quali- 30
tates eidem non conuenire, nec proinde huius auctoritate
factam fuiſſe, dici poſſe, ad tradita per Albenſ. *conſ.* 12. *ſub
num.* 8. *verſ. Quinto quia, & ſub num.* 11. Menoch. *conſ.* 771.
ſub n. 3. *verſ. Et idem*, Socc. iun. *conſ.* 79. *num.* 63. *in fin. lib.* 3.
Rota in Romana dotis, ſeu fideicommiſſ. de Anguillaria 28.
Ian. 1641. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec reſtagatur vnionem Cimiliarchatus potuiſſe fieri
maſſæ diſtributionum. Quia, vltra quod in Eccleſia Me-
diolanen. eadem eſt cum menſa capitulari, cui de iure non 31
poteſt fieri vnio, nec Capitulum ſuum præſtare conſenſum
Clem. 2. *de reb. Eccl. non alien.* quæ nimis de facili ſcandaretur
Azor. *inſtit. moral. to.* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *quæſt.* 27. & tenet Do-
ctores *in cap. cum acceſſiſſent de conſtit.* Cùm materia vnio- 32
nis ſit odioſa, & ſtrictè interpretanda Calderin. *conſil.* 13.
num. 1. *verſ. Item vnio. tit. de reb. Eccl. non alien.* Dec. *conſ.*
233. *num.* 3. Et S. Concil. aliter ſtatuerit, vt ſupra de vnione
ſimplicis Beneficij tenuimus Præbendis facienda, non poteſt 33
eius diſpoſitio trahi, & extendi ad diſtributiones, niſi in
caſu ſuppreſſionis Præbendarum, præſertim, quia verba S.
Concilij, ibi, *ijs vnire*, non referuntur tam ad Præben- 34
das, quàm ad diſtributiones, ſed ſui natura ſignificant ſolas
Præbendas tenues, ſic pluries declarauit eiuſdem Concilij S.
Congreg. & explicant communiter Doctores Gabr. *conſ.*
188. *nu.* 6. *& per tot. lib.* 2. Gonz. *ad reg. menſ. gloſſ.* 37. *nu.* 24.
& ſeqq. Grat. *diſc.* 278. *nu.* 33. *& ſeq.* Lotter. *de re benef. lib.*
1. *quæſt.* 29. *num.* 45. Barboſ. *de vniuer. iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.*
16. *num.* 35. *& in Collect. ad Concil. d. cap.* 15. *num.* 19. *&* 20.
& ibidem ſan. mem. Card. Bellar. vbi quod ita tenuit S. Con-
greg. re diligenter examinata, & ad Sanctiſſ. relata. Et ſecuta
eſt Rota *in ſuprad. Tolet. Capell. de Paſtrana* 18. *Ian.* 1610.
coram S. D. N. & coram Buccabella *deciſ.* 196. *par.* 7. & co-
ram Pitouano *deciſ.* 565. *par.* 2. *recent. per tot.* Nec contra-
rius eſt Garz. *de benef. part.* 12. *cap.* 2. *ad ea, quæ ſubduntur ibi-
dem num.* 176.

Cæterùm quiquid ſit de hoc; cùm Archipreſbyteratus,
Primiceriatus, Archidiaconatus, & aliquæ Præbendæ Ca-
nonicales adeò pingues ſint, vt tam vigore Concilij, quàm
iuris communis, cuius principale vnionum fundamentum 35
eſt neceſſitas, *c. Cum inferior de maior. & obed. Rot. in Bar-
chin. Vicaria* 24. *Febr.* 1624. *coram bon. mem. Merlino, &
in deciſ.* 16. *num.* 11. *par.* 6. *rec.* verius ſit, facta etiam diſtri-
butionibus quotidianis harum Præbendarum, quarum non- 36
nullæ ad ſcut. 500. 600. & vltra computatis diſtributionibus
aſcendunt, vnionem non ſubſiſtere, & ſic ob vnionis indi- 37
uiduitatem eam quoad omnes corruere *ad text. in l.* 4. *§. Ca-
to, ff. de verb. oblig.* præſens quæſtio non validitatem vnionis
ab initio, ſed illius reuocationem ex regula vnionum reuoca- 38
toria principaliter reſpicit, quæ etiam vniones validas niſi ef-
fectuatæ, vel auctoritate S. Concilij Trid. ſeu ex cauſa ne-
ceſſaria factæ fuerint inſtringit; quorum vtrumque auctoritas
ſcilicet d. S. Concilij, & cauſa neceſſaria, cum in præſenti 39
vnione ex ſupraſcriptis deficiant, illam non ſubſiſtere Do-
mini dixerunt, perſiſtendo in vltimo loco deciſis, vtraque
parte informante.

*Deciſio iſta emanata coram eodem bon. mem. Peutingero in
hac eadem cauſa ſub die* 6. *Iunij* 1644. *eſt ſupra in hac part.* 9.
recent. tom. 1. *deciſ.* 281.

R. P. D. PEVTINGERO.

Lucana Legati.

Lunæ 15. *Martij* 1645.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod in aliqua Eccleſia cer-
tus numerus Miſſarum celebretur, tunc ad quem
ſpectet eligere Capellanos ad effectum illas cele-
brandi. Expreſſum illud ſatis dicitur, quod reſul-
tat ab expreſſo. Voluntas teſtatoris, quando ve-
nit interpretanda, non aliunde petenda venit,
quam ab eius mente, & non ab aliorum creduli-
tate.

SVMMARIVM.

1 *Legatum relictum determinatè pro celebrandis tot miſ-
ſis cenſetur relictum fauore animæ, & contemplatio-
ne Eccleſiæ, in qua debent celebrari.*

2 *Capellanum eligendi munus, ſpectat ad Rectorem illius Eccleſiæ, in qua Miſſæ ſunt celebrandæ.*
3 *Teſtator, quando in aliqua Eccleſia mandauit celebrari tot Miſſas, eo ipſo videri contemplatione Eccleſiæ, relictum tale legatum.*
4 *Teſtator, quando mandauit hæredi, vt Miſſas ſimpliciter faceret celebrare, qualis præſumatur fuiſſe eius mens, & num.5.*
6 *Legatum relictum pro celebrandis tot Miſſis, tunc deputatio Capellani eſt de præcipuis iuribus Adminiſtratoris.*
7 *Executio totalis alicuius actus, quando alicui eſt relicta, quid id importet.*
8 *Teſtator, quando alicui impoſuit onus, vt Miſſas quaſdam omnino celebrarentur, id includit, vt poſſit eligere Capellanum.*
9 *Sic enim facilius, & breuius id operabitur.*
10 *Teſtator, quando alicui impoſuit nudum miniſterium, & ſic incœpit ab oneris impoſitione, ideòque nullum commodum ſentire debet.*
11 *Quod tamen non procedit, quando emolumentum procederet ex natura legati, vel ex voluntate Teſtatoris.*
12 *Rector Eccleſiæ, ſi tenetur eligere Capellanum, ad effectum celebrandi Miſſas relictas à Teſtatore, poterit per ſe ipſum eas celebrare.*
13 *Miſſas celebrandi onus, quando alicui incumbit ex præcepto Teſtatoris, tunc tale onus æquè benè per ſe ipſum celebrando implebit.*
14 *Teſtis deponens de proprio iudicio, & credulitate non releuat.*
15 *ab Expreſſo, quod reſultat in etiam expreſſum rectè dicitur.*
16 *in Voluntate teſtatoris declaranda inſpicienda eſt ipſa teſtatoris mens, & non teſtium.*
17 *Teſtes vnicus, nec rationes concludentes aſſignans, non iuuat ad declarandam mentem teſtatoris.*
18 *Voluntas teſtatoris ambigua, quando non eſt, nullatenus venit declaranda cum in ambiguis ſolùm admittatur declaratio.*
19 *Odd. in conſ.21. n.56. & ſeq. in quo caſu loquatur.*
20 *Teſtis deponens de credulitate non attenditur, niſi concludentes rationes ſuæ credulitatis adducat.*
21 *Teſti deponenti ſe firmiter aliquid credere, fides non adhibetur.*

DECISIO CCCXXXVIII.

CVm Rota ſub die 6. Iunij anno præterito coram me
* dixiſſet, electionem Sacerdotis pro Miſſa ex legato
Io. Petri de Comitibus quotidie in Eccleſia S. Chriſtophori
Ciuitatis Lucenſis celebranda ad eiuſdem Eccleſiæ Recto-
rem, & non ad hæredem ſpectare, hodie ſuper eiſdem repro-
poſita cauſa, Domini ſteterunt in deciſis. Quia videlicet
verſamur in legato non ſimpliciter pro celebrandis Miſſis,
ſed determinatè in tali Eccleſia relicto, quo caſu ſimul ſano-
1 re animæ teſtatoris, & contemplatione † Eccleſiæ in qua miſ-
ſæ celebrari debent, cenſetur relictum, Marant. *reſp.5. n. 1. &
ſeq. lib.1.* Seraph. *dec.1149. n.11. in princ.* adeòque munus eli-
2 gendi Capellanum ad Eccleſiam, ſeu eius Rectorem † ſpectat,
vt in ipſis terminis Seraph. *dec.652. nu.1.* quem ſequitur Ge-
nuen. *in prax. Archiepiſcopali c.48. n.3.* Petr. de Vbald. *tract.
de Canon. Epiſc. & Paroch. cap.7. num.57.* aſſerens in caſu,
3 quando teſtator † miſſas in aliqua Eccleſia celebrari manda-
uit, eò ipſo videri contemplatione Eccleſiæ relictum. Vnde
idem Petrum de Vbaldis loco citato non contradicit, quia in
caſu ibi relato Eccleſia pro celebratione Miſſarum non erat
deſignata, vt hic, & teſtator hæredi ſolùm iniunxerat, vt Miſ-
4 ſas ſimpliciter † faceret celebrare, & hanc fuiſſe omninò
teſtatoris mentem, innuit contextus totius legati; poſtquam
enim præceperat per hæredem ſuum infra ſex menſes in offi-
cio Annonæ deponi ſcuta 1200. auri Italica, quorum fructus
pro eleemoſina vnius Miſſæ quotidie in Eccleſia S. Chriſto-
5 phori celebrandæ deſeruirent ea conditione, † quod abſque
fide dictæ Eccleſiæ Rectoris, quando Miſſæ fuerint celebratæ
non ſoluantur, hæc verba ſubiungit: *Et in tutto queſto, &c.
laſcia li Signori Rettori, che faranno pro tempore in detta
Chieſa di S. Chriſtoforo eſſecutori di queſta ſua volontà, pre-
gandoli à volere con ogni carità procurare, & operare, che le
Meſſe ſudette ſiano puntualmente celebrate.* Et hoc quidem
ſatis congrua ratione; Quia cùm facultas Capellanum depu-
tandi inſit relicto pro celebratione Miſſarum; immò deputa-
tio Capellani ſit † de præcipuis iuribus adminiſtratoris, & 6
pars executionis eiuſdem legati, Franc. Carp. *de execut. vlt.
volunt. lib.1. cap.22. num.32. infr. med. verſ. electioque,* Re-
uerendiſs. Vgellen. *deciſ. 455. num.3.* ſequitur tanquam ne-
ceſſarium antecedens ad ipſam celebrationem, quod Rector
Eccleſiæ, cui totalis executio legati demandata fuit, faculta-
tem habeat Capellanum deputandi, † cum aliàs eum eſſe to- 7
talem executorem, verificari non poſſit, ad tradita per Ro-
man. *conſil.44. num.6. ad med.* Ruin. *conſil.61. num.35. lib.5.*
Roland. *conſil.27. num.27. lib.4.* Surd. *conſ.31. nu.27.* Giurb.
deciſ.84. num.16. quæ Teſtatoris voluntas euidens redditur
ex ſupradictis verbis, quibus Rectorem, vt operetur, quod
Miſſæ † celebrentur, rogauit, cum operari omninò, vt 8
Miſſæ celebrentur, vtique deputationem Capellani inclu-
dat; Sic enim facilius, ac breuius operabitur, vt Miſſæ cele-
brentur, itaut in hac parte Rector vicem hæredis ſubeat,
quod proprium officium executoris eſt, Signor. *conſil. 35.* 9
num.4. Valaſcu. *concluſ.67. num.4. & 6.* Marant. iun. *reſp.19.
num.43. lib.1.*

Non igitur obſtat, Rectorem eſſe cenſendum tanquam
nudum miniſtrum à Teſtatore deputatum, † dum ab one- 10
ris impoſitione incipit, ideòque nullum commodum ſentire
poſſe per text. *in leg. Lucius Titius, §. à te peto, ff. de legat.2.*
Quia quicquid ſit reſpectu commodi pecuniarij, tamen re-
ſpectu facultatis deputandi Capellanum, non poteſt dici nu-
dus miniſter, quia illum conſequitur tam † ex natura lega- 11
ti contemplatione Eccleſiæ relicti qua ex voluntate teſtato-
ris, vt in proximis terminis reſpondit *Rota in Romana iuris
nominandi 10. Februarij 1640. coram R. P. D. meo Royas §.
penult.* quamuis illa deciſio quoad alia præſenti caſui non ap-
plicetur.

Nec faciunt coniecturæ per informantes pro hærede ad-
ductæ, & inter alias illa, quod ſequeretur † abſurdum, Re- 12
ctorem per ſeipſum poſſe miſſas celebrare, hoc enim incon-
ueniens non eſt, vt aduertit deciſio, quæ tenidetur *verſ. quia
ſi in Iure.*

Neque prohibitum videtur, ex quo ipſi onus incumbat
curandi, quod miſſæ celebrentur, hoc enim † munus æquè 13
benè per ſeipſum celebrando implebit, & quatenus etiam à
facultate celebrandi per ſeipſum excluderetur, non per hoc
facultate Capellanum deputandi priuaretur.

Neque contrarium ſuadet depoſitio teſtis, teſtamentum
ſcribentis in ſummario hæredum præteritæ poſitionis de pro-
prio † iudicio, & credulitate, cuius coniectura parui eſt 14
momenti, quod Teſtator non expreſſerit Capellanum à
Rectore eſſe eligendum, ſatis enim expreſſiſſe dici poteſt,
dum verbis vniuerſalibus vſus eſt, & contemplatione Eccleſiæ
relinquendo, cui † etiam id, quod ab expreſſo reſul- 15
tat, expreſſum rectè dicatur, Soccin. *in l. hæredes mei,
§. cum ita num.10. ff. ad Trebell.* Caſanat. *conſ.60. num.7.*
Giurb. *deciſ.45. num.3.* & parum refert, eundem teſtem in-
tentionem non habuiſſe, quod Capellanus per Rectorem
eligeretur; non enim teſtis, † ſed teſtatoris intentio eſt in- 16
ſpicienda, *l. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtit.* Rot. *deciſ.350. n.
7. & ſeq. part.6. recent.*

Demum quia eſt vnicus, nec rationes concludentes aſſi-
gnat ad declarandam etiam teſtatoris † voluntatem non re- 17
leuat, *cap. licet, cap. veniens de teſt.* Caputaq. *deciſ. 100.
num.3. part.2.* Maximè quando voluntas ambigua non eſt, 18
ſed clara in ambiguis enim declaratio ſolùm attenditur, An-
gel. *in l. Imperator, num.1. in fin. ff. de cont. homin.* Peregr. *de-
ciſ. Patau.112. num.3. & ſeq.* ex quo doctrina Oddi *conſil.21.
num.56. & ſeq.* non applicatur, † loquitur enim in terminis 19
voluntatis dubiæ, & quando teſtis concludentes, ac bonas
ſuæ credulitatis rationes aſſignat, atque illo caſu ibi per Od- 20
dum relato plures aderant teſtes, neque eius opinio adeò tuta
† eſt, cum alias teſti ſe firmiter credere deponenti fidem 21
non adhiberi dixerit, Rota apud Mantic. *deciſ. 34. num. 8.*
& coram Gregor. XV. *deciſ.472. n.6. & 517. n.18.*

Ex quibus Dominis in deciſis permanſerunt vtraque parte
informante.

*Deciſio iſta emanata ſub die 6. Iunij 1644. coram eodem bo-
na mem. Peutingero eſt ſupra in hac eadem part.9. recent. tom.
1. deciſ. 294.*

R. P. D. BICHIO.

Romana Subcollectoriæ.

Veneris 17. Martij 1645.

ARGVMENTVM.

Officialem ad nutum amouibilem, ſi quis habeat facultatem deputandi, dato quod aliquem elegerit ad vitam, cum cenſeatur tali priuilegio renunciaſſe, non poterit deindè illum ad libitum ſuæ voluntatis remouere, & quid ſi ille ſe ab illa Vrbe ſe abſentauerit, ſed temporaliter poſſeſſio ſi pendeat à titulo, tunc poſſeſſorium manutentionis, quando poſſit concedi.

SVMMARIVM.

1 *Subſcriptio probat contra ſubſcribentem.*
2 *Solutio vnica ſufficit ad conſtituendum, quem in quaſi poſſeſſione exigendi.*
3 *Obligationis cauſa, quando ceſſat, ceſſat quoque ipſa obligatio.*
4 *Poſſeſſionem veram non habet deputatus ad nutum.*
Poſſeſſio data ad tempus, ceſſat finito tempore, num. 4.
6 *Conductori elapſo tempore conductionis, non datur manutentio.*
7 *ad Officium, quando quis eſt deputatus non ſimpliciter, ſed ad vitam, tunc deputatio dicitur perpetua.*
8 *Officium dum ſolitum ſit concedi ad tempus, ſi tamen fuerit conceſſum ad vitam, tunc durante tali vita, non poteſt reuocari.*
9 *Facultatem, quando quis habet concedendi officium ad nutum, poteſt tali priuilegio renunciare, & concedere tale officium ad vitam.*
10 *Deputatio ad vitam repugnat deputationi ad nutum.*
11 *Referenti potius ſtatur, quàm relato.*
12 *Reuocandi facultas nunquam competit aduerſus eum, qui fuit electus ad vitam.*
13 *Electus ad vitam, quando quis eſt ad aliquod officium, vt durante vita poſſit reuocari cauſa legitima requiritur.*
14 *Poſſeſſio ſpecialis, quid operetur.*
15 *Princeps, nec poteſt contra fidem datam venire.*
16 *Abſentia temporalis officialis indefinitè deputati non operatur, vt poſſit remoueri ab officio, niſi præcedat requiſitio, vel interpellatio ad redeundum.*
17 *Poſſeſſori non eſt deneganda manutentio propter exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
18 *Poſſeſſor interim debet manuteneri, dum cognoſcitur de reuocatione, aut limitatione priuilegij.*
19 *in Summariſſimo iudicio poſſeſſorio non agitur, niſi an quis poſſideat.*
ſuper Cenſus extinctione, dum pendet lis, manutenendus eſt exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi illius fructus, num. 19.
20 *Penſionarius manutenendus eſt in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, dum excutiuntur exceptiones ſuper inualiditate penſionis.*
21 *Poſſeſſio dum pendet à titulo poſſeſſorum, manutentionis terminari non poteſt ante ipſius tituli cognitionem, & quando id procedat, num. 22. 23. & 24.*
25 *Officiales dum cognoſcitur, an ſit amouendus, necne in eius officio, interim eſt manutenendus.*
26 *Verba, quouis titulo, omnem titulum comprehendunt.*
27 *Factum nudum poſſeſſionis in ſummariſſimo poſſeſſorio tantum attenditur.*
28 *Res indicata non releuat, quando pendet cauſa reſtitutionis in integrum.*
29 *Manutentio etiam conceditur in gradu reſtitutionis in integrum.*
30 *Manutentio tunc eo faciliùs conceditur in gradu reſtitutionis in integrum, dum dubitatur de iuſtitia rei indicata.*

DECISIO CCCXXXIX.

IN Officio Subcollectoriæ annatarum, ad quod Collegium Scriptorum Archiuij deputauerat ad vitam R. P. D. Riualdum, de eiuſdem conſenſu dd. Scriptores adiunxerunt ſub nomine Locumtenentis Collegij Philibertum Fauillottum cum ſpe futuræ ſucceſſionis, quandocumque officium ceſſaret in perſona D. Riualdi, & cum aliquibus conditionibus concordatis per viam contractus, inter quas quod emolumenta ſolita, & conſueta Subcollectoris ſint D. Riualdi, qui ex tunc illa ceſſit Fauillotto pro ſumma ſcutorum 25. auri in auro ſingulis menſibus per eum, quandiù officium prædictum, quouis titulo poſſederit perſoluenda.

Soluit Fauillottus D. Riualdo in executionem prædicti contractus menſtrua ſcuta auri 25. per 25. menſes continuos, ſed poſtmodum recuſauit ſoluere, primum ſub prætextu, quòd fructus officij ad eam ſummam non aſcenderent, deindè quod Collegium Scriptorum reuocaſſet deputationem D. Riualdi, tunc Bononiæ commorantis, ipſumque Fauillottum in Subcollectorem deputaſſet, vndè introducta deſuper lite coram A. C. emanauit decretum fauorabile Riualdo in ſummariſſimo poſſeſſorio, & ſucceſſiuè ſententia abſolutoria ad fauorem Fauillotti in petitorio.

Aduerſus quam non interpoſita appellatione infra legitima tempora, curauit D. Riualdus committi mihi cauſam
reſtitutionis in integrum, Fauillottus verò executionem rei
iudicatæ, & contendente Riualdo diſputari in primis articulum manutentionis, de quo Fauillottus negabat poſſe agi poſt
rem iudicatam, ſuperuenit ad inſtantiam D. Riualdi noua
commiſſio Sanctiſſimi D. N. cum facultate manutenendi,
quem de iure, ideò hodie dubitaui, cui ſit dandum mandatum de manutendo, & Rota cenſuit, dandum eſſe Domino
Riualdo in quaſi poſſeſſione exigendi menſtrua ſcuta 25. auri in auro, quia de ſolutionibus ei factis à Fauillotto conſtat
ex pluribus quietantijs etiam ab ipſo Fauillotto ſubſcriptis,
quę † contra ſubſcribentem probant §. *in his inſtit. de empt.* 1
& vendit. leg. ſi quis ex argentarijs, §. 1. ff. edend. Bald. *in auth.*
contra qui propriam num. 8. *Cod. non num. pecun.* Burat. *deciſ.*
750. *num.* 1. & ſatis erat vnica ſolutio ad conſtituendum Riualdum † in quaſi poſſeſſione exigendi, Rip. *in cap. cum Ec-* 2
cleſia Sutrina num. 91. de cauſ. poſſ. & propr. Roman. *conſil.*
311. *num.* 7. Oldrad. *conſ.* 312. *num.* 2. Dec. *conſil.* 117. *ſub nu.* 2.
Rot. *deciſ.* 265. *ſub num.* 10. *inter impreſſ. poſt tract.* Modern.
de manut.

Non obſtat, quòd dictæ ſolutiones factæ fuerint à Fauillotto, dum erat Locumtenens in officio Subcollectoris,
cuius titulus tunc exiſtebat penes Riualdum, qui cum fuerit deindè priuatus, & Fauillottus in Subcollectorem deputatus ex decreto Collegij Scriptorum habentis à ſanct. mem.
Pio V. facultatem deputandi Subcollectorem ad nutum amouibilem, & per conſequens ceſſauerit † cauſa obligatoria 3
ſoluendi in futurum, expirauerit ſimul quaſi poſſeſſio exigendi. Itaut in ea D. Riualdus manuteneri non poſſit, Gratian. *diſcept.* 113. *num.* 60. relatus à Modern. *de manut. obſerua.*
64. *num.* 13. & in puncto, quòd Officialis ad nutum amouibilis, & poſteà amotus non poſſit obtinere manutentionem,
fuit deciſum *in Romana Capellania Sancti Saluatoris ad ſcalas ſanctas* 8. *Nouembris* 1624. *coram bon. mem. Remboldo*, vbi dicitur ratio, quia deputatus ad nutum † non habet veram 4
poſſeſſionem, ſed poſſidet ijs, à quibus fuit deputatus, eiuſque poſſeſſio, ſi quæ eſt, temporalis eſt, donec fuerit amotus,
vndè euanuit ſecuta amotione, quia poſſeſſio data ad tempus, ceſſat elapſo tempore, ob quam rationem in ſimili non
datur manutentio † conductori elapſo tempore locationis, 5
Rota *deciſ.* 181. *num.* 9. apud Modern. *de manuten. deciſ.* 428.
num. 2. par. recent. deciſ. 255. num. 1. verſ. ſicque cum ceſſauerit
par. 2. dec. 605. num. 5. par. 5. Nec beneficiato manuali reuocato beneplacito, Garz. *de beneſ. par.* 1. *cap.* 2. *nu.* 87. cum alijs
allegatis *in Hiſpalen. Iuris nominandi* 21. *Maij* 1638. *coram*
R. P. D. meo Carillo, & in alia Hiſpalen. Iuris amouendi Curatos 20. *Aprilis* 1640. *coram Reu. P. D. meo Penningero.*

Nam decretum Collegij Scriptorum ſuper amotione D.
Riualdi ab officio Subcollectoris impugnatur ex defectu poteſtatis ipſius Collegij, quòd ex motu proprio ſanct. mem.
Pij V. habet quidem facultatem deputandi Subcollectorem
ad nutum amouibilem, vt patet, ibi, *Liceatque eidem quemcumque voluerit ſolo nutu reuocabilem ad eius exercitium eligere, &c.* Sed cum Riualdum non deputauerit ad nutum,
ſeu † ſimpliciter, ſed ad vitam. Ideòque deputato perpetua 6
ſit, gloſſ. *in cap. ſi gratioſè, verb. perpetuò, & in cap. fin. verb.*
perpetuas de reſcript. in 6. alijque relati à Ripoll. *de regal. cap.*
35. *ſub num.* 74. *&* 76. reuocari à Collegio non potuit, vt in
† terminis officij ſoliti concedi ad tempus, quòd reuocari à 7
concedente non poſſit, ſi conceſſit ad vitam, tradit Molin.
de primog. lib. 1. *cap.* 25. *ſub num.* 17. *infr. med. verſ. aut mauratus*, poſt Gregor. Lopez *in l. 2. tit. 15. par. 2. verb. ſi no el hijo*
mayor

mayor col.3. verſ.& nota quod ſucceſſor, Seſſ.*deciſ. Aragonen.*
389. *num.9.*

Collegium enim deputando D. Riualdum ad vitam re-
8 nunciaſſe † videtur ſacultati reuocandi ſibi ea motu proprio
Pij V. competenti, & renunciare potuit, cùm eius ſauorem
9 † reſpiciat, vt ferè in puncto Lapus *alleg. 9. num.* 6. Neque
facultas reuocandi cenſeri poteſt reſeruata, eo quod deputa-
tio D. Riualdi ſacta fuerit inata ſacultates ipſi Collegio Scri-
ptorum á ſanct.mem. Pij V. conceſſas. Quia hoc non legitur
in deputatione D. Riualdi, quæ loquitur abſolutè ad vitam,
ſed in Inſtrumento, in quo de conſenſu eiuſdem Riualdi, ip-
ſumque quateous opus ſit in Subcollectorum confirmando
fuit á Collegio deputatus Locumtenens Fauillottus. Et in
omnem euentum relatio ad motum proprium Pij Quinti in-
telligenda eſſet reſpectu iuris deputandi, nullatenus verò reſ-
pectu reuocabilitatis, cui repugnat natura deputationis ad
10 vitam, † magiſque in hoc attendi deberet tenor deputatio-
nis, quàm d. motus proprij Pij Quinti cùm potius ſtetur re-
11 ferenti, quàm relato in eo, quòd eſt illo diuerſum, Surd.*conſ.*
440. *num.54. & ſub num.55. conſ.524. num.* 15. & 16. Peregr.
de fideicommiſſ. art.16. ſub num. 111. Rota *in Romana atten-*
tatorum 27. *Aprilis* 1640. *coram me*, adeò quod ſacultas re-
12 uocandi nuſquam competat durante vita D. Riualdi, † ſed
demum eo defuncto officium redeat ad nullitatem, Milis
in repert. verb. Beneficium num. 26. verſ. Beneficium manuale
in fine, Acchill.*deciſ.9. num. 8. de prabend.*

Præſertim quia in præcitato Inſtrumento Domino Riual-
do per viam contractus aſſignata ſuit menſtrua ſolutio ſcu-
torum 25. auri eius vita durante, excepto ſolo caſu, quo il-
le ad officium, ſtatum, vel dignitatem cum prædicto officio
Subcollectoriæ quoquomodo incompatibilem promouere-
tur, è contra verò D. Riualdus ceſſit Fauillotto omnia emo-
lumenta Subcollectoriæ, à quo contractu non potuit, aut
Fauillottus, aut ipſum Collegium ibi præſens, & conſenſum
13 præſtans, poſteà recedere abſque † legitima cauſa publicam
vtilitatem reſpiciente, vel culpa Riualdi iuata theoricam,
quàm in terminis priuilegij conceſſi per viam contractus,
tradit Bald.*in leg. qui ſe patris ſub num.* 33. *verſ. ſed ſi non eſſet*
priuilegium, ſed conuentio, *Cod. vnde liber.* Cæphal.*conſ.* 342.
*num.*53. Aymon.*conſ.*894. *num.* 27. Surd.*conſ.*419. *num.*55. &
ſeqq. Franciſc. Anton. Coſta *conſ.*23. *num.*62. Gratian.*diſcept.*
167. *num.*30. Cancer.*variar. reſol. lib.2. cap.3. num.* 153. Oſa-
ſch.*deciſ.*134. *num.* 23. *verſ. vel dici poteſt*, Seſſ.*deciſ. Aragon.*
79. *num.*40. eo minùs, quia in fine Inſtrumenti Collegium
promiſit ibi contenta ſeruare, & ſemper, ac perpetuò ſorma
14 habere, † hæc enim ſpecialis promiſſio operatur, vt nec etiam
ſimplex, & merum priuilegium reuocari poſſit, Rimin. iun.
15 *conſ.* 556. *num.* 127. vbi dicit rationem, quia † neque Prin-
ceps poteſt venire contra fidem datam, Cæphal. *d. conſ.* 342.
*num.*66. Surd.*dict. conſ.*419. *num.*68.

Caſum autem executionis officij, aut ſtatus incompatibi-
lis in Inſtrumento exceptuatum eueniſſe non probatur, &
licet D. Riualdus commoraretur Bononiæ temporaliter, ea
abſentia ab Vrbe non mutauit eius ſtatum, aut præbuit of-
ficium incompatibile cum officio Subcollectoriæ, quòd in-
terim æquè benè exercebatur Romæ à Fauillotto deputato,
16 vt ſupra in Locumtenentem, & regulariter † propter ab-
ſentiam temporalem officialis indefinitè deputatus ab offi-
cio amoueri non poteſt, niſi præcedat requiſitio, ac interpel-
latio ad redeundum, Capiblan.*de Baron. pragm.* 5. *nu.*97. Bo-
uadill.*in ſua polit. lib.3. cap.* 14. *num.*84. cum alijs, quos Mo-
dern. Lucan.*de granam. Vaſſall. granam.* 145. *num.* 4. quo mi-
nus in caſu noſtro, quo D. Riualdus vix ab Vrbe abſuerat
per 20. dies, quando ſuit ab officio amotus, & in ipſo Inſtru-
mento ſupramemorato conſideratum fuit, abſentiam non
obſtare, conuentumque quod in eum caſum, prout in ca-
ſum infirmitatis litteræ ad partes tranſmittendæ ſubſcriban-
tur à Fauillotto.

Quę omnia ad impugnandum decretum amotionis D. Ri-
ualdi, ac nouæ deputationis Fauillotti à Collegio Scriptorum
editum adducta, Dominis viſa ſunt releuantia ad effectum,
vt donec maturiùs diſcutiantur, interim danda ſit manuten-
17 tio D. Riualdo, quia deneganda † non eſt poſſeſſori propter
exceptiones reſpicientes validitatem, vel reſolutionem tituli,
quamdiu earum diſcuſſio pendet, vt in puncto, quòd donec
cognoſcitur de reuocatione, aut limitatione priuilegij manu-
18 teneri † debeat poſſeſſor, tradit Lanar. *conſ.* 14. *num.* 12. &
ſeqq. quem refert Regens Galeot. *controu. iur. lib.* 1. *controuer.*
51. *num.*54. & 55. ea ratione, quia in ſummariſſimo poſſeſ-
ſorio, vbi non agitur, niſi an quis poſſideat, bonum videri
debet, quòd tempore retroacto ſic viſum fuit, & opponenti
contra titulum conſuli poteſt per comparitionem in † peti- 19
torio, ſic in ſimili pendente diſcuſſione ſuper extinctione
cenſus, manutenendus eſt exiſtens in quaſi poſſeſſione exi-
gendi illius fructus, Cenc.*de cenſibus par.2. cap.2. qu.5. art.2.*
num. 30. Rot. *inter impreſſas poſt dictum tractatum dec.* 235.
num. 3. *deciſ.* 247. *num.* 6. *deciſ.* 249. *num.* 7. & *dec.* 436. *ſub*
num. 1. *par.* 4. *diuerſ.* Idemque conceditur penſionario, do-
nec † diſcutiuntur exceptiones ſuper validitate, vel extin- 20
ctione penſionis, Gratian.*diſcept.*113. *num.* 28. quidquid di-
cendum eſſet, ſi nulla caderet diſcuſſio ſuper inualiditate,
vel reſolutione tituli, vt in caſu deciſionis ex aduerſo allega-
tæ *in Romana Capellania ad Scalas ſanctas coram bon. mem.*
Remboldo, & in terminis finitæ locationis per lapſum tem-
poris.

Nec obſtat, quòd vbi poſſeſſio pendet à titulo poſſeſſo-
rium, † manutentionis terminari non poſſit ante ipſius titu- 21
li cognitionem. Quia procederet obiectum ſi poſſeſſio tra-
dita fuiſſet D. Riualdo ſub titulo, & conditione ſuſpenſiua,
vel alias haberet inſeparabilem dependentiam à titulo, † vt 22
in caſibus enumeratis ab Adden. ad ſanct.mem. Gregor. XV.
*deciſ.*283. *ſub num.*8. ſed in caſu noſtro fuit purè acquiſita D.
Riualdo, prout pura eſt eius deputatio ad vitam; turbiditas
† autem eſt in reſolutione tituli, quam adducit Fauillottus, 23
cuius ideò poſſeſſio tanquam conſecutiua ad reſolutionem
tituli D. Riualdi non eſt † manutenibilis, dum de validitate 24
eiuſdem reſolutionis dubitatur, Rot. *deciſ.* 215. *nu.* 34. apud
Modern. *de manuten.* & licet ille non ampliùs vti Locumte-
nens, ſed vti Subcollector deputatus in locum Riualdi ab of-
ficio amoti officium poſſideat, tenetur tamen ſoluere D. Ri-
ualdo † quouſque dignoſcitur, an ille amoueri, & ipſe eius 25
loco ſubrogari potuerit, maximè quia promiſit ſoluere non
temporaliter, ac taxatiuè ad titulum Locumtenentiæ, quàm
tempore promiſſionis aſſumpſit, ſed indefinitè, quandiu ipſe
officium prædictum, quouis titulo poſſideat, ſatiſque pro-
ptereà eſt, quòd hodie officium poſſideat nulla habita ratio-
ne mutationis tituli † cum verba, *quouis titulo*, omnem titu- 26
lum comprehendant, ad Text.*in l. qui autem*, *§. fin. ff. conſtit.*
pecun. Gozzadin.*conſ.*14. *num.*22. Decian.*conſil.*44. *num.* 15.
*lib.*4. Tiraquell.*retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.*7. *nu.* 20. & *ſeqq.* Rot.
*deciſ.*36. *num.*4. & 5. *par.*5. *recent.* & in ſummariſſimo ma-
nutentionis ſolum factum poſſeſſionis † attendatur, Rota 27
deciſ. 165. *num.* 12. apud Modern. *de manut.* Addeo. ad Gre-
gor. XV. *deciſ.*249. *num.*10.

Tandem non obſtat, quòd ſententia A. C. lata in peti-
torio ad fauorem Fauillotti tranſiuerit in rem iudicatam.
Quia † cùm pendeat cauſa reſtitutionis in integrum, (cu- 28
ius commiſſio obtenta fuit per D. Riualdum ante commiſ-
ſam cauſam exequutionis pro parte eiuſdem Fauillotti) ad-
huc eſt locus manutentioni, † quæ datur etiam in gradu re- 29
ſtitutionis in integrum, vt firmauit Rota *deciſ.* 350. *in fine*
*par.*1. *diuerſ. deciſ.* 436. *num.* 2. *par.* 4. *deciſ.* 458. *num.* 8. co-
ram ſanct.mem. Greg. XV. *deciſ.* 21. *num.* 6. *deciſ.*84. *num.* 5.
apud Modern. *de manuten.* præſertim † quando dubitari po- 30
teſt de iuſtitia rei iudicatæ, vt ponderauit Rota coram ſan.
mem. Gregor. XV. *dicta deciſ.* 458. *num.*8. *deciſ.* 823. *ſub nu-*
mer. 8. coram bon. mem. Buratto, & *in Reatina Iuris redi-*
mendi 28. *Decembris* 1628. *coram Eminentiſſimo D. Cardin.*
Hieronymo Veroſpio.

Et ità deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Romana Pecuniaria.

Veneris 17. Martij 1645.

A R G V M E N T V M.

Iudex licet non poſſit compilare cognitionem cauſæ principalis, quando pars inſtat pro declaratione nullitatis antecedentis ſententiæ, attamen id procedit, quando in principio iudicij fuiſſet principaliter id deductum ad impediendum proceſſum ſuper meritis, donec articulus nullitatis definitus fuiſſet. Non autem id procederet, ſi id fuerit oppoſitum, poſtquam termini ſubſtantiales fuerunt ſeruati, actus duo, quando habeantur pro vnico.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Sententia nullitas, ſi Iudici fuerit commiſſa, an eodem tempore ſuper meritis cauſa ex integro poſſit pronunciare.*

2 *Pars ſi principaliter inſtet ante omnia pronunciare ſuper nullitate ſententia, Iudex non poteſt complicare cognitionem ſententia ſuper iuſtitia.*

3 *Exceptio cognitionis nullitatis ſententia, tanquam praiudicialis cognitionem cauſa principalis ſuſpendit.*

4 *Exceptio cognitionis nullitatis ſententia, tunc impedit cognitionem ſuper meritis cauſa principalis, quando in principio iudicij fuit principaliter deducta.*

5 *Deciſ.206. coram Coccino Decano, quo caſu loquatur.*

6 *Exceptio cognitionis nullitatis ſententia, tunc non ſuſpendit cognitionem negotij principalis, quando fuit oppoſita poſt ſeruationem terminorum ſubſtantialium.*

7 *Cauſa plena cognitio, atque diſcuſſio ſuper meritis cauſa, quando iam plenè praceſſit, tunc non attenditur exceptio, quod cognoſcatur ſuper nullitate ſententia.*

8 *Iudex, quando pronunciat ſuper nullitate ſententia antecedentis, & meritis cauſa eodem tempore pronunciare poteſt, & qualiter, num. 9.*

9 *Iudex pronunciando ſuper nullitate ſententia, & ſuper meritis cauſa, in vnica cedula debet cauſam expedire.*

Prius pronunciando ſuper nullitate, & ſucceſſiuè ſuper determinatione negotij principalis, num. 9.

10 *Cedula dua, quando eodem tempore fuerunt publicata, & antequam Iudex ad alium actum extraneum diuertat, tunc vnica poſt dici cedula, num. 11.*

12 *Sententia dua, quando vna poſt aliam continuè fuit prolata, tunc vnica cenſetur ſententia, licèt re vera ſint dua.*

13 *Bart. in auth. & ſequitur ſub num. 4. Cod. de ſent. & interlocut. omn. Iudic. in quo caſu certè loquatur.*

14 *Iuramentum paulè ante, vel poſt ſententiam praſtitum perindè eſt, ac ſi in prolatione ſententia fuiſſet praſtitum.*

in Continenti ea, qua fiunt ipſi actui cenſentur ineſſe, num. 14.

15 *Facta eodem die, ac loco cenſentur facta eodem contextu ad euitandam actus nullitatem.*

16 *Inſtrumenta duo, ſi fuerint eodem die, & loco, & coram eiſdem teſtibus, ac ab eodem Notario confecta, videtur vnum alteri ineſſe, & perindè habentur, ac ſi vnico inſtrumento eſſent confecta.*

17 *Actus plures geſti eodem tempore, vt reputentur pro vnico actu, quid ſit conſiderandum.*

18 *Circuitus inanes ſunt euitandi.*

19 *Simultanea cauſarum determinationes ſolent fieri, vt euitentur diſpendia.*

20 *Contentiones forenſes ſunt euitanda.*

21 *Text. in l. Iudex poſtquam, ff. de re Iud. quando non procedat, & num. 22.*

23 *ad Iudicem, ſi fuerit deuoluta cauſa appellationis, vnà cum toto negotio principali, quid id importet.*

24 *Clauſula,* quam, & quas, *poſita in commiſſione cauſa, quid operetur.*

25 *per Sententiam latam ſuper nullitate ſententia antecedentis, quando non dicatur expirata iuriſdictio in negotio principali.*

26 *Citationis defectus tollitur ex lectura regiſtri, in quo legitur illam fuiſſe factam.*

27 *Citatio ad ſententiam debet eſſe particularis.*

28 *de Actus nullitate pars illa dare non poteſt, cui ipſa cauſam dedit.*

29 *Sententia dicitur, quis acquieuiſſe, ſi paſſus ſit illius executionem.*

DECISIO CCCXL.

CEnſuerunt Domini non conſtare de nullitate ſententiæ Rotalis. Nam eſto, quòd R. P. D. meus Cerrus, cui fuit commiſſa cauſa nullitatis, & appellationis interpoſitæ pro parte D. Abbatis de Angelis à ſententia A.C. contra eum minùs legitimè citatum prolata, teneretur ipſo inſtante illius nullitatem principaliter declarare; Cùm tamen ex eo-
1 dem proceſſu coram eo producto conſtaret † de iuſtitia dictę ſententiæ, ſeruatique eſſent termini ſubſtantiales, potuit etiam eodem tempore ſuper meritis ex integro pronunciare, (vt fecit,) vt probatur *in cap. cum Eccleſia Sutrina, cap. cum ſuper. extr. de cauſ. poſſ. & propr. & in leg. quadam mulier. ff. familiæ herciſcund. ac in leg. fin. ff. de in repatr.* Bart. *in leg. ſi expreſſim ſub num. 14. ad fin. & verſ. & dic quod Iudex, ff. de appell.* Butt. *in cap. dilecto ſub num. 13. verſ. ſed & ſi datur libellus, &c.* ibique Franc. *ſub num. 94. verſ. quadrageſimo primo quaritur, &c. extr. de appell.* Ancbar. *in Clem. 1. num. 9. verſ. quaro, &c. de ſentent. & re iudic.* Rot. penes Put. *dec. 72. in cauſa Meſſanen. &c. & eadem cauſa deciſ. 82. num. 3. lib. 3.* & Ægid. *dec. 295. in cauſa mea Auenionen. &c.* & Acchill. *dec. 16. de reſcript.* ac bon. mem. Card. Seraph. *dec. 857. nu. 31. verſ. & ideò fuit ordinatum, &c.* Rimin. iun. *conſ. 561. nu. 57. & ſeqq.* Gabr. *conſ. 49. ſub nu. 4. & ſeqq. verſ. etenim quamuis receptiſſimum ſit, &c. lib. 1.* Vant. *de nullit. at. tit. fin. ſub num. 129. verſic. erit etiam conſilium, &c. & num. 133. verſ. vel etiam eadem ſententia, &c.* Veſts. *in prax. lib. 1. ſub nu. 15. verſ. quod ſi in nullitatis cauſa, &c.* & ibi Nicol. Anton. Grauat. *in addit. nu. 35. verſ. qui quidem Iudex, &c.* Honded. *conſ. 19. num. 32. verſic. nec verum eſt, &c. lib. 1.* Peregr. *deciſ. Pataun. 128. ſub num. 2. verſ. & ob id, &c.* cum alijs relatis per Carol. Bardellon. *conſ. 20. num. 20. & ſeqq. verſ. reſpondetur tamen, &c.*

Nec obſtat, quòd dum pars principaliter inſtat cauſam
nullitatis ante omnia terminari, Iudex non poſſit † compli- 2
care cognitionem, atque ſententiam ſuper iuſtitia, nam huiuſmodi exceptio, tanquam præiudicialis cognitionem nego-
tij † principalis ſuſpendit, & proceſſum retardat, ac impedit 3
litis conteſtationem.

Nam hoc procederet, quando in principio iudicij fuiſſet
principaliter deducta, & oppoſita ad † impediendum pro- 4
ceſſum ſuper meritis, donec articulus nullitatis definitus eſſet, in quibus terminis loquitur Bald. *in leg. tale pactum, §. qui prouocauit ſub num. 25. verſ. & an teneat proceſſus, C. de pact.* & benè declarant Veſt. *in prax. lib. 8. cap. 1. ſub n. 11. verſ. & cum effectus iſte, &c. & ſub dict. num. 15. verſ. quod ſi in nullitatis cauſa proceſſum fuerit, &c.* & Scacc. *de appell. quaſt. 19. remed. 1. concluſ. 6. num. 112. verſ. ſub declara primo, &c.* & in
eiſdem terminis † intelligenda eſt *deciſ. 206. coram bon. mem.* 5
Coccini. Non autem, quando oppoſita fuit poſt ſeruatos terminos ſubſtantiales, factumque proceſſum ſuper tota cauſa;
† quo tempore Iudici iam conſtat tam de nullitate, quàm 6
de iuſtitia, tunc enim poteſt ſuper vtraque eodem tempore pronunciare, vt probant DD. prædicti. Quinimò in caſu
propoſito id facere tenebatur, quia præceſſerat † iam plena 7
cognitio, atque diſcuſſio ſuper meritis cauſæ etiam vtraque parte informante, vt apparet ex duabus deciſionibus coram eodem D. meo emanatis 7. Aprilis, * & 12. Decembris 1642.
* per text. *in cap. 2. §. nos autem ad fin. verſ. quamquam extr. de ordin. cognit. & in dict. cap. cum Eccleſia, §. verum quando, & in d. cap. cum ſuper, verſ. verum quoniam, &c. de cauſ. poſſ. & propr. ac in leg. de quare, &c. ff. de iudic.* Alex. *conſ. 73. in cauſa appellationis ſub nu. 11. verſ. tertio reſpondeo, &c. lib. 3.* & ſequitur Rimin. iun. *d. conſ. 561. ſub num. 19.*

Minùs obſtat, quòd Iudex, quando ſuper nullitate ſenten-
tiæ antecedentis, & meritis † cauſæ eodem tempore pronun- 8
ciare poteſt, debeat id facere vnica cedula, præmittendo in ordine ſcripturæ declarationem nullitatis, & ſucceſſiuè de-
terminationem † negotij principalis; non autem duabus di- 9
ſtinctis cedulis, vt factum fuit in propoſito caſu.

Quia cum vtraque cedula fuerit eodem tempore prolata, & publicata, ſcilicet primo illa ſuper nullitate, deindè verò in
continenti, antequam Iudex ad alium extraneum † actum 10
diuerteret, altera ſuper negotio principali, vt apparet ex regiſtro, in quo fuerunt ipſomet ordine nullis alijs intermedijs actis ſucceſſiuè notatæ, perindè eſt, ac ſi vnico contextu, ac
ſententia, ſeu cedula † ambæ determinationes comprehen- 11
ſæ fuiſſent, iuxta gloſſ. *in cap. 2. §. nos autem in fin. verſ. eadem ſententia extr. de ord. cogn.* vbi explicando ea verba text. *Si-
mul eſſent eadem ſententia terminanda, &c.* declarat † quod 12
dicuntur eadem ſententia terminari, quia continuè vna poſt aliam fertur, licèt re vera duæ ſint ſententiæ, quòd etiam verè ſentit, Bart. *in authen. & conſequenter ſub num. 4. verſic. item dicta cauſa eadem ſententia terminabuntur.* Hoc eſt, *primo vna ſententia, & ſtatim alia, &c. Cod. de ſent. & inter-
locut. omn. Iud.* & certè loquitur de ſententijs † diſtinctis, & 13
ſeparatis, vt ſupra immediatè de cæteris actis earundem cauſarum locutus fuit, (quicquid dixerint nonnulli,) idemque ſentit Specul. *lib. 2. tit. de reconuent. §. quarto videndum ſub num. 3. verſ. quaſi vna ſententia, &c. ac ſeqq.* & comprobat gloſſ. *in §. generaliter in verb. diffinitiua, Cod. de reb. credit.*
vbi

vbi quod iuramentum paulò ante, vel paulò poſt ſententiam
14 præſtitum habetur perindè, ac † ſi in prolatione illius præſti-
tum fuiſſet, quia quæ in continenti fiunt cenſentur in eſſe, &
alia gloſſ. *in leg. cum Iudex in verb. palam eſt, verſ. vel dic, &c. Cod. de ſent. & interloc. omn. Iudic.* Ioan. And. in Add. ad Spe-
cul. *lib. 2. tit. de ſent. §. 8. iuxta propoſitionis ſeriem ſub nu. 17. in fin. in verb. ſi Iudex, verſ. ſoluit, &c.* Bald. *in l. petens ſub nu. 34. verſ. dicunt gloſſ. & verſ. & omnibus his caſibus, &c. Cod. de pact. & in leg. 1. num. 11. verſ. ſecundo nota, &c. Cod. de oper.*
15 *libert.* dicens, quòd facta eodem die, † ac loco, cenſentur fa-
cta eodem contextu ad euitandam actus nullitatem, Soccin. *conſ. 273. ſub num. 4. verſ. ſecundo quia, &c. lib. 2.* Natt. *conſil. 115. num. 2. & ſeqq. verſ. nam ex quo ſunt, &c.* dicens, quòd ſi
16 duo † inſtrumenta eodem die, & loco, & coram eiſdem teſti-
bus, ac Notario fuerunt confecta, videntur vnum alteri ineſ-
ſe, & perindè habentur, ac ſi vnico inſtrumento actum eſſet,
& ſequitur Surd. *conſ. 551. nu. 10. verſ. & quando plura ſunt.*
17 Non enim ad hunc † effectum conſideranda eſt vnitas char-
tæ, ſeu cedulæ; Nam licet vtraque cauſa vnica cedula fuiſſet
compreheoſa, non ideò vnica fuiſſet, ſed duæ ſententiæ, quip-
pè ſuper duobus diuerſis capitibus, latè *l. etiam, §. 1.* ibique
gloſſ. *in verb. audiendus, verſ. dic erga tot ſunt ſententia, ff. de minoribus,* gloſſ. *in d. cap. 2. in §. nos autem in verb. eadem ſen-tentia, verſ. ſed re vera, &c. extr. de ordin. cognit.* ſed vnitas
18 temporis, vt eodem contextu vtraque lis dirimatur, † eui-
tentur diſpendia, & circuitus inanes, ac vnicuique parti,
quòd ſuum eſt tribuatur, nam hæc quidem ſunt præcipuæ,
19 atque finales † huiuſmodi ſimultaneæ cauſarum determina-
tionis rationes, vt probatur ex text. *in cap. 1.* ibique gloſſ. *in verb. in continenti, & DD. extr. de mut. petit. & in dict. cap. cum ſuper de cauſ. poſſ. & propr. & dict. cap. 2. in §. nos autem in fin. de ord. cognit.* & ſentiunt Specul. & Bart. *in locis ſupra ci-tatis,* ac Alexan. *in dict. conſ. 73. ſub dict. nu. 11. verſ. tertio reſ-pondeo, &c. lib. 6.* & explicat Peregr. *dict. dec. 128. ſub d. nu. 2. verſ. & eſt fundata, &c.* poſt alios relatos per Caualcan. *dec. 25. ſub num. 10. verſ. pro parte, &c. ac ſeqq. & num. 14. verſic. & illa opinio, & num. 22. verſic. nam Iudex pronunciabit, &c. part. 1.*

Prætereà licet praxis illa vtilis ſit ad euitandas contentio-
20 nes forenſes, cùm tamen nullibi præſcripta † fuerit ea for-
ma, itaut eius omiſſio vitiet, proptereà non eſt neceſſaria
tanquam ſubſtantialis, iuxta theoric. Bald. *in authen. hoc am-plius ſub num. 20. verſ. nota quod ordo non attenditur, &c. Cod. de fideicommiſſ.* & probatur ex text. *in l. 1. §. ſi apud eundem Iu-dicem in fin. ff. quæ ſent. ſin. appell. reſcind. & in l. 1. C. de appel-lat.* & ex traditis per Bart. *in dict. auth. & conſequenter ſub n. 4. verſ. huic ergo, &c. Cod. de ſentent. & interloc. omn. Iudic.* & Specul. *in d. §. videndum ſub nu. 5. verſ. & ſi Iudex, &c. & infr. verſ. quin enim ſi lata ſuper vna, &c. & num. 6. verſic. quod ſi primo, &c.* & ſequitur Vant. *de nullit. ex defect. proceſſ. nu. 48. verſ. alia verò, &c. & verſ. quoniam ordo non attenditur, &c. ac ſeqq.*

Hinc infertur non obſtare diſpoſitionem *l. Iudex poſtea-quam, ff. de re iudic.*

21 Tum quia Iudex, † qui potuit, & voluit vtrumque nego-
tium eodem tempore definire, non dicitur ſententiam dixiſ-
ſe, ſcilicet actum ſententiandi perfeciſſe, ac compleuiſſe, nec
22 functus officio ſuo, † niſi vtraque cedula ordine prædicto
prolata, ac publicata, *ad leg. penult. in fin. verſ. nihil etenim, C. de his quib. vt indign.* Rot. penes bon. mem. Buratt. *deciſ. 124. ſub num. 20. verſ. & actus non dicitur perfectus, &c. & in rec. dec. 558. ſub num. 1. verſ. cum hoc ſit de natura, &c. par. 2.*

Tum quia etiam poteſt temporis interuallum in propoſito
23 caſu id fieri poterat, quia cùm † deuoluta eſſet ad ipſum co-
gnitio totius cauſæ, ac ipſius principalis negotij, non ſolùm
vigore abſolutæ commiſſionis nullitatis, & appellationis, quę
ſufficiens erat, Bart. *in d. l. ſi expreſſim num. 15. verſ. ex quibus legibus, ff. de appellat.* Franch. *in d. cap. dilecto ſub nu. 24. verſ. circa primum extr. de appell.* Anchar. *in d. Clem. 2. ſub num. 9. de ſentent. & re iudic.* Lap. *alleg. 107.* Hoded. *d. conſ. 29. num. 33. verſ. cauſa enim, &c. lib. 1.* Peregrin. *dict. dec. 128. ſub n. 1. & ſeqq.* & alij plures relati per Scacc. *de appell. quæſt. 11. n. 114. verſ. undecimum, &c. ac ſeqq. num. 122. verſ. extende quinto, &c. cum ſeqq. & quæſt. 17. lim. 19. num. 11. verſ. tertius effectus*
24 *eſt, &c.* Verùm virtute † clauſulæ, *quam, & quas, &c. & cum toto negotio principali, &c.* in eadem Commiſſione appoſitæ,
Alexan. ad Bart. *in d. l. ſi expreſſim ſub d. num. 15. in verb. deuo-luit totam cauſam, verſ. ſi expreſsè permiſſum eſſet, &c.* Rot. *deciſ. 546. ſub num. 2. verſ. nam potuit, &c. par. 2. recent.* Ideò
per ſententiam latam ſuper nullitate antecedentis ſententiæ,
non † expirabat Iudicis iuriſdictio in negotio principali, ſed 25
poterat deindè etiam poſt temporis interuallum ſuper eo,
tanquam cauſa diuerſa pronunciare, vt admiſit Rot. *in dec. 16. ſub num. 3. verſic. fatebantur tamen, &c. de re iudic. in non.* Marcheſ. *par. 3. de commiſſ. nullit. ſanat. §. 1. num. 69. verſ. quod non procedit, ſi in commiſſione appellationis, &c.* & alij relati per Scacc. *de appellat. d. qu. 11. num. 133. verſ. declara eandem primam reſtrictionem, &c. cum ſeqq. ac alij.*

Non obſtat denique obiectus citationis defectus. Quia
ex lectura regiſtri conſtat legitimam præceſſiſſe citationem
pro parte Reuerendiſſimi Epiſcopi, pro cuius † parte fuit re- 26
producta, & ſub ea nominatim lata ſententia ſuper negotio
principali. Huiuſmodi autem defectus potius obſtaret alteri
latæ ſuper nullitate (ſi diſtinctæ conſiderandæ forent ad ef-
fectum, de quo agitur) ad inſtantiam D. Abbatis, † quàm 27
debebat præcedere particularis citatio, vt poſt alios probat
Franch. *in d. cap. dilecto num. 39. verſ. trigeſimo tertio quæritur, &c. de appell.* & Veſtr. *in prax. d. lib. 8. cap. 1. num. 13. verſ. ca-terum, &c.* quæ † tamen tanquam ex eius parte procedens 28
alteri parti non obeſſet, Rota *dec. 100. ſub num. 4. verſ. verum pars aduerſa, &c. par. 2. rec.* Sed quia vtraque pars petit, &
reſpectiuè conſentit in illius executionem, & iam pro parte
eiuſdem Reuerendiſſimi Epiſcopi depoſitæ fuerunt expenſæ;
Ideò ſuper hoc inſiſtendum † non eſt, quia dicimr concordi 29
earum conſenſu approbata, Rota *deciſ. 30. nu. 5. verſ. & ideò, &c. par. 4. diuerſ. & dec. 138. ſub num. 3. verſ. quæ fortius par. 2. ac dec. 264. num. 7. par. 7. recent.*

Atque ita fuit reſolutum vtraque parte informante.

Deciſiones iſtæ duæ emanatæ in hac eadem cauſa coram Reue-rendiſſ. P. D. Cerro Decano ſub diebus 7. Aprilis, & 12. Decembris 1642. Prima erit infra in Appendice. Altera eſt ſupra in hac par. 9. tom. 1. dec. 134.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Maceraten. Redditionis rationis.

Veneris 17. Martij 1645.

ARGVMENTVM.

Tutor, ne inualidè alienet bona ſtabilia minoris; & ſic non teneatur ad reſtitutionem pretij, fructuum & omnium damnorum, quæ ex dicta alienatione prouenit, quid ſedulò animaduertere debeat, ne dolenter poſteà canat, illud decantatum prouerbium, *Heu patior telis vulnera facta meis.*

SVMMARIVM.

1 *Tutor non poteſt alienare bona pupilli, niſi concurrant neceſſaria pro ſimili actu.*
2 *Bona pupilli, vt tutor validè alienet, requiritur iuſta, & neceſſaria cauſa alienationis, itaut ſola utilitas non ſufficeret.*
3 *Alienatio bonorum pupilli, vt valeat, cauſa neceſſaria debet concludenter probari.*
4 *Initium voluntarium, quando poteſt probari, cauſa ne-ceſſitas, tunc minimè poteſt doceri.*
5 *Bonorum pupilli alienatio non ſubſiſtit, ſi non appareat de neceſſitate cauſa.*
6 *Tutor ſiue eius hæres tenetur ad reſtitutionem pretij, & ad uſuras rei pupillaris inualidè alienata.*
7 *Tutor tenetur reſarcire damnum, quod obuenit pupillo ob malam alienationem bonorum per ipſum factam.*
8 *Bona minoris non poſſunt alienari, niſi pro ea parte, qua urget neceſſitas.*
9 *Alienatio bonorum pupilli facta à tutore abſque legitima cauſa, ſi illa alienatio cauſet aliquod damnum pupillo, tutor illud tenetur reſarcire.*
10 *Bona, quæ non probantur deueniſſe ad manus tuto-ris, non tenetur ipſe de eis reddere rationem, et num. 31.*
11 *Bonorum ſtabilium fructus æſtimantur ad rationem quin-que pro centenario, et num. 25.*
13 *Tutor non tenetur ad reſtitutionem eorum bonorum, quæ debitis ſolemnitatibus fuerunt extracta.*
14 *Nec ad eorum fructus.*
15 *Breue Principis non ſuffragatur, dum narrata in eo non fuerant iuſtificata.*

16 *Bo-*

16 *Bonorum ſtabilium pupilli diſtractio non eſt admittenda, dum aliter neceſſitati poteſt prouideri.*
17 *Bona immobilia pupilli, dum alienantur debet conſiderari, an adſint bona minus damnoſa, quæ vendi poſſint.*
18 *de Alienatione rei immobilis minoris, dum agitur, debent ſubhaſtari bona, & ſpatio ſaltem 20. dierum ſtare ſubhaſta.*
19 *Solemnitates in alienatione bonorum minorum ſunt neceſſaria, etiamſi adeſſet vtilitas minoris.*
20 *Teſtator, dum congruam dotem conſtituit filiabus, tutor non debet illam augere.*
21 *Tutor tenetur reddere rationem redditu͂um, & fructuum bonorum minoris.*
22 *Neceſſitatibus minorum, dum poteſt prouideri ex redditibus, & fructibus bonorum ſtabilium non ſunt ipſa bona alienanda.*
23 *Præiudicare quod quis ſibi voluerit, non eſt præſumendum.*
24 *Renunciatio, quæ ad certum intereſſe non extenditur ad diuerſum.*
26 *Partium aſſertionibus potius ſtandum eſt, quàm depoſitionibus teſtium.*
27 *in Tranſactionibus partes ſibi inuicem, aliquid de iure ſuo remittere ſolent, & num. 28.*
29 *in Alimentorum materia, vt plurimum quantitas reducitur ſecundum arbitrium Iudicis.*
30 *Locationes præſumuntur continuata, & penſiones percepta annis præcedentibus, & ſubſequentibus, niſi contrarium probetur.*
32 *Moneta illa eſt attendenda, quæ in pactum fuit deducta.*
33 *Alimentorum appellatione veniunt famuli, & eorum ſalaria.*
34 *Alimentorum appellatione veniunt etiam expenſæ ſtudij grammaticalis.*

DECISIO CCCXLI.

FVit hæc cauſa propoſita à me ſub 23. Ianuarij 1644. &
reſolutum creditum illorum de Ferris, erga illos de A-
micis occaſione tutelæ, & curæ per Marcum Antonium de
Amicis Auum Paternum, & Auctorem Amici Antonij de
Amicis, nunc agentis ſuſceptæ, & geſtæ de perſonis, & bo-
nisq. Franciſci Ferri, & Barbaræ eius ſororis ab anno 1579.
vſque ad annum 1607. aſcendere ad ſcuta 26179. ba. 37. ‑⅓
Cauſa ſuper eiſdem ſub hac die repropoſita per Dominos fuit
reſponſum eandem deciſionem eſſe declarandam. Fuit enim
ſub dicta die 23. Ianuarij reſolutum reſpectu prædij del Col-
le valoris ſcut. 1100. venditi per Marcum Antonium de
Amicis Patruum Pupillorum, & eorundem Tutorem
non teneri ad reſtitutionem fructuum, quamuis ex pecu-
nia redacta ex eodem prædio non emerit aliud prædium ad
fauorem pupillorum, quia per iſtos non fuit probatum de
illo tempore adfuiſſe aliud prædium venale, in quo potuiſſet
erogari huiuſmodi pretium. Tamen cum inter partes non
controuertatur partem huiuſmodi prædij ſpectaſſe ad Mar-
cellum patruum pupilli, alteram verò ad eoſdem pupillos,
1 certum † eſt eundem Tutorem non potuiſſe alienare par-
tem pupillorum cùm ad validitatem ſimilis alienationis plu-
ra ſint neceſſaria, Specul. *in tit. de empt. & vendit. §. nunc di-
cendum col. 2. verſ. hoc quoque*, Alex. *conſ.* 53. *col.* 2. *vol.* 3. Corn.
conſ. 71. *vol.* 3. Roman. *conſ.* 403. *num.* 12. Pariſ. *conſ.* 98. *vol.* 1.
conſ. 85. *num.* 17. & 18. *vol.* 3. Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed.*
15. *num.* 146. & inter cætera requirebatur iuſta, & neceſſaria
2 cauſa alienationis, adeòut ſola † vtilitas non ſufficeret, niſi
concurreret etiam neceſſitas æris alieni, *l. ob æs alienum tan-
tum, Cod. de præd. minor. l. ex quæ Tutores, C. de adminiſtr. Tu-
tor.* Rimin. *conſ.* 5. *num.* 38. & *conſ.* 247. *num.* 33. Rolan. à Val-
le *conſ.* 33. *in princip. vol.* 1. & *conſ.* 60. *col.* 1. & 2. *vol.* 4. & talis
3 cauſa neceſſaria, ob quam † fit alienatio debet concludenter
probari, vt inquit Bald. *conſ.* 332. *num.* 3. *vol.* 1. nec poteſt dici
4 tunc concurrere, quando adeſt initium † voluntarium, Me-
noch. *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 182. *nu.* 52. Tiraquell. *de retract. con-
ſang. §.* 1. *gloſſ.* 14. *num.* 15. Bald. *conſil.* 20. Corn. *conſ.* 292. *nu.* 5.
lib. 2. Menoch. *conſ.* 203. *num.* 36. Vndè cùm in hoc caſu de
5 tali cauſa neceſſaria † nullibi appareat talis alienatio non
ſubſtinetur, Felin. *in cap. ſuper his per illum text. col.* 1. & 2. *de
iur. iur.* Pariſ. *conſ.* 51. *num.* 28. & *conſ.* 68. *num.* 214. *vol.* 4.
Rimin. *conſ.* 5. *num.* 209. & *conſil.* 247. *num.* 35. & iſto caſu Tu-
tor, ſiue eius hæredes tenentur ad reſtitutionem pretij, & ad
vſuras, non directo vti vſuras, ſed vti fructus, qui ex fundo
† alienato percipi potuiſſent, ac ſi non eſſet alienatus cum 6
huiuſmodi damnum, ex negligentia Tutoris aduenerit † pro- 7
pter dictam alienationem, quam facere minimè debebat, *l.* 1.
Cod. quæ pro eo, Alex. *conſ.* 168. *vol.* 2. Gabr. *conſ.* 26. *nu.* 5. *lib.* 1.
qui fructus, vt ex *Summ. dato ſub dicta die* 23. *Ianuarij* 1644.
nu. 4. in quo fuerunt adnotatæ partitæ iſtius prædij, ex liber-
culis ab eiſdem de Amicis prodoctis aſcendunt ad ſummam
ſcut. 90. quolibet anno, vndè ab anno 1579. in quo fuit facta
diuiſio iſtius prædij, & ſuſcepta tutela ab Amico vſque, &
per totum annum 1643. aſcendunt ad ſcut. 5760. cum res mi-
noris non poſſet † alienari, niſi pro ea parte, qua vrget cauſa 8
neceſſaria, ac neceſſitas eiuſdem minoris, text. *in l. magis pu-
to, §. Item Prætor de reb. eorum*, Menoch. *de recuperanda poſſ.
remed.* 15. *num.* 147. & *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 171. *nu.* 21. & *conſ.*
214. *num.* 69.

Non obſtat, quòd Tutor in ſuo libro tutelari deſcripſerit
pupillum creditorem de ſumma ſcutorum 1100. quę fuerunt
redacta ex medietate dicti prædij detto del Colle. Quia
vt dicebam cum talis alienatio appareat † facta abſque cauſa 9
Tutor tenetur ad omnia damna, quæ ex tali alienatione
poterant conſiderari cauſata aduerſus minorem, vt fuit re-
ſolutum in hac eadem cauſa ſub 13. Maij 1642. coram bon.
mem. Merlino.

Quoad prædium Burgi cenſuerunt Domini ex credito il-
lorum de Ferris eſſe detrahendam ſummam ſcut. 300. ex pre-
tio eiuſdem prædij, cùm † conſtet pretium non deueniſſe 10
ad manus Tutoris, nec ab eo fuiſſe diſtractum, ſed idem
prædium fuiſſe reſtitutum Ludouico Patri iſtorum de Ferris,
nunc agentium, qui Ludouicus de anno 1607. de eo curam 11
aſſumpſit, vt apparet ex Inuentario tutelari per eundem
Ludouicum, tunc temporis facto, *dict. Summar. nu.* 17. Sunt
tamen ad creditum iſtorum de Ferris apponenda ſcuta 420.
occaſione fructuum huius prædij ad rationem quinque pro
† centenario ab anno 1579. vſque ad dictum anno 1607. de 12
quo tempore fuit reſtitutum eidem Ludouico.

Circa prædium Cimarellę fuit per Dominos confirmata
deciſio, quæ reuidetur, tam quoad pretium ſcut. 1434I.
quo fuit illud venditum, quàm quoad quantitatem fructuum
ad rationem quinque pro centenario, qui ſecundum hanc
calculationem conſtituunt ſummam ſcut. 717. & ba. 50. quo-
libet anno, vndè ab anno 1579. quo fuit ſuſcepta tutela, vſ-
que ad annum 1596. quo pretium fuit diſtractum aſcendunt
ad ſummam ſcut. 12548. quibus omnibus conceruatis forma
remanet ſumma ſcutorum 26889.

Replicabatur pro Amicis eos non teneri ad reſtitutionem
pretij eiuſdem prædij, † cùm illud fuerit diſtractum debitis 13
ſolemnitatibus, ac Auctoritate Apoſtolica pro extinctione
æris alieni pupilli pro ſolutione dotis Barbaræ ſororis pupilli,
cùm Tutor etiam habuerit facultatem à Teſtatore conſti-
tuendi hanc dotem maximè cùm Ludouicus pater iſtorum
de Ferris agentium conſenſerit alienationi, ac venditioni
dictorum prædiorum, nec etiam ad † fructus, maximè cum 14
fuerint exceſſiui, cùm ex Teſtibus datis pro Amicis probetur
num. 16. eoſdem taxari tantùm ad ſcuta tria pro ſingulis cen-
tenarijs, & ex eodem *Summar. num.* 5. appareat fructus eiuſ-
dem prædij de anno 1595. fuiſſe taxatos in quantitate ſcut.
572. tantùm Domini tamen firmarunt ex ſupradictis non
validari huiuſmodi alienationem, quia quoad Breue illud
non ſuffragatur in hoc caſu, cùm non fuerit ſeruata † illius 15
forma, dum fuit narratum, quòd pupillus eſſet hæres Cleriæ
matris, & ideò teneri ad ſoluenda illius debita, quòd cum
non fuerit probatum nihil operatur, Abb. *in cap. cum dilecta
de reſcript.* Buratt. *deciſ.* 854. *num.* 2. Rota *deciſ.* 190. *num.* 25.
par. 7. *diuerſ. Romana fructuum cenſuum* 28. *May* 1638. & 18.
Februarij 1639. *coram Eminentiſſimo D. Card. Veroſpio.* Quo
verò ad æs alienum pupilli conſiderarunt Domini, vt etiam
fuit firmatum in alia *deciſ. in hac cauſa emanata ſub* 13. *Maij*
1642. *coram bon. mem. Merlino*, debitum pupilli non exceſſiſ-
ſe ſummam ſcut. 3432. quæ facillimè extingui poterat ex red-
ditibus bonorum eiuſdem pupilli perceptis ſpatio annorum
17. maximè cùm ſolùm prædium Cimarellæ redderet annua
ſcuta 700. vltra alia ſtabilia, & mobilia hæreditaria, ex † qui- 16
buscommodè potuiſſet extingui huiuſmodi debitum, quo
caſu diſtractio bonorum ſtabilium, non permittitur text. *in
leg. magis puto, §. non paſſim*, ibi, *quærere ergo debet, ff. de reb. eo-
rum, l. ob æs, Cod. de præd. minor.* Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſ.*
171. *num.* 11. Corn. *conſ.* 92. *num.* 5. *vol.* 4. Dec. *conſ.* 403. *nu.* 11.
12. & 17. Roman. *conſ.* 321. *num.* 1. Buratt. *dec.* 410. *num.* 7. &
dec. 42. *eodem num.* 7. *par.* 3. *recent.* prout etiam fuit reſolutum
in d. dec. ſub 13. *May* 1642. & ad effectum validè † alienatio- 17
nis

nis rerum immobilium minorum debet conſiderari, an
adſint res minus damnoſæ, quæ vendi poſſint, *d. §. non paſſim*,
Dec. *d. conſ.* 403. *num.* 12. Corn. *conſ.* 109. *num.* 2. *uol.* 3. Afflict.
dec. 249. *num.* 2. *uerſ. quarto*, & ibidem Vrſill. *num.* 3. *& dict.*
dec. 40. *num.* 7. *uerſ. uel ſi aderat*, & dum agebatur de aliena-
18 tione rei immobilis minoris occaſione æris alieni, † eadem
debebat ſubbaſtari, & ſpatio ſaltem 20. dierum res minoris
debebat ſtare ſub haſta, Bart. *in l. alio nu.* 21. *ff. de alim. & cib.*
leg. & l. & ſine fin. §. 1. *ff. de minor.* Rolan. *conſ.* 33. *nu.* 15. *uol.* 1.
Surd. *conſ.* 49. *nu.* 19. Dec. *d. conſ.* 403. *num.* 12. *uerſic. ſibi qua gra-*
tia, Roman. *d. conſ.* 321. *num.* 2. Vrſill. ad Afflict. *dict. dec.* 249.
num. 4. *& dec.* 485. *num.* 9. coram Papa Gregor. XV. quæ ſo-
19 lemnitates etiam ſi adeſſet vtilitas minoris eſſent tamen ſer-
uandæ, & adhibendæ DD. *in l. cum ſit*, §. *eam tranſactionem*,
præſertim Caſtr. *num.* 2. *ff. de tranſact.* Iaſon. *in l. contra iuris*
in fine, *ff. de pact.* Bero. *conſ.* 32. *num.* 2. *& conſ.* 88. *nu.* 25. *lib.* 1.
Butr. *dec.* 2. *in princip. lib.* 1. *& dec.* 40. *in fin. par.* 3. *rec.* Quoad
dotem Barbaræ in ſummam ſcut. 4800. auctam ab eodem
20 Tutore, dum eadem † dos fuit à patre conſtituta in ſc. 3000.
non debebat idem Tutor illam augere, quia dos conſtituta à
patre dicitur congrua, Iaſon. *in l. uoluntatis num.* 2. *Cod. de fi-*
deicomm. Alciat. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 2. Alexan. *conſ.*
33. *num.* 4. *lib.* 4. Soccin. ſen. *conſ.* 288. *num.* 21. *lib.* 2. Menoch.
conſ. 168. *num.* 17. Honded. *conſ.* 10. *num.* 32. *& conſ.* 63. *n.* 85.
lib. 1. Fuſar. *conſ.* 20. *num.* 4. maximè cùm tutor rationem
21 non reddiderit de redditibus, † & fructibus perceptis ex eo-
dem prædio, & ad effectum impediendi alienationem rerum
22 pupilli occaſione illius æris alieni ſufficit, quòd adſit ſpes, † vt
redditus, & obuentiones pomerior ſufficere pro ſolutione
huiuſmodi æris alieni, vt fuit reſolutum in hac eadem cauſa
ſub 13. Maij 1642. coram bon. mem. Merlino §. *& in ſpecie*,
& in iſto caſu poteſt conueniri ad reddendam rationem, *leg.*
cum ſeruus 81. *ff. de condit. & demonſtr.* Rimin. iun. *conſil.* 338.
num. 31. *lib.* 3. Roland. *conſ.* 49. *num.* 37. *lib.* 1. Gratian. *diſcept.*
forenſ. cap. 563. *num.* 30. Patet etiam reſpoſio quoad renun-
ciationem Ludouici patris iſtorum de Ferris, quia vt etiam
fuit firmatum coram bon. mem. Merlino in hac eadem cauſa
ſub 21. Iunij 1641. §. *Poſtremo*, licèt dictus Ludouicus fuerit
vnus ex ſupplicantibus, & approbauerit narrata in breue,
tamen non ſibi præiudicauit quoad iura, quæ potuiſſent ſu-
23 peruenire, † & per conſequens non eſt præſumendum, quòd
viam ſibi præcludere voluerit quoad iura Franciſci, cuius fuit
hæres cum renunciatio pro certo intereſſe non extendatur
24 ad † aliud de illo tempore minimè competens, *l. nec lis*, §. *fin.*
ff. de acquir. hered. l. ſuum, *C. de iur. delib.* Ruin. *conſ.* 140. *nu.* 3.
lib. 4. Surd. *conſ.* 341. *num.* 32. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 565.
num. 53. *Romana hereditatis de Perottis* 7. *Iunij* 1634. *coram*
Reuerendiſſimo Domino meo Decano, *& deciſ.* 15. *num.* 3. co-
ram Papa Gregor. XV.

Ceſſat pariter exceptio fructuum huius tenutæ Cimarel-
læ, ſcilicet quod debeant reduci ad rationem ſcut. trium pro
centenario, quia exceſſiuitas non tollitur ex teſtibus pro
illis de Amicis examinatis, vt in eorum *Summario num.* 16.
dum dicti Teſtes non concludunt de tempore venditionis, &
tutelæ, ſed de anno præterito 1644. imò talis exceſſiuitas eui-
tatur ex confeſſione eiuſdem met Tutoris emanata in ſuis li-
berculis, qui fuerunt exhibiti in alia poſitione ex quibus ap-
paret, fructus huius tenutæ fuiſſe perceptos ad rationem
25 quinque cum dimidio, ſex & vltra, cui † confeſſioni eſt ma-
gis ſtandum, quàm Teſtibus contrarium deponentibus, Bald.
in l. generaliter in 2. *oppoſ. Cod. de non numer. pecun.* Ayin. *conſ.*
171. *num.* 10. Rota *dec.* 357. & ibi Adden. *num.* 7. coram Papa
Gregor. XV. maximè cùm talis liquidatio ſcut. quinque pro
26 quolibet centenario inhæreat præſumptioni † iuris, ſecun-
dum gloſſ. *in auth. perpetua*, *Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Rota
dec. 523. *num.* 3. *par.* 5. *&* 135. *num.* 18. *par.* 6. *diuerſ. Bononien.*
prædij 21. *Maij* 1640. *coram Reu. P. D. meo Ghiſilerio*, prout
nec etiam eſt attendendum Inſtrumentum venditionis de
anno 1595. de quo tempore fuerunt taxati tantùm in ſum-
27 ma ſcutorum 572. quia cum de illo † tempore fuerit inita
tranſactio inter Marcum Antonium Tutorem, & illos de
Campagnonis occaſione fructuum dicti prædij pro quarta
parte fructuum anni 1595. & 1596. ad effectum recedendi à
lite fuit inter eoſdem inita dicta tranſactio, per quam non di-
28 citur probatus verus valor † cùm in tranſactionibus partes
ſibi inuicem aliquid de iure ſuo remittere ſoleant, *leg.* 1. *ff. de*
tranſact. l. tranſactio, *Cod. eodem*, Natt. *conſ.* 636. *nu.* 107. Surd.
conſil. 254. *num.* 32. Rota *dec.* 311. *num.* 14. coram Papa Gre-
gor. XV.

Quoad cenſum cum Communitate Maſſacij ſcut. 1000. ad
debitum Tutoris fuerunt poſita ſcuta 700. pro fructibus ab
eodem Tutore exactis, & tamen ſunt demenda ſcuta ſe-
ptuaginta ad fauorem Tutoris occaſione decrementi mone-
netæ, quia tales fructus fuerunt taxati ad rationem iulio-
rum decem pro quolibet ſcuto, iuxta formam monetæ Ro-
manæ, & tamen debent taxari iuxta monetam Marchiæ,
quę eſt iuliorum nouem, & ſic conſtituunt tantùm ſummam
ſcutorum 630.

Circa verò victum, & veſtitum Barbaræ fuit in vltima
deciſione ſub 23. Ianuarij 1644. determinata quantitas ſcut.
25. pro quolibet anno, tamen Domini cenſuerunt eſſe huiuſ-
modi alimenta taxanda ad rationem ſcut. 50. vndè ab anno
1579. vſque ad annum 1584. conſtituunt ſummam ſcuto-
rum 300. Quo verò ad alimenta pupilli cenſuerunt etiam
ijdem DD. illa eſſe augenda ad ſcut. 60. quolibet anno, quæ
ab anno 1579. vſque ad annum 1607. conſtituunt ſummam
ſcut. 1740. & iſta inſimul coaceruata cum alimentis Barbaræ
conſtituunt in totum ſummam ſcutorum 2040. & in hac ma-
teria † alimentorum, vt plurimum quantitas reducitur ad 29
arbitrium iudicis, *l. fin. Cod. de ordin. cognit. l. 2. vbi pupil. educ.*
Alexan. *conſ.* 169. *num.* 1. Rota *dec.* 437. *num.* 5. *par.* 3. *recent.*

Quo verò ad palatium dictum fuit non eſſe recedendum
à deciſis, ſed tamen apponendas eſſe ad creditum pupilli
penſiones nonnullarum domuncularum, quas apparet ex li-
berculis eiuſdem Tutoris fuiſſe locatas, eundemque perce-
piſſe ſcuta 70. pro ſex annis, & ſic ad rationem ſcutorum
vndecim, & ba. 60. quolibet anno, cùm in hac materia lo-
cationis domorum ſufficiat fuiſſe illas aliquando locatas, &
penſiones perceptas ad effectum, vt locationes † præſuman- 30
tur continuatæ, & penſiones perceptæ annis præcedenti-
bus, & ſubſequentibus, niſi contrarium probetur ad *leg. ſi*
fundum per fideicommiſſum, *ff. de legat.* 1. *leg. item quæritur*, §.
qui impleto, *ff. locat.* Surd. *conſ.* 291. *num.* 31. *& ſeqq.* Buratt.
deciſ. 173. *num.* 3. *&* 4. *& deciſ.* 307. *num.* 5. *& ſeqq. co-*
ram Reuerendiſſimo Vrgellen. Romana reintegrationis 22. *Iu-*
nij 1643. *coram Reu. P. D. meo Carillo*. Vndè ab anno 1579.
vſque ad annum 1607. conſtituunt dictam ſummam ſcuto-
rum 324. ba. 80.

Prędicta omnia reſpiciunt contenta in vltima deciſione
in hac cauſa emanata, in hac autem noua propoſitione con-
ſiderarunt Domini eſſe demenda ſcuta 144. à debito Tuto-
tis, ratione quartæ partis fructuum prædij Cimarellę pro an-
no 1595. *cum ex Summario iſtorum de Amicis num.* 14. con-
ſtet eandem ſummam non deueniſſe ad manus † Tutoris, 31
ſed fuiſſe conceſſam eiſdem de Compagnonis emptoribus ex
pacto in inſtrumento venditionis contento.

Pretium autem dicti prædij Cimarellæ fuit conſtitutum
in ſcutis 14341. pro quo pretio de anno 1596. fuit ab eodem
Tutore venditum illis de Compagnonis, ex qua tamen ordi-
narunt Domini eſſe detrahenda ſcuta 1434. ba. 10. quia ex
Summario eorundem de Amicis num. 5. apparet idem pretium
fuiſſe ſtabilitum in ſcutis monetę Marchiæ, quorum † quod- 32
libet conſtituitur in iulijs nouem tantummodò monetę Ro-
manæ, vt in declaratione facta per Reuerendam Cameram,
de qua *in deciſ.* 648. *num.* 7. *par.* 1. *recent.* ſecundum quam
taxam pretium dicti prædij remanſit in ſcutis 12906. 90.
tantùm.

Eſt etiam detrahenda alia ſumma ſcut. 178. ad fauorem
iſtorum de Amicis, quia dictum prædium Cimarellæ fuit
per Peritos æſtimatum ad rationem ſcut. 128. pro qualibet
ſalma, *vt in Summario eorundem num.* 15. & ex liberalitate
emptorum, & ad maiorem vtilitatem pupilli fuit pretium
ſolutum ad rationem ſcutorum 130. pro qualibet ſalma,
vt in eodem Summar. num. 5. pretium liberaliter fuit auctum
in ſcutis 220. quæ ad rationem quinque pro centenario ab
anno 1579. vſque ad annum 1596. reddunt ſcuta 178. ſuper
quo augumento calculari non poſſunt fructus à Tutore
percepti. Quoad alias expenſas, quæ prætenduntur factæ
pro famula pupilli, & pro pędagogo exiſtimarunt Domini
non † eſſe illas habendas in conſideratione, quia attenta 33
qualitate alimentandi appellatione alimentorum, veniunt
etiam ſeruitutes, & eorum † ſalaria, vt inquit Surd. *conſ.* 34
1219. *num.* 17. & expenſæ ſtudij grammaticalis, vt poterat
edocere dictus Pędagogus, Bart. *in leg. de bonis*, §. *non ſolum*
num. 1. *ff. de carbon. edict.* Angel. Aretin. *in ſua pract. & theor.*
tract. de teſtament. gloſſ. 45. §. *Item relinquit Titia mulieri nu.* 6.
verſ. an autem ille, *vt in mag. tract. tom.* 8. *par.* 1. Menoch. *de*
arbitr. lib. 2. *caſ.* 170. *num.* 30. Myſing. *cent.* 3. *obſeru.* 12. *num.* 3.
verſ. itemque ſumptus in ſtudio, Caſsan. *ſuper conſuetud. Burg.*
tit. des Enfans de pluſieurs lictz entre gens nobles, §. 4. *num.* 5.

fol. nu-

fol. mihi 862. Crauett. *conſ*. 199. *num*. 3. *verſ. amplius lib*. 1. Soccin. ſen. *conſ*. 161. *num*. 4.

Computatis igitur ſcutis 5760. pro fructibus prædij Collis ab anno 1579. vſque ad annum 1643. ſcutis 14341. pro pretio prædij Cimarellæ ſcut. 12548. pro fructibus eiuſdem prædij ab anno 1579. vſque ad annum 1596. ſcut. 420. pro fructibus prædij Burgi ab anno 1579. vſque ad annum 1607. ſcut. 324. 80. pro penſionibus nonnullarum domuncularum ſcutis 630. pro cenſu cum Communitate Maſſaccij ſecundum monetam Marchiæ ad rationem iuliorum nouem pro quolibet ſcuto, omnia ſimul conſtituunt ſummam ſcutorum 34023. 80. ex quibus tamen cum debeant detrahi ſcut. 4166. ba. 10. videlicet ſcuta 300. pro pretio, & fructibus prędij Burgi ſcuta 70. occaſione diminutionis monetæ pro cenſu cum Communitate Maſſaccij ſcuta 300. ab anno 1579. vſque ad annum 1584. pro victu, & veſtitu Barbaræ ad rationem ſcut. 50. quolibet anno ſcut. 1740. pro alimentis pupilli ab anno 1579. vſque ad annum 1607. ad rationem ſcut. 60. quolibet anno ſcuta 144. pro quarta parte fructuum prædii Cimarellæ ſcuta 1434. ba. 10. pro decremento prædii Cimarellæ ſcuta 178. pro pretio liberaliter aucto ab emptoribus eiuſdem prædii Cimarellæ facto calculo, tam crediti pupilli in dicta ſumma ſcutorum 34023. 80. quàm crediti Tutoris in prædicta ſumma ſcutorum 4166. ba. 10. quæ debent apponi ad debitum iſtorum de Ferris, eorum creditum remanet in ſcut. 26857. 70. pro quibus erit relaxandum mandatum contra hæredes Tutoris, vt etiam fuit reſolutum in dicta *deciſ. coram me emanata ſub prædicta die 23. Ianuarij anni præteriti*.

Et ità vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 23. Ianuarij 1644. coram eodem Reuerendiſſimo P. D. Papien. erit infr. in Appendice. Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt coram bon. memor. Merlino, quæ habentur inter eius impreſſas.

R. P. D. B I C H I O.

Gerunden. Capellaniæ.

Lunæ 20. Martij 1645.

A R G V M E N T V M.

Eccleſia Parochialis, ſi alicui beneficio fuerit vnita in illius vacatione, quando requiratur concurſus, & quando nullatenus, & alia circa hanc materiam. Examinatus ſemel, an ſit iterum examinandus.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficio alicui, quando eſt vnita Eccleſia Parochialis, æquè principaliter, tunc in illius prouiſione requiritur concurſus.*
2 *Beneficium aliquod, quòd ſit dignitas, id ſatis iuſtificatur ex communi reputatione.*
3 *Capellania, quod non ſit vnita Parochiali Eccleſiæ, ex quo non doceatur.*
4 *Beneficium Parochiale, quando prouidetur, in quibus caſibus non ſit neceſſarius concurſus.*
5 *per Errorem, vel ad maiorem cautelam, ea quæ fiunt, non immutant ſtatum.*
6 *Beneficij poſſeſſor, quando quis eſt, vt in eo manuteneatur, ſi ei opponatur, quòd in illius prouiſione non fuit adhibitus concurſus, dum eſt Parochiale, quid ſufficiat.*
7 *Beneficium Parochiale, quando eſt vnitum alteri beneficio, licèt ampliùs in eius prouiſione non requiratur concurſus, tamen eſt neceſſarium examen, & approbatio Ordinarij.*
8 *Examinatus ſemel, & approbatus, quando quis iam eſt, non eſt ampliùs examinandus.*
9 *Examinatus ſemel, licèt ampliùs non ſit examinandus de iure communi, tamen ſecus eſt ſecundum Concilium Tridentinum, quando quæritur nouus titulus.*
10 *Examen procedere debet, quando iungitur per viam conditionis, & num. 11.*
12 *Deciſ. in cauſa Calaguritana Beneficij coram bon. memor. Card. Pamphil. quo caſu loquatur.*
13 *Concurſus eſt de forma collationis Beneficij Parochialis, tam ſecundum Concil. Trident. quàm conſtitutionem 32. Pij Papæ V.*
14 *Concil. Trident. loquens de concurſu ad Beneficia Parochialia, non loquitur de dignitatibus.*
15 *Beneficia, quando habeant ſolùm curam actualem animarum.*
16 *ad Curam animarum approbatus, quando veniat manutenendus, & num. 17.*
18 *Beneficium, quando non eſt de Capitulo, non eſt capienda poſſeſſio eius capitulariter.*

D E C I S I O CCCXLII.

ADhuc informantes pro Tauernet ſuadere conabantur
Capellaniam Maiorem, de qua agitur, vti habentem
curam animarum conferri debuiſſe præuio concurſu, nec
ſuffragari, quòd Capellania ſit quarta dignitas poſt Pontifi-
calem, ſiue quia talis † non probatur, ſiue quia etiam in di- 1
gnitatibus requiritur concurſus, quando illis vnita eſt Paro-
chialis æquè principaliter, Lapus Abbas *in cap. ſtatutum nu*. 3.
verſ. ſi autem Eccleſia Collegiata de elect. in 6. Garz. *de benef.
par*. 9. *cap*. 2. *num*. 193. *&* 194. Filliuc. *qu. moral. tom*. 3. *tract*. 41.
num. 144.
Sed Rota iterùm * cenſuit ſatis probari ſimul iunctis teſti-
bus in alia cauſa formiter examinatis inſtrumento anni 1605.
& fide plurium Curialium, quòd Capellania maior commu-
niter dignitas reputatur, quæ communis reputatio ſufficit,
† quamuis neque nomen ſonet in dignitatem, neque Ca- 2
pellanus iuriſdictionem, aliudque dignitatis myſterium exer-
ceat, vt tradit Innoc. *in cap. de multa num*. 6. *verſ. ſed ſi voce-
tur de preben*. & ibid. Abb. *nu*. 21. *&* 22. Gemin. *conſ*. 101. *n*. 1.
Patiſ. *conſ*. 50. *nu*. 1. *lib*. 4. Pacian. *de probat. lib*. 2. *cap*. 27. *num*.
19. *verſ. nec in hoc caſu*, Lotther. *de re benef. lib*. 2. *qu*. 33. *nu*. 29.
Barboſ. *de Canon. & Dignit. cap*. 4. *num*. 10. Rota *deciſ*. 29. *n*. 3.
par. 2. *diuerſ. dec*. 585. *num*. 2. *par*. 4.
Quòd verò Capellaniæ vnita ſit Parochialis æquè princi-
paliter nullibi apparet, † imò ex datis *in Summar. præteritæ* 3
poſitionis Franceſch ſub num. 1. colligitur, quòd ipſa Eccleſia
Collegiata eſt Parochialis, & penes ipſam Collegiatam reſi-
det titulus, ac ius principale Parochialitatis, Capellaniæ au-
tem Maioris, (quæ in eadem Eccleſia non eſt prima, ſed
quarta dignitas poſt Abbatialem) adhæret, annexumque
eſt exercitium Curæ actualis animarum, dumque illud † ha- 4
bet ex ſui inſtitutione, vel ex ſtatuto Eccleſiæ, aut conſuetu-
dine ſemper ceſſat neceſſitas concurſus, vt declarat idem
Lapus Abbas *in ex aduerſo allegato cap. ſtatutum num*. 2. *verſ.
nam cum vna Eccleſia de electione. in* 6. relata à Modern. Ale-
xandrino *in prax. habend. concurſ. prælud*. 3. *dub*. 3. *num*. 24. Ca-
ſtropal. *oper. moral. tom*. 2. *tract*. 13. *diſp*. 3. *punct*. 2. §. 5. *num*. 6.
& 7. *præter allegatos in præcedenti deciſ. §. quia neceſſitas*.
Non obſtat, quòd Capellania fuerit pluries collata per
concurſum, quia potuit id fieri † ex abundanti, vel per 5
errorem; itaut exindè, nec quaſi poſſeſſio conferendi per
concurſum fuerit Epiſcopo quæſita, vt in proximis termi-
nis Lotther. *de re benef. lib*. 2. *quæſt*. 31. *num*. 28. *& ſeqq*. & ſuf-
ficit dubium eſſe, an concurſus ſit neceſſarius, vt interim
manutenendus ſit Franceſch anterior poſſeſſor, † quia non 6
eſt à poſſeſſione amouendus, donec euidenter conſtet, nos
verſari in caſu decreti irritantis, ideſt Concilij Trident. *ſeſſ*.
24. *de reform. cap*. 18. vt fuit firmatum *in dec*. 124. *num*. 3. *&* 4.
coram bon. mem. Coccino, & comprobat vltima deciſio, §. *&
ſufficit*.
Non obſtat, quòd ex eodem Concilio Tridentino requi-
ratur ſaltem examen, & approbatio Epiſcopi ſuper † ido- 7
neitate Franceſch ad exercendam curam animarum, & pro-
cedere debuiſſet collationem, quamuis idem Franceſch
fuiſſet alias examinatus, & approbatus ad alteram Parochia-
lem, vt dixit Rota *in Calaguritana Beneficij de Ornillos* 12.
Octobris 1587. *coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio
Patruo Sanctiſſ. D. N. Innocentij X*. relata per Garz. *de benef.
par*. 6. *cap*. 2. *num*. 266.
Quia non negatur, quòd licet † de iure communi ſemel 8
examinatus, & approbatus non ſit ampliùs examinandus,
cap. accepimus de ætat. & qualit. Caputaq. *deciſ*. 370. *par*. 2.
Gonzal. *ſuper reg*. 8. *gloſſ*. 4. *num*. 84. *& ſeqq*. aliter diſpoſitum
fuerit nouo iure conciliari, † eo quod in aſcenſione ad alte- 9
rum quæritur nouus titulus iuxta *conſ*. Oldrad. 18. quòd in
puncto ſequitur Seraph. *deciſ*. 1323. *num*. 1. Gonzal. *d. gloſſ*. 4.
num. 88. Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg*. 60. *num*. 89. Campa-
nil. *diuerſ. iur. Canon. rubr*. 5. *cap*. 3. *ſub num*. 8. quòd tamen in
† curia non ſeruatur, ſed ſufficit fuiſſe ſemel approbatum, vt 10
teſta-

teſtatur Gonzal. & Barboſ. mox allegati, quos refert Mo-
dern. Alexand. *in praxi habend. concurſ. præud. 3. dub. 3. nu.*
25. & 26. nec pariter negatur, quòd examen debeat præ-
11 cedere, quando † vel iniungitur per viam conditionis, vt
quia collatio ſit facienda ab executore vigore mandati de
12 prouidendo in forma dignum, † in quibus terminis emana-
uit *deciſ. ex aduerſo allegata in Calaguritana Beneficij coram*
bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, vel eſt de forma ipſius
13 † collationis, prout eſt concurſus in collatione Parochialium
vigore Concilij Tridentini, & Conſtitutionis 32. Pij V. ſan.
mem. vt notat Pariſ. *de reſignat. lib. 8. quæſt. 9. num. 86.*

Sed caſui noſtro non applicatur diſpoſitio Concilij, quia
14 † non loquitur de dignitatibus, Garz. *de benefic. par. 9. cap. 2.*
ſub n. 181. & 195. Caſtropal. *oper. moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 3.*
punct. 2. §. 5. num. 7. in fin. Cùmque Capellania habeat ſolùm
exercitium curæ actualis, & periculum eſſet in mora, eo quod
15 Ordinarius prætendens collationem ſpectare ad ſe, non au-
tem ad Abbatem, qui contulit Franceſch moliebatur proui-
ſionem alterius in præiudicium ipſius Franceſch, vt apparet
ex quo edicta pro habendo concurſu ſtatim die ſequenti pu-
blicauit, contulit Capellaniam Tauerner, & recuſauit ad-
mittere Franceſch ad examen, viſum fuit Dominis, quòd
Franceſch, qui alias approbatus fuit ad curam animarum ve-
16 niat in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio excuſandus, † ſi pro-
perauit ad apprehenſionem poſſeſſionis in vim collationis ſi-
bi factæ ab Abbate, ad tradit. Felin. *in cap. quoniam frequenter*
ſub num. 7. verſ. ſimiliter, vt lit. non conteſt. poſt Anchar. *conſ.*
277. num. 12. Menoch. *de adipiſc. remed. 2. num. 59.* itaut ſuffi-
17 ciat, † quòd examen ſubſequatur, vt in proximis terminis
fuiſſe deciſum in Sacra Congregatione Concilij, & in Rota
tradit Pariſ. *de reſignat. lib. 7. quæſt. 5. num. 20. & at.*

Obiectum verò, quòd poſſeſſio non fuerit capitulariter
18 capta, tollitur ex deductis in vltima deciſione, † præſertim
quia tantùm abeſt, quòd probetur Dignitas hæc eſſe de Ca-
pitulo, quòd imò ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis, tam
per Franceſch, quàm per aduerſarium conſtat illis aſſigna-
tum quidem fuiſſe locum in Choro, qui actus communis eſt
omnibus in illa Eccleſia Beneficiatis, non autem in Capitu-
lo, & regulariter dignitates non ſunt de Capitulo, Gemin. *in*
cap. vltim. num. 6. de præbend. in 6. Dec. *in cap. eam te num. 24.*
de reſcript. Abb. *in cap. dilecti ante num. 1. verſ. nihil amplius*
dicitur de maior. & obed. Lotther. *de re benefic. lib. 1. part. 15.*
num. 18.

Et ità deciſum vtraque parte informante.

☞ *Idiam cenſuit ſub die 27. Ianuarij 1644. coram bon. memor.*
Bichio, eſt ſupra deciſ. 326.

R. P. D. BICHIO.

Caſertana Penſionis.

Veneris 31. Martij 1645.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio ſan. mem. Vrbani VIII. in nou. Bullar.
conſtit. 20. inter eius Conſtit. tom. 4. reuocatoria
facultatum transferendi penſiones, quæ medieta-
tem fructuum beneficij excedunt, eſt intelligen-
da, vt talis exceſſus ſit probandus per titularem,
cùm id ſit regulare in agente ad nullitatem pen-
ſionis purè reſeruatæ, & ad effectum, vt probe-
tur talis exceſſus, probatio debet eſſe tempore
decennij aliàs non releuat. In deducendo valo-
re beneficij, quæ expenſæ non admittantur.

SVMMARIVM.

1 *Penſiones transferendi facultas non intrat, quando pen-
ſiones excedunt medietatem fructuum beneficij gra-
uati.*
2 *Frumenti valor, de quo tempore æſtimandus veniat.*
3 *in Teſtibus indefinita locutio non æquipollet vniuerſali.*
4 *Teſtes deponentes in genere, declarantur ab alijs teſtibus
in ſpecie deponentibus.*
5 *Frumentum non eſt veriſimile, quòd tantùm valeat tem-
pore meſſis, quantùm alijs temporibus.*
6 *ad Probandum verum valorem redditruum requiritur,
quod teſtes deponant de tempore decennij.*
7 *Conſtitutio Vrbani VIII. moderatoria facultatum trans-
ferendi penſiones, in illius terminis qualiter ſit pro-
bandus valor redditruum beneficij, ſuper quo fuit im-
poſita penſio.*
9 *Materia non poteſt dici verè, & propriè obiectiua, ſi in-
cludat purè, & principaliter ius dantis.*
10 *Iure quæſito, & commodo, vt quis priuari poſſit, quæ pro-
bationes requirantur.*
11 *Prouiſionem Nuncij Hiſpaniarum impugnans, ex quo be-
neficium excedat 24. ſcuta, debet probare valoris ex-
ceſſum per decem annos.*
12 *Quod procedit, etiamſi impugnatio includat ius dantis.*
13 *Penſionis gratiam impugnans, ex capite valoris beneficij,
probare tenetur valorem per decennium.*
14 *Deciſ. 159. num. 7. & ſeqq. par. 5. recent. in quibus termi-
nis loquatur, & num. 15.*
16 *Liquidatio valoris plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.*
17 *Probatio exactior requiritur, ſi agatur ad effectum regulæ
de valore.*
18 *Probatio lenior ſufficit, ſi agatur ad effectum annullan-
dæ, ſeu reducendæ penſionis, & num. 19.*
20 *Conſtitutio Vrbani VIII. moderatoria indultorum con-
ferendi penſiones fuit declarata, quòd ad effectum di-
gnoſcendi exceſſum, attendendum ſit tempus transla-
tionis, & num. 21.*
22 *Probatio pretij, ſi reſtringeretur ad tempus contractus,
quale abſurdum ſequeretur.*
23 *Beneficij valor conſtituitur ex redditibus decennij.*
24 *Beneficij valor, quando probandus eſt pro iuſtificatione
clauſulæ, dummodo remaneant centum pro Rectore,
an requiratur valor decennij.*
25 *de Valore beneficij probando, quando agitur ad effectum
ſuſtinendi gratiam reſeruationis penſionis, tunc non
requiritur probatio decennalis.*
26 *Prædicationis onus ſpectat ad Epiſcopum.*
27 *Epiſcopus tenetur prædicare per ſe, vel per alium, ta-
men expenſis ſuis.*
28 *Expenſæ voluntariæ, non debent in calculum referri.*
29 *Expenſæ pro ſalario Organiſtæ non ſunt ponendæ ad di-
minuendum valorem beneficij, cùm ſint voluntariæ
ſaltem reſpectu quantitatis.*
30 *Expenſa ceræ Candeloræ, an ſint ponendæ in conſtituen-
do valore Epiſcopatus.*
31 *Expenſæ incertæ, & variabiles non ſunt ponendæ ad con-
ſtituendum verum valorem beneficij.*
32 *Penſionarij pro rata, concurrere debent ad neceſſarias
impenſas reparationum.*
33 *Partita, quæ non iuſtificantur non attenduntur.*
34 *Conſenſus tranſlationis penſionis quid importet, & nu-
mer. 35.*
36 *Penſionis tranſlatio, quando eſt validè facta, debet at-
tendi.*

DECISIO CCCXLIII.

PEnſionis annuæ ſcutorum 500. ad ſui fauorem authori-
tate Apoſtolica reſeruatæ ſuper fructibus Menſæ Epi-
ſcopalis Caſertæ clar. mem. Antonius Card. Sanctacrucius,
præuia caſſatióne totius ratam ſcut. 300. vigore facultatis
transferendi traſtulit in aliquos ex ſuis familiaribus. Contra
quos Reuerendiſſ. Epiſcopus Caſertanus committi mihi cu-
rauit cauſam nullitatis traslationis, & diſputato hodie du-
bio, an translatio ſubſtineatur, ſubſtineri reſolutum fuit.

Vnicum enim obiectum per informantes pro D. Epiſcopo
eductum ex Conſtitutione fel. recor. Vrbani VIII. in ordine
20. inter impreſſ. Bullar. tom. 4. reuocatoria facultatum
trasferendi penſiones, quæ medietatem fructuum benefi-
cij grauati excedunt, non applicatur, quia talis exceſſus non
probatur, & probandus † eſt ab Epiſcopo, prout mandat ea- 1
dem Conſtitutio *in §. 2. verſ. & inſuper*, & regulare eſſe in
agente ad nullitatem penſionis purè reſeruatæ ex capite
exceſſus, dixit Pariſ. *de reſign. lib. 6. quæſt. 2. num. 66.* Caputaq.
dec. 301. par. 2. Rot. *dec. 511. num. 4. par. 4. recent. dec. 671. nu. 4.*
coram bon. mem. Buratt. *& in Tudertina penſionis 2. Iunij*
1617. coram recol. mem. Card. Fabritio Vereſpio, quæ eſt inter
impreſſ. apud Modern. de manuten. dec. 303. num. 5.

Dicta ſiquidem teſtium, quibus D. Epiſcopus nixus eſt
probare fructus Menſæ Epiſcopalis via aſcendere ad duca-
tos annuos 1700. eorumque medietatem ab oneribus, &
alijs penſionibus vltra traslatas deſuper vigentibus abſorbe-
ri non releuant. Primò, quia tumulos frumenti, in quo fe-
rè conſiſtunt redditus menſæ appretiant ad valorem curren-
tem de tempore meſſis, † qui non debet attendi cum vilior 2

eſſe

eſſe ſoleat, ſed inſpiciendus eſt communis valor temporis,
ſaltem medij, vt notant Doctores in l. pretia rerum, ff. ad leg.
falcid. Eſcobar. de ratiocin. cap. 17. num. 21. & 22. Boer. deciſ.
68. num. 6. Affict. dec. 316. nu. 15. & ſeqq. & in terminis pen-
ſionis firmauit Rota in Firmana penſionis 12. Maij 1642. co-
ram me, §. in quinto articulo. Et parum refert, quòd ijdem,
3 ſeu alij teſtes infrà deponant † indefinitè de valore frumen-
ti in eadem ſumma computato anno fertili, cum ſterili, quia
hæc indefinita locutio in teſtibus non æquipollet vniuerſali,
Seraphio. deciſ. 893. num. 22. Buratt. dec. 175. num. 17. dec. 631.
num. 12. Surd. conſil. 352. num. 21. & declaratur à teſtibus de-
4 ponentibus in ſpecie † de valore frumenti tempore meſſis,
Cæſar. de Graſſ. dec. 8. num. 10. de cauſ. poſſ. & propr. Socc. iun.
conſil. 69. num. 16. lib. 1. alijque relati ab Adden. ad Buratt. de-
ciſ. 430. num. 4. præſertim quia inueriſimile admodum eſt,
5 quòd eodem pretio frumentum venierit † tempore meſſis,
& alijs temporibus, & contrarium apparet ex atteſtationibus
datis in Summario tranſlatariorum nu. 7. & 8. eſt autem hoc
magni momenti, quia redditus frumenti iuxta lecturam
teſtium, & iurium pro Epiſcopo exhibitorum excedit tu-
mulos 1200.

Secundò, quia deponunt de redditibus quinque, vel ſex
annorum, cùm tamen ad docendum de vero valore requi-
6 ratur † probatio reddituum interi decennij, quia facilè po-
teſt contingere, quòd breuiori tempore omnes anni fuerint,
aut ſteriles, aut fertiles, prout requiritur, quando valor dedu-
citur impugnatiuè ad gratiam alterius ob non expreſſionem
veri valoris, Acchill. dec. 2. ſuper reg. de valore, Sarnen. ſuper
eadem reg. quæſt. vlt. Put. deciſ. 374. num. 3. lib. 3. in corr. Rot.
deciſ. 189. num. 4. par. 1. & dec. 1627. par. 3. diuerſ. & in alijs
relatis per Garz. de benef. par. 5. cap. 3. nu. 228. & ſeqq. vſque
ad num. 239.

7 Nam etiam in terminis Conſtitutionis † Vrbanæ, de
qua agitur, deducitur valor impugnatiuè ad gratiam tranſla-
tionis, & quamuis hæc impugnatio, quia includit æquè prin-
8 cipaliter † ius dantis, non ſit purè, & propriè obiectiua, Caſ-
ſad. deciſ. 2. de except. Rot. deciſ. 1. de ſeq. poſſ. & fruct. in nou.
deciſ. 18. de except. in antiq. Put. deciſ. 21. num. 5. in corr. ſapit
tamen aliquo modo obiectum, & propter odibilitatem ma-
9 teriç, quippè tendentis † principaliter ad annullandam tranſ-
lationem penſionis, ac priuandum trãſlatarios eius commo-
do, & iure quæſito reguletur quoad probationes ferè ad in-
10 ſtar † veri obiectus, licèt non ita reguletur quo ad obſeruan-
tiam, cap. 1. & cap. vt circa de elect. in 6. vt benè diſtinguit
Lotther. de re benefic. lib. 2. quæſt. 42. num. 4. & 7. iuncto nu. 21.
Rota deciſ. 353. num. 7. & 2. ſeqq. coram ſanct. mem. Gregor.
XV. & ibi Adden. num. 18. facit Sarnen. in Reg. de Infirm. qu.
36. ſub num. 1. ob quam rationem in ſimili impugnans pro-
uiſionem Nuntij Hiſpaniarum, ex quo beneficium excede-
11 bat ſcuta 24. debet † probare exceſſum valoris per decem
annos, vt fuit deciſum in Maioricen. Capella 15. Iunij 1592.
coram bon. mem. Orano relata per Garz. de benef. par. 5. cap. 3.
num. 156. ſequendo ſupracitatam deciſ. 2. Acchill. de valore,
12 quæ habet locum etiam ſi impugnatio includat † ius dantis,
vt ponderauit Rot. in Forolivien. Primiceriatus 11. Maij
1590. coram bon. memor. Comitulo, quæ eſt inter eius im-
preſſas dec. 146. num. 5. & 6. & in puncto impugnantis gra-
13 tiam penſionis ex capite valoris beneficij, † quod teneatur
probare valorem per decennium, fuit reſponſum in Pampi-
lonen. Penſionis de Carcar. 22. Iunij 1579. coram bon. memor.
Rubeo, quam ſequitur Lotther. de re benef. lib. 1. qu. 43. ſub
num. 23. & num. 31. & lib. 3. qu. 20. num. 95. & 96.

14 Neque obſtat deciſ. 159. num. 7. & ſeqq. † vbi impugnaba-
tur gratia ex capite valoris, & Rota admiſit illius proba-
tionem per aliquot annos par. 5. recent. quia caſus illius deci-
ſionis eſt longè diuerſus, nam vt patet num. 8. & 12. ibi, non
15 impugnabatur penſio, † ſed agebatur ad reſciſſionem con-
tractus permutationis ad effectum, ne actor cogeretur ſolue-
re de ſuo onera beneficij, vndè cùm tractaret de damno eui-
tando, non mirum ſi probationi valoris aliquot ſolùm anno-
16 rum acquieuit iudicantis arbitrium, † à quo plurimum pen-
det liquidatio valoris, Lotth. dict. lib. 3. quæſt. 20. nu. 91. alijque
relati per Adden. ad Buratt. dec. 583. ſub num. 22. Prout neque
obſtat deciſ. in Aquen. Penſionis 19. Decembris 1608. coram
bon. mem. Cardinali Lancellotto, & deciſ. 550. num. 1. par. 1. de-
ciſ. 263. num. 13. par. 7. recent. in quibus ſequendo diſtinctio-
nem Put. deciſ. 8. lib. 1. in corr. dictum fuit requiri exactio-
17 rem probationem ſi agatur ad effectum regulæ † de valore,
ſufficere verò leuiorem ſi ad effectum annullandæ, ſeu redu-
cendæ penſionis, quia non ideò excluditur, quin etiam ſe-

cundo caſu probatio educi debeat ex redditibus decennij, in
quo † articulo vterque caſus æquiparatur ex ſupra allegatis, 18
vt in ſimili ad eandem diſtinctionem reſpondit Lotther. de re
benefic. lib. 2. quæſt. 43. num. 28. & 31. Præterquod dd. deciſio-
nes omni caſu requirunt probationes exactiores, ſi contra
probantem vrgeat propria confeſſio, quæ hic reſultat ex ar-
ticulis datis ab Epiſcopo pro conficiendo proceſſu conſiſto-
riali, & vſu, ac productione † eiuſdem proceſſus continentis 19
probationem redditus annui ſcutorum bis mille, ad tradita
per Salyc. in l. comparationes num. 13. Cod. de fid. inſtrum. Put.
dec. 386. num. 2. lib. 2. in corr.

Tandem non obſtat, quòd ex declaratione eiuſdem ſan.
mem. Vrbani VIII. ad dignoſcendum exceſſum, † attenden- 20
dum ſit tempus tranſlationis, quàm declarationem ſecuta fuit
Rota in Camerinen. Penſionis 1. Iulij 1643. coram Rev. P. D.
meo Reyas, quia ſtante ſimul, quòd inſpiciatur valor tempore
tranſlationis, & probatio valoris deſumatur ex decennio an-
tecedenti, vt † in proximis terminis reſpondit Rot. deciſ. 67. 21
num. 15. par. 2. diuerſ. & deciſ. 825. num. 3. par. 4. vbi dicit ra-
tionem, quia ſi probatio pretij reſtringeretur † ad tempus 22
contractus, ſequeretur pretium ex momento temporis con-
ſtitui cum contractus momento perficiatur, quòd eſt contra
text. in l. pretia rerum, ff. ad l. Falcid. & ibi notata per Bartol.
§. nonnulla num. 3. Alex. num. 10. Aret. in cap. cum cauſa nu. 2.
de teſtib. Afflict. deciſ. 316. num. 6. Et ideò in eadem Cameri-
nen. Penſionis 12. Maij, & 7. Iulij 1642. coram D. meo Reyas,
conſtitutus fuit valor beneficij ex redditibus decennij, quòd
† etiam ſeruatum fuit in Alerien. Penſionis coram Eminen- 23
tiſs. D. Cardin. Hieronymo Veroſpio impreſſ. par. 5. recent. dec.
544. ſub num. 3. quicquid ſit, quando valor probandus eſt pro
iuſtificatione clauſulæ, dummodò remaneant centum pro
Rectore appoſitæ in reſeruatione † penſionis, quo caſu, an 24
requiratur valor decennij, Rota reſeruauit particulariter vi-
dendum in dec. 293. ſub num. 3. par. 1. diuerſ. nec voluit deci-
dere in Peraſina Penſionis 14. Maij 1644. coram R. P. D. meo
Veroſpio, vel quando agitur de † probando valore ad effe- 25
ctum ſubſtinendi gratiam reſeruationis penſionis; tunc enim
non requiritur probatio decennalis, ex allegatis per Lotth.
de re benefic. lib. 1. quæſt. 20. num. 64. Rota dec. 159. num. 15.
par. 5. recent.

Tertiò non releuant dicta teſtium, quia inter onera, &
expenſas, quibus affirmant abſorberi medietatem fructuum
plures recenſent, quæ in calculum non ſunt referendæ, qua-
rum † prima eſt annua præſtatio ſcut. 40. pro ſtipendio Præ- 26
dicatoris, cùm enim prędicationis munus ſpectet ad Epiſco-
pum, vt latè firmat Rota deciſ. 234. num. 1. & ſeqq. par. 6. re-
cent. ipſe illud, vel per ſe, vel per alium expenſis, tamen ſuis
non autem † penſionarium implere debet, Garz. in addict. 27
par. 5. cap. 3. num. 169. Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.
245. ſub num. 12. verſ. hinc eſt, Rota deciſ. 158. ſub nu. 19. verſ.
non obſtant onera par. 1. recent. deciſ. 418. num. 6. coram bon.
mem. Baratto, & in Romana penſionis 16. Maij 1639. coram
bon. mem. Merlino.

Demenda item eſt partita ſcutorum 100. annuorum pro
ſalario factoris, ſiue exactoris, quia connumeratur † inter 28
impenſas voluntarias, quæ non debent in calculum referri,
vt in his terminis cenſuit Rot. coram bon. mem. Caualer. dec.
462. num. 2. & in Firmana Penſionis 12. Maij 1642. coram me,
& tradit Adden. ad Greg. XV. d. dec. 245. ſub num. 12. infr. med.
verſic. eadem etiam ratione. Quapropter demenda etiam eſt
impenſa † ſcutorum quadraginta pro ſalario Organiſtæ per 29
totum annum, quia eſt voluntaria ſaltem reſpectu quanti-
tatis, vt dixit Rota in dicta Romana Penſionis coram bon.
mem. Merlino, §. minuſque voluntariè, vbi idem dicitur de
expenſa Ceræ Candelora, † quæ exaduerſo taxatur in ſcu- 30
tis annuis 45.

Alia quoque ſcuta centum, & alia ſcuta annua 50. pro im-
penſis reparationis Eccleſiæ, & domorum menſæ Epiſcopa-
lis, & ſupellectilis ſacræ non ſunt calculanda, † quia non mi- 31
nuunt fructum cùm ſint impenſę incertę, ac variabiles, Garz.
de benef. in addit. ad par. 5. c. 7. n. 175. & ad neceſſarias repara-
tionum impenſas penſionarij pro rata † concurrere debeant, 32
Rota deciſ. 158. num. 20. par. 1. rec. dec. 488. num. 15. coram bon.
mem. Buratt. & in d. Romana Penſionis, verſ. nec incerta.

Partita ſcutorum annuorum 50. pro intereſſe pecuniarum,
quæ recipiuntur mutuandæ Colonis † nullatenus iuſtifica- 33
tur. Ac tandem inter onera Eccleſiæ non eſt recenſenda
rata penſionis ſcutorum 200. quæ aſſeritur remanſiſſe pe-
nes Cardinalem transferentem cùm ſolùm tercenta tranſtu-
lerit, & penſio eſſet ſcut. 500. Quia & ſi tantùm tercentum

 fue-

fuerint tranſlata executor, tamen tranſlationi deputatus in-
tegram penſionem ſcutorum 500. de voluntate Cardinalis
caſſauit, per quam caſſationem ex tunc extincta fuit penſio
etiam, quo ad ratam non traſlatam, quicquid dicendum
34 eſſet, ſi Cardinalis conſenſiſſet † caſſationi, vt eadem om-
ninò quantitas ad fauorem tranſlatariorū reſeruaretur, &
non aliter, vt per Gabr. *conſ.* 185. *num.* 1. *& ſeqq. lib.* 1. Nec
dubitari poteſt, quin de conſenſu Cardinalis caſſari potuerit
35 etiam † quantitas non traſlata, Gig. *de penſion. quaſt.* 99. *ſub
num.*8. Bellon.iun.*conſil.*27.*num.*1. Lotther.*de re benef. lib.*1.
quaſt. 42. *num.* 42. *&* 43. Rota *deciſ.* 404. *num.* 6. *part.* 2.
recentior.

Quibus partitis demptis è calculo onerum, ac expenſa-
rum non probatur, quòd penſiones traslatæ excedant me-
dietatem fructuum, quamuis valor Eccleſiæ conſtitueretur
in annuis ducatis 1700. vt pars aduerſa expoſuit in articulis,
qui tamen non probant in præiuditium traslatariorum,
prout nec teſtes deſuper examinati ex rationibus ſupra de-
ductis. Vndè cùm non applicetur Conſtitutio Vrbana,
36 & conſtet de facultate † transferendi, eiuſque forma ſer-
uata fuerit in Inſtrumento tranſlationis, vt ſeque tenet trāſla-
tio Rota *in Veronen. Penſionis coram bon.mem.Card.Fabritio
Veroſpio impreſſa apud Marcheſ. par.*2. *fol.* 555. & latè *in de-
ciſ.*153. *ſub num.*8. *verſic. caterum pradictis, & per tot.par.*5.
recentior.

Et ità deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Parmeñ. Penſionis.

Veneris 28. *Aprilis* 1645.

A R G V M E N T V M.

Penſionarius, vt probet ſe eſſe in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, debet probare realiter ipſi fuiſſe factam ſolutionem, & non per modum fictum, veluti per confeſſionem de recepto, & hoc quantumuis interuenerit pecunia, & illa deſeruit pro monſtra, quia tunc id non releuat.

S V M M A R I V M.

1 *Penſionarius, vt dicatur exiſtere in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, eſt probanda effectualis ſolutio.*
2 *Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem non probatur per confeſſionem de recepto.*
3 *Solutio, quando dicatur facta per modum confeſſionis, & non ſolutionis, & num.* 8. *&* 9.
4 *Receptua ex quo ſatis appareat, quòd fuerit confeſſionalis. Geminatio, quando nihil operetur, num.*4.
5 *Verba ſubſequentia declarant præcedentia.*
6 *Ratio intelligitur ſecundum terminos diſpoſitionis.*
7 *Verba*, habuit hic in præſentia, &c. *ſolent probare veram numerationem.*
10 *Verba præſumuntur eiuſdem qualitatis, cuius ſunt extrema.*
11 *Verba poſita in medio, cenſentur prolata ab eadem perſona, quæ protulit verba extremorum.*
12 *Gerundium modificat, ac determinat verba præcedentia apta ad plures ſenſus ſignificanda.*
13 *Gerundia dando, vel numerando, quid importent.*
14 *Rota deciſ.* 310. *&* 382. *par.* 4. *recent. in quibus terminis loquatur.*
15 *Rota deciſ.*320.*inter impreſſ.per Farinac.poſt* 2.*tom.Cencil.quo caſu intret, & num.*16.
17 *Notarius, dum in inſtrumento ſolutionis, nullam fecit mentionem de numeratione, quid id denotet.*
18 *Inſtrumentum ſolutionis ad effectum, vt dicatur continere realem ſolutionem, parum refert, an confeſſio emanauerit per verba de præſenti, vel de futuro.*
19 *Notarij relationi, circa extenſionem clauſularum ſtandum eſt.*
20 *Teſtis inductus à parte, licèt vnicus probat contra inducentem, ſi illius examen approbauerit.*
21 *Teſtem inducens, dicitur approbare perſonam, & non dictum.*
22 *Pecunia, quòd fuerit in actu confeſſionis receptionis, ſolutionis ſolùm ad pompam oſtenſa, quando dicatur probatum.*
23 *Pecunia non dicuntur realiter ſoluta, quando fuerunt exhibita ob ſolam apparentiam, & ſtatim reſtituta.*
24 *Pecuniarum dominium, quæ deſeruiunt pro monſtra, non tranſit in recipientem.*
25 *Solutionis vera effectus eſt, vt dominium pecuniarum tranſeat in eum, cui ſit ſolutio.*
26 *Solutio momentanea eſt conſiderabilis, ſi pariat effectum liberationis debitoris.*
27 *Pecunia ſi interuenerit ad ſolam apparentiam, vt ſimularetur ſolutio in alicuius præiudicium, non eſt conſiderabilis talis ſolutio.*
28 *in Soluendo nimia celeritas, quia arguat.*
29 *Solutiones, quæ apparent factæ per confeſſionem de recepto, non conſtituunt quem in quaſi poſſeſſione exigendi.*
30 *Partitæ ſi ſint extractæ lite pendente ſine compulſorialibus Iudicis non probant.*
31 *Solutionum cauſa, dum eſt æquiuoca, non conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi.*
32 *Contrapoſitio partitarum non importat extinctionem debiti per ſolutionem, ſed per compenſationem.*
33 *Solutio quæ fit per compenſationem, non conſtituit quem in quaſi poſſeſſione exigendi, cùm ſit modus fictus ſoluendi.*
34 *Scriptura priuata non probat contra tertium.*

D E C I S I O CCCXLIV.

QVia ad probandam quaſi poſſeſſionem exigendi pen-
ſionem conſtare debet de illius exactione per actum
veræ, & † effectualis ſolutionis, non autem per confeſſio- 1
nem de recepto, Seraph.*dec.*292.*num.*2. Burat.*dec.*156.*nu.*2.
& ſeqq. arbitrio pro retardanda executione mandati de
manutenendo Penſionario ab A. C. conceſſi locum eſſe Ro-
ta cenſuit ſub die 23. Martij 1640. coram me, ſtetitque ho-
die in deciſis cauſa repropoſita ſuper eiſdem.

Repetendo quod Inſtrumentum à penſionario productum
continet ſolùm confeſſionem de recepto, † nam incipit à 2
confeſſione, ibi, *ſpontè, &c. fuit confeſſus, &c.* ad quam refe-
runtur ſubſequentia, *dante, & ſoluente*, quia cenſentur ap-
poſita in conſequentiam confeſſionis, vt præter Bald. Iaſon. &
alios allegatos in prima deciſione, §. *non enim tradit*, Ema-
nuel Coſta *in repetitione, l.ſi ex cautione limit.*19.*ſub nu.*8.*vbi
teſtatur de communi, C. non numer. pecun.* Bertazol. *clauſ.*31.
*gloſſ.*5.*num.*1. Nec refert, quòd bis replicentur nempè, ibi, *in
executione reſeruationis penſionis, de qua ſupra dante, & ſol-
uente, &c.* & paulò infra, ibi, *ab eodem D. Nicolao Priore an-
tedicto dante, & ſoluente, vt ſupra habuiſſe, & recepiſſe, &c.*
quia verbum, *habuiſſe, & recepiſſe*, quo clauditur oratio, † & 3
dubio procul eſt merè confeſſionale demonſtrat geminatio-
nem illam verborum, *dante, & ſoluente*, vti poſitam in ven-
tre confeſſionis eiuſdem eſſe qualitatis, & per conſequens
† geminatio nihil operatur, Iacob. Niger. *in rubr.ff.de verbor.* 4
*oblig.num.*47. Thob. Non.*conſ.*7.*num.*7. ex text. *in l.ſi mulier
la* 2. *Cod.ad Vell.* Gratian.*diſcept.*774.*num.*32.

Pariterque ad confeſſionem referuntur ſubſequentia ver-
ba, *quia habuit.* Nam cenſentur prolata † à confitente in 5
prima perſona, & ſcripta à Notario in tertia, vt poſuit Bart.
in d. l.ex cautione num. 9. *verſ.vnde ſi*, quem ſequuntur alle-
gati *in prima deciſione*, §. *tum ſubſequentia, & §.ſeqq.* vbi pon-
derata fuit dictio illa, *quia*, ex qua colligitur verba, *habuit, &
recepit*, adiecta eſſe continuatiuè, & per modum rationis ip-
ſius confeſſionis terminos non egredi, cùm † ratio intelliga- 6
tur ſecundum terminos diſpoſitionis, cui accedit Alciat. *in l.
pater filium*, §. *fundum column. vltim. ſub num.* 8. *verſ. tertius
eſt caſus, ff. legat.* 3. Menoch. *conſil.* 376. *num.*63. Abb. *conſ.*
361. *num.*12.

Maior difficultas conſiſtere videbatur in illis verbis, *hic in
præſentia, &c.* quæ immediatè ſequuntur poſt verba, *quia ha-
buit*, ibi, *quia habuit hic in præſentia, &c.* & probare † ſolent 7
veram numerationem, quamuis Inſtrumentum exordiatur
à confeſſione, vt tradunt DD. allegat. *in deciſ.* §. *non obſtat
il primo*, & firmauit Rota *in dec.*310.*num.*6. *& dec.*382. *nu.*2.
& 3. *par.*4.*recent.*

Sed licet vera eſſet concluſio in terminis, quibus loquun-
tur allegati in obiecto, nempè quando Notarius dixit, *quia ha-
buit, & recepit, hic in præſentia, &c.* & oratio † incipiebat à 8
confeſſione, ſed non deſinebat in confeſſionem, nullate-
nus applicatur caſui noſtro, in quo ſcriptum eſt, *quia ha-
buit*, & oratio incipit, & deſinit in confeſſionem, cùm ſtatim
poſt verba, *hic in præſentia*, Notarius ſubdiderit, *confitendo,
&c.*

&c. & ratio diuerſitatis eſt, quia primo caſu, cum verba,
9 † *hic in præſentia*, non reſtringantur à confeſſione ſubſe-
quenti, poſſunt intelligi diſpoſitiuè, & ſic quod probent ve-
ram ſolutionem, quæ ratio ceſſat in ſecundo caſu, quando
eadem verba poſita ſunt in medio inter verba confeſſiona-
lia, cùm tunc non importent diſſimilem diſpoſitionem,
ſed declarentur, & reſtringantur à primis, & vltimis verbis
10 loquentibus de confeſſione emiſſa à creditore, † & media
præſumantur eiuſdem qualitatis, cuius ſunt extrema, Soccin.
conſ.73.num.22. lib.1. Rimin. iun. *conſ.809. num.8.* poſt Bald.
*in l.vnic.§.pro ſecundo ſub num.8. verſ.in contrarium,C.caduc.
toll.* Buratt. *deciſ.660. num. 1.* & benè ad propoſitum Ioſeph.
Ramon.*conſ.37.nu.162.* vbi quod verba poſita in medio cen-
11 ſentur prolata † ab eadem perſona, quæ promſit verba ex-
tremorum *lib. 1.* attenta præſertim natura Gerundij illius,
confitendo, quòd modificat, ac determinat verba præceden-
12 tia apta ad plures ſenſus trahi, † itaut reſoluantur in confeſ-
ſionem, quamuis alioquin. Significare poſſent veram ſolu-
tionem, ſicuti è conuerſo verba confeſſionalia trahuntur ad
13 numerationem, ſi ſubſequatur Gerundium dando, † & nu-
merando, Bald.*in d.l.ſi ex cautione num. 20. verſ. 5. quæritur,*
Emanuel Coſt.*in repet. d.l.ſi ex cautione ſub num. 8. verſ.con-
tra ſi ſcriptum,* Felin.*in cap.ſi cautio ſub nu.53. verſ.ſubdit ta-
men de fid.Inſtrum.* Bertaz.*clauſ.31.gloſſ.5.num.3.*
14 Atque hinc non vrgent † *deciſ. 310. & 382. par. 4. recent.*
quia ibi Oratio incipiebat, ſed non deſinebat in confeſſio-
nem, & vltrò aderant verba *ibidem actualiter datos, numera-
tos, & traditos*, quibus non appoſitis *eadem dec. 382. ſub n.4.*
15 admittit procedere † deciſionem *in Ianuen. Pecun. 15. Apri-
lis 1611. coram bon.mem.Card.Lancell. Iuniore, quæ eſt deciſ.
320. inter impreſſ.poſt conſ.Farinac. lib.2.* vbi firmatum fuit,
quòd ſi Notarius incœpit à confeſſione receptionis alia
16 verba † ſubſequentia, *prout cum effectu receperunt ad præ-
ſentiam mei Notarij, ac teſtium, &c.* referuntur ad confeſ-
ſionem, vt ſenſus ſit, quòd in præſentia Notarij probetur
17 facta confeſſio, non autem † pecuniarum numeratio, de
qua Notarius nullam mentionem fecit, & ſequitur Gratian.
18 *diſceptat. 387. num. 42.* Nec refert, an confeſſio † concepta
ſit per verba de præterito, vel de præſenti, Argenter. *in con-
ſuetud.Brittan.art.280. verb. qui ſe oblige ſub num.2. verſ.ſed
& in confeſſionis.*

Et rem vti ſecuta eſt dilucidè aperit, tum extenſio clauſu-
larum cæteratarum facta à Notario rogato de dicto Inſtru-
mento, in quo ſic legitur, *quia ipſas libras, &c. habuit, & re-
cepit, prout dixit, & legitimè confeſſus fuit hic in præſentia mei
Notarij, & teſtium infraſcriptorum confitendo, &c.* vndè non
obſtat, quòd in alia parte Inſtrumenti continente meram
confeſſionem de recepto terminorum ante decurſorum No-
19 tarius addiderit clauſulam, *prout dixit*; † nam eadem
clauſula tacitè inerat in prima parte, vt conſtat ex dicta
extenſione Notarij cui ſtandum eſt, Bald.*in rubr. Cod.de fid.
Inſtrum.num.41. & in l.Gallus, §.idem credendum il 2.num.4.
ff.liber.& poſth.* Gratian.*conſ.102.num.3. lib.1.* Mantic.*de ta-
cit.lib.2.tit.10.num.19.*

Tum teſtis ad inſtantiam Penſionarij inductus, qui licet
20 vnicus probat contra † Penſionarium cùm illius examen in
iudicio produxerit, licèt non probaret, ſi ſolùm induxiſſet,
21 quia inducendo cenſeretur † approbaſſe perſonam non di-
ctum, vt benè diſtinguit Honded. *conſil. 84. num. 49. & 51.
lib. 2.* Farinacc. *de teſtib. quæſt. 62. num. 243.* vbi dicit hanc
declarationem eſſe à Doctor. communiter receptam, Gra-
tian. *diſcept. 505. num. 6.* Adden. ad ſanct. memor. Gregor.
XV. *dec. 215. ſub num. 9.*

Deponit ſiquidem iuxta 21. interrogatorium pecunias è
ſcrinio debitoris in quadam faſciola linea fuiſſe delatas ad le-
22 ctum, in quo debitor † ægrotus iacebat, vt apparerent,
& abſque aliqua numeratione ad idem debitoris ſcrinium
fuiſſe reportatas, ibi, *Io portai la moneta del ſcrigno del Si-
gnor Nicolo, &c. la preſi coſi in pugni, e la meſſi nel fazzoletto
ſenza contarli, &c. e detta moneta ſubito, che fu fatto l'atto
del pagamento, fu riposta nel medeſimo luogo di doue era ſtata
tolta, cioè nello ſcrigno di detto Sig. Nicolo,* & iuxta vltimum,
ibi, *volſe far queſt'atto, accioche appariſſe, che ſuo fratello era
in poſſeſſo, e che il denaro appariſſe, &c.* Vndè non mirum, ſi
Notarius abſtinuit à verbis veram ſolutionem denotantibus,
23 quia pecuniæ non dicuntur † realiter ſolutæ, quando exhibi-
tæ fuerunt ad ſolam apparentiam, & ſtatim reſtitutæ, Rimin.
ſen.*conſ.407. num.7. in fin.* Beltram.*inter conſ.Farinac. lib. 3.
conſ.201. num. 33. & 34.* Caualer. *deciſ. 206. num. 2.* cùm
24 non fuerit illarum † dominium in recipientem tranſlatum,
Corraſ. *in leg.frater à fratre num.10. ff.condit.indeb.* vt requi-
ritur ad effectum † veræ ſolutionis, *leg. ſi ſtipulatus 19. ff.* 25
ſolut. Morl. *in leg. Empor. Iur. par. 1. tit. 8. quæſt. 10. ſub
num. 5.*

Quo verò dicitur ſolutionem momentaneam eſſe conſi-
derabilem, ſi peperit effectum liberationis debitoris, non
applicatur, quia pecunia interuenit † ad ſolam apparentiam, 26
vt ſimularent ſolutionem in præiudicium ſucceſſoris in Be-
neficio, & quia lex ipſa habet pro ſuſpecta momentaneam
ſolutionem, quando vt in caſu noſtro non ſufficit † confeſ- 27
ſio de recepto, vt tradit Curt.iun.*in l. ſingularia nu. 37. verſ.
retenta tamen, ff.ſi cert. pet.* Bald. Alex. & alij alleg. *in prima
dec.§.nec obſtat*, quibus addi poteſt Beltr. *d.conſ.201.num.32.*
Farinace.*de falſit. & ſimul.quæſt.154.num.91.* & facit Bellon.
de poteſt.eorum, quæ incont.fiunt cap.83. ſub nu. 5. Monter. *de-
ciſ. Aragon.2. ſub num.37. verſ.ſecundus etiam*, accedente
præſertim nimia celeritate † in ſoluendo, quia prædicta 28
geſta fuerunt ipſa die Sancti Ioannis Baptiſtæ, qua penſio
maturabat, & debitor laborabat febri maligna, ex qua
poſt triduum obijt, quòdque de pluribus terminis penſionis
anteà decurſis † non apparent ſolutiones, niſi per confeſſio- 29
nem de recepto emiſſam in eodem Inſtrumento aſſertæ ſolu-
tionis vltimi termini.

Nec releuat, quòd in præteritum Nicolaus titularis diuer-
ſis temporibus, diuerſas pecuniarum ſummas tranſmiſerit
ad Ioannem fratrem, ac penſionarium commorantem Bo-
noniæ, vt conſtat ex partis Raymundi de Nigris Mercato-
ris: Nam præterquod partitæ † vti extractæ lite pendente 30
ſine compulſorialibus Rotæ non probant, *cap.fin.de fid.inſtr.*
Rota *deciſ.302. num.1. deciſ.511. num.2. par.1.recent.* pleræ-
que non loquuntur de ſolutionibus factis ipſi Ioanni, ſed
cuidam Bartholomæo Tittæ, nuſquam exprimunt cauſam
penſionis; imò illius valorem excedunt, & potuerunt pe-
cuniæ tranſmitti à Nicolao ad Ioannem fratrem commoran-
tem Bononiæ cauſa ſtudiorum ex bonis patrimonialibus in-
ter ipſos communibus, vndè redditur ſaltem † æquiuoca 31
cauſa ſolutionum, quæ propterea non conſtituerunt penſio-
narium in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, argumento
text. *in l.duo ſunt Titij, ff.teſtam.tutel.* & in proprijs terminis
Mantic.*dec.192. ſub num.3. verſ. ſed cum,* Gratian. *diſceptat.
113. num.67. vbi allegat concordantes.*

Et quamuis poſtmodum Nicolaus in computis dati, & ac-
cepti inter ſe, & Ioannem fratrem partitas pecuniarum,
vt ſupra tranſmiſſarum contrapoſuerit debito penſionis, hæc
† tamen contrapoſitio, quia non importat extinctionem 32
debiti per ſolutionem, ſed per compenſationem, iuxta theori-
cam Ioan.de Imol.*in l.1.nu.8. ff.ſolut.* Alex.*conſ.85.num.2. &
ſeqq.lib.3.* Dec.*conſ.308.num.9.in fin.* Menoch.*conſ.121.num.
43.* Surd. *dec.186. nu. 7. & 8.* non poteſt † plus operari quam 33
ipſa compenſatio, quæ non ſufficit pro acquirenda quaſi poſ-
ſeſſione exigendi, quia eſt loco ſolutionis per modum fictum,
vt in puncto Seraphin. *deciſ. 302. per tot.* quem ſequitur Ca-
pyc.Latro *deciſ. 25. num. 8.* vbi allegat Theodor. *allegat. 98.
num.21. & fuit deciſum in Fauen. Penſionis 20. Maij 1633. co-
ram Reuerendiſſimo D.meo Dunozetto Decano, & in Parmen.
Penſionis 17. Februarij 1625. coram Vbaldo impreſſ. poſt Mo-
dern.de manut.deciſ.47. num. 8.* cùm prætereà dicta computa
facta à Nicolao per ſcripturam priuatam † non probent con- 34
tra tertium, qualis eſt ſucceſſor in beneficio, Buratt. *dec.156.
num. 3. & 4.*

Ex quibus, & alijs deductis in prima deciſione illam
DD. confirmarunt vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Ciuitatis Plebis Penſionis.

Veneris 5. Maij 1645.

ARGVMENTVM.

Penſionis reductio, an dicatur actus realis, vel per-
ſonalis, & ſtantibus deductis hic in deciſione di-
citur actus perſonalis, & quid hinc ſequatur, &
quando in his terminis ſit concedenda manu-
tentio.

SVMMARIVM.

1 *Mercatorum libri non probant contra tertium.*
2 *Status vltimus attenditur ad effectum manutentionis.*
3 *Poſſeſſio poſterior attendenda venit.*

4 *Reductiones penſionum ſunt reales, & ſuffragantur etiam ſucceſſoribus declara, vt num. 5. & 6.*
7 *Compoſitio ſonat in factum.*
8 *Reductio ſonat in ius, & ideò denotat pactum eſſe reale, & non perſonale.*
9 *Penſionarius debet manuteneri in poſſeſſione, in qua reperitur de tempore mota litis, & num. 10.*
11 *Solutionem recipiens abſque proteſtatione ſibi præiudicat.*
12 *Princeps dicitur Lex animata in ſuo Regno.*
13 *Lex habet poteſtatem transferendi poſſeſſionem abſque facto hominis.*
14 *Poſſeſſio ciuilis pro legem translata eſt manutenibilis.*
15 *Ordo datus ad ſoluendum probatur, ex pluribus adminiculis ſimul iunctis.*
16 *Libri mercatorum, quibus concurrentibus probent pro tertio contra tertium.*
17 *Ius perſonale cum perſona extinguitur.*
18 *Poſſeſſio animo retinetur.*
19 *Penſionarius, ſi ex cauſa amiſit petere penſionem, non propter hoc amittit poſſeſſionem.*
Poſſeſſio animo retinetur, & ſine animo non amittitur, num. 19.
20 *Penſionario, danda eſt manutentio in exactione integræ penſionis.*
21 *Domino directi ratione ciuilis poſſeſſionis competit manutentio finita emphyteuſi aduerſus heredem vltimi emphyteutæ.*
22 *Locatione finita locatori contra ſucceſſores conductoris datur manutentio.*
23 *Proteſtatio clariſſimis verbis facta, non eſt de ea dubitanda.*
24 *Clauſula præſeruatiua poſſeſſionis, cuius virtutis ſint.*
25 *Proteſtatio, quando non eſt neceſſe, vt in quolibet actu repetatur, & num. 26.*
27 *Proteſtatio, quando reſpicit actus futuros, & emiſſa fuit de conſenſu vtriuſque partis, influit in ſubſequentibus actibus.*
28 *Proteſtatio, ſi adſit non in præfatione, ſed in ipſo contractu non tollitur per actus liberè factos ex interuallo.*
29 *à Proteſtatione directa in vnam perſonam non cenſetur receſſum per actus à proteſtante geſtos cum alia perſona.*
30 *Penſionis reductio, quòd ſit facta reſpectu tantum Titularis, quando non poſſit dubitari.*
31 *Pactum perſonale cum ipſa perſona extinguitur.*
32 *Penſionis reductio reſolutio reijcienda eſt ad petitorium.*
33 *Poſſeſſio illa non manutenibilis, ſi dependeat à petitorio, dum iſtud non fuerit diſcuſſum.*
34 *Poſſeſſori non eſt deneganda manutentio, dum poſſeſſio eſt clara, quidquid eſſet dicendum, dum eſt turbida, num. 35.*
36 *in Iuribus incorporalibus intelligitur in petitorio intentata prius actio confeſſoria, vel negatoria.*
37 *Actio negatoria, quid ſupponat.*

D E C I S I O CCCXLV.

PEndente lite coram me in grado appellationis à ſententia Aud. Cam. qua declararum fuit eſſe nullam penſionem auctoritate Apoſtolica reſeruatam ad fauorem Reuerendiſſimi D. Zanij ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Ciuitatis Plebis hodie poſſeſſæ à Reuerendiſſimo D. Lucarino, contigit dubitari, an D. Zanio danda eſſet manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi à D. Lucatino moderno Epiſcopo penſionem annuam ſcutorum 290. monetæ, & dubitandi ratio oriebatur. Primò, quia ad probandas ſolutiones in præteritum factas penſionario adducebantur partitæ libro-
A rum mercatoris, A qui pro tertio contra tertium non pro-
1 bant, † Caputaq. *dec.* 157. *n.* 1. *&* 5. *par.* 2. *cum alijs alleg. in Cornuen. penſionis* 22. *Martij* 1632. *coram Eminentiſſ. Cardin. Hieronymo Vereſpeo*, maximè quia ſolutiones factæ aſſeruntur de ordine, qui aliundè probandus eſt, Gig. *de penſion. qu.* 48. *num.* 4. Rot. *dec.* 312. *num.* 3. coram ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 163. *num.* 13. apud Modern. *de manutenendo.*

Secundò, quia quatenus dicti libri mercatoris probarent ea eiſdem conſtat, quòd licet viuente Epiſcopo Riccio, necnon in primis annis Carcaraſij eius ſucceſſoris in Epiſcopatu D. Zanius exegerit penſionem ad rationem ſcutorum 260. tamen ab anno 1642. exegit ab eodem Epiſcopo Carcaraſio ad rationem ſcutorum 200. tantùm, ad quam propterea rationem veniret in omnem euentum manutenendus, quia in
hoc ſummariſſimo poſſeſſorio non attenditur antiqua † poſ- 2
ſeſſio, ſed vltimus ſtatus de tempore motæ litis, Neuiz. *conſ.* 81. *num.* 16. *&* 17. Seraphin. *deciſ.* 1213. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 27. *num.* 13. *dec.* 28. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ. dec.* 589. *num.* 1. *&* 4. *coram bon. mem. Caualerio*, vbi additur, quòd niſi antiquior poſ-
ſeſſio probetur † continuata vſque ad petitionem mandati 3
de manutenendo non ſuffragatur, ſed vincit poſterior, Capycius Latro *dec.* 77. *num.* 14.

Nec obſtat, quòd ab Epiſcopo Carcaraſio penſionarius exegerit minorem quantitatem vigore particularis concordiæ cum ipſo initæ, quæ penſionem reduxit ad dicta ſcuta
200. cùmque perſonalis † eſſet, mortuo Carcaraſio expira- 4
uit, & per conſequens reuixit quaſi poſſeſſio exigendi integram penſionem ſcutorum 260. Quia imò ſimiles reductio-
nes eſſe reales, † & ſuffragari ſucceſſoribus, latè defendit 5
Bellon. iun. *conſ.* 27. *num.* 51. *& ſeqq. per totum*, qui præcipuè *num.* 80. reſpondendo ad conſilium Gigant. 125. infra allegandum, dicit illius opinionem procedere, quando diminu-
tio facta fuit per viam compoſitionis † ſuper quantitate 6
penſionis ſoluenda, ſecus verò, ſi per viam reductionis ipſius penſionis, nam compoſitio ſonat in factum, nempè in ſolu-
tione à † perſona facienda, ideòque reddit conuentionem 7
perſonalem; At reductio ſonat in ius, nempè in diminutio-
nem ipſius penſionis, atque † ideò denotat pactum eſſe rea- 8
le, non perſonale. Et quamuis in præfata tranſactione adſit proteſtatio, quòd non cenſeatur præiudicatum penſionario,
quoad alios ſucceſſores in Epiſcopatu, tamen de eius, † nec- 9
non ipſius reductionis releuantia videri poterit in petitorio; Interim autem in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio inhærendum eſt regulæ, quòd ſcilicet manutentio dari debeat ad ſta-
tum, & limites † poſſeſſionis, in qua penſionarius reperieba- 10
tur de tempore motæ litis, nulla habita conſideratione ſtatus antiquioris ex ſupra allegatis: Eo magis, quia dubitari poteſt huiuſmodi reductionem non fuiſſe factam ſimpliciter ad complacendum Epiſcopo Carcaraſio, ſed ob timorem litis motæ ſuper reductione penſionis, tunc indeciſæ pendentis, necnon quia penſionarius à Carcaraſio exegit ad rationem
quantitatis † reductæ, & abſque aliqua proteſtatione quie- 11
tauit, & propterea ſibi præiudicauit, vt in puncto ponderauit Rota coram recol. ſemper mem. Coccino *dec.* 186. *num.* 2.

Cæterùm his non obſtantibus reſolutum fuit Reuerendiſſimo D. Zanio danda eſſe manutentionem pro ſumma ſcutorum 260. Nam quicquid ſit, an in quaſi poſſeſſione exigendi dictam ſummam conſtitutus fuerit vigore ipſarum litterarum Apoſtolicarum reſeruationis penſionis, in quibus expreſsè decernitur, quòd ille in poſſeſſione, ſeu quaſi exactionis penſionis huiuſmodi, ex tunc verè conſtitutus eſſe intelligatur, prout duo ex Dominis ratiocinabantur tribuendo
Decreto Principis, † qui dicitur lex animata in regno ſuo, 12
Bald. *in auth. hoc amplius num.* 10. *Cod. de fideic.* Aluar. Spec. *princ. cap.* 54. *verſ. eſt Rex*, eam poteſtatem, quàm habet lex
ſcripta transferendi abſque facto hominis poſſeſſionem † ci- 13
uilem, & poſſeſſorem aliquem conſtituendi, licèt poſſeſſorem facti abſque facto hominis conſtituere non poſſit, vt benè explicat Chriſt. Paz. *de tenuta cap.* 18. *num.* 7. & in terminis decreti facti à Duce Mediolani, tradit Rubeus Alexandrin. *conſ.* 121. *ſub num.* 3. *verſ. ſecundo ad quod dicitur*, Alex. *conſil.* 37. *num.* 4. *verſ. ſed alia inſuper lib.* 1. Capyc. *in term. priuilegij Principis ſuper iuribus incorporalibus dec.* 121. *num.* 9. quæ ci-
uilis † poſſeſſio, ſic per legem translata eſt manutenibilis, 14
Menoch. *de retinend. remed.* 3. *num.* 58. *&* 59.

Quaſi poſſeſſio huiuſmodi quæſita vlterius fuit D. Zanio mediantibus pluribus ſolutionibus ei factis, vt conſtat ex libris mercatorum, qui adminiculantur tum ex præcedenti reſeruatione penſionis, tum ex litteris Cambij, quarum vigore mercatores ſoluerunt, tum ex quietantijs penſionarij, tum ex pluralitate ſolutionum, tum ex confeſſione primi Epiſcopi Riccij data in *Summario D. Zanij num.* 3. deindè Epiſcopi Carcaraſij in inſtrumento reductionis penſionis, in quo aſſeritur penſionarium exiſtere in pacifica poſſeſſione exigendi penſionem annuam ſcutorum 260. monetæ, *Summario ibidem num.* 5. Concurrentibus autem tot adminiculis ſi-
mul iunctis præſumitur ordo † in ſoluente, & præſertim 15
quia frater erat debitoris, agiturque de ſumma non modi-
ca, & libri mercatoris † probant etiam pro tertio contra 16
tertium, iuxta Theoricam Bart. *in leg. admonendi num.* 27. *ff. de iure iurand.* quam ſequitur Surd. *deciſ.* 199. *num.* 11. *& ſequentib.* Guido Papa *deciſ.* 441. *per totam*, Rota *deciſ.* 302. *num.* 5. coram ſanct. memor. Gregorio XV. *deciſ.* 98. *num.* 13. *&* 14.

& 14. par. 6. recent. & in Romana ſeparationis bonorum 15.
Decembris 1644. coram R. P. D. meo Vereſpio, & io bis ter-
minis fuit deciſum in Toletana penſionis 4. Decembris 1617.
coram Sanctiſs. D. N. Innocentio X. tunc noſtri Ordinis Au-
ditores, & prius in deciſ. 84. num. 1. inter impreſſ. apud Mo-
dern. de manutenendo.

Vltimus verò ſtatus exactionis ſcutorum 200. tantùm ab
Epiſcopo Carcaraſio ſolutorum nocere poſſet, niſi proce-
deret ex titulo reductionis intermediæ, quæ vt infra dicam
perſonalis fuit, ac temporalis ad vitam ipſius Carcaraſij.
Sed admiſſo hoc titulo, eiuſque temporalitate vltimus ſta-
tus, neque conſtituit Carcaraſium in quaſi poſſeſſione,
quæ ſuffragetur ſucceſſoribus ſoluendi in futurum ad ratio-
17 nem ſummæ reductæ dumtaxat, cùm † ea quaſi poſſeſſio
Carcaraſij vnà cum titulo obligatorio in futurum, qui per-
ſonalis erat expirauerit in perſona defuncti, Honded. conſil.
21. num. 18. lib. 2. Menoch. conſ. 139. num. 18. Ioſeph. Ludou.
dec. Peruſ. 17. num. 9. verſ. huius enim, & num. 10. par. 1. & io
proximis terminis Garz. de benef. par. 1. cap. 2. ſub num. 87. Mi-
liſ. in repert. verb. beneficium num. 26. verſ. beneficium manuale
in fin. Acchill. deciſ. 9. num. 8. de præbend.

Neque præiudicium intulit antiquæ poſſeſſioni penſiona-
rij exigendi integram penſionem. Siquidem peoſionarius li-
cet ex noua cauſa reſtricta ad perſonam Carcaraſij mino-
rem ſummam ab eo exegerit; ſemper tamen aduerſus ſuc-
18 ceſſores † antiquam poſſeſſionem animo retinuit, vt in
terminis penſionis tradit Iooocentius in cap. querelam nu. 3.
de electione, vbi quod poſſeſſor, qui ex cauſa omiſit petere
19 penſiooem, † non propter hoc amittit poſſeſſionem, quia
retinetur animo, & ſioe animo non amittitur, l. 3. §. in amit-
tenda, ff. de acquirenda poſſeſſione, Gratianus diſcept. 519. num.
68. & 69. Rota deciſ. 569. nu. 12. par. 5. recent. & finito tem-
pore reductionis per mortem Carcaraſij operatur, vt Pen-
20 ſiooario † danda ſit manutentio in exactione integræ pen-
ſioois non ſecus, ac finito tempore emphyteuſis per mor-
21 tem emphyteotæ datur † manutentio Domino directo ra-
tione ciuilis poſſeſſionis, quam animo retinuit aduerſus ſuc-
ceſſores emphyteotæ, Bart. in l. 1. §. quod ait Prætor nu. 17.
ff. uti poſſid. Bero. conſ. 102. num. 43. & ſeqq. lib. 1. conſ. 21. num.
19. lib. 2. Rota inter impreſſ. apud Modern. de manutenendo
dec. 134. num. 6. deciſ. 168. num. 8. & locatori finita locatione
22 † contra ſucceſſores conductoris, Rota deciſ. 181. num. 1.
apud eundem, & inter recent. dec. 428. num. 2. par. 1. deciſ.
255. num. 1. verſic. ſicque cum ceſſauerit deciſ. 605. num. 5.
part. 5.

Quo magis in caſu noſtro, quo Dominus Zanius in præ-
citato Inſtrumentu reductionis per verba apertiſſima prote-
23 ſtatus fuit, reſeruatam ſibi velle † facultatem exigendi pen-
ſionem à ſucceſſoribus Carcaraſij io Epiſcopatu vigore ſuæ
quaſi poſſeſſionis exigeodi, io qua tempore reductionis re-
periebatur, quòd apertiſſimè demooſtrat eius animum con-
tinuandi, ac retinendi animo eandem antiquam poſſeſſio-
nem ad effectum ea vtendi etiam in ſummariſſimo poſſeſſo-
rio aduerſus præfatos ſucceſſores, qualis eſt Dominus Luca-
24 rinus, cùm † hæc ſit virtus clauſulæ præſeruatiuæ poſſeſſio-
nis, Rota deciſ. 325. num. 1. par. 1. diuerſ. dec. 511. num. 4. deciſ.
674. num. 8. coram bon. mem. Buratte. Nec obſtat, quòd di-
ctam proteſtationem in ſolutionibus ſibi ſucceſſiuè factis
25 noo repetierit: Quia † hoc requireretur, ſi proteſtatio abſ-
que conſenſu proteſtantis fuiſſet ſemel emiſſa in aliquo actu
particulari, & hodie lis eſſet cum ipſo Carcaraſio ſoluen-
te, prout in deciſ. 186. coram bon. mem. Coccino exaduerſo
allegata. At quando, vt in caſu noſtro proteſtatio reſpicit
26 actus futuros, & emiſſa fuit † de conſenſu vtriuſque in par-
te diſpoſitiua contractus, à quo tanquam ſua cauſa vniuer-
ſali actus ſucceſſiuè geſti regulantur, & proteſtatio reſpicit
perſonas ſucceſſorum, cùm quibus ſucceſſiuè nihil geſtum
fuit in contrarium, non fuit neceſſaria illius repetitio in
ſubſequentibus ſolutionibus factis ab anteceſſore: nam
27 qualificantur † à qualitate adiectâ præcedenti cauſæ vniuer-
ſali, quæ influit in actus ſucceſſiuos, vt ex ſententia Ioannis
de Imol. in l. quoties, §. tantundem, ff. de hæredibus inſt. & in l.
Titia, §. idem reſpondet il 1. ff. verb. obligat. tradit Alexand.
conſ. 27. num. 4. dicens, quòd ſi proteſtatio adeſt non in præ-
28 fatione, † ſed in ipſo contractu, non tollitur per actus liberè
factos ex interuallo lib. 5. Galler. d. renunc. cent. 1. renunc. 43.
ſub num. 5. verſ. quod tamen, Put. deciſ. 34. num. 3. ver. ſecus eſt
lib. 2. in corr. facit Burſat. conſ. 234. ſub num. 27. verſ. ratio eſt,
Giouagn. conſ. 8. num. 100. lib. 1. & à proteſtatione directa
29 in vnam perſonam, non cenſetur † receſſum per actus à
proteſtante geſtos cum alia perſona, quia non ſunt incom-
poſsibiles cum proteſtatione, Felin. in cap. cum acceſſiſſent nu.
29. de conſt. Menoch. præſumpt. 41. num. 5. lib. 6. Galler. de re-
nunc. lib. 5. cap. 6. num. 31.

Reductionem autem reſtrictam fuiſſe ad vitam Epiſcopi
Carcaraſij omni dubio carere viſum fuit: Quia non proba-
tur cauſam habuiſſe à præcedenti lite ſuper nullitate, ſeu ex-
ceſſu penſionis ob inſufficientiam reddituum Eccleſiæ, † aut 30
continet ſolùm clauſulas ponderatas à Bellouo Iuniore in ex-
aduerſo allegato conſil. 27. Sed verbis diſertiſſimis ibi legitur,
quòd Dominus Zanius non intendit, nec vllo modo vult re-
ductionem facere, niſi ad commodum Domini Carcaraſij,
& pro tempore, quo ipſe Epiſcopatum Ciuitatis Plebis poſ-
ſederit, quòdque reductio huiuſmodi nihil in fauorem ſuc-
ceſſorum ipſius Carcaraſij in eodem Epiſcopatu operetur,
ſed iidem ſucceſſores teneantur totam, & integram annuam
penſionem ſcutorum 260. monetæ ſoluere, quæ verba † per- 31
ſonalitatem reductionis ad oculum demooſtrant, itaut ex-
pirauerit per mortem Carcaraſij, & nullatenus ſuffrage-
tur ſucceſſoribus, quia pactum perſonale extinguitur cum
perſona, l. ſi tibi decem, §. ſi quis paciſcantur, §. ſi pactus, leg.
idem in duobus, §. perſonale, ff. pactis, Crotus in l. quod Roma,
§. duo fratres num. 70. ff. de verb. oblig. & in term. reductionis
penſiones, Gigas conſ. 125. ſub nu. 6. verſ. modo videndum, &
num. 7. & ſeqq. quem ſequuta eſt Rota coram bon. mem. Bu-
ratto dec. 469. num. 12. & 16.

Non obſtat, quòd reſolutio reductionis penſionis reſpi-
ciat titulum, cuius cognitio † ad petitorium reijcienda eſt, 32
& per conſequens quaſi poſſeſſio penſionarij exigendi inte-
grè, tanquam ab ea dependens noo ſit † manutenibilis, an- 33
tequam petitorium terminetur, vt dixit Rota in deciſ. 215.
num. 34. apud Modern. de manutentione, & in Romana Sub-
collectoria 17. Martij proximè præteriti coram me, §. penult.
quia cùm reſolutio tituli reductionis ſit indubitabilis, & cla-
riſſima ex verbis Inſtrumenti † ſupra deductis, petitorium 34
abſorbetur à poſſeſſorio, nec retardanda eſt manutentio poſ-
ſeſſori, vt per Bero. Hoodedeum, & alios allegatos ſupra in §.
præiudicium, & §. ſequenti. Quicquid dicendum eſſet, † re- 35
ſolutio eſſet turbida, in quibus terminis loquuntur exaduerſo
allegati.

Tandem non obſtat, quòd Dominus Zanius, qui ab ini-
tio inſtituit iudicium † petitorium, videatur renunciaſſe 36
poſſeſſioni, quia hoc noo procedit in iuribus incorporalibus,
in illis enim intelligitur in petitorio intentata potius actio
confeſſoria, vel negatoria, † quæ præſupponit dominium, & 37
poſſeſſionem, ſeu quaſi apud Agentem, l. ſicut, §. ſed ſi quæra-
tur, ff. ſi ſeruitus vendicetur, Bald. in l. 2. num. 36. qu. 12. Cod. de
ſeruit. & aqua, Gratian. diſcept. 113. num. 66.

Et ità deciſum vtraque parte informante, &c.

A R G V M E N T V M

Annotationis ad Deciſionem CCCXLV.

Auctoritatem publicam cùm nullam habeant Libri Mercatorum, ideòque tanquam priuatæ ſcripturæ fraudibus, vt plurimum, atque falſitatis obnoxiæ, ideòque nullam merentur fidem. Et quamuis nonnulli DD. ſenſerint quod probent ſemiplenè, iſta opinio tamen, vti inualidis fundamentis innixa labefactata aſpicitur.

Cùm veritas ſit, quòd libri Mercatorum, & maximè in præiudicium tertij, non ſolùm probationem aliquam non faciunt, imò nec præſumptionem. Ei vlteriùs nec de conſenſu partis validè fides præſtatur, ventilatur tamen hæc opinio, & poſita ad incudem diſputationis non reperio eam reſiſtere ſub potentibus rationum malleis.

Quidquid tamen ſit, ſi talis conſenſus arguatur ex actu tacito puta ex productione ſcripturarum, cùm quis poſſit approbare factum, & reprobare eius qualitatem. Probatio quæ ſit per inſtrumentum, vel aliam ſcripturam dicitur eſſe contra ius diuinum, ideòque habetur tanquam probatio miraculoſa.

Referuntur plura adminicula, quibus ſtantibus poteſt adhiberi aliqua fides libri Mercatorum, & pręſertim aliqua habes circa magnum theſaurum bonæ famæ, ſicuti lilium dans ſuauitatem odoris. Statuta diſponentia, quòd credatur Libris Mercatorum, qualiter ſint intelligenda.

S V M M A R I V M.

1 *Mercatorum Libri hodie de iure communi nullam habens auctoritatem publicam.*

2 *Libri Mercatorum conſiderantur, vt ſcriptura priuata, quæ nihil probant.*

Scriptura priuata ad fauorem ſcribentis deſeruiunt de vento.

3 *Mercatorum libri nullam fidem faciunt.*

4 *Mercatorum libris non plus credi debet, quàm ipſorum viua vocis.*

5 *Probatio, quæ fit per ſcripturam eſt contra ius.*

6 *Scriptura manu creditoris exarata ab ſit, quod credatur in præiudicium debitoris.*

7 *Scriptura priuata, etiamſi eſſent mille, nullam fidem facerent pro ſcribente.*

8 *Teſtes mille ſingulares tantum probãt, quãtum vnus teſtis.*

9 *Numerus teſtium ſupplet eorum fides.*

10 *Mercatorum libri nullam probationem faciunt contra tertium.*

11 *Et prædicta concluſio eſt certa, eamque pluries ſecuta eſt Rota.*

12 *Libris Mercatorum ſi crederetur in præiudicium tertij, multos fraudibus aperiretur ianua.*

Obligari quod quis poſſit ſine eius conſenſu, tolerandum non eſt, num. 12.

13 *Libri Mercatorum, quòd ſemiplenè probent contra tertium, eſt opinio quorundam DD. quæ debilia habet fundamenta, & num. 14.*

15 *Libri Mercatorum non ſolum probationem aliquam non faciunt contra tertium, imò nec præſumptionem.*

16 *Libris Mercatorum, quòd credatur in præiudicium tertij, nec id ex voluntate partium poteſt admitti.*

17 *Libris Mercatorum, quod nec credatur in præiudicium tertij, ſtante conſenſu partis eſt opinio, quæ tenui filo pendet.*

18 *Libris Mercatorum, aut alijs priuatis ſcripturis, quòd non credatur in præiudicium alicuius, id principaliter fuit inductum fauore partium.*

19 *Fauori pro ſe introducto, quilibet poteſt renunciare.*

20 *Statutum ſi valet, vt detur fides libris Mercatorum, ergo id multo magis effici poteſt ex conſenſu partium.*

Conſenſus plus poteſt operari, quam ſtatutum.

21 *Voluntas tacita, non ita fortis eſt ſicuti expreſſa.*

22 *Voluntas tacita colligitur ex productione ſcripturarum, circa illarum approbationem.*

23 *Approbare quis poteſt factum, & qualitatem eius reprobare.*

24 *Actum quis poteſt approbare, qualiter verò fuerit geſtus improbare.*

25 *Confeſſio, quæ oritur ex productione ſcripturarum, præſumitur facta quatenus ſcriptura probet.*

26 *Scriptura non authentica probat minimè contra producentem.*

Veritas actuum geſtorum præferenda eſt opinioni.

27 *Veritas, & fictio, quando ſimul concurrunt, præferenda eſt veritas.*

28 *Veritas eſt murus inexpugnabilis.*

29 *Pars ſi confiteatur, prout continetur in inſtrumento, cenſetur facta talis confeſſio, prout virtualiter continetur in inſtrumento.*

Ideoque ſi virtualiter nihil continetur in inſtrumento, talis confeſſio erit vana.

30 *Confeſſio facta cum aliquo ſuppoſito, ceſſante ſuppoſito, confeſſio euaneſcit.*

31 *Mercatorum libri, quòd probent contra tertium, ſaltem ſemiplenè eſt opinio, quod difficilè ſaluatur.*

32 *Pelli animalis mortui, quòd credatur pro vice miraculo habetur.*

33 *Probatio, quæ fit per inſtrumentum, dicitur eſſe contra ius commune.*

34 *in Ore duorum, vel trium ſtat omne verbum, & hoc de iure diuino.*

per Inſtrumentum creditur voci mortuæ, & ſic verbum non ſtat in ore duorum, vel trium, num. 34.

35 *Tabellionis officium eſt contra ius, quia charta animalis mortui creditur.*

36 *Libris mercatorum non creditur contra tertium, nec ſemiplenè.*

37 *Mercator, ſi produceretur in teſtem, non faceret ſemiplenam probationem pro tertio, ſi non iuratus deponat.*

38 *Mercatores in principio officij ſolent iurare, ſe fideliter facere, quæ ad proprium officium ſpectant.*

39 *Teſtis ſpecialiter iurare debet in cauſa ſuper qua deponit, nec ſufficit generaliter iurare.*

40 *Libri Mercatorum non probant ad fauorem tertij, nec fauore dotis, & num. 41.*

42 *Mercatores noſtri temporis, cùm non ſint iurati, nec à publico deputati, vt olim, non eo priuilegio fruuntur, quo veteres, vt eorum libris crederetur.*

43 *Libris Mercatorum, quod non credatur in præiudicium tertij, eſt opinio in iure ſatis clara, & num. 44.*

45 *Libris Mercatorum adhibetur fides in præiudicium tertij, quando concurrunt plura adminicula, quæ vrgeant Iudicem ad credendum illis, & num. 78.*

46 *Sic enim fuit iudicatum in Conſilio Neapolitano, in Senatu Mantuano, & ſæpius in Rota Romana, numer. 48.*

47 *Credendum eſt vnicuique, qui fatetur veriſimilia, & hoc ſecundum Alex. & Surd. eſt memoria retinendum.*

49 *Mercatoris legalitas, & eius candida fides deſeruit pro adminiculo, vt eius libris credatur in præiudicium tertij.*

50 *Probitas vitæ, & candida fides plurimum iuuant, vt in aliquibus caſibus fides detur ei, quæ alias non daretur.*

51 *Credendum eſt marito, ſi ſit probata vita, dum aſſerit ſibi dotis nomine, certam ſummam fuiſſe ſolutam, & num. 52.*

53 *Fulgur rerum geſtarum perſtringit oculos.*

54 *Rumoris publici auctoritas, ad inſtar Oraculi eſt.*

55 *Conſcientia, & fama requiritur in homine probo conſcientia pro ſe, & fama pro tertio.*

56 *Famam bonam quilibet quærat conſeruare.*

57 *Nomen bonum melius eſt, quàm diuitiæ.*

Cura habenda eſt de bono nomine, ſecundum Oraculum cœleſte.

58 *Nomen bonum, quando quis acquiſiuit facilè conſeruatur, ſed ſi amittatur propter malas actiones, perdifficulter poſteà acquiritur.*

59 *Ignis ſemel accenſus facilè ſeruatur, extinctus haud facilè accenditur.*

Fama acquiſita facilè conſeruatur, extincta verò non ita facilè iterum acquiritur, num. 59.

60 *Fama bona facilè operatur, vt præſumatur in bonam partem.*

61 *ex Probatione integræ vitæ minuuntur indicia, quæ ſunt contra malefactorem.*

62 *Fama bona accuſati tollit omne indicium ſiniſtrum.*

63 *Fama bona non ſolùm facit indicium, & præſumptionem innocentiæ pro accuſato, verùm abſtergit nebulas, & præſumptiones contra ipſum.*

64 *Accuſatus, dum ſponte comparet, hoc eſt maximum innocentiæ ſignum.*

65 *in Malis ſperare bonum, hoc niſi innocenti conuenit.*

Securitas maxima datur ab innocentia, num. 65.

66 *Delinquens præſumitur ſubterfugere iudicium, non ſic innocens.*

67 *Metus vanos, qui pauet, veros fatetur.*

68 *Innocens debet eſſe audax confidenter.*

Innocentia eſt generoſa, & ſola reddit quemlibet tutum.

69 *Innocens exultet, & lætetur, quia vbique læta eſt, & ſecura innocentia.*

70 *Innocentia in ſeruitute libera eſt, in periculo tuta, in cuſtodia læta, & ſemper erit victrix, etiamſi defenderit iuſtus Iudex.*

71 *Notarius aliter ſcribens, quàm à partibus fuerit dictum, id potius cenſetur errore factum, quàm dolo.*

72 *Tamen id intelligitur, quando Notarius eſt integræ, & inculpatæ vitæ.*

Quia ſi ſit ſuſpectus de falſo potius eſt præſumendus dolus, quàm error, num. 72.

74 Fa-

74 Fama mala ſicuti omnia deſtruit, ita bona operatur, vt omnia in bonam partem ſumatur.
75 Fama bona eſt theſaurus inæſtimabilis, & ſicut lilium dans ſuauitatem odoris.
76 Notarius, quando eſt integra fama, id deſeruit pro adminiculo pro ſubſtinendo teſtamento ſuſpecto, & numer. 77.
78 Mercatorum libris, vt fides adhibeatur ad fauorem tertij, inter alia requiritur, vt partita ſint ſcripta manu ipſorum Mercatorum.
80 Partita deſcripta in libro Mercatorum non ab ipſo Mercatore, ſed ab alio de eius ordine, an probent.
81 Libris Mercatorum, eo magis eſt aliqua fides adhibenda, ſi propria manu ſint ſcripti, & num. 82.
83 Libris Mercatorum, tunc aliqua fides eſt adhibenda, ſi Mercator veritatem ſcribere conſueuerit.
84 Liber Mercatoris, ſi in vna partita reperta fuerit falſus, in totum liber præſumitur falſus.
85 Liber Mercatoris in vno repertus falſus, in totum præſumitur falſus, etiamſi non per dolum, ſed non per errorem id euenerit.
Quia nihilominus in totum debet iudicari falſus.
86 Erratum ſicuti fuit in vno caſu informanda aliqua partita in libro Mercatoris, ita quoque cenſetur erratum in alijs.
87 ex Partita vnius duplicatione per errorem facta, in totum tollitur fides libro.
88 Libris Mercatorum fides poteſt adhiberi, ſi in partita fuerit expreſſa cauſa dictæ partitæ.
89 Rationes non ſolent eſſe nudæ rationis.
90 Scriptura Mercatoris, vel cuiuſuis confeſſionem, cauſa non adiecta plenam probationem non inducit.
91 Liber rationum in ea parte, in qua ratio in eo deſcripta, cùm careat cauſa non probat.
92 Probatio, quæ fit per confeſſionem, dicitur facta viua voce.
93 Scriptura, nec inſtrumenta, in quibus adeſt defectus expreſſionis cauſæ, ullam probationem non faciunt.
94 Inſtrumenta, vel ſcripturæ, quæ carent expreſſione cauſæ, dicuntur carere ſubſtantiali ſolemnitate.
Et non ſolum requiritur cauſa, verum quod ſit clara, & intelligibilis.
95 Libris Mercatorum, tunc aliqua fides poteſt adhiberi, ſi ipſi Mercatores in eis aliquid ſcripſerint contra ſe.
96 Libris Mercatorum, vt fides adhibeatur, coniecturæ quæ adducuntur pro eis debent eſſe vrgentes, & veriſimiles.
97 Iudex quid debeat conſiderare, antequam adhibeat fidem libris Mercatorum, & à num. 126.
98 Libri Mercatorum, quamuis legalium, & bonæ conditionis, non probant contra tertium, niſi ſemiplenè.
99 Verum conditiones, & coniecturæ poſſunt eſſe tales, & eum inducant ad credendum in totum.
100 Libri Mercatorum pluribus ſuffultis adminiculis pro veritate, probant etiam ad fauorem ipſorum Mercatorum, ſeu ſcribentium, num. 101.
102 Et ſic fuit iudicatum in pluribus ſupremis Tribunalibus.
103 Et præſertim in Senatu Burdegal. in Parlamento Gratianopolitano.
In Audientia Baren. num. 103.
104 In Rota Peruſina.
105 In Camera Imperiali.
106 Et ſic ſæpius in Tribunalium vertice, nempè in Rota Romana.
107 Libris Mercatorum, quòd ſit credendum ad eorum fauorem, id habet locum vbicumque adeſt ſtatutum, vel conſuetudo, vt eis credatur.
108 Libris Mercatorum, quod ſit credendum ad eorum fauorem ſuper hoc adeſt ſtatutum ferè per totam Italiam.
109 Libri Mercatorum, quando nituntur auctoritate publica probant.
110 Libri Mercatorum ſtante ſtatuto, quod probent, tam probant contra ſe, quàm pro ſe, & num. 111.
112 Statutum valet, quod credatur libris Mercatorum, vt ipſi habeantur pro publicis inſtrumentis.
113 in Libris Mercatorum, non ita facilè poteſt fraus committi circa tempus, ſicuti in ſcripturis priuatis.
114 in Libris Mercatorum ſcribi ſolet data, & accepta ſingulis diebus.
115 Temporis continuatio in libris Mercatorum, non ita facilè poteſt adulterari, & ſi adulteretur haud difficilè cognoſcitur.
116 Statutum, vel conſuetudo dans auctoritatem libris Mercatorum, vt valeant debent eſſe diſcreta, & moderata.
117 Statutum dans fidem libris Mercatorum, ſi eſſet indiſtretum, & indifferens non valeret.
116 Statuta, & conſuetudo, vt dum dent fidem ſcripturis Mercatorum, quæ adminicula debeant adeſſe.
117 ex Statuto, vel conſuetudine, ſi credatur libris Mercatorum, quæ requiſita debeant habere.
118 Statutum ſi diſponeret, quod in omni cauſa ſcripturæ Mercatorum probarent, non valeret, & num. 121.
119 Statutum factum ſine ratione, nullo modo tollerandum venit.
120 Statutum ſi aperiret viam fraudibus, nullam haberet ſubſiſtentiam.
122 Statutum, vel conſuetudo non valeret, ſi diſponeret, quòd indiſtinctè libris Mercatorum ſtaretur.
Et maximè in magna quantitate, & hoc eſt ſingulare, & memoriæ retinendum, num. 123. & 124.
125 Malitijs hominum obuiandum eſt, & non aperienda via.
126 Iudex antequam præſtet fidem libris Mercatorum.
127 Primò, candorem fidei mercatoris attendere debet, & deinde partitæ qualitatem, & quantitatem.
128 Statuta, & conſuetudines circa probationem, ſeu fidem librorum mercatorum, cum quibus conditionibus admiſit Camera Imperialis.
129 Libris mercatorum, ſi ſit credendum, ex diſpoſitione ſtatuti requiritur, quod ſint mercantiliter teuti.
Libri mercatorum, ſi non ſint compaginati, & ordinatè ſcripti non carent ſuſpicione, num. 129.
130 Libri mercatoris, ſi non ſit mercantiliter tentus vocari debet, vt vulgò dicitur Stracciafoglio, qui nihil probat.
131 Libri mercatorum, vt probent carere debent cancellationibus.
132 Libri mercatorum debent eſſe puri, & candidi, & carere omni ſuſpicione.
133 Statuta, & conſuetudines diſponentia eſſe credendum libris mercatorum, intelligenda ſunt de his, quæ ſpectant ad mercaturam.
134 Liber mercatorum non probant, ſi aliqua partita ſit extra negotium mercaturæ.
135 Libris mercatorum, ſi vigore ſtatuti fides eſſet adhibenda, ſi eſſet intelligendum in omni caſu, eſſet ſtatutum iniquum, & ridiculoſum.
137 Decius in leg. age num. 5. Cod. de tranſact. vti inconſtans reprehenditur, & eius opinio eſt vana, & ridiculoſa, num. 138.
139 Statutum diſponens, quòd Conſules Artium cognoſcant de cauſis opificum, reſtringi debet ad ſpectantia ad ſuam negotiationem.
140 Statutum diſponens, quòd poteſtas teneatur pro ſua familia, qualiter ſit intelligendum.
141 Statutum diſponens, quod filius Artifex poſſit ſe obligare, qualiter ſit interpretandum.
142 Libris Viſitationum ſtandum eſt circa ea, quæ concernunt viſitationum materiam.
143 Libris Theſaurariæ, ſi ſtatutum diſponat, quòd ſit credendum non habet locum, ſi non agatur de materia pecuniaria.
144 Et licet ſoleat ad hoc allegari Roman. in conſ. 329. tamen ſomniantur DD. dum ad hoc eum allegant.
145 Libris Datariæ creditur in materia ad eam ſpectante.
146 Libris mercatorum, ſi ſtatuto caueatur, quod ſit credendum, quòd ſit intelligendum in materia ſpectante ad mercaturam.
147 Sic iudicauit Senatus Pedemontanus, Camera Imperialis, & Rota Romana, & num. 148. & 149.
150 Libri mercatorum, quibus creditur vigore ſtatuti in ſpectantibus ad eorum exercitium.
151 Ideſt intelligendum inter præſentes, cum quibus aliquid fuit geſtum, ſecus verò inter abſentes.
Abſentibus non eſt æquum, vt præiudicetur, num. 151.
152 Emptor, qui venit ad Gabellarium, vt ſoluat gabellam dicens, ſe emiſſe domum à Seio, ipſo tamen abſente, id non probat venditionem.
153 Scripturis priuatis non eſt danda maior fides, quàm inſtrumentis publicis.

154 *Inſtrumenta publica nunquam probant contra abſentes.*
155 *Romanon adeſt ſtatutum, quod credatur libris mercato-*
rum adeſt tamen conſuetudo.
Conſuetudo obſeruari debet, prout ſtatuta ſeruantur.
156 *Bulla Pij IV. quòd libris mercatorum non credatur, niſi*
pro ſumma 30. ſcutorum, qualiter ſit intelligenda, &
num. 157.

ANNOTATIO
Ad Deciſionem CCCXLV.

A HOc enim nullo iure cauetur, nam Mercatorum libri,
1 † hodie de Iure communi nullam habent auctorita-
tem publicam, ſed conſiderantur, prout quælibet alia ſcrip-
2 tura † priuata, quæ regulariter de vento deſeruit, ergo libri
3 Mercatorum † nullam protſus fidem faciunt, vt communi-
ter tradunt Doctores, & præſertim Bart. admonet *in l. admo-*
nendi, ff. de iur. iur. & in l. nulla ratio, ff. de donat. & in leg. in-
ſtrumenta, C. de probat. & expendi poteſt text. *in l. exemplo, C.*
eodem tit. de probat. & in l. inter chartulas, Cod. de fid. inſtrum.
& Canoniſtæ *in cap. 2. de fid. inſtrum.* & potiſſimum Felin.
num. 32. Dec. *num.* 51. Imol. *num.* 2. Libris enim Mercatorum
4 plus non debet credi, † quàm viuæ eorum voci, ſed ſi Mer-
catores viua voce deponerent, ei non crederetur *ad l. omni-*
bus, Cod. de teſtib. ergo non plus etiam credi non poteſt ſcri-
5 pturæ eorum, cùm ſint mortuæ voces, ita enim † probatio
eſſet contra ius, vt infra deducam. Inſuper clamat rubrum,
& totum nigrum, *Cod. res inter alios act. alijs non noc.* & dicit
text. *in l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact. & in l. rationes, C. de*
probat. & in l. 1. Cod. quib. non noc. res iudic. & in l. nemo ex ſo-
cijs, ff. pro ſoc. & in l. portionem, Cod. de port. comm. alien.

Hoc etiam expoſcit ratio naturalis, vt latè probat Ti-
raquell. *in tract. res inter alios actus alijs non præiudicare.* Ab-
ſit enim, quòd partitæ ſcriptæ manu creditoris ad ipſius
6 ſcribentis vtilitatem probent, † niſi aliter verificentur, gloſſ.
in l. de ætate, §. 1. in verb. contra ſe, ff. de interrogat. action. An-
charan. *in conſil.* 388. *in caſu præmiſſo num.* 11. cum alijs alle-
gatis per Gratian. *deciſ. Marcb.* 137. *num.* 1. ibi, *ad vtilitatem*
ipſius ſcribentis non probat, &c. & copioſiùs per Ricc. *deciſ.*
238. *num.* 11. ibi, *libri priuatorum non probant ad fauorem ſcri-*
7 *bentis, &c. par.* 4. Quòd † procedit etiamſi ſcripturæ priuatæ
eſſent mille, quia nec id iuuaret, vt inquit Hyppol. Marſil.
conſil. 109. *nu.* 4. ibi, *quia nec mille ſcriptura priuata, nec pro-*
8 *bant, &c.* vbi dicitur etiam, † quòd mille teſtes ſingulares
tantùm probant, quantum vnus teſtis, & ſic nihil, & reſ-
9 pondit ad illam obiectionem, quòd fides † teſtium ſupplet
numerus, & vide ibi reſponſionem, ſed ad nos.
10 Et in puncto, quòd libri Mercatorum noſtri † temporis
nullam probationem faciant contra tertium, pluribus relatis
de communi opinione aſſerit Burſatt. *conſil.* 283. *num.* 6. *lib.* 3.
& de communi ſententia fidem facit Horat. Mandoſ. *in ad-*
dit. ad conſ. 346. Roman. *in littera B.* vbi more ſolito alios
Doctores congerit, & adde Nunnoz. *in tract. de ratiocin. cap.*
11. *num.* 29. *& ſeqq.* Nicol. de Paſſer. *in tract. de ſcript. priuat.*
lib. 4. *quæſt.* 3. *num.* 4. Menoch. *de arbitr. Iud. centur.* 1. *caſ.* 91.
num. 25. & 26. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 767. *num.*
55. & fuit dictum in Rota *coram bon. mem. Card. Hieronymo*
Verospio in cauſa Romana Cenſuum 4. Aprilis 1639. *eſt deciſ.*
125. *num.* 9. ibi, *libri Mercatorum non ſolent fidem facere com-*
muniter contra tertium, &c. ſupra in præcedenti par. 8. *re-*
11 *centior.* Et quod prædicta concluſio † ſit certa, firmauit Ro-
ta coram bon. memor. Coccino *deciſ.* 1. *num.* 7. ibi, *& certa*
eſt concluſio par. 6. *recent. cum allegat. coram Reuerendiſſimo*
Domino Papien. in cauſa Romana Mercium 10. *Decembris*
1642. *§. Iuſtitia*, ibi, *regulariter pro ſcribente non probant,*
&c.

Et iſta opinio eſt verior, & magis communis, cùm aliàs
12 multæ fraudes poſſent † committi, & obligare aliquem
ignoranter, vt in fortioribus terminis reſpondit Cæphal.
conſil. 46. *num.* 46. *volum.* 1. & conſiderauit Rota Lucen.
apud Ioſeph. Ludouic. *deciſ.* 42. *num.* 37. & Rota Genuen.
deciſ. 135. *num.* 5. Eaque opinio, quæ profitetur commu-
13 nis, vt liber rationum pro tertio contra tertium † ſemiple-
nè probet, non eſt parum ſuſpecta ex eo, quo nullibi ſcri-
14 ptum ſit, ſcripturam Mercatorum † probare contra
tertium.

Imò non tantùm probationem aliquam non faciunt,
15 † imò nec præſumptionem, Dec. *in cap.* 2. *num.* 4. *de fid. in-*
ſtrum. Iaſ. *in l. poſt diuiſionem in princip. C. de iur. & fact. igno-*
rant. & ſedulò declarat Aymon. *de antiq. tempor. par.* 1. *parti-*
cul. 4. *num.* 7. 8. & 13. & ſequitur Menoch. *in conſ.* 1. *num.* 327.
vndè poſt eundem Aymon. Innocent. Bald. Iaſon. Roman.
Dec. Rip. & alios aſſerit, quòd † nec id partium voluntate 16
effici poteſt, & addo Rimin. iun. *in conſ.* 213. *num.* 9. ibi, *nec ex*
conuentione partium, &c. Genua *de ſcriptura priuata cap.* 5.
num. 33. ibi, *partium enim conuentione induci minimè poteſt,*
vt ſtetur priuata ſcriptura alterius partis, vel alterius tertij,
&c.

Hæc enim opinio † tenui filo pendet. Nam quod non 17
credatur libris Mercatorum, alijſq; priuatis ſcripturis id prin-
cipaliter † introductum eſt fauore priuatorum, vt conſiderat 18
Iaſon. *in d. l. admonendi nu.* 101. *in fin.* Ergo huic fauori partes
poſſunt † renunciare *ad l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact.* 19

Inſuper ſi valet ſtatutum, quòd detur plena fides libris
Mercatorum, † à fortiori debet valere voluntas, quoad præ- 20
iudicium conſentientis. Plus enim valere debet conſenſus,
ſeu pactum inter partes, quàm ſtatutum, ſed alibi de hac ma-
teria plura afferam. Minùs tamen dubitabilis eſſet quæſtio,
quando voluntas, vel † confeſſio partis eſſet tacita, puta ſi 21
reſultaret ex productione.

Nam vt concludit Dec. *in conſ.* 612. *ſub nu.* 5. ille, qui pro-
ducit ſcripturam priuatam † poteſt dicere, quòd fidem non 22
facit, non obſtante confeſſione, quæ ea productione colligi-
tur, † nam quis poteſt approbare factum, & qualitatem eius 23
reprobare, vt notat Bart. *in l. 1. col. 2. verſ. item poteſt quis, C. de*
furt. & facit text. *in l. 3. §. falſus, ff. rem rat. haber.* vbi Paul. de
Caſtr. poſt Bart. aſſerit, quòd quis poteſt approbare actum
tanquam † geſtum, & reprobare tanquam ſic geſtum, & fa- 24
cit *l. Pomponius*, & quid ibi notat Bart. *ff. de negot. geſt.* & idem
notat Bart. *in l. arbitrio in fin. ff. qui ſatiſdar. cog.*

Vlteriùs confeſſio, quæ oritur, ex † productione ſcripturæ 25
præſumitur facta, quatenus valida ſit ſcriptura producta, Bar.
in l. poſt legatum, verſ. item contra, ff. de his quib. vt indign. In-
noc. *in cap. venerabilis de except.* loquens de ſcriptura non au-
thentica producta, quę † non nocet contra producentem, 26
quia veritas geſtorum præferenda eſt opinioni, *leg. illicitas, §.*
veritas, ff. de offic. præſid.

Et vbi veritas, & fictio ſimul concurrunt, cedendum eſt
fictioni, † vt veritas vincat, Murus enim inexpugnabilis eſt 27
veritas, vide quæ deduxi in *diſcurſ. par. 4. recent. tom. 2. à num.*
196. ſupradictam ſententiam quoque tutatus eſt, Roman. *in*
conſ. 294. *Hac confeſſio in tertio caſu.* Vbi pariter alia pulchra
ratione mouetur. Nam ſi pars confiteatur, prout continetur
in inſtrumento, verba † confitentis intelliguntur, prout con- 28
tinetur in inſtrumento effectualiter, *leg. 1. §. hac verba, ff. quod*
quis iur. leg. penul. §. docere, ff. ne quis eum, ſed in inſtrumento ni-
hil effectualiter continetur. Vndè ſi effectus † inſtrumenti, 29
vel ſcripturæ productæ ſit nullus, quoque nullus erit † effe- 30
ctus probationis, ergo confeſſio non nocet, vt per Bald. *in*
leg. 1. Cod. de error. aduocat. quem citat Roman. *in dict.*
conſil. 294.

Sed vt redeam, vndè digreſſus ſum, ex ſupradictis igitur
patet, quòd non eſt vera opinio eorum qui tenent, quòd
libri Mercatorum contra tertium ſaltem ſemiplenè probent,
& hoc etiam corroboratur ex eo, quia ſic plus crederetur vo-
ci mortuæ, quàm viuæ, & hoc contra text. *in §. ſi verò auth.*
de inſtr. edit.

Hinc eſt, quòd pro vice miraculo habetur, quòd credatur 31
chartæ, & pelli animalis mortui ſine alio adminiculo, ad tex-
tum *in cap. 2. de fid. inſtrum.* & ratiocinatur Aym. *in conſil.* 56.
num. 21. ibi, *inſtrumenti probatio dicitur miraculoſa, vt creda-*
tur teſtimonio animalis mortui, &c. ſenſitque Rota coram
bon. mem. Cardin. Canal. *dec.* 456. *ſub num.* 1. ibi, *hoc maximè*
procedere in inſtrumento, cuius probatio eſt miraculoſa, vt cre-
datur pelli animalis mortui abſque adminiculo, &c. Imò ta-
lis probatio dicitur contra ius † diuinum, quo iure cau- 32
tum eſt, vt in ore duorum, vel trium ſtet omne ver-
bum.

Nam per inſtrumentum credimus † voci mortuæ, & ſic 33
verbum non ſtat in ore duorum, vel trium. Hinc dixit In-
noc. *in cap. cum P. Tabellio num. 1. in fin. de fid. inſtrum.* quòd
extra ius eſt officium † Tabellionis, quia chartæ animalis 34
mortui creditur, & refert ex Andrea de Iſernia, Pariſ. de Pu-
teo *in tract. de reaſſumpt. inſtrum. rub.* 19. *num.* 44. ibi, *Officium*
Notarij eſt contra ius, &c. Quare nunc perſiſtendo in termi-
nis noſtris, quòd libri Mercatorum contra tertium non pro-
bent, † nec ſemiplenè. 35

At ſi Mercator produceretur in teſtem, non faceret ſemi-
plenam † probationem pro tertio, ſi non deponeret iuratus, 36
leg. iuris iurandi, ff. de teſtib. ergo nec illius ſcripturæ credi
de-

37 debet. Nec quidquam facit Mercatores † ſolere in princi-
pio officij iurare, ſe fideliter facturos, quæ ad proprium
38 officium pertinent. Quoniam iuramentum teſtis, † ſpe-
cialiter adhibere debet in ea cauſa in qua deponit, nec ſuffi-
cit generaliter iurare, *arg. text. c. penult. de iureiur.*

40 Amplia, vt libri Mercatorum in præiudicium tertij † ne-
quaquam probent etiam in fauorem dotis, veluti ſi prætten-
41 datur doceri eam fuiſſe numeratam ex dictis libris, cum ta-
lis probatio ex eis promanans non ſit ſufficiens, vt in termi-
nis de dote ſententiam hanc approbauit *Rota in cauſa Ciui-
tatis Caſtelli releuationis indemnitatis 9. Iunii 1559. coram
bon. mem. Card. Paleotto*, vbi etiam aſſeritur, quod Mer-
catores noſtri temporis, cùm non ſint iurati, nec à publico
42 deputati, vt olim, non eo priuilegio fruuntur, † quo ve-
teres, vt ſuis libris contra tertium fides adhibeatur, & Ro-
ta ſic in pluribus cauſis iudicauit, vt teſtatur Farinac. *in conſ.
75. n. 103.* & affirmat eadem Rota *in deciſ. 717. num. 1. verſ.
& ita ſæpè iudicauit*, Rota *par. 2. recent.* & fuit dictum in
cauſa *Romana locorum Montium 14. Decemb. 1579. coram
bon. mem. Cantuccio*, atque iſta eſt obſeruantia, teſte rec.
mem. Theodoſio Rubeo patre meo in ſuis Singularibus Ro-
tæ Romanæ *par. 2. circa ſtyl. & obſeruat. Rota in verb. liber.
§. 6. incip. Rota ſæpè iudicauit, &c.* & deinde fuit dictum
coram bon. mem. Card. Veroſpio *d. deciſ. 125. num. 9. part. 8.
rec.* & coram Reuerendiſs. Papien. *in cauſa Romana mercium*
43 10. *Decembris* 1642. Et quod concluſio iſta † in iure ſit clara,
dixit Rota in cauſa Romana Cenſus coram Rubeo *eſt deciſ.
375. num. 1. par. 1. diuerſ. & in cauſa Romana redditionis ra-
tionis 14. Decembris 1618. coram bon. mem. Card. Sacrato*,
vbi aliæ deciſiones receuſentur, *adde deciſ. in cauſa Firma-
na hæreditatis 7. Iunij 1623. coram bon. mem. Card. Caualer.
eſt deciſ. 650. num. 9. inter eius impreſſ.*

44 Et in puncto, quod † ſolutio in præiudicium tertij non
probetur ex libris Mercatorum, fuit animaduerſum in cau-
ſa *Ciuitatis Caſtelli cenſus 2. Decembr. 1624. coram bon. mem.
Peronano, & in cauſa Cernien. penſionis 22. Martis 1632.
coram bon. mem. Card. Veroſpio, & in Romana cenſuum 4.
Aprilis 1639. coram eodem.*

Supradicta tamen concluſio perpetua non eſt quare potiſ-
ſimum fallit, quando libri legaliter ſunt tenti, & concur-
45 runt plura † adminicula, quæ vrgeant animum iudicantis,
vt dictis libris Mercatorum fidem adhibeat, quia tunc etiam
contra tertium plenè probant, vt tradit Bartol. *in l. admonen-
di, nu. 27. ff. de iur. iur.* Caſtren. *in l. rationes, C. de fid. inſtr.*
Speculat. *in tit. de fid. inſtrum. num. 5.* & ibi addit. Io. Andr.
Soccin. *conſ. 161. num. 3. vol. 3.* Rolan. *conſ. 92. num. 6. lib. 3.*
Abb. *conſ. 81. num. 2. verſ. quod autem filia, lib. 1.* cum alijs
adductis à Crauett. *in antiquit. tempor. §. videmus, num. 31. &
idem in conſ. 73. num. 41.*

46 Et ita iudicauit † Conſilium Neapolitanum teſte Afflicto
deciſ. 402. & Senatus Mantuanus ſecundum Surdum *deciſ.
105. num. 5.* vbi generaliter dicitur, credendum eſſe vnicui-
47 que, † quando fatetur veriſimilia, & poſt Alex. admonet,
hoc eſſe memoriæ retinendum.

48 Rota Romana, & ſupradictam † opinionem pluries
admiſit, & præſertim *in deciſ. 375. num. 2. & deciſ. 776. num.
2. & 3. & deciſ. 813. num. 6. part. 1. diuerſ.* & fuit dictum *in
cauſa Romana locorum montium 14. Ianuarij 1602. coram bon.
mem. Penna eſt deciſ. inter eius impreſſ.* vbi dicitur, quod li-
bet Mercatoris bonæ conditionis, & famæ, & legaliter
49 † tentus eo ſimul concurrentibus adminiculis probat pro ter-
tio contra tertium, & allegatur deciſio in cauſa *Bonon. Dotis
prima Martis 1599. coram bon. me. Card. Lancellotto*, deinde
etiam ita fuit dictum coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.
302. ſub num. 5.* vbi, quod ita fuit reſolutum in pluribus cau-
ſis, & coram bon. mem. Reuerendiſs. Dunozetto *deciſ. 650.
num. 3. par. 1. recent.* & coram bon. mem. Card. Mantic. *dec.
144. num. 2.* ibi, *adminiculis concurrentibus Mercatorum li-
bris pro tertio contra tertium probabilem faciunt fidem*, cum
alijs relatis à Ferentill. *in annot. ad deciſ. Buratt. deciſ. 119. in
litera A. num.* 10. quibus addo *deciſ. 552. num. 1.* coram bon.
mem. Card. Caualer. *& deciſ. in cauſa Romana pecuniaria
10. Ianuarii 1611. coram bon. mem. Card. Sacrato*, & fuit
dictum in cauſa *Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 13.
Martij 1615. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Patriarcha Man-
zanede, & in alia Ciuitatis Caſtelli cenſus 12. Decembris
1617. coram bon. mem. Card. Veroſpio eſt deciſ. 239. num. 1.*
poſt Cenc. *de cenſib. & in cauſa Fauentina penſionis 1624. co-
ram bon. mem. Franciſco Vbaldo, & in cauſa Romana cenſus
13. Februarij 1632. coram clar. mem. Merlino eſt deciſio 98.
num. 13. part. 6. recent. eſt inter eius impreſſ. deciſ. 540. num.
8.* & coram bon. mem. Dunozetto *in cauſa Aſculana ſocieta-
tis 5. Decembris 1633. eſt in eadem part. 6. recent. deciſ. 244.
num. 14.* & coram Reuerendiſſ. Terracin. *& in cauſa Roma-
na Cambii 3. Iulii 1634. eſt deciſ. 556. num. 4.* ibi, *niſi plura
concurrant adminicula, &c. part. 5. recent. tom. 2.* & ſic ſæ-
pè ſæpius deinde incluſit Rota, & recentius fuit reſolutum in
dicta cauſa *Romana cenſuum 4. Aprilis 1639. coram bon. me.
Card. Veroſpio §. vlt.* ibi, *Fides librorum mercatorum confir-
matur ex adminiculis, &c.* & coram Eminentiſſ. D. Card.
Otthobono *in cauſa Romana ſequeſtri 11. Decembris 1645.
eſt inter eius impreſſ. deciſ. 55. num. 3.* ibi, *libris fundacalibus
prædictis plena fides eſt adhibenda, quia ſunt legaliter habiti,
& plura concurrunt adminicula, &c.* & ante fuit concluſum
*in cauſa Romana dotis 14. Februarii 1642. coram bon. mem.
Dunozetto Decano §. creditum autem dotale*, ibi, *libri mer-
catorum concurrentibus adminiculis plenè probant etiam con-
tra tertium, &c. & in d. cauſa Romana Mercium 10. Decem-
bris 1642. coram R. P. D. Papien. §. Inſtitia autem*, ibi, *nihi-
lominus concurrentibus adminiculis, &c.*

Placuit hic nonnulla ex dictis adminiculis referre, & qui-
dem principaliore à Doctoribus excogitata, ſed breui-
ter, &

Primò, ſi Mercator ſit legalis homo, & inculpatæ, ac
candidæ fidei, † & pro tali habitus, reputatuſque communi- 49
ter, iuxta notata per Bart. *in l. admonendi, ff. de iur. iur. &
in l. nuda, ff. de probat.* & per Crauett. *de antiq. tempor. §.
videmus, & abunde num. 20.* Surd. *conſ. 489. num. 19. vol. 3.*
vbi ſubdit eo caſu librum mercatoris abſque alio fidem ali-
qualem facere, & probauit Senatus Mantuanus penes eum-
dem Surd. *deciſ. 199. num. 15.*

Probitas enim vitæ, & candida fama, ac incorrupti mo- 50
res plurimum iuuant, vt in aliquibus caſibus fides adhibea-
tur ei quæ alias non adhiberetur, vt in puncto ratiocinatur
Bart. *in d. l. admonendi*, vbi ait, quod libro Mercatoris hone-
ſti, & probi creditur, cui alias non crederetur, & Bart.
ſecuti ſunt Aym. *de antiq. tempor. particul. 6. part. 1. num. 49.*
& Menoch. *in conſil. 39. num. 14.* ibi, *nam efficit honeſtas, &
probitas hominis, &c.* vbi etiam poſt Corneuſ. *in conſil. 31.
column. 1. verſ. ſi tamen teſtator*, aſſerit, quod credendum
† eſt marito, in ſuo teſtamento aſſerenti ſibi dotis nomine, 51
ſummam quamdam fuiſſe numeratam ſi † ſit, vir honeſtus, 52
& integer, cùm tamen alias ei nulla fides adhibeatur. Et ad-
do, quod dicit Lucian. in Demoſten.

Rerum geſtarum fulgor perſtringit oculos. 53

Nam & ſecundum Romanum Oratorem;

Rumoris publica † auctoritas, adinſtar Oraculi eſt. 54

Duo enim ſunt neceſſaria, ſecundum S. Io. Chryſoſt. ſci-
licet conſcientia, & fama. † Conſcientia propter ſe, & 55
fama propter alios. Quilibet enim quærat † conſeruare 56
bonam famam. Nam, vt inquit Oraculum cæleſte in Pro-
uerb. *cap. 18. Melius eſt † nomen bonum, quam diuitiæ mul-* 57
ta, & in Eccleſiaſt. *cap. 41.* paternè monetur, ibi, *Curam
habe de bono nomine.* Nam ſi bona fama, † ſeu bonum no- 58
men fuerit acquiſitum, facilè conſeruatur, ſed dato, quod
mediantibus malis actionibus perdatur perdifficulter deinde
acquiritur. Pulchrè id ſcriptum reliquit protopoliticus ille
Plutarch. in ſuis moralibus, *Ignis ſemel accenſus facile ſer-* 59
*uatur, extinctus haud facilè accenditur. Ita famam tueri
facilè eſt, extincta non eſt facilè reſtituere.*

Quare, vt redeam in viam, qualitas bonæ famæ, & can-
didæ fidei, plurimum † conducit ad præſumendum in bo- 60
nam partem. Hinc eſt, quod ex probatione integræ vitæ
minuuntur indicia, † quæ ſunt contra malefactorem. 61
Bald. *in deſertorem, §. penult. per illum text. l. de re milit.*

Bona enim fama accuſati tollit omne præiudicium ſini- 62
ſtrum, vt notat idem Bald. *in l. fin. C. de probat.* & com-
muniter ſcribentes *in l. fin. ff. de quæſtion.* ſicque bona fama
non ſolùm facit indicium, † & præſumptionem innocen- 63
tiæ pro accuſato, verùm etiam nebulas, & præſumptiones
contra ipſum abſtergit. Vnde, quando accuſatus, ſponte
ſe præſentat, hoc eſt maximum innocentiæ ſignum, nam 64
in malis, ſperare bonum, hoc niſi innocentis conuenit,
quia ſecuritas maxima datur ab innocentia, *leg. ſi ſorore,* 65
Cod. de his quib. vt indign. Delinquens enim præſumitur ſub- 66
terfugere iudicium, non ſic innocens, *cap. nullus, de præ-
ſumpt. & can. Chriſtianis 11. quæſt. 1.* Nam, vt inquit
Stoicus Romanus Seneca, *Qui pauet vanos metus, veros* 67
fatos, & Plautus etiam inquit, *Qui non delinquit, decet* 68
audacem eſſe confidenter.

In-

Innocentia eſt generoſa, & ſola tutum reddit, quemli-
bet, vt inquit Bald. *in conſil.* 250. *in fin. vol.* 1. Audiamus ob-
ſecro quam dulciter id inſtillat aureus Doctor Chryſoſtomus
69 Sanctus in Homil. *Gaude*, ait, *de innocentia, & exulta,
gaude inquam, quia vbique illæſa eſt, vbique ſecura, ſi ten-
taris perficis, ſi humiliaris erigeris, ſi pugnas viceris, ſi oc-
70 cideris coronaberis. Tu in ſeruitute libera es, in periculo tu-
ta, in cuſtodia læta. Et tandem innocentia nunquam poterit
eſſe, niſi victrix, etiam ſi inter homines iudex iuſtus defue-
rit, &c.*

Inſuper licet vera ſit concluſio, quod Notarius aliter ſcri-
71 bens, quàm à partibus † dictum fuerit, præſumatur id po-
tius errore factum, quam dolo, vel malitia, *l. quidam adhi-
bitus in fin.* ibi, *magis error, quàm malitia*, & ibi notat
Bald. *C. de his, qui in teſtament. ſibi aſcrib.* Vnde idem Bald.
in l. 1. *col. fin. verſ. item nota, Cod. de legib. per text. in d. l.
72 quidam ait*, id eſſe notandum ad excuſationem ſimplicium
Tabellionum, tamen id procedit in eo, qui ſemper fuit bo-
nus, & legalis Notarius, & laudabiliter geſſit ſuum offi-
cium, vt determinat Becc. *in conſ.* 78. *num.* 26. ibi, *id proce-
dere ait, in eo, qui ſemper fuit bonus, & legalis Notarius
lib.* 1. vbi alios DD. ad hoc expendit. Secus verò, ſi Nota-
73 rius habeat malum nomen, quia tunc potius † malitia,
quam error eſt præſumendum ex allegatis per Farinacc. *de
falſit. quæſt.* 156. *num.* 151. ibi, *non procedere in Notario ſu-
ſpecto.* Contrariorum enim eadem eſt natura, ſicuti enim
74 mala fama deſtruit, & operatur, vt omne malum præſu-
75 matur, ita quoque bona fama, vitæque integritas ædificat,
& operatur, vt omnia in bonam partem ſumantur. Bona
namque fama eſt theſaurus inæſtimabilis, & ſicut lilium
dans ſuauitatem odoris, vt dixit Bald. *in l.* 1. *col.* 5. *Cod.
de probat.*

Hinc quoque eſt, quando Notarius eſt bonæ famæ, &
76 integræ opinionis, id deſtruit pro adminiculo, ad conſeruan-
dum teſtamentum, ſi aliàs eius fides vacillaret. Notarij enim
77 bona qualitas multum iuuat ad ſubſtinenda teſtamenta, &
id pro adminiculo adduci poteſt, vt ſæpè ſæpius admiſit Ro-
ta, & præſertim coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 588. *num.*
23. ibi, *ne poterat dubitari de qualitate Notarij, quæ vt col-
ligitur ex probationibus eſt bonæ conditionis, & famæ part.* 5.
recent. tom. 2. *& coram R.P.D. Leone Veroſpio, in cauſa Pe-
ruſina bonorum* 28. *Martij* 1650. §. *quia cum*, ibi, *& bona
fama Notarij concurrit, vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum
illibata, &c.* cum alijs pleno calamo relatis coram Eminen-
tiſs. D. Cardin. Corrado *in cauſa Senogallien. ſucceſſionis* 29.
Ianuarii 1652. §. *Tum quia*, ibi, *nam publica Notarij fides,
atque legalitas pluribus teſtibus comprobata omnino prævalet
excogitatæ huiuſmodi ſuppoſitionis, ac fraudis poſſibilitati, &
eius præſumptionem excludit, &c.* & deindè idem fuit ani-
maduerſum coram bon. mem. Bichio *in cauſa Peruſina ſuc-
ceſſionis* 14. *Iunij* 1652. §. *vltim.* ibi, *publica Notarij fides,
atque legalitas, &c.*

78 Sed ne obliuiſcamur adducere alia adminicula, quibus
mediantibus poteſt dari aliqua fides Mercatorum libris, vt
probent contra tertium. Ideòque nunc breuiter pergamus
aliqua alia adminicula, reſert, primò ergo diximus de bo-
na fama Mercatoris.

Secundò ſi mercator ipſe ſcripturam manu ſua ſcripſerit,
79 *l. generaliter, ff. de non numerata pecun.* cum alijs allegatis
per Roland. *conſ.* 92. *nu.* 6. *vol.* 3. & per Marc. Brun. *conſ.* 49.
num. 4. & per Ioan. Petrum Anchat. *lib.* 1. *qu. familiar.* 4. 55.
ſub num. 5.

Et quid ſit dicendum, quando partitæ ab alio de ordine
80 Mercatoris fuerunt deſcriptæ, latiſſimè tractat, & pro af-
firmatiua concludit Franciſc. Viu. *deciſ.* 445. *num.* 16. *& ſeq.*
81 Verùm tamen eſt, ſi Mercator manu propria partitas de-
ſcripſerit, concurrente eius bona fama fortius adminiculat,
quam quod ſi ſcriptæ repetiantur manu aliena, vt conſide-
82 rauit *Rota in cauſa Ferrarien. Pecuniaria* 31. *Ianuarii*
1629. *coram bon. mem. Mutmann.*

83 Tertiò, ſi ipſe Mercator veritatem ſcribere conſueuerit,
l. vniuerſorum, Cod. de pigner. & l. qui ſimiles, ff. de vſur.
84 ſi enim reperitur dictus liber falſus in vno, præſumetur ſine
dubio falſus in omnibus, ita Caſtren. *in conſil.* 391. *num.* 4.
lib. 1. Iaſ. *in d. l. admonendi nu.* 128. *ff. de iureiur.* Gabr. *conſ.*
148. *nu.* 8. *verſ. clariſſimum eſt librum rationum in nihilo pro-
bare, ſi in aliqua re falſus reperiatur, quia in omnibus præ-
ſumitur falſus, &c. lib.* 1. Farinac. *conſ.* 108. *num.* 14. *lib.* 2.
& dixit Rota *in deciſ.* 743. *num.* 1. *&* 4. *par.* 4. *diuerſ.* ac co-
ram bon. mem. Ortemberg. *in Papien. bonorum* 1. *Iunij* 1595.
*& coram bon. mem. Card. Pamphil. ſen. in Romana Tutelæ
de Ferratinis* 19. *Iunij* 1600. *& nuper fuit reſolutum in cauſa
Romana de Ghezzis* 21. *February* 1642. *coram Reuerendiſſ.
Cerro Decano*, §. *Et ceſſat omnis difficultas, verſic. quia ſi-
cuti in illis interuenit dolus, &c.*

Et hoc amplia etiamſi defectus aliquis appareret, quod
fuerit † commiſſus non per dolum, ſed per errorem, quia 85
nihilominus Libri fides in totum labefactatur, nam ſicuti fuit
erratum in vno caſu, ita & in reliquis potuerit errari, Ro- 86
ta coram felic. rec. Gregor. XV. *deciſ.* 79. *num.* 2. vbi Beltra-
min. *in annotat. ad litteram B. adducit concordantes*, &
addo deciſionem *in cauſa Romana Computorum* 10. *Martij*
1636. *coram Eminentiſs. Card. Machiauello, eſt deciſ.* 111.
num. 9. *part.* 7. *recent. & idem reſolutum habetur in cauſa Ro-
mana Redditionis rationis* 15. *Decembris* 1636. *coram bon.
mem. Coccino, & in cauſa Tiburtina Adminiſtrationis ra-
tionis* 9. *Decembris* 1641. *coram bon. mem. Dunozetto, & in
cauſa Romana, ſeu Nepeſina Tutelæ* 23. *Iunij* 1645. *coram
Reuerendiſſ. D. Cerro Decano* §. *Quod eo facilius*, ibi, *con-
ſtito autem de errore aliquarum partitarum, cæteræ aliæ cen-
ſentur erroneæ, &c.* & in terminis, quod ex duplicatione
vnius partitæ per errorem factæ, in totum tollatur fides li- 87
bro, reſpondet Rota *in cauſa Bononien. Pecuniaria de Blan-
chettis* 15. *Ianuarij* 1631. *coram bon. mem. Coccino eſt deciſ.* 1.
nu. 11. *part.* 6. *recent.* vbi etiam allegatur *alia deciſ. in eadem
cauſa* coram bon. mem. Pirouano, & addo *aliam deciſ. in
cauſa Bononien. Laudi* 9. *Decembris* 1613. *coram eodem Pi-
rouano, & nuper in Romana, ſeu Nepeſina Tutelæ* 4. *Iulij*
1642. *coram Reuerendiſſ. D. Cerro, verſic. ſicuti in ſu-
pradictis interuenit error, ita in cæteris potuit erra-
ri, &c.*

Quartò, ſi Mercator in ipſomet libro, ſeu partita cau-
ſam expreſſerit, ex qua ſcilicet cauſa acceptum latum ſit, 88
& ex qua expenſum latum, iuxta doctrinam Bart. *in l. in-
ſtrumenta, Cod. de probat.* Non enim nudæ à cauſa rationes 89
eſſe debent, *l. nuda*, & ibi firmat *gloſ. ff. de donat.* & facit
tex. *in l. cum de indebito* §. *vltim. ff. de probat.* & notant *Do-
ctores in cap. ſi cautio extr. de fid. inſtrum.* & dicit Roman. *in
conſ.* 292. *in fin.* in terminis, quod ſcriptura Mercatoris, † vel 90
cuiuſuis confeſſionem continens, cauſa non adiecta, plenam
probationem non inducere, & idem replicat *in conſ.* 373. *ſub
n.* 4. Amplius Alex. *conſ.* 180. *in cauſa, & lite n.* 2. *lib.* 6. vult,
quod liber rationum in ea parte, in qua ratio in eo deſcripta,
caret cauſa, non probet. Et iterùm *in conſ.* 4. *circa primum* 91
nu. 7. *lib.* 1. *& conſ.* 3. *In cauſa n.* 2. *lib.* 2. vbi quod nec † con-
feſſio, quod eſt viua vox, nec liber rationum, nec alia ſcriptu- 92
ra, nec inſtrumenta in quibus † eſt defectus expreſſionis cau- 93
ſæ, vllam probationis vim habent, ſed ſubſtantiali ſolemnitate
carere dicuntur, & hoc idem cenſuerunt, Rolan. à Valle *conſ.*
92. *n.* 6. *vol.* 3. Bertrand. *conſ.* 31. *Illud eſt nu.* 14. *lib.* 3. Marſil.
in rub. de fideiuſſ. num. 318. vbi quod non ſolùm requiritur
cauſa, ſed etiam apta, † clara, & intelligibilis, & iterùm
in Rub. de probat. nu. 77. & ex recentioribus Stracc. *de mer-* 94
cator. part. 2. *num.* 60. *&* 65. Franciſc. Becc. *conſ.* 5. *num.* 8.
Genua *de ſcriptur. priuat. lib.* 4. *titul. de Libr. Mercator.
nu.* 47. addo Rotam Bononienſ. penes Petr. Benitend. *deciſ.*
43. *num.* 12. *verſ. tunc procedit, quando eſt expreſſa cauſa*,
& Rotam Marchiæ apud Stephanum Gratianum *dec.* 137.
ſub num. 3. *verſ. non continent aliquam cauſam prout contine-
re debent, &c.* & nuper reſpondet *Rota in cauſa Tiburtina
Adminiſtrationis, ſeu Redditionis rationis* 23. *Iunij* 1642.
*coram bon. mem. Dunozetto, & in Romana, ſeu Nepeſina Tu-
telæ* 4. *Iulij eiuſdem anni* 1642. *coram Reuerendiſſ. Cerro*, §.
Nec relenat, ibi, *ferè omnia ſunt in confuſo, ordinatè, &
in genere deſcripta ſine expreſſione cauſæ, &c.*

Quintò, ſi ipſe Mercator aliquid contra ſe in eodem libro
† ſcripſerit, *l. Publia in fin. ff. depoſit. & l. quædam*, §. *num-* 95
mularios ff. de edend. ita Roland. *conſ.* 92. *num.* 6. *vol.* 3. Brun.
conſ. 46. *num.* 4. *verſ. requiritur etiam*, Surd. *conſil.* 543.
num. 5. & ſic communi calamo aſſerunt Doctores ferè
omnes.

Sextò, vt re ipſa etiam vrgentes atque veriſimiles conie-
cturæ, circumſtantiæ, & præſumptiones adſint, † ex qui- 96
bus religio iudicantis poſſit ſe inducere ad credendum eſſe
verum, id quod ſcriptum reperitur in dd. libris, vt latè per
Strach. *part.* 2. *de Mercator. num.* 61. *verſ. Denique*, Mar-
cabrun. *conſ.* 18. *n.* 167. Bunius *conſ.* 69. *num.* 20. Fab. Turrett.
conſ. 47. *nu.* 13. *&* 14.

Quare Iudex ſtantibus ſupradictis, vel ſimilibus admini-
culis † fidem librorum comprobantibus, poterit illis adhæ- 97
rere

rere pro tertio, & contra tertium, vt pluries reſpondet Ro-
ta, & potiſſimum coram bon. mem. Eminentiſs. Card. Ve-
roſpio *in d. Romana Cenſuum 4. Aprilis 1639. circa fin.* ibi,
*Quæ omnia poterant rectè probare veritatem eius ſolutionis
& confirmare fidem librorum Mercatoris in quibus illa con-
tinetur, &c.* cum ibi allegatis, & coram bon. mem. Duno-
zetto *in d. cauſa Romana dotis 14. Februarij 1642. verſ. plenè
probant contra tertium, &c.* cum alijs deciſionibus allegatis
à me ſuprà num. 48.

Nec me ſugit, libros Mercatoris etiam legalis, & bonæ
conditionis pro tertio non facere, niſi ſemiplenam proba-
98 tionem, & iſta opinio, vt ſupra dixi prætenditur commu-
nior, ea pluribus relatis à Cephal. *in conſ. 377. num. 45. & 47.
lib. 2.* Quoniam ea vera eſt regulariter, ſed aliquando co-
99 niecturæ poſſunt eſſe tales, vt valeant inducere † Iudicem
ad omninò credendum dictis libris, ſeu parritis propter ve-
riſimilitudinem, Crauett. *conſ. 73. num. 41.* Ioſeph Ludouic.
conclus. 29. circa finem verſ. alij dicunt, &c.

Vlterius animaduertendum venit, quod concurrentibus
100 prædictis adminiculis, † quæ omnem falſitatis ſuſpicionem
proſternunt, *l. inſtrumenta, Cod. de probat.* Rota *deciſ. 813.
num. 6. part. 1. diuerſ.* & fuit dictum in cauſa *Ferrarien. Pe-
cuniaria 31. Ianuarij 1629. coram bo. me. Motmanno*, etiam
101 ad fauorem ipſorummet Mercatorum, ſeu ſcribentium ple-
nè, & concludenter probant Abb. Felin. & reliqui Cano-
niſtæ *in cap. 2. de fid. inſtrum.* Speculat. *in tit. de inſtrum. edit.
ſub rub. quot ſunt ſpecies inſtrumentorum num. 5.* Cocin. *conſ.
161. num. 3. vol. 2.* & ſic diuerſa Orbis ſuprema Tribunalia
102 iudicarunt, † & potiſſimum Senatus Mantuanus teſte Surd.
deciſ. 199. num. 11. & Senatus Burdegal. apud Boer. *deciſ.*
103 *105. ſub num. 4.* & Parlamentum † Grationopolitanum pe-
nes Guidopap. *deciſ. 441. per tot.* & Audientia Baren. autho-
re Franciſ. Viu. *deciſ. 64. num. 8. lib. 1. & deciſ. 445. ſub num.*
104 *15. lib. 3.* & Rota Peruſina ſecundum Ioſeph. Ludouic. *deciſ.
88. pars. 2. num. 6.* & Rota Florentina, vt videre eſt apud
105 Hieronym. Magon. *deciſ. 95. ſub num. 5.* & Camera † Im-
perialis teſte Andrea Gaill. *Pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat.
20. num. 2.* atque ſæpiùs ſanciuit Rota Romana, *vt in cauſa
Romana pecuniaria 16. Februarii 1601. coram bon. me. Card.
Lancellotto*, vbi aliæ deciſiones recenſentur, & deinde
106 ita pariter fuit reſolutum coram bon. mem. Cardin. Caualer.
*deciſ. 484. ſub num. 4. & in d. cauſa Romana Pecuniaria 10.
Decembris 1610. coram bon. memor. Card. Sacrato*, &
magiſtraliter *in cauſa Bonon. Pecuniaria 28. Ianuarii 1611.
coram eodem, eſt deciſio 321. num. 2. & 3. ſupra in part. 3.
recent. & in Romana pecuniaria 9. Maii 1614. coram
bon. mem. Pirouano, & in Romana pecuniaria 29. Maij
1639. coram bon. mem. Dunozetto, & recentius in cauſa Ro-
mana Mercium 10. Decemb. 1641. coram R. P. D. meo Hiero-
nymo Melzio.*

Quæ opinio ex omnium ſententia communis eſt, quæ
107 † proculdubio procedit, vbicumque adeſt ſtatutum (prout
eſt ferè in tota Italia) vel conſuetudo, † quæ iam apud
108 omnes inoleuit, vt poſt Bald. & Socin. teſtatur Burſat. *con-
109 ſil. 39. num. 28. & conſ. 224. nu. 7.* quod ſtetur † libris Mer-
catorum, quia tunc dicti libri plenam fidem faciunt, cum
nitantur publica authoritate, ita Bald. *in l. cunctos populos
ante fin. C. de ſumma Trinit. & fid. Cathol.* Innocen. *in cap.
cum P. Tabellio de fid. inſtrum.* Io. And. *in Addit. ad Spe-
culat. in tit. de inſtrum. edit. §. nunc dicendum, &c.* & com-
muniter tradunt Doctores *in l. admonendi ff. de iureiur. & in
l. quidam §. nummularios ff. de edend.* & ita conſuluerunt
Alex. *conſ. 217. col. 2. lib. 7.* Bero. *conſ. 87. num. 54. lib. 3.* Ro-
land. *conſ. 92. num. 5. lib. 3.* vbi ſubdit hoc eſſe indubitati iu-
ris, Turret. *conſ. 47. num. 3. & conſil. 100. num. 36.* Enriquez
conſ. 56. num. 1. vbi vlterius docet, quod liber ipſius Merca-
110 toris probat † tam pro ſe, quàm contra ſe, & omnium
latiſſimè videatur Stracc. *in tract. de Mercator. part. 2. num.
6. & in titul. quomodo iudicand. ſit in cauſ. mercat. num. 31.*
Crauett. *in tract. de antiquit. tempor. in princip. part. 2. num.*
111 *27.* vbi ait huic concluſioni neminem es ſcribentibus aduer-
ſari, & ita etiam ſenſit Rota Genuenſ. penes Flamin. Car-
tar. *deciſ. 127. num. 3.* & Senatus Mantuanus apud Surd. *de-
ciſ. 312. num. 3.* vbi inquit valere ſtatutum, quo cauetur li-
112 bros Mercatorum vim habere † publici inſtrumenti, im-
mò etiam tribuens hypothecam & executionem, ita pariter
iudicauit Rota Marchiæ teſte Gratian. *deciſ. 203. num. 3.*
113 Nam in libris † Mercatorum non ita facile committi po-
teſt fraus circa tempus, ſicuti in ſcripturis priuatis, quia
114 in illis ſcribi ſolent data, & accepta ſingulis diebus, & con-

tinuatim, & ſic eſt difficile mutare varietatem temporis, &
dierum, & ſi mutetur facilè poterit aduerti, & cognoſci per 115
peritos in tali materia, Neguſ. *de pignor. par. 5. memb. 2. 37.*
Fulgoſ. *conſil. 532. Proponitur probatum num. 2.* Socin. Neguſ.
Strac. Ioan. Petrut. & alij, quos refert Anchar. *quaſt. 10.
num. 8. lib. 1.*

Quæ ſtatuta, & conſuetudines, vt ſibi vſurpent locum
quid requiratur, ne prolixior ſim, præter à me ſupra relata
adminicula, alia plura ponit, & cumulat Ioſeph. Ludouic. 116
in ſuis commun. concluſ. capit. 19. per tot. & poſt eum latè tra-
ctant Stracc. *in tractat. de Mercator. part. 2. num. 59.* Paſſer.
*de ſcriptur. priuat. lib. 4. titul. de Libris Mercator. per
totum.*

Illud tamen non eſt omittendum, ad hoc vt ex ſtatuto, 117
vel conſuetudine libris Mercatoris fides adhibeatur requiri-
tur, quod ſic diſcreta, & moderata, quia ſi eſſet indiſcreta,
& indifferens, puta ſi diſponeret, quod in omni cauſa ſcri- 118
pturæ Mercatoris credendum eſſet ad eius fauorem, tunc
enim nec conſuetudo, nec ſtatutum ſubſiſtentiam haberet,
tamquam factum ſine ratione, & viam aperire poſſet facili
negotio ad committendum falſum, quod nullo modo tol- 119
lerandum eſt, ſic reluctante, *l. conuenire ff. de pact. & can.* 120
erit autem lex 10. diſtinct. & in indiuidualibus terminis ſimi-
lis ſtatuti, aut conſuetudinis credendi libris Mercatorum 121
pluribus rationibus aduertit Bald. *in l. 1. num. 13. C. de confeſſ.*
vbi tenet, quod non valet conſuetudo, vel ſtatutum, vt 122
ſtetur indiſtinctè libris Mercatorum, maximè in magna
quantitate, & ita tenet Abb. *in cap. bona il 2. de poſtular.
prælat.* vbi ſententiam prædictam Baldi reputat ſingularem, 123
& adde Iaſ. *in l. admonendi num. 102.* & ibi ferè omnes ſcri-
bentes *ff. de iureiur.* & videatur Felin. *in cap. 2. de probat. in
2. concluſ. & in 2. limitat.* & quod hoc memoria ſit retinen- 124
dum, admonet Hippolyt. de Marſil. *in ſingul. 458. incip. Li-
ber Mercatoris num. 2.* & idem aduertit Parlamentum Del-
phinale apud Franciſc. Marc. *deciſ. 369. num. 2. part. 1.* vbi
dicit, ſi indiſtinctè ſtatutum aut conſuetudo talis admitte- 125
retur, præberet occaſionem Mercatoribus delinquendi, &
falſum committendi, cum alias obuiandum ſit malitijs ho-
minum, *l. in fundo ff. de rei vindic. cum ſimil.* & in terminis
addo *textum in l. ſi quis ex argentariis §. 1. ff. de edend.*

Quare Iudex attentè conſiderare debet, primò integrita- 126
tem, legalitatem, probitatem, & candorem fidei Merca-
toris, ſcilicet, vt omnium opinione habeatur pro integro,
vt dixi ſupra in primo adminiculo, & ſecundò cauſæ quali-
tatem, † & magnitudinem debiti, ac alia veriſimilia, vt 127
communefacit Franciſc. Viu. *in Sylu. commun. opin. opin. 806.
incip. Statutum iubens libris Campſorum, aut Mercatorum
adhiberi plenam fidem, &c. num. 4.* & cum dictis qualitatibus
huiuſmodi † ſtatuta, & conſuetudines admiſit Camera 128
Imperialis apud Andr. Gaill. *Practic. Obſeruat. d. lib. 2. obſer-
uat. 20. n. 7. verſ. ſed vt talis conſuetudo valeat, &c.*

Item animaduertere debet Iudex dictum librum ratio-
num mercantiliter, eſſe † tentum ſecundum loci conſue- 129
tudinem, vt paſſim aduertunt Doctores *in l. admonendi ff.
de iureiur.* & potiſſimum liber debet eſſe compaginatus, &
ornatè ſcriptus, aliàs non caret ſuſpicione, Decian. *conſ.
100. nu. 16. lib. 2.* quia tunc potius vocari † poſſet (vt vul- 130
gò dicitur) Scartafoglio, ſeu Scartafaccio, cui non creditur,
Bald. *conſ. 152. lib. 1. num. 1. & verſ. & breuiter*, Iaſ. *conſ. 4.
lib. 3.* Stracc. *de Mercat. part. 2. num. 59.* Stephan. Gratian.
deciſ. March. deciſ. 137. num. 3. Item libri Mercatorum ca-
rere debent cancellationibus, inductionibus, & de eis di- 131
citur, quod ſcripſi, ſcripſi, & habentur eorum partitæ pro
ſententia in iudicatum tranſacta, *vt in auth. de fideiuſſ. §.
argentariorum, & ex hoc text.* notant Munos. *de ratiocin.
cap. 10. n. 65.* & latè Stracc. *de Mercat. 2. par. num. 64.* Ioſeph
Ludouic. *in ſuis comm. concluſ. cap. 29. verſ. Decimoquarto
requiritur*, Farinac. *conſil. 18. n. 4. lib. 2.* vbi pariter dicit, quod
libri ipſorum Mercatorum debent † eſſe candidi, ac care- 132
re omni inductione, & ſuperinductione aliàs contra eos iu-
ratur in litem, & eo magis, quando continent repugnantiam.

Obſeruandum etiam eſt, conſuetudines, & ſtatuta diſpo-
nentia credendum eſſe libris Mercatorum, intelligenda eſſe,
de ijs rebus, † quæ ad commerciorum, ſeu negotiationis 133
materiam ſpectant, & non de alijs, puta ſi ſcripſiſſet Merca-
tor in ſuo libro vineam meam ad eum pertinere, † aut me 134
in aliquo eum damnificaſſe, in his enim vel ſimilibus fidem
libris ſi adhiberetur eſſet abſurdum, iniquum, necnon ridi- 135
culoſum, & ad hoc ſunt optimi textus *in l. 3. §. at hoc edicto
verſ. eodem modo, ff. de nat. caup. ſtab. & in l. quis ex argen-*

ta-

136 tarijs §. rationem, ff. de edend. & iſta eſt communis omnium
in Iure ſcribentium ſententia, & notauit Io Andr. in addit.
ad Speculat. in titul. de inſtrum. edit. §. nunc dicendum num. 4.
Iaſ. in d. l. ſi quis ex argentarijs §. rationem poſt princ. & in l.
age cum Geminiano num. 2. vſque ad 13. C. de tranſact. & la-
tius Felin. in cap. cum ordinem 6. col. 4. cum pluribus ſeqq. de re-
ſcript. & in l. poſt ceſſionem 7. num. 4. de probat. Alex. in d. l.
admonendi in prima lectura poſt num. 81. vbi ſecundo limita,
& in ſeq. lectura poſt num. 123. ibi, tertio diligenter ff. de iure-
iur. Hippolyt. de Marſil. ſuper rub. de fideiuſſ. num. 183. & in
l. fin. num. 170. ff. de iuriſdict. omn. iud. & latè in ſingulari
560. incip. Habemus in hac Ciuitate, Maſcard. de probat. con-
cluſ. 974. num. 94.

Ita & conſulti reſponderunt Ludouic. Roman. conſil.
204. num. 3. & ibi Horat. Mandoſ. in verb. negociari, dicit
iſtam eſſe omnium noſtrorum communem ſententiam, &c.
Ruin. conſil. 53. num. 9. lib. 4. Roland. conſ. 92. nu. 8. & 9. vſq.
ad num. 14. lib. 3. Becc. conſil. 5. num. 10. lib. 1. Io. Cephal. con-
ſil. 377. num. 7. & 53. tom. 2. Riminald. ſen. conſil. 35. nu. 12.
& conſ. 179. num. 1. & conſil. 297. num. 18. & ibi Riminald.
iun. in addit. in litera C. Aretin. in conſ. 33. Conſultatio poſt
princip. & conſ. 44. In propoſito, poſt med. Mandell. conſ. 95.
n. 11. & 12. Surd. dec. 453. num. 54. lib. 3. & tractarunt Me-
noch. de arbitr. Iudic. caſ. 91. nu. 22. lib. 2. cent. 2. Vaſq. lib. 1.
controuerſ. illuſtr. cap. 35. n. 8. & 9. Peregr. de iure Fiſc. lib. 6.
tit. 5. num. 16. Alderan. Maſcard. ſuper extenſ. ſtatut. concluſ.
2. num. 266. Marc. Anton. Maceraten. var. reſolut. lib. 2. cap.
6. num. 25. cap. 58. num. 6. & reſolut. vltim. cap. 14. per totum,
Munoz. in tract. de ratiocin. cap. 11. num. 27.

Et eſt veriſſima concluſio, quidquid titubantet, & pa-
137 rum ſibi conſtans † ſcripſerit Dec. in l. age nu. 5. C. de tran-
ſact. & de tali inconſtantia cùm taxat Aleiat. ibi, & teſtatur
138 de communi opinione, † & quod opinio Dec. ſit vana, &
ridiculoſa, inquit Menoch. d. caſ. 91. num. 24.

Sicuti etiam in ſimili dicimus de ſtatuto diſponente, quod
139 Conſulens Artium † cognoſcant de cauſis Opificum, quæ
reſtringi debent ad ſpectantia ad ſuam negociationem, Cyn.
Bald. & alij in l. fin. C. de iuriſdict. omn. Iud. Aym. de antiq.
tempor. par. 1. verſ. quarto limitatur, num. 73. cum alijs addu-
ctis per Ludouic. d. concluſ. 29. verſ. ſeptimo quæritur, & ante
eum per Iaſ. in d. l. age C. de tranſact. vbi plura iura, & do-
ctrinas allegat.

Idem videmus in alio ſimili Statuto diſponente, quod Po-
140 teſtas teneatur † pro ſua familia, quod quidem ſtatutum
reſtringitur ad ea, quæ pertinent ad officium, puta ſi fami-
lia delinqueret in officio, non ſi extra cauſam officij, ſecun-
dum Roman. conſ. 11. num. 3. & ibi D. Mandoſ. conſil. 338.
n. 7. vbi idem Mandoſ. in litera C. plures DD. cumulat.

Idem dicimus de alio ſtatuto, quod filius Artifex poſſit ſe
141 obligare, † quia intelligitur ſi contrahat cauſa illius mer-
cantiæ, vel artificij, ſecundum Bald. in l. fin. col. 2. C. ad Ma-
ced. & in l. 4. §. ex hoc edicto ff. de nau. cap. ſtab. Paul. de Ca-
ſtr. in l. 1. §. in filio, ff. ad Maced. vbi dicit pluries vidiſſe iſtum
caſum Florentiæ, & poſt eum aſſerit Hippol. Marſil. d. ſin-
gul. 560. num. 4. verſ. ſtante ſtatuto, &c. cum abundè relatis
per Becc. conſ. 5. num. 15. & per Surd. conſ. 453. num. 55. lib. 3.
& annuit Rota in cauſa Gerunden. infra allegand.

Idem eſt de libris Viſitationum quibus ſtandum eſt, in
142 his, quæ pertinent † ad officium viſitantis, & quæ con-
cernunt ſtatum Eccleſiaſticum, vt dixit Rota in vna Con-
chen. 14. Decemb. 1551. coram D. Veſtano, vt refert Vetall.
deciſ. 158. num. 4. part. 2. & deinde fuit reſolutum in cauſa
Mediolanen. Decimarum S. Donati 19. Martij 1612. coram
bon. mem. Pirouano, & in altera Mediolanen. Decimarum,
& Primitiarum de Carlatio 23. Iunij 1614. coram bon. mem.
Martino Andrea, eſt deciſio 573. num. 4. in fin. part. 2. recent.

Idem pariter obſeruatur in ſimili ſtatuto volente, vt plenè
143 credatur libris Theſaurariorum, quia † illud ſtatutum ceſ-
ſat, ſi agatur de materia non pecuniaria, & ſic non ſpectan-
te ad materiam theſaurariæ, Roland. d. conſ. 92. num. 12. lib.
3. Hippolyt. Marſil. ſingul. 560. nu. 2. Ioſeph. Lud. concluſ. 29.
§. ſeptimo quæritur, Becc. conſil. 5. num. 10. lib. 1. Caccialup.
in l. admonendi num. 72. ff. de iureiur. & licet ad hoc commu-
144 niter † allegetur Roman. in conſ. 329. tamen, vt aduer-
tit in addit. D. Horat. Mandoſ. in litera A. tale conſilium ad
hoc nihil facit, & ideò ait, ſed aduerte (ni fallor) iſti boni
viri ſomniabant, dum hæc ſcripſerunt, &c.

145 Et de Libris Datariæ, † quibus creditur in pertinentibus
ad negotia illius tamquam ſcriptis per officialem ad id depu-
tatum, Gord. Seraph. deciſ. 1088. n. 4. & deciſ. 1108. n. 2.

Idem eſt dicendum de infinitis ſimilibus caſibus, quos la-
tiſſimè refert, dicens ſe longè tempore collegiſſe, Felin. in cap.
cum ordine 6. col. 4. 5. & 6. de reſcript.

Atque in terminis noſtris, quod ſtante ſtatuto, vel con-
ſuetudine, vt libri † Mercatorum probent, tunc interpre- 146
tatio ſit facienda tantum in his, quæ ſpectant ad Mercatu-
ram, & nequaquam in alijs caſibus, iudicauit Senatus Pede-
montanus penes Oſaſch. deciſ. 72. num. 10. Vbi, quod cum
hoc repugnet diſpoſitioni iuris communis, † quod libro ali- 147
cuius plena fides adhibeatur, debent huiuſmodi ſtatuta, ſeu
conſuetudines intelligi, & reſtringi ſecundum ius commu-
ne, nempe in reſpicientibus officium, ſeu negotium eius,
ſecus ſi in libro ſcribantur aliqua extra negotium, puta de-
poſitum, mutuum, &c.

Sic etiam ſenſit Camera Imperialis, † vt ſcribit And. Gaill. 148
pract. obſeruat. lib. 2. de obſeruat. 20. vbi dicitur, ſtatuta diſpo-
nentia eſſe credendum libris Mercatorum, intelligenda ſunt
quo ad ea, quæ ſpectant ad Mercaturam, &c.

Id etiam † admiſit Rota coram bon. mem. Coccino in 149
cauſa Gerunden. Altius non tollendi 24. Nouembr. 1636. eſt
deciſ. 509. par. 5. recent. tom. 2. num. 12. ibi, ſi ex ſtatuto creda-
tur libris Mercatorum intelligi debet, quo ad res quæ ad mer-
caturam ſpectant, & non quo ad alias, &c.

Nec illud prætereundum eſt, quod libri mercatorum, 150
quibus creditur in rebus ſpectantibus ad eorum exercitium,
non probant niſi inter præſentes cum quibus aliquid geſtum
eſt, ſecus verò inter abſentes, ideò non poteſt Mercator
ſcribere, Sempronius habuit pannos pro Titio abſente, cui
non eſt æquum † præiudicare cum ſit res inter alios acta, 151
prout etiam in ſimili dicimus, de emptore, qui venit ad
Gabellarium, & ſoluit gabellam, dicens ſe emiſſe domum
à Seio, ipſo tamen abſente, nam † licèt credatur libris 152
Gabellarij, tamen non creditur, ſi in illis ſcribat, quod ta-
lis ſoluit gabellam emptionis talis domus per Seium venditæ,
cum ex hoc nulla probatio poſſit deſumi, quod idem Seius
vendiderit dictam domum, † quoniam iſtæ, & ſimiles 153
ſcripturæ non poſſunt tertio præiudicare, neque enim eſt
danda maior fides huiuſmodi ſcripturis, quam inſtrumento
publico Notarij, † quod numquam probat contra abſen- 154
tes, & ita in terminis noſtris notat Aym. de antiq. tempor.
part. 1. §. quarto limitatur num. 71. Alex. conſ. 36. lib. 5. alias
eſt conſ. 68. num. 3. lib. 1. Dec. in cap. cum cauſam col. 2. in prin-
cip. de probat. Imol. conſ. 96. in fin. Menoch. de arbitrar. iudic.
d. caſ. 91. num. 25. cum ſeq. Munoz. de ratiocin. d. cap. 11.
num. 29. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 727. num. 11.
& benè aduertit hic in deciſ. Rota ſub num. 3. & nuper fuit di-
ctum coram R. P. D. meo Meltio in illa Romana Mercium
10. Decembris 1642.

In qua deciſione etiam animaduertitur, quod licèt hic Ro-
mæ non habeamus ſtatutum, vt libris Mercatorum creda- 155
tur, tamen paſſim adhibetur fides dictis libris, quando ſunt
cartulati, cum tali caſu concludenter probent, & ſimilis
conſuetudo obſeruari debet, ſicuti ſtatutum, Soccin. conſil.
240. in princ. lib. 2. Surd. deciſ. 312. nu. 3. Stephan. Gratian.
diſcept. 171. num. 2. & fuit reſolutum coram bon. mem. Piro-
uano in cauſa Veneta Pecuniaria 23. Martij 1640.

Nec etiam obſtant hic Romæ, ſtante Conſtitutione fel.
rec. Pij IV. in nou. Bullar. in ordin. Conſtit. 46. tom. 2. non
creditur libris Mercatorum, niſi pro ſumma ſcutorum tri-
ginta.

Quia ſi benè ponderantur verba dictæ Conſtitutionis in §.
1. verſ. Et quod Conſulens, firmant, quod † prædicti Con- 156
ſules vltra dictam ſummam non habeant iuriſdictionem.
Vbi verò agitur de alio Tribunali veluti A. C. non eſt limi-
tata illius iuriſdictio, & per conſequens dictis libris merca- 157
torum ordine ſcriptis, eſt fide adhibenda, cum agatur de re-
bus ſpectantibus ad Mercaturam, ex pluribus ſuprà allegatis
à num. 233. & in ſpecie conſiderauit Rota in d. Roma-
na Mercium coram Reuerendiſs. P. D. Meltio in fin.

Aduerte vlterius, quod ſupradictum priuilegium, quod
credatur Codicibus, & Libris Mercatorum Vrbis, quo ad
ſummam ſcutorum 30. † quo ad Merces, & res ſpectantes 158
ad Artem Mercatorum fuit extenſum ad ſcuta 50. monetæ
per felic. record. Vrbanum VIII. ſub datum Romæ apud S.
Petrum ſub die 12. Ianuarii 1643. Pontificatus anno vigeſi-
mo. Vbi etiam declaratur id procedere dummodo di-
cti Libri mercantiles, mercantiliter, mercatorumque 159
more, & Ordine conſcripti, confecti, & tenti ſint, rationabili-
que ſuſpicione careant, & ipſi mercatores ſcribentes ſint
bonæ fidei, & à Conſulibus Artis Mercatorum de fundaco

ap-

160 approbati. Et † inſuper in eodem Priuilegio idem fel. rec. Vr-
banus indulxit eis, vt Mercatores in dicta ſumma gauderent
161 priuilegio prælationis, poſt Piſtores, † & Aromatarios
omnibus alijs, etiam habentibus obligationem Cameralem,
& ex cauſa dotis, &c.

Paulus Rubeus.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Senogallien. Bonorum.

Lunæ 17. Maii 1645.

ARGVMENTVM.

Acta omnia faciens ſua, quando non poſſit de eorum inualiditate dare. Aliud eſt venire ad cauſam pro vt in prima, & aliud ſi per viam appellationis adhereatur iuribus collitigantium. Legatum, vt dicatur alicui relictum, requiritur quod teſtator habuerit animum deliberatum ad illud relinquendum, aliàs non tenet cum certa, & deliberata voluntas ad hoc requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis cauſam, & nullitatis, quando quis committi curauit, eo ipſo fecit omnia acta ſua.*
2 *ad Cauſam veniens, non pro vt in prima, ſed per viam appellationis, adhærendo iuri collitigantium an faciat omnia acta ſua, & num. 3.*
4 *ad Cauſam, quando quis non poſſit venire niſi in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur.*
5 *Citationis defectus, quando non poſſit amplius opponi.*
6 *in Immiſſionis iudicio ſatis eſt, citari poſſeſſorem abſque eo, quod citentur alij intereſſe habentes.*
7 *Intereſſe prætendens, ſi non poſſideat, & poſſeſſio eſt plena, tunc ius illius non læditur per immiſſionem.*
8 *Immiſſionem, quando quis impedire non valeat contra poſſidentem.*
9 *Scriptura priuata, cùm ſit ſuſpecta de antidata, non probat in concurſu publici inſtrumenti.*
10 *Atteſtationes extraiudiciales nullam merentur fidem.*
11 *Poſſeſſio nulla acquiri poteſt ſine ſcientia, & conſenſu poſſidentis.*
12 *Citationis defectus non poteſt dici adeſſe, dum ad ſingulos actus adeſt citatio.*
13 *Legatum non poteſt dici fuiſſe factum, dum verba non ſunt concludentia.*
14 *Actus non poteſt dici perfectus, dum arbitrio alicuius committitur.*
15 *ad Legati perfectionem requiritur, quod teſtator actualiter, & deliberatè loquatur.*
16 *Legatum non dicitur perfectum, ſi teſtator illud relinquat in ſuſpenſo, ſub futura interrogantis voluntate.*
17 *Legatum, quod fuerit imperfectè relictum, ex quo arguatur.*
18 *Teſtator dum noluit perficere legatum, aptè non reſpondendo, præſumendum eſt non habere perfectam voluntatem illud relinquendi.*
19 *Teſtator, quando dicatur reſpondere, vt ſe liberet, à moleſtijs interrogantium.*
20 *Ægroti morte proximi, vel grauitate morbi detenti, ſolent, vt plurimum reſpondere interrogantibus, sì, sì, abſque tamen vlla animi deliberatione.*
21 *Interrogatus de re grauiſſima ſi reſpondeat de alia ad rem non faciente, & nihil prorſus ſignificante, quid præſumatur.*
22 *Voluntas diſponentis dum non adeſt, non valet diſpoſitio, nec ad pias cauſas.*
23 *Legatum, quod quis alicui voluerit relinquere ex quo arguatur, & num. 24.*
24 *Voluntas, quæ ad actum, non fuit deducta, non habetur in conſideratione.*
25 *ad Diuerſa non fit illatio.*
26 *Legatum relictum ad ſuggeſtionem alicuius, vt valeat quid requiratur.*
27 *Probatio, quæ fit per teſtes intereſſatos, non iuuat.*
28 *Teſtis deponens ſe non recordari, non probat.*
29 *Voluntas imperfecta non attenditur.*
30 *Teſtatoris reſponſio dum eſt imperfecta, ſignum eſt, quod non habet perfectam voluntatem.*
31 *Retentio non datur, quando debitum non eſt omninò certum, clarum, & liquidum.*
32 *Poſſeſſio dum remanet vitioſa, & ſpoliatiua, non releuat.*
33 *Retentio non datur vitioſo poſſeſſori, & ſpoliatori.*

DECISIO CCCXLVI.

AD impugnandam ſententiam ſuper immiſſionem latam ad fauorem Lauiniæ Cinæ, iterùm opponebatur
defectus citationis ex eo, quod lata fuerit non citato Hieronymo Mannello Rectore Eccleſiæ Parochialis S. Petri de Corinaldo; ſed hic defectus fuit abundè ſublatus in alia Deciſione ex illa ſolida reſponſione, quæ etiam hodie placuit DD. quod dum Hieronymus appellauit à ſententia lata contra Deputatos, cauſamque appellationis, & nullitatis com-
mitti curauit, eo ipſo † fecit omnia acta ſua, adeò vt cita- 1
tionis defectum amplius opponere non poſſit iuxta Magiſtralem theoricam Innocentij paſſim ab omnibus receptam *in cap. cum ſup. num. 6. verſ. ſi attamen de re iudic. cum alijs in deciſione cumulatis.* Vbi vlterius fuit reſponſum non refragari, quod fuerit de nullitate oppoſitum, dum Hiero-
nymus non venit, prout in prima, ſed per viam appellatio- 2
nis adhærendo iuri collitigantium: hoc enim caſu quamuis appellando nullitatem deducat, adhuc facit omnia acta ſua: Contraria verò procedunt, quando nullitatem allegans ve-
nit, vt in prima non adhærendo iuri collitigantium, † ſed 3
ex proprio, & ſeparato iure, vt optimè diſtinguendo docuit Add. ad ſan. mem. Gregor. *deciſ. 259. num. 4. & deciſ. 303. num. 3.* Vbi quod electionem veniendi prout in prima
non habet niſi ille tertius, qui venit † ex proprio iure inde- 4
pendente à iure collitigantium, ſi enim veniat ad defendendum alterum ex litigantibus, vel illi adhæreat, non poteſt venire niſi in ſtatu, & terminis, quod idem firmauit Rota coram Put. *deciſ. 71. num. 1. & 2. lib. 3. in correct.* & coram bon. mem. Buratt. *deciſ. 883. num. 2. in fin. & 3.*

Sed vlterius pro euerſione huius obiecti aduertebant DD. Rectorem de tempore petitæ, & obtentæ Immiſſionis per Lauiniam non fuiſſe in poſſeſſione prædij controuerſi,
† ideòque non poſſe opponi ampliùs huiuſmodi citationis 5
defectum; cùm in Iudicio † immiſſionis ſatis ſit citari poſ- 6
ſeſſorem abſque eo quod citentur alij intereſſe habentes, vt probat *gloſſ. in l. de vnoquoque verbo quos cauſa ff. de re iudic.* Molin. *de primogen. Hiſpalen. lib. 4. cap. 8. nu. 3.* Cancer. *var. reſolut. lib. 2. cap. 16. num. 100. cum ſeqq. Rot. in Æſina Saluiani 18. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Bononien. fideicomm. de Eleonoris 3. Decembris 1632. coram D. Queippo;* Dum enim alter prætendens intereſſe non poſ-
ſidet, † & poſſeſſio eſt plena, ius illius non læditur per im- 7
miſſionem, ſed venire poteſt ex iure proprio, ſi quid habet,
ideòque immiſſionem non impedit † contra poſſidentem, 8
Cæſ. de Graſſ. *dec. vlt. num. 4. de verb. ſignific.* Rot. *deciſ. 538. in fin. par. 4. recent.*

Poſſeſſio verò Rectoris non probatur ex deputatione Oeconomi ab eo facta, minuſque ex eius, & laboratorum atteſtatione. Quia Deputatio probatur tantummodò per
ſcripturam priuatam, † quæ tanquam ſuſpecta de antida- 9
ta non poteſt concurrere cum inſtrumento publico immiſſionis, & poſſeſſionis adeptæ per Deputatos Communitatis, *l. ſcripturas ibique communiter ſcribentes C. qui potior. in pi-
gnor. habeant.* Atteſtationes † autem tanquam extraiudi- 10
ciales nullam merentur fidem, Rot. *in rec. dec. 471. num. 5. & deciſ. 642. in fin. par. 2.* Tantò magis quia ijdem laboratores atteſtantur ſe recognouiſſe in Dominos Deputatos Communitatis, qui poſſeſſionem acceperunt ſciente, & conſentiente Rectore, vt declarauit per publicum Inſtrumentum confeſſarios Sum. Lauiniæ *num. 2.* Vndè ſine eorumdem Deputato-
rum † poſſidentium ſcientia, & conſenſu nulla potuit Re- 11
ctori acquiri poſſeſſio, *l. 3. §. in amittenda, & §. ſi quis. nunciet ff. de acquir. poſſeſſ.* Pontan. *de Spol. lib. 2. cap. 14 num. 124.*

Licet etiam dici poſſet in facto non iuſtificari huius citatio-
nis defectũ, cùm † ad omnes actus cauſæ fuerit citatus Iaco- 12
bus Amatus, vt Procurator aſſertæ Collegiatæ erigendæ in Terra Corinaldi, & Communitatis d. Terræ d. Sum. Lauiniæ *num. 3.* qui tamen Iacobus fuerat conſtitutus Procurator non, ſolùm à Deputatis, & Communitate, ſed etiam à d. Rectore in ſpecie ad cauſam quæ agitabatur, & agitanda

erat

erat contra dictam Lauiniam eodem Sum. *num.4.* Vnde
cùm Rector non haberet ſpecialiter, & ſeparatum intereſſe
à iure deputatorum, ſeu Collegiatæ erigendæ, ſed vnum, &
idem, vt ipſemet expreſſit in omnibus actibus, quibus in-
teruenit, qui dantur eodem Sum. *num.* 5. *& 6.* Conſequens
eſt, vt non eſſet ſeparatim, & nominatim citandus, ſed
ſufficiat citatio facta contra Iacobum vti Procuratorem Col-
legiatæ erigendæ, cui etiam ipſe mandatum dederat.

Iuſtitia verò eſt euidens, quia legatum prædij de quo agi-
tur non probatur: Vt enim dicebatur in alia Deciſione ex
Teſtibus, & atteſtatione P. Ioſephi Confeſſarij probatur
tantummodo ęgrotum morti proximum confeſſario interro-
ganti, An vellet relinquere legatum ſcutorum mille pro eri-
genda Collegiata reſpondiſſe, *Padre si*, & Confeſſario re-
plicante, An vellet pro dicta erectione relinquere Prædium
13 † ſitum in Territorio dicti loci, iterùm reſpondiſſe, *Padre
si fatte voi*, quæ verba proculdubio non important diſpoſi-
tionem perfectam, ſed ſimplicem declarationem, quod erat
contentus relinquere, quæ non importat relictum, cùm
14 præſertim verba ſonent, quod † negotium immittebatur
ipſi Confeſſario interroganti ibi, *fate voi*. Vnde ægrotus
non fecit legatum, ſed declarauit ſe contentum, quod Con-
feſſarius ipſe ad ſui libitum diſponeret, quod valde diſtat à
15 legato, pro cuius perfectione opus eſt, † quod ipſe Teſta-
tor actualiter, & deliberatè diſponat, nec ſufficit, quod il-
lud relinquat in ſuſpenſo ſub futura interrogantis voluntate,
16 † vt probant Bal. Mant. & alij *in deciſ. adductis, verſ. nec ob-
ſtat*. Vbi vlterius ad detegendam imperfectionem huius vo-
17 luntatis ponderatur, quod Confeſſarius illam † agnoſcens
ſubdit, *Segnor Pietro non tocca à me il diſporre della robba
voſtra*. Ægrotus autem reſponſum dedit *ſapere è zappare*;
quibus articulatis, illinc ad modicum expirauit. Si enim
18 Ægrotus † non ſolùm ipſe legatum perficere, ſed nec mi-
nus Confeſſario interroganti voluit aptè reſpondere, alte-
rum ex duobus elicitur, vel quod ipſe non habebat perfe-
19 ctam voluntatem diſponendi, † ſed ſic reſpondebat ad eui-
tandas moleſtas interrogationes adſtantium, vt probant om-
nes in deciſione adducti, quibus addi poſſunt idem tenentes
Becc. *conſ.86. num.*21. 22. *&* 23. Siluan. *conſ.* 54. *num.* 9. Ma-
nent. *conſ.7. num.29.* Rot. *deciſ.37. num.6. poſt ſecundum vol.
conſil. Farinac.* vbi quod Ægroti morti proximi, vel grauitate
20 morbi detenti † ſolent, vt plurimùm reſpondere interro-
gantibus, *Si*, *si*, abſque tamen vlla deliberatione, vel
quod ipſe non erat amplius ſanæ mentis, dum interroganti
21 ſuper vna re grauiſſima, reſpondit † de alia ad rem non
faciente, & nihil prorſus ſignificante, quod ſufficit adhoc,
22 vt prætenſa diſpoſitio non valeat, quantumuis † facta ſit
ad pias cauſas, vt probat Couar. *cap. relatum il primo ſub n.
9. & ſeq. de Teſtam.* Rot. *dec.576. ſub num.3. part.3. rec. cum
alijs in prima deciſione allegatis*.

Nec quicquam facit, quod ex tribus Teſtibus datis in Sum-
mario Rectoris *num.* 12. habeatur Petrum defunctum ante
23 infirmitatem † confeciſſe propria manu minutam Teſta-
menti, in quo relinquebat hæredes vniuerſales fratres mi-
noris Obſeruantiæ Sancti Franciſci, ex quo inferebat altera
pars, quod dum antecedenter apparet de voluntate relin-
quendi ad pias cauſas, nedum per viam ſimplicis legati, ſed
per viam vniuerſalis inſtitutionis legatum Prædij dici debeat
emanaſſe ex deliberata animi voluntate, non autem ad eui-
tandas importunas adſtantium ſuggeſtiones. Obiectum
24 enim procederet † ſi ante morbum, & ſuggeſtiones ami-
corum, defunctus declaraſſet animum relinquendi pro ere-
ctione Collegiatæ, de qua agitur; At dum volebat relin-
quere fratribus minoris Obſeruantiæ, & poſtea voluntas non
fuit ad actum producta, eo quia vt ijdem Teſtes deponunt
fratres noluerunt illam acceptare propter exceſſiua onera le-
25 gatorum, † non poteſt ex ea inferri ad relictum pro erigen-
da Collegiata totaliter diuerſum, & ſeparatum, *l. Papinia-
nus exulis ff. de minor.* ex vna enim diſpoſitione non valet in-
ferre ad aliam diuerſam, & Doctores tenentes ſubſtineri diſ-
26 poſitionem factam ad ſuggeſtionem aliorum, quando † con-
ſtat de præordinata voluntate Teſtatoris, loquuntur de præ-
ordinatione illiuſmet diſpoſitionis, quæ ad ſuggeſtionem fa-
cta fuit non de alia, vt in ſpecie declarat Clarus *in deciſione
relatus quæſt.37. num.7.*

Quod autem ſaltem competat retentio pro legato pecu-
niario ſcutorum mille, quod perfectum videtur per primam
reſponſionem factam Confeſſario cum verbis deliberatis,
Padre si, nullam habet ſubſiſtentiam, id enim probatur
27 tantummodò † per Teſtes intereſſatos, qui dederunt cau-
ſam interrogationi. Et Confeſſarius dicit ſe non † recorda- 28
ri, cum tamen verò ſimiliter de hoc etiam recordare-
tur ſicuti de alijs recordatus fuit. Et vlterius non conſtat
nec minus de illius perfectione licet, enim prima vice reſpon- 29
diderit *Padre sì*, diſpoſitio adhuc manſit in ſuſpenſo, † dum
Confeſſarius ad commutandum legatum ſubdidit, an vellet
relinquere prædium ex quo ſcuta mille non ſufficiebant pro
erectione Collegiatæ. Dum itaque huic ſecundæ interroga-
tioni non fuit data congrua reſponſio quæ deliberatam vo- 30
luntatem continere valeat ex ſuperiùs adductis, conſequens
eſt, vt non ſolùm remaneat imperfecta, ſecunda diſpoſitio
prædij, ſed etiam prima ſcutorum mille, quæ nunquam ab
hac ſecunda fuit ſeparata, ſed, vſque in finem tractata, & 31
non concluſa; Retentio autem non competit, quando cre-
ditum non eſt omninò certum, clarum, & liquidum Gabr.
comm. concluſ. lib.5. de reſtit. ſpoliat. concluſ. prima num.117.
Gratian. *diſcept.734. num.13.* Surd. *deciſ. 46. in fin. verſic.
Senatus tenebat*, & alijs adductis *Rota in Romana Retentio-
nis Domorum 23. Maij 1642. coram R.P.D. meo Ghiſilerio,
& prius in Romana Saluiani de Caſalibus 21. Iunij 1641. co-
ram me.*

Et in omnem caſum non licuiſſet deputatis pro legato pe- 32
cuniario capere propria auctoritate corpus hæreditarium ſibi
benè viſum, ideòque poſſeſſio remanet vitioſa, & ſpoliati- 33
ua, vitioſo autem poſſeſſori, & ſpoliatori non datur reten-
tio, Alex. *in l.3. §. vltimo nu. 33. ff. de acquir. poſſeſs.* idem
Grat. *dicto cap.734. nu.48. cum ſeqq.* Rot. *in rec. deciſ.411. nu.
21. cum ſeqq. par.5.*

Et ita vtraque &c.

*Ideſt ſub die 30. Maii 1644. coram eodem Reu. P.D. Cerro
Decano, & eſt deciſio 288. ſupra in hac eadem part. 9. re-
cent. tom.1.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Narnieñ. Iuris Paſcendi.

Veneris 26. Maij 1645.

ARGVMENTVM.

Seruitus diſcontinua, vt dicatur probata per teſtes debent deponere ſuper immobili, vel quadragenaria cum titulo. Præſcriptio non poteſt allegari; vbi dantur actus contrarij, qui eam penitus excludant. Teſtis deponens ſuper quadragenaria, vt probet qualiter debeat deponere.

SVMMARIVM.

1 *Seruitus diſcontinua, vt acquiratur, quid requiratur.*
2 *Præſcriptio excluditur ex actibus contrarijs præſcriptionis.*
3 *Locationes, & venditiones fundorum, an ſint incompatibiles cum ſeruitute Iuris paſcendi.*
4 *Actus, quamuis minimi ſufficiunt pro conſeruatione iuris, iam acquiſiti.*
5 *Teſtes deponentes ſuper quadragenaria, non releuant, ſi non concludant.*
Teſtis communitatis deponens pro ea, non releuat, dum ſentit commodum ex victoria cauſa, vti ſingulus.
6 *Teſtes nulliter examinati non iuuant.*
7 *Teſtes deponentes ſuper quadragenaria, vt probent, quid aſſerere debeant.*
8 *Præſcriptio non currit de tempore pubertatis.*
9 *Teſtes deponentes ſuper quadragenaria, vt releuent debent deponere de toto illo tempore.*
10 *Teſtis deponens pro verbum, & citra, non poteſt dici, quod probet tempus præciſè.*
11 *Dictio,* numquam, *importat continuationem temporis, ac curſus temporis comprehenſionem.*
12 *Teſtes nullum gradum probationis faciunt, dum ſe reſtringunt ad propriam ſcientiam.*
13 *Teſtis, quando reddit rationem ineptam, tunc illius dictum elidit.*
14 *Dictio,* ſemper, *continet temporis continuationem.*
15 *Teſtis non probat quadragenariam, ſi ſit vnicus, & intereſſatus.*
16 *Teſtes, vt probent quadragenariam, cuius ætatis eſſe debeant,*

17 *Ser-*

17 *Seruitus diſcontinua, vt probetur, an requiratur immemorabilis.*
18 *Scientia, & patientia Domini requiritur, vt præſcriptio contra eum intret, & n.19.*
20 *Scientia, & patientia Domini in præſcriptione, ex quo excludatur.*
21 *Ius paſcendi, vt per teſtes dicatur probatum, qualiter deponere debeant.*

DECISIO CCCXLVII.

IN deciſione emanata coram me ſub die 17. Iunij præteriti anni reſolutum fuerat Communitati Caſtri Montorij competere ius paſcendi ſolùm in bonis communalibus; non autem proprijs Marchionis eiuſdem loci, vel priuatorum: Quia Teſtes pro fundamento præſcriptionis adducti, nec probarunt immemorabilem, nec quadragenariam cum titulo, neque etiam decennalem præſcriptionem inter præſentes, vel vicennalem inter abſentes, quando illa ſuffragari potuiſſet ad acquirendam hanc ſeruitutem diſcontinuam; Cùm verò ab eadem Communitate impugnaretur deciſio in ea parte, quæ probationem quadragenariæ, & vicennalis excludebat; repropoſui dubium, quod ad fauorem Marchionis iterùm Domini reſoluerunt.

Quia ex dictis teſtibus non viſa fuit iuſtificata vtraque præſcriptio, quinimò excluſa ea eiſdem Teſtibus Communitatis deponentibus Marchiones pro tempore ſolitos fuiſſe à 40. annis herbas vendere, paſcua locare, ac de eis omnimodè diſponere, & ex pluribus Inſtrumentis locationum,
2 & venditionum herbarum; ex quibus actibus, vti ſeruituti contrarijs interrupta fuit quæcumque præſcriptio, ſi fortè adfuiſſet, iuxta text. *in l. ſequitur, §. ſi viam, ff. de vſucap. & in l. 2. C. de ſeruit. & aqua*, vbi Bart. *num.* 11. Bald. *num.* 2. Angel. *in l. cum notiſſimi, §. Immò num. 6. Cod. de præſcript. 30. vel 40. ann.* cum alijs adductis per Cepollam *de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum cap. 24. num.* 10.

Neque vrget reſponſio, quoad actus prædicti locationes,
3 & venditiones herbarum † reſpicientes ſint compatibiles,
cum ſeruitute iuris paſcendi, vt videtur ſenſiſſe *Rota in vna Sabinen. iuris paſcendi 16. Ianuarii 1615. coram bon. me. Pironano inter impreſſ. par. 3. recent. deciſ. 632. nu. 2. & 3.* Ea enim deciſio loquitur in terminis manutentionis ipſi concedendæ, qui probarunt vſum iure ſeruitutis, quæ tamen manutentio fuit in eadem deciſione denegata; Vndè deduci
4 non valet ad concluden. acquiſitionem iuris paſcendi † contra Dominum habentem, tunc temporis omnimodam diſpoſitionem herbarum, dum minimus ſufficit actus pro conſeruatione proprij Iuris, & excluſione præſcriptionis, *l. ſi ſtillicidium, §. vlt. l. ſi partem fundi, ff. quemadmodum ſeruitus ammittatur*, Bart. *in l. naturaliter num. 30. verſ. quæro, ff. de vſucapion.* Baldus *in tract. de præſcript. 3. par. princ. qu. 6. num.* 51. Roman. *conſ. 291. nu. 9.* Caſtr. *conſ. 179. in fin. vol. 1.* Surd. *conſ. 323. num. 46. Rota in Gerunden. iuriſdictionis 11. Februarij 1628. coram bon. mem. Coccino*, & coram Puteo *deciſ. 385. num. 1. lib. 3.*

Præterea ijdem Teſtes Communitatis, nec valent conclu-
5 dere quadragenariam, dum illi vel reijciuntur † ex commodo, quod vt ſinguli ex dicta depoſitione conſequebantur, vt notant DD. *in l. omnibus, C. de teſtib.* vbi Angel. *n. 2. verſ. aut reſpicit ſingulo*, Caſtr. *pariter n. 2. verſ. & per prædicta*, Couar. *pract. qq. cap. 18. n. 4.* Cepoll. *de ſeruit. ruſtic. prædio cap. 9. n.* 28. Surd. *deciſ. 236. num.* 2. Oſaſch. *deciſ. 99. num.* 39. Afflict. *deciſ. 400. num.* 5. & in his terminis iuris paſcendi Rot. coram Caualer. *deciſ. 140. num.* 3. & de communi teſtatur coram bon. mem. Coccino *deciſ. 140. num.* 4. quæ exceptio refellit ſeptimum, octauum, nonum, & decimum, vel ex nulli-
6 tate examinis † ponderata in præterita, quàm etiam animaduertit Rota in hac eadem cauſa coram Buratto *deciſ.* 533. in ijs Teſtibus examinatis in iudicio manutentionis de anno 1598. quorum depoſitiones ſolùm pro adminiculo
7 ponderauit eadem *deciſio num.* 2. vel quia non † deponunt de tempore annorum 40. ante litem motam contra diſpoſitionem *tex. in cap. licet ex quadam de teſtib. vbi gloſſ. notat in verb. motam*, Gabr. *de Teſt. concluſ. 3. num.* 9. Rot. co-
8 ram Gregor. *deciſ. 434. num.* 12. nec deducto tempore pubertatis, vt ſunt ſextus, ſeptimus, & octauus, in quibus non poteſt conſiderari, niſi depoſitio ab annis 35. Et in 10. ab annis 37. quam non eſſe ſufficientem, notant Doctores *in cap. 1. de præſcript. lib. 6.* Lap. *ibidem num.* 8. Franc. *num.* 16. Couar. *in regul. poſſeſſ. part. 2. cap. 3. num.* 7. Gabr. *de præſcript. concl. 1. num.* 93. Rebuff. *de decim. quæſt. 13. nu.* 99. Rota coram Verall. *deciſ. 290. p. 3.* & coram Gregor. *deciſ. 298. num. 1.* vbi latè adden. *& in Conchen. decimarum de Belmonte 31. Ianuarij 1638. coram bon. mem. Pironano*, vbi ad effectum concludendi quadragenariam non ſufficere cœptum fuiſſe annum quinquageſimum quartum, † ſed requi- 9
ri completum; vel demum ex particularibus exceptionibus, quæ ſingulis Teſtibus obijciuntur inferiùs examinan. Primus enim Teſtis in ordine licet habeat ætatem legitimam, dum non deponit cum dictione, *& citra*, non concludit quadragenariam, † ex hoc enim non probatur certum tem- 10
poris ſpatium, à quo incœperit dicta poſſeſſio, & in quo defierit, & ità etiam in vnico anno poſſet verificari, vt ponderauit Natt. *conſ. 69. num. 1. & 2.* Alex. *conſ. 108. num. 9. & 12. lib. 2.* cum alijs adductis *in Romana ſeruitutis 15. Martij 1619. coram Vbaldo, in §. quibus addebat.* Et licèt eadem depoſitio contineat hæc verba, *Ne ſi, che mai ſiano ſtati moleſtati*, & ſic dictionem, *nunquam*, importantem conti- 11
nuationem temporis, ac cuiuſcumque temporis comprehenſionem, *iuxt. gloſſ. in l. providen. in verb. nunquam, C. de poſtulan.* Soccin. iun. *conſ. 116, nu. 52. lib. 1.* Cephal. *conſ. 171. num. 15. lib. 2.* Nihilominus nec aliquem gradum probationis conſtituit, dum ad excluſionem propriæ ſcientiæ ſe
reſtringit, nec concludit perneceſſe, iuxta diſpoſitionem 12
text. in cap. in præſentia, de prob. vbi gloſ. not. in verb. verbum dubium, & in cap. ex litteris eod. tit. & in cap. inter dilectos, §. cum autem de fid. inſtrum. Aym. *conſ. 226. num. 2.* ex hac enim depoſitione non excluditur, quin alij ſcire potuerint, & ideò ratio ab eodem Teſte adducta † tanquam 13
inepta illius dictum elidit, vt notant DD. *in l. ſolùm, C. de teſtib.* & ibi Bald. *num. 1. in fin.* Alberic. *num. 1. verſ. & debet eſſe ratio neceſſaria*, Caſtr. *num.* 6. Abb. *in cap. cum cauſa n.* 3. Bald. *num.* 15. Henric. Boich. *num. 14. de teſtib.* Specul. *in tit. de teſte, §. 1. num.* 60. Eadem exceptione remouetur nonus Teſtis in ordine, qui licèt etiam ætatem legitimam habeat, & deponat de tempore ſui recordatus per dictionem
† *ſemper*, quæ continet temporis continuationem, vt no- 14
tant DD. *in l. 1. ff. ſolut. matr. poſt gloſ. in verb. ſemper*, Angel. *num.* 6. Bart. *num.* 20. Rip. *num. 107. & ſeqq. Rota in Tiraſonen. iuris paſcendi 21. Octobris 1594. coram Litta.* Non
tamen probat quadragenariam tanquam vnicus, & † tan- 15
quam Teſtis de vniuerſitate intereſſatus, *iuxt. text. in cap. veniens de teſtib. & in d. l. omnibus, C. eod. tit.* quæ vltima exceptio obſtat etiam ſexto, ſeptimo, octauo, & decimo Teſti, qui pariter excluduntur ex eo, quod in legitima 54. annorum ætate non exiſtant qualis ad probationem quadra-
genariæ † neceſſaria fuiſſet, vt tradit Gabr. *de teſtib. concl.* 16
1. num. 91. & pluries firmauit Rota coram Verallo *deciſ. 290. part. 3.* coram Seraph. *deciſ. 1102. num. 2. & deciſ. 1179. n. 1. & in Vicen. Collegij 1634. 13. Februarij coram bon. memor. Coccino.*

Neque etiam probata dici poteſt ex eiſdem Teſtibus hæc
vicennalis præſcriptio, quatenus admitti debuiſſet † in hac 17
ſeruitute diſcontinua, in qua regulariter immemorabilem requiri, pluribus relatis firmauit *Rot. in Romana ſeruitutis 15. Mar. 1619. cor. Vbaldo in §. prætenſa autem ſeruitus*, & antea in hac *eadem cauſa coram Ortembergo ſub die 14. Iunij* 1610. Vt enim illa ſuffragetur requiritur ſcientia, & patientia Do-
mini, contra quem † inducitur, & allegatio certi Tituli, 18
vel cauſæ, à qua præceſſerit vſus ſeruitutis, vt not. *gloſ. in l. ſeruitutis, ff. de ſeruit.* quam ſequitur ibi Bart. *num.* 4. Fulgoſ. *num.* 3. Salic. *in l. ſi certis annis in fin. C. de pact.* Roman. *in l. qui in alienam in princ. ff. de acquir. hered.* Alex. *conſ. 108. n. 15. lib. 2.* Burſat. *conſ. 156. num. 31. & 35.* Bald. *de præſcript. in 2. part. 4. par. princ. quæſt. 1. nu. 3. verſic. hæc fallentia*, qui tamen titulus, & cauſa dum non iuſtificatur ex adducto ſtatuto, quod nihil commune habet cum iure paſcen-
di, non ſolùm obſtat quadragenariæ, ſed etiam vicenna- 19
lem excludit, vt tradit Cæpoll. *de ſeruit. vrb. præd. cap. 19. num.* 8. & alijs relatis auctoribus firmauit *Rota in dicta Romana ſeruitutis coram Vbaldo ſub §. non obſtat.* Præſertim cùm nec patientia Marchionis probetur, prout requiri firmauit eadem *deciſio §. præterea*, qui potius excluditur ex inſtrumentis contrarijs locationum, & venditionum ſuperiùs
ponderatis, & demum, quia Teſtes ad probandam hanc 20
vicennalem adducti, nec deponunt Communitatem miſiſ-
ſe animalia ad paſcen. iure proprio, & animo vtendi ſerui- 21
tute, vt deductum fuit in deciſione præterita, *& in Romana ſeruitutis 15. Martij 1619. coram Vbaldo in §. Item nec conſtat.*

Et ita vtraque, &c.

De-

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram eodem R. P. D. Leone Vereſpio ſub die 17. Iunij 1644. eſt ſupra in hac par. 9. recent. tom. 1. deciſ. 300.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Bareñ. ſeu Nullius Pecuniaria.

Veneris 26. Maij 1645.

ARGVMENTVM.

Citationis defectus, quando eſt clarus, tunc ſententia non poteſt ſaluari à vitio nullitatis. Inſtrumenta quantumvis dotalia de iure communi non habet executionem paratam, Clerici non poſſunt ſe ſubmittere Conſtitutionibus Laicorum, quod procedit etiamſi pactum eſſet iuratum. Priuilegia conceſſa ordini Clericali, in vanum tolluntur per particulares perſonas.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio, quando eſt certa, tunc non poteſt denegari manutentio.*
2 *Poſſeſſio manifeſtè nulla, non attenditur.*
3 *Citationis defectus, quando non poſſit denegari.*
4 *Citatio ad ſententiam, quando fuit facta pro certa die, ſi in ea die non fuerit lata, dicitur ſine citatione lata.*
5 *Sententia aſſerens non fuiſſe latam ea die, quæ expreſſa legitur in ſententia, tenetur id probare.*
6 *Text. in cap. conſuluit, ff. de off. delegat. quando non intret.*
7 *Reus in terminis citationis ad ſententiam, quando non comparet, & allegata fuit contumacia per alteram partem, & Iudex die ſequenti tulit ſententiam, tunc eſt locus diſpoſitioni cap. conſuluit, de off. delegat.*
8 *Citationis defectus ſuppletur ex comparitione partis.*
Citationis finis, aliud non eſt, quam comparitio, n. 8.
9 *Contradictoria iudicia ſolent fieri extra diem citationis ad libitum Iudicis, & partium.*
10 *Executiuè, quando contra aliquem procedi non poteſt, ſi procedatur dicitur nulliter procedi.*
11 *Inſtrumenta etiam dotalia de iure communi non habent executionem paratam.*
12 *ad Fructus dotales, quando agitur, poteſt procedi executiuè, cùm habeant priuilegium alimentorum.*
13 *Tranſactiones de iure habent executionem paratam.*
14 *Inſtrumentum an habeat executionem paratam ſtante pacto, quod illam habeat.*
15 *Decretum vnica verborum ſtructura latum, dicitur indiuiduum, & ſi recipiat appellationem in parte, dicitur in totum recipere, & num. 16.*
17 *Subhaſtatio, & liberatio facta poſt interpoſitam appellationem dicuntur notoriè iniuſta.*
18 *Inhibitio poſtquam eſt præſentata perperam proceditur ad executionem ſententiæ.*
19 *Clericus non poteſt ſe ſubmittere conſtitutionibus Laicorum.*
20 *Quod procedit etiamſi adeſſet pactum iuratum.*
21 *Clericos nullo pacto ligant leges laicales.*
22 *Statuto ſubmitti, & Foro paria ſunt.*
23 *Clericus ſicuti per pactum iuratum non poteſt ſe ſubmittere foro laicali, ita quoque ex eodem pacto poteſt ſe ſubmittere ſtatuto laicorum.*
24 *Clericus poteſt conſentire via executiua, abſque quod lædatur libertas Eccleſiaſtica.*
25 *Clerico an ſit prohibitum vigore pacti, vt conueniatur ex ſtatutis laicorum.*
26 *Clericus poteſt ſimpliciter paciſci, vt contra eum executiuè poſſit procedi.*
Secus ſi relatiuè obliget ad ſubmittendum ſe diſpoſitioni alicuius ſtatuti laicorum.
Tunc enim videtur ſe ſubmittere conſtitutioni laicali, num. 26.
27 *Priuilegia conceſſa Clericis, toti ordini dicitur conceſſum, & ſic non poteſt eiſdem à particularibus perſonis renunciari.*
28 *Clericus vbi ſimpliciter conſenſerit via executiua, non ſupponit ſe iuriſdictionis laicali, minuſque eam prorogat, prout facit ille, qui profitetur ſe contrahere iuxta formam ſtatutorum laicorum.*
29 *Clericus poteſt voluntariò vti lege, vel ſtatuto laicali, ſibi, aut Eccleſiæ fauorabili, & qualiter id intelligatur, & num. 30.*
31 *Abb. in conſ. 33. ſub num. 2. lib. 2. quo caſu loquatur, & num. 32. & 33.*
33 *Et ſi aliter eſſet intelligendum, quam hic deducitur, eius dictum non eſſet tutum, nec ſequendum, tamquam contrarium libertati Eccleſiaſticæ, & num. 34.*
35 *Vmbra præiudicii, quoque eſt euitanda in materia libertatis Eccleſiaſticæ.*
36 *Clericus ex pacto poteſt ſe ſubijcere laicali conſtitutioni, dummodo non lædat priuilegium immunitatis, nec præiudicium inferatur ordini clericali.*
37 *Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolitan. quid importet.*
38 *Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ continet, quoddam iudicium criminale.*
39 *per Carcerationem criminalem ex cauſa periurij irrogatur infamia.*
40 *Iudicium Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolitanæ eſt famoſum, quod inde exerceri non poteſt à filio contra patrem.*
41 *ex Iudicio, quando oritur dedecus, & infamia, quid ex hoc inferatur.*
42 *Iudices ſæculares Regni ſicuti nullo modo permittunt in eorum Foro practicari formam obligationis Cameralis contra laicos, quamuis ex pacto.*
43 *Ita quoque æquum eſt, & rationi conſentaneum, vt pariter non permittatur Clericos ſe obligare iuxta formam laicorum conſtitutionum, &c. & num. 44.*
45 *Obligationis Cameralis remedium eſt executiuum, & quotidie practicatur in Curiis Eccleſiaſticis totius Regni.*
46 *Poſſeſſio ex actu etiam nullo amittitur, & in alium transfertur.*
Metus exceptio reiicitur ad petitorium nec diſcutitur in ſummariſſimo iudicio poſſeſſorio, num. 46.
47 *Poſſeſſio tunc ex actu nullo, non amittitur, quando nullitas prouenit ex defectu conſenſus.*
Poſſeſſio ſine animo nec acquiritur, nec amittitur, num. 47.
48 *Deciſ. in cauſa Ciuitatis Caſtelli coram Reuerendiſs. P. D. Ghiſilerio, loquitur in caſu, quo carceratio eſt iniuſta.*
49 *Obligatio facta per iuſtè carceratum, eſt valida.*
50 *Conſenſus ab actu dum remouetur impoſſibile eſt, vt actus ille aliquid poſſit operari.*
51 *Creditum, quando eſt certum, & liquidum, vt contrarium in petitorio probari non poſſit non intrat retentio.*
52 *Creditum, quando eſt certum, & liquidum, tunc vt intret retentio requiritur confeſſio partis, vel res iudicata.*

DECISIO CCCXLVIII.

DEciſionem informante tantum Continiſio emiſſam ſub die prima Iulij 1644. * hodie vtraque parte informante DD. confirmarunt, quia cùm anterior eius poſſeſſio non poſſit in dubium reuocari, & concludenter probetur ex Inſtrumento dationis in ſolutum, & ſubſequuta exequutione, † ſubhaſtatione, & deliberatione bonorum ad fauorem 1
Mitti, ſibi concedenda eſt manutentio vulgato, §. *retinendæ Inſtit. de Interdict.* Non obſtante immiſſione per D. Nuncium eidem Mitto conceſſa cùm hæc † vti manifeſte nulla 2
non priuauerit Continiſium ſua anteriori poſſeſſione, *l. iuſte poſſidet, ff. de acquir. poſſ.* cum alijs in prima deciſione allegatis.

Nullius enim ex defectu citationis ſatis probatur, quia decretum fuit interpoſitum † ſub die 6. Iulij, & tamen cita- 3
tio cadebat ſub die prima einſdem, qui defectus euitari non poteſt, ex eo quod citatio fuerit excuſata pro † prima 4
Congregatione, quæ tamen, vt aſſerebatur, non fuit habita, niſi die ſexta, quia dum citatio cantat pro prima Congregatione, quæ erit die prima Iulij, ſi ea die non fuit habita

bita

bita Congregatiu erat iteranda noua citatio pro Congrega-
5 tione alia die ſacienda, & in omnem caſum, † qui prætẽ-
dit Congregationem non fuiſſe habitam, niſi die ſeata,
contra expreſſionem in citationem ſactam tenetur hanc
negatiuam concludenter probare, aliàs defectus eſt inexcu-
6 ſabilis, quia decretum remanet interpoſitum poſt ſex dies à
die cadentis citationis, quo caſu non intrat diſpoſitio *cap.
conſoluit de off. delegat.* quæ locum tantum habet quando reo
non comparente in termino citationis, & accuſata contu-
7 macia per alteram partem. Iudex die immediatè † ſequenti
ſententiam tulit, ſecus ſi plures labantur dies, vt declaran-
do dictum Teatum, explicat Alex. *in l. ſi finita, §. Iulia-
nus, n. 4. ff. de damn. infect.* cum alijs deductis *in prima deci-
ſione verſic. nullitas autem, &c.*

Prout etiam nulla fieri poteſt vis in eo, quod decretum
emanauerit auditis Partibus in contradictorio iudicio, quia
8 licet ex comparitione Partis ſuppleatur defectus citationis,
cuius finis eſt comparitio, vt notat Bald. *in leg. ſi conſenta-
neum ſub num. 36. C. quomod. & quando Iudex*, Vant. *de nul-
lit. ex defect. citat. num. 17.* Lancell. *de attent. part. 2. cap. 4.
num. 118.* Card. Seraphin. *deciſ. 1141. num. 4.* Hinc tamen
non probatur Continiſium ea die qua cadebat citatio com-
paruiſſe, quia non conſtat contradictorium fuiſſe ea die ha-
9 bitum, vt enim notum eſt contradictoria ſolent etiam † fie-
ri extra diem citationis ad libitum Iudicis, & partium; vn-
de cùm poſſit eſſe, quod illa die fuit habitum, quam ea, ſub
qua cadebat citatio ſublatus non remanet defectus citationis
ad notata per DD. *in l. 1. ff. de fer.*

Præterea, vt aliàs dictum fuit, nullitas eſt euidens ex alio
capite, quia ſcilicet, proceſſum fuit executiuè procedi con-
10 tra Continiſium, contra quem, tamen exequutiuè procedi
non poterat quantumuis debitum proueniret ex cauſa dotis,
11 cum † de iure inſtrumenta dotalia non habeant exequutio-
nem paratam, Angel. *in l. ſi cum dotem num. 2.* ibique Alex. *n.
6. ff. ſol. matr.* Reuerend. ſſ. Vrgellen. *deciſ. 37. num. 4. & 6.*
quicquid in contrarium dicendum ſit, quando agitur ad fru-
12 ctus dotis, qui cum ſuccedant † loco alimentorum habent
priuilegium viæ executiuæ, in quibus terminis loquitur deci-
ſio *Hydruntina pecuniaria 26. Iunij 1641. coram bon. me. Mer-
lino*, & latè dictum fuit in alia deciſione.

Nec relevat duo quæ obijciebantur, alterum ſcilicet,
quod huiuſmodi debitum proueniat ex cauſa tranſactionis,
13 quæ de ſui natura paratam habet executionem, *l. non mino-
rem, C. de tranſact.* & fuit dictum in alia *Baren. ſeu Neapoli-
tana pecuniaria 12. Decemb. 1642. coram R. P. D. meo Royas.*
Alterum quod Continiſius ſe obligauerit iuxta formam Ri-
tus Magnæ Curiæ, & expreſsè conſenſerit, quod inſtru-
14 mentum ab eo celebratum haberet paratam executionem,
vt ſunt verba clara, ibi, *Et ſi defecerint à prædicta ſolutione,
&c. liceat præſens Inſtrumentum liquidare pro tota ſumma,
&c. ſeruata forma laudabilis ritus magnæ Curiæ Vicariæ, &
dicta Regia Nouella Pragmatica prima de cenſibus, &c. Qui-
nimmo voluerunt, & ſe contentauerunt, &c. quod præſens
Inſtrumentum, in omni ſua parte promptam, & para-
tam, liberam, & explicitam haberet executionem contra
præfatos debitores, &c.* vt Summ. primæ poſitionis Contini-
ſij *num. 2.*

Quantum enim ad tranſactionem cum ea contineat ſo-
lam partitam ſcutorum 400. Sum. Mitti *num. 3.* non poterat
executiuè agi pro tota ſumma; ſed ſolùm pro portione in
tranſactione comprehenſa; Dum igitur pro tota ſumma fuit
15 actum, Decretumque † D. Nuncij ſub vnica ſtructura ad
integram ſummam executiuè condemnet negari non poteſt,
16 † quin ratione indiuiduitatis in totum eſſet appellabile, vt
not. Franch. *in cap. ſi duobus, n. 7. de appell.* Alber. *in l. etiam,
§. 1. num. 3. ff. de maior.* cum alijs latè congeſtis in *Viterbien.
fideicommiſſi, ſeu attentatorum 13. Maij 1644. coram me*;
17 Ideòque ſubhaſtatio, & deliberatio facta † poſt interpoſi-
tam appellationem fuit notoriè nulla, & attentata, *cap. ad
audientiam, cap. dilecti, de appellat.* Lanceller. *de attent.
appell. pend. ampliat. 17. num. 4. & ſeqq.* Eòque magis, quia
ad eam deuentum fuit, nedum poſt interpoſitam appella-
tionem, ſed etiam poſt præſentatam Inhibitionem A. C. qua
18 ſtante erat interim abſtinendum ab executione, nec vlterius
procedi poterat abſque incurſu attentatorum, *vulg. cap. non
ſolum, de appel. in 6.* Rota coram ſan. mem. Greg. *dec. 251.
no. 2. & deciſ. 305. num. 1.*

Quod autem attinet ad conſenſum, & obligationem Con-
tiniſij, ſeruata dicta forma Ritus, DD. firmiter adhæſerunt
reſponſioni traditæ in alia deciſione, quod cùm Continiſius

ſit Clericus non potuit ſe ſubmittere Conſtitutionibus Lai- 19
calibus in præiudicium Eccleſiaſticæ libertatis, *argum. text.
in cap. ſi quis Clericus, & cap. ſi delegati, vbi gloſ. & Do-
ctor. de for. competen.* etiamſi pactum iuratum interuenerit,
vt poſt alios tenent Morla *in empor. Ior. par. 1. tit. de legibus,* 20
quæſt. 15. num. 4. Marta Doctor Neapolit. *de iuriſdict. part. 4.
centur. 1. caſu 100. num. 1. cum ſeqq.* Leges enim laicales nullo
† modo poſſunt ligare Clericos ſi iuxta illorum formam 21
contrahere profiteantur, vt ſemper tenuit Rota. A pari enim
ambulant ſubmitti Statuto, † & Foro, Alex. *conſ. 211. nu.* 22
5. in fin. lib. 2. Rimin. ſenior *conſ. 268. n. 23. lib. 3.* Surd. *conſ.
2. nu. 14. in fin. verſ. nam parua ſunt, & conſil. 301. nu. 16. cum
ſeqq.* Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 1018. n. 6. & in recent.
deciſ. 42. num. 7. part. 6.* Vnde ſicuti Clericus etiam volens
per pactum iuratum non poteſt ſe ſubmittere foro laicali, 23
per tex. *in dicto cap. ſi diligenti.* Ita neque cùm eodem
pacto iurato poterit ſe ſubmittere ſtatuto laicorum,
vt in his terminis arguit Mart. *vbi ſupra caſu 100.
num. 3.*

Nec iuuat replicare poſſe Clericum conſentire viæ execu-
tiuæ, ſeu quod contra illum † executiuè procedatur abſque 24
quod lædatur libertas Eccleſiaſtica, cum eo caſu non con-
ueniatur vigore ſtatuti, vel Conſtitutionis, ſed potius vigo- 25
re conuentionis, & pacti, quod Clerico non eſt prohibi-
tum, vt benè ratiocinatur Abb. *conſ. 33. ſub num. 2. verſ.
reſpectu ſecundæ partis, lib. 2.* Replicatio enim procedit,
quando ſimpliciter Clericus paciſcitur, vt contra eum exe- 26
cutiuè procedi poſſit, in quibus terminis loquitur Abb. *loco
citat.* Secus quando relatiuè ad ſtatutum ſe obligat expreſsè
de illo mentionem faciendo, & iuxta illius formam ſe obli-
gando, tunc enim videtur ſe ſubmittere Conſtitutioni lai-
cali; Ideòque ſemper intrat præiudicium, & læſio Clericalis
ordinis eiuſque priuilegij, quod cum toti † ordini ſit con- 27
ceſſum, non poteſt eidem à particularibus perſonis renun-
ciari, *dicto cap. ſi diligenti, & cap. contingit, de ſent. ex-
comm.* Abb. *vbi ſupra d. num. 3. & in Baren. ſeu Neapolitana
pecuniaria 24. Maij 1641. coram R. P. D. meo Royas.*

Ratio autem diuerſitatis eſt patens, quia vbi Clericus ſim-
pliciter conſenſit viæ executiuæ, non ſuppoſuit ſe Iuriſdictio-
ni laicali, minuſque illam prorogat, prout illam prorgat, quan- 28
do profitetur ſe contrahere iuxta illius formam; Ideòque in
primo caſu non læditur libertas Eccleſiaſtica, prout læditur in
ſecundo; ſic enim in ſimili licet Clericus poſſit voluntariè vti
lege, vel ſtatuto laicali ſibi, vel Eccleſiæ fauorabili, ſi tamen 29
ex præfata licet fauorabilis mentionem expreſſam faciat Cle-
ricorum nulla eſt, & Clerici etiam volentes non poſſunt illa
vti, quia in effectu expreſſa illa mentio ſapit quid Iuriſdictio-
nale, & tanquam trahens ſecum † ſubiectionem in laica- 30
lem Iuriſdictionem eſt immunitati Eccleſiaſticæ præiudicialis,
& infenſa, text. *in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtit.* Surd. *con-
ſil. 2. & conſil. 391. num. 13.* Carol. de Graſſ. *de effect. Cleric.
effect. 2. num. 43. cum ſeqq. & 488.* benè R. P. D. meo Sperell.
*in deciſ. For. Eccleſ. dec. 10. num. 32. cum. ſeqq. & deciſ. 11.
num. 30.*

Ideò non refragatur dictum Abb. quia, vt dictum eſt, lo-
quitur in primo caſu, † quando ſcilicet Clericus ſtipulatur, 31
vt certo modo conueniri poſſit nulla facta mentione laicalis
Conſtitutionis; Nihil autem dicit, quando Clericus ſe obli-
gat iuxta formam legis, vel ſtatuti laicalis, immò † ex ra- 32
tionibus per eum adductis, deducitur contrarium ſentire in
hoc ſecundo caſu, dum *ſub num. 1. verſ. & diuerſitatis ratio
admittit.* Clericum conſentire non poſſe in Iudicem laicum,
nec illius iuriſdictionem prorogare, ideòque poſſe compro-
mittere in arbitrium laicum, non autem † conſentire in 33
Iudicem laicum, ex quo Iudex habet iuriſdictionem, quam
non habet Arbiter, & quatenus Abb. aliter loqueretur, eius
dictum non eſſet tutum, nec ſequendum tanquam habens
in contrarium † tot Authores, & Rotæ reſolutiones ſupra- 34
citatas, & tanquam de directo contrarium libertati Eccle-
ſiaſticæ, in qua materia etiam vmbræ † præiudicij eſt vi- 35
tanda, *ad not. per gloſ. & Doct. in d. cap. Eccleſia S. Mariæ,
de conſtit.*

Comprobatur hoc fundamentum, quia, vt inquit idem
Abbas poteſt Clericus ex pacto ſe ſubijcere laicali Conſtitu-
tioni, dummodo inde non lædatur priuilegium Immunitatis, 36
nec præiudicium inferatur Ordini, vel Collegio Clericali,
vt habetur ſub *num. 2. verſ. dummodo talia fiat.* In hoc au-
tem caſu ex conſenſu præſtito iuxta formam Ritus Magnæ
Curiæ Vicariæ præiudicium infertur toti Ordini Clericali,
quia Ritus hic continet, quoddam iudicium criminale ra-

37 tione periurij † exercibile contra debitorem illum in carce-
res detrudendo,& in pecuniariam pœnam condemnando, vt
38 habetur ex Ritu 166. vſque ad 199. & aduertit Carauit. *ſuper Ritu* 171. *num.*6. Affliƈt. *deciſ.*64. *num.*2. Franch. *deciſ.*162. *ſub num.*6. *verſ. pro parte facit*, *&* *n.*17. Rouit. *ſuper Pragm.* 4. *de Inſtrum. liquid. in fin. num.*33. Capyc. Latr. *conſultat.*48. *num.*9. *cum ſeqq.* *&* *deciſ.*45. *num.*10. Ricc. *deciſ.*170. *num.*3. *part.*3. Per carcerationem autem criminalem ex cauſa periu-
39 rijirrogatur infamia, *cap. Infames* 6. *quæſt.*4. *cap. querelam*, *vbi gloſ. & Canoniſta communiter de iureiur. l. ſi quis maior*, *vbi Doƈt. C. tranſact.* Rip. *in cap. ex parte*, *nu.*2. *de reſcript.* Couarr. *cap. quamuis part.*1. §.7. *num.*4. *de pact. in* 6. Seraphin. *de priuileg. iuram. priuil.*1. *num.*36. Menoch. *de arbitr. cuſu* 319. *num.*3.& magis in terminis Franch. *dicta deciſ.*162. *num.*8. Vbi quod hoc iudicium via Ritus Magnæ Curiæ eſt
40 Iudicium famoſum, quod proinde exerceri non poteſt à filio contra patrem; Dum igitur ex hoc iudicio oritur dedecus, & infamia lædit totum Ordinem Clericalem, iuxta text. *di-*
41 *cto cap. contingit*: Vbi expreſſis † verbis ſtatuitur, non poſſe Clericum voluntariè ſe ſubijcere actui famoſo ob præiudicium totius Ordinis.

Et tantò libentiùs DD. fuerunt hanc ſententiam ampleai. Quia Iudices Sæculares Regni nullo modo permittunt in
42 eorum Foro practicari formam † obligationis Cameralis contra laicos, quamuis ea pacto, & voluntariè ita ſe obligauerint, immò puniunt laicos ita ſe obligantes, & Notarios recipientes huiuſmodi obligationes, vt notum eſt verſa-
43 tis in dicto Foro, & tamen laici poſſunt prorogare Forum Eccleſiaſticum, eique ſe ſubijcere. Vnde æquum eſt, & rationi conſentaneum, vt pariformiter non permittatur Clericos ſe obligare iuxta formam laicalium Conſtitutionum,
44 quibus certum eſt non † poſſe ſe ſubijcere ex iuribus ſuprà allegatis,cùm præſertim nulla neceſſitas cogat permiſſionem huius Iudicij contra Eccleſiaſticos, dum adſunt alia remedia
45 executiua, & præcipuè illud obligationis † Cameralis, quod practicatur quotidie in Curijs Eccleſiaſticis totius Regni.

His poſitis non iuuat allegare Continiſium facto proprio cecidiſſe à poſſeſſione, quæ etiam ex contractu nullo amit-
46 titur, & in alium transfertur, † quodque metu exceptio reijci debeat ad petitorium, nec ſit diſcutienda in hoc ſummariiſſimo poſſeſſorio, pro quo ſufficit ſola renunciatio, ex adductis per *Rotam in Ciuitatis Caſtelli bonorum* 5. *Maij* 1632. *coram R.P.D. meo Ghiſilerio*, *quæ eſt* 122. *nu.*6. *par.* 6. *recentior.* Concluſio enim non procedit, quando actus eſt
47 nullus ex defectu conſenſus, † prout eſt quando per metum celebratur, tunc enim poſſeſſio non transfertur, nec amittitur, cùm ſine animo, nec amitti, nec transferri valeat, vt probat Bart. *in l. non dubium*, *num.*15. *C. de legib.* & fuit dictum *in Neapolitana domorum* 13. *Maij* 1641. *coram Eminentiſſimo D. Card. Veroſpio*, cum alijs adductis in alia deciſione. Quibus addi poſſunt Rota coram ſan. mem. Gregor. *deciſ.*194. *num.*28. & coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.*135. *n.*23.

48 Deciſio verò in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum † non aduerſatur, quia eo caſu carceratio erat iuſta, vt habetur *ibidem num.*7. Ideòque benè infertur, quod obligatio facta
49 per iuſtè carceratum valida ſit, † hic autem carceratio eſt iniuſta, vlterius ibidem non aderat antecedens proteſtatio, quæ concurrit hoc caſu, hæc enim cùm remoueat conſen-
50 ſum ab actu, impoſſibile eſt, quod actus ille ſit † habilis ad transferendam poſſeſſionem ex auctoritatibus ſupra adductis, & latiùs in prima deciſione.

Quod autem ſaltim concedi debeat retentio licet nulliter hæc bona deuenerint ad manus Mitti, Dominis non placuit;
51 † quia cùm eius creditum non ſit ita certum, & liquidum, vt contrarium in petitorio probari non poſſit, non intrat retentio, vt benè declarat Surd. *deciſ.*46. *in fin.* *&* *deciſ.*148. *num.*6. Rota apud poſth. *de manuten. deciſ.*323. *num.*24.& coram Card. Caualer. *deciſ.*539. *nu.*5. *&* 6. Quod ad effectum,
52 vt competat retentio requiritur confeſſio partis, aut res iudicata, vt fuit dictum in ſupracitata *Rheginen. ſeu Salernitana coram R.P.D. meo Carrillo*, *& in Romana retentionis domorum* 23. *Maij* 1642. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, *& in Senogallien. bonorum* 14. *Maij* 1645. *coram me.*

Et ita vtraque &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub prima Iulij 1644. *coram eodem Reuerendiſſimo D. Cerro Decano*, *erit infra in Appendice.*

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. Pecuniaria.

Veneris 26. *Maij* 1645.

A R G V M E N T V M.

Maritus bona vxoris extradotalia adminiſtrans, & eorum fructus conſumens, an cenſeantur conſumpti de conſenſu, & voluntate vxoris, & an in iſtis terminis admittantur coniecturæ, & præſumptiones, ad interpretationem ſtatuti Bononien. *lib.*4. ſub rubrica de dote reſtituenda. Et nonnullæ interpretationes admittuntur in hac materia.

S V M M A R I V M.

1 *Obligatio reddendi rationem bonorum importat obligationem reſtituendi eorum valorem.*
2 *Mariti hæres an teneatur probare fructus bonorum extradotalium vxoris perceptos à marito, fuiſſe conſumptos de voluntate vxoris.*
3 *Et affirmatiuè reſpondetur, ſi agatur de fructibus induſtrialibus bonorum extradotalium.*
4 *Bonorum extradotalium fructus peruenti ad manus mariti, an præſumantur ab eo conſumpti de vxoris conſenſu.*
5 *Et quid ſit dicendum de fructibus bonorum paraphernalium.*
6 *Fructus bonorum paraphernalium peruenti ad manus mariti, præſumantur de ordine vxoris conſumpti, ſi ipſa viuens nuſquam contrarium declarauit.*
7 *Statutum Bononiæ lib.*4. *ſub rubr. de dot. reſtituend.* §. *præterea ſtatuimus, quid diſponat circa conſumptionem fructuum bonorum extradotalium factam à viro.*
8 *Appellatione bonorum paraphernalium, veniunt quæcumque bona, quæ non ſint dotis, vel de dote, aut dotis augmento.*
9 *Coniectura an admittantur in terminis probandi contrariam voluntatem vxoris, in terminis ſtatut. Bononien. rubric.*4. *de dot. reſtituend.*
10 *Marſil. opinio de qua in rubr. de probationib. ſub num.*15. *qualiter ſit intelligenda.*
11 *Bonorum extradotalium fructus regulariter non præſumuntur conſumpti de voluntate vxoris.*
12 *Conſenſus non poteſt probari, vbi conſtat de diſſenſu.*
*Probatio, quæ fit per confeſſionem partis ſuperat omnem aliam probationem, num.*12.
13 *Maritus tenetur reſtituere fructus bonorum extradotalium ab ipſo perceptos.*
14 *Inſtrumentum, quando dicatur validè extractum.*
15 *Notarii hæres ſi habeat facultatem extrahendi inſtrumenta Notarii demortui, poteſt id facere abſque alia citatione.*
Inſtrumentum, quando dicatur eſſe in forma probanti.
16 *Statuta, quando abeunt in diſſuetudinem, amplius non ligant.*
17 *Apoſtillæ inſtrumenti, quando ſunt ſcriptæ manu Notarii non ſunt ſubſcribenda.*
18 *Statutum, ſi det facultatem ſimpliciter extrahendi inſtrumenta Notarii defuncti, illa non extenditur ad inſtrumenta reperta in folijs, & carentia ſubſcriptione.*
19 *Filius cenſetur habere notam manum patris.*
20 *Inſtrumentum, quando quis ſemel approbauit non poteſt amplius improbare.*
21 *Teſtes ſi non percutiant tempus de quo quæritur non releuant.*
22 *Teſtis qui voluit euacuare omnia interrogatoria, non meretur fides.*
23 *Teſtium depoſitiones, quæ non ſunt de actis, non attenduntur.*
Teſtes examinati in iudicio criminali, ſi non fuerunt eorum atteſtationes producta in actibus ciuilibus non probant in eo.
24 *Confeſſio partis ſemper præualet diſpoſitionibus teſtium.*
Pro-

25 *Probatio quæ eſt æquiuoca non iuuat.*
26 *Maritus non habet mandatum à lege, in bonis extrado-
talibus, ſicus habet in bonis paraphernalibus.*
27 *Vxor, quando diſponit de bonis extradotalibus, non eſt
neceſſaria præſentia mariti.*
28 *Et ſi ea interuenerint, quid inde arguatur.*
29 *Vxor ſi habeat confeſſionem mariti, quod perceperit fru-
ctus bonorum extradotalium, vt excludatur talis con-
feſſio, quid non ſufficiat.*
30 *Confeſſio ſi emanauerit pro exoneratione conſcientiæ,
tunc fortius debet ſubſiſtere.*
31 *Vxores ſolent permittere, quod eorum mariti admini-
ſtrent bona ſua extradotalia.*
32 *Vxoris conqueſtiones, etiam extraiudiciales, & inter
domeſticos parietes facta releuant, ad inducendum eius
diſſenſum, ne maritos facit fructus ſuos bonorum extra-
dotalium.*
33 *Error, vt dicatur conuinctus quid requiratur.*
34 *ad Fructuum quantitatem probandam a marito percepto-
rum ex bonis vxoris extradotalibus, admittuntur
etiam coniecturæ.*
35 *Sententia, quando tranſeat in rem iudicatam.*
36 *Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione.*

DECISIO CCCXLIX.

QVæſtio eſt inter Geſiam Baldam relictam q. Laurentij
Bonſignorij, & Carolum Beccadellum d. Laurentij
hæredem ſuper reſtitutione fructuum, quos ea bonis extra-
dotalibus vxoris idem Laurentius percepit io quantitate
librar. 32400. & in proprios vſus coonſumpſit, & habet Ge-
ſia iotentionem fundatam in publico inſtrumeoto, quo ma-
ritus de anno 1621. confeſſus fuit dicta bona adminiſtraſſe,
1 fructuſque, vt ſuprà ſibi conſumpſiſſe præuia † tamen pro-
miſſione, vſque ab initio facta vaori de illotum ratione
reddenda, quæ ioc1udit obligatiooem reſtituendi illorum va-
lorem, *l. quamuis, & l. cum ſeruus, ff. condit. & demonſtr. l.
ſi ita fuerit, §. quæſtio, ff. man. teſt.* Afflict. *deciſ.* 157.
num. 1. & 2.
Ideò ſuperuacaneum eſt diſcutere, an atteota diſpoſitio-
2 ne Iuris communis hæres mariti †. teneatur probare fructus
fuiſſe à marito perceptos, & conſumptos de voluntate vxo-
3 ris, in quo articulo affirmatiuam † ſi agitur de fructibus
induſtrialibus bonorum extradotalium tuetur ex ſententia
Baldi Alex. *conſ.*67. *num.*7. *verſ. aut voluntas, & num.*8. *lib.*
2. *conſ.* 144. *num.*6. *in fin. & num.*7. *lib.*5. Honded. *conſ.*91.
4 *num.*62. & 63. vbi diſtioguendo † inter bona eatradotalia,&
parapheroalia dicit, quod io illis conſenſus mulieris in dubio
5 oon præſumitur, dubitat tamen ad idem procedat † in pa-
raphernalibus *lib.*1. eademque diſtinctionem ſequitur Mo-
nach. *deciſ. Lucen.*68. *num.*3. 4. & 8. & latè materiam proſe-
quitur Menoch. *præſumpt.* 9. *num.* 19. *lib.* 3. quodque in
6 paraphernalibus præſumatur † conſenſus vxoris ſi ipſa vi-
uens nuſquam contrarium declarauit, tradit Theſaur. *deciſ.*
187. *in fin.* quem ſequitur Cancer. *variar. reſolut. tom.*1. *cap.*
9. *ſub n.*162. & *prius n.*22. Cyriac. *contron.* 31. *num.* 3.
Siue an attenta diſpoſitione ſtatuti Bononiæ lib.4. ſub rubr.
7 de dotibus reſtituen. §. præterea ſtatuimus, diſponentis † vo-
luntatem vaoris fauore mariti ſemper præſumi, niſi volun-
tas contraria legitimè probetur, & quoad iſtos fructus ap-
8 pellatione paraphernalium venire quæcumque bona, † quæ
non ſint dotis, vel de dote mulieris, vel augumento dotis ni-
ſi aliud ſit actum, an inquam in terminis dicti ſtatuti ad pro-
bandam contrariam voluntatem vxoris ſufficiant coniectu-
9 ræ, quod negat Grat. *conſ.*54. *ſub num.*52. & *ſeqq. lib.*1. affir-
mat verò Marſil. *in rubr. C. de probat. ſub num.*15. vtriuſque
tamen opinionem, conciliat Monteren. *in gloſ. d. ſtatuti*, §.
10 *præterea verb. probaretur*, dicendo, quod opinio † Marſi-
lij intelligenda eſt, ſi concurrant, oedum præſumptio iuris,
qua regulariter voluntas vxoris non præſumitur in bonis ex-
tradotalibus, iuxta ſuprà allegatos, ſed etiam alia indicia,
& coniecturæ, & Monterentium ſequitur Menoch. *d. præ-
ſumpt.*9. *num.*20. *in fin. lib.*3.
Quia in caſu noſtro habemus apertiſſimam confeſſionem
11 mariti de diſſenſu † mulieris, & pacto reſtituendi fructus,
quæ facit probationem omni alia meliorem, *cap. per tuas de
probat. l. cum te, C. tranſact.* & in puncto Pancirol. *conſil.*
76. *num.*4. vbi quod ſtatur dicto mariti ſine alia probatione,
itant fructus à marito percepti, & in proprios vſus coouerſi
12 agatur de bonis extradotalibus, aut paraphernalibus † ſint
reſtituendi vxori, tum vigore dicti ſtatuti, tum iuris com-
munis, ex text. *in l. de iis, C. de donat. inter vir. & vxor. l.
fin. C. pact. conuent.* & vtrobique notant Doct. ac tradit Bart.
*in l. maritus, num.*2. *ff. ad leg. falcid.* Barboſ. *in* 1. *part. lib.*1.
*num.*30. & 31. *ff. ſolut. matrim.* Aym. *conſ.*193. *num.*15. cum
alijs allegatis per Surd. *conſ.*290. *nu.* 1. & *ſeqq.* & *nu.*42. Can-
cer. *variar. reſolut. d. cap.*9. *num.*18. & 19.
Hinc informantes pro Beccadello vrgebant præcipuè con-
tra dictum inſtrumeotum opponendo illud oon eſſe io forma
probanti, & confeſſionem ibi contentam de errore arguen-
do, ſed primum tollitur ea facto, quia † inſtrumentum 13
fuit extractum ea rogitibus Laureotij Ciocchæ de eo rogati à
Ioanne Baptiſta illius patre, & hærede, ac pariter Notario
vigore ſtatuti Bononiæ lib. 2. ſub rubr. de rogitibus Notar.
mortuorum, §. ordinamus, hanc facultatem concedentis
hæredi Notarij demortui qua ſtante potuit eatractio fieri
abſque partis † citatione, vt præter allegatos in deciſione 14
io hac cauſa edita 27. *Aprilis* 1644. *coram R.P.D. meo Royas*,
Iudice ſecundæ inſtantiæ, tradit Caſtr. *conſ.*195. *ſub num.*1.
*in fin. lib.*2. Molfeſ. *ad conſuetud. Neapol. part.*10. *quæſt.*14.
nu. 19. & alij relati per Borellum *in ſumm. deciſ. tit.*18. *num.*
228. & ioſtrumentum ſic extractum quamuis rogitus non in
protocollo, ſed in filſa, ſeu in folio volanti, & faſciculo ro-
gituum defuncti repertus fuerit, quia in tali folio adſunt, ſi-
gna † publici inſtrumeoti cum clauſula actum dicitur in for- 15
ma probanti, vt tradit Caſtr. *in l. contractus, num.*5. *C. fid.
inſtrum.* Rota *deciſ.* 628. *num.*2. *part.*2. *recent.* & *in Romana
cenſus* 23. *February* 1615. *coram Sanctiſſimo D. N. Innocen-
tio X.* non obſtante alio ſtatuto Bononiæ, aut conſtitutioni-
bus Legatorum mandantibus inſtrumenta protocollari, quia
hæ noo tollunt fidem inſtrumento oon protocollato, † & 16
illud abijt io diſſuetudinem, vt beoè reſpondet *d. deciſ. coram
D. meo Royas*, §. *non tertiò*, vbi tollitur etiam obiectum
apoſtillarum, non ſubſcriptarum à Notario cum ſufficiat 17
fuiſſe eius manu ſcriptas, quicquid dicendum eſſet ſi ſtatu-
tum daret ſimpliciter facultatem publicandi, ſeu extrahendi
inſtrumenta Notarij defuncti, quam non eatendi ad inſtru-
menta reperta in folijs, & carentia ſubſcriptione, & ſigoo
Notarij, ſed requiri ſpecialem commiſſionem Iudicis, tra- 18
dit Menoch. *de arbitr. caſ.*187. *nu.*25. & *ſeqq.* alijque relati à
Donato Anton. de Marinis *Quotidian. reſol. cap.* 196.
*num.*2. & 3.
Non obſtat, quod non fuerit recognita manus Notarij ro-
gati, quia immò ad iſtantiam ipſius aduerſatij illam io in-
ſtrumento originali recognouit Io. Baptiſta Notarij rogati
pater, & hæres, cui creditur, † quia præſumitur habere 19
notam manu filij, Burſatt. *conſil.* 39. *num.* 23. Paul. Granut.
*theorem.*15. *ſub num.*27. Boer. *deciſ.*221. *ad fin.* Borg. *dec.*27.
*nu.*53. *par.*2. Capyc. Latro *deciſ.*55. *ſub n.*6. præſertim quia
idem † inſtrumentum aduerſarius exhibuit, vt in proximis 20
terminis ponderant Seraphio. *deciſ.*1028. *num.*8.
Aſſertum verò confeſſionis errorem non conuincunt te-
ſtes examinati in partibus ad ioſtantiam Beccadelli, quia
confeſſio loquitur de adminiſtratione viri vſque ad annum
1621. illi verò teſtantur de † tempore ſubſequenti poſtquam 21
maritus inciderat in malam valetudinem, vt patet ex primo
teſte, ibi, *Io non sò ſe non dopoi, che lui era infermo*, & ex
ſecundo, ibi, *comenciai à praticar in caſa del Signor Lorenzo
del* 1621. *ò* 1623. & *ſono durato fino alla ſua morte che mori
del* 1637. & ex tertio, qui interrogatus cur maritus promitte-
ret bona admioiſtrari ab vxore reſpondit, *per la ſua impoten-
za*, & infra, *perche non potena per l'infirmità*, Teſtium exa-
minatorum in Curia, tertius deponit ab anno 1632. ſecun-
dus ooo explicat de quo tempore, primus non meretur fi-
dem, quia noluit euacuare omnia interrogatoria ſibi facta, 22
vt debuit Bald. *in l.*2. *num.*4. & ibi Dec. *num.*43. *Cod. edend.*
Farinac. *de teſtib. quæſt.*73. *num.*14. Rota *deciſ.*700. *ſub num.*
32. *part.* 2. *recent.* Teſtes tandem examinari † in iudicio 23
criminali non ſunt de actis, & in hoc iudicio ciuili non pro-
bant, ad text. *in l. vltim. verſ. ſancimus, C. de teſtib.* Rot.
*deciſ.*128. *num.*5. & *deciſ.*145. *nu.*2. *inter impreſſ. poſt conſil.*
Farinacc. *deciſ.*366. *num.*6. coram bon. mem. Card. Caualer.
& ſemper † præualet contraria confeſſio ipſius mariti, Ro- 24
ta *dec.*216. *num.*4. *par.*1. *recent.*
Non etiam aduerſantur actus eapediti nomine vxoris, &
viri nempe locationes bonorum, mandatum procuræ, ac-
ceptatio caducitatis, & iudicium aſſociationis ad bona ca-
ducata, quia exinde non excluditur, † quod ſolus vir admi- 25
oiſtraret, cum nomen vxoris potuerit appooi ad maiorem
cautelam, ſecuritatemque contrahentium, & indicij validita-
tem, vt in proximis terminis pōderauit *Rot. in Romana diui-*

ſionis 20. Iunij 1639. coram me, §. alia inſtrumenta, immò
qnamuis bona adminiſtrarentur à marito, dumtaxat non
poterant dicti actus expediri abſque nomine vxoris, quia
26 bona erant extradotalia, in † quibus maritus non habet man-
datum à lege, prout habet in paraphernalibus, Bart. in l. ma-
ritus num. 2. C. procurator. Lop. in rubr. de donat. inter vir.
& vxor. §. 68. n. 16. Alex. conſ. 144. ſub nu. 6. lib. 5. Socc. conſ.
8a. n. 8. lib. 4. Menoch. conſ. 56. n. 4. Surd. conſ. 290. nu. 5. & 6.
27 vnde præſentia viri cùm aliàs non eſſet neceſſaria, magis de-
monſtrat, quod ipſe adminiſtrabat, facitque præſumi, quod
28 omne emolumentum ea actibus perceptum ad ſolùm virum
peruenerit, Bald. in auth. ſi qua mulier, n. 6. C. ad velle. Bar-
boſ. in l. 1. part. 5. ſub n. 56. & in l. ſi cum dotem, §. transgre-
diamur, num. 38. ff. ſolut. matrim. Aym. conſ. 91. n. 11. Surd.
conſ. 290. num. 17. & 38. Muta ad conſuetud. Panorm. cap. 80.
n. 7. & ſeqq. Molfeſ. ad conſuetud. Neapol. par. 8. quæſt. 6. nu.
13. Borgnin. deciſ. 33. nu. 8. part. 1. Vicen. de Franch. deciſ.
474. num. 2. vbi quod hoc procedit ſiue agatur de re dotali,
ſiue propria vxoris.

Et vxori habenti pro ſe confeſſionem viri ſufficit ſola præ-
ſumptio, ſeu poſſibilitas, quod vir priuatiuè ad ipſam admi-
29 niſtrauerit, & fructus omnes perceperit ad excludendum
eiuſdem confeſſionis errorem exaduerſo prætenſum, Sera-
phin. deciſ. 1488. ſub num. 8. Rota inter recent. deciſ. 482. ſub
nu. 1. & 6. par. 4. deciſ. 128. n. 16. par. 6. & fuit dictum in Ro-
mana redditionis rationis 18. Iunij 1638. coram bon. mem.
Coccino, & in Romana ſeparationis bonorum 12. Decembris
1644. coram Reueren. P. D. meo Veroſpio; quo magis quia
30 confeſſio emanauit pro exoneratione conſcientiæ viam veri-
tatis, ſequendo, & ſic fauore animæ, vt dixit Rota deciſ.
245. num. 24. & ſeqq. part. 7. recent. & in Romana pecuniaria
7. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro, & corroboratur
31 tum à ſolito mulierum permittendi, quod † mariti bona
extradotalia adminiſtrent, vt admonet Crauett. conſ. 91. n. 7.
Rota in recentior. deciſ. 647. num. 3. part. 4. deciſ. 529. num. 8.
part. 5. tum teſtibus examinatis pro Geſia deponentibus,
quod vir ſolus adminiſtrauit, & mulier ſecum pluries con-
queſta fuit de eius adminiſtratione, & conuerſione fructuum
32 in proprios vſus, quæ conqueſtiones etiam extraiudiciales,
& inter domeſticos parietes releuant ad inducendum vxoris
diſſenſum ne maritus fructus ſuos faceret, vt per Mandell.
conſ. 95. num. 7. Menoch. præſumpt. 25. num. 8. lib. 3. Roderic.
de ann. reddit. lib. 3. qu. 7. n. 68. Anton. de Amat. reſolut. 43.
ſub num. 29.

Non obſtat, quod ſaltem adſit error circa quantitatem
fructuum, primò, quia inuerisimile ſit redditus bonorum
aſcendiſſe ad libras 2000. ſingulis annis pro tempore, quo non
fuerunt locata, & in calculo fructuum comprehendantur
etiam bona dotalia ad maritum ſpectantia, ſecundò, quia
ſpatio duodecim annorum apparent locationes pro libris an-
nuis 1100. tantùm, & pro libris 450. tertiò, quia non fuerit
habita ratio æris alieni pro vxore à viro ſoluti aſcendentis ad
libras 9642.

Quia aſſerta inuerisimilitudo caret fundamento, cùm
computato anno ſterili cum fertili vtique potuerit annuus re-
ditus in certa vniformi quantitate conſiſtere, & inutilis eſt
aduerſus claram confeſſionem viri; neque iuſtificatur in cal-
culo comprehenſos eſſe fructus bonorum dotalium, prout
nec iuſtificatur in dictis locationibus comprehendi omnia
bona extradotalia, quod exaduerſo probandum eſſet ad con-
33 uincendum errorem † quantitatis fructus ad tradita per Gra-
tian. diſcept. 789. nu. 8. Seraph. deciſ. 1377. num. 4. Æs autem
alienum ſi quod aderat, potuit ſolui ex mobilibus, argentis,
& gemmis hæreditarijs Franciſci Baldi Patris Geſiæ ad eam
ſpectantibus, & quæ teſtator præceperat vendi, & inueſtiri
ad fauorem hæreditatis, licet dictorum mobilium aliqua
defuncto viro teſtes (quos eſſe de actis, ac parte citata exa-
minatos para aduerſa negat) deponant fuiſſe recuperata à
Geſia, non inde excluditur, quod ex alijs vir debita non ſolue-
rit, & ſufficit poſſibile hoc fuiſſe, vt error confeſſionis non
dicatur probatus ex ſupra allegatis, præſertim quia non do-
cetur mobilium pretium fuiſſe reinueſtitum, ac de illis confe-
34 ctum inuentarium, vt teſtator mandauerat, quia ad proban-
dam quantitatem fructuum à marito perceptorum coniectu-
ræ ſunt ſatis, Menoch. præſumpt. 9. n. 26. lib. 3.

Iuſta itaque eſt ſententia Rotalis confirmans mandatum
contra hæredes viri ad inſtantiam Geſiæ relaxatum ab A. C.
pro libris 32400. vigore confeſſionis eiuſdem viri emiſſæ in
ſupracitato inſtrumento, & per conſequens eadem ſenten-
35 tia tranſijt in iudicatum ob non † interpoſitam appellatio-
nem infra decem dies, cap. concertationi de appellation. in 6.
auth. hodie, C. eodem, neque locus eſſe poteſt reſtitutioni in
integrum ceſſante læſione, & iniuſtitia, † quæ ſemper ad hunc 36
effectum requiritur, Rota deciſ. prima, de reſtitut. in inte-
grum in nou. deciſ. 194. nu. 2. coram bon. mem. Card. Caua-
ler. deciſ. 323. n. 2. & ſeqq. coram bon. mem. Buratt. & aliàs
refert adden. ad Buratt. deciſ. 130. num. 14.

Et ideò propoſito per me hodie dubio an conſtet de re iu-
dicata, ſeu de cauſis reſtitutionis in integrum reſponſum fuit
affirmatiuè, quoad primam partem, negatiuè quoad ſecun-
dam vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. Beneficij.

Lunæ 29. Maij 1645.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ obtenta à Papa, contra prouiſum ab Ordinario Cardinali vigore Indulti, vt ſit locus, eo quia beneficium reperitur affectum, duplici reſeruatione qualiter dicta duplex reſeruatio veniat probanda. Prothonotariatus dignitas, vt dicatur alicui acquiſita, quid ſit probandum, & an admittantur coniecturæ.

S V M M A R I V M.

1 *Gratia eſt iuſtificanda, vt ei detur executio.*
2 *Cardinalium indulta conferendi beneficia, non comprehendunt beneficia ſub duplici reſeruatione, cadentia.*
3 *Beneficia Prothonotariorum Apoſtolicorum ſunt reſeruata Papæ.*
4 *Quod procedit etiamſi Prothonotarij non ſint de numero participantium.*
5 *Regula Cancellariæ quinta, de quibus collectoribus loquatur.*
6 *Collector decimarum, quando non deficiat eſſe vnicus, licet in eo loco, vbi degit reperiantur alij Collectores, & num. 7.*
8 *Prothonotariatus gratia, vt iuſtificetur, quid ſufficiat.*
9 *Prothonotariatus gratia, quando fuit à Papa conceſſa motu proprio, tunc qualiter probetur.*
10 *Papa, quando confert gratiam motu proprio, ſtatim gratia ex voluntate Papæ perficitur.*
Prothonotariatus dignitas acquiritur, etiam ignoranti ad effectum reſeruationis, num. 10.
11 *Beneficium non confertur in inuitum.*
12 *Epiſcopi tranſlatio illico abſque ipſius Epiſcopi conſenſu fit, & inducit ſolutionem prioris vinculi, ſi facta fuerit ob neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ.*
13 *Si vero facta fuerit ob meritum perſonæ, expectat illius conſenſum, & acceptationem.*
14 *Prothonotariatus acceptatio non deducitur ex ſupplicatione, eiuſque regiſtratione.*
Et ratio eſt, quia vtrumque poteſt fieri ab expeditore, vel ab amico abſque mandato principalis.
15 *Mandatum, quandoque præſumitur in homine priuato, ex impenſa etiam vnius ſcuti.*
16 *Præſumptio ſola non inducit aliam præſumptionem, & num. 17.*
18 *Præſumptionem non eſt licitum elicere ex alia præſumptione ad effectum concludentis probationis.*
Probationes præſumptiuæ non attenduntur, vbi requiruntur concludentes, num. 18.
19 *Reſeruatio eſt plenè, & concludenter probanda, quando agitur in concurſu prouiſorum ordinarij, & poſſeſſorum beneficij.*
20 *Reſeruationis cauſa, quando eſt plenè, & concludenter probanda, tunc non attenduntur præſumptiones.*
21 *Reſeruatio tunc concludenter non eſt iuſtificanda, ſi tractaretur ſimpliciter de iuſtificanda gratia ſui authoris.*
22 *Teſtes extraiudicialiter examinati, & ſine citatione partis, non releuant,*
23 *Gratiam, ſi conſtaret à parte eſſe acceptatam, tunc ſi adeſ-*

adeſſet fuiſſe aliquid omiſſum, quod non reſpicit ſubſtantiam gratiæ, tunc id non officit.
24 *ex Expeditione litterarum Prothonotariatus, reſultare ſolet præſumptio iuris, & de iure, quod præceſſerit mandatum, ſeu acceptatio ſupplicantis.*
25 *Prothonotariatus gratia, ſi fiat per legatum Apoſtolicum in ea expedienda requiritur minor impenſa.*
Cum tales gratiæ non fiant, niſi perſonis gratis, & plurimum pro illis, qui inſtant.
27 *Iuriſdictio delegata non niſi per literas ipſius deputationis probatur.*
28 *de Subcollectoria ſi eſt quæſtio inter ſubcollectorem, & ſoluere debentem, illa probanda eſt per literas, & per teſtes.*
29 *Quod tamen intelligitur dummodo teſtes fuerint præſentes deputationi.*
30 *Probatio, quæ fit per publicam vocem, & famam non eſt vera probatio, ſed præſumptiua.*
31 *in cauſa l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. non defuit deputatio, ſed adfuit in perſona deputata, vitium ignoratum à deputante.*
32 *Authoritas ſuperioris conſideratur in terminis text. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor.*
Error communis, vt faciat ius, requiritur prius authoritas ſuperioris, quia tunc tollerantia opitulatur.
33 *Subcollectoriæ exercitium in quo conſiſtat.*
Iuriſdictio omnino neceſſaria eſt ad effectum reſeruationis, num. 33.
34 *Rector ſtudij ſi iniunxerit Notario, vt aliquem in matricula ſcholarium deſcribat, hoc ſufficit, vt ille habeatur pro ſcholare, etiam ante deſcriptionem.*
35 *ad Reſeruationis effectum, ad probandum, quod quis ſit ſubcollector, docetur ex fide ſecretarij.*
36 *Electio ad officium ſubcollectoris non probatur ante expeditionem litterarum patentium.*
37 *Probatio relatiua non releuat ſine relato.*
38 *Probatio, quando eſt turbida non releuat.*
39 *Subrogato, vt detur immiſſio, requiritur plena probatio.*
40 *contra Poſſeſſorem prouiſum à Cardinali vigore indulti, vt detur immiſſio ex capite duplicis reſeruationis, requiritur plena probatio.*

DECISIO CCCL.

DEnegarunt hodie Domini immiſſionem, quam vigore ſubrogationis gratioſæ obtentę in ius Thomę Papazzoni defuncti petijt D. Comes Carolus Antonius de Fibulis aduerſus DD. Octauium Podericum, & Iacobum Columnam prouiſos ab Eminentiſs. Ordinario Bononiæ, ac poſſeſſores beneficiorum de quibus agitur per obitum eiuſdem Papazzoni vacantium.

Deficit enim ſufficiens probatio duplicis coęqualis reſerua-
1 tionis narratæ Papæ, quæ neceſſaria eſt ad elidendam prouiſionem Cardinalis Ordinarij Collatoris ad quem alioquin
2 in vim indulti ſpectat collatio beneficiorum ſub vnica reſeruatione cadentium, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſs. 13. n. 101.* 53. *n.* 38. Caſſad. *dec. 8. n. 5. & 6. de preben.* Cauał. *deciſ. 627. num. 4. & 6.* Siquidem duplex reſeruatio deducitur ex eo, quod Papazzonus fuerit Prothonotarius Apoſtolicus, & vnicus ſubcollector Decimæ Papalis duorum pro Centenario, nec dubitari poteſt quin ex vtroque capite reſultet perſonalis
3 reſeruatio, vt de Prothonotariatu eſt text. *in extrauag. ad regimen de preben. innouata per regulam primam Cancellar.*
4 quam habere locum ſiue Prothonotarij ſint de numero participantium, ſiue non, dixit Rota apud Capntaquen. *deciſ. 407. nu. 1. par. 1.* coram Seraph. *deciſ. 1251. num. 18.* coram Andrea *dec. 100. num. 2. & recent. deciſ. 407. num. 1. par. 1.* Et de ſubcollectoria habemus regulam quintam Cancellariæ, quæ comprehendit etiam ſubcollectores deputatos, à Car-
5 dinali Camerario ad exigendas dictas decimas pro ſeruitio Imperatoris impoſitas, quia ipſi quoque veniunt appellatione collectorum prouentuum Cameræ, de quibus regula loquitur, cum huiuſmodi decima nomine Cameræ exigatur,
6 eidemque applicetur eroganda poſtmodum in auxilium Imperatoris, nec talis collector deſinit eſſe vnicus, vt regula requiritur eſto, quod in loco adſit ſimul alius ſubcollector pro ſpolijs Clericorum, quia cum vtriuſque officia ſint di-
7 ſtincta, & circa diuerſa quilibet vnicus eſt in ſuo officio, vt benè in puncto ponderauit Rot. *in Lucien. Canonicatus 26. Martij 1629. coram Reuerendiſs. D. meo Dunozetto Decano*

impreſs. par. 5. rec. deciſ. 261. n. 10. & 11. & in Cremonen. Canonicatus 14. Ianuarij 1630. coram Reuerendiſs. Vrgollen. inter eius impreſſas deciſ. 233. num. 18. vbi allegantur concordantes.

Sed ad probandum Prothonotariatum exhibetur ſolùm 8
ſumptum ſupplicationis regiſtratæ, quod licet aliàs inſufficiens ſi ageretur ad Canonizationem gratiæ, Ægid. *deciſ. 252.* Put. *deciſ. 230. in princ. lib. 3. in corr.* Rot. *deciſ. 10. de fid. inſtrum. deciſ. 28. de probat. in antiq. deciſ. 407. num. 3. part. 1. recent.* ſufficeret ad effectum reſeruationis, quando gratia Prothonotariatus fuiſſet conceſſa motu proprio, eo quod
tunc Papa contemplatus videtur ſeruitium Eccleſiæ, cùmque 9
iſtud officium vti nullum inferens onus, ſed tantum honorem poſſit in inuitum conferri, non eſt ex parte illius in quem
confertur neceſſaria acceptatio, ſed illicò gratia ex voluntate 10
Papæ concedentis perficitur, Rot. *deciſ. 12. nu. 1. de preben. in nou. & in puncto deciſ. 329. num. 1.* Putei *lib. 2. in corr. deciſ. 373. lib. 3. par. 3. diuerſ. dicta deciſ. 407. num. 6. par. 1. recent.*
Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 28. num. 71. & ſeqq.* & in his 11
terminis intelligendus eſt Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg. 74. num. 33.* dum ait dignitatem Prothonotariatus acquiri etiam ignoranti ad effectum reſeruationis.

Nihilominus vbi, vt in caſu noſtro conceſſa fuit ad ſupplicationem partis, quia exinde arguitur Papam non fuiſſe contemplatum publicam dumtaxat vtilitatem, ſed merita
perſonæ ſupplicantis, illique fauere voluiſſe conſequens eſt, 12
vt noluerint conferre officium in inuitum; Ideòque ex defectu intentionis Papę gratia ſit fruſtratoria niſi concurrat conſenſus, aut acceptatio illius in quem confertur, ſicut in ſimili
dicitur de trãslatione Epiſcopi, quæ illicò abſque illius conſen- 13
ſu inducit ſolutionem prioris vinculi ſi facta fuit propter neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ; ſi verò facta propter meritum perſonæ expectat illius conſenſum, & acceptationem iuxta diſtinctionem, quam tradit Abb. *in cap. vltim. num. 13. de Poſtul. Prælat.* Calder. *conſ. 1. de translat. Prælat.* & in his terminis ſequitur Lotther. *d. lib. 2. qu. 27. num. 77. & 79.* Rot. *in Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouemb. 1615. coram bon. mem. Vbaldo ſenioris impreſs. part. 3. recent. deciſ. 706. num. 4.* poſt Mandoſ. *ſuper regul. 1. Cancellariæ quæſt. 8. ſub num. 4.* Simonet. *de reſeruat. qu. 100. num. 8. & 9.*

Acceptatio verò non ſatis probatur ex ſupplicatione eiuſ-
que regiſtratione, quia † vtrumque fieri potuit ab expedi- 14
tore, vel amico abſque mandato principalis, *l. vniuerſis, C. precib. Imper. offeren.* & quamuis ex impenſa etiam vnius
ſcuti in homine priuato, quandoque † præſumatur manda- 15
tum, vt in terminis Put. *deciſ. 329. num. 3. lib. 2. in corr.* Rot. *dicta deciſ. 407. ſub num. 6. verſ. & etiam vnius ducati deciſ. 529. num. 5. par. 1. recent.* ea præſumptio non militat niſi talis
† impenſa probetur aliunde; ita vt non ſufficiat allegare con- 16
ſuetum ſoluendi pro regiſtratione, quia inde reſultat ſola præ-
ſumptio, quòd fuerit ſolutum, quæ parere non poteſt † præ- 17
ſumptionem mandati cum non liceat educere præſumptionem ex præſumptione, & factum ex quo oritur præſumptio
mandati, ſeu quę vis † alia debeat non præſumptiuæ, ſed con- 18
cludenter probari, *l. prima C. dot. promiſs.* Menoch. *præſumpt. 132. n. 81. in 8. declarat. lib. 3.* & in puncto Lotther. *d. lib. 2. quæſt. 28. num. 85. & ſeqq. vſque ad 92.* Rot. *dict. deciſ. 706. n. 8. & ſeqq. par. 3. recent.* in qua reuocatur in hac parte *deciſ. 407. part. 2. recent.*

Quo magis, quia agitur in concurſu prouiſorum † Ordi- 19
narij, & poſſeſſorum Beneficij, quo caſu cùm reſeruatio ſit plenè & concludenter probandam, & ipſa conſiſtat in Pro-
thonotariatu eiuſque acceptatione ſequitur, † vt de vtroque 20
tanquam de caſu reſeruationis plenè, & concludenter conſtare debeat non autem per præſumptiones, Lotther. *dicto lib. 2. quæſt. 32. nu. 57.* Rota *deciſ. 706. n. 11. & 13.* vbi quod con-
traria procedunt in caſibus in quibus non † requirebatur 21
plena probatio, puta ſi ſubrogatos tractaret de iuſtificanda gratia ſui authoris *p. 4. rec. dec. 143. n. 1. & 18. dec. 216. nu. 1. par. 7. rec.* Et amplius quia concurrunt contrariæ coniecturæ, quod Papazzonus Prothonotariatum non acceptauerit, aut obtineri mandauerit cum præter teſtes examinatos extraiudicialiter ſine citatione partis, nuſquam ex iuribus productis apparent Papazzonum vſum fuiſſe inſignibus Prothonota-
riatus, † aut profeſſionem fidei, aut iuramentum emiſiſſe 22
iuxta decretum in gratia appoſitum, quamuis horum omiſſio, quia non reſpiciunt ſubſtantiam gratiæ, ſed conſecutiua
ſunt, † non noceret ſi aliàs conſtaret gratiam fuiſſe acceptatã, 23
Lotther. *d. q. 28. n. 97.* Put. *dec. 329. in princ. lib. 2. in corr.* Coccin. *dec. 340. n. 2. & 3. & fuit dictum in Rauen. Canonicatus*

 1. *In-*

1. *Iulij 1641. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*
Non obſtat expeditio litterarum Prothonotariatus ex qua
24 reſultare ſolet præſumptio † iucis, & de iure, quod præceſ-
ſerit mandatum, ſeu acceptatio ſupplicantis, quia ſemper
ſoluuntur expenſæ pro ipſa expeditione, Creſcent. *deciſ. 1. de
præſumpt.* Rot. *deciſ.1033. lib.3. part.3. diuerſ. & in Carta-
ginen. Beneficij 26. Februarij 1603. coram bon. mem. Cardina-
li Horatio Lancellotto, & in Romana Capellania 29. Apri-
lis 1630. coram bon. mem. Pirouano* relata per Addeo. ad Bu-
ratt. *deciſ.706. num.12.* Lotther. *dict. quæſt.28. num.42. &
ſeqq. qui num.96.* ait idem etiam procedere ſi gratia Protho-
25 notariatus facta fuerit per † Legatum, in quo minor exigi-
tur impenſa, cùm non conſueuerint fieri tales gratiæ niſi per-
ſonis gratis, & plurimum pro illis inſtantibus. Quia literæ
quæ aſſeruntur expeditæ non fuerunt productæ in actis, &
26 allegatus vſus Prothonotariatus non ſatis † probatur per pu-
blicam vocem, & famam, de qua teſtes examinati deponunt,
Lotther. *d. quæſt.28. num.99. & 100.* Rot. *d. deciſ.706. nu.14.
par.3. recent.*
Similiter ad probandum, quod Papazzonus deputatus
fuerit ſubcollector decimarum non exhibentur litteræ depu-
tationis factæ cum omnimoda iuriſdictione, vt requiritur;
ita vt quælibet alia probatio ſiue per teſtes, ſiue per literas miſ-
ſiuas, quæ explicitè non referant deputationem factam cum
27 tali iuriſdictione, non ſuffragetur, cùm † ſit æquiuoca, &
iuriſdictio delegata non niſi per litteras ipſius deputationis
probetur, *l. vnica, C. mandat. Princip. cap. cum in iure pe-
ritus cum ibi notat. de offic. delegat.* & in terminis Rot. *de-
ciſ.10. ſub num.2. verſ. de qua de offic. delegat. in nou.* Bellen-
cin. *de Charit. ſubſ. quæſt.111. num.1.* Garz. *de benef. part.5.
cap.1. n.376.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt.32. num. 158. &
159.* Caſtropal. *oper. moral. tractat.13. diſput.2. puncto 20. n.
6.* qui & ſi ſequendo diſtinctionem Bellencini *dicta quæſt.111.
num.11.* dicat, quod ſi quæſtio eſt de ſubcollectoria inter ſub-
28 collectorem, & ſoluere debentem illa probanda eſt per litte-
ras, & non aliter: ſi verò ad effectum reſeruationis probari
29 poteſt per litteras, & per teſtes; hoc tamen intelligit † dum-
modo teſtes fuerint præſentes deputationi, prout declarauit
*Rota in Ferentina Parochialis 9. Maij 1558. coram bon.
mem. Rubeo* relata per Garz. *dicto cap. primo num. 379.* & ſe-
quitur Lotther. *dict. quæſt.32. num.160. & ſeqq.* Chokier. *ad
regul.4. Cancell. num.6.* & ita intelligenda eſt *deciſ. Rota 252.
nu.1. part.2. recent.*
Hinc non releuant teſtes de publica voce, & fama, & de
communi reputatione, Caſtropal. *dicto puncto 20. ſub num.6.*
30 vbi † dicit rationem, quia hoc teſtimonium inducit ſolùm
præſumptionem non veritatem, Barboſ. *de poteſtat. Epiſc. al-
legat.57. num.125.* Chokier. *dicto nu.6. verſ. non tamen*, Garz.
dicta par.5. cap.1. num.278. Bellencin. *dicto tract. quæſt.112.
per tot.* vbi reſpondendum ad textum in *l. Barbarius, ff. offic.
Prœt.* dicit in eo caſu non defuiſſe deputationem, ſed adfuiſ-
31 ſe in perſona † deputati vitium, & inhabilitatem, quam
legans tempore delegationis ignorauit; ideòque cùm non
32 deficeret † ſuperioris authoritas, communem errorem,
ac tollerantiam opitulari, ſic etiam Moneta *de Decim. cap.
9. quæſt.5. num.235. & 236.*
Pariterque non releuant dicta à Papazzono edita contra
debitores decimarum earumque exactiones, & ſucceſſiuè ſo-
lutiones factæ Miniſtris Cameræ Apoſtolicæ, quia hæc omnia
33 demonſtrant exercitium ſubcollectoriæ, † quod non ſuffra-
gatur, quia procedere potuit ex mandato nudi miniſterij ad
exigendum abſque iuriſdictione omninò neceſſaria ad effe-
ctum reſeruationis, Bellencin. *dicto tract. qu.109. nu.1.* Garz.
d. cap.1. num.380. Lotther. *dict. quæſt.32. num.161. Rota in
Aſten. Canonicatus 16. Aprilis 1627. coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano.*
Ipſam autem deputationem non probant fides Secretarij
Decimarum, & notula ſubcollectorum electorum per Cardi-
nalem Camerarium data Notario Cameræ ad effectum ex-
pediendi litteras patentes, quæ ſufficere videtur, vt quis ha-
beatur pro ſubcollectore, ſicut in ſimili Angel. *in l. ex eo tem-
34 pore num. 4. ff. teſtam. milit.* ait, † quod ſi Rector ſtudij
iniunxerit Notario, vt aliquẽ in matricula ſcholarium deſcri-
bat, hoc ſufficit, vt ille debeat haberi pro ſcholari etiam ante
deſcriptionem, & ſequitur Alex. *in l. quis id quod num.4. verſ.
ſed contra ff. iuriſd. omn. iud.* Rebuff. *de Priuileg. ſcholar. pri-
35 uil.141. num.2.* Et de † fide ſecretarij, quod ſufficiat ad ef-
fectum reſeruationis, dixit in proximis terminis Buratt. *de-
ciſ.706. num.2.*
Nam ſecretarius non teſtatur de electione Papazzoni, ſed
ſolùm de nota exiſtente inter memorias Card. Camerarij de-
functi, ex quibus declarat † non probari electionem ante 36
expeditionem litterarum Patentium, quia in illis adnota-
bantur nomina eligendorum, prout ab Ordinarijs ad quos
ſcriptum fuerat, vt plures perſonas ad idem officium propo-
nerent nominabantur ad hoc, vt ex illis Cardinalis Came-
rarius poſſet poſtea magis idoneum eligere. Eiuſdemque ſa-
cinæ eſt nota tradita Notario Cameræ, cùm † ſit relatiua 37
ad fidem Secretarij; & præſertim quia idem Notarius factis
diligentijs in libris Cameræ, in quibus regiſtrantur litteræ Pa-
tentes, fidem facit nullas inueniſſe in perſonam Papazzoni,
& in regiſtris litterarum ad ſubcollectores ſcriptarum à Con-
gregatione decimarum illius Secretarius affirmat non ali-
quam reperiri ſcriptam ad Papazzonum. Vnde ſicuti turbi-
da ſaltem remanet probatio deputationis † Papazzoni, ita 38
& reſeruatio ex ea reſultans, vt in proximis terminis pon-
derat Rota *deciſ.705. n. 12. part.3. recent.* Cùm tamen clara,
† & indubitata requiratur, vt ſubrogato dari poſſit immiſſio 39
Coccin. *in deciſ.124. num.7.* Gregor. XV. *deciſ.58. num. 1.* Bu-
ratt. *deciſ.761. nu.3.* Reuerendiſſ. Vrgellen. in terminis pro-
uiſi Apoſtolici agentis contra poſſeſſorem prouiſum à Car-
dinale vigore † indulti *deciſ. 14. num.5. & 18.* Rot. *inter re- 40
cent. deciſ.600. num.1. par.2. deciſ. 245. n.1. p.6. dec.87. n. 1.
inter impreſſ.* poſt Viuian. *de iurepatron.*
Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. ROYAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Brittinorien Fideicommiſſi.

Lunæ 29. Maij 1645.

ARGVMENTVM.

Ad fideicommiſſum ſe vocatum prætendens, debet plenè, & concludenter probare ſe eſſe talem, qui à Teſtatore fuit vocatus. Patruelis, quod quis ſit alicui, quid probare tenetur, & ſi tractatur de probanda conſanguinitate, cum certa, & determinata perſona, qualiter teſtes debeant probare.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario competit remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. tollend.*
2 *Teſtator, ſi ad fideicommiſſum aliquos vocauerit, ſi quis illud prætendat, debet probare ſe eſſe ex vocatis.*
3 *Subſtitutionis ſui caſus, ſi quis aſſerat purificatum fuiſ-ſe, tenetur concludenter probare fundamentum ſuæ intentionis.*
4 *Patruelem alicuius, ſi quis prætendat eſſe, quid debeat probare.*
5 *Fratres patrueles, qui non poſſint denominari.*
6 *Deſcendentia non poteſt dici probata, ſi plenè de ea non fuit doctum.*
7 *Mors alicuius probatur ex multiplicatis enunciatiuis, cum dictione,* quondam.
8 *Inſtrumentis magis eſt ſtandum, quàm teſtibus.*
9 *Teſtes, qui remanent conquaſſati, non releuant.*
10 *Teſtes non probant parentelam, ſi deponant de auditu, & in genere deponant.*
11 *de conſanguinitate probanda cum certa, & determinata perſona, vt teſtes deponant, qualiter deponere debeant, & num.12.*
13 *ex Tutela non benè infertur ad parentelam.*
14 *Pater poteſt dare tutelam ſuorum filiorum, cuicumque ipſe voluerit.*
15 *Conſanguinitas concurrit etiam in illis non habentibus deſcendentiam ab eodem proximo ſtipite.*
Conſanguinitatis nomen eſt generale, & refertur ad agnatos, & cognatos, num. 15.
16 *Ceſſio prætenſa non releuat, dum non conſtat fuiſſe realiter factam.*
17 *Heredi poſſeſſori ſat eſt remouere prætenſum fideicommiſſarium dicendo, ſubſtitutio de te non loquitur.*

DECISIO CCCLI.

SEntentiam Rotalem confirmatoriam ſententiæ A. C. latam ad fauorem Ludouici, & fratrum de Baldaſſarris ſuper immiſſione ex † *l. fin. C. de Edict. Diu. Adrian.* in vim 1
fideicommiſſi conditi per Hieronymũ Blanchum, ſeu de Bal-
daſ-

daſſarris, Domini hodie dixerunt eſſe infirmandam vnica
moti ratione, quia non conſtitit præfatos Ludouicum, &
fratres de Baldaſſarris fuiſſe deſcendentes, ac hæredes Ioan-
nis Veteris pro vna ſtirpe, & pro altera Baldaſſaris Senioris,
2 quos Hieronymus teſtator vocauit † in caſum obitus An-
dreæ filij, ac filiorum naſciturorum ex filiabus ipſius Teſta-
toris, vt per Dec. *conſ.32. num.5.* Pariſ. *conſ.23. nu.52. lib.1.*
3 quod tanquam fundamentum propriæ intentionis proban-
dum erat, indeque eueniſſe caſum ſuæ ſubſtitutionis, Soccin.
ſenior. *conſ.62. nu.4. verſ. & in primo, & conſ.63. n.14. & 104.
n.8. volum.3.* Corn. *conſ.161. num.8. lib.1.* Dec. *conſ.218. n.6.*
Crauett. *conſil.161. num.16.* Rolan. *conſ.56. n.4. lib.3.* Man-
tic. *qui allegat.* Contard. *de coniect. vltim. lib.5. tit.1. num.18.*
Rota *deciſ.267. num.1. par.2. rec. & 637. n.3. par.3. & par.5.
deciſ.84. num.1.*

Nec obſtant Teſtes examinati de anno 1634. aduerſus fi-
lias Leonelli vltimi deſcendentis maſculi deponentes d. Hie-
ronymum teſtatorem fideicommittentem fuiſſe fratrem pa-
truelem Baldaſſarris Iunioris Patris dicti Ludouici, ac fra-
trum de Baldaſſarris.

4 Nam adhuc, vt id eſſet verum, eſſet † probandum,
quod illi à duobus fratribus fuiſſent progeniti iuxt. *leg.1. §.4.
gradu verſic. item fratres patrueles, ff. de grad. affinit.* & ta-
men hodie conſtitit de contrario, dum pater d. Hieronymi
Teſtatoris fuit Blancus de Birris, ſeu de Baldaſſarris, & pa-
ter præfati Blanci fuit Georgius, vt ex enunciatiua Inſtrumen-
ti anni 1519. & ex arbore, at verò Pater d. Baldaſſarris Iunio-
nis Patris dd. Ludouici, ac fratrum de Baldaſſarris fuit Lodo-
uicus, & pater Ludouici fuit Ioannes, vt ex enunciatiuis In-
ſtrumentorum anni 1542. & 1561. de quibus in Summ. Ve-
nerab. Hoſpitalis *n.6. & 7.* Vnde cùm d. Blanchus, & Ludoui-
5 cus diuerſos † habuerint progenitores, non poſſunt illi fratres
patrueles denominari, ad *l. iuriſconſultus, §. cognitionis, ff. de
6 grad. & affinit.* nec † deſcendentia poteſt dici probata,
prout probari debuiſſet.

Error etiam in præſenti faciliùs conuincitur, ex quo d.
Blancus filius Andreæ vſque de anno 1541. adhuc viuebat,
vt conſtat ex teſtamento Rodulphi, nec non ex Inſtrumento
ſolutionis factæ Antoniæ vxori Rodulphi, quæ del 1547. faſſa
fuit recepiſſe à Blanco q. Andreæ, nec non ex alio Inſtrumen-
to venditionis del 1557. in quo interfuit idem Blancus d. q.
Andreæ; At verò Blancum Patrem Hieronymi Teſtatoris
vſque de anno 1541. deceſſiſſe probatur ex Inſtrumento da-
to Summat. d. Hoſpitalis *nu.8.* in quo enonciatur Hierony-
mus q. Blanci de Birris, nec non ex teſtamento Rodulphi
condito de anno 1541. d. Summar. *num.10.* in quo Hierony-
mus q. Blanci de Birris legitur executor deputatus, ex quibus
7 multiplicatis † enunciatiuis cum dictione, quondam pro-
batur prædeceſſos bonus Blanci patris Hieronymi de tempo-
re quo viuebat alter Blanchus filius Andreæ, vt notat *gloſſ.
in l. eius qui in Prouincia verb. defuncti, ff. de reb. cred.* Bald.
conſil.166. num.2. lib.4. Alex. *conſ.14. nu.15. lib.6.* Imol. *conſ.
110. nu.8. verſ. item non obſtat*, vnde ſequitur, quod Blan-
cus Pater Hieronymi non fuerat ille, qui ortus eſt ex Andrea
filio Baldaſſarris ſenioris, ſed alter Blancus proueniens ex di-
uerſo ſtipite.

Vnde nec faciunt dd. teſtes contrarium probantes, quia
8 magis † eſt ſtandum Inſtrumentis, quàm teſtibus, *l. cenſus,
vbi gloſ. verb. monumenta, ff. de probat. l. penult. vbi gloſſ. verb.
per teſtium C. ſi minor ſe maior dixerit*, Rot. *in recent. part. 1.
deciſ.24. n.3. in fin. & 582. nu.6. & part.6. deciſ.328. nu.12.
in fin. part.1. recent.* & teſtium dicta remanent conquaſſata
9 à præfatis multiplicatis enunciatiuis, de quibus in dictis In-
ſtrumentis contrarium ſuadentibus.

Vltrà quod ferè omnes dd. teſtes, qui contrarium conan-
10 tur probare deponunt de † auditu, & de parentela in gene-
re, ideò nil probant *cap. licet cauſam, C. præterea. cap. tam lit-
teris de teſtibus*, latè Farinac. *de teſtib. quæſt.69. num.1. &
ſeqq.* Rot. *deciſ.379. num.1. 517. nu.14. & 572. n.3.* coram
Gregor. XV. *& deciſ.170. num.16. part.6. recent.* præſertim
quando, vt in præſenti agitur de probanda conſanguinitate
11 cum certa, ac † determinata perſona tunc venit probanda
deſcendentia à communi ſtipite per gradus diſtinctos, *cap. li-
cet ex quadam de teſtibus*, Rimin. iun. *conſ.340. nu.50. & ſeqq.
lib.3.* Farinac. *de teſt. quæſt.69. num.116. & ſeqq.* Rota *deciſ.
288. num.1. verſ. & pro adminiculis part.2. diuerſ. & part.1.
recent. deciſ.381. num.3.* Coccino *deciſ.105.* Duran. *dec.8. n.
4. & Gerunden. beneficij 30. Aprilis, & 18. Iunij 1640. & in
Cauſien. iuriſpatronatus 13. Martij præteriti coram me.*

Minus obſtat, quod Ludouicus Auus præfatorum fratrum
de Baldaſſarris fuerit tutor Andreæ, ac Ricci filiorum Ioan-
nis Antonij nati ex Benedicto filio Baldaſſarris † Senioris, 12
indè progenitorem præfatorum fratrum de Baldaſſarris de-
ſumere deſcendentiam à Baldaſſarre ſeniore communi ſtipi-
te, vt in *ſecunda deciſ. in hac cauſa ponderatur coram Reu. P.
D. meo Bichio 13. Iunij 1644. verſ. quod verò Andreas*, quia
Domini aduertebant d. Ludouicum tutorem datum fuiſſe in 13
teſtamento, ex qua tutela non eſſe inferendum ad parente-
lam, cùm Patri ſit permiſſum in teſtamento date Tutorem
filijs ſuis quemcumque † ſibi beneuiſum, *l. Tutor 23. ff. de* 14
teſtam. tutel. nec inde eſſe inferendum ad probationem de-
ſcendentiæ *arg. l. non hoc 4. Cod. vnde legitim. cap. in præſen-
tia de probat.* & quamuis Io: Antonius Pater dd. Ricci, &
Andreæ in teſtamento, in quo dictum Ludouicum tutorem
conſtituit eundem conſanguineum nominauit, non tamen
ex hac nominatione remanet probatum eum deſumere de-
ſcendentiam ſimul cum d. Ioanne Antonio à Baldaſſarre Se- 15
niore, quia conſanguinitas concurrit etiam in illis non ha-
bentibus deſcendentiam ab eodem proximo ſtipite, cum tale
nomen ſit generale, & referatur ad agnatos, & cognatos
iuxt. *l. hac parte, ff. vnde cognat. l. vel ſi ſanguine 12. ff. de
manum. vendit.* cum alijs per Tiraq. *de retract. lignag. §.1. gloſ.
9. n.4.5.6. & 7.*

Denique non ſuffragatur fratribus de Baldaſſaris prætenſa
ceſſio reportata à Ruberto, & alijs de Baldaſſarris, cum † de 16
iure cedentium nullibi hucuſque doctum fuerit.

Quapropter ſufficit dicto Hoſpitali † poſſeſſori dicere 17
ſubſtitutio de vobis non loquitur Io. Andr. in addit. *ad Spe-
cul. in tit. de teſtam. §.1. verſ. occurrit in fine*, Socc. *conſ.62.
ſub n.4. verſ. & in primis lib.3.* Pariſ. *conſ.38. n.21. lib.2.* Cra-
uett. *conſ.161. n.16.* Greg. XV. *deciſ.433. n.2.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Signina Bonorum.

Veneris 9. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Concordia inita inter partes, ſi habeat vim tranſa-
ctionis, inter partes habet vim Legis, & impe-
dit litis ingreſſum. Diſpoſitio aliqua, dum con-
trarium non fuit conuentum inter partes, indi-
canda eſt perpetua, & ſic tranſitoria ad hæredes,
Per diuiſionem bonorum an dicatur renunciatum
fideicommiſſis, & quid ad hoc ſit neceſſa-
rium.

SVMMARIVM.

1 *Concordia habet vim tranſactionis dum negotia, & præ-
tenſiones partium componit, & terminat.*
2 *Tranſactio inter partes habet vim legis.*
3 *à Tranſactione inita inter partes non eſt receden-
dum.*
4 *Tranſactio impedit petitam immiſſionem concedi.*
5 *Diſpoſitio non poteſt dici perpetua, ſi non tranſeat ad
hæredes, & num.6.*
7 *Contractus regulariter ſunt tranſitorij ad hæredes.*
8 *Contractus regulariter ſunt tranſitorij ad hæredes, quam-
uis de eis nulla ſit facta mentio.*
9 *Contrahentes præſumuntur voluiſſe etiam pro hæredibus
prouidere.*
10 *Contractus cenſetur ita celebratus, vt ſit perpetuus, &
ſic in dubio præſumitur tranſitorius ad hæredes.*
11 *Contractus ille, non cenſetur ſtare, qui non ſtat per-
petuo.*
12 *ex Modo diſcretiuo loquendi quid inferatur, &
num.13.*
14 *Contrahentes, ſi aliquid voluiſſent id declaraſſent, vel
expreſſiſſent.*
15 *Expreſſio in vna parte arguit contrariam diſpoſitionem
in non expreſſis.*
16 *per Diuiſionem ſimplicem bonorum non cenſentur renun-
ciatum fideicommiſſo.*
17 *per Diuiſionem bonorum, cenſetur renunciatum fideicom-
miſſis, ſi vnum fuerit reſeruatum, quia cætera cen-
ſentur remiſſa.*

18 *per Diuiſionem bonorum conſetur renunciatum fidei-commiſſis, ſi datum ſit beneplacitum de eis diſponendi.*

19 *Diſpoſitio non poteſt dici temporalis ſi fuerit declaratum, quod eſſet tranſitoria ad hæredes.*

20 *Diſpoſitionum omnium Regina interpretationum, quæ ſit, & num. 21.*

22 *pro Expreſſo habetur in contractu, quod fuit in illius executione obſeruatum.*

23 *Fideicommiſſo non poteſt dici renunciatum, dum de illo non fuit facta mentio, nec verbis expreſſis, nec æquipollentibus.*

24 *Text. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. obligat. in quibus terminis loquatur, & num. 25.*

26 *Interpretatio illa eſt ſumenda ex qua euitatur læſio partium, & num. 27.*

28 *Obſeruantia benè declarat, quid partes intellexerint diſponere.*

29 *Obſeruantia non ſolum declarat, quid fuerit actum in præcedenti concordia, ſed habet vim illius.*

Et perinde habetur, ac ſi partes ab initio ita expreſsè declaraſſent, vt deinde obſeruatum apparet.

30 *Contrahentium intentio etiam ex coniecturis dicitur apparere.*

31 *Fideicommiſſo, vt dicatur renunciatum debet haberi notitia teſtamenti, in quo fuit relictum.*

32 *Fideicommiſſi notitiam, quod renuncians habuerit, ex quo conuincatur.*

33 *Concordia inita ſuper fideicommiſſo, ſatis dicitur validè facta ſi partes de eo perfectam notitiam habuerunt.*

34 *Exemptio aliqua à generali ceſſione, ac reſeruatione, in reliquis quid importet.*

35 *Repugnantia, ac contrarietas, vt euitetur in eodem contractu facienda eſt interpretatio.*

36 *Dominium ex quibus verbis cenſeatur tranſlatum inter partes contrahentes.*

37 *Donatio, quando non fuit facta cum debitis ſolemnitatibus, nullius eſt momenti.*

38 *in Donatione non requiritur inſinuatio, quando non eſt mera donatio, ſed potius mutua datio, & ad inuicem compenſatio.*

39 *Incerta ſunt, quæ à futuro euentu pendent, & num. 40.*

DECISIO CCCLII.

DOmini cenſuerunt Hieronymo petenti immiſſionem
in poſſeſſionem nonnullorum bonorum hæreditatis q.
Horatij Groſſi vigore ſubſtitutionis ad eius fauorem purifi-
catæ ob mortem Diambræ cohæredis obſtare concordiam
cum eadem Diambra initam die 5. Nouembris anni 1635.
qua illi aſſignauit, & conſignauit cenſus, & alia bona de
quibus agitur, *per quelle ragioni, che detta Diambra hà al*
preſente, ò in qualſiuoglia modo per qualſiuoglia titolo, ò cau-
ſa poteſſe pretendere dell'heredità del Sign. D. Oratio tanto
per ragione del ſuo teſtamento, quanto codicillo, ò per qual-
ſiuoglia altra ragione, che competeſſe à detta Diambra, e
qui non eſpreſſa, e di neceſſità da eſprimere contro eſſo Sig.
D. Girolamo, ò durante però la vita di eſſo, di modo che dop-
pò la morte di detto D. Girolamo ogn'vno di eſſi reſti nelle ſue
ragioni, &c. Hæc enim inſtar tranſactionis eſt, & illius
1 virtutem præſefert dum negotia, † & prætenſiones partium
componit, & terminat *ad l. 1. §. conuentionis verbum, ibique*
gloſs. in verb. tranſigendique ff. de pact. & alia gloſs. in l. fi-
deicommiſſo in verb. tranſactio, Cod. de ſacroſanct. ibique
not. Alex. *ſub nu. 4. & ſeq. verſ. in tex. &c.* Iaſon. *ſub num. 8.*
verſ. octauo, & vltimo, &c. & alij DD. Alciat. *in l. tranſacta*
verſ. generaliter tamen, &c. & Rebuff. *verſ. notandum eſt,*
&c. ff. de verb. oblig. Rot. *deciſ. 119. ſub nu. 4. & ſeq. verſ. ſi-*
ne etiam inſpiciamus, &c. ac num. 8. verſ. & mouebantur, &c.
& ſub nu. 13. verſ. ſpecialiter, &c. & ſeq. par. 1. diuerſ. & pe-
nes bon. mem. Card. Seraph. *deciſ. 737. num. 7. verſ. præterea,*
&c. & deciſ. 742. nu. 5. verſ. ex quo, &c. & in recent. deciſ. 91.
2 *num. 1. & ſeq. verſ. nam concordia, &c. par. 7.* & inter † illas
vim legis habet, *l. 1. §. ſi conueniat. verſ. contractus enim, &c.*
ff. de depoſ. & re iudicatæ, *l. non minorem C. de tranſact.* Af-
flict. *deciſ. 73. ſub num. 9. verſ. item iſte contractus, &c.* Surd.
conſ. 114. num. 7. verſ. & conuentio, &c. & deciſ. 260. num. 13.
3 *verſ. & contractus, &c.* neque † ab ea recedi poteſt, *l. 2. l. in-*
riſgentium, §. prætor ait ff. de pact. l. 1. Cod. eod. tit. l. cum te
tranſigiſſe l. fratris tui, l. interpoſitas, verſ. vnde ſi nihil tale, l.
cauſas, l. ſiue apud acta, C. de tranſact. Rot. *deciſ. 11. num. 2.*
verſ. quia vera ſunt, &c. par. 2. diuerſ. & dec. 299. ſub num. 1.
ac deciſ. 629. par. 4. & deciſ. 74. ſub num. 1. & ſeq. part. 5. re-
cent. Atque ideò † impedit petitam immiſſionem concedi, 4
vt fuit dictum *in Meleuitana hæreditatis 16. Nouemb. 1620.*
coram bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 550. per tot. ac in Aue-
nionen. hæredit. 16. Ianuarij 1632. coram R. P. D. meo Ghiſile-
rio in recent. deciſ. 86. num. 9. verſ. ea enim ſemper obſtat im-
miſſioni petitæ, &c. part. 6.

Neque obſtat, quod conſignatio prædicta non fuerit per-
petua, & ad hæredes Diambræ tranſitoria, ſed illius perſonæ
tantum contemplatione facta, † quæ a d. Horatio fuerat 5
æqualiter cum Hieronymo inſtituta durante eius vita cum
reciproca inter eos ſubſtitutione, ideòque non prohibeatur
Hieronymus ex † nouo iure ſuperueniente ob purificatio- 6
nem d. ſubſtitutionis ad ipſius fauorem mortua ipſa Diambra
eadem bona repetere.

Quia multipliciter fuit reſponſum; primò ſcilicet quod
hæc bona non fuerunt conſignata Diambræ ſolùm in execu-
tione teſtamenti, & pro hæreditatis portione ad ipſam eius
vigore ſpectante; Quinimmò illa renunciauit Hieronymo
cohæredi omnia bona d. hæreditatis receptis dumtaxat non-
nullis particularibus corporibus titulo concordiæ, & com-
poſitionis pro quibuſcumque iuribus ad eam ſpectantibus,
non ſolùm ex teſtamento, & codicillis Horatij, ſed etiam ge-
neraliter ex alia quauis cauſa, vt apparet ex verbis præmiſſis:
Propterea cùm † eiuſmodi contractus de ſui natura ad hæ- 7
redes ſit tranſitorius, *l. cum mota, l. de fideicommiſſo, Cod. de*
tranſact. Bero. *conſ. 176. ſub n. 74. verſ. tranſactio enim, &c.*
lib. 1. Rim. ſen. *conſ. 107. num. 6. verſ. præmittendo, &c.* Rot.
penes ſan. mem. Gregor. *deciſ. 354. num. 3. verſ. nam in tran-*
ſactione, &c. licet nulla de illis facta fuerit mentio, † nam 8
ipſorum contrahentium perſonas præſeferunt, ac repræſen-
tant, & veriſimile eſt, quod illis etiam proſpicere voluerint, *l.*
tale pactum, §. fin. ff. de pact. l. ſi pactum, ff. de probat. Bald. *in*
l. ſi filia in princip. ff. famil. erciſc. & ſequitur poſt alios Mant. 9
de tacit. lib. 3. tit. 1. num. 33. verſ. nono deducitur, &c. Ideò
cenſetur ita celebratus, vt ſit perpetuus quouſque duraret
ius d. Hieronymi, & ad hæredes Diambræ tranſitorius, nam
† talis in dubio cenſetur contractus, *ad l. ſufficit, ff. de con-* 10
dict. indebit. ibique not. Bart. *n. 1. & 2. verſ. item nota, &c.*
& Iaſ. *num. 2. verſ. ſecundo nota, &c.* & alij Dec. *conſ. 472. te-*
ſtator legauit ſub num. 21. verſ. & in dubio, &c. & pluribus re-
latis probat Tiraq. *de retr. conuent. §. 2. gloſ. 1. ſub num. 39.*
verſ. nam & ſufficit, &c. Bec. *conſ. 88. n. 42. verſ. facit quia, &c.*
Surd. *deciſ. 322. nu. 38. verſ. & contractus omnis, &c. & conſ.*
20. num. 13. verſ. quia regulariter, &c. & conſ. 133. ſub nu. 15.
verſ. quia in quacumque promiſſione, &c. & conſ. 221. ſub nu.
27. verſ. hæc enim eſt pactorum natura, &c. Rot. in Rom. Caſo-
lis 13. Martij 1623. coram bon. mem. Nauar. in § ſecunda ve-
rò, &c. & ſeqq. & in proximis terminis latè probat Honded.
conſ. 39. ſub num. 18. verſ. vlterius dicitur, &c. & ſeq. lib. 1. &
ad rem facit, quod tradit Bald. *in leg. eleganter, §. ſi quis poſt,*
in lect. antiq. ſub num. 40. verſ. nota, &c. ff. de condict. indeb.
quod † non dicitur ſtare contractui ille, qui non ſtat per- 11
petuo, & eum ſequitur Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 6. ſub nu. 8.*
verſ. neque etiam is dicitur obſeruare contractum, &c.

Secundò, quia cùm in eiſdem orationis contextu Hiero-
nymus ſimpliciter, & abſolutè abſque vlla reſeruatione pro-
miſerit conſignare hæc bona Diambræ, ibi, *eſſo Sig. Girolamo*
ſia tenuto come in effetto ſi obliga di conſignare à detta Diam-
bra ſcudi mille di moneta in tanti cenſi conſiſtenti, e contanti
à fauore di detta heredità, di modo che di tutti li cenſi dell'he-
redità ſe ne debbano fare tre parti trà eſſi, e che ſia in arbitrio
di Diambra di pigliarſene vna parte della ſomma di ſcudi
mille dentro li 15. del meſe d'Agoſto 1636. liberamente, & in
oltre vna vigna, &c. & la metà di vn prato, &c. E contra ve-
rò Diambra remiſerit omnia iura, & prætenſiones ſuas Hie-
ronymo durante eius vita ſolùm, ibi, *durante però la vita di*
eſſo Sig. D. Girolamo, ex hoc ſanè diſcretiuo modo loquendi
in promiſſione, ac obligatione ſingularum partium † reſpe- 12
ctiuè adhibito manifeſtè conſtat illas voluiſſe differenter di-
ſponere ſcilicet reſpectu Diambræ aſſignando illi abſolutè
abſque temporis præſcriptione bona conuenta, reſpectu ve-
rò Hieronymi cedendo illi ad eius vitam tantum iura Diam-
bræ, quippè tanti fecit † iura ſibi ad vitam ceſſa quorum ra- 13
tione moleſtari non poſſet, quanti vſumfructum quo ſolo
in effectu potiri potuiſſet mortua Diambra in bonis eidem
aſſignatis, aliàs profectò pariter declaraſſet, ac † expreſſiſ- 14
ſet, quod ipſi quoque Diambræ donec viueret bona prædicta
aſſi-

aſſignabat ſicut illa expreſſit, ac declarauit Rota penes
Cardin.Seraphin. dec.1486. num.12.verſ.quarto accedat,&c.
ſan.mem.Greg.dec.372.num.7.& dec.434.ſub num.6.ac in rec.
dec.627.num.8. verſ.nec facit,&c.par.2.& alij relati per Me-
noch.conſ.215.num.69.& ſeqq. verſ.etiam diſcretiuè,&c.&
Surd.conſ.426.ſub num.17.verſ.quarta adducitur,&c.& nu.
18.& conſ.466.ſub num.7.verſ.ex alio quoque,&c.& conſil.
554.num.8.verſ.quia ergo diſcretiuè,&c.ac alij.

Tertiò, quia in eodem Capitulo poſt factam mentionem
cenſuum, & aliorum bonorum tam ſtabilium, quàm mobi-
lium, & ſemouentium, quæ promiſit conſignare Diambræ
continuando eiuſdem promiſſionis verba addit, & vn'appar-
tamento di vna caſa, oue detto Sig. D. Girolamo habita chia-
mata la caſa di Gio: Battiſta Signori, quale appartamento s'
intenda dato in vita di detta Diambra ſolamente, e non altri-
mente, &c. perche coſi, &c. ex quibus euidenter apparet in-
tentio partium, quòd cætera bona Diambræ conſignata
15 fuerint perpetuò, & abſolutè, † dum in hac ſola parte domus,
quàm ad illius vita tantùm aſſignare voluerunt id ſpecialiter
expreſſerunt, vt tradunt DD. ſupra more allegati, & proba-
tur ex text. in l. quæſitum in verſ. denique Horatius ibi, nam
qui hæc (inquit) excepit non poteſt non videri de cæteris re-
bus, quæ in ea eſſent ſenſiſſe, &c. ff. de fund. inſtr. & in l. nam
quod liquida, §. de pen. legat. & ex alijs comprobant Menoch.
conſ.356.ſub num.11. verſ.quod ſi diuidentes,&c. Surd.conſil.
294.ſub num.16.& ſeqq. verſ.tertio reſpondeo,&c. (inferentes
16 poſt Crot. & alios, quòd licet regulariter † per ſimplicem
diuiſionem non cenſeatur renunciatum fideicommiſſis, ta-
men hoc fallit ſi vnum particulariter fuiſſet reſeruatum, nam
17 † cætera intelligerentur remiſſa,) Rota deciſ.699.ſub num.2.
in fin. verſ.& confirmatur,&c.par.1.& dec.24.ſub nu.1.verſic.
ex quo rectè arguitur,&c.& ſeqq. par.6. recent. cum alijs per
Modern. Roman. diſcept.703. num.20. verſ.maximè quia,&c.

Quartò denique, quia deindè in executione, & pro adim-
plemento conuentorum in d. concordia idem Hieronymus
poſt mortem Diambræ, (quæ cùm obierit in eodem loco, &
domo ipſi per Hieronymum aſſignata ab eo veriſimiliter
ignorari non potuit) cenſus in ea promiſſos conſignauit Au-
relio qui erat filius, ac hæres illius cùm expreſſa declaratione,
18 quòd fructus ad eum ſpectarent, & quod de illis ad eius † be-
neplacitum diſponere poſſet, vt legitur in apocha inter eos
ſucceſſiuè confecta die ..... Hæc enim ſubſequens execu-
tio, & obſeruantia dictæ Concordiæ facta poſt mortem
Diambræ potiſſima eſt ad declarandum, quòd partes inten-
derunt conſignationem dd. bonorum non fuiſſe tempora-
19 lem, & cùm † perſona eiuſdem Diambræ finitam, ſed ad
eius hæredes tranſitoriam, ad text. in l. ſi Iulianus, §. proindè,
ff. ad S.C. Maced. & in leg. quædam ſunt, ff. de reb. dub. Caſtr.
conſ.363. circa primam quæſtionem ſub num.3. verſ.ſed ex eo,
&c. lib.1. Crau.conſ.226.ſub num.6. verſ.iſta obſeruantia,&c.
lib.2. Surd.conſ.362.num.10. verſ.quæ obſeruantia,&c. dicens
20 hanc eſſe † omnium interpretationum Reginam, & plura
addit Mantic. de tacit. lib.2. tit.1. num.4. verſ.tertio deducitur,
&c.& num.5. verſ.quarto deducitur,&c.& tit.7.ſub num.20.
verſ.ſexto etiam,&c. dicens, quod præualet etiam propriæ ver-
borum ſignificationi, Rot. d. dec.119.ſub num.15.& ſeqq. verſic.
trahebat Dominos,&c.& nu.17. verſ.minus obſtat,&c.par.2.
diuerſ. & penes Gregor. dec.502.ſub num.10. verſ.obſeruantia
enim,&c. & bon.mem. Coccin. dec.129.num.6. verſic.& tan-
21 dem ceſſat omnis difficultas,&c. vbi agitur † de obſeruantia,
& executione concordiæ, & bon. mem. Card. Caualer. deciſ.
302.ſub num.3. vbi quod habetur pro expreſſo in contractu,
22 quòd fuit in illius executione † obſeruatum, & in recent. dec.
361.ſub num.4. verſ.his accedat,&c.& dec.365.ſub nu.1. verſ.
certum eſt enim,&c.& dec.463.ſub num.2. verſ.quæ obſeruan-
tia,&c.par.2.& dec.350.& dec.560.num.11. verſic.& magis
comprobatur,&c.& ſeqq. par.5. & ita in his terminis fuit di-
ctum in Legionen. decimarum 29. Maij 1637. coram R. P. D.
meo Ghiſlerio, quæ eſt dec.218. ſub num.10. verſ.iſta enim ob-
ſeruantia,&c. par.7. earundem.

Non obſtat, quòd Hieronymus non cenſeatur in illa
diuiſione bonorum facta cum Diambra cohærede renun-
ciaſſe huiuſmodi fideicommiſſo conditionali ad eius fauorem
23 ordinato, dum nulla facta fuit de illo mentio verbis expreſ-
ſis, vel æquipollentibus, iuxt. not. in l. qui Romæ, §. duo fratres,
ff. de verb. obligat.

Quia non agitur de diuiſione facta inter cohæredes in
executione, & iuxta tenorem teſtamenti, cuius vigore præ-
24 tendatur remiſſum fideicommiſſum † iuxta terminos obiectæ
legis, ſed de compoſitione, & tranſactione inter eos inita,
vt ſupra dictum eſt, & ipſemet partes in ea declararunt, li
quali volendo venire alla totale concordia, & aggiuſtamento di
eſſa heredità, &c. & in d. apocha ſucceſſiuè confecta ſuper
illius executione, ibi, eſſendo che dell'anno proſſimo paſſato
1635. del meſe di Nouembre, Io infraſcritto per tranſatione,
& accordo fatto trà noi promettessi, &c. In qua cùm facta
expreſſa mentione teſtamenti codicillorum, & prædictæ re-
ciprocæ ſubſtitutionis † inter eos ordinatæ, Diambra ceſſerit 25
Hieronymo omnia hæreditatis bona è contra verò ille ſimpli-
citer, & abſolutè aſſignauerit Diambræ hæc particularia cor-
pora pro eius prætenſis iuribus, non ſolum vigore d. teſta-
menti, & codicillorum, ſed etiam ex alia quacumque cauſa,
hinc manifeſtè conſtat partes ab ordinatione facta in d. teſta-
mento, & codicillis receſſiſſe, ac proindè bona Diambræ aſſi-
gnata cenſeri non poſſe cum onere fideicommiſſi ad fauo-
rem ipſius Hieronymi, quia non ſolius teſtamenti vigore,
nec iuxta illius diſpoſitionem fuerunt aſſignata, ſed etiam in
recompenſationem aliarum eius prætenſionum ceſſatum
Hieronymo vigore particularis concordiæ, & conuentionis,
in qua † cenſetur omnium habita ratio, & facta mutua com- 26
penſatio, Crau. conſ.24.ſub nu.2. verſ.tacitè etiam,&c. ac nu.3.
& 4. verſ.itaque,&c.& ſeqq. Rot. penes bon. mem. Buratto
deciſ.658. num.8. verſ.vrgere viſum fuit Dominis,&c.& ſub
num.9. verſ.& præſertim ex cauſa finali, aliàs nimium reſul-
taſſet præiudicium Diambræ, ſi dimidiam totius hæreditatis
ad ſe ſpectantem ex teſtamento, & vlterius alia eius iura re-
nunciaſſet recepta minori † portione, quæ huiuſmodi etiam 27
fideicommiſſi onere grauata eſſet, vt benè conſiderat in caſu
ſuo Decian. conſ.2. ſub num.84. verſ.adeò,&c.& ſub num.86.
verſ.ſed non modo,&c. lib.2.

Hoc autem euidentiùs conuincit obſeruantia, dum idem
Hieronymus poſt mortem Diambræ, (vt dictum eſt,) quo
tempore iam purificata erat † ſubſtitutio, nihilominus cen- 28
ſus in d. concordia promiſſos in executione illius conſignauit
præfato Aurelio, à quo per plures annos pacificè poſſeſſi fue-
runt, vndè clarè dignoſcitur, quòd in ea ipſe intenderat re-
nunciare d. fideicommiſſo conditionali ad eius fauorem or-
dinato, nam alias eius vigore illos retinuiſſet, Rota penes
Card. Caualer. dict. dec.302. ſub num.3. verſ.talis autem obſer-
uantia, &c. vbi quod obſeruantia non ſolùm declarat quid
fuerit actum in præcedenti concordia, † ſed habet vim illius, 29
& perindè habetur, ac ſi partes ab initio ita expreſsè declaraſ-
ſent, vt deindè obſeruatum apparet, & bon. mem. Coccino
d. dec.129. num.6. verſ.& tandem,&c. ſufficit enim, quòd
† eiuſmodi illius intentio etiam ex coniecturis appareant, 30
l. procula in fin. ibique gloſſ. fin. ff. de probat. Bald. in l. qui cum
tutoribus ſub num.5. verſ.hoc credo niſi ex additis cohærentijs,
ſeu coniecturis, ff. de tranſact. Decian. d. conſ.2. num.84. verſic.
nam licet regulariter,&c. lib.2. Rot. d. dec.658. ſub num.9. verſ.
& de mente conſtet,&c. apud Buratt.

Nec refert, quòd non conſtet ab ipſis partibus, tunc inſpe-
cta, & cognita fuiſſe † teſtamenti, & codicillorum verba, iux- 31
ta leg. de his, ff. de tranſact.

Quia ſatis eſt, quòd illorum plenam haberent notitiam,
vt euidenter apparet ex eadem concordia, in qua non ſolùm
facta fuit ſpecialis mentio teſtamenti, & codicillorum, † ſed 32
ipſius reciprocæ ſubſtitutionis, (cuius vigore nunc agit Hie-
ronymus) inter eos ordinatæ, quo pacto illorum ſcientia in-
dubitata fuiſſe probatur, quæ ſufficiens eſt, vt concordia fa-
cta fuiſſe cenſeatur inſpectis, † cognitiſque teſtamenti ver- 33
bis, prout lex requirit, & explicat Bart. in d. l. qui Romæ, §. duo
fratres ſub num.17. verſ.ſed puto,&c. ff. de verb. oblig. & in d. l.
de his ſub nu.6. verſ.contrarium dico,&c. cum quo tranſeunt
DD. omnes, vt inquit Iaſon. ibid. ſub num.14. verſ.extra gloſ-
ſam,&c.& nu.15. ff. de tranſact. Rot. in Roman. reſciſſ. tran-
ſactionis 20. Februarij 1595. coram bon. mem. Orano, & in Bo-
nonien. tranſact. de Papacellis 4. Februarij 1615. coram S. D.
N. & in Roman. Legat. 10. Maij 1623. coram Coccino, ac pe-
nes Buratt. d. dec.658. num.9. verſ.quia ſufficit,&c. Olaſc. dec.
Pedem.112. ſub nu.20. verſ.nec obſtare uidetur,&c. Becc. conſ.
108. nu.28. verſ.tertio ubi concedendum eſſet,&c.& ſeqq. Surd.
conſ.267. num.9.& ſeqq. verſ.quia quomodocumque ſciat,&c.
Honded. conſ.33. à num.28. verſ.non obſtat ſecundam,&c.&
plur. ſeqq. lib.1.

Minùs obſtat, quòd Hieronymus reſeruauerit ſibi do-
minium ſuper omnibus bonis hæreditarijs Horatij, vt le-
gitur in primo Capitulo dict. Concordiæ in fin. ibi, E che
perciò ſia d. Signor D. Girolamo padrone di tutti i beni
tanto mobili, come ſtabili, e ſemouenti, ò ragioni di det-
to Signor Horatio, perche coſi, &c. Ideòque cenſeatur il-

lud

lud etiam ſibi reſeruaſſe ſuper his Diambræ aſſignatis.
Quia cùm ſtatim in ſequenti Capitulo, idem Hieronymus
è contra conuenerit conſignare Diambræ bona particularia
ibidem ſpecialiter expreſſa, hæc vtique cenſentur exempta à
generali ceſſione, ac reſeruatione dominij ad fauorem
34 ipſius Hieronymi anteà † facta, & per illum eiuſdem con-
cordiæ vigore denuò ceſſa ipſi Diambræ, *ad l. libertis quos, ff. de alim. & cib. leg. & l. doli clauſula, ff. de verb. obligat.* ad eui-
35 tandam † repugnantiam, & contrarietatem in eodem con-
tractu, iux. theor. Bart. *in l. fin. §. item quæſitum eſt, &c. ſub n. 4. verſ. item debitis ſcire, ff. de condict. indeb.* Alex. *conſ. 1. ponderatis his ſub num. 20. verſ. & non releuat, &c. lib. 5.* Anchatan. *conſ. 192. in auxilium veritatis ſub num. 4. verſ. non obſtat reſeruatio, &c.* Pariſ. *conſ. 70. ſub num. 12. verſ. & interpretatio, &c. ac ſeqq. lib. 1.* Soccin. iun. *conſ. 126. ſub num. 37. & 46. ac ſeqq. verſ. nouiſſimè prædictis omnibus, &c. lib. 3.* Decian. *conſ. 24. nu. 98. verſ. non obſtat clauſula, &c. lib. 1.* Burſat. *conſil. 171. ſub num. 3. & ſeqq. verſ. nec prodeſt, &c.* cum alijs relatis per Modern. Roman. *diſcept. 793. num. 8. verſ. maximè quia, &c.* quòd equidem ſatis euidenti ratione perſpicuum comprobatur etiam ex verbis illis, quibus in hoc poſteriori Capitulo Hieronymus vſus fuit, ibi, *ſia tenute, come ſi obliga di conſignare à detta Diambra, &c.* & ibi, *ſia in arbitrio di detta Diambra di pigliarſene vna parte della ſomma ſudetta di ſcudi mille, &c. liberamente, &c.* ac ibi, *& in oltre eſſo detto Signor Girolamo aſſegna à detta Madonna Diambra, &c.* hæc enim verba appoſita in huiuſmodi contractibus ex ſui
36 natura habilibus ad transferendum † dominium illius trans-
lationem important, Bart. *in l. ſi conſtante num. 93. verſ. modo iſtud verbum aſſignare, &c. iuncto verſ. imo dico, &c. ff. ſol. matrim.* Soccin. *conſ. 9. ſub n. 3. verſ. ſecundo per illud verbum conſigno, &c. lib. 1.* Natt. *conſ. 496. ſub nu. 5. verſ. item additum fuit verbum aſſigno, &c.* Menoch. *conſ. 201. ſub num. 8. verſic. nam reſpondetur, &c. & alij.*

Non obſtat demum, quòd in omnem caſum remiſſio illius fi-
deicommiſſi etiam conditionalis donationem in effectu pre-
37 ſeferat † pro cuius validitate cùm non fuerint adhibitæ ſo-
lemnitates ex *Stat. Vrb. lib. 1. cap. 149.* neceſſariò ſeruandæ,
ideò nullius momenti reddatur.

Quia non agitur de donatione, ſed de tranſactione, ſeu concordia, & conuentione inter partes inita, cuius vigore ſinguli contrahentes iura ſibi competentia viciſſim ceſſerunt, ſcilicet Hieronymus quæcumque habebat ſuper bonis ſimpliciter aſſignatis Diambræ, illa verò quæcumque habebat ſuper cæteris omnibus bonis hæreditarijs Horatij eidem Hieronymo, donec viueret renunciatis, & quod plus ab eo illa recepit in tempore, ipſi retribuit in menſura, & quantitate plurium bonorum, ita quod nulla verè interceſſit donatio, ſed mutua dati, atque recepti ad inuicem compen-
38 ſatio, † ideòque huiuſmodi contractus, atque conuentio
ſub illius ſtatuti diſpoſitione non comprehenditur, nullaque indiget inſinuatione, vel alia ſolemnitate in donationibus neceſſaria, iux. gloſſ. *in l. Attilius in verb. non meram,* ibique Bart. *ſub num. 3. verſ. ſed credo, &c. ff. de donat.* Oldrad. *conſil. 130. ad habendum aliqualem notitiam ſub. num. 14. verſ. non enim eſt, &c.* Iaſon. *conſ. 149. circa primum ſub num. 9. verſ. quia dicitur, &c. lib. 4.* & latè probat Didac. *reſol. 4. ſub n. 8. verſic. contrarium ſanè, &c. & ſeqq. lib. 2.* & in his terminis reſpondit Rota *deciſ. 74. à num. 16. et ſeqq. verſ. tranſactio autem, etc. vbi num. 20. idem firmatur, licèt vna partium plus remittat, quàm altera, etc. par. 5. recent.* eòque minus vbi agitur de remiſſio-
39 ne iuris conditionalis, & † incerti cuius purificatio à futuro
pendet euentu, qui iuniores interdum, ac robuſtiores fallere ſolet, Rot. *in Signina Caſtrorum 24. Ianuarij 1622. coram bon. mem. Romboldo in §. quod et tantò magis, verſ. et in terminis, etc. ac ſeqq.* penes Modern. *in comment. ad Statut. Vrb. dec. 130. et in deciſ. 447. ſub num. 34. verſ. non etiam aduerſatur, etc. et ſeqq. par. 5.* & latè *in deciſ. 292. num. 23. verſic. et quod in re-*
40 *nunciatione, etc. et ſeqq. par. 6. recent.* & † quæ venit acceſſo-
riè ad alium contractum, vt reſpondit Rot. *in Romana Venæ Ferri 16. Maij 1592. coram bon. mem. Card. Blanchett. in §. nec refragatur, quod iſtud pactum, etc. verſ. ſecundo quia ſtatutum, etc.* & alios refert Modern. Roman. *diſcept. 273. ſub num. 38. et ſeqq. verſ. quare etiamſi, etc. et diſcept. 706. ſub nu. 22. et ſeqq. verſ. quia non ſumus, etc.*

Et ità fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S.R.E. Cardinali.

Cæſenaten. Cenſuum.

Veneris 9. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum concordiæ perficiendum, quando à partibus non dicatur reſeruatum ad perfectionem ipſius concordiæ, itaut ſi illud non fuerit confectum, nequaquam concordia euaneſcat. Contrahentium animus, quòd habuerit contractum pro perfecto, quamuis reſeruauerint conficere inſtrumentum, ex quo ſatis ſuperque deprehendatur ratificatio ex facto ipſo, quando benè dicatur deducta.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum ſi non ſit de ſubſtantia concordiæ, neque ſecundum illius naturam.*
2 *Neque ex voluntate partium, tunc licet non ſit confectum, attamen concordia euaneſcere non debet.*
3 *Inſtrumentum ſi fuerit dictum, quod conficeretur, & id poſtquam contractus fuit perfectus, & tunc inſtrumentum conficiendum non reſpicit perfectionem contractus.*
4 *Et iſta opinio non ſolum eſt communis, ſed veriſſima DD. ſententia.*
5 *Contractus, quando eſt perfectus, tunc verba ſubſequentia non referuntur ad perfectionem, ſed ad executionem contractus.*
6 *Eſſentialis rei ſubſtantia, non autem verborum formalitas eſt attendenda.*
Sermo eſt ſubiectus rei, non autem res ſubiecta eſt ſermoni, num. 6.
7 *Obligationis ſubſtantia, & concordiæ perfectio, quando non dependeat à futura inſtrumenti confectione.*
8 *Animus contrahentium, quod habuerint contractum pro perfecto ante confectionem inſtrumenti, ex quibus ſatis deprehendatur.*
9 *Contractus non poteſt dici perfectus, dum non adeſt conſenſus principalis de cuius intereſſe agitur.*
10 *Inſtrumentum, tunc requiritur de eſſentia contractus; quando fuit id conuentum inter partes.*
11 *Conſenſus, & ratificatio ſuperueniens, ſupplet quemcumque defectum conſenſus.*
12 *Conſenſus defectus, quando nullo modo poſſit conſiderari.*
13 *Ratificatio influit in ipſum initium contractus, & illi tribuit robur efficaciter obligandi.*
14 *pro Contractuum ſubſtantia regulariter non requiritur inſtrumentum, vel ſcriptura, ſed quomodocumque conſenſus præſtitus, omninò eſt efficax.*
15 *Contractum, quando cenſeatur quis ratificaſſe.*
16 *Fructus cenſus ſoluens, cenſetur contractum cenſus ratificare.*
17 *Probationes, quando ſunt veriſimiles, non veniunt reſpuendæ, & num. 18.*
19 *Fructus decurſi ante ceſſionem, non ſpectant ad ceſſionarium, ſed ad cedentem, & num. 20. & 21.*
22 *Voluntas deprehenditur non ſolum ex facto, verùm etiam ex non facto.*
23 *Compenſatio ex voluntate, & declaratione partium; quando dependeat, & num. 24. & 25.*
26 *Expreſſum id dicitur, ſi in eo tantum ipſa diſpoſitio verificari poteſt, & num. 27. 28. & 29.*
30 *de Cauſis certis, quando conſtat, non eſt recurrendum ad præſumptas.*
31 *Aſſertio aliqua, ex quo appareat erronea.*
32 *Error non poteſt præiudicium inferre veritati.*
33 *Pactum reſolutiuum, dum non adimpletur, ipſo iure contractus euaneſcit, & talis præſumitur mens contrahentium.*
34 *Pactum reſolutiuum operatur quidem reſolutionem, & extinctionem contractus, quòd tamen procedit partibus ipſis volentibus.*
35 *Pactum reſolutiuum conuieſcit, quando partes illo uti no-*

volunt, cùm ex ipſarum partium voluntate conſeatur remiſſum.
36 *Put. deciſ. 66. lib. 3. in correctis, in quibus terminis loquatur.*
37 *Contractus, quando fuit reſolutus ob non adimplementum, & quidem ipſo iure, tunc ex conſenſu vtriuſque partis, ſi fuerit adimpletus, non poteſt amplius reſcindi.*
38 *Ratihabitio benè probatur ex facto ipſo.*
39 *Factum praeualet, ac potior eſt verbis.*
40 *Factum, quando eſt notabile, tunc veriſimiliter procurator praeſumitur certiorâſſe ſuum principalem, & num. 41.*
42 *ex Obſeruantia contractus, benè deducitur ratificatio.*
43 *Contractum ex quibus actibus dicatur, quis approbaſſe, & num. 44.*
45 *Heres, quando non valeat ratificare contractum, quem teſtator ipſe ratificare tenebatur.*
46 *Bonorum poſſeſſio à defuncto intra tempus ſtatutum non agnita, non tranſit ad eius heredes talis agnitio.*
47 *Ratificatio quae non fuit facta per teſtatorem, regulariter poſtea fieri poteſt per heredem.*
48 *Concordiam, quam quis ignorat non cenſetur quis ratificaſſe.*
49 *Poſſidens bona vigore concordiae, cenſetur ipſam concordiam ratificare.*
50 *Scientia praeſumpta, quando ſufficiat ad effectum ratificationis.*
51 *Concordiam, eo magis cenſetur quis voluiſſe ratificare, quando ſe ipſum liberauit à litibus.*
52 *Reprobare id quis non poteſt, quod iam ipſe approbauit.*
53 *Actum, quando quis improbauit ſi deinde illum probare velit, exceptione doli repelli poteſt.*
54 *Verba ad alium finem prolata, non infringunt actum, & num. 55.*
56 *Apochae fides, vel in totum eſt acceptanda, vel in totum reprobanda.*

DECISIO CCCLIII.

CVm informantes pro D. Marchioniſſa plura deducerent contra deciſionem emanatam die 3. Iunij 1644. coram me, voluerunt Domini iterùm illos audire, quare denuò propoſita cauſa, omnibuſque exactè diſcuſſis ſteterunt in deciſis ex eiſdem rationibus tunc ponderatis; quae viſae fuerunt adhuc vigere, & contrarijs argumentis non refelli; Cùm enim D. Marchioniſſa obtinuerit mandatum contra DD. de Rouerellis, & in executione illius exegerit ſummam ſcut. 2605. bai. 60. circiter pro fructibus cenſuum, qui fuerant iam extincti mediantibus ſolutionibus pecuniarum, & aſſignationibus inſolutum aliorum cenſuum, & bonorum quorum fit mentio Apocha concordiae initae die 29. Maij 1618. tenetur vtique ad reſtitutionem ſummae indebitè exactae, vt latè fuit probatum in eadem *deciſ. in §. & Domini, ac ſeqq.*

Neque viſa fuit ſubſiſtens obiecta imperfectio d. Concordiae, eo quia non fuerit deinde celebratum inſtrumentum in ea conuentum, ibi, *& per oſſeruanza di quanto ſi contiene nella preſente ſe ne dourà fare publico, e valido Inſtrumento, &c.* quae quidem verba praetenduntur reſpicere ſubſtantiam obligationis ponderando illa, *per oſſeruanza, &c.*

1 Quia cùm inſtrumenti confectio non † eſſet de ſubſtantia huiuſmodi concordiae, neque ſecundum illius naturam, *l. pactum quod bona fide, C. de pact. l. cum te tranſegiſſe, C. de tranſact. & vtrobique gloſſ.* Decian. *conſ. 64. num. 2. verſ. ſecondo preſuppono, &c. lib. 3.* Rot. *deciſ. 113. à num. 7. & ſeqq. verſ. non obſtat quod d. Concordia, &c. par. 3. recent.* neque ex voluntate partium, quae non hoc egerunt, quod
2 contractus in ſcriptis fieret, † ſed poſt firmatam iam concordiam, initaſque cationes, ac factas cenſuum, aliorumque bonorum aſſignationes, & iurium ceſſiones, concurrunt quod ſuper conuentis conficeretur inſtrumentum, quo caſu iure dici non poteſt, quod inſtrumentum conficiendum
3 reſpiciat ſubſtantiam, ac perfectionem conuentionis, † ſed verius illius executionem, & probationem, atque ideò licet confectum non fuerit nihilominus contractus, & concordia ſuſtinetur *iuxt. gloſ. communiter receptam in l. contractus in verb. in ſcriptis verſ. ſecus ſi à principio, C. de fid. inſtrum.* Rot. penes Put. *deciſ. 43. lib. 3. & deciſ. 517. ſub num. 1. & 2. verſ. non obſtat quod dicatur, &c. par. 1. diuerſ.* Theſaur. *deciſ. 197. ſub num. 4. verſ. Tertia eſt opinio, &c.* dicens hanc eſſe non ſolum † communem, ſed veriſſimam DD. ſenten- 4
tiam Mantic. *de tacit. & ambig. Conuent. lib. 1. tit. 10. ſub num. 7. verſ. ſed diuerſam ſententiam, &c.* Anchar. Iun. *quaeſt. 20. num. 4. verſ. & ſic ex praedictis, &c. ac ſeq. lib. 1.* & alij relati in antecedenti *deciſ. in §. Praeterea non obſtat, &c. & ſeq.*

Nec aduerſantur, quinimò fauent praedictis verba illa, *per oſſeruanza di quanto ſi contiene nella preſente, &c.* nam ſui natura praeſupponunt obligationem antecedentem,
† iam perfectè contractam, atque ideò referuntur non ad 5
ſubſtantiam, ſed ad executionem, & implementum illius (vt perpetuis futuris temporibus facilius probari, & obtineri poſſit) *iuxt. tex. in cap. 1. in fin. in verb. ad obſeruantiam ipſius extr. de Arb. in cap. ſi audieris in verb. & obſeruaueris 23. quaeſt. 5. & quaeſt. 6. in princip. in verb. ad obſeruationem legis,* Iaſ. *in l. quidam cum filium, ſub num. 2. in fin. verſic. Item obſeruare, ff. de verb. obligat.* Andr. Secul. *in Rubr. extr. de empt. & vend. ſub num. 7. verſ. ſi verò illa verba, &c. & verſ. ſed contraria pars, &c.* dicens ad propoſitum attendendam eſſe naturalem rei eſſentiam, atque ſubſtantiam, non autem formalitatem verborum, quia ſermo
ſubiectus eſt rei, non autem res eſt ſubiecta ſermoni, Gra- 6
tian. *conſ. 107. ſub num. 6. verſ. nec ſumus in caſu, &c. & num. 8. verſ. Praeterea aduertendum eſt, &c. lib. 1.* Dec. *conſ. 304. Iuridicam eſſe arbitror concluſionem ſub num. 6. verſ. Et pro iſta concluſione, &c.* Rim. iun. *conſ. 398. num. 62. verſ. tertio reſpondeo, &c. & alij.*

Et hoc quidem euidentiùs etiam apparet, tùm ex eo quia poſt illa verba in eodem orationis contextu partes contrahentes addiderunt, *per oſſeruatione delle ſudette coſe la preſente ſarà ſottoſcritta dall' vna, & dall' altra parte, &c.* prout in effectu ab eiſdem fuit ſubſcripta, vndè ſanè conſtat, quod
obligationis ſubſtantia, & concordiae perfectio † ex futura 7
Inſtrumenti confectione non pendebat; tum etiam quia illa non expectata deuenerunt ad conſignationem, & reſtitutionem bonorum hinc inde promiſſam iuxta tenorem ipſius
Concordiae in d. Apocha initae (quo pacto certior † reddi- 8
tur animus contrahentium, quod contractus habeatur pro perfecto, ante inſtrumenti confectionem, quae ad certiorem geſtorum probationem conuenta cenſetur, vt benè aduertit Theſaur. *deciſ. 197. num. 8. verſic. ampliatur haec diſtinctio, vt fuit ponderatum in antecedenti deciſ. in §. Haec autem concluſio.*

Minus obſtat, quod inſtrumenti confectio eo magis concerneret ſubſtantiam, & perfectionem d. concordiae, quia
expectandus † erat conſenſus Marchionis Caroli Felicis, & 9
Com. Aurelij de quorum principali agebatur intereſſe, nec illorum praeceſſerat mandatum.

Quia non fuit conuentum, quod inſtrumentum confice-
retur poſtquam praedictorum conſenſus accederet, † ſeu ra- 10
tificatio ſuperueniret, vel aliud fieret, vt benè explicat Anton. Fab. *lib. 4. tit. 16. deffinit. 14. ſub num. 7. verſ. adde alium caſum, &c.* ſed actum ſimpliciter, ac indiffinitè, quod fieret inſtrumentum abſque vlla temporis praefinitione, deinde verò promiſſum, quod ratificatio dd. March. & Comitis infra quadrimeſtre reportaretur; Vnde poterat quandocunque inſtrumentum ſuper contentis in Apocha fieri inter eoſ-
dem, qui interuenerunt in ea; conſenſus autem, † & ratifi- 11
catio praedicta ſuperueniens quemcunque mandati defectum (eſto quod nullum interueniſſet) ſupplebat, & omnia conualidabat in praeiudicium ipſorum conſentientium, ac
ratificantium, quippe in perſonis dd. interuenientium † nul- 12
lus erat intrinſecus defectus, ſeu inhabilitas, *l. licet vbique gloſſ. in verb. non eſſet, & in verb. deducta, ff. de iudic. l. fin. C. ad S.C. Maced. vbique not. DD.* & praecipuè Salyc. *ſub num. 2. in fin. verſ. vnde, &c.* dicens, quod ratificatio influit in contractus initum, & illi tribuit robur efficaciter obligan-
di, &c. Anchar. *conſ. 123. ſub num. 4. & ſeq. verſ. quoad pri- 13
mum, &c.* & benè comprobat Natt. *conſ. 262. num. 10. & ſeq. verſ. Reſpondetur, &c.* & ſequitur Surd. *deciſ. 70. ſub num. 21. & ſeq. verſ. non obſtat, &c.* nec pro illius ſubſtantia, ſeu perfe-
ctione requirebatur Inſtrumentum, vel ſcriptura, † ſed quo- 14
modocumque praeſtitus, ſeu verbis, ſeu facto, ſiue tacitè, ſiue expreſſè omninò efficax erat, vt habetur in *l. 3. §. fin.* & clarius *in l. Paulus, & in l. quo enim in princ. vbique gloſ. in verb. comprobare ff. Rem rat. hab. & l. ſi propones, §. fin. ff. de inoffic. teſt. & in l. ſed Iulianus, §. fin. in fin. C. ad S.C. Maced. gloſſ. fin. in l. licet in verſ. niſi habeat ratum, &c. C. de Procurat.*

Rota

Rota penes bon.mem.Card.Mantic. *deciſ.21. in fin.verſ.adeò ſufficeret, &c.* ac penes bon. mem. Card. Canal. *deciſ.* 100. *num.6. & ſeq. verſ.Videbatur autem Dominis, &c.* & fuit dictum in antecedenti *deciſ. in §.ſi quidem obiectus mandati defectus, & in §.ex quibus Domini conſueruni, &c.*

Hæc autem Concordiæ approbatio, & ratificatio ex illius executione, ac obſeruantia multipliciter fuit probata in præcedenti *deciſ. in §. Ratificatio autem &c. & ſeqq.*

Primò ſiquidem quia March. Felix, & March. Leonida
15 eius filias, & hæres conſecuti † fuerunt, & poſſederunt cenſus, & alia bona in eadem ipſis aſſignata per DD.Co.de Rouerellis; conſtat enim quod ab eo tempore exegerunt à Communitate Ronchofredi fructus cenſus ſcut. 300. illis ceſſi, vt apparet tam ex litteris Conſulum dict. Communitatis die 27. Decembris 1642. & 31. Decembris 1644. quàm ex atteſtatione Syndicorum eiuſdem 4. Februarij 1645. quibus cen-
16 ſuerunt Domini deferendum, quippè † explicitè, ac ſpecificè atteſtantur de ſolutionibus fructuum d. Cenſus vt ſupra ceſſi per ipſam Communitatem, & eius miniſtros à tempore d. concordiæ citrà factis dd.DD.Marchionibus, in quibus illi nullum habent particulare intereſſe, nec indè Communitas ab eorum ſolutione (ſi verè facta non fuiſſet) eximeretur; Eoque magis quia litteræ, ac atteſtationes prædictæ
17 ſunt veriſimiles, & coadiuuantur ex confeſſionibus † ipſius March. Leonidæ tam in Inſtrumento compromiſſi ſub die 23. Martij 1637. relato in Summar. D. Marchioniſſæ ſub *num.* 8. in quo fatetur ceſſionem factam à præfatis DD. Co. de Rouerellis in Apocha d.concordiæ de hoc cenſu ſcut. 300. contra d.Communitatem Ronchofredi, & de alio ſcut. 500. contra Chriſtophorum Ghinum, & alios cum eo obligatos, quàm in eiuſdem litteris nouiſſimè pro parte eiuſdem D. Marchioniſſæ exhibitis ſub die Iunij 1638. conſcriptis, in quibus fatetur conſignationem dd.cenſuum, & exactionem eorumdem fructuum, eoſque ad creditum dd. DD. de
18 Rouerellis nonnullorum annorum. His † enim concurrentibus illis congruè potuit ad effectum de quo nunc agitur fides præſtari, Ruin. *conſil.* 167. *ſub num.* 25. *verſ. ſed reſponderi poteſt, & lib.*1. Gratian. *diſc.*104. *ſub n.4.in fin. verſ. quoniam ſi aliquod adminiculum, &c. & num.ſeq. lib.*1. Apoſtill. ad Alex *in conſ.*21. *viſo proceſſu in verb. enuntiatio verſ. limita ſecundo, &c. lib.*1. & alij.

Neque ſubſiſtit, quod cum dd. Com. de Rouerellis exegerint poſt d.Concordiam ab hæredibus d.Ghini fructus eorumdem cenſuum, qui fuerunt in ea ceſſi D.Marchioni, hinc clarè probetur illam non habuiſſe effectum.

Quia pro reſponſione eſt aduertendum duos cenſus in ea Concordia fuiſſe ceſſos D.March. pro quibus erat obligatus præfatus Chriſtophorus Ghinus, alterum ſcilicet de quo fit mentio in *verſ. Cedendogli in detta ſomma vn annuo cenſo di ſcudi* 300. *&c.* venditum anno 1586.23. Iulij pretio ſcut. 300. cuius debitum in effectu ſpectabat ad Communitatem Ronchofredi pro qua Ghinus intercеſſerat, vt apparet ex Inſtrumento conſeruationis indemnitatis, ſeù recognitionis bonæ fidei ad eius fauorem eodem tempore, & loco celebrato; Et huius quidem fructus fuerint petiti, & exacti per DD.de Rouerellis vſque ad ipſam diem concordiæ 29. Maij 1628. & non vltrà, vt apparet ex atteſtatione Cæſaris Columnæ Notarij illius cauſæ ſub die 1. Iunij 1644. ſed non ideò contrauе-
19 nerunt Concordiæ prædictæ, quia fructus ante eam † diem decurſi, non erant ſub ipſa ceſſione comprehenſi, neque ſpectabant ad Marchionem ceſſionarium, ſed ad Comites cedentes, iuxt. *deciſ.*14.*num.*9. *& ſeqq.* ac per tot. penès bon. mem.Card.Mant. & comprobatur ex adductis in *deciſ.*311. *ſub num.*9. *verſ. præſertim in remiſſione, &c. & ſeqq.* apud ſanct.mem.Gregor.

Alterum verò de quo fit mentio in *verſ. ſimilmente ſi fanno buoni, &c.* venditum die 13. Auguſti eiuſdem anni 1586.
20 pretio ſcut. 500. cuius fructus ante † concordiam maturati, quia fuerunt expreſſè ſub ea comprehenſi, & ceſſi D. March. vt legitur ibi, *ſcomputando non ſolo la ſorte di ſcudi* 500. *mà li frutti ſin qui maturati, cedendoli dd. Conti Rouerelli ogni loro attione, & raggione, che hanno, è hauer poteſſero ſopra il detto annuo cenſo come di ſopra, & à conto della ſudetta ſomma, &c.* ideò iſti neque fuerunt exacti, neque petiti à præfatis DD.de Rouerellis.

Nec releuat, quod etiam fructus illius cenſus ſcut. 300. fuerint relati in Calculis initis inter partes ante d.Concordiam, & propterea comprehenſi ſub ceſſione in ea facta D.Marchioni. Quia non ſolum hoc non probatur, quinimò prorſus excluditur ex diſcretiuo modo loquendi, quo partes vſæ fuerunt in ceſſione huius cenſus ſimpliciter facta ibi, *cedendoli vn annuo cenſo di ſcudi* 300. *&c.* & alterius ſcut. 500. immediatè ſequentis ibi, *ſimilmente ſi fà buono vn' annuo cenſo di ſcudi* 500. *&c. ſcomputando non ſolo la ſorte di ſcudi* 500. *mà li frutti ſin quì maturati, &c.* atque etiam alterius ſubſequentis aureor. 400. de quo fit mentio in *verſ. Parimente, &c.* ibi, *gli fanno buoni non ſolo la ſomma di ſcudi* 400. *ſudetti, ma anco li frutti decorſi fino al dì preſente &c.* nam hinc manifeſtè conſtat differenter in vno, ac in altero dd. cenſuum partes cenſiſſe, ac diſponere voluiſſe, cuius enim fructus antea decurſos † voluerunt in ceſſionarium transferre id expreſ- 21
ſerunt, cuius autem ſolum capitale nullam de illis mentionem fecerunt, ac proinde penes cedentes remanſerunt, iuxta iuris diſpoſitionem, vt dictum eſt, Menoch. *conſ.*215. *ſub num.* 69. *& ſeq. verſ. & ita diſcretiuè &c. ac ſeq.* Surd. *conſ.* 554. *ſub num.* 8. *& ſeq. verſ. quia ergo diſcretiuè &c.* Rota penes ſanct.mem.Greg. *deciſ.*372. *num.*7. *& deciſ.*434. *ſum. num.* 6.

Secundò, quia DD. de Malateſtis à tempore dictæ concordiæ citra ceſſarunt à ſolutione fructuum alterius cenſus valoris aureorum 400. quos antea ſoluebant præfatis DD.de Rouerellis tamquam hæredibus Co. Lauiniæ eorum matris, quia nempè & cenſus iſte in eadem concordia ceſſus fuit, & aſſignatus in ſolutum præfato D.Marchione, vt in ea legitur in *verſ. Parimente, &c.* hinc autem reſultat ipſius concordiæ
effectuatio, † & ratificatio, quæ non ſolum ex facto, verùm 22
etiam ex non facto, cuius ceſſationi præcedens huiuſmodi conuentio cauſam dedit æquè probatur, iuxta theor. Bart. *in l.gerit ſub num.*28. *verſ.venio ad quartum &c. & ſeqq. ff. de acquir.hæred.* Crau. *conſ.*91. *num.*10. *verſ. quia voluntas hominus &c.* Rota *deciſ.*647. *nu.*3. *verſ. quia voluntas &c. par.*4. *diuerſ.* & penes Mant. *d. deciſ.*13. *num.*12. *verſ. nam ex non facto &c.*

Neque obſtat, quod præfati Domini ideò ceſſauerint à ſolutione fructuum huius annui cenſus, quia illos compenſabant cum fructibus prædictorum cenſuum longè maioris quantitatis ſibi debitorum à DD. de Rouerellis, tamquam fideiuſſoribus Leonardelli.

Nam præter quod huiuſmodi compenſatio ex voluntate,
ac declaratione ipſorum DD. de Rouerellis pendebat, iuxta 23
text.in l.ſi quid a fideiuſſore, ff. de compenſ. ibique *gloſſ. in fin. verſ. alias autem &c.* & alia *gloſſ. in l.eius, verſ. item in fideiuſſore, C.eod.tit.* obiectum ea facto tollitur. Quia nullam conſtat factam fuiſſe poſt dictam concordiam compenſatio-
nem, & contrapoſitionem huius † partitæ, vt antea ſolitum 24
fuiſſe mediantibus expreſſis ordinibus ipſorum DD. de Rouerellis, probant litteræ Rutilij Tinelli procuratoris D.Marchionis ſub die 21. Ianuarij, & 9. Iulij 1620. & 18. Octobris 1621. exhibitæ in eorum Summario, quinimmò contrarium apparet ex proceſſu facto coram A.C. in quo fuerunt petiti
fructus dd.cenſuum per Marchionem prætenſi † nulla facta 25
detractione, neque compenſatione d.partitæ, & pro illorum integra ſumma obtentum, & executum mandatum, de quo agitur in præſentia.

Tertiò, quia prædium nuncupatum *del Pino*, ſitum in Territorio Cæſenæ in Villa appellata *la Carpineta*, quod in apocha dictæ concordiæ conuenerunt DD. de Rouerellis præfato D.Marchioni tradere pro ſolutione reſidui dd. cenſuum, vt legitur in *verſ. doue che detratte le ſudette ſomme &c.* fuit cum effectu conſignatum, & de illo diſpoſuit D. Marchio Leonida, cedendo illud D.Marc. Antonio Beuilaqueo in inſtrumento inter eos celebrato de anno 1636. 6.Septembris cum expreſſa declaratione his verbis concepta. *item le dà vna poſſeſſione di terre aratiue &c. poſta nel Contado di Ceſena nella Villa della Carpineta fra ſuoi notiſſimi lati, acquiſtata già in luogo di ſimil Cenſo dalli Signori Conti di Sorinolli in queſto Contado &c.* quæ ſanè verba cum ad aliud prædium referri non poſſint, quam ad aliud in apocha dictæ concordiæ comprehenſum; Quia nec vllum aliud fuit per DD.de Malateſtis in eo loco acquiſitum ad dd. DD. Com. quam illud, nec ex cauſa cenſus ſimilis illis de quibus agebatur in eo inſtrumento, cum D.Marc. Beuilaqueo emptis ex pretio Caſtri Tornani, quales erant illi empti à Leonardello, ſub fideiuſſione dd.DD. de Rouerellis pro quorum extinctione inita fuit dicta concordia, & datum reſpectiuè in ſolutum dictum prædium in Villa Carpinetæ, vt
dictum eſt; Ideò perindè † eſt, ac ſi de ipſo facta fuiſſet ſpe- 26
cifica mentio, *arg.l.*2.*ff.de lib. & poſthum. & l.fundus qui locatus*, ibique *gloſ.fin.de fund.inſtr.* Bero. *conſ.*159. *ſub num.*29. *verſ.cum etiam quia &c. lib.*2. Burſat. *conſ.*381. *ſub num.*11.

verſ.

verſ.namque expreſſum, &c. Abb. conſ.322. ſub num.16. verſ.
qua cam non ſatis verificentur, &c. Surd.conſ.143.nu.39.verſ.
quin dicitur expreſſum, &c. Mant.de tacit.lib.25.tit.9. ſub nu.
16.verſ.quingenus, &c. Rot. penes bon. mem. Buratto deciſ.
304.ſub num.7. verſ.imò in alijs, &c.

Quartò, quia è contra ex parte DD. de Malateſtis tradi-
27 tum, ac reſtitutum fuit † cum effectu præfatis DD. de Ro-
uerellis prædium nuncupatum la Magalotta, quòd eiuſdem
concordiæ vigore illis erat reſtituendum, vt in ea legitur in
verſ. & perche altre volte, &c.

Neque obſtat, quòd dd. prædia hinc inde tradita fuerint
non quidem vigore dictæ concordiæ, ſed cuiuſdam permu-
tationis ad inuicem factæ.

Quia nullibi probatur hæc permutatio; Conſtat autem
28 ex apocha prædicta de cauſis traditionis † vtriuſque, nem-
pè illius nuncupatę la Magalotta, quia cùm anteà fuiſſet ad-
iudicata, ſeu deliberata præſato March. Malateſtio ob cre-
ditum fructuum dd. cenſuum, quòd mediante dicta concor-
dia ex alijs bonis, & effectibus fuit ſatisſactum: Ideò Com.
de Rouerellis fuit reſtituta, vt expreſſum legitur in d. verſic.
& perche altre volte, &c. Alteriùs verò appellati del Pino;
Quia cùm ijdem de Rouerellis remanerent debitores pro in-
tegra extinctione dd. cenſuum, & ſolutione fructuum
vſque in eam diem decurſorum ſummæ libr.7500. illud dede-
runt in ſolutum eidem D. March. vt legitur in d. verſic. dove
che detratte le ſadette ſomme, &c. quòd etiam comprobatur
ex declaratione ipſiuſmet March. Leonidæ facta in dicto in-
ſtrumento cum Marchione Beuilaqueo, in quo confeſſus fuit
29 † illud acquiſiuiſſe loco ſimilis cenſus à dd. DD. Com. Sori-
uoli, ibi, acquiſtata già in luogo di ſimil Cenſo dalli Signori
Conti di Soriuoli, &c. per prezzo, e valore di lire 4000. di
Bolognini, che per tanto prezzo ſi dica eſſere ſtata acquiſtata da
detti Signori Conti, ex quibus ſanè verbis apparet, quòd non
titulo permutationis, ſed dationis in ſolutum fuit acquiſi-
tum: Alterum verò illud titulo reſtitutionis vigore dictæ
concordiæ relaxatum, & propterea cùm conſtet de certis
30 cauſis, & titulis acquiſitionis vtrinſque attendi non debet
alia huiuſmodi cauſa, ſeu titulus allegatus, qui non proba-
tur concludenter, vt neceſſarium eſſet, ſed ex prædictis re-
fellitur, Rota penes Reuerendiſſimo Vgellen. deciſ. 74. ſub
num.56. verſ.quia vbi habemus, &c. & dec.285. num.42.verſ.
vnde intrat regula, &c. ac in recent.dec.166.ſub num.7.verſic.
vnde cum petitio, &c. & deciſ.615.ſub num.3. verſ.fuit enim
reſponſum, &c. par. 2. cum alijs relatis in antecedenti deciſio-
ne in verſ.non etiam obſtat, quod March. Leonida poſſederit,
&c.

Hincque infertur non eſſe attendendum, quòd ipſe
March. Leonida dixerit in dd. eius litteris die Iunij 1638.
conſcriptis dictum prædium del Pino, fuiſſe datum in con-
tracambio della Magalotta.

31 Quia erronea conuincitur † huiuſmodi aſſertio, non ſo-
lùm ex prædictis, verùm etiam ex ipſarummet litterarum
contextu, in quibus aſſerit paulò infra, quòd prędium del Pi-
no, longè minoris erat valoris, quàm prædium della Maga-
lotta, vndè non eſt veriſimile, quòd loco illius fuerit tradi-
32 tum; Atque ideò huiuſmodi † aſſertio nullam inferre po-
teſt præiudicium veritati ex alijs præmiſſis apparenti, nec
ipſis DD. de Rouerellis, l. cum falſa, & l. error facti, Cod. de
iur. & fact. ignor. Alex. conſ.156. viſo inſtrumento ſub num.7.
verſ.non obſtat ſecundum inſtrumentum, &c.lib.6. Ancharan.
conſ.261. ſuper pluribus articulis ſub num. 2. & ſeqq.verſic. his
non obſtantibus, &c. Rota penes Mantic.deciſ.199.nu.10.verſ.
quia magis debet attendi ſubſtantia veritatis, quam aſſertio
falſa, &c. & penes Buratt.dec.612. ſub num.9. & ſeqq.verſic.
non obſtant confeſſiones, &c.

Nec obſtat, quòd elapſo quadrimeſtre infra quod ratifi-
canda erat dicta concordia à March. Carolo Felice, & Com.
33 Aurelio † remanſit ipſo iure extincta vigore pacti reſolutiui
in ea appoſita, ideòque non potuit amplius ratificari.

Nam (præterquod terminus ille quadrimeſtris appoſitus
ratificationi non fuit repetitus in pacto reſolutiuo, vt fuit
conſideratum in antecedenti deciſione in §.nam præterquam-
quod ille terminus, &c.) Placuit adhuc reſponſio, quòd hu-
iuſmodi pactum reſolutiuum operatur quidem reſolutio-
34 nem, & extinctionem † contractus partibus, tamen ipſis
volentibus, ac declarantibus illo vti velle, quòd ſi partes
ipſæ id non declarent, ſed concordi conſenſu elapſo etiam
tempore conuento contractum obſeruent, & exequantur,
35 tunc pacti † illius effectus conquieſcit, quippè ex eatundem
partium voluntate remiſſus cenſetur, l.2.l. de leg.§.fin.& l.poſt
diem, ff.de leg.commiſſ. l.commiſſoria, Cod. de pact.inter empt.
& vend. Ruin.conſil.35.nu.31. verſic.quia eſt nulla, &c. lib.1.
& conſil. 151. ſub num. 3. & 6. verſ. videtur ergo, & intelligi-
tur, &c. lib.3. Rot.penes bon.mem. Card.Seraph. deciſ.209.
ſub num.1. & 3. & dec.1150. ac in recent. deciſ. 447. ſub nu.6.
verſ.non obſtat proteſtatio, &c. par.2. ac penes bon. mem.Bu-
ratt.deciſ.54. ſub num.13. & ſeqq. verſic. ſed quatenus, &c. &
in alijs.

Neque applicatur dec.Put.66. lib.3.incorr. cum alijs in con-
trariam adductis, † quia procedunt, quando altera partium 36
intendit purgare moram poſt contractum iam reſolutum
altera opponente, & contradicente, in quibus terminis lo-
quuntur, non autem quando communi partium conſenſu
contractus † fuit adimpletus, & executus antequam oppo- 37
neretur de illius reſolutione, vt declarat Bald. in cap. 1. ſub n.3.
verſic. & eſt ratio, &c. quo temp. miles inueſt. peter. deb. in vſib.
feud. per text. in d.l.commiſſoria, Cod. de pact.inter emption. &
vendit.

Minùs obſtat, quòd March. Carolus Felix certior factus
de ipſa concordia contradixerit, ac illam ratam habere te-
nuerit.

Tum quia contrarium patet ex facto cum enim, ex eo
tempore aſſignationes cenſuum, ac aliorum bonorum iux-
ta tenorem eiuſdem concordiæ ab vtraque parte fuerint re-
ceptæ, & donec ille vixit obſeruatæ, ac continuatæ † me- 38
diante illorum poſſeſſione, ac fructuum perceptione, hinc
certa re ipſa probatur ratihabitio, l. ſed Iulianus, §. fin.ff. ad
S.C. Maced. l. Paulus, ff.rem rat.hab.cum concord. ſupra re-
latis in verſ.conſenſus autem, & ratificatio, &c. Menoch.conſ.
94.num.42. verſ.nam cum ipſe, &c. Surd.dec.208.num.8.verſ.
& ratificare videtur, &c. Rot. dec.136.nu.5.par.4.recent. quę
præualet, ac potior eſt verbis, cap. dilecti el a. ex de appellat. 39
Bald.conſ.15. erant quinque nobiles num.2.verſ.nam quicquid
caueret, &c. lib.1. Dec.conſil.586. num.13. verſ.quia reſponde-
tur, &c. Natta conſ.285. num.7. verſ.nam vbi facta, &c. Ri-
min.iun.conſ.487.num. 25. verſ.prætereà, &c. & ſeqq. Rota
dec.631. ſub num.3.verſ.& ſic intrat regula, &c.par.1. diuerſ.
& deciſ.219. ſub num. 4. verſ. quoad recognitionem, &c. in fin.
par.4. recent. ac penes bon.mem.Card. Caualer.dec. 100. ſub
num.6. & ſeqq. verſ. videbatur autem Domini, &c. & anteà
num.4. & ſeqq.

Nec releuat, quòd prædicta geſta † fuerint per agentes, 40
factores, & procuratores d. Marchionis abſque eius notitia.

Quia cùm ageretur de extinctione cenſuum notabilis va-
loris, nempè libr. 10160. quorum redditus ceſſabant, & de
reſtitutione prædij della Magalotta, iam eius patrimonij in-
ſiti, necnon de acquiſitione aliorum cenſuum, & bonorum, 41
quæ per plures annos eius vita durante habuerunt effectum,
hæc quidem ad eius notitiam delata, & cum illius ſcientia
veriſimiliter, & à communiter contingentibus facta fuiſſe
cenſentur, neque enim † eſt veriſimile, quòd eo temporis 42
curſu ipſo inſcio, ac nolente fuiſſent obſeruata. Atque
ideò meritò hic etiam deducitur ſcientia, & eiuſdem Mar-
chionis ratificatio, iuxta theoric. Abb. in cap. cum Eccleſia
Sutrina ſub num. 25. verſic. & ſi præſumatur ſcientia extr. de
cauſ. poſſ. & propr. Soccin.iun. conſ.48. num. 11. & ſeqq. verſ.
tertio etiam, &c. lib.2. Rot.dec.631. ſub num. 1. verſic. tum ob
ingentem præſumptionem ſcientiæ, & ſeqq.par.1. diuerſ. & pe-
nes ſanct.mem.Gregor.deciſ.325. num.22. verſ.non obſtat, &
Card.Caual.dict.dec.100. ſub num.2. & 3. ac Buratt. dec.427.
num.10. verſic.quorum, &c. & in Bononien. exemption. 3.Iulij
1617. coram bon.mem.Cardin.Veroſpiu poſt tract. Modern. de
mamten.dec.139. num.6. & 7. verſ.nec releuat, &c.

Tum quia March. Leonida eius filia, ac hæres ipſam
concordiam approbauit, & confirmauit † non ſolùm 43
eoſdem cenſus, ac bona poſſidendo, & per DD. de Roue-
rellis reſpectiuè poſſideri permittendo, ſed de illis ſpecialiter
diſponendo, (vt dictum eſt) in contractu inito cum Dom.
March. Beuilaqueo, † quo etiam pacto dicitur illam ratifi- 44
caſſe, vt reſpondit Rota penes Card. Mantic. dict. dec. 13.
num. 10. verſ. & cum illud caſale, &c. & Card. Caual. d.dec.
100. ſub num.4. & ſeqq. verſ.demum quia, &c.

Nec obſtat, quòd poſt lapſum quadrimeſtre ad repor-
tandam eius auctoris ratificationem in ea conuentione
præfixum, † non poſſet eius hæres illam ratam habere, 45
per text. in l. ſi is cui, & in leg. bonorum poſſeſſionem, ff. rem
rat. hab.

Quia id procedit in bonorum poſſeſſione, quæ à defun-
cto intra tempus ſtatutum non agnita † non tranſit ad eius 46
hæredes, ideòque ab eis rata haberi non poteſt, vt reſpon-
dit

dit I. C. *in l. 3. §. acquirere, ff. de bon. poſſeſſ. & in l. allegatis, l. bonorum poſſeſſionem, & l. ſi is cui*, ibiq. gloſſ. *fin. ff. rem rat. hab.* Non autem in contractibus, ac cæteris ad hæredes tranſito-
47 rij, in quibus licet non fuerit per defunctum † facta ratificatio poteſt fieri per eius hæredem eodem modo quo per ipſum fieri potuiſſet, vt dictum eſt *l. ſi ſine, §. procuratori, ff. rem rat. hab.* & ita contrarijs reſpondens, benè explicat Dyn. *in cap. ratum ſub nu. 13. verſ. quæri autem poteſt, &c. & numeris ſeqq. de reg. iur. in 6.* eumque ſequitur Bart. *in d. l. bonorum poſſeſſionem ſub num. 3. verſ. quæro vtrum factum, ff. rem rat. hab.* Alex. *conſ.* 110. viſis acutiſſimis dubitationibus *ſub num. 3. verſ. non obſtat ſi dicatur lib.* 1. Gabr. *conſ.* 80. *num. 3. verſ. ſed difficultatem facit, &c. lib.* 1.

Non etiam obſtat, quòd non conſtet dictum D. March.
48 Leonidam ſciuiſſe concordiam prędictam † viuente eius patre initam, ac eius tenorem, atque ideò cenſeri non poſſit illam ratificaſſe.

Quia præterquod inita fuit in ipſo Caſtro Montis Iani ſub dominio ipſorum Marchionum, & in quo ille reſidebat ab eius, & patris domeſticis, & miniſtris: Cùm etiam ipſe poſſederit cenſus, & bona vigore dictæ concordiæ ceſſa per DD. de Ronerellis, ac de illis diſpoſuerit, tanquam ab eis receptis loco cenſuum, de quibus agitur, quòd nullo alio me-
49 dio, nulloue † alio titulo factum fuerat, quàm mediante dicta concordia; Hinc profectò ſatis probatur eius ſcientia, atque notitia ad inducendam eiuſdem concordiæ ratificationem, vt benè probat Rota penes bon. mem. Card. Mant. *dict. dec. 13. ſub nu. 6. verſ. & quando, &c. ac num. 10. verſ. aliud caſale, &c. & dec. 262. ſub nu. 6. verſ. adhuc in hoc caſu, &c. par. 1. recent.* & apud Card. Canal. *dicta deciſ.* 100. *num. 4. & ſeqq.* ad
50 quem effectum ſcientia † præſumpta ſufficit, Rota penes Mantic. *dicta dec. 13. & dec. 21. & 36. per totam*, & Caualer. *dict. dec.* 100. *num. 6. & 7.* maximè verò in jis, quæ non inferunt graue damnum, quòd equidem in propoſito caſu non conſtat illatum fuiſſe D. March. quippe loco cenſuum pecunias, cenſus, & alia bona concurrentis valoris illius concor-
51 dia † vigore recepit, ac ſeipſum à litibus, quas pro fructuum conſecutione annis ferè ſingulis agere cogebatur, vt in ea legitur eo pacto exemit.

Pręterea non obſtat, quòd in pluribus actibus tam compromiſſarijs, quàm iudicialibus ab anno 1637. citra geſtis March. Leonida non approbauerit d. concordiam.

Quia cùm anteà illam approbaſſet, tam in dicto Inſtrumento celebrato de anno 1636. cum D. March. Beuilaqueo, quàm aliter poſſidendo cenſus, ac bona eius vigore recepta, & fructus, ac commoda ex eis percipiendo non poterat deindè illam legitimè reprobare, eòque minus ipſa bona adhuc
52 retinendo, † & de illis ad libitum diſponendo, *iux. reg. quod ſemel placuit, &c.* & deciditur *in dict. l. commiſſoria, C. de pact. inter empt. & vend.* Odofred. *in leg. interdum, quam explicat cum l. quo enim in §. Iulianus ſub num. 2. verſ. & ſi ſemel habitum eſt ratum, ff. rem rat. hab.* Quin etiam ſi primo fuiſſet reprobata, deindè verò illam ratam habuiſſet exceptione doli
53 repellendus eſſet, † vt reſpondit I. C. *in dict. l. quo enim in §. Iulianus in fin. verſ. ego puta, &c.* ibique gloſſ. *in verb. eam, & verb. habiturum*, & notat. Odofred. *ſub dict. num. 2. verſic. & ſi primo*, Caſtr. *ſub num. 2. verſ. vltimo nota, &c.* Ang. *ad fin. verſ. in gloſſ. habiturum, &c.* Albetic. *in fin. verſ. in gloſſ. ff. rem rat. hab.*

Minùs obſtant aſſertiones factæ in quadam apocha pro parte D. Marchioniſſæ exhibita, quę dicitur manu Com. Valerij conſcripta.
54 Quoniam ad alium † finem emanarunt, nempè ad colorandum iudicium, quòd ſub nomine March. Leonidę Com. de Ronerellis licet ipſimet ratione indemnitatis conſequendæ, vel ex iurium ceſſione vigore concordiæ acquiſita expe-
55 riri potuiſſent, † tamen ob faciliorem, ac tutiorem fore exitum, ſeu aliud eorum intereſſe agi cupiebant contra hæredes Leonardelli principalis debitoris, vt fuit reſponſum in antecedenti deciſione §. *non obſtat aſſertio, &c.* & euidenter conſtat ex lectura eiuſdem apocæ, ex qua in omnem caſum prorſus excluditur principalis intentio D. Marchioniſſæ cùm in ea expreſsè dicatur, quòd D. March. iam erat ſatisfactus, vt legitur, ibi, *Il Signor Marcheſe dice eſſer pronto à fare quella gratia à Conti Ronerelli di cominciare detta lite, mà li mette in dubio ſe eſſendo di già pagata poſſa hora tentare nuouo paga-*
56 *mento, &c.* Illius enim fides (contrario non probato) in † totum eſt admittenda, vel penitus reprobanda, quippè vnum principale continet factum, cuius cauſa cætera omnia ibi narrata fuerunt, atque in diem reflectuntur, & ſe ad inuicem reſpiciunt, iuxta not. *in l. Publia, §. fin. ibique gloſſ. fin. ff. depoſit. l. Aurelius, §. idem quæſiit, ff. de liber. legat.* Card. *in cap. peruenit ſub num. 2. verſic. niſi eſſet capitula extr. de iur. iur.* Crauett. *conſ.* 275. *ſub num. 4. verſ. dico quod etiam ſi ageretur, &c.* Menoch. *de arbitr. iudic. caſ. 93. ſub num. 19. verſ. ſecundo quia, &c. cum ſeqq. & prius ſub num. 14. & ſeqq. & caſ. 95. ſub num. 14. verſ. hinc ergo, & ſeqq. lib. 2.* Surd. *dec.* 258. *ſub nu. 9. verſ. ſecundo non mouet, & ſeqq.* & conferunt tradita per Rotam *dec. 377. ſub num. 1.* penes ſanct. mem. Greg. *& in recent. deciſ. 650. ſub num. 2. verſ. nam cum de tali ſolutione, &c. par. 1.*

Atque ita fuit reſolutum vtraque parte informante.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 3. Iunij 1644. coram eodem Eminentiſſimo D. Cardin. Corrado, eſt ſupra in hac par. 9. recent. tom. 1. deciſ. 291.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommiſſi de Spiritibus.

Mercurij 14. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Ægidiana prohibet appellare in quolibet poſſeſſorio, & præſertim à ſententia lata in iudicio Saluiani. Et prædicta Ægidiana intrat in qualibet inſtantia, & cùm procedat per viam legis vniuerſalis excludit appellationem ſuſpenſiuam.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum eſt remedium poſſeſſorium.*
Poſſeſſorium merum de iure communi non admittit appellationem.
2 *à Sententia lata in Saluiano de iure communi non datur appellatio.*
3 *Ægidiana habet locum in quacumque inſtantia.*
4 *Ægidiana ſtante non poteſt allegari ratio ſeruandæ æqualitatis.*
5 *Ægidiana cùm per viam legis generalis procedat, excludit appellationem ſuſpenſiuam.*
6 *Ægidiana ceſſat ſtante nullitate, vel iniuſtitia ſententiæ.*
7 *Sententiæ iniuſtitia benè tollitur ex deciſionibus in cauſa factis.*
8 *Mandatum procuræ expirat per obitum procuratoris.*
9 *Mandatum non expirat per obitum procuratoris, quando dominus litis fuit effectus.*
10 *Sententia ſecunda, quando annullat primam, tunc iſta prima prius eſt reuocanda.*
11 *Clauſula*, quam, & quas, *poſita in commiſſione operatur, vt poſſit procedi tanquam in prima.*
12 *Et quando proceditur, prout in prima, tunc non eſt neceſſe reuocare ſententiam præcedentem.*
13 *Sententia, quando eſt notoriè iniuſta, & euidenter nulla, tunc non indiget reuocatione.*
14 *Deciſ. in cauſa Anconitana hæreditatis penes Poſthum. deciſ. 59. in quo caſu procedat, & num. 15.*
16 *Sententia prima inualida, quando neceſſe eſt, vt reuocetur in ſecunda ſententia.*
17 *Proteſtatio, quando reuocetur prima ſententia inualida, tunc non attenditur, quando fuit facta, poſtquam cognitum fuit de iniuſtitia primæ ſententiæ.*
18 *Quod multo magis procederet, ſi fuerit facta talis proteſtatio, poſtquam ſeruati fuerint termini ſubſtantiales.*
19 *Sententia, quando dicatur continere mixturam poſſeſſorij cum petitorio.*
20 *Sententia, quando lata eſt in poſſeſſorio, & imponit perpetuum ſilentium, tunc dicitur continere mixturam.*
21 *Fructuum condemnatio facta in poſſeſſorio iudicio, quando non reddat totam ſententiam appellabilem, & num. 22.*
23 *Dominium incidenter deductum in ſententia lata in poſſeſſorio, non parit appellationem.*
24 *Sententiæ omnes latæ ſuper iudicio immiſſionis eſſent appellabiles, dum attenderetur, quod ſint latæ ſuper certis, & determinatis corporibus pro certa ſumma.*

25 *Quan-*

25 *Quantitas, quando ſuccedat loco quota.*
26 *Valor totius, quando eſt certus, tunc enim idem eſt loqui per verba numeralia, quàm per verba quotitatiua.*

DECISIO CCCLIV.

AEgidianæ locum eſſe reſponſum fuit, quia ſententia
1 lata fuit in remedio vtilis Saluiani, † quòd eſt remedium
merè poſſeſſorium de iure ciuili non admittens appellationem,
leg. vnic. Cod. de moment. poſſeſſ. Bart. *in l. 1. num. 4. de*
2 *Saluian. interd.* Ægidiana autem prohibet appellare † à quolibet
poſſeſſorio, & in ſpecie à ſententia in Saluiano lata, vt
ſæpiùs firmauit Rota *in Romana Saluiani interdicti 29. Aprilis 1591. coram Gypsio, & in alia Romana Saluiani interdicti 26. Nouembris 1605. coram Manzanedo impreſſ. per Pacific. poſt eius tract. dec. 5. num. 1. & 5. & dec. 228. num. 1. & 2.*
& coram ſanct. mem. Greg. *dec. 491. num. 2.*

Idque non obſtante, quòd ſimus in ſecunda inſtantia,
3 quòdque Reus in prima fuerit abſolutus, quia † Ægidiana
locum habet in quacumque inſtantia, vt in punctualibus terminis
extat *dec.* Put. *4. per tot. tit. de Ægidiana,* Scacc. *de appell. quaſt. 17. limit. 6. membr. 3. num. 21.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 266. num. 1. & 12.* Rota *dec. 201. num. 1. & 2. par. 3. diuerſ. & deciſ. 173. num. 3. par. 1. & dec. 264. num. 2. par. 6. recentior.* Cardin. Caualer. *deciſ. 69. num. 1. & 2. & in Ariminen. Fideicommiſſi 7. Aprilis 1642. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, verſ. quoniam placuit,* vbi probat ſtante Ægidiana
4 † non poſſe allegari rationem ſeruandæ æqualitatis hoc eſt,
quòd ſicuti ſemel Actori appellare ita etiam licere debeat
reo, quia cum Ægidiana generaliter, & per viam legis gene-
5 ralis excludat appellationem † ſuſpenſiuam opponi poteſt
in qualibet inſtantia non attenta hac ratione æqualitatis ſeruandæ.

6 Nec recurri poteſt ad nullitates, & iniuſtitiam ob quas
non intraret Ægidiana, vt notat Contard. *in l. 1. limit. 9. nu. 22.* Rota *in recent. dec. 324. num. 3. par. 2.*

7 Iniuſtitia enim tollitur ex abundè † deductis in quatuor
decisionibus emiſſis coram R. P. D. meo Bichio. * Nullitas
verò ex eo, quòd non fuerit citatus Tutor Pupillarum,
8 ſed ſolùm Procurator conſtitutus à patre per cuius † obitum
expirauit mandatum procuræ, *l. ſi quasi donationis, C. de action. & oblig. l. inter cauſas in princip. ff. mandati, l. mandatum, Cod. eodem,* facilè tollitur, quia cùm viuo patre lis fuerit cum procuratore
conteſtata, iſque fuerit Dominus litis effectus non
9 expirauit mandatum † per mortem patris, ſed durauit non
obſtante quod filij eſſent pupilli, text. *in l. ſi quis 17. §. ſi impubis, ff. de inſtit. act.* vbi Bald. *in antiqua lectura in fin.* Alberic. *num. 3.* Alex. *in l. more num. 30. ff. de iuriſdict. omn. Iudic.* Acchill. *deciſ. 14. num. 3. de procurat.* Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ. 440. num. 2. poſt med. & num. 3. & in recent. dec. 172. num. 14. & 15. cum ſeqq. vſque ad num. 30. par. 7.*

Altera verò nullitas ex eo, quòd in ſecunda ſententia
10 † non fuerit prima reuocata, contra text. *in l. 1. Cod. quando prouoc. non eſt neceſſ.* pariter ceſſat ea clauſula, *quam, & quas,*
11 appoſita in commiſſione Rotali, cuius † vigore procedi potuit,
prout in prima Card. Caualer. *dec. 42. num. 3. & 5. & deciſ. 69. num. 1. & 2.* Vbi autem proceditur, vt in prima non
12 eſt † opus reuocare ſententiam præcedentem, Acchill. *deciſ. 14. num. 1. & dec. 17. in fin. de reſcript.* Card. Caualer. *deciſ. 31. num. 3.* Rota *in Peruſina Fideicommiſſi de Alphanis, quæ eſt dec. 264. num. 1. & 2. cum ſeqq. par. 6. recent. & dec. 26. num. 3. par. 7. & in ſupracitata Ariminen. Fideicommiſſi coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, verſ. nec applicantur deciſiones, & verſ. ſequentes.*

Eòque magis, quia prima illa ſententia ex tot decisioni-
13 bus Rotalibus apparet † notoriè iniuſta ſententia autem
notoriè, & euidenter iniuſta non indiget reuocatione, vt
benè declarat Felin. *in cap. cum contingat num. 7. de offic. deleg. & in cap. inter Monaſterium num. 25. de re iudic.* Contard. *ad l. vnic. Cod. ſi de moment. limit. 9. num. 49.* Rota *in Rauennaten. Saluiani poſt Pacific. dec. 144. num. 4. & 5. & in recent. deciſ. 264. num. 1. & 2. par. 6.*

14 Ideò non aduerſantur † deducta per Rotam *in Anconitana hæreditatis, quæ eſt dec. 59. poſt Poſthum.* quia eo caſu ſecundus
Iudex non poterat procedere, prout in prima, vt de-
15 clarat eadem deciſio *num. 4.* ideòque appellatio † debebat admitti,
vt diſtinguendo firmatur in eadem deciſione Ariminen.
fideicommiſſi, quæ in ſpecie reſpondit huic *dec. 59.*

Prout etiam non releuat proteſtatio facta ab altera parte
ne procederetur, vt in prima, ſed vt in ſecunda confirmando
16 ſententiam ab A. C. latam, † qua ſtante videtur ex neceſſitate
reuocanda prima ſententia, ea adductis per Rotam *in deciſ. 305. num. 3. & 4. par. 6.*

Quia cùm non conſtet fuiſſe ab initio factam, in quibus
terminis intelligenda eſt dicta deciſio, ſed poſtquam cogni-
tum † fuerat de iniuſtitia primæ ſententiæ nihil releuat, Fe- 17
lin. *in d. cap. inter Monaſterium num. 23. de re iudic.* ſic in ſimili,
quando pars oppoſuit, vt Iudex pronuntiet prius ſuper nul-
litate proteſtatio huiuſmodi non releuat, niſi ab initio † fa- 18
cta ſit, antequam de meritis cognoſcatur, & antequam ſeruati
fuerint termini ſubſtantiales ad ſententiam, vt latiſſimè
dictum fuit *in Romana pecuniaria 17. Martij præteriti coram R. P. D. meo Corrado.*

Ad id quod dicebatur ſententiam continere mixturam,
dum vnico contextu concedit immiſſionem pro rata pretij
domuncularum vnà cum fructibus non ſolutis à die motæ litis,
& fortiùs dum declarat temerè fuiſſe illatas perturbationes
ab Erminia, & Clementia de Spiritibus Reis conuentis,
& perpetuum eis ſilentium imponit, ex quo † videtur ſen- 19
tentiam exceſſiſſe fines ſimplicis poſſeſſorij, & tetigiſſe petitorium,
vt in his terminis tradunt Scacc. *de appell. quæſt. 17. limit. 6. membr. 9. nu. 1. cum ſeqq.* Gratian. *deciſ. Marchiæ 150. num. 1.* Rota coram bon. mem. Buratt. *dict. dec. 212. nu. 2. & 3.*
Et in ſpecie, quando † ſententia imponit perpetuum ſilen- 20
tium, Rota apud ſanct. mem. Gregor. *dec. 251. num. 10.* Ideò-
que ſaltem ratione mixturę fore appellabilem, Bald. *conſ. 141. num. 7. lib. 1.* Rota coram Buratt. *dec. 212. num. 2.* & alijs deciſionibus
relatis per Poſthum. *de manut. obſeru. 8. num. 76.*

Fuit reſponſum condemnationem fructuum factam eſſe
per capitulum ſeparatum, ideòque non † reddere totam 21
ſententiam appellabilem, Rot. *dec. 297. num. 8.* poſt Pacific. de Saluian. *& in rec. dec. 305. nu. 12. ad med. cum ſeqq. par. 6.* Declarationem
verò, quòd moleſtiæ fuerant temerè illatę, quòdque
ideò perpetuum ſilentium foret imponendum Erminię,
& Clementiæ non fuiſſe factam primario, & principaliter
ad canonizandum petitorium, † ſed incidenter ad ſolùm ef- 22
fectum poſſeſſorij, ideòque non ſuffragari pro inducenda appellatione,
vt in ſimili dixit Rota *diuerſ. dec. 34. num. 14. 15. & 16. par. 2.* & coram Card. Seraph. *dec. 452. n. 4. in fin.* vbi quod
dominium deductum incidenter ad effectum ſolius poſſeſſo-
rij † non parit appellationem, *& dec. 616. num. 6. & 7.* 23

Similique modo etiam reſponſum fuit ad liquidationem
factam in ſcutis 1600. Sententia enim non liquidat quantitatem
debiti, ſed concedit tantummodò immiſſionem pro
hac rata, & concurrenti quantitate ad effectum ſolius poſ-
ſeſſorij, vt dictum eſt, talis autem liquidatio non † reddit im- 24
miſſionem appellabilem, aliàs enim omnes ſententiæ ſuper
immiſſione eſſent appellabiles, cùm ſemper immiſſio detur
ſuper certis corporibus pro certa, & determinata quantitate,
vt benè ratiocinatur Rot. coram Card. Seraph. *dict. dec. 452. nu. 2. verſ. non obſtant limitationes, & num. 3.* vltra quod cùm
ex publicis Inſtrumentis celebratis inter authores partium,
quæ litigant liquidatum ſit pretium totius domus in ſc. 4000.
Rata illa ſcutorum 1600. pro qua fuit immiſſio conceſſa, eo
ipſo dicitur certa, & liquida, nec admittit appellationem ſi-
cuti admitteret ſi fuiſſet immiſſio conceſſa ſuper vna quota,
† ſtante enim æſtimatione totius corporis reſultante ex dd. 25
Inſtrumentis quantitas ſuccedit loco quotæ, & idem eſt, quòd
Immiſſio data fuerit per nomina numeralia, puta in ſcu-
tis 1600. ac ſi data fuiſſet per nomina quotitatiua, ſcilicet
ſuper tertia, vel quarta parte, † idem enim eſt loqui per no- 26
mina numeralia, ac per quotitatiua, quando valor totius eſt
certus, vt benè explicat Pariſ. *conſil. 61. num. 9. cum ſeqq. lib. 1.* Surd. *conſ. 168. num. 50. poſt med.* Rota *deciſ. 130. num. 8. cum ſeqq. par. 5. & in Romana, ſeu Ciuitatis Caſtelli cenſus 17. May 1631. coram bon. mem. Pirouano.*

Et ita vtraque, &c.

Deciſiones iſtæ quatuor emanatæ in hac eadem cauſa coram bon. mem. Bichio, ſunt ſub diebus 12. Ianuarij 1643. & 29. May eiuſdem anni 1643. & 12. Decembris 1644. & 17. Februarij 1645. ſunt ſupra in hac eadem par. 9. recent. deciſ. 139. 188. 318. & 334. Et infrà in eadem cauſa habetur altera deciſio coram eodem Reuerendiſſimo D. Cerro Decano ſub die 15. Ianuarij 1646.

R.P.D.

R. P. D. CORRADO,
Poſteà S.R.E. Cardinali.

Toletana Matrimonij.

Luna 20. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Attentata dum probantur, omninò ſunt reuocanda, & hoc non tantùm ad inſtantiam partis, verùm etiam ex officio Iudicis, cuius maieſtas dicitur læſa. Appellatio licet non detur à ſententia decernente alimenta futura, tamen quando id non procedat. Et aliqua habes circa inhibitiones Rotales.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione pendente abſtinendum eſt ab vlteriori proceſſu, & ab executione alias omne eſt attentatum.*

2 *Contumacia, ac inobedientia quanto eſt maior ſeuerius coercenda venit.*

3 *Attentata omnia ſunt retractanda, ac in priſtinum reducenda.*

4 *Attentata omnia ſunt reuocanda, non ſolùm parte inſtante, verum etiam ea ceſſante officio Iudicis.*
in Attentatis Iudicis maieſtas remanet offenſa, num. 4.

5 *Appellatio non admittitur à ſententia decernente alimenta futura ad effectum ſuſpenſiuum.*

6 *Iudici à quo licitum eſt procedi in executione ſententiæ, etiam pendente appellatione, ſi ſententia non admittat appellationem ſuſpenſiuam.*

7 *à Sententia lata ſuper præſtatione alimentorum, quando admittatur appellatio ſuſpenſiua, & quando è contra.*

8 *Appellatio ad vtrumque effectum, quando admittatur in materia alimentorum.*

9 *Appellatio, quando admiſſa reperitur per Signaturam ſimpliciter, & abſolutè iudicandum eſt, cauſam ab initio eſſe appellabilem.*

10 *Et propterea quidquid interim per Iudicem, à quo geſtum reperitur, tanquam attentatum eſt reuocandum omne.*

11 *Inhibitio Rotalis poſtquam emanauit, in nihilo eſt contrauenïendum, ſed reuerenter ſuſcipienda, & ſi aliquid accidat, ad ipſam Rotam recurrendum eſt, & num. 12. & 13.*

14 *Signatura ex quo benè deprehendatur, quòd cognitionem cauſæ ad vtrumque effectum in materia alimentorum voluerit abdicare à Iudice, à quo.*

15 *Iudex prioris inſtantiæ, etiam in materia alimentorum, quando non valeat amplius ſe intromittere in executione ſententiæ, & num. 16.*

17 *Inhibitioni Rotali præſentatæ, eo magis debita reuerentia exhibenda venit.*

DECISIO CCCLV.

LAta in partibus ſententia pro validitate matrimonij
contracti inter D. Ægidium de Ribera, & D. Iſabel-
lam de Azeuedo, in qua fuerunt etiam eidem decreti an-
noi ducati octingenti, donec præfatus Ægidius accederet ad
cohabitandum cum ipſa per Odoardum eius patrem ſoluen-
di. Et interpoſita per illos appellatione ad Summum Pon-
tificem, cauſa mihi commiſſa fuit, atque expedita, & exe-
cuta inhibitio; verùm quia Iudex, à quo intereà decreuit,
& relaxauit mandata, & litteras aggrauatorias pro ſolutio-
ne dictorum ducatorum octingentorum, quarum vigore
fuerunt exacti, ideò dubitaui, an conſtet de attentatis, quæ
ſint ante omnia reuocanda, & Domini affirmatiuè reſpon-
derunt, quia in proceſſu plenè probatur ea omnia geſta fuiſ-
ſe poſt interpoſitam legitimo tempore coram ipſomet Iudice
appellationem die 7. Septembris anni 1643. à ſententia lata
1 die 3. & intimata die 4. eiuſdem menſis, † qua pendente
abſtineri debebat ab vlteriori proceſſu, & executione alias
dicitur attentaſſe, *l. 1. & tot. tit. ff. nihil innou. appell. penden. l. ſciendum, ff. de appell. recip. l. appellatione, Cod. de appell. cap. venientes, §. cum ergo extr. de iur. iur. cap. ex parte il 2. de appellat.* Lancellott. *de attent. appell. pend. in præfat. à num. 83. verſ. regula principalis, &c. & ſeqq. qui à num.* 88. *& ſeqq. verſic. multiplex tamen, &c.* plures recenſent rationes Rota penes
bon. mem. Cardin. Mantic. *dec. 345. num. 2. & ſeqq. verſ. vnde nulla eſt dubitatio, &c.* & bon. mem. Card. Caualer. *deciſ. 615. num. 1. verſ. vnde non viſum fuit, &c.* ac Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec. 96. num. 2. verſ. ſed etiam, &c. & dec. 313. num. 1. & 2. verſ. & inprimis, &c. & in recent. deciſ. 183. num. 1. verſic. vnde appellatione pendente, &c. par. 2. & deciſ. 691. ſub numer. 1. par. 3.*

Hæc autem grauiora redduntur, quia poſt ſignatam cau-
ſæ commiſſionem, expeditamque inhibitionem, ac eidem
Iudici, & parti legitimè intimatam die 24. Februarij 1644.
adhuc tamen illa die 4. Aprilis eiuſdem anni relaxauit man-
datum aggrauatorium contra dictum Odoardum, quòd ſa-
nè † maiorem præſefert irreuerentiam, & contumaciam, 2
ac ideò ſeueriùs coercendum eſt, *cap. non ſolum in fin. & cap. Romana, §. ſi autem poſt ſententiam,* vbi not. DD. *de appellat. in 6.* Innoc. *in cap. cum M. Ferrarienſis ſub num. 9. verſic. ſed opponens,* ibi, *niſi quia poſt motam litem, &c. & ſub num. 10. verſ. & nota ſingulariter, &c. extr. de appell.* Oldrad. *conſ. 206. in cauſa Carnot. ſub num. 1. verſ. ex prohibitione quidem, &c.* Alexan. *conſ. 89. diligenter conſideratis ſub num. 9. verſ. tamen his non obſtantibus, &c. lib. 1.* Dec. *conſ. 103. in cauſa poſſeſſionis ſub num. 1. verſ. ſecundo, &c. lib. 1.* Rota *dec. 20. de appell. in nou.* & penes Ægid. *dec. 622.* ac ſanct. mem. Greg. *deciſ. 305. num. 1. & 2. & dec. 360. per tot.* & penes Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec. 312. num. 1. & 2. verſ. quia poſt præſentationem, &c. & in rec. dec. 637. num. 1. & 2. ac dec. 670. num. 1. par. 4.* & ſæpè in alijs Lancellott. *de attent. poſt inhib. in præfat. nu. 233. verſ. regula quod geſta, &c. & ſeqq.*

Prætereà omnia † prædicta, vtpotè attentata ſunt ante 3
omnia retractanda, & in priſtinum reducenda, vt deciditur
in dict. cap. venientes, & dict. cap. ex parte, & dict. cap. non ſolum in fin. vbi gloſſ. fin. Dec. *dict. conſil. 103. ſub dict. num. 1. & conſ. 199. in cauſa propoſita num. 1. verſ. quia cum pendente appellatione, &c.* Lancell. *de attent. appell. pend. in præfat. nu. 86. & ſeqq. verſ. vnde alias dicebat, &c. & de attent. poſt inhibit. num. 235. verſ. & Decius, &c.* Rota penes bon. mem. Buratto *dec. 74. ſub num. 1.* ac Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec. 312. n. 1. 2. & 3. & dec. 313. num. 2. & in recent. dec. 682. ſub nu. 4. verſ. igitur, &c. par. 1. ac dec. 582. ſub num. 1. ac dec. 751. ſub num. 1. par. 2.* non ſolùm inſtante parte, verùm † etiam officio Indi- 4
cis, cuius maieſtas eo pacto læſa fuit, Rota penes ſanct. mem.
Gregor. *dict. deciſ. 305. ſub num. 4. verſ. ſed nihilominus, &c. & dec. 465. ſub num. 1. & ſeqq. & ſub num. 10. ac ſeqq. verſic. vbi etiam, &c. ac in recent. dec. 79. ſub n. 2. verſ. & in omnem euentum, &c. par. 2.*

Neque obſtat, quòd cùm à ſententia ſuper alimentis in
futurum tempus † præſtandis, non admittatur appellatio ad 5
effectum ſuſpenſiuum, ideò licitum fuerit Iudici, à quo illa
etiam pendente ad executionem † procedere, vt in hac ſpe- 6
cie tradit Afflict. *deciſ. 152. num. 3. verſ. quia talis pendentia litis, &c. & ſeqq.* quem alij ſequuntur.

Primò, quia regularis illa concluſio non procedebat in
propoſito caſu, in quo D. Iſabella, nec legitimè probauit eius
inopiam, ita ut aliter viuere non poſſet, vt neceſſarium om-
ninò erat, cùm omnia eius bona eſſent adhuc penes ipſam,
nihilque † præfato Ægidio, vel eius patri tradidiſſet, nec alia 7
præceſſerat liquidatio, ea qua Iudicis arbitrium in ea taxa-
tione iuſtificari poſſet, *iuxt. l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, verſ. ſi quis ex his, ff. de lib. agnoſcend. & l. fin. Cod. de alend. liber.* & benè explicat Gabr. *conſ. 25. à num. 15. verſ. ſed quando, &c. & ſeqq. vſque ad fin. lib. 1.* Rot. *dec. 170. par. 4. recent.* vn-
dè meritò † admittenda erat ad vtrumque effectum appella- 8
tio, iuxta theor. Bart. *in l. fin. ſub num. 1. verſ. & hoc verum,* ibi, *& ſic propter inopiam, &c.* vbi idem expreſsè tradit Cuman. *ſub num. 4. verſ. ſed vbi expreſsè, ff. de appell. recip.* quam ſequitur Franc. Aretin. *conſ. 97. in cauſa, & in puncto ſub num. 3. verſ. & iſta concluſio, &c.* Rota *dec. 764. num. 2. verſ. alias,* vt inquit Cuman. &c. *ac verſ. & quia ceſſat ratio, &c. par. 1. diuerſ.* & latiùs penes bon. mem. Buratt. *dec. 208. ſub nu. 6. verſ. & tanto magis, &c. ac ſeqq. repetita in recent. deciſ. 782. par. 3.* & poſt alios comprobat Surd. *de aliment. tit. 8. priuileg. 60. ſub num. 22. ac ſeqq. verſ. & hoc priuilegium, & alij recentiores ſequuntur.*

Secundò, quia cum dicta appellatio iam fuiſſet admiſſa
per Signaturam Summi Pontificis, & † ſimpliciter, ac ab- 9
ſolutè Rotæ commiſſa, noſtrum non erat de prædictis vlte-
rius inquirere, ſed iudicandum eſt cauſam ipſam à ſui prin-
cipio fuiſſe appellabilem quoad vtrumque effectum, & pro-
indè quæcumque intereà geſta † per Iudicem, à quo atten- 10
tatorum vitio ſubiacere, eaque ratione in priſtinum redu-

cen-

cenda, vt firmauit Rot. penes bon.mem.Buratt. *dec.902.ſub nu. 2. verſ. & cum pariter, &c.* & Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec.96.num.4. verſ.& ceſſat difficultas,&c.& dec.191.num.5. ac ſeqq.verſ.preterea, &c. & dec. 240. num. 3. verſ.quia quicquid de hoc ſit, &c. & in recent.dec.134.num.1.& 2.& ſub n.6. ac 7. verſ.& nihilominus, &c. par.6.* ac rurſus *in Genuen. penſionis 23.Iunij 1634.coram bon.mem. Motmanno, ac in Salernitana iurispatronatus 4. Iunij 1642.coram R.P.D.meo Royas in §.vlterius quia ſignatura, &c. & in pluribus alijs.*

Tertiò denique, quia cùm eiuſdem commiſſionis vigore
11 fuiſſet iam per Rotam conceſſa inhibitio, † eaque non ſolùm parti, ſed eidem quoque Iudici legitimè præſentata, & intimata, abſtinendum omninò erat licet cauſa ſuiſſet ſui natura protſum inappellabilis, & ipſa executio ſi non ſuiſſet conceſſa denuò concedenda eſſet, quoniam hæc facit illicitum, quos alias fuiſſet permiſſum, non enim licet inferioribus iudicibus (citrà grauis animaduerſionis iudicium) de
12 viribus inhibitionum † huius ſacri Tribunalis cognoſcere, nec eas interpretari, vel illis vllatenus contraire, ſed eas re-
13 uerenter ſuſcipere, & partes ad ipſum † pro opportunis iuris remedijs obtinendis remittere debent, ad text. *in d.cap.Romana, §.ſi autem poſt ſententiam,&c.& in d.cap.non ſolum in fin. de appell. in 6.* & per illum tradit Franc. *in cap. Paſtoralis ſub num. 5. verſic. vel niſi foret miſſa inhibitoria per Iudicem ad quem, &c. & ſub num. 6. verſ.intellige niſi foret attentata poſt inhibitionem, &c. extr. de appell.* & latè probat Mandoſ. *de inhibit.quæſt.20. per tot. & quæſt. 75. num. 8. verſ. nec mirum, &c.* Lancell. *de attent.appell. penden.lim.8. num.11.verſic. ſecundo, &c. & lim.25.num.16. & ſeqq. verſ.tertio quando, &c. & lim.50.num.144. & ſeqq.verſ.primo niſi Iudex, &c. & lim. 53.num.66.verſ.primo niſi, &c.* & latiùs comprobat *de attent. poſt inhib.ampl.1.per tot.* Rota penes ſanct.mem. Greg. *deciſ. 435.num.3.& ſeqq.verſ.non obſtat, &c.* & bon.mem.Cardin. Mant. *d.dec.345. num. 4. & ſeqq. verſ.nec iudex infertur, &c.* & Buratt. *d.dec.902. n.4. verſ.& ſine dubio, &c.* ac bon.mem. Coccin. *dec. 315. per tot.* & Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ. 104. per tot.* & bon.mem. Andr. *deciſ.10. per tot. ac in recent. dec. 74. num.3. verſ.tum quia, &c. & deciſ.124. num.5. verſic. atque vbi prædicta, &c. & deciſ.513. ſub num. 10. verſic. & in omnem euentum, &c. par. 1.& deciſ. 296. num. 1. & ſeqq. par. 6.*

Minùs obſtat, quòd in alia poſteriori commiſſione ad inſtantiam D. Iſabellæ ſignata, reſcriptum mihi fuerit, quòd conſtito de illius paupertate ſubminiſtratis alimentis, & ſumptibus litis arbitrio Rotę taxandis in cauſa procedam, &c.

Quia hinc magis confirmatur vis antecedentis commiſſionis, & inhibitionis eius vigore emanatæ, nam euidenter
14 apparet, quòd Signatura † voluit omnem eius cauſæ cognitionem abdicare à Iudice, à quo tam reſpectu deuolutiui, quàm ſuſpenſiui, illamque in Rotam omninò transferre eiuſdem arbitrio committendo taxationem alimentorum, & expenſarum lite pendente ſubminiſtrandarum, quatenus
15 † de paupertate conſtaret, nulla habita ratione declarationis iam factæ in ſententia prædicta, atque ideò ſiue attendatur tenor primæ commiſſionis ſimplicis, & abſolutę, ſiue huius poſterioris ab ipſamet D. Iſabella obtentæ, certum eſt, quòd Iudex à quo non potuit citra vitium attentatorum poſt
16 appellationem interpoſitam procedere † ad actus prædictos, ſed expectanda erat cognitio Rotæ ſuper iuſtificatione illius paupertatis, & eiuſdem declaratio ſuper quantitate alimentorum, & expenſarum litis, quæ eidem D. Iſabellæ ſubminiſtranda eſſent, vt in ſimili reſpondit Rota penes ſanct. mem. Greg. *dec.312. num.2. verſic.nec facit prætenſa commiſſio, &c.*
17 præſertim verò ſtante inhibitione † iam intimata, vt fuit reſolutum in *Tiraſonen. Beneficij 15. Iunij 1620. coram bon. mem.Card.Caual.dec.544.per tot.*

Quare fuit concluſum conſtare de attentatis ante omnia reuocandis, &c. informantibus tantùm Odoardo, & Ægidio, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Romana Hæreditatis.

Luna 20. Iunij 1645.

A R G V M E N T V M.

Manutentio, quibus concurrentibus non poſſit denegari clauſula, *conſtituti*, vt operetur ſuos effectus, an ſit neceſſaria ſcientia eius ad cuius fauorem fuit appoſita, vel ſaltem eiuſdem ratificatio, & quid ſi fuerit appoſita in teſtamento. Titulus poſſeſſionis, quando cenſeatur mutatus, & hoc abſque vlla animi declaratione.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem non admittuntur ad retardandam manutentionem, & n. 2.*
3 *Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio ſummarijſſimo poſſeſſorio.*
4 *ex Teſtium numero ſuppletur eorum fides.*
5 *Teſtis vnicus ſufficit in iudicio manutentionis.*
6 *Clauſula*, conſtituti, *vt operetur ſuos effectus, an ſit neceſſaria ſcientia partis, quod fuerit appoſita, vel eius ratificatio.*
7 *Clauſula*, conſtituti, *appoſita in teſtamento, an remaneat in ſuſpenſo, dum cognoſcitur de viribus teſtamenti.*
8 *Scientia generalis, & præſumptiua oritur ex ſimultanea cohabitatione.*
9 *de Actu fauorabili, & delectabili ex actis conſecutiuis, quando agitur, tunc facilè præſumitur ſcientia, & ratificatio.*
10 *Ratificatio etiam tacito conſenſu poteſt extrahi.*
11 *Clauſula*, conſtituti, *poſita in teſtamento operatur ſuos effectus, quamuis de viribus teſtamenti dubitetur.*
12 *Dummodò illius inualiditas non ſit clara, nec incontinenti probetur alias, ſi nullitas requirat altiorem indaginem, dicta clauſula operatur ſuos effectus.*
13 *Poſſeſſio anterior, quando eſt iure familiaritatis, non eſt conſiderabilis, & num. 14.*
14 *Poſſeſſionis cauſam, quando quis non valeat mutare.*
15 *Teſtator, ſi conſtituat ſe poſſidere nomine legatarij, tunc ſi legatarius poſſidebat legatum iure familiaritatis, tunc poteſt continuare poſſeſſionem nouo titulo.*
16 *Mutato tantùm primæuo iure, & titulo, & quidem ipſo iure, & de facto.*
17 *Tituli ſecundi notitia data, ſtatim intelligitur ipſo iure facta mutatio, abſque alia declaratione.*
18 *Poſſeſſionis noua apprehenſio non requiritur, quando mutatur titulus poſſeſſionis.*
19 *Quod procedit, etiamſi quatenus eſſet neceſſaria diſcuſſio tituli ſecundi, an ſcilicet debeatur manutentio.*
20 *Tituli validitas, dum agnoſcitur non debet quis amoueri à ſua poſſeſſione.*
21 *Clauſula*, conſtituti, *non ſuffragatur ratione incertitudinis.*
22 *Quod tamen procedit, quando apponitur in re particulari incerta.*
23 *Clauſula*, conſtituti, *non poteſt dici appoſita ſuper re incerta, quando ſuper domo certa, & generaliter ſuper omnibus rebus in ea exiſtentibus fuit appoſita.*

D E C I S I O CCCLVI.

FVndamenta deciſionis in hac cauſa emanatæ coram me ſub 6. Martij præteriti abſque difficultate fuerunt per DD. approbata, & confirmata; ſumus enim in ſummarijſſimo † poſſeſſorio, in quo non admittuntur exceptiones 1
altioris indaginis ad retardandam manutentionem, Grat. *diſcept. forenſ. cap. 342. num. 18.* Modern. *de manut. obſeru. 20. num. 45.* Rot. *poſt eund.dec. 300. num. 1.* Duran. *deciſ.261. num.4. & dec.106. num.13. par.5. & 188. num.9. par.7. diuerſ.* De poſſeſſione autem Leliæ Rampinellæ non videtur poſſe dubitari, vt fuit firmatum in eadem deciſione ſub die 6.
Martij, & per conſequens non debet † retardari manuten- 2
tio, *§.retinendæ inſtit. de interdict.lib.1. §. huius interdicti, ff. vti poſſid.* Bart. *in l. 1. §. quod ait num. 14. ff. eod. tit.* Gratian. *diſcept.forenſ.cap.910. num. 1. & 921. num.3.* Menoch. *de retinen.remed.vlt.num. 34.* Alex. *conſ.92. num.4. lib. 1.* Rot. *dec. 687. num.1. par. 1. recent.*

Non obſtant, quæ deducuntur contra teſtes examinatos pro dicta Rampinella probantes illius poſſeſſionem.

Quia vltra quod † in hoc ſummarijſſimo non admittun- 3
tur exceptiones contra teſtes, Couarr. *pract. quæſt. cap. 17. num.4. verſ. ſeptimo eſt,* Modern. *de manut.obſeru.20.nu.3.* Rolan. *conſ.8.nu.31. in fin.lib.4.* Seraph. *dec.392. & 561. in princ. & dec. 394. nu. 2. inter impreſſ.* penes Farinac. *poſt 2. lib. conſ. & dec.449. num.10.* & ibi Add. *num.11. coram Papa Greg.XV.*

F fue-

4 fuerunt etiam † ad fauorem eiuſdem Rampinellæ examina-
ti plures teſtes ex eorum numero poteſt ſuppleri defectus
aliorum, Gabr. *de teſtib.concluſ.*6. Caputaq.*deciſ.*206.*num.*5.
*par.*2.*& dec.*277.*num.*19.*&* 22.*par.*6.*diuerſ.* & in hoc iudi-
5 cio manutentionis ad proban. † poſſeſſionem ſufficit etiam
vnicus teſtis, Menoch.*de retinen.remed.vlt.num.*34. Gratian.
*diſcept.forenſ.cap.*425.*num.* 56. Aretin.*conſ.*42.*num.*3. Rota
*dec.*160. & ibi Adden.*num.* 3.*& dec.*438.*num.*2. *coram Papa
Greg. XV.* Rota *dec.*27.*num.*1.*par.*1.*diuerſ.* Put.*dec.*61.*in fin.
lib.*3.*in correct.*

Minuſque obſtant, quæ opponuntur contra clauſulam
conſtituti appoſiti in legato facto per Virginiam del Conte
6 ad fauorem dictæ † Leliæ Rampinellæ, ſcilicet quod huiuſ-
modi clauſula fuerit appoſita abſente eadem Lelia, nec con-
ſtet de illius ſcientia, & ratificatione. Secundò, quòd huiuſ-
modi conſtitutum legati in teſtamento ad fauorem eiuſdem
Rampinellæ condito, de cuius inualidatione fuit oppoſitum
7 non poſſit operari ſuum effectum, † ſed remanere debeat in
ſuſpenſo, donec de validitate dicti teſtamenti cognoſcatur.

Quia quoad primum obiectum patet reſponſio: Nam
8 dum Lelia inſimul habitat cum Virginia † donatrice de tem-
pore condiri teſtamenti negari non poteſt, quod non adſit ge-
neralis, & præſumpta ſcientia, Rip. *in l.quis Roma, ff.de verb.
oblig.* Peregrin. *de fideicom.art.*52. *num.* 49. Grat.*diſcept. for.
cap.*568. *nu.*45.*& ſeqq.* Bald.*conſ.*295. Petrus Lombardi *lib.*1.
Aymon.*conſ.*26.*num.* 3. Soccin. *conſ.*264. *col.*5. *ad fin. verſic.
confirmatur hoc lib.* 2. Cæphal.*conſ.*367.*num.*34. Et dum age-
batur de adeptione legati facti ab eadem Virginia ad fauo-
9 rem Leliæ, & per conſequens † de actu fauorabili, & delecta-
bili ex actis conſecutiuis ad acquirendum eidem legatum,
probatur concludenter eadem ſcientia, & ratificatio, vt fuit
reſolutum *in Romana Saluiani de Caſalibus* 21. *Iunij* 1641.
*verſic. ſecundo quia coram R. P. D. meo Cerro, & in Piſauren.
manutentionis* 13. *Iunij præteriti coram R. P. D. meo Veroſpio*,
10 licèt ratificatio † poſſit fieri etiam tacito conſenſu, *l. Paulus
reſpondit, ff.rem rat.haber.* Hercul. *de caut.non offend.cap.*15.
*num.*8. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*499.*num.*26.

Ceſſat pariter ſecundum obiectum, quia cùm inualiditas,
11 & nullitas teſtamenti † à Confraternitate præſumpta non
ſit clara, nec incontinenti probetur, non impedit quin clau-
ſula conſtituti in eodem teſtamento ad fauorem eiuſdem
Rampinellæ appoſita ſuum effectum operetur, cùm in hoc
12 caſu nullitas debeat eſſe clara, † ſecus ſi requirat altiorem
indaginem, vt in præſenti caſu, Tiraq. *in tract.de conſtit.* Car-
pan.*ad ſtat. Mediol. c.*462. Mart.*de clauſul.clauſul.*20. *par.*1.
Poſthum. *de manut. obſeru.* 20. *num.* 45. & Rot. poſt eundem
*dec.*300.*num.*1.

Non obſtat, quòd non ſit conſiderabilis poſſeſſio anterior
13 Leliæ Rampinellæ, in † qua vti ſamula non poterat cadere
qualitas poſſeſſionis iure familiaritatis, ſicut conſideratur in
coniugibus, qui in hoc iudicio abſque alia animi declaratione
poſſunt mutare naturam poſſeſſionis, & per conſequens di-
14 cta Rampinella † nullum potuerit acquirere ius poſſeſſionis,
niſi poſt apertas tabulas teſtatricis.

Quia in hoc caſu non erat neceſſaria apertio Tabula-
rum, dum eadem teſtatrix ſpatio vnius horæ ante eius obi-
15 tum præſente eadem Rampinella † per codicillum conſtituit
ſe poſſidere nomine eiuſdem Rampinellæ vigore clauſulæ
conſtituti, quæ poſſeſſio quatenus etiam fuiſſet ratione fa-
16 mulatus, eo tamen ipſo, quo ſuperuenit † nouus titulus lega-
ti, potuit continuare poſſeſſionem ipſam de facto, mutato ſo-
lùm primo iure, & titulo poſſeſſionis, *l.non ſolum, §.quod vul-
go, ff.de vſucapion.l.*3.*§.illud, l.quæ bona, §.*1.*cum ibi notat.ff.de
acquir.poſſ.* Gabr.*conſ.*51.*num.*1.*&* 28. *lib.*1. Modern.*de ma-
nut.obſer.*54.*num.*23. Acchill.*dec.*4.*num.*1. *& ſeqq.de cauſ.poſſ.
& propr.* Rot.*deciſ.*97.*par.*5. *diuerſor.* & data notitia ſecundi
17 † tituli ſtatim intelligitur ipſo iure facta mutatio etiam
abſque alia declaratione, Dec. *conſ.*400. *num.*1. Put.*dec.*491.
*lib.*1. Creſcen.*deciſ.*168.*alias* 5.*de reſtit.ſpol.* Rota *deciſ.*224.
18 *num.*2.*par.*1. *diuerſ. &* 601. *num.*3.*par.*3. *diuerſ.* Neque † re-
quirebatur noua apprehenſio, *l.cum nemo*, & ibi gloſſ.*in verb.
intrinſecus, Cod.de acquiren. poſſeſſ.* Acchill.*dec.*4. *de cauſ.poſ-
ſeſſ.& propr.* vbi firmatur hanc opinionem eſſe magis æquam,
& conſonam iuribus, Rota *in Tuden. Parochialis* 4. *Nouem-
bris* 1592. *coram clar.mem.Cardinali Pamphilio Patruo San-
ctiſſ. Dom. Noſt. Innocentij X.* & quatenus etiam eſſet neceſ-
19 ſaria † diſcuſſio ſecundi tituli, an ſcilicet debeatur manu-
tentio, vel ne, vt fuit reſolutum *in Romana Domus ad
Transtyberim* 18. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio*;
Tamen certum eſt, quòd dum agnoſcitur validitas tituli, non
debet quis amoueri à † ſua poſſeſſione, Modern.*de manuten.* 20
*obſeru.*82. *num.*88. Rota *in Romana Subcollectoria* 17. *Martij
1645.verſ.qua omnia vſque ad fin. & in Ciuitatis plebis penſio-
nis* 5. *Maij præteriti, verſic. non obſtat coram dicto Reu. P. D.
meo Bichio.*

Tandem ceſſat, quòd clauſula † conſtituti non ſuffrage- 21
tur ratione incertitudinis, quia hoc procedit, quando conſti-
tutum apponitur in re particulari † incerta, ſecus tamen eſt 22
in hoc caſu, in quo conſtitutum appoſitum fuit ſuper eadem
domo certa, & generaliter † ſuper omnibus bonis in eadem 23
exiſtentibus, Iaſon. *in l.*3.*§.incertam num.*16.*limit.*6.*ff.de acq.
poſſeſſ.* Tiraquell. *de iur.conſtit.limit.*19. *nu.*2. *&* 3. Pariſ.*conſ.*
59.*num.*23. *lib.*1. Rota *deciſ.* 49. *num.* 13. *coram Reuerendiſſi-
mo Durano.*

Et ità vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram eodem Re-
uerendiſſimo Papien. ſub die 6. Martij 1645. eſt ſupra in
hac eadem par.9. recent.dec.335.*

R. P. D. MELTIO,

Epiſcopo Papieñ.

Romana Pecuniaria.

Veneris 23. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Contrahentes ne incidant in laqueum, ſedulò ca-
uere debent, ne vtantur verbis nimis effuſis, &
obſcuris; Generalitas licet pariat obſcuritatem,
attamen verba generalia non pariunt obſcurita-
tem cùm generaliter loquens, eius mens cenſe-
tur eſſe, vt omnia comprehendat ſermonis ge-
neralis natura, quæ ſit, & inſuper liberatio ver-
bis generalibus facta, quid comprehendat.

SVMMARIVM.

1 *à Verbis generalibus contrahentes debent ſe abſtinere, ne nimio effuſo ſermone incidant in laqueum.*

2 *in Contractibus illa facienda eſt interpretatio, quam contrahentes interrogati feciſſent.*

Quod procedit etiam per extrinſecas coniecturas.

3 *Generalitas parit obſcuritatem.*

4 *in Pactis generaliter loquens clarè, & non obſcurè dicitur loqui.*

Sermo generalis, generaliter venit intelligendus.

5 *Verba generalia latè patent, & omnia continent.*

6 *Verba generalia comprehendant omnes caſus, qui verbis poſſunt includi.*

7 *Oratio qualibet in potentiori ſignificatu eſt accipienda.*

8 *Senſus ille eſt potentior, qui plures caſus complectitur.*

9 *Tranſactio generalis ad incognita etiam extenditur.*

10 *Sermonis generalis natura omnes caſus, & perſonas includit, etiamſi maior ratio ſit in vno, quam in altero.*

11 *Liberatio generalis extenditur etiam ad incognita.*

Quod procedit etiam, quando cauſa certa eſt expreſſa, & vbi ratione recti ſermonis poſſet reſtringi ad vnum negotium.

12 *in Contractu quolibet conſiderari debet voluntas, & poteſtas contrahentium.*

Voluntas, & poteſtas copulatiuè, in quolibet actu requiritur, num. 12.

13 *Voluntas creditoris liberandi debitorem à quocumque debito, ex quo ſatis deprehendatur.*

14 *Dictio, in, iuncta tempori, aut loco in ablatiuo eodem, denotat perfectionem actus, & num.* 15.

16 *Liberatio generaliſſima, quando dicatur legata.*

17 *Exceptio firmat diſpoſitionem in non exceptis.*

18 *ad Teſtatoris voluntatem declarandam ſufficiunt duo teſtes.*

19 *Voluntas teſtatoris colligitur etiam ex ijs, quæ dicta, & facta ſunt poſt teſtamentum.*

20 *Compenſatio idem operatur, quàm ſolutio.*

21 *Debiti ſolutionem, & reſpectiuè exactionem operatur compenſatio.*

23 *Socij tenentur in ſolidum ex facto alteriùs ſocij, dum negotium promiſcuè geritur etiam poſt ruptam ſocietatem.*

24 *Iura,*

24 *Iura, quæ quis habet, poteſt in alium transferre median-
te ceſſione.*
25 *Ceſſio, quando eſt generalis, & ampliſſima, omnia com-
plectitur.*
26 *Creditor poſterior non poteſt prædicare anteriori credi-
tori, & num. 27.*
28 *Angel. prax. in leg. nomen num. 1. Cod. qui iure pign. oblig.
poſſ. quid diſponat.*
29 *Soluens priori creditori per talem ſolutionem liberatur
ſoluens, & ſtante titulo habili creditor non tene-
tur pecuniam reſtituere, etiamſi compareat creditor
anterior.*
30 *Et licet nonnulli DD. contrarium ſentiant, tamen con-
traria opinio eſt æquior, & communior. Aliàs totus
mundus litibus inuolueretur, & num. 31.*
32 *Adminiſtrator rationis bancharia, non poteſt liberare
debitorem dicta rationis à debito, & num. 33. limita
num. 34. & 35.*
36 *Ceſſionarius dicitur eſſe eadem cum perſona cedentis, &
illam prorſus repræſentat.*

DECISIO CCCLXVII.

FVit ſub 29. Februarij 1644. tam coram Reu. P. D. meo
Ghiſilerio, quàm coram me reſolutum cambium ſcut.
2115. de quo agitur eſſe particulare Petri Erreræ, ſed ta-
men comprehenſum remanere ſub generali, & ampla li-
beratione facta per q. Octauium Coſtam ad fauorem D. Ab-
batis Ioan. Antonij eius filij; Non acquieſcente D. Aloyſia
Errera Vxore q. Petri 2. parti dd. deciſionum, ac instante
pro noua audientia, fuit per DD. illi conceſſa; Vndè repro-
poſito hoc particulari dubio, fuit per eoſdem reſolutum, con-
firmandam eſſe deciſionem etiam in hac 2. parte, & libera-
tionem hanc abſque dubio comprehendere d. Cambium ſc.
2115. etiam particulare Petri, & licet Bald. *in leg. pactum quod
dotale quaſt. 16. Cod. de collat.* moneat contrahentes, vt abſti-
1 neant à generalibus verbis, ne nimio † effuſo ſermone inci-
dant in laqueum, Iaſon. *in l. ſi de certa num. 5. C. de tranſact.*
Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 2. num. 1.* idem Bald. *conſil.
46. num. 3. verſ. ſed iſtud eſt diuinare lib. 1.* Alex. *conſ. 42. num.
14. ad fin. lib. 1.* Alciat. *conſil. 27. num. 13. lib. 5.* Tamen in
2 contractibus illa debet † fieri interpretatio, quam contra-
hentes interrogati feciſſent etiam per extrinſecas coniectu-
ras, Gloſſ. *in l. tale pactum §. vlt. ff. de pact.* Dec. *conſ. 555. nu. 7.
& conſ. 697. num. 8.* Caſtr. *conſ. 148. num. 1. & 2. lib. 1.* Et ſi ali-
3 quid dixerit, † quòd generalitas parit obſcuritatem, *leg. ita fi-
dei poſt princ. ff. de iur. fiſc. l. Prætor edixit in princ. ff. de iniur.*
Oldrad. *conſ. 81. num. 5. verſ. ſed iſta*, Crauet. *conſ. 33. n. 3.* Huic
tamen obiectioni benè reſpondit Alciat. *in ſuo conſ. 27. nu. 13.
4 & infra lib. 5.* dum dicit, quòd imò, † qui generaliter in pa-
ctis loquitur, claré loquitur non autem obſcurè, cùm gene-
raliter talis ſermo intelligatur, *leg. in leg. ff. locat.* ſiquidem
5 verba generalia latè patent, & † omnia continent, *l. 1. §. &
generaliter, ff. de legat. præſtan. l. de prat. ff. de publ. l. 1. in fin. ff.
quæ in fraud. credit. l. Iulianus de leg. 3. l. à procuratore, C. man-
dat. cap. ſolita de maiorit. & obedien.* Et ideò verba generalia
6 comprehendunt † omnes caſus, qui verbis poſſunt includi,
Caſtr. *in leg. ſi quis ſolut. matrim.* nec debent reſtringi Gabr.
conſil. 168. lib. 1. Tiraquell. *in l. ſi vnquam in princ. num. 114. &
infra de reuoc. donat.* Cæphal. *conſ. 451. num. 39.* & quælibet
7 oratio † in potentiori ſignificatione eſt accipienda, *l. 1. §. qui
in perpetuum ſi ager. vectigal. vel emphyt. pet. l. his verbis, ff. de
8 hæred. inſtit.* & ille ſenſus eſt potentior, † qui plura comple-
ctitur, *leg. cum leg.* & ibi notat. Aretin. *ff. de teſtam. l. ſi eam an-
guſti*, & ibi Angel. *de ſeruit.* Quapropter præſens liberatio ab
Octauio ad fauorem filij facta cùm habeat ſpeciem tranſa-
9 ctionis, † ac ſit generalibus verbis concepta ad incognita
etiam extenditur, *leg. ſi de certa, Cod. de tranſact.* vbi Bart. &
alij idem Bart. *in l. Aurelio, §. Caius nu. 3. ff. de lib. legat.* Bald.
conſ. 119. in teſtam. & conſ. 305. verba Principis lib. 1. Soccin.
conſ. 103. vol. 3. Pariſ. *conſ. 150. num. 11. vol. 3.* Gramm. *deciſ.
66. num. 62.* Corn. *conſil. 29. per tot. vol. 1.* Surd. *deciſ. 117. nu.
10 11.* Natura enim generalis ſermonis eſt omnes caſus, † &
perſonas includere etiam, quòd ſit maior ratio in vno, quàm
in alio, *leg. 1. quod autem, ff. alea ſuſu*, Soccin. *in l. 2. §. ex his in
princip. ff. de verbor. oblig.* Dec. *conſil. 277.* Crauett. *conſ. 92. n. 4.*
Rimin. iun. *conſil. 343. num. 24.* Immò quod liberatio genera-
11 lis extendatur ad incognita etiam, quando cauſa certa eſt ex-
preſſa, & vbi ratione recti ſermonis poſſet reſtringi ad vnum
negotium, Caſtrenſ. *in l. ſi de certa, Cod. de tranſact.* Doctor.
in l. ſub prætextu, Cod. eodem, Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 134.*

num. 37. Menoch. *conſil. 496. num. 58.* Rimin. iun. *conſ. 343.
num. 19. lib. 3.*

Et licet ſupradicta in corpore iuris non patiantur difficul-
tatem, tamen cùm omnibus contractibus pro eorum validi-
tate debeat conſiderari tam voluntas, † quàm poteſtas con- 12
trahentium cùm vnica ex illis non ſufficiat, *cap. cum ſuper de
offic. deleg. l. cum te*, vbi Bald. *C. de donat.* Dec. *conſ. 198. num. 3.*
Surd. *deciſ. 62. num. 19. & dec. 93. num. 24. & dec. 544. num. 8. co-
ram Papa Gregorio XV.*

Voluntas Octauij liberandi Abbatem ab omni, & quo-
cumque debito etiam non ſociali, † non ſolùm claré digno- 13
ſcitur ex verbis eiuſdem liberationis, *vt ex Summ. Abbatis
num. 6.* ibi, *anzi ſe per l'auuenire ſe ſcopriſſe altro ſuo debito
contratto in tempo di detto negotio.* Conſiderata enim dicta
dicta dictione, † *In*, iuncta tempori, aut loco in ablatiuo eo- 14
dem denotat perfectionem actus; Vndè dum huiuſmodi de-
bitum fuit ab eodem Abbate contractum in tempore, in quo
vrgebat dicta ſocietas firmati, debet eſſe comprehenſum ſub
dicta liberatione, quòd non poſſet procedere, † ſi eſſet con- 15
tractum propè, aut extra tempus initæ, vel finitæ ſocietatis,
Imol. *in Clement. cauſam col. 6. ad med. verſ. vnde differentia
num. 34. de elect.* Bart. *in l. Gallus, §. ille caſus de liber. & poſth.*
Bald. *in rubr. ff. ſolut. matrim. col. 1. ad med. verſic. hic adde, &
eadem col. in fin. verſ. ſi verò dictio*, Oldrad. *conſ. 49. num. 9.* A-
lexan. *conſ. 22. conſideratis num. 8. lib. 4.* Grat. *diſcept. forenſ.
cap. 460. nu. 60.* Verùm etiam optimè colligitur ex teſtamen-
tis ab eodem Octauio factis, in quibus eidem Abbati libera-
tionem conceſſit, nam in primo de anno 1636. legando ei-
dem Abbati liberationem ab omnibus debitis explicitè Octa-
uius à deliberatione excepit d. debitum ſcut. 2115. cum Petro.
In alijs verò teſtamentis conditis de anno 1638. & 39. poſt-
quam fuit facta renunciatio legitimæ ab eodem Abbate ad
fauorem eiuſdem Octauij, iſte legauit generaliſſimam libera-
tionem † nulla facta exceptione de d. Credito Petri, ex quo 16
arguitur Octauium in eadem liberatione voluiſſe compre-
hendere d. Creditum Petri, cuius liberationem ſicut Abbas
non poterat prætendere ex primo Teſtamento, quia in eo ta-
le debitum fuit exceptum, ita dum in alijs, vt dicebam, nun-
quam fuit facta mentio de tali debito, ſed tantùm legata li-
beratio firma remanet regula, † quòd exceptio firmet diſpo- 17
ſitionem in non exceptis, *leg. nam liquidè in fin. ff. de pen. leg.*
Bart. *in l. quæſitum, §. denique, ff. de fund. inſtruct.* Grat. *diſcept.
for. cap. 922. nu. 31.* Dec. *conſ. 552. nu. 4. verſ. 4. facit*, Alex. *conſ.
64. nu. 2. lib. 4.* Surd. *conſ. 430. nu. 7. lib. 3.* Rot. *dec. 51. nu. 10. poſt
med. & dec. 69. num. 4. par. 1. recent.* cui voluntati † additur 18
declaratio eiuſdem Teſtatoris, prout Teſtes Abbatis id con-
cludenter probant audiuiſſe ab eodem Octauio, quæ volun-
tas, vt dicatur declarata ſufficiunt duo tantùm teſtes, Bart. *in
l. 2. in princip. num. 39. ff. de vulg. & pupill.* Bald. *in l. in precibus
num. 12. C. de impuber. & alijs ſubſtit.* Card. Mantic. *vlt. volun.
lib. 12. tit. 16. num. 13.* Surd. *conſ. 129. num. 28.* Honded. *conſil.
51. num. 72. lib. 2.* Rot. *dec. 312. num. 14. par. 7. diuerſ.* Quæ vo-
luntas Teſtatoris colligitur † etiam ex ijs, quæ dicta, vel fa- 19
cta ſunt poſt Teſtamentum, Bald. *in l. precibus num. 10. Cod.
de impub.* Surd. *dec. 54. num. 14.*

Quo verò ad poteſtatem, nec etiam oriri poſſe videtur ali-
qua difficultas, quia Octauius non ſolùm potuit Abbatem
filium à tali debito liberare, ſed debuit, ex quo liberatio ema-
nauit intuitu, & † in recompenſationem eius renunciata le- 20
gitimæ ad fauorem ipſius, quòd idem operatur, ac ſi interue-
niſſet eiuſdem debiti ſolutio, & † reſpectiuè exactio, vt reſ- 21
pondet I.C. *in l. quærebatur, verſ. ſed cum debitori, ff. ad l. fal-
cidiam, & in leg. ſi mulier. in fin. & vtrobique ſcribentes, ff. de
cond. ob cauſ.* Card. Seraphin. *dec. 1074. num. 5. verſ. non obſtat.*
Potuit etiam Octauius eundem Abbatem liberare à tali de-
bito Petri, quia dum creditores rationis bancharia initæ in-
ter Octauium d. Petrum Enriquez de Errera, & Abbatem
Ioan. Antonium de anno 1610. † habebant Iura non ſolùm 22
in bonis, & effectibus ſocialibus dd. ſociorum, verùm etiam
in alijs eorum particularibus † poſt ruptam ſocietatem, text. 23
in l. 2. §. ſi plures ſint, vbi gloſſ. *verb. exercitorem, & in §. ſi plu-
res nauem*, vbi gloſſ. *verb. ſi plures, & verb. inſolidum iuxt. l. ſi
tamen, ff. de exerc. cret.* Paul. de Caſtr. *d. l. 2. §. ſi plures ſint n. 1.
& 4.* Gaſp. Ant. Theſ. *qu. forenſ. lib. 4. cap. 30. num. 6.* Rot. *dec.
246. num. 15. par. 6. diuerſ.* Surd. *dict. dec. 213. num. 1. & ſeqq.*
Vtique illa † transferre potuerunt in Octauium, prout tran- 24
ſtulerunt mediante ceſſione illi facta, *vt in Summar. Abbatis
num. 3.* vbi leguntur hæc verba: *E di più detti Deputati cede-
no à detto Sig. Ottauio, ſinche viue, e doppo la ſua morte à detti
ſuoi figliuoli tutte le ragioni, & attioni tali, quali ſono tan-*

to contro li detti Pietro, e Gio. Antonio, quanto i loro debito-
ri, effetti, e beni eſſiſtenti in qualſiuoglia parte del mondo, per
conſequens d. Octauius fuit effectus Dominus omnium bo-
norum, & effectuum tam Petri, quàm Io. Antonij, & tam
25 propriorum, quàm ſocialium † vigore ampliſſimæ, & gene-
ralis ceſſionis factæ à dictis creditoribus ſocietatis, l. 1. ff. de
leg. 1. Bart. in leg. omnia priuilegia, Cod. de Epiſc. & Cler. Surd.
dec. 88. num. 16. & dec. 157. num. 6. & ſeqq. Rot. dec. 87. num. 10.
verſ. & contrarium, & dec. 327. num. 3. & ſeqq. verſ. quia verba
coram Papa Greg. XV.

Non obſtat, quòd D. Aloyſia ſit Creditrix viri reſpectu ſuę
dotis, valdè antequam fuerit factum legatum dictæ liberatio-
26 nis ad fauorem † Abbatis, cui per conſequens vti poſteriori
talis liberatio non ſuffragetur in pręiudiciũ eiuſdem Aloyſiæ.

Quia cùm Aloyſia intentauerit iudicium contra Abbatem
27 debitorem † Petri eius debitoris, poſtquam eidem Petro fuit
per eundem Abbatem ſatisfactum vigore d. liberationis O-
28 ctauij, nec d. Abbas fuit † vnquam inhibitus à d. Aloyſia,
iuxta tras. Angel. in l. nomen num. 1. C. quæ res pign. oblig. poſſ.
potuit idem Abbas ſoluere d. Octauio tanquam primo credi-
29 tori viuenti, & per talem ſolutionem Abbas † penitus re-
manſit abſolutus, & liberatus, adeòut ab altero creditore
etiam anteriore ampliùs cogi non poſſit ad iteratam ſolutio-
nem, Bart. in leg. nomen 4. num. 5. in fin. vbi etiam Fulgoſ. n. 4.
ad med. Alberic. num. 3. & Salyc. num. 1. Cod. quæ res pign. oblig.
poſſ. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 304. num. 1. Gram. quæſt. 1. im-
preſſ. poſt deciſ. eiuſdem num. 2. Gait. de credit. cap. 4. quæſt. 11.
num. 1364. Rota deciſ. 760. num. 3. par. 2. recent. Et licet con-
30 trarium † ſentiant Brun. de ceſſione bonorum qu. 24. Vrſill. ad
Afflict. dec. 190. n. 5. & 6. tamen contraria opinio eſt ęquior,
& communior, quia alias totus Mundus litibus inuoluere-
31 tur, † nec mercatores poſſent tuto contrahere, & conſequen-
ter commercio priuarentur, Pariſ. conſ. 69. num. 2. lib. 4. latè
Eugen. conſ. 89. num. 4. vſque ad num. 10. Aſtn. de execut. §. 7.
cap. 3. in fin. verſ. opinionem verò, Gratian. diſcept. forenſ. cap.
304. nom. 2. verſic. quia alias totus Mundus, & verſic. cum
contra.

Non obſtat, quòd Octauius reportauerit ceſſionem Iu-
rium à creditoribus rationis Bancariæ non pro ſeipſo, ſed
pro ipſis Petro, & Ioan. Antonio ſocijs, & quod incontinen-
32 ti poſt dictam ceſſionem † declarauerit reſeruando ſibi tan-
tùm adminiſtrationem, & facultatem exigendi effectus ſo-
ciales, illoſque diſtribuendi creditoribus ad formam concor-
33 diæ, & propterea tanquam Adminiſtrator † non potuerit li-
berare Abbatem à prædicto debito, illudque ei remittere.

Ea facto enim tollitur obiectum, quia Octauius reſerua-
uit ſibi facultatem non ſolùm exigendi, & abſoluendi debito-
res, imò voluit etiam penes ſe retinere exercitium omnium,
34 & quarumcumque actionum, & iurium à dictis creditoribus
illi ceſſorum, quæ reſeruatio fuit approbata, & ratificata ad
vnguem per d. Petrum; vndè de ipſius ordine videtur etiam
exigiſſe dictum ſummam ſcut. 2115. à dicto Abbate Ioanne
35 Antonio mediante tali † liberatione, & vigore reſeruatio-
nis ſibi factæ in ceſſione iurium ibi, & vlterius di quietare, e
pagare Inſolatam li nomi de debitori, e detti effetti cedere le
ragioni à qualſiuoglia perſona, e far tutto quello, che poteuano
far auanti la preſente ceſſione li Signori Deputati, & anco
tutta quello, che auanti il loro mancamento poteuano fare li
detti Pietro, e Gio. Antonio, & eſſo Signor Ottauio, in quem,
vt dicebam, cùm fuerint ceſſa omnia eorum iura tam actiuè,
quàm paſſiuè, vti eorum Ceſſionarius potuit Abbatem ab-
ſoluere, ſicuti poterat idem Petrus illius creditor vigore ſo-
36 lutionis, † Ceſſionarius enim dicitur eadem perſona ceden-
tium, ac illos prorſus repræſentat, leg. emptor, vbi Bald. in 1.
notat. C. de hæred. vel act. vendit. leg. ſi ager in fin. de rei vendit.
Crot. conſ. 8. num. 10. Boer. conſ. 105. num. 17. Surd. conſil. 22.
num. 16. & conſ. 82. num. 13. Grat. diſcept. forenſ. cap. 149. num.
10. & cap. 733. num. 22.

Et ità vtraque parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, ſeu Ianueñ. Legati.

Veneris 23. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Tractatur de Legato relicto alicui ſub conditione, vt legatarius obedientiam præſtet patri, in qua ſi deficerit, cadat in Legato, & tunc exiſtente dicta inobedientia cui accreſcat, &c.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator poterit bona ſua propria ſub quarumcumque conditione relinquere, ex cuius non adimplemento auferre illud poterit nomine pœnæ, & num. 11. & 12.*

2 *Inobedientia erga parentes iure diuino, & humano improbatur.*

3 *Legatum, dum repudiatur per ius accreſcendi, acquiritur collegatario verbis coniuncto, & num. 6.*

4 *Iuri accreſcendi ſemper eſt locus, ſi repudiatio præcedat.*

5 *Facultas conceſſa alicui, non iure proprio, ſed tanquam miniſtro in vnico actu conſumitur.*

7 *Repudiatio ita nocet repudianti, ſicuti habenti cauſam ab eo.*

8 *per Ius accreſcendi non poteſt transferri aliquid, dum nulla remanet portio, cui accreſcat.*

9 *Portio neceſſaria eſt, vt portio portioni accreſcat.*

10 *Legato, quis non eſt priuandus, dum non fuit probata cauſa priuationis.*

13 *Legatum, quando collegatarius acquirit per ius accreſcendi, dicitur illud acquirere ex tacita voluntate teſtatoris.*

14 *Legatum, quando non poſſit nouo grauamine onerari.*

DECISIO CCCLVIII.

Magdalena ab Auria, inſtituto ſibi hærede vniuerſali
Marchione Marcello filio, Ioan. Baptiſtę, & Andreę
ſuis ex eodem filio nepotibus ſummam aureorum 80. mil.
ſub ea conditione legauit, vt patri obedientiam pręſtarent, in
qua ſi deficerent, caderent à legato, quòd tunc Marcello hæ-
redi quæreretur, poſtquam filiorum inobedientiam proprio
Sacramento declaraſſet; cùm verò idem Marcellus Ioannem
Baptiſtam Legati portione priuaſſet præuia declaratione,
quòd nolebat ſibi eandem portionem acquirere, ſed per ius
accreſcendi tranſiret in Andream, cui etiam poſteà ex eo-
demmet capite inobedientiæ bis vtramque legati portionem
ademiſſet. Ad eiuſdem Andreę inſtantiam propoſui dubium,
an priuationes prædictæ ſubſtineantur, ad quod Domini ne-
gatiuè reſponderunt.

Licet enim Marchio ex cauſa inobedientiæ Legatum po-
tuiſſet adimere iuxta facultatem ſibi tributam à Magdalena,
dum hæc propria bona poterat ſub quacumque † conditio- 1
ne relinquere, ex cuius non implemento auferre nomine
pœnæ, vt notatur in l. vnic. Cod. de his, quæ pœ. nom. & in §. his
igitur Aut. de hær. & falc. Bart. in l. quoties, §. ſi duo, ff. de hæ-
red. inſtit. Sim. de Præt. de int. vlt. vol. lib. 2. int. 2. ſolut. 1. n. 33.
Surd. dec. 194. num. 16. & declarationem inobedientiæ eidem
Marcello demandare, vt not. DD. in l. Theopompus, ff. de dot.
præleg. & in l. vlt. ff. de præt. ſtipulat. cum alijs in Bononien. Le-
gati 1. Iulij 1637. coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio, dum
præſentium † cauſa priuationis, inobedientia ſcilicet erga 2
parentes à iure diuino, & à legibus humanis improbatur, iux.
tradit. à D. Gregor. in mor. lib. 11. cap. 12. ante med. D. Tho.
2. 2. quæſt. 104. art. 3. & comprobat. tit. in l. nullus, ff. de obſ. à
lib. præſt. & in leg. veluti, ff. inſt. & iur. & in §. ſi vero auth. de
napt. Idem tamen Legatum Ioanni Baptiſtę detractum ex le-
ge † teſtamenti acquiri debebat Marchioni, quòd ideò dum 3
ille repudiauit per ius creſcendi Andreæ Collegatario verbis
coniuncto quæſitum fuit, l. vnic. §. vbi autem Legatari, C. de
cad. toll. l. re coniunctis, vbi gloſſ. in verb. præfertur, Bart. num. 3.
& alij communiter, ff. de leg. 2. §. ſi eadem Inſtit. de legat. Craſſ.
de ſucceſſ. in §. ius accreſcendi quæſt. 8. nom. 4. Peregrin. de fi-
deicom. art. 9. num. 8. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt.
lib. 10. tit. 3. num. 8. Cùm iuri † accreſcendi ſemper locus eſſe 4
ſoleat ſi repudiatio recedat, l. ſi mihi & tibi, ff. de leg. vbi poſt
gloſſ. in verb. legata, notant DD. Alexan. conſil. 113. n. 5. vol. 3.
Corn. conſil. 47. nu. 7. vol. 4. Bellon. de iur. accreſc. cap. 7. quæſt.
41. num. 15.

Neque hac portione ſibi accreta ſpoliari potuit Andreas
vigore facultatis conceſſæ in teſtamento Magdalenæ, dum
eadem facultas Marcello competebat, tanquam miniſtro
non autem iure † proprio, & conſequenter in vnico actu 5
per priuationem ſcilicet Ioannis Baptiſtę conſumpta fuerat,
& dum etiam ea Andrea Collegatario fuerat ius quæſitum,
vt tradunt Bartol. in leg. huiuſmodi, §. ſtychum num. 1. &
2. ff. de leg. 1. & in leg. 2. num. 5. ff. de opt. leg. & in leg. v-
num ex familia, §. ſi de falcidia numer. 6. poſt gloſſ. in
verb. mutetur, vbi etiam Bald. & Caſtrenſ. numer. 2.
Ioann. de Imol. num. 7. ff. de leg. 1. Crot. conſil. 11. num.
33. vol. 1.

Sicuti

Sicuti nec propria illi fuit legitimæ adempta. Cùm enim eam Marcellus ſibi non applicuiſſet iuxta præceptum Teſta-
6 tricis, ſed repudiaſſet, † vt per ius accreſcendi quæreretur Ioanni Baptiſtæ Collegatario in hunc ex propria perſona transmittere non potuit, iuxt. text. *in l. vnic. C. de his, qui ant. ap. tab.* & not. ibi Bald. *num.* 2. Bart. *in leg. ventre num.* 22. *ff. de acquir. hared.* vbi etiam Imol. *num.* 30. Iaſon. *in l. emancipata num.* 1. *C. qui admitt.* Zanch. *in l. haredes mei, §. cum ita par.* 4. *num.* 108. & 405. Surd. *dec.* 140. *num.* 18. Bell. *de iur. accreſcen. cap.* 7. *quaſt.* 41. *num.* 31. vbi rationem ponderat, quòd repu-
7 diatio † ita nocet repudianti, ſicut ab eo cauſam habenti, iuxt. text. *in l. quod ipſis, ff. de reg. iur. & in l. exempto, ff. de act. empt. & in l. traditio, ff. de acquir. hared.* Neque per ius accreſcendi transferre, quia in eodem Ioan. Baptiſta nulla reman-
8 ſerat portio, cui accreſceret iua. tex. *in l. ſi totum, ff. de acquir. hared. DD. in l. re coniunctis, ff. de leg.* vbi Bart. *num.* 48. Iaſon. *num.* 198. Cyn. *in l. vnic. num.* 9. *Cod. quand. non pet. pan.* Caſtr. *in l. qua conditio num.* 3. *ff. de condit. & demonſtr.* Alex. *conſ.* 24.
9 *num.* 7. *in fin. vol.* 5. quæ † tamen portio neceſſaria fuiſſet, dum portio portioni accreſcit, non autem perſonæ in Legato proprietatis quidquid ſit in vſufructu, *l. ſi Titio* 39. *ff. de vſufr. l. ſi totam* 82. *l. cum ex filio* 39. *§. vlt. ff. de vulg.* Corn. *conſil.* 47. *num.* 7. *vol.* 4. Cæphal. *conſ.* 29. *nu.* 9. Gugl. à Monſer. *de ſucceſſ. Regum dub.* 2. *num.* 11. & 12. Card. Mant. *de tac. lib.* 4. *tit.* 11. *num.* 9. In quam ſententiam eo faciliùs inclinarunt Domini,
10 quia cauſæ † priuationum non viſæ fuerunt ſubſiſtere, dum vel non iuſtificantur, vel actum priuationis præceſſiſſe non oſtenditur.

Non obſtat, quòd Marchio Legatum Ioanni Baptiſtæ ſubtractum ſub ea conditione tranſtulerit in Andream, vt in fi-
11 liali obſequio permaneret, quàm conditionem licitè † potuerit apponere in Legato alias à ſe repudiato, dum illud ſibi non acquirendo, Andreæ videtur reliquiſſe, vt probat text. *in leg. adoptiuum* 6. *§. ſi quis pro alien. ff. de iur. dot. & in l. conficiuntur* 8. *ff. de in. C.* Caſtr. *in leg. ex tribus num.* 3. *ff. de inoffic. teſt.* Iaſon. *in l. ſi Titio, §. ſicut num.* 2. *ff. de leg.* 1. Ruin. *conſil.* 168. *num.* 18. *vol.* 3.

Præterquam enim cauſa priuationum ex filij inobedientia deducta, adhuc non viſa fuit DD. iuſtificata, procedere
12 poſſet obiectio ſi legatum delatum fuiſſet Andreæ ex † ſola iuris diſpoſitione, quòd Marcellus pater permittente lege eidem potuiſſet adimere, vt pro ſe acquireret, vel alteri daret, tunc enim recuſando acquiſitionem ad ſui commodum, vt Andreas Legatum ea legis diſpoſitione obtineret, illud videretur detuliſſe, in quo proptereà grauamen imponere potuiſſet, & in his terminis loquuntur auctoritates ſuperiùs pon-
13 deratæ. Dum † verò Legatum conſequitur Andreas per ius accreſcendi, & ſic ea tacita teſtatricis voluntate, iuxta text. *in l. quo loco, §. ſi iam mortuo, ff. de hared. inſtit. & in l. ſi Titio* 63. *§. Iulianus,* vbi gloſſ. not. *in verb. ſuo onere, ff. de leg.* 2. Bald. *in l. mulierem num.* 1. *ff. de cond. & demon.* Iaſon. *in l. huiuſmodi, §. ſi Titio num.* 8. *ff. de leg.* 1. Ruin. *conſ.* 32. *num.* 10. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 123. *num.* 23. Gomez. *var. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 38. Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.* 10. *tit.* 3. *num.* 3. ex cuius etiam diſpoſitione tantùm priuari poterat à Marcello, ſi pro ſe legatum
14 ademptum acceptaſſet, ex eo quod † non acceptauit, & ius accreſcendi non impediuit, dici non poteſt ſubſtantiam Legati Andreæ contuliſſe, quæ ideò neque nouo onere grauari potuit, vt diſtinguit Peregr. *de fideicom. art.* 8. *num.* 27. *verſic. nam omiſſis.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, ſeu Nepeſina Tutelæ.

Veneris 23. *Iunij* 1645.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator quilibet tenetur reſtituere reliquatum, & hoc multò magis, ſi ipſe adminiſtrator promiſerit reddere bonum, & legalem computum cum obligatione damnorum, & intereſſe. Liber, qui non eſt legaliter tentus, probat quidem in damnum tertij, non autem ad eius fauorem.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrator quilibet tenetur reſtituere reliquatum.*
2 *Adminiſtrator promittens reddere bonum, & legale computum cum obligatione damnorum, & intereſſe, quid id importet.*
3 *Liber, qui non eſt tentus legaliter, nec diſtinctè continet data, & accepta non iuuat.*
4 *Liber priuatus probat quidem contra ſcribentem, non autem ad eius fauorem, & num.* 11.
5 *in Scriptura aliqua ſe fundans eam, vel in totum tenetur approbare, vel in totum reprobare, & num.* 6.
7 *in Libro vno computorum ſe fundans, debet illum in totum acceptare.*
Id tamen non procedit, quando liber non eſt legaliter tentus.
8 *Liber, quando non eſt legaliter tentus, nec diſtinctè, tunc poteſt approbari quoad partitas, quæ faciunt contra ſcribentem.*
Et reprobare quoad ea, quæ concernunt eius fauorem.
9 *Scriptura priuata creditur quoad partitas enunciatas ad debitum ſcribentis, ſecus quoad enunciatas ad eius creditum.*
10 *Deciſ. Mant.* 363. *in recent. deciſ.* 388. *num.* 1. *par.* 2. *in quibus terminis loquuntur.*
12 *Liber rationum in totum dicitur erroneus, ſi aliqua partita probantur erronea ad effectum, vt illi nulla fides adhibeatur.*
14 *Teſtibus nulla fides eſt adhibenda, dum reperiuntur diſcordes.*
15 *Teſtes deponentes de maiori ſumma, dicuntur concordes cum alijs, qui deponunt de minori ſumma.*
16 *Contrarietas inter teſtes, quando non dicatur adeſſe.*
17 *ad Tutorum manus ea, quæ non peruenerunt, non tenentur de eis reddere rationem.*
18 *Simulatè ea, quæ fuerunt facta, vel non habuerunt effectum, non ſunt attendenda.*
19 *Credita, & debita, dum non fuerunt ſolidata, non poteſt apparere, an quis ſit creditor, vel debitor.*

DECISIO CCCLIX.

INformante tantùm Veronica ſub die 4. Iulij 1642. fuit reſolutum pro nunc eſſe relaxan. mandatum contra Dionyſium de Sanctis Tutorem, & Adminiſtratorem pro ſcut. 4587. necnon pro reſtitutione Animalium deſcriptorum in Inuentario Tutelari, ſiue eorum valore, ac pro rata Vaccarum, aliorumque Animalium, vſque ad numerum 113. quæ conſtabat remanſiſſe in hæreditate Iacobi patris eiuſdem Veronicæ, & à Dionyſio fuiſſe in Soccitam retenta ſine præiudicio reſidui. Repropoſita cauſa vtraque parte informante ſub die 17. Aprilis 1643. cùm multa hinc inde deducerentur, quæ tangebant peritiam artis Agrariæ, & iudicium Peritorum exigebant, placuit DD. ordinare, quod videretur relatio Peritorum, ob quorum diſcordiam fuit de conſenſu partium electus in tertium D. Auguſtinus Maffeus, qui retulit Dionyſium remanere debitorem in valdè maiori quantitate, vt apparet ex partitis eius relationis, qua exhibita fuit ſub die 1. Iulij 1644. repropoſitum dubium, & reſolutio dilata ad Kalendas, ſed hodie iterùm delata cauſa ad trutinam, fuit reſponſum ſtandum eſſe in deciſis.

Vt enim dicebatur in alia deciſione ex inuentario per Dionyſium exhibito, necnon ex publicis Inſtrumentis, & partitis formiter extractis à libris publicis Depoſitariæ Sacri Montis Pietatis Vrbis, ac demum ex receputis, & notulis eiuſdem Dionyſij deſcriptis apparet euidenter ad manus Dionyſij ea bonis adminiſtratis deueniſſe ſcuta 19233. vel ad minus ſc. 18459. 50. partim ex fructibus bonorum hæreditariorum, partim verò ex pecunijs in hæreditate repertis creditis exactis, & pretio frumenti, & ſimilium, vt ex eodem Inuentario, & receputis, vndè cùm vice verſa Dionyſius non probet erogaſſe ad commodum, & vtilitatem pupillorum, niſi ſummam ſc. 11951. vel ad ſummam ſc. 12893. vt ex calculo, qui etiam hodie datur, conſequens eſt, vt relictis in ſuſpenſo alijs partitis, de quibus in deciſione remaneat debitor liquidus dd. ſcut. 4587. Pro quibus omninò erit † rela- 1
xandum mandatum, nedum ex iuris diſpoſitione cogente, quemlibet Adminiſtratorem ad reſtitutionem reliquatus, *l.* 1. *§. officio, ff. de tutel. & ration. diſtrahen.* ſed etiam ex particulari promiſſione reddendi bonum, ac legale computum cum obligatione damnorum, & intereſſe ſub qua conti-
netur etiam † ſolutio reliquatus, *leg. cum ſeruus, ff. de cond.* 2
& demonſtrat. cum alijs adductis in alia deciſione, verſ. nam quod &c.

Nec obſtat, quòd ex libro Tutelari per Dionyſium exhi-
bito creditum aſcendat ad maiorem ſummam, ideòque
ſicuti ei creditur in partitis poſitis ad debitum, ita etiam
ſtari debeat in partitis poſitis ad creditum, quia ſolidiſſima
eſt reſponſio data in alia deciſione, quòd liber qui non eſt
3 tentus legaliter, † nec diſtinctè continet data, & accepta,
ſed omnia inconfuſo ſcripta ſunt de recenti, abſque expreſ-
ſione cauſæ, & diei ſine qua non poteſt elici veritas, nec
deprehendi iuſtificatio partitarum, probat contra ſcriben-
4 tem, ſed † non ad ipſius fauorem, vt ſequendo doctrinam
Bart. *in l. comperimus, C. de nauicul. lib.* 10. dixit Rota *in Ro-
mana, & Tiburtina redditionis rationis allegatis in alia de-
ciſione, verſ. nec releuat*.

Nec facit, quòd vbi quis ſe fundat in vna ſcriptura, te-
5 neatur illam, vel totam approbare, vel † totam reprobare,
ex adductis per Rotam coram Cardin. Mantic. *deciſ.* 363.
num. 2. *& in recent. deciſ.* 388. *num.* 1. *par.* 2. ideòque cùm
Veronica totum ſuum creditum ex hoc libro deſumat, ibi-
6 que fundet ſuam intentionem, † non valeat illud acceptare
in partitis ad ſui creditum, & reprobare in partitis poſitis
ad debitum.

Placuit enim reſponſio, quòd Veronica non deſumit ſuum
creditum ex hoc libro tantummodò, ſed ex partitis publi-
cis Sacri Montis, & ex receptis manu Dionyſij conſcri-
ptis, & in omnem caſum concluſio illa, quòd fundans ſe
7 in † vno libro computorum debet illum in totum acceptare
non procedit, quando liber non eſt legaliter, nec diſtinctè
tentus, tunc enim poteſt approbari quoad partitas facien-
8 tes contra ſcribentem, & reprobari quoad eas, † quæ faciunt
ad ſui fauorem, vt probat ad litteram text. *in l. Publia, §. fin.
ff. depoſiti*, vbi quod creditur ſcripturæ priuatæ quoad parti-
tas enunciatas ad debitum ſcribentis ſecus quoad enunciatas
9 ad ſui creditum, & optimè diſtinguendo tradit Abb. *in cap.
ſcripta ſub num.* 10. *verſic. ſed nunc vltra alios extr. de fid. in-
ſtrum.*

Deducta verò per Rotam *in dicta deciſ.* Mantic. 363. *& in
recent. dicta deciſ.* 388. *num.* 1. *par.* 2. non applicantur. Pro-
10 cedunt enim, quando partitæ ſunt adeò † connexæ, vt par-
tita crediti ſeparari non poſſit à partita debiti, vbi verò, pro-
ut hic partitę non habent hanc inſeparabilem connexionem,
ex quo partita debiti eſt ex vna cauſa, partita verò crediti
ex alia, tunc ſeparari poſſunt ad effectum, vt credatur in
11 his, quæ ſunt contra ſcribentem, non autem in his, quæ fa-
ciunt pro eo, Abb. *in cap. bona memoria* 11. *ſecondo num.* 29. *&*
30. Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 23. 24. *&* 25. *lib.* 1.

Quòd eo faciliùs admitti debet hoc caſu, ex quo multæ
partitæ poſitæ ad creditum ſcribentis ſunt euidenter erro-
neæ, vt abundè probatum fuit in alia deciſione. Conſtito
12 autem † de errore aliquarum cæteræ aliæ ad ſui creditum
poſitæ præſumuntur erroneæ ad effectum, vt eis nulla fides
ſit adhibenda, vt reſpondit Rota *in Ariminen. adminiſtra-
tionis tutelæ* 24. *Nouembris* 1625. *coram bon. mem. Merlino,
& in Romana redditionis rationis* 15. *Decembris* 1636. *coram
bon. mem. Coccino, & in Tiburtina pariter adminiſtrationis
rationis, ſeu redditionis rationis* 9. *Nouembris* 1641. *coram
Reuerendiſſimo Domino meo Decano*.

Dixerunt etiam DD. ſtandum eſſe in deciſis, quoad reſti-
tutionem Equarum in duabus vicibus Dionyſio conſignata-
rum, vſque ad numerum 22. vt conſtat ex eodem Inuenta-
rio dato in præterita poſitione. Necnon aliorum Anima-
13 lium, quæ † idem Dionyſius in Soccitam retinebat in num.
113. in alia deciſione firmato, & probato ex duobus teſtibus
datis *in Summar. Veronicæ num.* 16.

Quibus non obſtant duo obiecta hodie denuò excitata
alterum, quòd primus Teſtis deponat tantummodò de
quantitate Animalium 50. vel 60. adeòut, vel tanquam in
numero diſcordes non ſint attendendi, vel ad ſummum pro-
14 bata ſolùm remaneat quantitas † ad numerum 50. vel 60. in
qua tanquam in minori ſumma ſunt concordes. Alterum
quod idem Dionyſius Equas ſibi conſignatas vendiderit de
licentia Executoris teſtamentarij Ioanni de Sanctis eius fra-
15 tri de menſe Maij 1633. † adeòut propterea non teneatur
ampliùs ad earum reſtitutionem.

Quantum enim ad primum idem teſtis benè ſe declarat,
quòd hic erat numerus pro portione ſpectan. ad hæredem,
ibi, *de' quali* 50. *ò* 60. *poſſono eſſere de Peſci*, vndè coaceruata
cum alia portione Dionyſij, & aliorum ſociorum non ſolùm
aſcendit, ſed excedit ſummam in deciſione taxatam 113. & ſic
16 nulla adeſt † contrarietas præſertim hæc veritas adminicule-
tur ex taxa Communitas Scroſani facta de anno 1631. pro
impoſitione Paſcuorum in Vaccis 60. pro portione hęredum
de Piſcibus, *Summar. præterita poſitionis num.* 27.

Quantum verò ad ſecundum non inſtificatur in facto,
quòd Dionyſius Equas vendiderit Ioan. fratri de anno 1633.
Immò in contrarium probatur ex teſtibus datis *in Summario
Veronicæ præterita poſitionis num.* 23. claris verbis † deponen- 17
tibus Equas fuiſſe ſemper retentas à Dionyſio, & adhuc pe-
nes illum exiſtere, quòd idem etiam deducitur ex atteſtatio-
nibus Incolarum Scroſani vno ore affirmantium prædictum
Ioannem nunquam retinuiſſe aliquod genus Equarum,
ſemperque in trituratione adhibuiſſe alienas, *eodem Summa-
rio num.* 24. vndè liquidè apparet licentiam habitam ab Exe-
cutore † teſtamentario, vel fuiſſe procuratam ad ſimulan- 18
dum hanc venditionem, vel ſaltem non habuiſſe effectum.

Prout etiam non ſubſiſtit prætenſio Dionyſij quoad ſcuta
2411. quæ ponenda dicit ad ſui creditum, quo totidem ero-
gatis in alimentis præſtitis in Terra Scroſani Donato, Vero-
nicæ, & Hortenſiæ ſororibus Felicitæ eorum matri, & Ca-
therinæ, & Antinæ ab anno 1624. vſque & per totum 1628.
ad rationem ſcut. ſex pro ſingulis quolibet menſe, quia Do-
natus obijt infans paulò poſt Iacobum patrem Veronica au-
tem Hortenſia, & aliæ perceperunt alimenta ex frumento,
vino, alijſque fructibus recollectis ex ſtabilibus hæreditarijs,
necnon ex cenſibus pariter hęreditarijs exiſten. in dicto loco
Scroſani, quorum fructus propterea non ponuntur ad de-
bitum Dionyſij pro dicto tempore. Pro obſonio autem
ſatis fuit Iulius vnus tantummodò pro quolibet die, vt depo-
nunt Teſtes tam pro parte Veronicæ, quàm pro parte
Dionyſij examinati, & comprobat receputa Macellarij ſc.
28. b. 14. pro ſpatio integri triennii, *eodem Summario num.*
35. Ponderando præſertim, quòd pupillæ erant infantes, &
degebant in propria domo dicti loci, vbi probabiliter non
deerant commeſtibilia pro victu neceſſaria, cæterique fru-
ctus ex ſtabilibus percipi ſolitis, & tamen Veronica pro ob-
ſonio excomputauit ſcut. 36. quolibet anno, adeòut nihil vl-
terius viſum fuerit DD. ſuper Adden.

Demùm non eſt habenda ratio ſcut. 2559. quæ dicuntur
expenſa per dictum Executorem, dum pupillæ degebant in
Monaſterio. Quia vltra ſcuta 1200. quæ in calculo bona
fiunt à Veronica pro alimentis, & veſtiarijs, & vltra ſcut.
430. ſoluta Catherinæ Mancinæ, aliaque ſcuta 416. eroga-
ta per dictum executorem in emptionem trium locorum
Montis Iulij, & alia ſcuta 70. pro complemento pretij cen-
ſus empti ab illis del Drago, quæ pariter in calculo bona
fiunt, & quæ in totum conſtituunt ſummam ſcut. 2116. ni-
bil aliud probatur expenſum. Quòd autem teſtator iuſſe-
rit ſtandum eſſe libro penes Riualdos nihil refert, tum quia
copulatiuè dixit, quòd ſtaretur libro exiſtenti penes eoſ-
dem, & alteri libro exiſtenti penes ſe, *eodem Summar. num.*
36. qui liber fuit à Dionyſio deſcriptus in inuentario, nun-
quam tamen exhibitus, vndè non exhibito hoc libro nulla
probatio haberi poteſt, tum quia iuxta præceptum teſtato-
ris prius erant ſolidanda computa cùm dd. Riualdis, quo-
rum teſtator erat creditor, † vndè ijs non ſolidatis neſciri 19
poteſt, an hæc expenſa ſit reficienda tam ex iuſſu teſtatoris,
quàm etiam de iure cùm non ſolidatis computis neſciri poſ-
ſit quis remaneat creditor, vel debitor, *leg.* 1. *§. præterea,
ff. de contr. tutel. & vtil. act.* Aymon. *conſ.* 275. *num.* 13.
verſic. tertia principaliter, Eſcobar. *de ratiocinat. cap.* 22.
num. 16. *cum ſeqq.* Tum etiam quia admiſſo, quòd Diony-
ſius † remaneret creditor in alijs ſcutis 443. pro reſiduo 20
ſcut. 2559. adhuc remanet debitor in dictis ſcut. 4589. in
deciſione firmatis, vt apparet ex calculo debiti, & crediti
cum informationibus dato.

Hæc quoad prædictam ſummam in deciſione firmatam,
vltra quam Veronica prætendebat ad ſui fauorem tam parti-
tas relictas in ſuſpenſo, quàm cæteras omnes, in quibus
tertius peritus retulit illam creditricem, verùm quia pro
parte Dionyſij nunquam fuit concordatum Summarium, li-
cèt altera pars ſæpiùs ad hoc inſteterit, & ob multiplicitatem
aliarum cauſarum non potuerint DD. bis æſtiuis caloribus
ſingulas, & tam varias partitarum quantitates, vt moris eſt
diligenter diſcutere, placuit illas ad aliam diſputationem
reijcere, vt materiæ, quæ in facto conſiſtit poſſit in altera
diſputatione meliùs enodari, & dilucidari.

Et ita vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Vineæ.

Lunæ 26. Iunij 1645.

A R G V M E N T V M.

Qualiter confici debet inſtrumentum eo caſu, quo in capitulis partes conuenerunt, quòd ſuper illis peteretur Breue, ſeu Beneplaciti Summi Pontificis, & quod publicum conficeretur inſtrumentum, an ſcilicet inſtrumentum celebrari debeat iuxta formam, quam Sanctiſſimus in Breui ordinauit, præſens patefacit deciſio.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentum fieri debet iuxta formam capitulorum, & neque plus, neque minus, quam illi impetrare debet, niſi alias ambæ partes conſenſerint.*

2 *Beneplacitum non poteſt à Summo Pontifice obtineri contra formam inter partes conuentam.*

3 *Pactum initum in capitulis, quòd ſuper illis deberet obtineri Beneplacitum Pontificis, & quòd conficeretur publicum inſtrumentum, habet implicitam conditionem conficiendi inſtrumentum iuxta formam Beneplaciti.*

4 *Obligatio Cameralis in fine capitulorum appoſita demandari debet executioni ſuper omnibus in illis contentis, & enunciatis.*

5 *Inſtrumentum factum contra formam Breuis à Summo Pontifice obtenti eſt nullum.*

6 *Conſenſum haberi pro præſtito quoties aliquis, ſine cauſa conſentire recuſat, Iudex breui manu, & ſummariè cognoſcere poteſt.*

7 *de Præiudicio modico, quis conqueri non poteſt.*

8 *Exceſſus modicus non habetur in conſideratione.*

Paruum, & nihil æquiparantur, num. 8.

9 *Fideicommiſſarijs vtile eſt, quod pretium retractum ex bonis fideicommiſſarijs venditis, mediantè derogatione Summi Pontificis, inueſtiatur cum ſcientia emptoris.*

10 *Tacitum, quandoquè habet vim expreſſi.*

11 *Aſſenſus tacitus domini directi ſufficit in alienatione rei feudalis.*

12 *Breue Summi Pontificis eſt indiuiduum.*

13 *Venditor compelli poteſt ad faciendum totum id, quòd ſibi non nocet, & emptori prodeſt.*

D E C I S I O CCCLX.

BIs deciſo articulo nullitatis renunciationis à Procuratore
Trullij factæ in inſtrumento emptionis vineæ, vndè
ſequitur, quòd nouum inſtrumentum fieri debet, diſceptatum
fuit inter partes quomodo ſit conficiendum inſtrumentum,
negabat enim Boncompagnus venditor eſſe conficiendum
iuxta formam Breuis ſuper derogatione vinculorum
fideicommiſſi, & hypothecarum creditorum, quibus vinea
vendita ſubiacebat obtenti, quia in duobus Breue excedit
formam capitulorum, ſeu conuentionum prius cum emptore
initarum. Primò, dum præſeruat ad fauorem Trullij emptoris
primariam, & ſpecialem hypothecam ſuper inueſtimentis
ex pretio rei venditę faciendis. Secundò, quia eadem
inueſtimenta mandat fieri cum conſenſu emptoris, cùm tamen
ſufficere deberet illius ſcientia ex lege capitulorum,
1 † quibus in inſtrumento conficiendo nihil addi, aut detrahi
poteſt, niſi vtraque pars conſentiat, Aleaand. *conſ. 156. ſub
num. 8. verſ. quia ex ipſe lib. 6.* Surd. *deciſ. 71. ſub num. 3. verſ.
his non attentis vſque ad fin. deciſ.* 288. *ſub num.* 41. itaut Breue
in eo, quòd illa excedit attendi non debeat, quia non licuit
2 emptori, † quidquam à Principe petere, vel obtinere vltra
formam conuentam, Ioan. Anton. Lanar. *conſ. 96. ſub num. 7.
& 8.* quem in his terminis refert, & ſequitur Rota coram
bon. mem. Buratt. *deciſ. 106. ſub num. 5. verſ. tertio fuit firmatum,
& num. 6. & ſeqq.* facit Rouit. *conſ. 39. num. 4. lib. 2.* Vinc.
de Franch. *deciſ. 154. num. 6.*

Ideò propoſui hodie dubium quomodo ſit conficiendum
Inſtrumentum, & DD. dixerunt eſſe conficiendum iuxta
formam Breuis cùm infraſcriptis, tamen declarationibus
cum enim fuerit conuentum in ipſis capitulis de obtinendo
3 Breui derogationis, † quæ neceſſaria erat propter vitium litigioſi,
& vincula fideicommiſſi, & hypothecas ſi quæ exiſtebant
ſuper vinea, vt ſaltem timebatur adeò, quòd alioquin
Trullius non emiſſet ea conuentio de obtinendo Breui, habet
implicitam obligationem de conficiendo inſtrumento
iuxta illius formam, & eſt pars contractus venditionis, gloſſ.
in leg. fundi partem, ff. contrah. empt. Tiraquell. *de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 18. num. 69. de retract. conuent. in præfat. num.* 21.
Surd. *conſ.* 217. *num.* 1.

Eo magis, quia in fine capitulorum adeſt obligatio Came-
ralis, † quæ executioni demandanda eſt ſuper omnibus con- 4
tentis, ſeu enunciatis in capitulis, Rota *deciſ. 70. nu. 9. par. 1.
recent. deciſ. num. 10. & deciſ. 69. num. 4. deciſ. 85. num. 1. & 2.
inter impreſſ.* apud Zacch. *poſt tract. de obligat. Camer.* & quia
alioquin non ſeruata forma Breuis † inſtrumentum validè 5
non fieret, Bardel. *conſ. 50. num. 31. lib. 1.* Rota *dec. 261. nu. 8.
par. 7. recent.*

Declararunt autem Domini. Primò, quòd hypotheca
ſpecialis ſuper inueſtimentis faciendis conuenta in capitulis
in caſum, quòd Breue non obtineretur non competit Trullio,
eiuſque ſucceſſoribus, dum Breue fuit obtentum, & habet
executionem, quòdque vigore Breuis ſuper dd. inueſtimentis
aliqua hypotheca de nouo non tribuitur eidem Trullio,
& ſucceſſoribus, ſed solùm, ſi quæ de iure competeret
præſeruatur, id quod tollit primum exceſſum ex aduerſo adductum,
nec repugnat Breui, quia Pontifex non fuit vſus
verbis conſtitutiuis nouæ hypothecę, ſed præſeruatiuis illius,
ſi quæ alias competeret, ibi, *ſaluis, &c.* vt ponderat ſecunda
deciſio edita *ſub die 2. Maij 1644. coram me, §. ſed his non
obſtantibus.*

Secundò, quòd ea forma Breuis venditor non prohibetur
diſtrahere pretium, ſeu alienare inueſtimenta pro dotibus
fœminarum in caſibus, quibus intraret diſpoſitio *Auth. res
qua, C. commun. delegat.* paritérque quod conſenſus emptoris
vigore Breuis adhibendus habeatur pro præſtito, ſi emptor
præſtare differat, ſeu recuſet ſine cauſa, † de qua partibus 6
non concordantibus breui manu, ac ſummariè cognoſcere
poterit Iudex, ad tradit. per Bart. *in l. 1. §. ſi plures n. 9. ff. exercit. act.*
Ioan. Franc. à Ponte *conſ. 81. num. 65. & alios allegat
in d. dec. §. penult.* nec ab eius iudicio licitum erit, cuiquam ex
partibus appellare, ſeu quoquomodo declamare, atque ita
tollitur etiam ſecundus exceſſus ex aduerſo ponderatus, nam
aut non aderit legitima cauſa differendi, ſeu diſſentiendi, &
idem erit, ac ſi conſenſus non requireretur. Cùmque recurſus
ad Iudicem ſuper recognitione illegitimitatis cauſæ ſit facilis,
& nullius, aut modici præiudicij † non habet venditor, 7
de quo iuſtè conqueratur, Menoch. *conſ. 713. num. 15. ex text.
in l. ſcio, ff. de integr. reſtit. & prius conſ. 96. num. 7. & ſeqq.* vbi
dicit rationem, quia modicus exceſſus non habetur in conſi-
deratione, † & paruum, & nihil æquiparantur, *cap. de multa* 8
de præbend. cap. licet cauſam de probat.

Aut verò militabit legitima cauſa diſſentiendi, & venditor
non ſine ſuſpicione doli euitare tentat conſenſum emptoris,
qui prętereà etiam, ſi eius conſenſus neceſſarius non eſſet, ſed
solùm ſcientia adhuc poſſet ſe opponere inſtrumentis læſiuis,
aut colluſiuis cùm ad hunc effectum pro intereſſe vocatorum
ad fideicommiſſum, & ius habentium ſuper inueſtimentis
talis ſcientia requiratur, adeò quod iſto caſu obliga-
tio adhibendi conſenſum non grauat, † quia vtilis eſt fidei- 9
commiſſarijs, ac tacitè ineſt pacto inueſtiendi cum ſcientia
emptoris, ad text. *in l. 3. ff. legat. 1.* Menoch. *conſil. 110. num.
42. conſ. 687. num. 38.* Alb. *conſ. 547. num. 2.*

Vtque facilior ſit praxis huiuſmodi conſenſus ſatis erit,
quòd venditor, ſeu ſucceſſores inueſtimentum, quòd facere
intendunt intimari faciant perſonaliter emptori, & ſucceſſoribus
per decem dies, antequam ſtipuletur ad effectum, vt
deſuper præſtent conſenſum, intra quos dies intimari poterunt,
ſi velint conſentire, vel diſſentire, & niſi diſſentiant cum
legitima cauſa, vel contradicant, reſultabit eaindè æquipollens
conſenſus, qui etſi tacitus ſufficiet, cùm Breue non explicet,
an conſenſus debeat eſſe tacitus, vel expreſſus, & † ta- 10
citus expreſſi, quandoque vim habeat, *leg. cum quid, ff. ſi cert.
pet. l. triticum 93. ff. verb. obligat.* Menoch. *conſ. 108. num. 54.*
Surd. *deciſ. 245. num.* 3. prout in fortioribus terminis alienationis
rei feudalis † ſufficit aſſenſus tacitus domini directi, 11
Hieron. Schurſ. *conſ. feud. 134. n. 3. lib. 1.* Vueſemb. *de feud. cap.
11. nu. 13.* relat. à Capyc. Galeot. *controu. 58. nu. 32. lib. 1.* Ioan.
Franc. à Ponte *in repetit. feud. lect. 9. ſub num.* 53. ſiue æquipollens
Capyc. Latr. *dec. 27. num. 2.*

Ex quibus ſeruata forma Breuis conſulitur indemnitati
emptoris, & venditoris, cui immò vtilius eſt, quia coge-

re non poteſt emptorem , vt conficiat inſtrumentum iuata
12 formam Brenis in parte tantùm, cùm Breue † ſit indioi-
duum, Gratian. *diſceptat.* 853. *num.* 28. Felin. Gabr. & alij
allegati io prima deciſione, §. *communi tamen* , & circum-
ſcripto Breni iuxta formam capitulorum , nedom in inue-
ſtimeotis neceſſariò adhibendus eſſet formalis conſenſus em-
ptotis , ſed illa remanere deberent ad illius fauorem ſpecia-
liter, & priinario hypothecata . Vndè ſtipulando iuata
formam Breuis dictæ ſpecialis hypothecæ conuentio euita-
tur , & per conſequens venditor vtiliter gerit ſibi , & fidei-
commiſſarijs, cùm tamen ſufficeret, quòd Breue illis non
13 noceret , & prodeſſet emptori , † ad illud ſeruandum vendi-
tor poſſit compelli, ex regula text. *in l. ſeruus ea lege in fin. ff.
ſeru. aſport an. l. in creditore , ff. euict. l. 2. in princip.* vbi norant
Doct. *ff. ſolut. matrim.* Vinc. de Franch. *dec.* 55. *num.* 5. Surd.
deciſ. 335. *num.* 10. Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.*
347. *num.* 15.

Iuata prædicta igitur inſtrumeotum eſſe cooficiendum ,
dixerunt Domini vtraque parte informante, &c.

☞ *Supra in hac eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 23. Iunij 1642. coram eodem bon. mem. Bichio, eſt in ordine deciſ. 109. par. 9. com. 1.*

R. P. D. BICHIO.

Romana Succeſſioois.

Luna 26. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Arbitrium conceſſum Iudici pro ſananda nullitate examinis teſtium , ex quo fuit factum ſine citatione partis ad videndum eos examinare , vt intrare poſſit quid requiratur , quando ex æquitate illud intrare non debeat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium examen factum ſine citatione partis ad videndum eos examinare eſt nullum.*

2 *Teſtium examen nullum ex defectu citationis ad videndum illos examinari, tunc mediante arbitrio poteſt ſanari, quando fuerunt data interrogatoria partis , & quando ſic verum.*

3 *Interrogatoria pro examinandis teſtibus, debent dari à perſona legitima.*

4 *Curator hæreditatis non datur, quando non eſt iacens.*

5 *Hæreditatem cenſetur, quis adire, ſi litiget vt hæres.*

6 *Teſtes noui non poſſunt examinari, quando examen fuit iam publicatum.*

7 *pro Examine teſtium nullitate ſananda arbitrium ceſſat , quando non intrat æquitas pro illius ſanatione.*

Iudicis arbitrium pro ſanatione examinis teſtium , ex quo ſoleat moueri.

8 *Litibus finis imponendus eſt , compeſcendo inutiles circuitus, & litigantium calumniam.*

Arbitrio, vt non ſit locus pro ſananda teſtium nullitate , ſufficit æquitas, vt euitentur inanes litium circuitus, num. 8.

9 *Rota nunquam interponit arbitrium, niſi ſubſiſtente aliqua rationabili cauſa.*

10 *Teſtamentum , vt corruat ex defectu nullitatis cauſa in Teſtamento expreſſa , quod requiratur ampliù , num. 11.*

12 *Dictis teſtium, quando repugnent ſcriptura.*

13 *Scripturis potius eſt ſtandum, quàm teſtibus.*

14 *Maſculi potius ſunt ditandi, quàm fœminæ, cùm ipſi conſeruent agnationem.*

Interpretatio voluntatis teſtatoris benè deſumitur, iuxta communem hominum vſum, num. 14.

15 *Hæreditatem poſſidens, ſi citatus non compareat , quare præſumatur latitare.*

DECISIO CCCLXI.

TEſtamentum Hentici ſenioris, in quo non Cæcilia filia, ſed Henrici iunior nepos fuit hæres inſtitutus corruere ex falſa cauſa eadem Cæcilia prætendebat , eo quod Teſtator nepotem inſtituerit non ob amorein, quo ipſum proſequeretur , ſed odio in filiam, à qua contra ſe inſtructam quærelam crimioalem , & procutatam carcerationem credidit, cùm tamen filia nihil tale commiſiſſet, vt hæc omnia probauit per teſtes io cauſa eaaminatos.

Neque ad iudicium Rotæ deducta coram R. P. D. meo
Carillo, duæ emanarunt deciſiones ad inuicem contrariæ ;
prior pro validitate Teſtamenti , quæ coram me ob abſen-
tiam D. Carilli ſubtogato confirmata fuit ex duplici ratio-
ne . Primò ob nullitatem examinis dictorum Teſtium ,
† cùm illius dies, & hora certa intimata non fuerit iuxta 1
ſtylum Curiæ . Secundò, quia ex ſcripturis apparet filiam
non fuiſſe hæredem inſtitutam ex alijs cauſis , & nepotis
inſtitutionem proceſſiſſe ob amorem Teſtatoris erga ipſum .

Ad eoitandum primum obiectum , quia eaamen teſtium
emanauerat cum interrogatorijs e aduerſo datis Cæcilia
obtinoit à Sanctiſſimo D. N. committi mihi ſanationem
† examinis arbitrio Rotæ , ideòque propoſui hodie du- 2
bium , *An ſit locus arbitrio ſuper ſanatione examinis ,
itaut ſit recedendum ab vltimo loco deciſis*, & negatiuè Ro-
ta in vtroque reſpondit . Tum quia non † iotrat arbitrium, 3
niſi ioterrogatoria fuerint data à legitima perſona, Gratian.
diſceptat. 550. *num.* 34. & 35. Rota *deciſ.* 18. *num.* 9. *par.* 7.
recent. eaque contineant, quicquid teleuans poterat adduci,
Put. *deciſ.* 300. *num.* 2. *lib.* 3. *in correct.* Rota *in Treueren.
Decimarum 26. Maij 1614. coram bon. mem. Archiepiſcopo
Seleucien. & in Leodien. Decanatus 15. Ianuarij 1619. coram bon. mem. Pirouano* , qualia non ſuot, quæ in caſu no-
ſtro data fuerunt à quodam Gaſpare Berto vti † Curatore 4
hæreditatis iacentis Hentici ſenioris, quia noo erat locus de-
putationi d. Curatoris , cùm hæreditas non iaceret , ſed
iam fuiſſet adita per Henricum iuniorem , vt patet quia ,
taoqoam hæres litigauit, Aretin. *conſ.* 136. *in princip.* Man-
tic. *de coniect. lib.* 12. *tit.* 10. *num.* 13. Buratt. *deciſ.* 279. *nu.* 5. 5
deciſ. 945. *num.* 1. Ex vlteriùs, quia debuiſſet citari, & inter-
rogatoria dari à Felice Turicella, qui tanquam Procurator
Henrici iuniori proteſtatus fuerat, non poſſe † examinari 6
teſtes ſtante publicatione aliorum teſtium examinatorum ,
aut deueniri ad examen, niſi ſe intimato.

Tum etiam ex capite irreleuantiæ ipſius examinis , tuoc
enim ceſſat æquitas , † ob quam moueri ſolet arbitrium Iu- 7
dicis, ad fidem dandam teſtibus oulliter eaaminatis, & po-
tius militat contraria , vt litibus finis imponatur † compe- 8
ſcendo inutiles circuitus , & litigantium calumoiam quæ
ſufficit , vt non ſit locus arbitrio , vt fuit dictum *in Bononien. Cenſus* 11. *Decembris* 1602. *coram bon. mem. Iuſto impreſſ. apud Marcheſ. de commiſſ. par.* 2. *fol.* 60. *num.* 3. quam
refert Barboſ. *clauſul.* 10. *num.* 19. Quòd Rota † nuſquam 9
interponit , niſi ſubſiſtente aliqua rationabili cauſa, & non
alias, Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 189. *num.* 8.
in fin. vbi refert deciſum *in Tarraconen. Canonicatus* 12. *Decembris* 1607. *coram bon. memor. Scotto impreſſ. apud Marcheſan. part.* 1. *fol.* 343. *ſub num.* 2. *quæ allegat concordantes.*

Irreleuantia aotem in caſu noſtro eſt euidens, quia admiſ-
ſa etiam validitate examinis, adhuc ſubſiſtit ſecundum fuo-
damentum deciſionis, eo quod cauſa per teſtes adducta ,
propter quam ſe noo inſtitutam, ſed nepotem Cæcilia aſſerit
non fuit in teſtamento expreſſa, vt requiti ad effectum , vt
† ob eius falſitatem teſtamentum corruat, probant allegati 10
in vltima deciſione, §. *ſecundo teſtes non probant* , quibus ad-
ditur Piccard. *in* §. *poſteriore* , & §. *ſed & ſi quis num.* 21. vbi
teſtatur de communi *inſtit. quib. mod. teſtam. inform.* maximè
† quia aliæ cauſæ non inſtitutionis filiæ fuerunt eapreſsè, vt 11
ponderat eadem *deciſ.* §. *non obſtat*.

Et accedit, quòd dictis Teſtium † repugnant ſcripturæ , 12
qoibus probatur contiouus amor Teſtatoris erga nepotem ,
& longæua deliberatio ipſum hæredem inſtituendi, illiſque
potius ſtandum † eſt, quam teſtibus, *l. cenſus, ff. probat. cum* 13
alijs allegat. in vltima deciſione . Concurrente præſertim ,
quòd admodum veriſimile eſt voluiſſe Teſtatorem filiæ iam
dotatæ , & alijs boois ditatæ præferre nepotem maſculum ad
conſeruandam † hæreditatem in agnationem iuxta commu- 14
nem hominom vſum, à quo congrua ſumitur interpretatio
voluotatis Teſtatoris, Cæphal. *conſil.* 436. *nu.* 3. Decian. *conſ.*
41. *ſub num.* 14. *lib.* 4. Bonif. Ruger. *conſil.* 22. *num.* 33. & *ſeqq.
lib.* 1.

Quapropter nec arbitrio, nec receſſui ab vltima deciſio-
ne locum eſſe Domini dixerunt , informaote ſolùm Henri-
co, alia tamen parte pluries citata, & oon comparente for- 15
tè, vt ſe diutiùs io poſſeſſione bonorum hæreditatis Henrici
ſenioris indebitè occupatorum confoueret.

Plu-

Plures deciſiones in hac cauſa emanatas coram Reuerendiſſimo Præſide Valliſoletano congeſſi ſupra ad deciſ. 159. quæ eſt in eadem cauſa.

R.P.D. PEVTINGERO.

Meleuitana Tenutæ.

Lunæ 26. Iunii 1645.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta ſucceſſioni paternæ etiam ex teſtamento, an ex hoc dicatur renunciatum fideicommiſſo, in fideicommiſſo ſuccedens ex propria perſona deridere poterit alienationes, renunciationes, &c. factæ ab eorum anteceſſoribus, quidquid ſit dicendum ſi renuncians erat hæres renunciantis. Bona fideicommiſſaria, vt poſſint alienari pro debitis Teſtatoris, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum ſucceſſiuum in deſcendentia maſculina Teſtatoris, ex quibus verbis dicatur conſtitutum.*

2 *Renunciatio facta cuicumque ſucceſſioni paternæ etiam ex teſtamento an talis renunciatio comprehendat etiam fideicommiſſa.*

3 *in Fideicommiſſo ſuccedens iure proprio, ei non officiunt renunciationes anteceſſorum.*

4 *Quidquid ſit ſi renuncians erat hæres renunciantis, & renuncians voluit etiam renunciare iuribus hæredibus.*

5 *Deciſ. in cauſa Bonon. fideicommiſſi de Vizzanis coram bon. mem. Bichio, quæ caſu loquatur.*

6 *Renuncians pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, verba iſta ad ius renunciantis reſtringuuntur.*

Itaut ex eo, nec renunciantis hæres poſſit renunciationem impugnare.

7 *Renuncians pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, talis renunciatio non protrahitur ad iura hæredibus competentia, ſeu competitura ex propria eorum perſona.*

8 *ad Fideicommiſſum, quando quis eſt vocatus, vti hæres patris non dicitur ex propria perſona vocatus ad illud.*

9 *Alienatione prohibita, data alienatione fit locus fideicommiſſo in caſu alienationis facto.*

10 *Bona fideicommiſſo ſubiecta, vel alienari prohibita, quando poſſint alienari, pro diſſoluendo ære alieno Teſtatoris.*

11 *Bona fideicommiſſaria pro diſſoluendo ære alieno Teſtatoris non poſſunt niſi in ſubſidium alienari, quando non adſunt alia bona libera, & num. 12.*

13 *Datio in ſolutum euaneſcit per clauſulam, conſtituti.*

14 *Teſtamenta duo, dum adſunt, & vnum non concordat cum altero, neutri creditur.*

15 *Teſtamentum aliud eſt, quod producatur integrum, & aliud ſi particula.*

16 *per Conſtitutum transfertur tam poſſeſſio ciuilis, quàm naturalis.*

17 *Poſſeſſio ſatis probatur ex perceptione fructuum, & ex locationibus.*

DECISIO CCCLXII.

Contendentibus Angelo Hieronymo Manduca, & Maria, ac Barbarica Habela ſuper manutentione in poſſeſſione Tenutæ, Tà Venetia nuncupatæ, Domini mandarunt, videri de bono iure, etiam ad effectum manutentionis, & hodie conſtare de bono iure Angeli Hieronymi, reſponderunt. Quia ex teſtamento Ioan. Pauli Manducæ de anno 1589. quod datur in Summ. Angeli Hieronymi *num.* 1. conſtat, impoſitum fuiſſe particulare fideicommiſſum ſuper prædio, de quo agitur, fauore filiorum maſculorum, nepotum, pronepotum, & deſcendentium ex eis vſque in infinitum de linea maſculina, & pro illorum deſcendentibus, & poſteris ipſorum hæredum vniuerſalium maſculorum eiuſdem Teſtatoris de cognomine Manduca, quæ ver-
1 ba conſtituunt perpetuum, † ac ſucceſſiuum fideicommiſſum in deſcendentia maſculina Teſtatoris, Rota *deciſ.* 458. *ſub num.* 2. *& 3. part. 4. diuerſ. deciſ.* 125. *num.* 2. *deciſ.* 143. *ſub num.* 10. *deciſ.* 357. *num.* 1. *& 3. par.* 1. *recent.* Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 207. *num.* 9. Sed Angelum Hieronymum eſſe deſcendentem, ac nepotem Teſtatoris ex eius filio maſculo, ipſæ partes non controuertunt.

Non obſtat, quod Angelus pater Angeli Hieronymi renunciauerit cuicunque ſucceſſioni paternæ, etiam ex teſta-
mento. Nam quicquid ſit, an etiam ſub hac renunciatione 2
veniat fideicommiſſum, de quo agitur. Attamen, cùm Angelus Hieronymus in dicto fideicommiſſo ſuccedat ex propria
perſona tamquam nepos Teſtatoris, ipſum † renunciatio 3
patris non afficit, Cephal. *conſ.* 371. *num.* 32. *& ſeq.* Decian. *conſ.* 33. *num.* 18. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 111. *ſub num.* 18. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 593. *num.* 165. Put. *deciſ.* 597. *n.* 15. *& 16. par.* 5. *recent.* & fuit dictum in *Bonon. fideicommiſſi de Beattorijs* 4. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo Carrillo §. nec enim*, vbi reſpondetur deciſionibus in contrarium allegatis in *Bononien.*
fideicommiſſi de Vizzanis coram D. meo Bichio, quæ huic ca- 4
ſui non applicantur, quia in illis ſucceſſor, ad fideicommiſſum veniens, erat hæres alienantis, & alienans voluit etiam alienare iura hæredibus, ex fideicommiſſo competitura; at in caſu noſtro Angelus Hieronymus non eſt hæres patris, qui adhuc viuit, nec in renunciatione patris leguntur
verba comprehenſiua iurium filij, & ſucceſſorum, vt † in illa 5
de Vizzanis: Hic enim ſolùm dicitur, quod Angelus renunciauit pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, quæ
verba † ad ius renunciantis reſtringuuntur; itaut ex eo nec 6
renunciantis hæres poſſit renunciationem impugnare; non autem trahuntur ad iura, hæredibus competentia, ſeu com-
petitura † ex propria eorum perſonam, Rim. iun. *conſ.* 751. 7
num. 49. *& ſeqq.* Peregr. *conſ.* 111. *num.* 13. *lib.* 4.

Nec in facto ſubſiſtit, nepotes fideicommittentis eſſe vocatos, vti hæredes patris. Vnde infertur, quod Angelus Hieronymus ex perſona propria non ſit comprehenſus, cùm
eius pater hæreditati † paternæ renunciauerit: Quia ex 8
lectura teſtamenti patet, nepotes ex eorum propria perſona eſſe vocatos, ibi, *Nepotum, Pronepotum, poſterorumque.*

Et gratis aſſeritur renunciationem ſaltem durante vita patris ſubſtineri, quia ad id allegati loquuntur de alienatione bonorum aduentitiorum filij, ſed renunciauit ſolùm iuribus, ſibi competentibus, & quos plus eſt, in caſu aliena-
tionis Teſtator voluit, bona † ad alios ſucceſſiuè vocatos 9
deuenire, inter quos primum locum obtinet Angelus Hieronymus, ad cuius fauorem per alienationem, & renunciationem patris fuiſſe purificatum fideicommiſſum, ſub hac conditione diſpoſitum, ex allegatis in *Bonon. fideicommiſſi de Bigazzinis* 14. *Decembris* 1603. *coram bon. mem. Litta, & in deciſ.* 81. *num.* 4. coram bon. mem. Card. Caualer.

Nec refert, quod dicta Tenuta Tà Venetia per Catharinam, filiorum dicti Io. Pauli Teſtatoris Tutricem, fuerit data in ſolutum Angelo pro ſcut. 8000. quæ dictus Io. Paulus eidem Angelo contemplatione matrimonij donauerat, quia
huiuſmodi datio inſolutum fuit nulla, † cùm de iure bona 10
ſubiecta fideicommiſſo particulari, vel alienari prohibita, tunc demum poſſint alienari pro diſſoluendo ære alieno Teſtatoris, ſi deficiant alia bona, † ex quibus illud
perſolui, valeat, *l. pater filium, ff. delegat.* 3. Bald. 11
in l. final. §. ſi præfatam, num. 4. *verſ. & caue tibi, C. de iur. deliber.* Alberic. *in l. peto, §. fratre, num.* 8. *circa fin. ff. delegat.* 2. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 40. *num.* 22. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 4. *Rota in Romana fideicommiſſi de Zuccaris* 14. *Decembris* 1639. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano §. nec dicatur.*

In caſu autem iſto ex inuentario, per dictas mulieres producto conſtat, dictum Io. Paulum Teſtatorem, vltra dictam Tenutam Tà Venetia, reliquiſſe † bona, longè exce-
dentia creditum dicti Angeli, qua ratione idem Angelus, 12
contra quem Mauritius, & Petrus Paulus fratres intendebat mouere litem ſuper inualiditate dictæ dationis inſolutum, renoceſſit de anno 1610. eandem Tenutam Tà Venetia eidem Catharinæ, vti Curatrici dicti Mauritij, & Petro Paulo ſtipulationibus pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus
cum clauſula, *conſtituti*, per quam retroceſſionem euanuit 13
effectus prædictæ dationis in ſolutum, & Tenuta ſub eodem particulari fideicommiſſo fauore maſculorum remanſit.

Neque aliquid facit, quod, cùm in actis ſint producta duo Io. Pauli Teſtamenti exempla diuerſa, dum in vno non
legitur ſupradictum fideicommiſſum, † tollatur fides vtri- 14
uſque

uſque ad *text. in l. ſcriptura, Cod. de fid. Inſtrum.*
Quia prius fruit prodoctum in alio iudicio viridarij non
15 integrum, nec opus erat: At hodie datur † integrum,
collationatum cum ſuo originale, de cuius fide dubitari non
poteſt.
Ex quo Dumini, conſtare de bono iure Angeli Hierony-
mi, eique propterea dandum eſſe mandatum de manute-
nendo in poſſeſſione dictæ Tenutæ Tà Venetia, reſponde-
16 runt, cum de illius poſſeſſione couſter ex † clauſula, *con-
ſtituti*, contenta iu donatione eidem Angelo Hieronymo
per Angelum eius patrem, facta de auuo 1640. vt in alio
Summario eiuſdem Augeli Hieronymi *num. 9.* per quam
clauſula fuit in Conſtitutarium tranſlata ciuilis, & natura-
lis poſſeſſio, *leg. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ.* Modern. Pe-
ruſ. *de manut. obſeru.* 20. *num.* 8. Nec dubitari poteſt de poſ-
ſeſſione Angeli conſtituteotis, quia de illa couſtat ex clau-
ſula conſtituti, appoſita in donatione illi facta per Mauri-
tium fratrem de anno 1613. dicto Summ. Angeli Hierouy-
mi *num.* 1. ac etiam ex mandato de manutenendo, eidem
Angelo conceſſo de anno 1622. eodem Summ. *num.* 4. Iun-
17 ctis præſertim locatiooibus, de eadem † Tenuta ſactis cum
penſionum perceptione ab Augelo, & Augelo Hieronymo,
eius filio à dicto anno 1622. vſque ad annum 1638. dicto
Summ. *num.* 8. ex latè adductis per dictum Modern. Peruſ.
obſeru. 24. *num.* 17. *& ſeqq.*
Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linares.

Luna 26. *Iunij* 1645.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus fundans, ſi iniunxerit, quod præſen-
tatus debeat eſſe de eius conſanguinitate, tunc
vt præſentatus veniat inſtituendus, tale requiſi-
tum tenetur probare præſentatus, quando eſt
vnus ex patronis, poteſt ipſe ad ſui fauorem au-
gere numerum vocum.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſoria, quando ex pluribus cauſis denegatur, tunc vt ea concedatur non ſufficit ſimplex fumus.*
2 *Obſtacula plura, quando adſunt, tunc omnia ſunt in gratia narranda, ne reddatur ſubreptitia.*
3 *Præſentandus, quando debet eſſe de conſanguinitate fundatoris, quo caſu præſentatus id non dicatur ignorare.*
4 *Ius ſuum nemo cenſetur ignorare.*
5 *Confeſſio implicita, quando ſufficiat.*
6 *Patronus non poteſt ſe ipſum præſentare.*
7 *Quod procedit etiam in beneficiis ſimplicibus.*
8 *Præſentatus, quando eſt vnus ex patronis, tunc ſi à medietate patronorum eſt præſentatus, ipſe poteſt augere numerum vocum.*
9 *Præſentatus, ſi eſt patronus, tunc ad ſui fauorem poteſt augere numerum vocum.*
10 *Præſentatus à maiori parte patronorum, eſt præferendus.*
11 *Teſte veriſimiliora deponentes præferuntur alijs.*
12 *Teſtes habentes plura adminicula præferuntur alijs.*
13 *Conſanguinitas, quando eſt probanda, ea debet articulari per gradus diſtinctos.*
Quod procedit, quando adeſt concurſus alterius conſanguinei.
14 *Remiſſoria non conceditur, quando adeſt vehemens præſumptio calumniæ.*
15 *Remiſſoria non conceditur, quando petitur ad differendam imminentem expeditionem cauſæ.*

D E C I S I O CCCLXIII.

AGitur de beneficio ad quod ex lege ſuudationis præ-
ſentari debet Clericus de geuere fundatoris. Hinc
Ioannes Rnyo qui 12. ferè ab hinc annis prouiſionem Apo-
ſtolicam obtinuit nulla facta mentione dictæ qualitatis, &
ſub aſſertinne quod erat præſentatus à medietate patrono-
rum exhibuit nuuiſſimè de menſe Februarij proximi præte-
riti articulos ad hanc aſſertionem iuſtificandam ſuper quibus
petijt ſibi concedi remiſſoriam, & ipſa die qua de illius con-
ceſſione diſceptabatur, comperto ſibi non prodeſſe ad vi-
ctoriam eam ſolam iuſtificationem, addidit alios articulos
contioeutes ſe eſſe de genere fundatoris.
Sed vtraque parte informante ſub die 10. Februarij, Rota
cenſuit denegaudam eſſe remiſſoriam; tum quia ex articulis
non reſultabat, quod authores articulantis conſtituerent me-
dietatem patronorum, tum etiam quia non dabatur aliquis
fumus quod articulans eſſet de genere fundatoris, vt in cau-
ſis beneficialibus pro obtinenda remiſſoria requiritur, & illa
articulorum additio non vacabat ſuſpicione calumniæ. Nu-
per autem examinatis ad perpetuam rei memoriam qui-
buſdam teſtibus de conſanguinitate Ioannis Royo deponen-
tibus, qui inſeruire poſſunt pro fumo, propoſui iterùm du-
bium an eſſet concedenda remiſſoria, & negatiuè reſpon-
ſum fuit. Quia non ſufficit † fumus ex teſtibus nulliter 1
examinatis eductus, quando plura in contractum coucur-
runt, Bucatt. *deciſ.* 23. *num.* 8. *deciſ.* 273. *num.* 4. *& ſeqq.*
Et iu caſu noſtro concurrit primò, quod Rnyo in preci-
bus porrectis Papæ pro obtinenda prouiſione Apoſtolica non
expoſuit, quod ex lege ſuudationis beneficium debetur Cleri-
co conſanguineo fundatoris, quodque ipſe talis eſt, quod
ſanè ſi talis eſſet expoſuiſſet prout expoſuit ſe præſeutatum à
medietate patrouorum, quia vtrumque ęquè oeceſſarium
erat, vt haberet executionem prouiſio Apoſtolica, † quam 2
alioquin tanquam ſubreptitia non meretur, Felin. *in cap. ſu-
per litteris num.* 2. *de reſcript.* Aym. *conſ.* 68. *num.* 8. *& ſeqq.*
Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 54. *num.* 28. *& ſeqq.* Capyc.
Latro *deciſ.* 105. *num.* 60. Maximè quia, vt infra dicam impe-
trans allegare non poteſt ſe ignoraſſe qualitatem conſangui-
nitatis à ſundatore requiſitam † iu perſona præſeutandi, ac 3
ignorantia qualitatis non narratæ neque in impetratione be-
oeficij excuſat à ſubreptione, quando ea impetratio præiu-
dicat iuri alterius, Gemin. *in cap. gratia ſub num.* 4. *verſ. ant
reſcript. in* 6. *& conſ.* 105. *num.* 11. Creſc. *deciſ.* 10. *num.* 2. *de
præben. & dictum fuit in Culmen. Canonicatus* 1. *Iulij* 1643.
coram R.P.D. meo Royas.
Secundò, quod multo tempore quo litigantium fuit in
partibus nuſquam Royo allegauit ſe eſſe conſanguineum
fundatori; Cùm tamen ſciret hauc qualitatem eſſe neceſſa-
riam, quia in prima ſententia contra ipſum lata à Vicario
Generali Cæſarauguſtæ vſque de auno 1635. adiudicatur Be-
neficium Ioanni Gargallo vti conſanguineo de genere, & pa-
rentela ſundatoris, & præterea veriſimile non eſt, † quod 4
iguorauit legem ſuudationis à qua ius ſuum metiebatur, *l.*
2. *l. cum quis, l. penult. Cod. iur. & fact. ignor.* Felin. *in cap.
vigilanti num.* 1. *verſ. qui allegaret de præſcript.* Lapus *alle-
gat.* 14. *num.* 2. *verſ. ſecunda concluſio*, Canaler. *deciſ.* 151. *n.* 2.
& ſeqq.
Tertiò, quod iutegro ferè decennio, & coram diuerſis
Iudicibus, tum in partibus tum in Curia, ne dum non al-
legauit ſe eſſe de genere fundatoris, ſed mordicus ſubſtinuit
hoc Iuſpatronatus ſpectare ad Iuſtitiam, & iuratos Villæ de
Linares, qui vocati fuerant à fundatore in defectum omnium
conſanguineorum ſi enim ipſe eſſet conſanguineus, certum
eſt, quod potius voluiſſet ſubſtinere pertinentiam patrona-
lem pro ſe, & ſuas ſamilias, quàm pro Iuratis extraneis, &
allegando Iuſpatronatus ſpectare ad Iuratos, eorumque præ-
ſentaoni de ſe factæ inſiſtendo, ſaſſus fuit in neceſſarium
antecedens omnium conſanguineorum deficieutiam, &
per conſequens ſe non eſſe conſanguineum, † quæ impli- 5
cita confeſſio ſufficit, & probat Ægid. *deciſ.* 683. *ante num.*
1. Rot. *deciſ.* 242. *num.* 4. *& deciſ.* 347. *num.* 1. *par.* 2. *recent. &
in Marſicen. Iuriſdictionis* 28. *Ianuar.* 1644. *coram me §. pri-
mum.*
Nec dicendum, quod Royo maluerit Iuſpatronatus ſpe-
ctare ad Ioratos, qam ad ſe vti conſanguineum, quia alio-
quin beueficium obtinere non valuiſſet, † cùm ſe ipſum 6
præſeotare oon poſſet, *cap. per noſtras, vbi notant omnes de
Iurepatr. cap. fin. de inſtit.* Lambert. *de Iurepatr.* 1. *part.* 2.
lib. quæſt. 8. *art.* 9. quod procedere etiam in beneficijs † ſim- 7
plicibus voluit Iu. Andr. *in d. cap. per noſtras nu.* 3. Abb. *ibid.
num.* 2. & ſecuta eſt Rota *in Regien. Iuſpatr.* 15. *Ianuar.* 1624.
coram bon. mem. Pirouano, & in Barchinonen. Beneficii 2.
Maij 1625. *coram eodem.*
Quia immò breuiori via ad beneficium peruenisſet ſi reie-
cta præſentatione Iuratorum ſe conſanguineum probaſſet;
Cùm enim iuxta lecturam informantium pro Royo duo
tantum ex patronis reſtatori conſanguineis in hac vacatiooe
præſentauerint, nempe Franciſcus Michaelis filius, qui præ-
ſeo-

ſentauit Royo, & Gaſpar Gargallo Senior, qui præſenta-
uit Ioannem Gargallo poterat Royo probata ſua conſangui-
nitate tanquam alter ex patronis præſentationi palàm de-
8 † ſe factæ à Franciſco conſentire, Abb. *in cap. cum in iure n.5.*
de elect. Perlata *in l. vnum ex familia §. rogo num.* 10. *ff. de le-*
gat. 2. Molin. *dicens communem de primog. lib. 2. c. 4. num. 61.*
Sanchez *reſp. moral. lib. 2. cap. 3. dubit. 74. num. 7.* Viuian. *de*
9 *Iurepatr. lib. 5. cap. 2. num. 45.* & ſic ad ſoi fauorem † auge-
re numerum vocum, vt not. Butr. *in d. c. cum in iure num.*
36. verſ. nec obſtat, & num. 37. verſ. ex prædictis, Abb. *ibid.*
num. 5. verſ. not. in contrarii, Imol. *num. 3. verſ. unde,* Hoſtien-
ſis, *& num. 6. verſ. item poſſunt;* Anch. *in d. cap. per noſtras*
num. 3. verſ. quod intelliget. Roch. *de Iurepatr. verb. honorif.*
cum n. 20. verſ. limita nunc, Sanchez *d. dub. 74. num. 11.* Bu-
ratt. *deciſ. 316. num. 4.* Ita vt velut præſentatus à maiori par-
10 te veniret præferendus, † vel etiam poterat ſupplicare Or-
dinario, vt illum gratificando admitteret ad Beneficium,
quod licere patrono, tradit Abb. *in d. c. per noſtras num. 4.*
Lambert. *d. q. 8. art. 3. nu. 3.* Sanch. *d. dub. 74. num. 5.* & alios
refert addeo; ad Burat. *d. dec. 316. num. 19.*

Quartò concurrunt alij teſtes ad inſtantiam Gargallo nuper
examinati deponentes Royo pluries faſſum fuiſſe ſe non eſſe
conſanguineum, quibus quia ex prædictis veriſimiliora te-
11 ſtantur, aut magis credendum eſt, † quam teſtibus aduer-
ſarij, vt per Gabr. *de teſtib. concluſ. 4. n. 23.* Farinacc. *eod. tract.*
quæſt. 65. num. 127. & ſeqq. aut eliditur eorumdem teſtium
fides adeò quod nec fumum præbeant, vt in terminis remiſ-
12 ſoriæ Buratt. *d. deciſ. 20. nu. 8. & deciſ. 273. num. 6.* quo † ma-
gis iunctis alijs adminiculis ſupra ponderatis ad *text. in l.*
Diuus ff. in integ. reſt. ac tradita per Menoch. *de præſumpt.*
lib. 1. quæſt. 30. num. 1. & ſeqq. & ſignanter propria confeſſio-
ne ipſius Royo contra quam non ſunt admittendi articuli,
& concedenda remiſſoria, Rot. coram ſan. mem. Greg. XV.
deciſ. 523. num. 4.

Accedit irreleuantia articulorum, quia non fuit articula-
13 ta conſanguinitas † per gradus diſtinctos, vt oportet, quan-
do vt in caſu noſtro, adeſt concurſu alterius conſanguinei,
cap. licet ex quadam de teſtib. Anchar. *conſ. 52. num. 7. & 8.*
Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 11. num. 99.* Rot. *deciſ. 241.*
nu. 24. par. 7. recent. & in Gerunden. Beneficij 3. Aprilis 1640.
14 *coram R. P. D. meo Royas,* nec non vehemens ſuſpicio caluo-
niæ reſultans tam ex ſupra deductis, quàm ex eo quod Ro-
yo poſtquam deſtitutus fuit exceptione recorſuum aliiſque
omnibus per ipſum hactenus allegatis, tandem inter infor-
mandum exhibuit articulos additionales ſuper aſſerta con-
15 ſanguinitate ad differendam † imminentem expeditionem
cauſæ in qua ſex deciſiones emanarunt.

Ex quibus DD. vtraque parte informante ſteterunt in de-
ciſis pro denegatione remiſſoriæ.

Supra in hac eadem cauſa ſub diebus 22. Iunij, & 4. De-
cemb. 1643. in hac eadem part. 9. recent. tom. 1. habentur duæ
deciſiones, ſunt in ordine deciſ. 213. & 235.

REVERENDISS. P. D. CERRO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Reſciſſionis contractus.

Mercurii 28. Iunii 1645.

ARGVMENTVM.

Attentata, vt ſint reuocanda de eis debet conſtare, quare de eis non poteſt dici conſtare, quando cauſæ ſunt diuerſæ, & ſatis dicitur conſtare de diuerſitate cauſarum probata diuerſitate actionum.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio non poteſt denegari, quando conſtat de poſ-ſeſſione.*
2 *Iudex ritè, & rectè procedens poteſt quem priuare naturali, & ciuili poſſeſſione, & num. 22.*
3 *Commiſſio efficitur communis per citationem ad dicendum contra commiſſionem.*
4 *Poſſeſſio, ſi ſit attentata non eſt manutenibilis.*
5 *Attentata ceſſant, ſtante diuerſitate cauſarum.*
6 *Iudiciorum diuerſitas benè arguitur, ſi pro vno agatur.*
7 *Actionis diuerſitas operatur, vt cauſa dicatur diuerſa, & ſic non intrent attentata.*
8 *Clauſula,* quam, & quas, *vnà cum toto negotio principali, in commiſſione appoſita, intelligi debet, & circa cauſam, & actionem intentatam.*
9 *Clauſula,* quam, & quas, *licet comprehendat Cœlum, & Terram, non tamen poteſt extendi ad aliud iudicium diuerſum, ac poſtea inchoatum.*
10 *Attentatis, quando cenſeatur ſufficienter renunciatum.*
11 *Mandatum præſumitur ex ſcientia, & acquieſcentia.*
12 *ex Scientia, & acquieſcentia præſumitur mandatum, quod procedit etiam ſuperueniat reuocatio.*
Mandatum præſumitur ex impenſa, num. 12.
13 *Mandatum præſumitur ex impenſa etiam vnius ducati.*
Mandatum præſumitur ex productione iurium, &c.
14 *Mandatorum multiplicatio in iure datum, alterum expreſſum, & alterum præſumptum.*
15 *Appellatio, quando per Signaturam ſimpliciter fuit commiſſa operatur attentata, vſque ab initio.*
16 *Appellatio, quando non fuit proſecuta.*
17 *Citatus, quando quis fuit, ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſecutione, tunc quando id fuit doctum, poteſt deueniri ad executionem ſententiæ.*
18 *Appellationis ſimplex commiſſio, quando operetur attentata vſque ab initio.*
19 *Attentata non poſſunt dici ea, quæ ſunt geſta poſt deſertam appellationem.*
20 *Immiſſio effectuata, ante commiſſionem non debet reuocari.*
21 *à Poſſeſſione dicitur quis cadere facto proprio, ſtante ceſſione bonorum, cum clauſula conſtituti.*

DECISIO CCCLXIV.

Commiſſa R. P. D. meo Veroſpio primo loco cauſa ap-
pellationis per Pompeum Tertium interpoſitæ de anno
1639. à decreto relaxationis mandati exequutiui fauore fra-
trum de Salarolis pro reſiduo capitalis, & fructuum non ſo-
lutorum, ac ſecundo loco R. P. D. meo Præſidi Valliſoleta-
no ad inſtantiam dd. de Salarolis appellantium à ſententia
eiuſdem A. C. ſuper reſciſſione contractus, & reintegratio-
ne Pompei ad poſſeſſionem ſtabilium de anno 1643. prola-
ta, quibus cauſis per ſignaturam vnitis, & denuò com-
miſſis eidem D. meo Veroſpio in ſtatu, & terminis, fuit
coram eo dubitatum, An, & cui eſſet dandum mandatum
de manutenendo, & die 15. Aprilis 1644. * pro fratribus
de Salarolis reſolutum, eiſdemque conceſſum mandatum
de manutenendo. Verùm interpoſita appellatione per Pom-
peum, & mihi commiſſa cauſa cum facultate manutenendi
quem de iure; propoſito dubio DD. hodie reſoluerunt Pom-
peo dandum eſſe mandatum de manutenendo cum conſtet
de eius † poſſeſſione auctoritate Iudicis vigore ſententiæ, 1
& rei iudicatæ, ac poſt deſertam appellationem capta, *l. iuſte*
poſſidet ff. de acquir. poſſeſſ.

Non obſtat poſſeſſio anterior dd. fratrum de Salarolis,
quia dum citato eorum Procuratore conſtituto A. C. Sen-
tentiam reintegrationis Pompeo conceſſit tanquam ritè, &
rectè procedens eoſdem tam ciuili, quàm naturali † poſ- 2
ſeſſione priuauit, Ang. *in l. qui vniuerſas §. item cum Præ-*
tor, ibique Imol. *num. 1. ac cæteri ſcribentes ff. de acq. poſſeſſ.*
Abb. *in c. cum aliquibus num. 10. propè fin. verſ. quinimo plus*
ſentiunt de ſent. & re iudic. Ferret. *conſ. 5. num. 9. in fin. verſ.*
quæ ſibi non ſuffragatur, Rota *diuerſ. deciſ. 62. n. 4. & 5.* & co-
ram Card. Seraph. *deciſ. 1325. per totam.*

Prout minus obſtat, quod poſt deuolutam cauſam ad no-
ſtrum Tribunal per commiſſionem appellationis primo loco
interpoſitæ à Pompeo, & communem † effectam vigore 3
citationis ad dicendum contra, A. C. nulliter proceſſerit,
cum per d. commiſſionem habentem in ventre inhibitionem
fuerit à ſe abdicata omnis iuriſdictio, ac conſequenter poſ-
ſeſſio tamquam attentata manuteneri † non poſſit, vt pro- 4
bare conatur *deciſio D. mei Veroſpii verſ. ea enim.*

Quia hodie facto melius elucidato aduerterunt DD. iudi-
cium reſciſſionis contractus, & reintegrationis ſecundo lo-
co à Pompeo intentatum eſſe diuerſum ab executiuo pro re-
ſiduo capitalis, & fructuum in quo emanauit commiſſio, &
inhibitio, † ſtante autem diuerſitate cauſarum ceſſat præ- 5
ten-

tenſio attentatorum c. ad hæc, vbi Franch. in princ. & c. pro-
poſuit de appell. Dec. conſ.33. num.4. verſ. & ad hoc etiam fa-
cit, Lancell. de attent. par.2.cap.4. limit.2. num.1. & 3. cap.
12. limit.2. num.1. cum ſeqq. & cap.20. limit.5. num. pariter
primo, Gratian. diſcept. forenſ. cap.914. num.3. Rot. in recen.
deciſ.500. num.6. & 10. coram ſanct. mem. Greg. deciſ. 345.
num.1. ibique add. litt. A. & coram bon. mem. Buratt. deciſ.
644. num.5.

Diuerſitas patet, quia in prima agebatur executiuè pro
6 ſolutione capitalis, & fructuum, † in ſecunda verò fuit
actum ordinariè pro reſciſſione contractus, & reintegratio-
7 ne. Diuerſitas enim actionis ſufficit, vt cauſa dicatur † di-
uerſa, nec intret attentata, Grat. d. c.914. num. 31. Lancell.
de attent. d.cap.12. limit.2. num.10. & 11. Gayl. pract. obſer-
uat. 32. num.11. lib.1. Card. Caualer. deciſ.623. num.2. Add.
ad bon. mem. Buratt. d. deciſ.644. num.10. & in fortioribus
dixit Rota coram ſanct. memor. Gregor. dicta deciſ. 345.
num.2. & 3.

Nec facit clauſula, quam, & quas vnà cum toto negotio prin-
8 cipali in prima commiſſione geminata, † quia intelligi de-
bet, de & circa cauſam, & actionem intentatam ſuper qua
fuit pronunciatum, & commiſſa cauſa appellationis, nec
9 extendi † poteſt ad aliud iudicium diuerſum poſtea inchoa-
tum, vt notat Felin. in c. licet in corrigendis nu.7. in fin. verſ.
non valet Comm. de off. Ord. Marcheſ. de commiſſ. part.1. cap.
5. num.67. fol.210. Barboſ. de clauſ. clauſ. 121. num.26. Rot.
in rec. deciſ.87. nu.1. par.4. & coram ſan. mem. Greg. d. de-
ciſ.345. num.4.

Sed ceſſat omnis ſcrupulus, quia procurator dd. de Sala-
rolis impetrauit ab A. C. monitorium, quod Bononiam
transmiſit eiuſque vigore dd. Salaroli conuenerunt Pom-
peum, eoque executo, & coram A. C. reproducto obti-
nuit, dum Pompeus inſtabat pro remiſſione cauſæ ad partes
ſolitam inhibitionem, & decretum, quod cognoſceretur
per eumdem A. C. cum ſui principales eſſent vidua, & pupil-
li, vt in extract. pag.1. à terg. & pag.70. ac in toto proceſſu
reintegrationis comparuit, nec vnquam de pendentia litis in
Rota oppoſuit, vnde ſi quid eſſet attentatum cenſetur eidem
10 ſufficienti renunciatum † Lancell. de attent. part.2. cap.12.
limit.42. num.3. & 4. & fuit dictum in vna Cæſaraugustana
Cathedralis coram Vbaldo, quæ eſt deciſio 102. num.1. par.6.
recent.

Nec ſatisfacit reſponſio, quod Procurator fuerit nulliter
conſtitutus, dum in ſua deputatione omiſit conſuetum iura-
mentum vtilia faciendi, & inutilia prætermittendi ex forma
ſpecialiter requiſitum. Quia dum ipſemet iudicium ad A. C.
deuoluit, & inchoauit expediendo monitorium cum im-
11 penſa, quod poſteà fuit à Salarolis acceptatum, † data
etiam nullitate illius mandati intraret præſumptum ex ſcien-
tia, & acquieſcentia, per text. apertum in l. qui patitur ff. man-
dat. bene Abb. conſ.7. num.4. part.2. Bero. conſ.118. num.23.
lib.3. Mantic. de tacit. lib.7. tit.7. per tot. Rota coram ſanct.
mem. Gregor. deciſ.44. num.2. vbi Add. litt. A. dicit hoc eſſe
12 adeò verum, vt procedat etiamſi † ſuperueniat reuocatio:
Vltra quod ex ſola impenſa in expediendo d. monitorio, &
iurium productione per d. procuratorem facta, mandatum
abſque alia probatione inducitur, vt de impenſ. docuit Be-
ro. conſil.43. num.57. vol.3. Surd. conſ.355. num.24. & plu-
ries dixit Rota præſertim Card. Seraph. deciſ.856. nu.5. Vbi
quod ſufficit modica impenſa, & coram ſanct. mem. Gregor.
deciſ.324. vbi Add. num.6. dicit ſufficere impenſam vnius du-
13 cati, † & productione iurium, Bart. in l. vulgo in fin. ff. de
administr. tutor. Aymon. conſil.80. num.5. & ſæpiſſimè reſol-
uit Rota coram ſanct. mem. Gregor. deciſ.44. num.4. & de-
ciſ.86. num.2. & deciſ.176. num.8. Nec eſt nouum in iure,
quod detur multiplicatio mandatorum, vt poſſint ſimul in
14 eadem perſona duo † mandata concurrere, alterum expreſ-
ſum, alterum præſumptum, vt alijs relatis fuit reſolutum
in Ciuitaten. Archipresbyteratus 24. Martij 1645. co-
ram me.

Quod verò dicitur poſſeſſionem Pompei eſſe attentatam
ex ſecunda commiſſione appellationis ſimpliciter interpoſitæ
15 pro parte dd. de Salarolis, quæ † operatur attentata vſque
ab initio, etiamſi ſententia appellationem non admitteret, ex
notat. per gloſ. in l. appellatione verb. deliberationis C. de appell.
cum alijs in d. deciſ. alleg. verſ. ſicut etiam, nullam habent
ſubſiſtentiam, quia cùm hodie doctum fuerit poſt datos re-
16 uerentiales non fuiſſe † intra decendium præſentatam com-
miſſionem appellatio remanſit deſerta, & ſententia tranſi-
tum fecit in iudicatum cap. cum ſit Romana de appell. Veſtr.
in prax. lib.7. cap. vlt. num.6. Scacc. de appell. quæſt. 14. n.6.
& ſeqq. Lancell. de attent. lite pend. in præfat. n.66. Caſſador.
deciſ.1. de appell. Rot. diuerſ. deciſ.276. num.1. part.1. cum
alijs relatis à bon. mem. Buratt. deciſ.264. nu.1. ibique Add.
litt. A.

Idque multò magis, quia poſt lapſum d. decendij fuerunt
ſeruati quattuor termini ad docen. de appellatione illiuſque
legitima proſequutione, quibus † elapſis, & de appella- 17
tione, vel proſecutione non docto, potuit citra vitium at-
tentatorum ad poſſeſſionem deueniri, Federic. de Sen. conſ.
27. num.2. Veſtr. in prax. lib.8. cap. vlt. num. 8. & 9. Man-
doſ. de form. comm.23. verſ. ſeruat quattuor, Scacc. de appell.
quæſt.11. nu.200. verſ. aut enim agitur, & dixit Rota coram
Card. Seraph. deciſ.1335. num.1. & 2. poſt Modern. de ma-
nut. deciſ.22. num.1.

Non obſtante, quod ſuperueniens commiſſio appellationis
ſimpliciter retrotrahatur ad diem ſententiæ, & poſſeſſionem
irritet, quia procederet ſi † poſſeſſio fuiſſet capta in termi- 18
no ad appellandum, vel poſt præſentatam commiſſionem,
ſecus autem quando prout hic poſt ſeruatos d. quatuor ter-
minos nihil fuit ab altera parte deductum, nec commiſſio
præſentata, tunc enim geſta poſt illius deſertionem nun-
quam dicuntur † attentata dicto cap. cum ſit Romana de ap- 19
pell. ibique Franch. in vlt. notab. Lancellott. de attent. par.2.
cap.12. ampliat.1. num.33. Commiſſio enim cauſæ cum ha-
beat clauſulam, prout de iure, nullum affert præiudicium
argumento, tex. in l. fin. C. de ſent. reſcrip. non poſſ. c. expo-
ſita de arbitr. cum alijs ad propoſitum per Rotam coram
ſan. mem. Gregor. deciſ.492. num.4. & per R. P. D. Argel,
de legit. contrad. quæſt.2. art.3. num.143. vbi quod immiſſio
effectuata ante commiſſionem non debet reuocari, & idem
colligitur ex ſecundo reſcripto † Signaturæ in quo cauſam 20
vniuit R. P. D. meo Veroſpio, in ſtatu, & terminis, & ſic
cum iam conſumpta eſſet executio rei iudicatæ, hæc cenſe-
tur per dictam clauſulam præſeruata.

Vltimò nec releuat, quod Pompeus facto proprio ceciderit
tit à poſſeſſione ſtante † ceſſione bonorum cum clauſula 21
conſtituti, quia ille manutentionem non poterit ex antiqua
poſſeſſione, ſed ex noua capta vigore mandati de reinte-
grando, & rei iudicatæ, vnde tamquam poſſidens auctore
Prætore † ritè, & rectè procedente eſt manutenendus ex 22
ſupradeductis.

Et ita reſolutum vtraque, &c.

*Deciſio iſta emanata ſub die 15. Aprilis 1644. coram Re-
uerendiſs. P. D. Cerro Decano eſt ſupra in hac eadem part.9.
recent. tom.1. deciſ.265.*

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Senogallien. Prædij.

Mercurij 28. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Debitor, vt de iure dicatur conſtitutus in mora, ad
effectum, vt teneatur ad damna, & intereſſe quid
requiratur. Manutentio, vt dicatur petita, ſuf-
ficit qualis qualis petitio. Proteſtatio licet non
dicatur actus iudicialis, tamen quando id non
ſemper dicitur verum, immò & aliquando in
ducit litis pendentiam.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio benè dicitur probata ex nominatione facta à parte, quod aduerſarius eſt poſſeſſor.*

2 *Poſſeſſio ſatis dicitur manutenibilis, ex ſola confeſſione partis, vocando alteram partem detentricem, & occupatricem.*

3 *Immiſſio, ſi non fuit legitimè conceſſa, non nocet vero poſſeſſori.*

4 *Debitor non dicitur in mora reſtituendi, ſi nullus dies adſit reſtitutioni.*

5 *Damna, & intereſſe ſolita ſunt deberi, ex ſola mora.*

6 *Damna, & intereſſe, vt debeantur ex ſola mora, debet conſtare, quod occaſio inueſtiendi erat in promptu.*

7 ad

7 *ad Damna, & intereſſe, vt debeantur ex mora, quid ſit probandum.*

8 *Laudi euidens, & notoria iniuſtitia ex quo dicatur conſtare.*

9 *Debitum hypothecarium ex ſolutionibus remanet extinctum, & ſic debitor non poteſt amplius conueniri, num.10.*

11 *Statutum diſponens, quod à duabus ſententijs non prouocetur, qualiter intelligatur, & n. 12.*

13 *Inhibitio in quo caſu fuerit data, ſtandum eſt declarationi Iudicis.*

14 *Materia, dum eſt dubia, & æquiuoca, ſtandum eſt declarationi facientis.*

15 *Manutentio datur aduerſus ſententiam iniuſtam.*

16 *per Commiſſionem reſtitutionis in integrum remanet ſuſpenſa virtus rei iudicatæ.*

17 *Appellationis cauſa, quando fuit commiſſa cum clauſula,* quam, & quas, *cenſetur deductum omne ius partium, prout à principio.*

18 *Iudex appellationis poteſt procedere, prout in prima, ſtante clauſula,* quam, & quas.

19 *Manutentio non poteſt dari, dum non conſtat de poſſeſſione.*

20 *Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem etiam ſuum, ſine apprehenſione, & actu facti.*

21 *Lis introducta à defuncto tranſit in hæredem.*

22 *in Hæredem continuatur lis incœpta cum defuncto, & ei debetur manutentio, quæ competebat defuncto.*

23 *in Hæredem tranſeunt omnia iura tam actiua, quàm paſſiua.*

24 *in Iudicio ſummariſſimo ſufficit qualis qualis petitio, vt dicatur petita manutentio.*

25 *Manutentio, quando petitur, ſufficit imploratio officij Iudicis.*

26 *Clauſula,* petens, *habet vim extenſiuam.*

27 *Clauſula,* omni meliori modo, *operatur, vt actus cenſeatur eo modo, & cauſa quo fieri poteſt.*

28 *Proteſtatio non inducit litis pendentiam, eo quia non eſt actus iudicialis.*

29 *Proteſtatio dicitur actus iudicialis, quotieſcumque facta fuit, vel citata parte, vel ei fuit legitimè intimata.*

30 *Proteſtatio dicitur actus iudicialis, quando fuit facta per modum reſponſionis contra iudicialiter agentem.*

31 *ex Reproteſtatione dicitur lis conteſtata, quando fuit facta coram Iudice, non addendo clauſulam circa conſenſum in iuriſdictionem.*

32 *Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, aliàs cenſetur ab ea receſſum.*

33 *Proteſtationis actus ſemper durat, donec non ſit actus contrarius.*

Et hoc maximè, quando fuit factus reſpectu inſtantiæ, vel litis, quia tunc durat, quantum durat ipſa lis, num.33.

34 *Ius quod competebat teſtatori, competit etiam hæredi.*

35 *Lis tranſit in hæredem cum omnibus ſuis qualitatibus.*

36 *Lis ſufficit, quod ſit cœpta per ſubhaſtationem, vt tranſeat in hæredem.*

37 *Teſtes, vt benè probent filiationem, qualiter deponere debeant.*

38 *Filiatio ex quo benè dicatur probata.*

39 *in Filiationis quaſi poſſeſſione, quando quis dicatur conſtitutus.*

40 *Hæreditatis aditæ probatio, quæ dicatur melior, & certior.*

41 *Prædium ſi pro medietate ab aliquo fuit poſſeſſum, non poteſt eidem dari manutentio in totum.*

42 *Poſſeſſio iure familiaritatis non eſt manutenibilis, & propterea non attendenda.*

43 *Actus omnes facti, iure familiaritatis, coniunctionis, vel amicitiæ, nullum inferunt præiudicium verò poſſeſſori.*

DECISIO CCCLXV.

DOmini ſteterunt in reſolutione facta 27. Iunij 1644. coram me, * videlicet Ioannem Baptiſtam Iannellum
filium, & hæredem Camillæ manutenendum in poſſeſſione
Prædij controuerſi aduerſus quam Camillam Ludouicus, &
Stephanus vti hęredes Natalis Suardi Immiſſionem obtinue-
runt ex qua Immiſſione, quod probata remaneat poſſeſſio
dictæ Camillæ reæ conuentæ multis comprubatur auctorita-
tibus in deciſione, quæ reuidetur, quia ſic † illi ſaſſi fue- 1
runt eam fuiſſe poſſeditricem, Rota *deciſ.*200. coram Papa
Gregorio XV. & ea ſola confeſſione partis nuninantis alium
detentorem, ſeu occupatorem, † vt probata remaneat poſ- 2
ſeſſio ſufficiens ad manutentionem, firmauit Rota *deciſ.*
802.*part.1.diuerſ. & deciſ.*525.*num.11.part. 2. recent. Arimanen. Domus 27. Iunij 1607. coram Card. Sacrato, & in*
Romana Domus 2. Decembris 1629. coram S. D. N. Innocentio X.

Nec dicta immiſſio conceſſa Suardis potuit pręiudicare
Camillæ anteriori † poſſeditrici, tanquam non legitimè 3
conceſſa, Corn. *conſil.*193.*num.4. lib.9.* Rota *deciſ.*802. *num.*
7.verſ. quia pro reſponſione dicitur, part.1. diuerſ. & deciſ.
476.*num.2.part.3. recent.* & vltra ea, quæ in deciſione pon-
derata fuerunt circa iniuſtitiam duarum ſententiarum in iu-
dicio Saluiani prolatarum contra Camillam, & Paulum
Carutium coniuges exiſtimarunt Domini illam inconcuſſam
apparere ex liquidatione, ſeu taxatione in illis facta reſpectu
intereſſe poſt elapſum quinquennium quo partes conuene-
runt, vt duraret negotium tantummodo quod incipere de-
bebat de menſe Februarij 1609. ad rationem octo pro cen-
tenario vſque ad diem 15. Decembris 1635. & tamen con-
uentum fuit, vt in fine quinquennij ipſe Natalis haberet, &
conſequi deberet ſuum capitale ſcut. 2000. quæ in negotio
apponenda erant, vna cum reſiduo ipſorum vtilium, & fa-
cta d. capitalis exactione, quod teneretur illud inueſtire in
tot annuis cenſibus, vel proprietatibus tutis, atque ſecuris
in Ciuitate, ſeu Territorio Bergomenſi ad beneplacitum Io.
Antonij dicti Natalis fratris, ex quibus cum elapſo quinquen-
nio eſſet in facultate Natalis patris Ludouici, & Stephani de
Suardis exigere dictas pecunias ad effectum illas inueſtiendi
ad formam pacti, vtique nullum per eum, ſiue eius hære-
des poterat prætendi intereſſe contra Io. Antonium, niſi duo-
bus concurrentibus, nempè, quod illas petierit, & exigere
curauit, nam † aliàs debitor non fuit in mora, eo quia 4
nullus certus dies earum reſtitutioni fuit præfixus, *cap. non*
eſt in mora, ibique gloſ. de regul. iur. in 6. l. nulla intelligitur,
ff. eod. tit. l. lecta, verſ. dicebant, ff. ſi cert. pet. Et tamen ex
ſola moræ cauſa damna, † & intereſſe ſolita ſunt deberi, 5
l. mora, §. in bonæ fidei, ff. de vſur. l. ſimus, ff. ſi cert. pet.
Rota *deciſ.*334.*num.8.par.5. diuerſ.* Et quod fuerit in promp-
tu occaſio illas inueſtiendi ſiue in cenſibus, ſiue in alijs bo-
nis † fructiferis tutis, & ſecuris, eamque denunciauerit 6
eidem Io. Antonio, vt præſtaret conſenſum ad formam pa-
cti, & quod ille iniuſtè recuſauerit, ſeu diſtulerit, † vnde 7
lucrum iam paratum creditores amiſerint, Mant. *deciſ.*283.
ſub nu.6. ibi quod tamen eſt intelligendum, & Romana Sal-
uiani penes Pacific. *quæ eſt deciſ. in ordine* 159. *num.4.* & la-
tius *in Auenionen. pecuniaria* 10. *Februarij* 1640. *coram R.*
P. D. meo Bichio, quorum vtrumque cum non iuſtificetur
in caſu † præſenti, euidens, ac notoria reſultat laudi 8
iniuſtitia.

Vlterius ex illius lectura conſtat etiam de iniuſtitia dicta-
rum ſententiarum in iudicio Saluiani contra aſſertos coniu-
ges latarum. Nam in calculo in eo inſerto declaratus fuit
debitor dictus Io. Antonius pro ſumma libr. 19742. pro qua-
rum conſecutione actum fuit contra dd. coniuges, & tamen
ad eius debitum fuerunt adnotatæ tres partitæ vna ſcilicet li-
br. 10883. alia 8118. tertia autem 2119. 9. quæ in totum con-
ſtituunt ſummam libr. 21120. 9. quæ non probantur ex eo
Inſtrumento procedere, ſed ex alijs negotijs in dd. fratres
geſtis, pro quibus non docetur bona dicti Io. Antonij debi-
toris fuiſſe hypothecata, † & ſic debitum hypothecarium 9
Io. Antonij ex ſolutionibus per eum factis prorſus remaneret
extinctum, iuxta theor. Bart. *in l. cum ex pluribus ſub num.*
2. ff. de ſolut. Menoch. *de arbitr. c.*493. *nu.*7. & pro hac ſum-
ma, pro qua non datur hypotheca † dicti coniuges nullo 10
pacto conueniri potuerunt.

Non obſtat, quod ex ſtatuto Ducum Vrbini prohibita ſit
quæcumque prouocatio à duobus ſententijs, tam nullis,
quàm notoriæ iniuſtis, quia † huiuſmodi ſtatutum non 11
tollit officium Iudicis, vt ſi videat ſententias ex eiſdem actis
nullas, & iniuſtas poſſit illas reuocare, vt in terminis dicti
ſtatuti ſic obiecti declarauit *Rota in Eugubina dotis 9. Maij*
1642. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Royas, verſ. non ob-*
ſtat

ſtat ſtatuta, & inferius verſ. vltra quod Rota.
Minuſque facit, quod Reu. P. D. Caballettus moderatus
fuerit ſuam inhibitionem, ex qua moderatione vti ſimpli-
citer facta prætendant Suardi illam ad vtrumque effectum ſi-
bi ipſis ſuffragari, itaut ad eorum fauorem indultum proce-
12 dendi ad ſubhaſtationem, † ac deliberationem prædij, cu-
ius poſſeſſio iam adepta fuerat in vim duarum ſententiarum
latarum in Saluiano, non obſtantibus, quod indultum eſ-
ſet conditionale quamuis ſententiæ tranſitum feciſſent in iu-
dicatum, & cauſa reſtitutionis in integrum non penderet
indeciſa.
Quia cùm tam idem Caballettus, quàm cauſæ Notarius
13 declarauerint expreſsè † in eiſdem actis moderationem
inhibitionis fuiſſe factam ad effectum ſolùm ſuſpenſiuum, &
huiuſmodi declaratio remaneat iuſtificata ex libro originali
in quo decreta per Locumtenentem A. C. adnotarunt, huic
14 declarationi omninò eſt ſtandum, quia ſemper † attendi
ſolet declaratio actum gerentis, quotieſcumque agitur de
materia dubia, & æquiuoca, Bart. *in l. cum quis decedens*, §.
Codicillis, *num.6. ff. de legat.* 3. Bald. ex mente Innoc. *in l.2.*
num.20. verſ. & tunc per iſtos, *Cod. de ſeruit. & acq.* Tiraq.
de retract. lign.§.1.gloſ.14. num.55. verſ. omne autem.
Eoque magis, quia illi de Suardis non ſolùm appellarunt
à dicta declaratione, verùm etiam cauſam appellationis com-
mitti curarunt etiam ab aſſ. ſententijs, ac illis grauaminibus
illatis in partibus cum clauſula, *quam*, *& quas*, vt in eorum
Summario *num.*10. quibus ſtantibus Domini faciliùs incli-
narunt pro conceſſione manutentionis ad fauorem Iannelli,
15 cui ſemper eſt locus, † quotieſcumque conſtat de iniuſtitia
ſententiarum etiam poſt rem iudicatam in gradu tamen, &
16 terminis reſtitutionis in integrum, nam per Commiſſionem
reſtitutionis in integrum remanet ſuſpenſa virtus rei iudica-
tæ, ex eodem modo conceditur manutentio prout penden-
te appellatione, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.4. num.4. de cauſ. poſſ.*
& propr. Rota *deciſ.111. num.8. part.1. & deciſ.404. num.3.*
part.2. recentior. & fuit dictum *in Piſterien. Penſionis 3. Iulij*
1606. coram Gregorio XV.
Vbi autem impugnatur iuriſdictio, ex eo ceſſare videtur
17 obiectum, quia cauſa † appellationis commiſſa fuit cum
clauſula, *quam*, *& quas*, & commiſſio fuit effecta com-
munis, vnde cenſendum eſt omne ius partium fuiſſe dedu-
ctum prout à principio Mareſcott. *variar. reſolut. lib.1. cap.*
20. nu.1. Acchill. *deciſ. 14. de reſcript.* Rota *deciſ.254. par.1.*
diuerſ. Gregor. XV. *deciſ.488. num.1.* itaut Rota procedere
18 tamquam in † prima etiam ſine eo, quod ſpecialiter hoc
fuerit declaratum, Seraphin. *deciſ.1241. n.2.* Mart. *de clauſ.*
latè part.1. clauſ.125. num.7. vbi plures cumulat Rotæ de-
ciſiones.
Non obſtat, quod non probatur aliqua poſſeſſio Ioan.
19 Baptiſta Iannelli, cui † propterea dari non poſſe dicatur
manutentio §. *hodie inſtit. de interd.* neque illi ſuffragatur
20 poſſeſſio Camillæ eius matris ex vulgata concluſione, quod
poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem etiam ſuum ſine
21 apprehenſione, & actu facti, *l. cum heredes*, vbi omnes,
l. cum vniuerſas, *§. quod per Colonum*, *ff. de acq. poſſ.* Poſth.
de manut. obſeruat.55. num.26. & deciſ.195. num.2. inter im-
preſſ. apud eumdem, & latè firmauit *Rota in Peruſina ma-*
nutentionis 11. Maij 1642. coram Reuerendiſſ. P. D. nec
Cerro.
Quia hic verſamur in caſu valdè differenti, nam lis ſuper
manutentione introducta fuit ab eadem Camilla auctrice
Io. Baptiſtæ, & inſtantia defuncti, vt tranſeat in illius hæ-
22 redem, adeunt d. hæredi competat manutentio prout com-
petere potuiſſet defuncto, ſi vixiſſet vltra auctoritates, quæ
allegatæ fuerunt in deciſione, quæ reuidetur, declarat
Poſth. *de manut. d. obſeruat.55. num.45. & 46.* quam opinio-
23 nem multis comprobat auctoritatibus, & rationem adducit,
quia in hærede continuatur eadem lis, cùm in eum tranſeant
omnia iura, tam actiua, quàm paſſiua, *l. vnic. C. vt act.*
ab hered. & contr. hered. incip. Rota apud Cenc. *de cenſib.*
deciſ.225. num.3.
De introductione litis facta à Camilla viſum fuit Dominis
ſatis conſtare ex eo, quia cùm inſtarent Suardi, vt fieret de-
ſcriptio bonorum, de quibus agitur, ipſa in iudicio prote-
ſtata fuit, talem deſcriptionem fieri non poſſe, ex quo ipſa
reperiebatur in poſſeſſione eorundem bonorum cum clauſu-
24 la, petens, & alia clauſula *omni meliori modo*, † ex qua
proteſtatione ſatis videtur facta petitio, & imploratum Iu-
dicis officium, quod ſufficit in hoc iudicio ſummariſſimo
manutentionis, in quo admittitur qualis qualis petitio, Me-
noch. *de retinen. remed. vlt. num. 27. & 28.* immò non re-
quiritur vlla petitio, vt benè animaduertit vnus ex Domi-
nis, quia nihil à parte petitur, vt det, vel fiat, ſed tantum- 25
modo imploratur officium Iudicis, Barz. *deciſ.17. num.40.*
Poſth. *de manut. obſeru.78. num.5. & 6.* Fontanell. *de pact.*
nupt. clauſ. 7. gloſ. 3. part. 10. num. 15. verſ. nullo da-
to libello.
Attendi etiam valdè debet dicta clauſula *petens*, quæ ha-
bet vim extenſiuam † petens ſcilicet ſuper prædictis ius, & 26
iuſtitiam miniſtrari, nec non alia clauſula, *omni meliori*
modo, ex quibus caret quacumque difficultate, quod im-
ploratum fuerit Iudicis officium pro tuenda ſua poſſeſſio-
ne, dicta enim clauſula, *operatur*, vt actus cenſeatur ge- 27
ſtus eo titulo, & iure, prout valere poteſt, Corn. *conſ.10. n.*
16. lib.2. Gregor. *deciſ.204. n.16.*
Nec facit, quod proteſtatio † non inducat litis penden- 28
tiam, eo quia non ſit actus iudicialis, quia inducit etiam litem,
vt dicitur actus iudicialis, quotieſcumque facta fuit, vel 29
citata parte, vel ei fuit legitimè intimata, vt explicat Mo-
dern. *de citat. cap.6. num.130. lib.1.* vel quando, vt in iſto
caſu fit per modum reſponſionis contra iudicialiter agentem 30
ad illum repellendum, Mantic. *deciſ.204. nu.6.* vbi quod ex
proteſtatione Rei dicitur lis conteſtata, quando Reus
† ſimpliciter proteſtatur coram Iudice non addendo clau- 31
ſulam, *citrà conſenſum*, prout illa appoſita non fuit à
Camilla.
Parumque refert, quod in omnibus actibus huiuſmodi
proteſtatio non fuerit repetita, † à qua propterea videatur 32
fuiſſe receſſum, *iuxta deciſ. Mohed.2. de Iudic.* Seraph. *deciſ.*
1169. num.7. quia effectus proteſtationis ſemper durat donec
fiat actus contrarius, maximè quando † prout in iſto caſu 33
non fuit facta reſpectu inſtantiæ, ſed reſpectu cauſæ, & li-
tis, quæ propterea durat durante lite, Felin. *in cap. cum N.*
num.69. & 70. de conſtit. Rota in Romana Secretariatus 20.
Nouembris 1592. coram ben. mem. Card. Millino, quæ repe-
ritur impreſſa penes Marcheſau. *de commiſſ. par.3. fol.39. ſub*
num.4.
Præterea Camilla ſtatim ſecuta immiſſione fauorem illo-
rum de Suardis ab ea in ſpecie appellauit, & introduxit ap-
pellationem coram A. C. fecitque alias diligentias in facto
deductas, ex quibus excluditur acquieſcentia, & colligitur
animus dictæ Camillæ tuendi ſuam poſſeſſionem, ideò ſicut
Camillæ, quæ non habuit ſe pro ſpoliata competebat ius pe- 34
tendi manutentionem ex rationibus, & auctoritatibus ſupra
allegatis idem ius competit etiam hæredi, Rot. *deciſ.315. in*
princip. 4. par. diuerſ. ex ſupradicta ratione, quod lis tranſit
in hæredem cum omnibus ſuis qualitatibus, & cum omni 35
iure defuncti, *l. heres abſens*, *& l. ſi prætor*, *ff. de Iudic.*
cum alijs citatis per Lancell. *de attent. part.2. cap.4. limit.1.*
num.19. Poſth. *de manut. obſeru. 55. & ſeqq.* immò ſufficit, 36
quod ſit cœpta lis ſuper ſubhaſtatione, Menoch. *de retin. re-*
med.3. n.62. Bart. *in cap. quia, in fine, de iudic.*
Quod autem Io. Baptiſta Iannellus fuerit filius, & hæres
Camillæ benè probatur ex teſtium depoſitionibus vltimo lo-
co datis Summ. Iannelli *nu.1. & 2.* qui teſtes cum deponant 37
ex certa ſcientia, de tractatu, educatione, & nominatione
eiuſdem filij, & de publica voce, & fama, benè dicitur 38
probata filiatio, *ad text. in l. filium eum defendimus*, *ff. de*
his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. l. non epiſtolis, *C. de probat.*
cap. per tuas eod. tit. cap. tranſmiſſa, qui fil. ſint legit. & re-
manet conſtitutus Io. Baptiſta in quaſi poſſeſſione filiationis, 39
Menoch. *conſ.89. num.69.* Surd. *conſ.1. num.46.* quod autem
fuerit hæres Camillæ clarè conijcitur ex inſtantia, atque ex
decreto alienationis ab eo factæ, quibus certè non videtur 40
poſſe dari melior, ac certior probatio aditæ hæreditatis, Bu-
ratt. *deciſ.353. num.2. & deciſ.494. num. 2.* Gregor. *deciſ.*
460. num.1.
Vltimò denique non releuat, quod prædium controuer-
ſum dicatur fuiſſe poſſeſſum à Camilla pro ſola medietate, 41
pro altera autem à marito, vnde infertur, quod ſolùm pro
medietate dictæ Camillæ Io. Baptiſta eius filius, & hæres poſ-
ſit obtinere manutentionem.
Quia ex ſerie facti colligitur dominium totius Prædij ex-
titiſſe ſemper penes vxorem, & teſtes inducti à Suardis, qui
deponunt de poſſeſſione vtriuſque Coniugis, reſpectu Ma-
riti intelligi poſſunt ſolùm de poſſeſſione iure familiaritatis,
quæ non eſt manutenibilis, & propterea non attendenda, 42
l. qui iure familiaritatis, *ff. de acquir. poſſeſ.* Menoch. *de ar-*
bitr. caſ.160. num.12. & ſeq. Coc. *deciſ.476. num.6.* Rota *de-*
ciſ. 206. nu.8. inter impreſſ. apud Pacific. de Saluian. *interd.*
Aſ-

Afflict. *deciſ.*167. Adden. ad Gregor. *deciſ.*572. *num.*6. *& deciſ.*761. *num.*4. *part.*2. *recent.* Actus enim omoes facti Iure familiaritatis, coniunctionis, vel amicitiæ, nullum inferunt præiudicium poſſeſſioni alterius, Menoch. *conſ.*202. *num.* 144. Mantic. *deciſ.*244. *num.*10. nec ex eis poſſeſſio aliqua, vel quaſi acquiritur Pacific. de Saluian. *inſpect.*1. *cap.*6. *n.*39. Mantic. *dec.*267. *num.* 2.

Et ità vtraque, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 27. Iunij 1644. coram eudem Reuerendiſs. Papien. eſt ſupra in hac eadem part.9. recent. to.1. deciſ.307.

R. P. D. BICHIO.

Montis alti Beneficij.

Mercurii 28. Iunii 1645.

ARGVMENTVM.

Beneficia omnia, & quæcumque, quæ vacant in menſibus reſeruatis per Sedem Apoſtolicam, nequaquam per alios Collatores poſſunt conferri, quod procedit etiam ſi collatio ſpectaret ad Capitulum Lateraneñ. cuius Eccleſia eſt caput Vrbis, & Orbis. Cardinalium exceptio ad regul.9. Cancellar. quid diſponat, & importet.

SVMMARIVM.

1 *Menſis Octobris eſt reſeruatus ex regul.8. hodie 9. Cancellar.*

2 *Papa dum non vult concurrere cum Ordinario, ſed prouidet tanquam de beneficio reſeruato, tunc non præſumitur voluiſſe præiudicare Ordinario.*

3 *Papa, quando non præſumatur voluiſſe præiudicare prouiſo ab Ordinario.*

4 *Regula 9. Cancellar. irritat collationes beneficiorum vacantium in menſibus reſeruatis factas ab Ordinariis, &c.*

Reſeruationis effectus eſt ligare poteſtatem inferiorum circa diſpoſitionem reſeruatorum, num.4.

5 *Regul.9. Cancellar. derogat quibuſuis priuilegijs conceſſis cum quibuſcumque clauſulis, etiam inſolitis, ac derogatoriis derogatoriarum.*

6 *Regul. 9. Cancellar. loquitur de beneficijs ad collationem quorumcumque collatorum quomodolibet pertinentibus.*

ſub Regul. 9. Cancellar. cadunt beneficia ex priuilegiis quantumuis prægnantibus, &c. nu.6.

7 *Eccleſia Lateranenſis eſt caput Eccleſiarum Vrbis, & Orbis.*

Verbum quecumque comprehendit etiam perſonas ſpeciali nota dignas.

in Regul.9. Cancellar. excipiuntur Cardinales, & concordata.

10 *Tacitè, quod ineſt, ſi exprimatur, non alterant formam, aut ſubſtantiam gratia.*

11 *Decretum irritans, inficit omnem poſſeſſionem, & tollit etiam immemorabilem.*

12 *Cardinalium exceptuatio facta in Regul.9. Cancellar. quid importet.*

13 *Conſtitutio Vrbani VIII. diſponens, quod beneficia vacantia in menſibus, conferant Cardinales ſoli per ſe ipſos, per alios ad id deputandos abſque Capitulis, vel Canonicis, quando intrent, num. 14.*

15 *Et an procedat, ſiue Cardinales habent indultum, ſiue non.*

16 *Beneficii collatio, quando eſt ſimultanea Vicarii cum Capitulo, an competat inſolidum.*

17 *Beneficij collatio, quando competit pluribus, licet ſit actus ſimultaneus, eſt tamen inſolidum apud omnes, & ſic diuiduus reſpectu exercitii.*

18 *Beneficia Archipresbyter Lateranen. confert iure Ordinario.*

19 *Regul. 9. Cancellar. fauet Cardinalibus etiam, quoad beneficia Eccleſiarum, quarum non ſunt Titulares.*

20 *Cardinalium exceptio de qua in regul.9. Cancellar. debet intelligi etiam de Cardinalibus, qui ſint inferiores Ordinarii collatores.*

Exceptio debet eſſe de regul. nu.20.

22 *Verba,* vnà cum, *quando reſoluantur in copulam.*

23 *Nominis expreſſio, quando ſit ob præeminentiam quandam, quid operetur.*

24 *Nomen vnius ex ſociis, ſi in aliquo actu ſpecialiter fuit expreſſum ob præeminentiam perſonæ, & alii ſub nomine collectiuo, ille ſic nominatus cenſetur egiſſe tamquam vnus ex ſociis.*

26 *Vicarius ſub nomine collectiuo Canonicorum, & capituli venit.*

27 *Beneficiorum collatio ſi dicatur liberè ſpectare ad Canonicos dicitur quoque ſpectare ad Vicarium.*

28 *Vicarius de Iure, non eſt de capitulo.*

29 *Vicarius non debet interuenire in collatione beneficiorum, quæ fit per Capitulum.*

Vicarius, & Capitulum ſunt duo nomina, quæ ad inuicem non confunduntur, & nu. 30.

30 *Vicarius, quando eſt Canonicus, & confert aliquod beneficium vti Canonicus, tunc non conſideratur vti Vicarius, ſed vti de Capitulo.*

31 *Prælatus, & Canonicus, quando quis eſt, non poteſt eodem tempore conſiderari vti Canonicus, & Prælatus.*

32 *Ratificatio non cadit in his, quæ noſtro nomine, non fuerunt geſta.*

33 *Ius quæſitum, quando quis habet, non poteſt ei præiudicari.*

34 *Beneficia, quando ſunt ſimultaneæ collationis, tunc dimidium ſpectat ad vnum, & alterum ad alterum.*

35 *in Coniunctis non ſufficit alterum adimplere.*

36 *Gonzal. ſuper regul.8. Cancellariæ gloſ. 45. ſub n.68. & Garz. de benefic. par.5. cap.4. n.42. quo caſu loquantur.*

37 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum.*

38 *Clauſula appellatione remota intelligitur de appellatione friuola.*

39 *Reſtitutio in integrum non denegatur aduerſus ſententiam iniuſtam, non obſtante clauſula, appellatione remota.*

40 *Reſtitutio in integrum non denegatur quoties ſententia eſt iniuſta.*

DECISIO CCCLXVI.

VTrinque admittitur quod Eccleſia, ſeo Capella S. Mariæ Gratiarum Villæ Valliſgraſciæ Comitatus Montis Monaci Montis alti Diœceſis † vacauit in menſe Octo- 1
bris qui eſt reſeruatus ex regul.8. hodie 9. Cancellariæ, quodque illius collatio ad Eminentiſs. Archipresbyterum, & Capitulum Sacroſanctæ Lateranen. Eccleſ. vigore Priuilegiorum Bonifacij IX. & aliorum Summ. Pont. ſpectat regulariter, ſed quia de d. Beneficio tanquam reſeruato ratione menſis prouiſus fuit à Sede Apoſtolica Cæſar Ferrus poſtquam illud Ioanni Fortunato à Caoonicis, & Capitulo Lateranenſi vnà cum R. P. D. Laurentio Eminentiſs. D. Card. Columna Later. Eccleſ. Archipresbyteri Vicario, ac etiam in eadem Eccleſia Canonico collatum fuerat, quæſtio cadit ſuper validitate huiuſmodi collatioois; cùm eoim Papa
† noluerit concurrere cum Ordinario collatore, ſed proui- 2
derit tanquam de reſeruato, non intellexit præiudicare habenti collationem ab Ordioario quateous non † intret re- 3
ſeruatio, & ea collatio ſit valida, Gemin. *conſ.*92. *ante n.*1. *verſ. nam ſi apparet*, Garz. *de benef. part.*5. *cap.*4. *num.*44. Rot. *deciſ.* 7. *de preben. in nou. deciſ.*615. *ſub num.*2. *verſ. & hinc tollitur part.* 4. *diuerſ. deciſ.* 585. *num.*44. *part.*5. *recentior.*

Dixerunt autem Domini collationem factam à Capitulo eſſe oullam, quia regul.8. hodie 9. reſeruatoria menſium irritat collationes beneficiorum vacantium in menſibus reſeruatis factas † ab Ordinarijs, ſeu inferioribus collatoribus, 4
& reſeruationis effectus eſt ligare poteſtatem inferiorum circa diſpoſitionem reſeruatorum, Rot. *deciſ.*32. *nu.*2. *de preben. in antiq. deciſ.*141. *ſub num.*4. *part.*1. *recent.* Cùmque regula deroget quibuſuis priuilegijs conceſſis † cum quibuſ- 5
cumque clauſulis etiam inſolitis, ac derogatorijs derogatoriarum, vt legitur in verbis, & aduertit Rot. *deciſ.* 666. *n.* 2. *par.*5. *recent. deciſ.*569. *per tot. par.*2. *deciſ.* 336. *n.*1. *par.*4. ac loquatur de Beneficijs ad collationem quorumcumque collatorum quomodolibet pertinentibus, vtique ſub ea cadunt beneficia priuilegijs quantumuis † prægnantibus Sum. 6
Pont.

29 *part.1.* neque debeat interuenire † in collatione quæ fit à
Capitulo, Put. *deciſ.116.* ibi, *interuenire non debeat lib.3. in
corr.* aut eius collatio confundantur cum collatione Capituli,
quippè Prælatus, & Capitulum licet habeant ſimultaneam,
ſunt tamen duo corpora ſeparata, quæ ad inuicem non con-
fundantur, Gonz. *ſuper reg.8.gloſ.45. num.52.* & 53. Put. *d.
deciſ.116.* Acchil. *dec.4. num. 10. de prab.* Adeò quod quam-
uis D.Laurentius eſſet Vicarius, quia tamen erat ſimul Cano-
nicus, & contulit, vt Canonicus veniat conſiderandus non
30 vt Vicarius, † ſed tamquam vnus de Capitulo, *cap. à col-
latione, in fin.* vbi Gem. *num.4. in fin.* Franch. *nu.4. de appell.
in 6.* Compoſtell. *in cap. cum Eccleſia Vulturrana ſub num.3.
verſ. ratio diuerſitatis, de elect.* Imol. *in cap. poſtulaſtis ſub n.
31 9. col.3. circa fin. conceſſ. praben.* vbi ait, quod qui eſt Præla-
tus, & Canonicus non poteſt eodem tempore cenſeri, vt
Prælatus, & vti Canonicus nec reſpectu eiuſdem actus.

Non obſtat, quod deinde ab eodem Vicario, ſeu Emi-
nentiſſimo D. Archipresbytero emanauerit monitorium
contra prouiſum Apoſtolicum cum narratiua, quod vigore
priuilegiorum collatio ſimilium beneficiorum ad ipſum Ar-
chipresbyterum, & Capitulum ſpectet; quia immò moni-
torium loquitur de collatione Fortunato aduerſario facta à
Canonicis, & Capitulo tantùm ibi, *fuiſſe prouiſum à RR.
DD. Capitulo, & Canonicis*, nec importare, poteſt aut ra-
tificationem D. Card. collationis factæ à Vicario tamquam
33 Vicario cum de ea ex ſupra deductis † non conſtet, & ratifi-
catio non cadat in ijs, quæ noſtro nomine non fuerunt geſta,
l. ſi pupilli, §. ſed ſi ergo, vbi notant omnes, *ff. neg. geſt.* Bald.
in leg. mater, in 4. oppoſitione, C. rei vend. Rot. *dec.199. ſub n.
7. par.1. recent.* aut nouam prouiſionem eiuſdem Card. ma-
33 ximè † in præiudicium iuris quæſiti Cæſari ex præcedenti
prouiſione Apoſtolica, vt per Garz. *de benefic. part.5. cap.4.
n.46.* Lotther. *de re benefic. lib.2. quæſt.22. ſub nu.4.*

Ponderabat vlterius vnus ex Dominis, quod eſto, quod
D.Laurentius contuliſſet æquè principaliter vti Vicarius, quia
tamen noluit conferre ſolus, & ſeparatim à Capitulo, vt
poterat, ſed ſimul cum eo, & ſic tamquam collator pro di-
34 midia, ſupponendo aliam dimidiam † exiſtere penes Ca-
pitulum, vt ſolet in beneficijs ſimultaneæ collationis, Anchar.
in cap. poſtulaſtis n.9. de conceſſ. præb. Prob. ad Monach. *n.12.
circa fin. in rubr. de iurepatr. in 6.* Gonzal. *gloſ.43. num. 51.*
propterea ex quo non tenet collatio pro parte Capituli, vt
ſupra demonſtratum, nec etiam teneret pro parte Vicarij,
35 quia in coniunctis † non ſufficit alterum impleri, vt in
terminis ſimultaneæ collationis Epiſcopi, & Capituli repro-
bata contraria ſententia Hoſtienſis latè comprobat Io. Andr.
in cap. à collatione, ſub nu.4. & per tex. de appell. in 6. quem
ſequitur Gemin. *num.4.* Franch. *num.1. verſ. & idem*, Anchar.
ibid. circa fin. verſ. quæris, Ioan. Andr. *& in cap. poſtulaſtis
num.9. verſ. contrarium, de conceſſ. præb.* Calder. *in eodem
cap. poſtulaſtis, ſub num.21. verſ. ſed vt ſcribit, & num.22.*
Butr. *ſub num.11.* Imol. *num.6.* Anan. *num.11. verſ. ſed Ion.
Andr.* vbi quod ita communiter tenent omnes Panorm. *ſub
num.14.* Compoſtell. *in cap. cum Eccleſia Vulturrana num.2.
verſ. quod autem erit, de elect.* Prob. ad Monach. *d. rubr. de iu-
36 repatr. in 6. n.13. & ſeqq.* licet † ſecus eſſet ſi ſolus Vicarius
contuliſſet, in quibus terminis loquitur Gonz. Lother. & alij
allegati *ſupra §. ſed quoniam.*

Quare cùm non conſtet de collatione D. Cardinalis Ar-
chipresbyteri, ſeu eius Vicarij, hoc nomine ſaltem valida,
& collatio Capituli non ſuffragetur Fortunato iniuſta eſt ſen-
tentia Iudicis deputati ab Eminentiſſimo Archipresbytero,
qui Fortunatum prætulit Ferro prouiſo Apoſtolico, & per
37 conſequens, vel non tranſijt in iudicatum, Seraph. *deciſ.
1123. num.6.* Caual. *deciſ.600. num.7.* cum alijs allegatis ab
Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 1. num.6.* non obſtan-
tibus facultatibus Archipresbyteri iudicandi appellatione, re-
38 mota, quia tollunt tantum † appellationem friuolam, *gloſ.
in cap. vt debitus, verb. ante ſententiam, in fin. de appell.* Rip.
in cap.1. n.3. verſ. ſed ſi remoueatur, de reſcript. Lancell. *de at-
tent. par.2. cap.12. limit.8. num.40.* Scacc. *de appellat. quæſt.
16. lim.1. nu.93. & 94.* vel in omnem euentum concedenda
39 eſt Ferro reſtitutio in integrum, quæ non † tollitur per clau-
ſulam appellatione remota, *gloſ. fin. in l. vlt. C. ſi de momen.
poſſ.* Barboſ. *clauſ.9. num.19.* Rota *deciſ. 109. nu.5. inter im-
preſſ.* poſt Cenc. *de cenſib. & in Lucana Dotis 19. Ianuarij
40 1629. coram bon. mem. Card. Virili*, & locum habet quo-
ties ſententia eſt iniuſta, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.10. num. 11. de
re iud.* Seraph. *deciſ. 351. num.2.* Rota *inter recent. deciſ.41.
num.18. par.5.*

Ideòque propoſito per me non ſemel dubio, an conſtet de re iudicata, ſeu potius de cauſis reſtitutionis in integrum, non conſtare de re iudicata, vel ſaltem conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, reſponſum hodie fuit vtraque parte informante.

Deciſio iſta fuit deinde confirmata ſub die 15. Decembris 1645. coram eodem bon. mem. Bichio, quæ deciſio erit infrà.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ.

Mercurij 28. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Procurator primus, quando dicatur reuocatus per conſtitutionem ſecundi, & quando per conſtitutionem nullatenus cenſeatur reuocatus primus procurator, & ex quibus coniecturis colligatur mens principalis, nullatenus fuiſse faciendi talem reuocationem. Procurator, quando poſſit petere ſalarium non conuentum, ad declarationem Reformationis ſan. mem. Pauli V. *titul. de Procurat. & Aduocat.* §. 3.

SVMMARIVM.

1 *Verba appoſita pro maiori declaratione, non debent reſtringere.*

2 *Verba ſpecialia, quando non reſtringant verba generaliter prolata.*

3 *Mandata licet ſint ſtricti iuris, quando tamen verba ſunt apta aliquid comprehendere, generaliter ſunt intelligenda.*

4 *Species, quando exprimitur poſt genus ſine dictionibus taxatiuis, illud non alterat.*

Species poſt genus cenſetur expreſſa cauſa declarationis.

5 *Species poſt genus expreſſa, quando illud reſtringat.*

7 *Obſeruantia declarat mandatum.*

8 *Mandatum ex quibus actibus probetur.*

9 *Obſeruantia ſubſecuta benè declarat, quid contineat mandatum præcedens.*

10 *Procurator, quando quis ab aliquo fuerit conſtitutus, ex quo reddatur inueriſimile.*

11 *Procurator ad informandum deputatus, debet in eo concurrere qualitas Doctoratus.*

in Procuratore deſtinato ad conficiendum proceſſum non requiritur qualitas Doctoratus, n.11.

12 *Mandata procuræ fieri ſolent in perſonam particularium perſonarum, quæ tamen diriguntur ab alijs procuratoribus primarijs.*

Procuratores primarij Curiæ nullam ferè in eorum perſonis habent mandatum, ſed omnes confici in perſonis ſollicitatorum, num. 12.

13 *Informationes cauſarum regulariter fieri ſolent à procuratoribus, qui non habent mandatum.*

14 *Reuocatio procuratoris non valet ſi reuocans non habebat talem facultatem.*

15 *Procurator dicitur tacitè reuocatus, ſi alius conſtituatur, & quando id non ſit verum, & n.16.*

17 *Text. in l. pluribus 32. ff. de procurat. & cap. ſi duo eod. tit. in 6. declarantur, & num.19.*

18 *Clauſula, ita quod non ſit melior conditio occupantis, poſita in mandato, quando remaneret ſuperflua.*

20 *Procuratoris prioris mandati reuocatio elicita ex reuocatione tacita, ceſſat ex contrarijs, & validioribus præſumptionibus.*

21 *Animus non reuocandi colligitur etiam ex actibus ſubſequentibus.*

22 *Reuocationis præſumptio ceſſat, quando adſunt contrariæ præſumptiones.*

23 *Procuratorem ſecundum conſtituens, quando dicatur conſtitutus à principali potius animo, vt primum adiuuet, quam vt reuocet illum.*

24 *Procuratoris reuocationis præſumptio, contrarijs probationibus eliditur.*

25 *Procurator, quando non fuit reuocatus, non ei denegandum venit ſalarium conſtitutum.*

26 *Procuratores, & Sollicitatores quarumcumque cauſarum ſecundum Reformationem ſan. mem. Pauli V. non poſſunt petere à ſuis clientibus ſalarium, niſi conuentum.*

27 *Reformat. Pauli V. tit. de Aduocat. & Procurat. §. 3. prohibet petitionem ſalarij non conuenti actione ex locato, & conducto.*

Sed non prohibet implorare officium Iudicis nobile pro mercedis conſtitutione.

28 *Procuratores, & agentes cauſarum in Vrbe ſunt ſoliti locare operas ſuas.*

29 *Salarium non conuentum, quod non debeatur, regula iſta fallit in Vrbe.*

30 *Salarium ex quibus dicatur conſtitutum procuratori.*

31 *Salarium, vt debeatur, ſufficit, quod in genere fuerit conſtitutum.*

32 *Nam tunc quantitas, officio Iudicis venit taxanda.*

33 *Verba curialia, & humanitatis non ligant.*

34 *Verba, quæ ſapiunt vrbanitatem, non inducunt aliquam promiſſionem.*

35 *Argumentum à ſolito valet.*

DECISIO CCCLXVII.

ITerùm reſponſum fuit Franciſcum Viatum eſſe Procuratorem Capituli Toletani vſque ad diem intimatæ reuocationis, eique deberi ſalarium taxandum ad ſcut. 150. pro ſingulis annis, cum de mandato procuræ in eius perſonam vſque, & à die 26. Maii 1636. facto dubitari non poſſit, tam ea antecedenti conſtitutione, vt apparet ea inſtrumento aliàs dato, quàm ea obſeruantia ſubſecuta, & pluribus litteris miſſiuis de ordine Capituli ſcriptis, es quibus manifeſtè deducitur Viarum hoc toto tempore ſe geſſiſſe pro Procuratore, eique tanquam tali fuiſſe à Capitulo negotia demandata, vt latiùs habetur in alia deciſione.

Nec in facto iuſtificari tam primum mandatum factum ſub die 20. Maij 1636. quàm alterum ſub die 15. Maij 1639. eſſe reſtrictum ad certos actus determinatos, ſcilicet ad impediendam reformationem Breuis, & ſubrogationem gratioſam, quia immò mandata ſunt generalia, & ſignanter primum in quo apparet conſtitutionem eſſe factam ſimpliciter, & cum clauſula ampliſſima ad lites, vnde licet poſtea fuerit ſuperaddita clauſula, *Et ſpecialiter, vt compareat ad contradicendum litteris, & Breuibus Apoſtolicis, quæ contra Capitulum concederentur in lite cum Perrerio facien. in hac parte, & in anxis contradictionem, appellationem, & omnia acta, quæ iudicialiter, & extraiudicialiter eſſent neceſſaria abſque vlla temporis limitatione cum libera adminiſtratione, &c.* Dum tamen huiuſmodi clauſula ſequitur poſt generalem conſtitutionem non reſtringit generalitatem mandati;
1 Sed cenſetur † appoſita gratia maioris declarationis ad demonſtrandum negotium, quod de præſenti magis vrgebat, vt ad propoſitum, quod clauſula, *Et ſignanter ad comparendum coram A. C.* non reſtringat facultatem generaliter
2 tributam † in mandato, dixit Rota *diuerſ. deciſ. 8. num. 9. & 10. par. 2.* concludens, quod licet mandata ſint ſtricti iu-
3 ris, quando † tamen verba ſunt apta nata ad aliquod comprehendendum, tunc debent generaliter intelligi ibidem *num. 2. & 3.* & generaliter eſt, vt quando ſpecies exprimitur
4 poſt genus ſine dictionibus taxatiuis † illud non reſtringat, ſed expreſſa tantum cenſeatur ad maiorem declarationem, & exprimendum caſum magis dubitabilem, iuxta theor. Bart. *in l. quæſitum, §. fin. ff. de fund. inſtruct.* Crauett. *conſil. 227. num. 7. poſt med.* Afflict. *deciſ. 106. num. 2.* Rota *diuerſ. deciſ. 366. num. 17. & 18. part. 1.* & latè dictum fuit in *Albanen. hæreditatis 23. Iunii 1642. & 2. Martii 1643. coram me,*
5 vbi reſponſum fuit contraria procedere, quando † ſpecies fuit expreſſa cum dictionibus taxatiuis.
7 Comprobat hoc obſeruantia † ſubſecuta, quia Viatius vigore dd. mandatorum, nedum ad impediendam reformationem Breuis, & ſubrogationem gratioſam, ſed vlterius tori liti, quæ acriter acta fuit cum Ferrer, aſſiſtentiam præfuit variosque geſſit actus, qui non pertinent ſolam reformationem, aut gratioſam ſubrogationem, ſed vlterius totam cauſam reſpiciunt, fecit enim Com-
8 miſſionem communem, expediuit citationem cum inhibitione, obtinuit litteras compulſoriales, citare fecit alteram partem pro correctione proceſſus, & ad dicendum contra iura, inſuper citatus ad dicendum contra Commiſſionem, & iura proteſtatus fuit in termino citationis. Et in termino pariter citationis ad ſententiam appellauit, obtinuit ſuperſeſſoriam ab Eminentiſſimo D. Cardinale Signaturæ Præfecto, curauit mihi committi cauſam appellationis, eaque commiſſa citare fecit Ferrerium ad dicendum contra Commiſſionem, & iuxta illius formam mandati procedi, & inhiberi, qui actus proculdubio reſpiciunt totam cauſam, & proceſſum; † obſeruantia autem ſubſequuta benè declarat 9
mandatum præcedens, vt benè ponderauit Rota *d. deciſ. 8. n. 2. part. 2. diuerſ. cum aliis vulgat.*

Nec releuat, quod Viatius non ſit Doctor, nec Procurator in hoc Tribunali approbatus, minuſque, & cauſarum Sollicitator. Vnde inueriſimile eſt, quod à Capitulo fuit generaliter ad hanc litem grauiſſimam conſtitutus Procurator: omiſſo 10
enim quod idem Viatius pluribus ab hinc annis varijs Hiſpaniarum negotijs incumbit, quod eſt DD. & toti Curiæ notiſſimum, ea quo ſolo ceſſat omnis inueriſimilitudo, & probata remanet ſufficiens idoneitas perſonæ: Placuit reſponſio, quod qualitas Doctoratus requiritur in ijs, qui ſunt † Procu- 11
ratores ad informandum, non ad conficiendum proceſſum. Et notum eſt mandata procuræ fieri in perſonis particularibus, quæ tamen diriguntur ab alijs Procuratoribus primarijs. Imò experientia docet primarios Curiæ † Procuratores nul- 12
lam ferè in eorum perſonis habere procuram, ſed omnes conſici in perſonis Agentium, Sollicitatorum, & aliorum, qui ab eis poſtea normam, & directionem accipiunt: Informationes 13
autem, vt plurimum, non fiunt à Procuratoribus, qui habet mandatum, vt dixit Rota *in rec. dec. 104. n. 45. part. 6.*

Quoad prætenſam reuocationem mandatorum DD. tranſierunt cum reſponſionibus datis in alia deciſione. At enim loquimur de reuocatione expreſſa facta à Peſquera, & hæc ea defectu poteſtatis non ſuffragatur, † cum ipſe haberet tantummodo facultatem reuocandi Procuratores à ſe ſubſti- 14
tutos. Aut loquimur de reuocatione tacita, & † præſum- 15
pta ex conſtitutione alterius Procuratoris, *ad text. in l. ſi quis procurator, §. Iulianus, ff. de procuratoribus;* & hæc præſumptio ceſſat in caſu noſtro ex clauſula in conſtitutione noui Procuratoris appoſita, *Ita quod non ſit melior conditio occupantis, & peior ſubſequentis, ſed quod vnus inceperit poſſit alius ad finem perducere.* Hæc enim † inducit contra- 16
riam præſumptionem, quod primus reuocatus non fuerit argumento *text. in l. pluribus 32. ff. de procurat. in cap. ſi duo, eodem tit. in 6.* Qui textus, licet loquantur, quod in eodem mandato plures conſtituuntur Procuratores inſolidum, quo 17
caſu videtur intrare de plano, quod ex huiuſmodi clauſula præoccupatio vnius non inducat reuocationem alterius, nec illius proſecutionem impediat; Adhuc tamen applicari poſſent huic caſui, quo Viatius per prius in alio ſeparato mandato fuerat Procurator conſtitutus. Cùm enim in po- 18
ſtremo mandato nullus alius fuerit conſtitutus Comprocurator; Clauſula huiuſmodi remaneret ſuperflua, niſi intelligeretur de præoccupatione facta à Viario licet non in eodem, ſed in diuerſo mandato multò prius facultatem accepiſſet: Vis enim textus non ſtat in vnicitate mandati, ſed in præſumpta voluntate Conſtituentis, qui dum † no- 19
luit præoccupantis conditionem fore meliorem, nec impedire alterius proſecutionem per neceſſarium Antecedens noluit reuocare primum cum aliàs eo reuocato non eſſet locus præoccupationi, ad tradita per Gratian. *diſcept. foren. cap. 201. num. 56. cum ſeqq.* Ponderando ſemper, quod reuocatio primi Procuratoris elicita ea ſecunda conſtitutione non 20
eſt expreſſa, nec certitudinalis, ſed tacita, & præſumpta, quæ propterea ceſſare debet ea contrarijs, & efficacioribus præſumptionibus, quæ non ſolùm ea dicta clauſula demuntur, ſed fortius etiam ea litteris miſſiuis conſcriptis ad eumdem de ordine Capituli, & ex actibus ſupra recenſitis ab eodem Viario geſtis etiam poſt conſtitutionem ſecundi Procu- 21
ratoris. Animus enim non reuocandi etiam ex actibus ſubſecutis dignoſcitur, vt notat Soccin. *conſil. 17. num. 12. lib.*
3. Et præſumptio reuocationis ceſſat, quando adſunt con- 22
trariæ præſumptiones, benè Pariſ. *conſ. 88. ſub num. 23. verſic. procuratorium ſecundum,* vbi optimè ad noſtrum propoſitum ponderat, quod conſtitutio ſecundi Procuratoris non inducit primi reuocationem, quando ſecundus fuit conſtitutus, vt litis, etiam proſecutioni aſſiſteret: Hinc enim magis arguitur, quod voluerit ſecundum præbere 23
aſſiſtentiam primo, quam primum reuocare, Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 36. ſub num. 6. verſ. quæ quidem præſumptio,* vbi quod præſumptio reuocationis contrarijs præ- 24
ſumptionibus diluitur cum alijs adductis in prima deciſione *verſ. & eo magis.*

His

Hiſpoſitis conſequens eſt, vt eidem debeatur ſalarium
25 pro quantitate ſupradicta à die conſtitutionis vſque ad diem
renocationis, vt dixit Rota coram bon.mem. Coccino *dec.
56. ſub n.1. verſ. quantum attinet ad ſalarium*.

Nec obſtat, Reformatio ſan.mem. Pauli V. *in tit. de Ad-
uocatis, & Procuratoribus* §. 3. Vbi quod Procuratores, &
26 Sollicitatores quarumcumque cauſarum non † poſſunt à ſuis
clientibus petere ſalarium niſi conuentum. Quia dicta Re-
formàtio prohibet petitionem ſalarij non conuenti actione
ex locato, & conducto, ſed non prohibet implorare officium
27 † Iudicis nobile mercedis conſtitutione, vt reſpondendo huic
obiecto, dixit *Rota in Romana Salarij* 23. *Ianuarij* 1626. *co-
ram bon.mem. Remboldo*.

Sed vlterius aduertebant Domini non deficere requiſita
Reformationis: ſolitum enim Capituli conducendi Procu-
ratorem, & Agentem notorium eſt in Curia, & ab altera
parte negari non poteſt, cùm pinguem mercedem ab eo re-
28 cipiat: ſolitum autem Procuratorem, & Agentium locan-
di operas ſuas in Vrbe pluries probauit, Rota coram Card.
Seraph. *deciſ.* 1322. *num.* 1. coram Card. Caualer. *deciſ.* 400.
num. 2. & coram bon. mem. Coccino *d. deciſ.* 256. *nu.* 2. vbi
29 quod regula illa, quod ſalarium † non conuentum non
debetur fallit in Vrbe, vbi quilibet eſt ſolitus locare operas
ſuas, & de ſtylo conſtituendi in Vrbe ſalario, teſtatur Rota
in recent. deciſ. 238. *num.* 2. *par.* 1.

Immò in hoc caſu conſtat de ſpeciali prouiſione ex litteris
0 ad eumdem Vicarium † conſcriptis, & ſignanter ex illa ſub
die 13. Nouembris 1639. ibi, *Es queſti Signori la ſodisfa-
ranno, & reſtaranno obligati nell'occaſione à V. Sig. & il con-
to ſi pagherà ſubito*, & ex alia ſub die 29. Aprilis eiuſdem an-
ni, ibi, *Procurero ſia reconoſcinta con molta liberalità*. Et
alia 11. Nouembris 1636. ibi, *Facciolo V. Sig. con ogni pron-
tezza, che quello ſi ſpenderà, & il trauaglio, & ſolecitudine
di V. S. ſi ſodisferà*. Huiuſmodi enim verba ſufficiunt, vt
dicatur ſatisfactum Reformationi, vt in his terminis dixit
Rota in Romana Salarij 18. *February* 1622. *coram bon. mem.
Pirouano, & in ſupracitata Romana Salarij coram Rembol-
do*, vbi quod in Reformatione non requiritur conſtitutio cer-
tæ quantitatis, ſed ſufficit quod ſaltem in genere ſalarium
31 fuerit conuentum: facta enim † conuentione in genere
ſubintrat Iudicis officium pro determinanda quantitate, vt
fuit dictum in *Romana mercedis* 10. *Martij* 1599. *coram
Card. Lancellotto relata in deciſionibus ſupracitatis*. Hanc
autem quantitatem taxarunt Domini ad ſupradictam ſum-
32 mam ſcutorum centum quinquaginta † ad minus quolibet
anno attentis non ſolùm labore, & induſtria Viarij, ſed etiam
qualitate Conſtituentis, quod eſt Capitulum inſigne, & di-
tiſſimum longè maiorem quantitatem conſtituere ſolitum,
prout eidem Peſqueræ pro aſſiſtentia in hac cauſa, nedum
ſingulis annis, ſed ſingulis menſibus ſoluitur quantitas ſcu-
torum centum quinquaginta, vt deponunt teſtes examinati,
vnde non videtur, vt declamare debeat à ſimili præſtatione,
ſiue illam præſtari velit proportionabiliter quolibet menſe
pro mercede, & ſalario, ſiue vnica vice quolibet anno in
recognitionem, & præmium laboris ab eo præſtiti.

Quæ dicebantur de ceſſione litis facta per Viarium in
Curia Eminentiſſimi D. Cardinalis Vicarij, Domini non
habuerunt in conſideratione, quia continent ſolùm ceſſio-
nem litis, non autem renunciationem ſalarij, vt patet ex
lectura Monitorij in fin. Vbi Viarius reſeruauit ſibi Ius pe-
tendi ſalarium. Vnde ſi quid dixit vrbaniter procedendo
cum Capitulo, eiuſdemque arbitrio ſe remittendo, non de-
33 bet ſibi præiudicare † cum verba humanitatis, & curialia
non obligent, *cap. cum veniſſent de reſtit.* Rota coram
Card. Seraph. *deciſ.* 1322. *nu.* 2. Vbi in his terminis videlicet,
34 quod huiuſmodi verba ſapiunt potius vrbanitatem † quam-
dam, & modo Curialem tractandi cum Viris Nobilibus,
quam quod inducant pollicitationem aliquam ſeruitij gratui-
ti. Et magis in terminis Rota *in recent. deciſ.* 238. *nu.* 2. *par.*
1. Præſertim cùm agatur cum Capitulo, quod liberaliter
35 † ſolet vnicuique pro ſe laboranti ſuam mercedem tri-
buere.

Et ità vtraque parte informante, &c.

*Plures deciſiones in hac celebri cauſa emanarunt, quæ re-
cenſui ſupra ad deciſionem 279. quæ eſt in hac eadem cauſa.*

R. P. D. R O I A S.

Poſteà Epiſcopo Tarracineñ.

Senogallieñ. ſeu Viterbieñ. Dotis.

Mercurij 28. Iulij 1645.

A R G V M E N T V M.

Vidua poteſt agere pro conſecutione ſuæ dotis actione reali, ſeu hypothecaria contra quoſcumque hæredes inſolidum, etiam contra hæredem vſufructuarium, & ciuiliter poſſidentem, & hoc quidem, dum creditum dotale eſt liquidum, & clarum, & hoc in vim publici inſtrumenti, ac obligatione Camerali vallato. Hæredes plures, quando ſunt inſtituti, tunc omnes pro virili tenenti ad debita defuncti, limita fauore dotis.

S V M M A R I V M.

1 *Viduæ competit actio ſaltem realis pro reſtitutione ſuæ dotis contra quemlibet hæredem mariti inſolidum.*
2 *Actio realis nihil aliud eſt, quam hypothecaria.*
3 *Actio realis, ſeu hypothecaria datur contra quoſcumque poſſeſſores.*
4 *Actio realis competit etiam contra vſufructuarium, & ciuiliter poſſidente.*
5 *Actio hypothecaria probatis ſuis extremis, datur contra quoſcumque poſſeſſores.*
6 *Signatura ſireſcribat cum clauſula, ſi quid exequendum, tunc ſtante iuſtitia, & validitate ſententiæ, locus eſt executioni.*
7 *Validitas ſententiæ, benè colligitur ex reuolutione actorum.*
8 *Inſtrumentum publicum, quando habet omnia requiſita, tunc benè eius vigore agitur.*
9 *Appellatio non admittitur, quando agitur vigore obligationis Cameralis.*
10 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
11 *Hæres vſufructuarius non tenetur ad ſolutionem æris alieni defuncti.*
12 *Mandatum aliud eſt, quod ſit relaxatum contra bona hæreditaria, & aliud contra hæredem.*
13 *Debita defuncti prius ſunt ſoluenda, & poſtmodum de bonis remanentibus conſtituendus eſt vſufructus.*
14 *Hæredes tenentur ſoluere debita defuncti.*
15 *Bona defuncti tranſeunt ad hæredes, cum ſuo onere.*
15 *Hæres vſufructuarius eo viuente eſt hæres, & habetur loco proprietarij.*
17 *Inſtitutio hæredis facta cum plena ratione, quid id importet.*
18 *Hæres inſtitutus in rebus certis non deſinit eſſe talis, licet vniuerſalis fuerit in teſtamento nuncupatus.*
19 *Dictio vniuerſalis reſtringitur per ſpecialem.*
20 *Hæres inſtitutus in certa re, dicitur vniuerſaliter inſtitutus non dato alio cohærede.*
21 *Hæredes plures, quando ſunt inſtituti, omnes tenentur pro virili ſoluere debita defuncti.*
22 *Niſi tamen ageretur actione reali, vel fauore dotis.*
23 *ex Hæredibus vnuſquiſque tenetur inſolidum ad debita contracta in Territorio in quo eſt hæres inſtitutus.*
24 *Text. in l. ſi certarum, §. 1. ff. de milit. procedit in hæredibus militis, ſecus vero in hæredibus Pagani.*
25 *Patrimonia, quando ſunt diuiſa, & diſtincta, tunc creditor ex cauſa vnius patrimonij, non poteſt conuenire hæredem alterius patrimonij.*
26 *Patrimoniorum diſtinctio ab initio non datur in Pagano, & licet poſſit poſſidere bona in diuerſis territoriis, tamen omnia bona conſtituunt vnum patrimonium.*
27 *Patrimoniorum diſtinctio, quæ fit per mortem debitoris, non nocet creditoribus, qui acquiſiuerunt iura ſuper omnibus bonis.*
28 *Nouatio ex quibus prætendi poteſt, quod fuerit inducta.*
19 *Mens diſponentis, quando eſt clara, tunc ea attendenda venit.*
30 *Diſpoſitio ordinata ad vnum finem, non debet contrarium operari.*

31 *Actus factus ad effectum experiendi iura contra aliquem non debet operari dilationem ad illius fauorem.*

32 *Tranſigenti ſolùm prodeunt ea, quæ fuerunt diſpoſita in tranſactione.*

33 *Tranſactio ſolum prodeſt ei, ad cuius fauorem fuit tranſactum.*

34 *Contractus non poteſt prodeſſe ei, qui in contractu non interuenit.*

35 *Contractus non poteſt iuuari eum, qui in eo non nominatur.*

DECISIO CCCLXVIII.

SVbſequutis nuptijs inter D. Victoriam Ghiſleriam, &
D. Venturam Aquilinum cum dote ſcutor. 5300. quam
Eques Fuluius Aquilinus eiuſdem Venturæ pater recepit, &
de anno 1624. inſolidum cum eodem Veotura ſponſo ſuper
omnibus bonis ſuis hypothecauit, & cum obligatione Camerali
per ſolemne inſtrumentum reſtituere promiſit, Anno
1634. deceſſit idem Fuluius, ſcriptis hæredibos D. Camilla
filia pleno iure quoad vſumfructum, donec vixerit, & poſt
eius mortem DD. Ioſepho Curtio, & Claudio de Corbolis
eiuſdem Camillę filijs ordine ſucceſſiuo in proprietate quoad
bona Vrbini, & Montis Veteris. Quo verò ad bona Senogalliæ
inſtituto D. Cæſare Aquilino nepote ex prædictis Ventura,
& Victoria iugalibus.

Facto loco reſtitutioni dotis per obitum Venturæ, prędicta
1 Victoria vidua ſuperſtes ſciens ſibi competere † actiooem
ſaltem realem contra quemlibet dd. hæredum in ſolidum pro
recuperatione ſuæ dotis, vt ſunt *text. expreſſ. in leg. vnus multis,
16. Cod. de diſtract. pign. l. 1. de luit. pign. & l. 1. & 2. &
vtrobique gloſ. Cod. ſi vnus ex pluribus hered.* & dixit *Rota
in Romana Saluiani 29. Maij 1628. & in Romana Saluiani
de Canſaccbis 12. Februarij 1629. coram Card. Virilli*, quæ
2 actio † realis nil aliud eſt quam hypothecaria, vt ait Bart.
*in l. pignoris 17. ff. de pignor. l. eos 9. & ibi gloſ. in verb. actionem,
C. qui pot. in pign. hab.* quæ ſequitur rem, & datur con-
3 tra † quoſcumque poſſeſſores rei, *l. ſi fundus 16. §. in vendicatione,
ff. de pignor. gloſ. in Clem. 1. in verb. ſoluto de cenſ.* Neguſan.
de pignor. memb. 1. par. 1. num. 3. Gratian. *diſcept. 272.
4 num. 9.* & competit etiam † contra vſufructuarium, & ciuiliter
poſſidentem, *l. cuiuſcumq. 4. §. ſi fundus, ff. de vſufruct.
& quemadm. & l. 5. §. 1. ff. ſi vſufruct. per gl. in l. 2. verb. quolibet
modo, verſ. ſed alis, C. vbi rem act. exerc. debeat*, Bart.
*in l. Pomponius 13. §. ſi is qui precario, nn. 5. & 6. ff. de acquir.
poſſ.* Viuian. *deciſ. 335. per tot. & ſignanter num. 4.* vbi refert
fuiſſe deciſum, quod poſſit etiam vſufructuarius conueniri
5 hypothecaria, quæ intrat abſque vlla penitus difficultate iuſtificatis
extremis, de quibus per Doct. *in l. 1. ff. de Salu. interd.
& in l. 1. C. de precar.* Put. *deciſ. 201. num. 2. lib. 1. in correct.*
Gregor. XV. *deciſ. 491. num. 6.* Duran. *deciſ. 401. num. 1.*
Rota *deciſ. 59. num. 1. part. 6. rec. & in Romana Saluiani 14.
Iunij 1641. coram Eminentiſſ. D. Card. Panzarolo.*

Quapropter prædicta Victoria vidua ad euitandas diſcordias
anno præterito tranſegit cum Cæſare filio hærede bonorum
Senogalliæ, cum hoc quod donec ipſa experiretur iura
ſua, quæ infra biennium experiri promiſit inſolidum contra
alios obligatos, ſcilicet Corbolos hæredes bonorum Vrbini,
& Montis Veteris teneretur Cæſar pro expenſis, & alimentis
eidem Victoriæ aſſignare, & conſignare, prout aſſignauit
vſumfructum duorum prædiorum, & habitationem
ſufficientem, & conſignauit mobilia, frumentum, vinum, &
alia. Et introducto iudicio coram D. Caballetto A. C. Locumtenente
reportauit mandatum executiuum pro medietate
ſuę dotis, nempe pro ſcut. 2650. Iuliorum 9. pro ſcuto,
ſine tamen præiudicio reliquatus, & interuſuriorum contra
bona hæreditaria prædicti Fuluij. Vnde commiſſa mihi cauſa
per Signaturam, cum clauſula, *ſi quid exequendum*; Du-
6 bitaui hodie, *An mandatum A. C. Caballetti eſſe exequen.* &
Domioi, *Exequen. eſſe*, reſponderunt tamquam validum,
& iuſtum, vt ſæpius fuit in Rota reſolutum, *vt in Romana
Cenſus 13. Iunij 1644. & prius in Baren. ſeu Neapolitana pecuniaria
4. Iulij 1640. coram me, & alibi paſſim.*

Validitas liquet ex eo, quod conſtat in eius relaxatione
7 fuiſſe ſeruata omnia † requiſita, tradita per Caputaq. *dec.
260. part. 2.* & per Rotam *deciſ. 204. num. 1. part. 1. recent. &
in Aretina Capellaniæ 19. Ianuarij 1635. coram Reu. P. D.
Carrillo.*

Iuſtitia verò reſultabat, quia actum fuit pro credito dotis
8 liqoido i n vim † publici inſtrumeoti habentis omoia præſcripta,
per *gloſ. in l. generali 3. verbo ſeruitutis, Cod. de tabul.
lib. 10.* per Bart. *in l. ſi quis ex argentariis 6. §. ſi initium, ff.
de edon.* & per Rotam *deciſ. 228. num. 1. & ſeq. par. 4. recent.*
Cùm actum fuerit † vigore obligarionis Cameralis, quæ 9
non admittit appellationem, Galleſ. *de obligat. Camer. quæſt.
2. num. 4. & quæſt. 37. nu. 2.* ſed paratam habet executionem, 10
Mohed. *dec. 2. & 3. de except.* Rota poſt Zacch. *de oblig. Cameral.
deciſ. 12. num. 1. & deciſ. 70. & deciſ. 98. vtrobiq. num.
1. vbi concordan. & par. 7. recentior. deciſ. 11. num. 1. & 168.
num. eod.*

Nec aduerſatur, quod prædicta Camilla ſit dumtaxat vſufructuaria,
& ideò † non teneatur ad debita hæreditaria, 11
ex Craſſ. *in §. legatum, quæſt. 35. num. 3.* Caſtill. *de vſufr. cap.
59. num. 1.* Nam fuit aoimaduerſum mandatum non eſſe relaxatum
contra Camillam, ſed contra bona hæreditaria dicti
Fuluij debitoris pro reſtitutione huius dotis hypothecata, ci-
tata † quidem ipſa Camilla tam pro ſuo iure, & intereſſe, 12
quàm vti Tutrice, & Curatrice illorum de Corbolis, *Sum.
num. 4. & 5.* Quod rectè factom diſpooit *Iuriſconſultus in l.
vſufructu 69. ff. ad l. falcid. vbi gloſ.* ſubdit, quod † prius de- 13
ducen. eſt æs alienum, poſtmodum de booia remanentibus
conſtituendus eſt vſufructus, quod etiam ſancitur *in l. fin. §.
ſi autem æs alienum, Cod. de bon. quæ lib.* Caſtr. *conſ. 459.
num. 3. lib. 2.* Parlador. *rer. quotid. lib. 2. cap. fin. par. 4. §. 2. n. 7.*
Mohed. *deciſ. 4. num. 2. de appell.* Et dum hæredes tenentur
ſoluere æs alienum defuncti, *l. quæ dotis 33. ff. ſol. matrim.* 14
l. nom & ſeruius 22. §. 1. ff. de neg. geſt. Bellon. iun. *conſ. 31. n.
55.* Æquo animo pati debet Camilla vſufructuaria, quod
executio fiat ſuper bonis hæreditarijs pro ſoluen. ære alieno
Teſtatoris, † cum illa tranſeat in quemcumque poſſeſſo- 15
rem cum onere ſuo, *gloſ. in Clemen. 1. de cenſ.* Gratian. *diſcept.
272. num. 9.* Afflict. *deciſ. 95. num. 6.* Cyriac. *quis plures
cumulat contr. 989. num. 13.* Ipſa enim Camilla ea viuente
eſt verè † hæres, & habetur loco proprietarij, vt per Ang. 16
*in l. filius à patre 18. num. 2. verſ. ſed tamen dicas, ff. de lib.
& poſthum.* Bald. *in l. miles ita hæredem, 42. verſ. & ita ſi paganus,
ff. de milit. teſtam. & in l. id quod pauperibus 24. nu.
27. verſ. ſed ego reſpondeo, Cod. de Epiſc. & Cleric.* Dec.
conſ. 277. num. 2. Alex. *conſ. 162. num. 2. & 6. lib. 2.* Menoch.
lib. 4. præſumpt. 143. num. 13. Præſertim dum legitur inſtituta
cum clauſula, *pleno iure*, ibi, *Inſtituiſco la Signora Camilla
con piena ragione*, quæ † importat tranſlationem nedum vſu- 17
fructus, verùm etiam proprietatis, vt ſunt *text. expreſſ. in
l. mater 5. C. ad Tertull. & in l. fin. §. ſimilique modo, C. de
bon. quæ lib.* Alex. *conſ. 56. num. 1. lib. 3.* Dec. *conſ. 468. num. 10.*
cum alijs congeſtis per Mart. *de clauſ. part. 1. clauſ. 89.
num. 1. & 2.*

Neque Domini de Corbolis, quos Teſtator ſcripſit hæredes
in bonis exiſteo. in Territorio Vrbini euitare poſſunt
onus ſoluendi, ſub prætextu quod ipſi vti inſtituti in certis
bonis ſint loco legatarij; hæres verò vniuerſalis ſit Cæſar
Aquilinus, quem Teſtator hæredem vniuerſalem nominauit,
quique propterea teneatur in totum ad debita Teſtatoris.
Nam fuit animaduerſum, quod etiam Cæſar legitur inſtitutus
in certis bonis, nempe in exiſten. in Territorio Senogal-
liæ. † Ideò ipſe quoque dicitur hæres inſtitutus in re certa, 18
non obſtante, quod vniuerſalis fuerit in teſtamento nuncupatus.
Nam ea dictio reſtringitur per ioſtitutionem in certis
bonis, quidquid † dicendum eſſet ſi inſtitutio facta fuiſſet 19
in quota hæreditatis, vt in terminis fuit deciſum *in Ciuitatis
Vetulæ dotis 29. Aprilis 1643. coram R. P. D. meo Cerro, ex
text. in l. vbi autem 75. §. illud, ff. de verbor. obligat.* Molin.
de primog. lib. 1. cap. 8. num. 14.

Vnde ſequitur quo cùm tam Cæſar, quàm Corboli, ſiue
Camilla ſint inſtitoti io re certa, oec † alius datus fuerit hæ- 20
res vniuerſalis, omnes pro hæredibus vniuerſalibus habeantur,
*l. 1. §. ſi ex fundo, l. quoties, §. ſi duo, l. Titius 24. & l.
35. ff. de hered. inſtit. l. cohæredi 41. §. vltimo, ff. de vulgar. l.
ſi quis Priore 39. ff. ad Trebell.* Cancer. *var. reſol. lib. 1. cap.
4. ſub n. 28.* Bellon. iunior. *conſ. 83. num. 4.* Rouit. *conſ. 46. n.
7. & dec. 26. num. 5.* Et per conſequens debeant pro virili ſol-
uere debita defuncti, † niſi ageretur, actione reali, vel fa- 21
uore dotis, vt in puncto inſtitutionis plurium in bonis diuerſorum
Territoriorum, *eſt tex. in l. ſi certarum 17. milit. teſtam.
l. ex facto, iuncto §. 1. ff. de hered. inſtit.* & ibi Bald. Bart. &
alij, Vinc. de Franch. *dec. 559. per tot.* & dixit *Rota in Mutinen.
dotis 16. Ianuarij, & 15. Nouembris 1641. coram Eminentiſſ.
D. Card. Panzarolo.*

Nec obſtat, quod *in d. leg. ſi certarum, §. 1. verſ. vt etiam*,
caueatur quod vnuſquiſque ex hæredibus † teneatur inſoli- 22
dum ad debita contracta in Territorio in quo fuit hæres
inſti-

inſtitutus. Quia in hac parte diſpoſitio d. text. procedit ſo-
23 lùm in hæredibus militis; ſecus verò in hæredibus † pagani:
&; ratio diuerſitatis eſt in promptu, quia à principio tempore
contractæ obligationis patrimonia militis erant diuerſa, &
diſtincta; Ideòque creditor ex cauſa vnius patrimonij non
24 poterat conuenire hæredem alterius patrimonij; At in paga-
no non datur ab initio iſta diſtinctio patrimoniorum, licet
25 poſſidere poſſit bona in diuerſo Territorio, † ſed omnia
bona conſtituunt vnicum patrimonium, *l. Iuriſperitos*, §.
cum oriundus, *ff. excuſ. tut.* Alex. *conſ.*31. *num.*9. *verſ. quia
hac dicit*, *lib.*1. Diſtinctio verò patrimoniorum, quæ fit poſt
26 mortem debitoris non nocet creditoribus, † qui tempore
contractæ obligationis acquiſierunt actionem ſuper omnibus
bonis vbique exiſtentibus, Imol. *in l. ex facto la 2. num. fin.
ff. de hæred. inſtit.* & in puncto *text. in d. l. ſi certarum*, ita
declarat Caſtr. *in l. hinc quæritur*, §. *poterat num.*3. *ff. pecul.*
Alex. *conſ.*31. *nu.*8. *&* 9. *lib.*1. Tiraquell. *de iur. primog. quæſt.*
32. *num.*27. Coſt. *de port. rat. quæſt.*24. *num.*4. quos ſequuta
eſt *Rota in Romana ſupplementi legitimæ* 18. *Maii* 1640. *co-
ram D. meo Cerro*, §. *minuſque*, *&c.*

Nec pariter releuat, quod per dictam concordiam initam
de anno præterito inter Victoriam, & Cæſarem filium hæ-
28 redem bonorum Senogalliæ † prætendatur inducta nouatio,
etiam quoad Corbolos hæredes Vrbini; Adeò ut ſicuti Victo-
ria durante biennio non valet pulſare Cæſarem, ita neque
valeat pulſare Corbolos.

Quia tantum abeſt, quod Victoria per dictam tranſactio-
29 nem voluerit facere dilationem Corbolis prædictis, † quod
immò totum contrarium manifeſtè apparet, ex quo ad eam
deuenit cum expreſſa obligatione de interim conueniendo
alios obligatos, ibi, *Item che la Sig. Vittoria ſia tenuta fare
mandato di Procura irreuocabile* (prout fecit in continenti
coram eodem Notario, & teſtibus) *per ricuperare la ſua
Dote conforme alla giuſtitia da gli heredi del Sign. Capitano
Fulvio Aquilini*, *&c.* Vnde tanquam ordinata ad effectum
30 experiendi iura contra † alios hæredes, ſcilicet Corbolos
non poteſt illis prodeſſe, & effectum penitus contrarium,
31 nempè dilationem ad illorum fauorem operari † præter in-
tentionem tranſigentium *contra textum in l. non omnis* 19. *ff.
ſi cert. pet.* Magno. *deciſ. Lucen.*5. *num.*27. *& deciſ.*28. *nu.*28.
cum aliis in Maceraten. redditionis 27. *Ianuarii* 1642. *coram
bon. mem. Merlino*.

Nec dicatur, quod nouatio, ſeu liberatio facta ad fauorem
vnius ex correis debendi proſit etiam alteri. Quia quidquid
ſit quando eſt facta per viam ſolutionis, in quibus terminis
32 non verſamur certum eſt, † quod quando (prout hic) facta
eſt per viam tranſactionis prodeſt ſolùm tranſigenti, *ad text.
in l.*1. *& ibi Doct*, & præſertim Dec. *nu.*1. Caſtren. *eodem n.*1.
C. de tranſact. Mantic. *de tacit. lib.*26. *tit.*4. *num.* 9. qui pro-
33 prio † nomine, & ad propriam vtilitatem tranſegit, *argum.
text. in l. ſi Pupilli* 6. §. *ſed ſi ego*, *ff. de negot. geſt.* Rot. *deciſ.*
34 109. *num.*1. *par.*4. *recent.* non † autem alijs, qui in contractu
non interuenire, & quorum nomine, contractus celebratus
35 † non legitur, vt benè in his terminis Ronchegal. *de duobus
Reis l.*3. *num.*36. *verſ. res eſt magis expedita*, *& nu.*76. *& ſeq.
& facit text. in l. liberationem*, §. *nunc de effectu*, *ff. de lib.
legat.* Surd. *conſ.*327. *ſub num.* 20. *&* 21.

Et ita reſolutum, &c.

R.P.D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Firmana Codicillorum.

Mercurii 28. Iunii 1645.

ARGVMENTVM.

Codicilli conditi iuxta diſpoſitionem textus *in cap. cum eſſet de Teſtament.* ſi ſint conditi à ſubiecto Eccleſiæ in Vrbe valent. Prædictus text. *in d. cap. cum eſſet* cum requirat teſtes idoneos non ideò neceſſe eſt, vt ſint omni exceptione maiores, & vide ſuper hoc traditam diſtinctionem. Teſtes non neceſſarij, ſi non probent, non ex hoc tollunt fidem, alijs teſtibus concludentibus.

SVMMARIVM.

1 *Codicilli conditi in Vrbe à ſubiecto Eccleſiæ coram Parocho, & teſtibus, valent.*

2 *Quod procedit tam fauore piæ cauſæ, quam prophana.*

3 *Actum aliquem, ſi aſſerat non ſubſiſtere, dicitur actum ipſum fateri.*

4 *Teſtes, ſi probent factum principale, non ex eo dicitur illud titubare, ſi dubitet teſtis de aliqua conditione.*

5 *Teſtes, ne ſibi contrarientur, facienda eſt interpretatio.*

6 *Verba vltimo loco prolata, ad quid ſint referenda.*

7 *Teſtis, ſi non concludat negatiuam, eam non probat.*

8 *Teſtis, ſi dicat, ſe non audiuiſſe teſtatorem aliquid dicentem, non ex hoc dicendum venit, quod hoc non dixit, & quare.*

9 *Teſtes duo ſufficiunt in terminis cap. cum eſſes de teſtam. Teſtis non neceſſarius, ſi deponat aliquid, & non probet, non ex hoc elidit dicta aliorum teſtium nu.*9.

10 *Teſtes in terminis cap. cum eſſes, de teſtament. an debeant eſſe omni exceptione maiores.*

11 *in Teſtibus dum lex requirit idoneitatem, ſeu bonitatem in ſuperlatiuo gradu, tunc ea qualitas probanda venit.*

12 *Cap. cum eſſes, de teſtament. non requirit teſtes in ſuperlatiuo gradu idoneos.*

13 *Teſtes in terminis text. cap. cum eſſes, de teſtament. ſufficit, quod ſint ſic idonei, vt nulla legitima exceptione, poſſint repelli.*

14 *Teſtes dicuntur, omni exceptione maiores, qui non valent repelli legitima exceptione.*

15 *Pariſ. in conſil.*24. *num.*16. *lib.* 3. *refutatur.*

16 *Teſtes vndique idoneos, & omni exceptione maiores, dum iura requirunt, hoc caſu non ſufficit idoneitas ordinaria.*

17 *Teſtes idoneos, dum leges requirunt, tunc non requiritur extraordinaria idoneitas.*

18 *Text. in cap. cum eſſes, de teſtament. in quo caſu loquitur.*

19 *Leg. optima, ff. de contrahend. empt. & vend. in quibus terminis intret.*

20 *Teſtibus pauperibus propter paupertatem non diminuitur fides dummodo alias ſint honeſti nominis, & vitæ.*

21 *Teſtes nulliter examinati non probant.*

22 *Codicilli, quando non fuerunt confecti in ſcriptis tunc teſtium examen eſt neceſſarium.*

23 *Scripturarum recognitionum virtus in quo conſiſtat.*

24 *Iudex remiſſorialis, an habeat facultatem admittendi articulos, & concluſio eſt negatiua limita tamen, vt num.*25. *&* 27.

26 *Conſequens, quando fuit admiſſum neceſſario dicitur etiam conceſſum antecedens.*

DECISIO CCCLXIX.

SVb die prima Iulij ſuperioris Anni fuit reſolutum, conſtare de Codicillis, in quibus Franciſcus Maria Paccaronus reliquerat Dianam vxorem Dominam Madonnam, & vſufructuariam omnium, & ſingulorum bonorum, donec viueret, & ex illis probari legatum vſusfructus, illoſque ſuffragari d. D. Dianæ. Repropoſita cauſa ſuper eiſdem, informante tantum d. Diana, fuit confirmata deciſio ad eius fauorem facta.

De validitate Codicillorum non poteſt dubitari, cum fue-
rint facti hic in Vrbe à ſubdito Eccleſiæ coram Parocho, & te- 1
ſtibus, quo caſu ſubſtinentur, Fed. de Sen. *conſ.*217. *n.*2. Hon-
ded. *conſ.* 77. *n.*15. *lib.*1. *Rot. in Peruſina releuationis teſtamen-
ti* 7. *Maij* 1632. *coram bo. me. Pirouano*, & ſubſtinentur † non 2
ſolùm fauore piæ cauſæ, ſed etiam profanæ, Clar. *in* §. *teſta-
mentum* q. 57. *verb. & in primis quidem cum alijs alleg. in* 1. *dec.*
§. *quod Codicill. ſuffragentur*; quod fuerint facti coram Paro-
cho, & teſtibus nō controuertitur inter partes, cum ſolùm du-
bitetur, † an ex depoſitionibus teſtium, qui interfuerunt, con- 3
fectioni Codicillorum, concludenter probetur, Dianam fuiſſe
relictam vſufructuariā, prout firmatū fuit in prima deciſione.

Et quamuis multa opponantur contra depoſitionem tertij
teſtis, qui poſtquam depoſuit audiuiſſe Franciſcum Mariam
Codicillantem, quod relinquebat vxorem vſufructuariam,
donec permaneret cum filiis, & in ſtatu viduali, ibi, *e ſentij
dalla propria bocca del Conte*, *che laſciaua vſufruttuaria la
moglie ſtando con li figliuoli, & in ſtato vedouile*, per verba do-
bitatiua ſubdidit, *mi pare che diceſſe, e non mi ricordo, ne sò chi
laſciaſſe herede vniuerſale*, hæc verba dubitatiua non poſ-
ſunt referri ad legatum vſusfructus, quod teſtis depoſuit
certitudinaliter † audiuiſſe ab ore Codicillantis, ſed ad illam 4
conditionem, *ſtando con li figliuoli, & in ſtato vedouile*,
cum relatio ſit facienda ad proxima, & † præſertim ad eui- 5
tandam contrarietatem in teſte, *gloſ. in l.*1. *verſ. dotis Nomine*,

ff. de leg.1. & leg. ſi idem, ff. de iuriſd. omn. iud. Rot. *dec.*666.
num.1. part.1. in recent. deciſ.67. num.10. part.6. & deciſ.99.
num.15. part.7. verba autem ſubſequentia, *e non mi ricordo,*
ne sò, che laſciaſſe ſuo herede vniuerſale, tamquam expreſsè
relata ad hæredis inſtitutionem, quæ non continetur in Co-
dicillis, non alterant præcedentem diſpoſitionem de vſufru-
ctu, ſuper quo ſimpliciter, & abſolutè depoſuit idem teſtis,
6 ita quod verba illa, *mi pare che diceſſe*, ſunt † referenda ad
ſtatum vidualem, non autem ad vſumfructum, ſuper quo
iam certo depoſuerat teſtis per ſenſum auditus dicendo, *ſentii*
dalla propria bocca il detto Conte, che laſciaua vſufruttuaria
la moglie, &c.

Minus releuat, quod quartus teſtis depoſuerat ſe non au-
diuiſſe à Codicillante verbum, vſufructuaria; quia præter reſ-
ponſionem datam in *deciſ.1. in §. prout*, nec facit, quod hoc
7 † non refert, dum non concludit negatiuam, & quod non in-
8 tellexerit, potuit euenire ex eo, quod ipſe † non ſtaret atten-
tus, dum præter Parochum alij duo teſtes, nempè ſecundus,
& tertius audiuerunt, qui ſufficiunt iuxt. tex. *in cap. cum eſſes,*
9 *de teſtam.* illius † depoſitio non eſt neceſſaria pro validitate
Codicillorum, nec facit annullare dictum aliorum teſtium,
vt notant Bart. *& ſcrib. in l.1. §. ſi quis neget, ff. quemadmod.*
teſt. Cæphal. *conſ.*512. *nu.*24.

Nec ſubſiſtit, quod teſtes iuxta terminos textus in *d. cap.*
10 *cum eſſes*, debeant eſſe † omni exceptione maiores, quia tunc
lex requirit idoneitatem, ſeu bonitatem teſtium in ſuperlati-
uo gradu, quæ probari debet, quando exigit teſtes maximè
11 idoneos, ſeu quod ſint optimæ opinionis, vel per ſimilia ver-
ba loquitur, *ſed in cap. cum eſſes*, fit mentio de teſtibus idoneis
12 ſimpliciter, ibi, & teſtamenta, quæ Parochiani coram Presby-
tero ſuo, & tribus, vel duobus alijs perſonis idonei, &c. Ideò
non requiritur, quod ſint tales in ſuperlatiuo gradu, ſed ſatis
13 eſt, eſſe tales, qui nulla exceptione legitima repelli poſſint, ita
tennerunt Io. de Lignano, & Franciſcus de Ramponibus,
quos refert Imol. *in l.1. §. ſi quis neget n.10. verbo dicit tamen,*
ff. quem ad teſtam. aper. Soc. ſen. *conſ.* 55. *nu.*8. *verſ. quia reſ-*
pondetur, vbi, quod in dubio teſtes dicuntur omni exceptione
14 maiores, qui non poſſunt repelli legitima exceptione, latè On-
ded. *conſ.*77. *n.*22. *& ſeqq. lib.*1. *qui num.*27. reprobat Pariſ. *in*
*conſ.*24. *n.*16. *cum ſeqq. lib.*3. *dicens interim d. cap. cum eſſes*,
15 malè loqui, & quod quando lex loquitur de teſtibus idoneis
ſimpliciter, intelligatur de idoneitate ordinaria, probat text.
in l. optimam, C. de contrah. & commit. ſtip. ibi, vel ſaltem per
teſtes vndique idoneos, & omni exceptione maiores oſtende-
16 rit, &c. ita quod, quando deſiderat teſtes magis idoneos, lo-
quitur de teſtibus vndique idoneis, & omni exceptione ma-
ioribus, & inde colligitur, ſub ſimplici appellatione idoneo-
17 rum eos non contineri, alias verba illa, *vndique idoneos*, &
omni *exceptione maiores*, fruſtratoriè appoſita intelligeren-
tur, & allegat in contrarium, nempè Bart. *in d. §. ſi quis neget,*
*n.*12. *verſ. ſed ſi perſona Notarij*, quem alij contrarium tenen-
tes ſequuti fuerunt, non loquuntur, quando lex ſimpliciter
diſponit, teſtes debere eſſe idoneos, prout loquitur *textus in d.*
18 *cum eſſes*, ſed loquuntur in terminis *d. l. optimam*, quæ per ſu-
pra relata verba exigit ad reprobationem inſtrumenti teſtes
non ſimpliciter idoneos, ſed vndique idoneos, & omni exce-
19 ptione maiores, ita conciliando contrarias opiniones, decla-
rat Io. de Imol. *in §. ſi quis neget n.10. prope fin. verbo forte ta-*
men poteſt dici, Soccin. ſen. *conſ.*274. *n.*10. *lib.*2. & propterea
20 Bart. & alij non poſſunt allegari in contrarium. Ideò pau-
pertas obiecta vni ex teſtibus, quatenus probaretur, non ita
operatur, vt deſinat eſſe integræ fidei, dum alias ſit honeſti no-
minis, & vitæ, *cap. ſi quis*, vbi Butr. & Fel. *nu.*8. *de teſtibus*
Rot. *deciſ.*44. *nu.*1. *&* 2. *par.*1. *rec.* & coram bon. mem. Bur-
ratt. *deciſ.*533. *num.*11.

Pariter oppoſitiones deductæ contra examen ſupradicto-
rum teſtium non fuerunt viſæ DD. releuantes, & propterea
eas, vt perſonales minimè obſtare dixerunt, ita vt prælati te-
21 ſtes, vti nulliter examinati non probent; nam aliquæ ex dd. op-
poſitionibus ceſſant ex facto, quia ex fide Notarij probantur
citationes ſub die 5. & 6. Iulij Anni 1641. & exequutæ contra
Procuratorem ad dicendum contra Iura producta contra
litteras hortatorias, ad videndum illos admitti, ad proban-
dum, ad videndum committi Notario cauſæ receptionem Iu-
ramentorum teſtium, examen in forma, & poſtquam fuerit
commiſſum, ad videndum illos iurare, recepi, & examinari,
& demum ad dandum interrogatoria quatenus, &c. ex qua
citatione ad videndum iurare cadente pro die nona Iulij, &
alios 20. dies, & ex tribus iuramentis præſtitis ſub diebus 15.
& 19. Iulij remanet probatum, quod teſtes, in quibus ſe fun-
dat deciſio, iurarunt in termino citationis, necnon ex fide
eiuſdem Notarij probatur citatio ſub die 20. Auguſti d. Anni
1641. ad viden. mandari fieri, & tranſumptari in Authenti-
cam formam dicta teſtium examinatorum, illaque tranſum-
ptata, & in publicam formam redacta mandari claudi, & ad
partes tranſmitti in forma, & demum ad videndum fieri de-
cretum opportunum.

Nullitas ex eo deducta, quod Iudex Remiſſorialis deputa-
tus ſuper recognitione Codicillorum non potuerit recipere
depoſitiones teſtium ſuper illorum tenore, ceſſat, quia cùm
ageretur de recognitione Codicillorum, quæ non conſiſtit in
ſimplici recognitione manus ſcribentis, ſed in examine te-
ſtium in eis adhibitorum ſuper tenore Codicillorum, & con- 22
tentis in illis, cum ad hoc vt Codicilli fidem faciant, neceſſa-
rium ſit examinare ipſum Parochum, & teſtes, & quod illi de-
ponant de tenore Codicillorum, & de omnibus, quæ in illis
continentur *iuxt. notata in l. inſtrumenta, & l. exemplo, C. de*
probationibus, & in cap.2. de fide Inſtrum. Iudex delegando
examen ſuper recognitione neceſſario delegauit ſuper teno- 23
re Codicillorum, in quo conſiſtit virtus recognitionis ex *reg.*
text. in l.2. ff. de Iuriſd. omn. iud.

Alia nullitas ex eo deducta, quod idem Iudex Remiſſoria-
lis non potuerit admittere articulos, cum eſſent exhibendi co-
ram Iudice delegante, ad quem ſpectat cognoſcere de rele-
uantia, & illorum admiſſione, tollitur, quia demandato Iudi-
ci Remiſſoriali toto negocio recognitionis Codicillorum, 24
potuit admittere, & recipere articulos ſupèr eodem negocio 25
recognitionis tantum, vt tradunt Boccac. *de remiſſ. cap.5. ſub*
nu.1. verſ. qua fallit, Saluſt. Tiber. *in Praxi lib.3. cap.8. nu.39.*
verſ. ſecus procedit, tamquam neceſſarium antecedens ad effi-
cacem, & validam recognitionem, maximè verò ſtante indu- 26
bitata releuantia articulorum, quam pars agnouit, dum dedit
interrogatoria, nec vnquam de irreleuantia oppoſuit, & co-
ram Iudice Remiſſoriali exhibita fuit ſcriptura Codicillo-
rum, quæ poterat deſeruire loco articulorum, quia articuli
continent illud idem, quod continebatur in ſcriptura Codi-
cillorum in literis remiſſorialibus incluſa, & ſic idem eſt, exa- 27
minatos fuiſſe teſtes ſuper articulis, & ſuper tenore ſcripturæ
Codicillorum in Codicillis repetito.

Et ita DD. ex ſupra dd. ſteterunt in deciſis 1. Iulij ſupe-
rioris Anni.

Deciſio iſta emanata ſub die 1. Iulii 1644. coram eodem Reu.
Terracinen. eſt ſupra in hac eadem part.9. rec. tom.1. dec.312.
infrà in eadem cauſa habetur altera ſub 13. Nouembr. 1645.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Iaueñ. Profeſſionis,

Mercurij 28. Iunij 1645.

ARGVMENTVM.

Sententia lata ſuper nullitate profeſſionis, quando
ſit nulla, & iniuſta. Executor deputatus cum
clauſula, *vocatis vocandis* efficitur mixtus, &
non poteſt deuenire ad cauſæ executionem, niſi
iudicialiter. Gratia venit iuſtificanda antequam
executioni demandetur.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio emiſſa ante legitimam ætatem, eſt nulla.*
2 *de Profeſſione annullanda, quando agitur, tunc Religio capitulariter venit citanda.*
3 *vti Procurator alicuius, quando quis eſt citatus, ſi de eius mandato non conſtat in actis, nulliter dicitur citatus.*
4 *de Intereſſe alicuius, quando conſtat debet ipſe citari.*
5 *Clauſula,* vocatis vocandis, *facit executorem mixtum.*
6 *Executor mixtus non poteſt deuenire ad executionem ſententiæ, niſi iudicialiter, & præuia cauſa cognitione.*
7 *Iudex, ſi fuerit electus ſuperior alicuius Conuentus, tunc ſi ſententia fuerit lata à ſuperiore Religionis inualida eſt.*
8 *Commiſſio directa Superiori alicuius Monaſterij, in quo aliquid debet cognoſci, tunc debet intelligi de Superiore illius Monaſterij, non autem de Superiore Religionis.*

Iu-

9 *Iuriſdictio conceſſa ſub conditione, ſi conditio non verificatur, euaneſcit iuriſdictio.*
10 *Profeſſio nulliter emiſſa, ex quibus dicatur tacitè ratificata.*
11 *ad Profeſſionis validitatem requiratur ætas 16. annorum.*
12 *Gratia, ne remaneat inanis, & ſine effectu, eſt iuſtificanda.*
13 *Gratia iuſtificatio debet fieri ante gratia executionem.*
14 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
15 *Filiatio ex quibus dicatur probata.*

DECISIO CCCLXX.

DE anno 1603. menſe Octobris Fr. Antonius Zerbi ingreſſus fuit Religionem Ordinis Sancti Franciſci de Paula, in ſæculo vocatus Io: Iacobus, & antequam emitteret profeſſionem renunciauit bona ſua partim Mariettæ Zerbi eius ſorori, & partim Petro Paulo Zerbi eius Fratri, vt in Summ. Raphaelis, & Fratrum de Carbonibus filiorum, & hæredum d. Mariettæ *num.* 1.

De anno 1608. dictus Petrus Paulus eamdem Religionem
ingreſſus, aſſumpto nomine Franciſci Mariæ ante profeſſionem, renunciauit omnia bona ſua, quoad vſumfructum ad
fauorem Camillæ Zerbi eius Matris, & quoad proprietatem
ad fauorem eiuſdem Mariettæ, vt patet ex Inſtrumento renunciationis dicto Summ. *nu.* 2. de anno verò 1618. ac 1619.
ſupradicti fratres curarunt eorum profeſſiones nullas declarari, ſcilicet Fr. Antonius ſub pretextu, quod emiſerit ante
1 legitimam † ætatem, Fr. verò Franciſcus Maria ſub prætextu,
quod incurabili morbo laboraret, prout nullæ fuerunt declaratæ, vt apparet ex ſententijs, dantur *in d. Summar. nu.* 4.
& 5. à quibus per hæredes Mariettæ donatariæ appellatione
interpoſita, & cauſa mihi commiſſa, fuit ſub hac die diſputatum dubium, An ſententiæ de partibus eſſent confirmañ.
vel infirmañ. & pro infirmatione fuit per DD. reſponſum,
tam ex capite nullitatis, quàm iuſtitiæ.

Sententia enim declarans nullam profeſſionem Patris Antonij, fuit lata à Vicario Generali, & à Prouinciali Ianuen. Altera verò reſpectu Fr. Franciſci Mariæ fuit lata à Superiore Domus, & Vicario Bononien.

Nullitas dd. ſententiarum ex pluribus patet, & primò, quia
2 Religio Capitulariter non fuit citata, prout requirebatur *gloſ.*
in capit. ſi in capitulo in verb. factum de conceſſ. praben. in 6.
Seraphin. *deciſ.* 856. *num.* 7. *&* 24. *& deciſ.* 584. *num.* 2. & ibi
Add. *num.* 6. coram Gregor. XV. Modern. *de manut. obſeru.*
107. *num.* 11.

Non obſtat, quod fuerint citati Fr. Storolus Syndicus, &
Procurator Monaſterij Bononiæ, & F. Felix Agroſolius in
3 Ciuitate Ianuæ. Quia cùm ex actis † non conſtet de Mandato Procuræ eorundem citatorum, & Syndicatu huiuſmodi citationes fuerunt nulliter executæ, Vant. *de nullit. ex defect. mand. n.* 61. Modern. *in dict. tract. de manut. dict. obſeru.*
107. *num.* 9. Rota *deciſ.* 164. *nu.* 3. coram Buratt.

Secundò, nullitas dd. ſententiarum euidens eſt etiam, ex
quo dum illæ fuerunt latæ non fuit citata dicta Marietta do-
4 nataria eorumdem Fratrum, quæ † tamen debebat citari,
dum agebatur de eius intereſſe, Io. Andr. *in cap.* 2. *num.* 2. *de*
oper. non. nunciat. Gabr. *commun. opin. lib.* 2. *tit. de citat. concluſ.* 1. *n.* 348. Tiraquell. *in tract. Reſ. inter alios act. limit.* 2. *in
princ.* Natt. *conſ.* 163. *num.* 10. Surd. *conſ.* 39. *num.* 20. *& dec.*
256. *n.* 1. Maximè cum cauſæ huiuſmodi nullitatum profeſ-
5 ſionis fuerint commiſſæ, cum clauſula † vocatis vocandis,
quæ facit executorem mixtum, qui proptereà non potuit de-
6 uenire ad ſententiam, † niſi iudicialiter, & præuia cauſæ
cognitione, Abb. *in cap. fin. num.* 13. & ibi Felin. *n.* 29. *de præſumpt.* Mart. *de clauſ. par.* 1. *clauſ.* 165. *nu.* 4. Barboſ. *in tract.
de clauſ. clauſula vocatis vocandis n.* 3. 4. *&* 5. Dec. *conſ.* 233.
n. 1. Capuaquen. *deciſ.* 244. *nu* 4. *par.* 2. *Ferrarien. Bonorum*
29. *Aprilis* 1630. *coram Durano*, *Caſalen. Beneficiorum* 10.
Decembris 1627. *coram bon. mem. Merlino*, *& deciſ.* 46. *nu.*
5. coram Gregor. XV.

Tertiò, nullitas etiam deducitur ex defectu iuriſdictionis,
quia cognitio, An dd. profeſſiones validæ eſſent, necne fuit
7 commiſſa Superioribus Conuentuum; ſententiæ verò † fuerunt latæ à Superioribus Religionis, & dum commiſſio eſt directa Superiori intelligitur de Superiore illius Monaſterij, in
8 quo debet cognoſci de dicta nullitate, † non autem Religionis, vt fuit reſolutum per Sac. Congregationem Concilij Tri-
dent. in *Meſſanen. & in Romana* 7. *Aprilis* 1629. Barboſ. *in
Collect. Doctor. ſuper Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de regul. &
Monial. cap.* 19. *num.* 23. *verſ. Superior autem*, *& in Collect.
Bullar. in verb. cognitio*, *& in verb. commiſſio.* Laurentius
Peyrinus *pariter teſtatur ita tenuiſſe Sacr. Congregat. Concil.*
1. *Decembris* 1593. *vt in ſuo tractat. de Prælat. tom.* 2. *quæſt.*
3. *num.* 156. Maximè cùm tales commiſſiones fuerint conceptæ cum clauſula, dummodo Fratres profeſſionem tacitè,
vel expreſsè non ratificauerint, quæ clauſula reddit reſcri-
ptum conditionale, & tribuit tantum † iuriſdictionem in 9
caſu quo profeſſio non fuerit tacitè, vel expreſsè ratificata,
vt in Gerunden. Scribaniæ 15. *Maij* 1634. *coram Reuerendiſs.
D. meo Decano*, & in hoc caſu de ratificatione profeſſionis
non videtur dubitandum, dum ſpatio decennij permanſerunt in Religione poſt emiſſionem profeſſionis ſponte, &
ſcienter ſe ingerentes in omnibus † actibus, profeſſis com- 10
petentibus, *text. in cap.* 1. *& ibi Doct. de regul. in* 6. *cap. ex
par.* 22. *eodem titul.* Barboſ. *de Iur. Eccleſ. vniuerſ. lib.* 1. *cap.*
42. *num.* 156. *vſque ad* 163. Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 83. *num.* 5. *& ſeqq.* Nauarr. *in cap. ſtatuimus num.* 73.
de regul. Alex. *conſil.* 98. *num.* 7. *lib.* 3. Pariſ. *conſil.* 10. *num.* 59.
lib. 1. Crauett. *conſil.* 114. *num.* 8. Rota *deciſ.* 219. *num.* 18.
part. 2. *recent. Rota in Vlixbonen. Profeſſionis* 10. *Decembris*
1621. *coram bon. mem. Merlino.*

Iniuſtitia dictarum ſententiarum etiam patet. Quia profeſſio Fratris Antonij fuit nulla declarata tanquam facta ante
legitimam ætatem, & tamen ex Inſtrumento renunciationis, vt ex eodem *Summar. num.* 1. ipſemet fatetur, quod de
illo tempore erat ætatis annorum 17. completorum, † & ſic 11
ceſſat defectus ætatis 16. annorum qui requiruntur, *ex
diſpoſit. Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de regul.*

Reſpectu verò Fratris Mariæ pariter ſententia iniuſta
detegitur. Quia dum Sanctiſſimo ille expoſuit, quod laborabat incurabili morbo Erniæ tenebatur † id concluden- 12
ter iuſtificare, ne gratia inanis, & ſine effectu remaneret
cap. 2. *de reſcript.* Garz. *de benefic. part.* 6. *cap.* 2. *nu.* 160. Rota *deciſ.* 313. *num.* 2. coram Gregor. XV. *& deciſ.* 87. *num.* 17.
part. 7. *diuerſ.* Qua iuſtificatione data, fuiſſet etiam plenè ſatisfactum Conſtitutioni eiuſdem Religionis, relatæ in *d.
Sum. nu.* 7. & de huiuſmodi iuſtificatione nihil apparet, quæ 13
tamen gratiæ executionem omninò præcedere debebat, Roman. *conſ.* 33. *num.* 2. Caputaq. *dec.* 240. *part.* 2. Rot. *deciſ.*
295. *n.* 6. *par.* 5. *diuerſ.*

De intereſſe Mariettæ clarè pariter conſtat ex ipſo Inſtrumento donationis ad eius fauorem factæ, vt ex eodem *Sum.
num.* 1. Quod † facit probationem probatam *cap. cum dilecti*, vbi Abb. *nu.* 2. *de donat.* Bald. *in l. intereſt etiam num.* 2. *C.
de ſolut. Rot. in Roman. pecuniaria* 5. *Nouemb.* 1627. *coram
bon. mem. Coccino.* Quod autem Raphael, & alij Fratres de
Carbonibus ſint filij dict. Mariettæ neque dubitatur cum id
clarè appareat ex fide Baptiſmi, vt ex *d. Summ. num.* 8. Quæ
adminiculatur ex depoſitionibus teſtium ad perpetuam rei
memoriam † examinatorum, quæ in actis fuerunt produ- 14
ctæ, & per hanc fidem, vt talis filiatio, benè probetur tradit Rebuff. *in tract. de reg. ſeu lib. Baptiſ. gloſ. vnic. verſ. & ſic
patet*, Canal. *dec.* 128. *n.* 2. *& dec.* 78. *pariter n.* 2. coram Papa
Gregor. XV. Rot. *dec.* 359. *n.* 20. *par.* 2. *diuerſ.* & fuit reſolutum *in Parmen. nullitatis ordinum* 11. *Martij* 1630. *coram
R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Et ita reſolutum Raphaele, & Fratribus de Carbonibus tantùm informantibus.

R. P. D. ARGVELLIO.

Bouen. Abbatiæ.

Lunæ 3. Iulij 1645.

ARGVMENTVM.

Prouiſo Apoſtolico cum ampliſſima derogatione gratioſa in omni iure, & ad omne ius beneficiati defuncti dabetur omninò immiſſio, ſtante iuſtificatione omnium narratorum in Breui, & debetur immiſſio ad inſtar, *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* Et quando Breue ſubrogationis gratioſæ, quando dicatur plenè iuſtificatum, ita non poſſit denegari immiſſio.

SVMMARIVM.

1 *Littera Apoſtolica, quando ſunt iuſtificata, iure merito executionem merentur.*

2 *Prouiſus Apoſtolicus, quando littera ſunt iuſtificata, immittendus eſt in poſſeſſionem, & quidem iudicio adinſtar l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.*

3 *Mors alicuius probatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama.*

4 *Lis etiam ſuper titulo beneficij ex quibus ſatis iuſtificetur etiam ad effectum ſubrogationis gratioſa.*

5 *Valor per non exceſſum, an ſufficienter probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*

6 *Beneficij valor fructuum, ſi non excedat centum ducatos, eo minus excedet centum, & quinquaginta.*

7 *Valoris beneficij non exceſſus, ſufficit etiam in minimo verificetur.*

8 *Clericatus etiam poteſt probari per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*

9 *Probatio qualis qualis ſufficit ad effectum probationis qualitatum, & valoris beneficij.*

10 *pro Executore præſumitur.*

11 *Partis confeſſio ſuperat omne genus probationis.*
Confeſſio emanata in commiſſione, benè probat contra confitentem, num. 11.

12 *Vnio, quæ ſuum effectum non fuit ſortita non releuat.*

13 *Vniones, quæ ſuum effectum non reperiuntur habuiſſe, reuocantur per Regulam Cancellar. quæ poſteà fiunt, num. 14.*

15 *Quod procedit etiamſi reperiantur facta pro augumento cultus Diuini.*

16 *Vnio, quando non poſſit dici facta pro cauſa neceſſaria, ita ut cadat ſub regulis reuocatorijs Cancellar.*

17 *Titulus redactus ad non titulum per eum, qui non efficitur legitimus conditor ad impediendam alicui immiſſionem vigore litterarum Apoſtolicarum.*

18 *Gratiam iuſtificatam exhibenti debetur immiſſio, & maxime ſi ſit ſubrogatus gratioſè.*

DECISIO CCCLXXI.

ABbatia Sanctæ Mariæ de Tridetto, vacans de anno
1604. per obitum Horatij Olgiati fuit à ſan. mem. Cle-
mente Octauo commendata Io. Angelo Spagnolo, ad cuius
fauorem emanauit etiam decretum Executoris Apoſtolici
pro immiſſione. Sed Capitulum Cathedralis Bouen. præ-
tendens, ſe læſum prætextu anterioris poſſeſſionis, vigore
cuiuſdam vnionis auctoritate Apoſtolica de eadem Abbatia
ad ſui fauorem factæ, appellauit, litem introduxit coram
Sanctiſſimo D. N. tunc temporis S. Rotæ Auditore, & man-
datum de manutenendo obtinuit, ipſo tamen Capitulo tan-
tum informante. Nuper per obitum eiuſdem Io. Angeli ea-
dem Abbatia iterum vacans, fuit ab eodem Sanctiſſimo
commendata D. Ludouico Centoflorenio cum ampliſſima
ſubrogatione gratioſa, *in omni iure, & ad omnes lites, quod
d. Io. Angelo competebat, & ſi non obijſſet, competeret, &
competere poſſet etiam quoad proſecutionem litis, & cauſa in
eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperiuntur*, vt latius
in litteris Apoſtolicis mihi, vti Executoris directis. Qua-
propter citato coram me, eiuſdem litis Iudice ſubrogato,
Capituli Procuratore, dubitaui, An eidem Ludouico ſit
danda Immiſſio: Et dandum eſſe vnanimes Domini reſpon-
derunt.

Ratio reſolutionis fuit, quia prædictæ litteræ Apoſtolicæ
1 viſæ fuerunt omnimodè † iuſtificatæ, ideòque iure meritò
ſint exequendæ, *tex. in cap. ſi Capitulo, ibique gloſ. in verb. exe-
quatur, de praben. in 6. cap. ſuper litteris, de reſcript.* Caſſad.
dec. 10. n. 8. eod. tit. Rot. *dec. 506. n. 1. par. 1. dec. 628. eod. n. par.
4. & dec. 258. eod. n. par. 7. rec. & in Tullen. Prioratus* 28. *Iu-
nij proximè præteriti coram me*: & in illarum executionem
2 prouiſus Apoſtolicus † eſt immittendus in poſſeſſionem, &
quidem iudicio poſſeſſorio ad inſtar, *l. fin. C. de edict. Diu.
Adr. tollen.* vt docet Bald. *in l. 2. n. 59. C. de ſeruit. & aqu. ar-
gum. l. fin. C. quor. bon.* & Abb. *in cap. conſtitutis il 2. n. 15. de
appell.* cum alijs per Menoch. *de adipiſc. remed. 6. num. 34.* &
per Rot. *deciſ. 335. nu. 13.* coram Gregor. XV.

Siquidem vacatio per obitum Io. Angeli extra Romanam
Curiam, probatur ex teſtibus datis in Summ. *num. 3.* depo-
3 nentibus † de publica voce, & fama, quod ſufficere dixit
Bart. *in l. 2. §. ſi dubitetur, num. 2. verſ. 2. hoc es, C. quemad.
teſtam. aper.* Felin. *in cap. frequenter, 5. §. fin. nu. 24. verſ. vl-
timo dum ſangit, vt lit. non conteſt.* Mohed. *deciſ. 1. num. 1. de
probat.* Put. *deciſ. 508. lib. 2. in correct. Rota in Salamantina
Capella del Voto 20. Nouembris 1598. coram clar. mem. Card.
Pamphilio.*

Lis inter dictum Io. Angelum, & Capitulum Bouen. iu-
ſtificatur ex commiſſione, deciſione, alijſque actis in cauſa
factis, quibus optimè probari, litem † etiam ſuper titulo 4
beneficij extitiſſe ad effectum ſubrogationis gratioſæ, ex do-
ctrina Innoc. *in cap. cum M. Ferrarien. ſub nu. 9. verſ. ſecus
autem, de conſtit.* Rot. *deciſ. 607. n. 8. & 9. par. 5. & deciſ. 187.
nu. 12. par. 6. recent.* & fuit dictum *in Meſſanen. Archipresby-
teratus 29. Aprilis 1641. & 5. Maij 1642. coram R. P. D. meo
Cerro, & in eadem cauſa 19. Ianuarij 1643. coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano.*

Valor expreſſus per non exceſſum ducatorum auri de Ca-
mera centum quinquaginta, probatur ex teſtibus datis in
Summ. *num. 7.* qui, licet deponentes de † publica voce, & 5
fama, probant ſufficienter, vt per Caputaq. *deciſ. 277. n. 8.
par. 1.* Coccin. *deciſ. 87. num. 5. & deciſ. 428. num. 4.* vbi quod
Rota contentatur ſemiplena probatione: Necnon ex confeſ-
ſione Capituli, quod in Commiſſione aſſerit, hoc beneficium
non excedere ducatos centum; exinde enim clarior redditur
iuſtificatio gratiæ Ludouici, † quia, ſi non excedit centum, 6
eo minus excedet centum quinquaginta, vt in terminis reſ-
pondit Rota coram Coccino *deciſ. 145. nu. 1. verſ. nec facit,
& deciſ. 931.* coram Buratto, quas etiam ſequuta eſt etiam in
*d. Tullen. Prioratus 26. Februarij 1644. §. nec releuat, coram
Reuerendiſſimo D. meo Carillo*; Sufficit † enim, quod non 7
exceſſus verificetur in minimo, vt aduertit Lotter. *de re be-
nefic. lib. 1. quæſt. 38. num. 53.* Mantic. *deciſ. 138. num. 2. Ro-
ta in præallegata Tullen. Prioratus eodem §. nec releuat,
in fin.*

Clericatus etiam Ludouici remanet probatus ex teſtibus
in Summ. *num. 6.* itidem † de publica voce, & fama depo- 8
nentibus, quos ſufficere, inquit Rota *deciſ. 14. de probat. in
antiq.* coram Gregor. XV. *deciſ. 20. num. 1. & deciſ. 35. nu. 3.*
coram Reuerendiſs. D. Vigellen. *deciſ. 406. n. 2. & alias ſæpe.*

Qualitates quoque, & valor obtentorum iuſtificantur ex
præfatis teſtibus, qui ſuperabundant, † cum quoad hoc 9
ſat eſſet qualis qualis probatio, Ægid. *deciſ. 674. & dec. 682.
Rota in Nucerina beneficiorum 30. Octobris 1592. coram recol.
mem. Card. Pamphilio* impreſſa poſt Garz. *de beneſ. par. 5. cap.
5. n. 64. vbi in §. Valor obtenti*, teſtatur, quod Rota contenta-
ri ſolet etiam minori, quam ſemiplena probatione, vt de
vnico teſte, de fama cum adminiculo, & quod ita fuit plu-
ries deciſum.

Gratia quoque Io. Angeli, cui Ludouicus fuit ſubrogatus,
& omnia in ea narrata benè probantur ex proceſſu contra
Capitulum fulminato per Executorem Apoſtolicum, † pro 10
quo præſumitur, *l. ab ea, ff. de probat.* Surd. *deciſ. 106. n. 9.*
Rot. *deciſ. 293. num. 6. part. 1. recent.* iuncta confeſſione Ca-
pituli in commiſſione expoſita, quæ ſuperat omne genus
† probationum, *l. cum precum, C. de lib. cauſ.* Et in puncto
de confeſſione partis emanata in commiſſione, eſt *deciſ. 555.
num. 9.* coram Gregor. XV. Caputaquen. *deciſ. 190. part. 1.*
Caualer. *dec. 33. n. 1.* Coccin. *dec. 145. eodem num. cum alijs in
d. Tullen. Prioratus 26. Februarij 1644. §. primum enim, co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Carrillo.*

Nec viſa fuerunt obſtare vnio, aut poſſeſſio Capituli;
Nam, cum vnio emanauerit tempore ſan. mem. Gregorij
XIII. nempè anno 1574. Poſſeſſio verò, † ſine qua non di- 12
citur vnio effectum ſortita Garz. *de beneſ. part. 12. cap. 2. nu.
281.* non fuerit capta niſi anno 1605. & ſic poſt triginta an-
nos; vnio penitus euanuit, ex quo fuit reuocata, & irritata
per Regulas Cancellariæ reuocatorias vnionum effectum
non ſortitarum, emanatas † à quinque Summis Pontifi- 13
cibus eiuſdem Gregorij XIII. ſucceſſoribus vſque ad annum
1605. nempe Sixto V. Vrbano VII. Gregorio XIV. Innocen-
tio IV. & Clement. VIII. vt in ſpecie de regulis reuocatorijs
emanatis à Sixto V. *eſt deciſ. Toletana beneficii de Vallecas
20. Nouembris 1592. coram Gypſio, & in Mediolanen. diſ-
membrationis 16. Nouembris 1594. coram Orano*, relatæ per
Garz. *de benefic. d. par. 12. cap. 2. num. 284. & 285.* Ideò vnio
perinde eſt, ac ſi non emanaſſet, Caualer. *deciſ. 403. ante
nu. 1.* Rota *deciſ. 360. n. 3. & deciſ. 627. num. 2. part. 3. recent.*
& in fortioribus terminis, quod vnio, etiamſi habeat clauſu-
las ampliſſimas, † & præſeruatiuas, & derogatorias ad futu- 14
ras regulas, quod adhuc per iſtas ſubſequutas ante effectua-
tionem cenſeatur reuocata, fuit deciſum in *Toletana Capel-
laniæ 23. Ianuarij 1608. coram Sanctiſs. D. Noſtro Innocentio*
tunc ſacræ Rotæ Auditore.

Prædictamque concluſionem dicebant Domini procedere
etiam, quod vnio ſit facta pro augumento Diuini cultus, ſeu 15
ampliatione dotis, aut menſæ Capitularis; † Quia non 16
cen-

cenſetur facta ex cauſa neceſſaria, dum Capitulum per prius etiam, abſque dicta vnione ſe ſubſtentauerat, & ideò eadit ſub regulis reuocatorijs, vt pluribus relatis firmat Adden. ad Gregor. XV. *deciſ. 419. num. 6. verſ. verum hoc debet intelligi*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 7. num. 53. verſic. caterùm cum hodie*, Rota *in ſupra allegatis deciſ. Toletana Beneficij 20. Nouembris 1593. coram Gypſio, & in Toletana Capellania 27. Ianuarij 1608. & 18. Iunij 1610. coram Sanctiſſ. D. N. & fuit dictum in Valentina ſubſidij 14. Martij 1616. coram eod. Sanctiſſ.* & in alijs quas refert, & ſequitur Caualer. *dict. dec. 403. per tot.* & Adden. ad Buratt. *deciſ. 734. num. 13.*

Et conſequenter Capitulum, quatenus nititur dicta vnio-
17 ne reuocata, † & titulo redacto ad non titulum, non eſt legitimus Contradictor ad impediendam immiſſionem Ludouico Prouiſo Apoſtolico, vt eſt text. *in cap. ſi à ſede de preben. in 6.* Put. *dec. 120. lib. 1. in correct.* eum alijs per Argel. *de legit. contradict. qu. 15. art. 5. num. 158. & ſeqq.* & per Rotam *in Elnen. beneficij S. Saluatoris 16. Decembris 1622. coram Penia*, & Caputaq. *dec. 348. num. 4. par. 2.*

Nec eadem vnio viſa fuit validari poſſeſſione, quia immiſſio eſt debita Ludouico, non ſolùm vti exhibeoti gratiam iuſtificatam, *cap. ſi Capitulo de preben. in 6. cum alijs in princ. allegat.* Verùm etiam vti habenti gratioſam ſubrogationem ad ius d. Ioan. Angeli vltimo defuncti, Gonzal. *ad reg. 8. §. 7. proœm. num. 212.* Greg. *dec. 570. num. 1.* Seraph. *dec. 1426. nu. 2.* Caualer. *dec. 450. dec. 458. vtrobique num. 1.* Buratt. *deciſ. 409. eod. num.* eum alijs in propoſito cumulatis *in Gadicen. beneficiorum 11. Martij 1644. §. verum etiam ſubrogationis coram R. P. D. Meltio.*

Et ita fuit deciſum vnà tantùm parte informante.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Firmana Codicillorum.

Lunæ 13. Nouembris 1645.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa celebrem textum *in cap. cum eſſes de teſtament.* diſponente, quòd viribus ſubſiſtat vltima voluntas declarata coram proprio Parocho, & duobus teſtibus idoneis, & præſertim an ſubſtineatur, ſi quis infirmetur in aliena Parochia, & teſtetur coram Parocho loci, vbi reperitur infirmus, an tunc dicatur teſtatum fuiſſe coram proprio Parocho.

SVMMARIVM.

1 *Codicilli conditi in Vrbe à ſubdito Eccleſia coram Parocho, & duobus teſtibus tenent.*

2 Cap. cum eſſes de teſtament. *habet locum, nedum fauore pia cauſa, ſed etiam prophana.*

3 *Teſtamentum conditum vigore*, cap. cum eſſes de teſtam. *vt valeat debet fieri coram proprio Parocho, & numer. 4.*

5 *Verbum illud, ſuo, poſito in* cap. cum eſſes de teſtament. *qualiter ſit interpretandum.*

6 Cap. cum eſſes de teſtam. *eſt correctorium iuris communis, non debet extendi ad caſum non expreſſum.*

7 *Presbyter Parochialis expreſſus* in cap. cum eſſes de teſtament. *inaniter fuiſſet expreſſus, ſi coram quocumque Presbytero poteſt fieri teſtamentum.*

8 Cap. cum eſſes de teſtam. *vt intret, duo ſunt neceſſaria. Primò, quod ægrotus ſit diſponens, ſecundo, quod ſit factum coram proprio Parocho.*

9 Cap. cum eſſes de teſtament. *an habeat etiam locum in Codicillis.*

10 *Infirmus exiſtens in aliena Parochia, an Parochus loci, vbi exiſtit infirmus ſit eius Parochus ad effectum*, cap. cum eſſes de teſtament.

11 *Infirmus, dum quis exiſtit in aliena Parochia, tum proprius Parochus non poteſt ingredi in alienam Parochiam pro adminiſtrandis eis Sacramenta.*

12 *Parochijs duabus, quod quis ſubſit ad diuerſos effectus non eſt inconueniens.*

13 *Fidelis, ſi quis fuerit reputatus in maiori, multo magis cenſendus eſt in minori.*

14 Cap. cum eſſes de teſtament. *dum loquitur de Presbytero ſuo, omnes DD. interpretantur de Presbytero Parochiali.*

15 Cap. cum eſſes de teſtament. *à nullo Doctore interpretatur, quod non intret, quando infirmus teſtatur in aliena Parochia coram Parocho dicti loci.*

16 *Teſtamenta, quòd ſubſtineantur facienda eſt interpretatio, cùm ſit materia fauorabilis.*

17 *Teſtator exiſtens infirmus in aliena Parochia, tunc Parochus illius loci, aliquo modo poteſt dici teſtatoris Parochus.*

18 Cap. cum eſſes de teſtament. *loquens de Presbytero teſtatoris, ſecundum aliquos DD. non ſolum de proprio Parocho, verùm etiam poteſt dici de proprio confeſſario, amplia num. 19. & 22.*

20 *Cura animarum, ſi alicui presbytero etiam non Parochiali fuerit commiſſa, an coram eo ſi fiat teſtamentum*, iuxta cap. cum eſſes de teſtament. *an valeat.*

21 *Teſtamentum conditum*, iuxta cap. cum eſſes de teſtam. *an valeat, ſi fuerit conditum coram Presbytero, qui gerebat ſe pro Parocho.*

23 *Lex non parum confidit de probitate confeſſariorum.*

24 *Confidentia ratio, quæ militat in confeſſario, magis intrat, quando eſt ſpecialis, & non generalis.*

25 *Presbyter Parochialis eſt confeſſionarius generalis omnium Parochianorum.*

26 *Confeſſarius alicuius, non debet intelligi ille, cui ſemel, quis fuit confeſſus declara, vt num. 27.*

28 *Teſtamentum conditum*, iuxta cap. cum eſſes de teſtam. *tenet ſi fiat coram Parocho de tempore teſtamenti.*

29 *Teſtamentum factum vigore*, cap. cum eſſes de teſtam. *vt valeat quid ſufficiat.*

30 *Forenſis teſtando in loco, in quo inducta eſt per legem, ſeu ſtatutum certa ſolemnitas in teſtando, eam ſeruare tenetur.*

Actum conficiens in aliquo loco, tenetur ſeruare formam ſtatuti dicti loci.

31 *circa Actus ſolemnitatem attendi debet locus, in quo actus ille celebratur.*

Vnde ligat etiam non ſubditum conficientem ibi illum actum.

32 *Parochus habet curam animarum generalem totius Parochiæ, & in quolibet loco ſua Parochiæ eſt idoneus.*

33 *Parochus cùm habeat curam animarum generalem omnium locorum ſua Parochia, vnde poteſt eam exercere quoad omnes, etiam non Parochianos exiſtentes in eius Parochia.*

34 Cap. cum eſſes de teſtament. *non dat facultatem Parocho conficiendi inſtrumentum de teſtamento coram ſe condito, declara vt num. 35.*

36 *Teſtamentum, dum non fuit conditum in ſcriptis, poteſt, & debet in publicam formam redigi ad inſtantiam quorumcumque habentium intereſſe.*

37 *Codicillorum fides, an in aliquo obnubiletur, ſi fuerit dictum, quòd fuerint facti in lingua vulgari, & poſteà reperiantur in lingua latina.*

38 *Lingua mutatio non mutat ſenſum.*

39 *Notarij, dum ſtipulantur teſtamenta, alioſque contractus vtuntur verbis vulgaribus, & deindè conficiunt inſtrumentum publicum latino idiomate.*

40 *Teſtamentum, vt valeat ſecundum diſpoſitionem*, cap. cum eſſes de teſtam. *quid debeat interuenire.*

41 *Codicilli, quòd realiter fuerint confecti, quando reddatur in dubitatum.*

42 *Teſtes, vt reducantur ad concordiam, facienda venit omnis interpretatio, & num. 43. & 44.*

43 *Senſus ille recipiendus eſt, per quem euitatur contrarietas teſtium.*

45 *Repugnantia ne detur in eodem contextu, facienda eſt omnis interpretatio.*

46 *Dictum teſtis non eſt calumniandum, ſed iuuandum.*

47 *Paupertas non operatur, vt teſtis deſinat eſſe integræ fidei, dummodo alias ſit honeſti nominis, & vita.*

48 *Eleemoſyna non diſtribuuntur, niſi perſona honeſta vita, & morum.*

49 *Teſtis ſi dicat, non audiuiſſe teſtatorem aliquid dicentem, non ex hoc dicitur probatum, quòd non fuerit dictum.*

49 *Teſtis actui non neceſſarij, aliter deponentes non faciunt vacillare fidem aliorum teſtium neceſſariorũ, & nu. 51.*

52 *Te-*

52 *Teſtis, ſi aſſerat teſtamentum fuiſſe ſcriptum in cubiculo propè teſtatorem, ac alias teſtis deponens fuiſſe ſcriptum in præſentia ipſius teſtatoris, ex quo iſti ſaluentur à contrarietate, & num. 54. & 55.*
53 *in Teſtibus indefinita locutio non æquipollet vniuerſali.*
55 *Teſtium contrarietas tunc nocet, quando ſumus in ſubſtantialibus, ſecus verò ſi in accidentalibus.*
56 *Teſtes omni exceptione maiores, an requirantur in termini*, cap. cum eſſes de teſtam.
57 *Teſtis ſatis dicuntur idonei, ſi nulla legitima exceptione poſſunt repelli.*
58 *Incolatus non acquiritur ex voluntate ad actum non redacta.*
59 *Incolatum in Vrbe, ex quo non dicatur quis habuiſſe animum acquirendi, & num. 60.*

DECISIO CCCLXXII.

DOmini ſteterunt in deciſis ſub diebus 1. Iulij 1644.* &
28. Iunij præteriti* approbantes fundamenta deciſionum, Codicillos ſcilicet conditos à Comite Franciſco Maria Paccarono, in quibus Dianam vxorem voluit eſſe Dominam, Madonnam, & vſufructuariam totius hæreditatis, donec naturaliter viueret, & vitam vidualem ſeruaret, ſuffragari, & ex illis probari dictum legatum: Conſtat enim fuiſſe conditos in Vrbe à ſubdito Eccleſiæ coram Paro-
1 cho, & duobus teſtibus, & † ſic fuiſſe ſeruatam ſolemnitatem requiſitam, per tex. *in cap. cum eſſes de teſtam.* vbi ſolus Parochus cum duobus Teſtibus ad vltimas voluntates proban.
2 ſufficiens declaratur, & hoc nedum fauore piæ † cauſæ, ſed etiam profanæ, vt habetur *in dict. cap. cum eſſes*, & ibi notant communiter DD. & ex verbis ſupra relatis probatur, legatum vſusfructus ad fauorem Dianæ vxoris.

Non quod ex quo non ſunt facti coram proprio Paro-
3 cho, nempè coram † Parocho Eccleſiæ Sancti Laurentij in Lucina, in qua Com. Franciſcus Maria, vti aulicus Excellentiſſimi Principis Burgheſij per annos viginti habitauerat,
4 ſed coram Parocho Sanctæ Suſannæ, in cuius † tamen Parochia deceſſit, non intret diſpoſitio dicti text. *in cap. cum eſſes*, decernentis quod Teſtamenta facta coram Presbytero ſuo, & tribus, vel duabus perſonis idoneis firma ſint, & valeant, non remittat ſolemnitatem Iuris Ciuilis in teſtamentis factis coram quocumque Parocho, ſiue Presbytero, ſed in
5 ijs tantùm, quæ Parochiani † coram Presbytero ſuo, & tribus, vel duabus perſonis idoneis in extrema fecerint voluntate. Illud enim verbum, *ſuo*, refertur ad Presbyterum Parochum Teſtatoris, vt ibidem explicant Canoniſtæ, &
6 ſignanter Imol. *num.* 12. concludentes, quod † *dict. cap. cum eſſes*, correctiuum Iuris Ciuilis non extendatur ad caſum, vbi in teſtamento facto coram duobus, vel tribus teſtibus non interuenit Presbyter Parochialis; nam talis caſus non poteſt comprehendi in verbis dicti decretalis, ex quauis lata
7 ſignificatione, & ſi ſecus diceretur, fruſtra † fuiſſet ibi facta mentio de Presbytero Parochiali, & mentio illa nihil operaretur contra text. *in cap. ſi Papa de priuileg. in 6. & l. ſi quando de leg.* 1. idem ibi voluerunt Anan. *num.* 10. *ad med.* Barbat. *ſub num.* 5. Butr. *ſub num.* 3. Corn. *conſ.* 77. *nu.* 2. *lib.* 1. cùm textus ſolùm loquatur, quando Presbyter ſuus interuenit, ibi, coram Presbytero ſuo, & Guidopap. *deciſ.* 543. *nu.* 10.
8 & 11. ad hoc, vt *dict. cap. cum eſſes*, † habeat locum, tenet duo neceſſariò requiri. Primò, quòd diſponens ſit ægrotans, hoc eſt in extrema infirmitate conſtitutus. Secundò, quòd in præſentia proprij Parochi fiat tale teſtamentum.

Siquidem ex reſponſionibus, quæ dabantur per informantes pro Diana viſum fuit non ſubſiſtere, quòd diſpoſitio *cap.*
9 *cum eſſes*, non † habeat locum in Codicillis, de quibus agitur; Quarum prima erat, quòd dum Comes Franciſcus Maria Codicillans infirmus reperiebatur intra limites Parochiæ Sanctæ Suſannæ, Parochus talis Eccleſiæ, tunc aliquo mo-
10 do † dicebatur proprius ipſius infirmi ad effectum ei ſubminiſtrandi Sacramenta neceſſaria veluti confeſſionis, & communionis, prout in effectu ſubminiſtrauit, quæ ei præſtari
11 non poterant à Parocho Sancti Laurentij, ex † quo intra limites dictæ Parochiæ non poterat alter Parochus ingredi pro adminiſtratione Sacramentorum, quicquid dicendum ſit de iure ſepulturæ, ſeu Quartæ funeralis, an competat ius Parocho Sancti Laurentij in Lucina cùm non ſit incon-
12 ueniens, † quòd quis ſubſit duobus Parochis ad diuerſos effectus, Barboſ. *de offic. & poteſt. Paroch. par.* 2. *cap.* 21. *nu.* 36. *verſ. domicilium*. Eo enim ipſo, quòd fuit conſtitutus Parochus vniuerſali Parochiæ Sanctæ Suſannæ, in eo militat ratio confidentiæ, in qua fundatur decretalis, quia nimirum præſumitur perſona legalis, & authorizabilis, cui ei fuerit commiſſa cura animarum vniuerſalis Parochiæ, & earum
Iudex deputatus, vndè ſi fuit reputatus fidelis † in maiori, 13
hoc eſt circa curam animæ, quæ eſt cæteris rebus præferenda, *l. ſancimus, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* ergo multò magis eſt reputandus talis in minori, hoc eſt in rebus temporalibus, Corn. *conſ.* 261. *num.* 31. *lib.* 4.

Secunda reſponſio fuit, † quòd omnes ſcribentes ſuper 14
cap. cum eſſes de teſtam. interpretantur quidem illud verbum, *ſuo*, de Presbytero Parochiali, ſed nullus eſt, qui dicat, quòd
teſtamentum factum coram Parocho, † in cuius Parochia 15
temporaliter moraturus deceſſit non teneat, cùm autem diſpoſitio dicti Textus vti tendens ad ſubſiſten. teſtamenta,
& faciliorem redden. illorum probationem † ſit fauorabilis, 16
& ratio in littera aſſignata ſit generalis, vt not. Corn. *conſ.* 18. *num.* 12. *in fin. lib.* 2. non eſt reſtringen. ad Parochum, qui in ſtricta ſignificatione eſt ſuus, ſed comprehendit etiam
Parochum, in cuius Parochia teſtator deceſſit, qui † vt fuit 17
dictum in prima reſponſione aliquo modo dicitur Parochus teſtatoris.

Tertia reſponſio, quæ afferebatur per informantes pro Diana, fuit quod quatenus Parochus Sanctæ Suſannæ, co-
ram quo fuerunt facti † Codicilli non eſſet proprius Paro- 18
chus Com. Franciſci Mariæ, adhoc tamen Codicilli ſubſiſtenantur, nam cum iuxta terminos, *cap. cum eſſes*, appellatione ſui Presbyteri non tam veniat proprius Parochus ſtrictè, & rigoroſè loquendo, quàm Confeſſarius, vel alius Presbyter, qui infirmo miniſtrat Sacramenta, eiuſque ani-
mæ † curam gerit in extremis, eius diſpoſitio locum ha- 19
bet, etiamſi interuenerit Presbyter non Parochus, ſed habens generalem curam animarum, tradit Dilect. *de arte teſtan. tit.* 2. *de teſtam. ordin. caut.* 2. *ſub num.* 2. *verſ. ſi tamen*, v-
bi quod ſi generaliter animarum cura alicui † non Paro- 20
chiali commiſſa ſit, coram eo perindè, ac coram Presbytero Parochiali teſtamentum factum valet, Corn. *dict. conſ.* 12. *ſub*
nu. 12. *verſ. ponderan. eſt lib.* 2. ibi enim firma † valere teſta- 21
mentum, in quo interuenit ille, qui gerebat in Oppido curam animarum, vel etiam Confeſſarius teſtatoris, qui
† paulò ante teſtamentum eius confeſſionem audiuit, tra- 22
dit Corn. *dict. conſ.* 26. *num.* 31. *verſ. tamen interuenit, &c. lib.* 4. quem ſequitur Magdal. *de num. teſt. in teſtam. requiſ. p.* 2. *cap.* 8. *num.* 5. *verſ. & idem ſi eſſet confeſſarius*, Rota coram Puteo *dec.* 421. *lib.* 1. *in correctis, & in Imolen. ſucceſſionis* 18. *May* 1640. *coram R. P. D. meo Cerro*, firmauit loco Parochi
ſuccedere Confeſſarium; Ratio eſt, † quia lex confidit de 23
confeſſario, qui paulò antè teſtatorem in confeſſione audiuit, & ſic curam animæ ſuſcepit vice Dei, ſicut de Parocho, quinimò maior ratio confidentiæ videtur eſſe in Con-
feſſario, † cui in ſpecie eſt commiſſa cura animæ ipſius teſta- 24
toris, & eam actu aſſumpſit, & locum Dei actualiter tenuit illam iudicando, quàm in Presbytero Parochiali, qui licet ei fuerit commiſſa cura animæ, & haberet locum
Dei actualiter ſubire; illam † tamen curam actu non ſuſce- 25
pit, nec locum Dei ſuſcepit, nec animam ipſius teſtatoris iudicauit, vt animaduertit Corn. *dict. conſ.* 261. *num.* 31. *lib.* 4. quem refert, & ſequitur Capyc. Latro *dec.* 13. *num.* 10. *& ſeqq.* Et quamuis ea, quæ dicuntur de confeſſario, vi-
deantur † intelligenda de confeſſario ordinario teſtatoris, 26
non autem de eo, qui ſemel, & caſualiter confeſſionem audiuit, Corn. *conſ.* 77. *num.* 2. *verſ. nec videatur eſſe eadem*
ratio; quia non videtur eſſe eadem ratio, nec † eadem fi- 27
ducia in eo, qui in vno actu confeſſionem audiuit, nihilominus in caſu, de quo agitur, militat totalis ratio confidentiæ, & fiduciæ, quia Presbyter, qui interuenit teſtamento, nedum audiuit confeſſionem Com. Franciſci Mariæ, ſed eſt Parochus vniuerſalis totius Parochiæ Sanctæ Suſan-
næ, in † qua Codicillans deceſſit, & ei aſſiſtendo in vlti- 28
ma ægritudine, eique Sacramenta omnia Eccleſiæ adminiſtrando geſſit vices proprij Parochi de tempore teſtamenti, quòd attenditur, vt in fortioribus terminis Corn. *dict. conſ.* 18. *num.* 12. *verſ. & quatuor vltimi teſtes l.* 2. vbi quod
ſufficit Presbyter vices gerens, & qui erat ſuus † Presbyter 29
tempore teſtamenti.

Vlteriùs cùm receptiſſima ſit ſententia, quòd forenſis teſtando in loco, in quo inducta eſt per legem, & ſtatutum,
certa ſolemnitas in teſtando † debet ſeruare formam, & ſo- 30
lemnia illius loci, in quo teſtatur, & conficit actum, ita Bart. *in l. cunctos populos* 3. *quæſt. principali, Cod. de ſumm. Trinit. & Fid. Cath. num.* 24. 25. 32. *&* 41. quia quantum ad ſo-

lem-

31 lemnitatem actus, ſiue teſtamenti, ſiue contractus † ſem-
per attenditur locus, in quo talis actus celebratur; Vnde
ligat etiam non ſubditum conficientem, ibi illum actum,
Aretin. *conſ.54.* Gozadin. *conſ.49. num.15. & 16.* Valaſc. *con-
ſult. & re iud.conſult.182.num.1. & ſeqq.* eodem modo, ſicut
32 parochus Sanctæ Suſannæ, cui fuit commiſſa † cura anima-
rum totius Parochiæ, eſt idoneus in loco ſuæ Parochiæ; Ita
etiam eſt reputan. talis quoad omnes, quamuis non Paro-
chianos in ſua Parochia teſtantes, & receptis ab eo Sacra-
33 mentis ibidem decedentes, cùm non † maior ſit ratio in Pa-
rochiano, qui habitauerit in ſua Parochia, quàm in altero,
qui coram eo in eius Parochia teſtamentum condidit & ab
eo receptis Sacramentis ibi deceſſit.

Non obſtat, quod licet *cap.cum eſſes*, admittat teſtamen-
tum coram proprio Parocho, & duobus teſtibus, non tri-
34 buat tamen Parocho † facultatem inſtrumentum deſuper
faciendi; Itaut ſcriptura Parochi ſit abſque dubio priuata,
non publica, nec probat Capt. *conſ.57.num.3. & ſub num.7.
& conſ.75. num.26. cum ſeqq.* Pariſ. *conſ.146. num.2. & 3.
lib.4.* Dec. *conſ.120.num.1. & conſ.612. num.4.* Quia at-
tenta diſpoſitione Parochi, & Teſtium, qui interuenerunt
diſpoſitioni d. Com. Franciſci Mariæ formiter examinato-
35 rum, † qui de voluntate eiuſdem in eum modum, quo re-
peritur ſcripta depoſuerunt; hæc ipſa Com. Franciſci Ma-
riæ diſpoſitio potuit, & debuit in formam authenticam re-
36 digi ad inſtantiam † quorumcumque habentium intereſſe
per text. *in l.publicari. Cod.de teſtam.* vbi Bald. *num.1.* Bart. *in
l.fin. num.17. C.de edict. D.Adr.toll.* Caſtr. *conſ.307.nu.10.*
Neuiz. *conſ.26. num.4.* Neque illius fides minui poteſt ex eo,
37 quod Parochus depoſuerit, contenta in † Codicillis ab eo
fuiſſe ſcripta lingua vulgari, & nihilominus dederit ſcriptu-
ram latinam, ſuper qua fuerunt inducti Teſtes, & ſic diuer-
38 ſam ab ea, quæ fuit ſtipulata, quia † mutatio linguæ non
mutat ſenſum, hinc paſſim Notarij in actu ſtipulationis pro-
ferunt verba contractuum, & vltimarum voluntatum vul-
39 gari ſermone † & deinde conficiunt ſcripturam authenti-
cam in lingua latina, & dum vis probationis pro Diana Stat
in examine Parochi, & aliorum Teſtium, non in eius ſcri-
40 ptura, cum non eſſet Notarius illi † ſufficit ſecundum diſ-
poſitionem Iuris Canonici depoſitio Parochi cum duobus
Teſtibus, hoc eſt, & ſecundo, & tertio, nulla habita ratio-
ne, quod quartus dixerit, ſe non audiuiſſe, & quintus Ca-
puccinus dixerit, ſe non recordari; Ita quod ex depoſitione
eiuſdem Parochi, & ſupradictorum duorum Teſtium admi-
41 niculata ex † fide iurata Religioſi Diſcalceati S. Auguſtini
negari non poteſt, quin Codicilli fuerint realiter confecti
ab eodem codicillante.

Non obſtat repetita contrarietas contra ſecundum teſtem
nedum quia fuit ſublata; in prima deciſione ſub die prima
Iulii 1644. in §. *non obſtat il primo*, ſed etiam quia reſponſio
data ſuper primo articulo, ibi, *quello che V.S. mi legge doue
dice Vſufruttuaria io non l'ho oſſeruato, ma mi rimetto à quella
ſcrittura, che ſi ſtipulò dal detto Parochiano &c.* intelligitur,
intelligitur, ſeu refertur ad lecturam, & publicationem Co-
dicillorum factam à Parocho, & ſic non contrariatur. Pri-
mò ſuper Interrogatorio de auditu à proprio ore codicillan-
tis, vt fuit dictum in prima deciſione, vbi ſupra, & licet re-
plicetur dictum ſecundum Teſtem nihil certi probare, ex
quo ad fidem dicti ſecundi interrogatorij deponit dubitati-
uè, ibi, *mi pare che diceſſe*, quia placuit DD. reſponſio data
42 in ſecunda deciſione in §. *& quamuis*, † ſupradicta verba
referri ad conditionem viduitatis, & permanentiæ in domo
immediatè antè à teſte relatam, qui intellectui non repu-
gnat, quod ſupra iuxta idem interrogatorium teſtis depo-
ſuerit certitudinaliter de dicta conditione viduitatis, quia
ibi retulit verba interrogantium teſtatorem, & reſponſio-
nem generalem teſtatoris confirmantis interrogata, ibi, *l'am-
malato confirmò ogni coſa che fù detto*, infra verò deponit de
verbis ſpecificis ipſius teſtatoris, & ſic depoſuit certo de ſub-
ſtantia conditionis viduitatis, ſed dubitauit de verbis indiui-
43 duis. Hic autem ſenſus maximè eſt † recipien. ad euitan-
dam contrarietatem eiuſdem teſtis, ſiquidem in fine reſpon-
ſionis ſuper primo articulo lecta ſibi ſcriptura Parochi, in
qua Diana relicta apparet vſufructuaria, reſpondit, *Le coſe
contenute nella detta ſcrittura ſon ſtate, & ſon vere*, & quam-
vis ſubdiderit, *nel modo, e forma che ho depoſto in queſto mio
eſame, tanto nell'interrogatorij, quanto nell'articoli*, non ideò
repetijt dubitatiuum loquendi modum, ſed ea clauſula re-
44 fertur ad ſubſtantiam codicillorum, † ac ſi dixiſſet, ſubſtan-
tiam codicillorum ſe habere eo modo; quo ſupra depoſuit,
ne alias detur eodem contextu repugnantia, quod teſtis, cer-
titudinaliter dixerit contenta eſſe vera, & illicò de contentis
dubitatiuè loquutus fuerit † ad quam, ſeu aliam quamuis 45
repugnantiam euitandam capienda eſt omnis interpretatio,
cap. cum ac de teſtib. cap. cum expediat de elect. in 6. Alexan.
conſ.185. nu.4. & ſeqq.lib.7. Bart. *conſil.92.num.7.* latè Aym.
conſ.7. num.5. & Bald. *in l.de quibus circa fin. ff. de leg.* dicit
quod † dictum teſtis non eſt calumniandum, ſed iu- 46
uandum.

Minuſque paupertas oppoſita tertio teſti deducta à pro-
pria depoſitione, ibi, *fò l'arte bianca, e viuo à ſpeſe mie col
eſſercitio dell'arte bianca, & con vn'elemoſina, quale hò da
S.Girolamo*, taliter operatur, vt illius depoſitio ad fauorem
Dianæ non ſit attendenda, quia vt fuit dictum in ſecunda
deciſione in §. *nec ſubſiſtit*, *in fine*. Paupertas † non ita ope- 47
ratur, vt teſtis deſinat eſſe integræ fidei, dum alias ſit hone-
ſti nominis, & vitæ, quæ qualitates vltra præſumptionem
probantis, quam habet pro ſe, adminiculantur ex dicta elee-
moſyna cum † dd.eleemoſynæ non diſtribuantur, niſi perſo- 48
næ honeſtæ vitæ, & morum.

Et his cum appareat ſubſiſtere, quod ſoli Parochus, & ter-
tius Teſtis deponant, quod Codicilli fuerint ſtipulati, cum
illo verbo vſufructuaria, in quo conſiſtit tota difficultas,
cum deponat etiam dictus ſecundus Teſtis hinc ſequitur,
nullam habendam rationem, quod † quartus Teſtis depo- 49
ſuerit in ſtipulatione codicillorum, ſe non audiuiſſe de dicto
verbo vſufructuaria factam fuiſſe mentionem, & quintus
teſtis Capuccinus deponendo ſpecificè de alijs omnibus in
codicillis expreſſis ſingulariter retulerit, de dicto verbo vſu-
fructuaria ſe non recordari, quia cum ad proban. ſubſtan-
tiam codicillorum ſufficiant depoſitiones duorum Teſtium,
& Parochi Eccleſiæ Sanctæ Suſannæ, coram quo codicilli
de quibus agitur † fuerunt confecti, non eſt opus quarto, 50
nec quinto teſte, & teſtes actui non neceſſarii ita deponen-
tes non faciunt vacillare fidem, vt notant Bart. *& ſcribentes
in l.1. §. ſi quis neget, ff. quemadm teſt. aper.* concludentes,
tunc Teſtes obeſſe † quando ſunt neceſſarij, alias ſecus per 51
text. *in l.hæredes palam in princ. ff. de teſtam. & l.cum tabula,
ff.de bonorum poſſ.* & ita fuit dictum *in 2. deciſ. in §. minus re-
leuat in fine*.

Non obſtat allegata contrarietas tertij Teſtis cum Paro-
cho, dum hic ait † ſcripſiſſe in cubiculo contiguo cubiculo 52
ægroti, Teſtis verò ſcripſiſſe coram ægroto, quia idem Pa-
rochus ait, aliqua ſcripſiſſe coram ægroto, & depoſitio te-
ſtis indefinita de ſic ſcriptis poteſt intelligi, cum in teſtibus
indefinita † loquutio non æquipolleat vniuerſali, Rota 53
coram bon.mem. Buratt. *deciſ.175. num.14. deciſ.566. nu.8.
& deciſ.631. num.12.* coram eodem, præter quod dictus ter-
tius Teſtis non dicit fuiſſe ſcripta in cubiculo ægroti, ſed in
eius † præſentia, quod verificari poteſt, quamuis in cubicu- 54
lo contiguo Parochus ſcripſiſſet in conſpectu ægroti, &
cum reſpectu eius, quod Diana fuerit relicta vſufructuaria
conueniant, quatenus diſcreparent in loco, vbi hoc ſcripſit
Parochus an fuerit in cubiculo † teſtatoris, an verò in con- 55
tiguo per hoc non dicuntur contrarij in ſubſtantialibus, ſed
ſolum in accidentalibus, & acceſſorijs.

Iterùm repetita ad probandum, quod in terminis *d.cap.
cum eſſes*, requirantur † teſtes omni exceptione maiores, 56
ceſſant ex latè deductis in dicta ſecunda deciſione in §. *nec
ſubſiſtit*, cum ſatis ſit, quod ſint tales † qui nulla exceptio- 57
ne legitima repelli poſſint, quales in propoſito dicuntur Pa-
rochus ſecundus, & tertius Teſtes, qui iuxta mentem codi-
cillantis depoſuerunt ad fauorem Dianæ.

Pariter ex deductis in prima deciſione in §. *finali*, rema-
nent ſublata ea quæ repetuntur circa incolatum dicti Com.
Franciſci Mariæ in Vrbe, nec ex voluntate vendendi bona
ſtabilia exiſtentia in Territorio † Ciuitatis Firmi non redacta 58
ad actum inducitur incolatus, dum in eadem Ciuitate ha-
bebat domum apertam, quæ tunc ab vxore, & filio habita-
batur, & quod plus eſt, quando extrahebatur de numero
Priorum Ciuitatis ad effectum exercendi munus, illuc ſe
transferebat, ibique exercebat officium, exigebat emolu-
menta, † & ea omnia gerebat, quæ alij Priores apparet, 59
cauſam habitandi in Vrbe fuiſſe diuerſam ab animo domici-
lium contrahendi, vt latè fuit ponderatum in *Romana Be-
neficiatus 3. Martij 1626. coram bon. mem. Pirouano, & in
Ferrarien. de Taſſonis 18. Martij 1620. coram eodem*, &
præſertim cùm ſemper permanſerit vſque ad † obitum in 60
ſeruitio Excellentiſſimi Principis Burgheſij, cuius cauſa pro-
batur inhabitaſſe in Vrbe.

Et ita vtraque parte informante tertia vice pro Diana fuit reſolutum.

Deciſiones iſta dua emanata in hac eadem cauſa ſub diebus 1. Iulij 1644. & 28. Iunij 1645. coram eodem Reuerendiſſ. Terracinen. ſunt ſupra deciſiones 312. & 369. In eadem cauſa habetur altera deciſio coram Eminentiſſ. D. Card. Othobono ſub die 25. Maij 1648. eſt inter eius impreſſ. deciſ. 145. & coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano in eadem cauſa adſunt dua alia deciſiones ſub diebus 1. Martij, & 15. Nouembris 1649.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Bituntina Cenſus.

Luna 27. Nouembris 1645.

ARGVMENTVM.

Aſſociationis bonorum petitio, quando non veniat reijcienda. Præſcriptioni, quando non poſſit eſſe locus in præſtationibus annuis, an tot requirantur præſcriptiones, quot ſunt ſingulæ annuæ præſtationes. Cenſus vt valeat debet imponi ſuper fundo certo, & non incerto, quando non poſſit dici incertum. Hæreditatem adiens ſine inuentario, ſibi præiudicat.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta contra principales illorumque hæredes, ac alios ab eis cauſam habentes, probant.*

2 *Bona alicuius, quod remanſerint hypothecata ſub generali obligatione bonorum, ex quibus probetur, quod erant in illius dominio, & num. 3.*

4 *ex Litis ſubſtentatione probatur poſſeſſio rei conuenti.*

5 *Aſſociationis bonorum petitio, quando non poſſit denegari.*

6 *Et hoc tam contra debitores, quàm contra eorum hæredes, ac etiam ſucceſſores ſingulares, habentes cauſam ab eis, in ipſis bonis hypothecatis.*

7 *Præſcriptionis exceptio, quando non obſtet.*

8 *Fructuum cenſuum ſolutio veriſimilis eſt.*

9 *in Præſcriptione, fides bona dari non poteſt, ſtante indubitata ſcientia proprij debiti, ac æris alieni notitia.*

10 *Præſcriptio interrumpitur ex litis conteſtatione.*

11 *Præſcriptio contra inſtrumenta iurata, vt intret eſt neceſſarium ſpatium non ſolum 30. ſed 40. annorum.*

12 *Hæredibus vniuerſalibus debitoris nocet mala fides ipſius debitoris, ita vt nec ex eorum perſonis poſſit inchoari præſcriptio.*

13 *Quæ opinio, vti communis extollitur.*

14 *in Præſtationibus annuis ex contractu, purè debitis, ſufficit vnica præſcriptio.*

15 *Præſcriptiones tot requiruntur, quot ſunt annuæ præſtationes fructuum cenſus.*

16 *Quia cum ſint redimibiles ad beneplacitum venditoris, dicitur in eis adeſſe conditio, quatenus dicta præſtationes durent, & non fuerint extincta.*

17 *in Inſtrumento cenſus, quando fuit dictum, quod fundus ſuper quo quis illum impoſuit, erat communis cum alijs, tunc pars quæ eſt illius remanet tantum affecta.*

18 *Quod procedit, licèt verba inſtrumenti ad eam partem non fuerint reſtricta.*

19 *Cenſus impoſitus ſuper aliquo fundo, in dubio præſumitur eo capax, dum contrarium non probatur.*

20 *Incertitudo bonorum cenſui ſoppoſitorum, operatur, vt precarium non ſuffragetur emptoribus cenſus.*

21 *Precarium tunc non ſuffragatur empteribus Cenſuum, quando dicta clauſula precarij, ſuper aliqua re particulari incerta reperitur ſecus ſi generaliter, num. 22.*

23 *Certitudo generalis, ſat eſt vt clauſula precarij &c. poſita in conſtitutione cenſus ſuffragetur.*

24 *Obligationes ne inutiles exiſtant, facienda eſt interpretatio.*

25 *Facultas ingrediendi poſſeſſionem bonorum hypothecatorum, pro obſeruantia contractus eſt ſufficiens ad obtinendam aſſociationem.*

26 *Aſſociatio bonorum non datur niſi adſit conſtitutum, aut precarium, vel facultas capiendi bona propria auctoritate.*

27 *Creditum dotis, ex quo reddatur turbidum.*

28 *Vidua, ſi geſſerit tutelam filiorum, & nullum apparet factum fuiſſe inuentarium, tunc eius creditum dotale non poteſt dici clarum, & liquidum.*

Et hoc dum adhuc computa non fuerunt reddita.

29 *Hæres, dum adiuit hæreditatem, & nullum confecit inuentarium, tunc confunduntur actiones.*

30 *Hæres adiens hæreditatem ſine inuentario, cenſetur ſibi ſatisfeciſſe de ſuis creditis cum defuncto.*

31 *Hæres hæreditatem adiens ſine inuentario, tenetur de proprio ſatisfacere creditoribus hæreditarijs.*

32 *Hæreditatis aditio, ex quibus actibus pleniſſimè doceatur.*

33 *Adire hæreditatem dicitur hæres promittendo creditoribus hæreditarijs ſoluere eorum credita.*

34 *Hæreditatis aditio probatur ex confeſſione ipſius hæredis.*

35 *Decretum Iudicis emanatum nulla præcedente cauſa cognitione, & ſine citatione intereſſe habentium eis non nocet.*

DECISIO CCCLXXIII.

INſtantibus Adminiſtratoribus montis familiæ de Labinis pro aſſociatione ad bona obnoxia Cenſibus impoſitis per Io. Scipionem Bouium de anno 1597. & per Franciſcum eius filium de anno 1619. ac venditis eidem Monti ad effectum ſibi ſatisfaciendi pro decurſis, & non ſolutis, at Domini concedendam eſſe cenſuerunt; Nam de illorum credito clarè conſtat ex inſtrumentis dictorum cenſuum, poſſeſſio verò venditorum, quoad bona ſuper † quibus fuerunt 1
impoſiti reſpectiuè probatur; tum ex ipſis inſtrumentis, quæ contra illorum hæredes, ac alios ab eis cauſam habentes benè ſufficiunt, Bald. *conſ. 364.* tribus rationibus, *ſub n. 2. verſ. tertiò, quia lib. 2.* Grat. *conſ. 42. num. 12. & ſeqq. verſ. quarto reſpondeo &c. lib. 2.* Cranet. *conſ. 29. ſub num. 1. verſ. & iſta verba &c. Rota in Bonon. Cenſus 10. Iunij 1611. coram bon. mem. Cardin. Lancellot. in princip. verſ. & de vtroque extremo &c.* ac bon. mem. Coccino *deciſ. 98. num. 4. verſ. quæ diuiſiones &c. & in Regien. bonorum 15. Martij 1630. coram eodem, §. quarta coniectura, & in Romana offic. aquar. 16. Iunij 1631. coram Eminentiſs. D. meo Card. Veroſpio in §. Demum,* & penes Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 49. num. 3. verſ. & ex inſtrumento &c. & deciſ. 193. num. 2. & ſeq. verſ. quod verò*; Tum etiam ex depoſitionibus teſtium, & alijs actis coram Regia Curia Bituntin. ac Decreto emanato ad inſtantiam fratrum de Bouijs ſuper † retentione eorum- 2
dem bonorum d. Scipionis ratione anterioris hypothecæ pro reſtitutione dotis prætenſæ olim Virgiliæ eorum matris; Ex quibus pariter iuſtificantur cætera bona hæreditaria præfati Scipionis, quæ affecta ſunt hypotheca † generali in in- 3
ſtrumentis dd. Cenſuum contracta, *l. fin. C. quæ res pign. oblig. poſſ.* Mantic. *de tacit. lib. 11. tit. 4. ſub num. 1. & ſeqq.* Rota penes ſan. mem. Gregor. *deciſ. 195. ſub num. 9. verſ. adeſt etiam &c.*

Poſſeſſio verò Ludouici, Octauij, & Camilli fratrum prædictorum, qui fuerunt in hoc iudicio conuenti, probatur non ſolùm ex eo, quod ipſi ſuſtinent litem † tanquam 4
poſſeſſores (excepto quodam cluſo oliuarum vinearum quattuor, vel circa, & Cocubliua in loco Specchietti comprehenſa in inſtrumento Cenſus venditi per Franciſcum, quæ negant poſſidere;) Verùm etiam ex depoſitionibus teſtium actis, & Decreto prædictis Regiæ Curiæ, nec reuocatur in dubium; Atque ideò cùm in eiſdem inſtrumentis vtriuſque Cenſus fuerint hypothecata † ad fauorem Mon- 5
tis pro obſeruantia, & implemento promiſſorum in eis omnia bona præſentia, & futura venditorum cum precarij conſtitutione, & auctoritate apprehendendi illa &c. modo negari non poteſt aſſociatio petita per *text. in l. 3. C. de pign.* tam contra debitores, quàm contra eorum hæredes, ac ſucceſſores etiam ſingulares habentes cauſam ab eis in ipſis bo- 6
nis hypothecatis, vt notat Cyn. *in ead. l. 3. verſ. ſecundo quæritur*, ibique benè probat Bart. *ſub num. 21. verſ. quid in ſucceſſione vniuerſali &c. & ſub num. 23. verſ. ſicuti tale pactum &c. & verſ. ſed ſi debitum, & ſub num. 25. verſ. ſed pono quod debitor*, Odofred. *ſub num. 1. verſ. ſed demùm quæro*, Angel.

ſub

ſub num. 5. verſ. pro executione autem, &c. & alij, Neuizan.
conſ.82. nu. 15. verſ. ſed reſpondetur, & ſeqq. Afflict. dec.326.
Menoch. de adipiſc. remed. 5. ſub num. 140. verſ. nonus, & vlti-
mus eſt caſus, &c. Rota penes bon. mem. Buratt. dec.887. n.5.
verſ. iuſtitia autem, & in his terminis fuit reſolutum in Bono-
nien. de Zanaleis 13. Iunij 1610. coram Vbald. in recent. dec.
338. num. 1. par. 1. & 4. Iulij 1612. coram eod. penes Modern.
Peruſ. de cenſib. dec. 150. ſub nu. 1. & ſeqq. & in Bononien. Aſ-
ſociationis 20. Nouembris 1626. coram Reuerendiſſimo Vrgel-
len. dec. 49. num. 6. & ſeqq. verſ. quibus concurrentibus, &c. ac
in alijs.

7 Nec viſa fuit releuans exceptio † præſcriptionis adducta
contra Cenſum à Scipione impoſitum de anno 1597. cuius
fructus negant ab eo tempore citrà fuiſſe ſolutos.

Quia eſto, quòd adhuc non conſtet de ſolutione dictorum
8 fructuum, quæ tamen veriſimilis eſt, † & modo non petitur,
niſi ab anno 1616. citrà; Adhuc tamen detracto tempore
vitæ ipſius Scipionis, qui obijt anno 1612. 25. Decembris,
9 cuius mala fides ex indubitata † proprij debiti, atque alieni
iuris notitia impediuit præſcriptionem inchoari iux. ſacror.
Canon. diſpoſitionem in cap. Vigilanti, & in cap. fin. extr. de
præſcript. Bald. de præſcript. in 4. par. quart. princip. quæſt. 5. ſub
num. 2. verſ. ſed videtur, Rota penes Verall. deciſ. 24. & deciſ.
363. par. 2. & in recent. dec. 197. in fin. & dec. 221. num. 7. verſ.
præterea, &c. par. 1. & dec. 164. n. 3. verſ. atque hoc coadiuuan-
10 tur, &c. par. 2. Abindè vſquequò fuit interrupta † per litem
ab Adminiſtratoribus d. Montis introductam pro exactione
dd. fructuum, primum contra Camillum, alterum ex dictis
hæredibus de anno 1640. & ſucceſſiuè de anno 1642. contra
Octauium, non interceſſit tempus ſufficiens ad perficiendam
11 præſcriptionem; eòque minus in hoc caſu, † in quo ob iura-
mentum in dictis inſtrumentis appoſitum non ſolùm trigin-
ta, ſed quadraginta annorum ſpatio compleri poterat, gloſſ.
in l. nam poſteà, §. ſi quis temporali in verb. poſt litem, ff. de iur.
iur. Crau. conſ. 71. num. 2. verſ. & primo, Rota penes Buratt.
dec. 457. num. 1. quę ſanè fortiùs procedunt contra dictos fra-
tres, quibus vt hæredibus vniuerſalibus eiuſdem Scipionis
12 debitoris, adeò nocet † eius mala fides, vt neque ex ipſorum
perſonis præſcriptionem potuerint incipere, per text. in l. cum
hæres in princip. ff. de diuerſ. temp. præſcript. vt ſenſit Butr. in
cap. ſi diligenti ſub num. 13. verſ. ſed circa prædicta, &c. vbi
etiam Abb. ſub num. 29. & 30. verſ. ſed circa prædicta, &c. &
latè Felin. ſub num. 5. & ſeqq. verſ. contra opinionem, &c. di-
cens communem eſſe contra Dyn. diſſentientem extr. de præ-
13 ſcript. quorum † ſententiam communem dicit, & probat
Balb. dict. tract. de præſcript. in 2. par. tertiæ partis quæſt. 12. ſub
num. 11. & ſeqq. verſ. ſecundum principalem membrum, &c.
Gabr. Com. concluſ. lib. 5. tit. de præſcript. concluſ. 5. n. 2. verſ.
ſed quia, Honded. dict. conſ. 80. nu. 74. verſ. & hoc lib. 2. cam-
que ſequuta eſt Rota in Romana Cenſus 25. Iunij 1640. coram
R.P.D. meo Bichio in §. ſecundo non obſtat.

Præterea licet Bart. in l. de pupillo, §. ſi in pluribus ſub nu. 2.
verſic. recordor, ff. de oper. non. nunc. & in l. cum notiſſimi, §. in
his ſub num. 1. verſ. ego volens, C. de præſcript. 30. vel 40. ann.
14 ſenſerit, quòd in annuis † præſtationibus ex contractu purè
debitis vnica ſufficiat præſcriptio, cuius opinionem pleri-
que DD. citrà montani ſequuntur, eam tamen non recipit
15 Rota † in huiuſmodi annuis cenſibus, quia cùm ſint redimi-
biles ad beneplacitum venditoris, videtur ab initio eorum
ſtipulationi implicita ineſſe conditio, quatenus durent, &
16 non fuerint extincti ſiue redempti, quæ ſingulis annis, vel
terminis aduenientibus committitur, & purificatur, & pro-
pterea ſingulorum annorum præſcriptiones requiruntur,
iuxt. text. in d. l. cum notiſſimi, §. illud autem, & §. in his etiam,
Cod. de præſcript. 30. vel 40. annorum, & confert text. in l. vbi
autem, §. qui ſortem, ff. de verb. oblig. & in l. Sancimus, §. ſi quis
autem il 3. verſ. non autem, &c. & verſ. nos autem, &c. verſic.
incertus etenim, &c. Cod. de donat. Corn. conſ. 43. in hac con-
ſultatione ſub num. 7. verſ. vrget autem, &c. & verſ. ſtipulatio
autem, &c. & num. 8. verſ. & in ſtipulatione, &c. & ſub num.
22. verſ. non enim obſtat, &c. cum ſeqq. lib. 2. Balb. de præſcript.
4. par. quartæ partis principal. ſub nu. 5. verſ. hoc eſt, &c. & fuit
dictum penes Put. dec. 259. ſub num. 6. verſ. cum pro primo an-
no, &c. lib. 1. Mohed. deciſ. 226. ſub num. 1. §. illud idem, & in
Romana Cenſus de Cuffarellis 9. Decembris 1587. coram bon.
mem. Gypſio in §. præterea, & in Romana fructuum Cenſus 13.
Iunij 1603. coram bon. mem. Cardin. Mellin. in §. circumſcripto
autem, & in Vormatien. Cenſ. 23. Iunij 1612. coram bon. mem.
Vbald. in §. non obſtat autem afferta præſcriptio, & in Romana
Palatij 30. Aprilis 1627. coram bon. mem. Coccin. & latè in d.

Romana Cenſus 25. Iunij 1640. coram R.P.D. meo Bichio in §.
nihil item releuat, & ſeqq. & ſequitur Modern. Roman. di-
ſcept. 490. ſub num. 1. & diſcept. 883. num. 14. verſ. cum igitur,
&c. & ſeqq.

Nec etiam altera exceptio nullitatis Cenſus per dictum
Franciſcum conſtituti ſuper fundo cùm fratribus communi.

Quia cùm in eodem inſtrumento facta fuerit expreſſa
mentio, quòd fundus ille communis erat cum fratribus,
† cenſetur vtique ex intentione contrahentium impoſitus 17
ſuper ea portione, quæ ſpectabat ad ipſum Franciſcum,
eaque ratione ſuſtinetur, licet verba Inſtrumenti † non fue- 18
rint ad eam reſtricta, ſed indefinitè concepta, cap. Paſtoralis
extr. de donat. l. qui tabernas, ff. de contrah. empt. cum vtrobi-
que not. per DD. Alex. conſ. 54. ponderatis verbis num. 2. verſic.
& hoc aperte procedit lib. 3. & fuit reſolutum in Peruſ. hæredi-
tatis de Almericis 8. Aprilis 1587. coram bon. mem. Orano,
apud Modern. Peruſ. de Cenſib. deciſ. 39. num. 3. & ſeqq. verſ.
Domini tenuerunt, &c. & in Auximana bonorum 4. Martij
1602. coram bon. mem. Card. Mellino, ibid. dec. 107. nu. 7. verſ.
præterea, & in recent. dec. 559. ſub num. 9. verſ. prout in ſimili
par. 1. & dec. 220. num. 9. verſ. eamque ſolùm, &c. par. 5. & pe-
nes ſanct. mem. Greg. dec. 225. num. 1. & ſeqq. vbi Adden. ſub
num. 16. referunt concordantes; Dum autem replicabatur
portionem Franciſci in eo fundo non fuiſſe prædicti annui
redditus capacem fuit reſponſum non eam ſolam, ſed duo
alia corpora, eorumque fructus fuiſſe cenſui nominatim
ſubiecta, † quæ omnia vtique præſumuntur eiuſmodi oneris 19
capacia cùm non probetur contrarium, Rota dec. 350. nu. 2.
verſ. nec viſum fuit, &c. par. 1. recent. & penes Buratt. dec. 151.
num. 6. verſ. tum etiam quia territorium, ac in Meliten. hære-
ditatis 6. Februarij 1640. coram Eminentiſſimo Domino meo
Card. Veroſpio in §. neque poterat, verſ. & idem dici poterat,
& in Romana Cenſus 10. Iunij 1641. coram R.P.D. meo Cer-
ro in §. ideoque reſponſum fuit, verſ. adeòque, &c. & in alijs.

Minùs obſtat alia exceptio incertitudinis reſpectu bono-
rum, quæ non leguntur in dictis inſtrumentis ſpecialiter
expreſſa, qua ſtante Conſtitutio precarij ſuper eis † ſuffra- 20
gari non poſſit emptoribus Cenſuum.

Nam obiectum procederet, quando illæ clauſulæ fuiſſent
appoſitæ ſuper aliqua re † particulari incerta, iux. l. 3. §. incer- 21
tam, cum ibi not. per DD. ff. de acquir. poſſeſſ. in quibus termi-
nis loquuntur DD. & deciſiones pro Bonijs allegatæ, non
autem quando generaliter † ſuper omnibus bonis præſenti- 22
bus, & futuris, per text. in l. quamuis, ff. de precar. & in l. fin.
C. quæ res pign. oblig. poſſeſſ. Quia licet non adſit certitudo
reſpectu rerum particularium, adeſt tamen reſpectu vniuer-
ſi, ex quo omnia comprehenduntur ſub conſtitutione pre-
carij, & ſic adeſt † certitudo generalis, quæ ad hunc effectum 23
ſufficiens eſt, Bart. in l. Celſus num. 15. verſ. ſed pone, &c. ff. de
vſucap. Salyc. in d. l. fin. ſub num. 4. verſ. quæro ab extra, &c. C.
quæ res pign. oblig. poſſ. & benè explicat Iaſon. dicens commu-
nem in dict. §. incertam ſub num. 16. verſ. ſexto not. limit. &c.
& ibi Soccin. ſub num. 5. verſ. & ita, &c. & num. 6. Alexand.
in l. ſtipulatio hoc modo concepta ſub num. 17. verſ. & præſuppo-
nitur, ff. de verb. oblig. & conſ. 85. ponderatis hic num. 8. verſic.
nec inſiſto lib. 6. idem Iaſon. conſ. 147. Circa primam num. 41.
verſ. quia dico lib. 2. Negusant. de pign. in 2. membr. 2. partis n.
49. verſ. nec inſiſto lib. 6. idem Iaſon. dict. conſ. 147. circa pri-
mam num. 41. verſ. ſecundo amplia, &c. quem ſequitur Me-
noch. conſ. 77. num. 3. verſ. ita etiam, &c. Tiraquell. in tract.
de iur. conſtitut. ampliat. 31. & 32. Rota dec. 59. ſub n. 6. verſ.
nam quemadmodum, &c. par. 2. diuerſ. & penes Reuerendiſ-
ſimum Vrgellen. dict. deciſ. 49. verſ. non obſtat, quod clauſula
precarii. Vbi fuit animaduerſum, quòd † alias huiuſmodi 24
generalis obligatio bonorum inutilis facili negotio redde-
retur.

Et in propoſito caſu ceſſat omnis difficultas ob expreſſam
facultatem ex pacto conceſſam emptoribus Cenſuum ingre-
diendi poſſeſſionem bonorum illis † hypothecatorum pro 25
obſeruantia contractuum, quæ ad obtinendam aſſociatio-
nem contra hæredes prædictos omninò ſufficiens eſt, vt ha-
betur in d. l. 3. ibi, conuentionis lege poſſeſſionem ingreſſi exer-
cent, &c. Cod. de pign. ibique gloſſ. in verb. non videntur, &
Bart. in 1. lect. num. 2. verſ. not. quod pactum, &c. & Bald. nu. 1.
verſ. nota quod pactum, &c. & ſub num. 3. verſ. & ſcias, Odo-
fred. ſub num. 1. verſic. ſuper lege iſta, &c. Ang. num. 2. verſ. li-
centia data, &c. ac ſeqq. & ſub num. 3. verſ. & ſic vltra hanc
licentiam, Salycet. num. 2. verſ. creditor ex conuentione, &c. &
num. 4. verſ. nota primo, &c. Menoch. de adipiſc. remed. 5. ſub
num. 107. verſ. primus cenſus eſt, &c. Rot. dicta dec. 887. num. 5.
verſ.

verſ.iuſtitiam autem, *&c.* & penes Buratt. *& in Reatin.iuris*
redimend. 27. *Martij* 1624. *coram bon. mem. Merlin.in* §. *&*
26 *nihilominus*, ibi, quòd non datur, † niſi habeat Conſtitutum,
vel precarium, aut licentiam capiendi propria auctoritate.

Non obſtat deniquè obiecta anterioritas hypothecę dotalis Virgiliæ matris dd. Fratrum de anno 1589. & 1595. contractæ, cuius vigore illi tanquam eius etiam hæredes prætendunt ſibi competere retentionem eorundem bonorum, &c.

Quia præterquod aſſertum huiuſmodi creditum Virgiliæ
ea cauſa dotis, & antefati videtur turbidum reddi; tum
27 ex eo, † quòd illa ſuſcepta vnà cum alijs contutoribus poſt
mortem Scipionis eius viri, tutela filiorum de anno 1613. 6.
Maij, eiuſque bonorum adminiſtratione, vt apparet ex
inſtrumento recepto per Bartholomæum Maiolanum Nota-
28 rium Bituntinum die 27. Iulij 1616. nullum † inuentarium,
(quòd hactenus conſtet,) confecit nullamque rationem reddit, Rota *in Rom. Adm.tutel.* 2. *Aprilis* 1590. *coram bon.mem.*
Penia num. 1. *verſ.nam Domini firmarunt regulam*, *&c.* apud
Marcheſ. *de commiſſ.tom.* 1. *fol.* 828. *& dec.* 130. *ſub n.* 15. *verſ.*
dicebatur enim, *&c. par.* 5. *recent.* Tum quia, & ipſa fuit hæres pro quota ex teſtamento d. Franciſci eius filij prædefuncti, & illius hæreditatem adiuit nullo confecto inuentario,
qui pariter eodem titulo Scipioni patri pro eius quota ſucceſ-
29 ſerat nullo † confecto inuentario, eòque pacto, vel eius crediti actiones, ſi quæ tunc ſupererant) fuerunt pro ea rata
confuſæ cum bonis ipſorum debitorum, iuxt. *l. ſtichum*, §. *aditio*, *ff. de ſolut. l. debitori tuo*, *Cod. de pact. l. licet*, *Cod. ad l. Falcid. cum concord.* Vel eorum creditoribus affectæ, iuxt. *l. fin.* §.
ſin vero poſtquam, *Cod. de iur. deliber.* Domini dixerunt hanc
exceptionem dd. Fratribus non ſuffragari, quia cùm fuerint,
30 & ipſi hæredes ex teſtamento tam Scipionis, † quàm Franciſci fratris, & vtriuſque hæreditatem adiuerint nullo confecto inuentario, non poſſunt eorum creditum, ſi quod haberent deducere, neque de illo excipere contra alios creditores
31 hæreditatis † illorum, quibus tenentur ſatisfacere de proprijs
bonis, per text. *in d. l. fin.* §. *ſin verò poſtquam*, & ibi not. DD. *C. de iur. deliber. & in* §. *Hinc nobis*, *verſic. ſin verò non fecerit inuentarium in Auth. de hæred. & falcid.* Rolan. *in tract. diuerſ. de inuent. qu.* 191. Neguſant. *de pign. in* 1. *membr. quinta par. ſub num.* 53. *verſ. quintus caſus eſt*, *&c.* Franch. *dec.* 80. *num.* 7. *verſ. item dicebatur*, *&c.* Rota *dec.* 349. *num.* 2. *&* 7. *ac ſeqq. & dec.* 438. *num.* 4. *verſ. ratio reſolutionis par.* 5. *& dec.* 39. *num.* 1. *& num.* 6. *verſ. quia prædicta*, *&c. par.* 6. *recent.*

Quòd autem fuerint hæredes prædictorum Scipionis, & Franciſci, ac illorum hæreditatem adiuerint probatur quoad Scipionem ex Decreto Curiæ Bituntinæ ſub die 4. Maij 1613. & d. inſtrumento die 27. Iulij 1616. ac declaratione facta per Ludouicum, & Camillum coram Commiſſario die 6. Decembris 1621. & ex confeſſione eorundem Camilli, & Octauij penes acta Curiæ Epiſcopali Bituntinæ in cauſa inter eos, & Antonium Gentilem, ac eius vxorem vertente ſub die 9. Decembris 1627. Quo verò ad Franciſcum ex ſimili Decreto eiuſdem Curiæ ſub die 15. Decembris 1622. in quo pariter comprehenſa fuit d. Virgilia pro eius quota, & ex publico inſtrumento recepto per d. Maiolanum die 1. Septembris 1627. in quo vnà cum dicta eorum matre, tanquam hæredes Franciſci ſe obligarunt ad reſtitutionem dotis, & antefati Lauræ eius q. vxoris, ad quorum ſolutionem narratur ibidem illos omnes eo nomine anteà fuiſſe
32 condemnatos; Ex † quibus ſanè pleniſſima reſultat illorum aditionis probatio, nempè ex diſpoſitione, & contractu bonorum hæreditatis in d. Inſtrumento anni 1626. 27. Iulij pro ſumma ducat. ſex millium, & vltra, Bart. *in l. gerit ſub num.* 21. *verſ. ſi verò non poterat facere*, *ff. de acquir. hæred.* Natt. *conſ.* 448. *ſub num.* 18. *verſ. & eſt uerum*, *&c.* Rota *deciſ.* 32. *ſub num.* 4. *uerſ. tum etiam quia*, *&c. & dec.* 82. *ſub num.* 1. *uerſ. ex contractu enim*, *&c. par.* 2. *& dec.* 265. *num.* 4. *uerſ. quia in eum par.* 3. & penes ſanct. mem. Greg. *dec.* 98. *num.* 3. *uerſic. ex contractu enim*, *&c. & dec.* 371. *num.* 8. *uerſ. aditio autem*, *&c.* ac Buratt. *deciſ.* 589. *ſub num.* 7. *uerſ. & conſequenter*, *&c.*
33 ex obligatione per eos facta pro ſolutione † debitorum dd. hæreditatum, tam in eo inſtrumento, quàm in alio prædicto ſub die 1. Septembris 1627. *l.* 2. *Cod. de iur. deliber.* Rota *dict. dec.* 82. *ſub num.* 2. *uerſ. ſolutio autem debitorum*, *&c. par.* 2. *recent.* ac penes ſanct. mem. Greg. *dict. dec.* 98. *ſub num.* 5. *uerſic. ſolutio autem*, *& dec.* 937. *ſub num.* 4. *uerſ. qua ſolutio &c. apud Buratt.* Et demum ex propria eorum confeſſione, tam iudi-
34 cio, † quàm extra reſpectiuè facta, & repetita, quæ omnes alias probationes præcellit, Rota penes Buratt. *deciſ.* 945. *num.* 1. *&* 2. *& in recent. dec.* 478. *num.* 2. *uerſ. & ex eorundem confeſſione*, *&c. par.* 5.

Et propterea iuuari non poſſunt Decreto præfatæ Curiæ
Bituntin. ſub die 22. Februarij 1641. quo ipſis conceſſa fuit
retentio bonorum d. hæreditatis Scipionis † ratione crediti 35
dotis, ac antefati d. Virgiliæ eorum Matris, quia cùm emanauerit nulla præcedente ſuper præmiſſis cognitione, neque citatione Adminiſtratorum d. Montis creditorum eiuſdem hæreditatis, ideò illis nocere nequit, *l. de unoquoque*, *ff. de re iudic. Clem. ſæpè*, ibique gloſſ. *de uerb. ſignific.* Rota penes Acchill. *dec.* 3. *num.* 2. *de re iudic.* & Cardin. Seraph. *deciſ.* 1477. *num.* 2. *uerſ. nam ſententia*, *& in rec. dec.* 500. *ſub num.* 8. *uerſ. ſed ſolùm par.* 1. *& dec.* 737. *num.* 1. *uerſ. tum etiam par.* 2. & penes Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.* 185. *ſub num.* 21. *uerſ. quia nec de dictis teſtibus*, *&c.*

Et ità fuit concluſum vtraque parte informante, &c.

Confirmata fuit præſens deciſio poſteà in eadem cauſa ſub die 24. Maij 1647. coram eodem Eminentiſſ. D. Cardin. Corrado, & deindè amba denuò fuerunt confirmata coram bon. mem. Arguelles ſub die 20. Iunij 1649. Quæ deciſiones impreſſa habentur apud Salgad. in Laberynt. Credit. deciſiones 17. & 73.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Alerien. Canonicatus.

Luna 27. Nouembris 1645.

ARGVMENTVM.

Beneficij poſſeſſio, quando veniat manutenenda, & illa eſt præferenda, quæ capitulariter capta fuit, & quando non ſit neceſse, quòd capitulariter capiatur. Beneficiorum non vacantium collationes, Iura Canonica valdè odio proſequuntur, tanquam captantes vota mortis, & quando non dicatur facta collatio beneficij viuentis.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio docetur ex publico inſtrumento adeptionis ipſius poſſeſſionis.*
2 *Poſſeſſio clandeſtina, & turbatiua non attenditur.*
3 *Beneficij poſſeſſio capta capitulariter eſt præferenda poſſeſſioni illi, qui non ſic fuit capta.*
4 *Præbenda poſseſſio, quando non dicatur requirere actum capitularem.*
5 *Præbenda, & ius Canonicale ſunt res inter ſe diuerſa.*
6 *Canonicatus poſseſſionem, quando quis accipit, dicitur etiam accepiſse poſſeſſionem omnium rerum, & iurium ad illum pertinentium.*
7 *Poſſidere duo poſſunt eandem rem, eodem tempore diuerſis tamen reſpectibus.*
8 *Expectatiua beneficiorum, tanquam inductiua uotum captanda mortis cum decreto irritanti prohibita ſunt à iure Canonico.*
9 *Beneficiorum non uacantium quæſtiones, & collationes ſunt prohibita.*
10 *Decretum irritans appoſitum etiam in generali conſtitutione irritat titulum, & poſſeſſionem.*
11 *Beneficij uiuentis aſſignatio, quando ſit irrita, & num.* 12. *&* 13.
14 *Canonicatus eſse non poteſt ſine præbenda re, & ſpe.*
15 *Beneficia unita, amplius conferri non poſsunt, nec uacant.*
16 *Verbum*, vnimus, *importat incorporationem, tunc factam fuiſse.*
17 *Vnio, quando dicatur ſuſpenſa.*
18 *Decretum irritans, dum dubitatur, an intret, necne interim poſseſsor manutenendus eſt in ſua poſſeſſione.*

DECISIO CCCLXXIV.

CVm plura beneficia, nondum vacantia à ſanct. memor. Sixto V. fuiſſent vnita menſę Capitulari Alerien. cum clauſula, *ex nunc*, *prout ex tunc*, pro præbendis ſex Canonicatuum, qui ad maius eiuſdem Eccleſiæ, diuinique cultus ſeruitium denuò in titulum erigi debuerant per Epiſcopum, cuius vigore facultatis Decius Epiſcopus Iuſtinianus duos

Ca-

Canonicatus ſuperſtites erexit, quorum alterum ſub inuo-
catione S. Laurinæ de Aleria Marco Luciano aſſignauit vnà
cum duobus ex dd. Beneficijs, videlicet S. Mariæ de Talcini,
& S. Ioannis de Botio vnitis pro præbenda, qui de anno
1636. poſſeſſionem capitulariter apprehendit, ac deindè
anno 1645. quo dict. beneficia vacauerunt per obitum Doſij
titularis, ad cautelam iterùm illorum poſſeſſionem per pu-
blicum Inſtrumentum fuit aſſecutus. De quo etiam Cano-
nicatu nouiter per modernum Epiſcopum erecto, cùm pro-
uiſus fuiſſet Carolus Manzius, eique etiam capitulariter tra-
dita poſſeſſio, commiſſa mihi cauſa iactantis ad ipſius Mar-
ci inſtantiam, propoſui dubium cui eſſet concedenda ma-
nutentio, quam Domini eidem decreuerunt.

Quia de ſua anteriori poſſeſſione capitulariter apprehenſa
1 cum pluribus actibus ſubſecutis, docet ex † publico ade-
ptionis Inſtrumento, quòd alio tunc temporis in ea non
exiſtente tribuit poſſeſſionem manutenibilem, *l. non ideircò,
Cod. de fid. Inſtrum.* & ibi DD. communiter, *& in leg. prædia,
ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi Bart. & Alexan. *num. 1.* Bald. *in l. vltim.
num. 56. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* Rota coram Verall.
deciſ. 334. num. 6. par. 2. & coram Put. *deciſ. 350. num. 4. lib. 1.*
2 In concurſu poſterioris captæ per Carolum, quæ † tanquam
clandeſtina, & turbatiua non impedit manutentionem
illius, qui ſe non habuit pro ſpoliato, *cap. licet Epiſcopus de
præben. in 6. & cap. licet cauſam de probat.* Bart. *in l. ſi duo
num. 4. ff. vti poſſid.* Menoch. *de retin. remed. 3. num. 725.*
Rota coram Greg. *dec. 40. num. 3. & 171. num. 2.*

Non obſtat, quòd poſſeſſio præbendæ ſolùm per publicum
Inſtrumentum appareat apprehenſa de anno 1645. cùm per
3 † deceſſum titularis beneficia vacarunt, quæ propterea in
concurſu poſſeſſionis capitulariter aſſecutæ à Carolo manu-
teneri non debet, vt dixit Rot. coram Caſſad. *deciſ. 8. nu. 2.
de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & in Nouarien. Canonicatus 7. Iu-
nij 1610. coram Lancellot. poſt Poſth. dec. 5. num. 7.*

4 Præterquam enim hæc præbendæ † poſſeſſio non videtur
requirere actum capitularem, iuxt. trad. per Innocent. *in
cap. in litteris num. 6. & 8. de reſtit. ſpol.* Rota *deciſ. 12. nu. 1.
eodem tit. in nou.* cum alijs per Maſcard. *de prob. concluſ. 1208.
num. 1. & 5.* Miliſ. *in repert. verb. poſſeſſorio recuperandæ agens
pro præbend. fol. mihi 332.* Rot. *in Papien. Præpoſitura 5. Mar-
tij 1584. coram clar. mem. Bubalo inter eius manuſcript. deciſ.
215.* vbi declarat *dec.* Caſſad. eſſe intelligendam de ſola poſ-
5 ſeſſione Canonicatus: Et ratio eſt, quia † Ius Canonica-
le, & præbenda ſunt res diuerſæ, ac ſeparatæ, itaut ex
vno non inferatur ad aliam, ex not. *in cap. relatum, & in cap.
dilectus de præben. & in cap. cum inter de renunc.* Modern. *de
re benefic. lib. 1. quæſt. 19. num. 8.* Rot. *deciſ. 608. num. 18. par. 5.
recent.* Neque deſideratur hæc capitularis traditio, dum
Marcus de anno 1636. poſſeſſionem Canonicatus, ac om-
6 nium illius iurium capitulariter apprehendit, † quo caſu
etiam beneficiorum illi vnitorum poſſeſſionem apprehendiſ-
ſe cenſetur ad effectum, vt denuò capitularis actus requi-
ratur, Anchar. *in cap. ſine poſſeſſione num. 11. de reg. iur. lib. 6.*
Conat. *var. lib. 3. cap. 16. num. 13.* Rota *deciſ. 19. num. 7. par. 2.
diuerſor.* & coram Buratto *deciſ. 734. num. 2. & dec. 857. nu. 2.*
& in his terminis *deciſ. 658. num. 2. par. 2. recent. & in Ale-
xandrina Archipresbyteratus 28. Iunij 1627. coram bon. mem.
Merlino inter impreſſ. par. 5. recent. deciſ. 97. num. 21.* Quæ ſa-
nè beneficiorum poſſeſſio licet, tunc temporis penes alium
extitiſſet potuit reſpectu tituli conſequi à Marco, cùm non
7 ſit inconueniens, † quòd duo inſolidum poſſideant ex di-
uerſis reſpectibus, vt notant DD. *in cap. licet cauſam de
probat.* Bart. *in leg. ſi duo num. 4. ff. vti poſſid.* Rip. *in leg. ait
Prætor, §. ſi Iudex num. 15. ff. de re iud.* Oldrad. *conſil. 227.
num. 41.* Rot. *in Tuſculana Syluarum 18. Maij 1617. & 6.
Iunij eiuſdem anni coram bon. mem. Cardin. Veroſpio, & an-
tea in Sancti Seuerini bonorum 10. Decembris 1600. coram
Sacrato poſt Pacif. deciſ. 156. num. 6.* & in his terminis co-
ram Cæſar. de Graſſ. *dec. 5. de cauſ. poſſeſſ. & propr. num. 7.*

Neque etiam vrget allegata nullitatis exceptio contra
Marci poſſeſſionem, quòd illa capta fuerit in vim collatio-
nis Canonicatus nouiter erecti cum expectatione præbendæ
8 poſſeſſæ per viuentem, † quę vti inducens votum captan-
dę mortis tam reſpectu tituli, quàm poſſeſſionis annullatur
cum irritanti decreto in *cap. dilectus 19. de præbend. & in
cap. 2. & in cap. relatum, & in cap. ex tenore de conceſſ. præ-*
9 *bend.* vbi reprobantur prouiſiones, † & collationes bene-
ficiorum non vacantium, & inſerto eodem irritanti decre-
to, ſanxit Sacr. Trident. Synod. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 19.*
quòd decretum licet appoſitum non fuerit ſuper certo corpo-
re beneficij, ſed in generali conſtitutione † emanauerit, 10
irritat etiam titulum, ac poſſeſſionem annullat ſi ſit iuſtifi-
catum, vt notat Gonz. *ad reg. 8. gloſſ. 66. num. 34.* Lotther.
de benefic. lib. 2. quæſt. 8. num. 77. Rota coram Verall. *dec. 325.
par. 1. num. 2. & in Legionen. Beneficij 4. Iunij 1640. coram R.
P. D. meo Ghiſilerio, & in Dertuſen. Vicariæ 22. Aprilis
1624. coram bon. mem. Merlino, & coram bon. mem. Coccin.
dec. 81. num. 8.* maximè dum Canonicatus ſine præbenda
eſſe non valet, iuxta not. *in cap. cum ſuper de conceſſ. præben.*
vbi etiam gloſſ. *in verb. carere*, Innoc. *in dict. cap. cum dile-
ctus 2. de præben.* Imol. *in cap. conſtitutus num. 12. de reſcript.*
Bald. *in cap. cum M. Ferrarien. num. 49. de conſtitut.*

Etenim procedere poſſet obiectio in ſimplici mandato de
prouidendo beneficia vacatura, quorum collatio ſimul, ac
Canonicatus in idem tempus, quo beneficia vacarent dilata
fuiſſet, tunc quidem aſſignatio præbendæ viuentis irrita
per decretum vitiaret, † etiam Canonicatus erectionem 11
contemporaneè factam; licet ſecus eſſet ſi tempore diuerſo
concurreret vtraque collatio, quo caſu aſſignatio præbendæ
corrueret, & ſubſtineretur Canonicatus † erectio, vt diſtin- 12
xit gloſſ. *in cap. relatum verb. in præmiſſ. de præben.* vbi decla-
rat iura in contrarium adducta ſolùm in primo caſu proce-
dere, Innoc. *in cap. dilectus eodem tit. num. 1. verſ. nos non in-
telligimus*, vbi etiam Hoſtienſ. *nu. 5. verſ. quando vero*, Butr.
& Ioann. Andr. *num. 11.* Imol. *num. 9. col. 2. in fine, & col. 3.*
Cardin. *num. 5. in 6. oppoſitione*, Abbas *in cap. cum M. Ferra-
rien. num. 29. de conſtit.* etiam ſi nulla fuiſſet aſſignata præben-
da † in Canonicatus erectione ob vtilitatem, vel Eccleſiæ 13
neceſſitatem ſubſecuta, ex not. *in cap. Sanctorum 70. diſtinct.
& in cap. relatum*, vbi etiam gloſſ. *verb. in præmiſſ. de præben.*
Innoc. *in cap. dilectus poſt gloſſ. verb. percipere num. 2. eod. tit. &
in cap. vltim. de Cleric. non reſid. num. 1. verſ. hoc tamen*, nota
Abbas *in dict. cap. cum M. Ferrarien. num. 31. de conſtit.* & ibi
Bald. *num. 18. & 49.* Imol. *in cap. conſtitutus nu. 12. de reſcript.*
vbi præterea declarant † Canonicatum eſſe non poſſe ſine 14
præbenda re, & ſpe, itaut ea deindè debeat aſſignari.

Non tamen locum obtinet in beneficijs controuerſis men-
ſæ Capitulari per ſanct. memor. Sixtum vnitis, † quæ am- 15
pliùs conferri non poſſunt, nec vacare dicuntur, iuxt. text.
in cap. cum acceſſiſſent de conſtitut. & not. ibi DD. Sarnen. *in
reg. de trienn. quæſt. 8. num. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. gloſs. 5. §. 7. nu.
37.* Stapbil. *de litter. grat. de form. 2.* Mand. *de prouid. §. dubita-
tur num. 2.* Petr. de Peruſ. *de vnione cap. 9. num. 1.* Rebuff. *in
prax. benefic. eodem tit. num. 12. & 31.* Feder. de Sen. *de permut.
benefic. quæſt. 33. num. 57.* Garz. *de benefic. par. 12. cap. 2. de v-
nione num. 15.* Rota *in deciſ. 13. num. 2. vt lit. pend. in nou.* &
coram Gregor. *deciſ. 112. num. 3.* & coram Canaler. *dec. 300.
num. 3.* Hanc verò beneficiorum vnionem ſortitam fuiſſe
effectum de tempore Sixti conuincitur ex † verbo illo, *vni- 16
mus*, in litteris inſerto, quòd importat incomparationem
beneficiorum Capitulari menſæ, tunc factam fuiſſe, vt
ponderat Oldrad. *conſil. 223. num. 8. & 257. num. 19.* & alias
occaſione vnionis prædictæ firmauit Rota coram Caualer.
dec. 449. num. 8.

Neque vrget clauſula in eadem vnione appoſita, cùm
primum d. beneficia per ceſſum, vel deceſſum obtinentium
vacare contigerit, dum illa vnionis effectum, & perfectio-
nem non ſuſpendit, ſed tantùm illius executionem, vt pon- 17
derat idem Oldrad. *dict. conſ. 257. num. 15. verſic. per vnionem
tamen, & in d. conſ. 223. num. 8.* Staphil. *de litt. grat. de form. 2.*
Mand. *de prouid. num. 3.* Modern. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 29.
nu. 36.* & dixit Rot. *in Forroliana vnionis 13. Februarij 1637.
coram bon. mem. Buccabella inter impreſs. par. 7. dec. 169. n. 13.*

Ex quibus cùm admodum turbida reddatur comprehen-
ſio præſentis collationis ſub irritanti decreto, cenſuerunt
Domini concedendam interim eſse Marco manutentionem,
tanquam anteriori poſseſſori, & has aliaſque oppoſitas nul-
litates † reſeruarunt in iudicio petitorio diſcutiendas, prout 18
alias dictum fuit coram Seraph. *dec. 861. num. 10. & in Bono-
nien. Exemptionis 3. Iulij 1617. circa finem coram bon. memor.
Card. Veroſpio, & in Vicentina Adminiſtrationis 16. Decem-
bris 1624. coram Remboldo, & in Terracinen. affictus 27. Iu-
nij 1627. coram bon. mem. Pirouano, & in Anagnina Beneficij
15. Martij eiuſdem anni coram Card. Vbaldo, & in Peruſina
Parochialis 10. Iunij 1645. coram Reu. P. D. meo Bichio, & in
alijs relatis in Lauretana beneficij 26. Iunij eiuſdem anni co-
ram R. P. D. meo Corrado.*

Et ità vtraque, &c.

R.P.D.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Barchinoneñ. Canonicatus.

Veneris 15. Decembris 1645.

ARGVMENTVM.

Beneficij poſſeſſio, quando capienda eſt capitulariter, tunc ſi capitulum ſine nulla vrgente cauſa, facta inſtantia recuſauerit tradere poſſeſſionem, tunc habetur pro capitulariter tradita, ſi ſimpliciter capta fuerit. Decretum irritans, vt valeat impedire manutentionem, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij poſſeſſio capta nomine Cameræ, manutenenda venit.*

2 *Poſſeſſio inſtrumentalis, alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenenda.*

3 *Poſſeſſio capta non capitulariter perindè eſt, ac ſi capta eſſet capitulariter, ſi Capitulum recuſauerit illam tradere.*

4 *Decretum irritans inficit poſſeſſionem contra illius formam captam.*

5 *Decretum irritans ad hoc, vt impediat manutentionem requiritur, vt ita clarè intret, vt nulla vmbra adſit dubitandi.*

6 *Cathalonia dubium eſt, an ſit Regnum, vel Principatus.*

7 *Et Rota bis iudicauit non eſſe Regnum.*

8 *Opinio aliqua non poteſt dici clara, dum de ea dubitatur.*

9 *Obſeruantia ſtandum eſt, licèt contrarius intellectus de iure verior ſit.*

10 *Obſeruantia interpretatiua, vt dicatur inducta, ſufficit quod aliquando ita fuerit obſeruatum.*

11 *Obſeruantia generalis, quando magis ſit attendenda, quàm ſpecialis.*

12 *Effectum ea, quæ non habuerunt, non veniunt attendenda.*

13 *Effectuatio actus inductiua obſeruantiæ contrariæ, eſt probanda.*

14 *Diſpoſitio, quæ ſpatio multi temporis interpretationem recepit ab obſeruantia illi proxima, tunc actus vnus contrarius non poteſt eam infringere.*

15 *Obſeruantia interpretatiua ſtandum eſt, licet poſteà non bona appareat.*

16 *Obſeruantia ſpecialis, & non generalis, quo caſu conſideranda veniat.*

17 *Deciſio in cauſa Terulen. Canonicatus 2. Martij 1637. coram R.P.D. Carillo, in quo caſu loquatur.*

18 *Decreti irritantis effectus, quando ceſſat, non valet impedire manutentionem.*

19 *Manutentio non eſt denegada poſſeſſori.*

DECISIO CCCLXXV.

PEtro Ioanni Arxer Prouiſo Apoſtolico eſſe dandam ma-
nutentionem in Canonicatu Pœnitentiario, de qua
agitur, fuit bodie reſolutum; dum ex publico Inſtrumento
conſtet de eius apprehenſa quaſi poſſeſſione à Commiſſario
Reu. Cameræ, & poſteà eidem Petro Ioanni ceſſa, in qui-
1 bus terminis nequit † denegari manutentio, ac ſi ab ipſo
principali eſſet capta, Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 34. n.* 118.
Rot. *deciſ. 179. num. 1. par. 4. diuerſ. & par. 5. recent. dec.* 182.
num. 2. & par. 6. deciſ. 233. *num.* 1. Duran. *deciſ. 389. n.* 1. Quę
2 poſſeſſio licet inſtrumentalis ſufficit † non docto alterum
de eo tempore poſſediſſe, vt *in dictis deciſionibus 179. par. 4.
diuerſ. &* 233. *par. 6. recent.*

Non obſtat, quòd dicta poſſeſſio non fuerit capta capi-
tulariter, ideò non ſit manutenenda ex vulgatis; Quia
3 dum Capitulum Barchinoneñ. nulla † vrgente cauſa facta
inſtantia poſſeſſionem tradere recuſauerit, ſuffragatur pro-
uiſo, ac ſi capitulariter capta fuiſſet, Greg. *dec. 364. nu.* 2. vbi
Adden. *lit. B. circa medium, & par. 5. recent. dec. 57. nu. 23. &
in Narnien. Canonicatus* 28. *Martij* 1642. *coram R.P.D. Carillo cum alijs in dec. 9. Iunij præteriti in hac cauſa facta coram
R.P.D. Veroſpio in fine.*

Minùs obſtat, dictam poſſeſſionem reputari infectam ob
decretum irritans appoſitum in Indulto fel. record. Gregorij
XV. conceſſo Sereniſſ. Regi Catholico ſuper prouiſionibus
Canonicatuum Pęnitentiariæ in Regnis Hiſpaniarum † exi- 4
ſtentium cum conditione, quòd per concurſum fieret pro-
uiſio, quòd reſiſtit manutentioni eius, qui contra illius for-
mam poſſeſſionem fuerit aſſecutus.

Nam Domini dicebant, quòd ad hoc, vt vigore decre-
ti irritantis poſſit impediri manutentio, requiritur quod ita
clarè, & euidenter intret, † vt nulla adſit vmbra dubi- 5
tandi, aliàs poſſidenti datur manutentio, Rot. *par. 1. recent.
deciſ. 34. num. 2. & 652. num. 2. & 3. & in Hiſpalen. decimarum 27. Iunij 1644. coram R.P.D. meo Corrado, & in Gerunden. Capellaniæ 27. Ianuarij 1645. coram Rev. P. D. meo Bichio.*

Dubitatio reſultat, ex quo in Indulto ſolùm comprehen-
duntur Regna Hiſpaniarum, & tamen Cathalonia à mul-
tis † Principatus nominatur, itaut negari non poſſit, quin 6
ſaltem ſit dubitabilis opinio aliquorum appellantium Re-
gnum, & vt ambigua dicatur, ſufficit quod iam Rota bis
coram R.P. D. meo Veroſpio ſenſerit non † eſſe Regnum 7
die 4. Decembris 1644. & 9. Iunij 1645. vt in terminis pon-
derauit Rot. *dec. 136. num. 11. par. 1. recent.* aſſignando ratio-
nem, quia non poſſunt dici verba, *clara*, dum † alias Ro- 8
ta admiſit intellectum contrarium, & ſic recurrendum
eſt ad obſeruantiam, cui † ſtandum venit, licèt contrarius 9
intellectus de iure verior exiſtat, Honded. *conſ. 92. num.* 30.
lib. 1. Crau. *in reſponſ. pro genero num. 327. verſic. vſque adeò,*
Rota *deciſ. 574. num. 3. par. 1. diuerſor.* Buratt. *deciſ.* 944.
num. 6.

Obſeruantia autem in Principatu Cathaloniæ excludit
comprehenſionem Eccleſiarum ibidem exiſtentium in In-
dulto conceſſo Catholico Regi, vt ex pluribus prouiſioni-
bus Apoſtolicis de Canonicatibus Pęnitentiarijs factis non
ſeruata forma Indulti recenſitis in deciſionibus in hac cauſa
factis, & in Summario hodie dato; Cùm † tamen ſuffice- 10
ret ad effectum inducendi obſeruantiam interpretatiuam,
quòd aliquibus actibus, aliquando ita fuiſſet obſeruatum,
nec requiritur, quòd ſit præſcripta, vt per gloſſ. communi-
ter receptam *in l. 3. verbo conſuetudini, Cod. de Epiſcop. Audient. & in cap. Venerabilem verb. ex ſucceſſione de elect.* Butr.
in cap. fin. num. 47. de conſuetud. Decius *in cap. cum M. Ferrarien. num. 26. de conſtit.* Alex. *conſ. 8. num. 7. lib.* 6. Creſcent.
dec. 1. de conſtit. & par. 7. recent. deciſ. 14. num. 5.

Et quamuis nunquam venerit caſus vacationis in hac Ec-
cleſia Barchinonen. poſt d. Indultum Gregorij, nihilomi-
nus obſeruantia aliarum Eccleſiarum eiuſdem Prouinciæ ve-
nit attendenda propter † cauſam vniuerſalem non compre- 11
henſionis Principatus, quæ magis attendi debet, quàm ip-
ſemet actus particularis, vt præter allegatos *in d. deciſione 9.
Iunij §. primo docet,* Tiber. Decian. *reſponſ. 124. num. 29. lib.* 3.
Rota *in Anconitana prædij* 20. *May* 1639. *coram Eminentiſſ. Cardin. Hieron. Veroſpio.*

Nec prædicta obſeruantia remanſit læſa ex vnica electio-
ne præuio † concurſu in Eccleſia Gerundeñ. de ſimili Cano- 12
nicatu Pœnitentiario anno 1640. Quia vt aduertit *d. deciſio
4. Decembris 1644. in fin.* illa electio non habuit effectum,
cùm tamen probanda veniat effectuatio † actus inductiui 13
obſeruantiæ contrariæ, Coccin. *deciſ. 436. num.* 9. Rot. *dec.
169. nu. 1. par. 1. recent.* Ideò magis veniunt attendendæ pro-
uiſiones Indulto proximiores, & numero plures, Seraph.
deciſ. 1410. num. 7. Rot. *dec. 37. num. 34. & ſeqq. par. 2. diuerſ.
& deciſ. 170. num. 4. par. 2. recent.* Adden. ad Greg. *deciſ.* 325.
num. 26. & ratio eſt, quia poſtquam Indultum ſpatio multi
temporis † interpretationem recepit ab obſeruantia illi pro- 14
xima, actus vnus, vel alter remotus non valet inſeruire pro
obſeruantia, & deſtruere iam inductam, Bart. *in leg. de quib.
num. 16. ff. de legib. in 2. lectur.* Duran. *dec. 36. num. 38. & ſeqq.*
Soccin. *conſ. 145. num.* 2. vbi quod venit ſtandum obſeruan-
tiæ interpretatiuę, licèt poſteà non bona appareat *lib.* 1. quem
ſequitur Tiber. Decian. *reſp. 124. num. 30. lib.* 3.

Nihil facit Indultum decimarum, & Cruciatæ, quæ com-
prehendunt etiam Principatum Cathaloniæ; nam Domi-
ni dicebant, quòd in dictis Indultis, nedum fit mentio Re-
gnorum Catholicæ Maieſtatis; verùm † etiam locorum in 15
eius Dominio exiſtentium, vltra quod dum concurrit iam
repetita obſeruantia particularis, & indiuidua in noſtro ca-
ſu, ea venit attendenda non generalis aliorum Indultorum, 16
Mantic. *dec. 56. num.* 7. Seraph. *deciſ. 326. num. 2. par. 1. recent.
dec. 362. num.* 4.

Ac tandem non obſtat identitas rationis ponderata in *Terulen.*

rulen. Canonicatus 2. Martij 1637. coram D. Carillo.
17 † Quia dicta deciſio loquitur de prædicta Ciuitate colloca-
ta in Regno Aragoniæ, & extendi non debet ad Principa-
tum Cathaloniæ, in quo verſamur. Rurſus in Eccleſia
Metropolitana illius Regni aderat conſuetudo prouidendi
per concurſum Canonicatus Pœnitentiarios, & in hac
conſuetudine fundatur Indultum Gregorij, vt ait *d. deciſio*
in §. Tantomagis. In omnem caſum negari nequit, quin
ceſſet effectus dicti decreti irritantis appoſiti in Indulto ex
prædictis dubitationibus, & ſic dandam manutentionem
19 Petro † Ioanni poſſeſſori, ad *l. Prædia*, vbi Bart. *ff. de ac-
quir. poſſ. l. non idcirco*, vbi Bald. *C. de fid. Inſtr.* Rot. *deciſ.*
21. *de reſtit. ſpol. in antiq. & in recent. deciſ. 92. num. 1. p. 1.*
Duran. *deciſ. 4. num. 3. & 4. cum vulgatis*.

Et ita &c.

R. P. D. BICHIO.

Volaterana Prioratus.

Veneris 15. Decembris 1645.

ARGVMENTVM.

Tempus decem dierum conceſſum ad appellandum à ſententia contra aliquem latam, quando incipiat currere à die latæ ſententiæ, & quando à die ſcientiæ. Latitatio, quando dicatur doloſa, ad effectum vt contra latitantem non poſſit exequi citatio ad ſententiam. Iudex dans Apoſtolos reuerentiales an dicatur deferre appellationi.

SVMMARIVM.

1 *Citatio perſonalis ad ſententiam, quando non præceſſit, tunc tempus decendij ad appellandum non currit niſi à die ſcientiæ.*
2 *Citatus ad ſententiam, quando quis perſonaliter non fuit citatus, tunc ex hoc non infertur, quod doloſè latitaret.*
3 *Citandus ad ſententiam, quando doloſè latitat, tunc tempus decendij ad appellandum incipit currere à die latæ ſententiæ.*
4 *Citandus, tunc dicitur doloſè latitare, dum factis diligentijs à Curſoribus, non poteſt reperiri, & n. 9.*
5 *Latitatio ex quibus iudicetur doloſa, ne quis veniat citandus, & num. 7. 8. & 10.*
6 *Dolus ex coniecturis etiam probatur.*
11 *Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, etiamſi in toto proceſſu, reus fuerit contumax.*
12 *pro Iudicis decreto, & relatione Curſoris præſumitur, donec contrarium non probatur.*
13 *Citatio originalis in manibus citati non ſolet relinqui.*
14 *Citari perſonaliter ſi quis aliquem feciſſet, veriſimile non eſt, quod poſtea eundem citaro per diligentias.*
15 *Carcerationis impedimentum non excuſat à comparatione in terminis citationis ad ſententiam, quando carceratio deinde ſecuta fuit.*
16 *Carceratus non excuſatur ad comparendum per procuratorem.*
17 *Poſſeſſio capta intra decem dates ad appellandum, quando non ſit attentata.*
18 *non Appellare, vel non appellare in tempore paria ſunt.*
19 *Iudex dando Apoſtolos reuerentiales non dicitur deferre appellationi.*
20 *Apoſtolos reuerentiales, quando Iudex dat, id nihil aliud continet, niſi teſtimonium nudi facti interpoſitionis appellationis.*
21 *Appellans, quando habuit Apoſtolos reuerentiales, tunc habet annum ad committendam cauſam.*
22 *Iudex dans Apoſtolos dimiſſorios, dicitur deferre appellationi.*
23 *Iudex aliud eſt, quod det Apoſtolos teſtimoniales ſimpliciter, & aliud ſi eos det in forma.*
24 *Apoſtoli teſtimoniales, in forma, ſi Iudex deferat, ſub eis continentur refutatorij.*
25 *Appellationi non eſt locus quando ſunt elapſi decem dies, conceſſi ad appellandum.*

DECISIO CCCLXXVI.

OB non interiectam appellationem infra decendium à die latæ ſententiæ licuiſſe ad ipſius ſententiæ execu-
tionem abſque vitio attentatorum procedere, bis fuit reſo-
lutum, ac tertio hodie cauſa ſuper eiſdem propoſita.

Quamuis enim decendium ad appellandum, niſi præceſ-
ſerit citatio perſonalis † ad ſententiam non currit, niſi à die 1
ſcientiæ; eſto quod citatus reperiri perſonaliter non potuiſ-
ſet, cùm † exinde non inferatur, quod doloſè latitaret, *leg.* 2
Fulcinius, §. cum hoc edictum, ff. quib. ex cauſ. in poſſeſs. ea-
que in caſu noſtro currere incepit à die ſententiæ, quia Te-
nalia † doloſè latitauit, ne citaretur perſonaliter, iuxta 3
text. *in cap. quoniam frequenter, §. porrò, vt lit. non conteſt.*
& alios allegatos in prima deciſione coram me, §. alteram,
& in ſecunda, §. quia placuerunt, latitatio autem probatur
eo ipſo, quod factis † diligentijs per Curſores ad id ſpecia- 4
liter à Iudice deputatos Tenalia non fuit repertus, Bald. *in*
l. ſatiſque verſic. & præſumitur, ff. de in ius vocan. Natt.
conſ. 240. ſub num. 3. verſic. & dicit Baldus; quodque fue-
rit doloſa apparet quia ille copiam ſui faciebat, quoties
expedire ſibi videbatur, † & è conuerſo vbi ſuſpicabatur 5
ſe poſſe citari ad ſententiam abſtinebat à locis in quibus poſ-
ſet reperiri, vt in puncto ponderat Modern. Panorm. *de ci-
tat. quæſt. 12. ſub num. 52.*

Iunctis præſertim actibus ſubſequentibus Tenaliæ co-
ram R. P. D. meo Carrillo, & modo procedendi in hac cau-
ſa, † nam etiam coniecturis probatur dolus, *l. dolum, C.* 6
dol. Caſtr. *in leg. quod vero a num. 3. ff. de poſit.* Ruin. *conſ. 4.*
num. 10. lib. 1. Pariſ. *conſ. 75. num. 81. lib. 1.* Menoch. *præ-
ſumpt. 3. num. 42. lib. 5.*

Ideò non vrgent, immò retorquentur comparationes
Tenaliæ extra dies citationum, † & factarum diligentia- 7
rum, quia omnes tendunt ad ipſius commodum, & neutra
percutit tempus dictarum citationum, vt requiritur ex alle-
gatis in ſecunda deciſione, *§. quamuis*. Prima ſiquidem
comparatio, quæ deducitur eſt ſub die 18. Aprilis 1635.
qua † produxit articulos incorrectos. Altera ſub die 16. 8
eiuſdem menſis Aprilis, qua reperijt Iura in Broliardo pro-
ducta. Tertia ſub die 20. dicti menſis, qua reportauit in
actis articulos correctos, & petijt admitti, & mandari exa-
minari; at vero vſque ſub diebus 26. & 27. & 28. Martij
præcedentis Curſores fecerant diligentias de ipſum repe-
tiendo † ad effectum perſonaliter citandi, ad terminos ſub- 9
ſtantiales, ne receperant, vt conſtat ex eorum relatione
Summario Tenaliæ num. 3. & 4. Quæ diligentiæ non fue-
runt circumductæ per dictas compatitiones alijs diebus ſe-
cutas, ad alios effectus, ne ſit in poteſtate citati † ſic com- 10
parendo eludere Iudicem, & partem poſtquam ex legitima
cauſa præcedentis latitationis originatus fuerat proceſſus
per diligentias, vt per Anton. de Butr. *in cap. præterea ſub
num. 23. verſ. ſecus ſi non ceſſat de appellat.*

Non tamen negatur quin poſt talem comparitionem fie-
ri debuerit citatio ad ſententiam, quæ neceſſaria † ſemper 11
eſt, etiam ſi in reliquo proceſſu reus contumax fuerit, vt in-
quit Innoc. *in cap. cum olim n. 4. in fin. de teſtib.* Iaſon. *in l. nec
quicquam n. 50. ff. offic. pro conſul.* ex gloſ. *in Auth. iubemus
verbo ſpectans, C. iudic.* Azeued. *in conſtit. Regn. Hiſpan.
lib. 4. tit. 17. lib. 10. n. 41.* Aſin. *in praxi §. 7. limit. 75. n. 2.* ſed
in caſu noſtro non deeſt cum die 21. Aprilis Tenalia citatus
fuerit ad ſententiam per affixionem ad valuas, & in domo
domicilij electi, vt habetur in Summario præteritæ poſitio-
nis pro Contugio n. 3. in fine, eaque ſufficit dum ex aduerſo
non probatur, quod ipſo tempore citationis reus eſſet repe-
tibilis, & præceſſerat decretum de procedendo per affixio-
nem. Nam præſumitur † pro decreto Iudicis, & relatione 12
Curſoris, niſi probationes contrariæ percutiant tempus ci-
tationis, & ſint concludentes, ac validæ, vt ex ſententia Goſ-
fred. tradit. Bart. *in tract. de cit. ſub n. 14. verſ. & ſecundo*.

Non obſtat, quod ſub eodem tempore ſe perſonaliter ci-
tatum ad inſtantiam Contugij Tenalia probare prætendit
ex citatione originali per ipſum producta, quia DD. eam ci-
tationem iterum ſuſpectiſſimam habuerunt, eo quod in
corpore ipſius conſtat, quod fieri debebat in domo Agrippæ
Saluati domicilio electo, ac etiam quia reperitur in † mani- 13
bus ipſius Tenaliæ citati, cum tamen Originales reſtitui ſo-
leant citanti, & in veriſimile admodum eſt, quod Contu-
gius, qui vt cautius ageret, citari fecit Tenaliam, ne dum per
diligentias, ſed etiam in loco † domicilij electi omiſiſſet ci- 14
tare perſonaliter, ſi aliam citationem eadem die perſonali-
ter exequi feciſſet, vt põderat ſecunda deciſio *§. citationem*.

Debuit itaque Tenalia appellare infra decem dies à die
latæ ſententiæ, ac ſi tunc perſonaliter citatus † fuiſſet; 15
neque excuſatur ob impedimentum carcerationis, quia illa

ſuperuenit biduo poſt ſententiam, cùmque ſecuta fuerit ex
propria culpa ipſius Tenaliæ, qui vltrò poterat appellare
16 per Procuratorem eò † minus præbuit excuſationem, vt in
terminis aduertit Butr. in cap. ex ratione num. 6. poſt med.
verſic. & ſi ſecum ſit de appellat. Scacc. de appellat. quæſt. 12.
ſub num. 142.

Et per conſequens non eſt attentata poſſeſſio poſtmo-
17 dum capta à Contugio non obſtante † appellatione poſt
decem dies interpoſita per Procuratorem Tenaliæ, & re-
ſponſione Iudicis de Apoſtolis teſtimonialibus, nam paria
18 ſunt † non appellare, vel non appellare in tempore, Gemin.
in cap. Romana, §. ſi verò num. 2. & 7. de appellat. in 6. Dec.
in cap. cum Eccleſia ſub num. 4. extra eodem tit. Felin. in cap.
quod conſultationem nu. 25. verſ. ſecunda concluſio de ſentent.
& re iudic. Scacc. de appellat. quæſt. 12. n. 40. Et Iudex dan-
19 do Apoſtolos teſtimoniales non dicitur appellationi † de-
tuliſſe, quia terminus teſtimonialium nihil aliud continet,
20 niſi teſtimonium nudi facti interpoſitionis † appellationis,
quod, etſi ſufficiat loco Apoſtolorum de ſtylo Hiſpaniarum,
vt ait Seraph. deciſ. 1261. num. 3. Reuerendiſs. Vrgelleo. de-
ciſ. 86. num. 10. & efficiat, vt appellans habeat annum ad
21 † committendam cauſam, iuxta deciſ. Put. 4. de appellat.
& Mantic. 121. toto tamen cœlo diſtat ab admiſſione ap-
pellationis, vt poſt Marant. & alios dixit Rot. in Cerduben.
decimarum de Lucena 10. Februarij 1639. coram bon. mem.
Merlino, §. nec dicatur, & in Romana de Caſareis 30. Maij
eiuſdem anni coram R.P.D. meo Ghiſilerio §. non ſecundum.

Neque aduertantur ex aduerſo allegati, quia loquuntur
22 quando Iudex dedit, † vel Apoſtolos ſimpliciter, vel Apo-
ſtolos dimiſſorios, quo caſu dicitur detuliſſe appellationi;
prout ſi dediſſet reuerentiales, quia appellantem à ſua pote-
ſtate dimiſit, vt latè proſequitur Scacc. de appellat. quæſt. 13.
num. 10. & 18. & in cap. dilectis filijs de appellat. notat An-
charan. num. 7. Ioan. And. num. 17. Anton. de Butr. num. 22.
23 & nos † verſamur in terminis longè facilioribus, quia Iudex
non dedit ſimpliciter Apoſtolos teſtimoniales, ſed teſtimo-
24 niales in forma, ſub quibus † continentur etiam Refutato-
rij quatenus appellationi locus non ſit vt in fortioribus ter-
minis Apoſtolorum reuerentialium in forma, tradit Veſtr.
in praxi lib. 7. cap. vltim. num. 2. Caſſador. deciſ. 7. num. 5.
de appellat. Rota in Anconitana de Gozzis prima Iulij 1592.
coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio relata per
Adden. ad Burat. deciſ. 556. num. 16. Non erat autem locus
25 appellationi, quia † lapſi fuerunt decem dies ad appellan-
dum conceſſi, Auth. hodie C. de appell. cap. non ſolum, cap.
cum ſit Romana eod. tit. in 6. Scacc. de appellat. quæſt. 12.
num. 2. & ſeqq.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Montis alti Prioratus.

Veneris 15. Decembris 1645.

ARGVMENTVM.

Tractatur an Regula 8. hodie 9. Cancellariæ, com-
prehendat etiam beneficia, quorum collatio ſpe-
ctet ad Eccleſiam Lateranenſem, quæ eſt caput
omnium Eccleſiarum Vrbis, & Orbis, & hoc pro-
pter verborum prægnantium dictæ regul. 9.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in parte diſpoſitiua eſt attendenda, & n. 22.*
2 *Regul. 9. Cancellar. ob verborum prægnantiam compre-
hendit etiam beneficia; quorum collatio ſpectat ad Ca-
pitulum Lateranenſe.*
3 *Verba vniuerſalia comprehendunt etiam verba ſpecialia.*
4 *Lex generalis omnia comprehendit.*
5 *Cardinales ſunt exceptuati in regula 9. Cancellariæ, &
quando intret talis exceptio, num. 6. & 7.*
8 *Priuilegijs facilius derogatur, quàm ſtatutis editis in
fundatione.*
9 *Conſortium circa collationem beneficiorum quando non
dicatur adeſſe.*
10 *Beneficiorum collationes, quando dicantur ſimultaneæ,
licet ſit diuiſum exercitium, illa conferendi.*
11 *Ad fauorem alicuius, ſi aliquid fuerit diſpoſitum intel-
ligatur ipſo volente, non autem eo inuito.*
12 *Capitulum quando non dicatur acquiſiuiſſe ius ſimulta-
neæ collationis beneficiorum, vnà cum Ordinario.*
13 *Verba ſpectare, & pertinere, important proprie-
tatem.*
14 *Beneficiorum collatio quando ſpectat ad Capitulum, ex-
cluſo Ordinario.*
15 *Verba proœmialia demonſtrant mentem diſponentis, &
num. 16.*
17 *Verbum, omnimoda, quid importet.*
18 *Collationis beneficiorum ius ad cuius formam, & limites
debeat intelligi.*
19 *Verba demonſtratiuè cenſentur in dubio poſita, & n. 21.*
21 *Obſeruantia ſubſecuta declarat actum præcedentem
quatenus dubius ſit.*
23 *Collatio eſt nulla, ſi ſit facta ab Ordinario de beneficio
reſeruato.*
24 *Clauſula omni meliori modo, non operatur, vt actus va-
leat contra voluntatem facientis.*
25 *Præſumptio non intrat, quando conſtat de veritate.*
26 *Declaratio facta lite pendente, non releuat.*
27 *Reo, & poſſeſſori non petenti canonizari in ſuum ſufficit
vincere ex non iure actoris.*

DECISIO CCCLXXVII.

NOn de re iudicata, ſed de cauſis reſtitutionis in inte-
grum aduerſus ſententiam A. C. ob illius iniuſtitiam
conſtare iterùm Rota cenſuit repropoſita cauſa ſuper deciſ.
28. Iunij proximè præteriti. Nam ſententia † in parte 1
diſpoſitiua, quæ attendenda eſt, Corn. conſ. 10. num. 3. in fin.
lib 4. Buratt. deciſ. 843. num. 4. Rot. coram ſan. mem. Gre-
gor. XV. deciſ. 522. num. 4. vbi add. num. 21. allegat concor-
dantes, declarat ius conferendi beneficium de quo agitur ſpe-
ctare, & pertinere ad Capitulum, & Canonicos Sacroſan-
ctæ Lateranenſis Eccleſiæ, & propterea Ioannem Fortuna-
tum prouiſum à dicto Capitulo immittendum fore, & eſſe ad
poſſeſſionem prædicti beneficij; cùm tamen quia beneficium
vacauit in menſe reſeruato, nullatenus ius conferendi ſpe-
ctaret ad Capitulum † ſtante Regula Cancellariæ 8. hodie 2
9. quæ ob prægnantiam verborum comprehendit etiam be-
neficia ſpectantia ad Collationem Capituli Lateranenſis,
vt in puncto fuit alias deciſum coram ſan. mem. Greg. XV.
& coram R.P.D. meo Peutingero, & pluribus comprobat
deciſio, quæ reuidetur §. 1. & 2.

Nec obſtat, quod in regula 9. non fiat expreſſa mentio
beneficiorum, quæ ſunt de collatione Capituli Lateranen-
ſis, & ex Indultis fel. record. Honorij II. & Innocentij III.
confirmatis à ſan. mem. Paulo V. in ſua Conſtit. 49. impreſ.
Bullar. nou. tom. 3. fol. 176. Capitulum præfatum cenſea-
tur comprehenſum in litteris Apoſtolicis de eo, aut Eccleſia
Lateranenſis mentionem non facientibus, † quia ſpeciali 3
mentioni Capituli æquipollent verba vniuerſalia regulæ,
Gonz. ſuper reg. 8. gloſ. 9. §. 2. num. 56. Arm. conſ. 294. n. 2.
verſ. ſed magis, Card. Mant. de coniect. lib. 12. tit. 8. ſub
num. 19. Rot. in Romana hereditatis de Fabijs 3. Iunij 1641.
coram me, præſertim propter † virtutem legis generalis 4
qualis eſt regula, Gonzal. ſuper reg. 8. d. gloſ. 9. §. 2. num. 57.
& gloſ. 36. num. 31. & 32. & 43. Lotther. de re benef. lib. 2.
quæſt. 39. num. 21. & fuit dictum in Melenitana beneficij
S. Marci 14. Nouemb. 1605. coram bon. mem. Penia.

Quatenus verò Capitulum nititur conſortio Eminen-
tiſs. D. Cardinalis Archipresbyteri, qui tanquam † Cardi- 5
nalis exceptuatur in regula 9. placuit Dominis reſponſio
data in alia deciſione, quod huiuſmodi conſortij effectus
tollitur per Conſtitutionem S. M. Vrbani VIII. quem etſi
idem Summus † Pontifex Vrbanus declarauerit non habe- 6
re locum in Eccleſia Hiſpalenſi in qua conſortium proue-
nit ex particulari illius Eccleſiæ ſtatuto, ea ratione quia ſta-
tuto in Eccleſiæ fundatione edito per dictam Conſtitutio-
nem non cenſetur derogatum, vt habetur in verbis decla-
rationis † non ideò inferri poteſt, quod nec habeat locum in 7
Eccleſijs in quibus conſortium prouenit ex priuilegio Sum-
morum Pontificum, quia hoc non facit quin dicatur com-
petere de iure communi, Gonzal. ſuper reg. 8. gloſſ. 7. nu. 19.
Lotther. de re benef. lib. 2. quæſt. 3. num. 27. cui nec non † pri- 8
uilegijs facilius cenſetur derogatum, quàm ſtatutis editis in
fundatione, Innoc. in cap. ad Apoſtolicam ſub num. 4. verſ.
ſed not de Simon. Felin. ibid. num. 3. in fin. verſ. item, nota
Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 56. num. 136. verſ. ſicut, Viuian. de
iurepatr. lib. 14. cap. 1. num. 12. iunct. cap. 3. num. 16. Caſſad.
deciſ. 4. num. 5. eod. tit.

Et additur, quod ſtante concordia inter Archipresby-
terum, & Canonicos quod illi Beneficiatos intra Ec-
cleſiam,

cleſiam, Canonicis beneficia extra Vrbem conferendi ius
competat, nullum adeſt conſortium, quia per concordiam
9 in † alterutro ſolidatur poteſtas conferendi, Lotther. *de re
benef. lib.2. quæſt.21. num.52.* Rot. *in Tarraconen. Sacriſtiæ
19. Martij* 1601. *coram bon. mem. Iuſto, & deciſ.* 232. *nu.* 3.
& 4. part.1. recent. Licet ſecus eſſet ſi ſolùm eſſet diuiſum
exercitium conferendi per turnum, aut per genera benefi-
ciorum quo caſu adhuc prouiſiones omnes reputantur ſi-
10 multaneæ † cùm etiam diuiſo exercitio maneat indiuiduum
ius illud poteſtatis conferendi, vt benè declarat Lotther. *d.
quæſt.21. num.29.* Seraph. *deciſ.980. n.* 11. & in ſimili Bart.
in l. inter tutores num.6. ff. adminiſtr. tutor.

Non obſtat, quod Cardinalis conferendo hoc benefi-
cium vnà cum Capitulo eidem communicauerit poteſta-
tem conferendi quam ſolus habebat prout potuit quia Ca-
pitulum tanquam habens adminiſtrationem eſt capax iuris
conferendi, & Conſtitutio Vrbana ſiue regula 8. ædita ad
fauorem Cardinalium intelligitur illis volentibus, non au-
tem inuitis, vt in terminis priuilegij conceſſi Cardinalibus,
Acchil. *deciſ.1. num.1. & 2. de priuil. deciſ.2. num. 1. ſuper
regul. modiſ. indult.* Card. Gonzal. *ſuper regul. 8. gloſ. 56.
ſub num.89. verſ. dicit etiam,* & conferunt tradita per Suar.
de leg. lib.8. & cap.6. num.1. & 3. Rot. *in puncto regula 8. de-
ciſ.444. num.21. verſ. minus part.5. recent.*

Namquicquid ſit de poteſtate communicandi, eſto quod
Cardinalis beneficium contuliſſet ſimul cum Canonicis,
quod tamen vt infra demonſtrabitur non ſubſiſtit, dici for-
ſan poſſet Canonicos fuiſſe exinde conſtitutos in ſimulta-
12 nea quaſi † poſſeſſione conferendi in præiudicium Cardi-
nalis, ſed non acquiſiuiſſe ius conferendi alioquin compe-
tens ſoli Cardinali, vt benè diſtinguit Lambert. *de iure pa-
tron. lib.2. part.1. quæſt.3. art. 17. num.* 11. & 12. Innoc. *in
cap. cum Eccleſia Sutrina ſub num.4. de cauſ. poſſeſ. & prop.*
Rot. *deciſ.284. num.7. part.1. recent. & in Bononien. Iuriſ-
patronatus 23. Ianuarij 1640. coram me.* Quapropter iniu-
ſta adhuc eſſet ſententia A. C. declarans ius conferendi ſpe-
ctare, & pertinere ad Capitulum Lateranenſe, ponderan-
do præſertim verba, *ſpectare, & pertinere*, quæ ſignificant
13 proprietatem † conferendi, *l. ſi quis intentione*, & ibi gloſ.
ff. iudic. verbum illud pertinere, ff. verb. ſignif. Pract. Pa-
pien. *in form. libell. & act. real. gloſ. incipit ſpectat. & perti-
net.* Grat. *diſcept.* 157. *num.20.* Rot. *in Elboren. iuris confe-
rendi 5. Decembris 1640. coram Eminentiſſ. D. Card. Pan-
zirolo*, cùmque ſint directa ſolum ad Capitulum nulla fa-
cta mentione Cardinalis totum ius conferendi adiudicant
14 Capitulo excluſo Cardinali † niſi quatenus ipſe venit ap-
pellatione Capituli tanquam illius caput, vt per Rodriqu.
quæſt. reg. tom.4. tit.4. cap.7. num.1. Rota *in d. Elboren. iu-
ris conferendi, §. nec facit, & in eadem 8. Martij 1641. co-
ram eodem D. Card. Panzirolo §.1. in fin.*

Sed verè D. Cardinalis beneficium, de quo agitur non
contulit, & eius Vicarius collationi interuenit vti Canoni-
cus, & ex pluribus firmatur in prima deciſione, & compro-
batur. Primò ex verbis poſitis in principio collationis, ibi,
Capitulum, & Canonici Sacroſanctæ Lateranenſis Eccleſiæ.
15 *Dilecto nobis Ioanni Fortunato, &c.* quæ cùm ſint procemia-
lia demonſtrant ſubſequentem actum collationis factum
fuiſſe nomine ſolius Capituli, & eò nomine collatores om-
nes interueniſſe, iuxta theor. Bart. *in l. fin. num.3. ff. hæred.
inſt.* Decian. *conſ.72. num.49. lib.2.* Rot. coram bon. mem.
Buratto *deciſ.143. num.11. & deciſ.466. num.1. p.1. recent.*
16 † Iunctis maximè alijs verbis, ibi, *cuius collatio prouiſio, &
omnimoda alia diſpoſitio ad nos liberè ſpectat*, ex quibus di-
gnoſcitur collationem factam fuiſſe ex poteſtate compe-
17 tente ſoli Capitulo † cum id importet verbum *omnimoda*,
gloſ. in Clem.1. verb. omnimoda de for. compet. Socc. *conſ.43.
num.12. lib.4.* & in puncto collationis Rot. *deciſ.296. num.1.
part.1. diuerſ.* & ſanè ineptè fuiſſet per modum rationis ex-
preſſum quod collatio ſpectabat ad ſolum Capitulum ſi ſta-
tim Vicarius Archipresbyteri alio iure quàm canonie fuiſ-
18 ſet ad conferendum admiſſus, debetque † tota collatio ad
limites, & formam ipſius rationis reſtringi, ad notata *in l.
cum pater §. dulciſſimis, ff. leg. 2. l. hac actio ff. calumniat.*
Peregr. *conſ.36. num.12. lib.2.* Riminal. iun. *conſ.* 310. *n.1.*

Secundò quia cùm collatio huius beneficij ex dicta con-
cordia, & diuiſione ſiue emanauerit ſuper proprietate, ſi-
ue ſuper exercitio non ſpectaret ad Cardinalem Archipre-
sbyterum, eius Vicarius hoc nomine conferre non poterat,
nec repugnat quod licet contulerit ex poteſtate quam habe-
19 bat tanquam Canonicus fuerit † tamen ob præeminen-
tiam perſonæ ſpecialiter nominatus adiecta etiam qualitate
Vicarius demonſtratiuè, vt in dubio præſumitur Bart. *in l.
centurio n.31. ff. vulg. & pupill.* Pariſ. *conſ.4. num. 36. lib. 4.*
Bero. *conſ.17. n.16. & ſeqq. lib.1.* & in fortioribus terminis
de Archipresbytero, qui † erat Canonicus, & fuit nomina- 20
tus tantummodo ſub nomine dignitatis, Seraph. *deciſ.474.
ſub num.3. verſ. nec facit.*

Tertiò conſonat obſeruantia † ſubſecuta quia prouiſus à 21
Capitulo obtinuit ſententiam immiſſionis ex collatione ſi-
bi facta à ſolo Capitulo ad quod ius conferendi ſpectare in
eadem ſententia pronunciatur. Nec facit quod in monito-
rio narratum fuiſſet collationem ſimilium beneficiorum ex
priuilegijs Summorum Pontificum ſpectare ad Capitulum,
& Archipresbyterum, quia attendenda ſunt verba † diſpo- 22
ſitiua ſententiæ loquentia de ſolo Capitulo quo magis quia
Capitulum, & eius prouiſus ſententiam prout iacet ac-
ceptauit.

Cùm itaque ex omnibus ſimul iunctis appareat de vo-
luntate conferendi nomine Canonie, & Capituli dumtaxat
quo tamen conferri non potuit ſtante reſeruatione regu-
læ 8. & Conſtitutione Vrbana ſequitur quod collatio † ſit 23
nulla, neque ſubſtineri poſſit, aut ex clauſula, *omni meliori
modo*, ibi appoſita, aut ex generali præſumptione quod col-
latio intelligatur facta potius nomine Vicarij quod valida
eſt quam Canonici eſt inualida, † quia clauſula *omni melio- 24
ri modo*, non efficit, vt ſubſtineatur actus alio modo con-
tra voluntatem agentis, Rip. *in l. p. §. ſi quis ita num.* 30. *ff.
verb. oblig.* Angel. *conſ.94. in fin. verſ. nec obſtat*, Ceph. *con-
ſil.23. num.* 123. Rot. *Bononien. diuerſ. deciſ. 63. num. 52.
& 53.* Et generalis præſumptio ex aduerſo adducta non
procedit quando partes ſe reſtrinxerunt † ad certum no- 25
men, ac titulum illum ſufficere cogitantes, Abb. *in cap. cum
ex officijs num.32. de præſcr.* Felin. *ibid. num.23. verſ. limita
primo*, Alex. *conſ. 55. num. 8. lib. 5.* Menoch. *præſumpt. 17.
num.1. lib.2.* Rot. *in Compoſtellana parochialis 10. Februa-
rij 1645. coram R. P. D. meo Veroſpio §. ex his, verſ. dum-
modo tamen.* Declaratio verò, quam nuper fecit idem Vi-
carius nullius † eſt momenti cum emanauerit hac lite pen- 26
dente, Rot. *deciſ.367. num.9. part.4. recent.*

Quæ tandem ex aduerſo obijciuntur contra prouiſio-
nem Apoſtolicam Cæſaris Ferri, ſunt alterius inſpectionis,
quia hodie non agitur de einſdem prouiſionis executione,
ſed de imiſſione conceſſa Fortunato vti prouiſo à Capitulo
Lateranenſi, quæ immiſſio ex prædictis eſt iniuſta, & Cæ-
ſari † reo, ac poſſeſſori non petenti canonizari ius pro- 27
prium, ſufficit vincere ex non iure Fortunati actoris, Caſ-
ſad. *deciſ.3. num.5. de reſt. ſpoliat. & deciſ.7. num. 9. ſuper
regul.* Lotther. *de re benef. lib.2. q.42. num.25.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Meleuitana Tenutæ.

Veneris 12. Ianuarij 1646.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſine dubio dicitur voluiſſe conſtituere ve-
rum, & abſolutum fideicommiſſum ad fauorem
maſculorum, quando non conſecutiuè, ſed in-
dependenter, & ſic per ſeparatam orationem
illud conſtituit. Vocatus ad fideicommiſſum ex
propria perſona, & non tanquam hæres, ei non
nocent renunciationes anteceſſorum.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum particulare quod à Teſtatore fuerit fa-
ctum, quando non poſſit dubitari.*
2 *Teſtatoris expreſſa voluntas conſeruandi bona inter
maſculos, inducit per ſe fideicommiſſum reale, inter
omnes deſcendentes maſculos.*
3 *Fideicommiſſum eo magis dicitur inductum, ſi fuerit fa-
ctum per ſeparatam orationem.*
4 *Fideicommiſſum, quando dicatur ſtare independenter ab
aliqua diſpoſitione.*
5 *Maſculi eo ipſo, quod ſunt vocati, cenſentur excluſa fœ-
minæ, & deſcendentes ab eis.*
6 *ad Fideicommiſſum vocatus ex propria perſona, ei non
obſtante renunciationes ſuorum maiorum, amplia n.8.*
7 *Vocans ad fideicommiſſum aliquem ſimpliciter, nõ autem
vti hæredem, cenſetur eum vocaſſe ex propria perſona.*

9 *Renunciatio facta ei, qui non poteſt ſuccedere , non nocet vocatis.*
10 *Profeſſus in aliqua Religione dicitur ciuiliter mortuus.*
11 *Alienatio, quæ non eſt difformis voluntati teſtatoris, non cauſat caducitatem.*
12 *in Donatione bonorum ſuorum , quando veniant etiam bona fideicommiſſo ſubiecta.*
13 *Mandans nunquam cenſetur dediſſe mandatum , vt ipſe incurreret in pœnam, vel delictum committeret.*
14 *Mulier alienans cum iuramento , ſi curatorem habeat , an teneat talis alienatio.*
15 *Curatoris datio quæ fit prodigo , vel minori paria ſunt.*
Curator, quando datur minori, eique dicitur interdicta poteſtas iurandi, num. 15.
16 *Iuramentum minorem repræſentat maiorem.*
17 *Minor, dum non probatur habuiſſe curatorem de tempore alicuius contractus tunc ſtante minoris iuramentum, talis contractus tenet.*
18 *Minor, dum nunquam dedit de nullitate contractus, non poſſunt habentes ab eo, de ea dare.*
19 *Minore tacente nullitas contractus tenet, cum talis nullitas eius fauore fuerit inducta.*
20 *Donatio, quando non poſſit dici ſatis effectuata.*
21 *Poſſeſſor cenſetur mutaſſe cauſam ſuæ poſſeſſionis ſuperueniente nouo titulo, & hoc abſque alia declaratione, amplia num. 22.*
23 *Clauſula* conſtituti , *appoſita in contractu , quid operetur.*
24 *Locatio locatori, poſſeſſionem plenè probat , concurrentibus adminiculis.*
25 *Identitas non probatur ex generali nomine rei.*
26 *Alienans bona fideicommiſſo ſubiecta, non dicitur incidere in caducitatem, ſi ſit vltimus de linea.*

DECISIO CCCLXXVIII.

NOn acquieſcentibus Maria, & Barbarica Hebela reſolutioni in hac cauſa ſub die 26. Iunij * Anno præterito * coram me factæ, vbi dictum fuit conſtare de bono
iure Angeli Hieronymi, & propterea dandum eſſe ei mandatum de manutenendo in poſſeſſione Territorij, ſeu Tenutæ Tanenezia, Dubio hodie per me denuò propoſito
DD. permanſerunt in deciſis. Quia enixa voluntas Ioannis Pauli Manducæ teſtatoris de inducendo particulare fideicommiſſo fauore maſculorum quoad hoc prædium, conni-
1 citur ex eo quod † in ſuo teſtamento per ſeparatam orationem circa illud ſic diſpoſuit , *Quod quidem prædium dixit velle, quod ſemper, & omni tempore eſſe debeat ipſorum maſculorum, eorum mariſum liberorum, nepotum, pronepotum, poſterorum, & deſcendentium ex eis vſque in infinitum de lineamaſculina.* Hæc enim expreſſio voluntatis conſeruan-
2 di bona † in maſculis inducit de per ſe fideicommiſſum reale inter omnes deſcendentes ex linea maſculina, Rota *deciſ. 193. num. 6. verſ. quæ magis, p. 1. recent.* & fuit dictum cum pluribus allegatis *in Bonon. fideicommiſſi de Pancaldis 16. Februarij 1640. coram Eminentiſs. D. Card. Panzirolo,* & firmat Rimin. iun. *conſ. 482. num. 73.* Fachin. *conſ. 47. ſub num. 22. lib. 1. & conſ. 57. num. 1. lib. 2.* Maximè quia hæc diſpoſitio, ſtat independenter, & ſic non conſecutiuè ad præ-
3 cedentem orationem loquentem in caſum † diuiſionis reſtrictæ ad ſolos filios teſtatoris , ſed comprehendit plures perſonas, quam illa, omnes nimirum deſcendentes , aut
4 poſteros, & † ſic inter hos conſtituit nouum, & abſolutum fideicommiſſum, vt declarando *conſ.* Dec. 636. dixit Rota *deciſ. 133. num. 1. & 6. part. 4. diuerſ. & in ſupradicta Bonon. fideicommiſſi de Pancaldis coram Eminentiſs. Card. Panzirolo confirmata 10. Iunij 1642. coram D. meo Cerro, & fuit firmatam in Romana fideicommiſſi de Spiritibus 22. May 1623. coram D. meo Bichio.* Vnde eo ipſo quod ſunt
5 † vocati maſculi, Maria, & Barbarica excluduntur, tanquam à fœminis deſcendentes, *cap. Raynaldus*, vbi gloſ. & DD. *de teſtam. in l. cum Auus n. 4. ff. de cond. & dem.* Pereg. *de fideicom. art. 14. n. 39.* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. n. 30. & ſeq.* Buratt. *deciſ. 272. num. 3. & 4.* & bonum ius Angeli Hieronymi eluceſcit tanquam deſcendentis ab Angelo filio teſtatoris, cui non obſtat, quod eius Pater Angelus de anno 1610. hoc prædium renunciauerit, quia enim non ſit hæres
6 patris † ſed ex propria perſona ad fideicommiſſum vocetur, dicta renunciatio ipſum non afficit, vt pluribus aucto-
ritatibus fuit firmatum in deciſione, quæ reuidetur in §. *non obſtat*, & tradit Dec. *conſ. 52. num. 21. lib. 1.* Morot. *conſ. 22. num. 7.* Theſaur. iun. *quæſt. for. lib. 3. q. 20. n. 10.* Quia teſtator vocauit nepotes † abſque aliqua adiectione qualitatis 7
hæreditariæ, ibi , *liberorum, nepotum, pronepotum poſterorum, & deſcendentium ex eis vſque in infinitum de linea maſculina*, quamuis infra faciendo mentionem hæredum, vocando nimirum nepotes ipſorum hæredum † vniuerſalium 8
filiorum teſtatoris in primo gradu inſtitutorum demonſtratiuè ad iuſtos vocabulum hæredum reperietit.

Et aduertendum eſt renunciationem Angeli minimè fuiſſe factam ad fauorem Catharinæ, & ſororum ipſius renunciantis, ſed ad perſonam Petri Pauli, & Mauritij eius fratrũ fuiſſe reſtrictam, ſtipulante quidem pro Mauritio tunc minore Catharina eius matre, & Curatrice, ibi, *relaxauit, & aſſignauit prædicta Domina Catharinæ eius matri vti Tutrici , & pro tempore curatrici Ioannis Mauritij eius filij vti vnius ex filijs, & hæredibus dicti quondam Io. Pauli, & Petro Paulo eius fratri,* & infra, ibi, *aſſignat prædictis Dominæ Catharinæ, & Petro Paulo præſentibus quibus ſupra nominibus, & in ſolidum ab eo recipientibus,* Summario Angeli Hieronymi n. 6. itaut per hanc Angeli † renunciationem nil 9
penitus iuris quæſitum fuerit fœminis, ſed ſolùm Mauritio, & Petro Paulo fratribus, qui aliàs ex teſtamento ad fideicõmiſſum maſculini vocati erant. Sed quia Petrus Paulus per
emiſſionem profeſſionis † in Religione ciuiliter obijt, & 10
Mauritius de anno 1613. ipſi Angelo non ſolùm ſimpliciter omnia ſua bona, ſed etiam ſucceſſiones quaſcunq; & quouis iure, & via, & iure paterno, materno, & ſibi quomodolibet competenti vigore quorumuis iurium, ac teſtamentorum donauit etiam prædium, de quo agitur in quo ex teſtamento paterno ſibi ſucceſſio debebatur, quæ quidem donatio, non erat difformis voluntati teſtatoris quoad prohibitionem alienationis fauore maſculorum, quæ non comprehendit huiuſmodi † alienationem vti factam in perſonam 11
Angeli maſculi ad fideicommiſſum vocati, Ruin. *conſ. 146. num. 4. lib. 1.* Morot. *conſ. 83. num. 19.* Rota *deciſ. 336. nu. 2. in fine part. 1. recent.* à quo fœminæ, vt dictum eſt, perpetuò erant excluſæ , nullum eis præiudicium inferebatur, & rectè Mauritius credere potuit ſibi licuiſſe de hoc territorio , ſiue prædio, tanquam de re propria diſponere , quia Angelus triennio ante ei id pro hæredibus,
& ſucceſſoribus † relaxauerat attamen concurrentibus 12
coniecturis in donatione bonorum ſuorum veniunt etiam fideicommiſſo ſubiecta, vt diſtinguendo declarauit Rota *deciſ. 375. num. 5. & 6. part. 1. recent.* quam opinionem ſequutus fuit Matz. *in epit. fideicom. quæſt. 10. num. 3.*

Non obſtat aſſerere Mauritium à fideicommiſſo cecidiſſe eo quod de Anno 1619. mandatum dedit Angelo ad alienandum, cuius vigore Angelus alienauerit , quia mandatum illud generaliter loquendo nequaquam referri poteſt ad bona fideicommiſſi in extraneos alienari prohi-
bita ſub pœna † caducitaris nunquam enim cenſetur da- 13
ta facultas actum talem faciendi , per quem mandans in pœnam incideret, vel delictum committeret, Imol. *in cap. dilecto num. 21. de præb.* Fulgoſ. *in l. ſi procurator num. 8. & ſeqq. ff. de cond. indeb.* Curt. iun. *conſ. 49. in fine*, Cappel. Tholoſan. *deciſ. 477.* Rota *deciſ. 261. num. 8. part. 1. recent.*

Nec releuat dicere donationem fuiſſe nullam tanquam à Mauritio tunc minore, & curatorem habente, factam quia quicquid ſit . An iuramento † minoris quando cu- 14
ratorem habebat alienatio conualidetur, vel non, *in authen. Sacramenta puberum num. 7. verſ. dic. puberum,* & Salye. *num. 11, C. ſi aduerſus vend.* ea ratione quia per dationem † curatoris pupillo, & prodigo æquiparatur minor, 15
eique etiam poteſtas iurandi ſit interdicta, Alex. *conſ. 222. ſub num. 2. lib. 2.* Curt. iun. *conſil. 33. num. 6.* Affirmatiuam verò defendit Cyn. *in eadem authen. Sacramenta puberum, verſ. octauo quæritur*, Gabr. *de minor. concluſ. 5. num. 40. verſ. contrarium*, alijque relati à Mancino *de iuram. part. 4. eff. 1. quæſt. 15. num. 2.* cum Sacramentum maiorem † re- 16
præſentet , & alienationem cum decreto Iudicis , factam ſubſtineat abſtrahendo ab hac quæſtione , ſufficit reſpondere non probari Mauritium tempore donationis habuiſſe curatorem, † vt requiritur alioquin enim contra- 17
ctus iuramento , firmatur *dict. authen. Sacramenta puberum* , Pariſ. *conſil. 97. num. 52. & ſeq. lib. 1.* Honded. *conſ. 42. per tot. lib. 1.* Seraph. *deciſ. 791. n. 3.* Rot. *deciſ. 165. num. 2. & deciſ. 265. num. 4. p. 1. recent.* Neque de hac nul-
litate,

18 litate, quæ nnnquam ab ipſo minore, † vel eius ſucceſſo-
ribus deducta fuit mulieres aduerſariæ dare nunc poſſunt
tanquam à Mauritio cauſam habentes, vt fuit dictum in
Ciuitatis Caſtelli cenſus 30. *Ianuarij* 1630. *coram bon.mem.*
19 *Perouano*, minore † etenim tacente, & volente contractus
tenet, cùm nullitas eius fauore ſit inducta, Tiraq. *le mort.*
*ſaiſit le viſ. part.7. declar.*1. *num.*5. *&* 6. Rot. *deciſ.*41.*n.*26.
par.6. recent.

Denique non obſtat donationem, non fuiſſe effectua-
tam, eo quia emanauit de anno 1613. & de anno 1619. An-
gelus donatarius recepit à Mauritio mandatum ad alienan-
dum, atque in adminiſtratorem deputari à Iudice, ſe fecit,
prout etiam adminiſtratorio nomine bona alias locauit.
20 † Quia hoc obiectum in facto non ſubſiſtit, ſiquidem hæc
omnia in vita Mauritij contigerunt, quo viuente admini-
ſtrare, ſeu diſponere minimè poterat, cùm donatio ſub con-
ditione obitus Mauritij donatoris ſine filijs concepta fuerit
eius verò obitus de anno 1620. contigit à quo tempore ci-
trà Angelus continuo nomine proprio locauerit, vt oſten-
ditur in dicto Sum. n. 10. & ſeq. mutando ſibi videlicet ex
nouo ſuperueniente titulo donationis purificatæ per obi-
21 tum donatoris ſtatim cauſam poſſeſſionis, † vt benè potuit,
& ſic feciſſe præſumitur abſque alia declaratione, Rot. *de-*
*ciſ.*324. *n.*2. *p.*2. *diuerſ. deciſ.*546. *n.* 1. coram Greg. XV. &
coram b. m. Coccin. *deciſ.*67. *n.*4. quamuis titulus donatio-
22 nis † fuiſſet nullus, aut dubius, Ceph. *conſ.* 4. *n.* 39. *in fine*,
Natta *conſ.*520. *n.*7. Seraph. *deciſ.*30. *n.*3. Greg. XV. *deciſ.*
92. *n.*4. *& deciſ.*572. *n.*7. *ac fuit dictum in Romana diuiſionis*
20. *Iunij* 1639. *coram D. meo Bichio*.

Cùm itaque non ſolùm de bono iure, ſed etiam de poſſeſ-
ſione Angeli Hieronymi per donationem ab Angelo eius
23 patre de anno 1640. ex clauſula, *conſtituti* in ea appoſita
acquiſita pateat, & conſtituentem poſſediſſe probetur ex
pluribus effectuatis locationis per receptionem reſponſio-
num, quæ & contra tertium probant, Menoch. *de retin.*
*rem.*3. *n.*573. Caual. *deciſ.*5. *n.*1. *& deciſ.* 391. *n.* 3. Gregor.
deciſ. 500. *n.* 2. iuncta præſertim donatione ſimili modo
facta Angelo à Mauritio de anno 1613. pariter cum clauſu-
la, *conſtituti* purificata de anno 1620. per obitum eiuſdem
Mauritij ſine filijs, prout ex mandato de manutenendo
24 alias eidem Angelo conceſſo, † quia concurrentibus admi-
niculis, locatio locatoris poſſeſſionem, plenè probat Coccin.
*deciſ.*161. *n.*4. Alba *conſ.*9. *n.* 12. Domini iterùm ad fauo-
rem Angeli Hieronymi reſponderunt, cui non officit, quod
& ipſe aliqua bona fideicommiſſi alienauerit, & ſic à fidei-
commiſſo ceciderit, quia vltra quod non dicuntur hæc bo-
25 na alienata vti hæreditaria fideicommittentis ad † quem ef-
fectum generale nomen loci, non ſufficit, iuxta doctrinam
Bart. *in l. demonſtratio*, *num.* 54. *ff. de cond. & demonſtr.*
Alex. *conſ.*73. *n.*6. *lib.*6. Crot. *conſ.*34. *ſub n.* 17. *lib.* 1. & ſic
non rectè probatur identitas. Aduertendum eſt Angelum
26 Hieronymum tanquam vltimum † de linea maſculina be-
nè potuiſſe abſque vlla pœna caducitatis alienare, *l. cum pa-*
ter, *§. libertatis*, *l. qui ſolidum*, *§. pen. ff. de leg.* 2. Peregr. *de*
*fideicom. art.*42. *num.*2. Capyc. Latro *deciſ.*103. *num.* 32.

Et ſic vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 26. *Iunij* 1645. *coram eodem b.m. Peutingero, impreſſa habetur ſupra in hac eadem Part. IX. recent. deciſ.*362.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana fideicommiſſi de Spiritibus.

Luna 15. *Ianuarij* 1646.

ARGVMENTVM.

Valoris liquidatio facta ad effectum ſolius poſſeſſo-rij non reddit immiſſionem appellabilem. Appellatio ſicuti datur à relatione periti, dum eſt exceſſiua, itaque datur appellatio à ſententia vigore talis relationis exceſſiuæ lata. A ſententia lata per capitula ſeparata, datur appellatio in parte, partibus.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ex liquidatione fit appellabilis, & ſic non eſt locus Aegidiana, & num.*2.

3 *Liquidatio valoris, non participat aliquod priuilegium executiuum.*

4 *Liquidatio valoris facta ad effectum ſolius poſſeſſorij non reddit immiſſionem appellabilem.*

5 *Certitudine integri corporis data, ſuccedit quantitas loco quotæ, declara vt num.*6.

*Pariſ. conſ.*55. *n.*9. *& conſ.*61. *n.*2. *lib.*1. *Dec. conſ.*225. *n.*6. *in quibus terminis loquantur, num.*6.

7 *à Relatione, & æſtimatione peritorum datur appellatio ſtante grauamine.*

8 *Appellatio admitti debet à ſententia lata in vim relationis periti, quæ continet exceſſum.*

9 *Appellare ſemper licet, à ſententia exceſſiua.*

10 *Appellari quod non liceat ab exceſſu, nulla cauſa eſt in mundo.*

11 *Sententia concedens immiſſionem, per nomina numeralia, non dicitur liquidatoria, & quando id ſit verum.*

12 *Quantitas, quando non ſuccedat in loco quota.*

13 *Sententia in parte, poteſt eſſe appellabilis.*

14 *Sententia quando eſt lata per capitula ſeparata, tunc in parte recipit appellationem.*

15 *Sententia eſt nulla, ſi fuerit proteſtatum, quod procederetur, vel per infirmationem, vel confirmationem prioris ſententiæ, dum id non fuit factum.*

16 *Quod tamen procedit, ſi id ab initio fuerit proteſtatum, ſecus verò ſi dum fuit cognitum de meritis cauſa, & num.*17.

18 *Proteſtatio facta in vno caſu, non comprehendit caſum contrarium.*

19 *Sententia quando non dicatur continere mixturam, nec tangat petitorium.*

20 *Sententia imponens perpetuum ſilentium, ſi ſit lata in poſſeſſorio, quando ex hoc non contineat mixturam.*

21 *Deciſ. ſan. mem. Greg. XV.* 251. *in quibus loquatur terminis.*

DECISIO CCCLXXIX.

Conceſſa Clementiæ, & litis Conſortibus de Spiritibus
noua audientia à reſolutione capta coram me, ſub
die 14. Iunij præteriti,* in qua dictum fuit Ægidianæ locum
eſſe, cauſam ſuper eiſdem repropoſui, & ea per duas vices
diſcuſſa ex nouiter in facto iuſtificatis, Domini receſſerunt
à deciſis ex capite liquidationis tantùm.

Etenim ſententia R. P. D. Bichij liquidat antiquum va-
lorem domus fideicommiſſariæ † Ioannis in ſcutis 1600. & 1
pro totidem Michaeli concedit immiſſionem; ex hac au-
tem liquidatione ſententia † ſit appellabilis, & conſequen- 2
ter Ægidianæ locus eſſe non poteſt, ex traditis per Bald. *in*
l. ſi cauſam, *num.*7. *C. de execut. rei iud.* Galleſ. *de oblig. Ca-*
*mer. quæſt. de liquidat. num.*17. *cum ſeqq.* Menoch. *de adipiſc.*
remed. 3. *num.* 192. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*716.
*num.*11. Surd. *deciſ.* 27. *num.*9. Rota poſt Marcheſ. *de com-*
*miſſ. part.*1. *fol.*724. *num.*3. & coram ſan. mem. Gregor.
*deciſ.*232. *num.*2. vbi Adden. *num.*5. ampliat hoc procedere
etiam ſi materia eſſet executiua, † cùm liquidatio non par- 3
ticipet priuilegium exequutiuum, Grat. *deciſ. March.* 212.
*num.*13.

Nec applicatur reſponſio deciſionis, quod liquidatio fa-
cta ad effectum ſolius poſſeſſorij † non reddat immiſſionem 4
appellabilem, & quod idem ſit concedere immiſſionem ſu-
per quota, ac ſuper determinata quantitate, dum liquido
conſtat de valore totius corporis, cum † data certitudine in- 5
tegri corporis quantitas ſuccedat loco quotæ, itaut idem ſit
loqui per nomina numeralia, ac quotitatiua.

Quia concluſio procederet, ſi conſtaret certitudinaliter,
de credito petentis † immiſſionem, ac de valore corporis, 6
ſuper quo petitur immiſſio, in quibus terminis loquitur Pa-
riſ. *conſ.*55. *ſub num.*9. *verſ. ſecus eſt*, *& conſ.* 61. *ſub num.* 2.
*lib.*1. cum alijs in deciſ. allegatis, & diſtinguendo conſuluit
Dec. *conſ.*225. *ſub num.*6. *in fin. &* 7.

Sed in caſu, de quo agitur fuit animaduerſum, nec de cer-
to credito Michaelis conſtare, nec de certo valore domus,
quantum enim ad creditum licet ſit verum in facto Ioannē
fideicommittentem anno 1593. emiſſe à Petro Paulo Amo-
deo tres domunculas pretio ſcut. 400. vt ex Inſtrumento in
extractu A.C. pag.156. eumdemq; Ioannem de anno 1605.
dictas tres domunculas redactas in duas habitabiles diuiſiſ-
ſe inter Ægidium, & Paſqualem filios, & fideicommiſſo
ſubieciſſe eodem extractu fol. 17. Eaſdemque ſic diuiſas fuiſ-
ſe à dictis fratribus per diuerſas meliorationes in meliorem

ſtatum redactas. Et ſucceſſiuè defuncto Ioanne communi
patre Ægidium ære alieno grauatum anno 1614. portio-
nem ſuam, vnà cum meliorameotis ab eo factis vendidiſſe
Paſquali fratri pretio æſtimaodo per Curtum peritum ele-
ctum, de conſenſo vtriuſque cum promiſſione de ſtando
eius relationi extractu pag. 97. & Curtum eodem anno
portionem huiuſmodi æſtimaſſe in ſcutis 883. ba. 86. vt ex
relatione in eodem extractu pag. 238. Hinc tamen inferri
non poterat valorem alterius portionis ad Paſqualem ſpe-
ctantis aſcendere ad ſimilia ſcuta 883. & per conſequena
valorem totius domus fideicommiſſariæ fuiſſe ſcutor. 1600.
Quia Curtus in æſtimatione portionis ad Ægidium ſpe-
ctantis, calculauit etiam, & æſtimauit meliotamenta ab eo-
dem facta poſt obitum Ioannis patris, quæ in ſpecie dixit
aſcendere ad ſcut. 153. vt in eadem relatione dicto extractu
pag. 238. Et ſic ex duobus non intrat illatio. Primò, quia ne-
ſcitur, An Paſqualia ſuam portionem meliorauerit, prout
illam meliorauerat Ægidius, & an melioratio aſcendat ad
hanc præciſam ſummam, caſu quo meliorata fuerit. Secun-
dò, quia rata illa melioramentorum factorum poſt obitum
patris, quam Peritus dicit aſcendere ad ſcuta 153. noo cadit
ſub fideicommiſſo prius inſtituto. Vnde attenta etiam illius
relatiooe ſi demantur à ſcutis 883. ſcuta 153. remanet por-
tio fideicommiſſaria ad Ægidium ſpectans io ſcutis 730. &
ſic ad omne peius tantundem æſtimando alteram portio-
nem ad Paſqualem ſpectantem (quam certum eſt fuiſſe
coæqualem, & eiuſdem valoris) valor totius Domus fidei-
commiſſariæ, qui eſt creditum Michaelis, non excedit ſcu-
ta 1460. Dum itaque ſenteotia liquidat hunc valorem in
ſcut. 1600. liquidatio detegitur exceſſiua à qua proinde li-
citum eſt appellare, vt dictum eſt in priocipio.

Quo verò ad valorem totius domus, nec minus ille dici
poteſt certus ad effectum, de quo agitur ex relatione alte-
rius Periti, qui de anno 1644. retulit integram domum in
ſtatu antiquo videlicet vſque ab anoo 1613. fuiſſe valoria
ſcutorum 1563. ba. 77. in recenti verò, ſcilicet, meliora-
menta facta per Paſqualem de anno 1630. aſcendere ad
ſcut. 3088. b. 83. vt ex relatione io regeſtro Rotali pag. 280.
cum ſeqq. Quia huic relationi Erminia, & litis conſortes
7 non acquieſcunt, & ſicut à relatione, & † æſtimatione Pe-
ritorum conſtito de grauamine datur appellatio, per text.
in l. iuſtum, C. de iur. fiſc. & notant Bart. & Bald. *in l. arbi-
trio, ff. qui ſatiſd. cogan.* Maogil. *de ſubhaſt. quaſt.* 100. *n.* 13.
8 Ita etiam admitti debet à ſeotentia † in vim dictæ relatio-
nis prolata, Anton. de Butr. *in cap. propoſuiſti n.* 8. *& 9. de
probat.* Æmil. *conſ.* 99. *n.* 10. *& ſeq.* Menoch. *de adpiſc. re-
med.* 5. *ſub num.* 166. *&* 167. Modern. Peruſ. *de ſubhaſt. in-
ſpect.* 56. *n.* 34. Cùm præſertim ex ſupra deductia appareat
9 † exceſſiua, quo caſu ſemper eſt licitum appellare, per text.
in l. ab executione, C. quor. appellat. non recipian. Bald. *in cap.
licet n.* 6. *de offic. Iudic. Ordin.* Dec. *in cap. nouit. num.* 9. *de
appell.* Rebuff. *de ſent. exequut. art.* 7. *gloſ.* 12. *fall.* 1. *ſub n.* 4.
10 Surd. *conſ.* 271. *num.* 59. vbi quod nulla † cauſa eſt io mun-
do, à qua non poſſit appellari ab exceſſu.

Et ideò non iotrat, vt dictum eſt, reſponſio deciſionia *in
11 verſ. fin.* Quod † ſententia concedens Immiſſionem per oo-
mina numeralia non dicatur liquidatoria, quia poſſet pro-
cedere ſi per coofeſſionem partia, vel rem iudicatam, aut
aliunde certitudinaliter conſtaret de toto valore corporis,
ſecus vbi, prout hic ob incertitudinem oemo certificari po-
teſt, An immiſſio conceſſa pro ſcut. 1600. conſtituat ter-
12 tiam, vel quartam partem, tuoc † enim quaotitas non ſuc-
cedit loco quotæ, nec in his terminis loquuntur DD. ad hoc
citati, vt dictum eſt.

Præterea dixerunt DD. ſententiam eſſe appellabilem in
ea parte, in qua nedum pronunciat fructus deberi à die
13 motæ litis, ſed vlterius illos liquidat † io annuis ſcutis 50.
hæc enim liquidatio licet videatur rationabilis, & ſecun-
dum mentem gloſ. *in authen. perpetua, verb. iuſta, C. de ſa-
croſ. Eccleſ.* Non tamen impedit, vt io ea parte ſententiæ,
14 † quæ lata fuit per capitula ſeparata admittatur appella-
tio, vt probat Bald. *in l. ab executore n.* 13. *ff. de appell.* Iaſ.
in l. properandum, §. ſin autem alterutra, n. 5. *verſ. ſed nun-
quid à taxatione, C. de iudic.* Innoc. *in cap. ſuper eo, n.* 4. *de his
qua vi metuſvè cauſ.* Coſt. *de port. rat. quaſt.* 194. *n.* 8. Rota
diuerſ. deciſ. 100. *n.* 3. *tantum n.* 30. *&* 31. *part.* 1.

Secluſa liquidatione placuerunt DD. fundamenta deci-
15 ſionis; Nullitas enim deſumpta † ex proteſtatione, ne
procederet in cauſa, niſi confirmando ſententiam A. C. vel
illam reuocando iterùm viſa fuit non ſubſiſtere, cùm prote-
ſtatio legatur facta poſt ſeruatos terminos ſubſtantiales ad
ſententiam, & poſtquam cognitum fuerat de † meritis. Ad 16
effectum enim vt ſubſequens ſententia ſit nulla ex hoc ca-
pite, opus eſt, quod proteſtatio facta fuerit ab initio, vt pro-
batur in deciſione quæ reuidetur §. *Quia non conſtat*, &
præter ibi allegatos Aretin. *conſ.* 73. *ſub n.* 4. *verſ. verum ta-
men omnibus,* Surd. *conſ.* 150. *n.* 51. Rota *diuerſ. deciſ.* 114.
per tot. lib. 1. *& deciſ.* 55. *lib.* 2. *p.* 3. coram ſan. mem. Greg.
deciſ. 317. *n.* 3. *& in recent. deciſ.* 151. *n.* 4. *part.* 1.

Ponderando præſertim, quod huiuſmodi proteſtatio non
contioet, vt † non procedatur, niſi vt io ſecunda confir- 17
mando, ſcilicet, vel infirmando primam, ſed dumtaxat vt
oon deueniatur ad aliquam ſeoteotiam niſi ad fauorem
ſuorum principalium confirmaodo ſeotentiam aliaa per
eos obtentam ab A. C. vt io regeſtro fol. 397. Huiuſmodi
autem proteſtatio eùm reſpiciat dumtaxat caſum quo ſen-
tentiam ferretur ad fauorem ſuorum principalium, † con- 18
trarium caſum, qui euenit non afficit ad text. *in l. agris, ff.
de acq. rer. domin. l. cancellauerat, ff. de his qua in teſt. delent.*
Honded. *conſ.* 24. *num.* 46. *lib.* 2.

Quod aotem ſententia continear mixturam, & tangat
petitorium dum declarat † moleſtias fuiſſe temerè illatas, & 19
perpetuum ſilentium imponit, ceſſat ex deductia io dicta
deciſione *verſ. fuit reſponſum*, declaratio enim huiuſmo-
di, & perpetui ſilentij impoſitio emiſſæ non fuerunt prima-
rio, & principaliter ad canonizandum petitorium, † ſed 20
ſolum incidenter ad effectum poſſeſſorij. Ideòque ad illius
terminos reſtringuntur ex iuribus ibidem allegatis, quibus
addi poſſunt, Alex. *conſ.* 22. *in fin. ſecunda ratio, lib.* 1. Alciat.
conſ. 67. *in fin. verſ. non obſtat clauſula lib.* 8. Mantic. *de ta-
cit. lib.* 6. *tit.* 16. *num.* 40. *in fin.* Et propterea non applicatur
deciſio † ſan. mem. Gregor. 251. eum in eius caſu Iudex 21
egreſſus terminos poſſeſſorij petitorium tetigerit, & abſolu-
tè perpetuum ſilentium impoſuerit oon incidenter, nec re-
ſtrictiuè ad terminos ſolius poſſeſſorij, vt in hoc caſu.

Quoad nullitatem deductam ex defectu citationis pla-
cuit etiam DD. reſpooſio data in deciſione in *verſ. Iniuſti-
tia enim tollitur.*

Et ita reſolutum vtraque, &c.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 14. Iunij
1644. coram eodem R. P. D. Cerro Decano eſt ſupra in hac
eadem Part. IX. recent. deciſ. 354. ibique alias deciſiones
in hac cauſa emanatas annotaui.*

R. P. D. CORRADO,

Poſtea S. R. E. Cardioali.

Romana Pecuniaria.

Veneris 19. Ianuarij 1646.

A R G V M E N T V M.

Creditum, quando eſt plenè, & concludenter pro-
batum, tunc incaſsè quæritur impediri, ſeu re-
tardari eius executio propter compenſationem
crediti illiquidi, & turbidi. Sententia lata pen-
dente termino probatorio, quando dicatur nul-
la, & quando valida.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia validitas benè colligitur ex reuolatione
actorum.*
2 *Crediti probatio facta per confeſſionem partis aduerſa,
ſuperat omnem probationem.*
3 *inter Mercatores, Auditor Camera, procedit ſumma-
riè, de plano, ac manu regia.*
4 *Salarij creditum, ex quo reddatur turbidum.*
5 *Creditum, quando dicatur illiquidum.*
6 *Creditum liquidum, non poteſt compenſari cum illiqui-
do, & turbido.*
7 *ad Creditum liquidandum eſt aſſignandum congruum
tempus.*
8 *Crediti oppoſitio, quando fuit dilata, poſtquam ſunt lapſi
termini ſubſtantiales, tunc Iudex longiorem dilatio-
nem decernere non tenetur, & num. 8.*
9 *Compenſatio, vbi fuit oppoſita ante ſententiam,
non aſſignantur noua dilationes, ſed ſi quid ſuperſit
ad agendum, id remittitur arbitrio Iudicis circa dila-
tionis.*

10 *Sen-*

10 *Sententia in cauſa principali quando non poſſit retardari, ob nouas oppoſitiones partis, & num.11.*

12 *Exceptio, quando requirat altiorem, vel breuiorem indaginem, id remittitur arbitrio Iudicis.*

13 *Crediti probatio, quando dicatur requirere ampliorem indaginem.*

14 *Exitus acta probat.*

15 *Creditum illiquidum non debet admitti, ad impediendā ſententiæ prolationem ſuper debito liquido, & claro.*

16 *Sententia lata pendente termino conceſſo ad probandum eſt nulla.*

17 *Decretum, quando eſt conditionale, ſi non appareat de adimplemento conditionis euaneſcit.*

18 *Decretum, quando remaneat ſuſpenſum, & inane.*

19 *Termini ſubſtantiales, quando fuerunt ſeruati, & reiterati cenſentur reuocata omnes dilationes probatoriæ antecedentes.*

20 *Iudex, parte inſtante, ſi iam plenè fundauit ſuam intentionem, poteſt reuocare dilationes probatorias, conceſſas.*

21 *Sententia, quando non poſſit dici nulla, ſi fuerit lata pendente termino conceſſo ad probandum.*

22 *Iudex ex cauſa poteſt tollere dilationes conceſſas ad probandum, & id facere ſolent Notarij in Curia etiam abſque partis inſtantia.*

23 *de Sententia iuſtitia quando conſtat, ea venit confirmanda, etiam ſi ſit nulla, quod procedit etiam ſi pars contradicat.*

24 *Quod tamen procedit, ſi obiecta nullitas non implicet totalem iuriſdictionis defectum, vel non ſubſiſtens, vel ſaltem dubia probetur.*

25 *Sententia, quæ iuſta dignoſcitur confirmari debet.*

26 *Conſtitut. ſan. mem. Innocent. VIII. 13. in Bullar. tom.1. quando conueniat.*

27 *Creditum, ſi dicatur, quod non eſt liquidum, non ex hoc dicitur reprobatum.*

28 *Creditum, quando erit liquidatum tunc de eo habenda erit ratio.*

DECISIO CCCLXXX.

CEnſuerunt Domini ſententiam A. C. eſſe confirmandam, Nam illius validitas probatur ex inſpectione
1 proceſſus, † ex quo conſtat illam fuiſſe prolatam ſeruatis
ſeruandis iuxta *deciſ.* Verall. 262. *p.* 2. & penes ſan. mem.
Greg. *deciſ.* 218. ac bon. mem. Buratt. *deciſ.* 812. *n.* 1. & bon.
mem. Coccin. *deciſ.* 429. Iuſtitia verò ex partitis librorum
DD. de Siris propria mano D. Franciſci conſcriptis, legitimè
extractis, & habitis pro recognitis, quibus apparet illorum
debitor de aureis 8238. 19. 9. ſtamp. (ad quorum reſtitutionem fuit condemnatus) pro reſiduo maioris ſummæ. Vnde
2 ipſius reſultat † confeſſio, quæ omnes alias probationes
præcellit, & paratam aduerſus illum habet executionem,
cap. tuas extr. de prob. l. cum te, la 2. C. de tranſact. Rota *in
Romana pecuniaria 9. Decemb. 1644. in §. Iuſtitia pariter coram R. P. D. meo Bichio*, & Modern. Rom. *diſcept.* 183. *à
n.* 10. *& ſeqq. verſ. quibus adde, &c.* præſertim inter merca-
3 tores, inter & contra quos idem A. C. procedere † poteſt
ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura
iudicij, ac manu regia, vt legitur in Bulla ſan. m. Greg. XIII.
Dat. prid. Id. Decemb. anni 1590. *in §. 10. cas videlicet, &
ſeq.* & fuit ponderatum *in deciſ. 446. ſub n. 1. verſ. nam inter,
&c. par. 2. recent. & in d. Romana pecuniaria 13. Maij 1644.
in §. Poſt hæc, & 9. Decembris eiuſdem anni in §. nam validitas coram præfato R. P. D. meo Bichio.*

Neque redargui poteſt ob non admiſſam compenſationem Salarij, per eundem Franciſcum prætenſi pro ſpatio
vndecim circiter annorum, quibus miniſterium, ac operam ſuam impendit in negotijs dd. de Siris, & participationis locrorum ex nonnullis cum eo communicatis.

Quia cùm illi impugnent prætenſum eius creditum, non
ſolum ratione qualitatis ſeruitij, ac quantitatis ſalarij, quod
4 non fuit inter † eos conuentum, verùm etiam in ſubſtantia
prætendentes ipſum ſuſcepti muneris partes ex æquo non
præſtitiſſe, & deductam participationem negent, vt apparet
ex eorum reſponſionibus ad poſitiones pro parte d. Franci-
5 ſci productas; Hinc certè dubium redditur, † & illiquidum
eius creditum, Rot. *deciſ.* 520. *ſub n.* 2. *verſ. nam Inſtrumenta, &c. & ſeqq. p.* 1. *diuerſ.* Atq; ideò non erat compenſan-
5 dum cum credito actorum certo, † ac indubitato ex dictis
partitis probato, *l. fin.* ibiq; gloſ. & Cyn. *n.* 2. *verſ. ſecundo
nota, &c.* Odofred. *in princ. verſ. & primus eſt, &c.* Bart. *n.* 4.
verſ. quæro dicitur hic, &c. Bald. *n.* 4. *verſ. ſecundo nota, &c.*
Alberic. *ſub n.* 1. *verſ. & quod de non liquido, &c.* Angel. *ſub
n.* 1. Salic. *ſub n.* 1. *verſ. item nota quod compenſatio, &c.* & alij
DD. *C. de compenſat.* Rot. penes bon. mem. Card. Seraph.
deciſ. 1455. *n.* 4. *verſ. tamen hoc procedit, &c. & in recent. deciſ.* 594. *ſub n.* 3. *verſ. & per conſequens p.* 1. *& deciſ.* 380. *ſub
n.* 3. *verſ. Quantum ad compenſationem, &c. p.* 3. *ac deciſ.* 125.
n. 5. *verſ. non obſtat, &c. p.* 4. *& deciſ.* 305. *n.* 4. *& ſeqq. verſ.
cum itaque, &c. p.* 5. ac penes Coccin. *deciſ.* 326. *n.* 3. *verſ.
nec exceptio, &c.*

Nec obſtat, quod † ad liquidandum huiuſmodi creditum 6
aſſignanda eſſet congrua dilatio Franciſco.

Quia cùm ipſe diſtulerit illud deducere poſtquam lapſi
erant termini ſubſtantiales in cauſa principali ſeruati, non
tenebatur Iudex † longiorem dilationem ſtatuere, ſed benè 7
potuit (vt fecit) illius iuribus, vti maiorem expoſcentibus
diſcuſſionem reſeruatis ſuper actoris inſtantiam † iam ple- 8
nè probata ſententiam diffinitiuam proferre, iuxt. text. *in d.
l. fin. C. de compenſ.* vbi ita declarat Bart. *in lectura antiq. ſub
num.* 8. *verſ. ad hoc reſpondeo, &c.* dicens, quod vbi compen-
ſatio fuerit oppoſita ante ſententiam, non † aſſignantur 9
nouæ dilationes, ſed ſi quid ſuperſit agendum in cauſa prin-
cipali admittitur infra eundem terminum eius probatio, ſin
minus eſt in arbitrio Iudicis illam admittere, vel reſeruare
ad hoc, † vt ſententia in ipſa principali cauſa non impedia- 10
tur, & ſequitur Caſtr. *in l. in ea ſub n.* 2. *verſ. Vel dic melius,
&c. C. eod.* dicens hanc † probationem eſſe faciendam intra 11
terminum principalis inſtantiæ, ita quod ex ea cauſa ſuſpen-
di, vel protogari non ſit neceſſe, poſt Azot. *in ſum. eiuſd. tit. ſub n.* 12. *verſ. ſi verò maiorem, &c.* Id enim eius arbitrio
remiſſum eſt, quando ſcilicet, huiuſmodi exceptio † altio- 12
rem, vel breuiorem requirat indaginem, & dilationem, ac
proinde admitti, vel reſeruari debeat, vt probatur ex *d. l. fin.*
ibiq; not. gloſs. *in verb. indaginem verſ. vel officio Iudicis, &c.*
Cyn. *ſub n.* 18. *verſ. Alij dicunt, &c.* Bald. *ſub n.* 9. *verſ. Secundo oppono, &c. & ſeqq.* Salyc. *n.* 7. *verſ. videamus tamen,*
& alij DD. communiter, & rurſus idem Bald. *in d. l. in ea
ſub n.* 4. *C. de compenſ.* & alij relati per Modern. Rom. *diſcept.* 129. *à n.* 16. *& ſeqq. verſ. præſertim quando, &c.*

Iuſtè autem arbitratus fuit Iudex in propoſito caſu deducta pro parte Franciſci ampliorem expoſcere indaginem,
quippe vndique etiam in ſubſtantia (vt dictum eſt) contro-
uerſa ad ſui perfectam liquidationem † exactiores facti pro- 13
bationes, & iudicialem declarationem requirebant, Bald. *in
l. item quia in ſecunda lectura ſub n.* 3. *verſ. nec poteſt dici,
&c. ff. de pact.* & ſequitur Rot. penes bon. m. Card. Mantic.
deciſ. 221. *ſub n.* 8. *&* 9. quæ nonniſi longo cum temporis
interuallo perfici poterant, † vt exitus comprobauit, cum 14
adhuc elapſo iam ferè anno poſt introductam cauſam in
Rota minus completa fuerint. Ideòque meritò ad retardan-
dam † ſententiam ſuper credito liquido admittenda non 15
erant, vt benè probat Surd. *conſ.* 246. *à n.* 4. *verſ. & quamuis, &c. & ſeqq.* Rota penes Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 2. *ſub
n.* 2. *verſ. vnde cum non appareat, &c. ac ſeq. de ſolut.* & ſan.
mem. Gregor. *deciſ.* 220. *n.* 5. *verſ. interim &c. ac in recent.
deciſ.* 679. *n.* 5. *verſ. & denique, &c. part.* 1.

Minus viſa fuit releuans obiecta nullitas eiuſdem ſententiæ ex defectu iuriſdictionis, quia ſcilicet poſtquam Iudex
admiſerat articulos pro parte eiuſdem Franciſci productos,
mandaueratq; ſuper eis † recipi teſtes ad primam, & trigin- 16
ta ſequentes dies, nihilominus ea dilatione pendente ſen-
tentiam protulit contra text. *in l. ſine pars, C. de dilat. cap.
conſuluit extr. de effic. deleg. cap. Significante de appell.*

Quia (quicquid ſit de effectu illius Decreti) Domini exi-
ſtimarunt ceſſare difficultatem. Tum quia † non fuit ſim- 17
pliciter factum, ſed ſub conditione, *niſi tamen pars aduerſa
hinc ad primam, &c. aliquid releuans deduxerit cum intimatione prius d. parti aduerſa legitimè facienda, &c.* quæ cum
ex proceſſu non appareat ſubſecuta, † ideò decretum ipſum 18
ſuſpenſum, & inane remanſit, Grat. *conſ.* 138. *ſub n.* 7. *verſ.
quod apertius demonſtratur, &c. lib.* 1. Olaſc. *deciſ.* 145. *ſub
n.* 5. *ad fin. verſ. & idem dicendum eſt, &c.* Rot. *in rec. dec.* 90.
ſub n. 4. *verſ. nec tertium Decretum, &c. p.* 3. *& prius deciſ.* 47.
ſub n. 3. *verſ. non obſtat, & dec.* 167. *ſub n.* 7. *verſ. ſecundo, &c.
ac deciſ.* 725. *n.* 8. *ac ſeq. verſ. ſecundo principaliter, &c.*

Tum quia deinde inſtātibus prædictis de Siris fuerunt per
eundem Iudicem citata parte, reiterati termini ſubſtantiales, & facta concluſio in cauſa, cuius † vigore cenſentur re- 19
uocatæ omnes dilationes probatoriæ antecedētes, iuxta text.

in cap. cum dilectus, ibique gloſſ. in verb. concluſum, & DD.
extr. de fid. inſtr. Alex. conſ. 77. In cauſa accuſationis nu. 9.
verſ. quia reſpondetur lib. 1. Ceph. conſ. 51. ſub num. 19. Præ-
terea, Gail. obſeru. 108. num. 2. lib. 2. cum alijs adductis per
Modern. Rom. de iudic. lib. 2. cap. 12. nu. 16. & ſeq. Quod
20 quidem Iudex facere potuit, † dum pars inſtabat pronun-
ciari ſuper eo, quod iam plenè liquebat ad l. quod iuſſit, vbi
Bald. ſub n. 5. verſ. veniamus, &c. & alij DD. ff. de re iudicat.
gloſ. pen. in d. l. ſiue pars, & ibi Bald. ſub n. 1. verſ. niſi iudex,
21 &c. C. de dilat. & ſucceſſiuè ſententiam proferre, † quæ ex
hoc capite nulla dici non poteſt, Veſtr. in praxi lib. 7. cap. 1.
à num. 15. verſ. ceterum, & ſeq. dicens ſub n. 17. verſ. mos iu-
diciorum inoleuit, &c. quod in Romana Curia huiuſmodi
22 ſtylus adeò receptus eſt, quod ſolent † Notarij abſque alia
partis expreſſa petitione prædictam reuocationem exten-
dere tanquam clauſulam ſolitam, Grat. conſ. 77. ſub nu. 16.
& ſeqq. verſ. non obſtat lib. 1. Gabr. com. concl. lib. 2. titul. de
dilat. concl. 1. n. 9. verſ. Tertio limita, &c. Lancellott. de
attent. part. 2. cap. 7. n. 10. & 11. verſ. Primo niſi Iudex, &c.
Myſinger. obſeru. 10. lib. 1. & Rot. penes Put. deciſ. 65. lib. 1.
in correct. & Cardio. Seraph. deciſ. 515. vbi agitur de ſen-
tentia A. C. & in recent. deciſ. 582. ſub num. 1. part. 1. & de-
ciſ. 743. num. 4. verſ. ſtante autem, &c. part. 2.

Et in omnem caſum cùm ex deductis coram Rota iam
23 conſtet de iuſtitia † prædictæ ſententiæ illa poteſt confir-
mari, Bart. in l. ſi expreſſim ſub num. 14. verſ. & dico quod
Iudex nullitatis, &c. ff. de appellat. Alex. conſ. 111. viſo the-
mate ſuprascripto per tot. lib. 5. & conſ. 73. in caſu appellatio-
nis ſub n. 11. verſ. tertiò reſpondeo lib. 6. & adducti per Vant.
de nullit. lib. fin. à num. 129. verſ. erit etiam conſilium, &c.
& plur. ſeqq. Rimin. iun. conſ. 591. à n. 16. verſ. ſed vlterius,
&c. & ſeqq. & alij etiam ſi pars contradicat, quia cùm in pro-
24 poſito caſu eiuſmodi † obiecta nullitas non implicet tota-
lem iuriſdictionis defectum, vt firmauit Rota penes Puth.
d. deciſ. 65. à n. 2. verſ. fuit concluſum, &c. lib. 1. nec clara
dici poſſit, quinimò ex prædictis, vel non ſubſiſtens, vel ſal-
tem dubia probetur. Ideò illius oppoſitione non attenta,
25 confirmari poteſt ſententia, † quæ iuſta dignoſcitur, Rot.
penes ſanct. mem. Gregor. deciſ. 131. ſub num. 1. & num. 8.
verſ. præſertim, &c. & in recent. deciſ. 474. ſub nu. 11. verſ.
niſi nullitas cadat in dubium, &c. & deciſ. 572. ſub n. 5. verſ.
tertia eſt, &c. part. 2. Gabr. conſ. 58. num. 2. verſ. ſi nullitas
26 non ſit clara, &c. lib. 2. quod etiam conuenit † Conſtitut.
ſan. mem. Innoc. VIII. incip. finem litibus, §. 10. & ſi prima,
vel ſecunda ſententia. Conſtitut. 13. Bullar. par. 1.

Licet autem Domini ex prædictis non potuerint habere
rationem prætenſi crediti Franciſci tanquam adhuc non li-
quidi, non tamen intenderunt illud reprobare, ſed ipſi ſalua
27 eſſe iura, † quæ competunt, vt fecit etiam D. Iudex, à quo
iuxta text. in l. ſi autem, §. fin. de neg. geſt. & in l. quod in
diem, §. ſi rationem, ff. de compenſ. Ant. Fab. defin. 5. de com-
penſ. quod ſi in vlteriori proceſſu fuerit ſufficienter liqui-
28 datum † habebitur de eo ratio, prout iuri conſonum erit ad
l. ſi cum militi, §. cum intra diem, ff. eod. tit. Bald. in d. l. in
ea ſub num. 4. C. eod. Modern. Rom. diſcept. 445. ſub n. 22.
verſ. nam ſi Iudex, &c.

Et ita fuit concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Bononien. Pecuniaria.

Veneris 19. Ianuarij 1646.

ARGVMENTVM.

Confeſſio mariti in publico inſtrumento emanata circa adminiſtrationem bonorum extra dotalium, cum conſenſu ipſius vxoris, & pacto reddendi rationem eorum fructuum, ſane probat contra continentem, eamque approbare tenetur, & quando ex dictis fructibus præſumatur, maritum ſoluiſſe debita propria.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, quatenus ſuppetunt vires hæreditariæ, tenetur ſoluere debita defuncti.*
2 *Notarius ſucceſſor poteſt extrahere inſtrumenta rogata per anteceſſorem.*
3 *Hæres bonis hæreditarijs vtens cenſetur adire hæreditatem.*
4 *Notarij ſucceſſoris aſſertioni quod inſtrumentum fuerit repertum inter rogitus Notarij defuncti an ſtandum ſit, vel facienda ſit recognitio, num. 5.*
6 *Notarij negligentia non debet præiudicare veritati.*
7 *Verba temporis præſentis functionem temporis præteriti non recipiunt.*
8 *Contrarietas, vt euitetur facienda eſt interpretatio.*
9 *Repugnantia, vt euitetur capienda eſt omnis interpretatio.*
10 *Notarius poſt quam fidem fecit de Inſtrumento ſi deinde fuerit deperditus rogitus exiſtens in folio volanti, hoc partibus nocere non debet.*
11 *Confeſſionis error, vt probetur ad hoc requiruntur probationes omnino concludentes, ac neceſſariæ.*
12 *Confeſſio, quando eſt multis adminiculis ſuffulta, tunc pleniores probationes requiruntur ad probandum eius errorem.*
13 *Bona extra dotalia vxorum, mariti de conſuetudine ſolent adminiſtrare, vti procuratores.*
14 *Mandatum maritus non habet à lege pro adminiſtratione bonorum extra dotalium.*
15 *Teſtium depoſitionibus ſuper interrogatorijs, potius eſt ſtandum, quàm ſuper articulis.*
16 *Teſtes examinati in iudicio criminali probant etiam in iudicio ciuili, ſi agatur de eadem re, & inter eaſdem perſonas.*
17 *Teſtes examinati in iudicio criminali tunc probat etiam in iudicio ciuili, quando fuerunt examinati parte citata, ſecus ſi pro informatione Curiæ ſine citatione.*
18 *Maritus, ſi faſſus fuerit conuertiſſe fructus bonorum extra dotalium in proprios vſus modo ſi teſtes aſſerant, quod vxor adminiſtrabat d. bona qualiter ſit interpretandum veniat.*
19 *Adminiſtrare ille dicitur, qui per alium adminiſtrat.*
20 *de Fructuum perceptione in genere, quando conſtat, tunc quantitas eorum coniecturis probatur.*
21 *Maritus quando poſſit deduci quod ſoluerit debita propria ex fructibus bonorum extra dotalium vxoris.*
22 *Donatio inter maritum, & vxorem eſt prohibita.*
23 *Inſinuatio non requiritur vbi donatio eſt roborata iuramento.*
24 *Donatio inter virum, & vxorem morte confirmatur.*
25 *Hæres tenetur ſtare facto defuncti.*

DECISIO CCCLXXXI.

INſtante Carlo Beccadello fuit hodie reaſſumpta diſpu-
tatio ſuper deciſis 26. Maij 1645. coram me, * & non
obſtantibus ab eo longa ſerie deductis, Domini ſteterunt in
deciſis, reſpondendo conſtare de re iudicata, non autem
de cauſis reſtitutionis in integrum; nam lapſa fuiſſe tem-
pora ad appellandum non negatur, iuſtitia verò ſententiæ
reſidet in publico inſtrumento continente confeſſionem
Laurentij Bonſignorij de adminiſtratione bonorum extra-
dotalium Geſiæ vxoris ipſa conſentiente, præuio tamen
pacto quod fructuum perceptorum rationem reddere te-
neretur, ac de quantitate dd. fructuum in ſummam libra-
rum 32400. in Proprios vſus viri conuerſa, quam confeſ-
ſionem inſtrumento publico probatam, & roboratam iura-
mento Beccadellus cum ſit hæres confitentis, tenetur † ap- 1
probare, ſaltem quatenus vires hæreditariæ ferunt, Me-
noch. conſ. 86. num. 43. Honded. conſ. 3. num. 53. lib. 1. Rota
in recent. deciſ. 61. num. 4. deciſ. 256. num. 5. part. 2.

Nec releuant ſæpius allegatæ exceptiones, vel contra
fidem inſtrumenti, vel contra veritatem confeſſionis, viſæ
enim ſunt elidi ex deductis in prima deciſione huius cauſæ
edita 27. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Royas; & in
altera coram me, cùm inſtrumentum ex rogitibus Lauren-
tij Ciocchæ de eo rogati fuerit † extractum à Ioanne Ba- 2
ptiſta illius Patre, vt potuit etiam abſque patris citatione
vigore ſtatuti Bononiæ concedentis hanc facultatem Nota-
rij defuncti hæredi, qualem fuiſſe Io: Baptiſtam conſtat,
quia eſt Pater, ac tanquam hæres hoc inſtrumentum è ro-
gitibus filij vigore dicti ſtatuti in publicam formam redegit,
omneſque † alios filij rogitus retinet. Retinendo enim, & 3
vtendo rogitibus filij defuncti probatur illius hæreditatem
adiuiſſe, cùm ſint bona hæreditaria fructifera, & ſpectati-
ua ad hæredem, Azeued. ad nouam recopil. lib. 4. tit. 25.
lib. 24. num. 1. Guidop. deciſ. 19. num. 6. ex text. in §. quæ ve-
ro aguntur, Auth. de defenſor. Ciuit. cum alijs alleg. per Bo-
rell. in ſum. deciſ. tit. 16. num. 235. & 275. & 76.

Et

Et gratis oponitur de non recognitione inſtrumenti cum
illa, nec deficiat in inſtrumento compulſato ad inſtantiam
Beccadelli, quo Geſia non vtitur, nec in originali, quod
Geſia produxit, nam vti rogitus filij fuit recognitus, ac
4 tranſumptus à Patre pariter † Notario, cui cùm ſtatutum
Bononiæ det facultatem tranſumptandi, ſtatur illius aſſer-
tioni, quod inſtrumentum fuerit repertum inter rogitus
filij defuncti, quamuis (quod tamen eſt falſum) coram
5 Iudice † compulſoriali nulla deindè fuiſſet facta recogni-
tio, Seraphin. *deciſ.* 1028. *num.* 8. vbi hoc ampliatur,
quando aduerſarius eodem inſtrumento vſus fuit, qui eſt
caſus noſter, quia Beccadellus inſtrumentum produxit,
neque tunc impugnauit ex capite non recognitionis, ſed
ſolum, quia non fuit protocollatum, aut regiſtratum, vt
ſtatutum Bononiæ requirit, aut in aliquo libro deſcriptum,
quæ non tollunt fidem inſtrumenti, quia regiſtratio abijt
in diſſuetudinem, & omiſſo Notarij rogati in protocollan-
do, ac deſcribendo inſtrumentum in libro, ſiuè prouene-
6 rit à caſu, vt verius eſt, quia ille, paulò poſt † rogitum
deceſſit, ſiue à negligentia eiuſdem Notarij, veritati in-
ſtrumenti non detrahit, Caſtar. *conſ.* 307. *num.* 1. *verſ. bre-
uiter ergo lib.* 1. Caualer. *deciſ.* 122. *num.* 11. *vbi allegantur
concordantes*.

Non obſtat, quod idem Ioannes Baptiſta Pater Notarij
rogati declarauerit ſub die 20. Decembris 1639. ſe in pro-
tocollis, rogitibus, & ſcripturis filij non inuenire inſtru-
mentum, de quo agitur, quia indè non ſequitur, quod
non inuenerit de menſe Aprilis præcedentis, quo inſtru-
mentum tanquam repertum inter filij rogitus reaſumpſit,
7 † cùm verba temporis præſentis functionem temporis
præteriti non recipiant, vt notant DD. *in l. ſi vſusfructus
ff. vſufruct. leg.* Bald. *in c. licet ſub num.* 2. *verſ. tu dic. con-
trà de ſuppl. neglig. Prælat.* Rimin. Iun. *conſ.* 203. *num.* 92.
præſertim ad euitandam contrarietatem, quæ vt euitetur
8 intelligenda eſt dicta declaratio de tempore † diuerſo Fe-
lin. *in cap. translato num.* 8. *circa med. de conſt.* Ruin. *conſ.*
130. *num.* 6. *lib.* 3. Rota *deciſ.* 147. *num.* 18. *part.* 1. *recent.
deciſ.* 351. *num.* 31. coram ſan. mem. Greg. XV. & de rogiti-
bus, ac ſcripturis deſcriptis in protocollo, vel in libro,
non autem exiſtentibus in folijs volantibus, inter quæ ade-
rat præſens rogitus, maximè quia ipſe Ioannes Baptiſta de
9 anno 1640. affirmauit † inſtrumentum reperiſſe in faſci-
culo rogituum filij, & omnis interpretatio ſumenda, Alex.
conſ. 185. *num.* 4. *& ſeqq. lib.* 7. Rota *deciſ.* 167. *num.* 51. *&
ſeqq. part.* 1. *recent.* vel in omnem euentum eſto poſtquàm
inſtrumentum de menſe Aprilis fuerat reaſumptum, de-
10 perditus † fuiſſet rogitus exiſtens in ſolio volanti, hoc
partibus non noceret, Corn. *conſ.* 210. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 4.
Aym. *conſ.* 121. *ſub num.* 11. *verſ. alibi ſcribit ad* 1. Pariſ.
conſ. 104. *num.* 62. *&* 63. *lib.* 1. Gratian. *diſcept.* 468. *num.*
41. *&* 42.

Quo verò ad errorem confeſſionis quamuis allegati poſ-
11 ſit, probandus tamen eſt per probationes † omninò con-
cludentes, ac neceſſarias, & quæ excludant etiam per
poſſibile veritatem confeſſionis, Rota *inter recent. deciſ.*
261. *num.* 25. *part.* 7. *deciſ.* 337. *num.* 34. *& ſeq.* coram Re-
uerendiſſ. Vrgellen. *& in alijs allegatis in prima deciſ. coram
me* §. & vxori maximè quia confeſſio emanauit pro exo-
12 neratione † conſcientiæ, & fulcitur adminiculis ibidem
ponderatis, quibus concurrentibus ſolidior euadit, vt per
Bald. *in l. final num.* 3. *verſ. ex quibus verbis C. probat.*
Grammat. *deciſ.* 8. *ſub num.* 9. *& deciſ.* 72. *num.* 4. Boer. *de-
ciſ.* 163. *num.* 17.

Tales autem non ſunt probationes, quæ eliciuntur ex
locationibus bonorum factis communi nomine vxoris, &
viri ex mandato Procuræ vxoris in perſonam eiuſdem viri
ad petendam aſſociationem ad bona caducata, & ſimili-
bus, quia benè ſe compatiuntur, quod maritus Geſiæ
etiam nomine vxoris locauerit, & alios actus fecerit, &
13 tamen adminiſtratio fuerit † penes virum, cùm etiam vi-
geat conſuetudo, quod viri bona extradotalia adminiſtra-
rent vxorum nomine tamquam Procuratores, Aym. *conſ.*
91. *num.* 7. Rota *deciſ.* 529. *num.* 8. *part.* 5. *recent.* dictoque
mandato Procuræ, ad agendum iudicialiter ad bona cadu-
14 cata opus fuerit, quia in bonis extradotalibus † qualia
ſunt iſta maritus, nec de iure communi habet mandatum,
l. maritus vbi Bart. *num.* 2. *C. Procur. cum alijs allegatis
in prima deciſione*, §. *non etiam* nec de iure municipali Bo-
noniæ quo bona dotalia, & extradotalia æquiparan-
tur ſolum reſpectu, acquiſitionis fructuum faciendæ
per virum ex præſumpta voluntate vxoris.

Minus vrgent teſtes, quia examinatorum in partibus
Primus ſuper interrogatorijs depoſuit ſe neſcire, quod
Geſia adminiſtrauerit ante annum 1620. ſed ſolùm poſt in-
firmitatem viri, quæ, incœpit anno 1621. & † inhæren- 15
dum eſt depoſitioni ſuper interrogatorijs potius quàm ſu-
per articulis, Rota *deciſ.* 774. *num.* 3. *part.* 3. *recent.* ſecun-
dus non percutit tempus ante annum 1621. vt ponderat
prima deciſio §. *Aſſertum*, vbi vltrò ſoluuntur depoſitio-
nes teſtium examinatorum in Curia tam in iudicio ciuili,
† quàm criminali, & quatenus additur, quod examinati 16
in criminali probant in ciuili, ſi agitur de eadem re, & in-
ter eaſdem partes, ex allegatis per addent. ad Buratt. *deciſ.*
118. *num.* 15. Reſpondetur hoc procedere, quod teſtes fue-
runt examinati parte citata, † ſecus verò ſi pro informa- 17
tione Curiæ ſine partis citatione, vt per allegat. per Adden.
ibidem *num.* 14. & alios quos refert, & ſequitur Rota *inter
impreſſ. poſt conſil.* Farinacc. *deciſ.* 89. *num.* 2. *deciſ.* 150.
num. 1.

Cùm prætereà ſtante confeſſione viri, quod bona ad-
miniſtrauit, & fructus in ſuos vſus † conuertit, teſtes 18
deponentes de adminiſtratione vxoris intelligi poſſint de
adminiſtratione dependente à viro, vt explicat primus te-
ſtis Geſiæ examinatus in prætenſo iudicio criminali, adeò
quod ſemper verum eſt dicere, quod vir fructus conſump-
ſit, & bona adminiſtrauit, cùm adminiſtrare † dicatur, 19
qui per alium adminiſtrat, *l. tres tutores*, §. *non ſolum*, *l.
ita autem* §. *geſſiſſe*, *ff. de adminiſtr. tut. l. vero Procurato-
ri*, *ff. ſolut. gloſ. in l. quicumque*, §. *non tamen verb. dumta-
xat*, *ff. inſtit. act.* Gratian. *diſcept.* 677. *num.* 23. *& ſeqq.*
Rota Ianuen. *deciſ.* 14. *n.* 2. *&* 3.

Tandem error circa quantitatem fructuum percepto-
rum tollitur ex deductis in *prima deciſ.* §. *penult.* maximè
quando † conſtito de perceptione fructuum in genere 20
quantitas etiam coniecturis probatur Menoch. *præſumpt.*
9. *num.* 26. *lib.* 3. & ſolutio æris alieni ad vxorem ſpectantis,
eò magis præſumi debet facta de bonis ipſius vxoris, quia
alioquin maritus non ſe conſtituiſſet ſucceſſiuè debitorem
totius ſummæ librarum 32400. Vndè concurrentibus ad-
miniculis nempè, quod maritus bonorum adminiſtrato-
rum inuentarium non confecit, † quod non reddidit ra- 21
tionem de bonis mobilibus, quæ in domibus tam vrbanis,
quàm ruſticis adfuiſſe patet ex teſtamento Patris Geſiæ, &
alijs reſultat ſaltem poſſibilitas, quod maritus æs alienum
non ſoluerit de proprio, aut ſi fuerit alijs bonis vxoris reim-
burſatus, Iaſon. *in l. ſi quidem num.* 3. *C. tranſact.* Aym.
conſ. 129. *num.* 9. Honded. *conſ.* 47. *num.* 34. *lib.* 1. *& conſ.*
39. *num.* 66. *lib.* 2.

Et in omnem euentum † ſi confeſſio viri eſſet exceſſiua 22
quod negatur, & ſic aliquo modo præſumi poſſet facta in
fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem
adhuc haberet vim donationis, vt latè probat Gutier. *de
iuram. confirm. part.* 1. *cap.* 15. *num.* 2. *& penult.* quæ tan-
quam vallata iuramento, † propter quod ceſſat neceſ- 23
ſitas inſinuationis ex allegatis in *Auximana fideicommiſſi*
28. *Ianuarij* 1641. §. *nec dicatur* coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano, morte viri confirmata fuiſſet, *l. cum hic ſtatus*
33. *in princ. ff. donat. inter vir. & vxor. l. donationes* 25. *C.
eodem*. Itaut Beccadellus, quia eſt hæres viri, † ſiue 24
confeſſioni, ſiue donationis ſtare teneatur, *l. cum à ma-
tre* 14. *C. rei vendicat. cum vulgar.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

*Deciſio iſta emanata ſub die 26. Maij 1645. coram eodem
b. mem. Bichio eſt ſupra in hac eadem 9. recent. deciſ. 349.*

R. P. D. MELTIO.

Poſteà Epiſcopo Papien.

Ianueñ Separationis Thori.

Mercurij 24. Ianuarij 1646.

ARGVMENTVM.

Nullitates, ad hoc, vt ſint ſufficientes ad infringen-
dam ſententiam latam, quales eſſe debeant re-
ſcripta, vt dicantur ſubreptitia, quid requira-
tur.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Nullitates aduerſus ſententiam, non ſufficit allegare, & quid vltra requiratur.*
2 *Sententia nullitatem allegans debet eam concludenter probare.*
3 *Commiſſio dicitur ſubreptitia, dum fuit narratum falſum.*
4 *Reſcripta quando non poſſint dici ſubreptitia.*
5 *Iudex rectè dicitur procedere in cauſa abſque vitio nullitatis, ſi in commiſſione erat aliqua ſubreptio, ſed à parte non oppoſita.*
6 *Subreptionis exceptio in curia non ſolet attendi ob facilem recurſum ad Signaturam.*
7 *ſuper Nullitatibus, quando procedere quis intendit, non debet inſtare propoſitione dubij principalis.*
8 *Iudex, quando validè poſſit procedere confirmando ſententiam, nulla habita ratione nullitatum.*
9 *à Deciſione aliqua quando fuit receſſum, tunc illa amplius non obſtat.*

DECISIO CCCLXXXII.

INformantes pro Marchione Marcello Galeano ab Auria, ad euitandam executionem ſententiarum latarum ad fauorem D. Barbaræ Spinulæ ſuper ſeparatione Thori, ſtante illarum validitate, & iuſtitia, vt alias fuit oſtenſum, conati fuerunt etiam in hac noua propoſitione cauſæ diuerſas aduerſus eaſdem ſententias, nullitates adducere, quæ cùm non iuſtificentur Domini confirmarunt deciſionem in hac cauſa coram me emanatam ſub 16. Ianuarij 1645. * in qua fuit firmatum conſtare de validitate, & iuſtitia dd. ſententiarum, ad quarum executionem retardandam, non ſufficit allegare exceptionem nullitatum,
1 ſed exceptiones debent eſſe tales, † quæ poſſint ſubſiſtere, & iuris effectum habere alias Iudex poteſt exceptiones non audire, & cognita iuſtitia ſententiarum illas confirmare, Innoc. *in cap. poſt ſolutionem in fin. de conceſſ. præb.* Bald. *in l. peremptorias in fin. C. ſent. reſcind. non poſſ.* Alex. *conſ.65. num.5. lib.1.* Rota *deciſ.474. num.11. verſic. niſi nullitas, & deciſ.572. num.5. part.2. recent. Add. ad deciſ.176. num.16. verſ. immo ſi ſit dubia* coram Papa Greg.
2 XV. & per eundem Marchionem allegantem † debent concludenter probari *text. in cap. in præſentia de renunc. & in cap. cum ſuper de re iud.* Io. Andr. ad Specul. *de execut. ſent. §. poſtremò verſ. incip. §. ſeq.* Bart. *in l. num.16. C. quando prouoc. non eſt neceſſ.* Vant. *de nullit. tit. à quo, & quibus num.2. & 5.* Rota *deciſ.611. num.4. verſ. & tunc incumbit onus probandi part.1. & deciſ.500. num.1. verſ. nam Rodulphus part.4. recent.*

Non obſtat defectus nullitatis iuriſdictionis deductus ſub prætextu, quod, in commiſſione directa bon. mem. Coccino, fuerit narratum D. Barbaram à ſententia lata à
3 bon. mem. Remboldo ad fauorem Marchionis † appellaſſe à die habitæ notitiæ, & nihilominus conſtet eamdem D. Barbaram illius ſententiæ prius notitiam habuiſſe, vnde talis commiſſio dicatur obreptitia.

Quia data etiam vera ſcientia D. Barbaræ, huiuſmodi
4 reſcripta non dicuntur obreptitia, † & ſubreptitia, ſed tunc ſolum irrita, & inefficacia redduntur, quando pars contra illa opponit *DD. in cap. cæterum, & in cap. ad audientiam il 2.* vbi hoc latè explicat *gloſ. fin. verſ. è contra videtur, & verſ. tu dicas,* & Abb. *ſub num.5. 8. & 14. extra de reſcript.* Cùm autem de tali ſubreptione per eumdem Marchionem non fuerit oppoſitum coram eodem Iudice,
5 † iſte potuit rectè in cauſa procedere, abſque vitio nullitatis, vt declarat *eadem gloſ. fin. verſ. ſi autem per conſenſum partium tacitum, vel expreſſum, &c.* Innocent. *in cap. cum M. Ferrarienſis in fin. de conſtit.* Buratt. *deciſ. 74. num.2. verſ. ex quo reſcripto, & deciſ.226. num.13. & ſeq. verſ. præterea dicebatur, &c. 435. num.5. verſ. minus etiam facit,* quod eo magis eſt attendendum in cauſis, quæ
6 aguntur in Curia, † in quibus non ſolet attendi talis exceptio ſubreptionis ob facilem recurſum ad Signaturam pro illarum reformatione Rota *in Romana Cenſus 2. Iunij 1602. penes Coccin. deciſ.74. num.4. verſ. quod licet, & deciſ.475. num.5. verſ. minus etiam facit* coram Papa Greg. XV.

Cæteræ verò nullitates, quæ per dictum Marchionem
7 opponuntur, nec enim obſtant, † quia dum ipſe prætendebat illas adeſſe, poſtquam fuit denuò cauſa in Rota commiſſa, non debebat inſtare pro propoſitione dubij principalis, prout fecit, & contra ipſum tantum informantem ſub dicta die 16. Ianuarij fuit reſolutum, ſed debebat in primis, & ante omnia iudicium dirigere ſub dd. nullitatibus. Vnde cùm hodie DD. guſtauerint de meritis
cauſæ, † & de iuſtitia, & validitate dictarum ſententia- 8
rum, eaſdem ſententias potuerunt confirmare nulla habita ratione nullitatum, Bart. *in l. ſi expreſſerim verſ. videndum eſt, ff. de appellat. l. fin. C. de fid. inſtrum.* Alex. *conſ. 111. viſo themate ſuprascripto num.5. lib.5. & conſil.73. in cauſa appellationis num.11. verſ. tutiò reſpondeo, &c.* Aym. iun. *conſ.561. num.16. & ſeqq. verſ. ſed vlterius, Romana pecuniaria 17. Martij 1645. coram R. P. D. meo Corrado.*

Nec deciſio Remboldi obſtare poteſt, dum in illa fuit firmatum deficere probationes ſæuitiæ eiuſdem Marchionis erga vxorem, quia cùm ab eadem non ſolùm coram bon. mem. Coccino, *vt in deciſ.104. 155. & 191. part.6. diuerſ.* verum etiam coram me ſub die ſupradicta 16. Ia-
nuarij † fuerit receſſum, quæ deciſio hodie confirmatur 9
nullum fieri poteſt in dicta deciſione Remboldi fundamentum, vt alias fuit reſolutum in *deciſ.121. num.16. part.6. 300. num.18. part.7. diuerſ.*

Et ita, &c.

Deciſio emanata in hac eadem cauſa ſub die 16. Ianuarij 1645. coram eodem Reuerendiſſ. Papien. eſt ſupra in hac part.9. recent. deciſ.323. vbi alias deciſiones annotaui in hac eadem cauſa emanatas.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana ſupplementi Legitimæ.

Veneris 26. Ianuarij 1646.

A R G V M E N T V M.

Statutum Vrbis lib.1. cap.141. vbi diſponitur, quod fœminæ dotatæ à Patre, vel ab Auo, ſint contentæ dote eis aſſignata, &c. cùm mens, & finis dicti Statuti ſit, conſulere conſeruationi bonorum in agnatione, ideòque ſi non adſint agnati, ſed tantùm fœminæ, cùm deficiat cauſa finalis dicti Statuti, ipſum quoque ſtatutum nullatenus intrare poterit.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum Vrbis lib.1. cap.141. quid diſponat.*
2 *Statuta excluſiua fœminarum condita reperiuntur pro conſeruatione, & fauore agnationis, & familiæ.*
3 *per Fœminas non conſeruatur agnatio, cum in eis finiatur dicta agnatio.*
4 *Statuta excluſiua fœminarum dicuntur eas non excludere perpetuo, ſed temporaliter quouſque extent maſculi, & quatenus id ſit verum, n.5.6.*
7 *Agnationis conſeruatio, eſt cauſa finalis ſtatutorum excludentium fœminas.*
8 *Agnationis ratio, quando ceſſat quoque excluſio facta illius intuitu.*
9 *Morut. conſil.1. & Surd. conſ.100. in quibus loquantur terminis.*
10 *in Fœmina ceſſat ſpes conſeruandi agnationem.*
Qualitas à ſtatuto contemplata quando ceſſat, ceſſat quoque ipſum ſtatutum.
11 *Statuentes, ſi qualitatem aliquam contemplaſſent, eam expreſſiſſent, & maxime ſi alibi eam expreſſerunt.*
12 *Statutorum verba debent intelligi, iuxta naturalem eorum ſignificationem, nec ab eorum proprietate eſt recedendum.*
Maſculinitatis qualitas, quæ à ſtatuto numquam fuit expreſſa, non cenſetur contemplata, & n.12.
13 *Statuti Vrb. lib.1. cap.141. finis, & mens fuit conſeruatio agnationis, quam fœmina conſeruare non valent.*
14 *Statuta excluſiua fœminarum tamquam exorbitantia, & præter ius Ciuile, ſi loquantur de maſculis, non poteſt extendi ad fœminas, & n.15.*
16 *Verbum, hæres, comprehendit tam maſculos, quàm fœminas, quod tamen procedit in materia indifferenti.*

17 *Ha-*

17 *Heredum appellatione tunc non veniunt fœmina, quando obſtat mens ſtatuentium, vel teſtatorum.*
Verbum, heres, reſtringitur ad ſolos maſculos, ne ſequatur repugnantia, & materia eſt differens.
18 *Legitima ſupplemento, quando non ſit locus.*
19 *Legitima renunciationem non importat ſimplex aditio hereditatis.*
Legitima renunciatio debet eſſe indiuidua, & expreſſa.
20 *Fœmina per ſtatutum excluſa habetur pro extranea.*
21 *Haredes inſtituti, ſolent eſſe magis dilecti, quàm haredes ſubſtituti.*

DECISIO CCCLXXXIII.

POſt ordinatam huius cauſæ expeditionem placuit Do-
minis ea ſumma ipſorum benignitate iterùm Annam
audire ſuper iiſdem, & bis copiosè deciſis ad fauorem illo-
rum de Cherubinis; Vnde propoſito hodie per me dubio,
An in penultimo, vel vltimo loco deciſis ſtandum eſſet,
in vltimo loco perſiſtendum eſſe reſpoonderunt, cùm
vtriuſque primæ ſcilicet, & vltimæ deciſionis fundamenta
benè ſubſiſtant.
Nec illis obſtare viſum fuit repetitum obiectum funda-
tum in diſpoſitione Statuti Vrbis *lib.1. cap. 141. vbi diſponi-*
1 *tur, quod fœmina dotata † à Patre, vel Auo ſint contenta
dotibus, nec occaſione falcidia, ſeu ſupplementu aliquid pete-
re poſſint ab heredibus Patris, vel Aui de agnatione,
etiam tranſuerſali, vltra id, quod Pater, vel Auus earum
reliquit.*
2 Quia cùm huiuſmodi ſtatuta † excluſiua fœminarum
condita fuerint pro conſeruatione, ac fauore Agnationis,
& familiæ, vt tradunt Capt. *conſ.19. ſub num. 8. verſ. quod
& maximè*, Surd. *conſ. 443. num. 39.* Soccin. iun. *conſil. 1.
num.43. lib.1.* Rom. *conſ.16. num.5.* Ruio. *conſ.22. num.10.
lib.3.* Gabr. *conſ.10. num.2. lib. 2.* Cæphal. *conſ.309. num.23.
lib.3. & conſ.521. num.10. lib.4.* Menoch. *conſ. 95. num. 60.*
Fenzon. *in Annot. ad dictum Stat. dict. cap. 141. num. 51.*
Hodiern. *in l. hac Aedictali quaſt. 12. num. 7. C. de ſecund.
nupt.* Merlin. *de legit. lib. 3. tit. 1. quaſt. 2. num. 283.* quam
opinionem ſemper ſequuta fuit Rota poſt Pacif. de Salu. *de-
ciſ. 160. num.4. & deciſ. 161. num.6.* cum aliis allegatis in
vltima deciſione quæ reuidetur. Diſpoſitio prædicta intel-
3 ligitur de † ſolis deſcendentibus maſculis per quos conſer-
uatur non autem extenditur ad fœminas in quibus Agna-
tio finitur, cùm in iis ceſſet fauor, & cauſa finalis ſtatuen-
tium, vt præter allegatos in aliis deciſionibus firmant
Alex. *conſ.69. num.1. & 2. lib.1.* Soccin. iun. *d. conſ. 1. n.14.
lib.1.* Ruin. *conſ.22. ſub num.11. verſ. & inſuper lib.3.* Aym.
conſ.250. ſub num.2. verſ. ideo videmus, Honded. *conſil. 8.
num.12. & 13. lib. 2.* Corn. *conſ. 26. num. 4. lib. 4.* Menoch.
conſ. 150. num.38. Merlin. *vbi ſupra num. 4. & 5.* Rot. *deciſ.
179. num.5. & 6. part.6. recent.*
Neque dicit poteſt huiuſmodi ſtatuta non excludere
4 perpetuo fœminas tanquam † inhabiles, ſed ſolùm tempo-
raliter quoſque extiterint maſculi de Agnatione, itaut iis
deficientibus, iterùm admittantur fœminæ, vt tradit Brun.
in tract. quod ſtant. maſcul. art.10. num. 12. & 23. cum cæ-
teris allegatis pro Anna.
Quia vt benè animaduertunt Domini prædicta proce-
dunt in materia fauorabili, vt quando agitur de admiſſio-
5 ne, † & vocatione fœminarum ad ſucceſſionem pro exclu-
dendis extraneis, tunc enim cenſentur teſtatores, & ſta-
tuentes excluſiſſe ſolum fœminas temporaliter in concorſu
maſculorum, illis verò deficientibus voluiſſe fœminas ex-
traneis præferre; ſecus verò in materia odioſa, & vbi pro-
6 vt † hic agitur non de admittenda, ſed de excludenda fœ-
mina Teſtatoris agnata per alteram fœminam in pari gra-
du. De caſu enim fauorabili non benè fit illatio ad odioſum,
vulg. l. Papinianus exul ff. de minor. Et ſemper viget effi-
cax ratio, quod deficientibus maſculis ceſſat conſeruatio
7 † Agnationis, quæ fuit cauſa finalis ſtatuentium, vt di-
ctum eſt, & per conſequens ceſſat ipſa diſpoſitio, & caſus
remanet ſub diſpoſitione iuris communis, vt in ſimilibus
terminis de ſtatuto excludente matrem propter filios ma-
ſculos, conſuluit Bald. inter conſil. Ang. *conſ. 281. ante
num.6. verſ. alia ratione, vbi quod licet mater excludatur à
ſucceſſione per exiſtentiam filiorum maſculorum, non tamen
excluditur per exiſtentiam filiarum fœminarum, cùm in per-
ſonis fœminarum ratione ſui ſexus ceſſent rationes ſtatuen-
tium, qua vigent in perſonis Marium*, Soccin. iun. *conſ. 23.
num.27. lib.1.* ibi, *Quia ſi extat ſtatutum, quod coniuncti ex
linea Patris excludant matrem defuncti, mater non exclu-
datur per fœminam coniunctam ex linea Patris etiam quod ſit
Agnata, &c. quia ratio conſeruanda Agnationis qua ſtatu-
tum dicitur motum, ceſſat in fœmina, & num.28.* Corn. *con-
ſil. 224. ſub num. 5. verſ. & pradicta lib.2.* ibi, *quod ſtatutum
excludens Matrem propter Agnatos non verificatur in Ami-
ta, vel in alia Agnata fœmina, &c.* quod comprobat plu-
ribus rationibus Cæphal. *conſ. 521. nu.150. lib.5.* Alex. *con-
ſil.188. num.2. lib.6.* vbi, *quod ſtatutum excludens fœminas
donec extarent aliqui de deſcendentibus, vel aſcendentibus
maſculis, ceſſat non ſuperſtitibus aliis aſcendentibus, vel
deſcendentibus maſculis, & fœmina reaſſumit iura ſucceſſionis
ſibi de Iure communi competentia*, Ruin. *conſ. 25. num. 3.
lib.3.* vbi, *quod Amita non excludit matrem, cum in ea ceſ-
ſet fauor Agnationis, qua fuit cauſa finalis ſtatuentium, &c.*
Defectis itaque maſculis Maria illiuſque hæredes conſequi
debent ſupplementum legitimæ † cum ceſſet ratio Agna- 8
tionis, & ſtatuentium prohibitio ex iuribus ſupra alle-
gatis, & tradit Brun. *in d. tract. quod ſtant. maſcul. quaſt. 12.
num.147.*
Nec aduerſantur Morot. *conſ.7.* & Surd. *conſ.100.* † quia 9
loquuntur in ſtatuto excludente fœminam dotatam ob ſo-
lam qualitatem dotationis, non autem ex ratione Agnatio-
nis, vel in illius fauorem, vt expreſsè ponderat idem Surd.
ſub num. 13. verſic. non etiam aduerſatur, cum ſequen. pro-
indeque non applicantur excluſioni inductæ à noſtro ſta-
tuto fauore Agnationis, cùm † enim in fœmina ceſſet ſpes 10
conſeruandi agnationem, ceſſat etiam qualitas à ſtatuenti-
bus contemplata, & conſequenter ceſſat etiam excluſio ex
ſupra allegatis.
Prout minus mouit Dominos recens conſideratio infor-
mantium pro Anna, quod ſcilicet ſi ſtatuentes qualitatem
maſculinitatis dumtaxat comprehendere † voluiſſent, il- 11
lam vtique expreſſiſſent prout in cæteris caſibus expreſsè
declararunt, & ideò cùm verba ſtatuti intelligi debeant,
iuxta naturalem ipſorum ſignificationem, nec ab eorum
proprietate ſit recedendum, qualitas maſculinitatis, † quæ 12
nunquam expreſſa legitur in dicto capite Statuti conſidera-
ta cenſeri non debeat.
Quia cùm finis, & mens ſtatuentium *in d. cap.141.* fue-
rit conſulere conſeruationi Agnationis † quam fœminæ 13
conſeruare non poſſunt, vt dictum fuit, dum ſtatutum lo-
quitur per verba Agnationis, ibi, *nihil petere poſſint ab he-
redibus de Agnatione*, neceſſariò fatendum eſt intellexiſſe
de Hæredibus Agnatis ſexus dumtaxat maſculini cum in
ſtatutis fœminas excludentibus † gratia conſeruandi Agna- 14
tionem tanquam exhibitantibus, & præter Ius ciuile voca-
tis illis de Agnatione per nomen maſculinum fœminæ
etiam ſi Agnatæ † nunquam vocatæ cenſeantur, ad. trad. 15
per Imol. *in l. ſi ita ſcriptum ſub num.4. verſ. ſi eſt probatum,
ff. de l. 2.* Bald. *conſ.473. num.3. lib.5.* Soccin. iun. *d. conſ.23.
num. 24. lib. 1.* Aym. *conſ. 180. num. 1.* Honded. *conſ. 7. à
num. 31. vſque in finem*, benè Simon. de Præt. *conſ. 161.
num. 16.* Et licet verbum, *heres*, conueniat tam maſculis, 16
quàm fœminis, attamen procedit in materia indifferenti in
qua nulla ratio ſuadet reſtrictionem ad maſculos, ſecus ve-
rò quando materia eſt differens, & † conſtat de contraria 17
mente ſtatuentium, tunc enim ne ſequatur repugnantia,
& reſultet abſurditas verbum, *heres*, reſtringitur ad ſolos
maſculos, nec capit fœminas, vt declarat Alex. *conſ. 36.
num.7. verſ. in materia autem differenti lib. 3.* vbi, *quod tunc
materia eſt differens, quando non eſt eadem, & vniformis ra-
tio comprehendendi omnem heredem*, benè Soccin. iun. *d.
conſ.1. num.120. lib.1.* Natta *conſ.676. num.9. & ſeqq. lib. 4.*
Honded. *d. conſ.8. num. 21. & 22. lib. 2.* & ad propoſitum
conſuluit Maluaſ. *conſ. 9. num. 32. lib. 1.* Gabr. *d. verb. ſi-
gnif. concluſ.6. num.49.* Surd. *deciſ.95. num.4.* Rota *in recent.
deciſ.663. num.16. part.1.* 21
Parum etiam obſtante, quod cum Maria fuerit per Pa-
trem concedenter dotata, & in teſtamento pro æquali cum
Anna inſtituta, cum onere reſtituendi † hæreditatem 18
abſque vlla detractione petere non poſſit legitimæ ſupple-
mentum.
Quia cùm in teſtamento expreſſa non legatur prohibitio
illud petendi, quod Pater etiam volens prohibere non po-
tuiſſet, & cum onus hæreditatem reſtituendi abſque vlla
detractione intelligi poſſit de aliis detractionibus ipſis com-
petentibus, Maria per aditionem hæreditatis, nec ſibi, nec
ſuis hæredibus præiudicauit, † cùm ſimplex aditio non im- 19
portet

porter renunciationem legitimæ, illiuſqoe ſupplementi niſi indiuidua, & expreſſa concurrat, *vt pluribus auctoritatibus reſponſum fuit in prima deciſione ſub die* 18. *Maij* 1640. §. *& nihilominus*.

Doctores, & Deciſiones allegatæ in vltima deciſione ad probandum ſtatutum *in d. cap.* 141. emanaſſe pro conſeruanda agnatione, & fauore dumtaxat maſculorum, licet nonnullæ loquantur in caſu quo concurrebat extraneus, attameo benè applicantur caſui noſtro cùm nulla ſit
20 maior ratio in extraneis, quàm in fœminis † in quibus Agnatio extioguitur, & regulare eſt fœminas per ſtatutum excluſas haberi pro extraneis, iuxta theor. Bart. *in l. Inteſtati*, §. *ſciendum num.* 3. *verſ. quare, dicit ſtatutum, ff. de ſuis, & legitim.* Roman. *in l. ventre num.* 10. *verſ. vlterius, ff. de acquir. hæred.* Alex. *conſ.* 20. *num.* 6. *lib.* 1. Giouagnon. *conſ.* 70. *num.* 20. *lib.* 1.

Denique non obſtat, quod decedentibus Anna, & Maria ſioe filijs fuerit pro medietate ſubſtitutus Ioannes Maria Rotignus Nepos Teſtatoris qui eſt Agnatus Maſculus, à quo idem Statutum prohiber peti ſupplementum legitimæ, & ideò ne melior ſit conditio ſubſtitutorum, quàm in-
21 ſtitutorum, qui ſolent † eſſe magis dilecti; ſicut Maria, non poſſet petere ſupplementum à ſubſtituto maſculo, ita nec minus ab inſtituta licet fœmina, quia huic obiecto fuit pleoè ſatisfactum *in dicta deciſ.* 18. *Maij* 1640. *ſub* §. *nec placuerunt*, com qua Domini tranſierunt.

Et ita reſolutum vtraque &c.

☞ *Plures deciſiones in hac emanarunt, quas annotaui ſupra in præcedenti Part. VIII. recent. ad deciſ.* 228. *quæ eſt in eadem cauſa.*

R. P. D. CORRADO.

Romana Fideicommiſſi de Capite Ferro.

Veneris 19. *Februarij* 1646.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria remanent talia, quamuis ea fuerint meliorata, quia melioramenta non immutant naturam rei milioratæ: Confeſſio emanata in teſtamento, quamuis reuocato, quando attendatur. Hæredes tutores, quot inuentaria teneantur conficere, & ſi hæreditarium non confecerint, quando id noceat minoribus.

SVMMARIVM.

1 *Filius alienans bona hæreditaria præſumitur ea elegiſſe pro ſatisfactione ſuæ legitimæ.*
2 *Melioramenta non operantur, quod non remaneant talia bona meliorata prout antea erant.*
3 *Quod procedit etiam ſi minima pars ædificij antiqui remanſerit.*
4 *In Hæreditatis ſolo, quidquid ædificatur dicitur hæreditarium, cum ædificium cedat ſolo.*
5 *Melioramentorum impenſa ſi fuerit neceſſaria, vel vtilis, ex qua auctum pretium rei, detrahi debet.*
6 *Melioramenta dum ſunt incerta, non poſſunt impedire imputationem pretij &c.*
7 *Alienatio bonorum, ex cauſa neceſſaria facta, non cenſetur voluiſſe eligere in creditum ſuæ legitimæ.*
8 *Alienatio, vt dicatur neceſſaria ad effectum, ne imputetur in legitimam quid requiratur.*
9 *Contrahens ex propria voluntate ab initio non dicitur neceſſario id poſtea hoc facere, declara vt n.* 10. *&* 11.
12 *Confeſſio emanata in teſtamento reuocato, quando veniat attendenda.*
13 *Recognitio bonæ fidei, in effectu conſcientiæ exonerationem importat.*
14 *Confeſſio emanata in teſtamento etiam reuocato, præbet magnum adminiculum veritati.*
15 *Confeſſio quando eſt veriſimilis attendi debet etiam ſi ſit nulla, vel attendenda non ſit.*
16 *Confeſſio quantò magis eſt adminiculata eò magis eſt attendenda, & hoc quantumuis ſit nulla.*
17 *Hæres non poteſt vti beneficio retentionis, pro credito ad alium ſpectante, à quo ipſe cauſam non habet.*
18 *Bona alienata, præſumuntur æquipollentia pro ſatisfactione ſui crediti dum non probantur, quod ſint inſufficientia.*
19 *Solutiones præſumuntur factæ ab hærede ex pretio bonorum hæreditariorum alienatorum.*
20 *Creditum dotale, vt exigi poſſit debet probari, eius quantitas, itaque ſtante incertitudine concedi, non poſſit retentio, num.* 21.
22 *Legatorum ſolutio ex ſolo curſu temporis non præſumitur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium.*
23 *Hæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito de illis bonis, de quibus non reddidit rationem.*
24 *Fideicommiſſarius vniuerſalis agens contra hæredem grauatum excipientem de detractionibus ſibi competentibus, tenetur probare integram coram ſatisfactionem.*
25 *Quod procedit etiam ſi ille non confecerit inuentarium, & quando id procedat, num.* 26. *&* 27.
28 *Tutores duplex inuentarium conficere tenentur, & quæ num.* 29.
30 *Teſtator conſtituendo aliquem tutorem, & eum liberando à confectione inuentarij, de quo inuentario intellexiſſe dicatur.*
31 *Inuentarium hæreditarium, à tutelari eſt diuerſum in forma cauſa, & effectu.*
32 *Tutori hæredi ſi à teſtatore fuerit remiſſa confectio inuentarij, de quo inuentario intellexiſſe dicatur, & quæ opinio ſit verior, & num.* 33.
33 *Opinio illa, quæ magis rationi, & legibus conuenit attendenda venit.*
34 *Fraudibus aditus aperiendus non eſt, in præiudicium aliorum.*
36 *Pupillis, dolus, vel alia ſiniſtra ſuſpicio, impingi non poteſt, dum miniſterio Tutoris reguntur.*
37 *Minores, atque pupilli tenentur conficere inuentarium hæreditarium, ſi eorum beneficio vti volunt.*
38 *Et qualiter eis ſuccurratur.*
39 *Deciſ. in cauſa Maceraten. Legitimæ coram Card. Vbald. in quibus terminis loquatur, & num.* 40. *&* 41.
42 *Minor ſi poſtquam factus eſt maior, non obtinuerit reſtitutionem in integrum aduerſus non confectionem inuentarij, ac liberè bona alienauerit, tunc ſibi imputet, ſi aliquod damnum patiatur.*
43 *Beneficio inuentarij, quis dolere non debet ſi eo non gaudeat, ſi illud conficere neglexerit.*
44 *Mandati oppoſitio, quando à parte non fuit facta, ſufficit, quod quando opponitur, producatur etiam poſt ſententiam.*
45 *Procuratores religionum ſunt temporales.*
46 *Procurator nouus, quando fuit admiſſus, cenſetur alter reuocatus.*

DECISIO CCCLXXXIV.

PLura, quæ adducebantur pro parte RR. Fratrum Sanctiſſimæ Trinitatis in monte Pincio hæredum q. Dominici de Capiteſerreo contra Deciſiooem in hac cauſa factam die 10. Maij 1645. coram me. * Hodie maturæ diſcuſſa viſa ſuerunt Dominis non obſtare, rationibus in ea deductis, quam ideò confirmandam eſſe cenſuerunt. ☞

Nam exiſtentia fideicommiſſi ordinati per q. Raymundum de Capiteſerreo Auum d. Dominici in eius vltimo teſtamento de anno 1542. 28. Aprilis illiuſque purificatio per obitum d. Dominici ſine filijs non controuertitur, minuſq; legitimatio perſonarum actorum, neque identitas bonorum de quibus agitur, quæ iuſtificantur ex proceſſu, & Deciſionibus emanatis coram bon. mem. Coccin. die 4. Maij 1615. & 27. Ianuarij 1621. ac Sententia Rotali per eum ſucceſſiuè prolata, quæ in rem iudicatam tranſiuit, & fuit executa, vt habetur io eadem deciſione 10. Martij 1645. & latiùs in antecedenti ſub die 10. Iunij 1644. coram me. Sed informantes pro dd. RR. Fratribus inſiſtunt ſuper detractionibus, quibus Domini exiſtimarunt non eſſe locum.

Prima enim, quæ prætenditur ex cauſa legitimæ debitæ d. Dominico ex propria perſona, ac Tiberij eius fratris, & Virgilij patrui (quorum ille fuit hæres) in bonis Raymundi Teſtatoris, ceſſat ex eo quod cooſtat præfatos Dominicum, & Tyberium mortuo Virgilio vendidiſſe

bona

bona hæreditatis præſati Raymundi notabilis valoris, &
ſignanter Palatium de anno 1566. 26. Nouembris D. Ber-
nardinæ de Mignanellis pretio ſcut. 17000. quod fuerat do-
natum à bon. mem. Paulo de Vrſinis d. Raymundo, ac Do-
minico, & Tyberio eius fratribus (quibus ille deindè ſuc-
ceſſit) vt conſtat ex publico inſtrumento d. donationis de
anno 1501. 27. Octobris, & ex alio actualis apprehenſionis
poſſeſſionis de anno 1503. 28. Decembris. Ac vlterius
Soldanatum nuncupatum Turris Nonæ pretium aureorum
3000. de Camera, vt ipſe Dominicus reiteratis vicibus de-
clarauit in eius teſtamentis conditis de annis 1582. 27. Apri-
lis, & 1591. 16. Iulij. Quæ ſaoè cenſentur electa fuiſſe
1 pro † ſatisfactione legitimæ ex bonis præſati Raymundi
detrahendæ, *l. Marcellus*, *§. res quæ*, vbi communiter not.
DD. *ff. ad S.C. Trebell.* & plenè fuit probatum in præce-
denti deciſione in *§. Non obſtat, quod hæc portio, & ſeqq. vſq;
ad finem*.

Nec obſtat, quod Palatium venditum d. D. Mignanellæ
non eſſet de bonis Raymundi, neque illius fideicommiſſo
ſubiectum, licet fuerit ædificatum, per bon. mem. Card.
Recinaten. in ſolo ad eius hæreditatem ſpectante, ideòque
pretium illius imputari non poſſit in legitimam, ac alias de-
tractiones ex eiſdem bonis Dominico, & cæteris prædictis
debitas.

Primò, quia contrarium probatur, tam ex prædictis in-
ſtrumentis, ex quibus apparet Palatium donatum d. Ray-
mundo, & fratribus fuiſſe ſatis amplum, nobiliterque
conſtructum, ac eo vſque tempore per Gubernatorem Vr-
bis habitatum, & in eodem loco, ac infra eoſdem confines,
quibus ſitum erat, dictum Palatium venditum Dominæ
Mignanellæ, quàm ex Apoca locationis, ſeu conceſſionis
ad meliorandum factæ de anno 1548. die 2. Septembris per
Lucretiam matrem, & Tutricem dd. Dominici, & Tybe-
rij, ac d. Virgilium eorum patruum præfato bon. m. Card.
Recinaten. in qua legitur illc fuiſſe conceſſam Domum
tunc habitatam per dictam Bernardinam matrem eiuſdem
Cardinalis, ac Domum nouam cum horto magno vſque
ad viam Iuliam, & cum alijs Domibus, & pertinentijs plu-
ribus infra eoſdem confines in inſtrumento dictæ donatio-
nis expreſſos, quæ quidem non controuertuntur remanſiſſe
in hæreditate d. Raymundi paulò anteà defuncti; Ideòque
licet Cardinalis dd. ædificia in ampliorem fortè, atque ele-
gantiorem formam redegerit, cùm tamen non fuerint peni-
tùs deſtructa, vt deponit tertius Teſtis iuxta tertium Inter-
rogatorium, ibi, *ma la facciata dinanzi era come ſtà*, *&c.*
neque diſſentiunt cæteri examinati in alio iudicio inter hæ-
redes Raymundi, & hæredes bon. mem. Cardinalis dum
fatentur in priſtino ſtatu remanſiſſe partem quandam ver-
ſus flumen, & Plateam Farneſiam. Quorum etiam depo-
ſitiones intelligi debent, iuxta conuentionem inter partes
ipſas initam, qua fuit facta conceſſio Cardinali ad melio-
randum, vt legitur in Apoca prædicta, ibi, *promette in ſpen-
dere bonificare, & murare in detta Caſa, Orto, e Stalla, ſcu-*
2 *di quattromila*, *&c.* Non ideò deſierunt eſſe eadem † vt
reſpondit I.C. in *l. quid tamen §. non tantum*, ibi, *planè ſi
per partem reficiat licet omnis noua facta ſit aliud erit nobis
dicendum*, *ff. quib. mod. vſusfr. amit. vbi gloſ. in verb.* aliud
3 notat hoc procedere † etiam ſi pars minima antiqui ædificij
ſuperſit, *& in l. proponebatur*, *§. neque in hoc ſolum*, *& ſeq.
ff. de Iud. & in l. quod in rerum natura*, *§. fin. ff. de leg.* 1.
cum concord. in eiſdem locis per gloſ. & DD. adduct. gloſ.
in cap. 3. in verb. fundatores, *verſ. quod intellige*, *extr. de
Iurepatr.* Iaſ. *in l. Ius ciuile, num. 15. verſ. intellige prædicta,
& num. 18. verſ. facit etiam, ff. de Iuſt. & iur.* Rip. *in l. 1. ſub
num. 4. verſ. an autem, ff. in quib. cauſ. pign. vel hypot. tacit.
contrah.* Azor. *inſtit. Moral. part. 3. lib. 10. cap. 16. verſ. bre-
uiter dicendum exiſtimo*, Modern. Roman. *Diſcept. 855. ſub
num. 5. verſ. quia contrarium apparet, & ſeq.*

Secundò, quia licet Cardinalis antiqua ædificia penitùs
deſtruxiſſet, ac noua à fundamentis ædificaſſet; nihilomi-
4 nus quicquid per illum in ſolo d. hæreditatis † fuiſſet ædifi-
catum ceſſiſſet ipſi ſolo, ac eiuſdem dominij fuiſſet cuius,
& ſolum erat, *l. qui domum*, *ff. ad l. Aquil. l. adeo, ff. de ac-
quir. rer. domin. & l. 2. C. de rei vend.* Peregr. *de fideicomm.
art. 50. ſub num. 33. verſ. quamobrem valdè falluntur, & ſub
num. 47. verſ. quamobrem, iuxta communem traditionem,
ac ſub num. 49. verſ. quia ædificium*, Rota *in Bonon. Legat.
2. Decemb. 1614. coram Sanctiſs. D.N. in recent. deciſ. 624.
num. 6. verſ. minus obſtat part. 3.*

Nec releuat, quod detrahenda ſit impenſa melioramen-
torum, quæ fuerunt neceſſaria, † & vtilia ſaltem quate- 5
nus auxerunt pretium Palatij. Nam quoad ipſos hæredes
Raymundi nulla per eos facta fuiſſe probantur; Quo verò
ad Cardinalem conſtat ex laudo prolato de anno 1566. 27.
Auguſti à bon. mem. Card. Proſpero Sanctacrucio, & Io:
Baptiſta Dorio Arbitris à partibus electis, quod pretium
Palatij fuit per eos declaratum de ſcut. 17000. Melioramen-
ta verò per dd. de Capiteferreo ſoluenda hæredibus eiuſ-
dem Cardinalis fuerunt liquidata in ſumma ſcut. 3000. re-
ſeruata eis electione emendi d. Palatium pro d. pretio à Ca-
piteferreis, vel ab eis recipiendi d. ſcut. 3000. pro meliò-
ramentis; Quare cùm d. D. Bernardina mater, ac hæres
Cardinalis elegerit in executione d. laudi Palatium emere,
& ſcut. 17000. perſoluere, dici non poteſt in eis fuiſſe com-
prehenſum valorem melioramentorum, quia ſeparatim
fuerunt æſtimata in d. laudo, & ipſi hæredi reſeruata, cuius
beneficio ceſſeruot quotquot illa fuerit. Licet enim Apo-
chæ illius vigore omnia huiuſmodi melioramenta poſt obi-
tum Cardinalis, ac eius matris, vnà cum Palatio reſtituen-
da eſſent Capiteferreis, vt in ea legitur, *in §. in euentum, &c.*
nihilominus conuentio illa non fuit in hac parte obſeruata,
ſed ab ea receſſum per compromiſſum, & laudum prædi-
ctum executioni mandatum; Et quatenus etiam dici poſ-
ſet aliquam partem dd. melioramentorum fuiſſe per Arbi-
tros ad commodum venditorum conſideratam, atque
comprehenſam in taxatione d. pretij ſcut. 17000. Hæc pro-
fectò qualis, & quanta fuerit prorſus incerta eſt, atque
ideò nullo † pacto impedire poteſt imputationem pretij, 6
quod ex prædictis conſtat è corporibus hæreditarijs Ray-
mundi fuiſſe redactum, Rot. penes Reuerendiſs. Vrgellen.
deciſ. 360. num. 2. verſ. præſertim, & ſeqq. Surd. *deciſ. 170.
num. 9. verſ. ſecunda ratione, & ſeq.* cum alijs adductis in
antecedenti *deciſ. in §. quia cum ex publicis inſtrumentis ap-
pareat, &c.*

Minus obſtat, quia alienatio d. Palatij facta fuerit à præ-
fatis Dominico, & † Tyberio ex cauſa neceſſaria d. laudi 7
præcedentis, & ideò non videatur in eorum legitimam
imputanda.

Quia vt alienatio ad hunc effectum neceſſaria dicatur
oportet, quod neceſſitas † proueniat, & cauſam habeat 8
à perſona teſtatoris, non autem (vt in hoc caſu) ex facto
ipſorum hæredum, qui propria voluntate ab initio con-
traxerunt cum Cardinali, ac deindè cum eius † hæredibus 9
compromiſerunt, & laudo parere conuenerunt, iuxt. text.
in l. filius familias, *§. Diu. il ſecondo*, *verſ. nam ſi hæredis,
ff. de leg. 1. l. Pater filium in princip. ff. de leg. 3. l. non ſolum,
ff. de petit. hæred.* ac ibidem not. DD. & declarat Iaſ. *in d. l.
Marcellus, §. res quæ, ſub num. 3. verſ. intellige iſtam fallen-
tiam, ff. ad Trebel. & in Auth. res quæ ſub num. 2. verſ. ſextò
limita, C. Com. de legat.* & poſt alios Cephal. *conſ. 346. n. 10.
verſ. non obſtat igitur primum*.

Deindè concluſio obiecta procedit, quando pretium
rei hæreditariæ ex eiuſmodi neceſſaria cauſa alienatæ ad
hæredem alienantem non † peruenit, ſed in eamdem cau- 10
ſam à Teſtatore prouenientem verſum fuit, non autem
quando pretium ad ipſum hæredem peruenit, tunc enim
etiam ſi neceſſaria fuerit alienatio illud imputare † tenetur 11
in eius detractiones, gloſ. *in d. l. Marcellus*, *§. res quæ*, *in
verb. res quæ, verſ. item, & quando in annot. verſ. & benè*,
ibique Bart. *in prima oppoſ. verſ. fateor*, *& in fin. verſ. aut
controuertitur in ſui vtilitatem*, Angel. *ſub num. 2.* gloſſa ma-
gna, Imol. *in princ. verſ. aduerte*, Iaſ. *ſub num. 6. verſ. &
iſto caſu*, & alij, quos refert Cephal. *d. conſ. 346. num. 1.
verſ. & ſi pretium*, Houded. *conſ. 59. ſub num. 15. verſ. ſi ve-
rò, & ſeqq. lib. 1.*

Hæc autem viſa fuerunt Dominis abundantius probari
ex declaratione facta per ipſum Dominicum in d. eius teſta-
mento conditio de anno 1582. 27. Aprilis, ibi, *Item eſſo Te-
ſtatore volendo ricognoſcere la bona fede dice, che la legitima,
che toccaua tanto ad eſſo, quanto alla bon. mem. di Tiberio
ſuo fratello eſſere peruenuta alle mani loro, quando fù vendu-
to il Palazzo al Mignanello, &c.* quod quidem teſtamen-
tum licet † fuerit alijs poſterioribus reuocatum, adhuc ta- 12
men huiuſmodi confeſſio in eo facta ob recognitionem bo-
næ fidei, quæ in † effectu conſcientiæ exonerationem im- 13
portat, ad tradita in *deciſ. 30. num. 4. verſ. quia debet vnuſ-
quiſque*, penes bon. mem. Card. Mant. & clarius per Mo-
dern. Rom. *Diſcept. 831. num. 1. verſ. ideò talis recognitio,
&c.* præbet † ſaltem magnum adminiculum veritati, vt 14
pluribus adductis concludit Bald. *in conſ. 263. ſuadeo hæredi
in fin.*

in fin. verſ. non tamen nego, lib. 3. Rot. deciſ. 169. ſub num. 6.
verſ. quæ confeſſiones, part. 1. recent. Cùm præſertim ex præ-
15 cedentibns alienatinnibus, & Iuris præſumptione † redda-
rur veriſimilis qun caſu attendi debet eſto qnod alias onlla,
vel attendenda non eſſet, Rot. penes Card. Seraph. deciſ.
487. num. 14. verſ. alia affertur limitatio, & Bart. deciſ. 100.
num. 17. verſ. tanto magis, & in recent. deciſ. 209. num. 7.
verſ. vt dicitur, part. 6. Surd. deciſ. 325. num. 6. verſ. & in
confeſſions. Et in concurſu alterius diuerſæ aſſertionis ab
eodem emanatæ in alin teſtamento ſub die 19. Iulij 1591.
16 præferri debet, † quia ex prædictis apparet magis admini-
culata, vt reſpnndit Rot. in deciſ. 758. ſub num. 3. verſ. quia
poſterior, & ſub num. 6. verſ. & cui, part. 4. diuerſ.

Alia verò detractio, quæ prætenditur ex Caſali Reſacchi
Campi Salini nuncupati ex cauſa dotis Lucretiæ de Pichis
ducat. quatunr millium, & quarti dotalis, pro quibus di-
midia pars d. caſalis fuit ad eius fauorem ſpecialiter hypo-
thecata per d. Raymundum de anno 1534. 28. Maij, &
quam etiam in d. eius teſtamento ex proprijs boois ſnlui
iuſſit; Pariter tnllitur quia d. Lucretia in eius vltimo teſta-
mentn de anno 1594. 7. Februarij hæredes pro dimidia in-
ſtituit nepotes ex Hieronyinn fratre, eoſdemque ſnbſtituit
præfato Dominico eius Filin in altera dimidia inſtitutn, ità
quod ius eam petendi pro maintri parte ad illos ſpectare di-
gnoſcitur, qnibns (ſi quandn egeriot) plures exceptinnes
obſtare prætendunt fideicommiſſarij, & ideò contra eos
17 non poſſunt hæredes Dominici † vti beneficio retentionis
pro credito ad alios ſpectante, à quibus ipſi cauſam non
habent, l. in hoc iudicium, §. 1. verſ. cæterum, ff. com. Diuid.
l. eius, C. de compenſat. Rot. penes ſan. mem. Gregnr. de-
ciſ. 366. ſub num. 2. verſ. tum quia, & in recent. deciſ. 634.
ſub num. 9. verſ. & tanquàm de credito, part. 1. Pro ea verò
parte, quæ ſpectat ad ipſos hæredes obſtat illis exceptio ſa-
18 tisfactinnis Dominici † ex prædictis alieoatinoibus reſul-
tantis, dum illas mious ſufficientes fuiſſe oon probant, Rnt.
penes Card. Seraph. deciſ. 321. ſub num. 16. & 17. verſ. quan-
tum ad quintum, &c. & verſ. ideò cum exceptio, &c. & in
Bonon. fideicommiſs. de Glauarinis 10. Decembris 1638. co-
ram Reuerendiſs. P. D. meo Roias, in §. neque obſtare dixe-
runt Domini, & in alijs adductis in præcedenti deciſ. coram
me, in §. fin.

Tertia detractin prætenſa ex Caſali Piſciarelli pro ſcu-
tis 1450. ſolutis per d. Dominicum Cameræ Apoſtolicæ vi-
gore tranſactionis cum ea initæ ſuper recuperatione eiuſ-
dem Caſalis, & confirmatione venditionis illius factæ Ray-
mundo Teſtatori, vt apparet ex inſtrumentn celebratn de
anno 1564. 22. Septembris; eadem ratione mnx adducta
19 admitti non † poteſt, quia ſcilicet imputandum eſt pre-
tium ex dictis alienatinoibus redactum, ex qun præſumi-
tur, vel facta fuiſſe per hæredem ſolutin, vel ipſi ſatisfa-
ctnm, Bart. in l. fin. §. & ſi præfatam, num. 5. verſ. item hoc,
C. de iur. deliber. Surd. deciſ. 15. ſub num. 13. verſ. & demum,
Rot. deciſ. 180. ſub num. 4. verſ. conſiderabant etiam Domi-
ni, part. 1. & deciſ. 77. ſub num. 14. verſ. quo vero ad pecunias
ſolutas, part. 15. recent. cum alijs relatis per Modern. Rom.
diſcept. 570. num. 26. verſ. nec oberit, & ſeq.

Eòque magis quia idem Dominicus ità expreſsè declara-
uit in dd. duobus eius teſtamentis cnnditis, altero de anno
1582. 27. Aprilis, & altern de annn 1591. 19. Iulij in qui-
bus idem Caſale ſnppoſuit, & ſubrngauit vnà cum alijs
bonis ad fanorem hæreditatis Raymundi pro reſtitutiooe
pretij ex veoditione d. Soldanatus Turtis Nonæ in ſum-
ma aureorum ter millium de Camera, per eum recepti, vt
in eis legitur.

Quatta detractio prætenſa ex canſa dotis Inliæ vxoris
Raymundi fideicommittentis per eum enunciatæ in d. eius
teſtamentn dum legauit Lauræ communi filiæ ſcut. 350. in
quibns cnmpenſari vnluit quicquid illa ratinne dotis Iuliæ
matris pro eius rata, & in bonis ipſius Teſtatoris prætem-
dere pnſſet. Non debet admitti, tum quia neque ex pro-
20 ceſſu cauſæ vſque de anno 1613. inſtitutæ, † neque ex hu-
iuſmodi verbis Teſtamenti probatur quantitas d. dotis,
iuxt. not. in l. qui vxori ff. de aur. & arg. legat. & in l. cum
quis decedens, §. codicillis ff. de leg. 3. Card. Seraph. dec. 471.
21 num. 2. & 3. verſ. nec debetur dos. Ac ideò † non poteſt ea
ratione coocedi retentio, l. fin. ibique Bald. num. 5. verſ. ſe-
cundo nota, C. de compenſ. Rot. penes Seraph. d. deciſ. 471.
ſub num. 2. & 3. deciſ. 487. ſub num. 2. & 3. verſ. ſecundo, &
in recent. deciſ. 579. num. 5. verſ. & denique part. 1. & de-
ciſ. 411. num. 24. verſ. neque creditum part. 5. tum quia ſi

probaretur obſtaret quoque ſatisfactionis exceptio ex iam
dictis reſultantis.

Quiota demum, & Sexta pro ſcut. 350. vt ſupra Lauræ
legatis, & centum in nrnatum Capellæ in Eccleſia Imma-
culatæ Virginis de Araceli, ac alijs decem RR. Fratribus,
& Conuentui eiuſdem Eccleſiæ. Neque viſæ fuerunt Do-
minis admittendæ. Tum quia nnn ſatis conſtar de huiuſ-
modi † legatorum ſolutione ex ſolo temporis curſu, quan- 22
do agitur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium,
vt adnertit Peregr. de fideicommiſ. art. 35. ſub num. 6. verſ.
dubium tamen eſt, Rot. deciſ. 516. num. 2. verſ. tamen, &
ſeqq. part. 2. recent. & apud bon. mem. Card. Caual. deciſ.
463. num. 5. verſ. quinta detractio, & deciſ. 476. nu. 2. verſ.
& in puncto, ac Burat. deciſ. 641. ſub num. 4. & 5. verſ. quæ
tamen. Tum quia in omnem caſum præſumuntur ſoluta,
ac ſatisfacta ex bonis in † hæreditate d. Raymundi reman- 23
ſis, quorum non redditur ratio, vel ex pecunijs ex eis reda-
ctis, vt dictum eſt.

Poſtremò qunad Domus, quæ fuerunt à prædictis Vir-
gilio, Dominico, & Tyberio poſt mortem Raymundi
emptæ. Altera ſcilicet de annn 1553. 9. Octobris à Lucre-
tia Iuſtina; Altera die 19. eiuſdem menſis à Hieronyma San-
ctacrucia; Altera de anno 1563. 18. Innij ab Euangeliſta
de Arpino, illæ nnn ſunt cnmprehenſæ in d. ſententia bon.
mem. Coccini, nec in reſeruatione in ea facta ad fauorem
Portiæ, atque ideò de eis non agitur in præſentia.

Prædictis autem non obſtat, quod fideicommiſſarius vni-
nerſalis agens contra filium, vel alium hæredem grauatum
excipientem de detractinnibus ſibi † competentibus, in 24
quibus fundatam habet intentionem tenetur probare inte-
gram earum ſatisfactinnem, licet ille adiuerit † hæredita- 25
tem nullo cnnfecto Iouentario.

Nam hoc procedit, quando hæres grauatus non alienauit
bona hæreditaria, quod ſi cnnſtet de alienatinnibus ab eo
factis quæ (vt dictum eſt) cednnt, † & imputari debent 26
pro concurrenti quantitate in legitimam, & alias detractio-
nes, tuoc ipſi dicenti eas maintis eſſe valoris, non creditur
niſi per exhibitionem Inuentarij, vel per alias legitimas
probationes ſtatum hæreditatis iuſtificet, ex quo dignoſci
poſſit an, & quid ſuperſit ad eius fauorem † detraheodum, 27
aliàs enim prætenſum ab eo reſiduum, ac ſupplementum
incertum remanet, & illiquidum, vt explicat Rot. in Bo-
non. fideicommiſ. de Poetis 4. May 1615. in §. ſed tamen,
coram bon. mem. Vbaldo, & deciſ. 432. ſub num. 4. verſ. ſed
de ea ratione, & num. 8. verſ. cæterum, part. 4. recent. & alijs
pluribus adductis in præcedenti deciſ. in §. neque turbaret,
& ſeq.

Præterea non obſtat, quod Raymundus in d. eius teſta-
mento Tntnres, & Curatnres d. Dominici, & Tyberij eius
fratris à conſectione Inuentarij liberauerit hiis verbis, ibi,
Quibus DD. Virgilio, & Lucretia Tutoribus, & Curatori-
bus remiſit confectionem Inuentarij, ità quod ad illud conſi-
ciendum minimè teneantur, & voluit ad reditionem compu-
torum, & adminiſtratorum ipſos, vel eorum alterum non te-
neri, &c.

Quia (circumſcripta einſmodi diſpoſitione) tenebantur
† Tutnres duplex conficere innentarium; Alterum ſcilicet 28
proprium pro fundamentn eorum adminiſtratinnis, ac red-
ditinnis rationum. Alterum † autem pro hærede prn eius 29
defenſinnes adnerſus Creditores hæreditatis, & alins in ea
intereſſe habentes. Ea igitur verba reſpicinot quidem In-
uentarium tutelare † quia Teſtator deferens illorum fidei 30
nolnit eos huiuſmodi oneri obnnxios eſſe, iuxt. l. final. §.
illo C. arb. tut. & poſt alios Mont. de tut. cap. 32. reg. 5. num.
111. verſ. vndecimo, & ſeq. Nnn autem Inuentarium hære-
ditatium † qnod ab eo diuerſum eſt in cauſa, forma, & ef- 31
fectu, vt benè prnbat Bald. in l. final. §. cum igitur num. 19.
verſ. ex quo patet, C. de iur. delib. Bart. in l. in ratione, §.
quod vulgo num. 8. verſ. Quæro Tutor fecit Inuentarium,
ibique Alex. num. 7. verſ. circa ſextam quæſtionem, ff. ad l.
Falcid. Rol. in tract. de Inuentar. diuerſ. quæſt. 132. &
quæſt. 179. Gutierez de tutel. part. 2. cap. 1. ſub num. 109.
verſ. vltimo, Rnt. penes bon. mem. Coccin. deciſ. 59. nu. 5.
verſ. nec Inuentarium, & deciſ. 88. num. 24. verſic. at In-
uentarium, ac deciſ. 126. num. 34. verſ. nec prodest part. 7.
recent.

Ideò meritò cui eſt † remiſſa conſectin vnius, nnn intel- 32
ligitur remiſſa confectio alterius, arg. l. pen. C. vt in poſſ.
legat. & tradit Caſtrenſ. in conſ. 445. circa primum quæſitum,
ſub num. 1. in fin. verſ. & cui, lib. 2. cuius ſententia placuit
Domi-

Dominis (quicquid nonnulli ſenſerint Recentiores) quia
33 magis † congruit rationi, legi, ac æquitati, nec enim decet
verba, ac mentem Teſtatoris extendere in hac præſertim
materia, in qua potiùs reſtringi debent quantum iuſtè fieri
34 † poteſt, ne aperiatur aditus fraudibus in præiudicium alio-
rum, vt notat gloſs. *in d. l. pen. in verb. poſſe, in fin. C. vt in
poſſ. legat.* cum concord. per Crau. *conſ.* 811. *ſub num.* 3. *verſ.
fraudibus*, plenè Rot. *deciſ.* 229. *num.* 12. *verſ. & fraudibus
part.* 6. *recent.* Vt proindè æquiſſima ſit illorum ſententia,
qui eiuſmodi Teſtatoris remiſſionem, ſeu liberationem
Tutoribus factam de Inuentario ſolemni, non autem de
35 ſimplici † deſcriptione intelligendam eſſe cenſuerunt ne
pupilli ſupprimantur, quibus alias ſæpè nimis difficilis, ac
interdum ferè impoſſibilis redderetur probatio rerum ſua-
rum, quam rationem conſiderat in caſo ſuo, Alex. *in
conſ.* 58. *Habita ſuper narratis, ſub num.* 8. *verſ. qua poſſent
perire, lib.* 3. & in his terminis tradunt poſt Bald. Curt. ſen.
in tract. de ſequeſtr. in princ. ſub num. 16. *verſ. facit*, quod
pulchrè voluit Bald. Caſſan. *ad conſuet. Burgund. rub.* 6. §. 6.
in verb. Par. Inuentarie ſub num. 27. *verſ. vide de hac gloſſa
in fin.* Rebuff. *ad conſtit. Gall. tom.* 1. *tit. de ſent. prouiſional.
art.* 3. *gloſ.* 3. *ſub num.* 3. *verſ. fieri tamen debet*, Gaſp. Bacc.
de decim. Tutor. cap. 2. *num.* 50. *verſ. illud tamen nota*, Io:
Gutiet. *in repet. l. Nemo poteſt num.* 411. *verſ. vnum tamen
ſingulare, ff. de leg.* 1. & alij.

Nec demum releuat excuſatio petita à pupillari ætate dd.
Dominici, & Tyberij in qua nullus illis dolus nullaue culpa,
36 † ſeu ſiniſtra ſuſpicio impingi poteſt, qui miniſterio tuto-
rem regebantur.

Quia & ipſi minores, atque pupilli tenentur conficere
37 inuentarium, ſi eius beneficio † vti velint, nam alias ſi non
confecerint eo certè vti non poſſunt, ſed conſultum eſt
38 ipſis, vel contra Tutores; vel beneficio † reſtitutionis in
integrum, vt habetur *in Auth. de hered. & Falcid.* §. *illud
quoque verſ. pupillis autem*, ibique gloſs. & Bald. *l. fin. in
princ. ſub num.* 8. *verſic. ſecundo quæro, C. de Iur. deliber.*
Caſtr. *in d. conſ.* 445. *ſub num.* 1. *verſ. pro hoc etiam, & ibid.*
Ant. de Ruſcell. *in ſubſcriptione, num.* 1. *verſ. nam etiam
pupillus, lib.* 2. Rot. penes Cocc. *d. deciſ.* 59. *num.* 6. *verſ. nec
excuſari poteſt*, Rol. *in tract. de Inuentar. diuerſ. quæſt.* 19.
num. 1. Monticel. *in eodem tract. quæſt.* 228. *ſub num.* 43. *verſ.
porro, & ſeq.* Phannc. *ibid. quæſt.* 239. *num.* 24. *verſ. quartò
principaliter quæro, &c.*

39 Nec aduerſantur *deciſ. in Cauſa † Maceraten. Legitim.
coram bon. mem. Card. Vbaldo.*

Quia in illis fuit dictum, quod hæredibus Phillippi, qui
ſe geſſerat pro Tutore Franciſci eius Nepotis, agentibus
contra hæredem eiuſdem Franciſci pro ſupplemento legiti-
40 mæ † ex bonis ſubiectis fideicommiſſo paterno illi debitæ,
obſtabat defectus Inuentarij per d. Philippum non confecti,
vt tenebatur, etiam ex præcepto Teſtatoris, quodque illi
non poterant eumdem defectum opponere aduerſus Fran-
ciſcum, vel eius hæredes, non quia pupillus ille à confectio-
ne Inuentarij de iure communi eſſet immunis, ſed quia
41 Philippus, qui pro † Tutore illius ſe geſſerat tenebatur il-
lud conficere non ſolùm pro ſeipſo, ſed etiam pro pupillo,
aliàs remanebat erga eum obligatus, iuxt. text. *in d.* §. *pu-
pillis, vt legitur in deciſ.* 67. *ſub num.* 3. *verſ. non obſtat, &
ſeq. & deciſ.* 163. *num.* 8. *verſ. cum ipſi, & per tot. part.* 5.
recent. ac penes Reuerendiſs. Vgellen. *deciſ.* 165. *ſub nu.* 1.
verſ. & quod viceuerſa, & ſeq.

Sed ceſſant omnes obiectiones prædictæ. Quia cùm
præfatus Dominicus, & Tyberius iam facti maiores pater-
nam hæreditatem poſſederint, ac de bonis illius, ad libitum
diſpoſuerint, & præſertim prædicta alienauerint abſque
42 eo quod Inuentarium vllum confecerint, vel † reſtitutio-
nem in integrum infra legitima tempora aduerſus eius
omiſſionem petierint, certum eſt, quod excuſari non poſ-
ſunt, nam quicquid illis damni reſultat, non ex ſimplici
omiſſione Inuentarij in minori ætate, ſed ex geſtis per
ipſos maiores effectos veriùs procedit, neque conqueri poſ-
43 ſunt ſi illius beneficio non † gaudent, quod facere neglexe-
runt, vt habetur *in l. fin.* §. *fin. vero poſtquam*, ibique Bald.
ſub num. 1. *verſ. quia aliud eſt, & in* §. *ſin autem hoc aliquis
fecerit C. de Iur. delib.* & aduertit Rota penes Coccin. *d. de-
ciſ.* 59. *ſub num.* 6. *verſ. & maior factus.*

Quæ vero dicuntur de nullitate ſententiæ eiuſdem bon.
mem. Coccin. fuerunt ſublata in *deciſ. emanata die* 10. *Iu-
nij* 1644. *coram me in* §. *quia tollitur*. Nam conſtat de ſo-
lemni mandato generali etiam ad lites, & cauſas in perſo-
nam P. Honorati Sicaudij ſub die 5. Octobris 1619. à quo
tempore citra ille fuit citatus in cauſa vſque ad ſententiam
incluſiuè. Et licet † tunc non fuerit productum, quia non 44
fuit oppoſitum, ſufficit quod in præſentia etiam poſt ſen-
tentiam producatur, Arg. *l. per hanc C. de temp. appell.*
Rot. *deciſ.* 19. *de Procurat. in antiq.* & penes Put. *deciſ.* 383.
num. 8. *verſ. dixerunt etiam Domini lib.* 2. Achil. *deciſ.* 6. *de
Procurat.* Mantic. *deciſ.* 172. *num.* 1. *verſic. nam ad nullita-
tem*, Coccin. *deciſ.* 54. *num.* 3. *verſ. & ideò, & deciſ.* 280. *d.
num.* 3. *& ſeq. verſ. tandem hodie, ac in recent. deciſ.* 305.
ſub num. 4. *verſ. nullitas vero, part.* 1.

Nec dubitandum eſt de legitima reuocatione mandati
P. Franciſci Fretti, qui anteà per dd. RR. PP. interueniebat,
quia præterquod hi Procuratores † Religionum ſunt tem- 45
porales (vt eſt notum) ſatis eſt, quod nec illi, nec fideicom-
miſſarij contra quos interueniebat contradixerunt, ſed no-
num procuratorem admiſerunt, Rot. penes Card. Seraph.
deciſ. 195. *num.* 1. *& ſeq. & deciſ.* 386. *num.* 3. *verſic. nec fa-
cit, part.* 1. *ac deciſ.* 172. *num.* 2. *verſ. non obſtat part.* 2. *re-
cent.* & in alijs.

Atque ità fuit concluſum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 10. *Mar-
tij* 1645. *coram eodem Eminentiſs. D. Card. Corrado eſt
ſupra in hac eadem Part. IX. recent. deciſ.* 336.

R. P. D. MELTIO.

Poſteà Epiſcopo Papienſ.

Romana Fideicommiſſi de Mutis.

Luna 19. Februarij 1646.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur in præſenti deciſione, ad effe-
ctum agnoſcendi, & perſcrutandi mentem teſta-
toris fuiſſe conſtituendi perpetuum, & abſolu-
tum fideicommiſſum, & per conſequens voluiſ-
ſe grauare non ſolùm inſtitutos, verùm etiam
ſubſtitutos in perpetuum Fideicommiſſum reci-
procum, vt inter vocatos dicatur inductum, quid
requiratur. Ab opinione Oldrad. in conſil. 21.
quando recedatur.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentes, vt dicantur vocati ſufficiunt leniores, etiam coniectura.*

2 *Subſtitutio recipit interpretationem ab inſtitutione.*

3 *Fideicommiſſum, reciprocum vt dicatur inductum tria ſunt neceſſaria.*

Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, requiritur, quod vocati ſpecificè ſint inſtituti, num. 3.

4 *Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, requiritur, quod vocati ſint inſtituti hæredes in omnibus bonis.*

5 *Fideicommiſſum reciprocum dicitur inductum quando vltimo morienti, fuit facta ſubſtitutio, & num.* 6.

7 *Verbum,* hæredes, *quando referatur tantum ad hæredes ſanguinis.*

8 *Dictio,* ſi vero, *eſt repetitiua, & coniunctiua præcedentium, cum ſubſequentibus.*

9 *Dictio,* dicti, *eſt repetitiua præcedentium.*

10 *Filiorum nomen, quoties ponitur in conditione, tunc eorum appellatione, veniunt nepotes, & pronepotes.*

11 *Teſtatoris mens declaratur ex eius verbis.*

12 *Verba vniuerſalia, apta ſunt omnia comprehendere.*

13 *Verbum ſupradicti, ad quid ſit referendum.*

14 *Verbum,* hæres, *prædicatur de pluribus, & non recipit reſtrictionem.*

15 *Fideicommiſſum, quando non eſt perpetuum, & abſolutum, tunc ſi primus hæres moritur cum Filijs expirat.*

16 *ad teſtatoris voluntatem coniecturandum fauore deſcendentium ſufficiunt leuiores coniecturæ, & num.* 21.

17 *Verba vniuerſalia apta ſunt omnia comprehendere.*

18 *Oldrad. conſ.* 21. *intrat, quando teſtator iniunxit tantum onus filijs reſtituendi, ſecus, quando generaliter omnibus iniunxit tale onus.*

19 *Vel fuerit dictum, caſu quo omnes decederent ſine filijs, &c.*

20 *Fi-*

20 *Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum, quando fuit inductam, tunc non intrat conſil. Oldrad. 21.*
22 *Poſiti in conditione, licet non cenſeatur vocati, tamen concurrentibus coniecturis cenſentur vocati.*
23 *Teſtator non præſumitur velle præferre remotiores proximioribus.*
24 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 142. diſponit, quod filij in conditione poſiti cenſeantur diſpoſitiuè vocati.*
25 *Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum cenſetur inductum, ſi pluries fuerat conſiderata agnatio.*
26 *Agnatio quando pluries, dicatur conſiderata.*
27 *Teſtator ex quibus verbis præſumatur voluiſſe, quod bona conſeruarentur in agnatione.*
28 *Ratio, quando eſt vnica, licet non fuerit expreſſa, tamen habetur pro expreſſa.*
29 *ad Maſculinitatis fauorem ſi mens teſtatoris fuit, tunc fœmina non poteſt excludere ſubſtitutum.*
30 *Teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum ſtatutaria diſpoſitione.*
31 *Teſtator quando iuſſit, quod fœminæ condecenter dotarentur, cenſetur contemplaſſe conſeruationem maſculinitatis.*
32 *Teſtator, quando digreſſus fuit ad plures gradus ſubſtitutionum tunc ceſſat conſil. 21. Oldrad.*
33 *Pro fideicommiſſo perpetuo conſtituendo, multum vrget coniectura digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum.*
34 *Subſtitutio facta de proximioribus de domo ſub nomine collectiuo, tunc intelligitur de agnatis.*
35 *Fœminæ, cum habeant originem à domo ſui patris dicuntur de illius domo, & comprehenſa dicuntur in fideicommiſſo.*
36 *Appellatione domus, quando veniant tantum illa perſonæ per quas agnatio potiſſimè recipit ſtabilitatem.*
38 *Fœmina nupta communiter non nominantur, de domo patris, ſed mariti, cuius vtuntur inſignibus.*
39 *Appellatione, proximiorum, veniunt etiam fœminæ.*
40 *Proximiorum appellatione, tunc potiſſimum veniunt fœminæ, quando non fuit contemplata agnatio.*
41 *Teſtator quando diſcretiuè locutus fuit de fœminis, atque eas mandauit dotari, & habuit rationem conſeruationis agnationis. Tunc fœminæ appellationi proximiorum, non veniunt.*
42 *Fœminæ vt excludantur à fideicommiſſo, ſufficit quod à principio ſint vocati filij maſculi, licet poſtea non fuit facta mentio maſculinitatis.*
43 *Maſculinitatis qualitas ſemel expreſſa, ſemper repetita cenſetur.*
44 *ex vocatione actiua non infertur ad paſſiuam.*
45 *ad Fideicommiſſum perpetuum inducendum, non ſufficit, ſi adſit legatum perpetuum celebrandi vnum anniuerſarium.*
46 *ad Fideicommiſſum perpetuum inducendum, non omnes coniecturæ ſunt valida.*
47 *Teſtator, eos quos honorauit poteſt etiam grauare.*
48 *Teſtator, dum grauauit proprios filios, & nepotes, multò magis cenſetur voluiſſe grauare remotiores.*
Teſtator non cenſetur voluiſſe plus grauare inſtitutum, quam ſubſtitutum.
49 *Filiorum appellatione regulariter non veniunt nepotes.*
50 *Filiorum appellatione tunc veniunt nepotes, pronepotes, &c. cum teſtator non ſe reſtrinxit ad certos, & determinatos filios.*
Sed illos vocauit vſque in infinitum.
51 *Filios vſque in infinitum, quando teſtator vocauit, tunc ſanè appellatione filiorum veniunt nepotes pronepotes, &c. & hæc eſt opinio verior, num. 52.*
53 *Deciſ. in cauſa Romana Domus, & viridarij coram Corduba quæ caſu loquatur.*

DECISIO CCCLXXXV.

VAlerianus ſenior de Mutis condito de anno 1527. Teſtamento, cum quo deceſſit, inſtituit ſibi hæredes vniuerſales Cæſarem, & Britium eius filios, euſque ſine filijs legitimis, & naturalibus ſi deceſſerint, ad inuicem ſubſtituit; filias verò fœminas, tam ab ipſo Teſtatore, quàm à primis hæredibus naſcituras condecenter dotari iuſſit. Si verò omnes dictos eius filios, & hæredes ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis mori contingerit, vltimo morienti ſine filijs maſculis ſubſtituit virum nobilem Nicolaum de Mutis eius germanum fratrem, ſi tunc vixerit, vel eius filios legitimos, & naturales maſculos, Nepotes, aut Pronepotes, & quoſcunque maſculos deſcendentes à d. Nicolao, & eorum filijs maſculis per lineam maſculinam, qui tunc ſupereſſent, quos etiam ad inuicem ſubſtituit in ſtirpes, & in capita, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerint. Et deficientibus maſculis ex d. Nicolao per d. lineam maſculinam deſcendentibus, voluit quod in bonis ipſius Teſtatoris ſuccedant proximiores de Domo de Mutis, vt ex Teſtamento, quod inter partes non controuertitur. Deceſſerunt Cæſar, & Britius, ambo cum filijs. In præſenti quæſtione non agitur de deſcendentibus Britij, ſed Cæſaris, qui reliquit Laurentium, ex quo natus eſt Octauius, de quo quæritur in hac quæſtione, & Alexandrum, qui genuit Valerianum ſecundum, & Antonium, & iſte genuit Valerianum tertium, qui Antonius, & Valerianus prædeceſſerunt Alexando Patri à quo inſtitutus fuit hæres Valerianus tertius eius Nepos ex Antonio filio prædefuncto. Vltimo loco deceſſit Valerianus tertius ſine filijs, ſuperſtite Violante ſorore, & Flaminia Matre hæredibus ab inteſtato. Vnde fuit in hac cauſa dubitatum, an fideicommiſſum Valeriani ſenioris eſſet purificatum ad fauorem Octauij, & fratrum: & pro tertia vice ead. cauſa propoſita, tandem ſub hac die fuit per DD. reſponſum conſtare de fideicommiſſo ad fauorem Octauij, & fratrum. Duo enim fuerunt ponderata. Primum, quod fuit inſtitutum reciprocum fideicommiſſum inter proprios filios. Secundum, quod fuerunt factæ plures ſubſtitutiones, vt apparet ex verbis eiuſdem Teſtamenti, ibi, ſi vero omnes di-
cti † eius filis, &c. & cùm ſimus in Teſtamento aſcenden- 1
tis, ad effectum vt deſcendentes cenſeantur vocati, ſufficiunt leuiores etiam coniecturæ, Craſſ. *in §. fideicommiſſum quæſt.* 14. *num.* 7. Ioſeph. de Ruſtic. *ad l. cum auus, lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 63. *verſ. ſeuit etiam fortius*, Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 11. *tit.* 2. *in fine*, Gratian. *diſcept. for. cap.* 352. *num.* 23. Honded. *conſ.* 65. *num.* 31. *lib.* 1. Aym. *conſil.* 367. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 315. & ibi Add. *num.* 16. *verſ. & in teſtamento aſcendentium coram Papa Greg. XV. & deciſ.* 105. *num.* 3. *verſ. & hæc eò magis part.* 1. *recent. Bonon. Fideicommiſſi de Siccadinarijs* 11. *Decembris* 1622. *& in Bonon. fideicommiſ. de Boatterijs* 13. *Maij* 1641. *verſ. & vbi verſamur, coram bon. mem. Merline, Auximana fideicom.* 22. *Martij* 1638. *verſ. præſertim fauore deſcendentium, coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, Seraph. *deciſ.* 1329.
num. 9. Cùm ſubſtitutio † recipiat interpretationem ab in- 2
ſtitutione *l.* 1. *C. de impub. ſubſtit. & in l. cohæredi §. qui diſcretas ff. de vulg.* Bart. *in l. vlt. num.* 1. *ff. ad Trebell. & in l.* 1. *C. de impub.* Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 5. *tit.* 1. *nu.* 20. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 12. *num.* 1. *& quæſt.* 311. *num.* 59. Decian. *conſ.* 26. *num.* 79. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 152. *num.* 24. *in princip.*

Quod autem in primo caſu fuerit inſtitutum reciprocum
fideicommiſſum inter proprios filios, patet, cùm † adſint 3
tria requiſita ad hunc effectum neceſſaria. Primò, quod Cæſar, & Britius fuerint expreſsè vocati in præſenti caſu, clare colligitur, dum iſti fuerunt ſpecifice inſtituti, Socc. ſen. *in l. hæredes mei §. cum ita num.* 3. *ff. ad Trebell.* poſt Imol. & alios quos refert idem Socc. *conſ.* 113. *in fine lib.* 1. *conſ.* 249. *lib.* 2. *conſ.* 104. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 96. *num.* 11. *conſ.* 108. *num.* 2. *conſ.* 140. *num.* 12. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 44. *num.* 29. *lib.* 2. Socc. iun. *conſ.* 151. *num.* 11. Secundò, quod talis in-
ſtitutio fuerit facta in omnibus † bonis, nec etiam dubita- 4
tur, dum d. filij fuerunt inſtituti hæredes vniuerſales, Doct. *in l. Titia Seio §. Seia libertis de leg.* 2. Ial. *in l. quidam teſtamento in fine de vulg.* & alibi ſæpè, vt refert Zanchin. *in d. §. cum ita num.* 614. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 5. *num.* 15. Simon. *de interpret. vlt. vol. lib.* 2. *interpr.* 3. *dub.* 4. *ſolut.* 1. *num.* 24. Cephal. *conſ.* 330. *num.* 34. Menoch. *conſ.* 85. *num.* 42. *verſ. requiritur ſecundo, & conſ.* 452. *n.* 48.
Tertiò, quod ſubſtitutio † fuerit facta vltimo deſcenden- 5
ti: & hoc requiſitum pariter eſt clarum, vt denotant verba ipſius Teſtamenti, ibi, *ſi vero omnes dd. eius filij, & hæ-*
redes prædicti deceſſerint ſine filijs eo † caſu vltimo morienti 6
ſubſtituit Nicolaum, &c. l. vlt. §. filium de leg. 2. *& l. Lucius §. Caio ff. ad Trebell.* Butr. Caſtr. & cæteri DD. *in l. hæredes mei d. §. cum ita*, Soc. ſen. *conſ.* 113. *in fine lib.* 1. *& conſ.* 104. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 329. *num.* 6. Riminal. *conſ.* 604. *num.* . . . Fuſar. *conſ.* 17. *num.* 19. Rot. *in Rom. Laudi* 30. *Ianuarij* 1640. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Non obſtat, quod ſubſtitutio facta de perſona Nicolai

non

non debeat comprehendete omnes hæredes, cùm verbum
7 illud hæredes † referri videatur tantum ad pnprios filios, &
immediatè hæredes Teſtatoris vigore illius dictinnis, ſi
8 vero, quæ eſt repetitiua, & coniungit ſubſequentia, † cum
præcedentibus, Bart. in l. repetundis in fine ff. de leg. 3. Me-
noch. conſ. 76. num. 6. Theſ. deciſ. 269. num. 3. Accedente
maximè poſteà altera dictinne, dicti, ibi, ſi vero omnes di-
9 cti eius filij, quæ importat relationem † ad filios hæredes
antea eapreſſos, l. qui libris §. hæc verba ff. de vulg. l. fin. C.
de inſtit. & ſubſtit. Ruin. conſ. 148. num. 5. lib. 6. Honded.
conſ. 49. num. 14. & ſeqq. lib. 2. Rot. deciſ. 96. num. 11. par. 5.
diuerſ.

Quia eùm idem Valerianus Teſtator poſt inſtitutionem,
& ſubſtitutionem Cæſaris, & Britij progreſſus fuerit ad
aliam ſubſtitutionem per illa verba, ſi verò omnes dicti
eius filij, & hæredes prædicti, ſine filijs mori enntingat,
ſubſtituit Nicolaum, &c. clarè patet, quod idem teſtator
poſuerit in conditinne nnn ſnlùm filios filiorum, & ſic ne-
potes, ſed etiam prædictorum filios, nempè Octauinm, &
fratres pronepotes nunc agentes; nam quoties nomen
10 filinrum † ponitur in conditione, veniunt nepotes, & pro-
nepotes, qui propterea pariformiter debent admitti, ac ſi de
illis eſſet facta ſpecialis mentin, teat. in l. Lucius la 2. ff. de
hæred. inſtit. l. liberorum, ff. de verb. ſignif. Fuſar. de ſubſtit.
quæſt. 413. num. 3. Gabr. de verb. ſignific. concl. 1. num. 12.
Caſtr. conſ. 164. num. 4. lib. 2. Alciat. conſil. 2. num. 19. in fine,
& conſil. 30. num. 19. lib. 3. & hanc opinionem amplexa
fuit Rnt. vt in deciſ. 315. num. 10. & ſeq. verſic. ſed ſi prius
eſſent expreſſe vocati deciſ. 216. num. 6. 269. num. pariter 6.
part. 5. confirmata ſub 14. Februarij coram R. P. D. meo Ghi-
ſilerio, & deciſ. 248. num. 4. & 5. part. 7. diuerſ. hancque
eſſe communem opininnem firmat Alex. conſ. 37. vol. 6.
Gabr. conſ. 121. num. 27. lib. 1. Soc. ſen. conſ. 249. col. 1. ver-
ſic. 2. confirmatur lib. 2 & conſ. 17. lib. 4. reſpondit in fortio-
ri caſu Menoch. conſ. 613. num. 11. §. Secundo accedit verſ.
& inquit, Soc. hanc eſſe opinionem communem, idem
Fuſar. loco ſupra citato verſ. & conſulendo in fine, & verſ.
ſeq. vbi multi DD. enarrantur hac opinionem firmantea
prout etiam id fuit firmatum in eadem Auximana fideicom-
miſſi §. quoad exiſtentia, in fine, quòd eò magis videtur fir-
11 mandum, ponderando verba, quibus eſt vſus † Teſtatur
cùm ex illis declaretur ipſius mens. Nam verba illa, &
ſi omnes dicti eius filij, & hæredes prædicti, &c. tanquam
12 vniuerſalia † ſunt apta comprehendere nmnes filins in
conditione poſitos, cùm dictin illa vniuerſalis, omnes, ne-
minem excludat, l. 1. ff. de nouat. l. diſtinguemus §. ſi plures
ff. de arbitr. Grat. diſcept. for. cap. 662. num. 1. Modern. de
ſubſtit. quæſt. 480. num. 68. Decian. conſ. 84. à num. 3. vſque
ad num. 33. lib. 3. Menoch. conſ. 334. num. 8. Rot. deciſ. 216.
num. 6. & 269. eod. num. 6. part. 5. diuerſ. 119. num. 11. par. 6.
248. num. 4. part. 7. diuerſ. & Cyriac. controuerſ. 96. num. 48.
13 in ſpecie firmat, quod verbum † ſupradicti, ſit referendum
ad filios in conditione poſitos, Cephal. conſ. 426. num. 32.
verſ. non obſtant, appoſita Rnt. d. deciſ. 248. num. 5. & ſi eſ-
ſent referenda ad inſtitutos tantum, ſine dubio eſſet contra
14 naturam verbi † omnes, quod prædicatur de pluribus, nec
recipit reſtrictionem, d. l. non diſtinguemus §. ſi plures, In-
noc. in cap. quia propter num. 5. de elect. Monet. de diſtrib.
part. 3. quæſt. 5. num. 11. Cephal. conſ. 347. num. 9. lib. 2. Gre-
gor. XV. deciſ. 315. num. 11. Rom. pecuniaria 1. Iulij 1640.
coram bon. mem. Pironano.

Non nbſtat, qnod in præſenti caſu opponatur non adeſſe
15 perpetuum, & abſolutum † fideicommiſſum; ſed iſtud ex-
16 piraſſe per mortem Cæſaris, & Britij eorum filijs † ex mente,
& auctoritate celebris conſ. Oldradi 21. Nec dictus Octa-
uius, & fratres dicuntur vocati in hoc fideicommiſſo; cùm
17 regulariter † poſiti in conditinne non cenſeantur vocati, ex
gloſ. in d. l. Lucius, Mndern. de ſubſtit. q. 437. n. 2.

Quia tunc eſt inhærendum rationibus Oldradi quando
18 Teſtator iniunxit nnus † reſtituendi ad inuicem tantum fi-
lijs; ſecus autem qnandn huinſmodi onus eſt iniunctum fi-
19 lijs filiorum in infinitum, vel eapreſſè per illa verba, † &
caſu quo omnes ſupradicti, l. hæredibus in princ. ff. ad Tre-
bell. l. cum vxori C. quando dies leg. ced. & l. ſi quis hæredem C.
de inſtit. & ſubſt. Peregr. de fideic. art. 9. n. 41. Grat. conſ. 5.
n. 58. & 85. Menoch. conſ. 334. n. 18. Spoletana fideicommiſſi
30. April. 1629. coram Vbaldo in ordine 269. n. 7. p. 5. & 148.
n. 10. p. 7. diuerſ. Vel per coniecturas apparet de contraria
20 mente Teſtatoris, vt in præſenti caſu, quia † tunc inducitur
fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum, ac receditur ab

opininne Oldradi, & paſſim Rota hanc opinionem ſeruat
Craſſ. §. fideicommiſſ. q. 14. Clar. §. Teſtamentum q. 79. Gabr.
concl. 4. n. 35. de fideic. Menoch. præſ. 76. nu. 25. verſ. & hæc
quidem lib. 4. Ruſtic. in tract. An, & quando liber. poſit. in con-
dit. vocent. lib. 1. Hond. conſ. 65. n. 28. & conſ. 67. nu. 2. lib. 1.
Rot. dec. 315. n. 1. & ibi Adden. n. 16. coram Papa Greg. XV.
vbi aliæ deciſiones referuntur Rot. deciſ. 580. nu. 3. p. 4. rec.
Bonon. fideic. 14. Decembris 1636. verſ. nihilominus, coram
b. m. Mosmanno, & in Forolin. de Acconcijs 1. Febr. 1541.
coram R. P. D. meo Ghiſilerio, & d. Auximana fideicommiſſi,
verſ. nihilominus à d. regula receditur, & deciſ. 116. n. 8. p. 5.
diuerſ. & huiuſmodi quæſtin non controuertitur; imò mul-
ti DD. tenent † ad coniecturandam voluntatem Teſtato- 21
ris fauore deſcendentium ſufficere leuiores coniecturas DD.
communiter in l. 1. C. de pact. Menoch. præſ. 76. n. 26. verſ.
ſecunda fuit opinio lib. 4. Rnl. à Valle conſ. 6. n. 29. verſ. quia
reſpondetur lib. 4. Curt. iun. conſ. 77. in fin. Socc. iun. conſ. 175.
Cephal. conſ. 151. n. 74. lib. 2. Maluaſ. conſ. 76. num. 12. lib. 1.
Hond. qui alios allegat conſ. 65. n. 30. lib. 1. Bonon. fideicom.
26. Nouemb. 1638. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.

Quod autem huiuſmodi onus fuerit iniunctum filijs fi-
liorum in infinitum, patet, quia vt dicebam, licet regulari-
ter poſiti in conditione non cenſeantur vocati, tamen cum
Cæſar, & Britius fuerint inſtituti † cum hac clauſula, ſi ſine 22
filijs deceſſerint, & iſta conditin fuerit etiam appoſita in ſub-
ſtitutione ſucceſſiua Nicolai; tunc Nepos, & Pronepos fa-
ciunt deficere conditionem, & comprehenduntur vnà cum
omnibus eorum deſcendentibus, quia cenſendum † eſt, 23
Teſtatorem eos omnes voluiſſe præferri remotioribus, &
ex alio ſtipite prouenientibus, l. cum Auus ff. de condit. &
demonſtr. l. generaliter §. cum autem C. de inſtit. & ſubſtit.
& l. cum acutiſſimi C. de fideicommiſ. Ruſtic. in d. l. cum
Auus lib. 2. cap. 12. num. 66. verſ. decimo, Mantic. de coniect.
vlt. vol. lib. 11. tit. 8. num. 20. verſ. nam ſi hæc conditio, Petr.
de interpret. vlt. vol. fol. 311. n. 23. Fuſar. de ſubſtit. q. 319.
num. 1. vbi infiniti allegantur, & q. 313. num. 8. vbi pariter
hæc npinio multis auctnritatibus comprobatur. Maximè
cùm † ex diſpoſitinne Statuti Vrbis lib. 1. cap. 142. omnes 24
in conditione poſiti cenſeantur diſpoſitinè vncari ad fidei-
commiſſum, ac ſi eſſent ſubſtituti, Rip. in l. hæredes mei §.
cum ita num. 29. ff. ad Trebell. Gabr. concl. 1. num. 28. de ſub-
ſtit. & conſ. 115. num. 12. lib. 1. conſ. 2. num. 13. lib. 2. in fine,
Menoch. præſ. 62. n. 59. & præſ. 76. n. 83. lib. 4. Peregr. de fi-
deicom. art. 28. n. 3. & conſ. 52. n. 6. lib. 4. Rot. deciſ. 315. n. 10.
verſ. firmata prima inſpectione, coram Papa Greg. XV. de-
ciſ. 424. num. 1. in fine part. 2. rec. & 248. n. 1. & ſeq. verſic.
quoniam p. 7. diuerſ. Sabinen. fideicom. 2. Martij 1640. coram
R. P. D. meo Bichio.

Coniecturæ autem pro receſſu à ſupradicto conſ. Oldra-
di, nec etiam deficiunt in prædicto caſu. Primò enim con-
ſiderandum eſt † ad effectum indncendi perpetuum, & ab- 25
ſolutum fideicommiſſum, fuiſſe ennſideratam agnationem,
& pluries repetitam ob deſideratam maſculinitatem de-
ſcendentium, dum bis, vel ſæpius maſculi fuerunt in condi-
tione poſiti, vt ex Teſtamento apparet, ibi, ſi vero, &c. ſi-
ne † filijs legitimis, & naturalibus maſculis. Ibi, & vltimo 26
morienti ſine filijs maſculis. Poſtea vel eius filios legitimos,
& naturales maſculos, & denique quoſcunque maſculos
deſcendentes, teat. in §. cæterum inſtit. de legit. agnat. ſucceſ.
& in l. 1. §. penul. ff. de vent. inſpect. Io. Andr. in Addit. ad
Specul. in tit. de ſucceſſ. ab inteſt. Bald. in l. maximum vi-
tium C. de liber. præter. Ruſtic. in d. l. cum auus lib. 4. cap. 2.
num. 14. de condit. & demonſt. Guidop. q. 531. Fuſar. de ſub-
ſtit. q. 351. n. 22. verſ. vbi tamen loquitur, & n. 26. Mantic. de
coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 3. n. 3. Grat. conſ. 89. num. 5. lib. 2.
Pariſ. conſ. 57. n. 9. lib. 2. Surd. conſ. 96. n. 30. Rot. deciſ. 320.
n. 15. p. 1. rec. Et licet Teſtator ipſe non expreſſerit conſer-
uationem familiæ ſigillatim, † & nominatim, tamen quia 27
pluries, & geminatis vicibus expreſſit qualitatem maſcu-
linitatis, per talia verba clarè conſtat teſtatorem voluiſ-
ſe bona conſeruare in agnatione; & cum non poſſit aſſi-
gnari alia ratio, niſi fauor agnationis † conſeruandæ, talis 28
cauſa habetur pro eapreſſa, Bald. in l. quamuis, C. de fideic.
Bart. in l. liberorum, ff. de verb. ſignif. & in l. ſi conſtante in
princ. ff. ſol. matr. l. nominatim, ff. de condit. & demonſtr.
Grat. d. conſ. 89. n. 7. Gozad. conſ. 59. n. 75. Soc. iun. conſ. 181.
n. 36. lib. 2. Curt. iun. conſ. 113. n. 5. Rnt. deciſ. 125. n. 7. p. 1.
recent. Vnde ſi mens † Teſtatoris fuit ad fauorem maſculi- 29
nitatis, fœmina nnn poteſt eacludere ſubſtitutum, Soc. in
d. l. cum Auus col. 44. verſ. quare ff. de condit. & demonſtr.

I & idem

& idem conſil. 14. Viſo vol. 1. Corn. conſil. 146. col. 2. vol. 2.
Franc. de Curt. conſ. 75. col. 3. Accedente maximè Statuto
30 Vrbis excludente fœminas dotatas † ex quo inſurgit præ-
ſumptio, quod Valerianus Teſtator voluerit ſe conformare
cum diſpoſitione ſtatutaria, ſecundum Alciat. & Socc. in l.
hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebel. Alex. conſ. 15. Viſo Te-
ſtamento vol. 4. Barb. conſ. 52. circa hanc vol. 4. Soc. conſ. 249.
materia præſentis col. 15. verſ. 9. Ruin. conſ. 117. num. 6. lib. 2.
Rot. deciſ. 118. num. 4. part. 3. recent. & deciſ. 119. num. 9.
coram Buratto.

Secunda coniectura ad indicandum huiuſmodi fideicom-
miſſum perpetuum deſumitur ex conſtitutione dotium ad
fauorem fœminarum facta, vt apparet ex eod. Teſtamen-
to, ibi, Filias verò Fœminas tam ab ipſo teſtatore, quàm
à prædictis hæredibus naſcituras condecenter dotari iuſſit,
31 ex quo colligitur, Teſtatorem conſideraſſe maſculinitatis,
Paul. de Caſtr. & alij in l. 1. C. de condit. in ſer. Bald. in l.
quod vero ff. de leg. idem Caſtr. conſ. 87. caſus iſte, Pariſ. con-
ſil. 57. num. 10. lib. 2. & conſ. 50. num. 29. conſ. 53. num. 26.
lib. 3. Menoch. conſ. 327. num. 53. & 68. verſ. quando Teſta-
tor dotem, &c. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 499. num. 21.

Tertia coniectura adeſt, quia Teſtator digreſſus fuit ad
32 plures gradus ſubſtitutionum † poſtquam vocauit proprios
filios, ponendo eoſdem in conditione tranſiuit ad lineam
Nicolai fratris, & in defectum iſtius ad proximiores Do-
mus de Mutis, ex quo cenſetur fuiſſe contemplatam agna-
33 tionem, & iſta coniectura † multum vrget pro conſtitu-
tione perpetui fideicommiſſi, Ruſtic. in tract. de fil. in cond.
poſitis lib. 3. cap. 1. num. 1. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 441. num. 50.
Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 2. tit. 3. nu. 13. Menoch.
conſ. 136. n. 5. Hond. conſ. 54. n. 33. Rot. deciſ. 216. n. 2. p. 5.
diuerſ. & d. deciſ. 580. num. 4. recent. & d. Auximana fidei-
commiſ. in quinta coniectura, d. Bonon. fideicommiſ. de Boat-
terijs verſ. adeſt digreſſus.

Quarta coniectura ex eo elicitur, dum in defectum
omnium, vocauit idem Teſtator proximiores de eius Do-
34 mo per nomen collectiuum, talis † enim ſubſtitutio intelli-
gitur de agnatis, nec tali caſu filiæ agnatæ admittuntur,
quia licet ſint agnatæ, tamen agnatio non ita per eas con-
35 ſeruatur; vti per maſculos, & † ita eſt præſumendum Te-
ſtatorem habuiſſe reſpectum non ad perſonam, ſed ad
agnationem, ipſoſque dilexiſſe propter eandem agnatio-
nem, l. pronunciatio, ff. de verb. ſignif. & l. ſunt autem de te-
ſtam. Soc. iun. in d. l. cum Auus num. 85. verſ. quartus caſus
ff. de condit. & demonſtr. Intrigl. de ſubſtit. cent. 3. q. 73. n. 3.
idem Modern. de ſubſtit. qui alios allegat q. 499. n. 7. verſ.
tertius eſt caſus, Ruin. conſ. 158. n. 13. & 169. n. 3. lib. 3. Me-
noch. conſ. 549. n. 5. Surd. conſ. 96. n. 29. verſ. primo quia,
Corn. conſ. 41. in princ. & conſ. 273. n. 5. vol. 4. Gozzad. conſ.
79. n. 6. Rot. in d. Auximana fideic. verſ. ſexto elicitur, &
36 licet mulieres habeant originem † ab ead. domo Patris, &
ſic dicantur, de illius domo, & comprehenſæ dicantur in
fideicommiſſo, l. 1. C. ſi quacunque præditus poteſtate, & ibi
Bald. & l. 1. C. ne liceat potentioribus, ibi, potentiorum domo-
rum opibus, Corn. d. conſ. 41. num. 2. Tamen in præſenti ca-
37 ſu appellatione Domus veniunt tantùm illæ † perſonæ, per
quas agnatio potiſſimè recipit ſtabilitatem fundamentum,
& maiorem perpetuitatem; maximè dum tales mulieres
ſunt nuptæ, & ſunt in alijs domibus, quia communiter fœ-
38 minæ nuptæ non nominantur † de Domo patris, ſed Mari-
ti, cuius vtuntur inſignibus. Corn. d. conſ. 41. in fine, Goz-
zad. conſ. 79. num. 2.

39 Non obſtat, quod appellatione † Proximiorum veniant
etiam fœminæ, l. 1. §. proximus ff. vnde cognati, Tiraq. de
retract. p. 1. gloſ. 9. n. 203. Dec. conſ. 527. n. 5. maximè in hoc
40 caſu, dum in vltima ſubſtitutione Proximiorum non † fuit
contemplata agnatio, quia non fuit repetita qualitas ma-
ſculinitatis, vt in Spoletana fideicommiſſi 19. Aprilis 1641.
coram R. P. D. Peutingerio.

Quia quando teſtator de Fœminis fuit diſcretiuè locu-
tus, vt in præſenti caſu, dum iuſſit, eaſdem tam ab ipſo na-
ſcituras, quàm à ſuis ſucceſſoribus condecenter dotari, &
41 habuit rationem conſeruandi agnationem, † nullatenus
fœminæ cenſentur admiſſæ, etiam ſi vocationes, & ſubſti-
tutiones fuerint factæ per verba quantumcunque collecti-
ua, & apta comprehendere maſculos, & fœminas, Bart. in
l. hæredes mei §. cum ita n. 4. ff. ad Trebell. vbi Caſtr. num. 3.
Alex. n. 8. Ruin. conſ. 161. n. 6. lib. 3. Soc. conſ. 63. n. 24. circa
fin. lib. 3. Cephal. conſ. 306. n. 74. Mant. de coniect. vlt. vol.
lib. 8. tit. 12. num. 8. Rot. deciſ. 203. num. 8. p. 2. recent. & in
Bonon. de Glauarinis 5. Maij 1636. coram R. P. D. meo Ghi-
ſilerio verſ. quod enim attinet, Rot. deciſ. 272. n. 2. coram Ba-
ratto, & ad effectum † excludendi Violantem, & Flami- 42
niam ſufficit, quod à principio fuerint vocati filij maſculi, li-
cet in vltima ſubſtitutione non fuerit facta mentio maſculi-
nitatis, text. in l. 2. §. filijs ff. de liber. & poſth. Bart. in l. fin. ff.
ad Trebell. & in l. Lucius col. penult. ff. de vulg. idem Mo-
dern. de ſubſtit. quæſt. 311. num. 22. Peregr. de fideicommiſs.
art. 25. num. 44. & 48. Menoch. conſ. 272. num. 69. & 522.
num. 4. verſ. his ſanè verbis, Aochar. conſ. 113. n. 6. Gabr.
conſ. 87. Surd. qui alios allegat conſ. 96. num. 32. verſ. & fa-
cit quia, Rol. à Valle conſ. 82. vol. 3. nu. 33. verſ. ſecundo, &
nouiſſimè Grat. conſ. 90. n. 8. Secundò, quod eò magis pro-
cedit quando vltimo loco ſubſtitutus eſt de agnatione, & fa-
milia Teſtatoris, quia † tunc etiam qualitas maſculinitatis 43
ſemel expreſſa, ſemper repetita cenſetur, ad text. in l. qui fi-
liab. in princ. de leg. 1. l. ſi ſeruus plurium §. fin. eod. tit. Dec.
conſ. 480. n. 2. Rub. con. 71. col. penul. Soc. iun. conſ. 128. cir-
ca fin. l. 1. Theſ. deciſ. 188. n. 3. verſ. & multò magis.

Non obſtat, quod Cæſar, & Britius, & eius filij fuerint ſo-
lum hæredes inſtituti, qui propterea non dicantur grauati
reſtituere cùm ex † vocatione actiua non inferatur ad paſ- 44
ſiuam, vt firmauit Rot. hæreditatis de Foſſanis 2. Feb. 1588.
coram Gipſio, poſt Fenzon. dec. 95. verſ. non obſtat, quod hoc
ſtatutum, Caual. deciſ. 455. n. 12. circa finem, & in Bononien.
bonorum, de Barzellinis, 12. Decemb. 1633. coram R. P. D.
meo Ghiſilerio, in ordine 349. n. 6. part. 6. diuerſ.

Examinanda ſunt enim earundem deciſionum funda-
menta ad effectum euitandi contrarietates. In prima enim
coram Gipſio pro maiori fundamento ad inducendum fi-
deicommiſſum narratur, quod aderat perpetuum legatum
celebrãdi vnum anniuerſarium † quod non ſufficit ad indu- 45
cendum perpetuum fideicommiſſum, Giouag. conſ. 97. n. 22.
verſ. quoniam pro reſponſione lib. 1. Buratt. deciſ. 387. n. 8. ibi,
& de anniuerſario perpetuo non fuit admiſſa. In ſecunda Ca-
ual. nunquam fuit facta mentio maſculorum, & ſic non
contemplata agnatio. In tertia verò R. P. D. mei Ghiſile-
rij ſimpliciter tractatur de ſubſtitutione facta filijs, & hære-
dibus deſcendentibus ſine filijs: maximè quia in illa † deci- 46
ſione coniecturæ ponderatæ ad inducendum perpetuum
fideicommiſſum non fuerunt per Dominos approbatæ, vn-
de non applicantur huic caſui in quo apparet, Teſtatorem
voluiſſe grauare omnes quos ſupra nominauerat non per
viam intentionis, ſed per viam comprehenſionis, † dum 47
Teſtator illos honorauit, & per conſequens voluit eoſdem
etiam grauare, maximè cùm illi veniant appellatione filio-
rum, Alciat. in l. liberorum in gloſ. 1. col. 3. ff. de verb. ſignif.
Peregr. de fideic. art. 1. n. 28. in fine, Fuſar. de ſubſtit. q. 679.
n. 11. Dec. conſ. 218. col. vlt. Grat. conſ. 5. n. 58. lib. 2. & dum
grauauit † proprios filios, & nepotes, cenſetur etiam gra- 48
uaſſe poſteriores, cùm non ſit veriſimile, Teſtatorem vo-
luiſſe grauare magis inſtitutum, quam ſubſtitutum, l. Pa-
blius de condit. & demonſtr. l. qui filiabus de leg. 1. l. qui fun-
dum §. qui filia ff. ad l. Falcid. Auth. hoc amplius C. de fideic.
Soc. iun. conſ. 110. n. 6. lib. 3. Surd. conſ. 344. n. 17. Rot. de-
ciſ. 315. n. 14. coram Papa Greg. XV. deciſ. 361. n. 12. verſ.
teſtator magis p. 1. & deciſ. 65. n. 2. in fine p. 4. recent. & licet
appellatione filiorum † regulariter non veniant Nepotes,
l. filium eum definimus, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iur. l.
quid ſi Nepotes ff. de teſtam. tut. Concluſio tamen non pro-
cedit quando Teſtator non ſe reſtrinxit ad certos, † & de- 50
terminatos filios, ſed illos vocauit vſque in infinitum, & il-
lius diſpoſitio eſt collata in futurum euentum, vt in præſen-
ti caſu, in quo Nepotes veniunt appellatione † filiorum, & 51
ſemper cenſentur vocati, l. Gallus inſtit. de liber. & poſth.
l. filij appellatione ff. de verb. oblig. Bart. in l. liberorum,
num. 5. verſ. materia noſtra ff. eod. tit. Card. Mant. de con-
iect. vlt. vol. lib. 8. tit. 6. num. 1. idem Modern. de ſubſtit.
quæſt. 320. num. 15. Surd. conſ. 336. num. 9. & 10. Ruin. con-
ſil. 144. n. 5. vol. 2. Soc. iun. conſ. 30. num. 19. vol. 3. Seraph.
deciſ. 409. num. 11. & deciſ. 718. num. 2. verſic. tamen ſecus
part. 2. recent. Et quamuis aliqui contrarium teneant, hæc
tamen ſententia tranſit de plano, & eſt communior † ma- 52
ximè in præſenti caſu, in quo diſpoſitio infertur in futurum,
incertumque euentum, Imol. in d. l. Gallus, vbi Alex. nu. 7.
Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita p. 1. nu. 197. & 232. ff. ad
Trebell. & ſecundum primam impreſſionem n. 239. verſ. tertio
adde, idem Modern. de ſubſt. q. 320. nu. 15. per tot. Soc. ſen.
conſ. 1. n. 38. lib. 3. Gozad. conſ. 4. n. 13. & 31. Gabr. conſ. 121.
n. 22. verſ. nã quamuis ſecundum veriorẽ lib. 1. & de verb. obl.

*concl.*1. *num.*56. Surd. *d. conſ.* 336. *num.*9. *verſ. tamen tranſit de plano.*

Deciſio in *Rom. Domus, & Viridarij* 1597. *coram Corduba*, nec etiam applicatur † quia illa loquitur in terminis 53
quando ſubſtitutio eſt reſtricta ſolùm ad filios in coodiooe poſitos, tunc enim onus impoſitum filijs non ceoſetur repetitom oepotibus. At in præſenti caſu ex ſuperiùs firmatis apparet Valerianum Teſtatorem voluiſſe inducere perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, & per conſeqoens voluiſſe grauare non ſolùm ioſtitutos, ſed etiam ſubſtitutos in perpetuom, & ita ad ſaoorem Octanij, & fratrum de Mutis fuit per DD. reſponſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. R O I A S,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Meleuitana Hæreditatis.

Luna 19. *Ianuarij* 1646.

A R G V M E N T V M.

Vigore clauſulæ, *conſtituti*, concedi poteſt manutentio, item etiam immiſſio. Aliqua etiam deducuntur circa ſpolia clericorum, in quibus bonis intrent, & quid ſi Clericus habeat bona Eccleſiaſtica, & ſimul etiam patrimonialia.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula*, conſtituti, *transfert tam poſſeſſionem ciuilem, quàm naturalem manutenibilem.*
2 *Clauſula*, conſtiroti, *operatur tranſlationem poſſeſſionis bonorum præteritorum, & non futurorum, & quatenus id ſit verum.*
3 *Immiſſio non poteſt denegari vigore, conſtituti, vt per actum verum acquiratur, id quod per actum fictum fuit adeptum.*
4 *Immiſſio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. tollend. conceditur, dum oſtenditur teſtamentum non oblitum, non cancellatum, nec aliter vitiatum.*
5 *Diſpoſitio dupliciter facta ſubſtinetur, ſi vna veniat ad confirmationem alterius.*
6 *Saluianum competit, dum pro obſeruantia contractus in inſtrumento, adeſt hypotheca.*
7 *Clericorum bona præſumuntur acquiſita ex fructibus beneficiorum.*
8 *Spolium Clericorum non cadit in bonis donatis per beneficiatos inter viuos.*
9 *Clericus de fructibus beneficij diſponere poteſt ad libitum etiam per viam donationis.*
10 *Bona patrimonialia Clericorum non cadunt ſub ſpolio.*
11 *Bona alicuius Clerici, aſſerens fuiſſe acquiſita.*
12 *Clericus habens bona Eccleſiaſtica, & patrimonialia de quibus bonis præſumantur viuere.*
13 *Clericus dum conſtat habuiſſe bona Eccleſiaſtica, & patrimonialia, ne exceptio ſpolij requirens altiorem indaginem impediat immiſſionem, quid ſit faciendum.*
14 *in hæreditatem, quando adſunt bona commixta ideſt allodialia, & feudalia, tunc datur immiſſio hæredi ſcripto, & poſteà in iudicio particulari deuenitur ad ſeparationem.*
15 *Immiſſio vt concedatur hæredi, vel donatario, quid ſufficiat probare.*
16 *Immiſſio hæredi non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

D E C I S I O CCCLXXXVI.

BArtholomæus Vaſſallus irreuocabiliter inter viuos
cum ioramento, & clauſola, *conſtituti*, donaoit de
anno 1631. Andreæ Vaſſallo eius germano fratri omnia
eius bona præſentia, & futura reſeruatis ſibi ſcutis centum
ad effectum teſtandi, quàm donatiooem teſtamento confirmauit,
dum in illo eumdem Andream donatarium
ſcripſit hæredem de anoo 1640. quando deceſſit, quibus
ſtantibus dubitaui hodie; An præfato Andreæ eſſet danda
manutentio, ſiue potius immiſſio, & pro Andrea informante
fuit reſponſum, nam manutentio nequit ei deoegari
ob clauſulam, *conſtituti*, appoſitam in donatione aptam
1 transferre in d. Andream donatarium poſſeſſionem † tam
ciuilem, quàm naturalem manutenibilem, vt tradunt text.
*in l. quod meo, ff. de aquir. poſſeſſ. l. legatum, ita ff. de legat.*2.
l. à Titio ff. de furt. Rot. *deciſ.* 99. *num.* 5. *cum ſeqq. &* 131.
*num.*2. *&* 138. *num.*2. poſt Modern. Peruſ. *de manut. & in
recent. deciſ.*258. *num.*2. *&* 408. *&* 471. *n.* 1. *part.*4. hocque
etiam procedit reſpectu bonorum poſt donationem acquiſitorum
ab eodem Bartholomæo donatore, quia licet clauſula,
conſtituti, reſpectu bonorum futurorum non † fuerit 2
operata effectum tranſlationis poſſeſſionis à tempore donationis,
nihilominus fuit operata ſtatim à tempore factæ
acquiſitioois per donatorem, ad congeſta per Tiraquell. *de
iur. conſtit. part.*2. *ampliat.*32. *num.*1. 7. *&* 10. Iaſ. *conſ.*147.
*num.*41. *lib.*2. qui teſtatur de magis communi Rot. *diuerſ.
deciſ.*59. *num.*6. *part.*2.

Rurſus dicebant DD. in vim tam d. conſtituti non poſſe
hodie denegari immiſſionem † d. Andreæ, ad hoc vt per 3
modom verum, & actum facti poſſeſſionem bonorum
nanciſcatur, quam mediante cooſtituto, per actum fictum
fuerat aſſecutus, Bald. *in l. ab emptione* 59. *num.*6. *&* 7. *C. de
pact.* Rot. *in puncto donationis deciſ.* 539. *n.* 1. *p.* 4. *recent. &
p.* 5. *deciſ.*308. *nu.*1. *& Ariminen. Saluiani* 19. *Iunij* 1643.
coram R. P. D. meo Bichio §. *alterum*, quam etiam in vim
l. fin. C. de edict. Diu. Adr. exhibendo † teſtamentum d. 4
Bartholomæi abſque alia viſibili macula in quo idem Andreas
reperitur hæres ſcriptus, & vtraque diſpoſitio valet,
cùm † vna venit ad confirmatiooem alterius, vt perbellè 5
tradit Caſtreo. *in l. cum Pater* 79. §. *Pater filia n.*2. *verſ. ratio
ergo decidendi ff. de leg.*2. & demum competit Saluianum,
dum bona extaot penes tertium propter hypothecam pro
† obſeruantia dooationis, de qua io inſtrumento, Menoch. 6
*de adipiſcen. remed.*3. *num.*55. *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.*44. *n.*41.
*par. diuerſ. & deciſ.*529. *n.*1. *par.* 4. *recent. & part.* 5. *deciſ.*
578. *in princ. & deciſ.* 98. *num.*4. poſt Pacific. de Saluian.

Nil obſtat, quod bona d. Bartholomæi donatoris cadant
ſub ſpolio, vti Decani Eccleſiæ Cathedralis Melitæ, eaque
† præſumi acquiſita ex fructibus Beneficij, vt per Didac. 7
Couar. *in cap.*6. 8. *&* 9. *cum ſeqq. de teſtament.* Surd. *d. conſ.*
333. *num.*41. *& ſeqq.* Nam fuit reſponſum ſpolium non cadere
in bonis donatis per Beneficiatum ioter viuos, cum eo 8
viueote valoerit † de fructibus Beneficij diſpooere etiam
per viam dooationis, Abbas, Butr. & Imol. *in cap. cæterum
num.*4. *de donat.* idem Abb. *in cap. ad hæc in fin. verſic. ſed
quando vult de teſtam.* Grat. *diſcept.*381. *num.*14. Barboſ. *de
poteſt. Epiſc. allegat.*114. *num.*32. *& ſeqq.* Molin. *de primog.
lib.*2. *cap.*10. *num.*33. *&* 34.

Sed in præſenti ceſſat omnis difficultas, dum ex teſtibus,
ac alijs Iuribus datis pro † parte eiuſdem Andreæ conſtat 9
d. Bartholomæum donatorem habuiſſe multa bona patrimooialia,
& ſolitum fuiſſe lucrari ex induſtria licita taoquam
iuris vtriuſque Doctorem, inde intrare præſumptionem
ex † eiſdem bonis patrimonialibus, & ioduſtrialibus 10
bona donata fuiſſe comparata, cùm præſumendum ſit
eum vixiſſe de fructibus Beneficij † ad hoc, vt Donatarius, 11
qui bona vigore clauſulæ, *conſtituti*, poſſidet releuetur ab
onere probandi, illudque incumbit alleganti bona fuiſſe
acquiſita ex redditibus Eccleſiaſticis, Abb. *in cap.* 1. *in* 4.
not. de teſtam. Ludou. Rom. *conſ.* 159. *num.* 5. *verſ.* 3. *caſu*
Alex. *conſ.*116. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 7. Card. Zabarell. *conſ.* 79.
*num.*2. *verſ. vnde in caſu noſtro*, Burſat. *conſ.* 376. *n.* 16. Rodoan.
*de ſpol. Cleric. quæſt.*9. *num.*32. *in fin.* Menoch. *de arbitr.
caſ.*195. *num.*5. Gratian. *diſcept.* 381. *num.* 1. *& ſeqq.*
Rot. *in Forolinien. de Monſignanis* 26. *February* 1603. *coram
Penia*, quibus accedunt alij teſtes dati depoocotes eumdem
Bartholomæum pro victu ſingulis annis expeodiſſe
ſcuta 500. Decanatum autem illius ad dictum redditum
noo aſcendiſſe, ſed tantùm ad ſcuta 200. indè † venit de 12
iure præſumendum impendiſſe potiùs de redditibus Eccleſiæ,
proprios verò patrimoniales redditus conſeruaſſe,
Innoc. *in cap. cum in officijs num.*4. *de teſtam.* Abbas *in cap.
vt vnus num.*3. *verſ. ſi verò vterque de pecul. Cleric.* Zabarel
*conſ.*79. *num.* 3. Bald. *conſ.* 383. *num.* 4. *lib.* 2. Roman.
*conſ.*198. *num.*4. Alex. *conſ.*116. *num.*3. *lib.*7. Neoizan. *conſil.*93.
*num.*20. Bero. *conſ.*7. *num.*2. *& ſeqq. lib.* 2. Rodoan.
*de ſpol. quæſt.*9. *num.*51. *verſ. & ſecundum Innocentium*, Menoch.
*de arbitr. caſ.*195. *num.* 5. Burſatt. *conſ.* 376. *num.* 19.
Surd. *de alim. tit.*9. *quæſt.*12. *num.* 11. Gratian. *diſcept.* 381.
*num.*13. Rot. *d. Forolinien. de Monſignanis* 26. *Februarij*
1603. *coram Penia.*

In omnem caſum ſatis eſt, quod valuerit dict. Bartholomæus
donator acquirere ex patrimonio, ac induſtria,

13 & ſimul ex redditibus Eccleſiæ ad hoc † vt interim exceptio ſpolij tanquam requirens altiorem indaginem non valeat retardare immiſſionem petitam per d. Andream, qua reportata rectè poſſe prætendentem ſpolium agere ad ſeparationem bonorum ſub ſpolio cadentium quatenus probet
14 identitatem, prout in ſimili † quando in hæreditate adſunt commiata bona allodialia, & feudalia, vel dubitatur adeſſe datur in omnibus immiſſio hæredi ſcripto, & poſtmodum in iudicio particulari deuenitur ad ſeparationem feudalium ab allodialibus, Rot. *deciſ. 16. num. 1. & 2. & deciſ. 26. num. 1. part. 3. recent. & deciſ. 364. num. 21. & ſeq. par. 5.* & alios in puncto congerit Modern. Bononien. *de acquir. poſſeſſ. quæſt. 3. art. 20. num.* 1023. cùm pro reportanda im-
15 miſſione ſatis ſit probare † quod donator, ſeu defunctus teſtator bona poſſederit tempore ſui obitus, Zuccar. *in d. l. fin. num.* 191. & *196. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Gabr. *conſ. 44. num. 5. & ſeq. lib. 2.* Peregr. *de fideicommiſ. art. 48. num. 53. & 55.* Rot. *deciſ. 279. num. 1. part. 5. recent.* nec ex-
16 ceptio proueniens ex defectu proprietatis † ſiue dominij venit admittenda in hoc ſummariſſimo iudicio, niſi ſit in continenti plenè, & concludenter probata, Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 747. cum ſeqq.* Rol. *conſ. 2. num. 58. & ſeqq. lib.* 3. & in proprijs terminis Rot. *in d. Forolmien. de Monſignanis coram Penia*, vt in copia data, quæ tamen probatio in præſenti deſideratur.

Et ità informante tantum Andrea Vaſſallo reſolutum fuit, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Regien. Bonorum.

Veneris 23. Februarij 1646.

ARGVMENTVM.

Per Ceſſionem iurium, ea omnia in ceſſionarium dicuntur translata. Pater aſſignando filijs aliqua bona, præſumendum eſt; ea dediſſe in peculium, cuius adminiſtrationem remanet apud eundem. Mens contrahentis arguitur ex modo contrahendi. Et alia plura circa donationem factam à patre filio, an imputetur in legitimam. Legitima quando poſſit grauari fideicommiſſo.

SVMMARIVM.

1 *Per Ceſſionem iurium, ea omnia transferuntur in ceſſionarium.*
2 *Iura omnia, quæ competebant cedenti competunt etiam ceſſionario.*
3 *Teſtator, ſi validè ex contractu ceſſerit alicui, aliqua eius iura, illa amplius non comprehenduntur in ſua hæreditate.*
4 *Pater, ſi filijs aſſignauerit aliqua bona, in eorum dominio non tranſeunt, quia reſiſtit patria poteſtas.*
5 *Pater aſſignando aliqua bona filijs præſumitur voluiſſe conſtituere potius peculium.*
Peculij profectitij vſum, & adminiſtrationem habet filius, dominium vero pater.
6 *Peculium profectitium, mortuo filio redijt ad patrem, & ſic ſubiacet eius hæreditati.*
7 *Pater, quando ſimpliciter aſſignat filio bona, nulla expreſſa donatione, vel alia æquipollenti cauſa, & tunc cenſentur data in peculium.*
8 *Quod tamen ſecus eſt, ſi probabiliter poteſt coniecturari, quod pater voluerit, quod bonorum dominium transferet in filios.*
9 *Verbum,* in patrimonio, & pro patrimonio, *quid importent.*
10 *Sub verbo,* patrimonium, *veniunt omnia bona, ſiue à parentibus habita, ſiue ex quouis alio generali titulo.*
11 *Donationis titulus eſt aptus ad transferendum dominium in donatarium.*
12 *Donationes inter viuos, qualiter fieri debeant ſecundum ſtatutum Regien.*
ex Contrahendi modo deſumitur mens contrahentis, qualiter ſcilicet voluerit contrahere, num. 12.
13 *Verbum,* aſſignauit, *quid denotet.*
14 *Verba ſequentia denotant, qualis fuerit mens diſponentis in præcedentibus.*
15 *Natura exceptuationis, quæ ſit.*
16 *Dominij reſeruatio vſque ad certum tempus, quid id denotet.*
17 *Peculij profectitij plenum dominium ſpectat ad patrem.*
18 *Pater non tenetur reddere rationem de peculio profectitio, ſicuti nec de aduentitio.*
19 *Bona, quando pleno iure ſpectant ad filios, pater non poteſt in eis prætendere vſumfructum.*
20 *Pater aſſignando bona filijs, ſi in certo caſu ſibi reſeruauit dominium ſignum eſt, quod transtulerit dominium in filios.*
21 *Pater aſſignando bona filijs, ſi prohibuerit illa vendere, & alienare, ratione adiecta ad fauorem illorum de familia, hoc eſt ſignum translationis dominij in filios, & num. 22.*
23 *Fideicommiſſariam ſucceſſionem, quæ verba præſeferant.*
24 *Peculium profectitium, à patris voluntate omninò pendet, & ad eius libitum reuocare poteſt, non ſolùm expreſſè, ſed etiam tacitè.*
25 *Bona conſignata à patre inter filios, ſi eorum dominium in eos transtulerit, cenſentur donata, quamuis fuerit dictum per patrem, ſe dare in peculium.*
26 *Legitima dicitur proprium patrimonium filiorum, quæ illis debetur ex hæreditate, & ſubſtantia paterna.*
27 *Filius non imputat in legitimam, quæ titulo validæ donationis inter viuos à patre recepit, niſi fuerit expreſſum.*
28 *Procedit tamen iſta concluſio, quando pater ſimpliciter, ac purè filijs bona donauit, ſecus vero ſi ex coniecturis aliud appareat.*
29 *Donatio facta à patre filio ob cauſam non imputatur in legitimam.*
30 *Proprietatis translatio, ex quibus non valeat impediri.*
31 *Iuramentum vbi adeſt, non attenditur patria poteſtas.*
32 *Donatio facta à patre filio, ſi ſit iurata, valida, & irreuocabilis eſt, ſiue ſit pura, & ſimplex, ſiue in legitimam.*
33 *Donatio remanet firma, non obſtante abſentia donatarij, ſtante ſtipulatione facta per Notarium, & hoc multò magis, ſtante ſtatuto, de quo hic, num. 34. & 35.*
36 *Diſpoſitio facta ſub conditione, ſi diſponens moriatur antequam purificetur conditio euaneſcit, nec ad hæredes tranſmittitur.*
37 *Ex contractu ea, quæ procedunt tranſeunt ad hæredes.*
38 *Quod tamen procedit, niſi alia fuerit mens partium, vel ſubiecta materia repugnet.*
39 *Verba perſonalia non egrediuntur perſonam.*
40 *Ius extinctum non tranſit ad hæredes.*
41 *Pacta licet regulariter tranſeant ad hæredes, hoc tamen non procedit, quando iura ſunt perſonalia.*
Iura perſonalia, & illorum realitas, vel imperſonalitas dependet ex mente partium, num. 42.
Mens partium probatur ex ratione.
42 *Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter.*
43 *Diſpoſitio, quando eſt coarctata ad certas perſonas, vltra eas non progreditur, & num. 44.*
45 *Interpretatio illa ſumenda eſt, quæ congruit iuri, & rationi.*
46 *Verba adiecta prohibitioni alienationis, ſi ſint conſecutiua ad illa reſtringunt illius effectus.*
47 *Filij alicuis quando in diſpoſitione ſunt ſuperius vocati, non autem deſcendentes ex eis, tunc diſpoſitio eos non egreditur, & num. 48.*
49 *Verba in poſteriori parte inſtrumenti appoſita, quando importent nouam diſpoſitionem, & num. 50.*
51 *Bonorum conſeruatio in familia fieri nequit, ſi diſpoſitio ad ſolos filios reſtringatur.*
52 *Rota deciſ. 15. part. 7. recent. quo caſu loquatur, & num. 53.*
54 *Pater donando bona filijs etiam ex cauſa legitimæ, poteſt quidem pactum recurſiuum in caſu prædeceſſus filiorum, non autem, ſi moriantur poſt obitum patris.*
55 *Legitima, quando aſſumit propriam naturam legitimæ, non poteſt aliquo modo grauari.*
56 *Actus præſumitur factus, prout congruit ſubiectæ materiæ.*

57 *Le-*

57 *Legitima grauari non poteſt fideicommiſſo, declara vt num.58.*

59 *Fideicommiſſum appoſitum ſuper legitima, tenet in eo, quod bona excedunt legitimam.*

60 *Fideicommiſſum impoſitum ſuper legitima tenet, ſi filij tali oneri aſſentiant.*

61 *Donatio inualida eſt, ſi careat inſinuatione.*

62 *Donationis inſtrumentum, ſi fuerit factum coram ipſo Iudice, & cum eius auctoritate, & decreto, tunc ceſſat inſinuationis defectus.*

63 *Inſinuationis ſolemnitas fit ad euitandas fraudes, & ideò non requiritur, ſi id adimpleatur, per actum æquè ſimilem.*

64 *Donatio, quando fit in actis, tunc non requiritur alia ſolemnitas.*

65 *Donationes, quando fiunt coram Iudice auctorizante, dicuntur inſinuatæ.*

66 *Statutum Laicorum, ſi requirat ad validitatem donationis, quod donatio non valeat, niſi ſit ſubſcripta à duobus Notarijs non intrat, quando donationes ſunt iuramento firmatæ.*

Statuta Laicorum non comprehendunt caſus iuratos, num.66.

67 *Statutum Laicorum, quod non comprehendat caſus iuratos, eſt opinio verior.*

68 *Donationes, quando non comprehendantur ſub ſtatutis loquentibus de donationibus, & n.69. & 70.*

DECISIO CCCLXXXVII.

ALexander de Sanctis Bonon. in eius vltimo teſtamento condito de anno 1603. die 12. Nouembris inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Hyacintho, & alijs eius filijs maſculis naſcituris, vltimo ex eis abſque filijs, & deſcendentibus decedenti fœminas primum, & deindè finitis omnium lineis RR. Moniales Sacratiſſimi Corporis Chriſti in Ciuitate Bonon. in bonis in illo Territorio ſitis; illas verò Terræ Corrigij in bonis ſub eo dominio exiſtentibus ſubſtituit. Poſt hæc anno 1608. 6. Februarij eadem bona Territorij Corrigij præfatis eius filijs aſſignauit in patrimonium, ac patrimonij nomine, &c. *Volens, & declarans eiuſmodi aſſignationem valere, ac ſuum debitum finem, & effectum ſortiri perinde, ac ſi de illa eſſet factum publicum donationis inſtrumentum inter viuos roboratum, & firmatum ſuis debitis ſolemnitatibus in ſimilibus inſtrumentis requiſitis, vt latius apparet ex publico inſtrumento ſuper hoc celebrato.* Defuncto autem anno 1637. Raymundo vltimo ex filijs d. Alexandri nullis ſuperſtitibus deſcendentibus, præfatæ RR. Moniales Terræ Corrigij aſſerentes purificatum eſſe ad earum fauorem prædictum fideicommiſſum obtinuerunt eius vigore in partibus ſententiam immiſſionis in poſſeſſionem omnium bonorum illius Territorij, & aliam deindè manutentionis contra Ioſeph, & fratres de Nigris hæredes in effectu d. Raymundi, qui prætendentes nulliter, ac iniuſtè fuiſſe proceſſum, cauſam nullitatis, & appellationis commiſerunt in Rota in qua propoſito dubio ſub die 13. Martij 1645. Cui eſſet dandum mandatum de manutenendo Domini cenſuerunt videndum de bono iure partium, quo ſemel, atque iterùm in duabus propoſitionibus exactè diſcuſſo pro Nigris fuit reſolutum.

Conſtat enim ex proceſſu vtriuſque partis, bona de
quibus agitur, fuiſſe poſſeſſa per d. Raymondum vſque ad
diem eius extremum, ac in hæreditate illius remanſiſſe,
eamque fuiſſe delatam ad dd. Fratres de Nigris eius conſanguineos
hæredes ab eo inſtitutos in bonis Territorij Bononienſis,
& ceſſionarios Antonij Vellani pariter inſti-
1 tuti in bonis Territorij Corrigij, cuius ceſſionis † vigore
fuerunt in eos translata in effectu omnia iura dictæ hæreditatis,
l. empter, ibique Bald. *in* 1. & 2. *notab.* & alij DD.
C. de hered. vel act. vend. ita vt illis competant eadem re-
2 media, quæ ipſi hæredi † ſcripto competerent, vt poſt alios
probat Menoch. *de adipiſc. rem. 4. à num. 249. verſ. quare trigeſimo primo, & ſeqq.* Surd. *deciſ.* 308. *num.* 1. *verſ. Primo quia*, Rot. penes Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 310. *num.* 1. *verſ. atque ideò, & in recent. deciſ.* 349. *verſ. his verò iuribus, & ſeq. part.* 6.

Neque viſum fuit obſtare fideicommiſſum ab Alexandro ordinatum in d. eius teſtamento condito de anno 1603. ſuper dictis bonis Territorij Corrigij.

Nam cùm ille deinde anno 1608. eadem validè transtu-
lerit, & alienauerit per contractum inter viuos in eius filios,
eo pacto fuerunt exempta à patrimonio, & hæreditate
ipſius, ac proinde à d. fideicommiſſo, & propterea eius vi-
gore peti non poſſunt † cùm iam exijſſent à bonis teſtatoris 3
de tempore eius mortis, nec ea illius teſtamento peruene-
rint in filios, *l. ſequens quæſtio, ff. de leg.* 2. *l. in fideicommiſſariam §. quoties, l. ex facto in principio*, ibique gloſs. *in verb. ſua ff. ad S. C. Trebel.* cum concord. adductis à Pereg. *de fideicommiſ. art. 6. ſub num. 1. verſic. ego autem*, & in his terminis probat Corn. *conſ.* 228. *ſub num. 9. verſic. quinimo lib.* 4. Pariſ. *conſ. 33. num. 36. verſ. & conſequenter, ac nu. 44. verſic. minus obſtat, & num. 76. verſ. & procedunt iſta lib.* 3. Æmilian. *conſ. 39. num. 14. verſic. nam ad hoc, & latius ſub num. 22. verſ. patet itaque, & ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib. 7. tit. 8. ſub num. 29. verſic. duodecimo deducitur*, Menoch. *præſ. 196. num. 9. verſ. declara ſecundo, & num. 12. verſic. tertium exemplum lib.* 4. Rot. penes bon. mem. Card. Caualer. *deciſ. 647. num. 5. verſ. præterea, & ſeqq.* & alij relati per modern. Brixien. *de ſubſtitut. quæſt. 632. num. 1. & 17. verſ. ego tamen, ac quæſt. 633. ſub num. 1. & conſ. 123. num. 8. verſ. quarto aduertendum erit, & ſeq.* idemque ſenſit Rot. *in Roman. fideic. de Spiritib. coram R. P. D. meo Bichio 17. Februarij 1645. in §. quia quicquid. fit.*

Nec obſtat, quod per illam † aſſignationem ab Alexan- 4
dro factam dd. eius filijs non fuerit in eos translatum dominium,
tum quia reſiſtebat patria poteſtas, *l. 2. C. de inoſ. don.* tum quia talis non fuit patris intentio, qui præſumen-
dus eſt potius voluiſſe conſtituere filijs peculium † cuius 5
illi ſoltùm vſum, atque adminiſtrationem haberent, ipſe verò
dominium, iuxt. *l. fin. ff. de Pecul. legat.* & theor. Bart.
in l. ſi donatione ſub num. 3. verſ. ſi verè pater, C. de collat.
quod eo mortuo redijt † ad hæreditatem, *l. certum*, & ibi 6
gloſs. *in verb. peculia, C. famil. erciſc.* ac proindè fuit ſub d. fideicommiſſo comprehenſum, vt pluribus relatis tradunt Peregr. *de fideicommiſ. d. art. 6. ſub num. 44. verſ. ſecundus caſus eſt*, & Honded. *conſ. 59. à num. 24. verſ. Aut verò dicitur, & ſeqq. & num. 28. verſ. ſi autem probaretur, ac ſeqq. lib.* 1. & alij.

Quia prædicta procedunt, quando pater aſſignat ſimpli-
citer filio in eius poteſtate exiſtenti aliqua bona, nulla ex-
preſſa † donatione, vel alia æquipollenti cauſa, nulliſque 7
exitantibus verbis, ſeu coniecturis ex quibus colligatur eius
voluntas transferendi Dominium, ac proprietatem in fi-
lium, nam ſi hæc percipi poſſit, tunc † ceſſat præſumpta 8
conſtitutio peculij, Ac proindè aſſignatio operatur effectum translationis dominij, vbi tamen id non impedit patria poteſtas (vt in propoſito infra probabitur) Corn. *d. conſ. 228. num. 11. verſ. nam licet, & ſub num. 12. verſic. & quicquid ſit, ac ſeqq. lib.* 4. Ruin. *conſ. 187. ſub num. 12. verſ. & per hoc etiam apparet lib.* 2. Pariſ. *d. conſ. 33. à num. 33. verſ. nec obſtabit, & plurib. ſeqq. & num. 44. verſ. minus obſtat lib.* 3. Grat. *conſ. 7. ſub num. 18. verſ. quinto comprobatur, & ſub num. 38. verſ. quarto non obſtat lib.* 2. Æmilian. *d. conſil. 39. ſub num. 5. verſ. His tamen non obſtantibus, & ſeqq.* & alijs relatis Peregr. *de fideicom. d. art. 6. ſub num. 44. verſ. quibus addo, & num. 46. verſ. quartus eſt*, & probauit Rot. *in deciſ. 633. ſub num. 3. verſ. non obſtat, quod regulariter par. 3. recent. & in d. Roman. fideicom. de Spiritib. in §. Ideo ſuper hoc art.*

Quod autem ea fuerit in hoc caſu Alexandri voluntas,
vt bona filijs aſſignata; etiam quoad dominium, & proprietatem
illius acquirerentur euidenter demonſtrat totus
illius inſtrumenti contextus attentè perpenſus, & ſpeciali-
ter ponderando. Primò † illa verba, *in patrimonium, pro* 9
patrimonio, & patrimonij titulo, &c. quæ propriam cuiuſque
ſubſtantiam, & facultates regulariter denotant, vt expli-
cat gloſs. *in l. res appellatio in verb. Patrimonio ff. de verb. ſign.* ibique P. Rebuff. *col. 11. in verb. Patrimonij*, Hug.
Donel. *in Commentar. de Iur. Ciuil. lib. 8. cap. 25. verſ. &*
Patrimonium cuiuſque; ſiue † à parentibus (quod pro- 10
prius eſt) *l. cum pupillus ff. rem pupil. ſalu. for. l. quantitas patrimonij, ff. ad l. falcid.* Siue generaliter vndecunque acquiſitas, *l. 1. ff. de vſufr. ear. rer. l. nam quod in fin. iuncta l. ſeq. & l. cogi in princip. ff. ad S. C. Trebel. l. Iubemus nulli ſub princip. C. de Sacr. Sanct. Eccleſ.* cum alijs adductis per Rebuff. *in loco mox citato.* Secundò præſertim concurrentibus alijs, *Volens, & declarans eiuſmodi aſſignationem valere, & ſuum debitum finem, ac effectum ſortiri perindè, ac ſi de illa eſſet factum publicum donationis inſtrumentum inter viuos roboratum ſuis debitis ſolemnitatibus, &c.*

11 de cuius † natura eſt transferre dominium in donatarium,
l. 1. ff. de donat. Soc. conſ. 91. num. 9. verſ. tertio quia lib. 3.
Rot. deciſ. 664. num. 23. verſ. & poſtquam part. 4. tom. 3. &
deciſ. 285. num. 9. verſic. conceſſio enim part. 7. recent. Ter-
tiò, quod d. Inſtrumentum fuit celebratum coram Prætore
12 Bononiæ, ac ſeptem † teſtibus, vt fieri ſolent donationes
inter viuos ex diſpoſitione ſtatuti illius Ciuitatis lib. 3. ſub
rub. de donation. Vnde rectè percipitur qualem partes in-
tenderint contractum inire, iuxt. not. in l. iuriſgentium,
§. quod fere, ff. de pact. Surd. conſ. 450. ſub num. 15. verſ. ſed
in inſtrumento, & ſeq. Mantic. de Tacit. lib. 2. tit. 2. ſub n. 1.
13 & ſeqq. Quartò verba illa, dedit, † & aſſignauit, &c. quæ
dominij translationem important, vbi ſubiecta materia
id patitur, Bart. in l. ſi conſtante num. 93. verſic. modo iſtud
verbum aſſignare, iuncto verſ. Imò dico ff. ſol. matrim. Corn.
d. conſ. 228. ſub num. 11. verſ. nam licet, & num. 13. verſic.
non obſtat lib. 4. Pariſ. dict. conſ. 33. ſub num. 24. verſ. ſexto
verbum, & num. 26. verſ. ſeptimo iſtud idem lib. 3. Æmilian.
dict. conſ. 39. num. 8. verſ. & prædicta confirmatur, Soce.
conſ. 9. ſub num. 30. verſ. ſecundo lib. 1. Natt. conſil. 496. ſub
num. 5. verſ. Item additum fuit, Menoch. conſ. 201. ſub n. 8.
verſ. nam reſpondetur, Rot. penes Card. Caualer. dict. de-
ciſ. 647. num. 7. verſ. quod autem, & in recent. d. deciſ. 633.
ſub num. 2. verſ. in parte vero diſpoſitiua part. 3. & deciſ. 130.
num. 5. verſ. quia certum eſt, part. 5. ac in d. Roman. fideic.
de Spiritib. coram R. P. D. meo Bichio in §. Tum partis di-
ſpoſitiua. Quintò verba ſequentia, omnia, & quæcunque eius
bona poſita in Territorio Corrigi, &c. infra etiam in pluri-
14 bus locis repetita † quæ reſpiciunt ipſa corpora, & proin-
de illorum dominium, ac proprietatem præſeferunt, l. li-
bertis in princip. ibique Bart. num. 6. verſ. quæro quid in con-
tractibus ff. de alim. & cib. legat. l. donationes §. ſpecies ff. de
donat. l. fin. ff. de vſufr. ear. rer. l. cum ij §. ſi vni, ibique
gloſſ. in verb. ſi vni ff. de Tranſact. Ceph. conſ. 399. à n. 28.
verſ. ſecundo idem dico, & ſeqq. vſque ad fin. Rot. deciſ. 121.
num. 7. verſ. nam quando relinquitur res, & deciſ. 168. nu. 2.
verſ. quia dato part. 1. diuerſ. & deciſ. 62. num. 78. verſic.
tum quia part. 5. recent. ac penes Reuerendiſſ. Vrgellen. de-
ciſ. 82. num. 5. verſ. quod non importent, & alij longa ſerie
relati per Caſtil. de vſufruct. cap. 30. à num. 4. verſ. ſi autem
primus caſus, & ſeqq. Sextò, quod Alexander reſeruauit
ſibi ſextam partem bonorum ſic vt ſupra in patrimonium aſſi-
gnatorum, &c. quæ quidem exceptio, & reſeruatio
ſextæ partis, ſicut certum eſt, quod facta fuit reſpectu
15 dominij, † & proprietatis, ità ſanè conuincit alias quin-
que partes, pariter quoad dominium, & proprietatem
in filios fuiſſe translatas, ſecundum naturam huiuſmodi
exceptuationis, l. quæſitum ad fin. princip. verſ. denique Ne-
ratius ff. de fund. inſtr. l. nam quod liquida §. fin. in fin. ff. de
pen. leg. Pariſ. d. conſ. 33. num. 59. verſ. Et quia tempus, &
cauſa lib. 3. Rot. deciſ. 669. ſub num. 2. in fin. verſ. & con-
firmatur part. 1. & deciſ. 24. ſub num. 1. verſ. ex quo rectè ar-
guitur, ac ſeqq. part. 6. recent. & fuit dictum in Signin. bonor.
19. Iunij 1645. coram me in §. Tertio, quia. Septimò, quod
idem reſeruauit ſibi vſumfructum bonorum aſſignatorum, in
16 eius proprios vſus ſi libuiſſet † conuertendum, donec filij
ad ætatem vigintiquinque annorum peruenerint. Vnde
reſultat dominij, & proprietatis translatio in eoſdem
filios, l. quiſquis C. de donat. Pariſ. d. conſ. 33. num. 31.
verſ. Decimo probatur lib. 3. Menoch. præſ. 30. num. 52. ver-
ſic. decimo quarto lib. 3. Rot. deciſ. 362. num. 3. verſ. Hic au-
tem part. 1. diuerſ. & penes Comitul. deciſ. 67. num. 18. verſ.
ſed magis, ac Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ. 82. num. 19. ver-
ſic. prout etiam, &c. Octauò, quod expreſsè declarauit, ſe
nullo vnquam tempore cogi poſſe ad reddendam aliquam ra-
tionem adminiſtrationis bonorum in patrimonium aſſignato-
17 rum, &c. Hæc enim declaratio † non conuenit prætenſo
peculio profectitio, cuius plenum dominium, & com-
moditas eſt penes patrem, l. 1. §. 1. l. peculium eſt, l. peculium
naſcitur, l. non ſolum ff. de pecul. l. cum Ancilla C. eod. tit. l.
filia, §. cum autem, C. de collat. nec ideò illius adminiſtra-
18 tionis rationem reddere † tenetur minus, quam de
aduentitio, de quo in l. cum oportet §. non autem, ibi, nec
ratiocinia ei ſuper adminiſtratione inferre, C. de bon. quæ
lib. Grat. dict. conſ. 7. ſub num. 14. verſ. ſecundo pondero, &
ſeq. lib. 2. Sed quidem demonſtrant ea bona fuiſſe pleno
19 iure à patre in filios translata, quo caſu cùm illi non † ac-
quiratur vſuſfructus, congruebat eiuſmodi expreſſio ad
euitandam rationis redditionem, cui alias fuiſſet obno-
xius, iuxt. theor. Bart. in l. litis conteſtata §. fin. in princip.
verſic. nota benè iſtum caſum ff. de neg. geſt. & in ſpecie pro-
bat Surd. conſ. 259. ſub num. 13. verſ. & quamuis, & num. 15.
verſ. & per hanc rationem. Nonò, quod deficientibus omni-
bus eius filijs tam natis, quàm naſcituris declarauit ſe vel-
le eſſe Dominum, & patronum dd. bonorum in patrimonium
aſſignatorum, ac ſi d. aſſignatio facta non eſſet. Vnde infer-
tur, quod ſi eo caſu adueniente voluit eſſe Dominus, &
patronus bonorum aſſignatorum † interea vtique aſſi- 20
gnatione durante dominium erat penes ipſos filios, Ruin.
conſil. 187. ſub num. 12. verſic. & vltra prædicta, &c. lib. 2.
Pariſ. d. conſil. 33. ſub num. 31. verſic. Decimo probatur, &
num. 58. verſic. ex quo lib. 3. Ceph. d. conſ. 399. num. 35. verſ.
ſexto, & ſeq. Rot. deciſ. 633. num. 4. verſ. non obſtat, quod pa-
ter part. 3. recent. Decimò, quòd expreſsè prohibuit eius fi-
lijs bona illis aſſignata vendere, & alienare, adiecta ratione
† ad fauorem illorum de familia, nam hinc etiam domi- 21
nium, ac proprietatem in eos fuiſſe translatam, ſenſit Bald.
in l. Proculus, verſ. & tunc appellatione vſusfructus, &c.
ibique Angel. verſ. ex prædictis conclude, ac alij ff. de vſufr.
Gabr. conſ. 143. num. 6. verſ. tamen puto contrarium, & ſeq.
lib. 1. & conſ. 108. num. 32. verſ. & prohibitio alienandi lib. 2.
Odd. conſ. 43. ſub num. 11. verſ. primo, & principaliter, ac
ſeqq. Surd. conſ. 45. num. 27. verſ. & hinc dixit Bald. & ſeq.
Maſcard. de probat. concl. 1419. num. 11. verſ. ex quo etiam,
& alij penes bon. mem. Buratt. deciſ. 24. ſub num. 10. verſic.
prohibitio alienandi, & ſeq. quæ quidem opinio licet alias
controuerſa inter DD. in hoc tamen caſu ex prædictis, † & 22
infraſcriptis validè comprobatur. Vndecimò, quod addidit
ea verba, quia voluit dd. bona ſemper, & continuè ſtare de-
bere in familia dd. de Sanctis, quæ fideicommiſſariam ſuc-
ceſſionem præſeferint, & per conſequens antecedentem do-
minij exiſtentiam in grauatis ſupponunt adueniente die, ſeu
conditione † in alios ſucceſſiuè vocatos transferendi, l. fin. 23
ff. de vſuf. ear. rer. l. filios heredes, & l. Codicillis in princip.
ff. de vſufr. legat. l. ſpecies ff. de aur. & arg. legat. l. 1. l. fa-
cta in princ. ff. ad S.C. Trebel. l. Sancimus §. cum autem, C.
eod. Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 5. ſub num. 12. verſ. Item ſi
is, Ceph. d. conſ. 399. ſub num. 34. verſ. ſexto, nam teſtator,
& ſeqq. Eugen. conſ. 25. num. 39. verſ. quintò quia, Laderch.
conſ. 80. num. 5. verſ. primo quoties, & ſeqq. Peregr. conſil. 62.
num. 19. verſ. ſecundo quod teſtator, lib. 2. Rot. deciſ. 138.
num. 3. verſ. ſecundo, & ſeqq. part. 4. diuerſ. & alij relati per
Caſtil. de vſufr. cap. 30. à num. 2. verſ. nunc verò, & ſeqq.
Duodecimò, quod promiſit omnia in d. inſtrumento contenta
perpetuò obſeruare, & non contrafacere, ob idque obligauit
ſextam partem dd. bonorum ſibi (vt dictum eſt) reſerua-
tam. Hoc enim non congruit prætenſæ peculij conſtitu-
tioni, † quæ à patris voluntate omnino dependet, & ad eius 24
libitum reuocare poteſt non ſolùm expreſsè, ſed etiam ta-
citè, l. peculium ff. de pecul. Ruin. d. conſ. 187. ſub num. 12.
verſ. & per hoc etiam apparet lib. 2. dicens, quod ſtantibus
huiuſmodi verbis contractus dicitur Donationis, etiam
quod Pater expreſsè † dixiſſet ſe in peculium concedere, 25
Grat. d. conſ. 7. ſub num 24. verſ. nono lib. 2. Pariſ. d. conſ. 33.
ſub num. 34. verſ. & etiam ex illis verbis lib. 3. Menoch. d.
præſ. 30. ſub num. 46. verſ. octauo idem eſt lib. 3. Rot. d. de-
ciſ. 633. num. 2. verſ. concurrunt etiam part. 3. recent.

Ex quibus infertur non aduerſari verba illa, in patrimo-
nium pro patrimonio, & patrimonij nomine, &c. nam ex pro-
pria, & communi illorum ſignificatione, & magis ex omni-
bus alijs ſequentibus, ac toto inſtrumenti contextu proban-
tur translatiua dominij, vt hactenus dictum fuit; Atque
ideò congruentius referri † poſſunt ad titulum, & cauſam 26
legitimæ, quæ dicitur proprium patrimonium filiorum
quippè illis debita ex hæreditate, & ſubſtantia pater-
na, vt benè notat Curt. iun. in Auth. res quæ num. 16. ver-
ſic. notandum tamen eſt C. commun. de legat. & probauit
Rot. penes bon. mem. Card. Seraph. deciſ. 451. num. 7. verſ.
cum legitima.

Nec obſtat, quod filius non imputet in legitimam,
quæ titulo validæ Donationis inter † viuos à patre rece- 27
pit, niſi fuerit expreſſum per text. in leg. ſi quando §. &
generaliter, C. de inof. teſtam. l. pen. C. de collat. & hoc eſt
quod dicunt Angel. in l. ſi non mortis in princ. ac Fulgoſ.
num. 2. verſic. ſecundo nota, & Roman. qui illam commen-
tatur cum l. ſi proponas num. 2. verſic. nota ff. de inof. teſt.
quos refert Decian. conſ. 3. num. 27. verſic. quia ad hoc lib. 5.
& alij.

Quia d. concluſio intelligitur, quando certum eſt,
quod pater voluit ſimpliciter, ac purè filijs bona donare,

28 non autem, quando ex verbis adiectis, vel alijs legitimis coniecturis dignoſci poteſt, quod illa intenderit in legitimam imputari, veluti, ſi filio donauerit pro parte ſua, ſeu pro eo, quod illi obuenerit, vel aliter, vt hoc caſu pro patrimonio iuxta mox adducta; Aut ſi bona donata æquiualeant
29 legitimæ † nam in huiuſmodi caſibus Donatio ob eam cauſam facta cenſetur, & in illam debet imputari ex præſumpta voluntate donantis, ad *l. cum quo §. fin. ff. ad l. falcid. & l. 1. §. ſi parens, ff. ſi à parent. quis manumiſſ. ſit*, ibique Bart. *num. 1. verſ. quare dicitur hic, & in l. peto in princ. ſub num. 6. verſ. dixi, ff. de leg. 2.* Alex. *in l. Illud num. 6. verſ. ſecundo modo*, ibique Dec. *ſub num. 8. verſ. ſecundo limita, C. de collat.* Iaſ. *in l. ſi quando, §. fin. ſub num. 3. verſ. tertio limita, C. de Inof. teſtam.* Corn. *conſ. 64. ſub num. 6. verſic. ſed rem claram reddunt, & verſ. Ideò, ac ſeq. lib. 2.* Craſſ. *in §. legitima q. 22. num. 12. verſ. ſcias tamen, & num. 14. verſ. Declaratur etiam*, Menoch. *conſ. 153. num. 15. verſ. Doctrina Socin. &c.*

Ruſus infertur non aduerſari, quod in eodem Inſtrumento dictum fuerit vſumfructum dd. bonorum ad filios Alexandri ſpectare, ac inter eos diuidi debere, & alibi de eo habita mentio. Quia cùm aſſignatio facta fuerit de ipſis
30 corporibus ad quæ eadem † quoque verba referuntur, non ideò excluditur proprietatis translatio; Sed illa intelligatur de vſufructu cauſali ſpectante ad eum, qui plenum habet dominium, *iuxt. l. qui vſumfructum*, vbi not. DD. *ff. de verb. obligat.* gloſſ. *in l. 3. in verb. reuerti ff. de vſufruct.* & explicat Bart. *in d. l. Donationes, §. ſpecies ſub num. 1.* ibique latius Imol. *verſ. nam ex quo, & in fin. verſ. ſed quod dixi ff. de Donat.* Angel. *conſ. 338. Imperitia Notariorum ſub nu. 7. in fin. verſ. Si autem quaras*, Soc. inn. *conſ. 84. num. 7. verſ. & licet dixerit lib. 1.* Ceph. *d. conſ. 399. à num. 29. verſ. ſed intelligitur, & num. 45. verſ. neque reſiſtit tertium*, Eugen. *conſil. 25. num. 52.* Peregr. *d. conſ. 62. ſub num. 21. verſ. nec obſtat his lib. 2.* Rot. *deciſ. 460. num. 2. verſ. non obſtat, quod ſit vſufructuaria part. 4.* Din. & alij relati per Giouag. *conſil. 63. num. 49. verſic. nec repugnat, & num. 54. verſ. ſecundo quia lib. 1.*

Minus reſiſtit patriæ poteſtatis impedimentum ſtante
31 iuramento actuali ab Alexandro † præſtito in d. Inſtrumento, cuius vigore Donatio facta filijs in poteſtate exiſtentibus, ſiue puta, ac ſimplex ſit ex mera libertate, ſiue
32 in legitimam imputanda † valida, & irreuocabilis eſt, vt probat Bald. *in l. fin. num. 6. verſ. ſed quid ſi ſuit inter patrem, & filium, ac ſeqq. C. de vſucap. pro Donat.* & latiùs Alex. *conſ. 8. viſis, & conſideratis his, num. 2. verſ. tamen veritatem puto, ac ſeq. lib. 2.* Grat. *d. conſ. 7. num. 8. verſ. & ex hoc apparet, & conſ. 63. ſub num. 23. verſ. præterea, & ſeqq. lib. 2.* Pariſ. *d. conſ. 33. num. 33. verſ. & licet Donatio, ac ſeqq. lib. 3.* Clar. *in §. Donatio quaſt. 8. num. 8. verſ. ſed quaro*, Gail. *obſer. 38. num. 7. verſ. ſecundo fallit lib. 2.* Oſaſc. *deciſ. 125. ſub num. 5. verſ. ſecundo*, Peregr. *de fideic. d. art. 6. n. 46. verſ. quartus eſt*, Rot. penes Card. Seraph. *deciſ. 1184. num. 7. verſ. & ideo*, Card. Mantic. *d. deciſ. 166. nu. 15. verſ. Præterea*, Card. Caualer. *d. deciſ. 647. num. 9. verſ. Reſpondebatur etiam*, Coccin. *deciſ. 379. num. 5. verſ. quia hac regula non procedit, & in d. Rom. fideic. de ſpiritib. §. pen.*

Neque ab ſententiam filiorum; Quia (præter iuramen-
33 tum) ſuppleuit vtiliter notarij publici ſtipulatio † tam de iure communi, Bart. *in l. ſtipulatio iſta §. ſi ſtipuler ſub nu. 3. verſ. tertio fallit ff. de verb. obligat.* Rol. *conſ. 19. num. 22. verſ. nono in Donatione, & ſeqq. lib. 1.* Didac. *latè agens in repet. rubr. de teſtam. part. 3. ſub num. 13. verſ. ſi notarius nomine abſentis*, Rot. penes Card. Seraph. *deciſ. 427. num. 2. verſ. quia non procedit, & deciſ. 346. num. 6. verſ. non obſtat, quod Donatio part. 4. diuerſ. in recent. deciſ. 428. per tot. p. 4. tom. 2.* Oſaſc. *deciſ. Pedem. 33. num. 4. verſ. contraria autem opinio, & per tot.* Surd. *deciſ. 111. ſub num. 4. verſ. Declarauit tamen Senatus, & per tot. & conſ. 305. num. 11. verſ. pro quo faciunt*, Mantic. *de tacit. lib. 13. tit. 48. num. 13. verſic. quinto reſtringitur, & ſeqq.* Mareſcot. *reſol. 20. num. 1. verſ. etenim lib. 2.* Quam ex diſpoſitione ſtat. Bonon. *lib. 3. ſub rubr. de ceſſion. contr. Com. Bonon. non faciend. & quod quis poſſit alter. ſtipular. in §. Item ſtatuimus ſol. 116.* cuius vigo-
34 re ipſo iure acquiritur abſenti etiam ante ratificationem, vt ibi explicat Monterent. *in fin. verſ. & hic ſubijcitur etiam illa quaſtio.*

Præterea non obſtat, quod idem Alexander in d. Inſtrumento poſt factam aſſignationem filijs ſubiecerit ea verba: *Et deficientibus omnibus dd. filijs iam natis, quam forſan naſcituris declarauit, & declarat ſe velle eſſe Dominum, & patronum dd. bonorum ſic vt ſupra in patrimonium aſſignatorum, ac ſi d. aſſignatio facta non eſſet, &c.* quorum vigore prætenditur, quod illa bona ſtatim mortuo Raymundo ad hæreditatem patris reuerſa, † & cum ea fuerint conſolida- 35
ta, ac proindè ſubiecta remanſerint fideicommiſſo in d. eius teſtamento ad fauorem Monialium.

Quia cùm hæc reſeruatio, ac declaratio facta fuerit ſub conditione mortis omnium filiorum, qua † pendente Pa- 36
ter deceſſit, euanuit illius effectus, neque ad hæredes tranſmiſſus fuit, *l. liber homo §. Titius ex ſemiſſe verſ. Sed ſi deceſſerit ff. de hæred. Inſtit. l. hæres meus §. hæres meus cum concord. per gloſſ. ibi in verb. ſub conditione ff. de cond. & demon. l. vnic. §. ſin autem aliquid ſub conditione C. de cad. tollend.* Rot. *deciſ. 515. num. 8. verſ. & faciunt regula, & deciſ. 543. num. 4. verſ. Alia littera part. 1. recent.* & penes Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 146. n. 47. verſ. vnde cum nunquam.*
Quod licet non † procedat in his, quæ proueniunt ex con- 37
tractu, per text. *in l. ſi quis 57.* ibique gloſ. *fin. ff. de verb. obligat. & in §. ex conditionali inſtit. eod. tit. & in §. cum quis de inutil. ſtipulat.* Hoc tamen intelligitur niſi alia fuerit partium † voluntas, *l. iuriſgentium, §. pactorum verſ. vtrum au-* 38
tem, ibique gloſ. & DD. *ff. de pact.* Vel ſubiecta materia repugnet, gloſſ. *fin. in l. ſi pactum verſ. vel niſi talis ſit natura ff. de probat.* quorum vtroque concurrit in propoſito caſu.

Primò quia dd. verba reſpiciunt perſonam ipſius Alexandri, ibi, *declarat ſe velle eſſe † Dominum, & patronum, &c.* 39
l. qui in futurum §. ſex altera parte ff. de pact. l. cum pater, ff. de pact. dotal. l. ſi marito §. ſi pater ff. ſol. matrim. Iaſ. *in l. contra iuris §. ſi filius num. 1. verſ. Et hoc diligenter nota, ff. de pact.* Natt. *conſ. 163. ſub num. 10. & ſeqq.* Rot. *deciſ. 396. num. 2. verſ. quia pactum part. 4. recent.* Atque ideò illo pendente conditione † defuncto, nullum exindè ius ad eius hæreditatem tranſmiſſum fuit, Dec. *conſ. 443. in caſu ad me tranſmiſſo, ſub num. 30. verſ. & ita etiam reſpondetur ad illud*, & prius Bald. *in conſ. 115. Verba habent ſub n. 1. verſ. Item realitas, & perſonalitas pactorum lib. 1.* dicens, quod licet regulariter pacta tranſeant ad † hæredes hoc tamen 41
non procedit quando ſunt perſonalis, & illorum realitas, vel perſonalitas dependet ex mente partium, & mens probatur ratione, Ceph. *conſ. 352. ſub n. 35. & ſeq. verſ. Præterea*, Surd. *conſ. 518. n. 18. verſ. non etiam omitto*, Rot. *deciſ. 669. num. 1. verſ. tum ex dictione illa part. 1. & deciſ. 359. num. 35. verſ. cum enim facultas, & ſeq. part. 5. recent.* & penes Buratt. *deciſ. 469. ſub num. 12. verſic. quia nimirum, & ſeq. ac in alijs.*

Secundò, quia idem conuincit præfati Inſtrumenti contextus in quo Alexander duobus locis declarauit eius voluntatem circa huiuſmodi bona: Primum ſcilicet quando deficientibus omnibus eius filijs adiecit, *ſe velle eſſe Dominum, & patronum eorundem bonorum, ac ſi aſſignatio illa facta non eſſet, &c.* Deinde verò quando prohibita illis alienatione ſubdit, *quia voluit bona ſemper, & continuè ſtare debere in familia illorum de Sanctis*; Cùm autem vtraque vo-
luntas † in eodem caſu, & tempore verificari, & effectum 42
ſuum obtinere non poſſet, quia primo caſu liberum erat Alexandri arbitrium diſponendi pro vt ſibi magis placeret, iuxt. *l. in re mandata verſ. nam ſua quidem rei C. mand.* In
altero verò † coarctata erat diſpoſitio ad certum genus per- 44
ſonarum, *ad l. cum ita §. in fideicommiſſo cum ibi not. ff. de leg. 2.* Ideò vt congrua ſit diſpoſitionis intelligentia, illam conuenit, interpretari diſtinguendo caſus, & tempora, vt nempè voluntas primo loco declarata reſpiciat caſum, quo filij omnes patri prædecederent, quo ſatis conſonum
erat liberam illi ſupereſſe facultatem de bonis † ipſis ex 44
integro prout tunc expediens arbitraretur, diſponendi: Illa verò poſterioribus verbis expreſſa aliunt reſpiceret caſum, quo filij poſt obitum patris decederent, tunc enim
proprius congruebat perpetuus, & continuus † ſucceden- 45
di ordo inter eos de familia verbis illis indictus; Et hæc ſanè interpretatio iuri, ac rationi conueniens eſt, *cap. inter dilectos §. ceterum extr. de fid. inſtr. d. l. cum pater ff. de pact. dotal. l. non ad ea verſ. quod ſi purè ff. de cond. & dem. l. ſi ita fuerit in fin. ff. de leg. 3.* cum concord. per Bart. *in l. fin. §. item quaſitum, num. 4. verſ. debes ſcire, & ſeq. ff. de cond. indeb.* Alex. *conſ. 141. Viſo teſtamento ſub n. 4. verſ. aut oportet, & ſeq. dicens hoc procedere in omnibus diſpoſitionis, lib. 2.* Pariſ. *conſ. 40. num. 36. verſ. & ideò, & conſ. 91. à num. 38. verſic. & ideo verba cum ſeqq. & conſ. 92. à num. 29. verſ. & ideo per diſtinctionem, lib. 2.* Crau. *conſil. 301. num. 4.*

verſ. & iſta reſponſio, Rot. *deciſ.711. ſub num. 2. verſ. & interpretatio part.3. & deciſ.429. ſub num. 24. verſ. quia primo part.5. recent.*

Neque in hoc caſu admitti poteſt, quod dd. poſteriora verba *quia voluit, &c.* tanquam adiecta prohibitioni alie-
46 nationis † ſtent conſecutiuè ad illam, & reſtringatur illorum effectus ad perſonas ſupra vocatas, iuxt. vulg. conſil. Dec. 636. *num.7. verſ. quibus tamen non obſtantibus, & ſeqq.* Quia cùm ſoli filij Alexandri fuerint in ea diſpoſitione ſu-
47 perius † vocati, non autem deſcendentes ex eis quorum nulla prorſus facta fuit mentio, nec ex præſumptione, *l. cum Auus ff. de cond. & dem. & l. cum acutiſſimi C. de fideicom.* ſubintelligi poterat in contractu, in quo etiam
48 † ſpecialiter fuerat expreſſum, quod deficientibus eiſdem filijs bona redirent ad ipſum Patrem, vt benè aduertit Alciat. *in conſ.3. ſub num.22. verſ. nec obſtat ſi dicatur, & ſeq. & prius conſ. 2. à num. 11. verſ. moueor quia, & ſeqq. lib. 8.* Ideò, cùm nullum ſupra legatur ordinatum fideicommiſ-
49 ſum ad quod ſalua † ratione recti ſermonis reſtringi poſſint, ſequitur pernecesse, quod ea verba in poſteriori parte inſtrumenti adiecta nouam imponent diſpoſitionem, ſeu declarationem voluntatis ipſius Alexandri erga illos de fami-
50 lia, & agnatione, ſupra non ſatis expreſſam, † & quidem ſecundum propriam eorum ſignificationem longæuam ſucceſſionum, ac temporum ſeriem inter omnes de illa familia non effectiuè ſolum, ſed contentiuè præferentem, Curt. iun. *conſ.43.n.11.col. fin. verſ. Aut ſic ordinaſſe non inuenitur*, Paſeth. *conſ.92. ſub n.10. verſ. hoc tantum addam, & ſeqq.* Decian. *conſ.86. ſub n.25. verſ. prohibitio hæc, & ſeq. lib.3.* & ita in his terminis declarauit Rot. *deciſ.133. ſub n.4. verſ. neque iſta prohibitio, ac ſeqq. & deciſ.137. num. 2. verſ. nec obſtat quod ſtet conſequutiue, ac ſeq. part. 4. diuerſ. & deciſ. 44. num.5. verſ. non obſtat quod prohibitio alienationis part. 1. recent.* cum alijs adductis per Modern. Roman. *diſcept.828. ſub num. 22. verſ. iſta autem prohibitio alienationis, & ſeqq. ad num. 35.* & ſequitur idem Brixienſ. *de ſubſtit. quæſt.683. ſub num. 19. verſ. concordarem ego*, dicens, quod hoc caſu, quo perpetua conſeruatio bonorum in familia Teſtatoris verificari non poteſt ſi reſtringatur diſpoſitio ad ſolos filios
51 antea † inſtitutos, & inuicem ſubſtitutos, ad illos verba reſtringi non debent, ſed alios de familia comprehendunt eſto, quod ipſa prohibitio conſecutiua eſſet ad antecedentem ſubſtitutionem, & ſub eadem oratione comprehenſa.

Hincque apparet non aduerſari DD. & Deciſiones in contrarium adductas; Quia benè procedunt in illis caſi-
52 bus, † in quibus huiuſmodi verba congruè reſtringi poſſunt ad antecedentes ſubſtitutiones, vt legitur in *deciſ.15. par.7.*
53 *recent.* vbi † poterat verificari in deſcendentibus Io. Baptiſtæ in illa diſpoſitione vocatis, vt probatur ſub *num.9. verſ. quoniam dum Franciſca, & ſeqq.* non autem quando eiuſmodi reſtrictio congruè fieri non poteſt, vt in ſpecie reſpondit Rot. *d. deciſ.133. num.6. verſ. quia*, Dec. & alij, *& deciſ.137. num.3. verſ. quia hic non poteſt dari iſte intellectus, part.4. diuerſ.* & ſequuntur moderni non allegati.

Tertiò, quia ſubiecta materia omnem remouet difficultatem referendo donationem prædictam ad cauſam legitimæ, vt dictum fuit. Tunc enim certum eſt, quod placi-
54 tum † illud reſeruatiuum, ſeu reuerſiuum ad fauorem patris, potuit quidem valdè apponi in eo caſo quo filij prædecederent, non autem quando patri ſuperſtites eſſent, quia tunc legitima propriam aſſumit naturam reiecto eiuſmodi
55 onere † quo grauari non poteſt, vt explicat Ant. de Butr. *in conſ.9. ſub num.3. verſ. ad tertium*, Ceph. *conſ.256.n.60. verſ. ſecus autem, & ſeq.* & probauit Rot. penes Card. Seraphin. *deciſ.815. num.5. verſ. vnde quoties, & in recent. deciſ.84. num.3. verſ. item quia teſtator part.* 1 Ideò meritò in
56 eo caſu intelligi debet fuiſſe † conceptum quo validè fieri poterat, & ſubiectæ materiæ congruebat, *l. ſi ſtipulatus ff. de vſur. l. inſulam ff. qui pot. in pign. hab. l. cum pater dotem ff. de pact. dotal. l. damni infect. la 3. §. 1. ff. de damn. infect.* Angel. *in l. ſi ita ſtipuler in fin. verſ. ſecundo fallit ff. de verb. oblig.* Franc. Aret. *in l. ſi ſic ſtipulatus ſub num. 6. verſ. ſecundo quæritur ff. eod.* Io. Faber. *in d. §. ex conditionali ſub nu.4. verſ. Item dic generaliter inſtit. eod. tit.* Decian. *conſ.31. num.52. verſ. & non poteſt etiam tollere lib.1.* dicens poſt Bald. hanc interpretationem eſſe neceſſariam, & eam ſequitur alijs adductis Mantic. *de tacit. lib.3. tit.11. ſub n. 3. verſ. verba autem, & ſeqq.*

Neque repugnat ſequens prohibitio alienationis, & fi-
57 deicommiſſum ad fauorem illorum † de familia, quo legitima grauari non poteſt, *l. quoniam in prioribus, l. ſcimus in princ. & §. cum autem C. de inof. teſtam.* quia patre viuente,
& prohibitio † alienationis, & alia onera ſubſtinebantur 58
vt dictum eſt, & reſpondit Rot. *deciſ.623. num.4. verſ. quia reſponſum fuit part.4. recent.* Eo autem mortuo fideicommiſſum adhuc vigeret pro ea parte, qua conſtaret donationem excedere integram † legitimæ in omnibus paternis bo- 59
nis filijs debitæ quantitatem, *d. l. ſcimus §. cum autem verſ. ſancimus itaque C. de Inof. teſtam.* gloſ. *in d. l. quoniam in prioribus in verb. tollatur, verſ. item nota hic C. eod.* Bart. *in l. fin. §. filius ſub num.1. verſ. quod intellige*, ibique Bald. *verſ. Aut eſt concepta*, & Curt. *ſub num.1. verſ. ſed Dyn.* & alij DD. *ff. de leg. 2.* Cran. *d. conſ. 301. num. 3. verſ. ſecundo reſpondeo, & verſ. ex quibus patet*, Rot. *deciſ. 206. num. 2. verſ. vnde part.1. recent. & in Tiburtin. Hæred. 13. Februarij 1634. coram bon. mem. Card. Veroſp. in §. pen. verſ. tamen.* Vel ſi † ipſi filij in illud conſenſiſſet, *ad l. ſi vero non remunerandi §. inde Papinianus in fin.* ibique gloſ. *in verb. patrum, ff. mand.* Curt. iun. *conſ. 54. num. 1. verſ. tamen ex quo ipſe*, conſenſit Pariſ. *conſ. 2. ſub num. 15. verſ. Iſtis tamen non obſtantibus, & ſeq. lib.3.* Gabr. *Com. concl. lib.6. tit. de legitim. concl.1. num. 55. verſ. vigeſimo limita*, Mantic. *de coniect. lib.7. tit.8. num.29. verſ. & hoc quidem*, Menoch. *præſ.196. num.13. verſ. declaratur primo, lib.4.* Peregr. *de fideicommiſ. d. art. 6. num. 47. verſ. in his ergo terminis*, & alij relati per Hodern. Brixien. *de ſubſtit. quæſt. 633. num. 2. verſ. declaratur primo.*

Non obſtant demum obiecti defectus inſinuationis,
† *iuxt. l. ſancimus C. de Donat.* necnon rogitus, & ſubſcri- 61
ptionis duorum Notariorum, iuxta diſpoſitionem *d. ſtat. Bonon. lib.3. Rubr. de Donat.*

Quia (prætermiſſis alijs) cum inſtrumentum fuerit celebratum coram ipſo Iudice, † ac Prætore d. Ciuitatis, & 62
cum eius auctoritate, atque Decreto, vt in eo legitur, ceſſat inſinuationis defectus, nam legalia illa ſolemnitas ad euitandas fraudes inſtituta † regulariter æquè adimpletur 63
ſi donatio per acta publica coram competenti Iudice fiat, ac ſi facta eodem modo deinde publicetur, *l. Donatio ſiue directa ſit in fin.* ibid. Bart. *verſ. quid enim eſt l. Data* (aliàs)
lata & ibid. Bart. *in fin.* dicens, quod vbicumque † ſit in actis 64
donatio de alio non eſt curandum, *l. in hac, & l. in Donationibus, C. de Donat.* idemque ſentiunt Azor. Gofred. Hoſtienſ. & alij relati per Io. Andr. in Add. ad Specul. *lib.2. tit. de inſtr. edit. §. 14. Porro col. 6. in verſ. ſubſcribat verſ. ſed alij vbi atteſtatur*, quod ita ſeruatur in Ciuitate † Bononiæ 65
eius Patria in qua fiunt donationes coram iudice auctorizante, & dicuntur inſinuata, & comprobat Alex. *conſ.157. Viſo inſtrumento Donationis, num.2. verſ. nam inſinuatio, & ſeqq. lib.2.* Corn. *conſ.36. num.1. verſ. ad propoſitum ergo lib.3.* Soc. *conſ.78. ſub num.2. poſt med. verſ. ſic etiam lex ciuil. lib.1.* & alij relati per Gabr. *Com. concl. lib. 3. tit. de Donat. concl.1. num.46. verſ. vndecimo limita*, Rot. penes ſan. mem. Greg. *deciſ.391. num.8. verſ. in omnem euentum, & in recent. deciſ.552. num.5. verſ. minus facit part. 4.* & ſequitur Barz. *deciſ. Bonon. 25. ſub num.35. verſ. ſecundo quia in caſu iſto, & ſeqq.*

Alter autem defectus rogitus, ac ſubſcriptionis duorum
notariorum pariter ceſſat. Vel ex eo † quod ſtatutum illud 66
non comprehendat Donationes, neque infringat Inſtrumenta iuramento actuali roborata (quale eſt prædictum) per text. *in cap. cum contingat extra de iur. iur.* gloſs. *in cap. cum non deceat in verb. effectus, de elect. in 6.* Caſtr. *in l. ſi quis pro eo, ſub num. 7. verſ. quæ omnia ff. de fideiuſſ.* Alex. *conſ.27. viſo libello producto, nu.5. verſ. nam ſtatutum, lib.1.* Curt. iun. *conſ.67. num.1. verſ. quia vera*, & communis concluſio eſt, Crau. *conſ.272. ſub num. 19. verſ. poſt ſcripta*, Gabr. *conſ.127. num.14. verſ. non obſtat ſtatutum, & ſeqq. lib.1.* & in ſpecie ſtatutorum Bononiæ, Laur. de Pin. *conſ. 90. num.3. verſ. Item tale debitum*, Grat. *conſ.41. à num. 14. verſ. & ſecundo conſidero, & plur. ſeqq. lib.1.* Bero. *conſ.126. num.8. verſ. non obſtat in contrarium adducta, & ſeqq. lib.1.* Ferrant. Gargiar. *Patrocin. 10. num. 12. verſ. quia d. ſtatutum, part.1.* & latè probat Rot. Bonon. *diuerſ. deciſ. 21. à num.20. verſ. ſecundo quia, & plur. ſeqq.* vbi reſpondetur omnibus obiectis, & dicitur hanc opinionem non ſolum
eſſe communem, † ſed in ea ciuitate Canonizatam, & rur- 67
ſus in *deciſ.27. à num.22. verſ. ſecundo loco, & ſeqq.* & in puncto eius de quo agitur ita reſpondit Pariſ. *conſ.33. n.47. verſ. non obſtat illud, & ſeq. lib.3.* & Rot. Bonon. apud Bart. *d. deciſ.25. ſub num.57. verſ. & quod tertio loco dicebatur.*

Vel

Vel quia cùm hoc Inſtrumentum contineat Donationem
68 ob cauſam, † ſeu legitimæ proot dictum fuit, ſeu conſer-
uationis bonorum in familia espreſſam in verbia prætniſſis,
quia voluit, &c. pactumque reuerſionum in caſu prædece-
69 dentiæ filiorum, vt dictum eſt; Ideò ſub illius ſtatuti † di-
ſpoſitione non erat comprehenſum, *ad l. hoc Iure §. fin.*
ibique gloſs. *in verb. Donationem, ff. de Donat.* Angel. *in
d. l. ſi non mortis, ſub num. 1. verſ. vel quod erat in poteſtate
ff. de inof. teſtam.* Gulielm. de Benedict. *in repet. cap. Raynu-
tius in verb. Et vxorem nomine Adolaſiam, num. 22. verſ.
Adeo quod dicit. extr. de teſtam.* Rot. *deciſ.* 241. *num.* 26.
verſ. non obſtat quod deficiat ſubſcriptio, & ſeq. part. 7. recent.
70 Et ſpecialiter † etiam cauetur in eodem ſtatuto in §. *Et hoc
locum non habeat, fol. 107. & ſeqq.* ibi, *Vel in hys qua non
proprie Donationes dicuntur, &c.* ibique Monterent. *in
Commentar. d. fol. 107. lit. D. in verb. ex cauſa emancipatio-
nis in fin. verb. Niſi fortè ſit ratio, & litt. E. in verb. non
proprie, fol. 109. col. 2. in fin. verſ. Adde etiam qua ſingula-
riter dicit,* & in his terminis illud declarat Grat. *d. conſ. 7.
num. 23. verſ. reſpondeo in caſu noſtro, & ſeqq. lib. 2.*

Atque ita fuit reſolotum vtraque parte informan-
te, &c.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Bononien. Locorum Montiom.

Veneris 23. Februarij 1646.

ARGVMENTVM.

Loca Montium, quod ſpectent ad aliquem, qua-
liter probetur, item quando quis nunquam di-
catur amiſiſſe eorum dominium non obſtan-
tibus latè hic deductis in deciſione. Contra-
ctus ſimulati, cùm dicantur picti, non ſunt at-
tendendi.

SVMMARIVM.

1 *Loca Montium, quod ad aliquem ſpectent, ex quibus di-
catur probatum.*
2 *Locorum montium libri regulantur, & gubernantur per
perſonam, auctoritate publica deputatam.*
3 *Loca Montium, quod ſint hareditaria, ex quibus non
poſſit dubitari.*
4 *L. ſi quis conductione C. locat. procedit contra quoſcunq;
habentes cauſam ab alio.*
5 *Loca montium quando non poſſit dici, quod exierint è do-
minio alicuius.*
6 *Contractus ſimulatus dicitur fictus, & pictus.*
*Contractus ſimulatus dicitur carere ſubſtantia, & ſpiri-
tu, num. 6.*
*Contractus ſimulatus dicitur corpus ſine ſpiritu, & vm-
bra ſine effectu, num. 6.*
7 *Contractus ſimulatus dicitur ipſo iure nullus.*
8 *in Contractu, quando quis dicatur habere nudum, & pu-
rum nomen.*
9 *Confeſſiones maximè geminata in praiudicium contra-
hentium probant ſimulationem.*
10 *Confeſſione propria non datur maior probatio.*
11 *Simulatio, quando probatur ex confeſſione partis, & non
præſumptionibus, tunc dicitur non eſt neceſſe probare
cauſam ſimulationis.*
12 *Recognitio in dominum, probat dominium contra reco-
gnoſcentem, & ſucceſſorem, ſiue vniuerſalem, ſiue
particularem.*
13 *Recognoſcens aliquem in dominum, non poteſt deinde con-
tra eum refricare quaſtionem dominij.*
14 *Simulationis vehemens argumentum, quale ſit.*
15 *Locorum montium dominium recognoſcens eſſe penes ali-
quem, non poteſt deinde illorum dominium quaſtionem
contra eumdem refricare.*
16 *Dominium alicuius rei, dum quis nunquam habuit, non
poteſt illud in alium transferre.*
17 *à Contractu ſimulato ea omnia, qua pendent, quoque ſi-
mulata eſſe dicuntur.*
18 *Bona quando dicantur ſpecialiter hypotecata, & non da-
ta in ſolutum, & num. 20. 21. & 24.*
19 *per Dationem in ſolutum, extinguitur debitum, & credi-
tori dicitur ſatisfactum.*
22 *Declaratione contrahentium data, eſt probatio omnium
melior.*
23 *Bona, quando fuerunt aſſignata in pignus non poteſt dici
quod fuerunt data in ſolutum.*
25. *Deſcriptio in libris Locorum Montium, qualiter cen-
ſeatur facta.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

QVondam Caſtellinus Pinellus de anno 1593. emptio-
nis titulo acquiſiuit à Marco Antonio Lomellino
pretio ducatorum 15860. loca montium Concordiæ Ciui-
tatis Bononiæ ſuper quibus Marchio Iannes Franciſcus
Grimaldus Piccamillius tanquam vocatus ad primogenitu-
ram Piccamilliam pro credito præſertim ſcutorum a 3907.
cum hypotheca pro redditione rationis adminiſtrationis d.
Primogenituræ ad effectum aſſecurationis Iudicij obtinuit
ſequeſtrum ab Eminentiſſimo Legato Bononiæ, & cùm per
Leonardum Spinulam hæredem vſuſructuarium Felicis
Pinellæ Vxoris prætenderetur contra dicta loca Montium
non poſſe exerceri hypotheca pro debito d. Caſtellini eo
quia omnè Ius, omneque dominium illorum fuiſſe penitus
abdicatum ab hæreditate dicti Caſtellini. Commiſſa mihi
Cauſa Appellationis interpoſitæ à dicto ſequeſtro, dato du-
bio, Ad quem ſpectent dicta loca Montium, fuit reſo-
lutum dominiom illorum ſpectare ad hæreditatem Ca-
ſtellini, ſed cum onere hypothecarum, quibus reperiun-
tur affecta.

Certum eſt enim, nec inter Partes controuertitur. Pri-
mò qoin dicta Loca Montium fuerint ab initio acquiſita
per dictum Caſtellinum Pinellum titulo emptionis à Marco
Antonio Lomellino de anno 1593. per quam venditionem,
& ſubſequntam in libris Montis Concordiæ deſcriptionem
Perſonæ ipſius Caſtellini cum espreſſione Cauſæ, nempè
Emptionis factæ à Marco Antonio Lomellino vigore In-
ſtrumenti rogati per Mauritium Boccarinum † proculdu- 1
bio probatur ad ipſum Caſtellinum ſpectaſſe, vt per Alex.
in his terminis *conſil. 189. num. 1. lib. 6.* Socc. ſen. *conſil. 6.
num. 8. lib. 4.* Ancar. *conſ. 32. num. 2. in fine,* Rota *in Roma-
na Bonorum de Ceulis 14. Martij 1590. coram Orano, &
deciſ. 773. num. 8. verſ. quod autem part. 3. recent.* quia libri
Montis regulantur, † & gubernantur per perſonam autho- 2
ritate publica deputatam, *l. quadam §. nummularios,* cum
gloſs. & ibi declarat Bald. *in fin. ff. de eden.* notant DD. *in
cap. 2. de fid. Inſtrum.* & Caſtellino defuncto ea remanſiſſe
in illius hæreditata, & ſequuta additione deueniſſe in Mar-
chionem Paridem filium, & † hæredem, & proinde con- 3
trouerti non poteſt illa eſſe hæreditaria, iuxta *l. ſi quis con-
ductione C. locati,* cuius diſpoſitio procedit contra quem-
cumque recipientem, & habentem † Cauſam ab alio, 4
Aymon. *conſ. 157. num. 2.* Rota coram bon. mem. Cardi-
nali Canaletio *deciſ. 171. num. 2.* Vnde difficultas reducitur
io eo, An verè probetur loca montium exijſſe ab hæredi-
tate Caſtellini, ſiue per venditionem factam à dicto Pari-
de filio, & hærede Caſtellini, Iacobo Ghirardengho de
anno 1611. qoi pro eodem pretio illa reſignauit Leonardo
ſob die 4. Aprilis 1618. ſeu potiùs quando de anno 1617.
fuerunt per eundem Paridem aſſignata io dotem Felicis
vxoris, & ſororis reſpectiuè Leonardo.

Quod verè non exierint è dominio hæreditatis Caſtelli-
ni viſum fuit DD. probari † non obſtantibus illorum ven- 5
ditione per Paridem facta Iacobo Mariæ Ghirardengho de
anno 1611. & reſignatione ab eo facta Leonardo pro eo-
dem pretio cum reſeruatione diſpoſitionis, tam ſortis prin-
cipalis, quàm fructuum Baptiſtæ Patri, à quibus fuerunt
auocata per Felicem ratione ſui crediti dotalis ſub præ-
textu, quod eueniſſet caſus reſtitutionis ſuæ Dotis, quæ po-
ſtea in teſtamento, cum quo deceſſit, hæredem ſibi inſtituit
Leonardum Maritum; quia cùm tam dicta Venditio facta
de anno 1611. per Paridem Ghirardengo, quàm altera de
anno 1618. per Ghirardenghum facta Leonardo, fuerit ſi-
mulata, per eas non fuit translatum dominium in empto-
res, † quia contractus ſimulatus dicitur fictus, & pictus, 6
l. Ab Anaſtaſio C. mand. caretque ſubſtantia, & ſpiritu,
& dicitur corpus ſine ſpiritu, & vmbra ſine effectu, Pariſ.
conſ. 54. num. 26. & 27. lib. 1. Socc. ſen. *conſ. 65. num. 14.
lib. 1. conſ. 264. num. 4. lib. 2.* & eſt † ipſo iure nullus, vt per 7
Bart. & cæteros *in l. nemo poteſt ff. de legat. primo,* Pariſ.
conſ. 54. num. 20. vol. 1. Riminal. iun. *conſ. 260. nu. 16. & 17.*
Simulatio ea pluribus deducitur, ex confeſſione eiuſdem
Paridis venditoris in Inſtrumento dotali Fœlicis anni 1617.

in

inquo explicitè faſſi fuerunt Ghirardenghum habere nu-
dum nomen; ibi, qui quidem redditus nunc eſſe dicitur,
& reperiri in capite, & credito magnifici Iacobi Mariæ Ghi-
8 rardenghi, cùm tamen in eo ipſe non habeat † niſi ſolum
nudum, & purum nomen, & prout dictus Dominus Mar-
chio Paris aſſerit, & fatetur, & infra, ibi, & curaturum
reſpectu dicti redditus Bononiæ, quo dictus Ghirardengus
transferret, & transferri, ac ſcribi faciet in capite, & no-
mine dd. Spinularum, ita quod nullus ex creditoribus di-
cti Paridis, ſeu Ghirardenghi in eo habeat regreſſum, &c.
ex confeſſione Leonardi in mandato Procuræ ab eo facto
in perſonam Antonij Lucatelli, de anno 1629. ad præſen-
tandum litteras ſubſidiales S. Concilij Neapolis, & peten-
dum vendi capitale ducatorum 15866. per Caſtellinum Pi-
nellum emptum, qui reperitur in creditum Iacobi Mariæ
Ghirardenghi, qui habet nudum nomen, &c. Quæ con-
9 feſſiones † maximè geminatæ in præiudicium Contrahen-
tium probant ſimulationem, Bald. *conſ. 299. ſub num. 1.
lib. 4.* Cepoll. *de ſimulat. contract. num.* 14. 17. *&* 86. Man-
tic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 35. *num.* 21. Rot. *deciſ.* 806. *num.* 3.
& ſeqq. part. 1. *diuerſ. deciſ.* 153. *num.* 4. *&* 5. *part.* 7. *recent.*
10 nam confeſſione propria † non datur maior probatio ſimu-
lationis, Rot. *in Romana Cenſus* 17. *Decembris* 1627. *coram
bon. mem. Merlino, & deciſ.* 188. *num.* 9. *part.* 5. *recent. co-
ram bon. mem. Buratt. deciſ.* 733. *num.* 2. *& in Romana Do-
nationis* 17. *Iunij* 1620. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato;*
11 vbi autem ſimulatio probatur non ex præſumptionibus, &
coniecturis, ſed ex confeſſione partis, tunc non requiritur
alia cauſa ad probandam ſimulationem; nec eſt neceſſaria
probatio cauſæ ſimulationis, Cranet. *conſil.* 491. *num.* 27.
verſ. 3. *reſpondebatur lib.* 3. Mant. *de tacit. lib.* 8. *tit.* 25. *n.* 34.
& lib. 13. *tit.* 35. *num.* 7. *verſ. & quidem*, Rot. coram Car-
dinali Sacrato *in Anconitana cenſuum* 14. *Aprilis* 1617. *co-
ram eodem in Rom. Domus* 9. *Iunij eiuſdem anni, & coram eo-
dem in d. Romana Donationis coram bon. mem. Buratt. dicta
deciſ.* 733. *num.* 4. cum alijs per addentes ad ſan. mem. Gre-
gor. XV. *deciſ.* 157. *num.* 27. *verſ. prædicta procedunt, & in
Lauretana prædij* 22. *Aprilis* 1641. *coram R. P. D. meo Bi-
chio*, & ex ipſis confeſſionibus ſequitur Hæreditatem Ca-
12 ſtellini fuiſſe recognitam in dominam, † quæ recognitio
probat dominium contra recognoſcentem, & ſucceſſorem,
ſiue vniuerſalem, ſiue ſingularem, Rot. coram Seraph.
deciſ. 1424. *num.* 3. *in recent. deciſ.* 193. *num.* 2. *part.* 2. *& de-
ciſ.* 265. *num.* 5. *part.* 5. adeò vt, nec ab illis poſſit ei, à
13 quo rem † recognouerunt; impugnari quæſtio domi-
nij, vt in terminis Rot. coram bon. mem. Caualerio *de-
ciſ.* 171. *num.* 2.

Supradictis confeſſionibus reſpondent actus ipſi in qui-
bus fuerunt emiſſæ, cum contineant hypothecam, & di-
ſpoſitionem locorum montium tanquam ſpectantium ad
Paridem Hæredem Caſtellini, non obſtante præcedenti
14 venditione facta Ghirardengho, quod pariter † eſt agumen-
tum vehemens ſimulationis, Barr. *in l. poſt contractum n.* 4.
ff. de donat. & in l. ſicut §. ſuperuacuum num. 5. *ff. quib. mod.
pign. & hypoth. ſoluat.* Iaſon. *in §. ſi quis in fraudem num.* 41.
verſ. item præſumitur inſtit. de action. Menoch. *præſumpt.*
124. *num.* 30. *lib.* 3. Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 35. *num.* 38.
& Leonardus, qui acceptando hypothecam ſuper his mon-
15 tibus recognouit illorum dominium † eſſe penes hæredem
Caſtellini hypothecantem non poteſt hodie quæſtionem
dominij refricare, Bart. *in l. non ab re num.* 5. & ibi Salic.
num. 2. *quæſt.* 5. *ff. vnde vi*, Rot. coram Caualer. *dicta de-
ciſ.* 171. *num.* 2. & coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 275. *n.* 5.
& eſt text. *in l. ſi quis condictionis C. locat.*

Poſita ſimulatione primæ Venditionis factæ Ghirarden-
gho de anno 1611. per quem, vt ſupra loca montium non
exierunt è dominio hæreditatis Caſtellini nihil facit, quod
idem Gherardenghus de anno 1618. hæc eadem loca Mon-
tium Leonardo Spinulæ eiuſque Patri, & deinde per Feli-
cem ratione ſui crediti dotalis fuerint anocata. Quia cùm
ex prædictis Gherardenghus nunquam anno 1634. acquiſi-
16 uerit dominium locorum montium, illud per † venditio-
nem non potuit transferre in Leonardum, & hic in Feli-
cem abſque conſenſu Paridis veri Domini hæredis Caſtel-
lini, *l. id quod noſtrum ff. de reg. iur. l. rem alienam ff. de con-
trah. empt. §. ſi quis à non domino inſtit. de rerum diuiſ.* Surd.
deciſ. 29. *num.* 7. Quinimò hæc ſecunda venditio Ghirar-
17 denghi tanquam conſequutiua † à prima ſimulata laborat
eodem vitio ſimulationis, Rot. *deciſ.* 89. *num.* 15. *de-
ciſ.* 153. *num.* 13. *part.* 7. *recent. & in Roſſanen. decimarum*
28. *Iunij* 1641. *coram Reuerendiſs. P. Domino meo Bichio.*

Ratio propterquam Leonardus voluit de anno 1618. re-
portare venditionem à Ghirardengho etiamſi ipſe non ha-
beret, niſi ſolum nudum, & purum nomen, ea fuit quia
cùm in libris montium loca eſſent deſcripta in faciem Ghi-
rardenghi non poterat Leonardus aliter exigere eorum fru-
ctus à miniſtris montis, etiamſi ad ipſum ſpectarent vigo-
re aſſignationis ſibi factæ præcedenti anno 1617. à Paride
vti hærede Caſtellini in Inſtrumento dotali, in quo, vt fuit
dictum ſupra. Conuentu expreſsè fuit, quod Ghirarden-
ghus transferre debeat in capite, & nomine dictorum Spi-
nularum Coniugum. Ob quam rationem non potuiſſet
Felix vergente Leonardo marito ad inopiam pro cautela
ſuarum Dotium adipiſci de anno 1634. poſſeſſionem mon-
tium, niſi ſimilem ceſſionem reportaſſet à Leonardo, quia
tunc temporis ad dictam venditionem factam à Ghirarden-
gho loca montium cantabant in faciem Leonardi adeo,
quod cùm venditio, & ceſſio dependeat à venditione facta
Ghirardengho de anno 1611. ſimulata ex ſupra deductis,
attendenda eſt veritas exiſtentiæ dominij penes hæredem
Caſtellini, non autem Actus prædicti ſimulatè concepti.

Neque dicta loca montium exierunt è dicto dominio,
cùm pro dote Felicis de anno 1617. fuerunt per eundem Pa-
ridem aſſignata Leonardo vnà cum alijs effectibus hæredi-
tarijs dicti Caſtellini valoris ſcutor. 180. mil. & vltra, vt
benè iuſtificatur ex ipſo inſtrumento dotali, in quo partes
conueniunt, quòd annui redditus ſpecificati ſpecialiter hy-
pothecantur vſquequò fuerit de ſorte, & fructibus dotis ſa-
tisfactum. Ex quibus † verbis apparet redditus fuiſſe ſpe- 18
cialiter hypothecatos, non autem datos in ſolutum. Nam
ſi fuiſſent dati in ſolutum, fuiſſet extinctum debitum, † & 19
creditori ſatisfactum, Surd. *in terminis conſ.* 243. *num.* 6.
& 7. & hypothecatio limitata vſquequò fuerit de ſorte, ac
fructibus ſatisfactum, excludit dationem in ſolutum, per
quamuis percipit fructus vti dominus, non autem in ſatiſ-
factione crediti, cùm datio in ſolutum contineat translatio-
nem dominij. Alias ſi dd. redditus dati fuiſſent in ſolutum
partes non conueniſſent, quod fructus locorum montium
cedere deberent in ſolutum fructuum Dotis ſcut. 45. mil.
cum hoc quod fructus excedentis fructus dotales ad ratio-
nem 5. pro centenario extenuarent ſortem principalem do-
tis † minuſque conueniſſent, quod d. Spinulæ non poſſint 20
argui de aliqua negligentia in exigendis dictis redditibus, &
quod ſi dictus Paris intra annos duos non ſoluerit in pecu-
nia numerata dicta ſcuta 45. mil. cum interuſurijs, tali ca-
ſu elapſis dictis duobus annis liceat, & licitum ſit nulla ac-
cedente Iudicis authoritate, non citato Paride, vendere,
alienare, & in alium, ſeu alios prohibitos transferre dictos
redditus dicto Leonardo ſpecialiter obligatos, & hypothe-
catos riſico, periculo, & expenſis dicti Paridis, qui demum
teneatur pro quibuſcumque caſibus, qui occurrerent circa
pretium exinde ex dictis redditibus percipiendum, eum de-
claratione, † quod ſi ex dicto pretio perceperint maiorem 21
ſummam dd. ſcutorum 45. mil. illud ſupra plus Spinulæ te-
neantur ſoluere Paridi. Hanc veritatem comprobat ex-
preſſa declaratio Leonardi, & Felicis Coniugum cum Iura-
mento in Iudicio aſſiſtentiæ per eos moto contra poſſeſſo-
res bonorum Paridis dictos redditus non habuiſſe, nec ha-
bere velle in ſolutum, ſed tantum loco pignoris, & hypo-
thecæ, donec fuiſſent integrè ſatisfacti de credito dotali;
qua propterea declaratione † non poteſt dari maior proba- 22
tio, *l. cum te, C. de tranſact.* Rot. coram ſan. mem. Gre-
gor. XV. *deciſ.* 143. *num.* 3. & ita paſſim. Vnde clarè patet
non fuiſſe datione in ſolutum pro dote Felicis, ex qua fue-
rit translatum dominium, ſed tantummodo † aſſignatio- 23
nem in pignus pro aſſecuratione ſolutionis facien. & pro-
pterea pro cautela dotis ſoluen. in ſumma ſcutorum 45. mil.
fuiſſe aſſignata bona, & effectus in redditibus Hiſpania-
rum, Mediolani, & locis montium, de quibus agitur valo-
ris in ſorte ſcutorum 180. mil. itaut nequaquam † præſumi 24
poſſit datio in ſolutum in effectibus tutus ſcutorum 180.
mil. & vltra pro ſolutione Dotis promiſſæ in ſola ſumma
ſcutorum 45. mil. argent.

Non obſtat, quod in exequutionem dicti Inſtrumenti
dotalis ſupradicti Leonardus, & Felix coniuges fuerint de-
ſcripti in libris montium Ciuitatis Bononiæ. Quia † dicta 25
deſcriptio, vt in ſimili tenuit Rot. *in Romana locorum mon-
tium* 9. *Februarij* 1624. *coram Remboldo*, debet intelligi iuxta
titulum præambulum, & conſequenter iure pignoris, Rot.
deciſ. 262. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 284. *num.* 7. *part.* 5.
recent.

recent. ita quod, cùm primo loco Leonardus, & Felix fue-
rint deſcripti Creditores in libris Montium vigore ſupradi-
ctæ aſſignationis, & hypothecationis; Deinde Felix vigo-
re ceſſionis ob vergentiam viri ad inopiam, & poſt obitum
Felicis, Leonardus ab ea ſcriptus hæres in Teſtamento;
26 † clarè patet loca Montium remanſiſſe in dominio hæredi-
tatis Caſtellini, nec vnquam tranſiſſe in dominium Leo-
nardi, neque Felicis, prout vtraque parte informante
fuit reſolutum.

R. P. D. R O I A S,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Barchinoneñ Canonicatus.

Luna 26. Februarij 1646.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſio Canonicatus, ſi capitulariter non fuit capta, quando perinde eſt, ac ſi capitulariter eſſet capta. Ab inobedientia, & contumacia, vt quis excuſetur, ne incidat in pœnam, quælibet colorata cauſa ſufficit, quod tamen non procedit ſi agereтur de præiudicio tertij.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicatus poſſeſſio habetur pro capitulariter capta, dum nulla vrgente cauſa capitulum recuſauit eam tradere.*
2 *Capitulum, dum recuſauit tradere poſſeſſionem Canonicatus capitulariter, debet probare, quare id denegauit.*
3 *Ciuitas Barchinonæ reperitur ſituata in Principatu Cataloniæ.*
4 *in Lege aliqua ſe fundans, debet probare ſe in loco, & caſu ab illa diſpoſito reperiri.*
5 *Litteris Apoſtolicis in dubio parendum eſt.*
6 *Menſis Iulij, eſt ſemper Apoſtolicus, & reſeruatus, & fixus.*
Concurſus de Iure communi non requiritur in beneficijs, non habentibus curam animarum, num. 6.
7 *Cathalonia à pluribus Hiſtoricis, nuncupatur Regnum.*
8 *Negligens quis non poteſt dici, ſtante aliquo dubio circa operationem.*
9 *ab Inobedientia, & contumacia, vt quis excuſetur, ne incidat in pœnam, qualibet cauſa eum excuſat.*
10 *Rota deciſ. 636. part. 4. diuerſ. quo caſu loquatur.*
11 *Culpa, quando quis vocat, puniendus non eſt.*
12 *Excuſandus, quis venit, dum diligentiam adhibuit in aliquo caſu, eique mora aliena non nocere debet.*
13 *Poſſeſſor manutenendus venit in ſua poſſeſſione.*
14 *Obſeruantia interpretatiua attendenda venit.*
15 *Obſeruantia non requiritur, quando verba ſunt clara.*
16 *Obſeruantia etiam deducitur ex non obſeruantia.*
17 *Voluntas ex non facto, non ſecus, ac ex facto deducitur.*
Conceſſio declaratur à petitione.
19 *Deciſ. in cauſa Terulen. Canonicatus 2. Martij 1637. coram Reuerendiſs. P. Domino Carillo quo caſu loquatur.*
20 *Obſeruantia ſpatio longi temporis tenta, non deſtruitur ex vnico actu contrario.*
21 *ex Actu vnico diſſormi quando tollatur obſeruantia.*
22 *Manutentio non impeditur ob ſolam turbiditatem.*
23 *Exceptio turbida non impedit executionem litterarum Apoſtolicarum, & num. 24.*
25 *Litteræ Apoſtolicæ ſemper dicuntur habere executionem paratam, nec per exceptiones turbidas veniunt impediendæ.*

D E C I S I O CCCLXXXIX.

CONfirmatum hodie Domini deciſionem coram me
ſub die 15. Decembris præteriti, * in qua dictum fuit,
poſſeſſionem Petri Ioannis Atxer prouiſi Apoſtolici de
Canonicatu Pœnitentiario controuerſo eſſe manutenibilẽ,
quamuis capitulariter non legatur capta, dum Capitulum
1 Barchinoneñ. eam præcedentem inſtantia † nulla vrgente
iuſta cauſa tradere recuſauit, iuxta text. *in cap. vbi Capi-
tulum*, & ibi notata per DD. *de conceſſ. præb.* Lotter. *de re
beneſ. lib. 3. quæſt. 5. num. 38.* Gregor. XV. *deciſ. 364. num. 11.*
vbi Add. *littera B. circa med.* Caualer. *deciſ. 359. num. 4. &
part. 5. recent. deciſ. 97. num. 23.* cum alijs in deciſione ho-
die confirmata.

Nec viſum fuit concurrere in præſenti iuſtam cauſam
denegandi poſſeſſionem, † prout Capitulum tenetur pro- 2
bare, aliàs eius contradictio non attenditur, nec minus
recuſatio, vt cenſuit Rota *in Narnien. Canonicatus 28.
Martij 1642. coram D. Carrillo*, dum pro iuſta cauſa non
fuit per DD. reputatus non factus concurſus iuxta formam
Indulti conceſſi per ſan. mem. Greg. XV. Sereniſſimo Re-
gi Catholico pro Cathedralibus Eccleſijs exiſtentibus in
Regnis Hiſpaniarum. Quia non fuit probatum ſub eodem
Indulto adeſſe comprehenſionem claram Principatus Ca-
taloniæ, † in quo Ciuitas Barchinonæ reperitur collocata, 3
quam comprehenſionem adeſſe ad Capitulum ſpectat pro-
bare, quia fundans ſe in aliqua lege, ſeu Conſtitutione † te- 4
netur probare ſe eſſe in loco, & caſu ab illa diſpoſitio, Tira-
quell. *de retract. lignag. §. 7. gloſſ. 1. num. 1.* Rot. *deciſ. 167.
num. 36. part. 1. recent. & in Toletana Decimarum de Day-
nel 17. Decemb. 1605. coram Card. Lancellotto, & in Bono-
nien. dotis 1. Iunij 1615. coram Manzanedo*, nec interim di-
ctum Capitulum valebat impedire effectum reſeruationis,
niſi claram, & liquidam exceptionem adduceret cùm in
dubio † litteris Apoſtolicis eſſet parendum tradendo poſſeſ- 5
ſionem eidem prouiſo, Rota *deciſ. 381. num. 1. part. 1. rec.
& part. 4. deciſ. 542. num. 6.* Vltra quod idem Petrus Ioan-
nes fundatur in regula reſeruatoria menſium, & Canoni-
catus de quo agitur vacauit de menſe Iulij, † qui ſemper 6
eſt Apoſtolicus, ac reſeruatus, vt per Gonzal. *ſuper reg. 8.
gloſ. 45. §. 1. num. 22.* necnon in diſpoſitione iuris commu-
nis nullum deſiderantis concurſum in prouiſionibus non
habentibus curam animarum, Lotter. *de re beneſ. lib. 2. q. 31.
num. 18.* Seraph. *deciſ. 942. num. 5. & 6.*

Nil obſtat, quod idem Capitulum voluerit probabiliter
credere dictum Indultum Gregorianum loquens de Regnis
Hiſpaniarum valuiſſe comprehendere Eccleſias Principa-
tus Cataloniæ, dum in deciſione quæ reuidetur *§. dubita-
tio*, firmatum fuit à multis Hiſtoricis Cataloniam † Re- 7
gnum denominari, & ſolam dubitationem ſufficere ad hoc,
vt Capitulum non dicatur negligens in tradenda poſſeſſio-
ne dicto † prouiſo Apoſtolico, *vt in deciſ. 636. part. 4. di- 8
uerſ.* Nam fuit reſponſum quod eſto, quod dubietas prædi-
cta, vt pars prætendit, excuſaret Capitulum ab inobe-
dientia, & contumacia ſi ageretur de infligendis aduerſus
† ipſum ab inferiore Eccleſiaſticis cenſuris, alijſque pœnis 9
contra inobedientes fulminatis, in quibus terminis loqui-
tur *d. deciſ. 636. part. 4. diuerſ.* † ex quo credulitas à dolo 10
excuſat cùm non ſit plectendus ſubditus inobediens à Præ-
lato inferiori ad id ductus probabili opinione, cùm tunc va- 11
cet in culpa, Io. Sanchez *diſput. Select. diſput. 35. num. 43.
& per tot.* Caſtr. Palao *oper. moral. tom. 1. diſp. 2. punct. 6.
num. 8.* quod quo modo ſit intelligendum declarat Thomas
Sanchez *precept. decalog. lib. 6. cap. 3. num. 3. & per tot.*

Profectò in præſenti venit excuſandus idem Petrus Ioan-
nes ſi recuſante dicto † Capitulo abſque eo poſſeſſionem 12
fuit aſſecutus ne ob moram in apprehendendo ſibi præiudi-
cium inferret, vt per Menoch. *de adipiſc. rem. 2. num. 58. &
ſeqq.* per text. *in l. de pupillo, §. ſi quis Riuos, ff. de non. oper.
nunc. l. aut prætor 10. §. ſi debitorem, ff. quæ in fraud. credit.*
Rota *in Gerunden. Cappellania 20. May 1645. coram Reue-
rendiſs. P. D. meo Bichio, §. ſed caſui noſtro*, vnde eidem
Petro Ioanni manutentio non venit deneganda, † donec 13
dubitetur, an concurſus etiam eſſet neceſſarius, vt ferè in
puncto Coccin. *deciſ. 124. num. 4. & 5. & in dicta Gerun-
den. Capellaniæ, §. non obſtat il primo, & in eadem 27. Ia-
nuarij 1645. §. Et ſufficeret coram eodem Reuerendiſs. P. D.
meo Bichio.*

Maximè quia dicebant Domini eſſe adhærendum obſer-
uantiæ interpretatiuæ, † quam ſtare pro excluſione dicti 14
Indulti Gregoriani non eſt dubium, dum in Cathalonia
aſſiduo 18. annorum ſpatio Canonicatus Pœnitentiarij à
Sede Apoſtolica collati fuere non præcedente concurſu, vt
in dicto Indulto cauetur, & in prædicta deciſione 15. De-
cembris ponderatum fuit *§. obſeruantia*; Nec dicatur,
quod ex actibus non tendentibus ad effectuationem Indul-
ti obſeruantia non ſit inducta quando † verba Indulti ſunt 15
clara, vt in præſenti prætendebatur; Nam ex non obſer-
uantia Indulti benè reſultare obſeruantiam † non compre-
henſionis, tradunt Dec. *conſ. 48. num. 2.* Seraph. *deciſ. 1410.
num. 8.*

num. 8. Rot. *deciſ.* 396. *num.* 12. *part.* 5. *recent.* cùm exinde
reſultet interpretatiuè voluntas tam Papæ concedentis,
17 quàm Sereniſſimi Regia Catholici ſupplicantis, quæ † vo-
luntas ex non facto non ſecus, ac ex facto elicitur, Rota
part. 5. *diuerſ. deciſ.* 647. *num.* 3. *& part.* 6. *recent. deciſ.* 56.
num. 7. *& fuit reſolutum in Caſenaten. cenſus* 3. *Iunij* 1644.
coram D. meo Corrado, §. *ex quibus in fine*.

Ad obiectum Indultorum Decimarum, & Cruciatæ fuit
factum ſatis in deciſ. hodie confirmata, §. *nihil facit*. In-
dultum verò ſubſidij, & excuſati cùm contineat verba
magis vniuerſalia, dum loquitur de Regnis Hiſpaniarum,
ac Inſulis illis adiacentibus, ac etiam Sardiniæ, ex his ver-
bis conſtat, quod Papa voluerit comprehendere omnia
Dominia Regis Catholici prout in Indulto Decimarum,
quod pariter dominium exprimit in petitione à qua eadem
18 † conceſſio declarationem ſumit, *cap. inter dilectos*, §. *cæte-
rum de fid. inſtrum.* Gutier. *lib.* 3. *practic. quæſt. quæſt.* 41.
num. 12. Menoch. *conſil.* 33. *num.* 14. Grammat. *deciſ.* 103.
num. 20. & fuit reſponſum in deciſ. reuiſa, §. *nihil fa-
cit*, *&c.*

19 Ad deciſionem † *in cauſa Terulen. Canonicatus* 2. *Martij*
1637. *coram D. Carillo*, fuit reſponſum in deciſione hodie
confirmata, §. *finali*; Necnon fuit reſponſum ad electio-
nem præuio concurſu factam in Eccleſia Gerunden. de
anno 1640. in §. *nec prædicta*, immò etiam ſi illa electio
20 † habuiſſet effectum ſanè obſeruantia interpretatiua pro
non comprehenſione Cathaloniæ inducta per annos 18.
21 antecedentes non valuit deſtrui † ex dicta electione anni
1640. iuxt. theor. Bart. *in l. de quibus in* 2. *lect. num.* 16. *ff. de
legibus*. Quod autem dictum fuit ex vnico actu difformi
excludi obſeruantiam venit intelligendum de actu contem-
22 peraneo, & proximo Conſtitutioni, in quibus terminis lo-
quuntur DD. adducti per informantes pro Capitulo Bar-
chinonen̄.

Vltimo nihil facit, quod poſſeſſio Petri Ioannis tanquam
pendens à præfato Indulto Gregoriano non ſit manutenen-
da antequam cognoſcatur in petitorio, an dictum Indul-
tum valeat comprehendere Cathaloniam; Nam vt ſupra
ponderatum fuit dictus Atxer non ſe fundat in Indulto; ſed
in regula reſeruatoria menſium, ac diſpoſitione iuris com-
23 munis, † Indultum autem eſt de exceptione Capituli, cui
propterea ſola turbiditas Indulti nocet, non verò dicto pro-
uiſo Apoſtolico eiuſque manutentionem non retardat, vt
cenſuit Rota *in Romana ſubcollectoria* 17. *Martij* 1645. *co-
ram Reuerendiſs. P. Domino Bichio*, §. *penultimo*, alias enim
24 † exceptio turbida retardaret executionem litterarum
Apoſtolicarum contra notiſſimas concluſiones quas ſemper
amplexa eſt, Rota coram Buratt. *deciſ.* 805. *nu.* 10. Seraph.
deciſ. 296. *num.* 6. *& in Iacen. Parochialis apud Marche-
ſan. part.* 1. *fol.* 463. *num.* 2. *Vintimillien. Capellania* 30.
Martij 1635. *coram Merlinanno, cum alijs relatis in Oriolen.
beneficiorum* 15. *Decembris præteriti coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano*, §. *nam litteræ*, cum illæ ſemper dicantur ha-
25 bere † paratam executionem, nec per exceptiones turbidas
veniant impediendæ, Rot. *part.* 4. *recent. deciſ.* 542. *num.* 6.
cum vulgatis.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

☞ *Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die* 15. *Decem-
bris* 1645. *coram eodem Reuerendiſſ. Tarraconen. eſt ſupra
in hac eadem Part. IX. recent. deciſ.* 365.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconen̄.

Auenionen̄. Hæreditatis.

Lunæ 5. *Martij* 1646.

ARGVMENTVM.

Pactum, ſiue promiſſio facta alicui de inſtituen-
do aliquem ſibi hæredem vniuerſalem, an ſub-
ſiſtentiam habeat, & quid ſi id fuerit promiſ-
ſum in capitulis matrimonialibus, & quid ſi
talis pactum, ſeu promiſſio roborata reperia-
tur iuramento, & concluſio eſt, quod non va-
let, nec fauore matrimonij, etiamſi adſit iura-
mentum.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione quorumcumque bonorum, venire poſſunt omnia bona, necnon iura, & actiones.*

2 *Bonorum appellatione, non veniunt iura, & actiones.*

3 *Bonorum appellatione, tunc veniunt iura, & actiones, quando adeſt aliqua dictio vniuerſalis.*

4 *Bonorum appellatione non veniunt iura, & actiones, quando adeſt vnica tantum dictio vniuerſalis.*

5 *Dictiones*, omnes, & ſinguli, *ſunt vniuerſales, & ambæ ſunt apta omnia comprehendere.*

6 *Dictiones*, omnia, & ſingula, *æquipollent dictionibus*, omnia, & per omnia.

7 *Geminatio dictionum vniuerſalium, denotat enixam voluntatem diſponentis, omnia comprehendendi.*

8 *Appellatione bonorum, veniunt iura, & actiones, quando mens promittentis concurrit.*

9 *Iura, & actiones certo in loco non recipiunt circumſcriptionem.*

10 *Verba geminata vniuerſalia ſine dubio omnia comprehendunt.*

11 *Verba, dum non ſunt vniuerſalia non omnia comprehendunt.*

12 *inter Verbum*, exiſtere, *& inter verbum*, vbicumque, *eſt magnum diſcrimen.*

Verbum, quocunque, *eſt verbum vniuerſale, & omnia comprehendit, num.* 12.

13 *Verbum*, quocunque, *iunctum cum verbo*, exiſtere, *comprehendit etiam rem loco non circumſcriptam.*

14 *Teſtandi facultas, quando dicatur reſeruata, & num.* 15.

16 *Donans omnia bona, ſi ſibi reſeruet fructus futuros, an id ſufficiat, vt dicatur ſibi aliquid reſeruaſſe proteſtando.*

17 *Votum captandæ mortis, iura valde abhorrent.*

18 *Hæredem ſibi vniuerſalem aliquem facere promittens, pactum tale eſt intelligendum, quatenus donans in ea voluntate perſiſtet.*

19 *Iuramentum non validat pacta facta contra bonos mores.*

20 *Iuramentum contra prohibitionem Iuris Ciuilis poteſt valere.*

21 *Iuramentum contra legem naturæ non tenet.*

Legitima debetur filijs de iure naturali, num. 21.

22 *Pactum de inſtituendo aliquem hæredem, quamuis ſit factum in Capitulis matrimonialibus, non tamen ceſſat in eo votum captandæ mortis.*

23 *in Pacto ſuccedendi alicui ſemper militat ratio deperditæ facultatis teſtandi, quamuis ſit factum in capitulis matrimonialibus.*

24 *Pactum de inſtituendo aliquem hæredem, neque naturalem producit obligationem.*

25 *Quod procedit ſiue tota hæreditas, ſiue quota fuerit promiſſa.*

26 *Arbitrij liberi cauſa fauorabilior eſt, quàm cauſa matrimonij.*

27 *Promiſſio de inſtituendo aliquem hæredem, poteſt reuocari etiamſi facta reperiatur in capitulis matrimonialibus.*

28 *Promiſſio de inſtituendo aliquem hæredem eo ipſo dicitur reuocata, dum alius fuit ſcriptus hæres.*

29 *Deciſ. in cauſa Lauretana Donationis* 20. *Februarij* 1641. *coram bon. mem. Card. Veroſpio, quo caſu loquatur.*

30 *Promiſſio de inſtituendo aliquem hæredem vniuerſalem, cum inducat votum captandæ mortis, non tenet nec fauore matrimonij.*

31 *Promiſſio inſtituendi aliquem hæredem, eſt intelligenda quatenus promiſſor remaneat in eadem voluntate vſq; ad obitum.*

32 *Diligentiam, quam quis adhibere debebat, ſi non adhibuit id ſibi imputet.*

33 *Contrahens ſic, vt id, quod factum eſt poſſit reuocari ad libitum, ſtultum eſt, & vide num.* 34. *&* 35.

36 *Pactum de inſtituendo aliquem hæredem, ſuſtinetur de conſuetudine totius Galliæ.*

37 *Conſuetudo quod valeat pactum de inſtituendo aliquem hæredem non valet.*

38 *Conſuetudo quod valeat pactum de inſtituendo aliquem hæredem*

hæredem quatenus valeat intelligenda venit, quatenus
non reuocetur.
39 *Conſuetudo valere debet in eo, in quo ea viget.*
40 *Locus contractus attenditur tantum, quoad ſolemni-*
tates.
41 *Conſuetudo, ſi ſit contra bonos mores, & contra Leges*
non debet extendi extra locum, vbi viget.
42 *Diſpoſitio per viam vltimæ voluntatis facta, non ſorti-*
tur effectum, niſi mortuo teſtatore.
43 *Voluntates vltimæ, eatenus ſubſtinentur, quatenus di-*
ſponens ſteterit in eadem vltima voluntate.
44 *Teſtamenta ſunt reuocabilia vſque ad ſupremum vitæ*
ſpiritum.

DECISIO CCCXC.

IOannes de Gay intuitu matrimonij irreuocabiliter inter
viuos donauit Thomæ filio integram medietatem
omnium, & ſingulorum ſuorum bonorum præſentium,
& futurorum reſeruato ſibi vſuſfructu eius vita durante,
eodemque inſtanti promiſit eundem inſtituere hæredem
vniuerſalem, in omnibus, ac ſingulis ſuis bonis præſenti-
bus, & futuris, mobilibus, & immobilibus, quàm pro-
miſſionem inſtituendi hæredem de anno 1630. & 1640.
idem Ioannes reuocauit in teſtamento, in quo hæredem
vniuerſalem ſcripſit Iſabellam de Gay eius filiam.

Dicto Ioanne vita functo, orta controuerſia in partibus
ſuper validitate d. promiſſionis de inſtituendo hæredem fuit
per Auditorem Legationis Auenionen. lata ſententia ſuper
validitate eiuſdem promiſſionis, eaque fuit in gradu appel-
lationis confirmata per R. P. D. Vaium, tunc Auditorem
Eminentiſſ. Cardinalis Legati cauſa poſtmodum mihi com-
miſſa dubitaui hodie an dicta promiſſio de inſtituendo hæ-
redem contemplatione certi matrimonij eſſet valida, & in-
reuocabilis, & fuit reſolutum donationem fuiſſe inualidam,
& potuiſſe reuocari.

Moti ex vniuerſalibus, ac ex prægnantiſſimis verbis d.
donationis, ac promiſſionis, ibi: *promiſit facere, & inſti-*
tuere d. Thomam de Gay, filium ſuum hæredem vniuerſalem
in omnibus, & ſingulis ſuis bonis præſentibus, & futuris mo-
bilibus, & immobilibus in quocunque conſiſtentibus, quæ ver-
1 ba certè ſunt apta † comprehendere omnia bona, nec-
non iura, & actiones dicti Ioannis, iuxta text. *in l. bono-*
rum 49. ff. de verb. ſignif. Surd. *conſ. 4. num. 19.* Guliel. de
Bened. *in cap. Raynutius verb. cæteris bonis num. 8. de teſtam.*
2 vbi quod quamuis appellatione bonorum mobilium, † ac
immobilium non veniant iura, & actiones, iuxta *l. à diuo*
Pio, §. in venditione, ff. de re iud. Guidopap. *quæſt. 341. in*
3 *fin. & 499.* tamen quando adeſt dictio † vniuerſalis, vt in
præſenti contrarium venit iudicandum, *leg. 1. §. ſi ex fun-*
do, ff. de hæred. inſtit. Gratian. *conſ. 25. num. 25. lib. 1.* Me-
noch. *præſumpt. 54. ſub num. 27. lib. 4.* Tiraquel. *de retract.*
lign. §. 1. gloſ. 7. num. 20. & ſeqq. Rot. *deciſ. 681. num. 9. p. 1.*
recent. & in Albanen. hæreditatis 23. Iunij 1642. coram Re-
uerendiſs. P. D. meo Cerro in fin. confirmata 2. Martij 1643.
Io. Franc. à Pont. *conſ. 115. ſub num. 6. verſ. per quam dictio-*
nem, & num. 14. in fin. lib. 2. Seſſ. *deciſ. Aragon. 52. num. 35.*
verſic. & appellatione tom. 1. Seraphin. *deciſ. 384. num. 3.*
& 622.

Nil obſtat, quod hæc opinio habeat contradictores ſi
4 vnicum ſignum vniuerſale † in ea legatur appoſitum, in
quibus terminis ſub ea iura comprehendi dixerunt, Rol.
conſ. 65. num. 9. lib. 1. Roman. *conſ. 27. num. 52.* Menoch.
præſumpt. 129. num. 30. & 32. lib. 4. Fontanell. *de pact. nupt.*
clauſ. 4. gloſ. 27. part. 2. num. 45. Peregr. *deciſ. 141.* Franc.
Marc. *deciſ. 128. part. 2.* Put. *deciſ. 20. lib. 2. in correct.* Ni-
hilominus in præſenti comprehenſionem eſſe claram di-
ctum fuit attenta contrahentium mente, ac geminatione
verborum, ibi: *Hæredem vniuerſalem videlicet, in omni-*
5 *bus, & ſingulis:* quas binas † dictiones omnia comprehen-
dere abſque vlla limitatione fuit indubitanter tentum, gloſ.
in cap. vt circa verb. omnia, & ſingula de elect. in 6. Iaſ. *in*
l. 1. num. 24. ff. de leg. 1. Crot. *conſ. 14. num. 25.* Oſaſch. *de-*
ciſ. 90. num. 6. eodemque modo comprehenſionem intelligi,
6 † ac ſi dictum fuiſſet in omnibus, & per omnia, Cened.
ſing. 72. num. 3. Barboſ. *clauſ. 46. num. 14.* cùm geminatio
7 præfatarum dictionum vniuerſalium † denotet mentem
promittentis fuiſſe comprehendendi etiam iura, & actio-
nes, vt in proprijs terminis Ioan. Franc. à Pont. *d. conſ. 115.*
num. 7. verſ. nam cum præcedant lib. 1. Menoch. *præſumpt.*
8 *54. ſub num. 27. verſ. vel donec lib. 4.* Quando autem † con-
currit mens promittentis appellatione bonorum iura ſem-
per venire, tradunt Guttier. *de iuramen. confirm. part. 1.*
cap. 11. num. 20. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 21.*
part. 2. num. 49.

Minus aduerſantur verba illa adiecta in inſtitutione,
ibi: *In quocumque conſiſtentibus, & conſiſtere valentibus*,
quæ videntur reſtringere promiſſionem ad bona extantia
in certo loco, & ſecludere comprehenſionem iurium, &
actionum, † quæ certo in loco non recipiunt circumſcri- 9
ptionem, *l. Cuius 86. in princ. ff. de leg. 2.* Peguer. in termi-
nis donationis *deciſ. 141. ſub n. 3.* Fontanel. *de pact. nupt. d.*
gloſ. 21. num. 45. nam aduertebant D. Io. Franc. à Ponte
d. conſ. 115. num. 8. apertis verbis dicere, quod † dicta ver- 10
ba non officiunt, quando ex verbis geminatis vniuerſali-
bus, vt in præſenti, comprehenſio iurium, & actionum
certè reſultat, Aug. Bero. *conſ. 44. num. 15. & 16. lib. 2.* ſed
quidquid ſit de hoc, ceſſat in præſenti omnis ſcrupolus,
dum dictum pactum de donando non † loquitur de bonis 11
vbicumque exiſtentibus, ſiue ſituatis, prout in caſu *d. de-*
ciſ. Peguer. 141. ſed benè in quocunque conſiſtentibus
Summar. d. Thomæ num. 1. magnam autem eſſe differen-
tiam inter vtrumque caſum, cum † verbum, *exiſtere*, & 12
verbum, *vbicumque*, locum deſignet, text. *in l. 1. ff. ſolut.*
matr. Vulpel. *de propoſit. & aduerſ. diction. vbi verſ. vbi-*
cumque pag. 126. Barboſ. *de dict. dict. 413. num. 2.* verbum
† autem, *quocunque*, & verbum, *conſiſtere*, vniuerſalius eſt 13
aptum denotare etiam materiam, ac rem loco non circum-
ſcriptam, ac modum exiſtendi, vt per Vulpel. *de propoſit.*
& aduerb. dict. quoquo modo ſub nu. 3. verb. quocunque, nem-
pè in quacumque ſpecie conſiſtunt, & ſic etiam in iuribus,
& actionibus.

Minus obſtat, quod valeat ſuſtineri d. pactum ob reſer-
uationem vſusfructus, † cùm facultas teſtandi fuerit con- 14
ſeruata in illis fructibus reſeruatis, Caſtill. *contr. iur. lib. 4.*
cap. 53. num. 17. ſeq. Surd. *conſ. 450. nu. 54.* Rota coram me
in Romana donationis 17. Decemb. 1640. nam ceſſat obie-
ctum ex facto, dum reſeruatio vſusfructus adiecta legitur
primæ parti, videlicet, † Donationi medietatis bonorum 15
de qua hic non agitur, at verò in promiſſione inſtituendi
hæredem, de qua eſt quæſtio nulla legitur reſeruatio vſus-
fructus, ſed benè talis promiſſio comprehendit omnia bo-
na, quæ dictus Ioannes de Gay promittens habebit † in fu- 16
turum tempore obitus, inde dicitur continere fructus in
parte donationis reſeruatos, Ioan. Franc. à Pont. *d. conſ.*
115. num. 13. lib. 2.

Quibus ſtantibus fuit animaduerſum promiſſionem præ-
fatam non ſuſtineri, & eſſe manifeſtè inualidam, quia per
eam remanſit ſublata facultas teſtandi d. Ioanni de Gay,
imò fuit inductum votum † captandæ mortis, à quo mul- 17
tum iura abhorrent, vt ſunt text. expreſſi *in l. cum dona-*
tiones, ibi: Nec adimplendum promiſſum hæreditatis pro-
pria pollicitatione quiſquam aſtringitur, C. de tranſact. l. ſti-
pulatio hoc modo concepta 61. ff. de verb. obligat. l. fin. C. de
pact. latiſſimè Vaſquez *de ſucceſſ. lib. 2. §. 18. num. 191.*
& 192. Peregr. *de fideicommiſ. art. 51. num. 26.* Bart. *de ſuc-*
ceſs. lib. 2. de inſtit. circa pact. de hæred. inſtit. num. 1. & 2.
vel ad minus fuit reuocabilis, † vt euenit, cùm ille aſſen- 18
ſus d. Ioannis promiſſoris habeat tacitam conditionem
quatenus vſque ad obitum perſeueret in eadem voluntate,
ad text. *in d. l. fin.* vbi notant omnes DD. *C. de pact.* Bart.
in l. ſtipulatio hoc modo concepta num. 4. ff. de verb. obligat.
Bald. *in cap. ad noſtram il 2. num. 7. de iur. iuran.* Giouagn.
conſ. 24. num. 9. lib. 2. Molfeſ. *conſ. 38. num. 18.* ſtatuto Go-
mez *ad l. Tauri 22. num. 31.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 3.*
num. 4. Rot. *in Romana donationis 16. Martij 1643. coram*
Reuerendiſs. P. D. meo Bichio. Quamuis † interuenerit 19
iuramentum, cùm illud non validet acta contra bonos mo-
res, ex theorie. Bart. *in l. fin. in prima lect. num. 9. C. de pact.*
Theſ. iun. *quæſt. 19. num. 4. leg. 2.* Cyriac. *contr. 88. num. 16.*
Mantic. *de tacit. lib. 12. tit. 34. num. 14.* & de veriori, & ma-
gis communi Rot. *in Aſculana bonorum 13. Iunij 1618. co-*
ram bon. mem. Sacrate relat. per Gratian. diſcept. 692. n. 24.
& ſeqq.

Vlterius fuit animaduerſum, quod licet contra prohibi-
tionem iuris ciuilis † non negetur poſſe valere huiuſmodi 20
prohibitionem ſtante iuramento, in præſenti autem caſu
eſſet contra legem naturæ, quia ſi locum ſibi vendicaret
dictum pactum de inſtituendo hæredem † in omnibus ſu- 21
pradictis bonis auferret legitimam filiæ iure naturali, debi-
tam, *cap. Raynutius, cap. Raynaldus de teſtam.* Gottofred.
in l.

in l. pen. §. fin. littera K. C. de inoff. teſtament. compilat. 10.
Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. à num. 14. ad num. 17. Caſtil.
contr. lib. 3. cap. 5. num. 21. & 22. Barboſ. in collect. part. 4.
in cap. ius naturale 6. diſt. prima à num. 23. ad num. 29. Bu-
ratt. deciſ. 115. num. 5.

Hæcque locum babent, licet promiſſio inſtituendi hæ-
22 redem † facta legatur in capitulis matrimonialibus, & ſic
fauore certi matrimonij, quia ſemper militat ratio deper-
23 ditæ facultatis † teſtandi, ac inductionis voti captandæ
mortis, text. in l. pactum, quod dotali 15. C. de pact. vbi Dec.
num. 17. in 7. ampl. notat, quod pactum huiuſmodi, neque
24 † naturalem parit obligationem, & ibidem Salyc. in princ.
vbi Iaſ. num. 1. & 6. Bald. in l. cum Archimedoram num. 10.
cum ſeqq. C. vt in poſſ. leg. Gratian. conſ. 25. num. 27. lib. 1.
Io. Franc. à Pont. conſ. 116. num. 2. lib. 2. Rimin. iun. conſ.
60. num. 11. & ſeqq. Peregr. conſ. 65. num. 1. lib. 1. Vaſq. de
ſucceſſ. dicto §. 8. num. 204. & 206. & ſeqq. Andreas Fachin.
contr. iur. lib. 5. cap. 87. Tiraq. de iur. primog. quæſt. 6. nu. 17.
Rota deciſ. 490. num. 8. vbi quod diſpoſitio l. pactum, quod
25 dotali 15. locum ſibi vendicat, † ſiue tota hæreditas, ſiue
eius quota promiſſa legatur part. 4. recent. & in d. Aſculana
bonorum coram bon. mem. Sacrate, relata per Grat. d. di-
ſcept. 692. num. 30. prout in proprijs terminis de faciendo fi-
lium hæredem, tradunt Gabr. conſ. 137. num. 3. lib. 1. Me-
noch. conſ. 794. num. 4. & 7. & conſ. 1028. num. 3. & 4. Bell.
26 iun. conſ. 22. num. 3. vbi fauorabilem eſſe † cauſam liberi ar-
bitrij, quàm matrimonij, & num. 9. Cyriac. controu. 88.
num. 10. & ſeqq. Mart. de ſucceſſ. legal. part. 4. quæſt. 25. art. 1.
ſub num. 2. Fontanel. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 9. part. 4.
27 num. 15. quam promiſſionem licet factam in † capitulis ma-
trimonialibus eſſe reuocabilem, vt exitus comprobauit, di-
xerunt Theſ. quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 79. verſ. aliud, Mo-
lin. de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 2. num. 74. & 75. verſ. his adden.
28 reuocatam autem † cenſeri præfatam diſpoſitionem ſic
emanatam, ſtatim atque Progenitor alium ſcripſit hære-
dem, Anchar. conſ. 404. num. 3. Menoch. conſ. 806. num. 1.
& ſeqq. Surd. conſ. 100. num. 18. Cyriac. contr. 351. num. 1.
Rota deciſ. 33. num. 1. & 3. part. 6. recent.

29 Deciſio verò in cauſa † Lauretana Donationis 20. Fe-
bruarij 1641. coram Eminentiſſimo Card. Veroſpio contra-
rium non decidit, dum in illa tantum diſputabatur, an do-
natio eſſet inter viuos, vel cauſa mortis, præſens autem di-
ſputatio tota verſatur in pacto de ſutura ſucceſſione, ac
de inſtituendo Thomam de Gay hæredem vniuerſalem in-
30 ducendo † votum captandæ mortis, inde oritur diuerſitas
caſuum, nec ſuſtinetur pactum controuerſum, licet factum
fauore certi matrimonij, text. in l. pactum, quod dotali 15.
vbi gloſ. C. de pact. Cyriac. controu. 88. num. 11. & 12. Gra-
tian. diſceptat. 692. num. 32. cum alijs vbi ſupra; vnde dicta
deciſio Lauretana non applicatur.

Ponderatum etiam fuit, quod coniuges, qui matrimo-
nium contraxerunt ſub præfata promiſſione, neque ad hæ-
reditatem, neque ad intereſſe agere valent, cùm cenſea-
31 tur eos ſenſiſſe etiam à principio, † quod illa promiſſio in-
ſtituendi hæredem in tantum valeret in quantum promiſ-
ſor in eadem voluntate permaneret vſque ad obitum, l. fin.
C. de pact. ibi, & in ea vſque ad extremum vitæ ſuæ ſpatium
perſeuerauerit, &c. venitque imputandum coniugibus ſi
non conſuluere illam promiſſionem irreuocabilem reddere,
32 † nec adhibuerunt illam diligentiam, quam adhibere tene-
bantur, Cagnol. in l. exigere dotem num. 5. ff. de re iud.
Alciat. in l. licet num. 6. & 7. C. de pact. & in proprijs termi-
nis Bald. in l. cum Archimedoram num. 12. in fin. C. vt in
33 poſſ. leg. ibi reprobat contrariam ſententiam, atque † ſtul-
tum fuiſſe qui ſic contraxit, Cyriac. controu. 88. num. 13.
& 14. Gomez. ad l. Tauri 22. num. 21. in fin. verſ. ex quo
collige, Theſ. iun. quæſt. 79. num. 10. vbi ponderat, quod ſi
iſtud intereſſe eſſet debitum omnes contractus quos leges
34 annullant, & in quibus † promiſſio eſt ſubſecuta per hanc
rationem ſuſtinerentur, lib. 2. Peregr. deciſ. Patau. 50. n. 6.
35 indeque fuit reiecta diſtinctio inter contractum ex † cauſa
oneroſa, vel lucratiua adducta per Menoch. conſil. 1136.
num. 8. Gabr. conſ. 137. num. 2. lib. 1. Gratian. diſcept. 692.
num. 44.

Demum non obſtat conſuetudo Prouinciæ Occitanæ,
36 in qua talis promiſſio facta † legitur, & totius Galliæ, iuxta
quam ſuſtineri huiuſmodi pacta, teſtatur Franc. Marc. de-
ciſ. 132. num. 8. part. 2. Add. ad Papon. lib. 2. tit. 3. arreſt. 2.
verſ. et quod in Francia, Griuell. deciſ. Dolan. 147. num. 1.
& 2. Quia quidquid ſit de validitate huius conſuetudinis,
† quam non valere, dixit Bald. in d. l. cum Archimedoram 37
num. 12. in fin. & ibi Add. litt. A. C. vt in poſſ. legat. cap. de-
teſtanda, C. de conceſſ. præben. in 6. Cald. conſ. 42. alias 4. de
conſuetud. Sat eſt reſpondere cum Theſ. deciſ. 225. num. 13.
verſ. ſed reſtringerem, quod in vim † conſuetudinis valeat 38
fortè promiſſio, ſed adhuc ſit reuocabilis per dictum Ioan-
nem, iuxta text. in l. fin. C. de pact. & in l. cum donationis,
C. de tranſact. & in his terminis Boer. deciſ. 204. num. 14.
circa fin. verſ. & hoc probant, & ſeqq. vbi adducit concor-
dantes, Molin. de primog. quæſt. 81. num. 8. Mart. de ſucceſſ.
legal. part. 4. quæſt. 25. num. 4. 6. & 7. Molin. de rit. nupt. lib.
3. quæſt. 2. num. 41. & 53. vltra quod talis conſuetudo non
probatur in loco, † & Prouincia Auenionen. de qua eſt 39
promiſſor, & in qua Prouincia bona ſituata reperiuntur,
vt debet Dec. conſ. 225. num. 6. verſ. non obſtat, Peregr. de fi-
deicommiſ. art. 51. num. 35. Pedemont. deciſ. 100. num. 47.
verſ. & dato quod conſtaret, nec ſufficit, quod locus con-
tractus eſſet ſub Prouincia Occitana, in qua talis conſuetu-
do fortè vrget, quia † locus contractus attenditur tantum 40
quoad ſolemnitates in contractu adhibendas, Cancer. va-
riar. reſolut. lib. 1. cap. 10. ſub num. 21. Rota in Romana,
ſeu Peruſina cenſus 12. Decembris 1644. coram R. P. D. meo
Bichio.

Vltra quod nec talis conſuetudo vti contra bonos mores,
& contra leges, & quæ inducit votum captandæ mortis eſ-
ſet extendenda † ad hæc bona exiſtentia extra Prouinciam, 41
in qua talis conſuetudo non viget, Giurb. ad conſuetud.
Meſſan. in præf. num. 33. & 34. Menoch. conſ. 401. num. 25.
& conſ. 86. num. 23.

Quibus ſtantibus Domini dicebant talem promiſſionem
per præfatum Ioannem potuiſſe reuocari, prout fuit reuo-
cata, ex quo quæcumque diſpoſitio † per modum vltimæ 42
voluntatis, prout fuit controuerſa non effectum ſortiatur
niſi mortuo teſtatore, l. 4. ff. de adm. & traſmitt. leg. l. vl-
tima, §. penultim. C. de pact. ibi ſi donec vixerit † in eadem 43
voluntate, Bald. conſ. 458. Titius habens lib. 5. idcircò ea fuit
vſque ad vltimum eius vitæ ſpiritum reuocabilis, prout
omnia † teſtamenta ex ſupradictis. 44

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO,

Poſtea Epiſcopo Papien.

Romana fideicommiſſi de Iuſtis.

Lunæ 5. Martij 1646.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur in præſenti deciſione, quando, & in quibus caſibus dicatur factum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, & ſic iniunctum onus inſtitutis, & ſubſtitutis ſucceſſoribus vocatis teſtituendi bona, & quod ſi fuerit poſthumus præteritus, an ſcilicet quoque remaneat fideicommiſſum rupto teſtamento.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum, quando quis dicatur voluiſſe conſtituere.*

2 *Teſtator dum voluit fideicommiſſum eſſe perpetuum, onus reſtitutionis impoſitum cenſetur hæredibus, & ſucceſſiue omnibus ſubſtitutis.*

3 *Teſtator dum dixit, quod volebat bona ſua eſſe ſubiecta fideicommiſſo, iſta verba quid importent.*

4 *Fideicommiſſum cenſetur inductum ex expreſſa prohibitione alienationis.*

5 *Alienationis prohibitio facta etiam poſt ſubſtitutionem, quando importet fideicommiſſum.*

6 *per Alienationis prohibitionem non dicitur inductum fideicommiſſum perpetuum, ſi non fuerit contemplata agnatio.*

7 *Quod tamen non procedit, quando prohibitio fuit concepta verbis vniuerſalibus, quia tunc cenſendum eſt voluiſſe inducere perpetuum fideicommiſſum, & num. 8.*

9 *Fideicommiſſum perpetuum benè poteſt deduci ex verbis ipſis Teſtatoris.*

10 *Teſtator dum grauauit magis dilectos, multò magis cenſetur voluiſſe grauare minus dilectos.*

11 *Fideicommiſſum abſolutum teſtator cenſetur voluiſſe con-*

conſtituere, dum digreſſus fuit ad plures gradus ſubſtitutionum.

13 *Teſtator cenſetur voluiſſe conſtituere perpetuum fideicommiſſum, ſi in defectu omnium inſtitutorum, & ſubſtitutorum vocauit loca pia, & num. 13.*

14 *Teſtator præſumitur voluiſſe conſtituere abſolutum fideicommiſſum, dum voluit, vt bona inueſtirentur ad effectum, vt ex morte vltimi inueſtiti bona poſſent deueniri ad loca pia, & num. 15.*

16 *Teſtamentum dicitur irritum, & nullum ex præteritione poſthumi.*

17 *Teſtamentum ex eo magis dicitur nullum ex præteritione poſthumi, quando fuit ignoranter præteritus.*

Teſtator non eſt veriſimile, quod voluerit grauare filios onere fideicommiſſi ad fauorem extraneorum, num. 17.

18 *Teſtamentum licet rumpatur præteritione poſthumi, tamen id intelligitur, quoad inſtitutionem.*

19 *Teſtamentum ſi vitietur ex cauſa præteritionis cætera firma remanent, & præſertim remanent fideicommiſſa generalia.*

20 *Teſtatoris voluntas inducendi perpetuum fideicommiſſum benè deducitur ex verbis expreſſis ipſius Teſtatoris.*

21 *Clauſula codicillaris, quid operetur, & num. 26.*

22 *Teſtator, dum clauſulam codicillarem appoſuit in teſtamento, cuius mentis fuiſſe dicatur.*

23 *de Fine, qui cogitat, cogitat etiam de modo ad finem.*

24 *Teſtator dum grauauit filios natos, multo magis dicendum eſt grauaſſe poſthumos.*

Filium poſthumum pater minus diligere cenſetur, quàm filium natum, num. 24.

25 *Clauſula,* omni meliori modo, *non ſolum æquiparatur clauſulæ codicillari, ſed etiam operatur, vt actus valeat omni meliori modo.*

26 *Veriſimilitudo eſt attendenda.*

27 *Clauſula codicillaris, licet facta ſit per verba præſentis, veluti ſi non valet iure teſtamenti, tamen idem, ac ſi eſſet concepta per verba* futuris temporis.

28 *Mors alicuius probatur per fidem mortis extractam ex libro Parochi.*

29 *ſine Filijs cenſetur, quis obijſſe, dum contrarium non probatur.*

30 *Filiatio probatur per nominationem factam in teſtamento iuncta inſtitutione in hæredem talem.*

31 *Filiatio probatur per fidem baptiſmatis iunctis adminiculis, & num. 32.*

DECISIO CCCXCI.

IN Teſtamento condito de anno 1592. ſub 25. Maij per Antonium Iuſtum, cumquo deinde deceſſit, ipſe inſtituit ſuos hæredes Laurentium, Lazarum, & Franciſcum ſuos filios legitimos, & naturales, ſuſceptoſque ex q. Felice eius coniuge, & eorum filios, & deſcendentes legitimos, & naturales in infinitum. Decedentibus autem dd. filijs in pupillari ætate, ſeu quandocumque ſine filijs legitimis, & naturalibus, ſubſtituit ſuperuiuentes, ſeu ſuperuiuentem, pariter in infinitum, & deficiente linea maſculina, præfatorum filiorum, ac maſculis, & fœminis minimè extantibus, voluit quod ſuccederet Catherina eius filia, necnon eius filij maſculi legitimi, & naturales, ſi extiterint, ſin minus fœminæ, & deficiente illius linea, ſubſtituit in ſua hæreditate pro medietate Confraternitatem S. M. de Laureto, & pro alia medietate Confraternitatem Miſericordiæ, & prohibuit omnibus ſuis filijs, & hæredibus præfatis, non ſolum omnem, & quamcumque bonorum etiam largiſſimè ſumpto vocabulo alienationem, ſed voluit vt loca montium, & eorum pretia reſtituenda reinueſtiantur, ita quod omnia ſubiecta fideicommiſſo, & d. prohibitioni alienationis remanerent, vt ex copia teſtamenti, quæ datur in Summario Nicolai de Radijs num. 1. Primo locο ſub 7. Ianuarij 1609. vitam cum morte commutauit Lazarus, vt ex nouo Summario dato in hac ſecunda propoſitione num. 1. Deinde ſub 25. Maij 1622. obijt Antonius Iuſtus filius poſthumus eiuſdem Teſtatoris, de quo nulla fuit facta mentio in teſtamento. Poſtea ſub 28. Auguſti 1626. deceſſit etiam Franciſcus, & deinde Laurentius de menſe Ianuarij 1645. vt ex primo Summario Nicolai num. 2. & 3. Catherina filia teſtatoris, ſub 5. Octobris 1599. nupſit Thomæ. Ratio ex quibus ſub 13. Nouembris 1601. natus eſt Io. Antonius, vt ex d. primo Summario num. 4. qui Io. Antonius in vxorem duxit Margaritam Ponſardam Summ. ſecundo num. 2. à quibus ſub 19. Februarij 1641. vt apparet ex eodem primo Summario num. 4. ortum habuit Nicolaus, de quo nunc agitur. Et quia inſurrexerunt nonnulli creditores Laurentij controuertentes fideicommiſſum d. Antonij, ſuper bonis, de quibus in d. teſtamento, ac alijs ab ipſo Antonio relictis, fuit ſub hac die dubitatum, An de tali conſtaret fideicommiſſo, & fuit per Dominos affirmatiuè reſolutum ad fauorem eiuſdem Nicolai, & aliorum de Radijs, ipſis tamen informantibus, cuius quidem reſolutionis præcipua ratio fuit, quia non ſolùm apparet de
enixa voluntate teſtatoris, qui voluit † inducere perpe- 1
tuum, & abſolutum fideicommiſſum, vt colligitur ex verbis eiuſdem teſtamenti ibi ſubſtituit ſuperuiuentes, ſeu ſuperuiuentem in infinitum, Craſſ. *in* §. *fideicommiſ. quæſt.* 4. *num.* 17. Imol. *in l. Gallus,* §. *inſtituens, num.* 48. *ff. de liber. & poſthum.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 320. *num.* 15. *verſic. quarta coniectura eſt, & num.* 16. *verſ. placet mihi,* dicit hanc eſſe magis receptam, Peregr. *de fideicommiſs. art.* 22. *n.* 50. Soccin. iun. *conſ.* 81. *in fin. lib.* 3. Abb. *conſ.* 54. *num.* 2. Alex. *conſ.* 53. *num.* 12. *lib.* 6. Menoch. *conſil.* 281. *num.* 3. *verſ. quod ſane verbum in infinitum, &* 233. *num.* 25. *&* 348. *num.* 16. Rota *in Romana fideicommiſſi de Incoronatis* 19. *May* 1638. *coram Eminentiſs. D. Card. Panzirolo, Bononien. de Virgilijs* 19. *Nouembris eiuſdem anni coram bon. mem. Coccino.* Dum enim teſtator † vult fideicommiſſum eſſe per- 2
petuum onus reſtitutionis impoſitum hæredi inſtituto cenſetur repetitum ſucceſſiuè in omnes, & ſingulos ſubſtitutos, Iaſ. *in l. ſi quis hæredem num.* 10. *C. de inſtit. & ſubſtit.* Caſſan. *conſ.* 62. *num.* 10. Cran. *conſ.* 62. *num.* 7. *in fin.* Menoch. *conſ.* 85. *num.* 24. alios referens. Sed & quia pauld
inferiùs idem teſtator voluit eadem ſua bona ſubiacere † fi- 3
deicommiſſo, ibi ſubiecta ſint fideicommiſſo per quæ verba teſtator declarauit relinquere voluiſſe, perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, Craſſ. *in* §. *fideicommiſ. quæſt.* 4. *num.* 3. DD. *in l. Centurio, in* 4. *quæſt. princ. verſic. quarto principaliter quæro, ff. de vulg. & pupill.* Pariſ. *conſil.* 30. *n.* 9. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 57. *num.* 14. *verſ. nam dixit,* Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 688. *num.* 34. Peregr. *de fideicommiſs. art.* 5. *n.* 12. *verſ. quia illa verba ſottopoſto ogni coſa à fideicommiſſo,* Rota *deciſ.* 168. *num.* 8. *part.* 3. *recent.* Maximè ſtante † expreſſa 4
prohibitione alienationis, ibi, & prohibuit omnibus ſuis hæredibus præfatis, omnem, & quamcumque bonorum etiam largiſſimè ſumpto vocabulo alienationem, quæ licet ſit appoſita poſt ſubſtitutionem, tamen cùm ſit concepta
per verba relatiua, & reſtrictiua, † ad præcedentia, ibi, 5
prædictis importat ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, Bart. *in l. peto,* §. *fratre n.* 2. *verſ. dico ergo, de leg.* 2. Caſtr. *in l. voluntas, in fine, C. de fideicomm.* Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſ.* 6. *num.* 25. Petr. *de fideicommiſ. quæſt.* 2. *num.* 2. Fuſar. *quæſt.* 683. *num.* 20. Dec. *conſ.* 88. *in fine,* Gabr. *conſ.* 138. *num.* 26. *& ſeq. lib.* 2. Ruin. *conſil.* 118. *num.* 14. *verſic. & prohibita ſit alienatio lib.* 2. Rota *deciſ.* 143. *nu.* 4. *part.* 1. *recent.* Et licet in hac prohibitione non fuerit contemplata agnatio, & per conſequens non dicatur per hanc
prohibitionem inductum perpetuum fideicommiſſum, † vt 6
in Romana fideicommiſſi de Cæſareis 21. *Aprilis* 1636. *coram bon. mem. Motmanno,* tamen cum talis prohibitio fuerit concepta verbis vniuerſalibus, ibi, omnem, & quamcumque bonorum etiam largiſſimè ſumpto † vocabulo, 7
cenſendum eſt teſtatorem illam efficaciter prohibuiſſe, & perpetuum fideicommiſſum inducere voluiſſe, Alciat. *in l. filiusfam.* §. *Diui, num.* 6. *ff. de legat.* 1. Arct. *in l. venne, num.* 7. *de acqu. hæred.* Ruin. *conſil.* 7. *num.* 4. *lib.* 1. *& conſil.* 150. *num.* 17. *lib.* 2. idem Fuſar. *quæſt.* 685. *num.* 6. Gabr. *de fideicommiſ.* 9. *num.* 12. *&* 13. Caual. *deciſ.* 167. *num.* 2. Rota *deciſ.* 322. *num.* 1. *verſ. tamen limitat. part.* 1. *diuerſ.*
& hanc ſolam prohibitionem ſufficit ad † inducendum ab- 8
ſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, firmat Soccin. iun. *in l. qui Romæ,* §. *cohæredes, num.* 17. *ff. de verb. oblig.* Curt. iun. *in l. filiusfam.* §. *Diui, ff. de leg.* 1. Dec. *conſ.* 23. *num.* 2. *&* 4. Ayın. *conſ.* 130. *num.* 10. Rot. *in Romana fideicommiſ. de Guidis* 29. *May* 1628. *coram bon. mem. Card.*
Veroſpio, verſ. concludit idem. Neque deſunt † in eodem 9
teſtamento coniecturæ vrgentes, ex quibus elicitur teſtatoris voluntas; inducendi huiuſmodi fideicommiſſum, *l. vbi* §. *te rogo, ff. ad Trebell. l. cum virum,* vbi gloſ. *C. de fideicommiſ.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 1. *num.* 20. Decian. *conſ.* 33. *num.* 88. *lib.* 1. Corn. *conſ.* 146. *num.* 7. *lib.* 2.

Socc.

Socc. iun. conſ. 1. num. 70. Rota deciſ. 181. num. 4. verſ. nam
prima, & deciſ. 417. num. 4. verſ. & tantò magis part. 4. rec.
Rot. in Bononien. fideicommiſſi de Naſcentorijs 23. Iunij
1642. coram Carrillo.

Prima enim coniectura ex eo deſumitur, dum teſtator
10 grauauit proprios filios vti † magis dilectos, ita dicendum
eſt minus dilectos etiam grauare voluiſſe, l. Publius, §. 1.
ff. de condit. & demonſtr. Socc. ſen. conſ. 250. col. 5. verſic.
item ſi filiabus, lib. 2. Ruin. conſ. 64. num. 4. Menoch. præ-
ſumpt. 32. num. 10. lib. 4. & conſ. 530. num. 27. Fuſar. de ſub-
ſtit. quæſt. 480. num. 6. §. Ampliat. ſecundo, & idem in conſil.
60. num. 13. & conſ. 169. num. 15. Surd. deciſ. 319. num. 10.
verſ. vltra quod.

11 Pro ſecunda coniectura † fit digreſſio ad plures ſubſtitu-
tionum gradus, Craſſ. in §. fideicommiſ. quæſt. 33. Menoch.
lib. 4. præſumpt. 69. num. 13. Mant. de coniect. vltim. volunt.
lib. 11. tit. 3. num. 13. idem Fuſar. quæſt. 277. num. 7. & q. 580.
num. 55. & conſil. 6. num. 2. Romana de Ghezzis 1. Decem-
bris 1636. verſic. & quia in hac materia, coram Eminentiſſ.
Domin. Cardin. Panzirolo, Rota deciſ. 580. num. 4. part. 4.
recent.

Tertia etiam euidenter patet, dum teſtator in defectum
12 omnium inſtitutorum, & ſubſtitutorum, † vocauit ſu-
pradictas Confraternitates, vnde non poteſt dubitari, quin
voluerit inducere abſolutum fideicommiſſum, itaut vlti-
mus grauatus, teneretur reſtituere dictis locis Pijs, ad
13 quam reſtitutionem certè deuenire † non poſſet, niſi omnes
inſtituti, & ſubſtituti eſſent grauati, neque dd. Confra-
ternitates, poſſent venire niſi in defectum omnium voca-
torum, Paul. de Caſtr. in l. penult. C. de impuber. & conſil.
352. incip. duo videnda, Anchar. conſ. 70. contra Philippum
Socc. ſen. conſ. 249. num. 6. vol. 2. Bero. conſ. 105. num 5.
verſ. ibi infertur ex eo, quod poſt mortem omnium filio-
rum, Ruin. conſ. 139. num. 19. verſ. & ſic hoſpitale non potuit
venire, lib. 3. Rot. in Terracinen. fideicommiſſi 14. Decem-
bris 1643. §. quinta demum, coram Reuerendiſſ. P. D. meo
Otthobono.

Pro quarta coniectura deſeruiunt verba eiuſdem teſta-
14 menti, dum teſtator non ſolùm prohibuit, omnem, &
quamcumque alienationem, etiam largiſſimè ſumpto vo-
cabulo, ſed vlterius voluit, & loca montium, & cenſuum
pretia, reſtituenda reinueſtirentur, ad effectum, vt ex
morte vltimi ſubſtituti, eadem bona peruenirent ad eaſdem
Confraternitates, ſignum euidens, Teſtatorem voluiſſe
15 † inducere perpetuum fideicommiſſum, l. Pamphilo, in
princ. ff. de leg. 3. l. 2. eodem modo, de leg. 2. l. 2. C. communia
de leg. Alciat. in l. nepos 125. num. 4. ff. de verbor. ſignific.
Gratian. diſcept. cap. 631. num. 10. Corn. conſil. 22. num. 6.
lib. 2.

Non obſtat, quod per præteritionem Antonij filij poſt-
16 humi, teſtamentum dicatur ruptum, irritum, † nulliuſq;
valoris, l. 3. in fine, & ibi notatur l. ſi à primo, & l. poſt-
huma, de liber. & poſthum. l. poſthumus, de iniuſt. teſt. l. poſt-
humi eodem titul. Clar. in §. Teſtamentum, quæſt. 42. num. 45.
maximè cùm fuerit ignoranter præteritus, nec pro veriſi-
17 mili habeatur, quod ſi teſtator † de eo cogitaſſet, illum
onere fideicommiſſi grauaſſet, ad fauorem extraneorum,
Bart. in l. 1. ſub num. 10. verſ. ſexto quæro, ff. de iur. codicill.
Clar. eodem §. teſtamentum, quæſt. 46. num. 2. verſic. contra-
riam autem ſententiam, &c. Decian. conſ. 37. ſub num. 16.
& ſeq. verſ. pro qua ratione, &c. lib. 1. Fuſar. quæſt. 569.
num. 16. verſ. tertius caſus eſt, ac ſeqq. & num. 20. verſ. re-
tenta autem.

Quia licet per talem præteritionem, teſtamentum ru-
ptum fuerit, quoad inſtitutionem, tamen fideicommiſ-
18 ſum vniuerſale, de quo agitur, † conſeruatum remanſit, per
Auth. ex cauſa, C. de liber. præter. vbi dicitur, quod
19 vitiato teſtamento, ex cauſa præteritionis, cætera firma
remanent, Bart. ibid. in fideicommiſſo vniuerſali hoc ex-
preſsè tenet in col. 9. verſ. ſi verò quæris, de ſubſt. & idem in
l. ita tamen quouis, in verb. debet, ff. ad Trebell. Peregr. de
fideicommiſſ. art. 2. num. 24. Clar. in §. teſtamentum, q. 54.
num. 1. Fuſar. eodem tract. quæſt. 571. num. 1. Intrig. eodem
pariter tractat. cent. 1. quæſt. 80. num. 46. Menoch. lib. 4.
præſumpt. 32. num. 7. ad med. Curt. iun. conſil. 53. Natta
conſil. 660. num. 5. Craſſ. conſil. 283. col. 2. verſic. pro qua
facit, Pariſ. conſil. 60. num. 20. verſ. quantum verò ad legata,
& fideicommiſſa ſecus, & conſil. 64. num. 11. 12. 20. & 21.
lib. 2.

Quòd eò magis procedere debet in hoc caſu, in quo adeſt
clauſula codicillaris, † concurrente enim voluntate teſta- 20
toris, inducendi fideicommiſſum, quæ elicitur ex verbis
ipſius teſtamenti, dum in eo ordinatum fuit, bona perpe-
tuò eſſe ſubiecta fideicommiſſo, ibi, & omnia ſubiecta ſint
fideicommiſſo, eadem clauſula etiam in ipſo teſtamento
appoſita apparet, ibi, Et quam valere voluit iure teſtamen-
ti, & ſi iure teſtamenti non valeret, voluit valere iure † co- 21
dicillorum, aut donationis cauſa mortis, quæ operatur
effectum reſtitutionis, ad fauorem ſubſtitutorum, quibus
cenſetur rogatus reſtituere, text. in leg. fin. C. de codicill.
Iacob. Aretin. in l. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtit. Auth.
ex cauſa, C. de liber. & poſth. vbi Bart. ſub num. 16. verſ. ſi
verò loqueris, Alex. num. 8. verſ. quid autem in fideicommiſ-
ſo vniuerſali, ac cæteri ſcribentes, Clar. §. teſtamentum
quæſt. 54. num. 1. Honded. conſil. 74. nu. 30. Corn. conſ. 150.
num. 4. lib. 3. Bald. conſ. 36. num. 3. verſ. & multi alij DD. &
conſ. 391. in fin. lib. 3. & conſ. 504. num. 3. verſ. tertiò eſt præ-
mittendum, lib. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 32.
num. 10. Cappell. Tholoſ. deciſ. 455. Et dum Teſtator hanc
clauſulam † appoſuit, omnem ſpeciem ſucceſſionis dicitur 22
grauaſſe per fideicommiſſum, ad reſtituendam hæredita-
tem hæredi ſubſtituto, Alex. in eadem Auth. ex cauſa n. 13.
& 14. vbi quod de magis communi procedit, & conſil. 30.
num. 1. & 2. lib. 3. Oldrad. conſ. 149. num. 2. & conſ. 71. n. 18.
Caſtr. conſ. 15. num. 1. & 2. lib. 2. Dec. conſ. 369. num. 2. & 3.
Bero. conſ. 118. num. 3. verſ. ſecundo dico, lib. 2. Faber. in ſuo
Cod. lib. 6. tit. 9. C. de liber. præter. Cancer. var. reſol. cap. 4.
de teſtam. num. 63. & ſeqq. Menoch. lib. 4. præſumpt. 32.
num. 10. Nec in facto ſubſiſtit, quod talis præteritio fuerit
ignoranter facta, dum prædictus Antonius poſthumus,
natus eſt circiter poſt ſeptem menſes, à die obitus patris,
qui propterea probabiliter de illius natiuitate cogitare po-
tuit, ſi non explicitè, ſaltem in genere, ad hoc vt fidei-
commiſſi reſtitutio facienda ſit, † quia dum quis cogitat 23
de fine, cogitat etiam de modo ad finem, Bald. in d. auth.
ex cauſa num. 18. Alex. ibidem num. 14. verſ. & hoc etiam,
& conſ. 123. num. 10. lib. 1. Honded. conſ. 74. num. 24. vſque
ad med. & num. 28. lib. 1. Rom. conſ. 122. col. 2. verſ. cenſe-
tur autem. Quod eo libentius firmandum venit, dum te-
ſtator de tempore conditi teſtamenti alios filios habebat,
quos omnes inſtituit, & grauauit, † vnde multò magis 24
cenſeri debet poſthumum grauare voluiſſe, ex quo minus
illum diligere poterat, Bald. in l. Titius, & ibidem Arct.
col. 4. verſ. reſtat igitur videre, ff. de liber. & poſthum. Alex.
in d. Auth. ex cauſa, col. 2. Menoch. d. præſumpt. 31. nu. 10.
verſ. ſi enim voluit, Iacob. Cancer. variar. reſolut. part. 1.
cap. 4. de teſtamentis, num. 63. verſ. hanc opinionem, Fuſar.
quæſt. 569. num. 20. verſ. primo, vt non habeat locum, Mareſ.
var. reſolut. cap. 78. ſub num. 5. verſ. aut volumus conſidera-
re lib. 2. Nub. conſ. 125. num. 3. Card. conſ. 2. in fine, Bart.
conſ. 204. factum eſt tale Cethus condidit teſtamentum, ſub
num. 4. verſ. quod intellige verum lib. 1. Accedente maximè
alia clauſula, omni meliori modo, quæ non ſolùm æquipara-
tur † dictæ clauſulæ codicillari, ſed etiam operatur, vt ſi 25
diſpoſitio ſecundum verba expreſſa ſuſtineri non poſſet, ſu-
ſtineatur ſecundum ea, quæ congruentius exprimi potue-
runt, Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 5. tit. 14. num. 11.
idem Fuſar. quæſt. 245. num. 62. vſque ad 68. Petr. de inter-
pret. vlt. vol. fol. 128. col. 4. num. 29. Gabr. conſ. 137. num. 23.
lib. 1. Ioſeph. Ludou. deciſ. Peruſ. 117. num. 4. 5. & 8. Et per
iſtam clauſulam, quod fuerit inductum ſucceſſiuum † fi- 26
deicommiſſum, inquit idem Fuſar. qui alios refert quæſt. 441.
num. 59. & ſic de hoc Teſtator fuiſſet interrogatus, certè
dixiſſet voluiſſe poſthumum grauare ad reſtitutionem, pro
vt alios filios grauauerat, vt benè aduertit Hond. conſ. 70.
num. 34. lib. 1. Quæ clauſula parum refert, quod fuerit con-
cepta per verba temporis præteriti imperfecti ſubiunctiui,
ibi, Et ſi iure teſtamenti non valeret, voluit valere iure
codicillorum, donationis, cauſa mortis, ſeu alterius cuinſ-
cumque voluntatis, &c. nam † idem importat, ac ſi fuiſ-
ſet prolata in tempus futurum veluti ſi non valebit, &c.
Bald. in l. ſi quis agere num. 22. & ſeqq. C. de codicill. & ibi-
dem Salicet. num. 19. Honded. conſ. 74. num. 18. & 19. lib. 1.
Rimin. iun. conſ. 111. num. 86. Cyriac. controu. 443. num. 4.
Cephal. conſ. 138. num. 32. lib. 1. idem Modern. de ſubſtit.
quæſt. 569. num. 10.

De legitimatione autem perſonarum non poteſt dubita-
ri, quia vt apparet ex ſupradictis ſummarijs. Obitus La-
zari de anno 1609. Antonij poſthumi de anno 1622. Fran-
ciſci de anno 1626. Laurentij de anno 1645. probatur ex
parti-

28 partitis extractis à Parocho ex libro in quo † defunctorum nomina deſcribuntur, quæ plenè probat Rebuff. *in conſtitutione regni tom.2. in tract. de Regiſtr. Baptiſmatis, & ſepult. art. vlt. gloſ. . . . . verſ. & ſic patet*, Caualer. *deciſ.475. num.3. verſ. ac vlterius ex partita libri*, Rota *in recent. deciſ.628. num.5.* ibi, & Modernum Rectorem *part. 4. deciſ. 385. num.16. 408. num.2. part.5. deciſ. 13. num. 5. 153. nu.3. part.6. diuerſ.* & coram Papa Gregor. XV. *deciſ. 359. nu. 9. & 563. num.1. & in Romana fideicommiſſi de Fuſchis* 19. *Decembris* 1640. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*. Et

29 quod iſti obierint abſque liberis † præſumitur niſi contrarium probetur Angel. *in l. ex facto*, §. *ſi quis autem ff. ad Trebell.* Menocb. *lib.4. præſumpt.* 182. *num. 5. verſ. hanc probarunt*, Fuſar. *d. tract. quæſt.*436. *num.*3. Bellon. *conſ.*19. *num.* 3. Aldobrand. *conſ.* 80. *num.* 5. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 86. *in fin. lib.*4. Mant. *deciſ.*32. *num.* 1. Caualer. *deciſ.*344. *num.*4. *& deciſ.*375. *num.*3. add. ad Buratt. *deciſ.* 494. *num.* 5. *& d. deciſ.*408. *num.*3.

Quod autem Catharina fuerit filia Teſtatoris colligitur ex teſtamento ſumpto in quo Teſtator illam filiam nomi-

30 nat, & hæredem inſtituit iſta † autem nominatio iuncta cum inſtitutione filiationi multum appropriata deſcendentiam, plenè probat Baldus *in cap. ex tranſmiſſa num. 4. de reſtitut. ſpoliat.* Aret. *in cap. per ſuas num.*23. Felinus *nu.* 17. *de probat.* Propoſit. *in cap. tranſmiſſa in fin. qui fil. ſint legitimi*, Gozad. *conſil.* 13. *num.* 7. Pariſ. *conſil.* 29. *num.* 10. Rota *deciſ.*409. *num.*4. *part.*5. *diuerſ.* & coram Papa Gregor. XV. *deciſ.*394. *num.*5. *&* 472. *num.*8. *part.*1. *recent. Romana Dotis, ſeu filiationis* 11. *Decembris* 1634. *coram bon. mem. Merlino Bonon. fideicommiſſi de Raymundis* 15. *Februarij* 1636. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, & quod ab eadem Catharina natus ſit Ioannes Antonius Radius, mediante legitimo matrimonio per ipſam prius contracto

31 cum Thoma Radio, conſtat ex fide † Baptiſmatis, quæ iunctis adminiculis probat filiationem, Bero. *conſ.* 162. *n.*9. *lib.*2. Natt. *conſ.*434. *num.* 11. Surdus *conſ.* 1. *num.* 45. Rota *deciſ.*709. *num.* 5. *coram Buratto* 349. *num.* 5. *coram Papa Gregor. XV.* 409. *num.*5. *part.*5. 399. *num.*20. *part.*6. *diuerſ. &* 641. *num.*2. *part.* 3. *recent.* Qui Ioannes Antonius Radius nupſit poſtea Margbaritæ Ponſardæ, ex quibus natus fuit Nicolaus, de quo nunc agitur, vt apparet ex fide Ba-

32 ptiſmatis † data in primo Summatio num.4. quæ in præſenti caſu concludenter probat vt ſupra dicebam.

Et ita eodem Nicolao, & alij de Radijs tamen informantibus fuit reſolutum licet pars aduerſa fuerit pluries citata, & intimata, quæ comparere, ac informare ſemper recuſauit, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana Succeſſionis.

Mercurij 14. Martij 1646.

ARGVMENTVM.

Fides mortis alicuius formiter extracti ex libro Parochi, non ſolùm probat mortem, verùm etiam tempus mortis. Teſtis deponens per verbum, *in circa*, qualiter ſit intelligendum. Arbitrium Rotæ pro ſubſtinendo teſtium examine nullo, quando intret. Iudex, vt validè decernat curatorem hæreditati, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Fides Parochi formiter extracta probat mortem, & tempus mortis alicuius.*
2 *Verbum,* in circa, *non importat certam temporis determinationem.*
3 *Verbum*, in circa, *importat ſextam partem, plus, & minus.*
4 *pro Probationum concordia facienda eſt omnis interpretatio.*
5 *Curator hæreditati, vt legitimè detur, debet citari, qui ſucceſſurus eſt, an velit adire, necne.*
6 *Iudex antequam decernat curatorem hæreditati iacenti, debet ei conſtare an hæreditas iaceat.*
7 *Citationi per contradictas regulariter non eſt locus, niſi contra abſentem, præcedente citatione perſonali.*
8 *Interrogatoria non dicuntur producta, ſi nulla adſit adnotatio productionis facta à Notario.*

9 *Mandatum procuræ expirat per mortem procuratoris.*
10 *Arbitrium Rotæ, pro ſananda nullitate examinis teſtis, quando non intret, & quando ſecus.*
11 *Hæredem illum, quis cenſetur ſibi reliquiſſe, quem amore proſequitur, & non quem odio habet.*
12 *Inſtitutio hæredis vitiatur ex falſa cauſa, quamuis in teſtamento non expreſſa.*
13 *Cauſa falſa ſi in teſtamento ſit expreſſa, vitiat inſtitutionem ipſo iure, ſi vero retenta ſit in corde, non ipſo iure.*
14 *Teſtamentum eſt ipſo iure nullum ſi cauſa expreſſa in inſtitutione ſit falſa, ſed ſi ſit nullum, annullandum venit.*
15 *Voluntas in corde retenta non iuuat, ſed opus eſt, vt exprimatur.*
16 *Voluntas teſtatoris, quando certa habetur, non eſt recurrendum ad tacitam.*
17 *Voluntas expreſſa in teſtamento non cenſetur reuocata in Codicillis, niſi in id, quod in eis diſponitur, & eſt incompatibile cum teſtamento.*
18 *Cauſæ plures, quando fuerunt expreſſæ, licet aliqua reperiantur falſa, cætera tamen non euaneſcunt.*

DECISIO CCCXCII.

Dicebantur in vltimis * deciſionibus quas fauorabiles actrix reportauit non intrare arbitrium pro ſanatione nullitatis examini teſtium exaduerſo examinatorum, eo quod interrogatoria non fuerunt data à legitima perſona, vt requiritur cum Gaſpar Bertus, qui tunc fuit citatus tanquam Curator hæreditatis iacentis Henrici Vicourt ſenioris legitimè deputatus non fuiſſet, ac etiam quia depoſitiones teſtium non releuant.

Aduerſus quæ inſurrexerunt informantes pro Ioanne Thoma Saccho aduerſatio, allegando validam fuiſſe deputationem Berti in Curatorem hæreditatis iacentis Henrici ſenioris, non obſtante quod primi Henrici hæreditas fuiſſet adita per ſecundum hoc nomine nuncupatum; nam deputatio Curatoris fuit facta hæreditati iacenti ſecundi Henrici, qui ſenior dictus fuit comparatiuè ad tertium Henricum cum tres in rerum natura fuerint Henrici ſucceſſiuè vnus poſt alium, & quod in omnem euentum ſuffragantur interrogatoria, data à Felice Turricella, qui fuit legitimus procurator ſecundi Henrici.

Sed obiectum tollitur ex facto, quia deputatio Curatoris facta fuit de menſe Nouembris 1639. de quo tempore ſecundus Henricus viuebat, deceſſitque die decima menſis Ianuarij 1640. vt conſtat ex fide Parochi formiter extracta,
quæ probat † mortem, & mortis tempus, Mandoſ. *ſuper* 1
*reg.*18. *Cancell. quæſt.*10. *ſub num.*4. Rot. *deciſ.*220. *in princ. part.* 2. *diuerſ. deciſ.* 428. *num.* 1. *coram bon. mem. Coccino deciſ.*708. *num.*3. *coram bon. mem. Buratt.* Nec obſtant duo teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam ſuper tempore mortis dicti Henrici ſecundi, quia primus dicit illum deceſſiſſe de anno 1639. in circa, & propterea eius dictum verificari poteſt in menſe Ianuarij ſubſequentis anni 1640. iuxa præfatam fidem Parochi, ponderando verbum, *in*
circa, quod non importat præciſam † temporis determi- 2
nationem, & porrigitur ad tempus proximum expreſſo, Guidopap. *deciſ.*290. *ſub num.*2. & ibi add. Caputaquen. *deciſ.*247. *num.*11. *&* 12. *part.*3. Gregor. XV. *deciſ.*344. *nu.* 6. Rebuff. *tract. de nominat. quæſt.* 11. *num.* 31. Eumdemque intellectum recipere poteſt ſecundus teſtis, qui examinatus fuit de menſe Iunij 1640. & deponit Henricum deceſſiſſe
vn'anno fà in circa, quia verbum *in † circa*, refertur etiam 3
ad ſex menſes antea, vel poſt, vt notat Guidopap. *ſingul.*436. poſt gloſſ. *in cap. atteſtationes, verb. circa fin. de de ſponſa*
impub. Barboſ. *dict.*134. *num.* 4. & omnis intellectus † acci- 4
piendus eſt, vt teſtium dicta concordent cum fide Parochi tempus determinatum mortis continente, Caſtr. *conſ.* 26. *num.*3. *circa fin. lib.* 1. Alex. *conſ.* 156. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 5. Aym. *conſ.*78. *ſub num.*9. *verſic. amplius*, Rot. coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.*344. *num.*13.

Accedit quod ſi Curator fuit deputatus hæreditati iacenti ſecundi Henrici deputatio eſt nulla ex alio capite, quia
nimirum non præceſſit legitima citatio tertij † Henrici 5
quem proxima cauſa ſucceſſionis contingebat ad declarandum, an vellet eſſe hæres defuncti, vel non vt neceſſe
erat quia alioquin † Iudici conſtare non potuit hæredita- 6
tem iacere, vel diu iacere debere, Bart. *in l.* 1. *num.* 3. *ff. curat. bon. dand.* Ang. *conſ.* 193. *num.*4. Gail. *obſer.* 130. *ſub*

num.3. lib.2. Capyc. *deciſ.87. num.3.* Nec ſufficit tertium
Henricom fuiſſe citatum per contradictas, quia cùm ille
commoraretur in curia debuit citari perſonaliter, & pro-
7 ceſſui per contradictas † regulariter locus non eſt, niſi con-
tra abſentem præcedente citatione perſonali, Caputaq. *de-
ciſ.127. num.7. part.3.* Seraph. *deciſ. 1276. num.4.* Rot. *in
Colimbrien. Decanatus 27. Ianuary 1595. coram bon. mem.
Iuſto impreſſ. apud March. de commiſſ. tom.2. fol.221. & de-
ciſ.430. num.1. coram ſan. mem. Greg. XV. vbi add. num. 5.
allegat. concordantes.*

Interrogatoria verò quæ dicuntur data à Felice Turricel-
8 la procuratore ſecundi Henrici non probantur fuiſſe † ab
eo producta, cùm nulla adſit adnotatio productionis fa-
cta per Notarium, vt ſolet Rot. *deciſ.18. num. 8. part. 7.
recent.* & quamuis producta fuiſſent à Turricella non rele-
9 uant, quia eius morte longè ante examen † ſecuta manda-
tum procuræ expirauerat, *l. ſi quis alieni, §. morte ff. mand.
§. item ſi adhuc inſt. eod.* Mant. *de tacit. lib.7. tit. 23. ſub n.1.*
Nec agebatur amplius de intereſſe Henrici ſecundi, cuius
fuerat procurator, ſed Henrici tertij, cuius nomine nuſ-
quam data fuerunt interrogatoria; Cùmque poſt interro-
gatoria quæ aſſeruntur data à Turricella fuerint exaduerſo
ſpecificatæ nouæ materiæ, & noui teſtes inducti, locus pari-
ter erat nouis interrogatorijs, quæ data fuiſſent ſi pars ad-
uerſa tempus examinis intimaſſet; vnde cùm ob culpam
aduerſarij actrix non fecerit totum id quod facere potuiſ-
ſet ſi examen eſſet validum ceſſat æquitas ob quam in-
10 trare ſolet arbitrium Rotæ pro † ſananda nullitate
examinis, prout ceſſat quando teſtes examinati fuerunt
prorſus ſine interrogatorijs partis, Farinac. *de teſtibus
quæſt. 72. ampliat. 12. num.34.* add. ad ſan. mem. Greg. XV.
deciſ.466. ſub num.11. Rot. *deciſ.239. num.6. part.4. recent.
deciſ.18. num.9. part.7.*

Alterum fundamentum deciſionum propter irreleuan-
tiam teſtium examinatorum, quia deponunt teſtatorem
non inſtituiſſe hæredem Henricum nepotem eo quod il-
11 lum † amore proſequeretur, ſed odio in Cæciliam filiam à
qua ſibi credidit (licet falſo) procura tam carcerationem,
quàm paſſus fuerat, cùm tamen aliæ cauſæ præteritionis
filiæ fuerint in teſtamento expreſſæ, & ex epiſtolis teſtato-
ris eliciatur eximius illius amor erga nepotem, impu-
gnarunt informantes pro Saccho allegando quod d. epiſto-
læ, non percutiunt tempus poſt annum 1626. quodque cau-
ſa carcerationis ob quam teſtator filiam exhæredauit, &
12 nepotem inſtituit, cùm ſit † falſa quamuis in teſtamento ex-
preſſa non fuerit vitiat inſtitutionem, iuxta doctrinam
Bart. *in l. fin. num.4. ff. hæred. inſt.* vbi ait quod cauſa falſa
13 ſi eſt expreſſa in teſtamento vitiat ipſo iure ſi † vero eſt re-
tenta in corde non vitiat ipſo iure, & Bald. *ibidem in ſecun-
da oppoſitione*, ait quod primo caſu teſtamentum eſt nul-
14 lum, ſed in ſecundo eſt annullandum † eamque diſtinctio-
nem eſſe notandam, ſic etiam Imol. *in l. fin. num. 3. in ſe-
cundo notab. & num.6. verſ. in ea gloſ.* vbi de communi, &
veriori opinione Cornel. *conſ. 309. num. 10. in fin. & ſub
n.12. lib.1.* quem ſequitur Gerard. Manzol. *conſ. 43. n. 10.*
Surd. *conſ.373. num.41.*

Verùm quicquid ſit de diſtinctione Bartoli, & de ſenten-
tia Picardi, qui iuxta communem interpretationem non
ſufficere ſolam voluntatem in corde retentam, ſed requiri
15 quod falſa cauſa exprimatur in teſtamento. † vt illud an-
nullari poſſit, tradit *in §. poſteriori, & in §. ſed & ſi quis il 1.
num. 21. Inſt. quib. mod. teſtam. in fin.* verſamur extra ca-
ſum quæſtionis, quia omnes loquuntur de teſtamento in
quo aliqua cauſa expreſſa non fuit; at in caſu noſtro plures
aliæ cauſæ quibus teſtator, motus fuit ad exhæredandum
filiam, & inſtituendum nepotem fuerunt expreſſæ in te-
ſtamento; nihilque dictum fuit de aſſerta carceratione,
quæ propterea, vel nullatenus præſumitur contemplata à
teſtatore, vel potius attendi debent cauſæ expreſſæ cùm
16 præferant certiorem voluntatis probationem, † & ceſſet
præſumpta voluntas, vbi conſtat de expreſſa *l. ſi quis here-
dem in fin. Cod. Inſt. & ſubſt.* Bero. *conſ. 97. num. 1. lib. 2.*
Mant. *de coniect. lib.1. tit.1. ſub num.11. & lib.3. tit.2. nu.3.*
cum alijs allegatis in *deciſ. huius cauſæ edita 9. May 1644.
coram me §.2. teſtes, & §. ſeqq.*

Nec obſtat, quod in codicillis teſtator ademerit legatum
ſcut. 1000. relictum filiæ, & expreſſerit adimere ob dictam
17 carcerationem; nam præter quod † voluntas expreſſa in
teſtamento non cenſetur mutata in Codicilis, niſi circa id
quod in illis diſponitur, & eſt incompatibile cum teſta-
mento, Caſtr. *in l. hæredes palam 21. §. ſi quid poſt. ſub n.7.
circa fin. ff. teſtam.* Ceph. *conſ.67. num.7.* Cyriac. *contr.168.
num.54. & 55.* etiam in codicillis plures aliæ cauſæ expreſſæ
fuerunt; vnde eſto quod † cauſa carcerationis eſſet falſa, 18
teſtamentum ſubſtineretur ex alijs, vt in terminis exhæde-
rationis Bald. *conſ.112. num.2. lib.5.* Rot. *deciſ. 582. nu.14.
par.4. recent. tom.3.* vltra allegatos *in d. deciſione anni 1644.
§. fin. vbi in §. penult.* demonſtratur quod neque poſt annum
1626. diminutus fuit amor teſtatoris erga nepotem.

Quare obiectis, quæ informantes pro Sacco deduxerunt
per memorialia ad obtinendam prout obtinuerunt nouam
audientiam, ſublatis in repropoſitione cauſæ licet in ea Sac-
chus pluries citatus non informauerit, domini ſteterunt in
deciſis altera tantum parte informante.

*Et præſertim ſub die 9. Maij 1644. coram eodem bon. mem.
Bichio, eſt impreſſa ſupra in hac eadem Part. IX. de-
ciſ.280. vbi in fine alias deciſiones in hac cauſa emanatas
annotaui.*

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Romana, ſeu Vrbeuetana Pecuniaria.

Veneris 16. Martij 1646.

ARGVMENTVM.

Aditio hæreditatis, licet ex ſolo mandato procuræ ad eam adeundam probetur, non expectata actuali aditione procuratoris, attamen id non procedit, quando verba mandati ſunt ſuſpenſiua, & indeterminata, itaut ex his non colligatur animus determinatus ex tunc adeundi, & in his terminis eſt neceſſaria ipſa aditio hæreditatis.

SVMMARIVM.

1 *Hereditatis aditio ex ſolo mandato procura ad adeundum indicitur, non expectata aditione.*
2 *Hereditas vt dicatur adita ſuffragatur voluntas deliberata.*
3 *Hereditatis aditio, quando non dicatur adita, ex ſolo mandato ad adeundam.*
4 *Hereditatis aditio, quo caſu cenſeatur collata in tempus, quo procurator actu ipſo hereditatem adierit, & non antea, & num.5.*
6 *Verba intendens adire, non important aditionem, ſicuti quando dicitur, volo adire, vel volo eſſe heres.*
7 *Hereditatis ſtatum, quis veriſimiliter ignorat, dum adhuc non fuit confectum inuentarium.*
8 *Heres ſi mandet procuratori, vt adeat hereditatem, quatenus vtilem inueniat, tunc ex hoc non cenſetur adita hereditas propter incertitudinem.*
9 *Mandatum indiuiduum, quando mandans voluit reddere diuiduum.*
ex Mandantis voluntate actus indiuiduus poteſt reddi diuiduus, num.9.
10 *Mandatum habens ad adeundam hereditatem, redditur nullum, ſi procurator informatus, recuſauit adire.*
in Actu nullo non poteſt fieri fundamentum, num. 10.
11 *Heres, quando dicatur dubitare, an poſſit hereditatem addire.*
12 *Hereditatis aditio, ſemper excluditur, quando voluntas mandantis adire non eſt deliberata.*
13 *ad Hereditatem adeundam requiritur animus certus, & determinatus, non autem ſuſpenſus.*
14 *in Actibus dependentibus ab animo, quid attendatur.*
15 *in Actibus, qui toti dependent ab animo, ſola credulitas agentis attenditur ad ſuſpendendum actum.*
16 *ad Inuentarium conficiendum tempus quando dicatur lapſum.*
17 *Mandatum ad eundum hereditatem, ex quo declaretur.*
18 *Dictio poſtquam quid importet.*
19 *Aditio hereditatis, quandoque heredi graue præiudicium ſolet afferre.*
20 *Aditio hereditatis, vt dicatur probata, debet eſſe certa, & determinata.*
21 *Hereditatem quod quis noluerit adire, benè deducitur ex illius repudiatione facta coram Iudice.*

Hære-

Hæreditatis repudiatio vbicunque fieri poteſt, num. 21.
22 *Heres ſuus etiam infra triennium poteſt adire hæreditatem.*
23 *Heres, dum repudiauit hæreditatem, vt dicatur ab ea receſſum actus debent eſſet ſatis concludentes, & num. 24.*
25 *Hæreditas quando non dicatur adita per mandatum ad adeundam eam, ante executionem procuratoris.*
26 *Deciſ. Seraph. deciſ. 46. num. 3. & deciſ. 342. part. 2. diuerſ. quo caſu loquantur.*
26 *Heres ſi dederit mandatum alicui, & adeat hæreditatem conficiendo inuentarium iſta qualitas inuentarij non tollit confeſſionem aditionis hæreditatis.*
28 *Inuentarij qualitas denotat animum heredis velle adire.*
29 *ex Mandato procura ad adeundam haderitatem, cum facultate procuratori ſoluendi debita, benè probatur aditio.*
30 *ad Hæredem ſpectat exactio nominum debitorum, & ſatisfactio onerum.*
31 *Inuentarij qualitas non poteſt qualificare aditionem iam factam, ſed ſolum declarare voluntatem adeuntis, vtendi beneficio d. inuentarij.*
32 *Conditionalia ea, quæ ſunt, nihil ponunt in eſſe niſi adimpleta conditione.*
33 *Inuentarij qualitas, qualificat actum conditionis implendum per procuratorem.*
34 *Mandatum procura ad adeundam hæreditatem cum inuentario admittit conditionem ſuſpenſiuam non inducere aditionem.*
35 *Hæreditas, quandu eſt debitis inuoluta, tunc minus, magis præſumenda venit aditio.*
36 *Litibus, & oneribus non eſt præſumendum, quod quis voluerit ſe inuoluere.*
37 *Hæreditatem quando heres per multum tempus abhorruit adire tunc multò magis poſtea non eſt præſumenda aditio, num. 38.*
39 *Declarationi hæredis, quod non eſt, nec intendit eſſe heredem, ſtandum eſt.*
In Actu dubio ſtandum eſt declarationi agentis, n. 39.

DECISIO CCCXCIII.

NOn conſtare de ſufficienti aditione hæreditatis Lucæ
Mazzantis facta, vt prætenditur per Franciſcum
filium, fuit hodie reſolutum. Licet enim ipſe anno 1631.
exiſtens in Curia conſtituerit procuratorem in Ciuitate
Vrbeueteris Dominicum Saluatorellum abſentem, ad ade-
1 undam dictam hæreditatem ſibi delatam, & ex ſolo † man-
dato procuræ induci ſoleat aditio, non expectata actuali
aditione procuratoris, cum illud ſupponat in conſtituente
2 deliberatam voluntatem, quæ ſuffragatur, † vt hæreditas
adita cenſeatur, ſecundum gloſs. Bart. & alios *in l. per procuratorem, alias Paulus 90. de acquir. hered.* Marant. *in l. his poteſt num. 52. ff. eodem*, Bald. *conſ. 263. lib. 1.* Camunculus *deciſ. Bononien. 37. ex num. 1.* Rot. *deciſ. 353. num. 1. coram Buratto deciſ. 244. num. 1. coram Caualerio, & deciſ. 106. num. 5. 8. & 15. part. 7. recent.* cum alijs allegat. pro
parte creditorum.

Nihilominus dixerunt Domini prædictam concluſionem
3 procedere, quando quis nullo † præcedente actu contra-
rio, purè, ac deliberatè conſtituit procuratorem ad ade-
undam hæreditatem, in quibus terminis loquuntur Docto-
res, & deciſiones allegatæ, quæ etiam ponderat enixam
voluntatem mandantis ex tunc acceptandi, & adeundi hæ-
reditatem; Secus verò ſi ex facti circumſtantijs, & verbis
4 contentis in † mandato eligi poteſt voluntas mandãtis con-
ferendi ipſammet aditionem in tempus exequtionis, & ſic
actualis aditionis faciendæ per procuratorem, vt ſentiunt
text. *in l. actus legitimi 78. ff. de reg. iuris*, Bald. *in l. 1. n. 35. C. qui admitti ad bon. poſſ.* Alberic. *ibid. num. 3. in fin.* Maſcard. *de probat. concl. 49. num. 5. verſ. intellige ſecundo.*

In quo caſu nos verſari denotat totus contextus manda-
5 ti † procuræ, *Et intendens prædictam hereditatem acceptare, & adire cum beneficio legis, & inuentarij, ſed ob loci diſtantiam huic actus perſonaliter vacare non valens ad illam adeundam, &c. procuratorem conſtituere deliberauit, &c. inde ſpontè conſtituit procuratorem Dominicum Saluatorellum abſentem, & prece in primis quatenus opus ſit, & tempus ſtatutarium ad adeundam hereditatem elapſum ſit, &c. peten. & obtinen. reſtitutionem in integrum, cum remiſſione cuiuſcumque caducitatis, & alterius cuiuſcumque impedimento, quo mediante ipſe Franciſcus impediretur quin dictam hereditatem adiret, & poſtquam dicta reſtitutio in integrum obtenta, & omnia obſtacula ſi quæ ſint remota fuerint vniuerſam hereditatem d. Lucæ Patris cum beneficio legis, & inuentarij adeundam, inuentariumque conficien. &c.* fuerunt enim per DD. ponderata primo verba illa *in-*
tendens adire, quæ idem certè ſignificant, † ac ſi dictum 6
eſſet, volens adire, ſicque aditionem non important,
quamuis ibidem dicatur hæreditatem delatam eſſe ad Fran-
ciſcum vti filium, prout diſtinguendo inter verba, *volo adire, & volo eſſe hæres*, tradunt Bart. *in l. gerit. num. 10. de acquir. heredit.* Iaſon. *in l. ſerui electione num. 23. & 24. ff. de legat. 1.* Maſcard. *de probat. concl. 41. nu. 5. & ſeqq.* Honded. *conſ. 83. num. 4. lib. 1.* Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 11. num. 1. & num. 5. circa med. verſ. nec obſtat, cum ſeqq.* Fontanell. *deciſ. 88. num. 3.*

Secundò conſiderabatur DD. quod Franciſcus erat abſens
à Ciuitate Vrbisueteris, vbi debebat confici inuentarium,
& ſic veriſimiliter Ignorabat ſtatum hæreditatis, pote-
ratque † dubitare de viribus illius, ac conſequenter eius 7
animus reddebatur ſuſpectus vſque ad executionem procu-
ratoris, cui per abſentem commiſſum cenſetur, vt hære-
ditatem adeat, ſic per informationem, vtilem eſſe, vel alias
expedire repererit, ſicuti perbellè limitando concluſionem
contrariam, gloſſ. *in d. l. procuratorem alias Paulus 90. ff. de acquir. hered. in verb. niſi fortè*, Cyn. *in l. 1. C. qui admitti ſub num. 1. verſ. præterea*, Alberic. *num. 3.* vbi quod tunc
propter incertitudinem valoris hæreditatis nolo adire de
præſenti, ſed mandato procuratori † vt adeat, quatenus 8
vtilem reperiat, Bald. *ibid. num. 36. in fin.* Decius *in l. 1. in ſecunda lectura in 3. notab. C. quando non petent. part.* Franc. *deciſ. 60. num. 15.* Maſcard. *de prob. concl. 49. num. 5. verſ. intellige ſecundo vſque ad fin.* & propterea voluit Franciſcus
in d. mandato reddere indiuiduum actum aditionis, † & 9
confectionis inuentarij in illis verbis, *intendens adire cum benef. leg. & inuent. ſed huic actus vacare non valens conſtituit procuratorem, &c.* ex voluntate enim mandantis poteſt
actus alias diuiduus reddi indiuiduus, Bart. *in l. græce §. illud num. 3. verſic. quoddam eſt indiuiduum, ff. de fideiuſſor.* Ruin. *conſ. 109. num. 27. lib. 4.* Put. *deciſ. 315. circa fin. lib. 1.*
ideòque cùm mandatum nullum habuerit effectum, ex
quo procurator † conſtitutus exequi recuſauit informatus 10
non expedire Franciſco huiuſmodi hæreditatem adire, vt
ipſe atteſtatur conſequentur nullum in eo fieri poteſt fun-
damentum, vt in puncto mandati de adeundo cum benefi-
cio inuentarij, tenet Ioan. Vincentius de Anna *allegat. 61. num. 3.*

Tertiò fuit animaduerſum, quod Franciſcus dubitauit
quoque ſe poſſe amplius adire, ex quo ſecuto † obitu Pa- 11
tris repudiauerat hæreditatem, & lapſum erat tempus ſta-
tutum ad conficiendum inuentarium, ideòque conſtituit
procuratorem, *ad petendum in primis quatenus requireretur reſtitutionem in integrum ad adeundam hereditatem, cum remiſſione caducitatis, & ad remouenda quæcumque obſtacula, quæ impedirent, quia ipſe adiret, & poſtquam reſtitutio fuerit obtenta, & omnia obſtacula remota vniuerſam hereditatem cum beneficio inuentarij adeundi.* Vnde clare patet
noluiſſe ea tunc adire eo ipſo quod dubitauit agere reſti-
tutione in integrum, eique obſtare poſſe alia impedi-
menta † quotieſcumque enim voluntas mandantis ex tunc 12
non videtur determinata, ſed eſt dubia ſemper excluditur
aditio, ad *l. hæres inſtitutus 32. ff. de acquiren. heredit.* Rim. *conſ. 272. num. 29. lib. 3.* Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 9. num. 6.* Theſaur. inn. *quæſt. 51. num. 5. verſic. tamen lib. 2.* Myer. *de maior part. 4. quæſt. 16. n. 81.* Fontanell *d. deciſ. 88. num. 5. verſ. vel alijs verbis, & num. 7.* requiritur enim ad
hunc effectum animus † certus, & determinatus non au- 13
tem ſuſpenſus, qui potius aditionem excludit, Bart. *in l. gerit num. 31. ad fin. verſ. præterea, ff. de acquir. hered.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 11. num. 4. de teſtam.* Theſaur. iun. *quæſt. forenſ. quæſt. 51. lib. 2.* Cyriac. *dict. contron. 244. num. 33. & 35.* Fontanell. *d. deciſ. 88. num. 6. & 7.*

Nec facit replicatio, quod Franciſcus non egeret aliqua
reſtitutione in integrum, & quod illa fuit præſeruata † cum 14
clauſula *quatenus opus ſit, & requiratur*, tum quia ſufficit,
quod dubitauerit, aut crediderit egere dicta reſtitutione,
& remiſſione caducitatis propter præcedentem repudiatio-
nem, ac remotione aliorum impedimentorum obſtantium

15 aditioni † cùm in hac materia, quæ tota pendet ab animo,
ſola credulitas agentis attendatur ad ſuſpendendum ani-
mum, *l. pro herede §. ſeruos, ibi aut putauerit ſua*, vbi gloſ.
verb. pro ſua, Caſtr. *num.6. ff. de acquir. hared.* Cyn. *in l. 2.
verſic. niſi probet C. de repud. heredit.* Ancharan. *conſ.* 252.
num. 3. Decius *conſ.* 652. *num.* 3. Decius *conſ.* 662. *num.* 9.
cum etiam, quia à die obitus Lucæ patris 19. Octobr. 1628.
vſque ad diem mandati 26. Aprilis 1631. effluxerunt duo
anni cum dimidio, & ſic lapſum iam erat tempus duorum,
16 ſeu trium † menſium præfixum à iure, & conſtitutioni-
bus Apoſtolicis abſentibus ad conficiendum inuentarium
à die obitus Patris, *vt in l. final. C. de iure deliberan.* & in
Conſtit. ſan. mem. Pij V. 84. & à die obitus, atque in re-
formatione Pauli V. *tit. de iudic. in cauſ. ciuil. §. cauſa defunſ.
ante med.* Guidop. *deciſ.* 571. Rol. à Vall. *conſ.* 73. *num.* 20.
lib. 2. & cenſuit Rot. apud Reuerendiſs. Vrgellen. *dec.* 387.
num. 25. *in Romana fructuum dotis* 2. *Aprilis* 1618. *coram
bon. mem. Seleucien. & in Romana de Cæſareis* 13. *Nouemb.*
17 *coram me*, & cum Franciſcus noluerit ſeparare † aditionem
ab inuentario, vt ſupra fuit oſtenſum rectè reſultat con-
ditio mandati, ex illis verbis, *in primis obtinen. reſtitutio-
nem in integrum, &c. & poſtquam reſtitutio fuerit obtenta*,
18 *& impedimenta remota, &c.* vt de hac dictionem † *poſt-
quam*, tradunt Bart. *in l. quibus diebus §. termino num.* 5.
ff. de condit. & demonſtr. Menoch. *conſ.* 1103. *num.* 3. Rot.
deciſ. 46. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* Qua conditione pendente,
& nuſquam purificata, non poteſt cenſeri inducta aditio,
d. l. actus legitimi 78. *ff. de regul. iuris*, vbi Mayner. *nu.* 10.
Cæſar de Graſſis *d. deciſ.* 11. *num.* 4. *de teſtament.* Fontanell.
19 *d. deciſ.* 88. *num.* 6. Aditio enim ſolet † quandoque hæredi
grauε præiudicium inferre, ſi poſtea oneribus hæreditarijs
implicita reperietur hæreditas, Alciat. *in l. ſi actione num.* 5.
& 6. C. de tranſact. Bald. *conſ.* 273. *lib.* 1. Maſcard. *de pro-
bat. concluſ.* 40. *num.* 9. Crauett. *conſ.* 33. *num.* 2. *& conſ.* 37.
20 *num.* 4. idcircò ſemper † probatio aditionis debet eſſe
certa, & concludens, quæ deficit in præſenti, Crauett. *d.
conſil.* 33. *num.* 2. *& conſil.* 37. *num.* 4. Decius *conſil.* 445.
num. 53.

Præmiſſa autem remanent comprobata faciliuſque pro-
cedunt ſtante præcedenti actuali abſtenſione ab hæredita-
21 te paterna, † vti damnoſa nomine eiuſdem Franciſci man-
dantis facta coram Iudice, cùm tamen vbicumque fieri
voluiſſet, vt tradit Ferdin. Arias de Meſa *var. reſol. lib.* 3.
cap. 1. *num.* 28. & quamuis ex ſpeciali beneficio, text. *in l. ſi
quis de iure deliber, & in l. fin. C. de repud. hared.* adhuc ſuus
22 † hæres valeat infra triennium adire, nihilominus actua-
lis abſtenſio operatur hoc quid ad effectum, vt inducator
receſſus ab ea; deſiderantur actus magis concludentes
aditionem, ita & taliter, vt nec ſufficiant illi qui alias
23 non † præcedente abſtenſione inducere potuiſſent aditio-
nem ſecundum gloſ. *in l.* 1. *in fine C. de iure deliberan.* vbi
optimè Caſtren. *num.* 2. *l. pro hærede* 20. vbi gloſ. *verb. teſta-
ri ff. de acquir. hæredit.* Bald. *conſ.* 272. *num.* 2. *verſ. niſi le-
gitimè præſtetur*, Surd. *deciſ.* 154. *num.* 19. *& ſeqq.* Franc. *de-
ciſ.* 88. *num.* 10. Cyriac. *d. controuerſ.* 139. *num.* 47. Præcipuè,
24 quia actus ille mandati ad adeundum confect. † poſt repu-
diationem, fuit communicatus alteri, nempè procurato-
ri in loco ex cuius perſona adeunda erat hæreditas cum
25 inuentario. Quo caſu eo minus per † d. mandatum cen-
ſetur receſſum ab abſtenſione ante exequutionem procura-
toris, Bart. *in l. non ſolum* 8. *§. morte num.* 17. *&* 18. *ff. de
non. oper. nunc.* Bald. *conſ.* 404. *num.* 3. *lib.* 5. Cyriacus *con-
trou.* 244. *num.* 38. *&* 40. *& ſeqq.* Rot. *in Romana cenſus* 1. *Iu-
lij* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio.*

26 Nec propterea applicatur *deciſ.* coram † Seraph. 40. *n.* 3.
& part. 2. *diuerſ. deciſ.* 342. Quia loquuntur in aditione
perfecta, & in confeſſione hæredis circa ipſam aditionem,
& acceptationem factam de hæreditate cum beneficio in-
27 uentarij, quo caſu cùm † iſta qualitas inuentarij non tol-
lat confeſſionem præcedentis aditionis effectuatæ, debeatq;
per exhibitionem inuentarij iuſtificari nihil mirum, ſi etiam
28 non confecto inuentario quis remaneat hæres, † cum
hoc caſu qualitas illa inuentarij denotet voluntatem adeun-
tis, & importet modum, vt benè deducitur in *d. deciſ.* 342.
in princ. & num. 3. & in eiſdem terminis accipiendus eſt
Camunculus *deciſ. Bonon.* 37. qui fundatur in eadem *de-
ciſ.* 342. & in mandato procuræ inferente ex tunc acce-
ptationem, & aditionem hæreditatis ſtante facultate con-
29 ceſſa procuratori ad † exigendum credita hæreditaria quie-
tandum debitores, ſatisfaciendum creditoribus defuncti,
alijſque oneribus hæreditarijs, quæ proculdubio inducunt
animum mandantis ex tunc adeundi cum exactio nomi-
num debitorum, & ſatisfactio onerum, † ſpectet ad hære- 30
dem ex auctoritatibus allatis per Camunculum *d. deciſ.* 37.
ſub num. 3. *& ſeqq.* & propterea qualitas inuentarij, non po-
teſt qualificare † aditionem iam factam, ſed ſolum decla- 31
rare voluntatem adeuntis vtendi dicto beneficio, vt ipſe-
met Camunculus demonſtrat *ſub num.* 11. *& ſeqq.* At hic
verſamur in mandato procuræ confecto à Franciſco verbis
indeterminatis, † & ſuſpenſiuis animi vſque ad exequutio- 32
nem procuratoris, & cum conditione in primis petendi re-
ſtitutionem in integrum, & remouendi impedimenta. Qua-
litas verò inuentarij in præſenti qualificat actum aditionis
implendum per eundem procuratorem, redditque illum
indiuiduum in illis verbis, † *& non valens huic actui, &c.* 33
*ſcilicet aditioni cum inuentario, perſonaliter vacare, &c.
conſtituit procuratorem, &c. hæreditatem cum beneficio le-
gis, & inuent. adeundum, &c.* & ſic magis hoc caſu appli-
catur allegatio Ioan. Vincent. de Anna 61. *num.* 3. loquens
in fortiori caſu mandati ad adeundum cum † inuentario 34
abſque conditionibus, quæ hic concurrunt, prout ipſe
Camunculus *num.* 10. admittit conditionem ſuſpenſiuam
non inducere aditionem, prout ſupra comprobatum fuit,
ex *l. actus legitimi* 78. *ff. de reg. iuris*, & in deciſionibus Cæ-
ſar. de Graſs. Fontanell. alijſque allegat. *§. nihilominus, &
§. nec facit.*

Poſtremò multum vrget, quod hæreditas d. Lucæ pro-
genitoris reperiatur damnoſa, & inuoluta debitis prout
etiam tempore mandati erat ſuſpecta Franciſco, quo caſu
eo minus ex dicto mandato procuræ, † præſumitur in eo 35
animus illam ex tunc adeundi nullo præcedente inuenta-
rio, ſic ſe obligando creditoribus de proprio, Card. Mantic.
de coniect. vltim. vol. lib. 12. *tit.* 13. *num.* 8. vbi rationem aſ-
ſignat, quia non eſt ſic de facili præſumendum, † quod 36
quis ſe voluerit litibus, & oneribus implicare, Gregor. XV.
deciſ. 460. *num.* 15. *&* 16. prout obſeruantia demonſtrat,
cum nuſquam dictus procurator, aut idem Franciſcus ſpa-
tio 15. annorum in paterna hæreditate ſe ingeſſerit, & ali-
quem actum fecerit † iure hæreditario, quod multum at- 37
tenditur ad excluden. aditionem, Caputaq. *deciſ.* 234. *p.* 1.
Rota *deciſ.* 122. *part.* 1. *deciſ.* 323. *num.* 2. *& deciſ.* 594. *n.* 16.
part. 5. *recent.* & in proprijs terminis ponderat Theſaur. iun.
d. q. 51. *in fin. lib.* 2. ibi iuncto curſu temporis mulier nihil
petierat † de hæreditate fratris. Immò citatus à creditori- 38
bus anno 1639. declarauit non fuiſſe, nec eſſe velle hære-
dem cui ſtandum eſſe, † cùm verſemur in actu dubio, ad- 39
uertit Bartol. *in l. gerit num.* 15. *ff. de acquir. hæred.* Cæſar.
de Graſ. *d. deciſ.* 11. *num.* 5. *de teſtam.* Maſcard. *de probat.
concl.* 43. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 36. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.*

Quibus omnibus ſimul concurrentibus in hac facti ſerie,
non conſtare de ſufficienti aditione dictæ hæreditatis † pa- 40
ternæ fuit reſolutum, & propterea fratres de Miſſinis,
alioſque creditores eiuſdem hæreditatis non poſſe d. Fran-
ciſcum vexare, informante vtraque parte, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Volterana Prioratus.

Veneris 16. *Martij* 1646.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſionem ciuilem habens, ad hoc vt dicatur
amiſiſſe poſſeſſionem naturalem, quid requira-
tur, cum ad effectum prædictum ſit neceſſaria
patientia, & acquieſcentia interpretatio omnis
eſt facienda, ne quis voluerit ſibi præiudicare.

S V M M A R I V M.

1 *Prouiſionem Apoſtolicam habens pro ſe, & inſuper quoq; canonizata per ſententiam Rotalem, ſine dubio manutenendus eſt, & num.* 2.
3 *Iudex notoriè, iniuſtè procedens, non priuat quem ſua poſſeſſione.*
4 *Poſſidendi animum, quando quis dicatur amiſiſſe, quamuis Iudex notoriè, iniuſtè proceſſerit.*
5 *per Obliuionem, quis non poteſt dici amiſiſſe, poſſeſſionem, niſi adſit curſus decennij.*
Obliuio, niſi curſu decennij præſumitur, num. 5.
6 *Poſſeſſor ciuilis, quando ſcit alium poſſidere naturaliter,*
ſi infra

ſi infra modicum tempus negligat eam poſſeſſionem recuperare, præſumitur depoſuiſſe animum poſſidendi.
Poſſeſſor ciuilis dum ſcit alium poſſidere naturaliter, & eum non depellit, quale ſignum ſit, num.6.
7 *Poſſeſſionis relaxatio, an probetur per epiſtolam.*
8 *Epiſtola, ſi continent diſpoſitionem, qua per litteras recipit ſuam formam, & tunc probat.*
9 *Epiſtola, ſi contineat diſpoſitionem, qua per litteras non recipit ſuam eſſentiam, & tunc non releuat.*
Poſſeſſionis ciuilis amiſſio conſiſtit in conſenſu, & animo dimittentis, num.10.
10 *Confeſſio emiſſa in precibus probat dimiſſionem poſſeſſionis.*
11 *Inſtantia Iudicialis de Iure Canonico eſt perpetua.*
12 *Poſſeſſio ciuilis non amittitur ſine patientia, & acquieſcentia, etiamſi ab alio fuerit occupata naturalis.*
14 *Taciturnitas, quando non poteſt referri ad negligentiam, & acquieſcentiam non poteſt inferri ad dimiſſionem poſſeſſionis, & num.14.*
15 *Diſpoſitio facta ad vnum effectum, contrarium non debet operari.*
16 *Confeſſio facta ad vnum finem non nocet quo ad alium.*
17 *Præiudicium in aliquo, ex quibus dicatur, quod noluerit quis ſibi inferre.*
18 *Poſſeſſionis amiſſio, vt ex verbis deducatur, debent eſſe omnino clara, & aperta.*
19 *Interpretatio omnis eſt facienda, ne quis ſibi voluerit præiudicare.*
20 *Actus, qui non habuit effectum, non nocet agenti.*

DECISIO CCCXCIV.

ROta mandante propoſui dubium ſub die 5. Maij 1645.
* An decretum reuocationis attentatorum emana-
tum ad fauorem Tenaliæ eſſet infirmandum, & Contugio
concedenda manutentio, fuitque in omnibus affirmatiuè
reſolutum, ac eadem reſolutio iterùm confirmata die
15. Decembris ſubſequentis *, vt in deciſionibus ſub vtraq;
die editis, in quibus quia tunc Tenalia opponebat dumta-
xat, quod poſſeſſio Contugij erat attentata huic obiecto
ſtrictæ ſatisfit; cùm verò poſtea pro parte Tenaliæ fuerit
abſolutè negata poſſeſſio Contugij placuit Dominis illi no-
uam audientiam concedere ſuper manutentione tantùm,
quam hodie vtraque parte informante dixerunt eſſe dan-
dam Contugio.

Quia eodum habet pro ſe prouiſionem Apoſtolicam, ac
1 ſententiam Rotalem ſuper † illius iuſtificatione, & execu-
tione præuijs duabus deciſionibus coram bon. mem. Pito-
uano, reijcientibus ſingillatim omnia partis obiecta, & ſunt
inter impreſſas *part. 5. recent. deciſ. 551. & 570.* ſed etiam
vigore eiuſdem ſententiæ in iudicatum lapſæ docet cœpiſſe
actualem poſſeſſionem, quæ cum fuerit ab exceptione at-
2 tentatorum vindicatam in præcedentibus † deciſionibus
coram me manutenibilis eſt *l. iuſtè poſſidet*, vbi notant
omnes *ff. acquir. poſſ.* Abb. *in cap. cum nobis num. 5. in fin. de præſcript.* Menoch. *de retin. remed. 3. num. 575.* Rot. *deciſ. 513. num. 2. part. 1. recent.*

Neque illam Contugius amiſit per ſubſequens decretum
iudicis reuocans tanquam attentatam executioni deman-
datum, mediante effectiua immiſſione Tenaliæ, quia cùm
idem decretum, quod per contradictas emanauerat ſit
3 † notoriè iniuſtum, vt poſtmodum Rota vtraque parte
informante declarauit, non priuauit Contugium, qui num-
quam ſe habuit pro ſpoliato, ſua anteriori poſſeſſione,
Caſtr. *conſ. 10. ſub num. 9. verſ. quia ex quo lib. 1.* Rot. *deciſ. 139. num. 2. part. 1. recent. & deciſ. 549. num. 5. coram ſan. mem. Greg. XV.*

Gratis autem dicitur probatum, quod Contugius ac-
quieſcendo dicto decreto poſſidendi animum dimiſerit,
4 † ſiue quia ſciuerit, & paſſus fuerit Tenaliam poſſidere
vltra duos annos, qui videntur ſatis licet regulariter de-
cennium requiratur, vt habens ciuilem illam amittat oc-
cupata per alterum naturali ſi occupationem ignorauit, &
5 ratio diuerſitatis eſt, † quia data ignorantia poſſeſſio ci-
uilis non poteſt dici amiſſa, niſi per obliuionem, quæ ſo-
lum curſu decennij præſumitur, Bart. *in l. ſiue poſſidetis num. 8. verſ. ſed in poſſeſſione, C. prob.* Rip. *in cap. cum Eccleſia num. 23. de cauſ. poſſ. & prop.* Bald. *conſ. 12. num. 11. lib. 1.* Rot. *deciſ. 454. num. 2. part. 1. recent. & inter impreſſ. coram bon. mem. Coccino, deciſ. 594. num. 8. & 9.* At quando
poſſeſſor ciuilis ſciuit ab alio occupari naturalem ſi infra
modicum tempus illam cùm poſſet recuperare neglexit,
præſumitur depoſuiſſe † animum poſſidendi, eo quia ſuſpi- 6
caretur ſe poſſe repelli, vt benè poſt alios diſtinguit Aym.
conſ. 235. ſub num. 1. quem ſequuta eſt Rot. *in Romana Canonis S. Martini 23. Febr. 1612. coram Sanctiſſ. D. N. Innocentio X. impreſſ. apud Modern. de manut. deciſ. 123. num. 4.* add. ad ſan. mem. Greg. XV. *deciſ. 307. ſub num. 26.*
vbi allegat concord.

Siue quia ſe libenter relaxare poſſeſſionem Tenaliæ di-
xerit in Epiſtola ſcripta 22. Maij 1643. Cypriano Bardino,
& hæc † relaxatio tenet, iuxta theoricam Bald. *in l. non epi-* 7
ſtolis num. 4. verſ. primo caſu, C. probat. vbi diſtinguendo
ait, quod ſi Epiſtola continet diſpoſitionem, quæ per litte-
ras recipit † formam ſui, quia conſiſtit in conſenſu valet 8
diſpoſitio, vt in *l. fin. C. ſi quis alt. vel ſibi, & in l. licet, ff. conſt. pecun.* Si verò non recipit formam ſui, quia non poteſt
celebrari inter abſentes, † vt ſtipulatio, & tunc non va- 9
let, & nos verſamur in primo caſu, quia relaxatio, & amiſ-
ſio poſſeſſionis ciuilis conſiſtit in conſenſu, & animo dimit-
tentis, *l. 3. §. in amittenda, ff. acq. poſſeſſ.* Butr. *in cap. cum ad ſedem num. 25. de reſt. ſpoliat.* Coccin. *deciſ. 130. num. 5.*

Siue tandem, quia in commiſſione porrecta Papæ petie-
rit, quod ſtante relaxatione poſſeſſionis, quam fecerat iuxta
formam mandati Rotalis Papa committeret, vt reiectis at-
tentatis, quoad fructus, & expenſas in fine litis ad vlterio-
ra procederetur, † cùm confeſſio emiſſa in precibus pro- 10
bet dimiſſionem poſſeſſionis, *l. cum precum, C. de liber. cauſ.*
& in terminis manutentionis Rot. *deciſ. 802. num. 1. par. 1. diuerſ. deciſ. 182. num. 4.* apud Modern. *de manutent.*

Nam primum tollitur ex facto, tum quia illo toto biennio
quo Contugius poſſeſſionem naturalem ab aduerſario oc-
cupatam recuperare diſtulit, † durabat adhuc inſtantia 11
iudicialis antea cœpta, quæ de iure Canonico, ac de ſtylo
huius ſacri Tribunalis eſt perpetua, *cap. penult. de iudic.*
Veſtr. *in prax. lib. 3. cap. 5. num. 1.* Scacc. *de iudic. lib. 2. cap. 2. num. 687.* eaque durante ceſſat patientia, & acquie-
ſcentia ſine qua poſſeſſio ciuilis, non ammittitur, † etiam 12
ſi ab alio fuerit occupata naturalis, Innocent. *in cap. bona il 2. num. 1. verſ. item de illo,* & ibi Abb. *num. 22. de poſtul. Prælat.* Put. *deciſ. 350. lib. 1. in correct.* Seraph. *deciſ. 337. num. 8.* & in puncto huic obiecto ita reſpondit Rot. *in Romana Domus 13. Iunij 1640. coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo, §. 1. & §. nec ſubſiſtit,* tum etiam quia dilatio
prouenire potuit ex cauſa tractatus concordiæ, ſuper ne-
gocio principali quem *ipſe* Contugius introduxerat com-
promittendo differentias in Cyprianum Bardinum, vt pa-
tet ex ſupradicta Epiſtola exaduerſo allegata, infra latius
referenda, & vbi taciturnitas cauſari potuit ex alia cauſa
quam † ex negligentia, non operatur patientiam, & ac- 13
quieſcentiam poſſeſſioni naturali alterius, Innoc. *in cap. querelam, num. 3. de elect.* Rot. *in d. Romana Domus, §. nec obſtat deciſio Caſſadori in fin. & in Ciuitatis plebis penſionis 5. Maij 1645. coram me,* cùmque poſtmodum Contu-
gius inſteterit pro reuocatione decreti in cuius executio-
nem Tenalia poſſeſſionem naturalem acceperat, & exi-
ſtimare vſque ab initio potuerit, tam decretum, quàm
poſſeſſionem Tenaliæ ſubſtineri non poſſe, eo minus ex
† antecedenti taciturnitate educi poteſt patientia, & ac- 14
quieſcentia, quæ ciuilis poſſeſſionis animo retentæ dimiſ-
ſionem operetur, Grat. *diſcept. 318. num. 26.* Rot. *diuerſ. deciſ. 507. num. 3. part. 3.*

Alterum pariter corruit ponderando contextu, & verba
totius Epiſtolæ, ibi: *la riſpoſta d'van min ſcrittali più tempo fà, che procuraſſe aginſtare le differenze, che habbiamo inſieme, perche ſe non ſi accommodano per queſto verſo, credo non finiranno mai, &c. io amicheuolmente in tutto, e per tutto, mi rimetterò à V. S. e tutto quello faràgli do parola, che l'approuarò, altrimente à riuederci à Roma, &c. volendo poi il Tenaglia rimetterſi, io gli darò ogni ſodisfattione, & hauerò caro la mia lira ſia valutata ſol. 18. e non 20. ſoldi, come ſi ſuol dire, purche il tutto ſi finiſca, e non creda, che il ſuo poſſeſſo mi dia faſtidio di conſequenza, perche viuendo Monſig. Baun, e godendo il tutto gli lo rilaſſo volentieri, mentre viue, e conto mi tornerà, mi ſcuſi per gratia della briga, e vedendo modo di poterci aginſtare, lo facci, che tutto quello mi comandarà hauro per grato, &c.* ex quibus verbis colligitur primò, quod relaxatio
poſſeſſionia, eſt correſpectiua ad tractatum concordiæ,
& adiecta tantum ad finem mouendi animum Tenaliæ

15 ad concordiam, † & propterea cum euanuerit dictus tra-
ctatus euanuit pariter animus Contugij relaxandi poſſeſ-
ſionem, & ipſa relaxatio Cootugio noo nocet, ad text. *in
l. alumne, §. Seia, ff. de alim. leg. l. etiam, §. ex caſu, ff. de
minor, l. cum emptor in princ. ff. de reſcind. vend.* Aym. *con-
ſil.* 16. *num.* 4. Pappon. *conſ.* 88. *num.* 2. Giurb. *deciſ.* 85. *ſub
num.* 20. & benè ad propoſitum Rot. *deciſ.* 97. *ſub num.* 10.
verſ. & ſic renunciatio part. 5. *recent.* facit regula generalis,
16 quod † confeſſio facta ad vnum finem non nocet ad alium,
Ægid. *deciſ.* 690. *num.* 6. Sucd. *deciſ.* 250. *num.* 5. *&* 6. Rot.
inter impreſs. apud Cinc. *deciſ.* 148. *num.* 14. quo magis at-
tentis illis verbis: *Altrimente à riuederci à Roma*, quæ de-
monſtrant quod quatenus Tenalia tractaturi concordiæ
17 non † conſentiret, Contugius noluit ſibi in aliquo præiu-
dicare, ſed ius ſuum Romæ iudicialiter proſequi, prout pro-
ſecutus fuit.

Secundò colligitur, quod ooluit relaxare omnem poſſeſ-
ſiooem, ſed ſimplicem detentionem, nudam, à fruitione
Prioratus, ibi, *perche viuendo Monſig. Baua, e godendo il
tutte gliele relaſſo volontieri, mentre viue, &c.* & ſufficit
18 † verba non eſſe omnino clara, vt ab ſolam detentionem
reſtringantur, Moed. *deciſ.* 2. *de reſtit. ſpoliat.* Rot. *deciſ.*
806. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ. deciſ.* 146. *num.* 4. *inter impreſs.
apud Modern. de manutent.* quia omnis interpretatio fa-
cienda eſt, vt minus præiudicent, neque tollunt poſſeſſio-
19 nem Ciuilem † ſi poſſunt in alio verificari, & non impor-
tant perneceſſe quod quis depoſuerit animum poſſidendi,
Rot. *deciſ.* 366. *ſub num.* 5. *circa fin. verſic. cum igitur par.* 1.
recent.

Tandem ad confeſſionem emiſſam in commiſſione ſa-
tis eſt reſponderi, quod commiſſio non habuit effectum,
20 actus † enim, qui oon habuit effectum non nocet agenti,
Iaſ. *conſil.* 131. *ſub num.* 2. *verſ. & ſi diceretur, quod d. poſ-
ſeſſio, & num.* 3. *lib.* 2. *& fuit dictum in Peruſina Beneficij* 4.
Aprilis 1608. *coram bon. mem. Penia.*

Et ita deciſum informante ſolùm Cootugio, quia Tena-
lia pluries citatus informare recuſauit, porrexit tameo in-
formationem, cum obiectis ſupra, & citatis, aduerſus poſ-
ſeſſionem Contugij.

Deciſio iſta emanata ſub die 5. *Maij* 1645. *coram eodem bon.
mem. Bichio, erit infra in Appendice.*

Deciſio hæc ſub die 15. *Decembris* 1645. *coram eodem Bichio
emanata, eſt ſupra in hac Part. IX. recent. deciſ.* 379.

R. P. D. CORRADO,

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Mechlinien. Nullitatis Matrimonij.

Lunæ 16. *Aprilis* 1646.

ARGVMENTVM.

Iudex, vt validè procedat per edictum, qualiter ei
conſtare debet de non tuto acceſſu, & quid ſi
Princeps debet facultatem, & conſtito ſumma-
riè, ac extraiudicialiter de non tuto acceſſit, pro-
cedatur per edictum, & tum quæ edictum.

SVMMARIVM.

1 *per Edictum procedi poteſt, ex diſpoſitione Canonum,
quando probatur non tutus acceſſus.*

2 *Acceſſus non tutus ad aliquem locum ad effectum citan-
di per edictum, quando dicatur probatus, & num.* 4. 5.

3 *Teſtes, etiam ſingulares ſufficiunt ad effectum probandi
locum non tutum pro executione citationum.*

6 *Clauſula* conſtito ſummariè, ac extraiudicialiter, *quid
operetur.*

7 *Citationes quando fieri non poſſunt ſecundum ordinarias
iuris regulas, tunc quid ſit faciendum, vt Iudex vali-
dè procedat.*

8 *ad Acceſſum non tutum probandum ſufficit, quod Nota-
rius examinet teſtes abſque interrogatorijs, nulloque
citato, cum nullus legitimè poſſit citari.*

9 *Clauſula* conſtito ſummariè, & extraiudicialiter de
non tuto acceſſu, *operatur quod ſufficiat ſola infor-
matio Iudicis, quæ citationem non expoſcit.*

10 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem requiritur ad
firmandam, Iudicis iuriſdictionem, antequam ipſe ad
alios actus procedat.*

11 *Citatio legitima, quando fieri non poteſt ad probandum
non tutum acceſſum, tunc qualiter ſit procedendum.*

12 *Lex neminem arctat ad facienda ea, quæ fieri nequeunt.*

13 *de Commiſſionis approbatione, & vſu quando conſtat,
tunc dicitur firmata Iudicis iuriſdictio.*

14 *Citatio perſonalis requiritur, vt validè procedatur per
edictum.*

15 *Quod tamen non procedit, quando iuxta cauſa ſubeſt,
veluti quando non reperitur citandus, &c.*

16 *Princeps ex iuſta cauſa concedere poteſt, vt procedatur
per edictum, & num.* 17.

18 *Citatio per edictum, quando concedenda veniat.*

DECISIO CCCXCV.

COmmiſſa per Sanctiſs. D. N. in Rota cauſa prætenſæ
oullitatis matrimonij ioter Excellentiſs. D. Henri-
cum de Lotharingia Guiſanum Ducem, & Illuſtriſs. D. Ho-
noratam de Berghes Comitiſſam de Boſsù contracti, cum
poteſtate citaodi etiam per Edictum conſtito ſummariè, &
extraiudicialiter de non tuto acceſſu, productaque pro par-
te D. Ducis commiſſione, ac obtenta citatione cum inhibi-
tione, quæ ad partes tranſmiſſa non potuit executioni man-
dari contra d. D. Comitiſſam, inſtabatur decerni citatio-
nem per Edictum; Verùm quia cauſa eſt grauis, man-
darunt Domini ſuper hoc dubium particulare proponi;
Quo hodie propoſito, atque diſcuſſo decernendam eſſe
ceoſuerunt.

Nam ex ipſa commiſſione conſtat de ſpeciali facultate
à Summo Pontifice Rotæ † conceſſa procedendi per Edi- 1
ctum, quæ ex diſpoſitione ſacrorum Canonum eſt neceſ-
ſaria, vt habetur in *Extrauag. vnic.* ibi, *id nobis ſpecialiter,
& ex certa ſcientia iubentibus, &c.* ac ibid. gloſs. *in verb.
Albo, de dol. & contum. & in Clement.* 1. ibi, *ipſo Papa
ſpecialiter, & ex certa ſcientia id mandante, &c. de Iudic.*
ibique gloſs. *in verb. ſpecialiter, & in verb. ex certa ſcien-
tia,* ac DD. Bart. *in Extrauag. ad reprimendum, in verb.
per Edictum num.* 2. *verſic. ſed de iure canonico,* Rot. *in
Ianuen. ſeparat. thor.* 8. *Martij* 1627. *in §. quantum enim
attinet, &* 16. *Ianuarij* 1632. *in §. & quantum attinet,
verſic. Attamen de iure canonico, &c. coram bon. mem.
Coccin. in recent. deciſ.* 104. *num.* 2. *part.* 6. cum alijs relatis
per Vant. *de nullit. ex defect. cit. ſub num.* 125. *verſ. Et pro-
pterea, &c.*

Iuſta verò cauſa probatur ex depoſitionibus Teſtium,
non ſolùm io Vrbe examioatorum affirmantium, ſeu re-
putare impoſſibile, ſeu ſaltem non tutum ob bella in Bel-
gio ingruentia, & ex alijs etiam per eos adductis rationi-
bus † ad illas partes accedere ad effectum exequendi huiuſ- 2
modi citationes, quæ ſanè probatio in propoſito ſufficiens
eſt, Felin. *in cap. Quoniam frequenter num.* 16. *verſ. pro pra-
ctic. autem vt lit. pend.* Rot. *deciſ.* 22. *num.* 2. *verſ. ſi autem
petatur. de reſcript. in antiq.* & penes Caſſador. *deciſ.* 2. *n.* 2.
verſ. & quando conceditur, &c. de dol. & contum. & Achil.
deciſ. 22. *n.* 3. *verſ. idem dixerunt de prob.* ac bon. m. Burat.
deciſ. 943. *ſub n.* 2. *verſ. item per deponentes de credulitate,
&c.* vbi firmatur, quod teſtes etiam † ſingulares ſufficiunt, 3
& rurſus in *d. Iannen. ſeparat. thor.* 8. *Martij* 1627. *coram
Coccin. in §. Quantum verò ad cauſas,* & alios referunt
Veſtr. *in prax. lib.* 4. *cap.* 2. *ſub num.* 3. *verſ. oportetq; hoc ca-
ſu, &c.* & Vant. *d. tit. de nullit. ex defect. citat. ſub nu.* 126.
verſ. qui teſtes ſatis eſt, quod dicant, ac Maſcard. *de probat.
concl.* 18.

Verùm etiam illorum, qui ad eadem loca ſe contulerunt
cum ipſis citationibus Rotalibus, earumque executionem
repetitis inſtantijs, ac diligentijs nedum † obtinere non po- 4
tuerunt, ſed pluribus obiectis, ac comminatis periculis (quæ
alter Notarius paulò ante ad idem miſſus iam ſeriò, vt ipſe
atteſtatur, fuerat expertus) quam citò abire coacti fuerunt,
† vt legitur in eorum depoſitionibus coram Vicario Gene- 5
rali Archiepiſc. Pariſienſi receptis, quæ in hoc etiam Sacro
Tribunali fidem faciunt, attentis verbis illius ſolitæ clauſu-
læ commiſſionis, *conſtito ſummariè, & extraiudicialiter, &c.*
Nec hoc caſu ſufficit ad validitatem proceſſus, qood conſtet
† quouiſmodo de non tuto acceſſu, etiam ex teſtibus co- 6
ram alio Iudice examinatis, vt in his terminis reſpondit
Rot. *in Segunt. praſtim.* 1. *Iunij* 1590. *coram bon. mem. Ora-
no deciſ.* 27. *num.* 1. *& per tot. part.* 4. *diuerſ.* ac penes Burat.
d. deciſ. 943. *ſub num.* 1. *verſ. Et licet ex dictis teſtibus.*

Nec refert, quod prædictæ teſtium depoſitiones fuerint
receptæ d. D. Comitiſſa legitimè non citata.

Quia propter quod in Curia Archiepiſcop. Pariſien. fue-
runt præmiſſæ citationes eo modo quo fieri potuit; Re-
7 ſpondetur, quod cùm illæ tendant ad probandam † quali-
tatem non tuti acceſſus, ob quam citatio legitimè ſecun-
dum ordinarias iuris regulas fieri non poteſt, ad hoc ipſum,
vt Iudex illam iuridicè poſſit decernere, congruum eſt,
quod præcedant, nec de eius defectu opponi poteſt, Bart.
in d. verb. per Edictum ſub num. 4. verſ. Puto tamen, &c.
Soccin. *in tract. de citat. art. 23. quæſt. 5.* & benè explicat
Mandoſ. *ad reg. de Annal. quæſt. 71. ſub num. 8. verſ. in vim
dicta, vel ſimilis clauſula, &c. & verſic. Imo ad hoc ſit exa-*
8 *men, &c.* dicens ſatis eſſe, quod ſolus Notarius † exami-
net teſtes abſque interrogatorijs, nulloque citato, cùm nul-
lus legitimè citari poſſit, imò ad hoc ſit huiuſmodi examen
pro decernenda citatione, P. Rebuff. *ad Conſtit. Gall. to. 3.
tit. de citat. in Præfat. ſub num. 98. verſ. quartò qualiter, &c.*
Præſertim ſtante dicta ſolita clauſula in commiſſione appo-
ſita, *conſtito ſummariè, & extraiudicialiter de non tuto ac-*
9 *ceſſu, &c.* quia tunc † ſufficit ipſius Iudicis informatio,
quæ citationis ſolemnitatem non expoſcit, Bartol. *in dict.
verb. per Edictum ſub num. 6. verſ. Et ex eo quod dicitur, &c.*
Ferrett. *conſ. 82. ſub num. 1. verſ. Ad idem allego, &c. lib. 1.*
Mandoſ. *ad d. Regul. de Annal. d. quæſt. 71. ſub num. 8. verſ.
In vim dicta, vel ſimilis clauſula,* Rot. penes Put. *deciſ.
432. lib. 2. & d. deciſ. 27. num. 2. verſ. neque enim hoc caſu, &
part. 4. diuerſ.* Veſtr. *d. lib. 4. cap. 2. ſub num. 3. verſ. Et tunc
opus extraiudicialiter, &c.* Vant. *d. tit. de nullit. ex defect.
citat. ſub num. 126. verſ. Vnde iudex talis, &c.*

Et hinc tollitur defectus legitimæ citationis ad dicendum
10 contra commiſſionem, † quæ cùm illius reproductione
regulariter requiritur ad firmandam iudicis iuriſdictionem,
antequam ad alios actus procedat, vt dixit Rot. *in deciſ.
30. de ſentent. excomm. in Antiq. & in Placentin. fideiuſs.
22. Maij 1592. coram bon. mem. Penia, ac in recent. deciſ.
325. ſub num. 1. & deciſ. 493. ſub num. 8. part. 5. & ſæpè
in alijs.*

Quia cùm huiuſmodi legitima citatio ob non tutum
11 acceſſum alio modo fieri non poſſit, † quam per Edictum
neceſſarium eſt vtique, quod præcedat illius qualitatis pro-
batio pro informatione iudicis, vt illam deindè ritè valeat
decernere, iuxtà formam ſacrorum Canonum, & faculta-
tem ipſi conceſſam. Intereà verò ſufficit pro fundamento
iuriſdictionis, quod fuerit producta, & reproducta Com-
12 miſſio, obtenta citatio cum † inhibitione, & pluries pro-
curata eius intimatio D. Comitiſſæ, examinatique teſtes
ſuper non tuto acceſſu, ac eorum depoſitiones productæ,
& aliæ factæ diligentiæ, quæ fieri poſſunt in huiuſmodi caſi-
bus; Lex enim non arctat ad ea, quæ fieri nequeunt, *l. 1.
§. Dies autem iſtos, ff. quand. appel. ſit, l. ea quæ dari ff. de
Reg. iur. l. ſi ideò C. de his quib. vt indig.* Rom. *conſ. 410. Vt
clarior reddatur propoſita concluſio, &c. num. 1. verſic. cum
præſumatur Conſtitutio,* & in his terminis benè aduertit
Mandoſ. *d. q. 71. ſub n. 8. verſ. cum nullus tam citari poſſit,*
13 *&c.* Et cùm ex omnibus prædictis † actibus plenè conſtet
de ratificatione, ac vſu eiuſdem Commiſſionis pro parte
D. Ducis, ſatis dicitur fundata Iuriſdictio Rotæ, itavt vali-
dè procedi poſſit, iuxtà tradita per Felin. *in cap. nonnulli §.
ſunt, & alij ſub num. 13. verſ. limita hanc fallentiam, extr.
de reſcript. & fuit dictum in Hiſpalen. præeminent. 16. No-
uembris 1618. coram bon. mem. Vbald. in §. nullitas autem,
verſ. ſed hoc non obſtante, &c. & in Ariminen. fideicommiſ.
7. Aprilis 1642. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano in §. Non
enim verſ. quia cum, &c. & in recent. deciſ. 57. num. 43. verſ.
quæ eo magis part. 7.*

14 Eademque ratione remouetur † obiectus defectus cita-
tionis perſonalis, quæ regulariter edictalem præcedere de-
bet, præſertim in cauſis grauis præiudicij.

Quia non procedit, quando iuſta ſubeſt cauſa, vtpotè
15 quod citandus faciat, impediat † vel procuret per ſe, vel
per alios quoquomodo ne ad eum poſſit citatio peruenire,
vel quod eius domicilium ſit in loco, qui non poſſit tutè, ac
liberè adiri; Et Principis concurrit auctoritas (vt in hoc
caſu) tunc enim nulla etiam præcedente citatione perſo-
nali in quacunque graui cauſa decernitur edictalis, quæ
16 perindè afficit, ac ſi ille fuiſſet perſonaliter citatus, † nam
ita Princeps ex iuſta cauſa concedere, atq; iubere poteſt, vt
habetur in *d. Extrauag. vnic.* ibi, *ſic valeant, ac arctent ci-
tatos poſt terminum lapſum, &c. ſicut ſi eos perſonaliter
apprehendiſſent, &c.* ibique gloſs. *in verb. perſonaliter, de
dol. & contum. & in d. Clem. 1.* ibi, *ſic valeant, atque ar-
ctent citatos poſt lapſum terminum, &c. ac ſi ad eos perſona-
liter deueniſſent, &c. de iudic.* & idem gloſſ. *in verb. perſona-
liter,* & Card. *ſub num. 16. verſic. ſeptimo quæro cum ſeq.* &
Imol. *ſub num. 15. verſ. ſed benè conſtituit, &c. & verſ. Ex
prædictis gloſs. concludit quod omnis proceſſus, &c.* Caſtr. *in
l. Ad peremptorium ſub num. 6. verſic. Dicas ergo ff. eod. tit.*
Rot. penes Card. Seraph. *deciſ. 1018. ſub num. 4. verſ. niſi in
caſu,* Vant. *de nullit. ex defect. citat. num. 124. verſ. & quæ
ſupradiximus, & infr. verſ. Ideò in principio cauſæ, &c.*

Quare cùm in propoſito caſu Principis † commiſſio, & 17
iuſta cauſa ex præmiſſis ſatis † apparens concurrant; Ideò 18
fuit concluſum concedendam eſſe petitam citationem per
Edictum contra d. D. Comitiſſam, vt aliàs, Rot. *reſoluit in
d. Roman. nullitat. contr. 26. Iunij 1626. coram Burat. dicta
deciſ. 943. & in d. Ianuen. ſeparat. Thor. 8. Martij 1627. &
in Bracaren. Theſaurar. 10. Martij 1632. coram bon. mem.
Pirouano, & in alijs, &c.*

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Brittinorieñ. Fideicommiſſi.

Veneris 20. Aprilis 1646.

ARGVMENTVM.

Deſcendentia ex quibus ſatisdicatur probata, & quando ad eius probationem admittantur etiam teſtes de auditu. Clauſula, *quam, & quas*, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Ennunciatiuæ, quando ſunt duæ, & antiquiſſimæ, centum annorum, metam excedentes, plenam faciunt probationem.*
2 *Nomen aliquod, quando non dicatur ſtare pro nomine, ſed pro cognomine.*
3 *pro Immiſſione obtinenda quando quis dicatur habere intentionem fundatam.*
4 *Deſcendentia ex quibus dicatur remanere iuſtificata.*
5 *Deſcendentia non poteſt dici, quod concludenter remaneat iuſtificata, ex vnica ennunciatiua.*
6 *ad Deſcendentiam probandam admittuntur etiam leuiores probationes, parte non contradicente.*
7 *Filiatio ex quibus dicatur remanere ſatis probata, & n. 8.*
9 *Confeſſio propria præualet omni probationi.*
10 *Ruſticitati parcendum eſt.*
11 *Inſtrumentum plenè probat contra producentem.*
12 *Teſtatoris diſpoſitio venit attendenda, & ſeruanda.*
13 *Teſtes de auditu deponentes circa conſanguinitatem deſeruiunt pro adminiculo.*
14 *Deſcendentia ſufficit, quod probetur à primo ſtipite.*
15 *Ius non deductum, poteſt deinde deduci ſtante in commiſſione clauſula* quam, & quas.
16 *Via vna electa poteſt ad aliam conuolari, ſtante clauſula,* quam, & quas.
per Clauſulam, quam, & quas, *cenſetur ab initio omne ius deductum, num. 16.*

DECISIO CCCXCVI.

Dictum fuit coram me ſub die 29. Maij 1645. * eſſe infirmandam ſententiam Rotalem, confirmatoriam
ſententiæ A. C. latam ad fauorem Ludouici, & fratrum
de Baldaſſaris ſuper immiſſione *ex l. fin. C. de Edict. Diu.
Adrian.* vigore fideicommiſſi conditi per Hieronymum
Blancum, ſeu de Baldaſſaris ex vnico fundamento, nempè
quia non doctum fuit præfatos Ludouicum, & Fratres de
Baldaſſaris fuiſſe deſcendentes, ac hæredes Ioannis Veteris,
vel Baldaſſaris Senioris, vt dictus Hieronymus Teſtator
ordinauit; Hodie ex nouiter deductis fuit à deciſis meritò
receſſum confirmando dictam ſententiam Rotalem,
dum ex noua Arbore, iuſtificata ex publicis documentis,
benè probata remanſit deſcendentia Ludouici, & fratrum de Baldaſſaris, actorum, in qua pro communi Stipite ponitur Georgius de Birris, ſeu de Baldaſſaris, quem
progenuiſſe quatuor filios, nempè Baldaſſarem Seniorem,
Petrum, Ioannem Veterem, & Blancum, conſtitit ex duabus ennunciatiuis, altera del 1499. altera del 1519. Summ.
Ludouici num. 4. & 5. quæ cum ſint duæ ac † antiquiſſimæ, 1

centum annorum metam excedentes, plenam faciunt pro-
bationem, Bald. *in l. cum aliquis num.* 4. & ibi Iaſ. *num.* 4. *C.*
de tut. delib. Alexand. *conſ.* 75. *num.* 3. *lib.* 4. Caſſad. *deciſ.* 5.
num. 3. *de procurat.* Achil. *deciſ.* 1. *de confeſſ.* Put. *deciſ.* 209.
lib. 2. *& deciſ.* 149. *num.* 2. *lib.* 3. *in antiq.* Rot. *deciſ.* 91. *n.* 2.
in fin. & deciſ. 312. *num.* 6. *part.* 1. *recent.* Blancum verò fuiſ-
ſe filium Georgij iam admittitur in dicta deciſ. 26. Maij,
§. nam ad hoc vt id eſſet verum, ibi, *Pater præfati Blanci*
fuit Georgius.

Non obſtat, quod in alijs Inſtrumentis annorum 1541.
& 1542. primo Summ. Hoſpitalis num. 13. Baldaſſar Senior
enuncietur Blanci de Birris, ibi, *Baldaſſaris Blanci de Bir-*
2 *ris:* nam fuit animaduerſum, verbum Blanci † non ſtare
tanquam nomen patris, ſed tanquam cognomen eiuſdem
Baldaſſaris, & quod verbum Blanci eſſet cognomen deſu-
mitur ex alio inſtrumento anni 1552. ibi, *Baldaſſar de*
Blancis, eodem Summ. Hoſpitalis num. 13.

Hieronymum verò Teſtatorem fideicommittentem eſſe
filium dicti Blanci filij Georgij, deductum fuit ex enuncia-
tiua dicti inſtrumenti celebrati de anno 1519. & admitti-
tur in eadem deciſ. 29. Maij §. nam ad hoc; quo circa dum
extat probatum, fratres de Baldaſſatis actores deſcendere
à Ioanne Veteri, prout dictus Hieronymus Teſtator vo-
3 cauit † ſatis fundata dicitur eorum intentio pro reportanda
dicta immiſſione, Surd. *conſ.* 241. *num.* 26. Peregr. *de fidei-*
commiſs. art. 43. *num.* 60. Grat. *diſcept.* 869. *num.* 12. *&* 13.
Seraphin. *deciſ.* 1219. *num.* 1. *& part.* 2. *recent. deciſ.* 693.
num. 2. *& part.* 7. *deciſ.* 881. *num.* 4. Duran. *deciſ.* 123.
num. 2.

At deſcendentiæ præfatæ reſultat probatio, ex quo Lu-
douicus Senior tanquam filius dicti Ioannis Veteris enun-
ciatur in antiquiſſimo Inſtrumento anni 1542. dicto Sum.
Ludouici num. 6. necnon in alio anni 1561. eodem Summ.
Ludouici num. 7. & quamuis hæc ſecunda enunciatiua non
excedat metam 80. annorum, nihilominus iuncta alia
4 † antiquiſſima, ac Teſtibus deponentibus de conſanguini-
tate, vt infra deducetur, ſufficienter illa remanſit proba-
ta, Achil. *deciſ.* 1. *de confeſſ.* Rot. *part.* 1. *recent. deciſ.* 91.
num. 2. *&* 148. *in fin. &* 405. *num.* 3. & admittitur in eadem
deciſ. 29. Maij §. nam ad hoc, quod Ioannes fuerit pater
Ludouici Senioris; dictumque fuit fruſtra, poſſe negari,
quod Ioannes pater Ludouici Senioris fuerit Ioannes Se-
nior, dum de hoc apparet ex ſerie temporis, quia dictus
Ioannes viuebat de anno 1519. at verò Ludouicus Senior
de anno 1542. alijque de dicta familia, nuncupati Ioannes,
ſuperuenerunt longè poſt, vt ex Arbore iuſtificatum
remanſit.

Sed quod ex Ludouico Seniore ſumat deſcendentiam
Baldaſſar Iunior progenitor Ludouici, & Fratrum de
5 Baldaſſaris actorum, quamuis non poſſet dici † concluden-
ter probati ex vnica enunciatiua Inſtrumenti anni 1588.
dum tamen hoc iam admittitur in eadem deciſ. 29. Maij d.
§. nam ad hoc, ibi, *at verò Pater Baldaſſaris Iunioris fuit*
Ludouicus, & pater Ludouici fuit Ioannes, nec pro parte
eiuſdem Hoſpitalis hoc controuertatur, benè ſufficit vnica
6 enunciatiua quamuis non antiquiſſima, † cum parte non
contradicente, admittantur leuiores probationes ad de-
ſcendentiam comprobandam ad effectum ſucceſſionis, vti
difficilis probationis, Gemin. *conſil.* 6. *num.* 5. *&* 6. *& con-*
ſil. 27. *num.* 8. *cum ſeq.* Surd. *conſil.* 1. *num.* 38. Rot. *deciſ.*
238. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ. & part.* 6. *recent. deciſ.* 331.
num. 14.

Quod autem fratres de Baldaſſatis actores fuerint filij
Baldaſſaris Iunioris diſertiuè probant Teſtes, & ſignanter
7 tertius, & quartus, qui addunt, quod † vti filij fuerunt
retenti domo, ac tractati vti tales, & præſtita alimenta,
ex quibus filiationem probatam remanere dixerunt, Goz-
zad. *conſil.* 13. *num.* 31. *&* 34. *&* 52. Surd. *conſil.* 1. *num.* 46.
Burſatt. *conſil.* 88. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 176. *num.* 13. *&* 347.
num. 2. *&* 472. *num.* 8. *part.* 1. *recent. & coram me in Roma-*
na hæreditatis de Gratianis 7. Februarij 1642. & optimè in
deciſionibus in hac cauſa 24. Martij 1642. & 13. Iunij 1644.
coram R. P. D. meo Bichio; quæ omnia remanent admini-
culata ex alijs teſtibus deponentibus de conſanguinitate,
8 necnon † ex confeſſione ipſiuſmet Hieronymi Teſtatoris,
9 † quæ omni præualet probationi *cap. per tuas de probat. leg.*
cum te C. de tranſact. l. generaliter, C. de non numer. pecun.
Læta de Capell. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 12. latè Cabed. *deciſ.* 73.
part. 2. *num.* 12. *&* 16. vbi concordantes qui Hieronymus
Teſtator nil mirum ſi diceret, Baldaſſarem Iuniorem eſſe
ſibi patruelem, & tamen erat nepos ex fratre patrueli;
quia hoc euenit cùm eſſet perſona ruſtica † nec error, in 10
gradu conſanguinitatis nocet, dum aliunde conſtat de vera
deſcendentia eorumdem actorum à Ioanne Veteri, quam
dictus Teſtator vocauit, quæ remanſit ſignanter probata
† ex Inſtrumentis productis ab eodem Hoſpitali, quocir- 11
ca nil vlterius remanet ambigendum, Greg. XV. *deciſ.* 89.
num. 2. vbi add. Rot. *part.* 2. *recent. deciſ.* 455. *num.* 4. Du-
ran. *deciſ.* 234. *num.* 1.

Minus contrariantur ponderata in eadem deciſ. 29. Maij
ad probandam diuerſitatem inter Blancum filium Andreæ,
& Blancum progenitorem dicti Hieronymi; nam hoc etiam
admittitur in eadem noua Arbore, ſed adhuc conſtat di-
ctos actores deſcendere à Ioanne Veteri, ex prædictis, quod
ſufficit, prout dictus † Teſtator expreſsè vocauit, cuius di- 12
ſpoſitio venit attendenda, & ſeruanda, *l. non aliter in princ.*
ff. de legat. 3. *l. quoniam indignum, C. de teſtam.* Mantic. *de*
coniect. vltim. volunt. lib. 3. *tit.* 3. *num.* 9. Prout nil obſtat
reſponſio in eadem deciſ. 29. Maij ad Teſtes, ibi, quod re-
pugnant Inſtrumentis, & deponunt de auditu, dum imò
ex præfata noua Arbore iuſtificata concordant cum Inſtru-
mentis; & quamuis deponant de auditu quoad conſangui-
nitatem † negari tamen non poteſt, quin ſeruiant pro ad- 13
miniculo, Felin. *in cap. cauſam quæ, in princ. num.* 19. *& in*
cap. tam litteris num. 9. *de teſtibus*, Dec. *conſ.* 272. *num.* 3.
Soccin. iun. *conſ.* 69. *num.* 77. *lib.* 1. Mantic. *deciſ.* 39. *num.* 8.
Rot. *deciſ.* 237. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* Quo verò ad deſcen-
dentiam eorumdem actorum à Baldaſſare Iuniore, depo-
nunt de certa ſcientia, & communi tractatu, quod ſufficit
Surd. *d. conſ.* 1. *num.* 46. Ruin. *conſ.* 50. *num.* 13. *lib.* 1. Rot.
part. 2. *recent. deciſ.* 37. *num.* 2. *&* 119. *num.* 1. *cum alijs benè*
in dictis deciſionibus coram R. P. D. meo Bichio in hac cauſa;
Et ſat eſt † quod probetur deſcendentia à Ioanne Vetere, 14
quæ benè fuit probata tam per Teſtes, quàm per dicta pu-
blica documenta.

Vltimo non aduerſatur, quod fratres prædicti de Bal-
daſſaris actores in libello, & poſitionibus aſſeruerint ſume-
re deſcendentiam à Baldaſſare, & à Ioanne deſcendere Cæ-
ſarem, & Franciſcum, nam ſat eſt reſpondere, quod ibi
loquatur de Baldaſſare, & Ioanne Iuniore, quod conuinci-
tur ex eo quia aiunt, Baldaſſarem deceſſiſſe à 40. annis,
quo tempore deceſſerat Baldaſſar Iunior, & verè ab hoc
Baldaſſare Iuniore illi ſumunt deſcendentiam, prout à Ioan-
ne Iuniore deſcendunt dicti Cæſar, & Franciſcus; Cæte-
rùm cuncti habent pro communi Stipite Ioannem Vete-
rem, quem fuiſſe progenitorem Ludouici Senioris, à quo
Baldaſſar Iunior genitus fuit, admittitur in eadem deciſ. in
hac cauſa 29. Maij, & remanſit probatum ex ſupradictis;
Licet autem hoc non fuerit deductum in alijs poſitionibus,
hoc tamen euenit, quia præfati actores non valuerunt per-
quirere Archiuium, ex quo Claues illius extabant penes
Officiales dicti Hoſpitalis, vtique hodie hoc deducere va-
leut ſtante clauſula † *quam, & quas* poſita in commiſſione, 15
cuius vigore quis poteſt vna via electa ad aliam conuolare,
dum omnes ius cenſetur † deductum ab initio, Mareſc. 16
var. reſol. lib. 1. *cap.* 20. *num.* 1. vbi concord. Achil. *deciſ.* 14.
de reſc. Gregor. XV. *deciſ.* 270. *num.* 4. *&* 5. *&* 488. *num.* 1.
Duran. *deciſ.* 60. *num.* 33. Rot. *in Cæſaraugustana diſtribu-*
tionum, ſeu attentatorum 26. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo*
Cerro.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram eodem Reue-
rendiſs. ſub die 29. Maij 1645. Tarraconen. eſt ſupra in
hac eadem Part. IX. recent. deciſ. 311.

R. P. D. C E R R O

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Quarti Dotalis.

Veneris 27. Aprilis 1646.

A R G V M E N T V M.

Ad ſolutionem quarti dotalis, quis conueniri de-
beat, ſtantibus deductis hic in deciſione. Obliga-
tio Cameralis extenditur ad omnia enunciata in
inſtrumento. Emens ſcienter rem alteri obliga-
tam, nec ſibi cauens de euictione, re euicta ad
nihil agere poterit.

S V M-

S V M M A R I V M.

1 *Validitas ſententiæ colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Quartum dotale quando petitur tunc heredes ſunt citandi.*
3 *de Dotis conſtitutione, & receptione quando conſtat, tunc mariti heres poteſt conueniri ad reſtitutionem dotis quamuis non fuit facta explicita promiſſio reſtitutionis.*
4 *pro Dotis reſtitutione agi poteſt executiuè ſtante Statuto Vrbis lib. 1. cap. 85. etiam contra tertios poſſeſſores.*
5 *obligatio Cameralis refertur ad omnes diſpoſitiones in inſtrumento principaliter, & acceſſoriè, ſeu incidenter contentas.*
6 *Obligatio Cameralis tribuit viam executiuam exercibilem tam pro expreſſis, quàm pro virtualiter contentis in inſtrumento.*
7 *Obligatio Cameralis continet ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt, & in futurum quomodolibet ſpectabit, & num. 8.*
9 *Obligatio Cameralis operatur ad fauorem abſentis, perinde ac ſi eſſet præſens.*
10 *Obligatus vigore obligationis Cameralis virtualiter poteſt conueniri executiuè abſque quod citentur heredes debitoris principalis.*
11 *Vxor quartum dotali, quatenus lucretur extantibus filijs ſecundum Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131.*
12 *Principalis ad id quod agere non valet, nec minus poterit id facere eius ceſſionarius.*
13 *Emens rem ad alium ſpectantem ſi ſibi non cauerit de euictione dum res ei ablata fuerit, ſibi debet id imputare.*
14 *Bona grauata reſtitutioni tradens ſcienti non tenetur de euictione, quia cum eodem onere recepiſſe videtur, num. 15.*
16 *Inſtrumentum dotale non debet aduerſari Apochæ, & Capitulis matrimonialibus, & quando id ceſſet, num. 17.*
18 *Capitula, quæ de mente contrahentium in inſtrumento erat addenda, dicuntur acceſſoria, & conſecutiua.*
19 *Repugnantia, & contrarietas omnis ceſſat data compatibilitate.*
20 *Obligatio Cameralis competit tam pro expreſſis, quàm pro virtualiter contentis in inſtrumento tali vinculo vallato.*
21 *Contradictio ne ſequatur facienda eſt omnis interpretatio.*
22 *Verba etiam ſunt impropriandа, vt euitetur repugnantia.*

DECISIO CCCXCVII.

DOminus Lelius Bariſcianus de Perintijs natus ex matrimonio primo loco contracto cum dote ſcutorum 4000. inter Imperiam Incaſatam, & Iulium Perintium egit anno præterito Imperia vita functa contra Dominum Comitem Fabium Carandinum ſecundum illius Virum, & impetrauit ab A. C. relaxari mandatum exequutiuum pro ſcutis mille ſibi debitis occaſione quarti dotalis, quod eadem Imperia mater per prædeceſſum d. Iulij eius primi viri ſuperlucrata fuerat, à quo interpoſita appellatione per Com. Fabium, & commiſſa mihi cauſa cum clauſula *ſine præiudicio legitimæ executionis*, Dubitaui, An mandatum A. C. ſit confirmandum, vel infirmandum, & confirmandum eſſe Domini cenſuerunt tanquam validum, & iuſtum.

1 Validitas reſultat ex reuolutione actorum, † in quibus
concurrunt omnia requiſita per Caputaq. *vulg. deciſ.* 260.
part. 2.

Nec obſtat, quod actum fuerit executiuè non citatis Camillo, & Anna Maria hæredibus ſcriptis in teſtamento Im-
2 periæ, † qui de iure quartum dotale reſtituere tenentur.

Quia dum Comes Fabius dotem recepit in ſumma ſcutorum decem mille cum ſpecifica expreſſione, quod in ea continebantur ſcuta mille per Imperiam in primis nuptijs ſuperlucrata ratione quarti dotalis, illamque ea Inſtrumentis publicis tam Conſtitutionis, quam receptionis integram conſeruare, & aſſicurare promiſit, vigore huius promiſ-
3 ſionis conueniri potuit etiam ad reſtitutionem † quantumuis reſtitutio explicitè promiſſa non fuerit, per text. *in l. ſi duo patroni §. Marcellus verſ. argumentoque hic vtitur*, vbi Iaſ. *num.* 1. *ff. de iureiur.* Bald. *in l. vnic. §. vt plenius num.* 8. *C. de rei vxor. action.* Bart. *in l.* 1. *num.* 3. *ff. de his, quæ in teſtament. delent.* Alex. *conſ.* 106. *num.* 4. *lib.* 6. cum alijs relatis per Grat. *diſcept. for. cap.* 85 a *num.* 34. Et quidem executiuè
tam attenta diſpoſitione Statuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 85. † con- 4
cedentis viam executiuam etiam contra tertios poſſeſſores pro dotibus, ac donationibus propter nuptias, ſeu lucro dotali, vt tenuit Rota *in recent. deciſ.* 161. *num.* 4. *part.* 4. quam vigore obligationis Cameralis in d. Inſtrumentis
adiectæ † quæ nedum refertur ad omnes diſpoſitiones in 5
Inſtrumento principaliter, acceſſoriè, ſeu incidenter contentas, ac ſimpliciter enunciatas, vt dixit Rota *in Romana Saluiani de Caſalibus* 21. *Iunij* 1641. *coram me §. ad pri-*
mum enim; Verùm etiam tribuit † viam executiuam exer- 6
cibilem tam pro expreſſis, quàm pro virtualiter in eadem diſpoſitione contentis, *vt reſolutum fuit in Romana dotis* 14. *Februarij* 1642. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano §. & maximè.*

Idque etiam ſi Lelius in dd. Inſtrumentis, nec interuenerit, nec nominatus fuerit; quia cùm obligatio Cameralis
contineat † ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt, 7
& in futurum quomodolibet intererit, nec reuocari poſſit in dubium quin de tempore dictæ obligationis Lelio inter-
eſſet, & eſſet principalis creditor † dicti lucri dotalis expe- 8
ctantis dumtaxat futuram purificationem conditionis per obitum Imperiæ matris, iuxta claram diſpoſitionem eiuſdem Statuti *d. lib.* 1. *cap.* 131. tanquam principali, & primarium intereſſe habenti fuit à principio ipſi quæſita actio directa contra Comitem Fabium promiſſorem, & obligatio
Cameralis † operatur ad eius fauorem, ac ſi ipſo præſente, 9
& acceptante ſtipulata fuiſſet, vt ſæpiùs reſoluit Rota poſt Zacch. *de oblig. Camer. deciſ.* 86. *num.* 2. *deciſ.* 97. *num.* 1. *deciſ.* 99. *num.* 7. *& deciſ.* 137. *num.* 1. *in recent. deciſ.* 285. *num.* 9. *&* 10. *part.* 6. *deciſ.* 46. *num.* 7. *part.* 7. coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 788. *num.* 2. *in Romana ſeu Ianuen. quarti dotalis* 27. *Iunij* 1639. *coram Eminentiſs. D. Card. Panzirolo §. fin. in Romana Cenſus, ſeu Depoſiti* 28. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo Meltio §. & quatenus conſideraris, verſ. dicit parum referre, & prius in d. Romana Saluiani de Caſalibus §. & ceſſat omnis difficultas, ac poſtremo in Romana fructuum cenſus* 11. *Decembris præteriti coram me §. dupliciter enim.*

Nec opus fuit citare Camillum, & Annam Mariam hæredes ſcriptos ab Imperia Matre.

Quia dum Comes Fabius ſub obligatione Camerali virtualiter reperitur adſtrictus pro reſtitutione dicti quarti do-
talis ad fauorem Lelij; cuius † principaliter intereſt, vigo- 10
re huius obligationis conueniri potuit executiuè dictis hæredibus Imperiæ minimè citatis, *vt in d. Romana fructuum Cenſus coram me*, vbi reſpondetur contrarijs.

Iuſtitia verò eſt euidens; quia cùm defuncto Iulio Perintio, & reſtituta Imperiæ vxori Superſtiti integra dote ſcutorum 4000. in tot effectibus hæreditatijs viri, & ſpecialiter in linea Margaritarum, illi aſſignatus fuerit pro quarto dotali ſuper lucrato cenſus debitus à Communitate Priuernaten. ſortis principalis ſcutorum mille Summario Lelij num. 1. quæ ſcuta 4000. vnà cum dicto cenſu, ac alijs bonis vſque ad ſummam ſcutorum 10000. conſignata, & reſpectiuè promiſſa fuerunt in dotem anno 1615. Comiti Fabio ſecundo Viro, ſequuto obitu Imperiæ factus fuit locus
reſtitutioni † prædicti quarti dotalis ad fauorem Lelij ex 11
primo matrimonio ſuſcepti, vt clarè diſponit Statutum Vrbis *d. cap.* 131. ibi, *ſi verò Maritus vxore ſuperſtite cum liberis decedat, vxor quantum eſt quarta pars dotis pro donatione propter nuptias ad vſumfructum tantum de bonis mariti lucretur, pro quo cauere teneatur quod vſufructu finito illam reſtitueret, quibus de iure reſtitui debet.*

Non obſtat, quod Marcus Antonius Incaſatus, cuius eſt hæres Lelius, huiuſmodi dotem Com. Fabio aſſignauerit, & reſpectiuè promiſerit, & proindè ſicut Incaſatus
agere non poterat ad repetitionem † huius lucri dotalis 12
tanquam pro euictione obligatus, per text. *in l. vindicantem ff. de euict.* ita nec poſſit agere Lelius, in quem omnes dotantis actiones tam actiuè, quàm paſſiuè tranſierunt, vt tenuit Rota *in Fauentina, ſeu Caſenaten. fideicommiſ.* 14. *Febr.* 1633. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano in recent. deciſ.* 176. *num.* 1. *&* 2. *part.* 6.

Placuit enim reſponſio, quod cùm in Inſtrumento dotali expreſſum fuerit, quod in dote ibidem conſtituta comprehendebantur ſcuta mille pro quarto dotali per Imperiam

riam acquiſita, ob predeceſſum Iulij primi viri in quorum
ſolutione Com. Fabio aſſignatus fuit prædictus cenſus à
Communitate Priuernaten. debitus, quem eadem Impe-
ria iuata formam ſtatutorum, ſcilicet quoad vſumfructuum
eius vita durante in hanc cauſam ſibi elegerat Summario d.
num. 1. litt. A: hæc pars dotis vaori delata vigore ſtatuti, il-
lique acquiſita dumtaxat ipſius vita durante, & habens in
ſe obligationem reſtituendi poſt mortem tradita, & aſſi-
gnata cenſetur Com. Fabio ſecundo Viro cum iiſdem pa-
riter onore, & qualitates. Ideòque vxore defuncta ad Le-
lium reuerti debet, nec per Comitem Fabium prætendi
poteſt euictio, cùm ob factam expreſſionem, quod hæc
portio proueniebat ex quarto dotali ea bonis primi viri ac-
quiſito, ſatis deducta fuerit ad ipſius notitiam qualitas, &
natura reuerſionis ad filios primi matrimonij hic in Vrbe
13 notoria adeòvt dum † Fabius ſpecificè hanc euictionem
ſtipulatus non fuerit pro ea, nec agere, nec eacipere valeat,
vt eſt text. clarus in l. ſi à matre C. de iur. dot. ibi, *ſi à Ma-
tre veſtra ſuperſtite aliquid ad vos pertinens in dotem ſcienti
Vitrico veſtro datum eſt, intelligitis nullam firmitatem Iu-
ris donationem habere ſi neque pollicitatio, neque ſtipulatio
interceſſit*, vbi gloſs. *in verb. nullam*, Bald. *ante numerum
primum, cæteriſque ſcriben. in l. ſi fundum ſciens Cod. de
euict. & in cap. nuper extr. de donat. inter vir. & vxor.* Ca-
ſtrenſ. *conſ. 59. ſub num. tertio verſic. breuiter contrarium
verò puto verius, & verſic. quarto, & vltimo viden. eſt lib. 1.*
Roman. *conſil. 396. ſub num. tertio verſic. & tunc licet*, Pan-
cirol. *conſil. 112. num. 25.* Mangil. *de euict. quæſt.* 151. *nu.* 15.
& 16. Fachin. *contr. iur. libro ſecundo cap. 40. in princip.*
Amat. Panorm. *var. reſolut. libro ſecundo reſolut. 88. n. 15.*
Surd. *deciſ. 208. num. primo, & ſecundo*, Rota Ianuen. *de-
ciſ. 190. num. 16. verſic. nec afficit, & num.* 17. Magon. *de-
ciſ. Floren. 51. num. 7.* Seſs. *deciſ. Aragon. 14. num.* 2. Car-
din. Seraphin. *deciſ. 1480. num.* 4. Rota *deciſ. 207. num.* 12.
13. *& 14. & deciſ. 327. num. 24. part. 5. recent. cum alijs in
Romana Cambiorum 26. Martij §. nec vrget replicatio, 18.
Iunij 1640. §. concurreat e præſertim, & 3. Iunij 1641. §. alte-
ram principale, & §. ſed ad primam coram me.* Tradens
14 enim † rem grauatam recipienti ſcienti non tenetur de
euictione, Gozadin. *conſ. 24. num. 7.* & ſic recipiens cum
15 eodem onere recepiſſe † cenſetur, Aymon. *conſ. 12. ſub n. 8.
verſic. quia tunc ob eius ſcientiam.*

Nec quicquam releuat replicatio, quod Inſtrumentum
dotale aduerſetur Apocæ, & Capitulis matrimonialibus,
16 ex quo in illis nulla mentio facta fuit de dicto quarto dota-
li, ideòque ennnciatiua Inſtrumenti non poſſit præiudicare
Comiti Fabio cui à principio ea dicta Apoca, & Capitulis
Ius quæſitum fuerat.

Quia animaduerterunt Domini, quod licet in dictis
Apoca, & Capitulis non legatur expreſſa mentio quarti
dotalis, ad computum tamen Dotis ibidem conſtitutæ pro-
miſſa fuerunt ſcuta mille debita à Communitate Priuerna-
ten. pro ſorte principali ſupradicti anni cenſus, ibi, *In no-
me di Dio, &c. hauendo io infraſcritta concluſo matrimonio
frà la Signora Imperia Incaſati, & il Signor Fabio Caran-
dini Ferrarij per tanto ſi dichiara per la preſente, che il Si-
gnor Marc' Antonio Incaſati promette, &c. è per dote di eſſa
gli conſtituiſce ſcudi 10. milla, cioè ſcudi 2. milla contanti,
ſcudi 1400. pure contanti, &c. è piu ſcudi mille in vn Cenſo
con la Communità di Piperno à ſette per cento, &c. eodem
Summ. num. primo*, quem cenſum biennio ante eadem
Imperia ſibi elegerat in ſatisfactionem quarti dotalis ſuper
17 lucrati, vt ſupra dictum fuit. † Vnde expreſſio facta in
Inſtrumento de dicto quarto dotali non inducit mutatio-
nem animi, nec aduerſatur Capitulis, ſed ſtat dumtaxat
demonſtratiuè ad magis oſtendendam naturam, & quali-
tatem dicti cenſus in ſecunda dote aſſignati, licitum enim
eſt in Inſtrumento exprimere, & addere per verba explici-
18 ta, quæ † fuerunt de mente contrahentium tempore Ca-
pitulorum, & ad eadem Capitula ſunt acceſſoria, & con-
ſecutiua, ad text. *in l. etiam C. de iure dot.* concurrente
19 autem compatibilitate quælibet † contrarietas, & repu-
gnantia ceſſat, vt in his terminis reſoluit Rota *in Romana
lucri dotalis 16. Decembris 1633. coram bon. mem. Merlino
in receat. deciſ. 250. num. 14. & 15. part. 6.*

Nec Comiti Fabio aliquod ius quæſitum fuit ex Capitu-
lis antea confectis; dum in ijs reſeruata fuit inſtrumenti
confectio, quod deindè ante denuntiationes futuri matri-
monij ſtipulatum fuit, ea hoc enim vnum cenſetur alteri
ineſſe, adeòvt non potuerint Capitula ante Inſtrumenti
confectionem Ius parti tribuere; Vnde dum Fabius ſub
obligatione † Camerali promiſit obſeruantiam omnium 20
contentorum tam in Inſtrumento, quàm in Capitulis, &
Apoca matrimoniali, conueniri potuit executiuè tam pro
expreſſis, quàm pro virtualiter vtrobique contentis, ea latè
deductis *in dicta Romana Dotis coram Reuerendiſs. D. meo
Decano, & in dicta Romana Saluiani de Caſalibus co-
ram me.*

Cæterùm deducta ad proban. Marcum Antonium Inca-
ſatum de proprio dotaſſe Imperiam, & ſignanter illius de-
claratio facta in teſtamento, quo bis illam dotauerat pri-
ma ſcilicet vice de ſcutis 4000. altera verò de ſcutis 10000.
non fuerunt habita in conſideratione, † quia huiuſmodi de- 21
claratio, & ſimilia congruè verificantur in vtraque dota-
tione eo modo, quo apparet ex publicis Inſtrumentis, in ea
videlicet parte, in qua de proprio dotem conſtituit, non
autem excludunt comprehenſionem ſcutorum mille ex di-
cto quarto dotali expreſsis verbis in hac poſteriori dote
contentorum, quæ noua quidem dotatio fuit, ſed cum ex-
plicita comprehenſione dictæ ſummę, aliorumque cenſuum
pecuniarum, & gemmarum in reſtitutione primæ dotis aſ-
ſignatarum, vt apparet tam ea electione facta per Impe-
riam, quàm ea capitulis matrimonialibus, & ſecundo In-
ſtrumento dotali; Aliàs enim pugnarent inter ſe Inſtru-
mentum capitula, & Teſtamentaria declaratio † pro quo 22
euitando quælibet interpretatio admittitur etiam verba
impropriando, *cap. inter dilectos de fid. inſtr.* Aym. *conſ. 70.
num. 5.* Rota *deciſ. 429. num. 25. part. 5. recent. tom. 2.*

Et ita parte vtraque informante reſolutum fuit.

R. P. D. B I C H I O.

Bononień. Dotis, ſeu Pecuniaria.

Veneris 27. Aprilis 1646.

A R G V M E N T V M.

Dotis reſtitutio quando facienda ſit iuxta æſtima-
tionem monetæ currentem de tempore reſtitu-
tionis dotis. Monetæ æſtimatio deducta in obli-
gatione, in dubio cenſetur facta demonſtratiuè,
& non taxatiuè. Et aliqua deducuntur circa fru-
ctus dotis, quando reſtitutio facienda venit ex
cauſa, quia maritus vergit ad inopiam.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia tranſit in iudicatum ob non interpoſitam ap-
pellationem in tempore.*

2 *Sententia tranſit in rem iudicatam ab ea fuit appella-
tum, ſi appellatio non fuit proſecuta.*

3 *in Obligatione quando adeſt moneta certa, ſi eius bonitas
intrinſeca non fuit mutata, tunc illa eſt ſoluenda, vel
eius valor.*

4 *in Obligatione quando vltrò æſtimatio monetæ fuit
adiecta, tunc qualis moneta ſit ſoluenda, & num. 5.
6. & 7.*

8 *Monetæ æſtimatio facta in obligatione, cenſetur expreſ-
ſa non taxatiuè, ſed demonſtratiuè.*

*Cum dicendum ſit fuiſſe factam vt exprimatur de qua
moneta partes intellexerunt, & num. 10. & 12.*

11 *Moneta ipſa quando in obligatione videatur deducta.*

13 *Obſeruantia benè declarat, qua moneta fuit deducta in
obligatione.*

14 *Solutiones quando deſeruiant pro obſeruantia interpre-
tatiua inſtrumenti.*

15 *Solutio facta pro reſiduo, quid importet.*

16 *Dos quando fuiſſet ſoluta in tot bonis, tunc mulier non po-
teſt amplius prætendere fructus dotis, & num. 17.*

18 *Confeſſio dicitur voluntaria, licet fuerit facta in iudicio,
niſi præceſſerit iuſſus Iudicis.*

19 *Procuratoris confeſſio reuocari poteſt à principali, etiam
non docto de errore.*

20 *Sententiam impugnans non poteſt in illa, ſe fundare.*

21 *Mulieri conſtante matrimonio non debentur integri fru-
ctus dotis pro alimentis, cum debeantur etiam ſubſten-
tari onera matrimonij.*

Declara tamen vt num. 22.

23 *Vxor præſumitur alimentata à marito.*

24 *Vxor licet præſumatur alimentata à marito, tamen iſta
præſumptio cedere debet veritati.*

25 *Ali-*

25 *Alimenta quando petuntur iure actionis, tunc etiam præterita peti poſſunt.*
26 *Dos quando reſtituitur ob vergentiam mariti ad inopiam, tunc alimenta vxori debentur à d. tempore, & decurſa non dicuntur futura, ſed præterita.*
27 *Fructus dotis qualiter taxentur ſecundum ſtatut. Bononien.*
28 *Vxor non tenetur vendere proprietatem dotis, vt ſe alat, ſed ex fructibus debet viuere.*
29 *Statutum Bononien. taxans fructus dotis ad rationem ſeptem pro centenario, an habeat locum dum reſtituitur dos ob vergentiam viri ad inopiam.*
30 *Statutum Bononien. taxans fructus dotis ad rationem ſeptem pro centenario, an habeat etiam locum conſtante matrimonio.*
31 *Verba vniuerſalia apta ſunt comprehendere omnem caſum.*
32 *Sententia per acquieſcentiam partis tranſit in iudicatum, & niſi docto de eius iniuſtitia per tranſportationem actorum ſeruanda eſt.*
33 *pro Alimentis non competit hypotheca.*
Hypotheca ceſſante, agi non poteſt contra tertios poſſeſſores bonorum, num. 33.
34 *pro Alimentis non competit hypotheca, quando ſumus in eis quæ debentur à patre filio.*
35 *pro Alimentis debitis à marito vxori proportionabiliter ad fructus dotis, datur hypotheca.*
36 *Hypotheca legalis, quæ competit vxori pro dote trahitur etiam ad fructus dotis.*
37 *Dotis fructus ſunt de appendicijs dotis, quod procedit tam conſtante, quàm ſoluto matrimonio.*
38 *pro Alimentis competit Saluianum, etiam contra tertios poſſeſſores.*
de Doctoribus illis non eſt curandum dum contraria opinio eſt verior, & communior, & num. 38.
39 *Iudicare velle contra opinionem veriorem, & communiorem vanum eſt.*
40 *Saluianum interdictum non datur, niſi ad effectum ſatisfaciendi ex fructibus, & num. 43.*
41 *Sententia propter incertitudinem, quando ſit nulla.*
42 *Duran. deciſ. 109. per totam, quo caſu loquatur, & quid ibi perfunctorie dicatur, num. 47.*
44 *Saluianum, & hypothecaria poteſt in eodem libello cumulari, & num. 45. & 46.*

DECISIO CCCXCVIII.

REuerendiſſimo D. meo Dunozet Decano proponente confirmata hodie fuit deciſio coram eodem edita 26. Martij 1645.* ſuper re iudicata duarum ſententiarum latarum Bononiæ ad fauorem Comitis Io: Caldetini hæredis Thadeæ eius amitæ non obſtan. ex aduerſo deductis ab informantibus pro Monialibus Sancti Laurentij, & litis conſortibus, ac ſignanter pro Roccho Lucatello.

Nam tranſitus ſententiarum in iudicatum educitur ne-
1 dum ob non interpoſitam † appellationem in tempore,
quod ex aduerſo impugnatur, ſed etiam ob non executam,
& reproductam intra annum citationem ad dicendum
2 contra commiſſionem, & cauſam ſpatio biennij non proſecutam nuſquam prorogatis fatalibus, *cap. Romana de appell. in 6. Clement. ſicut eod. tit.* cum alijs alleg. in prima deciſ. §. *vel imo*. Et obeſſe non poterat earundem ſententiarum iniuſtitia, quia immò rectè pronunciatum fuit reſtitutionem dotis faciendam eſſe in ſcutis aureis iuxta illo-
3 rum valorem currentem de tempore reſtitutionis, † cum in obligatione adſint ſcuta aurea illorumque bonitas intrinſeca alterata non fuerit, quo caſu ſoluenda eſt ipſa ſpecies monetæ in obligationem deducta, & in rerum natura exiſtens, vt remiſſiuè comprobat Caſtill. *controuerſ. iur. lib. 4. cap. 10. num. 45. & ſeqq.* Carocc. *deciſ. 53. num. 7. & ſeqq.* Larrea *deciſ. Granat. 22. num. 6. & ſeqq.* & quando in obligatione adiecta vltrò eſt æſtimatio monetæ aureæ, puta ad rationem tot librarum pro ſcuto demonſtrationis gra-
4 tia, † non autem taxationis poteſt quidem debitor præſtare æſtimationem, ſed iuxta valorem aurei currentem de tempore ſolutionis, vt per Bart. *in l. Paulus 99. num. 7. ff. ſolut. & alios allegatos in prima deciſ. §. nec dubitatio*, quibus additur Gaſpar. Ant. Theſaur. *in tract. de augument. moneta part. 2. num. 28.* vbi dicit rationem quia contrahentes non reſpexerunt ad illam ſpeciem minutam, ſed ad au-
5 reum, † cuius valoris expreſſio, & demonſtratio fuit facta fauore creditoris, *& num. 29.* addit debitorem ex illa æſtimatione adiecta ſolùm lucrari, quod non teneatur perquitere aureos in eadem ſpecie, ſed poſſit ſoluere in mo-
neta † argentea, attento tamen valore auri de tempore ſo- 6
lutionis, *ac num. 56. limit. 3.* tradens theoricam ad dignoſcen. an æſtimatio facta ſit cauſa demonſtrationis, † vel ta- 7
xationis ait præſumi gratia demonſtrationis, ſi tempore contractus aureus valebat eam ſummam ſolidorum, quæ fuit ſcuto adiecta.

Qui eſt caſus noſter, nam per teſtes datos in præterita poſitione Summ. Comitis num. 4. probatur, quod tempore contractus dotalis currebat Bononiæ ſcutus aureus valoris librarum quatuor, & ſolidorum trium iuxta æſtimationem in eodem contractu factam, quæ cauſa demonſtrationis in eodem contractu adiecta ex alio etiam capite præſumitur, quia nimirum, vt dicti teſtes deponunt, duæ tunc
currebant ſpecies ſcuti aurei diuerſi valoris, † ad quorum 8
propterea differentiam, & ad demonſtrat. de quo ſcuto partes ſenſerint, æſtimatio cenſetur adiecta, vt benè declarant Surd. Cephal. Menoch. Gratian. Cyriac. Bonr. Rot. *locis adductis in prima deciſ. §. neque aureorum*, & præter ibi allegatos tradit Anton. Faber. *de var. numer. debitor. ſolut. cap. 17. num. 29. & num. 32. & fuit deciſum in Caſenaten. pecuniaria 14. Martij 1597. coram bon. mem. Penia, & in Auſculana dotis 7. Aprilis 1606. coram bon. mem. Lugdunen. impreſſ. 1. part. recent. deciſ. 114. num. 5.*

Quamuis inter ſcutum aureum, eiuſque æſtimationem poſita ſit dictio alternatiua, vel ibi, *ſcut. 3500. auri in auro currentia, vel illorum valorem ad rationem librarum quatuor, & ſolid. 3. pro qualibet ſcuto*, nam ſtante quod duæ ſpecies ſcuti auri currebant diuerſi valoris, adhuc expreſſio valoris ſtat demonſtratiuè ad deſignan. de quo ſcuto au-
reo partes ſenſerint, & alternatiua illa cùm † ſit appoſita 9
fauore creditoris, ne ſcilicet dubitari contingat de qua ſpecie ſcuti aurei partes ſenſerint, aut nullam præbet debitori electionem, Felin. *in cap. inter cæteros num. 4. verſ. fallit 2. de reſcript.* Purpurat. *conſ. 287. ſub num. 1.* Cancer. *var. reſolut. tom. 2. cap. 6. num. 98.* Monter. *deciſ. Aragon 48. n. 14.* aut eſto, quod det debitori facultatem, & electionem ſoluendi in moneta valorem auri, iuxta text. *in §. ſi plures inſtit. hered. inſt.* ac tradita per Surd. *conſ. 398. num. 86.* Menoch. *conſ. 3. num. 21.* non tollit, quin ſcutum aureum dumtaxat ſit in obligatione, & conſequenter illius æſtimatio
tempore ſolutionis, † non autem moneta minuta ſit at- 10
tendenda, vt in terminis reſpondit Rota *deciſ. 49. num. 2. part. 3. recent.* Soccin. iun. *conſ. 44. nu. 5. verſ. ſecundo quantum lib. 4.* Gaſpar Ant. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib. 4. quæſt. 72. ſub num. 5. & ſub num. 6. verſ. qui voluerunt*, Andreas Kohl. *exercitatione legal. 19. ſub num. 21. verſ. ad differentiam*, quidquid dicendum eſſet, ſi promiſſos fuiſſet ſcutus aureus,
vel moneta argentea ad rationem † tot librarum, quo caſu 11
ipſa moneta videtur eſſe in obligatione, & æſtimatio cadit ſuper moneta, non autem ſuper auro, vt per Cephal. *conſ. 31. num. 7.* quem ſequitur Neguſan. *quæſt. 57. ſub num. 4.* Gratian. *diſceptat. 417. ſub num. 9.*

Quo magis quia dos, de cuius reſtitutione agitur non fuit conſtituta in ſcutis aureis, vel illorum valore, ſed in
ſcutis 5500. auri tunc currentibus ad rationem † librarum 12
quatuor, & ſolidorum trium, vt patet, quia initio Inſtrumenti dotalis leguntur ſoluta ſcuta bis mille auri ad dictam rationem, & quamuis infra ſubſequatur promiſſio ſoluendi reliqua ſc. auri 3500. vel illorum valorem in diuerſis paghis, tamen ſtatim ſubditur, *quæ omnes ſumma ſimul cumulatæ faciunt, & conſtituunt ſummam, & quantitatem ſc. 5500. auri currentium, vt ſupra;* adeò quod contrahentes ſolùm ſcutum auri voluerunt eſſe in obligationem ad dictam rationem librarum quatuor, & ſolidorum trium ſupra expreſſam, & alioquin ſequeretur abſurdum, quod dos reſpectu ſcutorum 2000. in limine matrimonij ſolutorum in auro ad dictam rationem, in quibus non cadit alternatiua, vel diuerſo iure cenſeretur ab alijs ſcutis 3500. auri promiſſis cum dicta alternatiua, quod dicendum non eſt, vt in terminis dotis Nonius *conſ. 52. num. 7.* Giurb. *ad conſuet. Meſſana cap. 15. gloſ. 1. part. 1. num. 14.* Rota *in Bononien. dotis 16. Nouembris 1643. coram me, §. at in caſu, in fin.*

Non obſtat, quod in libro promiſſionis dotis, ac etiam
in partitis Campſoris ad † creditum receptoris dotis adno- 13
tatæ fuerint illius ſolutiones in libris 27825. vnde deſumitur obſeruantia, quod libræ eſſent in obligatione, vt aduertit Cancer. *var. reſolut. tom. 2. cap. 6. num. 147.* quia vt

benè

benè reſpondit Rota *d. deciſ.49. num. 3. 4. part. 3. recent.* id
potuit fieri ex eo, quod dicta ſumma librarum dicto tem-
pore correſponderet valori currenti aureorum, & propte-
rea cum non appareat ex qua cauſa ita fuit ſeruatum, non
14 poſſunt tales ſolutiones deſeruire † pro obſeruantia inter-
pretatiua inſtrumenti, Buratt. *deciſ.464. num.6.* Reueren-
diſs. Vrgellen. *deciſ.* 36. *num.* 40. immò obſeruantia poteſt
retorqueri, quia in ſupracitatis partitis libri promiſſoris do-
ris ſingulæ ſolutiones apparent factæ in auro, vt habetur in
Summ. Lucatelli num.4. & plures ex alijs partitis creatis ad
creditum receptoris loquuntur in ventre de auro, ibi, *ſcudi
mille da ſolds* 83. *per ſcudo*, Summ. ibidem num.5.

Sunt pariter ſententiæ iuſtæ reſpectu condemnationis ad
alimenta proportionabiliter ad integram dotem, quam
condemnationem impugnant exaduerſo eo quod Taddea,
ob vergentiam viri ad inopiam, optauerat quædam bona,
& illius procurator de xnno 1614. petierat, & obtinuerat
15 ſententias pro reſiduo dotis, † ponderato verbo pro reſi-
duo, quod reliquatus dotis ſolutionem, probat Seraph. *de-
ciſ.617. num.*13. Quia optio illa bonorum non habuit effe-
ctum vt probatur, tum qnia deinde de anno 1606. Taddeæ
aſſignati fuerunt à Iudice plures termini ad optan. bona
pro aſſecuratione dotis, & ad eius fauorem relaxata man-
16 data pro alimentis, quæ ſanè relaxari non potuiſſent, ſi
optio bonorum fuiſſet effectuata, cùm ex illorum fructibus
mulier ali debuiſſet, Rota *deciſ.292. num. 5. part. 1. recent.*
tum etiam quia de anno 1607. ob non factam optionem à
muliere, bona fuerunt aſſignata alijs creditoribus Alexan-
dri viri cum onere ipſam alendi, nec aſſignari potuiſſent,
17 ſi † aſſerta præcedens optio mulieris habuiſſet effectum, vt
ponderat *prima deciſio* §. *pariterque*, & ad propoſitum ar-
guit Rota *in Fulginaten. Saluiani prima Iuly* 1643. *coram
me*, §. *nec obſtat*. Confeſſio autem procuratoris, ſed peti-
18 tio † pro reſiduo cum fuerit voluntaria qualis dicitur etiam
quæ emanauit in iudicio, niſi præceſſerit iuſſus Iudicis,
Alex. *conſ.222. num.16. lib.2.* Pariſ. *conſ.115. num.21. lib.1.*
ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.460. num.5.* Rota *in Romana,
ſeu Ianuen. quarti dotalis* 14. *Nouembris* 1639. *coram Emi-
nentiſs. D. Cardin. Panzirolo*, Taddeæ non nocet, Felin.
in cap.1. num.14. vt lit. non conteſt. Buratt. *deciſ.* 136. *n.* 15.
Gregor. XV. *d. deciſ.* 460. *num.* 4. quominus quia Taddea
renunciauit dd. ſententijs obtentis à Procuratore, illiuſque
19 confeſſionem reuocauit, † vt potuit etiam non docto de
errore, Caputaq. *deciſ.198. part.* 1. Rot. *deciſ.* 613. *num.* 9.
*part.1. diuerſ. deciſ.170. num.6. deciſ.768. num.5. part.2. re-
cent.* & qnia creditores aduerſarij dictas ſententias impu-
gnarunt, earumque executionem ſuſpendi obtinuerunt
20 medixnte commiſſione appellationis, vnde non poſſunt in
illis ſe fundare, *cap. ex eo, de reg. iur. in 6. cap. cum olim, de
cenſ. cum vulgar.*

Non obſtat, qnod mnlieri conſtante mxtrimonio non
21 debeantur integri fructus dotis † pro alimentis, ſed illi
fructus verti debeant in ſubſtentationem totius familiæ,
quia ceſſat difficultas ex facto eum redditus dotis, non ex-
22 cederent ſcutx 275. † quæ vix ſufficiebant pro victu ſolius
mulieris. Minus obſtat, quod ſententiæ condemnent ad
fructus totius temporis, & ſic etiam poſtquam Taddeæ
fuit aſſignatum prædium tornaturarum 135. quia huiuſmo-
di conſignatio facta fuit de anno 16x2. ſoluto iam matri-
monio, & ſententiæ latæ ad fauorem Taddeæ pro reſtitu-
tione dotis mandant compenſari fructus ex dd. tornaturis
perceptos in illis verbis, *detractis habitis per Taddeam, &c.*
per quæ detrahenda etiam erunt bona conſignata hæredi-
bus Taddeæ pro libris 156x5. Tandem non obſtat, quod
23 mulier præſumatur † alita à marito, Burat. *deciſ.274. n.20.*
quia cùm ex ſupra memoratis decretis, & inſtantijs iudi-
cialibus factis à muliere pro conſecutione alimentorum
24 † contrarium appareat, præſumptio cedit veritati, *l. Im-
peratores, ff. probat.* Dec. *conſ.400. num.8.* Menoch. *de præ-
ſumpt. lib. 1. quaſt. 31. num. 1. & ſeqq.* & gratis dicitur ali-
menta præterita peti non potuiſſe, qnia in caſu noſtro de-
25 bentur † iure actionis, nempè vigore ſtxtuti Bnnoniæ, &
decreti Iudicis, & enm fuerint petita vſque de anno 1602.
quando videlicet iudicium fuit motum ob vergentiam viri
ad inopiam, alimenta à dicto tempore decurſa non dicun-
26 tur † præterita, ſed futura, Surd. *de aliment. tit. 8. pri-
uil.60. num.16.* Lancellot. *de attent. part.2. cap.12. limit.24.
num.* 8. Cæſ. Manent. *deciſ.* 30. *num.* 8. Rota *diuerſ. de-
ciſ.764. num.5. part. 1. deciſ.690. num. 11. part. 4. tom. 3.
recent.*

Quæ verò obijciuntur de exceſſu taxationis alimento-
rum, & fructuum dotis ad libras ſeptem pro centenario non
vrgent, qnia poſt ſolutum matrimonium clara eſt diſpoſitio
ſtatuti Bononiæ *ſub rubr. de dot. reſtituen.* taxans † fructus 27
dotis ad dictam ſummam, quæ attendenda eſt, vt com-
probat prima deciſio §. *quam etiam*, & licet ſtatutum lo-
quatur de muliere non habente in bonis tantum, quod ex
fructibus ſe xlere poſſit, hoc ſatis probatur in caſu noſtro,
quia ex hoc capite mulier iudicialiter inſtetit, & obtinuit
decreta pro alimentis, nec præſumitur aliquid habere præ-
ter dotem, nec ad hunc effectum attenditur, an mulier
habeat bona, per quorum venditionem poſſit ſe alere, ſed
an ſe alere poſſit ex illorum fructibus, vt diſertè loquitur
ſtatutum, & concordat iuris communis diſpoſitio, † cum 28
non teneatur vendere proprietatem, vt ſe alat, Bald. *conſ.*30.
vbi quod nec tenetur vendere iocalia *lib.* 2. quem ſequitur
Monach. *deciſ. Bonon.* 58. *num.*7. Rota Bonon. *diuerſ. de-
ciſ.25. num.* 79. Monterent. *in gloſ. huius ſtatuti, verb. ex
fructibus.*

Conſtante autem matrimonium ſolum pro duobus an-
nis taxata fuerunt alimenta ad rationem ſeptem pro cente-
nario iuxta decretum Auditoris generalis Bononiæ anni
1606. & quidqnid ſit xn ſtatutum Bononiæ locum habeat
etiam † in caſu vergentiæ viri ad inopiam, vt videtur ſen- 29
ſiſſe Monteren. *ibidem in* §. *declarantes*, qui tamen loqui-
tur ad alium effectum, nempè, vt dos poſſit mulieri reſti-
tui, at in §. *Inſuper*, taxante alimenta, & fructus dotis ad
rationem ſeptem, Monterentius non dicit ſtatutum pro-
cedere † etiam conſtante matrimonio, & contrarium vi- 30
detur ſenſiſſe, Rota *in Bononien. fructuum dotis 4. Martij*
1630. *coram Reuerendiſs. P. D. meo Ghiſilerio*, §. *non obſtat
quod*, nam etſi ſtatutum † habeat verba vniuerſalia apta 31
comprehendere etiam caſum vergentiæ ad inopiam, ibi,
In quocumque caſu reſtitutionis dotis, loquitur tamen de re-
ſtitutione dotis facienda † ab hæredibus viri, & ſic eo mor- 32
tuo, vel naturaliter, vel ciuiliter. Qnidquid inquam ſit
de intellectu d. ſtatuti ſufficit reſpondere, quod ſententiæ,
de qnibus agitur, non raxarunt alimenta conſtante matri-
monio ad rxtionem ſeptem, ſed condemnarunt iuxta taxa-
tionem factam in ſupradicto decreto Auditoris generalis
anno 1606. quod vtique exequi potuerunt, cum per acquie-
ſcentiam partis tranſijſſet in iudicatum, ideòque non do-
cto de illius iniuſtitia per tranſportationem actorum tunc
factorum ſeruandum eſſet, *l. res iudicata, ff. de reg. iur.*
Surd. *conſ.106. num.13. conſ.*268. *num.* 1. Fontanell. *deciſ.*
174. *num.*10. Rot. *deciſ.404. num.1. part.1. recent.*

Non obſtat, qnod pro alimentis † non competat hypo- 33
theca, qua ceſſante agi non poteſt contra tertios poſſeſſo-
res bonorum viri, quia Rota ſequitur hanc opinionem † in 34
alimentis debitis filio à patre, *vt in deciſ.125. nu. 11. part.4.
tom.2. recent.* vel donatori à donatario niſi expreſſa ſint bo-
na, ex quibus debeant ſolui, *vt in deciſ.160. num.2. part.1.
diuerſ.* At in alimentis debitis vxori † proportionabiliter ad 35
fructus dotis contraria opinio eſt verior, & ratio diuerſita-
tis eſt, quia hypotheca legalis, quæ competit pro dote, *ex
l. aſſiduis, C. qui pot. in pign. hab. l. unica, §. & vt plenius,
C. rei vxor. act.* trahitur ad fructus † dotis, ſeu alimenta 36
tanquam acceſſoria ad dotem, Alex. *in l. ſi cum dotem, §.
ſin autem, num.11. ff. ſol. matr. vbi in verſ. puto ait*, quod
hoc facilius procedit conſtante matrimonio, quam eo ſo-
luto, Gutier. *de iuram. confirm. part. 1. quaſt. 46. num. 5.*
vbi † quod procedit indiſtinctè tam ſoluto, quàm conſtan- 37
te matrimonio, Bero. *conſ.52. num. 13. lib.* 2. Burſatt. *con-
ſil.120. num.*38. Neguſant. *de pignor.4. membr. 2. part. n.50.
in fin. & num.* 51. Gratian. *diſcept. 634. num. 4. & ſeqq. per
tot.* vbi allegat concordantes, & teſtatur de veriori opinio-
ne, & magis communi Pacif. de Saluian. *inſpect. 3. cap. 4.
num.*170. vbi in ſpecie ait pro dd. † alimentis competere 38
Saluianum interdictum contra tertios poſſeſſores, & plu-
res adducit, vnde non eſt curandum de Doctoribus exad-
uerſo allegatis, cum hæc opinio ſit æquior, & communior,
& vanum eſſe ab eo † in iudicandum diſcedere fateatur 39
idemmet, Surd. exaduerſo allegatus *in tract. de alim. tit. 8.
priuil.49. num.8. in fin.*

Denique non obſtat, quod ſententiæ quando dant im-
miſſionem ad effectum ſibi ſatisfaciendi in bonis mediante
illorum ſubhaſtatione, vel fructuum perceptione ſint nullæ,
& iniuſtæ, † eum in iudicio Saluiani non detur immiſſio 40
niſi ad effectum ſatisfaciendi ex fructibus, † & alternati- 41
ua ſententiæ propter incertitudinem reddat ſententiam

nullam

nullam quando eſt poſita inter duo contraria, vt fuit deci-
ſum coram Reuerendiſs. Vtgellen. *deciſ.* 109. *per totam*, quia
in caſu dictæ deciſionis libellus fuerat ſolum conceptus in
42 iudicio vtilis † Saluiani interdicti, nec aliquam alternati-
uam continebat. At in caſu noſtro in ipſo libello intenta-
tum alternatiuè fuit iudicium Saluiani, & actio hypothe-
caria, petendo immiſſionem ad effectum ſibi ſatisfaciendi
43 ex fructibus, quod eſt proprium Saluiani, vel mediante
bonorum diſtractionem, quod eſt proprium hypothecariæ,
& parte non opponente potuit vtrumque in eodem libello
44 cumulari non ſecus, † ac petitorium, quod importat hy-
pothecaria, & poſſeſſorium, quod importat Saluianum,
vt notat Scapucc. de Saluian. *interdict. lib.* 1. *quæſt.* 21. *nu.* 5.
poſt Neguſant. *de pignor.* 3. *membr.* 8. *part.* *ſub num.* 26.
verſ. & talis libellus, Menoch. *ad adipiſc. remed.* 3. *num.* 160.
Rota *diuerſ. deciſ.* 43. *num.* 3. *part.* 1. *deciſ.* 34. *num.* 3. *& ſeqq.*
part. 2. Grat. *deciſ.* *March. deciſ.* 208. *num.* 9. Igitur potuit
45 Iudex ſequendo alternatiuam † libelli alternatiuè ſuper
vtroque pronunciare, vt ex Bart. *in l. vt fundus*, *ff. com-
mun. diuid. & in l. prætor edixit*, *§. quod autem*, *ff. iniur.*
46 tradit Grammat. *deciſ.* 68. *num.* 1. nec † aliqua exinde reſul-
rat incertitudo, cum dicto duo remedia es ſupra allegatis
non ſint contraria ſed diuerſa, vt per Alex. *conſ.* 96. *num.* 10.
& ſeqq. lib. 4. Rot. coram D. Vrgellen. *ad deciſ.* 109. *num.* 4.
47 licèt ibi per iunctoriè † dicatur, quod dicta remedia ſint
contraria.

Et ita deciſum vtraque parte informante coram Reue-
rendiſſimo D. meo Dunozetto Decano, cuius ſuperueniente
abſentia ante extenſam deciſionem, Ego in cauſa ſubrogatus munus expleui iuxta vota Dominorum, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram bon. mem. Dunozetto Decano ſub die 26. Martij 1645. erit inter eius deciſiones mox imprimendas.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. fideicommiſſi, ſeu Domus.

Lunæ 30. Aprilis 1646.

A R G V M E N T V M.

Sententia ne tranſeat in rem iudicatam non ſufficit in tempore, ſi faciendæ ſunt aliæ diligentiæ, de quibus hic in deciſione. Fideicommiſſario, quando non poſſit denegari immiſſio. Et aliqua habens circa fideicommiſſa vniuerſalia, & particularia.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia ob non reditum pro Apoſtolis intra terminum datum, tranſit in iudicatum.*
2 *Diligentiæ, quæ non releuant, non iuuant.*
3 *ad Rem iudicatam euitandam non ſufficit obtinere commiſſionem appellationis infra terminum 30. dierum.*
4 *Et in ipſa appellatione fuerunt petiti Apoſtoli.*
5 *Appellans, quando non valet intra menſem proponere cauſam in Signatura, tunc ne ſententia tranſeat in iudicatum quid facere debeat.*
6 *Appellanti imputandum eſt, ſi intra terminum Iuris non reddit pro Apoſtolis, qui facilè impetrantur.*
7 *Sententia, vt tranſeat in rem iudicatam neceſſaria eſt iniuſtitia ipſius ſententiæ.*
Sententiæ iniuſtitia eſt probanda, vt aduerſus eam detur reſtitutio in integrum, num. 7.
8 *Iniuſtitia ſententiæ probatur ex actis.*
9 *Fideicommiſſo probato, atque vocatione, necnon identitate bonorum, tunc non poteſt denegari immiſſio.*
10 *Deſcendentiam ſi quis probauerit, præſumitur etiam proximior, ſi alius non comparet, & num. 11.*
12 *Fides baptiſmatis filiationis probationem coadiuuat.*
13 *Filiationis probatio iuuatur ex dotatione.*
14 *Identitas bonorum probatur ex inſtrumentis.*
15 *Fideicommiſſum particulare eſt, quando prohibitio alienationis non fuit directa ad quotam hæreditatis, ſed ad rem particularem.*
16 *Quod procedit etiamſi ſtatim poſt fideicommiſſum vniuerſale adijciatur.*
17 *Alienationis prohibitio, ſi ſtet acceſſoriè ad fideicommiſſum vniuerſale, quid operetur.*
18 *Teſtator an voluerit conſtituere vniuerſale, vel particulare fideicommiſſum id pendet ab eius voluntate.*
19 *Fideicommiſſum particulare quando dicatur diſtinctum ab vniuerſali.*
20 *Hæres grauatus tenetur conficere inuentarium.*
21 *Hæres ſi non confecerit inuentarium, non poteſt ex eius perſona detrahi legitima, & re particulari fideicommiſſo ſubiecta exiſtentibus alijs bonis liberis.*
22 *Vel fideicommiſſo vniuerſali ſubiectis.*
23 *Bona libera præſumuntur extare contra hæredem, qui inuentarium non confecit.*
24 *Inuentarij beneficio deſtitutus tenetur de iure nouo ſoluere integrè legata, & fideicommiſſa particularia, & num. 27. & 32.*
25 *Fideicommiſſum, quando eſt vniuerſale, tunc hæres ob omiſſionem inuentarij non amittit legitimam, vide num. 31.*
26 *Fideicommiſſum, quando eſt particulare, tunc hæres non conficiens inuentarium amittit legitimam.*
28 *Auth. res quæ C. commun. de legat. habet etiam locum in fideicommiſſo particulari.*
29 *Debita fideicommittentis debent ſolui ex eius bonis.*
30 *Fideicommittens non poteſt præiudicare hypothecis, & iuribus creditorum.*
33 *Hæres, quando ſumus in fideicommiſſo vniuerſali non tenetur vltra vires hæreditarias, etiam ſi non confecerit inuentarium.*
34 *Hæreditatis aditio ex quibus actibus benè probetur.*
Aditio hæreditatis ſatis iuſtificatur ex ſolutione debiti hæreditarij, num. 34.

D E C I S I O CCCXCIX.

COnſtituto, Alexander Stiaticus, Vniuerſali, & deſenſiuo fideicommiſſo fauore Laurentij filij, ac Alexandri, Ioannis, & Franciſci, eius ex d. filio Nepotum, eorumque deſcendentium, prohibuit omnem venditionem, alienationem, & dominij tranſlationem, Domus magnæ habitationis ipſius Teſtatoris, quia voluit dictam Domum in perpetuum peruenire debere ad ipſos inſtitutos, & eorum deſcendentes maſculos legitimos, & naturales donec aliquis extabit ex linea illorum, alias autem ad deſcendentes ipſius teſtatoris per fœminam, & lineam fœmininam, ſimiliter maſculos legitimos, & naturales in infinitum ordine ſucceſſiuo.

Ideò Ioannes Elephantuccius filius Victoriæ genitæ à Fauſtina filia Teſtatoris prætendens ob deficientiam deſcendentiæ maſculinæ ex maſculis purificatum eſſe fideicommiſſum ſuper domo pro maſculis ex fœminis, obtinuit in eiuſdem Domus poſſeſſionem ſententiam immiſſiuam ab A. C. contra Catharinam Fucellinam hæredem teſtamentariam Ioannis Stiatici vltimi ex deſcendentibus per maſculos, quæ à ſententia appellauit infra decem dies, & Iudex appellanti dedit terminum Iuris, ad redeundum pro Apoſtolis, nec tamen intra terminum redijt, aut cauſam commiſit niſi, eo elapſo. Vnde coram me, cui commiſſio cauſæ directa fuit educebat Elephantuccius ſententiam fuiſſe lapſam in iudicatum, quod cum negaret Catharina, & in omnem euentum niteretur reſtitutioni in integrum vnà cum negocio principali mihi commiſſæ propoſui hodie dubium, An conſtet de re iudicata, ſeu potiùs de cauſis reſtitutionis in integrum, quod affirmatiuè in prima, negatiuè in ſecunda parte definitum fuit.

Nam certi Iuris eſt, quod ſententia ob non redditum
pro Apoſtolis intra terminum † 30. dierum à Iudice datum 1
tranſijt in iudicatum, vt probat text. *in cap. ab eo, de appell. in* 6. *in Clem. quamuis*, *§. verum*, *§. ſimiliter eodem tit.* & tradit Bart. *in l.* 1. *num.* 3. *verſ. quæro quid ſi Iudex*, *ff. libell. dimiſſ.* Scacc. *de appell. quæſt.* 13. *num.* 24. *& ſeqq.* alijque relati ab Adden. ad Buratt. *deciſ.* 556. *litt. A.*

Neque releuant diligentiæ, quas Catharina adhibuiſſe
aſſerit, vt intra terminum 30. dierum commiſſio † appel- 2
lationis proponeretur in Signatura Iuſtitiæ, quodque Præ-
latus ad id electus proponere diſtulerit ad preces, & de
conſenſu alterius partis, ſiue eius Procuratoris, quia & ſi
ſatis fuiſſet ad † euitandum rem iudicatam obtinere Com- 3
miſſionem appellationis infra terminum 30. dierum cùm
fuerit appellatum à diffinitiua, † & in ipſa appellatione 4
fuerint petiti Apoſtoli, iuxt. *deciſionem*, 54. *de appellat. in antiq.*

antiq. & penes Caputaq. *deciſ.* 115. *part.* 2. aliaſque latè ad-
ductas per Adden. ad ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 573. *n.* 14.
noo tamen ſunt ſatis diligentiæ pro obtinenda Commiſſio-
ne, eſto quod impedimenta præſtita fuerint oe Commiſſio
5 proponeretur in Signatura, & ratio eſt, † quia appellans
potuerat alia via ſibi conſulere redeundo coram Iudice à
quo pro Apoſtolis, vt in his terminis reſpondit Rota *in
Peruſina de Vbaldis 16. Iunij 1576. coram clar. mem. Card.
Hieronymo Pamphilio impreſſ. apud Marcheſ. de commiſs.
part.* 2. *fol.* 13. *num.* 2. §. *& hoc modo*, vbi dicitur, quod im-
6 putandum eſt † appellanti, ſi ſibi non cauit petendo Apo-
ſtolos à Iudice, quod facilè impetrare poterat.

Iuſtitia verò ſententiæ, quæ neceſſaria eſt, vt ſententia
7 in indicatum tranſeat, † & aduerſus illam reſtitutio in in-
tegrum denegetur, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 11. *de re
iud.* Seraph. *deciſ.* 351. *num.* 2. *& deciſ.* 1123. *num.* 5. appa-
ret ex actis primæ inſtantiæ, in qua fuit productum teſta-
8 mentum cum † fideicommiſſo, & probata, tum deficien-
tia maſculorom ex maſculis, tum deſcendentia Ioaoois
Elephaotuccij actoris à fœminis à Teſtatore deſcendenti-
9 bus, † tum ideotitas Domus, qui probaris debuit eidem
Ioanni, *ex remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.* ſiue
vtilis Saluiani interdicti concedi immiſſio, Gabr. *conſ.* 44.
num. 2. *&* 3. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 76. *num.* 6. Seraph. *deciſ.* 828.
num. 1. Rota *deciſ.* 368. *num.* 1. *part.* 5. *recent.*

Fideicommiſſum in quam legitur in verbis teſtamenti
obitus Laurentij filij Teſtatoris probatur ex depoſitione
primi, & tertij Teſtis, iuxtà ſeptimum data in Summario
Ioannis num. 4. Iuncto præſertim, quod in Inſtrumentis
datis iu codem Summario num. 7. Ioannes Stiaticus Au-
ctor Aduerſariæ, & ipſa Aduerſaria loquitur de Laurentio
cum dictione *olim*; obitum Alexandri, & Franciſci fi-
liorum Laurentij probant; primus, & tertius Teſtis dicto
Summario num. 4. accedente maximè quod ipſa Aduerſa-
ria obtinuit renouationem emphyteuſis olim conceſſæ
10 Alexandro Teſtatori, † quæ alias fuiſſet debita dictia filijs
Laurentij, ſi tunc ſuperuixiſſent, quodque hodie nemo ex
illis comparet, vt per Seraph. *deciſ.* 1219. *num.* 1. Canal. *de-
ciſ.* 575. *num.* 7. Buratt. *deciſ.* 845. *num.* 2. *& ſeqq.* & vlterius
quoad obitum Ioannis alteriua ex filijs dicti Laorentij con-
currit confeſſio Aduerſariæ, quæ tanquam illius hæres iu-
11 dicium ſubſtinet; Quod verò alij deſcendentes † maſculi
non adſint, probatione non eget dum ſemel extitiſſe non
conſtat, quod tanquam facti non præſumitur, vt notant
Doct. *in l. ex facto*, §. *ſi quis autem*, *ff. ad Trebell.* & tradit
Aldob. *conſil.* 80. *num.* 4. *& ſeqq. lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 1458.
num. 3. *deciſ.* 1487. *num.* 1. Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 301.
num. 5.

Quod autem ſpectat ad deſcendentiam Ioannis Elephan-
tuccij à fœminis deſcendentibua Alexandri Teſtatoris te-
ſtes benè deponunt ipſum Elephantuccium eſſe filium Vi-
12 ctoriæ; Idemque educitur ex fide Baptiſmatis, † quæ filia-
tionis probationem coadiuuat, Rota *in recent. deciſ.* 641.
num. 2. *part.* 3. *deciſ.* 511. *num.* 1. *part.* 5. *deciſ.* 359. *num.* 20.
part. 6. Victoriam eſſe genitam Fauſtinæ, & hanc eſſe fi-
liam Alexandri Teſtatoris, probatur pariter ex Teſtibus,
necnon ex legato dotium facto à Teſtatore eidem Fauſti-
næ, cum aſſertione quod erant implicatæ in bonis aſſigna-
tis pro dote d. Victoriæ eius genitæ, ac ex Inſtrumento
dotali, in quo Fauſtina Victoriam filiam nupſit Scipioni
Elephantuccio cum interuentu, & conſenſu Alexandri Te-
ſtatoris tanquam ipſius Fauſtinæ Patris, & reſpectiuè Aui
13 materni Victoriæ, † huiuſmodi enim aſſertiones emiſſæ in
actu dotandi valdè conducunt ad probandum filiationem,
Peregr. *de fideicommiſs. art.* 43. *num.* 77. Caual. *deciſ.* 49.
num. 1. *ad med. & ſeqq.* ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.* 349.
num. 5. *& ſeqq.* Rota *inter recent. deciſ.* 223. *num.* 3. *in fin.
part.* 4.

14 Identitas tamen Domus probatur ex Inſtrumentis † da-
tis in Summario Elephantuccij num. 7. nec reuocatur in
dubium.

Non obſtant detractiones ſiue legitimæ Ioan. Stiatico
Catharinæ auctori debitæ ex perſona Laurentij Patris, ac
reſpectiuè filij Teſtatoris, ſiue dotis Lauræ eiuſdem Lau-
rentij Vxoris, ac reſpectiuè matris dicti Ioannis. Quia
pro reſponſione DD. animaduerterunt, duo in Teſtamen-
to Alexandri adeſſe fideicommiſſa, alterum vniuerſale
ſuper omnibus bonis, de quo hodie non agitur, alterum
15 reſultans ex ſtrictiſſima alienationis prohibitione, † quæ
cùm non dirigatur ad quotam hæreditatis, ſed ad hanc do-
mum vti rem particularem fideicommiſſum particulare de-
ſuper conſtituit iuxta diſtinctionem gloſſ. *in l. ſi quis ſer-
uum*, §. *fin. ff. leg.* 2. & latè proſequitur Molin. *de primog. lib.* 1.
cap. 10. *num.* 8. *&* 9. Peregr. in terminis prohibitionis alie-
nandi domum *conſ.* 64. *n.* 28. *lib.* 3. Honded. *conſ.* 60. *n.* 85.
lib. 1. Rot. *deciſ.* 249. *num.* 13. *deciſ.* 272. *num.* 17. *deciſ.* 283.
num. 8. *part.* 6. *recent.*

Et quidem omninò diſtinctum à fideicommiſſo vniuerſa-
li quamuis eadem prohibitio † ſtatim poſt fideicommiſſum 16
vniuerſale adijciatur. Nam licet prohibitio ſic adiecta fa-
muletur fideicommiſſo vniuerſali, itaut in illo res particu-
lariter alienari prohibita comprehendatur, quando eædem
† perſonæ vtrobique vocatæ fuerunt ea ratione, quia tunc 17
prohibitio ſtat acceſſoriè ad fideicommiſſum vniuerſale,
Alex. *conſ.* 59. *num.* 8. *&* 9. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 448. *num.* 19.
Bellon. Iun. *conſ.* 12. *num.* 43. Rota *deciſ.* 210. *num.* 11. *de-
ciſ.* 312. *num.* 29. *part.* 6. *recent.* Secus eſt, quando ad rem
alienari prohibitam vocantur aliæ perſonæ non compre-
henſæ in ſubſtitutione vniuerſali, ex huiuſmodi enim vo-
catione † aliarum perſonarum colligitur, quod Teſtator 18
voluit prohibitionem adijcere principaliter, & indepen-
denter à præcedenti fideicommiſſo, & ſic ſeparatum fidei-
commiſſum ſuper rebus alienari prohibitis relinquere, Petr.
de fideicommiſs. quæſt. 6. *num.* 26. *&* 27. *& quæſt.* 11. *num.* 559.
& ſeqq. Grat. *diſcept.* 828. *num.* 15. Menoch. *conſ.* 348. *n.* 43.
Rot. *deciſ.* 193. *num.* 7. *&* 8. *part.* 1. *recent.* & in puncto ità
diſtinguit Caſtr. *in l. Marcellus*, §. *quidam liberis*, *num.* 2.
verſ. primo ſi grauatus, *ff. ad Trebell.* Menoch. *præſumpt.*
294. *num.* 15. *&* 16. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 133. *num.* 6. *part.* 4. *di-
uerſ. deciſ.* 418. *num.* 10. *deciſ.* 421. *num.* 25. *&* 26. *part.* 5. *re-
cent.* & hic eſt caſus noſter, nam ad fideicommiſſum vniuer-
ſale vocantur ſolum deſcendentes maſculi ex maſculis, &
ad domum alienari prohibitam † vocantur iu defectum di- 19
ctorom maſculorum, deſcendentes maſculi ex fœminis,
qui hodie agunt.

Hoc poſito cum Laurentius Teſtatoris filius ex cuius
perſona prætenditur legitima, & Ioan. Stiaticus Lauren-
tio ſubſtitutus, ex cuius perſona petitur dos; inuenta-
rium, quod etiam Ioan. ſubſtitutus, dum Laurentius pri-
mus † hæres grauatus illud facere omiſit conficere teneba-
tur, Bart. *in l. in ratione* 11. §. *quod vulgo*, *num.* 10. *ff. ad l.
Falcid.* Iaſ. *in l. ſi bis*, *qui*, *num.* 6. *& ſeqq.* vbi de communi,
ff. ad Trebell. Ripa *ibidem num.* 6. Peregr. *de fideicommiſs.
art.* 4. *num.* 8. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 6. Faber.
in Cod. lib. 6. *tit.* 11. *diffin.* 24. non confecerint non † poteſt 21
ex eorum perſona detrahi legitima à domo particulari fidei-
commiſſo ſubiecta exiſtentibus alijs bonis liberis, Gabr.
conſ. 123. *num.* 6. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 401. *num.* 138. Hon-
ded. *conſ.* 66. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 47. *num.* 2. *&
ſeqq. part.* 5. *recent.* vel fideicommiſſo † vniuerſali ſubiectis, 22
Bellon. iun. *conſ.* 48. *num.* 55. Soccin. Ion. *conſ.* 49. *num.* 22.
verſ. ſed illud lib. 3. Rota *in Bononien. fideicommiſſi de Bo-
logninis* 11. *Decembris* 1643. §. 3. *non obſtat*, *coram Reueren-
diſs. P. D. Carillo*, quæ † præſumuntur extare contra 23
hæredem, qui Inuentarium non confecit, quique deſtitu-
tus beneficio Inuentarij tenetur de iure † nouo integrè ſol- 24
uere legata, & fideicommiſſa particularia, *l. fin.* §. *ſi verò
poſtquam*, *C. Iur. delib.* §. *ſi verò non fecerit*, *auth. de hæred.
& Falcid.* & in puncto Bart. *in l. Pater filium* 36. *num.* 2. *ff.
legat.* 3. Natt. *conſ.* 199. *num.* 6. *& ſeqq. per tot.* Capra *conſ.*
78. *num.* 13. Barz. *deciſ.* 105. *num.* 29. Rota *deciſ.* 47. *num.* 4.
& 5. *deciſ.* 185. *num.* 15. *part.* 5. *deciſ.* 301. *num.* 15. *part.* 6.
recent. deciſ. 213. *num.* 15. *coram Reuerendiſs. Vrgellen.* Bel-
lon. iun. *conſ.* 58. *num.* 37. *& ſeqq.* vbi diſtinguit inter fidei-
commiſſum vniuerſale, † & particulare dicens primo, ca- 25
ſu ob omiſſionem Inuentarij non amittit legitimam, ſecus
verò ſecundo † caſu, quia de iure nouo hæres, qui non 26
confecit Inuentarium legata, & fideicommiſſa particularia
integrè ſoluere debet, † eamdemque diſtinctionem refert 27
Peregr. *conſ.* 64. *n.* 27. *&* 28. *lib.* 2. *& deciſ. Patau.* 96. *n.* 8.
Fuſar. *conſ.* 74. *num.* 15. & ante omnes Caſtr. *conſ.* 188. *n.* 2.
lib. 2.

Pariterque detrahi non poteſt dos, nam quamuis quoad
illam omiſſio Inuentarij non obeſſet, ſi peteretur ab ipſa
muliere, vel eius hærede, qui à Teſtatore, aut ab hærede
grauato cauſam vniuerſalem non haberet, † eo quod reme- 28
dium *Auth. res quæ*, *C. com. deleg.* habet locum etiam in
fideicommiſſo particulari, vt ibidem notat Bald. *num.* 6.
Caſtr. *num.* 2. Iaſ. *num.* 32. *verſ. nono*, Ruin. *conſ.* 199. *nu.* 6.
& ſeqq. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 42. *num.* 54. Rota

deciſ.

deciſ. 312. num. 30. part. 6. recent. Quo magis quando vt in caſu noſtro ipſe fideicommitteos dotem recepit, ideòque
29 ea detrahitur tanquam † debitum fideicommittentis, quod indiſtinctè ex eius bonis debet ſolui cùm non potuerit fidei-
30 committens † præiudicare hypothecis, & iuribus creditorum, *l. filiusfamilias, §. Diui il 2. ad fin. ff. leg. 1. l. peto, §. prædium, ff. legat. 2.* Becc. *conſ.* 100. *num.* 6. Gemma *deciſ.* 218. *num.* 4.

Tamen ſecus eſt quando idemmet hæres mulieris, qui excipit de credito dotis eſt hæres etiam fideicommittentis,
31 † vel hæredis grauati, oon gaudentis beneficio inuentarij, & ratio eſt ea, quam ſupra afferebam ad excluden. detractionem legitimæ, quia nempè hodie hæres, qui non con-
32 fecit † Inuentarium, tenetur integrè ſoluere fideicommiſſa particularia, quamuis vires hæreditariæ non ſufficereor, vt diſtinguendo tradit Peregr. *de fideicommiſ. art.* 40. *n.* 29. vbi in fin. dicit, aliud eſſe io fideicommiſſo vniuerſali, quia
33 io illo hæres non tenetur vltra vires † hæreditarias etiam quod non confecerit Inuentarium, eamdemqoe diſtioctionem inter hæredem, & creditorem, ſequitur Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 541. *num.* 22. *verſ. limitatur ſeptimo*, Gabr. *conſil.* 118. *n.* 7. *&* 8. *lib.* 1. & videtur admiſiſſe Rot. *deciſ.* 210. *n.* 2. ibi, *qui non venit ex perſona Iulij Cæſaris, & deciſ.* 312. *num.* 36. ibi, *quia non agit Iulius Cæſar hæres grauatus par.* 6. *recent.*

Quod aotem Ioannes Sriaticus Auctor aduerſariæ, fuerit hæres Laureotij Partis hæredis grauati, patet oedum, quia aduerſatiamet excipit de legitima debita Ioanni in boois Laorentij patris, ſed magis, qoia Ionnes ſoluit cuidam Lauræ dotem eidem à Laurentio legatam, vt probatur publico inſtrumento daro io Summario Elephaotuccij num. 2. & prædium aſſerens ad ſe ſpectare iure hæreditario Patris
34 vendidit. Ex † quibus actibus reſultat adirio hæreditatis, vt de ſolutione debiti hæreditarij, eſt text. *in l.* 2. *C. iur. delib.* & tradit Alex. *conſ.* 32. *num.* 1. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 41. *lib.* 2. Buratt. *deciſ.* 937. *num.* 4. & de venditione rei hæreditariæ Bart. *in l. gerit, ſub num.* 24. *ff. acqu. hæred.* Alex. *in l. ſi quis mihi, §. ſed quid ſi mandauerit, num.* 7. *ff. eodem*, Vinc. de Franc. *deciſ.* 80. *num.* 1. Buratt. *deciſ.* 523. *num.* 3. *& ſeqq.*

Et ita deciſum vtraqne parte bis informante, &c.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Cæſenateñ. ſeu Sarſinateñ. Laudemiorum.

Luna 30. *Aprilis* 1646.

ARGVMENTVM.

Priuilegium conceſſum à diuerſis Summis Pontificibus communitati, & hominibus Cæſenæ in materia bonorum emphytheuticorum, vt non ſoluant laudemium ſupra diſpoſitionem Iuris communis an tale priuilegium dicatur reale, vel perſonale, & concluſio eſt, quod ſit reale.

SVMMARIVM.

1 *Mons iuſtus eſt in diſtrictu Ciuitatis Cæſenæ.*
2 *in Priuilegio quolibet eſt attendenda mens concedentis.*
3 *Priuilegium, quando dicatur reale, & tranſitorium ad quaſcumque perſonas.*
4 *Priuilegia, quando ſunt realia tranſeunt ad quamcumque poſſeſſorem.*
5 *Priuilegia realia tranſeunt ad quemcumque poſſeſſorem ſine titulo vniuerſali, ſeu ſingulari.*
6 *Priuilegia, quando ſunt directa in rem, demonſtrantur eſſe realia, & pro rebus conceſſa.*
7 *Priuilegij cauſa, quando dicantur eſſe bona, tunc dicendum eſt priuilegium eſſe reale.*
8 *Priuilegium, quando habet reſpectum ad cauſam, tunc indultum dicitur reale, in omnibus ad quos ea cauſa, extenditur.*
9 *Iure diuerſo vna, eademque res non debet cenſeri.*
10 *Ratio eadem, quando adeſt tunc vna res diuerſe iure non debet cenſeri, ſecus ſi ſint diuerſa ratione.*
11 *Priuilegia in dubio potius præſumuntur realia, quàm perſonalia, niſi contrarium probetur.*
12 *Priuilegia, potius quod dicantur realia, quam perſonalia, hoc eſt conforme iuri communi.*
13 *Priuilegia conceſſa ciuitatibus præſumuntur realia, & perpetua, quod eſt menti tenendum.*
14 *Priuilegium quando conceditur Ciuitati potius dicuntur contemplata perſona, quàm bona.*
15 *Diſponentis mens potius eſt attendenda, quam verba.*
Mens Legislatoris debet attendi, vt anima legis, num. 15.
16 *Priuilegium, quando eſt conceſſum principaliter rebus tunc ſi ſint nominatæ perſonæ cenſentur ſtare demonſtratiuè, & non per modum cauſæ impulſiuæ.*
17 *Principis gratia non fit, niſi ſupplicanti.*
18 *Priuilegij effectus dum reſpicit bona, dicitur reale, & num.* 19.
20 *in Priuilegij conceſſione facta Ciuitati aliud eſt, quod conſiderentur Ciues, vti Ciues, vel vti poſſeſſores bonorum.*
21 *Priuilegium conceſſum omnibus Ciuibus, generaliter eſt intelligendum.*
22 *Ratio eadem, vbi viget, vigere debet etiam idem ius.*
23 *Priuilegia, quando ſunt conceſſa generaliter, non eſt adhibenda diſtinctio.*
24 *Laudemium de iure communi non ſoluitur niſi ad rationem duorum pro centenario, & num.* 26. *&* 30.
25 *Abuſus, & corruptelæ tollenda ſunt, num.* 29. *&* 30.
27 *Emphyteutæ alicuius loci dicuntur non ſolum Ciues illius loci, ſed etiam forenſes.*
29 *Cauſa inductiua, & impulſiua priuilegij, qualis poſſit dici, & vide num.* 31.
32 *Iuſtitia, & naturalis æquitatis ratio, vbi eadem militat, ibi quoque idem ius ſeruandum venit.*
33 *Priuilegium, quando eſt ſecundum ius commune, latè interpretandum venit.*
34 *Priuilegij verba debent ſecundum æquitatis rationem, licet aliter ſonent.*
35 *Eccleſiæ, ſi aliquod ius fuerit quæſitum ex conuentione, & conſuetudine, non eſt præiudicandum.*
36 *Conſuetudo immemorabilis, ſi non iuſtificetur, non releuat.*
37 *ex Factis aliquorum particularium non poteſt inferri præiudicium iuri aliorum, & publico.*
38 *Et hoc maximè non data ſcientia, & tolerantia aliorum.*
39 *Priuilegium, quod non ſoluatur laudemium, niſi taxatum à iure communi dicitur fauorabile, cum reddatur ad ius commune.*
40 *Priuilegium dicitur fauorabile, ſi tollatur occaſio perſonis Eccleſiaſticis applicandi animum ad auaritiam.*
41 *Præiudicium, quod fit alicui, quando non habetur in conſideratione.*
42 *Priuilegium, quando alicui conceditur, per quod quis reducitur ad ius commune, etiamſi id fiat in alterius præiudicium.*
43 *Iniuria non fit alicui, dum quis reſtituitur ad priſtinum ſtatum.*
44 *Abuſus nullius eſt effectus.*
45 *Priuilegium dicitur concordare cum iure communi, ſi mandet illud ſeruari.*

DECISIO CCCC.

CVm dubitaretur, an priuilegia conceſſa per fel. record. Pium IV. Gregorium XIII. & Clementem VIII. Communitati, & homioibus Cæſenæ in materia bonorum emphytheuticorum, in dicta Ciuitate, eius Territorio, & Diſtrictu exiſten. ad Eccleſiam Sarſinæ, & alias Eccleſias iure directi dominij ſpectan. & pertinentium, eſſent conceſſa communitati, & forenſibos poſſidentibus bona in Territorio Montis Iuſti, † quod eſt io diſtrictu Ciui- 1
tatis Cæſenæ, iam per duas deciſiones in alia inſpectione factas, fuit reſolutum; dubio pluries propoſito cum qualibet priuilegiata diſpoſitione mens diſponentium † ſit in- 2
tuenda, Domini perſcrutatis verbis priuilegij Pij IV. poſtmodum confirmati à Gregorio XIII. & Cleoreote VIII. cenſuetunt, conceſſionem eſſe realem, & tranſitoriam ad quoſcumque, † non autem perſonalem; & ſic priuile- 3
gia ſuffragari forenſibus, † & comitatinis poſſidenobus bo- 4
na in dicto Territorio Montis Iuſti, quia concomitantur bona, & cum illis tranſeunt in quemcumque poſſeſſorem, Speculat. *in titul. de inſtrument. edit. §. nunc autem viden. verſic.*

verſic. ſi autem dubium eſt, Bart. & DD. in l. quia tale, ff.
ſolut. matr. Dec. in l. in omnibus cauſis, ff. de reg. iur. Soccin.
conſ. 84. num. 3. ſicut enim onus reale rem ſequitur, l. via
conſtitus, §. quicunque, ff. de ſeruit. Vrban. prad. l. 1. §. fin. &
l. ſeq. ff. ſi ſeruit. vend. l. Fiſcus, ff. de iur. fiſc. ita priuile-
gium reale tranſit ad omnes cum ipſa re.

Quod priuilegia non ſint perſonalia, & ſolum pro ciui-
bus Cæſenaten. & diſtrictualibus, ſed realia, bonis ipſis
5 conceſſa, quo caſu ſequuntur res penes quemcumque † va-
dat, ſiue in illa ſuccedatur titulo vniuerſali, ſiue ſingulari,
l. 1. §. permittitur, ff. de aqu. quotid. & aſtiu. l. ætatem, §. re-
bus, ff. de cenſ. Dyn. in cap. priuilegia num. 6. & 7. de regul.
iur. in 6. Henr. de Boic. in cap. mandata num. 7. de præſumpt.
Crauett. conſ. 490. num. 1. & conſ. 929. num. 27. ita diſtinguit
Rot. deciſ. 4. de priuil. in antiq. probant litteræ Pij IV. ibi,
quod cum omnes ferè poſſeſſiones, & bona immobilia ciuitatis
Cæſenatenſis, & illius diſtrictus Prouincia noſtra Roman-
diola Emphyteotica exiſtant, &c. quæ verba, tamquam
6 † directa in rem, & ad bona relata, demonſtrant priuile-
gia eſſe realia, & pro rebus conceſſa, Dec. in l. in omnibus
num. 15. Cagnol. num. 14. de reg. iur. ratione bonorum em-
phyteoticorum, ne pro illis ſoluatur maius laudemium,
quàm à iure communi taxatum, aduertendo præſertim,
7 quod verba priuilegij non reſpiciunt omnes, & ſingulos ci-
ues Cæſenæ, ſed ad eos ſolos, qui in territorio, & diſtri-
ctu poſſident bona emphyteotica, pro quibus ſoluuntur
laudemia; vnde re vera qualitas bonorum fuit cauſa im-
mediata, & proxima conceſſionis, non ipſi ciues; & pro-
8 inde intrat concluſio, † quod quando habetur reſpectus
ad cauſam, tunc indultum dicitur reale in omnibus, ad
quos ea cauſa extenditur, vt poſt Bald. Alex. & Iaſ. in l.
maritum, ff. ſol. matr. Alciat. reſponſ. 7. num. 10. lib. 4. alio-
9 quin vna, & † eadem res diuerſo iure cenſeretur, quia
Domini directi exigerent quinquageſimam à ciuibus, ab
alijs verò maiorem quantitatem, quod tamen de iure
10 non admittitur, niſi † diuerſis rationibus, & reſpectibus,
non autem vbi adeſt eadem ratio, Abb. in cap. cum ſua
num. 7. de decim. Gonzal. ſuper regul. 8. §. procemial. num. 69.

Quæ interpretatio, quod priuilegia, de quibus agitur
ſint realia, eò faciliùs eſt admittenda, tum quia priuile-
11 gium † in dubio præſumitur potius reale, quàm perſonale,
niſi contrarium probetur, Spec. in tit. de inſtrument. edit. §.
nunc autem, Bald. conſ. 24. & conſ. 375. in fin. lib. 4. Alex.
conſ. 101. num. 2. lib. 1. Decian. conſ. 51. num. 2. lib. 2. tum
12 etiam quia illa eſt conformis † Iuri communi, prout in hac
eadem cauſa Cæſenaten. Indultorum dixit Rot. coram
bon. mem. Buratt. 9. Decembris 1619. quæ eſt deciſio 435.
inter eius impreſſ. & demum quia, vt notat Bald. in l. vecti-
13 galia, C. de vectigal. priuilegia conceſſa ciuitatibus † præſu-
muntur realia, & perpetua, quod ibi dicit, menti tenen.

Non obſtat, quod cum ſemper verba priuilegij directa
ſint ad perſonas, ibi, volumus, quod de cætero vos deſuper,
&c. ne a vobis maius laudemium, &c. nec vos deſuper, &c.
ac tandem ibi: nos enim vos, & veſtrum ſingulos, &c. &
14 † ſic dicantur contemplatæ perſonæ, non bona præſuma-
tur, perſonas fuiſſe cauſam præcipuam, & Immediatam
conceſſionis priuilegij, gloſ. in cap. cum veniſſent, verb.
fuiſſe de inſtit. Bald. in l. liberti, num. 20. ff. oper. lib. Dec.
conſ. 262. num. 1. & 9. Siluan. conſ. 4. num. 13. verſ. non ob-
ſtat. Boer. deciſ. 177. num. 16. Arias de Meſa verb. reſolut.
lib. 2. cap. 27. num. 1. quia cùm magis mens, quam verba
15 ſint attendenda, ex quo eſt † anima legis, l. cum mulierum,
cum notatis per Doctores, ff. ſolut. matrim. Angel. Aret.
conſ. 52. num. 10. & 11. Rol. conſil. 72. num. 43. & 44. lib. 1.
quando concurrit ratio, & priuilegium principaliter eſt
16 datum rebus, tunc nominatio † perſonarum ſtat demon-
ſtratiuè, & per modum cauſæ impulſiuæ, quæ non conſi-
deratur, nec facit quin priuilegium dicatur reale ex alleg.
Tuſc. concl. 743. in verb. priuileg. num. 1. & ſeqq. quemad-
modum benè explicat Barboſ. concordando opiniones in l.
qui ita num. 25. verſ. non obſtat tertia ratio, ff. ſolut. matr.
ita quod cùm ciuitas, & homines Cæſenæ fuerint oratores,
17 † de neceſſitate erant exprimendi, quia gratia Principis
non fit, niſi ſupplicanti, & ipſi ſupplicarunt pro exemptio-
ne bonorum Emphyteuticorum; ne grauarentur vltra ta-
18 xam ſtabilitam de Iure communi, & propterea † cum ef-
fectus priuilegij reſpiciat bona, ſeu prædia, dicitur reale,
vt dicunt gloſ. Card. Abb. Imol. Anchar. Vital. & alij in
Clem. 1. in verb. excolendas de decim. cum allegatis per Ro-
tam deciſ. 23. num. 6. part. 2. diuerſ. attenta præſertim ſubie-
cta materia, dum in effectu † prohibetur, & prouidetur 19
ne pro inueſtituris, & pro innouationibus faciendis de bo-
nis emphyteoticis ſoluatur maior quantitas laudemij, quam
ſit à iure communi taxata, iuxt. text. in l. fin. C. de iur.
emphyt.

Minus releuat, quod dictum priuilegium dicatur tan-
tum conceſſum Communitati, & hominibus ciuitatis Cæ-
ſenæ; quia Pius IV. non conſiderauit † Communitatem, 20
& homines ciuitatis Cæſenæ, vti ciues, ſed vti poſſeſſo-
res bonorum emphyteuticorum in Territorio, & diſtrictu
Cæſenæ. Ibi, nos enim, vos, & veſtrum ſingulos à ſolu-
tione quorumcumque laudemiorum, &c. ex quibus verbis
colligitur, priuilegium, tanquam reale fuiſſe conceſſum,
non omnibus ciuibus ciuitatis Cæſenæ, ſe ſolis poſſeſſori-
bus bonorum † emphyteuticorum, qui ad ſolutionem 21
laudemiorum tenentur, & ideò ſiue poſſideant ciues, ſiue
comitatini, ſiue forenſes; eos priuilegia comprehendunt,
tanquam poſſeſſores bonorum emphyteuticorum in dicto
diſtrictu, vt propterea comitatini, & forenſes emphyteu-
tæ comprehendantur, non per viam extenſionis, ſed com-
prehenſionis, dum illa emanarunt pro indemnitate emphy-
teotarum in diſtrictu Cæſenæ, † & dum viget eadem ra- 22
tio, & vnica tollendi occaſionem exercendi auaritiam, &
grauamina, quæ fiebant in renouationibus, & inueſtitu-
ris eorundem bonorum; quæ æquè benè adaptatur tam
comitatinis, & forenſibus, quàm ciuibus; non poteſt ar-
gui quod per expreſſionem ciuium Pius IV. voluerit per-
mittere, quod Domini directi poſſint exigere maius lau-
demium à forenſibus, & comitatinis, quàm à ciuibus; ſi-
quidem non diſtinxit inter emphyteutica poſſeſſa à ciuibus,
† ſeu comitatinis, vel forenſibus, ſed indiſtinctè loqu- 23
tus fuit de bonis emphyteoticis Cæſenæ, & illius diſtrictus,
Ibi, cum omnes ferè poſſeſſiones, & bona immobilia ciuitatis
Cæſenæ, & illius diſtrictus exiſtant emphyteotica, &c. &
interius ibi, licet Domini directi pro renouandis, ſeu de no-
no faciendis locationibus, & inueſtituris non vltra, quam
iuxta Iuris communis diſpoſitionem exigere debeant, &c.
non loquitur de ſolis inueſtituris faciendis ciuibus; ſed de
inueſtituris faciendis bonorum emphyteoticorum dictæ ci-
uitatis, & diſtrictus, † pro quibus de iure communi non 24
debet ſolui, niſi ad rationem duorum pro centenario, &
vlterius progrediendo, ibi, nihilominus nonnulli auaritia
dicti emphyteutas poſſeſſionum, & bonorum eorundem varijs
modis vexare, & ab eis pro renouandis, ſeu de nouo facien-
dis inueſtituris maiorem pecuniarum ſummam, quam iuris
ordo expoſtulet, extorquere non erubeſcunt in veſtrum ma-
ximum præiudicium, & grauamen, &c. loquitur indiſtinctè
de emphyteutis dictorum bonorum emphyteuticorum Cæ-
ſenæ, & diſtrictus, non autem de ſolis ciuibus, qui mole-
ſtabantur, & à quibus exigebant Domini directi quanti-
tatem laudemij vltrà ius commune, & intelligit de præiu-
dicio, & grauamine per Dominos directos illato in eo,
quod volunt in Territorio, & diſtrictu Cæſenæ introdu-
cere abuſus, † & corruptelas, inde factum fuit, quod vo- 25
lens prouidere indemnitati emphyteutarum mandauit,
quod non debeant ſoluere, nec cogi ad ſoluen. maius lau-
demium, † quàm taxatum à iure communi, non intelli- 26
gendo de ſolis emphyteotis, ſed etiam de alijs emphyteotis
forenſibus, & comitatinis, & mandauit Dominis directis
Eccleſiaſticis, vt in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub ex-
communicationis pœna non exigant maius laudemium,
non reſpectu ciuium, quorum non omnes poſſunt petere
inueſtituras, & renouationes, ſed reſpectu omnium em-
phyteotarum comitatus, & diſtrictus Cæſenæ, qui reno-
uationes, & inueſtituras petere debent, & ſic hæc duo
non poſſunt intelligi ſtrictè de Communitate, & ciuibus,
cum non contingat, † vt omnes ſoluant laudemium, ſed la- 27
tè debeat intelligi de emphyteutis poſſidentibus in Terri-
torio, & diſtrictu cùm verè ſint emphyteutæ etiam foren-
ſes, & comitatini poſſidentes ibidem bona emphyteutica,
quorum reſpectu ſupradicta duo præcepta, & prohibitio-
nes emanarunt.

Vlterius viſum fuit Dominis, dictum priuilegium Pij IV.
duas habere partes, in quarum prima exponitur, † quod 28
feruens, ac ſincera deuotio ciuium Cæſenatentium illum
induxit, vt eorum indemnitatibus prouideret; in altera
verò diſponitur, quod contra Iuris communis diſpoſitio-
nem Dominorum directorum auaritia grauari non poſſint,
reiectis abuſibus, † & corruptelis. Prior pars cauſam im- 29
pulſiuam, ac inductiuam præſefert, vt clarè denotant ipſa

verba, ibi, *feruens ſinceraque deuotio, quam ad nos, &c. nos*
inducit, &c. Poſterior verò cauſam finalem ſcilicet, ne
contra iuris diſpoſitionem indebitè prægrauentur, Domi-
norum auaritia, & abuſus, ac corruptelæ merito compe-
ſcatur. Hæc fuit cauſa, quæ Pontificem mouit ad ita re-
ſcribendum quippè ea debito iuſtitiæ tenebatur iniuſta gra-
30 uamina, abuſus, & corruptelas † huiuſmodi coercere, iuxta
tear. *in cap. Regum, C. Rex debet 23. quæſt. 5. cap. 1. in fin.*
verſic. Dominus quoque de form. feudali in vſib. feud. Bald.
conſ. 484. ſub num. 1. verſic. ita è conuerſo lib. 1. Rolan. *con-*
ſil. 18. num. 32. verſ. nam ſi Princeps lib. 3. Afflict. *deciſ. 265.*
num. 76. & ſeq. Perſonæ autem, & merita ciuium Cæſe-
næ illum quidem induaerunt, vt maiori ſollicitudine
31 id efficeret, † ſed hæc ſola ratio non erat potens ad obti-
nendam conceſſionem niſi iniuſta fuiſſent Dominorum di-
rectorum grauamina, quibus afficiebantur; ideòque iu-
ſtitiæ ratio Summum Pontificem adſtrinxit ad ita decla-
32 randum. Cùm itaque † eadem ipſa iuſtitiæ, ac naturalis
æquitatis ratio, in qua verè conſtitutum eſt fundamen-
tum priuilegij Pij IV. æquè vigeat in forenſibus, quos
Princeps pati non debet, vt in eius dominio iniuſtè gra-
uentur, certè, licet illud emanauerit ad inſtantiam, &
contemplationem dictorum ciuium ſupplicantium, & ad
fauorem illorum, tamen, cum ſit iuri communi confor-
33 me, † ac proinde latè interpretandum; ideò ea identita-
te rationis præcipuè, atque finalis illius prodeſſe debet
etiam comitatinis, & forenſibus, Rimin. iun. *conſ. 4. ſub*
34 *num. 26.* Regula enim eſt, quod verba priuilegij † intelligi
debent ſecundum æquitatis rationem, licet aliter ſonet,
l. nulla, ff. de leg. tradit Iaſ. *in l. beneficium ſub num. 2. de con-*
ſtit. princ.

Neque quicquam facit, quod priuilegium præiudicans
35 Eccleſiæ Sarſinaten. cui ex conuentione, vel † conſuetu-
dine fuit ius quæſitum, ex eo quod forenſes ante, & poſt
priuilegia in conceſſionibus, & renouationibus bonorum
emphyteuticorum perſoluerunt ad rationem conuentam,
non autem ad rationem quinquageſimæ, ſtrictè ſit in-
terpretandum ad fauorem ciuium Cæſenæ, & ſic particu-
larium perſonarum; quia præterquam quod non docetur,
nec de conſuetudine, neque de conuentione, ex quibus
ius quæſitum Eccleſiæ fuerit ablatum: ſiquidem præten-
36 ſa conſuetudo † immemorabilis, vel alia legitimè præ-
ſcripta antè dicta priuilegia non iuſtificatur; poſtea autem
contra illorum prohibitionem induci non potuit, nec fuit
inducta, vt fuit dictum in hac cauſa in alia deciſionem co-
ram me facta 22. Iunij 1643. in §. non obſtat, quod dicta
indulta. Minuſque ſuffragatur obſeruantia, quia ex fa-
37 ctis aliquorum † particularium non potuit inferri præiudi-
cium iuri aliorum, & publico, maximè quia non conſtat,
38 actus illos ad publicam deueniſſe notitiam, † ac toleratos
fuiſſe, vt fuit dictum in alia deciſione coram bon. mem.
Buratt. *ſuper iiſdem indultis 4. Decembris 1624. quæ eſt de-*
ciſio 831. inter eius impreſſas, ſed quatenus etiam ſupradi-
39 cta probarentur, non ſuffragarent, quia cùm † Priuile-
gium Pij IV. ſit conforme diſpoſitioni iuris communis,
cum in eo caueatur, vt domini directi pro inueſtituris, &
renouationibus bonorum emphyteuticorum exigant ſo-
lum laudemium taxatum à Iure communi in dicta *l. fin. C.*
de iure emphyt. & fauorabile, cùm per illud nedum reuer-
tatur ad obſeruantiam iuris communis, vt conſiderauit
Rot. coram bon. mem. Buratt. *dicta deciſ. 831. num. 5.* ſed
40 etiam tollatur occaſio † perſonis Eccleſiaſticis applicandi
animum ad auaritiam, vt in *deciſione coram me in hac cau-*
ſa 10. Iunij 1642. ſicque contineat beneficium Principis re-
ſtitutiuum, & conſeruatiuum iuris communis aduerſus
abuſus, & corruptelas à dominis directis introductas,
latè accipi debet, vt ſit reale, etiam ſi præiudicet bur-
ſæ Domini Epiſcopi, quia tale præiudicium non habetur
41 in † conſideratione, quatenus accipere maius laudemium,
quàm taxetur à iure communi, eſt abuſus, & corrupte-
la, prout ſic declarat priuilegium. Pro hac opinione,
42 quod quando alicui conceditur † priuilegium, per quod
quis reducitur ad illud ius, quod antè competebat,
etiam ſi hoc fiat in alterius præiudicium, non poſſit ille,
qui ſentit damnum ex tali priuilegio, conqueri, quod ex eo
lædatur, notat gloſs. *in leg. ſi vnus, in §. pactus ne peteret, ff.*
de pact. & facit etiam tear. *in cap. ab exordio 35. diſtinct.*
vbi gloſs. dicit quod non ſit iniuria alicui, ſi quis reſtituitur
43 ad † priſtinum ſtatum, Roland. *conſil. 3. num. 121. & 122.*
lib. 1. nec ea, quæ fiunt per extorſionem, inducunt con-
ſuetudinem, Abb. *conſil. 96. ſub num. 2. in fin. part. 2.* ibi,
& quaſi per extorſionem Prælati, & Capituli non fuit indu-
cta conſuetudo in contrarium, & indiſtinctè abuſus nullius
† ſunt effectus *leg. ob quæ vitia, §. idem Pomponius, ff. de* 44
ædilit. edict. Boer. *deciſ. 297. num. 3.* ita quod priuilegium ni-
hil indulgeat, & non addat, vel detrahat iuri communi,
ſed ſolum concedat, quod à iure communi conceditur, &
mandet † obſeruari ius commune quod æqualiter compre- 45
hendit, tam ciues, quàm comitatinos, & forenſes; non ſub-
ſiſtit, quod Pius IV. voluerit tantummodo gratificare ciui-
bus Cæſenæ, & ſic particularibus perſonis, vt propterea
recipiat ſtrictam interpretationem.

Ex quibus cauſa per plures vices propoſita vtraque par-
te informante fuit reſolutum, priuilegia Pij IV. Greg. XIII.
& Clementis VIII. ſuffragari forenſibus, & comitatinis poſ-
ſidentibus bona in territorio Montis Iuſti.

R. P. D. VEROSPIO.

Auenionen. Fideicommiſſi.

Lunæ 30. Aprilis 1646.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi ſubſtitutionem vulgarem fecerit, qua-
lis arguitur quod fuit eius mens. Coniecturæ
plures, quæ alias potentes ſunt ad inducendum
fideicommiſſum perpetuum ex quibus elidantur
eorum vires.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum dum eſt relictum alicui, ſi hæres deceſ-*
ſerit ſine filijs, ſi ille moriatur cum liberis expirat fi-
deicommiſſum.
2 *in Fideicommiſſi materia indifferenti, appellatione quo-*
rumcumque ſucceſſorum omnes includit.
3 *Qualitas hæreditaria ſi ſit appoſita in inſtrumento do-*
nationis, quid includat.
4 *Hæreditaria qualitas bis repetita dicitur, ſi bis vocati*
quicumque ſucceſſores fuerint.
5 *Conditio nihil ponit in eſſe.*
6 *Verbum,* hæres, *in materia indifferenti ad ſolos hæredes*
ſanguinis non debet reſtringi.
7 *Subſtitutio ſi ſolum contineat vulgarem, fideicommiſſa-*
rium excludit.
8 *ſub Subſtitutione vulgari vocati dicuntur filij in condi-*
tione poſiti.
9 *Nepotum vocatio per præcedentem patris aditionem,*
quando dicatur extincta.
10 *Teſtator ſi ſubſtitutionem vulgarem fecerit, qualis ar-*
guitur, quod fuerit eius mens.
11 *Subſtitutio omnium filiorum, & quod vnus eligatur ex*
eis, ita ſimul ſtare non poſſunt, cum ſint contraria in-
ter ſe.
12 *Voluntas diſponentis non ab euentu, ſed ex eo, quod po-*
tuiſſet contingere dignoſcitur.
13 *Obſeruantia plurimum attenditur ad incluſionem, vel*
excluſionem fideicommiſſi.
14 *Coniecturæ efficaciores, & potentiores vincunt debiliores.*
15 *contra Fideicommiſſi exiſtentiam ſemper in dubio iudi-*
candum eſt.
16 *Legitimitatis qualitas adiecta filijs in conditione poſitis,*
non eſt potens coniectura ad inducendum fideicom-
miſſum.
17 *Maſculinitatis qualitas adiecta filijs in conditione poſi-*
tis, non ſuffragatur ad inducendum fideicommiſſum.
18 *Digreſſio ad plures gradus ſubſtitutionum, non eſt valens*
ad inducendum fideicommiſſum, quando eſt facta per
vulgarem.
19 *ad Fideicommiſſum, vt poſſint dici vocati grauati, quid*
requiratur.
20 *Fideicommiſſum vt poſſit dici inductum per verba deno-*
tantia tractum ſucceſſiuum, quid ſit obſeruandum.
21 *Verbum* liberis, *& plurium perſonarum collectiuum, &*
aptum eſt comprehendere omnes deſcendentes.
22 *Verbum* liberis, *ſi non habeat concomitantiam alterius*
verbi denotantibus tractum temporis, tunc deſcen-
dentes cenſentur tantum vocati per vulgarem, &
num. 23.
24 *pro Fideicommiſſo inducendo coniectura illa quod*

fuit factum ſuper re certa, fideicommiſſum plures habet contradictores, & num. 25.

26 *Fideicommiſſum, quando fuit factum in contractu, tunc ſtrictior fieri debet interpretatio.*

27 *Opinio, quæ à iure communi exorbitat, eſt reſtringenda.*

28 *Fideicommiſſum vt dicatur inductum in contractu, debent etiam concludentes coniecturæ adeſſe, prout in vltimis voluntatibus.*

29 *Deciſ. 731. num. 4. part. 3. recent. loquitur dubitatiuè.*

30 *Bona iuriſdictionalia cenſentur relicta ſolis agnatis, licet hæredum mentio facta fuerit.*

31 *Appellatione ſucceſſorum quorumque in materia indifferenti, veniunt etiam non ſolum fœmina, & deſcendentes ab eis, verum etiam extranei.*

32 *Et quidem ab initio cenſentur comprehenſi.*

33 *Appellatione ſucceſſorum quorumque an veniant extranei in materia differenti.*

34 *Agnationis præſumpta conſeruatio ob qualitatem maſculinitatis, ex quo excludatur.*

DECISIO CCCCI.

RESolutum fuerat coram me ſub die 27. Ianuarij 1645. conſtare de fideicommiſſo ſuper medietate Caſtri Sancti Tronqueti ad fauorem Petri de Pol per obitum Gabrielis eius patris purificato, & ex pluribus coniecturis in præterita deciſione deductis, vti poſitum in conditione fuiſſe diſpoſitiuè vocatum. Quo dubio repropoſito ex alijs vrgentioribus, ac efficacioribus coniecturis elicitis ab ipſo donationis inſtrumento, integrè nuper exhibito pro excluſione fideicommiſſi hodie Domini reſponderunt. Hæc enim excluſio ſuadetur. Tum ex conditione, ſi ſine liberis pro grauamine adiecta vocationi filiorum Ioannis
1 donatarij; qua per obitum Gabrielis † iunioris cum liberis expirata, defecit quoque fideicommiſſum ſub dicta conditione inſtitutum, *l. patrem Seuerinam, §. ita fideicommiſſo, ff. de condit. & demonſtrat. l. à filias, ff. ad Trebell. l. is cui, ff. quando dies leg. ced.* & notat gloſ. *in l. 1. verb. defeciſſe, C. de cond. inſert.* Ripa *in l. ex facto, §. 1. num. 51.* vbi etiam Bart. *num. 1. & in §. ſi quis autem, ff. ad Trebell.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 6. num. 8.* Craſſ. *in §. fideicommiſſum, quæſt. 34. num. 1.* Theſaur. *deciſ. 238. num. 9.*

Tum etiam ex ſtipulatione donatarij, *pro hæredibus, &*
2 *ſucceſſoribus quibuſcumque*, in hac indifferenti materia † fideicommiſſi quorumcumque extraneorum incluſiua, Suar. *in l. quoniam in prioribus quæſt. 5. num. 10. C. de inoffic. teſtament.* Fab. *in Cod. lib. 2. tit. 3. diffin. 22. verſic. plerumq.* Molin. *de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 85. num. 60. & 64.* Mareſcott. *variar. lib. 2. cap. 20. num. 7.* Clar. *in §. Emphyteuſis quæſt. 28. num. 4.* Monter. *deciſ. Aragon. 3. num. 3.* & alij relat. *in deciſ. 587. num. 2. & 3. part. 1. & deciſ. 231. num. 6. p. 5.*
3 *recent.* Tum demum † ex qualitate hæreditaria in inſtrumento donationis expreſſa per Ioannem donatarium, iuxta text. *in l. vltima, C. de hæred. inſt. & in l. in annalibus, C. de legat. l. Pater filiam, §. penult. ff. de legat. 3.* & notat DD. communiter *in l. Gallus, §. etiam ſi parente, ff. de liber. & poſthum.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 339. num. 1. & 8. verſ. ego puto;*
4 Bis repetita ſub † nomine quorumcumque ſucceſſorum, *ex not. in l. hæreditas, ff. de reg. iur. & l. quadam, §. nihil intereſt*, vbi notant DD. *ff. de edend.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 14. num. 18.* Simon. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib. 3. interpret. 1. dub. 1. ſolut. 5. num. 18. in fine*, & alij relati per eumdem Fuſar. *ibidem num. 12.* Cùm ex his manifeſta contrahentium voluntas arguatur includendi extraneos diſpoſitiuè vocatos, non autem
5 † ſolos filios maſculos poſitos in conditione, quæ debilior ipſa diſpoſitione reputatur, & nihil ponit in eſſe, iuxta text. *in l. ſi quis ſub conditione, ff. de condit. inſt.* & ita ratiocinantur Aym. *conſ. 288. num. 3.* Ludou. Bell. *conſ. 118. num. 7. cum ſeqq.* vbi præterea ponderat contrarietatem, &
6 improprietatem indè reſultantem † ſi ſoli filij debuiſſent ſuccedere, & admittentur extranei, vel ſi verbum, hæres in indifferenti materia ad hæredes ſanguinis reſtringerentur.

Arguunt hanc quoque fideicommiſſi excluſionem ſequens filiorum ſubſtitutio facta Gabrieli ſenioris quatenus
7 ille prædeceſſiſſet, quæ cùm † ſolam vulgarem contineat, non autem fideicommiſſariam includat, vt not. DD. *in l. Gallus §. quidam recte ff. de liber. & poſthum.* vbi Soccin. ſen. *n. 2.* Aret. *n. 2.* Lancell. Gall. *n. 7.* Couar. *in cap. Raynutius n. 7. de teſtam.* Clar. *in §. Teſtamentum q. 80. n. 4.* vbi de communi Dec. *conſ. 201. n. 4. circa med.* Aym. *conſ. 131. n. 3. ad fin.* Suadet vt ſub eadem vulgari † vocati dicantur filiorum 8
filij poſiti in conditione proximè præcedenti, ad tradita per Zanch. *in l. hæredes mei §. cum ita p. 7. n. 72. ff. ad Trebell.* Ant. Fab. *in C. lib. 6. tit. 22. diff. 38.* Pereg. *conſ. 52. num. 10. lib. 1. verſ. Nec valet*, Cancer. *var. lib. 3. cap. 21. n. 92.* vbi ex hoc arguit nepotum vocationem per præcedentem Patris aditionem fuiſſe extinctam, iuxt. text. *in l. poſt aditam C. de impub.* & alijs ſubſt. Rota coram Caual. *dec. 496. n. 14.*

Prout etiam ſubſecuta vocatio filiorum Ioannis, quos ipſe elegiſſet, & ſubſtitutio filiorum Gabrielis per vulgarem concepta, ex quibus elicitur contraria donantis voluntas
† non admittendi ad dictum fideicommiſſum eiuſdem 10
Ioannis nepotes non expreſſè vocatos, ſed tantum poſitos in conditione, vt aduertunt Soccin. ſen. *conſil. 116. num. 2. verſic. & in terminis, & num. 5. verſic. Præterea lib. 3.* Pariſ. *conſil. 86. num. 3. lib. 2.* Ruſt. *in tract. quand. fil. in condit. poſit. lib. 4. cap. 4. n. 2.* Menoc. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 66. num. 89.* Intrigliol. *de ſubſtit. centur. 3. q. 26. num. 168.*

Et ex hac facultate Ioanni attributa eligendi ex proprijs filijs eum, ad quem ſpectare debuiſſet idem Caſtrum oritur alia coniectura fideicommiſſi excluſiua propter repugnantiam † reſultantem inter ſubſtitutionem omnium filiorum, 11
& vnius ex eis electionem, Ioſeph. de Ruſtic. *de fil. in condit. poſit. lib. 6. cap. 7. num. 74.* Petr. Greg. Tholoſ. *Syntag. Iur. part. 3. lib. 43. cap. 28. num. 36.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 438. num. 12.* & fortius nepotum, qui in ſecunda conditione poſiti fuerant, vt dixit Rota *in Spoletana ſucceſſionis 1. Martij 1641. coram R.P. D. meo Peutingerio*. Hæc tamen electio licet facta non ſit à Ioanne prædefuncto vnico tantum filio poſt ſe relicto, deſeruit ad eliciendam donatoris voluntatem, quæ † non ab euentu, ſed ex eo quod potuiſſet con- 12
tingere, dignoſcitur, vt in his terminis aduertit Soccin. ſen. *conſ. 174. num. 15. & 16. lib. 2.* Peregr. *54. nu. 17. lib. 4.* Giouagn. *conſ. 79. n. 22. lib. 1.* Fuſar. *conſ. 144. num. 14. & 15.*

Accedit his hominibus obſeruantia inter Petrum, & Scipionem Fratres ſuper bonis controuerſis admiſſa in quibus dictus Scipio ab ipſomet Petro inſolidum recognitus fuit in Dominum; illa enim † plurium attenditur ad incluſio- 13
nem, vel excluſionem fideicommiſſi, *l. minimè ff. de leg. cap. cum dilectus de conſuetud.* Aym. *conſ. 101. num. 3.* Menoch. *conſ. 349. num. 15.* Fuſar. *conſ. 114. num. 40. & de ſubſtit. quæſt. 500. num. 4.* Rota *deciſ. 169. num. 1. part. 1. recent. & in Romana fideicommiſſi de Ceulis 14. Iunij 1641. coram Reuerendiſs. Præſide Valliſoletano.*

Vnde non videntur vrgere coniecturæ ex aduerſo ponderatæ † quia ex præcedentibus, tanquam efficacioribus, 14
& potentioribus eliduntur, vt in propoſito not. Bald. *in l. licet 77. ff. de legat. 2.* Bero. *conſ. 109. num. 39. lib. 2.* Bellon. iun. *conſil. 26. num. 50.* Molin. *de rit. nupt. lib. 6. quæſt. 24. num. 130.* Card. Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 17. nu. 6.* Rota *deciſ. 6. num. 36. part. 5. deciſ. 22. num. 33. & 310. num. 53. part. 6. recent.* & conſequenter exiſtentiam fideicommiſſi excludunt contra † quam ſemper in dubio reſpondendum 15
eſſe, monet Fuſar. *conſ. 42. num. 32.* Aym. *conſ. 180. num. 4. verſ. poſtremo.* Gabr. *conſ. 95. num. 14. lib. 2.* Hier. Leo *deciſ. 60. n. 34. lib. 1.* Rota *in his terminis in Tudertina fideicommiſſi 4. Iunij 1649. in §. penult. confirmata 23. Ianuarij ſequentis anni coram R.P. D. meo Roias*; Præterquam ſingulæ ſpeciali reſponſioni tolluntur.

Prima enim in præterita deciſione deducta, fundata in qualitate legitimitatis, adiecta filijs in conditione poſitis ex ſe ſola † non ſuffragatur, & plures habet contradictores, 16
relatos per Rotam *in adducta Tudertina fideicommiſſi 4. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Roias*, ac prius coram Buratto *deciſ. 385. num. 8. & 588. num. 7. part. 2. & 221. num. 12. part. 5. recent.* vbi etiam reprobatur † alia coniectura ex 17
qualitate ex maſculinitatis, vt coram eodem Buratt. *deciſ. 387. num. 7. & in deciſ. 1154. num. 1. part. 3. diuerſ. & in Romana fideicommiſſi de Colinis 10. Decembris 1635. coram Eminentiſs. D. Card. Macchianello.*

Altera ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus remouetur ex facto, quo conſtat talem digreſſum † ſolum 18
per vulgarem in dicto donationis Inſtrumento fuiſſe appoſitum, videlicet, vt ſi Ioannes ſine filijs decederet ſuccederet Gabriel, ſi viuet, ſin minùs eius liberi, & propterea non videtur ſufficiens ad hunc effectum, vt aduertunt

Giouagn.

Giouagn. *conſ.*82. *num.*20. *verſ.*6. *lib.*1. Bellon. iun. *conſ.*26.
*num.*62. Criuell. *deciſ.*125. *num.*67. *in fin.* Rota coram bon.
mem. Coccino *deciſ.*294. *num.*12. *& deciſ.*211. *num.*10. *p.*5.
recent. & coram Caualer. *deciſ.* 496. *num.* 14. Nam poſt
eoſdem filios Gabrielis ſubſeqoi debuiſſeot alij ſubſtitutio-
19 num gradus, † vt dici poſſeot fideicommiſſo grauati, La-
derc. *conſ.*58. *num.*31. Rimin. iun. *conſ.*371. *num.*162. Aym.
*conſ.*131. *num.*4. Surd. *conſ.*370. *num.* 2. *verſ. Nec me turbat*,
Cancer. *variar. lib.*1. *cap.*1. *num.* 133. Peregr. *de fideicom.*
*art.*18. *num.*5. *verſ. contra tamen*, Petra *eodem tract. q.* 5.
num. 169. Rota *deciſ.*357. *num.*6. *part.*1. *recent.*

Eadem reſponſione tollitur tertia deducta ex verbis de-
notantibus tractum temporis ſucceſſiuum; cùm illa non
20 legantur † adiecta nepotibus Ioannis in conditionis poſitis,
prout fore neceſſarium, tradunt Aym. *conſil.* 125. *num.* 4.
Alciat. *conſil.*7. *num.*40. *lib.*4. & alij relati per Peregrin. *de*
*fideicommiſ. art.*18. *num.*13. Rota *deciſ.*357. *num.*6. *part.* 1.
recent. & qualia ſint declarat Alex. *in leg. Gallus* §. *quidem*
*rectè, num.*6. *ff. de liber. & poſthum.* Menoch. *conſ.* 85. *n.*54.
*& præſumpt.*71. *num.*34. *lib.*4. Peregrin. *d. art.* 18. *num.* 14.
*& conſ.*62. *num.*20. *lib.*1. Petra *eodem tract. quæſt.* 5. *n.* 170.
Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.*382. *num.* 56. Hinc verò tractum
21 ſucceſſiuum non infert verbum † *liberis*, quaſi tanquam
plurium perſonarum collectiuum; aptom ſit omnes deſcen-
dentes comprehendere, iuxta text. *in l. liberorum ff. de verb.*
ſignificat. leg. generaliter §. *vltimo ff. de inſtit. & ſubſtit.*
Aym. *conſ.*131. *num.* 20. Menoch. *conſ.* 44. *num.* 2. Quia
idem verbum non habet concomitantiam alterius verbis
22 denotantis tractum temporis, † ſine quo deſcendentes cen-
ſentur vocati ſolum per vulgarem in Gabriele iuniore ex-
piratam, iuxta doctrinam Cumani *in l. cum ita* §. *in fidei-*
commiſſo ff. de legatis 2. *num.* 4. *gloſ. in d. l.* 1. *verb. defeciſſe*
C. de condit. inſert. Ruin. *conſ.* 19. *num.* 10. *cum ſeqq. lib.* 3.
Soccin. iun. *conſ.*81. *n.*12. *lib.*3. Peregr. *conſ.*53. *n.* 11. *lib.*3.
Menoch. *conſ.*85. *n.*52. *&* 54. Fuſar. *conſ.* 3. *n.* 3. Surd. *conſ.*
315. *num.*13. *&* 14. *& deciſ.* 345. *num.* 22. Rota *deciſ.* 266.
*num.*12. *&* 357. *num.*2. *part.*1. *recent.* Præterquam donator
24 de filijs primi gradus ſenſiſſe videtur, dum poſtea † de libe-
rorum liberis mentionem fecit, & electionem Ioanni dona-
tario conceſſit nominandi ex liberis, quem maluiſſet.

Ceſſat etiam quarta coniectura deducta ex fideicommiſ-
24 ſo ſuper re certa, & cùm plures † habeat cootradictores
relatos à Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 437. *num.* 104. & à Peregr.
de fideicommiſ. art. 28. *num.* 16. & à Menoch. *præſumpt.*76.
25 *num.* 62. *lib.*4. propterea alijs † deſtituta oon admittitur,
vt docet idem Fuſar. *ſequenti num.*105. Ioſeph. de Ruſtic. *de*
*liber. poſit. lib.*3. *cap.*1. *num.*2. Ceph. *conſ.*588. *num.*13. Bero.
*conſil.*100. *num.*44. *lib.*2. nec etiam ſi agatur de fideicom-
26 miſſo inſtituto per contractum, in quo ſtrictior fieri † ſolet
interpretatio *l. quicquid aſtringenda ff. de verbor. oblig.* ſed
ſolum locum babet in mero, ac puro legato, ad quod
27 reſtringendam eſſe *Angeli* † opinionem vti à Iure com-
muni exorbitaotem, monet Berous *conſ.*57. *num.*58. *in fin.*
Ruſtic. *eodem lib.* 3. *num.* 16. Fuſar. *in adduct. quæſt.* 437.
*num.*106.

Hinc corruit quinta, quia verſemur in contractu; Cùm
in eo debeant etiam concurrere concludentes coniecturæ,
28 prout in vltimis † voluntatibus requiruntur, Barboſ. *in l. ſi*
cum dotem 27. *in princ. n.* 34. *ff. ſolut. matr.* Aleiat. *in l. Lu-*
cius la ſeconda ff. de hæred. inſtit. in fin. latè Ludouicus Bellus
*conſil.*118. *num.*4. *cum ſeqq.* Peregr. *de fideicommiſ. art.* 28.
*num.*29. Mantic. *de tacit. lib.*2. *tit.*14. *num.*19. Rota *in Me-*
leuitana hæreditatis 27. *Martij* 1629. *coram bon. mem. Se-*
lencien. Neque vrget *deciſio* 142. *num.*3. *part.*4. *recent.* in
contrarium adducta, cùm illa ſolum loqoatur dubitati-
29 uè, prout † etiam dubitatiuè loquitur *deciſio* 731. *num.* 4.
*part.*3. *recent.*

Nec demum viſa fuit obſtare altera coniectura deſumpta
ex qualitate bonorum Iuriſdictionalium, quæ præſumun-
30 tur à donatore relicta ſolis agnatis licet hæredum † mentio
facta fuerit in inſtromento donatioois ex notatis per DD.
in l. quoties, poſt gloſſ. *C. de fideicommiſſ.* vbi Cyn. & Bald.
*num.*8. Caſtrenſ. *num.*4. Surd. *deciſ.* 125. *num.* 3. Fuſar. *de*
*ſubſtit. quæſt.*685. *num.*35. cùm elidatur ex ſubſecuta acce-
ptatione donatarij *pro ſucceſſoribus quibuſcumque*, quorum
31 appellatione in indifferenti materia † non ſolùm fœminæ,
& ab ea deſcendentes admittuntur, ſed etiam extranei, vt
firmauit Rota *in adducta deciſione* 587. *num.*2. *&* 3. *part.* 1.
& 251. *num.*6. *part.*5. *recent.* Qui ab initio cenſentur com-
prehenſi, non autem poſt extinctam Ioannis deſcenden-

tiam † primi vocatam, iuxta doctrinam Camerarij *in re-* 32
*petit. cap.*1. *num.* 44. *tit. An agnati, vel filij*, & aliorum
quos ſequitur Rota *in Sarſinaten. feudi* 22. *Iunij* 1645. *ſub*
§. *Nec peregre ad finem coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*
Cùm illi loquantor in materia differenti, vel quoties fuiſſent
expreſsè vocati deſcendentes † non autem ſi materia fuerit 33
indifferens, vel vbi deficiat, prout hic, expreſſa deſcenden-
tium vocatio.

Et ex hac ſtipulatione excluditur etiam præſumpta agna-
tionis conſeruatio ob qualitatem maſculinitatis pluries re-
petitam, ſine † qua aliæ coniecturæ de facili tolluntur, & 34
euaneſcunt, vt declarat Gabr. *conſ.* 133. *num.* 2. *lib.* 1. Gio-
uagn. *conſ.*82. *num.*24. *&* 25. *lib.*1. Rota coram Buratto *de-*
*ciſ.*387. *num.*3. *& deciſ.*221. *num.*13. *part.*5. *recent. & in di-*
cta Tudertina fideicommiſſi 23. *Ianuarij* 1641. *coram R. P.*
D. meo Royas.

Et ita vtraque parte informante reſolutum, &c.

Deciſio iſta enim emanata in hac eadem cauſa ſub die 27. *Ia-*
nuarij 1645. *coram eodem R. P. D. Leone Veroſpio, eſt ſu-*
*pra deciſ.*327. *hac eadem Part. IX. recent. tom.*2.

R. P. D. BICHIO.

Boonien. Succeſſionis.

Veneris 4. *Maij* 1646.

ARGVMENTVM.

Vocatus ad fideicommiſſum, ſi reperiat bona fidei-
commiſſaria eſſe alienata, tunc in eius poteſtate
ſtat vel agere ad reſtitutionem bonorum contra
illorum poſſeſſores, vel ad pretium contra alie-
nantem, eiuſque hæredes, & ad fructus, Fœmi-
næ, quando dicantur quoque vocatæ ad fidei-
commiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres tenetur pro rata ad ſoluenda debita defuncti.*
2 *Grauatus reſtituere bona, ſi ea alienet, tenetur ad re-ſtitutionem pretij, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter alie-nauerit.*
3 *Grauatus ſi bona alienauerit, tunc eſt in poteſtate vo-catorum agere contra bona ipſa contra illorum poſſeſ-ſores, vel ad pretium contra alienantem, vel eius hæredes.*
4 *Vocatus ad fideicommiſſum, ſi reperiat bona alienata fuiſſe, tunc honeſtius eſt, vt agat contra hæredem alie-nantis quam contra tertios poſſeſſores.*
5 *Bona data in dotem, æſtimata, tranſeunt in dominium viri non ſecus ac ſi emiſſet.*
6 *Filiarum Fœminarum appellatione veniunt etiam de-ſcendentes ex Fœminis dum apparet teſtatorem ha-buiſſe pro ſinonimis, verbum filios, & verbum deſcen-dentes, & num.*9. *&* 11.
7 *Verba intelligenda ſunt ſecundum mentem proferentis.*
8 *Teſtamenti vna pars aliam declarat.*
10 *Conditio intelligitur de perſonis in parte diſpoſitiua vo-catis ad totam hæreditatem.*
12 *Dictio*, vt ſupra, *arguit pariformem voluntatem ſupe-rius expreſſam.*
15 *Fœminæ, quando fuerunt vocatæ in futurum remotiſſi-mum euentum, qualis dicatur fuiſſe mens teſtatoris.*
16 *Deſcendentium maſculorum appellatione veniunt omnes maſculi in infinitum.*
17 *Subſtitutio filiarum fœminarum ne reddatur eluſoria, quid dicendum ſit.*
18 *Rot. deciſ.*507. *part.* 2. *recent. quo caſu fortaſſe admit-tenda veniat, & num.*19.
20 *Nepotes, & vlterioris gradus deſcendentes, quando non comprehendantur ſub nomine filiorum, & num.* 23.
21 *Dictio*, ex, *cuius ſit natura, & num.*24.
25 *Dictio*, ex, *quando non importet reſtrictionem.*
26 *Agnationis conſeruationis ratio, an dicatur habita per fœminas fideicommiſſum facientes.*
27 *Maſculinitatis qualitas non minus conſideratur reperi-tur in maſculis deſcendentibus ex fœminis quàm in maſculis ex maſculis, & vide num.*28. *&* 29.
30 *Fœminæ tunc multò magis ſunt admittendæ ad fidei-commiſſum dum ſemel atque iterum fuerunt vocatæ.*

 31 *De-*

31 *Declarationi diſponentis ſtandum eſt, quamuis ex intervallo facta quando ſumus in re dubia.*
32 *Declaratione ſuper re dubia ſtandum eſt, quandocumque fieri poteſt.*
33 *Declaratio retrotrahitur ad tempus quo fuit facta diſpoſitio dubia.*
34 *Declaratio cenſetur in eſſe ipſi actui dubio.*
35 *Declaratio facta ex internallo tunc non attenderetur, ſi res eſſe clara, & contra verba diſpoſitionis.*
36 *Heres ſi alienauerit bona fideicommiſſaria, tenetur ad pretium rei alienatæ, & ad fructus à die Purificationis illius.*
37 *Fructus bonorum ſtabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario.*
38 *Pretium ſuccedit loco rei.*
39 *Fructus, qui ex bonis fuiſſent percepti, debentur tamquam intereſſe.*

DECISIO CCCCII.

INgreſſura Religionem Dorothea de Bonifiolis *donauit omnia bona ſua Camillæ ſorori cum pacto quod d. bona poſt mortem d. Camillæ in totum perueniant ad filios, & deſcendentes Maſculos dictæ Camillæ ſi filios Maſculos habuerit æqualiter, & æquis portionibus in capita alias d. bona perueniant, & æquis portionibus ſpectent ad filias fœminas d. Camillæ æqualiter, vt ſupra. Vbi autem contingeret ipſam Camillam decedere ſine filijs maſculis, & fœminis ex ipſa Camilla procreatis legitimis, & naturalibus, tunc voluit ipſa omnia bona deuenire ad D. Rodulphum, ac DD. Bonfiolum de Bonfiolis, Iulium Cæſarem, Aſcanium, & Nicolaum eiuſdem Dorotheæ patruos.*

Et quoniam ex bonis donatis multa fuerunt alienata per Camillam, quæ tandem deceſſit nullis relictis filijs maſculis, aut deſcendentibus ab illis, ſed ſolùm *DD. de Albergatis Nepotibus* ex Hippolyta filia prædefuncta, quibus *reliquit* in ſuo teſtamento *legitimam de Iure debitam, & D. Aurelium virum*, quem *heredem vniuerſalem inſtituit* grauauit *onere dandi eiſdem* Nepotibus *d. legitimam, necnon & tot alia bona hereditatis, quæ comprehenſa d. legitima aſcendant ad dimidium totius hereditatis.* Ideò iidem DD. de Albergatis tanquam vocati ad fideicommiſſum Dorotheæ egerunt contra D. Aurelium vti hæredem Camillæ pro pretio bonorum à d. Camilla vt ſupra alienatorum factoque deſuper compromiſſo in communes arbitros, qui nuſquam laudum protulerunt, fuit nuper cauſa commiſſa in Rota, ac diſputato hodie Dub. An & ad quam ſummam teneatur D. Aurelius ex donatione Dorotheæ ad fauorem DD. de Albergatis; Rota cenſuit Aurelium teneri pro medietate.

Nam pro rata, qua Camillæ eſt hæres tenetur ad ipſius
Camillæ debita, *leg. 1. C. ſi cert. pet. leg. pacto C. pactis, l.
pro hereditarijs C. hered. act. l. licet pacto C. fam. erciſc.*
Surd. *conſil.* 415. *num.* 13. & 14. Inter quæ debita adeſt onus
reſtituendi vocatis ad fideicommiſſum Dorothea pretium
bonorum fideicommiſſi à Camilla alienatorum, cùm
2 grauatus reſtituere, per fideicommiſſum † ſi alienet bona
fideicommiſſaria cogi poſſit ad reſtitutionem pretij ſiue
ſcienter, ſiue ignoranter alienauerit, *l. quidem §. fin. ad
Trebell. l. plane 97. §. qui rogatus ff. leg. 1. l. fin. §. fin. ff.
leg. 2.* Rip. *in l. 1. num. 4. verſ. ſed & quid, ff. quorum bonorum*, Pariſ. *conſ. 6. num. 26. lib. 2.* Alex. *conſ. 3. num. 3. lib. 3.*
Gabr. *conſ. 118. num. 3. lib. 1.* Buratt. *conſ. 13. num. 74. & ſeqq.*
Odd. *de fideicom. quæſt. 47. num. 8. & 9.* itaut ſit in facultate
3 vocatorum agere, vel ad bona contra illorum † poſſeſſores, vel ad pretium contra alienantem, eiuſque hæredem,
Ceph. *conſ. 761. num. 14. & 15.* vbi ait, quod honeſtius eſt
4 vt agant contra hæredem alienantis ne ipſi agendo † contra tertium poſſeſſorem bonorum reconueniantur pro reſtitutione pretij tanquam cohæredes eius, qui alienauit, poſt
Pariſ. *d. conſ. 5. num. 6.* Peregr. *de fideic. art. 45. num. 15.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 558. num. 1.* Cyriac. *contron. 5. num. 25.*
Rot. *in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 23. Martij
1640. coram bon. mem. Merlino.*

Bona autem fideicommiſſi fuiſſe alienata à Camilla patet
quia illa met, quæ Dorothea in inſtrumento donationis deſcripſit, dedit Camilla in dote primo Viro pro certa æſtima-
5 tione, quæ † bonorum dominium transtulit in virum non
ſecus, ac ſi emiſſet, *l. quoties C. iur. dot.* Corn. *conſ. 92. n. 8.
lib. 4.* Rolan. *conſ. 64. lib. 4.* Surd. *conſ. 392. num. 12.* Rot. *deciſ. 52. num. 2. & ſeqq. part. 6. recent.*

Quod verò Domini de Albergatis ſint vocati ad fideicommiſſum Dorotheę cum deſcendant ab Hippolyta illius
filia docet ocularis lectura fideicommiſſi, ibi, *ſpectent ad filias fœminas Camillæ*, quarum appellatione venire deſcen-
dentes ex filiabus, indubitatum eſt apud † omnes, quoties 6
ex ſerie fideicommiſſi apparet pro ſinonimis habita fuiſſe à
fideicommittente verbum *filios*, & verbum *deſcendentes*,
Curt. iun. *conſ. 111. num. 7. conſ. 113. num. 8. conſ. 116. n. 12.
verſ. tertia*, Aym. *conſ. 62. num. 12. & conſ. 155. num. 3.* Bellon. iun. *conſ. 2. ſub num. 35. verſ. quia quando, ac 3. ſeqq.*
Fuſar. *de ſubſt. q. 320. num. 78.* Rota *in Vrbeuet. Caſtr. 10.
Iunij 1588. coram bon. mem. Card. Platto, & in Florent. fideic. de Cambijs 26. Iunij 1627. coram Reuerendiſs. D. meo
Dunozet. Decano impreſs. par. 5. recent. deciſ. 40. ſub num. 8.*
quia verba intelligenda † ſunt ſecundum mentem profe- 7
rentis, *l. Senatus Conſulto ff. rit. nupt.* & his in terminis probat text. *in l. iuxta ff. verb. ſignif.* Pariſ. *conſ. 52. n. 28. lib. 2.*
Fachin. *contr. lib. 5. cap. 18.* Fuſar. *de ſubſt. q. 320. n. 80.* Rot.
deciſ. 6. n. 13. part. 5. recent. & vna † pars Teſtamenti aliam 8
declarat, *l. qui filiab. l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. leg. 1.* Ruin.
conſ. 149. num. 9. lib. 2. Aym. *conſ. 297. num. 5.* & in ſpecie
Rot. *d. deciſ. 6. num. 32. in fin. & num. 33. part. 5. recent.*

Habuiſſe in caſu noſtro donatricem pro ſinonimia verbum *filios*, & verbum *deſcendentes*, colligitur ex verbis poſitis in eadem oratione tum immediatè antè, nam poſt-
quam diſpoſuerat, † quod mortua Camilla *bona perueniant* 9
ad illius filios, & deſcendentes maſculos, ſtatim ſubdidit *ſi
Camilla filios maſculos habuerit*, neque in hac conditione
mentione fecit deſcendentium, quos tamen in conditione
voluiſſe comprehendi ſub verbo *filios* dubitari non poteſt,
quia † ſupra illos diſpoſitiuè vocauerat, & conditio intelli- 10
gitur de perſonis in parte diſpoſitiua ad vniuerſam hæreditatem vocatis, Grat. *vol. lib. 11. tit. 1. num. 5.* Rot. *deciſ. 236.
num. 4. part. 1. recent. & in puncto deciſ. 269. num. 4. & ſeqq.
part. 5.* Bellon. iun. *conſ. 2. num. 40. & 41.*

Tum infra in tertio gradu ſubſtitutionis, in quo *ad patruos bona deuenire voluit ſi contingeret Camillam decedere
ſine filijs, & fœminis ex ipſa Camilla procreatis*, quod loci
ex ratione mox adducta certum eſt donatricem noluiſſe patruos ſuccedere, niſi in defunctum deſcendentium maſculorum, quos ſupra diſpoſitiuè vocauerat, & nihilominus
ad illos denotandos vſa fuit dumtaxat verbo *filijs*. Vnde
cùm vocatio fœminarum media ſit inter duas ſubſtitutio-
nes † in quibus donatrix continuatiuè ſub ſimili verbo in- 11
tellexit de deſcendentibus etiam ipſa ſaltem ex mente donatricis, deſcendentes fœminarum comprehendat dicendum eſt, ad tradita per Socc. *conſ. 73. num. 22. lib. 1.* Rimin.
iun. *conſ. 809. num. 8.* Buratt. *deciſ. 660. num. 1.* Eò magis
ponderata † dictione *vt ſupra*, ibi, *ad filias fœminas Ca-* 12
millæ æqualiter vt ſupra, quæ arguit pariformem volunta-
tem extendendi fideicommiſſum ad † deſcendentes fœmi- 13
narum prout ſupra fuerat extenſum ad deſcendentes ma-
ſculorum, cùm † ſit repetitiua qualitatum ſubſtitutionis 14
præcedentis, Menoch. *conſ. 128. num. 59. & ſeqq.* Surd. *conſil. 362. num. 9.* & ad propoſitum ponderat Rot. *deciſ. 269.
num. 8. part. 5. recent.*

Nec non animaduertendo, quod filiæ fœminæ vocatæ
† fuerunt in futurum remotiſſimum euentum deficientiæ 15
deſcendentium maſculorum quorum nomine, quia veniunt
omnes deſcendentes † maſculi in infinitum, *§. 1. Auth.* 16
de hered. ab inteſt. ven. l. fin. C. ſuis & legit. hered. cum alijs
alleg. per Giouag. *conſ. 38. lib. 1.* Fuſar. *de ſubſt. q. 328. nu. 1.*
Rot. *deciſ. 125. num. 10. part. 1. recent.* & ſic de tempore
deficientiæ maſculorum exituræ non erant filiæ fœminæ
primi gradus † ne eluſoria, & inanis euadat ſubſtitutio fi- 17
liarum fœminarum fatendum eſt ſub earum vocatione donatricem intellexiſſe de filiabus ſecundi, tertij, & vlterioris gradus, ita Bald. Alex. Roman. Odd. Peregr. Menoch.
Seſſe, & alij plurimi, quos refert, & ſequitur Rot. *deciſ. 6.
num. 16. & deciſ. 21. num. 2. & ſeqq. part. 5. rec.* in quibus reſpondetur omnibus contrarijs, & ſignanter dicitur, quod
† *deciſ. 507. part. 2. recent.* ex aduerſo allegata admittenda 18
fortaſſe videtur quoties in futurum ſolummodo tempus reijcitur ſubſtitutio filiorum, nec aliæ coniecturę concurrunt,
ſecus ſi vt in caſu noſtro ex alijs coniecturis elicitur volun-
tas fideicommittentis, & ſecunda † ſubſtitutio eſt collata 19
in tempus nedum futurum, ſed remotiſſimum deficientiæ
omnium deſcendentium in infinitum.

Ex quibus non obſtat, quod Nepotes, vel vlterioris
gradus deſcendentes non comprehendantur † ſub verbo 20
filios

filios quando, vt in præſenti fideicommittens, diſcretiuè
locuta fuit de filijs, & nepotibus, ex alleg. *in deciſ.* 473.
num. 21. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. deciſ.* 279. *num.* 10. *part.* 6. vel
21 adiecit oomen Patris, ſeu Matris in genitiuo, † aut dictio-
oes denotantes immediatam generationem qoalis eſt di-
ctio, *Ex*, vt in ſpecie aduertit Rot. *d. deciſ.* 507. *num.* 9.
& 10. *part.* 2. *recent.* Cyriac. *controu. & num.* 71. quia licet
22 in præcedenti ſubſtitutione maſculorum † locuta ſemel
fuerit de filijs primi gradus, ac deſcendentibus cùm tamen
in eadem oratione, vt ſupra demonſtrabam promiſcuè fue-
23 rit vſa verbo *filijs*, † loco verbi *deſcendentibus*, & vtrumq;
pro ſinonimo habuerit retorquetur argumentum diſcreti-
uæ locutioois, & in puncto declarat Bellon. iun. *conſil.* 2.
num. 39. *verſ. quare ſpondeo*, Rot. *deciſ.* 40. *num.* 8. *verſ. non
obſtat par.* 5. *recent.* Vnde expreſſio nominis matris ſtat de-
monſtratiuè, vt dixit Rota *d. deciſ.* 6. *nu.* 34. *&* 35. *part.* 6.
24 *recent.* & dictio immediata, *Ex*, non eſt † momenti, quia
noo legitur niſi io cooditione vltimi gradus ſubſtitutio-
num, ibi, *ſi contigeret ipſam Camillam decedere ſine filijs*,
&c. ex ipſa Camilla procreatis, in qua cooditione, cum oo-
mine filiorum comprehendi omnes deſcendentes ſupetiùs
25 diſpoſitiuè † vocatos pateat ex ſupra deductis dictio, *Ex*,
importare non poteſt reſtrictionem ad filios primi gradus,
Seraph. *deciſ.* 939. *n.* 5. vbi allegat concordantes Giouago.
conſ. 75. *n.* 84. *lib.* 2.

Sed qoatenus ſubſtitutio filiarum fœminarum reſtringe-
retor ad filios primi gradus maſculi ex illis procreati admit-
tendi, eſſent ex prima ſubſtitotione loquente de deſcenden-
tibus maſculis, vbi enim ſubiecta materia aliud non ſuadet,
vt quia agatur de feudo, vel emphyteuſi, aut expreſſa mens
diſponentis non repugnet, puta quia habita fuerit ratio
26 agnationis, quæ in caſu noſtro cum fideicommiſſum † ſit
conſtitutum a fœmina, & ad illud primo loco vocata fœmi-
na eiuſque deſcendentes, qui non ſunt de agnatione, *l. fa-
milia, ff. verb. ſignif.* penitus ceſſat Giouagn. *reſpon.* 2. *n.* 4.
& 5. *lib.* 2. Peregr. *conſ.* 5. *num.* 13. *&* 14. *lib.* 1. Menoch. *con-
ſil.* 883. *num.* 38. *& ſeqq.* tum quia contemplata ſolum fuit
27 qualitas † maſculinitatis, quæ non minus reperitur in ma-
ſculis deſcendentibus ex fœminis, quam io maſculis ex ma-
ſculis, illi etiam ex proprietate ſermonis venioot appella-
tione deſcendeotium maſculorum non obſtante, quod ma-
28 ter ſit excluſa, † adeòqoe proueniant à radice infecta, quia
hoc obeſſet ſi venirent ex perſona matris, aut agnationis
ratio militaret, at ipſi ſucceduot ex propria perſona noo re-
præſentando matrem, ſed tanqoam habentes qualitatem
29 † maſculinitatis à fideicommitteote requiſitam, iuxta ma-
gis communem opinionem, quam poſt alios ibi allegatos
ſequootur Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 48. *&* 50. Pe-
regr. *de fideicom. art.* 26. *num.* 15. *& ſeqq.* Franc. Molin. *de
ritu nupt. lib.* 3. *quæſt.* 24. *n.* 212. *verſ. conuerſo igitur*, Mantic.
de coniect. lib. 8. *tit.* 18. *num.* 20. *& ſeqq.* Caſtill. *quotidian. con-
trou. l.* 5. *part.* 2. *cap.* 103. *num.* 6. Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 404.
num. 7. *& ſeqq.* Soccio. iun. *conſ.* 2. *num.* 11. *& per tot. lib.* 3.
Bellon. iun. *conſ.* 72. *num.* 25. *& ſeqq.* vbi pro hac parte
coumerat 34. Doctores *& conſ.* 73. *num.* 3. *&* 4. Giouago.
reſpon. 12. *num.* 2. *& per tot. lib.* 2. Larea *deciſ. Granaten.* 34.
per tot. Rot. *deciſ.* 6. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ. deciſ.* 463. *nu.* 10.
& ſeqq. part. 1. *recent.* & in terminis donationis Mantic. *de
tacit. lib.* 13. *tit.* 31. *num.* 19. Alciat. *conſ.* 15. *num.* 1. *& ſeqq.
lib.* 8. *& conſ.* 104. *in princ. lib.* 9. Bellon. iun. *d. conſ.* 72. *n.* 26.
verſ. ſed in contractibus, Peregr. *conſ.* 5. *num.* 12. *&* 13. *lib.* 1.
Rot. *in Romana donationis locorum montium 7. Maij* 1635.
coram R. P. D. meo Ghiſilerio.

Quæ opinio libentiùs recipienda eſt in caſu noſtro quo
ne dum fideicommiſſum fuit conſtitutum à fœmina, nempè
à Dorothea, & primo loco vocata fœmina, nempè Camil-
la, ſed vltrò poſt deſcendeotes maſculos fœminarum iterùm
30 vocantur fœminæ, † nec agitur io concorſu maſculorum
deſcendentium ex maſculis, vt per Ceph. *conſ.* 600. *num.* 31.
Burſatt. *conſ.* 229. *num.* 39. Molin. *de rit. nupt. lib.* 3. *quæſt.* 24.
num. 213. Et quod plus eſt ipſa donatrix de anno 1638. de-
clarauit intentionis ſuæ fuiſſe comprehendere, etiam de-
31 ſcendentes ex fœminis, cui † declarationi, qoamuis ex in-
teruallo factæ (cum negari ſaltem non poſſit, quin res ſit
dubia) ſtandum eſt, vt in puncto declarationis donatioois
factæ à donaote, dixit Rot. coram Card. Seraph. *deciſ.* 837.
num. 14. *& in recent. deciſ.* 238. *num.* 5. *part.* 3. non ſuper re
32 dubia † declaratio poteſt quandocumque fieri, Caſtr. *in l.
heredes palam* 21. *§. ſi quid ſub num.* 4. *ff. teſtam.* Alex. *conſ.*
130. *num.* 3. *lib.* 1. Cyriac. *contr.* 295. *num.* 32. Surd. *deciſ.* 29.
num. 1. Caſtrac. *deciſ. Iamen.* 16. *num.* 19. *&* 22. & retrotra-
hitur ad tempus donationis, † ac ſi tunc emanaſſet, *l. ſi ita* 33
ſcripſero 38. *ff. de cond. & demonſtr.* Buratt. *deciſ.* 213. *n.* 24.
& deciſ. 279. *n.* 15. Vnde obijci oon poteſt, quod per huiuſ-
modi declarationem auferatur ius tertio quæſitum, quia
non poteſt dici ius aliquod quæſitum † cum declaratio cen- 34
ſeatur in eſſe ipſi donatiooi, & obiectum procederet ſi de-
claratio caderet ſuper re clara † contra verba donationis, 35
vt diſtinguendo benè declarat Caſtr. *in d. §. ſi quod*, quem
ſequitur Becc. *conſ.* 3. *num.* 44. Rim. iun. *conſ.* 131. *num.* 9. *&
conſ.* 200. *num.* 13. Surd. *deciſ.* 29. *num.* 6.

Igitur vndique redditur apertiſſima purificatio fideicom-
miſſi Dorotheæ ad fauorem DD. de Albergatis ex Hippoly-
ta filia donatario deſcendentium, ſiue attendatur, prima,
ſiue ſecooda ſubſtitutio, † quibus propterea debetur pre- 35
tium bonorum fideicommiſſi alienatorum à Camilla, nec-
oon fructus ex die facti compromiſſi, ioxta text. *in l.* 1. *§.
ex die ff. vi, & vi armata, l. quæſitum §. hoc interdictum
ff. procurat. l.* 3. vbi gloſ. & Doct. *ff. interdict.* Rot. *in termi-
nis fideicommiſſi deciſ.* 189. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* ad ratio-
nem ſcut. quinque pro centenario, proot taxari † ſolent 37
fructus ſtabilium, ſequendo gloſ. *in auth. per quam verbo
iuſta C. Sacroſ. Eccleſ.* Rot. *deciſ.* 192. *num.* 1. *coram D. Vr-
gellen. deciſ.* 570. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* nam pretium ſucce- 38
dit loco rei, vt in his terminis fuit dictom in *Ciuitatis Ca-
ſtelli ſupplementi legitimæ 23. Martij* 1640. *coram bon. mem.
Merlino §. penult.* & fructus, qoi ex bonis fuiſſent † perce- 39
pti debentur tanquam intereſſe, ad textum *in l. ſi procurato-
rem §. mandati actio, l. ſi mandauero, §. Iulianus ſcribit. §.
ſicut autem, ff. mand.* Hond. *conſ.* 39. *num.* 3. *& ſeqq. lib.* 2.
Rot. *deciſ.* 71. *num.* 7. *part.* 2. *diuerſ.* pro medietate tamen
qua D. Aurelius eſt hæres Camillæ alienantis, & ſic pro
ſumma libr. 7585. & 10. occaſione ſortis, & lib. 2176. oc-
caſione fructuum.

Et ita deciſum vtraque, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Arimineñ. Dotis.

Veneris 4. Maij 1646.

ARGVMENTVM.

De dotis receptione, quando dicatur conſtare; quamuis inſtrumentum dotale contineat tantum confeſſionem receptionis ipſius dotis, & per quæ adminicula deueniatur ad veritatem talis actus. Maritus legans dotem vxori, debetur tale legatum, quamuis dos non fuiſſet ſoluta.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum dotale iuxta formam obligationis Cameralis habet executionem paratam.*

2 *de Credito dotali dicitur conſtare tam ex apoca matrimoniali, quàm ex publico inſtrumento.*

3 *Iuriſdictio procedendi executiuè, quando non dicatur deficere.*

4 *Inſtrumentum dotale, licet contineat tantum confeſſionem receptionis dotis, probat tamen creditum dotale, ſi adſit præcedens promiſſio ipſius dotis, & alia adminicula.*

5 *Et hoc non tantum contra maritum, & eius heredes, ſed etiam contra quoſcumque tertios poſſeſſores, & num.* 6.

7 *Matrimonia regulariter non contrahuntur ſine dote.*

Dos præſumitur ſoluta, ſtante alimentorum præſtatione facta vxori, num. 7.

Dos præſumitur ſoluta ſtante iurata promiſſione dotis, num. 7.

8 *Maritus legans dotem vxori in vim legati, & fideicommiſſi ſubſtinetur tale legatum, licet de vero credito dotis non conſtaret.*

9 *Maritus ſi fuerit negligens in exigendo dotem, id non debet nocere vxori, quin agere poſſit ad dotis reſtitutionem.*

10 *Donatio inter virum, & vxorem conſtante matrimonio eſt à iure prohibita.*

11 *Donatio inter virum, & vxorem non tenet, quamuis ſit obligatione Camerali vallata.*

12 *Dotis conſtitutio facta à marito conſtante matrimonio cum reputetur donatio propter nuptias, tenet, & valet.*

13 *Donatio facta ob cauſam ſolemnitatem inſinuationis non requirit.*

14 *Clauſula* conſtituti, *operatur fictam traditionem.*

DECISIO CCCCIII.

COmmiſſa mihi cauſa reſtitutionis dotis cum facultati-
bus A. C. ad Bruoellæ inſtantiam propoſui dubium,
Ao ſit relaxandum mandatum pro ſumma ſcut. 3000.
contra booa hæreditaria Marci Fabri ſui viri, ad cuius re-
ſtitutionem ſe, ſuoſque hæredex in forma Cameræ adſtrin-
xerat, qooties per obitum diſſolutio matrimonij contin-
geret; & relaxandum eſſe DD. reſponderunt iuxta for-
1 mam Cameralis obligationis per eundem contractæ † in
inſtrumento dotali, pro quo poteſt executiuè procedi con-
tra bona obligata, vt tradit Caſtr. *in l. poſt rem iudicatam
num. 3. in fin. ff. de re iudic.* Galleſ. *de obligat. Cam. part. 1.
quæſt. 2. num. 9.* Rot. coram Caſſad. *deciſ. 1. de mutuis pet.
num. 2.* & coram Seraph. *deciſ. 736. eodem num. & deciſ. 686.
2 pariter num. 2. part. 2. recent.* dum † dotale creditum iuſti-
ficatur tam ex apoca matrimoniali, quàm ex publico in-
3 ſtrumento, nec deficit † iuriſdictio procedendi executi-
uè per reſcriptum ſpeciale commiſſa, vt tradit Marcheſ.
de commiſs. part. 1. fol. 700. num. 88. Rot. *deciſ. 161. part. 6.
recent. num. 1.* & coram bon. mem. Coccino *deciſ. 78. nu. 9.
& in Romana officij Notariatus 3. Iunij 1628. coram Reue-
rendiſs. D. meo Decano.* Et licet prædictum inſtrumen-
4 tum † dotale ſolam confeſſionem de recepto contineat,
probat tamen veram dotis ſolutionem, dum eiuſdem pro-
miſſio præceſſerat, & alia concurrunt adminicula non ſo-
5 lùm contra Marcum confiteot. † illius hæredes iuxta text.
in l. contractibus §. ſed quoniam, vbi Cyn. *num. 3. in fin. C.
non num. pec.* Caſtr. *in l. 1. num. 8. verſ. quod plus eſt ff. ſolut.
matr.* Gabr. *de iur. dot. concl. 4.* vbi de communi Fontanel.
de pact. nupt. clauſ. 4. num. 32. Rot. *deciſ. 24. num. 3. & ſeqq.
part. 7. recent. & in Ciuitatis Vetula dotis 17. Martij 1624.
coram Reuerendiſs. D. meo Decano, §. 1. confirmata die 27.
Februarij ſequentis anni coram Reuerendiſs. P. D. meo Cor-
6 ro*, ſed etiam † contra quoſconque tertios poſſeſſores, vt
notant Add. ad gloſ. *in l. aſſiduis C. qui pot. in pign. hab.*
Soccin. iuo. *in l. 1. num. 5. ff. ſolut. matrim.* Facchin. *contr.
iur. lib. 8. cap. 86. in princ. & §. hac igitur ſententia*, cum
alijs adductis *in deciſ. 62. num. 2. cram Greg. & in deciſ. 15.
num. 3. part. 4. & in deciſ. 24. num. 5. part. 7. recent. & in Ro-
mana nullitatis obligationis 6. Iunij 1642. coram Reuerendiſ.
P. D. meo Ghiſilerio, §. præterea*, quæ ſanè adminicula
plura viſa fuerunt concurrere hoc caſo, & alias ad hunc
effectum à Doctoribus ponderantur. Concurrit enim oon
7 ſolùm † præcedens promiſſio dotis, ſed etiam generalis
præſumptio ex eo deducta, quod regulariter matrimonium
ſine dote noo contrahitur, iuramentum ex parte confi-
tentix, alimentorum præſtatio, iurata reſtitutionis pro-
miſſio, *vt in deciſ. 24. part. 7. recent.* & coram Gregor. *d.
deciſ. 62. & in d. Romana nullitatis obligationis 6. Iunij 1642.
coram R. P. D. meo Ghiſilerio, & in d. Ciuitatis Vetula Do-
tis coram Reuerendiſs. D. meo Decano*, quibux accedit alia
8 teſtamentaria confeſſio Marci, quæ † ſaltem in vim lega-
ti, & fideicommiſſi ſubſtineri debuiſſet, licet alias de vero
debito non conſtaret, vt tradunt Abb. *in cap. ſi cautio
num. 2.* & Felin. *num. 9. de fid. inſtrum.* Surd. *deciſ. 285.
num. 4.* Rot. *deciſ. 587. num. 7. part. 3. recent. & in Fanen.
dotis 17. Martij 1642. coram R. P. D. meo Cerro.* Præterea
quamuis eadem ſolutio ſecuta non fuiſſet negligentia Mar-
9 ci † in exigendo, non poteſt inferri præiudicium Bronellæ
vxori quin agere poſſit ad dotis reſtitutionem, *l. ob res ff. de
pact. dotal. l. ſi extraneus 33. ff. de iur. dot.* cum alijs in *d.
Ciuitatis Vetula dotis 17. Martij 1642. coram Reuerendiſs.
D. meo Decano.*

Non obſtat, quod dos aucta fuerit conſtante matrimo-
10 nio, quæ † tanquam donatio inter vir. & vxor. reproba-
tur à iure, vt in *l. 1. & 3. & tot. tit. ff. & C. de donat. int. vir.
& vxor.* & ex diſpoſitione Statuti Vrbis cap. 135. 149. &
150. lib. 1. dum nec probatur inſinuata, nec alijx fulcita
ſolemnitatibus pro illius validitate requiſitis ab eodem Sta-
11 tuto, † nec propterea executioni demandari valeat, licet
ſub obligatione Camerali concepta, iuxta *tit. l. 1. C. de do-
nat. ante nupt.* Surd. *conſ. 164. num. 58. & conſ. 196. num. 25.
& 26.* & tradit Galleſ. *de oblig. Camer. part. 1. quæſt. 3. nu. 2.
& 4. & add. ad eum num. 4.*

Quia ea dotis conſtitutio coostante matrimonio facta
12 vxori reputatur donatio † propter nuptias, ſiue nomine
dotis, ſine aogumenti fuerit aſſignata, & validè fieri potuit,
vt prob. text. *in l. conſtante C. de donat. ante nupt.* Hoſt. *in
cap. nuper in princ.* vbi etiam Card. *num. 1. de donat. int.
vir. & vxor.* idem Hoſt. *in cap. & ſi neceſſe verb. in dotem in
princ.* & ibidem Anchar. *nu. 8. verſ. ſecundo principaliter op-
ponitur*, Butr. *num. 9. eod. tit.* Mantic. *de tacit. lib. 2. tit. 4.
num. 2. & 5.* Surd. *deciſ. 214. num. 4.* cum alijs in *Albanen.
donationis 27. Nouembris 1623. coram bon. mem. Merlino
in §. quoniam fuit reſponſum*, vbi quod talis † donatio ve- 13
luti impropria, & ob cauſam ſolemnitates inſinuatioois
non requirit, iuxta tradita per Doctores *in l. vlt. C. de do-
nat. ante nupt.* dum maximè fuit morte confirmata, † & fi- 14
cta traditio ex clauſula, *conſtituti*, præceſſerat in inſtru-
mento dotali appoſita, vt notat gloſs. *in l. 2. verb. peti poteſt
in fin. C. de dot. caut. non num.* vbi Bart. *num. 1. & add. ad
ipſum in princ.* prout etiam Bald. & Salyc. *num. 2.* & alijs per
Pariſ. *conſ. 128. num. 8. lib. 1. & 10.* vbi firmat hoc in termi-
nis conſtituti, & tenuit Alex. *conſil. 7. & 2. & in conſil. 152.
vol. 6.*

Et ita altera tantum, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Saluiani.

Lunæ 7. Maij 1646.

ARGVMENTVM.

Euictioni, quando dicatur factus locus, vt emptor poſſit agere pro iuribus ſibi competentibus ſecundum pacta, & conuentiones ſibi promiſſas. Factum aliquod facere promittens, ſi non adimpleat habetur pro facto.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum, quibus concurrentibus non poſſit denegari.*

2 *Creditum cum hypotheca, probatur ex ipſo inſtrumento.*

3 *Euicta dicitur res, quando à poſſeſſore fuit ablata.*

4 *Euicta res, quando alicui eſt, tunc licet ei redire ad primaua iura ei competentia vigore pacti.*

5 *Euictionis iuſtitia ſtante, non eſt opus aliqua denunciatione.*

6 *Emens cum conditione, quod in caſu quarumcumque moleſtiarum, poſſit habere regreſſum ad pretium, tunc ſtantibus moleſtijs, poteſt agere ad pretium.*

Et hoc contra quoſcumque dicti pretij poſſeſſores, & n. 7. & num. 8.

9 *Moleſtiarum quarumcumque appellatione veniunt etiam moleſtia de facto illata.*

10 *Dictio*, vſque, *eſt reſtrictiua ceſſionis ad tempus, adeò vt eo lapſo, ceſſet ceſſio.*

11 *Dictio*, niſi, *eſt modificatiua diſpoſitionis, cui immediatè apponitur, & num. 12.*

13 *Clauſula*, conſtituti, *denotat poſſeſſionem fuiſſe penes conſtituentem.*

14 *Actum aliquem facere debens, ſi in tempore debito illum non fecerit, in eiuſdem odio habetur pro facto, & num. 15.*

16 *Mora vnius non debet alteri nocere.*

17 *Inſtrumenti indicatio, non releuat, niſi producatur.*

18 *Bona debent cedere in vtilitatem eorum, à quibus fuerunt ſequeſtrata.*

19 *Actum aliquem facere promittens, dato, quod non adimpleuerit ſuam promiſſionem tenetur ad intereſſe.*

20 *pro Credito liquido, & certo agens non debet retardari ſub prætextu retentionis.*

21 *Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis.*

22 *Solutio vnica facta pro vno debito non poteſt operari duplicem liberationem.*

DECISIO CCCCIV.

EQuiti Franciſco Bonauenturæ, & Mauritio de Aſte
hæredibus q. Ioannis Baptiſtæ creditoris qq. Octauia-
ni, Melchioris, ac Creſcentij de Creſcentijs dandam eſſe
immiſſionem ex Saluiaoo, ſuper Palatio, ac domo ad vſum
Salſamentaria ad Rotundam, Domioi reſponderunt,
quia conſtat de eorum credito, cum † hypotheca, & de 1
poſſeſ-

poſſeſſione dd. bonorum babita per dictos de Creſcentijs
poſt contractam obligationem, ac etiam de poſſeſſione Ser-
lupij rei conuenti, quibus concurrentibus, actoribus
competit immiſſio ex Saluiano, Roland. *conſ.* 14. *num.* 13.
lib. 1. Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 491. *num.* 6. & coram
Reuerendiſs. Vegellen. *deciſ.* 40. *à num.* 1. *vſque ad* 6.

2 Creditum cum hypotheca † deſumitur ex inſtrumento
venditionis cenſus facta de anno 1605. à q. Maximiliano
Caffarello d. Io. Baptiſtæ de Aſte ſub obligatione inſolidum
dd. de Creſcentijs pro liberatione à moleſtijs, de faciendo
conſentire omnem perſonam, &c. & de euictione in for-
ma, & ex mandato per d. Io. Baptiſtam obtento ab A. C.
ſub die 23. Aprilis 1607. pro liberatione à moleſtijs ſibi il-
latis ſuper cenſu vendito à Monſieur de Ratigni, credito-
ri anteriore dicti q. Maximiliani, ac in inſtrumento re-
trouenditionis d. cenſus facta per d. Ioannem Baptiſtam,
receptis ſcutis 2589. b. 40. monetæ pro pretio cenſus, il-
lius fructibus, & expenſis ſub obligatione de reſtituendo
prioribus, & potioribus creditoribus q. Maximiliani Caſ-
farelli, quod pretium, cum vigore mandatorum A. C.
à dictis de Aſte fuerit depoſitatum in tot locis montium,
& ſubindè Annæ Creſcientiæ, & alijs vti creditoribus an-
3 terioribus conſignarum, † indè conſtat ipſos pretium lo-
co cenſus reuocabiliter exactum amiſiſſe, & per conſe-
quens euictionem paſſos fuiſſe, *l. ſi ſeruus venditus* §. 1.
l. habere, ff. de euict. l. donatio in princ. l. emptorem §. *idem
Neratius, ff. act. empt.* Surd. *deciſ.* 27. *num.* 7. Rota coram
fan. mem. Gregorio XV. *deciſ.* 88. *num.* 5. Qua euictione
4 ſecuta licuit dictis de Aſte hæredibus Io. Baptiſtæ † redire
ad primæua iura eis competentia, vigore emptionis dicti
cenſus, *l. & ſi rem meam ff. de ſolut. l. reſcriptum* §. *nec ex
aliena verſ. ſed ſi non ita ff. de diſtract. pign.* Dec. *in l. neque
pignus num.* 1. *&* 2. *ff. de reg. iur.* Neguſ. *de pignor. membr.* 1.
part. 6. *num.* 43. *verſ. ſed ſi creditor, & verſ. ſed in terminis,*
Theſaur. iun. *quæſt. forenſ.* 88. *num.* 11. *cum ſeqq. lib.* 2. Vinc.
de Franch. *deciſ.* 200. *num.* 7. Rota *in Romana Saluiani* 30.
Ianuarij 1645. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec Dominis viſum fuit releuare obiectum, omiſſæ de-
nunciationis moleſtiarum prædictarum, quia reſpectu mo-
leſtiarum Ioanni Baptiſtæ illatarum à Monſieur de Ratigni,
conſtat illas fuiſſe denunciatas Maximiliano venditori cen-
ſus, ex mandato pro liberatione à moleſtijs contra eum
5 expedito. Reſpectu verò euictionis pecuniarum, † loco
dicti cenſus d. Ioanni Baptiſtæ reuocabiliter ſolutarum;
non fuit opus aliqua denunciatione, ſtante iuſtitia euictio-
nis, Alex. *conſil.* 67. *num.* 24. *vol.* 3. Aym. *conſ.* 298. *num.* 14.
Rota *deciſ.* 337. *num.* 1. *& deciſ.* 390. *num.* 1. *part.* 5.
recent.

Iuſtitia euictionis Dominis viſa fuit patens, quia cùm
Dominus Princeps Burgheſius in inſtrumento emptionis
dicti Caſalis Tuffelli in euentum quarumcumque moleſtia-
rum ſibi ſuper dicto Caſali inferendarum, voluerit habe-
re regreſſum ad pretium ſecutis moleſtijs ſibi illatis ab An-
na Creſcentia, & alijs Maxiliani creditoribus, vigore
dicti pacti potuit agere contra quoſcunque eiuſdem pre-
6 tij † poſſeſſores, Bald. *in l. ſi Titius in princ. in addit. ff.
de ſeru. fugit. export.* Negnſan. *de pignor. part.* 5. *membr.* 2.
num. 18. Gratian. *diſcept.* 253. *num.* 14. *&* 15. *& diſcept.* 700.
num. 1.

Non obſtat, quod obligatio Ioannis Baptiſtæ non eſſet
de reſtituendo prioribus, & potioribus creditoribus Ma-
7 ximiliani babentibus obligatos illos de Creſcentijs, † quam
obligationem non habebant Anna, & alij, quibus poſtea
dictum pretium depoſitum in tot locis montium conſigna-
tum fuit.

Nam reſponſum fuit, quod nec Anna, neque alij credi-
tores egerunt contra hæredes dicti Io. Baptiſtæ vigore di-
ctæ ſuæ obligationis, ſed egit dictus Princeps Burgheſius,
aduerſus quem illius hæredes nullo modo poterant ſe tueri,
8 cum verbis ampliſſimis in omnem, † & quemcunque ca-
ſum litis, ſeu moleſtiarum quomodolibet, & quauis de
cauſa ſuperdicto Caſali, & eius iuribus inferendarum ad
9 reſtitutionem dd. pecuniarum voluit teneri, quæ † obliga-
tio verificatur etiam in moleſtijs d. D. Principi de facto il-
latis, vt per Mandel. *conſ.* 216. *num.* 3. *vbi adden. lit. B.*
Grammat. *deciſ.* 101. *num.* 81. Rota *deciſ.* 143. *num.* 14. *p.* 6.
recent.

Nec Dominis viſum fuit Serlupio competere retentio-
nem dd. bonorum in vim ceſſionum iurium quas Saluſtia à
creditoribus anterioribus viri, & filiorum reportauit ob

ſolutiones ab eis illis factas, quia ex inſtrumentis datis in
Sum. hæredum Io. Baptiſtæ num. 1. & 2. patet Saluſtiam
pro ſui † releuatione remanſiſſe contentam ceſſione di- 10
ctorum, & aliorum bonorum, iurium, & actionum præ-
ſentium, & futurorum duratura vſque ad dicti Montis
extinctionem, quæ † dictio, *vſque*, eſt reſtrictiua ceſſionis 11
ad tempus, adeout eo elapſo, ceſſio reſoluatur Rota *de-
ciſ.* 475. *num.* 1. *in fin.* iuncta præſertim alia dictione, *niſi*,
ibi nullo iure reſeruato, niſi extincto d. Monte, † quæ im- 12
portat modificationem ceſſionis, cui immediatè aduerſa-
tur, Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 107. *num.* 7. Surd. *con-
ſil.* 71. *num.* 6. *& deciſ.* 264. *num.* 17. Barboſ. *dictiom.* 184.
num. 10. Ex qua ceſſione cum clauſula, *conſtituti*, proba-
tur † poſſeſſio debitorum cedentium, & Saluſtiæ ceſſiona- 13
riæ, à qua Serlupius ſubſtinens litem, cauſam habet, Rota
deciſ. 26. *num.* 3. *&* 4. *impreſſa apud Modern. de ma-
nutent.*

Et quamuis extinctio dicti Montis adhuc non fuerit inte-
grè facta, ſufficit nihilominus, quod iuxta obligationem Sa-
luſtiæ, vſque del 1637. debuiſſet eſſe facta † ad hoc, vt in 14
odium illius, & ſuorum hæredum baberi debeat pro facta,
Alex. *in l. debitor* 39. *num.* 16. *ff. ad Trebell.* Rota *deciſ.* 347.
ſub num. 8. *part.* 5. *recent.* & bona ceſſa, vnà cum fructibus
à die, qua Mons debuerat † eſſe extinctus, ad cedentes, 15
vel illorum hæredes reuerti debeant, Bald. *in conſil.* 121.
num. 1. *lib.* 2. Anchar. *conſ.* 328. *ſub num.* 3. Crauet. *conſ.* 216.
num. 20. Menoch. *conſ.* 447. *num.* 2. Ne mora Saluſtiæ, &
adminiſtratorum ab ea ſuæ hæreditati iacenti deputato-
rum, ac Serlupij hæredis, noceat hæredibus illorum de
Creſcentijs, & eorum creditoribus, † & Saluſtiæ hæredi- 16
bus ſit lucroſa, contra text. *in l.* 1. *ff. de dol. mal.* Cardin.
Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 27. *num.* 26. *verſ. quarto reſtrin-
gitur.*

Neque demùm retentio competere poteſt Serlupio vi-
gore aliarum ſolutionum factarum ab Adminiſtratoribus
hæreditatis Saluſtiæ, alijs creditoribus ſimiliter anteriori-
bus, vltra dictam ſummam ſcut. 125. mil. à Saluſtia ſolui
promiſſam. † Nam omiſſo, an ſola indicatio inſtrumen- 17
torum prætenſorum debitorum, & ſolutionum, abſque
reali productione illorum ſufficiat; tollitur obiectum,
dum Saluſtiæ hæreditas, vltrà dicta ſcuta 125. mil. in eodem
inſtrumento ceſſionis ſe obligauerat ſoluere annua ſcuta
bis mille dictis Octauiano Melchiori, & Creſcentio quoad
vixerint, quæ cedere † in beneficium creditorum, à qui- 18
bus fuerunt ſequeſtrata, reſoluit Rota *in Romana alimen-
torum* 13. *Nouembris* 1608. *coram bon. mem. Manzanedo,*
& etiam tenebatur reſtituere pretium bonorum aliena-
torum ex illis ſibi temporaliter ceſſis, & fructus illo-
rum, & aliorum bonorum ceſſorum, & perceptorum à
die qua Mons † debuerat eſſe extinctus, vnà cum legiti- 19
ma, & eius fructibus Melchiori, & Creſcentio filijs debi-
tis à die obitus Saluſtiæ per adminiſtratores ab ea ſuæ hære-
ditati deputatos, ac ab ipſo Serlupio reſpectiuè perceptis,
quæ credita, vel ſolutiones factæ dictis creditoribus dicto-
rum de Creſcentijs anterioribus credito, de quo agitur ſu-
perant, vel creditum hæredis Saluſtiæ, adeò incertum
reddunt, & illiquidum, vt non facta illius liquidatione
Dominis de Aſte, agentibus ad immiſſionem † pro credi- 20
to certo, & liquido, illa ſub prætextu retentionis non po-
teſt retardari, Rota *deciſ.* 433. *num.* 4. *&* 5. *part.* 2. *recent. &
in Anconitana prædij* 29. *Nouembris* 1630. *coram Eminen-
tiſſimo Card. Veroſpio, quæ eſt deciſ.* 323. *num.* 27. *poſt tract.
Moderni de manutenend.*

Non obſtat tandem, quod Saluſtia in legitima Melchio-
ris, & Creſcentij filiorum imputauerit debita ſoluta, &
pro illis ſoluenda, quoniam cùm ſolutio † facta fuerit in 21
vim præcedentis ſuæ obligationis, & ex pacto conuento
in inſtrumento dictæ ceſſionis dictorum bonorum, qua
contenta remanſit pro ſui releuatione, non poterat eſſe lo-
cus huiuſmodi imputatione, † ne pro vnico credito dupli- 22
cem conſequeretur ſatisfactionem contra *l.* 1. *ff. ſolut. gloſ.
fin. in l. cum plures ff. de euict.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Romana de Mareſcottis.

Veneris 18. Maij 1646.

ARGVMENTVM.

Pater, ſi filium in certis bonis hæredem inſtituerit pro ſua portione, dato, quod poſtea dicta bona poſt mortem patris reperiantur, quod non ſpectabant ad ipſum patrem, veluti quia fuerunt confiſcata, quo caſu tale teſtamentum dicitur nullum, quia nihil filio fuit relictum, cum paria ſint, quod nihil filio ſit relictum, vel in effectu nihil ex teſtamento conſequatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando eſt iuſta, & valida, & qua tranſiuit in iudicatum non eſt locus reſtitutioni in integrum.*

2 *Reſtitutio in integrum fundatur ſuper læſione.*

3 *Iuſtitia ſententiæ Rotalis benè deducitur ex deciſionibus in cauſa factis.*

4 *Patris teſtamentum dicitur nullum ſi filium præterierit præter intentionem.*

5 *Filius, quando dicatur approbaſſe patris teſtamentum.*

6 *Teſtamentum nullum approbans ſibi imputet.*

7 *Pater non poteſt dici præteriyſſe filium, dum hæredem inſtituit eum.*

8 *Filius tunc dicitur præteritus, quando nihil ei fuit relictum.*

Filius, vt non dicatur præteritus, ſufficit, vt quid minimum ei fuerit relictum, & num. 8.

9 *Filius non poteſt dici præteritus, licet quid minimum fuerit relictum, quia poteſt agere ad ſupplementum.*

10 *Filio, paria ſunt quod nihil fuerit relictum, vel quod nihil ex inſtitutione paterna conſequi poſſit veluti, quia patris non erat, quod fuit relictum filio.*

11 *Filius, idem eſt, quod non fuerit inſtitutus, vel quod nihil ex inſtitutione conſequi poſſit.*

12 *Præteritionis vitium, licet non ſoleat impedire immiſſionem hæredi ſcripto.*

13 *Tamen fallit, quando præteritio fuit incontinenti probata.*

14 *Bona confiſcata, non ſunt amplius poſſidentis.*

15 *Legitima debetur filio ex quolibet corpore hæreditario.*

16 *Legitima detrahitur ex fundo hæreditario, & quid ſi fuerit confiſcatum, num. 17.*

18 *Confiſcatio non trahitur ad futura, & acquiſita poſt confiſcationem.*

19 *in Confiſcatione non veniunt bona acquiſita poſt confiſcationem.*

20 *Pater donans filio ex cauſa matrimonij, dicitur ei acquiſitum ius legitimæ.*

21 *Donatio non eſt habenda in conſideratione, ſi ab ea fuit receſſum.*

22 *Maior 20. annorum habetur pro maiori ſecundum ſtatuta Vrbis.*

23 *de Iure tertij dari non poteſt, niſi volente ipſo tertio.*

24 *Acceptans diſpoſitionem, eaque vtens in iudicio, non poteſt illam impugnare, & num. 25.*

26 *Fauori ſuo quilibet poteſt renunciare.*

27 *in Creditis etiam cenſetur hæres inſtitutus, dum generaliter in omnibus fuit inſtitutus.*

28 *Aſſignatio, quando habeat vim vltimæ voluntatis.*

29 *Clauſula codicillaris ſuffragatur, quando eſt concepta per verba futuri temporis, etiam filio præterito.*

30 *Præſumptio pietatis, & affectionis paternæ erga filios ſatis vrgens eſt, & num. 31.*

32 *Pietati paternæ conſonat minimè, quod pater velit auferre filio hæreditatem ſuam, eamque tradere extraneo.*

33 *Pater cenſetur extraneos minus diligere, quàm filios.*

32 *Clauſula codicillaris non operatur, quando filius eſt ignoranter præteritus.*

35 *Quod multo magis procedit, quando extraneus eſt hæres inſtitutus.*

36 *Quæ opinio eſt verior, & communior, & magis conſonat veritati, ac pietati paternæ, & num. 37.*

38 *Præteritio filij poſthumi, vel iam nati, qualis ſit magis odioſa.*

39 *Præteritio filij iam nati, ſed ignoranter facta æquiparatur præteritioni poſthumi.*

40 *Præteritio filij iam nati an præſumatur facta ignoranter.*

Præteritio filiorum, quando ignoranter eſt facta, tunc non operatur clauſula codicillaris.

41 *à Præteritione poſthumi, ad filium natum, quando non valeat argumentum.*

42 *Filius tunc etiam dicitur præteritus, quando pater eum inſtituit in re, quam ſuam eſſe credidit, cum eſſet aliena.*

43 *Filius, quando poſſit dici ignoranter præteritus à patre.*

44 *Clauſula codicillaris non operatur, quando deficit mens, & voluntas teſtatoris.*

45 *Clauſula codicillaris, quare non operetur, quando filius fuit ignoranter præteritus.*

46 *Pater non eſt præſumendum, quod voluerit præferre extraneos, filijs.*

47 *Pater non eſt præſumendum, quod ſi ſciuiſſet bona relicta filio non eſſe ſua, reliquiſſet alia bona extraneo.*

48 *Argumentum de bonis ad perſonas procedi, data identitate rationis, aliàs ſecus.*

49 *Pater non poteſt dici ignoranter præteriyſſe filium, ſi eum nominauerit, ac inſtituerit hæredem in teſtamento.*

50 *Clauſula codicillaris vt operetur ſuum effectum, filio præterito, ſufficit, quod teſtator de filijs in genere cogitaſſet.*

51 *ad Confiſcationes euitandas multa fingi, & ſimulari ſolent.*

52 *Bona aliena, quando à teſtatore fuerunt alicui in teſtamento relicta quid hæres facere debeat.*

53 *Clauſula codicillaris de vento ſeruit, quando filius fuit ignoranter præteritus.*

54 *Clauſula,* omni meliori modo, *in teſtamento appoſita non operatur, quando filius fuit ignoranter præteritus.*

55 *Pater ſi ſciuiſſet ſe præterire filium, certè non præſumitur voluiſſe grauare eum de reſtituendo hæreditatem extraneo.*

DECISIO CCCCV.

Litependente in hoc Sacro Tribunali inter DD. Comites Sfortiam, & Galearium de Mareſcottis filios, & hæredes q. Marci Antonij Mareſcotti filij, & hæredis ab inteſtato q. Alphonſi Mareſcotti auctores ex vna, & ex altera inter q. D. Pirrum Balleonum fratrem, & hæredem vniuerſalem q. Iuliæ Balleonæ vxoris d. Alphonſi ab eo hæredis inſtitutæ ſuper nullitate teſtamenti dicti Alphonſi, illiuſque hæreditate, & bonis quibuſcumque iuribus, & actionibus bon. mem. Cardinalis Sacratus, tunc Rotæ Auditor præuijs pluribus deciſionibus primo coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, antequam aſſumeretur ad Cardinalatum, deinde coram ipſo per ſententiam pronuntiauit, teſtamentum factum per dictum q. Alphonſum, in quo inſtituit hæredem vniuerſalem ſupradictam Iuliam Balleonam eius vxorem, fuiſſe nullum, & inualidum, & declarauit ad dictos Comites Sfortiam, & Galeatium de Mareſcottis q. Alphonſi ex dicto Marco Antonio filio nepotes ſpectare, & pertinere hæreditatem, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, iura, & actiones hæreditatis prædicti Alphonſi, eoſdemque conſeruandos, & manutenendos fore; & eſſe in poſſeſſione dictæ hæreditatis imponendo perpetuum ſilentium Pirro cum condemnatione in expenſis. Interpoſita appellatione à dicta ſententia, & commiſſa cauſa appellationis bon. mem. Remboldo; cum Pirrus non fuerit proſequutus appellationem, & ſupradicti Comites de Mareſcottis acceptauerint in actis rem iudicatam: coram eodem bon. mem. Remboldo Rota cenſuit ſub die 13. Iunij 1622. conſtare de re iudicata, & ſententiam, vti latam ſeruatis ſeruandis, & præuijs pluribus deciſionibus, ex quibus ſatis, ſuperque conſtat de illius iuſtitia, eſſe exequendam. Verùm cùm à Dominis de Balleonibus filijs, & hæredibus Pirri fuiſſet obtenta commiſſio reſtitutionis in integrum aduerſus dictam rem iudicatam, & illius vigore obtentum dubium ſolitum, an conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum in caſu, &c. illudque pluries propoſitum coram eodem Remboldo, & non reſolutum:

ſolutum: hodie repropoſito coram me in eius locum ſub-
rogato, Domini vtraque parte informante cenſuerunt, non
conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

1 Ratio fuit, quia cùm clara † ſit validitas, & Iuſtitia
Sententiæ Rotalis bon. mem. Cardinalis Sacrati, quæ tran-
ſiuit in iudicatum, non eſt locus reſtitutioni in integrum,
Rota *deciſ. 1. de reſtit. in integr. in antiq. deciſ.* 132. *num.* 1.
part. 1. *recent.* latè addent. ad ſan. mem. Gregor. XV. *de-*
2 *ciſ.* 459. *num.* 11. cum excludatur læſio, † ſuper qua ſuo da-
tur, Abbas *in cap. ex litteris num.* 5. *in fin. de reſtit. in integ.*
Put. *deciſ.* 16. *eodem tit.* Seraphio. *deciſ.* 1238. *num.* 1. Vali-
ditas quidem redditur clara ex reuolutione actorum, iuxta
vulgatam deciſionem Caputaq. 260. part. 2. Iuſtitia quoque
3 eſt euidens ex deciſionibus in † hac cauſa emanatis coram
bon. mem. Cardinali Sacrato, ita Rota *in recent. deciſ.* 36.
num. 2. *&* 320. *num.* 2. *part.* 4. *tom.* 2. in quibus deciſionibus
Sacrati fuit reſolutum: teſtamentum Alphonſi fuiſſe nul-
4 lum; quia ignoranter, † & abſque intentione præterijt
Marcum Antonium filium, illum inſtituendo in caſtris Iu-
lianelli, & Parrani, quæ credebat eſſe ſua, licet verè non
eſſent, ſed dictorum Comitum Sfortiæ, & Galeatij filio-
rum dicti Marci Antonij ex donatione, & ceſſione illis fa-
cta per fel. rec. Clement. VIII. & propterea per clauſulam
codicillarem non fuiſſe grauatum reſtituere hæreditatem
paternam Iuliæ hæredi ſcriptæ, & alterius in eis fuit reſo-
lutum ex actibus datis pro parte Dominorum de Balleoni-
bus, non conſtare quod Marcus Antonius approbauerit
5 † teſtamentum Alphonſi patris; quia non apparebat, quod
ſciuerit, fuiſſe conditum, & quatenus probaretur, habuiſ-
ſe ſcientiam, quod fuerit conditum, adhuc non ſufficere
6 pro illius approbatione † in omni ſui parte, minuſque
conſtare, ipſum habuiſſe ſcientiam nullitatis dicti teſta-
menti.

Contra ſupradictam ſententiam non obſtat dicere, quod
7 illa annullet teſtamentum Alphonſi † ob præteritionem
Marci Antonij filij, & tamen præteritio non adſit, cum
fuerit inſtitutus in ſupradictis Caſtris Iulianelli, & Parrani.
8 Præteritus † autem dicatur tantum is, cui in teſtamento
nihil fuit relictum, *l. quam nuper C. de inoff. teſtament.* & nihil
penitus *l. omnimodo §. fin. vero C. eodem*, & ſufficit, quod
9 aliquid modicum fuerit relictum ad effectum, quod † fi-
lius non dicatur præteritus; cum habeat remedium peten-
di ſupplementum legitimæ, Bald. *in cap. per tuas num.* 6. *de
probat.* Corn. *conſ.* 270. *num.* 2. *vol.* 4. Curt. iunior *conſ.* 148.
num. 3. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4. *tit.* 3. *num.* 26.
Quia præteritio non deducitur ex obliuione perſonæ Mar-
ci Antonij filij, cùm immò fuerit nominatim hæres inſtitu-
tus in dictis Caſtris Iulianelli, & Parrani, ſed ex eo quod
dicta Caſtra, in quibus fuit inſtitutus, non erant Alphonſi
10 patris de tempore teſtamenti. Paria autem ſunt, † quod
Marcus Antonius non fuerit inſtitutus, & quod nihil ex
inſtitutione in dictis Caſtris conſequi potuerit pro iure pa-
terno, cum vtroque caſu fruſtretur ſucceſſione, & legiti-
ma paterna, *l. quamuis §. ſi conuenerit ff. ad Senat. Conſ.
Vell.* Bald. *conſ.* 93. *num.* 7. *lib.* 3. Aym. *conſ.* 142. *num.* 10. Iaſ.
conſ. 160. *num.* 5. *lib.* 2. Franc. Ant. Coſta *conſ.* 64. *num.* 7.
Bardell. *conſ.* 21. *num.* 12. *cum alijs allegatis in deciſionibus
huius cauſæ ſub diebus* 14. *Decembris* 1615. *coram bon. mem.
Sacrato, quæ eſt deciſio* 770. *part.* 2. *recent. &* 29. *Ianuarij*
1618. *coram d. bon. mem. Sacrato;* Idem enim eſt, quod
11 non fuerit † inſtitutus, vel quod ex inſtitutione nihil fue-
rit adeptus, Rota *in recent. deciſ.* 370. *num.* 1. *&* 8. *tom.* 2.
part. 4 *& deciſ.* 74. *num.* 10. *part.* 5. & conſequenter intrat
nullitas teſtamenti ex defectu præteritionis, gloſ. *in l.* 3. *§.
ſed vtrum in verb. patrimonium in fin. ff. de minor.* Bald. *in
l. ſuus quoque num.* 4. *ff. de hered. inſtit.* Caſtr. *conſ.* 86. *num.* 1.
lib. 1. Aym. *d. conſ.* 142. *num.* 10. Rota *in hac cauſa* 20. *No-
uembris* 1613. *coram eodem bon. mem. Sacrato, quæ eſt* 526.
12 *part.* 1. *recent.* Et licet † vitium præteritionis regulariter
non impediat immiſſionem hæredis ſcripti, *per text. in l.* 2.
C. de edict. D. Adrian. toll. cum alijs per Menoch. *de adi-
13 piſc. remed.* 4. *num.* 726. fallit tamen, quando † præteritio
eſt in continenti probata, Bart. *in l. fin. §. ſin autem num.* 2.
C. de edict. D. Adr. toll. & ibi Dec. *num.* 43. Menoch. *vbi
ſupra.*

Quod ſupradicta caſtra, in quibus Marcus Antonius
fuit inſtitutus hæres, non eſſent Alphonſi patris teſtatoris
de tempore teſtamenti; colligitur ex eo, quod ei fuerant
confiſcata per Reuerendam Cameram Apoſtolicam, & ab
14 illa † per multos annos poſſeſſa, & poſtea per viam com-
poſitionis conſignata ſupradictis Sfortiæ, & Galeatio filijs
d. Marci Antonij in vim fideicommiſſorum Hortenſiæ; ac
Beatricis Farneſiæ ad eorum fauorem moltò ante delictum
Alphonſi factorum. Nec facit, quod Alphonſus in dictis
Caſtris haberet ius deducendi legitimam à Matre eidem de-
bitam: vnde licet Caſtra † fuiſſent Hortenſiæ; tamen ei de- 15
bebatur legitima debita ex quolibet corpore hæreditario,
vt per Aret. *conſ.* 155. *num.* 10. Peregr. *de fideicom. art.* 36.
num. 72. Menoch. *conſ.* 251. *num.* 56. *& ſeq. & num.* 61. vbi
quod legitima deducitur ex † feudo hæreditario, & ſimili- 16
bus, quæ alienari poſſunt. Quia cùm per confiſcationem
omnium bonorum, in qua cadebat etiam legitima delata
ad Alphonſum per mortem Matris ante commiſſum deli-
ctum ſequutam, fuiſſet priuatus omni iure legitimæ; ſi
quod ei deſuper competijſſet: inde † ſequitur, in d. legi- 17
tima non poſſe verificari inſtitutionem Marci Antonij filij,
quidquid dicendum eſſet, ſi fuiſſet delata Alphonſo poſt
commiſſum delictum, & confiſcationem, ex † quo confi- 18
ſcatio non trahitur ad futura, & acquiſita poſt confiſcatio-
nem, *l. ſi mandauero §. his cuius ff. mand.* Bart. *in l.* 1. *ff. de
bon. damnat.* & notant Cynus, & alij *in l.* 1. *C. de præſcript.*
Alex. *conſ.* 75. *ſub num.* 9. *&* 12. *lib.* 1. Vulp. *conſil.* 124. *ſub
num.* 3. latè Bertazz. *conſ. crim.* 510. *num.* 8. *lib.* 2. vbi, quod
eſt vera, & communis concluſio DD. quod in confiſcatio-
ne † non veniunt bona futura, & quæ poſt confiſcationem 19
Bannito obuenire, per ſupradictum text. *in cap. ſi manda-
uero, & in cap. felicis de pæn. in* 6.

Minus ad hunc effectum facit, quod Alphonſus donaue-
rit ſupradicta Caſtra Marco Antonio cauſa matrimonij
longè ante delictum, ex qua donatione videatur † tunc 20
tranſtuliſſe in Marcum Antonium ius legitimæ, ſeu ſpem
ſucceſſionis, quàm ſuper caſtris habebat. Quia de tem-
pore confiſcationis ſpectabat ad eundem Alphonſum pro-
pter retrodonationem, deinde eidem factam ab eodem
Marco Antonio, per quam cùm fuerit receſſum à prima
donatione, † ea non eſt habenda in conſideratione, de 21
cuius retrodonationis validitate non poteſt dubitari, ex
quo Marcus Antonius, tunc erat maior 20. annorum, &
conſequenter habilitatus ex Statuto Vrbis lib. 1. cap. 47. ad
liberè † contrahendum, & de ſuis bonis liberè diſponen- 22
dum, tamquam maior 25. annorum, & quatenus retro-
donatio aliqualem pateretur difficultatem: cùm tamen
hæc ſit exceptio de iure tertij, ſcilicet filiorum Marci An-
tonij, † quæ non admittitur, niſi ipſo tertio volente, vt
firmauit Rota *ex ibi allegatis in hac eadem cauſa* 10. *De-
cemb.* 1610. *coram bon. mem. Card. Lancellotto deciſ.* 265.
part. 1. *recent. §. neque etiam obſtat &c.* DD. de Balleonibus,
cum nec poſſideant, nec habeat cauſam à retrodonante,
tamquam inſtituti à Iulia hærede Alphonſi non poſſunt il-
lam impugnare, & præſertim, cum habeant cauſam à Iu-
lia hærede Alphonſi, † qui retrodonationem acceptauit, 24
eaque vſus fuit in iudicio, Caſtr. *conſ.* 314. *num.* 3. *lib.* 2. &
ponderauit Rota *in d. deciſ.* 265. *d. §. neque etiam obſtat &c.*
& coram bon. mem. Card. Sacrato *in deciſ. edita* 20. *No-
uemb.* 1613. *in §. circa primum, &c. ex regula l. cum à matre
C. de rei vend.* quæ habet locum etiam in hærede hæredis;
qualis fuit Pirrus auctor † ſupradictorum DD. de Balleoni- 25
bus, Ceph. *conſ.* 393. *num.* 58. Menoch. *conſ.* 89. *num.* 28. &
habet locum in quocumque ſucceſſore. Prout nec allega-
ri poteſt nullitas de retrodonationis, ex quo fuerit facta
contemplatione matrimonij: quia quidquid ſit reſpectu fi-
liorum, non impediebat alienationem in præiudicium
† Marci Antonij, qui potuit renunciare fauori ſuo, *vt* 26
admittit eadem deciſ. 265. *part.* 1. *recent. d. §. neque etiam
obſtat, &c.*

Neque ſubſiſtit, quod ceſſet præteritio, ex quo ad omne
priùs ſubſtineatur. Inſtitutio in ſcutis 1600. auri, quæ d.
Alphonſus erogauerat pro recuperatione dd. Caſtrorum
occaſione compoſitionis factæ ob delicta Marci Antonij.
Siquidem, quatenus conſtaret de ſolutione d. ſummæ,
Alphonſus per illam non fuit conſequutus aliquod ius reale
ſuper dd. Caſtris, de quo in vltima voluntate potuerit di-
ſponere, propter quod inſtitutio ſuſtineatur, ſed ſolùm ef-
fectus fuit ſimplex creditor d. ſummæ; In creditis verò non
fuit inſtitutus Marcus Antonius, † ſed Iulia vxor vigore 27
illorum verborum, in omnibus ſuis iuribus, & actionibus,
& creditis in omnibus locis exiſtentibus, præſentibus, &
futuris, vt benè firmauit Rota *in d. deciſ.* 265. *§. neque ob-
ſtat, &c. il ſecondo*, & coram bon. mem. Sacrato *d. die* 20.
Nouembris 1613. *in allegato §. circa primum, &c. in fin.*

Vnde

Vnde, licet Marcus Antonius in Inſtrumento d. retrodo-
nationis ſupradicta ſcuta 1600. acceptauerit ad computum
ſuæ legitimæ, & Trebellianicæ ſibi debitæ ſuper bonis d.
Alphonſi patris; adhuc tamen idem creditum ſcutorum
1600. ſpectat ad Iuliam; quia Alphonſus inſtituendo poſt-
modum Iuliam hæredem, vt fuit d. in omnibus ſuis iuri-
bus, & actionibus, &c. cum expreſſa prohibitione Marco
Antonio filio, ne aliud in ſua hæreditate, præter ſupradi-
cta caſtra Iulianelli, & Partani prætendere poſſet; cenſe-
28 tur receſſiſſe † ab aſſignatione eiuſdem crediti facta filio in
computum legitimæ, vt potuit, cum ea aſſignatio habeat
vim vltimæ voluntatis, *l. filia §. ſi pater ff. fam. erciſ. l. quo-
ties C. eod. l. ſi pater C. de inoff. teſtam.* Honded. *conſil.* 59.
num. 24. *& ſeq. lib.* 1. Ceph. *conſ.* 490. *num.* 26. Put. *deciſ.* 84.
num. 1. *lib.* 2. cum alijs per Rot. *in Rom. fideicommiſ. de Spi-
ritibus* 17. *February* 1645. *coram Reuerendiſs. P. D. meo
Bichio.*

Nec cenſuerunt DD. teſtamentum, de quo agitur, ex
ſupradictis inualidum, ſuſtineri vigore clauſulæ codicilla-
29 ris † conceptæ per verba futuri temporis, quæ operatur
etiam filio præterito iuxta ſententiam, quam inter alios
tuentur, Bart. *in l.* 1. *num.* 9. *&* 10. *ff. de iur. codicill. com-
muniter receptas, & in auth. ex cauſa num.* 24. *C. de lib. prat.*
vbi Iaſ. *num.* 23. & Cagn. *num.* 137. Rom. *conſ.* 122. *in princ.*
Dec. *conſ.* 246. *num.* 2. Rol. *conſ.* 71. *num.* 57. *lib.* 2. Curt. iun.
conſ. 107. *num.* 24. Gabr. *conſ.* 100. *num.* 5. *& conſ.* 113. *nu.* 2.
lib. 1. Craſſ. *in §. teſtam. quaſt.* 50. *num.* 1. vbi de magis com-
muni cum alijs adductis per Rot. *deciſ.* 568. *num.* 3. *part.* 1.
recent. Nam vltra quod iſta concluſio non caret contradi-
30 ctoribus propter vrgentem præſumptionem † pietatis, &
affectionis paternæ erga filios, quos latè refert Turret. *de
clauſ. codicill. quaſt.* 54. *effect.* 33. *ſub num.* 5. Aret. *conſ.* 93.
num. 6. *verſ. ſi vero*, vbi in caſu, quo teſtator feciſſet tot
legata, vel vnum, quod abſorberet vires totius patrimo-
nij, quærendo, vtrum per clauſulam codicillarem indu-
31 ceretur fideicommiſſum, † & ſentit cum opinione Bartoli,
& ſequacium, quod neque *d. auth. ex cauſa, C. de lib. prat.*
neque clauſula codicillaris operetur. Idem Aret. *conſ.* 165.
ſub num. 7. *in fin.* concludit cum alijs conſulentibus, clauſu-
lam codicillarem non operari, fideicommiſſum reſtituen-
32 dum matri, per quod auferretur † filio maior pars hæredi-
tatis, & in fine profert hæc verba, interroget autem
vnuſquiſe ſe ipſum conſcientiam ſuam ſecundum ratio-
nem naturalem, videatur, ſi conſideret, quomodo con-
33 ſonat pietati paternæ, quod vellet auferre † hæreditatem
filio, vel filiæ, & dare extraneo, vel coniunctæ perſonæ,
quàm minùs diligit, quàm filios. Certum eſt, communiter
d. concluſionem limitari, quando præteritio filij fuit igno-
34 ranter † facta ex innumeris DD. quos refert Menoch. *con-
ſil.* 499. *num.* 3. Molin. *de iuſt. & iur. tract.* 2. *diſp.* 132. *n.* 7.
& plurimos cumulauit Rota *in deciſ. factis in hac cauſa co-
ram bon. mem. Sacrato ſub diebus* 29. *Ianuarij, &* 21. *Maij*
35 1618. eòque faciliùs, quando non filius, ſed extraneus,
prout in hoc caſu, fuit hæres inſtitutus, quia, vt inquit
Theſaur. *deciſ.* 141. *num.* 15. mera iniquitas eſſet videre,
filium contra naturalem rationem, & votum paternæ pie-
tatis reſtituere hæreditatem extraneo inſtituto. Et cum
hac diſtinctione, & differentia de filio, vel extraneo inſti-
tuto, contraria opinio, quando non filius, ſed extraneus
36 fuit inſtitutus, † quod clauſula codicillaris non habeat lo-
cum, quotieſcumque inſtitutus eſt hæres extraneus; eſt ve-
rior, æquior, & humanior, eamque ſequuti ſunt Mart.
conſ. 127. *num.* 7. Decian. *conſ.* 37. *num.* 16. *lib.* 1. Gabr. *con-
ſil.* 113. *num.* 9. *lib.* 1. Altog. *conſil.* 80. *num.* 20. *&* 21. Rota
apud Put. *deciſ.* 234. *num.* 3. *lib.* 2. Clar. *in §. teſtam. quaſt.* 46.
in fin. innumerabiles DD. congerit Fuſar. *de ſubſtit. q.* 569.
num. 16. 17. *&* 20. ideò Bart. *in l. qui filiabus num.* 6. *ff. de
legat.* 1. eſt intelligendus, vt loquatur, quando filius eſt in-
ſtitutus hæres, *& in l.* 1. *num.* 10. *ff. de iur. codicill.* quod lo-
37 quatur † quando inſtitutus eſt extraneus, ita quod non
poteſt dici ſibi contrarius; cùm illius opinio procedat in
primo caſu in terminis filij hæredis inſtituti, in ſecundo ve-
rò in terminis extranei hæredis inſtituti.

Neque ex eo, quod aliquid ex ſupradictis DD. loquan-
tur in præteritione poſthumi ignoranter facta, poteſt infer-
ri, quod eorum d. non applicentur, vbi agitur de præteri-
tione filij iam nati ignoranter facta. Quia cùm minor ra-
38 tio ſit habenda poſthumi in rerum natura † non exiſtentis,
quam eius, qui natus eſt; cum euenire poſſit, quod poſt-
humus non naſcatur; magis eſt odioſa præteritio ignoran-
ter facta filij iam nati, quam præteritio poſthumi, ex latè
congeſtis per Ferd. Ar. de Meſa *var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 9.
num. 23. & propterea idem dicendum eſt de præteritione fi-
lij iam nati ignoranter facta, quod de præteritione † poſt- 39
humi: cùm hæc tantùm differentia adſit inter vtrumque
caſum, quod in natis regulariter præſumitur præteritio
ſcienter facta, Clar. *d. quaſt.* 46. *num.* 2. in poſthumis verò
ignoranter, Menoch. *d. conſ.* 499. *per tot.* Giouagn. *conſ.* 32.
per tot. lib. 2. At vbi etiam † præteritio iam nati probatur 40
facta ignoranter, ceſſat virtus clauſulæ codicillaris, non
ſecus, ac ſi fuiſſet præteritus poſthumus, vt benè poſt alios,
quos allegat Altogr. *d. conſ.* 80. *num.* 30. *&* 31. Rot. *in re-
cent. deciſ.* 74. *num.* 11. *part.* 5. niſi probetur, filium iam na-
tum malo animo fuiſſe præteritum ob odium, quo eum
Pater proſequebatur; quia tunc non rectò † arguitur à iam 41
nato odioſo ad poſthumum, qui nihil commiſit contra pa-
trem, Fuſar. *d. quaſt.* 569. *num.* 21.

Nec pariter obſtat, quod ſupra allegati loquantur, quan-
do ignorantia cadit reſpectu perſonæ, non autem, reſpectu
bonorum, quia ea, quæ dicuntur de ignorantia circa per-
ſonam, procedunt etiam in ignorantia circa res, itaut etiam
dicatur filius † præteritus, quando pater eum inſtituit in 42
re quam ſuam credidit, cum eſſet aliena, & Molin. *de iuſt.
& iur. d. tractat.* 2. *diſp.* 132. *num.* 7. loquitur de ignorantia
præteritionis non ſolùm reſpectu perſonæ filij, ſed genera-
liter ex quauis alia cauſa, ibi vel aliqua alia de cauſa, & be-
nè Altogr. *d. conſ.* 80. *ſub num.* 31. *verſ. & quamuis, &c.* vbi
quod quamuis aliqui ex DD. id exemplificent, vbi teſtator
neſciret, filium ſibi natum eſſe, aut vbi crederet, † eum 43
mortuum; tamen concludit, idem omninò eſſe debere,
ſi ex quauis alia cauſa contingat teſtatorem, dum teſta-
mentum condidit, de filijs non cogitaſſe, quia ſi cogitaſſet,
eos non præterijſſet. Eodem enim modo deficit mens, † & 44
voluntas teſtatoris, contra quam non ſuſtinetur teſtamen-
tum ex d. clauſula codicillari, Bald. *conſ.* 170. *num.* 10. *&
conſ.* 319. *in fin. lib.* 5. Dec. *conſ.* 205. *num.* 10. *& conſ.* 347.
num. 7. *idem conſ.* 384. *in fin. verſ. vltimo non obſtat, &c. &
conſ.* 304. *num.* 9. *& in l. precibus, C. de impub.* & alijs ſubſt.
Surd. *deciſ.* 37. *num.* 7. plenè per Giouagn. *d. conſ.* 22. *num.* 4.
verſic. quia alioquin, &c. Landerch. *conſ.* 58. *num.* 32. Rota
deciſ. 519. *num.* 6. *part.* 1. *recent.* & coram ſan. mem. Gre-
gor. XV. *deciſ.* 271. *num.* 12. Et eadem ratio militat in igno-
rantia reſpectu bonorum, † quæ in ignorantia reſpectu 45
perſonæ; ratio autem, propter quam ignorantia perſonæ
tollit effectum clauſulæ codicillaris ea eſt, quia lex præſumit,
quod, † ſi teſtator ſciuiſſet, ſe filium habere illi non prætu- 46
liſſet extraneum in propria hæreditate, quam rationem in-
ter alios expreſsè conſiderat Molin. *loco ſupra alleg. in fin.
verſ. ratio autem eſt, &c.* Quæ ratio militat pariter in igno-
rantia præteritionis reſpectu bonorum. Quoniam præſu-
mendum non eſt, quod, ſi teſtator ſciuiſſet, bona, quæ re-
liquit filio, aut alteri, quem neceſſariò inſtituere tenebatur,
† longè excedentia valorem totius hæreditatis non eſſe 47
ſua, ſed aliena, reliquiſſet alia omnia re vera ſuo extraneo:
argumentum autem de perſonis † ad bona procedit, data 48
identitate rationis, vt per Euerard. *in loc. arg. à Perſ. ad res
per totum.*

Non obſtat, quod nullibi probetur ignorantia Alphonſi
teſtatoris, non quidem circa perſonam quia Marcus An-
tonius filius fuit nominatus, & † inſtitutus in teſtamento; 49
non circa qualitatem caſtrorum, quod eſſent aliena, quia
ipſemet ſciuit, per confiſcationem fuiſſe translata in fiſcum,
& à fiſco in Marcum Antonium filium mediante tranſa-
ctione, cui idem Alphonſus interuenit, & ſufficiat ad hunc
effectum ſcientia teſtatoris in genere, & quod teſtator in
genere cogitare potuerit, † quod caſtra erant aliena, 50
Honded. *conſ.* 74. *num.* 23. *& ſeq. lib.* 1. cum alijs per Altogr.
d. conſ. 80. *num.* 21. *in fin.* Rot. *in Rom. fideicommiſs. de Iu-
ſtis* 5. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Melteo, §. quod
eo magis verſ. nec in facto ſubſiſtit.* Quia huic motiuo re-
ſpondit Rota coram bon. mem. Sacrato *ſub die* 1. *Februarij*
1613. *in §. non obſtat, & in §. merito, & in deciſ. ſub* 21.
Maij 1618. *verſ. & licet Alphonſus*, nempè ex interuentu
Alphonſi in tranſactione inita cum Camera non conuinci,
quod Alphonſus habuerit ſcientia, quod in Caſtris Iulia-
nelli, & Partani non potuerit inſtituere Marcum Anto-
nium, nec ex eo, quod in eadem tranſactione admiſerit,
bona eſſe filiorum reſultat confeſſio, ſeu ſcientia domi-
nij filiorum, † cùm notum ſit multa confingi ad eui- 51
tandas, confiſcationes, & potuerit ex alijs credere d. ca-

ſtra

ſtra ad ſe ſpectare in totum, vel in partem occaſiooe fideicommiſſorum.

His poſitis remanet clarum, & indobitatum, qood aut teſtamentum Alphonſi fuit validum, & DD. de Balleoni-
52 bus † tenentur præſtare æſtimationem Caſtrorum loogè excedentem valorem hæreditatis d. Alphonſi, *vt in deciſ. 309. num. 13. verſ. 7. non obſtat part. 1. recent. & in ſupradicta deciſ. Sacrati 21. Maij 1618. verſic. vnde modo videbatur*, quæ validitas nihil faceret Balleonis, cùm eſſet eis damnoſa. Præſertim, cùm à deciſiooibus firmantibus validitatem teſtamenti fuerit receſſum iostantibus Balleonibus, *vt in dict. deciſ. Sacrati ſub die 29. Ianuarij 1618. verſ. poſtea, Rota coram me, & in alia ſupra allegat. ſub die 21. Maij 1618. verſic. & fuit animaduerſum*. Aot teſtamentum fuit nullum ob prætentionem factam ignoranter,
53 & † certè clauſula codicillaris nihil poterit operari ex allegatis, nec Balleoni aliquid prætendere poſſunt.

Demùm clauſula, *& omni meliori modo*, appoſita in teſtamento Alphonſi non operatur, cum illius effectus pro-
54 cedat, † quando præteritio eſt facta ſcienter, ſecus verò ſi ignoranter, & vt in caſu noſtro, fuit inſtitutos extraneus; quia tunc, vt fuit dictum, non præſumitur, quod teſtator, ſi ſciuiſſet, ſe pręterire filium, voluiſſe illum grauare de reſtituendo hæreditatem extraneo.

Ex his, cum non concurrat iniuſtitia, nec aliquod grauamen DD. vtraque parte audita cenſuerunt, ooo conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

R. P. D. CORRADO,

Poſtea S. R. E. Cardioali.

Romana Succeſſionis.

Veneris 18. Maij 1646.

ARGVMENTVM.

Legitima ſtatim, & abſque vllo onere debetur filijs. Et plura diſcutiuntur circa celebrem textum *in l. hac edictali, C. de ſecund. nupt.* quando ſcilicet intret, & DD. non parum digladicantur circa verum, & legitimum intellectum illius, & qualis ſit.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur filijs, reiecto quouis onere, ac dilatione.*

2 *Pater in legitima nullo modo poteſt præiudicare filijs.*

3 *à Legitima reijcitur omne onus adiecto à patre filijs in teſtamento.*

4 *Legitima prius detrahi debet, & tunc quod remanet inter vitricum, & filium primi matrimonij.*

5 *Text. in l. hac edictalè, C. de ſecund. nupt. quando habeat locum.*

6 *in Terminis l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. non eſt conſideranda tantum forma relicti, ſed effectum rei.*

Effectus rei ſub generalitate rationis comprehenditur, num. 6.

7 *Diuiſio qualiter ſit facienda in terminis leg. hac edictali, C. de ſecund. nupt. DD. non conueniunt.*

6 *Vitricus, quantum habere debeat in terminis, l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. quid ſit obſeruandum.*

9 *Vitrico tunc non debetur portio coæqualis filijs primi matrimonij, quando filio non minus fuit relictum à matre, cum prohibitione de non plus ptendo.*

10 *L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. verus ſenſus, & intellectus verior, & congruentior qualis ſit, & num. 11. & 12.*

13 *Vxor ſecundum Statutum Vrb. lib. 1. cap. 131. ſi poſt conſumatum matrimonium ſuperſtite marito moriatur extantibus liberis communis matrimonij quomodo lucretur totam dotem, & num. 13.*

14 *Declara tamen prædictum ſtatutum in quo caſu loquatur.*

15 *Statutum loquens in caſu ſimplici non habet locum in caſu mixto.*

16 *L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. vt dicatur derogatum debent verba eſſe expreſſa, vel æquipollentia.*

17 *Filij primi matrimonij æqualiter admittuntur ad ſucceſſionem cum filijs ſecundi matrimonij ad ſucceſſionem matris.*

18 *Parentibus licitum eſt inter filios vtriuſque matrimonij diuidere bona, dummodo omnibus ſeruetur legitima eis debita, & num. 19.*

20 *Quod tamen intelligitur, niſi id fuerit factum contemplatione mariti, vel vxoris ſuperſtitis, quia tunc inæqualitas non ſubſtinetur, ſed reducitur ad æqualitatem.*

21 *Pater, vel mater, ſi plus reliquerit filijs ſecundi matrimonij, cuius contemplatione cenſeatur id relictum.*

22 *Mater, quando cenſeatur reliquiſſe plus filijs ſecundi matrimonij contemplatione ipſius patris, & num. 23. & 24.*

24 *Merita non iuſtificantur ex aſſertione diſponentis, dum ſumus in prohibitis, & num. 26.*

27 *Verba, quando ſunt appoſita ad aliquid colorandum, & detegendum, non ſunt attendenda.*

28 *Patruus reputatur extraneus in terminis leg. hac edictali, C. de ſecund. nupt.*

29 *Vitrico, aut nouercæ prohibitum eſt, plus relinquere, ſeu conferre filijs ſecundi matrimonij, quàm filijs prioris matrimonij fuit relictum.*

30 *Dotem ſi extraneus alicui dederit ex propria liberalitate poteſt, ſibi ſtipulari in caſu ſoluti matrimonij reſtitutionem eiuſdem dotis, vel filijs eiuſdem matrimonij.*

31 *Dotans extraneam ex propria liberalitate, ſi ſibi non ſtipulauerit redditionem dotis in caſu ſolute matrimonij, cenſetur eam donaſſe mulieri dotata.*

32 *Dos data extranea, abſque ſtipulatione redditionie in caſu ſoluti matrimonij, tranſit in dominium, & proprietatem ipſius mulieris dotata.*

33 *Bona omnia exiſtentia de tempore mortis complectuntur ſub diſpoſitione l. hac edictali, de ſecund. nupt.*

34 *Inſtrumenta dotalia in Vrbe celebrata, licet non fuerit in eis ſtipulata reſtitutio ad dotantem tamen cenſetur in eis ineſſe, & quando id multò magis procedat, num. 35.*

36 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 131. non intrat, quando adſunt communis matrimonij, filij.*

37 *Extenſio non admittitur in materia ſtatutaria, contra leges contrarium diſponentes, in præiudicium tertij.*

DECISIO CCCCVI.

NVpſit aliàs D. Imperia de Incaſatis D. Iulio Petinnio conſtituta dote ſcut. 4000. Eòque defuncto ſuperſtite D. Lelio communi filio, ſecundas nuptias contraxit cum D. Fabio Carandino, cui M. Antonius eiuſdem Imperiæ patruus dotem ad ſummam ſcut. 10000. ex proprijs bonis pro dimidia adauctam conſtituit: Nuper verò deceſſit condito teſtamento, in qoo hæredem ſuum vniuerſalem vſufructoarium in bonis dotalibus inſtituit d. D. Com. Fabium, & proprietarios DD. Camillum, & Annam Mariam filios ex eo ſuſceptos, D. autem Lelio ſcut. quinquaginta inſtitutionis iure reliquit, adiectis nonnullis huiuſmodi diſpoſitioni rationibus, quibus non acquieſcens cauſam obtinuit Rotæ committi. Quæ hodie propoſito dubio: An & quæ portio ipſi debeatur in bonis maternis. Reſpondit.

Primò deberi legitimam, quæ ex omnibus Imperiæ † bo- 1
nis aſſignanda eſt ante omnia eius filijs reiecto quouis onere, ac dilatione, tam in proprietate, † quàm in vſufructu; 2
nullum enim potoit illi præiudicium inferri, vel ex poſteriori dotis conſtitutione ſecundo viro facta, *l. 1. C. de inoff. dot.* vel ex conditionibus, & grauaminibus in † teſtamen- 3
to appoſitis, *l. quoniam in prioribus, l. ſcimus in princ. §. cum autem, & Auth. nouiſſima, C. de inoff. teſtam.* & in corpore vnde ſumitur *ex §. prohibemus*, ibique gloſ. *in verb. relinquat in Auth. de trient. & ſemiſſ. & §. hac autem diſpoſuimus, Auth. vt cum de appellat. cognoſc.* Bart. *in l. vxori meæ num. 3. verſ. dua ſunt ſolutiones, ff. de vſufr. leg.* Bald. *in l. fin. ſub num. 9. verſ. ſi autem reliquit liberos, C. de indict. vid. tollend.* Theſaur. *deciſ. 137. num. 3. verſ. ex quibus iuribus, ac ſeq. & deciſ. 184. ſub num. 8. & 9. verſ. nam etiam*, Mantic. *de coniect. lib. 9. tit. 6. ſub num. 21. verſ. de legitima autem*, Rot. penes bon. mem. Card. Canalet. *deciſ. 256. num. 1. & ſeq. & in Bonon. vſusfruct. 18. Iunij 1635. coram Eminentiſs. D. meo Card. Panzirolo in recent. deciſ. 579. n. 1. verſ. etenim pro indubitato part. 5.*

Secundò, detracta legitima omnium filiorum vſumfructum reſidui bonorum in qoo fuit hæres † inſtitutus 4
D. Com.

D. Com. Fabius æqualiter diuidendum eſſe inter eum, &
D. Lelium prioris matrimonij filium, iuxt. ſententiam
Cyn. in l. hac edictali ſub num. 3. verſ. quarto quæritur, C.
de ſecund. nupt. quam ibidem ſequuntur Bald. ſub num. 34.
verſ. amplia circa iſtam materiam, & num. 38. verſ. ſtatim
ſequitur aliud dubium, Alberic. ſub num. 1. verſ. ita tamen,
& ſub num. 2. verſ. Iacob. Butrig. & Iacob. de Belu. Sicard.
ſub num. 13. verſ. quoniam primo, Angel. in l. quoniam verſ. in
gloſ. quæ incipit ad eos, &c. dicens ſe ita pluries practicaſſe,
C. eod. tit. Io. Anan. conſ. 67. viſo puncto, per tot. ibique Lud.
Bologn. in Add. ad fin. verſ. vltimo circa ſecundam dubita-
tionem, Dec. conſ. 245. Requiſitus ab Illuſtriſs. Gubernato-
re ſub num. 2. verſ. vlterius, & ſeq. Socc. conſ. 35. num. 19.
verſic. circa tertium dubium, & ſeq. lib. 4. eamdemque ſe-
quuta fuit Rot. penes Creſcent. deciſ. 4. de teſtam. ac deciſ.
756. part. 3. diuerſ. & in Imolen. lucr. dot. 30. Maij 1622.
coram bon. mem. Merlin. in §. non obſtat alia iniuſtitia, &
comprobat Ant. Fabr. ad C. de ſecund. nupt. diff. 6.

Receptum eſt enim d. l. hac edictali locum habere non
5 ſolùm in caſu quo diſpoſitio † ad fauorem ſecundi viri con-
tinet proprietatem, verùm etiam ſi vſumfructum ſolum
comprehendat facta illius æſtimatione, iuxt. l. hereditа-
tum, ff. ad l. Falcid. vt ſentit ibid. Bald. ſub num. 19. verſ.
iuxta hoc, &c. dicens non eſſe conſiderandam formam re-
6 licti, † ſed effectum rei, qui ſub generalitate rationis,
atque verborum d. legis comprehenditur, & Alberic. ſub
num. 2. verſ. item quid ſi dedit, & ibi Steph. Bertrand. in
repet. verb. ita tamen num. 4. verſ. deinde Bald. hic Ruin.
conſ. 53. num. 22. verſ. non obſtat etiam lib. 2. Rol. conſ. 29.
num. 25. verſ. nec etiam obſtat lib. 4. Crauet. conſ. 194. num. 3.
verſ. nec item placet, Bertazz. conſ. crim. 81. num. 14. verſic.
ſeu concedamus, & ſeqq. Gabr. conſ. 13. num. 32. verſ. in hac
verò materia, lib. 2. Laderch. conſ. 147. num. 2. verſ. namque
leg. hac edictali, Burſatt. conſ. 338. num. 39. verſ. præcipuè
quod, & ſeq. Ceph. conſ. 412. num. 60. verſ. ſtante igitur,
Rimin. iun. conſ. 70. num. 15. verſ. vtique, ac ſeq. Hier. Laur.
deciſ. Auen. 95. num. 4. verſ. præterea, & ſeq. & licet non
conueniant DD. circa diuiſionis modum, nam plures exi-
ſtimarunt, quod præmiſſus ſeruari debeat, quando mater
7 † tradidit, ſiue reliquit ſecundo viro quicquid habebat in
bonis, iuxt. gloſ. in eadem lege in verb. diuidi, &c. ea ratio-
ne quia tunc non poteſt aliter certificari quantum debeat
remanere Vitrico per relationem ad illud, quod filio reli-
ctum ſit, ex quo nihil eo caſu præſupponitur illi fuiſſe reli-
8 ctum, at ſi mater aliquid filio reliquerit, tunc † Vitricus
tantundem non tamen minus legitima portione, quæ ipſi
filio debita foret, conſequi debeat reſiduum autem dimit-
tere, vt ſentit Salyc. in ead. l. ſub num. 2. verſ. & vt veritas,
ac ſeq. & ſub num. 5. verſ. quæro ſeptimo, Sicard. ſub num. 16.
verſ. ex quo ſequitur, & latè comprobat Bertrand. in d. re-
pet. in d. verb. ita tamen ſub num. 10. verſic. ſecundo dicit
videamus in quæſtione, gloſ. & ſeq. ac num. 11. & 15. verſic.
ſed vlterius ſciendum eſt, & ex alijs Gabr. dict. conſ. 13. à
num. 13. verſ. vt verò ſciatur, & ſeqq. per tot. lib. 2. & alij
quorum opinio nititur littera text. d. l. hac edictali in §. ſin.
autem non æquis portionibus, & in §. ſin verò pluſquam, &
in d. auth. de nupt. in §. optimè verſ. & hoc decernens, ac in-
fra eamque alias approbaſſe videtur Rot. penes Mohed.
deciſ. 1. de teſtam. & in deciſ. 596. & 712. part. 1. diuerſ. &
in deciſ. 133. num. 2. part. 4. recent. in quibus fuit animad-
9 uerſum, quod Vitrico tunc debetur † portio coæqualis
filijs primi matrimonij, quando filio non fuit minus à ma-
tre relictum, cum prohibitione de plus non petendo ex ra-
tione adducta per Bertrand. articulum latè tractantem in
loco mox citato ſub num. 3. verſ. primus eſt, ac ſeqq. quam
Rimin. iun. & alij ſequuntur, diſſentit verò in hoc ex ver-
bis ipſius legis, Gabr. d. conſ. 13. ſub num. 18. verſ. ſed etiam
quando lib. 2.

Hæc tamen ſententia, quàm in propoſito caſu Domini
ſequuti ſunt, & ipſimet informantes pro D. Lelio tueban-
10 tur æquior eſt, ac receptior, & ſenſui † legis attentè pon-
derato ſecundum Bald. congruentior; Is enim in effectu eo
tendit, vt æqualitas in hac materia ſeruetur inter Vitri-
cum, ſeu Nouercam, & filios primi matrimonij, ne vt illi
plus viciſſim quam alteri ex ipſis filijs conſerre valeant, vt
11 apparet † ex principio eiuſdem legis, & ibidem ratiocina-
tur Bald. ſub num. 34. verſ. amplius circa iſtam materiam,
&c. vbi etiam Sicard. ſub num. 13. verſ. vel inter ſe, & Vi-
tricum, &c. concludit hanc eſſe communem, & veram,
12 eamque relatis alijs opinionibus tandem † amplectitur ve-
riorem, & communiorem dicens Rot. in d. deciſ. Cre-
ſcent. 4. verſ. tamen maior pars DD. quam etiam dicit
æquiorem, ac plurimis DD. auctoritatibus ſuffultam ead.
Rot. in d. deciſ. 756. num. 3. ad fin. verſ. maior pars Domino-
rum par. 3. diuerſ. & in d. Imolen. lucr. dotal. 30. Maij 1622.
coram bon. mem. Merlino in d. §. nec obſtat alia iniuſtitia,
verſ. crebrior tamen, Theſaur. deciſ. 184. num. 11. verſ. mens
enim omnium DD.

Prædictis verò non aduerſatur diſpoſitio Statut. Vrbis
lib. 1. cap. 131. ſub rubr. de lucr. dot. cuius vigore ſi vxor
poſt conſumatum matrimonium, † marito ſuperſtite dece- 12
dat extantibus liberis maritus totam dotem lucratur, quam
tamen ſecundum iuris diſpoſitionem liberis communis ma-
trimonij reſeruare tenetur, vt ibi legitur, ex quo deduce-
bant informantes pro D. Com. Fabio, quod cum idem
vſusfructus † dotis Imperiæ in quo fuit inſtitutus circum- 13
ſcripta huiuſmodi inſtitutione ex beneficio ſtatuti illi de-
beatur, ideò nec ſub ea lege dici comprehenſus, nec ab eo
auocari poteſt.

Quia ſtatutum illud diſponit in caſu quo extant ſoli filij
communis matrimonij, † vt benè percipitur ex eius ver- 14
bis, & ex relatione ad ius commune (quod habetur in
Auth. vxore mortua, C. de ſecund. nupt.) in eiſdem terminis
diſponens; Non autem quando concurrunt alij † ſuſcepti 15
ex antecedentibus nuptijs; Ideòque hic caſus tanquam
mixtus non comprehenditur ſub eius diſpoſitione, ſed re-
manet ſub † determinatione d. l. hac edictali, cui nec ver- 16
bis expreſſis, nec æquipollentibus fuit derogatum prout
neceſſarium erat, vt latè probat Curt. ſen. conſ. 78. quia ſo-
let dici ſub num. 6. verſ. & poſito ſine veri præiudicio, Steph.
Bertrand. in repet. d. l. in princip. ſub num. 19. verſ. quia vi-
ſum eſt ſupra, ac ſeqq. ad num. 32. & ita in terminis Statut.
Vrb. Gabriel. d. conſ. 13. num. 7. verſ. verum nulla dubitatio
eſt, & ſeqq. lib. 2. & reſoluit Rot. in Roman. pratenſ. dot. 25.
Decembris 1594. coram bon. mem. Corduba deciſ. 255. per
tot. part. 4. diuerſ. & alijs relatis Modern. Rom. diſcept. 167.
per tot.

Tertiò dixerunt Domini, quod ex proprietate eorum-
dem bonorum tertia pars † debetur Lelio, aliæ verò duæ 17
partes Camillo, & Annæ Mariæ prout iuri conſonum eſt,
l. cum alijs, §. ad maternas, C. de ſecund. nupt. & §. nec il-
lud verſ. reliqua verò quæcunque in auth. de nupt. Rom. con-
ſil. 447. Rot. in Rom. ſeu Vrbeuetan. legitim. 7. Iunij 1632.
coram bon. mem. Piruano in recent. deciſ. 137. num. 1. verſ.
cum æqualiter part. 6.

Nec obſtat, quod licitum ſit parentibus inter filios vtri-
uſque matrimonij † inæqualiter diſponere, dummodo ſu- 18
ſcepti ex primo legitima eis debita non fraudentur, per text.
in §. illud quoque (penult.) in d. auth. de nupt. Bald. in d. l.
hac edictali num. 16. verſ. nam licitum eſt patri, C. de ſecund.
nupt. Dec. conſ. 245. num. 1. verſ. quia mater, Roin. conſ. 56.
ſub num. 9. verſ. & præmitto lib. 3. & alij relati per Gabr. com.
concl. lib. 3. de ſecund. nupt. concl. 4. num. 57. verſ. quarto li-
mita, Rot. deciſ. 432. num. 7. verſ. & ideo poteſt part. 1. di-
uerſ. & penes ſan. mem. Gregor. deciſ. 173. num. 2. verſ. nam
quod pertinet ad iuſtitiam, ac deciſ. 443. num. 1. vbi de verio-
ri, & receptiori, cum ſeqq.

Quoniam id verum eſt, quando huiuſmodi † diſpoſitio 19
non fuit facta contemplatione parentis ſuperſtitis, vt benè
declarat Caſtr. conſ. 150. viſo caſ. & allegationibus num. 2.
verſ. nos loquimur part. 2. Boer. deciſ. 200. num. 6. verſic. &
hoc quando recta via, Laderch. conſ. 147. num. 1. verſ. alter
eſt caſus, & latè probat Theſaur. deciſ. 170. à num. 4. verſ.
contrariam, & ſeq. Franch. deciſ. 435. à num. 1. verſ. quoad
primum, & ſeqq. Rot. penes ſan. mem. Greg. d. deciſ. 173.
num. 5. verſ. & hoc procedit quando, nam hoc caſu non ſuſti-
netur, ſed reducitur ad æqualitatem inter eo, † ſecundum 29
veriorem, & æquiorem ſententiam, quam laudat Impera-
tor in d. §. illud quoque in auth. de nupt. & benè comprobat
Rim. iun. in conſ. 428. à num. 1. verſic. primo quod teſtamen-
tum, & plur. ſeqq. Theſaur. d. deciſ. 170. à num. 4. & ſeqq. &
num. 11. verſ. verum ego, Franch. d. deciſ. 435. à num. 1. &
ſeqq. & num. 44. Maſtrill. deciſ. 175. num. 14. verſ. contra-
riam tamen opinionem, & ſeq. idemque iudicatum refert
Modern. Cathalan. de pact. dotal. clauſul. 5. gloſſ. 8. num. 24.
verſ. & circa formam diuiſionis.

Quod autem prænarrata D. Imperiæ facta fuerit princi-
paliter contemplatione D. Com. Fabij eius ſecundi viri,
† viſum fuit Dominis ſatis probari non ex ſola iuris præ- 21
ſumptione, ad l. qui teſtamentum, ff. de probat. & l. cum

aliquis,

aliquis, *C. de iur. deliber.* de qua poſt Dyo. & Batt. ac alios
agit Bertrand. *in repet. d. l. hac edictali in princ. à num. 13.*
verſ. poteſt tamen diſtingui, *& ſeq. ac infr.* & latius Rimin.
iun. *conſ.241. num.41. verſ. quia quod dat vxor. & ſeqq.* The-
ſaur. *d. deciſ.170. num.6. verſ. tertio facit*, *& ſeqq. ac nu.27.*
verſ. amplia ſecundo, Surd. *conſ. 250. num. 19. verſ. & ideo*
ſi vxor leget. ac ſeq. Maſtril. *d. deciſ.175. num.14. verſic. &*
quia quod datur filio, *&c.* quam non probauit Rot. *dict. de-*
ciſ.443. num.3. verſic. minus etiam ſubſiſtit penes ſan. mem.
Greger. ſed ex ipſis verbis, ac toto illius teſtamenti contextu,
in quo primo inſtituit hæredem vſufructuarium d. Com.
Fabium eius ſecundum virum cum facultate agendi in iu-
dicio, abſque mandato filiorum, plenaque liberatione
22 † à redditione rationum, & confectione inuentarij, dein-
de hæredes proprietarios inſtituit dd. Camillum, & Annam
Mariam eius, & ipſius Com. Fabij filios poſtea finitis eo-
rum lineis ſubſtituit eundem Com. Fabium, eiuſque de-
ſcendentes naſcituros, vlterius conceſſit prædictis faculta-
tem diſponendi de eius bonis poſt illorum lineas extinctas
ad fauorem D. Franciſcæ neptis d. Com. Fabij, & deſcen-
dentium ex ea, & paulò antè diſpoſuit de decima parte
23 eius † dotis detrahenda ex portione aſſignanda D. Lelio in
beneficium piorum operum ad arbitrium primo Com. Fa-
bij, & ſubinde dd. Camilli, & Annæ Mariæ, liberans eos
ab obligatione oſtendendi erogationem in eadem opera
factam, quam elapſo trimeſtri adimpleram præſumi vo-
luit; Ac demum addidit hæc verba: *Dichiarando di vole-*
re, che la mia robba reſti nell' infraſcritti miei heredi, non
ſolo per l'amor, che li porto, ma per gratitudine di ſeruigi,
e benefici fatti dal Sig. Conte Fabio mio marito à me, & à
mia madre, & in ricompenſa delle ſouuentioni dategli, e ſer-
uigi releuanti da lui fatti al Signor Marc' Antonio Incaſati
mio Zio, & per riſpetto mio anche al medeſimo Signor Lelio
mio figliolo del primo matrimonio, *&c.* Ex quibus omnibus
videtur plenè dignoſci inſtitutionem filiorum ſecundi ma-
trimonij factam fuiſſe principaliter contemplatione, &
commodo ipſius ſecundi viri, vt latè probant ſingula præ-
24 miſſa, † reſpectiuè, ponderantes Paul. de Caſtr. *d. conſ.* 150.
viſo caſu, & allegationibus ſupraſcriptis, *ad fin. verſ. in*
*caſu autem noſtro part.*2. Ladetch. *d. conſ.* 147. *num.* 1. *verſ.*
quare cum hic agamus, Rimin. iun. *d. conſ.* 241. *à num.* 46.
verſ. mouentur etiam, & ſeqq. Theſaur. *d. deciſ.170. num.*28.
verſ. amplia tertio, Eugen. *conſ.1. à num.27. verſ. item quia*
patri, *& ſeq.* & latiùs Carol. Bardellon. *conſ.4. ſub num.43.*
verſ. verum iſtis non curatis, *& ſeq. lib.1.*
Nec viſæ fuerunt Dominis attendendæ rationes in eo-
dem teſtamento deſcriptæ.
Nam illæ deductæ ex beneficijs per ſecundum virum col-
latis in perſonam teſtatricis, ac eius filiorum, parentum,
& conſanguineorum non iuſtificantur ex eius aſſertione,
25 † neque ex apocis quibuſdam exhibitis denotantibus illum
diuerſis vicibus modicas pecuniarum ſummas ſcutor. cir-
citer centum conſtituentes, mutaſſe eiuſdem parentibus,
quæ ad hunc effectum nullius ſunt conſiderationis, ſed alia
26 verè præceſſiſſe probari debent † adeò releuantia pruden-
tis Iudicis arbitrio, vt præualeant contrariæ legis præſum-
ptioni, quæ alias facilè illuderetur, *ad l. ſi fortè*, *ff. de Caſtr.*
pecul. l. ſi ſponſus, *§. circa*, *ff. de donat. inter vir. & vxor.*
& notat DD. *in l. ſi donatione*, *C. de collat.* Bart. *in l. ſi quis*
pro eo, *§. item ſi filius in fin. verſ. nam pater ita demum*, *ff. de*
fideiuſſ. Dec. *in l. ſi donatione num.* 16. *verſic. iuxta ſuperius*
dicta, *& ſeq. C. de collat.* Soccin. *conſ.67. num.* 12. *verſic. ad*
qua accedunt. lib.1. & conſ.295. num.6. verſ. circa ſecundum
lib.2. Rot. penes Mantic. *deciſ.49. à num.7. verſ. nam tunc*,
& ſeqq. Gail. *obſer.38. ſub num.* 5. *verſ. debet tamen appare-*
re, *ac ſeq. lib.2.* Franc. *deciſ.428. ſub num.4. verſ. dicebant*
filij primi matrimonij, *ac ſeq.* Laurent. *deciſ. Auen.* 23. *ſub*
num.10. verſ. hinc nata eſt dubitatio, *& plur. ſeqq.* Menoch.
præſ.29. num.24. verſ. rurſus traditio hæc intelligitur lib.3. &
de arbitr. iud. lib.6. caſ.132. num.5. verſic. qua ſanè beneme-
rita, Surd. *conſ.164. num.32. verſ. ſecundo reſpondeo*, *ac ſeq.*
& num.64. verſ. ſed vbi quærimus, Mareſcot. *reſolut.* 50.
num.2. verſ. quia inter perſonas prohibitas, Rot. *deciſ.* 358.
num.19. verſ. ſuper qualitate meritorum, *& ſeq. part.6. re-*
cent. & latè in his terminis probat Eugen. *d. conſ.* 1. *à n.* 13.
verſ. ſecundo quatenus, *& ſeq. lib.2.*
Altera verò ex eo deducta, quod D. Lelius ampliores ha-
beat fortunas, qui filij ſecundi matrimonij ob primogenitu-
ram Lelij de Batiſciani, hæreditatemque d. M. Antonij In-
27 caſati illi delatas, † quæ alias fortè efficax fuiſſet ad remo-
uendam fraudis ſuſpicionem, ad text. *in d. §. illud quoque*,
verſ. ſi quidem aliquem ex ſecundis habeat nuptijs, *&c. auth.*
de nupt. & tradita per Theſaur. *d. deciſ.* 170. *num.* 30. *verſ.*
limita nunc, *& num.32. verſ. tertio limita*, ibique Add. *in*
verſ. ex hoc infertur, Maſtril. *deciſ.175. num.27. verſ. item*
procederet, & iudicatum refert Modern. Neapol. *ad l. hac*
edictali, *quæſt.1. num.35. verſ. item vbi filij primi matrimo-*
nij, *ac ſeq.* viſa fuit Dominis in hoc caſu non ſuffragari, nec
attendi debere, quia eſto quod in ſe ipſa ſimpliciter vera ſit
relatiuè tamen ad diſpoſitionem, cui fuit adiecta non eſt
vera cauſa, & ratio illius, ſed adhibita ad celandum prin-
cipale † propoſitum ipſius mulieris diſponentis, aliàs pro- 28
hibitum, vtpotè in contemplatione, ac commodo ſecun-
di viri præcipuè conſtitutum, vt apparet ex alijs verbis, &
coniecturis ſupra relatis, ac toto illius diſpoſitionis con-
textu, ex quibus conuincitur cauſam illam aliàs veram
fuiſſe hic apparenter † appoſitam colorandum, & obtegen- 29
dum intrinſecum actus defectum, ac proinde propriam
amittit virtutem, nec ſuum operatur effectum, ad *l. filia*
mea, *ff. de ſol. matrim.* ibique gloſs. & DD. *& l. 2. & 3.* vbi
Bart. *in vtraque lect.* & Bald. *in princip. C. plus val. quod agit*,
gloſs. *in d. §. optimè in verb. aliam cauſam*, *in auth. de nupt.*
Tiraquel. *de retract. lignag. in præf. num.78. verſ. & per hæc*
iunct. num.80. verſ. idque veriſſimum, Becc. *conſ. 56. nu.* 65.
verſ. confirmatur etiam, *ac ſeq. & num.* 125. *verſ. ſecundo*,
& in his terminis Carol. Bardellon. *dict. conſil.* 4. *num.* 79.
verſic. nec obſtat expreſſio cauſæ, *& num.* 82. *verſic. præterea*
lib. 1.
Præterea non obſtat, quod dos Imperiæ pro ea parte,
quæ ex proprijs † bonis M. Antonij eius patrui, (qui in 28
hac materia reputatur extraneus, *l.* 1. *§. accedit verſ. extra-*
neum, *C. de rei vxor. act.*) fuit aucta non ſubiaceat diſpoſi-
tioni prædictæ legis prohibentis ipſi Vitrico, atque Nouer-
cæ ſibi ad inuicem plus relinquere, vel conferre, quàm al-
teri ex filijs † primi matrimonij, non autem perſonis extra- 29
neis, vt ibi explicat Bald. *ſub num.33. verſ. ſed pone ad text.*
in l. ſi ſponſus, *§. ſi maritus*, *ff. de donat. inter vir. & vxor.*
Quoniam hæc concluſio ita intelligitur, vt quilibet ex-
traneus ex propria liberalitate dotans de ſuo patrimonio
mulierem poſſit eiuſdem dotis reſtitutionem in caſu ſoluti
matrimonij ſibi, vel ſecondo viro, † aut filijs ex eo naſci- 30
turis ad eius libitum, poſtpoſitis his, qui ex primo fuerunt
progeniti ſtipulari, iuxt. *l. ex morte*, *§. fin. verſic. niſi fortè*,
C. de pact. con. l. fin. §. 1. C. de iur. dot. l. vnic. d. §. accedit.
C. de rei vxor. act. l. legem, *C. de donat.* & ita declarat Bald.
ſub num.33. & in l. generaliter, *num.2. verſ. ſequitur*, *ac in*
auth. in donatione, *ſub princ. verſ. ſed pone quod vir. C. eod.*
tit. Rol. *de lucr. dot. quæſt.28. per tot.* Gabr. *com. concl. lib.3.*
de ſecund. nup. d. concl.4. num. 83. *verſ. vigeſimoquinto limi-*
ta, Surd. *conſ.255. num.10. verſ. verum ſi extraneus*, Franc.
Molin. *ritu nupt. lib.3. quæſt.48. num.* 1. quare cùm in pro-
poſito caſu M. Antonius fuerit ſtipulatus eam partem dotis
ex proprijs bonis conſtitutam ſibi, vel alteri † in caſu ſolu- 31
ti matrimonij reſtitui, illa vtique cenſetur Imperiæ fuiſſe
donata, iuxt. *d. l. vnic. d. §. accedit*, *C. de rei vxor. act.* &
conſequenter in dominium, & patrimonium † ipſius mu- 32
lieris translata, *l. 1. ff. de donat.* Soccin. *conſil.91. num.9.*
verſ. tertio quia lib. 3. Rot. *deciſ.664. num.* 23. *verſ. & poſt-*
quam part.4. tom.3. & deciſ.285. num. 9. verſ. conceſſio enim
part.7. recent. ac proinde comprehenſa ſub diſpoſitione d.
legis complectente omnia bona, quæ de tempore mortis
habebat, vt † probatur ex illius contextu, ibique *gloſſ.* 1. *in* 33
fin. verſ. nunc qualiter, Alberic. *in princip. verſic. & prima*
pars, & clarius ex text. *in §. quia verò hactenus in auth. de*
nupt. & alijs relatis tradit Surd. *conſ. 196. num. 56. verſ. im-*
mo facilius.
Minus obſtat, quod in huiuſmodi inſtrumentis dotali-
bus in Vrbe celebratis cenſeatur † inter partes conuentum 34
de reſtituenda dote iuxta formam Stat. lib. 1. d. cap. 131. ſub
rub. † de lucr. dot. Eſto quod non fuerit expreſſum, vt in 35
eo ſpecialiter cauetur *ad fin. verſ. huius autem*, *&c.* Idque
in præſentia fortiùs procedat, ex quo cum partes pacto ſpe-
ciali, reduxerint lucrum quartis dotalis eiuſdem ſtatuti vi-
gore debitum nullis ſuperſtitibus ex eo matrimonio filijs ad
ſummam ſcut. mille, inde infertur, quod illis ſuper extanti-
bus eius diſpoſitionem ſeruari voluerunt.
Quia cùm ſtatutum illud non habeat locum in hoc caſu
in quo extant filij † vtriuſque matrimonij, vt ſupra dictum 36
eſt, non poteſt vtique eius vigore ſubintelligi pactum de
reſtituenda dote iuxta diſpoſitionem illius, nec per argu-
mentum

mentum à contrario ſenſu de caſu non exiſtentiæ filiorum communiom, quo lucrum ſolius quarti, vel minoris ſommæ conuentæ nullum infert præiudicium in reſiduo dotis maternæ filijs primi matrimonij, fieri valet extenſio ad
37 aliom caſum exiſtentiæ † in quo lex ſpecialiter diſpooit, ad cuius correctionem inducitur in damoum alterius, *l. ſi extraneus in fin. princip. ff. de cond. cauſ. dat.* Dec. *in l.1. n.38. verſ. & concluſio ex omnibus ſupradictis eſt, ff. de offic. eius,* Bero. *conſ.136. num.10. verſ. quod argumentum, & ſeq. lib.1.* Mantic. *de tacit. lib.5. tit.7. ſub num. 33. verſ. ſi vero conuenerit, & ſeq.* Rot. peoes Card. Mantic. *deciſ.283. num. 3. verſ. neque enim,* & boo. mem. Buratt. *deciſ. 477. num. 4. verſ. ſed viſa eſt bene ſubſiſtere,* & ita io ſpecie fuit dictum *in d. Imolen. lucr. dotal.* 30. *Maij* 1622. *in §. quod vero illius ſtatuti diſpoſitio, & in §. & propterea, coram bon. mem. Merlino.*

Atque ita fuit concluſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Tiburtina Fideicommiſſi.

Veneris 25. *Maij* 1646.

A R G V M E N T V M.

Diſpoſitionem aliquam, quando quis facit, cenſetur etiam voluiſſe facere omnia, quæ ad eiuſdem eſſentiam ſunt neceſſaria, & tractatur de conſtitutione primogenituræ, quod eam fundans cenſeatur quoque omnia voluiſſe conſtituere, quæ ſunt neceſſaria ad eius perpetuitatem.

S V M M A R I V M.

1 *Primogenituram, qui facit, omnia quæ ad perpetuitatem eius ſpectant, cenſetur quoque voluiſſe iacere.*
2 *inter Maioratum, & primogenituram non adeſt differentia.*
3 *Primogenitura ius non eſt perſonale, ſed reale.*
Primogenitura in vnius perſonam non facit finem, num.3.
4 *Primogenitura non poteſt diuidi.*
5 *Fideicommiſſum in perpetuum dicitur conſtitutum per illa verba,* Non eſſendo, &c.
6 *Addent. ad Molin. de primog. lib.1. cap.5. n.21. & 22. quo caſu loquantur.*
7 *Primogenitura perpetua, ordine ſucceſſiuo cenſetur inducta, quando maior de domo, familia, aut de agnatione fuit vocatus.*
8 *Primogenitura perpetua dicitur conſtituta, quando fuit concepta per nomen collectiuum, vel indefinitè, vel adſunt alia coniectura conſeruandæ agnationis.*
9 *Primogenitura non intereſt an verbis, numeri pluralis, vel ſingularis ſit concepta.*
10 *Azeued. in conſ.18. num.11. quo caſu loquatur.*
Cranet. opinio in conſil. 66. non multum curanda eſt, num.10.
11 *de Primogenitura perpetuitate quando ſit nullo modo ſit dubitandum.*
12 *Maioratus inducitur ex ſola vocatione maſculorum.*
13 *Agnationis conſeruandæ ratio videtur habita per repetitam vocationem maſculorum.*
14 *Primogenitura an dicatur conſtituta per ſolam vocationem maioris in linea.*
15 *de Fideicommiſſi perpetuitate non eſt dubitandum, quando cum vocatione proximioris, adeſt onus perpetuum.*
16 *Azeued. in conſ.18. opinio parum felix fuit, quia contra eam fuit iudicatum.*
17 *Anchar. in conſil. 27. procedit fauore piæ cauſæ, vel quando fuit facta diſpoſitio agnationis cum onere, & num.18.*
19 *Primogenitura non poteſt dici conſtituta ex ſolo onere impoſito bonis.*
20 *Fideicommiſſum perpetuum non dicitur impoſitum per ſolam oneris perpetui impoſitionem.*
21 *Teſtator, quando facit vocationem maſculorum, cum prælatione ad fœminas, colligitur voluiſſe conſtituere primogenituram.*
22 *Fideicommiſſum non arguitur à ſola oneris impoſitione.*
23 *de Teſtatoris mente, quando conſtat inducendi perpetuum fideicommiſſum, non eſt opus, tunc coniecturis ad illud inducendum.*
24 *Teſtatoris oratio indefinita, & nullo tempore circumſcripta quid operetur.*
25 *Subſtitutio, quando dicatur facta per verba indefinita.*
26 *Subſtitutio, quo caſu dicatur facta per ſeparatam orationem, & per verba diſpoſitiua.*
27 *Teſtamenti vna pars deſeruit pro declaratione alterius partis.*
28 *de Fideicommiſſo dum non dubitatur, tunc non eſt neceſſaria ſeuera probatio ad firmandum, an ſit perpetuum.*
29 *Oldrad. conſ.21. loquitur in caſu in quo negabatur fideicommiſſum.*
30 *Fideicommiſſum aliud eſt, dum controuertitur de eius exiſtentia, & aliud ſi de eiuſdem perpetuitate.*
31 *ex Maſculorum repetitione, intelligitur habita ratio agnationis.*
32 *Geminationis virtus, magna eſt.*
ſub Diſpoſitione geminata comprehenduntur ea, quæ alias non comprehenderentur, num.32.
33 *Clauſula codicillaris, non eſt tanta poteſtatis, vt poſſit mutare naturam ſucceſſionis.*
34 *Fideicommiſſum perpetuum inter comprehenſos nomine collectiuo quando poſſit induci.*
35 *Sacerdotum excluſio à ſucceſſione fieri poteſt, & facta intelligitur non in odium cœlibatus, ſed pro conſeruatione familiæ.*
36 *Teſtatoris voluntas quatenus eſſet dubia, declarari poteſt à conſuetudine.*
37 *de Primogenitura conſtitutione, quando dubitatur, tunc id remittitur Iudicis arbitrio.*
38 *Fideicommiſſum perpetuum, ſi habeat bona vinculata, tunc Iudex quid declarare debet, vt melius ea conſeruentur in familia, & agnationis prouideatur.*
39 *Gionagn. conſ.97. num.7. & 8. & Rota deciſ.490. num.4. part.4. diſt. qualiter ſit intelligenda, & num. 41.*
40 *Verba, & in caſu, reſtringunt diſpoſitionem ad caſum expreſſum.*
42 *in Deciſionibus, ſi quid non ſeriò firmatur, ſed leuiter per tranſenam legitur, nec percutit dubium ibi diſputatum tunc illa non iuuant.*
43 *Primogenitura non poteſt dici ea, quæ expirat in primo vocato.*
44 *Agnationis ratio, quando non fuit habita, tunc per vocationem proximioris non inducitur perpetuum fideicommiſſum.*
45 *Deciſiones, & Doctores intelligendi ſunt, ſecundum doctrinam, quam allegant.*
46 *Ludouiſ. deciſ.464. num.20. quo caſu loquatur.*
47 *Agnationis ratio an dicatur habita per vocationem maſculorum.*
48 *Anchar. in conſil. 52. non audet firmare ibi propoſitam quæſtionem, ſed remittit examinandam.*
49 *Molin. de primog. lib.1. cap. 5. num. 37. qualiter procedat, & num.50.*
51 *Rot. deciſ.581. num.3. & 4. part. 4. recent. in quo caſu loquatur, & num.52.*
53 *Oldrad. conſ.21. quando ſine dubio intret.*
54 *Verba,* & non ci eſſendo figlioli, *quando nullo modo dicantur pendere, nec ſtare acceſſoriò ad præcedentia, & num.55. & 56.*

DECISIO CCCCVII.

FAbius Blaſius Presbyter ioſtituit ſibi hæredem Aodream Veſpaſiui ex Fratre Nepotis filium eique ſubſtituit in caſu alienationis, & abſentiæ his verbis: *Succeda l'altro ſuo Fratello appreſſo lui, e coſì di mano in mano. Et in caſu delitti,* his verbis: *ſucceda Domenico ſuo Fratello carnale.* Et ioſra: *E queſto acciò dd. beni reſtino nella famiglia di Caſa ſua in perpetuo.* Et vlterius proſequitur: *Non ci eſſendo figliuoli di Veſpaſiano mio nepote maſcoli, che poſſa ſuccedere, ſucceda il maggiore in linea maſculina, pur che non ſia Prete.* Et tandem clauſit teſtamentum cum ampliſſima clauſula codicillari, *& omni meliori modo, &c.*

Andrea hærede abſque filijs defuncto, ſucceſſit Dominicus frater maior, & hoc etiam abſque prole è viuis ſublato, eius locum ſuis ſub ingreſſus Iacobus, quo Fatis cedente,

Anna,

Anna, Catharina, & aliæ filiæ ab eo relictæ litem introdu-
xerunt contra Veſpaſianum Auum, & Auguſtinum, qui
nunc etiam eſt in cauſa contra eoſdem, prætendentes expi-
raſſe fideicommiſſum, & conſequenter tanquam hæredes
Patris, bona dicti Fabij, fideicommittentis. Et Rota *dua-
bus præuijs deciſionibus 16. Martij 1640.* * *& 27. Iunij euſ-
dem coram Eminentiſſ. D. meo Card. Panzerolo*, iudicauit
Fabium inſtituiſſe Primogenituram, & ad eam admitten-
dum Veſpaſianum, tanquam maiorem in linea, vigore il-
lorum verborum, *Non ci eſſendo, &c.*

Tandem Veſpaſiano ad ſuperos euocato, iterum fuit
lis ſuſcitata inter Annam cum Sororibus, & Auguſtinum
Blaſium Fabij ex fratre Nepotem: & cauſa mihi commiſ-
ſa, propoſui dubium, an fideicommiſſum q. Fabij expira-
uerit. Et Domini ad fauorem Auguſtini reſponderunt non
expiraſſe:

Et quidem, quod Fabius Primogenituram inſtituerit,
non videbatur in diſputationem poſſe reuocari, cùm id
firmauerit Rota ſemel, atque iterum: Sed iam data pri-
mogenituram minus dubitabile videbatur fideicommiſſum
1 non expiraſſe. Quia qui † primogenituram facit omnia
quæ ad perpetuitatem neceſſaria ſunt facere intelligitur, vt
poſt Dec. *conſ.397. num.7.* Burg. de Paz. iun. *quæſt. ciuil. 2.
num.39.* Molin. *de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 4. per tot.* Burg.
de Paz. *conſ.44. num. 11.* Caſtill. qui præter omnes multos
alios adducit *lib. contr. num. 3. ad fin. cum ſeq. & num. 75.*
2 Qui licet vt plurimum loquantur de maioratu, idem † ſunt
inter ſe maioratus, & primogenitura, Molin. vbi ſupra
cap.1. per tot. præcipue num. 5. & 6. & cap. 5. num. 32. in fin.
Tiraquell. *de primog. in præfat. num. 4. vbi de primog. Hiſp.*
3 Nam ius primogenituræ non † eſt perſonale, ſed reale, cùm
in vnius perſona fidem non faciat, vt totidem verbis, Va-
lenz. *conſ.69. num.5.* & ante eum Bald. *in l. precibus 8. n.65.
C. de impub.* & alijs ſubſt. & alij ab ipſo Valenz. ibi citati qui-
bus addo Bellon. iun. *conſ.11. num. 17.* Rotam *in Bonon. fi-
deicommiſſi de Bologninis 26. Decemb. 1644. coram R. P. D.
4 meo Ghiſilerio.* Et quod primogenitura † non poſſit diuidi,
Tiraquel. *vbi ſupra quæſt.23. num.13. Nec conferri, quæſt.51.
num.1.*

Quæ licet ſufficiant pro cauſæ deciſione, clarè probari
5 videntur ex illis verbis † *Non ci eſſendo, &c.* per quæ fidei-
commiſſum perpetuum ordine ſucceſſiuo induci docuit
Molin. *de primogen. lib.1. cap.5. num.21. & 22.* vbi etiam
6 Addent. qui multos cumulant, qui loquitur, quando † Pri-
mogenitus vocatus eſt, Io. Lupez. Palatius Rubeus *in
cap. per veſtras, in repet. rub. pag. mihi 69. num. 21.* Fuſar.
qui totam paginam implet, DD. *quæſt. 382. num. 13. &
quæſt.390. num.2.* vbi laudatu Molina, *& conſ.117. num.14.
& 15. & conſ. 220. num. 34.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4.
præſumpt.69. num.15.*

Et licet contrarium tenuerint multi ab eodem Fuſar. *ci-
tatis num. 1.* Omnes tamen fatentur, quod vbi maior de
7 Domo, de familia, aut de agnatione vocatur † perpetua
primogenitura ordine ſucceſſiuo inſtituta videatur, vt ibi
cum multis *num. 7.* ex celebri, & famigerato, vt loquitur
Perez de Capell. *lib. 1. cap. 4.* Anchar. *conſ. 27.* Dec. *con-
ſil. 321.* Menoch. *de præſumpt. d. lib.4. præſumpt.92. num. fin.*
Peregr. *de fideicommiſſis art.12. num.86. & art. 22. num.53.*
& alijs quamplurimis ab eis citatis, Valenz. *conſ.69. num.6.*
vbi ex Oldr. & alijs ſuo more congeſtis; quod ſecutè pro-
bant Adden. ad Molin. *vbi ſupra*, quando diſpoſitio conce-
8 pta eſt per nomen † collectiuum, vel indefinitè, vel adſint
aliæ coniecturæ conſeruandæ agnationis, quod etiam affir-
mat Fuſar. contrariæ ſententiæ aſſertor, & faciunt ab eo-
dem tradita *quæſt.382. num. 38.* & mirè conueniunt noſtro
caſui limitationes ad ſuam ſententiam per ipſum affirmatæ
*num.44. & 86. & 47. iuncta quæſt. 479. num. 69. & limit. in
d. quæſt.382. num.45. iuncta quæſt.479. num. 68.* Et in termi-
nis, quando numero ſingulari fit vocatio proximioris, Pe-
regr. multos referens *deciſ. 111. num.2. poſt med. verſ. fin.* &
vltrà ibi citatos, Berett. *conſ.118. n.15.* & alij citati à Fuſar.
d. q.382. n.38. & à Peregr. *de fideicom. art. 19. n. 17.* vbi ſe-
9 rio affirmat, nullam eſſe differentiam † inter verba numeri
ſingularis, & pluralis contra Crauett. *conſ.66.* quem repro-
bat etiam *art.32. num.61.* Et ipſe Crauett. *conſ.180. in princ.*
aſſerit contrad. ſuum *conſ.66.* fuiſſe iudicatum, & ideò aliud
iter tentauit ad defendendum ſuum clientem, & idem ſen-
tiunt Addentes ad Molin. *vbi ſup.* Azeued. *conſ. 18. num. 1.*
10 † vbi loquitur, quando vocatur maior in gradu.

Vndè non multum curandum eſſet de opinione Crauett.
& ſequacium, preterquam quod ipſe, & ferè omnes ſcri-
bentes contra *d. conſ.* Anch. fatentur, quod ſi cum voca-
tione proximioris adſit coniectura conſeruandæ agnatio-
nis, nullo modo dubitandum ſit de perpetuitate vocationis
ſucceſſiuæ, & ita docuerunt Adden. ad Molin. *d. num.22.*
qui multos citant, vbi ex ſola vocatione maſculorum † ma- 11
ioratum induci, & faciunt optimè ab eis, & à Molin. tradi-
ta *num.37.* † Et quod per repetitam vocationem maſcolo- 12
rum ratio † conſeruandæ agnationis videatur habita Bel- 13
lon. iun. *d. conſ.11. num.6. poſt med.* & multi citati à Surd.
conſ.316. num.8. Roman. *conſ.15. num.13.* Rota *deciſ. 143.
num. 6. & 7. part. 2. recent.* Reuerendiſs. Vtgell. *deciſ. 126.
num.32.* † Et per ſolam vocationem maioris in linea, Man- 14
tic. *lib.6. de coniect. tit.15. num. 12.* Et ex eo quod ſimplici-
ter maſculos teſtator inuitauerit, quamuis ratione conſer-
uandæ agnationis non expreſſerit, Caſtill. *contr. lib.2. cap.4.
num.78. & 79.* Et latè proſequitur numeris ſeqq. in numeris
citatis, inter quos præcipuè viden. Molin. *lib.3. cap.5. à n.25.
ad 38.* & eius Additionatores *num.30.*

Sed, & quando cum vocatione proximioris adeſt onus
perpetuum † impoſitum dubitandum non eſſe de perpetui- 15
tate fideicommiſſi, tenet ipſe Fuſar. multis relatis *d. q. 390.
num.4. & q.382. num.64. iuncta q.478. num.60.* Peregr. *de fi-
deicom. d. art. 12. num. 86.* Menoch. *d. lib. 4. præſumpt. 69.
num.22.* Velaſq. *conſult.82. num. 11.* Mena *in terminis ter-
minantibus*, & clarius quam cæteri, *quæſt. 17. num. 33.* vbi
reddit rationem laudato Molina, Mantic. & Deciano; Et
tunc procedere † conſilium Anch. ſecurè firmat Fuſar. *pro- 16
ximè num.85. & 87.* & Azeued. *qui conſ. 18.* infeliciter con-
trarium conſuluit, † quia contra eum fuit iudicatum, vt 17
ipſe fatetur *num.32. tenet conſ.* Anch. procedere quando fa-
uore piæ cauſæ, vel agnationis fuit facta † diſpoſitio cum 18
onore, Mant. *vbi ſup. num.11.* laudato Magiſtro ſub Decia-
no *reſp.4. num.61. vol.1.* & tenuerunt alij citati ab ipſo Aze-
ued. *d. n.32.* Menoch. *conſ.97. n.116.* & tenuit Gamma *de-
ciſ.224. n.10.* nec contrarium ſenſit *deciſ. 30.* vbi nulla vo-
catio † maioris facta fuerit, ſed ſolum oneris impoſitio in 19
bonis, quam per ſe ſolam non ſufficere tenatur, & nihilo-
minus aſſerit in Luſitano conſilio multoties contra eum
deciſum. Et quod per ſolam oneris perpetui oppoſitionem,
ſaltem cenſeri fideicommiſſum † perpetuum, licet non ma- 20
ioratum, tenuit Perez. de Cappell. *lib. 1. cap. 4. n. 23.* quod
prius dixerat Velaſq. *d. conſ.82. num. fin.* & conducunt ab
eo tradita *num.7.* & Lara *num.43.* cum alijs ab eis citatis, &
num.46. Quod quando Teſtator facit vocationem maſcu-
lorum cum prælatione ad fœminas colligitur voluiſſe pri-
mogenitum conſtituere, † & conducunt tradita à Flores de 21
Mena *d. quæſt.17. num. 46.* vbi ſi nulla adſit, vel probetur
conſuetudo, & nulla † ſit alia coniectura, niſi ſola impoſi- 22
tio oneris; tunc non intelligi conſtitutum maioratum, ſed
nihilominus bona diuidi non poſſint. Ac in noſtro caſu non
ſolùm adſunt coniecturæ, ſed expreſſa mens Teſtatoris vo-
lentis † conſtituere perpetuum fideicommiſſum. Nam ſi 23
verba Teſtatoris ſubſtituentis non referantur ad tempus
mortis, ſed ſimpliciter facta ſit ſubſtitutio, hoc pacto, non
extantibus, vel deficientibus liberis, ſubſtituo Titium. Ta-
lis ſimplex indefinita, & nullo tempore circumſcripta ora-
tio operatur, † quod quandocumque deficiat liberi, ſiue 24
antè, ſiue pòſt mortem hæredis, ſubſtitutus admittendus
veniat, text. *in l. in ſubſtitut.31. ff. de vulg.* quæ ſunt verba,
formalia, Gaill. *lib.2. obſ. cap.136. num. 3.* ſatis conducentia
in propoſitum noſtrum, † vbi maioris in linea ſubſtitutio 25
facta fuit per verba indefinita, *Non ci eſſendo figliuoli di Ve-
ſpaſiano.* Idem tenuit Rota *deciſ.689. num. 1.* apud Buratt.
vbi Add. multas alias deciſiones congerunt.

Non obſtat, quod illa verba ſtent reſtrictiuè, vt præten-
ditur, quia ex ipſa lectura apparet contrarium, quia non ſo-
lùm ſtant de per ſe, & in oratione ſeparata, † vt conſtat ad 26
oculum, ſed per verba diſpoſitiua, & ſufficit habere ora-
tionem ſeparatam, Rota *deciſ. 568. num. 3. part. 1. diuerſ.*
Bart. *in l. Seia, §. Caio, ff. de fund. inſtr.* in qua deciſ. benè
diſcutitur, quæ dicatur oratio ſeparata, Reuerendiſs. Vrgel.
deciſ.126. nu.8. iuxta doctr. eiuſdem Bart. *in l. fin. ff. de reb.
dub.* Peregr. *de fideic. art.16. num. 102.* Et quando hæc non
fuiſſent tam clara, poſſent interpretari ex alijs clauſulis iuxta 27
vulg. regulam, quod vna pars teſtamenti aliam declarat *l. ſi
ſeruus plurium 50. §. fin. ff. de leg. 1.* Nempè ex illis, *E così
di mano in mano.* Et ex illis, *E queſto acciò detti beni, &c.*
Quæ licet dependentes videantur ab antecedentibus, ne-
gari tamen non poteſt, quod conducant ad declarationem,
fidei-

fideicommiſſi de quo non dubitatur, ſed ſolum An ſit per-
petuum, vt Rota *deciſ.44. num.5. part.1. recent.* Gabr. *con-*
29 *ſil.124. num.12. lib.2.* vnde nil facit in præſenti celebre
conſil. Oldr. 21. in quo negatur fideicommiſſum: Hic verò
30 non controuertitur de exiſtentia fideicommiſſi ſed de eius
perpetuitate, quam non negat Oldr. dato fideicommiſſo,
arg. text. *in l. peto 69. §. fratre 3. ff. de leg.3.*

Declaratur etiam voluntas Teſtatoris ex illa maſculo-
rum repetitione, nam ad Patronatum vocat maiorem in
31 linea maſculina iiſdem verbis, quibus ad ſucceſſionem,
ibi, *preſente il maggior in linea maſculina.* Et ibi. *ſucceda
il maggior in linea maſculina:* Quapropter cùm non con-
trouertatur ius præſentandi Auguſtino, non poteſt con-
trouerti ius ſuccedendi, ad quæ omnia eſt apertiſſimis
32 verbis vocatus. Et † quanta ſit vis geminationis ſatis pro-
bant axiomatum congeſtores, ex *l. Baliſta 32. ff. ad Tre-
bell.* Gig. *de penſ. quæſt. 97. num. 5. & quæſt. 100. num.4. & 5.*
Aromeus de Mora *cap. 4. num. 47. fol. mihi 192.* vbi quod
facit, vt ſub diſpoſitione comprehendantur illa: quæ alias
non comprehenderentur.

33 Accedit clauſula codicillaris, † quæ licet non tantæ ſit
poteſtatis, vt poſſit mutare naturam ſucceſſionis, Fuſar.
d. quæſt. 382. num.68. Nec ampliare diſpoſita, ibi, *num.67.*
multi ibi firmarunt poſſe inducere perpetuum fideicommiſ-
34 ſum † inter comprehenſos nomine collectiuo, & quidquid
de hoc ſit, negari non poteſt multum roboris alijs coniectu-
ris adiungere, & forſan in ſtricta diſputandi ratione indu-
cere perpetuum fideicommiſſum.

Et clariora hæc redduntur per excluſionem Sacerdotum
à ſucceſſione, quam, & fieri poſſe, & factam intelligi non
35 in odium cœlibatus, ſed pro conſeruatione † familiæ, pro-
bat Molin. *lib.2. de primog. cap. 12. num. 54.* cum multis ibi
per eum, & Adden. relatis Menoch. qui alios cumulat
conſ.1127. num.17. cum multis, Caſtill. cum pluribus contr.
tom.5. cap.99. vbi de ſententia legis 27. tauri in propoſito
36 ſatis difusè. Sed quando hæc omnia dubia † viderentur ſa-
tis declarata remanerent ex conſuetudine ſuccedendi per
decennium. Molin. *lib.1. de primog. cap.5. num. 39. verſic.
nona coniectura*, vbi Addent. latè Rota *deciſ. 185. num. 2.*
vbi de obſeruantia in terminis primogenituræ *par.5. recent.*
& ſatis conducunt tradita à Io. della Larea *alleg. fiſcal. to.2.
alleg.67. num.21. & alleg.93. num. fin.* Molin. *de primog. lib.2.
cap.6. num. 57.* Nogueroll. *alleg. 20. num. 97.* Menoch. *con-
ſil.349. num.15.* Peregr. *conſ.34. nu.6. lib.3.* Rota *deciſ. 365.
num.1. & 663. num.6. part. 2. recent.* Caual. *deciſ.555. num.
fin.* & Mena *d. quæſt. 17. num.43.* vbi ſufficere non ſolùm
obſeruantiam decennalem, ſed & biennalem.

Et quomodocumque ſit cùm dubitatur de conſtitutione
37 maioratus, iudicis arbitrio relinquitur. Et † in dubio ſi
38 onus perpetuum habeant bona, Iudicem debere † ea vin-
culata declarare, vt meliùs conſeruetur memoria, & fami-
liæ, & agnationi prouideatur, iſtis penè verbis Mena *vbi
ſup. num. fin.* tradit. Molin. *d. lib. 1. cap.5. num. etiam fin.* &
ibi Addent.

39 Non obſtat *conſ.* Giouagn. *97. num. 7. † & 8.* & Rota
deciſ.490. num.4. part.4. diuerſ. vbi poſita erat verba, *Et eo
40 caſu*, quæ reſtringunt diſpoſitionem ad caſum † expreſſum,
Menoch. *conſ.182. num.41. & conſ.243. n.36. & conſ.1080.
num.17.* & alibi paſſim multis citatis, ſed & ipſe Giouagn.
41 *num.9. verſ. non obſtat*, aſſerit in ſuo caſu verba entare ac-
ceſſoriè, & ita componit text. *in l. hæredibus 27. ff. ad Treb.
& l. pater filium 36. §. fundum Titianum, 3. ff. de leg. 3.* &
propterea dicitur ab illa deciſione receſſum.

Minuſque obſtat, quod in deciſione 16. Maij 1640. in
finalibus verbis videatur dici fideicommiſſum expirare
morte Veſpaſiani. Primò † quia id ibi non ſeriò firmatur,
ſed leuiter, & per tranſennam legitur, nec percutit dubium
ibi diſputatum, vt non etiam percurere diſputationem pro-
poſitam dicit alleg. *deciſ. 464.* apud ſan. mem. Gregor. XV.
43 *num.20. in princ.* Secundò, quia non poſſunt extare † eſſe
primogenitum, & expirare in primo vocato; vt ſatis ſupra.
Tertiò, quia quod in dicta *deciſ. 464.* ſolidè firmatur, eſt
quod quando apparet non eſſe habitam rationem conſer-
44 uandæ † agnationis, per vocationem proximioris non in-
ducitur perpetuum fideicommiſſum, & ibi erant inſtituti
45 duo extranei. Quartò quia deciſiones, & † DD. intelli-
geñ. ſunt ſecundum doctrinam, quam allegant, & allegata
deciſio 464. vt dictum eſt loquebatur in caſu, quo appare-
bat non curaſſe de conſeruatione agnationis, vt ibi *n. 19.*
Quintò, quod ibi *num.20. firmat. d. conſ.27.* Anchar. quan-
do † cum vocatione proximioris iniunctum eſt onus perpe- 46
tuum multis ad hoc citatis, de quo iam ſupra. Sextò, firmat
idem *conſ.51.* adſit ratio conſeruandæ agnationis quam
adeſſe dicit † cenſeri per vocationem maſculorum *num. 16.* 47
& tandem nec in ſuo caſu, vbi nec agnationis ratio, nec
onus aderat, non audet † excludere *conſ.* Anch. ſed remit- 48
tit examinandum *num. fin.*

Neque etiam obſtat, quod adducitur ex Molin. *lib. 1.
cap.5. num.37. verſ. pro hac concluſione*, & multis alijs longa
ſerie relatis. Quia Molin. *in princ. num. diſtinguit.* † An 49
indefinitè ſit facta vocatio, an ſpecificè, vt de filio primo-
genito fratre, vel patruo, vt ibi procedat noſtra concluſio;
in ſpecifica vocatione † non item, & ſic intelligeñ. ſunt plu- 50
res adducti quod rectè explicant Addent. ad Molin. multis
congeſtis *d. num.37. in princ. & in verſ. qua ratione*, vbi po-
terit videri, quia ſatis clarè.

Denique non obſtat *deciſ.581. num.3. & 4. part.3. recent.
coram Patriarcha Manzanedo.* Primò quia ibi nulla ratio
† agnationis. Secundò quia ad Iuſpatronatus non fuit vo- 51
catus maior in linea maſculina, ſed fuerunt vocati hæredes,
vnde poterat intelligi de hæredibus ſanguinis, & non † re- 52
peritur ſimilis vocatio facta in fideicommiſſo: At in præ-
ſenti caſu non ſolùm maior in linea fuit vocatus ad ius præ-
ſentandi, ſed etiam ad fideicommiſſum iiſdem numero, &
verbis, vt dictum remanet. Vlterius quia ibi † non fuit ad- 53
impleta conditio ſubſtitutionis, & intrabat ſine controuer-
ſia conſilium Oldradi.

Tandem in præſenti ſubſtitutio fuit facta per illa verba
non ci eſſendo figliuoli, &c. quæ nullo modo dici poteſt pen-
dere, † nec ſtare acceſſoriè ad præcedentem per iam dicta, 54
& quia in illa nulla mentio de filijs, ſed ſolum vocauit Do-
minicum, licet cum ratione ſatis apta nata † comprehen- 55
dere omnes in perpetuum, & non malè poterant adaptari,
quæ tradit Peregr. *conſ.51. num. 17. lib. 5.* Sed quia eſt ſatis
controuerſa, & † in præſenti non neceſſaria, ſolum addu- 56
citur ad iuuandas alias coniecturas, quatenus opus eſſet,
prout non eſt.

Et ita vtraque parte acerrimè informante, &c.

*Deciſio emanata, in hac eadem ſub die 16. Martij 1640. co-
ram bon. mem. Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo. Altera
vero ſub die 27. Iunij euſdem coram eodem erit in Ap-
pendice.*

R. P. D. B I C H I O.

Arimineñ. Saluiani.

Mercurij 30. Maij 1646.

A R G V M E N T V M.

Ægidiana non intrat, quando agitur de re exiſten-
ti ſub directo dominio Eccleſiæ, quia vtile domi-
nium exiſtit ſub dominio directo, & ideò quate-
nus dominium vtile exiſteret penes Laicos, qui
alias ligantur ab Ægidiana, tamen in prædicto
caſu ſunt ſoluti.

S V M M A R I V M.

1 *Dominium vtile propter intrinſecam illius connexionem
dependet à directo.*
2 *Dominium directum fundi ſi ſpectet ad Eccleſiam, &
vtile ad Laicos, tunc eius iuriſdictio ſpectat non ad
Iudicem Laicum, ſed ad Eccleſiaſticum.*
3 *Ægidiana vt intret, inſtrumentorum productio debet fie-
ri in prima inſtantia non autem in ſecunda.*
4 *Sententia primi Iudicis, quando exequenda eſt tunc ea
iuſtificanda venit ex actibus prioris inſtantiæ, non au-
tem ex nouiter deductis, & num.22.*
5 *de Sententia confirmanda in gradu appellationis, quan-
do agitur tunc poteſt iuſtificari ex nouiter deductis.*
6 *Aſſignatio prædij dum eſt incerta, tunc in qualibet gleba
dicti loci pars habet partem.*
7 *Emphyteotica portio, quamuis ſit diuiſibilis, ex parte
rei, tamen habetur pro indiuiſa ex voluntate partium,
& iudicis, & num.8.*
9 *Partes quod habuerint pro indiuiſibili aliquem fundum
ex quo deducatur.*
10 *Prædium, quando eadem actione à pluribus fuit petitum
tunc*

tione ſententia lata ſuper eo, ſi dominium ſpectet ad Eccleſiam ſuper toto admittitur Aegidiana.

11 *Sententia indiuidualitas non deſumitur, neque conſideratur ratione materia, ſed ratione formæ.*

Sententia regulariter eſt indiuidua, num. 11.

12 *Aegidiana, vt intret, nec ne attenditur tenor ſententia.*

13 *Aegidiana tunc intrat, quando cauſa eſt omnino Laicalis.*

14 *Partem ſua hereditatis, ſi coheres nunquam petierit, tunc tota adiudicari poteſt heredi petenti.*

15 *Renunciantis ius in totum transfertur in renunciatarium.*

16 *Inſtrumenta noua in qualibet inſtantia licitum eſt producere ad elidendum exceptiones de nouo oppoſitas, & num.* 27.

17 *in Rei poteſtate eſſe non debet eludere partem, & iudicem.*

18 *Venditor non dicitur amiſiſſe hypothecam ſuper re vendita ſi illam ſibi reſeruauerit, quouſque fuerit ſolutum pretium, & num.* 19.

20 *Amiſſio, & translatio poſſeſſionis pendet ab animo.*

21 *Partita libri Cataſtri non probat niſi ſimus in antiquis.*

24 *Identitas probatur per duas demonſtrationes.*

25 *Hereditatem vt heres poſſit ad alium tranſmittere requiritur, vt prius eam adeat.*

26 *Creditor anterior præferendus venit.*

28 *Clauſula,* quam, & quas, *poſita in commiſſione, quid operetur.*

29 *Fructus percipiens ab aliqua re, ſine legitimo titulo dominij, ſi ſit creditor eos tenetur imputare in ſuum creditum.*

30 *Creditum, quando remanet illiquidum, tunc ceſſat compenſatio.*

31 *Creditor propter fructuum perceptionem ex re habili ad fructus reddendos, operatur ipſo iure diminutionem crediti.*

32 *Fructus etiam antequam fiat liquidatio extenuant ſortem.*

DECISIO CCCCVIII.

VIgore doonationis per Lauiniam factæ ad fauorem Margaritæ Pompeius illius hereditatis obtinuit ſententiam immiſſionis ad duo prædia alterum nuncupatum de Cappuccini, alterum del Toro, & commiſſa mihi cauſa appellationis cum clauſula, *conſtituto*, quod ſit locus Egidianæ, diſputatoque dubio. An ei ſit locus, reſolutum fuit ſub die 19. Iunij 1643. negatiuè quoad primum prædium, affirmatiuè quoad alterum, & hodie propoſita iterùm cauſa Domini ſteterunt in deciſis.

Nam in prædio nuncupato de Cappuccini adeſt media
tornatura terræ à reliquo non ſeparata, quæ cum ſit de dire-
cto dominio Eccleſiæ ſub Egidiana, quæ eſt Conſtitutio Lai-
1 calis non cadit etiam reſpectu vtilis dominij inter † Laicos
propter intrinſecam illius connexionem, ac dependendam
à directo, quod non ſubiacet ſæculari Iuriſdictioni iuxta opi-
2 nionem perpetuò amplexa eſt, Rota *in cauſis allegatis in* 1.
dec. §. 1. *quibus additur dec.* 42. *num.* 8. *& ſeqq. p.* 6. *rec.*

Neque pars emphytheutica à reliquo ſeparata probatur
per inſtrumentum nuper productum renouationis factæ ab
Eccleſia ad fauorem Pompei de anno 1616. quod deſignat
3 confines particulares portionis emphyteuticæ; Tum † quia
cùm non fuerit productum in prima inſtantia illius produ-
ctio facta in ſecunda non releuat ad effectum vt intret Egi-
4 diana, & debeat concedi † executio ſententiæ primi Iudicis,
ad quem effectum ſententia iuſtificari debet ex actis primæ
5 † inſtantiæ non autem ex nouiter deductis, licet ſecus ſit
quod agitur de confirmanda ſententia in gradu appellatio-
nis, Seraph. *dec.* 584. *n.* 6. Rota *inter rec. dec.* 28. *per tot. p.* 1.

Eo minus quia ea renouatio facta fuit ſine præiudicio Iu-
rium cuiuſcumque, alia lite tunc pendente inter Pompeum,
& Iuniperam hodie ream conuentam, & diſcordat ab in-
ſtrumento producto in prima Inſtantia, quod loquitur de
vna media tornatura, renouatio verò de duabus tornaturis,
6 & tabulis 33. Vndè ſemper remanet incertus locus † dictæ
mediæ tornaturæ, & Eccleſia habet proportionabiliter do-
minium qualibet gleba totius prædij, iuxta gloſ. *in l. ſi familia
verbo pro parte, C. fam. erciſc. & alios alleg. in* 1. *dec.* §. 2. *in fin.*

Tum etiam quia eſto, quod portio emphyteotica eſſet di-
7 uiſibilis à parte rei habetur † pro indiuidua ex voluntate
partium, & Iudicis iuxta theoricam Bart. *in l. græce* 9. §. *illud
num.* 4. *ff. de fideiuſſ.* quam ſequitur Cyriac. *contr.* 198. *num.*
12. Rot. *dec.* 325. *n.* 12. *inter impreſſ. apud conſ. Farinac.* Si-
quidem partes tam in iudicio, quàm extra habuerunt præ-
dium de Capuccini pro vnico integrali corpore compre-
hendente portionem emphyteoticam tamquam à reliquo
† non diuiſam, vt apertè legitur tam in Inſtrumento anni 8
1584. Summario Pompei *num.* 7. ibi, *& pro quadam particula
Iure penſionis*, quàm in inuentario hæreditatis Lauiniæ, &
in inſtrumento adeptæ poſſeſſionis per hæredem illius dato
in ſummario Iuniperæ *n.* 4. *&* 5. & demum in libello, ac ſen-
tentia in quibus petita fuit, & conceſſa immiſſio in poſſeſſio-
nem totius dicti prædij tamquam vnius corporis nulla facta
ſeparatione portionis conductitiæ, & hæc indiuiduitas re- 9
ſultans ex vnicitate ſtructuræ verborum tam in libello,
quàm in ſententia iuncto præſertim quod totum prædium
eadem actione petitum fuit efficit vt ipſum prædium nec
non ſententia reputetur pro indiuidua ad effectum, vt ratio- 10
ne portionis emphyteoticæ à toto excludatur Egidiana, &
ſuper toto detur appellatio ſuſpenſiua, vt magiſtraliter di-
ſtinguendo declarauit Rota *in deciſ.* 257. *n.* 2. *&* 3. *inter impr.*
apud Modern. *de manut. & molins in Viterbien. Fideicommiſ-
ſi, ſeu attentator.* 13. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Cerro*, §.
quia concluſio vbi dicitur ratio, quia ſententiæ indiuiduitas 11
non deſumitur, neque conſideratur ratione materiæ, ſed ra-
tione formæ, quæ de ſui natura eſt indiuidua, Salye. *in l.* 2. *cir-
ca med. verſ. ſed contra iſtam gloſſ. vſq; ad fin. C. re indic. Rota
Bonon. diuerſ.* 38. *n.* 11. & facit receptiſſima concluſio quod 12
ad dignoſcendum an intret Egidiana nec ne attenditur tenor
ſententiæ, Seraph. *deciſ.* 452. *num.* 1. *& dec.* 603. *num.* 1. *Rota
in Fulginaten. Reintegrationis decima Nouembris* 1618. co-
ram Sanctiſſimo Domino Noſtro Innocentio X. *& in Aſ-
ſiſien. Bonorum* 2. *Iunij* 1627. *coram bon. mem. Cardinali Virili
impreſſ. p.* 5. *rec. dec.* 79. *num.* 20.

Aliud autem prædium nuncupatum del Toro, quod eſt
omninò diſtinctam à primo, ac vti tale in libello, & ſenten-
tia fuit comprehenſum cum ſit penitus Laicale vtique ſub- 13
iacet, poteſtati ſæculari, & per conſequens in illo habet lo-
cum Egidiana, ex alleg. in dicta *dec.* 257. *& in d. Viterbien. fi-
deicommiſſi, ſeu attentator. coram R. P. D. meo Cerro.*

Nec obſtat, quod medietas dicti prædij ſpectet ad Acchil-
lem hodie Monachum Caſſinenſem, qui eſt cohæres Pompei,
quia ille nuſquam comparuit, nec in libello, aut ſententia 14
nominatus aliquando fuit, potuitque eo non comparente
totum prædium adiudicari Pompeo, *l. vnica, C. quand. non
pet. par. l. vnica hus ita, C. caduc. tollen.* Seraphinus *dec.* 1407.
n. 3. *& ſeqq.* Reuerendiſs. Vrgellen. *dec.* 448. *num.* 10. præ-
ſertim ſtante renunciatione quam ille ad fauorem Pompei
fecerat ante ingreſſum Religionis, quæ ſtatim † ademit ab 15
Acchille renunciante omne Ius quod habebat, ac illud tran-
ſtulit in Pompeum renunciatarium, Aym. *conſ.* 192. *num.* 3.
Rot. *deciſ.* 92. *num.* 16. *deciſ.* 323. *num.* 6. *& ſeqq. par.* 6. *recent.*
Cùmque in prima inſtantia nunquam fuerit oppoſitum de
Iure Acchillis, ſed ſolùm oppoſitæ exceptiones generales ni-
hil fieri niſi ſeruatis ſeruandis, & verificatis verificandis non
fuit opus tunc producere inſtrumentum renonciationis, &
productio nuper facta ſuffragatur, quia ad elidendas exce-
ptiones de nouo oppoſitas † licitum eſt noua inſtrumenta 16
producere etiam ad effectum obtinendi executionem ſen-
tentiæ iam latè, ne alioquin ſit in poteſtate rei differendo op-
ponere exceptiones quas elidiſſet actor ſi † oppoſitæ fuiſ- 17
ſent in prima inſtantia, euitare executionem ſententiæ, &
actorem, ac Iudicem eludere Rota inter impreſſ. apud Pa-
cific. de Saluian. *dec.* 168. *n.* 10. *&* 11. Grat. *diſcept. forenſ. cap.*
224. *n.* 7. *&* 8. *add. ad Greg. XV. dec.* 272. *ſub num.* 9. *verſ. ſicut
etiam, & fuit dictum in Cæſaraugustana portionis* 16. *Nouem-
bris* 1605. *coram bo. me. Iuſto impreſ. apud Marcheſ. de com-
miſ. par.* 1. *fol.* 341. *n.* 5. *in fin.*

Quod verò attinet ad iuſtitiam ſententiæ gratis educitur
defectus hypothecæ ex quo Pompeus vendendo bona de
quibus agitur Comiti Eneæ Bando illam remiſiſſe videatur,
quia vendidit cum reſeruatione dominij, & ſuorum Iurium
donec ſolueretur pretium quo propterea † nuſquam ſoluto 18
hypotheca, ac alia iura remanſerunt penes venditorem, ac
ſi non vendidiſſet, vt præter allegatos *in prima deciſione* §. 2.
quia probat tex. in l. quod vendidi 19. *ff. contrah. empt. in* §. *ven-
dita Inſtitut. de rer. diuiſ.* ac tradit Abb. *conſ.* 69. *n.* 1. *in fin. lib.*
1. Surd. *conſ. conſ.* 101. *num.* 12. *dec.* 120. *num.* 11. *&* 12. nec in-
tereſt an pretium non fuerit ſolutum, quia venditor pro par-
te ſua non adimpleuit † contractum ſiue ob aliam cauſam, 19
quia hoc eſſet momenti ſi venditor ageret contra emptorem
pro ſolutione pretij, ſed vt hypotheca aliaque Iura ſuper

re vendita durent penes venditorum vigore reſeruationis
20 in Inſtrumento venditionis appoſitæ, † ſatis eſt quod pre-
tium non fuerit ſolutum, cum antè illius ſolutionem deffi-
ciat in vendente iura ammittendi,& reſpectiuè transferendi
animus à quo amiſſio,ac translatio pendet, *l.3.§.in amitten-
da,ff.acquir.poſſ.l.id quod noſtrum,ff.de reg.Iur.lun omnibus
la 2.ff.act.& oblig.* Grittell. *deciſ.Dolan.* 142. *num.*6.

Gratis etiam donatio cuius vigore actum fuit impugna-
tur es capite inofficioſitatis, quia vt reſpondit 1. *deciſ.§.*1.
tollitur Lauinia donatrix Ginebriam alteram filiam inſtituit
hæredem ac te bonis proprijs dotauit, animaduertendo,
quod vineam datam in dotem ſpectaſſe ad Lauram non
21 probat partita libri cataſtri ex aduerſo producta cum non
ſimus in antiquis, Soccin. ſen. *conſ.25.ex n.5.& per tot. lib.2.*
Rota *dec.61.num.6. apud modern. de manut. & in Cornetana
reintegrationis 26. Iunij* 1641. *coram me*, quodque vltrò fuit
data in dotem etiam domus in qua Alexander Lauineæ ma-
22 ritus ſcuta 400. auri † ab ea in dotem recepta rei inueſtiue-
rat, vt habetur in Summario Iuniperæ *num.*20.

Alterum obiectum retentionis, ſeu immaginariæ ſolutio-
nis pro reintegratione bonorum à Lauinia donatrice alie-
natorum, & prouenientium, ex fideicommiſſis Nicolai, Si-
giſmundi, & Lauræ ad fauorem Iuniperæ purificatis tollitur.
Primò, quia ſuppoſitum pertinentiæ bonorum alienatorum
23 ad Ginebriam, nec fuit probatum in prima inſtantia, nec
probant inſtrumenta nuper producta: ſiquidem deciſio
emanata coram bon.mem. Coccino de anno 1623. loquitur
de alijs quatuor corporibus poſtmodum reſtitutis aduerſa-
riæ in vim mandati Rotalis. Ad probandum verò quod bo-
na vt ſuprà alienata proueniant ea fideicommiſſo Nicolai
Patris Lauiniæ datur ſolùm Confeſſio eiuſdem Lauiniæ in
libello porrecto de anno 1585. in quo non deſcribuntur con-
fines bonorum, & propterea non probat, quod bona aliena-
ta ſint illa eadem comprehenſa in fideicommiſſo, vt ponde-
rat prima deciſio §. *pro reſponſione*, & quamnis reſpectu Si-
giſmundi dentur in Summario Iuniperæ *num.*14. & 15. duo
24 † corpora quorum duæ demonſtrationes concordat cum
corporibus alienatis à Lauinia, nempè petia terræ aratiuæ in
Territorio Sancti Andreæ in Gattulo ſignata ibidem litt.B.
& alia petia terræ in Villa Coniugnani ſignata litt.C. Ad-
uertendum tamen eſt, quod ad fideicommiſſum Sigiſmundi
non eſt vocata Ginebria aduerſaria, ſed Laura Amita, quæ
non probatur deceſſiſſe poſt Sigiſmundum, vel illius hæredi-
25 tatem agnouiſſe, vt † requiritur; vt eamdem tranſmittere
potuerit ad Ginebriam eius hæredem, præſertim quia non
agitur inter ſuos hæredes, vel deſcendentes *l. vnica, §. in no-
uiſſimo, C.cadus.toll.l.quoniam ſororem, C.Iur.de lib.* Bart. *in l.
cum filio familias n.*12. & ibi Iaſ. *n.*107. *& ſeq.ff.leg.*1. & idem
Bart. *in l.*15. *poſt n.*14. *ff. acq.hered.* Vaſquez *de ſucceſſ. pro-
greſſ.§.9.n.14. lib.*1. Gomes *var.reſol.tom.1.cap.9.n.1.& ſeq.*
Alex. *conſ.*150. *num.*71. *lib.*2. *alijque allegati à moderno Veneto
de tranſmiſſion. cap.8. num.*1.

Secundò reſpondetur, quod Pompeus vltra hypothecam
orientem ex donatione habet aliam anteriorem exceſſione
ſibi facta à Blanchinis ad quorum fauorem Lauinia bona,
26 de quibus agitur hypothecauerat † antequam bona fidei-
commiſſis (vt aſſeritur) ſubiecta alienaret, vt conſtat ea da-
tis in ſummario vltimæ poſitionis pro Pompeo *n.*1. *& ſeqq.*
ideòque præferendus eſt, *l.potior.l.Lucius,ff.qui pot. in pign.ha-
beant.* Neguſ. *de pignor.p.5.membr.1.& num.*14. Capyc. *latè
deciſ.*16. Rot. *dec.*609. *num.4.p.4. recent.*

Nec obſtat, quod Pompeus inſtrumentum ceſſionis, &
hypothecæ conſtitutæ ad fauoré cedentium non produxerit
in prima inſtantia, quia adhuc releuant, cùm etiam Aduerſa-
27 ria nuper produxerit coram me Inſtrumenta probantia † fi-
deicommiſſum, & identitatem bonorum alienatorum, pro-
ſunt enim vt ſuprà dicebatur nouæ probationes ad elidendas
contrarias de nouo ex aduerſo factas; præſertim quia pro-
pter clauſulam *quam, & quas*, poſitam in commiſſione ap-
28 pellationis † poteſt etiam nouum ius deduci, & canonizari
Put. *dec.7.de appell.* Egid. *dec.*661. Barboſ. *clauſ.*121. *num.*16.
Coccin. *dec.*47. *n.*10.

Tandem Ginebriæ non competit retentio pro credito
ſcut.460. quia cùm perceperit fructus bonorum quos ceſſan-
29 te legitimo titulo † dominij tenetur in ſuum creditum im-
putare Garz. *de expenſ.c.23.n.*38. Rot. *dec.650.n.6.p.2. deciſ.*
126. *n.32.par.7. rec.* creditum remanet illiquidum, & pro-
30 pterea inefficax ad † retentionem ex allegatis in prima de-
ciſione *§.pen.quibus additur dec.*323. *n.*24. *& 26.apud modern.
de manut.alijs relatis in Ariminen. ſpolij 17. Martij 1628. co-
ram bo.me. Merlino.* Eo magis quia iudex primæ Inſtantiæ
mandauit dictum creditum compenſari cum fructibus, &
quatenus in hac parte ſententia eſſet appellabilis talis non
redditur in alijs partibus ſeparatis, nec exindè ſequitur
† quod creditum propter fructuum perceptionem de qua 31
non dubitatur, & operatur ipſo iure diminutionem crediti
l.prima,C.pignor.act. Alex. *conſ.70.n.7.* Surd. *conſ.194.n.10.&
ſeq.* Muta *dec.22.n.7.* vbi quod fructus etiam antequam fiat
† liquidatio extenuant ſortem Fontan. *dec.99.ſub n.*15. Bu- 32
ratt. *dec.160.n.*11. non ſit redditum ſaltem illiquidum, & al-
tioris indaginis, itant eius exceptio retardare non poſſit exe-
quutionem ſententiæ in Saluiano latè vulgaris Iuribus.

Et ita deciſum vtraque parte bis informante.

REVERENDISS. P.D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana de Luraghis.

Luna 4. Iunij. 1646.

ARGVMENTVM.

Solutio in dubio cenſetur facta in cauſam anterio-
rem, & antiquiorem, & maximè ſtantibus dedu-
ctis hic in deciſione. Compenſatio licet regula-
riter non admittatur ſine oppoſitione illius, ta-
men id non procedit, ſi de cohibendo curſu vſu-
rarum agatur, quia tunc in odium vſurarum ipſo
iure admittitur compenſatio.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum aſſignatio, quando dicatur indeterminatè fa-
cta.*

2 *Declaratio dicitur ineſſe ipſi actui declarato, quando ab
initio ea fuit reſeruata.*

3 *Solutio, ſeu aſſignatio cenſetur facta in cauſam anterio-
rem, & antiquiorem, dum alia conuentio non adeſt.*

4 *Creditoribus anterioribus non eſt præiudicandum.*

5 *Dictio*, in euentum, in quem, *denotat conditionem ſuſ-
penſiuam.*

6 *Dictio*, non alias, *denotat conditionem ſuſpenſiuam,
ita vt purificata conditione, actus habeatur pro non
facto, amplia vt num.ſeqq.*

8 *Conſenſus dum remouetur ab actu tunc non habetur pro
facto.*

9 *Solutio cenſetur facta in eam cauſam, in quam de Iure
fieri debet.*

10 *in Sententijs graduatorijs, & in diſcuſſionibus ſolutio fie-
ri debet gradatim prius anterioribus creditoribus, &
deindè poſterioribus.*

11 *Mandatum generale ſufficit ad effectum declarandi in
quam cauſam cedere debeat ſolutio.*

12 *Creditum quando iam eſt extinctum tunc amplius peti
non poteſt.*

13 *Animus non infertur in incognitum.*

14 *Solutio in dubio referenda eſt in cauſam certam, & de-
terminatam.*

15 *in Liquidationis materia non attenditur tempus liquida-
tionis ſententiæ, ſed dies petitionis, ad quam liquidatio
retrotrahitur.*

*Liquidatio nihil aliud eſt, quam declaratio, declaratio
vero retrotrahitur vſque ad initium actus, num.*15.

16 *Aſſignatio bonorum, quando facta fuit indeterminatè
quid importet.*

17 *Temporis indeterminati prolati virtus, quæ ſit.*

18 *Iudex ſi in ſententia aliquid ſibi reſeruauerit declarare,
ſecuta declaratione, perinde eſt, ac ſi in ipſa ſententia
declaraſſet.*

19 *Actio, & paſſio in eodem ſubiecto non datur.*

*Compenſatio quando ipſo iure legis miniſterio detur, n.*19.

20 *Compenſatio non admittitur ipſo iure, ſed parte tantum
opponente, & ab ipſa die oppoſitionis.*

21 *Compenſatio admittitur ipſo iure, quando agitur de inhi-
bendo curſu vſurarum.*

*Compenſatio admittitur ipſo iure in odium vſurarum, &
ſic ab initio miniſterio legis non expectata partis oppoſi-
tione, num.*21.

22 *Compenſationis exceptio opponenda eſt præterquam quan-
do agitur de euitandis vſuris.*

23 *Surd.dec.*117. *reprobatur communiter, cum loquatur con-
tra*

*tra communem, & refutatur eius diſtinctio tanquam
carens fundamento.*
25 *Vſura dotales ſunt fauorabiliores, quam alia.*
26 *Compenſatio admittitur ipſo iure in vſuris ob moram non
extincti cenſus.*
27 *Compenſatio admittitur ipſo iure vbi ſit præiudicium, &
damnum reſultat ei, qui compenſare poterat.*
28 *Creditor, & debitor ſui ipſius, cum quis eſſe non poſſit,
tunc ipſo iure admittitur compenſatio per extinctionem
crediti, & debiti.*
29 *Compenſatio, quod non admittatur ipſo iure, ſed ſtante op-
poſitione, Doctores, qui hoc aſſerunt, qualiter ſint in-
telligendi.*
30 *Declaratio aliqua, quando fuit reſeruata in ſententia,
tunc ſecuta declaratione retrotrahitur ad diem petitio-
nis.*
31 *ad Retractionum fictionem non requiritur, vt extremum
ad quod concurritur actualiter, ſed ſufficit, quod po-
tentialiter, & num. 32.*
33 *pro Compenſatione facienda ipſo iure non requiritur ſen-
tentia, & notitia compenſare debentis, ſed ſufficit cre-
ditum eſſe certum per rerum naturam.*
34 *Ignoratia hominis non impedit operationem Legis, &
num. 35.*

DECISIO CCCCIX.

CONſulta Rota ab A.C. ſuper aſſignatione Domus tra-
ditæ Veñ. Congregationi Lateraneñ. à Creditoribus
illorum de Luraghis, an ſcilicet fuerit tradita ad computum
primi partiti Anni 1585. vel potius ſecundi anni 1588. per
binas deciſiones ſub diebus 11. *Maij* 1637. * & 26. *Aprilis*
1638. * coram bon. mem. Merlino reſolutum fuit, domum
fuiſſe traditam in computum ſecundi partiti, & iuxta Rotæ
reſolutionem fuit ab A.C. pronunciatum, ſed interpoſita
appellatione per D. Primicerium, & Baſilicanos Sancti Mar-
ci Venetiarum Donatarios Delfini, & diſputato dubio, An
ſententia Aud.C. ſit confirmanda, vel infirmanda, me pro-
ponente, infirmanda eſſe reſponſum fuit.

Etenim ſub *die 25. Ianuarij* 1596. ſactum fuit decretum in
Congregatione Deputatorum Creditorum q. Pompilij, &
Ioannis Baptiſtæ de Luraghis dandi in ſolutum Domum, de
qua agitur dictæ Veñ. Congregationi Lateraneñ. per ſcu-
tis 13. mil. prout ſub die 9. *Aprilis eiuſdem anni* fuit actua-
liter inſolutum data pro dicta ſumma ſcutorum 13000.
compenſanda in ſumma, in qua eadem Congregatio fuerit
declarata Creditria ſub his pactis, & conditionibus, & per
hæc eadem verba, *Cum ſit, & fuerit, &c. quod poſt decoctionem,
&c. Deputati à Creditoribus decreuerint dare, aſſignare, &
transferre, ac dederunt, &c. Ven. Congregationi Canonicorum
Regularium Lateranen. &c. præfatas Domum magnam, &
Domunculas inſolutum, & pagamentum, ſeu ſatisfactionem
pro ſcutis 13000. monetæ compenſ. in ſumma, in qua fuerit de-
clarata eadem Congregatio creditrix eiuſdem Luraghi, cum
alijs pactis, & conditionibus in eodem decreto contentis, & in
ſpecie conficiendi deſuper inſtrumentum ad ſenſum ſapientis,
&c. Hinc eſt, &c. quod Deputati à dicta Congregatione, &c.
reſeruata dd. Creditoribus in omnem, & quemcumque caſum,
& euentum ſpeciali hypotheca ſuper dictis Domo, & Domun-
culis, quæ nunquàm modò aliquo intelligatur à dictis Credito-
ribus abdicata, & in d. Ven. Congregatione translata, niſi ad
finem, & effectum validitatis, & perpetuæ firmatis præſen-
tis inſtrumenti, ac ſatisfactioni, ſeu inſolutum dationis
prædicta ſine tamen præiudicio, quorumcumque iurium alijs
Creditoribus, ſi qui ſint prioribus, & potioribus competen. in
euentum, in quem de tali prioritate, & potioritate aliquo con-
gruo tempore legitimè conſtaret, & non alias, &c. ſupradi-
ctam Domum magnam iure proprio, & in perpetuum cum re-
ſeruatione d. hypotheca, & alijs reſeruationibus, de quibus ſu-
pra dederunt, & ceſſerunt, & inſolutum, & pagamentum
tranſtulerunt, &c.* Et inferius, *quæ ſcuta 13000. idem Procu-
rator, &c. bona facere, & compenſare promiſit, prout ex nunc
compenſauit, & bona fecit eiuſdem DD. Creditoribus abſen.
&c. in ſumma, & in quantitate pecuniarum, in qua d. Ven. Con-
gregatio fuerit declarata creditrix dicti D. Io. Baptiſta, &c.*

Hic autem fit euidens, aſſignationem factam non fuiſſe
determinatè pro vno credito magis, quàm pro alio; ſed in-
1 determinatè † pro credito in futurum declarando; vnde
dum poſteà per ſequutam ſententiam bo. men. Iuſti Congre-
gatio de Anno 1602. fuit declarata Creditria vigore primi
partiti, conſequens eſt, vt in hanc cauſam ceſſerit aſſignatio
vſque ab initio, perindè ac ſi ab eo inſtanti facta fuiſſet de-
claratio, cum per relationem ad declarationem faciendam
† eadem declaratio videtur à principio ineſſe aſſignationi, 2
l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. Caputaqu. *dec.* 204. *num.* 4. *part.* 1.
Rota *dec.* 362. *num.* 4. *part.* 1. *rec.*

Comprobatur hæc veritas ex antecedentibus medijs, &
ſubſequentibus: Clemens enim VIII. ſan. mem. per ſpeciale
decretum, quod legitur eius Breue, Motu proprio emana-
to, expreſsè præcepit, aſſignationem fieri voientique ea cre-
ditoribus iuxtà prioritatem, & potioritatem ipſorum, ac
iuxtà æſtimationem per Peritos faciendam ſumm. Primice-
rij *num.* 6. Dum itaque Deputati in exequutionem, huius de-
creti Domum hanc aſſignarunt Ven. Congregationi Late-
raneñ. aſſignatio cenſetur facta ad limites † decreti hoc eſt 3
in cauſam anteriorem, & antiquiorem, in qua circumſcripto
etiam decreto de iure ceſſiſſet, dum alia conuentio in con-
trarium facta non fuit per *tex. claros in l. his verè, & l. ſi ex
pluribus, ff. de ſolut.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 136.
ſub num. 10. *& ſeqq.* Surd. *deciſ.* 186. *ſub num.* 7. Rota *dec.* 113.
ſub num. 3. *verſ. aut ſaltem par.* 1. *diuerſ.*

Pacta etiam, & conditiones appoſitæ in ipſo inſtrumento
aſſignationis, hoc clarè indicant, quia aſſignatio fuit facta
ſine præiudicio creditorum anteriorum, quibus tamen fuiſ-
ſet præiudicatum † ſi aſſignatio ceſſiſſet ad computum ſe- 4
cundi partiti: Et vlterius addita fuit clauſula *in euentum, in
quem de tali prioritate, & potioritate aliquo vnquam tempore
legitime conſtet, & non alias, &c.* Dictio enim *in euentum*,
in quem denotat † conditionem ſuſpenſiuam, Cæſ. de 5
Graſſ. *deciſ.* 11. *num.* 4. *de teſtam.* Et clauſola illa, *& non alias*
inducit conditionem † ſuſpenſiuam, itaut ea purificata
actus habeatur pro non facto, Rota apud Verall. *deciſ.* 82.
num. 3. *part.* 1. *& dec.* 446. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* Immò remo-
uet conſenſum ab actu in † caſu præiudicij, Verall. *d. deciſ.* 7
82. *num.* 4. Ror. *in recent. deciſ.* 115. *num.* 6. *par.* 1. *& deciſ.*
746. *num.* 1. *ad finem par.* 2. Dum ergo partes tam enixæ præ-
ſeruatum præiudicium Anteriorum volentes, quod alias
potiùs actus † haberetur pro non facto, ſuſpicari, non po- 8
teſt, quod noluerint aſſignare domum pro ſecundo partito,
in euidens anteriorum præiudicium contra tot expreſſas, &
geminatas proteſtationes: Cùm præſertim aſſignatio facta
fuerit ad dictamen ſapientis, quod operatur vt † ſolutio cen- 9
ſeatur facta in eam cauſam, in quam de iure fieri debebat, vt
notat Bald. *in l.* 1. *n.* 1. *C. de ſol.* & ſic in cauſam antiquioris de-
biti, cùm de iure, & conſuetudine in † diſcuſſionibus, & ſen- 10
tentijs graduatorijs ſolutio fieri debeat gradatim priùs ante-
riori, & deindè poſteriori, *l. pro debito*, & ibi Bald. & Caſtr. *n.* 1.
Salic. *n.* 3. *cæterique ſcribentes, C. de bon. act. iudic. poſſiden.*

Et ſubſequutis etiam hoc declaratur: Tùm quia Congre-
gatio mediante ſuo Procuratore iteratis vicibus in iudicio
declarauit ſe retinere domum, de qua agitur ea cauſa eius
crediti prouenientis ea dicto primo partito, vt legitur in eo-
dem Summ. Primicerij *num* 16. *&* 17. & vigore huiuſmodi
declarationum ſe defendit in eius poſſeſſione aduerſus alios
creditores anteriores ſecondo partito. Ad effectum † enim 11
eligendi in quam cauſam, cedat ſolutio ſufficit generale
mandatum, Bart. *in l. cum ex pluribus* 103. *poſt princip. ff. de
ſolut.* Imol. *in l.* 1. *num* 6. *ad fin. verſ. ſi autem elegit, ff. eodem*,
Grat. *diſcept. for. c.* 224. *n.* 4. *verſ. prout idem eſſet.* Tum quia
eadem Congregatio obtinuit ſibi aſſignari partem Caſalis
in computum crediti ſecundi partiti, † quòd obtinere non 12
potuiſſet, ſi hoc ſecundum creditum fuiſſet iam extinctum
per antecedentem aſſignationem domus.

Ideò non obſtat motiuum deciſionum bon. mem. Merlini
quòd cum de tempore dationis inſolutum non eſt cogni-
tum Deputatis, minuſque liquidum creditum primi partiti,
non potuerit eius ſatisfactionem cedere datio, cum † ani- 13
mus non feratur in incognitum, *l. mater decedens, ff. de inoff.
teſtam. l. hæres inſtitutus, de acqu. hæred.* Aret. *conſil.* 5. *num.* 1.
Et in dubio ſolutio ſi referenda ad debitum † certum, & non
controuerſum, *l.* 1. vbi gloſſ. & Bart. *ff. de ſolut.* Anna *allegat.*
112. *n.* 7. 8. *&* 9. *cum pluribus adductis in vtraque deciſione.*

Quia ex hodierno ſummario Primicerij ſub *n.* 14. apparet
creditum primi partiti deueniſſe ad notitiam Deputatorum
vſque, & ab anno 1595. mediantibus actibus iudicialibus ſa-
ctis *de menſe Martij, & Octobris eiuſdem Anni*, & licèt adhuc
non fuiſſe liquidatum, nec etiam erat liquidatum creditum
proueniens ex ſecundo partito; vndè ea hoc capite non po-
teſt referri ſolutio magis ad creditum ſecundi, quam primi:
& ſanè defectus liquidationis obſtare non poteſt, dum par-
tes expreſsè ſe retulerunt ad tempus futurum, & liqui-

dationem, ac declarationem in futurum ſaciendam, ibi, *in*
ſumma in qua fuerit Congregatio declarata creditrix. Vndè ni-
hil refert quod non eſſet liquidum, ſed ſatis eſt, quod vtrum-
que creditum fuerit à Congregatione petitum: in materia
15 † enim liquidationis non attenditur tempus ſententiæ liqui-
dationis, ſed dies petitionis, ad quam liquidatio retrotrabi-
tur, Galleſ. *in tract. de formul. Cameral. oblig. tit. de liquidat.*
num.6. in fin. Menoch. *conſ.858. num.6. cum ſeqq.* liquidatio
enim nihil aliud eſt, quàm declaratio, declaratio verò retro-
trahitur ad principium actus, gloſ. *in l. ſi mulier in princ. ff. de*
*leg.*3. Soccin. ſen. *conſ.*23. *n.*19. *lib.*4. benè Menoch. *vbi ſuprà*
*d. conſ.*858. *n.*9. 10. *&* 11. Vbi quod non eſt opus ab initio li-
quidare, ſed liquidatio ſuperueniens trahitur retrò, & ope-
ratur, ac ſi ab initio petitionis ſacta ſuiſſet.

Similiter nihil obſtat, quòd fuerit priùs liquidatum credi-
tum ex ſecundo partito in ſententia lata de anno 1600.
quàm ex primo per aliam ſententiam Anni 1602. Quia cùm
16 aſſignatio † vt dictum eſt, fuerit indeterminatè concepta
pro ſumma declaranda, non reſpicit magis tempus primæ
17 quàm ſecundæ declarationis, hæc enim eſt virtus † tempo-
ris indeterminatè prolati, iuxtà Theoricam Soccin. *in l. ſole-*
mus n.6. ff. de cond. & demonſtr. quam ſequitur Caſanat. *conſ.*
4. *n.*105. *&* 106. Caſtill. *contr. iur. l.*5. *c.*89. *num.*31. *&* 32. Et vl-
teriùs Iudex in prima ſententia graduatoria expreſsè ſibi re-
ſeruauit ſacultatem declarandi, ac liquidandi aliud credi-
tum eiuſdem Congregationis ex cauſa primi partiti anni
1585. vt in ea legitur ſub *n.8. in fin. verſ. & inſuper.* Dum itaq;
18 † ſubinde illud declarauit, & liquidauit cum expreſſa gra-
duatione ſuper omnia alia credita tempore poſteriora, in
antecedenti ſententia graduata, vt expreſsè habetur ſub *n.*
9. *verſ. & vlterius*, perindè habetur, ac ſi in eadem prima
ſententia illud quoque creditum fuiſſet graduatum, ad trad.
per Riminald. iun. *conſ.*249. *ſub num.* 51. *verſ. quoniam de-*
claratio cum ſeqq. Surd. *deciſ.*29. *n.*4.

Cæterùm vbi adhuc ab initio aſſignatio non deſijſſet in
cauſam primi partiti, dùm Congregatio accepit domum in
ſolutum ſub obligatione reſtituendi prioribus, & potioti-
19 bus, eo ipſo tenebatur ſibi ipſi reſtituere in cauſam primi †
partiti tanquam anterioris, proindèque ne in eodem ſubie-
cto daretur actio, & paſſio contrà text. *in l. frater à fratre, ff.*
de cond. ind. fuit ipſo iure legis miniſterio inducta compenſa-
tio *ad celebr. text. in l. ſi conſtat. 4. de compenſat. & in l. virum,*
& in l. poſtquam 21. *ff. eodem.*

Nec obſtat reſponſio poſtremæ deciſionis *in verſ. non ob-*
20 *ſtat*, quòd ſcilicet † compenſatio non inducatur ipſo iure,
ſed parte tantùm opponente, & ab ipſa die oppoſitionis ex
tradita per Surd. *dec.*191. *num.*15. *&* 16. *& conſ.*246. *num.*28.
Hond. *conſ.*38. *num.*16. *& ſeqq. lib.*2. Quia præter quòd
contrariam opinionem tuentur DD. magni ponderis, & in
ſpecie Martin. antiq. gloſar. relatus à gloſſ. *in d. l. ſi conſtat, &*
in l. vlt. C. de compenſ. Tyndor. *de comp. art.*6. *num.*47. *&* 51.
cum alijs relatis à Rota *in Romana pecuniaria* 11. *Maij* 1643.
coram R.P.D. meo Veroſpio, opinio contraria non recipitur,
21 quando agitur de inhibendo † curſu vſurarum, in odium
enim illarum compenſatio fit ipſo iure, & ab initio miniſte-
rio legis non expectata partis oppoſitione, vt probant Text.
clari *in l. eius 7. C. de ſolut. & in l. etiam C. eodem*, & limi-
mitando regulam in contrarium tradunt Alex. *conſ.*74. *n.*4.
*lib.*5. Soccin. *conſ.*130. *num.*20. *lib.*4. Peregr. *conſ.* 70. *num.*1.
*lib.*4. Aldouin. *conſ.*84. *num.*17. idem Hond. *conſ.*39. *num.*19.
*d. lib.*2. Scacc. *de commerc. & camb.* §.2. *gloſſ.*5. *num.*425. Fon-
tanell. *de pact. nuptial. clauſ.*6. *gloſ.*2. *part.*6. *num.*61. *cum ſeqq.*
referens ità obtinuiſſe in Senatu Cataloniæ, Craſ. *de except.*
16. *ſub n.*46. Gigas *de penſionib. quaſt.*92. *num.*8. Rol. *conſ.*87.
*num.*28. *lib.*1. latè Ioan. Franc. à Ponte *conſ.*19. *per tot.* Va-
lenz. *conſ.*78. *num.*34. Roderic. *de Annuis reddit. lib.*2. *quaſt.*
18. *num.*1. *cum ſeqq. & quaſt.*19. *num.*2. Tiraquell. *de retract.*
lignag. §.3. *gloſſ.*3. *num.*10. *in fine*, vbi quòd & ſi in alijs caſi-
22 bus tutius eſt hanc exceptionem opponere, vbi tamen †
agitur de vitandis vſuris non eſt opus alia proteſtatione, vel
declaratione, quod idem refert, & ſequitur Munoz. de Ex-
cob. *de ratiocin. p.*2. *comput.*14. *n.*2. *cum pluribus ſeqq. & n.*13.
Franch. *dec.*642. *num.*5. Rota Ianuen. *dec.*14. *n.*2. Capyc. Latr.
*deciſ.*25. *num.*15. *&* 16. Rota *diuerſ. deciſ.*53. *num.*1. *par.*1. *&*
*deciſ.*483. *num.*4. *d. art.*3. *recent.*

Nec proindè multum eſt curandum de eo, quòd dicit Surd.
23 *dec.*117. † Quia eius doctrina eſt communiter reprobata,
vt aduertit Hodiern. *in addit. ad d. deciſ.* & loquitur contra
communem, vt probant omnes ſuprà adducti, & idem Surd.
tenet contrarium *in tr. de alim. tit.*1. *qu.*42. *n.*85. *cum ſeqq.*

Diſtinctio verò ab eodem tradita *n.*6. *cum ſeqq.* inter vſuras
† odioſas, & fauorabiles caret fundamento, vt aduertit idem 24
Fontanell. *loco ſuprà citato d. clauſ.*6. *gloſſ.*2. *par.*6. *num.*66. qui
proindè tenet contrarium etiam † in vſuris Dotalibus, quæ 25
ſunt fauorabiliores conſuluerunt Alex. *conſ.*74. *num.*4. *lib.*5.
Peregr. *conſ.*70. *num.*1. *l.*4. Aldouin. *conſ.*84. *num.*16. Surd. *de*
*alim. dict. quaſt.*42. *num.*85. Rota *d. dec.*53. *num.*1. *part.*1. *di-*
uerſ. licet in caſu noſtro non agatur de vſuris dotalibus, vel
alijs fauorabilibus, ſed de vſuris ob moram non extincti
cenſus, † in quibus etiam ipſe Surd. admittit compenſatio- 26
nem ipſo iure.

Vlteriùs in his ſactis circumſtantijs Domini habuerunt
hanc concluſionem pro indubitata, aliter enim ſine compen-
ſatione magnum fieret præiudicium Creditoribus, qui ob
ingentia damna, & intereſſe, quæ decurriſſent ex primo
credito non poſſent conſequi ſuam ſatisfactionem ex bonis
communis debitoris, vbi autem alias fit † præiudicium, & 27
reſultat damnum ei, qui compenſare poterat, lex ad euitan-
dum hoc præiudicium inducit ab initio compenſationem
etiam non oppoſitam, Faber. *in* §. *bonæ fidei num.*8. *inſtit. de*
act. Sebaſt. Medices *tract. de compenſat. par.*1. *quaſt.*40. *num.*
2. *&* 8. Roderic. *de ann. reddit. d. lib.*1. *quaſt.*18. *num.*3. *&* 4.
Scacc. *de Comerc. & camb. d.* §.2. *gloſſ.*5. *num.*431. Valenz.
*conſ.*78. *num.*37. Hodiern. *in addit. ad d. deciſ.* 117. Surd. *ſub*
*num.*6. *&* 7. Capyc. Latr. *d. deciſ.*25. *num.*22. Rota cum pluri-
bus relatis *in dicta Romana pecuniaria* 11. *Maij* 1643. *coram*
R.P.D. meo Veroſpio verſ. in eandem etiam.

Idque tantò magis, quia in hoc caſu debitum, & credi-
tum concurrunt in eadem perſona, vnde cùm idem non
poſſit † eſſe Creditor, & debitor ſui ipſius ipſo iure fit com- 28
penſatio per extinctionem crediti, & debiti, vt per *text. in l.*
Vranius, ff. de fideiuſſ. optimè explicat Alexan. *conſ.*149. *ſub*
*num.*2. *verſ. tamen quando poneremus lib.*2. & eo relato Rota
Ianuen. *deciſ.*190. *num.*10. Doctores autem, qui contrarium
tenent, vel non loquuntur, vbi creditum, & debitum con-
currunt in eadem perſona, vel non loquuntur ad euitan-
das vſuras, vel intelligendi ſunt, vt requiratur quidem par-
tis oppoſitio pro declarando animo compenſare volentis, † 29
oppoſitione tamen ſemel, & ex interuallo ſacta retrotrahi-
tur eius effectus ad tempus, quo fieri poterat, vt declarat
Ioan. Faber. *in* §. *bona fidei n.*11. *&* 12. *verſ. ex hoc concluditur*
inſtit. de action. Coſt. *de retract. cap.*9. *caſ.*4. *num.*13. Surd. *de*
*alim. vbi ſuprà tit.*1. *quaſt.*42. *n.*88.

His poſitis nihil obſtat, quod ab initio creditum primi par-
titi non eſſet certum, nec liquidum, nec Congregationi no-
tum quia ſequuta liquidatione, & certificatio credito ſen-
tentia † retrotrahitur ad diem petitionis, licet de illo tem- 30
pore eſſet controuerſum id, quod petitur Bald. *conſ.*274. *n.*2.
*lib.*3. Theſaur. iun. *quaſt. forenſ. lib.*4. *quaſt.*21. *num.*7. ad fi-
ctionem enim retrotractionum non requiritur, † vt extre- 31
mum ad quod concurrat actualiter, ſed ſufficit, quod po-
tentialiter, vt conſuluerunt Bero. *conſ.*46. *num.*34. *lib.*1. Gio-
uagn. *conſ.*35. *num.*15. *lib.*1. & in terminis, quòd liquidatio
retrotrahatur ad principium iudicij ad † effectum compen- 32
ſationis dixerunt Theſ. iun. *d. quaſt.*21. *num.*7. *&* 12. *lib.*4.
Fontanell. *deciſ.*206. *num.*16. Pro facienda verò compenſa-
tione ipſo iure non requiritur ſcientia, † & notitia compen- 33
ſare debentis, ſed ſufficit creditum eſſe certum per rerum
naturam, ignorantia quippè † hominis non impedit opera- 34
tionem legis, vt probatur ex difficili *text. in l. ventre præteri-*
to 84. *l. cum quidam* 30. §. *ſuum heredem, ff. de acquir. heredit.*
vbi Bart. & reliqui ſcribentes, & in materia compenſationis
conſuluit Corn. *conſ.*111. *n.*7. *lib.*4. & tradit in his terminis
Capyc. Latr. *d. deciſ.*25. *n.*40. Cùm præſertim nihil intereſ-
ſet Congregationi, quod in primum, vel ſecundum credi-
tum cederit ſolutio, ſed ſolùm intererat exigere à decreto,
& extenuare ſua credita, quo caſu notitia crediti compen- 35
ſandi non requiritur, vt in ſimilibus terminis benè reſpon-
dit Rota *deciſ.*131. *ſub n.*9. *verſ.*4. *non obſtat par.*2. *diuerſ.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

Deciſiones iſtæ emanatæ in hac eadem cauſa ſub diebus 11. *Maij* 1637. *&* 26. *Aprilis* 1638. *coram bon. mem. Reuerendiſſ. Merlino Decano, ſunt inter eius impreſſ. deciſiones* 741. *&* 773.

RE-

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, ſeu Nepeſina Tutelæ.

Veneris 8. Iunij 1646.

ARGVMENTVM.

Computa pro præſtitis alimentis, pupillis, qualiter per tutores reddenda ſunt, & quid ſit tutor in ſolidatione variauerit. Librum computorum producere procraſtinans, quale ſignum ſit, & certè malum ſignum eſt, cum amans tenebras ſuſpectus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Alimentorum taxatio facienda eſt iuxta qualitatem perſonarum, & loci.*
2 *Perſinarum numerus, quando eſt diminutus, diminui quoque debent alimenta.*
3 *Alimentorum taxatio, quando appareat exceſſiua, & imaginaria.*
4 *Iudicis decretum non habetur in conſideratione, dum non habuit effectum.*
5 *pro Alimentis decernendis, quid veniat conſiderandum.*
6 *Teſtium prima depoſitio venit attendenda, dum iudicialiter fuit facta.*
7 *Teſtium ſecunda depoſitio venit attendenda, maximè facta extra formam Iudicij.*
8 *Teſtium primum dictum iudicialiter reuocari non poteſt per ſecundum extraiudiciale.*
9 *Tutor, ſi in taxatione alimentorum variat, quale ſignum ſit.*
10 *Computorum calculus, ſi ſemper tradatur variatus, dicendum eſt, quod non eſt fundatus ſuper veritate, ſed confectus de capite.*
11 *Computorum librum tradere procraſtinans præſumitur contra eum facere, ne detegatur veritas.*
12 *Expenſa aliqua facta per Tutores, vt veniant admittendæ quid ſit oſtendendam, & num. 13. 14. 15.*
16 *Libro Tutoris, quando non ſit ſtandum.*
17 *Libris non eſt credendum, quando legaliter non ſunt tenti.*
18 *Librum occultans, & recuſans illum producere, id facit præſumptionem contra occultantem.*
19 *Tutorum præſumptiones, tanquam non benè fundatæ, quando dicantur penitus ſublatæ, & n. 20. & 21.*
22 *Atteſtationes ſi contineant inſolita non ſunt attendendæ, & maximè ſi ſint ſimplices.*
23 *Atteſtationes ſimplices tunc eo magis non attenduntur, dum conquaſſantur à contrarijs dictis teſtium.*
24 *contra Occultantes ſcripturas, non ſolùm ſtat præſumptio, quod non faciant pro eo, ſed etiam habentur pro perfectis, & ſufficientibus.*
25 *Probationis difficultas, quando pendet ex facto, tunc leuiores probationes admittuntur.*

DECISIO CCCCX.

OBtenta per Dionyſium pro tertia vice noua audientia
fuit exbibitus pro parte ipſius nouus calculus, in quo
firmo remanente debito in ſumma vtraq; deciſione taxata
ſcutorum 18459. Creditum Tutoris aſcendit ad ſcuta
20716. Adeò vt ſuppoſito credito, & debito, Veronica remanet
debitrix ſcutorum 2278. Sed repropoſita hodie cauſa
iterùm reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis, cùm adhuc
ex probationibus hinc Inde factis appareat Dionyſium non
erogaſſe in vtilitatem pupillorum niſi ſcuta 12893. quibus
ſubductis à ſumma ſcutorum 18459. ad eius manus perueuentis
ex bonis adminiſtratis, Tutor remanet debitor in
ſumma ſcutorum 5546. quòd tamen ab initio placuit DD.
firmare ſolùm in ſcutis 4587. pro omni, & toto eo, quod
forſan potuiſſet accreſcere Creditum Dionyſij.

Sequendo itaq; ordinem calculi bodie exhibiti, ponitur
primo loco ad Creditum Tutoris partita ſcutorum 10005.
pro totidem ab eo inueſtitis ad creditum pupillorum. Hæc
ſumma admittitur à Veronica in totum exceptis ſcutis 149.
reſpectu cenſus empti à PP. Ieſuitis; licet enim hic cenſus
fuerit ab initio impoſitus pro ſcutis 1500. Dionyſius tamen
non probat pro illius emptione expendiſſe niſi ſcuta 1351.
vt ex partitis extractis à Sacro Monte, quæ ad maiorem
quantitatem non aſcendunt, & vlterius hodie hæc veritas
adminiculatur ex fide R. P. D. Riualdi atteſtantis pro
tanta ſumma, & non amplius fuiſſe factam emptionem.

Secundò ponuntur ad eius Creditum duæ partitæ, altera
ſcutorum 445. b. 55. altera 126. & b. 50. pro totidem erogatis,
vt dicitur in ſolutionem debitorum defuncti: & tamen
iſtæ partitæ non iuſtificantur niſi in ſcutis 469. vt ex receputis
coram me exhibitis, & diſcuſſis. Quia tamen vltra
has expenſas dantur aliæ receputæ pariter in ſolutionem
debitorum defuncti aſcendentem ad alia ſcuta 500. bona
fiunt in totum ex hac cauſa ſcuta 945. b. 55.

Tertiò ponitur ad eius Creditum partita ſcutorum 253.
pro legato ſoluto ſpatio vndecim annorum: Hæc partita
fuit alias admiſſa per Veronicam vſque ad ſummam ſcutorum
155. b. 50. iuſtificatam per ſcripturas productas negando
reſiduum fuiſſe ſolutum de pecunijs Dionyſij, ſed
quia hodie datur quietantia Commiſſarij fabricæ cum abſolutione
Tutoris à tota ſumma, nec à Veronica iuſtificatur
hoc reſiduum fuiſſe ſolutum ex pretio bonorum ſubhaſtatorum,
vt allegabatur; erit admittenda pro tota ſumma.

Quartò ponuntur ad eius creditum aliæ octo partitæ ex
cauſa alimentorum præſtitorum Donato infanti, Veronicæ,
& Hortenſiæ pupillis, nutrici, & famulo aſcendentes
in totum ad ſcuta 3500. Sed iſtæ viſæ fuerunt DD. admodum
exceſſiuæ, & inuериſimiles, vt alias dictum fuit, tam
attenta qualitate perſonarum, quæ erant mulieres, & pupillæ,
quàm etiam loci vbi alimenta præſtita fuerunt, in Terra
ſcilicet Scrofani vbi nec pro alimentis, nec pro ſalario nutricis,
aut famuli potuit tantùm expendi quantùm Romæ expendi
ſolet, taxatio † autem alimentorum fieri debet habito 1
reſpectu ad qualitatem perſonarum, & loci, *l. ſi cui, ff. de ann. legat. l. tutor ſecundum dignitatem, in princ. ff. de adminiſtr. Tutor.* Surd. *de aliment. tit. 4. qu. 18. num. 1. cum ſeqq.* Rota *in rec. dec. 418. num. 6. par. 8. & prius in Aſculana alimentorum 21. Februarij 1620. coram Card. Veroſpio Sen.*

Itaque cùm ex prædijs, & vineis relictis à Iacobo fuerit
recollectum vinum, & frumentum pluſquam ſufficiens ad
alimenta neceſſaria pro omnibus, vt deponunt omnes teſtes,
nec Dionyſius liquidauerit ad quam ſummam aſcendant
alimenta, ſed illa petat arbitrio Iudicis, DD. ſequendo
depoſitiones teſtium affirmantium alimenta fuiſſe præſtita
ex fructibus dictorum ſtabilium, ideòq; pro obſonio ſatis eſſe
ſcuta tria quolibet menſe, arbitrati ſunt dictam quantitatem
ſufficere, vel ſaltem non poſſe augeri niſi ad ſcuta quinque
pro quolibet menſe, iuxtà ordinem executoris Teſtamentarij,
retenta autem hac taxatione expenſæ pro obſonio
præſtitæ à die 26. Nouembris 1624. vſque, & per totam
diem 11. Auguſti 1626. Donato infanti, Veronicæ, & Hortenſiæ
ſororibus, Felicitæ matri, & Catharinæ, ac Antinæ
amitis aſcendunt ad ſcuta 102. b. 50. & à die 11. Auguſti
1626. qua die obijt Donatus vſque ad diem 10. Aprilis 1628.
aſcendunt ad alia ſcuta 100. à dicta die verò 11. Aprilis Catharina
vnà cum Antina receſſerunt à domo pupillari, & ſic
vſque ad diem 20. Iulij eiuſdem anni 1328. fuerunt ſolùm
præſtita alimenta Felicitæ, Hortenſiæ, & Veronicę, ac Puero,
qui inſeruiebat; quæ tamen ad eandem rationem pro his tribus
menſibus, & quinque diebus faciunt alia ſcuta 16. b. 70.
Demum à die 20. Iulij 1628. receſſit Veronica, & ingreſſa fuit
Monaſterium Sanctæ Margaritę, vnde alimenta fuerunt ſolùm
præſtita Hortenſiæ, & Felicitæ vſq; ad diem 18. Maij
1630. quo Felicita iterum nupſit, & Hortenſia pariter fuit
ingreſſa Monaſterium Sanctæ Margaritæ, vbi † poſtea pro- 2
feſſionem emiſit; Vnde cùm fuerit diminutus numerus perſonarum
pluſquam in dimidia, minuendo pariformiter taxam
executoris pro hoc vltimo tempore alimenta non excedunt
ſcuta 55. circiter; Et ſic † apparet liquidationem factam 3
ab altera parte eſſe prorſus exceſſiuam, & imaginariam.

Neque attendi debet decretum factum in partibus ad fauorem
Catharinæ pro alimentis ad rationem ſcutorum 9.
quolibet menſe, quia decretum † non fuit effectuatum, & 4
quietantia Catharinæ, quæ datur exprimit habuiſſe alimenta
à pupillis eorum propriæ domi, vt etiam deponunt teſtes,
& facta fuit ex cauſa concordiæ initæ pro toto eo, quod ipſa
prætendere poterat, in & ſuper hæreditate Iacobi, vt apparet
ex eius lectura; Vndè ex ea non valet inferri ad quantitatem
alimentorum; quæ propterea nullo pacto taxari de-

M 3 bent

bent ad eam rationem, ſed ſolùm ad menſtrua quinque, iux-
tà ordinem executoris teſtamentarij, aduertendo quod vi-
num, & panem habuerunt ex fructibus propriorum præ-
diorum, qui pro eo tempore ad hanc ratam non petuntur,
& vlteriùs etiam exegerent fructus aliquorum cenſuum hæ-
reditariorum ibidem exiſtentium, qui pariter pro toto tem-
pore alimentationis non petuntur; quæ omnia ſatis fuiſſe
5 † pro alimentis DD. veriſimiliter arbitrati ſunt, attenta qua-
litate perſonarum, & loci, necnon ordine eiuſdem executo-
ris teſtamentarij, ac depoſitione eiuſdem Felicitæ matris,
quæ iudicialiter examinata depoſuit nihil vlteriùs fuiſſe ſibi,
& toti ſuæ familiæ à Tutore ſubminiſtratum; Nihil obſtant,
quod poſteà eadem Felix ad perpetuam rei memoriam exa-
6 minata contrarium fortè depoſuerit, quia † cùm prima de-
poſitio facta fuerit iudicialiter ſer. ſer. Secúda verò extra for-
7 mam Iudicij ſolùm ad perpetuam rei memoriam, † præualet
prima, & hæc ſecunda nullatenus eſt attendenda, Bart. *in l. eos, n. 4. ff. de falſ.* Felin. *in c. cum in tua, num. 6. de teſtib.* Clar. *in lib. 5. Senten. §. fin. num. 12. verſ. ſecundus eſt caſus*, vbi
quod primum † dictum iudiciale reuocari non poteſt per ſe-
cundum extraiudiciale, Menoch. *de arbitr. hos, & alios referens caſ. 108. num. 19. verſ. Sextus caſus eſt*.

Vlterius ponderabant DD. Tutorem ſemper variaſſe in
9 hac petitione alimentorum, † dum enim aliàs cauſa fuit pro-
poſita, petita ſolùm fuerunt ſcuta 2411 hodie verò in hac
vltima propoſitione petuntur ſcuta 3500. hinc enim effica-
10 citer deducitur calculum non eſſe † fundatum ſuper verita-
te expenſarum, ſed confectum de capite Tutoris pro au-
gendo ſuo credito.

Quinto ponitur ad creditum partita ſcutorum 2505.
pro expenſis per D. Riualdum in alimentis, & veſtiarijs Veronicæ, & Hortenſiæ tempore, quo degebant in Monaſterio S. Margheritæ, ſed hæc partita firmata fuit in alijs deciſionibus in ſumma ſcutorum 2116. vltra quam nihil aliud probatur impenſum; Præceptum verò Teſtatoris, vt ſtaretur libro exiſtenti penes Riualdos, non ſuffragatur, dum ſimul non exhibetur liber à Iacobo conſcriptus, qui copulatiuè Teſtator ſtari voluit, ex vtroq; enim ſimul erunt iuſtificandę partitæ non ex vno ſolùm, cùm eſſe poſſit quod partitæ in vno deſcriptæ, in alio appareant ſolutæ; Imò dum conſtat de illius exiſtentia ex deſcriptione facta per Tutorem in Inuen-
11 tario, eo ipſo † quod illum exhibere recuſat, præſumitur
contra eum facere, & ideò occultari, ne contra ipſum deregatur veritas, *ad textum in l. hæreditas, §. fin. ff. ad l. falc.* Bald. *conſ. 80. num. 2. lib. 3.* Honded. *conſ. 19. n. 13. & ſeq. l. 1.* Giurb. *deciſ. 29. num. 10.* Rota *deciſ. 418. num. 5. part. 2. recent. cum alijs relatis in Romana penſionis 19. Ianuarij 1646. coram me*.

Sextò ponitur partita ſcutorum 700. pro expenſis litium,
Factotis, Notarij, & Procuratoris; Quod attinet ad ſalarium
12 Factotis in totum ſcutorum 50. fuit † hæc quantitas relicta
ſub depoſito in manibus Simoncini adhunc effectum, vt admittit idem Dionyſius in ſuis partitis, quo verò ad lites Notarium, & Procuratorem nulla datur receputa, imò nec minùs probantur adſuiſſe lites præter illam actam cum Catha-
13 rina, quæ durauit † ſpatio octo, vel decem menſium, &
poſtmodum fuit terminata, quæ veritas hodie comprobatur
ex fide dicti D. Riualdi atteſtantis nullam aliam adfuiſſe litem; nec vnquam à ſe fuiſſe conſtitutum procuratorem.

Septimò loco ponitur partita ſcutorum 1100. pro totidem
ſalutis Catherinæ in cauſam Concordiæ; Veronica non ne-
14 gat hanc quantitatem fuiſſe effectiuè ſolutam, ſed quia ab
initio vſque, & de anno 1628. in ipſo actu tranſactionis fuerunt eidem in hanc cauſam aſſignati aliquot cenſua hæreditatij, detrahenda ſunt ſcuta 755. b. 50. habita ex fructibus eorundem cenſuum, quæ non ponuntur ad illius debitum, nec non alia ſcuta 430. eidem ſoluta per executorem teſta-
15 mentarium, † quæ bona fiunt in computis D. Riualdi adeò
vt his exceptis ſuperſint ſolùm alia ſcuta 276. b. 50. ſoluta
per Tutorem, quæ bona fiunt in computo.

Demum ponuntur ad Creditum Tutoris multæ impenſę factæ pro recollectione fructuum, cuſtodum, quæ in ordine Calculi continentur in partita 14. ſed pro harum reiectione ſatis eſt reſpondere, quod vltra quantitatem iam accepto latam in alijs deciſionibus, cæteræ non aliter iuſtificantur,
16 quam ex liberculo Tutoris, cui tamen, vt aliàs dictum fuit,
cùm non ſint ordinatè tentus, ſed in confuſo abſque expreſſione cauſæ, & diei ſine qua non poteſt elici veritas partita-
17 rum † non creditur ad fauorem ſcribentis, vt ſequendo
Bart. *in l. comperimus, C. de nauicul. lib. 10*, ſæpè firmauit Rota *in Tiburtina redditionis rationis 9. Decembris 1641. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, cum alijs in vtraq; deciſ. adductis*,
Eòque minus quia ex epiſtola conſcripta ab eodem, qui patrocinatur cauſam Tutoris conſtat adeſſe alium librum ma-
gis antiquum, qui nunquam fuit ab eodem † exhibitus ex 18
hac enim renitentia in exhibendo pręſumitur librum occultatum facere contra ipſum, ex Iuribus ſupra adductis.

Et ex his dixerunt DD. remanere ſublatas omnis Tutoris prætenſiones: Cæterùm vbi adhuc eſſet aliquid ſuperadden-
dum ad Creditum Tutoris, † & in ſpecie pro alimentis, 19
mandatur tamen ſubſtinetur pro ſumma in vtraque deciſione firmata, cùm vltrà ea ſuperſint ex Credito liquido Veronicæ alia ſcuta ſeptingenta, & vltrà.

Sine difficultate tamen DD. cenſuerunt mandatum ſubſtineri in ſumma ſcutorum 4587. quia etiamſi Dionyſius vl-
terius poſſet fortaſſe aliquam aliam partitam † iuſtificare, 20
in effectu tamen ex relatione D. Auguſtini Maffei tertij Periti electi de conſenſu partium, euidenter apparet Dionyſium remanere debitorem, non ſolùm in hac ſumma, ſed in longè etiam maiori, prout melius firmabitur, quando ſuper hoc ſpecialiter aſſumetur diſpoſitio.

Pariter DD. ſteterunt in deciſis quoad reſtitutionem animalium iuxtà numerum, & quantitatem firmatam in vtraq;
deciſione; ſolùm enim † obiectum, quod vna tantum fuerit 21
ſoccita inter Iacobum, & Paulum de Rubeis, vel non iuſtificatur cum alia etiam ſoccita deſcripta legatur in libro ſoccitarum, nouo ſummario Veronicæ *n. 3.* vel in omnem caſum ſi vna tantùm fuit ſoccita, diuerſis tamen temporibus fuerunt conſignatæ plures quantitates animalium vſque ad numerum in prima deciſ. ſpecificatum 113. vt ex partitis dicti libri, & ex teſtibus datis *in primo Summario n. 34*.

Nec contrarium probant atteſtationes datæ per Diony-
ſium ſuper mala recollectione † & mortalitate animalium; 22
Quia præter quod non deponunt de quantitate præciſa; minuiq; de aliqua inſolita mortalitate, ſed ſolum quod aliqua animalia perierunt, prout ſemper moris eſt ſunt ſimplices atteſtationes, quibus nullatenus eſt deferendum; Tum quia
conquaſſantur † contrarijs depoſitionibus teſtium, quibus 23
in concurſu magis eſt credendum; Tum quia ſunt extraiudiciales procuratæ lite pendente per modum ſimplicis fidei, quæ nec de Iure, nec de ſtylo attenduntur, Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ. 244. num. 2. & deciſ. 468. num. 3*.

Et ſi aliquid deficit de perfecta probatione totum eſt ad ſcribendum culpę Dionyſij, qui retinet apud ſe alium librum
Tutelarem, & recuſat illum exhibere. † Contra occultan- 24
tem enim ſcripturas non ſolùm præſumitur illas contra ſe facere, ſed etiam habentur pro perfectis, & ſufficientibus, ad notata per DD. *in l. heredes, §. fin. ff. ad l. Falcid.* Houd. *conſ. 19. num. 13. lib. 1.* Rota *deciſ. 418. num. 5. par. 2. rec.* & ſufficiunt leuiores DD. *in l. in actionibus*, & præcipuè Dec. *n. 13. ff. de in lit. Iuran.* Rota *in recent. deciſ. 237. num. 5. part. 8. & in ſupra citata Romana penſionis 19. Ianuarij 1646. coram me*.

Et ita parte vtraque informante reſolutum, fuit, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Portuen. Stagni.

Mercurij 13. Iunij 1646.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſoris non eſt deneganda manutentio, etiam ſi mutata ſit cauſa poſſeſſionis, cùm ea mutari poſſit abſque alia animi declaratione, & ea ſic mutata manutenenda venit. Conſuetudo vt releuet, quid ſit probandum. Conceſſio, quando dicatur facta in perpetuum.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur, quando conſtat de poſſeſſione petentis.*

2 *Poſſeſſio ſemel à parte approbata non poteſt deinde impugnari.*

3 *Poſſeſſio præſumitur continuata vſque ad mortem donec ex aduerſo contrarium probetur.*

4 *Poſſeſſio attentata non eſt manutenibilis.*

5 *Cauſam poſſeſſionis poteſt quis mutare abſque alia animi declaratione.*

6 Poſ-

6 *Poſſeſſionis cauſam, quando quis ſibi mutauit, illa poſſeſſio mutata eſt manutenibilis.*

7 *Poſſeſſionis mutatio admittitur quoties titulus ſuperueniens vitio non laborat, ſed habet ſubſiſtentiam.*

8 *Conſuetudo in ſpecie probanda eſt, vt releuet. Conſuetudo in ſpecie probanda eſt, etiam ſi ſimus in conſuetudine interpretatiua. n.8.*

9 *Conſuetudo non debet de perſona ad perſonam, de caſu ad caſum, nec de re ad rem extendi.*

10 *Conceſſio facta in perpetuum, & pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ex ea quid inferatur, & num.11.*

12 *Mandata relaxata, ſi ſint nulla ex defectu iuriſdictionis, non ſuffragantur.*

13 *In Iudicio poſſeſſorio non admittuntur ea, quæ requiruntur altiorem indaginem.*

14 *Immiſſionem petens, fatetur ſe à poſſeſſione cecidiſſe, quam anteà obtinuerat.*

DECISIO CCCCXI.

AGentibus Participantibus Stagni Portueñ, ac Campi
Salini pro manuteotione portioaum olim ad Marcum
Aurelium Catalanum ſpectantium, quæ ad inſtantiam
Veñ. Hoſpitatis S. Sixti eiuſdem creditoris Franciſco Piccino
deliberatæ fuerant tamquam vltimo licitatori, & per obitum
ipſius M. Aurelij omnibus Participantibus, contendebantur
accretæ; Dubium propoſui à quo tempore eiſdem
Participantibus debeatur manutentio, quam Domini abſolutè
denegarunt. Poſt ſubſecutam enim deliberationem
1 debetur † manutendo Franciſco de ſua poſſeſſione, docenti
ex publicis locationum Inſtrumentis per receptionem penſionum
effectum ſortitis, iuxta gloſ. *in l. qui vniuerſos, §. quod
per Colonum, ff. de acq. poſſeſſ. verb. Colonum*, vbi etiam Bart.
num.1. & in §. ſi conductor num.2. Gloſ. *in l. quamuis §. 1. verb.
retinet, ff. eod. tit.* Ang. *in l. quædam mulier ff. de rei vind. num.*
6. Bald. *in auth. quas actiones num. 18. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gabr.
de locat. concluſ. 4. num. 2. Boccac. *de Interd. vti poſſidet. c. 14.
num. 7.* Menoch. *de retin. rem. 3. num. 572.* quæ à participantibus
2 bus impugnari non valet, poſtquam † ſemel approbata
oſtenditur per admiſſionem eiuſdem Franciſci ad Congregationes,
vt ponderauit Rota in his terminis *deciſ.
572. num. 2. par. 2. rec.* & continuata præſumitur vſque ad
3 obitum, donec ex aduerſo contrarium probetur, ex not. in *l.
ſiue poſſidetis, C. de prob. l. 3. §. in admittenda, & §. quod ſi ſeruus,
ff. de acq. poſſ. l. cum quis, ff. de proc.* Butr. *in c. cum ad ſedem
de reſt. ſpol. num. 25.* Abb. *num. 16.* Imol. *num. 5.*

Nec interrupta dici poteſt poſſeſſio Franciſci per exactionem
earundem portionum factam nomine Participantium
poſt obitum M. Aurelij. Talis enim exactio ſubſecuta fuit
poſt inhibitionem Iudicis Hoſpitalis S. Sixti, ad quem ex San-
4 ctiſs. reſcripto fuerat cauſa remiſſa, † nec propterea vt attentata
eſt manutenibilis, ex not. in *c. non ſolum de appell. l. 6.*
tradit Lancell. *de attent. par. 3. cap. 31. num. 184. & ſeqq.* Bocc.
in tr. vti poſſid. cap. 3. num. 10. & 11. Rota coram Mantic. *dec.
191. n. 4. & deciſ. 374. num. 4. par. 3. diuerſ. & in Tudertina prædij
24. Maij 1610. coram Ortembergo.*

Suffragari nec valet Participantibus allegata conſuetudo
accreſcendi, ſed non decreſcendi cæteris portionem decedentis
ſine filijs, ex qua tanquam ex superueniente titulo per
5 obitum M. Aurelij purificatio ſibi mutare potuerint † cauſam
poſſidendi ex indiuiſo, & in communi, abſque alia animi
declaratione, *l. cum nemo, C. de acq. poſſ.* Bald. *in l. pignoris n.
1. C. de ping. act.* Rota coram Acchille *deciſ. 4. de cauſ. poſſ. &
propr. & 145. num. 4. part. 2. diuerſ. & deciſ. 761. num. 2. par. 2.
rec.* & coram Greg. *deciſ. 546. num. 1.* vbi etiam aſſerit hanc
6 poſſeſſionem ſic mutatam eſſe manutenibilem, & coram
Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 269. num. 10. & in Firman. Domus
23. Maij 1631. coram bon. mem. Coccino.*

Quia mutatio poſſeſſionis admittitur quoties titulus ſu-
7 perueniens aliquo nullitatis vitio † non laborat, ſed habet
ſubſiſtentiam reſpectu portionis controuerſæ, vt not. Doct.
in l. ſi quis ante ff. de acq. poſſ. Menoch. *conſ. 381. num. 4.* Surd.
deciſ. 51. num. 19. Rot. *deciſ. 205. num. 2. par. 1. diuer.* ita quia de-
8 buiſſet in ſpecie probari allegata conſuetudo † accreſcendi
Participantibus per obitum decedentis ſine filijs, (& tamen
non concluditur) vt tradit Ondr. *conſ. 337. num. 3. verſ. ad contrarium.*
Alex. *conſ. 196. n. 14. lib. 2.* Aym. *conſ. 96. num. 4.* Rol.
conſ. 53. num. 39. lib. 2. Surd. *deciſ. 31. num. 10.* Rot. coram
Cæſ. de Graſ. *deciſ. 6. num. 5. de præb.* & coram Greg. *dec. 162. n.
2. & 4.* vbi id ampliat etiam in conſuetudine interpretatiua;
9 & ratio eſt, quia conſuetudo † extendi non ſolet de perſona
ad perſonam, nec de re ad rem, nec de caſu ad caſum, *l. quod
verò, ff. de legib. l. ſi vnus 28. §. ante omnia, ff. de pact.* Bald. *in c. 1.
in princ. de feud. cong.* Deci. *conſ. 215. num. 5.* Olaſc. *deciſ. 29.
num. 16.* Gramm. *deciſ. 92. num. 5. & 7.* Surd. *d. deciſ. 131.
num. 9.*

Neque accreſcendi conſuetudinem iuſtificat, vel præſumpta
deliberatio portionum ad vitam M. Aurelij tum ex promiſſione
ſuperuiuentiæ in beneficijs, cæteriſque vacabilibus
officijs conſueta, tum ex eo quod deliberatio concepta fuit
ſub eo modo, ac forma, quibus antea M. Aurelius fruebatur:
vel duplex Iudicis mandatum poſt M. Aurelij obitum
fauore Participantium relaxatum. Illa enim excluditur ex
tenore deliberationis ſub clauſulis in perpetuum, † & pro 10
hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, quæ quamlibet
reſtitutionem excludunt, & omnes etiam eſtraneos in hac
indifferenti materia comprehendunt, vt tradit Soarez *in l.
quoniam in prioribus qu. 5. n. 10. C. de inoff. teſtam.* Fab. *in Cod. l.
2. tit. 3. diff. 22. verſ. plerumque*, Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 85. n.
60. & 64.* Clar. *in §. emphyteuſis quæſt. 28. num. 4.* Monter. *deciſ.
Arag. 3. n. 3.* Rot. *dec. 251. num. 3. par. 5. recent.* Promiſſio verò
ſuperuiuentiæ pro indemnitate creditoris adiecta præſumitur
† ad excluden. deuolutionem Abbatis directi domini, 11
quæ per obitum M. Aurelij ſine filijs committi potuerat, cuius
fauore cenſetur appoſita altera qualitas ad effectum ſcilicet,
quod eandem portionem tamquam emphyteuticam
reciperet idem Franciſcus. Mandata verò per Iudices relaxata
ex defectu iuriſdictionis non ſuffragantur, prout etiam
infra, & alia à participantibus adducta pro iuſtificatione
prædictæ conſuetudinis, † cùm vel tollantur, vel ſaltem tur- 12
bida reddantur ex tribus deciſionibus emanatis in hac cauſa
coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo *ſub die 27. Aprilis
1640. in §. nec ad euitan. & 10. Iunij 1641. in §. nec dici poteſt, &
16. Decembris eiuſdem anni in §. ſecundo principaliter*, ideòque
ſunt ad iudicium petitorium reijcienda, non † autem diſcu- 13
tienda in hoc iudicio poſſeſſorio, vt conſuluit Abb. *in conſ.
73. num. 5. part. 2.* Pariſ. *conſ. 54. num. 18. vol. 4.* Rot. *deciſ. 7. n.
14. deciſ. 77. num. 2. par. 1. rec.* in quo propterea DD. eiſdem
Participantibus manutentionem abſolutè denegarunt, &
Victorio Franciſci Filio poſt obitum patris, quia ab eo tempore
nullum oſtendit actum poſſeſſorium manutenibilem, † 14
immò petendo immiſſionem ſe à poſſeſſione cecidiſſe, (quam
anteà obtinuerat) faſſus fuit, Rota coram Mant. *deciſ. 20. n.
1* & coram Greg. *deciſ. 46. num. 4.* & coram Reuerendiſſ. Vrgellen.
deciſ. 269. num. 17. & 328. num. 6.

Et ita vtraque, &c.

Plures deciſiones in hac cauſa emanatas annotaui ſuprà ad deciſionem 222. quæ eſt in hac eadem cauſa.

R. P. D. CORRADO.

Poſteà S. Romanæ Eccleſiæ Cardinali.

Barchinoñ. Exemptionis.

Mercurij 13. Iunij 1646.

ARGVMENTVM.

Immunitas Eccleſiaſtica cùm proueniat tam de Iure Diuino, quàm de Iure humano, ideòque illibatè eſt ſeruanda, nec in aliquo eſt lędenda tam directè, quàm indirectè, nec principaliter, nec in conſequentiam, ſecluſa omni, & quacunque contraria conſuetudine, ſeu præſcriptione in contrarium, maximèque dum ſingulis annis interrumpentur per ſolemnem publicationem Bullæ in Cœna Domini.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtici ſunt immunes à ſolutione gabellarum Laicalium, tam reſpectu bonorum ſeparabilium, quam inſeparabilium.*

2 *Clerici iuramento ſtandum eſt, an bona eius ſeparabilia ſint propria ipſius Clerici, & non cauſa negotiationis, ad effectum, vt ſint immunia à gabellis Laicorum.*

Et tale iuramentum præſtandum eſt coram Iudice Eccleſiaſtico, num. 2.

3 *Clerici, ac perſonæ Eccleſiaſticæ immunes ſunt à gabellis per ſæculares poteſtates indictis.*

Atque hoc tam auctoritate Iuris Diuini, quàm humani, nam etiam ipſi Imperatores agnouerunt hanc immunitatem, & num.3.

4 Clerici ſunt exempti à gabellis Laicorum etiam ſi illæ impoſitæ eſſent ex cauſis refectionis murorum, pontium, viarum, ac portus Ciuitatis.

Clerici immunes ſunt à gabellis Laicorum, licet impoſita reperiantur pro communi beneficio, tam Clericorum, quàm Laicorum, numer.4.

5 Et quid ſi deficiant ipſorum Laicorum facultates, quid veniat operandum.

6 Laici circa exactionem gabellarum à Clericis, perperam ſe defendere valent ex poſſeſſione longiſſimi temporis, cum nullo tempore etiam immemorabili id poteſt præſcribi.

Laici grauamen aliquod non poſſunt imponere ſuper bonis Eccleſiaſticis, num.9.

7 Bulla Cœn. Domin. §. 18. annullat omnem conſuetudinem præiudicialem immunitati Eccleſiaſticæ.

8 Conſuetudo omnis etiam longiſſimi temporis excluditur, quando ea à Lege tamquam improba, & irrationabilis damnatur.

9 Immunitas Eccleſiaſtica, vt lædatur ex curſu temporis immemorabilis, nullatenus præſumi poteſt conſenſu Cleri, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum.

10 Super immunitate Eccleſiaſtica numquam, aut rarè, & niſi ex vrgentiſſimis cauſis ſolet diſpenſari.

11 Conſenſus quando nullatenus præſumi poſſit ex curſu temporis.

12 Papæ tollerantia, nec ſufficit etiam longiſſimi temporis, vt præſumatur eius beneplacitum, ad effectum lædendi immunitatem Eccleſiaſticam.

Neceſſitate cogente, plura tollerantur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium, exigente iuſtitia tolerari non poſſent, & num.12.

13 Approbatio, ſeu diſpenſatio, quando ex curſu longiſſimi temporis non valeat deduci, & numer.15.

16 Bulla Cœnæ Domini cœpta fuit publicari de anno 1420. licet alij putauerit de antiquiori tempore cœptam fuiſſe talem publicationem.

17 Summorum Pontificum mens circa promulgationem Bullæ Cœnæ Domini ſingulis annis, qualis ſit.

18 Vrbanus VIII. edidit Bullam de anno 1641. circa præſeruationem iurium Eccleſiæ abrogando quamcumque conſuetudinem in contrarium.

19 Conſuetudo, ſeu præſcriptio inanis eſt, quando ea non poteſt induci.

20 Fraudes euitandæ ſunt.

21 Leges defraudandæ non ſunt ſub prætextu, quod euitentur fraudes, & qualiter id intelligatur.

Immunitas eccleſiaſtica non eſt defraudanda, ſub prætextu euitandi fraudes, num.21.

22 Officiales Gabellarum ex inſita quadam eorum muneri aſperitate frequenter quibuſcumque ſe reddere ſolent difficiles, atque moleſtes.

23 Ita vt longiori interpoſita mora, tandem diu eos defatigatos dimittunt.

24 Gabella ſi ſit ſoluenda propter ingreſſum, vel egreſſum bonorum è Ciuitate, tunc Clerici extrahendo bona, quid ſufficiat, quod ſeruent.

25 Clericus, quis præſumitur ex habitu Eccleſiaſtico, & tonſura.

26 Et hoc maximè procedit exhibitis literis teſtimonialibus Ordinarij, quibus credendum eſt.

27 Bona Clericorum ſunt exempta à ſolutione gabellarum Laicorum, & qualiter probetur, quod ſint bona Clericorum.

28 Bona, an ſint Clericorum, necne, ad effectum ſolutionis gabellarum Laicalium, ſi id controuertatur adeundus eſt Iudex Eccleſiaſticus.

29 Bart. & alij in l. fin. §. dium. ff. de publican. volentes, quod exempti à ſolutione gabellorum debeant denunciare bona, & recipere apodiſſam declarantur, & num.31.

30 Clerici, ac perſonæ Eccleſiaſticæ, omnino ſunt exempti à Laicorum Conſtitutionibus, & Edictis.

32 Ad Officialem Laicum non ſpectat cognoſcere an quis ſit Clericus, vel eius bona ſint propria, vel aliena, idque ad effectum ſolutionis gabellarum.

33 Quid eſſet verum, ſi ageretur de exemptione Laicorum, & non Clericorum.

34 Clerici, an ſint exempti a ſolutione gabellarum Laicalium, quando agitur de bonis inſeparabilibus.

35 ex Accidenti ea, quæ proueniunt, non habentur in conſideratione.

36 Laici certum eſt, quod non poſſunt imponere gabellam ſuper bonis Clericorum, & nu.37.

Laici non poſſunt exigere gabellas à Clericis, ratione rerum, quæ deſeruiunt in proprios, & familiarium vſus, numer.36. & vide numer.37.

38 Immunitas Eccleſiaſtica conceſſa Clericis extenditur etiam ad Laicos, quando eo non prodeſſet Clericis.

39 Clerici, Laicorum onera ſubire non debent.

40 Licitum non debet eſſe indirectè, quod eſt prohibitum directè.

41 Statutum Ciuitatis Senarum diſponens, quod Mercatores exteri, differentes pannos ad quæcumque loca illius Territorij ſoluant certum quid in ingreſſu, an comprehendat Terras immunes.

42 Gabellæ non ſunt ſoluendæ indirectè per eos, qui directè ſunt ab eis exempti.

Mercatores carius vendunt ſtante ſolutione gabellarum, num.42.

43 Mercatores ſoluendo gabellas illas, deinde repetunt ab ementibus minutatim eo carius illis vendendo eaſdem res.

44 Laici exigendo gabellas à Clericis, non excuſantur auctoritate aliquorum DD. ſtantibus verbis claris Bullæ Cœnæ Domini.

45 Gabellæ ferè omnes in Ciuitate Barchinon. in egreſſu, vel regreſſus Ciuitatis ſoluuntur.

46 Libertati Eccleſiaſticæ, quid prorſus repugnet.

47 Clericis apprimè conuenit, vt in eadem Ciuitate in qua ſeminant ſpiritualia, metant corporalia.

48 Laici, dum in Ciuitate ſubeunt onera, ipſi quoque Eccleſiaſticis DEO miniſtrantibus aliquid retribuere debent.

49 Clerici nullo modo priuari debent commodo Immunitatis Eccleſiaſticæ.

50 Reſpublica temporalis non poteſt, nec per indirectum præiudicare Reſpublicæ ſpirituali.

51 Immunitati Eccleſiaſticæ, an poſſit præiudicari per accidens, & num.52.

53 Legum, verus ſenſus, & viua ratio attendenda eſt.

54 Eccleſiaſtici plena pura, & illibata immunitate Eccleſiaſtica gaudere debent.

55 Diſpoſitio, quando eſt fauorabilis, ſubtilioribus interpretationibus non debet reſtringi.

56 Immunitati Eccleſiaſticæ non debet præiudicari, ſiue directè, ſiue indirectè, ſiue principaliter, ſiue in conſequentiam.

57 Diſponentis animus, & mens non debet ita ſolicitè interpretari, vt ſequatur ſenſus deſtructiuus, & num.58. & viden. 59. 60. & 61.

60 Clericis, vt ſeruetur illibata immunitas Eccleſiaſtica quid eſſet obſeruandum, nu.61.

62 Et id in pluribus locis receptum eſt.

63 Ciuitas Barchinon. non minus Chriſtiana pietate, ac Religione, quàm armorum ſplendore gloriatur.

64 Articuli, quando ſunt irreleuantes denegatur remiſſoria.

DECISIO CCCCXII.

PLures ante actis temporibus indirectè fuerunt ex varijs contingentibus cauſis gabellæ per Rectores, ſeu Conſiliarios Inſignis Ciuitatis Barchinon. ad id (vt præſupponitur) facultatem habentes ſuper grano, vino, oleo, & panno, & alijs rebus humano vſui neceſſarijs, quæ inuehuntur, & extrahuntur ab eadem Ciuitate in ipſo ingreſſu, vel egreſſu ſoluendæ; quarum occaſione exortæ olim controuerſiæ inter Epiſcopum, & Capitulum ex vna, & Conſiliarios d. Ciuitatis ex altera parte, fuerunt terminatæ mediante laudo bon. mem. Archiepiſcopi Tarraconen. & Ferrarij de Minoriſcia Ciuis Barchinon. ab ipſis partibus electorum hi enim redacta cauſa ad duo genera rerum, ſiue bonorum, quæ illi appellarunt ſeparabilia, ea ſcilicet quæ penes ipſos Eccleſiaſticos eſſent alienis non commixta, & inſeparabilia, ideſt ea, quæ per Mercatores, vel alios eorum Dominos omnibus promiſcuè venalia inferebantur, in quorum introductione ſeparari non poterat pars Eccleſiaſticorum vſui futura, & proinde immunis, à parte laicorum, declararunt

rarunt ab Eccleſiaſticis perſonis non eſſe ſolnendas gabellas
tunc impoſitas pro bonis ſeparabilibus, pro alijs autem in-
ſeparabilibus eiſdem eſſe reſtituendum circa initium cuiuſ-
libet menſis quicquid ſoluiſſe conſtaret ex notis per eos ex-
hibendis iuramento firmatis iuxta formam præſcriptam in
d. laudo, quod fuit prolatum de anno 1338. die 5. Iulij, & à
partibus emologatu, vt apparet ex publico Inſtrumento re-
cepto per Raymundum Ferrarium Notarium Barchinon.
Deinde ſucceſſiuis temporibus earundem, & aliarum fortè
ſuper indictarum impulſu, excitatis iterùm contentionibus
inter Clerum, & Conſiliarios, & cauſa commiſſa per ſan.
mem. Clem. VIII. de anno 1603. bon. mem. Coccin. & rurſus
de anno 1635. per ſan. mem. Vrb. VIII. coram eo fuit reſolu-
tum die 20. Iunij 1636. Eccleſiaſticos eſſe immunes à ſolu-
1 tione huiuſmodi gabellarum tam reſpectu bonorum † (vt
præfertur) ſeparabilium, quàm etiam inſeparabilium, ho-
rum tamen ratione placuit Dominis Praxis relata per Azor.
inſtit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 11. in §. quintum priuilegium,
verſ. in dubium vocatur &c. quatenus Cleri conſenſu rece-
pta, & à Summo Pontifice fuiſſet approbata. Addito quod
ſi inter Eccleſiaſticos, & Officiales Ciuitatis aliquæ ſubori-
rentur difficultates, vel occaſione rerum quæ introducun-
tur, ſeu extrahuntur, vel retributionis fiendæ iuxta relatam
2 praxim, hæ iuramento Eccleſiaſtico † coram proprio Iu-
dice præſtanda terminentur, vt legitur in deciſione impreſ-
ſa inter *recent. par. 7. deciſ.* 159. iuxta cuius tenorem, cùm in-
ſtaretur pro parte Capituli ſententiam proferri informantes
pro Ciuitate petierunt iterùm audiri, quare denuò cauſa
propoſita, primum ſuper Remiſſoria petita pro parte Ciui-
tatis ad probandas cauſas impoſitionis dd. Gabellarum, &
conſuetudinem immemorabilem illas exigendi, & mox ita
iubentibus Dominis ſuper negotio principali, eaq; maturè
diſcuſſa ſteterunt in deciſis.

Quia inconcuſſum eſt fundamentum immunitatis Cle-
3 ricorum, & perſonarum Eccleſiaſticarum † ab huiuſmodi
gabellis per ſæculares poteſtates indictis; probatur enim
rùm diuini, tùm humani iuris auctoritate, vt habetur Ge-
neſ. *cap. 47.* & Eſdr. *lib. 1. cap. 7. prope fin. verſ. vobis quoque*
notum facimus, &c. & in Concil. Lateraneoſ. ſub Alex. III.
cap. 19. relato in cap. non minus, ibi, *qui legis Diuinæ notitiam*
non habebat &c. & in alio Conc. general. Lateran. ſub Inno-
cent. III. *cap. 46. in c. aduerſus extr. de immunit. Eccl. c. 1. eod.*
tit. in 6. c. quamquam, ibi, *cum igitur Eccleſia Eccleſiaſticæq; per-*
ſonæ, ac res ipſarum, non ſolum iure humano, quinimo & Di-
uino à ſæcularium perſonarum exactionibus ſint immunes &c.
ibique *gloſſ. in verb. Diuino de cenſib. eod. lib. Clem. præſenti. eod.*
tit. Clem. vnic. de immunit. Eccleſ. & in ſacr. Trid. Conc. *ſeſſ.*
25. de reform. cap. 20. ibi, *Dei ordinatione, & Canonicis ſan-*
ctionibus conſtituta &c. quod etiam agnouerunt Imperato-
res *in l. ſancimus. C. de ſacroſanct. Eccleſ. & in auth. item nul-*
la Communitas. C. de Epiſcop. & cler. Io. Lup. *in tract. de li-*
bert. Eccleſ. q. 2. per tot. & latè Azor. *inſt. moral. par. 1. lib. 5. cap.*
12. in princ. & col. 3. verſ. ego profectò, ac per tot. & benè expli-
cat Card. Bellarm. *Controuerſiar.* tom. *controuerſ. 2. lib. 1. cap.*
28. de Clericis &c. in quarta, & quinta propoſitione Suarez.
ad reg. Angel. *lib. 4. cap. 9. alter de cenſur. tom. 1. lib. 5. diſp. 16.*
cap. 2. Io. Guttier. *de Gabell. q. 92. num. 8. verſ. ſed qui accuratè,*
& ſeqq. & probauit Rot. *in Valentin. Gabell. 9. Decembris*
1598. coram bon. mem. Oran. & in Brundiſin. Gabell. 13. Fe-
bruarij 1604. coram bon. mem. Pen. in recent. deciſ. 42. par. 4. &
latius *in Alben. Gabell. ſeu onerum 28. Iunij 1630. coram bon.*
mem. Merlin. deciſ. 339. par. 6. vbi alij referuntur.

Quæ ſanè concluſio procedit etiam huiuſmodi Gabellæ
4 fuiſſent impoſitæ ex adductis cauſis refectionis murorum,
pontium, viarum ac portus d. Ciuitatis, aliiſque commune
beneficium Clericorum æquè, ac laicorum incolentium præ-
ſeferentibus, nam hæ quidem deficientibus ipſorum laico-
rum facultatibus prodeſſe poſſunt ad obtinendum Epiſcopi,
5 ac totius Cleri conſenſum, † & Summi Pontificis appro-
bationem, non autem, vt illas propria auctoritate ab Ec-
cleſiaſticis perſonis exigere valeant, vt deciditur in *d. cap.*
non, minus ibique *gloſ. in verb. tantam neceſſitatem, & in d.*
cap. aduerſus extr. de immunit. Eccleſ. Surd. *conſ. 301. ſub num.*
66. verſ. ſtantibus prædictis, & ſeqq. Rot. *in d. Valentin. Gabell.*
in §. proinde articulata communis neceſſitas &c. & in d. Brun-
duſin. Gabell. ſub num. 2. verſ. & iſta concluſio, & ſeqq. Gu-
tierez *de Gabell. d. q. 92. ſub num. 41. verſ. lo ſegundo, & ſeqq. &*
num. 47. verſ. præterea, & in ſpecie declarat Azor. *inſtit. mo-*
ral. tom. 2. lib. 9. cap. 11. in quinto priuilegio d. §. in dubium voca-
tur, verſ. nec valet, alter de cenſur. Eccleſ. tom. 1. lib. 5. diſp.
19. cap. 6. in §. quarta dubitatio ad fin. verſ. nec valet, modern.
Rom. *diſcept. 390. num. 17. verſ. neque debet iuuare, & ſeqq. per*
tot. & alij relati per Leon. *in theſaur. for. Eccl. par. 3. cap. 7. à*
num. 123. verſ. quid autem ſi imponatur onus, & per Carol. de
Graſſ. *de effect. cleric. effect. 3. num. 205. verſ. ego vero, & num.*
229. verſ. ſecundum requiſitum eſt, & ſeqq. à nu. 247. verſ. &
quando hæc omnia non interueniſſent &c.

Deinde procedit, eſto quod longiſſimo tempore fuiſſent
exactæ ab Eccleſiaſticis, quia † nullo temporis etiam im- 6
memorabilis ſpatio ius hoc laicis acquiri potuit in Eccleſia-
ſticos, ac eorum bona in grauamen, & perniciem Eccleſia-
ſticæ libertatis, ideoq; meritò quæcunque conſuetudo in
hac materia expreſsè reprobatur tanquam iniqua, & irra-
tionabilis *in c. nouerit. extr. de ſent. excom. in d. c. quamquam in*
§. cum igitur. verſ. volentes, ibi, *contraria conſuetudine quorum-*
cunque quæ dicenda eſt corruptela verius non obſtante de cenſib.
in 6. & in auth. caſſa, & irrita C. de ſacroſanct. Eccleſ. quo-
rum Canonum diſpoſitio fuit repetita in Bulla Cæn. Domini
in §. 18. vbi in §. 15. damnatur † etiam verbis expreſſis quæ- 7
uis conſuetudo per quam tollitur, ſeu in aliquo læditur, vel
deprimitur, aut aliàs quouis modo reſtringitur libertas Eccle-
ſiaſtica, & *infr. in §. 25. non obſtantibus &c.* ſpecialiter dero-
gatur quibuſuis priuilegijs, & conſuetudinibus etiam imme-
morabilibus, & præſcriptionibus quantumcunque longiſſi-
mis, quibus aliàs à diſpoſitis in d. Bulla quiuis ſe tueri † poſ- 8
ſent; vt ibi legitur, licet ad tollendam, ſeu impediendam
immemorabilem ſufficiat, quod per Sacros Canones quæ-
uis conſuetudo fuerit tanquam improba, ac irrationabilis
in hac materia reprobata *gloſſ. fin. in c. Clerici in verſ. & in*
caſuiſto. extr. de iud. & latè probauit Rot. *in Cracouien. iur.*
legend. 21. Maij 1627. coram bon. mem. Coccin. in recent. deciſ.
71. per tot. par. 5. confirmata *deciſ. 265. ead. par.* & alios refe-
runt Mareſcot. *reſol. 101. n. 6. verſ. 2. limita, & ſeq. lib. 2.* Add.
ad deciſ. bon. mem. Burat. 435. num. 13. & ſeq. verſ. pro harum
opinionum concordia, & in noſtris terminis plenè probat
Surd. *d. conſ. 301. ſub num. 1. verſ. conſuetudo verò, & ſeqq.*
Vgolin. *de cenſur. par. 2. cap. 18. §. 1. ſub num. 1. verſ. poſtremo,*
Azor. *inſtit. moral. lib. 5. d. cap. 12. §. ſed dubitari poteſt. verſ. cæ-*
terum & §. quod vere, Rot. *in d. Valentin. gabell. §. nec magis*
ſuffragatur iteratis articulata immemorabilis conſuetudo, Gu-
tierez. *de gabell. d. q. 92. num. 56. verſ. & coadiuuantur.* Io.
Franc. Leon. *in theſaur. for. eccleſ. par. 3. d. cap. 7. num. 149. verſ.*
nec ſe tueri valent. & ſeqq. Duard. ad Bullam. Cæn. Dom. *lib. 2.*
can. 18. q. 5. ſub num. 6. verſ. hoc adeo verum eſt, & q. 20. ſub num.
5. verſ. vndecimo ampliatur, & can. 19. q. 8. num. 20. verſ. ad
quartum.

Nec enim hoc caſu ex longiſſimi, ac immemorabilis
temporis curſu Cleri conſenſus, † & Sedis Apoſtolicæ bene- 9
placitum (vt aliàs) præſumi poteſt.

Tum quia repugnat ſubiecta materia in qua agitur de re
expreſsè prohibita per ſacros Canones, & inductiua pecca-
ti, & in qua ipſa conſuetudo eſt à iure † improbata, & raro, 10
ac non niſi ex vrgentiſſimis cauſis maturè cognitis diſpenſa-
ri ſolet, & in propterea talis conſenſus ex ſolo curſu tem-
poris non præſumitur, † imò neque ex tollerantia Summi 11
Pontificis *c. 1. de conſuet. in 6.* plura enim non innoteſcunt, vel
per patientiam neceſſitate cogente tolerantur † quæ ſi de- 12
ducta fuerint in iudicium exigente iuſtitia, tolerari non
debent, vt inquit Innocent. III. *in cap. cum iam dudum in fin.*
extr. de præb. ibique *gloſſ. fin. in verb. per patientiam,* rectè in-
fert, † quod inde non inducitur approbatio, ſeu diſpenſa- 13
tio, & Rot. *in deciſ. 10. ſub n. 4. verſ. item quia Papa hoc ſciuit*
de conſuet. in antiq. & penes Put. *dec. 365. ſub n. 2. verſ. ſi autem*
lib. 1. ac in his terminis fuit reſponſum *in d. Valentin. gabell.*
coram Oran. *in §. nec magis, & in §. vnde præſumptus conſen-*
ſus Papæ, & d. deciſ. 71. num. 15. verſ. quotieſcunque enim par. 5.
recent. ac pluribus probat Surd. *d. conſ. 301. ſub num. 56. verſ.*
tollitur ex prædictis, ac ſeq. & ita in hoc caſu expreſsè decla-
rauit ſan. mem. Clem. VIII. in Breui exhibito ſub dat. 24.
Martij 1604. ibi, *Cæterum iuribus ambarum partium ſi in fu-*
turum cauſa cognita à Iudicibus competentibus, aut ab Apoſto-
lica Sede aliud iudicari, vel ordinari contigerit nullatenus in-
tendimus præiudicare, &c.

Tum quia repetita ſingulis annis publicatio Bullæ in die
Cœnæ Domini, ſiue ſub Martino V. ſan. mem. circa annum
† 1420. vt Sot. Nauar. Graff. & cæteri exiſtimarunt, ſiue an- 16
tea, vt ſentiant Vgolin. Filiuc. Souſ. Duard. & alij recentio-
res fieri cœpta, in qua Summi Pontifices pro tempore impo-
ſitiones, & conſuetudines huiuſmodi, etiam immemora-
biles (vt dictum eſt) expreſsè damnant, reuocant & dete-
ſtan-

ſtantur, oppoſitæ præſumptioni reſiſtit illamq; prorſus im-
pedit, ac interrumpit, cùm manifeſtum præſeferat Sum-
17 morum Pontificum † diſſenſum, & contradictionem, ac
renouet malam fidem laicorum, Felin. in cap. cum non liceat.
ſub nu. 12. verſ. quinto conſidera extr. de praeſcr. Philip. Prob. in
add. ad Monach. in cap. ſibi ſub num. 8. verſ. iſtud tamen, de
reſcr. in 6. Ruin. conſ. 37. ſub num. 12. verſ. nec videtur obſtare,
lib. 4. Nauar. conſ. 1. ſub num. 1. verſ. ad primam quaeſtionem de-
ferr. Rot. in d. Valentin. Gabell. in §. ſecundo exploratum eſt,
Garz. de benef. par. 5. cap. 1. ſub num. 454. verſ. quamuis ego, &
ſub num. 558. verſ. nec refert, Azor. inſtit. moral. lib. 5. d. cap.
12. §. quod verò, verſ. quamuis nec video, & in §. ſeq. Io. Franc.
Leon. d. cap. 7. num. 151. verſ. & cum Bulla Cœnæ Domini. Et
18 demum quia præſumptionem hanc † expreſsè reprobauit,
ac reuocauit ſan. mem. Vrbanus in eius Conſtitutione incip.
Romanus Pontifex in ſacra Beati Petri ſede conſtitutus, &c.
in §. nec non reliqua omnia quotcunque, & qualiacunque, &c.
publicata de anno 1641. die 5. Iunij. Prædicta verò fortiùs
procedunt in propoſito caſu, in quo tam ex geſtis de anno
1336. vt præmiſſum eſt, quàm modernis temporibus con-
ſtat de diſſenſu, & contradictione Epiſcopi, atque Capitu-
19 li, quo ſtante, † prætenſa conſuetudo ſine præſcriptio
(licet ad hunc effectum inutilis, ac inefficax) induci non po-
tuit, vt fuit conſideratum in d. Valentin. Gabell. in §. minus
vero in verſ. & renitentiam eius oſtendit reclamatio, & recur-
ſus ad Pontificem, &c.

Neque obſtat, quod pro parte Ciuitatis prætenditur Ec-
cleſiaſticos inducentes, vel extrahentes aliquas ex prædi-
ctis rebus per ſe ipſos, vel mediantibus eorum famulis, ac
20 miniſtris teneri ad effectum † euitandi fraudes, ea prius
denunciare officiali ad id deputato, ab eoque recipere in
ſcriptum vulgò poliſſi de franqueſa nuncupatum, cuius vigo-
re exactores propè portas reſidentes immunem deinde per-
mittant extractionem, vel introductionem iux. not. per
Bart. & alios DD. in l. fin. §. diuus ff. de publican.

Quæ fraudibus quidem obuiandum eſt, ſed maximè ca-
21 uendum, nedum quis alienis occurrere exquiſitis † modis
intendit, ipſe leges fraudet propriam excedens iuriſdictio-
nem, rectamque ſacrorum Canonum interpretationem of-
fendens, non enim ſub prætextu euitandarum fraudum li-
citum eſt laicis noua onera, & ſeruitutes Eccleſiaſticis per-
ſonis imponere, quibus illæ quouis modo impediantur, vel
timidiores reddantur in exercitio iuris, ac libertatis eis com-
petentis, vt in ſpecie reſpondit Gaſp. Calder. inter conſ. An-
char. conſ. 12. ſub num. 2. verſ. ſed ſic circa extraneum, & ſub
num. 4. verſ. prædicta etiam, & comprobat Surd. d. conſ. 301.
ſub num. 45. verſ. & non mouet, & ſeqq. ac ſub num. 90. verſ. &
quod non reperitur iure cautum; Quale quidem onus prædi-
ctum eſſe ratio ipſa comprobat, & experientia demonſtrat,
nam officiales illi ex inſita quadam eorum muneri aſperita-
22 te ſe frequenter quibuſcumque † reddere ſolent difficiles,
atque moleſtos, vt habetur in l. quanta ff. de publican. vt
plurimum autem Clericis, Eccleſiaſticiſque perſonis, vt re-
fertur in cap. laicos, & in cap. laici 2. 4. 7. & in cap. clericis, ibi-
que gloſſ. de immunit. Eccleſ. in 6. & præter alios tradit Gaſ-
par. Calder. d. conſ. 12. ſub num. 4. verſ. & in caſu iſto, ita vt lon-
giori interpoſita mora, vel iurgijs, ac contentionibus exci-
tatis, introductionem, & extractionem, ſeu impediunt, ſeu
23 retardant, eoſque † diu fatigatos dimittunt, quod equidem
permittendum non eſt. Cenſuerunt itaque Domini ſatis eſ-
ſe, quod Eccleſiaſtici in ingreſſu, vel egreſſu Ciuitatis bona
quæ per ſe, vel eorum famulos, ac miniſtros inducere, & ex-
trahere intendunt, oſtendant officiali ibidem reſidenti, &
24 ſi oriatur inter eos contentio, † vel quia ille neget perſonam
Eccleſiaſticam, vel bona eius propria, ſeu prætendat ea eſſe
negotiationi parata; Altera quidem quæſtio ex habitu Ec-
cleſiaſtico, & tonſura quibus incedit deferens bona, vel is
25 † cuius nomine deferuntur definiri ſolet, nam ex illis, talis
præſumitur iux. tex. in cap. ſi Iudex laicus, §. idem eſſe cenſe-
mus, de ſent. excom. in 6. eòque magis exhibitis litteris teſti-
26 monialibus Ordinarij, † quibus præſtanda eſt fides, c. poſt
ceſſionem, vbi notant DD. extr. de prob. Rot. penes bon. mem.
Card. Seraph. dec. 713. ſub n. 1. & Reuerendiſſ. Vrgel. dec. 430.
27 ſub n. 2. ac bo. me. Card. Canal. dec. 483. ſub n. 2. Altera verò †
eiuſdem iuramento regulariter terminantur iux. gloſſ. in
Clem. præſenti in verb. non negotiandi, verſ. ſi autem de cenſib.
quam ibi ſequuntur DD. Addentes quod in caſu quo, hæc
28 controuertantur Iudex Eccleſiaſticus adiri debet, vt ibi ex-
plicat Lap. Abb. & Imol. ſub num. 10. verſ. iuxta prædicta, &
num. 11. Card. ſub num. 9. verſ. quarto quæro, & verſ. ſexto
quæro, ac Vital. ſub num. 36. verſ. conclude, Bertachin. de Ga-
bell. par. 7. ſub num. 13. verſ. ſtatur autem, & ſub num. 24. verſ.
nec præterea, Rol. conſ. 71. num. 24. verſ. vlterius aduertendum
eſt, ac ſeqq. lib. 4. Ant. de Nigr. in repet. extrauag. vnic. de vit. &
honeſt. Cleric. num. 321. verſ. & ſi ſit dubium, & alij relati in
prædicta antecedenti deciſ. coram bon. mem. Coccin. in §. rema-
nebat ſolum &c.

Minus obſtant, quæ tradunt Bart. & DD. in d. §. Diuus lo-
quentes de denunciatione † fienda, & apodiſſa recipienda 29
per exemptos, quia non procedunt in Clericis, ac perſonis
Eccleſiaſticis, qui laicorum Conſtitutionibus, & Edictis ita
iubentibus, † non ligantur, vt notant communiter DD. in 30
cap. Eccleſia S. Mariæ, ibiq; Abb. ſub num. 25. verſ. ſeu certam
formam de conſtit. & reſpondet Calder. & alij relati per Surd.
d. conſ. 301. num. 12. verſ. ea enim eſt, & ſeqq. per tot. & Honded.
conſ. 3. num. 11. verſ. primo quia, ac ſeq. & num. 23. verſ. quinto,
quod ac ſeqq. lib. 1. Præterea aut perſonæ, vel rerum qualitas
non reuocatur in † dubium, & tunc eſt neceſſaria inſcripti 31
petitio, neque receptio, quia notoria eſt illorum exemptio,
vt declarat ibidem Bart. ſub num. 2. verſ. quædam ſunt, & pro-
bat Bertazzol. conſ. 191. ſub num. 1. verſ. ſed nec etiam lib. 1.
crim. Aut de alterutra dubitari contingit, & tunc cùm ad di-
ctum Officialem laicum † non ſpectet cognitio, ſed ad Iu- 32
dicem Eccleſiaſticum (vt dictum eſt) ideo nec ab eo recipi
debet inſcriptum, ſiue illud vim habeat licentiæ ſiue atteſta-
tionis præhabitæ cognitionis, ac iuſtificationis, quæ † hoc 33
caſu coram eo fieri non debet, ſicut fieri deberet, quando
ageretur cum laicis poteſtati ſæculari ſubiectis, in quibus
terminis loquuntur Bart. & DD. in d. §. Diuus, & Bald. conſ.
79. ff. auanti di voi, ſub num. 4. verſ. ſecundo quæritur lib. 2.
Rolan. conſil. 79. ſub num. 89. verſ. quanto ſit ad aliud caput, &
ſub num. 9. verſ. iſta enim res, & ſeq. lib. 3. Decian. conſ. 44. ſub
num. 112. verſ. ſed certum eſt, & ſeq. lib. 4. Cephal. conſ. 451.
ſub num. 269. verſ. vnde, cum iſta diſtinctio, & cognitio, & ſeq.
& alij.

Præterea non obſtat, quod reſpectu rerum, ac bono-
rum, quæ (vt dictum eſt) appellantur, † inſeparabilia nulla 34
competere poſſit Eccleſiaſticis perſonis immunitatis à ga-
bellis prædictis, quæ in ingreſſu, & egreſſu Ciuitatis exigun-
tur à mercatoribus, & alijs perſonis laicis ratione rerum
quæ inferunt, vel extrahunt in eorum dominio tunc exi-
ſtentium, quicquid de illis inde contingat † ſiue Eccleſiaſti- 35
cis, ſiue laicis vendantur, quippè id prouenit ex accidenti,
quod conſiderari non debent, vt plures exiſtimarunt.

Nam contraria ſententia viſa fuit Dominis verior, at-
que tenenda. Primò enim probatur ratione; † tum quia 36
laici, quos certum eſt poſſe directè imponere, nec exigere
huiuſmodi gabellas ab Eccleſiaſticis perſonis ratione rerum,
quas inducunt, extrahunt, vel emunt in proprios, & fami-
liarium vſus, & deciditur in ra ſupra citata in §. quia inconcuſ-
ſum eſt fundamentum, &c. hoc ſanè pacto illas ab eis per indi-
rectum exigerent, mediante perſona mercatorum, ac laico-
rum ipſa bona vendentium, qui onus prædictum in † em- 37
ptores retorquent, & ab eis repetunt cariori pretio venden-
tes, ita vt re ipſa, & effectu ab emptore pendatur, vt notat
Æmil. Ferrett. in annot. ad Tacit. lib. 3. Annal. ſub num. 14. &
Laſcart. de gabell. cap. 15. ſub num. 3. verſ. & certe; quod qui-
dem communibus iuris regulis aduerſatur, & admitti non 38
debet, cap. quanto, extr. de priuileg. cap. ſtatutum, de hæret. in 6.
cap. cum quid vna via, de reg. iur. eod. lib. l. cum ij, §. tranſactio-
nes, verſ. ſi cum lis, ff. de tranſact. l. ſcire oportet. §. 1. ff. de tut.
& curat. dat. ad his, l. Seius, & Agerius, ff. ad l. falcid. in l. fin.
in princ. & §. 1. ff. de vſur. rei iudicat. & in proximis terminis
de hac ipſa materia loquentes plenè probant Gaſp. Calder.
inter conſ. Anchar. d. conſ. 12. & ibid. Colleg. Bonon conſ. 13.
& latiùs ipſe Ancharan. conſ. 155. per tot. quos ſequuntur
(reiecta contraria opinione) Felin. in cap. Eccleſia Sancta
Mariæ ſub num. 104. verſ. primum exemplum, in fin. extr. de
conſtit. Dec. conſil. 48. ſub num. 5. verſ. quarto vſque ad fin. La-
derch. conſ. 103. ſub num. 9. & 10. verſ. ſeptimo, Surd. d. conſ.
301. num. 75. verſ. atque ita, & ſeq. & num. 80. verſ. quare, cum
ſeqq. & ſub num. 87. verſ. cum igitur, & verſ. præterea, Menoch.
conſil. 136. à num. 7. verſ. primo ex generali iuris regula, &
ſeqq. Gratian. diſcept. 390. per tot. Tum quia Eccleſiaſticæ
perſonæ, † quæ laicorum onera ſubire non debent eo vti- 39
que medio per huiuſmodi exactionem gabellarum eorum
ratione indictarum illa in effectu † promiſcuè cum laicis 40
ſupportare cogerentur, quod expreſsè prohibitum eſt in d.
cap. non minus, & in d. cap. aduerſus, extr. de Immun. Eccleſ.
cum alijs ſupra citatis, in §. quæ ſanè concluſio procedit.

Secun-

Secundò probatur ex verbis d. Bullæ Cœnæ Domini *in §.*
18. ibi, *Et diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt, &c.* ibi, *nec-
non, qui per ſe, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere,
exequi, vel procurare non verentur, &c.* vbi ſpecialiter ad rem
noſtram, hæc verba ponderat Vgolin. *de Cenſur. part. 2. cap.*
18. §. 1. ſub num. 1. verſ. ſexto afficit excommunicatio hæc, Io.
Franc. Leon. *in Theſaur. for. Eccl. par. 3. cap. 7. num. 113. verſ.
Decimo octauo, & ſeq.* Laur. Portel. Megall. & alij *in locis
mox citandis.*

Tertiò probatur auctoritate plurium DD. nempè Abb. *in
conſ. 20. incip. videtur primò, lib. 1.* vbi reſpondit, quod ſtatu-
41 tum Ciuitatis Senatum cuius vigore tenebantur † merca-
tores exteri differentes pannos ad quæcumque loca illius
Territorij ſoluere pro eis gabellam in ingreſſu (vt hic) non
comprehendebat illos, qui pannos introduxerant in Oppi-
42 dum Planiſtangarij, cuius incolæ erant immunes ea † ratio-
ne quia carius vendidiſſent Oppidanis propter onus gabellę,
& ſic per indirectum ipſi fuiſſent grauati, ac euanuiſſet eo-
rum immunitas, eumque ſequitur Laderch. *d. conſ. 103. ſub
nu. 8. verſ. ſecundo*, atque idem in ſpecie de huiuſmodi gabel-
lis per laicos impoſitis ſuper pane, vino, oleo, panno, & alijs
43 ad victum, & veſtitum neceſſarijs, quæ † immediatè ſol-
uuntur à Mercatoribus, & per eos deinde repetuntur ab
ementibus minutatim eo carius illis vendendo eaſdem res
probant, poſt Nauar. *in manual. cap. 17. ſub num. 202. verſ. ro-
gatus à multis*, Azor. *Inſtit. moral. tom. 2. lib. 9. cap. 11. in quinto
prin. §. in dubium vocatur, ſed re vera*, Alter. *de Cenſur. tom. 1.
lib. 5. diſp. 19. cap. 6. in §. quarta dubitatio, verſ. hæc tamen opi-
nio*, Laurent. Portell. *in dub. regular. verſ. tributum, ſub num.
7. verſ. hoc poſito, & ſub num. 8. verſ. addo præterea*, Emanuel
Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſ. 63. ſub num. 32. in §.
prædicta onera, verſ. ad quod refertur*, Ferd. à Caſtropalao
*oper. moral. par. 2. titul. de reuerent. debit. Eccleſiaſtic. diſp. vnic.
punct. 9. ſub num. 10. verſ. ſecundo dubitatur*, Megall. *in In-
ſtruct. confeſſar. 1. par. 2. par. lib. 2. cap. 17. quæſt. 6. num. 107.
verſ. ſed hanc ſententiam, & ſeqq. dicens, num. 112.* Laicos
hoc caſu non excuſari auctoritate DD. contrarium ſentien-
44 tium, † ſtantibus verbis præfatæ Bullæ Cœnæ Domini, *in
dicto §. 18.* quos ſequitur P. Dian. *reſolut. moral. part. 1. de Im-
mun. Eccleſiaſt. reſol. 44. verſ. ſed his non obſtantibus, ſub num.
15. verſ. prout etiam, cum ſeqq.* & ex noſtris Remig. de Go-
ny. *de Caritat. ſubſid. quæſt. 60. num. 4. verſ. concludo, & ſeq.*
Vgolin. *de Cenſur. par. 2. cap. 18. §. 1. ſub num. 1. verſ. ſexto*,
Guttierez. *de gabell. q. 92. ſub num. 36. verſ. at in dubium, &
verſ. ſeq. in fin.* Gratian. *d. diſceptat. 390. num. 16. verſ. ſicut di-
cimus, & alij relati in d. antecedenti deciſ. in §. Quantum ve-
rò ad bona inſeparabilia.*

Hæc autem ſententia certior eſt in propoſito caſu in quo
non ex vna tantum, vel alterà, ſed omnibus ferè rebus ad
45 victum neceſſarijs d. Gabellæ exiguntur in ingreſſu & egreſ-
ſu Ciuitatis; Ita quod non parum, & paucis (vt nonnulli
diſtinguendo ſcripſerunt, quorum nec probatur opinio) ſed
plurimum, & plurimis, ac omnibus ferè noceant; Nam al-
terum de duobus inde reſultat, quod ſcilicet Eccleſiaſticæ
perſonæ. Vel ad euitandum illarum ſolutionem aliò ſe con-
ferre, vt proprijs, ac familiæ vſibus neceſſaria parent, ma-
gno quidem illorum incommodo, impendio, atque pericu-
lo; Vel ſi paupertatis, aut difficultatis impedimento aliundè
46 ſibi prouidere non valeant, ea demum neceſſitate † impulſi
in ipſa Ciuitate comparare coguntur, quorum vtrumque
Eccleſiaſtici libertati, ac ſacrorum Canonum diſpoſitioni
prorſus repugnat. Quibus apprimè conuenit, vt in eadem
47 Ciuitate in qua † ipſi ſeminant ſpiritualia metant tempora-
lia, vt legitur 1. ad Corinth. *cap. 9. & in cap. cum ex officijs
ad fin. extr. de præſcr.* & in qua dum laici ſæcularia ſubeunt
onera, ipſi quoque Deo in ſpiritualibus miniſtrantes (in hoc
48 illis) retribuunt quidquid pro eorum pace, ac ſubſtentatione
laboris impendunt, vt inquit S. Thom. *in Epiſt. ad Rom.
cap. 13. lect. 1. col. fin. verſ. ab hoc tamen debito, & habetur in
cap. qualibet 23. quæſt. 8.* & tradit Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 1.
diſp. 32. in quinta concluſ. verſ. quoniam.* Atque ideò eiuſ-
49 modi commodo, † ac plena libertate, neque directè, ne-
que per indirectum priuari debent, iuxta not. *in d. cap. quan-
to, vbi præ cæteris*, Anchar. *ſub n. 1. & ſeq. extr. de priuileg. &
in cap. fin. de Immun. Eccleſ. in 6.* ac latius probat idem An-
charan. *in d. conſ. 155. num. 1. & ſeqq.* dicens *ſub num. 5. verſ.
50 non videtur ergo.* Quod reſpublica † temporalis non po-
teſt etiam per indirectum præiudicare Reipublicæ ſpirituali
in eo participio, ac communione, quam debet habere cum
laicis in rebus temporalibus pro vſu dd. rerum; Et ita in
ſpecie reſpondent Azor. *d. cap. 11. §. In dubium vocatur, verſ.
ſed re vera*, Alter. *dict. diſp. 19. cap. 6. in 4. quæſt. verſ. hæc
tamen opinio*, Ferdin. à Caſtrapalao *d. diſp. vnic. punct. 9. n.
10. verſ. ſecundo dubitatur*, Portell. *d. verb. tributum, ſub d.
num. 7. verſ. hoc poſito, & ſub d. num. 8. verſ. addo præterea*, &
Roderic. *d. quæſt. 63. ſub num. 32. verſ. ad quod refert*, Megall.
d. quæſt. 6. ſub num. 109. verſ. nec obſtat, & ſeq.

Et hinc patet non refragari, quod ex huiuſmodi gabella-
rum impoſitione, facta per ſæculares nullum principaliter,
ac immediatè fiat præiudicium Eccleſiaſticæ † immunitati, 51
ſed illud contingat per accidens, quatenus ſcilicet Eccleſia-
ſtici res illas per laicos introductas, velint emere in Ciui-
tate.

Quia cùm ea ferè omnia, quæ vſui humano ſunt neceſſa-
ria eiuſmodi oneri fuerint ſubiecta, quocumque ſe Eccleſia-
ſtici vertant, vel aliò ſe transferendo, † vel in Ciuitate 52
emendo præiudicium euitare non poſſunt, vt mox fuit pro-
batum; In hac verò materia non adeò eſt inhærendum lit-
teræ, ac verbali interpretationi, † quin magis attendatur 53
vera ratio, & ſenſus ſacrorum Canonum, vt admonet Ho-
nor. III. *in d. cap. quanto extr. de priuileg.* & Imperator. *in l.
non dubium, C. de legib. ac in l. 3. in fin. C. de lib. præterit. & 9.
C. in l. contra legem, ff. eodem.* Qui † eo verè intenduot, vt 54
Eccleſiaſticæ perſonæ puta, plena, ac illibata in prædictis
omninò gaudeant immunitate, ideòque illorum diſpoſitio
quæ fauorabilis eſt, ſubtilioribus interpretationibus non † 55
eſt reſtringenda, vt probatur ex dd. *cap. non minus, & cap.
aduerſus extr. de immun. Eccleſiaſt. & cap. quamquam, de cen-
ſib. in 6. ac in l. ſancimus, la 2. verſ. cum enim, C. de ſacroſanct.
Eccl.* ſed qualecumque immunitati prædictæ fiat præiudi-
cium, ſiue directè, ſiue indirectè, ſiue principaliter, ſiue
in conſequentiam † illud conuenit tollere, & reparare, id- 56
que magis quod graue eſt, ac notabile præiudicium infert,
vt reiectis præfatis diſtinctionibus concludunt Gaſp. Calder.
*d. conſil. 12. num. 3. verſ. quare, & ſi non directè, imò & per
quandam conſequentiam, vſque ad fin. verſic. quamuis enim*,
& Anchar. *d. conſ. 155. ſub num. 7. in fin. & n. 8. verſ. & licet
verba ſtatuti, & ſeqq. & in d. cap. quanto, num. 1. & ſeq. num.
4. verſ. quinto nota, ac ſeqq. de priuileg. & in caſu ſuo*, Dec.
d. conſ. 48. ſub num. 5. verſ. quarto iſta concluſio vſque ad fin.
Rim. ſen. *conſ. 435. num. 28. verſ. tamen dico*, Rim. Iun. *conſ.
81. num. 17. verſ. nec etiam ratio Bald. & c.* Surd. *d. conſ. 301.
n. 77. verſ. & non eſt curandum*, Io. Franc. Leon. & Theſaur.
*for. Eccleſ. part. 3. cap. 7. num. 113. verſ. decimo octauo, & num.
118. verſ. hac enim exemptione, & ſub num. 132. verſ. incurrunt
enim*, & Carol. de Graſſ. *de effect. Cleric. effect. 2. à num. 65.
verſ. ſub ampliatione quarto, ac ſeq. & num. 190. verſ. ſed in
præſenti ampliatione*, dicens hanc eſſe veriorem; & in ſpecie
aduertunt omnes ſupracitati DD. & præſertim Caſtropa-
lao, ac Megall. *d. qu. 6. num. 107. & ſeq.*

Ita vt non oporteat animum, ac intentionem diſponen-
tium ſollicitè inueſtigare, † quando ex qualitate facti, & 57
re ipſa reſultat effectus adeò præiudicialis, & deſtructiuus
dictæ immunitatis quem illi etiam moniti, ac requiſiti † 58
emendare contendunt, ad *l. Iulianus, §. proindè*, ibi, *ſed & ſi
ab initio ſic accepit, verum poſteà in rem patris vertit ceſſare
Senatuſconſultum, &c. Iulianus ait intelligendumque eſſe ab
initio ſic accepiſſe, vt in rem patris verteret, ff. ad Maced.* vbi
gloſſ. in verb. intelligendum, notant hanc eſſe præſumptio-
nem iuris, & de iure, *l. quadam, ff. de reb. dub.* & in ſpecie
tradit Gaſp. Calder. *d. conſ. 12. num. 4. verſ. & in caſu iſto, ac in-
fr. prope fin. verſic. hæc enim*, cum alijs relatis per Menoch.
præſumpt. 35. num. 20. verſ. 20. dicamus nunc, & ſeqq. lib. 6. Cæ-
terùm dicebat vnus ex Dominis ſi abeſt intentio lædendi Ec-
cleſiaſticam immunitatem non videtur † tam acriter impu- 59
gnanda hæc ſententia, ſecundùm quam Eccleſiaſtici id ſo-
lùm conſequi debent, quod ſi ipſi, vel eorum miniſtri eaſ-
dem res vſui proprio, ac familiarium neceſſarias introdu-
cerent non ſoluerent, & Ciuitas id tantum reſtituere,
quod eo caſu non exigeret, vt aduertit etiam in caſu ſuo,
Dec. *in d. conſ. 48. ſub num. 5. verſ. prædicta etiam confirman-
tur.*

Verùm quia (vt præmiſſum eſt) in ingreſſu Ciuitatis di-
gnoſci, ac ſeparari non poteſt quantitas rerum, quæ vſui
Eccleſiaſticorum debeat inſeruire, vt proinde pro ea rata
remittatur † gabella mercatoribus; Ideò placeret Dominis, 60
ſaluo Cleri conſenſu, & Sedis Apoſtolicæ beneplacito re-
medium in antecedenti *deciſ. propoſitum in §. fin.* quod ſcilicet
in fine anni ſingulis Eccleſiaſticis reſtituatur per Ciuitatem
quicquid in emptione illarum rerum occaſione dd. gabella-
rum

61 rum † perſoluerint iuxta eorumdem atteſtationes, iuramen-
to (ſi opus erit) coram Eccleſiaſtico Iudice roborandas, li-
quidandum, in his enim quæ præciſè, vt par eſt præſtari ne-
queunt æquipollens admittitur ſatisfactio, *ad l. promiſſor, ff.*
de conſt. pec. l. 1. §. iubet autem, ad fin. verſ. quod ſi per inopiam,
ff. de collat. bon. l. ſi ſeruum, §. fin. ff. de verb. oblig. l. 1. §. ſuper
peculio, verſ. ſin vero, C. de aſſert. tollerand. Bart. *in l. vinum,*
num. 15. verſ. verum quia, ibique not. etiam alij DD. *ff. ſi*
cert. pet. Luc. de Pen. *in l. litibus, num. 28. verſ. nam cum ali-*
quid, C. de agric. & cenſ. lib. 11. Afflict. *deciſ. 83. in fin. & dec.*
347. ſub num. 3. verſ. bene faciunt, & ſeq. Hoc autem quod in
62 alijs pluribus Ciuitatibus † vſu receptum eſt, vt atteſtantur
Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 9. d. cap. 11. §. In dubium vocatur,*
verſ. item vſu receptum eſt, Alter. *d. diſp. 19. cap. 6. in 4. dubio,*
verſ. item vſu receptum eſt multis locis, Portell. & Roderic.
in locis ſupra citatis, & P. Dian. *reſol. moral. part. 1. de Im-*
mun. Eccleſ. reſol. 44. in fin. Franc. Caſtill. *deciſ. 105. num. 57.*
verſ. & tamen videmus, facilius recipi debet in hac inſigni
63 Barchinoñ. quæ non minus Chriſtiana pietate, † ac Re-
ligione, quàm Armorum ſplendore gloriatur, ne quando
illi (quod abſit) obijciantur, quæ deteſtatur *Lateranenſ.*
Concil. relat. in d. cap. non minus, extr. de Immun. Eccleſ. &
iure merito deplorat, Nauar. *in manual. in d. cap. 27. ſub num.*
202. in d. §. Rogatus à multis, verſ. ideoque iure vereri, & Io.
Franc. Leon. *in Theſaur. for. Eccleſ. par. 1. c. 14. num. 43. verſ.*
Communitates vero.

Atque ita fuit concluſum vtraque parte informante,
reiecta petitione Remiſſoriæ, vt in principio dictum eſt,
64 ſuper articulis productis tanquam irreleuantibus, † prout
ex prædictis apparet, & alias fuit reſolutum in *d. Valenti-*
na Gabella coram Orano, & in d. Cracouien. Iuris legendi co-
ram R.P.D. meo Ghiſilerio, in recent. dec. 325. par. 5. &c.

A R G V M E N T V M.

Annotationis

Ad præcedentem Deciſ. CCCCXII.

Bona laicalia, quando exeunt è manibus Laicorum, & tranſeunt ad Eccleſiam, ſeu Clericos, libera, & penitus abſoluta à nexu onerum, gabellarum, &c. efficiuntur itaque non conſiderantur amplius, vt bona Laicalia, ſed vti Eccleſiaſtica iudicantur, intellige tamen vt hic declaratur, vnde è libro cataſtri Communitatis delenda veniant.

Damnatur cautela Bart. *in l. reſcriptio, §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor.* vbi ſuadet, ad hoc vt bona laicalia tranſeant ad Clericos, cum onere gabellarum, vt ab initio hypothecentur pro ſolutione gabellarum, quia ſic hypothecata ad quoſcumque tranſeunt, & ſic etiam ad Clericos.

Et quamuis idem Bartol. proteſtatus fuerit, ſe remittere in hoc correctioni S. Matris Eccleſiæ, immò & penitus ſe retractar à ſplendore veritatis, tamen ab omnibus DD. refutatur, improbatur, vituperatur, & apertè ei oſtenditur, quod talis eius cautela non valuit vnam feſtucam, ſecundùm Bald.

Principes ſæculares, nec vlli Iudices laici, nullum ius, nullam poteſtatem, & nullam auctoritatem habent, neque ciuilem, neque criminalem ſuper Clericis eorumque bonis.

S V M M A R I V M.

1 *Repletio non eget repletione.*
2 *Lucernam accendere ſub meridiano, & claro ſole, ſtultum eſt.*
3 *Sitientibus ſat ex digito fontem monſtrare.*
4 *R. P. D. Celſus inter Auditores Rotæ, ſydus fulgentiſſimus extollitur.*
5 *Bona Laicalia quando perueniunt ad Eccleſiaſticos, ſtatim eximuntur à Dominio, & poteſtate Laicorum.*
6 *Bona Laicalia, quando perueniunt ad Clericos non conſiderantur amplius, vt bona laicalia, ſed vti bona Eccleſiaſtica iudicantur.*
7 *Bona laicalia, quando perueniunt ad Clericos, in eis reijcitur omne onus, niſi ſint infixa bonis propter bona, & ſint certa, & inuariabilia.*
8 *Bona non priuilegiata, quando perueniunt ad priuilegiatam perſonam, aſſumunt eius priuilegium.*
19 *Bona Laicorum, ſtatim atque tranſeunt in Clericos, eximuntur à quouis onere laicali, ſecundum veriorem, & magis piam ſententiam.*
10 *Immunitas Eccleſiaſtica ſimpliciter, & indiſtinctè à DEO OPTIMO MAXIMO fuit inſtituta.*
11 *Bona laicorum, dum perueniunt ad Clericos, quod non eximantur ab oneribus laicorum, eſt opinio damnata, & reprobata.*
12 *Bona laicorum, dum tranſeunt ad Clericos, eximuntur ab omni onere, ſiue tranſeant in eos titulo lucratiuo, ſiue oneroſo.*
13 *Deciſio in cauſa Brunduſina Gabella coram Penia, ex decreto ſacræ Congregationis Immunitatis Eccleſiaſticæ, ſeruanda eſt, dum agitur de exemptione Clericorum.*
14 *Deciſio in cauſa Alben. Gabella coram bo. me. Merlino in materia Immunitatis Eccleſiaſticæ eſt ſatis celebris.*
15 *Bona Eccleſiaſtica dum perueniant ad Laicos efficiuntur obnoxia onerum gabellarum, &c. Laicalium.*
16 *Bona localia quare non debet eſſe mirum, quod dum tranſeant ad clericos, debeant immunia eſſe ab oneribus laicorum.*
17 *Contrarium eadem eſt diſciplina.*
18 *Bona laicorum, dum tranſeunt ad Eccleſiam, vel Clericos exuuntur antiqua veſte ſeruitutis laicalis, & candida veſte Immunitatis Eccleſiaſticæ induuntur.*
19 *Mutatione perſonæ mutatus ſtatus, & conditio rei.*
20 *Bona, ſeu res laicorum ſtatim quod tranſeunt in Clericos eximuntur ab onere collectarum, vnde à cataſtro delenda veniunt, & num. 21.*
22 *Et iſta eſt verior concluſio exploſa contraria, eaque vſu eſt recepta in ſtatu Mediolani, & ita pluries fuit iudicatum, num. 23.*
24 *Guidodap. in deciſ. 302. retractat ſe, quod ſecus dixerat in dec. 79. contra immunitatem Eccleſiaſticam.*
25 *Bona laicalia eo ipſo, quod tranſeunt in Clericos, ipſo iure cenſentur deleta è cataſtro.*
26 *Quæ opinio licet ſit verior non tamen ſeruatur in praxi, & quid ſeruetur.*
27 *Communitas, dum non intendit delere è cataſtro bona laicalia empta per Clericos, qualiter ad id cogi poſſit.*
28 *Bonorum regiſtratio facta in cataſtro, obligat perſonam regiſtrantem, ſed non rem.*
26 *Bart. cautela effigendi bona laicalia ab initio tributaria, vt ſic ad quoſcumque tranſeant etiam ad Clericos, ſic effecta, non valet vnam feſtucam ſecundum Bald. & num. 30.*
31 Bart. in l. reſcripto, §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor. *circa cautelam, quæ ibi tradit, remittit ſe ſub correctione S. Matris Eccleſiæ.*
32 *Et ſi ipſa aliter determinaret ipſe quoque aliter determinat, & tandem à ſplendore captus, ipſe ab ea recedit.*
33 Bart. cautela in l. reſcripto, §. fin. n. 6. ff. de mun. & hon. *ſi vera eſſet, infringeretur immunitas Eccleſiaſtica.*
34 *Clerici, impoſſibile eſt, quod ſubijciantur iuriſdictioni laicorum.*
35 *Immunitas Eccleſiaſtica, emanauit non ſolùm à Principum priuilegijs, ac à decretis Pontificum, ſed quod melius eſt à Iure ipſo Diuino exempti ſunt Clerici à iuriſdictione laicali, & num. 36. 37. 38. & 39.*
40 *Immunitas Eccleſiaſtica cùm procedat ab ipſo iure Diuino, ideoque deſperata omni cautela, eſt inuiolabilis.*
Immunitas Eccleſiaſtica nec directè, nec indirectè lædi poteſt, cum ab ipſo iure Diuino promanauerit.
41 *Laici, ſeu Communitates an valeant prohibere, habitatoribus locorum, ne accedant ad colendum alienas vineas, donec illa Communitatis fuerint laborata.*
72 *Libertas Eccleſiaſtica, licet aliquando non directè læditur, ſed indirectè, & nec id tenet.*
43 *Eccleſia dum priuatur ſua antiqua libertate, qua prius vtebatur, dicitur læſa eius immunitas.*
44 *Principes laici, ſi prohibeant ſuis ſubditis, ne Clericis bladum molant, coquant panem, & ſimilia, excommunicati ſunt.*
45 Cap. vltim. de immun. Eccleſ. *qualis ſit communis ſenſus, & intellectus,*
46 *Decreti tenor Congregationis immunitatis Eccleſiaſticæ*
circa

circa prohibitionem Dominorum laicalium prohibentium, ne eius vaſſalli adeant alia molendina, quam ſua dominorum refertur.

47 Bart. cautela in l. reſcripto, §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor. *quare de iure non habeat ſubſiſtentiam.*

48 *Gabella dum bonis imponitur, illa bona non dicuntur tributaria, niſi facto ipſo debica ſit ſolutio.*

49 *Actos quando ſolùm dicatur perfectus, & conſummatus.*

50 *Actus dum tempore perfectionis non eſt habilis ad recipiendam eius perfectionem euaneſcit.*

51 *Actus dum deuenit ad caſum à quo incipere non valet, non attenditur.*

52 *Fraudis ſoſpicione non caret, dum quis volt praeuidere rebus, quae adhuc non ſunt in rerum natura.*

53 *Fingere, quando quis vult quod non eſt, fraudulentus reputandus venit.*

54 Bart. cautela in l. reſcripto §. fin. num. 5. ff. de mun. & honor. *eſt communi omnium Doctorum calculo damnata.*

55 *Raro benè loquitur, qui contra omnes loquitur.*

56 *Indubitanter tenendum eſt, quod omnes affirmant.*

57 Bart. dictum in l. reſcripto §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor. *eſt falſum, & damnatum, & reprobatum per omnes, & num. 58.*

59 *Ab Opinione communi non eſt recedendum, & maximè ſtante timore excommunicationis.*

60 *S. Ambroſius prohibuit Imperatori Theodoſio, ne Eccleſiam propter eius facinora intraret.*

Et quid ei Imperator dixerit, ac inuicta conſtantia replicauerit Ambroſius.

Bona laicalia, quando transeant ad Eccleſiam, cùm onere iam ſuper eis impoſito, num. 60.

61 *Et duo copulatiuè requiruntur, & quae ſint.*

62 *Bona laicalia dum tranſeunt ad Clericos, tunc onera, quae inſunt eis non propter bona, ſed propter perſonas, illa non tranſeunt ad Clericos.*

63 *Bona, quando dicantur obnoxia oneribus propter perſonas, & non propter bona, n. 64. 66. & 67.*

65 *Congregatio immunitatis Eccleſiaſticae magno Reipublicae bono inſtituta fuit à fel. rec. Vrbano Octauo.*

66 *Laici nullo modo poſſunt grauare oneribus bona Clericorum.*

69 *Onus, vt dicatur reale non ſunt attendenda bona.*

70 *Onus quando in rei veritate conſtat eſſe perſonale, ex verbis tantùm non poteſt effici reale.*

71 *Onus, an ſit reale, vel perſonale eſt attendenda cauſa à qua deſcendit, num. 70.*

71 *Onus reale, ſeu mixtum per pactum effici nequit, quod ſit reale.*

Opus calo debet iudicare, quale in effectu ſui ipſius origine eſſe conuincitur, num. 71.

72 *Nomina appellatiua mutare dicitur impoſſibile, cum id implicet contradictionem.*

73 *Laicalia bona eo ipſo, quod tranſeunt in Clericos, euaneſcit omne onus, & bona remanent libera ab oneribus perſonalibus.*

74 *Bona laicalia, eo ipſo, quod tranſeunt in Clericos, ſecundùm veram opinionem, libera euadunt.*

75 *Eccleſia quando teneretur ad onera impoſita ſuper rebus.*

76 *Oneris qualitas, quando attendatur, & non pacta inita inter tertios.*

77 *In Principum ſaecularium arbitrio eſſe non debet eludere immunitatem Eccleſiaſticam.*

78 *Prohibitū, quod eſt indirectè non debet permitti indirectè.*

79 *Clerici in caſu quo tenentur ad collectas, gabellas, &c. non poſſunt cogi ad earum ſolutionem per Iudicem laicum, ſed ſolum per Iudicem Eccleſiaſticum, & num. 80. & 81.*

82 *Clericus non poteſt conueniri coram Iudice laico, ſed coram Eccleſiaſtico, & hoc non obſtante quauis conſuetudine in contrarium.*

83 *Conſuetudo, quando eſt contra ſacros Canones, dicitur corruptela.*

84 *Corruptela, quanto magis eſt longaeua, eo magis eſt ſtudioſè extirpanda.*

85 *Iudex laicus, cogendo Clericos, ad ſoluenda onera, ad quae tenentur, non dicitur exercere iuriſdictionem in perſonam, ſed in bonis. Quae cōcluſio eſt falſa, vt à n. 86.*

86 *Principes laici nullum ius, nullam auctoritatem, nullam denique poteſtatem habent in Clericos.*

87 *Miniſtri Diuini Numinis fas non eſt, vt arbitrio poteſtatum temporalium ſubdantur.*

88 *Clericus, cum ſit omnino exemptus à iuriſdictione laicali ita eius bona exempta eſſe debent.*

89 *Immunitas Eccleſiaſtica eſt in vniuerſum iuris Diuini nulla prorſus adhibita diſtinctione, rerum temporalium, vel ſpiritualium.*

Couar. diſtinctio, circa res temporales, & ſpirituales circa Clericorum immunitatem damnatur, num. 89.

90 *Ramirez in tract. de Leg. Reg. & alij refutantur.*

91 *Iudices laici non poſſunt Clericos in perſona punire, ſed in bonis, ſed eſt falſa opinio.*

92 *Clerici perſona eo ipſo, quod eſt exempta à Iudice laico, dicuntur etiam exempta eius bona.*

92 *Perſona tunc dicitur integre, & perfectè exempta, quando eius bona ſunt quoque exempta.*

93 *Denegatum quod eſt vna via, non debet per alteram concedi.*

94 *Clericus deponendo falſum coram Iudice laico, poteſt ab eo puniri non in perſona, ſed in bonis, n. 96. quod eſt falſum, num. 95.*

95 *Opinio illa non poteſt ſubſiſtere, quae habet inualida fundamenta.*

97 *Iudex laicus, non poteſt nec principaliter, nec incidenter punire Clericum falſum coram ſe deponentem, & num. 98.*

99 *Clericus nemo debet praeſumere trahere ad iudicium ſaeculare.*

100 *Iudex ſaecularis poteſt extraordinariè ex officio punire Clericum falſum coram ſe deponentem.*

Sed iſta opinio non eſt vera, & reiecta per Conc. Neapel. num. 111.

101 *Opinio illa, quae eſt magis ſecura, quoad conſcientiam ſequenda eſt.*

102 *Conſcientia didicit, malè dicta continere.*

103 *Nolite tangere Chriſtos meos, qualiter verbum illud Chriſtos, intelligatur.*

104 *In Clericos, & laicos diuiſa eſt tota humana creatura.*

105 *Iuriſdictiones ſunt diſtinctè inter ſe, & vnus, non debet vſurpare iura alterius.*

106 *Iudex laicus, quod non poſſit punire Clericum falſum coram eo deponentem eſt communis opinio, & ea ſequenda eſt, & num. 107. & 111.*

108 *Clericus fideiubens pro laico, ſoluendi iudicatum debet conuenire à Iudice Eccleſiaſtico, ne ſententia lata contra laicum, mittitur executioni contra Clericum.*

109 *Laicus non poteſt iudicare Clericum, nec ipſe Clericus non poteſt renunciare priuilegio fori, nec cum conſenſu Epiſcopi.*

110 *Laicus qui contrahit, vel deliquit ante Clericatum debet conueniri coram iudice Eccleſiaſtico, dummodo abſit malitia.*

112 *Clericorum exemptio à iuriſdictione laicali, non tantùm ad actiones ciuiles pertinent, ſed etiam ad criminales.*

113 *Delictum aliquod ſi ſit commiſſum, & inter delinquentes adſit vnus Clericus, tunc omnes iudicandi per Iudicem Eccleſiaſticum ſunt.*

114 *Quale dictum eſt ſingulariſſimum, & perpetua memoria commendandum.*

115 *Et ſic laici poſſunt eripi è faucibus mortis.*

116 *Immunitas Eccleſiaſtica à poteſtate ſaeculari, Diuino iure primum eſt ſubnixa, ac deinde Summorum Pontificum ſanctionibus, ac Caeſarum legibus ſtabilita, &c. & n. 118.*

119 *Immunitas Eccleſiaſtica, quod promanauerit à Iure Diuino eſt concluſio canonizata, & coronata.*

120 *Immunitatem Eccleſiaſticam, qui intrOuertere auſi ſint.*

121 *contra Immunitatem Eccleſiaſticam axiomata impia, & horrenda cum emanauerint ab impiiſſimo Haereticorum ore, ſeu ſterquilinio ibi praecipitanter excurrant.*

122 *Poteſtas Eccleſiaſtica, quod ſubſit poteſtati Imperatoris, eſt ſceleratum, & nefarium axioma haereticorum.*

123 *Axiomata nefaria contra libertatem Eccleſiaſticam, ſemper procul abſit ab eis, qui ſanctam Catholicam fidem profitentur.*

124 *Romani Pontificis ſummam auctoritatem tanquam Vicarium Dei, qui veneratur, abſit ab eo axiomata haereticalia.*

125 *Pedibus Papae, Caeſarea ſuccumbit Maieſtas, & Reges ſuas ſubmittunt Reales Coronas.*

126 *Pa-*

126 *Papæ poteſtas tamquam æmula Solis, vbique ſe dilatat.*

127 *Papæ poteſtas relinquendo vti metas anguſtas terminos Zodiachi, à Zefirinis portis empyrei, vſque ad abyſſes Auerni ſe extendit.*

128 *Principes ſæculares non debent ſe immiſcere in rebus Eccleſiaſticis, cum ea materia ad eos non ſpectet, & num. 129.*

130 *Rex Ozias percuſſus fuit lepra, quia immiſcere ſe voluit in rebus ſpiritualibus.*

131 *Principes ſæculares Catholici imitari debēt facta piorum Imperatorum, & Regum, qui debito honore Eccleſiam ſanctam, eiuſque iura proſecuti ſunt.*

Honore Eccleſiam ſanctam, ac eiuſdem iura defenderunt, & num. 132.

133 *Principes ſæculares, qui iura Eccleſiæ contempſerunt, ac immunuere tentarunt omnes, peſſime mortis generi accubuerunt.*

A N N O T A T I O

Ad Deciſionem CCCCXII.

DEciſio iſta Magiſtralis eſt, optimiſque fundamentis
circummuallata repetitur, pro vt re ipſa legentibus,
1 patet; † Repletio enim non eget repletione, & ſtultum eſt
2 ſub claro, & Meridiano Sole lucernam accendere. Nam; &
3 ſitientibus ſat eſt † fontem digito demonſtrare. Quam de-
ciſionem pluries amplexa eſt Rota, & præſertim coram R.
P.D. meo Angelo Celſo *in cauſa Hydruntina exemptionis* 24.
Maij 1658. Quæ deciſio inſignis quoque eſt, & tam egre-
gij Iuris Conſulti, ac inter Auditores Rotæ, Syderis fulgen-
4 tiſſimi, † nec non inter Patres Sacræ Congregationis Im-
munitatis Eccleſiaſticæ celebertimi, digniſſima, in qua de-
ciſione, magiſtraliter reſoluitur, necnon deciditur, quod quã-
5 do bona Laicalia proueniunt ad † Eccleſiaſticos ſtatim exi-
muntur à poteſtate, & dominio Laicorum, nec conſideran-
tur ampliùs vt bona Laicalia, ſed tamquam Eccleſiaſtica iu-
6 dicantur, † ideòque omne, & quodcumque onus reijciunt,
niſi ſint onera infixa bonis propter bona, non autem pro-
pter perſonas, & quod ſint certa, perpetua, & inuariabilia,
7 † aliàs enim, vt dixi, tamquam Eccleſiaſtica reputanda ve-
niunt dicta bona empta per Clericos, cùm dicantur exempta
8 à quocumque onere. Quando † enim res non priuilegiata,
tranſit ad priuilegiatum aſſumit eius priuilegium, ſic com-
muniter notant Canoniſtę *in c. 1. de immun. Eccleſ.* & ſolidè,
ac neruosè probat Card. Alban. *in tract. de immun. Eccleſ.
impreſ. in principio eius conſiliorum num. 8. & ſeq.* vbi etiam
9 ingenuo ore fatetur, prædictam ſententiam † eſſe verio-
rem, & magis piam, & quoque num. ſeqq. ſolidè firmat hanc
10 immunitatem fuiſſe † ſimpliciter, & indiſtinctè à DEO
OPTIMO MAXIMO inſtitutam, & latiſſimè probat Fe-
lin. *in c. Eccleſia S. MARIÆ n. 83. & ſequent. de conſtit.* Ias.
in l. placet. vbi DD. *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Mart. *de Iuriſdi-
ction. part. 4. centur. 2. caſ. 125. num. 18.* Graſſ. *de effect. Cleric.
effect. 3. num. 26. 27. 28. & 32.* vbi alteram opinionem, teſta-
11 tur communiter eſſe damnatam, & comprobat ſupradictam
12 ſententiam veram eſſe, tam ſi bona Laicalia perueniant †
ad Eccleſiam, vel Clericos, ſiue ex titulo oneroſo, ſiue ex
titulo lucratiuo, pulchrè Duard. *in Bulla Cœn. Domini can.
18. q. 6. n. 1. & ſeq.*

Nam & abſolutè loquendo bona Clericorum ſunt prorſus, & omnino exempta, atque immunia ab omnibus oneribus per Laicos Principes, & Communitates impoſitis ſuper quo articulo aliqua dicam infrà *à num. 85.* Et fuit animaduerſum à Rota in ſatis famigerata Deciſione, nempe *in cauſa Brunduſina Gabella* 13. *Februarij* 1604. *coram bon. mem. Penia Decano, eſt inter eius impreſſ. dec.* 1079.

13 Quæ deciſio in prædictis caſibus ſeruanda venit ex De-
creto Sacræ Congregationis Immunitatis Eccleſiaſticæ ſub
datum 21. Aprilis 1640. cuius tenor eſt ſequens.

Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium controuerſijs Iuriſdictionalibus Propoſitorum, aliàs cenſuit, bona per Eccleſiaſticos poſſeſſa gaudere exemptionibus à quibuſcumque impoſitionibus, & oneribus, quæ non ſint copulatiuè certa, realia, & inuariabilia iuxta deciſionem in Brunduſina Gabella coram bon. mem. Penia, & concordan. Nec non ab impoſitionibus Cameralibus etiam comprehenſiuis Eccleſiaſticorum, quando Eccleſiaſtici libertatem tam non ſoluendi præſcripſerunt iuxta Decretum Anni 1600. tempore ſan. mem. Clementis VIII. aditum. Datum hac die 21. Aprilis 1640.

I.B. Card. Pamphilius.

Locus † ſigilli.

Franc. Paulutius S. Congreg. Secr.

Poſt enim prædictam deciſionem in cauſa Brunduſina
Gabellæ 13. *Februarij* 1604. ſupratelata materia ſatis ma-
giſtraliter fuit deducta in altera quoque † celeberrima
decifione emanata *coram rec. mem. Merlino in cauſa Al-* 14
ben. Gabellæ, ſeu onerum 18. *Iunij* 1630. *quam retuli ſuprà in
part. 6. recent. deciſ. 339. atq; inter eiuſ. impreſſ. eſt deciſ.*
902.

Nec non deinde fuit diſcuſſum *in cauſa Barchinon. exemptionis* 20. *Iuny* 1636. *coram bon. mem. Coccino*, eamque quoque retuli *in eadem part. 6. recent. deciſ. 159. à num. 4. & poſtea ponderatum habetur in cauſa Albiganen. Auenæ* 13. *Februarij* 1644. *coram Reuerendiſſ. D. Ghiſilerie Epiſcopo Terracinen. §. Fundata eſt autem intentio perſonarum Eccleſiaſticarum, &c. & aliqua fuerunt deducta in præſenti deciſione Barchinen. exemptionis* 20. *Iunij* 1646. *coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado, quæ deciſio, vnà cum altera emanata coram bon. mem.* Coccino; *deinde fuerunt confirmata in eadem cauſa coram bon. mem. Bichio, ſub die* 20. *Maij* 1647. & nuper fuit animaduerſum ſatis magiſtraliter *coram R. P. D. meo Celſo in d. Hydruntina exemptionis* 28. *Maij* 1658. *§. ſiquidem bona Laicalia, eo ipſo, &c.*

Et ſi curiosè inquiratur ratio ſupradictæ receptæ opinio-
nis, ea iure optimo expendi poteſt, quia ſicuti † bona, quæ 15
ab Eccleſiaſticis deueniunt ad Laicos efficiuntur obnoxia
oneri Collectarum, & Gabellarum, Bart. *in l. Paulus in fin.
ff. de acquir. her.* DD. *in l. licitatio, ff. de public.* Io. And. *in cap.
11. de immun. Eccleſ. in 6.* Natta *in conſ. 311. num. 5.* Ferreit.
de Gabell. num. 250.

Sic nec mirum, nec † durum videri debet ſi bona obno- 16
xia ad perſonas priuilegiatas tranſeuntia euadant immunia,
& libera, ita vt † contrariorum eadem ſit diſciplina. Quare 17
abſque controuerſia reſpondendum eſt, quod bona, vt di-
xi, quæ de Laicis ad Clericos tranſeunt, exuantur antiqua, † 18
veſte ſeruitutis, & candido indumento Immunitatis Eccle-
ſiaſticæ induantur, & benè ratiocinantur Carol. de Craſſ.
de effect. Cleric. effect. 3. num. 40. Reuerendiſſ. Epiſcopus Eu-
gubin. *deciſ. 35. num. 31. & 32.* Barboſ. *de Iure Eccleſ. vniuerſ.
l. 1. cap. 39. §. 5. num. 59.* Et prædictam rationem quoque
adduxit Rota coram R. P. D. Celſo *in dicta Hydruntina
exemptionis §. Et ſanè hoc non eſt mirandum, &c.*

Mutatione † enim perſonæ, mutatur ſtatus, & conditio 19
rei, *l. cum quidam, §. ſi debitores, ff. de public. & vectigal. l. fiſcus, ff. de iur. fiſc. cap. vnic. §. verum de Iurepatr. in 6.* Iaſ. *conſil. 20. per tot. lib. 1.* Sylu. *conſ. 32. num. 14.* Macabrun. *conſil. 20. num. 5.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 3. num. 12.* Menoch. *de arbitr. Iudic. caſ. 562. num. 44.* Alb. *in conſ. 233. num. 3.* & in puncto ratiocinati ſunt Sperell. *d. deciſ. 35. num. 32.* ibi, *mutatione perſonæ, &c.* Io. Baptiſt. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. 103. num. 9.* ibi, *quia mutata conditione perſonæ mutatur ſtatus, &c.* & ſedulò conſiderauit Rota coram rec. me. Merlin. *d. dec. 339. num. 74.*

Quamobrem ſtatim quod prædium, ſeu res Laicorum
tranſit in Eccleſiam, ſeu in Eccleſiaſticos, quocumque titu-
lo † peruenerint, eximuntur ab onere collectarum, ga- 20
bellarum, &c. itaque de Cataſtro, ſeu Æſtimo Communi-
tatis ſunt delenda, vt inquit Felin. *in d. cap. Eccleſia Sancta
MARIAE num. 77. verſ. ſecundo not.* Bald. *in l. placet. in ſe-
cund. not. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Marant. *conſ. 99. num. 3.* Fellas
*de Aeſtimat. & Collect. part. 4. cap. 1. num. 5. & 56. & cap. 2. n.
14.* Riminald. Iun. *conſ. 25. n. 26. l. 1.* Syluan. *conſ. 32. num. 19.*
Macabrun. *conſ. 49. n. 6. 7. & 25.* Craſſ. *d. effect. 7. n. 39.* Abb. *in
conſ. 53. vol. 1.* vbi affirmat, à Patribus † vtriuſque cenſuræ, 21
ſic communiter fuiſſe receptum, & ſic fuit deciſum in Sena-
tu Pedemontano apud Theſaur. *dec. 234. num. 7.* vbi † explo- 22
ſa contraria opinione, affirmatur prædictam concluſionem
eſſe communem Doctorum ſententiam.

Ex quod prædicta ſententia in † ſtatu Mediolani vſu ſit 23
recepta, & iuxta eam pluries fuiſſe iudicatum, fidem facit
Plotus *ad conſil. Martin. Garant. 65. num. 23. & 24.* Guid. Pap.
deciſ. 302. vbi retractat quod ſecus † dixerat *in deciſ. 79.* & 24
pro hac ſententia ponderat *text. in cap. Clericus, de immunitate Eccleſ. in 6. & in leg. 2. & in auth. item nulla Communitas, C. de Epiſcop. & Cler.* ſubdens id eſſe ex mente trium Statuum Delphinatus.

Imò

Imò plures ex ſupra citatis Doctoribus abſolutè tenent,
25 quòd bona Laicalia † ſtatim atque tranſeunt in Eccleſiam,
vel Eccleſiaſticos, ex Cataſtro, ſeu Æſtimo Communitatis
ipſo iure cenſentur deleta. Quæ opinio licet in puncto Iu-
ris videatur verior, tamen non ſeruatur in praxi, vt aſſe-
rit Sperell. *d. deciſ. 35. n.* 10. & ſubdit, quod in praxi ſeruatur,
26 vt denuncietur † Communitati venditio, & facta ei inter-
pellatione ad Prælati, vel Clerici inſtantiam, & ſtatim ab
Æſtimo ſunt delenda, *& ita declarauit Sacra Congregatio
ſuper controuerſiis Iuriſdictionalibus in vna Piſaurienſi* 16.
Decemb. 1626. & ſubdit idem Sperell. quòd ſæpiſſimè ei
27 contingit in † facto, & ſemper laicos adegit etiam ſub cen-
ſurarum comminatione, ad delendum bona per Eccleſia-
ſticos acquiſita à Cataſtro. Illud enim animaduertendum
28 eſt, quod talis regiſtratio † in Æſtimo, ſeu Cataſtro obli-
gat perſonam regiſtrantem, ſed non rem, vt probat Fe-
lin. *in d. cap. Eccleſia Sanctæ MARIAE num. 77. verſ. nota
de Conſtitut.* Bart. *conſ.* 180. *per tot. lib.* 1. Bellon. *conſ.* 40. *num.*
2. *&* 3. Guidop. *dec.* 381. *n.* 1. & fuit firmatum à Rota *in cauſa
Nouarien. Taliarũ* 11. *Decẽb.* 1648. *coram bo. me. Peutingero.*

Nec aliquis manum quidem vertat, oculum dando ad
29 cautelam, quam aliàs ſatis † dubioſè tradidit Bart. nam vt
ingenuo ore fatetur, Bald. *in conſ.* 112. *num.* 8. *lib.* 2. illa non
valet vnam feſtucam. Ineleganter enim atque oſcitanter
aduertit Bart. *in l. reſcripto* 6. *§. fin. num.* 5. *verſ. ſed pro his,
ff. de muner. & honor.* quod communitates poſſunt à prin-
30 cipio efficere prædia tributaria, & affecta gabellis, † aliiſ-
que oneribus, quia ſic obnoxia ad quoſcumque etiam ad
Eccleſiam tranſeunt dicta bona cum prædicto onere. Fate-
tur tamen idem Bart. ſe dubitare de prædicta opinione,
31 ideòque zelanter proteſtatur, † ſe prædicta dicere ſub cor-
rectione Sanctæ Matris Eccleſiæ, apertè ſubdens, quod ſi ea
aliter determinaret, Ipſe quoque aliter determinat, & inſu-
per *in l. placet ſub num.* 35. *C. de Sacroſ. Eccleſ.* à ſplendore
32 † veritatis captus, mutauit ſententiam, & firmauit con-
trarium.

33 Quod autem ſit falſa prædicta † opinio Bart. *in d. §. fin.
n.* 6. facilè erit demonſtrare. Nam primò ſi ea vera eſſet in-
fringeretur immunitas Eccleſiaſtica, nihilque aliud impor-
34 taret, quam quod Clerici, Laicis eſſent ſubiecti, quod † eſt
impoſſibile, Abb. *in cap. fin. de vit. & honeſtat. Cleric. num.* 13.
& ibi Dec. *ſub num.* 53. latè Felin. *in d. cap. Eccleſia S. MA-
RIAE num.* 76. *de Conſtitut.* Remig. de Gonn. *in tract. de ſub-*
35 *ſid. Caritat. quæſt.* 61. *num.* 44. Immunitas † enim Eccleſia-
ſtica emanauit non ſolùm Principum priuilegijs, ac etiam
decretis Summorum Pontificum, ſed quod maius eſt iure
ipſo diuino, exempti ſunt prorſus Clerici à Iuriſdictione
36 Laicorum, & † ſic antequam Principum priuilegio eximo-
rentur, vt ſedulò concludit Card. Bellarmin. *controuerſ. lib.* 1.
de Cleric. cap. 8. *propoſit.* 5. vbi id probat ex pluribus Sacræ
37 † Scripturę locis, & ex diuerſis Sacris Concilijs. Idem etiam
probat *in tractat. de exempt. Clericor. cap.* 1. *§. His igitur. Et
in tractat. de poteſt. Summ. Pontific. in temporalib. cap.* 34. *§.
Ad hoc reſpondeo.* Copioſè ſupradictam concluſionem diſ-
38 cutit, & firmat itaque † marmoream reddit Iul. Carthar. *in
diſputation. de Immunitat. Eccleſ. part.* 2. *cap.* 1. *à num.* 40. *vſ-
que ad* 73. vbi exercitum formidabilem tam Theologorum,
Canoniſtarum, Iuriſconſultorum adducit ad firmandum.
39 Qualis diſputatio loci publicæ † donata fuit per D. Caro-
lum Carthar. I.C. Vrbeuetano Sacræ Conciſtorialis Aulæ
Aduocatorum Decanum, necnon Archiuij Apoſtolici in
Mole Adriani Præfect. & verè Magni Patris non minor fi-
lius; ipſe quoque edidit volumina, *& iam tetigi ſuprà in an-
notat. ad deciſ.* 29. *num.* 4. *part.* 8. *recent.* Sed perſiſtendo in
terminis, cum vt dixi Immunitas Eccleſiaſtica procedat iure
40 diuino, ideòque † deſperata penitus omnis cautela eſt in-
uiolabilis, cum ea nec directè, nec indirectè ledenda ve-
niant. Hinc Rota *in cauſa Nullius, ſeu Grypta ferrata iu-
riſdictionis* 26. *Februarij* 1604. *coram bon. mem. Card. Milli-
no, eſt inter eius impreſſ. deciſ.* 416. dubitauit. An Domini
41 Caſtri Marini poſſint facere prohibitionem, † ne homines,
& habitatores illius loci erant ad plantandum vineas, &
colendas terras aliorum, comprehendendo in hac prohi-
bitione tacitè terras Abbatiæ Gryptæ Ferratæ, & DD. Au-
ditores fuerunt concordes, quod dicta prohibitio erat inua-
42 lida, quia licet † talis prohibitio tantùm Laicos ſubditos li-
garet tamen in effectu comprehendebantur etiam bona Ec-
cleſiæ, & ſic indirectè tollitur libertas Eccleſiaſtica, nam
Eccleſia priuatur antiqua illa libertate abſoluta, quam habe-
bant prius homines illius loci accedendi ad colendum Ter-
ras Eccleſiæ, antequam colerent terras dicti loci, & propte-
rea prædicta prohibitio ſubſiſtentiam † habere non poterat, 43
*ſic fuit quoque deciſum per Collegium Bononienſe inter conſil.
Anchar.* 13. *in princip.* ibi, *per dictum Statutum tollitur liber-
tas Laicis ire ad Molendinum Archipresbyteratus per indi-
rectum, &c.* Idemque fuit deciſum in Senatu Burdegalen.
penes Boer. *deciſ.* 125. *n.* 2. ibi, *non potuiſſe ſic ſtatuere contra
Eccleſiã, &c.* cum alijs allegatis per Rot. *in dict. dec.* 416. *n.* 1.

Et ſanè pro ea opinione eſt tex. clarus *in cap. vlt. de immu-
nit. Eccleſ.* in quo propter violationem libertatis Eccleſiaſti-
cæ excommunicantur Domini † temporales, qui prohibent
ſuis ſubditis, ne perſonis Eccleſiaſticis bladum molant, co- 44
quant panem, aut alia obſequia exhibeant, & communis
† intellectus illius Conſtitutionis eſt, quod prohibitio in illa
ſpecie dicitur contra libertatem Eccleſiæ, quia priuatur Ec- 45
cleſia ſua antiqua libertate, & aufertur liberum commer-
cium, quod ante prohibitionem de Iure communi liberè
competebat, &c. Ad hoc etiam allegari poteſt Decretum Sa-
cræ Congregationis immunitatis Eccleſiaſticæ editum tem-
pore ſan. memor. Vrbani VIII. tenoris ſequentis.

*Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Patrum contro-
uerſijs Iuriſdictionalibus præpoſitorum, ſæpius cenſuit Ciui-
tates, & Communitates teneri facere declarationem, quod 46
prohibitiones, quæ emanantur non eundi ad alia Molendi-
na, quàm ad Molendina ipſarum Communitatum non
comprehendunt Molendina Eccleſiarum, nec perſonarum
Eccleſiaſticarum, vbique exiſtentium, ipſaſque Communi-
tates id facere renuentis cogi poſſe, & debere remedijs ſa-
crorum Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum ad fa-
uorem immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticæ emanatarum.*

I. B. Card. Pamphilius.

Locus † Sigilli.

Franciſcus Paulutius S. Congreg. Secr.

Sed redeundo, vnde digreſſus ſum, nempe ad inculcan-
dam prædictam damnatam cautelam, Bart. *in d. §. fin.* Nam,
& ſecundo ea ſubſiſtere non valet, quia non poteſt dici
† ſtatuentes tunc vinculum inieciſſe, dum totum Territo- 47
rium effecerunt tributarium quo caſu iuriſdictionem habe-
bant in Præſidijs, quæ poſtea ad Eccleſiam, ſiue Clericos
peruenerunt, & ſic tranſire cum ſuo onere. Quoniam vin-
culum propriè dicitur iniectum, dum † collecta ipſa, ſeu 48
gabella imponitur, & res non dicitur tributaria, niſi re ve-
ra, & facta ipſo debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus,
vt poſt alios tradit Alba *conſ.* 8. *num.* 5. *& ſeqq.* & tunc ſolùm
dicitur actus † perfectus, & conſummatus, vt declarat 49
Card. Alban. *dict. tract. de Immunit. Eccleſiaſt. num.* 70. *&* 71.
hoc autem tempore bona ſunt extra iuriſdictionem † Lai- 50
calem, & ſubiectum eſt inhabile ad recipienda onera Laica-
lia, reſque dicitur deueniſſe ad † caſum, à quo non poteſt in- 51
cipere, ita egregiè animaduertit Rota coram bon. mem.
Merlin. *d. dec.* 902. *à num.* 54. *poſt DD. ibi adductos.* Et verè 52
non videtur carere ſuſpicione fraudis, dum quis vult præui-
dere oneribus, quę adhuc non ſunt in rerum natura, & † vo- 53
lens fingere, id, quod non eſt fraudolentus reputari debet.

Vlterius prædicta Bart. † cautela *in d. §. fin.* eſt communi 54
omnium Doctorum calculo, vnanimi conſenſu reiecta,
damnata, reprobata, &c. Raro enim benè loquitur, qui 55
contra omnes loquitur, & tenendum eſt indubitanter, quod
omnes † affirmant. Quod autem opinio Bart. ſit commu- 56
niter damnata teſtatur Bald. *in dict. l. placet num.* 10. *C. de Sa-
croſanct. Eccleſ. & in l. omnes* 3. *numer.* 12. *ſeq. C. ſine cenſ.
vel reliq.* Iaſ. *in eadem l. placet num.* 2. vbi firmat, quod di-
ctum Bartoli eſt falſum, † & damnatum per omnes, Azor. 57
Inſtit. moral. lib. 5. *cap.* 23. *in princip. verſ. at huiuſmodi con-
ſilium, &c.* vbi fidem facit prædictam opinionem † Bart. eſ- 58
ſe reprobatam ab omnibus Ruin. *in conſil.* 117. *num.* 8. *verſ.
præterea lib.* 4. Mandel. *conſ.* 8. *num.* 4. *& ſeqq.* Siluan. *conſ.* 9.
num. 29. *& conſ.* 32. *num.* 11. Surd. *qui alios refert conſ.* 262.
n. 31. Et de communi opinione, à qua † durum eſſet in iudi- 59
cando, recedere, propter timorem excommunicationis te-
ſtatur Senatus Pedemontanus penes Theſaur. *d. dec.* 234. *ſub
n.* 5. *verſ. ſed aduerte cum pluribus alijs allegatis per Rotam d.
dec.* 902. *à num.* 43. *coram bon. mem. Merlino, & recentius in
dict. cauſa Hydruntina exemptionis* 24. *Maij* 1658. *coram
R.P.D. Celſo.*

Scio quidem nonnullos Doctores fuiſſe prædictam adeò
reprobatam doctrinam Bartoli, nam & ipſis DD. po-
teſt in faciem reſricari, quod generoſè reſpondit magnus

† ille

60 † ille Archiepiſcopus Mediolanenſis, Ambroſius Sanctus,
Theodoſio Imperatori. Nam (*vt referunt ſacra Annalia.*)
Cum ipſe, dicto Imperatori propter cædem Theſſaloni-
cam factam, prohibuiſſet ingreſſum in Eccleſiam. Cui cùm
dixiſſet Imperator, quod etiam ille Dauid Rex, adulte-
rium, & homicidium perpetraſſet. Eique Ambroſius San-
ctus inuictè reſpondit. Tu, qui ſecutus es errantem, ſeque-
re pœnitentem. Quare Theodoſius ſibi ab eo impoſitam
publicam pœnitentiam, humiliter egit. O factum ex aſſe
Chriſtianum, & Orthodoxi Imperatoris digniſſimum! Ita
quoque, vt dixi, poteſt aſſeri prędictis DD. nam & ſecuti ſunt
Bart. errãtem, nam & eum quoque ſequi debent pœniten-
tem. Nam & ipſe Bart. tamquam veritatis amator, pœni-
tentiæ ductus abnegauit prædictam cautelam, & dixi *ſupra
num.31. & 32.*

Demum tunc ſolummodo (& ſic ad nos) Eccleſia, ſeu
Clerici quando emunt bona Laicalia, vel alio titulo in eos
transferuntur, tenentur ad onera iam impoſita, quando co-
pulatiuè, onera ſunt realia, vera ipſis fundis infixa, & im-
61 poſita ipſis bonis, † propter bona, non autem perſonis, pro-
pter bona, item quod ſint perpetua, certa, & inuariabilia
non autem ex aliquibus cauſis vrgentibus, & illis deficienti-
bus remouenda, & ita docent Canoniſtæ *in d. cap.1. de im-
munitat. Eccleſ. in 6.* vbi præcipuè Geminan. *num.9.* Abb. *in
cap. fin. de vit. & honeſt. Cleric.* Turrecremat. *in cap. ſi Tribu-
tum. 11. quæſt.1. verſ. alia ratio*, & cum alijs relatis per Bar-
boſ. *de iure Eccleſ. vniuerſ. lib.1. cap.39. num.57.* & per Ad-
dent. ad Buratt. *dec.780. ſub n.19.* Idque benè fuit firmatum
per Rotam coram bon. mem. Penia Decano *deciſ.1079.* &
melius coram rec. mem. Merlino pariter Decano *deciſ.902. à
num.8.* & optimè coram R.P.D. Celſo *in d. cauſa Hydruntina
Exemptionis 24. Maij 1658. §. Ad effectum, vt dicta bona
tranſeant.*

Nam & in caſu prædictæ deciſionis fuit reſolutum, ne-
62 quaquam onera eſſe † realia infixa bonis propter bona non
autem propter perſonas, & ſic dicta onera non tranſierunt
cum bonis ad Eccleſiam. Fuit enim in caſu præfatæ deciſio-
nis inita concordia inter D. Ducem Sancti Donati, & Vni-
63 uerſitatem, ac homines dictæ Terræ, & fuit promiſſam
decimam Oliuarum eidem Duci ſub ampliſſimis clauſulis, &
in ſpecie ſub his præciſè verbis, *Sottoponendo da me libera-
mente le loro robbe poſſeſſe, e poſſidende ſite nel Territorio, e
fendo predetto di detta Terra di San Donato al peſo, obligatio-
ne, e ſeruitu di detta Decima d'Oliue; ſi che in quella ſia peſo
reale, & infiſſo, con detto peſo, obligo, & promiſſione paſſi, & ſia
ne' loro Heredi ſucceſſori, & poſſeſſori in perpetuo.*

Hinc cum plura bona è manibus Laicorum peruenerint
64 ad Eccleſiaſticos, prætendebat dict. Dominus Dux S. Donati
eoſdem teneri ad ſolutionem præfatæ Decimæ, & habito
recurſu ad Sacram Congregationem Immunitatis Eccleſia-
65 ſticæ (per † ſa. me. Vrbanum VIII. magno Reipublicæ Chri-
ſtianæ bono, inſtitutam) bis referente eodem R.P.D. Celſo,
negatiuè fuit reſponſum, & iterùm dubio in Rota propoſi-
to, in dicta *Hydruntina exemptionis*, Eccleſiaſticos, non te-
neri reſpondit, quia dicta Decima controuerſa impoſita
66 fuit bonis † propter bona, nam ex lectura concordiæ pate-
bat expreſsè illam fuiſſe impoſitam conſenſu ciuium non
ratione dominij, & propter bona, ſed ob diuerſas gratias
67 exemptiones, † & priuilegia, quæ concernebant perſonas
eorumdem Ciuium, & ibi in deciſione referuntur alia ver-
ba tranſactionis, quæ id concernebant. Et ſic cum onera
præfata, eſſent merè perſonalia, vel ſaltem mixta, non potue-
68 runt Eccleſiaſtici, † tamquam non ſubditi, & non ſubiecti,
iuriſdictioni Laicali vllo modo grauari ad illas decimas ſol-
uendas, vt ſatis in angulo eſt, quod ſanè non eſt contro-
uertendum.

Nec erat conſiderabile, quod partes in prædicta tranſa-
ctione de qua ſupra num.63. onus eſſe reale, & infixum
69 bonis, quia dum re vera eſt perſonale, tamquam ſubroga-
tum in locum onerum realium non eſt attendenda denomi-
70 natio partium, † ſed cauſa à qua deſcendit *ad text. in l.
tutor datus 70. ff. de fideiuſſ.* Bartol. *in l. ſi ſe non obtulit 4. §.
alter. num.2. ff. de re iudic.* Lancellot. Gall. *conſ.43. num.4.*
Bellon. Iun. *conſ.69. n.8.* & tradit Gayl. *obſeruat. Imperial. c.
52. num.16. lib.2.*

Per pactum enim fieri nequit, quod onus perſonale, ſiue
71 mixtum, ſit reale, ſed tale iudicari debet, quale in effe-
ctu à ſui origine eſſe conuincitur, vt probat text. *in l 2. ff.
de vſufr. earum rerum quæ vſu conſum.* Bald. *in l. fin. num.
13. C. ſine cenſ. vel reliq.* vbi, quod mutare nomina
† appellatiua rerum eſt impoſſibile, & implicat con- 72
tradictionem, & eum ſequitur Natta *in conſil. 447.
num.16.*

Vnde parum refragrante dicto pacto, eo ipſo quod bona
peruenerunt † ad Clericos, euaneſcit onus, & eadem bo- 73
na remanent libera, vt probat Antonell. *de Regimin. Ec-
cleſ. Epiſcop. lib.4. num.12. verſ. quod procedit*, & de com-
muni teſtatur Ricc. *in prax. for. Eccleſ. part.3. cap.130.* &
prædictam opinionem eſſe veram, & continuò practicari 74
teſtatur Flores de Mena *pract. quæſt. lib.2. quæſt.21. num.208.*
Quando enim agitur non de contractu inito cum † ipſa 75
Eccleſia, vel quando agitur, quod bona, eidem tradita do-
nata, ſeu relicta tranſeant cum ſuo onere, tunc aliud eſſet
firmandum, ideòque contrarium aſſerendum eſt, quando
agitur de contractu † inito ſuper ſubditum, & Principem 76
ſæcularem, & inter ſolas perſonas ſæculares ſuper ſolutione
alicuius oneris, quia tunc attenditur qualitas oneris, &
non pactum à quo nullatenus Eccleſiaſtici ligantur, ex
adductis per Rotam *in cauſa Albiganen. Auenæ 12.
Februarij 1644. coram Reuerendiſs. P.D. Terracinen. §. Fun-
data enim, ibi Eccleſiaſtici comprehendi non debent ſub ſupra-
dictis concordijs initis inter Marchiones Retij, & homines
Communitatis, &c.*

Aliàs enim ſi contrarium diceretur, & ſic valerent ſimi-
les conuentiones, ita vt bona tranſirent in Eccleſiam cum 77
ſuo onere, eſſet in arbitrio Principum ſæcularium eludere
immunitatem Eccleſiaſticam, conueniendo cum ſubditis
Laicis, quod omnia bona eſſent oneribus realibus ſubiecta,
& ſic per indirectum permitteretur, quod directè omninò 78
eſt prohibitum, *Auth. caſſa. C. de Sacroſanct. Eccleſ.* & no-
tant addentes ad Buratt. *deciſ.780. in littera A. ſub verſ. ter-
tia autem ſpecies*, Rota coram bon. mem. Merlino *d. deciſ.
902. num.44. & deinde fuit animaduerſum in cauſa Barchino-
nen. Exemptionis 16. Decemb. 1647. coram R. P. D. Leone
Veroſpio.*

Verùm illud prætereundum non eſt, caſu quo licitè, &
ſic iure permittente Clerici tenerentur ad collectas, † taxas, 79
gabellas, & alia onera, nunquam tamen cogi poſſunt ad ea-
rum ſolutionem per Iudices Laicos, ſed ſolummodo per Iu-
dices † Eccleſiaſticos, ex allegatis per Natt. *in conſ.311. ſub* 80
num.4. ibi, *non tamen, vel hoc coguntur per Iudicem ſæcula-
rem, ſed per Epiſcopum, &c.* Carpan. *ad Statutum Medio-
lanen. cap.250. num.4. & 5. part.2.* Ferrett. *de Gabell. num.
433.* Macabrun. *conſ.40. num.143.* Carol. de Graſſ. *de effect.
Cleric. at effect.3. num.246. qui multos allegat.* Bellet. *diſquiſit.
Cleric. part.1. tit. de exempt. cleric. §.2. num.10.* vbi ponit tex
requiſita neceſſaria ad exigendum collectas à clericis, An-
guian. *in tract. de legib. tom.2. lib.2. cap.15. num.14. & ſe-
quent.* Bartholom. à S. Fauſto *in ſpecul. Confeſſ. diſp.33. qu.31.*
vbi docet, quod † quando Clerici nolunt ſoluere collectam, 81
vel aliam contributionem, quam tenentur ſoluere, Iudices
Eccleſiaſticos debere eos compellere ad ſoluendum, non au- 82
tem ſæculares. Nec iuuaret, ſi replicaretur, quod adeſt
conſuetudo in contrarium, quia dicta conſuetudo eſt 83
corruptela, & reprobata per ſacros Canones, ideòque ra-
dicitus venire radicanda, & eo ſtudioſus, quo ea eſt anti- 84
quior.

Et licet in tali caſu Iudex Laicus non exerceat iuriſdictio-
nem in perſonam clerici, ſed ſolum in rem temporalem
eius, † verùm cùm perſona Clerici reperiatur exempta 85
prorſus à iuriſdictione Laicali cum ſit ſatis in Iure decanta-
tum axioma, veriſſimum, & exploratiſſimum Principes,
Magiſtratus, Iudices, &c. ſæculares nullum ius, nullam 86
authoritatem, nullam denique poteſtatem habere in Cleri-
cos, & perſonas Eccleſiaſticas, eaſque à Prę́ſulibus tantum,
& iudicibus Eccleſiaſticis, & non à iudicibus Laicis iudica-
ri debent, in cauſis criminalibus, & ciuilibus. Fas † enim 87
non eſt, vt DIVINI MVNERIS Miniſtri poteſtatum
temporalium ſubdantur arbitrio, vt inquit Pius, & Ortho-
doxus Imperator Theodoſius Cæſar. *in l. de epiſcopis, &
Cleric. lib.16. C. Theodoſ. tit.1.* quem refert, & ſequitur Petr.
Gregor. *Syntag.* Iur. *vniuerſ. par.2. lib.10. cap.1. num.34.*

Quare cùm Clericus omninò reperiatur exemptus à Iu-
riſdictione Laicali ita quoque eius bona exempta eſſe de- 88
bent, cùm ſint acceſſoria, in vniuerſum. Nam immunitas,
ſeu † libertas Eccleſiaſtica eſt iuris diuini, nulla prorſus ad- 89
hibita diſtinctione rerum ſpiritualium, vel temporalium,
vt ſolidè probat Azor. *Inſtit. mor. tom.1. lib.5. c.12.* vbi diſtin-
ctionem Couar. & ſequacium omninò damnat, & reprobat,
& eam falſam aſſerit.

Neſcio,

90 Neſcio, quidem, quo ſpiritu ductus diſtinxerit † Rami-
rez *in tractat. de Lege Regia* §. 27. *nu.* 12. & alij penes ipſum
in *littera F.* cum Salgado *de poteſtat. Reg. part.* 2. *cap.* 14.
num. 100. *tom.* 2. Nempè non poſſe iudices Laicos puni-
91 re Clericos † in perſona, ſed poſſe in eorum bonis.
Nam eo ipſo, quod perſona Clerici eſt, exempta à
92 poteſtate Laicali, exempta ſunt etiam eius bona, nam
tunc dicitur perſona integrè, & perfectè exempta, quan-
93 do etiam eius bona † exempta reperiuntur non enim debet
concedi per vnam viam, quod per alteram denegatur, vt
habetur *cap. vnic. de cleric. coniugat. in* 6.

Vnde meritò reſpuendi ſunt, atque damnandi, Angel.
in l. quoties, in fin. C. de Iudic. Federic. de Sen. *conſil.* 88.
Franc. Marc. *deciſ.* 215. *num.* 1. *part.* 1. & alij, dum perpe-
94 ram ſenſerunt, poſſe iudicem ſæcularem † punire Cleri-
cum, non in perſona quidem, ſed in bonis, ſi falſum coram
eo depoſuerit. Gracitent enim quantum valent prædicti
95 DD. † quia eorum opinio non poteſt ſubſiſtere, cum valida
non habeat fundamenta. Hinc eſt, quod prædicta opinio
improbata fuit per Sacrum Conſilium Neapolitanum pe-
nes Matth. de Afflict. *deciſ.* 230. vbi refert tres opiniones
ſuper d. concluſione, Prima eſt opinio gloſ. *in l. nullu C. de*
96 *teſtib.* quæ eſt, quod Iudex Laicus poteſt † punire clericum
falſum deponentem coram ſe, & hanc opinionem ſecuti
ſunt Cyn. Bald. Salicet. ibi, & alij ſupra allegati.

Secunda opinio fuit Hoſtiens videlicet, quod *d. l. nul-*
97 *lum*, non aſtringat clericos, & ſic iudex † Laicus non po-
teſt, nec principaliter, nec incidenter punire teſtem cleri-
98 cum, coram ſe † falſum deponentem, & pro hac opinione
allegatur text. *in auth. ſtatuimus, C. de Epiſcop. & Cleric.*
99 vbi ſancitur quod nullus, † Eccleſiaſticam perſonam in ci-
uili, vel criminali, trahere ad iudicium ſæculare præſumat,
concordat text. *in cap. ſi diligenti de for. compet.*

Tertia fuit opinio Federic. de Senis *in conſ.* 93. *incip. Fa-*
100 *ctum eſt tale*, vbi † voluit, quod iudex ſæcularis non ad ac-
cuſationem partis, ſed ex officio, extraordinariè in pecu-
nia, vel contra fideiuſſores, poteſt punire clericum falſum
coram ſe deponentem poteſt punire.

Subdit tamen Afflict. quod ipſe ſicuti comprehendere
potuit Domini de Conſilio, magis inclinabant in ſecundam
opinionem, & ipſe ex libero eius voto concurrit cum DD.
101 ſequentibus Hoſtienſ. quæ eſt ſecunda, † quia illa eſt magis
ſecura, quoad conſcientiam, & ita in eam videtur inclina-
re, Aretin. *in tractat. de Maleſic. in verb. falſario*, & ibi Ad-
dentes. Atque ſicuti ibi addit Afflict. conſcientia didicit,
102 † maledicta continere, vt dicit Princeps Familiæ Peripate-
ticæ, ſecundum Abb. *in cap. magnæ 2. col. de vot.* & inſuper
Afflict. allegat illud dictum Virgilianum:

Diuiſum imperium cum Ioue Cæſar habet.

103 Hinc † quoque dictum illud ſacrum *Nolite tangere Chri-*
104 *ſtos meos* id eſt clericos. Cùm tota † humana creatura di-
uiſa ſit in duas partes, ſcilicet in Clericos, & Laicos, *vt in*
capit. duo 12. *quæſt.* 1. & ſic diſtinctos habent Iudices, &
105 vnus iura † alterius non debet vſurpare, *can. cum ad verum*
diſtinct. 11.

Prædicta quoque opinio, præter Afflictum, reprobatur
etiam ab alijs Iuriſconſultis improbatur, & præſertim à
Surd. *in conſil.* 396. *num.* 27. vbi ait, non eſſe verum, quod
106 † clericus, qui falſum depoſuit coram iudice Laico poſſit
ab eo puniri, quoniam communis Doctorum opinio in
contrarium eſt, & poſtquam magnam Doctorum caterv-
107 uam † adduxit prædictam opinionem Hoſtien. eſſe tenen-
dam, reprobata contraria. In quo conſ. Surd. optimè pro-
108 bat, quod clericus fideiubens pro Laico iudicatum † ſolui,
debet conueniri à Iudice Eccleſiaſtico, nec ſententia con-
tra Laicum lata mittitur executioni contra Clericum,
cum iudex Laicus non poſſit iudicare clericum, nec poteſt
109 † Clericus renunciare priuilegio fori, nec conſentire in
iuriſdictionem Laicalem de conſenſu Epiſcopi. Imò Lai-
110 cus, † qui contraxit, vel deliquit, ante clericatum, de-
bet conueniri coram Iudice Eccleſiaſtico, dummodo ab-
ſit malitia, reliqua vide apud Surd. *à dict. conſil.* 390. *à*
num. 20.

Et præter DD. allegatos à Surd. reprobantes opinionem,
111 quod Clericus deponens † falſum coram iudice Laico poſ-
ſit ab eodem puniri, addo Decian. *in tractat. criminal. lib.* 4.
titul. 9. *num.* 27. Marc. *de Iuriſdiction. part.* 4. *centur.* 2.
caſ. 148. *num.* 9. Farinac. *in prax. tit. de inquiſit. quæſt.* 8.
num. 26.

Sicque poteſt concludi, quod hæc exemptio clericorum
aliarumque perſonarum Eccleſiaſticarum non tantum ad
actiones Ciuiles pertinet, ſed etiam, vt iam tetigi † ad 112
actiones criminales, cum Clerici, coram Eccleſiaſticis tan-
tum iudicibus de crimine quouis conueniri poſſint, & de-
beant, & non à Principibus Laicis, ac eorum Magiſtrati-
bus, vt apertè probat text. *in can. clericus d. quæſt.* 1. *in*
cap. clerici in cap. at ſi Clerici, & in cap. cum non ab homine
de iudic. in cap. ſi diligenti de foro. competent. & in cap. ſi Iu-
dex Laicus de for. competent. in 6. & in cap. de cleric. coniug.
eodem lib. 6.

Nec illud ſilentij velo tegam, quod ſi commiſſum ſit
aliquod delictum, † inter quos adſit vnus clericus, tunc 113
omnes delinquentes iudicandi ſunt per Iudicem Eccleſiaſti-
cum, & ſi priuilegiatus adiuuat, † & qualificat non priui- 114
legiatum, quale dictum ſingulariſſimum, ac perpetuæ
memoriæ commendandum, & præſertim illud extollit Hy-
polit. de Marſil. *in ſingul.* 180. *incip. Plura, & plura, &c.*
ibi, *Terremoti prædictam concluſionem, † vt poſſis adiuua-* 115
re amicum, ſeu clientulum tuum carceratum, & eripere eum
è faucibus mortis, &c. Plura circa prædictam concluſionem
iam plena manu deduxi in meis Reſolution. practicabil. tom. 1.
cap. 57. *à num.* 158. vbi vide.

Cæterum, tempus eſt concludere ea, quæ dixi in genere
de immunitate Eccleſiaſtica, aſſerendo, huiuſmodi Cleri-
corum, & perſonarum Eccleſiaſticarum libertatem, &
† exemptionem à poteſtate ſæculari, Diuino iure primum 116
eſſe ſubnixam, & deinde ſacris Summorum Pontificum
† ſanctionibus conciliorumque generalium Decretis opti- 117
mè ſtabilitam, tum verò Cæſarum legibus roboratam, &
denique innumeris ferè antiquiſſimis Sanctorum, & anti-
quorum † Patrum vtriuſque iuris interpretum, Theologo- 118
rum, & ſummiſtarum teſtimonijs communitam, ita vt non
poſſit amplius de ea dubitari, cum † martirizata, ac coro- 119
nata iam ſit prædicta concluſio.

Nec me latet, quod hiſce ferè temporibus, non defue-
re non nulli qui cum de Romano Pontifice, & Eccleſiaſti-
ca † libertate perperam ſentire videntur, Clericorum 120
exemptionem contortis, aculeatis ſophiſmatibus auſu te-
merario, atque nefario damnare, & introuertere in va-
num tentarunt, fruſtra laborando impium, & horrendum
proponentes axioma, olim ab impuriſſimo, hæreticorum
† ore, ſeu potius ſterquilinium, emiſſum nempè, quod iu- 121
riſdictioni Imperatoris ſubſit † poteſtas Eccleſiaſticas, ſed 122
vbi fuit emiſſum tale ſceleratum, & nefarium axioma velo-
citer ibidem redeat, & ſic ad exteras hæreticorum regio-
nes, ſeu potius ad Inferos protiuus excurrat. Quamob-
rem à nobis abſit procul prædictum, & ſimilia axiomata qui
† Sanctam Catholicam Fidem profitemur, & Sanctam 123
Catholicam Eccleſiam colimus, & veneramur, Romaniq;
Pontificis Vicarij † in terris Ieſu Chriſti Domini Noſtri 124
firmiter, & conſtanter profitemur. De cuius ſuprema
poteſtate, & maxima ei debita reuerentia, ac ſubmiſſio-
ne profuſè eam deduxi ſupra *in part.* 3. *recent. in annota-*
tion. ad deciſ. 2. *per tot.* vbi affluenter probaui, quod pedi-
bus Romani Pontificis, tamquam Vicario Ieſu Chriſti,
ſucceſſori Beati Petri, ac † æterni Regni Clauigero, Cæ- 125
ſarea ſuccumbit maieſtas, Regeſque ſuas ſubmittunt rea-
les coronas, eiuſque Romani Pontificis ſumma poteſtas,
† tamquam æmula ſolis, vbique ſe dilatat, imò relinquen- 126
do à tergo, vti metas anguſtas terminos † Zodiaci a Zefe- 127
rinis portis Empirei vſque ad profundos abyſſos Auerni,
glorioſè ſe extendit, &c.

Tandem, illud pro coronide imponam huic Annota-
tioni, circa libertatem, † & immunitatem Eccleſiaſticam, 128
zelanter Principes omnes ſæculares monendo vnà cum
Oldrad. *in conſil.* 83. *ſub num.* 5. quod vigili oculo caueant
rebus quæ ad Eccleſiam, † & Eccleſiaſticos pertinent non 129
ſe immiſceret, alias ipſi Omnipotenti Deo iniuriam infer-
re videntur, & aduertant ne ab eodem flagellentur, † ſi- 130
cuti accidit Regi illi Oziæ, qui abominabili morbo le-
pra fuit percuſſus, eoque morbo perpetuò laborauit,
quia in rebus ſpectantibus ad Sacerdotes, ſe ingerere vo-
luit, vt rotundis verbis legimr in Sacra Pagina Paralipom.
cap. 16. & translatiuè habemus *in can. illud notandum* 2.
quæſt. 7.

Multa hic circa immunitatem, libertatemque Eccleſia-
ſticam aſſerere, dolor ſuggerit, ſed & ea verba, quæ ſug-
gerit, idem dolor quoque ſurripit. Verùm tantum † illud 131
enixè ſubdam rogando Principes Catholicos, vt ſequan-
tur præclara, & glorioſa illa exempla tot piorum, & verè

Ortodoxorum Imperatorum, Regum, &c. qui Eccleſiæ ſanctæ auctoritatem, libertatemque non ſolùm intactam reliquerunt, verum glorioſè, & inuictè defenſi ſunt, prout aliqui ex eis adduxi in dict. annotatione ad *deciſ. 2. à §. 21. vſque ad 30.*

Cæterùm, ſi quis tot præclaris imitandis exemplis non moueretur pœnarum ſaltem metus impellat, conſiderando, quod ferè omnibus qui iura Eccleſiæ turbare, non erubuerunt, aduerſa multa euanuere. Reuoluantur enim
133 annalia, & inuenietur, † quid Imperatoribus, Regibus, &c. etiam in hoc Mundo, iuſto Dei iudicio plura infauſtè acciderit. Quam plurimi enim gladio interempti, alij laqueo ſuffocati, alij veneno necati, alij alio, diuerſoque mortis genere fuerunt miſerabiliter, diuinitus extincti, & plura de prædictis exemplis commemorat Thom. Bozius *in ſuo erudito tractat. de ſignis Eccleſiæ Dei lib. 12. cap. 7. ſign. 53.* vbi pœnas recenſet, quibus Deus Reges, & Imperatores,
134 ſe aliqua in re Pontificiæ, † atque Eccleſiaſticæ authoritati aduerſarios, vltus eſt.

135 Quarè prædictorum impiorum Principum, † nefaria, & ſcelerata exempla longè reijciant, omnes Catholici Principes, ſequendo in hoc monitum Oraculi Diuini, vt habetur in Prouerb. cap. 4. ibi: *Ne delecteris in ſemitis impiorum, nec tibi placeat malorum via, fuge ab ea, nec tranſeas per illam, declina, & deſere eam.*

Terminabo denique, vnà cum aureo monito, quod dedit Sanctus Ludouicus Glorioſus Rex Galliarum eius Filio Philippo paulò ante ſuam pretioſam mortem, vt refert Nangius *de geſtis Sancti Ludouici apud Surium*, nam ſic zelanter, & paternè eius auribus inſtillauit.

Sis deuotus, & obediens Matri Romanæ Eccleſiæ, eiuſque Pontifici, tamquam Patri ſpirituali, te morigerum præbeas.

Paulus Rubeus,

R. P. D. A R G V E L L E S.

Arimineñ. Pecuniaria.

Veneris 22. Iunij 1646.

A R G V M E N T V M.

In præſenti deciſione acerrimè ventilatur, & diſcutitur, an quando ſunt plures hæredes, & teſtator reperitur, & eſt obligatus inſolidum, an hæredes pro virili, vel quilibet inſolidum poſſint conueniri, & poſt multa, & plura argumenta, quod teneantur pro virili, contraria tamen opinio palmam reportat, ſtantibus tamen deductis in deciſione.

S V M M A R I V M.

1 *Hæredes perſonam defuncti repræſentant.*
2 *Hæres tenetur ſtare contractus à teſtatore celebrato, eo modo, quo, & ipſe teſtator.*
3 *Hæredes ſolum pro hæreditarijs portionibus repræſentationem ſubſtinent.*
Hæres vnuſquiſque, niſi pro ea parte, quo eſt hæres poteſt conueniri, num. 3.
4 *Hæres, pro ea parte, quo non eſt hæres reputatur pro extraneo.*
5 *Stipulari nemo poteſt extraneo.*
6 *Hæres vltra portionem hæreditariam conueniri non poteſt.*
7 *Teſtator, an poſſit inſolidum obligare hæredes.*
Teſtator non ſolùm rem hæredis, ſed etiam alienam poteſt obligare, num. 7.
8 *Surd. in deciſ. 115. num. 9. malè exiſtimauit poſſe defunctum, vnumquemque hæredem inſolidum obligare.*
9 *Teſtator, qualiter poſſit vnumquemque hæredem inſolidum obligare.*
10 *Exempla res ponitur ob oculos.*
11 *Teſtator non poteſt facere, vt hæres teneatur vltra portionem hæreditatis.*
Contrahens extraneum non poteſt obligare.
12 *Teſtator non poteſt in ſuo teſtamento cauere, ne leges in eo locum non habeant.*
13 *Creditor poteſt ab vno ex hæredibus petere totum creditum.*
14 *Hæres non tenetur inſolidum, ſed tantum pro portione ei relicta.*
15 *Dotis fauore, an quilibet hæres poſſit conueniri inſolidum, & num. 16.*
17 *Diſputationis cauſa ea quæ dicuntur non reſoluunt.*
in Iudicando non eſt recedendum à communi opinione, num. 17.
18 *Illatio non fit ad diuerſa.*
19 *Obligari, quis non poteſt, nec in contractu, nec in teſtamento vltra quotam, quæ ei relinquitur.*
20 *in Obligationibus indiuiduis, quilibet hæres tenetur inſolidum.*
21 *Obligatio, quando eſt indiuidua, non poteſt pro parte adimpleri, & pro parte non.*
22 *Hæredes venditoris, inſolidum tenentur venditori.*
23 *ab Hæredibus ſingulis debentur inſolidum, ea quæ in partes diuidi non poſſunt.*
24 *Hæredes non tenentur inſolidum ad ea, quæ licet ſint indiuidua ſolutione vero ſunt diuidua.*
25 *Hæredes venditoris, ſolum pro portionibus hæreditarijs tenentur.*
26 *in Stipulatione commiſſa, ob rem non defenſam, non inſolidum, ſed pro parte contra hæredem promiſſoris agendum eſt.*
27 *L. eadem 9. ff. de duobus reis diſponens, quod pluribus hæredibus inſtitutis teſtator dixit, Titius, & Mæuius, Sempronio decem dato, qualiter ſit intelligenda, & num. 28.*
29 *Hæredes omnes tenentur inſolidum ex actione hypothecaria, nec attenditur diuiſio, & num. 30.*
31 *Hæredes plures, ſi teneant hypothecam, aduerſus vnum, ex eis non poteſt agi inſolidum.*
32 *Obligationis natura, hæredum perſona non mutatur.*
33 *Obligatio talis remanet apud hæredes, qualis erat apud defunctum.*
34 *Creditor, quando agit hypothecaria, quid intendat facere.*
35 *Creditor, quando petit executionem, videtur exercere actionem perſonalem.*
36 *Cyriac. controu. 320. n. 10. in quo caſu loquatur.*
37 *Deciſ. Burat. 785. num. 10. in quibus terminis loquatur.*
38 *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 323. quo caſu loquatur.*
39 *Actio hypothecaria non extenditur vltra perſonalem.*
40 *Teſtator non poteſt perſonalem obligationem extendere vltra quotam.*
Acceſſorium, ſequitur naturam ſui principalis, num. 40.
41 *Hypothecaria, quæ datur contra hæredes ad bona Teſtatoris diuiditur pro portionibus, ſicut ipſa actio perſonalis.*
42 *Hæres tenetur obſeruare factum defuncti, pro ea parte, pro qua eſt hæres.*
43 *Hæres tunc tenetur inſolidum quando rem habet inſolidum, & ad exemplo demonſtratur, num. 44. 45. 46. & 48.*
47 *Quantitatiua pars, quæ ſit.*
49 *Suarez iniuſte reprehenditur à Menoch.*
50 *Hæres adeundo hæreditatem confirmat omnia, à defuncto geſta, & obligatur.*
51 *ante Aditionem hæreditatis, hæres non dicitur hæres, nec illa iura ad eum, nec contra eum tranſeunt.*
Hæreditas quidquam non valet niſi adita hæreditate, num. 51.
52 *Succeſſorium edictum, quare fuit introductum.*
53 *Hæredes ſui, ipſo iure hæredes exiſtunt, vel potius apparent.*
54 *in Hæredibus ſuis immixtio eſt neceſſaria, vt à creditoribus poſſint conueniri, & num. 55.*
56 *Inuentarium hæreditarium niſi ſit ſolemniter factum, non releuat.*
57 *Hæredes, qui non confecerunt inuentarium inſolidum tenentur.*
58 *Inuentarij omiſſio, non facit, vt quis teneatur vltra quotam, licet faciat, vt hæres teneatur vltra quantitatem, & vires ipſius quotæ.*
59 *Hæres ſi confecerit inuentarium, tenetur vſque ad vires hæreditarias.*
60 *Portio virilis, dicitur pars quæ eſt æqualis inter omnes.*

61 Co-

61 *Coheres, ſi non confecerit inuentarium, tenebitur inſolidum pro quota, non in totum debitum.*
62 *Haredes vnius ex correis tenetur ſicuti ipſi correus.*
63 *Heres tenetur ratificare manumiſſionem à defuncto, etiam non iure factam.*
64 *Filius ob hoc, quod patri heres extitit, poteſt ipſe Pater prohibere, ne ſuum ſeruum manumiſſum, in ſeruitutem repetere.*
65 *Leg. ſi ab ea, & l. filium, C. de liber. cauſa, procedunt fauore libertatis, & non loquuntur de actione dandi contra heredes, & num. 66.*
67 *L. ſeruo tuo, C. de manumiſſ. ex diametro pugnat cum leg. filius, C. de liber. cauſ. & num. 68.*
69 *Haredes, quando ſunt plures tunc vnus non poteſt conueniri in ſolidum.*
70 *Verba,* cuiuslibet eorum, *quid importent.*
71 *Pater poteſt alienare rem filij.*
72 *Patri, vti tutori, non conceditur pupillum obligare.*
73 *ex Contractu alieno, quis obligari non poteſt.*
74 *Pater non poteſt alienare rem pupilli ſine neceſſitate.*
75 *Pater poteſt alienare rem pupilli, quando adeſt as alienum eius, qui reliquit bona pupillo.*
76 *Pater, poteſt alienare rem pupilli ob neceſſitatem, & à quo ſit probanda neceſſitas.*
77 *Ratificatio, vel approbatio qualiter cenſeatur facta, & num. 78.*
79 *Ratificatio tacita non poteſt extendi vltra ea, qua ex illa infertur.*
80 *Ratificatio, etiam expreſſa, intelligenda eſt pro parte ad ſe ſpectante.*
81 *Facere vltra quam, quis non reperitur obligatus, nemo praſumitur voluiſſe facere, & num. 82.*
83 *Factum id intelligitur, quod conuenit natura actus.*
84 *Diſpoſitiones ſemper reducuntur ad naturam actus, propter quam reperiuntur facta.*
85 *Succeſſores, nec volentes poſſunt facere, quod as alienum inter eos non diuidatur pro portionibus hareditarijs, & num. 86.*
87 *Diuiſa, ea qua ſemel fuerunt, ſemper diuiſa remanent.*
88 *Contractum ſuo nomine geſtum, quando quis dicatur ratificaſſe.*
89 *in Contractu, in quo, quis non interuenit, nihil ab eo pratendi poteſt.*
90 *Ratificatio, quando inducatur ex actu ſubſecuto.*
91 Coccin. *deciſ. 27. num. 1. in quo caſu loquatur.*
92 *Minor, maior factus, ratificando contractum in minori atate pro eo factum, perinde eſt, ac ſi ipſe contraxiſſet.*
93 *Ratificatio inducitur tacitè, ſicuti expreſsè.*
Pretium recipiens, dicitur ratificare contractum, n. 93.
94 *Ratificatio aquiparatur mandato etiam, vbi ſpeciale requiritur.*
95 *Inſtrumentum producens, cenſetur ratificare omnes eius qualitates.*
96 *Agens ex contractu ſuo nomine celebrato, dicitur illum ratificaſſe.*
97 *Iuramentum, quando interuenit in contractu, tunc promittens cogitur pracisè ad factum.*
98 *Sed contraria opinio eſt communis, & qualiter concordentur pradicta contraria opiniones, num. 99. & 100.*
101 *Contrahens, quando pracisè non ſe obligauit ad factum, multò minus cenſentur obligati eius haredes.*
102 *Venditori quando fuit intimata lis, intentata ſuper re vendita an teneatur pracisè ſuſcipere in ſe talem litem.*
Et quando teneatur ad expenſas litis.
103 *Promiſſio de euictione, quid realiter in ſe contineat.*
104 *Iuramentum recipit naturam actus, ſuper quo imponitur.*
105 *ex Iuramento proprio, quis extraneum non poteſt obligare.*
106 *Iurans non cogitur ad factum quando facere non poteſt, quod promiſit.*
107 *Sententia, quando in iudicatum eſt tranſacta, parum iuuant exceptiones.*
108 *Succeſſores vendentis tenentur de euictione, & ad damna, & intereſſe.*
109 *Inuentarium hareditarium non ſuffragatur ſi non ſit factum, cum debitis ſolemnitatibus.*
110 *Haredes, non confecto in inuentario, remanent inſolidum obligati.*
111 *ex Inſtrumenti productione cenſetur illum ratificatum.*
112 *Actiones ad idem tendentes, poſſunt cumulari.*
113 *Obligatio ex mutatione perſona, non mutatur.*
114 *Creditor, videtur eſſe contra aquitatem, vt ſine culpa ſua eius conditio efficiatur deterior.*
Defenſio per plures ſciſſa incommodo afficit alterum, num. 115.
115 *in Aduerſarios plures ſtringi eum, qui cum vno contraxit, eſt iniquum.*
116 *Succeſſores, an efficere poſſint, vt vnus inſolidum teneatur, & an creditor poſſit agere in ſolidum, num. 117.*
118 *Emptor hareditatis, ſi promittat creditoribus reſpondere, poteſt ab eis cogi.*

DECISIO CCCCXIII.

CVm Cæſar Cupiolus nomine ſuo, & vxoris domum emiſſet à Pandulpho eamque vxore mortua Octauio, Horatio, & Catherina ex eo matrimonio filijs pro medietate acquiſitam, vendidiſſet Gambuccio tam proprio, quàm adminiſtratorio nomine, & pro euictione ſe ſuoſque filios, & hæredes eorumque bona inſolidum obligaſſet, & Cæſare è medio ſublato Gambuccius domus controuerſiam pateretur, denunciauit dictis filijs, & hæredibus, qui ſimiliter denunciarunt cuidam Lunardello Pandulphi venditoris hæredi, ab eoque partem pretij à Cæſare ſoluti receperunt. Et tandem euicta domo, Gambuccius egit contra dd. filios, & hæredes, obtinuitque mandatum executiuum contra Octauium inſolidum. Vnde controuerſia ad Rotam delata, & mihi commiſſa dedi dubium. An mandatum A. C. ſit exequendum.

Et quidem negatiuè reſponden. videbatur. Nam aut Octauius conuenitur tanquam hæres Cæſaris pro contractu, & obligatione Camerali ab eo facta, qua ſe ſuoſque hæredes, & eorum bona inſolidum obligauit, aut conuenitur tanquam filius ex contractu à patre adminiſtratorio nomine geſto, & neutro eorum inſolidum poteſt conueniri.

Non tanquam hæres, quia licet certiſſimum ſit iuris elementum; hæredes perſonam † defuncti repræſentare, *l.* 1
cum à matre 14. C. de rei vend. l. prima, & 2. C. de hered. act. l. quadam 9. §. 1. ff. de eden. l. haredem 60. l. qui in ius 138. ff. de reg. iur. l. 2. in fin. C. de fruct. & lit. expenſ. auth. de iniurandu. à moriente praſtito, §. 1. col. 4. & ſimilibus, Surd. *conſ. 15. num. 2. & conſ. 165. num. 1. & 221. num. 24. & 222. num. 12.* & alibi paſſim poſt antiquiores in dictis iuribus Duran. *deciſ. 64. num. 10.* Pichard. *inſt. l. de hered. inſtit. §. hareditas 8. num. 20. & in rub. num. 21. & de vulg. in rub. num. 67.* Amaya *l. 1. & 2. C. de annon. & tribut. n. 92.* & ex ea ratione † teneatur ſtare contractu à teſtatore 2
celebrato eo modo: ac ipſe teſtato *l. hareditas 63. ff. de reg. iur. & l. rem alienam 41. ff. de pign. act. l. Seia 73. ff. de euict. l. ſi ab eo 7. C. de liber. cauſ. l. filium 31. ff. eod. l. ſine certis 17. de duobus reis, §. hares inſtit. de oblig. ex quaſi contractu, d. l. cum à matre qua loquitur in puncto euictionis, l. ſi ob cauſam 13. ibi, vel qui in eius locum ſucceſſit, l. ſi controuerſia 9. C. de euict.* Alex. *conſ. 67. num. 2. lib. 2.* Coccin. *deciſ. 27. num. 1.* cum alijs ibi citatis, & facit text. *in l. ſi Titium 22. ff. de pign.*

Certiſſimum eſt etiam hæredes ſolum pro hæreditarijs portionibus hanc repræſentationem ſuſtinere, & pro ea
† parte tantum pro qua vnuſquiſque eſt hæres, *l. ſi teſtamento 49. §. 1. l. debitori 50. ff. de fideiuſſ. l. licet 14. C. ad l. falcid.* gloſ. & Bart. *in l. 2. in fin. ff. de Prat. ſtipul.* Tiraq. *de retract. conſang. §. 32. gloſ. 1. num. 50.* Menoch. *conſ. 1204. num. 14.* Gomez. *variarum lib. 2. cap. 10. num. 16. verſic. non obſtat fol. mihi 58. col. 4. in fine,* Fuſar. *de ſubſt. quaſt. 557. num. 21.* Suarez *in l. quoniam in prioribus, C. de ineff. ampl. 6. num. 16.* Pinell. *in l. 1. C. de bonis matern. part. 3. num. 79.* Donell. ex Dyanenus *in l. eum qui 56. §. te, & Titium, ff. de verb. oblig. ille num. 2. iſte fol. mihi 748. & in l. continuus 137. §. fin. fol. 788. col. 2. ff. eod.* & eſt text. *in d. l. cum à matre, & in l. ſi adult. 6. C. de hered. act.* & quo ad 3
alias † partes extraneus eſt, vt per allegata iura, & dd. & 4
inde eſt, quod in ſtipulationibus; dandi, non poteſt vni ex pluribus hæredibus ſoli ſtipulari, *l. continuus 137. §. fin. ff. de verb. oblig.* quia † extraneo ſtipulari nemo poteſt, & hæc 5
fuit ratio decidendi ad d. §. *fin.* Duanen. *vbi ſupra, & in dicto §. fin.*

Ex quo naſcitur etiam, quod hæredes vltra portiones hæreditarias conueniri † non poſſint, *l. pro hæreditarijs 2.* 6

d. l. ſi adulta, C. de hæred. act. l. 1. C. ſi certum petatur, l. fin.
C. ſi vnus ex pluribus d. l. cum à matre, & in terminis etiam
euictionis l. 2. C. de euict. l. ea quæ, C. famil. erciſc. l. ſi fi-
lia 20. §. ſi pater 3. & §. Papinianus, alias l. ſi vni, l. hære-
des 25. §. 1. & §. idem iuris, ff. famil. erciſc. l. ſi vxor. 7. C.
de bonis auth. iud. poſſid. leg. licet 14. C. ad l. falcid. l. ſi tibi
homo 86. §. ſi fundus, l. qui fundum 87. §. ſi in ex parte 3. ff.
ad l. falcid. l. in executione 105. §. prima ſpecies, ff. de verb.
oblig. l. ex facto 35. §. 1. ff. de hæred. inſtit. l. ſi ab eo 7. C. de
negot. geſt. l. prima, §. ſi pecuniam in ſaculo 36. ff. depoſ. l. 2.
C. de annon. & tribut. lib. 10. tit. 16. l. tale pactum 40. §. poſt
diuiſionem, ff. de pact. l. legatarius 38. in princip. (ſi benè ex-
pendatur) ff. de leg. 1. d. l. eum qui 56. §. te, & Titium, ff. de
verb. oblig. l. fin. C. depoſ. l. 3. §. hæres 3. ff. commod. & ibi
Faber. l. ſi duo 22. in fin. ff. depoſ. quod initium habuit à l. 12.
tab. d. l. prima, C. ſi cert. pet. ibi, ſecundum formam veteris
iuris, vbi Gottufr. littera I. d. l. 2. C. de hæred. act. l. ſi ite 10.
C. de iure delib. ibi, iure ciuili, Gottufr. littera K. l. prima,
C. de except. ibi, antiqua lege, iuncto Gottufr. littera V. l.
prima, C. ſi vnus ex pluribus d. §. idem iuris 13. ff. famil.
erciſc. l. pacta ſucceſſorum 26. C. de pact. d. l. ea quæ 6. C.
famil. erciſc. Pinell. vbi ſupra dict. num. 79. verſ. eadem
multis citatis poſt Ordinario dictis iuribus, Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 36. num. 41. & cap. 150. num. 12. Gomez. varia-
rum tom. 2. num. 3. poſt princ. multis citatis Donell. lib. 7.
comm. cap. 11. Schifordeg. ad Fabr. lib. 3. tract. 2. quæſt. 14.
Amaya cum multis in dict. l. 1. & 2. C. de annon. & tribut.
num. 91. & 92. Mangill. de euict. quæſt. 32. n. 34. & quæſt. 112.
num. 28.

Nec dicatur hoc intelligendum quando teſtator non obli-
7 gauit inſolidum ſuos hæredes. Quia † cum poſſet rem hæ-
redis, immò & alienam obligare, ita ut hæres cogatur eam
redimere, & præſtare, vel ſi eam non poterit redimere,
eius extimationem dare, vt totidem Iuſtinianus in §. non
ſolum inſtit. de legat. l. qui quatuor 50. §. fin. ff. de leg. 3. l.
cum ſeruus 39. alias l. apud Iulianum 40. l. ab omnibus 104.
§. in teſtamento, verſ. etiam alias, & §. etiam ſecundo, ff.
de leg. 1. l. ſi pecunia 12. l. vnum ex familia, §. ſi rem eo,
ff. de leg. 2. l. legatum 33. §. 1. ff. de leg. 2. (quam ſolam
allegat. Surd. deciſ. 90. num. 9.) l. cum alienam, C. de legat.
cum alijs Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 9. per tot. Pichard. alijs
citatis d. §. non ſolum poſt Ordinarios dictis iuribus, & bona
hæredis obligare, Surd. deciſ. 115. num. 9. cum alijs per
eum quo argumento in d. num. 9. malè exiſtimauit probari
8 poſſe † defunctum vnumquemque hæredem inſolidum
obligare.

Quoniam optimè reſpondit Bart. in d. l. continuus 37.
num. 10. poſſe quidem in obligatione contrahenda, & in
9 vltima voluntate, legando videlicet, † vel fideicommit-
tendo non verò in obligatione iam contracta; vt eſt æris
alieni obligatio, & eſt text. rotundus licet difficilis in dicta
l. eum qui 56. §. te, & Titium, ff. de verb. oblig. cui non
obſtant alij à gloſſ. adducti verbo inutile quibus ipſa reſpon-
dit, & eius ſolutionem ſequuntur Bart. Bald. Alex. & Iaſ.
Duaren. in dicta l. continuus 37. §. fin. eod. tit. ſed clarius, &
fortè melius Donell. in d. §. te, & Titium num. 3. vbi diluci-
10 dè, & adducto exemplo † rem ponit ob oculos, & prius di-
xit Duaren. ibid. fol. mihi 748. qui in l. Iulianus 131. ff. eod.
quam putat contrariam ponit rationem differentiæ, ſed
ſi benè inſpiciatur magis congruit quam opponitur, vt re-
11 ctè ibi Donell. Quia teſtator non † poteſt facere vt hæ-
redes teneantur vltra portiones hæreditarias, l. ſeruo le-
gato 69. §. ſi teſtator. 2. d. l. filia 20. §. Papinianus, vbi Faber.
non ſolum 7. §. ſi & duobus, ff. de liberat. legata, Surd. poſt
Ordinarium iuribus, & auctoribus citatis d. deciſ. 90. num. 21.
Parlad. rerum quotid. lib. 2. cap. fin. part. 4. §. 1. num. 12. &
ſeq. latè Cauall. comm. contra comm. quæſt. 76. num. 13. Gra-
tian. deciſ. March. 146. num. 2. & Gomez vbi ſupra, cum
multis alijs ibi num. 3. Barboſa cum citatis in d. l. pacto ſuc-
ceſſorum, C. de pactis etiam congruit dicta l. 137. §. fin. nec-
non quis contrahens extraneum obligare poteſt, l. cum
te poſſeſſiones 3. C. ne vxor pro marito, cum alijs ibi per
gloſſ. & Barboſam. Quæ fulciuntur ex vulg. regula,
12 quod nemo poteſt in ſuo teſtamento cauere ne leges in
teſtamento locum habeant, vt iſtis numeris verbis text.
notiſſimus in l. nemo poteſt 57. ff. de leg. 1. cum vulgatis etiam
vt ſupra diximus l. 12. tab. ſtatutum erat vt obligationes
ipſo iure pro portionibus hæreditarijs diuiderentur vt ſatis
ſupra.

Non etiam labefactatur iſta concluſio ex l. eam ab vno
53. in princ. ff. de leg. 2. vbi † creditor poteſt ab vno ex hæ- 13
redibus petere in cuius text. explicatione valde inſudarunt
interpretes, vt ex Surd. deciſ. 90. num. 1. & 10. Facbin.
lib. 12. controuerſ. cap. 51. Caſtr. d. l. 53. num. 2. & ibi Cuiac.
Cauallin. Pichard. in append. ad tit. inſtit. de offic. iud. cap. 7.
num. 70. Schifordeguer. lib. 3. ad Faber. tract. 2. quæſt. 15. Sed
text. ille † potius facit pro Octauio dum affirmat hæredem 14
non teneri inſolidum, ſed tantum pro quantitate lega-
ti ab eo relicti pro ſolutione debiti; in reliquo pro hære-
ditarijs portionibus cohæredes teneri, quod ſufficit quan-
tum ad præſentem diſputationem, & id fauore † dotis 15
eſſe conſtitutum, & in eo caſu in quo maritus ab vno
ex hæredibus legatum relinquerat pro dotis ſolutione mu-
lieri, vt ibi gloſſ. & Bart. & alij citati à Surd. vbi proximè
num. 1. quos ibi ſequutus fuit Senatus Intrigl. alijs citatis
ſingul. 90. num. 147. lib. 3. Quæ ſolutio receptiſſima eſt apud
Salmanticos anteceſſores, quibus eruditus D. Ioannes Ra-
mos de el Macano primarius nuper in ea Vniuerſitate,
Præſes nunc Senatus Mediolanen. ingenioſè addidit d. l. 3.
agi † de dote debita actione rei vxoriæ, & quod alias 16
non procederet I. C. Terentij Clementis in eo text. reſo-
lutio ita in tract. de diuid. & indiuid. manuſcript. cap. 3. ver-
ſic. conſtat itaque. Et Surdus cum dixiſſet, & niteretur
probare vbi proximè num. 8. poſſe defunctum obligare
† hæredes inſolidum ſtatim ſcribit num. 10. & 11. id di- 17
ctum diſputationis gratia, & quod in iudican. non eſt à
communi receden. Et tandem non applicatur quia in præ-
ſenti agitur de teſtatore, qui † in contractu obligauit ſuos 18
hæredes in d. vero l. 53. agitur de teſtatore, qui in teſtamen-
to legauit ab vno ex hæredibus, quæ diuerſa ſunt licet non
magis in teſtamento, quam in contractu poſſit † obligare 19
defunctus niſi pro quota vt ſupra fuit dictum.

Non infringuntur prædicta ſi dicatur intelligen. eſſe de
obligationibus diuiduis, non verò de † indiuiduis, in quibus 20
omnes hæredes tenentur inſolidum l. 2. §. ex his ff. de
verb. oblig. Defenſionem autem ad quam hæredes ven-
dituris tenentur eſſe indiuiduam, & non † poſſe pro 21
parte impleri, docet Bart. in l. 4. §. ſi is qui de verb. oblig.
num. 22. communiter ſequutus Iaſon. num. 43. Ruin. 78.
Surd. cum alij conſ. 150. num. 2. & probatur in d. l. quarta
in fin. ibi, pro parte neque reſtitutio, neque defenſio continge-
re poteſt, l. in executione 105. §. inſolidum 5. l. cum ex cauſa
139. ff. de verb. oblig. vbi quod hæredes venditoris † inſoli- 22
dum ſubſiſtere tenentur. Non enim ex perſona hæredum
conditio obligationis immutatur, quæ ſunt verba text. in d.
l. 2. §. ex his. Ea enim quæ in partes † diuidi non poſſunt 23
ſolida à ſingulis hæredibus debentur, l. ea quæ 192. ff. de reg.
iur. facit text. in l. fin. ff. de ſeruit. leg. text. expreſſus in l. ſi
rem 62. §. 1. de euict. Gomez. var. d. lib. 2. cap. 10. num. 16.
verſ. ex quo, infert Paulus cum alijs ibi citatis.

Nam his facilè reſpondetur aduerten. differentiam eſſe
conſtituen. inter obligationes indiuiduas. Aliæ enim ſunt
indiuiduæ petitione, & ſolutione, de quibus loquitur text.
in d. §. ex his, & in d. l. fin. de ſeruit. leg. text. in d. l. in exe-
cutione, §. ſecunda ad opus, in qua l. ponetur hæc diſtinctio.
Aliæ verò ſunt indiuiduæ petitione, ſolutione verò diui-
duæ, & in † his non tenentur hæredes ad ſolutionem inſo- 24
lidum licet ad factum (ex quo reſultat ſolutio) inſolidum
teneantur. Et hic eſt præſens caſus in quo nil opus eſt au-
ctoribus, & argumentis cum ex ipſis I. Conſ. deciſioni-
bus rotundè, & clariſſimè in puncto euictionis doceamur
† hæredes vendituris ſolum pro portionibus hæreditarijs 25
teneri I. C. Paulus in d. l. in executione 85. §. inſolidum §. Ve-
nuleius in l. cum ex cauſa 139. ff. de verb. obligat. facit idem
Paulus in l. 4. §. fin. in princ. ff. eod. Celſus ſi benè inſpicia-
tur in l. ſi rem 62. §. 1. ff. de euict. ibi, Rectèque cum cæteris
agam quod euictionis nomine euicti ſint, quia à DD. non pon-
deratur, conducit optimè Neratius in l. ex iudicatum 16. ff.
iudic. ſolui, vbi in ſtipulatione commiſſa ob rem non defen-
ſam non inſolidum, ſed pro parte contra fideiuſſorem pro-
miſſoris agen. eſſe monſtrauit, qui † prætermittitur a ſcri- 26
bentibus docent præter Ordinarios dd. iuribus Donell. in d.
l. 4. §. fin. magiſtraliter, Picchard. inſt. de offic. iud. §. ſi finium
regund. in append. cap. 4. per tot. & de obligatione euictionis
ad explicationem d. §. inſolidum cap. 10. per tot. vbi explicat,
& exornat iuribus, & auctoribus, Valenz. tract. illuſtr. lib. 2.
tract. 4. cap. 6. num. 25. & ante hos omnes Duaren. in d. l. 85.
verſ. alia eſt obligatio fol. mihi 762.

Non etiam videbatur obſtare text. in l. eandem 9. ff. de
duob. reis, ibi vt puta ſi pluribus hæredibus inſtitutis

teſtator

27 teſtator dixit Titius, † & Mæuius Semprõnio X dato, vel
Titius, aut Mænius, vt correctius legit Gottoſ. *ibi littera X.*
Cuiac. *lib.5. obſe.cap.*35. Nam facilis reſponſio eſt, quia ibi
teſtator in teſtamento à Titio, & Mæuio X legauit Sem-
pronio, & voluit vt vterque inſolidum teneretur, & ita
28 intrat † doctrina Bartoli vbi ſupra cum hic ex legato, & in
teſtamento voluerit obligare non ex contractu, nec in con-
tractu, vt in noſtris terminis.

Minus concutitur ſupradicta concluſio ex eo quod in
29 præſenti agebatur actione hypothecaria ex † qua omnes
hæredes tenentur inſolidum, nec attenditur diuiſio, Grat.
diſcept. for. cap. 16. *num.* 10. Cyriac. *contr.* 220. *num.* 10. *&*
ſeqq. Rota coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 785. *num.* 10. *&*
in Romana legati 11. *April.* 1622. *coram Vbaldo*, *& in Vi-*
terbien. Caſtrorum 10. *May* 1624. *coram Coccin. in* 3. *inſpe-*
30 *ctione*. Et in mandato A. C. relaxato contra vnum ex hæ-
redibus, firmauit Rota *in Ferrarien. depoſiti* 2. *May* 1635.
coram Eminentiſſimo Macchiauello, Parlador. *rerum quo-*
*tid. lib.*2. *cap. fin. part.*4. §. 1. *num.*15. & eſt text. expreſſus
*in d. l.*2. *C. de hered. act.* ibi, *niſi intercedat pignus, vel hy-*
poteca, *l. ſi neceſſarias* 8. §. *ſi vnus ff. de pign. act. l. credito-*
res 8. *diſtrac. pign.* Cænal. *d. q.* 76. *num.* 16. Suarez *vbi ſupra*
31 *num.*8. adeo vt ſi plures hæredes teneant hypotecam † ad-
uerſus vnum ex eis poſſit agi inſolidum, *l. fin. C. ſi vnus ex*
pluribus, Bart. *d. l. creditores*, Suarez *ad l. Toleti limit.* 1.
32 *num.*4. Et optima quidem ratione, quia obligationis condi-
tio hæredum perſona non mutatur, ſed talis remanet apud
33 hæredes † qualis erat apud defunctum, *d. l.* 2. §. *ex his d. l.*
in executione 85. *pro parte ff. de verb. oblig. l.* 2. §. *incertam*
ff. de Prat. ſtipulat. l. cui fundus 55. *ff. de condit. & demonſtr.*
& apud Hiſpanos *eſt l.*8. *tit.*31. *partit.*3. docent poſt Acurſ.
& antiquiores *in alleg. iuribus*, Donnell. *d.* §. *ex his*, *num.* 2.
Fachin. *lib.* 10. *contr. cap.*63. Amaya cum congeſtis *in d. l.*1.
& 2. *num.*93. *C. de anno, & tribut.*

Quia reſpondetur primò, quod hæc omnia vera ſunt, &
procedunt, quando creditor hypotheca experitur ad con-
ſequen. rem ipſam hypothecæ obnoxiam, ſecus vero ſi pro
34 debito executionem petat, quia quando creditor agit hypo-
thecaria illud intendit, vt ſibi pignore conſulatur donec de-
bitum hypothecæ obnoxium ſoluatur, ita Bart. *in dicta l.*
final. C. ſi vnus ex pluribus, *& in l. rem alienam num.* 22. *ff.*
de pign. act. At vero quando petit executionem prout in
35 præſenti factum eſt, magis videtur † exercere actionem
perſonalem, *l. ſicut in rem* 3. ibi, *vel perſona qualicumque*
actione, vel perſequutione pulſetur C. de præſcript. 30. *vel* 40.
ann. & ibi gloſſ. *verbo perſequutione*, Cæuall. *vbi ſupra n.* 16.
cum duobus ſeqq. Parlad. *vbi ſup. num.* 17. & Ordinarij *in* §.
item ſeruiana inſt. de act. iunctis traditis ab Ang. *in l. à D.*
Pio 15. §. *ſententiam ff. de re iud.* Suarez *ad d. l. Toleti q.* 15.
*num.*11. & ſic neceſſario intelligen. ſunt Auctores pro Ho-
36 ratio adducti, & ita loquitur Cyriac. *d. contr.* 320. *num.* 10.
vbi quod ſi egiſſet actione perſonali deberet agere pro hæ-
reditaria tantum portione.

Nec *deciſio* 785. apud Burat. *num.* 10. contrarium vide-
tur ſentire, quia dicit reum conueniri inſolidum pro tota
37 ſumma quæ ad eum peruenerat, & † conueniebatur ibi,
partim nomine proprio, & partim nomine hæreditario, &
actione hypothecaria, & magis explicat *num.* 12. alijs cita-
tis, & hanc diſtinctionem ponit Gratian. *diſcet. forenſ.*
cap. 150. *num.* 12. Barboſ. *d. l. C. de hered. act. num.* 4. alios
ſuo more adducens, & benè explicat Fuſar. *de ſubſt. dicta*
38 *quæſtione* 557. *num.*24. & Grat. *cap.*323. vbi † agebatur pro
obligatione indiuidua, & in fortioribus caſibus, & dixit te-
neri inſolidum, quia agebatur hypothecaria ad fundum hy-
pothecatum, & ab eo poſſeſſum.

Secundò, quod nullus eorum affirmat, quod propter hoc
obligatio hæredis extenderetur vltra quantam hæreditatis vl-
tra quam vt ſupra diximus defunctus eum obligare non
39 † poteſt, nec actio hypothecaria extenditur vltra perſona-
lem, *l.* 1. *C. comm. de leg.* & ibi gloſſ. *verbo in omnibus*, *&*
l. 2. *C. de debit. Ciuit. lib.* 11. *tit.* 32. & ibi gloſſ. *verbo pro*
rata. Vnde cùm non poſſit teſtator perſonalem obli-
gationem extendere vltra quotam, ita nec poterit hypo-
40 thecariam, † & facit vulg. regula quod acceſſorium ſequi-
tur naturam ſui principalis, *cap. acceſſorium*, 42. *de reg.*
iur. in 6. *l. etiam C. de iure dot.* cum vulgatis per Axiomati-
ſtas, & Caſtil. *lib.* 5. *contr. cap.* 168. *num.* 1. *cum ſeqq.* Vnde
intra limites quotæ firmabitur hypothecaria, *l. fideiuſſor.* 16.
ff. de fideiuſſ. per quem text. Neguſ. *de pign. part.*2. *memb.*3.
*num.*32. *verſ. non obſtat*, Alex. in addit. ad Bart. *in l. ſi quis*

ſeruum 8. §. *certam ff. de leg.*2. *per d. l.* 16. *in gloſ. in verbo non*
eſt, Bart. *num.* 1. *verſ. non obſtat*, *& conducunt*, *l. ſi ſub impoſ-*
ſibile 29. *l. ſi quis pro eo* 56. *in princ. l. ſi à reo* 70. §. *final. ff.*
de fideiuſ. & in terminis, quod adſit hypothecaria, quæ da-
tur cõtra hæredes ad bona Teſtatoris † diuiditur pro portio- 41
nibus ſicut ipſa actio perſonalis, Neguſ. *vbi ſupra*, Barboſ.
alijs citatis *d. l.* 2. *C. de hered. act.* & eſt bona *deciſ.* Franch.
203. *num.* 1. explicat Menoch. *d. conſ.* 1204. *num.* 16. ibi pro-
pterea quod promiſſio euictionis etiam ipſa bonorum hy-
potheca eſt acceſſoria ad contractum, & ſecundum ipſum
contractũ † pro ea parte tantum pro qua eſt hæres ſic etiam 42
tenetur obſeruare promiſſionem pro euictione, & hypo-
theca bonorum, & eſt bonus text. *in l.* 1. §. *fin. C. comm. de*
leg. ibi: *In tantum, & hypothecaria vnumquemque conueni-*
ri volumus in quantum perſonalis actio aduerſus eum compe-
tit, & ibi Bart. *num.*7. melior text. *d. l.* 2. *C. de hered. act.*
vbi ita demum † in ſolidum teneri, ſi rem poſſideat in ſoli- 43
dum, & ita gloſ. ibi *verbo placuit verſ.* 2. *ſi rei*, & Bald. *n.* 1.
in fin. ibi, *non inſpecto pro qua parte ſit hæres, ſed quantum*
poſſideat, facit text. *in d. l.* 3. §. *hæres* 3. *ff. commodati*, &
ſic intelligen. Suarez *d. ampliatione* 7. *num.* 8. Nam aduer-
ten. eſt quod hæres actione perſonali tenetur de euictione
pro quota reſpectiuè quod † exemplo facilius demonſtrabi- 44
tur Teſtator v.g. reliquit 400. in hæreditate diuiden. inter
duos hæredes capit vnuſquiſque 200. Iſte Teſtator vendi-
derat fundum pro 200. eo euicto hæredes tenentur pro
quota nempè vnuſquiſque in 100. ſi agatur actione perſo-
nal, ſi vero actione hypothecaria tenebitur pro 200. aut bo-
na Teſtatoris tradere emptori. Sed ſi ponamus fundum
venditum pro 400. nullus hæredum tenebitur vltra 200.
etiam non † confecto inuentario, quia hæc eſt quota pars, & 45
vltra eam non tenetur, ſed ſi pars dimidia hæreditatis eſſet
150. tantum adhuc teneretur vnuſquiſque pro 200. quia
hæc eſt pars dimidia debiti quæ regulan. † eſt ſecundum 46
quotam quæ in exemplo propoſito erat dimidia, & ita ex-
plicat Pinell. etiam exemplo adhibito *vbi ſupra verſ. eadem*
concluſio pro hæreditaria portione fol. mihi 514. *ad fin.* quia
alia eſt pars quotatiua, vt ita dicam alia quantitatiua illa eſt
pars ex † qua hæres ſcribitur videlicet tertia, quarta pars 47
vero quantitatiua dicitur ſumma illa, quæ in quota conti-
netur, vt benè poteſt quis teneri ſi inuentarium non fecerit
vltra quantitatem, & ſummam contentam in ſua quota, vt
ſi v.g. quota ſit dimidia † quantitas vero vel ſumma ſit 48
100. Debitum vero 400. hæres iſte tenebitur vltra quanti-
tatem videlicet vltra 100. non vero vltra quotam videlicet
vltra dimidiam, & ſi explicat Pinell. vbi ſupra licet non tam
clarè. Et ſic iniuſtè Menoch. (dum ad hoc non aduertit)
† reprehendit Suarez, & quicquid ſit de hac doctrina ſem- 49
per neceſſarium eſt, vt qui vult inſolidum ab vno hæredum
ſibi ſolui agat hypothecaria, vt ſupra dictum eſt ex Parlad.
d. num. 16. *in fin.* & ita etiam videtur intelligenda *dec. illa*
de Celſis infra citanda.

Parum deinde videbatur pro Gambuccio facere vulgare
illud axioma † quod hæres adeundo hæreditatem confir- 50
mat omnia à Defuncto geſta, & obligatur, *d. l. ſi adulta* 6.
ibi, *adeun. hæreditatem etiam ſe obligauit C. de hered. act. l.*
more 8. *ff. de acq. hered.* ibi, *hæreditas autem quin obliget nos*
ære alieno, & ſi non ſit ſoluen. pluſquam manifeſtum eſt, *l. ve-*
teris C. de contrah. vel commit. ſtipul. l. 1. *&* 2. *ff. de bon. poſſ.*
l. apud Iulianum 3. §. *fin. ff. quibus ex cauſ. in poſſ. &c. l. ſi quis*
5. §. *hæres ff. de obligat. & act.* §. *hæres inſt. de obl. q. qui ex quaſi*
contr. naſc. vbi paſſim auctores Cyriac. *contr.* 297. *n.* 1.

Quæ iura, & auctores (vt id obiter notetur) intelligen.
ſunt de hæredibus poſt adita hæreditatem. Nam ante adi-
tionem, nec hæredes † dicuntur, nec vlla iura ad eos, nec 51
contra eos tranſeunt, nec teſtamentum quicquam valet,
non adita hæreditate, §. *an ſeruo, verbo nam, & ſi ſtatim*
inſt. de leg. l. vnica §. 1. *&* §. *in nouiſſime C. de caduc. toll. l.*
teſtamentum 25. *ff. de manumiſſ. &c. l. cum hæredes* 13. *ff. de*
acq. poſſ. Et inde † introductum ſucceſſorium edictum, vt 52
creditores haberent contra quem experirentur, *l.* 1. *in princ.*
ff. de ſucceſſ. edic. ex quo natum, & illud quis ordo in bono-
rum poſſeſſionem ſeruetur, vt in eodem *tit. ff.* Hoc ſi de
extraneis loquamur in ſuis inutiliter etiam † mero iure 53
diſputamus de aditione cum ipſo iure hæredes exiſtant, vel
potius appareant vulg. text. *in l. in ſuis* 11. *ff. de lib. &*
poſth. §. *ſui autem* 2. *inſt. de hered. qualit. & diff. l. neceſſa-*
rijs 57. *ff. de acq. hered.* licet in eis † immixtio ſit neceſſaria, 54
vt à creditoribus conueniantur, Bart. *in l.* 1. *C. vt ſi minor.*
ad hered. ſe abſt. in. reprehenſus à Fabr. *err. fin. decad.*31. *& in*

l. ſi quis 14. §. *pleriq. de relig. & ſumpt. funer. in fin.* Nam
hæc regula intelligen. eſt pro vt ſupra diximus, ſcilicet pro
portionibus hæreditarijs, vt in omnibus ſupta adductis
55 Iuribus, † & actoribus qui omnes loquuntur de hæ-
redibus poſt aditam hæreditatem, & proportionibus hære-
ditarijs.

Illud quidem magis mouere poteſt, quod Domini de
Cnpiolis non oſtendunt inuentarium, nec reſpondent ad
56 ea quæ dicuntur factam ab † eis ſolam deſcriptionem nullæ
adhibita ſolemnitate, ex Pariſ. *conſ.* 25. *num.* 51. *&* 52. *lib.* x.
Menoch. *conſ.* 89. *num.* 138. Rota penes Reuerendiſſimum
Vrgell. *deciſ.* 337. *num.* 8. *in fin. &* 371. *num.* 2. latè Gratian.
57 *cap.* 766. *num.* 1. Ex quibus † oritur, vt inſolidum hæredes
teneantur, text. *expreſſ. in l. fin.* §. *ſi vero poſtquam C.
de iure delib.* Afflict. *deciſ.* 111. *num.* 17. Franch. *deciſ.*
321. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 4. *num.* 14. *part.* 5. *recent.* ibi multi ci-
tantur.

Sed non difficili negotio hæc poſſunt euirxti, quia ommiſ-
58 ſio inuentatij non faciat, vt quis † tenextur vltra quotam
licet facit quidem vt teneatur vltra quantitatem, & vires
ipſius quotæ, Grat. *conſ.* 86. *num.* 19. *ad* 23. *lib.* 2. Molin. *de
primog. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 24. *poſt princ.* Suarez *vbi ſup. n.* 10.
verſic. tu te ne mentis, & num. 16. *verſ. ratio eſt*, Pinell. *vbi
ſupra num.* 79. *verſ. fin. verſ. & ita Hiſpanus vbi poſito exem-
plo rem explicat omnino viden. fol. mihi* 515. *& num.* 83. *ver-
ſic. limitatur vndecimo fol. mihi* 534. Fuſar. *de ſubſt. multis
citatis d. quaſt.* 587. *num.* 20. & ſic explicant *d. l.* §. *ſi vero
poſtquam*, & ſic explicauit Capyc. Latr. *deciſ.* 15. *num.* 15.
& 16. & Saluſt. Tib. qui non benè pro Horatio allegatur
in prax. lib. 1. *cap.* 44. *num.* 11. qui ſe benè explicat
num. 12. dicens, quod ſi hæres faciet inuentarium tenetur
vſque ad vires hæreditarias ſi non faciet tenetur pro vitili
59 forſan † voluit dicere pro quota. Diuerſa enim ſunt hæc
duo (vt nihil ſalebroſum in hac diſpoſitione non compla-
netur.) Nam quota portio dicitur tertia, vel quarta pars
hæreditatis v. g. Quæ inter hæredes ſolet eſſe æqualis, vel
inæqualis prout eorum cantabit Inſtitutio, & hæc vocatur
60 portio hæreditaria, vel portio Dominica. Aſt portio † vi-
rilis dicitur pars, quæ eſt æqualis inter omnes, vt benè docet
text. *in l. quoties* 25. *ff. ad Trebell. virilis* 8. *ff. de legat. præſt.*
bonus text. *in l.* 2. *ff. de inſtr. vel inſtr. legat. alias de fundo
inſtr. l. ſtatu liber.* la 2. 8. *in ordine, l. qui pecuniam* 22. *ff. de
ſtat. lib. l. proinde* 7. *ff. de ſtipul. ſer.* facit text. *in l. cum pater*
77. §. *hæreditatem* 4. *l. vnum ex familia* §. *ſi duos* 4. *ff. de leg.* 2.
& clarius hanc differentiam tradit *l. filiusfam.* 114. §. *ſed ſi
omnes* 117. *ff. de leg.* 1. *& auth. præterea C. vnde vir. & vxor.*
Rebuff. *in l. virilis* 145. *ff. de verb. ſignif. verſ. frequenter
iuncto Alberico in dictionario verbo quota*, tenebitur ergo co-
61 hæres non faciens inuentatium † inſolidum pro quota non
in totum debitum. Nec contrarium ait Gratian. *cap.* 762.
62 *n.* 32. qui ſolum dicit, quod hæredes vnius † ex correis te-
nentur ſicut ipſe correus, Capyc. Latr. *d. deciſ.* 15. *num.* 15.
non contradicit, ſed potius fauet huic doctrinæ.

Nec multum pro Gambuccio videbatur ſtringere text.
63 *in l. ſi ab eo* 7. *C. de lib. cauſ.* vbi hæres tenetur † ratificare
manumiſſionem à defuncto etiam non iure factam, quam
adducebant informantes pro Gambuccio cui congruit mi-
rè *l. filium* 31. *ff. eod.* vbi filium ob hoc quod patri hæres
64 extitit † prohibere à patre ſuum ſeruum manumiſſum in
ſeruitutem petere. His enim Doctores reſpondent proce-
dere fauore libertatis, & ita Cuiac. *lib.* 24. *quaſt. Papin. ad
l. filium* 31. *ff. de lib. cauſ.* Et reſponderi etiam poteſt, quod
65 illa iura non loquuntur de danda † actione contra hæredes,
ſed in *d. l.* 7. agitur de libertate data ab ipſo Domino, ſed
non iure; vnde nil mirum ſi hæres non poſſit reuocare
66 cui nil de ſuo ablatum erat, & vt dictum eſt ſuſtinentur li-
bertates ex æquitate, quæ datæ à defuncto ſeruis hæredis di-
67 recto † non competebant, *l. ſeruo tuo* 9. *C. de manum. teſt.*
& ita explicatur difficilis text. in quo mutum laborarunt
antiqui *l. ſi ſeruo* 20. *ff. quis, & à quibus &c.* quæ ex diame-
68 tro † pungat cum *d. l.* 7. *& d. l.* 31. Ex quibus omnibus vi-
69 debatur dicendum tanquam hæredem non potuiſſe † Octa-
uium inſolidum conueniri.

Sed nec vt filium, quia licet non poſſit controuerti Pa-
70 trem filios obligare inſolidum. † Clara enim ſunt verba, &
ſufficiebant illa, & cuiuslibet eorum ex trad. à Rota *deciſ.*
23. *num.* 3. poſt Zacch. *de oblig. Cam.* vbi in terminis de eui-
ctionis promiſſione, & quod pater poſſit alienare rem filij,
probat Afflict. *deciſ.* 393. *num.* 2. Gaill. *obſeru.* 72. *num. fin.*
quia pater non poteſt obligare filium, ſi pupillus ſit proba-
tur ex text. *in l. fin.* §. 1. *ff. de verb. oblig.* vbi Bart. & Donel.
§. *pupillus* 11. *inſtit. de inutil.* explicat Mender. de Caſtro *in
l. cum oportet* 2. *part. n.* 226. *C. de bonis quæ liber.* Picchard.
d. §. *pupillus num.* 16. Grat. *cap.* 36. *num.* 21. Nec † enim vt 72
tutori parti conceditur pupillum obligare, Aret. *d.* §. *pupil-
lus num.* 3. *&* 4. Pichard. *num.* 19. & multò minus ſi fuerit
pubes *tot. tit. in rub. & nigro, C. ne filius pro patre ex ſupra
allegatis*. Quia ex alterius † contractu neminem obligari 73
poſſe, probat text. *in l. cum te poſſeſſionem* 3. *C. ne vxor. pro
mar.* & de filio ſunt verba *in l. cum non ſolum* 8. §. *vbi autem*
3. *C. de bonis quæ lib.* Ibi, *adhibeatur, aut filiorum conſenſus
niſi adhuc in prima ætate ſint conſtituti*. Sed nec poſſe alie-
nare † rem filij ſine neceſſitate, probatur ex Gaill. ab Hora- 74
tio allegato *d. num.* 14. & Afflict. *vbi ſupra*, vbi poteſt alie-
nare quando adeſt æs alienum proueniens ab ipſo † qui bo- 75
na reliquit filio, & ibi Vrſill. Multis citatis, quod vbi adeſt
neceſſitas latè Caſtill. *de vſufr. cap.* 3. *num.* 75. cum ibi con-
geſtis, & Pinell. *in d. l.* 1. *C. de bonis matern.* 3. *par. num.* 77.
poſt princ. verſ. nec Doctores qui multos citat. Et quod tunc
debet neceſſitas probari † ab eo cui res vendita, eſt text. *&* 76
eſt in d. leg. 1. *C. de bonis matern.*

Nec etiam magnam difficultatem faciebat ratificatio fi-
liorum. Nam ſi loquamur de mandato illud dederunt tan-
quam hæredes Cæſaris. Vnde non infertur, quod ratifica-
uerint, vel approbauerint tanquam † inſolidum obligati, 77
ſed tanquam obligati pro portionibus hæreditarijs, & ex-
preſsè dicunt dare mandatum ad ſuſcipien. lites, † & ad 78
omnia illa, quæ vti hæredes prędicti facere tenentur in ſum-
mar. Gambucci n. 2. Vnde cùm vt hæredes non tenentur,
niſi pro quota, ita non tenebantur ex ratificatione, & qui-
dem ratificatio tacita non extenditur † vltra id quod ex ea 79
colligi poteſt, Noguetoll. *alleg.* 29. *n.* 44. *poſt med.* & quan-
tumcumque fuiſſet expreſſa ratificatio † ſemper intelligen- 80
da eſſet pro parte ad ſe pertinente, arg. text. *in l. ſi ſtipulatus*
4. *verſ. primo*, ibi quia non eſt veriſimile plus venditorum
† promiſiſſe quam iudicio empti præſtare compellere, 81
ff. vſur. Nullus etiam præſumitur velle facere pluſquam
obligatus † exiſtit, *l. ex conducto* 16. §. *Papinianus* 3. *alias* 82
l. ſi vno ff. locat. ibi, *ſed & ſi verbo donationis*, ergo & id
ſemper † actum intelligitur, quod conuenit naturæ actus, 83
d. l. 4. *in fin. l. damni infecti* 43. *ff. de damn. infect.* & condu-
cunt tradita per Surd. *conſ.* 150. *à num.* 58. *vſque ad* 72. Vbi
quod renunciatio † quietatio, diſpoſitio ſemper reſtringun- 84
tur ad cauſam propter quam factæ ſunt. Et quando indu-
ceretur hæc ratificatio nullius eſſet momenti, quia nec vo-
lentes ſucceſſores facere poſſunt, † quod æs alienum diuida- 85
tur inter eos pro portionibus hæreditarijs, Parlad. *d. part.* 4.
§. 1. *num.* 12. *&* 13. *ex d. l. pacto ſucceſſorum* 26. *C. de pact.*
ibi Donell. *num.* 2. *poſt med.* & alij citati à Barboſa *in d. l.* 26.
Iaſ. *in l.* 2. *num.* 2. *C. de pact.* vbi quod † emptor hæreditatis 86
etiam ſi obligetur non poteſt cogi à creditoribus, ex *l.* 2. *iun-
cta gloſ. fin. C. de hæred. vel act. vend.* & quæ ipſo † iure diui- 87
ſa ſunt ſemper diuiſa remanet, *l. inter fideiuſſores* 26. *ff. de
fideiuſſ.*

Nec exiſtimabatur Oćtxnium ratificaſſe txnquam fi-
lium contractum ſuo nomine geſtum per receptionem
pretij à DD. de Lunærdellis. Primò, quia eodem modo
non ſolus, ſed ſimul cum alijs hæredibus pretium recepit.
† Secundò, quia non ex contractu venditionis facto à 88
patre, ſed ex contractu emptionis, quia fratres illi re-
ceperunt partem pretij à D. de Lunardellis tanquam hæ-
rede Pandulphi, qui domum vendiderat Cæſari ementi
ſuo, & vxoris nomine, vnde nullo modo poteſt dici per
actum illum ratificaſſe venditionem facta à Cæſare.
Nam † ex contractu illo nil poterant petere à Lunar- 89
dellis, qui non interuenerunt in eo; ſed petijt virtute
contractus emptionis, & venditionis cum Pandulpho
celebrati, & huius venditionis inſtrumentum produxe-
runt (non inſtrumentum venditionis factæ à Cæſare
Gambuccio quo iſti filij nil poterant iuuari contra Lunar-
dellos) † ex quo erant obligati pro euictione præterquam 90
quod ex actu ſubſequuto ſolum inducitur ratificatio quan-
do actus ille potuit fieri citra approbationem contractus
præcedentis, Menoch. *conſ.* 1158. *num.* 8. omninò viden.
cum alijs ibi citatis. Nec contradicit Coccin. † *deciſ.* 27. 91
num. 1. quia ibi fuit conuentus Ioannes expromiſſor non
hæres venditoris.

Vnde ceſſant quæ adducuntur, quod † maiores facti ra- 92
tificauerint, & ſit haberi tanquam ſi ipſi contraxerint, ex
l. ſi pupilli 6. §. *item quæritur ff. de neg. geſt. l. ſi ſine iudice* 22.

§. *In-*

§. Iulianus 6. ff. rem rat. haberi, l. fin. C. ad Maced. l. quod
ſi de ſpeciali 26. ff. de min. l. fin. §. 1. quod quis iur. regul. rati-
habitionem de reg. iur. in 6. & quod tacitè ſicut expreſsè in-
93 ducatur † ratificatio, l. ſi ponat 23. §. 1. ff. de inoff. teſtam.
l. quoniam 12. §. 1. ff. rem rat. haber. l. ſed Iulianus alias, l.
item filius 8. §. fin. ff. ad Maced. melior text. in l. non tan-
tum 5. eod. tit. rem ratam, &c. Buratt. deciſ. 371. num. 3.
& 4. vbi de receptione pretij, & deciſ. 447. num. 10. & quod
94 mandato † comparetur etiam vbi ſpeciale requiritur de-
ciſ. 301. num. 8. vbi latè Adden. num. 9. Gratian. cap. 704.
num. 26. Surd. conſ. 60. num. 17. facit text. in l. 2. & 4. C.
de pact. & quod qui producit inſtrumentum cenſetur omnes
95 ſuas qualitates † approbare, l. cum precibus, C. de prob. cap.
cum olim de cenſ. Surd. dict. conſil. 60. num. 26. cum multis
96 ibi congeſtis, & qui agit ex † contractu ſuo oomine cele-
brato videtur ratificare num. 11. arg. text. in l. teſtibus, C. de
viden. Surd. vbi ſup. num. 12. & conſ. 28. num. 19. vbi de ra-
tificatione tacita gloſs. in l. 1. verbo ratam, C. ſi maior. fact.
& congruit text. in l. indebitum 9. C. de condit. indeb. l. pe-
nult. l. fin. l. 4. §. eleganter, ff. de leg. comm.

97 Nec magni momenti erit dicere, quod in hoc † contractu
interuenerit iuramentum propter quod factum promittens
cogitur præciſè ad factum, Seraph. de priuileg. iuram. priui-
leg. 74. Gomez. vbi ſup. num. 21. verſ. quartus caſus, Guttier.
multis citatis de iuram. part. 1. cap. 39. num. 6.

Nam præterquamquod hoc non tranſit ſine difficultate
98 cum multi obſcuri † nominis auctores contrarium tenne-
runt, & ſit etiam communis opinio, vt ea citatis à Couar.
de pact. in 6. part. 1. §. 4. num. 6. Seraph. vbi ſup. ad partes di-
ſputans à num. 1. ad 38. Gabr. de iureiuran. concl. 8. num. 1.
qui diſcordiam componit dicens de iure ciuili procedere
99 negatiuam † de iore canonico affirmatiuam, ſed qoicquid
de hac concordia certum eſt, quod ſuptadicta concluſio
100 intelligen. vt babeat locum in ipſo iurante non verò in eins
hæredibus, & ita Gabr. vbi ſup. num. 3. & Bald. Corn. &
alij, Seraph. vbi ſupra num. 141. & ſecutus num. 202. Ber-
nard. Diaz reg. 386. Farinac. in repert. de contr. quaſt. 1.
num. 6.

Et quando hoc verum ooo eſſet (vt eſt veriſſimum) ne-
gari quidem non poteſt Cæſarem venditorem noo ſe obli-
gaſſe præciſè ad factum, & multò minus ſuos hæredes, nec
101 iuraſſe, ſed obligauit ſe in forma conſueta, vt ſoleot ven-
ditores, nempè de euictione in forma, & indemnem
ſeruaturum, & à moleſtijs liberaturum emptorem, &
defenſurum, & moleſtiam, & litem in ſe ſuſcepturum.
Qua ſtante promiſſione non tenetur præciſè litem ſuſci-
102 pere, ſed poteſt non ſuſcipere ſi velit. Verùm † enimverò
tunc tenebitur ad expeoſas litis, & totale intereſſe etiam
ſi emptor non defendat ſi tameo denunciauetit litem mo-
tam, & Iudex ordine iuris ſeruato procedat, vt benè expli-
cat Gomez. d. tom. 2. var. cap. 2. num. 39. verſic. item vendi-
tor fol. mihi 19. colum. 2. ſtatim poſt princ. Guttierez d. par. 1.
cap. 61. num. 11. 12. & nouiſſimè Hermoſill. in add. ad par.
tom. 2. l. 33. tit. 5. partit. 5. gloſs. 1. num. 1. & facit, quod no-
tauit Valenzia vbi ſup. videlicet, quod ſtipulatio pro euictio-
103 ne † habet duo capita voom, vt res defendatur. Secun-
dum vt ea euicta duplum, vel ſimplum, vel quod coouen-
tum fuerit præſtan. non verò factum præciſè, l. 2. l. vel
emptori 37. l. ſi dictum 36. ff. de euict. Quam obligationem
104 ooo extendit iuramentum, † quia aſſumit naturam actus,
& recipit eaſdem qualitates, & conditiones, quæ in prin-
cipali promiſſione adſunt, vulg. text. in l. fin. C. de non num.
pecun. l. ſed ſi poſſeſſorum 11. §. item ſi iurauero 2. ff. de iure
iuran. l. fin. ff. qui ſatiſd. cog. cap. quemadmodum, vbi Ordi-
narij, & infinitos congeruot axiomatiſtæ præcipuè Velaſc.
littera I. num. 148. quibus addo Mangill. de euict. quaſt. 34.
num. 25. qui alios citat, & facit optimè text. in l. ſi ſtipula-
tus 4. verſ. 1. ff. de vſur. ibi, non eſt veriſimile venditorem
plus promiſiſſe, quàm in iudicio empti praſtare compelleretur,
vbi not. Gottof. littera K. Seraph. & alij ſupra citati.

Et quando aliquod dubium pateretur hæc doctrina, quod
non patitur cui vnquam venit in mentem poſſe contrahen-
105 tem ea ſuo iurameoro eatraneum obligare. At iam ſatis
ſuperque probatum eſt hæredem extra quotam pro extra-
neo haberi.

Vlterius quia iurans non cogitur ad factum quando fa-
106 cere non † poteſt, quod promiſit, Gabr. d. concluſ. 8. num. fin.
de iur. iuran. ex Aym. & Bart. Guttierez dict. cap. 39. num. 5.
verſ. pro hac opinione iuncto num. 6. in fin. vbi probat limita-
tiones Gabr. & cum iam res ſit euicta. Quid quæſo prode-
rit hæc † defenſio ſententia io iudicatum tranſacta, & 107
ſunt optima verba text. in l. iam tamen 5. ff. iudicatum ſolui
in princ. ibi, fideiuſſore qui iudicium acceperat damnato fru-
ſtra defenſionem reus ſuſcipit.

Quibos omnibus accedit, quod Gambuccius ſuum libellū
formauit modo conſueto non petendo præciſè à Cupiolis,
vt defenderent, ſed vt defenderent, aut ſoluerent, & eos ci-
tauit ad defenſionem alias ad video. relaxari mandatum
pro ſcutis 1230.

His tamen minimè refragantibos contrarium Domini
reſoluerunt, & ratio reſolutionis fuit. Primò, † quod ſuc- 108
ceſſores vendentis tenentur de euictione, & ad damnum,
& intereſſe, l. euicta re, l. venditor. ff. de euict. Alex. conſ. 67.
num. 2. lib. 2. Cooar. alijs iuribus, & DD. congeſtis lib. 3.
var. cap. 17. in princ.

Nec inoentarium, quod oſtendont Cupioli ſuffragator,
quia eſt ſine † ſolemnitatibus requiſitis, Menoch. conſ. 89. 109
num. 189. Doran. deciſ. 337. num. 8. in fin. & 371. n. 2. cum
alijs ibi citatis, vt ſupra diximus.

Secundò, quia Cupioli non confecto inuentario ſuſcepe-
runt hæreditatem, vnde remanent inſolidum † obligati (vt 110
multis ſupra ſatis remanet probatum, & forſan non ſatis
reſponſum) ad text. in l. fin. §. ſi vero poſtquam, C. de iur.
delib. Auth. de hered. falcid. colat. 1. titul. 1. cap. 2. verſ. ſi
verò non fecerit, Afflict. deciſ. 111. ſub num. 16. verſ. & ideo
totum conſilium, Gratian. d. cap. 776. num. 31. verſic. nec
ſubſiſtit. Rota in Bononien. pradij 27. Iunij 1639. coram Re-
uerendiſs. P. D. Ghiſilerio, & in Romana cenſus de Celſis
29. Aprilis 1633. coram eodem confirmata 2. Maij 1636.
vbi multis iuribus, & auctoribus quos fruſtra hic recenſea-
mus, & antea fuerat deciſum coram bon. mem. Buccabel-
la in Rom. Saluiani 26. Maij 1626. facit Dec. conſ. 418. n. 15.
Corn. conſ. 189. num. 1. lib. 3. Anch. conſ. 715. num. 5. & an-
te eos Bart. in l. cum hæreditate, ff. de acq. num. 7. Cyriac.
contr. 297. ſub num. 8. verſ. quia hæres, Sord. dict. deciſ. 15.
num. 9.

Tertiò, quia ex productione † ioſtrumenti illud ratificaſ- 111
ſe ſatis apparet ea ſupra adductis, & Surdus qui multos
congerit d. conſ. 60. num. 13. Burat. deciſ. 301. num. 1. & 3.
& deciſ. 447. num. 1. Bald. conſil. in d. l. quod ſi de ſpeciali,
ff. de minor. Grat. conſ. 704. num. 25. & ſeq. Rota in Signina
bonorum de Vendictis 12. Nouemb. 1604. coram Penia, & in
Albanen. diuiſionis 23. Martij 1620. coram Pirouano, & in
Cremonen. pecuniaria 17. Ianuarij 1584. coram Platto, & in
Romana mercedis 9. Iunij 1621. coram Manzanedo vbi mul-
ti citantur.

Nec obſtat, quod dicebatur oon conſtare an fuiſſet con-
uentus tanquam hæres, vel tanquam filius, qoia contra-
rium apparet ex facto, nec facit iudicium nullum dicebat
vnus ex Dominis, quod † actiones ad idem tendentes cu- 112
mulentur l. non eſt nouum 19. vbi gloſs. ff. de act. empt. & ibi
notauit Bart. & certè (addebat idem Dominus) cum † ex 113
mutatione perſonæ obligatio non mutetur de quo in ſupe-
rioribus abondè contra æquitatem videtur, quod ſine vlla
culpa ſua deterioris conditionis efficiatur creditor propter
mortem debitoris, † & qui vnum habet obligatum ioſoli- 114
dum nunc cogatur contra plures agere ne defenſio per plu-
res ſciſſa incommodo afficiat actorem, quæ ſunt verba text.
in l. iam tamen 5. §. ſi tamen 7. verſ. nam & plures, ff. iudic.
ſolui, ibi, præſumitur enim lædi ille cui ex vno contractu con-
uenit agere cum pluribus perſonis, vt ibi Gottofr. littera P.
facit text. in l. non tamen 38. ff. de procur. ne in plures ad-
uerſarios diſtinguatur, qui cum vno contraxit, quæ ſuot ele-
gantia verba text. in l. 2. ff. de exercit. act. eſt enim iniquum
in plures † aduerſarios ſtringi eum qui cum vno contraxe- 115
rit, vt ipſiſſimis verbis Caius in l. & ancillarum 27. §. ſi quis
8. ff. de pecul. Alciat. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 33.
num. 1. & 2.

Et quicquid ſit ao † ſucceſſores efficere poſſiot, vt vnus 116
inſolidum teneatur ſtricto iure inſpecto, Iaſ. in d. l. pacto
ſucceſſorum num. 8. dicit, quod ſi velit creditori † poterit 117
agere inſolidum, & gloſs. fin. in d. l. 2. C. de hered. act. vi-
detur fauere dum ait, quod ſi emptor hæreditatis promittat
creditoribus reſpondere poſſit ab eis cogi, Surd. alijs citatis
d. deciſ. 90. num. 8.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Poſtea Epiſcopo Papieñ.

Ianueñ. Separatioois Thori.

Luna 25. Iunij 1646.

A R G V M E N T V M.

Subreptionis vitium, vt tollatur quid ſufficiat. Et diluuntur plures exceptiones oppoſitæ contra validitatem ſententiæ latæ, Excommunicatus quatenus agere poſſit,

S V M M A R I V M.

1 *Commiſſio reſtitutionis in integrum quando non poſſit dici ſubreptitia.*

2 *Subreptitionis omnis ſcrupulus, vt tollatur, ſufficit vt cauſa, qua mouit Principem, ſit vera, licet aliæ non exprimantur.*

3 *Sententia, quando eſt iniuſta, tunc reſtitutio in integrum non poteſt denegari.*

4 *ad Iudices Laicos recurrens eſt excommunicatus.*

5 *Excommunicatus licet quis ſit tamen poteſt petere, & obtinere commiſſionem appellationis, ac illam proſequi.*

6 *Sententia, quod ſit nulla, & iniuſta benè apparet ex deciſionibus Rotalibus deſuper emanatis.*

7 *Sententia nulla, & iniuſta, nullum parere poteſt effectum.*

Abſolutio ab excommunicatione non requiritur quando actus eſt nullus, num. 7.

8 *Excommunicatus quilibet gratiam abſolutionis petere valet, ne videatur contemnere excommunicationem.*

9 *Abſolutio ab excommunicatione obtenta ad cautelam, quando valeat.*

10 *Commiſſio cauſa, poſtquam eſt præſentata Auditori Rota quid operetur.*

11 *Commiſſio cauſæ quando obtinetur, non eſt citanda pars, ſed benè poſtea ad dicendum contra commiſſionem.*

Iudicis iuriſdictio tunc firmatur, quando pars citatur ad dicendum contra commiſſionem num. 11.

12 *Comparitio tollit defectum citationis.*

pro Citato habetur, qui fuit certioratus de omni eo, quod erat citandus num. 12.

13 *Sententia dicitur nulla, ſi fuerit lata poſt appellationem interpoſitam ob non admiſſionem articulorum.*

14 *Decretum, quando nullum fuit interpoſitum, tunc perperam, & nulliter appellatur.*

15 *in Carcere publico, quiſque poteſt, citari.*

D E C I S I O   C C C C X I V.

EManarunt in hac cauſa duæ ſententiæ pro ſeparatione thori, ad fauorem D. Barbaræ Spinulæ vxoris Marchionis Marcelli Galleani ab Auria, mariti eiuſdem Barbaræ, quarum iuſtitia fuit primo loco coram me exactam ſub 16. Ianuarij 1645. & contra dictum Marchionem tantum informantem, fuit per DD. reſponſum quæ reſolutio fuit etiam confirmata ſub 24. Ianuarij præteriti vtraque parte informante. Tandem agnoſceos dictus Marchio ineuitabilem iuſtitiam dd. ſenteotiarum, io hac tertia propoſitione conoolauit ad nullitates, qiibus tamen noo obſtantibus, vtraque pariter parte ioformante, fuit per DD. reſolutum ſtandum eſſe in deciſis.

Prima enim nullitas circa ſubreptionem commiſſionis directæ bon. mem. Coccino ſuper reſtitutiooe io integrum à ſententia bon. mem. Remboldi, in qua declaratum fuit conſtare de validitate matrimonij, licet fuerit ſoblata in præterita *deciſ. ſub d. dies 24. Ianuarij verſ. quia data, &c.*
1 Poteſt etiam ouoc addi quod talis † commiſſio reſtitutioois
in integrum conceſſæ eidem Barbaræ emaoauit cum clauſula, *prout de Iure*. Vnde cum in plena Signatura, vtraque parte informante, iniuſtitia dictæ ſenteotiæ fuerit deducta, & Papa illam agnoſcendo, oihilomious talem reſtitutionem conceſſerit, parum refert, quòd in tempore non fuerit appellatum, dum expreſſio appellationis non factæ in tempore, non fuit cauſa fioalis, nec impulſiua talis conceſſionis, ſed tantùm dicta iniuſtitia, & ad effectum, vt tol-
2 latur omnis ſcrupulus ſubreptionis † ſufficit quod cauſa,
quæ mouit Pontifices ad concedeodum, ſit vera, licet aliæ non exprimantur, neque verificentur Specul. *in tit. de diſpenſ. §. dicendum reſtat num. 10. verſ. quod ſi Innocentius in cap. dudum el 2. num. 15. verſ. inualidum de elect.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſput. 21. num. 32. verſ. tandem quia conditio*, Coccin. *deciſ. 188. num. 5.* Seraph. *deciſ. 1432. num. 9. & deciſ. 166. num. 6. part. 6. diuerſ.* Vnde dum agebatur de
ſeotentia iniuſta † ratione ſolius iniuſtitiæ, reſtitutio io io- 3
tegrum non poterat deoegari *cap. 1.* vbi Abb. *de reſtit. in integr.* Odd. *eod. tit. quæſt. 77. art. 5. num. 28. & 29.* Rot. *in nouis deciſ. 1. num. 1. eod. pariter tit. & in recent. deciſ. 307. num. 1. part. 2.* & coram Papa Gregor. XV. 459. *num. 1. & 2. & 137. num. 1. coram Reuerendiſs. Vrgellen.*

Secundò non obſtat, quod Barbara de tempore impetratæ commiſſionis eſſet excommonicata, ea quo non paruerit prædictæ ſententiæ, quæ ipſi iniungebat reditum cum vi-
ro, † & quia habuerit recurſum ad iudices laicos. 4

Quia licet excommunicata potuit tamen petere, & obti-
nere commiſſionem appellationis † ac illam proſequi, ea 5
text. *in cap. ſignificauerunt*, ibique gloſ. *in verb. definito*, & Butr. *ſub num. 3. verſ. & nota quod defendere dicitur cap. cum inter, cap. fin. extr. de except. cap. peruenit el 2. de appel.* Rot. *deciſ. 7. num. 1. in fin. de except. in non.* eòque magis, quia d. ſententia Remboldi nulla, & iniuſta fuit detecta,
† vt apparet ex *deciſionibus* 104. 155. & 191. *part. 6. diuer.* 6
quæ proindè nullos potuit operari effectus, & ideò reſpe-
ctu nullitatis d. ſententiæ Barbara † abſolutione non indi- 7
gebat, *cap. præſenti de ſent. excommunic. in 6.* vbi Abb. *n. 2. verſ. ratio ſecundi caſus*, Couar. *in cap. alma mater part. 1. §. 7. num. 5.* Mart. *de iuriſd. part. 3. cap. 44. num. 4.* ibi, *Ita quod nullum prorſus habeat effectum, &c.* Seraph. *deciſ. 1098. num. 4. & 1239. num. 3. Gerunden. abſolutionis coram bon. mem. Coccino, quæ eſt 560. num. 5. part. 4. tom. 3. recent.*
Et quamuis quicumque excommunicatos † gratiam abſo- 8
lutionis implotare debeat, ne ſenteotiam Eccleſiaſticam contemnere videatur, vt inquit idem Mart. *loc. cit. eod. num. circa fin.* quod fuit obſeruatum in præſenti caſu, in quo, conſlito prius de nullitate dictæ ſenteotiæ Remboldi,
fuit tamen † poſtea ad cautelam Barbara abſoluta, quæ ab- 9
ſolutio io his termiois ſufficit, vt inquit Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapol. 91. per tot. tom. 1.* & facoltas abſoluendi inhæret ipſi commiſſioni, dom omnes commiſſiooes Rotæ contineaot talem facultatem, ex Bulla Pij IV. §. 2. Et eo ipſo, quod talis commiſſio fuit præſentata Auditori Ro-
tæ idem † habet ordinariam iuriſdictionem in cognoſcen- 10
do, licet delegatam in ſententiando, vt firmat Caputaq. *deciſ. 9. num. 1. part. 1. & deciſ. 72. part. 3. & dicta deciſ. 568. num. 65. & ſeqq.*

Tertia nullitas deducebatur ex eo quod de tempore, quod d. D. Barbara obtinuit commiſſionem directam bon. mem. Coccino, non fuit citatus idem Marchio reſpondetur nullibi cautum reperiri, quod in impetratione commiſſionis debeat pars citari, cum ſufficiat citatio ad dicen.
contra commiſſionem, † quia tunc ſolùm firmatur iuriſ- 11
dictio iudicis, Caſſad. *deciſ. 7. in fin. de reſt. ſpol. & pariter deciſ. 7. de appell. 169. num. 4. & 7.* coram Coccino, & 325. *num. 1. part. 5. diuerſ.* Et in omnem caſum, quateous ad fuiſſet talis defectus fuit ſublatus per comparitionem factam ab eodem Marchione, ſiue eius Procuratore; qui fuit
in plena Signatura † auditus, & ſic pro certiorato habe- 12
tur de omni eo, ſuper quo erat citandus, Bald. *in l. fin. C. de procur.* Iaſ. *in l. ne quicquam num. 26. verſ. 2. limita ff. de off. procon. & legat.* Marant. *in prax. part. 6. notab. 1. n. 12.* Rota *deciſ. 231. num. 3. part. 4. tom. 2. & 521. num. 10. ead. part. 4. tom. 3. recent. & deciſ. 27. num. 3. & deciſ. 94. num. 6. coram Papa Greg. XV.*

Nec releuat, quod ſententia bon. mem. Coccini fuerit
nulla, ex quo fuerit lata poſt † appellationem ab eodem 13
Marchione interpoſitam ob non admiſſionem articulorum. Quia de illo tempore noo fuit per DD. denegata talis admiſſio, ſed facto verbo in relationibus cauſarum ſuper tali admiſſione, ordinatum fuit, quod diſputaretur dubium ſuper conceſſione remiſſoriæ. Vnde appellatio per d. Marchionem interpoſita, remanſit inutilis tanquam in-
tempeſtinè facta † cum nollum præceſſiſſet decretum, à 14
quo appellari potuiſſet, & ideò erat reijcienda, *cap. vt debitus de appellat. cap. quamuis de elect. in 6.* Rota *deciſ. 58. num. 3. verſic. & in caſu de appell. in non.* Buratt. *deciſ. 635. num. 2.*

Tandem nec etiam obſtat, quod citatiooes fuerint factæ

contra

contra d. Marchionem in carceribus degentem, quia cum eſſet in carcere publico, & vnuſquiſque illum poſſet vide-
15 re † potuit citari, Bart. *in l. is qui reus num. 14. ff. de pub. iudic.* Alex. *in l. quæſitum n.6. ff. de re iudic.* Afflict. *deciſ.82. num.7.* ibi: *Et ideo potuerat citari*. Maximè id permittente etiam reformatione ſan. mem. Pauli Quinti.

Et ita, &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Romana Fideicommiſſi de Palatijs.

Lunæ 25. Iunij 1646.

A R G V M E N T V M.

Filij in conditione poſiti, licet de iure communi non cenſeantur vocati, tamen ſecundum Statutum Vrbis lib. 1. cap. 142. cenſentur vocati. Alienationis bonorum prohibitio facta ad certum tempus, an eo tempore lapſo dicatur euanuiſſe conſtitutum fideicommiſſum, quod latè declaratur. Prouiſio hominis quando tollat prouiſionem legis.

S V M M A R I V M.

1 *Filij in conditione poſiti cenſentur tacitè vocati, ſecundum Statut. Vrb.*

2 *Filij in conditione poſiti cenſetur vocati ſecundum Stat. Vrb. & quidem per fideicommiſſum.*

3 *Statutum Vrbis diſponens, quod filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, clare id diſponit.*

4 *Bona quando liberè ſunt relicta inſtitutis, tunc fideicommiſſum ceſſat.*

5 *Prohibitum ad tempus certum poſt dictum tempus dicitur permiſſum.*

7 *Diuiſio bonorum, ſi fuerit conuentum ne fiat niſi ad certum tempus poſt illud tempus dicitur permiſſa.*

8 *Alienationis bonorum prohibitio ad tempus adiecta ſubſtitutioni, eo lapſo, tollit præcedentem ſubſtitutionem.*

9 *Et quæſtio iſta mirum in modum Doctorum ingenia exercuit, opinio tamen negatiua præualet, & num. 10. & 11.*

12 *Text. in leg. 38. ff. de legat. 3. & leg. 66. ff. de verb. ſignif. quando procedant.*

13 *Bonis fideicommiſſarijs naturaliter ineſt lege iubente, ne poſſint alienari.*

14 *Prohibitio legis, & hominis vbi concurrit, tunc ceſſante prohibitione legis, ceſſat & illa hominis.*

15 *de Crimine, ſi quis ſit damnatus, quod importet infamia; ille ſemper remanet infamis.*

16 *Infamia culpam, & crimina publica committatur.*

Pœna delicti poteſt tolli, culpa vere perennis eſt, n.16.

17 *Infamis non poteſt poſtulare.*

18 *Prohibitus poſtulare pro ſententiam ad quinquennium eo tranſacto admittitur ad poſtulandum.*

Quod procedit etiam ſi crimen importet infamiam.

19 *vti Infamis quando quis fuit condemnatus, licet ad tempus ſit condemnatus, ſemper tamen remanet infamis.*

20 *Ex benignitate tamen Imperiali id tantum precedit, & non de rigore iuris.*

21 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

22 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem Legis.*

23 *Prouiſio expreſſa hominis non facit ceſſare tacitam à iure inductam.*

24 *Prouiſio hominis licet facit ceſſare prouiſionem legis id tamen intelligitur in caſu prouiſio, & non in alio.*

25 *Prouiſio hominis ad tempus licet faciat ceſſare prouiſionem legis tamen id intelligitur vſque ad d. tempus quia poſtea intrat prouiſio legis.*

26 *Prouiſio hominis, & legis quando ſimul ſtare poſſunt tunc ambo attenduntur.*

27 *Teſtatoris verba ſemper ſunt intelligenda, vt aliquid operentur.*

28 *Superfluitas euitanda venit.*

29 *Prohibito alienationis hominis, quando concurrit vt prohibitione Legis, efficit vt ſit magis prohibita.*

Alienatio nec in caſu permiſſo permittitur, quando ſimul concurrit prohibitio Legis, & hominis, num.29.

30 *Fideicommiſſum aliud eſt, quod ſit perpetuum, & aliud ſi ſit ad tempus.*

31 *Bona fideicommiſſaria indiſtinctè non poſſunt alienari.*

32 *ex Fideicommiſſi natura prouenit, ne bona poſſint alienari.*

33 *in Fideicommiſſo vniuerſali venit portio, quæ obuenit grauato iure fideicommiſſi.*

34 *Poſiti in conditione, quoties ſunt ex deſcendentibus dicuntur vocati, etiam ad portionem patrus.*

35 *Conditio quando non dicatur inducta.*

36 *Conditio dicitur futuri euentus in quam diſpoſitio confertur.*

37 *Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 720. num. 33. qualiter ſit intelligendus.*

38 *Bona fideicommiſſaria Iura iubent ne alienentur, & hoc fauore ſubſtitutorum.*

Subſtituti poſſunt reuocare bona fideicommiſſaria alienata, num.38.

39 *Alienationis prohibitio, ſi fuerit coniuncta, cum prohibitione diuiſionis, illa non poteſt fieri, niſi ad tempus, & num.41.*

40 *Diſcordiæ oriuntur ex communione.*

42 *Ruin. in conſ. 76. num. 9. fallitur.*

pro Regulari id non eſt firmandum, quod patitur multas exceptiones.

43 *Teſtator licet prohibuerit diuiſionem, vſque ad certum tempus non tamen inferendum eſt, quod poſtea aliam permiſerit.*

44 *Cum non cenſeantur poſt tempus dare permiſſionem, ſed relinquere ſub iuris communis diſpoſitione.*

45 *Determinatio vna, quando reſpicit plura determinabilia debet pariformiter determinare, & quando id non procedat, num.47.*

46 *Diuiſio inter vocatos ad fideicommiſſum eſt à iure permiſſa, ſed non alienatio.*

48 *Inſtituti quando ſunt plures heredes, quo caſu dicatur vnus tantum grauatus reſtituere.*

49 *Verbum* alter, *ex ſui natura includit vnum tantum de duobus.*

50 *Teſtatoris voluntas, vbi repugnat, tunc verbum,* alter, *non includit tantum vnum, vel ſequeretur abſurdum.*

51 *Teſtator ſi tribus heredibus inſtitutis, dicat altero decedente ſine filijs, qualiter id intelligendum veniat.*

52 *Verbum,* alter, *aliquando accipitur, pro verbo,* quocumque.

53 *Bald. in conſil. 435. ad fin. vol. 4. declaratur.*

54 *Poſiti in conditione de Iure non dicuntur ſubſtituti, nec vocati.*

55 *Inſtitutis pluribus heredibus, & inuicem ſubſtitutis ſi ſine filijs, vltimus moriens cum filijs non habet ſubſtitutum.*

56 *Verba conditionalia non diſponunt.*

57 *Poſiti in conditione, quod cenſeantur vocati, ſi ſtatutum id diſponat, tunc ſubſtitutio qualiter cenſeatur facta.*

58 *Fideicommiſſario vtilius eſt petere immiſſionem ex Saluiano interdicto.*

59 *Fideicommiſſario competit hypothecaria ſuper bonis fideicommiſſo ſuppoſitis.*

60 *Fideicommiſſario, quibus probatis, quando detur immiſſio.*

61 *in Fideicommiſſarium tranſeunt actiones hereditariæ.*

DECISIO CCCCXV.

NEc de legitimatione perſonæ, nec de identitate bonorum immobilium, de quibus agitur controuerſia eſt, de morte inſtitutorum propter quam prætenditur factum eſſe locum fideicommiſſo, de quo nec etiam poſſe dubitari Domini reſoluerunt. Quia Vrbis Statuto *lib. 1. cap. 142.* Stabilitum eſt, filios poſitos in conditione cenſeri vocatos † perinde, ac ſi expreſsè fuiſſent ſubſtituti, Gabr. *conſil. 2.* 1
per tot. & conſ. 91. num. 3. & 4. lib. 2. & conſ. 115. num. 12. lib. 1. Pereg. *de fideicommiſs. art. 20. num. 3. & conſ. 52. n. 6. lib. 4.* Menoch. *lib. 4. præſ. 52. num. 59.* ſan. mem. Greg. XV. *deciſ. 337. num. 2. & 3. & deciſ. 315. num. 10.* Rot. *deciſ. 403. num. 3. & deciſ. 424. num. 1. in fin. part. 2. recent. deciſ. 479. num. 2. part. 5. deciſ. 248. num. 1. part. 7. in Rom. fideicommiſſi de Maximis 5. Martij 1638. coram bon. mem. Pirovano, & in*

& in Terrauren. fideicommiſſi 14. Decembris 1643. coram
R.P.D. meo Otthobono.
2 Et quod cenſeantur † vocati per fideicommiſſum d. de-
ciſ. 403. num. 5. & deciſ. 337. num. 4. verſ. & quod per fidei-
commiſſum, & in d. de Maximis in Sabinen. ſeu Farſen. fi-
deicommiſſi 2. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bichio, in
Rom. fideicommiſſi de Palucellis 24. February 1621. & 8. Iu-
nij 1622. coram bon. mem. Patriarch. Manzanede. Et cla-
3 ra ſunt verba Statuti, ibi, † Cenſeantur ad fideicommiſſum
tacitè vocati, &c. Modern. ad d. Status. per tot. & ſignan-
ter num. 15.
Hanc tamen concluſionem videbatur euertere, quod
4 bona fuerunt liberè relicta † Inſtitutis, quibus alienatio ſo-
lum prohibita fuit vſque ad vigeſimum ætatis annum; vn-
de poſt id tempus cenſetur permiſſa, ex vulg. regula. Quod
5 prohibitum † ad certum tempus, eo lapſo cenſetur permiſ-
ſum, l. ſi ita quis 21. ff. de vulg. l. ſi vnus 27. §. 1. l. Epiſtola
52. §. fin. ff. de pact. l. in hoc iudicio 14. §. ſi conueniat 2. qui
6 loquitur in terminis conuentionis de non † diuidendo
vſque ad certum tempus, ff. com. diuid. l. ſeruitutes 4.
ff. de ſeruit. l. 1. & 2. C. de his qui in exil. l. 10. tit. 59.
l. generaliter 3. §. 2. ff. de Decurion. l. Pater filium 38. §. fun-
dum ff. de leg. 3. l. Imperator 8. ff. de poſtulan. l. ſtatu libe-
rum 11. in princ. l. cum pater 77. §. libertis 27. ff. de leg. 2.
l. penult. ff. qui & à quib. l. ſi minor 66. ff. de verb. oblig.
Vnde quam plurimi tenuerunt Doct. quod prohibitio
8 alienationis ad tempus adiecta † ſubſtitutioni, elapſo tem-
pore tollat præcedentem ſubſtitutionem, quos recenſet Fu-
ſar. de ſubſtit. quæſt. 720. Marzar. qui eos ſequitur conſil. 8.
num. 18. ad fin. & 19. & ſeq. Fachin. controu. lib. 4. cap. 75.
Theſaur. à Fuſar. non citatus quæſt. forenſ. 117. lib. 3. Gra-
tian. diſcept. 69. num. 5. Mateſc. var. lib. 1. cap. 4. Mart. con-
ſil. 200. Hodiern. ad Surd. deciſ. 75. num. 1. Pont. conſil. 23.
num. 28. tom. 2. Chriſtoph. Medic. deciſ. 10. per tot.
Exercuit mirum in modum iſta quæſtio antiquorum, &
9 modernorum ingenia, † ſed partem negatiuam tamquam
æquiorem, & magis tutam, & communem firmarunt lon-
ga ſerie relat. à Fuſar. vbi ſupra à num. 7. qui eaſdem pro af-
firmantibus, & negantibus argumentationes, iura, & re-
ſponſiones eodem ordine relatas à Fachin. adducit, &
eoſdem ferè Doct. quibus addi poſſunt Theſaur. vbi ſupra
num. 25. verſ. Et quoad tempus, Gratian. num. 5. Mateſc. qui
latè diſputat caſus diſtinguendo, & quod hæc verior, &
communior ſit opinio, Marta vbi ſupra, qui etiam ad par-
tes diſputatas à num. 1. & 8. incluſiue, Hodiern. ad Surd.
vbi ſupra num. 1. qui deciſ. adduct. à Mareſc. addit Seraph.
deciſ. 829. num. 11. & tenuit Rota apud eundem deciſ. 1244.
& in Bononien. de Sancto Petro 14. May 1586. coram Rubeo.
Et hanc non negat Chriſtoph. Medic. deciſ. 10. num. 31. qui
11 primam ſequitur quando prohibitio facta fuit † per ver-
bum, niſi, licet, & tunc contrarium teneant Mareſc. n. 4.
Fachin. verſ. nec verbum illud niſi, Menoch. verò etiam
pro prima citatus mutauit ſententiam conſ. 1267. num. 4.
& 5. qui ſic inquit: Quam ſi nunc ego probationem dam-
nandus non eſſem, poſteaquam Ruin. Alciat. & Soccin.
Iun. Iuriſconſulti grauiſſimi ſententiam mutauerunt huc
vſque Menoch. ſed & idem fecit Pariſ. qui cum primam
tenuiſſet conſ. 25. num. 13. lib. 2. reſipuit tandem conſil. 31.
num. 39. & conſ. 55. num. 16. eod. lib. & rationes quibus ful-
citur videri poſſunt apud Fuſar. Fachin. Theſaur. Marta,
Hodiern. & alios ſupra citatos, qui clarius, & maiori ordi-
ne procedunt tam in aſſerendo, quàm in reſpondendo.
Et ad text. in dd. ll. 38. & 66. de leg. 3. & de verb. oblig.
quos ipſi adducunt, vno ore reſpondent procedere quan-
12 do † nulla alia aderat prohibitio niſi illa facta à teſtatore,
ſed in præſenti ſublata prohibitione teſtatoris, remanebat
prohibitio legis, quæ in omnibus fideicommiſſis naturaliter
13 ineſt, iubente † lege, ne poſſint alienari, vt latè ſupracit. &
inferiùs citandi.
Sed huic ſolutioni, & doctrinæ ex diametro opponitur
text. in l. Imperator 8. ff. de poſtulan. Vbi concurrunt prohi-
14 bitio hominis, & prohibito legis, & ceſſante † prohibitione
hominis, ceſſat etiam prohibitio legis, dicit enim ibi Papin.
quod non adhibetur diſtinctio, quo crimine exilium ſit irro-
gatum. At notandum eſt, quod damnatus crimine, quod
15 importet infamiam † ſemper ex lege remanet infamis, l. fin.
C. de gener. abolit. l. generalis 7. C. de ſent. paſſ. & reſtit.
Quia infamia culpam, & crimina publica committatur,
l. infamem 7. ff. de public. Iudic. Vnde quidam Poeta ce-
cinit:

Pœna poteſt tolli, culpa perennis erit.
Et notandum eſt etiam quod infamis † non poterat poſtu- 17
lare, l. 1. §. Ait Prætor. 8. §. 20. loco, & §. remouet 6. ff. de
poſtulan. Vnde dum iuriſconſultus ait, quod prohibitus per
ſententiam poſtulare ad quinquennium; eo tranſacto ad-
mittatur, etiamſi crimen † importet infamiam, apertè 18
monſtrat tranſacta tempore, etiam de infamia tranſactum
videri, quantumuis à lege inducta.
Reſpondendum eſt tamen quod mero iure inſpecto, il-
le, qui ad tempus ordine mouebatur ex crimine † impor- 19
tante infamiam, ſemper infamis remanebat, etiam tranſa-
cto tempore, l. ad tempus 5. ff. de Curion. l. qui cum vno 4.
§. ad tempus 4. ff. de re milit. l. ad tempus 6. C. ex quib. cauſ.
infam. irrog. Sed Imperator Antonius ex benignitate † ſta- 20
tuit, quod finito tempore, etiam finiretur infamia, l. prima
C. de his qui in exil. lib. 10. tit. 59. Et ad hoc reſcriptum re-
ſpexerunt Papinian. in dict. l. 8. & Vulpian. in l. generaliter
3. §. 1. ff. de Curion. Et hanc ſolutionem ſemper in vniuer-
ſitatibus Hiſpaniæ admiſſas dicit Amaga in l. vnic. C. de in-
fam. lib. 10. tit. 57. num. 102. & tenuit Cuiac. in l. reſponſ.
Papin. in l. Ordine 15. in fin. ff. ad municip. & lib. 20. obſeru.
cap. 38. in fin. & in dict. l. 1. C. de his qui in exil. In qua diffi-
cultate laborarunt Doct. vt ex Duaren. ad tit. de poſtul. cap.
penult. Oſuald. lib. 18. Commentar. cap. 8. poſt Donell. litte-
ra H. H. Cùm ergo ſententiam dict. l. 8. & ſimilium recepta
ſit in caſu ſpeciali, † regula in omnibus alijs remanet incon- 21
cuſſa ex vulg. Axiomat. quod exceptio firmat regulam in
contrarium.
Nec etiam obſtat aliud axioma, quod Hominis Prouiſio
facit ceſſare prouiſionem † legis, l. fin. C. de pact. conuent. 22
l. & habet 15. §. cum quis, & ibi Gloſſ. ff. de precar. l. ſi vt
certo 5. §. ſi de me ff. commodat. l. Cauſam 2. C. de execut.
rei iudic. l. 1. §. illud 10. ff. de ſeparat. Surd. conſil. 476.
num. 6.
Quia reſpondetur. Primò cum Magner. in l. in Ambi-
guis 85. ff. de reg. iur. num. 155. verſic. ſi mulier. &c. quod
† expreſſa prohibitio non facit ceſſare tacitam, à iure indu- 23
ctam. Reſpondetur ſecundò, quod regula intelligitur in
† caſu prouiſo, & non in alio; vnde cùm in præſenti pro- 24
uiſio Teſtatoris fuerit vſque ad vigeſimum annum, non fa-
cit ceſſare, poſt id tempus prouiſionem † legis, cum Bart. 25
in l. ſi conſtante in princip. num. 54. Alex. conſil. 56. num. 26.
lib. 5. Surd. conſ. 359. num. 7. Reſpondetur tertiò, quod
regula † non procedit, quando prouiſio legis, & hominis 26
poſſunt concurrere, vt eſt optimus text. & à Doct. non con-
ſideratus in l. ſi ſe non obtulit §. ſi ex conuentione 4. ff. de re
iud. Surd. conſ. 34. num. 4. quæ addi poſſunt ad ſolutiones
per Mareſc. & ſimiles ſuper citatos adductos.
Nec dicatur ſuperfluam tunc futuram hominis prouiſio-
nem, cùm verba teſtatoris † ſemper debeant intelligi, vt 27
aliquid operentur, l. 3. in princip. ff. de iniur. Mareſcott.
variar. lib. 1. cap. 79. num... Ponte conſ. 23. num. 3. tom. 2.
Et † vt ſuperfluitas euitetur, Gratian. diſcept. 639. num. 31. 28
Quia prohibitio hominis concurrens cum prohibitione le-
gis, efficit vt alienatio ſit † omnino prohibita, etiam in 29
caſu alias licito, & permiſſo, Valenz. conſ. 187. num. 44. 52.
& 56. Fuſar. quæſt. 510. num. 7. 8. & 9. Capyc. Gall. contr. 1.
lib. 1. num. 17. Noguerol. alleg. 19. num. 80. vbi alios, &
hæc addenda etiam ſolutionibus Fachin. & aliorum.
Minus dicatur concluſionem procedere, quando agitur
de fideicommiſſo perpetuo, † non verò in fideicommiſſo ad 30
certum tempus reſtricto prout in caſu iſto. Quia nullus
Doctor adducitur, qui talem commentus ſit differentiam,
quæ imò eſt apertè contra legum diſpoſitiones, † quæ indi- 31
ſtinctè prohibent alienari, aut obligari res ſubiectas fidei-
commiſſo, l. fin. §. ſed quid à noſtra, & §. fin. C. com. de leg.
Auth. res quæ eod. tit. & auth. de reſtit. collat. 4. tit. 17. quæ
eſt Nouel. 39. in princip. verſ. ſed tanquam, & §. quamobrem,
quod eſt caput primum vbi confirmatur dicta l. fin. & te-
nuit Gloſ. prima in verb. Abſque liberis verſ. & hic ſecus in
cap. in præſentia 8. de prob. Et ex ipſius fideicommiſſi natu- 32
ra veniat, ne poſſit alienari, Fuſar. vbi ſupra num. 5. in fin.
Nec etiam releuat, quod Portio Antonij Patris ſit ſepa-
randa à portione Angeli Patrui. Quoniam in fideicommiſ-
ſo vniuerſali venit portio, quæ obuenit † grauato iure fi- 33
deicommiſſi, vt totidem verbis Cuman. in leg. Hæredes
mei 58. §. cum ita num. 4. & 11. ad fin. ff. ad Trebell. Soc-
cin. ibidem num. 39. verſ. quidam, & num. 40. Gabr. conſ. 115.
ſub num. 13. verſ. Quæ opinio eſt veriſſima lib. primo, Rot. in
Romana fideicommiſſi de Marganis 9. Iunij 1617. coram Sa-
crato

trato confirmata 23. *Maij* 1618. *coram eod. deciſ.* 337. *nu.* 2.
coram ſan. mem. Ludouiſio, & fuſius in Auxim. fideicom-
miſſi 2. *Iunij* 1638. *coram R. P. D. meo Decano*. Ex quoties
34 poſiti in conditione ſunt ex deſcendentibus, † quod dican-
tur Vocati etiam in portione Patrui, pro indubitato tenent
Ruin. *conſ.* 121. *Viſo Teſtamento num.* 3. *lib.* 2. Buſatt. *con-*
ſil. 202. *num.* 42. *verſ.* 2. *declaratur lib.* 2. Fuſar. *quæſt.* 440.
num. 18. Ruſtic. *in tract. An, & quand. lib.* 5. *cap.* 9. *num.* 8.
Gabr. *conſ.* 115. *num.* 13. & alij in *d. Auximana cumulati*.

Neque refert, quod ſubſtitutio facta ſit ſub duabus con-
ditionibus, videlicet, ſi ſubſtituti deceſſerint ſine filijs, &
35 non alienauerint poſt vigeſimum annum, † nulla enim
ratione probare poteſt tales adiectas conditiones, cum nul-
lum ſit verbum, quod conditiones inducat ex omnibus his,
quæ latè receuſet Tuſc. *litt. C. concluſ.* 583. Nec, quod in
hunc euentum voluerit Teſtator diſpoſitionem, & ſubſti-
36 tutionem conferre, † cum conditio ſit futurus euentus, in
quem diſpoſitio defertur §. *ſub conditione* 4. *inſtit. de verb.*
oblig. vbi Picchard. *num.* 6. nec Zancb. Ruſtic. Menoch. &
Fuſar. *ad hoc citatis*, tale quid venit in mentem, nam lo-
37 quuntur quando † ſub duabus conditionibus expreſſis fa-
cta eſt ſubſtitutio, quem caſum à noſtro diſtinguit Fuſar.
ex aduerſ. alleg. dict. quæſt. 720. *num.* 33.

Minus facit, quod prohibitio alienationis facta ſit fauo-
re filiorum. Quia hoc etiam dato, certiſſimum tamen eſt
38 prohibitionem alienationis à lege inductam † in ſubſtitu-
tionibus eſſe ad fauorem ſubſtitutorum, qui propterea poſ-
ſunt alienationes reuocare, Bellon. iun. *conſ.* 1. *num.* 93.
& 95. Pereg. *conſ.* 88. *num.* 3. *vſque ad* 7. *vol.* 3. *& conſ.* 74.
num. 3. *& ſeq. vol.* 5. Decian. *conſ.* 27. *vol.* 3. *num.* 15. Coccin.
deciſ. 495. *vbi quod prohibitus alienare extra familiam non*
poteſt alienare, neque in ipſa familia num. 1. 2. *&* 3. *vbi*
plures.

Nec refragatur, quod prohibitio alienationis fuerit con-
39 iuncta cum prohibitione † diuiſionis. Ideò cum iſta non
poſſit fieri niſi ad tempus, *l. in hoc Iudicio* 14. §. *ſi conueniat*
40 *ff. com. diuid. l. nulla* 70. *ff. pro ſoc.* propter diſcordias, † quæ
oriuntur ex communione, *leg. cum Pater* 77. §. *Dulciſſimis*
20. *l. in re communi* 26. *ff. de ſeruit. vrban.* Peregr. *art.* 11.
num. 8. Fuſar. *quæſt.* 707. *num.* 19. Euerard. *in Topic. loc.* 17.
Mantic. *de coniect. lib.* 3. *tit.* 18. *per tot.* & hoc fuit argu-
mentum Ruin. *conſ.* 76. *num.* 9. *poſt princ. verſic. & iſtud*
etiam.

Reſpondendo enim Primò ex eodem Ruin. qui dicit,
41 hanc doctrinam non habituram locum, vbi fauore Mino-
ris prohibiti, prohibita fuit diuiſio, & alienatio, & ſic eue-
niſſe in caſu, Paul. de Caſtr. *in conſ.* 263. *circa primum quæſi-*
tum num. 3. *verſ.* 3. *caſus lib.* 2. *qui eſt ſimilis caſui iſto*.

Secundò, quia fallitur Ruin. dum regulam indiſtinctè
42 firmat, † quæ multas patitur exceptiones, vt videre eſt
apud Fuſar. *d. quæſt.* 707. *à num.* 20. & Peregr. alijs citatis vt
ſupra.

Tertiò, quia non eſt bona conſequentia. Dicebat vnus
43 ex Dominis, prohibuit † diuiſionem vſque ad vigeſimum
annum; ergo permiſit poſtea, quia per illa verba, *non*
permiſſio, ſed prohibitio permiſſionis à lege inductæ ap-
ponitur. Et ideò non cenſetur poſt tempus dare permiſſio-
44 nem, † ſed relinquere iuris diſpoſitione, & conducunt
trad. à Peregr. *conſ.* 38. *lib.* 3.

Quartò, quia Ruin. nititur in illo vulgari axiomate,
45 quod vna determinatio reſpiciens † plura determinabilia,
debet pariformiter determinare, *l. iam hoc iure ff. de vulg. l.*
Lucius ff. eodem, l. quamuis C. de impub. & al. Caſtil. *part.* 2.
lib. 5. *cap.* 97. *num.* 4. Quod axioma non habet locum; vbi
46 non eſt eadem omnino ratio † determinabilium, Caſtill.
vbi ſupra num. 5. Mier. *de maiorat. part.* 1. *quæſt.* 22. *num.* 30.
Giurb. *de conſuet. Meſſan. cap.* 5. *gloſ.* 6. *num.* 59. At in
47 præſenti, † diuiſio eſt permiſſa à lege alienatio vero prohi-
bita, ecce diuerſam omnino rationem determinabilium.

Vrgebat vnus ex Dominis ingenioſè, & doctè ex verbis
teſtatoris ibi: Et moriente vno ex dictis hæredibus natis,
48 & naſcituris, vt ſupra ſine filijs legitimis, † & naturalibus,
quod vnus alteri ſuccedere debeat, ex quibus ſequitur, pri-
mum ſolum morientem fuiſſe fideicommiſſo grauatum, vt
in terminis reſpondit Peregr. *art.* 28. *num.* 22. *cum ſeq.*

Sed Peregr. nititur probare ſuam doctrinam ex eo, quod
39 Teſtator dixit. Et altero decedente; † At verbum, *alter*,
ex ſui natura includit vnum de duobus, *l. ſed interpella-*
tur 49. §. *ſi ab altera*, & ibi Bald. Caſtr. & alij Barboſ. *dict.* 27.
Sed in caſu Peregr. tres fuerunt inſtituti, & ſic verbum,
alter poterat verificari in vno de tribus, qui non eſt caſus
noſter, † nec concluſio habet locum, vbi voluntas diſpo- 50
nentis contraria apparet, Caſtr. *eod. conſ.* 264. *num.* 2. *lib.* 2.
quod adducit pro ſe Peregr. & alij per Barboſ. *vbi ſupra n.* 2.
Vel vbi ſequeretur abſurdum, & eſſet quidem maximum
dicere, quod tribus hæredibus inſtitutis, ſi teſtator dicat,
& altero, vel vno eorum decedente ſine filijs, tunc ſi primus
moriatur ſuccedant cæteri, † ſi verò moriatur ſecundus non 51
ſuccedat tertius, cum nulla poſſit dari ratio, cur teſtator
magis voluerit ſubſtituere primo morienti, quam ſecundo
loco morienti. Præſertim quia verbum *Alter*, interdum
† accipitur pro quocumque, quando ponitur inter plures, 52
quam duos, *l.* 2. §. 1. *ff. de Relig. & ſumpt. fun. l.* 5. *Reus* 13.
ff. de duob. re. Vbi quod dicitur de † altero inter duos, dicen- 53
dum eſt præciſè de quocumque inter plures. Tertiò, quia
Peregr. adducit pro ſe Bald. *conſ.* 435. *ad fin. & eſt num.* 3. *in*
fin. vol. 4. qui non ſe fundat in verbo, *Altero*, quod non
aderat in illo caſu, ſed in iure communi, ex † quo poſiti 54
in conditione non cenſentur ſubſtituti, nec vocati, vnde
pluribus inſtitutis; & inuicem ſubſtitutis, ſi ſine filijs, vl-
timus moriens cum filijs † non habet ſubſtitutum ex d. re- 55
gula, quam docuit gloſ. *in l. Lucius* 85. *ff. de hered. inſtit.* &
innumeri citati à Ruſtic. *in tract. An, & quand. lib.* 1. *cap.* 20.
num. 1. qui decem, & ſeptem, & plures columnas Auctori-
bus implet, & paſſim tenuit Rota *vt in deciſ.* 315. apud ſan.
mem. Gregor. XV. *deciſ.* 486. *part.* 1. *recent. & in Tuder-*
tina aſſerti fideicommiſſi 4. *Iunij* 1642. *coram Reuerendiſs. P.*
D. meo Roias, & multos non citatos à Ruſtic. congerunt
Add. ad Molin. *de Primog. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 1. Cancer. *var.*
lib. 1. *cap.* 1. *num.* 78. Peguer. *deciſ.* 100. *num.* 3. Caſtil. *cap.* 22.
num. 54. Quia verba † conditionalia non diſponunt *l. ſi ſub* 56
conditione 8. *ff. ſi quis omiſſ. cauſ. l. Gallus* 39. §. *idem cre-*
dendum verſ. nam ſi, & §. *in omnibus ff. de lib. & poſth. l. ex*
facto 19. *l. ſi quis ſita* 82. *ff. de hered. inſtit.*

At nos ſumus in caſu ſtatuti diſponentis, quod poſiti
conditione cenſeantur vocati, & ſubſtituti, vnde † nega- 57
ri non poteſt tam primo morienti, quam cæteris factam
ſubſtitutionem, Cuman. *in l. heredes mei* 58. §. *cum ita*
num. 11. *in princ. verſ. non obſtat ff. ad Sen. Conſ. Trebell.*
Soccin. qui corruptè allegatur à Peregr. *nu.* 9. *cum ſit nu.* 39.
ad med. verſ. & ſtante, quin nec figit pedem *in d.* §. *Cum*
ita, & eodem modo Natt. à Peregr. non citatus *conſ.* 551.
num. 33. *&* 34. loquuntur in terminis iuris communis vt
Bald.

Quibus firmatis in dubium reuocari non poteſt immiſ-
ſio, ſiue eam petat Angelus ex Saluiano interdicto, † quod 58
vtilius fore fideicommiſſario, dixit Rot. *in Rom. hereditr.*
de Comitibus 17. *Maij* 1581. *coram ſan. mem. Clem. VIII.*
& in alijs quas refert, & ſequitur Reuerendiſs. D. Argel. in
tract. de acquir. poſſeſſ. quæſt. 8. *num.* 51. *&* 52. *& fuit firma-*
tum in d. Auximana fideicommiſſi 13. *Ianuarij* 1640. §. *qui-*
bus eam non obſtantibus coram Reuerendiſs. P. D. meo Duno-
zet. Decano, cum fideicommiſſario † competat hypothe- 59
catia ſuper bonis fideicommiſſo ſuppoſitis, *l. fin.* §. *ſed quia*
in princ. C. com. de legat. Auth. contra C. ad Trebell. verſus
fin. Pacific. plures referens de Saluian. *inſpect.* 3. *cap.* 4.
num. 58. *& ſeq.* alios Argelus *vbi ſupra num.* 14. *& de legit.*
contrad. quæſt. 10. *num.* 9. *ſiue ex remedio l. fin. C. de ed. D.*
Adr. tollen. dicebat vnus ex Dominis, quia † probata fi- 60
deicommiſſo eiuſque purificationi, vt in præſenti, datur
fideicommiſſario immiſſio, vt dixit Bart. *in d. l. fin. num.* 9.
Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 181. Rota, & alij citati
ab Argel. *de acquir. d. quæſt.* 8. *num.* 318. 319. *&* 799. Rot.
deciſ. 33. *num.* 6. *part.* 4. *recent. & in præalleg. Auximana fi-*
deicommiſſi, vbi plures cumulantur, & eſt text. *in l. pe-*
nult. §. *fin. in fin. C. ad Trebell.* Et quando † tranſeunt 61
actiones, vt in præſenti, in fideicommiſſarium, nullum
eſſe dubium teſtatur Bart. *vbi ſupra*, Rimin. *conſ.* 288. *n.* 7.
lib. 2. & alij citati ab Argel. *de legit.* Contrad. *quæſt.* 7.
num. 137.

Et ita fuit deciſum dandam eſſe immiſſionem. Ni ob-
ſtent detractiones, Quas ad particularem inſpectionem
placuit Dominis reſeruare, &c. vtraque, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Sulmoneñ. Beneficij.

Lunæ 25. Iulij 1646.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quod ſit de Iurepatronatus, benè conuincitur ex præſentationibus factis. Præſentati quando ſunt plures, quis veniat inſtituendus.

SVMMARIVM.

1 *ex Præſentationibus beneficium præſumitur eſſe de Iurepatronatus.*
2 *Præſentationes benè probant pertinentiam iuriſpatronatus.*
3 *Beneficium, quod ſit de iurepatronatus, ex quo conuincatur.*
4 *de Iurepatronatus hæreditario, quando agatur.*
5 *Confeſſio contra habentem cauſam à confitente, benè etiam probat.*
6 *Poſſeſſio ſine ſcientia non amittitur.*
7 *Status vltimus in beneficialibus, quando non attendatur, & num. 8.*
9 *Præſentato à maiori parte patronorum debetur de rigore iuſtitiæ inſtitutio.*
10 *Præſcriptio contra compatronum, vt dicatur inducta ſufficit lapſus 40. annorum.*
11 *Præſentatio à Priore facta ſine conſenſu Conuentus, ſiue maioris partis non valet.*
12 *Præſentatus quando habet voces pinguiores eſt inſtituendus.*
Iurepatronatus in Regno ſolent diuidi in duodecim vncias, num. 12.
13 *Exceptio de iure tertij perperam opponitur.*
14 *Canonici quando fuerunt vocati, & non interuenerunt, nec ſe oppoſuerunt, cenſentur conſenſiſſe geſtis ab alijs Canonicis.*
15 *Præſentatus, vt obtineat inſtitutionem, debet perſonaliter ſe præſentare coram Ordinario.*
16 *Præſentatus, quando eſt abſens, non eſt neceſſarium, vt ſe præſentet Ordinario, quando ipſe, vel admiſit, vel non reiecit præſentationem.*

DECISIO CCCCXVI.

VAcante de menſe Auguſti 1643. per obitum Alexandri Capograſſi ſimplici beneficio S. Salnatoris in Eccleſia Cathedrali Sulmonen. ad quod cum Fabius de Sanitate, necnon Io. Laurentius Tabaſſius à diuerſis patronis vterque præſentatus fuiſſet, ac Tabaſſius litteris Apoſtolicis deſuper expeditis in prima inſtantia ſententiam fauorabilem reportaſſet, cauſa appellationis ſimpliciter à Sanctiſſimo mihi commiſſa DD. dixerunt Fabium eſſe inſtituendum. Quia fuit præſentatus à ſucceſſoribus Io. Caroli de Nigris, in quem, & Camillum Capograſſum deuenit portio Catherinæ de Ariſtotile, vt per collationem ab Epiſcopo Sulmonen. de anno 1552. factam enunciatum fuit Iuſpatronatus per quatuor partes ſpectare ad familiam de Ariſtotile, pro quarta ad Capitulum Sulmon. & pro ſexta ad Monachos S. Spiritus Ordinis Cœleſtinorum. Quo verò in Camillum Capograſſum, & Io: Carolum de Nigris quatuor partes Catherinæ deuenerint ex ſucceſſione Hieronymi, & Hortenſij Capograſſi patet ex præſenta-
1 tionibus quarum obſeruantia † quando aliunde non conſtat facit præſumi tale eſſe Iuſpatronatus, Rot. coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 285. *num.* 17. Itaque cum de anno 1580. Summario Fabij num. 2. vnà cum Capitulo Sulmonen. præſentauerint Hieronymus, & Hortenſius Ca-
2 pograſſi, ad hos vtique quatuor partes Catherinæ perueniſſe præſumuntur, nam præſentationes benè probant pertinentiam Iuriſpatronatus, Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 452. *num.* 1. *deciſ.* 146. *num.* 2. *deciſ.* 274. *num.* 6. *&* 8. *p.* 2. *recent. & in Feſulana Parochialis* 15. *Martij, &* 24. *Maij* 1630. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano*, & deinde ab ipſis Hieronymo, & Hortenſio deueniſſe in Camillum Capograſſum, & Io. Carolum de Nigris oſtenditur ex præſentatione anni 1622. Summario Fabij num. 4. vbi ambo, ſcilicet Io: Carolus de Nigris, & Camillus Capograſſus tam-
3 quam hæredes dd. Hieronymi, & Hortenſij † vnà cum Capitulo Cathedralis Sulmonen. præſentarunt, ex quo conuincitur Margaritam auctricem Tabaſſij habentem cauſam à Camillo portionem patronatus denegare non poſſe. Quemadmodum Camillus ſi viueret negare non poſſet, quem in cohæredem, & compatronum ad præſentandum
hoc nomine admiſit, & Camillus † cum agatur de Iurepa- 4
tronatus hæreditario benè potuit Io: Carolum tanquam cohæredem ad præſentandum admittendo, & ipſum vti talem agnoſcendo hoc fateri etiam in præiudicium ſucceſſorum, Peregrin. *conſ.* 34. *num.* 16. *lib.* 1. Rota *deciſ. vltima, num.* 4. *de Iurepatronatus in antiquis, & in d. Feſulana Parochialis* 15. *Martij, §. penult. &* 24. *Maij §. vltra quod, coram Reuerendiſs. D. meo Decano, &* 4. *Decembris* 1630. *coram bon. mem. Merlino* §. 1. *& ſeq.* Verum Io: Caroli ſucceſſio mediata Hieronymi Capograſſi corroboratur ex quo idem Io: Carolus hæres immediatus ex teſtamento Curtij de Nigris extit, hic verò teſtamentarius Camillæ de Nigris, Summario num. 11. attamen Camilla de anno 1612. tamquam mater, & hæres Hieronymi Capograſſi ad aliud beneficium S. Mariæ de Salitto nuncupatum Camillum Capograſſum præſentauit, ex quibus probata ſucceſſione Io: Caroli hæreditaria in medietate vocum ſpectantium olim ad Hieronymum, & Hortenſium Capograſſum non ſolùm per publica Inſtrumenta, & per duas præſentationes effectuatas, ſed etiam ex confeſſione ipſius Camilli an-
thoris Margaritæ, quæ Tabaſſium præſentauerat, † quæ 5
confeſſio contra habentem cauſam à Camillo, & ſic etiam contra præſentatum à Margarita ſorore Camilli, probat Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.* 452. *num.* 15. Nihil refert quod in vltima vacatione de anno 1627. ſolus Camillus tanquam hæres dd. Hieronymi, & Hortenſij præſentauerit, Summario Tabaſſij num. 4. quia vltra quod de præſentatione facta à ſolo Camillo Io: Carolus ſcientiam habuiſſe non probatur, ſine qua quaſi poſſeſſionem per
præſentationem anni 1622. † communiter factam acquiſi- 6
tam non amiſit, Bald. *in l.* 2. *C. de ſeruit. num.* 23. Natta *conſ.* 374. *num.* 6. & in terminis præſentationis Innoc. *in cap. querelam, num.* 3. *de elect.* Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina in fine, de cauſ. poſſ. & prop.* adhuc per hunc actum tollere non potuit ius Io: Carolo de Nigris acquiſitum ex confeſſione ipſiuſmet Camilli in præſentatione facta de anno
1622. in hoc enim caſu limitatur regula, † quod vltimus 7
ſtatus debeat attendi, id enim non procedit, quando pertinentia per confeſſionem partis probatur, & præfertur, qui nititur confeſſioni, Rot. coram Greg. XV. *deciſ.* 453. *num.* 16. *& in Vicen. Beneficij* 6. *Februarij* 1637. *coram bon. mem. Pirouano, vbi alleg. concord.* licet ſecus ſit circum-
ſcripta confeſſione partis, † vel re iudicata, in quibus ter- 8
minis loquuntur in contrarium allegati, & benè declarat Rota *deciſ.* 37. *num.* 5. *part.* 6. *recent.* vbi in ſpecie ita reſpondetur ad *deciſ.* 337. *part.* 2. *recent.* per informantem per Tabaſſium adductam.

Firmato igitur ex dictis, quod Fabius præſentatus à legatario, & hæredibus Io: Caroli de Nigris habeat medietatem vocum olim ſpectantium ad Catharinam de Ariſtotile ex collatione Ordinarij Sulmonen. de anno 1552. & vlterius habeat præſentationem Capituli Cathedralis Patroni pro
quarta parte, ex ſex, iuxta dictam collationem † merito 9
ipſi tamquam præſentato à maiori parte patronorum debetur inſtitutio de rigore iuſtitiæ, *cap.* 3. *iuncta gloſ. verbo qui maioribus, de iurepatronatus*, Guttier. *can. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 20. Garz. *de benef. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 257. Seraph. *deciſ.* 875. *num.* 2.

Neque Tabaſſum vltra vocem Margharitæ hæredis Camilli Capograſſi iuuat vox Prioris Cœleſtinorum, tum quia vox Cœleſtinorum, quia nuſquam poſt annum 1552.
† præſentarunt fuit præſcriptione ſublata, & ſufficit lapſus 10
quadraginta annorum ad inducendam præſcriptionem contra compatronum, Rot. *deciſ.* 146. *ſub num.* 5. *verſ. vnde poſſent, part.* 2. *recent. deciſ.* 172. *num.* 9. *coram bon. mem. Buratto deciſ.* 125. *num.* 6. *coram Reuerendiſs. Vrgellen.* Tum
quia præſentatio facta à Priore † abſque conſenſu Conuen- 11
tus, ſeu maioris partis illius non tenet, ad trad. per Sanchez *in præcept. Decalog. lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 7. *&* 8. Lambert. *de iurepatronatus part.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 12. *num.* 2. Et in omem euentum cum Cœleſtini habeant ſolum ſextam partem Iuriſpatronatus, Capitulum verò Sulmonen. quartam ad-
huc præferendus † eſſet Fabius præſentatus à Capitulo vti 12
habens voces pinguiores, Seraphin. *deciſ.* 875. *num.* 1. vbi quod in Regno Iuſpatronatus ſolet diuidi in duodecim

decim vncias, *& num.* 2. poſt Lambert. *de iurepatronatus lib.*1.*part.*1.*quæſt.*3.*art.*8.*num.*11. Ita Fabio non obſtat in præſentatione facta à Capitulo Sulmonen. non apparet
13 fuiſſe vocatos Canonicos † abſentes, quia hæc eſt exceptio de iure tertij, cum ad ſolos Canonicos non vocatos ſpectet ius dandi de contemptu, Abb. *in cap. in Geneſi, num.*10. *de elect.* Fr. Sigiſmun. à Bononia *de elect. dub.*10. *num.*3. vbi alleg. concord. Creſc. *deciſ.* 6. *num.* 3. *de procur.* Barboſ. *de Canonic. & Dignit. cap.* 40. *num.* 14. Buratt. *deciſ.* 351. *num.*4. & dum illi fuerunt vocati, nec interuenerunt, aut
14 † ſe oppoſuerunt cenſentur præſentationi ab alijs factæ conſentiſſe.

Et parum refert, quod Fabius coram Epiſcopo Sulmo-
15 nen. perſonaliter ſe non præſentauerit, vt † in terminis Diœceſani, qualis extat Fabius, tradit Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.*34. *num.*5. & dicit Rot. *deciſ.* 593. *num.*3.
16 *&* 4. *part.*3. *recent.* Sufficit enim, † quod Epiſcopus præſentationem abſentis, vel admiſerit, vel non reiecerit, Lotther. *de re benefic. lib.*2. *quæſt.*6. *num.* 43. *&* 44. vbi alij concord. allegantur. Quare vtraque parte informante Fabium eſſe inſtituendum concluſum fuit, &c.

Plures deinde deciſiones in hac cauſa emanarunt, nempè ſub die 10. *Martij* 1649. *coram bon. mem. Arguelles, & ſub die* 13. *Martij* 1650. *coram R. P. D. Celſo, & ſub die* 5. *Iulij* 1655. *coram R. P. D. Albergato. Deinde emanarunt duæ aliæ deciſiones coram R. P. D. Priolo ſub diebus* 13. *Iunij* 1657. *&* 10. *Ianuarij* 1659.

R. P. D. CELSO.

Tridentina Matrimonij.

Mercurij 27. *Iunij* 1646.

ARGVMENTVM.

Vxor licet de iure ſequi teneatur maritum vbi voluerit, tamen id non procedit quando initum eſt pactum inter eos, non diſcedendi ab aliquo loco, & maximè ſi ſit iuratum, quibus tamen non obſtantibus, ſi maritus habeat iuſtam cauſam diſcedendi, vxor tenetur eum ſequi.

SVMMARIVM.

1 *inter Maritum, & vxorem pactum initum non recedendi à certo loco, de iure venit ſeruandum.*

2 *Maritus, quando eſt iuſta cauſa non valet habitare in loco, vbi promiſit vxori ſtare, tunc hoc non obſtante, ab eo diſcedere poteſt.*

3 *Quod procedit etiamſi in huiuſmodi promiſſione adeſt iuramentum.*

4 *Maritus ex quibus iuſtis cauſis poteſt diſcedere à loco, vbi promiſit vxori inhabitare.*

5 *Peritis in arte ſtandum eſt.*

6 *Infirmitatis cauſa, an ſit iuſta, vt maritus poſſit diſcedere à loco, vbi promiſit vxori inhabitare.*

7 *Infirmitas contracta, vel probabiliter contrahenda, ob Cœli intemperiem, & aeris inſalubritatem, eſt ſufficiens, vt maritus poſſit recedere à loco promiſſo, &c.*

8 *Inimicitia eſt ſufficiens, vt maritus poſſit recedere à loco, vbi promiſit vxori inhabitare.*

9 *Domicilium perpetuum, quis malè ibi poteſt retinere, vbi nulla bona habet, ſed aliunde poſſidet.*

10 *in Iudicis arbitrio poſitum eſt, iudicandi, quænam iuſta cauſa ſit, vt maritus poſſit recedere à pacto, non diſcedendi ab aliquo loco.*

11 *Arbitrium in dubio regulatur à iure.*

Vxor de iure tenetur ſequi virum, num. 11.

12 *Incontinentiæ occaſio danda non eſt.*

DECISIO CCCCXVII.

IN Capitulis matrimonialibus inter Iacobum Ferrum, & Euam Scaiteriam initis conuentum fuit, quod idem Ferrus teneretur habitare in Germania, & præcipuè Auguſtæ, ſiue Bulſani; Verùm quia ob aeris intemperiem ſibi penitus aduerſi, & inimicitias capitales contractas non poterat ibi morari, niſi cum maximo vitæ diſcrimine, ideò ad Ciuitatem Bononiæ eius patriam vnà cum d. vxore ſe conferre decreuit, ſed recuſante ipſa è Germania diſcedere, & lite in partibus introducta plures emanarunt hinc inde ſententiæ, prima nempè ad fauorem Iacobi, ſecunda verò, & tertia illius moderatoriæ, à quarum vltima cum appellatio fuerit mihi commiſſa, propoſui dubium: An Ferrus teneretur ſeruare pactum, de non traducendo vxorem extra loca conuenta, & Domini ipſo tantum informante fuerunt negatiuam amplexi.

Nam licet ſatis controuerſa ſit quæſtio, an pacta huiuſ-
modi inter coniuges de non † recedendo à certo loco ve- 1
niant de iure ſeruanda, cuius affirmatiuam Villalob. *comm. opin. verb. vxor. num.*74. Emanuel Suarez *receptar. ſentent. eod. verb. num.*110. Pont. *de matrim. lib.*12. *cap.* 20. *num.* 8. Negatiuam verò latè tuetur Couar. *tit. de matrim. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 5. Gomeſ. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 10. *de indiuid. num.* 4. Sanazar. *de ſponſal. & matrim. cap.* 4. *num.* 37. *& ſeqq.*

Certum eſt tamen, quod quando iuſta, & legitima ſuperuenit cauſa, ob quam maritus in loco conuento inhabi-
tare † non valet, tunc vxor maritum tenetur ſequi etiam 2
non obſtante pacto, Abb. *in cap.*1. *num.* 5. *verſ. & hoc verum qui matrim. accuſ. poſſ.* ibique Præpoſit. *eod. num. verſ. niſi nouas cauſas*, Hoſtienſ. & Io. Andr. *in princip.* Butr. *n.*9. *verſ. quæro*, & Anchar. *num.*5. Tiraquell. *de legib. connub. l.*1. *gloſ.*1. *num.*37. *in fin. verſic. atque etiam*, Palat. Ruuios *in rubr. de donat. inter vir. & vxor.* §. 2. *num.* 3. *verſ. quod tamen intelligunt*, Rebuff. *de priuil. ſcholar. priuileg.* 76. *num.*6. *verſ. eodem tenore*, Simon. de Præt. *de interpr. vltim. volunt. lib.*4. *dub.*8. *num.*55. *verſ. intellige*, & declarat Giurb. *ad conſuetud. Meſſan. part.* 1. *cap.* 1. *gloſ.* 1. *num.* 49. *verſ. & ſi matrimonij tempore*, Azeued. *lib.*6. *recopil. tit.* 3. *lib.*29. *circa finem*, Cancer. *variar. lib.*3. *cap.*7. *num.*9. *verſ. niſi aliqua*, Burſatt. *conſ.*207. *num.* 13. *verſ. maritus tamen, lib.*2. Bimius *conſ.*253. *n.*47. *lib.*3. Cappell. Toloſ. *deciſ.* 87. *num.*1. *verſ. niſi aliud*, Capyc. *deciſ.* 135. *num.* 2. Vrſill. ad Afflict. *deciſ.*407. *num.*7. *verſ. & melius*, Franc. Marc. *deciſ. Parlam. Delphin.* 740. *num.*2. *verſ. & hoc verum, part.*2. & fuit deciſum in *Fauentina Dotis* 11. *Martij* 1624. *coram bon. mem. Coccino.*

Quæ opinio procedit etiamſi huiuſmodi † pactum fuerit 3
iuramento firmatum, vt probat Abb. *in d. cap.* 1. *num.* 5. *verſ. nam ſic daretur*, ibique Alex. de Neuo *num.* 6. *qui matrimon. accuſ. poſs.* optimè Sanchez *de matrim. lib.*1. *diſp.*40. *n.*3. *&* 4. quem refert, & ſequitur Pont. *eodem tract. cap.*20. *num.*8. *in fin. verſ. limitanda tamen, lib.*12.

In propoſito autem caſu ſatis docet Ferrus de ſuperuenientia Iuſtæ cauſæ, dum probat neceſſitatem recedendi à
locis † conuentis, & reuertendi ad patriam ad effectum 6
ſe liberandi ab infirmatibus iam incurſus, vt conſtat ex depoſitionibus teſtium, & præcipuè Medicorum, quibus
tamquam in arte peritis ſtandum † eſt, *l. ſeptimo menſe, ff.* 5
de ſtat. homin. l. ſemel. C. de re milit. lib. 12. Bart. *in l.* 2. *num.* 3. *verſ. quæro de teſtament.* Bald. *conſil.* 237. *num.* 1. *verſ. de quo ſtandum eſt, lib.*2. Rot. *diuerſ. deciſ.*620. *num.*4. *part.* 1. & coram ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 125. *num.* 9. Caualer. *deciſ.* 220. *num.* 6. *& deciſ.* 778. *num.* 2. coram Buratto.

Quæ quidem cauſa infirmitatis, ad effectum de quo agi-
tur, iuſta, & ſufficiens reputatur, † vt per Silueſtr. *in ſum-* 4
*ma, verb. vxor, quæſt.*8. *verſ. quia ſic*, Angel. de Clauaſ. *pariter in ſumma, eodem verbo, num.*9. *verſ. niſi poſt pactum.* Et in ſpecie de infirmitate contracta, vel periculo illam contrahendi ob cœli intemperiem, & aeris inſalubritatem, firmat Hoſtien. *in ſumma tit. de coniug. ſeruor. num.*5. *in fin.* Henric. Bohic *in cap. de illis, num.*2. *verſ. & dico, de ſponſal.* Capiblanc. *de iur. Baron. pragm.*9. *ſub num.* 51. *verſ. limita*, Palaez *de maiorat. part.* 1. *quæſt.* 57. *num.* 53. *& ſeqq.* Sanchez *de matrim. diſp.*40. *num.*3. Farinac. *de delict. carn. quæſt.*143. *num.*281. Capell. Tholoſ. *d. deciſ.*87. *n.*1. *verſ. niſi aliud.*

Concurrit etiam cauſa † inimicitiæ contractæ in dictis lo- 8
cis, de qua deponunt ijdem teſtes in Summario Iacobi n. 4. quam pariter eſſe legitimam, & ſufficientem vltrà Doctores proximè allegatos probat Nauarr. *in manual. cap.* 14. *ſub num.*20. *verſ. niſi vero*, Bernard. Diaz *reg.* 800. *verſ. qui ponit exemplum*, Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 1789. *verſ. vbi limitat.* Et quod Iacobus omnia ſua bona habet Bononiæ, & nihil penitus poſſidet in locis prædictis, neque in tota
Germania; itaut malè, & cum † maxima iactura ſuæ ſub- 9
ſtantiæ ibi domicilium perpetuum retinere poſſit.

Et hanc ſententiam eo libentiùs Domini fuerunt amplexi, quia cauſa recedendi ab huiuſmodi pacto remittitur,

vt plu-

10 vt plurimum arbitrio Iudicis, qui perpenſis omnibus † cir-
cumſtantijs poteſt ex facti contingentia omnia eius arbitrio
moderari, ad tradita per Maſtrill. ad Capye. *deciſ.* 135.
*num.*8. Menoch. *de arbit. caſ.* 469. *per tot.* & facit text. *in l.*
Mania, *§. vxore ff. de annu. legat.* Et in dubio cum arbi-
trium reguletur à iure, eam Iudex debet capere reſolutio-
11 nem, † quod vxor virum ſequi teneatur, vt eſt text. *in*
cap. vnaquæque 13. *quæſt.* 2. gloſ. *in cap. ſi quis neceſſitate*, *in*
verb. eum ſequi, in fin. verſ. vel die 34. *quæſt.* 2. Bart. *in d. l.*
Mania, *§. vxore, num.* 4. *ff. de annu. leg.* cum alijs adductis
per Tiraquel. *de legib. connub. l.* 1. *n.* 8. *&* 12. & tradit Me-
12 noch. *de arbit. caſ.* 364. *num.* 8. *& ſeq.* Præſertim † quia
alias daretur occaſio incontinentiæ, vt ponderat Abb *in*
dicto cap. 1. *num.* 5. *in fin.* Henric. Bohic. *in cap. de illis*,
num. 2. *verſ. tunc enim de ſponſ.*

Et ita &c.

R. P. D. B I C H I O.

Mediolaneñ. Penſionis.

Mercurij 27. Iunij 1646.

A R G V M E N T V M.

Ad reſtitutionem penſionum, quando quis veniat condemnandus à die motæ litis, & quando vſque ab initio. Penſiones, quando quis exegit abſq; legitimo titulo, tenetur ad illarum reſtitutionem, quod procedit etiam ſi titulus ſit nullus, vel diſcoloratus.

S V M M A R I V M.

1 *Voluntas à poteſtate metienda eſt.*

2 *Prorogatio non debet eſſe maior, quàm prius terminus.*

3 *Sanctorum mors pretioſa eſt.*

4 *Arbitrium, morte expirat.*

5 *Deciſiones in cauſa facta, dum diſputatur, ſupponuntur.*

6 *ad Reſtitutionem penſionum, quando quis veniat condemnandus à die motæ litis.*

7 *Penſiones non exacta, quando debentur, non ratione moræ, vel malæ fidei, ſeu iure dominij, tunc debentur vſque ab initio.*

8 *Penſiones, quando quis exegit abſque legitimo titulo, tenetur ad illarum reſtitutionem.*

9 *in Iudicio vendicationis rei propriæ ab alio retentæ, non eſt facienda diſtinctio, an reus conuentus ſit obligatus necne.*

10 *Bald. diſtinctio in l. qui non iure, num.* 4. *C. de bon. auth. Iudic. poſſ. quando non intret.*

11 *Sententia, & deliberatio iudicialis, quærendum eſt, vt ſubſtineatur.*

12 *Titulum non habere, vel expiratum habere, paria ſunt.*

13 *Fructus mala fide percepti veniunt reſtituendi nulla habita diſtinctione inter debitorem, ac tertium.*

14 *Titulus, quando dicatur decoloratus.*

15 *ab Errore facti, & iuris, quando quis non poſſit excuſari.*

16 *Tranſactiones de bonis Eccleſiaſticis ſine beneplacito Apoſtolico, ſunt.*

17 *in Actibus voluntarijs omnium conſenſus eſt voluntarius.*

18 *Titulus quando eſt ipſo iure nullus non probat bonam fidem.*

19 *Quidquid ſit quando habet implicitum ſtatum validitatis, donec nullitas declaretur.*

20 *Actus voluntarij expediti ſine conſenſu omnium nocent illis, qui conſenſerunt.*

21 *Decius in conſ.* 281. *num.* 1. *improbatur.*

22 *Diſtributiones quotidianæ ſunt ſtipendium diuturni laboris.*

Diſtributiones quotianæ par ſunt, quod fuerint ſoluta, vel ſolui debent, cum dilationem non admittant, num. 22.

23 *Diſtributiones debent fieri inter illos, qui ſunt de Collegio de tempore exactionis, quamuis annis præcedentibus mantrauerint.*

24 *Reſtitutio fructuum ablatorum, ſeu malè perceptorum, cui fieri debeat.*

25 *Diſtributiones quotidianæ differunt à fructibus maſſæ groſſæ.*

D E C I S I O CCCCXVIII.

QVæ lata fuit ſententia Rotalis ad fauorem Beneficiatorum contra Capitulum, & Canonicos Metropolitanæ Eccleſiæ Mediolanenſis pro reſtitutione annuæ penſionis ſcutorum mille ad Beneficiatos ſpectantis, & per Dominos Canonicos exactæ ab anno 1588. atque in proprios vſus conuerſæ confirmanda, an eſſet diſcutiendum propoſui ſub die 30. Ianuarij proximè præteriti, & Rota affirmatiuè reſpondit, eidemque reſolutioni adhæſit hodie reaſſumpta ſuper eiſdem diſputatione.

Quod enim ab anno 1588. penſio ſpectaret ad Dominos
Beneficiatos conſtat ex aſſignatione eorum menſæ facta
à glor. mem. S. Caroli tunc Archiepiſco Mediolani ante an-
num 1577. & licet idem Sanctus Carolus dictam penſio-
nem temporaliter applicauiſſet fabricæ ædium Canoni-
calium de anno 1577. atque iterum de anno 1583. vtra-
que tamen applicatio terminauit in anno 1588. cum S. Ca-
rolus non fuerit vſus poteſtate ſibi à ſanctæ memoriæ
Pio V. tributa applicandi penſiones arbitrio ſuo vſque ad
totalem perfectionem fabricæ, ſed primo aſſignauerit ad
quinquennium, & poſtea dubitans, an vigore eiuſdem fa-
cultatis terminum prorogare poſſet, ſupplicauerit fel. re-
cordationis Gregorio XIII. pro ſimili facultate, quam ad
aliud quinquennium obtinuerit; & ad tantum temporis
primam applicationem prorogauerit, nec poteſt ſecunda
hæc prorogatio intelligi de longiori tempore, ſiue † vo- 1
luntatem applicantis metiamur à poteſtate, vt ſupra con-
ceſſa à Gregorio XIII. ſiue à ſolito, & natura ipſius proro-
gationis, quæ longior † eſſe non ſolet primo termino, vt 2
in his terminis benè ponderauit Rota *in deciſ.* 696. *num.* 2.
& ſeqq. part. 1. *& deciſ.* 651. *per tot. deciſ.* 755. *num.* 1. *part.* 2.
deciſ. 761. *num.* 3. *& ſeqq. part.* 3. *deciſ.* 3. *num.* 37. *par.* 7. *rec.*
in quibus deciſionibus additur non eſſe veriſimile, quod
Sanctus Carolus voluerit pro conſtructione ædium Cano-
nicalium grauare ſolum Beneficiatos, vnde ſicuti Canonici
fructus Prioratus Caluezani vniti menſæ Capitulari quos
Sanctus Carolus vnà cum penſione beneficiatorum dictæ
fabricæ applicauerat de anno 1583. recoperarunt poſt
† pretioſam Sancti Caroli mortem, ita Beneficiati recupe- 3
rare debent penſionem, præſertim quia eſto quod applica-
tiones intelligerentur factæ indefinitè arbitrio S. Caroli, hu-
iuſmodi arbitrium † eius glorioſa morte expiraſſet, vt per 4
eum text. notant DD. *in cap. & ſi gratioſa de reſcript. in* 6.
Couar. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 2. Sanch. *de matrimon.*
lib. 8. *diſp.* 28. *num.* 49. *& ſeqq.*

Fuiſſet autem ab anno 1588. citra penſionem exactam, &
curſam in commodum Canonicorum, videlicet pro con-
ſtructione ædium Canonicalium apparet ex deductis in *de-*
ciſ. 633. *deciſ.* 662. *p.* 4. *recent. deciſ.* 207. *in princ. deciſ.* 266.
n. 5. *& ſeqq. coram Reuerendiſs. Vrgellen.* quæ reſpondent
omnibus contrarijs, & cum emanauerint inter has ipſas
partes in iudicio executiuo, ſuper immiſſione in quaſi poſ-
ſeſſionem exigendi penſionem terminato per rem iudica-
tam, ſupponendæ † ſunt, iuxta laudabilem ſtylum huius ſa- 5
cri Tribunalis, de quo teſtatur *deciſ.* 354. *num.* 5. *&* 8. *par.* 4.
recent. Buratt. *deciſ.* 596. *n.* 1. *deciſ.* 857. *num.* 4.

Et ſicuti in dicto iudicio, in quo penſiones veniebant ac-
ceſſoriè ad immiſſionem † Canonici condemnati fuerunt 6
ad illarum reſtitutionem à die motæ litis inchoato, deinde
alio iudicio principaliter ſuper penſionibus ante dictam li-
tem decurſis, & in incommodum Canonicorum, vt ſupra,
conuerſis ad illas pariter reſtituendas Canonici meritò con-
demnati fuerunt; tum propter malam fidem; tum quia di-
ctæ penſiones petuntur tanquam ſors principalis, & princi-
paliter debitæ independenter à quocumque alio ſubiecto;
quo caſu reſtituendæ ſunt etiam decurſæ ante motam litem,
† quia debentur non ratione moræ, aut malæ fidei, ſed iure 7
dominij ipſius actoris, qui non conſequeretur integrè rem
ſuam, niſi terminos ab initio decurſos recuperaret, ex alle-
gatis in *deciſione coram me edita ſub die* 31. *Ianuarij proxi-*
mè præteriti. & latius, ac melius in *deciſ.* 3. *num.* 7. *& ſeqq. &*
deciſ. 281. *num.* 4. *& ſeqq. part.* 7. *recent.*

Idque procedit ſiue termini ab initio decurſi petantur ab
ipſo titulari, qui ad penſiones ſoluendas eſt obligatus, ſiue à
tertio † qui abſque legitimo titulo illos exegit, quia hoc ca- 8
ſu etiam tertius re ipſa hoc eſt ex receptione rei alienæ re-
manſit obligatus ad reſtitutionem, & in iudicio vendicatio-

nis

nis rei propriæ ab alio retentæ, ac poſſeſſæ nulla ſit diſtinctio
an reus conuentus ſit obligatus, necne, cum actio huiuſmo-
9 di † non oriatur ex illius obligatione, ſed ex dominio acto-
ris, & detur contra poſſidentem, ſeu retinentem, quia reti-
net, non quia eſt obligatus, vt ex text. *in §. 1. inſtit. de act.*
notat Ferdin. Arias de Meſa *var. reſolut. lib. 3. cap. 50. n. 25.*
in fin. Modern. Sarminiatenſis *conſ. 90. num. 27.* Ant. Fab. *in*
l. 3. §. heres, verſ. nec enim naſcitur, ff. commod. quem ſequi-
tur idem Arias de Meſa *var. reſol. lib. 2. cap. 38. n. 9. & ſeqq.*
& probatur ex *dicto §. hares, & ex l. ſi poſſeſſor 56. ff. rei vend.*
10 Atque † hinc non applicantur diſtinctio Bald. *in authen. &*
qui iurat. num. 47. verſ. ſed quod ſi fuit proceſſum, C. bon. auct.
iud. poſſid. recepta à Vinc. de Franch. *deciſ. 120. ſub nu. 8. &*
deciſ. 660. ſub n. 1. inter debitorem, & tertium poſſeſſorem,
quia procedit in tertio poſſeſſore cum bona fide, ac titulo
11 ſolemni proueniente ex ſententia, & deliberatione † iudi-
ciali, ne tanta ſolemnitas deliberationis vitietur, ac tollatur,
vt ponderauit etiam Rota *in Romana Cenſuum 27. Aprilis*
1644. *coram R. P. D. meo Roias*, at in caſu noſtro Canonici
12 nullum habent titulum huiuſmodi, † & quem habebant à
S. Carolo capitauit de anno 1588. vt ſupra deductum fuit.

Mala fides pariter Canonicorum ob quam ſemper reſti-
13 tuendi ſunt fructus ab initio † percepti nulla habita diſtin-
ctione inter debitorem, ac tertium, ex allegatis in dicta
Romana cenſus 16. Martij 1646. coram R. P. D. meo Roias,
ſatis probatur, quia negare non poſſunt ſcientiam aſſigna-
tionis originaliter factæ menſæ Beneficiatorum quodque
applicationes eiuſdem penſionis ad fauorem fabricæ ædium
Canonicalium de anno 1577. & 1583. reſtrictæ erant ad
duo quinquennia, cum Inſtrumenta applicationum huiuſ-
modi retinuerint in Archiuio, & ad menſam Canonicalem
reuocauerint Prioratum Caluenzani in eiſdem Inſtrumen-
14 tis † temporaliter, vt ſupra pro fabrica applicatum; vnde
extremus dies ſecundi quinquennij decolorauit omnem ti-
tulum DD. Canonicorum, & malam fidem induxit, vt plu-
ribus comprobat *deciſ. 3. ſub n. 24. verſ. qua mala fides, &*
ſeqq. vſque ad n. 38. & deciſ. 281. n. 11. & ſeqq. vſque ad 15.
p. 7. recent. quorum fundamenta Dominis placuerunt; Nec
mala fides euitari poteſt ex quo applicationes factas a San-
cto Carolo Capitulum opinari potuerit eſſe perpetuas vſq;
ad totalem perfectionem fabricæ, quia immo in verbis ſunt
reſtrictæ ad duo quinquennia, & ipſi nec expectato lapſu
ſecundi quinquennij auocarunt dictum Prioratum ſpe-
ctantem ad Capitulum; & in omnem euentum quatenus
applicationes factæ fuiſſent ſine temporis præfinitione arbi-
trio Sancti Caroli, negare non poſſunt ſciuiſſe illius mortem
15 ob quam idem arbitrium expirauit: præter quod cum Capi-
tulum ſemper conſtiterit iuris ingenio, & doctrina conſpi-
cuis nedum quæ à facto, ſed etiam quæ à iuris diſpoſitione
pendent ſciuiſſe præſumuntur, & alias non excuſantur, gloſ.
in l. profeſſio, C. muner. patr. lib. 10. Alex. *in l. Ciuitas 13. ff.*
ſi cert. pet. Port. Imolen. *conſ. 70. num. 22.* Odd. *de reſtit. in*
integr. quaſt. 23. num. 24. & 25. & in his terminis Rota *dicta*
deciſ. 3. num. 35. & 36. part. 7. recent.

Minus malam fidem excludunt plures tranſactiones ini-
16 tæ cum Beneficiatis, quia omnes ſunt nullæ † ſaltem ob de-
fectum beneplaciti Apoſtolici, & conſenſus omnium Bene-
ficiatorum. Siquidem ſunt num. 32. & tranſactionibus 13.
tantum interuenerunt cum tamen in huiuſmodi actibus
17 voluntarijs omnium conſenſus ſit neceſſarius; iuxta nota-
ta in *cap. humilis*, vbi Innoc. *n. 2. verſ. & maximè, de maior.*
& obed. Burſatt. *conſ. 159. n. 8. lib. 2.* Seraph. *deciſ. 708. n. 3.*
Rota *deciſ. 270. n. 2. p. 4. recent.* & in puncto præfatas tranſa-
ctiones nullas eſſe fuit deciſum in hac cauſa *coram bon. mem.*
Vbaldo de anno 1615. vt in deciſ. 755. num. 2. & ſeqq. part. 2.
18 *recent.* & quando † titulus eſt ipſo iure nullus non probat
bonam fidem Surd. *deciſ. 45. n. 17. & deciſ. 179. num. 20. &*
conſ. 115. ſub n. 16. Alex. *conſ. 54. n. 10. lib. 6.* Oſaſc. *deciſ. 160.*
n. 2. & 14. quidquid ſit quando habet implicitum ſtatum
19 † validitas donec nullitas declaretur, in quibus terminis lo-
quitur *deciſ. 206. num. 5. & 7. impreſſ. apud Cenc. de cenſib.*

Non obſtat exceſſus ſententiæ Rotalis, eo quod condem-
nat ad reſtitutionem omnium penſionum ab initio perce-
ptarum debuiſſent autem detrahi portiones ſpectantes ad
treſdecim illos Beneficiatos, qui tranſigerunt, quia etiam
20 actus voluntarij † expediti ſine conſenſu omnium nocent
illis, qui conſenſerunt, vt ad litteram, probat text. *in l. Ci-*
uitas, 27. ibi, alioquin ipſi ſolum qui contraxerunt non Ciui-
tas tenebuntur, & notat Bald. *in l. 1. num. 2. ff. magiſtr. con-*
uenien. quem refert, & ſequitur Felin. *in cap. cum omnes ſub*
num. 17. infra med. verſ. & iſtis, de conſtit. Cùmque dictæ
penſiones aſſignatæ fuerint Beneficiatis pro diſtributioni-
bus quotidianis pro ratis ſpectantibus ad tranſigentes
tranſmiſſæ fuerunt ad eorum hæredes, quamuis in vita tran-
ſigentium exactæ fuerint, vt in terminis diſtributionum
quotidianarum † reprobato Decij *conſ. 281. nu. 1. & per tot.* 21
tradit Pariſ. *conſ. 33. n. 22. & ſeqq. lib. 4.* vbi dicit rationem,
quia diſtributiones quotidianæ ſunt ſtipendium diurni labo-
ris, nec dilatio in exigendo ſuſtulit obligationem contra-
ctam ex die † præſtiti ſeruitij, vnde paria ſunt, quod fuerint 22
ſolutæ, vel debeant ſolui, Gig. *conſ. 144. num. 21.* latiſſimè
Monet. *de diſtribut. part. 3. quaſt. 3. num. 20. & ſeqq.* Rota *in*
Caſaraugustana diſtributionum 27. Iunij 1642. coram me.

Nam reſpondetur, quod non agitur de præiudicio tranſi-
gentium, ſed modernorum Beneficiatorum, ad quos ſpe-
ctant penſiones omnes ab initio decurſæ, non autem ad
hæredes defunctorum, cum vt legitur oculariter in inſtru-
mento aſſignationis anni 1577. aſſignatæ fuerint non di-
ſtributionibus quotidianis. ſed maſſæ Beneficiatorum, & ex
Conſtitutionibus Beneficiatorum *part. 2. tit. de Communi*
Maſſa appareat, quod vltra diurnas diſtributiones abſunt
alij fructus menſæ Communis; quando enim fructus ſunt
aſſignati menſæ, ſeu maſſæ groſſæ licet diſtribui debeant
inter ſingulos antequam diſtribuuntur non ſpectans ad ſin-
gulos, ſed ad ipſam maſſam, quæ nunquam deficit, & repræ-
ſentatur per Beneficiatos hodie viuentes, & per conſequens
debentur illis qui ſunt de Collegio de tempore exactionis,
cum tunc † diſtribui debeant quamuis annis præcedenti- 23
bus mutauerint, vt originaliter voluit Calder. *conſ. 21. de*
prebend. quem ſequitur Felin. *in cap. cam te, num. 13. verſ.*
per iſtam differentiam, il primo, de reſcript. & in cap. Iaco-
bus, num. 1. de ſimon. Mandoſ. *regul. 34. Cancell. quaſt. 51. ſub*
num. 3. Gonzal. *ſuper regul. 8. gloſ. 37. num. 26. verſ. propte-*
rea, & n. 37. Garz. *de benefic. part. 3. cap. 2. num. 428. & 429.*
vbi in ſpecie ait, quod reſtitutio fructuum ablatorum, ſeu
malè perceptorum non debet fieri † Canonicis illius tem- 24
poris, ſed Capitulo, & in puncto ponderauit Rota *deciſ. 3.*
num. 66. part. 7. recent. vnde non applicantur allegati in
obiectio loquentes de diſtributionibus quotidianis quas mi-
nutas appellamus, & differunt à maſſa groſſa † diſtributio- 25
num, vt latè tradit Monet. *de diſtribut. part. 1. quaſt. 9.*
num. 33. & 35.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt, & præſertim coram bon. mem. Merlino die 6. Iunij 1633. & 19. Ianuarij 1635. ſunt inter eius impreſſas deciſ. 585. & 663. & deinde coram bon. mem. Bichio die 31. Ianuarij 1636. & 27. Iunij eiuſdem anni, quæ eſt præſens, ac poſteà coram R. P. D. Priole ſub die 26. Iunij 1658.

R. P. D. CORRADO,

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Taurineñ. Delationis Baldachini.

Mercurij 4. Iulij 1646.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio, quando eſt probata, & maximè per propriam partis aduerſæ confeſſionem, licet talis confeſſio emanauerit cum qualitate vſurpationis, nihilominus ex tali confeſſione, quia reijcitur qualitas vſurpationis, manutentio concedenda eſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ſatis iuſtificatur ex confeſſione partis aduerſæ, reiecta qualitate vſurpationis.*

2 *Teſtes examinati parte non citata, faciunt adminiculum quando non currunt cum alijs contrarium deponentibus.*

3 *Teſtes, quando ſunt de Collegio, probant ad eius fauorem, ſi intereſſe, non ſit proprium.*

4 *Teſtium fides ſuppletur ex numero.*

5 *Exceptiones, contra teſtes non admittuntur in ſummariſſimo iudicio poſſeſſorio.*

6 *Manutentio danda eſt firmata quaſi poſſeſſione.*

7 *Acta inter tertias perſonas, non releuant, nec præiudicant tertio.*

8 *Fa-*

8 *Factum anteceſſoris, quando non præiudicet ſucceſſori.*
9 *Acta geſta per modum prouiſionis, non attenduntur.*
10 *Confeſſio propria excellit omnes alias probationes.*
11 *De Titulo, & cauſa poſſidendi quando agitur, danda eſt manutentio in eo ſtatu, in quod poſſeſſor reperitur.*
12 *Donec fuerit per rem iudicatam terminata quæſtio.*
13 *Actus etiam vnicus ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem.*
14 *Aſſiſtentia iuris communis attenditur, in obtinenda manutentione.*
15 *Franc. deciſ. 253. loquitur, quando agitur inter Nobiles, & Populares.*
16 *In Officio proprio, quis eſt manutenendus non attento an ſit nobilior, vel dignior.*
17 *In Præcedentiarum materia attenditur conſuetudo.*
18 *Manutentio non ſolum in prima inſtantia verum etiam in vlteriori concedi debet.*

DECISIO CCCCXIX.

DOmioi cenſuerunt concedendam eſſe hominibus Confraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti loci Publiciarum manutentionem in delatione Vmbellæ, ſeu Baldachini in die feſto Sanctiſſimi Corporis Chriſti, & Octaua illius.

Conſtat enim de eorum quaſi poſſeſſione tempore motæ
litis, & longè antea, tum ex confeſſione in precibus por-
rectis ſub die 20. Auguſti 1636. & comparatione, ac peti-
tione facta ſub die 4. Septemb. 1637. nominibus Condomi-
1 rum † eiuſdem loci, quæ in hoc ſummariſſimo iudicio ſuf-
ficiens eſt, reiecta qualitate vſurpationis in eiſdem actis
adiectæ, vt benè probat Crauet. *conſil.* 150. *ſub num.* 5.
verſ. ſed poſito, Rota *deciſ.* 802. *num.* 1. *& ſeq. part.* 1. *di-
uerſ.* & penes S. M. Gregor. *deciſ.* 458. *ſub num.* 1. *& ſeq.* &
bon. mem. Burat. *deciſ.* 270. *num.* 1. *&* 2. *& deciſ.* 720. *nu.* 1.
cum ſeq. ac deciſ. 730. *num.* 1. *ac ſeq.* Reuerendiſs. Vrgellen.
deciſ. 21. *num.* 3. *verſ. ſecundo*; Tum ex atteſtationibus plu-
2 rium, qui licet † parte non citata depoſuerint, faciunt ta-
men adminiculum, quando non concurrunt cum alijs con-
trarium deponentibus, Rol. *conſ.* 8. *ſub num.* 30. *verſ. Si-
militer non obſtat tertium, lib.* 4. & firmauit Rota *in Bonon.
Afflict.* 4. *Iunij* 1629. *coram bon. mem. Card. Viril. apud Mo-
dern. Peruſin. de manuten. deciſ.* 269. *num.* 4. *verſic. & licet
teſtes, ac ſeq.* & in alijs.

Et licet obijciatur eos eſſe ex eadem Confraternitate;
Non tamen viſum fuit Dominis referre ad effectum adi-
mendi prorſus fidem illorum depoſitionibus, tum quia
3 in hac cauſa, † quæ agitur nomine totius Collegij, nullum
habent proprium intereſſe tanquam ſinguli quod iudex
(cuius id religioni committitur) arbitrari poſſit ſufficiens,
vt repellantur à teſtimonio ferendo, tum quia illorum fi-
4 des ſuppletur † ex numero, & ex prædictis confeſſio-
nibus partis, Rot. penes ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 349.
num. 5. *verſic. vbi etiam, & ſeq.* & Burat. *deciſ.* 314.
num. 5. *verſic. non obſtat etiam*, ibique latè Add. & Coc-
cin. *deciſ.* 140. *à num.* 14. *verſic. minus ſubſiſtit. ac ſeqq.* &
in ſpecie de hominibus Confraternitatis fuit dictum
in Burgen. Capellan. 18. *Maij* 1629. *coram bon. mem.
Merlin. in Recent. deciſ.* 290. *num.* 13. *verſic. neque ho-
rum teſtium part.* 5. Eòque magis hæc procedunt in
5 ſummariſſimo poſſeſſorio † in quo huiuſmodi exce-
ptiones contra perſonas teſtium attendi non ſolent, Ro-
ta penes bon. mem. Card. Seraphin. *deciſ.* 342. *in fin. ver-
ſic. Teſtium vero*, & Card. Caualer. *deciſ.* 44. *num.* 4. *ver-
ſic. minus cenſebant Domini, &c.* Firmata igitur ex præ-
6 miſſis † quaſi poſſeſſione, danda eſt manutentio dd.
hominibus, vt in hac materia probant Port. *conſ.* 164.
num. 48. *verſic. quarto, ac ſeqq.* & latius Burſat. *conſil.*
343. *num.* 74. *verſic. Rurſus, ac ſeqq.* Menoch. *conſil.* 126.
num. 6. *verſic. ſecundo accedit*, Rot. *in Oritan. Præced.*
11. *Iunij* 1606. *apud Modern. Peruſ. de manutenen. de-
ciſ.* 101. *num.* 1. *verſic. ex quibus, & latius in Lucana
Præced.* 24. *Ianuarij* 1628. *coram Reuerendiſs. P. Domino
meo Ghiſilerio, ibid. deciſ.* 229. *num.* 1. *& ſeq.* & in alijs
pluribus cumulatis per Add. *ad deciſ.* Burat. 903. *num.* 22.
verſic. & ideo ac prius, à num. 18. *& ſeqq.* & alios re-
fert Ricc. *in Prax. for. Eccleſ. reſolut.* 272. *num.* 6. *verſic.
quando autem poſſeſſorio, & ſeq.* & in his terminis pro-
bat Ioan. Franc. de Pont. *deciſ.* 18. *ſub num.* 6. *verſic. ex
aduerſo pro Platea Populari, & ſeqq.* quem alij Recentiores
ſequuntur.

Nec obſtant Proceſſus, & acta de annis 1550. 1558. &
1572. ac alia inter Condominos dicti loci exhibita.

Tum quia inter † alios facta fuerunt, *cap. inter dilectos,* 7
*§. in omnibus autem, verſic. nec atteſtationes, extra de fid.
inſtr. l.* 2. *C. quib. res iud. non noc. & tot. tit. C. res inter alios
act.* & in ſpecie conſiderat Ruin. *conſil.* 28. *ſub num.* 1.
*& ſeq. verſic. nec obſtat, quod per quoſdam teſtes, &c.
lib.* 4.

Tum quia moderni Condomini, qui in illis non in-
teruenerunt, licet in feudo ſucceſſerint, quin etiam ſi
eſſent hæredes, iuuari non poſſunt poſſeſſione, vel quaſi
anteceſſorum in iuribus non feudalibus, † quam ipſi non 8
apprehenderunt, nec facto proprio acquiſiuerunt, im-
mò à præfatis hominibus fuit intercepta *ad l. cum heredes,
ff. de acquir. poſſ.* cuius diſpoſitio procedit etiam in iuribus
incorporalibus, vt reiecta contraria opinione probat Ro-
ta penes Veral. *deciſ.* 137. *& deciſ.* 423. *part.* 2. & Achil.
deciſ. 5. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & Mantic. *deciſ.* 88. *n.* 5.
verſic. & ſupponendo, & ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 222. *n.* 6.
verſic. nec poteſt, ibique Add. *in Piſtorien. Pleban.* 24.
Martij 1623. *coram Nauar.* apud d. Modern. *de manu-
tent. deciſ.* 172. *num.* 5. *verſic. nam poſſeſſio, & ſeq.* & in
ſpecie de ſucceſſore in feudo penes Burat. *deciſ.* 312. *num.* 6.
verſic. & ideo, ac ſeqq. & deciſ. 876. *num.* 8. *verſ. quia quaſi
poſſeſſio.*

Minus obſtat, quod homines d. Confraternitatis prædi-
cta † geſſerint per modum prouiſionis, donec ea lis pende- 9
ret inter Condominos.

Quia hoc non iuſtificatur, quinimo conſtat illos ea
geſſiſſe tanquam ad eorum munus ſpectantia, & in hu-
iuſmodi iuris quaſi poſſeſſione conſtitutos, non ſolùm ex
atteſtationibus, ſed ex confeſſionibus ſupra relatis, in
quibus aduerſarij fatentur eos d. ius ſibi arrogaſſe, &
quaſi poſſeſſionem vſurpaſſe; quæ quidem reiecta ad hunc
effectum, vt ſupra dictum eſt, arrogationis, & vſurpa-
tionis qualitate, † cæteris omnibus probationibus præcel- 10
lunt atque præferri debent, *cap. per tuas, extr. de probat.
l. generaliter, C. de non num. pecun.* Surd. *conſil.* 60. *ſub n.* 1.
verſic. nam quod, Rot. penes Card. Mantic. *deciſ.* 321. *ſub
num.* 3. *verſic. proinde*, ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 357. *ſub
num.* 3. *verſic. cum confeſſio*, Buratt. *deciſ.* 200. *num.* 1. *ver-
ſic. quia confeſſiones, & d. deciſ.* 730. *ſub num.* 1. *verſic. quia
partium confeſſio, ac in recent. deciſ.* 144. *ſub num.* 3. *verſic.
& in omnem euentum, ac deciſ.* 310. *ſub num.* 5. *verſ. concur-
ris, part.* 3.

Et in omnem caſum, † dum hic titulus, & cauſa poſ- 11
ſidendi controuertitur, & in vlteriori proceſſu melius
probari poteſt, danda eſt manutentio poſſidenti in eo ſta-
tu, in quo reperiebatur de tempore litis motæ, donec
fuerit per rem iudicatam quæſtio † terminata P. Rebuff. 12
ad conſtit. Gall. tom. 1. *tot. de ſent. Prouiſiona. in præfat.
num.* 53. *verſic. decimo, quid profit.* Bocat. *de interd. Vti
poſſid. cap.* 2. *num.* 49. *verſ. ſi vero colonus*. Cum præſer-
tim in illo tanto tempore continuauerint, Rot. penes
Card. Caualer. *deciſ.* 72. *num.* 1. *verſic. cum enim, ac ſeq.
& in d. Oritan. Præcedent. coram bon. mem. Manzaned. poſt
d. tract. de manuten. deciſ.* 101. *num.* 4. *verſ. quia in manu-
tentione, ac in alijs.*

Præterea non obſtant proteſtationes factæ pro parte
dd. Condominorum de annis 1608. 1609. 1610. & 1638.
ac 1639.

Quia (cæteris prætermiſſis) nullum ex eis inferri
potuit præiudicium quaſi poſſeſſioni iam antea, & me-
dio etiam tempore acquiſitæ, dd. hominibus per illos
actus, quos liberè, ac pacificè geſſerunt, cum † ad 13
hunc effectum etiam vnicus prius geſtus pacificè, &
abſque proteſtatione ſufficeret, Rot. penes Card. Seraph.
deciſ. 1411. *num.* 2. *& ſub num.* 4. *verſic. neque ſi probare-
tur, & in Oſcen. penſ.* 25. *Iunij* 1618. *coram bon. mem.
Pirouano, & in Cremon. penſ.* 25. *Februarij* 1622. *co-
ram bon. mem. Vbald. poſt d. tract. de manuten. deciſ.* 163.
num. 11. *verſic. neque inhibitio, ac ſeq.* ac Modern. Roman.
de re benefic. lib. 1. *quæſt.* 38. *num.* 210. *verſic. & ſatis
foret.*

Nec demum obſtant, quæ ſubijciuntur de aſſiſtentia iuris
communis ad fauorem Condominorum, † qui tanquam 14
nobiliores, ac digniores in huiuſmodi actibus præferri de-
bent, vt probat Franc. *deciſ.* 253. & alij.

Quia

Quia noo agitur in præſentia inter Nobiles, & popula-
15 res, in quibus terminis loquitur † Franchus, & latius agit
Ioan. Bapt. de Thor. *in Compend. deciſ. Neap. litt. H. verſ. Ha-
ſta Palli in die Sanctiſſima Feſtiuitatis Sanctiſſimi Corporis
Chriſti, &c.* Sed cùm hominibus certi Collegij, ſeu Confra-
ternitatis, quorum proprio, ac peculiari officio, & inſtitu-
to magis congruere videtor huius muneris in ſolemnitati-
bus prædictis eaercitium; ideòque in illo præferendi viden-
tur, noo quidem ratione maioris nobilitatis, ac dignitatis,
16 ſed proprij officij, ac iuſtituti, † in cuius exercitio etiam
minus nobiles, ac minus digni præſtantioribus præferuntur,
ad l. 1. C. de offic. Vicar. Felin. *in rubr. de maior. & obed. ſub n.
4. verſ. item in actibus,* Alexand. *in l. Centurio, num. 14. verſ.
puto, quod in actibus, ff. de vulg. & pupill.* Purpur. *in l. 1. ſub
num. 195. verſ. tamen ille textus, & prius ſub num. 182. verſ.
nam diuerſis reſpectibus, & ſeqq. ff. de offic. eius,* & in hac ſpe-
cie benè probat Natt. *conſ. 62. per tot.* & comprobat modern.
Rom. *diſcept. 298. num. 1. & 2.*

Quod ſanè certiùs eſt, quando concurrit loci conſuetudo,
17 quæ in hac materia maaimè attendi debet, *gloſſ. in cap. 2. in
verb. auſcultentur, extra de offic.* Archid. *& in cap. pen. in
verb. electiones, in fin. ff. de offic. legat. in 6.* Bald. *in cap. Cum
olim, in prim. notab. de conſuetud.* Rot. penes Mantic. *deciſ.
244. num. 2. verſ. Preterea,* & Comitul. *dec. 110. num. 3. verſ.
cum enim.* Etiam ad fauorem minus digni, Abb. *in cap.
Auditis, ſub num. 3. in tertio notab. de elect.* Menoch. *d. conſ.
51. à num. 49. verſic. decimoquinto, & vltimo, ac ſeq. & conſ.
902. n. 71. verſ. reſpondetur, & ſeq.* latè Rot. penes Card. Se-
raph. *dec. 964. num. 1. & ſeqq.* & S. M. Greg. *dec. 124. num. 2.
ac in d. Lucana Preced.* coram R. P. D. meo Ghiſilerio *num.
2. verſ. etiamſi, &c.*

Hæc autem licet maturiùs io vlteriori proceſſu appella-
tionis ſint diſcutienda, interea tamen demonſtrant non eſſe
adeò certam iuris aſſiſtentiam ad fauorem Condomino-
rum, eiuſdemque reſiſtentiam aduerſus Confraternitatem,
vt illi deneganda ſit manutentio, quæ vtique concedi debet,
dum ſuper his diſputatur noo ſolùm in prima, verùm etiam
18 in vlteriori appellationis inſtantia, quam interpoſuerunt à
ſententijs contra eos prolatis, donec lis fuerit terminata,
Rota *deciſ. 41. ſub num. 2. verſ. quod quidem dubium, & n. 9.
verſ. quia id non procedit, ac ſeqq. per tot. part. 2. & dec. 187.
num. 6. verſ. nec Alexandro, par. 4. diuerſ.* & penes Seraph.
deciſ. 1278. num. 5. verſic. nec obſtat, & S. M. Greg. *deciſ. 370.
num. 2. verſ. ſed fuit reſponſum,* Buratt. *deciſ. 194. & deciſ.
219. n. 5. verſ. & ex præmiſſis,* vbi Add. *& deciſ. 904.* & Card.
Caualer. *deciſ. 242. num. 1. & 2. & deciſ. 315. ſub num. 1. ac
ſeq. & in Roman. Domus 16. Februarij 1632. coram bon. me. Pi-
rouano apud d. Modern. de manutent. dec. 336. num. 9. verſ. Si
verò deſumitur, & ſeq.*

Atque ita fuit concluſum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommiſſi de Spiritibus.

Mercurij 4. Iulij 1646.

ARGVMENTVM.

Sententia exceſſiua, in ea parte quæ excedit reformanda venit, & licèt verum ſit, quod ſententia in parte exceſſiua, in totum veniat annullanda, tamen quando id procedat, & quando non aliqua habes circa melioramenta facta in bonis fideicommiſſarijs.

SVMMARIVM.

1 *Sententia exceſſiua, in exceſſu reformanda venit.*
2 *Sententia pro parte exceſſiua eſt in totum nulla.*
3 *Quod tamen procedit, ſi ſit executioni demandata.*
4 *De ſententia confirmatione, vel infirmatione, quando agitur non poteſt dici, quod ſit in executione demandata.*
5 *Sententia exceſſiua, quando non fuit executioni demandata non poteſt conſiderari aliquod damnum factum parti.*
Sententia exceſſiua, non executioni demandata, ſi confirmetur in ſumma debita, nullum præiudicium ſit alteri parti, num. 5.

6 *Filij viuentes ſub patria poteſtate, ſi aliquid impendant, e cuius pecunijs dicatur id factum.*
7 *Melioramenta acquiruntur ei cuius ſumptibus facta fuerunt.*
8 *Melioramenta præſumuntur facta ex pecunijs poſſidentis, & qui contrarium dicit id tenetur probare.*
9 *Filij, præſumuntur ex proprijs pecunijs aliquid feciſſe, ſi pater erat pauper, filij vero diligentes, & induſtrioſi.*
10 *Poſſibilitas ſola non ſufficit ad effectum probationis, niſi aliæ coniectura concurrant.*
11 *Pater, ſi diſpoſuerit de eius domo, & melioramentis inter filios, & fideicommiſſum in eis conſtituendo, ſi filij illud acceptent, quod ſignum ſit, & num. 12.*
13 *Melioramenta, quando ſunt adeo exceſſiua, vt pauper fideicommiſſarius illa reficere non valeat quid ſit faciendum, & num. 17.*
14 *Fideicommiſſario, quando non concedatur immiſſio pro indiuiſo.*
15 *Melioramentorum reſtitutio, vel ſolutio æſtimationis fundi fideicommiſſarij, aut retentio pro melioramentis, cum pendeant ab arbitrio Iudicis, quid attendere debeat.*
16 *Iudex in illis rebus, in quibus ſunt remiſſa eius arbitrio animaduertere, vt nec delicatus debitor, nec oneroſus debitor, lædatur.*

DECISIO CCCCXX.

PRætijs quatuor deciſionibus Reu. P. D. meus Bichius * tulit ſententiam in qua pronunciauit Michaelem de Spiritibus hæredem fideicommiſſarium q. Ioannis de Spiritibus eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum d. q. Ioannis tam intus Vrbem, quàm extra, videlicet pro indiuiſo in poſſeſſionem domus, ſeù Domorum exiſtentium hic io Vrbe in Regione Ripæ pro rata tamen ſcut. 1600. monetæ, nec non in poſſeſſionem omnium bonorum extra Vrbem, vt ea ſententia in Regeſtro pag. 429.

Ab hac ſententia appellarunt Clementia, & litis conſortes pariter de Spiritibus, & adita Signatura, illa reſcripſit in
Rota cum clauſula, *Conſtito*, quod ſit locus Ægidianæ, &
me proponente die 14. Iunij anoi præteriti reſolutum fuit
Ægidianæ locum eſſe, ſed repropoſita cauſa ſub die 15. Ia-
noarij præſentis anni, ex capite liquidatioois taotum, receſ-
ſum fuit à deciſis. Ideò propoſui dubium, An ſenteotia
Rotalis ſit confirmaoda, vel infirmanda, & DD. reforman-
dam eſſe reſponderunt, quia cùm fuerit exceſſiua in ea par-
te, in qua liquidat valorem domus Vrbis in ſcut. 1600. vt in- 1
fra, conſequens eſt, vt in ſumma exceſſiua per iudicem ve-
niat reformanda, ad text. *in c. Raynutius*, vbi Abb. *num. 10.
verſ. imo plus eleganter de teſtam.*

Exceſſus enim, vt dicebatur in vltima deciſione coram me controuerti oon poteſt, dum ex relatione Petri Curti Periti electi de conſenſu vtriuſque partis apparet dimidiam huius domus, quam Ægidius de anno 1614. vendidit Paſqoali fratri, tunc temporis fuiſſe valoris ſcut. 883. b. 86. computatis melioramentis ab eodem Ægidio factis poſt obitum Io. Patris, quæ idem Peritus dixit aſcendere ad ſcuta 153. quibus detractis à dictis ſcut. 883. cùm non caderent ſub fideicommiſſo prius inſtituto, valor dimidiæ ad Ægidium ſpectantis remanet in ſcotis 730. ad quam rationem æſtimando etiam alteram portionem Paſqualis, quæ erat coæqualis, & veroſimiliter eiuſdem æſtimationis valor integræ domus fideicommiſſariæ aſcendit dumtaxat ad ſummam ſcut. 1460. Dum itaqoe condemoatio fuit facta in ſcut. 1600. tanquam eaceſſiua in ſcut. 140. in hac quantitate ſententia reformari debet ex iuribus ſupra allegatis.

Non obſtat, qood ſeotentia pro parte eaceſſiua ſit in to- 2
tum nulla, iuxta gloſ. *in l. fin. ff. de iur. iur.* Put. *deciſ. 315. n.
1. & 2. lib. 1. in correct. cum alijs allegatis in Viterbien. fideicommiſſi, ſeu attentatorum 13. Maij 1644. coram me, §. nullamque.*

Quia prædicta procederet ſi ſententia fuiſſet executioni 3
demandata, in quibus terminis loquitur *deciſio in d. Viterbien. fideicommiſſi, ſeu attentatorum coram me,* & coram bon.
mem. Buratt. *deciſ. 286. num. 5. & deciſ. 337. num. 22.* Secus
autem quando prout hic, ſententia nondum fuit eaequotio-
ni demandata, ſed in gradu appellationis, diſputatur de illius 4
confirmatione, vel infirmatione, tunc enim Iudex appella-
tionis poteſt de ſtylo, & æquitatem ſententiam in parte ex-
ceſſiuam reformare, & in reliquis confirmare, cum ex huiuſ-

modi confirmatione nullum inferatur præiuditium alteri
5 parti, quæ ex deductis eſt vera debitrix in ſumma confir-
manda, vt ſequendo doctrinam Abb. *in d. c. Raynutius d. n.*
20. conſuluerunt, Alex. *conſ. 183. num. 4. lib. 6.* Aym. *conſ. 140.*
n. 8. Roland. *conſ. 41. n. 42. lib. 1.* Capyc. *deciſ. 51. num. 8.* Rot.
dec. 456. num. 7. par. 4. recent.

Nec obſtat alius exceſſus, ex quo non fuerunt ſeparatæ
duæ tertiæ partes melioramentorum factæ ab Ægidio, &
Paſquale filijs inſimul cum Ioanne Patre ab anno 1593. vſ-
que ad annum 1605. quo dictus Ioannes huiuſmodi domum
vnà cum melioramentis inter filios diuiſit.

6 Quia cùm dicti fratres de eo tempore viuerent ſub pa-
tria poteſtate, & cum eo cohabitarent, nec probetur ex ip-
ſorum induſtria acquiſiuiſſe pecunias, quas impendere po-
tuiſſent in meliorationibus, dum Patre ſciente, & patiente
meliorarunt, melioraſſe præſumuntur cum pecunijs ab ipſo
7 profectis, & melioramenta ipſo iure ei acquiſita fuerunt, vt
præter allegatos *in deciſionibus huius cauſa ſub die 22. Maij*
1643. §. Rurſus non obſtat, & 12. Decembris 1644. §. Secundo
inſtrumento circa finem coram R. P. D. meo Bichio, tradunt
Calcan. *conſ. 19. ante num. 1. verſ. item, & tertio, & num. 4.*
Socc. *conſ. 91. num. 10. lib. 1.* Paſchal. *de vir. patr. poteſt. cap. 3.*
n. 10. & 11.

Nec releuat, quod dum filij ſunt in poſſeſſione ſufficiat ſo-
la poſſibilitas, & agenti contra eos incumbat onus probandi
8 pecunias non fuiſſe quæſitas ex propria induſtria, ſed ex ſub-
ſtantia paterna, vt poſt gloſ. *in l. cum oportet in verb. ex eius*
ſubſtantia in fin. verſ. vel die, C. de bon. qua liber. tradit Bald.
ibid. num. 11. in fin.

Placuit enim reſponſio, quod prædicta procedere poſſent
9 ſi pro poſſeſſoribus concurrerent coniecturæ, vt quia Pater
eſſet pauper, filij verò diligentes, & induſtrioſi, in quibus
terminis conſuluit etiam Roman. *conſ. 159. in fin. verſic. &*
ad hoc accedat. Secus verò, vbi prout hic, aduerſus eos vi-
gent coniecturæ in contrarium, ex quo pater erat diues, iux-
ta tamen eius vires, filij verò nec diligentes, nec adeò indu-
ſtrioſi probantur, vt potuerint propria induſtria acquirere,
10 tunc enim non ſufficit ſola † poſſibilitas cùm per huiuſmodi
poſſeſſionem non releuentur ab onere concludenter pro-
bandi pecunias acquiſiuiſſe proprio exercitio, vt ſequendo
hanc diſtinctionem tradunt Corn. *conſ. 247. n. 6. lib. 4.* Syluan.
conſ. 86. n. 7. & 8. cum ſeqq. Becc. *conſ. 153. n. 9. per tot.* Bertaz.
conſ. ciuil. 119. n. 16. cum pluribus ſeqq. lib. 1. Paſchal. *vbi ſupra*
dict. cap. 3. n. 24.

Et iterùm ponderarunt DD. quod Io. Pater de anno 1605.
11 diſpoſuit de dicta domo, † & melioramentis illa diuidendo
inter filios, & fideicommiſſo ſubijciendo. Hinc enim dum
Paſqualis, & Ægidius eius filij dictæ diuiſioni, & fideicom-
12 miſſo conſenſerunt agnouiſſe videntur, quod rata † etiam
melioramentorũ ſpectabat ad Patrem, vel iuri ſi quid ſuper
eis habebant renunciaſſe, *iux. diſpoſitionem text. in l. ſicuti,*
§. venditionis, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu. cum alijs alle-
gatis in d. dec. R. P. D. mei Bichi die 12. Decembris §. ſecundo
inſtrumentum circa fin.

Denique nihil obſtat, quod quando melioramenta ſunt
13 adeo exceſſiua, vt † pauper fideicommiſſarius illa reficere
non valeat, poſſeſſor teneatur ad ſolutionem, & valorem
fundi fideicommiſſo obnoxij, vt videtur ſenſiſſe Peregr. *de*
fideic. art. 50. par. 2. num. 33. verſ. Quamobrem, quem refert,
14 & ſequitur Fuſar. *conſ. 139. n. 13.* non † autem concedatur
immiſſio fideicommiſſario pro indiuiſo.

15 Quia cùm reſtitutio † melioramentorum, vel ſolutio
æſtimationis fundi fideicommiſſarij, aut retentio pro melio-
16 ramentis pendeat ab arbitrio Iudicis, qui prudenter aduerte-
re debet, vt nec delicatus debitor, nec oneroſus creditor læ-
datur per text. *in l. ſi ſeruus, ff. de pign. act.* Ang. Aret. *in §. cer-*
tè illud ſub n. 2. verſ. & tunc aut dominus inſt. de rer. diu. quod
admittit idem Peregr. *d. n. 33.* Ideò DD. coram R. P. D. meo
Bichio ſequendo æquitatem elegerunt hanc mediam viam,
vt melius conſulerent indemnitati non ſolùm huius pauper-
timi fideicommiſſarij, nec ob magnas meliorationes ne care-
17 re cogatur, ſed etiam poſſeſſorum quibus minus durum vi-
detur immiſſionem pati pro rata fideicommiſſi, quam pre-
tium reſtituere: Cæterùm ſi Clementia, & litis conſortes po-
tius velint illud ſoluere Michael non reclamat cum libentiùs
paratus ſit quantitatem firmatam recipere, quam ad immiſ-
ſionem deuenire.

Quantum attinet ad immiſſionem in poſſeſſionem bono-
rum extra Vrbem, quam nec altera pars impugnat, & quo ad
domum Vrbis pro rata tamen dd. ſcutorum 1460. ſententia
† eſt omninò iuſta ex r tionibus, & fundamentis in dictis 18
tribus deciſionibus latè deductis, & conſequenter vſque ad
dictam ſummam ſcutorum 1460. reformanda, prout reſolu-
tum fuit vtraque.

Plures Deciſiones in hac eadem cauſa emanatas annotaui
ſupra ad deciſionem 354. quæ deciſio eſt in eadem cauſa.

R. P. D. M E L T I O.

Epiſcopo Papień.

Gadiceń. Fructuum.

Mercurij 4. Iulij 1646.

A R G V M E N T V M.

Sententia poſtquam ſuum tranſitum fecit in rem iu-
dicatam, facit ius inter partes, & pars, quæ paſſa
fuerit, vt in iudicatum tranſiret contra eam non
audienda. Fructus, dum probantur fuiſſe perce-
ptos, tunc quantitas eorum faciliùs probatur.

S V M M A R I V M.

1 *à Sententia, quando non fuit appellatum, tranſit in rem*
iudicatam.
2 *Res iudicatas inter partes facit ius.*
3 *contra Rem iudicatam pars non eſt audienda.*
4 *Fructus, quando probantur, quod fuerunt collecti, tunc*
quantitas probatur leuioribus probationibus.
5 *Fides, nullam fidem facit.*
6 *Fides facta de re, à publico Officiali, ſpectante ad eius*
officium probat.
7 *Fides, data ab Officiali Senatus de re ad ſe ſpectante,*
probat.
8 *Fides Regulatoris Cataſtri probat.*
9 *Frumentum, ordeum, & ſimiles fructus vltra triennium*
non præſumuntur durare.
10 *Fructus, quando perimuntur, eorum valor, non poteſt*
amplius augeri, quando eodem modo periſſet in mani-
bus creditoris.
11 *Frumentum aliud eſt, quod debeatur in genere, & aliud*
in ſpecie.
12 *Genus, quando debetur, cum numquam pereat, omni tem-*
pore debetur, donec creditor fuerit ſatisfactus.
13 *Debitum, quando non eſt liquidum, numquam intrat obli-*
gatio ad rationem quanti plurimi.
14 *Fructus non debentur, niſi poſt moram.*
15 *ad Aeſtimationem fructuum non eſt recurrendum, niſi in*
ſubſidium.

D E C I S I O CCCCXXI.

PEr obitum Ioſeph Fernandez vnici ſubcollectoris Re-
uerendiſs. D. meus Carillo Præſes Valliſoletanus fuit
prouiſus à Sede Apoſtolica de Beneficijs nunc ab ipſo poſ-
ſeſſis vti reſeruatis, ac in illis contra Franciſcum Zealero,
& Didacum Cano intruſos immiſſionem obtinuit, ſed
ſub hac die fuit dubitatum; An fructus debeantur à quo
tempore, & ad quam ſummam illi aſcendant. Ad fauorem
dicti Domini Præſidis fuit per Dominos reſponſum quoad
primam, & ſecundam partem affirmatiuè, quo verò ad ter-
tiam, vt infra explicabitur.

Et reſpectu dd. duarum priorum partium iam fuit lata
ſententia, in qua dd. Franciſcus, & Didacus fuerunt con-
demnati ad reſtitutionem fructuum à die intruſionis, vt pa-
tet ex *Summario* dicti præſidis *n. 1.* à qua cum non fuerit
appellatum, † tranſitum illa fecit in Iudicatum, *Authentica* 1
hodie, de appell. cap. quoad conſult. de re iudic. Caualer. *deciſ.*
282. num. 1. ibi, ideò intrabat res iudicata, *deciſ. 492. num. 2.*
coram Papa Gregor. XV. Buratt. *deciſ. 102. num. 1. & deciſ.*
940. num. 5. 722. num. 1. par. 3. recent. Quæ † res iudicata in- 2
ter partes facit ius, rem claram, manifeſtam, & indubitabi-
lem, *l. res iudicata 209. & ibi gloſ. plura alleg. ff. de reg. iur.* Gra-
tian. *diſcept. for. c. 417. n. 35.* Rot. *dec. 70. n. 1. par. 1. rec. 210. n.*
pariter 1. par. 5. diu. Rom. Societatis Lignorum 27. Iunij 1635.
coram bo. me. Coccino. Et ideò contra eandem non eſt quis au-
diendus text. *d. l. res iudicata, ff. de reg. iur. l. cum quæritur,* 3
cum duab. ſeq. eodem tit. Rot. *dec. 492. n. 3. & 65. n. 2. par. 7. diu.*

Circa tertiam verò partem ex iuribus compulſatis pa-
tet diſtinctè probatam remanere quantitatem fructuum
perceptorum ex dictis Beneficijs ab anno 1635. vſque &

per

per totum annum 1644. deductis impenſis ſingulorum an-
norum. Et quoad Frumentum patet fuiſſe recollectas mil-
le quatuorcentum quinquaginta ſeptem fanecas. De ordeo
verò fuiſſe recollectas alias quatuorcentum quinque fane-
cas. Et tandem ducentos quadraginta octo mille, & trecen-
tos octoginta nouem morapetinos fuiſſe exactos ex qua di-
ſtinctione, cum de perceptione dictorum fructuum non
4 dubitetur, quantitas remanet concludenter † probata,
cùm tali caſu ſufficiant leuiores etiam probationes, Bald. *in
l.1. num.27. C. de fruct. & lit. expenſ. lib.2. C. de reſc. vend.*
Surd. *conſ.293. num.31.* ibi, *vbi dicit ſufficere, &c.* Bald. *conſ.
323. num.5. lib.2.* Menoch. *præſumpt.9. num.2. lib.3.* Lotter.
de re benefic. lib.1. qu.43. num.28. Caualer. *deciſ.361. num.3.*
Burait. *dec.722. n.5. 522. n.15. par.5. tom.2. diuerſ.* Rot. *in
Tiburtina adminiſtrationis 13. Maij 1644. coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano, & in Auximana fideicommiſſi 26. Maij
eiuſdem anni coram eodem.*
Non obſtat, quod talis liquidatio probetur, ex ſola fide,
5 quæ † regulariter nullam fidem facit. Quia cùm dicta fides
fuerit facta à publico officiali, ſcilicet à Punctatore Capituli,
6 & de re ſpectante ad eius officium, hoc caſu illa † fides
etiam concludentem facit probationem, Crauet. *de antiquit.
tempor. par.1. ſeſſ.4. lib.7. num.62.* Specul. *in 2. par. tit. de pro-
bat. §. videndum reſtat num.15.* Alex. *conſ.206. num.5.* ibi, &
generaliter vbi volunt, &c. Mandell. *conſil.318. num.36.*
Rot. *deciſ.214.* & ibi Adden. *littera B. Ibi fides autem, &c.
coram Papa Greg. XV. & deciſ.525. num.5. verſ. quæ fides,
part.2. recent. deciſ.26. num.5. & 11. part.7. diuerſ. Tiburti-
na Adminiſtrationis, ſeu redditionis rationis 13. Maij
1642. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, Melenitana Pen-
ſionis 18. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Ghiſilerio,* vbi
fuit data fides Secretarij Religionis Hieroſolymitanæ, *Bo-
nonien. Aggregationis ad Collegia 23. Maij 1640. coram bon.
7 mem. Merlino,* in qua † fuit data fides Secretarij Senatus
Bononien. *Ariminen. fideicommiſſi 14. Martij eiuſdem anni
coram R. P. D. meo Cerro,* vbi fuit data fides Regulatoris
8 † Cataſtri, *& in Neapolitana penſionis 2. Martij 1643. co-
ram R. P. D. meo Roias.*
Non obſtat, quod dicta fides nullum faciat verbum circa
valorem frumenti, & ordei, quia in hac etiam parte ceſſat
omnis, quæ poſſit oriri dubitatio. Nam licet frumentum,
9 & ordeum, & ſimiles fructus non præſumantur † durare
vltra triennium, gloſſ. *in l.1. C. ſi aduerſus vſu, cap. cum con-
cord.* adduct. per Alex. *in l. Procuratorem, C. de Procurat.*
Borgnin. *de Tutor. & Curat. num.230.* Gratian. *diſcept. fo-
renſ. cap.42. num.49.* ibi, *quia ſpecies grani, &c.* Natt. *conſ.
599. num.4. verſ. & videtur 1. conſiderat. &c.* Rot. *dec.248.
num.14. par.5. diuerſ.* Surd. *deciſ.81. num.1.* Seraph. *dec.1252.
num.2.* ibi, *maximè, &c. Firmana pecuniaria 29. Nouembris
1639. §. non obſtat, quod Vice Gubernator coram bon. mem.
Merlino.* Et re perempta, & extincta non creſcat am-
10 plius † illius valor, quando eodem modo periiſſet in mani-
bus Creditoris, Aretin. *in §. ſi quis à Domino, §. final. inſtit.
de rer. diuiſ.* Gratian. *diſcept. foren. cap.42. num.49. verſ. quia
re extincta,* Natt. *d. deciſ.599. eodem n.4.* ibi, *& re perempta,
& num.6. verſ. non obſtat,* Munoz. *de ratiocin. cap.17. n.14.
ibi nullo etiam modo, &c.*
Tamen hoc eſt intelligendum ſi frumentum deberetur in
11 ſpecie, † ſed vbi frumentum debetur in genere, vt in præ-
ſenti caſu, & contra dd. Franciſcum, & Didacum fuit lata
ſententia pro reſtitutione fructuum ab ipſis perceptorum à
die intruſionis eorum mora non poteſt excuſari, & ſic cre-
12 ſcit æſtimatio per totum temporis moræ, quia † qui debet
genus, omni tempore reſtat debitor vſquequò ſatisfaciat,
cùm genus perire non poſſit, *l. incendium, C. ſi cert. pet.*
Bart. Barboſ. & alij *in l. Diuortio, §. ob donationes, ff. ſolut.
matr.* Grat. *diſcept. forenſ. cap.42. num.56. verſ. ſecus, vbi eſt
debitum in genere,* Munoz *d. cap.17. num.13.* Seraph. *deciſ.
1242. n.1.* ibi, *cum propter moram,* Surd. *deciſ.81. n.4. in princ.*
Giurb. *deciſ.115. num.3. verſ. priori in caſu.* Verùm quia
vſque adhuc nulla fuit facta interpellatio ſpecialis, nec de-
13 bitum † erat liquidum non intrat obligatio ad rationem
quanti plurimi, Bart. *in l. quod te, col.1. & 2. ff. ſi cert. pet.* &
ibi, Iaſ. *col.1. & 2. num.8.* Plot. *in l. quando, num.18. C. vnde
vi,* Afflict. *deciſ.316. num.2.* Seraph. *d. deciſ.1242. num.1.
verſ. ideo non intrat.* Vnde dicti Franciſcus, & Didacus
non ſunt grauandi pro æſtimatione dd. fructuum, niſi à die
moræ vſque ad triennium, & non vltra, quia ſi augenda
14 eſſet † æſtimatio etiam poſt triennium vtique Reuerendiſs.
Præſes plures haberet; quam foret conſecuturus ex ipſo fru-
mento, Bald. *in l.2. in fin. num.98. verſ. quæro hæres, de fruct.
& litis expenſis,* Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed.15. qu.40.
num.596. verſ. declarat quarto,* Munoz *d. cap.17. num.19. in
fin.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.243. num.79. verſ. cum præ-
ſertim,* Seraph. *d. deciſ.1242. num.2.* Surd. *d. deciſ.81. num.5.
ibi non poteſt creditor, & paulo inferius, verſ. quod ſi velimus,*
Giurb. *d. deciſ.115. n.3. verſ. poſteriori in caſu.* Si verò dd.
Franciſcus, & Didacus voluerint reſtituere frumentum, &
ordeum bonæ qualitatis non erit recurrendum ad aliquam
æſtimationem, quæ datur tantum in ſubſidium, Abbas *in c.
granis de reſtit. ſpoliat.* Seraph. *d. deciſ.1242. in fine.*
Et ita Reuerendiſſimo D. meo Præſide tantùm infor-
mante, &c.

*In hac eadem parte adeſt altera deciſio ſub die 11. Martij
1644. coram eodem Reuerendiſs. Papien. ſupra in hac eadem
part.9. recent. tom.1. deciſ.259.*

R. P. D. ROYAS.

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Romana fideicommiſſi de Marianis.

Mercurij 4. Iulij 1646.

ARGVMENTVM.

Liber priuatus licet non probet contra ſcribentem tamen id non procedit, quando ſeriò fuit ſcriptus. Liquidationis fructuum materia, cùm ſit difficilis probationis, ideòque in ea, admittuntur leuiores probationes. Fructus, quando petuntur vti acceſſorij, debentur à die motæ litis, & quare.

SVMMARIVM.

1 *per Iurium productionem ſine dubio dicitur introductalis.*
2 *Liber priuatus non probat contra ſcribentem, ſi confectus fuerit pro eius memoria.*
3 *Liber priuatus probat contra ſcribentem, quando conſtat, quod ſeriò fuit confectus.*
4 *Liber priuatus, dum eſt ſeriò confectus, habet vim confeſſionis, pro parte acceptata.*
5 *Fructus reſtituendi ſunt à die mota litis.*
6 *Liquidationis fructuum materia cum ſit difficilis probationis ideoque in ea, admittuntur leuiores probationes.*
7 *Fructus percepti ante motam litem non debentur, quando petuntur vti acceſſorij.*
8 *Reus poſſeſſor, poſt motam litem, excitatur ad inquirendum de viribus ſua poſſeſſionis.*
9 *Fructus cenſus, impoſiti ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, non debentur amplius mortuo fideicommiſſario, in præiudicium fideicommiſſariorum.*
10 *Hæres grauatus non valet imponere cenſum, ſuper bonis fideicommiſſarijs, & ſi appoſuerit, tenet eius vita tantum durante.*
11 *Bona fideicommiſſaria poſt mortem hæredis grauati libera ab omni onere ad ſubſtitutos tranſeunt.*
12 *Legitima detrahenda eſt ex bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
13 *Filius, ſi fecerit aliquas detractiones, cenſentur abſorbere legitimam, ſi inuentarium non confecerit.*
14 *Cenſus, ex aſſignatione pecuniarum, quando remaneat extinctus.*
15 *Solutio ſemper de Iure cedit in cauſam duriorem, & antiquiorem.*
Cenſus cauſa, dicitur durior, propter obligationem Cameralem, iuramentum, & curſum vſurarum, n.15.
16 *à Sententiæ forma non eſt recedendum.*
17 *Sententia non poteſt fieri in aliam cauſam, quam in ſententia expreſſam.*

DECISIO CCCCII.

COnceſſa immiſſione per Reuerendiſſimum Dominum meum Decanum Corneliæ Alicornæ in vim fideicommiſſi ſuper bonis quondam Mariani, & Claræ Alicornæ coniugum detentis per Cæſarem, & Michaelem de Papinis, & ſecuta condemnatione eorumdem ad reſtitutionem fructuum à die motæ litis, & reſcripto per Signatu-

ram cum clauſula, *ſine præiudicio*, dubitaui hodie; Ad quam
ſummam eſſent liquidandi fructus; & fuit reſolutum liqui-
dationem aſcendere ad ſcuta 1597. 20.

Nam lis mota fuit 28. Iunij 1639. ſecuto obitu Antonij
Mariani grauati, cum de eo tempore fuerint repetita Mo-
1 nitoria, aliaque producta Iitra † pro iuſtificatione intentio-
nis Actoris, quæ certè important formulæ litis initium, ,
Guidop. *dec.*337. *n.*6. *&* 7. *& dec.*488. *per tot.* vbi Add. Rot.
*dec.*454. *n.*4. *par.* 1. *rec.* Buratt. *dec.*652. *n.*2.

Ad hanc verò quantitatem ſcutorum 1597. 20. fructuum
perceptorum per præfatos de Papinis ex bonis fideicommiſ-
ſarijs aſcendere, remanſit comprobatum ex partitis extra-
ctis ex libro priuato eorumdem de Papinis manuſcripto,
& recognito, qui apparet ſeriò ſcriptus, eòque Papini vſi
2 fuere in alio Iudicio, † qui liber priuatus quamuis non pro-
bet contra ſcribentem, ſi confectus fuerit pro eius memo-
ria, Rota Ianuen. *dec.* 1. *n.*12. Buratt. *dec.*274. *num.*21. nihi-
3 lominus benè ille † probat contra ſcribentem, quando ſeriò
ſcriptus apparet, vt in præſenti, ità cenſuit Rota *in Signina
Salniani* 16. *Aprilis* 1638. *coram D. Carillo.* §. *quia verifica-
tur*, aſſignando rationem, quia tunc liber habet vim
4 confeſſionis per partem acceptæ, inde † facit probationem,
præſertim de æquitate Canonica, Gratian. *diſcept.*591. *num.*
1. *&* 2. Seraph. *dec.*373. *per tot.* præſertim *num.*4. Buratt. *dec.*
799. *num.*7. quæ partitæ extractæ ex dicto libro conficientes
dictam ſummam ſcutorum 1597. 20. omnes proueniunt ex
fructibus domorum, & apothecarum, quæ iam vigore dicti
fideicommiſſi, ac ſententiæ Rotalis fuerunt reſtitutæ dictæ
Corneliæ, calculando à die 28. Iunij 1639. quo lis mota fuit,
5 vſque ad diem 20. Nouembris 1645. quo † dicta bona fue-
runt reſtituta, à quo tempore veniunt etiam fructus reſti-
tuendi, vt ſententia condemnauit, & Rot. ſeruat. Seraph.
*dec.*835. *num.*1. *&* 1168. *num.*3. Caual. *dec.*409. *num.*1. Bu-
ratt. *dec.*104. *num.*1.

Hæcque indubitanter procedunt in præſenti, cùm verſe-
6 mur in materia † liquidationis fructuum quæ tanquam dif-
ficilis probationis, leuiores admitti probationes etiam per
præſumptiones, ac per coniecturas, vt per Bald. *in l.*2. *n.*16.
C. de fruct. & lit. expenſ. Nat. *conſ.*516. *num.*7. Caual. *deciſ.*
361. *num.*3. *part.*4. *recent. deciſ.*370. *num.*2. *& coram me, in
Imolen. Pradij* 14. *Iunij* 1641. §. *ad quartum verò.*

Nec obſtat, quod præfata Cornelia prætenderet fructus
aſcendere ad 1768. quia Domini noluerunt adimere qua-
tuor primas partitas datas Summario eiuſdem Corneliæ
*num.*4. primam ſcutorum 56. exactorum ab Antonio Pa-
ſucchio ſub die 24. Maij 1634. ad computum penſionum
domus ad viam nouam: ſecundam ſcutorum 30. cantan-
tem pro exactione facta ſub die 18. Februarij 1639. à Iacobo
Caroſio pro ſemeſtri incepto à die 18. Auguſti 1638. vſque
ad diem 18. Februarij 1639. tertiam ſcutorum 97. 50. pro
ſemeſtri, ſiue penſionibus exactis à Iulio Rigone ſutore die
prima Auguſti 1638. vſque ad menſem Ianuarij 1639. quar-
tam partitam ſcutorum 25. ab Antonio Bonſto pro ſemeſtri
Domus, & apothecæ, incepto ſub die 1. Ianuarij 1639. vſ-
que ad primam Aprilis eiuſdem. Vlterius fuit demptus ex
quinta partita menſis vnus, & dies 20. pro penſione Re-
miſſæ cantante pro ſcutis 14. pro vnico anno incepto die 7.
Maij 1639. & complendo ſub eodem die anni 1640. confi-
ciente ſummam ſcutorum 28. 30. quibus omnibus ſimul
concertatis, prout debet, faciunt ſummam ſcutorum 170.
80. quas partitas eſſe demendas Domini dicebant ex eo, quia
illæ omnes cantant pro terminis decurſis ante diem 28. Iunij
1639. quo tempore lis fideicommiſſi purificati fuerat mota,
7 cum fructus antea percepti non veniant reſtituendi in hoc
Iudicio quo petuntur acceſſorio ad bona fideicommiſſo ſup-
poſita, & fuerunt principaliter petita, cùm à dicto tempore
8 28. Iunij 1639. Reus poſſeſſor fuerit conſtitutus † in mala
fide, & fuerit excitatus ad inquirendum de Iuribus ſuæ
poſſeſſionis, iuxta text. *in l. ſed & ſi leg.*2. §. *ſi ante*, *ff. de pe-
tit. hered. l. nemo* 10. *C. de acquir. & reten. poſſeſſ. l.*3. *ff. de in-
terd. ſeu extra ordin.* Capuraq. *deciſ.*27. *par.*2. Afflict. *deciſ.*46.
*n.*2. Surd. *conſ.*293. *num.*8. *&* 514. *num.*5. Peguer. *deciſ.*178.
Caual. *deciſ.*469. *num.*5. *& plenè in Mediolanen. Penſionis*
19. *Ianuarij* 1635. *coram bon. mem. Merlino, quæ eſt deciſ.*3.
*per tot. par.*7. *recent.*

Minus obſtat prætenſa compenſatio cùm fructibus cen-
ſuum aſcenden. ad ſcuta 650. & in ſorte principali conficien.
ſcuta 1300. aliàs impoſit. à dicto Antonio Mariano hærede
9 grauato ad fauorem præfatorum de Papinis, nam † fuit
reſponſum fructus eorundem cenſuum poſt mortem dicti
Antonij non deberi ex bonis fideicommiſſi in præiudicium
fideicommiſſariorum, cùm non valuerit hæres grauatus
cenſum imponere ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, & ſi
impoſuit † expirauit purificato fideicommiſſo ad fauorem 10
vocatorum, Cenc. *de Cenſibus quæſt.*9. *n.*4. *ſecundum vltim.
impreſſ.* Rota *inter impreſſ. ibidem dec.* 16. *num.* 10. *& deciſ.*41.
*num.*4. Ita, & taliter vt poſt mortem dicti † Antonij gra- 11
uati omne Ius ſuum remanſerit extinctum, & conſequenter
etiam Ius præfatorum de Papinis Creditorum, vt bona de-
beant reuerti libera ad ſubſtitutum abſque aliqua hypothe-
ca, & onere cenſuum, Alex. *conſ.*94. *num.*4. *vol.*2. Caſtrenſ.
*conſ.*68. *in fin. vol.*2. Guidop. *deciſ.*428. *in fin. &* 575. *num.*3.
Surd. *deciſ.*102. *n.*12. *&* 13. *cum ſeq.*

Nec pariter obſtat, quod ex dictis bonis fideicommiſſo
ſuppoſitis ſit detrahenda legitima debita dicto † Antonio fi- 12
lio fideicommittentis; cuius reſpectu cenſus ſuſtineri valet.
Quia ceſſat difficultas, cùm legitima præſumatur conſum-
pta per impoſitionem cenſus ſcutorum 500. & venditionem
Domus, ex cuius pretio dictus Antonius recepit alia ſcuta
500. dicto Summario *num.*7. *&* 8. quæ certè imputanda eſſe
in legitimam, notant omnes *in leg. Marcellus*, *ff. ad Trebell.*
Alex. *conſ.*178. *num.*4. *lib.*5. Cæphal. *conſil.* 624. *num.*59.
Surd. *deciſ.*316. *num.*18. Gregor. XV. *deciſ.*266. *& par.*5. *rec.
deciſ.*47. *num.*9. *&* 77. *num.*2. *&* 3. *&* 399. *num.*28. *&* 29. *&*
30. *part.*5. *& part.*6. *deciſ.*297. *num.*3. haſque alienationes
præſumi † legitimam abſorbere, quando, vt in caſu no- 13
ſtro, hæres grauatus vlterius Inuentarium non confecit, di-
xerunt Ruin. *conſ.*81. *num.*4. *lib.*5. Gabr. *conſ.*118. *num.*7.
*lib.*1. Duran. *dec.*360. *num.*2. *&* 3. Rot. *in recent. deciſ.*400.
*num.*29. *& in Auximana fideicommiſſi* 13. *Ianuarij* 1640. *&*
31. *Ianuarij* 1642. *coram Reuerendiſſimo Decano*, & latè *in
Verulana fideicommiſſi* 22. *Iunij* 1640. *coram R. P. D. meo
Bichio, & in Romana de Cæſaris* 13. *Nouembris* 1645.
coram me in fine.

Vltra quod dicti cenſus, aſcendentes ad ſummam ſcuto-
rum 1300. in ſorte, remanſerunt extincti per receptionem
ſortis ex tot fructibus eorundem bonorum fideicom-
miſſo ſuppoſitorum, dum præfati Papini reportauerunt im-
miſſionem de Menſe Maij 1634. per A. C. in domibus, &
apothecis fideicommiſſarijs, viuente dicto Antonio graua-
to, ad effectum ſingulis annis fructus eorundem bonorum
deponendi in Sacro Monte Pietatis, quouſque aſcenderent
ad dictam ſortem cenſuum; vndè cùm ſingulis annis fru-
ctus perceperint vltra annua ſcuta 500. vſque ad obitum di-
cti Antonij, & deinceps vſque ad reſtitutionem bonorum
annua ſcuta 250. † & nil depoſuerint, vtique cenſus reman- 14
ſerunt ex dictis pecunijs extincti, Rot. *in Romana Cenſus* 29.
Aprilis 1593. *coram rec. memoria Card. Hieronymo Pam-
philio dec.*283. *ex n.*2. apud Cenc. *de cenſib.* & in alia *Romana
cenſus coram Manzanedo* 6. *Februarij* 1615. *deciſ.*182. *apud
eundem Cencum*, ſemper enim de Iure ſolutio cedit in cau-
ſam duriorem, † & antiquiorem, prout eſt illa cenſus pro- 15
pter obligationem Cameralem, Iuramentorum, & curſum
vſurarum, Rot. *dec.*92. *n.*1. *&* 5. *par.* 1. *diuerſ. & dec.*695. *num.*
1. *part.* 2. *recent.* Gregor. XV. *dec.*521. *n.*8. *&* 9. vbi Adden.
*num.*12. & præſertim, dum ſententia A. C. cuius vigore poſ-
ſeſſio bonorum cœpta fuit, ita † mandat, à cuius forma non 16
poterat recedi, Alex. *conſ.*5. *n.*9. *lib.*2. Rot. *dec.*455. *num.*24.
*par.*5. *tom.*2. *recent.* nec ſolutio valuit fieri † in aliam cau-
ſam, Gratian. *diſceptat.*35. *num.*4.

Et ita reſolutum altera tantum parte, &c.

Infra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 10. *De-
cembris* 1646. *coram eodem Reuerendiſs. Tarraconen.*

R. P. D. BICHIO.

Barcinonen. Iuriſdictionis.

Mercurij 4. *Iulij* 1646.

ARGVMENTVM.

Epiſcopo licet competat ius viſitandi Eccleſias Re-
gularium, curam animarum annexas habentes,
tamen id non procedit in reliquis, ideòque ſi in
dictis Eccleſijs adſint Altaria Laicorum, non
habentia cura animarum, an valeat viſitare, &
quid ſi dicta Altaria ſpectent ad Abbatiſſam Mo-
naſterij.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopo competit ius viſitandi Eccleſias Regularium, curam animarum annexas habentes in his, quæ dictam curam reſpiciunt.*

2 *Et hoc non obſtante quacumque exemptione in contrarium.*

3 *Ordinarijs non permittitur viſitare altaria in Eccleſiis Regularium habentibus curam animarum, ſi dicta altaria ſint laicorum, & non reperitur eis annexa cura animarum.*

4 *Concordia inita inter Regulares, & Epiſcopum, ligat etiam ſucceſſores, ſi ſit confirmata à Papa, & num.5.*

6 *Atteſtationi Cardinalis, an ſtandum ſit.*

7 *Obſeruantia concordiæ per longiſſimum tempus admiſſa, attendenda venit.*

8 *Inſtrumenta collationum beneficiorum benè probant maximè ſi ſint plura, quod collatio ſpectat ad illum, qui ea contulit, amplia num.9.*

10 *Inſtrumenta exacta, ex Archiuio alicuius Monaſterij, probant etiam contra Ordinarium loci.*

11 *ex Obſeruantia vnius partis concordiæ infertur ad obſeruantiam totius.*

12 *Concilium Tridentinum ſeſſ.25. de Regular. cap.11. non derogat confirmatis à Sede Apoſtolica.*

13 *Aſſiſtentia Iuris communis cedit legitimo titulo, & quaſi poſſeſſioni.*

14 *Subiectionis ratione quæritur ius viſitandi beneficia ſibi ſubiecta.*

15 *Obſeruantia declarat, quid in concordia fuit comprehenſum.*

16 *Fœmina eſt incapax iuriſdictionis ſpiritualium, & clauium, & qualiter id intelligatur, num.17.*

18 *Iuriſdictionis ſpiritualis, & clauium, quid propriè non ſit.*

19 *Abbatiſſa, ſi ex concordia confirmata à Sede Apoſtolica habeat poteſtatem deſtruendi, & priuandi Beneficiatos in pœnam delicti, an dicatur ipſa exercere iura ſpiritualia, & clauium, num.20.*

21 *Viſitatio facta ab Epiſcopo tamquam delegato à Sede Apoſtolica, non tribuit eis ius viſitandi auctoritate ordinaria.*

22 *Quaſi poſſeſſio, vt dicatur acquiſita per actus geſtos, requiritur ſcientia, & acquieſcientia partis.*

23 *Scientia alicuius, ex actuum multiplicitate benè deducitur.*

24 *Scientia ad effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem non requiritur, quando conſtat de titulo poſſidentis.*

DECISIO CCCCXXIII.

REnouato conflictu ſuper manutentione in quaſi poſſeſſione viſitandi, quam competere Abbatiſſæ Monaſterij Sancti Petri Puellarum, exceptis his, quæ ad curam animarum pertinent, Rota cenſuit ſub die 1.Iulij 1644.quia informantes pro Domino Epiſcopo plura deducebant petitorium reſpicientia ex quibus quaſi poſſeſſio Abbatiſſæ aliquo modo denegaretur Domini mandarunt, quod videretur de bono iure, ſuper quo hodie excitaui diſputationem, & reſolutum fuit conſtare de bono iure Abbatiſſæ.

Nam quoad Epiſcopum ipſas liberas ædes habet, cum
Epiſcopo licet competat ius viſitandi Eccleſias Regularium
1 curam † animarum anneaas habentes in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, vt diſponitur in Sacr. Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regular.cap.*11. ac tradit Roder. *quæſt. regular. tom.* 1. *quæſt.*36.*art.* 4. Marius Antonin. *var. reſolut.lib.*1. *reſolut.*17. *num.*3. Barboſ. *de poteſtat. Epiſc. alleg.*74.*num.*18. non obſtante quacum-
2 que exemptione, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.*7.*cap.*7. *de reformat.* & notat Card. *in Clem. attendentes*, *n.*8.*de ſtat. Monach.* Eraſmus à Cokier. *de iuriſd. in exempt. par.*2. *quæſt.* 45. *n.*11. *& par.*4. *quæſt.*23.*num.*2.

Dictarum tamen Eccleſiarum altaria quibus non incum-
3 bit cura animarum † perſonarum ſæcularium viſitare non permittitur ex Conſtitutione ſan. mem. Gregor. XV. de Exemptorum priuilegijs, vt declarauit ſacra Congregatio Concilij Interpretum, relata per Modernum Monachum Vallis Vmbroſæ *tractat. de iur. Abbatiſſ. diſp.*16. *quæſt.*3. *ſub num.*13. & omnino prohibetur ex concordia de anno 1401. inita inter Abbatiſſam, & Epiſcopum, ibi, *quod D. Epiſcopus non viſitet aliquod aliud altare, niſi prædictum altare parochiale*, & infra ibi, *item quod in actu viſitationis, nec minus in alio tempore D. Epiſcopus viſitator, aut viſitatores per ipſum deputati non faciat, nec faciant aliquam inquiſitionem ratione ſeruitij Beneficiatorum portionarium, &c.* quæ
† concordia cum ſit munita confirmatione Apoſtolica li- 4
gat etiam Epiſcopos ſucceſſores, vt notant Doct. *in cap. de cætero, & in cap. veniens, de tranſact. cap. quia ex eo de pact. in* 6. Rot. *dec.*79.*num.*6. *deciſ.*159.*num.*5.*par.*1.*recent. deciſ.* 87.*num.*15.*par.*7.

Confirmatio autem Apoſtolica nedum probatur ex litteris expeditis de mandato Benedicti XIII. cuius geſta ante
primam † requiſitionem Principum approbauit Concilium 5
Conſtantienſe, vt habetur in *Concil. Conſtantienſ. ſeſſ.*20. §.5. *inter Concil. General. tom.*9. *fol.*233. *col.*2. *litt.E. ſecundum impreſſionem Romæ ſub anno* 1628. & dixit Rota coram bon. mem. Coccino *dec.*295. *ſub num.*11. *& in Calaguritana Canonicatus* 20. *Decembris* 1602. *coram bon. mem. Card. Lancellotto ſen.* de quo mandato conſtat ex atteſtatione Cardi-
nalis Tiraſonenſis in ipſiſmet confirmationis † litteris emiſ- 6
ſa, cui ſtandum eſt, ad text. *in cap. notiſſimus* 97. *diſtinct.* Lapus *alleg.*32. *ſub num.*3. Roman. *conſ.*59. *num.*6. & in terminis Rota *deciſ.*239. *num.*1. *part.*2. *recent.* ſed etiam ex ob-
ſeruantia concordiæ per longiſſimum tempus, Put. *dec.*345. 7
*num.*2. *lib.*1. *dec.*355. *n.*7. *lib.*2. *in corr.* Seraph. *dec.*1080. *n.*7. Rot. *in recent. dec.*159. *n.*4. *par.*1. Adden. ad ſan. mem. Greg. V. *dec.*152. *num.*4.

Siquidem in concordia inter cætera fuit aſſertum, quod Monaſterium eſt immediatè ſubiectum Eccleſiæ Romanæ,
& † conuentum, quod Abbatiſſa habeat ius conferendi be- 8
neficia exiſtentia in Eccleſia Monaſteriali; producta autem fuerunt ſexdecim inſtrumenta collationum dictorum beneficiorum ab Abbatiſſa ſub ſimili aſſertione immediatæ ſubiectionis Eccleſiæ Romanæ factarum ab anno 1435. vſque ad annum 1593. quæ licet extracta ex Archiuio Monaſterij,
quia adminiculantur tum ex numero, † tum ex præcedenti 9
concordia, tum quia tanto tempore nulla datur collatio pro parte Epiſcopi, tum ex ſententia lata per Iudicem Commiſ-
ſarium, probant etiam † contra Epiſcopum, vt per Bald. 10
*in l. inſtrumenta num.*1. *C. de probat.* Salic. *ibidem num.*1. Caputaq. *deciſ.*234. *part.*1. Buratt. *deciſ.*716. *num.*4. Rota *deciſ. vltim. num.*2. *& ſeq. par.*1. *diuerſ. deciſ.*537. *num.*1. & ibi Adden. *n.*4. *coram ſan. memor. Gregor. XV.* Et ſicuti probant obſeruantiam concordiæ quoad ius conferendi, & immedia-
tam ſubiectionem Monaſterij Eccleſiæ Romanæ † effi- 11
ciunt, vt concordia dicatur obſeruata, & effectuata etiam in reliquis in ea contentis, Add. ad ſan. mem. Greg. XV. *dec.* 557. *n.*9. *in fin.* Rota *in Terracinen. Sacriſtiæ* 9. *Iunij* 1600. *coram bon. mem. Iuſto*, facit Caualer. *deciſ.*408. *num.*6. Buratt. *deciſ.*80. *num* 4.

Adeò quod ea dicta concordia euacuatur penitus ius viſitandi, quod alias competere poſſet Epiſcopo, vel de iure
communi, vel ex † diſpoſitione Concilij Tridentini, quia 12
Concilium non derogat concordijs confirmatis à Sede Apoſtolica, Gonz. *ſuper regul.*8. *Cancell. gloſ.*25. *n.*14. Gratian. *diſcept.*212. *num.*27. Achill. *deciſ.*3. *n.*2. *de pact.* Et aſſiſtentia
iuris † communis cedit legitimo titulo, & quaſi poſſeſſioni 13
Abbbatiſſæ, Panormit. *in cap.*1. *num.*8. *vt lite. penden.* Lancellott. *de attent. part.*2. *c.*4. *declar.*4. *n.*6. Rota *dec.*508. *n.*10. *& ſeqq. par.*5. *recent. dec.*25. *num.*3. *inter impreſſ.* apud Modern. *de Iure Abbatiſſ.*

Cuius Abbatiſſæ bonum ius eadem concordia patit, nedum excludendo Epiſcopum, vt ſupra; ſed etiam ſubijciendo beneficiatos in Eccleſia Monaſteriali iuriſdictioni ipſius
† Abbatiſſæ, vnde ratione ſubiectionis quæſitum fuit Abba- 14
tiſſæ ius viſitandi beneficia ſibi ſubiecta, iuxta gloſſ. *in Clem. attendentes, verb. alia, verſ. ſi autem Monaſteria, de ſtat. Monac.* quam ibidem ſequitur Card. *ſub num.*7. *verſ. quid ſi*, Ioannes de Imola *num.*5. Fuſcus *de Viſitatione lib.*1. *cap.*2. *ſub num.*14. *verſ. ſic, & Abbatiſſ.* Pauin. *de viſit. quæſt.*2. 1. *part. num.*43. Azor. *inſtit. moral. part.*2. *lib.*3. *cap.*40. *quæſt.*9. *verſic. ſi quæras, & quæſt.*11. *verſ. quidam alij*, Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. allegat.*73. *ſub num.*23. *verſ. & Abbatiſſ.* Concurrentibus præſertim viſitationibus ſucceſſiuis factis ab Abbatiſſa; necnon promiſſionibus beneficiatorum non
† contrauenìendi viſitationibus per Abbatiſſam faciendis: 15
nam obſeruantia declarat quid fuerit in tranſactione comprehenſum, Aymon. *conſ.*211. *num.*8. Bald. *conſ.*245. *n.*2. *lib.* 3. Rota *dec.*301. *num.*8. *part.*1. *recent.*

Nec obſtat, quod † fœmina ſit incapax iuriſdictionis ſpiritualis, & clauium, *cap. noua de pœnit. & remiſſ. cap. de*

Monialibus, de ſent. excomm. ideòque non poſſit beneficia-
tos cogere ad obediendum mediante interdicto, vel ſu-
17 ſpenſione, † quia hoc procedit in ſuſpenſione propriè ſum-
pta ob quam contraueniens irregularitatem incurrit, vt no-
tat Abb. *in cap. dilecta, ſub num. 5. verſ. tamen ſtrictè, de ma-
ior. & obed.* Mirand. *Manual. Prælat. tract. de Sacr. Monial.
quæſt. 6. art. 5. concl. 1. & 4.* Bonac. *de cenſ. in communi diſp. 1.
quæſt. 1. punct. 2. ſub num. 4.* Caſtropal. *quæſt. moral. par. 3. diſp.
4. punct. 14. num. 4.* Sed non in ſuſpenſione impropriè ſum-
pta, quæ fit ſubtrahendo redditus, & prohibendo beneficia-
tis ſibi ſubiectis exercitium officij, ac celebrationem Miſſa-
18 rum donec ſatisfecerint, cum hoc † non ſit propriè iuriſ-
dictionis ſpiritualis, & clauium fœminis prohibitæ, vel de-
clarando, gloſ. *in cap. dilecta*, tradit ibidem Abb. *ſub num.
5. verſ. dicentes*, quem ſequitur Sylueſtr. *in ſumma verb. Ab-
batiſſa num. 6. verſ. & ſecundo*, Mirand. *d. concl. 4. verſ. &
quamuis*, Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 9. ſub num. 11.* Lay-
man. *Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. cap. 3. ſub num. 5.* alijque
allegati à Modern. *de iure Abbatiſſ. diſp. 32. quæſt. 5. num. 3.* &
ab alio Modern. Matritenſ. *in ſumm. quæſt. regul. verb. Abba-
tiſſa num. 16.*

Cùmque in concordia confirmata à Sede Apoſtolica
19 Abbatiſſæ detur † poteſtas beneficiatos deſtituendi, ac pri-
uandi in pœnam delicti, poterit Abbatiſſa etiam hac pœna
mulctare delinquentes, quamuis hoc ſpectet ad iuriſdictio-
nem ſpiritualem; & ratio eſt, quia ſtante conceſſione Apo-
ſtolica, Abbatiſſa priuando non exercet propriè iuriſdictio-
20 nem † ſpiritualem, ſed ad eius voluntatem Pontifex eſt, qui
ſuſpendit influxum, ſeu aufert iuriſdictionem ſpiritualem,
vt benè declarat Suarez *de Relig. d. tom. 4. lib. 2. cap. 9. num.
14. in fin.* quem refert, & ſequitur Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib.
1. cap. 45. ſub num. 40.* & conſerunt tradita à Flores de Mena,
pract. qu. lib. 1. qu. 10. num. 4. & 6.

Tandem non obſtant viſitationes factæ ab Epiſcopo de
anno 1504. & 1587. quia cùm factæ fuerint etiam authori-
21 tate delegata à † Sede Apoſtolica non præſtant Epiſcopo ius
viſitandi authoritate ordinaria, vt pluribus comprobat *pri-
ma deciſ. 6. fin.* Eo minus, quia ſecunda viſitatio fuit con-
tradicta à Monialibus, & contradictio de mandato viſita-
toris fuit inſerta in ipſo inſtrumento viſitationis, ex qua pro-
pterea nullum ius, aut quaſi poſſeſſio acquiri potuit Epiſ-
22 copo in præiudicium † Abbatiſſæ cum ad hunc effectum
neceſſaria fuiſſet illius ſcientia, & acquieſcentia, *l. 3. §.
dare, ff. vſufr. l. 2. vbi gloſſa, verb. ſciente C. ſeruis. &
aqua*, Afflict. *dec. 67. ſub num. 1. & 2.* Rot. *deciſ. 165. ſub
num. 5. par. 4. diuerſ. dec. 25. num. 10.* apud Modern. *de iur.
Abbatiſſ.* E conuerſo autem Abbatiſſa ex viſitationibus
à ſe factis alijſque actibus iuriſdictionalibus vigore con-
23 cordiæ abſque alia contradictione expeditis acquiſiuit quaſi
poſſeſſionem contra Epiſcopum, cùm Epiſcopi ſcientia
ex actuum multiplicitate præſumatur, & neceſſaria non
ſit quando conſtat de titulo poſſidentis, vt benè explicat
Rebuff. *in conſtit. Gallicas tom. 3. tit. de mater. poſſeſſ. in præ-
fat. num. 145. & ſeqq. & num. 153.* poſt Caſtr. *in l. ſeruitutis
prædiorum num. 9. verſ. licet ipſi, ff. de ſeruit.* Bald. *de præ-
ſcript. part. 2. p. 5. princ. quæſt. 7. num. 4.* Grat. *diſcept. 870.
num. 33.* Rot. *deciſ. 533. num. 3. part. 1. recent. & in Lucana
Iuriſpatronatus 20. Decembris 1628. coram Reuerendiſs. D.
meo Decano.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Romana Succeſſionis de Ametis.

Veneris 16. Nouembris 1646.

ARGVMENTVM.

Manutentio, quibus concurrentibus non poſſit denegari. Ægidiana non intrat, licet agatur de dominio vtili inter Laicos, & directum viro eſt penes Eccleſiam, ſicuti quoque non intrat prædicta Ægidiana, quando ſententia eſt vnica ſtructura lata, & inter bona, adſit aliquid Eccleſiæ. Vlterius nec quoque Ægidiana intrat, quando ſententia eſſet nulla, & iniuſta.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio alicuius non poteſt reuocari in dubium, quando pars aduerſa petijt immiſſionem aduerſus partem poſſidentem.*

2 *Sententia ſola, ſine executione non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione.*

3 *Poſſeſſori anteriori danda eſt manutentio, ſi ſe pro ſpoliato non habuit.*

4 *Executio eſt attentata, ſi ſit facta pendente termino ad appellandum.*

5 *Sententia lata in poſſeſſorio adipiſcendæ, de iure Canonico eſt appellabilis ad quemcunque effectum.*

6 *De Dominio vtili, quando agitur inter Laicos, & dominium directum eſt penes Eccleſiam, tunc ratione connexionis, non intrat Aegidiana.*

7 *Inter bona Laicalia, quando aliquid adeſt Eccleſiæ, & ſententia vnica verborum ſtructura eſt lata tunc quoque intrat Aegidiana.*

8 *Diuiduum licet aliquid ſit ratione materiæ, fit tamen indiuidua ex voluntate partis, & Iudicis.*

9 *Deciſiones plures diſponentes, quod quando inter bona Laicalia adſunt aliqua bona Eccleſiaſtica intret Aegidiana qualiter veniant intelligenda.*

10 *Sententia, ſi ſit in parte nulla in tota reputatur nulla.*

11 *Sententia, quando eſt nulla, & iniuſta, tunc non intrat Aegidiana.*

12 *Sententia eſt nulla, ſi non ſint data, debita dilationes, & malè fuerunt ſeruati termini ſubſtantiales.*

Sententia eſt nulla, ſi fuerit lata intra terminum vndecim dierum.

13 *Heredes, quando cenſeantur vocati ſucceſſiuè, licet ſimul fuerint inſtituti heredes.*

14 *Patruus, ſi inſtituerit heredem eius nepotem, & ſolum filium maiorem, cum in eo non cadat neceſſitas inſtituendi, dicendum eſt id ſimultaneam importare inſtitutionem.*

Succeſſio ſimultanea ex quibus excludatur, num. 14.

15 *Heres vniuerſalis, quis eſſe poteſt, ſi alij cum eo debeant ſuccedere.*

16 *Nomen, heredis, numeri ſingularis comprehendit omnes heredes.*

17 *Inſtitutus, quando quis eſt non eſt nomine proprio, ſed appellatiuo, quid id importet.*

18 *Teſtamenti vna pars, aliam declarat, & num. 19.*

20 *Teſtator vocando, ſucceſſiuè vnum poſt alium, cum prælatione primogeniti, quid ex hoc ſit inhærendum.*

21 *Maioratuum natura minimè eſt, quod plures ſimul, ſed vnus poſt alium ſucceſſiue admittantur.*

22 *In Maioratibus regulariter vna ſubſtitutio ab alijs regulatur.*

23 *Bona in maioratibus non diuiduntur, ſed deferuntur omnia ad vnum.*

24 *Teſtatori, heredes illi, qui non ſunt cogniti, non præſumuntur ab eo dilecti, & de qua dilectione eſt intelligendum.*

25 *Teſtator pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus decedere non debet, num. 26.*

27 *Verbum* Sobolis, *comprehendit vnum, vel plures filios naſcituros, & num. 28.*

29 *De Teſtatoris mente dicitur conſtare, ex pluribus coniecturis eam ſuadentibus.*

30 *Teſtatore volente, hereditas poteſt ſtare in ſuſpenſo, donec naſcatur deſignatus hæres à teſtatore, & qualiter, & num. 31. & 32.*

33 *Affectio, licet non poſſit adeſſe in non natum, tamen poteſt adeſſe reſpectu alicuius qualitatis, & num. 34.*

35 *Cap. Raynutius de teſtament. qualiter procedat.*

36 *Primogenituræ ius dicitur indiuiduum.*

37 *In Maioratibus ſucceſſio non poteſt ſtare in ſuſpenſo, nec ab eo, qui ſemel ſucceſſit, hereditas auocari poteſt.*

38 *Quod intellige, niſi aliud eſt voluntate teſtatoris appareat.*

39 *Obſeruantia multum attenditur, in materia ſucceſſionis Maioratuum.*

DECI-

DECISIO CCCCXXIV.

PEr ſententiam definitiuam A. C. Carolo filio primoge-
nito Io. Baptiſtæ de Ametis decreta fuit immiſſio in
in poſſeſſionem medietatis bonorum hæreditariorum q.
Hieronymi Ameti à Io. Baptiſta patre poſſeſſorum, à qua
ſententia commiſſa mihi cauſa appellationiscum clauſula
cum facultate manutenendi quem de iure, propoſui hodie
dub um. An Ioan. Baptiſta ſit manutenendus, & affirmati-
uè reſolutum fuit.

Illius enim anterior poſſeſſio reuocari non poteſt in du-
1 bium à Carolo, qui petendo, † & obtinendo immiſſionem
contra patrem ipſum poſſidere confeſſus fuit, Mant. *deciſ.*
272. *num.* 2. fel. record. Gregor. XV. *deciſ.* 200. *vbi add. num.*
5. Rot. *inter recent. deciſ.* 56. *ſub num.* 3. *par.* 2. Neque eadem
poſſeſſio amiſſa fuit ob ſententiam A. C. ex aduerſo reporta-
2 tam † cum ſola ſententia ſine executione poſſeſſorem non
priuet, Caſſad. *dec.* 7. *in princ. & num.* 1. *de cauſ. poſſ. & propr.*
Rot. *deciſ.* 225. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* Executio verò eiuſdem
ſententiæ, quia eſt attentata nullius eſt momenti, itaut ad-
3 huc ſit danda † manutentio anteriori poſſeſſori, qui ſe pro
ſpoliato non habuit, *l. improba, Cod. acq. poſſ.* Buratt. *deciſ.*
491. *num.* 3. Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 240. *per tot.* Rot. *in
recent. d. deciſ.* 225. *num.* 4. *& fuit dictum in Romana bonorum*
22. *April. & 17. Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Carillo nunc
Præſide Valliſoletano.*

4 Eſt inquam attentata executio, quia † facta pendente
termino ad appellandum, *cap. non ſolum de appellat. in* 6. &
5 ſententia A. C. lata in poſſeſſorio adipiſcendæ erat † appel-
labilis ad omnem effectum de Iure Canonico, Contard. *de
moment. poſſ. limit.* 3. *num.* 6. Bald. *conſ.* 141. *n.* 1. *lib.* 1. Oſaſc.
deciſ. 25. *num.* 22. Rot. *deciſ.* 32. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* & in
alijs relatis *in Romana fideicommiſſi de Capiteferro* 10. *Iunij*
1644. *coram R. P. D. meo Corrado*, cùmque inter bona hæ-
reditaria Hieronymi adſit domus emphyteotica ſub directo
dominio Eccleſiæ S. Laurentij in Miranda, ſicuti illius reſpe-
ctu quamuis agatur de poſſeſſione, ſeù dominio vtili inter
6 laicos ratione † connexionis, quàm vtile habet cum directo
non intrat Conſtitutio Ægidiana, quia eſt merè laicalis iux-
ta notiſſimam deciſionem *in Romana domus de Scapuccis
coram bon. mem. Coccino*, quam ſecuta eſt, Rota *deciſ.* 326.
num. 5. *& ſeqq. par.* 6. *recent.* & in alijs pluribus allegatis in
Ariminen. Saluiani 19. *Iunij* 1643. *coram me*, ita nec intrat
7 reſpectu aliorum corporum merè laicalium † vna eadem-
que actione petitorum, & ſub vnica verborum ſtructura
tam in libello, quàm in ſententia collectiuè contentorum,
8 quia tunc ſententia, quæ ratione materiæ eſſet † diuidua fit
indiuidua ex voluntate partis, & Iudicis, & in indiuiduis
pars appellabilis trahit ad ſe partem non appellabilem,
Franc. *in cap. ſi duobus num.* 7. *de appellat.* & in his terminis
dixit Rot. *dec.* 257. *num.* 3. *inter impreſſ. apud moder. de ma-
nut.* & plenè in *Viterbien. fideicommiſſi, ſeu attentatorum* 13.
Maij 1644. *coram R. P. D. meo Cerro, & in Ariminen. Sal-
uiani* 30. *Maij* 1646. *coram me.* Et quamuis contrarium vi-
deatur deciſum in *Romana Saluiani* 18. *Februarij* 1619. *co-
ram bon. mem. Rembolde, in Bononien. de Manzolis* 16. *Fe-
bruarij* 1629. *coram bon. mem. Coccino, in Rauennaten. cenſuum*
19. *Nouembris* 1631. *coram Reuerendiſs. D. meo Dunozet
Decano, & alijs*, hæ deciſiones loquuntur, & intelligendæ
ſunt in caſu quo ſententia eſt aliquo modo diuidua, vel quia
9 concepta eſt per capitula ſeparata, vel quia actiones inten-
tatæ ſunt diuerſæ, vt benè aduertit Rot. *in d. Viterbien. fi-
deicommiſſi, ſeu attentatorum coram R. P. D. meo Cerro, §.
quia concluſio, & §. ſeqq.* vbi dicitur, quod hoc nullam recipit
dubitationem ſi vt in caſu noſtro non agitur ſimpliciter de
admittenda appellatione, ſeu committenda executione, ſed
10 de executione iam facta, quia executio † nulla in parte fit
nulla in totum iuxta deciſionem *Afflicti* 218. quam in his
terminis ſecuta eſt Rot. etiam in *d. Bononien. fideicommiſſi de
Manzolis impreſs. apud Moder. de manut. dec.* 257. *num.* 5. &
in alijs relatis per Grat. *diſcept.* 162. *n.* 20. *& ſeqq.*

Prædicta verò facilius procedunt cum ſententia A. C. ſit
11 nulla, & iniuſta, nam † ſtante nullitate, vel iniuſtitia ſen-
tentiæ non eſt locus conſtitutioni Ægidianæ, ſeu iuri Cano-
nico appellationem ſuſpenſiuam in iudicijs poſſeſſorijs ad-
mittenti, Put. *dec.* 4. *de Aegid. dec.* 391. *num.* 6. *par.* 2. *recent.*
& in alijs relatis in *Bononien. fideicommiſſi de Rubeis* 23. *Maij*
1644. *coram R. P. D. meo Corrado.* Nulla quia non præceſſe-
12 runt congruè dilationes, nec legitimè fuerunt ſeruati ter-
mini ſubſtantiales, vt debuit Bart. *in l.* 2. *num.* 1. *Cod. ſent. ex
breuiloq. recit.* Put. *dec.* 334. vbi, quod ſententia eſt nulla ſi la-
ta fuit in termino vndecim dierum, *lib. in corr.* Buratt. *deciſ.*
134. *n.* 12.

Iniuſta quia ſupponit Carolum filium fuiſſe à Hierony-
mo teſtatore vocatum ſimultaneè, cum Io. Baptiſta patre,
cùm tamen vocatus fuerit ſucceſſiuè poſt † mortem patris: 13
nam licèt teſtator copulatiuè vtrumque inſtituerit, ibi, *in-
inſtituiſco, e nomino di mia bocca mio herede vniuerſale Gio:
Battiſta mio nipote, e ſuo maggior figliuolo maſchio legitimo, e
naturale*, quæ verba prolata à patruo, quia in eo non ca-
dit neceſſitas inſtituendi, ſed ſolus ordo caritatis, impor-
tare ſolent ſimultaneam vocationem patris, & filij, † vt re- 14
iecta contraria ſententia Bart. *in l. Gallus, §. quidam recte,
ff. lib. & poſth.* tradit ibid. Iaſ. *num.* 24. *& ſeqq.* Bald. *conſ.* 492.
n. 2. *verſ. alij dicunt, lib.* 2. Menoch. *præſumpt.* 70. *n.* 17. *lib.* 4.
Mantic. *de coniect. lib.* 4. *tit.* 9. *n.* 17. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 97. *n.* 2.
dec. 574. *num.* 4. *& ſeqq. par.* 4. *recent.*

Etiam ex dictis verbis reſultat ſucceſſiua vocatio, vbi ita
voluiſſe teſtatorem ex alijs coniecturis colligitur, Grat. *di-
ſcept.* 585. *num.* 5. Bellon. *de iur. accreſ. cap.* 5. *quæſt.* 26. *num.*
227. *verſ. plane*, Seſſ. *deciſ. Arragon.* 366. *num.* 7. *tom.* 4. Cæl.
de Graſſ. *deciſ.* 2. *ſub num.* 3. *de teſtam.* Seraph. *deciſ.* 934. *num.*
2. Rot. *dec.* 97. *num.* 10. *par.* 4. *recent.* Quæ voluntas in caſu
noſtro educi poteſt nedum ex eo, quod teſtator locutus eſt in
numero ſingulari, ibi, *mio herede vniuerſale*, vnde conie-
cturam ſucceſſiuè vocationis, † quia pater non eſſet hæres 15
vniuerſalis ſi cum eo filius ſuccedere debere deſumit, Dec.
conſ. 502. *ſub num.* 2. *verſ. prima eſt*, quem ſequitur Menoch.
de præſumpt. 70. *num.* 33. Bellon. *d. quæſt.* 26. *ſub num.* 320. Hie-
ronymus Palma *conſ.* 6. *ſub num.* 18. *conſ.* 95. *ſub num.* 34. Fu-
ſar. *de ſubſtit. quæſt.* 476. *num.* 74. hanc autem coniecturam
reprobat Cæphal. *conſ.* 52. *num.* 2. eo quod nomen hæredis
ſingularis numeris comprehendit omnes hæredes, & ſequi-
tur Peregr. *de fideicomm. art.* 17. *num.* 26. Oſaſch. *deciſ.* 81.
ſub num. 11. qui dicit hanc coniecturam ſaltem eſſe æquiuo-
cam.

Sed etiam quia filius non fuit inſtitutus nomine proprio,
ſed appellatiuo maioris natu, neque ſimpliciter, ſed ſub 17
conditionibus ſupra, & infra in eodem teſtamento appoſi-
tis, ibi, *con le conditioni ſopra, e infraſcritte*, at in infraſcri-
pta ſubſtitutione filiorum Ioan. Antonij remotioris agnati
teſtator † expreſsè diſpoſuit, quod primogenitus ſuccedat 18
poſt patrem, ibi, *ſucceda detto Gio. Antonio, e poi ſuo figlio
maſchio maggiore*, & paulò infrà, ibi, *e non eſſendone, ſucce-
da detto Iacomo, e poi ſuo figlio maſchio maggiore*, idemque
repetijt in ſubſtitutione filiorum Lucretiæ, ibi, *e morendo
detta Lucretia con figliuoli, ſucceda il figliuolo maſchio mag-
giore, e poi ſeguitamente vn figliuolo all'altro*, quod etiam
ſupra in prima ſubſtitutione filiorum ipſius teſtatoris appa-
ret † implicitè diſpoſitum, cum alteri eorum decedenti ſine 19
filijs ſubſtituerit omnes maſculos de linea alterius fratris
ſemper tamen maiorem natu, ibi, *e morendo vno ſenza fi-
gliuoli, &c. ſuccedino gli altri, che reſtaranno finche in vna li-
nea vi ſarà delli maſchi della ſtirpe, o ceppo da quale verran-
no, e ſempre il maggiore d'età*, & infrà ibi, *e non vi eſſendo per
il tempo figliuoli legitimi, e naturali, ſuccedino le figlie femine
ſempre però la maggiore*: vocando enim deſcendentes maſ-
culos, aut fœminas vnius, vel alterius lineæ filiorum ſub
perpetua † primogenitura dicitur illos vocaſſe ſucceſſiuè 20
vnum poſt alium cum prælatione primogeniti, vt diſtin-
guendo inter primogenituram conſtitutam cum adiectione
alicuius dictionis perpetuatiuè, vel ſine, tradit Peregr. *conſ.*
38. *n.* 3. *& 6. lib.* 5. quem ſequitur Cancer. *var. reſol. tom.* 1. *cap.*
1. *num.* 130. & facit Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. *&
cap.* 5. *num.* 43. Hieronymus Leo *in reſponſ. iur. impreſſ. poſt
deciſionem Valentiæ* 173. *num.* 28. *lib.* 2. Siquidem eſt de natu-
ra maioratus, quod non † plures ſimul, ſed vnus ſucceſſiuè 21
poſt alium admittatur, Menoch. *conſ.* 211. *num.* 12. *&* 13. *&
conſ.* 322. *num.* 64. Roias *de ſucceſſ. cap.* 27. *n.* 8. Larrea *deciſ.
Granat.* 67. *ſub num.* 17.

Sicut igitur in antecedentibus, & ſubſequentibus ſubſti-
tutionibus in quibus plures deſcendentes, vel de linea, co-
pulatinè vocantur, filius vocatus fuit ſucceſſiuè poſt patrem,
ita vocatum fuiſſe dicendum eſt primogenitum Io. Baptiſtæ
poſt Ioan. Baptiſtam cum teſtator voluerit hanc vocatio-
nem ab alijs ſupra, & infraſcriptis declarari, & ſub eiſdem
† conditionibus factam eſſe, & regulariter in maioratibus
vna ſubſtitutio ab alijs declaratur, Caſtill. *contr. iur. tom.* 3. *c.* 22
15. *num.* 30. Burſatt. *conſ.* 228. *num.* 47. Larrea *deciſ. Granat.*
54. *ſub num.* 6. in puncto Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 478. *num.* 71. ne-

15 *Subſtitutiones plures habetur pro vnica, quando omnes ab vna tantum ſubſtitutione dependent.*
16 *Teſtator quando in vno caſu diſpoſuit, & in alio minimè, ſignum eſt euidens, quod noluit diſponere.*
17 *Fideicommiſſum reciprocum inter vocatos non inducitur ex vnica tantum coniectura.*
18 *Coniectura, vt valeant inducere fideicommiſſum, debent eſſe vrgentiſſimæ.*
19 *Quod maximè procedit, ſi agatur de fideicommiſſo tranſuerſali, amplia vt hic num. 19.*
20 *pro Libertate bonorum in dubio, ad excluſionem fideicommiſſi, pronunciandum eſt.*
21 *Tranſmiſſio, ſine quibus fulcimentis, non admittatur.*
22 *Tranſmiſſioni non eſt locus, niſi quando ex vrgentiſſimis coniecturis de fideicommiſſo, perpetuo, & ſucceſſiuo apparet.*

DECISIO CCCCXXV.

INſtantibus Fratribus de Ferratinis pro manutentione in
poſſeſſione Dnmorum ſnppoſitarum fideicommiſſo q.
Bartholomæi Cardinalis Ferratini prætendentibus, id ad
ipſorum fauorem per obitum Fuluij Ferratini fuiſſe purifi-
catum, & contradicentibus Linia Corrada: ac Franciſco
Landa Coniugibus; Domini cauſa ſub die Mercurij 27. Iunij
propoſita, mandarunt videri de bono iure, & hodie articu-
lo diſcuſſo reſponderunt conſtare de bono iure Liuiæ, &
Franciſci. Ex eo quia bona de qnibus agitur, non ſubia-
cent fideicommiſſo dicti Cardinalis, nec Fratres Ferratini
poſſunt prætendere portionem Fuluij Patrui vigore teſta-
menti Cardinalis tanquam poſiti in conditione, & ſic diſ-
poſitiuè vocati vigore ſtatuti Vrbis lib. 1. cap. 142. Quia
1 † licet procedere etiam in teſtamentis tranſuerſalium diae-
rat Rot. coram bon. mem. Coccino *dec. 164. n. 2.* & coram
Greg. XV. *dec. 575. num. 1. vbi Adden.* Tamen regula eſt,
quod huiuſmodi ſtatutum inducat vocationem quoad por-
2 tionem Patria tantum, & non Patruorum ex communi
opinione, de qua Gabr. *conſ. 2. num. 6. & ſeq. lib. 2.* Grat. *di-
ſcept. 66. n. 2.* Fuſar. *de ſubſtit. q. 440. n. 23.* Seraph. *dec. 128 t. n.
3.* Rot. *dec. 100. n. 3. par. 1. rec.*

Quando coniecturæ tales non afferuntur, quæ ſuadeant
teſtatorem voluiſſe filios ſnbſtitutos etiam ad portionem
3 † Patruorum vocari, quæ hic minimè adſunt, dum à Cardi-
nali non fuit habita ratio maſculinitatis, aut agnationis fa-
4 miliæ de Ferratinis, nec † digreſſum fuit ad plures gradus
ſubſtitutionum, vt in his terminis ponderauit Rot. *in Ro-
mana fideicommiſſi 16. Nouembris 1622. coram bo. mem. Piro-
uano, §. & quamuis*, vbi hæ duntaxat coniecturæ pro vrgen-
5 tibus reputantur, † vt à dicta regula recedatur, maximè in
fideicommiſſo tranſuerſali, Alber. *conſ. 31. num. 10.* Gabr.
conſ. 93. n. 38. lib. 2. Bellon. iun. *conſ. 26. num. 47. & ſeq.* Panzi-
rol. *conſ. 59. num. 54.* Caualer. *dec. 496. num. 13.* Seraph. *dec.
939. num. 8.* ſiquidem in conditione poſiti leguntur filij ſim-
6 pliciter abſque aliqua expreſſione maſculinitatis † filiorum
autem appellatione fœminæ quoque veniunt, *l. ſi quis ita vbi
gloſ. & in l. ſi quis filiabus, ff. de teſt. tut.* Hond. *conſ. 57. num. 25.
& 27. lib. 1.* Seraph. *deciſ. 880. num. 1.* Rota *dec. 61. num. 12.
7 par. 7. rec.* Qua † ratione certum eſt agnationis contem-
plationem omnino excludi eum bona ſit conſequentia, fœ-
minæ ſunt vocatæ, ergo agnatio non eſt contemplata, quæ
8 vtique † per fœminas non conſeruatur, Aymon. *conſ. 250.
num. 2.* Menoch. *conſ. 532. num. 18.* Molin. *de primog. lib. 3. c.
5. n. 50.* Caualer. *dec. 125. num. 10.* Greg. *dec. 433. n. 15.* cum
pluribus allegatis in Montis Faliſci fideicommiſſi 5. *Iulij
1617. coram bon. mem. Coccino.*

Tantò magis, quia vlterius primis Inſtitutis deſcendenti-
9 bus ſine filijs, ſubſtitutis fuit Angelus Auedutus, † de aliena
familia, & agnatione, eiuſque filij in infinitum, quod ſatis
clarè demonſtrat, Cardinalem non reſpexiſſe ad propriam
agnationis conſeruationem, Molin. *d. lib. 3. cap. 5. num. 51.*
Caualer. *deciſ. 461. num. 6.* Rota *inter rec. dec. 514. num. 13.
p. 5.*

Non obſtat, quod Gaſpari Ragano, & Petro Laurentio
Sandro nepotibus ex duabus ſororibus genitis, & in defe-
10 ctum lineæ Angeli Aueduti ſubſtitutis † onus aſſumendi
cognomen de Ferratinis iniunxerit ibi, *Chiamo Gaſpare
Ragano nipote di ſorella per la metà, e per l'altra metà Pier
Lorenzo Sandro nipote d'altra ſorella, pur che l'vno, e l'al-
tro pigli il cognome de Ferratini.* Quia ſola cognominis de-
11 latio ſine onere deferendi etiam arma, † & inſignia Teſta-
toris non probat coniecturam contemplationis agnationis;

Quando tale onus non fuit iniunctum pluribus ſubſtitutis
nomine † collectiuo, ſed aliquibus nominatim, vt rectè de- 12
ſtinguendo declarat Papon. *conſ. 46. num. 21. & 22.* Burſatt.
conſ. 300. num. 62. & 63. lib. 3. Peregr. *conſ. 70. num. 72. lib. 3.*
Molin. *de primog. lib. 1. cap. 5. num. 34. in fine*, Fuſar. *de ſubſtit.
q. 499. num. 14.* Giurb. *deciſ. 32. num. 27.* Rot. *in Bonon. Fi-
deicōmiſſi de Blanchettis 26. Ianuarij* 1632. *coram Emminen-
tiſſimo Cardinali Hieronymo Veroſpio, §. ſed neque in præ-
ſenti caſu.* Quam veritatem magis conuincit, quod Teſta- 13
tor nuſquam alienationem, aut detractionem prohibuit, &
in immediata antecedenti ſubſtitutione extraneos abſque
aliquo aſſumendi teſtatoris cognomen onere ſubſtituit, vt
in ſimilibus ponderauit Rota *in d. Bononien. de Blanchettis*,
adeò quod euidenter conſtat, in præcedentibus ſubſtitu-
tionibus non fuiſſe habitam rationem agnationis, & hoc 14
ſufficit, licet in vltima ſubſtitutione contemplatio habita
fuiſſet, quia caſum à Teſtatore diſpoſitum non egreditur, *l.
Pater filius, §. filiam, ff. leg. 3.* & in puncto poſt Odd. *conſ. 45.
num. 42. verſ. ad quartum*, Surd. *conſ. 448. num. 23.* & dixit Rot.
*dec. 667. num. 11. & 12. par. 2. rec. & in Romana fideicommiſſi
de Collectis* 10. *Decembris* 1635. *coram Eminentiſſimo Mac-
chiauello, §. ſecunda verò.*

Similiter altera coniectura digreſſus videlicet ad plures
gradus ſubſtitutionum in hoc caſu deficit. Quamuis enim
plures ſint ſubſtitutiones, dum tamen omnes ab vnico euen-
tu obitus inſtitutorum ſine filijs dependeant pro vnica tan- 15
tum ſubſtitutione reputatur; taliſque digreſſus non ſit con-
ſiderabilis, Bellon. Iun. *conſ. 26. num. 60. & 62.* Giouagn.
conſ. 82. num. 10. verſ. ſexto pariter lib. 1. Rot. *dec. 221. num. 10.
par. 5. rec.* Quæ coniectura, & altera ſupradicta contem-
platione agnationis ceſſante Ferratini iuuari minimè poſ-
ſunt ex reciproca expreſſa inter Fabritium, & Fuluium pri-
mos hæredes inſtitutos, quia retorquetur argumento à ſimi-
li, dum quemadmodum Teſtator inter hæredes primi gra-
dus ſubſtitutionem expreſſit, pariter in ſecundo inſtitutis 16
expreſſiſſet ſi voluiſſet, vt in ſpecie conſuluit Menoch. *conſ.*
982. *num. 4.* Fuſar. *conſ. 3. per tot. & ſignanter num. 23. &
duobus ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 15. num. 6.* Seraph.
deciſ. 1486. num. 17. Rota *dec. 287. n. 2. p. 4. rec. tom. 2.* & fuit
dictum *in Narnien. bonorum 13. Iunij* 1631. *coram bon. mem.
Pirouano, ac in Florentina, ſeù Bononien. fideicommiſſi de
Barbadorijs 28. Iunij* 1638. *§. non obſtat*, & in eadem cauſa
28. *Iunij* 1641. *§. in propoſito coram Reuerendiſſ. D. meo Carillo,
& in d. Florentina de Barbadorijs 25. Iunij* 1640. *coram bon.
mem. Coccin. §. hinc non obſtat in Romana fideicom. de Zephiris
4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Bichio, §. & quamuis.* Quid
quid dicendum eſſet, ſi forſan plures aliæ coniecturæ con-
currerent, in quibus terminis deciſiones, & Doctores alle-
gati loquuntur.

Pariter illam coniecturam fratres Ferratini fruſtra alle-
gant, quod vltima ſubſtitutio nepotum ex ſororibus ſit facta
in tota hæreditate, quia benè locum haberet in caſu, quo
neuter ex primis hæredibus inſtitutis cum filijs decederet.
Qui tamen caſus hic non euenit, neque hæc ſola coniectura
ad inducendam inter ſubſtitutos reciprocam ſufficit, niſi in 17
caſu, quo in ſimul facta ſit ſubſtitutio vltimo morienti, vt eſt
textus *in l. Titia Seio, §. Seia liberis, ff. leg. 2.* vbi Doctores
tradit Soccin. Iun. *conſ. 110. n. 17. & 18. lib. 3.* Peregr. *conſ.
54. lib. 1.* Decian. *conſ. 28. num. 15. lib. 2.* Gionagn. *conſ. 79.
num. 23. verſ. ſecundum eſt, & num. 39. lib. 1.* Rot. *deciſ. 61.
num. 6. par. 6. rec. & in Terracin. fideicom. 14. Decembris* 1643.
§. plures vero, & 17. Februarij 1645. *§. conſiderandum eſt co-
ram R. P. D. meo Otthobono*, in caſibus quorum deciſionum
aliæ quoque cum hac coniectura concurrebant, & tali pa-
cto ſemper eſt vrgentiſſima, attamen ſola non ſufficit præ- 18
ſertim quando agitur de fideicommiſſo tranſuerſali, vt benè
declarat Laderch. *conſ. 142. num. 6. verſ. & omittendo*, Petra
de fideicomm. q. 9. ſub num. 199. verſ. ſed hac coniectura, Gio-
uagn. *d. conſ. 29. num. 58.* Maximè, quia hodie non agitur
cum aliquo extraneo prætendente ſe vocatum ad fideicom-
miſſum, † ſed cum Creditoribus Fabritij Patris fratrum de 19
Ferratinis; qui creditores fideicommiſſum in eius portione
negant, vt in proximis terminis ponderauit Cæphal. *conſ.*
107. *num. 17.* Rota *deciſ. 667. num. 13. par. 2. rec.* & in † du- 20
bio pro libertate ad exclusionem fideicommiſſi pronuncian-
dum eſſe iubetur, *l. Pater, §. filium, ff. leg. 3. l. cohæredi §. cum
filia, ff. vulg. & pupill.* Dec. *conſ. 511. num. 3.* Aimon. *conſ. 180.
in fine*, Panzirol. *conſ. 59. num. 56.* Rot. *dec. 287. num. 22. par.
3. tom. 2. recent.*

Nec refert, quod nepotes, ſaltem iure tranſmiſſionis,
aut

tempore obligationis contractæ, vel poſtea, ſatis probatur,
ex depoſitionibus primi, quarti, & quinti Teſtis, vt ex
eodem *Summ.num.4.* iunctis Inſtrumentis, alienationum de
9 illis † ſactarum per eodem Horatium, ibidem regiſtratis,
nempè *de Anno* 1621. *num.5.* Rot. *deciſ.491. num.10. verſ.
poſſeſſio Mariti,&c.coram Papa Greg.XV.* Buratt. *deciſ.*420.
*num.1. verſ. ſecundo, & ſeq. & deciſ.780. num.1. verſ. de poſ-
ſeſſione verò, & ſeq.*

Alterum verò extremum, ſcilicet quod bona controuer-
10 ſa, alienata per dictum Horatium, hodie † poſſideantur à
Comitibus Aſtorre de Rayuerijs, & Chriſtina de Signorel-
lis Coniugibus, iuſtificatur non ſolum ex ſuſtentatione iuis,
Cenc. *de Cenſ.quæſt.98.num.19.* Cæſar.de Graſſ. *deciſ.4.num.
2. de reſt. ſpoliat.* Card. Seraph. *deciſ.*1415. *num.2. verſ. ſe-
cundum extremum, & dicta deciſ.491. num.11. verſ. poſſeſſio
autem aduerſariorum*, Buratt. *deciſ.728. num.3. verſ. ſecun-
dum verò extremum, & in recent. deciſ.83. num.2. par.1.473.
num.1. par.2. & deciſ.58.n.5. in princ. par.4.* Verùm etiam
ex mandato illis de Manutenendo conceſſo ſuper eiſdem
11 Bonis † in hoc Tribunali à R. P. D. meo Ghiſilerio, quod
non conceditur niſi poſſidenti, Card. Mantic. *deciſ.*252.
*num.2. verſ.poſſeſſio autem Didaci, &c. & dec.501.n.1. verſ.
primum enim, &c.* Adden.ad Buratt. *deciſ.221. num.7.* cum
alijs relatis per Poſt. *de manut. obſeru.29. num.10. Aſſiſien.
ſucceſſionis 14.Maij* 1630. §. *Quod autem iſta bona, &c.coram
12 R.P.D.meo Ghiſilerio*, & demum ex † Teſtium depoſitioni-
bus, quæ leguntur in eodem Summ. *num.6.* Innoc. *in cap.
cum olim el 2. num.4. in fin. de priuil.* Bald. *in l. data opera, n.
43. verſ. Item nota quando Teſtes, &c. de his, qui accuſ. non
poſſ.* Alex. *conſ.51. num.6. lib.1.* Maſcard. *de probat. concluſ.*
1202.*num.1.* Rot.*deciſ.33.num.1. in princ.& 371.num.3. pari-
ter in princ. par.4. recent.* Addent. ad Buratt. *dec.780.num.2.
verſ. de ſecundo verò extremo.*

Probatis igitur extremis, non fuit dubitatum de obitu
13 Horatij, & Prodentiæ † Coniugum, cùm benè iuſtifice-
tur, non ſolum ex libro Parochi, in quo adnotantur mor-
tui, Rota *in Abulen. Beneficij 18. Iunij* 1610. *coram Penia,
Prænestina Bonorum 13. Maij 1613. coram Sacrato, Roma-
na Vinea 16.Iunij 1614.coram Vbaldo, Illerden. Canonicatus
4.Decembris 1643. coram Pirouano.* Verùm etiam ex Te-
14 ſtibus depoocn. † de publica voce, & fama circa eorum-
dem obitum, Dec. *in l.fin. num.28. C. de edict. Diui Adrian.
tollen.* Menoch. *de adipiſcen. remed.4. num.672.* Farin. *in
fragm.Crimin. par.2. verb. Mors.n.338. & ſeqq. Cæſaraugu-
ſtana Canonicatus 1. Februarij 1641. coram Eminentiſs. D.
15 Card.Panzirolo.* Ita etiam Filiatio † dictorum Ludouici, &
Annibalis ex dictis Coniugibus concludenter probata rema-
net pariter ex depoſitione Teſtium *d.Summ. num.2.* iuxta
doctr.Bart. *in l.filium, num.1. ff.de his, qui ſunt ſui, vel alieni
Iuris*, Maſcard. *de probat. concluſ. 787. num.13.* Alex. *conſil.
51.num.4. lib.1.* Decius *conſ.54. num.1. & ſeqq.* Buratt. *deciſ.*
845 *num.1. & in recent.dec.727.num.11. & 430. num.21.par.
4. tom.2. Romana de Pratis 26. Iunij 1626. coram Manzede,
Romana Fideicomm. de Kamondinis 15. Februarij 1636. verſ.
quando vero, coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Licet quan-
16 do † agitur de ſucceſſione materię, & pro conſecutione
Dotis ſufficiant leuiores probationes, ad effectum probandi
Filiationem, Rota *in Romana filiationis coram Pirouano,
quæ eſt 444. num.9. verſ. & hoc ſtante, &c. par.1. recent. &
in alia Romana Filiationis 10. Decembris 1612. & in Mele-
uitana Alimentorum 10. Maij 1632. coram eodem.*

Non obſtat, quod probatio facta per Annibalem, & Lu-
douicum de eorum Filiatione illis quidem ſuffragaretur, ſi
ageretur de hæreditate Patris, ratione ſuitatis, ſed cum
17 agatur hic † de hæreditate Matris, probari etiam debebat
aditio, vt pluries Rota tenuit, & ſignanter coram Mantic.
*deciſ.138. num.7.& in Spoletan.bonorum coram Manzaneda,
quæ eſt deciſ.591. num.5. & 6. part.4. tom.2. recent. Auxima-
na Cenſus 23. Iunij 1636. in ordine 165. num.49. par.7. di-
uerſ.* Quia etiam ſi ageretur de hæreditate Matris, ea
18 nihilominus ad Filios delata cenſeri † deberet ex diſpoſitio-
ne legis ad text. *in l.1. & ſeq. C. ad Senat.conſ. Orfician. l. ſi
Mater, C. de ſuis, & legit.* cùm præſertim probatum fuerit,
dd.Ludouicum, & Annibalem illam adiuiſſe, ſtantibus plu-
19 ribus actibus per eos geſtis, tam in hoc Iudicio, † quàm ex-
tra, ſub nomine hæredum, *l. pro Herede, & l. gerit, ff. de
acquir. hæred. l.3. ad Senat.conſ. Orfician.* Mant.*deciſ.198. ſub
num.7. verſ. & ideo*, Buratt.*deciſ.353. ſub num.2. & dec.945.
ſub num.1.* cum alijs allegatis per Mantic. *de Coniect. vlt.vo-
lunt. lib.12. tit.11. ſub num.4.*

Et ità reſolutum Informantibus tantùm Ludouico, & Anibale de Lancellottis, &c.

REVERENDISS. P.D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Caietana Bonorum.

Lunæ 3. Decembris 1646.

ARGVMENTVM.

Sententia, ne tranſeat in iudicatum non ſufficit appellare in tempore, verùm etiam requiritur, vt infrà biennium aliquid in cauſa fuerit factum. Emphyteuſis Eccleſiaſtica finita generatione rediit ad Eccleſiam, & non tranſit ad extraneos, cùm id ſit contra eius naturam, non obſtante, quod in conceſſione adſit clauſula *ad habendum*, & *in perpetuum*.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in rem iudicatam, licet ab ea fuit appellatum in tempore ſi infrà biennium nihil actum fuerit.*
2 *Sententia, ſi tranſeat in rem iudicatam, quia nihil actum fuit intra biennium, tunc non requiritur alia declaratio, ſuper deſertione cauſæ.*
3 *de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, dum requiſita omnia concurrunt.*
4 *in Curia Epiſcopalis Caitæ, quot diebus, ſingulis hebdomadibus reddatur audientia.*
5 *Fides, quamuis extraiudicialis probat ſtylum, in ordinatorijs.*
6 *Citatio, cum clauſula*, & deinde in antea, cum continuatione, *ſubſtinetur pro duobus, vel tribus diebus iuridicis.*
7 *Productio iurium non iuuat ſi pars non fuit citata ad dicendum contra.*
8 *Circumductio citationis ad ſententiam, non pendet à voluntate partium, ſed Iudicis.*
9 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica finita generatione reuertitur ad Eccleſiam, & non ad extraneos tranſit.*
10 *Appellatione hæredum, & ſucceſſorum, in emphyteuſi Eccleſiaſtica, veniunt ſolum hæredes ſanguinis, & deſcendentes ab ipſis inueſtitis.*
11 *Clauſula*, ad habendum, *etiam poſita in parte diſpoſitiua conceſſionis emphyteuſis, qualiter ſit intelligenda.*
12 *Clauſula*, ad habendum, *non immutat naturam conceſſionis, ſed ad illius limites reſtringitur.*
13 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura non tranſit ad extraneos.*
14 *In inueſtitura vna, & eadem non debet adeſſe expreſſa contradictio, & repugnantia.*
15 *Clauſula*, ad habendum, *vt habeat ſuam extenſionem, quid requiratur.*
16 *Alienationis prohibitio eneruat vim, & virtutem clauſulæ*, ad habeudnm.
17 *Clauſula*, ad habendum, *poſita in inueſtitura, emphyteuſis, cum prohibitione alienationis, quid operetur.*
18 *Prohibitio alienationis facta in conceſſione emphyteuſis plus attendi debet, quam clauſulæ generales,*
19 *Clauſula*, ad habeudum, *importat alienationem, quando nihil eſt, quod ei reſiſtat.*
20 *Alienationis prohibitio, quando dicatur arctiſſima.*
21 *Negatiua dua, important affirmatiuam.*
22 *Præceptum negatiuum, operatur, vt reſtringantur clauſulæ generales, ad terminos naturæ conceſſionis.*
23 *Clauſula*, io perpetuum, *poſita in conceſſione emphyteuſis Eccleſiaſtica, cum ea non tranſeat ad extraneos, qualiter veniat intelligenda.*
24 *Clauſula*, in perpetuum, *non extendit conceſſionem emphyteuſis ad extraneos non vocatos.*
25 *Clauſula*, in perpetuum, *poſita in conceſſione emphyteuſis regulari, & intelligi debet, iuxta ſubiectam materiam.*
26 *in Conceſſione emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, ſi apponatur clauſula*, in perpetuum *non efficitur hæreditaria.*

27 *Be-*

27 *Bona Eccleſiæ non debent deuenire ad manus mortuas, nec per viam Inſtitutionis, num.28.*

29 *Pacta appoſita in antiquis inueſtituris, cenſentur repetita in nouis, ſi fuerint facta iuxta antiquam formam.*

30 *Prohibitio legis, quando concurrit cum prohibitione hominis, tunc huiuſmodi prohibitio reſiſtit principio acquiſitionis.*

31 *Confraternitas aliqua, quod ſit mero Laicalis, ex quo non iuſtificetur.*

32 *Confraternitas Eccleſiaſtica, & Laicalis, paria ſunt ad effectum, vt ambæ dicantur manus mortuæ.*

DECISIO CCCCXXIII.

MOnaſterium Caſſinenſe D. Directus bonorum, de quibus agitur, conceſſit io emphyteuſim cum pacto renouandi de 29. io 29. annis, iuxta formam antiquarum conceſſionum oonnulla bona ſita in territorio Traiettæ Flaminio Vellono, tam proprio nomine ſtipulanti, quàm vice, & nomine Fabritij fratris, ac pro eius hæredibus, & ſucceſſoribus pacto, adiecto, quod bona præfata, nec aliquam ipſorum partem poſſet vendere, nec alienare ſine licentia, & aſſenſu præfati Monaſterij.

Defuncto prius Flamioio, obijt etiam Fabrioos frater ſcripti ſibi hæredibus Fratribus Ordiois Sancti Fraociſci de Obſeruantia, & quatenus eſſent incapaces Eccleſia Sanctiſſimi Sacramenti dictæ Terræ, quæ ob iocapacitatem prædictorum Fratrum anno 1629. hæreditatem Fabritij adiuit, & poſſeſſionem dd. booorum Emphyteoticorum apprehendit, ſed habita de his notitia anno 1631. Monaſterium Caſſinenſe in Curia Epiſcopali Caietæ iudicium deuolutionit iotentauit præcipuè ob mortem Flaminij, & Fabritij ſine liberis, & quia bona deuenerunt in maous mortuas, & anno 1643. emanauit ſententia pro deuolutione ad fauorem Monaſterij cum condemnatione alterius partis ad reſtitutionem fructuum indebitè perceptorum, ſummario Monaſterij *num.2. & 3.*

Appellarunt Agentes pro Eccleſia à præfata ſententia ad Aud.Cam. & traoſportatis actis prioris inſtantiæ, ac ſententia in iudicatum tranſacta ob cauſæ non proſecutionem intra biennium, idem moderatos fuit inhibitionem vigore ſupradictæ appellatioois conceſſam à cuius moderatione cùm fuerit iterùm appellatum pro parte Eccleſiæ Sigoatura mihi reſcripſit cum ſolita claoſula *conſtito*, ideò dubitaui, ao conſtet de re iudicata, quæ veniat exequenda, vel potius de cauſis reſtitutionibus in integrum, & affirmatinè, quoad primam partem, negatiuè verò quoad ſecundam DD. reſponderuot, cùm enim appellatio fuerit interpoſita die prima Aprilis 1643. & toto ſequenti biennio nihil actum in cauſa, nec prorogata fatalia, remanſit deſerta, &
1 ſeotenria in † rem iudicatam tranſiuit, perindè acſi nunquam ab ea fuiſſet appellatum, *Auth. ei, qui C. de tempor. appell. cap. cum ſit Romana extr. de appell. Clem. ſi appellationem eod. tit.* Veſtr. *in prax. lib.3. cap.5. num.2.* Scacc. *de Appell. qu. 15. art. 8. num. 119. cum ſeqq.* Rot. *in recent. deciſ. 476. num. 1. & deciſ. 548. num. 2. part. 8. in Tiraſonen. Vnionis 26. Iunij 1645. coram R.P.D. meo Otthobono in Aquilana Iuriſpatronatus 4. Iunij proximè præteriti coram R.P.D. meo Corrado, §. non obſtat, quod fuerit ab ea appellatum.*

Non obſtante, qood ſuper deſertione cauſæ nulla ema-
2 nauit expreſſa declaratin, † cùm ſufficiat deſerta appellatione cauſam ad partes remitti, & impedimenta remoueri ad text. *in l. ſi contra maiorem, C. de appell.* Card. Alex. *in cap. ex ratione num. 44. verſ. in contrarium eſt communis* relatis per Scac. *vbi ſupra lib.3. cap.2. quæſtion. 11. num. 154. & 155. & dictum fuit in Pampilonen. decimarum 19. Iunij 1628. coram Eminentiſs. D. meo Card. Veroſpio.*

De validitate ſenteotiæ dubitari † non poteſt cum omnia requiſita concurraot *vulg. deciſ. 3.* Caputaquenſ. 260. *part. 2.* nec obeſſe poteſt, quod citatio ad ſententiam fuerit exequuta die 13. Martij reproducta *die* 16. ſententia verò lata
4 non fuerit, niſi die 23. quia cùm in Curia † Epiſcopali Caietæ tribus tantum diebus ſiogolis hebdomadis fiat audientia exceptis diebus Veneris menſis Martij; vt ex fidelibus, & atteſtationibus Notariorum, & Cauſidicorum illarum
5 partium, † quæ licet extraiudiciales benè probant ſtylum in ordinarijs, Rot. *in recent. deciſ. 393. num. 2. par. 1. & deciſ. 101. num. 11. verſ. & cum iſte ſtylus part. 3. cum alijs per bon. mem.* Buratt. *deciſ. 124. num. 8.* vbi Addent. *littera B. dec. 148. num. 8. & deciſ. 692. num. 16.* & citatio, de qoa agitur non fuerit reſtricta ad primam diem, ſed concepta fuerit cùm claoſula, *& deinde in antea cum continuatione* die autem 23. fuerit tertia dies iudicata, vt ex
ſenteotia dicitur † lata io termino habili, quia citatio cum 6
ſimili clauſula protrahitur ad duas, & tres alias ſequeotes dies ioridicas, Carolus de Graſſ. *dec. 9. n. 6. de ſentent. & re iudic.* Rot. *in recent. dec. 307. num. 9. par. 1.* & coram bon. me. Buratt. *deciſ. 327. num. 3. & in Toletana hæreditatis 6. Iunij 1618. coram bon. mem. Andrea.*

Prout etiam nihil refert ſubſequota † iurium productio, 7
dum oentra pars citata fuit, nec Iudex interloquutus pro
eorum admiſſione, circumductio † enim non pendet à vo- 8
luntate partiom, ſed iudicis, Grat. *diſcept. for. cap. 438. num. 11. in fin. verſ. vbi etiam, quod ad effectum,* Rot. *in recent. dec. 277. n2. in fin. verſ. nec facit, par. 1. & deciſ. 69. n. 5. par. 6. coram ſanct. mem. Greg. deciſ. 457. num. 7.* Adden. *ad eundem dec. 140. num. 16. verſ. ſed ad iſtum effectum,* & coram bon. mem. Buratt. *d. dec. 720. num. 2.*

Iuſtitia verò eſt euidens, † quia emphyteuſis Eccleſiaſti- 9
ca finita generatione ad Eccleſiam reuertitur, nec tranſit ad extraneos, *§. emphyteuſim. Auth. non alien.* Mant. *de tacit. lib. 14. tit. 19. num. 6.* Cald. *de nominat. emphyt. lib. 2. quæſt. 33. à num. 23. verſ. in emphyteuſi vero cum ſeqq.* Rot. *in recent. deciſ. 381. num. 2. par. 5. & deciſ. 217. num. 9. par. 6.* Quam-
uis conceſſa fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus † cum in 10
hac materia illorom appellatione veniant ſoli hæredes ſanguinis, & ſic deſcendentes ab ipſis inueſtitis, vt docuerunt Imol. *in l. quod dicitur, ff. de verb. obligat.* Caſtr. *in l. etiam num. 4. ff. ſolut. matrim.* Bald. *conſ. 124. num. 2. verſ. ſed iſtud lib. 5.* Alex. *conſ. 83. num. 1. & 2. lib. 7.* Roland. *conſ. 96. & ſeq. lib. 9.* Rimin. ſen. 437. *num. 2.* Rimin. iun. *conſ. 165. n.... par. 9. lib. 2.* Soccin. ſen. *conſ. 121. num. 18. lib. 4.* Soccin. iun. *conſ. 72. num. 3. lib. 1.* Dec. *conſ. 171. num. 1. & 2.* Rom. *conſ. 23. num. 34. lib. 5.* Hond. *conſ. 92. num. 19. & ſeqq. lib. 1.* Berou. *conſ. 102. num. 14. lib. 1.* Cæphal. *conſ. 400. num. 56. & 57.* Gabr. *conſ. 84. num. 51. lib. 2.* Mantic. *vbi ſupra lib. 22. tit. 19. num. 20. cum ſeqq.* Clar. *pluries referens in §. emphyteuſis quæſt. 28. ſub num. 5. §. tertius eſt caſus, verſ. fundamentum autem,* Grat. *diſcept. foren. cap. 351. num. 17.* & firmauit Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 868. num. 1. & 2. latius in dec. 211. num. 3. & 4. cum ſeqq. par. 6. recent. & in Nouarien. bonorum 13. Ianuarij 1642. coram bon. mem. Merlino, §. peccat demum, & primam Iulij 1644. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano §. primo quia Alexand. 6.*

Non obſtat clauſula *ad habendum* † appoſita in parte diſ- 11
poſitiua cum hæc intelligitur iuxta naturam contractus emphyteotici, vt dixit Rot. coram Card. Seraphin. *deciſ. 794. num. 8.* & coram boo. mem. Coccino *inter eius impreſſ. deciſ. 75. num. 10.* nec illam immutat, ſed reſtrictionem recipit
† ad limites ipſius contractus, cui apponitur, vt pluries 12
dixit Rot. *& ſignanter in recent. deciſ. 60. num. 12. & 13. par. 5. deciſ. 74. num. 8. 9. 10. & 11. & deciſ. 211. num. 12. par. 6. &* idcò quando, prout hic emphyteuſis de ſui natura non eſt tranſitoria ad extraneos non tribuit facultatem alienandi
† in extraneos in præiudicium vocatorum ne io vna ea- 13
demque inueſtitura ioducatur manifeſta † contrarietas, & 14
repugnantia, vt ex his rationibus conſulendo tradunt Bald. *con. 465. num. 5. lib. 5.* Dec. *conſ.... num. 6.* Simon. de Prær. *conſ. 20. num. 11. lib. 11.* Rub. *conſ. 110. num. 5. verſ. & ſic,* Menoch. *conſ. 61. num. 20.* Bardellon. *conſ. 4. num. 2. & 3.* Giouagnon. *conſ. 44. num. 107. & 108. lib. 2.* & pluries firmauit Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 1290. num. 12.* coram Card. Caualer. *deciſ. 293. num. 4.* coram bon. mem. Coccino *d. dec. 75. num. 9.* coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 212. num. 20. in recent. deciſ. 294. in fin. par. 2. deciſ. 265. num. 5. part. 4. deciſ. 60. num. 12. & deciſ. 86. num. 15. part. 5.* & articulo maturè diſcuſſo *d. deciſ. 74. num. 6. cum ſeqq. vſque in fine, & d. deciſ. 211. num. 7. cum ſeqq. par. 6.* & alijs relatis *in dec. 415. num. 20. & 21. par. 8.*

Qnod ſine difficultate recipiendum eſt io caſu noſtro,
quo ſolemnia oon fuerunt adhibita, † ſine quibus hæc 15
clauſula non poteſt extendere cooceſſionem, vt aduertit Dec. *in cap. in præſentia num. 33. aliàs 153. verſic. ſic ergo concluſio de probat.* Aldobrand. *conſ. 42. num. 3.* Couar. *var. reſolut. lib. 2. cap. 17. num. 5. dicta deciſ. 74. num. 14. & 15. part. 6.* & quod plus eſt adeſt expreſſa prohibitio alienationis,
† quæ infringit, & eneruat vim præcedentis clauſulæ *ad* 16
habendum, adeò ut tribuere ſolum poſſit facultatem alienandi
inter † illos de linea comprehenſos in inueſtitura ſecus in 17
extraneos, Dec. *conſ. 171. ſub num. 3.* Grat. *diſcept. forenſ. cap. 334.*

*cap.*334.*n.*11. quos ſequuta fuit Rot. *in recent. deciſ.*284. *n.*
8.*par.*2.*& dicta deciſ.*74. *num.*13. 14.*&* 15. *& d. dec.*211.
num. 8. *cum ſeqq.* vbi reſpondetur omnibus contrarijs,
18 & ſubditur plus attendi, † debere prohibitionem alienatio-
nis maturo conſilio appoſitam quam huiuſmodi clauſulas
generales, vt plurimum per Notarios apponi ſolitas, & in
Caſenaten. emphyteuſi 4. *Decembris* 1635. *coram bon. mem.*
19 *Merlino in recent. dec.*781. *n.*17. *part.*8. Prohibitio † enim
repugnat naturæ clauſulæ *ad habendum*, quæ vbi nihil aliud
reſiſtit tribuit facultatem alienandi, Dec. *d. conſ.*171. *dicto*
*num.*3. *verſ. quarto, & vltim.* Curt.iun. *conſ.*130.*num.*6.*verſ.*
præterea, & ſecundo, Corbul. *priuil. emphyt. ob alienat. limit.*3.
*n.*2.*&* 3. Cacber. *dec.*164. *ſub num.*4. *cum alijs alleg. in ſupra-*
dictis deciſionibus.

Pro quorum comprobatione ponderarent Domini pro-
20 hibitionem eſſe † arctiſſimam cum vna ſolùm negatiua, ibi,
tali etiam pacto, quod bona præfata, nec aliquam partem poſſit
vendere, vel alienare ſine licentia, & aſſenſu præfati Mona-
ſterij, quicquid enim ſit quando concipitur cum duabus ne-
21 gatiuis puta *non poſſit alienari, niſi cum conſenſu*, † quas in
affirmatiuam reſolui, & importari poſitiuam licentiam
alienandi dixit Rot. *in Sarſinaten. feudi* 22. *Iunij, &* 18. *De-*
cembris 1645. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano.* Quando
prout hic vna ſolùm adeſt negatiua, ibi, *non poſſit* prohibitio
22 remanet abſoluta, † & præceptum negatiuum importat,
quando clauſulæ generales inueſtituræ alias aptæ compre-
hendere extraneos reſtringantur ad hæredes ſanguinis, vt
in fortioribus terminis tradit Afflict. *in cap.*1. *§. feudum ea*
*lege, num.*35. *verſ. videlicet quando contractus ſi de feudo*
fuerunt controu. inter D. & agnat. Boſſ. *de honor. public. ſub*
*num.*34. Dec. *d. conſ.*171. *verſ. quarto, & vltimo*, Roſentall.
*de feud. cap.*2. *concl.*36. *num.*5. *verſ. vbi idem*, Cald. *de em-*
*phyt. lib.*2. *qu.*10. *num.*16. *verſ. cæterum ego*, Cæſar. Manent.
*dec.*2. *num.*38. *cum duob. ſeqq.*

Hinc etiam nihil facit clauſula *in perpetuum*, quia, vbi
23 prout hic apponitur † in conceſſione de ſui natura non
tranſitoria ad extraneos perpetuat conceſſionem inter per-
24 ſonas cumprehenſas, illam tamen † non eſtendit ad extra-
neos non vocatos, vt probat text. *in d. §. emphyteuſim, verſ.*
licentia, Auth. de non alienan. Roland. 96. *num.*7.8. *&* 9. *lib.*1.
Alexand. *conſ.*9. *ſub num.*9. *in fin. verſ. ſed ſolùm dicunt lib.*2.
Mantic. *de tacit. lib.*27. *tit.*10. *num.*21. Cald. *vbi ſupra d. lib.*2.
*quæſt.*23. *n.*19. *cum ſeqq. & alijs relatis*, Rot. *in recent. deciſ.*
381. *num.*4. *par.*5. *& ſæpius d. deciſ.*211. *num.*7. *par.*6. titum
25 enim eſt clauſulam † huiuſmodi *in perpetuum* regulari, &
intelligi iuxta ſubiectam materiam, in qua apponitur gloſſ.
in l. & in perpetuum, ff. de procurat. Alex. *in l.*2. *num.*2. *ff. ſo-*
lut. matrim. Card. Seraphin. *dec.*874. *num.*5. Rot. *dec....n.*18.
*part.*7. *recent. & in Bonon. Cenſus* 21. *Februarij* 1642. *coram*
26 *R. P. D. meo Ghiſilerio*, & ideò appoſita † in conceſſione ex
pacto non facit illam hæreditariam, vt de magis communi
teſtatur Dec. *in cap. in præſentia n.*53. *verſ. ſit ergo concluſio*
de prob. Roland. *conſ.*96. *& num.*6. *&* 18. *&* 19. *lib.*1. Mantic.
*de tacit. lib.*2. *tit.*19. *n.*27.

Sed vlterius dixerunt Domini rem eſſe extra difficulta-
27 tem, & deuolutionem eſſe ineuitabilem, † ex quo bona fue-
runt relicta Eccleſiæ, in quam vti manus mortuas bona Ec-
cleſiaſtica deuenire non poſſunt, adnotat *in cap.*1. *de alienat.*
feud. & ibi Afflict. *in princ. n.*4. *&* 5. *gloſſ. in cap. potuit verb.*
prohibeatur, & ibi Abb. *num.*10. & Imol. *num.*25. *extr. locat.*
Burſatt. *conſ.*199. *num.*42. *verſ.*3. Rota coram ſan. me. Greg.
*dec.*520. *num.*11. ibique Addent. *num.*14. coram Reuerendiſſ.
Vrgellen. *deciſ.*334. *num.*11. *in fin. & dictum fuit in Neapoli-*
tana laudemij 14. *Decembris* 1640. *coram bon. mem. Coccino*,
28 nec † minus per viam inſtitutionis, Rot. *d. deciſ.*211. *n.*20.
*par.*6. *recent.*

Immò cùm in antiquis inueſtituris iuxta quarum for-
mam facta fuit hæc, de qua agitur, adſit explicata prohibi-
29 tio, ne bona deueniant ad bonas mortuas, & † vigore
iſtius relationis pactum habeatur perindè, ac ſi etiam in iſta
fuiſſet appoſitum, vt in his terminis dixit Rot. *d. deciſ.*211.
30 *num.*5. *&* 6. *par.*6. non † potuerunt bona in Eccleſiaſticam
31 transferri, † nec minus pro aſſequenda æſtimatione, quia
pactum huiuſmodi reſiſtit acquiſitioni, Aldobr. *conſ.*40.
*num.*9. *lib.*1. Burſatt. *conſ.*299. *n.*48. *verſ. tertio Doctores lib.*
2. ſan. mem. Greg. *dec.*529. *n.*10. *& latius d. deciſ.*211. *num.*31.
*par.*6. *recent.*

Quod autem Confraternitas Eccleſiæ Terræ Traiettæ ſit
merè laicalis, nec iuſtificatur cum inſtituta ſit ad pium opus
32 venerationis Sanctiſſimi † Sacramenti, habeatque Ec-
cleſiam, aliaque Eccleſiaſtica ſigna per ea, quæ dixit Rot. *in*
Romana bonorum 19. *Ianuarij* 1643. *coram R. P. D. meo Ghi-*
ſilerio, & in Romana Saluiani, ſeu attentatorum 29. *Maij euſ-*
dem anni coram Reuerendiſſ. D. meo Præſide Valliſoletano,
nec releuat cum ad hunc effectum idem ſit Vniuerſitas Ec-
cleſiaſtica, † & Laicalis, quæ nunquam moritur, vt decla- 33
rat Petr. Pecch. *de Amonizat. bonorum cap.*2. *per tot. in tract.*
*magnas tom.*11. *part.*1. *fol.*316. Cald. *de renouat. emphyteuſ.*
*lib.*1. *qu.*19. Corbul. *de cauſ. propriet. ob alienat. irrequiſitiùs.*
*Domin. fact. ampliat.*12. *n.*6. Ancharan. *conſ. vlt. ſub num.*3.
verſ. propter hoc videtur, & latè firmauit Rot. coram Martin.
And. *dec.*6. *n.*2. *&* 3.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Nepeſina Pecuniaria.

Luna 13. *Decembris* 1646.

ARGVMENTVM.

Hæres, & defunctus cum vna eademque perſona eſ-
ſe reputantur, ideòque pacta, & tranſactiones
initæ per defunctum, non poſſunt improbari per
hæredem, quod procedit etiamſi hæres, ſit cum
beneficio legis, & inuentarij, quatenus verò vi-
res hæreditariæ ſuppetant.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non valet impugnare tranſactionem initam per te-*
ſtatorem.
2 *Defunctus, & hæres ab eo inſtitutus reputantur pro vna*
eademque perſona.
3 *Hæres, & defunctus non reputantur eadem perſona, quan-*
do hæres confecit inuentarium.
4 *Quod tamen eſt intelligendum vltra vires hæredita-*
rias.
5 *Inuentarium hæreditarium, dicitur intra legitimum tem-*
pus, ſi intra tempus 90. *dierum fuerit.*
6 *Hæres non gaudet beneficio inuentarij, ſi proprio nomine*
promiſit ſoluere debita defuncti.
7 *Hæres, quando dicatur proprio ſe obligaſſe.*
8 *de Euictione, quem tenet actio eundem agentem repellit*
exceptio.
9 *Euictio in bonis, quando adhuc non dicatur commiſſa.*
10 *Facta ad vnum effectum non releuant, quo ad diuer-*
ſum.
11 *Fructus percepti ex re propria, non eſt controuertendum,*
quod quis eos faciat ſuos.

DECISIO CCCCXXVIII.

SEntentiam pro reintegrando fideicommiſſo Sempronij
per Marcum Antonium diminuto contra iacentem
eiuſdem hæreditatem per Brigidam obtentam, iterùm eſſe
infirmandam hodie DD. reſponderunt, ex fundamento
tranſactionis initæ per Fuluium ſuum auctorem cum Mar-
gharita aduerſario ponderato in deciſione præterita; In qua
ſanè tranſactione idem Fuluius, vti vocatur ad fideicommiſ-
ſum, ac hæres à Marco Antonio inſtitutus, vtriuſque teſta-
menti tenore inſerto, alienationes bonorum ex eodem fi-
deicommiſſo Sempronij à Marco Antonio peractas appro-
bauit, pro ijs euictionem ſuo, ac hæredum nomine promiſit.
Dum enim Brigida comprehenſa non legitur in prædicto
fideicommiſſo, ſed tantùm hæres † à Fuluio inſtituta oſten- 1
ditur, huius tranſactionem impugnare non valet, *l. cum à*
matre C. de rei vend. l. Venditrici, C. de rebus alienis non alie-
*nan. l. vnum ex familia, §. ſed ſi vno, ff. de legat.*2. Gabriel. *de*
*reg. iur. concl.*11. *num.*1. *&* 2. vbi ea ratione mouetur, quod
defunctus, ac † hæres ab eo inſtitutus pro vna, eademque 2
perſona reputantur, prout etiam diſponitur in *Auth. de Iu-*
reiurando à moriente præſtito in principio. Et licet limitetur
prædicta concluſio in hærede cum † beneficio Inuentarij, 3
vt aduertit Pariſ. *conſ.*100. *num.*8. *vol.*4. Soccin. iun. *conſ.*
134. *num.*3. *vol.*1. Dec. *conſil.*185. *num.*5. Gramm. *deciſ.*153.
*num.*10. ac alij relati per eundem Gabriel. *in adducta con-*
*cluſ.*11. *num.*9. cum quo tam Brigidam hæreditatem Fuluij,
quam hunc Sempronij fideicommiſſum agnouiſſe probatur
prædictum tamen Inuentarium, nec Brigidæ valet ſuffraga-
ri, † donec ſuppetant vires hæreditariæ, pro quibus fa- 4
ctum proprium ſuique auctoris approbare tenetur, vt no-
tant

taoi DD. *in l. vltima, §. in computatione, ff. de iure delib.*
Dec. *in l. ex qua perſona num.2. ff. de reg. Iuris, & in l. debita*
num.20. C. de pactis, Arius Pioell. *in lib.3. num.81. in 7. am-*
pliatione, C. de bonis maternis, & de communi teſtatur Ga-
briel. *conſ.125. num.11.* Rota coram Poteo *deciſ.264. lib.33.*
num.1. & 2. & deciſ.61. num.4. & 256. num.5. par.5. recent.
& in Romana cenſus 10. *Februarij* 1645. *coram R. P. D. meo*
Meltio in §. nec obſtat, quod ille ſit hæres. Nec Fuluio po-
5 terit opitulari, qui † intrat legitimum tempus nonaginta
dierum illud non abſoluit iuxta diſpoſitionem textus *in*
l. vltima, §. ſin autem, & §. & ſi præfatam, C. de iur. delib. &
6 proprio nomine contraxit, ſe, ac bona † ſua, ſuorumque
hæredum obligando iuxta opinionem Angeli *conſ.31. num.*
8. cuius auctoritatem præter relatos in deciſione præterita
ſequitur Dec. *conſ.137. num.7. & conſil.300. num.8.* Peregr.
conſ.89. num.11. volum.1. & plures alij adducti per Cyriac.
controuerſ.225. num.17. & controuerſ.290. num.29. Rota
deciſ.545. par.5. recent. num.1. & 2. vbi id potiſſimè fir-
mat quoties ex intereſſe particulari hæres beneficiatus
tranſegerit, prout Fuluium tranſegiſſe oſtenditur, ex
7 † quo huius virtute ſtipulationis vſumfructum hæredita-
tis Marci Antonij, ac alia eiuſdem bona, ſibi in teſtamen-
to relicta poſt obitum Margaritæ, ipſa adhuc viuente re-
cepit.

Hinc corruit obiectio, quod euictio promiſſa per Ful-
uium nomine proprio, ac ſuorum hæredum, ac pro Sanſo-
nio, & Iannono, non includit moleſtias illatas à Brigida in
tranſactione noo nominata; Cùm hæc quoque comprehen-
ſa dicatur ſub obligatione pro ſuis hæredibus concepta,
dum hæreditario taotum nomine Fuluij agere poterat ad
bona fideicommiſſi per Marcum Antonium alienata, quæ
8 † ideò repellitur ab exceptione text. *in l. vindicantem, ff. de*
euict. vt aduertit Menoch. *conſ.89. num.14.* Ruin. *conſ.220.*
num.1. Grat. *conſ.91. num.2. & 3. volum.1.* Rota coram Re-
uerendiſſ. Vrgellen. *dec.58. num.2.*

Tollitur etiam ex facto altera obiectio, quod de anno
1640. quo ſenteotia reintegratoria fideicommiſſi emanauit,
adhuc commiſſa non eſſet euictio in bonis per Inſtrumen-
tum tranſactionis aſſignati; oſtenditur enim Margaritam
9 vſque † ab anno 1633. per Iudicis ſententiam bonis prædi-
ctis fuiſſe priuatam.

Neque vrgent iura fideicommiſſi in eodem Inſtrumento
tranſactionis præſeruata cum eadem præſeruatio præceſſe-
10 rit ad effectum, ne coofunderentur actiones † per aditio-
nem hæreditatis abſque iouentario, ac propterea debeat in-
telligi reſpectu aliorum Iurium, quæ ibidem expreſſa non
fuerint, iuxta diſpoſitionem text. *in l. Sanctio legum, ff. de*
pœnis, Bart. *in l. vltima, §. ita quæſitum eſt, ff. de conditione*
indeb. quem ibi ſequuntur DD. communiter, Pariſ. *conſ.*
70. *num.12. lib.1.* Alex. *conſ.193. n.6. l.6.* Rot. *in Palentina*
Abbatia 14. *Aprilis* 1617. *coram bon. mem. Coccino.*

Demum non obſtat, quod Margarita conſecuta fuerit
crediti dotalis ſatisfactionem ex fructibus bonorum aſſi-
gnatorum io tranſactione cum eadem bona fuerint aſſigna-
ta io proprietate, ac conſequenter fructus inde perceptos
11 tanquam † ex re propria ſuos feciſſe controuerti non va-
leat, vt notant Modern. *diſcept. forenſ. cap.422. num.15.* Ne-
guſant. *de pignoribus 3. par. membr.1. n.30.* Rota coram Bu-
ratt. *dec.240. n.2.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Valentina Rectoriæ.

Luna 3. Decembris 1646.

A R G V M E N T V M.

Lis, regulariter de Iure Canonico extinguitur per mortem actoris, & qualiter dicta extinctio dicatur facta, & quid ſi id non expediat reo, quia velit obtinere ſententiam abſolutoriam, & quid ſi actori fuerit datus ſubrogatus gratioſè.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio eſt attentata dum eſt capta lite pendente.*
2 *Poſſeſſio capta lite pendente, etiamſi ſit vacans eſt attentata.*
3 *Deciſiones in materia poſſeſſionis captæ lite pendente, quod ſit attentata, & non attentata qualiter concordentur.*
4 *Lis regulariter de Iure Canonico extinguitur per mortem actoris, & quare num.5.*
6 *per Mortem actoris in beneficialibus, reus conſequitur re ipſa ſuum intentum abſque alia ſententia.*
Lis aliud eſt, quod extinguatur per mortem actoris, & aliud per mortem rei, num.6.
7 *Lis licet de Iure Canonico extinguatur per mortem actoris hoc tamen non procedit, quo ad omnes effectus.*
8 *Reus, etiam mortuo actore, litem proſequi poteſt, ſi ipſi expediat obtinere ſententiam.*
9 *Reus mortuo actore in beneficialibus, poteſt litem proſequi per audientiam contradictarum contra omnes intereſſe putantes.*
10 *Actore mortuo, in beneficialibus reus non incipit eſſe triennalis poſſeſſor, niſi per aliquos actus conſtet, ipſo tacitè, vel expreſſè ceſſiſſe iudicio.*
11 *Voluntas litigantis ſuperſtitis non proſequendi litem, ſtante morte actoris, ex quo ſolum non eliciatur.*
12 *Lis per mortem actoris, non poteſt dici extincta in præiudicium ipſius rei ad effectum, vt ipſa poſſeſſio actoris, à nouo prouiſo poſſit capi.*
13 *in Beneficij ſucceſſorem licet aliquid de iure mortui non tranſeat tamen tranſit lis, & inſtantia cœpta, cum defuncto.*
14 *Quod maximè procedit quando ipſe ſucceſſor, cauſam reaſſumpſit, contra reum conuentum à defuncto, & num.15.*
16 *Litem, qui continuat non habeat eam, pro extincta.*
17 *per Mortem rei, lis non extinguitur cum adhuc vigeat petitio actoris.*
18 *per Mortem rei in beneficialibus, non poteſt dici extincta lis, quia per illius mortem non poteſt dici, quod actori ſit debitum beneficium, & n.19.*
20 *Poſſeſſio capta vigore ſubrogationis gratioſæ, non dicitur noua poſſeſſio, ſed potius continuatio antiquæ, quam prædeceſſor habebat.*
21 *Poſſeſſionem ſuam continuans lite pendente, non dicitur attentare.*
22 *Subrogatus gratioſè dicitur ex miniſterio Principis effectus idem, cum eo, in cuius locum fuit ſubrogatus.*
23 *Subrogatus gratioſè, poteſt lite pendente continuare ſuam poſſeſſionem, niſi poſt obtentam ſubrogationem fuerit inhibitus.*
24 *Subrogatus gratioſa aliud eſt, & aliud mandatum de ſubrogando, quod tamen limitatur, num.25.*
25 *Poſſeſſio, quando fuit capta licet ſit vitioſa, tamen dicitur purgatum vitium ſi ſuperueniat nouus titulus.*
26 *Poſſeſſionis nouus titulus ſi ſuperueniat, poſſeſſor cenſetur mutaſſe cauſam vitioſam poſſidendi, abſque alia declaratione.*
27 *Poſſeſſio dicitur transfuſa in ſubrogatum cum ſuo vitio.*
28 *Poſſeſſio, quando non poſſit dici capta in ſpretum Signaturæ.*
29 *Ad Signaturam recurſus ſolus vbi non adeſſet ſuperſeſſoria non effecit, vt appellatus lapſo termino citationis perpetuo debeat expectare, & quid ſufficiat, n.30. & 31.*

DECISIO CCCCXXIX.

FRatris Laurentij Aſteriæ Laudinus Pedro, Lauditij Laurentius poſſeſſionem attentatam eſſe prætendit; atobo enim ſunt poſſeſſores Parochialis Eccleſiæ Oppidi de Torrent. Lauditius tameo poſterior.

Illius quia capta † fuit lite pendente iuxta iuxt. text. *in* 1
cap.2. vt lit. pend. in 6. Rot. *deciſ.10. num.1. eodem tit. in nou.*
deciſ.159. num.1. par.2. recent. & eſto, quod tunc eſſet va-
caos †. adhuc tanquam atteotata reuocanda eſt ſaltem offi- 2
cio Iudicis, vt conciliando opioiones concludit Lancell. *de*
attent. par.2. cap.4. num.334. vbi ſic declarat procedere
† deciſiones contrarias, & præſertim *dec.10. vt lit. pend. in* 3
nou. eamque ſecuta eſt Rot. *deciſ.386. n.5.* coram bon. mem.
Buratt. & prius *deciſ.305.* coram ſan. memor. Greg. XV. ibi-
que Adden. *littera A.*

Fuerat ſiquidem vſque de anno 1633. introducta lis ſuper titulo beneficij ad inſtantiam Io. Baptiſta Ribo profeſſi in Religione Hieroſolymitana, & à Commendatario eiuſdem Religionis prouiſi contra Io. Baptiſtam Cabreyas à Sede Apoſtulica præuio concurſu prouiſum, & producta per plures actus iudiciales ad annum 1636. quo vita functo dicto

Ioanne,

Ioanne, idem beneficium vti vacans per obitum obtinuit à
Commendatario Frater Laurentius, nec dici poteſt per mor-
4 tem Ioannis litem fuiſſe extinctam, quia etſi regulariter † in
beneficialibus lis extinguatur morte actoris, eo quod cum
eo moritur ſua petitio cum ſit perſonalis, §. *deinceps auth. de*
5 *nupt.* ideòque reus conſecutus eſt † re ipſa ſuum intentum
abſque alia ſententia, vt diſtinguendo inter mortem actoris,
6 † & rei, tradit Io. Andr. *in cap. 2. num. 1. vt lit. pend. in* 6. quem
ſequitur ibidem Gemin. *num.* 8. Ægid. *deciſ.* 156. Caſſad.
deciſ. 1. *num.* 1. *de ſentent. & re iudic.* Adden. ad Mohed. *dec.*
8. *litera B. de appellat.* Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 4. *in præ-
fat. num.* 263. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 109. *n.* 2. *verſ. quamuis regu-
lariter par.* 1. *recent.* hoc non procedit ad omnes effectus,
7 ſaltem quando † reus litem ſe nolle proſequi non declara-
uit, quia reus etiam mortuo actore litem proſequi poteſt ſi
8 ipſi expediat deſuper obtinere ſententiam, vt probat text. *in
clem.* 1. §. *ſi vero, vt lit. pend. & per eum text.* admittit Gemi-
nian. *dict. n.* 8. *verſ. nec obſtat*, Ægid. *d. deciſ.* 156. *ſub num.* 1.
verſ. niſi reus, Caſſad. plenè *d. deciſ.* 1. *num.* 2. Mohed. *deciſ.* 8.
9 *num.* 6. *de appellat.* vbi quod poſt litem proſequi † per au-
dientiam contradictarum contra omnes intereſſe putantes,
Achill. *deciſ.* 8. *num.* 1. *&* 2. *vt lit. pendent.* vbi ex hoc infert,
quod mortuo actore, reus non incipit eſſe triennalis poſſeſ-
10 ſor niſi per aliquos † actus conſtet ipſum expreſsè, vel taci-
tè ceſſiſſe illi Iudicio, vel omnes ſuos poſſeſſores reuocaſſe
ſic etiam Lancellott. *d. cap.* 4. *in præfat. num.* 269. *&* 270. Rot.
d. dec. 109. *num.* 2. *part.* 1. *recent. deciſ.* 199. *num.* 23. *par.* 4. *tom.*
2. & Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 3. *&* 4. *vt lit. pend.* ait voluntatem
11 † collitigantis ſuperſtitis non proſequendi litem elici non
poſſe ex eo ſolo, quod aliquo breui tempore tacuerit, quia de
Iure Canonico non eſt certum tempus præfixum ad pro-
ſequendam litem, quod etiam tradit Merlin. *repert. verb.
litis pendentia non finitur fol.* 250.

Eoque minus lis per mortem actoris haberi debet pro ex-
12 tincta in præiudicium ipſius rei ſuperſtitis ad † effectum, vt
poſſeſſio quam ipſe retinebat occupari potuerint à Fratre
Laurentio, qui deinde prouiſus fuit de eodem beneficio tan-
13 quam vacanti per obitum actoris, cum in ſucceſſorem † in
beneficio licet aliquid de iure mortuo non transferatur,
tranſeat tamen lis, & inſtantia cœpta cum defuncto, vt no-
tat gloſ. *in extrauag. ſuſcepti, verb. vacationum verſic. nec in
beneficialibus ne ſed. vacan.* Lancellott. *de attent. part.* 2. *cap.*
20. *limit.* 24. *num.* 18. Gratian. *diſcept.* 736. *num.* 19. *& ſeqq.*
Rot. *deciſ.* 599. *num.* 33. *part.* 4. *tom.* 3. *recent. deciſ.* 278. *n.* 7. *&*
8. coram bon. mem. Buratt. *& in Roſſanen. Decimarum* 28.
Nouembr. 1639. *coram me*, præſertim quia ipſe frater Lau-
14 rentius cauſam reaſſumpſit † contra eundem Cabreyam
reum conuentum à defuncto, & per plures actus continua-
uit, vt in his terminis aduertit Buratt. *dict. deciſ.* 278. *num.*
15 9. adeò quod concluden. † omninò ſit litem in caſu noſtro
non fuiſſe extinctam per mortem actoris cum conſtet de
contraria voluntate ipſius Fratris Laurentij, qui eandem
16 † litem continuando illam pro extincta haberi nolle decla-
rauit.

Ex eiſdem rationibus attentata videtur poſſeſſio, quam
deindè mortuo Cabreyas cœpit Lauditius per eius obitum
prouiſus, imò fortius quia dubio caret, quod per mortem
17 † rei conuenti, qualis erat Cabreyas lis non extinguitur
cum adhuc vigeat petitio actoris, & licet reus ſit ſublatus
de medio per mortem, & ſic appareat ſibi amplius benefi-
18 cium non deberi, non propter hoc ſequitur actori † ſuper-
ſtiti deberi, & quatenus debeatur poſſit actor procedere ad
vlteriore per audientiam contradictarum contra omnes
19 quorum intereſt ad effectum obtinendi ſententiam adiudi-
catoriam, & fructus decurſos, vt notant Ioan. Andr. Gemin.
& Ægid. *ſupra allegati*, & tradit Lancellot. *de attent. part.*
2. *cap.* 4. *in præfat. num.* 271. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 8. *num.* 1. *& per
tot. vt lit. pend. in non.* Caſſad. *deciſ.* 1. *n.* 1. *de ſentent. & re iu-
dic.* & fuit dictum in Vrgellen. *Archidiaconatus* 13. *Aprilis*
1592. *coram bon. mem. Penia, impreſſ.* apud Marcheſ. *de com-
miſſ. part.* 3. *fol.* 76.

Niſi Lauditius obtinuiſſet ſubrogationem gratioſam in
ius, & poſſeſſionem Cabreyæ, cùm enim poſſeſſio capta
20 vigore † ſubrogationis gratioſæ non dicatur noua, ſed po-
tius continuatio antiquæ quam prædeceſſor habebat, Gonz.
ſuper regul. 8. §. 3. *proœmial. num.* 90. Rot. *in recent. deciſ.* 449.
num. 6. *& ſeqq. part.* 4. *tom.* 2. *& in Senen. Canonicatus, & præ-
bendæ* 13. *Maij* 1588. *coram bon. mem. Bubalo, impreſſa apud
Marcheſ. de commiſſ. par.* 1. *fol.* 377. *num.* 1. ſicuti ſi præde-
21 ceſſor vinceret continuando ſuam poſſeſſionem lite
pendente non attentaret, iuxt. gloſ. *vlt. communiter receptam
in cap. non ſolum verſ. dic tamen de appellat. in* 6. ita nec at-
tentat ſubrogatus, in quem miniſterio † Principis fuit ea- 22
dem poſſeſſio transfuſa ſi lite pendente poſſeſſionem natu-
ralem capit propria auctoritate, dummodo poſt obtentam
ſubrogationem non † fuerit inhibitus, Lancellott. *de attent.* 23
par. 2. *cap.* 4. *n.* 430. Mohed. *deciſ.* 11. *n.* 5. *vt lit. pend.* Put. *dec.*
208. *lib.* 1. *in correct.* Mant. *dec.* 71. *num.* 3. Coccin. *deciſ.* 72.
num. 1. Rot. *inter recent. deciſ.* 135. *num.* 7. *& ſeqq.* vbi diſtin-
guit inter ſubrogationem gratioſam, & mandatum de ſub-
rogando *dec.* 469. *num.* 17. *&* 18. vbi hoc limitat † ſi ſubro-
gatus antequam poſſeſſionem caperet adiuiſſet iudicem 24
part. 4. *tom.* 2. *recent.*

Non obſtat, quod Lauditius non apprehenderit poſſeſſio-
nem vigore ſubrogationis gratioſæ, ſed aliarum litterarum
Apoſtolicarum, quia eſto, quod poſſeſſio ſit capta fuiſſet
† vitioſa tamen ſuperueniente ſubrogatione gratioſa ad 25
poſſeſſionem defuncti remanet purgatum vitium ex nouo
titulo mutata præſumitur cauſa poſſidendi † etiam abſque 26
noua declaratione, vt in his terminis Lotter. *de re benef. lib.* 2.
quæſt. 20. *num.* 214. Mant. *d. deciſ.* 71. *num.* 2. *&* 10. Coccin.
dict. deciſ. 72. *num.* 4. Gratis verò dicitur etiam poſſeſſionem
Cabreyæ defuncti fuiſſe attentatam, quia fuerit capta 28.
Decembris 1634. *Summario Lauditij num.* 1. poſtquam die 5.
Iunij præcedentis fuerat contra ipſum executa citatio, ideò-
que eandem † poſſeſſionem transfuſam fuiſſe in ſubroga- 27
tum cum ſuo vitio, vt dixit Rot. *deciſ.* 251. *num.* 5. *coram
ſanct. mem. Gregor. XV. vbi add. num.* 15. *allegat. concordantes*,
nam imò ex datis in Summariolo reſponſionis pro Lauditio
n. 1. apparet dictam citationem fuiſſe executa die 29. Octob.
anni 1635. & ſic anno poſt apprehenſam poſſeſſionem.

Minus obſtat, quod poſſeſſio Lauditij fuerit capta in ſpre-
tum Signaturæ Iuſtitiæ, & gratiæ ad quas fuerat habitus re-
curſus, † quia Signatura Iuſtitiæ remiſit cauſam ad Sanctiſ- 28
ſimum ſine ſuperſeſſoria, quam nec Signatura Gratiæ con-
ceſſit, & ſolus recurſus ad Signaturam vbi non adeſt ſuper-
ſeſſoria non effecit, vt appellatus lapſo termino citationis 29
perpetuò debeat expectare, ſed ſufficit, quod abſtineat ab
executione vltimis tribus diebus, nempè in die informatio-
nis in vigilia, & ipſa die Signaturæ iuxta ſtylum Signaturæ, 30
ſuper quo vltimo loco emanauit etiam decretum Eminen-
tiſſimi Cardinalis Præfecti, & in eiſdem terminis loquitur
deciſ. 135. *ſub num.* 4. *in fine part.* 1. *recent. deciſio autem* 134.
num. 6. *coram bon. mem. Buratt.* procedit quando quis fuit ci-
tatus pro Signatura, & pro conceſſione ſuperſeſſoriæ co-
ram Domino Cardinali Præfecto, & non expectato illius
ſeu Auditoris Signaturæ decreto proceſſit ad vlteriora, vn-
de cùm recurſus ad Signaturam habitus fuerit die 21. Iunij, 31
Lauditius verò poſſeſſionem cœperit ſub die 7. Auguſti abeſt
ſpretus Signaturæ.

Ex quibus propoſito per me hodie dubio, an conſtet de
attentatis, quæ veniant reuocanda conſtet de attentatis
commiſſis à Fratre Laurentio, non autem à Lauditio reſ-
ponſum fuit vtraque parte informante, reijciendo ad aliam
inſpectionem, quæ opponebantur circa validitatem Iudicij
moti à Lauditio coram executore litterarum Apoſtolica-
rum, earumque non iuſtificatione, & defectu citationis ip-
ſius Fratris Laurentij anterioris poſſeſſoris, quia non percu-
tiunt articulum attentatorum, & ſuis loco, & tempore po-
terunt ad trutinam euocari.

Et ita, &c.

R. P. D. BICHIO.

Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij.

Mercurij 5. Decembris 1646.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus donatio facta ſine conſenſu Epiſco-
pi inualida eſt, itaque nec ad hoc ſufficeret au-
ctoritas Vicarij cùm id non poſſit ſine ſpeciali ip-
ſius Epiſcopi auctoritate, & id cum non poſſit ex-
plicitè, nec poterit implicitè, ſcilicet admittendo
præſentationes factas per donatarium, & vt præ-
ſumatur d. conſenſus Epiſcopi, quale tempus re-
quiratur. Et an conſenſus Epiſcopi poſtea inter-
ueniens an retrotrahatur, & quia in præiudicium
tertij.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pro praſentato habetur, qui habet omnes qualitates requiſitas à fundatore Iuriſpatronatus.*

2 *Iuriſpatronatus donatio non eſt valida ſine conſenſu Ordinarij.*

Iuſpatronatus non dicitur translatum in Donatarium, ſi in donatione non adſit conſenſus Ordinarij.

3 *Vicarius Epiſcopi non poteſt abſque licentia ipſius Epiſcopi confirmare donationem Iuriſpatronatus.*

Et cùm id non poſſit facere explicitè, nec minus implicitè, nempe conſentiendo praſentationibus factis à donatario, num. 3.

4 *Epiſcopi abſentia, non auget facultatem Vicario, niſi in caſibus expreſſis à Iure.*

5 *Confirmatio cum ſit actus voluntaria iuriſdictionis, poteſt fieri etiam extra territorium.*

6 *Explicitè, id quod fieri non poteſt, multò magis fieri nequit implicitè.*

7 *Praſcriptio non iuuat, ſi non ſit tranſactum legitimum tempus.*

8 *Obſeruantia, vt faciat praſumere exiſtentiam mandati ſpecialis quid requiratur.*

9 *Heres non poteſt impugnare donationem factam à defuncto.*

10 *Duran. dec. 463. num. 9. quo caſu loquatur.*

11 *Rota dec. 17. num. 6. & 7. de iurepatronat. in antiquis, qualiter ſit intelligenda, & num. 16.*

12 *Epiſcopi conſenſus, quando dicatur interueniſſe in donatione Iuriſpatronatus, re integra.*

13 *Confirmatio Epiſcopi, circa donationem Iuriſpatronatus, ſi interueniat poſtquam alteri fuit ius quaſitum non releuat.*

14 *Ius aliquod, ſi fuerit abdicatum à defuncto, & per conſequens, nec ab eius harede.*

15 *Confirmatio ſubſequens retrotrahi non poteſt in praiudicium, eius cui interim fuit ius quaſitum.*

16 *Conſenſus Epiſcopi circa donationem Iuriſpatronatus poteſt interuenire poſt mortem donatoris in praiudicium haredis.*

Heres donatoris Iuriſpatronatus, interim dum talis donatio non confirmatur ab Epiſcopo, poteſt validè praſentare, num. 16.

17 *Epiſcopus, ſi ſine iuſta cauſa recuſet praſtare conſenſum donationi iuriſpatronatus, tunc ſubſequens confirmatio, retrotrahitur etiam in praiudicium tertij.*

18 *Nullum, quod eſt nullum producit effectum.*

19 *Iuſpatronatus actiuè, & paſſiuè in dubio praſumitur hereditarium.*

20 *Heredibus vocatis ad iuſpatronatus in fundatione non poteſt praiudicari.*

21 *Iuſpatronatus gentilitium, non poteſt conuerti in hereditarium, in praiudicium illorum de familia.*

22 *Ad Iuſpatronatus vocatis ex propria perſona, non poteſt per anteceſſores praiudicari.*

23 *Iuſpatronatus aliud eſt, quod ſit hereditarium, & aliud ſi ſit gentilitium.*

24 *Defuncti diſpoſitio, facta ſcienter de re heredis valet, & tenet.*

25 *Eccleſia nihil intereſt, circa conditiones, qua apponuntur in Iurepatronatus, dummodo praſentatus ſit idoneus.*

Dummodo tamen non ageretur de mutanda aliqua qualitate fundationis, qua ſit in praiudicium honoris DEI, & Eccleſia, num. 25. & 26.

27 *Diſpoſitio facta ſub conditione, ſi ea non verificetur, non iuuat.*

28 *Filius viuente patre, eſt quaſi Dominus ſubſtantia paterna.*

29 *Filius ab herede extraneo, in quo differat.*

Pro herede ſe gerens non habetur pro herede, niſi probet, ſe inſtitutum à defuncto, num. 29.

30 *Regreſſus non datur ad iura renunciata.*

31 *Simoniaca conditio, tamquam turpis, & Simoniaca non eſt allegand a.*

32 *Diſpoſitiones inter viuos, quicquid ſit in vltimis voluntatibus, vitiantur ex conditionibus impoſſibilibus.*

33 *Penſionis conditio, ſtante reſeruatione Beneplaciti Apoſtolici, non poteſt dici turpis, & impoſſibilis, amplia num. 34*

35 *Papa conditiones penſionis, quandoque ſolet admittere.*

36 *Conditiones, ſi quis obligatus adimplere, debet per modum poſſibile, faciendo honeſtam diligentiam quarere eas adimplere aliàs ſibi imputet, & num. 37.*

38 *Praſentare, ſe ipſum nemo poteſt.*

39 *Patronus, licet non poſſit praſentare ſe ipſum, poteſt tamen ſupplicare Epiſcopum, vt beneficium ei conferat, & an Epiſcopus debeat illum gratificari.*

DECISIO CCCCXXX.

IDeò Bartholomæum præſentatum ab Horatio de Luiſs
inſtituendum eſſe deciſum fuit ipſo ſolùm informante
ſub die 27. Iunij proximi præteriti, qoia conſtitit eidem Ho-
ratio competijſſe duas ex tribus vocibus Iuriſpatronatus, de
quo agitur vigore donationis à Ioan. Franciſco de Caſſiolis
exiſtente in quaſi poſſeſſiooe præſentandi reportatæ pro de-
ſcendentibus de Lutis, ac etiam quia cùm in eadem domi-
natione demaotur, quod præſentari debet aliquis de familia
de Lutis, qualis eſt Bartholomæus, iſque ſe oppoſuerit, nec
alter de familia concurrat videbatur inſtituendus etiam
circumſcripta præſentatiooe patronorum; non quidem
ex vi ſolius oppoſitionis, ſed ex lege, & vocatione Donato-
ris, quæ facit, ipſum haberi pro præſentato, vt præter alle- 1
gatos *in §. fin.* primæ deciſionis probat bonus text. *in l.
vnum ex familia, §. ſi falcidia, ff. de legatis 2.* & dixit Rota
coram bon. mem. Buratt. *dec. 559. num. 1. & deciſ. 737. num.
5. & in Tarraconen. beneficij 19. Iunij 1639. coram R. P. D.
meo Carillo, & in Comen. beneficij 1. Iulij 1641. coram R. P. D.
meo Royas.*

Verum hodie comparuerunt Informantes pro Antonio
Foſſio aduerſario, & obtenta contra deciſionem editam au-
dientia vtrumque deciſionis propugnaculum ſuper dicta
donatione excitatum eradicarunt penitus. Primò eliminan-
do ipſam donationem ob defectum coofirmationis Ordina-
rij, ſiue qoa in Donatarium Iuſparronatus translatum oon 2
fuit, ſed manſit penes Donatorem, vt ootant communiter
DD. *in cap. ſaculum, & in cap. illud de Iurepatr.* & tradit Lam-
bert. *de Iurepatr. 2. part. lib. 1. art. 2. q. 2. n. 3.* Caputaq. *dec. 287.
par. 1.* Mantic. *deciſ. 86. n. 6.* Reuerendiſs. Vrgellen. *dec. 443.
num. 1.*

Quam verò confirmatiooem, ſeu tacitum Ordinarij con-
ſenſum eliciebat prima deciſio, ex quo de anno 1631. præ-
ſentatus à Franciſco Maria altero ex Dooatarijs, & nuper
Bartholomæus præſentatus ab Horatio pariter Donatario
inſtitutus fuit, reiecerunt DD. quia vtraque inſtitutio facta
fuit ooo ab Epiſcopo, ſed ab eius Vicario, qui ſicuti abſque
ſpeciali Epiſcopi mandato non poterat donationem con- 3
firmare explicitè, & diſpoſitiuè, Ferrett. *conſ. 345. num. 6. &
ſeqq. & prius conſ. 327. per tot. vbi num. 6.* ampliat etiam in
abſentia Epiſcopi, quia abſentia Epiſcopi non auget faculta- 4
tem Vicarij, oiſi in caſibus expreſſis à iure, & confirmatio
cum ſit actus voluotariè iuriſdictionis fieri poteſt ab Epiſco- 5
po etiam extra territorium, Rot. *deciſ. 337. num. 5. par. 2. re-
cent. dec. 420. num. 2. & ſeqq.* coram ſan. mem. Greg. XV. *de-
ciſ. 87. num. 14. & dec. 415. n. 3. coram Reuerendiſſimo Vrgel-
len.* Ita nec potuit implicitè, & ſuppoſitioè inſtituendo ſci-
licet præſentatum à Donatario cum ſuppoſito confirmatæ 6
donationis, vt in puncto dixit Rota in *Placentina de Mira-
bel.* coram bon. mem. Orano relata per Garz. *de benef. part.
5. cap. 9. ſub num. 17. verſ. quia ſententia, & deciſ. 555. num. 3.
in fin. pars. 3. recentior. & in Gerunden. Beneficij 30. Aprilis
1640. §. minus facit, ac 18. Iun. eiuſdem anni §. quo defectu co-
ram R. P. D. meo Royas,* cùmque à die dictatum inſtitutio-
num noo ſit elapſum tempus ad præſcribendum præfixum 7
non releuat, quod inſtitutio Vicarij præbuerit ſaltem titu-
lum ad præſcribendum, vt per Seraph. *deciſ. 884. num. 2.* pro-
ot, oec ab obſeruantia eiuſdem inſtitutionis educi poteſt
præſumptio exiſtentiæ ſpecialis maodati Epiſcopi penes Vi- 8
carium, aut ratihabitationis Epiſcopi, quia ad hunc effectum
requiritur obſeruantia 30. vel 40. annorum, vt per Maot. in
his terminis *dec. 86. n. 10.* Rocch. *de Iurepatronatus verb. ipſe,
vel is ſub num. 87.* Puteus *dec. 355. n. 2. lib. 1. in antiq. Rot. dec.
122. n. 6. deciſ. 406. num. 3. parte 1. recent.*

Nec obſtat, quod cooſenſus Epiſcopi poſſit quandocun-
qoe, ac etiam hodie poſt mortem Donatoris accedere in
præiudiciom Aotonij Foſſi habentis cauſam à Leaodro, qui
cum ſit hæres Ioannis Franciſci Donatoris, donationem im- 9
pugnare oon poteſt, vt in his terminis pro maiori parte Do-
miooorum firmauit Rota *dec. 77. ſub num. 5. & 6. de Iurepa-
trona-*

tronatus in antiq. quam ſequitur deciſ. 337. *num.* 7. *part.* 2. *re-*
rent. licet ſecus eſſet, ſi ageretur de præiudicio alterius,
10 cui alio titulo, † quam hæreditario fuiſſet medio tempore
quæſitum Iuſpatronatus, in quibus terminis loquitur Re-
uerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 463. *num.* 9. alijque ibi allegati.
11 Nam † omiſſis pro nunc ijs, quæ contra dictam deciſio-
nem 17. in antiqu. tradit Lambert. *de iurepatronatus* 2. *par.*
lib. 1. *artic.* 17. *quæſt.* 1. *num.* 2. *& ſeqq.* poſt Abbatem
quæſt. 15. incipit Augerio in primo dubio, & latè proſe-
quitur Sanchez *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 77. *num.* 4.
& ſeqq.
Hoc procedit re integra, ſi videlicet conſenſus Epi-
ſcopi poſt mortem donatoris accedat, antequam illius
hæres Iuſpatronatus alteri donauerit, & ipſe, vel eius
12 Donatarius alium † præſentauerit, ſecus è conuerſo, vt
in caſu noſtro, quo Leander Ioannis Franciſci primi Do-
natarij hæres, nondum confirmata prima donatione ab
Epiſcopo idem Iuſpatronatus cum conſenſu Epiſcopi do-
nauit Antonio Foſſio; Nam tunc intrat præiudicium
13 ſecundi donatarij, † cui ſicuti non obeſſet ſubſequens
confirmatio primæ donationis, ſi idem primus Donator
ei ſecundo loco de Epiſcopi conſenſu donaſſet, Rocch.
de iurepatronat. verb. ipſe, vel is num. 36. *verſic. ſed facilis*,
Lambert. *eodem tract. part.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 2. *artic.* 19. San-
chez *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 76. *num.* 55. Rota co-
ram Reuerendiſs. Vrgellen. *dict. deciſ.* 463. *num.* 7. *& ſeqq.*
ita ſi donauit primi Donatoris hæres ratio eſt, quia an-
14 te † confirmationem primæ donationis Iuſpatronatus
non fuit abdicatum à defuncto, & per conſequens, nec
per eius hæredem, ad text. *in l. cum heredes, ff. de ac-*
quir. poſſeſſ. l. hereditas ff. de verb. ſignif. in puncto Rota *de-*
ciſ. 337. *num.* 7. *in fine part.* 2. *recent.* nec ſubſequens confir-
matio retrotrahi poteſt in præiudicium ſecundi Donata-
15 rij, cui interim fuit ius quæſitum † ex ſupra allegatis, ob
quam rationem dicimus in ſimili, quod ſi hæres Dona-
toris ante confirmatam ab Epiſcopo Donationem præſen-
16 tet, ac deinde confirmatio ſuperueniat, † adhuc inſtituen-
dus eſt præſentatus ab hærede, vt in puncto Put. *deciſ.* 18.
in principio, & num. 1. vbi aduertit, quod *deciſ.* 17. *in antiq.*
ex aduerſo allegata, firmat quidem poſſe conſenſum Epiſco-
pi interuenire poſt mortem Donatoris in præiudicium hæ-
redis, non tamen dicit, quod donec interueniat, interim
hæres non poſſit præſentare, *lib.* 2. *in corr.* quam ſequitur
Rota *dicta deciſ.* 337. *ſub num.* 7. *part. recent.* & tradit Lam-
bert. *dicto art.* 17. *quæſt.* 1. *part.* 2. *lib.* 1. *ſub num.* 10. *verſ. ſed*
ſi aliquis, Sanchez *dict. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 77. *num.* 6. quic-
quid dicendum eſſet, ſi ante donationem, vel præſenta-
tionem factam ab hærede petita fuiſſet ab Epiſcopo confir-
17 matio primæ donationis, † & Epiſcopus ſine iuſta cauſa
confirmare recuſaſſet, quo caſu ſubſequentem confirma-
tionem retrotrahi etiam in præiudicium tertij, cenſuit Rot.
apud Mantic. *deciſ.* 86. *num.* 7. *&* 8. ex ſententia Lambert.
de iurepatronatus lib. 1. *part.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 21. *num.* 3. *verſic.*
caſus autem noſter.
Cùm igitur prima donatio ſit nulla, ex ea Bartholo-
mæus deducere non poteſt, aut pertinentiam Iurispatro-
natus pro duabus vocibus ad Horatium donatarium, ſui
authorem, aut prælationem tanquam vnus de familia de
Lutis, de qua Donator fieri præſentationes mandauit,
18 quia quod † nullum eſt, nullum producit effectum. Et
vlterius vnus ex Dominis ponderabat, quod cum ex lege
fundationis Iuſpatronatus originaliter eſſet actiuè, & paſ-
19 ſiuè † hæreditarium, prout in dubio præſumitur *Clement.*
plures de Iurepatronatus, & pluribus relatis fuit dictum in
Neapolitana Iurispatronatus 27. *Ianuarij* 1644. §. *Verum*
quia coram Reuerendiſs. P. Domino meo Otthobono. Ioan-
nes Franciſcus de Caſſinolis ſucceſſor in duabus vocibus
Iurispatronatus mediante donatione reportata à Baldi-
nis pro ſe, & hæredibus non potuit donando familiæ de
20 Lutis præiudicare hæredibus † in fundatione vocatis,
aut præcipiendo, quod præſentetur vnus de familia, aut
imprimendo qualitatem gentilitiam in iurepatronatus hæ-
reditario, prout ex ſententia aliquorum ex Dominis latè
deductum fuit in *Piſtorien. Iurispatronatus* 31. *Martij*
1628. *coram bon. mem. Merlino* §. *amplius, & per tot.*
Quam tamen opinionem, nec ibi, nec in præſenti Rota
21 pro conſtanti habuit cum non ſit opus, & plerique † pro
ea allegati loquantur de tranſlatione Iurispatronatus genti-
litij in hæreditarium, quam negant fieri poſſe à patrono
in præiudicium illorum de familia, cum ſuccedant ex pro-
pria perſona, non ex titulo † ibi proueniente à patrono 22
præcedente in gradu, ſed à fundatore, & in his terminis
reiecto *conſil.* Calderin. 19. *num. primo, verſic. & etiam poſ-*
ſunt de Iurepatronatus, loquitur Garz. *de benefic. part.* 5.
cap. 9. *num.* 69. Caſtropal. *oper. moral: tom.* 2. *tract.* 13. *di-*
ſput. 2. *punct.* 4. *verſic. ſed quid ſi*, Mantic. *deciſ.* 86. *ſub*
num. 11. Reuerendiſſimus Vrgellen. *deciſ.* 147. *num.* 14. niſi
fortè omnes de familia conſentiant, vt per Viuian. *de Iu-*
repatronatus lib. 4. *cap.* 9. *num.* 28. *&* 45. *cum tribus ſeqq.*
At in iurepatronatus hæreditario † militat diuerſa omni- 23
no ratio, vt diſtinguendo inter vtrumque caſum pluribus
comprobat Sanchez *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 91. *ſub*
num. 1. vbi ponderat, quod Iuſpatronatus eſſe hæredita-
rium inductum eſt fauore patroni, qui propterea poteſt
illi renunciare efficiendo gentilitium, *& dub.* 92. *num.* 1.
& ſeqq. Rocch. *de Iurepatronatus verbo ipſe, vel is num.* 72.
verſic. & idem, & addi poteſt ſimile de emphyteuſi merè
hæreditaria, Scrader. *de feud. part.* 7. *cap.* 2. *num.* 68. Rot.
in Vrbeuetana fideicommiſſi 7. *Februarij* 1620. *coram bon.*
memor. Coccino, & deciſ. 621. *num.* 2. *parte prima recent.*
necnon receptiſſima concluſio, quod tenet diſpoſitio facta
† ſcienter à defuncto de re propria hæredis *l. vnum ex fami-* 24
lia §. *ſi rem, l. cum filius* §. *dominus ff. leg.* 2. *l. hæredum C.*
de fideicommiſ. Rinin. iun. *conſil.* 295. *num.* 62. Gabriel.
conſil. 85. *num.* 6. *lib.* 1. quod multò magis videtur admit-
tendum reſpectu præſentationis paſſiuæ, cum non tendat
in præiudicium Eccleſiæ, quod præſentatio fiat de ali-
quo de familia, † dummodo ſit Idoneus, licet ſecus eſſet, 25
ſi ageretur de mutanda aliqua qualitate fundationis in præ-
iudicium honoris Dei, & Eccleſiæ quod fieri poſſe etiam
de conſenſu patronorum, negat Garz. *de benefic. part.* 7.
cap. primo num. 107. *& ſeqq. vſque ad* 112. vbi allegat quin-
que declarationes Sacræ Congregationis Concilij, Rot.
in Cæſaraugustana Cappellania 28. *Nouembris* 1630. *co-*
ram bon. memor. Pirouano, & inter qualitates † reſpi- 26
cientes principaliter fauorem patroni necne diſtinguit
Modern. Piſanus *de Iurepatronatus lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 6.
8. *&* 9.
Secundò non ſuffragatur Bartholomæo præſentatio Ho-
ratij, quia etiam ſuppoſita validitate donationis Iuspræ-
ſentandi in eadem donatione fuit reſeruatum Leandro
Ioannis Franciſci Donatoris filio donec vixerit, † quo 27
proinde viuente non fuit purificatum iuspræſentandi ad
fauorem Horatij, Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 16.
& duobus ſeqq. & in his terminis Rot. *deciſ.* 521. *num.* 1.
& 5. *part.* 1. *recent.* Viuit autem Leander, vt hodie pro-
batum fuit, & ius ſuum donauit Antonio Foſſio, quæ
donatio ſuppoſita validitate primæ donationis ad fauorem
D. Ioannis Franciſci ſubſtinetur ſaltem in vita Leandri,
Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *ſub num.* 7. Rocch. *de Iurepa-*
tronatus verb. ipſe vel is num. 35. Seraph. *deciſ.* 456. *num.* 3.
& 4. & data nullitate dictæ donationis Ioannis Franciſci
tenet abſolutè, ac perpetuò, quia Leander nedum habet
iuspræſentandi vitalitium ex reſeruatione ad ſui fauorem
appoſita in donatione Ioannis Franciſci patris, ſed etiam
perpetuum Iuſpatronatus ex præcedenti donatione facta à
Baldinis de anno 1594. ipſi Ioanni Franciſco pro ſe, ſuiſque
hæredibus qualem eſſe Leandrum dubitari non poteſt,
cum ſit filius, & de iſto Iurepatronatus hæreditario diſpo-
ſuerit, nam filio, qui hæreditas patris ei etiam ab inteſta-
to infertur, ſeu defertur à lege, † ac etiam viuente patre 28
erat quaſi Dominus ſubſtantiæ paternæ, *l. in ſuis ff. lib. &*
poſth. neceſſarium non eſt exhibere teſtamentum paternum,
ſed ſola immixtio in hæreditate illum facit hæredem, Imol.
in l. ſi cum dotem §. *tranſgrediamur ſub num.* 26. *ff. ſol. matr.*
poſt Bald. *ibi d. num.* 3. *& in l.* 1. *num.* 38. *in fin. C. com. de*
legat. Surd. *deciſ.* 319. *num.* 17. Card. Mantic. *de coniect.*
lib. 12. *tit.* 10. *num.* 1. *&* 3. & in hoc † differt filius ab hære- 29
de extraneo, quem ſola geſtio pro hærede eam facit hære-
dem, niſi ſe probet à defuncto inſtitutum, quia alias ei à le-
ge non defertur hæreditas, *l. ſi quis extraneus* 21. *num.* 1.
verſ. ſed ita demum ff. de acquir. hæredit.
Neque Bartholomæus iuuari poteſt alia præſentatione,
quam habuit etiam ab Antonio; nedum quia illa hactenus
vſus non fuit, eique non vtendo, & acceptando præſenta-
tionem Horatij renunciaſſe † videtur, & ad iura renun- 30
cianda non datur regreſſus, vt in puncto Mareſc. *var. reſol.*
lib. 1. *caſ.* 104. *ſub n.* 14. *circ. fin.* ſed magis, quia ea præſentatio

eſt conditionalis, dummodo oempè præſentatus conſen-
tiret penſioni ad fauorem ipſius Antonij præſeotantis,
quam conditionem præſentatus omnino recuſauit, vt in
Sum. Antonij num. 2. Nec allegare poteſt, quod eadem
31 conditio tanquam turpis, † ſeu impoſſibilis, aut de iure
quia ſimoniaca, ex allegatis per Pariſ. *de confid. quaſt. 28. num. 202.* aut de facto, eòquod pendet à voluntate Papæ
vitietur, & non vitiet præſentationem, nam præterquam
32 quod † conditio impoſſibilis de iure, aut de facto vitiat di-
ſpoſitiooes inter viuos quicquid ſit in vltimis voluntatibus, *§. ſi impoſſibilis inſt. de inutil. ſtipulat. l. non ſolum ff. act. & obligat. l. impoſſibilis, ff. verb. oblig.* cum alijs alleg. per Duran. *de condit. & mod. impoſſ. cap. 1. num. 1. & ſeqq. & cap. 3. num. 1. & ſeq.* Ceſſat obiectum, quia conditio peo-
33 ſionis † cum habeat in ventre præſeruatiuum beneplaciti Apoſtolici, noo dicitur turpis, aut impoſſibilis de iure, Felin. *in cap. ad audientiam il 2. num. 3. verſic. quod autem de reſcr.* Nauar. *conſil. 48. num. 3. lib. 5. de Simon. in antiq. quod eſt in nou. conſil. 33. eodem tit.* Duran. *de cond. & mod. impoſſ. part. 2. cap. 1. num. 110. & 111.* Rot. *deciſ. 538. num. 7. part. 4. tom. 2. recent. & in puncto fuit dictum in Lucana Iuriſpatronatus 25. Iunij 1638. coram Reuerendiſs. P. Domino meo Carillo*, præſertim quia ante
34 beneplacitum Papæ non fuit † deuentum ad effectua-
tionem dictæ præſentationis, vt per Sanch. *conſil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 52. num. 18. in fin.* nec pariter dici poteſt impoſſibilis de facto, quia Papa quandoque ſoler huiuſ-
35 modi † penſiones admittere, vnde debuit præſeotatus
adimplere conditionem per modum poſſibilem facieodo
36 honeſtam diligeotiam † pro obtinendo beoeplacito Papæ,
vt benè ad propoſitum reſpondit Rot. *deciſ. 52. num. 10.*
37 *verſic. quod licet part. 3. recent.* & imputare ſibi debet † ſi
beneplacitum non obtiouit infra quadrimeſtre, iuxta deducta *in dicta Lucana Iuriſpatronatus coram Domino Carrillo.*

Ex quibus informantes pro Antonio Bartholomæum non eſſe inſtituendum, & ſic eſſe à deciſis recedendum inſteterunt, ſed vltra inſteteruut pro inſtitutione
38 ipſius Antonij, qui licet ſeipſum † præſentate non
potoerit, *cap. per noſtras de iurepatronat. cap. fin. de inſtit.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quaſt. 38. num. 22.* Rot. *in Barchinonen. beneficij 2. Maij 1625. coram bon. mem. Pirouano*, potuit tamen ſupplicare, vt fecit Ordinario, vt
39 ſibi † beneficium conferret, Abb. *in dicto cap. per noſtras num. 4.* Lambert. *de Iurepatron. part. 1. lib. 2. quaſt. 8. art. 3. num. 3.* Sanchez *conſil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 74. num. 5.* Rot. *in Cæſaraugaſtana beneficij de Linares 26. Iunij 1645. coram me.* Verùm quia Ordinarius noluit gratificare patrono, neque nd id tenebatur ex debito,
40 Sanch. *dict. dub. 74. ſub num. 5.* ibi, † quia fundens preces non poſſit ex debito alique allegari à Modero. Carpenſi *controu. foren. cap. 69. num. 17. & 19.* poterit quateous opus ſit videri in alia diſputatione an hodie gratificari poſſit, Rot. *vigore Clement. Auditor. de reſcript.*

Et pro nunc Domini dixerunt recedendum eſſe à Deciſis vtraque parte informante, &c.

R. P. D. R O I A S,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Romana Fideicommiſſi de Marianis.

Luna 10. Decembris 1646.

A R G V M E N T V M.

Fructus licet debeantur à die motæ litis, tamen quando lis nulliter fuit mota, cum non cauſet malam fidem, ideòque, tunc à die talis motionis non debentur, cum ex tali lite non remoueatur bona fides. Sententia prima fauorabilis, licet cauſet bonam fidem tamen ſi reuocetur an fructus debeantur à die litis motæ coram primo Iudice, cum titulus reducatur ad non titulum.

S V M M A R I V M.

1 *Fructus mala fide percepti, ſunt reſtituendi.*
2 *ex Sententia obtenta ad ſui fauorem, reſultat bona fides.*
3 *Fructus licet debeantur à die mota litis, tamen id non procedit, quando lis nulliter fuit mota.*
propter Litem nulliter motam, quis non conſtituitur in mala fide, & cum adſit bona, non tenetur quis reſtituere fructus, num. 3.
4 *Fides mala inducta, quoad vnam perſonam nocet, quoad omnes ex eodem iure, cauſam habentes.*
5 *Ceſſionarius in omnibus repræſentat perſonam cedentis.*
6 *Sententiam primam fauorabilem ſi quis obtinuerit, Dum per ſecundam fuit reuocata, non prima, ſed ſecunda eſt attendenda.*
Quod procedit etiam ad effectum, vt fructus veniant reſtituendi à die litis mota coram primo Iudice, num. 6.
7 *Titulus, quando eſt redactus ad non titulum, nihil operatur.*
8 *Exceptio de iure tertij non poteſt opponi.*
9 *de Fructuum Eccleſiæ ceſſione quando agitur, non eſt neceſſarium beneplacitum Apoſtolicum, & num. 10.*
11 *Attentata reiecta fuiſſe dicendum eſt, dum fuit lata ſententia principalis.*
12 *Legitima debetur filio grauato in bonis fideicommiſſarijs, quando alia bona non adſunt, & num. 13.*
14 *Legitima dicitur conſumpta in alienationibus præcedentibus.*
15 *Inuentarium confectum poſt plures annos à die aditionis non iuuat.*
Hæreditas ex quibus actibus dicatur adita, num. 15.
17 *Inuentarium, quando non fuit factum intra legitimum tempus, nec fuit legitimè factum, perinde eſt, at ſi non eſſet factum.*
18 *à Fideicommiſſi formam non eſt recedendum.*

D E C I S I O C C C C X X X I.

PLacuerunt Dominis fundamenta Deciſionis coram me emanatæ 4. Iulij præteriti ª ſuper liquidatione fructuum reſtituendorum per Papinos, aſcendentium ad ſcut. 1597. & ba. 20. deductis partitis in dicta deciſione recenſitis, vt ea libro eorundem de Papinis ſeriò ad hoc ſcripto, indè plenè contra eos probare Rot. *in Signina Saluiam 16. Aprilis 1638. coram D. Carillo*, Gratian. *diſcept. 951. num. 1. & 2.* Seraph. *deciſ. 373. per tot.* Buratt. *deciſ. 799. num. 7.* ad quos fructus leguntor io ſententia Reuerendiſſuni Decani condemnati à die motæ litis, ſequutæ 28. Iunij 1639. vſque ad diem 20. Nouembris 1645. quo bona fideicommiſſaria teſtituta leguntur, dum a dicto tempore Pa-
pini remanſerunt conſtituti in mala fide † propter- 1
quam fructus ſuot reſtituendi, vt Rot. ſeruat Seraph. *deciſ. 170.* Caual. *deciſ. 409. num. 1.* Duran. *deciſ. 393. num. 2. & part. 7. rec. deciſ. 3. num. 43. & 165. num. 34. 289. num. 1. & 281. num. 1.*

Nec obſtat, quod Papini ſimul cum Patribus Colabitis reportauerint primam ſeotentiam fauorabilem
ab A. C. contra Corneliam Alicornam actricem † à qua 2
ſententia reſultat eorum bona fides, Surd. *conſil. 219. num. 14.* Cyriac. *controu. 196. num. 98.* Rota *deciſ. 447. num. 4. part. 1. diuerſ. & deciſ. 71. num. 2. part. 2. recent.*

Nam fuit per Dominos reſponſum, quod licet fructus
non ſit reſtituendi à die motæ litis, ſi ineptè, & nulliter lis 3
mota fuerit, cum permanſerit in bona fide, qua ſtante non tenetur fructus perceptos reſtituere, Rot. *deciſ. 320. num. 1. & 689. num. 1. part. 2. recent.* cum alijs per Rotam *in Bononien. legati de Mareſcottis coram Reuerendiſſimo Durano deciſ. 327. num. 3. & 4.* In ooſtro verò caſu licet lis fuerit fortaſſe iniuſtè ab ioitio intentata ea perſooa d. Corneliæ Alicornæ, fuit tamen ioſta ex perſona Fratrum Colabitarum, ac Camaldulenſium, à quibus eadem Cornelia ceſſionem Iurium reportauit, indè cùm eiſdem ſuffragetur mala fides contracta per Papineos à die litis conteſtatæ per dictam Corneliam ſub dicta die 28. Iunij 1639. quia ex tunc ſciuerat adeſſe bona oboxia fideicommiſſo purificato, ſiue

Cor-

Corneliæ, ſiue Camaldulenſibus, ſiue Patribus Colabitis ve-
nientibus ex eodem fideicommiſſo quo venit Cornelia,
ideo etiam † in ordine ad ipſos Papineos ſemper nocet ma-
4 la fides, quia induxit lis intentata per Corneliam, per re-
gulam, quod mala fides inducta quoad vnam perſonam,
nocet quoad omnes ex eodem Iure cauſam habentes, An-
gel. *in l. naturaliter num.4. ff. de vſucap.* & ibi Imol. *num. 6.*
Claud. de Seiſel. *num.3. verſ. Aretinus verò*, Bellam. *in cap.*
vigilanti num.35. verſ. non obſtant Iura de præſcript. Couar.
in regul. poſſeſſor 2. par. Relect. §. 8. num.5. Bald. *de præſcr. 3.*
part.6. par. princ. quæſt.1. num.6. in fin. Hond. *conſ.30. nu. 9.*
lib.1. Buratt. *deciſ.436. num.3.* itavt præfata Cornelia, tan-
5 quam † ceſſionaria, in omnibus perſonam cedentium re-
præſentet, arg. text. *in l. ſi à creditore 7. C. de act. & oblig. l.*
emptor 5. C. de hæred. vel act. vendit. Salicet. *in l. per diuer-*
ſas num.14. C. mandat. Rot. *deciſ.107. num. 3. & 303. nu. 7.*
part. 1. recent. & part. 6. deciſ.88. num.5. & 10. nec Papinis
ſuffragatur ſententia A. C. fauorabilis in prima inſtantia re-
6 portata, quia dum ea fuit † reuocata in ſecunda, hæc ve-
nit attendenda, etiam ad effectum vt fructus veniant reſti-
tuendi à die litis motæ coram primo Iudice, Afflict. *dec.240.*
num.2. Surd. *deciſ.163. num. 16.* Seraph. *deciſ. 1245. num. 4.*
& 5. Buratt. *deciſ.568. num.17.* præſertim, cum Rota decla-
rauerit primam ſententiam A. C. nullam, & iniuſtam, ideò
7 titulus redactus fuit ad non titulum, quapropter † Papinei
tenentur reſtituere fructus quos percepere, Rom. *conſ.454.*
num.29. Natt. *conſ.535. num.12.*

Animaduerſum etiam fuit fruſtra hodiè Papinos impu-
gnare ceſſionem factam Corneliæ per Camaldulenſes, ac
8 Colabitas ex defectu Beneplaciti Apoſtolici, † cum ſit exce-
ptio de iure tertij, quæ non poteſt opponi, Surd. *conſ.344.*
num. 16. & 17. Rot. *deciſ.88. num.6. & deciſ.93. n.17. par.7.*
9 *recent.* in omnem euentum, quod ad † ceſſionem fructuum,
de quibus hodiè tantùm agitur; Beneplacitum Apoſtoli-
cum neceſſarium non fuit, Abb. & DD. *in cap. nulli num.7.*
& ſeqq. de reb. Eccleſ. non alien. cap. Abbatibus 12. quæſt. 2.
idem Abb. *in cap. nouit ſub num.7. de his quæ fiunt à Prælatis*,
Rota *in Veneta Pratij bonorum 13. Nouemb. 1602. coram re-*
col. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, eadem Rota *in*
Amerina Bonorum 22. Februarij 1642. & in Placen. anni
10 *Gratiæ 14. Iunij 1645. coram me*, & ceſſat † difficultas ſtan-
te beneplacito poſtea ſuperuento.

Minus obſtat exceptio purgationis attentatorum, quæ
ad inſtantiam Cæliæ Morellæ canonizauit Rota *ſub die 16.*
Iunij 1645. coram Reuerendiſſio D. meo Decano. Nam obie-
ctum facilè ceſſat, dum hodiè Iura Cæciliæ reperiuntur
tranſlata in eandem Corneliam Alicornam, cùmque poſt
11 modum † fuerit proceſſum ſuper negotio principali, & con-
tra Papinos lata fuerit ſententia, attentata reiecta repu-
tantur, quatenus opus ſit, illiſque renunciatum, Lancell.
de attent. appell. pend. cap. 12. lim.42. num. 3. & 4. Rot. *de-*
ciſ.102. num.1. part.6. recent. & in Bonon. Pecuniaria, ſeu
attentorum 28. Aprilis 1645. coram Reuerendiſſ. P. D. meo
Bichio.

12 Nec pariter obſtat exceptio † legitimæ debitæ Antonio
hæredi grauato in bonis fideicommiſſi, à quo Papini cen-
ſus, ſuper domibus fideicommiſſarijs impoſitos, emerunt,
13 quorum cenſuum vigore poſſe Papinos bona retinere, &
fructus illorum percipere prætendunt, *ad not. in l. Marcel-*
lus ff. ad Trebell. Quia remanſit hæc difficultas ſublata in
deciſione hodiè confirmata, cùm qua Domini tranſierunt,
14 cum ſemper verum ſit dicere, quod legitima † conſumpta
præſumatur in alijs præcedentibus alienationibus, dicta
l. Marcellus 3. §. 3. ff. ad Trebell. cuius hæc verba, res, quæ
ab hærede alienatæ ſunt in quartum, imputantur hæredi,
nec doctum fuit de legitimo inuentario, Duran. *deciſ. 360.*
num.2. & 3. Rot. *in recent. deciſ.400. num.29. & 30. part.5.*
recent. & in Auximana fideicommiſſi 13. Ianuarij 1640. &
& 31. Ianuar. 1642. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, &
in Rom. de Cæſareis 13. Nouembris 1645. coram me.

Nec fuit habitum in conſideratione inuentarium datum,
15 vt confectum poſt plures annos, poſtquam † hæreditas ſo-
lùm ab inteſtato adita fuit, mediante poſſeſſione bonorum
hæreditariorum ex quibus actibus hæreditas dicitur adita,
l. pro hærede 20. in princ. ff. de acquir. hæred. §. fin. inſtit. de
hæred. qualit. & different. nec illud legittimè legitur confe-
16 ctum, nec in tempore debito † quinimo poſt dictas
alienationes, idcircò fuit reputatum, ac ſi ab initio non
fuiſſet confectum, Surd. *deciſ. 222. num. 2.* Seraph. *deciſ.*
1310. num. 2. Gregor. XV. *deciſ. 446. num.2. & in dicto Ro-*
mana de Cæſareis 13. Nouembris 1645. coram me, & ſæpè
in alijs.

Remanſerunt etiam extincti dicti cenſus ſcutorum 1300.
præfatorum de Papinis, mediante immiſſione ab illis re-
portata coram A. C. ſuper domibus, & Apothecis ad hoc,
vt fructus illorum demptis fructibus cenſuum aſcendenti-
bus ad ſcuta 100. annua, in ſacro Monte deponerentur.
At verò Papini nil depoſuere, ijque ſpatio quinque anno-
rum aſcendunt ad ſcuta 2000. Cenſus verò ſunt tantum
ſcutorum 1300. indè cenſus fuerunt extincti, nec reſiduum
legitur reſtitutum Antonio, licèt Papini prætendant eidem
Antonio ſcuta 248. mutuaſſe, adhuc dictum mutuum re-
maneret compenſatum, cùm dicto reſiduo debito, data
etiam extinctione cenſuum mediantibus dictis exactioni-
bus; vltra † quod ſolutio ceſſit in cauſam duriorem, & ſic
in cauſam cenſuum, pro quibus præſtabantur vſuræ, & ade-
rat obligatio Cameralis, *l. 1. in princ. & l. Creditor. §. cum*
de ſorte ff. de ſolut. Decian. *conſil. 60. num. 24. lib. 2.* Gre-
gor. XV. *deciſ. 366. num. 4.* Idcircò, dum ſententia A. C.
cuius vigore poſſeſſio capta legitur, declarauit fructus per-
cipiendos eſſe deponendos pro ſorte principali cenſuum at-
tento, † quod bona cenſita ſubiecta erant fideicommiſſo, 18
ab illa forma non eſſe recedendum, Alex. *conſ.5. nu.3. lib.2.*
Rot. *deciſ.455. num.27. part.5. recent.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emana ſub die 4. Iulij 1646. coram eodem Re-
uerendiſſ. Terraconen. eſt ſupra in hoc volumine de-
ciſ. 422.

R. P. D. M E L T I O,

Poſtea Epiſcopo Papieñ.

Romana Pretij Grani.

Veneris 14. Decembris 1646.

A R G V M E N T V M.

Locatio, vt dicatur finita, licet regulariter requi-
ratur diſdicta tamen id non procedit, quando
clarè conſtat de mente contrahentium non con-
tinuandi, & ex quibus dicatur conſtare. Contra-
ctus ſecundus quando dicatur incompatibilis
cum primo, itavt iſte primus euaneſcat.

S V M M A R I V M.

1 *Locatio dicitur continuata, dum diſdicta non reperitur*
facta.
2 *Locatio dicitur diſdicta ob variationem, & mutationem*
contractus.
3 *Locationis primus contractus dicitur ſublatus, ſi ſub-*
ſtantialia ipſius contractus fuerint mutata.
4 *Contractus ſecundus, quando continet incompatibili-*
tatem cum primo, dicitur reuocatus primus per ſe-
cundum.
5 *Ratio generalis tollit totam legem generalem, in quacum-*
que parte ſit, regulat totam diſpoſitionem.
6 *Verba ſi ſint prolata per modum rationis reddunt cau-*
ſam, & rationem etiam de præcedentibus.
Verba per modum rationis prolata inducunt, & ampliant
diſpoſitionem, num.6.
7 *Verba generalia, & indefinite prolata, non patiuntur re-*
ſtrictionem.
8 *Contractus celebratus ſub certa conditione, ſi illa eua-*
nuerit, euaneſcit etiam contractus.
9 *Contractus ex conuentione partium legem accipiunt.*
10 *ex Partium conuentione contractus formam, & legem*
accipiunt.
11 *Conſenſus expreſſus colligitur ex ſcientia, & patientia*
diuturna.
12 *Voluntas contrahentium ſemper eſt attendenda in con-*
tractibus.
13 *Voluntas contrahentium, quando eſt clara, tunc potius il-*
la, quam verba eſt attendenda.
Voluntas, & non verba contrahentium, quod ſit atten-
denda, ſufficit quod voluntas ſit veriſimilis, num.13.
14 *Dictio*, detta, *cuius ſit natura.*
15 *ex Verbis ſequentibus, colligitur mens contrahen-*
tium, qualis eſt attendendam, & non verba ante-
cedentia.

16 *Contrahentium obligatio regulanda, & declaranda eſt, iuxta mentem, non autem iuxta interpretationem verborum.*
17 *Dictio, &, ſolet apponi inter diuerſa.*
Dictio, &, quæ ſolet apponi inter diuerſa, etiam copulatorum diuerſitatem deſignat, num. 17.
18 *Dictio, &, ſtat aliquando declaratiuè.*
19 *Dictio, &, apta eſt ad ſeparandam præcedentem clauſulam à ſequenti, & ob id qualitas appoſita in vna, non cenſetur in altera repetita.*
20 *de Contrahentium mente, quando conſtat, non eſt inſudandum in aucupio vnius dictionis contra naturam actus, de quo agitur.*
21 *Natura negotij eſt attendenda, & non verborum vana interpretatio.*
22 *Repetitio nulla datur, quando ſermo eſt perfectus.*
23 *Emere, quis non cenſetur voluiſſe cariori pretio, quam vero non valet.*
24 *Locupletari, vt quis valeat cum aliena iactura, id nulla æquitas permittit, imo abhorret.*
25 *contra Venditorem in dubio interpretatio facienda eſt ad fauorem emptoris.*
26 *Adminiſtratores locorum piorum, habent adminiſtrationem, & æquiparantur tutoribus.*
27 *Adminiſtratores locorum piorum loco Dominorum ſunt.*
28 *Adminiſtratores locorum piorum cum ſint electi ad tales adminiſtrationes, cenſeri debent omnia geſta ab eis approbata.*
29 *Adminiſtratores locorum piorum habent ad omnia, etiam ſpeciale mandatum requirentia.*
30 *Adminiſtrator loci pij, quidquid ipſe facit, remanet obligatus locus pius, perinde ac ſi ipſe feciſſet.*
31 *Adminiſtrator loci pij, incongruum, & indecorum eſſet, quod modo admitteretur eius auctoritas, & modo negaretur in præiudicium eorum qui bona fide cum eis contraxerunt.*
32 *Fides benè probat contra producentem.*
33 *Vicarius generalis alicuius loci pij poteſt omnia facere, quæ poteſt ipſe Rector principalis.*

DECISIO CCCCXXXI.

RESolutum fuit ſub 31. Maij 1642. pretium rubrorum 643. frumenti, coonſignati à Miniſtris Archihoſpitalis S. Spiritus Fraociſco Lucarino à die 15. Iunij 1634. vſque ad diem 2. Nouembris 1635. pro ſeruitio furni S. Seueræ, cooducti ab eodem Archihoſpitali per euodem Lucarinum, eſſe taxandum ad rationem ſcut. 9. & ba. 70. pro quolibet rubro, & hoc ea ratione, quia tale pretium fuit inter partes a principio conuentum, quod propterea vti iuſtum fuit conſideratum. Secundo ex computationem factam Lucarino de anno 1634. ſub die 15. Iunij à Baguto, Magiſtro Domus d. Archihoſpitalis, eſſe intelligendam de rubris centum tam farinæ, quàm idem Lucarinus habuerat, ſtante dictione illa, *Detta*, appoſita in ordine eidem Lucarino tranſmiſſo per d. Magiſtrum Domus de d. anno 1634. ibi, *Si contenta menar buono à d. Fornaro ſcudi doi per ciaſcheduno rubbio di d. farina*, in quo vlterius eidem Lucarioo fuit iniunctum, quod panem augeret ad vncias octo pro quolibet baiocco, cum prius eſſet vnciarum ſeptem tantum, vnde huiuſmodi dictio, *Detta*, videatur ſtare relatiuè ad farinam tantum, non autem ad granum. Tertio dato etiam quod talis dictio potuiſſet referri ad granum, non tamen licuiſſe Magiſtro Domus aliquam facere defalcationem in præiudicium Archihoſpitalis, cum non haberet mandatum ſpeciale. Repropoſita autem ſub hac die cauſa, DD. à deciſis receſſerunt. Quia licet confirmatum fuerit pretium frumenti eſſe taxaodum iuxta conuentionem ab initio factam, ſcilicet de anno 1630. ſub 14. Martij ad rationem ſcut. 9. & ba. 70. pro quolibet rubro, huiuſmodiq; taxatio percutiat etiam illam quantitatem frumenti receptam per eundem Lucarioum finito primo anno locationis dicti Furni. Deciſio fuodator in præſumpta contiouatione locationis dicti Furni,
1 ob non factam diſdictam ab eodem Lucarino finito d. primo anno locationis, DD. *in l. Item quæritur* §. *qui impleto*, & *in l. qui ad certam ff. locat.* & *in l. legum C. eod.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 15. num. 7.* Rimin. iun. *conſ. 111. num. 6. & conſ. 399. num. 11.* Verùm cùm hodie conſtet de contraria mente contrahentium ob mutationem, & † variationem contractus, non poteſt dici con- 2
tinuata locatio d. Furni ad formam prioris cootractus, Barboſ. *in d. l. legem 16. num. 19. verſ. limitatur 3.* Alciat. *de præſ. reg. 3. præſ. 17. in fine*, & poſt alios declarat Maſcard. *de prob. concluſ. 991. num. 28. verſ. Sexto limita, &c.* Menoch. *præſ. 85. num. 42. verſ. quæ ſane mens, &c. lib. 3.* Iacob. Cancer. *var. reſol. part. 5. cap. 14. num. 58. verſ. Fallit etiam*, Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 5. tit. 15. num. 20.* ibi, *omnis præſumptio tollitur*; Maximè cùm nouatio facta inter contrahentes reſpiciat ſubſtaotialia † ipſius contra- 3
ctus, ſcilicet pretium frumeoti, non autem accidentalia ipſius locationis, quo caſu primus contractus remanet nouatus, ac mutatus, Bart. *in l. ius ciuile in fine ff. de iuſt. & iur.* & *in l. edita num. 1.* vbi Iaſ. & DD. *C. de eden.* Soc. *in l. gallus* §. *et ſi parento col. 2. verſ. confirmatur hoc ff. de liber. & poſth.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 509. n. 4. verſ. maximè, & cap. 927. num. 17.* Surd. *ad declarans, & firmans conſ. 243. num. 29.* ibi, *Ea vero pacta, &c. & deciſ. 70. num. 15.*

De contraria mente contrahentium clarè patet, ne dum ex chirographo Magiſtri Domus ſub 29. Nouemb. 1633. per cuius diſpoſitiooem derogatur pacto, & Inſtrumento, in quo granum fuit appretiatum ad rationem ſcut. 9. ba. 70. pro ſingulo rubro, ibi, *Non oſtante il patto contenuto nell' Inſtrumento dell' affitto di d. Forno, al quale ſi deroga fin che faranno nuouo patto*, Summ. Lucarini num. 4. Et pretium fuit redactum ad ſcuta 7. pro ſingulo rubro, verùm etiam ex altero chirographo emanato ſub die 15. Iunij 1634. dicto Summ. num. 5. in quo de ordine Magiſtri domus panis ab vncijs ſeptem fuit auctus ad vncias octo, ibi, *Il Sig. Maſtro di Caſa vuole, e commanda, che nel Forno di S. Seuera il pane, che ſi fà di ſette oncie, ſi debba creſcere vn oncia, e che ſia di otto oncie, incominciando il di ſudetto, e ſeguitare ſino à nuouo ordine di d. Maſtro di caſa*, & vlterius pretium d. fruioenti fuit redactum ad ſola ſcuta quinque pro quolibet rubro, vt patet ex eod. d. Summ. num. 5. ibi: *E perche il ſudetto Maſtro di caſa commanda, che ſi creſca vn' oncia di pane ſopra le ſette oncie di prima, e che ſi faccia il pane à filaro, & anche migliore pane di prima, ſi contenta di menar buono à d. Fornaro ſcudi doi per ciaſchedun rubbio di d. farina, quale verrà ad eſſer valutata ſcudi cinque il rubbio, &c.* Vnde cùm † iſte con- 4
tractus contineat incompatibilitatem cum primo intelligitur reuocatus primus per ſecundum, qui ideò venit attendendus, *l. pacta conuenta* §. *Paulus*, ibique gloſſ. *in verb. nouam emptionem ff. de contrahen. empt. l. pacta nouiſſima C. de pact.* & ibi Iaſ. *num. 3. verſ. 4. procedit*, Bald. *in cap. 1. de tranſact.* Dec. *conſ. 464. num. 5. verſ. & hoc confirmatur*, Surd. *conſ. 202. num. 3. & conſ. 524. num. 21.* Menoch. *conſ. 219. num. 20.* ibi, *Ita quoque, & conſ. 381. num. 33. verſ. cum dixit*, Crauett. *conſ. 167. num. 1. verſ. Tertio vbi contrahentes*, Tob. Noo. *conſ. 82. num. 15. & ſeq.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 3. num. 1.* Gratian. *diſcept. for. cap. 509. num. 3. & 6.* Surd. *deciſ. 51. num. 2.* Rot. *deciſ. 76. num. 1.* vbi Add. *num. 8.* coram Papa Gregor. XV. *Bonon. de Lambertinis 4. Maij 1620. coram Manzanedo, & in recent. deciſ. 691. num. 1. 462. num. 7.* ibi, *quia placuit reſponſio, &c. part. 2. & deciſ. 320. num. 50. part. 6.*

Neque obeſſe videtur, quod reductio pretij ſcut. 2. pro quolibet rubro debeat intelligi de farina tantum ſtante ſupradicta dictione, *Detta*, quam in Lucarinus habuerat, vt apparet ex illius confeſſione, non autem de frumento per eundem poſtea recepto à Miniſtris d. Archihoſpitalis.

Quia fuit conſideratum, quod reductio pretij facta fuit ratiooem augumenti panis, tam reſpectu ponderis, quàm bonitatis, ad quod augumentum idem Lucarinus fuit aſtrictus vigore ordinis d. Magiſtri domus, qui ioſuper mandauit, vt vſque ad nouum eius ordinem cum tali augumento contiouaretur, ibi, in fine, *E coſi ſi contenta l'vna, e l'altra parte, doue ſi ſeguitarà à detto prezzo ſino à ſuo nuouo ordine*. Vnde cum d. Magiſter domus in dd. ſuis ordinibus vſus fuit verbis præceptiuis, ibi, *Doue ſi ſeguitarà, &c.* iſta verba, ſalua ratiooe recti ſermonis, non debeot reſtringi ad ſolam farioam, quæ noo poterat ſufficere ad conficiendum paoem vſque ad annum 1635. de quo tempore fuit renouatus d. ordo ſub 2. Nouemb. in quo expreſſis verbis receditur à priori ordine ſuper reductione dato, ibi, *Rimetterete il pane à oncie ſette conforme il ſolito, & al noſtro inſtrumento*, ſed debent referri † etiam 5
ad granum, DD. *in leg. de certa Cod. de tranſact.* Surd.

conſ.

conſ.267.num.2. Hond. *conſ. 49. num. 28. lib. 1.* Rot. *deciſ.*
286. num.6. coram Papa Greg. XV. Buratt. *deciſ.22.num.22.*
& 658. num.5. expreſſio enim farinæ in tantum facta fuit,
in quantum Lucarinus iam illam receperat ad rationem
ſcut.7. vt apparet ex ipſa apoca, ibi, *E perche il d. Fornaro*
ſi ritroua cento e più rubbia di farina, e fattone la ricevuta al
Castellano à ragione di ſcudi ſette il rubio, *&c.* Diminutio
verò, vel reductio pretij non fuit intuitu farinæ, quæ
iam fuerat valutata in ſcut. 7. ſed tantum ratione augu-
menti panis, qui pro quolibet baiocco auctus fuit in vna
vncia, & melioris conditionis, ac bonitatis eſſe debebat,
ad quam rationem erat pariter farina explananda vigore
dictionis, *E perche, &c.* quæ verba cum fuerint prolata
6 per modum † rationis, reddunt cauſam, & rationem
etiam de præcedentibus, & induunt, & ampliant diſpo-
ſitionem Bart. *in l. pater filium fundum num. 3. in fine de*
leg.3. & idem in l. demonſtratio §. quod autem num.8. verſ.2.
quaro ff. de cond. & demonſtr. Barboſ. *dict. 265. per tot.* Me-
noch. *conſil. 134. num.19.* Rot. *deciſ. 193. num. 9. verſ. quia*
reſpondetur, & deciſ. 300. num. 16. verſ. præcipuè part. 1.
deciſ.411. num.2. verſ. exponitur part.4. tom.1. & deciſ.293.
num.11. part. 6. recent. Et hanc fuiſſe mentem contrahen-
tium benè declarant illa verba, ibi, *Doue ſi ſeguitarà à d.*
prezzo ſino à nouo ordine, quæ cum reſpiciant tempus futu-
rum, & indefinitum, maximè quia dicta farina breui tem-
7 poris ſpatio conſumanda erat, ideò non † debent reſtringi
tantum ad farinam, ſed extendenda veniunt ad frumen-
tum, quod Lucarinus poſtea recepit à Miniſtris dicti Ar-
chihoſpitalis pro ſeruitio d. Furni S. Seueræ, Imol. *in Clem.*
1. num. 8. de re iud. Felin. *in cap. Sedes col. 6. de reſcript.*
Mant. *de tacit. & ambig. lib.2. tit.4. num. 65. verſic. & hoc*
intelligitur, Grat. *diſcept. for. cap.474. num. 28.* Rot. *deciſ.*
720. nu.3. part. 3. recent. quæ quidem intelligentia eſt etiam
conformis pacto adiecto Inſtrumento, quod eueniente caſu
augumenti, vel diminutionis panis in Vrbe, pretium fru-
menti deberet augeri, vel diminui, ibi, *E ſe il pane di Roma*
veniſſe à calare, ò à creſcere, ſi habbia da regolare il prezzo,
8 *&c.* qui caſus cum † euenerit, à priori contractu per con-
trahentes fuiſſe receſſum reſpectu pretij, ac nouum cen-
ſeri debere concordatum non eſt ambigendum, iuxta text.
in l. eius nolle ff. de reg. iur. l. ab emptione ff. de pact. Ceph.
9 *conſ.199. num.13.* ibi, *& † contractus ex partium conuentio-*
ne, Surd. *conſ.277. num. 22.* ibi, potuit tamen partium
conſenſu, Mant. *de tacit. & ambig. lib. 8. tit. 21. num. 39.*
& lib.14. tit.11. num.3. Seraph. *deciſ.91. num.13. verſ. con-*
10 *uentio.* Ex hac enim † conuentione contractus formam,
& legem recepit ad text. *in l. 1. §. ſi conueniat ff. depoſ. l. le-*
gem C. de pact. Burſatt. *conſ.330. num.7.* ibi, *Pacta enim po-*
tiſſimum vol.3. Cephal. *conſ.407. num. 23.* Corn. *conſil. 272.*
num.8. & 343. num.3. vol.1. & conſil.15. num. 2. & conſ.24.
num.22. vol. 2. Menoch. *conſ.160. num.26.* Rimin. iun. *con-*
ſil. 404. num. 12. Surd. *conſil. 53. num. 69.* Rot. *deciſ. 415.*
num.4. verſ. contractus enim part. 1. & deciſ.24. num.4. 151.
num. 16. part.6. recent. Accedit, quod explanatio grani facta
fuit pro conficiendo pane ad rationem vnciarum 8. ſcienti-
bus, & patientibus Miniſtris dicti Archihoſpitalis, vt ex
nouo ordine eidem Lucarino tranſmiſſo pro reductione
panis ad ſolas vncias ſeptem ſub die 2. Nouembris 1635.
Summ. Lucarini num.... *Rimettere il pane ad oncie ſette*
conforme al noſtro Inſtromento, quod euidenter demonſtrat,
vt reductio pretij, & augumentum vnciæ panis fuerit, non
habita ratione ſolius farinæ, ſed etiam frumenti poſtea per
11 Lucarinum recepti, & explanati, † ex tali enim ſcientia,
& patientia diuturna inducitur conſenſus expreſſus, ad
trad. per DD. *in l. qua dotis ff. ſol. matrim.* Bald. *in l. filius*
C. de petit. hered. Ang. *in l. qui in aliena in princ. ff. de acq.*
hered. Cephal. *conſil.756. num.16.* Rimin. iun. *conſil. 234.*
num.315. Vbi dicitur, &c. *conſ.242. num.141. verſic. Vbi di-*
cit quod ſcientia, &c. & conſ. 814. num. 51. ibi, & præter
Dec. Maſcard. *de prob. concl. 1153. num. 1.* Grat. *diſcept. for.*
cap.365. num.29. & cap.499. num.25. verſ. aliud eſt caſu no-
ſtro. Vnde cum ex ſupradictis appareat de voluntate con-
trahentium circa valorem tam farinæ, quàm frumenti, quæ
12 voluntas ſemper † attendi ſolet in contractibus, Crauett.
conſ.23. num.21. verſ. ſeptimo in contractibus, maximè quan-
13 do eſt clara, prout in præſenti caſu, cum tunc illa † potius
attendatur, quam verba illi repugnantia, imò ad hunc ef-
fectum ſufficit, quod voluntas, ſeu intentio ſit veriſimilis,
cap. intelligentia de verb. ſignif. l. ſcire §. illud ff. de excuſat.
Tut. l. 3. §. conditio ff. de adim. leg. l. ſemper in ſtipulationi-

bus ff. de reg. iur. Propterea non eſt habenda in aliqua con-
ſideratione ſupradicta dictio, *Detta*, quæ licet ex ſui na-
tura reſtringat diſpoſitionem ad † perſonas, & res ſupra 14
expreſsè notatas, & ad oculum demonſtrabiles, Rip. *ad*
l. filius fam. §. Diui num. 111. ff. de leg. 1. l. ſi pios, & ibi Bald.
ff. ſol. matrim. Grat. *diſcept. for. cap. 773. num. 11.* Seraph.
deciſ.584. num.8. Surd. *deciſ.66. num. 17. & deciſ. 210. eod.*
num.17. Gregor. XV. *deciſ. 395. num. 7.* Buratt. *deciſ. 272.*
num.6. 322. num.5. 742. num.11. Dum ex ſequentibus ver-
bis hic colligitur de contraria † voluntate aduerſante d. di- 15
ctione, ibi, *o ſeguitarà à d. prezzo ſino à nuouo ordine, e così*
ſi contenta l'vna, e l'altra parte. Contrahentium obligatio
regulanda, & declaranda eſt iuxta eorum mentem, non
autem ſecundum † interpretationem verborum, Rot. *de-* 16
ciſ.224. num. 14. part.5. recent. maximè cùm fuerit appoſi-
ta illa dictio, *Et*, quæ ſolet apponi inter diuerſa, ac etiam
† copulatorum diuerſitatem deſignat, gloſ. *in rub. ff. de* 17
iur. & fact. ignor. & in l. ſi duo C. per quas perſonas nobis acq.
Corn. *conſil. 69. num. 10. lib. 1.* Pariſ. *conſil.95. num.6. part. 1.*
Bellon. iun. *conſil. 1. num. 38.* Rot. *deciſ.427. num. 10. part. 1.*
tom.2. recent. Eòque magis, quia illa dictio, † *Et*, ſtat de- 18
claratiuè, ibi, *Et ſeguitarà à detto prezzo, &c. è così ſi con-*
tenta l'vna, e l'altra parte, Text. *in l. ſi in venditione 60.* &
ibi gloſ. *in verb. & ex natura ff. de euict. §. fin.* & ibi gloſ.
in verb. & inſtit. de vſu, & hab. cap. cupientes 16. verſ. de-
nique, & ibi gloſ. *in verb. & aliquis de elect. in 6.* Soc. iun.
conſ. 143. num. 23. vol. 1. Dec. *conſ. 102. num. 8.* Menoch.
conſ.987. num.13. & 14. Rot. *deciſ.59. num.17. part.7. recent.*
& cum dictio huiuſmodi apta ſit ad ſeparandam præceden-
tem clauſulam † à ſequenti, ob id qualitas appoſita in vna 19
non cenſentur in altera repetita, Alciat. *reſponſ.96. num.29.*
verſ. 5. Soc. ſen. *conſ. 22. num. 2. lib. 3.* Menoch. *conſ. 177.*
num.14. verſ. qui fortius dixit. Quapropter dum habemus
claram mentem contrahentium, non eſt attendendus † in- 20
tellectus prædictus, veluti conſiſtens in aucupio vnius di-
ctionis contra naturam actus, de quo agitur, cum potius
ſint ponderandæ circumſtantiæ, & natura negotij pro ve- 21
ra interpretatione ſupradictæ dictionis, Natt. *conſil. 582.*
num. 19. & 20. Surd. *conſil. 313. num. 47.* Rot. *deciſ. 366.*
num. 20. part. 1. diuerſ. & deciſ. 59. num. 19. Eòque minus
in hoc caſu poteſt dici repetita qualitas primæ dictionis,
cum capitulum circa augumentum vnciæ panis ſit perfe-
ctum, & † per conſequens non datur aliqua repetitio, *l. qui* 22
fundum ff. de contrah. empt. Rip. *in cap. ex parte num. 56. de*
reſcrip. Alex. *conſ. 117. vol. 2. in fin. verſ. non obſtat quod*
dicebatur lib. 1. Cephal. *conſ.527. num.22. & 23. lib.4.* Grat.
diſcept. forenſ. cap.769. num. 54. & cap. 773. num. 17. Con-
currente maximè inueriſimilitudine, quod Lucarinus vo-
luerit emere frumentum pretio ſcutorum 9. ba. 70. † & ſic 23
valde maiori, quam communiter vendebatur, Bald. *in cap.*
1. in princ. de feud. ſine culp. non ammitten. l. inter Socerum
§. cum inter Patrem ff. de verb. oblig. Bald. *conſ. 343. num. 1.*
in princip. Examinanda ſunt Capitula *lib. 1.* Crauett. *con-*
ſil.33. num. 21. verſic. Octauo interpretatio, &c. & conſil.
135. num. 33. verſ. Nono interpretatio, &c. Monach. *con-*
ſil.80. num.34. in princ. & de arbitr. conſ. 199. num. 3. lib. 2.
Gratian. *diſcept. for. cap.608. num. 16. verſ. cum vera, &c.*
Dum de illo tempore, vt apparet ex eius Summ. num. 10.
frumentum non valebat vltra ſcuta quatuor, imò ita ven-
debatur per ipſummet Archihoſpitale, † quod tali caſu lo- 24
cupletaretur cum maxima iactura eiuſdem Lucarini, quod
omnis quidem naturales æquitas abhorret, *l. nam hoc na-*
tura ff. de cond. indeb. l. planè ff. de pet. hered. Menoch. *con-*
ſil. 27. num. 36. Nam non concedit æquitas, Rim. iun. *con-*
ſil.3. num.17. & conſil. 111. num. 28. Rot. *deciſ. 56. num. 3.*
circa fin. & deciſ. 370. num. 3. & 4. part. 3. recens. Buratt.
deciſ.714. num. 4. Et quamuis etiam ex ſupradictis veritas
huius facti non potuiſſet haberi, ita vt aliqua dubietas cade-
re poſſet, † interpretatio tamen eſſet facienda contra ven- 25
ditorem, Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 27. num. 49.*
verſ. ſed ſi id non appareret, & num. 28. verſ. quod verum,
Caſtr. *conſ.417. circa fin. lib.1.* Rot. *deciſ.345. nu.6. in princ.*
part.3. recent.

Ceſſat etiam vltimum obiectum reſpiciens inſufficien-
tiam mandati Baguti Magiſtri domus Archihoſpitalis pro
facienda huiuſmodi reductione. Quia cum ſit certum,
tales † Adminiſtratores locorum piorum habere liberam 26
adminiſtrationem, & Tutoribus æquiparari, *Clement.*
quia contingit. §. vt autem in verb. ad inſtar Tut. de
Relig. Dom. vbi Vitalinus *leg. Iuſiurandum, & ad*

pecunias §. *Defenſor*, per gl. Bart. & alios, *C. de tranſact.*
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 395. *num.* 15. *cap.* 522. *num.* 17.
& cap. 601. *num. pariter* 17. *& num.* 24. ibi, *Cum tamen ſint*
ad inſtar Tutorum, *&c.* Capyc. *deciſ.* 5. *num.* 1. ibi, *Nam*
27 *Syndici, &c.* & ſic † loco Dominorum eos reputari, Text.
in l. qui fundum §. *ſi Tutor.* & ibi gl. *verb. expoliat. ff. pro*
emptore, Rot. *deciſ.* 242. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* & cum fue-
28 rint eorum perſonæ † electæ ad tales adminiſtrationes,
cenſeri debent etiam approbata omnia eorum geſta, Abb.
in cap. ſignificauit num. 2. poſt gloſs. *ibi de appell.* Innoc. *in*
cap. 1. *de fid. inſtr.* Grat. *diſcept. for. cap.* 385. *num.* 5. Itaque
29 benè ab ipſis fieri poſſunt † omnia etiam ſpeciale manda-
tum requirentia, Text. *in d. l. Iusiurandum quod ex conuen-*
tione §. *fin. ff. de iur. iur.* Iaſ. *in l. præſes col. fin.*, *C. de tran-*
ſact. Capyc. *d. deciſ.* 5. *num.* 1. *verſ. & poſſunt facere*, Mohed.
de offic. Vic. deciſ. 2. *num.* 2. & ibi Add. *litt. B.* ibi, *manda-*
tum cum libera, &c. Surd. *conſ.* 235. *num.* 48. Vnde quicquid
per d. Bagutum fuit geſtum, debet eidem Archihoſpitali no-
30 cere, † cum ex illius facto obligatum remanſerit pari modo,
ac ſi per ipſummet Archihoſpitale negotium fuiſſet pertra-
ctatum, §. *fin. inſtit. quod cum eo l. Prætor ait* §. *ſed ſi ſeruus*
ff. de eden. l. 1. *in princ. & l. quicumq.* §. *non tamen ff. de inſtit.*
l. apud Iulianum §. *pen. ff. quib. ex cauſ. in poſſ.* Surd. *conſ.* 326.
num. 1. ibi, *Et proinde ac ſi &c.* Grat. *diſcept. for. cap.* 385.
num. 6. *&* 8. Eſſet enim abſurdum, ac iuri incongruum,
31 quod auctoritas d. Baguti in eodem † negotio modo admit-
teretur, modo negaretur in præiudicium eorum, qui cum
eo bona fide contraxerunt, ad text. *in l. etſi Pupillus* §. *pe-*
nult. verſ. ſed ſi alias, ibiq. gloſs. *in verb. vetuit*, & DD. *ff.*
de inſtit. act. & ſignanter Bald. *ibidem* §. *nouiſſimè, &c.* Surd.
deciſ. 213. *in fin.* Abſoluta enim auctoritas Bagutti eo magis
remanet comprobata ex fide data ab eodem Archihoſpitali,
32 vt in eius Summ. num. 9. quæ † plenè probat contra
producentem, Felin. *in cap. cum venerabilis num.* 23. *de ex-*
cept. Crauett. *conſ.* 201. *num.* 5. *&* 6. Rot. *deciſ.* 382. *in*
fine, Buratt. *deciſ.* 182. *num.* 19. Cum ex ea appareat, d. Ba-
33 gutum fuiſſe Vicarium generalem Archihoſpitalis, † qui
propterea ea omnia potuit facere, quæ eidem R. P. D. Præ-
ceptori eiuſdem Archihoſpitalis licuiſſent, Cephal. *conſ.* 699.
num. 45. *& ſeq.* Rimin. iun. *conſ.* 5. *num.* 194. Surd. *conſil.* 5.
num. 75. *& conſ.* 281. *num.* 1. Rota *deciſ.* 433. *num.* 3. *part.* 3.
diuerſor.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. BICHIO.

Ampurien. ſeu Ciuitaten. Archipresbyteratus.

Veneris 14. *Decembris* 1646.

ARGVMENTVM.

Beneficium obtinens à Papam tamquam reſeruatum vti prima Dignitas in aliqua Cathedrali, vt valeat illud obtinere, qualiter gratia iſta ſit iuſtificanda. Beneficia vnita non dicuntur amplius vacare, Epiſcopi quatenus poſſint vnire beneficia.

SVMMARIVM.

1 *Regula octaua Cancellariæ eſt reſeruatoria menſium.*
2 *Regul.* 8. *Cancell. inficit etiam poſſeſſionem, omnique iuris effectu priuat.*
3 *Poſſeſſor merè intruſus non debet citari coram executore litterarum Apoſtolicarum.*
Quod procedit etiam ſi in litteris adeſt clauſula, amoto, *num.* 3.
4 *Beneficium, quod fuerit vnitum iuxta præſcriptum ſac. Conc. Trid. quando dicatur probatum.*
5 *ad Vnionem probandam ſufficit tempus* 40. *annorum.*
6 *Quod procedit etiam ſi titulus vnionis pateretur aliquam difficultatem.*
7 *Nam, & talis curſus* 40. *annorum facit præſumere, quatenus opus ſit confirmationem Apoſtolicam.*
8 *Epiſcopus ex cauſa tenuitatis præbendarum, & diſtributionum, poteſt vigore Conc. Trident. vnire beneficia Capitulo Cathedralis.*
9 *Beneficia vnius diœceſis vnire, cum alia diœceſi videtur prohibitum.*
Ordo Eccleſiaſticus non debet preuerti.
10 *Diœceſes duæ, quando auctoritate Apoſtolica ſunt vnitæ, non conſiderantur amplius, vt duæ, ſed vnica, cum vtriuſque ſit vnicus Epiſcopus.*
11 *Fides publici officialis, facit fidem abſque alia compulſoria.*
12 *Poſſeſſionis interruptio non præſumitur, niſi contrarium fuit probatum.*
13 *Vnio excludit vacationem, & num.* 14.
15 *Reſeruatio, vt reſiſtat vnioni, oportet, vt ſit clara, plenèque, & concludenter probata.*
16 *Capitulum poſſidens vigore vnionis, debet citari à prouiſo Apoſtolico.*
17 *Poſſidens in vim vnionis eſt legitimus contradictor ad impediendam prouiſionem Apoſtolicam, ceſſante notorietate reſeruationis.*
18 *Beneficium aliquod ſit prima Dignitas in Cathedrali, ad effectum vt dicatur affectum, non ſufficit vt pars id aſſerat, ſed probandum venit.*
19 *Matrici gratiæ, potius eſt ſtandum, quam litteris deſuper expeditis.*
20 *Gratia ſi emanauerit ad inſtantiam partis, nec reſpicit rem geſtam, cum ipſo Papa, non probat niſi aliunde iuſtificetur.*
21 *Gratia præſumi non poteſt, ex eo iuſtificata, quia habuit effectum.*
22 *Ennunciatiua vnica non ſufficit ad gratia iuſtificationem.*
23 *Archidiaconatus regulariter ſolet eſſe prima Dignitas in Cathedrali, & num.* 24.
25 *Eccleſiæ duæ quando ſunt vnitæ, an vtriuſque mentio facienda ſit.*
26 *Actus facti ab eo, qui non eſt informatus, non releuant.*
27 *Teſtis vnicus non iuuant.*
28 *Ordinationes Clericorum poſſunt fieri in qualibet parte diœceſis.*
29 *Probationes æquiuocæ non iuuant.*
30 *Dignitates Eccleſiarum in Inſula Sardinea alijs vnitarum, fuerunt extinctæ à fel. recor. Pio V. in qua fuerunt erectæ.*
31 *ex Vnionis natura venit inacceſſoria extinctio.*
32 *Epiſcopo tamquam informato de qualitate beneficiorum ſuæ diœceſis, ſtandum eſt.*
33 *Beneficiorum collationes dum non probantur effectuatæ, non releuant.*
34 *Beneficia quando ſunt extincta, perindè eſt, ac ſi non eſſet amplius in rerum natura.*
35 *Obſeruantia contraria ſufficit, quod non ſit omnino clara, ad effectum vt non iuuet.*
36 *Vniri non poteſt prima Dignitas.*
37 *Diligentiæ ad aliquid reperiendum, non dicuntur ſufficientis, quando non fuerunt factæ in omnibus locis, vbi res, quæ quæritur, poterat adeſſe.*
38 *Et officiales eligendi ad faciendum talem diligentiam, debent eligi parte citata per Iudicem.*
39 *Decretum irritans non reſiſtit poſſeſſori, donec non fuit probatum, quod clarè intret, ampliæ num.* 40.

DECISIO CCCCXXXIII.

ANtonius Vſai Archipresbyteratum, de quo agitur, vti vacantem per obitum Michaelis Prompta, qui vſque de anno 1594. deceſſerat, impetrauit à Sede Apoſtolica de anno 1644. narrando illum eſſe primam Dignitatem poſt Pontificalem in Eccleſia Cathedrali Ciuitaten. ideòque Sedi Apoſtolicæ reſeruatum, ex Reg. 4. Cancellariæ, & in executionem litterarum Apoſtolicarum beneficij poſſeſſionem cœpit, non citato Capitulo Ampurienſi. Quod propterea doctu de ſua anteriori poſſeſſione capta de anno 1594. vigore vnionis factæ ab Ordinario, & continuata ad hæc tempora, & contra eumdem Antonium inſtructa lite coram Reuerendiſs. P. D. meo Cerro, petijt in poſſeſſione Archipresbyteratus manuteneri, ſed Rota cenſuit manutentionem eſſe dandam Antonio prouiſo Apoſtolico, ſtante reſeruatione regul. 4. Cancellariæ, quæ propterea decretum irritans in ea præſumptiuè repetitum, nedum decolorat penitus titulum aſſertæ vninionis, cum Epiſcopus etiam vigore Concil. Trident. vnire non poſſit beneficia continuò reſeruata, & ſic quæ tempore vnionis cadebant ſub reſeruatione licet vnire poſſit, quorum † reſer- 1
uatio eſt diſcontinua, & pendet à futuro contingentis, qualis eſt reſeruatio regulæ 8. ratione menſium, Garz. *de benef. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 102. *& num.* 106. Rota *deciſ.* 201. *num.* 5. *part.* 3.

part.2.recent. Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 419.
*num.*7.
2 At inficit etiam poſſeſſionem † omnique iuris effectu
priuar, itavr nec ſit manutenibilis, Lotter. *de re benefic.*
lib.2. quæſt. 46. *num.* 70. Coccin. *deciſ.* 51. *num.* 4. cum alijs
alleg. per Modern. Peruſ. *de manut. obſeru.* 71. *num.* 70. nec
3 † poſſeſſor tamquam merè intruſus debuerit citari coram
executore litterarum Apoſtolicarum, quamuis in litteris
adeſſet clauſula, *Amoto*, Caualer. *deciſ.* 278. *num.* 8. *&* 9.
alijque quos refert, & ſequitur Rota *deciſione huius cauſa*
edit. 24. *Martij* 1645. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Cerro*,
§. Et ſi qua.
Appellauit Capitulum à manutentione conceſſa Anto-
nio, & committi mihi obtinuit cauſam appellationis cum
facultate manutenendi quem de iure: Vnde ſub die 7. Maij
proximi præteriti propoſui dubium, An & cui ſit dandum
mandatum de manutenendo, & Rota reſpondit. Quod
videretur de bono iure etiam ad effectum manutentionis,
ſuper quo aſſumpta diſputatione die 18. Iunij ſubſequentis
ob diſcrepantiam opinionum fuit reſolutio dilata ad Kal. &
propoſita hodie iterum cauſa reſolutum fuit conſtare de
iure Capituli.
Docuit enim Capitulum de vnione Archipresbyteratus
4 facta ab Ordinario, iuxta præſcriptum ſac. Concil. Trident.
per publicum inſtrumentum ſigillo Epiſcopi munit. quod
plenè probat *cap. 2. vbi notant omnes de fid. inſtr.* Dec. *in*
cap. poſt ceſſionem, num. 31. *verſic. prima concluſio, de prob.*
Rota *deciſ.* 1. *num.* 1. *eod. tit. in non. deciſ.* 160. *num.* 1. *&*
ſeqq. part. 4. *tom.* 2. *recent.* quo magis, quia Capitulum
5 poſſedit † Archipresbyteratum per 50. annos pacificè, cùm
tamen ſufficeret poſſeſſio 40. cum titulo ad probandam
vnionem, iuxta opinionem Felin. *communiter recept. con-*
ſil. 2. *num.* 3. quam ſequitur Rebuff. *in prax. tit. de vnion.*
num. 35. Garz. *de benefic. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 23. Coccin.
deciſ. 235. *num.* 2. Rota *deciſ.* 448. *num.* 14. *&* 15. vbi quod
hoc procedit quamuis titulus vnionis pateretur aliquam
6 difficultatem † qua ſuffragatur ſaltem ad præſcriptionem
quæ curſu quadragenario completur, *part.* 2. *tom.* 2. *recent.*
& coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 734. *num.* 7. & ex eadem
7 poſſeſſione quadragenaria † præſumitur quatenus opus ſit
confirmatio Apoſtolica, vt in ſpecie dixi Rota *deciſ.* 222.
num. 4. *deciſ.* 698. *nu.* 3. *part.* 2. *deciſ.* 177. *num.* 8. *part.* 4. *re-*
cent. deciſ. 857. *num.* 5. *coram Buratto, & in Barchinonen. Vi-*
caria 12. *Decembris* 1639. *coram bon. mem. Coccino.*
Qua tamen opus non eſt, quia Epiſcopus ex cauſa te-
nuitatis præbendarum, & diſtributionum potuit vigore
Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 15. vnire ad fauo-
8 rem † Capituli Cathedralis Amputien. vnum, vel plura
beneficia ſimplicia. Nec reſiſtit, quod Archipresbyteratus
ſit in Diœceſi Ciuitatenſi; ideòque intrare videatur prohi-
bitio vnionis beneficiorum vnius Diœceſis beneficijs alte-
9 rius † ne Eccleſiaſticus Ordo confundatur, vt diſponitur in
Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 9. & notat Gonzal.
ſuper regul. 8. *gloſ.* 5. *§.* 7. *num.* 62. *& ſeqq.* Barboſ. *de poteſtat.*
Epiſcop. allegat. 66. *num.* 9. Quia cum Diœceſis Ampu-
10 tienſis, & Ciuitatenſis † eſſent auctoritate Apoſtolica
vnitæ, vnus eſt vtriuſque Epiſcopus, & quoad Epiſcopum
pro vna Diœceſi habetur, Anan. *in cap. nouis. num.* 2. *de of-*
fic. legat. Hoied. *de incompat. benef. cap.* 3. *num.* 2. *ad med.*
verſ. tertio modo, inter tract. diuerſ. tom. 15. *part.* 1. *fol.* 167.
Grat. *diſcept.* 655. *num.* 6. Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 16.
num. 21.
Quod verò Capitulum poſſederit pacificè per 50. annos,
conſtat ex publico inſtrumento poſſeſſionis captæ de anno
1594. quod cum fuerit extractum à ſubſtituto in officio, cui
11 ex conſuetudine illarum partium adhibeatur fides † non
ſecus, ac ipſi officiali, plenam fidem facit abſque alia com-
pulſoria, Caputaq. *deciſ.* 354. *num.* 2. *in fin. part.* 2. Seraph.
deciſ. 1334. *num.* 4. Gregor. XV. *deciſ.* 454. *num.* 1. Dec. *in*
auth. ſi quis in aliquo, num. 26. *C. eden.* iunctis præſertim te-
12 ſtibus deponen. de poſſeſſionis continuatione, † quæ etiam
præſumitur niſi probetur interrupta, Innoc. *in cap. ſæpè*,
ſub num. 2. *verſ. item, & quia de reſtit. ſpoliat.* Aretin. *con-*
ſil. 103. *ſub num.* 3. *in fin. & num. ſeq.* Natt. *conſ.* 572. *num.* 6.
Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 166. *num.* 9. *de-*
ciſ. 394. *num.* 4.
Quibus poſitis eliditur bonum ius Antonij prouiſi Apo-
13 ſtolici, † qui de anno 1644. Archipresbyteratum impetra-
uit tamquam vacantem, ac reſeruatum vti primam Digni-
14 tatem poſt Pontificalem, quia vnio excludit † vacationem,

Clemen. frequens, §. quodam etiam, vbi gloſ. *verb. ad men-*
ſam, de exceſſ. Prælat. Oldrad. *conſ.* 257. *num.* 24. *& ſeqq.*
Aretin. *conſ.* 63. *per tot.* Gregor. XV. *deciſ.* 419. *num.* 2. &
reſeruatio, vt † reſiſtat vnioni oportet ſit clara, plenèque, 15
& concludenter probata, Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 11. *nu.* 100.
Rota *deciſ.* 46. *num.* 3. *deciſ.* 53. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ.* & in
puncto reſeruationis regulæ quartæ, dixit Rot. *in Aſcula-*
na Plebania 21. *Iunij* 1624. *coram bon. mem. Coccino, in re-*
cent. deciſ. 143. *num.* 1. *& per tot. part.* 7. *& prius deciſ.* 633.
per tot. part. 4. *tom.* 3. *recent.* præſertim ad effectum ne Ca-
pitulum † poſſidens vigore vnionis debuerit citari à proui- 16
ſo Apoſtolico, vt diſtinguendo inter reſeruationem noto-
riam, necne declarauit Rota *in Nullius, ſeu Spoletana be-*
neficiorum 20. *Martij* 1623. *coram Nauarro*, quia ceſſante
notorietate reſeruationis, † poſſidens in vim vnionis eſt 17
legitimus contradictor ad impediendam executionem lit-
terarum Apoſtolicarum, iuxta theoricam Bart. *in l. final.*
num. 21. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Dec. *ibidem num.* 4.
& ſeqq. Menoch. *de adipiſcen. remed.* 4. *num.* 585. *& ſeqq.* &
in his terminis Rot. *in Caputaquen. beneficij* 23. *Martij* 1609.
coram Card. Lugdunen. vbi conciliantur deciſ. quæ vide-
bantur contraria, & deciſ. 585. *num.* 29. *& ſeqq. part.* 5.
recent.
Igitur debuiſſet Antonius probare per neceſſarias proba-
tiones, quod Archipresbyteratus ſit prima Dignitas † in 18
Cathedrali Ciuitaten. nec ſufficit quod talem ipſe narrauit
in ſuis litteris Mareſcott. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 1. *&*
ſeqq. Rota *deciſ.* 20. *de præben. in non.* Andr. *deciſ.* 25. *ſub*
num. 2. ſiue quod ſub eadem narratiua Paulus Quartus Ar-
chipresbyteratum contulerit de anno 1554. tum quia tunc
huiuſmodi narratiua concepta fuit ſub verbo dubitatiuo
forſan, vt legitur in ſupplicatione, quæ tamquam matrix
potius quam litteræ † deſuper expeditæ debet attendi Man- 19
doſ. *ſuper regul.* 25. *Cancellar. quæſt.* 1. *num.* 2. *& ſeqq.* Lot-
ther. *de re benef. lib.* 3. *quæſt.* 2. *num.* 43. *& ſeqq.* Caputaq.
deciſ. 75. *num.* 6. *part.* 1. Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 265.
num. 11. *& ſeqq.* & fuit dictum in *Sipuntina, ſeu Nullius*
Archipresbyteratus 25. *Iunij, &* 19. *Nouembris anni curren-*
tis coram Reuerendiſſ. P. D. meo Veroſpio, tum etiam quia
ſiue illa ſit partis ſuæ Papæ, cum emanauerit in gratia ad
inſtantiam partis, nec reſpiciat rem geſtam † cum ipſo Pa- 20
pa, non probat niſi aliunde iuſtificetur, Garz. *de benefic.*
part. 9. *cap.* 2. *num.* 361. *& ſeqq.* Federic. de Sen. *conſ.* 117.
num. 2. Put. *deciſ.* 18. *lib.* 3. *in corr.* Rota *in Meleuitana*
optionis 7. *Maij* 1640. *coram Merlino, & in Gerunden. Par-*
rochialis 26. *Nouembris proximè præteriti coram me*, & in
his terminis Aretin. *conſ.* 23. *ſub num.* 9. Iuſtificata autem
præſumi non poteſt ex eo, quod prouiſio † Apoſtolica 21
habuerit effectum, quia potuit hoc procedere ex capite
affectionis reſultantis, ex quo Archipresbyteratus fuerat
reſignatus in manibus Papæ, vt per Pariſ. *de reſignat. lib.* 10.
quæſt. 8. *nu.* 11. & in omnem euentum ad probandam reſer-
uationem non eſt ſatis vnica enunciatiua, † ſed requi- 22
runtur ſaltem duæ ſupra 100. annos, vt in puncto ad pro-
ban. primam Dignitatem requiri, dixit Rota *in deciſ.* 143.
num. 14. *part.* 7. *recent.*
Fides autem extraiudicialis atteſtantium in Inſula Sardi-
neæ Archipresbyteratus eſſe primas Dignitates, vel nihil
probant, maximè quia de iure communi † non ille, ſed 23
Archidiaconatus eſt prima Dignitas, *cap.* 1. *cap. adhæc. de*
offic. Archid. *cap.* 1. *de off. Archipr.* Azor. *Inſtit. mor. part.* 2.
lib. 3. *cap.* 15. *quæſt.* 2. *&* 3. Barboſ. *de Canon. & Dignit.*
cap. 5. *num.* 38. *& ſeqq.* vel intelligenda eſt de Archipresby-
teratibus exiſten. in Eccleſijs Cathedralibus, noſter verò
exiſtit † extra muros Caſtri Terræ nouæ, quod eſſe recen-
ter constructum, nec eſſe Ciuitatem deponunt teſtes formi-
ter examinati dati in Summario vltimæ poſitionis pro Capi-
tulo num. 2. & accedunt plures aliæ atteſtationes datæ in
eodem Summ. num. 11. & num. 13. & 2. ſeqq.
Vnde opus non eſt repetere altius, an vnio Eccleſiæ 24
Amputienſis, & Ciuitatenſis facta à Iulio Secundo de an-
no 1506. fuerit facta acceſſoriè vnius Eccleſiæ ad alteram,
vel æquè principaliter, quia hic Archipresbyteratus non eſt
ſitus in Ciuitate Ciuitæ, quæ Cathedralis erat, ſed in
paruo Caſtro Terræ nouæ nuper extructo, & quamuis
adhuc duraret Denominatio Diœceſis Ciuitat. de quo val-
dè dubitari poteſt, quia in pluribus prouiſionibus Conſi-
ſtorialibus Eccleſiæ Amputien. nuſquam ferè per centum
annos facta fuit mentio Ciuitatenſis, † prout fieri ſolet, 25
quando duæ Eccleſiæ Cathedrales ſunt æquè principaliter

vnitæ, vt patet ex datis in vltimo Summario Capituli n. 17.
& 18. & conferunt tradita per Pariſ. *de reſignat. lib.* 10.
*quæſt.*2. *num.*36. Menoch. *de arbitr. lib.*2. *caſ.* 201. *num.* 93.
Garz. *de beneſ. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 43. non tamen inferri
poteſt, quod maneat adhuc Cathedra in Ciuitate Ciuitæ,
quæ à multo tempore fuit deſtructa, ſeu quod ea translata
fuit ad Caſtrum Terræ nouæ, quod nuper extructum fuit,
& Ciuitas non eſt.

Non obſtat, quod in Eccleſia Terræ nouæ Epiſcopi ali-
quando fecerint ordinationes Clericorum, & in feſto Au-
26 guſtiſſimi Corporis Chriſti ſolemnem Proceſſionem, † nu-
perque in ea modernus Epiſcopus poſſeſſionem Epiſcopa-
tus acceperit; quia actus hic poſſeſſionis emanauit ab Epi-
ſcopo nondum informato, & ad inſtantiam Antonij, qui
poſtquam Archipresbyteratum, vti primam Dignitatem
obtinuerat, curabat hoc modo Cathedralitatem Terræ
nouæ promouere. Proceſſio autem in feſto Sanctiſſimi
27 Corporis Chriſti non probatur aliunde, quam ex † dicto
vnius teſtis, prout nec probatur, quod hæc Eccleſia ſit ſo-
lita celebrare feſtum ſuæ Dedicationis. Tandem ordinatio-
nes Clericorum non probant Cathedralitatem, quia ne-
dum in Eccleſia Cathedrali, ſed etiam in alia Eccleſia Diœ-
28 ceſis fieri † permittit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *de
reformat. cap.*8. vt notat Vgol. *de off. & pot. Epiſcop. cap.*26.
§. 24. *num.*2. Barboſ. *eodem tract. allegat.* 14. *ſub num.*12. *de
iur. Eccleſ. vniuerſ. lib.* 1. *cap.* 32. *num.* 198. Minus obſtat
relatio Epiſcopi in Viſitatione Liminum de anno 1590. da-
ta in vltimo Summario Antonij ſub num. 5. quia ibi non
dicitur, quod Eccleſia Cathedralis Ciuitaten. & illius Archi-
presbyteratus olim exiſteret in Caſtro Terræ nouæ, ſed in
Ciuitate de Terra noua nuncupat. quod intelligi non po-
teſt de hoc Caſtro, quod olim non aderat, & Ciuitas non
29 eſt, adeò quod ſemper eſt verum dicere, † quod proba-
tiones Antonij ſunt ſaltem æquiuocæ, & propterea non
releuant *cap. in præſentia de probat.* cum alijs ſupra al-
legatis.

Sed prætetea ex duobus omnis prorſus difficultas euacua-
tur. Primò, quia ex Conſtitutione ſan. mem. Pij V. in or-
dine 74. inter eius impreſſ. Bullario tom. 2. omnes Dignita-
tes Eccleſiarum in Inſula Sardineæ alijs vnitarum etiam
30 maiores, & principales extinguuntur, & abolentur, &
in ſimplices Rectorias, ſeu beneficia eriguntur, ſub qua
conſtitutione vtique caderent quatenus adeſſent Dignita-
tes Eccleſiæ Ciuitaten. alias vnitæ Ampurien. quamuis vni-
ta fuiſſet æquè principaliter; quia immò in hac vnione
31 verificatur Conſtitutio Piana, cum inaceſſoria † extinctio
veniat ex natura ipſius vnionis, Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib.*3.
*cap.*16. *num.*7. *& ſeqq.* Garz. *de beneſ. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 12.
Caputaquen. *deciſ.*349. *part.*3. Rota *deciſ.* 758. *num.*6. *p.* 1.
*deciſ.*133. *num.* 12. *part.* 2. *diuerſ. deciſ.*642. *num.* 11. *part.* 4.
*tom.*3. *recent.* prout etiam declarauit obſeruantia probata
per ſupracitatam relationem Epiſcopi in viſitatione Limi-
32 num Apoſtolorum, cui † tamquam informato de qualita-
te beneficiorum ſuæ Diœceſis creditur, *cap. ordinarij de
offic. ord. in* 6. Gemin. *conſ.*87. *ſub num.* 2. *verſ. & eſt ratio*,
Anchar. *conſ.*162. *num.*4. *verſ.*3. *propter ſcientiam*, Cal'ad.
deciſ 2. *num.*3. *de cauſ. poſſ. & propr.* Rota *deciſ.*233. *num.*2.
*part.*1. *recent.*

Nec obſtat contraria obſeruantia, eo quod idem ſan.
mem. Pius V. necnon ſucceſſiuè Gregor. XIII. contulit Ca-
nonicatus Ciuitaten. quia collationes non probantur effe-
33 ctuatæ, † & verificari poſſunt in Canonicatibus, qui licet
retinerent antiquam denominationem redacti, deinde fue-
rant per Conſtitutionem Pianam ad beneficia ſimplicia,
cum eadem Conſtitutio extinxerit ſolum qualitatem Di-
34 gnitatis, ita vt amplius in rerum natura non ſit, † manente
tamen eſſentia beneficij, Felin. *in cap. cum acceſſiſſent, n.*33.
verſ. quando renouatur, & ibidem Abb. *num.* 4. *nam iſta
Dignitas, de conſt.* Garz. *de benefic. part.* 12. *cap.* 1. *num.* 1.
Menoch. *de commut. vlt. vol. cap.* 12. *num.* 2. *& ſeqq.* Rota
*deciſ.*99. *num.* 1. *& ſeqq. deciſ.*140. *num.* 1. *& num.* 15. *part.*7.
recent. Et ideò Canonicatus collatus à Pio V. denominatus
fuit Rectoria, vt habetur in Summario reſponſionis pro
Capitulo n. 3. & Canonicatus de quo prouidit Gregor. XIII.
redactus fuerat ad Parochialem, Summario ibidem num. 4.
35 & † ſufficit contrariam obſeruantiam non eſſe omninò cla-
ram, Adden. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 509. *num.*7.
Rota *deciſ.*37. *num.* 86. *part.* 2. *diuerſ. deciſ.* 36. *num.* 4. *co-
ram Reuerendiſſimo Vigellen.* Maximè in concurſu alterius
obſeruantiæ pro ſuppreſſione probatæ Ordinariorum, cum
teſtimonio, tum facto, cum Archipresbyteratum, hunc
tamquam redactum ſimplex beneficium vniuerint, & vnio
per 50. annos habuerit effectum.

Secundò, quia etſi ab initio Epiſcopus auctoritate ordi-
naria Archipresbyteratum, quia prima Dignitas † eſſet vni- 36
re non potuiſſet, potuit tamen cum beneplacito Papæ, quod
ex quinquagenaria obſeruantia vnionis præſumitur, ex al-
legatis ſupra in §. *docuit quibus addi poteſt*, Gonz. *ſuper regul.
de trienn. quæſt.* 10. *col.*6. *ſub num.* 17. *verſ. præſertim*, Achill.
*deciſ.*1. *de præſumpt.* Mant. *deciſ.* 227. *num.* 11. Coccin. *de-
ciſ.*301. *num.*3. Neque talis præſumptio tollitur ex diligen-
tijs factis in Regiſtris Datariæ, & Cancellariæ, quia ad hunc
effectum fieri † debuiſſet, etiam vbicumque beneplacitum 37
huiuſmodi expediri potuiſſet, vt fuit dictum in *Ianuen.
quartæ dotalis* 27. *Aprilis* 1643. *coram Reuerendiſs. P. D.
meo Ghiſilerio*, & officiales pro faciendis diligentijs, eli-
gendi eſſent à Iudice † parte citata, Caputaq. *deciſ.*265. *p.* 1. 38
Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 287. *num.* 10. Rota
*deciſ.*323. *num.*4. *part.*2. *recent. & fuit dictum in Aquilana
Capellania* 4. *Iulij* 1646. *coram R. P. D. meo Roias.*

Quæ omnia ſatis ſuperque comprobant bonum Ius Ca-
pituli ſaltem ad effectum, † vt illi tamquam anteriori poſ- 39
ſeſſori debeatur manutentio non obſtante decreto irritanti
regulæ quartæ Cancellariæ, quod donec clarum omnino ſit
illi locum eſſe, hoc eſt Archipresbyteratum etiam hodie
eſſe primam Dignitatem, & vnioni beneplacitum Apoſto-
licum non acceſſiſſe non reſiſtit poſſeſſori, Gonz. *ſuper reg.*8.
*gloſ.*67. *num.*32. *& ſeqq.* Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.*8.
*num.*77. Caputaq. *deciſ.*325. *num.* 8. *& ſeqq. part.*1. Caua-
ler. *deciſ.*8. *num.* 4. quo minus † poſtquam poſſedit per 50. 40
annos titulo vnionis, Rota *deciſ.*439. *ſub num.* 2. *verſ. vlte-
rius, part.*4. *recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, ſeu Albinganeñ. Bonorum.

Veneris 14. *Decembris* 1646.

ARGVMENTVM.

Liber cataſti Communitatis quam probationem faciat. Probationes, quæ ſufficiant pro obtinenda manutentione, & quæ poſſeſſio non ſit manutenibilis. Loca Montium à quibus dicantur poſſideri, & qualiter probetur eorum poſſeſſio.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, verum etiam contra heredes, & ſucceſſores.*
2 *in Libris publicis Cataſtri Communitatis, quid ſoleat annotari.*
3 *Liber cataſtri licet concludenter non probet, attamen præſumptiuè probat, bona fuiſſe poſſeſſa ab aliquo, & poſſideri.*
4 *pro Manutentione obtinenda quid ſufficiat.*
5 *Probationes leuiores ſufficiunt ad obtinendam manutentionem.*
6 *Poſſeſſio poſterior, & capta non citato poſſeſſore tamquam clandeſtina, & turbatiua non eſt attendenda.*
7 *Poſſeſſor anterior in concurſu poſterioris, manutenendus venit, ſi non habuerit ſe pro ſpoliato.*
8 *Iudex Laicus, nullam prorſus habet iuriſdictionem in Clericos.*
9 *Iudex laicus, nec in poſſeſſorio habet aliquam iuriſdictionem in Clericos.*
*Iudex laicus in Clericos nullam prorſus habet auctoritatem, ſiue agatur de bonis Eccleſiæ, ſiue de eius bonis patrimonialibus, num.*9.
10 *Poſſeſſio capta in ſpretum inhibitionis Iudicis, non poteſt habere ſubſiſtentiam, & num.*11.
12 *Poſſeſſio nulla, & attentata, non eſt manutenibilis.*
13 *Loca Montium dicuntur poſſideri ab eo, ad cuius fauorem reperiuntur deſcripta in libro Secretarij dictorum locorum.*
14 *Exactiones plures continuatæ ſine dubio probant poſſeſſionem ad fauorem exigentis.*
15 *Exactio vnica, ſufficit ad obtinendam manutentionem.*

16 *Poſ-*

16 *Poſſeſſio parentum continuatur in libre[s] ſecundum Statutum Vrb.*
17 *Statutum Vrbis de continuanda poſſeſſione in hæredes, non ſuffragatur forenſibus.*
18 *Statutum Vrbis de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredes, dumtaxat ſuffragatur illis, quorum bona, & perſonæ ſubiacent ſtatuentibus.*
19 *Statuta excludentia fœminas gratias conſeruandæ agnationis, non ſuffragantur forenſibus.*
20 *Dominij reſeruatio, denotat ipſum dominium eſſe penes reſeruantem.*
21 *Nomen nudum, quando quis dicatur habere in locis montium.*
22 *Loca Montium, tunc eo magis dicenda ſunt eſſe reſeruatarij dominij, quando de eiuſdem pecunijs fuerunt empta.*
23 *Poſſeſſio locorum Montium quando alicui cumulatiuè dicatur quæſita, & quando demonſtratiuè, num. 24. & 25.*
26 *Merita cauſæ, quæ reſpiciunt, reijcienda ſunt ad petitorium, nec valet impedire manutentionem, num. 27.*

DECISIO CCCCXXXIV.

IOaone Iacobo Paſquæ dandum eſſe mandatum de manutenendo, tam quoad bona Tabbiæ, quàm quoad loca Montium Vrbis DD. cenſuerunt cum conſtet de eius anteriori poſſeſſione, *vulg. §. retinendæ inſt. de interdict.*
Quo enim ad bona Tabbiæ illius poſſeſſio viſa fuit probari, ex pluribus: Et primo ex confeſſione q. Bonifacij
Paſquæ ipſius filij, qui in executionem ſupplicationis ſignatæ à Senatu Ianuæ petijt, & obtinuit à Iudice edictum
contra damnum dantes, vel futurum committentes in bonis ſtabilibus Io. Iacobi patris, in pede eiuſdem edicti deſcriptis, Summario informantis num. 1. huiuſmodi enim confeſſio defuncti, plenè probat poſſeſſionem, nedum in præ-
1 iudicium † ipſius Bonifacij confitentis, ſed etiam Septimiæ
illius filiæ, & hæredis, aliorumque ab eo cauſam habentium, & quidem ſufficientem, ad effectum manutentionis, vt ſæpius reſpondit Rota coram Card. Seraphin. *deciſ. 1417. num. 2. in Ferrarien. Parochialis 8. Nouembris 1596. coram Corduba, §. quantum vero ad Michaelem, coram bon. mem. Buratto deciſ. 378. num. 2. coram bon. mem. Coccino deciſ. 184. num. 1. & in recent. deciſ. 573. num. 2. part. 2.*
Secundò ex partitis extractis ex libro publico Cataſtri,
ſeu æſtimi Communitatis Tabbiæ, in quo adnotari ſolent
2 bona, † prout tranſeunt de ſucceſſore in ſucceſſorem, &
deſcripta fuerunt ad fauorem Io: Iacobi ea, de quibus agitur, Summario num. 6. qui liber licet non concludenter,
3 attamen † præſumptiuè probat bona fuiſſe poſſeſſa, & poſ-
ſideri ab eo, ad cuius fauorem in illo deſcripta leguntur,
4 quod † ſufficit pro manutentione, vt tradunt Soccin. ſen.
conſil. 205. num. 2. lib. 2. Berou. *conſil. 77. num. 13. & 16. & conſ. 79. num. 13. & 15. lib. 3.* Ruin. *conſ. 40. num. 7. lib. 4.* Mandell. *conſ. 7. num. 8.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 44. n. 7.* Modern. *de manut. obſeru. 27. num. 1. & ſeqq.* vbi quod contrarium alleganti incumbit onus probandi, & dixit Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ. 1061. num. 5. coram bon. mem. Buratto deciſ. 690. num. 2. in recent. deciſ. 706. num. 6. part. 2. deciſ. 84. num. 3. part. 5. & in Ariminen. fideicommiſſi 14. Martij 1640. & 28. Iunij 1641. coram me.*
Tertiò, demum ex teſtibus coram Ordinario Albinganen. examinatis præfatam poſſeſſionem Io: Iacobi concludentibus, Summario num. 7. qui etſi examinati fuerint
ſine partis citatione, nihilominus faciunt adminiculum,
ipſorumque depoſitiones iunctæ cum ſupradictis partitis
Cataſtri, & confeſſione Bonifacij faciunt plenam proba-
5 tionem, maximè in † hoc ſummariſſimo manutentionis,
in quo de ſtylo huius ſacri Tribunalis leuiores probationes admitti ſolent, vt dictum fuit coram ſan. mem. Greg. *deciſ. 258. num. 3. deciſ. 324. num. 2. & deciſ. 458. num. 7. ac poſtremo in Romana domus 27. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Otthobono.*
Non obſtat poſſeſſio poſtmodum capta per aſſertos tutores nomine Septimiæ Bonifacij filiæ, & hæredis.
6 Quia tamquam † poſterior, & capta non citato Io: Ia-
cobo poſſeſſore dicitur clandeſtina, & turbatina, *cap. licet cauſam de probat.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 48. num. 36. verſ. & eſt notandum*, Card. Seraph. *deciſ. 1106. num. 2.* bon. mem. Buratt. *deciſ. 746. num. 2.* ſan. mem. Gregor. *deciſ. 171. num. 2.* Rota *in recent. deciſ. 476. num. 3. part. 3.*
Nullumque ius ipſis tutoribus acquiſiuit, † neque impedit 7
manutentionem anteriori poſſeſſori, qui non habuit ſe pro
ſpoliato, *cap. licet Epiſcopus, de præbend. in 6.* Bart. *in l. ſi duo, num. 4. ff. vti poſſid.* Menoch. *de retin. remed. 3. nu. 725.* cum alijs relatis in *Bonon. fideicommiſſi de Naſcentorijs 24. Nouembris 1645. coram R. P. D. meo Roias, §. vltimo non obſtat, in Alerien. Canonicatus 27. eiuſdem coram R. P. D. meo Veroſpio §. quia de ſua, & in Lauretana Beneficij 25. Iunij 1645. coram Reuerendiſs. P. D. meo Corrado, §. neque viſa fuit.*
Idque tanto magis dum præfata poſſeſſio tutorum fuit
nulla, & attentata; Nulla ex defectu Iuriſdictionis, quia
Iudex tamquam † laicus nullam habebat iuriſdictionem 8
aduerſus Io: Iacobum Clericum, & poſſeſſorem; nec etiam
in poſſeſſorio, ſiue † agatur de bonis Eccleſiæ, ſiue de 9
eius proprijs, & patrimonialibus, *Authen. ſtatuimus, C. de Epiſcop. & Cler. cap. ſi clericus, de for. competen.* Abb. *in cap. cum ſit generale, num. 4. eodem tit.* idem Menoch. *vbi ſupra d. remed. 3. num. 401.* Matt. *de Iuriſdict. part. 4. cent. 1. cap. 18. num. 27. & cap. 125. num. 2. cum pluribus ſeqq.* Caualer. *deciſ. 23. ſub num. 28. verſ. & ſi eſſet Clericus lib. 2.* Carol. de Grais. *de eff. cler. eff. 1. num. 10. cum ſeqq.* Ciarlin. *conſil. forenſ. cap. 28. num. 13. & 14.* Attentata verò vti capta ſub die 8. Nouembris 1645. Summario num. 3. & ſic in
ſpretum inhibitionis † Vicarij Generalis Albinganen. illis 10
triduo ante præſentatæ ſub die, ſcilicet quinta eiſdem menſis Nouembris, in qua ſpecificè denominantur bona, de
quibus agitur, omnibuſque inhibetur ne audeant Io. Iaco-
bum tamquam perſonam Eccleſiaſticam † ſuper illis mole- 11
ſtare, nec perturbare, moleſtarique, nec perturbari facere,
Summ. num. 2. & propterea † vti nulla, & attentata non 12
eſt manutenibilis, Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 437. num. 6.* bon. mem. Buratt. *deciſ. 262. num. 4.* bon. mem. Coccin. *deciſ. 492. num. 3.* Rota *deciſ. 326. num. 4. & deciſ. 330. num. 2. & per tot. part. 6. recent.* & dictum fuit *in Bonon. reſciſſionis contractus 15. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Veroſpio §. ea enim.*
Quo verò ad loca montium illius poſſeſſio probatur tum
ex illorum litteris patentibus, & deſcriptione facta ad fa-
uorem Ioan. Iacobi in libris Secretarij Summ. n. 9. † quam 13
probare poſſeſſionem illius, ad cuius fauorem ſunt deſcripta, pluries tenuit Rota *in Romana hæreditatis de Cincijs 15. Decembris 1623. coram bon. mem. Pirouano poſt Modern. de manuten. deciſ. 179. ante numerum primum. In Romana, ſeu Ianuen. locorum Montium 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Buccabella in recent. deciſ. 70. ſub num. 1. verſ. de illa enim conſtat part. 7. & in Romana Spolij 4. Iulij 1642. coram Reuerendiſs. D. meo Ghiſilerio Prodecano.*
Tum ex partitis formiter extractis ex libris Depoſitariorum conſtituentibus exactiones fructuum dictorum locorum montium continuatas per Ioan. Iacobum tam ante,
quàm poſt obitum Bonifacij filij Summ. num. 10. huiuſmo-
di enim continuatæ † exactiones probant ſine ſcrupulo 14
poſſeſſionem exigentis, licet ad effectum de quo † agitur 15
etiam vnica ſufficeret, ad trad. per Rotam *in dicta Romana hæreditatis de Cincijs num. primo, in Romana locorum montium 14. Maij 1629. coram bon. mem. Card. Viuls in recent. deciſ. 284. num. 4. part. 5. & in dicta Romana, ſeu Ianuen. locorum montium coram bon. mem. Buccabella num. 3.*
Nec obſtat, quod dum nonnulla ex dictis locis montium
empta fuerunt a Ioan. Iacobo, etiam nomine Bonifacij,
aliorumque filiorum, dictoque nomine fructus exacti ipſi
etiam Bonifacio acquiſitum fuerit Dominium, & poſſeſſio
dictorum † locorum montium vſque ab initio, quę propte- 16
rea continuetur adhuc in Septimiam Bonifacij filiam, &
ſuam hæredem, *iuxta diſpoſit. Stat. Vrb. lib. 1. cap. 147.*
Quia præterquod ſtatutum † Vrbis de continuanda poſ- 17
ſeſſione defuncti in hæredes, non ſuffragatur forenſibus,
prout eſt Septimia, ſed dumtaxat ijs quorum bona, & per-
ſonæ ſubiacent ſtatuentibus, etiamſi agatur de bonis ſitis
ſub † illorum territorio, vt in ſpecie tradunt Alexand. *con-* 18
ſil. 41. num. 1. & 2. lib. 7. Pariſ. *conſil. 12. n. 26. lib. 3.* Roin. *conſ. 48. num. 4. lib. 3.* Fenz. *in addit. ad idem ſtatutum d. cap. 147. num. 27.* & dixit Rota *deciſ. 162. num. 15. part. 4. diuerſ. ac in Imolen. Bonorum. 10. Aprilis 1592. coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio poſt Marcheſ. de comm. part. 1. fol. 947. num. 6. verſ. & ceſſat*, & quod ſtatutum
† excludens fœminas gratia conſeruandæ agnationis non 19
ſuffragetur Maſculis forenſibus etiamſi bona exiſtent in

noſtro

noſtro territorio, reſolutum fuit in *Romana Supplementi legitima* 18. *Maij* 1640. *coram me §. quo vero ad bona.*

Placuit reſponſio, quod ex emptione locorum facta à
Ioan. Iacobo etiam nomine Bonifacij, & aliorum filiorum
illis, nec dominium, nec poſſeſſio dicitur acquiſita, dum
idem Ioannes Iacobus emptor ſibi reſeruauit omnimodam,
& totalem diſpoſitionem tam ſortis principalis, quàm illo-
20 rum † fructuum, vt ex dictis litteris patentibus Summ. d.
num.8. Talis enim reſeruatio denotat dominium fuiſſe
apud ipſum reſeruatarium, Bonifacium verò alioſque filios
21 habuiſſe tantummodo nudum nomen, ad tradita per An-
char. *conſil.* 127. *ſub num.* 1. *verſic. hic vero animus cum ſeqq.*
Hond. *conſ.* 39. *num.* 21. *lib.* 2. & dixit Rota *deciſ.* 262. *nu.* 2.
& 3. *part.* 1. *diuerſ. coram Card. Seraph. deciſ.* 1303. *num.* 11.
& in recent. deciſ. 771. *num.* 2. *part.* 2. Idque eò faciliùs dum
22 loca montium empta fuerunt de pecunijs ipſiuſmet † Io:
Iacobi reſeruatarij, vt firmauit Rota *in Romana de Ma-
reſcottis* 23. *Martij* 1635. *&* 28. *Ianuarij* 1636. *coram bon.
mem. Buccabella, in eadem cauſa ſub die* 28. *Iunij præteriti
coram Reuerendiſs. P. D. meo Veroſpio, & in Romana Sepa-
rationis Bonorum* 20. *Aprilis, &* 25. *eiuſdem Menſis Iunij
coram eodem.*

Prout nec refragantur exactiones factæ etiam nomine
Bonifacij, cæterorumque filiorum, quibus propterea vide-
23 tur cumulatiuè † acquiſita poſſeſſio, *l.* 1. *§. per procurato-
rem, & l. generaliter §. quod meo ff. de acquir. poſſ.* Rota poſt
Modern. *de manut. deciſ.* 135. *num.* 1.

Fuit enim reſponſum huiuſmodi exactiones factas fuiſſe
à Ioan. Iacobo communi nomine non animo acquirendi
24 poſſeſſionem filijs † in ſuimet præiudicium, ſed demon-
ſtratiuè, vt ſcilicet, cum adhuc litteræ patentes cantent
ſub nomine etiam filiorum, reſeruata tamen ſibi omnimo-
da diſpoſitione ſortis, & fructuum, vt dictum eſt, ſciretur
fructus prouenire ex eiſdem locis montium in dictis litteris
25 patentibus contentis, vt in puncto reſpondit Rota *in Roma-
na locorum montium* 14. *Maij* 1629. *coram bon. mem. Card.
Verale poſt eiuſdem de manut. deciſ.* 265. *num.* 5. *&* 6.

26 Deducta in memoriali tranſmiſſo † ab altera parte non
fuerunt habita in conſideratione, quia cum reſpiciant meri-
ta cauſæ reijci debent ad petitorium, nec ſunt apta retarda-
26 re † manutentionem Ioan. Iacobi poſſeſſoris, vt perpetuo
reſpondit Rota, & ſignanter in *Bononien. manutentionis*
28. *Iunij* 1645. *coram Reuerendiſs. P. Domino meo Corra-
do, §. final.*

Et ita reſolutum vnica tantum, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Auenioneñ. ſeu Auriaceñ. Molendini.

Veneris 14. *Decembris* 1646.

A R G V M E N T V M.

Molendinum frumentarium, ſi fuerit venditum conditione adiecta, vt omnes Incolę loci, ac Territorij, eorumq; ſucceſſores vniuerſi, ibidem molere tenerentur, ibidem edenda, ſoluta emptori vigeſima, quæritur modo, quando dicatur probata talis quaſi poſſeſſio ſolutionis, ad effectum manutentionis.

S V M M A R I V M.

1 *Quaſi poſſeſſionem aliquid prohibendi probans, in ea eſt quis manutenendus.*

2 *Molendinum habens, ſi probet quaſi poſſeſſionem prohibendi acceſſum ad alibi molendum, eſt in ea manutenendus.*

3 *In Actu, facultatiuo, excluditur, vſurpationis præſumptio.*

Vſurpationis præſumptionis excluſio regulariter ob iuris reſiſtentiam in facultatiuis admittitur, num. 3.

4 *Excluſionis præſumptionis vſurpatio, intrat ratione loci ſubiecti Sedi Apoſtolicæ.*

5 *Cum facilè habeatur recurſus ad Summum Pontificem.*

6 *Quaſi poſſeſſio priuati cum priuato, qualiter ſatis dicatur probata ad effectum manutentionis, & num.* 7.

8 *In quaſi poſſeſſione manutenibili, quando quis conſtituatur.*

9 *Edicta prohibitoria dum negantur, præſumptam totius Communitatis notitiam, eiuſque patientiam excludunt.*

10 *Communitatis ſcientia, ex Edictis pluries repetitis, arguitur.*

11 *In Tiburtina Iuris Molendini* 29. *Nouembris* 1616. *coram Remboldo frequentia actuum, non aderat.*

12 *Prohibendi, quaſi poſſeſſio titulo emptionis habita, vt in ea obtineatur manutentio quid ſufficiat.*

13 *Quaſi poſſeſſio prohibendi probari poteſt, etiam ex teſtibus, & num.* 14.

15 *Verba,* poſt tempus ſuæ recordationis, *prolata à teſte, quid importet.*

16 *Teſtium dicta, ſolent declarari à ſtylo.*

17 *Dictio,* & citra, *non comprehendit tempus, ante motam litem.*

18 *Dictio,* ſemper, *continuationem temporis deſignat.*

19 *Dictio,* per tempus, *quando temporis continuationem deſignet.*

20 *Teſtes licet tantum probent tempus poſt motam litem, an probent poſſeſſionem manutenibilem.*

21 *Lis incepta habetur pro derelicta, ſi per decem annos nihil in eo factum fuit.*

22 *In Iudicio manutentionis non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

23 *Solutio vigeſima, quando fuit ſtipulata pro certo frumento manducando quid dicatur contemplatum.*

24 *Qualitas contemplata in contractu potius attendi debet, quam nominis proprietas.*

D E C I S I O CCCCXXXV.

COmmunitas Sarriani Franciſco Vitali vendiderat Molendinum frumentarium, hac conditione adiecta, vt omnes loci Incolæ, ac Territorij, eorumque ſucceſſores vniuerſi ibidem molere tenerentur frumenta ibidem edenda, ſoluta emptori vigeſima.

Cùm verò in loco prædicto panes inducerentur venales ex farina confecti aliunde molita, & à venditoribus locique Conſulibus ſolutioni vigeſimæ obnoxij negarentur. Super hoc delata mihi cauſa dubium propoſui; An Franciſco D. de Lyrac ſucceſſori Franciſci ſit concedenda manutentio ſuper iure prohibendi panis prædicti venditionem, ac emptionem reſpectiuè tam incolis, quàm forenſibus, & extraneis,. ex eoque exigendi vigeſimam. Et concedendam eſſe hodie Domini reſponderunt.

Quia docet de ſua quaſi † poſſeſſione prohibendi, donec 1
ſibi vigeſima ſoluatur, in qua propterea manuteneri debet,
vulg. §. retinendæ Inſt. de interdict. notat Ang. *in conſil.* 137.
num. 34. *verſic. & hoc intelligatur,* Alex. *conſil.* 124. *num.* 1.
lib. 4. Ruin. *conſil.* 53. *num.* 3. *lib.* 4. Speculat. *de cauſ. poſſeſs.
& propriet. num.* 12. & alij adducti per Giurb. *ad conſuet.
Meſſanen. cap.* 2. *gloſs.* 2. *par.* 1. *num.* 10. & in terminis † pro- 2
hibendi acceſſum ad alibi molendum, firmauit Rot. *deciſ.*
40. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſ.*

Cùm in hoc actu licet facultatiuo, excludatur vſurpa-
tionis præſumptio, † quæ regulariter ob iuris reſiſtentiam 3
in facultatiuis admittitur; Tum ex titulo emptionis quaſi
poſſeſſionem Franciſci roborante, vt notant DD. ſuperius
adducti, & latè proſequitur Mareſcot. *var. lib.* 1. *cap.* 11.
num. 11. Rot. *deciſ.* 466. *num.* 5. *part.* 4. *recent.*

Tum ratione loci Sedis Apoſtol. Iuriſdictioni † ſubiecti, 4
vt reſpondit Rota *in Camerinen. Iuris collectandi* 4. *Maij*
1616. *coram Sacrato,* vbi pro ratione conſiderat facilem
† ad S. Pontificem recurſum, ſupremum loci Dominum; 5
Tum quia agitur de quaſi poſſeſſione priuati contra priua-
tos, quæ ſola † pro manutentione obtinenda inter eos at- 6
tenditur, nullo licet titulo colorata (quidquid dicendum
foret, ſi controuerſia eſſet inter Dominum, & Vaſſallos)
vt diſtinguit Couar. *pract. quæſt. cap.* 17. *num.* 6. Cancer.
var. cap. 11. *num.* 53. Gutier. *pract. quæſt. lib.* 3. *quæſt.* 19.
num. 14. Menoch. *de retin. remed.* 5. *nu.* 5. Valaſc. *conſul.* 79.
num. 19. *ad fin.* Rota coram Seraph. *deciſ.* 1047. *num.* 10.

Probatur autem hæc quaſi poſſeſſio Franciſci ex pluribus
edictis, venditionem panis exteri prohibentibus abſque
ſolutione vigeſimæ, quæ contra † extraneos probantur exe- 7
cuta ſine eorum reclamatione, ac cum acquieſcentia Con-
ſulum, qui ſeſe ea tantum de cauſa ſolutioni vigeſimæ op-
poſuerant, quod à Franciſco Molendini Domino non adim-
plerentur promiſſa in contractu, prout conſtat ex eiuſdem
Summ. num. 9. ac ipſum proinde † conſtituunt in quaſi poſ- 8
ſeſſione manutenibili, vt notatur *in l. vniuerſarum cum ſeq. ff.*

de

de iniur. tradit Rip. *in l. quominus num.* 132. *ff. de flumin.*
Franc. *in cap. ſignificante num.* 3. *de appellat.* Celſus Vgo
conſ. 86. *num.* 9. Roland. *conſ.* 89. *num.* 39. *lib.* 3. Natt.
conſil. 523. *num.* 16. Menocb. *de arbit. caſ.* 160. *num.* 10.
Franc. *deciſ.* 158. *num.* 3. *&* 14. Rota coram Buratt. *deciſ.*
122. *num.* 1.

Non obſtat, quod edicta prohibitoria dum negantur ad
9 ſonum tubæ promulgata, præſumptam totius Communi-
tatis notitiam, eiuſque patientiam excludant, cui idcircò
officere non valeant, *vt reſpondit* Rota *in Tiburtina iuris
molendini* 29. *Nouembris* 1616. *coram Remboldò in* §. *quod
præſertim dicendum non videbatur*.

10 Quia præterquam eadem ſcientia † Communitatis ex e-
dictis pluries repetitis arguitur, *vt aduertit* Loſæ *de iur.
vniuerſit. part.* 3. *capit.* 16. *num.* 16. Afflict. *deciſ.* 376. *num.*
1. *&* 3. Beninten. *deciſ.* 70. *num.* 18. Rot. *deciſ.* 166. *num.*
4. *par.* 1. *diuerſ. &* 454. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* (quæ actuum
11 frequentia † non concurrebat in deciſione *Tiburtina* ſupe-
riùs adducta.)

Neque hoc caſu reputatur neceſſaria ſcientiæ probatio ad
12 obtinendam manutentionem, dum quaſi † poſſeſſio pro-
hibendi emptionis titulo innititur (qui pariter deficiebat in
caſu deciſionis *Tiburtinæ*) vt notat Caſtrenſ. *in l. Prædio-
rum num.* 9. *ff. de ſeruit. & in l. ſi aquam num.* 5. *Cod. de ſer-
uit. & aqu.* Iaſ. *in l.* 3. §. *ex contrario num.* 31. *ff. de acquir.
poſſ.* Felin. *in cap. de quarta num.* 31. *verſ. item fallit de præ-
ſcript.*. Rota coram Seraph. *deciſ.* 1212. *num.* 6. *&* 533.
num. 1. *part.* 1. *recent.*

13 Iuſtificatur etiam adducta † quaſi poſſeſſio ex duobus te-
ſtibus ex panibus exteris exactionem vigeſimæ concludenti-
bus *in Summar.* Franciſci *num.* 8. quorum primus aſſerit in
examine peracto *anno* 1638. a viginti ſex annis, quibus
molendinum per octo præcedentes annos conduxerat, ac
per tres proximè ſubſequentes, anno ſcilicet 1635. 1636. &
14 1637. tum † à foraneis, tum etiam à Ciuibus vigeſimam
ſemper exegiſſe, præſentibus aliquando loci Conſulibus,
nec reclamantibus, ideòque exactionem vigeſimæ conclu-
dit vſque ab anno 1604. per duos videlicet annos ante litis
introductionem de anno 1606. ſubſequutam.

Alter verò teſtis annorum 50. in ſua pariter depoſitione
concludit poſt tempus ſuæ recordationis ab affictuarijs per
tempus exiſtentibus exactam fuiſſe vigeſimam ex panibus
exteris, præſentibus, & acquieſcentibus loci conſulibus,
& contra venditores reclamantes exequuta fuiſſe edicta
prohibitoria, ab eiſque pignora exacta, & conſequenter
vigeſimæ ſolutionem probat per quatuor annos ante litem
15 conteſtatam; Quia verba illa, † *poſt tempus ſuæ recorda-
tionis* deſignant ejus temporis ſpatium, quo rationis prime-
uę vſus acquiritur ex recepto earum partium ſtylo compro-
16 baro ex atteſtationibus *in Summ.* Franciſci exhibitis, à quo
ſolent dicta teſtium declarari, vt notat Bart. *in l. ſtipulatio
iſta* §. *hæc quoque ff. de verb. oblig.* Spec. *in tit. de teſte* §. *nunc
tractandum num.* 27. Add. ad Marthesil. *ſingul.* 102. *num.*
18. Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 3. *titul.* 8. *num.*
4. & plures alii adducti per Farinac. *de teſt. quæſt.* 68. *nu-
mer.* 49.

Non obſtat, quod vtriuſque teſtis depoſitio concepta le-
17 gatur, ſine dictione, *& citra*, † nec propterea comprehen-
dere valeat, tempus litem antecedens, dum in vno poteſt
anno verificari *iuxta Theoric.* Bart. *in l. Celſus num.* 21. *ff.
de vſucap.*

18 Remouetur enim obiectio tum ex dictione, *ſemper* †
quà ſubſecutam vigeſimæ exactionem aſſerit primus teſtis,
continuationem temporis includente, iuxta tradita per
Bart. *in l.* 1. *ff. ſolut. matrimon. num.* 20. Ang. *num.* 6. Rip.
num. 10. *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.* 128. *num.* 4. *par.* 2. *diuerſ.* &
coram Caual. *deciſ.* 356. *num.* 4. *& in Taraſonen. Iuris pa-
ſcendi* 21. *Nouembris* 1554. *coram Litta, & in Ieracen. Iu-
riſpatronatus* 18. *Apr.* 1616. *coram bon. mem. Card. Veroſ-
pio in* §. *non obſtat*.

Tum ex altera dictione *per tempus* in ſecundi teſtis depo-
19 ſitioſte appoſita, quæ † adiecta tempori, ejus quoque con-
tinuationem deſignat *l. Vrbana* §. *procuratore ff. de verb. ſi-
gnif.* Caſtrenſ. *in l. Scichus num.* 2. *&* 3. *ff. de condit. ind.*
Franc. *in cap.* 1. *num.* 3. *de Reg. iuris lib.* 6. Menoch. *de ar-
bitr. caſ.* 462. *num.* 7. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 9.
num. 89.

Præterea licet teſtes prædicti ſolum tempus poſt motam
20 litem percuterent, † nihilominus concluderent poſſeſſio-
nem manutenibilem, ex quo lis, poſtquam de anno 1608.
fuit conteſtata ſemper ſiluit vſque ad annum 1635. & † ſic 21
vltra decennium, proindeque deſerta præſumitur, vt pon-
derauit Rota coram Seraph. *deciſ.* 1027. *numer.* 14. *&* 1085.
numer. 6. *& in Anellina Iuriſdictionis* 4. *Iuly* 1646. *coram
R. P. D. Otthobono*.

Neque vrgere viſa fuit obiectio, quod ſolutio vigeſimæ
in contractu venditionis molendini concepta fuerit ſolum
pro eorum frumento manducando, non autem pro pani-
bus. Præterquam enim huius articuli diſcuſſio, † vti re- 22
quirens altiorem indaginem in iudicio manutentionis non
admittitur *ex ſtylo Tribunalis*.

Dum vigeſimæ ſolutio ſtipulata fuit pro toto frumento
manducando, contemplata † cenſetur potius à contra- 23
hentibus ipſa comeſtio, panis perfectionem requirens, an-
tequam frumentum comedi poſſit, quæ ſanè qualitas pon-
derata in contractu potius attendi debet, quam nominis
proprietas, vt notant DD. *in l. tale pactum* 40. §. *Pater ff.
de pact.* vbi Bald. & Angel. *num.* 1. Iaſ. *num.* 2. Caſtrenſ.
num. 4. cæterique communiter.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. CORRADO.

Poſtea S. R. E. CARDINALI.

Romana Pecuniaria.

Veneris 14. *Nouembris* 1646.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator quilibet tenetur reddere rationem de adminiſtratis, ſiue conſideretur, vti merus executor teſtamentarius, ſiue procurator, ſiue vt quilibet alius adminiſtrator, & vt dicantur redditæ rationes, quid requiratur. Et ſi rationes non fuerunt redditæ tenetur ejus hæres.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Hæres, quod adiuerit hæreditatem, debet id probari.*

3 *Citatus, ſi non comparuerit, non poteſt dare de nullitate ſententiæ contra eum lata.*

4 *Bonorum adminiſtrationem ſuſpiciens, tenetur de eis reddere rationem.*

5 *Siue conſideretur vti merus executor teſtamentarius.*

6 *Siue vti procurator.*

7 *Siue, vt quilibet adminiſtrator.*

8 *Bonorum adminiſtrator debet oſtendere in cauſam præſcriptam, impendiſſe fructus eorum.*

9 *Teſtator, ſi tenebatur reddere rationem de adminiſtratis, & eam non reddidit, eius hæres ad id venit condemnandus.*

10 *Solutio vnica non valet duplicem, & diuerſam obligationem tollere, ſed vnicam tantum.*

11 *De Modo non eſt curandum dummodo ſequatur effectus.*

12 *Extenſio non debet fieri ad ea, de quibus non fuit actum nec partes egerunt, vel ſenſerunt.*
Obligationes, ad præmiſſa tantum reſtringenda ſunt. num. 12.

13 *ab Obligatione reddendi rationes, vt adminiſtrator liberetur, quid nam requiratur.*

14 *Fides ſecretarij locorum Montium, in ſpectantibus ad eius officium ſtandum eſt.*

15 *in Partita aliqua, quando fuit erratum, cenſetur quoque in cæteris erratum.*

16 *Rationes iterum ſunt reddendæ quando, quod in aliquibus partitis fuit erratum.*

DECISIO CCCCXXXVI.

EMit ol. Mercurius de Accurſijs à DD. Tarquinio, & Franciſco de Santa cruce Prædia montis Nigri pretio ſcut. vigintimillium, & quingentorum pro cuius integra ſatisfactione annuum cenſum ſcut. 350. ſuper ipſis bonis ſubindè impoſuit, ac eiſdem Dominis vendidit pretio ſcut. ſeptem millium, ea lege, quod annui fructus ſucceſſiuè inueſtiri deberent per d. Mercutium, vel ab eo deputandum

in

in locis montium Cameralium non vacabilium vſquequò
ex eis, ac eorum fructibus multiplicatis, cumulata eſſet in-
tegra ſumma dd. ſcut. 2500. quæ perpetuò ſic inueſtita ma-
neret pro maiori cautione ipſius emptoris, ac eius ſucceſſo-
rum, quodque in caſu redemptionis totius, vel partis d.
cenſus pecuniæ pariter inueſtirentur in ſimilibus cenſibus,
vel locis montium cum eadem multiplicandi fructus obliga-
tione, vt legitur in Inſtrumento inter eos celebrato ſub die
28. Aug. anni 1619. pro cuius adimplemento idem Accur-
ſius dum vixit facta redemptione præfati cenſus pro rata
ſcut. quinque millium in duabus vicibus ex Inſtrumentis ce-
lebratis die 15. Iun. 1621. & 5. Maij 1623. eamdem ſum-
mam erogauit in emptione locorum triginta montis Com-
munitatis ſecundæ erectionis die 17. Iun. 1621. & locorum
viginti montis Pacis notariorum die 9. Iunij 1623. eorum-
que ac d. cenſus fructus tum priùs, tum poſteà pro reſiduo
decurſos ſucceſſiuè inueſtiuit in alijs pluribus locis huiuſ-
modi montium. Verùm quia morte præuentus conuen-
tum pretij cumulum proſequi, atque complere non potuit
in eius vltimo teſtamento paulò antè mortem condito anno
1632. 13. Iul. onus illud iniunxit Hieronymo, & Ioan. Feli-
ci de Lelijs ex ſorore nepotibus, quibus ideò domum, ac
mobilia legauit: Hieronymus autem ſuſcepto munere fru-
ctus dd. locorum montium ad ſummam ſcut. 1289. hacte-
nus probatam exegit, ac deinde obijt anno 1643. 7. No-
uembris nulla reddita ratione Aquilio, & Cinthio hæredi-
bus dicti Mercurij, & propterea illis inſtantibus fuit con-
demnatus ab A. C. hæres ipſius Hieronymi ad eam redden-
dam, ac d. ſummam exactam reſpectiuè reſtituendam.
Cuius ſententiam hodie Domini confirmandam eſſe cen-
ſuerunt.

1 Nam illius validitas probatur ex inſpectione Proceſſus †
in quo ſuerunt ritè ſeruata ſeruanda iuxta *deciſ.* Veral. 262.
par. 2. neque ex eo concutitur, quod ex duobus hæredi-
bus à Hieronymo inſtitutis, alter tantum ſuerit contentus,
atque citatus, tum quia aſſerta huiuſmodi inſtitutio non
probatur ex proceſſu, tum quia non conſtat, quòd alter
2 cohæres † acceptauerit hæreditatem (quinimò producta
ſuit aditio pro hærede conuento, ac mandatum ab eo fa-
ctum, cum expreſſa declaratione, quòd alter cohæres re-
pudiauerat hæreditatem in Extract. coram A. C. *fol.* 112.)
vt fuit reſponſum *in Rom. pecun. de Colum.* 21. *Aprilis* 1617.
coram bon. mem. Seraphin. in Recent. deciſ. 456. *ſub num.* 4.
verſ. quarta nullitas part. 4. Quinimò alter ille numquam
comparuit, nec hodie comparet id opponens. Atque ideò
3 hinc deduci non poteſt pro ipſo hærede conuento † huiuſ-
modi nullitas proceſſus, & ſententiæ contra eum legitimè
citatum prolatæ, *ad l. de vnoquoque ibi, aliter enim iudica-
tum tantum inter præſentes tenet, &c. ff. de Re Iud.* Salyc.
*in l. 1. ſub num. 4. verſ. ſed conſtat, quod ſententia, &c. C.
ſi aduerſ. rem iudicat.* Rot. penes bon. mem. Card. Seraph.
deciſ. 1407. *nu.* 4. *verſic. neque obſtat, quod plures.* & bon.
mem. Card. Caualer. *deciſ.* 353. *ſub num.* 3. *verſ. & in om-
nem euentum, ac in Recent. deciſ.* 244. *nu.* 1. *& deciſ.* 583. *ſub
num.* 3. *verſic. licet ſecus fuiſſet part.* 2. *& in alijs.*

Iuſtitia verò euidens eſt; Quia conſtat ex Inſtrumentis,
& partitis reſpectiuè librorum dd. montium in proceſſu pro-
4 ductis d. Hieronymum acceptaſſe officium, † ſeu miniſte-
rium illi à Teſtatore demandatum, & pro eius executione
d. ſummam ſcut. 1289. ex fructibus dd. locorum montium
exegiſſe. Ideòque tenebatur omninò de illa rationem red-
5 dere. Siue conſideraretur, vt ſimplex executor teſtamen-
tarius *ad l. nulli,* ibique not. Odofred. & alij *C. de Epiſc. &
Cleric.* Specul. *in tit. de Inſtr. edict. §. nunc vero aliqua ſub
numer.* 45. *verſ. ſed an ſimplex commiſſarius, ſeu executor.*
Caſtr. *conſ.* 332. *viſo teſtamento Michaelis ſub num.* 2. *verſ.
ſequitur reſponſio ad ſecundam lib.* 1. Rot. penes Card. Ca-
6 ualer. *deciſ.* 18. *num.* 6. *verſ. & in terminis.* Siue † vt pro-
curator *l. qui proprio, §. procurator ff. de Procur. l. ſi procu-
ratorem §. fin. l. Idemque §. ſi cui mandauero. & §. ſeq. & l.
ex mandato, ff. mandat.* Rot. penes eumd. Caualer. *deciſ.*
646. *numer.* 4. *verſ. & conſequenter,* & bon. mem. Coccin.
7 *deciſ.* 242. *num.* 1. *verſ. Denique:* Siue vt quilibet † admi-
niſtrator, *l.* 2. *verſ. & ſane, ff. de negot. geſt. cum concord.*
per Rol. *conſ.* 49. *ſub num.* 1. *& ſeqq. lib.* 1. & S. M. Gregor.
deciſ. 30. *ſub num.* 4. *verſ. cum quilibet, & deciſ.* 187. *ſub
num.* 1. *verſ. Regula eſt generalis,* & Coccin. *deciſ.* 382. *nu.*
1. *verſ. quia non ſolum, & ſeqq.* ac Reuerendiſſ. Vrgellen.
deciſ. 247. *num.* 11. *verſ. & non eſt dubium, & in Recent.
deciſ.* 690. *ſub num.* 1. *verſ. quia ex conſequentia officij ſuſce-
pti par.* 2. *& dec.* 214. *num.* 16. *verſic. quia & prædicta con-
ueniunt par.* 6. Atque eius erogationem oſtendere in cau-
ſam præſcriptam, ſin minùs eam † reſtituere cum eo, quod 8
intererat dd. hæredum ipſum in executione, ac implemen-
to ſuſcepti muneris defeciſſe *d. l. ſi procuratorem. §. manda-
ti d. l. Idemque §. ſi procurator, l. ſi quis alicui, §. qui ſuſcepit
mandatum, & l. ſi mandauero tibi ff. mandat. l. ad compa-
randas C. eod. tit.* Rot. penes bon. mem. Buratt. *deciſ.* 518.
ſub num. 12. *verſ. conſiderabant etiam DD. & ſeqq. ac in re-
cent. deciſ.* 421. *ſub num.* 3. *in fin. verſ. & quod procurator
par.* 3. *& deciſ.* 85. *num.* 4. *verſ. & procurator, & dec.* 348.
num. 4. *verſ. cum ſemper, & ſeq. part.* 4. *tom.* 2. *& deciſ.* 331.
ſub num. 25. *verſ. tenebatur enim part.* 5. *cum alijs relatis
per modern.* Roman. *diſceptat.* 240. *num.* 11. *verſ. quic-
quid aliud ſit.*

Quare cùm ille viuens hæc non præſtiterit, iure meritò
† eius hæres, qui eadem obligatione tenetur fuit condem- 9
natus *l.* 3. *§. hac autem actio, ff. neg. geſt. l. omnes tutores, l.
tutela actio cum vtrobiq. not. C. Arb. tutel.* Rom. *conſ.* 413.
ſub num. 2. *verſ. certum eſt autem,* Rol. *conſ.* 49. *numer.* 14.
verſ. quod redditio rationis lib. 1. Rol. *d. deciſ.* 646. *ſub num.*
4. *verſ. ita tenetur* apud Card. Caualer.

Nec quidquam releuat pro liberatione dicti Hieronymi
Inſtromentum Cenſus per eum empti à R. P. D. Vareſio ſub
die 20. Septembris 1633.

Quia non fuit emptus ex dictis pecunijs per ipſum exa-
ctis pro fructibus locorum montium, de quibus agitur in
præſentia, ſed ex pretio locorum ſeptem montis Pacis No-
tariorum, & locorum octo montis Zagaroli, quæ reman-
ſerant in hæreditate eiuſdem Mercurij, & per illum triduo
ante ad d. effectum vendita fuerant, vt patet *ex d. Inſtru-
mento verſ. pro pretio, & pretij nomine, ac in verſ. & quoniam
d. pretium prouenit, &c.* Ideòque duplex hinc liberatio ad
eius fauorem deduci non poteſt. Altera ſcilicet à redditione
rationis pretii dd. locorum. Altera verò exactionis dd. fru-
ctuum quorum ne quidem obulus in emptione d. Cenſus
ſuit erogatus, cùm regulare ſit, quod † vnica ſolutio, vel 10
ſatisfactio duplicem diuerſam obligationem non ſoluit, ſed
vnam tantum, *l. ſi ex pluribus in fin. princ. ff. de ſolut. Et
fuit dictum in Roman. pecun.* 22. *Iunij* 1611. coram Cardin.
Caualer. *deciſ.* 165. *ſub numer.* 1. *verſ. quare concludebatur,
& in alia Roman. pecun.* 18. *Iunij* 1646. *coram me in §. quar-
ta demum.*

Minus refragatur, aliud inſtrumentum celebratum cum
d. D. Franciſco de Sanctacruce nomine proprio, ac præfati
D. Tarquinij eius patris die 2. Martij 1635.

Quoniam eſt aduertendum, quod in hoc negotio ageba-
tur de intereſſe plurium, nempè DD. de Sanctacruce, vt
cumulus ſummæ conuentæ quamcitiùs perficeretur, quia
tunc demùm illis erat conſignandus, vt fructus ex eo perci-
perent ad propriam vtilitatem iuxtà tenorem prædicti In-
ſtrumenti die 28. Auguſti 1619. celebrati, nihil autem eo-
rum intererat id fieri ex pecunijs hæreditarijs Mercurij, po-
tiùs, quam ex fructibus locorum † montium dummodo 11
idem ad ipſorum commodum reſultaret effectus, ad *l. ſolu-
tionem. l. qui decem. §. 1. ff. de ſolut. §. 1. Inſtit. quib. mod. tol.
oblig.* Rot. *deciſ.* 89. *num.* 3. *verſ. de mandato autem par.* 2.
& deciſ. 55. *ſub num.* 3. *verſ. reſpectu vero creditoris par.* 7.
Recent. Surd. *deciſ.* 174. *num.* 27. *verſ. vndè poteſt creditor.*
Et præterea hæredum Mercurij, quorum maximè intere-
rat, quod Hieronymus pecunias exactas penes ſe ipſum
non retineret, ſed in cauſam deſtinatam conuerteret, quod-
que alia hæreditatis bona ad d. effectum in eorum damnum,
ac præiudicium non diſtraherentur. Inſtrumentum autem
illud fuit celebratum cum DD. de Sanctacruce pro illorum
intereſſe ad effectū eis cōnſignandi multiplicum vſq; ad illud
tempus cumulatum in ſumma ſcut. 13987. & b. 25. ac reci-
piendi ab eis quietantiam, & abſolutionem ad communem
fauorem tam hæredum d. Mercurij, quàm etiam d. Hiero-
nymi, vt apparet ex eo; Nullus verò ibi legitur actus inter
hæredes Mercurij, ac Hieronymi geſtus, ipſorum particu-
lare intereſſe reſpiciens, nullaue inter eos reddita ratio, ac
nulla facta quietantia, & abſolutio. † Ideòque ad hæc ex- 12
tendi non poteſt de quibus partes non egerunt, neque ſen-
ſerunt, ſed ad præmiſſa reſtringi debet, *l. emptor. §. fin. ff.
de pact. l. non omnis ff. ſi cert. pet. l. Aurelius, & l. fin. §. pen.
ff. de lib. legat d. l. ſi ex pluribus in princ.* ibique gloſſ. & DD.
ff. de ſolut. l. ſi de certa C. de Tranſact. Rot. penes bo. me.
Card. Seraph. *deciſ.* 890. *ſub num.* 2. *verſ. ſed iudicium, ac
ſeqq. & deciſ.* 366. *num. verſ. nec vna ſpeciet conuentionis
par.*

par. 1. diuerſ. & penes Buratt. *deciſ. 329. ſub num. 3. verſ. tandem, ac ſeqq. & deciſ. 549. ſub num. 3. verſ. quia fuit reſponſum par. 1. & deciſ. 534. ſub numer. 3. verſ. nec obſtare par. 2. Recen. ac in ſpecie fuit dictum in Roman. adminiſtrat. fundaci 28. Nouembris* 1614. coram bon. mem. Pirouan. *deciſ. 621. ſub num. 4. verſ. non obſtat par. 3. earumd. & in Maceraten. Reddit. ration.* 21. *Iun.* 1641. coram bo. mem. Merlio. *in §. pen. verſ. Conſenſus enim præſtitus actui.*

Et licèt in d. Inſtrumento legatur d. D. Franciſcum aſſeruiſſe ſe informatum, ac certum, quòd præfatus Mercurius dum vixit, eoque defuncto hæredes illius, nec non d. Hieronymus Lelius Procurator ad id ſpecialiter deputatus fecerant Inueſtimenta vſque ad d. ſumma ſcut. 13987. & b. 25. Et inſuper quod idem Hieronymus affirmauit ſe ipſum loco nonnullorum fructuum tunc decurſorum, nec exactorum pecunias proprias in d. multiplicum impendiſſe, ob idque pro illis exigendis à d. D. Franciſco ceſſionem retulerit. Huiuſmodi tamen verba nullius omninò viſa fuerunt DD. releuantiæ ad effectum de quo agitur, nam prolata à D. Franciſco generalia ſunt, atque confuſa, neque diſtinguunt quantitates pecuniarum, quæ à Mercurio, vel eius hæredibus ſiue à Hieronymo fuerint inueſtitæ, nec vnde prouenerint, ſiue redactæ fuerint. Alia verò ex ipſiuſmet Hieronymi ore prodierunt, neq; aliunde iuſtificantur, atque ideò nulla ex eis deduci poteſt rationum redditio, nul-

13 laque † liberatio ab ejus obligatione prædicta erga d. Mercurium, ac eius hæredes ad quem effectum requirebatur exhibitio partitarum exactionum, & impenſarum ac diligens ſoper eis calculatio, & reliquorum reſtitutio *ad l. cum ſeruus verſ. nam non vtiq.* ac ibid. not. DD. *ff. de cond. & dem.* Bald. *in Rubr. C. de fid. Inſtr. num. 62. verſ. ſequitur videre, & in l. cum teſtamento ſub num. 4. verſ. modo quarit gloſſ. C. de teſtam. manumiſſ.* Socc. *conſil. 149. ſub num. 3. verſ. nam,* vt inquit oot. Bald. *lib.* 1. & latè probat Rim. Ion. *conſ. 338. a nu. 31. verſ. in contrarium tamen, & ſeqq. vſq; ad fin.* Rot. penes Coccin. *d. dec. 382. nu. 2. verſ. neque refert,* ac Buratt. *dec. 14. nu. 28. verſ. cum calculus, & d. dec. 329. ſub nu. 2. & ſeqq. ac in recent. d. dec. 622. ſub d. nu. 4. verſ. ſed non propter p. 3. & dec. 115. nu. 16. verſ. quicquid enim, & ſeqq. par. 6. & in d. Maceraten. Reddit. ration.* 13. *Maij* 1642. *coram bo. me. Merlino in §. fin.* & alios refert Munnoz *de Ratiocin. Admin. cap. 10. ſub num. 41. verſ. tunc autem & ſeqq.*

Quæ fortius procedunt in propoſito caſu, in quo conſtat, quod ex locis quadraginta quatuor Montis Communitatum ſecundæ erectionis in d. Inſtrumento adſcriptis multiplico, ſex deficiebant, quia ordo directus Bonano, ac Rebutato Campſoribus pro ſolutione pretij illorum per d.

14 Hieronymum conſignantur non fuerat † completus ex atteſtatione ſecretarij eiuſdem montis in actis producta, cui deferendum eſt, vt fuit dictum *in deciſ. 116. ſub num. 9. verſ. quibus atteſtationibus par. 4. tom. 2. & deciſ. 129. num. 11. verſ. & in ſimilibus terminis par. 6. Recent.* Ac proindè error in hac partita detectus totius redditionis ſuſpe-

15 ctam reddit veritatem, † quia ſicut in ea fuit erratum, ita & in alijs errari potuit, Soc. Iun. *conſ. 132. num. 11. verſic. ſic etiam lib. 3.* Crau. *conſ. 386. num. 15. verſ. eodem ſpectat,* Cephal. *conſ. 508. numer. 35. verſ. quod confirmatur,* Rot. *in Roman. tutel. de Ferratin. 13. Mar.* 1595. coram bo. me. Card. Pamphil. *§. 1. verſ. Hæc autem non procedit, & in ead. 19. Iun. 1600. coram eod. in §. non obſtant deducta, & in Papien. bonorum 1. Iul.* 1606. cor. bo. mem. Ortemberg. *ſub princip. verſ. tamen hæc regula non procedit relatus per* Marcheſ. *de Commiſſ. tom. 1. fol. 885. & ſeqq.* & penes ſan. me. Greg. *deciſ. 79. num. 2. verſ. eo minus, ac in recent. deciſ. 1. num. 11. verſ. vnde etiam par. 6. & dec. 111. nu. 7. verſic. re-*

16 *gulariter enim par. 7.* Et iuſtam præbet reiterandæ rationis, etiam aliàs redditæ cauſam *iuxt. reg. l. 1. Cod. de error calcul.* Bero. *conſil. 113. num. 33. verſic. & nedum ſemel, ac ſeq. lib. 2.* latè Rol. *dict. conſil. 49. ſub num. 46. verſic. quibus tamen non obſtantibus, & ſeqq. lib. 1.* Rim. Iun. *dict. conſ. 338. numer. 40. verſic. tertio non omittam & ſub num. 52. verſ. quinimo, ac ſeq.* Bec. *conſ. 211. num. 20. verſ. nam errores, cum ſeq. & alij.*

Atque ita fuit concluſum informantibus tantùm in hac ſecunda cauſæ propoſitione Accorſijs Actoribus. Altera parte ſæpiùs citata, & diù expectata, &c.

☞ *In eadem cauſa deinde emanauit altera deciſio ſub die 1. Iunij 1647. coram eodem Eminentiſſ. D. Card. Corrado.*

R. P. D. BICHIO.

Interamnen. Fideicommiſſi.

Veneris 14. Decembris 1646.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi inſtitutis hæredibus tribus filijs, mandauerit, quod in caſu, quo aliquis ex dictis filijs decederet ſine filijs, ſuccedat vnus alteri, & alter alteri, an neptis ex filio faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, & quando id procedat, & quando ſecus, & plura deducuntur circa talem conditionem.

SVMMARIVM.

1 *Neptes regulariter comprehenduntur ſub conditione, ſi ſine filijs.*

2 *Teſtator, quando declarauit ad fideicommiſſum non venire fœminas, tunc ſine dubio ad illud aſpirare nequeunt.*

3 *Cippi appellatione, veniunt deſcendentes maſculi, ex filijs teſtatoris.*

4 *Nomine, hæredum, & ſucceſſorum, qui veniant.*

5 *in Odium eius, non debet retorqueri id, quod in eius fauorem factum eſt.*

6 *Abſurda ſunt euitanda.*

7 *in Subſtitutione fideicommiſſaria ex præſumpta mente teſtatoris pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates.*

8 *Quod ampliatur, quando non ſupereſt perſona, quæ ex præſumpta mente teſtatoris excluderet ſubſtitutum.*

9 *Ablatiuus abſoluens licet faciat conditionem, non tamen inducit formam obſtatiuam reſolutionis pluralitatis in ſingularitates.*

10 *Conditio, non extantibus maſculis, ſtat collectiuè, omniumque maſculorum deficientia requiritur.*

11 *Teſtamenti vna pars aliam declarat, & num. 12.*

13 *Subſtitutio, quando dicatur facta diſtributiue.*

14 *Verba, non extantibus maſculis indeterminatè prolata, quid importent, & num. 15.*

16 *Filiorum appellatione, non veniunt nepotes, etiam in fideicommiſſo aſcendentium.*

17 *Teſtator, quando ſubſtituit ſimpliciter filios ſuperuenientes, tunc ſalua ratione recti ſermonis id reſtringit nequit ad filios hæredes inſtitutos.*

18 *Cuman. conſil. 13. & eius ſequaces, in quibus terminis loquantur.*

19 *Verba, filios ſuperuenientes, quare cenſeantur adiecta ſubſtituentibus.*

20 *Verba, filios ſuperuenientem, habet vim expreſſionis proprij nominis filiorum, ſupra inſtituendorum.*

21 *Verba, ne ſint ſuperflua facienda eſt interpretatio.*

22 *ad Fideicommiſſum nouum inducendum, non ſufficit ratio euitandæ ſuperfluitatis.*

23 *Verbum, maſculos, operatur excluſionem fœminæ.*

24 *Pater ſi aliquid reliquit filijs, cum hoc, quod ſuper eius bonis plus petere non valeat, id non ligat manus patris, quin aliud eis relinquere valeat, num. 25.*

26 *Filia cenſetur vocata ſub appellatione filiorum ſuperuenientium, niſi addita reperiatur qualitas maſculinitatis.*

27 *Argumentum à diſcretiuo modo loquendi, valet in iure.*

28 *Incluſus, quoad vnum, quoad reliqua cenſetur excluſus.*

31 *Subſtitutiones non ſunt amplianda, vt inducatur nouum fideicommiſſum contra mentem teſtatoris.*

32 *Honeſtati, & indemnitati mulierum, vt conſulatur, Iudicis officium implorari poteſt.*

33 *Subſtitutio facta ſub conditione, ſi vocati deceſſerint ſine filijs, an neptis ex filio faciat deficere talem conditionem.*

34 *ex Fideicommiſſo vniuerſali non eſt arguendum ad particulare, quando teſtator diuerſimodè diſpoſuit.*

35 *Filiorum appellatione veniunt etiam nepotes, quando agitur de excludendo fideicommiſſo.*

36 *Fi-*

36 *Fideicommiſſum ne extendatur facienda eſt interpretatio cum ſit odioſum.*
37 *Tempus, quale ſit attendendum, ex effectum eliciendi affectionem teſtatoris, erga aliquatu rem.*
38 *Periti, quando non valeant facere relationem ſuper ſtatu alicuius domus, & num. 39.*
39 *Arma, & inſignia Domini domus, ſolent apponi non ſolum in domibus antiquis, ſed etiam in non antiquis.*
40 *Fideicommiſſum non eſt extendendum ad præſumpta affectione teſtatoris, erga aliquam domum, & numer. 41.*
42 *Eugen. conſ. 81. lib. 1. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 688. nu. 75. in quo caſu loquantur.*
Put. deciſ. 438. lib. 1. in correct. & Rota in Maceraten. fideicommiſſi 26. Iunij 1634. coram Card. Panzirolo, in quibus terminis loquantur, num. 42.
43 *Teſtatoris voluntas conſeruandi bona in teſtatore, ex quo arguatur.*
44 *Coniectura quando ſunt turbida, non releuant.*
45 *Vocatio ſuperuiuentium, repugnat tranſmiſſioni fideicommiſſi.*
47 *Buratt. deciſ. 568. num. 6. in quibus terminis loquatur.*

DECISIO CCCCXXXVII.

VNiuerſale alterum ſuper omnibus bonis, alterum particulare fideicommiſſum ſuper domo reliquit Petrus Benedictus Spada ſenior, & vtrumque per obitum Ioannis filij teſtatoris defuncti ſine filijs maſculis ſuperſtitibus tamen Arpalice, & Antonina neptibus cum peterent deſcendentes maſculi aliorum filiorum teſtatoris, nempè Proſperi natus ab Angelo filio Bartholomæi, & Petrus Benedictus iunior filius Ioſephi reportarunt ab A. C. ſententiam fauorabilem in vniuerſali, contrariam verò in particulari, eodemque ordine ſeruato Rota in gradu appellationis reſpondit, conſtare ad eorum fauorem de fideicommiſſo vniuerſali, non autem particulari ex rationibus egregiè deductis in deciſione edita ſub die 10. Februarij 1642. coram Reuerendiſs. D. meo Dunozet Decano, * quæ hodie cauſa ſuper eiſdem ſexies propoſita, confirmata fuit coram me ſubrogato in locum D. Decani abſentis.

Quo enim ad fideicommiſſum vniuerſale illius purificatio per obitum Ioannis vnius ex filijs teſtatoris negari non poteſt; quia teſtator inſtitutis ſibi hæredibus Bartholomæo, Ioſepho, Ioanne filijs mandauit, quod caſu quo aliquem ipſorum mori contingeret ſine filijs ſuccedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & ſucceſſores, qui caſus euenit in portione Ioannis, quia deceſſit ſine
1 filijs maſculis, & quamvis reliquerit † neptes ex filio maſculo prædefuncto, quæ regulariter comprehenduntur in conditione, ſi ſine filijs, Cephal. *conſ.* 107. *num.* 16. Honded. *conſ.* 94. *num.* 70. *lib.* 2. Fuſar. *conſ.* 78. *num.* 3. regula
2 hæc non applicatur caſui noſtro, quia teſtator infra † declarauit, quod filiæ fœminæ ex ſuis filijs natæ, vel naſcituræ non ſuccedant niſi non exiſtentibus maſculis, & tunc ſolùm in medietate portionis patris ſui; Alia verò
3 medietas vadat ad proximiores Cippi, quorum † ſanè appellatione veniunt etiam deſcendentes maſculi ex alijs filijs teſtatoris, Ioannes de Garronibus in *l.* 1. *ſub num.* 92. *C. ſecund. nupt.* Corn. *conſil.* 41. *num.* 3. & 8. *lib.* 4. Fuſar. *conſ.* 107. *num.* 5. *& in tract. de ſubſtitut. quæſt.* 348. *num.* 4. Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 32. *ſub num.* 38. Rot. *in Narnien. fideicommiſſi prima Martij* 1638. *coram Eminentiſs. D. Card. Hieronymo Veroſpio.*

Eò magis, quia ſunt expreſsè vocati in prima parte ſubſtitutionis, ibi, *ſuccedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & ſucceſſores*, nec infra Teſtator fecit nouam diſpoſitionem fauore fœminarum in præiudicium deſcendentium maſculorum ſupra vocatorum, ſed imò ani-
4 maduertendo, quod nomine † hæredum, & ſucceſſorum, quos vt ſupra vocauerat in prima parte, etiam fœminæ deſcendentes ſe comprehenſas eſſe prætendere potuiſſent, ad tradita per Ioſeph de Ruſticis *in l. cum auus lib.* 2. *cap.* 5. *& lib.* 6. *cap.* 8. *ff. de condit. & demonſtrat.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 32. *num.* 43. Fuſar. *conſ.* 79. *num.* 9. declarauit per verba negatiua, quod fœminæ deſcendentes non ſuccedant extantibus maſculis, & illis non extantibus
non † ſuccedant niſi in medietate, alia verò medietas 5
vadat ad proximiores Cippi, adeò quod nullatenus retorqueri poſſit in odium deſcendentium maſculorum, quod ipſorum fauore diſpoſitum eſt, ipſique admitti debeant, vel tamquam proximiores Cippi, vel tamquam hæredes, &
ſucceſſores filiorum Teſtatoris, † præſertim ne ſequatur 6
abſurdum, quod fœminæ à medietate portionis paternæ excludantur potius à remotiſſimo agnato tranſuerſali, quàm à deſcendentibus maſculis ipſius Teſtatoris, vt benè aduertit *deciſio Reuerendiſs. D. mei Decani ſub §. Minus obſtat, verſ. aliàs enim.*

Ex quibus gratis dicitur non fuiſſe purificatam per obitum Ioannis ſine maſculis ſubſtitutionem, eòquòd proximiores Cippi ſunt vocati non extantibus maſculis, & extant maſculi deſcendentes ex alijs filijs Teſtatoris; nam hoc admiſſo, nec pariter purificata eſſet ſubſtitutio fœminarum de alia medietate in eumdem caſum non exiſtentiæ maſculorum concepta, & deſcendentes maſculi totum caperent ex reciproca ſubſtitutione appoſita inter filios hæredes, ſubſtitutos eorumque hæredes, & ſucceſſores in caſum obitus alterius eorum ſine filijs, & veriùs eſt vocationem proximiorum Cippi purificari per obitum cuiuslibet filij Teſtatoris ſine filijs maſculis, quoad portionem ſic decedentis accipiendo conditionem illam, non extantibus maſculis, non collectiuè, ſed diſtributiuè, ac ſi proximiores vocati fuiſſent in medietate portionis cuiuslibet
bet filij decedentis ſine maſculis; quia † in ſubſtitutione 7
fideicommiſſaria ex præſumpta mente teſtatoris pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates, vt præter allegatas in prima deciſione, tradit Bartol. *in l. hæredes mei, §. cum ita num.* 3. *ff. ad Trebell.* Mantic. *de coniectur. lib.* 11. *tit.* 5. *num.* 17. Rota *deciſ.* 145. *num.* 3. & 4. Vbi hoc ampliatur,
quando vt in caſu noſtro non ſupereſt perſona, † quæ ex 8
præſumpta mente Teſtatoris excluderet ſubſtitutos, *part.* 1. *recent. & deciſ.* 246. *num.* 4. *coram ſanct. mem. Gregorio XV.* & in terminis conditionis conceptæ per ablatiuum abſolutum non extantibus maſculis, Ruin. *conſ.* 52. *num.* 3. *lib.* 3. alijque relati ab Altogrado *conſ.* 64. *num.* 10. & 11. nam ablatiuus abſolutus, licèt faciat conditionem,
non tamen † inducit formam obſtatiuam reſolutioni plu- 9
ralitatis in ſingularitates, nec attenditur vis verborum, ſed iuris interpretatio, Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 473. *num.* 81. Peregr. *de fideicomm. art.* 13. *num.* 62. Menoch. *præſumpt.* 186. *num.* 12. *lib.* 4. Rota Bononien. penes Ginuagn. *reſponſ.* 82. *num.* 45. *lib.* 1. & in fortioribus terminis Alexand. *conſ.* 91. *num.* 5. & 7. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 804. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 1. *diuerſ.*

Admittitur quod prædicta conditio non extantibus ma-
ſculis ſtat collectiuè omniumque maſculorum † deficien- 10
tia requiritur, quando ex alijs conſtat ſic voluiſſe Teſtatorem, vt tradit Rimin. *conſ.* 297. *num.* 66. *lib.* 3. Caſtill. *quotid. contr. lib.* 5. *cap.* 121. *num.* 28. & 29. puta quia in alia parte teſtamenti Teſtator conditionem concepiſſet exprimendo
nominatim † in ipſa conditione caſum deficientiæ omnium 11
Inſtitutorum, & alicuius ex eis, in quibus terminis loquitur Honded. *conſ.* 60. *ſub num.* 36. *lib.* 1. quem ſequitur Hieronymus Palma *conſ.* 94. *ſub num.* 72. ſed in caſu noſtro de tali voluntate non apparet, quin potius, ex quo in pri-
ma parte teſtamenti facta † eſt ſubſtitutio diſtributiuè cui- 12
libet ex inſtitutis decedenti ſine filijs, colligitur aliam partem loquentem de fœminis, & de vocatione proximiorum Cippi, cùm ſtet conſecutiuè ad primam, & illam, vt dicebam, declaret, amplietque fauore deſcendentiæ
maſculorum intelligendam pariter eſſe † diſtributiuè, ne- 13
que exinde remanet ſuperflua, quia vltra deſcendentes maſculos, & caſum obitus Inſtitutorum ſine filijs comprehendit, etiam maſculos tranſuerſales, & caſum deficientiæ Inſtitutorum tam ſine filijs, quàm cum filijs, quando-
cumque filij deficiant; hoc enim † important verba illa 14
non extantibus maſculis indeterminatè prolata, Soccin. *in l. ſolemus, num.* 6. *ff. condit. & demonſtrat.* Ruin. *conſ.* 132. *num.* 5. *lib...* Dec. *conſ.* 594. *num.* 5. & 6. Caſanat. *conſ.* 4. *num.* 105. & 106. Molin. *de primogenit. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 19. Caſtill. *controuerſ. lib.* 5. *cap.* 89. *num.* 31. & 32. Buratt. *deciſ.* 689. *num.* 1. *& ſeqq.*

Quo verò ad fideicommiſſum particulare ſuper domibus, ad quod in caſum obitus † alicuius hæredum Inſtitutorum ſine filijs maſculis vocantur filij maſculi ſuperuiuentes.

tes. Ratio reſolutionis fuit, quia illud non egreditur per-
ſonas filiorum primi gradus, cum appellatione filiorum
16 non veniant † nepotes etiam in fideicommiſſo aſcenden-
tium, *l. quod ſi nepotes, ff. teſtam. tutel. §. fin. inſtit. qui te-
ſtam. tutor. dar. poſſ.* Bald. Alexand. Rimin. & alij allegati
in prima deciſione *in §. quo vero, & ſeqq.* quibus additur
Menocb. *conſil.* 215. *num.* 97. Seraph. *deciſ.* 1486. *num.* 9.
Rota *in Auenionen. fideicommiſſi* 7. *May* 1638. *coram bon.
mem. Peronano.*

Ponderando maximè, primò, quod inſtituti fuerunt
17 hæredes plures filij, & cuilibet † eorum decedenti ſine fi-
lijs ſubſtituri filij ſuperuiuentes, nam quidquid ſit, quan-
do Teſtator ſubſtituit ſimpliciter filios ſuperuiuentes, vel
alias verbum illud ſuperuiuentes ſalua ratione recti ſermo-
nis reſtringi non poteſt ad filios hæredes inſtitutos, in qui-
18 bus terminis † loquitur Cuman. *conſil.* 13. eiuſque ſequa-
ces, vt aduertit Natta *conſil.* 551. *ſub num.* 28. *verſ. ſimili-
ter reſpondeo*, Pariſ. *conſil.* 37. *num.* 56. *lib.* 2. Honded.
conſ. 63. *ſub num.* 15. *lib.* 2. Menocb. *conſ.* 215. *num.* 107.
Sanè vbi vt in caſu noſtro, non duo tantum, ſed tres filij
fuerunt hæredes inſtituti; Verbum filios ſuperuiuentes
19 cenſetur adiectum relatinè † ad perſonas filiorum inſtitu-
torum ſuperuiuentium, & priuatinè, quo ad nepotes,
quamvia alia dictio relatiua, vel taxatiua non adſit, vt in
puncto diſtinguendo vtrumque caſum declarat Peregr. *de
fideicomm. art.* 21. *num.* 27. *verſ. primus eſt, & num.* 28. Io-
ſeph de Ruſticia *in l. cum anus lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 69. *&* 77.
& præter allegatos in prima deciſione §. *quæ regula*, tradit
Honded. Menoch. & Natta *loco ſupra allegato*, Soccin.
conſ. 133. *num.* 11. *lib.* 1. Iacob. Gall. *conſ.* 14. *num.* 8. Surd.
conſil. 395. *ſub num.* 37. Giouagn. *conſ.* 80. *ſub num.* 30. *lib.* 1.
Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 321. *num.* 77. *& ſeqq.* Robles *de re-
præſent. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 15. Rota *deciſ.* 667. *num.* 7. vbi
20 dicit, quod verbum filios ſuperuiuentes † habet vim ex-
preſſionis proprij nominis filiorum ſupra inſtitutorum, *&
deciſ.* 693. *ſub num.* 4. *verſ. tamen in caſu, part.* 2. *recent.*

Nec obſtat, quod Teſtator vltra verbum filios ſuperui-
uentes addiderit maſculos ibi ſuccedant filij maſculi ſuper-
21 uiuentes, quo caſu † ne verbum maſculos ſit ſuperfluum
comprehendi nepotes, voluit Gabr. *conſil.* 121. *ſub num.* 30.
& num. 31. *verſ. confirmatur, lib.* 1. quem ſequitur Ioſeph
de Ruſtic. *conſ.* 2. *ſub num.* 82. *verſ. quinto dicebam*; nam
præter quod ratio euitandæ ſuperfluitatis, quandoque non
22 ſufficit ad inducendum † nouum fideicommiſſum, Fuſar.
conſ. 10. *num.* 25. *conſ.* 189. *num.* 76. Ciriac. *controu.* 522.
num. 79. Rota *deciſ.* 490. *num.* 7. *verſ. nec etiam obſtat,
part.* 4. *diuerſ.* ceſſat in caſu noſtro, quo Teſtator vltra fi-
lios maſculos babebat etiam filiam fœminam; quia tunc
23 verbum † maſculos operatur excluſionem filiæ, vt benè
ad propoſitum ponderat Corn. *conſ.* 290. *num.* 6. *in fin. &
num.* 7. *lib.* 4. animaduertendo, quod licet Teſtator initio
24 teſtamenti legaſſet filiæ fœminæ ducatos centum † cum
hoc, quod in ſuis bonis aliquid plus petere non poſſit, hæc
probibitio ſicuti non ligabat manus patris, quo minus poſ-
ſet deinde vocare filiam ad fideicommiſſum particulare, ita
non excludebat filiam ab eiuſdem fideicommiſſi petitione,
25 quatenus ad illud † vocata reperiretur, vt in ſimili Alex.
conſ. 131. *num.* 2. *verſ. vnde præterea, lib.* 1. Rota *deciſ.* 449.
num. 2. *part.* 4. *diuerſ. deciſ.* 558. *num.* 4. *coram ſan. mem.
Greg. XV.* vbi *Add. num.* 6. *deciſ.* 175. *num.* 2. *part.* 7. *recent.
& in Romana hereditatis de Fabyt* 19. *Iuny* 1643. §. *his poſi-
26 tis*, coram me, & vocata diceretur ſub † appellatione
filiorum ſuperuiuentium, niſi addita fuiſſet qualitas ma-
ſculinitatis, *l. iuxta, l. non eſt, ff. verbor. ſignific.* Menoch.
conſ. 496. *num.* 36. Fuſar. *conſ.* 168. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 132.
num. 1. *part.* 4. *diuerſ. deciſ.* 316. *num.* 2. *part.* 1. *recent.*

Secundò, quod in fideicommiſſo particulari noluit Teſta-
tor ſuccedere omnes perſonas vocatas ad vniuerſale, ſed ſo-
lum filios maſculos, cum ergo ad vniuerſale vocati ſint,
etiam nepotes illos à particulari excluſos eſſe dicendum eſt,
27 ducto etiam argumento † à diſcretiuo modo loquendi, quo
in vtroque fideicommiſſo Teſtator vſus fuit, quodque in
terminis ad excluſionem nepotum adducunt, Soccin. ſen.
Peregr. Surd. & alij allegati in prima deciſione §. *tum etiam*,
necnon, Decian. *conſ.* 47. *num.* 16. *lib.* 3. Odd. *conſ.* 90. *num.* 6.
Berett. *conſil.* 130. *n.* 3. *verſ. apparet ex his*, Caball. *conſ.* 181.
num. 5. *lib.* 1. Ruſt. *ad l. cum anus, lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 44. Seraph.
deciſ. 1486. *num.* 12. Rota *deciſ.* 279. *num.* 9. *& ſeqq. part.* 6. *re-
centior. & in Bononien. Tranſactionis* 27. *Februarij* 1640.
coram Eminentiſſ. Card. Hieronymo Veroſpio.

Nec obſtant coniecturæ in contrarium adductæ, & ſi-
gnanter ex eo, quod Teſtator filiabus fœminis natis, &
naſcituris ex ſuis filijs reliquerit regreſſum † ad domos fi- 28
deicommiſſo particulari ſuppoſitas in caſu neceſſitatis, aut
viduitatis; vnde infertur, quod ſicuti neptibus ex filijs Te-
ſtatoris relictus eſt, ſolum regreſſus ad domos, & de cæ-
tero ſunt excluſæ à fideicommiſſo particulari, ita ad idem
ſint vocati nepotes ex eiſdem filijs, vt ad propoſitum ratio-
cinatur, Simon. de Præt. *conſ.* 167. *num.* 24. Anguiſſol. *con-
ſil.* 134. *ſub num.* 2. *verſ. quinto & vltimo, & num.* 5. Præ-
ſertim quia inueriſimile eſt, quod Teſtator voluerit do-
mos eſſe liberas à fideicommiſſo, & ſic dari poſſe caſum,
quod ab extraneo poſſideantur de tempore, quo neptes ad
illas regrederentur, † cum honeſtum non ſit neptibus ha- 29
bitare cum extraneo, Aym. *conſ.* 268. *num.* 3.

Nam ab excluſione neptum non poteſt inferri ad graua-
men filiorum reſtituendi nepotibus, cum nepotibus videri
poſſit reſeruata legalis ſucceſſio ab inteſtato; & ſic dican- 30
tur melioris conditionis, quam neptes, vt benè aduertit
Soccin. *conſ.* 116. *num.* 6. *poſt med. verſ. & ad primum dico,
& num.* 7. *lib.* 3. *ex text. in l. Lucius, la ſeconda, ff. hæred.
inſtitut.* Simon. de Præt. *d. conſ.* 167. *ſub num.* 47. *verſ. ſed in
teſtamentis*, Franch. Vegg. *conſ.* 65. *num.* 77. Regreſſus au-
tem neptum cum poſſit verificari viuentibus filijs Teſtato-
ris, aut ſaltem abſque alio † fideicommiſſo non operatur 31
extenſionem fideicommiſſi ad perſonas, vel caſus alioquin
non comprehenſos, vt in puncto reſpondit Rota *in Ari-
min. fideicommiſſi* 18. *May* 1618. *coram bon. mem. Remboldo
impreſſa inter recent. part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 24. *num.* 13. *& co-
ram bon. mem. Buratto deciſ.* 387. *num.* 11. & ſatis eſt, quod
Teſtator cogitare potuerit futurum, quo filij domum non
alienarent, vt ceſſet inueriſimilitudo exaduerſo pondera-
ta, quæ vltrò ceſſat, quia eſto quod domus tranſirent ad
extraneos, cum quibus cohabitare neptes Teſtatoris hone-
ſtas non pateretur, † poſſent eædem neptes implorare of- 32
ficium Iudicis, vt ſuæ honeſtati, & indemnitati conſuleret,
Natt. *conſ.* 245. *per tot.* Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 4. *num.* 19.

Altera pariter coniectura reſultans, ex quo Teſtator
non exiſtentibus maſculis iuſſerit filias non ſuccedere, niſi
pro medietate, pro alia verò medietate ſuccedere proxi-
miores Cippi arguendo exinde, quod non ſecus, ac † in 33
dicta conditione non extantibus maſculis comprehendun-
tur nepotes, Rota *deciſ.* 317. *num.* 1. *part.* 5. *recent.* cenſean-
tur quoque comprehenſi in præcedenti vocatione filiorum
nullius eſt momenti; Tum quia à fideicommiſſo vniuerſa-
li non eſt bona illatio ad particulare, dum ex contextu † 34
teſtamenti apparet, Teſtatorem diuerſimodè diſpoſuiſſe,
vt tradit in ſpecie Honded. *conſ.* 60. *num.* 85. *lib.* 1. Rota co-
ram Gregor. *deciſ.* 433. *num.* 19. & inter recent. *deciſ.* 149.
num. 13. *&* 272. *num.* 17. *part.* 6. Tum etiam quia diuerſa
eſt ratio in conditione, & diſpoſitione, ſiquidem † in 35
conditione filiorum appellatione veniunt etiam nepotes,
quia agitur de excludendo ſubſtitutos, & exonerando hæ-
redem, quod eſt fauorabile; at in diſpoſitione ſi nepotes
comprehenderentur, adderetur grauamen parentibus, &
fideicommiſſum † extenderetur, quod eſt odioſum, vt 36
aduertit Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 8. *num.* 20. *verſ. ſed
diligenter*, Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 22. *num.* 46. *&* 47.
Grat. *deciſ.* 765. *num.* 2. Ciriac. *controuerſ.* 8. *num.* 58. Rota
in his terminis *deciſ.* 667. *ſub num.* 3. *verſ. item in omnem
euentum, part.* 2. *recent.*

Tertia deducta ex nobilitate, & antiquitate domorum
non ſubſiſtit in facto, quia Planta ad id probandum deli-
neata à Peritis iuxta præſentem ſtatum domus, anti-
quum de tempore teſtamenti, ſeu mortis teſtatoris ſequu-
tæ de anno 1560. quod tempus debet attendi ad elicien-
dam ex qualitate rei † affectionem Teſtatoris erga ipſam 37
l. ſi ita, l. fin. in princip. ff. de aur. & argent. legat. Bartol.
in l. fin. §. 1. *& ſeqq. ff. de legat.* 2. Non probat cum Peri-
ti ſtatum antiquum non viderint, & quatenus de eo fuiſ-
ſent aliundè informati deſuper non tamquam Periti, † ſed 38
tamquam teſtes examinari debuiſſent, vt benè aduertit
Rota *deciſ.* 253. *num.* 19. *& tribus ſeqq. deciſ.* 278. *num.* 5.
& 6. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. & in Romana domus, ſeu appar-
tamenti* 17. *Decembris* 1635. *coram Reuerendiſſimo Domino
meo Decano.*

Eoque minus probat Planta, quia nec in teſtamento,
nec in inſtrumento inter filios inito de anno 1561. dum
diuiſerunt bona paterna, vlla notabilis qualitas huius do-
mus deſcribitur, imò ex illo conſtat, domum tunc temporis

fuiſſe

fuiſſe diuiſam in plures, quarnm vna pars erat noua, altera vetus, altera domuncula, & eſto quod in aliqua ex
39 illis adeſſent inſigna, & nomen Teſtatotis, † cùm hæc ſoleant apponi etiam in domibus non antiquis, aut nobilibus, vt eapetientia docet, ex hoc ſolo, ſiue etiam ex quo domus eſſet Maiorum præſumi non poſſet voluntas Teſtatotis extendendi fideicommiſſum ad Nepotes cum ſimul Teſtator, nec prohibuerit alienationem domus, vt conſetuaretnt in ſamilia, nec ſe fuiſſe motum ad fideicommit-
40 tendum † ex cauſa nobilitatis, ſeu antiquitatis Domus, & affectionis erga ipſam expreſſerit, ut reqniti rradit Alexandr. *in l. filiusfam. §. Dios num. 1. iuncto 26. in fine verſic. ſed hæc limitatio*, Crot. *ibd. num. 7. ff. de legat. 1.* Bero. *conſ. 84. num. 11. lib. 2.* Soccin. iun. *conſ. 13. nu. 14. lib. 4.* Marcab *conſ. 85. num. 115.* Riminal. iun. *conſ. 632. num. 113.* Gratian. *diſcept. forenſ. 280. nu. 22. & ſeqq.* Surd. *dec. 225. num. 8.* vbi dicit communem eſſe opinionem, quod excepto eaemplo de Turri requiratnr cauſæ expreſſio, alias ſuf-
41 ficeret ſemper, quod † res eſſet Maiotum, & eſt text. *in l. Pater filium 36. §. Iulius Agrippa, & in l. Lucius 92. ff. de leg. 3.* quidquid dicendum quando ea alijs verbis, vel demonſtrationibus appareret maxima affectio Teſtatoris, & volunntas conſeruandi Domum in ſamilia, in quibus terminis loquitut Eugen. *conſ. 81. lib. 1.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 688. num. 75. & ſeq.* Put. *deciſ. 438. lib. 2. in correct.* Rot. *in Maceraten. fideicommiſſi 26. Ian. 1634. coram Eminentiſſ. Card. Panzirolo.*

Alijs coniecturis in contrarium adductis ſatisfacit prima deciſio, & ſignanter negat ex ſola vocatione maſcnlorum
43 in vno gradu ſubſtitutionis argui poſſe † voluntatem conſeruari de bona in agnatione, niſi illa ex alijs colligatur; aut Teſtatot digreſſus fuerit ad plures gradus ſubſtitnnionum ſemper vocando maſculos, vt prætet ibi allegatos tradit Decian. *conſ. 1. num. 183. verſic. & etiam lib. 2.* Giouagn. *conſ. 11. nom. 33. lib. 2.* Rota coram Gtegor. *dec. 464. num. 17. & in recent. 316. num. 5. par. 1. & in Rom. fideicomm. de Colenis 10. Decembris 1635. coram D. Cardin. Macchiauello.* Vique pondetat eadem prima deciſio in *§. final.* Coniecturæ eaaduetſo deductæ, vel conquaſſantur
44 ea † alijs pro excluſione Nepotum, vel ſaltem redduntur turbidæ, & in dubio inhærendum eſt illis, quibus ſauet tegula contta Nepotes, vt notat Bart. *in l. cum Auus in fin. ff. de condit. & demonſtrat.* Port. Imol. *conſil. 43. num. 13. & ſeq.* Butſatt. *conſ. 1. num. 11. & 12.* Peregrin. *conſ. 138. num. 8. & conſ. 149. num. 11. lib. 5.*

Non obſtat, quod nepotes ſaltem ſuccedant per viam
45 tranſmiſſionis, nam vocatio † ſuperuiuentium repngnat tranſmiſſioni fideicommiſſi conditionalis, vel ſaltem efficit, vt vrgentiores coniecturæ tequirantur Bald. *in l. quidem elogio num. 23. C. de iur. deliberan.* Alex. *conſ. 252. nu. 1. lib. 6.* Natt. *conſ. 551. num. 15. & ſeq.* Soccin. iun. *conſil. 300. num. 7. lib. 4.* Menoch. *conſ. 200. numer. 102. & ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 20. num. 28.* Rota *deciſ. 502. in fin. principij part. 4. diuerſ.* quales viſæ non fuerunt adductæ pro maſculis, pręſertim cùm non agatur de excln-
46 dendo estraneo, in quibus † terminis loquitur Buratt. *deciſ. 568. num. 6.* & per eum allegati, ſed deſcendentes ab eodem Teſtatore, contra quos pleræque coniecturæ non admittuntur, Gabr. *conſil. 91. num. 14. & ſeqq. lib. 2.* Menoch. *conſil. 200. nu. 111.* Fuſar. *q. 490. n. 49. verſic. intellige 30.* Addent. ad Gregot. *deciſ. 551. num. 16. in fin.* Rota *deciſ. 100. ſub numer. 6. par. 1. recentior.*

Et ita deciſum vtraque patte informante, &c.

Deciſio iſta emanata coram bon. mem. Dunozetto ſub die 10. February 1642. erit inter einſdem Deciſiones mox edendas.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Romana Hæreditatis.

Veneris 14. Decembris 1646.

A R G V M E N T V M.

Celebris, & famigerata diſpoſitio de qua in Auth. res, quæ C. commun. de legat. cum loquatur de fideicommiſſo aſcendentium an extendatur ad fideicommiſſa tranſuerſalium. Ratio d. Auth. res, quæ ſi eſſet fundata in publica vtilitate, id ſufficeret, quod quælibet mulier de mundo, poſſet prætendere dotem in quocumque fideicommiſſo. Dos quando extrahitur ex fideicommiſſo, quare in fructibus non extrahitur. Et aliqua circa materiam melioramentorum,

S V M M A R I V M.

1 *Sententia iniuſta non tranſit in rem iudicatam.*
2 *in Fideicommiſſo tranſuerſali non intrat Auth. res quæ C. commun. de Legat.*
3 *Rota in cauſa Romana Dotis 23. Iunij 1645. & 4. Iulij 1646. coram Card. Ottobon. quo caſu loquatur.*
4 *Authen. de reſtitut. dot. collat. 4. nouell. 39. de quo loquatur.*
5 *Auth. res quæ. C. commun. de legit. licet non loquatur in fideicommiſſo tranſuerſali, tamen quando in eo caſu, etiam intret.*
6 *in Diſpoſitionibus clariſſimis, non eſt dubitandum.*
7 *Bona in dotem data, non videntur omni reſpectu alienata, cum ratione promiſcui vſus dicitur naturaliter permanere in dominio mulieris.*
8 *Bona fideicommiſſaria, ſi ſint extrahenda pro dote, aliud eſt, ſi de conſtitutione dotis, & aliud ſi de einſdem reſtitutione. & nom. 9.*
10 *Doctores loquentes de ſuo capite, & ſine auctoritate Doctorum, & per leuiſſima argumenta, non ſunt attendendi.*
11 *Dos, ex bonis fideicommiſſi ſi ex cauſa publica vtilitatis eſſet extrahenda, quale abſurdum ſequeretur.*
12 *Doctores conſulentes ſolent ad gratificationem reſpondere.*
13 *Doctori, ſine fundamento loquenti non eſt credendum.*
15 *inter Tranſuerſales, & deſcendentes eſt differentia, ad effectum, vt ex eorum fideicommiſſo extrahatnr dos.*
16 *Extraneos, quando quis inſtituit, & ſubſtituit ſub conditione, ſi ſine liberis, videatur voluiſſe pro eorum dotibus quod alienetur fideicommiſſum.*
17 *Vocatio tacita multum differt ab expreſſa.*
18 *Filiæ nomine filiorum continentur.*
19 *Id tamen non procedit ex propria verbi natura, ſed ex interpretatione, & coniectura.*
20 *Verbum*, videtur, *denotat improprietatem.*
21 *Teſtatores non ſolent multum curare de fœminarum ſucceſſione.*
Fœmina, ſunt finis familiæ. num. 21.
22 *Interpretatio non eſt admittenda maximè lata, in præiudicium cauſæ piæ.*
23 *Fideicommiſſarijs deſcendentibus, non ſont ita relaxandæ habenæ vt valeant, aliquo colore ſubuertere fideicommiſſa.*
24 *Sed ad Iudicem eſt recurrendum.*
25 *ex Bonis fideicommiſſarijs quando eſt extrahenda dos, prudens, & oculatus Iudex ad quid animaduertere debeat. & num. 26.*
27 *Dos ſcutorum quinque mill. non tantum pro ciuibus, ſed etiam pro nobilibus exceſſiua eſt.*
28 *Dos ſcutorum* 1000. *aureorum eſt congrua magno Comiti, & an hoc ſit verum de antiquo tempore. numer. 29.*
38 *Dos ſcutorum 3700. non eſt exceſſiua inter nobiles ciuitatis Patauia.*
31 *Sixtus V. prohibuit ſub grauibus pœnis, ne dotes in Vrbe excederent ſcuta 5500.*
32 *Dotis cauſa, ſine legis facultate non poſſunt alienari bona fideicommiſſaria.*
33 *Alienatio, quæ fit ex cauſa dotis, de bonis fideicommiſſarijs, eſt iuſta.*
34 *Tutor, vel curator non valet extrahere ex bonis fideicommiſſarijs, dotis.*
35 *Dos, quando extrahitur ex bonis fideicommiſſarijs Iudex animaduertere debet, ne fiat aliqua fraus.*
36 *Bona libera quod non adſint ad effectum, vt dos ſit extrahenda ex fideicommiſſo, quis debeat probare.*
37 *Dos, quod non ſit exceſſiua quamuis totum fideicommiſſum fuerit euerſum, quis teneatur id probare.*
38 *Bona ſubiecta fideicommiſſo in dubio præſumuntur alienata ad euertendum fideicommiſſum.*

39 *Præ-*

39 *Præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium.*
40 *Bona fideicommiſſaria data in dotem, cenſentur aſſignata cum ſuo onere.*
41 *Fideicommiſſi onus æri alieno comparatur.*
42 *Fructus fideicommiſſi ſufficientes videntur, ad hoc, vt ob eos ſolum, ſine fideicommiſſi alienatione, mulier poſſit honeſtum virum allicere.*
43 *Auth. res quæ C. commun. de legat. & l. 22. §. cum proponeretur, C. de adminiſtr. tut. loquuntur de illa muliere cuius liberi, non erant diſpoſitiuè vocati.*
44 *Dotes in vſufructu conſtitui, vulgatiſſimum nunc eſt, & antea fuit dictum.*
45 *Dos, etiam in fructibus poteſt conſtitui, ſed de fructibus exiſtentibus, ſed non de futuris, & quando id ſit verum.*
47 *Bona omnia fideicommiſſi quando non ſunt neceſſaria ad congruam dotem, fructus illorum bonorum, quæ ſuperſunt quid faciendum ſit.*
48 *Trebellianica ſi pertinebat ad vxorem, ea mortua, nullo iure cauetur, quod pertineat ad maritum.*
49 *Quarta ex bonis mariti debetur vxori inopi, quando ipſa eſt vidua.*
50 *Mulier habens pro dote ſummam 1250. negari non poteſt, quod non habeat congruam dotem.*
51 *in Trebellianicam ſunt imputandi fructus, & quando ſit verum.*
52 *Dies incertus, quando habeatur pro conditione, & n. 53. & 54.*
55 *Melioramenta quando ſunt æſtimanda, quid ſit ſupponendum.*
56 *Domus, quando æſtimanda venit, quanti, valeat, quid veniat conſiderandum, & n. 56. & 57.*
58 *Periti non concludunt æſtimationem melioramentorum niſi probent ſtatum præcedentem rei melioratæ.*
59 *Melioramentorum æſtimatio debet fieri ſecundum tempus, quo ea fuerunt facta.*
60 *Aeſtimatio valoris reſultantis in re meliorata, de quo tempore ſit facienda.*
61 *in Melioramentis dicitur ſuperfluè impenſum, ſi quis ad ea facienda non tenebatur.*
62 *Quod procedit non ſolum in bonæ fidei poſſeſſoribus, ſed etiam in omnibus, quamuis iure dominij poſſideatur.*
63 *Melioramentorum refectio, vt fiat, probandum venit, quod erat neceſſarium.*
64 *Expenſa illa dicuntur neceſſaria, quæ ſi non fuiſſent facta, aut res periſſet, aut deterior facta fuiſſet.*
65 *Expenſæ, quando dicantur vtiles.*
66 *Melioramenta ſufficit, quod ſint turbida, vt non retardetur immiſſio fideicommiſſario.*
67 *Melioramenta, quod fuerunt facta in aliqua re, quis teneatur probare, & num. 68.*
69 *Melioramenta, quando ſunt turbida, tunc conceditur immiſſio fideicommiſſario data cautione de illis reficiendis quando erunt liquidata.*
70 *Fideicommiſſum, quando ſemel eſt extinctum, propter conſtitutionem dotis, amplius non reuiuiſcit.*
71 *Maritus, tenetur ad expenſas infirmitatis ſuæ vxoris.*
72 *Maritus, quando habuit pinguem dotem, tenetur ad expenſas infirmitatis vxoris, etiam ſi infirmitas longa, grauis, & incurabilis fuerit.*
73 *Funeris impenſa, eſt æs alienum dotis, & eſt anterius, num. 74.*
75 *Funeris impenſa vxoris, à quo veniant perſoluenda, & num. 75.*
76 *Infirmitatis impenſæ habent idem priuilegium, quod habent impenſæ funeris.*
77 *Dos extenuatur ex debitis.*
78 *Melioramenta neceſſaria ipſo iure, dotem minuunt.*
79 *Dos, quanto eſt minor, per conſequens minor quoque eſt quartum dotale.*
80 *Statutum Vrbis de quarto dotali non concedit aliquod priuilegium circa prælationem quarti dotalis.*

DECISIO CCCCXXXVIII.

IOannes Baptiſta Porrinus Carlottæ vxori legata ſupellectili, & omnium bonorum vſufructu (eo tamen adiecto tenore, vt Petro Paulo teneretur, victum, veſtitum, & communem ſecum habitationem exhibere.) Ipſum Petrum Paulum ſuum nepotem, & filios ſuos naſcituros hæ-

redes inſtituit vniuerſales, cum onere, retinendi cognomen, & arma Teſtatoris, quibus ſine filijs decedentibus ſubſtituit Ven. Societatem S. Angeli in Burgo Summ. *num.* 1.

Mortuo Ioanne Baptiſta, & poſt 15. menſes, & die 21. Carlotta exhibitis (vt ſupponitur) id temporis alimentis Summ. *num.* 2. & 3. Ingreſſus P. Paulus hæreditatem quam poſſedit per quatuor annos, & menſes 11. obijt ſuppellectili vxori legata relicta Iulia, & Victoria filiabus, inter quas pro æquali hæreditate diuiſa aſcendente ad ſummam ſcut. 10. mil. Octauius de Aſte earum Victricus, Tutor, & Curator Victoriæ partem aſſignauit in dotem Ioanni Baptiſtæ Ciampino, cui nupſit. Qua vita functa Iulia ſoror tamquam facto loco fideicommiſſo petijt immiſſionem coram A. C. qui eam conceſſit ſolutis tamen prius Ciampino ſcut. 1250. pro quarto dotali ſcut. 370. pro melioramentis factis in vna ex domibus in fideicommiſſo contentis, ſcut. 115. pro expenſis funeris, & vltimæ infirmitatis, & ſcut. 52. bon. 53. pro quodam legato à fideicommittente relicto Bernardinæ Gallæ, & per Ciampinum ſoluto, & pro iſtis ſummis idem A. C. declarauit ei retentionem competere ſuper domibus fideicommiſſo ſuppoſitis, qui prætendit non eſſe locum appellationi extra tempus factæ. Vnde dubitatum fuit: An conſtet de re iudicata. Et negatiuè Domini reſponderunt.
Nam ſtante iniuſtitia res iudicata non habet locum † ſecun- 1
dùm receptam Rotæ ſententiam penes ſanct. me. Greg. XV.
dec. 317. *vbi multa citantur.* Præſertim quando eſt notoria.
Iniuſtitia verò deducebatur, ex eo quod concedit retentionem pro quarto dotali, quæ minimè competit dum
† verſamur in tranſuerſali fideicommiſſario, in quo non in- 2
trat *auth. res quæ Cod. comm. de leg.* vbi Bart. *n.* 4. *& in l. filiusfamilias* 118. §. *Diui il* 2. *in ord.* 14. *num.* 4. *ff. de leg.* 1. *& in l. mulier* 22. §. *cum proponeretur poſt princ. ff. ad Treb.* Caſtr. *in d. auth. num.* 4. Iaſ. *num.* 33. Beluiſ. *d. auth. de reſt. & ea quæ parit in* 11. *menſ. colum. penult.* Padil. *d. auth. res quæ n.* 62. & 114. Molin. *lib.* 4. *de primog. cap.* 6. *num.* 3. & ibi Addent. Donell. *d. auth. num. vnic.* Cuiac *nouell.* 39. *colum. mihi* 171. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 5. *gloſ.* 1. *part.* 2. *num.* 3. 5. & 6. & 62. Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 531. *num.* 95. & *conſ.* 156. *num.* 1. & 2. & in fortioribus Caſtill. *lib.* 5. *controu. part.* 2. *cap.* 161. *num.* 39. Cutell. *de donat. &c. tract.* 1. *diſcurſ.* 3. *partit.* 6. *num.* 66. quod benè probatur *ex d. l. mulier.* §. *cum proponeretur*, vbi de dotæ filiæ idem *in l. à filia* 62. *ff. ad Treb. & d. auth. res quæ*, vbi apertè loquitur de liberis, & ibi Gottofr. *verbo ſed liberis littera G. cum alijs, & in d. auth. de reſtit. &c. col.* 4. *nouell.* 39. *in princip. iuncto* §. *quam obrem vnde ſumitur auth. res quæ*, Ant. Faber. *in Cod. lib.* 6. *tit.* 26. *defin.* 10. Peregr. *deciſ.* 56. *num.* 2. Theſaur. *in addit. dec.* 193. *littera B.* poſt Zacch. *de oblig. Camerali deciſ.* 130. *vbi alia habentur.*
Cui doctrinæ non obſtat † Rota *in Romana dotis* 23. *Iu-* 3
nij 1645. *coram R. P. D. meo Otthobeno confirmata* 4. *Iulij*
1646. *coram eed.* quia ibi agebatur de fideicommiſſo à matre
relicto, & licèt qui recepit dotem, pro cuius reſtitutione
conceſſa fuit alienatio fideicommiſſi, nec ſucceſſor erat
† in fideicommiſſo, immò nec vocatus, erant tamen voca- 4
ti eius filij (quod ſummè notandum eſt propter *d. nouellam*
39. §. *quam ob rem in fin.* quæ ſolum loquitur de grauato, &
grauata, & eorum liberis.)
Minus facit exceptio, Fuſar. *vbi ſupra num.* 103. nempè
regulam ſupradictam † non intrare ſi teſtator inſtituat 5
extraneam, & eſt multum mirandum, quod ad id citat
Soccin. *in d.* §. *Diui num.* 156. tenentem apertè contrarium. Nam ibi in *verſic. aut loquimur*, ita inquit, & tunc
videtur res clariſſima, & nemo dubitat, & *verſic. ſeq. ibi* 6
conſidera, quod diſputatiuè poſſet contrarium teneri, &
num. 154. *verſ. poſſet*, ibi cogita ſuper iſtis, quia in diſputatione pulcra eſſent; ſed hæc ſua argumentatio non
eſt attenden. † videlicet, quod res in dotem data non 7
videatur omni reſpectu alienata, cùm ratione promiſcui vſus, dicatur naturaliter in dominio mulieris permanſiſſe; nam quantum ad ſubſtituros, non videtur
omni † reſpectu alienatam, & tandem *num.* 58. ipſe 8
ſuis argumentis reſpondit pro contraria, quam teſtatur communem, & ſequen. in indican. Adducit etiam ipſe Fuſar. pro ſe Beluiſ. *in d. auth. de reſt. &c. ſed malè quia in column.* 6. *in princ. verſ. quæro quarto*, dicit, quod ſi extraneus eſt rogatus de reſtituen. reſpondit gloſſ. quod retinere poteſt pro dote, & donatione conſtituen. non
autem pro redden. ſed hoc videtur eſſe † contra 9
text. *in d.* §. *quam ob rem*, *qui loquitur in filio*, & *in filia*, &c. pluribus proſequitur, & terminat, & hoc

Q verius

verius puto, & idem repetit *in ead. column. in fin. verſ. quæritur decimo*, Riminald. verò à d. Fuſar. adductus *conſ.* 324.
10 *num.* 2. *lib.* 3. loquitur de ſuo † capite, & ſine Doctorum
auctoritatibus, & leuiſſima argomentatione, ibi quia ratio
auth. res qua eſt propter publicam vtilitatem, & ideò com-
prehendit Collaterales, & extraneos, ſed ſi hoc ſufficit,
11 quælibet ſœmina de mundo poſſet prætendere † dotem ex
quocumque fideicommiſſo, quia de omnibus loquitur *l.* 1.
12 *ff. ſolut. matrim. cum ſimilibus*: Solent Conſulentes ad † gra-
tificationem reſpondere, vt ait Cuiac. *contron.* 114. *num.* 38.
verſic. primò, Suarez *in l. quoniam in prioribus ampl.* 10. *n.* 17.
13 Docturi ſine fundamento † loquenti non eſt creden. Et tan-
dem communis ferè omoium contraria ſententia eſt, Pe-
regr. *cum multis artic.* 42. *num.* 49. *&* 50. Mainard. *deciſ.* 21.
num. 3. *lib.* 3. Theſaur. *in addit. d. deciſ.* 192. *num.* 11. & ita
14 ſæpiùs † deciſum in Sebuſiano Senatu, licèt ſibi, & alijs
contrarium videretur dicit Faber. *vbi ſupra*, latè Fontanell.
dict. num. 6. vbi etiam, ſi grauatus ſit ſub conditione ſi ſine
liberis, multos adducens *d. num.* 6. 7. *&* 8. vbi quod in iiſ-
15 dem Senatibus vbi erant aliqui diſſentientes, ſemper fuit
ita deciſum; nec repugnare *dict.* §. *cum proponeretur*, ibi, *ex
voto*, quia illud erat votum patris, & differentia inter de-
ſcendentes, & tranſuerſales, ſe extraneos, in puncto quan-
do hi fuerunt inſtituti, & reprobat illam conſequentiam,
videlicet, quod vbi quis inſtituit extraneos, & ſubſtituit
16 † ſub conditione ſine liberis videatur voluiſſe pro eorum
dotibus alienare fideicommiſſum.

Quamuis aliquo modo poſſet contraria ſuſtineri ſenten-
tia adhuc tamen hic locum non haberet, quia illi pauci Do-
17 ctores) dicebat vnus ex Dominis) loquuntur † apertè,
quando fœmina tranſuerſalis fuit expreſsè inſtituta, in no-
ſtro verò caſu, per nomen collectiuum filiorum, quod mul-
18 tum differt ab expreſſa vocatione: Nam filiæ, † licèt nomi-
ne filiorum contineantur, vulgari *l. ſi quis ita* 16. *ff. de teſtam.
tutel.* §. *ſi quis* 4. *inſt. eod. cum ſimilibus per gloſſ. & DD.* ibi Fu-
ſar. *quæſt.* 311. *à num.* 1. *cum multis*. Hoc tamen non fit ex
19 propria ſignificatione verbi, ſed † ex interpretatione, & co-
niectura, *l. iuſta* 211. *ff. de verb. ſignif. & d. l.* 16. ibi, *videtur*
20 (quod † denotat improprietatem *l.* 1. §. *deieciſſe, ff. de vi, &
vi arm.* Fuſar. *vbi ſup. num.* 6. Caſtill. *tom.* 5. *cap.* 66. *num.* 19.
qui plures citant.

21 Quæ omnia coadiuuantur, ex eo, † quod Teſtatores
non ſoleant multum curare de fœminarum ſucceſſione, quia
ſunt finis familiæ, *l. pronunciatio* 195. §. *fin. ff. de verb. ſignif.*
§. 1. *inſt. de legitima agnatorum ſucceſſ.* & Gellius *lib.* 3. *noctium
Atticarum c.* 10. referens verba Labeonis D. Melchior de
Valenz. *tract. illuſtr. tom.* 3. *tract.* 3. *de ſuorum hæredum ſucceſſ.
cap.* 4. *num.* 13. Et eo magis quia in præſenti fuit opus pium
22 † ſubſtitutum, in cuius præiudicium caderet tam larga in-
terpretatio.

Et ſupradicta communis doctrina confirmatur, ex eo,
quod non oportet, tam effuſas habenas in hac materia,
etiam deſcendentibus relaxare, vt pro libito omne fideicom-
23 miſſum valeant hoc colore ſubuertere, † illudere teſtatori-
bus, ac fideicommiſſarios miſeros ſupplantare; ſed hoc tan-
24 tum boni viri arbitrio diſpenſan. eſt, quod intelligitur † Iudi-
cis arbitrio, vt ait Mant. *de coniect. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 18. *l. ſed ſi
vnius* 17. §. *& prætor.* 5. *ff. de iniur. optimus text. in l. continuus*
137. §. *cum ita* 2. ibi, *eam rem ad Iudicem, id eſt ad virum bo-
num remittamus, ff. de verb. oblig.* vbi Gottofred. *littera R.*
qui iudex ſtatuet, quod honeſtum eſt, *l. ſi curatores* 9. *Cod. de
26 adminiſtr. tut.* ibi, *quod moderatum eſt* reſpiciens † quali-
tatem perſonarum, quantitatem bonorum, & quod actum
eſt cum alijs fœminis eiuſdem familliæ, I.C. Pampinianus *in l.
cum poſt* 70. §. *genero* 4. vbi Cuiac. *lib.* 4. *reſp. Papin. Terent.
Clem. in l. ſiue generalis* 62. Celſus *in l. quæro* 61. *ff. de iur. dot.
& l. ſi filia* 41. *ff. de leg.* 3. Imper. Iuſtinian. *in l. tam dementis*
21. *C. de Epiſcopali audient.* Iuſtinianus *in l. furioſi* 25. *C. de
nupt.* facit etiam text. *in d. l.* 22. §. 1. *ff. ad Trebell.* not. Cuiac.
d. nouell. 39. Fuſar. *de ſubſtit. dict. quæſt.* 531. *num.* 163. *cum
ſeqq.* Cutell. *de don. ſt. vbi ſupr. num.* 110. Menoch. *de arbitr. c.*
149. *num.* 34. *&* 35. Theſaur. *dict. dec.* 192. *num.* 4. Rota *deciſ.*
531. *n.* 10. *part.* 4. *diuerſ.*

Et ſi diceretur illud boni viri arbitrium, ſuppleri per A.C.
dum reſpectu ſcut. 5. mil. quartum iubet deduci, vtique in-
27 iuſtum hoc arbitrium detegitur; † cum dos ſcut. 5. mil.
non tantum pro ciuibus, ſed etiam pro nobilibus exceſſi-
ua videatur ex Dec. *conſil.* 26. Siluan. *conſil.* 2. *num.* 39.
fol. 40. Cæpll. *conſ.* 165. *num.* 25. & ex Bald. Fulgoſ. & alijs,
Burſatt. *conſ.* 23. *num.* 18. *lib.* 2. qui renuerunt te, & nomine
† magnam eſſe 1000. aureorum, & congruam magno Co- 28
miti, quæ ſunt verba formalia Burſatti: Et ne dicatur hoc
de antiquo tempore idem nuper tenuit Amat. *deciſ. March.* 29
28. *num.* 2. & Peregr. *dec.* 62. *num.* 2. defendens (ægrè ta-
men) dotem ſcut. 3700. non eſſe exceſſiuam inter nobiles
Ciuitatis † Patauiæ, & Theſaur. *qui d. deciſ.* 192. *n.* 12. *verſ.* 30
quibus ſtantibus aſſignauit pro dote Illuſtriſſ. fœminarum ſin-
gula ſcut. 3500. reprehendit Viuius *deciſ.* 260. *num. fin.* & tan-
dem ſanct. mem. Sixtus V. in ſua Bulla 52. quæ incipit, *Vna-
quæque*, &c. grauibus pœnis prohibuit † dotes, & magna- 31
tum vltra ſcuta 5500. extendi, ideò iniuſtum arbitrium erit
ſcut. 5000. Victoriæ aſſignari, maximè quia Petrus Paolus
eius pater nulla probatur habuiſſe bona, niſi mobilia vacui
relicta.

Et quicquid ſit. An ad alienan. pro dote † fideicommiſ-
ſum Iudicis decretum requiratur, quod tenuit Fuſar. *d. q.* 531. 32
n. 174. allegans Peregr. *de fideicom. art.* 42. *n. fin.* qui vacillat,
ſed firmat *dec.* 96. *n.* 1. Rod. *deciſ. Piſan.* 31. *n.* 266. cum alijs ci-
tatis, ſentit Fontanell. *vbi ſupra n.* 111. ibi non permitteret In-
dex, *& n.* 9. ibi, *Viduæ petenti licentiam faciunt*, tradita à Me-
lin. *d. lib.* 4. *de primog. c.* 6. *n.* 25. *&* 26. Mierez *de maior.* 4. *part.
qu.* 1. *limit.* 2. *num.* 1. *cum ſeqq.* vbi quod nec cauſa dotis ſine
† legis facultate bona maioratus alienari poſſunt, licèt hæc
iuſta, & neceſſaria ſit alienationis cauſa, quòd in præſenti
ſine dubio † procedit, quia Octauius, Vitricus, tutor, & 33
curator Victoriæ, & Iuliæ proceſs. fol. 131. à tergo tanquam
talis aſſignauit, & tradidit dotem præſtitique Victoriæ au-
ctoritatem ad promitten. & traden. proceſſu fol. 58. à tergo,
quod facere non poterat tutor, vel curator, *l.* 1. §. *ſed ſi non
mortis* 2. *ff. de tut. & rat. diſtrah.* text. *in l. lex quæ* 22. *C. de adm.
tut.* vbi in terminis dotis, ibi, *ſcilicet per inquiſitionem Iudi-
cis, & probationem cauſæ* † *interpoſitionemque decreti, vt* 35
fraudi locus non ſit d. l. ſiue generalis 62. *verſ. iſte autem cura-
tor*, ibi, *apud eumdem Iudicem impetrare ad fin. ff. de iur. dot.*
optimus text. *in d. l. tam dementis* 21. *C. de Epiſcopali audien-
tia d. l.* 25. *C. de nupt. ante finem.*

Et licèt in dubium reuocari non debeat, quod probationis
onus adeſſe bona libera, non imponatur viro, & vxori, ſed
fideicommiſſario probandi affirmatiuam, vt ex Peregrin. 36
d. art. 42. *num.* 37. Fuſar. *vbi ſupra*, quos ſequuta eſt Rota
deciſ. 66. *num.* 44. *par.* 1. *recent.* pro quærimonie tamen Fonta-
nell. poſt longam diſputationem ad partes, vbi ſupra *num.*
12. Qualitas autem illa, quod dos non ſit exceſſiua, & quod
mulier aliter, † quam totum fideicommiſſum alienan. ho- 37
neſtè collocari haud poſſit videtur ab ipſa proban. coram
Iudice, argum. text. *in d. l. ſiue generalis* 62. *in fin.* ibi, *ſin au-
tem non aliter contrahere matrimonium vti patiatur, niſi pecu-
niæ in dotem dotis tunc officium eſt Curatoris apud Iudicem
(intrare ſecundum vnam lecturam, vel imperare Iudicem ſe-
cundum alteram*,) & ita tenuiſſe videtur Rota *d. deciſ.* 131.
num. 5. ibi, ſed ex deductis placuit Dominis id non probari,
& rationem reddit *num.* 9. ibi, quia † in dubio bona ſubie- 38
cta fideicommiſſo intelliguntur alienata cauſa ſubuerten. fi-
deicommiſſum, & idem tenuit Fuſar. cum alijs ab eo relatis
vbi ſupra *n.* 169. & ſic intrat illa vulgaris regula, quod præ-
ſumptio † transfert onus probandi in aduerſarium, *l. fin. in* 39
princ. ff. quod metus cauſa cum vulgatis.

Quod magis procedit, quando totum fideicommiſſum
alienatur, & in omnibus ſupradictis conuenit ratio *d. l.* 22.
ibi, *interpretationemque decreti, vt fraudi locus non ſit*. Et
præſertim quia nec Octauius, nec Victoria in dotis reſi-
gnatione declararunt, an vellent ipſum fideicommiſſum
alienare, & proprietatis dominium in Ciampinum transfer-
re pro dotis conſtitutione. Vnde cùm ſuo † onere videntur 40
aſſignaſſe, *leg. mulier* 73. ibi, *ſed non plus eſſe in promiſſione,
quam quod ſupereſſe deducto ære alieno, ff. de iur. dot.* & in his
terminis tenuit Rot. *multis citatis in Romana Caſalis* 27.
Aprilis 1644. *coram R.P.D. meo Ghiſlerio*. Nec eſt dubitan- 41
dum, quod onus fideicommiſſi æri alieno comparetur *l. certum* 8. *C. ad l. falcid.* Rota, vbi proximè Fontanell. *de pact.
nupt. tom.* 2. *clauſ.* 8. *gloſ.* 8. *par.* 11. *n.* 25. Præcipuè cùm fructus
fideicommiſſi ſufficientes videantur, ad hoc, vt propter eos
ſolum ſine fideicommiſſi † alienatione Victoria poſſet ho- 42
neſtum virum allicere, in puncto tenet Gregor. Lopez *lib.* 6.
tit. 11. *partita* 6. verbo, *que non la pudieſſe vender*, ibi, quia
non quæruot viri, an mulier habeat bona libera, ſed an
ſit diues in redditibus *column.* 4. *quæſt.* 5. *fol.* 83. vbi etiam,
quod *d. auth. res quæ, & d. l.* 22. §. *cum proponeretur*, loquun-
tur de illa muliere cuius liberi non eſſent † diſpoſitiuè voca-
ti, & probat Molin. *lib.* 4. *de primog. cap.* 6. *num.* 18. *verſ. in pri-
mo*

mò autem in princip. Dotes autem in vſufructu conſtitoi
44 vulgatiſſimum ounc eſt, & antea fuit, l. ſi vſusfructus 67. l. cum
in funde 81. ff. de iur. dot. l. ſi vſusfructus 58. ff. ſolut. matrim.
Molin. vbi prox. n. 15. dicens dotem in fructibus poſſe conſti-
45 rui, ſed de fructibus † exiſteotibus non de tururis, habet lo-
cum quando alius tenetur mulierem dotare, qui eſt poſſeſ-
ſor fideicommiſſi, non verò, quaodo ipſa eſt poſſidens, &
46 grauata, vt ex Greg. Lopez vbi ſupra.

Iuuantur hęc etiam ex doctrina Iacobi de Beluis in d. auth.
de reſt. &c. col. penult. verſ. finem, verſ. quæro vndecimo, quod
47 quando omnia bona fideicommiſſi † non ſunt neceſſaria ad
congruam dotem, fructus illorum bonorum, quæ ſuperſunt
vbi ſupereſſe debent imputantur in dotem; & negari non
poteſt, quin Victoriam poſſet honeſtè nubere abſque alie-
natione totius fideicommiſſi.

Nec facit pro iuſtitia ſententiæ, ſi dicatur, poſſe bona
retineri pro rata Trebellianicæ parti Victoriæ debitæ: Nam
tamquam Trebellianicam non poteſt retinere, quia nullo
48 iure cauetur, quod Trebellianica pertinens ad vxorem, ea
mortua remaneat penes maritum, ſi vult dotem in illa
Trebellianica fuiſſe conſtitutam, ſolum deducat Trebellia-
nicæ quartam partem, quia tantum illa quarta pars dotis ce-
49 dit coniugi inopi ex authen. præterea, C. vnde vir. & vxor.
vel etiam diuiti, ex Vrbis ſtatut. lib. 1. cap. 131. Et ſi Victoria
habebat illam quartam Trebellianicam cuius ſumma aſcen-
50 deret ad ſcuta 1250. noo videtur poſſe † negari congruam
habere dotem, ideò non intrat auth. beneficium, ad quod Imp.
voluit non aliter deueniri, quam ſi ad coogruam dotem
quarta non ſufficeret.

51 Eoque fortiùs, quia in † Trebellianicam fructus impu-
tantur, l. in fideicommiſſaria 18. d. l. mulier 22. §. ſi hæres,
verſ. alia cauſa eſt, l. deducta 58. §. ante diem 5. ff. ad trebell.
l. quod de bonis 15. §. fructus, l. filiusfamilias 18. §. fin. vbi Go-
ueanus verſ. fin. l. ſed ſi non ſeruus 36. §. final. (iuxta vul-
garem lectionem quam emendat ibi Gouean.) l. ſi is qui
quadraginta 79. §. cum enim ducenta, ff. ad l. falcid. l. iube-
52 mus 6. Cod. ad Trebell. ſi iudicio † Teſtatoris percipiantur d.
verſ. alia cauſa, vel iure hæreditario, vt loquitur text. in l.
quartam 90. ff. ad l. falcid. Nempè quaodo in diem, vel ſub
conditione relictum eſt fideicommiſſum, vt allegatis iuri-
bus, in quibus gloſſ. Alex. d. l. 18. num. 2. Imol. in d. §. ſi hæres,
Cuiac. & Donell. d. l. 6. idem Cuiac. d. l. 18. verſ. altera quæ-
ſtio, Ranchin. in cap. Raynutius de teſtament. gloſ. inſuper al-
legabat col. mihi 172. num. 103. Menoch. de arbitr. caſ. 256.
Amaga lib. 3. obſeru. cap. 1. num. 13. vt in præſenti caſu, in
53 quo dies † incertus continetur (qui pro conditione eſt) nem-
pè mortis, l. 1. §. dies 2. leg. hæres meus 78. ff. de condit. & de-
monſtr. l. ſi cum hæres 4. ff. quando dies, leg. ced. cum ſimilibus.
Qui fructus deductis etiam quartæ fructibus, (vt fieri de-
bet) ex d. verſ. alia cauſa, ſimul iunctis cum ſcutis 94. quæ
Petrus Paulus exegit, & donauit reſpectiuè à Fratribus S.
54 Honuphrij † Summario n. 9. & alia 490. accepta à q. Panel-
lo ſoluente pro Bernardino Rara debitore hæreditario, Sum-
mario num. 11. non ſolum æquant, ſed valdè ſuperant Tre-
bellianicam. Præcipuè iunctis alimentis præſtitis à Carlotta
Petro Paulo, quæ cum iudicio Teſtatoris habuerit, cedunt
in quartam ex ſupradictis iuribus.

Nec magis iuſta ſententia viſa fuit, dum iubet etiam re-
tentionem pro ſcutis 370. monetæ expenſis in domo dotali.
Nam nulla datur probatio, neque ex relatione Periti dicen-
55 tis domum nunc eſſe maioris valoris, † quam tempore di-
uiſionis, infertur perneceſſe hoc ex impenſis Ciampini pro-
ceſſiſſe, cum ex alijs cauſis, & ipſa temporum, & pretiorum
mutatione prouenire potuerit ex vulgari regula non pro-
bat hoc eſſe, &c. Nec dicit, quod domus, tantum commu-
56 niter valeat, & vendi poſſit, † nec fuit per eos extimatus va-
lor materiæ, & cæmentorum, Rota in Romana de Spiritibus
12. Ianuarij 1643. §. penult. & 12. Decembris 1644. §. quod
vero melioratum, coram R. P. D. meo Bichio, quia ratio ex-
penſarum debet fieri ſigillatim de ſingulis rebus, & vera
57 cuiuſque † extimatione, Garz. de expenſ. cap. 20. num. 22.
verſ. id tamen, & cap. 6. num. 5. verſ. præterea, loquens de
Peritis, ibi, qui tabulata, pauimenta, tigna, latere, trabes,
lapides, &c. denique omnia apertè extimabunt particulari-
ter, & ſigillatim, Peregr. de fideicomm. art. 52. n. 58. in med.
Iaſon l. 2. C. de iur. emphyt. num. 23. & 30. Tiraq. in 2. tract.
§. 7. gloſ. 4. num. 6. & in his terminis, quod Periti non conclu-
58 dant probatione melioramentorum, niſi probent ſtatum
præcedentem rei melioratæ, dixit Rota in Auximana fidei-
commiſſi 28. Ianuarij 1641. §. minus obſtat titulus ex cauſa
melioramentorum, coram Reuerendiſſimo D. meo Deca-
ne.

Immò & extimationem † faciendam eſſe ſecundùm 59
tempus, quo factæ fuerunt expenſæ tenuerunt, Imol. &
Ang. in l. pretia rerum 73. ff. ad l. falcid. num. 6. Garz. d. num.
5. licet extimatio valoris reſultantis in re meliorata † ſecun- 60
dum præſens tempus facien. eſt, nempè ex præſenti ſtatu col-
lato cum anteriori quem res habuit tempore facti ſumptus,
Peregr. vbi ſupra num. 73. & 78. Garz. d. cap. 6. num. 19. in fin.
& tunc expectandum eſſe, quod minimum eſt, vt declarat
text. in l. in fundo 39. ff. de rei vend. ibi, finge, & Dominum ea
facturum fuiſſe reddat impenſam, vt fundum recipiat eo vſque
dumtaxat quo pretioſior factus eſt, & ſi plus pretio fundi acceſſit
ſolum, quod impenſum eſt, l. ſumptus 49. ff. eod. in finalibus ver-
bis, ibi, ſuperfluum ſumptum meliore prædio facto Dominus re-
ſtituere cogitur, vbi ſuperfluum dixit ſumptum, quem poſ-
ſeſſor non tenebatur facere, † neque cum fructibus compen- 61
ſare, facit l. ſi fundum 102. ff. de in rem verſo, ibi, ita ta-
men, vt ſiue minoris ſit, quam eſt emptus tantumdem videatur
in rem verſum quanti dignus ſit, ſiue pluris ſit, non plus vi-
deatur in rem verſum, quam emptus eſt, congruit text. in cap.
1. de reſt. ſpol. iuncto ibi, Abb. num. 4. Capyc. Latr. deciſ. 93.
num. 9. Ruin. conſ. 24. num. 10. lib. 1. Burſatt. conſil. 151. num.
140. vol. 2. Garz. d. cap. 6. num. 1. verſ. ad quæ multa in fin.
& vltra ab eo citatos Menoch. de recuper. rem. 55. num. 557.
Peregr. de fideicomm. vbi ſupra num. 71. & deciſ. 7. num. 4.
Fuſar. quæſt. 169. num. 4. verſ. declaratur, Doctores allegati
Poſth. de manut. obſeru. 12. & poſt eumdem tractat. Rota de-
ciſ. 296. num. 8. & 429. num. 7. & in his terminis melioratio-
nis factæ in re dotali, Peregr. vbi proximè multis congeſtis
paulo ante med. Rota deciſ. 650. num. 2. par. 2. recent. Com-
muniter enim ſententia eſt, doctrinam d. l. in funde, & ſimi-
lium procedere non ſolùm in † bonæ fidei poſſeſſoribus, ſed 62
in omnibus etiam ſi iure dominij poſſideant, latè Garz. plu-
rimis cumulatis d. cap. 6. num 3. & 4.

Nec probat Ciampinus impenſas fuiſſe neceſſarias, videli-
cet ſi ædificium ruens, † quod habere mulieri vtile erat refe- 63
cit, vt totidem verbis, Vulp. in l. 1. §. fin. & l. impenſa 14.
per hæc verba, Impenſæ neceſſariæ ſunt quibus non factis dos
imminuitur, & paulò interiùs, ædificia vetera fulcire, itemque
reficere, ff. de impenſ. in rebus dot. fact. I.C. Paulus in l. impen-
ſa 79. cuius hæc ſunt verba, expenſæ † neceſſariæ ſunt, quæ ſi 64
facta, non ſint, aut res peritura, aut deterior futura ſit, ff. de
verb. ſignif.

Nec etiam probat (vt debet) Mareſcott. lib. 2. var. cap. 100.
num. 26 quod impenſæ † fuerunt vtiles, videlicet ex quibus 65
redditus mulieri acquiratur, text. expreſſus in d. l. 79. §. 1. l.
quod dicitur 5. §. fin. iuncta l. ſeq. ff. de impenſ. in reb. dot. fact.
Vulp. in fragment. tit. 6. §. 1. ibi, vtiles ſunt quibus non factis
quidem deterior dos non fuerit, factis autem fructuoſior dos
effecta eſt, & ita explicauit Gottofred. verbum meliorem in
d. l. 5. littera O. & apud Hiſpanos eſt, l. fin. tit. 11. partita 4.
Rota deciſ. 750. num. 40. & in Peruſina ſucceſſionis de Alpha-
nis 19. Iunij 1634. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, §. fin.
impreſſ. in compend. ſtatut. Peruſ. verb. ſucceſſino ab inteſtato,
pag. mihi 259. Peregr. de fideicom. art. 50. n. 25. Garz. d. cap. 6.
n. 5. verſ. ideo Dominus, in princ.

Et ſufficeret, quod ſaltim turbidæ redderentur impenſæ
ne poſſint retardare † immiſſionem, l. ſtatu liber. la prima in 66
ord. 5. de ſtat. liber. maximè ex remedio l. fin. Cod. de edict.
D. Adr. tollen. Menoch. conſ. 704. num. 11. & 12. qu. 747 num.
26. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 62. n. 2. 7. & 9. Intrigl. de
ſubſtit. cent. 3. num. 107. Garz. vbi ſup. cap. 6. num. 19. verſ. fin.
Put. deciſ. 471. lib. 2. Raud. deciſ. Piſan. 30. num. 211. ad med.
Rota poſt Modern. de manut. dec. 140. n. 11. & 12.

Præcipuè cùm † Ciampinus id teneatur probare, Peregr. 67
vbi ſup. num. 54. cum vulgatis R.P.D. Argelus de acquir. poſſ.
quæſt. 2. num. 296. & ſeq. & de legitimo contrad. quæſt. 3. art.
7. num. 92. vbi in addit. multas Rotæ deciſiones congerit,
quæ † ſunt intelligen. ex allegat. per Modern. de manut. d. ob- 68
ſeru. 12. num. 51. & 52. vel ſaltim debuit R.P.D. Argelus con-
cedere immiſſionem data † cautione de ſoluen. impenſis li- 69
quidan. d. deciſ. 140. num. 12. Garz. vbi ſup. prox. d. n. 19. poſt
med. vſque ad finem.

Minus ſuffragabitur Ciampino, quod hic non poſſit agi
de reſtitutione fideicommiſſi, ſed de reſtitutione dotis cuius
conſtitutione fideicommiſſum † extinctum non amplius 70
reuiniſcit ex Burſatt. conſ. 76. num. 1. vol. 1. qui dicit com-
munem Fontanell. d. clauſ. 5. gloſ. 1. par. 2. num. 49. Peregr. de
fideicomm. art. 42. n. 20. Nam obſtare videntur verba Iuſtin.

*in l. vnica, §. taceat 5. ad med. verſ. ſed neque ſic ſe habent, ſed
nec ob impenſas in res dotis factas retentio nobis ſatis viden-
tur eſſe idonea, C. de rei vxor. act. l. dote 6. ff. de dote præ-
leg.* Mareſcott. *d. lib. 2. var. d. cap. 110. n. 5. & cap. 112. n. 24.*

Alia etiam iniuſtitia oſtenditur ex retentione pro im-
penſis vltimæ infirmitatis. Hoc enim non admittitur *in l.
quod in vxorem 13. Cod. de neg. geſt. vbi gloſ. in fin. verſ. nota,*
Bald. *num. 1.* Corduba de Lara *de alim. in l. ſi quis à liberis 5.
§. ſi quis ex ijs num. 20. ff. de lib. agnoſc.* Viu. *deciſ. 197. num.*
14. Surd. *de alim. tit. 5. quæſt. 33. per tot.* Theſaur. *quæſt. fo-
renſ. 55. num. 1. & 5. per tot. lib. 2.* Fontanell. *vbi ſup. clauſ. 6.
gloſ. 2. par. 5. n. 2. & 4. adductis ſui Senatus Deciſionibus.*
72 Vbi quod ſi dos erat pinguis, & ſufficiebant † eius fructus
ad impenſam etiam ſi infirmitas ſit longa, & grauis, & in-
curabilis res, inquit, eſt clara, nec vllum continens dubium,
vt ex Garz. & alijs ibi connumeratis, vbi etiam ponit ſui Se-
natus deciſiones.

Vlterius apparet iniuſtitia ex retentione pro ſumptibus
funeris, qui ſimul cum impenſa infirmitatis aſcenditur ad
ſcuta 115. Primò, quia Ciampinus retinebat ſcuta 180. re-
cepta eſt pretio cuiuſdam domus venditę Summario *num. 5.*
littera A. & ſcuta 100. ſibi ſoluta ab Andrea Factorio pro
redemptione cuiuſdam cenſus hæreditarij, eodem Summa-
rio *num. 5.* paulò ante litteram A.
73 Secundò, quia impenſa funeris † æs alienum dotis eſt, vt
iſtis verbis, *l. impenſa 18. ff. de relig. & ſumpt. funer.* immò,
quod omni æri alieno præferatur, *l. ſi quis 14. l. a 2. 45. in ord.
ff. eodem tit.* Garz. *vbi ſup. cap. 8. num. 18. & 23.* Fontanell.
d. clauſ. 7. gloſ. 2. par. 5. n. 26. & 28. & ſi creditum ſit dotale
num. 29. adducens Senat. deciſionem, & etiam ſi ſit fiſcale,
74 vel quodcumque aliud, ſiue anterius, ſiue poſterius, taci-
tam, vel expreſſam hypothecam habeos, Garz. *d. num. 18. &
23.* Add. ad Molin. *de primog. lib. 1. cap. 10. num. 33. in fin.*
Fontanell. *d. num. 26.* debuit ergo præferri quarto dotali à
Ciampino prætenſo dato, quod hic intraret ſtatutum quar-
ti dotalis.

Tertiò, quia funeris impenſa ſolui debet pro rata inter
75 eum, qui lucratur, † vel dotem, vel partem, & ſucceſſores
mulieris, *leg. in eum 16. l. Neratius 20. l. Celſus 22. l. ſic pro
rata 27. l. fin. §. fin. ff. de relig. & ſumpt. funer.* Coſt. *de port. rata
qu. 37. n. 4. cum ſeqq.* Fontanell. *vbi ſupra num. 25.* Io. Ioſeph
Ludouiſ. *deciſ. 28. n. 3.*

Et hæc tria iniuſtitiæ capita communia ſunt etiam ad in-
76 iuſtitiam retentionis pro infirmitatis impenſis, † quæ habent
idem priuilegium, quod ſumptus funeris, Bart. Bald. & Ca-
ſtr. *in l. in reſtituendo, C. de petit. her.* Fontanell. *vbi ſup. n. 26.*

Patet etiam eadem iniuſtitia ex conceſſa retentione ſcut.
53. bon. 53. cùm tamen ex pecunijs receptis à Ciampino
etiam ſolutis impenſis infirmitatis, & funeris poſſet etiam
hoc deducere, & ex fructibus fideicommiſſi perceptis poſt
mortem Victoriæ.
77 Et tandem legatum eſt † grauamen, & onus fideicom-
miſſi, ſeu dotis, quod ante quartum deducen. eſt ſicut, &
impenſæ infirmitatis, & funeris, & idem dicen. eſt de me-
78 lioramentis, † ſed neceſſarijs, quia ipſo iure dotem minuunt,
*l. quod dicitur 5. in princ. §. 1. l. 1. §. 20. ff. de impenſ. in reb. dot.
fact. l. vnica, §. taceat, verſ. ſed nec ob impenſas, C. de rei vxor.
act. d. l. dote 5. ff. de dote præleg.* & ſi hæc omnia probatentur
79 facerent ſaltim, vt minor eſſe dos, † & per conſequens mi-
nus etiam quartum dotale. Immò & ſi vtiles tantum fuiſ-
ſent impenſæ poſſet fortè, & non ſine fundamento contendi
80 cum ſtatutum nullum det huic quarto † dotali antelationis
priuilegium; ſed tantum videtur generaliter concedere,
quod coniugi tantum pauperi concedatur per *auth. præterea,
C. vnde vir. & vxor.*

Et ita fuit per Dominos deciſum vnica parte tantùm in-
formante, altera pluries citata, & diu expectata.

R. P. D. BICHIO.

Romana, ſeu Veliterna reſtitutionis in integrum.

Lunæ 17. Decembris 1646.

A R G V M E N T V M.

Decretum emanatum cum clauſula, *niſi ad primam cum intimatione*, quatenus dicatur conditionale. Poteſtatem habens ex conuentione partium, aliquid de facto faciendi ſi adeat Iudicem, quando dicatur ſibi præiudicaſſe, & aliqua habes circa ſolutionem locationum, & alia, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Decretum emanatum, niſi ad primam cum intimatione, antequam intimatio fiat, eſt ſuſpenſum, nec afficit.*
2 *Decreti terminus, quando eſt emanatum, niſi ad primam cum intimatione, eſt communis vtrique parti.*
3 *Pars, ſi habuerit decretum niſi ad primam cum intimatione ante expeditionem decreti, quid debet facere.*
4 *Proteſtatio, ſi ſit apud acta pars contraria, cenſetur habuiſſe notitiam de ea.*
5 *Citationis defectus, quoad citatos, reddit quoque decretum nullum propter connexionem iurium ad inuicem.*
6 *Affictuum decurſorum quantitas, an ſit inter partes diuidua, vel indiuidua.*
7 *Conductores plures, quando adſunt, tunc quilibet in qualibet parte ius habet pro indiuiſo.*
8 *Viam facti, quando quis dicatur reliquiſſe, & viam iuris ſumpſiſſe.*
9 *in Partium poteſtate eſſe non debet, iudicium inchoatum euertere.*
10 *Facti viam, quam quis habebat, non dicitur quis reliquiſſe, ſi tantum à Iudice inuocauerit aſſiſtentiam ſuæ familiæ.*
11 *Seraph. dec. 1003. num. 1. à quo caſu loquatur.*
12 *Executionem inſtrumẽti à Iudice petere, aliud eſt, & aliud præſeruare ſibi viam facti ex inſtrumento competentem.*
13 *Clauſula,* omni meliori modo, *poſita ſine dictione. Et non valet operari ſubſiſtentiam vltra modum expreſſum.*
14 *Iudex nulliter procedendo, perinde eſt, ac ſi propria auctoritate procederet.*
15 *Bart. in l. creditores, ſub num. 26. C. de pign. quo caſu loquatur.*
16 *Mandatum de aſſociando peti poteſt à Iudice extraiudicialiter.*
17 *Creditor producendo, & citando debitorem, ſignum eſt, quod intendit iudicialiter procedere.*
18 *Iudex quando valide procedit, ceſſat omnis nullitas, ſecus vero, ſi vti priuatus procedat.*
19 *Pars, ſi iudicium inchoatum, nulliter proſecutus fuit, ſibi debet imputare.*
20 *Conductor, ſi non fuit ſolutus penſionem, non eſt immediatè licitum locatoribus vendere rem locatam.*
21 *Conductor, quando non ſoluit penſionem, quid ſecundùm iuris diſpoſitionem ſit faciendum.*
22 *Et quid ſtantibus pactis in conceſſione locationis appoſitis.*
23 *Pacta odioſa, non debent haberi pro repetitis.*
24 *Pacta appoſita in aliquo contractu nunquam cenſentur repetita in diuerſo contractu.*
25 *in Inſtrumento eodem poſſunt contineri, plures, & diſtincti contractus, inter ſe compatibiles.*
26 *Et tamen ab vno, ad alium non eſt inferendum.*
27 *in Inſtrumento eodem, ſi adſit contractus venditionis, & locationis, tunc pactum adiectum venditioni, non cenſetur repetitum in locatione.*
28 *Contractus in inſtrumento contenti, non ſunt confundendi, ſed diſtinctim, ac ſeparatim recipiendi.*
29 *Quod maximè procedit quando vno, ſed diuerſe pretio fuerunt conſtituti.*
30 *Stipulationes tot in inſtrumento ineſſe dicuntur, quot ſunt res in ſtipulatione deducta.*
31 *Correſpectiuitas in contractibus, vt dicatur inducta, quid minimè ſufficiat, amplia num. 32.*
32 *Contractus vnus, quando in aliam ſpeciem fuit translatus, dicitur tunc inducta nouatio.*
33 *in Obligatione nouante, cenſetur repetita qualitates, & priuilegia primæ obligationis.*
34 *Et qualiter id ſit intelligendum, & num. 35. & 36.*
37 *Pacta, & iura realia non extenduntur de re ad rem.*
38 *Debitum dicitur grauius, ſi pariat reuocationem in contractus in caſu inobſeruantiæ.*
39 *Solutio in quam cauſam cedat ſtandum eſt declarationi partis.*
40 *Solutio, in quam cauſam cedat attendenda eſt mens ſoluentis.*
41 *Diſponentis mentem, ſi habeamus, non eſt confugiendum ad coniecturas.*
42 *à Pactis initis inter partes ſine conſenſu vtriuſque partis non eſt recedendum.*
43 *Solutio ſi ſit relatiua ad inſtrumentum, cedere prius debet in primam cauſam inſtrumenti, quam in ſecunda.*
44 *Solutio ſi fuerit promiſſa fieri ante principiũ nundinarum, de quo*

de que tempore illa ſit facienda.

45 *Solutio, ſi incipiat currere à die Natiuitatis D.N. iſta verba non valent recipere maiorem latitudinem, quam per totam octauam Natiuitatis.*

46 *Quod tamen non procederet ſi fuerit dictum ante 15. dies ante Natiuitatem, quia id importaret excluſionem octaua.*

47 *Teſtator quando priuauit hæredem delinquentem in ipſo momento delicti, & per quindecim dies ante, quid id importet.*

48 *Verba illa,* volo, nolo, condemno, abſoluo, *iſta verba ſunt incompatibilia inter ſe.*

49 *Verba, quando aliquo modo poſſunt inter ſe conciliari quoad diuerſos effectus, non dicitur per poſteriora, receſſum à prioribus.*

50 *Interpretatio omnis ſumenda eſt, vt in eodem inſtrumento euitetur contrarietas.*

51 *Debiter ante diem ſolutionis non eſt conueniendus.*

52 *Niſi tamen adſit timor decoctionis.*

53 *Obſeruantia, ſi non ſit vniformis, non attenditur.*

54 *pro Debitore ad excluſionem mora in dubio iudicandum eſt.*

55 *Mora pendente iudicio completa, an proſit ad victoriam.*

56 *ad Executionis effectum ſententia debet iuſtificari ex eiſdem actis, & non ex poſtea factis.*

DECISIO CCCCXXXIX.

REuocata hodie fuit ad trutinam, & confirmata deciſio edita in hac cauſa ſub die 25. Iunij proximè præteriti ex quo Iudex primæ inſtantiæ, nec ritè, nec rectè decreuit licere Dominis Canonicis Baſilicæ S. Petri diſponere de animalibus, alijſque effectibus exiſtentibus io Caſali Campimortui, & ſpectantibus ad Aloyſium Venturinum, & hæreditatem Diomedis Papij, & Caroli Oliuerij, quibus ijdem Canonici dictum Caſale locauerant de menſe Octobris anni 1644.

Non ritè, quia citati quidem fuerunt Venturinus, & Papius, & aliqui hæredes Caroli Oliuerij principalis conductoris, ſed oon Euangeliſta alter ex dd. hæredibus, quem talem eſſe Canonici non negant, & ſciuerunt, aut ſcire debuerunt etiam de tempore decreti, quia illi hoc declarauit, ideòque ſe citari debere proteſtatus fuit, non dum ſub die 15. Iulij, & ſic per multos dies poſt decretum; verùm etiam prius die 20. Iunij, & ſic ante decretum: quamuis enim decretum emanaſſet die præcedenti, quia conceptum erat cum clauſula,
1 † niſi ad primam cum intimatione antequam intimatio fieret erat ſuſpenſum, nec afficiebat, Caualer. *dec.486. num.1. &* 10. Gregor. XV. *deciſ.31. num.8.* Buratt. *deciſ.124. num.23.* Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.37. num.10.* prout è conuerſo d. proteſtatio affecit, ſtatim Canonicos abſque alia notificatione cùm facta fuerit apud acta cauſæ, & pendente termi-
2 no intimationis decreti, † ſiue quia terminus huiuſmodi eſt communis vtrique parti, Saluſt. Tiber. *in prax. A.C. lib.2. cap.15. num.7. & 8.* Siue quia victor ante expeditionem
3 decreti tenetur ſcrutari acta, & perquirere quid reus † io termino iotimationis deduxerit omniumque propterea apud acta proteſtatorum habuiſſe ſcientiam præſumitur, li-
3 cèt ſibi particulariter † notificata non fuerint, vt ex Paul. de Caſtr. *in l.1. col.2. verſic. benè tamen puto, C. ſatiſd.* dixit Rota apud Put. *dec.109. n.4. lib.2. in corr.*

Talis autem defectus citationis, quoad citatos quoque
5 reddit decretum nullum † propter connexionem iurium ad inuicem, iuxta theoricam Bald. *in l.1. num.6. C. arr. calc.* quam ſequuntur allegati in prima deciſione §. *Eſt autem, in fin.* & connexio verſatur tam circa reſolutionem contractus locationis, quàm circa licentiam vendendi effectus conductorum in Caſali exiſtentes; nam licentia pendet ab eadem conditione à qua pendet reſolutio contractus, & Canonici ex eodem capite ad reſolutionem, & venditionem proceſſerunt, neque actum fuit ſimpliciter, ac primariò
6 † ad quantitatem affictuum decurſorum, quæ diuidua eſt inter plures debitores, ſed ad bona ipſa, hoc eſt ad venditionem effectuum communium, in quibus omnium conductorum
7 ius eſt omninò connexum, † quia quilibet in qualibet parte ius habet pro indiuiſo, gloſ. *in l. ſi familia, verb. pro parte, C. famil. erciſcun.* Io. de Amic. *conſ.20. num.15.* Gratian. *diſcept.948. num.43.* Seraph. *deciſ.957. num.2.* & in puncto Add. ad Gregor. XV. *deciſ.319. ſub n.7. verſic. & ideo,* Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.37. n.9.* Rota *inter recent. deciſ.594. num.2. part.4.*

Hæc verò nullitas euitari non poteſt ex quo locatores in Inſtrumento locationis reſeruauerint ſibi facultatem vendendi propria auctoritate, dum ea facultate vſi non fuerunt, ſed adiuerunt Iudicem, & citatis alijs conductoribus ab eo licentiam vendendi petierunt abſque aliqua præſeruatione dictæ facultatis; nam ex hoc cenſentur † receſſiſſe à via fa- 8
cti, & viam iuris elegiſſe, nec eſſe debet in eorum poteſtate iudicium inchoatum † euertere, ac eludere iuxta veriorem 9
opinionem, quam præter allegatos *in prima deciſ.§. Nec releuat,* ſequitur Mantic. *de tac. lib.22. tit.22. num.15. & deciſ. 33. num.16.* Carpan. *ad Stat. Mediolan. cap.155. num.15.* Neguſ. *de pign. 4. par. princ. num.25.* eamque in terminis iudicij nulliter inchoati ſecuta eſt Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.105. num.13.* licèt ſecus dicendum † eſſet, ſi à Iudice 10
ſolum exiſtentiam, & familiam extraiudicialiter petijſſent, fortè ad euitandas rixas, & ſcandala, in quibus terminis loquitur Seraph. *deciſ.1203. num.1.* vel in actu aditionis Iudi- 11
cis præſeruaſſent, ſibi facultatem vendendi, etiam propria auctoritate, quæ præſeruatiua non adeſt in caſu noſtro, nec reſultat ex productione Inſtrumenti locationis illam continentis, vel petitione decreti, iuxta formam eiuſdem Inſtrumenti, quia ſemper ita concipiuntur petitiones, † & aliud 12
eſt petere à Iudice executione contentorum in Inſtrumento, aliud præſeruare ſibi viam facti ex inſtrumento competentem, Alex. *conſil.131. num.11. verſ. item reſpondeo, lib.4.* Rimin. iun. *conſ.454. num.27. & 28.* Neuizan. *conſ.82. n.28.* Vnde Cinc. *de cenſib. par.2. cap.2. quæſt.5. art.5. num.26.* monet creditorem, cui talis facultas ex Inſtrumento competit, ne petat à Iudice executionem inſtrumenti dicta facultate muniti; Nihilque curandum eſt de clauſula, *omni meliori modo* appoſita in decreto Iudicis, quia quatenus adeſſet
† in decreto, vel in citatione tamquam appoſita ſine copu- 13
la non ſubſtineret proceſſum ex alio remedio diuerſo, iuxta diſtinctionem Caputaq. *deciſ.124. par.1.* Accbil. *deciſ. vnic. de verbor. ſignif.* quam Rota ſequitur paſſim, *vt in Mutinen. Hæreditatis 14. Martij 1618. coram bon. mem. Rembeldo.*

Non obſtat, quod ſi Iudex nulliter † proceſſit perinde 14
eſt, ac ſi propria auctoritate locatores vendidiſſent, vt originaliter voluit Bart. *in l. creditores 3. ſub num.26. verſ. de hoc eſt caſus, Cod. pignor.* quem ſequuntur Imol. *in cap. potuit 65. ante med. verſ. dicit tamen de locat.* Ruin. *conſ.152. num. 10. verſ. nec prædictus lib.4.* Dec. *conſ.460. num.6. & ſeqq.* Soccin. ſen. *conſ.82. num.8. verſ. ſexta concluſio lib.3.* Alb. *conſ.131. num.4.* Nam præter quod Rot. *d. deciſ.105. coram Greg. XV.* quę allegat concordantes amplexa eſt contrariam ſententiam ſumus extra omnem difficultatem, quia † Bar- 15
tolus loquitur quando Iudex aditus fuit nemine citato, & ſic eius officium imploratum fuit extraiudicialiter vrbanius agendo, vt aduertit Iaſ. *in l.2. ſub num.113. verſ. volens tamen, C. iur emphyt.* Mant. *d. dec.33. num.16. & 17.* vbi habetur, quod doctrina Bart *in d.l. creditores,* habet locum quando quis ſolùm petijt mandatum de aſſociando, quod peti poſſe à Iudice extraiudicialiter ſine citatione partis,
† tradit in his terminis Cancer. *var. reſol. tom.3. cap.19. n.* 16
25. Secus verò eſt, quando coram Iudicem productum fuit inſtrumentum, & debitor citatus fuit, quia creditor producendo, ac citando debitorem declaraſſe videtur, quod volebat procedi iudicialiter, ac iuris ordine ſeruato, vnde † via 17
quam elegit ei patere debet cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. ſi mulier §. vlt. ff. quod met. cauſ.* & intrat regula ſi non valet, quod ago, vt ago, nec valet, vt valere poteſt, de qua text. *in l. multum intereſt, C. ſi quis alter.* vel ſibi Innoc. *in cap. vlt. num.3. de procur.* Felin. *in cap. cum ordinem num.2. verſ. facit pro, de reſcript.* & in his terminis diſtinguendo vtrumque caſum, declarat Neguſ. *de pign. part.4. princ. ſub n.23. verſ. tunc ſi Iudex, iuncto num.25.*

Hinc non ſubſiſtit dilegma, quod aut Capitulum egit validè, & ceſſat obiectum nullitatis, aut nulliter, & cum Iudex
proceſſerit tamquam priuatus non fuit amiſſa facultas ven- 18
dendi propria auctoritate, quia ſic eſſet in poteſtate partis eludere Iudicem, cùmque renunciatio dictę facultatis reſultet ex ipſa electione viæ iudiciariæ, & proceſſu iudiciali-
ter inuocato, † ſibi imputare debet creditor, ſi de cætero iu- 19
ris ordinem non ſeruauit, remanetque proceſſus nullus, tam quoad citatos, quam quoad Euangeliſtam non citatum propter connexionem iuris ſupra ponderatam.

Pariter Iudex primæ inſtantiæ non decreuit rectè, ſine motus fuerit ex quo Venturinus, & eius conſortes non ſoluerat ſcuta 11559. debita originaliter ab Arrigijs priori-

bus conductoribus pro paghis affictus durante eorum loca-
tione decurſis, & non ſolutis, & à Venturino, & ſocijs in
Inſtrumento locationis, deindè ſibi factæ accollata, ſiue ex
mora eiuſdem Venturini, & ſociorum in ſoluendo pagam
Natiuitatis anni 1644. & Reſurrectionis anni 1645. decor-
ſas de tempore eorum locationis.

Quo enim ad debitum ſcutorom 11559. qoidquid ſit an
promiſſio fuerit pura, an verò collata in menſem Aogniti
anni 1645. non ſecus, ac eſtinctio cenſus debiti Eminentiſ-
20 ſimo Cardinali Ceuę; eſto quod Venturinus, & ſocij † tem-
pore emiſſi decreti eſſent in mora ſolnendi, non ideò licebat
locatoribus procedere immediatè ad venditionem bono-
rum ſpectantium ad conductores; non quidem de iure com-
muni quo deueniendum eſt ad captionem pignorum, eo-
21 rumque ſucceſſinè ſubhaſtationem, † ſeruato ordine iudi-
ciario, l. quæ ſpecialiter, ff. diſtr. pign. Neguſ. de pign. part. 6.
membr. 1. n. 15. Hugo Donell. eod. tract. cap. 10. col. 3. num. 5.
& ſeqq. Rot. dec. 504. n. 2. ibi ſeruatis ſeruandis par. 3. rec. cum
alijs allegatis per Modern. Peruſin. de ſubſt. inſpect. 20. num.
10. & ſeqq.

Non etiam vigore pacti in Inſtrumento locationis appo-
ſiti, animaduertendo, quod inſtrumento habet duas partea
in prima condoctores promittunt ſoluere affictus decurren-
22 dos, necnon certam quantitatem pro Cioccbatis, † & Sa-
larium Cappellano, & ſe ſubmittunt omnibus pactis appo-
ſitis in Inſtromento affictus prius ſacti Arrigijs, qnorum al-
retum eſt, quod in caſum non adimplementi rerum promiſ-
ſarum, ac etiam moræ in ſoluendo affictus liceat Canonicis
propria auctoritate diſponere de effectibus ſpectantibus ad
conductores. Incipit deinde alia pars inſtrumenti indepen-
dens diuerſa, & ſeparata à primis ſub his verbis, e perche det-
ti Signori Canonici ſono creditori di detti Signori Arrigij, per
gl'affitti decorſi, &c. della ſomma di ſcudi 11559. & anche
detti Signori Arrigij deuono eſtinguere vn Cenſo di ſcudi 5000.
&c. per li quali detti Signori Canonici hanno l'hipotheca, e re-
tentione di tuti, e ſingoli animali, grani, & effetti, e credi-
ti eſiſtenti in detto tenimento, & altri luoghi ſpettanti all'he-
redità di detti Signori Arrigij. Per cio detti Signori Cano-
nici, &c. detti animali crediti, & effetti actiuè, & paſſiuè,
tali quali ſono li concedono, rinuntiano, e traſferiſcono à
detti Signori Conduttori, &c. e dall'altra banda detti Signori
Conduttori accollano ſopra di ſe il detto Cenſo di ſcudi 5000.
&c. e quello promettono eſtinguere per tutto il meſe d'Agoſto
proſſimo à venire, &c. & anco pagare à detti Illuſtriſſimi Si-
gnori Canonici gli ſcudi 11559. o altra piu vera ſomma da
detti Signori Arrigij donuta per tutti li 15. Agoſto proſſimo
paſſato, &c.

In hac verò parte inſtrumenti, nec explicitè, nec relatinè
ad præcedens inſtrumentum cum Arrigijs legitur adiectum
pactum illud rigoroſum, ſeu facultas in caſum non ſolutio-
nis vendendi effectus conductorum, & recedendi ab af-
23 fictu, † cùmque ſit odioſa non debet in dobio haberi pro
repetita, Ales. conſ. 17. n. 12. lib. 4. & conſ. 76. num. 5. & ſeqq.
lib. 5. Ruin. conſ. 114. n. 4. lib. 1. Valalc. conſ. 179. n. 51. Menoch.
praſum. 85. n. 22. lib. 3. Afflict. deciſ. 365. num. 14.

Maximè quia eſt adiecta contractui locationis, at ſecun-
da pars inſtrumenti continet contractum venditionis effe-
ctum relictorum ab Arrigijs pro pretio dictorum ſcutorum
11559. ab illis, vt ſupra debitorum Canonicis, nunquam
24 enim pacta † adiecta contractui cenſetur repetita in alio di-
uerſo, l. qui fundum, ff. contrah. empt. cum alijs alleg. per Ne-
guſan. quæſt. 546. num. 1. 2. & 3. quamuis vnicum ſit inſtru-
mentum, cùm etiam in eodem inſtrumento contineri poſ-
25 ſint plures diſtincti, ac ſeparati contractus † inter ſe compa-
tibiles, l. ſcire debemus 29. ff. verb. oblig. l. cum eiuſdem, ff. edil.
edict. Alb. conſil. 45. per tot. Mant. de tacit. lib. 2. tit. 3. num. 12.
26 Rot. dec. 763. n. 8. & ſeqq. par. 1. diuerſ. & adhuc † ab vno non
poſſit ad alium inferri, vt per Rimin. ſen. conſil. 177. num. 4.
vbi, quod ſi in eodem inſtrumento adſit contractus vendi-
27 tionis, & locationis pactum adiectum † venditioni non
cenſetur repetitom in locationi ſequenti, lib. 1. Rota Bonon.
diuerſ. deciſ. 43. num. 24. vbi, quod tempus adiectum locatio-
ni non videtur repetitum in pacto ſrancandi appoſito in eo-
28 dem inſtrumento, † qnia eſt diuerſum à locatione, Erneſt.
Cothman. conſil. 18. num. 18. vbi, quod contractus in inſtru-
mento contenti non ſunt confundendi, ſed diſtinctim, ac ſe-
29 paratim accipiendi, & n. 19. hoc ampliat quando † non voo,
ſed diuerſo pretio conſtituto initi ſunt, Dec. conſil. 431. num.
2. verſ. ſed in tali concluſione, Surd. conſ. 101. num. 28. Rot. in
Romana cambij, ſeu pecuniaria 22. Iunij 1639. coram Reue-
rendiſſ. D. meo Dunozet. Decano, in qua dictom fuit, qood ſi
in eodem inſtrumento adſit contractos cambij, & mutui pe-
cuniæ ad cambium receptæ, diuerſæ, & independentes ſunt
vtriuſque contractus obliganionis, & ad obiectum corre-
ſpectiuitatis reſultantis ex qno eodem contextu, & ſub vnica
clauſula actum vterque contractus celebratus fuit, reſpon-
detur non reſultare huiuſmodi correſpectiuitatem quando
contractus ſunt diuerſæ naturæ, † & vnus non venit ad de- 30
terminationem alterius, qnia tot cenſentur eſſe ſtipnlationes
quot ſunt res in ſtipulationem deductæ, dict. l. ſcire debemus,
& ibi Doct. ff. verb. oblig. Alb. conſ. 45. ſub n. 3. Surd. conſ. 101.
num. 39. Cyriac. contr. 90. num. 20. & ſeqq. Put. deciſ. 213. n. 1.
& 4. lib. 3. in corr. qnamuis ſecundus contractus ſit celebra-
tus occaſione primi, quia potius, vt in caſu noſtro vterque
contractus eſt independens † quoad ſubſtantiam, & pro- 31
miſſio facta in ſecundo contractu habet ſuam cauſam ſpe-
cialem, & expreſſam, ſola dependennia occaſionalis, ſeu ac-
cidentalis, non ſufficit ad inducendam correſpectinitatem,
vt tradit Anch. in cap. acceſſorium ſub num. 16. verſ. præterea
iſti duo actus de reg. iur. in 6. Bapriſta de Sancto Blaſio tract.
de Correlat. quæſt. 66. num. 54. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 28.
in addit. litt. F. Rota in Eugubina Erroris calculi 26. Aprilis
1641. coram R.P.D. meo Carillo.

Quæ faciliùs procedunt in caſu noſtro, quia pactum de
qoo agitur, fuit appoſitum † in fine primæ partis continen- 32
tis contractum locationis, & ſecundus incipit per oratio-
nem omninò ſeparatam, & independentem. Non obſtat,
quod etiam dicta ſcuta 11559. proueniant originaliter ex lo-
catione, & affictibus debitis ab Arrigijs, & conſequenter
contiocantur ſub tali pacto cum Venturini ſe obligauerint
cum eiſdem pactis ſtipulatis, & cõuennis cum Arrigijs. Quia
hoc benè procedit reſpectu pactorum ipſius contractus lo-
cationis, qui tantum celebratus fuit cum Arrigijs: Et licèt
verum ſit, quoad Arrigios, quod dicta ſcuta 11559. deben-
tur ex cauſa locationis; quia tamen poſtea Canonici de di-
cta ſumma ſibi ſatisfecerunt, mediante appropriatione ef-
fectuum eorumdem de Arrigijs, quos vendiderunt, & ceſ-
ſerunt Venturinis, & Venturini eamdem ſummam promi-
ſerunt ex alia cauſa, nempe venditionis, quo ad illos obliga-
tio originalis Arrigiorum, orta ex locatione habetur pro ex-
tincta, & eſt per nouationem tranſfuſa in aliam ſpeciem
contractus, vt fit quando cauſa vnius contractus in aliam
controuertitur, & traſfunditur, Ioan. Faber in §. præterea
num. 3. quib. mod. toll. oblig. Ioan. Franc. à Pont. conſil. 131.
num. 134. lib. 2. Cancer. var. reſol. tom. 3. cap. 7. num. 14. & ſeq.
Ant. de Amat. reſolut. 50. num. 5. Barz. dec. 20. num. 8. adeò,
quod debitum quo ad Venturinos non poſſit conſiderari
tanquam debitum pagarum affictus, ſed tanquam pretium
venditionis dictorum effectuum Arrigiorum, & ſic non ca-
dit ſub pacto, ſed remanet ſub mera diſpoſitione iuris; ne-
que intrat regula, quod † in obligatione nouante cenſen- 33
tur repetitæ qualitates, & priuilegia primæ obligationis,
vt notat Bart. in l. ſi quis cum aliter 36. num. 4. verſ. præterea
poſito, ff. de verb. oblig. quem ſequitur ibidem Alex. num. 3.
Iaſ. num. 12. Caſtill. deciſ. 17. num. 34. lib. 1. quia intelligen-
da eſt de qualitatibus, quæ actioni nouatæ inerant ex diſ-
poſitione legali fauore creditoris, vel cauſæ, ſecus † verò
in his, quæ inerant ex diſpoſitione contrahentium in odium 34
debitoris moroſi, vt text. in l. nouatione, & in l. emptor ff. no-
uat. benè declarat Bart. in l. aliam 29. in fin. ff. eod. cuius
opinionem communem † eſſe, & ſeruari in practica teſta- 35
tur Iaſ. in §. fuerat num. 124. inſt. act. vbi alios citat eamdem-
que diſtinctionem ſequitur Surd. conſ. 269. num. 18. & conſ.
445. ſub num. 56. & 57. Grat. dec. March. 117. in fin. Arias de
Meſa var. reſol. lib. 1. cap. 18. num. 4. & 5.

Non obſtantibus clauſulis præſeruatiuis, quas Domini
Canonici appoſuerunt in ſupradicta ſecunda parte Inſtru-
menti celebrati cum Venturinis, ibi, reſeruandoſi in prima,
& auanti tutte le coſe il dominio, e ſpeciale hipotheca, che han-
no ſopra detti animali, crediti, & effetti ſudetti, ſino alla to-
tale ſodisfattione, di modo tale, che non s'intenda innouato,
nè receduto dagli altri oblighi cantanti à loro fauore. Quia
præſeruatiua aliarum obligationum, prius cantantium ad
fauorem Canonicorum, non poteſt referri, niſi † ad Arri- 36
gios, itant contra ipſos non cenſeantur nouatæ, vel ab illis
receſſum, donec ſeqoatur actualis ſolutio, ſed non contra
Venturinos erga quos non eſt applicabilis, qnia aliàs obli-
gationea pro hac ſumma ad fauorem Canonicorum, prius
non ſecerant, & quatenos dici poſſint, præſeruata iura rea-
lia, ſuper animalibus, & effectibus Arrigiorum per Canoni-
cos ven-

cos venditis Venturino, & ſocijs, & per conſequens etiam
manuum iniecto, vt illa exerceri valeret probari debuiſſet
identitas rerum, nempè quod animalia, alijque effectus, qui
tempore decreti Iudicis primæ inſtantiæ exiſtebant in Caſali
Campimortui eſſent illimet, quos Canonici vendiderant
37 Venturinis cum pacta, † & iura realia non extendatur de
re ad rem, *l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact.* Bald. *in cap.* 1.
ſub num. 2. *tit. qual. dom. propr. feud.* Imol. *conſil.* 13. *num.* 1.
Rimin. iun. *conſil.* 492. *num.* 13. *conſil.* 782. *num.* 89. Neguſ. *qu.*
546. *num.* 8. Rimin. ſen. *conſil.* 70. *num.* 10. *lib.* 1.

Quo verò ad pagas affictus decurſas poſt locationem fa-
ctam Venturinis, iterùm Domini dixerunt non fuiſſe in-
curſam moram ſex menſium, poſt quas dumtaxat contra-
hentes voluerunt purificari pactum reſolutiuum, & licen-
tiam vendendi propria auctoritate: nam à die Reſurrectio-
nis anni 1645. qua maturauit ſecunda paga, vſque ad diem
decreti vim effluxerant tres menſes, & reſpectu primæ pa-
ghæ Natiuitatis anni 1644. ceſſat mora ſemeſtrualis. Primò,
quia de Menſe Aprilis ſubſequentis, & ſic dumtaxat poſt tres
menſes Venturini ſoluerant Canonicis ſcut. 5200. exceden-
tia ſummam debitam pro prima paga, & hæc ſolutio ſaltim
pro concurrenti quantitate dictæ paghæ referri nullatenus
poteſt ad partitam ſcutorum 11559. debitorum, vt ſupra ex
cauſa venditionis, ſed per neceſſe referenda eſt ad ipſam pa-
gam debitam ex cauſa affictus: tum quia debitum ex hac
38 cauſa eſt † grauius cum pariat reſolutionem contractus, &
manuum iniectionem in bonis conductorum, vt per Bart. *in
l.* 1. *n.* 3. *ff. ſolut.* Dec. *in l. ſi duabus* 105. *ff. de reg. iur.* Gratian. *di-
ſcept.* 224. *n.* 2. *&* 93. Rota Bonon. *diuerſ. dec.* 59. *n.* 3.

39 Tum etiam quia ſoluentes † in actu ſolutionis declara-
runt ſoluere in cauſam affictus, vt legitur in ordine directo
ad Bancum Sancti Spiritus, & à Canonicis acceptato, ibi,
li piacerà pagare al Reuerendiſſimo Capitolo ſcudi 5200. *mo-
neta, quali li faccino pagare in conto dell'affitto di Campo mor-
40 to;* ſtandum † enim eſt cauſæ expreſſæ à debitore, *l. prima,
41 ff. ſolut.* quam cùm habeamus non eſt recurrendum ad † co-
niecturas, Rota *deciſ.* 717. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* multòque
minus attendendum quid deinde ratiocinator Capituli ſcri-
pſerit in ſuis libris, cum nec ipſe, nec Domini Canonici,
qui ſolutionem in cauſam affictus acceptauerant potuerint
42 ab eadem recedere ſine † nouo conſenſu debitoris, Gabr.
conſil. 75. *num.* 10. *&* 11. *lib.* 2. Marcell. de Maur. *alleg.* 91.
ſub num. 6. Scacc. *de cam.* 6. §. 2. *gloſſ.* 5. *n.* 93. *&* 95. Gratian. *di-
ſcept.* 224. *n.* 62. Rota *dec.* 113. *n.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* Prout di-
cendum non eſt, quod verba illa, *in conto dell'affitto* com-
præhendant etiam debitum ſcutorum 11559. eo quod pro-
uenit ex eodem Inſtrumento affictus: nam vt ſupra dicebam
in eodem inſtrumento continentur duo contractus omnino
diſtincti, locationis, videlicet in prima parte, & venditionis
in ſecunda, neque debitores dixerunt ſoluere in cauſam In-
ſtrumenti affictus, ſed præcisè *in conto dell'affitto*, cum præ-
terea eſto, quod ſolutio eſſet relatiua ad Inſtrumentum ce-
43 deret priùs in primam illius partem deindè in ſecundam,
Aſin. *de execut. cap.* 44. *num.* 18. *&* 20. *& ſeqq. fol.* 99. Grat. *d.
diſcept.* 224. *n.* 66. *&* 79.

Secundò, quia die 19. Iulij qua emanauit decretum lapſi
non erant ſex menſes, ſi calculentur à die 25. Decembris, vt
debet: non enim fuit promiſſa ſimpliciter ſolutio ante Na-
tiuitatem, vel per quindecim dies ante diem Natiuitatis quo
caſu antequam aduenerit dies feſtus Natiuitatis diceretur
44 contracta mora non ſecùs, ac dicitur contracta ante † prin-
cipium nundinarum, ſi promiſſa fuit ſolutio ante nundinas,
vt tradit Zaſius *in l.* 2. *num.* 22. *ff. ſi cert. pet.* Vulpell. *in propoſ.
ante n.* 4. Sed fuit conuentum, quod paga incipiat in feſto
Natiuitatis, quæ verba, niſi aliud fuiſſet adiectum recipere
45 poſſent † latitudinem vſque ad totam octauam Natiuitatis,
vt per Gozz. *ad conſ.* 66. *n.* 1. Cyriac. *contr.* 158. *n.* 8. *&* 28.

Adiectio itaque verborum ſubſequentium, ibi, *& per
46 quindecim dies ante* importat forſan excluſionem † octauæ,
vt è conuerſo tradit Cyriac. *dicta contrau.* 158. *num.* 28. *& ſeq.*
Cùmque reſpectu diuerſorum effectuum dicta verba com-
patibilia ſint cum antecedentibus non debent interpretari,
vt ſtent correctiuè ad præcedentia, quia hæc interpretatio
admittitur quidem ſuppoſita incompatibilitate, & vnicitate
47 effectus, prout quando teſtator priuauit hæredem † delin-
quentem in ipſo momento delicti, & per quindecim dies
ante quo caſu vtrumque tempus per neceſſe refertur ad vni-
cum, & eundem effectum, nempè ad excluſionem fiſci, vel
48 quando quis dixit volo, nolo, condemno, abſoluo, † quæ
ſunt ad inuicem incompatibilia, vt notat Bald. *in l. quidam
Elegio ſub num.* 2. *poſt med. verſ. quid ergo ſi ſic dicit, Cod. iur.
delib.* At vbi verba aliquo modo, ſaltem in ordine ad diuer-
ſos effectus poſſunt ad inuicem conciliari, † per poſteriora 49
non dicitur receſſum à primis, vt deſtinguendo declarat De-
cius *in l. pacta nouiſſima num.* 5. *Cod. pact.* Cæphal. *conſ.* 733.
num. 47. Soccin. iun. *conſil.* 144. *n.* 59. *lib.* 3. Aymon *conſil.* 70.
ſub num. 6. Surd. *conſ.* 524. *n.* 3. *& deciſ.* 195. *num.* 7. *dec.* 288.
num. 40. & omnis interpretatio ſumenda eſt, ad euitandam
† correctionem, & repugnantiam verborum in eodem 50
contractu, *l. non ad ea*, vbi gloſſ. *verb. præſens, ff. condit. &
demonſtr.* Decius *in dicta lege pacta nouiſſima num.* 5. Surd.
dict. dec. 288. *ſub num.* 39. Rimin. iun. *conſ.* 551. *n.* 15. Rimin.
ſen. *conſ.* 177. *n.* 13.

Poſſunt autem conciliari in caſu noſtro intelligendo, quod
dies vigintiquinque Decembris ſit inceptiua ſolutionis ad
effectum moræ, ac termini ſex menſium præfixi reſolutio-
ni contractus, & manuum iniectioni, dies verò 15. antece-
dens ad effectum petitionis, ſcilicet, vt ex tunc creditor agere
poſſit contra debitorem, quod alioquin non licuiſſet, quia
† antequam veniat dies ſolutionis debitor conueniri non 51
poteſt, *l. quod in diem, ff. ſolut.* Caualer. *deciſ.* 486. *n.* 4. Rota
dec. 374. *n.* 38. *part.* 5. *rec.* niſi adſit timor decoctionis † iuxta 52
textum *in l. quæſitum*, & ibi gloſ. *verb. quia intereſt, ff. pignor.*
Azor. *in ſumma Cod. pignor. n.* 17. *verſ. nam ſi dies*, Stracc.
de decoct. part. 3. *n.* 56. in hoc ſenſu verba, & per 15. dies an-
te dicuntur appoſita fauore creditoris.

Neque huic intellectui repugnat obſeruantia deducta ex
eo quod Canonici in Inſtrumento celebrato cum Arrigijs
dixerunt Ioannem Saneſium, cui prius caſale ſub eadem
formula verborum locauerant remanſiſſe debitorem pro
paghis maturitatis die decima Decembris, quia non negarut
paghas maturare die decima ad effectum, vt poſſint peti, &
in hoc ſenſu verificatur dicta aſſertio. Immò obſeruan-
tia retorquetur, quia in alio Inſtrumento nouiſſimè ſtipula-
to cum Venturino, & Socijs, Domini Canonici aſſeruerunt
Arrigios priores conductores remanere debitores in ſcutis
11559. per totam diem 15. Auguſti, quæ dies eſt præfixa ter-
tiæ paghæ cum eadem clauſula, *& per quindecim dies ante:*
ſi enim mora ad omnem effectum contraheretur in 15. die
antecedenti, dixiſſent Arrigios remanere debitores per to-
tum menſem Iulij. Adeò quod vel obſeruantia confirmat
† hunc intellectum, vel in omnem euentum, cùm non ſit 53
vniformis non debet attendi ex allegatis *in Seguntina Be-
neficiorum* 9. *Iunij* 1627. *coram bon. mem. Card. Verul.*, *& in
dec.* 36. *n.* 40. *coram Reuerendiſſimo Vrgellen.* & in dubio pro-
nunciandum eſt pro debitore † ad excluſionem moræ *leg. ſi* 54
ſeruum, §. ſequitur ff. verb. oblig. Alex. *conſ.* 23. *num.* 11. *lib.* 7.
Gozzad. *conſil.* 66. *num.* 6. *conſil.* 78. *num.* 3. *&* 4. Surdus *conſ.*
97. *num.* 15. Alb. *conſil.* 182. *num.* 12.

Non obſtat, quod etiam calculato ſemeſtri à die 25. De-
cembris decurſum eſſet de, † tempore decreti ſecundi Iudi- 55
cis, & mora quamuis pendente Iudicio completa proſit ad
victoriam, vt per Cyriac. *contrau.* 158. *num.* 26. *&* 27. quia
hoc benè procedit ante latam ſententiam; & ideò ſicuti mo-
ra incurſa poſt decretum primi Iudicis non poterat illud iu-
ſtificare, ita neque iuſtificare potuit ſubſequens decretum
ſecundi Iudicis, cùm hic non decreuerit ex integro, ſed ſo-
lùm mandauerit exequi decretum primi Iudicis: quia ad ef-
fectum executionis † ſententia debet iuſtificari ex eiſdem,
non ex poſtea ſecutis Rota *deciſ.* 142. *num.* 3. *part.* 1. *recent.
& in Romana Cenſus* 4. *Decembris* 1595. *coram clar. memor.
Card. Pamphilio impreſſ. apud March. de commiſſ. part.* 1.
fol. 757. *num.* 5.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. ROYAS.

Poſteà S. Romanæ Eccleſiæ Cardinali.

Meleuitana Hæreditatis.

Luna 17. *Decembris* 1646.

ARGVMENTVM.

Spolium, cùm non intret, quando Clericus de bo-
nis acquiſitis intuitu Eccleſiæ, diſpoſuit inter vi-
uos, ideòque multa deducuntur ad effectum pro-
bandi, quod aliqua donatio non fuit cauſa mortis,
ſed benè inter viuos.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore l.fin. C. de edict. D. Adr. tollend. conceditur etiam Donatario omnium bonorum, & maximè ſi ſit inſtitutus hæres.*
2 *Donatio ſi ſit facta cum hypotheca bonorum, quid importet,*
3 *Donatio remanet perfecta per ſtipulationem Notarij ex parte donatoris, & irreuocabiliter dicitur translatum in Donatarium actio per obſeruantia Donationis.*
4 *Cæphal. in conſil.440. num.44. loquitur contra communem opinionem.*
5 *Bona, quæ habet clericus an præſumantur acquiſita ex redditibus Eccleſiaſticis.*
6 *Donatio inter viuos irreuocabilis, quando dicatur eſſe.*
7 *Spolium non intrat, in bonis donatis inter viuos, quod procedit, etiam ſi donatio ſit facta à clerico infirmo.*
Intellige tamen, id eſſe verum dummodo talis Clericus ex illa infirmitate, non deceſſerit.
8 *Donatione facta à Clerico in vita non intrat ſpolium, licet donationis effectus fuerit collatus poſt mortem.*
9 *Donatio, niſi eſſet inter viuos, inanis eſſet reſeruatio aliquorum bonorum ad effectum teſtandi.*
10 *Donatio niſi eſſet inter viuos inaniter in ea apponeretur clauſula* conſtituti, *& clauſula* ad habendum,
11 *Inſinuatio congruit donationi inter viuos.*
12 *Donatio, ex quibus verbis dicatur non ex cauſa mortis, ſed inter viuos.*
13 *Donatio, ſi ſit inter viuos, an tranſeat in donationem cauſa mortis, ſi donans dicat, velle ſibi licere, eam reuocare quandocumque.*
14 *Donatio, quod poſſit reuocari quandocumque id repugnat ſubſtantia donationis cauſa mortis.*
15 *Coniecturæ potentiores attendendæ ſunt.*
16 *in Donatione inter viuos, an poſſit apponi pactum, quod ſi donatarius alienet, vel aliter diſponat, de bonis diſponat, &c. & num.17.*
18 *Bona donata reuocabiliter cadunt ſub ſpolio, vide num.19.*
20 *Teſtibus deponentibus de proprio indicio, quando ſit credendum.*
21 *in Spolijs, non intrant ea bona, quæ fuerunt acquiſita ex propria, & licita induſtria clerici.*
22 *Clericus poteſt teſtari de bonis proprijs.*
23 *Proprietatis defectus, non admittitur in ſummariſſimo poſſeſſorio.*
24 *Hæres, & donatarius vniuerſalis habetur pro hærede vniuerſali.*
25 *Clauſula,* conſtituti, *appoſita in donatione, quando operetur quo ad manutentionem.*
26 *Manutentio non poteſt dari ei, qui prius poſſeſſionem non apprehendit, & num.27.*
ad Poſſeſſionem acquirendam requiritur animus acquirentis.
27 *Donatio propter ſtipulationem Notarij efficitur irreuocabilis ex parte donantis, & num.28.*
29 *Poſſeſſio non niſi animo acquiritur.*
30 *Iuramentum non valet ſupplere conſenſum partis.*
31 *in Donatione, quando adſunt plura onera, tunc niſi probetur ratificatio, non eſt præſumenda.*
32 *Quicquid ſit, quando eſt mere lucratiua.*
33 *Retractatio non admittitur, quando medium eſt impertinens.*

DECISIO CCCCXL.

DIctum fuit coram me ſub die 19. Februarij præteriti eſſe concedendam manutentionem, necnon immiſſionem Andreæ Vaſſallo tunc ſolum informanti in bonis q. Bartholomæi Vaſſalli Decani Eccleſiæ Meliteñ. eius germani fratris vigore donationis inter viuos ei factæ per dictum Bartholomæum, ſubſequuta hæredis inſtitutione; qua deciſione hodie reuiſa (Informante etiam Camera Magiſtrali Eminentiſſimi Magni Magiſtri, quæ ſpolij prætextu poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, d. Bartholomæo vita functo appræhendit) Domini ſteterunt in deciſis, quoad Immiſſionem; Quo verò ad manutentionem à deciſis receſſerunt.

Nam quoad Immiſſionem benè ſubſiſtunt illius fundamenta, cùm verùm ſit dicere, præfatum Andream Vaſſallum eſſe donatarium vniuerſalem bonorum d. Bartholomæi fratris, quam donationem remanſiſſe confirmatam dicebant Domini per ſucceſſionem ei delatam ex teſtamento,
quibus omnibus † in caſibus immiſſio fuit meritò conceſſa 1
ex remedio *l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. vel ex Saluian.* dum bona extant penes tertium ob hypothecam † in 2
donatione appoſitam pro obſeruantia donationis, Menoch. *de adipiſcend. remed. 3. num.55.* Rota *deciſ.44. num.4. par.1. diuerſ. & deciſ.539. num.1. part.4. recent. & part.5. deciſ.578. in princip.* & poſt Pacif. de Saluian. *deciſ.98. num.4.* Ad quem effectum exuberat acceptatio donationis etiam poſt mortem Bartholomæi donatoris, quando medio tempore donator dominium in alium non tranſtulit titulo ſingulari, vt in caſu noſtro, & ratio eſt in promptu, quia per ſtipulationem
Notarij donatio remanſit † ab initio perfecta ex parte do- 3
natoris, & irreuocabiliter translata in donatarium actio pro obſeruantia donationis, Dydac. Conarr. *de teſtam. part. 3. num.13.* Molin. *de primogenit. lib.4. cap.2. num.77.* Iacob. Cancer. *var. reſol. tom.1. cap.8. de donat. num.43.* Caſtill. *controuer. iur. lib.4. cap.37. num.45. & ſeqq.* vbi latè exornat, & addducit concordantes Marcabrun. *conſ.10. num.15. & ſeqq.* Surd. *deciſ.111. num.5. 10. & 11.* Modern. Aſſiſien. *dec. form. Eccleſ.81. num.25. verſ. quia reſpondetur,* Rota *deciſ.683. n. 5. part.1. diuerſ.* quicquid in contrarium dixerit Cæphal. *conſ.*
440. num.44. † dum communis opinio ſtat contra eum ex 4
ſupradictis Doctoribus, ac deciſionibus ſupremorum Tribunalium.

Nil obſtat, quod bona controuerſa vti priùs ſpectantia ad Bartholomæum Decanum Eccleſiæ Meliteñ. cadant ſub
ſpolio ad fauorem Cameræ Magiſtralis, † cum ea præſu- 5
mantur acquiſita ex redditibus Eccleſię, vt per Didac. *in cap.1. num.6. cum ſeqq. de teſtam.* Surd. *conſ.333. num.41.* quia ſat eſt dicere, quod agatur de bonis donatis à Clerico Beneficiato mediante donatione inter viuos, dum Bartho-
lomæus † præfatus dixit, ſe donare irreuocabiliter inter vi- 6
uos, vnde talis reputatur, *l. non aliter de legat.3. leg. Labeo de ſuppellect. legat.4.* Barthol. Imol. Caſtren. Alex. & Iaſon. *in l. qua dotis ff. ſolut. matrimon.* Menoch. *præſumpt.35. num. 2. lib.3.* Iaſon. *conſ.5. colum. penult. lib.3. & conſ.169. colum. vlt. lib.4.* Decian. *conſil.305. per tot. & 470. num.1. & 6.* nec
inde intrat † ſpolium, licèt donatio facta legatur ab Infir- 7
mo, dum ex illa infirmitate non deceſſerit, Iaſon. *in l. qua dotis num.28. ff. ſolut. matrim.* Ioan. Franc. à Ponte *conſil.83.*
num.5. lib.1. etiamſi effectus † donationis fuerit collatus 8
poſt mortem, Bald. *in l.2. C. de iur. dot.* Ioan. Franc. à Ponte *dicto conſil 83. num.61. & ſeq. lib.1.* Rot. *deciſ.9. num.24. & ſeqq. par.7. rec.* præſertim dum idem Bartholomæus ſibi reſeruauit certam quantitatem cauſa teſtandi, quæ reſeruatio
† fuiſſet ſuperflua, niſi donaſſet inter viuos: cùm tunc de 9
omnibus bonis potuiſſet diſponere, Ruin. *conſil.182. num. 17. lib.1.* Bald. *conſ.107. num.2. lib.2.* Soccin. ſen. *conſ.53. n. 3. & ſeqq. lib.1.* Pancirol. *conſil.59. num.93. & 94.* Menoch. *præſumpt.33. lib.3.* Maſtrill. *dec.211. num.23.* Rot. *dec.9. n.2. par.7. recent.*

Quibus accedit, quod Donator appoſuit clauſulam,
† *conſtituti,* & clauſulam, *ad habendum,* quæ alioquin eſ- 10
ſent inepta, vt per Rolan. *conſ.61. n.45. & 48. lib.2.* Surd. *conſ.45. num.26.* Cyriac. *controuerſ.314. num.15.* Rota *deciſ. 9. num.21. par.7. recent. & in Lauretana donationis* 20. *Februarij* 1641. *coram Eminentiſſimo Card. Veroſpio,* voluitque donationem inſinuari infra tres dies, aliàs haberi pro inſi-
nuata, quæ inſinuatio † congruit donationi inter viuos, 11
Mantic. *de coniect. lib.1. num.16.* promiſitque omnia in donatione contenta, rata, & grata habere, quæ verba operan-
tur † pariter, vt donatio cenſeatur inter viuos, Alex. *conſ.* 12
14. num.1. vol.1. & conſ.78. n.4. vol.4. & conſ.7. num.14. vol. 6. Natta *conſil.104. n.6.* Rolan. *conſ.8. num.26. vol.1. & conſil.61. num.43. vol.2.* Bellon. iun. *conſil.8. num.6. & 7.* Gabr. *concl.9. num.7. tit. de iur. iuran.*

Minus obſtat, quod Donator voluerit ſibi licere, donationem reuocare tam in vita, quàm in morte, quam eſſe
vehementem † coniecturam pro reputanda præfata dona- 13
tione cauſa mortis inculcabant informantes pro Camera
Magiſtrali; cum † tale pactum repugnet illius ſubſtantiæ, 14
Doct. *in l. Seia, §. vltimo, ff. de donat. cauſ. mort.* latè Bellon. iun. *d. conſ.8. num.22. & ſeqq.* Menoch. *conſ.1093. num.27.* Mart. *vot.77. num.1.* Molin. *de primog. lib.4. cap.2. num.40. & 52.* Rot. *dec.9. n.13. par.7. recent.*

Sed fuit per Dominos reſponſum, præfatam coniectu-
ram non ſufficere, quando, † vt in caſu noſtro vrgent po- 15
tentiores coniecturæ in contrarium, vt in præſenti, quibus

coo-

concurrentibus dictadonatio ſic concepta reputatur inter
16 viuos reſolubilis tamen quatenus donatio alienet, ſiue aliter diſponat de bonis donatis, Mantica *de coniect. vltim. volunt.lib.*1.*tit.*13.*num.*20. Natt. *conſ.*270.*num.*4. Seraph. *dec.*559.*num.*21. Rot.*deciſ.*456. *num.*26.*par.*4.*tom.*3.*recent.*
17 Quæ coniecturæ non concurrebant in caſu Doctorum adductorum in contrarium.

Nec pariter obſtat, quod bona donata reuocabiliter
18 † cadant ſub ſpolio, Port. Imol. *conſ.*114. Molin. *de primogen. lib.*2.*cap.*10.*num.*31. quia fuit animaduertendum Port. Imol. non loqui in terminis reuocabilitatis, prouenientis ex diſpoſitione magis accedenre vltimæ voluntati, quam contractui inter viuos, & quando conſtat bona fuiſſe acqui-
19 ſita ex redditibus Eccleſiæ, vt in ſpecie Gratian. *diſcept.*381. *num.*6.

Sed ceſſat omnis difficultas, ex quo bona, de quibus agitur, nullo modo poſſunt cadere ſub ſpolio, quatenus etiam ſpolium dictæ Cameræ Magiſtrali competeret, quia cùm redditus Decanatus non excederent ſcuta 200. vel 300. vt teſtes comprobant, & ex teſtibus conſtet, quod Decanus defunctus pro ſui ſeruitio detinebat tres famulos, duas aſellas, & mulam, ciuiles veſtes induebat, & cibis melioribus
20 veſcebatur, qui teſtes hoc benè comprobant, licet † deponant de proprio iudicio, dum reddunt optimam rationem ſcientiæ, Farinac. *de teſtib. quæſt.*68. *num.*111. Buratt. *deciſ.* 430. *num.*2. Rota *par.*1. *diuerſ. deciſ.*73.*num.*2. quæ omnia minori impendio, quam ſcutorum 300. quinimò 500. fieri valuiſſe non eſt hæſitandum, inde ſatis dicitur probatum, quod quicquid acquiſiuit dictus Bartholomæus Vaſſallus
21 Decanus, non acquiſiuit ex bonis Eccleſiæ, † ſed ex propria induſtria licita, & permiſſa, cùm eſſet Iuris Conſultus, quid quid verò fuit impenſum in victu, certè præſumitur impenſum ex redditibus Eccleſiæ, Innoc. *in cap. cum inoff. num.* 4. *de teſtam.* Menoch. *de arbitr. cap.*195. *num.*5. 7. *&* 8. *cum ſeqq.* Caputaq. *deciſ.*303. *lib.*1. *in manuſcript.* vnde ſequitur, quod redditus Decanatus fuerunt conſumpti in victu, & veſtitu dicti Bartholomæi Decani; de acquiſitis verò aliondè, quam ex dictis redditibus Eccleſiæ, valuit certè
22 idem † Decanus teſtari ex diſpoſitione Iuris communis, Authen. *licentiam, C. de Epiſc. & Cler. cap. relatum il* 2. §. *cæterum, cap. quia nos, de teſtam.* Couar. *in cap.*1.*n.*11. *verſ. & in Presbyteris eodem tit.* Rota *in Foroliuien. de Monſignanis* 26.*Febr.*1603. *coram Penia.*

Accedit omnibus, quod hodie eſt in cauſa dicta Camera Magiſtralis, quæ ſolùm prætendit acquiſita ex fructibus dicti Decanatus, cuius prætenſio remanet eliſa, nedum ex impenſis ſupra ponderatis, verùm etiam, quia dictus Bartholomæus defunctus plura bona patrimonialia, ac merè laicalia habuit, & antequam Decanatum aſſequeretur poſſidebat Archipresbyteratum eiuſdem Eccleſiæ annui redditus ſcut.250. cuius fructus nullo pacto cadunt ſub ſpolio ob conſtitutiones fel. record. Pij IV. & Pij V. quo circa remanſit clarum, acquiſitiones facta non eſſe ex redditibus Decanatus, meritò dictum fuit, Andreæ Vaſſallo dandam eſſe immiſſionem vti hæredi, ſiue ex teſtamento remedio, *l. final.* ſiue ab inteſtato remedio quorum bonorum, ſiue donatario defuncti; Ad quem effectum ſufficit poſſe dubitari, an dictæ Cameræ Magiſtrali competat Ius ſpolij, & an tali Iuri fuerit derogatum in dictis Indultis Pianis conceſſis
23 Clero Meliteñ. dum exceptio defectus † proprietatis non valet retardare immiſſionem ſi non eſt clara, & requirit altiorem indaginem, vt in hoc caſu Roland. *conſ.*2. *num.*38. *& ſeqq. lib.*3. Rota *deciſ.*186. *num.*4. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinac. & Foroliuien. *de Monſignanis* 26. *Februarij* 1603. *coram Penia*, & latè comprobat Modern. Bonon. *de acquir. poſſ. quæſt.*3. *n.* 1023. Rota *part.*7. *rec. dec.*114.*n.*12.

Demum non obſtat, quod aliqua corpora fuerunt donata alijs perſonis, quia dum alij donatarij non comparent
24 omnia debentur eidem Andreæ, quia † eſt hæres, ac Donatarius vniuerſalis, qui reputatur loco hæredis, Rota *dec.* 207. *num.*9. *par.*6. *recent. & deciſ.*377. *n.*7. *&* 8. *part.*4. *tom.*3. *recent.* legatarij etiam particulares debent capere de manu hæredis, Duran. *dec.*62. *num.*8.

Quo verò ad manutentionem conceſſam Andreæ donatario in vim clauſulæ *conſtituti* in deciſione 19. Februarij præteriti, hodie reuiſa fuit à deciſis meritò receſſum, ex quo effectus conſtituti, à quo ſumitur poſſeſſio dicti Andreæ donatarij ceſſat in caſu noſtro, quia † conſtitutum, 25
& ipſa donatio legitur concepta ad fauorem abſentis, neque conſtat de acceptatione Conſtitutarij in vita donantis, eo autem defuncto, dum Camera Magiſtralis poſſeſſionem bonorum dicti Bartholomæi accepit non competit manutentio † aduerſus eam dicto Andreæ hæredi, qui prius poſ- 26
ſeſſionem non apprehendit, §. *retinendæ inſtit. de interd.* Redoan. *de ſpolijs quæſt.*15. *num.*24. *verſ. & Eccleſiam, vel Cameram*, quinimò nec conſtat de animo eiuſdem Andreæ acquirendi, † & tamen ad hunc effectum requiritur animus 27
acquirentis, & tradit Tiraquell. *de iur. conſtit. limit.*30.*num.* 1. *& ſeqq.* per text. *in l.*3. *in princip. & l. quemadmodum, l. quod meo, §. ſi furioſo, l. ſi ſeruus communis* §. 1. *ff. de acq. poſſeſſ. l. ſi ego, ff. de negot. geſt.*

Nil releuat, quod pro donatario abſenti Notarius fuerit
ſtipulatus, quia licet † ob dictam ſtipulationem donatio ex 28
parte donantis fiat irreuocabilis, & donatario abſenti acquiratur ab initio actio perſonalis ad rem donatam conſequendam, non tamen acquiritur rei donatæ poſſeſſio ante acceptationem donationis, ea ratione, quia † poſſeſſio non 29
niſi animo acquiritur, Tiraq. *de iure conſtit. d. limit.*30. *num.* 7. *& ſeqq. & num.*58. *&* 59. Ruin. *conſ.*119. *num.*8. *verſic. antequam, & conſ.*126. *num.*10. *verſ. ratio ergo habita, & conſ.*172. *num.*16. *lib.* 1. Ladercb. *conſil.*76. *num.*1. Mantic. *de tacit. lib.*13. *tit.*7. *num.*25. Cyriac. *controu.*322. *num.*8. *& ſeqq. & contr.*425. *num.*22. *& ſeqq.* Oſaſch. *deciſ.*33. *num.*12. Anton. de Amat. *reſolut.*30. *num.*6. Rota *deciſ.*683. *num.*4. *part.*1. *recent. & deciſ.*70. *num.*10. *part.*4. *tom.*3. *recent.* non obſtante quocumque iuramento appoſito in dicta donatione, † dum illud dicitur reſpicere perſonam donatoris, non 30
autem valet ſupplere conſenſum donatarij, Abb. *in cap. ſicut il* 3. *num.*5. *de iureiuran.* Guttier. *in cap. quamuis num.* 55. *de pact. in* 6. Rota *deciſ.*27. *num.*11. *& ſeqq. par.*7. *recent. & in Romana cenſus* 25. *Iunij* 1640. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Animaduerſum etiam fuit, quod in præſenti, viuente dicto Bartholomæo donatore, donatio nullo modo legitur
† acceptata, præſertim cùm in ea diuerſa legantur onera; 31
nec ſufficit, quod deuenerit ad notitiam donatarij ad effectum præſumendi acceptationem † licèt ſecùs eſſet ſi dona- 32
tio merè lucratiua extaret, Rota *deciſ.*274. *num.*4. *par.*6. *recent. & deciſ.*27. *num.*21. *& ſeqq.* vbi in terminis donationis iteratæ *part.*7. *recent.* acceptatio verò dictæ donationis poſt mortem dicti donatoris in præiudicium Cameræ eiuſdem Magiſtalis, quæ ſtatim defuncto dicto Bartholomæo poſſeſſionem bonorum illius apprehendit, nil prodeſt ad effectum reportandi manutentionem, quia de tempore acceptationis poſſeſſio non reperiebatur penes Bartholomæum conſtituentem, ſed penes dictam Cameram Magiſtralem,
† & medium impertinens impedit retrotractionem, Man- 33
tic. *de tacit. lib.*13. *titul.*7. *num.*9. Rot. *deciſ.*627. *num.*1. *part.* 4. *diuerſ. relat.* per Modern. Peruſ. *de manut. obſeru.*55. *num.* 150. & in terminis Anton. de Amat. *reſolut.*16. *num.*6. Tiraquell. *de iur. conſtit. limit.*30. *num.*2. *&* 8. Caſtill. *controuer. iur. lib.*4. *cap.*37. *ſub num.*39. *col. vlt. verſ. vſque adeo*, Rota *dec.*683. *num.*4. *par.*1. *diuerſor.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata ſub die 19. *Februarij* 1646. *coram eodem Reuerendiſſ. Tarraconen. eſt quæ ſupra in hoc volumine deciſ.*380.

Quæ ſupra in eiſdem Cauſis emanarunt

DECISIONES

Ad vberiorem Studentium commoditatem, cùm nullibi habeantur impreſſæ, hic adnotatæ reperiuntur.

R. P. D. COCCINO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommiſſi de Capite Ferreo.

Veneris 6. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Clericis ſicuti licet de Iure Canonico appellare In quolibet poſſeſſorio, ita quoque licitum eſſe debet alteri parti ad hoc vt æqualitas ſeruetur in iudicijs. Tertius veniens ad cauſam pro ſuo intereſſe, an valeat impedire expeditionem cauſæ, & an veniat citandus ad ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio de Iure Canonico admittitur etiam in poſſeſſorio l.fin.C. de edict. D. Adr. tollen.*
2 *Ægidiana non habet locum contra Religioſos.*
3 *in Iudicijs paritas eſt ſeruanda.*
Appellari, ſi liceat actori, ita quoque licere debet appellari reo, num.3.
4 *Ad cauſam veniens pro ſuo intereſſe, an liceat impedire expeditionem cauſa.*
5 *Et quatenus id poſſit facere.*
6 *ad cauſam veniens, vt excludat vtrumque quando debeat citari ad ſententiam, & num.8.*
7 *Deciſ. in cauſa Bononien. Hæreditatis 10. Iulij 1605. coram Iuſto, & alia, quo caſu loquantur.*

Allegatur præſens deciſio, ſupra eadem part.9. tom.1. in deciſione 296. ſub die 15. Iunij 1644. coram Eminentiſſ. Card. Corrado, quæ eſt in eadem cauſa.

DECISIO CCCCXLI.

DEceſſeruot Dominicus de Capite Ferreo inſtituta hærede vſufructuaria Portia Creſcentia vxote hæredibus autem proprietarijs Frattribus Sanctiſſimæ Trioitatis io Monte Pincio, quibus eadem Portia reſeruato ſibi vſufructu ceſſit omnia iura; Antonioa verò Vellia de Fabijs, uec noo Victoria Vellia de Canalerijs, ac Iolius Bonaueneura prætendentes eſſe vocati in fideicommiſſo Raymoodi introduxerunt cauſam contra D. Portiam, necnon Featres Saoctiſſimæ Trinitatis, quo iudicio peodente veoit ad cauſam D. Hieronymus Mignanellus prætendens fideicommiſſum ad ſe ſpectare ex perſooa Bernardinæ Sororis fideicommittentis. Hoc ſtante cùm præſeruatis iuribus d. D. Mignanelli, & dicti D. Bonauenturæ fuerit reſolutum co-ſtare de fideicommiſſo ad ſauorem D. Antooinæ, ac d. D. Victoriæ, fuit lata ſententia ſuper immiſſione, & relaxatum mandatum, cuius vigore fuit cępta poſſeſſio; Vndè dubitaui an dicta poſſeſſio eſſet attentata, & DD. affirmatiuè reſponde-
1 runt, † quia cùm ageretur contra Fratres Sanctiſſimæ Trioitatis erat de iure canonico admittenda appellatio etiam qood ageretur in remedio *l.fin.C.de edict.diu.Adr.toll.* Contard. *in leg.vnica limit.3.n.6.C.ſi de moment.poſſeſſ. & fuit ſæpiſſimè in Rota reſolutum, & præſertim in cauſa Spoletana hæreditatis 7. Iunij 1585. coram bon. mem. Blanchetto, & in cauſa Mediolanen. legati 30. Octobris 1585. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Rauennaten. attentatorum 20. Maij 1611. coram me, quæ deciſ. habentur apud Modernum de Commiſſ.*

Neque obſtat Ægidiana, quia cùm vt dictum eſt ageretur contra Fratres Sanctiſſimæ Trinitatis illa non operatur, & ſic non eſt ſernandum ius ciuile, ſed ius Canonicum,
2 † cum Card. Ægidius quoad perſonas Eccleſiaſticas auctoritatem minimè haberet, vt latè fuit deductum in cauſa Rom. *de Scapuccis 19. Ianuarij 1611. coram me, Rot. deciſ.472.part. 2. in recent.* & è conuerſo etiam vt paritas in iudicijs ſeruetur, ſicuti Ægidiana non comprehendit perſonas Eccleſia- 3
ſticas in earum præiudicium ſic etiam in eorum ſauorem, vt latè per Adden. ad Greg. *deciſ.581. num.8.*

Non obſtat, quod prædicta non poſſunt ſuffragari D. Mignanello ex quo venerat ad cauſam pro ſuo intereſſe, & vtrumque excluderet, & ideò oon poterat impedire expedi- 4
tum cauſæ quoad Fratres, & Aotoninam, & litis Conſortes *l.15. à quo ff. de re iud.* Couarr. *pract. cap.14. num.4. verſ. nos verè.* Quia fuit reſpooſum noo ideò † impediri D. Migna- 5
nellum, quia poſſet pro ſuo intereſſe quale iſtud ſit aſſiſtere Fratribus, qui inſtant pro reuocatione attentatorum.

Et ex his prædictis minus etiam obſtat, quod in prolatione ſententiæ D. Mignanellus non debuiſſet citari, cùm ius ſuum ſuiſſet præſeruatum, & veniſſet ad cauſam, vt excluderet vtrumque, tunc † demum non debuiſſet citari ſi 6
ab initio ſoiſſet in cauſa in quibus terminis loquuotur deciſiones *in cauſa Maceraten.* † *hæreditatis 1. Iul.1605. & 10.* 7
Decembris 1604. coram bon.mem. Iuſto, & 13. Maij 1616. coram Illuſtriſſimo Cardinali S. Euſebij, quia hæc omnia eſſent conſideraoda ſi D. Mignanellus prætenderet reuocationem attentatorum ex perſona propria, ſed cum aſſiſtat † Fratri- 8
bus Sanctiſſimæ Trinitatis pro ſuo intereſſe quorum reſpectu attentata ſuot indubitata hoc ſufficit abſque eo, quod alij articuli diſcutiantur. Et ita vtraque pluries informantibus.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Romana de Ghezzijs.

Luna 1. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Adminiſtratori reddenti computum ſuæ adminiſtrationis, quæ partitæ veniant admittendæ, & quæ reijciendæ, & maximè confictæ de proprio capite.

SVMMARIVM.

1 *Partita ſunt admittenda, quando apparent conſueta.*
2 *Partita veriſimiles veniunt admittenda, & ſufficit, quod ſint coniecturales arbitrio Iudicis.*
3 *Partita, poſtquam explicitè ſunt admiſſa, an reddens rationem, teneatur iurare, ſuper quantitate expenſarum.*
Adminiſtrationis rationem reddens, exhibens partitas, non interueniente iuramento ſunt nulla, num.3.
4 *Veſtr. in prax. lib.vltim. capit.vltim. num.15. in quo caſu loquatur.*
5 *Partita non iuſtificata, nec veriſimiles, & potius de capite conficta ſunt reijcienda.*
6 *Prælatio pro ſuo credito, quando adminiſtratori conceditur, & num.8.*
7 *Procuratoribus, ſeu exactoribus conſueuit ſoluere ſalarium.*
9 *Exactoribus ſalarium debetur iuxta laborem.*
10 *Salarium, quando non poſſit dubitari, quin fuerit ſufficiens.*
11 *Compenſatio, quando non poſſit opponi aduerſus anteriores creditores.*
12 *Computum fidele, & bonum, quando quis promiſit reddere ſub obligatione Camerali, qualiter ſe gerere debet.*

Allegatur præſens deciſio infra in deciſione in hac eadem cauſa emanata ſub die 21. Maij 1642. coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano.

DECISIO CCCCXLII.

SEcuta decoctione Io. Bapt. ac aliorum fratrum de Ghezzijs, qui artem fundatariam exercebaot, ab eorum creditoribus fueruot Procuratores in ſolidum deputati, Franciſcus Rotella, & Franciſcus Leonius, ad merces, quæ ſupererant vendeodas, necnon ad exigendas, quaſcunque pecunias, illaſque deponendas in Sacro Monte Pietatis, ad effectum ſatisſaciendi creditoribus, iuxta eorum anterioritatem,

tem, & potioritatem. Verùm cùm Rotella ſpatio aliquo-
rum annorum, ſatis conſiderabilem pecuniarum quantita-
tem exegiſſet, eamque noonisi in parua ſumma penes d.
Montem depoſuiſſet, Cæcilia, aliæque ſorores illorum de
Ghezzijs creditrices anteriores ſuarum dotium à Carolo pa-
tre in teſtamento ipſis relictarum, vt conſtat ex duabus deci-
ſionibus coram me emanatis, inſteterunt, vt Rotella com-
pelleretur ad computa reddenda; Vnde deputato in Peritum
D. Thoma Baccello, cum ipſius calculo Rotella non acquie-
ſceret, fuit de partium conſenſu in Peritum electus D. Mau-
ritius Giribaldus, qui omnes partitas, tam debiti, quàm cre-
diti accuratè perpendit, eaſque odinatè ſubiecit iudicio Do-
minorum.

Quare cùm hodie ad inſtantiam D. Cæciliæ, ac ſororum
diſputaretur. An, & pro qua ſumma relaxandum eſſet man-
datum executiuum. Pro faciliori huius Articuli reſolutione,
Domini iuxta calculum ſupradictum ante omnia firmarunt
debitum Rotellæ in ſcutis 2257.b.37. io cuius computum di-
xerunt eſſe admittendas omnes expenſas deſcriptas è D.
Mauritio in Summ. *num.* 1. quæ aſcendunt ad ſummam ſcu-
torum 707.b.93. Præterea voluerunt, quod illi accepto fe-
rantur ſcut. 36. b. 20. pro partis poſitis io Summ. *num.* 2. Vlte-
rius mandarunt computari omnes partitas ſub *num.* 4. aſcen-
dentes ad ſcuta 158.b.5. Ex partitis verò ſub *num.* 5. ſolum
eſſe accepto ſerenda ſcuta 30. Et ex deſcriptis ſub *num.* 9. ſo-
lum eſſe computanda ſcuta 14. pro rebus ſericis datis D. Za-
garellæ procuratori creditorum ad computum ſalarij; nec-
non partitam continentem nonnulla bona fundataria tra-
dita duobus miniſtris, qui venditioni præerant, quam ta-
men partitam ſcutorum 32. Domini reduxerunt ad 24. nec-
non ſub eodem *num.* 9. admiſerunt partitam ſcutorum 9.
pro recognitione tradita Iuuenibus Procuratoris, ac No-
tarij, quæ omnes partitæ ſimul iniunctæ faciunt ſummam
1 ſcutorum 979. b. 18. Quæ quidem † partitæ viſæ ſunt ad-
mittendæ, tum quia aliquæ ex illis ſunt conſuetæ, Federic.
de Senis *conſ.* 119. *num.* 4. *&* 5. Acchill. *deciſ.* 22. *de reſtit.*
ſpoliat. Rot. *in recent. deciſ.* 283. *ſub num.* 1. *in fin. part.* 1.
2 Tum quia aliæ ſunt veriſimiles, & in † hac materia ſufficit,
quod ſint coniecturales arbitrio boni viri, Bald. *in l. reſtituen.*
in 2. notab. C. de petit. hered. Rota *deciſ.* 219. *ſub num.* 1. *& de-*
ciſ. 569. *ſub num.* 1. *part.* 4. *recent.* Maximè cùm Rotella poſt
hanc taxationem explicitè teneatur iurare ſuper d. expenſa-
3 rum quantitate attenta † praxi, quam in hac materia ſeruat
Rota *iux. cap. conſtitutus de Procuratoribus gloſſ. in cap.* 1. *de*
elect. in 6. *l. in electione* §. 1. *ff. ad exhibend.* ibi, *Iudice quan-*
titate taxante, vbi num. 17. Calder. *conſ.* 7. *de re iudic.* Couar.
pract. quæſt. cap. 27. *in fine verſic.* 8. Specul. *de expenſis*, §. *poſtre-*
mo in princ. Afflict. *deciſ.* 169. *num.* 9. Rota *deciſ.* 219. *in fin.*
verſic. & in omnem caſum, nam alias dd. taxationes non
4 interueniente iuramento ſunt ipſo iure nullæ, *cap. cum ve-*
niſſent de eo, quod in poſſeſſ. Veſtr. *in prax. l. vlt. cap. vlt. num.*
15. qui licet dicat, quod de ſtylo Curiæ non præſtetur ap-
pareoter, tamen non loquitur in iſtis terminis, ſed de ex-
penſis litis.

Reliquas verò expenſas à Rotella exhibitas exiſtimatum
5 fuit eſſe reijciendas, † tamquam non iuſtificatas, ac inue-
riſimiles, & potius de capite confictas ad magis proprium
debitum extenuandum, quod propterea cum ſupra firma-
tum fuerit eſſe ſcutorum 2257. b. 37. detractis dd. ſcutis 979.
& b. 18. remanebit io ſcutis 1278. & b. 19.

Verùm, quia ab ipſo allegabatur, quod vltra expenſas ex-
hibitas, ei ratione laborum concedi debebat prælatio in cre-
6 dito † ſcut. 321. 28. quod habet cum Ghezzijs prout præferri
obtinuit in ſententia A. C. de conſenſu maioris partis credi-
torum, necnon ſoluendum erat ſalarium, vt de more Procu-
ratoribus, ſeu exactoribus † ſolui conſueuit; idcircò Domi-
7 ni ponderabant, quod A. C. in d. ſententia graduatoria, eum
tantum prætulit in concurſu illorum creditorum, qui con-
ſenſerant, quo verò ad illos qui non conſenſerant reſeruauit
8 ius probandi dd. labores, eorumque ratione ſe † præferri fa-
ciendi, prout iuris fuerit, & præterea d. prælationem dd. ſoro-
ribus de Ghezzijs tamquam anterioribus, quæque non con-
ſenſerunt obeſſe non poſſe niſi ratione dictorum laborum
pro quibus Domini exiſtimarunt illi eſſe accepto ferenda
ſcut. 330. in totum comprehenſo d. eius credito, quod ſupe-
rant cum ex actis liquido conſtet ex annis quinque cum di-
midio, in quibus fuit exactor, in primis duobus tantum labo-
9 raſſe, † in alijs verò parum feciſſe; Ex quibus ſcutis 330. de-
tractis ſcutis 73. 65. ab ipſo Rotella debitis illis de Ghezzijs
pro rebus habitis à fundaco remanent ſcuta 256. 35.

Nec dubitarunt hoc eſſe præmium ſufficiens dictorum
† laborum, quamuis in eo comprehenſum ſit prædictum 10
creditum, quia cùm Rotella ſit inter creditores Io. Baptiſtæ,
& ſic abſque probabili ſpe conſequendi ſuum creditum, cum
non adſunt bona ſufficientia pro ſatisfactione omnium cre-
ditorum Caroli, quibus prius debet ſatisfieri, nedum illorum
Ioan. Baptiſtæ. Certum eſt huiuſmodi prælationem tanti
valere, quantum eſt creditum ipſum, vel ferè tanti, cùm
præſertim ea mediante, Rotella ſe eximerit à ſolutione di-
ctorum ſcut. 73. 65. per ipſum debitorum dd. Ghezzijs, quæ
aliàs ſoluere coactus fuiſſet reiecta compenſatione, † quam 11
hodie opponere non poſſet aduerſus creditores anteriores
ex deductis per Rot. *in Romana de Cangijs* 16. *Nouembris*
1615. *coram Sacrato*, nec enim tantam quantitatem taxaſ-
ſent, niſi de dicto credito, quale illud eſt rationem habuiſ-
ſent.

Quare de dd. ſcutis 1278. & b. 19. demptis dictis ſcutis
256. b. 35. pro ſalario, debitum Rotellæ erit ſcutorum 1021.
b. 84. Pro quibus reſolutum fuit relaxandum eſſe mandatum
contra ipſum, & Leonium, cum ex prædictis vterque ſub
obligatione † Camerali inſolidum promiſerint reddere bo- 12
num, & fidele computum, tam de rebus fundacalibus deſ-
criptis in inuentario, quàm de pecunijs inde retrahendis,
alijſque ab eis exigendis, Rot. *deciſ.* 663. *in princ. part.* 1. *diuer.*
& poſt Zacch. *deciſ.* 99. *num.* 7. *& deciſ.* 397. *num.* 5. *part.* 5.
recent.

R. P. D. CARRILLO.

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Succeſſionis.

Luna 15. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Hæredi ab inteſtato nulla ſpes adeſt, adeundi hære-
ditatem, quoties conſtat de teſtamento valido.
Filia, quando nullo modo valeat annullare ſu-
premum elogium Patris, Pater ſi inſtituerit hæ-
redem Filiam ſuam, & poſtea mutauit volunta-
tem, quando id non dicatur factum ex odio.

SVMMARIVM.

1 *Heres ſciptus, quando dicatur plenè fundaſſe ſuam in-*
tentionem.
2 *Hereditas, quoties ex teſtamento poteſt adiri, ceſſat ſpes*
heredi ab inteſtato.
3 *Amplia, vt hic.*
4 *Teſtamenti cedula, dum non eſt ſolemniter ſtipulata,*
corruit.
5 *Filius, vel Filia dum ſunt inſtituti in re certa, quamuis*
minima, non poſſunt dici præteriti, tantum agunt ad
ſupplementum.
Agere dum poſſunt ad ſupplementum.
6 *Filia, dum eſt congruè dotata à Patre, ipſa aliud non va-*
let prætendere.
7 *Filia dotata, ſecundum Statutum Vrb. lib. 1. cap. 141. non*
poteſt, nec per viam querela inofficioſi teſtamenti, iu-
dicium patris impugnare valet.
8 *Filia dotata, quando minus habuit legitimam, tunc agere*
poteſt ad ſupplementum.
9 *Filia dotata, quando agit ad ſupplementum legitimæ, eo*
quia dos fuit parua, debet, omnia eius cauſa habita, im-
putare in eam.
10 *Hereditas in codicillis, nec dari, nec adimi poteſt.*
11 *Hereditas quando non poſſit dici adempta in codicillis.*
12 *Filius poteſt agere ad ſupplementum legitimæ, non obſtan-*
te prohibitione teſtatoris.
13 *Teſtis, dum in facto non concludunt, non releuant.*
14 *Teſtamentum, vt corruat, ex falſa cauſa, debet eſſe cau-*
ſa finalis, & non impulſiua.
15 *Teſtes, vt releuent debent concludenter probare.*
16 *Teſtator inſtituendo heredem nepotem ex Fratre, ex quo*
cauſa cenſeatur illum heredem inſtituiſſe.
18 *Mulier, eſt finis, & caput familia.*
19 *Teſtes, quando non probent teſtatorem ex iuſta cauſa mo-*
tum fuiſſe, ad exheredandam Filiam, quam heredem
inſtituerat, & num. 20. & 21.

22 *Cau-*

22 *Cauſæ plures, quando exprimuntur, tunc non corruit con-
tractus, etiamſi omnes non verificentur, ſed ſufficit
tantum vnius verificatio.*

*Allegatur præſens deciſio ſupra hac eadem part. 9. recent. deciſ.
293. quæ eſt ſub die 6. Iunij 1644. coram Reuerendiſſimo Pa-
pien. quæ eſt in eadem cauſa.*

DECISIO CCCCLXIII.

POſtquam Henricus Vicourt nuptui tradidit Cæciliam
eius filiam Ioanni Thomæ Saccho cum dote ſcutorum
quatuor millium, ex quibus tria millia ſtatim ſoluenda ſe-
quuto matrimonio, mille verò poſt mortem ipſius dotantis,
fecit teſtamentum, in quo hæredem vniuerſalem inſtituit
Henricum iuniorem ea fratre nepotem eiuſque filios, & de-
ſcendentes legitimos, & naturales, & dictæ Cæciliæ reliquit
titulo inſtitutionis ſolùm ſcuta decem eam remouendo à ſua
hæreditate, itaut nihil petere poſſit ex cauſa legitimæ, aut
cuiuſuis alterius detractionis ex eo, quia illa erat condecen-
ter dotata in dictis ſcutis tribus millibus iam receptis, & ali-
ter etiam ſatis remunerata, vt latiùs in dicto teſtamento.

Deinde præfatus teſtator codicillando confirmauit inſti-
tutionem factam de dicto nepote quoad omnia ſua bona, &
de Cæcilia filia quoad dicta ſcuta decem; ſed voluit quod ea
decedente ſine filijs legitimis, & naturalibus ſuccederet di-
ctus Henricus nepos, & quod nullo modo poſſet ipſa petere
ſcuta mille ipſi à teſtatore debita pro reſiduo dotis promiſſæ
declarando, quod id faciebat ea certis cauſis animum ſuum
dignè mouentibus, ſcilicet, quod ipſam condecenter dota-
uerat, & præcipuè propter carcerationem ipſius codicillan-
tis paſſam ad inſtantiam, & inſtigationem Cæciliæ, & eius
mariti.

Mortuo teſtatore, & orta controuerſia inter Henricum
iuniorem hæredem ſcriptum, & dictam Cæciliam ſuccedere
volentem ab inteſtato, quia dicebat nullum fuiſſe teſtamen-
tum, cùm fuerit factum ex odio, & falſa cauſa relatis in
codicillis: factis hinc inde probationibus, conſultus de con-
ſenſu partium dubitaui. An ſucceſſio Henrici deberetur Cę-
ciliæ filiæ non obſtante teſtamento per eum facto, & Domi-
ni reſponderunt teſtamentum ſuſtineri, ſed Cæcilia deberi
ſcuta mille pro reſiduo dotis, & ratio fuit.

Quia ſtante ſolemni teſtamento in actis producto non
abolito, non cancellato ſubſcripto, & rogato à Notario pu-
1 blico in forma publici inſtrumenti, † quod fundat plenè in-
tentionem hæredis ſcripti, *l. cum precibus*, vbi Bald. & Doct.
C. de probat. Gratian. *diſcept.* 582. *num.* 13. Rota *deciſ.* 1. *de
fid. inſtrum. in nou. & deciſ.* 582. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* intrat
regula, quod quamdiu ex teſtamento poteſt hæreditas adiri
2 non defertur ab inteſtato, *l. quamdiu* 39. *ff. de acquir. hæred. l.*
2. *C. vnd. liber.* Pariſ. *conſ.* 22. *num.* 57. *lib.* 3. Becc. *conſ.* 26. *n.* 4.
Rota *in recent. deciſ.* 321. *n.* 1. *part.* 4. maximè cùm ea ad-
3 uerſo non conſtet concludenter de contraria † teſtatoris
voluntate per teſtes omni exceptione maiores prout tenetur
probare qui in ea ſe fundat, Bart. *in l.* 1. *num.* 2. *§. ratio, ff.
quemad. teſtam. aper.* Menoch. *de arbitr. caſ.* 105. *n.* 14. Surd.
conſ. 328. *num.* 23. nec probatur ex formula teſtamenti ad
4 quam ſe referunt: quia cùm illa non fuerit † ſolemniter ſti-
pulata corruit ea defectu ſolemnitatis ex *leg. ſi is qui teſta-
mentum* 25. *& l. ex ea ſcriptura* 29. *ff. de teſtam.* Ant. Gomez
in l. 3. *Tauri num.* 115. *&* 116.

Nec prædictum teſtamentum paternum poteſt filia im-
pugnare, ſeu rumpere tam ea capite præteritionis, quàm ex
5 odio, & falſa cauſa. Non ex capite præteritionis, † quia
cùm fuerit inſtituta in ſcutis decem, & ita in re certa, ſuffi-
cit, vt dicatur agnita iure inſtitutionis, & non præterita iua-
ta tex. *in §. tam autem inſtit. de inoff. teſtam.* Clar. *in §. te-
ſtamentum quæſt.* 38. *num.* 9. Merlin. *de legit. lib.* 5. *tit.* 4. *quæſt.*
21. Pariſ. *conſ.* 53. *num.* 79. *&* 81. *lib.* 3. tantò magis cùm ipſa
6 fuerit congruè, † & decenter dotata, vt ipſe teſtator aſſe-
ruit quo caſu potuit pater eam excludere ab hæreditate, &
prohibere ne aliquid petat ab eius hæredibus occaſione le-
7 gitimæ, vel alterius cuiuſuis cauſæ eſt Statuto † Vrbis 141.
lib. 1. ſecundùm quod filia dotata non poteſt aliquo modo,
nec etiam per querelam inofficioſi teſtamenti iudicium pa-
tris impugnare, & licèt ad ſummum quando non intraret
8 Statutum Vrbis † poſſit agere ad ſupplementum legitimæ
iure naturæ debitæ, *l. omnimodo, C. de inoff. teſtam.* Merlin.
de legitim. lib. 3. *quæſt.* 1. Caſtr. *conſil.* 358. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 125.
lib. 1. Surd. *de alim. tit.* 3. *quæſt.* 1. *n.* 32. *& conſ.* 148. *n.* 9. Rota
deciſ. 111. *num.* 10. *part.* 4. *recent.* in eam tamen imputare
tenetur † omnia quæ receperit pro dote, aut eius cauſa *d. l.* 9
omnimodo, l. ſcimus, C. de inoff. teſtam. Gratian. *diſcept.* 98.
num. 6. Gregor. *deciſ.* 189. *num.* 1. Merlin. *lib.* 2. *tit.* 22. *quæſt.* 20.
num. 3.

Non obſtat, quod dicatur teſtatorem reuocaſſe in codi-
cillis filiæ inſtitutionem, quia in illis talis reuocatio non le-
gitur, & caſu quo adeſſet non † releuaret cùm in codicillis 10
hæreditas, nec dari, nec adimi poſſit, *l.* 2. *C. de codicill. §.* 1.
inſt. eodem, Merlin. *de legit. lib.* 3. *titul.* 3. *qu.* 5. *num.* 6. & quam-
uis in diſpoſitione codicillari aliquod onus, vel grauamen
impoſitum fuerit Cæciliæ, † paterque ademerit ſcuta mille 11
dotalia hoc tamen non eſt adimere hæreditatem, ipſa enim
poterit petere ſcuta mille vigore inſtrumenti dotalis, Mer-
lin. *lib.* 3. *titul.* 3. *quæſt.* 2. *num.* 6. Tub. Non. *conſ.* 13. *num.* 4.
Craſſ. *in §. legitima quæſt.* 3. *num.* 6. vel agere † ad ſupple- 12
mentum legitimæ de iure communi non obſtante quacum-
que prohibitione teſtatoris ex ſupra allegatis, & ex anno-
tatis in dicto Statuto *cap.* 141. *verſ. Supplementi num.* 38. *&*
43.

Ea odio autem, & falſa cauſa, nec etiam teſtamentum
rumpi poteſt, quia vltra, quod teſtes patiuntur plures ex-
ceptiones, de quibus in facto non † concludunt de dicto 13
odio, & falſa cauſa de tempore teſtamenti ex *l.* 2. *ff. de te-
ſtam. l. qui teſtamentum, ff. de teſtam.* Pariſ. *conſ.* 67. *num.* 39.
lib. 3. & licèt verùm ſit, quod teſtamentum ea falſa cauſa
conditum † corruat ex *l. fin. ff. de hæred. inſtit. l. inſtituta,* 14
§. fin. cum l. ſequenti, ff. de inoff. teſtam. requiritur tamen,
quod cauſa fuerit finalis, non autem impulſiua, vt in pun-
cto Menoch. *præſumpt.* 24. *num.* 3. *cum ſeqq. lib.* 4. Teſtes au-
tem non probant concludenter dictum odium, & falſam
† cauſam fuiſſe finalem, & ex eo, quod pater ſtante dicta 15
inſtitutione filiæ in ſcutis decem cum alijs diſpoſitionibus
ad ſui fauorem factis eam excludat ab hæreditate, & inſti-
tuat vniuerſalem hæredem † nepotem ea fratre notari 16
non debet odio motus irrationabili cum fecerit, quod li-
citum eſt adnot. per Bald. *num.* 1. & Salic. 2. *in l. in ipſius,
C. famil. erciſc.* ſed potiùs præſumendum eſt nepotis inſti-
tutionem fuiſſe cauſam finalem † ad effectum conſeruandi 17
bona in familia, & propagandi agnationem teſtatoris,
vt benè aduertit Menoch. *ſupra num.* 24. *verſ. illa vero
affectionis,* cùm excluſio fœminarum, quæ † finis, & ca- 18
put familiæ ſunt, *l. pronunciatio, §. fin. ff. de verbor. ſignif.*
Rota *deciſ.* 405. *num.* 31. *par.* 5. *diuerſ.* fiat ſemper ob conſer-
uationem agnationis, Molin. *de primogen. lib.* 3. *cap.* 5.
num. 25.

Minus releuant diſpoſitione teſtium, qui deponunt te-
ſtatorem dixiſſe odio commotum ſe velle exhæredare fi-
liam, etiamſi comprobentur ex † verbis codicillorum, in 19
quibus pater filiam remoueat ab hæreditate iuſtis de cauſis
animum ſuum mouentibus, & præcipuè propter carce-
rationem, quia vltra, quod non probatur concludenter ex-
preſſam † cauſam carcerationis fuiſſe finalem, & commo- 20
uiſſe patrem ad filiam exhæredandam, Becc. *conſ.* 111.
num. 27. *lib.* 1. Abb. *conſil.* 74. *num.* 11. ceſſat obiectum ex
eo, quod teſtator in teſtamento nullam fecit carceratio-
nis mentionem, & in codicillis non ſe reſtrinxit ad ſo-
lam dictam † cauſam carcerationis, ſed pluries aliàs li- 21
cèt in genere allegauit, vt denotant illa verba, ibi, *In-
ſtis de cauſis animum ſuum dignè mouentibus, &c.* & ibi,
quod dicta Cæcilia eius filia condecenter ab ipſo dotata;
Vnde intrat doctrina, quod quando plures exprimuntur
cauſæ non † corruit teſtamentum, ſiue contractus, etiam-
ſi omnes non verificentur, ſed ſufficit tantum vnius verifi-
catio, Surd. *conſ.* 361. *num.* 14. *lib.* 3. Cæphal. *conſ.* 81. *num.*
13. Mateſc. *lib.* 2. *var. cap.* 20. *num.* 8. & in puncto Merlin.
de legit. lib. 4. *tit.* 19. 20. *num.* 39. Craſſ. *in §. teſtamentum qu.*
41. *num.* 6.

Ea quibus omnibus dixerunt Domini teſtamentum Hen-
rici ſenioris ſubſtineri, vt ſolemne, & ſecundùm regulas iu-
ris conditum, deberi tamen † Cæciliæ ſcuta mille pro reſi- 22
duo dotis, vigore inſtrumenti dotalis non obſtante adem-
ptione illorum facta in codicillis.

Et ita deciſum vtraque, &c.

R.P.D.

R.P.D. GHISILERIO
Poſtea Epiſcopo Terracineñ.
Romana Caſalis.
Luna 11. Ianuarij 1638.

ARGVMENTVM.

Donatio facta à patre filio in poteſtate exiſtenti viribus non ſubſiſtit, & quid ſi morte fuerit confirmata, & quid ſi iuramento fuerit roborata. Donatio facta abſenti, ſi interuenerit ſtipulatio Notarij pro abſente, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio emanata à Patre ad filij fauorem, qui eſt in ipſius poteſtate non valet.*
2 *Donatio facta à Patre filio ſi ſubſtineretur, patri acquireretur, & proinde eſſet, ac ſi pater ſibi ipſi donaſſet.*
3 *Et hac ratione in vim illius, nulla eius obligatio reſultaret.*
4 *Donatio facta à Patre filio ſubſtinetur ſi morte confirmetur.*
5 *Donatio facta à Patre filio valet ſtante iuramento confirmatorio dictæ donationis.*
6 *Et iſta eſt communior opinio Doctorum.*
7 *Donatio inter patrem, & filium non tenet propter patriam poteſtatem, & acquiſitionem, quæ ex ea cauſatur.*
8 *Filius quicquid acquirit ex bonis patris ipſi patri acquiritur tamquam peculium profectitium.*
9 *in Donatione facta inter patrem, & filium quando interuenit iuramentum non conſideratur ius patriæ poteſtatis inductum a iure Ciuili.*
Sed dumtaxat ius naturale, ſeu gentium.
10 *Patria poteſtas non curatur in materia ſpirituali, prout eſt iuramentum.*
11 *Et iſta eſt communis, & magis communis opinio.*
12 *Iuramentum ſemper eſt ſeruanda ſi ſeruari poteſt abſque diſpendio ſalutis æternæ.*
13 *Donatio præſumitur tacitè reuocata ex alienatione rei donatæ facta a donante.*
14 *per Notarij ſtipulationem, & acceptationem nomine abſentis factam in donationibus, & alijs diſpoſitionibus, an ſtatim irreuocabiliter acquiratur ius abſenti abſque ipſius acceptatione magna eſt inter DD. controuerſia.*
15 *Abſenti, vt acquiratur dominium rei donatæ, vigore ſtipulationis facta eius nomine à Notario, requiritur illius acceptatio.*
16 *Sed iſta acceptatio non requiritur ad effectum, quod non poſſit ante ratificationem abſentis, ille, qui ſe obligauit pœnitere.*
17 *Donatio facta abſenti per ſtipalationem Notarij, valet ad effectum ne reuocari poſſit, eſt tamen neceſſaria eius acceptatio ad effectum acquiſitionis dominij, vel poſſeſſionis.*
18 *Donatio facta abſenti, ſtipulante Notario reuocari non poteſt.*
19 *Deciſ.262. num.5. part.1. recent. & deciſ.12. ſub num.3. eadem part.1. qualiter concordentur.*
20 *Donator non poteſt pœnitere, dum in donatione interuenit ſtipulatio Notarij pro donatarijs abſentibus.*
21 *Donator, rem donatam alienando tacitè non reuocat, dum in donatione adfuit ſtipulatio Notarij pro donatarijs abſentibus.*
22 *Donator non poteſt in præiudicium donatariorum rem donatam alienare, quando vltra ſtipulationem Notarij pro Donatarijs adeſt Iuramentum cum ex eo abſque alia ceſſione oriatur Donatarijs actio.*
Ex Iuramento in Donatione appoſito oritur Donatarijs actio abſque vlla ceſſione, & n.22.
23 *Quod fortius procedit quando donator promiſit medio Iuramento perpetuam gratam, & ratam donationem habent inuiolabiliter obſeruare, adimplere, contraque non facere, &c. ſub quouis prætextu, aut obligatione Camerali, &c. & alio Iuramento, &c.*
24 *Donatio reuocari non poteſt, dum eſt vallata promiſſorio Iuramento.*
Cuius ratio, quia quando donator ſpecialiter iurauit donationem non reuocare ius fuit quæſitum ei, ad cuius fauorem illa emanauit, num.25.
26 *Donatio ſtante ſolum Iuramento aſſertorio poteſt reuocari, ſecus eſt concurrente promiſſorio de non reuocando.*
27 *Iuramentum facit donationem irreuocabilem.*
28 *Iuramentum promiſſorium ſemper eſt ſeruandum.*
29 *Iuramentum efficit irreuocabilia, quæ de ſui natura ſunt reuocabilia.*
30 *Donatio inter viuos eſt actus ſui natura irreuocabilis regulariter, nec ſubiacet pœnitentiæ donantis, vt eam ſine iuſta, & legitima cauſa reuocari valeat.*
31 *Obligatio Cameralis in donatione appoſita ex Notarij ſtipulatione parit actionem etiam ſine ceſſione, ac ſi donatarijs fuiſſet immediate promiſſum donationem non reuocare.*
32 *Obligatio Cameralis habet in ventre promiſſionem cum hypotheca.*
33 *Donator nullum præiudicium donatarijs inferre poteſt rem donatam alienando quando in donatione adeſt obligatio Cameralis cum ex ea oriatur hypotheca.*

Allegatur infra in deciſione ſub die 1. Iulij 1639. coram eodem Reuerendiſs. Terracinen. quæ eſt in eadem cauſa.

DECISIO CCCCXLIV.

IAcobus Vacca titulo donationis irreuocabilis inter viuos donauit Antonio eius filio Cenſum in ſortem ſcut. 500. monetæ, & annalis redditus ſcutorum 35. cum hac ſcilicet conditione, *Che mancando detto Antonio auanti li vent' anni compiti, in ſuo loco ſucceda Catherina figlia d'eſſo Iacomo*; necnon etiam ad effectum, vt nullo vnquam tempore pœnitere valeret medio iuramento illam animo deliberato feciſſe declarauit cum omnimoda priuatione, & abdicatione à ſeipſo proprietatis, & vſusfructus huius Cenſus donati; ipſamque donationem, abdicationem, & priuationem habere ratas, & inuiolabiliter obſeruare ſub vinculo eiuſdem iuramenti, & cum obligatione Camerali promiſit omnibus donatarijs licèt abſentibus, &c. Notario tamen præſente, & ſtipulante, ac Procuratorem conſtituit ad inſinuandum, quo vt cum effectu ipſa donatio inſinuata remanſit.

Cæterùm, quia ſequuto obitu Antonij priuſquam ad prædictam ætatem annorum 20. perueniſſet, Iacobus dictum Cenſum vendidit, Catherina loco Antonij prædefuncti ſubrogata prætendens factum fuiſſe locum donationi ad eius fauorem, introduxit cauſam in Rota contra poſſeſſores Caſalis poſſeſſi per Iacobum donatorem, ideò de conſenſu partium dedi dubium: An donatio de qua agitur ſuſtineatur, & ad cuius fauorem eſſet purificata.

Quo propoſito, quo ad primam partem Domini affirmatiuè reſponderunt, & præcipuè fundamento, quod quamuis regulariter † donatio emanata à Patre ad filij fauorem, 1
qui eſt in ipſius poteſtate, non valeat ad text. *in l. 1. §. ſi pater, ff. pro donat.* vbi expreſsè dicitur talem donationem eſſe nullam, & in *l. 2. C. de inoff. donat. ac in l. donationes quas parentes, C. de donat. inter vir. & vxor.* ex ratione gloſ. *in d. l. 2. in verb. in poteſtate, verſ. cum autem, C. de inoff. donat.*
Quia ſi prædicta donatio ſuſtineretur † patri acquireretur, 2
vt in *l. placet, ff. de acquir. hered.* cum perinde ſit, ac ſi pater
ſibi ipſi donaſſet, hacque ratione in vim illius † nulla eius 3
obligatio reſultet, adnot. *in l. ſi quis pro eo, §. item ſi filius, ff.*
de fideiuſſ. & in l. qui ſic ſoluit, ff. de ſolut. niſi † morte con- 4
firmaretur ſecundùm gloſ. *in d. l. 2. in d. verbo in poteſtate, ante fin. verſic. niſi morte*, Dec. *conſ. 432. num. 3.* Clar. *in §. donatio, quæſt. 8. num. 1.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 8. num. 6. & 42.*

Attamen ſtante iuramento † confirmatorio huius dona- 5
tionis non poteſt dubitari de illius validitate, tam ad fauorem Antonij filij, quàm Catherinæ, pariter filiæ Iacobi do-
nantis † ex communiori Doctorum ſententia, qui mouen- 6
tur ex eo, quod licèt ratio fundamentalis, quare donatio in-
ter patrem, & filium non ſuſtineatur; † ſit propter patriam 7
poteſtatem, & acquiſitionem, quæ ex ea cauſatur, cùm quicquid acquirit filius ex bonis patris ipſi patri acquiratur
† tamquam peculium profectitium *d. l. placet, ff. de acquir.* 8
heredit. l. 1. ff. ſi à parent. quis fuerit manumiſſ. & l. cum oportet. in princ. C. de bon. quæ liber, ac inſtit. per quas perſonas nob. acquir. in prin. Bald. *in l. 2. num. 1. de inoff. donat.* nihilominus
ceſſet quotieſcumque † interuenit iuramentum, ex quo 9
conſi-

9 conſideratur in hoc caſu ius patriæ poteſtatis inductum à
Iure Ciuili, *l. item in poteſtate, ff. de ijs qui ſunt ſui, vel alien.*
iur. ſed domtaxat ius naturale, ſeu gentium, quia patria po-
10 teſtas non † curatur in materia ſpirituali prout eſt iuramen-
tum, *c. etſi Chriſtus de iur. iur. c. ſi annum quartum decimum de*
iud. lib.6. & ibi tradit, ac infinitos cumulat, Guttier. *de iur.*
confir. part.1. cap.4. num.1. & ſeqq. Ita in ſpecie Bald. *in repet.*
l.2. num.125. in fin verſ. & idem credo, ff. de iur. iur. & in l.
vltim. num.6. verſ. ſed quid ſint, C. de vſucap. pro donat. Iaſ.
de communi in repet. l. frater à fratre num.44. ante fin. verſic.
ſeptimo limita, ff. de condit indebit. & de communi etiam
Dec. *conſ.432. num.4. & ſub num.5. verſ. quia reſpondetur*,
Surd. plenè de communi *conſil.75. num.9. lib.1.* Gabr. de
11 † communi, & magis communi *de donat. concl.4. num.1.* &
copioſè Clar. *in §. donatio d. quæſt.8. num.8. verſ. ſed quæro tu*
ſcis, Seraph. *de priuil. iuram. priuil.72. num.1.* vbi infinitos
recenſet Mantic. *de tacit. & ambig. lib.21. d. tit.8. n.6. verſ.*
& tamen, & num.42. verſ. ſed ſi iuramentum, Mareſcott. *va-*
riar. reſol. lib.2. cap.27. num.1. Franc. Molin. *de ritu nupt.*
l.3. quæſt.12. num.7. & quæſt.86 num.20. Paſchal. *de virib.*
patr. poteſt. par.1. cap.4. num.63. Theſaur. *deciſ.32. num.*
10. Rota coram Seraph. *deciſ.1184. num.7.* vbi de magis
communi Doctorum ſententia coram Mantic. *deciſ.166.*
num.5. coram Caualer. *deciſ.647. num.9.* & coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano *deciſ.379. num.4. cum ſeq.* Iuramen-
12 tum † enim ſemper eſt ſeruandum, ſi ſeruari poteſt abſque
diſpendio ſalutis æternæ, *c. debitores, c. veniens, &c.* Quinta-
uallis *de iur. iur.*

Maior autem difficultas conſiſtere videbatur in eo: An
Iacobus donator potuerit deinde hanc donationem reuoca-
13 re, prout ſaltem tacitè eam reuocaſſe appareat † ex aliena-
tione huius Cenſus per ipſum poſt eandem donationem ſe-
quuta, in qua quæſtione cum inter Doctores magna ſit con-
14 tentio, an per ſtipulationem, † & acceptationem Notarij
nomine abſentis in donationibus, obligationibus, & in alijs
diſpoſitionibus ſtatim irreuocabiliter acquiratur ius abſenti
abſque ipſius ratificatione, de qua latiſſimè Rot. *deciſ.12.*
par.1. in recent. vbi infiniti hinc inde cumulantur Doctores.
Placuit tamen diſtinctio alias ſeruata per Rotam, quod aut
15 † agitur ad effectum, quod ſit acquiſitum ius, aut domi-
nium abſenti, & tunc requiritur ipſius abſentis acceptatio;
16 aut ad effectum, † quod non poſſit ante ratificationem ab-
ſentis ille, qui ſe obligauit pœnitere, & tunc non eſt neceſſa-
ria acceptatio, Ita diſtinxit Rota *deciſ.683. num.4. par.1. di-*
uerſ. vbi conſtituitur regula valere donationem ad effectum
17 ne reuocari poſſit, neceſſariam tamen eſſe acceptationem
ad effectum acquiſitionis dominij, vel poſſeſſionis, ex Di-
dac. Tiraquell. & alijs ibidem allegatis. Idem in *recent. deci-*
ſion.369. num.3. vbi de veriori ſententia, *& deciſ.488. num.*
6. in fin. part.2. & coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.97.* vbi
Adden. *num.8. & deciſ.567. num.3. ac in recent. deciſ.270.*
num.1. par.5. Roman. *conſ.171. num.7.* diffusè Menoch. *conſ.*
1153. *num.48. qui & num.54.* poſt plures Doctores conge-
18 ſtos firmat donationem factam abſenti ſtipulante † Notario
reuocari non poſſe *lib.12.* Sanchez *de matrim. lib.1. diſp.7.*
num.3. & num.6. cum ſeqq. Amat. *variar. reſol.30. num.6.* &
alij relati per Molin. *de Hiſpan. primog. lib.4. cap.2. num.67.*
vſque ad num.70. Cùm qua diſtinctione conciliatur *dec.262.*
num.5. par.1. recent. vbi firmatur, quod magis communis
19 opinio eſt, quod per † ſtipulationem Notarij acquiratur ius
abſenti etiam ſine ratificatione cum ſupradicta *deciſ.12. ead.*
par.1. recent. vbi ſupra num 3. pro negatiua contraria tam-
quam de iure veriori, & reuera magis communi concludi-
tur, quæ abſque dubio amplectenda eſt; atque propterea
ſtante huiuſmodi diſtinctione, cum in hac cauſa interuene-
20 rit ſtipulatio Notarij pro abſentibus, † neceſſariò ſequitur
Iacobum donatorem pœnitere nequaquam potuiſſe; itaut
quamuis alienando Cenſum donatum tacitè dici poſſet do-
21 nationem reuocaſſe, † attamen id fieri ab ipſo in præiudi-
cium donatariorum non potuiſſe, cùm iam illis vltra huiuſ-
22 modi ſtipulationem Notarij ratione Iuramenti, † in ipſa
donatione appoſiti fuerat acquiſita actio etiam abſque alia
ceſſione, iuxta *conſ. Roman.76. ante num.1. verſ. item, & vir-*
tute, ac num.1. cum ibidem per Mandoſ. *additis in verb. Iu-*
ramento, & præter eos idem tradunt Natta *conſ.262. num.*
17. cum ſeqq. lib.2. Gabr. *de verb. oblig. concluſ.1. n.70.* & hanc
opinionem ſequuta fuit etiam Rota coram ſan. mem. Greg.
XV. *d. deciſ.97. num.4. & n.5.* Idque eo magis cùm idem do-
nator in eadem donatione medio iuramento, etiam Nota-
23 rio ſtipulante † promiſerit perpetuam, gratam, & ratam
hanc donationem habere, & inuiolabiliter obſeruare, adim-
plere, contraque non facere, dicere, opponere, vel venire
ſub quouis prætextu, & obligatione Camerali, & alio iura-
mento tactis, &c. Ex quibus verbis apparet non tractari de
ſimplici aſſertorio Iuramento, † ſed de promiſſorio, quod 24
efficacius excludebat omnem facultatem reuocandi huiuſ-
modi donationem, ſecundùm diſtinctionem Bald. *in repet.*
d. l.2. n.133. verſ. iuxta prædicta, ff. de iur. iur. vbi reddit ratio-
nem, quod quando donator, † ſpecialiter iurauit non reuo- 25
care donationem, ius fuit quæſitum ei ad cuius fauorem illa
emanauit, *l. vbi ita donator, ff. de mort. cauſ. donat. & cap. cen.*
Mantic. latè *de tacit. & ambig. lib.21. tit.9. num.5. ante fin.*
verſ. & quidem, ac num.6. & num.10. verſ. & hanc ſenten-
tiam, Theſaur. *alios plures citat. d. dec.32. num.7. verſ. Nam*
aliqui, & deciſ.70. num.8. verſ. pro concordia, vbi mota quę-
ſtione reducit ad concordiam Doctores, cum diſtinctione
videlicet, quod ſtante ſolum iuramento † aſſertorio dona- 26
tio poſſit reuocari, ſecus verò concurrente promiſſorio Iu-
ramento de non reuocando, nam iuramentum eius virtutis
eſſe nemo neſcit, vt quoad donatione faciat actum irreuoca- 27
bilem per ea quæ pulchrè dicit Didacus *variar. reſol. lib.1. c.*
14. num.13. verſ. Nihil eſſe in hoc caſu, & ita diſtinxit Rota
coram Seraph. *d. deciſ.1184. num.6.* vbi Iuramentum pro-
miſſorium ſemper † eſſe ſeruandum, & ſi per iuramentum 28
illa quæ de ſui natura ſunt reuocabilia † efficiuntur irreuo- 29
cabilia, ergo multò magis, quæ naturaliter irreuocabilia
ſunt, vt eſt donatio inter viuos, actus ſui natura regulari-
ter irreuocabilis, † quæ nec pœnitentiæ donantis ſubiacet, 30
vt eam ſine iuſta, & legitima cauſa reuocari valeat, *l. Per-*
fecta, C. de donat. Roman. *d. conſ.171. ſub num.7. verſ. ſecun-*
dum quia Regula, cum alijs per Mandoſ. *ibidem in verbo irre-*
uocabilis, ac per Menoch. *d. conſ.1153. num.48. lib.12.* Rota
d. deciſ.270. num.2. cum ſeqq. part.5. recent. Præſertim acce-
dente obligatione Camerali, qua mediante fuit pariter quę-
ſita actio, ex Notarij ſtipulatione, etiam ſine alia ceſſione 31
perindè, ac ſi immediatè donatarijs fuiſſet facta promiſſio
reuocandi donationem, Bart. *in l. Poſſeſſio, §. & ſi poſſeſſio,*
num.3. ff. de acquir. poſſeſſ. & conſ.71. ante num.1. verſic. præte-
rea dictum Inſtrumentum, & num.1. lib.1. Roman. *d. conſ.76.*
ante num.1. verſ. & hoc operatur, vbi Mandoſ. alios recenſet
in verbo Gulielmus, & Gabr. *de verb. oblig. d. concluſ.1. num.*
103. Grat. *qui in hoc puncto obligationis Cameralis, ſeu qua-*
rentigiæ, dicit hoc communiter teneri *conſil.12. num.10. cum*
ſeqq. lib.1. Rurſus etiam quia Cameralis † obligatio habet in 32
ventre promiſſionem cum hypotheca, vt alias cenſuit Ro-
ta apud Seraph. *deciſ.935. num.1.* ac poſt Galleſ. *de oblig. Ca-*
merali deciſ.141. num.5. & ratione ſimiliter hypothecæ an-
terioris longè minus præiudicium inferri † potuerit ipſis do- 33
natarijs mediante poſteriori alienationi rei donatæ, vt in
indiuiduo donationis egregiè probat Pariſ. *conſ.69. num.156.*
cum ſeqq. lib.5. & in fortiori † de ſola promiſſione donandi 34
facta a patre cum iuramento, & hypotheca, Franc. Molin.
de rit. nupt. lib.3. quæſt.8. num.30. cum ſeqq.

Quantum verò ad ſecundam partem, firmarunt, quod
ex deficientia Antonij primi donatarij antequam ad æta-
tem annorum viginti perueniret, quamuis donatio quoad
ipſum caducata extiterit, † verumtamen caducatæ nulla- 35
tenus remanſerint cæteræ ſubſtitutiones, *ex l. quoties, C. de*
donat. quæ ſub modo abſque alia traditione Cenſus donati,
Caſtr. *conſ.384. ſub num.1. lib.1.* Decian. *conſil.55. num.2.*
cum ſeq. lib.3. Seraph. *deciſ.472. num.13.* cum tot ſint dona-
tiones, quot ſunt ſubſtitutiones, & quilibet donatarius 36
veniat ſuo iure, Molin. *de Hiſpan. primog. lib.1. cap.1. num.*
17. Vnde neceſſariò ſequitur iuxta reſolutionem Domino-
rum hanc donationem cenſeri † purificatam in fauorem 37
Catherinæ in ipſa donatione ſubſtitutæ ea deduct. per Ro-
lan. *conſ.15. ſub num.3. lib.4.* Menoch. *conſ.49. num.113.*
lib.2. conſ.304. num.12. lib.4. & d. conſ.1153. num.2. cum
ſeqq. lib.12. Seraph. *deciſ.416. num.18. & deciſ.542. num.1.*
Rota *deciſ.194. num.55. in fin. cum ſeqq. & d. dec.270. num.7.*
part.5. recent.

Et quibus vtraque parte informante fuit concluſum
conſtare de valida donatione purificata ad fauorem Catha-
rinæ.

R. P. D. R O Y A S.

Poſtca Epiſcopo Tarraconeñ.

Piſaureñ. Societatis Officij.

Luna 30. Maij 1639.

A R G V M E N T V M.

Societas Officij non dicitur lucrata per mortem creditoris, ſi debitor promiſerit renouandi fideiuſſores in caſu deteriorationis, ſeu mortis eorum, & acciderit deteriorato, ſeu mors, & eos nequaquam renouauerit, cum d. ſocietas per dictum non adimplementum in præiudicium debitoris interim quaſi fuit reſoluta.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſores renouandi onus an cenſeatur remiſſa per receptionem fructuum ſocietatis officij per plures annos.*

2 *Interpellatio ad renouandos fideiuſſores loco mortuorum, quando fuit facta, cenſetur per partem renunciatum d. renouationi, ampliâ num. 3.*

4 *Mora cenſetur remiſſa per receptionem fructuum.*

5 *Mora excluditur ex tacita voluntate creditoris differentia exactionem, & permittentis rem remanere penes debitorem.*

6 *Lucrum ex contractu ille facere non poteſt, qui contractum non adimplenit.*

7 *Fides violatio, tam adeſt ſi non detur à principio fideiuſſores, quàm ſi non renouentur, iuxta pactum conuentum.*

8 *Puri, & Purificati eadem eſt virtus.*

9 *Onus renouandi fideiuſſores in ſocietate officij, qualiter cenſeatur remiſſa per receptione fructuum.*

10 *Perſeuerantia continua non datur, vbi non poteſt aſſignari principium actus.*

11 *Voluntas tacita reſultans ex aliquo actu, reſtringitur ad limites ipſius actus.*

12 *in Contractu promiſſa non adimplens in eius præiudicium dicitur ſtatim non ſecuto adimplemento reſolutus contractus, vel ſaltem ſuſpenſus.*

13 *Deciſ. 331. part. 4. diuerſ. & deciſ. 9. Duran. deciſ. 192. par. 5. recent. in quo caſu loquantur.*

12 *Deciſ. 21. penes Zacch. declaratur.*

13 *Dies certa ſine lapſus termini interpellationis vim habet.*

14 *Dies certa interpellat pro homine.*

16 *Mora regularis, nec irregularis minime attenditur, quando agitur, de excludendo debitorem à lucro ex non adimplemento, & num. 15.*

17 *Exceptio non adimplementi fundata non tantum eſt in intereſſ. alterius, quàm in violatione fidei ex parte non adimplentis, cum alios creditor forte non contraxiſſet.*

18 *Voluntas creditoris continuandi in ſocietate officij abſque renouatione fideiuſſorum, quando non dicatur probata per teſtes.*

19 *Teſtes ſingulares non probent.*

D E C I S I O C C C C X L V.

CONtracta Societate officij ſcutorum 1350. ſub die 12. Decembris 1633. inter D. Franciſcum Mariam Lucium dantem pecunias, & Eliſeum Mondulphum recipientem, alioſque fideiuſſores, cum pacto, & conditione, quod in euentum mortis, ſeu deteriorationis conditionum fideiuſſorum eſſet obligatus Eliſeus dare alium, ſeu alios idoneos fideiuſſores, infra quindecim dies à tali euenti proximos, aliàs teneri voluit ad ſortis reſtitutionem.

Obierunt tam Vitalis, quàm Paulus Æmilius fideiuſſores. Eliſeus poſt obitum dictorum (nullis alijs ſubrogatis) ſoluere continuauit Franciſco Mariæ ſocietatis fructus, vſque & per totam diem 12. Iunij 1638.

Rurſus die 13. Septembris eiuſdem anni obijt Franciſcus Maria nulla facta Societatis diſdicta, ob quam mortem Eliſeus cœpit prætendere fuiſſe ſuperlucratam ſocietatem, & introducta cauſa coram A.C. ad inſtantiam hæredum Franciſci Mariæ, & cognita exemplari materia nondum deciſa fuit pretium Votum Rotę. Et propoſito dubio, An d. Societas fuerit ſuperlucrata, pro lucro adducebantur ſequentia.

Primò, quia cùm Franciſcus Maria poſt mortem fideiuſſorum fructus receperit per plures annos cenſetur remiſiſſe
Mondulpho onus renouandi fideiuſſores † quodque eſſe 1
intelligeodum ſi pars voluerit, & potuerit, ſtante præſertim
ſcientia obitus fideiuſſorum, cum quo præſuppoſito propoſui dubium ſine veri præiudicio, *l. vniuerſa, C. de precib. Imper. offeren.* Gratian. *diſcept.* 302. *num.* 14. Rota *dec.* 192. *n.* 19. *par.* 5. *recent.* Buratt. *deciſ.* 674. *num.* 7.

Secundò ex quo non adeſt interpellatio ad renouandos fideiuſſores, ex qua non ſequuta interpellatione præſumatur Franciſcum Mariam ab illo † pacto renouandi receſſiſ- 2
ſe, & voluiſſe eo modo continuare ex voluntaria acquieſcentia, Rota *d. deciſ.* 192. *num.* 21. *part.* 5. *recent.* & *in Romana ſocietatis officij ſcut.* 1000. 5. *Iulij* 1627. *coram D. meo Merlino*, & præſertim ex quo fideiuſſores erant dandi ad eius contentamentum, & ſic quatenus illos petierit, & voluerit, vnde non petendo cenſetur contentus cum alijs ſuperſtitibus obligatis, Felin. *in cap. Rodulphus de reſc. n.* 35. Surd. *deciſ.* 25. *num.* 8.

Tertiò ea quo licèt fructus non fuerunt ſolutus per tres menſes ante obitum Franciſci Mariæ non propterea excludendus ſit Eliſeus à lucro, vti moroſos debitor, † & viola- 3
tor fidei cum mora, ei fuerit remiſſa per dictam receptionem, *l. de lege, & l. poſt diem, ff. de leg. commiſſ.* Rot. *dec.* 577. *n.* 10. *par.* 1. *recent.* illaque excludatur tacita etiam voluntate Creditoris differentis exactionem, & permittentis remanere pecunias penes † debiturem, ex Afflict. *dec.* 150. *n.* 33. & 4
ſeqq. accedente quod eſſet tutus per tot alias cautiones.

Quartò, & vltimò ea depoſitionibus teſtium examinatorum, nempè Chirugi, & fratris Ioſephi, qui eum interrogauerunt dum ſtabat in extremis; An vellet Societatem diſdi- 5
cere, quam habebat cum Mondulphis hebręis, fuitque reſponſum requiri quindecim dies, quo tempore, vel futurum incolumen, vel iam obijſſe; prætereà etiam dictum Franciſcum Mariam diſiſſe, quod per eius obitum vacabant ſcuta 4000. Societatum, Ideòque ea iſtis depoſitioꝑibus eliciatur mens continuandi etiam de tempore obitum, & in futurum ſine aliqua renouatione fideiſſorum.

Supradictis tamen non obſtantibus fuit reſolutum Societatem officij non fuiſſe ſuperlucratam.

Ratio reſolutionis fuit, quia Eliſeus † fideiuſſores in locum demortuorum non renouauit iuxta primam obligationem, ideòque non poteſt facere † lucrum ea contractu, is, 6
qui contractum non adimpleuit iuxta text. *in l. Iulianus*, §. *offerri, ff. de action. empt.* Dec. *in l. cum proponas, la ſeconda, n.* 4. *C. de pact.* Aym. *conſ.* 246. *n.* 3. Rota *in terminis ſocietatis officij dec.* 331. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 225. Buratt. *dec.* 674. *n.* 3. Decian. *dec.* 9. *n.* 7. & apud Zacch. *de Societ. offic. deciſ.* 21. *n.* 1. & *per tot.* & *dec.* 21. *n.* 2.

Nec DD. fecerunt differentiam inter obligationem à principio præſtandi fideiuſſores, & obligationem eos renouandi in caſu mortis, ſeu deteriorationis iuxta formam pacti conuenti, ea quo vtrobique militat † eadem ratio viola- 7
tionis fidei, de quibus per Boccacc. *de Societat. num.* 118. & *ex d. deciſ.* Duran. 9 *num.* 8. & *in Romana Societatis officij ſcutorum mille* 24. *Maij* 1642. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano. Deciſio vero Romana pecuniaria coram Penia impreſſ. poſt Zacch. de Societ. offic. deciſ.* 21. loquitur † in caſu re- 8
nouationis, nihil ſit aliqua differentia, & facit ad hoc regula, quod puri, & purificati eadem ſit virtus, & *l. ſi de ſua in fine, ff. de acquir. hered.* Iaſ. *in l. quoties num.* 3. *ff. de verb. oblig.*

Nec obſtat primum fundamentum adductum in contrarium, quod fructus poſt obitum fideiuſſorum receperit etiam præſuppoſita ſcientia obitus fideiuſſorum, vt ſupra dixi, non tamen per receptionem fructuum cenſetur fuiſſe remiſſam obligationem renouandi fideiuſſores, ſed ſolùm pro tempore quo fuerunt ſoluti fructus obligatio fuit remiſſa. Ideòque cùm ſolutio fructuum facta fuerit ſolùm per totam diem 12. Iunij 1638. & Franciſcus Maria obierit ſub die 13. menſis Septembris eiuſdem anni, & ſic poſt tres menſes, quo tempore fructus † non fuerunt ſoluti, conſequen- 9
ter remanet dicendum, quod onus renouandi non fuit remiſſum niſi per totam diem 12. Iunij 1638. Gratian. *diſcept.* 301. *num.* 53. & *diſcept.* 302. *num.* 12. & 515. *num.* 54. Gregor. *deciſ.* 88. *num.* 4. & *d. deciſ.* 21 *in fin. poſt Zacch. ex deciſ.* 192. *n.* 16. *part.* 5. *recent.* Adden. ad Buratt. *deciſ.* 674. *num.* 17. ex eo quia ſicuti pro eo tempore non poterat Creditor compellere debitorem ad faciendam renouationem, ita dici non po- 10
teſt, quod adſit eo tempore elapſo aliquis tacitus conſen-

ſus,

ſus, & continua perſeueratio in remittendo obligationem
renouandi, Zacch. *de Societ. num.*460. Gratian. *d. diſcept.*
302. *num.*112. *& d. deciſ.* 331. *part.*4. *diuerſ.* Voluntas au-
11 tem tacita, quæ prætenditur † reſultare ex receptione fru-
ctuum reſtringitur ad limites ipſius actus, Crauet. *de anti-
quit.temp.part.*4. *in princ. & n.*77. & ceſſat omnis ſcrupulus,
cum in Franciſco Maria nihil eſſet adimplendum; Cùm nul-
lo oneri deberet ſatisfacere, quod ſecus erat reſpectu Eliſei,
qui debebat omnia promiſſa ad vnguem adimplere pro ea
12 luctanda, & ſtatim non † ſequuto adimplemento, & ſequu-
ta remiſſione pro eo tempore factæ ſolutionis fructuum ſo-
cietas ad præiudicium eiuſdem Eliſei fuit diſſoluta, vel ſal-
tim ſuſpenſa, *Surd.dec.*181.*n.*11. *ex gloſ.* & Caſtrenſ. *in l. Iu-
lianus, ff. offerri, & ſi quis colludente, ff. de action. empt.* Rota
apud Zacch. *d.dec.*21. *& dec.*9. Duran. *num.*15.

Minus obſtat alterum, & ſecundum fundamentum, quod
13 non adfuerit † interpellatio ſequuto obitu fideiuſſorum ad
renouandum, prout in caſu *d.deciſ.*331. *part.*4. *diuerſ. & de-
ciſ.*9. Duran. *& dec.*192. *p.*5. *recent.* & aliarum deciſionum,
quia in deciſione Durani non erat expreſſum certum tem-
pus ad renouandos, nec in *dec.*192. *par.*5. Deciſiones verò
in quibus aderat expreſſa certa dies ad faciendam renoua-
tionem prout *in dec.*21. *apud Zacch.* ibi, quamuis adfuit in-
terpellatio, non tamen dicitur fuiſſe neceſſariam, vltra quod
ibi fortaſſe adfuit, & fuit neceſſaria interpellatio ad effe-
ctum, vt non poſſet recipiens pecunias allegare ignoran-
tiam mortis fideiuſſorum, & excuſari de non implemento. In
caſu autem noſtro ignorantiam mortis Eliſeus non poteſt
allegare, ex quo Vitalis alter ex fideiuſſoribus, qui obijt erat
frater germanus Eliſei, & commorabatur in eadem domo,
nec de ſcientia obitus fideiuſſorum controuertitur, vltra
quod in caſu noſtro ſtante prædicta ſcientia, & certa die per
expreſſam conuentionem infra quindecim dies fideiuſſores
14 renouandi non requiritur alia interpellatio † cum illa dies,
ſeu lapſus termini vim habeat interpellationis, *l. Magnam,
C. de contrah. empt.* Gozad. *conſ.*57. *num.*10. *in fin.* Rota Ia-
nuen. *deciſ.*139. *num.*1. Surd. *dec.*57. *n.*14. Seraph. *dec.*225.
*n.*4. *& d.dec.*192. *num.*16. *par.*5. & dies certa interpellet pro
homine ad text. *in l.*2. *C. de iur. emph.* Surd. *vbi proximè n.*7.
*& d.dec.*192. *num.*17.

Nec pariter obſtat tertium fundamentum de non ſolu-
15 tione fructuum per tres † tantum menſes ante ſequutum
obitum, quia nos non verſamur in incurrendo in pœnam,
ſed verſamur in excludendo debitorem à lucro ex non ad-
16 implemento, quod ei non poteſt obuenire † propter non
implementum, quo caſu nec requiritur aliqua interpellatio,
nec attenditur mora regularis, neque irregularis, Gratian.
*d.diſcept.*301.*num.*2. *&* 10. *& n.*35. Scacc. *de Camb.* §. 1. *quæſt.*
1. *num.*374. Boccac. *de ſociet.off. n.*143. Addent. ad Buratt.
*dec.*674. *num.*14. Nec facit, quod in Franciſco Maria pa-
rum, aut nihil intereſſet renouationem fuiſſe ſequutam fi-
deiuſſorum, ex quo erat tutus de ſuo credito propter alios
17 obligatos in ſocietate, † quia exceptio non implementi fun-
data eſt non tantùm in intereſſe alterius, quam in violatione
fidei ex parte non implementis, cum alios creditor fortaſſe
non contraxiſſet ad tex. *in l. in conuentionalibus, de verb.oblig.*
Bart. *in l. cum proponas, C. de pact.* Grat. *diſcept.*301. *n.*14. *&* 15.
qui allegat concordantes Duran. *d.dec.*9. *n.*13. *&* 14.

Tandem, & vltimò non obſtat quartum obiectum de
18 diſpoſitionibus teſtium † cum illi non releuent, ex quo per
eos non remanet probata voluntas expreſſa continuandi
etiam abſque iſto adimplemento, prout probatum fuit in
caſu *dec.*192. *circa fin. p.*5. *recent.* & per teſtes prædictos non
probatur hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, *l. non hoc,
C. vnde legit. cum vulg.* nec deponunt de voluntate explicita
19 continuandi, prout requiritur † illi etiam ſunt in dicto ſin-
gulares; ideòque nihil probant ex vulg. nec fuerunt habiti
in conſideratione apud DD.

Ex quibus fuit reſolutum Societatem non fuiſſe ſuperlu-
cratam. Vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Fauentina Beneficij.

Veneris 17. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

Præſentatus inſtituendus venit ſi probet vocatio-
nem beneficij exiſtentiam Iuriſpatronatus, &
eius pertinentiam ad eum, qui illum præſentauit,
& quod intra legitimum tempus fuerit præſenta-
tus. Iuriſpatronatus exiſtentia, & pertinentia ex
quibus dicatur iuſtificata.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus intra legitima tempora eſt inſtituendus.*
2 *Beneficium, quod vacet per obitum, dubitari non poteſt, ſi
vtraque pars veniat ex eadem vacatione.*
3 *Iuriſpatronatus exiſtentia benè probatur ex pluribus con-
tinuatis præſentationibus.*
4 *Præſentationes ſolæ an ſint ſufficientes ad probandam
exiſtentiam iuriſpatronatus, & num.* 5.
6 *Teſtamentum, ſi excedat metam centum annorum, an
egeat aliqua probatione.*
7 *Iuriſpatronatus exiſtentia ex quo ſatis probetur iuxt. Con-
cilium Trid. ſeſſ.*25. *cap.*9. *de reformat.*
8 *Iuſpatronatus indubitanter probatur per ipſam dotatio-
nem.*
9 *Iuſpatronatus, quod ad aliquem ſpectet, ex quo doceatur.*
10 *Enunciatiua excedentes metam centum annorum cum
habeant vim famæ, probant filiationem etiam in præiu-
dicium tertij.*
11 *Teſtes examinati cum legitimo contradictore ſuper ſtatu
perſonarum probant etiam non citatum.*
12 *Affinitas qualiter etiam probetur per teſtes.*
13 *Deſcendentia per gradus diſtinctos, probanda venit.*
14 *Deſcendentia in iure patronatu gentilitio qualiter probe-
tur.*
15 *Præſentatus, vt obtineat inſtitutionem, ſufficit, quod
oſtendat præſentantem deſcendere, ab eo, qui vltimo
loco præſentauit.*
16 *Præſentatio, quod fuerit facta intra tempus quadrimeſtre,
ex quo probetur.*
17 *Præſentatio non coram Capitulo, & Canonici fieri debet,
ſed coram Ordinario.*
18 *Limita ſtante ſuper hoc particulari concordia.*
19 *Præſentatus, vt obtineat inſtitutionem opus eſt, vt à per-
ſona legitima fuerit præſentatus.*

*Allegatur præſens deciſio in deciſ. 303. ſub die 27. Iunij 1644.
coram Reuerendiſſ. Cerro Decano, vbi in fine alias deciſio-
nes in eadem cauſa emanatas annotans.*

DECISIO CCCCXLVI.

VAcante in Cathedrali Eccleſia Fauentiæ ſub Altare
Cathedræ S. Petri Cappellania perpetua de iurepa-
tronatus familiæ de Burnaccinis de Briſighella, ad eam à Io:
Alphonſo Burnaccino vlt pat ono Cæſar Macolinus fuit
præſentatus; Sed cùm R. P. D. Ludouicus à Valle à San-
ctiſs. eandem Cappellaniam tanquam de iurepatronatus
ſuæ familiæ impetraſſet, propoſui dubium an Cæſar eſſet
inſtituendus, & DD. Affirmatiuè reſponderunt, cùm ipſe
probet vacationem Cappellaniæ, exiſtentiam iuriſpatrona-
tus, & pertinentiam ad Io: Alphonſum, † qui intra legitima 1
tempora præſentauit, *c. Monaſterium, vbi gl. ſ.*16. *quæſt.*7. *c.
cum Bertholdus,* vbi Abb. *num.*12. *de re iud.* Rot. *deciſ.*337. *n.*
1. *part.*2. *recent.*

Quod enim beneficium vacet per obitum nulla poteſt eſ-
ſet difficultas, cum vnuſquiſque † veniat ex eadem vaca- 2
tione, Rota *deciſ.*544. *n.*4. *part.*4. *recent.*

Exiſtentia verò iuriſpatronatus benè deduci viſa eſt ex
continuatis præſentationibus ſpatio centum annorum, &
vltra; Etenim Gaſpar Burnaccinus filius Ioannis, ad quem 3
præſentatio ſpectabat de anno 1529. præſentauit Thomam
Faiafarum, quo vita functo idem Gaſpar de anno 1537.
præſentauit Salomonem eius filium, per cuius obitum An-
dreas Burnaccinus filius Stephani filij d. Gaſparis de anno
1585. præſentauit Thomam Burnaccinum vltimum poſſeſ-
ſorem, quæ præſentationes per ſe ſolæ † ſufficiunt ad pro- 4
bandam exiſtentiam iuriſpatronatus, vt benè per Federic.
*conſ.*234. *num.*3. *verſ. ſic ad propoſitum,* Dec. *conſ.*117. *in fin.*
Caſſad. *dec.*2. *n.*6. *& ſeq. de probat.* Seraph. *dec.*1141. *num.* 1.
Rota *in rec. par.*1. *dec.*211. *n.*1. *& par.*2. *dec.*541. *n.*2. & fuit
reſolutum *in Lucana Iuriſpatronatus* 26. *Iunij* 1619. *coram
Reuerendiſs. D. meo Decano,* ſtante † præſertim illarum effe- 5
ctuatione vna poſt aliam *iuxt. recept. conſ. Oldrad.* 229. *n.*2.
quod ſecuta eſt Rota coram Caual. *dec.*547. *n.*1. *& rec.*282.
*num.*6. *part.*5.

Præte-

Prætereà probatur exiſtentia huius patronatus ex teſta-
mento originaliter exhibito q. Nicolai Ghidini, rogato de
anno 1501. quod cum excedat metam 100. annorum nul-
6 la † alia recognitione, ac probatione Notariatus egere,
viſum eſt, cùm ſtetur illius aſſertioni iuxta ſtylum huius
Tribunalis, de quo Caputaq. *deciſ.* 245. *&* 266. *part.* 2.
Put. *dec.* 146. *lib.* 1. *in correct.* Rot. coram Buratt. *dec.* 611.
num. 2. & ſpatium tanti temporis iuncta obſeruantia facit
etiam præſumere Epiſcopi conſenſum, Lambert. *de iurep.*
lib. 1. *p.* 2. *art.* 8. *q.* 9. *principali*, Alex. *conſ.* 135. *nu.* 17. *lib.*
4. Mant. *dec.* 86. *num.* 10. Rot. *in rec. par.* 5. *dec.* 191. *num.*
6. In hoc enim teſtamento habetur, quod d. Nicolaus pro
dotatione, & fundatione d. Capellæ legauit 30. perias terrę
in agro Fauentino, reſeruato Iure præſentandi prius ad fa-
uorem Sacerdotis Sebaſtiani de Burnaccinis, & poſt illius
7 obitum ad eius fratres, & nepotes ex † linea maſculina ex
quo relicto iux. diſpoſition. Sac. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9.
de reform. indubitanter probatur iuriſpatronatus exiſten-
tia; Quinimò hic modus probandi ſuperat omnes alios tan-
8 quam directè, & in ſua ſubſtantia fundatus, gloſ. *in c. pia*
mentis 16. *quæſt.* 7. Lambert. *d. tract. lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 2.
num. 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18. *num.* 32. Rot. *in recent.*
deciſ. 152. *num.* 2. *&* *dec.* 232. *nu.* 3. *par.* 5.

Pertinentia verò ad Io. Alphonſum præſentantem, ap-
9 patet ex deſcendentia ipſius à Gaſpare filio † Ioannis Bur-
naccini, ad quem ius præſentandi ex diſpoſitione teſtato-
ris, vt ſuprà ſpectabat dantur enim duo inſtrumenta, alte-
rum præſentationis factæ de anno 1529. alterum vendi-
tionis vnius petij terræ de anno 1536. in quibus Gaſpar d.
Ioannis filius enuntiatur. Ex Gaſpare natus eſt Stephanus,
vt ex alijs enuntiatiuis contentis in diuerſis Inſtrumentis,
quorum tria rogata reperiuntur de anno 1534. quæ omnes
10 enuntiatiuæ † cùm centum annos excedant habent vim
famæ, & probant filiationem etiam in præiudicium tertij,
Alex. *conſ.* 90. *num.* 1. *lib.* 6. Crauett. *de antiq. tempor. par.*
1. *num.* 7. *&* 8. Cephal. *conſ.* 137. *num.* 45. Menoch. *de ar-*
bitr. lib. 2. *centur.* 1. *caſ.* 89. *num.* 84. Grat. *diſcept. for. cap.*
554. *num.* 50. Ex Stephani nati ſunt Paulus, Andreas, &
Thomas, qui de anno 1585. fuit à d. Andrea præſentatus,
vt ſuprà dictum eſt, qui gradus deſcendentiæ ſatis viſus eſt
probari tum ex fide Baptiſmatis, Summ. num. 15. tum ex
teſtibus formiter examinatis coram Capitulo Fauentino in-
ter Maccolinum, & Sebaſtianum à Valle, dum erat inter
ipſos quæſtio ſuper inſtitutione, qui teſtes cùm fuerint exa-
11 minati cum legitimo contradictore, † ac ſuper ſtatu perſo-
narum plenè probant etiam contra R. P. D. à Valle non ci-
tatum, *l. ingenuum*, *vbi gloſ. ff. de ſtat. hom.* Greg. *dec.* 498.
nu. 8. ex Paulo ſupradicto natus eſt Io. Alphonſus, vt patet
non ſolùm ex fide Baptiſmatis, ſed etiam ex atteſtatione Or-
dinarij Parmen. in qua habetur, quod d. Paulus Burnacci-
nus de Briſighella, & Vrſolina Ferreria vixerunt in figura
veri, & legitimi matrimonij, & ex eis natus fuit d. Io. Al-
phonſus, qui non ſolùm ab ipſis parentibus, ſed commu-
niter ab omnibus alijs fuit habitus, & reputatus verus, &
legitimus filius, quæ quidem filiatio adminiculatur ex par-
ticulari Epiſtola ſcripta per ſupradictum Thomam vltimum
Capellaniæ poſſeſſorem præfato Io. Alphonſo in qua ipſum
nominat nepotem ſuum, & denique ex atteſtatione iura-
ta duorum teſtium deponentium, quod d. Thomas, & Io.
12 Alphonſus † ſe tractabant tanquam nepos & patruus, ex
quibus optimè probata remanet Io. Alphonſi filiatio, Surd.
conſ. 1. *nu.* 43. *&* *ſeqq.* Rot. *in rec. dec.* 641. *nu.* 2. *&* *ſeq. par.*
3. & coram Caual. *deciſ.* 128. *nu.* 2. & Buratt. *dec.* 709. *nu.*
13 5. ac deſcendentia per † gradus diſtinctos prout requiritur,
c. licet ex quadam, ibi ſingulos gradus de teſtibus, Anchar.
conſ. 52. *num.* 27. Mareſcott. *var. lib.* 1. *c.* 7. *num.* 1. Mant.
d. dec. 88. *num.* 2. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *qu.* 11. *num.* 95.
14 Caual. *dec.* 46. *in fin.* & quæ ſola deſideratur † in qualitate
huius iuriſpatronatus tanquam gentilitij, Seraph. *deciſ.* 364.
quem ſequitur Buratt. *dec.* 183. *num.* 21. *in fin.* licet ad effe-
ctum inſtituendi præſentatum ab ipſo fuiſſet ſufficiens o-
15 ſtendere, quod † deſcendat Andrea, qui vltimo ad dictam
Capellaniam præſentauit, Zucch. *de benef. & penſion. cap.*
12. *num.* 51. Lotter. *d. quæſt.* 11. *num.* 14. Greg. *deciſ.* 349.
num. 6. Rota *in recent. deciſ.* 146. *nu.* 2. *par.* 2. *&* *dec.* 723.
part. 3. *num.* 2. & coram Buratt. *deciſ.* 519. *num.* 3. *&* *dec.*
709. *num.* 6.

16 Quod autem præſentatio † fuerit facta intra quadrime-
ſtre datum patronis laicis ex diſpoſitione *c. quoniam de iu-*
rep. clarè patet ex ipſa præſentatione.

Non obſtat, quod præſentatio fuerit facta coram Capi-
tulo, & Canonicis, cùm tamen coram Ordinario † de 17
Iure fieri debuiſſet, *c. cum Laici*, *&c.* *Nolis de iurep.* &
expreſsè caueţur in Sacr. Concil. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. *&* 13. *de re-*
form. quia ex particulari concordia inter Epiſcopum, &
Capitulum inſtitutio Capellaniarum, quæ exiſtunt in Ca-
thedrali † ad Capitulum ſpectat, vt alias Rota *canonizauit* 18
in Fauentina Iuriſpatron. 23. *Ianuarij* 1636. *coram R. P. D.*
Pironano, & ideò cum Cappellania, de qua agitur in Ca-
thedrali exiſtat, præſentatio coram Canonicis, non au-
tem coram Ordinario fieri debuit.

Minùs obſtat pręſentatio facta à Io. Burnaccino de perſo-
na R. P. D. à Valle, quia d. Ioannes non probat aliquem † 19
gradum conſanguinitatis, aut deſcendentiæ ab eo, qui Iuſ-
patronatus fundauit Campanil. *diu. iur. canon. rubr.* 11. *cap.*
17. *num.* 736. Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 15. *num.* 31. Sic-
ut probauit Io. Alphonſus per gradus diſtinctos, vt ſuprà
dictum eſt.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana Caſalis.

Veneris 1. *Iulij* 1639.

ARGVMENTVM.

Iuramentum, licet faciat ſuſtinere donationem inter patrem, & filium, tamen id non habet locum in præiudicium tertij, tamen quando id ſit verum. Et plura habes circa ſtipulationem Donationis Notarij, vel Patris ad fauorem Filij Infantis.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum, licet faciat ſubſtinere donationem inter Patrem, & Filium, non operatur tamen contra tertium.*
2 *Declara tamen, vt hic.*
3 *Iuramentum appoſitum in donatione an operetur ad fauorem eorum, quorum iura non probantur anteriora ipſi donationi iurata.*
4 *Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij.*
5 *Donatarius, quando eſt infans, & Notarius ſtipulatur pro eo, cum clauſula*, conſtituti, *quid operetur.*
6 *Infanti acquiritur dominium ex ſtipulatione Notarij cum clauſula*, conſtituti.
7 *Pater non ſolùm poteſt ſtipulari pro Filijs viuis, & extantibus, ſed etiam pro naſcituris.*
8 *Et hoc ad effectum vt illis acquiratur ius abſque alia acceptatione, ſeu ratificatione.*
9 *Donator, ſiue donatarius, vel Notarius ſtipulatus fuerit pro abſente non eſt ampliùs locus pœnitentia.*
10 *Pater, ſi ſtipulatus fuerit donationem pro Filio abſente, tunc non eſt ampliùs locus pœnitentia.*
11 *Debitum voluntarium non cenſetur teſtatorem voluiſſe compenſare, cum legato ab eo eidem relicto.*
12 *Et maximè ſi res donata conſiſtat in ſpecie.*
13 *Filia iuſſa à Patre non plus petere de rebus ſuis, non excluditur à petitione dotis materna.*
14 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*
15 *Æs alienum licet non ſit in bonis, eſt tamen in hæreditate.*
16 *Adminiſtratio nuda differt à dominio, & vſufructu, & num.* 17.
18 *Pater tenetur reddere rationem Filio de adminiſtratione bonorum in quibus non habet vſumfructum.*
Pater in adminiſtratione bonorum Filij, in quibus non habet vſumfructum, habetur loco extranei, num. 18.
19 *Pater adminiſtrator bonorum Filij licet poſſit alienare bona immobilia, tamen quando id non procedat.*

Deciſio iſta allegatur ſuprà in deciſ. 444. *quæ eſt in eadem cauſa ſub die* 11. *Ianuarij* 1639. *coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen.*

DECISIO CCCCXLVII.

CAuſa iterùm ſuper iiſdem propoſita Domini confir-
mando reſolutionem coram me factam 11. Ianuarij
ſuperioris anni cenſuerunt donationem Cenſus in ſorte
ſcutorum 500. monetæ, & annui redditus ſcutorum
35. factam à Iacobo Vacca titulo donationis Antonio fi-
lio, ſuſtineri, illamque per obitum Antonij fuiſſe purifi-
catam ad fauorem Catherinæ filiæ eiuſdem Iacobi ſubro-
gatæ dicto Antonio in caſum, in quem decederet ante
vigeſimum annum completum; Quia Dominis viſa
fuerunt inconcuſſa remanere fundamenta deciſionis ratio-
ne, & auctoritate munita, nec obſtare fundamenta con-
tra deciſionem adducta.
1 Non primum, quod iuramentum, † licet faciat ſuſti-
nere donationem inter Patrem, & filium, non operetur
tamen contra tertium Poſſeſſorem, & in illius præiudicium,
2 quia non procedit niſi quando nemini pro abſente † pro-
miſſum eſt; ſecus autem quando alicui præſenti, acceptan-
ti pro abſente fit promiſſio, vt benè declarant Honded. *conſ.*
25. *num.* 46. *& ſeqq. lib.* 2. Gabr. *conſ.* 165. *num.* 8. *&* 9. Pe-
3 regr. *conſil.* 100. *per tot. lib.* 5. Nec applicatur ad fauorem †
eorum, quorum iura non probantur anteriora donationi
iuratæ, ſicut reſpondit Rota *deciſ.* 382. *num.* 13. *verſ. Quia*
4 *tollitur, par.* 5. *recent.* vbi fuit dictum † non obſtare, quòd
iuramentum nihil operetur in præiudicium tertij, *cap. cum
contingat in fin. de iureiur.* Bart. *in l. Titia*, §. *Imperator*,
ff. de leg. 2. quia in illo caſu credita Ioannis non probaban-
tur anteriora donatione, de qua agebatur; Præſertim
quando (prout hìc) Donatarius erat Infans, & Notarius
5 pro ipſo ſtipulauit cum clauſula *Conſtituti*, quo caſu eidem
Donatario cenſetur acquiſitum dominium, Seraph. *deciſ.*
482. *num.* 5. *vbi num.* 8. firmat, Infanti acquiri Dominium
6 ex ſtipulatione Notarij cum clauſula † *Conſtituti*, vel Pre-
carij ex Bald. Alciat. & Pariſ. ibi allegatis; Et vlteriùs Pa-
7 ter in præſenti potuit ſtipulari, nedum pro filijs viuis, & †
extantibus, ſed etiam naſciturìs, *l. ſi quis operas, ff. de
oper. libert. l. Paulus*, §. *Paulus reſpondit Nepotem, ff. de
bon. libert. l. diui*, §. *pacti*, *C. de natural. liber.* ad effectum
8 illis acquirendi † ius abſque alia illorum acceptatione, ſeu
ratificatione, Surd. *deciſ.* 322. *num.* 1. Et hinc fit, quod ſi-
ue Donator, ſiue Donatarius, vel Notarius ſtipulatus fue-
rit pro abſente, non eſt ampliùs locus pœnitentiæ, ſecun-
9 dum † relatos per Seraph. *deciſ.* 427. *num.* 2. Et ex quo agi-
tur de contractu nominato, tenetur Donator etiam ratio-
10 ne intereſſe pecuniarum, vt de Patre † donatore ſtipulan-
te pro filijs, tradit Seraph. *d. deciſ.* 427. *num.* 5.
Nec obſtat allegata compenſatio deſumpta ex legato do-
tis eidem Catherinæ per Patrem facto in ipſo teſtamento,
cum conditione, vt quicquam aliud nec ratione legitimæ,
11 vel alterius cuiuſcumque prætextus ſuper illius † bonis præ-
tendere poſſet, ſed dicto legato contenta remaneret; Quo-
niam iſtud debitum voluntarium, proueniens ex donatio-
ne, non cenſetur compenſatum cum legato dotis in teſta-
12 mento facto, niſi Teſtator id expreſsè dixerit. † Maximè
cùm res donata conſiſtat in certa ſpecie, vt benè explicat
Surd. *conſil.* 112. *num.* 21. *in fin. verſ. primò enim eaſu lib.*
1. vbi quod filia iuſſa à Patre plus non petere de bonis ſuis
13 non excluditur à petitione dotium † maternarum. In
propoſito autem caſu Teſtator non dixit Catherinam non
poſſe quicquam aliud prætendere ſuper hæreditate, ſed ſu-
per ipſius bonis, quod valdè intereſt, quia bona intelligun-
13 tur † deducto ære alieno, *vt in l. ſubſignatum*, §. *bona*,
ff. de verb. ſignific. & notat. Bart. *in l. vt iuriſiurandi*, §. *ſi*
15 *liberi, ff. de oper. libert.* ſed æs alienum quamuis † non
ſit in bonis, eſt tamen in hæreditate, *l.* 1. *C. ſi certum pet.
l. pro hæreditarijs, Cod. de hæred. Inſtit. l. hæreditas, ff. de
reg. Iur. l. nihil, ff. de verb. ſignific.* & in puncto diſtinguit
Surd. *vbi ſuprà num.* 22. *&* 23. Menoch. *de præſumpt. præ-
ſumpt.* 109. *num.* 17. *& ſeqq. lib.* 4.
Tandem non obſtat renuntiatio facta per Catherinam,
de qua in Summario num. 3. quia in parte diſpoſitiua re-
nuntiat ſolùm iuribus ſibi competentibus ſuper Horto vi-
gore cuiuſuis Inueſtituræ, teſtamenti, Inſtrumenti, aut
contractus, fideicommiſſi, aut alterius diſpoſitionis, &
propterea renuntiatio ad alia non porrigitur. Prout nihil
facit, quod Iacobus Donator in donatione reſeruauerit ſi-
16 bi adminiſtrationem, quia cùm priùs in eadem donatione
explicitè abdicauerit à ſe omnem proprietatem, & vſum-
fructum, ac in Donatarios tranſtulerit, reſeruatio admi-
niſtrationis refertur ad nudam adminiſtrationem ſeiun-
ctam à dominio, vel vſufructu; Præſertim quia vlte- 17
riùs dixit nolle ſe teneri ad redditionem rationis, quod
alioquin ſuperfluum fuiſſet, ſed benè exprimi debuit, quia
regulariter Pater, ſimplex adminiſtrator tenetur reddere
rationem filio de adminiſtratione bonorum, in quibus 18
non habet vſumfructum, cùm habeatur loco extranei.
Gutier. *in tract. de tutel. in* 3. *part. cap.* 1. *numer.* 24. Mu-
noz. Eſcobar. *de ratiocin. cap.* 3. *num.* 23. Paſchal. *de patr.
poteſt. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 83. qui alios cumulat Addent. ad
Sanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 334. *numer.* 13. *in fin.* Nec
facit ſi replicetur, quod Pater adminiſtrator poteſt alienare
bona immobilia filij, quia reſpondetur hoc non procedere 19
in bonis, in quibus non habet vſumfructum, vel quando
non adeſt iuſta cauſa alienandi, latè Caſtill. *de vſufr. cap.* 3.
num. 65. *& ſeqq.* Paſchal. *vbi ſup. num.* 5. *& ſeqq.* Adden.
ad d. deciſ. 334. *num.* 12. *&* 13.
Et ita vtraque parte informante iterùm fuit dictum,
conſtare de valida donatione Iacobi purificata ad fauo-
rem Catherinæ.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Frequentina Decimarum.

Lunæ 28. Nouembris 1639.

ARGVMENTVM.

Declaratoria contra non ſoluentes decimas poteſt ferri quando debitor recuſat obedire exequutorialibus à Rota relaxatis, & hoc niſi infrà menſem paruerit,

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria quando poſſit ferri, & num.* 4.
2 *Negatiua non paritionis ex quibus probetur.*
3 *Declaratoria datur contra inobedientem monitioni iudici.*
Non Paritio quid ſit num. 7.
5 *Inobedientia ex graue delictum, & eſt deterrimi exempli.*
6 *Declaratoria poteſt ferri contra debitorem ex ſumma illiquida dummodo non feratur pro certa quantitate.*
Eo fortiùs pro decimis in quibus ſingulariter cautum eſt, vt debitor illas offerat, num. 7.
8 *Decimas non ſoluens committit Sacrilegium, & æternæ damnationis periculum incurrit.*

In eadem cauſa adeſt ſuprà altera deciſio ſub die 10. *Iunij* 1639. *coram eodem Reuerendiſſ. Terracinen. eſt deciſio* 142. *par.* 8. *recent.*

DECISIO CCCCXLVIII.

CVm homines Terræ Griptæ Mioardæ Diœceſis Fre-
quentinæ non paruerint litteris executorialibus con-
tra ipſos per Rotam relaxatis vigore ſententiæ Rotalis con-
firmatoriæ duarum de partibus ſuprà ſolutione quartæ deci-
marum debitæ Epiſcopo Auellino, & Frequentino DD. cen-
ſuerunt contra illos eſſe dandam declaratoriam, niſi infrà
menſem paruerint.
Quia cùm exequutoriales fuerint in partibus de menſe
Auguſti perſonaliter, & legitimè intimatæ, & in Eccle-
ſijs etiam Parochialibus affixæ, vt ex ſolemni rogitu Nota-
rij, † qui interfuit, deindeque in actis reproductæ, fuerint- 1
que ſeruati quatuor termini ſeruari ſoliti de ſtylo Curiæ ad
docendum de paritione, de quibus Felin. *in cap. Rodulphus
num.* 41. *de reſcript.* Veſtr. *in prax. cap. vltim. lib.* 8. *numer.*
19. ex quibus ſatis probatur negatiua non paritionis, vt 3
tenuit Rota coram Seraphin. *deciſ.* 1113. *in recent. dec.* 478.
par. 2. *&* 404. *par.* 5. & alias paſſim, quæ quidem † non pa- 3
ritio nihil aliud eſt, quàm voluntaria inobedientia, qua
quis monitionem Iudicis implere contemnit, ob quam
datur declaratoria, *l. contumacia eorum, verſ. contumaces
non videntur. ff. de rei iudic.* Rota *in Tridentina Decana-
tus, & Canonicatus* 3. *Iulij* 1634. *coram Illuſtriſſimo D.
meo Decano*, in iſto caſu illa non poteſt denegari, graue e- 4
nim delictum † & deterrimi exempli eſt inobedientia, & con- 5
tumacia, Gloſ. *in cap. duo ſunt* 96. *diſt.* Abb. *in cap.* 1. *nu.* 10.
& ibi

& ibì Rip. *numer. 29. de iudic.* Couar. *in cap. Alma mater par. 1. §. 9. nu. 3. de ſent. excom. in 6.* Nec cenſuerunt DD. obſtare, quod non præceſſerit liquidatio decimarum, quia cùm certum ſit eas deberi, poteſt ferri declaratoria contra
6 ſoluere debentem † licet quantitas non ſit certa, dummodo non feratur pro certa quantitate, ſaltem quando, vt in caſu noſtro debitor liquidationem fieri non petit, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 5. num. 5. de reſt. ſpol.* & in puncto decimarum fuit deciſum *in Dertuſen. decimarum* 11. *Maij* 1609. *coram bo. me. Card. Lugdunen. impreſſa* apud Marcheſ. *de commiſſ. par. 1. fol. 675. num. 2. & 3.* vbi quod hoc multò magis pro-
7 cedit in materia decimarum, in qua † ſingulariter cautum eſt, quod debitor tenetur offerre, Rebuff. *de decim. quaſt. 52. num. 7. & 8.* & retinentes decimas committunt
8 ſacrilegium *cap. decimas il primo*, ibi, *ſciat † ſe ſacrilegij crimen committere, & æterna damnationis periculum incurrere 16. q. 7.*

Et ita Epiſcopo informante deciſum fuit, ferendam eſſe declaratoriam.

R. P. D. ROIAS.

Poſteà Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Bononien. Fideicommiſſi.

Lunæ 30. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

Fœminæ, quando nullatenus dicantur excluſæ à primogenitura, & ex quibus coniecturæ aſſequatur, quod talis fuerit mens teſtatoris.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, quando non præſumatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, & num. 3. 5. & 6.*

2 *Fœminæ quando non excludantur, non præſumitur habita ratio conſeruandæ agnationis.*

3 *Affectio præſumitur erga deſcendentes ex conſtitutione primogenituræ.*

7 *Vocatus, & non vocatus, quis non eſt præſumendus in eodem teſtamento.*

8 *in Teſtamento eodem non eſt præſumenda repugnantia.*

9 *Verba abſolutè poſita, & per viam regulæ qualificant totam diſpoſitionem.*

10 *Agnationis conſeruationis ratio, quando fuit habita adiectiuè, & acceſſoriè extra caſum expreſſum non extenditur.*

11 *Clauſula, quæ non ſtat de per ſe, ſed ad aliquid qualificandum, illud tantum qualificat.*

12 *Clauſula aliqua, quando dicatur ſtare acceſſoriè, & non de per ſe, & num. 13.*

13 *Maſculinitatis qualitas, quando qualificet totam diſpoſitionem.*

14 *ex Diſcretiuo modo loquendi arguitur mens teſtatoris, & num. 15.*

16 *Teſtatoris diſpoſitio clara eſt attendenda.*

17 *ex Diſpoſitione conditionali non eſt inferendũ ad puram.*

18 *Diſpoſitiones teſtamentariæ prout iacent ſunt intelligendæ.*

19 *Teſtator admittendo fœminas ſecundo, vel tertio loco genitas, multò magis cenſendum eſt voluiſſe admittere fœminas deſcendentes ab ipſa hærede, tamquam magis dilecto.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſuprà deciſ. 165. ſub die 27. Iunij 1639. coram eodem Reuerendiſſ. Tarraconen. part. 8. recent. vbi etiam annotaui alias deciſiones in hac cauſa emanatas.

DECISIO CCCCXLIX.

SEntentiam Rotalem latam per R. P. D. meum Pirouanum ad fauorem D. Comitiſſæ Iuliæ de Pepulis confirmandam eſſe cenſuerunt Domini ſub die 27. Iunij præteriti coram me vti validam, & iuſtam, prout ex deciſione tunc extenſa latè deductum fuit cui reſolutioni non acquieſcentibus Dominis de Pepulis propoſui hodie dubium; An ſit ſtandum in deciſis, vel ab ea recedendum, & Domini ſtandum eſſe in deciſis reſoluerunt, ex quo ſubſiſtunt omnia fundamenta dictæ deciſionis.

Nec in præſenti diſpoſitione fuit in dubium reuocatum,
quin appellatione primogenitorum comprehendantur fœminæ primogenitæ † dummodo auctor primogenituræ; 1
qui fuit Ioannes Paulus Manfronus non reſpexerit conſeruationem agnationis, prout illum non reſpexiſſe ſuadent verba teſtamenti ex adductis per Craſſ. *de ſucceſſ. in §. fideicommiſſum quæſt. 15. num. 5.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 335. num. 5.* cum alijs congeſtis tam in deciſionibus Domini mei Pirouani, quàm in prima deciſione coram me hodie confirmata, nec extat probatum Teſtatorem voluiſſe excludere fœminas, † quo caſu fœminæ non comprehenderentur 2
appellatione Primogenitorum, aut in fideicommiſſis, Menoch. *conſ. 1006. num. 8.* Rota *deciſ. 35. num. 6. p. 1. & deciſ. 237. num. 7. par. 5. recent.*

In præſenti autem caſu Ioannem Paulum Teſtatorem non habuiſſe rationem conſeruandi agnationem colligitur tam ex illis verbis teſtamenti, ibi, *e morendo la detta mia figliuola Iſabella, che la facoltà mia vadi al Primogenito di detta mia figliuola, e così di progenie in progenie alli primogeniti di figliuoli, nepoti, e pronepoti in infinito di detta mia figliuola, e mancando lei ſenza figliuoli, intendendo ſempre de maſchi, voglio, che ſucceda l'altra ſecondogenita ſe ne ſarà, e ſuoi figliuoli maſchi eſſendone, e non ve n'eſſendo ſuccedano le femine, intendendo ſempre delli primogeniti, e primogenite ſecondo, che ſi è detto di ſopra nella Signora Iſabella, &c.* Ex quibus dictum Ioannem Paulum aliud noluiſſe, quam in euentum, in quo ipſe filios maſculos non procreaſſet, prout euenit, integra eius hæreditas, ſeu primogenitura proueniret ad dictam Iſabellam eius filiam primogenitam, & poſt Iſabellæ obitum Primogenitura deuolueretur filio maſculo primogenito dictæ Iſabellæ quatenus extaret, ſi verò non extarent ſuccederet ſecundogenita Teſtatoris, &c. quapropter cùm factus fuerit locus primæ vocationi, ex quo ex Iſabella natus fuit Marchio Cæſar Pepulus primogenitus, qui obtinuit primogenituram vti primo loco vocatus eſt, ex Marchione Cæſare natus fuit Ioannes Paulus, & ex eo D. Comitiſſa Iulia ad quam primogenituram ſpectare placuit Dominis decidere, cùm in ea adhuc duret linea, in quam fuit ingreſſa, ex quo non extant maſculi ex linea Marchionis Cæſaris, nec propterea extat vocata linea ſecundogeniti Iſabellæ ex illa ratione, quod fœminæ deſcendentes ex vltimo poſſeſſore non ſunt excluſæ per maſculos alterius lineæ niſi fuerit manifeſtè dictum per Teſtatorem, vel reperiantur claræ coniecturæ, &
indubitabiles, ex † quibus conſtet Teſtatorem voluiſſe pri- 3
uare fœminas deſcendentes ex maſculis vocatis primo loco magis dilectis, Ant. Gomez. *in l. 40. Taur. tit. 62.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 5. num. 5.* Menoch. *conſ. 204. num. 17. & 752. num. 7.* Peregr. *conſ. 58. num. 3.*

Quæ verba Teſtamenti Io. Pauli tollunt omnem amaritudinem pro incluſione D. Iuliæ, dum in ſubſtitutione ſecundogenitæ eiuſque deſcendentium prætulit nominatim fœminas ex ea filijs maſculis tertiogenitæ, vel quartogenitæ; quapropter idem prorſus ſenſiſſe cenſendum eſt de deſcendentibus fœminis ex primogenito pro excluſione maſculorum ex ſecundo, tertio, vel quarto genito, tum ex
eo, quod maior dilectio † præſumitur erga deſcendentes 4
ex primogenita, vel ſaltem æqualis, tum etiam quia dum prætulit fœminas ſecundogenitæ maſculis aliarum filiarum idem diſpoſuiſſe de deſcendentibus primogeniti cenſendum eſt ex illis verbis, ibi, *ſecondo, che ſi è detto di ſopra nella Signora Iſabella*, quæ verba ſignificant in
relato prolationem † fœminarum expreſſam in referente 5
iuxta textum in *l. aſſe toto ff. de hered. Inſtit. l. ſi ita ſcripſero, de cond. & demonſtr.* Dec. *conſ. 63. num. 6.* Pariſ. *conſ. 22. num. 10. lib. 1.* Menoch. *conſ. 150. num. 42. & conſ. 359. num. 1.*

Nec obſtare repetitum fundamentum pro parte D. Marchionis Hieronymi, ac litis conſortium, quod in conditione negatiua, ſub qua extat vocata ſecundogenita Teſtator dixerit illa verba, *e mancando lei ſenza figliuoli, intendendo ſempre de maſchi voglio, &c.* quia placuerunt reſponſiones datæ in alia mea deciſione in §. *ex prædictis*, quod verba illa benè verificantur in filijs primi gradus, in quibus ingreſſa fuit primogenitura, quæ habuit effectum in
Marchione Cæſare filio Iſabellæ † qualificando ingreſſum 6
dictæ primogenituræ in maſculis prout euenit, Caſanat. *conſ. 513. num. 59. cum pluribus ſeqq.*

Nec aliquo modo referri valent ad progreſſum eiuſdem in deſcendentes ex eo, quod cùm ex ſupradictis extent vocatæ etiam deſcendentes fœminæ, & ſi verba illa, *intendendo ſem-*

pre de' maſchi, qualificarent totam præcedentem diſpoſitio-
nem ſequeretur abſurdum, & inconueniens, quod dictæ
7 fœminæ eſſent vocatæ, † & non vocatæ, & conſequenter
in eodem teſtamento repugnantia adeſſent, quod caſu ver-
ba illa, *intendendo ſempre de' maſchi*, quamuis poſita eſſent
8 in fine, non inde referuntur ad omnia † præcedentia,
ſed reſtringerentur ad proxima, & immediatè prolata iux-
ta doctrinam gloſſæ *in l. 1. §. hoc edicto, ff. de poſtulat.* Iaſ.
in l. 1. num. 8. verſ. iſtam regulam, Cod. de liber. præter.
Menoch. *conſ. 907. numer. 5.* Rota coram S. mem. Gregor.
XV. *deciſ. 495. numer. 11.* & coram Reuerendiſſ. Vrgellen.
deciſ. 36. num. 25.

Quibus concluſionibus firmatis non obſtare dicebant
Domini auctoritates DD. ponderatæ per ſcribentes pro D.
Marchione Hieronymo, & litis conſortibus, ex quo DD.
allegati non loquuntur quando ex alijs verbis conſtat fœmi-
nas alterius gradus eſſe vocatas, dictique DD. procedunt
quando verba illa, *intendendo ſempre de maſchi*, ſunt ap-
9 poſita abſolutè per viam regulæ ad qualificandam † totam
diſpoſitionem prout abſolutè poſita fuerunt in caſu conſi-
derato à Menoch. *conſ. 836.* Grat. *diſcept. 621. num. 18. &*
19. Peregr. *de fid. art. 27. nu. 1.* Rota *dec. 9. p. 1. diuerſ.* vel
quando ex alijs coniecturis conſtat de voluntate Teſtatoris
habitam fuiſſe rationem conſerendæ agnationis, ſecus au-
10 tem ſi † ſtant adiectiuè, & acceſſoriè ad eaſum particula-
rem, vt optimè diſtinguit Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. nu.*
11 *62.* Etenim clauſula, † quæ non ſtat de per ſe, ſed ad aliquid
qualificandum, prout in præſenti, illud tantum qualificat
ex adductis per Alex. *conſ. 48. num. 8. lib. 1.* Socc. Iun. *conſ.*
128. nu. 100. & 101. Rot. *p. 5. rec. deciſ. 257. nu. 2.*

Quod autem in pręſenti dicta clauſula ſtet adiectiuè, du-
bitari minimè poteſt, ex quo in alijs caſibus repugnat mens
12 Teſtatoris † quæ eſt apta comprehendere etiam fœminam
deſcendentem ex maſculis ex ſupradictis, & verba illa non
reperiuntur poſita in principio, vel in fine ſubſtitutionum,
quinimò ſtant in medio diſpoſitionis ad fauorem dictæ Iſa-
13 bellæ, ideòque veniat dicendum fuiſſe † poſita tantum pro
ea qualificanda ex Caſanat. *conſ. 53. num. 39. cum pluribus*
ſeqq. cum alijs congeſtis in alijs deciſionibus.

Minùs facere dictum fuit, quod in conditione ſi ſine
filijs, cui fuit adiecta qualitas maſculinitatis Teſtator intel-
14 lexerit de omnibus deſcendentibus † & propterea quali-
tas illa afficiat totam deſcendentiam, ex quo regula ſtat
in contrarium quando prout in hoc caſu Teſtator nomina-
15 tim locatus fuit de filijs, nepotibus, & pronepotibus ex ad-
ductis per Surd. *deciſ. 322. numer. 23.* nec fuit habita ratio
conſeruandæ agnationis, prout in *deciſ. 237. par. 5. recent.*
quæ hìc prorſus deficit cum Teſtator reſpexerit tantum
ad vnicitatem hæredis, & verba illa filijs maſculis intellexit
de maſculis pro ingreſſu Primogenituræ, vt fuit ſæpiùs re-
petitum in alijs deciſionibus, & pluribus auctoritatibus
firmatum. Aut verò in progreſſu primogenituræ vocauit
16 tam maſculos, quàm † fœminas, vt ex lectura teſtamen-
ti, quæ debet attendi vti diſpoſitio clara *l. quoniam indi-*
gnum, C. de teſtamentis cum ſimilibus.

Tandem non obſtare dictum fuit diſtinctionem adductā
inter conditionem affirmatiuam, & negatiuam, & in qua
omnes deſcendentes ſunt comprehenſi, quia eſto quod om-
nes deſcendentes maſculi comprehenderentur in conditio-
ne ſi ſine filijs non propterea ſequitur, quod maſculi tan-
tum extent vocati in hac diſpoſitione affirmatiua, nec a
diſpoſitione conditionali poſſit inferri ad puram, & diſpo-
17 ſitiuam, ex quo in conditionalibus agitur † de aliqua præ-
latione perſonarum, in ſubſtitutionibus verò non cadit
18 comparatio perſonarum, ſed tantùm ipſa diſpoſitio, quæ †
vt iacet eſt attendenda, vt in noſtro caſu Bald. *conſ. 13. nu.*
2. & 3. lib. 3. Simon. de Pret. *conſ. 90. num. 24.* Gabr. *conſ.*
100. nu. 6. verſ. 1. lib. 2. Honded. *conſ. 57. nu. 36. lib. 1.*

In præſenti enim caſu, quod fecit ceſſare omnes diffi-
cultates eſt, quod Teſtator in vocatione diſpoſitiua vo-
luit etiam comprehendere fœminas ex clara, & verbali
earum vocatione præſertim in ſecundogenita, quæ voluit
præferri filijs maſculis tertiogenitæ; Hinc ſequitur ſi Te-
19 ſtator prouidendo fœminis ſecundo, & tertio † genitæ,
eaſque admittendo, & præferendo maſculis; multò magis
cenſendum eſt voluiſſe prouidere, & admittere fœminas
deſcendentes ab Iſabella primogenita hærede, & magis di-
lecta iuxta *deciſ. 495. num. 2. verſ. quarta ſit coniectura par.*
4. diuerſ. cum ſimilibus.

Cætera motiua ponderata per Informantes pro D.
Marchione Pepulo, vel tolluntur in alijs deciſionibus tàm
coram D. meo Pirouano, quàm coram me, vel non
egent alia reſponſione.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Donationis.

Mercurij 1. Februarij 1640.

ARGVMENTVM.

Diſputatur materia Donationis, ſeu renuntiationis factæ tam ab eo qui religionem ingredi intendit, ſiue in ea mentionem fecerit de ingreſſu ſiue non, quàm illius quæ fit à Nouitio ante profeſſionem emiſſam, & definitur primam factam ante ingreſſum nunquam ſubiacere diſpoſitioni S. Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. capit. 16. de Regul.* ſecundùm communem DD. opinionem, & ſententiam quam hodie S. Congregatio amplectitur; Alterum verò ſic, itaut illius diſpoſitione non ſeruata ſit ipſo iure nulla.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ante ingreſſum Monaſterij nulla facta mentione ingreſſus ſubſiſtetur etiam non ſeruata forma Concilij.*

2 *Et ita in praxi ſeruatur.*

3 *Donatio facta ante ingreſſum religionis cum mentione quod donans illam ingredi volebat non aliter valet, quàm ſi Concilij diſpoſitio fuerit ſeruata, & num. ſeqq. vbi quod contrarium eſt verius.*

4 *Et in hanc ſententiam inclinat etiam Sacr. Congregatio Concilij, ſed ab ea poſteà receſſit, vt num. 8.*

5 *Donatio, ſeu renuntiatio intuitu religionis ante illius ingreſſum facta abſque ſolemnitatibus Concilij dicitur facta in fraudem illius, ideoque non valet contrarium vide num. ſeqq.*

6 *Quodque etiam declarauit eadem Sacra Congregatio.*

7 *Lex etiam exorbitans, & pœnalis extenditur alium caſum, ad quem ſi non extenderetur, fruſtratoria eſſet eius diſpoſitio.*

8 *Concilij Tridentini diſpoſitio de donationibus, & renuntiationibus nouitiorum non habet locum vbi donatio, ſeu renuntiatio fit antè ingreſſum.*

Etiam quod intuitu illius, & cum mentione ingreſſus fiat ibidem, & num. ſeqq.

9 *Et hæc opinio eſt verior, prout illa hodie in praxi ſeruatur antiquorum opinionibus reiectis, & num. ſeqq.*

13 *Diſpoſitio Concilij Tridentini de donationibus, ſeù renuntiationibus religioſorum, eſt iuris communis correctoria.*

Ideoque intelligenda venit in eo tantum caſu, in quo Concilium loquitur ibidem.

14 *Conc. Triden. Canon. ſeſſ. 25. cap. 16. loquens de donationibus, ſeu renuntiationibus religioſorum reperitur poſitum in titulo* de regularibus.

Propterea meros ſæculares comprehendere non poteſt ibidem.

15 *Sæculares qui adhuc habitum non ſuſceperunt, inter nouitios non dicuntur adſcripti.*

17 *Opinio illa eſt tenenda quoad diſpoſita per Sacrum Concilium Tridentinum, quàm hodie tenet Sacra Congregatio illius.*

18 *Donatio facta ante ingreſſum Monaſterij poteſt deinde ingreſſu ſecuto reuocari, & quando, & num. 23.*

19 *Donatio omnium bonorum etiam iuramento firmata, & ad fauorem Matris facta non valet, ſi donans aliquam portionem ad effectum teſtandi ſibi non reſeruauit.*

20 *Et iſta dicitur communis opinio.*

21 *Amplia etiam ſi fuerit facta de bonis præſentibus, & futuris, quia nec valet quoad præſentia, nec quoad futura, contra num. 26. & ſeqq.*

22 *Pactum iuratum in donatione appoſitum de eam non reuocando, ſi fuit appoſitum in clauſulis executiuis* non

non alteret qualitatem contractus, nec obligat vltrà eius naturam.

23 *Pactum appoſitum in donatione facta ab ingrediente religionem, ſcilicet de eam non reuocando, intelligi debet profeſſione ſecuta, non anteà, & ſup. num. 18.*

24 *Pactum de non reuocando donationem ex cauſa ingratitudinis non comprehendit reuocationem prouenientem ex natura contractus.*

25 *Donans reuocando donationem ex natura, & qualitate donationis non dicitur contraueniſſe promiſſioni factæ.*
De habendo illam ratam, gratam, & contra eam non facere ibidem.

26 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, ſi eſt iuramento firmata, ſubſtinetur quoad bona præſentia.*

27 *Sed opinio iſta eſt contra communem.*

28 *Religioſus non poteſt teſtari poſt profeſſionem emiſſam.*

29 *Donatio omnium bonorum, vt valeat requiritur, quod donans aliquid ſibi reſeruauerit, & de illo poſſit hæredem inſtituere.*

30 *Abſolutio à iuramento operatur ad effectum agendi, & dicendi de nullitate.*

31 *Donatio, ſeu renuntiatio facta à Religionem ingreſſo ibique profeſſe ante duos menſes à die factæ donationis eſt nulla tanquam facta contra formam Concilij.*

32 *Concil. Tridentin. loquens de donat. ſeu renunt. nouitiorum continet decretum irritans, quo non ſeruato actus corruit.*

33 *Succeſſio Monachi ſalua aſcendentium legitima, ſpectat ad Monaſterium.*

In eadem cauſa habetur ſuprà in hac eadem part. 9. recent. tom. 1. deciſ. 21. ſub die 15. May 1641. coram eodem Reuerendiſſimo Tarraconnen.

DECISIO CCCCL.

CAmillus Latinus, dum erat ætatis 15. annorum cum narratiua, quod volebat ingredi Religionem, donauit Virginiæ matri omnia bona ſua præſentia, & futura, iura, & actiones reſeruatis ſibi ſcutis 25. annuis vita ſua durante per d. Virginiam ſuoſque hæredes ſoluendis poſt emiſſam profeſſionem cum proteſtatione, quod donatio & renuntiatio nullo modo valeat, nec ſuum ſortiatur effectum, niſi emiſſa & ſecuta profeſſione, & non alias aliter nec alio modo. Vlterius ſe obligauit dictam donationem non reuocare etiam ex cauſa ingratitudinis, &c.

Succeſſiuè Camillus ingreſſus fuit Religionem Cœleſtinorum, & in præſenti vocatur D. Virginius, emiſitque profeſſionem in Religione: ſed priùs reuocauit dictam donationem præcedente abſolutione à iuramento præſtito in dicta donatione facta ad fauorem matris, aliamque fecit donationem ad fauorem Monaſterij; diſcuſſa cauſa coram A. C. ſuper validitate dd. donationum fuit ab eo pronuntiatum pro prima donatione ad fauorem matris: cauſa in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, & commiſſa Reuerendiſſ. Vrgellen. in cuius locum ſubrogatus propoſui pluries dubium, an ſententia A. C. eſſet confirmanda necne, & hodie tandem eſſe infirmandam cenſuerunt Domini.

Pro cuius reſolutione Domini voluerunt plures videre inſpectiones. Prima an dicta donatio facta matri ſit irrita, ex quo non fuit ſeruata forma Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul.* ſecunda quatenus non, an in hac facti ſpecie potuerit reuocari. Tertia an validè ſuerit reuocata. Quarta quatenus ſic, an donatio facta Monaſterio ſuſtineatur. Quinta quatenus non, an nihilominus bona prædicta ſpectent de iure communi ad Monaſterium.

Deueniendo igitur ad primam inſpectionem DD. non
1 diſcrepant, quod donatio facta ante ingreſſum † non facta mentione ingreſſus ſuſtineatur etiam non ſeruata forma Concil. Tridentin. *ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul.* vt tradunt Mand. *conſil. 22. num. 8.* latè Ceual. *pract. concl. comm. contra comm. quæſt. 806. numer. 14.* qui dicit, quod hoc habuit in practica, & ita per ipſum obſeruatum fuiſſe tam-
2 quam † arbitrum, & ſic etiam fuiſſe iudicatum, & pro abſoluto tenet Sanch. *in ſum. lib. 7. cap. 1. num. 2.* Hector Capicius Latro *deciſ. Neapol. 31. num. 2.*

Sed controuerſia fuit inter DD. an diſpoſitio facta ante
ingreſſum Religionis facta tamen mentione † ingreſſus, 3
eiuſque intuitu ſubiaceat diſpoſitioni dicti Concil. Trident. & affirmatiuam ſententiam tenuerunt Leſſius *de iuſtit. & iur. lib. 2. cap. 41. num. 39.* Nauar. *conſ. 81. & 82. de Regul. lib. 3.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 13. num. 9.* qui
refert † per Sac. Congregationem ita fuiſſe declaratum 4
Roias *in epitom. ſucceſſ. cap. 7. numer. 30.* Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſ. 12. princ. num. 50.* Menoch. *conſ. 388. nu. 7.* Emman. Sà *in ſum. in ver. Religio.* Lælius Zecchius *de republ. Eccleſ. tit. de Regul. cap. 3. num. 10.* Azor. *inſtitut. moral. tom. 1. lib. 13. cap. 9. verſ. ſecundo quæritur circa fin.* qui di-
cit, quod quotieſcumque † eſt facta renunciatio ſiue dona- 5
tio intuitu ingreſſus Religionis eam eſſe factam in fraudem, & non valere dixerunt Lopez *de contract. lib. 2. cap. 39. not. 5.* Paulus Fuſcus *de Viſit. lib. 2. cap. 18. nu. 37.* Marci Ant. Macerat. *var. reſol. lib. 1. reſol. vltim. capit. 62.* Miranda *in manual. Prælat. quæſt. 23. articul. 2. & 3.* Molin. *de iuſt. & iure diſput. 139. tract. 2. verſic. ambigot rurſus num. 14. & diſput. 149. nu. 4. verſ. quod ad Eccleſiam.* Cancer. *var. reſol. lib. 2. cap. 8. num. 81.* Guttier. *in cap. quamuis pactum. §. dum nuptui tradebatur in fin. de pact. in 6.* Caualc. *comm. contra comm. quæſt. 121. num. 4.* Layman. *tract. 5. cap. 6. de vltim. volunt. cap. 7.* & dixit Rota *in cauſa Rom. de Mongellinis 14. Ianuar. 1636. coram R. P. D. meo Carillo,* quæ habetur apud Tambur. *de iur. Abbatiſſ. deciſ. 8.* Eſt etiam
declaratio † Concilij per hæc verba: *Si donatio aut renun-* 6
tiatio facta fuerit intuitu Religionis ingrediendæ ſemper tamquam facta in fraudem huius canonis videtur ſubeſſe illius diſpoſitioni, vt refert in declarationibus ad dictam *ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul. Marſilla.*

Supradicta ſententia firmatur duplici fundamento. Primo, quia aliter dicendo redderetur eluſoria diſpoſitio Concilij, ſemper enim procuraretur donatio vel renuntiatio ante ingreſſum, conſequenter fieret in fraudem dicti Concilij, quæ fraus irritat dictam donationem.

Secundo, quia licet Concilium loquatur de ingreſſis in
Monaſterium, attamen lex † etiam exorbitans, & pœna- 7
lis extenditur ad alium caſum, ad quem ſi non extenderetur, redderetur fruſtratoria eius diſpoſitio. Ita Nauarr. *d. conſ. 81. & 82.*

Contrariam tamen ſententiam, quod diſpoſitio dicti
Concil. Tridentin. non habebat locum, quando † dona- 8
tio, vel renuntiatio ſit ante ingreſſum intuitu ingreſſus reuocando antiquas declarationes tenet Sac. Eminentiſſ. Congregat. Concil. vt referunt, eamque ſequuntur infraſcripti DD. Quaran. *in ſumm. Bullar. in ver. dubium pag. 330.* Paſſarel. *de priuil. Minor. cap. 37.* qui refert, quod pro hac opinione fuit iudicatum, Gratian. *deciſ. March. 37. per tot.* vbi hanc opinionem ex multis comprobat, add. ad Nauar. *in d. conſil. 81. & 82. in fin.* Bened. Ægid. *in repet. l. 1. §. 4. num. 22. in fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Auguſt. Barboſ. *in remiſſ. DD. ad Conc. Trid. d. ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul. & de poteſt. Epiſc. alleg. 99. num. 1. & per tot.* Riccius *coll. 454. & dec. 295. par. 2. num. 10.* Borgn. *deciſ. 11. num. 113. par. 3.* Vega *in ſum. tom. 1. cap. 91. caſ. 4. & tom. 2. cap. 50. caſ. 3.* Confect. *in priuil. mendic. in notab. poſitis poſt Bullas Apoſtolicas tit. 13. cap. 12. in fin. & cap. 13.* Coſta *de remed. ſubſid. remed. 85. in fin.* Menoch. *ſibi contrarius de arbit. iudic. cap. 436. num. 4. & in addit. ad lib. 2. cap. 430. num. 3.* vbi miratur de Nauar. & Molin. qui contrarium tenuerunt Garz. *de beneſ. part. 11. cap. 9. num. 15.* Pater Dian. *reſol. moral. tom. 3. tract. 2. de dubijs Regul. cap. 55.* vbi quod hæc
opinio verior ſibi videtur, † & refert de verbo ad verbum 9
declarationem Concilij. Vgolin. *de poteſt. Epiſc. c. 20. §. 7. num. 3.* Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 35. differ. 17. num. 4.* Armendar. *in addit. ad recompil. ll.* Nauar. *lib. 2. tit. 18. l. 7. de relig. num. 20. & 23.* Galleg. *in margar. caſ. conſcien. in ver. Religioſus pag. 216. col. 1. ver. Nouitius.* Marta *de ſucceſſ. legal. par. 3. q. 13. art. 1. ſub nu. 23.* Mandoſ. *conſ. 22. num. 8.* Zannard. *in direct. Theol. par. 2. cap. 17. verſ. primo ſi facta* Theſau. *qq. for. lib. 2. qu. 56. numer. 8.* Magal. *lib. 1. cap. 2. & l. 2. cap. 27. num. 24.* Cutell. *de donat. contempl. matrim. tract. 1. diſcuſſ. 2. par. 3. num. 153.* Nald. *tit. Religioſ. num. 1.* Fr. Bartholom. de Vecchis *Capuc. in prax. obſeru. in admitt. nouit. diſp. 8. dub. 8. nu. 4.* Franc. Molin. *de rit. nupt. quæſt. 99. lib. 3. num. 4.* Campan. *in diuerſ. iur. canon. rub. 12. capit. 3. numer. 17.* Bartholom. de S. Fauſto *in theſau. relig. lib. 5. q. 183.* qui DD. cumulat. Sorb. *in addit. ad compend. mendic. ver. Nouitius, & verſic. ſed hic ſunt ali-*

qua aduertenda, Roder. *qq. Regul. tom. 2. quaſt. 47. art.* 8.
10 vbi quod pro hac opioione fuit iudicatum, † & refert,
quod pro ea conſuluerunt quam plutes ibi nominati, Ce-
ned. *quaſt.* 6. *num.* 8. vbi de veriori, Neguſant. Ion. *conſ.*
10. *num.* 49. Molin. *de rit. nupt. lib.* 3. *quaſt.* 99. *numer.* 29.
verſ. his non obſtantibus, *&* *num.* 39. *&* 40. Cauagnol. *conſ.*
17. *numer.* 22. *lib.* 1. qui refert in praxi recepiam eſſe iſtam
11 ſententiam, Sanch. *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 5. *numer.* 4.
Aldaoa *in compend. can. reſol. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 5. Hector
Capyeius Latro *deciſ.* 31. *num.* 7. vbi quod hæc opinio fre-
quentiori DD. calculo eſt approbata deciſioaibus ſupremo-
12 rum tribunalium roborara, & declararionibus † Eminen-
tiſſimorum Cardioalium Sac. Concil. eſt interpretatum.
Rota *in Tarentina donationis* 3. *Febr.* 1607. *coram Sacrato*,
& in Parmen. Tranſactionis coram Duran. dec. 121. *numer.*
37. *in impreſſ. in Peruſin. hereditatis* 10. *Decembr.* 1628. *co-
ram bon. mem. Card. Verùs.*

Cuius opinionis ratio præcipua eſt, quia dictum Con-
cil. eſt correctorium iuris communis, & proinde non po-
13 teſt intelligi, oiſi io caſu, de quo loquitur, qui eſt, quan-
do ingreſſus Monaſterium vult renuntiationem, ſeu dona-
tionem facere.

Neque obſtare videntur in contrarium adducta, ex quo
diſpoſirio Concilij redderetur eluſoria, & quod lex etiam
exorbitans deberet extendi, quando fruſtraretur illius di-
ſpoſitio.

Qoia cùm Concilium voluerit diſponere tantum poſt in-
greſſum dando formam renuntiationibus, vel donationi-
bus faciendis poſt ingreſſum, & nihil dixerit de dona-
tionibus factis ante, propterea non debet talis diſpoſitio
extendi ad caſum non expreſſum, quia redderetur fruſtra-
toria, cum illa procedat in proprijs terminis, io quibus lo-
quitur; ex ſuptacitatis DD. & aduertebant Domini tex-
tum prædictum Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. reperiri
14 poſitum *in tit. de Regul.* † propterea non eſſe aptum com-
prehendete meros ſæculares, quales ſunt, qoi habitum
15 nondum ſuſceperunt, † qui inter nouitios adhuc non
ſunt adſcripti, ita Sanch. *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 5. *nu-
mer.* 4. nec eſſe curandum de illis DD. renentibus, quod
talis donatio, vel renuntiatio facta ante ingreſſum non ſit
valida non ſeruata forma Concilij, cùm eorum dictum re-
probetur ex eo, quod Coocilium in tali diſpoſitione exor-
bitaret à iure communi, propterea noo eſſe extendendum
ad caſum non expreſſum.

Supradictis ſtantibus Domini hodie reſoluerunt pro hac
ſecunda opinione, vti magis æqua, & quæ minus aber-
rat à iure communi, & quamuis pro prima ſententia
adſint vltra viginti DD. qui expreſsè eam ſequuntur, ac
16 etiam † Rotæ *deciſie in Romana de Mongellinis*, ta-
men quia pro hac ſecunda adſunt duo, & quadraginta
DD. & tres Rotæ deciſiones omnes validiſſimis funda-
mentis munitæ tuentes hanc ſententiam magis æquitati ad-
hærentem, & declarationes recentiores Sacr. Coogregat.
Emiuentiſſimorum Cardinalium Concilij Interpretum,
17 vt ſuprà dixi, & referunt dicti † DD. ac Rotæ deciſiooes,
ideò ab hac ſecunda opiuione in iudicando non eſt receden-
dum, & ſufficeret ſolùm, quod ſic hodie teneat dict. Sacr.
Congteg. Concilij, cùm agatur de facienda illius interpre-
tatione. Durand. *d.* 37. *num.* 3.

Deueniendo igitur ad ſecundam inſpectionem ſcilicet an
in hac facti ſpecie prima donatio facta matri potuerit reuo-
cari, Domini tenuerunt, ex duobus fundamentis dictam
primam donationem potuiſſe reuocari. Primum deduci-
tur ex eo, quod nos verſamur in donatione proueniente
18 matri ex mero titulo lucratiuo, † & facta cum clauſula
quatenus donans profeſſionem emittat, & non alias,
quo caſu iſta conditio ſuſpenſiua oon eſt caſualis, vel
mixta, ſed merè poteſtatiua, à qua propterea benè po-
tuit D. Virgioius recedere, prout ab ea receſſit, ita Me-
noch. *conſ.* 388. *num.* 34. 35. *&* 40. Molpheſ. *conſ.* 1. *num.*
31. *&* 32. Buratt. *in puncto deciſ.* 581. *numer.* 12. *&* 13. *&*
fuit dictum in Romana de Mazzatoſtis 22. *Iunij* 1626. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decane.*

Secundum fundamentum deductum fuit ex eo, quod
prima donatio facta matri non fuit valida, vti donatio
19 omnium bonorum iurium, & actionum præſentium † &
futurorum, quamuis adfuerit iuramentum, cum ſibi oon
reſeruauerit aliquam portionem pro facultate teſtandi, pro-
pterea non tenuit, vt poſt Bart. *in l. fin. num.* 12. *C. de pact.*
tenent. Guidop. *conſ.* 214. *numer.* 5. Crauet. *conſ.* 139. *num.*
8. & hanc eſſe communem opinionem teſtatur Iulius Cla- 20
rus *in §. donatio quæſt.* 20. *num.* 1. Bald. *in dict. l. fin. numer.*
19. *verſic. communis opinio*, *C. de pact.* Abb. *conſ.* 48. *num.*
1. *verſ. ſed his lib.* 1. Rom. *conſ.* 171. *in princip.* Rouit.
conſ. 171. *in princ.* Aldobr. *conſ.* 23. *num.* 2. *lib.* 2. Seraph.
deciſ. 1219. *num.* 6. quæ concluſio locum habet etiam † ſi 21
fuerit ſequuta donatio omnium bonorum præſentium
& futurorum, quia oibilominus nec ſuſtinetur, quo ad
bona præſentia tantum, oec quo ad bona futura tantum
iuxta communem opinionem, de qua Clarus *l. c. num.* 2.
Guidop. *dict. conſ.* 214. *poſt num.* 5. Duenas *in reg.* 219. *in*
5. *ampliatione.*

Nec obſtat pactum appoſitum in prima donatione ad fa-
uorem matris de ea non reuocanda cum iuramento; tum
quia à iuramento fuit abſolutus antea, & pactum hu-
iuſmodi † tanquam poſitum in clauſulis exequutiuis non 22
alterat qualitatem cootractus, nec obligat vltra eius natu-
ram, prout in terminis donationis dixerunt Michael Craſ-
ſus *in §. donatio cauſa mortis quæſt.* 1. *numer.* 6. Menoch.
præſumpt. 35. *numer.* 28. *lib.* 3. Mantica *de tacit. lib.* 1. *tit.*
13. *num.* 7. Addeot. ad Buratt. *deciſ.* 581. *num.* 18. *verſ.*
hec tamen. Tum etiam quia illud prout † aſſertio irreuo- 23
cabilitatis intelligendum venit eueniente ipſa cooditione,
hoc eſt poſt ſequutam profeſſiooem, Meooch. *conſ.* 388.
num. 43. Tum denique quia pactum loquitur de ea non
reuocanda ex capite ingratitudinis, &c. & conſequen-
ter ex cauſis, quibus regulariter donatio pura reuoca-
tur, noo tameo † comprehendit reuocationem proue- 24
nientem ex natura contractus, prout erat dicta donatio fa-
cta matri iuxta notata per Add. ad Buratt. *deciſ.* 442. *nu.* 6.
& dixit Rot. *in Rom. de Mazzatoſtis* 7. *Maij* 1618. *coram
bon. mem. Card. Vereſpio.*

Nec pariter obſtat, quod in d. prima donatione D. Vir-
ginius matri promiſerit donationem habere ratam, gra-
tam, & non contrafacere, &c. Quia cùm ex ſupradictis
reuocatio † veniat ex oatura dictæ douationis, donans 25
reuocando non dicitur contraueniſſe ex Bald. *in l. cum quis
num.* 2. *ff. de condit. cauſ. dat.* Angel. *conſil.* 254. *numer.* 5.
Gabr. qui teſtatur de communi *conſil.* 96. *num.* 6. *lib.* 2. Ro-
ta *dict. deciſ.* 581. *num.* 6. *coram Buratt.*

Nec aliquid facit, quod Fontanella *de pact. nupt.
part.* 1. *clauſ.* 4. *gloſ.* 21. *num.* 68. *cum ſeqq.* teneat,
quod donatio omnium bonorum præſentium, & futu-
rorum † ſuſtineatur, quando adeſt iuramentum quo ad 26
bona præſentia: tameo pace illius loquitur contra commu-
oem, † vt dicit Clar. *in d. §. donatio. quæſt.* 20. *nu-* 27
mer. 2. qui allegat concordantes, quæ opinio in iudican,
eſt tuenda.

Minùs facit, quod D. Virginius reſeruauerit ſibi vita
ſua durante annua ſcuta 25. quia ex quo in dicta reſerua-
tione conueotum fuit, quod dict. ſcut. 25. donatori præſta-
rentur tantummodo poſt emiſſam † profeſſionem, quo 28
tempore nemo eſt, qoi dubitat, quin de illis non poſſet te-
ſtando diſponere *iuxt. text. in cap. quia ingredientibus* 19.
quæſt. 3. *auth. ingreſſi*, vbi Bald. *num.* 3. *&* 4. Iaſ. *numer.* 7.
Dec. *num.* 10. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Craſſ. *in §. teſtamentum
quæſt.* 39. *numer.* 1. *&* 2. Couar. *in cap.* 2. *num.* 3. *in fin. verſ.
ſecunda autem obiectio de teſtam.* Rota *deciſ.* 76. *nu.* 1. *& dec.*
87. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* propterea dicta reſeruatio ſcuto-
rum 25. nihil operatur, cùm fuerint ea promiſſa poſt emiſ-
ſam † profeſſionem, & ſic tempore, quo non poterat di- 29
ſponere, vt autem donatio ſuffragaretur, erat opus,
quod valuiſſet de illis ſcut. 25. teſtari, & in eis hæredem
inſtituere: ita Bald. *in dict. l. fin. nu.* 19. *verſic. alioquin di-
ceremus*, *& verſic. quia licet C. de pact. & inſtit. ad l. Falci-
diam in princip.*

Quo verò ad tertiam inſpectionem, an donatio facta
matri fuerit validè reuocata, affirmatiuè reſponſum
fuit, ex quo præceſſit abſolutio à iuramento, † quæ o- 30
peratur ad effectum agendi, & dicendi de nullitate.
Vlteriùs obtinuit ſibi dari curatorem, & poſtmodum de
cooſenſu Vicarij Epiſcopi, & dicti curatoris donationem
prædictam reuocauit.

Deuenien. igitur ad quartam inſpectionem, ſcilicet an
donatio facta Monaſterio ſuſtineatur. Domini non ſuſti-
neri reſpondebaot, quia donatio fuit Monaſterio 13.
Martij 1626. & poſteà dictus D. Virginius, qui fecit dona-
tionem, emiſit profeſſionem 26. Maij eiuſdem aoni, & ſic
per 13. dies ante duos meoſes, & propterea eſſe contra for- 31
mam præſcriptam à Conc. *in d. ſeſſ.* 25. *capit.* 16. *de Regul.*

quæ

quæ annullat ceſſiones, & donationes factas ab illo, qui ingreſſus fuit Religionem, & profeſſionem emiſit ante duos menſes à die factæ donationis, cùm d. Concil. videatur ſtatuere certum determinatum tempus, Sanch. *in precept. decal. tom. 2. lib. 7. cap. 5. num. 82.* Fr. Bartol. de Vecchis *in prax. admitt. nouit diſp. 8. dub. 9. numer. 5.* Aug. Barboſ. *de*
32 *effic. & poteſt. Epiſc. alleg. 99. num. 11.* cùm in Concil. adſit decretum irritans, quo non ſeruato actus corruit. Felin. *in cap. cum dilecta, num. 6. de reſcript.* Guttier. *lib. 3. pract. quæſt. 15. num. 3.* Menoch. *de arbitr. qu. 30. numer. 5.* Gened. *pract. q. 6. num. 4.*

Tandem & vltimo quantum attinet ad quintam inſpectionem, an alia via ſit ſuccurren. Monaſterio, dictum fuit, quod ſic. Ex quo de iure communi ſucceſſio Mona-
33 chorum non diſponen. de bonis ſuis ſalua legitima debita aſcendentibus, & deſcendentibus ſpectat ad Monaſterium per text. *in auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. quia ingredientibus, 19. quæſt. 3. Auth. ſi qua mulier, §. nunc autem, C. de ſanctis Epiſc.* Innoc. *in cap. in præſentia, num. 4.* vbi Ioann. Andr. *num. 13. 16. 20. & 21.* Bald. *num. 4.* Abb. *nu. 2. de probat.* Nauarr. *de Regular. comm. 2. num. 55.* Sanch. *in ſumm. lib. 7. cap. 12. num. 4.* Molin. *de iuſt. & iur. diſput. 140. lib. 2. verſ. ſ[?] regula, num. 6.* Et qui eſt, qui dubitet, quod ſtatim atque D. Virginius profeſſionem emiſit dicatur mortuus, ita & taliter quod ſtatim bona peruenerint ad Monaſterium vti eius hæredem.

Quibus ſtantibus benè Domini hodie cenſuerunt ſententiam A. C. contrariam firmantem approbando primam donationem factam ad fauorem matris eſſe vti iniuſtam reuocandam. Et ita reſolutum &c.

R. P. D. BICHIO.

Bononien. Fideicommiſſi.

Veneris 16. Martij 1640.

ARGVMENTVM.

Renuntians iuribus ſuis, quando dicatur renuntiaſſe etiam fideicommiſſo ad ſe ſpectanti, & ex quibus dicatur probatum renuntiatarium habuiſſe ſcientiam talis fideicommiſſi. Fideicommiſſarius repellitur à petitione fideicommiſſi, ſi neglexerit per 30. annos illud petere.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem, competit ignoranti.*
2 *Teſtes conteſtes benè probant ſcientiam fideicommiſſi in renuntiante illud. & num. 3.*
4 *Renuntians fideicommiſſo, quod habuerit ſcientiam ipſius fideicommiſſi probatur per teſtes ſingulares.*
5 *Fideicommiſſi ſcientia reſultet ex coniunctione ſanguinis.*
6 *Fideicommiſſum ad ſe ſpectare non eſt veriſimile, quod quis ignorauerit, ſtante curſu longi temporis.*
7 *Teſtium defectus ſupplentur ex numero.*
8 *Animus alicuius probatur ex vnico teſte, & eo magis iunctis adminiculis. num. 9.*
10 *Fideicommiſſi renuntiatio benè comprehenditur ſub clauſulis prægnantibus, & generalibus.*
Quod procedit, quando aliter conſtat de mente renuntiantis.
11 *Fideicommiſſo renuntians, ſi conſtat de eius ſcientia qua poſita, non eſt neceſſaria mentio ipſius fideicommiſſi.*
12 *Fideicommiſſarius tricennaria præſcriptione excluditur, qui tanto tempore neglexit agere.*
13 *Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem fideicommiſſi non datur, niſi vbi ignorantia fideicommiſſi eſt inuincibilis.*
14 *Inſtrumentum probat contra conficientem, & habentem cauſam ab eo.*
15 *Bona fideicommiſſaria poſſunt dari in dotem deſcendentibus, & non cadunt amplius ſub fideicommiſſo.*
16 *Bona fideicommiſſaria poſſunt dari in ſubſidium tam pro dote ſpiritnali, quam temporali.*
17 *Dotes congrua, vt mulieribus aſſignentur, non eſt curandum, etiam ſi totum fideicommiſſum ſubuertatur.*
18 *Dos data præſumitur congrua.*
19 *pro Poſſidente eſt præſumendum, donec contrarium probetur.*
20 *Dos congrua, vt conſtituatur mulieri ex bonis fideicommiſſarijs, attendi debet tempus matrimonij, quidquid poſtea ſequatur.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſ. 157. ſub die 22. Iunij 1639. coram bon. mem. Bichio par. 8. recent.

DECISIO CCCCLI.

POſtquam ſub die 22. Iunij anni proximè præteriti Rota
cenſuit conſtare de fideicommiſſo Aſcanij, & ſuffra-
gari Nicolao quamuis illegitimo, neque illi obſtare renun-
tiationem, quia reſtricta erat ad teſtamentum Iacobi pa-
tris, & deerat in renuntiante ſcientia fideicommiſſi Aſca-
nij, Iuriſque ipſi eſt eo competentis, vnde excludebatur
præſcriptio mediante reſtitutione in integrum, † quæ 1
competit ignoranti, vt latiùs in deciſione emiſſa ſub di-
cta die.

Landinellus aduerſarius Nicolai vigore remiſſoriæ Rota-
lis examinari curauit duos teſtes, qui diſertiſſimè depo-
nunt, quod Nicolaus de tempore renuntiationis ſciebat ad
ſui fauorem eſſe purificatum fideicommiſſum Aſcanij,
quodque illi voluit renuntiare, vt Thadæa ſoror nuberet,
prout nupſit, & alioquin nubere non potuiſſet, ex quo a-
lia bona, quibus dotaretur non aderant, qui † teſtes ſe 2
inconteſtes allegant, & reddunt optimam cauſam ſcien-
tiæ, quia videlicet alter ex illis cohabitabat diu, noctuque
cum Nicolao, & fuit præſens inſtrumento renuntiatio-
nis, alter ſæpiſſimè cum eodem verſabatur tam antè,
quàm poſt renuntiationem, & propterea plenè † pro- 3
bant, & voluntatem Nicolai ex ijs, quæ in actu renuntia-
tionis, aut ante, vel poſt coram ipſis expreſſit, Ruin. *conſ.
192. nu. 5. lib. 2.* Soccin. iun. *conſil. 32. nu. 12. lib. 4.* Surd.
dec. 54. nu. 6. Rot. *dec. 765. ſub num. 10. verſ. ex teſtibus, à
par. 2. recent.* & quod Nicolaus habuerit ſcientiam ſuæ vo-
cationis † ad fideicommiſſum Aſcanij, ad quam probandam 4
ſufficerent etiam teſtis ſingularis, Mant. *deciſ. 179. num. 7.*
immò & teſtis vnicus concludenter deponens, Natt. *conſ.
231. num. 2.* Surd. *conſ. 19. num. 35. & deciſ. 211. num. 11.
verſ. quia ſi ſufficiunt,* Put. *dec. 118. num. 2. lib. 2. in corr.*
Rota *in Romana donationis 21. Aprilis 1614. coram bon.
mem. Vbaldo ſeniori, vel etiam coniectura,* Bald. *conſ. 392.
nu. 1. lib. 1.* Alex. *conſ. 187. nu. 8. lib. 2.* Soccin. iun. *conſil.
116. nu. 42. lib. 1.* Guidop. *conſ. 23. nu. 20.* Cephal. *conſ. 314.
nu. 15.* & fuit dictum in *Sarſinaten. feudi prima Iulij 1639.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Quæ reſultant ex † coniunctione ſanguinis, vt per Hon- 5
ded. *conſ. 80. num. 47. lib. 2.* quem in terminis ſecuta eſt
Rota *in Romana diuiſionis 20. Iunij 1639. coram me,* ex
mentione fideicommiſſi Aſcanij facta in principio inſtru-
menti renuntiationis, Menoch. *præſumpt. 23. numer. 65.
verſ. ſexta coniectura, lib. 6.* poſt Alciat. *reſp. 304. num. 5.
verſ. nec obſtat quod.* Necnon ex taciturnitate Nicolai per
lapſum viginti nouem annorum, quibus Landinellus bona
ſibi in dotem data poſſedit Nicolao nuſquam reclamante,
nec enim veriſimile eſt, quod tanto † tempore fideicom- 6
miſſum Aſcanij ignorauerit, vel quod non reclamaſſet, ſi
ius ex dicto fideicommiſſo ſibi delatum ignoraſſet de tem-
pore renuntiationis, aut renuntiare noluiſſet, Bart. *in l. qui
Romæ, §. duo fratres, nu. 14. verſ. pone, ff. verb. oblig.* Ruin.
conſ. 41. num. 11. lib. 1. Burſatt. *conſ. 174. num. 13.* Rota
deciſ. 406. num. 7. par. 1. recentior. deciſ. 213. num. 9. par. 6.
præſertim quia Nicolaus eſt pauper.

Nec obſtant exceptiones contra perſonas teſtium, quia
quod primus ſit frater Thadææ ex Vrſina communi ma-
tre tollitur ex facto, defectus alterius quatenus opus † 7
ſit ſuppletur ex primo & coniecturis, iuxta Gloſ. *in l. 3.
verb. numerus, ff. teſtibus,* Seraph. *deciſ. 1049. nu. 1.* Ro-
ta *deciſ. 334. lib. 5. par. 2. recent.* & primus ſufficit tam ad
probandam ſcientiam, vt dicebam, quam ad proban-
dam voluntatem renuntiantis, quoniam hic non agitur
de probando actu, ideſt renuntiatione, ſed animum fa-
cientis, nempe quod renuntians habuerit animum inclu-
dendi ſub verbis renuntiationis etiam fideicommiſſum Aſca-
nij, † qui animus vnico teſte probatur Gabr. *conſ. 51. num.* 8
8. lib. 2. non ſecus, ac teſtibus ſingularibus Caſtren. *conſ.
395. num. 1. col. 3. in princ. lib. 2.* Aym. *conſ. 73. num. 33.*
Seraph. *deciſ. 559. num. 13.* Rota *deciſ. 765. num. 7. par. 2.*

recent. & coram bon. mem. Burartu *deciſ.* 205. *num.* 2. eo
9 magis cuocurrentibus † coniecturis, & fauote dotis, ad tradita per Bart. *conſ.* 123. *ſub num.* 2. Gratian. *diſceptat.* 739. *num.* 1. *& ſequen.* Benint. *deciſ.* 61. *ſub num.* 6. Put. *deciſ.* 409. *lib.* 1. *in correctis.*

Minus obſtat, quod dictis teſtium repugnet inſtrumentum renunciationis in cuius parte diſpoſitiua nuſquam nominatum legitur fideicommiſſum Aſcanij, quia teſtes non dicunt de eo ſactam fuiſſe ſpecificam mentionem, ſed quod
10 illi Nicolaus † renunciauit, & hæc renunciatio benè comprehenditur ſub clauſulis prægnantibus, ac generalibus poſitis in inſtumento renunciationis, dum aliunde conſtat de voluntate renunciantis, Ruin. *conſ.* 156. *num.* 6. *verſ. & ſic mediante, & num.* 7. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 335. *num.* 15. Natt. *conſ.* 546. *num.* 20. *& ſeq.* Caſſan. *conſ.* 39. *num.* 47. *in fin.* Rota *deciſ.* 714. *ſub num.* 8. *verſic. fallit etiam, part.* 2.
11 *recent.* vel de ſcientia fideicommiſſi, † qua poſita non eſt neceſſaria ſpecialis expreſſio fideicommiſſi cui renunciatur, Peregr. *de fideicommiſs. art.* 52. *num.* 30. Cephal. *conſil.* 620. *num.* 56. *& num.* 58. *verſ. niſi præſumitur*, Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, num.* 18. *verſ. ſed ſi eſſet ff. de verb. oblig.* Rota *in Romana præten ſi fideicommiſſi 9. Decembris* 1637. *coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Igitur ex omnis probationibus Domini recedendo in hac parte à deciſis, cenſuerunt obſtare Nicolao renunciationem, & præſcriptionem 30. & amplius annorum ab anno 1579. quo fideicommiſſum Aſcanij fuit apertum ad fauorem Nicolai, vſque ad tempus motæ litis de ann. 1632. qua tricennaria præſcriptione excluditur fideicommiſſarius,
12 † qui neglexit agere, Menoch. *conſ.* 847. *num.* 12. *& ſequen. & conſ.* 904. *num.* 54. Peregr. *de fideicommiſ. art.* 41. *num.* 14. Petr. *eodem tract. quæſt.* 14. *num.* 159. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 528. *num.* 9. Grat. *deciſ. Marthiæ* 4. *num.* 10. *& ſeqq.*
13 neque gaudet beneficio † reſtitutionis in integrum, quæ non datur ſcienti, vel vbi ignorantia fideicommiſſi non eſt vndequaque probatis, Alb. *conſ.* 18. *num.* 1. Cephal. *conſil.* 214. *num.* 19. *& ſeqq.* Menoch. *d. conſil.* 847. *num.* 18. *& ſeqq. conſil.* 904. *num.* 17. Caualer. *deciſ.* 151. *num.* 6. *& ſeq.* Rota apud Pacific. de Saluian. *deciſ.* 255. *num.* 2. *& ſeqq. & in d. Romana diuiſionis coram me.*

Et propterea quoad prædium Barbiani, & Fieſſi, de quibus in deciſione, quæ reuidetur actum non fuit, obſtat Nicolao, quod cum ea proueniant ex fideicommiſſo Iulij, & patet ex teſtamento eiuſdem Iulij ex diuiſione facta inter Aſcanium, & Valerium tamquam de bonis hæreditarijs
14 Iulij, & ex Inuentario † confecto ab Aſcanio hærede grauato, quod plenè probat contra Nicolaum ab ipſo cauſam habentem, Natt. *conſ.* 235. *num.* 11. *& ſeqq.* Cephal. *conſ.* 386. *num.* 27. *& ſeq.* Rimin. iun. *conſ.* 23. *num.* 281. Rot. *deciſ.* 42. *num.* 2. *part.* 5. *recent.* non cadunt ſub fideicommiſ-
15 ſo Aſcanij, & † potuerunt, prout factum fuit dari in dotem Alexandræ, & Taddeæ deſcendentibus Iulij, vigore *Auth. res quæ, C. com. leg.* cuius diſpoſitio locum habet in
16 dote † pro matrimonio, ſiue carnali Taddeæ, ſiue ſpirituali Alexandræ Monaſterium ingreſſæ, Rip. *in leg. filius familias, §. Diui, num.* 72. *ff. leg.* 1. Fuſar. *quæſt.* 531. *num.* 28. Fontanell. *de pact. nupt. tom.* 2. *clauſ.* 5. *gloſ.* 1. *part.* 3. *nu.* 65. etiam ſi dicta duo prædia totum fideicommiſſum abſorbe-
17 rent, nam lex † voluit conſulere mulieribus, vt dotes congruas recipiant, Bald. *in d. Auth. res quæ, num.* 4. Caſtr. *num.* 5. *verſ. vnde*, Iaſ. *num.* 32. *verſ.* 7. *ampl.* Alex. *in l. mulier, §. cum proponeretur, num.* 2. *verſ. tamen vltra, ff. ad Trebell.* Fuſar. *quæſt.* 531. *num.* 54. Mantic. *deciſ.* 152. *nu.* 3.
18 *deciſ.* 312. *num.* 36. *part.* 6. *recent.* & dos † data congrua præſumitur, Surd. *conſ.* 94. *num.* 29. Menoch. *præſumpt.* 6. *num.* 81. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 78. *num.* 3. *part.* 5. *recent.*

Quod verò non extitiſſent alia bona, quibus dotes conſtitui poſſent faſſus fuit ipſe Nicolaus, vt deponunt duo teſtes, † & præſumitur fauore poſſidentis, niſi exaduerſo exiſtentia probetur, Curt. iun. *conſ.* 27. *num.* 17. Becc. *conſil.* 100. *num.* 22. Mulin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 36. Gratian. *diſcept.* 331. *num.* 22. *& ſequent.* Cyriac. *contrŏu.* 5. *num.* 103. Mantic. *deciſ.* 152. *in fine*, Rota coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 241. *num.* 4. *& in Reatina bonorum* 5. *Martij* 1632. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec releuat, quod in Inuentario hæreditario Iacobi patris dictarum mulierum fuerint deſcripta mobilia, & alia duo prædia, nempè della Palazzina, & Saletta ſummat. 92. Quia mobilia cuius valoris eſſent non conſtat; & è conuerſo apparet hæreditatem Iacobi fuiſſe grauatam ære alieno excedente lib. 18. mil. in Summatio Landinelli num. 7. de primo prædio nuncupato la Palazzina in eodem Inuentario dicitur capta tenuta à Monialibus S. Bernardini, Summario ibidem num. 4. quæ ſucceſſiuè de anno 1600. deſuper ſententiam fauorabilem reportarunt, Summario n. 5. Alterum prædium nuncupatum Saletta ſpectabat ad Vrſinam viduam Iacobi, & ab eadem fuerat de anno 1600. traditum in dotem Carolo Bolognetto ſecundo viro, Summario ibidem num. 6. Et parum referret, quod poſtea de anno 1615. Vrſina hæredem inſtituerit Taddeam, Summario Nicolai n. 7. quodque Taddea anno 1629. legauerit Pompeo Bolognetto prædium del Campidello, quia ad effectum,
† de quo agitur inſpicitur tempus contracti Matrimonij de 20
anno 1603. nec attenditur quod poſtea euenit, *l. quæro, ff. de iur. dot.* Bald. *in d. Auth. res quæ, num.* 16. *verſ. niſi inſpecto*, Ruin. *conſ.* 56. *num.* 14. *lib.* 3. Aym. *conſ.* 114. *num.* 16. Honded. *conſ.* 10. *num.* 31. 35. *& ſeqq. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 371. *num.* 12. Peregr. *conſ.* 14. *num.* 14. *&* 15. *lib.* 2. Gramm. *deciſ.* 101. *num.* 72. Rota *deciſ.* 28. *num.* 19. *part.* 5. *recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Terracinen.

Bononien. fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Veneris 23. Martij 1640.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica licet verum ſit, quod non tranſit ad hæredes extraneos, ſed tantum ad deſcendentes inueſtiti, & ſic non venit in inſtitutione, & ſubſtitutione generali, tamen id fallit, quando in inueſtitura appoſita eſt, in parte diſpoſitiua, clauſula, *ad habendum, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit tantum in deſcendentes inueſtiti.*
2 *Bonorum ſuorum appellatione, non veniunt bona, de quibus quis non poteſt diſponere, niſi ad vitam ſuam tantum.*
3 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando tranſeat etiam ad hæredes extraneos.*
4 *Clauſula*, ad habendum, *poſita in diſpoſitiua, operatur, vt emphyteuſis Eccleſiaſtica ſit tranſitoria etiam ad extraneos.*
5 *Clauſula*, ad habendum, *æquipollet clauſula*, & quibus dederit.
6 *Deciſ. 211. part. 6. recentior. quo caſu loquatur, & num. 7.*
8 *Deciſ. in cauſa Sarſinaten. Feudi 10. Decemb. 1638. & 1. Iulij 1639. coram Coccino, loquuntur in terminis feudalibus.*
9 *Clauſula*, ad habendum, *quando dicatur poſita in parte diſpoſitiua.*
10 *Clauſula*, ad habendum, *poſita in executiuis, non facit emphyteuſim Eccleſiaſticam tranſitoriam ad extraneos.*
11 *Pactum de renouando emphyteuſim de 29. in 29. annos non immutat naturam emphyteuſis, ſi ſit perpetua.*
12 *Emphyteuſis ſi probetur tranſitoria ad hæredes extraneos, venit in inſtitutione generali omnium ſuorum bonorum.*
13 *Obſeruantia plurimum facit an emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat in extraneos.*

Deciſio iſta in eadem cauſa, de qua ſupra deciſ. 232. ſub die 16. Nouembris 1643. coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen. & infra habentur aliæ deciſiones in eadem cauſa.

DECISIO CCCCLII.

PRopoſito dubio reſeruato in deciſione in hac cauſa coram me facta 27. Februarij præteriti fuit dictum, Angelo eſſe dandam immiſſionem in prædio nuncupato della Torre, conceſſo in emphyteuſim à Rectore Cappellaniæ S. Antonij Ioanni Rainerio de Naſcentorijs teſtatori vſque de anno 1581. Quia de fideicommiſſo purificato ad fauorem ipſius Angeli vti primogeniti Galeatij de Manzis pro-

ximioris

ximioris cognati Teſtatoris, rum alijs requiſitis ad hunc effectum neceſſarijs, conſtat ex deciuonibus in hac cauſa factis tam ſuper fideicommiſſn, & deſcendentia, quàm etiam ſuper immiſſinne, quoad alia plura corpora ſpecificata in vltima deciſ.

Siquidem ex Inſtrumento diniſinnis, & aſſignationis bonorum relictorum in hæreditate, & ex Inuentarijs factis de annn 1601. & 1634. poſt mortem Pirri vlnimi grauati, in quibus Inuentarijs prædium della Torre deſcribitur vti proueniens à Ioanne Rainerio teſtatore, eaque concnrdant cum Inſtrumento aſſignatinnis, & cum inſtrumento inueſtitnræ ad faunrem Ioannis Rainerij teſtatoris de anno 1581. benè probatur, dictum prædium fuiſſe relictum à Teſtatore in hæreditate, & eſſe illud, quod modo poſſidetur per Com. Thaddeum de Blanchis, qni neque controuertit illius identitatem, cum ſnlum prætendar ex tenore Inueſtituræ non tranſire ad extraneos hæredes, cum
1 regulariter emphyteuſis † Eccleſiaſtica non tranſeat in extraneos hæredes, ſed tantum in deſcendentes inueſtiti, Rolan. *conſ.96. num.3. lib.* 1. Dec. *conſ.* 171. *num.* 1. vbi de magis communi Seraphin. *deciſ.* 703. *num.* 1. Rot. coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 477. coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 212. *num.* 22. *deciſ.* 229. *num.* 4. *part.* 4. *diuerſ.* & *deciſ.* 381. *num.* 2. *part.* 5. *recent.* Indeque ſequi, prædium emphiteoticum nnn cadere ſub fideicommiſſo tam ex defectu po-
2 teſtatis, quam vnluntatis fideicommittentis, eum † certum ſit appellatinne bonorum ſuntum non venire bona de quibus quis non pnteſt diſponere, niſi ad vitam ſuam tantum, Menoch. *præſumpt.* 197. *num.* 13. *lib.* 4. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 630. *num.* 5. Magon. *deciſ. Lucen.* 13. *num.* 10. Rota *deciſ.* 375. *num.* 3. *part.* 1. *recent. deciſ.* 219. *num.* 10. *part.* 4. *diuerſ.* & *in Ferrarien. de Taſſonis* 21. *Februarij* 1617. *coram Eminentiſs. D. Card. Pamphilio.*

His tamen non nbſtantibus enntrarium fuit reſolutum, quia ex Inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim de anno 1581. apparet prædium fuiſſe conceſſum Ioanni Rainerio pro ſe, & eius hæredibus, & ſuceeſſoribus ſtipulanti in
3 emphyteuſim perpetuam, † & iure perpetuæ emphiteuſis, ad habendum, &c. quo caſu Rnta *in dicta deciſ.* 391. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* admittit clauſulam, *ad habendum*, pnſitam
4 † in diſpoſitiua, nperari, vt emphyteuſis Eccleſiaſtica cooceſſa hæredibus in perpetunm ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, iuxta *conſ.* Curt. inn. 4. *num.* 1. & trad. per Clar. *in* §. *emphyteuſis, quæſt.* 28. *in fin.* & ita alias plures fuit reſolutum in *Romana domus S. Euſtachij* 17. *Februarij* 1581. *coram Card. Lancellotto ſen. Imolen. bonorum* 8. *Martij* 1596. *coram bon. mem. Card. Pamphilio, Nonantulana bonorum* 4. *Iulij* 1610. *coram bon. mem. Sacrato, Romana Vineæ* 19. *Iunij* 1611. *coram Card. Marquemontio, & coram bon. mem. Card. Caualerio deciſ.* 293. *num.* 1. *verſ. quæ omnia*, & alibi pluries, eòque magis, quia dicta clauſula, *ad habendum*,
5 † cæterata, extenſa ad habendum, tenendum, alienandum, &c. æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, ad effectum, vt ſit tranſitoria ad extraneos, Curt. iun. *d. conſ.* 4. *num.* 1. *verſ. ſed quoniam*, vbi de communi Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 12. *num.* 25. Rota *deciſ.* 152. *num.* 1. *deciſ.* 294. *num.* 3. *part.* 2. *recent. coram bon. mem. Card. Caualerio deciſ.* 219. *num.* 11. & *dicta deciſ.* 293. *num.* 2. & in alijs reſolutinnibus Rotalibus in dictis deciſinnibus relatis.

Nec facit in contrarinm deciſin *Mediolanen. bonorum*
6 † 30. *Maij* 1633. *coram Reuerendiſs. P. D. meo Merlino*, *quæ eſt deciſ.* 211. *part.* 6. *recent.* Quia cùm in illn caſu eſtaret pactum expreſſum, ne bona conceſſa in emphyteuſim poſſent alienari, legari, vendi, nec dnnari cum eſpreſſa relatinne ad antiquas inueſtituras, in quibus aderat ex-
7 preſſa prohibitin alienandi in Eccleſias, † & loca pia, fuic reſolurum ex ſupradicta prohibitinne, & pacto, elidi, vel ſaltem ita temperari, virtutem clauſularnm ne poſſent ſuffragari extraneis, & propterea nnn applicatur huic caſui.

8 Minus applicantur deciſiones Reuerendiſſimi † D. mei Decani *in Sarſinaten. feudi* 20. *Decembris* 1638. & 1. *Iulij* 1639. quia loquuntur de feudo, in terminis prorſus diuerſis à formula conceſſionis de qua agitur, in qua cum ſupra-
9 dicta clauſula, † *ad haben.* ſit poſita in parte diſpoſitiua, ſcilicet, ante conſtitutionem, ſeu promiſſinnem canonis, cum ſit immediatè poſt terras, & ante clauſulam, *& hoc ideo, &c.* & conſtitutinnem, ſeu promiſſionem canonis factam per illa ſubſequentia verba, *& pro affictu*, non autem in executiuis facit emphyteuſim Eccleſiaſticam tranſitoriam † ad hæredes extraneos, vt per deciſinnem *Pedemont.* 164. *num.* 2. cum ſimilibus dixit Rnt. coram bon. mem. Card. Caual. *d. deciſ.* 219. *num.* 12. & hanc diſtinctionem admittit Rot. *in recent. deciſ.* 294. *part.* 2. 10

Pactum de rennuando de 29. in 29. annos nnn mntat naturam emphyteuſis, itaut ex illn negandum ſit emphyteuſim eſſe tranſitoriam ad hæredes extraneos, illud † enim 11
operatur, quod Dominus directus teneatur in perpetuum renouare, ex quo illi eſt adiecta, dictio, *in perpetuum*, nnn autem impedit tranſmiſſinnem ad extraneos, vt benè per Rnt. *d. deciſ.* 381. *num.* 3. *verſ. quantum attinet*, & *num.* 14. *part.* 5. *recent.*

Vnde cùm ex prædictis emphyteuſis de qua agitur probetur tranſitoria ad hæredes eſtranens † prædium vti hæ- 12
reditarinm comprehenditur ſub vniuerſali, inſtitutione, & ſubſtitutinne facta per Ioannem Rainerium teſtatorem in omnibus ſuis bonis ex cumnlatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 630. *num.* 7. bon. mem. Card. Caualer. *d. deciſ.* 293. *num.* 1. Buratt. *deciſ.* 87. *num.* 10. & Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 254. *num.* 18. Idque etiam ſuadet obſeruantia ſubſequuta, nam poſt mnrtem teſtatoris † prædium huiuſmodi 13
ſemper tranſiuit in extraneos quæ obſeruantia plurimum facit, in hac materia, vt per Clar. *in* §. *emphyteuſis ſub n.* 10. *verſ. vbi tamen.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum etiam in hoc prædio della Torre eſſe dandam immiſſionem Angelo.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decann.

Romana Cambinrum.

Veneris 26. *Martij* 1640.

ARGVMENTVM.

Iudex appellationis, an poſsit mandare, vt mandato relaxata exeqnantur. Clauſula, *releuans*, poſita in mandato, quid operetur. Sententiæ vt dicantur conformes, quid ſufficiat. Emens bona vinculata, aut aliter hypotecata, & id ſciebat non poteſt agere de euictione.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis procedere debet confirmando, & non exequendo mandata relaxata.*
2 *Clauſula,* releuans, *poſita in mandato, operatur, vt mandatum non expiret morte mandantis etiam vbi fuit relictus hæres etiam pupillus.*
3 *Iudex, quando decreuit, mandata relaxata, eſſe exequenda, virtualiter dicitur ea confirmare, & num.* 6.
4 *Quod procedit, etiam ad hoc vt tertia ſententia dicatur conformis, & faciat numerum trium.*
5 *Rota, numquam pronunciat ſuper executione ſententiarum, aut decretorum, niſi prius diſcuſſo negotio principali; ac extenſa deciſione.*
8 *Sententiarum conformitas ex quo non impediatur.*
9 *Sententiæ, vt non dicantur conformes, requiritur aliqua difformitas in ſubſtantialibus.*
10 *Bona empta, quando ſunt in limine euictionis, ſi pretium non ſit ſolutum, poteſt retineri.*
11 *Euictio, dum ſecuta fuit ex culpa emptoris ſibi imputare debet.*
12 *Emens rem, quam ſciebat eſſe obnoxiam alicui oneri, ſeu hypotheca, abſque proteſtatione non poteſt agere de euictione.*
13 *Hypothecatam rem emens ſcienter, cenſetur eam voluiſſe acquirere, cum ſuo onere.*
14 *Euictio de æquitate ſemper debet præſtari, dum non adeſt pactum in contrarium.*
15 *Emens rem, ſcienter hypothecatam, & non proteſtans in contrarium, tunc venditor non tenetur de euictione, nec ad pretij reſtitutionem.*
16 *Venditor, ſi in caſu ſpeciali prouidit nolle teneri de euictione, illo eueniente nullatenus tenetur.*
17 *Promiſſio tradendi rem liberam in contractu emptionis venit ex natura ipſius contractus.*
18 *Ius quod quis habet in re, quando emptor dicatur tantum emere voluiſſe.*

19 *Ven-*

19 *Venditor, quando cautè dicatur tantum vendidiſſe ius quod habebat in re vendita.*
20 *Cedens iura talia qualia, quid importet, & ſic talis ceſſio quo modo facta dicatur.*
21 *Et quid ſi ſic cedens nullum ius habeat in re ceſſa.*
22 *Dictiones repetitiua, quid operentur.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſupra deciſiones 168. & 169. quæ emanarunt ſub diebus 1. Iulij, & 29. Iulij 1639. Part. VIII. recent.

DECISIO CCCCLIII.

AD inſtantiam DD. de Baccellis fuerunt de anno 1631.
ab A. C. relaxata duo mandata executiua contra
DD. de Nappijs. Alterum pro ſcutis 7700. occaſione cam-
biorum. Alterum pro ſcutis 5000. debitis pro rata ſortis
maturatæ de eo tempore iuxta conuentionem inter eos fa-
ctam à quorum relaxatione appellantes Nappij obtinue-
runt cauſam committi R. P. D. meo Veroſpio, cum clauſu-
la, *ſi quid exequendum*, & dubio ſæpius propoſito DD. poſt
longam diſputationem reſponderunt mandata eſſe exe-
quenda. Cùm autem appellaſſent iterum Nappij cauſa per
Signaturam commiſſa ſimpliciter R. P. D. meo Pirouano,
coram eo idem pariter reſponſum fuit.

Deinum tertiò mihi commiſſa cum clauſula *conſtito de
tribus conformibus exequatur, ſin minus, &c.* DD. tam
quoad conformitatem, quam quoad validitatem, & iuſti-
tiam in prioribus deciſionibus abundè deductas, & compro-
batas cenſuerunt conſtare de tribus conformibus, quæ ſint
exequendæ.

Etenim quoad trium conformitatem viſum fuit dubitari
non poſſe cum primò A. C. relaxauerit mandata pro cam-
bijs, & rata ſortis principalis, & DD. mei Veroſpius, & Pi-
rouanus ſecunda, & tertia vice eadem mandata exequi
mandauerit.

Quo verò ad nullitates alteram ſcilicet ex defectu citatio-
nis, cum citatus tantum fuerit Procurator conſtitutus à
Catolo, cuius tamen mandatum expiraſſe prætendebatur
per obitum eiuſdem relicta Virginia filia, & hærede infanti
in qua non præſumitur continuatio voluntatis defuncti.

Secunda ex defectu iuriſdictionis, quia cauſa commiſ-
ſa ſecunda vice D. meo Pirouano ſimpliciter, ipſe debuerit
1 tamquam Iudex appellationis procedere per viam † con-
firmationis non autem exequi mandata relaxata, iuxta
text. *in l. eos §. 1. C. de appell.* Veſtr. *in prax. lib. 8. cap. 2. n. 5.
circa finem.*

Placuit DD. quoad primam, reſponſio aliàs data in deciſ.
1. Iulij 1639. coram D. meo Pirouano, tolli ex clauſula,
2 *Releuans, &c.* appoſita in dicto mandato procuræ, † quæ
operatur, vt mandatum non expiret morte mandantis
etiam vbi relictus ſit hæres minor, vel pupillus, *l. ſed et ſi
pupillus in princ. & l. ſi quis mancipijs, §. ſi impubes, ff. de
inſtit. act.* Soccin. ſen. *conſ. 87. num. 16. verſ. Circa quartum
lib. 1.* Achill. *deciſ. 14. num. 3. de procur.* Buratt. *deciſ. 440. ſub
num. 2. verſ. quod procedit etiam.*

Secunda verò viſa eſt etiam non releuare, licet enim
3 D. Pirouanus expreſsè non dixerit mandata † eſſe confir-
manda, cum tamen decreuerit eſſe exequenda, ac nouum
Exequantur relaxauerit, virtualiter, & implicitè illa con-
firmaſſe cenſetur, quod ſufficit ad effectum, vt tertia ſen-
4 tentia dicatur valida, & faciat numerum † trium confor-
mium, Angel. *conſ. 257. num. 6. ad med. verſ. contrarium
dico*, Scacc. *de appell. quæſt. 17. limit. 1. num. 30. verſ. exem-
plifica ſeptimo*, Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 42. num. 5.* Rot.
*deciſ. 241. num. 1. & 6. & deciſ. 450. num. 1. part. 1. diuerſ. &
in Romana ſucceſſionis coram Orano impreſſa per Marcheſ.
de commiſſ. part. 2. fol. 122. num. 2.*

Quod facilius dictum fuit procedere attento ſtylo huius
5 Tribunalis, in eo nunquam † pronunciatur ſuper execu-
tione ſententiarum, aut decretorum, niſi priùs maturè di-
ſcuſſo toto negocio principali, ac extenſa deciſione, prout
factum fuit in hoc caſu.

Ex quibus etiam ceſſat obiectum informantium pro Nap-
pijs, qui conantur deducere difformitatem decretorum,
ex eo, quod primum decretum directo decidat negocium
principale, reliqua verò concernant tantum ſimplicem
executionem non autem negocij principalis definitionem,
6 quia cum vt ſupra dictum eſt † mandatum de exequendo
implicet confirmationem priorum decretorum, & in ſub-
ſtantia contineat, idem quod priora decreta parum refert,
quod expreſsè † illa non confirmauerit, & hoc conformita- 7
tem non impedit, Bald. *in l. creditor §. cum de ſorte, num. 1.
ff. de ſolut.* Socc. iun. *conſ. 73. num. 2. lib. 2.* Theſ. *deciſ. 228.
num. 2.* Rot. coram Buratt. *deciſ. 852. num. 1. & in recent.
deciſ. 98. num. 4. part. 1.* Ad effectum enim, † vt ſententiæ 8
non dicantur conformes opus eſt, quod adſit aliqua diffor-
mitas circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem, Card.
in Clem. 1. num. 2. de ſent. & re iudic. Alex. *conſ. 77. num. 3.
verſ. ſicut ergo lib. 2.* Rot. *d. deciſ. 98. num. 4.*

Iuſtitia etiam ſufficienter in actis probata ex inſtrumen-
to cambij, & illius realitate non tollitur per exceptiones
oppoſitas, quod Terræ per Baccellos Nappijs venditæ tra-
ditæ non fuerint liberæ, ſed cum hypotheca ad fauorem
Montiſtarum Montis Sixti ſecundæ erectionis, quodque
eadem bona fuerint a Montiſtis euicta, † vel ſaltem ſint in 9
limine euictionis ob quam ſicuti poſſent retinere pretium
bonorum venditorum, ita pariter poſſent retinere fructus
cambiorum loco pretij ſubrogatorum, neutra enim viſa fuit
releuare.

Quod enim attinet ad euictionem cum Baccelli eam pro-
miſerint ex dato, & facto ſuo tantum, euictio autem,
ſeu occupatio bonorum facta à Montiſtis non proueneric
ex aliqua obligatione Baccellorum, ſed ex hypotheca con-
ſtituta a Nappijs, vel eorum Authoribus ante dationem in
ſolutum, † ùnò ex eorum culpa dum fructus decurſos ſol- 10
uere neglexerunt vtique de euictione ex prædicta cauſa ſe-
cura † minimè tenebantur, textus eſt expræſſus in *l. fundum* 11
meum ff. de euict. Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 10.
circa med. verſ. quarto dicit malè, ff. verb. oblig.* Soccin. iun.
conſ. 128. num. 131. lib. 1. quem ſequitur Surd. *conſ. 15. n. 24.*
Gaſpar. Cabal. *de euict. §. 5. nu. 51. inter tract. magn. tom. 6.
part. 1. fol. mihi 96.* Mangil. *eod. tract. quæſt. 10. num. 1.* cum
alijs adductis *in deciſ. in hac eadem cauſa facta 1. Iulij 1639.
in §. vlt. coram D. meo Pirouano.*

His etiam addebatur, quod Nappij venditures, & reem-
ptures ſcientes, & notitiam habentes huius † oneris, & 12
hypothecæ abſque vlla proteſtatione, ſeu declaratione bo-
na præfata receperunt ex quibus fortius excludebantur ab
exceptione petendi euictionem, *l. ſi fundum ſciens 47. C.
de euict.* Bero. *conſ. 2. n. 12. 15. & 17. lib. 1.* Surd. *deciſ. 265.
num. 36.* quia ſcienter ementes † bona hypothecata cenſen- 13
tur eadem acceptaſſe cum ſuis vinculis, & hypothecis, qui-
bus erant obnoxia, *l. cum ab vno in princ. ff. de leg. 2.* Cra-
uett. *conſ. 174. num. 9.* cum alijs, quos refert, & ſequitur
Surd. *conſ. 150. num. 22.*

Scientia verò, & quidem clara colligitur, non ſolum
ex eo, quod Nappij hæredes beneficiati in confectione in-
uentarij hoc debitum oppoſuerunt, & aliquos fructus de-
ſuper ſolnerunt, ſed etiam ex pluribus clauſulis in alio iura-
mento inter partes confecto ad fauorem dd. de Nappis ap-
poſitis, præcipuè, quia contrahentes expreſsè conuene-
runt, vt in caſum inundationis dictorum bonorum debe-
ret prorogari terminus datus Nappijs ad reſtituen. cam-
bium ſcut. 44000. & quod Baccelli reuenditores teneren-
tur præſtare cedulam bancariam gratis pro Nappis ad fauo-
rem bon. mem. Marchionis Entij Bentiuoli pro locis 485.
montis Sixti ſecundæ erectionis eodem modo, quo ipſe
Marchio, & Alexander Nappius erant obligati ad fauorem
Cameræ Apoſtolicæ, ex quo pacto non poteſt amplius im-
pugnari Nappios agnouiſſe debitum montis, & ſciuiſſe bo-
na ſibi retronendita fuiſſe iam antea ad fauorem Montiſta-
rum pro eodem debito hypothecata.

Nec vrget replicatio facta ab informantibus pro Nap-
pijs, quod ſcilicet ſcientia oneris, & promiſſio euictio-
nis ex dato, & facto venditoris tantum, releuent quidem
venditorem ab onere præſtandi euictionem, vbi illa ſequa-
tur ex alia cauſa, non † tamen ab onere reſtituendi pretium, 14
quod ex æquitate ſemper debetur quoties non adeſt pactum
expreſſum in contrarium, ex Bald. *in l. non dubitatur, num. 1.
C. de euict. & in l. emptorem, §. fin. ff. de act. empt.* Buratt.
deciſ. 399. præcipuè ſub num. 4. quia probata ſcientia oneris
in emptore, & illius acquieſcentia, verius eſt venditorem,
† nec ad euictionem præſtan. nec ad pretium reſtituen. te- 15
neri, text. *eſt in l. ſi fundum ſciens*, vbi gloſs. *in verb. ſi
ſciens*, ibi, *pretium quod ſoluiſti petere non poteſt, C. de euict.
& in l. ſi fratres, C. comm. vtriuſq. iud.* & benè Caſtr. *in l.
emptorem, §. qui autem, num. 3. ff. de act. empt.* Couar. *var.
reſol. lib. 3. cap. 17. ſub n. 2. verſ. ad eam quæſtionem*, Tiraquell.
de retract. lignag. §. 12. gloſ. 1. n. 11. Caballin. *de euict. §. 3.
num. 166. & §. 4. num. 50.* Natt. *conſ. 181. num. 8.*

Præ-

Præterea aduertebant DD. Baccellos venditores videri
ſatis excluſiſſe caſum euictionis, quæ ſequi poſſet ex cauſa
crediti Montiſtarum, dum illud ſcientes tamen expreſsè
noluerunt teneri de euictione niſi ex dato, & facto ſuo tan-
tum, ex quo dictum fuit limitari concluſionem in replica-
tione ſuprapoſitam, quæ licet poſſet ſuis caſibus procede-
re, & vbi generaliter tantum fuit conuentum, vt vendi-
tor non teneatur de euictione, niſi ex dato, & facto ſuo
16 certè † procedere non poteſt, vbi venditor ſpecialiter pro-
uidit ſe nolle teneri de euictione, quæ ſequi poſſet ex ali-
qua certa cauſa, vbi enim euictio ſequatur ex illa cauſa
venditor, nec ad euictionem tenetur, nec ad pretij reſti-
tutionem, benè Caſtr. *in d. l. emptorem*, *§. fin. circa fin.*
verſ. ſecundus caſus, *ff. de act. empt.* dicens hoc modo limi-
tari prædictum textum *in l. non dubitatur*, *C. de euict.* Ti-
raquell. *vbi proxime nu.* 14. Gomeſ. *var. reſol. tom.* 2. *cap.* 2.
num. 40. *verſ. Quod iterum ſubintellige de empt. & vend.* &
in terminis conſuluit Natt. *d. conſ.* 181. *à num.* 5. *vſque ad*
num. 8. *poſt med.* Mantic. *deciſ.* 109. *num.* 5.

Quod verò attinet ad traditionem rei liberam, nec mi-
17 nus ad eam videbantur cogendi Baccelli, † quia vbi etiam
admittendum eſſet promiſſionem tradendi rem liberam ve-
nire ex natura venditionis, vt probant text. *in l. in vendi-*
tione, *ff. de act. empt. l. ſi pater*, *C. eod.* Dec. *conſ.* 281. *n.* 7.
Rota coram Gregor. *deciſ.* 119. *nu.* 2. *& in recent. deciſ.* 67.
num. 1. *part.* 3. Adhuc tamen in caſu præſenti ex alio ceſſare
videtur difficultas; conſtat enim hæc eadem bona paulò
ante fuiſſe in ſolutum data Baccellis ab eiſdem Nappijs ob-
noxia huic oneri, & hypothecæ ad fauorem Montiſtarum,
ac proinde, aut Nappij prius defecerunt non tradendo rem
liberam, aut eadem bona iterùm reemen. à Baccellis ſcien-
tes eſſe obnoxia huic oneri cenſentur eadem acceptaſſe
18 † cum hoc onere, & illud ius tantum emere voluiſſe, quod
Baccelli habebant ſuper iſtis bonis, *l. qui tabernas*, *ff. de*
contrah. empt. Alex. *in l. ſi domus*, *§. fin. num.* 4. *verſic. &*
magis communis concluſio, *ff. de leg.* 1. Gozad. *conſ.* 24. *n.* 7.
Surd. *deciſ.* 264. *num.* 6. *verſ. omnes tamen*, Mant. *d. deciſ.*
109. *num.* 8. Gregor. *deciſ.* 90. *num.* 11.

Et hic intellectus manifeſtè colligitur aduertendo, quod
Baccelli cautè processerunt in retrouenditione cedendo
omnia, & ſingula iura talia, qualia ipſi habebant vigore
dationis in ſolutum, nec voluerunt teneri de euictione,
19 niſi ex dato, & facto ſuo tantum, † & non alias, aliter,
nec alio modo expreſſa cauſa, propterquam teneri volue-
runt, quia ſcilicet, ipſi in eiſdem bonis non habebant aliud
ius, niſi quod acquiſierant ex immediata præcedenti datio-
ne in ſolutum, & ideò retrouendiderunt bona cum ijſdem
iuribus, & pertinentijs, ac prout ipſi acquiſierant, ex qui-
bus clauſulis apertè demonſtratur Baccellos id totum egiſſe,
ac requiſitionem Nappiorum, adeò vt ipſi nollent ex hoc
pati damnum aliquod, ſed ſolum bona eo modo, quo acce-
20 perant reſtituere cum omnibus ſuis vinculis, † & hypothe-
cis antea impoſitis, & ſignanter cum hypotheca Montiſta-
rum, de qua contrahentes erant optimè informati, vt ſupra
dictum fuit ponderando præſertim ceſſionem iurium ta-
lium, qualium, quæ importat, vt ſic cedens non habeat fa-
cere bona, nec vera iura, quæ cedit, ſed ſi nihil habet ad
21 nihil † teneatur ceſſionario, *l. quod ſi in venditione*, *ff. de*
hered. vel act. vend. Angel. *in l. ſi ſic legatum*, *§. ſi mihi*, *n.* 5.
& ibid. Iaſ. *n.* 22. & Imol. *in fin. ff. de leg.* 1. Alex. *conſ.* 27. *n.* 4.
lib. 2. *& conſ.* 93. *num.* 2. *lib.* 4. Mantic. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 13.
n. 9. & dictionem prout ſæpius in inſtrumento repetitam,
22 quæ inducit repetitionem † omnium qualitatum, & one-
rum præcedentis diſpoſitionis, ad quam habetur relatio,
gloſ. *in cap. quamuis in ver. euocandi in fin. de off. ordin. lib.* 6.
Signorol. *conſ.* 22. *num.* 12. *in fin. &* 13.

Hinc non ralet, quod Nappij dederint in ſolutum bo-
na prædicta, vti hæredes Alexandri, eademque bona re-
troemerint nominibus proprijs, quia iſta diuerſitas perſo-
narum non impedit quominus ſtan. pactis, & clauſulis in
inſtrumento retrouenditionis appoſitis reemptio dicatur
facta cum ijſdem oneribus quibus facta fuerat venditio, &
optimè colligitur ex Natt. *dicto conſ.* 181. *num.* 5. 6. 7. & 8.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Bononieñ. fideicommiſſi de Glauarinis.

Veneris 18. *Maij* 1640.

ARGVMENTVM.

Sententia poteſt ſubſtineri ex mandato præſumpto, quod ſanè ex pluribus coniecturis ſimul iunctis, poteſt doceri. Scilicet ex ſcientia, & patientia, ex productione iurium, ex impenſa, ex coniunctione ſanguinis. Initium, & non finis in actibus humanis venit attendendum.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum tacitum ex quibus reſultet.*
2 *Sententia lata contra aliquem vti procuratorem, vt ſubſtineatur, mandatum probatur etiam coniecturis.*
3 *Mandatum præſumitur ex ſcientia, quod cauſa agebatur nomine ſuo, & non contradictum fuit.*
4 *Mandatum, quando præſumatur ex coniunctione ſanguinis, & num.* 17.
5 *Initium rerum, & non finis venit attendendum.*
6 *Actio negotiorum geſtorum, raro, aut numquam daretur ſi non principium, ſed finis attenderetur.*
7 *in Iudicijs ſeruanda eſt æqualitas, & ideo non debet claudicare.*
8 *Vtilitas ab initio, & non à futuro euentu debet æſtimari.*
9 *Iudicare ab euentu nihil eſt iniquius.*
10 *Mandatum ſemel datum, non poteſt poſtea in fraudem reuocari, & num.* 11.
12 *Mandatum tacitum, & præſumptum benè probatur ex coniecturis.*
13 *Mandatum præſumitur ex productione iurium, quæ coniectura eſt potentiſſima.*
14 *Scriptura, ſi probetur, quod de aliquo tempore penes aliquem aderat, præſumitur etiam adeſſe de medio tempore dum contrarium non docetur.*
15 *Mandatum ex impenſa præſumitur.*
16 *Argumentum à ſolito, venit attendendum.*
17 *Mandatum præſumitur ex pluribus coniecturis ſimul iunctis.*
18 *Mandatum procura etiam ex coniecturis probatur.*
19 *Mandatum ex ſcientia, & patientia præſumitur, quando quis eſt præſens actus, ſecus ſi ſit abſens.*
20 *Quam concluſionem declara, vt hic.*
21 *Text. in l.* 1. *C. quibus res iud. non nocet. quo caſu procedat, & num.* 22.
23 *Sententia lata contra poſſeſſorem fideicommiſſi nocet etiam ſucceſſoribus non citatis.*
24 *Exceptio contra nullitatem ſententiæ, quando eſt ſatis turbida, & dubia non eſt habenda in conſideratione ad eam annullandam.*
25 *Et maximè ſi conſtaret ſententiam eſſe validam, & iuſtam.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua deciſio 93. *ſub die* 10. *Decembris* 1638. *coram Reuerendiſs. Tarraconen. Part. VIII. recent. & videatur ad deciſ.* 88. *Part. VII. recent. vbi annotata vi plures Deciſiones in hac cauſa emanatas.*

DECISIO CCCCLIV.

CEnſuerunt DD. ſub die 8. Martij 1638. ſententiam concedentem immiſſionem Fideicommiſſarijs de Glauarinis, quoad Demetrium eſſe nullam propter deficientiam citationis illius, vel legitimi eius procuratoris, quoad illum propterea Ægidianam non intrare, vt in deciſione tunc extenſa deductum fuit.

Repropoſita cauſa ſuper eiſdem ſub die 22. Iunij 1639. placuit Dominis à deciſis recedere ex duobus fundamentis. Primum deductum fuit ex ſcientia, & patientia Demetrij,
quod iſta lis in Rota per fratrem nomine † communi de- 1
fendebatur iunctis factis alijs circumſtantijs, ex quibus benè præſumi tacitum mandatum, firmat Innoc. *in cap. ex parte Decani n.* 2. vbi etiam Abb. *num.* 9. *de reſcript.* Aldobrand. *conſ.* 48. *num.* 9. *lib.* 1. cum alijs in dicta deciſione adductis. Secundum fundamentum deductum fuit ex mandato taci-

to,

to, & præſumpto in perſonam eiuſdem Petri ex coniectu-
ris, cum fuerit per Glauarinos iſte citatus, nomine com-
muni, ſequuta poſtea ſententia Rotali, eaque exequuta,
certum tamen eſt, quod mandatum probatur etiam conie-
2 cturis præſertim ad ſubſtinendam † ſententiam latam con-
tra aliquem vti procuratorem, vt plurics firmauit Rota, &
ſignanter penes Seraph. *deciſ.* 1326. *num.* 2. *& in recent. de-
ciſ.* 440. *num.* 5. *part.* 2. *&* 174. *num.* 3. *in fin. &* 722. *num.* 4.
part. 3. & fuit coram me reſolutum in vna *Bononien. fidei-
commiſſi de Pepulis* 26. *Nouembris præteriti.*

Quibus deciſionibus pro vtraque parte emanatis dubita-
ui hodie, an eſſet ſtandum in primo, vel in ſecundo loco
deciſis, & fuit reſolutum ſtandum eſſe in vltimo loco deci-
ſis, ex quo ſubſiſtunt prædicta duo fundamenta; Primum
3 deductum ex ſcientia, & patientia Demetrij, † quod hæc
cauſa communi nomine per Petrum defendebatur ad effe-
ctum præſumendi mandatum ex coniecturis. Secundum
4 † verò ex mandato tacito, & præſumpto in perſonam Pe-
tri fratris, confirmando id quod in deciſione hodie confir-
mata dictum fuit nos verſari in fauorabilibus, cum vtile
exiterit Demetrio, quod prædictus Petrus communem
5 defenſionem † ſuſciperet, quamuis poſtmodum ſuccubue-
rit, ex quo initium non finis venit attendendus, vt in
puncto reſpondit Abb. *in cap. ex parte Decani num.* 6. *verſ.
Sed certè iſta de reſcript.* Subdeos, quod alioquin nunquam
6 † vel raro competeret actio negociorum geſtorum, cum
ab initio ſit dubium de aduentu fauorabili, vel è contra, vt
conſideratum fuit in dicta deciſione, §. penultimo, verſ.
7 alioquin claudicaret iudicium, † cùm ſi ſententia ferretur
pro Reo, ſuſtineretur ex mandato præſumpto, ſecus verò
è contra, attamen ſatis eſt tritum, quod in iudicijs eſt ſer-
uanda æqualitas, cùm tamen regulare ſit, quod vtilitas
8 actus ab initio, non à futuro † euentu iudicanda venit,
iuxta text. *in l. ſi voluntate in fine, C. de reſcind. vend. l. ve-
rum, §. ſciendum, ff. de minor.* Menoch. *de arbitr. iudic. ca-
ſu* 49. *num.* 19. *&* 20. *& conſ.* 156. *num.* 38. *& conſ.* 843. *n.* 22.
Rot. *deciſ.* 584. *num.* 7. *part.* 4. *recent. & coram Andrea, de-
ciſ.* 58. *num.* 19. & fuit vltimo reſolutum in *Bonon. cenſus* 16.
Decembris 1639. *coram R. P. D. meo Panzirolo*; cum nihil
9 iniquius † ſit, quàm iudicare ab euentu, ex Marzar. *conſ.* 22.
num. 43.

Nec obſtare dictum fuit contradixiſſe Demetrium, dum
declinauit à iuriſdictione Rotali, ex quo obtinuit inhibi-
tionem ab Eminentiſſimo D. Cardinali Antonio Protecto-
te ſanctæ domus Lauretanæ, tanquam miniſtrum eiuſdem
10 ſanctæ Domus, quia cùm contradictio † emanauerit in li-
mine, ſeu calculo ferendæ ſententiæ, & poſtquam per mul-
tas deciſiones iam extabat patefactum bonum ius fideicom-
miſſariorum, non potuit propterea Demetrius pro illa eui-
11 tanda mandatum ſemel † datum contra dicendo tacitè re-
uocare, prout nec expreſſè inuitis fideicommiſſarijs acto-
ribus, ex Abb. *in cap. non iniuſtè, num.* 4. *in fin. de procurat.*
Fel. *in cap. ex parte, num.* 27. *de reſcr.* Gail. *obſeru.* 74. *n.* 10.
lib. 1. Mohed. *deciſ.* 1. *de procurat.* Burat. *deciſ.* 440. *num.* 3.
vbi Adden. *num.* 10.

Dicebant etiam Domini benè ſubſiſtere, ſecundum di-
ctæ deciſionis fundamentum circa mandatum tacitum,
12 ac præſumptum Demetrij in perſonam Petri, † quod benè
probatur ex coniecturis, ac inditijs, iuxta conſil. Gabr.
conſ. 149. *num.* 65. *lib.* 2. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 7.
tit. 7. *num.* 5. *verſ. vnde mandatum*, quæ coniecturæ in dicta
deciſione ponderatæ, in præſenti diſputatione Dominis pla-
cuerunt, & præſertim ſecunda deducta ex productione
iurium, inter quæ adeſt apoca emptionis villæ Cadriani
controuerſæ, quam idem Demetrius exhibuit in partibus,
13 & recognitionem eiuſdem apocæ curauit, † quæ coniectu-
ra cæteras propemodum ſuperare dictum fuit in præſenti
iuxta *deciſ.* Gregor. XV. 44. *num.* 4. *& coram me in prædicta
Bononien. fideicommiſſi de Pepulis*, 26. *Nouembris* 1639. *cir-
ca finem*, cùm dicta ſcriptura extaret penes Demetrium de
anno 1630. penes eundem continuaſſe exiſtentiam de tem-
14 pore inceorati iudicij, † cum medio tempore non conſti-
terit de contrario, venit præſumendum, ex Caſtr. *in l. ſi non
ignorabit* 4. *num.* 3. *in gloſ. pen. C. ad exhibend.* Gratian. *di-
ſcept.* 262. *num.* 11. *&* 12.

Tertia verò coniectura deſumpta ex magnis impenſis fa-
15 ctis in lite quas † Petrum egiſſe ſine participatione Deme-
trij fratris non eſt credendum, ex quibus deſumi manda-
tum, dixit Rota *in recent. deciſ.* 898. *&* 440. *num.* 6. *part.* 2.
Canaler. *deciſ.* 590. *num.* 10. Iuncta etiam quarta coniectu-
ra deſumpta, ex quo in ſimilibus negocijs hoc † modo 16
actum fuiſſe per Petrum communi nomine, ex quo à ſolito
arguebatur, ita Alex. *in l. ſæpè num.* 49. *ff. de re iud.* Rot. *in
S. Marci penſionis coram Sacrato apud Marcheſ. de commiſ.
part.* 2. *fol.* 486. *num.* 7. prædictis accedit quinta coniectura
proueniens ex arcta ſanguinis † coniunctione propter fra- 17
ternitatem, ac bonorum communionem, quibus omnibus
ſimul iunctis, inuicem corroborantur, vt dixit Rota *deciſ.*
194. *num.* 105. *&* 106. *part.* 5. *recent. & in Bononien. iuriſpa-
tronatus*, 23. *Ianuarij prox. præteriti, coram Reuerendiſſ. P.
D. meo Bichio*, ex quibus † mandatum benè probari præter 18
allegata in dicta *deciſ.* 22. *Iunij* 1639. dixerunt Roman. *con-
ſil.* 446. *num.* 10. *&* 11. Rot. *Bononien. deciſ.* 116. *num.* 44.
cum ſeqq. Cyriac. *controu. forenſ. cap.* 505. *num.* 57.

Neque obſtat, quod ſcientia, & patientia habeatur pro
mandato tantummodo, vbi is, † qui ſcit, & patitur eſt præ- 19
ſens actui, ſecus verò ſi abſens exiſtet, quia fuit reſponſum
concluſionem procedere, quando nullus alius actus poſiti-
uus concurrit, ſed vbi concurrunt tot actus prædicti, nem-
pè † productio iurium, & aliæ facti circumſtantiæ manda- 20
tum præſumitur, ac inducitur etiam reſpectu abſentis, ex
Bart. *in l. quo enim Tutore §. rem haberi ſub num.* 1. *verſic.
quandoque ſuperuenit ff. rem ratam haberi*, Barboſ. *in l. quæ
dotis num.* 154. *verſ. præterea, ff. ſolut. matrim.* Caſſad. *de-
ciſ.* 3. *num.* 2. *de reſcript.*

Ex quibus ceſſare viſum fuit diſpoſitionem text. *in l.* 1. *C.
quibus res iudic. non nocet.* ſuper qua † alias inſiſtebant in- 21
formantes pro Demetrio, quia non procedit, quando con-
currit mandatum fratris præſumptum, prout in dicto text.
apertè ſancitur, † quod quidem mandatum in caſu præ- 22
ſenti conſtat interueniſſe ex ſupra deductis.

Rurſus fundamenta prædictæ deciſionis æquiſſima eſſe
ponderatum fuit, ex eo quod Demetrius habeat idem ius
in hac cauſa, quod habet Petrus frater, † vnde videtur in- 23
trare argumentum de poſſeſſore fideicommiſſi, contra
quem ſi feratur ſententia illa præiudicat etiam ſucceſſori-
bus non citatis, ex Parlad. *rer. quotid. cap. fin. lib.* 2. 5. *p.* §. 9.
num. 22. Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. & fuit coram
me reſolutum in prædicta *Bononien. fideicommiſſi de Pepulis*
26. *Nouembris præteriti*, præſertim quia ſententia Rotalis
apparet † iuſta ex tot deciſionibus † factis, tam coram R. 24
P. D. meo Ghiſilerio, quàm coram me, quæ omnibus præ-
tenſionibus partis ſatisfaciunt, qua ſtante ſatis eſſe dicebant
Domini nullitatem prætenſam eſſe ſaltim turbidam, ac du-
biam, ad hoc, vt non veniat habenda † in conſideratione 25
præſertim à ſupremis Tribunalibus, ex Parlad. *lib.* 2. *rer.
quotid. cap. final. part.* 1. §. 1. *num.* 10. Anton. Oliban. *de
action. lib.* 3. §. *actionum, num.* 4. Canc. *var. reſol. cap.* 17.
num. 562. Michel. Ferrer. 3. *part. obſer. cap.* 288. Rota Ia-
nuen. *deciſ.* 23. *num.* 16. Viu. *deciſ.* 331. *num.* 2. Rota *deciſ.*
536. *num.* 5. *part.* 4. *recent.*

Quibus omnibus ſimul iunctis, ac ponderatis meritò
eſſe in vltimo loco deciſis ſub die 22. Iunij 1639. perſiſten-
dum fuit hodie reſolutum, vtraque parte informante, &c.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Terracinen.

Bononien. Prædij.

Lunæ 21. *Maij* 1640.

ARGVMENTVM.

Fructus, cum in omni iudicio debeantur à die mo-
tæ litis, ideòque quilibet poſſeſſor tenetur illos
à tali tempore ſeruare, vt in caſu ſuccumbentiæ
aſſignet victori, Bona ſtabilia ad rationem 5. pro
centinario æſtimantur; Subhaſtatio non probat
valorem rei verum in alijs actibus præſumptio
ſtat pro iuſtitia pretij.

SVMMARIVM.

1 *Fructus in omni iudicio debentur à die motæ litis, & num.* 6.
2 *Poſſeſſor à die motæ litis, tenetur ſeruare fructus, in caſu ſuccumbentiæ.*
3 *in Iudicio hypothecario, debentur etiam fructus à die motæ litis.*
4 *Litis conteſtatio à die citationis, incipit.*

5 in

5 *in Aſſociationis Summario iudicio, litis conteſtatio non requiritur, cum quilibet actus reſpiciens merita cauſa, habeatur pro litis conteſtatione.*
7 *de Fructuum perceptione, quando non ſit dubitandum.*
8 *Fructuum perceptio non præſumitur ex re non fructuoſa de ſui natura.*
9 *Bona ſtabilia reddere ſolent fructus ad rationem quinque pro centenario.*
10 *Fructus per Iudicem aſtimari debent in ſumma, qua in viginti annis æqualis ſit valor rei.*
11 *Bona ſtabilia, quod plus, vel minus reddiderint, quam quinque pro centenario incumbit onus probandi.*
12 *Conſequentia illa, res fuit vendita tantum, ergo tantum valet, non eſt valida.*
13 *Bona, tanti fuerunt ſubhaſtata, ergo tantum valent, eſt inualida conſequentia.*
14 *ex Subhaſtatione non probatur verum pretium rei ſubhaſtata.*
Licitationes, aliquando ſolent eſſe animoſa, quod aliquando oritur ex inuidia emptorum, & ex alijs cauſis de quibus hic, num. 14.
15 *pro Iuſtitia pretij conuenti in dubio ſtat præſumptio.*
16 *Defenſionem nullam, quando appareat, quod quis agnouerit ſibi non competere, & num. 17.*

DECISIO CCCCLV.

CVm Comes Franciſcus de Pepulis neceſſarius defenſor Comitis Hieronymi Ranuccij, renunciauerit, & relaxauerit poſſeſſionem Prædij in communi Argilis exiſtentis, eidem Comiti Ranuccio, qui dictam renunciationem acceptauit, ſine tamen præiudicio fructuum, & expenſarum, prout in inſtrumento renunciationis fuit dubitatum, an dicti fructus debeantur, & ad quam ſummam, & fuit reſolutum, illos deberi à die motæ litis, & ad rationem quinque pro centenario.

1 Certum eſt enim † in omni iudicio, fructus deberi à die
motæ litis, quia tunc incipit mala fides, *l. 3. ff. de interd.*
Alex. *in l. Neſennius, §. fundum, num. 4. ff. de re iud.* Rot.
deciſ. 343. num. 7. part. 1. recent. & ab illa de citra obligatur
2 † poſſeſſor conſeruare fructus ad effectum illos reſtituendi
in caſum ſuccumbentiæ, vt ex pluribus latè firmatum fuit
in *Bonon. bonorum 28. Februarij 1639. coram Reuerendiſs. P.*
3 *D. meo Veroſpio*, & in terminis Iudicij † hypothecarij, quod
debeantur fructus à die motæ litis, eſt text. *in l. ſi fundus,*
§. in vendicatione verſic. Interdum etiam ff. de pignor. per
quem textum ſic reſpondit Rot. *deciſ. 21. num. 2. inter im-*
4 *preſſ. apud Statil. de Saluian.* litem enim † ad hunc effe-
ctum incipere à die citationis ſatis patet ex traditis per Gui-
dop. *deciſ. 337. num. 6. & 7. & deciſ. 488.* vbi latè Add. *ſub*
littera A. maximè verò in iudicio ſummario aſſociationis
5 per Comitem Ranuccium moto, † in quo litis conteſta-
tio non requiritur; & quilibet actus reſpiciens merita cau-
ſæ habet vim conteſtationis, Rota *in Romana pecuniaria*,
10. Iunij 1624. coram Reuerendiſs. P. D. meo Merlino, verſ.
Secundus caſus. Cùm autem in hac cauſa lis mota fuerit
ſub die 29. menſis Nouembris anni 1634. & prædium fue-
rit relaxatum, ſub die 12. Martij 1639. fructus debentur
6 † ſpatio quatuor annorum, & nonnullorum menſium,
vt in iſtis terminis fuit reſolutum coram Reuerendiſs. Vr-
gellen. *deciſ. 327. num. 4. & in d. Bonon. bonorum, coram*
Reuerendiſs. P. D. meo Veroſpio. Neque poteſt dubitari de
7 perceptione fructuum, † quia ex dimiſſione poſſeſſionis
rei de ſui natura fructiferæ facta à Comite Franciſco intrat
præſumptio perceptionis, Neguſ. *de pignor. in 2. membr.*
3. part. num. 19. verſic. Sed in hoc poſſet dubitari, ſanct.
mem. Greg. XV. *deciſ. 50. num. 2.* bon. mem. Card. Caua-
8 ler. *deciſ. 586. num. 1.* Secus autem ſi ageretur † de non fru-
ctuoſa ſui natura, Bart. & alij *in l. in illa ſtipulatione, ff. de*
verb. oblig. & ita declarat Neguſ. *vbi ſup.*

Dictos autem fructus deberi ad rationem quinque pro
centenario, exiſtimarunt DD. inhærentes præſumptioni
9 iuris, † quod ſtabilia reddant ad rationem quinque pro
centenario, iuxta gloſ. *fin.* vbi Fulgoſ. & Caſtr. *in Auth.*
Perpetua, C. de ſac. ſanct. Eccleſ. Iaſ. *in l. ſi fundum per fi-*
deicommiſſ. ff. de leg. 1. Neuizan. *conſil. 74. num. 5.* Rom.
conſ. 369. Corn. *conſ. 265. lib. 1.* & hanc opinionem paſſim
ſequuta fuit Rot. *vt in Rom. dotis, 7. Nouembris 1629. co-*
ram bon. mem. Card. Virili, vbi multæ deciſiones allegan-
tur, *in Firmana Saluiani 24. Maij 1632. coram Reueren-*
diſſ. P. D. meo Pirouano, & in d. Bononien. bonorum 28. Fe-
bruarij 1639. coram Reuerendiſs. P. D. meo Veroſpio. Quia
in dubio fructus per Iudicem æſtimari debent in ſummam,
quæ in viginti annis æqualis ſit valori rei, & propterea
emptor bonorum ſtabilium non ſoluto pretio † pro rata 10
pretij non ſoluti, tenentur ad rationem quinque pro cen-
tenario, quia tantundem bona ſolent fructare, Dec. *in*
cap. cum venerabilis, num. 14. de except. Cagnol. *in l. cura-*
bit, num. 59. C. de action. empt. Couar. *var. reſol. lib. 3.*
cap. 4. ſub num. 5. verſ. ſeptimo, eadem inſpecta radice, &
dicenti, † plures, vel minores fructus fuiſſe perceptos, 11
incumbit onus probandi, Bald. *in l. ſi fundum num. 5. Et*
ideo debet, C. de rei vendicat. Et propterea cum ex inſtru-
mento venditionis prædij Argilis ſub die 22. Decembris
1625. conſtet, valorem illius aſcendere ad libras 15400.
Ideò ad d. rationem quinque pro centenario fructus perce-
pti ſpatio 4. ann. non computatis tamen nonnullis menſi-
bus, aſcendunt ad ſumm. lib. 3080.

Non obſtat, quod cum probatio valoris deſumatur ex
venditione facta à Franciſco de Faba, Comiti Ranuccio, il-
la non probet valorem in præiudicium Comitis Pepoli,
† cum non ſit bona conſequentia, res tanti vendita fuit, 12
ergo tanti valet, vt dicunt Bart. Bald. Salic. Caſtr. & alij,
in l. ſi quis, C. de reſcind. vend. Surd. *conſ. 39. num. 3.* Man-
gil. *de ſubhaſt. quæſt. 56. num. 7.* cum alijs relatis per Vincent.
de Franch. *deciſ. 54. num. 5. & 10.* Quia omnes ſupradicti
loquuntur in diuerſis terminis, & longè extra caſum no-
ſtrum, ex quo procedunt in terminis ſubhaſtationis, &
firmant, † quod non valet conſequentia in ſubhaſtatione 13
repertum fuit tantum pro tali re, ergo plus non valet, vel
res eſt ſubhaſtata, ergo iuſto pretio vendita, & iuxta dicta
ſupradictorum, Alex. *conſ. 117. num. 8. vol. 7.* dicit, iuſtum
pretium non probari ex ſubhaſtatione, & maximè cum ra-
tione, † quia ſolent licitationes eſſe animoſæ, quod oriri 14
ſolet quandoque ob inuidiam emptorum, quandoque quia
res fuit antiquorum, & quandoque propter vicinitatem,
prout poſt Ang. prædicta cumulat Imol. *in l. in ratione, §.*
vendere, ff. ad l. Falcid. Ideòque non applicantur huic ca-
ſui, in quo non agitur in terminis ſubhaſtationis, ſed in
terminis venditionis ſequutæ de conſenſu partium, quo ca-
ſu intrat præſumptio † pro iuſtitia pretij conuenti, & dum 15
Comes Pepulus pro aufugiendo vlteriores expenſas, & in-
commoda litium, renunciauit ad fauorem Comitis Ranuc-
cij poſſeſſionem prædij, conſenſitque eidem Comiti Ra-
nuccio dari quodcumque mandatum immiſſum, & expulſi-
uum reſpectiuè, ac aliud quoduis deſuper neceſſarium, &
opportunum, nulla facta proteſtatione, certum eſt ipſum
agnouiſſe † nullam ſibi defenſionem competere, propter- 16
quam tueri poſſet propria iura, & ſe eximere ex aliquo ca-
pite à propria obligatione, aliàs illam allegaſſet, vel prote-
ſtatus fuiſſet, prout fecit Comes Ranuccius, dum in actu
acceptationis, ceſſionis, & renunciationis poſſeſſionis præ-
dij declarauit, & proteſtatus fuit per acceptationem non
intendere præiudicium aliquod nec minimum afferre iuri-
bus ſibi competentibus, tam contra Comit. Pepolum, quàm
contra alias † quaſuis perſonas, & bona ſibi obligatas, & 17
obligata, pro habendis, & conſequendis affictibus, ſeu fru-
ctibus perceptis, necnon omnibus expenſis, & damnis, &
intereſſe paſſis, & citra præiudicium litis pendentiæ in Vr-
be, ac illius proſequutionis pro habendis, & conſequen-
dis fructibus, expenſis, damnis, & intereſſe prædictis, &
non aliter.

Et ex his informante tantum Comite Ranuccio fuit re-
ſolutum, vt ſup. &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Archiepiſcopo Tarracineñ.

Bononieñ. Fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Mercurij 13. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario agenti ad fideicommiſſum, obſtat ei exceptio præſcriptionis triginta annorum, quæ incipit currere à die purificatæ conditionis. Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum probanda venit.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſario, quando non poſſit denegari im-
miſſio.*
2 *Actio petitionis hæreditatis præſcribitur ſpatio 30. an-
norum.*
3 *Fideicommiſſarijs petentibus fideicommiſſum obſtat ex-
ceptio præſcriptionis 30. annorum à die purificati fi-
deicommiſſi, & num. 9.*
4 *Præſcriptio contra fideicommiſſarium intrat à die, quo
fideicommiſſum fuit purificatum.*
5 *Fideicommiſſum non dicitur ſucceſſiuum, quando non ha-
buit Teſtator rationem conſeruandæ agnationis.*
6 *ad Fideicommiſſum probans ſe eſſe vocatum, ſi alius non
compareat qui ſe prætendat vocatum, quid ex hoc in-
feratur.*
7 *ad Fideicommiſſum agens debet concludenter probare
identitatem bonorum fideicommiſſariorum.*
8 *ad Identitatem bonorum probandam ſufficiunt duæ de-
monſtrationes.*

*Deciſio iſta eſt deciſ. 453. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 23.
Martij 1640. coram eodem Reuerendiſs. Terracinen. &
vide deciſ. 98. quæ eſt in eadem cauſa Part. VIII. recent.
vbi cumulans plures deciſiones in hac cauſa emanatas,
vbi alias deciſiones in hac cauſa factas habes.*

DECISIO CCCCLVI.

IVxta reſolutionem antea factam in hac cauſa ſub die
27. Februarij proximè præteriti * fuit dictum, eſſe dan-
dam immiſſionem Angelo in bonis ſubiectis fideicommiſ-
ſo quondam Ioannis Raynerij de Naſcentorijs, quia ex ra-
1 tionibus in ea deductis concurrunt neceſſaria † requiſita
ad concedendam immiſſionem, vel ex Saluiano interdicto,
vel ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* Siquidem
exiſtentia fideicommiſſi, & illius purificatio ad fauorem
Angeli, eſt ſufficienter probata ex deciſionibus antea fa-
ctis in hac cauſa tam coram bon. memor. Motmanno ſub
die 14. Decembris 1636. quàm coram me ſub diebus 19. De-
cembris 1638. * & 13. Maij 1639. * & identitas corporum,
in quibus petitur immiſſio ex fundamentis deciſionis con-
firmatæ in hac propoſitione benè remanet iuſtificata.

Non obſtant fideicommiſſa antiquiora deducta ex teſta-
mentis Naſcentorij de Naſcentorijs fratris Ioannis Rayne-
rij fideicommittentis de anno 1549. & Domicillæ Teſtæ
vxoris dicti Naſcentorij de anno 1573. nouiter in actis pro-
ducta, in quorum altero deficiente quandocumque Ioan-
ni Raynerio hærede inſtituto ſubſtituitur proximior de Ca-
ſata, in altero pronepos natus ex Emilio Alexandri de
Blanchis. Quia cùm Io. Raynerius deceſſerit anno 1591.
& ex tunc fuerit apertum fideicommiſſum, ad fauorem
proximioris, vel dicti pronepotis, cum ab illo tempore
lapſi ſint 49. anni obſtat præſcriptio annorum 40. & vltra,
2 qua fideicommiſſum excluditur, quia † actio petitionis hæ-
reditatis præſcribitur curſu 30. annorum, *l. hæreditatis C.
de petit. hæred.* vbi gloſ. Bart. & alij, Balb. *in tract. de præ-
ſcript. in 4. partis. quarta partis principalis quæſt.* 16. Pariſ.
conſ. 48. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 3. Menoch. *conſ.* 847. *num.* 12.
& ſeqq. & conſ. 904. *num.* 54. Peregr. *de fideicommiſ. art.* 41.
num. 10. *&* 14. Petr. *eodem tract. quæſt.* 14. *num.* 159. *& ſeqq.*
Intrigliol. *de ſubſtit. cent.* 3. *quæſt.* 73. *num.* 74. cum alijs cu-
mulatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 528. *num.* 9. & hanc opi-
nionem ſequuta fuit Rota *in Bonon. fideicommiſſi* 16. *Mar-
tij præteriti coram Reuerendiſs. P. D. meo Bichio*, vbi fuit
dictum, præſcriptionem 30. & ampliùs annorum ab ann.
1599. quo fideicommiſſum Aſcanij fuit apertum ad fauo-
rem Nicolai vſque ad tempus motæ litis de anno 1632. ob-
ſtare Nicolao. Et in ſpecie, quod fideicommiſſarijs petenti-
3 bus fideicommiſſum † obſtet exceptio præſcriptionis curſu
30. annorum à die purificati fideicommiſſi, tenuerunt Alex.
conſ. 116. *num.* 2. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 267. *num.* 4. & Pariſ. *dict.
conſ.* 48. *num.* 18. vbi, quod præſcriptio contra ipſos incepit
4 currere † à die, quo fideicommiſſum fuit purificatum, &
poterat per eos peti, per Text. *in l. final. §. ſin autem Cod.
commun. de legatis*, vt firmant omnes, ibi.

Supradicta eò facilius procedunt in propoſito caſu, in
quo non agitur de fideicommiſſo ſucceſſiuo; nam reſpectu
5 fideicommiſſi Naſcentorij, cum in eo nulla † extet conie-
ctura conſeruationis agnationis, exſpirabat in primo pro-
ximiore exiſtente tempore mortis Ioannis Raynerij graua-
ti, *l. cum ita §. in fideicommiſſo, l. peto §. fratre ff. de legat.* 2.
Rota *deciſ.* 486. *num.* 5. *part.* 1. *& deciſ.* 264. *num.* 1. *& ſeqq.
part.* 4. *recent. coram Seraph. deciſ.* 812. *num.* 1. *coram ſanct.
mem. Gregor. XV. deciſ.* 464. *num.* 20. *& in Tiburtina fidei-
commiſſi* 16. *Martij proximè præteriti coram Reuerendiſs.
P. D. meo Panzirolo*, vbi allegantur concordantes. Quo ve-
rò ad teſtamentum Domicillæ fideicommiſſum expirabat
in perſona pronepotis tunc nati; Vltra quod cùm neque
hodie aliquis compareat, qui ad dicta fideicommiſſa voca-
tum ſe prætendat. Inde fit, vt non poſſit excipi de iure di-
ctorum fideicommiſſariorum, & ſub hoc prætextu retar-
dari immiſſio † Angeli comparenti, & fideicommiſſum re- 6
centius acceptanti, Rot. *deciſ.* 351. *num.* 11. *part.* 4. *recent.
& in Bonon. fideicommiſſi de Lucio* 26. *Iunij* 1625. *coram bon.
mem. Card. Veroſpio.*

Demum obſtat defectus probationis identitatis, vbi enim
adhuc hæc fideicommiſſa iuſtificarentur, non fuit proba-
tum, quod bona, in quibus Angelus petit immitti fuerint
poſſeſſa à Naſcentorio, & Domicilla, itaut ſint illa eadem,
quæ fuerunt ſuppoſita illorum fideicõmiſſis; Certum enim,
† fideicommiſſarios agentes teneri concludenter probare 7
identitatem bonorum, ad tradita per Rot. *in recent. deciſ.*
599. *part.* 3. Nec ſuffragatur ad iſtum effectum Inuenta-
rium factum de anno 1528. à Domicilla matre, & tutrice
Ioannis Raynerij, & Vincentij Mariæ filiorum, quia non
poteſt dici factum, de bonis, & hæreditate Naſcentorij, qui
deinde condidit teſtamentum de anno 1549. cum quo de-
ceſſit inſtituto hærede Ioanne Raynerio, quem grauauit ad
reſtituendum proximiori de Caſata, & ſic excluditur, quod
Eques Ioannes Raynerius, qui obijt de anno 1591. de cuius
fideicommiſſo agitur fuerit filius Domicillæ, & quod acce-
ptauerit hæreditatem eiuſdem Domicillæ, & bona deſcri-
pta in Inuentario non conueniunt cum bonis, de quibus
agitur neque in quantitate, aut qualitate, neque † in con- 8
finibus, aut demonſtrationibus, quarum tamen ſaltem duæ
requiruntur ad probandam identitatem, *l. forma, in princ.
ff. de cenſib.* Alex. *conſ.* 73. *nu.* 6. *lib.* 3. Rota *in Ciuitatis Ca-
ſtelli bonorum* 4. *Maij* 1607. *coram Ortembergo.*

Vnde cùm obſtet præſcriptio, † neque fuerit probata 9
identitas bonorum, ad fauorem Angeli fuit reſolutum, con-
firmando deciſionem ſub die 27. Februarij præteriti.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Cambiorum.

Lunæ 18. *Iulij* 1640.

A R G V M E N T V M.

Venditor ſi ſe obligauit de euictione ex dato, &
facto ſuo tantùm, non tenetur de euictione ex
aliorum facto ſecuta: maximè ſi ſolum iura
ceſſerit talia qualia, quo caſu etiam ſi nullum
ius reperiatur habere ſuper re vendita ad nihi-
lum cogi poteſt. Emens ſcienter rem alteri
obligatam, vel obnoxiam, non agit de euictio-
ne, quæ tamen ſcientia requiratur in deciſione
videas.

S V M M A R I V M.

1 *Euictionem promittens ex dato, & facto ſuo tantum ſi
illa ſequatur ex dato, & facto alieno, nec ad euictio-
nem præſtandam, nec ad pretium reſtituendum tene-
tur, & num. 21. ac per totam deciſionem.*
2 *Emens ſcienter rem alicui oneri obnoxiam abſque vlla
proteſtatione de euictione agere non poteſt.*
3 *Emptor rei, quam ſciebat eſſe alienam, vel alteri obliga-
tam, cenſetur pretium venditori, donare, vide n. 5.
cum ſeqq.*
4 *Venditor poteſt emptorem ſcientem rem eſſe alteri obli-
gatam ad ſolutionem pretij conuenire.*
5 *Text. in l. ſi fundum ſciens 47. C. de euictionib. decla-
ratur, & ſup. num. 2. cum ſeqq.*
*Emens ſcienter rem alteri obligatam ſi pretium ex
venditione redactum in vtilitatem venditoris fue-
rit conuerſum, poteſt euictione ſecuta illud repetere,
num. 5.*
Intellige vt num. ſeq.

6 *DD. de-*

6 *DD. debent intelligi iuxta auctoritates quas allegant.*
7 *Emptor prædij à non Domino empti, illud ſane Domino reſtituere non cogitur, niſi reſtituta pecunia eius creditori ſoluta, cui prædium fuerat pignori datum.*
8 *Emptor non recuperat pretium, quamuis in vtilitatem venditoris conuerſum, ſi ſciuit rem eſſe alteri obligatam, vel alienam.*
9 *Emptorem retinere rem, & pretium prohibet, text. in l. curabit, C. de act. empt.*
10 *Locupletari nemo debet cum aliena iactura.*
11 *Scientia onerum alicuius rei probatur, eo ipſo, quod quis habuit notitiam alicuius instrumenti, in quo dicta onera enunciantur expreſſa.*
12 *Scientia obligationis inducit ſcientiam hypothecæ.*
Hypotheca ſolet apponi in quauis obligatione, n. 12.
13 *Emptor vt non poſſit agere de euictione, ſufficit quod habuerit notitiam obligationis in genere, nec requiritur ſpecifica, & indiuidua.*
14 *Venditor ſi dixit ſe nolle teneri de euictione, niſi ex dato, & facto ſuo tantum, & non alias, &c. ſolum ius, quod in re vendita habebat vendidiſſe cenſetur.*
15 *Cedens iura talia qualia liberatur ab onere faciendi bona iura ceſſa.*
Venditor ſi reperiatur nullum ius habere ſuper re vendita ad nihilum tenetur ſi ipſe ceſſit ſolum iura talia qualia, num. 15.
16 *Venditor tenetur liberare rem venditam ab obligationibus per ipſum contractis.*
17 *in Summa maiori continetur minor.*
18 *Solutio cedit in extinctionem debiti antiquioris, & durioris etiam abſque partium conuentione.*
19 *Cauſa durior illa dicitur, pro qua datus eſt fideiuſſor.*
20 *Fideiuſſor ſuper extinctionem debiti à debitore factam remanſit liberatus, nullum recipit damnum à declaratione, deinde per debitorem facta.*

Deciſio in hac cauſa facta eſt in eadem cauſa, de qua ſupra deciſ. 411. &c.

DECISIO CCCCLVII.

COnſtare de validitate, & iuſtitia trium conformium Rota reſpondit ſub die 26. Martij 1640. & repropoſita hodie cauſa ſuper eiſdem, ſtetit in deciſis, & omiſſa diſputatione validitatis, quàm informantes pro Nappijs modò non impugnabant, reaſſumendo ea, quæ contra iuſtitiam ſententiarum oppoſita fuerunt, ac hodie de nouo opponuntur dictum fuit, quod cum Baccelli euictionem bonorum, de quibus agitur promiſerint ex dato, & facto eo-
1 rum † tantum, occupatio verò Montiſtarum in iſtis bonis ſequuta fuerit non ea ipſorum obligatione, ſed facto, & culpa illorum de Nappijs, ſiue eorum authoris, qui poſtquam hæc bona cum ſuis oneribus dederunt in ſolutum Baccellis illa ab eiſdem retroemerunt, Baccellos nec ad euictionem præſtandam cogendos eſſe, nec ad pretium reſtituendum, iuxta text. *in l. fundum meum, ff. de euict.* & vltra adductos in alia deciſione *verſic. quod enim attinet ad euictionem*, iſtud etiam tenent Alciat. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, col. 8. verſ. idem dicendum, ff. de verb. oblig.* Soccin. ſen. *conſ. 30. num. 7. lib. 4.* Mareſcott. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 19. num. 36.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 18. num. 11.* Fachin. *controu. iur. lib. 6. cap. 68. verſ. quarta concluſio*, & latè Cyriac. *controu. for. cap. 191. num. 3. & 4. & cap. 197. num. 1. cum ſeqq.*

Concurrente præſertim præcedenti ſcientia illorum de
2 Nappijs, † dum bona præfata reemerunt huic oneri obnoxia abſque vlla proteſtatione, aut declaratione, *l. ſi fundum ſciens 47. C. de euict.* Bald. *in l. non dubitatur, num. 2. C. eod. tit.* Imol. *in l. cum ver. ſub num. 9. verſ. ſi adſciuit, ff. de vſucap.* Gozad. *conſ. 24. num. 7. verſ. quarto eſt textus*, Pancirol. *conſ. 112. num. 25.* Mangil. *de euict. quæſt. 151. n. 4. & ſeq. & quæſt. 162. nu. 23.* Fachin. *controu. iur. lib. 2. cap. 40. in princ.* qui teſtatur de vera, & communi ſententia Rota Ianuen. *deciſ. 190. num. 16. verſ. nec officit, & num. 17.* Magon. *deciſ. Florent. 51. num. 7.* Seſſ. *deciſ. Aragon. 14. num. 2.* cum alijs congeſtis in deciſione *verſ. nec vrget replicatio.* Emptor enim rei, quam ſciebat eſſe alienam, vel alteri obli-
3 gatam † cenſetur pretium venditori donare, vt argumento *l. cuius per errorem, ff. de reg. iur.* tradunt Cyn. *in d. l. ſi fundum ſciens, in princ. C. de euict.* ibiq. Salicet. *in fin.* Gomeſ. *variar. reſolut. tom. 2. cap. 2. num. 42. poſt princ. verſic. cuius ratio poteſt eſſe*, qua ratione venditor poteſt emptorem † ſcientem cui dictam rem tradidit ad ſolutionem pre- 4
tij conuenire, Petr. de Bellapert. *in d. l. ſi fundum ſciens, in fin.* & ibidem Cyn. *verſ. pone quod*, Alberic. & Salicet. *n. 2.* Gomeſ. vbi proximè *verſ. quod extende*, & facit Odd. *conſ. 41. num. 103.*

Neque obſtare viſum fuit, quod diſpoſitio *dictæ l. ſi fundum*, locum non habeat quoties pretium ex venditione redactum fuit conuerſum in vtilitatem venditoris, † tunc 5
enim poſſit emptor ſequuta euictione illud repetere quamuis ſcienter emerit rem alteri obligatam, vt declarat Gomeſ. *d. cap. 2. num. 42. ad fin. ſeptimi caſus, verſ. ſecundo limita*, & intellige, & ſentire videntur Guttier. *pract. quæſt. ciuil. lib. 3. quæſt. 8. num. 20.* Odd. *d. conſ. 41. num. 111. verſ. ſecundo moueor, cum ſeqq.* Ferdinand. Rebell. *de obligat. iuſt. lib. 9. de contract. empt. & vendit. quæſt. 18. num. 11.* Leſs. *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 21. dub. 13. num. 134.*

Quoniam pro reſponſione animaduerterunt DD. quod ſi iſta limitatio eſſet vera, inanis redderetur diſpoſitio *d. l. ſi fundum*, cùm pretium rei venditæ ſemper ſoluatur venditori, & in eius vtilitatem conuertatur. Et deſtrueretur etiam ratio illa: quod ſtante ſcientia venditoris, illud præſumatur donatum iuxta ſuperius allegata. Ideòque doctrina Gomeſ. & aliorum ſupra allegatorum debet intelligi,
iuxta † text. *in l. emptor 65. ff. de rei vendit.* ſuper quo ipſi 6
ſe fundant ſecundum theoricam Bart. *in l. Aurelius, §. idem quæſijt, ff. de liberat. legat.* qui text. ſolum probat emptorem prædij à non Domino empti, † illud verò Domino re- 7
ſtituere non cogi niſi reſtituat pecuniam eius creditori ſolutam, cui prædium fuerat datum pignori, vt etiam ibidem tradunt Bart. Odofred. & alij Doct. & gloſ. *in l. 1. C. de præſcript. 30. vel 40. annorum*, vbi Cyn. *num. 2. verſ. primo caſu*, Bart. *num. 1. verſ. item oppono*, Salicet. *num. 3. verſ. oppono quarto, quod vendicans*, Angel. *in princ. verſ. & Dominus vendicat*, & tradit Adrian. Pulu. *tract. de rei alienæ diſtr. in cap. 11. in princ. inter tract. magnos tom. 6. part. 2. fol. 336.* & ita benè declarat Guttierez. *vbi ſupr.* & ſic Gomeſ. debet intelligi de pretio conuerſo in vtilitatem veri Domini, ad effectum illum repellendi à vendicatione prædij ſui ante ſolutionem, vt loquitur text. *in d. l. emptor.* Non autem de pretio conuerſo in vtilitatem venditoris contra quem re euicta à vero Domino agatur per emptorem ad reſtitutionem, † tunc enim illud non recuperat emptor ſi ſci- 8
uit obligationem, vel rem eſſe alienam, vt eſt text. *in d. l. ſi fundum*, & diſtinguendo tradit Cyn. *in d. l. 1. num. 2. verſ. ad omnia contraria diſtinguo, Cod. de præſcript. 30. vel 40. annorum.* Et ratio diuerſitatis inter vnum, & alterum textum eſt manifeſta, quia in caſu *l. ſi fundum*, eſt imputandum emptori, qui ſciens periculum euictionis, ſibi non cauit de reſtitutione pretij in caſu euictionis. Et ideò præſumitur illud donare voluiſſe, iuxta ſuperius allegata. At in caſu *dicta l. emptor*, non conſtat quod emptor ſciret venditorem non eſſe Dominum, nec etiam agitur de pretio recuperando à venditore, ſed ab ipſo Domino exceptione doli repellendo à rei vendicatione, donec pretium ſolutum eius creditori reſtituerit ne contingant ipſum habere rem,
& pretium † contra æquitatem, *l. curabit, C. de act. empt.* 9
& locupletetur cum † aliena iactura contra *l. nam hoc natura, ff. de condict. indeb.* & declarat Guttier. *d. loco*, & tradunt etiam Odd. Leſſ. & Rebell. in locis ſupra allegatis, licet in diuerſis terminis loquantur. Et nihilominus quando etiam limitatio eſſet intelligenda de pretio conuerſo in vtilitatem venditoris, vt ipſe loquitur, non applicaretur huic caſui, in quo pretium licet ſolutum fuerit Baccellis, negari tamen non poteſt, quin cum effectu potius in vtilitatem illorum de Nappijs ceſſiſſe dicatur, qui huiuſmodi bona prius obligauerant in fauorem Montiſtarum, in cuius debiti extinctionem, cum bona ipſa in ſolutum data per Montiſtas ablata fuerint, euaſerunt creditores Nappiorum eiuſdem ſummæ, & ita ceſſat locupletatio, qua ſecluſa venditor non tenetur emptori, ſcienti onera, & ex cuius authori cauſa ſequuta eſt euictio reſtituere pretium, vt firmatum fuit.

Quod verò Nappij habuerint plenam notitiam dicti oneris deſumebatur non ſolùm ea deſcriptione facta in aditione hæreditatis, ac fructuum ſolutione, ſed etiam ex eo, quod Nappij expreſsè voluerunt, vt in caſu inundationis, dictorum bonorum prorogaretur terminus ſibi datus ad reſtituendum cambium ſcut. 44. mil. quodque Baccelli venditores tenerentur præſtare cedulam banchariam gratis pro iiſdem Nappijs ad fauorem bon. mem. Marchionis Entij

Benti-

Bentiuoli pro locis 485. Montis Sixti ſecundæ erectioois
eodem modo, quo ipſe Marchio, & Ales ander author ad-
nerſariorum erant obligari ad fauorem Cameræ Apoſtoli-
11 cæ, † ex quibus deducitur ſcientia non ſolùm in genere,
ſed in ſpecie, & indiuiduo, quod bona hæc eſſent hypo-
thecata ad ſauorem Montiſtarum, vt in ſimili ponderauit
Rota *in Romana cenſus 15. Aprilis 1633. coram Reuerendiſs.*
P. D. meo Merlino, quæ eſt deciſio 194. nu. 14. & 15. part. 6.
recent.

Nec dicatur ex prædictis argui quidem ſcientiam oneris
hæreditarij, non autem qnod pro eo bona, de quibus agitur
eſſent bypothecata. Quia in hoc caſu ſatis fuit, quod
Nappij notitiam babuerint, Alexandrum eorum autho-
rem ſe obligaſſe ad fauorem Mootiſtarum, cùm ex hoc ſolo
12 potuerint cogitare de hypotheca, † qoæ apponi ſolet non
ſolùm in obligationibus ad fauorem Montiſtarum, vt eſt
iſta, verùm etiam in quauis alia, vt reſpondit Natt. *con-*
ſil. 426. num. 16. in fin. Surd. *deciſ. 265. num. 36. & 37.* Rota
in recent. deciſ. 78. nu. 4. part. 2. Maximè verò cùm ad iſtum
effectum non requiratur ſcientia adeo ſpecifica, & indiui-
13 dua, † ſed ſufficiat, emptorem habuiſſe notitiam obliga-
tioois in genere, vt poſt Bald. *in d. l. ſi fundum, in princ.*
quem ſequitur Gomeſ. *d. cap. 2. num. 8. & 42. verſ. ſecundo*
extende, tradit Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 864. num. 4.*
Mangil. *de euict. quæſt. 151. num. 18. & ſeq.* Rot. *d. deciſ. 78.*
num. 4. verſ. & quod ſufficiat ſcientia in genere.

Quæ omnia facilius Dominis viſa ſunt amplectenda eum
Baccelli in Inſtrumento retrooenditionis dictorum bono-
rum caotè dixerint, quod nolebant teneri de euictione,
niſi ex dato, & facto ſuo tantum, & non alias, aliter, nec
alio modo expreſſa cauſa, quia ipſi in ijſdem bonis non ha-
bebant aliquod ius, niſi acquiſitum, ac præcedenti datio-
oe in ſolutum ab eiſdem Nappijs ipſis facta, ideòqoe re-
ueodidiſſe bona cum eiſdem pactis, ac iuribus, prout ipſi
acquiſiuerant. Ex his enim elicitur Baccellos illud ius tan-
14 tum vendere voluiſſe, quod habebant in his † terris, &
Nappios qooque idem ius ſolummodo emere intellexiſſe, vt
præter alios allegatos in deciſione, benè Natt. *conſil. 38. in*
princ. vſque ad num. 2. Mangill. *de euict. dicta quæſt. 151. n. 3.*
& ſeqq. Rota Ianuen. *deciſ. 190. num. 16. in fin. & 17.* Præ-
ſertim cùm Baccelli ceſſeriot etiam omnia, & ſingula iura
talia qualia ipſi habebant vigore dationis in ſolutum, per
15 quæ verba venditor ſic cedens liberatur ab onere ſaciendi
bona iura ceſſa, adeout ſi oullom reperiatur habere ius ſu-
per re vendita, tameo noo teneator emptori, Natt. *dict.*
conſ. 38. num. 1. Anton. de Amat. *deciſ. Ferrarien. 65. n. 18.*
verſ. nec huiuſmodi.

Non obſtat obiectum principaliter hodie excitatum ab
Iuformantibus pro Nappijs deſumptum ex pluribus obliga-
tionibus per Baccellos contractis antequam bona hæredita-
ria Aleſādri in ſolutum acciperent, qoibus ſicuti dicebantur
remanſiſſe obnoxia bona ſtatim, ac in doiminium, & poſſeſ-
16 ſionem Baccellorum tranſierunt, ita † tenebantur Baccelli
ea libertati donare, oon ſolùm ex diſpoſitione *l. ex his præ-*
dijs, C. de euict. ſed etiam ex propria obligatione, dum in
Inſtrumento reuenditionis aſſeruerant bona non eſſe
alteri obligata ex dato, & facto proprio, & amplius ſa-
cere conſeotire omnem perſonam. Nam & hoc Dominis
viſom fuit ex facto ceſſare reſpondendo ad ſingulas obli-
gationes.

Prima enim obligatio fideiuſſionis factæ de anno 1619.
pro locis 500. ad fauorem Mootiſtarum reſtricta fuit ad ſo-
lutionem fructuom debendorum pro rata dictorum loco-
rum pro tribus annis proximis, quos tamen ex receptis
Montiſtarum apparet ſuiſſe ſolotos.

Seconda facta pariter de anno 1619. pro locis 2350. in-
tuitu Marchionis Bentiuoli fuit extincta. Marchio verò
Bentiuolus eodem anno obtinnit ſecundam erectionem
Montis Sixti pro locis 2350. pro quibus Baccelli fideiuſſe-
rant, quæ deinde aucta fuit ad alia loca 1100. ſacientia in
totum loca 3450. pro qoibus Baccelli non fideiuſſerunt, ſed
Nappij recognouerunt booam fidem pro locis 485. eum
promiſſione ſoluendi fructus, & extinguendi ſortem prin-
cipalem, & Marchionem eiuſque fideiuſſores ab omni mo-
leſtia, & damno liberandi. Poſtmodum de anno 1639.
idem Marchio præuia ſacultate obtenta à Sanctiſſimo ex-
tinxit loca 2965. reliqua aotem loca 485. ſpectantia ad Nap-
pios ex recognitione bonæ fidei reliquit io extincta in hac
autem extinctione locorum 2965. dictum ſuiſſe ootioeri ex-
tinctionem locorum 2350. pro quibus Baccelli fideiuſſe-
runt, non ſolùm quia in maiori ſumma † continetur mi- 17
nor, *l. 1. §. ſi ſtipulanti, ff. de verb. oblig. l. qui concubinam,*
§. cum ita legatum, ff. de legat. 3. ſed etiam quia ſolutio iure
mediante † ſemper cedit io extinctionem debiti antiquio- 18
ris, & durioris abſque alia partium expreſſiooe, *leg. 1. & 2.*
ff. ſolut. Coro. *conſ. 295. num. 1. lib. 3.* Surd. *deciſ. 186.*
num. 5. Rot. *deciſ. 679. num. 6. part. 1. diuerſ.* & Seraphin.
deciſ. 1454. num. 1. Cauſa enim durior ad hunc effectum
† dicitur illa, pro qua datus eſt fideiuſſor, Bart. *in l. cum*
ex pluribus, num. 2. verſ. item ſi debeo cum fideiuſſione, ff.
de ſolut. Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 136. num. 7.*
Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 224. num. 70.* Rota coram
Card. Caoal. *deciſ. 99. num. 4.* & coram Gregor. XV. *de-*
ciſ. 554. num. 1.

Nec vrget, quod poſt ſactam extinctionem dictorum lo-
corum 2965. Idem Marchio faſſus fuerit remaoſiſſe in ex-
tincta loca 485. ad Nappios ſpectantia, eaque eſſe de
compreheoſis in ſumma illorum locorum 2350. pro quibus
Baccelli fideiuſſores acceſſerant. Quia cùm ſemel in actu
extinctionis ex iuris beneficio Baccelli conſequuti fuerint
proprij debiti liberationem, illud non potuit propter † de- 20
clarationem Marchionis ſactam ex interuallo, & poſt ſe-
quutam extinctionem reuiuiſcere, nec ipſis auferri ius, quod
ex ſoluoone quæſitum ſuerat, gloſ. *in leg. 1. in verb. tempo-*
re, C. de ſolut. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 224. num. 62. in*
fin. Monter. *deciſ. 2. num. 47.* Rot. *deciſ. 113. num. 8. part. 1.*
diuerſ. & coram Gregor. *deciſ. 7. num. 10.*

Pro dictis verò locis 485. quæ remanſerunt in extincta
non tenentur Baccelli, nec ad liberationem, nec ad extin-
ctionem præſtandam, qoia ex recognitione bonæ fidei fa-
cta per Alexandrum conſtat non fuiſſe hypothecata ex ſa-
cto illorum de Baccellis, ſed illorum de Nappijs, ſiue Ale-
xandri eorum authoris, ac propterea intrat concluſio in
hac cauſa in priori deciſione firmata, quod ſcilicet, dum
occupatio bonorum ſequuta eſt ex hypotheca, & obligatio-
ne conſtituta à Nappijs, eorumqoe authoris, ante datio-
nem in ſolutum † Baccelli ad euictionem ex hac caoſa ſe- 21
quutam minimè teneantur, ex text. *in d. l. fundum meum*,
& alijs ſupra cumulatis.

Minus releuat, Nappios vti hæredes Alexandri cum be-
oeficio legis, & inuentarij non teneri de proprio ad ſolutio-
nem debitorum hæreditariorom, proiodeque ad occupatio-
nem non poſſe dici ſequutam ex dato, & facto eorum, fuit
enim pro reſponſione dictum beoeficium iouentarij præſer-
uare quidem hæredem à damno, † ſed non ſuffragari quo- 22
uſque vires hæreditariæ ſuppetunt, gloſ. & Doct. *in l. fin. §.*
in computatione, C. de iur. deliber. Aym. *conſ. 215. n. 12.* Rota
coram Greg. *deciſ. 418. n. 6. & 7.* Ac proiode hæres recuſa-
re non poſſe debitum Montis, vel pati, vt bona hæreditaria
Alexandri ſubhaſtentur, & vendantur pro ſoluendo debito
dictorum locorum 485. quæ remanſerunt in extincta ad de-
bitum Alexandri, eum hæres etiam beneficiatus † teneatur 23
habere ratum factum defuncti quouſque fuerunt vires hæ-
reditariæ, Gabr. *conſ. 125. n. 11. lib. 1.* Hooded. *conſ. 3. n. 53.*
lib. 1. latè Addeo. ad Greg. *d. deciſ. 418. n. 15.*

Tertia obligatio facta de anno 1616. à Baccelli vti Depo-
ſitarijs dicti Montis Sixti ſecundæ erectionis pariter ceſſa-
uit, quia Baccelli deſierunt eſſe Depoſitarij dicti Montis de
anno 1637. fructuſque decorſos durante eorum depoſitaria
perſoluerunt. Et licet fuerit obtentum decretum relaxa-
tionis mandati à D. Theſaurario ad inſtantiam Montiſta-
rum pro fructibus decurſis, & ooo ſolutis, tamen vti extor-
tum, noo cooſtito de aliquo eorum debito fuit poſtea ab eo-
dem reuocatum.

Quarta demum obligatio pro dnobus cenſibus, altero
ſcutorum 15000. altero 10000. minus viſa eſt releuare, cum
vterque deuenerit ad Baccellos, & hodie poſſideantur ab
eis, & primus ſcutorum 15000. expreſsè reſeruatus fuerit
in inſtrumeoto datioois in ſolutum, vt conſideratum fuit in
deciſione facta in hac cauſa coram R. P. D. meo Veroſpio
ſub die 17. Iunij 1633. Alter verò ſcutorum 10000. fuerit ex-
tinctus pro rata ſcutorum 6000.

Et in omnem caſum cum hoc debitum vtriuſque cenſus
fuerit contractum ab Alexandro, & vti tale fuerit appoſi-
tum io Inuentario ab eius hæredibus, qoi deſuper fructus
ſoluerunt, negari noo poteſt quin debitum prouenerit ex
dato, & culpa eorom authoris, propter quam iuncta ſcien-
tia, & acquieſcentia heredum procedunt concluſiooes ſupra
firmatæ.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Luna 3. Decembris 1640.

ARGVMENTVM.

Ad fideicommiſſum quando quis probat ſe eſſe vocatum, præſumitur etiam proximior, quando nullus comparet. Teſtator quando vocauit propriam agnationem, à quo ſit ſumenda, & quando vocauit proximiores, de quibus ſint intelligendi.

SVMMARIVM.

1 *ad Fideicommiſſum vocatus præſumitur proximior, dum alius non comparet.*
2 *Qualitatem requiſitam ad fideicommiſſum, quando quis habet, admittendus venit.*
3 *Teſtator, quando expreſsè vocauit propriam agnationem tunc iſta proximitas à quo ſit ſumenda, & num. 4.*
5 *Dictionis poſitæ in fine orationis, quæ ſit natura.*
6 *Pronomen ipſius non poteſt referri, niſi ad perſonam diſponentis.*
7 *Teſtator, quando vocauit proximiores, de quibus dicatur intellexiſſe, & num. 8.*
9 *pro Teſtatoris voluntate interpretanda admittendæ ſunt coniecturæ, vt quando vocauit proximiores, qui ſint admittendi.*
10 *Subſtitutiones ne inutiliter factæ videantur, facienda eſt interpretatio.*
11 *Orationis diſcretiuæ ratio, quando ceſſet.*
12 *Nepotum mentio quando ſuit facta, tunc non comprehendunt ſub appellatione generali filiorum.*
13 *Comparatiuum quid ſupponat.*
14 *Coniectura non ſubſiſtit, quando deficit eius fundamentum.*
15 *Oratio comparatiua, quando dicatur retinere ſuam naturam ſaltem habitã.*
16 *Comparatiuum aliquando non differt à ſuo poſitiuo.*
17 *Teſtamenti tempus attenditur ad effectum interpretandi voluntatem Teſtatoris.*
18 *Subſtitutio quando dicatur neceſſario facta de deſcendentibus alterius familiæ, & non propria.*
19 *Et hoc maximè, ſi teſtator iniunxerit onus aſſumendi nomen, & inſignia familiæ.*
20 *Dictio*, tanquam, *eſt nota improprietatis.*
21 *Præceptum factum à teſtatore aſſumendi nomen, & inſignia ſuæ familiæ, cui cenſetur iniunctum.*
22 *Teſtator, ſi poſt vocationem maſculorum, & fœminarum, mandauit, quod bona conſeruarentur in familia, qualiter cenſeatur factum tale præceptum.*
23 *Relatio ad omnia præcedentia, eſt facienda, & quando id non procedat.*
24 *Teſtator quando dicatur magis dilexiſſe remotiores, quam proximiores.*
25 *Dilectionis maioris ratio communiter deſumitur ex ordine vocationis.*
26 *Dilectionis maioris ratio, quando non ſit conſiderabilis.*
27 *Probatio filiationis, quando dicitur abſolutiſſima.*
28 *Actorum multiplicitas præſertim in illis actibus non admittitur, qui vt plurimum multiplicari non ſolent.*
29 *Tempus ſexaginta annorum reputatur antiquum, ad effectum probationis facienda per teſtes.*

Deciſio iſta allegatur ſupra in deciſ. 453. & 456. quæ ſunt in eadem cauſa, & vide ad deciſiones 98. Part. VIII. recent. vbi cumulaui deciſiones in eadem cauſa emanatas.

DECISIO CCCCLVIII.

IN ſententia Rotali conceſſa fuit immiſſio Angelo ſuper bonis, & hæreditate q. Io. Raynerij, in quibus dicebatur ille vocatus ex eiuſdem teſtamento vti filius maſculus primogenitus proximioris cognati, & eandem ſententiam Domini confirmandam eſſe reſponderunt eum dubitaretur hodie de illius iuſtitia: Etenim illius fundamentum conſiſtebat in diſpoſitione Raynerij, qui conſtitutis in ſuo teſtamento pluribus gradibus hæredum inter eos vocauerat de-
ſcendentes maſculos ad Emilio nepote ex Conſtantia ſorore, quibus deinde ſubſtituerat filium maſculum primogenitum proximioris agnati, illoque non extante, primogenitum proximioris cognati ipſius Teſtatoris, vt ſunt præciſa verba teſtamenti, vnde cum defeciſſet linea deſcendentium Emilij, nec adeſſent filij, aut nepotes agnatorum ad cuius negatiuæ probationem ſatis erat, quod nemo † compareret, qui 1
diceret ſe eſſe in hoc gradu teſtatori coniunctum, ex notatis in *l. is poteſt, ff. de acquir. hered.* & tradit ibi Alex. *num.* 15.
Iaſ. *num.* 83. Gabr. *de probat. concl.* 6. *num.* 23. admitti debebat Angelus ad illius ſucceſſionem, cum in eo concurreret
qualitas cognationis requiſita † à teſtatore, dum erat nepos 2
Hieronymæ, quæ erat illius ſoror patruelis, vt notatur in *l. 1. §. vltimo, ff. de gradibus, & in §. quarto gradu, inſtit. de gradibus cognation.*

Neque Angelo præferri poterant filij proximioris agnati Pirrhi, qui fuit vltimus ex linea deſcendentium Emilij, & à quo dicebatur deſumendam eſſe qualitatem proximitatis, cum nomen teſtatoris, & pronomen ipſius, non fuiſſent poſita in ſecunda ſubſtitutione, in qua vocati fuerunt † proxi- 3
miores agnati, ſed ſolum in vltima in qua deficientibus agnatis fuit primogenitus proximioris cognati ipſius teſtatoris; quia huic obiectioni plenè ſatisfactum fuit in deciſionibus factis *coram R.P.D. meo Ghiſilerio ſub die* 19. *Decembris* 1638. & 13. *Maij* 1639. vt licet deſumẽda ſit proximitas
ab vltimo grauato in caſu, quo teſtator † non requiſiuit ex- 4
preſsè propriam agnationem ſecundum opinionem, quæ videtur eſſe magis communis, quam probat ex text. *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. ſecundo, & in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Senat. Conſult. Trebell.* & notat ibi Soccin. *num.* 56. & *in l. ſi cognatis, num.* 4. *ff. de reb. dub.* & poſt alios tradit Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 38. quam opinionem ſequuta fuit Rota in pluribus cauſis, & *in Bonon. fideicommiſſi de Berois* 5. *Maij* 1574. *coram Robuſterio inter impreſſas in prima parte diuerſ. deciſ.* 72. *num.* 2. quæ atteſtatur de magis communi, & *in Bonon. fideicommiſſi de Cappacellis* 16. *Ianuarij* 1615. *coram Card. Pamphilio, & in Bonon. fideicommiſſi de Cataneis* 12. *Iunij eiuſdem anni coram R.P.D. meo Pirouano inter impreſſas in* 2. *parte recent. deciſ.* 627. *num.* 4. & *deciſ.* 695. *nu.* 3. & *in Fauentina fideicommiſſi* 6. *Aprilis* 1615. *coram bon. mem. Buratto inter impreſſas deciſ.* 107. *nu.* 2. in qua aliæ referuntur, tamen ſatis apparebat de tali eius voluntate dum ſub vnica oratione vocauit filios primogenitos proximioris agnati, & proximioris cognati quam concluſit eodem verbo nominauit, & inſtituit, quia cum in fine eius periodi poſitum eſſet pronomen illud ipſius teſtatoris non poterat magis referri
ad cognatos, quam ad agnatos cum † hæc eſſet natura di- 5
ctionis poſitæ in fine orationis, vt æqualiter determinaret omnes illius partes, ex notatis in *l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & in l. vlt. ff. de ſent. & interlocut. omn. iudic.* tradit Bart. *in l. aut prætor, §. eritq; differentia, ff. de vi bon. raptorum, & in l. extat, ff. de eo quod met. cauſ. ſub num.* 2. idemque ſuaderi
videbatur ex qualitate eius pronominis ipſius, † quod 6
non poterat referri, niſi ad perſonam ipſius teſtatoris, vt conſiderauit Rota *in deciſ. facta in hac cauſa coram Reuerendiſs. P. D. meo Ghiſilerio ſub die* 19. *Decembris* 1638. & tradit Bald. *in conſ.* 304. *lib.* 1. quem refert Iaſ. *in l. filius familias, §. diui in* 2. *lectura, ff. de legat.* 1. *nu.* 151. & ibi etiam Ripa *num.* 111. Petra *de fideicommiſ. quæſt.* 11. *num.* 111. & demum idem oſtendere poterat ipſa vocatio agnatorum quam fecit teſtator poſt obitum omnium deſcendentium ab Emilio, quia cum ab illius linea tranſijſſet ad lineam ſuorum agnatorum, colligebatur inde coniectura haud dubia,
quod † dum vocauit proximiores intellexerit de proximio- 7
ribus habita ratione ad ſuam perſonam, non autem ad perſonam grauati, vt tenuit Rot. *in d. Bononien. de Cataneis* 12. *Iunij* 1615. *coram R. P. D. meo Pirouano*, vbi dicit neminem diſſentire ab hac opinione ſi concurrat talis conie-
ctura mutationis lineæ, aut vocationis † nouarum perſo- 8
narum, & tradit Bald. *in d. l. cum ita, §. in fideicommiſſo, in princip.* Caſtr. *num.* 2. Ripa *in l. ex facto, num.* 6. *ff. ad S.C. Trebell.* Peregr. qui alios refert *de fideicommiſſis art.* 20. *num.* 9.

Neque eadem voluntas Teſtatoris præferendi in ſubſtitutione facta de perſona agnatorum proximiores agnatos Emilij dici poterat probata ex pluribus coniecturis; quæ
ſemper adductæ fuerunt in hac cauſa, & admitti † de- 9
beant ante omnia pro interpretanda mente teſtatoris ſuper declaratione talis qualitatis, vt notauit Rota *in d. Bononien.*

de Cataneis coram Reuerendiſs. P. D. meo Pirouano ſub num.3. & in Bonon. de Cappacellis 16. *Ianuarij* 1615. *coram Card. Pamphilio ſub num.4. & antea in eadem cauſa* 8. *Maij* 1613. & 21. *Iunij euſdem anni coram eod. Card. Pamphilio, quæ ſunt in* 1. *parte recent. deciſ.*460. *num.* 3. & 510. *num.* 2. & tradit poſt alios Gabr. *conſil.* 85. *num.* 17. & *conſil.* 107. *num.*8. *lib.*1. Surd. *conſil.* 370. *num.* 14. quia eædem coniecturæ numquam viſæ fuerunt eſſe tales, vt poſſent oſtendere, quod ea fuiſſet voluntas Raynerij, & hodie etiam illæ viſæ fuerunt eſſe nullius momenti, etenim prima in eo conſiſtebat, vt ſubſtitutio facta in perſona filij primogeniti proximioris agnati non poſſet comprobari, aut effectum habere in ijs agnatis qui eſſent proximiores teſtatori, vnde

10 † ne ſubſtitutio inutilis redderetur neceſſariò intelligenda erat de agnatis vltimi grauati, vt conſiderauit Ruin. *in conſil.* 149. *num.* 8. *lib.* 2. Menoch. *conſil.* 106. *num.* 229. Soccin. iun. *in conſil.*171. *num.*21. *lib.* 2. Quoad autem talis eſſet ea ſubſtitutio, dicebatur probari ex facto, quia tempore quo teſtator mortuus fuit viuebat ſolum Galeatius filius Hieronymæ; quæ nata erat ex Floriano fratre Naſcentoris, qui ſuit frater Raynerij; nam licet ipſe Galeatius potuiſſet contineri in ea ſubſtitutione tamquam filius Hieronymæ, quæ erat agnata teſtatori, cùm tamen poſt eam ſubſtitutionem facta fuiſſet altera in qua vocati fuerunt in ſpecie filij maſculi nati ex filiabus fœminis deſcendentibus ab agnato, non poterat ille comprehendi in prima facta ge-

11 neraliter de filijs agnatorum, cum hic eſſet † effectus eius orationis diſcretiuæ, vt ſub prima illius parte comprehendi non poſſint eædem perſonæ quarum facta fuit particularis mentio in ſequenti, vt notatur in *l. cohæredi*, §. *qui patrem*, *ff. de vulgar.* Bald. *in l. multis num.* 4. *ff. de ſtat. homin.* & *in conſ.*186. *num.*1. *lib.*1. & in caſu quo facta ſit men-

12 tio nepotum, vt illi non comprehendantur † ſub generali nomine filiorum, tradit Bart. *in l. liberorum*, §. *toties*, *ff. de verb. ſignif. num.*4. *argum. text. in l. ſi quis inceſti*, *C. de inceſt. nuptijs*, Pariſ. *conſil.*86. *num.*47. *lib.*2. Ruin. *conſil.* 131. *num.*4. *lib.*2. & in terminis materiæ ſubiectæ, Rota *in dict. Bonon. de Cappacellis* 16. *Ianuarij* 1615. *coram Card. Pamphilio*, & idem probare poterat nomen illud proximioris, quod ex natura comparatiui præſupponere videbatur adeſſe plures agnatos, aut cognatos in eodem gradu inter quos

13 fieri deberet † hæc comparatio, aut electio magis proximi, argum. text. *in l. ſtipulationum* 74. & *in l. ſequent. ff. de verb. obligat.* & notat ibi Iaſ. *num.* 2. Bart. *in l. cum filius*, §. *pater num.* 1. *ff. de legat.* 2. gloſ. *in l. iubere*, *ff. de iuriſdict. omn. iudic.* Verùm non viſa fuit ſubſiſtere hæc coniectura

14 cum † deficeret fundamentum in quo illa nitebatur, vt tempore teſtamenti Raynerij non extarent aliqui deſcendentes maſculi ex agnatis quamquam, neque hoc ſufficere potuiſſet cum qualitas eius orationis, ſiue termini comparatiui ſub quo vocabantur proximiores non eſſet reſtricta ad certum aliquod tempus, vnde ſatis erat, quod

15 illi poſſent aliquando exiſtere, † itant vis eiuſdem orationis comparatiuæ ſaltem habitu videretur retinere naturam ſuam, vt declarat Alberic. *in l. cum pater*, §. *rogo num.*1. *ff. de legat.*2. vbi ex hac ratione dicit, quod aliquan-

16 do † comparatiuum non differt a ſuo poſitiuo, idemque voluit Bald. *in conſ.*146. *num.*1. *in fin. lib.* 1. Surd. *deciſ.* 89. *num.*7. Tiraquel. *de retract. lign.* §. 11. *gloſ.*1. *num.*1. vbi hoc notat in terminis huius verbi proximioris, & tenuit Rot. *in d. Bonon. de Cataneis in* 2. *part. recent. deciſ.* 693. *num.* 2. Neque contrarium probabant teſtes qui conati fuerunt deponere, vt teſtator declaraſſet non habere aliquos ſibi coniunctos ex propria familia, quia illi non dicebant, quod

17 teſtator feciſſet hanc declarationem † tempore conditi teſtamenti cuius temporis ratio haberi debebat pro declaratione eius voluntatis, vt probat text. *in l. vlt. ff. de aur. & argent. legato*, & notat ibi gloſ. *in verb. teſtamentum*, & *in leg. nomen* 1. §. *ff. de legat.*2. Bald. *in l. vltim. num.*108. *C. de hæred. inſtit.*

Altera coniectura deſumebatur ea præcepto, quod teſtator impoſuerat filijs agnatorum, vt aſſumerent nomen, & inſignia familiæ de Naſcentorijs, quod præceptum cum non conueniret filijs agnatorum, qui erant ex eadem familia

18 teſtatoris, † neceſſarium dicendum erat, quod factum fuiſſet deſcendentibus alterius familiæ, qui non poterant eſſe niſi de familia grauati, vt conſiderauit Menoch. *in conſ.* 117. *num.*23. Pariſ. *conſ.*18. *num.*42. *lib.*2. Boer. *deciſ.*146. *num.*6. quæ coniectura fortius vrgebat conſiderata ratione, quam

19 adduxit teſtator, vt illi quouis grauauit hoc † onere aſſumendi nomen, & inſignia ſuæ familiæ illam conſeruare deberent tamquam ſi ab ipſo nati fuiſſent, ſiue à ſuis fratribus, aut agnatis cum dictio illa, *tamquam*, vti † nota improprie- 20
tatis non poſſet intelligi de agnatis teſtatoris, ſecundum notata per gloſ. *in cap. nuper de bigamis*, *in verbo tamquam*, & *in cap. ſolita*, *de maior. & obed.* & notat ibi Hoſtien. *num.*5. *in fin.* Abb. *num.*2. & *in dicto cap. nuper num.*5. ſed hæc coniectura tollebatur ex diſpoſitis in eodem teſtamento, quia teſtator fecit plures gradus hæredum, & in primo inſtituit filios ſuos legitimos, & naturales, quibus deficientibus ſine deſcendentibus maſculis vocauit filios primogenitos ex filijs filiabus, ijſque deficientibus vocauit in tertio gradu illos quos ipſe ſibi adoptaſſet, aut arrogaſſet in filios in quarto gradu vocauit Emilium, eiuſque deſcendentes, & in vltimo ſubſtituit filios agnatorum, aut cognatorum, quibus gradibus ita conſtitutis, iterùm in ſuo teſtamento enumerauit perſonas, quæ in eiſdem ſingulis gradibus exiſtebant, & omnibus mandauit, vt vſurpare deberent nomen, & inſignia ſuæ familiæ, vnde hoc præceptum intelligi debebat factum ijs, qui † non eſſent de ſua fami- 21
lia, aut agnatione quales erant filij deſcendentes ex fœminis, aut primogeniti deſcendentes ea cognatis nominati in ſecundo, & vltimo gradu, quibus propriè conueniebat, vt voluit idem Menoch. *in conſil.*904. *num.*31. vbi hoc conſiderauit in materia huic ſimili, ſi teſtator poſt vocationem maſculorum, & fœminarum mandauit vt bona conſeruentur in agnatione, quia dicit id præceptum † intelligi de- 22
bere factum maſculis, in quibus locum habere poterat, & generaliter in materia relationis, obſeruauit hoc Geminian. *in cap.* 2. *de electіon. lib.*6. *num.* 2. *col.* 2. vbi quod licet regula ſit contraria, vt relatio ſit facienda ad omnia præcedentia, tamen illa non habet † locum ſi in relatiuo adſit aliqua qualitas, quæ omnibus 23
conuenire non poteſt, & eum ſequutus fuit Iaſ. *in l. cunctos populos num.*7. *C. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol.* Ruin. *conſil.* 123. *num.* 12. *lib.* 3. Rota coram Gregor. *deciſ.* 384. *num.*2.

Tertia coniectura erat, quod teſtator magis dilexiſſet deſcendentes Emilij quamquam ſibi remotiores, quàm filios ſuorum agnatorum dum illos vocauit † in quar- 24
to gradu hos verò in vltimo, argum. text. *in l. quoties*, *ff. de vſufruct.* & *in leg. Publius*, §. *vltim. ff. de condition. & demonſtrat.* & notat ibi Bartol. *in princip.* Iaſon. *in leg. qui duos num.*5. *ff. de legat. primo*, ſed huic coniecturæ latè reſponſum fuit in *deciſione Reuerendiſs. P. Domino Ghiſilerij ſub die* 13. *Maij anni* 1639. & quamuis ea ordine vocationis communiter deſumatur † ratio maioris 25
dilectionis tamen hoc caſu dilectio reſtricta erat ad perſonas deſcendentium ab ipſo Emilio à quibus non poterat extendi ad alias perſonas, quæ eſſent eodem modo extraneæ teſtatori, & rationem conſiderauit Rota *in eadem deciſ. Bononien. de Cataneis coram Reuerendiſs. P. Domino meo Pirouano*, quia nimirum poſt tranſitum, qui factus fuit ex vna † ad alteram lineam non poteſt conſidera- 26
ri hæc ratio maioris dilectionis in eo qui non venit continuando ſucceſſionem eius lineæ, quæ primo loco vocata fuit, *vt legitur in eadem deciſione in* 2. *part. recent. deciſ.*693. *num.*3. & eandem rationem conſiderauit Ruin. *in conſ.* 142. *num.*16. *lib.*3. Card. Mantic. *de coniectur. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.*12. *num.*31.

Neque viſum fuit deficere probationem, vt Angelus eſſet coniunctus teſtatori, eo quia licet ille eſſet filius Galeatij non tamen probaretur, quod eſſet nepos Hieronymæ à qua oriri debebat coniunctio inter eum, & teſtatorem, quia quod Galeatius fuiſſet filius Ioannis de Manzis qui fuit maritus Hieronymæ probatum fuit ex pluribus enunciatiuis, & præcipuè ex nominatione quam fecit idem Ioannes de illius perſona in ſuo teſtamento, in quo eum hæredem inſtituit tanquam proprium filium legitimum, & naturalem ex qua appellatione ſequebatur abſolutiſſima † probatio filiationis cum illa non diceretur emiſ- 27
ſa incidenter, aut ad alios effectus, *ex notatis in* §. *vltim. inſtit. de adoption.* & *in l. non nudis*, *C. de probation.* vbi Bart. *num*... & *in l.* 1. §. *quod dicitur*, *ff. de liber. agnoſc. num.* 3. Dec. *in cap. per tuas num.* 29. *de probation.* & ibi etiam Felin. *num.*17. quod verò Galeatius natus fuerit ea Hieronyma probatum fuit ex enunciatiua laudi lati anno 1575. in quo occaſione diuiſionis bonorum factæ inter Galeatium cuiuſq; fratres, & Iſottam ſecundam vxorem Ioannis illa appellata fuit eorum nouerca ex quo cum probetur

illos

illos fuiſſe filios alterius vxoris ſeqnebatnr iode probabilis coniectura, quod ille fuiſſet natus ex Hieronyma cum non probetur Ioannem habuiſſe alias vxores præter has duas, & contrariuio præſumi deberet ex diſpoſitione
28 iuris, quæ non admittir hanc pluralitatem † ſactorum præſertim in his actibos, qui vt plurimum multiplicari non ſolent, vt notat Dec. *in cap. in præſentia num. 43. de probat.* quem ſequebatur Aym. *in conſil.* 112. *num.* 4. Rot. coram Gregor. *deciſ.* 344. *num.* 4. quæ probatio confirmabatur ex nominatione facta à Ioanne in ſuo teſtamento in quo ille vocauit Galeatium filiom ſuum primogenitum, cum ex hoc etiam videretur otiri præſumptio, vt ille ex prima vxore ſuſceptus fuiſſet præſertim ſtaote diututnitate temporis annorum ſeptuaginta, & vltra, qui lapſi erant à die quo Hietonyma iuncta fuit in matrimonio cum Ioanne, cum ab hoc tempore inueniri non poſſint homines, qui deponant de certa filiatione ex viſu, ſiue tractatu, aut alijs ſignis, quæ requiruntur ad eamdem probationem ſecundum obſeruationem huius Tribonalis, quod habere
29 ſolet pro antiquo † tempus annorum ſexaginta dum agitur de probatione facienda à teſtibns, vt notatur in *deciſ.* Seraph. 75. *in fin. in qua refertur deciſia in cauſa Rauennaten. vallium* 2. *Nouembris* 1562. *coram Grato, & in Vrbeuetana legati* 13. *Octobris* 1581. *coram Cantuccio, qua eſt in 2. part. diuerſ. deciſ.* 155. *num.* 13. *& in Parmen. ſtatus* 30. *Martij* 1629. *coram bon. mem. Coccino.*

Et ita, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Fideicommiſſi de Ceulis.

Luna 14. Ianuarij 1641.

ARGVMENTVM.

Pater, ſi reliquerit filio legitimam, eamque grauauit fideicommiſſo, & in caſu, quo ſic grauatam, renuat acceptare, tantum ei det ſimplicem legitimam, tunc dum filius prius impugnauit teſtamentum, an validè poſtea dicatur illud acceptare per tranſactionem, ſuccedere iure proprio quando quis non dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Filius, ne ſibi præiudicauerit in legitima in dubio facienda eſt interpretatio.*

2 *Socin. Iun. cautela de qua in conſil.* 112. *lib.* 1. *procedit ſiue plus, ſiue minus legitima fuerit relictum à patre filio.*

3 *Filius, poſt impugnatum teſtamentum paternum, poteſt illud per tranſactionem approbare.*

4 *Pactum factum patri per filium de non agendo querela, vel petendo ſupplementum legitimæ non nocet filio, quin minus filius poſſit agere.*

5 *Deciſ.* 200. *part.* 1. *& deciſ.* 242. *part.* 3. *recent. quando non applicantur.*

6 *Filius, quando dicatur acceptaſſe teſtamentum paternum cum omnibus ſuis qualitatibus.*

7 *Clauſula*, in omnibus, & per omnia, *quid importet.*

8 *à Lite mota receſſus, operatur, ac ſi ab initio tranſactio facta eſſet.*

9 *Renuncians liti, cenſetur iuri ſuo in iudicio deducto renunciare.*

10 *Legitima libera, vnà cum fructibus, à die obitus patris, filio debetur.*

11 *Renunciatio non tantum ex verbis expreſſis colligitur, quam ex alijs eam neceſſo inferentibus.*

12 *Subrogationis natura eſt, vt ſubrogatum ſit eiuſdem naturæ, cuius ille, cui ſubrogatur.*

13 *Subſtitutionis reciproca natura eſt, vt ſubſtituti cenſeantur inuicem inter ſe vocati actiuè, & paſſiuè.*

14 *Qualitas verbum reſpiciens determinat pariformiter omnia qua ab eodem verbo reguntur.*

15 *Remiſſio, quando iudicanda eſt ſuperflua.*

16 *Conuentionis pars ſuperior declarat inferiorem.*

17 *ex Conuentione tot contextu colligitur illius ſenſus, & interpretatio.*

18 *Succedere iure proprio, quando quis non dicatur, n.* 20. 21. *&* 22.

19 *Beneficio reciproca ſubſtitutionis, quando quis non dicatur gaudere.*

20 *Subſtitutio facta, in caſu quo hæres, aliquid fecerit ſi illud non fecerit, deficit ſubſtitutio.*

21 *Teſtatoris diſpoſitio, ſi denoniat ad caſum, à quo incipere non valet, an euaneſcat.*

22 *Hæreditas licet quis priuandus non eſt ex facto alterius.*

23 *Tamen id procedit in priuatione pura, ſecus vero, quando effectus priuationis pendet à facto alterius.*

24 *Text. in l. ſi ita fuerit* 13. *ff. manumiſſ. teſtam. procedit tam in particularibus relictis, quàm in inſtitutionibus vniuerſalibus.*

25 *Conditio poteſtatiua dependet à facto tertij.*

26 *Diſpoſitio ex defectu caſuali deficit.*

27 *Honoratus, ex facto alterius, poteſt priuari hæreditate, & num.* 29.

28 *Contradictor legitimus non eſt amouendus à ſua poſſeſſione.*

30 *Prætenſum, qui dicit, non dicitur approbare.*

31 *Prætenſum matrimonium, qui fatetur, illud non dicitur approbare.*

32 *Filio volente, etiam ſuper legitima poteſt imponi onus.*

33 *Filius, vt dicatur acceptaſſe onus ſuper legitima quid ſufficiat, & num.* 34.

35 *Tranſactio non reſtringitur à ſua cauſa, ſed reſpectu deductorum in lite.*

36 *Bona fideicommiſſaria dicuntur bona noſtra, donec durat fideicommiſſum, & num.* 37.

38 *Coniectura æquiuoca, & imperfecta non poſſunt inter ſe coniungi ad aliquid probandum.*

39 *Probationes leuiores deſtruuntur à fortioribus.*

40 *Obſeruantia diuturna, & longæua, quid operetur.*

41 *Succeſſor non poteſt impugnare factum anteceſſoris.*

42 *Obſeruantia plurimum eſt attendenda.*

43 *Læſionis exceptio non admittitur in iudicio læſionis.*

44 *Læſio non habetur in conſideratione, ſi contingat ex caſu fortuito.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua deciſ. 175. *ſub die* 26. *Nouembris* 1639. *coram eodem Carrillo, Part. VIII. recent. & adeſt altera ſub die* 16. *Maij* 1642. *coram eodem.*

DECISIO CCCCLIX.

POſtqoam in hac cauſa ſnb die 26. Nooembris 1639. reſolutum fuit, noo eſſe locum detractioni legitimæ, vt io deciſione tunc emiſſa; fuit conceſſa noua audientia, & ſoperuenit etiam ordo Sanctiſſimi, vt cauſa ab omnibus Dominis videretur. Cùmque ea pluries fuerit propoſita, & non reſoluta; tandem in hac qnarta propoſitione, articulo exactè per DD. diſcnſſo fuit, & iterum reſponſum, ſtandum eſſe in deciſis, ex rationibus, & fundamentis in dicta deciſione deductis.

Quandoquidem Hieronymus Ceulus, poſtquam inſtituit Equitem Iulium Cæſarem in quibuſdam ſtabilibus, mobilibus, & officijs; & omnia bona ſtabilia ſubiecit fideicommiſſo ordinato ad fanorem familiæ Ceulæ, & prohibuit quancumque detractionem, etiam legitimæ; mandanit, quod quatenus d. Iulius Cæſar eius filius legitimam peteret, in eam imputareotur officia pro ipſo empta, debita pro eo ſoluta, mobilia eidem tradita, & ſupplementum, ſi quid ſupereſſet, haberet in Caſale Pollinis, vel etiam Radicicoli; & reliqua bona ad alios cohæredes tranſmitti voluit. Hortando eum ad acceptationem diſpoſitionis paternæ abſque quod vellet legitimam detrabere, ne cootrafaciendo inferret præiudicium irreparabile ſibi, ſuiſque filijs, ac deſcendentibus, vt in teſtamento, & codicillis reſpectiuè mihi originaliter datis ſub §. *Dictum etiam, & §. Voloetiam, & verſ. Præterea.*

Vnde licet verum ſit, qnod dictus Iulius Cæſar patre vita functo declarauerit nolle acquieſcere diſpoſitioni paternæ, dum litem ſuper nullitate dictæ diſpoſitionis, & ſuper ſupplemento legitimæ in Rota introduxit, & in dubio ſemper deberet fieri † interpretatio ad eius fauorem, ex de- 1
ductis in terminis huius fideicommiſſi in *deciſ.* 200. *part.* 1. *&* 242. *part.* 3. *recent.*

Nihilominos tamen cùm poſtea ad tranſactionem cum Tiberio ſeniori hærede vniuerſali deuenerit, ſn qua

pater, quod etiam bona, quæ pro legitima liberè retinere
poterat, voluit habere ſub vinculo fideicommiſſi, iuxta di-
2 ſpoſitionem paternam, recedendo à lite antea † mota;
intrat cautela Soccin. Iun. communiter approbata in con-
ſil.122. lib.1. cum alijs alleg. in d. deciſ. §. Moti ex eo, quæ
procedit, ſiue plus, ſiue minus legitima fuerit filio à patre
relictum, Soccin. Iun. d. conſ.112. num.15. & num.17. Pe-
regr. de fideicommiſ. art.36. num.97. Pariſ. conſ.9. lib.3.
Dec. conſil.687. per tot. Mantic. d. coniect. vltim. vol. lib.7.
tit.8. num.11. Mazar. in Epitom. de fideicommiſ. quæſt. 50.
quos, & alios refert, & ſequitur Merlin. de legit. lib.3.tit.2.
quæſt.10. num.14. 15. & 16. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.296.n.58.
Mart. de ſucceſſ. part.4. quæſt.18. art.3. num.57. vbi de
3 communi teſtatur: Et quod filius † poſt impugnatum te-
ſtamentum paternum poſſit illud per tranſactionem appro-
bare; deciditur expreſsè in l. ſi quando 35. §. illud C. de inoff.
teſtam. vbi poſtquam ſtatuitur, quod pactum factum patri
4 per filium de non agendo querela, vel petendo † ſupple-
mentum legitimæ non noceat filio, quominus poſt mor-
tem patris agere poſſit, ſubditur per hæc verba: Sed hoc
ita admittimus, niſi tranſactiones ad hæredes paternos fi-
lius celebrauerit, in quibus apertiſſimè iudicium patris
5 agnouerit, in terminis † verò dd. deciſ. 2000. part.1. &
242. part.3. recent. non ſubſecuta fuerat tranſactio, prout
hic, & ideò non applicantur.

Quòd autem dictus Iulius Cæſar in prædicta tranſactio-
ne acceptare voluerit bona, de quorum pretio agitur, ſub
onere fideicommiſſi probatur ex pluribus.

Primò ex eo, quòd ipſe, & eius filij receſſerunt ab omni-
6 bus litibus, & controuerſijs cauſa legitimæ, † illiuſque
ſupplementi motis, ac ab alijs quibuſcumque prætenſio-
nibus, approbando, & emologando teſtamentum, &
omnes codicillos patris in omnibus, & per omnia de
quibus aſſeruit habere plenam notitiam; Et ſic cum pater
nil aliud magis exagerauerit in teſtamento, & codicillis,
quam vt filij, & præcipuè dictus Iulius Cæſar; contenta-
rentur bona ſibi relicta habere ſub vinculo reciproci fidei-
commiſſi, ſine detractione legitimæ, pernecеſſe dicendum
eſt, quod acceptatio, & approbatio intelligatur facta cum
eiſdem qualitatibus, appoſitis in ſcriptura approbata, vt
7 in terminis d. clauſulæ, in omnibus, & per omnia, ait Bur-
ſatt. in conſil.189. num.69. Mantic. de coniect. lib.7. d. tit.8.
num.11. in fin. & num.17. verſ. item ſi ex alijs verbis, Ruin.
conſ.56. num.12. lib.2. cum alijs pluribus cumulatis in 1. de-
ciſ. in §. vnde ſequitur, cum quibus concordant Rub. Alea.
conſ.73. num.6. Pariſ. conſil.1. num.104. lib.3. Menoch. lib.
4. præſumpt.196. num.24. & Peregr. conſ.67. num.13. lib.1.
8 Quæ quidem approbatio, cum receſſu † à lite antea
mota operatur, ac ſi ab initio fuiſſet ſequuta, & perinde
9 ac ſi nunquam lis fuiſſet mota; quia renuncians liti, † cen-
ſetur iuri ſuo in Iudicio deducto renunciaſſe, l. poſtquam
lite, vbi gloſs. & Doct. Cod. de pact. Afflict. deciſ. 200.
num.19.

Secundò ex inneſtimento fructuum acceptato in eadem
tranſactione prout fuerat ordinatum in teſtamento, & co-
dicillis Hieronymi, qui in ſpecie voluit, fructus dd. Caſa-
lium Pollinis, & Radicicoli per D. Tiberium ſeniorem re-
inueſtiri, detractis alimentis pro dd. Iulio Cæſare, & filijs
vſquequò ijdem filij peruenirent ad ætatem annorum 25.
& tunc mandauit de dd. inueſtimentis emi tot bona ſtabilia,
ſita in Vrbe ad effectum ea ſubijciendi eidem fideicom-
miſſo. Nam ſi bona fuiſſent liberè aſſignata pro legitima,
opus non erat fieri inueſtimenta, iuxta formam teſta-
menti, & codicillorum, ſed potius poterat dici, inueſti-
menta fieri ad effectum, vt eius filij peruenti ad ætatem
annorum 25. poſſent de illis liberè diſponere, iuxta nam-
10 tam bonorum legitimæ, † quæ libera vnà cum fructibus
à die obitus patris filio debetur, l. Papinianus §. vnde ſi quis
ff. de inoff. teſtam. Rip. in l. ſi vnquam num.103. C. de re-
uoc. donat. Alea. conſil.69. in 2. dub. num.4. vol.1. Gratian.
diſcept. forenſ. cap.400. num.38. in fine, Surd. deciſ.25. n.36.
Rota coram Reuerendiſs. D. meo Vrgellen. deciſ.192. n.10.
& proinde dicendum eſt, quod ob approbationem teſta-
menti, & codicillorum in omnibus, & per omnia, volue-
rint dd. Iulius Cæſar, ac eius filij dd. bona acceptare
ſub onere fideicommiſſi, cum acceptatio non magis ex ver-
11 bis expreſſis reſultet, quàm ex alijs, illam pernecеſſe in-
ferentibus, Cagnol. in l. Papinianus §. meminiſſe num.17.
ff. de inoff. teſtam. Eug. conſil.95. num.65. lib.2. & ad propo-
ſitum, ideſt in terminis diſpoſitionis, circa fructus, ad-
uertit Ruin. in d. conſil.56. num.7. & 12. verſic. ex alio quoque
lib.2.

Tertiò, ex illis verbis, ibi, Salua dicta ſubrogatione Ca-
ſalium Pollinis, & Radicicoli in locum Scurani: Etenim
ſicuti voluerunt ſaluare ſubrogationem dd. Caſalium in lo-
cum alterius nuncupati Scurani, quod certum eſt, ſubie-
ctum eſſe fideicommiſſo; ita dicendum eſt, voluiſſe tranſi-
gentes, eſſe ſubiecta eadem Caſalia ſubrogata; quia effe-
ctus † ſubrogationis eſt, vt ſubrogatum eiuſdem naturæ ſit, 12
cuius ille, cui ſubrogatur l. ſi cum §. qui iniuriam ff. quis caut.
Felin. in cap. cum dilecta num.7. de reſcript. Gabr. de reg. iur.
concl.2. num.31. Decian. conſ.52. num.53. lib.1. Rot. deciſ.
391. num.8. in fin. part.1. recent.

Quartò, ex expreſſa præſeruatiua facta ad fauorem d.
Iulij Cæſaris, & filiorum pro ſucceſſione in fideicommiſſo
reciproco, inducto in teſtamento, ibi, Et abſque renun-
ciatione mutuo, ſeu reciproco fideicommiſſo facto, & in-
ducto in teſtamento paterno: Quæ reſeruatio ſicuti ope-
raretur, vt dictus Iulius Cæſar, & eius deſcendentes fuiſ-
ſent admiſſi ad fideicommiſſum generale in caſu deficien-
tiæ lineæ maſculinæ d. Tiberij ſenioris, & aliorum fratrum;
ita & idem operari debet in caſu præſenti ob deficientiam
lineæ maſculinæ ipſius Iulij Cæſaris, iuxta naturam ſub-
ſtitutionis † reciprocæ, quæ eſt, vt ſubſtituti cenſean- 13
tur inuicem inter ſe vocati actiuè, & paſſiuè, per Text.
in l. cum in teſtamento 37. §. hæc verba ff. de hered. inſtit. l.
Lucius, l. pater impuberis, vbi gloſs. ff. de vulgar. & pupill.
Soccin. iun. conſil.78. num.22. & 35. lib.3. Gabr. conſil. 123.
num.18. lib.2.

Nec dicta reſeruatio poteſt referri ad filios d. Iulij Cæ-
ſaris dumtaxat, quia ſi iſti nihil poſſidebant de bonis fidei-
committentis, & bona de quorum pretio agitur, eſſent li-
berè aſſignata dicto Iulio Cæſari, prout prætenditur, nul-
lo modo poſſet verificari reciproca vocatio, quoad eos;
ſed tantum ipſi actiuam vocationem haberent: quod
† eſt contra propriam naturam reciprocæ ſubſtitutionis 14
ex mox allegatis. Vltra quod re vera d. reſeruatio fuit
facta etiam reſpectu d. Iulij Cæſaris, cùm regatur ab il-
lis verbis ſuprapoſitis, ibi, renunciarunt, & vnuſquiſque
eorum renunciauit, quæ in concordia comprehendunt
tam patrem, quàm filios, & proptetea debet, & ipſa
quoque referri ad omnes ſupra nominatos: quia qualitas
verbum † reſpiciens determinat vniformiter omnia, quæ 15
ab eodem verbo reguntur, Bart. in l. Prætor ait, §. eritq;
hæc differentia ante num.1. ff. vi bon. rapt. cum alijs relatia
per Surd. in deciſ.88. num.22. 23. & ſeq. Gregor. XV. deciſ.
190. num.2.

Prout clarius eluceſcit ex ſubſequenti remiſſione cadu-
citatis fideicommiſſi, incurſæ ob motam litem facta per d.
Tiberium nedum filijs, ſed etiam ipſi Iulio Cæſari, ibi,
remiſit dicto Equiti, & ſuis filijs omnem caducitatem, &
quodcumque præiudicium, in quod ex diſpoſitionibus
teſtamentarijs, & codicillarijs per D. Hieronymum fa-
ctis hucuſque forſan incurſi fuiſſent propter lites mo-
tas contra D. Tiberium, & contra diſpoſitiones prædi-
ctas: Quæ quidem remiſſio † ſuperflua profectò foret re- 16
ſpectu d. Iulij Cæſaris ſi ipſe fideicommiſſo renunciare vo-
luiſſet; Et ideò, ſicuti in iſta remiſſione comprehenditur
etiam Iulius Cæſar, ita quoque dicendum eſt eum fuiſſe
comprehenſum in præcedenti præſeruatiua reciproci fidei-
commiſſi; † cùm ſuperior pars conuentionis hanc infe- 17
riorem declaret l. vtrum ff. de petit. hered. l. qui filiabus ff.
de legat.1. vbi Iaſ. latè Soccin. conſ.72. num.27. vol.1. & ex
toto contextu diſpoſitionis colligitur illius ſenſus, & inter-
pretatio, † qualis fuerit l. Manu ff. de manum. teſt. l. nomi- 18
nis ff. de leg.3. Mantic. de coniect. lib.6. tit.13. nu.1. & ſeqq.
vbi ſubdit, quod quæ ſunt in medio ex ſuperioribus, & infe-
rioribus declarantur.

Ex hinc patet opus non eſſe aggredi diſputationem, An
filij dicti Iulij Cæſaris ſint ex proprijs perſonis vocati etiam
in caſu, quo eorum pater legitimam detrahere voluiſ-
ſet, ſuper qua in hac vltima poſitione fuit obiter infor-
matum. Cæterùm & in hoc quoque dictum fuit motiuum
non ſubſiſtere; quia in tantum filij fuerunt vocati, in quan-
tum eorum pater, & † ipſi poſt eius mortem bona de quo- 19
rum pretio agitur, acceptarent ſub onere fideicommiſſi,
vt deprehenditur ex illis verbis teſtamenti, ibi, Sed quate-
nus dd. filij, aut aliquis, vel aliqui eorum vellent, aut
tentarent detrahere legitimam in bonis meis, in talem ca-
ſum eundem filium, ſeu filios, &c. hæredes inſtituo, &

eſſe

eſſe volo in eorum legitima portione tantum, &c. Reliqna
verò bona, &c. ſpectare, & pertinere volo ad alios meos fi-
lios maſculos, eorumque deſcendentes maſculos, &c. Et
clarius ex verbis ſecundi codicilli, in quo pars adnerſa ſe
fundat, ibi, Hortamur etiam eundem Iulium Cæſarem, vt
contentus remaneat, & acquieſcat diſpoſitioni paternæ,
& eam expreſsè acceptare velit, &c. quia pro illius, & fi-
liorum, ac deſcendentium benefitio facta fuit; & propterea
non quęrat detrahere legitimam, &c. contraueniendo vo-
luntati paternæ, alioquin ſi contrafecerit, ſciat ſibi, & ſuis
filijs, & deſcendentibus damnum, & præiudicium irrepara-
bile illaturum.

Si enim filij dicti Iulij Cæſaris fuiſſent vocati ad recipro-
cum fideicommiſſum, etiam io caſu, quo eorum pater
contraueniſſet voluntati teſtatoris, detrahendo legitimam
nullum damnum pati potuiſſent ob contrauentionem pa-
ternam; Imò commodum, & lucrum reportaſſent, quia
fuiſſent ſecuri habere libera bona, patri pro legitima aſſi-
gnata, abſque quod ipſe pater poſſet illa dilapidare, cum
eſſet inhabilitatus motu proprio Papæ ad contrahendum, &
prohibitus adminiſtrare, vti latius firmatum extitit in
prima deciſione, & vlterius fuiſſent in ſpe ſuccedendi in
magno, & opulenti fideicommiſſo, ſed cum pater dixe-
rit ſuis filijs damnum illaturum irreparabile, conſequens
19 eſt, vt noluerit gaudere benefitio reciproci fideicommiſ-
ſi, ſi legitimam acceptarent, ex traditis in his terminis per
Soccin. iun. *in conſil.* 129. *num.* 22. *&* 23. *lib.* 3. & Cæphal.
conſil. 243. *num.* 31. *& ſeqq.* Eò magis, quia teſtator poſuit
io electione partis, vel acceptandi bona cum fideicommiſ-
ſo, (& ſic hoc caſu ſucceſſiuè ſubſtituebantur deſcenden-
tes einſdem, & reciprocè vocabantur, & grauabantur in
defectum linearum Tiberij, & fratrum;) vel conſequendi
legitimam liberam à fideicommiſſo, tam deſcenſiuo, quàm
reciproco: Vnde ſi ſubſiſteret patrem elegiſſe legitimam,
20 nullam vocationem † filij poſſent prætendere, cùm in hunc
caſum, nec vocati, nec grauati fuerint, ſed tantum in con-
trario ſi pater acceptaſſet, vt in terminis firmauit Rota
coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 339. *num.* 26. *& ſeqq. &
rurſus num.* 63. *poſt med. & ſeqq.* Diſpoſitio enim teſtatoris
deueniſſet ad caſum, in quo filij Equitis noo fuerunt ſub-
21 ſtituti, & † non poſſunt intelligi vocati ad reciprocam, ni-
ſi in caſu, in quem fuerint ſubſtituti patri ſuo, ex cumulatis
per Soccio. ſen. *conſ.* 104. *num.* 5. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 554. *n.* 24.
verſ. immo non poteſt dici.

Nec obſtat *l. pater familias ff. de hæred. inſtit.* in qua ſta-
22 tuitur, quod nemo ex alterius † facto exhæredari, vel hæ-
reditate priuati conuenit; Quia illius diſpoſitio procedit
io vocatione puta, cuius priuatio non poteſt induci condi-
tione pendente à facto tertij, ſecus quando effectus voca-
tionis pendet à facto alterius, itaut ante rem quæſitam fa-
23 ctum adimplendum ſit † per tertium, vt io præſenti, vbi
adhoc vt filij ſuccederent in reciproco fideicommiſſo, debe-
bat pater bona ſibi acceptare ſub onere fideicommiſſi, abſq;
detractione legitimæ: Tunc enim dum tertius non facit,
24 ideſt pater non † acceptat; ceſſat vocatio filiorum, per
Text. *in l. ſi ita fuerit* 13. *ff. de manum. teſtam.* quem Tex-
tum in particularibus relictis loquentem Doctores commu-
niter trahunt etiam ad inſtitutiones vniuerſales, & ſi-
gnanter Bart. Angel. & Imol. *in d. l. pater familias*, Ruin.
conſil. 150. *num.* 9. *lib.* 3. Ea ratione quia poteſtatiua con-
25 ditio dependens à facto † tertij quoad hæredem cenſe-
tur caſualis, & ideò illius defectus facit ceſſare diſpoſitio-
nem, Conarr. *in cap. Rainaldus* §. 1. *num.* 7. *de teſtam.* Bart.
conſil. 36. Roman. *ſingul.* 102. Cæphal. *conſil.* 52. *n.* 5. Aretin.
conſ. 1. quos refert, & ponderat Rot. *in deciſ.* 86. *num.* 40.
part. 6. *recent.* Et in his terminis benè reſpondet D. meus
Vrgellen. *d. deciſ.* 339. *d. num.* 63. *poſt med. & ſeqq.* quod pro-
26 cederet † etiamſi verſaremur in pœnalibus: Nam quoties
imponitur pœna ex facto eius, cui ex hæreditate emolu-
mentum aliquod obuenire poterat, prout erat in præſenti,
vbi Iulio Cæſari non petendo legitimam, remanebat ſpes
ſuccedendi in opulento fideicommiſſo, tunc ceſſat omne
27 † dubium, & poteſt honoratus priuari ex facto illius; Tex-
tus eſt expreſſus in *l.* 1. *ff. de his quæ pæn. nom.* vbi priuatur
filius facto patris, benè Surd. *deciſ.* 101. *num.* 10.

Quibus non aduerſatur præcipuum obiectum partis,
nempè quod in tranſactione fuerint ſoluta dicto Iulio Cæ-
ſari ſcuta 4200. pro dote Artemiſiæ ſuæ vxoris peruenta in
manibus D. Hieronymi fideicommittentis, & ſcut. 3000.
pro ſupplemento legitimæ; Vnde infertur quod dum ha-
buit ſupplementum pernecceſſe dicendum ſit, habuiſſe legi-
timam io iſtis bonis, maximè cùm tranſactioni cauſam de-
derit petitio ſupplementi; quod erat in lite, vt legitur in
commiſſione; vel in omnem euentum prius debeat con-
ſtare de ſtatu hæreditatis fideicommittentis, itaut exinde
deſumi poſſit ad quam ſummam aſcendat portio legitimæ;
& an illam Iulius Cæſar ſufficienter habuerit aliunde, quæ
in iſtis bonis, à quorum † poſſeſſione interim non ſint eius 28
ſucceſſores amouendi tanquam legitimi Contradictores,
iuxta terminos doctrinæ Bart. *in l. fin. num.* 21. *C. de edict.
Diu. Adr. toll.* & ſenſit Rota *in Ciuitatis Caſtelli ſupple-
menti legitimæ, quæ eſt deciſ.* 121. *poſt num.* 3. *verſ. neque ob-
ſtat. part.* 6. *recent.*

Quia fuit conſideratum, quod ſemel tantum in narratiua
ipſius tranſactionis dicitur, quod Iulius Cæſar mouerat li-
tem ſuper ſupplemento, ſed poſtea in diſpoſitiua, & vſque
ad finem Inſtrumenti ſemper dicitur, fuiſſe datam dictam
ſummam pecuniarum pro dote Artemiſiæ pro prætenſo
ſupplemento, ac pro alijs quibuſcumque prætenſionibus;
ideò concludendum † eſt, quod dictarum pecuniarum ſo- 29
lutio fuerit facta, vt Iulius Cæſar recederet à prætenſione
ſupplementi, & ab alijs quibuſcumque prætenſionibus,
prout cum effectu receſſit; Et quidem cum ampla renun-
ciatione, & extinctione litis, vt euidenter apparet ex lectu-
ra dictæ tranſactionis, & luculenter fuit firmatum in pri-
ma deciſione; Qui enim dicit † prætenſum, non approbat 30
Mandoſ. *in form. commiſſ. appell. in prim. inſt. in verb. præ-
tenſum*, Rota coram Buratto *deciſ.* 325. *n.* 8. & coram Inſto
in Romana de Laraghis, & Pallauicinis 30. *Octobris* 1600.
quæ eſt deciſ. 18. *impreſſ. per Zacch. poſt tract. de oblig. Ca-
meral. ſub num.* 4. ſicuti qui dicit, prætenſum † matrimo- 31
nium non fatetur verum matrimonium, Cæſ. de Graſſ. *de-
ciſ.* 1. *num.* 13. *qui fil. ſint legit.*

Sed quatenus ex d. ſolutione pro prætenſo ſupplemento,
ſequeretur, quod dictus Iulius Cæſar retinuerit dicta Caſa-
lia pro legitima; tamen cum ex omnibus ſuperius conge-
ſtis appareat, ipſum id omne feciſſe cum pacto acceptandi
diſpoſitionem paternam, quæ eſt, vt ipſe eadem Caſalia
acceptaret ſub onere fideicommiſſi, non poteſt dici hodie,
quod ea ſint libera; Quia volente filio, † etiam ſuper legi- 32
tima grauamen imponi poteſt, gloſ. *in l. ſcimus verb. ipſo iu-
re C. de inoff. teſtam.* Menoch. *conſ.* 206. *n.* 121. Peregr. *conſ.*
16. *n.* 20. *& ſeqq. lib.* 6. Molin. *de Hiſpan. primog. lib.* 2. *cap.* 3.
num. 7. ibiqne Adden. plures coogerit, & præcipuè Ioan. de
Caſtill. *tom.* 5. *controu. cap.* 67. *n.* 52. Seraph. *deciſ.* 570. *n.* 7.
Et quod ad hunc effectum ſufficiat † acceptatio teſtamenti 33
paterni, cum approbatione in omnibus, & per omnia, tenet
Suarez *in l. quoniam in prioribus num.* 51. *C. de inoff. teſtam.*
Ant. Gabr. *de legit. concl.* 1. *num.* 55. plenè Fuſar. *d. q.* 196.
num. 93. *&* 94. *cum ſeqq.*

Et quamuis in lite fuiſſe deducta petitio ſupplementi legi-
timæ; attamen non ipſa ſolùm dedit cauſam tranſactioni,
tum quia aderat etiam præcipua lis ſuper Caſale ſcura-
ni relicto d. Iulio Cæſari in teſtamento ſub onere fideicom-
miſſi, & poſtea eidem adempto † io codicillis, ſuper cu- 34
ius ademptionis inualiditate emanauerat *deciſio coram bon.
mem. Card. Blanchetto ſub die* 9. *Iunij* 1581. Tum & etiam
quia in dicta tranſactione fit mentio etiam legitimæ, & ad-
ſunt clauſulæ ampliſſimæ, importantes in ſpecie accepta-
tionem fideicommiſſi ſuper Caſalibus controuerſis, vt
ſuper fuit oſtenſum; Et ideò tranſactio non reſtringitur
† à ſua cauſa, ſed reſpectu deductorum in lite, valet vt 35
tranſactio; reſpectu verò aliorum in vim pacti, & conuen-
tionis, Salicet. *in l. ſi de certa num.* 2. *C. de tranſact.* Alex.
conſ. 11. *num.* 7. *lib.* 3. Honded. *conſ.* 49. *num.* 34. *verſ. inſu-
per dico, lib.* 1. Greg. XV. *deciſ.* 286. *num.* 7. Addentes ad
eundem *in deciſ.* 158. *num.* 7.

Coniecturæ autem exaduerſo ponderatæ ad docendum,
dicta bona fuiſſe aſſignata liberè, non fuerunt habitæ in
conſideratione, quia non concludunt.

Nam prima deſumpta ex aſſignatione Iulij Cæſaris, facta
in tranſactione, quod dicta Caſalia eſſent ſua, tollitur ex
eo, quod verbum, *ſua*, non excludit fideicommiſſum, cum
ſua † dicantur bona fideicommiſſaria, donec fideicommiſ- 36
ſum purificetur, Cephal. *conſ.* 207. *nu.* 34. Laderch. *conſ.* 53.
num. 4. Surd. *conſ.* 73. *num.* 72. Cyriac. *controuerſ.* 497. *n.* 21.
& ſequen.

Secunda elicita ex promiſſione de euictione, facta à Ti-
berio ad fauorem d. Iulij Cæſaris, fuit ſublata in prima de-
ciſione *in* §. *Quandoquidem in fine.*

Tertia deducta à ceſſione iurium, facta à Iulio Cæſare
ad fauorem Tiberij, quaſi quod ea mediante dictus Iulius
Cæſar renunciauerit fideicommiſſo, & in conſequentiam
remanſerit io libera poſſeſſiooe dictorum bonorum pro
ſua legitima, pariter diluitur, quia dicta ceſſio verifi-
37 catur in iure † petendi ſupplemeotum io bonis fideicom-
miſſarijs à Iulio Cæſare prius prætenſo, & io Iudicium
deducto, quod cedere etiam voluit, vt magis volunta-
tem patris adimpleret, abdicando à ſe prædictam præteo-
ſionem, & verificatur etiam in iuribus à Iulio Cæſare præ-
tenſis ſuper Caſale Scurani, noo quia illud oon eſſet fidei-
commiſſo ſubiectum; ſed quia ipſi io teſtamento ſuerat re-
lictum, & poſtea in codicillis ademptum, vt ſupra ſuit di-
ctum: Immò oe ob dictam ceſſiooem iuriom poſſet dubi-
tari, qood etiam renunciaſſet fideicommiſſo idcircò dein-
de ſubiunxit; Salua ſubrogatiooe Caſalium Pollinis, &
Radicicoli in locum Scurani, & abſque renunciatione
mutuo, ſeu reciproco fideicommiſſo, adeo quod omnes
38 dictæ cooiecturæ reddontur in † primis æquiuocæ, & im-
perſectæ, quæ propterea non poſſunt inter ſe coniugi ad
aliquid probaodum, Bald. *in l. ſi quis ex argentarijs* §. 1. *n.* 2.
& ſeqq. ff. de eden. Gabr. *de probat. concl.* 1. *num.* 33. Rot. *de-
ciſ.* 519. *num.* 7. *part.* 2. *recent.* Et vlterius deſtruuntur à con-
39 trarijs probationibus † fortioribus, & oeceſſariò, vt ſupra
concludentibus *l. diuus de in integr. reſtit. minor.* Abb. *in cap.
tranſmiſſa qui fil. ſint legit. in fin.* latè Menoch. *de præſumpt.
lib.* 1. *quæſt.* 30. *num.* 1.

Quæ omnia ſi eſſent dubia, cuius quidem contrarium
patet ex præmiſſis, adhuc declararentur ex longæua, &
40 diuturna obſeruantia ponderata io prima deciſione §. *Qui-
bus accedit*, vbi apparet d. Iulium Cæſarem, & eius de-
ſcendentes ſemper retinuiſſe dd. Caſalia tanquam fideicom-
miſſaria, & hodie additur quod Franciſcus, vltimus ma-
ſculus ex deſcendentibus d. Iulij Cæſaris io alienatione
eorundem Caſalium procurauit, & adhibuit etiam conſen-
ſum vocatorum ad fideicommiſſum cum pacto expreſſo, vt
pretium iouestiretur, & inueſtimenta dare debeant pro
ipſis venditoribus, eorum deſcendentibus, alijſque de do-
mo, & familia de Ceulis ad ſucceſſionem dd. bonorum vo-
catis ex teſtamento, & codicillis Hieronymi Aui paterni,
atque ſubiaceant eidemmet fideicommiſſo, & prohibitio-
oibus alienaodi, alijſque omnibus, prout ſubiacebant dd.
bona ex diſpoſitione dicti Hieronymi, & iuxta præmiſſa
ſubſequuta ſuit ſententia Cardinalis Vicarij, derogatoria
fideicommiſſi, ſubrogans iouestimentum in locum rei ven-
ditæ ad commodum omnium vocatorum ad fideicommiſ-
ſum io omnes caſus à dicto Hieronymo diſpoſitos, vnde ſit,
quod DD. Eleonora, & litis cooſortes, veoieotes hære-
41 ditario oomine d. Franciſci, non poſſint † illius factum
impugnare, vt io terminis decidit Text. *in l.* 2. *C. de fidei-
commiſ. l. cum à matre C. de rei vendic. l. ex qua perſona ff.
de reg. iur.* Pinell. *in l.* 1. *part.* 3. *num.* 81. *C. de bon. matern.*
Rolan. *conſ.* 34. *num.* 72. *lib.* 4. & dixit Rota *in Firmana bo-
norum* 23. *Iunij* 1589. *coram Gypſio*; Et quod obſeruantia
42 io hac materia † ſit plurimum attendenda, tradit Molin. *de
Hiſpan. primog. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 57. Capr. *conſ.* 158. *in fin.*
Crauett. *conſ.* 766. *num.* 7. Menoch. *conſ.* 349. *num.* 15. Rota
deciſ. 185. *num.* 4. *part.* 5. *recent.*

Deoique oihil vrgere viſa fuit exceptio læſionis, quia vl-
43 tra quod ea in hoc Iudicio Immiſſionis † non admittitur,
vt firmauit Rota *in Viterbien. Caſtrorum* 2. *Martij* 1622.
coram bon. mem. Coccino Decano, oec io facto ſubſiſtit;
corruit penitus obiectum ex eo, quod ſumus in tranſactio-
oe, cuius vigore dicti Iulius Cæſar, & eius deſcendentes
conſecuti ſunt ſpem ſuccedendi in ampliſſimo reciproco fi-
deicommiſſo in caſu deficientiæ lioeæ Tiberij ſenioris, &
aliorum fratrum, retinendo interim bona à patre relicta,
& propterea læſio non habetur in conſideratione, tamquam
caſu fortuito contingens, *l. verum* §. *ſciendum*, *&* §. *ſeq. ff.
de minor. & l. fin. C. de reſtit. in integ.* benè ad propoſitum
Odd. *in conſ.* 60. *num.* 10. *&* 11.

Et ſic deciſum vtraque parte pluries audita, & accerrimè
informante.

R. P. D. PANZIROLO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Mutineñ. Dotis.

Mercurij 16. *Ianuarij* 1641.

A R G V M E N T V M.

Teſtator ſi hæredem inſtituerit vxorem in medietate bonorum, & vltra eodem legauerit dotem, & quartum dotale, tunc dos, & quartum dotale debetur eidem ab altero hærede in altera parte hæreditatis inſtituto non obſtantibus pluribus in contrarium deductis, hic in deciſione.

S V M M A R I V M.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
2 *Obligatio Cameralis, tam contra contrahentes, quàm contra heredes habet executionem paratam.*
3 *Creditum heredis cum defuncto remanet omnino extinctum.*
4 *Teſtator, ſi inſtituit duos heredes, dum vnus ex his eſt creditor defuncti, non poteſt experiri contra coheredem niſi pro rata ſua.*
5 *Quia altera medietas remanet extincta per confuſionem, & quando non procedat, num.* 8.
6 *Teſtator, dum vxorem inſtituit in medietate heredem, & vltra reliquit dotem, & quartum dotalem, tunc poteſt prætendere medietatem hereditatis, & vltra prædictum legatum.*
7 *Verba*, omnia, & ſingula, *idem operantur ac verba*, io omnibus, & per omnia.
9 *Text. in l. nomen creditoris* 33. §. *fin. ff. de legat.* 3.
10 *Teſtatoris verba, ad augumentum inducta, non debent operari diminutionem.*
11 *Verbum*, vltra, *quid importet.*
12 *Verbum*, vltra, *includit addendo.*
13 *L. in omnibus, ff. de legat.* 1. *& l. cum ab vno ff. de legat.* 2. *& l. nomen debitoris*, §. *fin. ff. de legat.* 3. *qualiter ſint intelligenda.*
14 *Teſtator, quando inſtitutus duos heredes, & vnum grauauit aliquo onere, tunc contra eum eſt agendum.*
15 *Vxor, pro parte inſtituta heres quando habeat intentionem fundatam conſequendi totam dotem ab alio coherede.*
16 *Copula*, &, *iuncta cum clauſula*, omni meliori modi, *quid operetur.*
17 *Teſtator, ſi totam dimidiam hereditatem reliquit vxori, ac iure legati dotem, & quartum dotale, ſi legatum ſoluendum eſſet de iſta parte hereditatis quid ſequeretur.*
18 *Statutum Mutinen. lib.* 2. *ſub rub.* 119. *prohibet aliquid relinqui vxori, quoad proprietatem.*
19 *Statutum Mutinen. lib.* 2. *ſub rub.* 119. *non procedit quoad reſtitutionem dotis.*
20 *Teſtator, dum vxori aliquid reliquit, & vltra dotem, & quartum dotale, tunc omne integrè ei debetur, & num.* 21.
22 *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 110. *cum alijs per eum allegatis, qualiter ſint intelligendi.*
23 *in Teſtatoris clara diſpoſitione non eſt opus con coniecturis.*
24 *ad Mentem contrariam teſtatoris inducendam debent eſſe coniectura valida, & certa.*
25 *Legatum cenſetur relictum animo compenſandi, quando parum, aut nihil remaneret heredi.*
26 *Bona in vxorem integraliter non poſſunt tranſmitti ſecundum ſtatutum Mutinen.*
27 *Hereditas regulariter præſumitur opulenta, dum inuentarium non exhibetur.*
28 *Teſtator dum parum heredi relinquere voluit, non habet heres de quo conquerat, dum Teſtator ita voluit.*
29 *Vſusfructus formalis ex quibus verbis dicatur relictus, & num.* 30.
31 *Teſtator cenſetur voluiſſe ſe conformare cum ſtatuto.*
32 *Dominij pleni formalitas in quo conſiſtat.*
33 *Subſtitutio, quando non dicatur ſuſpendere ſimplicis proprietatis acquiſitionem, & num.* 34.

DE-

DECISIO CCCCLX.

CVm hæredes Catharinæ Bellinæ poſt intentatum Mu-
tinæ iudicium ordinarium pro conſequenda illius
dote, & quarto dotali, poſtea in gradu appellationis obti-
nuiſſent mihi reſcribi, vt procederem cum facultatibus A.C.
quatenus illis locus eſſet. Rota cenſuit ſub die 30. Apri-
lis 1638. à dictis hæredibus poſſe executiuè procedi, vbi
prius per eos renunciatum fuerit iudicio ordinario, &
refectæ expenſæ in eo factæ; Quocirca cùm & renuncia-
tio ſequuta fuerit, & expenſæ integrè refectæ; Hodie quæ-
ſiui pro qua rata, & ſuper quibus bonis ſit relaxandum
mandatum, & DD. reſponderunt mandatum eſſe relaxan-
dum contra bona Mutinæ pro integra dote ſcut. 4300. &
quarto ſuperlucrato.

Quod enim ſit relaxandum mandatum executiuum nul-
la viſa eſt adeſſe difficultas ea quo in Inſtrumento dotali Fa-
bius Maſettus ipſius Catharinæ vir in caſu reſtitutionis do-
1 tis (qui iam euenit) obligauit ſe in forma Cameræ, † quæ
habet executionem paratam, Caſſad. *deciſ. vnic. de mut.
pet.* Galleſ. *ad form. oblig. Cam. part.* 1. *quaſt.* 5. *num.* 12.
Theſaur. *deciſ.* 26. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 383. *ſub num.* 4. *in fi-
ne part.* 1. *recent.* quod procedit tam inter ipſos contrahen-
2 tes, quàm etiam pro, & contra † eorum hæredes, Gal-
leſ. *dict. tract. part.* 5. *quaſt.* 1. Rot. *deciſ.* 630. *num.* 1. *part.* 1.
recent.

Tota igitur difficultas viſa eſt in eo conſiſtere, quod
Fabius vir decedens ſibi duos hæredes ſcripſit, nimirum
Catharinam vxorem in bonis Vrbis tam quoad proprieta-
tem, quàm quoad vſumfructum vltra dotem, & quartum
dotale; In bonis verò Mutinæ hæredem fecit vſumfru-
ctuariam eamdem Catharinam, ſua vita durante, in
proprietate autem Io. Pelliciarium; vnde pro parte ipſius
Ioannis dicebatur, quod cum Catharina fuerit hæres pro-
3 prietaria ipſius viri in bonis † Vrbis, creditum dotis (quod
cum ipſo habebat) remanſit omnino extinctum, per text.
in l. debitori, vbi gloſ. *verb. confuſa*, *C. de pact.* Alex. *con-
ſil.* 149. *num.* 3. *verſic. vnde videmus lib.* 2. Surd. *deciſ.* 224.
num. 7. & 10. Vel ad omne peius cum in bonis Vrbis ipſa
fuerit hæres inſtituta non poteſt vti creditrix dotis, & quar-
4 ti † iura ſua experiri contra cohæredem, niſi pro rata
ipſum tangente, iuxt. text. *in l. ex facto*, §. *vnde ſcio*, *ff. de
hæred. inſtit.* ex quo alia medietas fuit per concluſionem
5 † extinctam, Alex. *in l. qua dotis num.* 3. & 15. *ff. ſolut. matr.*
quamuis fuerit hæres cum *benef. leg. & inuent.* cum talis
aditio non tollat confuſionem quatenus bona ſuperſint,
Gabriel. *conſil.* 155. *num.* 12. *lib.* 1. Vrſil. ad Afflict. *deciſ.* 237.
num. 5.

Verùm his non obſtantibus Dominis viſum eſt manda-
tum eſſe relaxandum contra bona Mutinæ pro integra do-
te, & lucro dotali, quia Teſtator poſt inſtitutionem
vxoris in bonis Vrbis ſubdidit ſe illi vltra dotem ſcut. 4300.
quam recepiſſe diair, ac quartum dotale ei debitum iure
inſtitutionis, & alias omni meliori modo relinquere omnia,
ac ſingula bona Vrbis, ea qua diſpoſitione manifeſtè pa-
6 tet voluiſſe † vxorem conſequi vtrumque nempè tam do-
tem, & quartum, quàm omnia, & ſingula bona Vr-
bis, per text. *in l. ſi vltra*, *C. de fideiuſſor.* Bart. *in l. qui ita
num.* 2. *ff. de dot. præleg.* Dec. *conſ.* 289. *num.* 1. Paril. *conſil.*
95. *num.* 8. *lib.* 2. vbi quod vtrumque debetur, Menoch. *lib.*
4. *præſumpt.* 145. *num.* 4. Surdus *conſ.* 471. *num.* 1. & *ſeq.* &
deciſ. 285. *num.* 10. & *ſeq.* Grat. *diſcept.* 116. *num.* 4. Nam
7 verba, *omnia*, & *ſingula*, idem † operantur, ac verba *in
omnibus*, & *per omnia*, Caualcan. *de vſufruct. relict. n.* 55.
Cened. *ſingul.* 77. *num.* 3. Alias enim ſi vxor, vel totam
dotem, & quartum, vel ſaltem medietatem deberet
8 compenſare cum bonis Vrbis perperam diceretur, † quod
ipſa vltra dotem, & quartum conſequuta fuiſſet omnia,
& ſingula bona Vrbis, vt patet ad ſenſum *l. nomen debi-
9 toris* 33. § *final. ff. de legat.* 3. quæ † lex loquitur in caſu
inſtitutionis duorum hæredum, & concludit æs alienum
ab altero ex hæredibus fore ſoluendum, ne verba teſtato-
ris ad augumentum inducta contrarium nempè diminu-
10 tionem operentur, † & idem comprobatur ex *l. ab omni-
bus* 104. *ff. de legat.* 1. *l. cum ab vno* 53. *ff. de leg.* 2. Surd. *de-
ciſ.* 90. *num.* 6.

Præterea valdè Domini ponderabant illud aduerbium
vltra, quod videtur poſitum ad oſtendendum teſtatorem
noluiſſe includere dotem, & quartum in bonis Vrbis, ſed
11 potius † voluiſſe, quod vxor, vtrumque conſequeretur, vt
per Dec. *in l. actione num.* 9. *C. de tranſact.* Socc. iun. *conſil.*
107. *num.* 8. & 9. *lib.* 3. Fulgoſ. *conſ.* 40. *colum.* 2. *poſt med.
verſ. nam conditio*, Corn. *conſ.* 13. *ſub num.* 2. *verſ. ita ſci-
mus lib.* 1. Peregr. *conſ.* 77. *num.* 19. *lib.* 5. Grat. *diſcept.* 116.
num. 41. vbi quod eſt quaſi duplex relictum, Surd. *deciſ.* 285.
num. 9. & *ſeqq.* Et quod † dictio, *vltra*, includat addendo 12
Io. Baptiſta Coſta *conſ.* 66. *num.* 4. Imò quod ſeparet, & ex-
cludat vnum ab alio ſub eadem diſpoſitione contento, eſt
text. *in l. ſi ita legatum* 65. *ff. de leg.* 1. Manent. *deciſ.* 4. *n.* 17.
Ita vt ex hac forma loquendi clarè appareat, quod teſtator
pro reſtitutione integræ dotis, & quarti, voluerit diminui
bona Mutinæ non autem bona Vrbis, quo caſu non † pro- 13
cedunt ſuperius in contrarium allegata iuxt. *d. l. ab omni-
bus*, *ff. de leg.* 1. *l. cum ab vno*, *ff. de leg.* 2. *l. nomen debitoris*,
§. *fin. ff. de leg.* 3. & facit Surd. *d. deciſ.* 90. *num.* 6. Et ſpecia-
le eſt, vt quando teſtator voluit vnam hæreditatem eſſe
exemptam † aliam grauatam onere dotis reſtituendæ actio 14
perſonalis competens pro dote detur contra illam hæredi-
tatem, ſeu patrimonium cui teſtator voluit onus incumbe-
re *d. l. cum ab vno*, *ff. de leg.* 2. Caſtr. *in l. debitorum* 25. *nu.* 2.
verſ. in vno tamen caſu, *C. de pact.* Iaſ. *in l. ſeruo legato* §. *ſi
teſtator num.* 2. *verſ. fallit*, *ff. de leg.* 1. Gomez. *var. reſol.
tom.* 2. *cap.* 10. *de diuid. num.* 4. *in fin. verſ. quod fallit*. Cui
quidem intellectui adſtipulari etiam videtur, quod teſtator
non ſimpliciter ordinauit Catharinam debere conſequi
omnia, & ſingula bona Vrbis vltra dotem, & quartum,
ſed † vt illa haberet iure inſtitutionis, & alias omni meliori 15
modo, nam iſta clauſula efficit, vt Catharinæ debeantur
omnia bona Vrbis abſq; vlla diminutione, vt firmauit Rim.
iun. *conſ.* 633. *num.* 65. Ruin. *conſ.* 47. *num.* 20. *lib.* 5. & dixit
Rota *in Romana vſusfructus relat. per Modern. de clauſul.
part.* 1. *clauſ.* 88. *num.* 7. præſertim quando prout hic reperi-
tur cum copula, † & quo caſu implicat omnes alios modos 16
diuerſos ab expreſſis, vt per Achil. *deciſ. vnic. de verb. ſignif.*
Buratt. *deciſ.* 12. *num.* 13. & ſic etiam iure legati, ita vt do-
tem, & quartum vxor conſequi debeat, quia † in caſu reſti- 17
tutionis vtrumque expreſsè fuit promiſſum, & vlterius in-
tegrè omnia, & ſingula bona Vrbis vti relicta iure legati,
per text. *in l. cum pater ff. de iur. dot.* & hoc idem compro-
bat text. *in l. vnic.* §. *primum itaque in fin. C. de rei vxor. actio*,
l. ſi qua C. famil. erciſc. & *fuit reſolutum in Romana legati
27. Iuny* 1629. *coram R.P.D. meo Veroſpio*.

Et quod hæc fuerit mens teſtatoris clarè colligitur, quia
cum ipſe ſummoperè vxorem diligeret prout in ſua vltima
diſpoſitione teſtatus eſt, dum non poterat illam hære-
dem vniuerſalem inſtituere tam in bonis Vrbis, quàm
in bonis Mutinæ, quia quoad † iſta obſtabat Statutum 18
Mutinen. lib. 2. ſub rubr. 119. prohibens aliquid relinqui
vxori quoad proprietatem, idcircò Fabius in bonis Vrbis
vxorem liberè inſtituit, in bonis verò Mutinæ eam reliquit
hæredem vſufructuariam ſua vita durante, & vlterius ex
illis voluit ſatisfieri de dote, & quarto, quia reſpectu re-
ſtitutionis † dotis, & quarti Statutum prædictum vxori 19
non obſtabat, vt in term. Statut. Mutinæ, Menoch. *conſ.*
154. *num.* 20. & 21. & ideò dum teſtator non expreſſit do-
tem fore ſoluendam ex bonis vxori relictis debet habere
hæc integra vltra † dotem, & quartum, vt eſt text. *in l. vni-* 20
ca, §. *primum itaque in fin. C. de rei vxor. action.* Multò ma-
gis dum expreſſit contrarium dicendo relinquere omnia, &
ſingula † bona Vrbis vltra dotem, & quartum, vt ſupra fuit
firmatum.

Nec faciunt coniecturæ ad oſtenden. quod teſtator no-
luerit vxorem dotem conſequi ex bonis Mutinæ, † ex Me- 21
noch. *lib.* 4. *præſ.* 110. cum alijs per ipſum allegat. Quia cùm
ex deductis conſtet, quod teſtator voluit bona Vrbis eſſe
immunia à contributione, & † ſolutione dotis, in clara di- 22
ſpoſitione non eſt locus coniecturis, *l. continuus* §. *cum ita*,
ff. de verb. oblig. Cyriac. *contrau.* 112. *num.* 8. Vltra quod
coniecturæ, quæ ex aduerſo principaliter perpenduntur non
vrgent: Ex eo enim quod ſi Ioannes hæres proprietarius
in bonis Mutinæ non pareret voluntati teſtatoris bona
prædicta transferri debebant in Patres Ieſuitas cum onere
ſoluendi legatum ſcut. 2000. Cleriæ Finitiæ, pro quibus
etiam grauauit d. Ioannem nepotem, non debet inferri,
quod ſi teſtator voluiſſet, quod bona Mutinæ eſſent ob-
noxia ſolutioni dotis, & quarti grauaſſet pariter Ioannem,
& Ieſuitas ad reſtituendam hanc dotem. Quia adeſt diſpar
ratio inter vnum, & aliud; Nam in d. legato Cleriæ erat opus
grauare Ioannem, & Ieſuitas; ne alias Catharina tenere-
tur ſoluere medietatem illius, ſed circa dotem, & quartum

Catharinæ pro quo omnia, & ſingula teſtatoris bona ad
illius electionem erant per inſtrumentum obligata, ſatis
ſuperque prouiſum dicebatur illam ſolui ex bonis Mutinæ,
dum diſpoſuit, quod illa conſequeretur omnia, & ſingula
bona Vrbis omnia meliori modo vltra dotem, & quartum,
& ſic tam dotem, quàm integra bona Vrbis ex ſupra alle-
gatis, ita vt non egeret præcepto particulari contra hæredes
Mutinæ, & ſubſtitutos, quibus remanebat integrum onus,
24 dum bona Vrbis ab illo eximebantur: † Coniecturæ autem
ad inducendam contrariam mentem teſtatoris debent eſſe
validæ, & certæ non autem debiles, & æquiuocæ prout eſt
ſupradicta, Iaſ. *conſ.* 123. *col.* 3. *ſub verſ.* 3. *pro iſta lib.* 4.
Surd. *conſ.* 112. *ſub n.* 42. *verſ. Iaſ.* Cyriac. *controu.* 340. *n.* 38.

Nec releuat altera coniectura, quod ſi Catharina fuit in-
ſtituta hæres in bonis Vrbis, in bonis verò Mutinæ vſufru-
ctuaria; ſi poſtea ex bonis Mutinæ eſſet detrahenda dos vnà
cum quarto, & poſt finitum vſumfructum ſint ſoluenda
25 ſcuta 2000. Cleriæ, hæres in bonis Mutinæ † nihil, vel pa-
rum conſequeretur, quo caſu legatum præſumitur factum
animo compenſan. vt per Menoch. *d. lib.* 5. *præſ.* 110. *n.* 40.
cum alijs per eum allegat. Hoc enim obiectum penitus tol-
litur ex alia validiori, & firmiori coniectura, nam teſtator
verè voluit de bonis ſuis liberè vxori relinquere totum illud
quod poterat, & erat in eius poteſtate prout fecit, dum ei
reliquit omnia bona in Vrbe exiſtentia, ſed quia bona Mu-
26 tinæ non erant in vxorem tranſmiſſibilia † integraliter fe-
cit quantum potuit, vt pro ea parte quæ tranſmitti potue-
runt plenè tranſmitterentur, & ſic illam reliquit vſufru-
ctuariam ſua vita durante, ad trad. per Surd. *d. conſ.* 112.
n. 47. *& ſeq. & n.* 74. cum onere ſoluendi ex eis dotem, &
quartum. Vnde retorquetur coniectura, quia teſtator re
vera non reſpexit an hæredi proprietario in bonis Mutinæ
multum vel parum remaneret, quia ſi potuiſſet nihil potius
ei reliquiſſet, ſed ſolum proſpexit vxori, ita, & taliter diſpo-
nendo, vt de ſua hæreditate omnia quoad fieri poſſet con-
ſequeretur. Quinimò ex abundanti etiam dicitur non con-
ſtare, quod etiam omnibus ſolutis bona Mutinæ ſint adeo
27 exigua, tum quia præſumptio eſt contra Ioannem † ex quo
patrimonium regulariter præſumitur locuples, dum inuen-
tarium non exhibetur, Natt. *conſ.* 38. *n.* 9. Monticul. *de in-
uent. q.* 232. *n.* 700. ſed quatenus illi parum remaneret, non
28 † habet de quo conqueratur, cum teſtator ipſum in plus hæ-
redem inſtituere noluerit.

Neque ſubſiſtit Catharinam non Ioannem fuiſſe hære-
dem in bonis Mutinæ. Quia Catharina relicta fuit vſufru-
ctuaria ibi reliquit eamdem Catharinam hæredem vſufru-
29 ctuariam, † quæ verba ſolius vſusfructus formalis relictum
important, vt per Ceph. *conſ.* 37. *n.* 2. Odd. *conſ.* 91. *n.* 41. *&
30 ſeqq.* Præſertim iunctis ſubſequentibus verbis † ipſius vita
durante, Bertaz. *conſ. crim.* 4. *n.* 17. Pariſ. *conſ.* 20. *n.* 4. *&* 5.
lib. 3. Socc. *conſ.* 102. *n.* 10. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 115. *n.* 41. *&
præſ.* 139. *n.* 7. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 162. *n.* 2. *part.* 2. *recent.* Et
quamuis teſtator dixerit Catharinæ ſubſtituere, & ſuccede-
re velle Ioannem Pellicciarium in bonis Mutinæ; attamen
cum inſtitutio Catharinæ ſit reſtricta ad vſumfructum, &
31 obſtaret Statutum, ne illa relinqui poſſet hæres † proprieta-
ria cenſendum eſt teſtatorem ſe voluiſſe conformare cum
Statuto, Fuſat. *de ſubſt. q.* 525. *n.* 9. Rot. *deciſ.* 1146. *n.* 10. *&
deciſ.* 255. *n.* 3. *part.* 1. *recent.* Et per conſequens feciſſe Pel-
licciarium hæredem in proprietate vſque ab initio, licet re-
ſpectu vſusfructus debuerit expectare mortem Catherinæ,
itaut ſubſtitutio Pellicciarij in proprietate intelligenda ſit de
proprietate plena cum facultate liberè diſponendi de bonis,
32 † in qua pleni dominij formalitas conſiſtit *leg. in re manda-
ta, C. mandat. l. ſiquis vi, §. differentia, ff. de acquir. poſſeſſ.*
Menoch. *conſ.* 896. *n.* 5. Iſta enim ſubſtitutio non dicitur ſu-
ſpendere ſimplicis proprietatis acquiſitionem, ſed tantum
effectum plenariæ diſpoſitionis, & fructuum acquiſitionis,
33 ad quam differendam, & † ne interim mulier à proprieta-
rio moleſtiam pateretur in vſufructu teſtator vſus eſt verbo
ſubſtituit, vt per Burſat. *conſ.* 245. *num.* 4. Odd. *conſ.* 91. *n.* 9.
Ludovic. *conſ.* 134. *num.* 1. *verſ. neque obſtat.* Cephal. *conſ.* 37.
num. 45. Couar. *var. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 5. *verſ. tempus enim.*
Idque optimè agnouit Ioannes, qui vti hæres inſtitutus pe-
34 tijt, † & obtinuit immiſſionem bonorum Ducatus Mutinæ,
& falſus eſt reſpondendo poſitionibus, & vti hæres proprie-
tarius Fabij teſtatoris procuratorem conſtituit.

Et ita parte vtraque informante.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Dotis, ſeu Fideicommiſſi de Anguillara.

Lunæ 28. Ianuarij 1641.

A R G V M E N T V M.

Patruus, ſi dotem conſtituerit nepti, cum ad id non tenebatur, & ſic habetur tanquam extraneus, vnde niſi ſtipulauerit ſibi eam reſtitui in caſu diſſolutionis matrimonij abſque liberis, ad eum nequaquam reddit vnde ſi illam adhuc non ſoluerit tenetur ad eam ſoluendam, etiam ſoluto matrimonio.

S V M M A R I V M.

1 *Patruus, ſi promiſerit dotem nepti, cenſetur promiſiſſe, vti nomine proprio.*

2 *Dotans quilibet dicitur extraneus, ſi non habeat dotandam in poteſtate.*

3 *Patruus, ſi poterat dotare de bonis proprijs, & de bonis aſcendentis, de quibus bonis in dubio cenſeatur dotaſſe.*

Dotans dum eſt extraneus, niſi ſtipulauerit ſibi reddi dotem cenſetur illam donaſſe, num. 3.

4 *Bonis paternis, & auitis incumbit onus dotandi liberè fœminas deſcendentes.*

5 *Dos ſemel extracta ex bonis fideicommiſſi, numquam ad illud bona reuertuntur, licet nullæ ſuperſint reliquiæ matrimonij.*

6 *Dotans extraneus, ſi voluiſſet, quod ad eum reuerteretur dos, id ſciuiſſet exprimere.*

7 *Heredes ſemper ſupponuntur in ſtipulationibus, niſi ex verbis, vel ex ſubiecta materia reperiantur excluſi.*

8 *Dotem fuiſſe liberè, ac animo donandi promiſſam, ex quo ſatis appareat.*

9 *Dotans mulierem, ſi ſtipulatus fuerit reuerſionem, cui de Iure, quid ex hoc inferatur.*

10 *Dotans, ſi ſtipulatus fuerit reſtitui dotem, cui de Iure, id nihil ei iuuat, dum eſt extraneus dotans.*

11 *Dotans ſi ſit extraneus, dum ſtipulatus fuit dotem reſtitui, mulieri, vel cui de Iure, cui ſit facienda reſtitutio.*

12 *Patruus, ſi poterat dotare neptem ex bonis fideicommiſſarijs, ex quo appareat noluiſſe dotare de proprio.*

13 *Maritus non poteſt lucrari dotem, niſi in caſu prædeceſſus mulieris.*

14 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*

15 *ex Bonis fideicommiſſarijs, vt dotans dicatur conſtituere dotem, quid requiratur.*

16 *Anchar. in conſ.* 7. *num.* 4. *& ſeqq. quo caſu loquatur.*

17 *Dos, quando conſtituitur, ſi dotans intendebat apponere aliquod onus, id clarè, & non obſcurè debebat explicare.*

18 *Venditor in ſpecie certiorare tenetur emptorem ignarum de qualitatibus, & oneribus rei venditæ.*

19 *Alias res cenſetur vendita vti res libera.*

20 *Patruus non tenetur ſubire onus dotandi neptes.*

21 *Aſſertiones ſimpliciter emiſſæ cenſentur, ſtare enunciatiuè, & demonſtratiuè.*

22 *Patruus dotans neptem, ſi ſit in adulta ætate, benè ſcire poterat quod ad id non tenebatur.*

23 *Error in facto proprio gratis allegatur, cum non præſumatur.*

24 *Error plenè, & concludenter eſt probandus, ab allegante, cum in contrarium ſit iuris præſumptio.*

DECISIO CCCCLXI.

Bis coram bon. memor. Coccino Sacræ Rotæ Decano reſolutum fuit ad inſtantiam hæredum Camillæ relaxandum eſſe mandatum executiuum contra hæredes Flaminij ſenioris, qui dotem eidem Camillæ ex fratre germano nepti promiſit, & nondum ſoluit, cauſaque à me in locum Coccini ſubrogato iterum ſuper eiſdem propoſita, Rota ſtetit in deciſis.

Et quoniam tota vis exaduerſo informantium erat in re-
uerſione dotis ad dotantem, ſiue ad fideicommiſſarios
Auerſi, & Flaminij ob mortem Camillæ ſine filijs, necnon
in errore promiſſionis dotis, ſtrictè ad vtrumque funda-
mentum Domini animaduerterunt, primum penitus cor-
ruere, ſiue Flaminius dotem † promiſerit vti patruus nomine 1
pro-

proprio, vt in dubio præſumitur in puncto Soccin. iun. con-
ſil. 79. num. 47. & num. 50. lib. 3. quia tunc tanquam ex-
traneus dotans, qualis dicitur quiſquis non habet dotan-
dam in poteſtate, Soccin. conſ. 291. numer. 11. & 12. lib. 2.
Honded. conſ. 91. num. 79. & ſeqq. lib. 1. Funtanell. de pact.
nupt. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 10. part. 1. numer. 7. dotem do-
2 naſſe liberè cenſetur, † dum eam ad ſe reuerti ſtipulatus non
fuit, l. vnica, §. accedit. C. rei vxor. act. l. ſi dotem C. iur.
dot. Gomez. ad l. Taur. 51. 52. 53. ſub num. 28 verſ. ex
quibus, Rot. deciſ. 299. num. 6. par. 6. recent. & in fortio-
ribus terminis dotationis factæ a patruo, qui poterat dota-
re de bonis proprijs, & de bonis deſcendentis, quod præ-
3 ſumatur † dotaſſe de proprijs, & donaſſe, niſi expreſſe-
rit, ſe dotare de bonis aſcendentis, & dotem ad ſe re-
uerti ſtipulatus fuerit, Menoch. conſil. 771. numer. 2.
& ſeq. poſt Soccin. iun. conſ. 79. numer. 74. lib. 3. Alb.
conſ. 12. num. 8.

Siue dotauerit vti poſſeſſor bonorum Iuliani filij, & hæ-
redis Io. Baptiſtæ patris Camillæ, vel Auerſi eius aui, pro-
ut dici poteſt cum ad eundem Flaminium peruenerit multi-
plicum ex pretio Caſtri Baſſani; quo caſu ſicut tranſiit in
4 Flaminium † onus liberè dotandi, quod ipſis bonis pa-
ternis, & auitis inhærebat, Caſtr. conſil. 80. num. 1. lib. 1.
Roland. conſ. 84. num. 36. lib. 1. Rota deciſ. 28. numer. 3.
deciſ. 58. numer. 1. par. 5. recent. ita dos ab eo conſtituta
liberè tranſijt ad Camillam, Fontanell. de pact. nupt. tom. 2.
clauſ. 5. gloſſ. 10. par. 1. num. 9. num. 28. & 29. Mareſcott.
var. reſol. lib. 1. cap. 28. num. 1. & 2. Theſaur. iun. qu. 63.
num. 6. lib. 1. Franc. Marc. deciſ. 33. nu. 3. lib. 1. Guidop.
deciſ. 613. Vinc. de Franc. dec. 196. num. 6.

Siue tandem dotauerit ex bonis fideicommiſſi conuen-
5 tionalis Auerſi, quia bona pro dote ſemel extracta † ex fi-
deicommiſſo ad illud amplius non redeunt, quamuis nul-
læ ſuperſint reliquiæ matrimonij, l. mulier, §. cum propo-
neretur, ff. ad trebell. cum alijs alleg. per Modern. Foroli-
uien. tract. de legitima lib. 3. tit. 1. q. 9. num. 45. & ſeqq.
Rot. deciſ. 209. num. 3. part. 1. recentior. deciſ. 312. nu. 46.
par. 6. & in Romana Caſalis Aguzzani 27. Iunij 1640. co-
ram R. P. D. meo Rotas.

Quæ confirmantur, quia in inſtrumento dotali dotans
ſtipulatus fuit dotem in caſu reſtitutionis reſtitui Camillæ,
6 ita enim facilè illi erat ſtipulari, † reſtitui ſibi, vel fidei-
commiſſo defuncta Camilla ſine filijs ſi id voluiſſet, quo
genere argumenti vtitur in propoſito Soccin iun. dict. conſil.
79. numer. 63. numer. 82. lib. 3. & ſtipulando dotem reſtitui
7 Camillæ, necnon eius † hæredibus, qui ſemper in ſtipula-
tionibus ſubintelliguntur, niſi ex verbis, vel ratione ſub-
iectæ materiæ reperiantur excluſi, l. ſi pactum in fin. ff. pro-
bat. l. neceſſarius, §. pen. ff. pignor. act. l. veteris, C. com-
mitt. & contrahen. ſtipulat. Rot. deciſ. 12. num. 32. part. 6.
8 recent. donandi, † ac liberè dotem promittendi animum
ſatis aperuit, Gomez. ad leg. Taur. loc. alleg. ſub num. 28.
infrà med. verſ. iuxta quod, Cardin. Mant. de tacit. lib. 12.
tit. 8. nu. 22. Aym. conſ. 84. num. 3. Socc. conſ. 100. num. 3.
verſ. quibus tamen non obſtantibus lib. 3.

Non obſtat, quod ſtipulatio reſtitutionis ſit alternatiuè
concepta, ibi, reſtituere promiſit, vel Camilla, vel eis,
ſeu quibus de iure veniret reſtituenda, quia hæc verba non
important ſpeciale pactum reſtitutionis fauore dotantis,
ſed referuntur ad eos, quibus circumſcripto pacto dos re-
9 ſtituenda eſſet † ex diſpoſitione iuris communis, vel mu-
nicipalis, vt per Alexand. in l. poſt dotem 41. num. 26. ff. ſo-
lut. matrim. Bald. Nouell. de dot. par. 6. priuil. 29. ad final.
Mant. de tacit. lib. 3. tit. 7. num. 36. Grat. diſcept. 308. nu.
9. & ſeqq. bene Salyc. in l. auia num. 12. vbi quod ex ſti-
10 pulatione pro eo, cui de iure dos veniret reſtituenda †
non plus, vel alio caſu dos debetur, quàm ſi ſtipulatio non
interueniſſet, & extraneo ſic ſtipulanti nihil debetur, quia
abſque iſta ſtipulatione nihil ei deberetur, C. iur. dotium.
Maceraten. in fortior. term. variar. reſol. lib. 2. reſolut. 23.
num. 1. & cùm Camilla ſit poſita in prima parte alternati-
11 uè, ſolutumque † fuerit matrimonium per mortem viri,
ipſi mulieri, eiuſque hæredibus non autem dotantis quæſi-
ta fuit integra actio in caſum reſtitutionis dotis in ſpecie,
Gomez. loc. alleg. num. 28. circa fin. Maceraten. lib. 2. reſol.
59. caſ. 26. Gratian. d. diſcept. 308. num. 4. & 2. ſeqq. Bald.
Nouell. de dot. part. 6. priuil. 28. num. 2. Stracc. de adiect.
part. 3. num. 55. Surdus conſ. 206. num. 26. Gabr. conſ. 58.
numer. 16. lib. 1. Bald. in l. fin. colum. vltim. verſ. conclude
ergo. Cod. com. vtr. Iudic. Roman. in l. Caius. num. 10.
& ibid. Barboſ. num. 25. ante fin. ff. ſolut. matrim.

Non obſtat, quod in præcitato fideicommiſſo conuen-
tionali diſpoſitum fuerit, quod fœminæ dotentur cum
onere tamen reuerſionis dotis ad fideicommiſſum in ca-
ſum obitus mulieris ſine filijs, & Flaminius hoc nomine
dotem Camillæ promiſiſſe † videatur dum in actu promiſ- 12
ſionis aſſeruit ad ſe ſpectare onus dotandi ad trad. per An-
char. conſ. 7. num. 4. & ſeqq.

Nam vltrà, quod in d. fideicommiſſo reſeruatur mulie-
ri facultas diſponendi de medietate dotis, quæ proinde in
controuerſiam non cadit, prætereà reſpondetur primò,
quod onus reuerſionis ex verbis d. fideicommiſſi iniunctum
eſt in caſum prædeceſſus mulieris ante virum, vt patet,
ibi, quæ dos, & ſic pars, quæ ſecundum Statut. Vrbis non
lucrata eſſet à maritis reuertatur, &c. & infrà, reſeruatæ
nihilominus facultate diſponendi, &c. dictis eius filiabus vſ-
que ad dimidiam dotis computato lucro prædicto, ita quod effe-
ctus ſit, quod inter lucrum ex forma Statutorum ſi diſponere
vellent, ſaltem dimidia pars dotis reuertatur ad dictos de-
ſcendentes maſculos, &c. Ex quo enim fideicommittentes
ſupponunt factum fuiſſe locum lucro dotis ad fauorem ma-
riti, cui ſanè locus non eſt, niſi muliere prædefuncta, fa-
tis † apparet in eumdem caſum prædeceſſus mulieris, il- 13
los de dotis reuerſione conueniſſe. Nos verò verſamur in
caſu contrario ad quem non debet onus reuerſionis exten-
di imò pactum reuerſiuum conceptum in caſum prædeceſ-
ſus mulieris viro demonſtrat voluiſſe fideicommittentes, † 14
quod in omnibus alijs caſibus mulier de tota dote ad libitum
diſponeret, tex. eſt apertus in l. ſi cum dotem, ff. ſolut. ma-
trim. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. pact. dot. & notat.
Ripa in l. in quartam numer. 193. ff. ad leg. falc. Caſtr. conſ.
145. numer. 1. verſic. ſed quando nepos lib 1. Fontanell.
de pact. nupt. tom. 2. clauſul. 5. gloſſ. 10. part. 1. numer.
66. Seraphin. deciſ. 568. numer. 6. Caualer. deciſ. 353.
num. 4. & 5. Rot. in Aſſiſien. dotis 22. Iunij 1640. coram
R. P. D. meo Rotas.

Secundò, quod Flaminius licet aſſeruerit ad ſe ſpectare
onus dotandi non tamen promiſit dotem ſub lege, ac no-
mine fideicommiſſi, tum quia in reliquis non ſeruauit for- 15
mam, & qualitates eiuſdem fideicommiſſi, Alb. conſ. 12.
ſub num. 8. verſ. 5. quia, & ſub numer. 11. Menoch. conſil.
771. ſub num. 3. verſ. & idem. Socc. iun. conſil. 79. numer.
63. in fin. lib. 3. Tum etiam quia nuſquam mentionem fecit
de dicto onere ſaltem per explicitam relationem ad teſta-
mentum, ſeu fideicommiſſum, vel reſeruando ſibi pote-
ſtatem apponendi alias conditiones, in quibus terminis lo-
quitur, Anchar. in exad. alleg. conſil. 7. imò ex ſupradictis 16
voluit, dotem liberè acquiri mulieri, & eius hæredibus.
Et quatenus habuiſſet animum dotandi cum onere fidei-
commiſſi illudque comprehenderet omnem caſum obitus
mulieris ſine filijs, † debuiſſet de hoc explicitè, non au- 17
tem ſub inuolucro, & æquiuoca aſſertione, quod ad ipſum
ſpectabat onus dotandi certiorare coniuges, qui forſan
dotem ſub hoc onere non acceptaſſent, & maluiſſent excu-
tere bona paterna, vel auita Camillæ, & alioquin rema-
nerent decepti, ſicut in ſimili dicimus, quod venditor non
ſub inuolucro verborum, & in genere, vel obſcurè, ſed
nominatim, † & in ſpecie certiorare debet emptorem i- 18
gnarum de qualitatibus, & oneribus rei venditæ. l. tene-
tur, §. fin. l. quæro, ff. act. empt. l. vnica, ff. peric. & com-
mod. rei vend. l. hoc enim, ff. hæred. vel act. vend. l. qui li-
bertatis 69. §. ſed & ſi quis, ff. euict. Alexand. conſ. 14. nu.
8. & 9. lib. 5. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 9. numer. 19. vbi
quod alioquin vendita cenſetur res tanquam libera, Surd.
deciſ. 265. num. 7. & 19. Cyriac. in proxim. term. contron.
62. num. 15. verſic. quia forte.

Quo verò ad errorem promiſſionis eò quod dotans aſ-
ſeruit ad ſe ſpectare onus dotandi, quod tamen ſubire
non tenebatur † cum eſſet patruus, reſponſum fuit, 20
quod poteſt huiuſmodi aſſertio ſimpliciter emiſſa ſtare
enuntiatiuè, † ac demonſtratiuè, vt in ſimili, Rot. de- 21
ciſ. 442. num. 3. part. 1. diuerſ. maximè quia Flaminius
in adulta ætate conſtitutus benè ſciebat, ſe eſſe patruum
Camillæ, & propterea ſciuiſſe præſumitur, ac debuit ſe 22
ad dotem non teneri, Soccin. iun. d. conſ. 79. numer.
73. lib. 3. & eadem aſſertio fundari poteſt in præexiſten-
ti voluntate patrui dotem donandi nepti, vel in obliga-
tione inhærente, † vt ſuprà, bonis Io. Baptiſtæ patris 23
Camillæ, vel Auerſi aui à Flaminio poſſeſſis, quibus
non excoſſis, gratis allegatur error, † qui in facto pro- 24
prio

prio non præſumitur, ac plenè, & concludenter ab allegante probandus eſt, Buratt. *deciſ. 419. num. 1.* Rot. *dec. 128. num. 13. par. 6. recent.*

Et quatenus replicetur inſufficientiam bonorum Auerſi probari ex ſententia Rotali coram Platto, adhuc manent bona Io. Baptiſtæ, & benè fuit reſponſum in alijs deciſionibus, quod dicta ſententia loquitur reſpectu creditorum, quibus obſtabat d. fideicommiſſum, confirmaturque reſponſio, quia eadem bona, quæ communiter poſſidebantur ab Auerſo, & Flaminio poſſeſſa fuerunt poſt obitum Auerſi à ſolo Flaminio.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. PANZIROLO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Faneñ. Prædij.

23. *Ianuarij* 1641.

ARGVMENTVM.

Periti duo, quando ſunt electi cùm ſint loco arbitrum factum ab vno non tenet, & quando appareat facta relatio ab vtroque. Depoſitum, vt impediat diſpoſitionem *l. curabit. C. de act. empt.* quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Periti loco Arbitrum habentur.*

2 *Arbitri duo, quando ſunt electi, non poteſt per vnum expleri, & ab vno factum non tenet.*

3 *Periti duo, ſi fuerint electi ad aliquid menſurandum, ſeu æſtimandum, quando ab ambobus dicatur id factum.*

4 *Peritus vterque quando dicatur aliquid ſimul expediuiſſe.*

5 *Confines non ſunt apponendi vbi iam ſunt.*

6 *Locus, vbi iam eſt certus ex confinibus, non eget alijs confinibus.*

7 *Deponere non eſt ſoluere.*

8 *Depoſitum, vt valeat debet fieri auctoritate Iudicis.*

9 *Depoſitum, vt iuuet debet eſſe integrum.*

10 *Depoſitum, vt iuuet debet eſſe purum, & liberum.*

Depoſitum debet eſſe ita liberum, vt creditor ad omne ſuum libitum poſſit illud exigere, num. 10.

11 *Depoſitum factum cum proteſtatione, non dicitur liberum.*

12 *Depoſitio non eſt locus, quando quis eſt paratus recipere.*

13 *Excuſari, quis non poteſt à diſpoſitione leg. curabit. C. de act. empt. ſub prætextu aſſerti depoſiti.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua Deciſiones 95. 158. & 254. infrà ad deciſionem 9. May 1642. coram R. P. D. Carillo.

DECISIO CCCCLXII.

DOmini vnanimi voto perſtiterunt in reſolutis coram me ſub die 13. Iunij proximi præteriti ex fundamentis eiuſdem Deciſionis.

Nec viſa eſt obſtare nullitas deducta ex eo, quod contrahentes elegerent duos peritos ad effectum æſtimandi,
ac terminandi prædium, de quo agitur, & tamen in actis
conſtat determinatione, ac æſtimatione facta ab vno tan-
1 tum, quæ non debet attendi, † cùm periti loco arbitrum
habeantur, Salic. *in l. fin. num. 10. verſ. quod dicendum. C. de contrahen. empt.* Creſcen. *deciſ. 2. de arbitr.* Rot. *deciſ. 554. num. 2. part. 2. recentior.* & quod duobus arbitrijs
2 † demandatur, non poteſt per vnum expleri, & ab vno
factum non tenet, *l. Pedius, §. in ſeruum, l. item ſi vnus. §. etiam ſi plures, ff. de recept. arbitr.*

Quia hoc non ſubſiſtit in facto, conſtat enim, quod
Laurentius Paulus, & Ioannes Iacobus Melchiorus Agri-
3 menſores, & æſtimatores electi retulerunt, † ſe perſo-
naliter contuliſſe, &c. menſuraſſe menſuranda, conſideraſſe conſideranda, &c. ſecundum eorum peritiam, ſcientiam, & conſcientiam, & eſſe infraſcriptæ capacitatis, quantitatis, & partis, &c. vt in Summar. demùm dato numer. 1. Et ſic non eſt verum, quod vnus tantum peritus terminauerit, ac æſtimauerit, dum conſtat, quod ambo concorditer terminationem, ac æſtimationem fecerunt, quod etiam probatur ex fide pro parte D. Comitis Petri Aloyſij producta Summ. num. 1. Prout etiam conſtat ex depoſitione teſtium ab eodem Comite examinatorum Summ. num. 3. Et demum ex poſitionibus medio iuramento per eumdem datis, in quibus, hæc verba habentur, *Gli Agrimenſori hanno miſurato in-
ſine al detto luogo conſegnato da eſſo Sig. Pietro Paulo,* &
ſic non poteſt † controuerti, quod vterque peritus 4
rem geſſerit, Gabr. *de confeſſ. concluſ. 1. numer. 12.* Alexan. *conſil. 172. in princip. lib. 6.* Honded. *conſ. 52. numer. 3. lib. 1.*

Minùs ſubſiſtit, quod dicta terminatio fuerit nulla ex
defectu appoſitionis termiñ in ea parte, in qua prædium
confinat cum bonis Comitis Franciſci, & quod huic obiecto non fuerit ſatisfactum in deciſione, quia deciſio particulariter ſatisfacit huic obiecto *in §. nec obſtat,* vbi, quod
ſtante fouea manu facta, & in eminentiori marginem munita ſæpè vepribus viuida, non erat opus appoſitione alte-
rius termini; † cùm termini ſint apponendi, vbi non 5
adſunt, non autem vbi adſunt, & per eos ſufficienter
conſultum eſt indemnitati, ſed ſecuritati emptoris, & † 6
locus iam certus ex illis redditur, iuxta *conſil.* Socc. 172. *nu. 28. verſ. ſed ſi alias lib. 3.* cum alijs ibidem allegatis, & hoc idem fuerat firmatum in duabus deciſionibus emanatis coram R. P. D. meo Dunozetto.

Minùs releuat, quod licet D. Comes pretium ſoluere
teneretur, nihilominùs ſtante depoſito per eum facto non
poſſent à D. Petro Paulo peti fructus recompenſatiui, quia
vt in alia deciſione dicebatur. Vltra † quod deponere 7
non eſt ſoluere, iuxtà Bart. *in l. item liberetur, §. 1. ff. quibus modis pign. vel hypoth. hab. ſolu.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 3. num. 3.* aſſertum depoſitum ex pluribus non
potuit D. Comiti ſuffragari, † tùm quia quo ad primam 8
pagam non fuit factum auctoritate Iudicis, ſed ex meroddicti Comitis impulſu, Rol. *conſil. 63. num. 32. lib. 3.* Gre-
gor. *deciſ. 146. num. 9.* Tum quia † non fuit integrum, 9
vt ex actis euidenter patet Aym. *conſil. 106. numer. 1.* Alexan. *conſ. 72. numer. 5. lib. 7.* Gregor. *deciſ. 505. numer. 6.*
Tum quia quo ad alias pagas non fuit liberum, & purum,
† ac tale quod ad ſui libitum potuerit creditor illud exige- 10
re, Caſtr. *in l. acceptam ſub num. 2. verſ. ſi auro facta fuit, Cod. de vſur.* Iaſ. *conſ. 9. numer. 15. circa med. lib. 1.* Ruin.
conſil. 119. numer. 15. lib. 5. ſed factum fuit cum † prote- 11
ſtatione, quod non cõſignaretur, niſi facta terminatione, quæ tantum ſufficientiſſimè facta fuerat, vt ſuprà oſtenſum fuit, & non obſtante, quod D. Petrus Paulus citauerit Comitem † ad ſoluen. ac ſemper paratum ſe obtulerit 12
ad recipiendum, Iaſ. *d. conſ. 9. colum. pen. verſ. minus etiam valebit lib. 1.* Corn. *conſil. 262. num. 13. ad fin. lib. 4.* Gregor. *deciſ. 146. numer. 1. verſ. præſertim,* quia cùm expreſſa proteſtatione de omnibus damnis expenſis, & intereſſe damno emergenti, & lucro ceſſante, & in Summ.
numer. 4. Itaut D. Comes à ſolutione fructuum, iuxta † 13
diſpoſit. *legis curabit de act. empt.* excuſari non poſſit ſub prætextu aſſerti Depoſiti.

Reliqua viſa ſunt ſufficienter ſublata in alia.

Et ita parte vtraque, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Bononieñ. de Berois.

Luna 18. *Februarij* 1641.

ARGVMENTVM.

In Tranſactione, ſi aliquid alternatiuè fuit promiſſum, cuius ſit lectio, & quid ſi alterum ex rebus promiſſis perijſſet, & quid ſi ſuper hoc adſit Confeſſio, quæ probatio ſuperat omnem aliam probationem. Confeſſio, ſi emanauerit ex cauſa erronea non attenditur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Alternatiuè natura eſt, vt in vna parte verifi-
cetur.*
2 *Alternatiuè electio ſicuti eſt debitoris.*
3 *Ita etiam competere debet eius hæredi, in quo continua-
tur obligatio.*
4 *Debitori, cùm competat electio alternatiuè, ſi vna ex
rebus perierit, tenetur aliam tradere, vel pretium
rei peremptæ ſoluere.*
5 *Confeſſio plenè probat contra confitentem.*
6 *Probatio, quæ fit per confeſſionem partis ſuperat omne
genus probationis.*
8 *Confeſſio ſi probetur erronea, & ex falſa cauſa emana-
ta non attenditur.*
*Quod procedit etiam, ſi cauſa expreſſa non ſit in totum
falſa, num. 9.*
9 *Error, quoties eſt expreſſus ſemper in eo, in quo eſt er-
ratum, tranſactio reſcinditur.*
10 *Succeſſor non poteſt impugnare confeſſionem ſui ante-
ceſſoris.*
11 *Tranſactio, vt ſubſtineatur ſufficit conſtare rem eſſe
dubiam.*
12 *in Fideicommiſſo aliquid comprehendi poteſt vigore pa-
cti, & conuentionis.*
13 *Remittentibus iura ſua, non datur amplius ad ea re-
greſſus.*
14 *Fideicommiſſaria bona antiqua regulariter non compre-
henduntur ſub diſpoſitione Teſtatoris.*
15 *Bona etiam aliena reperta in hæreditate Teſtatoris de-
ſcribi etiam debent in inuentario.*
16 *Bona, quæ non ſunt hæreditaria, ſed reperta in hæ-
reditate, & deſcripta in inuentario, non ideo effi-
ciuntur talia.*
17 *Et maximè appoſita in inuentario clauſula, quod non
appenenda habeantur pro non appoſita.*

*Iſta deciſio eſt in eadem cauſa de qua infrà de-
ciſio ſub die 28. Iunij 1641. coram eodem Car-
rillo.*

DECISIO CCCCLXIII.

IN tranſactione inita de anno 1621. ſuper reſtitutione
bonorum ſubiectorum fideicommiſſo eximij Iuriscon-
ſulti Auguſtini Beroi, Io. Franciſcus Berous hæres Hercu-
lis hæredis grauati reſtituit bona fideicommiſſaria D. Ludo-
uico Beroo, ad cuius fauorem erat dictum fideicommiſ-
ſum purificatum, quia prædium Butrij pariter fideicom-
miſſarium ſpectabat, quoad vſumfructum ad D. Lucre-
tiam Caſtellam. Ideò promiſit poſt trimeſtre ab obitu dictæ
Lucretiæ aliud quoque dicto Ludouico reſtituere, vel in
eius locum illud nuncupatum Fioppa Bianca, ſitum in
Communi Burgi Panicalis ſubrogare ad ipſius promittentis
electionem.

Poſtmodum adhuc viuente d. Lucretia obijt d. Io. Fran-
ciſcus per cuius obitum prætendens d. Ludouicus ſimiliter
ad ſui fauorem fuiſſe purificatum fideicommiſſum Herculis
Beroi, deuenit ad tranſactionem de anno 1636. cùm
hæredibus d. Io. Franciſci, in qua inter alia bona fideicom-
miſſaria dicti Herculis recepit prædium Butrij, & quia
vlterius prætendebat poſt deceſſum dictæ Lucretiæ ſibi tra-
di ad prædium Burgi Panicalis, ſeu pretium dicti prædij
Butrij, iuxta formam primæ tranſactionis anni 1621. &
ab hæredibus id impugnabatur, fuit ſuper hac controuer-
ſia factum compromiſſum, & à Iudicibus compromiſſarijs
pronuntiatum ad eiuſdem Ludouici fauorem. Quare
interpoſita appellatione per dd. hæredes ab hac pronuntia-
tione, & cauſa in Rota introducta mihique commiſſa du-
bitaui, An finito vſufructu prædium Burgi Panicalis ſit re-
laxandum D. Ludouico, ſeu prætium prædij Butrij ſoluen-
dum, & poſt plures cauſæ poſitiones fuit tandem hodie
negatiuè reſponſum.

Ratio reſolutionis fuit, quia cum promiſſio d. Io. Fran-
ciſci emiſſa in tranſactione anni 1621. fuerit alternatiua
de reſtituendo, vel prædium Butrij, vel aliud Burgi Pani-
calis, ſatis adimpleta dicitur per reſtitutionem dicti prædij
Butrij factam in ſecunda tranſactione anni 1636. per hære-
1 des d. Io. Franciſci, iuxta naturam † alternatiuè, quæ
ſufficit, vt in vno ex promiſſis verificetur, *cap. in alterna-
tiuis de regul. iur. in 6. l. ſi hæredi plures. ff. de condit. inſtit.*
Batt. *in l. ſi is, qui ducenta, §. cum ita, ff. de reb. dub. l. ſi
quis ita ſtipulatus, ff. de verb. oblig.* Gabr. *conſ.* 118. *num.* 2.
volum. 2. Rota *deciſ.* 611. *num.* 3. *part.* 3. *recent.* Et huiuſ-
modi † alternatiuè electio, ſicut competebat d. Io. Fran- 2
ciſco promittenti tam vigore pacti conuenti, quàm de iure
*vt eſt text. in l. plerumque circa fin. verſ. verum ſi ita fuerit,
ff. de iur. dot.* Surd. *deciſ.* 318. *num.* 3. Caual. *deciſ.* 582. *nu-
mer.* 1. *verſ. cum autem.* Ita competijt eius hæredibus, in
quibus continuatur obligatio, † & conſequenter facultas 3
eligendi. vti acceſſoria per text. *in l. ſi ſtipulatus fuerim il-
lud, aut illud, ff. de verb. oblig. l. ſeruus ſi hæredi in princip.
ff. de ſtat. lib. l. illud, aut illud, ff. de option. legat.* Molin.
de Hiſp. primog. lib. 2. *cap.* 4. *num.* 62. *verſ. quamuis enim*,
vbi Adden. ad complures congerit Anton. Gom. *var. reſol.
tom.* 2. *cap.* 11. *tit. de qualit. contract. num.* 41.

Non obſtat, quod dictum prædium Butrij fuerit in ſe-
cunda tranſactione reſtitutum tanquam ſuppoſitum fidei-
commiſſo Herculis, & ſic pro adimplenda promiſſione
facta in prima tranſactione debeat ſolui pretium eiuſdem
prædij Butrij, vel reſtitui prædium Burgi Panicalis, *arg.
text. in l. Stichum, aut Pamphilum, ff. de ſolut.* vbi diſpo-
nitur, quod perempta vna re ex alternatiuè debitis rema-
net † obligatio in alia, & illam tenetur debitor tradere vel 4
pretium rei peremptæ ſoluere, vt ex doctrina Batt. decla-
rat Ant. Gom. *tom.* 2. *variar. d. cap.* 11. *numer.* 40. *verſic.
vnum tamen eſt.*

Quia non ſubſiſtit, quod d. prædium Butrij fuerit ſuppo-
ſitum fideicommiſſo Herculis, imò ea prima tranſactione
clarè patet illud ſubiacere fideicommiſſo Doctoris Auguſti-
ni ex expreſſa confeſſione tranſigentium, † quę plenè pro- 5
bat contra Confitentes, *l. generaliter, C. de non numerat.
pecun. cap. per tuas de probat.* & ſuperat omne genus proba- 6
tionis, *l. cum te la 2. C. de tranſact.* Bald. *conſ.* 192. *numer.*
8. *lib.* 2. Honded. *conſ.* 30. *numer.* 24. *lib.* 2. & ideò ſubſe-
quens aſſignatio de eo facta in ſecunda tranſactione, vti
ſubiecta fideicommiſſo Herculis non † ſuſtinetur tanquam 7
erronea, & ex falſa cauſa proueniens ob defectum conſen-
ſus, *l. ſi per errorem. ff. de iuriſd. omn. Iud. l.* 1. *C. de error.
calcul.* quod procedit † etiam ſi cauſa expreſſa non fuerit 8
falſa in totum, vt notant communiter DD. *in ll. mox citat.*
& præcipuè Caſtr. *in d. l.* 1. *Cod. de error. calcul. in fin.* Se-
raph. *deciſ.* 175. *numer.* 10. & 11. vbi, quod quoties er-
ror eſt † expreſſus ſemper in eo in quo eſt erratum, tranſ- 9
actio reſcinditur.

Minùs obſtat, quod ſi d. prædium Butrij debetur dicto
Ludouico ex fideicommiſſo Auguſtini debeatur etiam præ-
dium Burgi Panicalis ex fideicommiſſo d. Herculis, quia
non probatur d. prędium Burgi Panicalis ſubiacere fideicom-
miſſo dicti Herculis, ſed potiùs conſtat de contrario cùm
idem Hercules fideicommittens in Inſtrumento tranſactio-
nia præuia cognitione cauſæ a iuriſperitis habita, quod fe-
cit de anno 1613. cùm dicto q. Ioan. Franciſco faſſus fuerit
prædium hoc ſpectare ad Iuniperam vxorem d. Auguſtini,
tam quoad vſumfructum, quam quoad proprietatem. &
& in eiuſdem Iuniperæ fideicommiſſo eſſe comprehenſum,
addita obligatione illud reſtituendi in caſum obitum ipſius
Herculis ſine deſcendentibus dicto Io. Franciſco, vel eius
deſcendentibus vocatis ad fideicommiſſum d. Iuniperæ, † 10
quæ quidem confeſſio non poteſt à Ludouico impugnari,
vti emanata ab eius Auctore, *l. ſi ſuperatus in princip. ff. de
pignor.* Bald. *conſil.* 364. *numer.* 2. *verſicul.* 3. *lib.* 2. Felin.
in capit. inter dilectos numer. 8. *de fid. inſtrum.* Rota
deciſ. 1. *eodem titul. in antiq.* & coram Buratto *deciſ.* 733.
num. 5.

Nec iſta confeſſio detegitur erronea ex eo, quod præ-
dium dictæ Iuniperæ fuerit antecedenter à filijs aſſigna-
tum ex cauſa portionis ſucceſſionis ei delatæ ob præde-
ceſſum alterius filij cum clauſula, reſeruatis iuribus aſſi-
gnantium poſt eius mortem, & ſic aſſignatio prædicta
intelligi debeat de vſufructu tantum. Quoniam dicta aſ-
ſignatio non fuit facta pro portione ſucceſſionis filij præ-
defuncti dumtaxat, ſed etiam pro credito fructuum pro-
priorum bonorum, quæ ipſa Iunipera in communi poſt
mortem viri poſuerat, & pro legatis eidem à marito fa-
ctis pro quibus datio in ſolutum debebat irreuocabiliter
fieri, non autem reduci ad ſimplicem vſumfructum, &
propterea dum vita functa dicta Iunipera filij non docue-
runt de eorum iuribus per quæ excluderetur ipſa à præ-
tenſione dictorum legatorum, & crediti fructuum ceſſat
† prætenſus error, de quo ad hunc effectum deberet pa- 11
ten-

tenter conſtare aliàs ſufficit rem eſſe dubiam, *l. 1. ff. de*
tranſact. l. 2. C. eod. tit. Crauett. *conſ.* 151. *num.* 27. Becc.
conſil. 109. *num.* 9. *&* 10. Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.*
149. *num.* 7. Seraph. *deciſ.* 638. *num.* 6. *cum ſeqq. vſque ad*
fin. Caual. *deciſ.* 407. *numer.* 7. *&* 8. cum alijs plena manu
congeſtis in ſimilibus terminis in *Bononien. Tranſactionis*
25. *Febr.* 1639. §. *illudque plurimi, coram D. meo Merlino,*
& in Foroliuien. fideicommiſſi de Acconcijs 1. *huius menſis*
coram D. meo Ghiſilerio, & clauſula illa, *ſaluis iuribus aſſi-*
gnantium, oihil obeſt cum reſeruatio nihil operatur, vbi
non inuenit aliquid reſeruabile, ita Angel. *per text. in l. ſi*
quis legauerit, de legat. 1. Felin. *in cap. inter dilectos, col.*
6. *de fid. inſtrum.* Becc. *conſ.* 34. *num.* 23.

Quinimò ex quo idem Hercules in dicta tranſactione
promiſit per pactum expreſſum reſtitutionem dicti prædij,
vti ſubiecti fideicommiſſo Iuniperæ renuntiando declara-
tioni priùs à filijs Auguſtini factæ io diuiſiooe, quod ſcili-
cet dicta aſſignatio intelligeretur, quoad vſumfructum
tantùm ſuſtinetur eiuſdem prædij compreheoſio in fidei-
12 commiſſo † dictæ Iuniperæ ſaltem in vim pacti, & con-
uentionis, Salic. *in l. ſi de certa, num.* 2. *Cod. de tranſact.*
Alexan. *conſ.* 11. *numer.* 7. *lib.* 7. Honded. *conſ.* 49. *numer.*
34. *verſ. inſuper dico, lib.* 1. & fuit nouiſſimè di-
ctum in *Romana fideicommiſſi de Ceulis* 14. *Ianuarij præ-*
13 *teriti coram me*. Remittentibus † autem iura ſua non
datur ampliùs ad ea regreſſus, *l. quaritur, §. ſi venditor,*
ff. de edilict. edict. Crauett. *conſ.* 24. *numer.* 4. Rot. *deciſ.*
382. *num.* 1. *par.* 1. *recent.*

Cùm igitur dictus Hercules diſpoſueſit de bonis ſuis, de-
clarando in teſtamento, quod non intendebat diſpoore
de bonis, quæ quomodocumque ſpectare dici poſſent ad
fideicommiſſa Auguſtini, & Iuniperæ, & ex prædictis pa-
reat iſtud prædium Burgi Panicalis ſpectare ad fideicommiſ-
ſum Iuniperæ, ſequitur perneceſſe dicendum, quod de
eo teſtator diſponere noluerit, idemque eſſet concluden-
14 dum, quatenus ſic expreſsè non declaraſſet, quia in † du-
bio bona antiqua fideicommiſſi regulariter non compre-
henduntur ſub diſpoſitione Teſtatoris, *leg. ſequens quæſtio,*
ff. de legat. 2. & ibi communites Doct. Maotic. *de coniect.*
vltim. volunt. lib. 9. *tit.* 6. *num.* 8. *in fin.* Peregrin. *de fidei-*
comm. art. 6. *num.* 8. Suſd. *deciſ.* 93. *numer.* 17. *&* 19. *cum*
ſeqq. Rot. *deciſ.* 84. *num.* 5. *in fin. par.* 2. *recent.* oemo e-
oim præſumitur teſtari de alienis bonis, *gloſ. in l. conficiun-*
tur, §. ſi poſt factum, verb. teſtatur, in fin. ff. de iur. codi-
cill. & in l. 1. *C. qui teſtam. qui facer. poſſ.*

Hincque patet non aduerſari, quod d. Ioann. Franci-
ſcus in Inuentario bonorum dicti Herculis fideicommit-
15 tentis deſcripſerit prædium prædictum, quia etiam † res
alienæ repertæ io hæreditate Teſtatoris deſcribi debeot in
eius Inueotario, ex traditis per Bald. *in l. fin. §. cùm i-*
gitur. num. 10. *C. de iur. deliber. & in l. item videndum*
§. fin. ff. de petit. hered. Sed ooo ideò per hanc deſcri-
ptionem efficiuntur hæreditariæ attenta præcipuè clauſu-
16 la illa in dicto Inoentario appoſita, † quod ſcilicet noo
apponenda habeantur pro non appoſitis, quæ præſeruat
deſcribeotem ab omoi præiudicio, Caſtr. *in d. l. fin. §.*
cùm igitur, C. de iur. delib. Angel. *in l.* 1. *§. hæc ſtipula-*
tio, num. 24. *ff. ſi cui pluſquam per l. Falcid.* Grat. *conſ.*
25. *num.* 2. quos refert, & ſequitur Rota *in deciſ.* 287.
num. 6. *par.* 3. *recent.*

Ex quibus cùm conſtet prædium Botrij ſpectare ad fi-
deicommiſſum Doctoris Auguſtioi, & vti tale fuiſſe
aſſignatum Ludouico Actori in tranſactione 1621. &
prædium Burgi Panicalis pertioere ad fideicommiſſum
Iuniperæ, ad quod legitur vocatus Io. Franciſcus Au-
ctor Herculis iunioris Rei conuenti dixerunt Domini
dictum prædium Burgi Panicalis non eſſe relaxandum,
nec pretium Butrij ſoluendum vtraque parte audi-
ta, &c.

R. P. D. R O I A S.

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana, ſeu Ianuen. locorum Montium.

Veneris 1. Martij 1641.

A R G V M E N T V M.

Retentioni locus, vt ſit pro prætenſo credito qua-
liter, & quomodo iuſtificandum veniat, cùm
debeat eſſe talis, vt nulla penitùs admittenda ve-
niat exceptio.

S V M M A R I V M.

1 *Obligationem ſuam ſine dubio, quis tenetur ad-*
implere.
2 *Retentio, vt detur pro credito, debet de eo concludentiſ-*
ſimè conſtare.
3 *Retentio non datur pro credito, quod per Iudicem non*
fuit habitum in conſideratione.
4 *Retentio non competit pro credito, quod requirit altio-*
rem indaginem.
5 *de Credito non dicitur conſtare ex partita Gabellæ*
Cambiorum, quia non probatniſi denuntiationem re-
ſpectu intereſſe Gabellarij, non autem numeratio-
nem pecuniæ.
6 *Iudicis ſententia requiritur, vt intret retentio pro alio*
credito.
7 *Creditum non dicitur perfectè liquidum, quod per ſen-*
tentiam Iudicis non fuit liquidatum.
8 *Mandatum Iudicis relaxatum pro liquidatione cre-*
diti, non iuuat, ſi fuerit ſuſpenſum per appel-
lationem.

Deciſio iſta eſt in hac eadem cauſa, de qua ſuprà deciſio-
nes 237. & 298. ſub diebus 15. Iunij 1640. coram bon.
mem. Pironano, & 31. Maij 1638. coram bon. memor.
Buccabella par. 8. recent.

D E C I S I O CCCCLXIV.

SEcuta venditione Palatij ad fauorem D. Aloyſij Cen-
turioni D. Simoo ab Auria fideiuſſit, & de euictio-
ne promiſit pro DD. Angelo, & Io. Vincentio fratribus
de Lomellinis venditoribus pro limitato tempore 15. ao-
norum, & pro iodemnitate D. Simonis D. Maria Lo-
mellina mater ſupradictorum venditorum reſignauit hìc
in Vrbe quamplura loca montium cum hæc conditione,
quod elapſo dicto tempore 15. annorum teneretur d. D.
Simon reſignare d. loca montium eidem d. Mariæ, vel e-
ius hæredibus, & interim ſoluere fructus exigendos. E-
lapſo tempore præfixo 15. annorum D. Angelus vti hæ-
res teſtamentarius ſupradictæ D. Mariæ matris ioſtetit
pro actuali conſignatione medietatis dictorum locorum
montium, & iotroducta cauſa coram bon. mem. Buc-
cabella emanauit deciſio ſuper bono iure D. Angeli ſub
die 31. Maij 1638. & D. Buccabella vita functo, fuit in
eius locum ſubrogatus Reuerendiſſ. D. meus Pirouanus
Decanus, coram quo emanauit ſecunda deciſio ſub die
15. Iunij 1640. in quibus benè diſcuſſis, ac diligenter
examinatis omnibus prætenſis creditis D. Simonis, quo-
rum vigore prætendebat retentionem dictorum mooti-
um, fuit lata ſententia ad fauorem dicti D. Angeli, &
in gradu appellationis mihi cauſa commiſſa dubitaui ho-
die, An prædicta ſenteotia Rotalis eſſet confirmanda,
& affirmatiuè reſolutum fuit, cùm viſa fuerit Dominis
valida & iuſta.

De validitate non poteſt dubitari, cùm neque à parte
fuerit oppoſitum.

Iuſtitia verò deſumpta fuit ex eo, quia debitum D.
Simoois eſt clarum cum elapſo termino 15. annorum
teneri voluerit ad reſtitutionem prædictorum locorum
montium ei, vt ſuprà conſignatorum, quod tempus
cùm iam effluxerit, & inſuper D. Angelus expreſ-
ſam liberationem D. Simonis à prædicto Centuriono re-
portauerit, vt in prædictis deciſionibus deducitur, non
† eſt dubium quin teneatur eius obligationem adimple- 1
ſe, iuxta *l. fideiuſſa, §. vltimo, vbi gloſ. ff. mandat.*
Dec. *conſ.* 72. *numer.* 13. Seraphin. *deciſ.* 55. *numer.* 1.
Rot. *deciſ.* 567. *numer.* 1. *& ſeqq. par.* 1. *diuerſ.* cum
alijs

alijs latè deductis in prædictis deciſionibus in hac cauſa.

Non obſtat, quod pro parte D. Simonis adducantur alia credita pro retentione dd. locorum montium, quia
2 cùm de iſtis creditis deberet concludentiſſimè conſtare, † vel per confeſſionem, vel per rem iudicatam, vel per inſtrumenta publica, quæ nullam admittant controuerſiam, tamen de hoc non doceatur, ideò illa non fuerunt habita in
3 conſideratione, præſertim cùm ea ſatis fuerint diſcuſſa in deciſionibus tam bon. memor. Buccabellæ, quàm Reuerendiſſ. D. mei Decani, & præter in eis deducta diaetunt, Menoch. *conſ.* 858. *num.* 8. Mareſcott. *var. lib.* 2. *cap.* 121. *num.* 8. Rot. *deciſ.* 433. *num.* 3. *par.* 2. *rec.* Duran. *dec.* 197.
4 *num.* 1. adeò vt ſi altiorem requirant indaginem retentio † non competat, Rota poſt Zacch. *de obligat. Cameral. deciſ.* 130. *num.* 8. *& in recent. deciſ.* 433. *num.* 2. *par.* 2. Gregor. XV. *deciſ.* 254. *num.* 3. vbi Adden. *nu.* 8. *& poſt tract. de manut. deciſ.* 323. *num.* 24.

Credita aut quæ pro parte D. Simonis adducebantur pro retentione dictorum locorum montium non viſa fuerunt Dominis adeò clara, & iuſtificata, ac demum talia, vt pro illis retentio competere poſſit Simoni, cum adducta in præſenti diſputatione ad duas partitas reducantur, quarum prima eſt ſcutorum 1700. continens in ſe aliud creditum ſcutorum 1725. vt ex litteris Summario datis ex quibus clarè videtur inferri vnicum tantum eſſe creditum, ſecunda verò ſcutorum 1213. multas ipſa quoque patitur exceptiones, nec concludenter apparet iuſtificata ea
5 partita gabellæ Cambiorum, quia non probat niſi † denuntiationem reſpectu intereſſe Gabellarij, non autem numerationem pecuniarum, ex Scacc. *de camb.* §. 7. *gloſ.* 3. *num.* 8. pro parte Simonis adducto cùm loquatur de Cartulario S. Georgij, quod eſt longè diuerſum à Manuali Gabellæ, quod non applicatur; & ſupradictis partitis nul-
6 la adeſt Iudicis ſententia illas liquidans, quod † neceſſarium videtur pro retentione, ex doctrina Bald. *in l. item quia in* 2. *lect. in princ. ff. de pact.* dicentis non eſſe perfe-
7 ctè liquidum, quod per Iudicem † non fuit liquidatum, & idem firmauit Rot. *in deciſ.* 90. *nu.* 10. & poſt Staril. de Saluian. Afflict. *dec.* 205. *nu.* 1. & quamuis pro ſupradicta prima partita detur mandatum Genuæ relaxatum, illud tamen non apparet inſtificatum, vt requiritur, fuit ſuſpen-
8 ſum † per appellationem ab eo interpoſitam, Lap. *alleg.* 2. *num.* 5. Pariſ. *conſ.* 28. *num.* 22. *lib.* 4. Oſaſch. *deciſ. Pedemont.* 5. *nu.* 1. Grat. *deciſ. March.* 9. *num.* 11.

Ex qua partitarum dubietate, ac illiquidò dicti D. Simonis credito viſum fuit Domini ei non competere retentionem, ſed potiùs hoc ſpectare ad aliud iudicium reconuentionis, in quo ſupradictæ partitæ ſigillatim diſcuti poterunt.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PANZIROLO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Bononieñ. fideicommiſſi de Rubeis.

Die 4. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum abſolutum inter omnes deſcendentes, quando dicatur inductum. Papa licet valeat derogare fideicommiſſis, attamen clarè debet conſtare de eius voluntate velle derogare, & quando circa hoc non poſſit dari de ſubreptione. Verùm conditiones in derogatione appoſitæ debent ſeruari, & an emptores bonorum fideicommiſſariorum debeant eſſe ſoliciti circa hoc.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum inter omnes deſcendentes, quando dicatur inductum.*
2 *Deſcendentia ex pluribus poteſt probari.*
3 *Papa ſine dubio poteſt derogare fideicommiſſis, debet tamen conſtare de eius voluntate.*
4 *Fideicommiſſo alienatio, ſi facta fuerit vigore Breuis Apoſtolicæ; dum eius forma non fuit ſeruata, non eſt conſiderabilis.*
5 *Forma quando eſt data ad certum effectum, ſatis eſt, quod per æquipollens adimpleatur.*
6 *Cauſa finalis eſt attendenda.*
7 *Narratiua gratiæ plurimum eſt attendenda.*
8 *Alienandi facultas bona fideicommiſſaria, non datur niſi in ſubſidium.*
9 *Bona libera non poſſunt dici adeſſe, quando vendenda ſunt cum bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
10 *Aduerbium,* commodè, *quid importet.*
11 *Subreptio, vt euitetur ſufficit cogitatio generica in Principe.*
12 *Conſenſus ſubſequens quando retrotrahatur vſque ab initio.*
13 *Sententiæ ſubſcriptio habet vim publicationis.*
Verba illa in prolatione ſententiæ poſita prolata, lecta, data, & in his ſcriptis promulgata, non ſunt neceſſaria, ſed de ſtylo Notariorum apponuntur.
15 *Executor Breuis non tenetur formare proceſſum quando aliquem non tenetur citare.*
16 *Statuta cum ſtrictè veniant intelligenda, ideòque de caſu ad caſum non debet extendi.*
17 *Alienatio bonorum minorum, ſi fiat auctoritate Principis non requiritur ſolemnitas.*
18 *Vtile per inutile non vitiatur.*
19 *ad Intereſſe paſſum ob non factum multiplicum in tempore debito, quando quis non poſſit condemnari.*
20 *Mora ſemper poteſt purgari, quando ius actoris non eſt effectum deterius.*
21 *Emptores bonorum fideicommiſſariorum non debent eſſe ſoliciti de multiplico, nec curare de inueſtimento, & per conſequens non tenetur ad intereſſe.*
22 *Tamen contrariam ſententiam ſequitur Rota, quia vbi agitur de præiudicio tertij, emptor tenetur eſſe ſolicitus de inueſtimento pretij.*
23 *Bona fideicommiſſaria non eſt aperienda via vendendi, & fraudandi vocatos ſoluendo ſimpliciter pretium ſub conditione multiplici.*
Bona fideicommiſſaria, quando venduntur ſub conditione multiplici, de eo venditores non ſolent curare, num. 23.
24 *Surd. in conſ.* 156. *refutatur.*
25 *Alienatio bonorum, quando fit ex neceſſitate ſoluendi debita, emptor tenetur eſſe ſolicitus de verſione.*
26 *Obſeruantia optimè deſeruit prò aſſequenda veritate rei.*

Deciſio iſta allegatur ſuprà in hac par. 9. *rec. tom.* 1. *deciſ.* 75. *quæ eſt in eadem cauſa ſub die* 14. *Martij* 1642. *coram eodem bo. me. Card. Panzirolo.*

DECISIO CCCCLXV.

Reſolutum fuit conſtare de fideicommiſſo, quod ſuffragetur D. Iacobo, ſiquidem illius exiſtentia non controuertitur, cùm clarè pateat ex teſtamentis Mini, Neſtoris, ac Ludouici, in quibus fuerunt vocati omnes deſcendentes maſculi legitimi, & naturales in infinitum, & deficientibus totaliter lineis fuerunt ſubſtituti proximiores de familia, deinde loca pia cum expreſſa prohibitione alienationi, & cum hac conditione, quod ſi aliquis ex vocatis alienaret bona fideicommiſſi, vel alienationi conſentiret, ſtatim priuatus remaneret, & alienatio eſſet nulla, ac bona ſic alienata peruenirent ad eum, qui eſſet vocatus poſt obitum alienantis, vel conſentientis alienationi ex qua ſerie diſpoſitionis cenſeri † perpetuum, & 1
abſolutum fideicommiſſum inductum inter omnes deſcendentes, eſt *text. in l. cum ita*, §. *fideicommiſſo*, *ff. de legat.* 2. Bart. *in l. qui Roma*, §. *cohæredes*, *vbi ſcribentes*, *ff. de verb. oblig.* Petra *de fideicomm. quæſt.* 5. *num.* 2. *& ſeqq.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 272. *num.* 6. Rota *deciſ.* 168. *num.* 1. *& 4. cum ſeqq. par.* 3. *recent. & deciſ.* 284. *num.* 1. *&* 8. *& deciſ.* 304. *num.* 14. *part.* 6.

Quod autem D. Iacobus per lineam maſculinam deſcendat a prædictis Mino, & † Ludouico apparet tam ex teſta- 2
mentis, & legitimatione Summat. num. 1. 2. & 3. quàm ex enuntiatiuis antiquis Summat. num. 4. & demum adſunt depoſitiones teſtium Summ. num. 5. 6. & 7. Genou. *de verb. enuntiat. lib.* 2. *quæſt.* 33. *num.* 9. Seraph. *dec.* 1282. *num.* 8. Rota *deciſ.* 84. *num.* 2. *&* 8. *& dec.* 409. *num.* 8. *&* 10. *par.* 5. *recent.* & alibi paſſim.

Verùm

Verùm tota vis huius diſputationis via eſt reduci ad rele-
uantiam dictorum fideicommiſſorum, eo quia D. Iacobus
prætendit, quod probata deſuper per ipſum bonorum iden-
titate, poſſet vindicare bona alienata. E contra verò D.
Iulia de Pepulis, ac DD. Franciſcus, & alij de Vrſis, in
quos fideicommiſſaria per venditionem fuerunt delata, ſe
opponunt allegando, quod D. Iacobo ſolùm competit a-
ctio pro conſequendo multiplico proueniente ex parte pre-
tij bonorum alienatorum, vel alijs bonis in locum vendi-
torum ſubrogatis.

Et quidem DD. in hanc vltimam iuerunt ſententiam,
quia Tiberius de Rubeis, dum fideicommiſſaria prædicta
poſſidebat, cum magno ęre alieno grauatus reperiretur pe-
rijt, & facultatem obtinuit à fel. record. Paulo V. vt poſſet
vendere bona prædicta quibuſcumque perſonis meliorem
conditionem facientibus vſque ad ſummam librarum
54000. cum hac tamen conditione, quod ex dicta ſumma
in primis, & ante omnia ſcuta 4000. monetæ in tot bonis
ſtabilibus, ſeu locis montium non vacabilium in dicta Vr-
be inueſtiri, & ſubinde illorum, & infrà emendorum fru-
ctus in emptione aliorum bonorum, ſeu locorum mon-
tium huiuſmodi annuatim conuerti, nec inde niſi ad hunc
effectum amoueri deberent donec ad integram ſummam
dictorum librarum 54000. in ſorte principali peruenissent,
& hæreditas ipſius exponentis in hoc reintegraretur. Quæ
omnia in locum bonorum venditorum huiuſmodi ſubroga-
ſi deberent, ac eiſdem fideicommiſſis, & alienandi pro-
hibitionibus, alijſque vinculis ſubiacerent in omnibus,
ac per omnia abſque vlla prorſus differentia. Vnde cùm
3 venditio facta fuerit præuia † derogatione fideicommiſ-
ſi vigore Breuis Pauli V. de cuius voluntate claré appa-
ret, & de poteſtate non licet ambigere, Bald. *in l. ſi te-
ſtamentum, C. de teſtam.* Alexan. *conſ.* 2. *num.* 13. *in fin.
verſ. & non eſt dubium lib.* 1. Peregrin. *de fideicomm. artic.*
52. *numer.* 117. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 623. *num.* 7. Caual.
deciſ. 430. *num.* 2. & in his terminis Rota *diuerſ. deciſ.* 367.
num. 2. *par.* 4. ſolùm videtur actionem competere Iacobo
pro conſequendo multiplico, ac bonis in locum vendito-
rum ſubrogatis.

Nec viſum fuit releuare, quod ſequuta venditione non
fuerint ſtatim erogata ſcuta 4000. in emptione bonorum
immobilium, ſeu locorum montium, prout Papa man-
4 dauit, ſed † tantum poſt annos nouem, vnde cùm non
fuerit ſeruata forma Breuis, alienatio illius vigore facta non
eſt conſiderabilis, iuxta mentem Rim. iun. *in conſ.* 255. *nu.*
36. *& ſeqq.* Theſ. *deciſ.* 99. *num.* 13. Cyriac. *controu.* 103.
num. 71. Rot. *deciſ.* 621. *nu.* 6. *par.* 3. *recent.* placuit enim
Dominis reſponſio, quod quando forma eſt data ad ali-
quem certum effectum, ſatis eſt, quod per æquipollens ſa-
5 tisfiat menti legislatoris † formam indicentis, & quod ple-
narius ſequatur effectus, iuxta *tex. in l. omnium, C. de teſt.*
Butr. *in c. ſuper litteris n.* 16. *de reſcript.* Caſtr. *conſ.* 99. *nu.*
2. *verſ. nam ea, lib.* 1. Rom. *conſ.* 433. *nu.* 1. *verſ. ſeptimo,
& nu. ſeq.* Brun. *de forma tit. de poteſt. & effect. form. verſ.
prædicta concluſio,* Mant. *de tac. lib.* 2. *tit.* 4. *nu.* 45. *& lib.*
7. *tit.* 15. *nu.* 42. Mareſcott. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 68. *nu.* 1.
Caſſad. *deciſ.* 2. *de iudic.* Put. *deciſ.* 100. *nu.* 4. *lib.* 2. *in cor-
rect.* Seraph. *dec.* 309. *num.* 1. *& dec.* 1413. *nu.* 3. Rot. *dec.*
267. *nu.* 6. *par.* 1. *& deciſ.* 33. *nu.* 4. *&* 5. *par.* 2. *diuerſ. & in
recent. dec.* 162. *nu.* 12. *par.* 2. *& dec.* 353. *nu.* 1. *in fin. par.* 3.
& dec. 149. *nu.* 5. *&* 14. *par.* 6. Duran. *dec.* 40. *nu.* 56. *vbi*
6 *num. ſeq.* dicit, quod potiùs debet attendi cauſa † finalis
ſcilicet reintegrandi fideicommiſſum, quàm attendenda
ſint illa verba, in primis, & ante omnia.

Præterea dicebant Domini, quod cùm per aliquot an-
nos non fuerit repertum opportunum inueſtimentum pro
ſumma librarum 54000. vt dicitur in d. inſtrumento multi-
7 plici poſteà coram Iudice celebrato, cuius † narratiuæ
multum eſt deferendum, *l. ſciendum, ff. de verb. oblig.* Bald.
in l. ab executione, num. 16. *Cod. quor. appell. non recip.*
Natt. *conſil.* 483. *num.* 7. Rota *par.* 3. *recent. deciſ.* 608. *nu.*
3. potuit idem multiplicum cum intereſſe decurſo poſteà
fieri, prout factum fuit.

Minùs facit, quod Breue dicatur ſubreptitium, ex quo
Tiberius tacuit, quod haberet alia bona libera, nam ſi Pa-
pa hoc ſciuiſſet, vel facultatem alienandi non conceſſiſſet,
8 vel ſaltem difficilius conceſſiſſet, cum hæc facultas † regu-
lariter non detur niſi in ſubſidium, Peregr. *de fideicommiſſ.
art.* 40. *num.* 22. Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 542. *num.* 14. fuit e-
nim reſponſum, quod Tiberius narrauit ſe eſſe grauatum
ære alieno in ſorte principali librarum 54350. circiter, il-
liuſque interuſurijs premi, ſicut & alijs † infortunijs, 9
& præſertim ob inundationem fluminis Rheni, quibus non
poterat commodè prouidere niſi mediante derogatione;
Vnde cùm Tyberius eodem tempore, & libera, & fidei-
commiſſaria vendiderit, non erat opus exprimere, quod
haberet bona libera, ſi iſta vti pro eadem cauſa Breui, ven-
ditura poterant reputari, ac ſi in illius bonis nō extarent, ita-
ut conſultò videatur fuiſſe appoſitum aduerbium illud (*com- 10
modè,*) quia pro reparatione infortuniorum opus erat omni-
no, & præcisè vendere non ſolùm bona libera, ſed etiam
fideicommiſſaria. Præterea ponderabatur, quod Tyberius
expoſuit ſe debitorem in maiori ſumma, & Papa illi con-
ceſſit derogationem pro vendendis fideicommiſſarijs ſolum
pro ſumma librarum 54000. quia fortaſsè voluit, quod de
cætero suppleret cum bonis liberis, quatenus illa haberet.
Et demum dicebatur, quod Tyberius non negauit habere
bona libera, ſed expoſuit ſe eſſe grauatum ære alieno in
ſumma ſupradicta, & pro reparatione omnium ſuorum
infortuniorum egere derogatione pro libris 54000. & ſic Pa-
pa videtur voluiſſe occurrere ipſius neceſſitatibus mediante
venditione fideicommiſſariorum, dum non fuit illi expoſi-
tum, quod libera non ſufficerent, & ſic ſatis eſt, quod Pa-
pa potuerit ſaltem in genere ex narratis cogitare talem eſſe
neceſſitatem Oratoris, vt excederet bona libera, nec poſ-
ſet euitari ſine derogatione fideicommiſſi pro dicta ſumma,
cùm ad euitandam ſubreptionem in concedente ſufficiat † 11
cogitatio generica, Ruin. *conſil.* 68. *num.* 4. *& conſ.* 75. *nu.*
16. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 23. *nu.* 8. *& ſeq. lib.* 1. Honded. *conſ.*
89. *num.* 27. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 628. *num.* 9. *par.* 4. *& deciſ.*
100. *num.* 30. *par.* 5. *recent.*

Nec releuat, quod venditiones præceſſerint ſententiam
Ordinarij, cui Breue fuerat directum, & quod ſenten-
tia ipſa non iuſtificetur ex actis, ex quo non fuit ſolemniter
publicata. Quia, quod venditio ſententiam præceſſerit,
parùm, aut nihil videbatur obeſſe, quia vltra quod reſpe-
ctu venditionis factæ Comiti Pepulo obiectum non ſubſiſtit
in facto, quo vero ad DD. de Vrſis licet venditio de tem-
pore facta non ſubſtineretur, attamen ſuperueniente † 12
poſteà licentia, ac ſententia Vicarij, & acquieſcentia Tybe-
rij poſterior hic conſenſus videtur retrotrahi ad venditio-
nem prius factam, vel ſaltem habet vim nouæ venditionis
ad text. in l. aſſe toto, de hæred. inſtit. Menoch. *conſ.* 80. *nu.*
66. & faciunt tradita per Mareſcott. *var. reſolut. cap.* 14.
nu. 1. *& ſeqq.* Quo verò ad publicationem ſententiæ re-
ſponſum fuit ſufficere, quod à Vicario fuerit ſubſcripta, † 13
cùm ſubſcriptio haberet vim publicationis, Vant. *de nullit.
ex defect. proceſſ. ſine ordin. Iudic. & ſolemn. form. numer.*
84. *&* 86. quia illa verba à Notarijs apponi ſolita, videli-
cet lata, data, & in his ſcriptis promulgata, non ſunt de
ſubſtantia, † neque de ſolemnitatibus legis, vt tradit idem 14
Vant. *vbi ſuprà nu.* 88. Scacc. *de ſent. & re iud. gloſ.* 17. *nu.*
5. *& ſeq.*

Nec dicatur, quod Vicarius debebat formare proceſ-
ſum ſuper expoſitis in Breui, quia veriùs viſum eſt,
quod Vicarius validè potuerit ſe extraiudiciali informa- 15
cùm ex forma Breuis nemo eſſet citandus, Lap. *allegat.*
15. *numer.* 8. Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *quæſt.* 11.
num. 14. Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 12. *limit.* 10. *nu.*
8. Buratt. *deciſ.* 622. *num.* 1. *&* 2. & cùm verſemur in
executore extraiudiciali pro eo præſumendum eſt, Put.
deciſ. 140. *numer.* 1. *&* 2. *lib.* 2. *in correct.* Caual. *deciſ.*
644. *num.* 2.

Nec obſtare potuit, quod alienatio facta fuerit abſque
licentia Antianorum, & Collegij Ciuitatis Bononiæ, pro-
ut requiritur in venditione ſtabilium facienda per minores
18. annis ex Statuto dictæ Ciuitatis, ſub *rubr. de contract.
minor.* Tum quia non verſamur propriè in alienatione,
de qua loquitur † Statutum, & propterea de vno caſu ad 16
alium non debet fieri extenſio ad text. *in l. illud, ff. ad l. A-
quil.* Alex. *conſ.* 29. *num.* 4. *lib.* 6. Soccin. *conſ.* 9. *num.* 16.
lib. 3. Crau. *conſ.* 17. *num.* 2. Rota *deciſ.* 460. *num.* 8. *par.*
1. *recent.* Tum quia cùm emptio, & reſpectiuè venditio
fieret auctoritate Apoſtolica, † non erat opus alia licen- 17
tia, ſeu ſolemnitatibus, *cap.* 1. *de reb. Eccl. non alien. in* 6.
Abb. *conſ.* 41. *lib.* 1. *nu.* 3. Pariſ. *conſ.* 24. *nu.* 4. *lib.* 4. Dec.
conſ. 341. *nu.* 9. Capyc. *deciſ.* 16. *nu.* 2. *& ſeq.* Seraph. *dec.*
1307. *nu.* 1. Rota *in recent. deciſ.* 367. *nu.* 13. *par.* 5. & ni-
hilominus in d. contractu interuenit decretum Iudicis, &
Curatoris cum præſentia quatuor teſtium, quorum, vnus

erat

erat conſanguineus, & ſic fuerunt adhibitæ ſolemnitates,
quæ requiruntur à dicto Statuto.
Minus viſa eſt infringi alienatio, ex quo multiplicum fa-
ctum fuerit poſt nouem annos à die contractus, cùm ta-
men ſi factum fuiſſet debito tempore perueniſſet ad ſum-
mam librarum 54000. vſque de anno 1637. itaut vocati
iam vſi fuiſſent illius beneficio, & tamen ob negligentiam
emptorum multiplicum non complebitur niſi de anno 1652.
quoniam quidquid ſit, an dictum multiplicum prædicto,
vel alio longiori tempore perfici debuiſſet, Domini dixe-
runt, quod ſicuti ex hoc defectu non poteſt, nec debet re-
18 ſcindi alienatio aliàs validè facta ex regula, quod † vtile
per inutile non vitiatur, Surd. *deciſion.* 248. *ſub num.* 21. *in
fin. verſ. Senatus tamen*, ita negligentia emptorum in fa-
ciendo multiplico nō debet nocere vocatis ad fideicommiſ-
ſum, & ideò prædictos DD. Emptores teneri ad traden-
dum prædium liberum, & exemptum ab oneribus, de
quibus in Inſtrumento multiplici celebrato ſub die 24. Ian.
19 1622. † nec non ad intereſſe paſſum ob dictum multipli-
cum debito tempore completum iuxta notata in *l. idemque
§. ſi Prior*, *& in l. ſi tibi mandauero*, *§. ſicut ff. mand.* Surd.
20 *deciſ.* 304. *nu.* 11. *&* 16. & regula eſt, quod mora † pur-
gari poteſt, vbi ius actoris non eſt factum deterius, prout
erit in hoc caſu, *l. illud*, *ff. de peric. & commod. rei vendit.
l. mancipiorum ff. de option. legati*, *Clem. ſæpè §. & quia*,
verſ. non obſtat, *de verb. ſignif.* Natt. *conſ.* 348. *numer.* 12.
Surd. *conſ.* 558. *num.* 14. *&* 15. Marſil. *ſingul.* 383. Seraph.
deciſ. 591. *& deciſ.* 819. *num.* 7. *& deciſ.* 1150. *num.* 4. Bu-
ratt. *deciſ.* 582. *num.* 9.
21 Nec † dicatur emptores bonorum fideicommiſſo ſuppo-
ſitorum non debuiſſe eſſe ſollicitos de multiplico, nec cu-
rare de inueſtimento, & per conſequens non teneri ad in-
tereſſe; Quoniam Domini contrariam ſententiam ample-
22 xi ſunt, tum quia generaliter vbi † agitur de præiudicio
tertij, quales reputantur vocati ad fideicommiſſum, em-
ptor tenetur eſſe ſollicitus de inueſtimento pretij, iuxta
theoricam Bart. *in l. doli mali num.* 7. *ff. de nouat.* Mantic.
de tacit. lib. 8. *tit.* 13. *numer.* 17. Manent. *deciſ.* 31. *nu-
mer.* 27. Giurb. *deciſ.* 79. *numer.* 7. & fuit reſolutum in
Romana dotis 13. *Nouembris* 1623. *coram R. P. D. meo
Merlino*. Nam alias aperiretur via vendendi bona fidei-
23 commiſſaria, † & fraudandi vocatos ſoluendo ſimpliciter
pretium ſub conuentione multiplici, de quo venditor non
ſolet curare, vt latè materiam proſequitur Manent. *di-
cta deciſ.* 31. *num.* 24. dicens contra deciſionem Surdi 156.
24 † fuiſſe iudicatum, & hoc idem etiam comprobat in con-
ſilio 17.
25 Tum quia quando alienatio † fit ex neceſſitate ſoluendi
debita, emptor debet eſſe ſollicitus de verſione, Rota *de-
ciſ.* 287. *nu.* 4. *&* 5. poſt Cenc. *de Cenſ. & in rec. deciſ.* 681.
num. 5. *par.* 1. Grat. *diſcept.* 45. *num.* 24. *& ſeqq.* Et omnis
ceſſat ambiguitas, ex quo dicti emptores agnoſcendo hanc
veritatem poſteà in ſupradicto inſtrumento emptionis præ-
dij Loueletti ſuſceperunt in ſe onus procurandi hoc multi-
plicum, & inueſtimentum, illudque effectualiter facere
25 cœperunt, † quæ obſeruantia optimè deſeruit pro aſſe-
quenda rei veritate, *l. ſi de interpretatione*, *l. minimè*, *ff.
de legibus*, *C. cum dilectus de conſuetudine*, Io. de Ami-
cis *conſ.* 42. *num.* 15. *&* 17. Rota *deciſ.* 261. *num.* 4. *& dec.*
641. *num.* 4. *par.* 1. *recentior.*
Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. C A R R I L L O,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Romana Saluiani, ſeu Attentatorum.

Mercurij 29. Maij 1641.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ executio ſi ſit facta intra decem dies datos ad appellandum eſt attentata. Ad appellandum dantur decem dies integri, nulla habita ratione horæ, vel momenti. Ægidiana non intrat, quando agitur de bonis Eccleſiæ, & qualiter probetur, quod ſint Eccleſiæ. Bona hæreditaria emens, quando ſit tutus, quoad omnes creditores.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia appellabilis non poteſt exequi intra terminum datum ad appellandum.*

2 *Appellationis tempus durat per decem dies, & debent integrè expirare, nulla habita ratione momenti, vel hora prolata ſententia, amplianum.* 3.

4 *Sententia quando fuit lata ſine citatione perſonali, tunc tempus appellationis incipit currere à die habita notitia.*

5 *Ægidiana non intrat in rebus Eccleſiaſticis.*

6 *Appellatio de iure Canonico admittitur etiam in mero poſſeſſorio.*

7 *Bona aliqua, quod ſint ſub proprietate Eccleſia ex quo doceatur.*

8 *Inſtrumentum plenè probat dominium, donec contrarium doceatur.*

9 *Inſtrumentum plenè contra conficientem, & habentem cauſam ab eo probat.*

10 *de Dominio, quando agitur incidenter, tunc non eſt ita plenè probandum illud.*

Dominium, quando probetur lenioribus probationibus. num. 10.

11 *Laudemij ſolutio indicat dominium.*

12 *Canonis ſolutio arguit dominium.*

13 *Inſtrumentum inueſtitura, quando eſt adminiculatum probat dominium ad quemcumque effectum.*

14 *Ægidiana, vt non ſit locus, quia bona ſunt ſub dominio Eccleſia, eidem Iudici debet conſtare, & ſic inſtrumenta producenda veniunt.*

15 *Appellatio non ex nouiter deductis, ſed ex eiſdem tantum actis, debet iuſtificari.*

16 *Reſeruatio ſolutionis canonis ſi fiat, id eſt ſignum dominij, nam alias neceſſaria non fuiſſet.*

17 *Dominij probatio coadiunatur ex promiſſione ſolutionis canonis.*

18 *Inueſtitura ſecunda debet regulari à prima.*

19 *de Appellationis cauſa ſufficit, quod Iudici conſtet præſumptiuè.*

20 *Inſtrumentum, quando producitur in ſecunda inſtantia, ad corroboranda acta prima inſtantia, perinde eſt, ac ſi ab initio eſſent producta.*

21 *Quod procedit etiam ad effectum iuſtificandi deducta in prima inſtantia.*

22 *Emens bona hæreditaria ab hærede beneficiato, & ſoluens pretium creditoribus hæreditarijs, tutus eſt aduerſus omnes alios creditores, & num.* 31.

23 *Hypotheca dotalis, anterior præfertur cæteris creditoribus.*

24 *in Inuentario hæreditario debent deſcribi bona, cum expreſſione ponderis, & menſura.*

25 *Inuentarij hæreditarij tempus non reſtringitur ad menſem licet intra menſem debeat incipi.*

26 *in Inuentario hæreditario conficiendo, ſi Procuratores fuerunt negligentes, id principalibus non debet nocere.*

27 *Mandatum non præſumitur datum ad committendam fraudem.*

28 *Procurator, vt præiudicet Domino, requiritur ſpeciale, & indiuiduum mandatum.*

29 *Hæres, licet dolosè aliquid omiſerit deſcribere in inuentario, non propter hoc priuatur beneficio inuentarij.*

Sed tantum condemnatur ad duplum rei relicta. num. 29.

30 *Text. in l. vltim. §. licentia Cod. de Iur. deliberan. qualiter intelligatur à Rota, & num.* 32.

33 *Inuentarij inualiditatis exceptio non diſcutitur in iudicio poſſeſſorio, ſed in petitorio reſeruatur.*

Deciſio iſta allegatur ſuprà in hac par. 9. recent. Tomi II. deciſ. 193. ſub die 29. Maij 1643. coram eodem R. P. D. Carrillo.

D E C I S I O CCCCLXVI.

A Sententia lata ex vtili Saluiano à R. P. D. Facchinetto ab A. C. Iudice deputato ad fauorem Io. Antonij Pagnini ſuper immiſſione cuiuſdam Vineæ Emphyteoticæ Eccleſiæ contra Octauium Primolum, & litis conſortes

fuit

fuit appellatum poſt poſſeſſionem captam durante termino
decem dierum dato ad appellandum, & cauſa appellatio-
nis R. P. D. Bilio fuit commiſſa, cum facultate reuocandi
attenta, & manutenendi, quem de Iure, ſed quia poſteà
aliud ſuperuenit Signaturæ reſcriptum, vt quo ad reuoca-
tionem attentatorum idem Iudex procederet de voto Rotæ
de partium conſenſu dubitaui, An conſtet de attentatis, &
affirmatiuè fuit reſponſum.

Siquidem cùm à dicta Sententia datetur appellatio non
1 poterat illa exequi intrà decem † dies datos ad appellan-
dum, cap. non ſolum, vbi gloſ. in verb. innouata de appella-
tion. in 6. Rota coram Sanct. mem. Gregor. XV. in deciſ.
91. num. 4. & coram Buratt. in deciſ. 59. pariter ſub numer.
4. conſtat namque, quod citatio ad Sententiam cadebat
pro die 16. Octobris, & mandatum de immittendo fuit
conceſſum ſub die 26. eiuſdem menſis, & illius vigore ca-
2 pta poſſeſſio Vineæ hora 15. & ſic † intra terminum da-
tum ad appellandum cùm decem dies deberent integrè ex-
pirare nulla habita ratione momenti, vel horæ prolatæ Sen-
tentiæ, vt ex Bulla Innocentiana ſeruatur in Curia, Veſtr.
in prax. lib. 7. cap. 3. numer. 26. Menoch. de præſumpt. lib.
2. præſumpt. 95. num. 6. verſ. Cæterum traditio hæc, quod
3 procedit etiam ſi à dicta † Sententia, ſeu mandato non
fuerit appellatum infra dies decem, quia quando prout hic
4 citatio non fuit perſonaliter executa † ſufficit appellare
infrà decem dies à die habitæ notitiæ, vt declarauit Rota
in deciſ. 2. numer. 1. de dol. & contum. in nou. & fuit dictum
in deciſ. 248. num. 5. impreſſ. apud Modern. poſt tractat. de
manuten.

Quod autem Sententia præfata ſit appellabilis, non ob-
ſtante, quod fuerit prolata in mero poſſeſſorio probatur ex
duplici capite.

Primò, quia cùm Vinea ſuper qua immiſſio fuit conceſ-
5 ſa ſit de proprietate Eccleſiæ † Ægidiana conſtitutio exclu-
ſiua appellationis in poſſeſſorijs, non intrat, vt pluries fuit
in Rota reſolutum, & ſignanter in deciſ. 238. impreſſ. per
Pacific. poſt tract. de Saluian. interd. & coram Caual. in de-
ciſ. 493. nu. 1. & 2. & in terminis Saluiani fuit dictum in
deciſ. 49. nu. 1. & 6. part. 5. recent. & coram Buratt. in dec.
6 151. nu. 1. & vlt. inter eius impreſſ. De Iure † enim canoni-
co in huiuſmodi poſſeſſorijs admittitur appellatio, vt notat
Salicet. in l. vnica in 6. oppoſit. & ſequitur ibidem Contard.
limit. 3. num. 5. & ſeqq. C. ſi de moment. poſſeſſ. Bald. conſ.
141. n. 1. lib. 1. & fuit dictum in Romana bonorum 22. Apri-
lis anni currentis coram me.

7 Vineam verò eſſe de proprietate Eccleſiæ colligitur †
ex Inſtrumento recognitionis in veram Dominam, & pro-
prietariam Venerab. Archiconfraternitatem Beatæ Mariæ
Conſolationis factæ à P. Paulo Mantica authore Tullij, à
cuius Vxore ratione ſui crediti dotalis fuit eadem Vinea
vendita Montano, & Primolo ſubſecuta ſolutione laude-
mij, & obligatione de ſoluendo ſucceſſiuè canones, quod
8 quidem Inſtrumentum ſufficienter † probat dominium
donec de contrario doceatur, Bart. in l. cum falſa numer.
7. verſ. prodeſt tamen. C. de iur. & fact. ignor. & ibidem
ſequitur Bald. Caſtr. Iaſon. & alij communiter Ruin. con-
ſil. 31. num. 1. lib. 4. Aym. conſ. 20. nu. 11. Menoch. conſ.
226. num. 186. in fin. & num. 187. lib. 3. Velaſch. quæſt. 13.
num. 11. Rota coram Seraph. deciſ. 1387. num. 4. & 5. &
deciſ. 1424. num. 3. tam contra Mantic. & Tullium,
9 quàm contra † Pagninum ab eodem Tullio cauſam haben-
tem, Ruin. conſ. 50. num. 13. lib. 1. & conſ. 128. nume. 16.
lib. 2. Rot. deciſ. 200. num. 2. par. 1. & deciſ. 193. pariter
nu. 2. par. 2. & deciſ. 261. nu. 1. par. 5. recent. maximè cùm
10 non agatur principaliter de dominio † ad effectum vindica-
tionis, ſed incidenter quo caſu leuiores probationes admit-
tuntur, ex notatis per Bart. in l. quidam in ſuo num. 4. verſ.
ſecundo caſu ff. de condit. inſtitution. Soccin. conſil. 112. nu.
23. lib. 4. Rota deciſ. 249. nu. 2. par. 1. & deciſ. 331. num.
2. par. 2. recent. & fuit dictum in Portuen. Stagni 19. Iunij
1637. coram R. P. D. meo Panzirolo.

Accedentibus præſertim adminiculis reſultantibus tam
11 à ſolutione † laudemij, quæ dominium indicat Bart. in
l. fin. numer. 2. C. de præd. decurion. Rota deciſ. 420. num.
4. par. 3. recent. & fuit dictum in Romana Domus 10. Ma-
ij 1638. coram me, tum à venditione facta Primolo per A-
pollinariam Vxorem d. Tullij cum reſeruatione conſenſus
Archiconfraternitatis vti proprietariæ, & cum promiſſio-
12 ne de ei ſoluendo Laudemium, & Canones, † tum &
denique ab ipſa conceſſione facta per Mantic. Tullio au-
thori dicti Pagnini, in qua pariter idem Tullius promittit
ſoluere Archiconfraternitati annuos cados 8. muſti, vt in
Summar. Primoli numer. 1. quando autem inſtrumentum
inueſtituræ, † ſeu recognitionis in Dominum eſt admini- 13
culatum probat dominium ad quemcumque effectum per
doctrinam Bart. in l. ad probationem num. 23. C. locat. Bald.
in l. cum aliquis numer. 4. C. de iur. deliber. Rip. in l. ſi rem
aliquam numer. 39. ff. de acq. poſſ. Pariſ. conſ. 104. num. 82.
& ſeqq. vol. 1. Rota d. deciſ. 290. numer. 1. par. 1. & deciſ.
193. num. 1. par. 2. recent.

Non obſtat, quod prędictum inſtrumentum recognitio-
nis non fuerit productum † coram Iudice à quo, & ſic 14
non conſtito eidem Iudici, quod hæc Vinea eſſet de
proprietate Eccleſiæ adhuc Ægidiana conſtitutio haberet
locum, cùm ad huiuſmodi effectum appellatio non ex
nouiter deductis, ſed ex eiſdem † dumtaxat iuſtificari 15
debeat, Corn. conſ. 10. num. 2. propè fin. verſ. non autem
poſſet iuſtificari, vol. 4. Seraph. deciſ. 872. num. 2. Buratt.
deciſ. 630. num. 2.

Quod ſufficit, quod in actis adeſſent alia ſuprà relata
nempè inſtrumentum venditionis factæ à dicta Apollinaria
cum reſeruatione conſenſus Archiconfraternitatis cum
promiſſione ei ſoluendi canones, † quæ reſeruatio ſignum 16
eſt dominij, alias enim neceſſaria non fuiſſet, Dec. conſil.
164. num. 2. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 3. num. 16. Rota
d. deciſ. 262. nu. 2. par. 5. & deciſ. 128. nu. 8. part. 6. recent.
ſicut & promiſſio † ſoluendi canones dominij probatio- 17
nem coadiuuat, Rota dec. 117. nu. 5. par. 5. recent. Aderat
quoque Inſtrumentum conceſſionis factæ Mantic. Tullio,
in quo ſimiliter promittit eidem Archiconfraternitati cano-
nis ſolutio, quæ licet ibi non exprimatur ex qua cauſa de-
beretur, ſatis tamen declaratur ex d. recognitione Manti-
cæ concedentis interpretando, † & regulando ſecundam 18
inueſtituram à prima, vt fieri debet, Moret. conſ. 26. nu.
7. Dec. conſ. 193. num. 3. Corbul. de cauſ. priuat. ob lin. fi-
nit. num. 7. & fuit dictum in Sarſinaten. Feudi 1. Iulij 1639.
coram bo. me. Coccino.

Et quamuis hæc ſine dicto primo Inſtrumento plenam
dominij probationem non importarent ſufficiunt tamen in
præſenti, quia agitur de dominio incidenter ad effectum,
vt Iudex à quo ſuperſedere debeat in executione ſuæ ſenten-
tiæ; tunc enim ſufficit, quod de cauſa appellationis ei 19
conſtet præſumptiuè, Franc. in cap. interpoſita numer. 2. li-
mit. 3. Dec. numer. 2. verſ. ſecundo iſta prima regula de ap-
pell. Contard. in l. vnic. quæſt. 1. num. 41. C. ſi de moment.
poſſeſſ. Modern. de appellat. quæſt. 11. num. 66. Vltra quod
cùm ſuperueniens inſtrumentum recognitionis † in ſecun- 20
da Inſtantia productum coadiuuet probationem primæ In-
ſtantiæ perindè habetur, ac ſi in eadem prima Inſtantia
productum fuerit, † & reputatur de actis primæ In- 21
ſtantiæ, etiam ad effectum iuſtificandi ibi deducta, Cæ-
ſar. de Graſſ. deciſ. 20. num. 11. de probat. Greg. XV. in dec.
272. nu. 6. ibiq. adden. num. 9. Duran. dec. 172. num. 7. &
benè Contard. vbi ſup. in d. q. 1. nu. 33.

Secundò, & principaliter dicta Sententia erat appellabi-
lis ex capite iniuſtitiæ, quia cùm Primolus emerit dictam
Vineam ab Apollinaria hærede beneficiata Tullij † debito- 22
ris, & pretium ſoluerit Creditoribus tutus erat aduerſus
alios quoſcumque creditores eiuſdem Tullij etiam ante-
riores, ex diſpoſitione textus in l. fin. §. etſi præfatam,
verſ. ſi verò heredes Cod. de iur. deliberan. & notatur ibi
Bart. num. 1. Bald. numer. 6. in fin. & ſeqq. Iaſon. num. 1.
verſ. quintò vtilitas. Valaſch. conſult. 56. num. 4. Conarr.
variar. reſolut. c. 2. de inuent. num. 145. lib. 5. Vincent. de
Franch. deciſ. 172. num. 1. Maximè cùm conſtet de ante-
riori hypotheca † dotali d. venditricis, quæ cæteris credi- 23
toribus præfertur, l. 2. §. ſi fundum l. diuerſis, l. aſſiduis, §.
& imo, verſ. exceptis Cod. qui pot. in pignor. habeant Man-
tic. deciſ. 326. num. 1. & ſeqq. & ſic iniuſtè contra eum fuit
conceſſa immiſſio.

Non obſtat, quod in Inuentario mobilia deſcripta non
fuerint cum expreſſione ponderis, & menſuræ, † & fue- 24
rit omiſſa deſcriptio trium capſarum, & vnius ſacculi pleni
lineis mobilibus, & quod plus eſt probetur dict. Apollina-
riam ægrotante Viro feciſſe aſportare dictas tres capſas, &
ſacculum de nocte ad domum Parochi, quoniam idem
Parochus deponit iuxta 6. id factum fuiſſe de mandato ipſius
Viri, & vlterius ex lectura eiuſdem Inuentarij, ac ex con-
feſſione eiuſdem Pagnini conſtat dd. tres capſas cum ſaccu-
lo fuiſſe ibidem deſcriptas poſt menſem, quod ſufficit,
quia

25 quia tempus perficiendi Inuentarium non reſtringitur ad
menſem, licet intra menſem debeat inchoari, quatenus
verò non fueriot omoia ſingularitet deſcripta hoc tribuen-
26 dum eſt negligentiæ procuratoris, qui d. † Inueotarium
confecit, cuius quidem oegligentia, ſeu dolus noo debet
præiudicate hæredi, cùm non præſumatur datum manda-
27 tum ad † fraudem committendam, *l. ſi procurator*, vbi Bar-
tol. & alij, *ff. de condict. indebit.* ad hoc oamque vt procu-
28 rator † præiudicet requiritur ſpeciale, ac indiuiduum ioan-
datum, vt notat Felin. *in c. 1. nu. 8. vt lit. non conteſt.* Pariſ.
conſ. 100. *nu.* 7. *vol.* 3. quos refert, & ſequitur Rol. *in conſ.*
71. *nu.* 42. *vol.* 1. & tenuit io puncto Rota *in deciſ.* 331. *nu.*
26. *&* 27. *par.* 5. *& in dec.* 191. *num.* 16. *par.* 6. *rec.*

Prætereà qnamuis etiam adeſſet dolus hæredis in omit-
teodo aliquid deſcribere in Inuentario adhuc ipſa non pri-
29 uaretur † eiuſdem Inuentarij beneficio, ſed tantum con-
demnaretur ad duplum, iuxta *text. in l. vlt. §. licentia*, C.
de iur. deliberan. cuius intellectus licet variè per DD. ex-
30 plicetur † attamen Rota hunc ſenſum amplexa fuit vti ve-
riorem, vt egregiè firmatur in *d. deciſ.* 181. *numer.* 4. *&* 9.
cum ſeqq. par. 6. *recent.* & per conſequens emptor, qui e-
31 nit ab hærede beneficiato, & pretium ſoluit † tutus eſt ad-
uerſus alios creditores, qui licet probato dolo in hærede
32 poterunt contra eam agere ad † duplum, vt in *d. deciſ.*
181. *num.* 4. *par.* 6. *recent.* oon tamen poterunt conueoire
emptorem, cui ſufficit, vt venditrix eſſet hæres beneficia-
ta de tempore venditionis, & io omnem eueotum hæc ex-
33 ceptio † nullitatis Inuentarij noo debet io Iudicio poſſeſ-
ſorio attendi, ſed io petitorio, & negotio principali eſt
diſcutienda, Acchill. *deciſ.* 15. *numer.* 2. *de reſtitut. ſpoliat.*
Gabriel. *conſ.* 44. *num.* 12. *lib.* 1. Coccin. *deciſion.* 151. *num.*
2. *&* 3. *inter eius impreſſ.*

Et ita deciſum vtraque parte pluries audita, &c.

R. P. D. PANZIROLO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Bonooieo. fideicommiſſi de Pancaldis.

Luna 11. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario non valet denegari immiſſio, probato fideicommiſſo, ac probata purificatione ad eius fauorem nec non identitate bonorum ac poſſeſſione eorum penes fideicommittentem de tempore obitus, atque rei conuenti.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio quibus probatis detur fideicommiſſario, ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
2 *Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum.*
3 *Identitas bonorum ex duabus demonſtrationibus ſolet iuſtificari.*
4 *Identitas bonorum, dum ſumus in antiquis probatur per indicia, coniecturas præſumptiones.*
5 *ex Executionis mandati actu contra aliquem vti poſſeſſorem executum, probatur eius poſſeſſio.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſ. 144. ſub die 23. Iunij 1643. coram Reuerendiſſimo Cerro Decano.

DECISIO CCCCLXVII.

RESolutum fuit D. Thomaſię eſſe dandam immiſſionem
in bonis per ipſam petitis, quia viſa fuerunt optimè
probata omnia requiſita neceſſaria in hoc Iudicio. Exiſten-
tia ſcilicet fideicommiſſi, purificatio ad fauorem d. Tho-
maſiæ, identitas bonorum, poſſeſſio per Bertum fidei-
1 committentem de † tempore ſui obitus; & de præſenti per
DD. de Palmerijs, ex quibus ſtylum huius ſacri Tribunali
immiſſio debetur vel ex vtili Saluiano. Interdicto, vel
ex remedio, *l. fin. Cod. de edict.* D. Adr. toll. Seraph. *deciſ.*
828. *num.* 1. Rot. *in recentior. deciſ.* 131. *num.* 1. *par.* 1. *&*
deciſ. 306. *numer.* 1. *par.* 6. *& in Bononien. de Naſcentorijs*
27. Februarij, & 13. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Ghiſi-
lerio, & in Auximana fideicommiſſi 13. Ianuarij 1640. co-
ram R. P. D. Dunozet. & alibi paſſim.

De exiſtentia, & purificatione fideicommiſſi ad fauorem
D. Thomaſiæ clarè conſtare viſum fuit ex deciſione in hac
eadem cauſa emanata coram me ſub die 16. Februarij anni
præteriti.

Et quod Bertus dicta bona poſſederit, dantur teſtes
Summario num. 5. qui † brobant perceptionem fructu- 2
um locationes, & alios actus poſſeſſorios vſque ad mor-
tem, iuxta terminos *l. Titia ff. de ſolut.* Cæſ. de Graſſ.
deciſ. 10. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Rot. poſt Pacific. de
Saluian. *inter deciſ.* 35. *num.* 4. *& in recent. deciſ.* 360.
num. 7. 8. *&* 9. *par.* 5.

Qui qoidem teſtes dum aſſerunt d. petiam terræ eſſe pra-
tiuam poſitam in Communi Padulæ, & confinare iuxta D.
Paulum de Roſis diſcurſum Roſoli, & illos de Gambariois
plenè iuſtificant identitatem, quæ ex duabus tantum de-
monſtrationibus ſufficienter iuſtificari ſolet, ioxta theori- 3
cam Bart. *in l. demonſtratio falſa, ff. de cond. & demonſtrat.*
Rot. *deciſ.* 203. *nu.* 10. *& deciſ.* 236. *nu.* 2. *par.* 6. *rec.* præ-
ſertim quia verſamur in antiquis vltrà centum annos prout
ex iuribus in Summario num. 3. & 4. ex quibus apparet Ia- 4
cobum de Pancaldis de anno 1503. & deiodè Bertum de
anno 1509. poſſediſſe bona pratiua in dicto loco *della Padu-
la*, quo caſu identitas ſatis probatur per Indicia, conie-
cturas, & præſumptiones, *cap. cum cauſa de probat.* Rim.
Iun. *conſ.* 254. *num.* 11. *cum ſeqq. lib.* 2. Rot. *deciſ.* 360. *nu-
mer.* 7. *par.* 5. *& deciſ.* 164. *num.* 37. *par.* 6. *recentior. & in
ſuprcitata Bononien. de Naſcentorijs 27. Februarij 1640. co-
ram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Tandem quod præfata bona modo poſſideantur per
DD. de Palmerijs apparet ex mandato relaxato Summa-
rio nom. 1. & relatiooe exequutoris Summ. numer. 6.
cum † ex actu executionis mandati contra aliquent vti 5
poſſeſſorem probetur illius poſſeſſio, Menoch. *de adipiſc.
remed.* 4. *num.* 921. *& ſeq.* Gregor. *deciſ.* 105. *numer.* 1. *&
deciſ.* 402. *nu.* 2. Rot. *poſt modern. de manutent. deciſ.* 319.
num. 5.

Et ita D. Thomaſia tantom informante deciſum, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Cæſarauguſtana Parochialis de Maella.

Luna 3. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Subrogato gratioſè de Iure non denegatur immiſſio, quando prouiſus probauit ſuum clericatum, obitum Prædeceſſoris in poſſeſſione, & reſeruationem.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à Iure.*
2 *Subrogato gratioſè, quando non poſſit denegari immiſſio.*
3 *Menſis Maij ſemper eſt Apoſtolicus.*
4 *Priuilegio aliquo vti valens tenetur omnes qualitates eius concludenter iuſtificare, & num. 5.*
6 *Decima, ſunt propria Eccleſiarum, & non poſſunt conſiderari, vti dos data à Proceribus.*
7 *Iuſpatronatus, quando adeſt præſumptio vſurpationis non probatur ex ſolis præſentationibus, & quia vlterius ſecundum præſcriptum Concil. Tridentin. requiratur, & num. 8.*
9 *Quod habet locum, etiam ſi ageretur in iudicio poſſeſſorio.*
10 *Præſentationes ad probandum iuſpatronatus non iuuant, dum non probantur effectuata.*
11 *Præſentatio non poteſt intrare, quando beneficium non vacat.*
12 *Reſeruatio ex ſententia Ordinarij non tollitur.*
13 *Iuſpatronatus quando eſt ex priuilegio, non obſtat prouiſioni, vti de reſeruato facta.*
14 *Menſis Iunij eſt Ordinarij, ceſſantibus reſeruationibus.*
15 *Præſentatio, quæ dedit cauſam litis non attenditur.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſupra deciſio 250. ſub die 4. Februarij 1644. coram bon. memor. Card. Panzirolo.

DECISIO CCCCLXVIII.

CVm fuiſſet deciſum coram bon. memor. Coccino ſub
die 5. Nouembris anni præteriti, & ſubinde defini-
tiue ſententiatum litteras Apoſtolicas gratioſæ ſubrogatio-
nis emanatas ad fauorem D. Hyacinthi de Alos eſſe exe-
quendas, eumque immittendum in poſſeſſionem Eccleſiæ
Parochialis de Maella, fuit pro parte Auguſtini Pedro adi-
ta Signatura Iuſtitiæ, à qua mihi commiſſa cauſa appella-
tionis cum clauſula non retardata exequutione litterarum
arbitrio Rotæ, propoſui dubium, An intraret arbitrium pro
retardanda executione gratioſæ ſubrogationis. Et Domini
1 vnanimiter reſponderunt, arbitrium non † intrare, quia
cum illud reguletur à Iure, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 7. numer. 7.
de ſent. & re iud.* Rota *deciſ.* 179. *num.* 1. *& deciſ.* 235. *nu.*
1. *par.* 1. *& deciſ.* 71. *num.* 1. *par.* 6. *recent.* ſatis tritum eſt,
quod de Iure non denegatur immiſſio gratioſè ſubrogato,
2 qui probauit ſuum clericatum obitum † Prædeceſſoris in
poſſeſſione, & reſeruationem. Canal. *deciſ.* 608. *num.* 1.
Rot. *in recent deciſ.* 715. *num.* 3. *part.* 1. *& deciſ.* 252. *num.*
6. *part.* 2. *& deciſ.* 126. *nu.* 1. *part.* 5. quæ requiſita per D.
Hyacinthum fuiſſe iuſtificata, ſatis patet ex deductis in *d.
deciſ. coram bon. mem. Coccino.*

Nec aduerſatur, quod quando datur magnus fumus
Patronatus ex dotatione, & fundatione, offuſcetur reſer-
uatio, & proinde ſaltem ſuſpendatur executio gratioſæ
ſubrogationis, quouſque in petitorio videatur de viribus
Patronatus iuxta deciſionem Greg. 58. Quia in caſu præ-
ſenti de reſeruatione viſum eſt indubitanter conſtare, ex
3 quo vacatio Parochialis contigit de Menſe Maij, qui † ſem-
per eſt Apoſtolicus vigore regulæ octauæ hodie nonæ, vt
in terminis firmauit Rota *in Aſtoricen. Archidiaconatus* 6.
Nouembris 1601. *coram bon. mem. Cardinali Lancellotto nu-
mer.* 2. *verſ. non obſtat impreſſ. per* Marcheſ. *de commiſſ. par.*
1. *fol.* 375.

Nec ex priuilegio Vrbani Secundi viſus eſt reſultare ali-
quis fumus pro retardatione, quia licet dictus Pontifex in
eo conceſſerit Petro Regi Aragoniæ, & eius Proceribus,
iſtorumque hæredibus, vt poſſent retinere Eccleſias, quas
è manibus Saracenorum Iure belli redemiſſent, vel in
proprijs hæreditatibus conſtruxiſſent vnà cum primitijs, &
decimis eiſdem Eccleſijs debitis, cum conditione, quod in
eis diuina miniſteria à conuenientibus Perſonis celebrari
facerent, ex cuius indulti verbis prætenditur pro parte Au-
guſtini deſumi poſſe pertinentia patronalis ex fundatione,
& dotatione pro Regibus, & Proceribus Regni, inter
quos Dominus temporalis loci Maellæ ſe connumerandum
prætendit.

Quia cùm Vrbanus Secundus conceſſerit Eccleſias non
ſimpliciter, ſed ſub illa expreſſa qualitate, quatenus Rex,
& Proceres à Mauris eas vendicaſſent, & Eccleſias ipſas,
aut ex eiſdem decimis, aut ex proprijs bonis dotaſſent; vel
in proprijs hæreditatibus fundaſſent, cùm nihil iſtorum
pro parte Dominorum temporalium probetur, videlicet,
quod ipſi ſint hæredes illius, cui priuilegium fuit conceſ-
ſum, ſeu eius Maiores, quibus Iure hæreditario ſucceſſe-
runt, expulſis Mauris, Oppidum, & Eccleſiam acquiſi-
uerint, & quod iſtam ex decimis, vel proprijs bonis con-
gruè dotauerint, vel in proprijs hæreditatibus fundauerint,
vtique illi ſuffragari non poteſt Vrbani Priuilegium, ex quo
4 eo vti volens, tenetur illius qualitates concludenter iuſtifi-
care per text. *in l. Prætor la ſeconda.* §. *Docere. ff. de vi bon.
rapt.* Alex. *conſil.* 172. *numer.* 5. *volum.* 2. Natt. *conſ.* 254.
num. 2. Surd. *dec.* 305. *num.* 41. Mantic. *deciſ.* 173. *num.* 3.
Rota *in recent. deciſ.* 229. *num.* 3. *part.* 2. *& deciſ.* 569. *num.*
5 4. *in fin. par.* 3. & in ſpecie ſimilis † Priuilegij conceſſi per
Clementem VIII. Regi Hiſpaniarum tradit Rota *deciſ.* 665.
num. 3. *part.* 3. *diuerſ.* & in indiuiduo conſimilis Priuilegij
in Pampilonen. decimarum 29. *Octobris* 1599. *coram Cardi-
nali Pamphilio ſeniore.*

Nec releuant, quæ afferuntur ex relationibus plurimo-
rum Hiſtoricorum Hiſpaniæ de recuperatione loci de Mael-
la poſt diuturnum bellum contra Mauros; Quia vltra quod
Hiſtorici allegati referunt fuiſſe recuperatum à Rege Al-
phonſo non autem à Proceribus, vt in Summar. Auguſti-
ni num. 3. ex hac probatione non concluditur, quod iſta
Eccleſia fuerit redempta è manibus Maurorum, prout pro-
bari debet iuxta tenorem priuilegij, cum poſſibile ſit, quod
de eo tempore nondum extaret, & quod ſolum poſt expul-
ſionem Saracenorum ab aliqua priuata perſona conſtructa
fuerit. Quinimò hoc potiùs eſſe credendum ſuadent priui-
legia obtenta per Dominos de Maella à Summis Pontifici-
bus Iulio Secundo, & Paulo Tertio ſuper Patronatu huius
Eccleſiæ, quæ non fuiſſent neceſſaria, ſi verè ab eorum
Maioribus, quorum prætenduntur hæredes, Eccleſia præ-
dicta fuiſſet liberata, aut in proprijs hæreditatibus funda-
ta, & pro acquiſitione Patronatus fuiſſet ſufficiens dicta
conceſſio Vrbani Secundi.

Nec viſum eſt attendendum, quod iſta Eccleſia fuerit do-
tata à Regibus, ſiue à Proceribus de decimis, quæ vigore
Priuilegij Vrbani Secundi ſpectabant ad ipſos Proceres, &
ex huiuſmodi præſumptione probari Iuſpatronatus ex cauſa
dotationis, quod non cadit ſub reſeruatione. Quia Priuile-
gium Vrbani reſeruat decimas pro congrua ſubſtentatione
Eccleſiarum, † cùm decimæ ſint propriæ illarum, ſed non 6
propterea poſſunt conſiderari, vt dos data à Proceribus,
vt benè fuit ponderatum *in eadem Pampilonen. decimarum*,
& coram Greg. *deciſ.* 397.

Minùs viſa eſt probari Patronatus ex præſentationibus
factis à Dominis † loci de Maella, quia cùm contra illos 7
adſit præſumptio vſurpationis, Put. *deciſ.* 3. *& 8. de Iure-
patronatus*, Gregor. *deciſ.* 222. *num.* 1. *& ibi Add. numer.*
10. non ſufficit ſola probatio deſumpta ex præſentationi-
bus, ſed requiritur plenior, & exactior ad præſcriptum
Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. quod ſcili-
cet, vel debent oſtendere verum titulum ex fundatione,
vel dotatione, aut docere de immemorabili quaſi poſſeſſio-
ne præſentandi, & vltrà eam per authenticas ſcripturas o-
ſtendere præſentationes, † quæ verè ſortitæ fuerint effectum, 8
non minori ſpatio, quàm annorum quinquaginta, adeò vt
probatio alias facta non ſuffragetur, vt per Gonzal. *ſuper
reg.* 8. *gloſ.* 18. *num.* 76. *& ſeq.* Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 9.
num. 98. *&* 113. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 38. *nu.* 35.
Add. ad Greg. *deciſ.* 222. *num.* 11. quod † habere locum et- 9
iam in poſſeſſorio pluries cenſuit Sacra Congregatio Conc.
vt refert Gonz. *dict. gloſ.* 18. *numer.* 23. Gregor. *dict. deciſ.*
222. *num.* 2. *verſic. quæ probatio*, Rota *in recent. deciſ.* 197.
num. 41. *par.* 5.

Nec præſentationes, quæ ad hoc probandum afferuntur,
aliquid releuare videntur. Etenim prima facta de anno
1484. ad fauorem Ioannis Guerreæ † non probatur effe- 10
ctuata, prout nec alia de anno 1519. per obitum Gundiſal-
ui de Conchillos ad fauorem Franciſci Perez. Quinimò po-
tiùs apparet, quod de tempore obitus Gundiſalui Eccleſia
iſta non † vacauit, ex quo illam iam antea reſignauerat ad 11
fauorem Iacobi Ram de anno 1514.

Alia anni 1577. ad fauorem Dominici Colas, eſt pariter
irreleuans, cum idem Dominicus obtinuerit inſtitui in vim
ſententiæ Ordinarij canonizatoriæ Patronatus ex Priuilegio
Iulij Secundi Summario num. 9. per quod † non tolli reſer- 12
uationem, latè tradit Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18. *num.* 21. *&
indiuidualiter in hac cauſa* 5. *Nouembris* 1640. *coram bon.
mem. Coccino.*

Altera anni 1597. in perſonam Ioannis Berbegal minùs
eſt attendenda, quia licet idem Ioannes fuerit à dictis
Dominis temporalibus præſentatus, fuit etiam prouiſus
ab Ordinario de dicta Parochiali tamquam liberæ colla-
tionis, & in vim etiam huius prouiſionis adeptus eſt poſ-
ſeſſionem illius, & de eodem anno Ludouicus Torrens
eandem Eccleſiam impetrauit à Sede Apoſtolica vti libe-
ram, & reſeruatam ob non ſeruatam formam conſtitu-
tionis Pij Papæ V. ac in proſecutione litis coram bon.
mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio nulla habita fuit
ratio imò nec etiam mentio præſentationis Patronorum,
nec ſubſequutæ Inſtitutionis, ſed ſolius prouiſionis Ordi-
narij vti liberæ collationis, & poſteà fuit inter iſtos inita
concordia, & in ea per Ludouicum ius ceſſum Ioanni, qui
deindè illam vti liberam reſignauit ad fauorem Thomæ Ber-
begal, ex quibus potiùs videtur clarè deduci ſtatus veræ
libertatis.

Alia anni 1614. ad fauorem Baſilij Abengochea per o-
bitum Thomæ Berbegal nihil facit, dum non obſtante
hac aſſerta præſentatione, de Parochiali huiuſmodi vti
de reſeruata prouiſus fuit Ludouicus de Torres de anno
1615. † ad cuius fauorem in Rota fuit quinquies fir- 13
matum Patronatum eſſe ex priuilegio, & proinde non ob-
ſtare ſuæ prouiſioni tanquam de reſeruato, vt in *deciſioni-
bus* 336. *&* 568. *part.* 4. *recent. ſub die* 31. *Ianuarij* 1618.
13. *Nouembris* 1620. *&* 21. *Iunij* 1621. *coram bon. memor.
Coccino impreſſ. apud Viuian. in praxi Iurispatronatus
lib.*

lib. 4. capite 10. *numer.* 32. *&* 33. *& in fine tract. deciſ.* 47.

Altera de anno 1633. ad fauorem Dominici Fortes, nec
etiam videtur attendenda, quia tunc dicta Parochialis non
14 vacauit in menſe reſeruato, ſed in Menſe † Iunij, vt in
Summario Auguſtini num. 6. in quo vti Ordinarij ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis erat locus præſentationi ex priuilegio Iulij Secundi, & Pauli Tertij.

Vltima de anno 1638. ad fauorem dicti Auguſtini dedit
15 cauſam liti, & proinde † non releuat, Greg. *deciſ.* 4. *num.*
2. vbi Add. *littera A.* Rot. *in recent. deciſ.* 53. *numer.* 49. *part.* 5. *& deciſ.* 291. *num.* 12. *par.* 6.

Et ita parte vtraque Informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Cambiorum.

Lunæ 3. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Emens ſcienter rem alienam, vel alicui oneri obnoxiam, nec ſibi cauit de euictione, tunc ſecuta euictione, non poteſt agere, nec ad pretij reſtitutionem contra venditorem. Multa deducuntur ad interpretationem, & intellectum, *leg. ſi quis fundum. C. de euict.*

SVMMARIVM.

1 *Euictionem promittens ex date facto ſuo tantum, ſecuta euictione ex facto alieno, promittens tenetur ad pretij reſtitutionem.*

2 *Vendens aliquam rem, ſi non in actu venditionis, ſed poſt voluit teneri de euictione ex facto, & date ſuo tantum, an ſecuta euictione ad nihil teneatur, & num.* 3.

3 *Vendens, quando non dicatur vendidiſſe rem pleno iure, ſed ſolum cum iuribus ſuper illis ei competentibus.*

4 *Venditis iuribus competentibus alicui ſuper aliqua Valle, cenſetur venditum ius directum Vallis.*

5 *Quando tamen illud in inſtrumento fuit narratum, ac venditor voluit transferre.*

6 *in Venditionis actu, quod fuit expreſſum, non poteſt dici poſteà expreſſum.*

7 *ex Pretij quantitate argui ſolet, quid venditioni veniat.*

8 *Et quando tale argumentum retorqueatur.*

9 *Emens rem, quam ſciebat eſſe alicui oneri obnoxiam non poteſt agere, nec ad pretij reſtitutionem, & numer.* 20.

10 *Text. in l. ſi fundum. C. de euict. procedit, quando nihil de euictione fuit cautum.*

11 *Euictio promiſſa ex date, & facto ſuo tantum, non excludit obligationem reſtituendi pretium, licet ex alia cauſa ſecuta fuerit euictio.*

12 *Text. in l. ſi fundum. C. de euict. non procedit, quando res fuit vendita, vti libera, & num.* 23.

13 *Dictio*, prout, *repetit omnes qualitates in inſtrumento relato, poſitas.*

14 *Libertatis promiſſio vbi adeſt ceſſat omnino diſpoſitio leg. ſi fundum. C. de euict.*

15 *Pretium, quando fuit probatum, quod fuit conuerſum in vtilitatem venditoris ceſſat ſaltem ex æquitate l. ſi fundum. C. de euict.*

16 *Venditor emptori ſcienti rem eſſe alienam, vel alteri obligatam, non tenetur de euictione, nec ad pretij reſtitutionem.*

Et iſta opinio eſt verior, & communior.

17 *Emptor ſciens rem emptam eſſe alienam, vel alteri obligatam, & ſibi non cauens cenſetur pretium venditori donare velle.*

18 *Idque indiſtinctè procedit ſiue nihil fuerit promiſſum de euictione, ſiue fuerit promiſſum de dato, & date ſuo tantum venditoris.*

19 *de Euictione, quando quis non tenetur, an non teneatur quoque ad pretij reſtitutionem.*

20 *Gomeſ. variar. reſolut. de empt. vendit. tom.* 2. *cap.* 2. *reprobatur tamquam confusè loquens, & non ſine mendo.*

21 *Aretin. in §. vltim. nu.* 6. *Inſtit. de empt. & vendit. reprehenditur à Fachineo, & a Barboſ. & nu.* 22.

23 *Vendens ius, quod habet in re, non dicitur vendere rem, vti liberam, & abſolutam, & num.* 25.

26 *Relationis virtus non porrigitur ad ea, de quibus fuit facta ſpecialis proviſio in contrarium.*

27 *Text. in l. ſi fundum. C. de euict. ſi procederet, quando pretium fuit conuerſum in vtilitatem venditoris, actum eſſe de prædicta lege.*

28 *Pretium rei vendita ſemper ſoluitur venditori, & in eiuſdem vtilitatem conuertitur.*

29 *Solutio facta in manibus venditoris non ſemper conuertitur in ipſius vtilitatem.*

30 *Eccleſia, vel minor licet receperint pretium rei nulliter alienata, non dicitur conuerſum in eorum vtilitatem, niſi id probetur.*

31 *ad Eccleſia, & Minoris fauorem ſolum receptum, vt ex receptione pretij, non cenſeatur conuerſum in eorum vtilitatem.*

32 *Leg. emptor.* 65. *ff. de rei vindic. in quibus terminis loquatur, & num.* 34.

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſupra deciſ. 457. *ſub die* 18. *Iunij* 1640. *coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano.*

DECISIO CCCCLXIX.

IN relationibus cauſarum ad impediendam cauſæ expeditionem, Nappij pluribus medijs impugnabant deciſiones coram me emanatas ad fauorem Baccellorum.

Et contra primum deciſionis fundamentum repetebant,
quod licet euictio fuerit à Baccellis promiſſa ex dato, &
facto ſuo tantum, † & non aliàs; adhuc ſequuta eui- 1
ctione ex cauſa Montiſtarum, teneantur ad pretij reſtitutionem, ex *l. empterem* 12. *§. qui autem ff. de contrahend. empt.*

Nec obſtare reſponſionem allatam in deciſionibus; quod ſcilicet cum Baccelli cautè proceſſerint in retrouenditione, & præuia narratiua, quod ipſi in eiſdem bonis non habebant aliquod ius, niſi quod acquiſiuerant ex immediata præcedenti, datione in ſolutum, retrouendiderint bona cum eiſdem iuribus, & pertinentijs, & prout ipſi acquiſiuerant, & iura talia qualia ceſſerint, releuentur ab onere manutenendi, & faciendi bona iura emptoribus ceſſa, vt reſpondetur in prima deciſione, *§. & hic intellectus.* Quia cùm prius fuerit ſimpliciter facta venditio bonorum ad corpus non ad menſuram, ibi, *omnia ſupradicta bona &c. ad corpus non ad menſuram, &c. titulo venditionis, &c. dedit, ceſſit, &c.* Summario Nappiorum numer. 2. Et propterea
dictum fuerit, quod ex cauſa venditionis huiuſmodi Baccel-
li cedebant iura talia qualia, ceſſio iſta vti non appoſita in
ipſo actu venditionis, † ſed ex poſt, & conſequutiuè, 2
conſideratur, vt quid diuerſum, nec propterea apta eſt adimere præcedentem venditionem corporum, vt in puncto reſpondit Aldobrand. *conſil.* 107. *num.* 23. *cum ſeqq. lib.* 1. *& facit dec.* Put. 265. *lib.* 2. *in correct.* allegata ad propoſitum ab informantibus pro Nappijs.

Sed hoc obiectum ex facto euitatur, quia ex lectura
Inſtrumenti conſtat non ſolum ſequuta euictione, ſed
in ipſo actu, immò etiam ante Baccellos proteſtatos fuiſſe,
quod ſuper ijs bonis nullum aliud ius habebant, niſi quod
acquiſiuerant ex immediata præcedenti datione in ſolutum, ideòque claris verbis declararunt ſe retrouendere
dicta bona cum ijſdem iuribus, & pertinentijs, prout ip-
ſi acquiſiuerant in ſolutum. Ex quibus cum † appareat 3
Baccellos non vendidiſſe hæc bona liberè, aut pleno iure,
ſed ſolùm cum iuribus ſuper illis ſibi competentibus, ex
præcedenti datione in ſolutum non applicantur doctrinæ
Aldobrandini, & deciſio Putei locis ſuprà allegatis. De-
ciſio enim † Putei firmat, quod venditis iuribus compe- 4
tentibus venditori ſuper Valle, cenſetur venditum ius di-
rectum Vallis, quia in narratiua inſtrumenti de eo mentio
facta fuerat, eiuſque dominium venditor † declarauerat vel- 5
le transferre. Et *conſ.* Aldobrandini emanauit in actu, quo
venditor prius liberè, & abſolutè vendiderat hæreditatem,
& poſteà ceſſerat iura talia qualia ſibi competebant ad

conſequendam hæreditatem, quorum neutrum concurrit
6 in caſu noſtro, cum Baccelli narrauerint, † vt dictum eſt,
ſe nullum aliud habere ius ſuper his bonis in ipſo actu ven-
ditionis, & non poſteà.

Nec contrarium ſuadet quantitas pretij ſcutorum 44.
7 mil. quo fuit facta reuenditio, ſi enim ex † quantitate
pretij licet arguere, quid in venditione fuerit comprehen-
ſum, vt notat Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 9. num.*
8. & dixit Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 932. numer.* 13.
Argumentum potius retorquetur contra Nappios, quia
cum eodem pretio hæc bona vendita fuerint Baccellis obno-
xia hypothecis ad fauorem Montiſtarum, potiùs arguen-
8 dum eſt Baccellos in retrouenditione eorumdem bonorum
facta eodem pretio noluiſſe liberare bona alijs oneribus,
cum quibus emerant, ſed voluiſſe tantum vendere bona
cum iuribus, quæ mediante prima emptione eodem pretio
acquiſiuerant.

Alterum principale fundamentum, ſcilicet quod Nappij
ſcienter emerint bona tali onere hypothecæ Montium ob-
9 noxia, & propterea non poſſint agere ad pretij reſtitutio-
nem, vt colligitur ex generalitate, *l. ſi fundum ſciens C. de
euict.* impugnabant triplici medio limitando tripliciter di-
ſpoſitionem d. legis.

Et primò contendebant diſpoſitionem d. legis procedere
ſolum quando per contrahentes nihil fuit cautum de eui-
10 ctione, vt apparet ex lectura *d. text.* ibi, *Nec quicquam de
euictione conuenit*; tunc enim intrat præſumpta condona-
tio pretij, ſecus quando prout hoc caſu promiſſio euictio-
nis, ex pacto fuit reſtricta ad Caſum, quo ſequeretur ex
11 dato, & facto † venditorum; hæc enim promiſſio quan-
tumuis ſtricta, & limitata non excludit obligationem reſti-
tuendi pretium licet ex alia cauſa ſequatur euictio; & em-
ptio facta fuerit à ſciente, vt ex *l. emptorem in §. qui autem,
ff. de contrahend. empt.* firmant Bart. *in l. ſi familia, Cod.
famil. herciſ. num.* 1. ibique Bald. *num.* 3. Caſtrenſ. *pariter
num. 3. ante med. verſic. ſecundo oppono*. Angel. Aretin. *in
§. vlt. nu. 6. Inſtit. de empt. & vendit.* Mandell. *conſil.* 552.
num. 3. Curt. ſen. *conſ. 63. num. 19. circa med. verſ. ſi ali-
quis iuret.* Crauett. *conſ. 77. num. 18. poſt med. verſ. ſimile
videmus.* Surd. *conſ. 37. num.* 22. Gomeſ. *variar. reſolut.
tom. 2. cap. 2. num. 8. verſic. ſi verò fuerit ſciens*, Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 166. num. 2. Mangil. *de euict. quæſt. 57.
num. 3. & quæſt. 163. num.* 2.

Secundò dicebant diſpoſitionem dictæ legis excludi in
12 noſtro caſu, quia venditio † bonorum facta fuit tam-
quam de liberis. Cùm enim Baccelli prius illa accepiſſent
in ſolutum ab hæreditate Alexandri Nappij cum promiſſio-
ne, quod eſſent immunia, & exempta ab omni onere,
eademque poſtmodum reuendiderint Nappij cum eiſdem
conditionibus, & prout ſibi in ſolutum data fuerant, ſequi
videbatur, quod fuerint reuendita cum eadem promiſſio-
13 ne libertatis, & immunitatis attenta natura dictionis, †
Prout, quæ repetit omnes qualitates in Inſtrumento relato
contentas, vt aduertit *gloſ. in cap. Quamuis, in verbo euo-
candi, in fine, de effic. ord. in 6.* cum alijs *in prima deciſ.*
14 *relatis verſ. & hic intellectus in fin.* vbi autem † concur-
rit libertatis promiſſio ceſſat omnino, *d. l. ſi fundum*, vt fir-
mauit Rota *in Romana pecuniaria 15. Iunij 1626. coram
Remboldo*.

Tertiò demum repetebant pretium ex venditione reda-
ctum fuiſſe conuerſum in cambium ad fauorem, & vtilita-
15 tem Baccellorum, quo † caſu ceſſare diſpoſitionem *d. l. ſi
fundum*, & intrare obligationem reſtituendi pretium ſal-
tem ex æquitate, firmant Gomeſ. *variar. reſol. tom. 2. tit.
de empt. & vendit. num. 42. in fin.* Leſſ. *de Iuſt. & Iur. lib. 2.
cap. 21. dub. 17. nu. 133. & 134.* cum alijs in 2. *deciſ. relatis
§. neque obſtare viſum fuit*.

Sed ad primam limitationem fuit reſponſum contrariam
opinionem, quod ſcilicet venditor emptori ſcienti rem
16 eſſe alienam, vel alteri obligatam, † nec de euictione
teneatur, nec ad pretij reſtitutionem eſſe veriorem, &
communiorem, vt probant omnes cumulati in prima deci-
ſione *verſ. neque vrget replicatio*. Ea ſcilicet ratione, quia
17 emptor † ſciens rem eſſe alienam, vel alteri obligatam
cenſetur pretium venditori donare, vt ponderatur in vlti-
ma deciſione, *§. concurrente præſertim, verſ. Emptor e-
nim*, quæ ratio indiſtinctè procedit, ſiue nihil fuerit a-
ctum de euictione, ſiue euictio fuerit promiſſa ex dato, &
18 facto † venditoris, vnde DD. allegati pro contraria opi-
nione non ſunt attendendi, quia Caſtr. & Gomeſ. ſunt ſi-
bimet contrarij, tum quia Gomeſ. *eodem cap. 2. numer.* 42.
firmat noſtram opinionem; & dicit ea in re lapſum eſſe
Aretin. *in l. ſi aliquam rem nu. 5. ff. de acquir. poſſeſſ.* Caſtr.
autem *in l. emptorem §. qui autem ff. de act. empt. num.* 3. ait
diſpoſitionem legalem, quòd † quis non teneatur de eui- 19
ctione operari ne teneatur ad pretij reſtitutionem, idem-
que ait procedere in emptore ſciente rem eſſe alienam.
Tum quia omnes loquuntur contra communem, & rece-
ptam opinionem, vt aduertunt Emmanuel Suarez in addit.
ad Gomeſ. *tom. 2. cap. 2. titul. de empt. & vendit. littera A.*
vbi reprehendens Gomeſ. † ait confusè, & non ſine men- 20
do loqui *num. 8. verſ. ſi verò fuit ſciens*, cùm certum, &
frequenter placitum ſit, quod qui ſcienter rem alienam e-
mit, nec ſibi de euictione cauit nullam actionem contra
venditorem habet, nec ad pretium ipſum recuperandum. 21
Fachin. *controu. Iur. lib. 2. capit. 40. in princ.* vbi quod non
poteſt ſatis mirari de Aretino contrarium ſentiente, & Bar-
boſ. qui pariter † reprehendit Aretin. & teſtatur de com- 22
muniori, & receptiori *in l. 1. part. 5. nu. 37. verſ. nec obſtat
tertium, ff. ſolut. matrim.*

Secundam autem limitationem, quod ſcilicet, *l. ſi fun-
dum*, non procedat † quando venditor promiſit bona 23
eſſe libera dictum fuit non applicari, quia Baccelli non
promiſerunt bona eſſe libera, ſed immò expreſſerunt ſe
in bonis venditis nullum aliud habere ius, niſi quod ac-
quiſiuerant ex præcedenti datione in ſolutum, & prop- 24
tereà voluerunt teneri ex dato, & facto eorum tantum,
& non alias.

Et licet præcedens datio in ſolutum emanauerit ab hære-
ditate Alexandri cum promiſſione, quod bona eſſent im-
munia, & exempta ab omni onere, & deinde vendita fue-
runt Baccellis cum eiſdem conditionibus, & prout ipſis in
ſolutum data fuerunt, cùm tamen Baccelli expreſsè prote-
ſtati fuerint ſe nolle teneri de euictione, † niſi ex dato, & 25
facto ſuo tantum, & non alias, vt dictum eſt, non pote-
rat cenſeri repetita promiſſio, quod bona ſint libera, &
immunia, quia hæc manifeſtè aduerſantur proteſtationi,
prouiſioni ſuperiùs factæ, † virtus autem relationis non 26
porrigitur ad ea, de quibus fuit facta ſpecialis prouiſio in
contrarium, quę repugnat expreſsè voluntati diſponentis.
Pariſ. *conſ. 39. num. 18. & ſeq. lib.* 1. Becc. *conſ. 101. num.
19. lib.* 1. Dec. *conſil. 362. in princip. & num.* 1. & fuit di-
ctum in *Spoletana Succeſſionis prima Martij proximè præte-
riti coram R. P. D. meo Peutingero*.

Ad tertiam demum limitationem, quod ſcilicet diſpoſi-
tio d. legis † non procedat quando pretium fuit conuerſum 27
in vtilitatem venditoris fuit reſponſum in vltima deciſione,
§. quoniam pro reſponſione, vbi fuit ponderatum, quod ſi
vera eſſet iſta limitatio, inanis redderetur diſpoſitio *d. l. ſi
fundum*, cùm pretium rei venditæ ſemper ſoluatur vendi-
tori, & in eius vtilitatem conuertatur, & deſtrueretur † 28
etiam illa ratio, quod ſtante ſcientia emptoris, pretium
præſumatur venditori donatum.

Nec ſatisfacit replicatio, quod per ſolutionem in mani-
bus venditoris pretium † ſemper non dicatur conuerſum in 29
eius vtilitatem, prout contingit in Eccleſia, & minore,
qui propterea, quantumuis receperint pretium rei nulliter
venditæ, nihilominus rem vendicant abſque pretij reſtitu-
tione, niſi alias oſtendatur verſio in † eorum vtilitatem, 30
quia pro reſponſione fuit animaduerſum, quod ſi hoc eſſet
verum diſpoſitio *d. l. ſi fundum*, ſolùm procederet in mi-
nore, & Eccleſia ad quorum fauorem ſpecialiter inductum
eſt; vt ex ſola ſolutione in eorum manibus, † non probe- 31
tur verſio in eorum vtilitatem, & ſic nimis reſtringeretur,
cùm tamen Doctores loquantur generaliter in quolibet
venditore. Vnde potiùs debent intelligi, iuxta text. *in l.
emptor 65. ff. de rei vindicat.* † ſuper quo ipſi ſe fundant, 32
qui tex. non loquitur de venditore, ſed de Dominio vindi-
cante, & ſolum probat emptorem prædij à non Domino
empti, non cogi illud reſtituere verò Domino, niſi reſti-
tuat pecuniam eius creditori ſolutam, cui prædium fuerat 33
datum pignori, vt ibidem tradunt Bart. Odofred. & alijs
in ſecunda deciſione adductis d. verſ. quoniam pro reſponſione.
Vbi latè id comprobatur, & affertur ratio diuerſitatis inter
vnum caſum, & alium.

Ad ea, quæ repetuntur contra vltimum fundamentum
deciſionis, vbi firmatur bona hæc fuiſſe liberata à nexibus
obligationum, quas Baccelli contraxerunt fideiubendo
pro Marchione Bentiuolo, fuit abundè ſatisfactum in di-
cto verſic. *Non obſtat obiectum*, vbi ſigillatim reſpondetur

ad

ad ſingulas obligationes, quæ propterea non indigent noua
reſponſione.

Et ideò prædictis non obſtantibus fuit reſolutum pro cau-
ſæ expeditione, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Bononieñ de Berois.

Veneris 28. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Tranſactio inita per Tutricem ſuper bonis fidei-
commiſſarijs pupilli, quando viribus non dica-
tur ſubſiſtere.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio plenè probat contra confitentem.*
2 *Error eo ipſo probatur, quod conſtat, rem aliter ſe habere, quam fuit ſuppoſitum.*
3 *Fideicommiſſo, quando dicatur renuntiatum ex cauſa compenſationis.*
4 *Debitor poteſt vnam rem loco alterius dare creditori eo volente.*
5 *Inuentarium probat nullam aliam rem adeſſe in hæreditate præter deſcriptas in eo.*
6 *Et hoc maximè contra producentem ipſum inuentarium.*
7 *Compenſatio, vt intret, quid requiratur.*
9 *Tranſactio ex capite enormiſſimæ læſionis reſcinditur.*
10 *à Petitione declaratur diſpoſitio deinde emanata.*
11 *Tranſactio facta per tutorem abſque interuentu pupilli maior infante eſt nulla.*
12 *Nouerca pupilli de Iure non valet Tutricis munus exercere.*
13 *Principis poteſtas in contractibus Minorum, ſupplere quidem defectum ſolemnitatum, non autem ſubſtantialium.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſion. 463. in hac eadem part. 9. recent. ſub die 18. Februarij 1641.

DECISIO CCCCLXX.

POſtquam in hac cauſa fuit reſolutum prædium Burgi
Panicalis non eſſe Domino Ludouico relaxandum,
nec pretium prædij Butrij ſoluendum, vt in deciſione emiſ-
ſa ſub die 18. Februarij anni currentis fuit iterùm idem du-
bium propoſitum ſub die 24. Maij proximè præteriti, &
quia informantes pro dicto Ludouico principaliter inſiſte-
bant ſuper validitate tranſactionis factæ de anno 1636. in
qua dictus Ludouicus d. prædium Butrij recepit, vti proue-
niens ex fideicommiſſo Herculis, aſſerentes non ſubſiſte-
re in facto, quod dictum prædium ſit ſubiectum fideicom-
miſſo eximij Doctoris Auguſtini Beroi, ita vt illius reſtitu-
tio facta in dicta tranſactione fideicommiſſi Herculis poſſit
dici erronea, vt firmatur in dicta deciſione, & è conuer-
ſo informantes pro Domino Hercule Auguſtino Iuniori di-
cebant non ſolùm dictam reſtitutionem fuiſſe erroneam,
ſed vlteriùs ipſam tranſactionem eſſe nullam ex defectu po-
teſtatis Fuluiæ tranſigentis tanquam tutricis dicti Herculis
Auguſtini, ideò Domini dilata reſolutione mandarunt, vt
informaretur ſtrictè ſuper errore, & nullitate dictæ tran-
ſactionis iuxta quem ordinem diſputatione reaſſumpta ho-
die ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt, quia tam error,
quàm nullitas verificatur.

Error quidem probatur ex eo, quod in tranſactione an-
ni 1636. dictum prædium reſtituitur, vti ſubiectum fidei-
commiſſo Herculis, & tamen ex propria partium confeſ-
ſione emiſſa in præcedenti tranſactione anni 1621. conſtat
illud ſubiacere fideicommiſſo Doctoris Auguſtini, † hæc
enim confeſſio ſicut plenè probat contra confitentes *l. gene-
raliter, C. de non numerat. pecun. c. per tuas de probat.* ita
quoque ad oculum errorem demonſtrat, qui probatur eo
ipſo, quod conſtet rem † aliter ſe habere, *l. ſi poſt diuiſio-
nem, C. de iur. & fact. ignor.* Soccin. *conſil.* 25. *num.* 3. *vo-
lum.* 4. Crauett. *conſil.* 188. *num.* 9. *verſic. probatur autem,*

*& fuit nuperrimè dictum in Eugubina erroris Calculi 10. huius
menſis currentis coram me.*

Non obſtat, quod dictum prædium Butrij quatenus eti-
am prouenit ex fideicommiſſo Auguſtini potuerit dicto
Ludouico aſſignari, prout fuiſſe aſſignatum dicebatur in
ſecunda tranſactione anni 1636. pro omni, & toto eo,
quod ipſe prætendere poſſet vigore teſtamenti d. Herculis,
& ſic gratia compenſandi, cùm † illius fideicommiſſo, ſeu 3
fructibus ex dicto fideicommiſſo ab hærede grauato perce-
ptis, Ruin. *conſ.* 7. *num.* 36. *& ſeq. volum.* 1. cùm certum
ſit in Iure per debitorem poſſe vnam rem † loco alterius da- 4
ri creditore volente, *l.* 2. *§.* 1. vbi Iaſ. *nu.* 3. *verſic. volenti au-
tem ff. ſi cert. petat. l.* 1. *§. an cum ff. de conſt. pec. l. eum, à quo,
& l. manifeſti Cod. de ſolut.* Franc. Aretin. *conſil.* 5. *num.* 5.
Roman. *conſil.* 163. *numer.* 1. *verſic. licet volenti, & conſil.*
190. *num.* 1. *verſic. & poſito.*

Quia cùm probetur omnia bona dicti Herculis fuiſſe di-
cto Ludouico reſtituta, inter quæ deſcriptum legitur di-
ctum prædium Butrij, vt conuincitur ex collatione eiuſ-
dem reſtitutionis bonorum Summar. hodierno numer. 3.
& Inuentario bonorum hæreditariorum ipſius Herculis pro
parte dicti Ludouici producto d. Summarij num. 7. quod
plenè † probat negatiuam nulla alia adfuiſſe bona in hære- 5
ditate, quam ibi deſcripta, *l. final. §. licentia danda C. de
iur. deliberan.* Iaſon. *in l. ſi conſtante numer.* 129. *ff. de ſolut.
matrim.* Gabr. *de probat. concluſ.* 7. *numer.* 22. Couarr. *lib.*
2. *variar. cap.* 6. *numer.* 4. Seraph. *deciſ.* 504. *num.* 6. ma-
ximè † contra producentem, *l. publica §. fin. ff. depoſit. c.* 6
cum olim de cenſib. Doctores *in c. cum venerabilis, & in ſpe-
cie* Dec. *num.* 120. *& ſeq. de except.* Surd. *conſil.* 5. *nu.* 37.
nulla poterat conſiderari compenſatio, quia ex parte hære-
dis grauati dicti Herculis non probatur aliqua retentio alio-
rum bonorum hæreditariorum, in † quibus verificari poſ- 7
ſit compenſatio, & ſic deficit alterum ex duobus requiſitis
ad compenſandum relat. *in l.* 1. *ff. de compenſat.* Menoch.
conſ. 1121. *numer.* 17. non obſtante illa clauſula, *pro omni,
& toto eo, &c.* quoniam illa meritò debuit apponi, dum
dictus Ludouicus recipiebat omnia alia † bona hæreditaria 8
dicti Herculis, in quibus illa verificatur ad tradita per Can-
cer. *variar. reſolut. par.* 3. *capit.* 15. *num.* 204. *verſicul. hoc
ego verum.*

Fructus autem fideicommiſſi per hæredem grauatum
percepti erant ſolum vnius anni, cum quibus fuerunt ſoluti
fructus annuorum legatorum, & cenſuum ab eodem fidei-
committente eius auctore debitorum, & ſi quid minimum
ſupereſſet non poſſet dici æquiualens pretio d. prædij relaxa-
ti, quod eſt tornaturarum 118. cum palatio & alijs domi-
bus magni valoris, immò tali caſu tranſactio corrueret ex
capite enormiſſimæ læſionis ſecundùm magis communem
opinionem, quam Rota ſeruat iuxta terminos, *l.* 2. *C. de
reſcind. vendit* latè Gabr. *de empt. & vendit. concl.* 1. *nu.* 68.
& ſeqq. Molin. *de Hiſpan. primog. lib.* 4. *cap.* 9. *nu.* 36. Rot.
deciſ. 102. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 715. *num.* 1. *part.*
2. *recent.* Vnde ſemper remanet verum, quod prędium Bu-
trij fuerit reſtitutum tanquam fideicommiſſarium Herculis
iuxta formam petitionis in libello factæ d. Summ. nu. 7. à † 10
qua declaratur ſubſequens reſtitutio per text. *in c. inter dile-
ctos ibi ex forma petitionis,* vbi Bald. *de fid. Inſtrum.* Dec.
conſil. 142. *num.* 6. Menoch. *conſ.* 310. *num.* 21. Grat. *conſ.*
6. *num.* 17. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 84. *num.* 3. *part.* 2. *diuerſ.* &
per conſequens erroneè, vt ſuprà fuit oſtenſum.

Nullitas pariter eſt patens, tum quia dicta tranſactio fuit
facta à Domina Fuluia, vti tutrice dicti Herculis Auguſti-
ni tunc pupilli abſque eiuſdem pupilli † interuentu, pro- 11
ut opus erat, cùm eſſet iam maior infante, Caſtrenſ. *in l.
neque tutores, numer.* 5. *C. de procurat.* Aretin. *in §. neque
numer.* 12. *inſtit. de auctorit. tutor.* Soccin. *conſ.* 24. *numer.*
45. *lib.* 1. Peregrin. *conſ.* 74. *numer.* 4. *lib.* 3. Ant. Gomeſ.
variar. tom. 2. *cap.* 14. *numer.* 1. Anton. de Vergil. *de legit.
perſon. cap.* 3. *in princ. num.* 15. vbi de communi teſtatur,
tum etiam quia cum dicta † Fuluia eſſet tantummodo No- 12
uerca, non autem Mater, nec Auia pupilli, de iure non
poterat Tutricis munus exercere, *l.* 1. *C. quando mulier tut.
offic. l. tutela, l. vlt. ff. de tut. l. fœmina, ff. de reg. iur. l. iure
noſtro, ff. de teſtam. tut.* Guttier. *de tutel. part.* 1. *cap.* 8. *nu.*
1. *& nu.* 2. vbi quod nec etiam poteſt relinqui tutria in te-
ſtamento, per *gloſ. primam, in l. fin. ff. de tutel.* quam ſe-
quitur Montal. *in* 3. *tit.* 7. *lib.* 3. *for. gloſ. vlt.* Caldas Pe-
reira *inter tract. Doct. de in integr. reſtitut. min.* 2. *part. pag.*
1131. *nu.* 6. Surd. *conſil.* 428. *num.* 4. *&* 5. Cyriac. *contro-
uerſ.*

uerſ. 135. *nnmer.* 19. Rota *in Romana hereditatis* 22. *Iunij* 1635. *coram Motmanno*.

Nec huiuſmodi defectus potuit ſuppleri ex auctoritate Cardinalis Legati Boonien. quia illa ſupplet dumtaxat de-
13 fectum ſolemnitatom, oon tamen † ſubſtantialia contractus, nempe poteſt alienantis, Rota *deciſ.* 2. *de confirm. vtil. vel inutil. in non.* faciunt tradit. per Felin. *in cap.* 2. *nu.* 42. *de reſcript.* & per Caſtr. *in conſ.* 84. *num.* 4. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 430. *num.* 5. *par.* 1. *recent*.

Cùm igitur ex prædictis appareat aſſignatiooem d. prædij Butrij in tranſactione anni 1636. fuiſſe erroneè, & nulliter factam dicendum eſt, ſat eſſe ſi illud reſtitoatur dicto Ludouico pro adimplenda promiſſiooe alternatiuè facta in prima tranſactione anni 1621. abſque quod prædium Burgi Panicalis ſit relaxandom, cùm iſtud vti proueniens ex fideicommiſſo Iuniperæ ſpectet ad Herculem Auguſtinum Iuniorem reum conuentum ex perſooa Io. Fraociſci ſui authoris ad dictum fideicommiſſum vocati, vt firmatum fuit in præcedeoti deciſiooe.

Et ita deciſum Hercule Auguſtino tantùm informante in hac vltima poſitiooe.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Grani.

Mercurij 13. Nouembris 1641.

ARGVMENTVM.

Mercator frumenti, ſi alicui promiſerit ad omne eius placitum in certo, & determinato loco tradere magnam quantitatem frumenti, mercantilis, & franci ab omni tracta, & expediti ad velam, &c. declaratur modo qualiter intelligatur pactum illud, frumentum expeditum ad velam.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, vt conſtituatur in mora, ſufficit vnica citatio.*
2 *Moroſus condemnandus eſt ad damna, & intereſſe.*
3 *Et quidem ad rationem quanti plurimi.*
4 *Promiſſio conſignandi frumentum*, ſpedito alla Vela, *quid importet.*
5 *Promiſſio conſignandi frumentum in certo, & determinato loco, ibi omnino eſt conſignandum.*
6 *Dictio*, in, *iuncta cum ablatiuo, quæ denotat intrinſecitatem, quid indicet.*
7 *Correctio in continenti non eſt admittenda.*
8 *Verbum*, ſpedito, *latinè expeditum, ſignificat certum, explanatum, & ab omni prorſus difficultate remotum.*
9 *Verbum*, franco, *idem ſonat, quam liberum, & ab omni onere abſolutum, & immune.*
10 *Promiſſio conſignandi frumentum*, ſpedito alla Vela, *qualiter ſit intelligendum.*
11 *Terra Montiſalti, eſt celebre emporium illius oræ Marinæ, quo appellunt, & ex omni parte confluunt mercatores frumenti.*
12 *Promiſſio ſoluendi frumentum in certo loco, non poteſt venditor conſtitui in mora, ſi non ſit emptor paratus in dicto locu recipere.*
13 *Deciſiones in cauſa Romana pretij grani* 10. *Decembris* 1628. & 13. *Maij* 1640. *coram Coccino, in quibus terminis loquuntur, & num.* 14. & 17.
15 *Venditor, nulla æquitas patitur, vt teneatur merces ſuas ponere in incertum, & quod ſtent expoſita iniurijs cæli, & hominum.*
16 *Venditor, vt conſtituatur in mora ſoluendi, quid ſit probandum.*
18 *Illatio ad caſum omninò diuerſum, perperam fit.*
19 *Venditor, vt dicatur paratus ad conſignandum frumentum in certo loco, quid ſufficiat, & ſic omne periculum tranſeat in emptorem.*
20 *Creditor non tenetur ire paratus ad locum deſtinatum, quando ſcit debitorem non eſſe paratum ad ſoluendum.*
22 *Creditor non tenetur ire paratus cum ſaccho, quando ſcit debitorem habere difficultatem ſoluendi, ſed ſufficit interpellare.*
23 *in Contractibus vltrò, citroque obligatorijs requiritur implementum hinc inde ordinatum.*
in Contractibus vltrò, citroque obligatorijs, ille prius debet adimplere, qui ſecundùm ordinem rerum, prius incipere debet, num. 23.
Mora prima attenditur, num. 23.
24 *Promittens ſoluere frumentum in certo loco, quid ipſo prius facere tenetur, vt emptor conſtituatur in mora recipiendi.*
25 *Verba prolata à mercatoribus non ſunt iuxta apices iuris intelligenda, ſed prout ipſi illa intelligunt.*
26 *Solutio certo loco deſtinata poteſt fieri in alio, deducto eo, quod intereſt creditori.*
27 *Quod tamen procedit, ſi partes de quantitate intereſſe ſint concordes, vel debitor ſit contentus de eo ſtare iuramento creditoris.*
28 *Creditor, ſi non reciperet rem in loco deſtinato, nimis grauaretur, non liquidando prius intereſſe.*
29 *ab Euentu futuro, ea, quæ pendent, non poteſt de eis dare determinata veritas.*
30 *Debitor offerens rem alibi, quam in loco promiſſe non eſt audiendus, etiam ſi offerat vtilitatem.*
31 *Debitor offerens intereſſe poteſt alibi, quam in loco deſtinato ſoluere, declara tamen vt hic, & num.* 32. & 33.
34 *Frumentum antequam ſit menſuratum periculum ſpectat ad venditorem, poſt menſurationem ſpectat ad emptorem, & num.* 35.
36 *Venditor non poteſt cogi accipere pretium minutatim.*
37 *Solutiones particulares multa incommoda ferre ſolent.*
38 *Contrahentes præſumuntur ſe voluiſſe conformare conſuetudini loci.*
39 *Teſtes, vt probent conſuetudinem, quid deponere debeant.*
40 *Factum nudum non attenditur, vt quis dicatur prohibitus aliquid faciendi, ſed requiritur actus iudicialis.*
41 *Partes à conſuetudine loci cenſentur voluiſſe recedere ſtantibus pactis in contrarium.*
42 *Conſuetudo non venit attendenda, quoties conſtat partes voluiſſe ab ea recedere.*
43 *Decretum aliquod, ſi emanauerit per modum prouiſionis, & cum clauſulis præſeruatiuis, non releuat.*
44 *Iudex, quando præſumatur noluiſſe præiudicare partibus.*
45 *in Decreto, perperam dicitur, quis ſe fundare, dum illud non adimpleuit.*
46 *Moroſus quando quis non eſt, ad nullum damnum tenetur.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua infrà deciſio ſub die 11. *Maij* 1643. *coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano, quæ eſt confirmatoria præſentis deciſionis.*

DECISIO CCCCLXXI.

DE Anoo 1637. Frater Carolus Aldobrandinus, tunc temporis pro ſacra Religione Hieroſolymitana ad Sanctiſſimum Dominuo Noſtrum Orator, rubra bis mille frumenti paulò antè empta à Syris, vendidit Petro Nerlio, & Socijs pretio ſcutorum 13. pro qoolibet rubro, ſub obligatione illa conſignandi, *In Mont'alto ad ogni lor piacere bono, e mercantile, franco di tratta, o ſpedito alla Vela*. In cuius obligationis executionem, cùm Syri in particulari ordine præcipiſſeot Aſcanio Falſacappæ eorum miniſtro, quod conſignaret dictum frumentum cui Dominus Orator mandaſſet, ipſe verò in calce eiuſdem ordinis reſcripſiſſet, quod conſignaretur cui Nerlius iuſſiſſet, iſte mandauit conſignari Aſcanio Scarlatto ad hunc effectum ad oppidom Mootisalti tranſmiſſo. Verùm quia Falſacappa ioſpecto ordine cœpit prætendere frumentum eſſe conſignandom in eiſdem locis, in quibus reperiebator, nempè in Oppidis Valentani rubra 175. Graduli 20. Capitis mootis 89. Martæ 285. Celleris 50. Cammi 103. Iſchiæ 150. Caſtri 60. & Montisalti 42. ac etiam in foueis, & puteis diuerſarum perſonarum, proot io liſta Sommar. Nerlij nom. 5. Scarlattos agnoſcens hoc cedere in præiudicium ſuorum principalium, quorum intererat totius frumenti conſignationem, iuxta coouentionem fieri in

ri in Montealto, illud recipere recuſauit, & ſæpiùs, ac
iudicialiter tam ipſe in partibus Falſacappam, quam
Nerlius in Vrbe Dominum Oratorem interpellarunt ad
conſignandum totum frumentum Montisalti, alias de
damnis, & intereſſe proteſtati ſunt, & vlteriùs Nerlius
oppoſuit etiam contractus reſolutionem ob defectum im-
plementi ex parte Oratoris.

Cùm autem interim pretium frumenti decreuiſſet, par-
tes concorditer conuenerunt, quod ſine præiudicio iuri-
um vtriuſque frumentum venderetur, & id, quod mi-
noris venditum fuiſſet, is illud refunderet, qui à Iudice
teneri declararetur, & vendito frumento ſcutis decem tan-
tum quolibet rubro, A. C. à Sanctiſſimo ſpecialiter depu-
tatus, condemnauit Nerlium ad ſoluendum D. Oratori
ſcut. 5971. pro ſupplemento pretij vnà cum Cambijs ad ra-
tionem octo pro centenario. Ideò in gradu appellationis
cauſa mihi commiſſa, Dubitaui, An ſententia A. C. eſſet
confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam
eſſe cenſuerunt.

Quia ex iudicialibus, ac reiteratis interpellationibus,
tam Romæ contra D. Oratorem, quàm in partibus con-
tra dictum Falſacappam factis, & ex ſæpiùs declarata præ-
tenſione Falſacappæ, quod non teneretur conſignare fru-
mentum in Oppido Montisalti, ſed in horreis, & condi-
torijs, in quibus reperiebatur, manifeſtè apparet vendito-
1 rem † fuiſſe conſtitutum in mora ad quam inducendam,
ſufficit etiam vnica interpellatio, Bart. *in l. qui Romæ* 122.
§. Seia, numer. 4. verſ. in contrarium, ff. de verb. oblig. &
in l. Titia Seio 87. *§. vſuras, num. 3. ff. de leg. 2.* Dec. *in l.*
vinum 22. numer. 13. verſ. & ſufficit, & ibidem Purpurat.
num. 42. Rub. *num. 5. ff. ſi cert. pet.* Alex. *conſ. 81. num. 1.*
lib. 4. & conſequenter non ſolùm Nerlius emptor erat ab-
ſoluendus ab vlteriori ſolutione reſidui, ſed etiam Domi-
nus Orator venditor erat condemnandus ad intereſſe,
2 & damna paſſa ob non factam † conſignationem in tempo-
re, iuxta text. *in l. Datio, §. ſi per venditorem, ff. de act.*
empt. Bart. *in l. 1. in princip.* ibique Caſtr. *num. 1. & 7. ff.*
eod. Afflict. *deciſ. 280. num. 7. & 8.* & quidem habita ra-
3 tione quanti plurimi frumentum vendi † potuiſſet, Cagnol.
in d. l. vinum, nu. 29. ff. ſi cert. pet. Rota Genuen. *dec. 144.*
nu. 5. Gint. *deciſ. 115. per tot.*

Nec viſum fuit obſtare tria, quæ adducebantur pro D.
Oratore.

Primum enim, quod cum ex conuentione frumentum
eſſet conſignandum, *ſpedito alla Vela*, conſignatio non
eſſet facienda in Oppido Montisalti, ſed in littore Maris,
4 † vbi naues onerari poſſent, tollitur ex ſuperiùs relata
conuentione, quod frumentum conſignaretur in Oppido
Montisalti, alibi, *Per conſegnarſele in Montalto*, quæ
manifeſtè oſtendit conſignationem fuiſſe promiſſam Mon-
5 tisalti; ponderando illam dictionem, *In*, coniunctam
cum ablatiuo, quæ denotat intrinſicitatem, & indicat a-
6 ctum debuiſſe expleri in loco expreſſo, † ac ſi dictum fuiſ-
ſet intra terram Montisalti, Bald. *in rubric. ff. ſolut. ma-*
trim. num. 3. verſ. aut cum verbo, & ibidem Rip. *numer. 2.*
verſ. ſi vero, Alex. *conſil. 22. num. 7. verſ. pondero, lib. 4.*
Soccin. *conſ. 211. num. 3. lib. 2.* Put. *deciſ. 220. nu. 4. lib. 2.*
in correct. Nec ſequentia verba, *E ſpedito alla Vela*, dici
poteſt appoſita fuiſſe ad mutandum locum conſignationis
7 expreſſum, & iam deſtinatum, quia † alias ſequeretur in-
continenti correctio, contra *reg. l. non ad ea, ff. de condit.*
& demonſtrat. ſed ſolùm ad demonſtrandum vſque quo
venditor teneretur etiam poſt conſignationem frumenti
aſſiſtere emptori pro libera illius expeditione, & ita re-
ferenda ſunt ad remotionem impedimentorum, & diffi-
cultatum, quæ facto Principis, aut alias quomodolibet
oriri potuiſſet, etiam poſt conſignationem vſque ad to-
8 talem onerationem in Nauibus, verbum † enim, *ſpedi-*
to, latinè *expeditum*, ſignificat certum explanatum, &
ab omni prorſus difficultate remotum, vt per text. *in l.*
contra 25. §. ſi filius, ff. de pact. & in l. 2. ff. rem pupill. ſal.
ſer. declarant Prateius, & Caluinus *in lexicon, in verbo*
expeditum.

Tria enim diſcretiuè fuerunt promiſſa à Domino Orato-
re in apoca venditionis, primùm in illis verbis, *Per conſe-*
gnarle in Montealto ad ogni lor piacere bono, e mercantile,
quę continent promiſſionem conſignandi in Terra Montis-
alti frumentum bonum, & mercantile; ſecundùm in alijs
verbis, *Franco di tratta*, quæ important pactum, quod
9 nulla ſubiri deberet impenſa pro extractione, verbum †

enim *Franco*, idem ſonat, quod liberum, & ab omni
onere abſolutum, & immune, Oldrad. *conſ. 234. nu-*
mer. 2. verſ. & intelligitur, Surd. *conſ. 218. numer. 9.*
tertium in verbis, *E ſpedito alla Vela*, continentibus
promiſſionem remouendi omnia impedimenta, & quaſ-
cumque difficultates, quæ poſt factam conſignationem
vſque † ad onerationem, & extractionem frumenti con- 10
tingerent.

Et hæc non ſine myſterio Nerlius voluit ſibi promitti, &
adimpleri, ſed cum ratione. Cum enim Terra Montisal-
ti ſit † celebre emporium illius oræ maritimæ quo appel- 11
lunt, & ex omni parte confluunt mercatores frumenti, ap-
poſitè voluit Nerlius, quod in ea fieret conſignatio, vt poſ-
ſet, vel ibi vendere frumentum, ſi lucri prompta ſe ſe
offerret occaſio, vel inde extrahere alibi vendendum, ſi
ſpes maioris quæſtus id ſuaderet.

Et hinc ceſſat etiam ſecundum obiectum, quod cùm
Nerlius non haberet Naues † paratas non potuerit con- 12
ſtituere in mora D. Oratorem, vt fuit deciſum in *Roma-*
na pretij grani 10. *Decembris* 1628. *&* 13. *Maij* 1630.
coram bon. memor. Coccino. Pro reſponſione enim fuit ani-
maduerſum carentiam nauium in illis deciſionibus non
fuiſſe conſideratam ſolam, & in abſtracto, ſed vna 13
cum qualitate loci Glori, vbi fuerat promiſſa conſigna-
tio. Glorus enim eſt locus apertus ad mare, vt vulgò di-
citur, *ſpiaggia marina*, ſine conditorijs, & horreis in qui-
bus frumentum à venditore deferendum, & conſignandum
ſeruari poſſet, donec naues aduenirent. Et vlteriùs † nul- 14
lus aderat ex parte emptoris, qui reciperet, vt expreſsè
habetur in prima deciſione, ibi, *& propterea cum Falcone-*
rio non fuerit denuntiatum, quis eſſet recepturus granum, &
ſuper quibus nauibus deberet onerari, vtique ipſe non fuit in
mora. Proindeque dum non aderant naues in quibus
frumentum onerari, & horrea in quibus ſeruari poſſet,
nulla † æquitas patiebatur, quod venditor teneretur il- 15
lud deferre in incertum, ne interim ſub diu maneret ex-
poſitum cœli, & hominum iniurijs, nec emptor poterat
dici paratus ad recipiendum, dum non aderat perſona † 16
legitima cui conſignatio fieri poſſet, prout opus erat ad
effectum conſtituendi debitorem in mora, iuxta doctri-
nam Bartol. communiter approbatam *in l. item illa, num.*
11. ff. de conſtitut. pecun. in qua ſe fundant dd. deciſiones.
At in præſenti caſu conſignatio fuit conuenta in Oppido
Montisalti, quo naues appellere non poſſunt, & vbi ad-
ſunt optima horrea, in quibus frumentum cuſtodiri poteſt,
donec partita cum mercatoribus fiat, & aderat Scarlattus
cum ſufficienti mandato ad recipiendum, & de recepto
quietandum. Vnde † ceſſat ratio conducendi frumentum 17
in incertum in dictis deciſionibus conſiderata, nec aliquid
ex parte emptoris deficiebat quominus poſſet dici paratus
ad recipiendum, & per conſequens ex illo caſu ad iſtum
omnino diuerſum inferri non poteſt, *vulg. l. Papinianus* 18
exulis, ff. de minoribus. Et venditori ſatis erat conſul-
tum, dum aderat receptor, qui præeſſet menſurationi,
& conſignationi, & quietantiam offerebat, ex quibus
ipſe † liberationem conſequebatur, & omne periculum 19
tranſibat in emptorem, *l. 1. §. priuſquam enim, ff. de peric.*
commod. rei vendit.

Eòque minùs viſum fuit Nerlio opponi poſſe, quod non
haberet naues paratas, cum frumentum adhuc non fuiſ-
ſet à venditore coadunatum in Oppido Montisalti, vbi
debebat præcedere conſignatio, & Falſacappa ſæpiùs in-
terpellatus ad illud coadunandum, & conſignandum, de-
claraſſet nolle alibi conſignare, quàm in horreis, & locis in
quibus reperiebatur, dum enim frumentum non † erat, 20
nec eſſe ſperabatur paratum, & promptum onerationi,
ipſe non tenebatur inutiliter conducere naues, & fruſtrato-
rias ſubire expenſas, quia creditor non tenetur ire paratus
ad locum deſtinatum, quando ſcit debitorem non habere
facultatem ſoluendi, vbi benè Iacob. de Rauenn. *in l. item*
illa, in fin. ff de conſtit. pecun. quem ſequitur in his termi-
nis Io. de Amic. *conſ. 152. nu. 2. & per tot.* & Manent. *conſ.*
79. nu. 22. & ſeqq. lib. 1. Et quod † creditor non teneatur 22
ire paratus cum ſacco, quando ſcit debitorem habere diffi-
cultatem præſtandi, ſed ſufficiat interpellare, tradunt Ca-
ſtren. *in l. quod te, num. 14. ad med. verſ. aut creditor nun-*
quam fuit, & ibidem Alex. *num. 9. ante med. eod. verſ. ſi*
cert. petat. Prius enim debebat D. Orator venditor adim-
plere ex parte ſua, conſignando frumentum, & poſteà
Nerlius emptor conducere naues, vt ſeriatim poſſent om-

nia congruo tempore perfici, quia in his contractibus v-
23 trò, † citròque obligatorijs, requiritur implementum
hinc inde ordinatum, vt ſcilicet prius impleat, qui ſecun-
dum ordinem rerum prius incipere debet, & mora prima
attenditur, Anchar. conſ. 86. nu. 2. & 3. Soccin. conſ. vlt.
nu. 3. verſ. non obſtat lib. 3. Becc. conſ. 106. num. 38. Dec.
conſ. 421. nu. 6. & infrà, Bimius conſ. 115. nu. 1. & 4. lib. 2.
Marcabr. ab Anguil. conſ. 105. nu. 156. Grat. diſceptat. fo-
renſ. cap. vlt. ſub num. 24. & 25. fuit dictum in Maceraten.
Grani 9. Iunij 1593. coram Orano, quæ eſt deciſ. 368. nu. 2.
24 par. 4. diuerſ. & præcisè quod † debeat præcedere conſi-
gnatio frumenti in Ciuitate, vel Caſtro, & prius ibi ſit
congerendum frumentum antequam ad aliquid teneatur
emptor, tradit Rota Genuen. d. deciſ. 144. num. 13. verſ.
ſecundò reſpondetur.

Cui interpretationi adſtipulatur etiam fides plurium ver-
bis mercatorum, qui ſuper hoc facto Conſulti reſpoode-
runt venditorem cogi poſſe ad prius conſignandum fru-
mentum in Terra Montisalti, quibus plurimum eſt defe-
25 rendum in interpretandis † verbis à mercatoribus prolaris,
quæ non ſunt accipienda ſecundum apices iuris, ſed prout
ipſi illa intelligunt, Aleaan. conſil. 102. numer. 11. ad fin.
verſ. præſertim cum dicti fratres, & numer. 12. lib. 6. Put.
deciſ. 16. num. 3. lib. 1. in correct. Gregor. deciſ. 126. nu. 7.
& fuit dictum in Romana pecuniaria 13. Martij 1628. coram
Reuerendiſſ. D. meo Merlino Decano, quæ eſt deciſ. 156. nu.
19. in fin. & 20. par. 5. recent.

Minùs viſum fuit releuare ſecuodùm, quod pro ſubſti-
nenda ſententia adducebatur, nempe, quod licet frumen-
tum eſſet conſignandum in oppido Montisalti, attamen
cum Falſacappa obtulerit ſubire oous expeoſarum, non
26 potuerit emptor recuſare illud in dd. locis recipere, †
cum ſua nihil iotereſſet, dum eapenſis venditoris deſer-
ri poterat ad dictum oppidum, ſicut ſolutio certo loco
deſtinata, poteſt fieri in alio, deducto eo, quod intereſt
creditori, iuata gloſ. in l. qui Roma, in verbo obtulerit, &
ibidem notant DD. communiter ff. de verb. obligat. Scacc.
de camb. §. 2. gloſ. 5. num. 200. Creſc. deciſ. 2. de ſolut. Ro-
ta deciſ. 253. nu. 8. par. 1. recent.

Primò coim fuit reſponſum, conclnſionem iſtam non
eſſe indiſtinctè receptam, cùm multis placeat illam ita
27 demum procedere ſi partes de quantitare intereſſe † ſint
concordes, vel debitor ſit contentus de eo ſtare iura-
mento creditoris, vt per Raphael Cuman. in d. l. qui Ro-
ma, in princ. quem ibidem ſequnti ſunt Caſtr. nu. 3. verſ.
ſed hic, Alciat. num. 12. & 13. & Iaſ. nu. 16. verſ. ego po-
ſtremo, & num. 17. vbi reſpondet Alea. & alij contrarium
ſeotientibus. Et efficaa ab eis adducitur ratio, quia alias
nimis grauaretur creditor, qui ſi in loco conuento accipe-
28 ret, † non cogeretur liquidare ſuum intereſſe, nec vlterius
laborare. At ſit alibi accipere cogatur, probare debet,
quantum ſua intereſt loco deſtinato non acccpiſſe, quod
difficile eaiſtimatur, maximè, cùm & lucri ceſſantis ratio
29 hoc caſu habenda ſit, cuius probatio eſt difficilis, veluti †
quod pendet à futuro eueotu, cuius non eſt determinata
veritas, vt tradunt Iaſ. & Alciat. in præallegatis locis. Vn-
de iniquum eſſet creditorem onere huiuſmodi probatio-
30 nis granari aduerſus eapreſſa ſtipulationis verba. † Quod
adeò magnifacit Alciat. vt dicat ſub num. 13. quod offe-
res alibi non eſt audiendus, etiamſi quantumcumque
offerat vtilitatem, niſi partes in æſtimationem vtilitatis
ſint concordes.

Secundò fuit reſpouſum, quod etiamſi ſequenda eſſet o-
31 pioio, quod debitor offerens † intereſſe poſſit ſoluere
alibi, quam in loco conuento, illa tamen procedit quando
offertur totale intereſſe cum omni vtilitate, quam creditor
32 † potuiſſet habere ex ſolutione in loco deſtinato, vt per
Bart. in d. l. qui Roma numer. 2. verſ. quod intellige. Cu-
man. in princ. Aretin. col. 3. circa med. verſ. item aduerte,
Imol. num. 1. Alea. num. 5. in princ. Soccin. num. 6. Alciat.
num. 10. & 11. Iaſ. nu. 14. verſ. & iſto, Caſtrenſ. nu. 3. &
Ant. Fab. in Cod. Fab. lib. 3. tit. 15. diffinit. 2. per tot. Ac
proinde cùm oblatio Falſacappæ, fuerit reſtricta ad ſolas
impenſas vecturarum, vti inſufficiens ſuffragari non poteſt,
33 quia † debuiſſet etiam offerri intereſſe lucri ceſſantis, cuius
in hoc caſu ratio eſt habenda, l. 3. in fin. ff. de eo, quod cer-
to loco, Soccin. in d. l. qui Roma num. 7. & alij ſupracitati.
Et vlteriùs cum in eatrahendo frumento de loco ad locum,
maximè per mercatores foreoſes in tam magna quantitate
multa poſſent contingere pericula, quæ ante menſuratio-
nem ſpectaſſent ad venditorem, † ea verò ſequuta tran- 34
ſijſſent in emptorem, l. 1. §. priuſquam, ff. de pericul. &
commod. rei vend. Et requireretur maximus labor, & dili-
gentia cum impeoſa pro miniſtris, vt caueteot à fraudibus
ruſticorum, hæc omnia eraot offerenda, vt de huiuſmodi
impenſis, tradunt Caſtrenſ. in l. item illa num. 3. & 9. in
fin. ff. de conſtit. pecun. Scacc. de commer. & camb. §. 2. gloſ.
5. num. 210. poſt med. Et de † cautione aduerſus pericu- 35
lum rerum, l. ſi in Aſia, §. 1. ff. de poſ. ibi ſuis expenſis,
ſuoque periculo, Angel. in l. quod legatum 38. numer. 2.
verſ. in eadem gloſ. vbi etiam Caſtr. num. 2. poſt princ. verſ.
dicit tamen, gloſſ. ff. de iudic.

Nec ſuffragatur, quod in oppido Montisalti adeſſet ali-
qua quantitas frumenti, quam Falſacappa obtulit, & Scar-
lattus recipere recuſauit, quia cùm vnica eſſet venditio
rubrorum bis mille facta vnico pretio, non poterat em-
ptoc † cogi ad recipiendum conſignationem dimidiatam, 36
l. tutor, §. Lucius, ff. de vſur. Surd. deciſ. 186. numer. 2.
Cyriac. controu. foren. controu. 327. nu. 38. huiuſmodi enim
particolares † ſolutiones multa iocommoda afferre ſolent, 37
l. planè, ff. fam. herc. gloſ. Bart. Alex. & Iaſ. in l. quidam
exiſtimarunt ff. ſi cert. petat. Neguſ. de pignoribus 3. membr.
5. part. numer. 12. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 18. nu-
mer. 4. verſ. 1. nec cogatur, Surd. deciſ. 345. numer. 9. Ro-
ta deciſ. 168. num. 2. part. 1. diuerſ. & Adden. ad Gregor.
deciſ. 194. num. 27. poſt med.

Minùs fundamentum fieri poteſt in aſſerta conſuetudine
illarum partium in quibus dicitur probari ex nonnullis te-
ſtibus perpetuò obſeruatum, vt frumentum venditum
ſub obligatione conſignandi, Spedite alla vela, menſu-
retur, & conſignetur in locis in quibus reperitur, & in-
de ſumptibus venditoris deferant ad naues, † cui conſue- 38
tudioi contrahentes voluiſſe ſe conformare præſumendum
eſt, Crauett. conſ. 20. num. 7. & conſ. 343. num. 10. Man-
tic. de tacit. lib. 3. tit. 9. num. 11. illaque inter mercatores
potiſſimum attendi debet, Corn. conſil. 319. num. 12. lib.
3. Rota Iannen. deciſ. 91. num. 5. Quia omiſſo quod teſtes
non probant † ita fuiſſe obſeruatum in loco præciſo, & in 39
ſpecie actus controuerſi, prout eſſet probandum, Aymon.
conſ. 99. num. 4. Cæſ. de Graſ. deciſ. 6. num. 5. de præbend.
Gregor. deciſ. 62. num. 2. Nec minùs emptorem volentem
recipere frumentum in Oppido Montisalti fuiſſe iudiciali-
ter, † prohibitum prout opus erat, ad tradit. per DD. in 40
l. 2. Cod. quæ ſit long. conſuet. & in cap. fin. de conſuetud.
Abb. conſ. 54. num. 3. lib. 1. & fuit dictum in Comen. beneſi-
cij 11. Ianuarij 1635. coram R. P. D. meo Panzirolo, quæ eſt
deciſ. 82. numer. 12. part. 7. recent. Dictum fuit ceſſare ob-
iectum propter † particularem conuentionem, quod fru- 41
mentum conſigoaretur Montisalri, per quam contrahen-
tes videntur à dicta conſuetudine receſſiſſe, Natt. conſ.
384. numer. 11. Surd. conſ. 34. num. 28. quos refert, & ſe-
quitur Gratian. diſcept. forenſ. cap. 722. num. 33. Non enim
conſuetudo debet attendi, † quoties apparet contrahen- 42
tes expreſsè, vel tacitè voluiſſe ab ea recedere, Mantic. de
tacit. lib. 3. tit. 9. num. 69.

Tertium denique, quod pro defenſione ſententiæ ad-
ductum fuit, quod ſcilicet emanauerit decretum ab An-
nonæ Præfecto mandans, quod oiſi infrà octo Nerlius re-
ciperet, liceret venditori frumentum deponere, aut ven-
dere, ideòque non fuiſſe obligatum ad vlteriorem oblatio-
nem, aut conſignationem, ſed tribuendum eſſe culpæ † 43
emptoris, qui triticum tempore præfiao recipere recu-
ſauit, dictum etiam fuit non releuare, quia cùm dictum
decretum emanauerit per modum prouiſionis, cum clau-
ſulis præſeruatiuis, & ſine præiudicio Iurium aiobarum
partium, dici non poteſt iudicem † voluiſſe remittere 44
moram iam incurſam ab Oratore, aut alteri partium præ-
iudicare, dum iura ipſarum eapreſsè præſeruauit Rota co-
ram bon. memor. Buratt. deciſ. 166. num. 8. & in Macera-
ten. hæreditatis 4. Iunij 1590. coram bon. memor. Cardin.
Pamphilio impreſſ. poſt tract. de manuten. deciſ. 74. num. 5.
& 9. eoque magis cum decretum loquatur de conſignatio-
ne facienda in loco conuento, quam Falſacappa ibidem
facere recuſauit, † vnde non poteſt D. Orator fundare 45
ſe in decreto, quod ipſe ea parte ſua non adimpleuit, l.
Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt.

Et ex his dixerunt DD. magis conſtare de Iniuſtitia
ſententiæ pro cambijs, quia cùm ex hactenus deductis
Nerlius non teneretuc ſoluere Oratori reſiduum pretij
ab initio conuenti, multò minùs tenebatur ad Cambia,
quæ

46 quæ tamen de iure,† quam ex concordia debebantur ſolum in caſu, quo Nerliua ſuiſſet moroſna in ſolutione.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Alimeotorum.

Mercurij 4. Decembris 1641.

A R G V M E N T V M.

Litiſpendentia, ex quibus probetur. Mandatum generale, quando dicatur comprehendere etiam cauſas Eccleſiaſticas, & matrimoniales. Procuratorem, quod quis voluerit ſubſtituere vigore mandati falſi non eſt præſumendum.

S V M M A R I V M.

1 *Litis pendentia benè probatur ex citationibus in cauſa factis, & reproductis.*
2 *Lis poteſt inchoari, & proſequi per legitimum procuratorem.*
3 *Mandatum loquens de omnibus cauſis, motis, & mouendis coram quocumque Iudice cum clauſula cæterata, extenditur etiam ad Eccleſiaſticas, & matrimoniales.*
4 *Procuratoris ſubſtitutio recepit declarationem à mandato.*
5 *Actus contemporanei demonſtrant mentem diſponentis.*
6 *Procuratoris ſubſtitutio benè declaratur ex actis poſtea factis.*
7 *Notarij aſſertio, quod procurator docuit de mandato procuræ, multum facit ad præſumendum mandatum.*
8 *Mandatum patris in perſonam filij ob ſanguinis coniunctionem, & fiduciam paternam, facilius præſumitur.*
9 *Procuratorem, ſi quis ſubſtitueret, cum falſo mandato, conſentiendo, vt litem ſic proſequeretur, dicitur ſe fraudulenter geſſiſſe.*
10 *Ac teneretur de proprio ad omnia damna, & intereſſe.*
11 *Fraus, & præſertim in viro nobili non præſumitur.*
12 *Mandatum poteſt etiam probari præſumptionibus, & coniecturis.*
13 *Socer tenetur præſtare alimenta nurui;*
14 *Mandatum inſufficiens producens regulariter ceſſat præſumptio exiſtentiæ, mandati ſufficientis.*
15 *Mandatum, quando eſt inſufficiens ſubſtitutio erit inſufficiens quoque.*
16 *Mandatum inſufficiens, quando producitur ab eo, qui allegat præſumptionem alterius mandati, tunc producendo videtur ſe reſtringere ad illud mandatum.*
17 *Mandatorum multiplicatio datur.*
18 *Mandati vnius exiſtentia non facit ceſſare præſumptionem exiſtentiæ alterius.*
19 *Mandata plura procuræ, & diuerſa, non eſt impoſſibile, quod eodem die, & anno, ab eodem Notario rogentur.*
20 *Mandatorum pluralitas, ex quibus magis præſumatur.*
21 *Interpretatio ea admittenda eſt, per quam euitantur fraudes, & falſitates.*
22 *Falſitas committitur, ſubſtituendo aliquem vigore mandati inſufficientis.*
23 *Productio iurium, dicitur verbalis, quando non dimiſſa fuerunt iura in actis.*
24 *Iura verbaliter producta non ſemper dimittuntur in actis.*
25 *Venter non patitur dilationem.*
Alimenta dicuntur futura, quæ à die petitionis decurſa ſunt.

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſ. 124. ſub die 1. Aprilis 1639. coram bon. mem. Pirouano Par. VIII. recent. & ſupra in hac eadem Part. IX. recent. tom. 1. habetur alia ſub die 17. Nouembris 1641. coram eodem bon. mem. Bichio, eſt deciſ. 132. tom. 1. & infra adſunt duæ aliæ deciſiones in eadem cauſa ſub diebus 5. Maij, & 30. Iulij 1642. coram eodem Bichio.

D E C I S I O CCCCLXXII.

EXequuto ſub die 21. Aprilis 1635. nomine Franciſci filij Nicolai, necnon Stephani, & Lazari fratrum monitorio ſuper nullitate matrimonij contracti inter Franciſcum, & Petrooillam, hæc ſub die 7. & 9. Maij proteſtata fuit, neminem exaduerſo audiri pro parte Nicolai, & Franciſci, niſi docto de eorum legitimo mandato.

Et iudicium ſiluit vſque ad diem 24. eiuſdem menſis Maij, qua Stephanus tamquam Procurator Nicolai Patris vigore facultatis ſubſtituendi ſibi attributę in mandato procuræ ſubſtituit procuratorem Mutium Aſculanum ad omnes, & ſingulas lites, & cauſas ciuiles, & criminales motas, & mouendas contra quaſcumque perſonas, ſimilemque ſubſtitutionem fecit nomine Franciſci.

Poſt quas ſubſtitutiones Aſculanus in continenti ipſa die 24. Maij comparuit iudicialiter in cauſa matrimoniali contra Petronillam, repetijt articulos productos, mandatum procuræ, & ſubſtitutionem in eius perſonam factam, monitorium ſuper nullitate matrimonij, alias vt ſupra productum, necnon omnia, & ſingula iura, & acta ſucceſſiuè ad plures actus iudiciales eiſdem nominibus proceſſit in hac ipſa cauſa matrimoniali contra Petronillam.

Quæ ideò petijt, tam contra Franciſcum virum, quàm Nicolaum ſocerum ſibi decerni alimenta lite pendente, & duas deciſiones obtinuit coram bon. mem. Pirouano, quas hodie Domini confirmarunt non obſtante, quod Nicolaus negaret inter ſe, & Petronillam litem aliquam pendere,
† quia litis pendentia cum ipſo Nicolao ſatis iuſtificatur ex 1
citationibus eius nomine, vt ſupra factis, & reproductis, Goidop. *deciſ.* 488. *num.* 1. Veſtr. *in prax. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 1. & 2. Rot. *deciſ.* 9. *vt lit. pend. in nou. deciſ.* 343. *num.* 8. *p.* 1. *recentior.* non ſecus ac ſi ipſemet perſonaliter comparuiſſet,
potuit † enim æquè benè litem inchoare, & proſequi per 2
legitimum procuratorem, Bart. *in l. quamuis num.* 10. & 11. *ff. de damn. infect.* Caſſad. *deciſ.* 1. *nu.* 1. *de dilation.* Achill. *deciſ.* 13. *in fine de citat.* Seraph. *deciſ.* 654. *num.* 4. & *ſeqq.* Gregor. XV. *deciſ.* 86. *num.* 1. *deciſ.* 127. *num.* 8.

Et Aſculanum talem fuiſſe probat publicum inſtrumentum ſubſtitutionis, vt ſupra factæ à Stephano, tamquam procuratore Nicolai, & vigore facultatis ſubſtituendi ſibi in mandato conceſſæ, quæ ſubſtitutio loquens de omnibus
cauſis, motis, & mouendis coram † quibuſcumque iudici- 3
bus cum clauſula cæterata extenditur etiam ad Eccleſiaſticas, Buratt. *deciſ.* 927. *ſub num.* 6. & 7. & comprehendit abſque dubio cauſam hanc matrimonialem ad quam ſignanter ſubſtituentem reſpexiſſe deducitur, tum à priori, quia præceſſerat proteſtatio Petrooillæ contra comparentem pro Nicolao, vt doceret de eius legitimo mandato, à
qua proteſtatione † ſubſtitutio declarationem recipit, tan- 4
quam à ſua cauſa, *l. ſi procuratorem in princ. ff. mandati*, Surd. *conſ.* 418. *num.* 11. Gratian. *diſcept.* 824. *n.* 48. Oſaſch. *deciſ.* 167. *num.* 26. & *ſeqq.*

Tum à poſteriori, quia eadem die factæ ſubſtitutionis procurator ſubſtitutus præuia illius iudiciali repetitione citauit Petronillam, & reproduxit monitorium ſuper nulli-
tate matrimonij, vt ſupra, † actus enim contemporanei 5
demonſtrant, quæ fuerit ſubſtituentis intentio, Ruin. *conſil.* 192. *num.* 5. *lib.* 2. Soccin. iun. *conſ.* 32. *num.* 12. *lib.* 4. Surd. *deciſ.* 54. *num.* 6. Rota *deciſ.* 765. *ſub num.* 10. *part.* 2. *recent.* iunctis maximè alijs actibus iudicialibus ſucceſſiuè
† geſtis in hac cauſa à Procuratore ſubſtituto ex quibus pa- 6
riter ſubſtitutio declaratur, Pariſ. *conſ.* 53. *num.* 56. *lib.* 4. Cephal. *conſ.* 96. *num.* 27. Buratt. *deciſ.* 379. *num.* 3. & in proximis terminis fuit dictum in *Cremonen. penſionis 26. Ianuarij 1609. coram bon. mem. Sacrato*, redditurque ſpecialis, ac ſi ibi cauſa hæc nominatim ſpecificata fuiſſet, ad tradita per Bald. *in l.* 2. *num.* 5. *Cod. error. aduocat.* Surd. *conſ.* 80. *ſub num.* 14. *verſ. quia actor.*

Stephanum verò, qui tamquam Procurator Nicolai in hac cauſa iuxta prædicta Procuratorem ſubſtituit, fuiſſe Nicolai procuratorem, & habuiſſe facultatem ſubſtituendi conſtat, tum quia in inſtrumento ſubſtitutionis id expreſſit, tam Stephanus, quàm Notarius, aſſerens Stephanum
docuiſſe de eius mandato procuræ, quæ aſſertio † multum 7
facit ad præſumendum mandatum, Gabr. *de procurat. concluſ.* 1. *num.* 9. Menoch. *præſumpt.* 33. *num.* 25. *lib.* 2. Gratian. *diſcept.* 737. *num.* 20. Put. *deciſ.* 342. *lib.* 3. Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 4. *de procurat.* Rot. *deciſ.* 503. *num.* 3. *part.* 1. *deciſ.* 440. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* & accedentibus alijs præſumptionibus

plenè

plenè probat Angel. *conſ.261. num.4.* Aym. *conſ.73. num.19. & conſ.258. num.19.* Mantic. *deciſ.352. ſub num.4.*

Tum quia cauſa hæc matrimonij ægrè auditi exaduerſo
ob imparitatem conditionis Petronillæ cum Franciſco No-
bili Ianuenſi reſpicit ſplendorem totius familiæ, & ſic in-
tereſſe commune ipſi Patri, & quæſtio eſt de mandato in
8 perſona filij in quo † ob ſanguinis coniunctionem, & fidu-
ciam paternam facilius præſumitur mandatum, Abb. *con-
ſil.7. num.4. lib.2.* Mantic. *de tacit. lib.7. tit. 5. num.11.* Rota
*in Bononien. fideicommiſſi de Glauarinis 22. Iunij 1639. co-
ram R.P.D. meo Royas.*

Tum quia alioquin Stephanus fraudolenter ſe geſſiſſet
9 † ſubſtituendo Aſculanum abſque ſufficienti mandato, &
conſentiendo, vt ille etiam nomine Nicolai Patris litem
10 hanc proſequeretur, ac † teneretur de proprio ad omnia
damna, & expenſas, *l. ſi procuratori falſo ff. condit. cauſ.
dat. l. falſus Cod. de furt.* Biſignett. *deciſ. 12. num. 2. de pro-
11 cur.* Ceph. *conſ.577. num.25.* quæ fraus præſertim in † viro
nobili præſumenda non eſt, *l. dolum Cod. de dolo, l. ſi credi-
tor Cod. pignorat. act. l. quoties §. qui dolo ff. de probat.*

Tum quarto, quia præceſſerat proteſtatio etiam contra
Nicolaum, quod nemo audiretur, niſi docto de legitimo
illius mandato, & ſequentia acta iudicialia fuerunt geſta
12 nomine quoque Nicolai, probatur † namque mandatum
præſumptionibus, & coniecturis, Caſſad. *deciſ. 3. num.4.
de procurat.* Seraph. *deciſ. 1326. num. 2.* Mantic. *de tacit.
lib.7. tit.6. num. 1.* Caualer. *deciſ. 590. num. 10.* Rota *deciſ.
350. num.1. part.4. diuerſ. deciſ. 440. num. 5. part. 2. recent.*
quæ coadiuuantur, quia nuſquam antea fuit negatum
mandatum Nicolai, & nunc negatur, vt Petrouilla pau-
per mulier cogatur conuenire, Nicolaum Ianuæ pro ali-
13 mentis, † ad quæ certum eſt, Nicolaum teneri, ſaltem vti
ſocerum, *l. ſi quis §. ſi vel parens verſ. non tantum*, vbi gloſ.
verbo cætera ff. de liber. agnoſc. Surd. *de aliment. tit.1. q.38.
num.1.* cum alijs allegatis *in prima deciſione coram bon.mem.
Pirouano.*

Neque contrarium ſuadetur eo quod in libris rationis
bancariæ Nicolai de expenſis huius litis fuerit creatus debi-
tor ſolus Franciſcus vir Petronillæ potuit enim id fieri, quia
Franciſcus contrahendo hoc matrimonium forſan abſque
conſenſu parentum dedit cauſam litibus, & expenſis, de
quibus ideò nec fuerunt creati debitores Stephanus, & La-
zarus, qui nihilominus principales ſunt in cauſa, & perſo-
naliter in ea multoties comparuerunt.

Paritetque non obſtat mandatum Nicolai exaduerſo ex-
14 hibitum, inſufficiens tamen per cuius † exhibitionem re-
gulariter ceſſare ſolet præſumptio mandati ſufficientis,
Pariſ. *conſ.43. num.75. lib. 2.* Coccin. *deciſ. 96. num. 3.* Rot.
*inter recent. deciſ.211. num.5. verſ. tum quia deciſ. 754. n. 3.
part. 2. deciſ. 312. num. 6. part. 4.* Itaut inſufficiens etiam
15 ſit ſubſtitutio, quæ † ad idem mandatum referenda eſt,
præſertim quia à tergo dicti mandati adeſt productio con-
tra quoſcumque, & ſimilis legitur à tergo ſubſtitutionis.

Nam concluſio procedit, quando mandatum inſuffi-
ciens producitur, ab eo, qui allegat præſumptionem alte-
16 rius mandati, quia † producendo videtur ſe reſtrinxiſſe ad
mandatum productum, Achill. *dec.7. de procur.* ſed in caſu
contrario aliud ſtatuitur, vt diſtinguendo inter vtrumque
caſum dixit Rota *in Cremonen. penſionis 26. Ianuarij 1609.
coram bon. mem. Sacrato.* Cùm enim detur multiplicatio
17 † mandatorum, vt fuit dictum in *Firmana iuriſpat. 18. Ia-
nuarij 1602. coram bon. mem. Cardin. Hieronymo Pamphi-
lio, in Firmana Saluiani 12. Nouembris 1621. coram bon.
mem. Coccino, in Romana ſocietatis officij coram bon. mem.
Durano inter eius impreſſ. deciſ.9. num. 25.* vbi quod compa-
18 tibilia ſunt duo mandata, præſumptum ſcilicet, † & verum,
exiſtentia vnius mandati non facit ceſſare præſumptionem
alterius, Ruin. *conſ.35. num.12. lib.1.* Rota *in dicta Cremo-
nen. penſionis*, vbi hoc ampliatur quamuis concordaret dies,
19 annus, & Notarius, quia non eſt † impoſſibile, quod ſub
eadem die, & per eumdem Notarium rogentur plura, &
diuerſa mandata.

Maximè quia ex prædictis apparet Stephanum voluiſſe
nomine Nicolai ſubſtituere in cauſa matrimonij, & ad id
habuiſſe ſufficiens mandatum, ac ſubſtitutio eſt indefinita
ad omnes lites, & cauſas contra quoſcumque mandatum
verò, quod exaduerſo exhibetur eſt limitatum ad cauſas
20 actiuas tantum contra certas † perſonas ex qua diuerſitate,
tam reſpectu cauſarum, quàm perſonarum magis præſumi-
tur pluralitas mandatorum, iuxta theoricam Felin. *in cap.
cum Ioannes num.8. de fide inſtrum.* Aym. *conſ. 282. num. 2.*
Ruin. *conſ.21. num.4. in fin. & num.6. lib.4.* Gratian. *diſcept.
877. num.21.* Viuius *deciſ.203. num.11. lib.2.*

Quæ vlterius † præſumenda eſt ad euitandam falſitatem, 21
cap. cum tu. vbi Felin. *col.1. de teſtib.* Grammat. *conſ. crimin.
23. num.1.* Menoch. *conſ. 221. num. 28. conſ. 422. num. 131.*
Viuius *dicta deciſ.203. num.14.* quam alias commiſiſſet Ste-
phanus ſubſtituendo in hac † cauſa nomine Nicolai vigo- 22
re mandati inſufficientis, Iaſ. *in leg. licet num. 4. Cod. de
procurat.* cum alijs allegatis per Gratian. *diſcept.985. n.2.*

Et ex his eo minus poſſibilem exiſtentiam alterius man-
dati ſufficientis excludunt diligentiæ in officio Notarij de
ſubſtitutione rogati factæ pro mandato reperiendo. Præ-
ſertim quia non coarctant negatiuam, ſiue mandatum
nuſquam fuerit productum, ſiue productio fuerit verbalis
prout præſumitur, † quando non fuit dimiſſa copia, aut 23
originale in actis, vel in productione non adeſt verbum fa-
cto produxit, vel tenoris, &c. vel ſimile, vt latè Add. ad
ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 59. num. 11.* Rota *deciſ. 147.
num.2. & 3. part.6. recent.* nam ista verbaliter † tantum 24
producta non ſemper dimittuntur in actis, & circumſcri-
pta productione potuit Notarius omittere regiſtrationem
inſtrumenti, vt per Aym. *conſ.112. num.7.* Buratt. *deciſ.10.
num.7.*

Quare dixerunt Domini decernendum eſſe mandatum
exequutiuum contra Nicolaum, & Franciſcum filium pro
alimentis, & quidem à die qua fuerunt petita, quia ven-
ter † non patitur dilationem, & dicuntur alimenta futura, 25
quæ à die petitionis decurſa fuerunt, Surd. *de aliment. tit.8.
priuil.60. num.16.* Lancell. *de attent. part.2. cap.2. limit. 24.
num.8.* Rot. *deciſ.764. num.5. part.1. diuerſ.*

Et ita deciſum vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana de Ghezzis.

Luna 21. Februarij 1642.

A R G V M E N T V M.

in Redditione rationum quarum partitarum habenda ſit ratio, & quæ ſpernendæ veniant Partitæ, quando ſunt paruæ licet non ita ſeuerè iudicandæ veniant, tamen non ita eſt dicendum, quando ſunt plures, quia multa pauca faciunt vnum ſatis.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas, benè colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
3 *Lites non ſolent inſtrui, & defendi ſine ſumptibus.*
4 *Partitis deſcriptis in libro rationum, vt adhibeatur fides quid requiratur.*
5 *Partitis ſine debitis requiſitis ſcriptis non eſt ſtandum.*
6 *Fraudes committendi anſa non eſt danda.*
7 *Reuelantibus aliquid, quod eſt occultum, licitè aliquid ſolui poteſt.*
8 *in Scripturis priuatis, vt remoueat ſuſpicio antidata, vel altera machinatio, debeat concurrere.*
9 *Socius, quod proprio nomine geſſit, non debet in communi calculo referre.*
10 *ſine Mandato, quod quis geſſit repetere non poteſt.*
11 *Veritas, quæ apparet in multis, facit præſumi veritatem in cæteris.*
12 *Expenſæ, quæ non ſunt veriſimiles, ſunt reijcienda.*
13 *Expenſa aliud eſt, quod ſint modicæ quantitatis, & aliud, quod ſint magna.*
14 *Summa, quod ſit magnæ, vel paruæ quantitatis, quid ſit attendendum.*
15 *Partitarum aliquarum verificatio, non facit, vt reliqua non ſint iuſtificanda, & maxime, ſi partita ſint magna.*
16 *Pauca multa, faciunt vnum ſatis.*
17 *Fraudibus quantum fieri poteſt claudenda eſt ianua.*
18 *Partita erronea, mendaces, & doloſa ſunt reijcienda.*
19 *Partita, ſi aliqua ſint erronea, & mendaces cætere quoq; præſumuntur tales.*

20 *Præ-*

20 *Prælatio inter creditores non parum æſtimanda venit.*
21 *Actio remanet inanis, & fruſtratoria, dum non adeſt ſpes ſatisfactionis.*
22 *Prælatio, inter Creditores eſt pretio æſtimabilis.*
23 *Creditor poſterior non iuuatur compenſatione aduerſus creditores anteriores.*
24 *Quidquid ſit de contraria opinione, quam multi DD. defendunt.*
25 *Actus geſtus inter alios, nocere non debet tertio.*
26 *Stipulatio ſi fuerit facta ad fauorem omnium intereſſe habentium, comprehendit etiam abſentes.*
27 *Salarium, quando ab initio non fuit conuentum, taxandum eſt ad arbitrium Iudicis pro quantitate laborum.*
28 *Salarium debetur pro tempore quo quis laborauit, & non pro tempore, quo ipſe operas ſuas non impedit.*
29 *Solutum, vt releuet debet probari.*
30 *Expenſæ in exigendo aliquando æquant ſortem.*
31 *Litium euentus ſunt incerti.*
32 *Illatio non fit ad diuerſa.*
33 *Laboribus ſuis, quando quis fuit ſatisfactus conqueri non valet.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua infra deciſ. 442. ſub die 1. Decembris 1638. coram bon. mem. Card. Panzirolo.

DECISIO CCCCLXXXIII.

MAndatum relaxatum contra Franciſcum Rotellam à Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Panzirolo tanquam deputato A. C. Domini dixerunt eſſe exequendum; Illius enim validitas non controuertitur, & ea ſatis iuſtifi-
1 catur ex actis, † ex quibus apparet concurrere omnia requiſita, Caputaq. *deciſ. 260. part. 2.*

Iuſtitia verò ex eo manifeſtè conuincitur; Quia cùm Rotella, ſuſcepta inſolidum cum Franciſco Leonio adminiſtratione bonorum, & effectuum Io: Baptiſtæ, & aliorum de Ghezzijs, promiſerit cum obligatione Camerali reddere omnibus, quorum intereſt bonum, ac fidele computum, tam de rebus fundacalibus deſcriptis in Inuentario, quàm de pecunijs inde retrahendis, & alijs ab eis exigendis; & deinde conuentus à Cæcilia, & alijs ſororibus, ac filiabus reſpectiuè quondam Caroli de Ghezzijs creditoribus anterioribus pro earum dotibus, ad reddendam rationem ſuæ adminiſtrationis, factis calculis, & computis ex integro diſpunctis, detractiſque omnibus detrahendis, ac compenſatis omnibus compenſandis, repertus fuerit liquidus, ac certus debitor ſcutorum 1021. & b. 84. vt optimè firmatur *in deciſ. D. mei Patriarchæ emanata in hac cauſa ſub die 1. Decembris anni* 1636. Iure, & merito pro iſtis contra eum fuit relaxatum mandatum, quod eſt exequendum ſtante
2 † notoria vi, ac virtute obligationis Cameralis, quæ habet executionem paratam, Zacch. *de obligat. Camer. quæſt.* 2. *n.* 4. & Rot. *poſt eum deciſ.* 12. *n.* 1. *deciſ.* 98. *n.* 1. *& deciſ.* 155. *n.* 1. & coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 779. *n.* 1. *&* 910. *n.* 1. *& in recent. deciſ.* 199. *num.* 1. *&* 258. *pariter num.* 1. *part.* 1. & in alijs ſæpiſſimè.

Nec obſtat, quod in deciſione reiectæ fuerint nonnullæ partitæ continentes expenſas, quas Rotella allegat feciſſe pro inueniendis, defendendis, ac recuperandis bonis fratrum de Ghezzijs ad beneficium, & vtilitatem omnium creditorum, & præſertim tres, nempè primam ſcut. 173. & b. 50. pro expenſis factis in Iudicio ciuili, vt in Sum. dictarũ ſororum n. 7. & ſecundam ſcut. 8. & b. 60. ac tertiam ſcut. 97. & b. 60. pro totidem diuerſimodè erogatis pro inſtruenda, ac proſequenda cauſa in iudicio criminali, vt in eodem Summ. num. 8. & 9. Quas partitas ipſe prætendebat eſſe admittendas abſque alia iuſtificatione, allegans, quod ſtante exiſtentia, & ſubſtentatione litis, de qua non dubi-
3 tatur, ſunt expenſæ veriſimiles, † ex quo lites non ſolent inſtrui, & defendi ſine ſumptibus, & per conſequens admittendæ, Eſcobar. *de ratiocin. adminiſ. cap.* 10. *num.* 63. *verſ. Rurſus viden.* & ſæpius Rota cenſuit, & ſignanter *in Parmen. expenſarum* 23. *Martij* 1640. *coram eodem Reuerendiſs. D. meo Patriarcha.*

Quia fuit reſponſum, quod partitæ veriſimiles fuerunt in calculis receptæ, & quidem non in modica quantitate, ſed in magna, nempè ſcutor. 979. & b. 18. vt patet ex *d. deciſione ann.* 1636. & ſingulæ diſtinctæ recenſentur à ſcribente in facto; Iſtæ verò reiectæ fuerunt, quia non ſunt, nec veriſimiles, nec conſuetæ, nec rationabiles, nec vlla concurrunt adminicula, quæ poſſint mouere animum Iudicis ad præſtandum illis fidem, ſed potius videntur confictæ de capite, & ex induſtria poſitæ ad extenuandum proprium debitum, vt quilibet oculatus conijcere poteſt, perpenſis eiſdem partitis, & omnibus huius facti circumſtan-
tijs; † Dictæ enim partitæ deſcriptæ ſunt in confuſo, & 4
inordinatè, ſine die, menſe, & anno, nec ſpecificatur cui, ob quam cauſam, & quantum ſingulariter datum ſit, prout de iure fieri debet; ac propterea non merentur attendi, vt per text. *in l. neminem in illis verbis, cogantur exponere quibus titulis ſuſcepta diſperſerint C. de ſuſcept. præpoſit. & arcar. lib.* 10. probat Bart. *in l. comperimus C. de nauicular. lib.* 10. vbi pro ratione dicit, quod partitæ ſine iſtis requiſitis reijciuntur, cum alias comprehendi non poſſit, ſi
aliquid † machinationis in ſe contineant, & idem repetit 5
in conſ. 150. *num.* 9. *part.* 1. Rollan. à Vall. *conſ.* 49. *num.* 22. *lib.* 1. & alios recenſet Eſcobar. *de ratiocin. admin. cap.* 10. *num.* 42. *& ſeqq.* Ioſeph. Ludouic. *concl.* 29. *ampliat.* 18. *verſ. & ad hoc*, Genua *de ſcript. priuat. lib.* 4. *tit. de lib. adminiſt. num.* 3. 4. *&* 5. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 562. *num.* 32. Ayin. *de antiq. temp.* §. 4. *limitatur num.* 45. *&* 46. & ſæpius Rot. tenuit, & ſignanter *in recent. deciſ.* 590. *num.* 5. *part.* 1. *& deciſ.* 111. *num.* 5. *part.* 7. *& fuit dictum in Ariminen. adminiſtrationis Tutelæ* 24. *Nouembris* 1625. *coram bon. mem. Merlino, & alijs multis relatis in Romana redditionis rationis* 15. *Decembris* 1636. *coram bon. mem. Coccino.*

Vlterius illarum veritas non fuit medio iuramento affirmata, prout copulatiuè requiritur, quia iuramentum fuit præſtitum, ſolummodo ſuper partitis admiſſis, non autem ſuper iſtis reiectis, & ſic etiam ex hoc defectu veniunt reijciendæ, cùm non ſufficiat alterum ex iſtis, nempè ſpecificatio ſine iuramento, nec iuramentum ſine ſpecifica-
tione, † alias enim periculoſum eſſet, & daretur anſa com- 6
mittendi fraudes, ſi altero ſtandum eſſet, vt benè Io: Andr. in addit. ad Speculat. *titul. de inſtrument. edit.* §. *nunc vero aliqua* 13. *num.* 21. *ſub litt. N.* Garz. *de expenſ. cap.* 20. *n.* 23. *verſ. præterea is*, Bec. *de decim. tutor. cap.* 21. *num.* 28. *verſ. maxime autem*, Guttier. *de tutel. part.* 3. *cap.* 1. *num.* 158. *& de praxi huius Sac. Tribunalis atteſtatur dicta deciſ. anni* 1636. *coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha.*

Et efficacius dictarum partitarum irrelevantia probatur ſingulas diſcutiendo; In prima enim, de qua in Sum. n. 7. Rotella inter cætera aſſerit ſoluiſſe ſcut. 130. cuidam N. qui
reuelauit cambium ſcutor. 500. quæ præſtatio, † licèt non 7
ſit iure improbata, cum reuelantibus licitè ſolui poſſit, dummodo non ſint participes criminis, vt innuunt text. *in l. idem* §. *ſi tibi ob maleficium ff. de condict. ob turp. cauſ. & in l. ſolent ff. de præſcript. verb.* Et debuiſſet accepto ferri ſaltem in ſumma rationabili, tamquam vtilis omnibus creditoribus conſtituo de ſolutione; Hęc tamen ceſſant in hoc caſu, quia ex confeſſione eiuſdemmet Rotellæ apparet ipſum d. ſcuta 130. non tuliſſe, ſed ſolum confeciſſe apocham confictì, & ſimulati mutui. Vnde prætendere non poteſt, quod hæc ſumma in calculis recipiatur, dum verè per eum ſoluta fuit; Nec minus habenda eſt ratio dictæ promiſſionis, dum non ſpecificatur cui ſit facta, nec illius veritas iuramento firmatur, aliaque deficiunt ſuperius narrata requiſita; Præſertim cùm dicta apocha non exhibeatur, prout eſſet neceſſe, vt videri poſſet quomodo cantet,
& an habeat ſubſcriptionem trium teſtium, † aliaque con- 8
currant requiſita ad diluendam ſuſpicionem antidatæ, & alterius cuiuſcumque machinationis, iuxta diſpoſitionem text. *in l. ſcripturas C. qui potior in pign. hab.*

Pariter Rotella in eadem partita inſeruit ſummam ſcutor. 19. & 90. quæ dicit expendiſſe, partim pro diligentijs factis in diuerſis officijs Notariorum pro inueniendo teſtamento Caroli de Ghezzijs, partim pro informationibus in voce, & in ſcriptis; Quæ tamen expenſæ fuerunt ab eo
factæ nomine proprio, † & pro ſe, antequam à creditori- 9
bus deputaretur procurator, vt in Summ. num. 7. & ideò, quod proprio nomine geſſit, non debet in communi calculo computari, Bald. *in l. fin.* §. *in computatione n.* 3. & ibidem Caſtr. *num.* 3. *C. de iur. delib.*

In tertia verò partita ſunt adnotatæ multæ expenſę factæ in iudicio criminali à menſe Auguſti 1632. quæ vltra prænarratos defectus iuramenti, & captioſæ, ac inordinatæ adnotationis ſine die, ſine cauſa, ac ſine ſpecificatione perſonæ, pro maiori parte fuerunt factæ poſtquam creditores ſimul coadunati conſenſerant caſſationi querelæ, & conſtituerant eumdem Rotellam procuratorem ad conſen-

tiendum

tiendum dictæ caſſationi, prout ipſe cum effectu conſenſit,
vt in Summ. oum. 12. Vnde cùm non poſſet amplius cau-
10 ſam † proſequi nomine, ac ſumptibus creditorum, quic-
quid ab inde citra ſine mandato impendit repetere noo po-
teſt, vt ſunt textus apertiſſimi in *§. ss, qui inſtit. de mand. &*
in l. præterea 3. cum l. ſeq. & l. diligenter 5. & l. poteſt 41.
ff. mand. latè Pariſ. *conſ. 47. n. 41. & plur. ſeqq. lib. 1.*

Hinc non releuat, quod partitæ admiſſæ compertæ ſint
veræ ex quo inſerebatur, cæteras etiam eſſe habendas pro
11 veris, & admittendas cum veritas, quæ apparet in multis
faciat præſumi veritatem in cæteris, vt Rot. apud Buratt.
deciſ. 344. num. 14. & ibi Add. *ſub lit. A.* & alios cogerit
Add. ad ſanct. mem. Gregor. *deciſ. 79. num. 7.* Tum quia
iſta concluſio non habet locum, quando expeoſæ oon ſunt
12 vetiſimiles, nec rationabiles quales eſſe iſtas reiectas ex
ſupradictis conuincitur, Caſtr. *in d. l. fin. §. in computatio-*
ne num. 2. in fin. & ibidem Iaſ. *ſub num. 7. C. de iur. delib.*
quos refert, & ſequitur Garz. *de expenſ. dict. cap. 20. n. 23.*
verſic. Index autem arbitrabitur, Guttier. *de tutel. part. 3.*
cap. 1. num. 159. Bec. *de decim. tutor. dict. cap. 21. num. 28.*
13 *verſ. Dum tamen*; Tum quia procedit in expenſis † modi-
dicis, non autem io magnis; nec minus quando partitæ
inſimul coaceruatæ conſtituunt notabilem ſummam, vt io
hoc caſu, cum in prima partita adſiot illæ duæ ſummæ,
nempè ſumma ſcutor. 130. & altera ſcutor. 19. & b. 90. de
quibus ſupra, & in 3. partita in vna ſumma adnotantur
ſcuta 50. pro recognitionibus multorum, qui dicuntur in-
dicaſſe, & ad manus Rotellæ perueuire feciſſe apochas fal-
14 ſas, & cum antidata; quæ † ſummæ dubitari non poteſt,
quin ſint magnæ habito reſpectu ad negotium admioiſtra-
tum, cuius valor non excedit ſcuta 4300. monetæ, ea tra-
dit. per Guttier. *vbi ſup. part. 3. cap. 1. num. 155. & ſeqq.* &
omnes ſummæ in ſimul coaceruatæ conſtituunt ootabilem
ſummam ſcutor. 229. & b. 70. vt patet ex calculo; His enim
15 caſibus iuſtificatio, & veritas multarum partitarum † oon
facit, quod in cæteris ſit ſtandum verbo, & libro Admini-
ſtratoris, ſed omnes aliunde debent iuſtificari, vt quando
expenſæ ſunt de magnis, Caſtr. *in d. §. in computat. num. 2.*
verſ. ſi verò ſint magna, cap. de iur. delib. Genua *de ſcript.*
priuat. lib. 4. titul. de lib. tut. num. 7. fol. 207. Guttier. *vbi ſup.*
part. 3. cap. 1. num. 153. & Bec. *vbi ſup. de deciſ. tut. cap. 21.*
ſub num. 28. Rota *in Rom. de Montorijs 17. Martij* 1608. *co-*
ram Card. Sacrato, & Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *de-*
ciſ. 475. num. 11. Et quando inſimul coaceruatæ conſtituunt
notabilem quantitatem, dixit Rot. *diuerſ. deciſ. 743. num. 5.*
verſ. & tanto magis part. 4. Et viua eſt ratio dictarum limi-
tationum, quia ſi adminiſtratores ſub hoc prætextu exime-
rentur à iuſtificatione ſimilium partitarum, poſſent in red-
ditione rationis iuſtificare aliquas partitas, & etiam illarum
maiorem partem; & poſtea inter illas inſerere vnam, vel
16 plures de magnis, vel multas de modicis, quod † in idem
coincidit, cum multa pauca faciant voum ſatis, vt eſt no-
tum prouerbium; & ita daretur occaſio committendi frau-
17 des, quibus quantum † fieri poteſt obuiandum eſt, vt
eſt text. expreſſus in *l. lex 72. poſt princip. C. de admi-*
niſtr. tut.

Et ceſſat omnis difficultas, cum multæ partitæ deſcriptæ
à Rotella in dictis computis, repertæ fuerint duplicatæ, &
eædem cum illis, quæ in calculo admiſſæ fuerunt, & aliæ
18 detectæ fueriot erroneæ, † doloſæ, & mendaces, & ob id
aliquæ fuerunt à Perito in totum reiectæ, aliæ reductæ, &
reformatæ, vt patet ex multis relaxatis in Summ. num. 10.
hoc enim caſu non ſufficit veriſimilitudo, & iuſtificatio ali-
quarum partitarum, ſed omnes indiſtinctè debent iuſtifi-
19 cari, quia ſicut in illis interuenit dolus, † & error, &
mendaciom, ita etiam io cæteris potuit ioteruenire, Gabr.
conſ. 148. num. 9. lib. 1. Fatin. *conſ. 108. num. 14. lib. 2.* Rot.
diuerſ. deciſ. 743. num. 1. & per tot. part. 4. & coram ſanct.
mem. Gregor. *deciſ. 79. num. 2.* & ibi Add. *& in recent. de-*
ciſ. 111. num. 9. part. 7. & fuit dictum in Papien. bonorum
1. Iunij 1605. coram Ortembergo, & bis in Romana Tutela
de Ferratinis, nempè 13. Martij 1595. & 19. Iunij 1600.
coram bon. memor. Card. Pamphil. quæ tres deciſiones ſunt
impreſſa apud Marcheſ. de commiſs. part. 1. fol. 898. corre-
cto tamen errore foliorum, & latè io *dict. Romana redditio-*
nis rationis 15. Decemb. 1636. coram Coccino.

Minus obſtat, quod non fuerit habita ratio ſalarij debiti
Rotellæ, pro opera, & laboribus ab eo præſtitis in admi-
niſtratione d. Negotij, quia Rota hac de cauſa illi accepto
tulit ſcuta 330. pro condigna mercede omnium ipſius labo-
rum, & † licet in hac ſumma computata fuerit prælatio illi 20
concеſſa pro quodam eius credito ſcutor. 3at. b. 28. hioc ta-
men non poteſt dici, quod minus fuerit ſolutum, quia cùm
Rotella nullam haberet probabilem ſpem conſequeodi di-
ctum ſuum creditum; ex quo ipſe eſt inter creditores poſte-
riores Io: Baptiſtæ, pro quibus † actio remanet inanis, & 21
ſine vlla ſpe ſatisfactionis; cùm bona, quæ extant, vix
ſufficiant pro creditoribus Caroli, quibus prius eſt ſoluen-
dum, † vtique dicta prælatio eſt pretio æſtimabilis, & tan- 22
tum valet, quantum ipſum creditum, cum ea mediante
conſequatur ſatisfactionem ſui crediti, de quo alias minimè
ſatisfieri potuiſſet, vt benè conſideratum fuit in dicta *deciſ.*
anni 1636.

Idque multò magis procedit, quia Rotella eſt debitor di-
ctorum de Ghezzijs in ſumma ſcut. 73. b. 65. pro rebus ha-
bitis a fundaco, & ſtante dict. prælatione ei conceſſa à cre-
ditoribus ſe exemit à ſolutione d. quantitatis compeoſando
illam cum d. ſuo credito, vt refertur in *d. deciſ. anni* 1636.
nam alias coactus fuiſſet ſoluere abſque † eo, quod potuiſ- 23
ſet ſe tueri exceptione compenſationis ratione ſuorum cre-
ditorum, quia cum alij creditores ſint anteriores, compen-
ſatio in præiudicium anteriorum a poſteriore opponi non
poteſt, Caſtill. *controu. quotid. lib. 4. cap. 40. num. 117.* Seſs.
de inhibit. cap. 5. §. 7. num. 10. verſ. ita etiam, & num. ſeq.
Roderic. *de ann. red. lib. 2. quæſt. 19. num. 2.* Franch. *deciſ.*
53. num. 10. & deciſ. 527. num. 5. Rot. Genuen. *deciſ. 190.*
num. 19. Et iſtam opinionem † quicquid in contrarium 24
ſentiaot multi quos refert, & ſequitur Caineual. *de iud.*
tom. 2. diſput. 27. per tot. tenuit Rot. *in Rom. de Cangijs 16.*
Nouembris 1615. coram bon. mem. Card. Sacrato, quæ eſt in
recent. deciſ. 703. part. 3. & in hac cauſa dicta deciſ. 177. n. 8.
part. 7. recenſior.

Nec ſubſiſtit, quod deputati congregationis vltra præ-
lationem d. crediti promiſerint Rotellæ, etiam mercedem
laborum, obiectum enim tollitur ex facto, quia ex teno-
re congregationis deſuper habitæ, qui integrè, & fideliter
datus fuit apparet, quod mentio ſalarij fuit facta ſo ummo-
do reſpectu Zagarellæ procuratoris, & quod Rotellæ non
fuit promiſſum ſalarium, ſed ſolum correſpectiuè ad labo-
res, conceſſa fuit deputatis facultas ſolui faciendi Rotellæ
ſuum creditum; etiam ſi eſſet poſterior, & eiſdem quoque
fuit remiſſa recognitio ab eo prætenſa, qui deputati ſolum-
modo conſenſerunt coram A. C. eius graduationi, & ſic
voluerunt iſtud eſſe præmium ſufficiens pro dictis laboribus
abſe alia recognitione, & A. C. graduauit Rotellam ſecun-
do loco in concurſu eorum tantum, qui conſenſerunt, vn-
de cùm iſtæ ſorores Congregationi non interuenerint, neq;
ſuper hoc tacitè, vel expreſsè conſenſerint † res inter alios 25
acta eis præiudicare non poteſt, iuxta text. *in l. de vnoquoq;*
ff. de re iud. & tot. tit. C. res inter alios act. & ita expreſsè
contra eumdem Rotellam fuit deciſum in alia *Roman. de*
Ghezzijs 15. Decembris 1634. coram Reuerendiſs. D. meo
Patriarcha.

Nec refragatur, quod cum ipſæ vtantur obligatione fa-
cta à Rotella ad fauorem Congregationis, teneantur etiam
ſtare pactis ab eadem Congregatione factis, quia vltra
quod pacta noo concedunt Rotellæ aliud; quàm ſolam
prælationem pro eius credito, vt ſupra fuit dictum, Do-
mini animaduerterunt, quod Rotella ſub die 21. Aprilis
1632. ſe obligauit reddere rationem, & deponere pecunias
ad fauorem omnium, quorum intereſt; poſtmodum verò
in ſeparato inſtrumento ſub die 26. Auguſti eiuſdem anni,
creditores in remunerationem laborum; conſenſerunt
eius prælationi; ac proinde iſtæ mulieres, abſque eo, quod
ſint de Congregatione, & eius pactis, & promiſſionibus
ligentur, poſſunt eum conuenire, cum vigore prædictæ eius
præcedentis, ac ſeparatæ ſtipulationis factæ ad fauorem
omnium † intereſſe habentium fuerit ſibi quæſita actio, 26
quamuis abſentibus, Natt. qui de communi teſtatur *con-*
ſil. 534. num. 8. Pariſ. *conſil. 82. num. 2. lib. 1.* Afflict. *ſuper*
conſtit. Regni lib. 1. rub. 73. ſub num. 41. verſ. & hoc habet lo-
cum, Corn. *conſ. 139. num. 6. lib. 3.* ſanct. mem. Greg. *deciſ.*
97. num. 3.

Quod verò attinet ad quantitatem ſalarij taxati in dictis
ſcutis 330. dictum fuit illam eſſe congruam, & ſufficieo-
tem, nec Rotellam habere, de quo iuſtè conqueri poſſit,
quia cum ſalarium non fuerit ab initio conuentum, † & 27
propterea taxandum ſit arbitrio Iudicis pro modo, &
quantitate laborum, *l. Seio, ff. de ann. leg.* Bald. *in l. binos,*
C. de aduoc. diuerſ. iud. Rom. *conſ. 25. num. 2.* Surd. *conſ. 42.*
num. 10.

*num.*10.*&* 66. *num.*5. Rot. *in recent. deciſ.* 442. *num.* 3. *p.* 4. *& deciſ.*156. *num.*4. *part.*5. eius labores ooo ſunt viſi ita immenſi, & digni maiori mercede, prout exagerantur; quia Rotella parum, aut nihil fecit; tam in cauſa ciuili, cùm fuerit defenſa cum patrocinin certi Procuratoris ſalariati, & Rotella ſuſtinuerit ſolummodo vices meri ſollicitatoris, quàm etiam criminali; quia eam inſtruxerunt, & defenderuot Procuratores, Aduocati, & alij, quibus ſemper fuit ſoluta debita merces, vt patet ex partitis admiſſis pro informationibus iuris, & facti, tam io voce, quàm in ſcriptis, & pro recognitionibus multorum, qui d. cauſæ inſeruierunt relatis tam in ſummario hodiernæ poſitionis, quàm præteritæ de anno 1636. ac propterea cum reſpectu dictarum cauſarum prætendere non poſſit, niſi mercedem meri, & ſimplicis ſolliciratoris, & inſtitoris; reſpectu aliarum rerum adminiſtratarum, dubitari oon poteſt, quio hæc ſumma ſcutor. 330. ſit condigna, & ſufficiens pro eius laboribus, computato eius credito vt ſupra. Eòque magis cum ex quinque annis cum dimidio, quibus eius adminiſtratio durauit, appareat ipſum in primis dnobus annis tantum laboraſſe, in alijs verò oihil, aut parum feciſſe; vt colligitur ex adnotatione accepti, & expenſi. Et ſic pro
28 † dicto tempore tantum ſalarium debetur, non autem pro toto integro quinquennio, quo ipſe operas oon impendit, Bart. *in l.* 1. *ff. de var. & extraord. cognit.* Soccin. ſen. *conſil.*196. *in fin. lib.* 2. Feder. de Sen. *conſ.* 218. *num.* 12. Surd. *dicto conſil.* 42. *num.* 9. Rot. *in recent. deciſ.* 291. *num.* 3. *part.*1.

Nec releuat, quod ſimilibus exactoribus ſolitum ſit relaxari quarta, & aliquando etiam tertia pars omnium exigendorum, vt ex inſtrumento exaduerſo dato, quia vltra
29 quod dictum † ſolitum non probatur cum debitis requiſitis, reſponſum fuit quod, vt legitur in eodem inſtrumento, illo caſu exactores tenentur de ſuo facere omnes expenſas
30 neceſſarias, quæ aliquando æquant ſortem, & † aliquando perduntur, & iactantur, cum ſæpè eueniat, vt actio,
31 & exactio reddantur inanes, vel ob inopiam debitoris, vel cauſa actionis malæ intentatæ, vel deficientis, ac alijs multis de caoſis, quibus ſubiacent incerti litium euentus, vnde his caſibus non immeritò aſſignatur merces in ſimili quantitate, cum illi præponderent labores expeoſæ, & pericu-
32 lum, quibus committuntur ſimiles exactores, † quæ non militant, nec applicantur in caſu noſtro, quia hic omnes expenſæ factæ fuerunt à creditoribus, & cum patrocinio Zagarellæ procuratoris de commuuni burſa ſalariati, & Ro-
33 tella nihil aliud præſtitit, quam operam † quæ non exigua mercede ſcutorum 330. fuit recompenſata.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum coram bon. mem. Merlioo Decano, & à me in eius locum ſubrogato deciſio fuit exteoſa, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Neapolitana Laudemij.

Luna 23. *Februarij* 1640.

A R G V M E N T V M.

Eccleſia pro bonis emphyteoticis tenetur Domino directo ad ſolutionem Laudemij, vel in eius locum Quindennij, quæ tanquam onera realia tranſeunt etiam in Eccleſiam eſto quod agatur de bonis pro conſtructione, vel ampliatione Monaſterij ab ipſa acquiſitis, quia licet illa de iure debeant eſſe ab omni cenſu, & redditu immunia, tamen intelligitur de redditu quod ſoluitur laicis in recognitionem directi dominij, non de canone alioue onere ipſi rei infixo.

S V M M A R I V M.

1 *Dominus directus in bonis emphyteoticis habet pro ſe fundatam intentionem pro ſolutione Laudemij.*

2 *Text. in l. fin. C. de iure emphyt. diſponit quod in tranſlatione rei emphyteoticæ in aliam perſonam nouus emphyteota ſoluat domino directo quinquageſimam partem pretij rei alienatæ.*

3 *Laudemium dicitur illa portio, quæ domino directo ſoluitur à nouo emphyteota in emptione rei emphyteoticæ.*

4 *Eccleſia in bonis emphyteoticis, ſicut & in feudalibus non reperitur aliquo priuilegio munita.*

*Emphyteuſis natura eadem eſt in Eccleſiâ, quæ in priuata perſona, num.*4.

5 *Laudemium eſt onus reale inhærens rebus, ex diſpoſitione legis.*

6 *Laudemij pro ſolutione Domino directo competit hypotecaria contra res emphyteoticæ poſſeſſorem.*

7 *Res emphyteotica in Eccleſiam tranſit cum onere ſoluendi Laudemium Domino directo, & num.*9.

8 *Onera realia ipſis rebus infixa tranſeunt in Eccleſiam res dd. oneribus grauatas requirentes, & num.* 27.

9 *Eccleſia emens res emphyteoticas tenetur ad ſolutionem laudemij.*

10 *Eccleſia pro amplianda coguntur bonorum poſſeſſores dd. bona vendere intellige, vt num.* 12. *& ſeqq.*

11 *Laudemium non debetur ex alienatione ex neceſſaria cauſa facta.*

12 *Eccleſia cogit vicinos bona vendere pro ſui ampliatione, ſed pretium ſoluere tenetur, & num. ſeqq.*

15 *Eccleſia ex generali conſuetudine non poteſt inuito domino bona emphyteotica retinere.*

16 *Eccleſia dicitur perpetua, & nunquam moritur, nec deficere poteſt.*

17 *Eccleſia ſi bona emphyteotica retinere poſſet Dominus directus nimis grauaretur.*

18 *Eccleſia vt poſſit ſine Domini præiudicio rem emphyteoticam retinere inoleuit praxis ſolutionis quindennij.*

19 *Quindennalis ſolutio ſeruatur etiam pro beneficijs vnitis.*

20 *Quindennium ſoluere tenetur Eccleſia retinens bona feudalia, vel emphyteotica, & num. ſeq.*

*Eccleſia in aliquibus partibus pro bonis emphyteuticis, vel feudalibus tenetur ad certam ſolutionem faciendam de quadraginta, in quadraginta annos, num.*20.

21 *Eccleſia ſi nec laudemium, nec quindennium teneretur ſoluere Dominus contra omnem iuſtitiam ſuo directo dominio priuaretur.*

22 *Eccleſia præ cæteris iuſtitiam profitetur, & ſedula cultrix recti, & æquitatis dicitur.*

*Eccleſia cum aliena iactura locupletari non debet, num.*22.

23 *Eccleſiæ antiquiore poſſeſſione, & iure ſuo priuari non debent, vt vnis tribuantur.*

24 *Res, & bona Monaſterij nullo titulo poſſunt ab illo ſeparari ſub prætextu nouam Eccleſiam fabricandi.*

25 *Locus in quo Eccleſia fundatur, qui locus Manſus appellatur, debet eſſe liber ab omni tributo.*

26 *Intellige de tributo, quod laicis ſoluitur in recognitionem iuriſdictionis temporalis, ſecus de oneribus certis, & rebus infixis, & num.* 30. 31. 32. *&* 33.

27 *Onera certa, & bonis infixa tranſeunt cum bonis etiam in Eccleſiam.*

28 *Eccleſiam vnam eſſe cenſuariam, & reddititiam alterius onere reali de iure non repugnat.*

29 *Rileuium aſſimilatur quindennio.*

30 *Situs ſuper quo fundatur Eccleſia poteſt eſſe emphyteuticus, & canones debentur, ſed non intrat deuolutio.*

33 *Dominium directum eſt affrancabile, & redimibile.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua infra deciſio 494. *ſub die* 14. *Decembris* 1640. *coram bon. mem. Coccino.*

DECISIO CCCCLXXIV.

PAtres Theatini pro fundanda noua Eccleſia in Ciuitate Neapolis, emptis nonnullis domibus ſub proprietate, & directo domioio Carthuſiæ ſancti Martioi dictæ Ciuitatis, conuenerunt cum Miniſtris dictæ Carthuſiæ ſoluere Laudemium, & in futurum Quindennium, deinde pro ampliando Mooaſterio, emptis alijs domibus eiuſdem qualitatis, cœperuot prætendere ad dicti Laudemij, & Quindennij ſolotionem non teneri. Vnde cauſa deſuper in partibus introducta, & exinde per appellationem ad Rotam deuoluta, dubitatum fuit coram bon. mem. Buccabella. An Carthuſiæ deberetur Laudemium, & Quindennium, coram quo fuit reſolutum deberi ex eo principaliter, quod dd. Patres Theatini promiſerant vtrumque ſoluere;

&pro-

& proptereà teneri ex propria obligatione, vt in deciſione
poſt eius obitum per Reuerendiſſimum Dominum meum
Decanum extenſa.

Hodie coram me cauſa ſuper eiſdem repropoſita, DD.
perſiſtendo in deciſis cenſuerunt laudemium, & quinden-
nium deberi, nedum ex pacto, vt fuit in deciſione firma-
tum, verùm etiam ex diſpoſitione iuris, quia cum dd.
domus ſint emphyteoticæ, Carthuſia Domina directa ha-
1 bet pro d. Laudemio † intentionem fundatam, *in l. fin. C.*
2 *de iur. emphyt.* † generaliter diſponente, quod in trasla-
tione rei emphyteoticæ in aliam perſonam dominus dire-
ctus recipiat à nouo emphyteuta quinquageſimam partem
3 pretij rei alienatæ, quod nuncupatur † Laudemium.
Quamobrem cum *d. lex* loquatur indiſtinctè, & Eccleſia
in emphyteoticis, ſicut & in feudalibus aliquo priuilegio
4 munita non ſit, † quinimo emphyteuſis natura perinde ſit in
Eccleſia, ſicut & in priuata perſona, Germon. *de ſacr. im-
munit. lib. 3. cap. 17. num.* 87. Carol. de Graſſ. *de effectibus
cler. effect. primo num.* 721. Anton. de Nigr. *in extrauag.
vnic. de vit. & honeſt. cleric. num.* 246. dictumque Laude-
5 mium ſit onus reale, † inhærens rebus emphyteoticis, ex
diſpoſit. *d. l. fin.* Menoch. *conſil. 297. num. 1. & conſil.* 444.
num. 18. Burg. *de laudem. part. 1. inſpect. 9. num.* 2. & ob id
6 pro eo competat † Hypothecaria contra rei emphyteoticæ
poſſeſſorem, Gratian. atteſtans de communi *diſcept.* 272.
num. 5. Conſequitur dd. res emphyteoticas tranſire in Ec-
cleſiam acquirentem cum d. onere legali certo, & determi-
7 nato, † ac ipſi rebus infixo, vt reſpectu onerum realium
8 certorum, vniformium, & † determinatorum, quod tran-
ſeant in Eccleſiam acquiren. res ipſis grauatas, plenè firma-
nit Rota *in Alben. Gabella, ſeu onerum coram Reuerendiſs.
P. D. meo Merlino, quæ eſt deciſ. 339. num. 55. part. 6. recent.*
9 & in ſpecie, quod Eccleſia emens res emphyteoticas † te-
neatur ad ſolutionem dicti laudemij, tenent Boer. *dec.* 231.
num. 2. Menoch. *d. conſ. 444. num.* 52. Burg. *de laudem. d.
inſpect. 3. num.* 16. Carol. Anton. Blancard. in addit. ad
Amad. à Ponte *de laudem. quæſt. 50. verſ. præſtationi.*

Nec viſum fuit obſtare, quod cum ageretur de noua
Eccleſia ædificanda, & Monaſterio ampliando, & ſic fa-
10 uore Religionis poſſeſſores dictarum domorum † potuerint
compelli ad illas venden. per *l. ſi quis ſepulchrum ff. de Re-
lig. & ſumpt. funer.* vt fuit benè firmatum *in Romana demo-
litionis domus 29. February* 1608. *coram Patriarcha Man-
zanedo*, & propterea ex dicta alienatione tanquam facta
11 ex cauſa neceſſaria; † Laudemium non deberi, vt in ter-
minis firmant Gerard. Mainard. *deciſ. Tholoſ. 43. lib.* 4.
d. Blancard. *vbi ſupra quæſt. 26. in princ.* Cancer. *var. reſolut.
tit. 11. num. 81. in fin. lib.* 1. Io: Maria Nouar. *in explicat. bul-
larum inter prætermiſſas de ſolut. quinden. ſub num.* 31. & in
addit. ad deciſ. Franch. 277.

Fuit enim reſponſum, quod iſta potuiſſent procedere,
quando iuxta diſpoſitionem *d. leg. ſi quis ſepulchrum* ſoluta
12 fuiſſet Carthuſiæ æſtimatio eius directi dominij, † quod eſt
pretio æſtimabile, Rip. *in l. naturaliter §. nihil commune
num. 9. ff. de acquirend. poſſeſſ.* Bald. *conſil. 103. per tot. lib.* 1.
Papon. *ſuper arreſt. Franc. lib. 1. tit. 14. arreſt. 6. verſ. quar-
tum ſingulare:* Quia *d. lex* compellit quidem ad venden-
13 dum fauore Religionis, ſed ſine præiudicio alterius, † &
ſoluta prius ipſius rei æſtimatione, vt eadem lex ſemetipſam
declarat in illis verbis, ibi: *Præſes etiam compellere debet
iuſto pretio iter ei præſtari, ita tamen, vt Iudex etiam de op-
portunitate loci proſpiciat, ne vicinus magnum patiatur de-
trimentum*, & notant ibi Alber. *num.* 2. Odofred. *num.* 1. &
ſequitur gloſ. *in cap. quæſti ſunt in verb. reuertantur in fine 17.
quæſt.* 4. Gomez. *var. reſolut. tom. 2. cap. 2. num.* 51. & in
ſpecie propoſitæ quæſtionis vbi ſcilicet quis cogitur vende-
re pro conſtructione Eccleſiæ, & ampliatione Monaſterij,
14 † quod ita demum cogi poſſit, ſi iuſtum pretium ſoluatur,
Florian. de Sancto Petro *in d. l. ſi quis ſepulchrum, num.* 1.
Cæpoll. *de ſeruit. vrban. præd. cap. de ſepulchro violato, quod
eſt cap. fin. illius tractatus, ſub num. 4. & ſeqq.* latè Couar.
var. reſolut. lib. 3. cap. 12. num. 8. Fontanell. *de pact. nuptial.
concluſ. 4. gloſ. 12. num. 25. iuncto num. ſeq.* Franciſc. Marc.
deciſ. 534. per tot. Valaſch. *deciſ. Luſitan. 22. per tot.*

Dum itaque Carthuſiæ non fuit ſoluta æſtimatio eius di-
recti dominij, nec fuit alio modo eius indemnitati conſul-
tum, ceſſat diſpoſitio *d. legis*, & Laudemium debetur, ac
ſubinde Quindennium: Quandoquidem cum Eccleſia
15 † ex generali, & vbique recepta conſuetudine, de qua per
Speculat. *in tit. de emphyteuſ. quæſt. 117. num.* 143. non poſ-
ſit inuito domino directo, retinere bona emphyteotica, eò
quia eſt perpetua, & numquam mori, nec † deficere po- 16
teſt, *cap. ſi gratioſe, de reſcript. in* 6. Riminal. ſen. *conſ.* 400.
num. 31. & 34. & non poteſt de facili diſtrahere bona immo-
bilia, prout diſtrahunt perſonæ priuatæ; quocirca ſi illa
retinere poſſet, † dominus directus nimis grauaretur, in- 17
ſpecta impoſſibilitate deuolutionis ob lineam finitam, &
conſequutionis Laudemiorum ob ceſſationem alienatio-
num, vt fuit latiſſimè deductum in cauſa *Mediolanen.
bonorum 5. July 1634. coram Reuerendiſs. P. D. meo Mer-
lino.* Propterea ad reddendam Eccleſiam capacem reten-
tionis dictorum bonorum, abſque eo quod dominus dire-
ctus amittat ſpem Laudemiorum, † inoleuit praxis, quæ 18
ſub veriſimili ſuppoſito, quod dicta bona emphyteotica
exiſtentia penes perſonas priuatas poſſint alienari de quin-
decim in quindecim annos, introduxit ſolutionem dicti
Quindennij, hoc eſt illius tner Laudemij, quod ſucceden-
tibus dictis alienationibus, ſolui debuiſſet. Eademque
Quindennialis ſolutio ſeruatur pro beneficijs vnitis, cum
enim per vnionem † amplius non vacent, ne Annatiſtæ 19
priuentur iure ſuarum annatarum, ſub eodem veriſimili
ſuppoſito, quod illorum vacatio, & annatæ ſolutio conti-
gere poſſit ſingulis quindecim annis, reiteratur illius ſolu-
tio de quindennio in quindennium, vt per Anton. Maſs.
de annat. in fin. verſ. Eſt aliud annata nomen, eademque
quindennialis ſolutio ſeruatur, quando Eccleſia retinet bo-
na feudalia, & † alibi etiam ſeruatur ſimilis ſolutio de 20
quadraginta annis in quadraginta annos, Guliel. de Bene-
dict. *in repet. cap. Raynutius verb. & vxorem nomine Adela-
ſiam deciſ. 5. num.* 5. Andr. Capao. *de iure releuij, quæſt. 27.
num. 7. cum ſeqq. lib.* 4. Papon. *ſuper arreſt. Franc. lib. 1. tit.
14. per tot. & ſignanter arreſt. 4. poſt principium, verſ. indem-
nitas videlicet talis eſt*, Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 4.
gloſ. 12. num.* 23. & in puncto, quod Eccleſia retinens bo-
na emphyteotica ſoluat † Quindennium domino directo, 21
Ricc. *deciſ. 10. inter omiſſ. poſt eius praxim*, & Nouar. *loco
citato, num. 16. fol.* 633. & admiſit Rota *deciſ. 280. num. 4.
part. 1. recent. & in Romana laudemij 4. May 1635. coram
R. P. D. meo Ghiſilerio in §. fin.*

Alias ſi non ſoluerentur Laudemium, & Quindennia,
quæ ſunt fructus directi dominij, dominus directus contra
omnem iuſtitiam, & † æquitatem ſpoliatur iure, & domi- 22
nio directo cauſatiuo dictorum Laudemiorum, quod ha-
bet in dictis bonis, contra text. *in cap. excommunicamus, ad
finem verb. ſaluo iure domini principalis, de hæret.* gloſ. *in
cap. 1. in verb. vllo onere poſt med. de cenſ.* Præſertim ab Ec-
cleſia, quæ iuſtitiam præcæteris profitetur, & † vti ſedula 23
cultrix recti, & æquitatis cum aliena iactura locupletari
non debet, *cap. vnic. §. ſed diuerſum, de alienat. feud.* Innoc.
in cap. ſecundum canonicam num. 3. 23. quæſt. 8. & benè pro-
batur hæc concluſio in terminis noſtris per text. *in cap. Ec-
cleſia*, & ibi gloſ. *in verb. vt nouis, & cap. quicumque 16. q.* 1.
quibus ſtatuitur, ne antiquiores Eccleſiæ poſſeſſione, † & 23
iure ſuo priuentur, vt nouis tribuantur, & in *d. cap. quæſti
ſunt 17. quæſt.* 4. vbi quod res Monaſterij nullo titulo poſ-
ſunt ab eius in iure ſeparari ſub prætextu † fabricandæ no- 24
uæ Eccleſiæ, & vtrobique notant Archid. & Ioannes de
Turrecrem. & benè Abbas *in cap. nouum genus, ſub num. 6.
verſ. nam Eccleſia, de decim.* Io. Franciſcus Leo *Theſaur.
for. Eccleſiaſt. part. 2. cap. 12. num. 55. ad fin.* Rot. coram
Card. Seraphin. *deciſ. 847. num.* 1.

Nec obſtat textus *in cap. 1. de cenſibus*, dum inquit,
† quod manſus, ſiue locus, in quo Eccleſia fundatur, de- 25
bet eſſe liber ab omni cenſu, atque tributo, quia d. textus
videtur intelligendus de tributis, quæ ſoluuntur laicis in
recognitionem iuriſdictionis temporalis, † ſecus autem in 26
his oneribus certis, & rebus ipſis infixis, quia iſta tranſeunt
cum bonis, iuxta ſupra deducta, † & ſignanter *in d. deciſ.* 27
339. *num. 13. & ſeqq. part. 6. recentior.* Quod maximè pro-
cedit in ordine ad aliam Eccleſiam, † inter quas non repu- 28
gnat, quod vna ſit cenſuaria, & reddititia alterius onere
reali, gloſ. *in dict. cap. 1. in verb. vllo onere, verſic. ſed ve-
rius credo*, & ibidem Abbas *num.* 4. qui teſtatur de commu-
ni *de cenſ. & in d. cap. nouum genus, ſub dict. num. 6. ante
finem de decimis*, benè Monach. *in cap. nonnulli de immu-
nit. Eccleſiaſt.* vbi loquitur de Releuio, † quod Quinden- 29
nio aſſimilatur, Calder. *conſil. 7. ſub num. 2. poſt med. verſic.
Si autem poſſeſſio illa de conſtit.* Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 1.
cap. 17. num. 28. & ſeqq.* vbi dicit eſſe vulgare, & receptiſſi-
mum, & loquitur in terminis de oneribus infixis † manſo 30

Eccle-

Eccleſiæ, Ioan. Franciſcus Leo *vbi ſupra eod. cap.12. nu.55.*
& Rota *deciſ.* 294. *num.* 1. *part.* 4. *recent.* vbi quod ſitus,
† ſuper quo Eccleſia fundatur poteſt eſſe emphyteoti-
cus, & canones debeotur, & qood ſolum non intrat de-
uolutio.

Aut & in omuem eaſum Domioi dixerunt, quod text.
in dict. cap. 1. *de Cenſ.* dum inquit quod manſus debet eſſe
32 liber poteſt † intelligi, prout illum exponit Card. Zabarel.
ibid. oppoſit. 1. *verſic. Sed inſtruitur Epiſcopus, & conſil.* 88.
num. 5. *verſic. ſi ergo*; videlicet, quod debeat fieri liber, pro-
vt Patres Theatini illum liberum facere poſſunt amortixan-
33 do, ſeu affrancando directum domioium, † quod eſt af-
francabile, & redimibile, Sola *ſuper conſtit. Saband. in de-
creto Rempublicam, part.* 3. *gloſ. vnic. num.* 22.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Luna 7. Aprilis 1642.

A R G V M E N T V M.

Procurator, exigens pecunias principalis tenetur illas ſtatim ei exburſare, & ſi id facere renuerit, non ſolùm, condemnandus erit ad illarum reſtitutionem, ſed etiam ad intereſſe earum. Libri Mercatorum quatenus probent pro tertio contra tertium.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator compelli poteſt ad reſtituendas pecunias exactas.*

2 *Procurator quilibet, qui principalis pecunias exegit tenetur illi, eas reſtituere.*

3 *inter Principalem, & Procuratorem, qui pecunias exigit videtur tacitè conuentum, vt ſtatim illas reſtituat principali.*

4 *Procurator ſi ſtatim pecunias exactas non reddat Domino, tenetur eam reſtituere deinde cum intereſſe.*

5 *Libri Mercatorum, quando probent pro tertio contra tertium, & num.* 6.

7 *Partita Librorum, quæ ſunt veriſimiles probant nudum factum.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua deciſ. 134. *ſub die* 12. *Decembris* 1642.

DECISIO CCCCLXXV.

DOminus dixerunt D. Abbatem de Aogelis teneri reſti-
tuere Reuereodiſſimo Epiſcopo Pacteñ. ſcuta mille,
de quibus agitur, & ſic ſententia A. C. eſſe confirmandam.
Conſtat enim quod ipſe tamqoam procurator eiuſdem
Epiſcopi, & vigore eius mandati exegit dicta ſcuta mille à
Patribus Caſſineoſibus, pro fructibus Ceoſus d. Epiſcopo
de Vitis, & propterea competit actio directa mandato,
1 cuius vigore compelli † poteſt ad reſtituendas pecunias
exactas, cum diſpoſitum ſit in quolibet procuratore, qui
2 alienas pecunias † exegit, vt illas Domino reſtituere com-
pellatur, *l. procuratorem* 8. §. *dolo, cum leg. ſeq. l. ſi verò
non remunerandi* 12. §. *ſi mihi, l. procurator.* 55. *l. ſi manda-
to*, 59. *in princip.* ibi, *Idem eſt, ac ſi exacta eſt à Calphunio
pecunia, ff. mand.* Doctores *in l. Cod. eodem*, Hooded. *con-
ſil.* 38. *lib.* 5. *num.* 2. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 67. *num.* 6.
3 Tacitè enim inter † procuratorem, & principalem hoc
actum intelligitur, vt pecunia exacta, ſtatim Domino red-
datur, & propterea ſi procurator, ſtatim illam reſtituere
4 recuſet, & in ſui vtilitatem conuertat, nedum † ad reſti-
tutionem exacti, ſed etiam † ad intereſſe, & vſuras com-
pellendus eſt, *l. idem* 10. §. *ſi procurator*, ibiqoe tenet. pèr il-
lum text. Alberic. *ff. mandat.* & ſequitur Lup. *de vſur. in
prim. comment. ſuper l. curabit.* §. 3. *num.* 62. *& ſeq. C. de
action. empt.* Honded. *conſil.* 38. *num.* 39. Gratian. *vbi ſupra
eodem cap.* 67. *num.* 8.

Abbatem enim exigiſſe dicta ſcuta mille, vltra quod ho-
5 die non negatur probatur ex † partitis citata parte, & de
mandato Iudicis formiter extractis ex libris Banchi illorum
de Boonaois, qui libri, cum ſiot rectè, & legaliter tenti,
6 & adiunctis † adminiculis in hac materia ponderari ſolitis,
probant etiam pro tertio cootra tertium, Rota *deciſ.* 375.
num. 7. *& deciſ.* 708. *num.* 3. *part.* 1. *diuerſ. & in recent. de-
ciſ.* 481. *num.* 10. *part.* 4. eum alijs per Addeo. ad bon. mem.
Buratt. *deciſ.* 119. *num.* 10. Maximèque quia agitur de pro-
bando cum dictis libris, oudum factum † exactionis, quo 7
caſu etiam ſine adminiculis probant ſactum io illis conteo-
tum, rem ſcilicet, ita ſe habet, Mantic. *deciſ.* 144. *num.* 2.
ſanct. memor. Gregor. XV. *deciſ.* 302. *num.* 6. & ibi latè
Addent.

Et ita voa tantum &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Alimentorum.

Luna 5. Maij 1642.

A R G V M E N T V M.

Alimenta in tantum ſunt priuilegiata, vt non requiratur ad effectum, quod dicantur petita, libellus, cum ſufficiat, qualitercunque eſſe petita, etiam per viam exceptionis.

S V M M A R I V M.

1 *ad Alimentorum peticionem non requiritur libellus.*

2 *Alimenta adeo ſunt priuilegiata, vt Iudex ſuum Officium interponere poſſit etiam non requiſitus.*

3 *Proteſtationes conſtituunt aduerſarium in malam fidem.*

4 *Exceptio, quando dicatur loco libelli.*

5 *Petitio formalis vbi requiritur, non ſufficit exceptio.*

6 *Exceptio ad vnum finem oppoſita, non iuuat, quoad diuerſum.*

7 *Proteſtans præſumitur voluiſſe proteſtari, eo modo, quo eſt proficuum magis ei.*

8 *Proteſtatio debet intelligi in fauorem proteſtantis.*

9 *Scientia vbi adeſt in Iudice, & parte, non eſt neceſſaria intimatio.*

10 *Exceptionum præſeruatiua demonſtrat ſcientiam indiuiduam exceptionis.*

11 *Scientia facilius præſumitur in actis iudicialibus.*

12 *Verba vniuerſalia, & prægnantiſſima omnia comprehendunt.*

13 *Relationes fiunt ad proxima.*

14 *Iudex non præſumitur voluiſſe præuertere ordinem iudicij.*

15 *Proteſtationes, quando amplius repeti non debeant.*

16 *Creditor recipiendo partem debiti, non cenſetur alteram partem remittere.*

DECISIO CCCCLXXVI.

QVia in deciſione emiſſa ſub die 4. Decembris proximi
præteriti dictum fuit, alimeoia deberi à die, qua fue-
runt petita, contigit dubitari, à qua die intelligantur pe-
tita, & reſpooſum fuit, petita fuiſſe à die 1. Iunij 1635.

Tanc eoim pro parte Petronillæ reæ conuentæ, ac die
24. menſis præcedentis citatæ ad diceodum contra articu-
los, & videndum committi Notario examen Teſtiuin, re-
ceptionemque Iuramentorum, fuit ioter alia excipiendo
oppoſitum, non poſſe ad prædicta procedi, niſi ſibi præſti-
tis alimentis, idemque repetitum ſub die 9. menſis Iulij, &
ad effectum conſequendi alimenta futura officio Iudicis, vt
io caſu noſtro, † oon requiritur libellus, ſed ſufficit qualis 1
qualis petitio, ex qua pars, & Iudex dignoſcere poſſit, quid
proponatur, Surd. *de aliment. tit.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 12. *& ſeqq.
titul.* 8. *priuileg.* 2. *ſub num.* 4. Pontan. *eod. tract. cap.* 19. *n.* 1.
inter tract. diuerſ. tom. 8. *fol.* 455. Afin. *in prax. cap.* 3. *caſ.* 48.
Imò adeò alimeota ſunt priuilegiata, † vt deſuper Iudex 2
ſuum officium interponat etiam non requiſitus, *l. Diuus*, vbi
Alexand. *num.* 7. *ff. ad leg. falcid.* Rip. *in l.* 4. *num.* 26. *ff.
damn. infect.* Cordub. *in l. ſi quis à liberis* §. *vtrum num.* 11.
ff. lib. agnoſc. Surd. *de alim. d. tit.* 8. *priuil.* 4. *num.* 1. *in fin.
& num.* 2.

Quæ ſanè qualis qualis petitio ineſt proculdubio dictis
proteſtationibus, quia cooſtituebant Aduerſatios in mala
fide, † & ſuggerebant Iudici. Petronillam indigere ali- 3
meotis, eique deberi, & quando reus oon negat ſimpli-
citer narrata, prout narraotur, ſed vltrò iura ſibi debitum
deducit, dicitur † excipiendo petijſſe, & exceptio eſt loco 4
libelli, Anton. de Butt. *in cap. ex conqueſtione num.* 15. *circa
finem de reſtit. ſpol.* Batt. *in l. exceptioneſque perſona* §. *inter-
ceſſio-*

ceſſionis in fine, ff. except. & præſcript. Aleaand. *in l. etiam
filios* §. 1. *num. 9. verſ. quia exceptio, ff. ſolut. matrim.* Pac-
cian. *de prob. lib. 1. cap. 22. num. 42. & cap. 69. ſub num. 23.*
5 *& 24.* Quidquid ſit vbi † formalis petitio requiritur, in qui-
bus terminis loquitur Caſtr. *in l. amplius num. 1. verſ. per ſo-
lam autem, ff. rem rat. haber.*

Nec dictæ proteſtationes ceoſeri debent factæ ad effe-
ctum tantum retardandi eaamen Teſtium, itaut ad alium
effectum non ſuffragentur ea reg. quod exceptio ad vnum
6 † finem appoſita ad alium non prodeſt, Rot. *deciſ. 256. ſub
num. 3. part. 2. recent.* Quia veriùs vt magis teneretur ſo-
cet, & maritus præſtare alimenta, voluit mulier, vt nihil
fieret in cauſa, niſi illis ſubminiſtratis, & licèt occaſionem
7 proteſtandi ſumpſerit à productione articulorum, † præſu-
mitur nihilominus abſolutè de alimentis proteſtata, prout
ſibi magis proficuum erat, Bald. *in l. eleganter* §. *ſi quis po-
teſt col. antepen. infr. med. verſ. & in dubio ff. condit. indeb.
& in l. peremptorias num. 14. C. ſent. reſcind. non poſſ.* Pac-
8 cian. *de probat. lib. 1. cap. 58. num. 69.* & proteſtatio † præ-
cipuè fauore alimentorum latè intelligi debet in vtilitatem
proteſtantis, Alba *conſ. 347. num. 6.*

Eaſdemque proteſtationes innotuiſſe Iudici, & parti,
9 quod ſatis eſt etiam in caſibus, † quibus intimatio requiri-
tur, Alba *conſ. 281. num. 5. & conſ. 560. ſub num. 32. verſic.
reſpondetur*, Alea. *conſ. 27. num. 10. lib. 6.* Rota *in Rom. ſo-
cietatis officij ſcutor. mille 5. Iulij 1627. coram Reuerendiſs.
D. meo Decano*, appatet, quia ſucceſſiuè die 26. Iunij Pal-
lauicini Aduerſarij citarunt Petronillam ad videndum
mandari procedi ad vlteriora, ſaluis quibuſcumque alijs
prætenſis ipſius eaceptionibus, mentio enim, & præſer-
10 uatiua eaceptionum demonſtrat ſcientiam † indiuiduam
eaceptionis alimentorum, non multò antè per Petronillam
oppoſitæ, ea tradit ab Alea. *conſ. 39. num. 6. verſ. vnde pro-
bato lib. 2. conſ. 113. num. 17. lib. 6.* Aymon. *conſ. 193. num. 7.
verſ. idem ſi probaretur*, Rimio. iun. *conſ. 262. num. 51.*
Surd. *deciſ. 265. num. 44. & 45.* Rota Bononico. *deciſ. 145.*
11 *num. 18.* præſertim quia in actis iudicialibus † ſcientia faci-
liùs præſumitur, Scace. *reſp. vnic. poſt tract. de re iud. n. 43.
in fin.* Put. *deciſ. 109. num. 4. lib. 2. in correct.* Rota *deciſ. 409.
num. 3. part. 3. recent.*

Neque huiuſmodi præſeruatiua referri debet ad eace-
ptiones oppoſitas die 24. Maij, io quibus non agitur de
alimentis, potiùs quam ad alias deductas die 1. Iunij ali-
mentorum petitionem, vt ſupta continentes; Tum quia
12 concepta eſt per † verba vniuerſalia, & prægnantiſſima,
ibi, *Saluis quibuſcumque alijs prætenſis exceptionibus*, &
& propterea ad omnes refertur Bero. *conſ. 64. ſub num. 40.*
ibi, *& verbis generalibus lib. 2.* Giouagn. *conſ. 66. num. 11.
lib. 1. conſ. 43. num. 10. lib. 2.* Rota *deciſ. 225. num. 3. part. 2.
recent. & in Tiburtina fideicommiſſi 27. Iunij 1640. coram
Illuſtriſs. D. meo Patriarcha Panzirolo*. Tum etiam quia
eaceptiones diei 24. Maij remotiores ſunt, & aliæ verò diei
13 primæ Iunij proximiores, & regulariter † reſeruatio, ſeu
relatio fit ad proxima gloſs. *in l. 1. verb. dotis nomine ff. le-
gat. præſtan.* Corn. *conſ. 97. num. 2. lib. 1.* Ruin. *conſil. 64.
num. 6. lib. 3.* Rota *deciſ. 666. num. 1. part. 1. diuerſ. deciſ. 384.
num. 4. coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 175. num. 9.
part. 7. recent.*

Quinimò præſeruatiua cadere non potuit, niſi ſuper his
eaceptionibus menſis Iunij, cùm enim illæ diei 24. Maij
contineant, quod articuli non admittantur, niſi cum clau-
ſula, *Saluo impertinentium, & non admittendorum, & ad
examen non deueniatur, niſi prauijs intimationibus, quia in-
tendit dare interrogatoria, & conducere interpretem, & præ-
uia ſpecificatione materiarum, & cognominum Teſtium, nec-
non iurato de calumnia*, quæ omnia iuxtà ordinem iudicij
14 præcedere debent eaamen, iudex præuertiſſet ordinem iu-
dicij, deueniendo ad eaamen dictis exceptionibus reſerua-
tis, Hoſtien. *in cap. cum contingat num. 15. de offic. deleg.*
quem ſequitur idem Felin. *ſub num. 18. verſ. credo quod iſta,*
ea text. *in cap. ſuſpitionis eodem tit. cap. Iuris ordinem de
for. comp.* Abb. *conſ. 14. ſub num. 2. & 4. lib. 1.* Gramm. *deciſ.
65. num. 84.* Paccian. *de prob. lib. 1. cap. 58. num. 53.*

Non obſtat, quod deindè per quatuor annos Petronilla
nuſquam alimenta petierit, quodque de anoo 1639. recepe-
rit abſquè reſeruatione ſcuta viginti pro menſe Iunij dicti
anni. Quia vt debeantur à die petitionis, ſatis eſt fuiſſe
aliquando petita, nec aliquid vnquam fuiſſe actum con-
15 trarium petitioni, quæ cum fuerit † reſeruata in ipſo actu
examinis teſtium vtraque parte, & Iudice conſentiente
vlteriùs repeti non debuit, Put. *deciſ. 34. num. 3. lib. 2. in
correct.* cum alijs alleg. a Grat. *diſcept. 981. num. 42. & 43.*
Recepta verò dictorum ſcutorum viginti facta fuit à Pa-
truo Petronillæ in cuius præiudicium non potuit alimenta
præterita remittere, nec † talis remiſſio deduci poteſt ex 16
ſimplici quietantia pro ſumma ſoluta, Aretin. *in* §. *ſi minus
num. 2. inſtit. action.* Bart. *in l. ſi cum dos, num. 2. ff. rer. amot.*
Caſtr. *in l. Lucius* §. *fin. num. 2. ff. ad Trebel.* Surd. *conſ. 224.
num. 4.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Vallifoletano.

Faneñ. Prædij.

Veneris 9. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Periti duo quando fuerunt electi pro menſurando, & determinando aliquod prædium, tunc ambo id ſimul debent conficere, itavt alter non ſufficiat. Fouea in confine exiſtens, quando deſeruire valeat pro confine.

SVMMARIVM.

1 *Prædij terminatio facienda per duos Peritos electos, ab ambobus eſt facienda.*
2 *Arbitris duobus electis, non poteſt per vnum expleri negotium.*
Periti electi ad aliquid determinandum, habentur loco Arbitrum, num. 2.
3 *Periti duo ſi fuerint electi ad aliquid determinandum quando dicantur ambo determinaſſe, & num. 4.*
5 *Teſtis ſecundus, dicitur conteſtis cum primo, ſi genericè deponat.*
6 *Actus in dubio præſumitur geſtus ab eo, qui fuerat ad hoc electus.*
7 *Menſura, tamquam in neceſſarium antecedens ſupponit terminationem.*
Menſura probatio includit terminationis probationem, num. 7.
8 *Termini, vbi non adſunt in aliqua parte prædij, tunc ſi ibi adſit fouea, ea deſeruit pro termino.*
Fouea, in confine exiſtens poteſt prætendi communis, n. 8.
9 *Fouea, quando eſt in fine duorum Territoriorum, an poſſit haberi confine.*
Surd. in conſil. 424. num. 36. in quo caſu loquatur, n. 9.
10 *Præſumptio contraria cedit veritati à partibus confeſſata.*
11 *Menſuratio debet eſſe inuariabilis.*
12 *Fouea, quæ diſeruit pro confine, debet eſſe eius, qui docet fuiſſe comprehenſam in venditione.*
13 *Depoſitum non releuat, quando fuit conditionale cum debeat eſſe liberum.*
14 *Venditor dicitur ſatisfeciſſe ſua obligationi de faciendo menſurare prædium venditum, ſi ſemel illud menſurare fecit.*
15 *Sententiam, quando quis habuit pro ſe, id cauſat bonam fidem, itavt excuſet à reſtitutione fructuum.*
16 *Sententiarum effectus ſuſpenditur per appellationem.*
17 *Titulus, quando fuit redactus ad non titulum, deſeruit de vento.*
18 *Sententia, vel decreto reuocato, fructus ſunt reſtituendi, cum non cauſent bonam fidem.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de quo ſupra deciſ. 462. ſub die 27. Februarij 1641. coram eodem R. P. D. Carrillo.

DECISIO CCCCLXXVII.

SEntentias Rotales, quibus D. Comes Petrus Aloyſius de Monte Veteri condemnatus fuit ad ſolutionem pretij Prædij, de quo agitur vnà cum fructibus recompenſatiuis ad fauorem P. Pauli Leonardi, vti validas, & iuſtas, dixerunt Domini, eſſe confirmandas.

Validitas enim apparet ex reuolutione actorum, & non controuertitur; Iuſtitia verò redditur manifeſta ex benè congeſtis in deciſionibus emanatis coram RR. PP. DD. meis Dunozet. & Patriarcha Panzirolo, in quibus clarè demonſtratur, quod dum d. Comes emit Prædium præ-

faturn

ſatum à Leonardo pretio æſtimando à duobus Peritis com-
muniter electis, & pretium ſoluere promiſit in tribus pa-
gbis æqualibus, quarum prima fieri deberet ſtatim ſecu-
ta æſtimatione, ac facta Prædij terminatione, reliquæ ve-
rò duæ infrà biennium, Iure merito debeat ad ſolutio-
nem d. pretij, & fructuum recompenſatiuorum con-
demnari, cum pro parte Venditoris omnia promiſſa fue-
rint adimpleta, & ipſe poſt aduentum diei ſolutionis inter-
pellatus ſoluere recuſauerit, ex allegatis in eiſdem deci-
ſionibus.

Nec relenat præcipuum obiectum aliàs etiam decanta-
tum ad dicendum pro parte venditoris, non fuiſſe in omni-
1 bus adimpletum, nempè quod non † fuit facta prædij ter-
minatio, ſaltem legitimè ab ambobus peritis de conſenſu
partium electis, prout debebat ex notatis in *l. Prædius §. in
ſeruum, & in l. item ſi vnus §. etiam ſi plures ff. de reſcript.
arbitr.* vbi deciditur, quod id quod duobus Arbitris deman-
2 datur non poteſt † per vnum ex ipſis expleri, & periti ha-
beantur loco Arbitrum, Rota *deciſ. 554. num. 2. part. 2.
recent.*

Quia, vt benè reſpondet ſecunda deciſio D. Patriarchæ
emiſſa ſub die 23. Ianuarij Superioris anni non ſubſiſtit,
3 quod vnus tantum peritus terminationem † fecerit, ſed
ambo interuenerunt, vt conſtat tàm ex eorum relatione,
quàm ex confeſſione Comitis facta in reſponſione ad poſi-
tiones, ibi: *atteſo che detto Signor Paolo habbia moſtrato à
gl'Agrimenſori fin doue è la ſua giuriſdittione, e li ſuddetti
Agrimenſori habbino miſurato fin'al detto luogo deſignato ad
eſſo Signor P. Paolo*, iunctis depoſitionibus Teſtium, quo-
4 rum primus, qui eſt peritus dicit, ſe vnà cum † altero Pe-
rito, certificatum fuiſſe de confinibus, & alter inquit, *Che
furono meſſi cinque termini da miſer Lorenzo, & vn'altro mi-
ſuratore*, & licet non exprimat nomen huius menſurato-
ris, nihilominus probat dum aliundè conſtat de identitate
perſonæ, ſcilicet eſſe illum met menſuratorem à parti-
bus electum, vt deponit explicitè primus Teſtis, cum
5 quo † præſumitur conteſtis ſecundus genericè de menſura-
tore deponens, Caſtrenſ. *in conſ. 126. num. 3. circa fin. lib. 1.*
Alexan. *conſil. 156. nu. 11. & 12. lib. 5.* Aym. *conſ. 78. num. 9.
verſic. amplius teſtis*, Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV.
deciſ. 344. num. 13. & in dubio præſumitur geſtus ab eo, qui
6 † fuerat ad id electus, & in executionem præcedentis ele-
ctionis, *l. 3. §. verum ff. de manum.* Bart. *in l. 2. ff. de condit.
& demonſtr. num. 3.* Surd. *deciſ. 71. num. 9. & deciſ. 170.
num. 13. & deciſ. 288. num. 33.* Rota *deciſ. 262. num. 5. part. 1.
diuerſ.*

Et quatenus ex prædictis non eliceretur præciſè, quod
Periti Prædium terminauerint; Attamen, quia conſtat
præciſè quod menſurauerunt, & menſura ſupponit ter-
7 minationem tamquam † ſuum neceſſarium antecedens
conſtitutiuum termini à quo, & ad quem, iſta probatio
menſuræ includit probationem terminationis, ad textum
in *l. quicumque C. de apoc. primat. lib. 10.* Aym. *de antiq.
tempor. part. 3. num. 40.* Rot. *deciſ. 400. num. 10. verſ. etenim
part. 1. recent.*

Abſque quod obſtet, quod non fuerint appoſita ſigna
pro terminis, & confinibus in qualibet prædij parte, quo-
niam prout etiam reſponſum fuit in præcedentibus deciſio-
8 nibus fouea exiſtens in illa parte, vbi † deficiunt termini in-
ſeruit pro termino, & quod ex aduerſo replicatur, nempè
vicinum dum non adſunt termini poſſe prætendere com-
munionem in fouea, eo quod in dubio præſumatur com-
munis ex allegatis per Sud. *in conſ. 424. num. 36.* non appli-
9 catur, cum procedat, † quando fouea eſt in medio duorum
Territoriorum, at in caſu noſtro eſt in confeſſo inter partes,
10 quod tota fouea pertinet ad vnum, vnde † præſumptio
contraria cedit veritati à partibus confeſſatæ, *l. in rebus C.
de iur. dot.* Soce. *conſ. 104. num. 10. lib. 10. lib. 2.* Pariſ. *conſ.
29. num. 44. lib. 2.* Roland. *conſ. 99. num. 11. lib. 1.* Surd. *con-
ſil. 7. num. 61. & conſ. 28. num. 120.* Adeòquod vltima linea
ſoueæ in præſenti eſt terminalis inter vicinos ſtante menſu-
11 ratione, quæ eſt † inuariabilis, cum ponat in claris, quota
ſit quantitas terrarum venditarum clarumque pariter red-
dat quouſque illæ progrediantur, quodque in menſura
12 etiam ipſa fouea compræhendatur prout compræhendi de-
bet, vbi apparet incluſa in venditione, Alex. *conſ. 120. n. 5.
in fin. lib. 2.* Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. *in deciſ. 155.
num. 4.*

Ex quibus ſequitur dicendum, nec etiam Comiti ſuffra-
13 gari poſſe depoſitum pretij in partibus factum, † quia cum

contineat conditionem terminationis faciendæ, & ſic intu-
ſtam, & extrinſecam, non potuit deponentem liberare,
Paul. de Caſtr. *in l. acceptam ſub num. 12. verſ. ſi vere facta
fuit C. de vſur.* Alexand. *conſ. 78. num. 29. verſic. quinto quia,
& num. ſeq. lib. 5.* Ruin. *conſ. 119. num. 15. lib. 5.* Cenc. *de
cenſib. part. 3. cap. 1. quæſt. 3. art. 9. num. 28.* iuxta antiq. im-
preſſ. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ. 505. num. 9.*
cum alijs ibi allegatis per Adden. *num. 11.* ſatis enim fuit
venditori ſemel, feciſſe prædium menſurari, vt ſuæ † obli- 14
gationi de menſurando, & terminando ſatisfeciſſe dicatur,
ad textum *in l. ſi quis hæredem, C. de inſtit. & ſubſtit. l. in
ſubſtitutione, ff. de vulgar. l. hæredibus, in princ. ff. ad Tre-
bell.* Surd. *conſ. 39. num. 27.*

Tandem non obſtat, quod dictus Comes in partibus ob-
tinuerit ſententias propitias, quæ cum † parere ſoleant bo- 15
nam fidem, excuſant à reſtitutione fructuum, vt in termi-
nis fructuum ratiocinantur Giurb. *in deciſ. 89. num. 15.* Bu-
ratt. *deciſ. 568. num. 3. & fuit dictum in Ciuitatis Caſtelli
ſupplementi legitimæ 22. Iunij 1640. coram R.P.D. meo Mer-
lino Decano.*

Nam quidquid ſit in ſententijs, à quibus non fuit appel-
latum, ſecus eſt vbi, vt in præſenti fuerunt ſuſpenſæ per ap-
pellationem, quæ efficit, vt effectus † ſententiarum ſuſpen- 16
ſus remaneat, *l. 1. §. fin.* vbi Bart. *num. 1. ff. ad Turpillian.
cap. paſtoralis §. præterea, de offic. delegat.* Rot. *deciſ. 23.
num. 2. de re iudicat. in nou. & deciſ. 118. num. 5. part. 5. rec.*
Maximè cùm dd. ſententiæ fuerint poſtmodum reuocatæ à
Iudicibus appellationis, & ſic intrat regula, quod redacto
titulo de ſui natura per appellationem † reuocabili ad non 17
titulum, fructus ſunt ſoluendi, vſque ab initio, Roman.
conſil. 454. num. 27. Natt. *conſil. 535. num. 12.* Rimin. *con-
ſil. 334. num. 21. & 17.* Surd. *deciſ. 25. num. 21. & 22.* Giurb.
dicta deciſ. 1. num. 10. part. 2. recentior. & in puncto, quod
reuocato decreto, vel ſententia † ſint reſtituendi fructus, 18
tradit Muta *in deciſ. 17. num. 9.* vbi allegat concordantes.

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. R O I A S,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Engubina Dotis.

Veneris 9. Maij 1642.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ, quando non poſſint dici conformes;
itaut nullo modo ſit locus earum executioni,
Statuta recipiunt interpretationem paſſiuam à
iure communi, confirmatio obtenta in forma
communi, non validat, quod eſt inualidum.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ, ſi in qualitate effectu, & ſubſtantia diſcor-
dant, non poſſunt dici concordes.*

2 *Sententia, ſi diſcordet à prima, & ſententia, non poteſt
dici concordare cum eis.*

3 *Statutum ſi mandet ſententias mandari executioni in
ea parte, in qua ſunt concordes, qualiter ſit intelli-
gendum.*

4 *Statuta ſunt intelligenda ſecundum terminos iuris com-
munis, à quo recipiunt interpretationem.*

5 *Sententia lata in Maiori Hebdomada eſt notoriè nulla,
cum tunc ſileat ſtrepitus iudiciarius.*

6 *Princeps laicus non poteſt tollere ferias in honorem Dei
inductas ab Eccleſia.*

7 *Bald. reprobatur ab Alberic. dum ſentit Principem lai-
cum poſſe tollere ferias ab Eccleſia inductas.*

8 *Princeps laicus habet facultatem augendi cultum diui-
num, non autem diminuendi.*

9 *Confirmatio ſi emanauerit in forma communi, nihil de
nouo tribuit.*

10 *Confirmatio emanata in forma communi, non confirmat
id, quod antea erat inualidum.*

11 *Statutum Eugubij tollit nullitates ſententiæ, quæ poſt an-
num non fuerunt deductæ.*
Declara agendo, non excipiendo.

12 *Rota non attendit ſententias aliorum Tribunalium, niſi
guſtata prius earum iuſtitia, & validitate.*

13 *Obligatio facta ſub conditione, inducit conſenſum*

V *condi-*

conditionalem, itaut dum conditio pendet nihil ponitur ineſſe.

14 *Soluendo quod quis non ſit qualiter debeat conſtare.*

15 *Fideiuſſor ſubſidiarius non tenetur, niſi purificata conditione.*

16 *Excuſſio, vt dicatur validè facta, debent citari illi, de quorum intereſſe agitur.*

17 *Actus imperfecti non poſſunt coniungi ad conſtituendam plenam probationem.*

18 *Creditoris magna negligentia in exigendo creditum, non debet nocere fideiuſſori.*

19 *Adminiſtrator præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito, donec reddiderit rationes.*

20 *Fideiuſſoribus ſubſidiarijs non debet nocere negligentia, & culpa creditoris.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſio 202. ſub die 10. Iunij 1643. coram eodem Reuerendiſſimo Tarracinen. & infra adeſt alia ſub die 6. Iunij 1642.

DECISIO CCCCLXXVIII.

SEquuti nuptijs inter Philippum, & Bonifatium fratres de Galeottis, Lautam, & Virginiam ſorores de Sforzolinis vſque de anno 1592. cum promiſſione dotis facta per Ioſephum earum progenitorem, ac Federicum patruum in ſumma ſcut. 1500. monetæ Vrbini pro qualibet illarum ſoluen. intra quinquennium in tot paghis, nempè ſingulis annis ſcuta 600. dictique pater, ac patruus aſſignarunt præfatis fratribus de Galeottis nonnulla prædia, alterum nuncupatum il Miſchianti, alterum il Bartella, alterum la Fonte di S. Vbaldo, alterum il Petriccio pro pignore dotali vſque ad præfatæ dotis ſolutionem, & interim promiſerunt ſoluere fructus recompenſatiuos ad rationem ſcut. 5. pro centenario, pacto adiecto, quod dicta prædia æſtimarentur in fine quinquennij per Benedictum Marionum, & Traianum Benamanum, & ſi æſtimatio non aſcenderet ad prædicta ſcuta 3000. Sforzolini remanerent obligati pro ſupplemento interuſuriarum pro rata deficientium, ſin verò ad maiorem quantitatem aſcenderent, Galeotti tenerentur pro rata compenſare, pro quarum fideiuſſore acceſſit Pyrrus Nutus, cum conditione, quatenus Sforzolini principales debitores non eſſent ſoluendo, & facta prius excuſſione contra eos, & non alias, aliter, nec alio modo, & pro releuatore Pyrrus habuit Modeſtam vxorem dicti Ioſephi.

Poſtmodum elapſo non ſolum quinquennio, ſed 30. annis vita functis tam Sforzolinis, quàm Pyrro fideiuſſore, Galeotti egerunt in partibus contra hæredes d. Pyrri pro ſolutione dotis, ac fructuum, & ſententias fauorabiles reportarunt, à quibus appellatum, cauſa per Signaturam mihi commiſſa, cum clauſula, *conſtito*, quod eſſet locus ſtatuto Eugubij de duobus conformibus, &c. Dubitaui hodie, An eſſet locus dicto ſtatuto de duabus conformibus, & DD. negatiuè reſoluerunt.

Moti ex eo, quia ſi inſpiciamus primam, & ſecundam ſententiam euidenter conſtat eas non eſſe inter ſe conformes, cum prima earum lata Gubernatorem, & Locumtenentem Eugubij mandet prædia Galeottis aſſignata pro pignore dotali ſubhaſtari, & pretium conſignari, ac in ſubſidium adiudicari. At verò ſecunda mandat abſolutè prædia adiudicari, non autem ſubhaſtari, Difformitas etiam reſultat ex eo, quia prima mandat ſimpliciter deueniri ad æſtimationem prædiorum non præcedente expreſſione, quod æſtimatio fieret de tempore præterito, vnde venit dicendum æſtimationem fore agendam de tempore præſenti. Secunda verò mandat æſtimari habito reſpectu ad tempus præteritum.

Vlterius, quia prima diſponit de prædijs Miſchianti, S. Vbaldi, & Bartellæ, relinquendo prædium S. Crucis, ſeu Petricci. At verò ſecunda ſententia diſponit de prædijs Miſchianti, & Petricci, & de prædijs S. Vbaldi, & Bartellæ, ne verbum quidem; & demum quia prima ſententia declarat hæredes Pyrri Nuti teneri de euictione prædiorum aſſignatorum præfatis de Galeottis, quatenus euincerentur ab hæredibus Modeſtæ vxoris Ioſephi Sforzolini; Secunda verò declarat non teneri. Ex quibus
1 omnibus benè reſultat ſententiarum difformitas, † cum re vera in effectu qualitate, ſubſtantia non concordent, iuxta gloſ. *Clement. 1. in verb. alterius, de ſentent. & re iud.* Theſ. *deciſ. 228. num. 1.* Rot. *part. 1. recent. deciſ. 98. num. 4. & part. 5. deciſ. 137. num. 1.* Duran. *deciſ. 351. num. 1. & 365. num. 3.*

Reſpectu verò tertiæ ſententiæ adeſt etiam difformitas,
quia illa non conuenit, † nec ſecundæ, nec primæ, vt ex 2
illius lectura, non inde poſſunt dici conformes, Gabr. *conſil. 56. num. 5. lib. 1.* Couar. *pract. quæſt. cap. 25. n. 6. in princ.* Crauet. *conſ. 183. ſub num. 1. cum ſeqq.* Rota *deciſ. 3. num. 1. cum ſeq. de ſent. & re iud. in antiq.*

Nec ſententiæ veniunt exequendæ in ea parte in qua ſunt conformes, præſertim ſtante ſtatuto Eugubij mandante exequi ſententias in eo, in quo ſunt conformes; fuit enim per DD. reſponſum hoc benè procedere, ſi per capita ſeparata, & diuerſa tertius Iudex ſententiam † pronunciaſſet, 3
Gabr. *conſil. 56. num. 6. cum ſeqq. lib. 1.* Contard. *de moment. poſſeſſ. lim. 1. num. 38.* Rot. *diuerſ. part. 2. deciſ. 33. num. 9.* Buratt. *deciſ. 337. num. 27.* Statuta enim ſunt intelligenda
ſecundum † terminos Iuris, à quo recipiunt paſſiuam in- 4
terpretationem, Pariſ. *conſ. 74. num. 11. lib. 2.* Greg. XV. *deciſ. 508. num. 13.*

Sed quoad tertiam ſententiam ceſſat omnis ſcrupulus, cum illa non veniat habenda in conſideratione, vtì maniſeſtè nulla, tamquam lata ſub die Lunæ maioris † Hebdo- 5
madæ, quæ ſine difficultate eſt dies feriata in honorem Omnipotentis Dei de iure Ciuili, vt in *l. omnes dies, & l. fin. C. de ferijs*, & de Iure Canonico, *vt in cap. conqueſtus eod. tit.* Alex. *conſ. 53. col. 2. lib. 5.* Signorol. *conſ. 54.* Vant. *de nullitate ex defect. iuriſdict. Ordin. num. 129. cum tribus ſeqq.* Theſ. *deciſ. 95. n. 1. cum ſeqq.* in puncto Grat. *deciſ.* Marcb. *144. num. 1. cum ſeq.*

Nec obſtat ſtatutum Ducis Vrbini permittens tali tempore ferias non ſeruari, immò ius reddi, fuit enim reſponſum Laicum † Principem non poſſe tollere ferias in hono- 6
rem Dei inductas a Iure Canonico, Alberin. *in l. omnes dies, num. 1. verſ. ſed contra, C. de fer.* Farinac. *quæſt. crim. 27. num. 106.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæſt. 30. num. 10. & 11.*
qui † in ſpecie reprobat Bald. dicendo falſum eſſe, quod 7
docuit in *l. quadraginta, C. a ferijs*, Peguer. *deciſ. 53. num. 5.* vbi pariter reprobat eundem Bald. quia Princeps Laicus habuit ſolam facultatem augendi, non autem † minuendi di- 8
uinum cultum, ex Menoch. & alijs vbi proximè.

Nihil facit confirmatio dicti ſtatuti à Sanctiſs. emanata poſt auctam ad Metaurum ditionem Status Vrbini, quia illa non datur. Et quatenus adeſſet in forma communi,
non ſuffragaretur, cum nihil de nouo tribueret, † ſed ſo- 9
lum quod antea erat tale, quale confirmaret, vt per gloſ. *in cap. fin. de confirm. vtil. vel inutil.* Bart. *in l. priuilegia, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Oldr. *conſil. 164.* Signor. *conſil. 213.* Card. *conſ. 44.* Abb. *conſ. 62. lib. 1.* Boer. *in ſuis ſingul. tit. ratihabitio, & confirmatio*, Creſc. *deciſ. 31. in tit. de confirm. vtil.*
vel inut. Vlterius quia dicta † confirmatio ſic inducta non 10
conualidat id, quod antea inualidum erat, Alex. *conſ. 123. num. 18. & 22. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 3. num. 36. lib. 4.* Molin. *de Hiſpan. Primog. lib. 2. cap. 7. num. 7. & fuit coram me reſolutum in Bononien. fideicommiſſi de Blanchis, quæ eſt deciſ. 84. num 4. cum ſeqq. part. 7. recent.*

Minus obſtat, quod ſtatutum Eugubij tollat nullitatem
ſententiæ, ſi ea non † detur infra annum, quia dictum ſta- 11
tutum venit intelligendum agendo, non autem excipiendo, Achil. *deciſ. 5. num. 1. & deciſ. 6. num. 1. cum ſeq. de conſtit.*

Vltra quod Rota ſupremum Tribunal non attendit ſimi-
les ſententias aliorum † Tribunalium ex inueterato ſtylo, 12
niſi prius conſtito ex eiſdem actis de illarum validitate, & iuſtitia, Put. *deciſ. 197. num. 1. & 391. num. 1. lib. 1. in correct.* Mareſc. *variar. reſolut. lib. 1. cap. 86. num. 31.* Seraphin. *deciſ. 1132. num. 17.* Rota *in recent. deciſ. 118. num. 7. part. 5.*

In caſu verò noſtro de iniuſtitia poſſe ſententias redargui deſumptum fuit ex eo, quia Pyrrus ſe obligauit ſtrictè, quatenus Sforzolini principales debitores non eſſent ſoluendo, & facta prius excuſſione contra ipſos, nec alias,
aliter, nec alio modo, quæ † obligatio ſit concepta indu- 13
bitanter eſt præciſa, & inducit conſenſum conditionalem, itaut dum conditio pendet impediat actum fieri, & nihil ineſſe ponat, *l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de neg. geſt.* Bart. *in l. quibus diebus, §. termillus, ff. de cond. & demonſtrat.* Menoch. *conſ. 371. per tot.* Caputaq. *deciſ. 82. num. 3. & deciſ. 83. num. 2. part. 3. & part. 1. diuerſor. deciſ. 446. num. 5.* Vnde ante ſecutam iuſtificationem, quod Ioſeph, & Fede-
ricus de Sforzolinis non eſſent ſoluendo, † & quod fuiſſet 14

ſecuta

ſecuta excuſſio requiſita ad effectum condemnandi fideiuſ-
ſorem ſubſidiarium, prout in præſenti, non poterat fide-
15 iuſſor ſic conditionaliter obligatus condemnari, † nec eius
hæredes, Surd. *conſ.* 186. *num.* 12. *lib.* 2. *& deciſ.* 144. *num.* 12.
Seraph. *deciſ.* 479. *num.* 1. Gregor. *deciſ.* 428. *num.* 3. & in
proprijs terminis fuit reſolutum in *Senegallien. Cenſus*
20. *Nouembris* 1619. *coram bon. mem. Archiepiſcopo Se-
leucien.*

16 Nec etiam obſtat adducta excuſſio, quia † illa non fuit
facta legaliter citato fideiuſſore, iuxta theoricam Bart. *in
l. Prætor, §. hoc interdictum, ff. de non. oper. nunc.* Neguſ. *de
pignor. in* 1. *memb.* 8. *part. num.* 12. & dixit Rota *in d. Sene-
gallien. Cenſus* 20. *Nouembris* 1619. *coram bon. mem. Ar-
17 chiepiſcopo Dunozet.* vltra quod omnes actus dati † ſunt
in ſua indiuiduitate imperfecti, nec propterea poſſunt
coniugi.

Dicebant etiam DD. quod cum creditores poſt quin-
quennium non pulſauerint Sforzolinos principales debi-
tores, & ſic de anno 1597. iuxta conuentionem, nec
tunc curauerint deuenire ad excuſſionem, quo tempore
adhuc viuebat Pyrrus optimè de omnibus informatus, &
tamen diſtulerint hoc agere poſt 30. annorum curſum,
quo tempore debitores effectos fuiſſe non ſoluendo, &
modo omnibus vita functis eos agere contra hæredem
Pyrri non informatum, quæ omnia inducere maximam
18 negligentiam † creditoris quam non poſſe ei præiudica-
re, nec propterea teneri fideiuſſorem, ſed benè excuſa-
ti, & liberatum remanere, *l. fideiuſſores in id, ff. de fi-
deiuſs.* Bart. & communiter DD. Paul. de Caſtr. *in l. de-
cem ſtipulatus, eod. tit. in* 1. *col.* Socein. ſen. *conſil.* 273.
num. 3. *verſic.* 3. *principaliter, lib.* 2. Rim. iun. *conſil.* 52.
num. 46. Gomez. *var. reſolut. lib.* 12. *cap.* 13. *num.* 9. Barz.
deciſ. 72. *num.* 10.

Et demum dum Galeotti fuerunt adminiſtratores, &
curatores bonorum eorumdem de Sforzolinis principa-
libus debitoris, nec adhuc reddiderunt rationem ſuæ
19 adminiſtrationis, benè † inde intrare præſumptionem
ſatisfactionis de eorum credito, ſi aliquod extaret,
Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 135. *num.* 12. Surd. *conſil.* 290.
num. 33. Rota *deciſ.* 391. *num.* 8. *part.* 5. *recent.* Illique ſunt
in culpa, dum ſibi non ſoluerunt, quia de iure teneban-
tur ſibi ſoluere, *l. debitor, ff. de neg. geſt.* Barz. *deciſ.* 72.
num. 21. *&* 25. Bald. *conſil.* 86. *circa fin. verſic. hic autem ad-
uertendum, lib.* 2. Gratian. *diſcept.* 129. *num.* 27. quorum
20 † negligentia, & culpa non debet fideiuſſoribus ſubſidiarijs
præiudicare ex prædictis.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Firmana Penſionis.

Lunæ 12. *Maij* 1645.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria, licet facili negotio concedatur in materia prophana, tamen quando adeſt vehemens præſumptio calumniæ non conceditur, etiam ſi articuli ſint releuantes, & quando dicatur intrare talis vehemens præſumptio calumniæ.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria etiam in materia prophana denegatur, quando adeſt vehemens præſumptio calumniæ.*
2 *Quod procedit etiam ſi articuli eſſent releuantes.*
3 *Remiſſoria, vt denegetur in caſu reſtitutionis in integrum ſufficit, qualibet ſuſpicio calumniæ.*
4 *Remiſſoria petita ad effectum defatigandi aduerſarium longiori litigio, & diſpendio, non conceditur.*
5 *Cauſa, ſi diu durauerit, cenſentur factæ omnes probationes, quæ haberi potuerint.*
6 *Examinis ius non conſiſtit in validitate examinis, ſed in irreleuantia depoſitionis.*
7 *Teſtium depoſitiones, quando fuerunt dedicata, tunc vtraque pars habet poteſtatem perſcrutandi teſtium depoſitiones.*
8 *Teſtium ſubornationis anſa tollenda eſt.*
9 *Valoris negatiua, quando ſit impoſſibile probare.*
10 *Teſtes ſpecificè, & diſtinctè deponentes ſunt præferendi illis, qui confusè, & in genere deponunt.*

11 *ex Libro Cataſtri Eccleſiæ probatur Eccleſiæ poſſeſſio in antiquis.*
12 *Teſtes non admittuntur ad probandum ea, cuius contrarium conſtat ex ſcripturis.*
13 *Articuli, quando non poſſint dici coarctati, ſi habeant dictiones vniuerſales.*
14 *Frumenti valor, non attenditur de tempore meſſis ad probandum valorem fructuum, ſed habenda eſt ratio medij temporis.*
15 *Expenſæ, quando ſunt voluntariæ non attenduntur ad conſtituendum valorem fructuum.*
16 *Viſitatio poſterior ſemper attenditur.*
17 *Partitæ, quæ gratis deducuntur, non releuant.*
18 *Eccleſiæ ſolitum circa expenſas attendi debet, & num.* 19.
20 *Eccleſiæ bona, Rector, vel tenetur locare, vel fructus in ſuam congruam imputare.*
21 *Penſionis reſeruationis tempus debet attendi ad effectum probandi verum valorem fructuum beneficij.*
22 *Querimonia non attenduntur dum factum ipſum eſt in contrarium.*
23 *Remiſſoria denegetur, quando aliquis poteſt probari per acta iudicialia.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa deciſio 253. *ſub die* 1. *Iulij* 1643. *coram bon. mem. Bichio.*

DECISIO CCCCLXXVIII.

POſtquam per tres ſententias conformes in iudicatum tranſactas, reuocatorias primæ ad fauorem Lampo-
nij titularis, non expectatis Pauonij penſionarij probatio-
nibus, latè pronunciatum fuit reſeruationem penſionis
eſſe validam, idemque deciſum in Rota in gradu reſtitu-
tionis in integrum à titulari obtentæ; Titularis produ-
xit plures articulos, petijtque deſuper ſibi concedi re-
miſſoriam, quam Domini denegandam cenſuerunt, præ-
uia diſputatione dubij coram Reuerendiſſimo D. Merlino
Decano, quo vita functo ante extenſam deciſionem mihi in
hac cauſa ſubrogato, eiuſdem extendendæ munus deman-
datum fuit.

Denegatur enim remiſſoria etiam † in materia propha- 1
na, quando adeſt vehemens præſumptio calumniæ, Caſ-
ſad. *deciſ.* 3. *de dilat.* Seraphin. *deciſ.* 1460. *nu.* 1. Greg. XV.
deciſ. 48. *num.* 7. Rot. *recent. deciſ.* 134. *n.* 2. *part.* 2. quam-
uis † articuli eſſent releuantes, Seraphin. *d. deciſ.* 1460. *n.* 1. 2
Rot. *deciſ.* 235. *num.* 6. *pars.* 5. *recent. & in Anconitana Cen-
ſuum* 26. *Ianuarij* 1635. *coram bon. mem. Merlino.* Imò
cum verſemur in gradu reſtitutionis in integrum, † quæli- 3
bet leuis ſuſpicio calumniæ ſufficit, Seraph. *deciſ.* 1308. *ſub
num.* 1. *verſ. non obſtat*, Add. ad Gregor. XV. *deciſ.* 276. *ſub
num.* 7. *in fin.*

In caſu autem noſtro, quia integro nonennio, quo lis
acerrimè diſcuſſa fuit, & Lamponus neceſſarias ſibi eſſe
nouas probationes agnoſcere potuit, ex quo per tres ſen-
tentias ſuccubuit, nuſquam remiſſoriam petijt, prout faci-
lè petere potuiſſet, calumnioſè viſa fuit hodie peti ad defa-
ticandum † penſionarium longiori litigio, ac diſpendio, 4
& ad euitanda fundamenta deciſionis de anno 1641. coram
bon. mem. Merlino emiſſæ, prout in eiſdem terminis ca-
lumnioſam remiſſoriæ petitionem, dixit Caputaq. *deciſ.* 63.
num. 1. *part.* 3. Put. *deciſ.* 195. *lib.* 1. *in correct.* Manric. *de-
ciſ.* 61. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 712. *num.* 5. *par.* 1. *recent. deciſ.* 235.
num. 9. *part.* 5. *& in Cremonen. Penſionis* 4. *Maij* 1635. *co-
ram bon. mem. Coccino.*

Eò magis quia Lamponus non contentus iudicio ciuili
vexauit Pauonium etiam criminaliter, † & in iudicio cri- 5
minali 20. ferè teſtes induxit, & præſumitur elegiſſe me-
liores, & magis informatos, Rot. *deciſ.* 211. *n.* 6. coram
Gregor. XV. *deciſ.* 53. *n.* 2. *&* 3. coram bon. mem. Buratto
deciſ. 453. *ſub num.* 1. *deciſ.* 462. *num.* 2. *&* 3. *coram Reueren-
diſs. Vrgellen.* Nec tamen per eos ſuam intentionem pro-
bauit, eſto quod illud examen haberetur pro valido, itat
neque poſſit peti eorumdem teſtium repetitio ſub pretextu,
quod in iudicio criminali fuerint nulliter examinati, quia
ius non ſtat in inualiditate † examinis, ſed in irreleuantia 6
depoſitionis, & alioquin melioris eſſet conditionis, qui te-
ſtes examinari, curauit nulliter quam qui validè, vt in ſpe-
cie aduertit Rota *in Pacen. Collegij* 1. *Iulij* 1639. *coram R.
P. D. meo Royas.*

Et amplius, quia in alijs inſtantijs fuerunt examinati

V 2 teſtes,

teſtes, eorumque dicta didicita mediante tranſportatione
7 † actotum coram alio Iudice, quæ habet vim publicationis
eum præbeat vtrique parti commoditatem perſcrutandi
depoſitiones teſtium, Rota coram ſan. mem. Gregor. XV.
deciſ. 583. *num.* 2. *verſic. non enim, & in Albanen. Confinium* 22. *Aprilis* 1622. *coram bon. mem. Pirouano, Cremonen. Penſionis* 4. *May* 1635. *coram bon. mem. Coccino, Camerinen. Penſionis* 4. *May* 1640. *coram me.* Adeòque
8 daretur anſa ſubornationis teſtium, † ad quam euitandam
remiſſoriaram ſuper iiſdem articulis, quam directo contrarijs denegati ſolet, ſiue pars didicerit teſtificata ſua, ſiue teſtificata aduerſarij, *Auth. at qui ſemel, in princ.* vbi gloſ. *in verb. didicerit*, Bart. *n.* 22. *C. de probat.* Butr. *in cap. fraternitatis ſub n.* 14. *verſic. in quantum dixi, de teſtib.* Farin. *de teſtib. quæſt.* 75. *n.* 68. *&* 89. Rot. *deciſ.* 41. *n.* 1. *& ſeqq. par.* 7. *recent.*

Sed præterea articuli ſunt irreleuantes, quia Lamponus non articulauit omnes Terras Eccleſiæ, ex quibus percipiuntur fructus, ac decimæ, nec annuum redditum ſcutorum 40. prouenientem ex prato recens recuperato, nec
9 cenſus, † ac decimas conſiſtentes in pecunia, quibus omiſſis impoſſibile eſt probari negatiuam valoris exaduerſo aſſumptam, ad text. *in l. ſi is qui ducenta, §. vtrum, ff. de re dub.* Alex. *conſ.* 72. *num.* 2. *lib.* 2. Aym. *conſ.* 809. *ſub num.* 4.

Et ex abundanti deſcendendo ad ſingulos articulos non releuat primus, & ſecundus de ſolito Curij anteceſſoris in hac Plebania mutuandi frumentum, illudque poſtea in actu exactionis miſcendi cum frumento, quod ex bonis Eccleſiæ recolligebat; quia Teſtes penſionarij deponunt, quod deinde cum in horreo reconderetur diſtinguebatur quantitas exacta, & recollecta: Cùmque hi teſtes ſpecificè, &
10 diſtinctè deponant præferendi eſſent † teſtibus aduerſarij ſuper prædictis articulis confuſè, & in genere conceptis deponentibus, Innoc. *in cap. audītis, ſub num.* 4. *de præſcr.* Bald. *conſ.* 69. *ſub num.* 1. *lib.* 5. Alex. *conſ.* 150. *num.* 17. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 94. *num.* 3. *& conſ.* 262. *num.* 2. *&* 3.

Tertius, & quartus continentes negatiuam aliarum terrarum, ac decimarum repugnant ſcripturis, hoc eſt libro Cataſtri Eccleſiæ, qui cum nemo alius bona ibi deſcripta
11 poſſidere probetur, † probat Eccleſiæ poſſeſſionem ſaltem in antiquis, Soccin. *conſ.* 205. *ſub num.* 5. *& per tot. lib.* 2. Stracc. *conſil.* 11. *num.* 10. Menoch. *de retin. remed.* 3. *n.* 570. cum alijs allegatis à Modern. Patauino *de ſcriptura priuata lib.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 8. *& ſeqq.* taliſque probatio præualet te-
12 ſtibus, qui proinde non admittuntur ad probandum † id cuius contrarium conſtat per ſcripturam, Ægid. *deciſ.* 9. *num.* 1. Seraph. *deciſ.* 1460. *num.* 3. Rota *deciſ.* 589. *ſub num.* 1. *part.* 2. *recent. deciſ.* 135. *num.* 3. *part.* 4. Nec ſubſiſtit, quod dicitur, olim fuiſſe articulatas à Penſionario eaſdem terras, quæ hodie exaduerſo articulantur, quia ar-
13 ticuli Penſionarij † non ſunt coarctati, & habent dictiones vniuerſales comprehenſiuas aliarum terrarum, vt patet ex lectura.

In quinto articulatur pretium frumenti de tempore meſſis, quod regulariter non attenditur ad probationem va-
14 loris fructuum, quia tunc vilius venire † ſolent, ſed æſtimantur, quanti communiter vendi ſolent habita ratione temporis ſaltem medij, vt notant Doct. *in l. pretia rerum, ff. ad leg. falcid.* Bocr. *deciſ.* 68. *num.* 6. Affl ct. *deciſ.* 316. *num.* 5. *& ſeqq.* Eſcobar. *de ratiocin. cap.* 17. *num.* 21. *&* 22. Rot. *in Nepeſina tutela* 18. *February* 1630. *coram bon. mem. Merlino.*

15 Expenſas Factoris narrata in 6. non † releuat, quia non eſt voluntaria, & vnica ferè hebdomada decimæ exiguntur, Caualet. *deciſ.* 462. *num.* 2. Adden. ad Gregor. XV. *deciſ.* 245. *ſub num.* 12. *verſ. eadem ratione.* Prout nec in 13. articulatum onus retinendi duos Cappellanos, quia ex actu viſitationis de anno 1592. exaduerſo producto apparet vnicum tantum conduci debuiſſe, licet in viſitatione anni 1561. duos conduci demandatum fuiſſet, eo quod tunc
16 aberat Plebanus, & in omnem euentum poſterior † viſitatio deberet attendi, Caſtr. *conſ.* 278. *num.* 1. *lib.* 2. Menoch. *præſumpt.* 38. *num.* 31. *lib.* 6. Maximè quia non probatur neceſſitas ſeruitij duorum Cappellanorum, & quamuis extent duæ Eccleſiæ annexæ huic Plebaniæ, nempè S. Angeli, & S. Crucis, in illis adimpletur totum ſeruitium per celebrationem duarum Miſſarum quolibet menſe prout ex teſtibus Summario Pauonij num. 15. ſalarium verò Cap-
13 pellani gratis dicitur aſcendere ad ſcuta 30. † cùm imò illimet, qui Cappellaniam exercuerunt firmiter examinati depoſuerint, ſolum pro ſcutis decem annuis inſeruijſſe, ex quibus quinque ſoluebantur à Parochianis, itant nulla poſſit haberi ratio fidei extraiudicialis Rectorum conuicinorum, cum † magis attendi debeat ſolitum huius Eccle- 18
ſiæ, Rot. *deciſ.* 414. *num.* 9. *part.* 1. *recent.* Expenſæ tandem olei, ceræ, & aliæ in eodem 13. articulo contentæ non releuant, quia etiam illis deductis remanet pro Rectore ſcut. 172. cum fructus Plebaniæ aſcendant ad ſcuta 374. vt fuit firmatum in deciſione coram bon. mem. Merlino, nec
† in calculum referendæ ſunt niſi expenſæ ordinariæ, Rot. 19
deciſ. 298. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* Buratt. *deciſ.* 418. *num.* 1. *& ſeqq. deciſ.* 458. *num.* 1. *&* 2. Add. ad Greg. XV. *deciſ.* 245. *num.* 12.

Septimus, & octauus articulus continens, quod paſcua herbarum in Monte S. Angeli, & ligna ſiluarum vendi non conſueuerunt nullius eſt momenti, quia ligna inſeruiunt ſaltem pro vſu Titularis, idemque tenetur bona Eccleſiæ,
† vel locare, vel fructus in ſuam congruam imputare, Re- 20
buff. *de cong. num.* 85. Rot. *in Maurianen. penſionis* 13. *Iunij* 1635. *coram bon. mem. Pirouano, & in Romana penſionis* 17. *Martij* 1628. *coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Veroſpio iuniori.*

Nonus circa quantitatem caſtanearum non ſpecificat omnes ſiluas Eccleſiæ, prout ſpecificarunt teſtes Penſionarij qui etiam deponunt de facto proprio Summario illius num. 11. Decimus loquens de incertis, & extraordinarijs
emolumentis † non percutit tempus gratiæ reſeruationis 21
penſionis, vt debet *cap. ſi eo tēmpore de reſcript. in* 6. Felin. *in cap. ad aures num.* 17. *eod. tit.* Caputaq. *deciſ.* 330. *num.* 1. *part.* 3. Mantic. *deciſ.* 290. *num.* 2. Buratt. *deciſ.* 3. *num.* 28. *& deciſ.* 4039. *num.* 8.

Quærimoniæ Curij anteceſſoris in hoc beneficio de inſufficientia redditum, quas refert vndecimus articulus,
ſeu lis ab eodem Curio mota contra Penſionarium † quam 22
duodecimus nihil faciunt, quia quærimonijs præualet factum poſitiuum ſolutionis penſionis per totum tempus quo Curius vixit, Buratt. *deciſ.* 113. *num.* 20. Caualer. *deciſ.* 100. *num.* 7. Rot. *deciſ.* 194. *num.* 11. *part.* 6. & lis terminata fuit
per concordiam, cumque † probari poſſit per exhibitio- 23
nem actorum iudicialium, deſuper remiſſoria concedenda non eſt, Rot. *deciſ.* 196. *num.* 8. *part.* 1. *recent.*

Tandem ſuper decimoquarto articulo negante penſionem fuiſſe integrè ſolutam à Curio, quia contrarium apparet ex publicis inſtrumentis, remiſſoria non poteſt concedi, Seraph. Ægid. & alij ſupra allegati.

Erita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Camerineñ. Penſionis.

Lunæ 12. *Maij* 1642.

ARGVMENTVM.

Penſiones illæ transferri non poſſunt ſecundum Bullam fel. rec. Vrbani Papæ VIII. quæ ſunt vltra medietatem fructuum beneficij, & ex quibus probetur quod penſio excedat medietatem fructuum beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Penſiones transferri non poſſunt, ſi excedant medietatem fructuum beneficij.*
2 *Valor fructuum in quacumque materia benè probatur computato anno fertili cum ſterili.*
3 *Teſtes benè probant valorem fructuum alicuius beneficij, ſi coarctent negatiuam.*
4 *Locationes iunctis adminiculis plenè probant valorem verum, & num.* 5. *&* 6.
7 *Valor fructuum, ex pluribus ſimul iunctis benè iuſtificatur.*
8 *Bona, quæ non ſpectant ad aliquod beneficium, non ſunt computanda ad conſtituendum verum valorem fructuum beneficij.*
9 *Teſtes, qui coarctant negatiuam bonorum, probant non exiſtentiam aliorum bonorum.*
10 *Qualitas adiecta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi.*
11 *Beneficij medietas fructuum debet remanere penes titu-*

titularem, vt valeat tranſlatio penſionis ſoluenda
exee.

12 *Penſionis tranſlationis tempus debet attendi, an medie-*
tas fructuum beneficij remaneat penes titularem.

13 *Nullum, quod eſt tractu temporis non poteſt conuale-*
ſcere.

14 *Negatiua per non èxceſſum non iuſtificatur per probatio-*
nem de aſcenſu.

15 *Confeſſio erronea non poteſt praeiudicare veritati conſi-*
ſtenti in facto.

Veritas attendenda venit.

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſ. 129. ſub
die 7. Iulij 1642. coram eodem Reuerendiſſ. Tarra-
conen.

DECISIO CCCCLXXIX.

SVper beneficio ſub inuocatione B. Mariæ Caſafuſculæ
erecto, & dotato de anno 1605. per q. Philippum Se-
uerinum in annuo redditu ſcutorum 500. ſuper omnibus
eius bonis fuit de anno 1621. reſeruata annua penſio ſcu-
torum 450. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Gymnaſij,
à quo de anno 1623. pro Franciſco nepote rata ſcutorum
50. fuit tranſlata, remanentibus ſcutis 400. eidem Cardi-
nali; Vacante poſtmodum de anno 1634. hoc beneficio fuit
de eo legitimè prouiſus Reuerendiſſ. P. D. Georius, qui
literis non expeditis illud ceſſit in fauorem Nicolai Seueri-
ni, reſeruatis ſibi omnibus fructibus loco penſionis, poſt-
quam penſiones Cardinalis, & Franciſci nepotis in totum,
vel pro medietate ceſſauerint, demptis ſcutis 55. pro titula-
ri, & ſcutis 25. pro Pungello ſub eadem conditione ceſſatio-
nis penſionis.

Per obitum Franciſci Gymnaſij de anno 1636. ceſſauit
penſio ſcutorum 50. ad fauorem Reuerendiſſ. P. D. Geo-
rij fructuum reſeruatarij; de anno 1638. Cardinalis Gym-
naſius vigore indulti Apoſtolici ex dicta penſione ſcutorum
400. ſcuta 250. tranſtulit ad fauorem Annibalis Dominici,
necnon alterius Annibalis de Gymnaſijs, remanentibus ſi-
bi ſcutis 150. Introducta lite ſuper inualiditate penſionis,
fuit mihi cauſa commiſſa, & examinatis teſtibus ſuper di-
minutione fructuum dicti beneficij, dubitaui hodie, an
tranſlatio penſionis ſuſtineretur, & Domini negatiuè re-
ſoluerunt.

Moti potiſſimum ex Bulla Sanctiſſimi D. N. Vrbani VIII.
la xx. inter eius impreſſas expreſsè prohibente tranſlatio-
nem penſionis vltra medietatem fructuum beneficij, ita &
1 taliter vt nunquam illa ſuſtineatur, niſi medietas † eo-
rum pro titulari remaneat, vt in puncto de hac Bulla
Lotter. *de re benefic. lib. 1. quaſt. 36. num. 127. & ſunt deciſio-*
nes in cauſa Albiganen. penſionis 3. Iulij 1628. coram bon.
mem. Pirouano, & in Alerien. penſionis 7. Iunij 1634. coram
Eminentiſſ. Cardinali Veroſpio, & pro parte titularis con-
cludenter fuit probatum tum per teſtes reddentes opti-
mam cauſam ſcientiæ de eorum valorem, per decem an-
nos ante vſque ad tempus ſequutæ tranſlationis, & poſtea
fructus huius beneficij non aſcendere niſi ad ſcuta 300.
2 computato anno ſterili cum fertili, † qui eſt verus modus
probandi valorem in quacunque materia, Sarn. *in reg. de*
valor. quaſt. vltim. Garz. *de benef. part. 5. cap. 3. num. 156.*
Achill. *deciſ. 24. de probat.* Put. *deciſ. 374. num. 3. lib. 3. in*
correct. Rot. *diuerſor. deciſ. 189. num. 4. part. 1.* Seraph. *de-*
ciſ. 1340. num. 2. Lotter. *de re benef. lib. 1. quaſt. 28.* cum
alijs per adden. ad Buratt. *deciſ. 538. ſub num. 22.* & fortius
quia tanquam practici, & informati de loco, quia
coluerunt terras ſpatio plurium annorum concludunt,
3 † aliter eſſe non poſſe, ea quo ipſi ſcirent, & coarctant
negatiuam, Guttier. *canon. quaſt. lib. 1. cap. 30. num. 68.*
Garz. *de benef. part. 5. cap. 3. num. 220.* Pariſ. *de reſignat. be-*
nef. lib. 10. quaſt. 2. num. 55. Put. *deciſ. 26. lib. 1. in correct. &*
part. 5. recent. deciſ. 68. num. 1. & deciſ. 283. num. 6. & 7.
part. 7. Quam etiam per inſtrumentum locationis factæ per
Oeconomum deputatum ad inſtantiam Cardinalis Gymna-
ſij de anno 1637. pro ſcutis 300. qui aſſeruit, ſe exactiſſi-
mas diligentias feciſſe, nec maiorem affictum inueniſſe,
4 quæ locatio † iunctis adminiculis, plenè probat valorem
Dec. *conſil. 146. num. 14.* add. ad Gregor. XV. *deciſ. 101.*
num. 5. verſic. concurrentibus tamen, Rot. *in recent. deciſ. 367.*
num. 3. part. 5. & 213. num. 21. part. 6. præſertim contra
5 † tranſlatarios à transferente cauſam habentes, Rot. *in*
Romana fideicommiſſi de Maximis 18. Februarij 1634. co-

ram bon. mem. Coccino, & in Peruſina Laudi 3. Iulij 1634.
& 2. Martij 1635. coram Motman. Ex quo affictu ſequitur,
quod non ſolùm medietas, ſed nec † obolus pro titulari re- 6
maneret.

Pro adminiculis autem in præſenti benè deſeruiunt de-
poſitiones prædictorum teſtium, qui optimè deponunt, &
concordant in quantitate bonorum beneficij, nempè quinq;
tantummodo corporum, *Del Giardino, del Colle della Pe-*
ra, di Sante Vito, della Giglia, & della Frana, & in quan-
titate † fructuum, ex quibus omnibus optimè reſultat pro- 7
batio veri valoris, Natt. *conſ. 510. num. 4.* Surd. *conſil. 293.*
num. 31. Rot. *part. 2. recent. deciſ. 479. num. 1.*

Nihil obſtat prætenſa exiſtentia aliorum bonorum vltra
prædicta corpora, quia dicta bona ſpectarunt ad alios fra-
tres fundatoris beneficij, † cum tempore erectionis ipſius 8
beneficij communiter poſſiderentur, vt in Summario par-
tis aduerſæ num. 9. prout exitus hoc benè comprobauit,
ex quo dum fuit intentata immiſſio ex Saluiano ad fauo-
rem Oeconomi ſupradicti beneficij deputati ad inſtantiam
bon. mem. Cardinalis Gymnaſij in defectum non ſolutio-
nis penſionis coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio de
anno 1636. tantum fuit effectuata dicta immiſſio in prædi-
ctis quinque corporibus, in quibus remanſit dos beneficij,
† vt deponunt etiam teſtes, qui coarctant negatiuam exi- 9
ſtentiæ aliorum bonorum de tempore tranſlationis penſio-
nis, de qua agitur.

Nec obſtat, quod valor dicti beneficij veniat attenden-
dus de tempore erectionis, quo attento illud reddebat ſcu-
ta 500. Quia reſpondebant Domini, dictam Conſtitutio-
nem Sanctiſſimi referri ad tempus tranſlationis, dum tan-
tum voluit proſpicere exonerationi beneficiorum, & con-
ſequenter eſſe probandum valorem de eo tempore, quo be-
neficium grauabatur, † qualitas enim adiecta verbo venit 10
regulanda ſecundum tempus verbi *in l. deliſtis, §. ſi extra-*
neus, ff. de noxal. l. Titius in princ. & ibi Bart. *ff. de milit.*
teſtam. Alex. *conſ. 5. num. 3. vol. 7.* Surd. *de alim. tit. 9. q. 13.*
num. 5. Rot. *deciſ. 733. nu. 3. & 4. part. 2. recent.* Quo inſpe-
cto dum valor beneficij aſcendebat tantùm ad ſcuta 300. vt
teſtes, & inſtrumentum locationis comprobant, ex præ-
dictis infertur, tranſlationem in totum corruere, quia ſi
Cardinali ſuper dicto beneficio adhuc remanſerunt ſcu-
ta 150. quæ ſumma eſt medietas valoris beneficij, alia me-
dietas † non poterat indubitanter grauari, quæ libera erat 11
remanſura penes titularem, iuxta prædictam Conſtitutio-
nem Sanctiſſimi D. N. Lotter. *de re benef. lib. 1. dicta q. 36.*
num. 127. & in d. Alerien. penſionis coram Eminentiſſ. Card.
Veroſpio.

Minus obſtat, quod per mortem Cardinalis Gymnaſij,
penes quem remanſit reſiduum penſionis, quod erat ſcuto-
rum 150. titularis fuit conſequutus penſionem pro dicta ra-
ta ſcutorum 150. non tranſlata, ſiue potius D. Reſeruata-
rius fructuum, quia cùm veniat attendendum tempus tran-
ſlationis, & tunc nulla pars fructuum † remanebat titula- 12
ri, prout in Conſtitutione cauetur, ſi tranſlatio fuit à prin-
cipio nulla, non potuit tractu † temporis conualeſcere,
l. quæ ab initio. ff. de reg. iur. vbi Dec. & Doct. *cap. non fir-*
matur eod. tit. in 6. Seraph. *deciſ. 229. num. 2. & in dicta*
Alerien. penſionis 7. Iunij 1634. coram Veroſpio.

Nil facit confeſſio titularis in ſupplicatione ſuæ proui-
ſionis de anno 1634. quod fructus beneficij non excedebant
ducat. 340. Quia fuit reſponſum, expreſſionem fructuum
fuiſſe tunc factam per non exceſſum, quo caſo ſufficit in
obolo † verificari, nec præiudicare in probatione veri va- 14
loris per exceſſum, nec è contra Gregor. XV. *deciſ. 13. n. 5.*
& 147. num. 1. Burat. *deciſ. 437. num. 10.* & in præſenti be-
nè verificatur in ſcutis 300. tam ex depoſitionibus prædi-
ctorum teſtium, quàm ex inſtrumento locationis, vnde
confeſſio erronea † non poteſt præiudicare veritati conſi- 15
ſtenti in facto, quæ venit attendenda, *l. non fatetur, ff. de*
confeſſ. Menoch. *conſ. 147. num. 29.* Gregor. XV. *deciſ. 522.*
num. 14. Burat. *deciſ. 912. num. 10.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Fideicommiſſi de Ceulis.

Veneris 16. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Filius, licet non cenſeatur renunciaſſe legitimæ, niſi id clarè, & liquidè conſtet, & verba ad aliud non poſſit referri, tamen id procedit, quando pater inſtituit fidei commiſſum, & in caſu, quo tale fideicommiſſum per filium non acceptaretur, tunc cenſeretur tantum hæres inſtitutus in legitima, tunc qualis renunciatio ſufficeret.

SVMMARIVM.

1 *Legitima, vt dicatur renunciatum, requiruntur verba clariſſima.*
2 *Verba renunciationis legitimæ, debent eſſe ita clara, vt ad aliud referri non valeant.*
3 *Pater, quando filium non acceptantem fideicommiſſum ſuper certis bonis ei relictis inſtituit eum in legitima ſolum.*
4 *Tunc ſi filius approbet teſtamentum, dicitur renunciaſſe legitimam, etiamſi ſpecifica mentio non fuerit facta de ea, amplia num. 5.*
5 *Clauſula*, in omnibus, & per omnia, *totum comprehendit.*
6 *Approbatio reſtringi debet ad id, quod eſt minus præiudiciale.*
8 *Deciſ. 200. part. recent. in quibus terminis loquatur.*
9 *Approbatio teſtamenti facta cum clauſula*, in omnibus, & per omnia, *operatur, vt non patiatur reſtrictionem ad certam partem teſtamenti.*
10 *Teſtamenti approbatio, ad quid ſit referenda.*
11 *Teſtamentum impugnatum, & non approbatum diceretur, ſi principalis intentus teſtatoris, non fuiſſet acceptatus.*
12 *Fideicommiſſi reſeruatio licet non importet nouam diſpoſitionem, ſupponit tamen fideicommiſſum.*
13 *Litibus renuncians cenſetur etiam renunciare, iuribus in litem deductis.*
14 *Fideicommiſſum, & alienationis permiſſio poteſt eſſe ſimul, quia cenſetur vnum ſubordinatum alteri, & conditionaliter conceptum, ſi non fuerit alienatum.*
15 *Tranſactionis tempus debet attendi, quidquid poſtea acciderit.*
16 *Teſtes deponentes de auditu non releuant.*
17 *Teſtes tunc probant dum deponunt de certa ſcientia, diſtinctè, & concludenter.*
18 *Aſſertioni teſtatoris, ſtandum eſt, donec contrarium probetur.*
19 *in Tranſactione, quando filius acceptauit teſtamentum paternum, in omnibus, & per omnia, tunc omnia in eo cenſetur acceptaſſe.*
20 *Legitima grauari poteſt conſentiente filio.*
21 *Obſeruantia diuturna, & longæua multum operatur.*
22 *Minor, maior factus niſi reclamauerit de geſtis in minori ætate ei præiudicant.*

Deciſio iſta eſt in eadem de qua ſupra deciſiones 175. ſub die 26. Nouembris 1639. coram eodem Reuerendiſſimo Carrillo p. 8. recent. & 459. ſub die 14. Ianuarij 1641. coram eodem Carrillo ſupra hac eadem part. 9. recent. tom. 1.

DECISIO CCCCLXXXI.

CONtra duas deciſiones firmantes non eſſe locum detractioni legitimæ ſuper bonis, de quibus agitur hæredes Franciſci Ceuli ex ſolita Dominorum benignitate nouam audientiam obtinuerunt, cauſa igitur ſuper eiſdem re propoſita, & ab omnibus Dominis diſcuſſa adhuc reſponſum fuit, ſtandum eſſe in deciſis, ex luculenter deductis in prædictis deciſionibus.

Quibus non aduerſantur tria præcipua obiecta, ſuper quibus hodie informantes pro hæredibus dicti Franciſci totam vim faciebant pro receſſu.

Nam primò non obſtat, quod ad effectum, vt legitimæ
dicatur renunciatum, requirantur verba, ex † quibus aper- 1
tiſſima voluntas colligatur, & probatio ſit indubitata, iuxta
diſpoſitionem textus *in l. ſi quando 35. §. illud in fin. C. de
inoff. teſtam.* Rota *deciſ. 342. num. 2. part. 5. recent.* adeòvt
verba ad aliud referri † non poſſint, quam ad renunciatio- 2
nem legitimæ, vt dixit Rota in *deciſ. 541. n. 2. part. 3. recent.*
Quia quando Pater filium non acceptantem fideicommiſ-
ſum ſuper certis bonis ei relictis † inſtituit in ſua legitima, 3
iuxta cautelam Soccin. iun. *in conſ. 122.* communiter appro-
batam ſat eſt ſi filius teſtamentum paternum approbet, † ad 4
hoc vt dicatur facta expreſſa, ac indiuidua renunciatio, le-
gitimæ, vt in his terminis declarant idem Soccin. iun. *d. con-
ſil. 122. num. 21. & ſeq. lib. 1.* Card. Mantic. *de coniect. lib. 7.
tit. 8. num. 11.* Odd. *conſ. 63. num. 25.* Merlin. *de legitim. lib. 3.
tit. 2. quæſt. 10. num. 27.* Bellon. iun. *conſ. 65. num. 47. & ſeqq.*
Giouagn. *conſ. 1. num. 9. & 10. lib. 2.* Fuſar. *de ſubſtit. q. 296.
num. 58.* quæ concluſio procedit abſque vlla prorſus difficul-
tate concurrente prout hic approbatione cum clauſula † *in* 5
omnibus, & per omnia, vt in indiniduo tradunt Ruin. *conſ.
56. num. 6. & 12. lib. 2.* Peregr. *de fideicommiſ. art. 36. n. 89.
& 96.* Surd. *conſ. 412. n. 23. & 29.* Fuſar. *de ſubſtit. d. quæſt.
296. num. 93. & 94.* cum alijs cumulatis in præcedentibus
deciſionibus.

Nec placuit replicatio, quod ſcilicet teſtamentum, & co-
dicilli Hieronymi habeant duas partes, in quarum prima
prohibetur legitima ſupponendo bona particulariter Iulio
Cæſari relicta ſub vinculo fideicommiſſi, & in altera con-
ceditur ipſius legitimæ detractio, & in ſpecie ſuper bonis de
quibus agitur, & ideò dicta approbatio poſſit referri ad hanc
ſecundam partem † minus præiudicialem filio ad quod 6
comprobandum allegabatur deciſio *Romana Palatij de
Aquila 200. in ordine part. 1. recent.* vbi deciditur, quod
Mutius alter filius dicti Hieronymi Teſtatoris † adeundo 7
ſimpliciter hæreditatem Patris non ſibi præiudicauit in por-
tione legitimæ etiamſi fuerit expreſsè prohibita illius de-
tractio.

Quoniam in dicta deciſione Romana Palatij præſuppo-
nitur teſtatorem quoad Mutium † non ſeruaſſe dictam cau- 8
telam Soccin. iun. vt patet ex eius lectura, & præcipuè ex
num. 7. & ſic non applicatur Iulio Cæſari, de quo particu-
lariter diſpoſuit in codicillis ſeruando ſpecificè d. cautelam,
& vlterius Mutius expreſsè non approbauit teſtamentum
paternum prout fecit Iulius Cæſar in tranſactione ſubſecu-
ta, & quidem cum clauſula † *in omnibus, & per omnia*, quæ 9
operatur, vt approbatio paterni teſtamenti nullo modo re-
ſtringatur, vt in ſpecie aduertunt Ruin. *in d. conſ. 56. n. 12.
lib. 2.* & Fuſar *de ſubſtit. d. quæſt. 296. n. 96.* relati per Barboſ.
in clauſul. 67. num. 12. Vnde fit, quod cum aſſignatio legiti-
mæ, ſeu potius ſupplementi facta fuerit in illis bonis caſu
quo Iulius Cæſar fideicommiſſum acceptare detrectaret, &
ſic conſecutiuè ad fundandam prohibitionem ipſius legiti-
mæ, iuxta d. cautelam Soccini ſubſequens approbatio teſta-
ſtamenti, & codicillorum non debet, nec poteſt reſtringi ad
† hanc ſecundam partem, quæ eſt diuerſæ conditionis à fi- 10
deicommiſſo, ſed imò referenda eſt ad fideicommiſſum tan-
quam præcipuum teſtatoris intentum, ad textum in *l. vl-
tima §. Titia ff. de liber. legat.* Iaſ. *in l. talis ſcriptura n. 40.
verſ. ſeptimo intellige ff. de legat. 1.* Ruin. *conſ. 45. num. 14.
lib. 1.* Menoch. *conſ. 334. num. 1. & conſ. 939. num. 23.* alias
† enim non approbatum, ſed potius impugnatum diceretur 11
teſtamentum paternum.

Quod benè confirmatur ex ſubſequenti reſeruatione
mutui, & reciproci fideicommiſſi; quæ licet non impor-
tet nouam diſpoſitionem præſupponit † tamen præexiſten- 12
tiam fideicommiſſi tanquam obiectum præſeruationis, &
ius in eo ſucceden. conſeruat, Honded. *conſ. 64. num. 22.*
Craueтt. *conſ. 70. num. 5. in fin. num. 6.* cum alijs relatis per
Barboſ. *in clauſ. 193. num. 5.* Nec ſubſiſtit, quod iſta præ-
ſeruatio non comprehendat Tiberium cum quo fiebat
tranſactio, quia imò ille paulò antè fuerat in eodem Capi-
tulo nominatus, & ad eius fauorem Iulius Cæſar ibidem
renunciauerat † litibus, quarum nomine dicitur etiam re- 13
nunciatum iuribus in litem deductis, & ſic detractioni legi-
timæ, ad *l. poſtquam liti*, vbi gloſs. *verb. 2. nota C. de pact.*
Afflict. *deciſ. 220. num. 18.*

Prout nec poſſunt verba d. præſeruationis fideicommiſſi
referri ad filios d. Iulij Cæſaris, inter quos aderat fideicom-
miſſum graduale, & reciprocum in portione patris,
quia dato hoc intellectu, fruſtatoria fuiſſet remiſſio cadu-
citatis incuſſæ per Iulium Cæſarem ob lites motas contra
diſpoſi-

diſpoſitionem paternam, eaque non poteſt verificari niſi
in fideicommiſſo reciproco inter ipſum Iuliom Cæſarem,
& Tiberium quo teſtator Iulium Cæſarem priuauerat in
caſom petitionis legitimæ, nam de cætero oullam in hunc
caſum Teſtator caducitatem induxit, ſed ſolum diſpoſuit,
quod officia Iulio Cæſari, & filijs legata io legitimam im-
putarentor, tunc enim habita per Patrem legitima nul-
lum fideicommiſſum remanebat in eius portione, & conſe-
quenter non poterat ſubſiſtere reciproca ſubſtitutio inter
deſcendentes dum deficiebat fideicommiſſum paſſiuum ex
parte Iulij Cæſaris, & filiorum, vt latius pooderatum fuit in
ſecuoda deciſione.

Secundò principaliter noo obſtat, quod pro parte Tibe-
rij nollum adeſſet reciprocum fideicommiſſum cum habe-
ret à Teſtatore liberam alienandi facultatem ſibi in codi-
cillis attributam, & ſic non ſit veriſimile, quod Iulius Cæ-
ſar pro ſolis ſcutis 6000. receptis in dicta tranſactione
voluerit acceptare Caſalia Pollinis, & Radicicoli cum
onere fideicommiſſi, & renunciare legitimæ, quæ ſuppo-
nitur fuiſſe ſcutorum 60. mil. quia obiectum diluitur ex fa-
cto, Nam teſtator voluit quidem portionem Tiberij poſse
14 obligari Creditoribus, ad hoc vt † facilius ille rationem
bancariam proſequeretur, ſed non ideò ſubſtulit penitus
fideicommiſſum deſuper conſtitutum; poterat enim verifi-
cari in bonis non alienatis, vt per Iaſon. *conſ.* 232. *in fin.*
*lib.*2. Gabriel. *conſil.*99. *num.*8. *in fin. & ſeqq. lib.* 2. Surd. *in*
*conſ.*96. *num.*25. *& ſeqq.* Menoch. *conſ.*130. *num.* 1. *& ſeqq.*
*lib.*12. Rota *deciſ.*396. *num.* 11. *part.*4. *recent.* & ideò parum
refert, quod deinde omnia bona Tiberij ære alieno obruta
15 remanſerint, quia debet atteodi tempus † tranſactionis,
non quod poſtea euenit, Surd. *de alim. tit.*9. *quæſt.*11. *n.*29.
*& ſeqq. & deciſ.*278. *n.* 26. *& ſeqq.* Seraph. *deciſ.* 627. *n.* 11.
& 12. cum alijs allegatis in *Bononien. Cenſus* 16. *Decembris*
1639. *coram Reuerendiſſimo P. D. meo Patriarcha Panzi-*
rolo; eo enim tempore inſpecto, poterat Iulius Cæſar ſpe-
rare longè pinguiorem ſucceſſionem ex d. reciproca ſubſti-
tutione, quia Tiberius erat hæres vniuerſalis, & vbi ne-
gociatio bonorum finem ſortita eſſet, aucta fuiſſet in im-
menſum ſubſtantia ipſius, & coaſequenter ceſſat prætenſa
inueriſimilitudo.

Maximè cùm nec etiam iuſtificetur, qood legitima
aſcenderet ad ſcuta 60. mil. oam teſtes ad id probandum
16 dati, non debent attendi vti deponentes de † auditu,
cum ad hunc effectum Teſtes deponere debeant de propria
17 ſcientia, diſtinctè, & concludeoter deductis debitis, † vt in
ſpecie aduertunt Aldobrand. *in conſil.* 60. *num.* 23. *lib.* 1.
Burſat. *conſil.*223. *num.* 16. Rot. *deciſ.* 272. *num.* 25. *part.* 5.
recent. & fuit dictum in Peruſina fideicommiſſi de Meniconi-
bus 15. *May* 1634. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Merlino*
Decano.

Imò pootius conſtat de contrario inhęrendo aſſertioni Te-
ſtatoris, qoi in teſtamento ait, prohibeo dd. Fabio,
Mutio, Iulio Cæſari, & Tiberio, & eorum deſcendenti-
bus, & fideicommiſſarijs, ne poſſint, neque præſumaot
de dictis bonis ſtabilibus quicquam detrahere occaſione
legitimæ, aut falcidiæ, attento quod eiſdem filijs aſſignaui
bona valoris maioris eorum legitimæ, &c. & in ſecundis
codicillis ioquit, & quamuis eius filijs plus aſſignauerit
quam ſit eorum portio legitimæ de Iure competen. & ideò
contenti remanere, debeant bonis aſſignatis cum fidei-
commiſſo, & conditionibus diſpoſitis in teſtamento, &c.
& idem clarius repetijt in vltimis codicillis loquendo in
18 ſpecie de Iulio Cæſare cum expreſſione, & † enumeratio-
oe bonorum ei relictorum; cui quidem aſſertioni ſtan-
dum eſt, donec probetur erronea, Angel. *in* §. 1. *in authen.*
de iureiuran. à morientibus præſtit. Mangil. *de euict. quæſt.*
108. *num.*27. Barz. *deciſ.*105. *num.*25. Rota *deciſ.* 163. *nu.* 2.
part. 5. *& deciſ.*164. *num.*4. *part.* 7. *recent.* & eò magis quia
dum Iulius Cæſar in tranſactione acceptauit, & appro-
bauit teſtamentum, & codicillos patris in omnibus, &
19 per omnia, † cenſetur quoque acceptaſſe, & approbaſſe
d. aſſertionem in teſtamento, & codicillis contentam, ex
traditis per Aym. *conſil.*245. *num.*4. Soccin. ſen. *conſil.* 125.
num. 2. *verſic. pro certo*, *& num.*4. *vol.* 3. Rota *deciſ.* 429.
num. 2. *in fin. part.* 2. *recent. & deciſ.* 246. *num.* 9. *coram*
Buratto.

Tertiò, & denique non obſtat, quod tranſactio ema-
nauerit iuxtà conſilium bon. mem. Cardinalis Ceſij, &
Dominorum de Rota, vt ſæpè repetitur in ea, & ſic cum
liſio Rota penderet ſuper ſupplemeoto legitimæ eadem
tranſactio reſtringi debeat ad eaodem cauſam ſupplemen-
ti, itaut bona de quibus agitur Iulius Cæſar retinuerit
liberè pro legitima, & pecunias receptas in tranſa-
ctione habuerit pro ſupplemento, quia vltra quod lis non
cedebat ſuper ſolo ſupplemento legitimæ, ſed etiam ſuper
nullitate diſpoſitionis paternæ, & quacumque alia præten-
ſione, vt patet ex commiſſionibus datis in hodierno Sum-
mario fideicommiſſariorum num. 1. & 2. in omnem euen-
tum quatenus etiam lis præcedens eſſet ſolum ſuper ſupple-
meoto, nihilominus potuernot illi prudentiſſimi Patres
ſuadere Iulio Cæſari mediante receptione ſcut. 6000. vt ab
hac lite recederet, & conſuleodo conſeruationi familiæ pa-
ternum fideicommiſſum acceptaret prout acceptauit, dum
approbauit teſtamentum, & codicillos in omnibus, & per
omnia, vt ſupra fuit firmatum, & patet partes noluiſſe ſe
reſtringere ad litem tuoc peodentem, quia reounciauerunt
etiam litibus futuris.

Nec ſubſiſtit, quod ſolutio ſcutorum 6000. fuerit facta
pro ſupplemento legitimæ, ſed potius facta fuit pro re-
ceſſu à lite, & redemptione vexationum tàm motarum,
quàm mouendarum, vtque facilius Iulius Cæſar conſenti-
ret oneri fideicommiſſi ſuper legitima, vt conuincitur ex
ſupra deductis, & latius ponderatis in præcedentibus deci-
ſionibus, & clarius elicitur ex calculo facto per informao-
tes pro fideicommiſſarijs in hodieroa diſputatione, vbi pro-
batur ad manus Iulij Cæſaris perueniſſe ſummam longè
maiorem ſcutorum 60. mil. quia Caſale Pollinis fuit ven-
ditum ab eius filio pro ſcut. 28550. & Caſale Radicicoli
pro ſcutis 18. mil. & domus S. Marci pro ſcut. 5500. Sum.
num. 3. ac inſuper fuerunt ſoluta creditoribus eiuſdem
Iulij Cæſaris ſcuta 12. mil. quæ ſimul iuncta aſcendunt ad
ſcuta 64. mil. vltra officia vacabilia aliaque mobilia ingen-
tis valoris, quæ ex præcepto Teſtatoris ei imputari debe-
bant in legitimam, vt conſtat ex lectura Teſtamenti, &
Codicillorum.

Vnde colligitur, quod calculando etiam legitimam in
ſumma ſcutorum 60. mil. iuxta prætenſionem hæredum
grauatorum, adhuc Iulius Cæſar non poterat aliquod ſup-
plumentum prætendere, dum ad computum legitimæ im-
putabantur bona de quibus agitur, & ſic perneceſſe con-
cludendum eſt, quod ſolutio ſcutorum 6000. facta fuerit ad
hoc, vt idem Iulius Cæſar recederet à lite, & acceptaret
onus fideicommiſſi in iſtis bonis cum incompatibile, non
ſit, quod quis petierit legitimam, & deinde acceptauerit
onus fideicommiſſi deſuper impoſitum, † quia conſen- 20
tiente filio etiam legimitima grauari poteſt, Gabriel. *de le-*
*gitim. concluſ.*8. *limit.*20. *num.*55. Molin. *de Hiſpan. primog.*
*lib.*2. *cap.*3. *num.*7. cum alijs allegatis *in* 2. *deciſ. cauſa* §. *ſed*
quatenus.

Et omnis hæſitatio ſicqoe adeſſet remouetur ex diuturna,
& longæua obſeruantia † conſiderata in vtraque deciſione, 21
Vnde apparet tam d. Iulum Cæſarem, quàm eius deſcen-
deotes ſemper hæc bona retinuiſſe vti fideicommiſſaria, &
ſententias in contradictorio iudicio obtinuiſſe pro eorum
auocatione in vim dicti fideicommiſſi, neque ea euitari po-
teſt prætextu allegatæ † infantiæ Franciſci, quia etiam eo 22
facto maiori continuauit.

Alia ex aduerſo repetita ſatis ſublata viſa fuerunt in præ-
cedentibus deciſionibus, ideò concluſum fuit ſtandum eſſe
in deciſis vtraque parte ioformante.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Eugubina Dotis.

Veneris 6. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Statutum dans inſtrumentis publicis executionem paratam, intelligendum eſt de inſtrumentis validis, & certis, ac liquidis. Inſtrumentum, vt dicatur liquidum quid requiratur. Exceptiones extrinſecæ in iudicio poſſeſſorio non admittuntur contra inſtrumentum publicum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum, ſi det executionem paratam inſtrumentis publicis, qualiter ſit intelligendum.*

2 *Mulieris obligatio eſt nulla, ſi ſit facta ſine debitis ſolemnitatibus.*
3 *Inſtrumentum, vt dicatur liquidum, quid requiratur.*
4 *Inſtrumenta, vt dicantur exequibilia, quid requiratur.*
5 *Exceptiones extrinſecæ, quæ opponuntur contra publicum inſtrumentum, reijciuntur ad petitorium.*
Quidquid eſſet, ſi exciperetur de nullitate ipſius inſtrumenti.
6 *Conſuetudo dum abijt in deſuetudinem, non attenditur.*
7 *Actus aliud eſt, quod reperiatur prohibitus, & aliud quod facienti illum ſit impoſita pœna.*
8 *Fideicommiſſarij, quando ſunt plures, tunc vnus non poteſt agere ad totum niſi ſint coniuncti re, & verbis.*
9 *Tenetur tamen iſte, deinde dare omnibus ſocijs partem ſuam.*
10 *Inſtantia ad cuius fauorem fuit perempta ipſe, vel habentes cauſam ab eo, poſſunt de ea opponere.*
11 *Terminus ſtatutus ad iudicandum, an poſſit à partibus prorogari, & quid de prorogatione fatalium.*
12 *Inſtantia inducta per ſtatutum poteſt à partibus prorogari, vſque ad tempus à Iure decretum.*
13 *Clauſula*, ſi quid exequendum, *quando dicatur iuſtificata.*
15 *per Negationem generalem nempè*, narrata prout narrantur non eſſe vera, *non intelliguntur, negata in ſpecie qualitates.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua deciſiones 67. ſub die 14. Februarij 1642. coram eodem R. P. D. Carrillo, & deciſ. 202. ſub die 10. Iunij 1643. coram Reuerendiſs. Tarraconen. & deciſ. 478. ſub die 9. Maij 1642. coram eodem Reuerendiſs. Tarraconen.

DECISIO CCCCLXXXIII.

Confirmarunt Domini deciſionem in hac cauſa emanatam ſub die 14. Februarij anni currentis, qua firmatum fuit, mandatum de exequendo relaxatum à locumtenente Eugubino ad inſtantiam Comitis Bentiuoli, contra Comitem Franciſcum à Porta eſſe validum, quia adhuc ſubſiſtere, viſa fuerunt dictæ deciſionis fundamenta, non obſtantibus his quæ in contrarium hodie per informantes pro Comite à Porta deducebantur.

Nam omiſſis alijs obiectis reſpicientibus iniuſtitiam dicti mandati, quæ ſunt reſeruata ad particulares inſpectiones, ſtrictè quoad illius validitatem.

Non obſtat, quod licet ex Statuto Eugubino, & Decreto
Ducali detur via executiua publicis inſtrumentis, hoc ta-
1 men intelligi debeat de inſtrumentis † puris, & liquidis, vt
ibi, *puri, & liquidi, che ſaranno, &c.* quale dici nequeat
inſtrumentum, cuius vigore fuit relaxatum dictum man-
datum, cùm contineat Conſtantiæ obligationem, quàm
2 eſſe nullam, † fuit oppoſitum in actis, tanquam carentem
ſolemnitatibus Statutarijs. Quia ad hoc, vt inſtrumen-
tum dicatur liquidum, ſufficit quod contineat, prout hic
continet ſummam certam, ſcilicet promiſſionem dictæ
3 † Conſtantiæ pro ſcutis 3000. auri, Parlador. *lib. 2. rer. quo-*
tid. cap. fin. 1. part. §. 12. limit. 4. num. 27. & ideò cum ha-
4 beat omnia alia requiſita † enumerata per gloſſ. *in l. genera-*
li, C. de tabular. lib. 10. & latè declarata per Abb. *in cap. 1.*
de fid. Inſtrum. negari non poteſt, quin ſit purum, ac exe-
quibile, Galleſ. *de oblig. Cameral. quæſt.* 26. *num.* 1. non
obſtante exceptione oppoſita nullitatis obligationis dictæ
5 Conſtantiæ, † quæ vti extrinſeca, vt plurimum reſpicit al-
tiorem indaginem, & proindè reijci potuit ad Iudicium
ordinarium, quicquid ſit quando opponitur de nullitate
ipſius Inſtrumenti, vt diſtinguit Galleſ. *de obligat. Cameral.*
quæſt. 3. *num.* 5. & ſequitur ibidem Zacch. *ſub num.* 8. *cum*
ſeqq. facit Rota inter impreſſ. poſt eund. Gallei. *deciſ.* 48.
num. 1. & 2. & idem diſponitur in eodem Statuto, ſeu De-
creto, ibi, *Puri, e liquidi che ſaranno, non poſſi il Reo opporre, ne meno il Giudice ammettere per ritardar l'eſſecutione altra eccettione, che quella della nullità dell' Inſtromento prodotto.*

Prout non releuat nullitas deducta ex capite exceſſiuitatis, eo quod dicta Conſtantia ſe obligauerit pro augumento dotis, de qua agitur in ſumma ſcut. 3000. auri contra expreſſam diſpoſitionem reformationis Ducalis prohibentis dotium Conſtitutiones vltra florenos 2000. Quia vltra
quod † ſupponitur dictam reformationem abijſſe in deſue- 6
tudinem, ceſſat difficultas; ex quo illa non annullat dotes
vltra dictam ſummam conſtitutas, † ſed tantum imponit 7
pœnam ſcut. 55. vt patet ex illius confirmatione, ibi, *Confirmamus vt petitur, & obſeruari mandamus ſub pœna ſcut. 50. pro qualibet vice.*

Alia nullitas fundata in eo, quod Comes Cæſar non potuerit agere pro tota ſumma cùm haberet alios Confideicommiſſarios ſublata remanet in præcedenti *deciſione ſub verſ. nec exceſſus*, vbi affertur limitatio communiter re-
cepta ad illam concluſionem, vt † nempè non procedat,
quando vocati ſunt coniuncti re, & verbis, tunc enim
quilibet ex vocatis poteſt petere integrum fideicommiſſum,
iuxta diſtinctionem relatam per Pereg. *de fideicommiſ. art.*
9. num. 12. verſic. ſi verò, licet teneatur † poſteà reſtituere 9
cæteris ſuam portionem ex Iuribus in eadem deciſione vbi
proximè allegatis.

Sicuti non aduerſatur, quod Statutum Ciuitatis Eugubij inducat peremptionem. Inſtantiæ poſt lapſum ſex menſium computandorum à die præfixionis termini ad probandum, & ideò cum huiuſmodi terminus fuiſſet præfixus de ann. 1568. in Iudicio vniuerſali moto de anno 1577. per Comitem Horatium Carpineum contra Comitem Octauianum Bentiuolum præſcripta cenſeatur via executiua, quæ vigore eiuſdem Statuti ſpatio decem annorum præſcri-
bitur, vt in Summar. hodierno num. 22. Quia hæc exce-
ptio competeret forſan eidem Bentiuolo, ſeu ab eo † cau- 10
ſam habentibus, quorum fauore inſtantia fuiſſet perempta,
& propterea cum ipſi eam non allegauerint, ſed immò ea
non obſtante vtraque pars cauſam fuerit proſecuta, cenſe-
tur ab illa † concorditer receſſum prout fieri potuit, ad 11
tradita per Dec. *in cap. de cauſ. num.* 9. & 10. *de offic. deleg.*
vbi quod terminus Statutus adiudicandum poteſt à par-
tibus prorogari, & de prorogatione fatalium, † notat idem 12
Dec. *in cap. ex ratione num. 9. de appellat.* cum alijs cumola-
tis per Theſaur. *in deciſ.* 244. *num.* 2. vbi teſtatur de veriori,
& æquiori, & in terminis inſtantiæ inductæ per Statutum,
quod poſſit ex partium † conſenſu prorogari vſque ad tem- 13
pus præfixum de Iure communi, notat in ſpecie Iaſon. *in l.*
properandum n. 23. *verſ. 5. notabiliter limita, & n. 24. C. de*
Iudic. Scacc. *de appell. quæſt.* 15. *num.* 333.

Poſtremò non obſtat defectus iuſtificationis clauſulæ,
ſi quid exequendum, † quia vt firmatur in præcedenti deci- 14
ſione viſa fuit ſatis iuſtificata ex primo loco deductis, quæ
autem fuerunt poſtea producta ſolum tendebant ad remo-
uendas nouas exceptiones alterius partis, vtpotè exceptio-
nem legitimationis perſonarum, quæ nullatenus fuerat
antea oppoſita, cùm non reperiatur expreſſa inter exce-
ptiones, quæ dantur in Sum. de la Porta num. 2. nec com-
prehenditur ſub generali negatione facta in illis † verbis, 15
ibi, *narrata prout narrantur non eſſe vera*; quia per hanc
negationem non intelliguntur negatæ in ſpecie qualitates,
vt ex Doctr. Iaſon. *in l. eum qui num. 9. & 10. ff. de Iure iur.*
docet Practic. Papien. *in forma reſponſ. rei conuent. verb.*
narrata prout narrantur.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Archiepiſcopo Tarracineñ.

Romana Nullitatis deliberationis.

Veneris 6. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

à Sententia, ſi fuerit in tempore appellatum, non poteſt ea tranſire in iudicatum, & poſtquam eſt appellatum, in dubio iudicandum eſt, ne remaneat deſerta cauſa. Bona, quando nulliter ſunt hypothecata, nulla quoque dicenda eſt ſubhaſtatio, & deliberatio, & alia circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio validè dicitur interpoſita, & à ſententia, ſi intra decendium fuit interpoſita.*
2 *Sententia per appellationem ſuſpenſa, nullatenus poteſt tranſire in rem iudicatam.*
3 *Sententia, ſi tranſiuerit in rem iudicatam, eſt exequibilis.*

4 *Cauſa,*

4 *Cauſa, vt non dicatur deſerta ſufficit, quod infrà decem dies à die datorum reuerentialium, tranſmiſſa fuerit commiſſio ſignanda.*
5 *Et facta fuerit diligentia pro ea habenda.*
6 *Cauſa, vt excuſetur à deſertione, ſufficit quacumque diligentia, & ad hoc ſatis eſt porrectio commiſſionis, num. 7.*
8 *de Diligentia ex quibus dicatur conſtare, ne cauſa remaneat deſerta.*
9 *pro non Deſertione cauſa in dubio iudicandum eſt.*
10 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum.*
11 *Bona ſi ſint prohibita hypothecari, ſine conſenſu alicuius tunc nulliter dicuntur hypothecata ſine illius conſenſu.*
12 *Sine Actione agens repellendus eſt.*
13 *Bona ad fauorem alicuius quando poſſunt hypothecari, poſſunt etiam ad eiuſdem fauorem deliberari.*
14 *Sententia, vt executioni demandari poſſit, ſufficit, vt ex eiſdem actis poſſit iuſtificari.*
15 *Sententia executio, vt impediatur, poteſt impugnari ex nouiter deductis.*
16 *Caducitatem, quando Dominus directus non vult declarare, alius nequit hoc facere.*
17 *Alexand. conſil. 106. numer. 4. lib. 4. qui caſu loquatur.*
18 *ſub Obligatione generali non veniunt ea, quæ ſpecialiter ſunt prohibita alienari.*
19 *Obligare, quis non cenſetur voluiſſe ea, quæ non ſunt in ſua poteſtate, obligare.*
20 *Contrahentium voluntas à poteſtate metienda eſt.*
21 *Fundans ſe in aliquo actu requirentem aliquam qualitatem, illam tenetur probare.*
22 *Argumentum à veriſimili valet.*
23 *Subhaſtationis nullitas, quando ceſſet.*
24 *Reſcripta Principum intelligenda ſunt prout de Iure.*
25 *Princeps, ſi iubeat aliqua bona ſubhaſtari, qualiter id veniat intelligendum.*
26 *Bona aliqua non poſſunt dici eſſe in alicuius hereditate, ſi iam legitimè fuerunt ſubhaſtata, & deliberata.*
27 *Creditor poſterior non valet impedire deliberationem bonorum ab anteriori creditori facienda.*
28 *Confeſſio de receptione dotis quando dicatur facta inter perſonas ſuſpectas.*
29 *Confeſſio etiam emanata inter virum, & vxorem de receptione dotis, iunctis tamen adminiculis probat.*
31 *Matrimonia regulariter ſine dote non contrahuntur.*
32 *Maritus, dum longo tempore præſtitit alimenta vxori, præſumitur ſatisfactus de dote promiſſa.*
33 *Vxor, dum vrgente marito ad inopiam, obtinuit à Iudice aſſecurationem dotis, ſignum eſt, quod fuit ſoluta.*
34 *Subhaſtatio, & deliberatio facta vigore commiſſionis conditionalis, vt ea valeat, quid requiratur.*
35 *Ægidiana non intrat contra religioſos.*
36 *de Iure tertij, quis dare non poteſt, & num. 38.*
37 *Sententia tranſit in rem iudicatam ob non interpoſitam appellationem in tempore.*
39 *Sententia notoriè iniuſta non eſt exequenda.*
40 *Sententia, quando non tranſiuit in iudicatum, non poteſt dici, quod conſtet de re iudicata.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſuprà deciſ. 275. ſub die 27. Aprilis 1644. coram eodem Reuerendiſſ. Terracinen.

DECISIO CCCCLXXXIII.

De anno 1593. Catherina Caſtruccia nupſit Andreæ Albertino cum dote ſcutorum 1000. & acconcio ſcutorum 100. quæ ſcuta 1000. vnà cum ſupradicto acconcio aſſecurauit ſuper omnibus ſuis bonis præſentibus, & futuris in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ, & reſtituere promiſit in omnem caſum, & euentum reſtitutionis. Cùm verò Andreas de Anno 1632. contracto plurimo ære alieno vergeret ad inopiam, Catherina pro reſtitutione ſuæ dotis introduxit iudicium Saluiani ſuper domunculis, de quibus agitur, quas Moniales S. Ambroſij de Maxima Vrbis creditrices poſteriores obtinuerant pro ſuo credito ſubhaſtari, & deliberari, & ab A. C. obtinuit per ſententiam immitti in poſſeſſionem. Verùm quia annui fructus dictarum domorum erant adeò tenues, vt ipſa non poſſet de ſuo credito ſpatio decennij ſatisfieri, & præſertim cùm eſſent grauatæ annuo Canone ſcutorum 13. b. 60. ad fauorem DD. de Naris, ſub quorum proprietate extant, impetrauit à Sanctiſſimo ſolitum reſcriptum directum Iudici, vt quatenus Moniales ſupradictæ intra terminum præfigendum non reluerent, procederet ad ſubhaſtationem, & deliberationem illarum, & de pretio redigendo pro concurrenti quantitate mandaret ſatisfieri ipſi Catherinæ, ad formam reſcripti præfixus fuit terminus: ſubſequuta fuit ſubhaſtatio, & deliberatio pro ſcutis 500. ad fauorem Auguſtini Albertini eiuſdem Catherinæ filij. Deinde Patres SS. Apoſtolorum, & Iſabella de Remedijs creditores præfati Andreæ iam defuncti commiſerunt cauſam appellationis de, & ſuper nullitate ſupradictæ deliberationis domorum ad inſtantiam dictæ Catherinæ deliberatarum Auguſtino, & obtinuerunt declarari per ſententiam ſupradictam deliberationem nullam, & aduerſus illam dicti Patres, & Iſabellam, alioſque creditores eiuſdem Andreæ eſſe reſtituendos in integrum. A dicta ſenteoiia fuit ex parte dd. Catherinæ, & Auguſtini interpoſita appellatio, & commiſſa cauſa in Rota cum clauſola, conſtito de re iudicata, & tam quoad interpoſitam appellationem, quàm quo ad iniuſtitiam ſententiæ vltimo loco latæ, negatiuè fuit reſolutum.

Fuit enim interpoſita appellatio intra legitima tempora;
quia ſententia fuit promulgata die 13. Martij 1641. & ap-
pellatio die 22. eiuſdem interpoſita, & ſic intra decennium 1
præſcriptum à Iure, *l. ab eo, vbi gloſ. verb. illico C. quemo-*
do, & quando Iudex, cap. cum inter in princip. & §. quam-
uis, vbi gloſa in verb. iudicatam, & cap. quo ad conſultatio-
nem de ſent. & re iudic. Sententiam autem per appellatio-
nem ſuſpenſam † in iudicatum non tranſire, nullus eſt, 2
qui dubitet, nec obſtat, quod poſt terminum Iuris, fuerint
dati per Iudicem Reuerentiales ſub die 21. Aprilis, & Com-
miſſio non fuerit exhibita niſi die 5. Iulij, vt propterea ap-
pellatio remanſerit deſerta, & ſententia exequibilis, † eò m 3
tranſierit in iudicatum, ad *text. in cap. cum ſit Romana de*
appellat. Auth. ei qui, & l. fin. C. de temp. appell. Clemen.
Si appellationi, & Clement. ſicut de appellat. Rota *in Imo-*
len. Pradij 13. Iunij 1636. coram Reu. P. D. meo Rocas.
Quia ad hoc, † vt cauſa dici nequeat deſerta ſufficit, quod 4
infrà decem dies à die datorum, Reuerentialium tranſ-
miſſa fuerit commiſſio ſignanda, & facta fuerit diligentia
pro ea † obtinenda, Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. vlt. ſub nu-* 5
mer. 3. verſ. Item ſi commiſſio, Rota coram Caſſador. *deciſ.*
4. de appellat. & in recent. deciſ. 156. *numer. 3. par.* 2. & ad
hoc facit *deciſio in Romana Alimentorum ſcut.* 1000. 27. *Iu-*
nij 1639. *coram R. P. D. meo Bichio,* cùm certum † ſit ad 6
excludendam deſertionem ſufficere quamcumque dili-
gentiam appellantis, ex traditis per Scacc. *de appellat. quæſt.*
14. nu.133. verſ. limita quarto, cum alijs per Lancellott. *de*
attent. appell. pend. in præfatione num. 70. Vbi quod ſat eſt
porrectio † commiſſionis. Hic autem conſtat de ſufficien- 7
ti diligentia, quia poſtquam fuit per Iudicem reſponſum
de Apoſtolis, fuit per Catherinam tranſmiſſa commiſſio ad
effectum ſignandi, & licet huiuſmodi commiſſio niſi de
menſe Iulij eiuſdem anni fuerit ſignata, tamen † per Ca- 8
therinam non ſtetit, quæ ad hunc effectum vſa fuit omni di-
ligentia, & ex hoc capite ex ſuprà allegatis ceſſat res iudi-
cata, & in omnem caſum attenta obſeruantia Rotæ in du-
bio ſemper pro non deſertione eſt † reſpondendum, de 9
tali obſeruantia teſtatur bon. mem. Buratt. *deciſ.* 226. *num.*
17. ita fuit dictum in *Romana dotis 27. Februarij 1617. co-*
ram Vbaldo.

Præterea ſententia lata ad fauorem Patrum, & Iſabellæ eſt ioiuſta, quæ propterea non potuit tranſire in iudicatum, *l. 1. Cod. quando prouocar. non eſt neceſſ.* Rota *deciſ. 594. numer. 4. par. 2. & deciſ. 294. num. 6. par. 4. recent.*

Iniuſtitia patet ex eo, quod Patres, & Iſabella ege-
runt contra domos, de quibus agitur, vti ſibi ipſis hy-
pothecatas ab Andrea eorum debitore, qui tamen ex
quo eædem ſunt emphyteoticæ DD. de Naris, † cum 11
expreſſa prohibitione alias alienandi, obligandi, vel hy-
pothecandi ſine conſenſu ipſorum, non potuit eas eo-
rum fauorem hypothecare, vt benè per Cenc. *de Cenſib.*
quæſt.

queſt. 22. *num.* 6. Rot. coram Seraph. *deciſ.* 1290. *num.* 5. &
penes eundem Cencium *deciſ.* 74. *in princip. & deciſ.* 75. *nu-*
mer. 5. Rota *in impreſſis poſt Pacificum de Salu. in 2. editio-*
ne deciſ. 9. *in fin. verſic. nam ſi pro parte*, vbi ex hoc ſolo
dictum fuit reuocandam eſſe ſimilem ſententiam A. C. &
12 *deciſ.* 17. *num.* 4. & 5. in eiſdem, & ſic † ſine actione ege-
rent, *l. ſi in area*, vbi Bart. *ff. de condit. indebit. l. licet*, §.
ea obligatio, *vbi gloſ. in verb. parit*, *ff. de Procurat.* Benè
13 tamen potuerunt hæ domus hypothecari ad † fauorem
Catherinæ vxoris dicti Andreæ ex cauſa dotis vigore Statu-
ti Vrbis lib. 5. capit. 522. & per conſequens ritè fuerunt
ſubhaſtatæ, & deliberatæ ex eadem cauſa dotis ad fauorem
Auguſtini.

Non obſtat, quod Inſtrumentum conceſſionis in em-
phyteuſim cum ſupradicta prohibitione non fuerit produ-
ctum coram Iudice, qui ſententiam tulit pro Patribus, &
Iſabella, & ſic ſententia, dum iuſtificatur ex eiſdem, ſu-
14 ſtineatur; Quia licet † ſententia, vt poſſit demandari e-
xequutioni ſit iuſtificanda ex eiſdem actis, tamen ad impe-
15 diendam † illius exequutionem, poteſt impugnari ex nouis
iuxta diſtinctionem relatam per Rotam *in Tudertina Officij*
Cancellariæ 19. *Ianuarij* 1598. coram Lancell. poſt Pacific.
de Saluian. *vbi ſuprà num.* 3. & 4. *deciſ.* 64. & coram bon.
mem. Coccino *deciſ.* 56. *num.* 5. & fuit dictum *coram me*
in Bononien. Prædij 6. *Februarij* 1640. & 21. *Iunij* 1641.
Nec dicatur, quod hæc exceptio prohibitionis pertineat ad
16 dominos directos, & ideò † niſi declarent ſe velle accepta-
re caducitatem ob hypothecationem ſequutam, ipſis irre-
quiſitis, non poſſit ab alio allegari, Alexandr. *conſ.* 106.
num. 4. *cum alijs allegat.* Quia prohibitio de non obligan-
do non adducitur in præſenti ad effectum declarandi An-
dream ob obligationem factam contra pactum incurriſſe
17 in pœnam caducitatis, in quibus terminis loquitur † Ale-
xan. *cum alijs ex aduerſo allegatis*, ſed ſolum ad docendum,
quod ſub generali obligatione bonorum ab Andrea facta
18 creditoribus, non comprehenduntur † domus prohibitæ
in ſpecie alienari, & hypothecari, non tam ex defectu
conſenſus DD. de Naris, qui verè defecit, quàm ex defe-
ctu voluntatis ipſius Andreæ, qui cùm non poſſet illas ob-
19 ligare ſine illorum conſenſu, † minimè cenſetur illas obli-
gaſſe, iuxta doctrinam Bart. communiter receptam in
l. Codicillis §. *inſtituto numer.* 5. *de legat.* 2. Alex. *conſ.* 568.
numer. 6. *lib.* 2. & pluribus comprobat Pacific. *vbi ſuprà in*
ſpect. 3. *capit.* 2. *num.* 45. cum metienda ſit voluntas con-
20 trahentium à poteſtate; ſtante autem hæc præſumptione
ſi Patres, & Iſabella prætendunt domos, de quibus agitur
obligatas fuiſſe, docere debent de conſenſu ex regula,
21 quod qui ſe fundat in actu requirente aliquam † qualitatem
illam tenetur probare, Bart. *in leg.* 1. §. *quod autem ait Præ-*
tor, *ff. ne quid in flumine publico*, Crott. *conſ.* 422. *num.* 6.
& ſeqq. ſi igitur Andreas non habuit animum in generali
obligatione hypothecandi domos ex ſuprà allegatis, nullo
22 modo poteſt dici, quod commiſſio, ac citatio cum inhi-
bitione obtentæ ad effectum ſubhaſtandi bona hæreditaria
Andreæ comprehendant domos de quibus agitur, & per
23 conſequens ceſſat nullitas ſubhaſtationis † facta ad inſtan-
tiam Catherinæ, etiam ſi non fuerint in ea citati Patres, &
Iſabella prædicti.

Minùs releuat, quod prædicti Patres, & Iſabella obti-
nuerint citatis Catherina, & Auguſtino à Sanctiſſimo re-
ſcribi A. C. vt deueniret ad ſubhaſtationem, & delibera-
tionem bonorum hæreditariorum dicti Andreæ per ipſos
Catherinam, & Auguſtinum retentorum, illis ab eorum
24 poſſeſſione non amotis, ad effectum in primis ſatisfacien-
di eiſdem de eorum creditis, & de reſiduo pretij, alijs eius
creditoribus. Quia reſcriptum eſt intelligendum, prout
25 de Iure, videlicet, quatenus bona ſubhaſtanda, ac deli-
beranda eſſent obligata Patribus, & Iſabellæ creditoribus,
Io. Andr. *in cap. cauſam quæ*, vbi Dec. *numer.* 5. *de reſcript.*
Creſc. *deciſ.* 1. *eod. tit.* quæ conditio, quo ad iſtas domos
reſpectu ſupradictorum minimè poteſt iuſtificari, ex quo
dicti creditores ſuper domibus nullum potuerunt prætende-
re intereſſe, cum ex ſupradictis non eſſent illis obligatæ ex
quo ſunt emphyteoticæ cum ſpeciali prohibitione hypothe-
candi, & petitio, ac reſcriptum ſuper ea obtentum reſtrin-
guntur ad bona hæreditaria Andreæ, ideòque non appli-
26 cantur ad iſtas domos, quæ non erant in eius hæreditate,
vti, illæ quæ per ſubhaſtationem, & deliberationem iam
antea viuente Andrea fuerant à Monialibus S. Ambroſij de
Maxima creditricibus ablatæ, & ſic exierant de eius domi-
nio, ac poſſeſſione, *l. final. cum ibi notatis C. de edict. Diu.*
Adr. Toll. Caſtr. *conſ.* 138. *num.* 1. *verſ. ſed hoc non obſtan-*
te lib. 2. Alexan. *conſil.* 582. *num.* 8. *lib.* 7. Vnde nihil pror-
ſus in ſpretum dicti reſcripti, aut inhibitionis iuxta illius
formam ſubſequutæ attentatum dici poteſt per ſubhaſtatio-
nem, & deliberationem factam ad inſtantiam Catherinæ,
Lancell. *de attent. poſt inhibit. limit.* 5. *numer.* 5. *& ſeqq.*
eo præſertim quia etiam ſi Patres, & Iſabella eſſent credi-
tores, & domus hæreditariæ, nec potuiſſent legitimè
impedire, † quin Catherina creditrix longè anterior 27
eas ſubhaſtaret ad text. *in capit. qui prior de reg. iur. in*
6. & in l. potior. cum l. ſeq. ff. qui potiores in pign. hab.

De credito anteriori dotis Catherinæ conſtat ex publico
Inſtrumento, in quo Andreas in caſum reſtitutionis promi-
ſit reſtituere dotem receptam, & licet hæc dicatur confeſ-
ſio de recepto, quæ non præiudicat creditoribus, illaque
fuerit facta matrimonio conſtante, attamen cum non
agatur de confeſſione facta inter virum, & vxorem, ſed
de quietantia dotis receptæ facta fratri inter maritum, & 28
fratrem vxoris, qui eſt ſui Iuris, non eſt prohibita dona-
tio, ita ut dicatur facta confeſſio inter perſonas, vt in ter-
minis Dec. *conſ.* 536. *numer.* 9. *poſt med. tom.* 2. Mare-
ſcott. *variar. reſol. lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 8. ita tenuit Rota
in Camerinen. prætenſa dotis 12. *Nouembris* 1599. *coram*
Litta, & coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ. 409. *nu.* 15.
& 428. *num.* 2.

Præterea etiam confeſſio facta inter virum, & vxorem
probat veram numerationem contra omnes, quando con-
currunt coniecturæ, & adminicula, ex quibus probabile
ſit dotem fuiſſe ſolutam, ex latè deductis per Rot. *deciſ.* 24.
num. 3. *& ſeq. par.* 7. *recent.* Hic autem extant plures con-
iecturæ, & adminicula vltra illam generalem, quod ma-
trimonia regulariter ſine dote non contrahuntur, ſiquidem 30
in diuiſione bonorum facta inter Andream maritum, eiuſ-
que fratres de anno 1606. iſta dos fuit recenſita inter debi-
ta, illaque fuit detracta in ea præciſa quantitate, quæ ex-
primitur in dicta confeſſione tamquam æs alienum, quod
factum non fuiſſet, niſi diuidentibus conſtitiſſet de vera
illius numeratione; matrimonium durauit ſpatio 40. anno-
rum, quo tempore Andreas ſuſtinuit onera matrimonij, 31
& præſtitit Catherinæ vxori alimenta, quam coniecturam
multum fecit, Rot. coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 62. *nu.*
5. *& in Romana legati, ſeu dotis* 19. *Ianuarij* 1635. *coram*
R. P. D. meo Dunozetto; vergente Andrea ad inopiam Ca-
therina citatis creditoribus tunc notis, & certis vigore di-
ctæ confeſſionis obtinuit ab A. C. mandatum pro aſſecura-
tione dotis, qui creditores † agnoſcentes bonam fidem 32
acquieuerunt, nec appellarunt, vt in ſimili conſiderauit
Rota *dicta deciſ.* 24. *numer.* 53. Vlteriùs dicta confeſſio
emanauit tempore non ſuſpecto, quia non conſtat An-
dream tunc fuiſſe inuolutum ære alieno, ſed debita fuiſ-
ſe contracta longiſſimè poſt, atque ita cùm non conſtet
† de vlla cauſa ſimulandi cum Andrea de tempore contra- 33
cti matrimonij, & ceſſet omnis ſuſpicio, talis confeſſio
probat contra omnes Bald. *in leg. vnic. numer.* 4. *verſ. Vnde*
quæritur, *Cod. de priuileg. dot.* Dec. *conſ.* 563. *num.* 10. Be-
ro. *conſ.* 60. *nu.* 43. *lib.* 2.

Minùs releuat, quod ſubhaſtatio, & deliberatio facta
ad inſtantiam Catherinæ ad fauorem Auguſtini fuerit nul-
la, vti facta vigore commiſſionis † habentis exceptionem 34
in ventre, quatenus ſententia ſuper immiſſione contra
Moniales S. Ambroſij in iudicio Saluiani tranſiuiſſet in iudi-
catum, quæ conditio non poterat verificari cùm non eſſet
locus † Ægidianæ contra prædictas Moniales, quæ appel- 35
larunt latè Honded. *conſ.* 20. *num.* 8. *& ſeqq. lib* 2. Seraph.
deciſ. 424. *numer.* 1. *cum alijs congeſtis in Peruſina fideicom-*
miſſi de Sarroſanis 13. *Iunij* 1636. *coram Reuerendiſſ. D. meo*
Dunozetto. Quia Patres, & Iſabella nullum ius habentes
à Monialibus † non poſſunt dare de iure tertij, nec de geſtis 36
in alia lite penitus diuerſa ab iſta, prætterquam quod Mo-
niales verè non appellarunt infrà legitimum tempus, quia
ſententia fuit lata die 24. Auguſti 1632. citatis Monialibus,
& pro eis tunc temporis Abbatiſſa perſonaliter dimiſſa co-
pia, vt ex fide citationis ad ſententiam, appellatio verò
fuit interpoſita die 6. Septembris ſequentis, & ſic poſt lap-
ſum decem dierum ad appellandum, vnde benè ſubſiſtit
narratiua facta in commiſſione Catherinæ, † quod ſcili- 37
cet ſententia lata contra Moniales tranſitum fecerat in iudi-
catum, *cap. Roma*, §. *ſi verò de appellat. in* 6. *Auth. hodie*
C. eodem tit. Alex. *conſ.* 87. *lib.* 5. *numer.* 1. & potiùs dd.

Mo-

Moniales acquieuerunt ſententiæ, cum in termino præfixio-
nis termini vigore commiſſionis Sanctiſſimi, qua man-
dabatur, vt procederetur ad ſubhaſtationem niſi relnerent,
ipſæ nihil oppoſuerint, & omninò toto ſpatio decem an-
norum, & vltrà ſiluerunt, nec hodie quidquam deducant;
38 Indeque ſequitur non licere Patribus, & Iſabellæ allegare
ius ipſarum Monialium iuxta vulgata.

Cùm igitur ex ſupradictis probetur notoria iniuſtitia
39 ſententiæ decernentis nullam, † & inualidam ſubhaſta-
tionem factam ad inſtantiam Catherinæ creditricis oc-
caſione ſuæ dotis ad fauorem Auguſtini filij, meritò
reſoluerunt DD. dictam vltimam ſententiam non tran-
40 ſiuiſſe † in iudicatum, & conſequenter non conſtare
de re iudicata.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Rauennaten. Saluiani.

Mercurij 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Bona eſſe fideicommiſſaria ex quo probetur. Bona fideicommiſſaria non poſſunt hypothecari in perpetuum in præiudicium vocatorum. Filij in conditione poſiti, licet regulariter non cenſeantur vocati, tamen id non procedit ſtantibus pluribus veriſimilibus coniecturis contrarium ſuadentibus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum diuiſionis fideicommiſſi inter hæredes, bene probat res diuiſas eſſe fideicommittentis.*
2 *Bona fideicommiſſaria non poſſunt in perpetuum hypothecari in præiudicium vocatorum.*
3 *Res iudicata, ſicuti præiudicat ei, contra quem fuit lata ſententia, ita etiam contra eius ſucceſſorem.*
4 *Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati.*
5 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati ſtantibus pluribus coniecturis ſuadentibus talem fuiſſe mentem teſtatoris.*
6 *Filios ponens in conditione cenſetur eos vocaſſe, ſi digreſſus ſit ad plures gradus ſubſtitutionum.*
7 *Quæ coniectura concludens eſſe dicitur.*
8 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ſi inter inſtitutos adſit reciproca ſubſtitutio.*
9 *Filij in conditione poſiti cenſetur vocati, quando fuit deſideratum remotiſſimum tempus.*
10 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ex compendioſa ſubſtitutione factam inter inſtitutos.*
11 *Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati ex coniecturis, tunc leuiores ſufficiunt quando agitur de deſcendentibus teſtatoris.*
12 *Alienatio de bonis fideicommiſſarijs facta per filium, cedit in eius legitimam.*
13 *Filius de ſua legitima præſumitur ſatisfactus, ſi alienauerit bona fideicommiſſaria, & non fecit inuentarium.*
14 *Bona fideicommiſſaria prius alienata per filium inſtitutum hæredem, computantur in legitimam.*
15 *Alienatio totalis importat dominij translationem.*
16 *Cenſus impoſitio non dicitur alienatio, eo quia non transfert dominium.*
17 *Quæ ſententia ſemper fuit de mente Iuris.*
18 *Sententia quando eſt iuſta non eſt exequibilis, nec facit numerum.*
19 *Hypotheca obſtat agentibus ad Saluianum.*

Deciſio iſta allegatur in deciſione 18. Iunij 1642. & eſt in eadem cauſa ſub die 27. Iunij 1644. ſupra hac eadem parte 9. recentior. tom. 1. coram eodem Reuerendiſſ. Papien.

DECISIO CCCCLXXXIV.

A Sententijs de partibus ad fauorem Monialium S. Stephani Ciuitatis Rauennæ latis per Erminium, & Paulum fratres de Raiſijs appellatione interpoſita, & cauſa ad Rotam deuoluta, quæſitum fuit, An conſtet de tribus, quæ veniant exequendæ, & dictis fratribus tantum informantibus, Domini negatiuè reſponderunt, quoniam ex deductis ad fauorem eorumdem fratrum apparet, dictas Moniales fuiſſe immiſſas in poſſeſſionem cuiuſdam prædij nuncupati S. Erno ob æs alienum Simonis Patris ſupradictorum Erminij, & Pauli, quod prædium fuit hæreditarium Ioannis Patris Simonis, & ab ipſo fideicommiſſo ſubiectum, quod eo clariùs apparet ex Inſtrumento diuiſionis initæ inter Simonem, & fratres Summar. fratrum num. 4.
quod Inſtrumentum inter hæredes fideicommittentis indu-
bitanter probat, res diuiſas † fuiſſe eiuſdem fideicommit- 1
tentis, Alexan. *conſil.* 152. *numer.* 1. *lib.* 7. Natt. *conſ.* 235.
Socc. ſeo. *conſ.* 46. *in princip. lib.* 7. Peregr. *de fideic. artic.*
44. *num.* 5. Rota *deciſ.* 371. *numer.* 9. *coram Papa Gregor.*
XV. Vnde dum tale prædium erat reſtitutioni obnoxium,
minimè potuit † per d. Simonem perpetuò hypothecari in 2
præiudicium vocatorum, illoque defuncto per conſequens
extincta remanſit hypotheca per eumdem conſtituta, Iaſ.
in l. quoties la 1. *C. de fideic.* Cenc. *de cenſib. par.* 1. *cap.* 2.
quæſt. 1. *artic.* 6. *num.* 1. Dec. *conſ.* 38. *col.* 3. *in fin.* Paneir.
conſ. 91. *num.* 21. *verſ. ſed & hæc.* Mandell. *conſ.* 209. *num.*
2. Menoch. *conſ.* 836. *num.* 7.

De purificatione fideicommiſſi ad fauorem fratrum clarè
patet ex ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum contra Hie-
ronymum Rugineum, à quo cauſam habent Moniales, 3
quæ ſicuti præiudicauit Rugineo, ita etiam Monialibus præ-
iudicium inferre debet, Alexand. *in l. ſæpè numer.* 69.
ff. de re iud. l. exceptiones, ff. de except. Pariſ. *conſil.* 29.
numer. 16. *lib.* 5. Alexand. *conſ.* 61. *numer.* 9. *lib.* 2. Boer.
deciſ. 142. *num.* 48. Bot. *deciſ.* 109. *num.* 2. *coram Buratt.*
& in Florentina Decimarum 29. *Ianuarij* 1635. *coram Card.*
Veroſpio.

Non obſtat, quod filij in † conditione poſiti regulariter 4
cenſeantur vocati, iuxta opinionem *gloſ. in l. Lucius la* 2.
ff. de hæredit. inſtit. quam conſtanter retinet Rot. *deciſ.*
355. *num.* 1. *par.* 5. *diuerſ.*

Quia vbi adſunt plures, & † vrgentes coniecturæ, fi- 5
liorum ſuadent vocationem, prout in caſu præſenti, &
Rota recedit ab opinione gloſæ, & contrarium amplecti-
tur ſententiam Mant. *de coniect. lib.* 11. *titul.* 3. qui alios
DD. allegat Peregr. *conſ.* 97. *num.* 3. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 3.
numer. 48. *lib.* 1. Ruſticuc. *in tract. de liber. in condit. poſit.*
lib. 2. *cap.* 1. *numer.* 1. Put. *deciſ.* 215. *lib.* 1. Seraph. *deciſ.*
1329. *num.* 1. *& in recent. deciſ.* 133. *num.* 1. *& deciſ.* 266.
nu. 3. *par.* 1. Cocc. *dec.* 267. *nu.* 4.

Coniecturæ autem hic adſunt plures, & quidem ponde-
roſæ. Prima enim pro vocatione dictorum fratrum † de- 6
ſumitur ex eo, quod Teſtator ad plures gradus deuenit ſub-
ſtitutionum, vnde vocare videtur in conditione poſitos,
Anchar. *conſ.* 74. *num.* 2. idem Ruſtic. *lib.* 3. *cap.* 1. *nu-*
mer. 1. Surd. *conſ.* 344. *num.* 8. Honded. *conſ.* 54. *numer.*
37. *verſ. Sexta coniectura*, quam † concludentem appel- 7
lat, *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 420. *numer.* 9. *verſicul. quarto*
monet me, Rota *deciſ.* 315. *num.* 6. *&* 7. *coram Papa Gre-*
gor. XV. 375. *numer.* 4. *coram Coccino*, *&* 355. *numer.* 6.
par. 5. *diuerſ.*

Secunda coniectura reſultat † ex reciproca ſubſtitutio- 8
ne facta inter inſtitutos, quæ pariter arguit filios in con-
ditione poſitos fuiſſe vocatos, Decian. *conſ.* 28. *numer.*
20. *in fine*, *& numer.* 24. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 613. *nu-*
mer. 5. *in fine cum ſeqq.* Honded. *conſ.* 54. *numer.* 42.
lib. 2. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 437. *numer.* 87. Rot. *in*
Senegallien. fideicommiſſi 19. *Aprilis* 1627. *coram Cardin.*
Viriis.

Tertia coniectura deſumitur ex eo, quia Teſtator poſt
finitam lineam Simeonis, & filiorum, vocauit deſcen-
dentes, † quo caſu vocati dicuntur Nepotes, cum remo- 9
tiſſimum tempus fuerit conſideratum, Imol. *in l. Gallus*,
§. inſtituens ff. de liber. & poſth. Rota *deciſ.* 279. *numer.* 15.
par. 6. *diuerſ.*

Quarta accedit coniectura † ex compendioſa ſubſtitu- 10
tione inter inſtitutos facta, Menoch. *conſ.* 393. *num.* 3. *lib.*
4. Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 3. *nu.* 7. Fuſar. *de ſubſtit.*
q. 437. *numer.* 220. Rota *in Auximana fideicomm.* 2. *Iunij*
1638. *coram R. P. D. meo Dunoz.*

Quæ quidem coniecturæ eo magis ſunt admittendæ,
cum agatur de deſcendentibus Teſtatoris, † ad quorum 11
fauorem ſufficiunt leuiores probationes, Dec. *conſ.* 242.

tirca

circa fin. Aym. *conſil.* 367. *num.* 9. Ror. *deciſ.* 267. *num.* 6. *coram Coccino.*

Nec releuat, quod impoſitio cenſus ſuper prædio ſuſti-
neatur ratione legitimæ, & trebellianicæ, Simoni debi-
tæ io bonis fideicommittentis Patris, & alienationes fa-
12 ctæ per filium † imputari debeaot io legitimam, & tre-
bellianicam filijs, Bald. *conſ.* 219. *numer.* 2. *lib.* 2. Socc.
conſ. 136. *numer.* 14. *vol.* 1.

Quia, cùm idem Simou hæreditatem Patris adiuerit
abſque confectiooe Inuentarij, pluresque fecerit alieoa-
13 tiones, † intrat præſumptio, quod per eaſdem de ſua
legitima fuerit ſatisfactus, Bald. *in l. cum de lege, ff. de
probat.* Natt. *conſ.* 199. *numer.* 11. Gabr. *conſil.* 118. *num.*
7. *lib.* 1. Peregrin. *conſ.* 69. *num.* 21. *lib.* 3. Rota *in Intera-
mnen. fideicommiſſi de Simonettis* 3. *Iulij* 1634. *coram R. P.
D. meo Ghiſilerio.*

Minimèque obſtat, quod dicta ceoſus impoſitio ante-
rior ſit alienationibus, & per conſequens impotaoda vi-
deatur in detractionem legitimæ, & trebellianicæ, Alex.
conſ. 178. *lib.* 5. Aretin. *conſil.* 18. Peregrin. *de fideicomm.
artic.* 39. *numer.* 4. Rota *in Romana Cenſus coram bon. me-
mor. Sacrato impreſſa penès* Cenc. *de cenſibus, quæ eſt deci-
ſio* 67. *num.* 7.

Quia ad effectum, vt præſumatur talis detractio, oon
15 ſufficit hypotheca, ſed requiritur † totalis alienatio, quæ
ſit tranſlatiua dominij. Vnde dum Simoo ad plures deue-
nit alienationes, abdicando à ſe domioium rerum alieua-
tarum, in his cenſetur eligere voluiſſe ſuam legitimam,
16 non autem † in cenſu, cuius impoſitio non dicitur aliena-
tio, eo quia non transfert dominium, *l. pignus, C. de pign.*
Neguſao. *eod. tit.* 3. *membr.* 2. *par. nu.* 71. Peregr. *de fideic.
artic.* 39. *num.* 8. *& 9.* vbi firmat hac ſententiam fuiſſe
17 ſemper † de mente Iuris, Merlin. *de legitim. lib.* 2. *tit.* 2. *q.*
3. *num.* 13. 37. *& ſeqq.* Rota *poſt eumdem deciſ.* 1. *num.* 10.
& in Arimineu. fideicommiſſi 10. *Iunij* 1641. *coram Cardin.
Veroſpio confirmata* 7. *Aprilis proximè præteriti coram R. P.
D. meo Dunozetto.*

Firmato aotem, quod conſtet de fideicommiſſo Ioan-
nis, & purificatione eiuſdem ad fauorem Simouis, nec-
non filiorum, & quod dictum prædium S. Erno eſſet de
hæreditate Ioannis, meritò per Dominos fuit reſolutom
ſeotentias de partibus ad fauorem Monialium promulga-
18 tas eſſe ioioſtas, & ideò non exequibiles, nec conſtare
de tribus, Gratian. *diſceptat.* 741. *numer.* 27. Marchel. *de
commiſſ. par.* 3. §. 1. Pur. *deciſ.* 391. *lib.* 1. Seraphin. *deciſ.*
989. *num.* 1. *&* 294. *coram Coccino,* Rota *deciſ.* 132. *num.*
1. *&* 2. *par.* 6. *diuerſ.*

De iuiuſtitia neque videtur poſſe dubitari; quia dictæ
ſententiæ dant immiſſionem Monialibos in poſſeſſionem
eiuſdem prædij S. Erno in Saluiano, & clarè patet, tale
prædium non ſolum obnoxium eſſe reſtitutioni, vt ſuprà
19 fuit firmatum, verùm etiam ſubiacere † anteriori hypo-
thecæ pro dotibus maternis ſcutorum duorum millium, pro
quarum reſtitutione lata fuit ſententia graduatoria, vt in
Summar. num. 3. quæ quidem anterior hypotheca Monia-
libus obſtat io Saluiano ageutibus, *l.* 2. *ff. qui pot. in pign.
hab.* Rip. *in l. priuilegia num.* 5. *de priuileg. credit.* Mantic.
dec. 69. *num.* 1. Rota *in Romana dotis* 30. *Ianuarij* 1609. *co-
ram Card. Canaler. deciſ.* 844. *nu.* 1. *coram Buratt. &* 264.
num. 8. *penès Greg. XV.*

Erita, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Alimeutorum.

Mercurij 30. Iunij 1642.

A R G V M E N T V M.

Socer, & maritus, licet pro virili teneantur præſtare alimenta nurui, tamen tunc ſocer poteſt condemnari ad totalem ſubſtentationem, quando conſtat de inexigibilitate filij; nam & quando plures tenentur aliquem alimentare, eo caſu ſi aliqui ex eis ſint difficilis exactionis, cæteri ad id licitum eſt condemnare reliquos.

S V M M A R I V M.

1 *Socer videtur in ſubſidium obligatus tradere alimenta nurui.*
Maritus, & ſocer pro virili videntur condemnandi ad præſtanda alimenta nurui, num. 1.
2 *ſuper Matrimonij validitate litem agens ſocer, tenetur præſtare alimenta nurui, non ſecus, ac filio.*
3 *Quod procedit, etiam ſi filius duxiſſet vxorem ſine conſenſu Patris,*
4 *Socer tenetur in ſolidum præſtare alimenta nurui, ſi filius iamdiu verſatur in longinquis partibus.*
5 *Inexigibilitas debitoris probatur ex relatione executorum.*
6 *Alimenta plures, quando alicui præſtare tenentur, & difficilis eſt ab aliquo ex eis rata exactio.*
7 *Tunc, licet vnus ad totam ſummam condemnare, ne alimentarius ob minutam exactionem damnum patiatur.*
8 *Alimentarius, ne ob non facilem exactionem totius ſummæ neceſſariæ ſuæ ſubſtentationi, fame pereat, & plures ſunt obligati, quid ſit faciendum.*
9 *de Filij inexigibilitate, quando conſtat, quoad præſtationem alimentorum vxori, tunc ſocer actione ſubſidiaria, poteſt condemnari ad totalem ſubminiſtrationem.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſiones 132. 472. *&* 476. *hac ead. par.* 9. *recent. coram eodem bon. mem. Bichio.*

D E C I S I O CCCCLXXXV.

PEtronilla, cui præſtanda eſſe alimeota à Franciſco vi-
ro, & Nicolao ſocero validitatem matrimonij iudi-
cialiter impugnantibus deciſum pluries fuit, iuſtetit io re-
lationibus cauſarum, vt mandatum exequutioni mittere-
tur contra Socerum pro integra ſumma.

Ad quam Socerum non teneri informantes ex aduerſo de-
ducebant, ſiue quia Socer videatur obligatus tantum in
ſubſidium, ſiue quia cùm teneaotur † ad præſtationem 1
alimeotorum Socer, & Vir quilibet pro virili videtur con-
demnandus, *l.* 1. *C. ſi plur. vna ſent. l. ſi quis ſeparatim,* §.
quoties ff. de appell. Bertrand. *conſ.* 269. *num.* 1. *lib.* 3. Surd.
conſ. 150. *ſub num.* 35. Coſt. *de port. rat. quæſt.* 33. *numer.* 3.
Milanen. *deciſ.* 14. *num.* 86. *lib.* 1.

Sed oihilomioos Domini dixeruut, quod ſaltem præuijs
diligentijs contra Virum pro rata ad illum ſpectante, Socer
nedum ad ſuam ratam, ſed etiam filij, & ſic ad integra
alimenta tenetur, fuit enim per alias deciſiones in cau-
ſa emanatas declaratus alimentorum debitor, oon ſo-
lum in ſubſidium, ſed etiam tamquam principalis, quia
eodem nomine litem agit ſuper matrimonij validitate,
& debeot de alimentis prouidere Nurui, non ſecus ac 2
filio, vt præter allegatos in dicta deciſione, tradit Petr.
Barboſ. *in l. maritum, numer.* 59. *verſ. & facit, ff. ſolut.
matr.* Rim. iun. *conſil.* 133. *num.* 46. *ex text. in l. ſi quis à
liberis,* §. *non tantum, ff. de liber. agnoſc.* Menoch. *de ar-
bitr. caſ.* 348. *numer.* 14. *verſic. & quemadmodum cent.* 4.
Coſt. *de remed. ſubſidiar. remed.* 105. *ſub num.* 3. Vin. *dec.*
523. *num.* 1. *&* 5. vbi † ampliat quamuis filius vxorem du- 3
xiſſet ſine cooſenſu lib. 4.

Vnde cùm difficilè ſit ratam à filio exigere, vt patet;
Tum quia ille iamdiu † moratur in longinquis partibus Hi- 4
ſpaoiarom, *ad text. in Auth. præſente,* & ibi Cyn. *num.* 3.
C. de fideiuſſ. Alexan. *conſil.* 100. *ſub num.* 10. *verſic. nam
quando, lib.* 5. Gratian. *conſ.* 28. *num.* 17. *lib.* 1. Henriq. *de
fideiuſſor. cap.* 27. *par.* 1. *num.* 262. Guidopap. *deciſ.* 570. *nu.*
1. *& ſeqq.* Tum quia eſt filius familias peculio careos, &
patebit clariùs ex relationibus executorum, & citationibus
Soceri ad indicandum bona filij † per quas illius inexigibi- 5
litas probatur, iuxta theoricam *gloſ. in l. à Diuo Pio,* §. *in
venditione, verb. capiantur, ff. de re iud.* quam ſequitur
Angel. Paciao. & alij allegat. à Cyriac. *contrau.* 5. *num.* 142.
& ſeqq. Rota *in Bononien. pecuniaria* 17. *Iunij* 1641. *coram
R. P. D. meo Carrillo.*

Poteſt exequutio fieri † contra Socerum pro tota ſum- 6
ma, ita mandante Iudice, cui vbi plures ad alimeuta ali-
cui præſtanda tenentur, & difficilis eſt † ab altero ex illis e- 7
ius ratæ exactio licet vnum ad totam ſummam condemna-
re, ne alimentarius ob minutas exactiones incommodum
patia-

8 patiatur, † ſiue ob non facilem exactionem totius ſummæ
neceſſariæ ſuæ ſubſteutationi fame pereat, *vt eſt text. ex-
preſſus in l. ſolent in princip. ff. de aliment. cibar. leg.* & ex
hoc textu notat Bart. *in l. cum y, §. vnle igitur, num. 6. ff.
de traaſact.* Fulgoſ. *ibidem numer. 4. in fin.* Iaſ. *numer.* 12.
Ruin. *conſ. 81. ſub num. 4. verſ. quia plurib. lib. 2.* Ancbar.
conſ. 254. circa fin. verſ. niſi ad ipſorum, Surd. *de alim. tit.
3. quaſt. 9. num. 22.* Gratian. *in addit. ad deciſ. March. 107.
num. 55.*

Præter quod conſtito de inexigibilitate filij intrat, quate-
9 nus opus, etiam † actio ſubſidiatia contra Socerum, Ruin.
conſ. 144. ſub num. 6. verſ. vel ſi non poteſt lib. 5.
Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana Palatij.

Mercurij 29. Aprilis 1643.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſionem, vt quis aſſequatur cum animus acquirentis ſit neceſſarius, idcòque de eo clarè debet conſtare, ita vt ad hoc ſufficiat mandatum generale, cum clauſulis generalibus, cum ſpeciale mandatum requiratur. Agenti iudicio ſpolij, quid neceſſario probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Spolij indicio agens, quid concludenter teneatur probare.*
2 *Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur agenti actione ſpolij.*
3 *ad Poſſeſſionem acquirendam omnino requiritur animus acquirendi eam.*
4 *Poſſeſſio non acquiritur ſine animo.*
5 *Poſſeſſio an capi poſſit vigore mandati generalis maximè attenta illa clauſula, quando procurator omnia facere poſſit, qua ipſe principalis.*
6 *Mandatum comprendit omnem actum, ſtante clauſula, quod procurator omnia poſſit facere, etiam ea, qua requirunt ſpeciale mandatum.*
7 *Mandatum ad petendam, & obtinendam, quamcumque executionem realem, quid importet.*
8 *Mandatum, quando non poſſit dici ſpeciale ad acquirendam poſſeſſionem.*
9 *Mandatum, quando non poſſit dici ſpeciale, ex clauſulis generalibus.*
10 *Mandatum, quando non eſt ſpeciale, & clauſula generales non relenant, tunc non ſuffragatur, vbi requiritur ſpeciale mandatum.*
11 *Partita extracta ex libro non recognito, & abſque citatione partis non eſt attendenda.*
12 *Ratificatio non relenat, dum res non eſt in ſuo primo ſtatu.*
13 *Succeſſores, non poſſunt agere in indicio ſpolij, dum anteceſſoris poſſeſſio non probatur.*
14 *Poſſeſſio non acquiritur ex ſola ſententia ſine apprehenſione.*
Sententia abſque executione non priuat poſſeſſione, numer. 14.
15 *Voluntas ſola, & iuſſus Iudicis non ſufficit pro transferenda poſſeſſione.*
16 *Poſſeſſionis iuſtificatione excluſa, perperam agitur iudicio ſpolij.*

Allegatur præſens deciſio ſuprà in deciſ. 270. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 12. Aprilis 1644. coram Reuerendiſſ. Terracinen.

DECISIO CCCCLXXXVI.

DOmini cenſuerunt DD. de Cataneis hæredibus ex teſtamento q. Liniæ, aliarumque filiarum, & hæredum Nicolai Pallauicini creditoris Petri Franciſci Pallauicini Epiſcopi Alerien. contra Marchioniſſam Hieronymam Montoriam, nunc poſſeditricem Palatij exiſtentis in Campo Martio, de præſenti inhabitati per Eminentiſſimum Cardinalem Pallottam, non eſſe concedendam reintegrationem medietatis illius eidem Petro Franciſco aſſignatæ pro legitima ab Alexandro, & Carolo de Pallauicinis fratribus.

Quia non probant poſſeſſionem Nicolai Pallauicini auctoris omninò iuſtificandam tamquam vnum ex duobus re-
quiſitis in remedio recuperandæ, quod ab † agente ſpolio 1
debet pleuè, & concludenter probari, iuxta *gloſ. in l. 1. in
verb. filium eſſe, circa med. verſ. tu dic, C. quor. bon.* quam
eſſe ab omnibus approbatam, teſtatur Alex. *conſ. 139. ſub
nu. 14. verſic. tamen ad hoc cum ſeqq. lib. 6.* ac reliqui conge-
ſti per Roland. *conſ. 50. ſub num. 16. lib. 2.* & per Menoch.
de recuper. remed. 15. numer. 408. & ſeqq. & ſecundum ſty-
lum Rotæ, de quo teſtatur Sarnen. *in regul. de infirm. &
reſignantib. quaſt. 36.* Rota coram Caputaq. *deciſ. 370. nu.
1. par. 2* coram Caualer. *deciſ. 240. numer. 1. & deciſ. 524.
num. 1. coram eodem in recent. deciſ. 139. num. 4. par. 6. de-
ciſ. 167. num. 9. & deciſ. 294. ſub nu. 4. par. 7.* nam † non 2
ſuffragatur poſſeſſio inſtrumentalis capta vigore adindica-
tionis A. C. de anno 1571. per Theſeum de Rubeis procu-
ratorem Nicolai, & Danielis Spinulę, creditorum dicti Pe-
tri Franciſci, quia non conſtat de ſpeciali mandato procu-
ræ dicti Theſei procuratoris, † quod ad acquirendam poſ- 3
ſeſſionem omnino requiruntur, *l. 1. §. per procuratorem,
l. ſi poſſeſſio, §. & ſi poſſeſſio, ff. de acquiren. poſſ. l. ſi ego, ff.
de neg. geſt.* Cranett. *conſ. 15. num. 5. in fin.* Corn. *conſ. 46.
ſub num. 11. verſ. nec iſta ſpecialiter lib. 3.* ita Rota pluries,
& ratio eſt, quia poſſeſſio non acquiritur ſine animo, *l.* 4
tertia, l. quemadmodum, ff. de acquir. poſſ. Beniut. *deciſ.
70. num. 3.* Rota *deciſ. 318. numer. 1. par. 1. diuerſ.* coram
bon. mem. Card. Caualer. *deciſ. 629. ſub num. 6.* Nec facit,
quod mandatum factum à ſupradictis Daniele, & Nicolao
fuerit ampliſſimum, itaut potuerit Theſeus illius vigore
accipere poſſeſſionem, † attenta præcipuè infraſcripta 5
clauſula in eo poſita, ad faciendum omnia, quæ principa-
les facere poſſent, etiam ſi mandatum magis ſpeciale requi-
rerent, &c. quæ comprehendit quoſcumque actus, et-
iam † non expreſſos requirentes ſpeciale mandatum, & ad 6
illos imbuit facultatem procuratori conſtitutum, Bald. *conſ.
139. num. 4. in fin. lib. 5.* Ruin. *conſ. 59. num. 5. lib. 5.* Rot.
deciſ. 670. num. 2. par. 1. diuerſ.

Quia mandatum ad petendam, & obtinendam quam- 7
cumque executionem realem, & ad alia faciendum pro fi-
nali complemento exactionis crediti, quæ ipſimet conſti-
tuentes, & quilibet ipſorum coniunctim, & diuiſim ſi præ-
ſentes eſſent, facere poſſent, etiam ſi mandatum magis 8
ſpeciale requirerent, non poteſt dici ſpeciale ad acqui-
rendam poſſeſſionem cum illa verba, & ad alia facien.
&c. ſequantur ſolum poſt verba generalia facien. ex- 9
pedien. geren. & conſequen. petendi, & obtinendi,
&c. *cap. qui ad agen. de procuratoribus in 6. Clemen. 2.
eodem tit.*

Vnde cùm mandatum non ſit ſpeciale, & clauſulæ ge-
nerales, & ſpeciales non amplient facultates procuratori
in his, quæ requirunt mandatum ſpeciale, & declaratio-
nem animi in aliquo dictum mandatum non ſuffragatur. 10
Minus docetur de aliqua ſufficienti ratificatione ipſorum
Nicolai, ac Danielis. Siquidem de aſſertis adnotationibus
factis per Nicolaum in ſuis libris nulla eſt habenda ratio cum
lite pendente in Rota fuerint extractæ Ianuæ per ſimpli-
cem Notarium ſine citatione partis, nulla interueniente 11
recognitione libri, neque manus eiuſdem Nicolai, ad tra-
dita per Felin. *in cap. 6. inſtrumentorum nu. 6. de fid. inſtru-
ment.* Mohed. *deciſ. 8. eodem tit.* Caputaq. *deciſ. 4. par. 3.*
Inſuper exactio reducitur ad vnicam tantum, quæ datur
pro Cataneis, ad probandum Nicolaum exegiſſe de anno
1582. ſub die 11. Auguſti ſcuta 210. auri pro penſionibus
Palatij anni 1581. & 1582. & ita pro duobus annis, quæ
eſſent ad rationem ſcut. 105. auri, & tamen cum de illo
tempore Palatium reperiretur locatum Cardinali de Gam-
bara pro ſcutis 700. quolibet anno, ex hoc claré ſequitur,
quod Nicolaus non percipiebat penſiones pro medietate,
ſed percipiebat d. ſcuta 105. quolibet anno tamquam vnus
de creditoribus ſupradicti Petri Franciſci Pallauicini Epiſco-
pi Alerien. iuxta ſententias Fuſcherij, & Rattæ, quarum
prima adiudicauit, omnibus creditoribus dictam medieta-
tem. Secunda verò Rattæ, quæ illum reformauit, aſſi-
gnauit penſiones loco aſſignationis dictæ medietatis. Nec
ad effectum inducendi ratificationem quicquam facit, quod
Nicolaus ſub die 30. Martij 1577. ceſſerit Iuliæ de Nigris

vaori

vxori iſtam medietatem pro ſua dote, quia præceſſerat ceſ-
ſionem hanc, ſententia Fuſcberij ſub die 10. Maij eiuſdem
anni, quæ adiudicauit omnibus creditoribus, inter quos
connumerati fuerunt etiam Nicolaus, & Daniel medieta-
tem Palatij. Hinc ſequitur non potuiſſe deſumi ratificatio-
nem poſſeſſionis captæ in vim primi decreti ex dicta ceſſio-
22 ne, quia tunc non amplius repetiebantur res in primo ſuo
ſtatu, *l. bonorum, in princip. ff. rem rat. haber.* Alexand.
in l. quod meo, in princip. numer. 6. de acquiren. poſſeſ. Dec.
conſil. 460. *num.* 37.

Vnde cùm conſtet Nicolaum auctorem DD. de Cataneis
vnquam Palatij medietates, ſeu etiam ipſos Cataneos poſ-
ſediſſe, in qua poſſeſſione conſiſtit iuſtificatio primi extre-
23 mi, non poteſt dici ipſum ſpoliatum fuiſſe non concurren-
te autem hac verificatione non competit ſucceſſoribus actio
ſpolij, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, ſub num.* 32. *cum
ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. & prop.* ita notant Doct. *in cap. cum ad
Sedem, de reſtit. ſpoliat.* Cagnol. *in l. hered. numer.* 17. *ff.
de reg. iur.* Rot. *deciſ.* 13. *in fin. de reſtit. ſpol. in nou.* & co-
ram Seraph. *deciſ.* 1055. *num.* 2.

24 Quia ex ſola ſententia abſque apprehenſione non
acquiritur poſſeſſio cum ſententia ſine executione,
non priuet poſſeſſione, Caſſador. *deciſ.* 7. *de cauſ. poſ-
ſeſſ. & propr.* ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 546. *num.*
9. *& ſeqq.*

25 Nam ſola voluntas, & iuſſus Iudicis non ſufficit pro
ea transferenda, Rota *in recentior. deciſ.* 215. *ſub num.*
2. *par.* 1.

26 Et ita excluſa iuſtificatione poſſeſſionis Nicolai, cenſue-
runt Domini non eſſe dandam reintegrationem vtraque
parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Bononien. fideicommiſſi de Vizzanis.

Lunæ 4. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Attentans tamquam dans operam rei illicitæ tenetur ad omnia damna, & intereſſe, quæ pars aduerſa ob talem attentationem paſſa fuit, quod procedit, etiamſi acciderit præter intentionem attentatis, & qualiter id intelligatur declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Attentata, vt dicantur reuocata omnia debent reduci in priſtinum ſtatum.*
2 *Attentans debet reficere omnia damna, & intereſſe partis læſæ.*
3 *Attentans debet reficere omnia damna partis læſæ, etiamſi acciderint præter ipſius intentionem.*
4 *Attentans dat operam rei illicitæ.*
5 *Operam dans rei licitæ, non tenetur ad damna, quæ præter eius intentionem euenerunt.*
6 *Operam dans rei illicitæ tenetur ad damna, quæ etiam præter eius intentionem eueniunt, & hoc certum eſt in foro exteriori.*
7 *Quid quid ſit in foro conſcientiæ.*
8 *Inſtrumenta publica ſatis per ſe probant.*
9 *Damna paſſa ex cauſa attentatorum partis, vt ſint reficienda, quid ſit probandum.*
10 *Damnum ex iniuria proueniens, non omne eſt reſtituendum, & quale ſit reſtituendum.*
11 *Ruin. opinio in conſil. 104. cum eius ſequacibus refutatur.*
12 *Attentans non tenetur niſi ad ea damna, quæ obuenerunt à die attentatorum.*
13 *Attentans, vt condemnetur ad damna, quæ pars aduerſa paſſa fuit, hoc non iuuat eius iuramentum.*
14 *Lancellott. de attentat. cap. 30. numer. 270. qualiter ſit intelligendum.*
15 *Attentans ad quas expenſas parti non ſit condemnandus.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſiones 206. & 240 ſub diebus 15. Iunij 1643. & 15. Ianuarij 1644. coram bon. mem. Bichio.

DECISIO CCCCLXXXVII.

DOmini de Vizzanis, quibus obijciebatur attentatum
fuiſſe ſequeſtrum fructuum ab illis pendente appella-
tione obtentum, & executioni demandatum renuntiaue-
runt ſequeſtro, eoſdemque fructus, ſiue illorum iuſtum
pretium pro ea parte, quæ iam vendita erat, reſtitui cura-
runt; Verum quia adhuc D. Bradamans, & lius aduerſa-
rij negabant, attenta fuiſſe integrè purgata. Propoſui ho-
die dubium, An conſtet de ſufficienti purgatione attenta-
torum, & affirmatiuè fuit reſolutum, quia nec d. renun-
tiatio, nec reſtitutio fructuum negabatur per quas iuncta
infraſcripta refectione expenſarum omnia fuerunt redacta
ad priſtinum † ſtatum, vt ad hunc effectum requiritur, 1
Dec. *conſ.* 103. *num.* 1. Caputaq. *deciſ.* 33. *lib.* 2. *in manu-
ſcript.* Rot. *deciſ.* 269. *num.* 1. *par.* 1. *recent. deciſ.* 356. *nu.*
4. *coram bon. mem. Buratto.*

Tota autem difficultas reſtringebatur ad damna per ad-
uerſarios paſſa occaſione attentatorum, quæ dubitari non
poteſt, quia ſunt † reficienda ab attentante, Lancellott. *de* 2
attent. par. 3. *c.* 31. *nu.* 164. *& ſeqq.* Etiam præter ipſius in- 3
tentionem eueniſſent, vt fuit deciſum *in Cuſentina Benefi-
cij, ſeu Attentatorum 4. Decembris* 1637. *coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano.* Et † ratio eſt, quia attentando dedit 4
operam rei illicitæ, & licet is, qui operam dedit rei licitæ
non teneatur † reficere damnum contingens præter inten- 5
tionem, *cap. fin. de iniuſt. & damn. dat.* Rot. *deciſ.* 289.
num. 11. *par.* 5. *recent.* Secus eſt in caſu contrario, nam a-
gens dando † operam rei illicitæ fuit in culpa iuridica, ob 6
quam obligatur ad refectionem damni etiam per accidens,
ſicuti ſaltem in foro exteriori, quidquid ſit in foro † con- 7
ſcientiæ ante latam ſententiam, iuxta diſtinctionem, quam
refert, & ſequitur Rebell. *de oblig. inſtitia part.* 1. *lib.* 1. *qu.*
10. *num.* 19. *&* 20. Molin. *de iuſt. & iur. tom.* 3. *diſput.* 728.
ſub num. 1. Bonaccin. *tom.* 2. *tit. de reſtit. diſput.* 1. *quæſt.* 1.
punct. 3. *num.* 11.

Et in caſu noſtro damna deducebantur ex eo, quod at-
tentatum paſſi ob carentiam fructuum, vt ſupra ſequeſtra-
torum non potuerunt † ſoluere æs alienum, quod ſub vſu- 8
ris contraxerant, vt patet ex publicis Inſtrumentis per quo-
rum exhibitionem damna ſatis probata dicuntur, Ruin.
conſ. 104 *ſub num.* 6. *lib.* 4. Barboſ. *in l.* 2. *par.* 1. *in princip.
num.* 48. *ff. ſolut. matrim.* Caſtill. *contron. quotidian. lib.* 2.
cap. 1. *num.* 78. Sed fuit reſponſum per ſolam exhibitionem
dictorum Inſtrumentorum probari quidem vſuras, quas
aduerſarij patiebantur, † ſed non quod patiebantur ob at- 9
tentatum, & culpam attentantium, vt requiritur, Leſſ.
de iuſt. & iur. lib. 2. *cap.* 8. *dub.* 3. *ſub num.* 19. Vbi non om-
ne damnum ſequens † ex iniuria obligat ad reſtitutionem, 10
ſed ſolum illud, quod ita ſequitur, vt per ipſam actionem
iniurioſam inferatur, Lancell. *de attent. par.* 3. *cap.* 31. *nu.*
177. Ideòque probandum vltrò eſſet, quod aduerſarij ali-
ter ſe liberare ab vſuris non poterant, quam mediantibus
fructibus ſequeſtratis, quidque de dictis vſuris proteſtati
fuerunt contra attentantes, † vt reprobata ſententia, 11
Ruin. *dicto conſ.* 104. *lib.* 4. eiuſque ſequacium dixit Ro-
ta coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 498. *num.* 3. *deciſ.* 325.
num. 5. *impreſſ.* penès Farinac. *deciſ.* 52. *num.* 3. *part.* 1. *re-
cent.* latè Mobedan. *deciſ.* 2. *de vſur.* Gratian. *diſcept.* 829.
num. 7. *& ſeqq. diſceptat.* 987. *num.* 10. *& ſeqq.* Molin. *de
contract. diſput.* 315. *ſub num.* 4. Rebell. *de obligat. inſtit.* 2.
par. lib. 8. *quæſt.* 7. *num.* 3. Ludouic. à Peguer. *deciſ.* 33. *nu.*
10. Latr. *deciſ. Granat.* 84. *num.* 16.

Nec releuat intimatio alias facta, quod ſolueretur dos
debita Bradamanti, quia emanauit ad alium effectum, vt
ſcilicet illi ab hæredibus viri interuſuria dotis deberentur, &
cùm præceſſerit longè ante commiſſa attentata nil habet
commune cum refectione debita occaſione attentatorum,
† in qua non veniunt damna niſi a die attentationis, Lan- 12
cell. *de attent. cap.* 31. *numer.* 173. Rot. coram bon. mem.
Coccino *deciſ.* 371. *num.* 4.

Igitur prætenſa refectio damnorum euaneſcit ob non
legitimam illorum probationem faciendam ab allegante,
cuius iuramento † non ſtatur niſi poſtquam aliunde de dam- 13
no conſtiterit, & ſolum de liquidatione agatur, Grat. *conſ.*
10. *num.* 7. *&* 12. *lib.* 2. Gratian. *diſcept.* 772. *num.* 21. &
de communi Maſtrill. *deciſ.* 60. *num.* 4. *& ſeqq.* & cum hac
diſtinctione intelligendus eſt, Lancellott. *cap.* 30. *de attent.
num.* 170.

Quo verò ad expenſas Domini mandarunt refici ſcuta

octo

octo monetæ, quæ excipientes de attentatis ſoluerunt in Curia Notatio cauſæ pro rubricatura proceſſus, & ad bonum computum regeſtri, aliàs enim factas fuiſſe hic, vel in partibus non apparet, & ſi quas fecerunt in reci-
15 piendis à Notarijs Bononiæ Inſtrumentis † cenſuum, & vſurarum, quibus vt ſuprà iobiacebant ſicutiprædictæ ſuperflua fuit talis receptio Inſtrumentorum, ita & expenſæ, quæ propterea reficiendæ non ſunt, Imol. *in cap. final. numer.* 13. *de dolo, & contum.* Carauit. *ſuper Ritib. Magn. Car. Vicar. rit.* 118. *numer.* 13. Aſin *in prax.* §. 32. *cap.* 3. *num.* 6. *cap.* 4. *num.* 4.

Et ita deciſum vtraque, &c.

R. P. D. C A R I L L O,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Bononien. fideicommiſſi de Bologninis.

Luna 4. *Maij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Statutum loquens de duabus ſententijs conformibus qualiter ſit intelligendum. Sententia ratione mixturæ, quando non ſit appellabilis. Sententia aliud eſt, quod feratur vnico verborum contextu, & aliud ſi per capitula ſeparata, & quale diſcrimen oriatur.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia, quando non poſſint dici conformes.*
2 *Clauſula,* ita tamen, *formam præciſam inducit.*
3 *Clauſula,* ita tamen, *præcedentem diſpoſitionem in caſu contrarium limitat, ac determinat.*
4 *Sententia ratione mixturæ efficitur appellabilis.*
5 *Sententia, quando dicatur continere mixturam.*
6 *Sententia, quando dicatur canonizare aliquod inſtrumentum.*
7 *Clauſula,* deductis deducendis, *intelligenda eſt, prout de iure.*
8 *Sententia, vt non ſit appellabilis ratione mixturæ, quid ſufficiat, & num.* 9.
10 *Sententia, quando eſt lata per capitula ſeparata, tunc ſi ſit nulla in parte, non impeditur executio, quoad cætera.*
11 *Quidquid ſit, quando ſententia vnico capitulo concluditur.*
12 *Sententia, quando fertur per capitula ſeparata, tunc tot dicuntur ſententiæ, quot ſunt capitula.*
13 *Fideicommiſſarius generalis, & particularis, quando idem eſt, tunc heres grauatus poteſt eligere ea bona, quæ velit facere ſuas detractiones.*
14 *Sententiæ iniuſtæ non poſſunt dici conformes.*
15 *Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio, ſi detractiones ſint turbidæ.*
16 *Heres grauatus, qui non fecit inuentarium, ſi bona fideicommiſſaria alienauerit, præſumitur conſumpſiſſe ſuas detractiones, donec contrarium probetur.*
17 *in Iudicio ſummariſſimo poſſeſſorio non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*
18 *Relationis natura, quæ ſit.*
19 *Sententia, quando eſt lata per capitula ſeparata, tunc ex nullitate vnius capitis non infertur ad alia capita.*
20 *in Facto ea, quæ non iuſtificantur, non attenduntur.*
21 *Sententia tertia, ſi ſit mera exequutiua aliarum, & grauamen non admittit, non poteſt ab ea appellari.*
22 *Detractiones faciendæ, & herede grauato, regulariter debent præcedere reſtitutionem fideicommiſſi.*
23 *Sententia, quando quis impugnare non valeat.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſiones 76. 214. 237. *&* 255. *coram eodem R. P. D. Carrillo.*

D E C I S I O CCCCLXXXVIII.

PEtentibus Palmerijs præuijs tribus deciſionibus expeditionem mandati de manutenendo in poſſeſſione bonorum Ioannis Mariæ de Bologninis, ſe oppoſuerunt illi
de Bologninis dicentes fundamenta dictarum deciſionum 1
non ſubſiſtere, & præcipuè in ea parte, qua firmatur eorumdem Bologninorum poſſeſſionem eſſe attentatam etiam quoad bona particulari fideicommiſſo ſubiecta. Quamobrem conceſſa per Dominos noua audientia, reproposui cauſam ſuper eiſdem, & hodie reſponſum fuit conſtare quidem de attentatis, quoad fideicommiſſum vniuerſale; ſed non quoad fideicommiſſum particulare, & in hanc conformitatem eſſe declarandas præcedentes deciſiones.

Quantum enim attinet ad bona fideicommiſſi vniuerſalis non fuit reuocatum in dubium, quin adſint attentata; nam licet poſſeſſio dd. Bologninorum adepta fuerit præuijs duabus ſententijs canonizantibus fideicommiſſum d. Ioan. Mariæ ad eorum fauorem, quæ ea diſpoſitione Statuti Bononien. non admittunt appellationem, & propterea citrà vitium attentatorum videbantur exequi poſſe. Quia tamen ſtatutum loquitur de duabus conformibus quales non
ſunt ſententiæ præfatæ, cùm † prima ſupponendo detra- 1
ctiones fuiſſe factas, concedat immiſſionem purè, ac ſimpliciter, altera verò ſub conditione, *detractis detrahendis,* non poterat ad exequutionem deueniri niſi prius liquidatum fuiſſe, an & quid detrahendum foret ea latè deductis in præcedentibus deciſionibus emanatis tam coram bo. me. Merlino, quàm coram me, quæ ad ſaturitatem ſatisfaciunt omnibus obiectibus, alias pro parte illorum de Bologninis allegatis, & hodie repetitis.

Quo verò ad bona ſubiecta fideicommiſſo particulari, dictum fuit ceſſare attentata, quia in his ſententiæ ſunt conformes, cum ambo concedant immiſſionem ſimpliciter, & quamuis ſecunda in alio capitulo ſeparato loquente de fideicommiſſo vniuerſali, mandauerit fieri detractiones etiam ea bonis fideicommiſſi particularis, quatenus bona fideicommiſſi vniuerſalis non ſufficerent, attamen immediatè ſubſequuntur verba illa, (ita tamen, quod interim non retardetur immiſſio in poſſeſſionem bonorum in dicto teſtamento deſcriptorum,) quæ ſunt bona fideicommiſſi particularis, adeò quod ſi pars velit hanc particularem immiſſionem retardare, prædicta conditio, *detractis detrahendis,*
habetur † pro non appoſita, ſicuti demonſtrat clauſula, 2
ita tamen, quæ formam præciſam inducit, Io. Baptiſta Coſta *de clauſ. conuent. clauſ.* 149. *num.* 4. Olaſch. *deciſ.* 128. *num.* 26. Buratt. *deciſ.* 14. *num.* 3. & præcedentem diſpo-
ſitionem † in caſu contrario limitat, ac determinat, *l. ita* 3
tamen 27. *ff. ad Trebell. l. vbi adhuc,* 29. *verſ. ita tamen, C. de iur. dot.* Surd. *conſ.* 475. *numer.* 7. Seraph. *deciſ.* 447. *nu.* 3. Buratt. *deciſ.* 161. *num.* 14.

Nec obſtat, quod ſententiæ contineant mixturam, cùm
declarent, an detractiones ſint factæ, vel † ſint faciendæ, 4
cuius propterea mixturæ ratione efficiantur appellabiles in totum, etiamſi earum capitula poſſint dici ſeparata, Rota *deciſ.* 221. *numer.* 3. *& ſeqq. par.* 4. *recentior. & deciſ.* 212. *num.* 3. *coram Buratto.* Quia huiuſmodi concluſio procedit in his terminis, nempe quando ſententia continet explicitè canonizationem alicuius iuris petitorum reſpicientis
† puta iuriſpatronatus, *vt in d. deciſ.* 212. *coram Buratto,* 5
vel quod mandet ſolui certam pecuniarum ſummam pro
detractionibus in eaque imputari † bona vendita, tunc et- 6
enim videretur canonizare inſtrumenta venditionum, vt aduertit Rota *in d. deciſ.* 221. *numer.* 3. *&* 4. *part.* 4. *recent.* ſed in caſu propoſito neutro modo applicari poteſt, cùm ſecunda ſententia contineat ſolum clauſulam, *dedu-
ctis deducendis,* quæ intelligitur, prout de iure, ad notat. 7
per Bart. *in l. Centurio, numer.* 15. *verſ. idem puta, ff. de vulg.* Alex. *conſ.* 119. *num.* 5. *vol.* 1. Surd. *conſ.* 127. *num.* 46. Ludouicus à Peguera *deciſ.* 179. *nu.* 2. Rota *deciſ.* 167. *num.* 26. *&* 27. *part.* 6. *rec.* & ideò cum nihil canonizet de-
terminatè circa detractiones, ſed ſolum, † quod fiant, 8
quatenus de iure fieri debeant, hęc non ſufficit, vt ratione
mixturæ illa poſſit dici † appellabilis, etiamſi adſit implicita 9
complicatio, Seraph. *deciſ.* 603. *num.* 1. Rota penès Pacific. de Saluian. *deciſ.* 226. *nu.* 4. *& ſeqq.* Add. ad Greg. XV. *deciſ.* 232. *nu.* 6. vbi alios concordantes allegant.

Neque mixtura deſumi poteſt, ex condemnatione fructuum facta in dictis ſententijs à die motæ litis pro quibus fieri non poterat exequutio, quia cum condemnatio præ-

dicta

10 dicta fuerit concepta per capitula ſeparata, non retardat
executionem ſententiarum, quoad reliqua, Contard. *in l.
vnica, limit. 1. numer. 34. & ſeqq. Cod. ſi de moment. poſſeſſ.*
Veſtr. *in prax. lib. 7. cap. 3. numer.* 8. Scacc. *de appell. quaſt.
17. limit. 6. membr. 9. num.* 35. Creſcen. *deciſ. 5. de appell.*
11 quicquid ſit, † quando ſub vnico capitulo tota ſententia
clauditur, vt declaratur in *deciſione 297. num.* 15. poſt Mo-
dern. *de manutenen.*

Vnde etiam fit, quod licet ſententia poſſit dici appellabi-
lis, quoad fideicommiſſum vniuerſale, non tamen idem
12 didendum ſit, quoad particulare, quia dum de vtroque
loquitur per capita ſeparata, vnum non influit in aliud, &
tot dicuntur ſententiæ, quot capita, Felin. *in cap. inter. nu.
6. verſ. fallit primo de re iudic.* Rot. *deciſ.* 33. *num. 9. part.
2. diuerſ. & deciſ.* 427. *num. 2. par. 2. recentior.* Adden. ad
Gregor. XV. *deciſ.* 552. *num.* 6.

Minùs releuat iniuſtitia fundata in eo, quod ſecunda
ſententia mandet fieri detractiones, ſuper bonis fideicom-
13 miſſi particularis ſolum in ſubſidium, cùm tamen vbi i-
dem eſt fideicommiſſarius generalis, ſcilicet & particula-
ris eligere poſſit hæres grauatus ſuper quo corpore velit fa-
cere detractiones, eo quia nullum fit præiudicium fidei-
commiſſario, qui vel in vno, vel in alio corpore pati debet
14 detractiones fieri, Caſtreo. *conſ. 247. num. 4. verſ. tunc au-
tem lib.* 1. Gabr. *conſ.* 138. *numer. 29. & 30. lib.* 2. qua in-
iuſtitia ſtante, dicebatur non eſſe locum ſtatuto de duabus
conformibus.

Quoniam placuit reſponſio, nempè quod mentio detra-
ctionum habetur pro non facta reſpectu fideicommiſſi par-
ticularis ad effectum retardandi ſuper eo immiſſionem,
ſtante appoſitione dictæ clauſulæ, *ita tamen*, vt ſupra
15 fuit ponderatum, quam clauſulam iure meritò potuit Iu-
dex apponere, cum liquido non conſtaret de debito detra-
ctionum, quo caſu non debet retardari immiſſio, Marzar.
de fideicommiſſ. part. 3. quaſt. 66. verſ. & vlterius poſt med.
Canaler. *deciſ.* 573. *num.* 3. Rota *deciſ. 47. num. 13. par. 5.
recent.* Illiquiditas autem apparet ex eo, quod hæres gra-
16 uatus non confecit inuentarium, & plura corpora hæredi-
taria alienauit, itaut detractiones præſumuntur conſum-
ptæ in his bonis alienatis, donec contrarium exaduerſo
probetur, Peregr. *de fideicomm. art. 39. num.* 14. Rota *d.
deciſ. 47. num. 9. & deciſ. 77. numer. 2. & 3. part. 3. & deciſ.
126. num. 8. par. 7. recent.* & fuit dictum in *Verulana fidei-
commiſſi* 22. *Iunij* 1640. & 21. *Iunij* 1641. *coram R. P. D.*
17 *meo Bichio*, quæ quidem præſumptio potuit admitti in iu-
dicio plenario immiſſionis, licet reijciatur in ſummariſſi-
mo manutentionis, vt benè diſtinguit Rota *in dec. 35. nu.
5. & 6. par. 6. recent.*

Prout nec aduerſantur duo exceſſus allegati per infor-
mantes pro Palmerijs, ſiquidem primus deſumptus ex eo,
quod ſecunda ſententia contineat duo prædia non contenta
in primo, ceſſat ex lectura ipſius ſecundæ ſententiæ, quæ
ſe refert ad bona in teſtamento deſcripta, & in teſtamen-
to ſunt nominatim ſpecificata omnia corpora fideicommiſ-
ſi particularis, & ideò ſtante dicta relatione ad teſtamen-
18 tum perinde eſt, ac ſi eadem corpora ſpecificata, & ex-
preſſa fuiſſent in ipſa ſententia, *l. aſſe toto, ff. de hæred. in-
ſtituen.* Pariſ. *conſ. 16. numer. 5. & 8. lib.* 2. Caputaq. *deciſ.*
204. *numer. 4. par.* 1. Rota *deciſ. 362. num. 4. par. 1. recen.*
quando autem ſententia dat immiſſionem nominatim ſu-
per principalibus corporibus diſtinctis, & non ſub nomi-
ne collectiuo tot dicuntur ſententiæ, quot corpora, adeò
19 quod dato exceſſu in aliquo † corpore non vitiatur immiſ-
ſio in totum, Rota *deciſ. 357. num. 2. & 3.* poſt Modern.
de manut.

Alter verò exceſſus deductus ex eo, quod Bolognini
habuerint ab illis de Claris tertiam partem bonorum,
de quibus agitur, & poſteà vltrò obtinuerint immiſſio-
nem pro alia medietate, & ſic conſecuti fuerint portio-
20 nem maiorem ea, quæ ſibi debebatur, nullibi † iuſtifi-
catur in facto, & proptereà non fuit habitus in conſide-
ratione.

Sublata igitur ex prædictis difformitate, ac iniuſtitia
primarum duarum ſententiarum, dixerunt Domini non
eſſe immorandum in exceptionibus adductis contra ter-
tiam ſententiam Altouiti, quia eſt merè exequutoria dua-
rum præcedentium, & cum reſpectu fideicommiſſi parti-
21 cularis nullum nouum grauamen † inferat, ſed iuxta præ-
cedentes ſententias reguletur, non admittit appellationem,
l. ab exequutore, C. quor. appell. non recip. Surd. *conſ.* 271.
numer. 14. & conſ. 358. numer. 12. Roland. *conſ. 43. num.
5. lib.* 1. Grat. *conſ. 109. num. 3. lib.* 2. Bero. *conſ. 106. nu.
19. lib.* 3. Rota *deciſ. 100. num. 13. part. 1. diuerſ. & deciſ.
620. num. 1. par. 1. rec.*

Nec nouum grauamen reſultare poteſt, ex eo, quod
mandat dari cautionem pro detractionibus, quæ regulari-
ter debent † præcedere reſtitutionem fideicommiſſi facien- 22
dam ab hærede grauato, *gloſ. communiter recepta, in l. vlt.
Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* Peregrin. *de fideicommiſſ.
art. 50. numer. 83. in fin.* Fuſar. *de ſubſtitut. quaſt. 672. nu.
1. & ſeqq.* Quia hoc procedit, quoad fideicommiſſum vni-
uerſale, non autem quoad particulare, quod Bolognini
conſequi poterant ex ſuperiùs ponderatis non obſtante
exceptione detractionum, imò dicta cautio, quoad fidei- 23
commiſſum particulare attulit vtilitatem Palmerijs, qui
proptereà non poſſunt exinde ſententiam impugnare,
iuxta *conſ.* Surd. 102. *num. 17. & ſeqq. & fuit dictum in An-
conitana cenſus* 30. *Ianuarij*, & 10. *Nouembris* 1640. *coram
bon. mem. Pirouano.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Grani.

Luna 11. *Maij* 1643.

ARGVMENTVM.

Venditor, quando fuit in mora tradendi rem in loco promiſſo ad quid ſit condemnandus. Ciuitatis, vel loci appellatione; licet veniat quoque eius Territorium, tamen id procedit, quando Ciuitas, vel locus, fuit poſitus in genitiuo; ſecus verò ſi in ablatiuo, cum præcedenti dictione, *in*, quia dictio illa, *in*, coarctat amplitudinem dicti verbi.

SVMMARIVM.

1 *Venditor moroſus in traditione rei venditæ debitis loco, & tempore, nedum non eſt audiendus in petitione pretij.*

2 *Sed inſuper eſt condemnandus ad omnia damna, & intereſſe paſſa ab emptore ob non factam conſignationem in tempore.*

3 *Oppidi, vel Terræ appellatione, venit etiam Comitatus, ſeu Territorium.*

4 *Qualitates verificari debent de tempore verbi.*

5 *Verbum vnum plura determinans, æqualiter omnia determinare debet.*

6 *Ciuitatis, & loci appellatione tunc venit eius Territorium, quando Ciuitas, vel locus fuit expreſſus in genitiuo.*

7 *Legans alicui frumentum exiſtens Romæ, Florentiæ, &c. tunc diſpoſitio non reſtringitur ad locum præciſum Ciuitatis.*

Et ſic etiam capit frumentum exiſtens in ſuburbijs.

8 *Legatum factum alicui, de frumento exiſtens in aliqua Ciuitate, vel in aliquo Oppido, tunc dictio illa,* in, *coarctat amplitudinem illius nominis.*

9 *Dictio,* in, *reſtringit amplitudinem nominis, cui apponitur, & coarctat ad locum expreſſum.*

10 *de Ciuitate, quando eſt facta mentio, cum præpoſitione,* in, *excluduntur ea, quæ ſunt in Suburbijs.*

11 *in Fluminis Ripa factum, non dicitur factum in flumine.*

Fluminis appellatione, venit etiam Ripa, nu. 11.

12 *in Domus porticu aliquem inſultans, non incurrit pœnas comminatas inſultantibus aliquem in domo.*

13 *Oſtium, vel feneſtram, ne fiat quis in muro proprio, iſta prohibitio non extenditur, ne poſſit fieri in tecto ſuprà murum.*

14 *Verba illa,* ſpedito alla Vela, *quid importent.*

Correctio, & mutatio in continenti non eſt admittenda, num. 14.

15 *Relatio non eſt facienda, quando voluntas diſponentis repugnat.*

16 ex

16 *ex Promiſſionum diuerſitate oratio non cenſetur vna, ſed duplex, & ſic non vna, ſed diuerſa diſpoſitiones.*
17 *Nouatio, quando non dicatur inducta.*
18 *Conſuetudo, vt noceat, debet eſſe in caſu proprio.*
19 *Obſeruantia tollitur etiam ex vnico actu.*
20 *Promittens conſignare aliquid in certo loco, vt conſtituatur in mora, quoad alium locum, quid requiratur.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſio 471. ſub die 13. Nouemb. 1641. coram eodem Reuerendiſſimo Cerro Decano.

DECISIO CCCCLXXXIX.

PEr ſententiam A. C. fuerat condemnatus Petrus Nerlius ad ſolutionem ſcutorum 5971. pro reſiduo pretij rubrorum bis mille frumenti ſibi venditi à Fratre Carolo Aldobrandino tunc temporis pro Sacra Religione Hieroſolymitana ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Oratore, vnà cum cambijs ad rationem octo pro centenario; ſed quia ex pluribus interpellationibus tam Romæ contra dictum Oratorem, qui frumentum vendiderat, quàm in partibus contra Falſacappam, qui habebat ordinem ad conſignandum, & ex ſæpiùs declarata prætenſione, quod frumentum non erat conſignandum in Oppido Montisalti, ſed in horreis, & conditorijs, in quibus recondebatur, conſtuit venditorem fuiſſe moroſum in traditione rei venditæ, & implemento promiſſorum Rota in gradu appellationis cenſuit ſententiam A. C. eſſe infirmandam, quia
1 † venditor moroſus in traditione rei venditæ debitis loco, & tempore nedum non eſt audiendus in petitione pretij, *l. Iulianus 14. §. offerri, & l. ex empto, ff. de action. empt.* Surd. *conſ. 36. num. 9.* Oſaſch. *deciſ. Pedemon. 50. num. 9.* Rota *in recent. deciſ. 33. per tot. par. 1. & deciſ. 49. num. 2. par. 3.* ſed inſuper eſt condemnandus ad omnia damna, & intereſſe
2 paſſa † ab emptore ob non factam conſignationem in tempore per *text. clarum in l. Datis, §. ſi per venditionem, ff. de action. empt. cum pluribus adductis in alia deciſione diei 13. Nouembris 1641. coram me*, quam hodie ex eiſdem fundamentis Domini confirmarunt.

Licet enim hodie Scribentes pro Domino Oratore valde inſtiterint ſuper defectu interpellationum, prætenſio tamen nullo nititur fundamento, quia ex datis in Summario Nerlij clarè apparet nedum ſemel, aut bis, ſed quinquies, & ſexies iudicialiter fuiſſe interpellatum venditorem, eiuſque mandatarium ad tradendum, & conſignandum. Primò enim Scarlattus Nerlij Mandatarius non reperto Falſacappa in loco Montisalti, ad quem directus erat ordo venditoris, adiuit eum commorantem Corneti, & ſub die 20. Martij eum interpellauit ad conſignandum frumentum, Falſacappa autem reſpondit ſe illud conſignaturum in foueis, & puteis, in quibus recondebatur, prout in notula, quam exhibuit. Secundò, ſub die 24. eiuſdem menſis, Nerlius monitus à Scarlatto de huiuſmodi prætenſione Falſacappæ iudicialiter hinc in Vrbe proteſtatus fuit de renitentia venditoris, & declarauit frumentum non aliter eſſe conſignandum ex forma conuentionis, quam in Oppido Montisalti. Tertiò ſub die 30. ſequen. commorante adhuc Scarlatto in dicto Oppido, iterum Nerlius hic in Vrbe proteſtatus fuit contra venditorem de omni damno, & intereſſe obuenturis ex mora conſignandi, quam proteſtationem monitus adhuc de contumacia Falſacappæ, iterum quarta vice repetijt ſub die 31. eiuſdem. Quintò ſub die 2. Aprilis cum Falſacappa Montaltum adiuiſſet, Scarlattus eum iudicialiter requiſiuit ad tradendum ibi frumentum, non autem in horreis deſcriptis in notula. Sextò, demum ſub die 3. eiuſdem Scarlattus iterùm requiſiuit Falſacappam, ipſe autem perſeuerauit in ſua prætenſione conſignandi frumentum ſparſum in conditorijs aliorum locorum; Vnde de ſufficientia interpellationum ex parte emptoris, & de renitentia ex parte venditoris non eſt amplius hæſitandum.

Non releuat Primò, quòd promiſſio cantet de conſignatione facienda in Montalto, ibi, *per conſegnarlo in Montal-*
3 *to*, non expreſſo nomine Terræ, vel Oppidi cuius appellatione venit etiam Comitatus, & Territorium, iuxta theoricam Bart. *in l. 1. §. cum verbis num. 11. ff. de offic. Præfect. Vrb. & in l. 2. num. 2. & 3. ff. de verb. ſignificat.* cum pluribus per Rot. *in Romana legati 24. Ianuary 1642. coram R. P. D. meo Roias*, adeo vt propterea ex intentione partium promiſſio non videatur reſtringenda ad conſignationem faciendam in Oppido, ſed extendenda etiam extra Oppidum ad loca ſita intra Comitatum, & Territorium illiuſque oras maritimas, cùm præſertim conſignandum eſſe frumentum bonæ qualitatis liberum ab omni Datio, & expeditum ad velam, ibi, *buono, e mercantile, franco di ratta, e ſpedito alla vela*, quæ tamen expeditio ad velam non erat exequibilis intra Oppidum, ad quod Naues appellere non poſſunt; Vndè cùm reſpectu huius qualitatis implementum non eſſet paſſibile intra Oppidum, eo facilius arguì licet, contrahentes intellexiſſe de conſignatione facienda in littore maris, vbi conſignatio cum omnibus hiſce qualitatibus vnico actu poterat expediri, omnia enim hæc continentur ſub vnica oratione, & ſtructura verborum, & reguntur ab eodem verbo, *conſegnarlo*, ideòq; ſcindi non poſſunt, & ſeparari in diuerſas partes, itaut conſignatio prius ſit facienda in Oppido, poſtmodum verò expeditio ad velam in littore maris, ſed omnia impleri debent vnico actu, & eodem tempore conſignationis, quia omnes
qualitates † verificandæ ſunt de tempore verbi, *l. 2. & 3.* 4
ff. de aur. & argent. legat. l. in delictis, §. ſi extraneus, ff. de noxal. act. l. Titius, ff. de militar. teſtam. & vnum verbum plura determinans debet † æqualiter omnia determi- 5
nare ad tradita *in l. fin.* vbi Bart. *C. de ſent. & interlocut. omn. Iudic.*

Fuit enim reſponſum theoricam Bartoli procedere quando nomen Ciuitatis, & loci fuit expreſſum in genitiuo, vel alio caſu abſque dictione, *in*, in quibus terminis lo- 6
quitur deciſio, & cæteri in ea cumulati exemplificantes in legato frumenti exiſtentis Papiæ, Florentiæ, vel Peruſiæ, tunc enim diſpoſitio non reſtringitur ad locum præciſum
Ciuitatis, † ſed capit etiam frumentum exiſtens in Su- 7
burbijs, & Territorio, ſecus vbi de Ciuitate, vel alio loco facta fuit mentio in ablatiuo cum præpoſitione, *in*, hæc enim vbi adijcitur nomini ſignificanti locum in ablatiuo
† coarctat amplitudinem illius nominis, adeòque reſtrin- 8
git diſpoſitionem ad locum expreſſum, vt non comprehendat extrinſecum, nec capiat actus explendos in conuicinijs propè vel extra, vt diſtinguendo tradunt Bart. *in* 9
leg. Gallus, §. illi caſus num. 2. verſ. ſecundo caſu, ibique Alex. *num. 15. verſ. adde*, Iaſ. *num. 21. cum ſequen. ff. de liber. & poſthum.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 126.*
num. 5. vbi quod quando de Ciuitate facta eſt mentio cum 10
præpoſitione, *in*, excluduntur ea, quæ ſita ſunt in Suburbijs, & ideò Vulpianus *in l. 1. §. in publico flumine, ff. de fluminibus*, decreuit factum in Ripa fluminis, non dicit 11
factum in flumine, licet alias appellatione fluminis comprehendatur etiam Ripa, idemque tradit Bald. *in rubr. ff. ſolut. matrimon. num. 3.* vbi quod inſultans in porticu do- 12
mus incurrit pœnas comminatas inſultanti in domo, idemque tradunt Alex. *conſ. 22. num. 8. lib. 4.* Soccin. ſen. *conſ. 211. num. 4.* Rota *Bononien. diuerſ. deciſ. 97. num. 3. & 4. cum ſequen.* Vbi quod prohibitio ne oſtium, vel feneſtra fiat in muro proprio, non extenditur ad feneſtram, quæ fieret † in recto ſupra murum cum iuribus, quos re- 13
fert, & ſequitur Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 460. num. 60. cum ſeqq.*

Ideò nihil eſt curandum, quod ſub eadem oratione, & ſtructura verborum fuerit promiſſum frumentum expeditum ad velam, quia cum ex hactenus dictis conſignatio fuerit decreta in Oppido Montisalti, verba illa, 14
ſpedito alla vela, non ſunt referenda ad tempus, & actum conſignationis, ne incontinenti inducatur correctio, & mutatio loci iam ſtabiliti, & deſtinati contra regulam, *l. non ad ea, ff. de condit. & demonſtr.* ed referenda ſunt ad remotionem impedimentorum, quæ ſequuta, & perfecta conſignatione etiam oriri potuiſſent ante actualem onerationem in Nauibus, vbi autem ſunt promiſſa duo, quæ eodem tempore expleri non poſſunt, & quod plus eſt, vbi agitur de euitanda contrarietate, 15
& † inducenda diſpoſitione contraria voluntati contrahentis, relatio fieri non debet ad tradita per Bart. & alios *in l. talis ſcriptura de legat. 1.* Menoch. *conſ. 115. num. 14. & præſumpt. 181. num. 2. lib. 4.* Surd. *conſ. 431. num. 65. & 66. in fin.* Rota *in recent. deciſ. 44. num. 7. par. 5.* & ſolus contextus verborum non ſufficit, quia ex diuerſitate promiſſorum oratio non cenſetur vna, ſed duplex, nec vnica, ſed plures, & diuerſæ diſpoſitiones 16
reputantur, vt eleganter, & ſubtiliter diſtinguendo tradit

Bart. *in l.3.§.filius num.3.ff. de liber. & poſth.* Rota *in recent, deciſ.141.num.23.& 24.par.5.*

Minus ſecundo releuat ordinem directum Falſacappæ
à Nerlio acceptatum, & à Scarlatto eius miniſtro Falſacap-
pæ exhibitum, loqui ſimpliciter de conſignatione rubro-
rum bis mille nullo adiecto præciſo loco loci, proindè vi-
detur ſatisfactum ex oblatione conſignandi frumentum in
littore maris, quia cum ordo emanauerit in executionem
præceptis obligationis, & implemento promiſſorum in
apoca, nec fuerit in eo expreſſus contrarius locus, non cen-
17 ſetur receſſum à primæua obligatione conſignandi intra
Oppidum, nec inducta nouatio, vt admonuit Bart. *in l.ſingu-
laria num.10. verſ. quandoque procedit, ff.ſi cert.pet.* Ceph.
conſ.351. num.23. cum ſequen. quos refert, & ſequitur Surd.
conſil.375. num.15.

Super allatis fidibus mercatorum Domini noluerunt in-
ſiſtere, quia præterquamquod conquaſſantur à fidibus con-
trarijs exhibitis pro parte Nerlij, ex ijs non videtur pro-
bata prætenſa obſeruantia; Tum quia non deponunt, ita
fuiſſe obſeruatum ex his circumſtantijs, quando ſcilicet
non fuiſſe oblatum totale intereſſe expenſarum itineris, &
periculi, obſeruantia autem, ſeu conſuetudo non ſuffra-
18 gatur, niſi oſtendatur in caſu, in quo concurrebant
eędem circumſtantiæ ad vnguem, Menoch. *conſ. 684.
num. 28. verſ. Et præterea*, Surd. *deciſ. 131. num. 8.* Card.
Mantic. *deciſ. 284. num. 7.* Card. Caualer. *deciſ. 172. n. 5.*
& latè *in Peruſina ſucceſſionis de Alphanis coram Reueren-
diſſimo D. meo Decano, quæ eſt deciſio 264. num. 28. & 29.
par. 6. recent.* Tum quia ex teſtibus probatur, quoſdam
Mercatores Lucenſes noluiſſe ex ſimili conuentione reci-
pere frumentum in foueis, ſed in loco Montisalti; Probatio
19 verò obſeruantiæ tollitur ex eo, quod aliquando fuerit pra-
cticatum contrarium etiam per vnicum actum, iuxta do-
ctrinam Bart. *in l. ſemper in ſtipulationibus in fin. de regul.
iur*, quam probauit Rota coram Greg. *deciſ. 162. num. 9.*
vbi Add. *num. 15.*

Quæ repetuntur dę oblatione vehendi frumentum ad
20 Oppidum Montisalti ſumptibus emptoris, fuerunt abun-
dè ſublata in alia deciſione *in §. Minus viſum fuit, cum
duobus ſeqq.* vbi pluribus auctoritatibus firmatum fuit ad
hunc effectum non ſufficere oblationem expenſarum pro
vecturis, ſed debuiſſe offerri totale intereſſe periculi, &
lucri ceſſantis.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

S. Rotæ Decano.

Bononien. Fideicommiſſi de Pancaldis.

Veneris 19. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ex quibus actibus dicatur probata, & teſtes quando ſuper ea benè deponunt. Inſuper ex quibus dicatur iuſtificata poſſeſſio partis aduerſæ. Bonorum identitas quando dicatur ſatis iuſtificata, & maximè ſi ſimus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes bene probant, ſi de re, ſupra qua deponunt ſint benè informati, & deponant de viſu, & certa ſcientia.*

2 *Aduerſarij poſſeſſio benè probatur ex ſubſtentatione litis, maxime iunctis adminiculis.*

3 *Poſſeſſio aduerſarij probatur ex relatione executoris quod talis poſſidebat.*

4 *Bonorum identitas ex quibus dicatur probata.*

5 *Identitas bonorum probatur leuioribus probationibus, & coniecturis dum ſumus in antiquis.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſiones 144. ſub die 23. Ianuarij 1643. coram eodem Reuerendiſſimo Decano, & 467. ſub die 21. Maij 1641. coram bo. me. Card. Panzirolo.

DECISIO CCCCXC.

THomaſia de Pancaldis tanquam vocata ad fideicom-
miſſum Berti de Pancaldis egit contra Palmerios, &
contra Fratres Beatæ Mariæ Charitatis Bononiæ pro ob-
tinenda immiſſione ſuper nonnullis bonis eidem fideicom-
miſſo ſubiectis; quæ Palmerij in loco Padulæ, & fratres
Charitatis in loco Longariæ poſſidebant, & diſputato prius
dubio contra Palmerios an conſtaret de purificatione fi-
deicommiſſi ad eius fauorem, Rota ſub die 16. Feb. 1640.
proponente Reuerendiſs. D. meo Patriarca Panzirolo af-
firmatiuè reſpondit, & ſucceſſiuè ſub die 11. Maij 1641. co-
ram eodem dixit Thomaſiæ eſſe dandam Immiſſionem.
Deinde proſequendo iuditium contra fratres Charitatis,
obtinuit coram me in locum D. Patriarchæ abſentis ſubro-
gato, diſputari dubium, An ſibi eſſet danda Immiſſio, &
Domini ſub die 10. Iunij 1642. pariter affirmatiuè reſpon-
derunt, vt in deciſionibus.

In hoc cauſæ ſtatu ſe oppoſuit Eques Sauignanus vſu-
fructuarius dictorum de Palmerijs proteſtans nihil fieri niſi
eo citato, & audito. Quapropter hodie propoſui dubium,
An ſit recedendum à deciſis ſub dictis diebus coram Do-
mino Patriarcha Panzirolo, & Domini non eſſe receden-
dum reſponderunt, informante ſolum Thomaſia, quia
Eques Sauignanus licèt pluries citatus, & intimatus infor-
mare neglexit.

In dictis enim deciſionibus firmatum fuit Thomaſiæ eſſe
dandam Immiſſionem in terris poſitis in loco Padulæ ex
quo concurrunt, & iuſtificantur omnia requiſita ad illam
obtinendam neceſſaria, nempè exiſtentia, & purificatio fi-
deicommiſſi ad eius fauorem, poſſeſſio Berti teſtatoris de
tempore obitus, & illorum de Palmerijs de præſenti, ac
domum identitas bonorum, quæ omnia iterùm viſa ſunt
ſubſiſtere.

Nam quod attinet ad exiſtentiam, & purificationem fi-
deicommiſſi hæc duo requiſita latè probantur in prima de-
ciſione D. Panziroli, & in alia emanata coram me ſub die
10. Iunij 1642. contra fratres Charitatis, in quibus pluribus
rationibus omnia firmantur, & contraria remouentur,
adeò vt non ſit opus amplius ſuper his inſiſtere, præſertim
hodie dum altera pars nihil opponit.

Quod Bertus teſtator poſſederit de tempore obitus ap-
paret ex teſtibus ſer. ſer. examinatis, deponentibus, quod
ille poſſedit in loco Padulæ terras pratiuas, de quibus agi-
tur, illas locando, & dislocando, aliosque actus poſſeſſorios
faciendo, & vnus ex illis dicit, quod Bertus continouauit
poſſidere vſque ad mortem, & alter addit, quod poſt 1
eius obitum dictæ terræ deuenerunt ad Ioannem Bapti-
ſtam eius filium, qui teſtes cum ſint informati, & depo-
nant de viſu, & certa ſcientia, & de actibus poſſeſſorijs
continuatis vſque ad mortem, ſatis ad hunc effectum pro-
bant poſſeſſionem iuxta *tex. in l.Titia ff. de ſolut.* Cæſar. de
Graſſ. *deciſ. 10. de cauſ. poſſeſſ. & propr. & fuit dictum in
Ariminen. fideicommiſſi 14. Martij 1640. & coram me,
cum alijs in ſecunda deciſione D. Panziroli allegatis.*

Poſſeſſio verò illorum de Palmerijs de præſenti vltra
quod probatur nedum ex ſubſtentatione litis, quæ regula- 2
riter ſufficit cum adminiculis, vt pluries Rota reſpon-
dit, & ſignanter *coram bon. mem. Buratto deciſ. 693.
num. 5. cum allegatis ibi per Add.* Sed etiam ex man-
dato contra eos tanquam contra poſſeſſores relaxa-
to, & ſubſequuta illius executione cum relatione 3
executoris, quod illi poſſident, quæ ſatis probant
poſſeſſionem illius contra quem mandatum fuit exe-
cutum, Menoch. *de adipiſcend. remed. 4. num. 921.*
ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ. 105. num. 1. & deciſ.
402. num. 1.* & Rota *poſt Poſth. de manutent. dec. 319.
num. 5.*

Denique identitas probatur, quia vltra generalem de-
monſtrationem loci Padulæ, concurrit qualitas, quod terræ
ſunt pratiuæ, & conueniunt aliquot confinia, vt patet ex 4
deductis in dicta ſecunda deciſione, quæ ſatis ſuperque
ſunt ad identitatis probationem, ad quem effectum ſuffi-
ciunt duæ demonſtrationes, iuxta theoricam Bart. *in l. de
monſtratio falſa ff. de audit. & demonſtrat.* Præſertim cùm
ſimus in antiquis vltra centum annos, quo caſu requiri- 5
tur minor probatio, & ſufficiunt ſolæ præſumptiones, &
coniecturæ *iuxta c.cum cauſam de probat.* Soccin. ſen.
conſ. 166. num. 2. lib. 1. Riminald. iun. *conſ. 254. n. 12.*

Rot.

Rot. *in recentior. deciſ.* 81. *num.* 20. *& deciſ.* 362. *num.* 10. *part.* 5. *& deciſ.* 58. *num.* 14. *& deciſ.* 164. *num.* 38. *part.* 6. *cum alijs allegatis in deciſ.*

Et ita, &c.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana ſupplementi legitimæ.

Luna 22. *Iunij* 1643.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 141. præcipiens, vt fœminæ dotatæ à patre, petere non poſſint ſupplementum legitimæ ab eius hæredibus agnatis, an habeat locum, quando non maſculi, ſed filiæ ſunt hæredes patris.

SVMMARIVM.

1 *Filia dicitur de agnatione patris, licet ſit fœmina.*
2 *Quod procedit quamuis in aliena familia, ſit nupta.*
3 *Statutum prohibens filiam petere ſupplementum legitima, intelligendum venit de hæredibus maſculis, per quos conſeruatur agnatio.*
4 *Filia fœmina dotata ſtante ſtatuto, quod non ſuccedat, ceſſat ſi non adſint maſculi, & fœmina ſolum ſuccedant.*
5 *à Verborum proprietate non eſt recedendum, & certa verborum interpretatione.*
6 *Statutorum verba ſunt accipienda in propria verborum interpretatione, etiamſi diſpoſitio videatur dura.*
Niſi mens ſtatuentium repugnet.
7 *Statuentes ſi aliquid voluiſſent, id ſciuiſſent exprimere.*
8 *Fœmina iura ſanguinis retinet, & agnationem conſeruat, ſaltem eo modo, quo poteſt, & licet in aliena familia nupta.*
9 *Statutum excluſiuum fœminarum propter maſculos, habet locum etiam fauore Religioſi incapacis conſeruandæ agnationis.*
10 *Et hoc ea ratione, quia ſtatutum reſpexit qualitatem agnationis.*
Agnatio conſeruatur in Monacho, dum viuit.
11 *Fœmina eſt finis agnationis.*
12 *Agnatio vbi finitur, parum refert an ſit in maſculo, vel in fœmina.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſio 297. *ſub die* 15. *Aprilis* 1644. *coram eodem Reuerendiſs. P. D. Cerro Decano.*

DECISIO CCCCXCI.

PRopoſito dubio, an Alexandro Cherubino debeatur ſupplementum legitimæ, quod ipſe petebat in bonis Ricardi Rotigni tanquam hæres Mariæ eius vxoris, & filiæ Ricardi Anna altera filia, & hæres pro excludendo Alexandro tres principales exceptiones oppoſuit. Primam, quod petitio ſupplementi fuit prohibita à patre in eius teſtamento per Mariam acceptato, & quod propterea non poterat Alexander ex eius perſona agere ad ſupplementum prohibitum in d. teſtamento, & à Maria eius auctrice acceptato. Secundam, quod cum Anna eſſet hæres agnata patris excludebat à petitione huius ſupplementi Mariam ſororem iam dotatam, vt diſponitur in Statuto vrbis *lib.* 1. *c.* 141. præcipiente, vt filiæ dotatæ à patre petere non poſſint ſupplementum legitimæ ab eius hæredibus agnatis. Tertiam denique, quod in caſum, in quem vtraque filia Riccardi decederet ſine filijs fuit pro medietate ſubſtituta cauſa pia, & pro alia medietate Io. Maria nepos Riccardi ex fratre, & ſic maſculus de agnatione, à quo idem ſtatutum prohibet peti ſupplementum, non obſtante, quod non eſſet directè inſtitutus, ſed ſubſtitutus, quia ſubſtitutio ſufficere dicebatur pro repellenda filia à petitione ſupplementi ſuper quibus exceptionibus partibus pluries auditis tandem DD. ſub die 18. Maij 1640. reſoluerunt non obſtare quin Alexandro debeatur ſupplementum, vt in deciſione d. die emanata coram me, in qua omnia latè fuerunt diſcuſſa.

Sed huic reſolutioni non acquieſcens Anna cauſam ad diſputationis trutinam reuocari obtinuit, in cuius diſcuſſione omiſſis prima, ac tertia exceptione ad ſecundam dumtaxat ſe reſtrinxit fundatam in diſpoſitione ſtatuti ex quo tantum capite placuit hodie DD. recedere à deciſis.

Fundamentum fuit, quia cum ſtatutum claris verbis præcipiat, vt filia cui pater in vita dedit, vel in teſtamento reliquit dotem non poſſit petere aliquod ſupplementum legitimæ ab hæredibus agnatis eiuſdem patris, videbatur
ſuffragari Annæ, quæ eſt filia, & hæres Riccardi, & qui- 1
dem de illius agnatione licet ſit fœmina, *iuxt. text. in l. pronunciatio, ff. de verborum ſignificat. §. item vetuſtas inſtit. de hæredit. qua ab inteſt. defer. §. cæterum inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* Socc. iun. *conſil.* 194. *num.* 10. *lib.* 1. Theſaur. *deciſ.* 37. *num.* 4. cum alijs per Rotam *deciſ.* 282. *num.* 2. *&* 4. *par.* 2.
recent. Et in aliena familia nupta, Rota *in rec. deciſ.* 587. 2
num. 8. *par.* 1. *& deciſ.* 151. *num.* 3. *par.* 5. *& in Bononien. fideicommiſſi de Boatterijs* 17. *Februarij* 1642. *coram bon. mem. Merlino confirmata coram me* 12. *Decembris eiuſdem anni.*

Et licet d. ſtatutum prohibens filiam petere ſupplemen-
tum legitimæ ab hæredibus agnatis intelligendum ſit de 3
hæredibus maſculis per quos conſeruatur agnatio, & in quorum fauorem ſtatutum emanaſſe præſumitur, vt conſuluit Gabr. *conſ.* 10. *num.* 8. *verſ. in hoc, & num.* 10. *verſic. & conſequenter lib.* 2. Rot. *deciſ.* 425. *num.* 1. *cum ſeqq. par.* 4. *diuerſor. cum alijs adductis in* 1. *deciſ. verſ. nam prima tollitur.* Quæ authoritates valde vrgebant cum loquantur in punctualibus terminis huius ſtatuti, eo magis quia Anna altera filia, & ſoror reſpectiuè ipſa quoque fuit dotata, vnde incongruum videbatur, vt filia dotata excludi poſſit ab altera filia pariter dotata, vt ponderat Surd. *conſ.* 185. *n.* 13.
cum ſeqq. vbi quod ſtante ſtatuto, quod filia fœmina dotata 4
non ſuccedat, non eſt locus excluſioni ſi concurrant aliæ fœminæ pariter dotatæ.

Placuit tamen DD. ſequi contrariam ſententiam, eo quia in ſtatuto nulla ſit mentio maſculinitatis, neque agnatio-
nis conſeruandæ, nec aliunde habetur certitudo, quod ſta- 5
tuentes intellexerint de hærede agnato maſculo, vnde non videtur recedendum à proprietate, & certa ſignificatione verborum, quæ ſunt vtrique ſexui communia, & tam maſculis, quàm fœminis conueniunt, vt in ſimili dictum fuit in allegata *Bononien. fideicommiſſi de Boatterijs coram bo. me. Merlino, & coram me.* Præſertim cùm agatur de interpretatione ſtatuti, cuius verba accipienda ſunt in
propria eorum ſignificatione, etiamſi diſpoſitio videatur 6
dura, dummodo ex ipſo ſtatuto, aut aliunde clarè non conſtet de contraria mente ſtatuentium, Lap. *allegat.* 101. *num.* 19. & Natt. *ad ſtatut. quod ſtantibus maſculis* 4. *quæſt. princ. num.* 135. Si enim ſtatuentes noluiſſent fœminas
comprehendi, expreſſiſſent qualitatem maſculinitatis, ad 7
tradita per Soccin. iun. *conſil.* 10. *num.* 15. *verſ. & quando ſtatuentes lib.* 2. Dec. *conſ.* 511. *num.* 6. *ante med.* Rot. *deciſ.* 282. *num.* 4. *par.* 2. *recent.*

Et in omnem caſum quatenus dici poſſet ſtatuens reſpexiſſe conſeruationem agnationis, hinc non excluditur, quin huiuſmodi ſtatuti diſpoſitio locum ſibi vendicet in hærede fœmina agnata quando deficientibus maſculis ipſa ſola ſupereſt de agnatione, vt in caſu noſtro, quia ex illius admiſſione non ſolum non ceſſat ratio conſeruandi agnationem conſiderata à ſtatuentibus, ſed imò magis ſortitur effectum ſuum, cùm agnatio, quæ deficientibus ma-
ſculis finiretur, ita magis duret, † & vlterius extenditur 8
quatenus ſcilicet viuit fœmina agnata, quæ iura ſanguinis retinet, & agnationem conſeruat, ſaltem eo modo quo poteſt, licet in aliena familia nupſerit, vt firmatur in præallegatis *Bononien. fideicommiſſi de Boatterijs.*

Et hic intellectus corroboratur ex ſimili, quod alias reſoluit Rota *in Bonon. ſucceſſionis* 9. *Decembris* 1622. *coram bon. mem. Vbaldo*, vbi quod ſtatutum excluſiuum fœmina-
rum propter maſculos, habet locum etiam fauore maſculi 9
Religioſi incapacis conſeruandi agnationem, hac ſola ra-
tione, quia ſtatutum reſpexit dumtaxat qualitatem agna- 10
tionis, quæ in Monacho dum viuit conſeruatur ex Pariſ. *conſ.* 48. *num.* 62. *lib.* 3. Cephal. *conſ.* 53. *num.* 98. *& alijs adductis in dict. deciſ. Vbaldi, §. neque obſtat.*

Ex quibus parum obſtat, quod fœmina ſit finis agnatio-
11 nis, quia ſufficit, quod babeat hanc qualitatem expetitam
à ſtatuentibus, & quod deficientibus maſculis agnationem
conſernet iuxta votum ſtatuentium, qui hoc ſolùm cogi-
taſſe præſumuntur, vt agnatio quantum fieri poſſit dura-
12 ret, & perpetuaretur cum aliàs vbi finitur agnatio nihil in-
terſit, an magis in maſculo, quam in fœmina conſer-
uetur.

Et ita deciſum vtraque, &c.

R.P.D. LEONE VEROSPIO.

Meleuitana Antianitatis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

A R G V M E N T V M.

Impeditus venit excuſandus dummodo tamen impedimentum ſit iuſtum, & ſic non ſit affectatum, & eo magis admittitur tale impedimentum, quando prouenit ex facto Aduerſarij. Infirmitas corporis ex quibus poſſit probari. Gratia, quando non poſſit dici ſubreptitia.

S V M M A R I V M.

1 *Inhabilitas remouetur ſtante diſpenſatione Apoſtolica.*
2 *Papa in his, quæ ſunt de iure poſitiuo poteſt diſpenſare etiamſi alteri ſit ius quæſitum.*
3 *Impeditus iuſtè, venit excuſandus.*
4 *Antianitas incipit currere à die, quo quis admitti debuiſſet, nec ſtetit per eum ne admitteretur.*
5 *Impedimentum affectatum non præbet excuſationem.*
6 *Impedimentum, quando non poſſit dici affectatum.*
7 *Impedimento eo magis excuſat, quando prouenit ex facto partis aduerſæ.*
8 *Gratia redditur ſubreptitia ex defectu intentionis Principis.*
9 *Teſtes probant infirmitatem alicuius, ſi deponant de viſu.*
10 *Peritis in arte ſtandum eſt.*
11 *Infirmitas probari etiam poteſt ex proprio infirmi iuramento.*
12 *Infirmitas etiam probatur ex aſpectu corporis.*
13 *Gratia redditur ſubreptitia ex taciturnitate eorum, quæ ſi narrata fuiſſent Principem reddidiſſent difficiliorem ad eam dandam.*
14 *Derogatum, quando fuit omnibus, quæ in contrarium obſtabant, omnibus dicitur derogatum.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſ. 238. ſub die 14. Decembris 1643. coram eodem Reu. P. D. Leone Veroſpio.

DECISIO CCCCXCII.

Ex duplici fundamento reſponderunt Domini non ob-
ſtare Equiti Ioanni de Anniorant, defectum quartæ
Carauanæ, ne reputari debeat inhabilis ad aſſecutionem
Commendæ, à qua ex diſpoſitione particularis Statuti
Sac. Religionis Hieroſolymitanæ propter huiuſmodi defe-
ctum, excludebatur. Quia ſcilicet ea inhabilitas à Con-
1 ſtitutione inducta ceſſabat ex vi † diſpenſationis Apoſtoli-
cæ, quam ſuper ea obtinuerat, vt not. Io. Andr. *in cap. ge-
nerali 82. n. 3. in 47. caſu de regul. iur.* Dec. *in cap. at ſi Clerici
§. de adulterijs num. 168. de iudic.* Oldrad. *conſ. 215. num. 5.*
Milis *in repert. in verb. diſpenſatus non eſt idem*, dum ma-
2 ximè ea Conſtitutio proueniebat † ex iure poſitiuo, cui poſ-
ſe à Summo Pontifice derogari non ambigitur etiamſi ex
ea fuiſſet alteri ius quæſitum, c. *propoſuit de conceſs. præben.*
vbi poſt Gloſ. *in verb. diſpenſare*, tradit Hoſtien. *num. 10. in
fin.* Butr. & Imol. *num. 7.* Alexand. *conſ. 2. nu. 20. lib. 1.* Bald.
conſ. 477. num. 1. vol. 1. Rot. *deciſ. 36. num. 64. part. 5. recent.*
Et quia ne eam Carauanam adimpleret, prohibitus fuerat à
Venerabili Lingua Franciæ, dum licet paralyſis morbo
affectus de Medicorum conſilio ſe ad illam accinxerat,
quæ prohibitio fuit cauſa immediata ne Carauanam
explere potuerit propter litem illi motam ſuper nobilita-
te, quamuis, vt eam prohibitionem remoueret, omnem
diligentiam Eques Ioannes † adhibuerit, poteſt eidem 3
legitimam excuſationem præbere ſuper eiuſdem Carauanæ
defectu, vt probat text. *in l. ſed etſi §. ſi feria, ff. ex qui-
bus cauſis maior.* Innoc. *in cap. ex tranſmiſſa num. 1. de præ-
ſcrip.* Aym. *conſil. 270. num. 3.* Surd. *conſil. 12. num. 21.* Me-
noch. *de arbitr. lib. 2. centur. 2. caſu 118. num. 7.* Afflict. *de-
ciſ. 29. num. 1. & 2.* & ibi etiam Vrſil. *ad eum num. 4.* Rota
coram Verall. *deciſ. 72. num. 5. part. 2.* & coram Pur. *deciſ.
436. num. 4. lib. 2.* & coram Seraphio. *deciſ. 1206. num. 3.*
adeout eadem Carauana haberi debeat pro perfecta in
præiudicium Venerabilis Linguæ, à qua proceſſerat im-
pedimentum, vt in terminis Antianitatis, quæ currere
debeat Equiti ab eo tempore, quo fuit impeditus ſuæ no-
bilitatis documenta exhibere in præiudicium † illius, qui 4
impedimento cauſam præbuit, firmauit *Rota in Ciuitaten.
habitus 19. Decembris 1608. coram Manzanedo*, & coram
Gregor. *deciſ. 341. num. 1.*

Et licet impedimento cauſam præbuiſſe videatur Ioan-
nes, dum ad eam Carauanam acceſſit quinquagenarius
poſt quod tempus à Conſtitutione particulari Sac. Religio-
nis Hieroſolymitanæ edita de anno 1631. excluduntur
Equites ab illarum exercitio, quod propterea impedimen-
tum † tamquam affectatum, ab eoque procuratum ſuf- 5
fragari non poſſit, vt habetur in *l. non exigimus, §. ſimili,
ff. ſi quis caution. in indic.* vbi Gloſſ. *not. in verb. affectauit, l. ſi
quis in graui, §. ſi cum omnes, ff. ad Syllan.* cum alijs per Ti-
raquell. *de retr. leg. §. 35. gloſſ. 4. num. 29.*

Hæc tamen obiectio ceſſat ex lite decennali, quam ea-
dem Lingua ſuper nobilitate Ioannis intentauit in hoc Tri-
bunali (in qua etiam illa ſuccubuit) quæ ſicut † excludit 6
cauſam affectati impedimenti in perſona Equitis, ita ope-
ratur, vt eidem tanquam legitimè impedito ex lite iniu-
ſta, curſus ille decennalis obeſſe non poſſit, vt probat *text.
in leg. ſi vehenda §. idem iuris, ff. ad l. Rodiam de iact. & l.
vt perfectius, C. de annali except.* not. Gloſſ. *in c. ſi Capitulo
in verb. factam de conceſſ. præb. lib. 6.* Dec. *conſ. 356. num. 4.
vol. 2.* Menoch. *conſ. 39. num. 35. vol. 1.* Tiraquell. *de retr.
lign. §. 3. gloſſ. 4. num. 5.* Præſertim cùm impedimentum præ-
ſtitum fuerit à Venerabili Lingua, quæ † Aduerſarij partes 7
ſuſtinebat, *l. ſi cum ipſe*, vbi Bart. *de excuſat. Tutor. l. intra
vtile*, vbi Bald. *ff. de minor.* Purpurat. *conſ. 90. num. 6.* Surd.
conſ. 374. num. 4.

Non obſtat, quod gratia diſpenſationis à Ioanne impe-
trata dici debeat ſubreptitia, dum in ea narrauit, ſe reda-
ctum inhabilem ad confectionem Carauanæ propter debi-
litatem in dimidia ſui corporis parte contractam ante trige-
ſimum circiter annum, dum erat addictus ſeruitio Hoſpita-
lis S. Ioannis in Inſula Meliteñ, & tamen conſtat hoc me-
dio tempore tres alias Carauanas ab eo fuiſſe peractas vi-
delicet de anno 1614. 1616. & 1618. Vnde vel ea infirmitas
narrata in gratia, vera non fuit, vel ſaltem talis qualitatis,
vt reddidiſſet inhabilem ad quartam adimplendam, & ita
gratiam † reddidit ſubreptitiam ex defectu intentionis 8
Summi Pontificis illam concedentis, *cap. ſuper litteris*, &
not. ibi Felin. *num. 8. de reſcript.* Card. Zabar. *conſ. 69.
num. 2.* Surd. *conſ. 337. num. 41.* Rot. *deciſ. 418. num. 1. par. 1.
recent.*

Ea enim qualitas infirmitatis probatur ex depoſitione
plurium Teſtium de viſu, & publico auditu, Equitem vſque
ab anno 1606. paralyſis morbo laboraſſe, quæ tractu tem-
poris talis euaſit contumaciæ, vt de eo tempore quo gra-
tiam obtinuit, quartam Carauanam adimplere non potue-
rit, cum redactus eſſet inhabilis ad inceſſum, & ad Ar-
ma, Terra, Marique pertractanda, quorum † teſtimonio 9
de ſenſu viſus Atteſtantium probatur infirmitas Equitis,
vt notat Bart. *in l. 1. C. de mendicant. valid. num. 5. lib. 11.
& in l. quæſitum, num. 6.* Card. Alexand. *in cap. placuit 18.
diſt. num. 4.* Gabr. *de teſtib. concluſ. 10. num. 36.* Rot. *deciſ. 45.
num. 28. part. 6. recent.* Maximè dum illud coadiuuatur ex
fide iurata plurium Medicorum, qui eidem Equiti conſi-
lium præbuerunt, vt propter morbi contumaciam à nauti-
ca profeſſione abſtineret, quibus etiam tamquam in
arte peritis debet plena fides adhiberi, † vt not. Bart. *in* 10
l. 2. num. 3. ff. de teſtam. Bald. *in l. ſeptimo menſe in addit. ff.
de ſtat. homin.* Afflict. *ad Conſtitut. Regni Neapolit. lib. 1.
rubr. 96. num. 27.* Soccin. iun. *conſ. 18. num. 11. lib. 2.* Rota
deciſ. 92. num. 3. part. 2. & deciſ. 45. num. 39. part. 6. recent.
& proprio eiuſdem Equitis iuramento † quo illa etiam 11
probari ſolet, ex not. *in l. ſcire poteſt ff. de excuſat. tutor. in
§. conſequens autem, verſ. ſi quis dictam ægritudinem*, Specul. *in*

§ nunc

§. nunc breuiter tranſcurren. num. 6. de appell. Rom. *in l. 2.*
§. quod diximus num. 5. verſ. ſecundus modus, ff. ſi quis cau-
tion. Hippol. de Marſil. *in rubr. C. de probat. num. 244.* Ac-
12 cedente præſertim † aſpectu corporis, quo etiam illa iuſti-
ficatur, vt not. Bart. *in d. l. 1. C. de Mendican. num. 11. lib.*
4. & in dict. l. quaſi am num. 6. ff. de re iudic. quem ſequitur
Abb. *in cap. tener. num. 2. eod. tit.*

Neque etiam hæc redargui poteſt tamquam obrepti-
tia propter taciturnitatem ordinationis octauæ de Inſit-
mis in qua ſancitum eſt Equitem redactum inhabilem
ad Carauanam poſſe à Magno Magiſtro diſpenſationem
obtinere, facta in ſui locum alterius ſubſtitutione, cu-
13 ius ſtaturi † notitia, ſicuti reddere poterat difficiliorem
Pontificem ad gratiæ conceſſionem, ità eiuſdem tacitur-
nitas efficit gratiam ſubreptitiam, ac nullam ex notat.
per DD. communiter *in cap. ſuper litteris de reſcript.* Ro-
ta coram Gregor. *deciſ. 150. num. 1.* & coram Buratto *dec.*
510. num. 7.

Quia dum fuit in Breui derogatum omnibus Conſtitutio-
nibus Sacr. Religionis quamuis Apoſtolica auctoritate ro-
boratis, necnon eius conſuetudinibus, ſtabilimentis, vſi-
bus, & ordinationibus capitularibus quomodolibet huic
gratiæ obſtantibus ceſſat obreptio propter taciturnitatem
prædictæ ordinationis cui ſufficienter cenſetur à Summo
14 Pontifice † derogatum, in ea ſtabilimentorum generali de-
rogatione, quamuis illius facta non fuerit mentio ſpecialis,
vt notant Doct. *in l. vlt. C. ſi contr. ius vel vtilit. public.* vbi
Cyn. *num. 2.* Bart. *num. 4. in fin.* Bald. *in auth. omnes Pere-*
grini, C. commun. de ſucceſſ. num. 6. Alexand. qui plures re-
fert *conſ. 122. num. 8. lib. 4.* Garz. *de benefic. part. 4. capit.*
5. num. 37.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Fanentina Beneficij.

Luna 10. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Articulus vnus ſufficit, quod ſit releuans ad obtinendam victoriam cauſæ, vt remiſſoria concedatur ſuper omnibus articulis. Rota non ſolet concedere remiſſoriam in beneficialibus in prima, vel ſecunda inſtantia, quando illam concedit, & tunc quid requirat.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria, vt concedatur ſuper omnibus articulis ſufficit, quod vnus articulus ſit releuans.*
2 *Remiſſoria, vt concedatur ex vnico articulo releuantes, ſufficit, quod ex illo poſſit reportari victoriam cauſa.*
3 *Cauſa, quando eſt in ſecunda inſtantia, & eſt beneficialis, tunc Rota non ſolet concedere remiſſoriam.*
4 *Remiſſoria ſolet concedi in tertia inſtantia.*
5 *Remiſſoria, quando Rota concedit in beneficialibus, in prima, vel ſecunda inſtantia, quid requirat.*

Allegatur præſens deciſio ſuprà in deciſ. 303. ſub die 17. Iunij 1643. & infrà habetur altera.

DECISIO CCCCXCIII.

REſolutum fuit R. P. D. à Valle dandam eſſe Remiſſo-
riam, quia cùm intendat probare, ſe ad hoc Benefi-
cium fuiſſe præſentatum ab eo, qui prætendit deſcendere à
1 veris patronis materia † articulata videtur releuans ad effe-
ctum concedendi Remiſſoriam ſuper omnibus articulis,
2 ſufficit, quod ex illis † vnum tantum, qui victoriam faciat
probari poſſit Caſſad. *deciſ. 5. num. vlt. de ſequeſt. poſſ. fruct.*
Marta *deciſ. 312. num. 2.* Caſſad. *deciſ. 232. num. 1.* Greg.
deciſ. 124. num. 3.

3 Verùm quia † ſumus in ſecunda inſtantia, & in benefi-
cialibus, iuxta ſtylum Rotæ Remiſſoria non datur in pri-
4 ma, neque in ſecunda, ſed tamen in tertia, † præſertim
dum R. P. D. a Valle eſt reus, & poſſeſſor. Idcircò Remiſ-
5 ſoria ei conceſſa fuit, facta obligatione de ſtando † vnicæ,
& contentiendo ſequeſtro.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Neapolitana Laudemij.

Veneris 14. Decembris 1646.

ARGVMENTVM.

Res emphyteutica, quando venditur, ſoluendum eſt Laudemium domino directo, quod procedit etiam ſi venditio facta ſit Eccleſiæ ædificandæ, & talis ſolutio facienda eſt domino directo, & non domino vtili. Emphyteuſis quando tranſit in manum mortuam tunc teneatur illam alteri tradere, vel omnibus ſingulis quindecim annis ſoluere quindennium loco Laudemij.

SVMMARIVM.

1 *Laudemium debetur, quando venditur res emphyteutica ſi venditio fiat Eccleſia.*
2 *Bona emphyteutica Eccleſiaſtica, quando venduntur altero Eccleſia non ex hoc ceſſat damnum, quod prouenit Eccleſia vendenti.*
3 *Iaſ. in l. fin. num. 99. C. de iur. emphyt. refutatur, cum loquatur contra communem.*
4 *Laudemium debetur domino directo, non autem primo emphyteuta, & hanc opinionem tenet Rota, & eſt communis. num. 5.*
6 *Laudemium ſemper debetur illi, qui eſt maior dominus, & ſic directo.*
Dominus vtilis, cum recognoſcat in Superiorem dominum directum, abuſiuè dicitur dominus.
7 *Quindennium eſt ſequela Laudemij.*
8 *Eccleſia numeratur inter potentiores, cùm nunquam moriatur, & dicitur manus mortua.*
9 *Emphyteuſim ſi perueniat ad Eccleſiam, poteſt cogi illam rem alteri vendere.*
10 *Et hoc ex vi directiua, non autem coactiua.*
11 *Eccleſia, licet teneatur vendere emphyteuſim ad eam peruentam, & cum plerumque id renuat facere cùm intendat apud ſe retinere.*
12 *Vnde ne iura Dominicalia extinguantur, ideòque introductum eſt, vt omnibus ſingulis quindecim annis teneatur ad ſolutionem quindennij.*
13 *Eccleſia, æquitate fuit introductum, vel quod ſoluat quindennium, vel vendat priuatorem emphyteuticam.*
14 *Quindennium quare ſoluatur.*
15 *Quindennium ſemper eſt ſoluendum, quando emphyteuſis deuenit ad manum mortuam.*
26 *Eccleſiæ debetur maior, quando eſt ædificanda, quam debeatur ampliationi Eccleſia, iam ædificata, vel quæ fit pro ampliatione domus Religioſorum.*
17 *Declara tamen procedere quando venditio eſt facta iuſto pretio.*
18 *Et quando non dicatur facta iuſto pretio.*
19 *pro Eccleſia ædificata in ſolo alterius Eccleſia non debetur pretium, ſed Iuſpatronatus, declara, vt hic, & num. 20.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſ. 474. ſub die 27. Februarij 1642. coram Reuerendiſſ. D. Cerro Decano.

DECISIO CCCCXCIV.

PAtres Theatini pro conſtruenda noua Eccleſia emerunt certas domos ſub proprietate Ven. Carthuſiæ, & poſtea alias pro ampliatione propriæ domus ipſorum, quare fuit dubitatum, an dicti Patres Theatini tenerentur ad Laudemium, & ſucceſſiuè ad Quindennium dictæ Ven. Carthuſiæ, & affirmatiuè fuit reſolutum, & inde lata ſententia, de cuius confirmatione, vel infirmatione hodie dubitaui, & Domini pro confirmatione reſponderunt, quia d. ſententia eſt valida, & iuſta, vt latè in deciſionibus in hac cauſa factis.

Nam quod debeatur Laudemium etiam quod venditio † 1
rei emphyteoticæ ſit facta alteri Eccleſiæ, conſtat ex diſpo-
ſitione *text. in l. fin. Cod. de iur. emphyt.* etiam quod Eccle-

ſia domina directa ſit magis potens, quia non per hoc cen-
ſetur oromiſum damois, quæ obueniunt Eccleſiæ dominæ
2 directæ ex alienatione † facta in aliam Eccleſiam, vt per
Natt. *conſ.* 391. *numer.* 95. ſanct. mem. Gregor. *deciſ.* 529.
num. 15. & licet Iaſ. *in d. l. fin. num.* 99. videatur tenere
3 contrarium vltrà quod non figit pedes, loquitur contra
communem, vt notat Natt. *loc. cit.* qui reſpondet illius ra-
tionibus, prout illum reprobat Corbolus *de iure emphyt. de
cauſ. priuat. ob alienat. ampliat.* 12. *in fin.* & meritò quidem
eum in hoc caſu Eccleſia repetiatur priuilegiata, vt tenent
Franciſcus Mingon. ad conſuetudines Andegauen. *articul.*
38. *verſ. confirmatur iſtud capitulum, fol.* 14. *col.* 4. quem
ſequitur Petrus Pecbius *de amortizatione bonorum cap.* 21.
num. 2. *verſ. & licet id non æquè*, Boet. *deciſ.* 231. *num.* 51.
vol. 5. Burgius *de Laudemijs par.* 1. *inſpect.* 3. & ibi Adden.
num. 51. Amadeus de Ponte *de Laudemijs quæſt.* 13. *numer.*
19. & 20.

4 Et hoc Laudemium deberi domino † directo, & ſic
Ven. Carthuſiæ non autem primo emphyteutæ, dicit *gloſ.
in d. l. fin. in verſ. alijs vendendam, C. de iure emphyt.* vbi
Iaſ. *in* 6. & 8. *quæſt. num.* 43. *verſ. addo, & num.* 46. & 48.
& *ſub numer.* 88. *verſ. ad iſtum*, Speculat. *in tit. de locat.* §.
nunc aliqua, num. 105. & *numer.* 120. & 185. Redoan. *de
reb. Eccleſ. non alien. quæſt.* 11. *in tit. de Laudemio numer.* 5.
Clarus *in* §. *emphyteuſis quæſt.* 23. *verſ. huiuſmodi*, Burg. *de
Laudem. par.* 1. *inſp.* 4. *numer.* 1. vbi de communi, & ibi
Adden. *numer.* 62. & *ſeqq.* qui alios refert, & reddit ratio-
nes Mantic. *de contract. lib.* 23. *tit.* 35. & 48. Caldas *de iu-
re emphyt. lib.* 1. *quæſt.* 13. & 19. & *ſeqq.* Bertrand. *conſ.* 3.
num. 45. *vol.* 3. Valaſc. *de iure emphyt. quæſt.* 38. *numer.* 25.
Peregrin. *deciſ.* 219. *num.* 3. Pereira *deciſ.* 37. *numer.* 10. *in
fine*, Segura *deciſ.* 158. *num.* 3. alios refert Bertazol. *conſ.
crimi.* 46. *numer.* 1. & in hanc ſententiam aliqui ex Dominis
inclinabant in cauſa *Romana Laudemij* 13. *Iunij* 1613. &
27. *Maij* 1614. *coram bon. mem. Franciſco Vbaldo*, & po-
5 ſteà ſic fuit † expreſsè reſolutum in eadem cauſa 4. *Maij*
1635. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, in qua fuit dictum
Laudemium deberi Capitulo S. Petri, non autem domui
puellarum Sanctæ Euphemiæ, & Rot. *deciſ.* 1. *de locat.
verſ. de prima quæſt. in antiquis*, & *deciſ.* 158. *num.* 2. *par.*
6 2. *diuerſ.* firmauit Laudemium ſemper deberi illi, † qui
eſt maior dominus, & ſic directo. Vtilis enim vti recogno-
ſcens alium Superiorem abuſiuè dicitur dominus, Addent.
ad Burgium *d. par.* 1. *inſpect.* 4. *num.* 100. & 101. Anton.
Sola *in conſtit. Pedemont. tit. de iure emphyt. gloſ.* 1. *num.* 8.
Surd. *deciſ.* 288. *num.* 17.

7 Quod autem debeatur etiam Quindennium tamquam
ſequela Laudemij ſatis patet, quia cùm res emphyteutica
prohibeatur alienari in potentiorem, *cap. potuit, de locat.* vbi
gloſ. & DD. & inter potentiores annumeretur Eccleſia, quæ
8 † nunquam moritur, & dicitur manus mortua, *cap.* 1. *de
alienat. feud.* & ibi Afflict. *in princ. num.* 4. & 5. ſan. mem.
Gregor. *deciſ.* 520. *num.* 11. & ibi Adden. *numer.* 14. & ſi
in Eccleſiam perueniat res emphyteutica cogi poteſt infra
9 † annum illam vendere alteri, Specul. *in titul. de locat.* §.
nunc verò quæſt. 117. Io. Andr. *in d. cap. potuit, num.* 9. &
Io. de Imol. *col.* 17. *ſuper gloſſ. in verſ. prohibetur*, Alexan.
conſ. 120. *num.* 4. *vol.* 1. Francus *deciſ.* 659. *num.* 2. & hoc
10 ex vi directiua, non autem ex vi coarctatiua, vt fuit di-
ctum coram me in cauſa Ferrarien. bonorum 9. Decembris
1611. Cùm autem in hoc caſu inquam Eccleſia teneatur d.
rem emphyteuticam in alium transferre, & plerumque
ſoleat renuere hoc facere, quia vult rem apud ſe retinere,
inoleuit praxis, vt habito reſpectu ad damna, & incom-
moda, quæ dominus directus ſentit, & ne eius iura domi-
11 nicalia extinguantur, Eccleſia teneatur † ad ſolutionem
Quindennij hoc eſt ſingulis quindecim annis ad ſolutionem
Laudemij, Riccius *in prax. rer. quotidian. part.* 1. *reſolut.*
123. quia ſicuti repugnat æquitati debitæ per Eccleſiam ne-
gare aſſenſum, Lucas de Penna *in l. ſi quis, Cod. de diuerſ.
præd. lib.* 11. Afflict. *in l. Imperialem, verſ. ſexto quæro nu-
mer.* 8. & 9. *de prohib. feud. alien. per Feder.* ita fuit æqui-
12 tate introductum, † vel ſolui aliquam quantitatem pro aſ-
ſenſu, aut poni bona emphyteotica in capite Laici, vt di-
cit Ægid. *in tractat. deciſionis inſignis de amortizatione cap.*
1. *nu.* 4. *tom.* 13. *fol.* 354. & Regno Neapolitano vſitatum
13 eſt pro tali amortizatione † Quindennium ſolui ideſt ſin-
gulis quindecim annis Laudemium pro emphyteuſi, & Re-
leuium pro feudis, quæ ad Vniuerſitates, ſeu Eccleſias
tranſeunt, teſte Mario Freccia *in lib.* 2. *de ſubfeudis, in
rub. Author.* Baronum *num.* 15. *circa med. pag. mihi* 318. &
iſte ſtylus ſeruandus † eſt in præſtationibus aſſenſuum, vt 14
dicit Pechius *in d. tract. de amortizat. cap.* 23. *num.* 2. quem
ſequitur Io. Dominicus Taſſonus *in politicis, & iuriſdictio-
nalibus obſeruation. verſ.* 2. *obſeruat.* 2. *nu.* 117. & *ſeqq. pag.*
64. & quod quotieſcumque res emphyteutica deuenit ad
manus mortuas, debeatur Quindennium, dicit Riccius *in
praxi Archiepiſcop. deciſ.* 10. *inter omiſſas*, & quem refert,
& ſequitur Io. Maria Nouar. *in explicat. Bullar. inter præ-
termiſſas, fol.* 637. *num.* 16. vbi refert, ita fuiſſe reſolu-
tum Neapoli in pluribus cauſis.

Non obſtat, quod prædicta non procedant in venditio-
ne neceſſaria prout eſt illa, quæ fit, † vel pro Eccleſia ædi- 16
ficanda, cui debetur maior fauor, quam debeatur amplia-
tioni Eccleſiæ ædificatæ, Anan. *in cap. Apoſtolicæ, num.* 2.
de donat. vel quæ fit pro ampliatione domus Religioſorum,
vt latè per Gizzarell. *in deciſ.* 37. *num.* 1. & *ſeqq.* Io. Maria
Nouar. *qq. forenſ. par.* 1. *quæſt.* 56.

Quia concluſio procedit, † quando venditio eſt facta 17
iuſto pretio, vt per DD. allegatos in *deciſione R. P. D. mei
Cerri* 27. *Februarij huius anni in verſ. fuit enim reſponſum*,
& dicit Gizzarell. *d. deciſ.* 37. *num.* 2. Hic autem venditio
reſpectu † dominij directi non fuit facta iuſto pretio, quia 18
Ven. Carthuſia gratis perderet ius directi dominij abſque
vlla recognitione.

Neque ad rem facit alia concluſio adducta ex Hoſtien. *in
rubr. de Eccleſ. ædific. vbi num.* 4. dicit, quod pro Eccleſia
ædificata in ſolo alterius Eccleſiæ, non debet pretium, † 19
ſed ſolum iuſpatronatus, & recognitio in dominam, quia
Patres Carthuſiani non prætendunt pretium, ſed ſolum re-
cognitionem eorum directi dominij, quod eſt ad inſtar iuriſ-
patronatus, pro quo debetur id, quod eſt conſuetum in
loco, Innoc. *in cap.* 3. *numer.* 2. *verſ. aliquando conſuetudi-
narium terræ, vel prouinciæ de Eccleſ. ædific.* & in † Regno 19
Neapolitano eſt conſuetum ſolui Laudemium, & reſpecti-
uè Quindennium.

Et ita vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. PANZIROLO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Romana fructuum Dotis.

Lunæ 29. *Aprilis* 1641.

ARGVMENTVM.

In Inſtrumento dotali ſi fuerit promiſſa magna dos ad pompam, & honorificentiam matrimonij; ſi poſteà inter partes fuit declarata veræ dotis quantitas, tunc quoad illud plus, quod fuit expreſſum non debentur fructus dotales.

SVMMARIVM.

1 *Dotis fructus debentur ei, qui onera matrimonia ſubſtinunt.*
2 *Socer, quando dicatur præſtitiſſe alimenta filio, & nurui.*
3 *per Errorem, quando conſtat, quod aliquid fuit factum, non attenditur.*
4 *Apoca ſi quis vti intendit ad ſui fauorem, debet etiam ſtare ei, in eis, quæ ſunt contra ſe.*
5 *Epiſtola ſi ſit comminatoria, & ſtat in ſimplicibus terminis comminationis non releuat.*
6 *Fructus dotis conſtitutæ ad maiorem pompam, non debentur quoad exceſſum.*
7 *Renuntiare iuri quæſito, & nolle acquirere, paria non ſunt.*
8 *de Iure tertij, quis dare non poteſt, & quando id ceſſet.*
9 *Hominis ſpecialis prouiſio, facit ceſſare prouiſionem legis.*
10 *Dotis quantitas illa eſt attendenda, quæ ab initio fuit conſtituta, non autem ea, quæ fuit expreſſa ad maiorem pompam.*
11 *Declaratio ex interuallo facta non poteſt præiudicare ei, cui medio tempore fuit ius quæſitum.*
12 *Veritatis actus ab initio geſtus, dum ex poſt facto fuit declaratus, tunc ille eſt attendendus.*
13 *Filijs non eſt præſumendum, quod parentes voluerint præiudicare.*

14 *Ia-*

14 *Iactare ſuum nemo præſumitur temere velle.*
Actus geminati eo magis attendendi ſunt.
15 *Simulationis cauſa, quando adeſt, tunc facilius præſumitur ſimulatio.*
16 *Simulata ea omnia præſumuntur, quæ fiunt in executionem actus ſimulati, num. 17.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſuprà deciſio 113. ſub die 23. Iunij 1643. coram bon. mem. Bichio.

DECISIO CCCCXCV.

OCtauius Coſta nuptui tradidit D. Aureliam filiam de anno 1616. D. Carolo de Aſte cum dote prout fuit aſſertum in inſtrumento celebrato inter ipſum, & Io. Baptiſtam Caroli patrem ſcutorum 16. mil. auri, quam promiſit ſoluere infrà quinquennium, vel Carolo, vel Io. Baptiſtæ, & deinde ad omne eorumdem beneplacitum, & interim teneri voluit ad fructus ad rationem dumtaxat ſcutorum quinque pro centenario, & anno.

Poſt aliquos menſes à die celebrationis prædicti inſtrumenti Ioan. Baptiſta, & Octauius mediante apoca priuata ab eiſdem ſubſcripta declararunt ad pompam, & pro maiori honorificentia matrimonij dotem fuiſſe promiſſam in ſumma ſcutorum 16. mil. auri, ſed re vera illam ab initio conſtitutam ſolum fuiſſe in ſcutis 14. mil. auri, & idem Io. Baptiſta tam ſuo proprio nomine, quam dictorum coniugum promiſit, & ſe obligauit nil fore petituros præter dictam ſummam ſcutorum 14. mil. auri, quam poſteà ſub die 22. Aprilis 1622. recepit ab Octauio eamque eſſe aſſeruit pro integra, & finali ſolutione dotis promiſſæ reliqua verò ſcuta 2000. ſtixit relaxaſſe iuxta formam prænarratæ declarationis.

Verùm D. Carolus poſt obitum Ioan. Baptiſtæ patris coram A. C. petijt interuſuria dictorum ſcutorum 2000. vt ſuprà non ſolutorum decurſa à die promiſſionis vſque ad obitum dicti Ioannis Baptiſtæ ad rationem ſcutorum quinque pro quolibet centenario, & anno, & poſt obitum vſque ad præſens ad rationem taxatam à ſtatuto Vrbis, videlicet ſeptem cum dimidio conſtituentia in totum ſcuta 2425. auri, pro quibus obtinuit ab A. C. relaxari mandatum contra bona hæreditaria Octauij, & fuit vſque ad ſummam ſcutorum 710. auri pro fructibus decurſis poſt obitum Io. Baptiſtæ ad rationem ſcut. ſeptem cum dimidio pro centenario exequutioni demandatum, à quo interpoſita pro parte D. Philippi Coſtæ hæredes Octauij appellatione, cauſaque per Signaturam mihi commiſſa propoſui dubium; An mandatum A. C. eſſe confirmandum, vel infirmandum, & Domini reſponderunt eſſe infirmandum, quoniam, quoad fructus decurſos viuente Io. Baptiſta patre non poterat relaxari ad fauorem D. Caroli cum dicti fructus patri
1 † qui onera matrimonij ſuſtinuit, ſiue eius hæredi, non autem Carolo, qui non ſuſtinuit, nec eſt hæres deberentur, *l. ſi is qui ſtichum* 57. *§. ibi dos, ff. de iur. dot.* Bald. Nouell. *de dot. par. 7. priuil. 2. num. 2. verſ. ſi autem ipſe filius*, Rol. *de iur. dot. quæſt.* 110. *num.* 2. Alex. Galuan. *conſil.* 26. *num.* 24. *& plur. ſeqq.* Barboſ. *in l. ſi cum dotem §. transgrediamur, num.* 41. *ff. ſolut. matrim.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 1. par. 1. num.* 42.

Quod autem pater ſuſtinuerit dd. onera patet ex articulis medio iuramento pro parte Caroli productis, vbi fatetur ſe fuiſſe ſemper ſub cura, & poteſtate patria, in illiuſque domo, vnacum vxore, filijs, & familia † inhabitaſſe, & congrua alimenta recepiſſe, cum alijs ponderatis in *Romana Legitimæ* 22. *Iunij præteriti coram R. P. D. meo Dunozetto*.
2

Non obſtat, quod in apoca prædictæ declarationis legantur hæc verba, *perche intanto il Signor Carlo ſoſtenta il peſo del matrimonio, però il d. Signor Ottauio s'obliga per detti cinque anni pagarli cinque per cento per detti ſcudi* 14. *mila in loco d'alimenti*, quia vltra quod ex antecedentibus, & ſubſequentibus verbis dictæ appocæ apparet illud nomen,
3 *Carlo*, † erroneè fuiſſe appoſitum loco *di Gio. Battiſta*, & hæc rei veritas conuincitur ex propria, & explicita ipſius Caroli confeſſione in dictis articulis emanata, ſi
4 Carolus vult vti enunciatiua † circa ſuſtentationem onerum matrimonij contenta in dicta apoca tenetur ei ſtare contra ſe in eo, quod ibidem particulariter diſponitur nimirum, quod verè dos fuerit conſtituta in ſcutis 14. mil. auri dumtaxat *l. cum quæritur, ff. de admin. tut.* Tiraquel. *de retract. conuent. ad fin. tit. num. 4. verſ. ex quibus, & ſeqq.* Rota *deciſ.* 184. *num. 3. part. 2. recent.*

Nec etiam obſtat epiſtola minatoria patris Carolo directa, quod cogitaret † ſe, & vxorem alere ex fructibus 5
dotis, quia ſtat in ſimplicibus terminis minarum, & adhuc ea non obſtante pater ſuſtinuit onera matrimonij, *vt late in d. Romana legitimæ* firmatur, nec aduerſatur, quod Io. Baptiſta noluit acquirere fructus dictorum ſcutorum 2000. dum illa per dictam declarationem renunciauit, & perpetua quod debeantur Carolo, quia declaratio Io. Baptiſtæ, quod dos ab initio † fuerit conſtituta in ſcu- 6
tis 14. mil. eſt vera, & certè fructus iſtorum ſcutorum 2000. de iure non debentur, aut declaratio non eſt vera, dum ipſe fecit ampliſſimum pactum de non petendo ad fauorem debitoris dici non poteſt noluiſſe fructus acquirere, † ſed re- 7
nunciaſſe iuri iam quæſito, quod facere poterat, nec de hoc Carolus poteſt conqueri ex quo non ſuſtinuit onera matrimonij.

Non obſtat, quod hæres Octauij videatur dare de iure Tertij, quia cum † ipſe ſit reus, & poſſeſſor bo- 8
norum contra quæ agit D. Carolus poteſt ſe, & ſuam poſſeſſionem defendere etiam allegando iura Tertij excluſiuum iuris Agentis, Surd. *conſ.* 415. *numer.* 16. Menoch. *de adipiſcen. remed.* 4. *numer.* 595. Gratian. *diſceptat.* 855. *numer.* 24. Caputaq. *deciſ.* 133. *numer.* 2. *par.* 3. Gregor. *deciſ.* 415. *numer.* 4. & ibi Addent. *numer.* 6. *verſic. fallit* 2. *regula*.

Quo verò ad fructus decurſos poſt mortem Ioan. Baptiſtæ vſque ad diem petitionis Caroli mandatum apparet exceſſiuum, ex quo fuerunt taxati iuxta diſpoſitionem ſtatuti Vrbis ad rationem ſcutorum ſeptem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, cum tamen poſito, quod deberentur, eſſent potius taxandi ad rationem ſcutorum quinque, iuxta pactum expreſſum in inſtrumento dota- 9
li, quod cùm ſit ſpeciale hominis facit ceſſare prouiſionem legis, *l. final. de pact. conuent.* Cephal. *conſ.* 156. *numer.* 45. Surd. *conſ.* 156. *numer.* 21. & in terminis Rota *in Romana alimentorum* 25. *Iunij* 1632. *coram bon. memor. Merlino*.

Præterquam quod duo ex Dominis dicebant expreſſionem dotis in ſcutis 16. mil. auri fuiſſe ſimulatam vti factam ad pompam, ac pro maiori honorificentia matrimonij, cum re vera illa ab initio fuerit conſtituta ſolum in ſcutis 14. mil. auri, vt conſtat ex prædicta declaratione facta per ipſos contrahentes parentes dictorum coniugum. & conſequenter illam maiorem quantitatem ſcutorum 2000. ha- 10
beri pro non adiecta, vt in ſpecie trad. Valaich. *conſ.* 451. *num.* 11. Buratt. *deciſ.* 775. *num.* 1. Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 98. *num.* 10. *ad med. & ſeqq.* Rota *in Romana pecuniaria* 25. *Iunij* 1632. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Romana dotis de Palaſchis* 10. *Decembris* 1639. *coram R. P. D. meo Dunozetto*.

Nec obſtare videbatur, quod dicta declaratio vti facta ex interuallo non potuerit præiudicare Carolo cui fuerat ius 11
quæſitum ex inſtrumento dotali, Peregrin. *conſil.* 80. *num.* 7. *cum alijs allegatis*.

Quia cum illa pateſaciat veritatem rei ab initio geſtæ, ac ſit veriſimilis, & roborata pluribus adminiculis ſuadentibus dictam dotem fuiſſe ſcutorum 14. mil. auri tantum vi- 12
detur attendenda in præiudicium D. Caroli quamuis facta ex interuallo, Griuell. *deciſ.* 48. *num.* 11. *& ſeqq.* quem ſequitur in his terminis Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ.* 7. *nu.* 3. *par.* 12. *num.* 61. Surd. *deciſ.* 55. *num.* 3. *& per tot.* Rota *deciſ.* 496. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ. & in Tudertina ſocietatis* 21. *Iunij* 1638. *coram me*.

Veriſimilitudo hîc autem eſt, quia res geſta fuit à parentibus, quos non eſt præſumendum voluiſſe præiudicare 13
filijs, pro adminiculis verò concurrunt quantitas notabilis ſcutorum 2000. auri, qualitas perſonæ D. Ioan. Baptiſtæ viri, maximè prudentis, qui non paſſus fuiſſet dotem diminui ſi verè fuiſſet ſcutorum 16. mil. ne aliàs videretur temere voluiſſe iactare ſuum, geminatio prædictæ declaratio- 14
nis, nam prius emanauit mediante apoca, & poſteà in inſtrumento quietantiæ totius dotis fuit ratificata, & ſimilis conſtitutio dotis ſcutorum 14. mil. auri facta per Octauium alijs filiabus, quæ omnia iuncta cauſa ſimulandi, videlicet 15
vt matrimonium honorificentius appareret ſufficienter videbantur probare ſimulationem, ex benè deductis in his terminis *in Maceraten. Cenſus* 25. *Februarij præteriti coram R. P. D. meo Roxas*.

Nec aduerſari dicebatur, quod Octauius in precibus porrectis Sanctiſſimo pro derogatione Conſtitutionis Sixti Quinti ſuper exceſſiuis dotibus, narrauerit dotem D. Au-
36 reliæ eſſe ſcutorum 16. mil. auri, quia † huiuſmodi preces vti factæ in in conſequentiam promiſſionis dotis in ſumma ſcutorum 16. mil. retinent qualitatem eiuſdem ſimulationis, adeò vt eodem modo, quo promiſſio facta in
37 Inſtrumento detegitur ſimulata † ſic etiam dicatur narratiua facta in dictis precibus, ex deductis per Fariuac. *de falſit. & ſimulat. quaſt.* 162. *numer.* 32. Rota *in dict. Maceraten. Cenſus coram R. P. D. meo Royas in §. nec coniectura*.

Et ita parte vtraque, &c.

R. P. D. C A R I L L O,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Eugubina Erroris Calculi.

Lunæ 10. *Iuny* 1641.

A R G V M E N T V M.

De Veritate, quando conſtet, & clarè appareat, de ea, tunc non obſtantibus quibuſcumque attendenda venit, & quando dicatur de errore conſtare. Ratio ſemel reddita licet amplius reddi non debeat, tamen quando id non procedat.

S V M M A R I V M.

1 *Veritas, vbi conſtat, non eſt attendendus error.*
2 *Negatiua benè probatur ex inſpectione rei.*
3 *Partita error, ex quo ſatis dicatur conſtare.*
4 *Computa, & epiſtola benè probant contra eas conficientes.*
5 *Error probatur eo ipſo, quod docetur, rem aliter ſe habere.*
6 *Ratio ſemel reddita, non debet amplius reddi.*
7 *Periti relationis acceptatio, conſtito de notabili errore non præiudicat.*
8 *Computa ſæpius reuideri poſſunt, & denuò tractari conſtito de cauſa erroris.*
9 *Contractus, à conuentione partium legem accipiunt.*
10 *de Veritate aliqua non poteſt dici conſtare, dum de contrario apparet.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſuprà deciſ. 54. ſub die 9. Decembris 1641. coram eodem R. P. D. Carrillo.

D E C I S I O CCCCXCVI.

SEntentiam Rotalem confirmatoriam alterius A. C. qua Michael Angelus Zeccadorus hæres Franciſci fratris condemnatus fuit ad reſtituendum Conuentinis duas partitas, nempè vnam ducatorum 216. auri de Camera, & alteram ſcutorum 700. monetæ, dixerunt DD. eſſe confirmandam attenta eius validitate, & Iuſtitia.

Validitas enim non impugnatur, & Iuſtitia eluceſcit ex tribus deciſionibus in Cauſa factis coram Reuerendiſſ. P. D. meo Pitouano Decano ſub diebus 27. Februarij, 22. Iunij, & 16. Nouembris anni præteriti, in quibus luculenter fuit diſcuſſum, & oſtenſum partitas præfatas adhuc deberi à d. Zeccadoro non obſtantibus Inſtrumentis ſolidationis
1 Computorum, & acceptationis calculi facti ad † relationem Periti de communi partium conſenſu electi, attento manifeſto errore in prædicta relatione calculi detecto, *l. vnica, C. de error. Calcul.* & tradunt communiter ſcribentes *in l. 2. Cod. de iur. fiſc. l. emptor, §. Lucius, ff. de pact.* Rolan. *conſil. 49. num. 44. lib. 1.*

Error autem, quoad primam partitam ducatorum 216. clarè probatur ex eo, quod d. Franciſcus Zeccadorus, vti Procurator Mutij Conuentini exegit eamdem ſummam à Depoſitarijs officij Plumbi, & tamen peritus in d. calculo non poſuit eam ad creditum eorumdem Conuentinorum,
2 vt patet ex eius inſpectione, qui † eſt bonus modus probandi negatiuam, Bart. *in l. fin. Cod. de reb. credit.* Natt. *conſ. 45. num. 3. & conſ. 377. num. 9.* Rolan. *conſ. 1. numer. 72. & conſ. 2. num. 131. volum. 1.*

Quo verò ad ſecundam ſcut. 700. pariter error patet, quia Peritus faciens debitorem d. Mutium Conuentinum d. Zeccadori in ſcut. 2167. & b. 67. ſubiunxit, *annullando la Poliza di ſcudi 700. per eſſer compreſa in vn pagamento de ſcudi 1130. per il Banco de Doni ſotto li 22. Setembre 1601.* Et tamen in Computis poſteà tranſmiſſis ab eodem Franciſco de anno 1602. prædicto Mutio, idem † Mutius deſcri- 3
bitur Creditor in ſcutis 42. pro fructibus dd. ſcut. 700. iuxtà pactum inter eos conuentum in ſupradicta Apoca à Perito annullata in ſua relatione calculi, ſignum euidens, quod ſi de reuera dicta ſcut. 700. fuiſſent reſtituta, & comprehenſa in d. partita ſcutorum 1130. ſoluta de anno 1601. anno ſubſequenti non deſcripſiſſet Zeccadorus Conuentinum creditorum pro fructibus, qui ex debito extincto prouenire non poſſunt.

Idemque comprobatur tam ex alijs computis manu dicti Michaelis Angeli ſcriptis ac eidem Mutio tranſmiſſis, quam ex epiſtolis eiuſdem Franciſci, & etiam Michaelis Angeli, in quibus reſpectiuè apparet dictam partitam ſcutorum 1130. fuiſſe contra diſtinctè poſitam à d. partita ſcut. 700. hancque enunciatam vti exiſtentem, non autem extinctam, quæ quidem confeſſio ex dd. computis, & epiſtolis reſul-
tans † ſicut plenè probat contra ſcribentes, *l. publica ff. de-* 4
poſit. Felin. *in capit. 2. de fid. Inſtrum.* Crauett. *de antiq. tempor. 1. par. num. 4.* & in ſpecie de computis, & epiſtola dixit Rota Ianuen. *in deciſ. 18. num. 8.* ita quoque ad ocu-
lum demonſtrat errorem, † qui probatur eo ipſo, quod 5
conſtet rem aliter ſe habere, *l. poſt diuiſionem C. de Iur. & fact. ignor.* Soccin. *conſ. 25. numer. 3. vol. 4.* Crauett. *conſ. 188. num. 9. verſ. probatur autem.*

Non obſtat, quod Inſtrumentum ſolidationis computo-
rum fuerit factum per viam tranſactionis, † quo caſu ra- 6
tio ſemel reddita amplius reddi non debet, vt notatur in *dict. l. vnic.* ibi, *ſi res Iudicata non ſunt, vel tranſactio non interuenit, C. de error calcul.* Bart. *in l. 2. Cod. de Iur. fiſc.* Quia tranſactio non fuit facta ſuper computis ſolidatis, imo in ea fuit explicitè reſeruata reuiſio computorum per Peritum facienda, vt in d. Inſtrumento, *verſ. nihilominus*, acceptatio verò relationis calculi d. Periti poſtea
ſecuta minus † præiudicat, conſtito de errore inconſidera- 7
bili quantitate, vt conſuluit Soccin. *in conſil. 190. incipien. nemini col. 3. verſ. ex quibus patet lib. 2.* & ex pluribus auctorit. firmat Munoz. *de ratiocin. admin. cap. 41. num. 5. & 12. cum alijs relatis in 1. deciſ. cauſa §. attamen in fine*, & ratio eſt, quia nemo debet locupletari cum aliena iactura, *l. nam hoc natura, ff. de condit. indeb.* Maximè cùm ſuper calculo nulla lis præceſſerit, tunc enim acceptatio calculi cum pacto de non contrauenienda non impedit, quo minus
ex † cauſa erroris ratio etiam ſæpiùs computata reuideri, & 8
denuò tractari debeat, vt per *Text. in d. l. vnic. C. de error. calcul.* declarat Ruin. *conſ. 134. ante fin. lib. 1.* quem in terminis ſequitur Tob. Non. *conſ. 63. num. 19. & 20.* & dixit Rota *in Romana ſeu Camerin. pecuniaria 6. Febr. 1626. coram bon. mem. Remboldo.*

Demum non aduerſatur, quod d. partita ſcutorum 700. aſſeratur remiſſa d. Michaeli Angelo contemplatione remiſſionis honorarij prætenſi ob patrocinia præſtita à d. Franciſco per annos 20. in litibus eorumdem Conuentinorum defendendis, & propterea inducta ſit compenſatio in prætenſa tranſactione.

Quoniam ex lectura eiuſdem Inſtrumenti tollitur obiectum, dum apparet, partes poſt mutuam compenſationem vtriuſque prætenſionis ſubiunxiſſe, ibi, *Et nihilominus non obſtantibus ſupra expreſſis, vt veritas circa præmiſſa habeatur conuenere dictæ partes per pactum expreſſum, quod computa inter eas iam facta, vt aſſeruere, de datis, & receptis iterum fiant, & reuideri poſſint, & debeant, &c. Prout etiam conuenere, dictum Michaelem Angelum teneri ad præciſius docendum, & oſtendendum ſcuta 700. eſſe comprehenſa in Computis ſeu pecunijs dicto Mutio viuenti reſtitutis per dictum Franciſcum, prout dict. Michael Angelus reſtituta eſſe aſſeruit.* Vnde patet, quod non obſtante remiſſione prætenſi honorarij idem Zeccadorus ſe obligauit aliunde docere de præciſa reſtitutione dd. ſcut. 700. & propterea ceſſat compenſatio ex pacto appoſito in
eiuſdem tranſactionis contractu, † quia à partium conuen- 9
tione legem accipit, *leg. contractus, §. ſed hæc ita, ff. de reg. Iur. l. 1. §. ſi conueniat, ff. depoſit. l. legem, C. de pact.* Mantic. *de contract. lib. 1. tit. 14. numer. 5.* tantum enim abeſt, quod docuerit de vera reſtitutione dd. ſcutorum 700. quin
potiùs † contrarium conſtet ex ſuperiùs deductis, & fu- 10
ſiùs

ſius ponderatis in deciſionibus emanatis coram R. P. D. meo Decano, in quibus fuit plenè ſatisfactum cæteris omnibus obiectis, quæ contra prædicta replicabantur pro parte Zeccadori.

Et ita deciſum vna tantum parte informante, altera tamen pluries citata.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Laudi, ſeu Domus.

Luna 1. Iuly 1641.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio reciproca, vt dicatur inducta, quid requiratur, & ad effectum, vt ea locum habeat, ſunt neceſſaria verba expreſſa teſtatoris, quia ſi eſſent dubia non releuarent, vel coniecturæ debent eſſe ita vrgentes, vt neceſſario eam inducant.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas quando non poſſit impugnari, nec iuſtitia controuerti.*
2 *Subſtitutio operatur tantum in caſu ſuo.*
3 *Subſtitutio alterius datio, excludit ſubſtitutionem reciprocam.*
4 *Subſtitutio facta pluribus ſimpliciter, purificatur etiam altero ex illis decedente.*
5 *Subſtitutio, vt reciproca dicatur, non ſufficit, vt ſit facta de toto, niſi quoque appareat facta vltimo morienti.*
6 *Verbi relatiui natura eſt repetere qualitates omnes relati circa rem ipſam eiuſque qualitates.*
7 *Subſtitutio reciproca, vt non dicatur inducta, ſufficit mens dubia teſtatoris.*
8 *Subſtitutio reciproca vt dicatur inducta requiruntur verba expreſſa ipſam inducentiam.*
Vel coniectura debent eſſe tales, ac ſic ponderoſa, vt ipſam neceſſario inducant.

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra 49. ſub die 15. Decembris 1641. coram eodem R. P. D. Carillo.

DECISIO CCCCXCVII.

CEnſuerunt Domini ſententiam Rotalem, qua declaratum fuit domum de qua agitur, eſſe fundum dotalem, & non adeſſe reciprocam ſubſtitutioemn inter legatarias in ſcutis 1000. pro qualibet eſſe confirmandam vti validam, & iuſtam.

1 Validitas † non impugnatur, & iuſtitia redditur patens ex tribus deciſionibus in cauſa factis coram R. P. D. meo Dunozet. Rota *deciſ.* 350. *nu.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 668. *num.* 1. *part.* 2. *& deciſ.* 395. *pariter num.* 1. *in fin. part.* 4. *recent.* In prima enim, ac in ſecunda emiſſis *ſub dieb.* 28. *Nouembris* 1638. *&* 12. *Nouembris* 1640. abundè iuſtificatur q. Cinthiam del Prato acquiſiuiſſe dominium domus de qua agitur pro rata ſcut. 1000. mediante eiuſdem domus, emptione facta à Ioanne Fotuia eius Viro, cum pecunijs redactis ex cenſu dotali eiuſdem Cinthiæ, itaut d. domus pro d. rata dicatur fundus dotalis, vt ex rationibus ibidem benè deductis.

Et in tertia emanata ſub die 30. Ianuarij 1640. ſolidis fundamentis demonſtratur reciprocam ſubſtitutionem non adeſſe inter Felicem, & Mariam legatarias ponderatis ver-
2 bis legati, ex quibus apparet † ſubſtitutionem fuiſſe factam in caſum quod dd. Maria, & Felix decederent non monacatæ, vel nuptæ, vel aliqua ex ipſis monacata, ſeu nupta, vel ſine filijs. Nam aut inde reſultat vnius tantum caſus ſubſtitutionis qualificatus tamen à monacatu, vel nuptu legatariarum, & inter eas nulla poteſt conſiderari reciproca dum ſubſtitutio legitur facta ſi aliqua ipſarum decederet;
3 quia † datio alterius ſubſtituti excludit reciprocam, Zanch. *in l. heredes mei §. cum ita part.* 6. *n.* 86. *ff. ad Trebell.* Gabr. *conſ.* 117. *num.* 24. *&* 26. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 215. *num.* 6. *& ſeq.* Surd. *conſ.* 329. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 636. *n.* 19. *& conſ.* 1056. *num.* 10. Hond. *conſ.* 60. *n.* 49. *lib.* 1. *& conſ.* 65. *n.* 18. *lib.* 2. Peregr. *conſ.* 30. *n.* 8. *& ſeqq. lib.* 3. *& de fideicom. art.* 13. *n.* 56. Oalch. *deciſ. Pedem.* 210. *n.* 7. Cæſar Barz. *deciſ. Bononien.* 1. *n.* 2. *& deciſ.* 6. *n.* 3. *& ſeqq.*

Aut verò exinde deſumuntur plures caſus ſubſtitutionum ſeparatim, & pariter ceſſat reciproca inter dd. legatarias, † quia ſubſtitutio facta pluribus ſimpliciter purificatur 4
etiam altero ex illis decedente, vt præter allegatos in deciſione tenet Fuſar. *in conſ.* 24. *n.* 8. *& conſ.* 60. *n.* 18. vbi quod talis ſubſtitutio reſoluitur in ſingularitates, Rota *deciſ.* 145. *n.* 2. *&* 3. *part.* 1. *recent.*

Non obſtat, quod ſubſtitutio ſit facta inter honoratos in toto legato ſcut. 2000. quia vltra quod † hoc non ſufficeret 5
niſi quoq; appareret facta vltimo morienti, vt notant DD. *in l. Titia §. Seia libertis ff. de legat.* 2. Rota *deciſ.* 266. *n.* 21. *& deciſ.* 300. *n.* 10. *& deciſ.* 361. *n.* 17. *part.* 1. *recent.* ceſſat obiectum ex quod. ſubſtitutio eſt facta in ſcutis 2000. ſed relatiuè ad inſtitutionem, ibi, *in detti ſcudi* 2000. *&c. voglio che ſuccedino*, & ſic in ſingulis ſcut. 1000. pro qualibet, prout in ipſa inſtitutione diſpoſitum fuit, adeout ſicut in inſtitutione vna non fuit vocata in portione alterius, ita quoq; dicendum eſt in ſubſtitutione, natura enim verbi relatiui eſt repetere qualitates omnes † relati tam circa rem ipſam, quàm circa modum ſuccedendi, *l. aſſe toto, ff. de hered. inſtit. l. inſtitutio tales ff. de condit. & demonſtrat. l. ſi ita ſcripſero ff. de re iudic.* Roland. *conſ.* 34. *num.* 31. *&* 32. *lib.* 4. Gabr. *conſ.* 66. *num.* 7. 8. 11. *&* 12. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 187. *n.* 7. *part.* 1. *recent.* & in hac † materia ſufficit reddere dubiam 7
mentem teſtatoris ad effectum excludendi reciprocam, quæ non inducitur niſi verbis expreſſis contineatur in ipſa diſpoſitione, vel adſint † neceſſariæ coniecturæ eam perneceſſe includentes, Iaſ. *in l. poteſt ff. de vulg.* Rip. *in l. heredes* 8
mei §. cum ita num. 17. *&* 23. *ff. ad Trebell.* Fuſar. *conſ.* 256. *num.* 1. cum alijs allegatis in dicta 3. deciſione, cuius fundamenta Dominis placuerunt, & ideo cum illis tranſierunt.

Et ita vna tantum parte &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Fauentina Beneficij.

Luna 1. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Præſentati, quando ſunt plures à diuerſis patronis, tunc deſcendentia probanda eſt per gradus diſtinctos. Et licet deſcendentia probetur in antiquis per teſtes deponentes de auditu, tamen id ſimpliciter non eſt verum, & quatenus ſit id intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentia probanda eſt per gradus diſtinctos.*
2 *Teſtes de auditu non probant deſcendentiam, niſi tamen ſimus in antiquis.*
3 *Probatio de auditu, vel fama non admittitur, vbi requiritur probatio concludens.*
4 *Teſtes, de auditu, vt probent deſcendentiam in antiquis.*
5 *Sunt quoque neceſſaria adminicula.*
6 *Teſtes, vt probent deſcendentiam in antiquis, debent deponere, quod audiuerint id dicere à perſonis grauibus probis, & fide dignis.*
7 *Probatio defectuoſa, & contra diſpoſitionem iuris, non admittitur.*
8 *Deſcentia vt probetur, quid requiratur.*
9 *Teſtes, quando nihil probent.*
10 *Teſtis conſanguineus, & habens intereſſe in cauſa non probat.*
11 *Teſtis ſi ſit ſollicitator cauſæ, non probat.*
12 *Iuſpatronatus non poteſt dici, quod ad aliquem pertineat ſi contingentibus vacationibus pluribus, ipſe nunquam præſentauit.*
13 *Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam licet non probent faciunt tamen adminiculum.*

Deciſio iſta, eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſiones 303. ſub die 17. Iuny 1644. coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano, & 493. ſub die 15. Iuny 1640. coram eodem bon. mem. Card. Panzirolo.

DECISIO CCCCXCVIII.

ITerum per Dominos fuit vnanimiter concluſum Cæſarem eſſe inſtituen. quia Teſtes à R. P. D. à Valle vigore remiſ-

remiſſoriæ eaaminati non probant per gradns diſtinctos,
quod Virgilius, à quo prouenit Ioannes Brunaccinus, qui
Dominnm à Valle præſentanit deſcendat à Gaſpare Bru-
1 naccino, prout probare debebant, dnm † ſumus in concur-
ſn piorium deſcendentium, & dum Cæſar per gradns di-
ſtinctos probauit deſcendeotiam Ioaonis Alphonſi, à quo
ipſe fuit præſentatus, gloſ. *in cap. licet ex quadam in verb.
gradus de teſtib.* Anchar. *conſ.* 52. *n.* 7. Rot. *diuerſ. deciſ.* 185.
part. 1. Mantic. *deciſ.* 88. *num.* 2. *&* 3. Mareſcott. *var. reſol.
cap.* 70. *lib.* 1. *num.* 1.
Vltra quod dicti Teſtes Domini à Valle deponunt tan-
2 tummodo de auditu, † & tamen dum non verſamur in an-
tiquis, & vltra centum annos, & adſit poſſibilitas habeodi
teſtes de veritate, dum primus Summ. n. 2. deponit ſe co-
gnouiſſe Virgilinm qui ponitur in primo gradu, & quartus
cognouit Philippum, qui fuit Virgilij filius Sum. o. 3. Proba-
3 tio de auditu, † vel fama io hoc caſu noo videtur ſufficere,
ſed plena, & concludens requiritur Dec. *conſ.* 155. *ſub nu.* 4.
verſ. 2. *principaliter*, Modero. *de re beneſ. lib.* 2. *q.* 11. *n.* 101.
4 Verùm quatenus † etiam verſaremur in antiquis, & quod
ſufficerent Teſtes de auditu, inxta mentem Aretini *conſ.* 37.
5 *n.* 3. *poſt med.* adhuc tamen debentur † concurrere admini-
cula, *cap. licet ex quadam verſ. & idem in antiquis de teſtib.*
vbi Hoſtien. *ſub n.* 2. Io. Andr. *ſub nu.* 3. *verſ. & idem vide-
tur*, cum alijs per Farinac. *de teſtib. quaeſt.* 69. *cap.* 3. *num.* 134.
quæ in caſu noſtro non concnrrunt vltra quod oec dicti
Teſtes deponunt qnod perſonæ à quibus audiuerint fuerint
6 † graues, probæ, & fide dignæ, Mareſcot. *vbi ſupra cap.* 70.
num. 8. Modern. *de re beneſ. lib.* 2. *q.* 11. *n.* 108. *& ſeqq.* Neq;
quod Virgilius, vel eius deſcendentes, com alijs deſcenden-
tibus Gaſparis vllo voquam tempore tanquam conſangui-
neos ſe tractauerint, ac pro talibus ſe habuerint, & ideò
7 probatio per Dominum à Valle facta apparet † penitns de-
fectuoſa, & contra diſpoſita in *d. cap. licet ex quadam*, vbi
Innoc. *num.* 6. *in verb. ſe habere*, & ibi Hoſtien. *num.* 1. *in
verb. pro conſanguineis de teſtib.* Socin. *conſ.* 47. *ſub num.* 16.
verſ. 4. *quod deponunt*, latè Farinac. *de teſtib. d. quaeſt.* 69. *cap.*
2. *num.* 120.
Præterea requiruntur ſaltem duo Teſtes pro ſingulo gra-
8 dn, † & quod concordent in perſonis à qnibus audiuerunt
Natt. *conſ.* 388. *ſub num. . . verſ. tamen vt dicti teſtes*, Alex. *d.
conſ.* 88. *ſub num.* 3. *verſ. praeterea*, Lottber. *de re beneſ. dicto
lib.* 2. *quaeſt.* 11. *num.* 109. Et qnamuis ſecundus, & quintus
Teſtis de gradu Virgilij, & Philippi deponant, & conue-
niant in perſonis à quibus audiuerunt. Attamen nihil pro-
9 bant. † Tum quia non depoſuerunt cum adminiculis præ-
fatis. Tnm etiam quia quintus Teſtis conſangnineus Do-
10 mini à Valle, & habet intereſſe in cauſa prætendens benefi-
cium eſſe de Iurepatronatus ſuæ familiæ, & fuit ſolicitator
11 † examinis in partibns vt ex ipſiuſmet depoſitione Summ.
num. 1. Bald. *in l. dictantibus num.* 22. *verſ. quartum enim C.
de teſtib. & in l. omnibus num.* 3. *C. de teſtib.* Gratian. *diſcept.*
310. *num.* 86. *&* 87. Rota *deciſ.* 235. *num.* 3. *in fine part.* 2.
recent. Buratt. *deciſ.* 458. *num.* 3. & ita ſecundus Teſtis re-
manſit vnicus.
Vltra quod viſa eſt ſuſpecta iſta probatio, & reddi clarum
ius præſentandi ipſins Ioannis Alphonſi ea obſeruantia
12 ſubſequuta, dum in vacationibus, quæ † euenerant ſpatio
100. annorum, & vltra nnnquam Virgilins, vel eius deſcen-
dentes fuerunt admiſſi ad præſentandum, vt latè in alia de-
ciſione deductum fuit ſub die 17. Iunij 1639. coram me,
Rota *deciſ.* 183. *num.* 23. *& deciſ.* 647. *num.* 10. iunctis præ-
ſertim atteſtationibus quatuor Teſtium ætatis annorum 80.
& vltra atteſtantinm ipſos habuiſſe claram notitiam de tota
iſta deſcendentia, & tamen nnnqnam cognouiſſe Virgilium
13 vti fratrem † Stephani, qui licet eaaminati ad perpetuam rei
memoriam faciunt tamen adminiculum, Caputaq. *dec.* 206.
num. 6. *cum ſeq. part.* 2. Gratian. *diſcept.* 895. *num.* 51.
Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Saluiani.

Veneris 15. *Ianuarij* 1646.

ARGVMENTVM.

Immiſſio vigore Saluiani, in vanum datur, ſtante defectu crediti, & hypothecæ, & quando dicatur illud adeſſe. Et aliqua habes circa præſumptionem *leg. Quintus ff. de donat. int. vir. & vxor.* Vidua ſumens tutelam filiorum ſine debitis ſolemnitatis, an tranſiens ad ſecunda vota teneatur poſtulare tutorem filijs apud Iudicem.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana non intrat ſtante iniuſtitia ſententia.*
2 *Immiſſio in iudicio Saluiani ſtante defectu crediti, & hypotheca perperam datur.*
3 *Bona mulieris, praeſumuntur eſſe mariti, ad hoc vt in dubio excludatur praeſumptio turpis quaeſtus.*
4 *Sententia lata contra tertium poſſeſſorem, eo non citato, illi non efficit.*
5 *Praeſumptio* l. qnintus ff. de donat. inter vir. & vxor. *cuius fauore intret.*
6 *Dec. opinio in conſ.* 137. *refutatur.*
7 *Praeſumptio* l. quintus ff. de donat. int. vir. & vaor. *an intret in iudicio poſſeſſoria.*
8 *Paupertas alicuius ex quibus probetur.*
9 *Bona praeſumuntur vxoris, & non viri, quando mulier praeſtitit conſenſum in alienatione eorum.*
10 *Hypotheca caſſatio quando legitimè fieri poſſit per mulierem.*
11 *Mulieri dos reſtitui debet ſi ipſa ſibi eam conſtituit.*
12 *Hypotheca tacita legalis regulariter pro dotis reſtitutione contrahi ſolet in bonis mariti.*
13 *Mater, dum legitimè non ſuſcepit tutelam filiorum, an tranſiens ad ſecunda vota teneatur illam dimittere.*
14 *Mater dum non ſeruatis iuris ſolemnitatibus adminiſtrauit bona filiorum non cenſetur adminiſtraſſe, & num.* 15.
16 *Facto alterius nemo debet praegrauari.*
17 *Lex, non debet vltra caſum expreſſum extendi.*
18 *Mulier illa non debet eſſe peioris conditionis, quae ſeruato Iuris ordine filiorum tutelam ſuſcepit, quam illa quae de facto adminiſtrauit.*
19 *Hypotheca non admittitur niſi in caſibus à iure expreſſis, amplia num.* 20.
21 *Matris obligatio fortior eſt, dum legitimè tutelam ſuſcepit, ac expreſſe ſpopondit Iudici non nubere quam illa alterius matris, quae de facto adminiſtrauit.*
22 *Mater, quae legitime ſuſcepit tutelam filiorum, antequam tranſeat ad ſecunda vota, rationem reddere, & reliquatum ſoluere tenetur.*
23 *Promittens aliquid non facere, fortius id tenetur ſeruare, quàm ille, qui non promiſit.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa de qua ſupra deciſio 242. *ſub die* 4. *May* 1644. *coram eodem R. P. D. Leone Veroſpio.*

DECISIO CCCCXCIX.

IMmiſſionem obtinuerant in iudicio Saluiani ab A. C.
fratres de Ciambrottis ſuper Vinea per Patiſanum poſ-
ſeſſa, quam antea in bonis Sanctij ſecundi viri Dignameri-
tæ matris eatitiſſe probauerant, & onere affectam hypothe-
cæ contendebant ea generali obligatione bonorum eiuſ-
dem Sanctij contracta pro reſtitutiune dotis conſiſtentis in
pluribus iocalibus, ac mobilibus pretioſis, quorum illa nul-
lam rationem reddiderat puſt adminiſtratam filiorum tute-
lam, à qua ſententia interpoſita per eundem Patiſanum ap-
pellatione, iuata reſcriptum commiſſionis propoſoi du-
bium, an ſit locus Ægidianæ, & Domini negatiuè reſponde-
runt ob iniuſtitiam ſententiæ, quæ † eius conſtitutionis ef- 1
fectum impedit, vt in dicta Conſtitutione ſancitur inter
alias impreſſas *lib.* 6. *cap.* 2. & aduertit Menoch. *de adipiſc.
remed.* 4. *num.* 450. Rota coram Mantic. *deciſ.* 33. *num.* 2. &
coram Greg. *deciſ.* 491. *num.* 5. *& in deciſ.* 221. *num.* 7. *par.* 4.
recent. & deducitur ex defectu † crediti, & hypothecæ, ſine 2
quibus corruit immiſſio in iudicio Saluiani decreta, *l.* 1. *ff. de
Saluian.* Cont. *in l. vnica, C. ſi de moment. poſſeſſ. limit.* 14.
num. 11. Aret. *in* §. *item Seruiana num.* 31. *inſtit. de action.*
Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *nu.* 163. cum alijs per Honded.
conſ. 17. *num.* 1. *&* 13. Rota coram Seraph. *deciſ.* 1290. *n.* 5.
& 775. *num.* 1. *part.* 5. *recent.*
Et licet prædictum creditum deducerent ijdem Ciam-
brotti ea ſententia ab eodem A. C. ſuper eius veritate ob-
tenta contra matrem, ob plura iocalia, ac pretioſa mobilia
Sanctio ſecundo marito tradita in dotem, quæ † tamquam 3
in domo Dominici primi viri reperta eiuſdem fuiſſe cenſen-
tur, ad euitandam turpis quæſtus præſumptionem, iuata

Teat.

Text. in l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor.
l. etiam, C. eodem tit. vbi Gloſs. in verb. merito, & in l. cum
oporteat, C. de bon. quæ liber. vbi Gloſſ. verb. eius ſubſtantia,
& Bald. num. 12. Alciat. de præſ. reg. 3. præſ. 26. num. 1. Mare-
ſcott. var. lib. 2. cap. 82. num. 1. Non tamen viſa fuit eadem
ſententia iuſtificare prædictum creditum contra Pariſanum
4 † tertium poſſeſſorem in eo iudicio non citatum, Text. in l.
ſæpè ff. de re iudic. & in cap. quamuis eod. tit. & in l. ſi vnus,
§. ante omnia, ff. de pact. & notant vtrobique DD. Bart. in
l. ſi ſuperatus num. 1. ff. de pign. Couar. pract. quæſt. cap. 26.
num. 1. Surd. deciſ. 256. num. 4. Contra quem tanquam ex-
5 traneum, nec militat ea legis præſumptio ſolum inducta
contra vxorem fauore mariti, & illius hæredum, vt not. Bald.
in l. ſi vxorem tuam, C. de condit. inſert. num. 8. Alex. in l.
qui iure num. 5. de acquir. poſſ. & in conſ. 101. num. 3. lib. 7. &
6 † reprobata contraria opinione Dec. conſ. 237. tradit Rim.
ſon. in §. primo inſtit. per quas perſ. nob. acquir. n. 202. Burſat.
conſ. 209. num. 23. & alij relati per Amat. deciſ. 40. num. 20.
Mareſcott. var. lib. 2. cap. 82. num. 7. Maximè in hoc iudicio
7 poſſeſſorio, † in quo illa non admittitur, vt notat idem Bald.
in d. l. vxorem, C. de cond. inſert. num. 8. Gabr. de præſum.
concl. 16. num. 2. quos ſequuta fuit Rota deciſ. 209. num. 7.
part. 2. diuerſ. & dum concurrit paupertas Dominici primi
viri, quem ex teſtium depoſitione conſtat ex modico Extra-
ctiſtæ lucro ſibi victum comparaſſe, & ad vxoria domum
8 poſt contractum matrimonium fuiſſe † traductum, quia
propria carebat, & hanc habitationis indigentiam ad exclu-
dendam præſumptionem d. leges ponderauit, Salic. in l. ob
maritorum num. 4. C. ne vxor. pro marito, Socc. ien. conſ. 128.
num. 2. verſ. pro hoc accedat vol. 1. Aym. conſ. 61. num. 7.
Menoch. de præſum. lib. 3. præſum. 51. num. 4. Gabr. eodem
tit. concl. 15. num. 23.

Expreſſæ defectus hypothecæ oſtenditur in hac Vinea
tum ex conſenſu ſolenniter præſtito per Dignameritam,
9 † dum eam Sanctius alienauit, vt ſancitum eſt in l. iubemus
C. ad Vellcian. & in l. vnica, §. & cum lex, verſ. licet enim,
C. de rei vxor. action. Petr. Barboſ. in l. 1. §. par. num. 59. ff.
ſolut. matrim. Ant. Fab. in C. tit. ad Senat. Conſult. Vellcian.
deffin. 15. in princ. Neguſ. de pignor. 4. membr. 2. part. n. 84.
ad med. & num. 88. Rota coram Greg. deciſ. 67. num. 7. &
coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ. 141. num. 5. tum etiam
ex tranſactione per eandem inita cum Pariſano poſt obi-
tum Sanctij in qua venditionem vineæ iterum approbauit,
& caſſationi hypothecæ conſenſit, quæ caſſatio legitimè fie-
10 ri potuit ab eadem Dignamerita, † etiam in præiudicium
crediti filiorum antequam per denunciationem interdicta
fuiſſet, vt probat Text. in l. 3. ff. de non. & l. nomen C. quæ
res pign. oblig. poſſ. vbi poſt Gloſ. in verb. certe, tradit Cyn.
num. 1. Bart. num. 2. & 5. Alber. num. 5. Neguſ. de pign. 3.
memb. 3. part. num. 26. Pacific. de Saluian. inſpect. 3. cap. 2.
num. 206. Rota deciſ. 364. num. 6. part. 4. recent. Et non ob-
ſtante ſtipulatione pro reſtitutione dotis alternatiuè conce-
pta ad ſui fauorem, vel eius cui de iure, dum ex iuris diſpo-
11 ſitione † prius ipſi mulieri dos reſtitui debet, quæ ſibi dotem
conſtituerat, & alternatiuè ſe poſuerit in prima parte ſtipu-
lationis, vt notant DD. in l. Caius, ff. ſolut. matrim. & ibi
Bart. & Caſtrenſ. num. 5. Rom. num. 19. & 24. Gomez. ad l.
Tauri 51. 52. & 53. num. 28. in fin. Surd. conſ. 206. num. 25.
Bald. nou. de dot. priuil. 28. num. 2. Macerat. var. lib. 2.
reſol. 59. caſu 26.

Neque concurrit tacita legalis, quæ regulariter pro dotis
12 reſtitutione contrahi † ſolet in bonis ſecundi viri, quoties
mater ad ſecundas conuolet nuptias ante poſtulatum à Iu-
dice tutorem filijs eique redditam adminiſtrationis ratio-
nem, iuxta Text. in l. 2. §. ne ſit facilis, C. qui mul. tut. offic.
fung. poſſ. & in §. ſi autem tutela, Auth. de nupt. & aducit
Neguſ. de pignor. 2. part. memb. 4. num. 157. Pacific. de Sal-
uian. inſpect. 3. cap. 4. num. 500. Gabr. de ſecundis nupt. concl.
9. num. 4. & 6.

13 Quia ipſa Dignamerita filiorum † tutelam legitimè non
ſuſceperat, prout ad hunc effectum expreſsè requirit Text.
in l. ſi mater, C. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. tac. contr. &
in d. l. 2. C. qui mult. tut. offic. fung. poſſ. & voluit Bald. in l.
cum oportet, §. vlt. num. 4. verſ. modo incidenter, C. de bon.
liber. Dec. conſ. 591. num. 1. Surd. conſ. 460. num. 7. Vrſill. ad
Afflict. deciſ. 75. n. 4. Gabr. de ſecund. nupt. concluſ. 9. n. 27.
Montan. de tut. cap. 15. num. 98. Mantic. de tacit. lib. 11.
tit. 16. num. 5. vbi licet num. 4. In bonis matris legalem hanc
hypothecam conſtituat eam tamen negat in bonis ſecundi
14 viri. Dum enim † mater non ſeruatis iuris ſolemnibus ad-
miniſtrauit, non cenſetur adminiſtraſſe, vt tutrix, vt tradit
Marta de ſucceſſione legali part. 2. quæſt. 4. art. 3. ſub num. 13.
verſ. quamobrem, Fachinenſ. conſ. 66. n. 25. circa finem lib. 1.
Rota deciſ. 543. n. 4. part. 3. diuerſ. & coram Put. deciſ. 141.
num. 1. lib. 1. prout adminiſtrare debuiſſet, vt priuignis taci-
tè † hypotecata ſint bona ſecundi viri, vt voluit Guttier. de 15
tutelis part. 5. cap. 9. num. 30. Bolognin. in l. penult. C. in quib.
caſibus pignus, vel hypotheca contrahatur in prima interpret.
Boer. in conſuetudines Bituricenſes de iure perſonarum, §. vlt.
col. 2. Barz. de decim. cap. 7. num. 17. verſ. ſic licet.

Alia etiam à DD. prædictis adducitur ratio, quod obliga-
tio mariti propter vxoris debita a iure communi exorbitat,
ex cuius diſpoſitione, nemo † alterius facto debet prægra- 16
uari, vt in l. ſi quis in ſuo 33. §. legis autem, C. de inoffic. te-
ſtam. l. crimen ff. de pœnis, l. ſancimus, C. eod. tit. & impro-
batur in tot. tit. ff. ne vxor. pro marito conueniatur, nec ideò
extendi debet vltra expreſſum caſum legis videlicet ſi mu-
lier tutelam legitimè ſuſcepit, † ſicut nec etiam extenditur 17
priuatio ſucceſſionis contra matrem tutricem inducta ſi illa
ſolum pro tutricis officio fungatur, vt in l. vltim. C. de inter-
dicto matr. Bald. in l. omnem num. 9. C. ad Sen. Conſ. Trebell.
Bell. iun. conſ. 110. num. 19. & reprobata contraria opinione
Caſtr. latè proſequitur Surd. conſ. 175. num. 38. & 39.

Et licet ab hac opinione diſſentiant Ioan. de Garron. in
auth. eiſdem num. 9. C. de 2. nupt. Brun. de form. limit. 15.
verſ. & mulier, Adden. ad Dec. d. conſ. 591. littera A. Caſtr.
conſ. 154. num. 2. Trentacinq. var. lib. 2. tit. de arbitr. reſol. 2.
num. 20. verſ. ego concurro, ex ea potiſſimum ratione quod
melioris conditionis eſſe non † debeat mulier, quæ ſeruato 18
iuris ordine tutelam aſſumpſit quam quæ de facto admini-
ſtrauit. Hæc tamen ratio non viſa fuit vigere in hypotheca
legali, quæ non admittitur, niſi in caſibus † in iure expreſ- 19
ſis, vt notat Gloſs. in l. 2. in fine, ff. de priuileg. creditum, Ripa
in l. 4. §. ſi quis cum tutor, num. 9. poſt Bart. num. 2. ff. eod. tit.
Aym. conſ. 692. num. 2. Pacific. de Saluian. inſpect. 3. cap. 4.
num. 555. Surd. deciſ. 31. num. 9. præſertim † in præiudicium 20
viri, qui ex facto vxoris conuenitur, vt reſpondet Dec. d.
conſ. 591. num. 5. & 6. alijque prioris ſententiæ ſectatores.

Diuerſitatem præterea inter vtrumque caſum ponderat
Bald. in d. l. cum oporteat, §. vlt. num. 4. ff. de bon. quæ liber.
quia † fortior eſt obligatio matris, quæ tutelam legitimè aſ- 21
ſumpſit, dum expreſsè ſpopondit Iudici non nubere, & ante
tranſitum ad ſecunda vota rationem reddere, ac reliqua-
tum reſtituere † ſtatim, ac ſibi tutelam decreuit, ea vero 22
quæ de facto adminiſtrauit hac obligatione non ſe adſtrin-
xit, & ideò tutelam ſpreuit, † nec contra fidem officij ad ſe- 23
cundas nuptias conualuit, & ſequitur Io. de Garron. in d.
auth. eiſd. num. 9. C. de ſecund. nupt. Surd. conſ. 136. nu. 38.
in fin. Pacific. de Saluian. d. inſp. 3. cap. 4. num. 498.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Mediolanen. Penſionis.

Mercurij 31. Ianuarij 1646.

ARGVMENTVM.

Sententia lata præuia citatione per contradictas, valida eſt, ſi procurator diſceſſit à Curia abſque conſtitutione alterius procuratoris. Fructus licet non debeantur niſi à die motæ litis, quod tamen limitatur, niſi dicti fructus petantur vti ſors principalis, vel antea poſſeſſor fuit in mala fide, vel ſi fuit in bona fide illi adſunt.

SVMMARIVM.

1 *de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, dum habet omnia requiſita.*
2 *Sententia lata præuia citatione per contradictas valida eſt, ſi non reperiatur procurator.*
3 *Procurator, quando ſe abſentat à Curia, nullo alio ſubſtituto procuratore, tunc benè poteſt procedi per audientiam contradictarum.*
4 *Iuſtitia ſententiæ ſatis apparere dicitur ex deciſionibus in cauſa factis.*
5 *Fructus tanquam acceſſorij, & appendices rei petitæ, non debentur niſi à die motæ litis.*
6 *Fructus, quando non debentur vti appendices, ſed tanquam ſors principalis, tunc ſolui debent vſque ab initio.*
7 *Fructus, quando petuntur vti ſors principalis, tunc non deben-*

debentur propter malam fidem, ſed iure dominij ipſius actoris.

8 *Res, quæ petitur, dum conſiſtit in fructibus, ſi deberentur tantum à die mota litis, certè tota non poſſet dici reſtituta res.*

9 *Res, quæ conſiſtit in obligatione licet ſit in fructibus, tota debetur, & non à die mota litis.*

10 *Fructus decurſi ante motam debentur, dum petuntur vti ſors principalis, licet non petiti in prima inſtantia, num. 12.*

11 *Fructus, quando petantur vti ſors principalis.*

13 *Fructus debentur etiam ante motam litem, dum mala fide fuerunt percepti.*

14 *Poſſeſſor bonæ fidei etiam tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum ante motam litem, quando non ſunt conſumpti.*

15 *Vel poſſeſſor factus eſt locupletior.*

Deciſio iſta eſt in eadem cauſa, de qua ſupra deciſio 418. ſub die 27. Iunij 1646. coram bon. mem. Bichio, vbi etiam annotaui plures alias deciſiones in hac eadem cauſa emanatas.

DECISIO CCCCC.

Contra Capitulum, & Canonicos Metropolitanæ Eccleſiæ Mediolaneñ. egerunt Beneficiati einſdem Eccleſiæ pro annua penſione ſcutorum mille auri, quam ad eorum fauorem reſeruauerat glor. mem. Sanctus Carolus tunc Archiepiſcopus Mediolani, & obtinuerunt ſententias fauorabiles tam ſuper iure exigendi penſiones in futurum, quàm ſuper ſolutione terminorum à die motæ litis decurſorum. Moto deinde alio iudicio pro terminis ante dictam litem decurſis incipientibus ab anno 1588. quo expirauit aſſignatio dictæ penſionis per Sanctum Carolum facta fabricæ ad quinquennium, & ſecundi quinquennij prorogatio, obtinuerunt pariter ad illorum ſolutionem condemnari Capitulum, & Canonicos per ſententiam Rotalem coram bon. mem. Merlino, quam hodie coram me in grado appellationis ex aduerſo interpoſitæ confirmandam eſſe Domini dixerunt.

1 Quia de eius validitate dubitari non poteſt cum † habeat
omnia requiſita, de quibus Caputaq. *deciſ.* 260. *part.* 2. Rot.
deciſ. 295. *num.* 1. *part.* 5. *recent.* Nec obſtat, quod ſententia
fuerit lata præuia citatione per contradictas, quia cùm
2 procurator Capituli, qui mandatum † acceptauerat, diſceſ-
ſiſſet à Curia, vt fuit probatum per teſtes, abſque ſubſti-
3 tutione alterius procuratoris, potuit procedi † per audientiam contradictarum, iuxta notorium ſtylum Curiæ de quo Saluſt. *in prax. A. C. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 14. Rot. *deciſ.* 5. *de iudic. in nou.* Caputaq. *deciſ.* 262. *num.* 2. *part.* 2. Addent. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 110. *litt. A. & fuit dictum in Vrbeuetana bonorum* 26. *Ianuarij* 1624. *coram bon. mem. Vbaldo Seniore, & in Melenitana hæreditatis* 6. *Februarij* 1640. *coram Eminentiſs. D. Card. Veroſpio iuniore.*

4 Iuſtitia verò ſententiæ apparet † ea duabus deciſionibus editis *coram bon. mem. Merlino* 6. *Iunij* 1633. *&* 19. *Ianuarij* 1635. *impreſſa part.* 7. *recent. deciſ.* 3. *& deciſ.* 381. in quibus poſita regula, quod fructus tamquam acceſſorij, &
appendices † rei petitæ non debentur niſi à die motæ litis, 5
iuxta textum *in leg.* 2. *C. fruct. & lit. expen. l. certum C. rei vendic. l. ſed & ſi lege, §. ſi ante*, vbi glos. & Bart. *num.* 2. *ff. petit. hered.* afferuntur duæ limitationes caſui noſtro appli-
cabiles, altera quando fructus † non petuntur, vt acceſſorij, 6
& appendices rei, ſeu capitalis in iudicium deducti, ſed tamquam ſors principalis, & principaliter debiti, & ratio diuer-
ſitatis eſt, quia hoc ſecundo caſu fructus non † debentur ex 7
cauſa malæ fidei, aut mora rei conuenti, ſed iure dominij ipſius auctoris, cui niſi ſoluerentur fructus, ſeu annuæ præſtationes, & penſiones decurſæ ante litem motam, non di-
ceretur ipſi reſtituta integrè res ipſa principalis, † cum illa 8
conſiſtat ſolum in annuis præſtationibus, quæ deberi cœperunt ex die contractæ, ſeu purificatæ obligationis, vt pluribus comprobant dictæ deciſiones, & præter ibi allegatos tradunt Ruin. *conſ.* 193. *num.* 4. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 35. *num.* 10. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 293. *num.* 23. Grat. *diſcept.* 206. *num.* 18. *& ſeqq.* Cenc. *de cenſib. quæſt.* 91. *num.* 15. ſecundum nouam impreſſionem Boer. *deciſ.* 18. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 807. *num.* 6. *part.* 1. *diuerſ.* & alij relati à Modern. *de manut. obſeruat.* 74. *ſub num.* 11.

Rectè itaque Canonici condemnati fuerunt ad ſoluendas annuas penſiones poſt tempus conceſſionis exactas
cum fuerint petitæ principaliter, ac debeantur † indepen- 9
denter ab omni alio ſubiecto debito petenti licet illatum onus inhæreat materialiter fructibus beneficij grauati, qui ſunt in obligatione, Put. *deciſ.* 10. *n.* 6. *lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 149. *num.* 5. Rot. *inter recent. deciſ.* 99. *num.* 2. *part.* 1. Lotther. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 35. *num.* 53. Nec obſtat, quod in primo iudicio non fuerint petiti termini decurſi ante litem
† motam, quia non ideò cenſentur remiſſi, Gloſ. *in §. ſi minus Inſtit. de action.* Bart. *in l. ſi cum dot num.* 2. *ff. de act. rer. amot.* Caſtr. *in l. Lucius, §. fin. num.* 1. *ff. ad trebell.* Surd. *conſ.* 224. *num.* 4. prout neque obſtat, quod in prima ſententia Iudex non condemnauerit ad terminos ante litem decurſos, quia vt benè reſpondet *prima deciſio §. non obſtat*,
& 2. *in §. fin.* Sententia † reſeruauit terminos de quibus agi- 11
tur, cùmque debeantur principaliter, & iure actionis; Gambar. *de offic. & poteſt. legat. lib.* 6. *num.* 453. Lotther. *de re be-
nef. lib.* 1. *q.* 39. *num.* 28. *& ſeqq.* peti poſſunt etiam † ſi in 12
ſententia fuiſſent omiſſi ex ibi allegatis quibus addi poteſt, Guidopap. *deciſ.* 55. *in addit.* Rota *in Romana expenſarum* 26. *Maij* 1614. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Altera limitatio eſt, quando fructus fuerunt percepti ma-
la † fide, Bart. *in l.* 3. *verſic. tu dic quod hæc regula ff. interd.* 13
Faber. *in §. retinenda, num.* 12. *verſ. ſed à quo tempore Inſt. eod.* Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 289. Rot. *deciſ.* 317. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & in Senogallien. Iuris paſcendi* 12. *Iunij* 1620. *coram bon. mem. Remboldo*, quæ ſatis probatur ex deductis in vtraque deciſione huius cauſæ coram bon. mem. Merlino, in quarum vltima additur ex abundanti
tertia limitatio, quia nempè † etiam bonæ fidei poſſeſſor te- 14
netur ad reſtitutionem fructuum ſi non ſunt conſumpti,
† vel ex eis factus eſt locupletior. 15

Et ita deciſum informantibus ſolum Beneficiatis pluries tamen citatis, & expectatis per nonnullos menſes Dominis Canonicis, qui ſemper nouas dilationes prætexuere.

Finis Tomi Secundi Partis Nonæ Recentiorum.

INDEX RERVM,

SEV MATERIARVM,

Quæ in Primo, & Secundo Tomo Partis IX. Deciſionum Recentiorum continentur.

A

ABBAS.

ABBATES quamuis habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſubijciuntur Ordinario circa viſitationem Eccleſiæ in his quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, deciſ.220.n.21.tom.1.

Abbatiſſa de iure communi poteſt habere, etiam priuatiuè ad Epiſcopum ius viſitandi Monaſteria, & loca ſibi ſubiecta, exceptis tamen ijs quæ reſpiciunt curam animarum, deciſ.311.n.13.tom.1.

ABLATIVI abſoluti, quid importent, deciſ.331. n.6.tom.2.

Ablatiuus abſolutus licet faciat conditionem non tamen inducit formam obſtatiuam reſolutioni pluralitatis in ſingularitates, deciſ.437.n.9.tom.2.

ABORTVS ſequi non poteſt ex ſimplici pugno, deciſ.313. n.1. tom.2.

ABSENS.

Abſenti, vt acquiratur dominium rei donatæ, vigore ſtipulationis factæ eius nomine à Notario, requiritur illius acceptatio, deciſ.444. n.15.tom.2.

Abſentibus non eſt æquum, vt præiudicetur. Rub. ad deciſ. 345.n.151.tom.2.

Abſentia temporalis officialis indefinitè deputati, non operatur, vt poſſit remoueri ab officio, niſi præcedat requiſitio, vel interpellatio ad reddendum, deciſ.339.n.16.tom.2.

ABSOLVTIO.

Abſolutionem à iuramento, promittens cum iuramento non petere, ſi illud petat, dicitur periurius, deciſ.180.n.29.tom.1.

Abſolutio ab excommunicatione obtenta ad cautelam, quando valeat, deciſ.414. n.9. tom.2.

Abſolutio à iuramento operatur ad effectum agendi & dicendi de nullitate, deciſ.450.n.30 tom.2.

Abſolutio à iuramento non tollit confeſſionem, neque conuentionem, nec ſuffragatur aduerſus iuramentum, deciſ. 180. n.27.tom.1.

Abſolutio à iuramento non ſuffragatur, quando periurium eſt iam commiſſum, ibid. n.28.

Abſolutiones à iuramento tot eſſe debent, quot ſunt iuramenta, deciſ.208. n.19.tom.1.

Abſolutio à iuramento non eſt neceſſaria vbi agitur de obligatione in carceribus facta, ibid. n.18.

Abſolutio à iuramento obtenta poſt ſententiam ſuffragatur vbi antea de ea non fuit oppoſitum, ibid. n.21,

Abſolutio à iuramento, vbi plura ſunt iuramenta ſufficit, quod verbis generalibus fuerit concepta, ibid. n.20.

Abſolutio à iuramento non ſuffragatur, quando periurium eſt iam commiſſum, deciſ.180.n.28. tom.1.

Abſolutio conceditur excommunicato ſuper vna tantum ex pluribus cauſis, quamuis in alijs excommunicatus remaneat, deciſ.257.n.25.tom.1.

Abſolutio ab excommunicatione non requiritur, quando actus eſt nullus, deciſ.414.n.7.tom.2.

Abſolutio à iuramento vbi plura ſunt iuramenta ſufficit, quod verbis generalibus fuerit concepta, deciſ.208.n.20.

Abſolutus à iuramento ad effectum agendi, non poteſt opponi exceptio periurij, deciſ.90. n.24.tom.1.

ABSVRDA ſunt euitanda, deciſ.437. n.5.tom.2.

ABVSVS, & corruptela tollendæ ſunt, deciſ. 400. n.55. 29. & 30.tom.2.

Abuſus nullius eſt effectus, ibid. n.44.

ACCEPTATIO.

Acceptatio donationis facta poſt alienationem ſecutam non retrotrahitur in præiudicium tertij, cui fuit interim dominium, & ius quæſitum, deciſ. 40.n.6.tom.1.

Acceptatio præſumitur vbi actus affert vtilitatem, ibid.n.25.

Acceptatio probatur tam ex facto, quàm ex non facto, ibid. n.31.

ex Acceptatione renunciationis reſultat renunciatio fideicommiſſi perinde, ac ſi ipſe renunciaſſet, deciſ.540.n.34.tom.1.

Acceptatio relationis Periti, qui aliquam partitam in calculo omiſit, acceptanti non præiudicat, deciſ.57.n.1.tom.1.

Acceptatio donationis eſt actus reiterabilis, ideo ex acceptatione implicita, non remanet excluſa poſſibilitas alicuius acceptationis explicitæ, deciſ.313. n.16. tom.1.

Acceptans ordinem abſque vlla proteſtatione cenſetur illum in totum approbare, deciſ.236.n.15.16.& 18.tom.1.

Acceptans diſpoſitionem, eaque vtens in iudicio, non poteſt illam impugnare, deciſ.405.n.24. & 25.tom.2.

Acceptatio in fauorabilibus ex ſola ſcientia præſumitur, deciſ. 217.n.12.tom.1.

Acceptatio nihil aliud eſt quam mentis declaratio, deciſ. 229. n.17. tom.1.

ACCESSORIVM non omne aſſumit naturam, & qualitatem rei principalis, ſed tunc demum, quando illud non poteſt per ſe ſubſiſtere, deciſ 125. n.3.tom.1.

Acceſſorium, quando eſt ſeparabile ab ipſo principali, & acceſſio eſt diſcreta, & non concreta, tunc non ſequitur qualitates ſui principalis, ibid.n.4.

ACCESSVS.

Acceſſus non tutus ad aliquem locum ad effectum citandi per edictum, quando dicatur probatus, deciſ.395.n.2.4.& 5.tom.2.

ad Acceſſum non tutum probandum ſufficit, quod Notarius examinet teſtes abſque interrogatorijs, nulloque citato, cum nullus legitimè poſſit citari, ibid.n.8.

Acceſſus Iudicis ad locum differentiæ, quando per partem fuit approbatus, approbata etiam dicitur expenſa, eius occaſione facta, deciſ.168. n.15.tom.1.

ACCIDENTALIA contractus non præſumitur illi ineſſe, cum poſſint ab eo ſeparari, deciſ.51.n.8.tom.1.

ex Accidenti ea, quæ proueniunt, non habentur in conſideratione, deciſ.412.n.35 tom.2.

ACCONCIVM datum inæſtimatum, & abſque vlla taxatione valoris, non reſtituitur vxori ſoluto matrimonio, niſi quatenus extet, & eo modo, quo reperitur, deciſ.44. num.4. & 13 tom.1.

ACHÆIVS Lidiæ, & Mæoniæ Rex quid ei infeliciter acciderit, quia crebra tributa, & grauia ſubditis imponebat. Rub. ad deciſ.217.n.538.539.540 & 541.tom.1.

ACCOLLATIO.

Accollatio nihil aliud eſt, quam obligationis alienæ in ſe ſuſceptio, deciſ.110.n.11.tom.1.

Accollatio differt à promiſſione de accollando, dec.248.n.7.to.1.

Accollatio debiti ſuccedit loco pretij, & habet vim ſolutionis, deciſ.256. n.19.tom.1.

Accollationes debitorum, habent vim ſolutionis, deciſ. 328. n.7. tom.2.

ACCVSATVS dum ſponte comparet, hoc eſt maximum innocentiæ ſignum. Rub. ad deciſ.345.n.64.tom.2.

ex ACQVIESCENTIA, & patientia colligitur, mentem donantis eſſe non reuocandi donationem conditionalem, deciſ. 11.n.17.tom.1.

ACQVISITIO.

Acquiſitio facta per Equites Hieroſolymitanos cenſetur facta ex bonis Religionis, ſi contrarium non probatur, deciſ. 118. n.30. tom.1.

Et quatenus, quis aſſerat talem acquiſitionem non fuiſſe factam ex dd. bonis ei incumbit onus probandi, talem acquiſitionem aliunde, ibid.n.31.

Acquiſitio facta ab hærede de bonis ad Cameram deuolutis mediante compoſitione, non dicitur facta ad fauorem hæreditatis, ſed ſibi mediante gratia Principis, deciſ.55.n.16.tom.1.

ACTA.

Acta, quæ reſpiciunt ſtatum, & legitimationem perſonarum, & emanarunt cum legitimo contradictore, probant in omni iudicio, & contra omnes perſonas, deciſ.77. n.2.tom.1.

Acta facta coram primo Iudice, non eſt neceſſe, vt coram Iudice ſubrogato repetantur, deciſ.332.n.14.tom.2.

Acta iudicij, debet confici per Notarium cauſæ deputatum ad acta ſcribenda, deciſ.92. n.14.tom.1.

Acta inter tertias perſonas, non releuant, nec præiudicant tertio, deciſ.92.n.12.tom.2.

Acta diuerſi iudicij non veniunt tranſportanda, deciſ.272.n.26. tom.1.
Acta in cauſa ſtatus facta, vt tertio præiudicent, quid requiritur, deciſ.77.n.21.tom.1.
in Actis, ea, quæ non ſunt dicuntur eſſe extra mundum, deciſ. 264.n.25. tom.1.
ex Actis omnia ſunt iuſtificanda, vt de eis habeatur ratio in iudicijs, deciſ.173.n.6. tom.1.
ex Actorum reuolutione probatur negatiua actorum, deciſ.264. n.20.tom.1.
Actorum tranſportatio eſt omnino neceſſaria, deciſ.14. num.1. tom.1.
Actorum multiplicitas præſertim in illis actibus non admittitur, qui vt plurimum multiplicati non ſolent, deciſ.458. num.28. tom.2.
circa Actorum tranſprotatione rigor Concilij Tridentini non habet locum in piuphanis, deciſ.272.n.25.tom.1.
Acta vbi ſunt releuantia, & ab illis pendet iuſtitia, vel iniuſtitia ſententiæ tranſportari debent, deciſ.45.n.7. tom.1.
Acta geſta per modum prouiſionis, non attenduntur, deciſ.419. n.9.tom.2.
ex Actorum reuolutione colligitur validitas ſententiæ, deciſ. 145.n.2.tom.1.
in Actis ea, quæ non ſunt, dicuntur eſſe extra mundum, deciſ. 101.n.17.tom.1.

A C T I O.

Actio remanet inanis & fruſtratoria, dum non adeſt ſpes ſatisfactionis, deciſ.473.n.21.tom.2.
Actiones ad idem tendentes, poſſunt cumulari, deciſ.413.n.112. tom.2.
in Actione, quod eſt, ſi tranſeat in exceptione, efficitur exceptio perpetua, deciſ 96. n.24.tom.1.
Actio extraordinaria non conceditur vbi alicui competit ordinaria, deciſ.243.n.10.& 11.tom.1.
Actio extraordinaria ad reſtitutionem pecuniarum non datur aduerſus eum qui recepit, quod ſibi vere debeatur, & bona fide conſumpſit, ibid. n.12.
Actio eſt inanis, quæ excluditur ab inopia debitoris, deciſ.129. n 15.tom.1.
Actionis diuerſitas operatur, vt cauſa dicatur diuerſa: & ſic non interest attentata, deciſ.364. n.7.tom.2.
Actiones ſibi ceſſas, bene quis poteſt exercere contra obligatos, deciſ.272.n.22.tom.1.
Actio diuiſionis non competit, niſi probato dominio, & communione, deciſ.30.n.48.& 49.tom.1.
Actio pupillo acquiritur contra tutorem pro redditione rationis, ac reliquarum reſtitutione à die ſuſceptæ tutelæ, deciſ. 242.n.1.& 15 tom.1.
Actione exempto, quando agitur, attenditur tempus euictionis, ſiue res ſit melior, ſiue deterior facta, deciſ.184. num.24. tom.1.
Actio familiæ erciſcundæ non competit, niſi probato dominio, & poſſeſſione, deciſ.241.n.1.tom.1.
Actio hypothecaria non extenditur vltra perſonalem, deciſ.413. n.39.tom.2.
Actio negatoria quid ſupponat, deciſ.345.n.37.tom.2.
Actio negociorum geſtorum, raro, aut numquam daretur ſi non principium, ſed finis attenderetur, deciſ.454. n.6.tom.2.
Actio petitionis hæreditatis præſcribitur ſpatio 30. annorum, deciſ.456. n.2.tom.2.
Actio perſonalis competit contra debitores cenſus, deciſ.249. n.16.tom.1.
Actio ſola perſonalis per creditorem intentata facit, quod illius alienatio ſit prohibita. Rub. ad deciſ.46. n.136. tom.1.
Actione perſonali, quando non poſſit agi contra primum donatarium per ſecundum, deciſ.101. n.16.tom.1.
Actiones perſonales debitoris vtiliter poſſunt exerceri per eius creditores, deciſ.249.n.17.tom.1.
Et poſſunt bona obtinere, vt ſubhaſtentur, vel obtinere eorum adiudicationem, ibid. n.18.
Actio perſonalis ad factum, non ligat ſucceſſores, deciſ.10. n.4.tom.1.
Actiones perſonales durant vſque ad 30. annos, deciſ.135.n.12. tom.1.
Actio realis nihil aliud eſt, quam hypothecaria, deciſ.368. n.2. tom.2.
Actio realis, ſeu hypothecaria datur contra quoſcumque poſſeſſores; ibid. n.3.
Actio realis competit etiam contra vſufructuarium, & ciuiliter poſſidentem, ibid. n.4.
Actione reali, quando fuit actu tunc ad effectum rei litigioſæ, requiritur ſcientia etiam ea parte emptoris, deciſ.194. n.3. tom.1.
Actiones omnes, quæ directè competunt debitori, competunt etiam vtiliter eius creditori, deciſ.212. n.15. tom.1.
Actio perſonalis, non facit rem litigioſam. Rub. ad deciſ.46. n.140.n.1.tom.1.
Actio ſubſidiaria non datur, niſi quando aliunde parti conſulere non poſſit, deciſ.249. n.1.tom.1.
Actio ſubſidiaria non datur, niſi omnes aliæ actiones penitus deficiant, ibid. n.2.
Actio ſubſidiaria ceſſat, dum via directa per actionem directam, vel hypothecariam poteſt habere locum, ibid.n.3.
Actio ſubſidiaria, quando tunc ſolum competat, ibid. n.4.
Actio ſubſidiaria nullum plus ius tribuit, quam ipſa actio directa cui ſubrogatur, ibid. n.4.
in Actione ſubſidiaria non veniunt fructus oblato pretio in pecunia debito, ibid. n.5.
Actio ſubſidiaria ceſſat, quando ordinariè agi poteſt, ibid. n.12.
Actioni ſubſidiariæ non eſt locus, dum datur locus culpæ, ibid. num.14.
ad Actionem ſubſidiariam, quando non poſſit conuolari, ibid. num.22.
Actio ſubſidiaria non datur niſi quis reperiatur deſtitutus omni alio ſubſidio, ibid. n.37.
Actio ſubſidiaria etiam contra malæ fidei poſſeſſorem quando ceſſet, ibid. n.55.

A C T O R.

Actor non poteſt obtinere in beneficialibus ex non iure aduerſarij, niſi & inſimul probet de iure ſuo, quod tamen intellige, vt in deciſione, deciſ.253.n.10.tom.1.
Actor, quando nihil probauit, non poteſt Iudex mandare reo, vt iuret. Rub. ad deciſ.150. n.22.tom.1.
Actores, quando fundarunt ſuam intentionem tunc qui excipit, tenetur concludenter ſuam exceptionem probare, deciſ.153. n.21.tom.1.
Actor, vbi probauit ſuam intentionem, reus tenetur probare ſuam exceptionem cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid. n.22.
Actore non probante, reus abſoluitur etiam ſi nihil præſtiterit. Rub. ad deciſ.150. n.14.tom.1.
Actio dicitur, qui prætendit ſe ſpoliatum, deciſ.43. num.18, tom.1.
Actori nihil prodeſt ius, niſi aptam, & competentem actionem inſtituat, deciſ.269. n.5.tom.1.
Actori, incumbit onus probandi ſuam intentionem, deciſ.5. n.32.tom.1.
Actor, quando non probauit ſuam intentionem, excluditur per eius non ius, ibid.n.33.
Actore non probante reus eſt abſoluendus, etiamſi actor eſſet vir innocens, ac inculpatæ vitæ, & reus vir peſſimus, ac flagitioſus. Rub.ad deciſ.150.n.124.& 125. tom.1.
Actore mortuo, in beneficialibus reus non incipit eſſe trien unlis poſſeſſor, niſi per aliquus actus confectus, quos ipſe tacitè, vel expreſsè ceſſiſſet iudicio, deciſ.426.n.10.tom.1.
Actore non probante, reus abſoluitur, iſta iuris regula eſt adeo certa, vt de ea nunquam quis dubitauerit. Rub. ad deciſ.150. n.115.tom.1.
Actor ſatis dicitur venire paratus ad iudicium, dum intentionem fundatam habet in publico inſtrumento, deciſ.43. n.15. tom.1.
Quod procedit etiamſi inſtrumentum non ſit recognitum, donec reus de recognitione excipiat, ibid. n.15. & 16.
Actor debet venire paratus ad iudicium, ibid. n.14.
Actori plus non licet, quam reo, deciſ.286.n.2.tom.1.

A C T V S.

Actus principalis, ſi corruat, omnes alij actus ex eo dependentes pariter corruunt, deciſ.82. n.21.tom.1.
Actus confirmationis iuriſpatronatus, non compatitur ſe cum electione, vel præſentatione, deciſ.245. n.16.tom.1.
Actus præſumitur factus ex obligatione antecedenti, deciſ.331. n.3. tom.2.
Actus præſumitur geſtus vigore tituli, de quo conſtat non autem vigore eius, de quo non apparet, deciſ.330. n.26. tom.2.
Actus per metum geſti non præiudicant. Rub. ad deciſ.217. n.423.tom.1.
Quæ opinio eſt verior, & eſt communior, ſtante læſione, ibid. n.424.
in Actibus voluntarijs omnium conſenſus eſt voluntarius, deciſ. 418.n.17. tom.2.
Actus, quando habuit ſuum effectum, non poteſt trahi ad alium finem. Rub. ad deciſ.90. n.98. tom.1.
Actus nullam poteſt habere ſubſiſtentiam, ſtante defecta intentionis in agente. Rub. ad deciſ.254. n.23.tom.1.
Actus voluntarij expediti ſine conſenſu omnium nocent illis, qui conſenſerunt, deciſ.418.n.20. tom.2.
Actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri nequit, importat aditionem etiam nulla facta expreſſione qualitatis hæreditariæ, locus ſi indifferens, deciſ.48.n.24.tom.1.

de Actu fauorabili, & delectabili ex actis conſecutiuis, quando agitur, tunc facilè præſumitur ſcientia, & ratificatio, deciſ.356.n.9.tom.2.

in actis, ea, quæ non apparent, non habentur in conſideratione, deciſ.120.n.37.tom.1.

Actus doloſus non debet effectum ſuum ſortiri in pœnam doli, qui dedit cauſam contractui, deciſ.20.n.32.tom.1.

Actus geminati eo magis attendendi ſunt, deciſ.495.n.54.tom.2.

Actus imperfecti non poſſunt coniungi ad conſtituendam plenam probationem, deciſ.478.n.57.tom.2.

Actus in dubio præſumitur geſtus ab eo, qui fuerat electus, deciſ.477.n.6.tom.2.

Actus quilibet metus cauſa geſtus eſt nullus, deciſ.20.n.2.tom.1.

ex Actu etiam nullo transfertur poſſeſſio, deciſ.18.n.32.tom.1.

Actus conficiens in aliquo loco tenetur ſeruare formam ſtatuti dicti loci, deciſ.372.n.30.tom.2.

circa Actus ſolemnitatem attendi debet locus, in quo actus ille celebratur, ibid.n.31.

Vnde ligat etiam non ſubditum conficientem ibi illum actum, ibid.

inter Actus voluntariæ iuriſdictionis connumeratur etiam ius conferendi beneficia, deciſ.296.n.27.tom.1.

de Actus nullitate pars illa dare non poteſt, cui cauſam dedit, deciſ.340.n.28.tom.2.

In Actibus dependentibus ab animo, quid attendatur, deciſ.393.n.14.tom.1.

Actus qui dederant cauſam liti non attenduntur, deciſ.130.n.18.tom.1.

ex Actu vnico difformi quando tollatur obſeruantia, deciſ.389.n.21.tom.2.

Actus præſumitur factus, in executionem diſpoſitionis præcedentis, deciſ.8.0.8.tom.1.

Actum quis poteſt approbare, qualiter verò fuerit geſtus improbare. Rub.ad deciſ.345.n.24.tom.2.

Actus, qui dederunt cauſam liti, vel poſt litem motam facti non ſunt conſiderabiles, deciſ.110.n.16.tom.1.

Actus plures geſti eodem tempore, vt reputentur pro vnico actu, quid ſit conſiderandum, deciſ.340.n.17.tom.2.

Actus nullus non meretur nomen actus. Rub. ad deciſ.46.n.55.tom.1.

Actus poſſeſſorij, quando poſſunt referri ad titulum familiaritatis, non inducunt coniecturam ſimulationis, deciſ.121.n.14.tom.1.

Actus, qui exerceri debent per Rectorem, ſæpè Præpoſitum propter illius abſentiam, vel impedimentum, deuoluuntur in exercitio ad perſonam antiquiorem, & digniorem, quæ ſit præſens, deciſ.37.n.7.tom.1.

Intellige concluſionem procedere vbi Præpoſitus illos exercet tamquam prima Dignitas, ſecus ſi tamquam Parochus ratione curæ ſibi commiſſæ, ibid.n.9.

Quia tunc illi non poſſunt ab alijs adminiſtrari eo inuito, ib.n.9.

Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti, & mandanti, deciſ.38.n.11.tom.1.

ex Actibus ſubſecutis declaratur, qualis fuerit mens diſponentis in præcedentibus, deciſ.591.n.10.tom.1.

Actus quantumuis extraiudicialis in iudicialem tranſit ſi adeſt contradictor, requiritur cauſæ cognitio, deciſ.210.n.30.tom.1.

in Actu vnico, quando diſpoſitio ſolum poteſt verificari, tunc diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali, deciſ.276.n.10.tom.1.

Quod procedit etiamſi agatur de incurrenda pœna, ibid.n.11.

Actus geſti contra formam concordiæ ſunt reuocandi, & maximè, vt hic, deciſ.73.n.16.& 17.tom.2.

Actus contemporanei demonſtrant mentem diſponentis, deciſ.472.n.5.tom.2.

Actus in dubio præſumitur factus ex cauſa præambula, non autem ex noua, deciſ.41.n.2.tom.1.

Actus omnis, qui bonis moribus non congruit in perſonis Eccleſiaſticis, multo magis improbatur. Rub. ad deciſ.56.n.190.& 191.tom.1.

Actus non præſumitur facultatiuus, dum fit cum incommodo, & expenſa, deciſ.103.n.10.tom.1.

Actum, quando quis improbauit ſi deinde illum probare velit, exceptione doli repelli poteſt, deciſ.353.n.53.tom.2

in Actu nullo non poteſt fieri fundamentum, deciſ.393.n.10.tom.2.

Actus æquiuoci, & clandeſtini ad nihil inſeruiunt, deciſ.217.n.24.tom.1.

ex Actuum multiplicitate, & multitudine perſonarum tollitur prorſus omnis ſuſpicio falſitatis, deciſ.14.n.20.tom.1.

Actui alicui interueniens ex aliqua diſpoſitione municipali, huiuſmodi conſenſus ſibi non præiudicat, deciſ.264.n.13.tom.1.

Actus etiam vnicus ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem, deciſ.419.n.13.tom.2.

Actum gerenti, circa interuentu cauſæ, non creditur in his, quæ ſine cauſa fieri nequeunt. Rub. ad deciſ.150.n.92.tom.1.

in Actu facultatiuo, excluditur, vſurpationis præſumptio, deciſ.43.n.3.tom.2.

pro Actus validitate ſtat præſumptio ſtante curſu longiſſimi temporis, deciſ.270.n.24.tom.1.

Actus, qui ſolent fieri ratione viciniitatis, non iuuant ad acquirendam poſſeſſionem, deciſ.110.n.20.tom.1.

in Actu aliquo, quando plures numerantur cauſæ, licet omnes dictæ cauſæ ſubſiſtunt, non ex hoc corruit actus, deciſ.102.n.9.tom.1.

Quod procedit etiamſi aliæ ex dictis cauſis fuerunt expoſitæ cum dictione, præſertim, ibid.n.10.

Actum aliquem facere promittens, dato, quod non adimpleuerit ſuam promiſſionem tenetur ad intereſſe, deciſ.414.n.19.tom.2.

Actus præſumitur factus, prout congruit ſubiectæ materiæ, deciſ.387.n.56.tom.2.

Actus omnes facti, iure familiaritatis, coniunctionis vel amicitiæ, nullum inferunt præiudicium verò poſſeſſori, deciſ.365.n.43.tom.2.

Actus, quando ſunt iudiciales, tunc eo magis probant, & nocent facientibus, deciſ.68.n.43.tom.1.

Actus, quando ſolum dicatur perfectus, & conſummatus. Rub. ad deciſ.412.n.49.tom.2.

Actus, dum tempore perfectionis non eſt habilis ad recipiendam eius perfectionem euaneſcit, ibid.n.50.

Actus dum deuenit ad caſum à quo incipere non valet, non attenditur, ibid.n.51.

Actus duo correlatiui non iudicantur, niſi vtroque conſiderato, deciſ.175.n.55.tom.1.

Actus factus, non citata parte, ei non nocet, deciſ.121.n.2.tom.1.

Actus quilibet metus cauſa geſtus eſt nullus, deciſ.10.n.2.tom.1.

Actus, quamuis minimi ſufficiunt pro conſeruatione iuris, iam acquiſiti, deciſ.347.n.4.tom.2.

Actus, qui non poſſint fieri, niſi à Canonicis, quando traditur poſſeſſio capitulariter, deciſ.138.n.14.tom.1.

Actus ſequens declarat præcedentem, deciſ.262.n.8.tom.1.

Actus tribuitur mandanti, non exequenti, deciſ.257.n.20.tom.1.

Actus geſtus contra præceptum ſuperioris debet tolli & reuocari per viam attentatorum, deciſ.90.n.2.tom.1.

Actus contra bonos mores iuris ciuilis, qui ſint. Rub. ad deciſ.56.n.201.tom.1.

Actum nullum confirmans, ſi non fuit certificatus de nullitate non dicitur valida confirmatio, deciſ.86.n.8.tom.1.

in Actu dubio ſtandum eſt declarationi agentis, deciſ.393.n.39.tom.2.

Actus, quod ſit contra bonos mores pluribus modis poteſt dici, Rub.ad deciſ.56.n.197.tom.1.

Actus contra bonos mores naturales, quando dicantur, vel contineant aliquid turpe, vel ſint contra præcepta moralia, ibid.n.198.& 199.

Qui Actus, omnes ſunt inualidi, & contra bonos mores, ibid.num.200.

Actus doloſus non debet effectum ſuum ſortiri in pœnam doli, qui dedit cauſam contractui, deciſ.20.n.32 tom.1.

Actus cenſetur factus eo meliori modo, quo fieri poteſt, deciſ.339.n.17.tom.2.

Actum, quod quis voluerit expedire, efficaciori modo poteſt, ſtat præſumptio, deciſ.198.n.24.tom.1.

in Actibus voluntarijs quis non poteſt alteri præiudicare, deciſ.155.n.28.tom.1.

Veluti pro eo ſoluendo debitum voluntarium, controuerſum, ac litigioſum, ibid.

Actus prouiſionales facti ab aliquo tamquam adminiſtratore non iuuant, deciſ.296.n.9.tom.2.

Actus, qui non habuit effectum, non nocet agenti, deciſ.394.n.20.tom.2.

Actus geſtus inter alios, nocere non debet tertio, deciſ.473.n.25.tom.2.

Actus quo nomine fuerit expeditus benè ex coniecturis, ſaltem ſimul iunctis elicitur, deciſ.213.n.7.tom.1.

in Actibus, qui toti dependent ab animo, ſola credulitas agentis attenditur ad ſuſpendendum actum, deciſ.393.n.15.tom.1.

Actum nullum approbans, nec habens nullitatis notitiam non dicitur validè conſentire, deciſ.90.n.22.tom.1.

Actum aliquem facere debens, ſi in tempore debito illum non fecerit, in eiuſdem odio habetur pro facto, deciſ.404.n.14.& 25.tom.2.

Actus quilibet humanus ſine conſenſu agentis geſtus, irremiſſibiliter remanet nullus. Rub. ad deciſ.254.n.44.tom.1.

Actus extraiudicialis per contradictorem efficitur iudicialis, deciſ.279.n.29.tom.1.

Actum non facere, vel malè facere, paria ſunt. Rub. ad deciſ. 217.n.386.tom.1.

Actus aliud eſt, quod reperiatur prohibitus, & aliud quod facienti illum ſit impoſita pœna, deciſ.482. n.7.tom.2.

Actus non poteſt dici perfectus dum arbitrin alicuius committitur, deciſ.346. n.14.tom.2.

Actus facti ab eo, qui non eſt informatus, non releuant, deciſ. 433. n.26.tom.2.

Actus ſeparati, & nihil habentes commune eum re de qua agitur non probant, deciſ.217.n.23.tom.1.

Actus præſumi debet ex titulo præambulo, non autem ex cauſa poſſibili non expreſſa, deciſ.313.n.6.tom.1.

Actua, qui dederunt cauſam liti non releuant ad inducendam conſuetudinem, deciſ.123.n.3.tom.1.

Actus, quod ſit contra bonos mores ciniles, vel contra bonos mores Canonicos diuerſum eſt, Rub. ad deciſ.56. n.196.tom.1.

Actus factus ad effectnm experiendi iura, contra aliquem non debet operari dilationem ad illius ſauorem, deciſ.368. n.31. tom.2.

Actus iuriſdictionis, & præeminentiæ ſpectet ad antiquiorem, & digniorem, deciſ.257.n.16.tom.1.

Actus æquinoci non poſſunt conſtituere aliquem in poſſeſſione, ſeu quaſi, deciſ.311.n.14.tom.1.

Actus voluntarij non extenduntur contra voluntatem agentis, deciſ.178.n.17.tom.1.

Actum aliquem, ſi aſſerat non ſubſiſtere, dicitur actum ipſum fateri, deciſ.369.n.3.tom.2.

Actus quilibet, etiam vnicus ſufficit, vt manutentio ſuam recipiat perfectionem, deciſ.191.n.11.tom.1.

Actus non poteſt dici voluntarius, quando ſit ab eo, qui ad id cogi poterat. Rub. deciſ.254. n.336.& 337.tom.2.

pro Actus validitate, cenſetur quis facultate, magis proficua velle vti, deciſ.329. n.16.tom.1.

in Actibus geſtis poſt litem motam, ceſſat bona fides, & hoc eſt indubitatum, deciſ.73.n.13.& 14.tom.1.

ADIECTIVVM, antiquior, quando venit intelligendum de antiquiore in ordine ad ætatem, deciſ.5.n.13.tom.1.

Adiectiuum, antiqnior, quando ſit aptum vnicum tantum ſenſum recipere; & vnicam interprætationem, ibid.n.14.

A D I T I O.

Aditio hæreditatis inter alia requiſita inuentarij, numeratur. Rub. ad deciſ.192.n.89. tom.1.

antè Aditionem hæreditatis, hæres non dicitur hæres, nec illa iura ad eum, nec contra eum tranſeunt, deciſ.413.n.51.tom.2.

Aditio hæreditatis, quandoqua hæredi graue præiudicium ſolet afferre, deciſ.393.n.19.tom.2.

Aditio hæreditatis, vt dicatur probata, debet eſſe certa, & determinata, ibid. n.20.

Aditio hæreditatis ſatis iuſtificatur ex ſolutione debiti hæreditarij, deciſ.399.n.34.tom.2.

Aditio hæreditatis excluditur ex præcedente proteſtatione ad actum de ſui natura illa inducentem, & quando, deciſ.48.n.2.7.& ſeq. tom.1.

Aditio hæreditatis diuidentium æquipollet expreſſæ renunciationi, deciſ.240.n.32.tom.1.

Adire hæreditatem dicitur hæres promittendo creditoribus hæreditarijs ſoluere eorum credita, deciſ.373. n.33.tom.2.

ADITVS de vna re ad aliam quid arguat, deciſ.125. num.15. tom.1.

A D M I N I C V L V M.

Adminicula, quæ requirnntur, dum ſit recognitio ſcripturæ per recognitionem habentes notam manum ſcribentis, non requiruntur in recognitione epiſtolarum miſſiuarum, deciſ.159. n.5.tom.1.

Adminicula, & coniecturæ, vel ab alijs adminiculis, & coniecturis eliduntur, vel ſaltem redduntur æquiuoca, & inſufficientia, deciſ.74.n.11.tom.1.

Adminicula non debent ſeiunctim perpendi, ſed vnita conſiderari, deciſ.313. n.3.tom.1.

Adminicula operantur, vt teſtibus magis credatur, deciſ.102. n.26.tom.1.

Adminicula illa non iuuant, quæ in ſua ſpecie non ſunt perfecta, deciſ.333.n.30.tom.2.

A D M I N I S T R A T I O.

Adminiſtratio alicuius rei, ſi commiſſa fuerit alicui, non ex hoc arguitur, quod fuerit quoque commiſſa iuriſdictio, deciſ.181. n.12.tom.1.

Adminiſtrationis rationem reddens, exhibens partitas, non interueniente iuramento ſunt nullæ, deciſ.442.n.3.tom.2.

Adminiſtratio nuda differt à dominio, & vſufructu, deciſ.447. n.16.& 17.tom.2.

Adminiſtrare ille dicitur, qui per alium adminiſtrat, deciſ.381. n.19.tom.2.

A D M I N I S T R A T O R.

Adminiſtratores locorum piorum loco Dominorum ſunt, deciſ. 432. n.27. tom.2.

Adminiſtrator procraſtinans reddere rationes non præſumitur candida fide de geſſiſſe, ſed doloſè, Rub. ad deciſ. 217. n. 441. tom.1.

Adminiſtrator quilibet, tenetur erogare pecunias Domini ad honeſtum lucrum, vel illas erogare ad emptionem prædiorum, deciſ.182. n.6. tom.1.

Alias Dominus tenetur ad intereſſe, & ſic ad id quod potuiſſet lucrari, ibid. n. 162.

Adminiſtrator bonorum Eccleſiæ non poteſt donare, deciſ.27. n.2. tom.1.

Adminiſtrator ſoluens debitum relictum à Teſtatore, non poteſt dici, quod ſibi ſatis fecerit de ſuo credito, deciſ. 152. n. 38. tom.1.

Adminiſtrator loci pij, incongruum, & indecorum eſſet, quod modo admitteretur eius auctoritas, & modo negaretur in præiudicium eorum qui bona fide cum eis contraxerunt, deciſ. 432. n.31. tom.2.

Adminiſtratores locorum piorum habent ad omnia, etiam ſpeciale mandatum requirentia, ibid. n. 29.

Adminiſtrator rationis bancariæ, non poteſt liberare debitorem rationis, à debito, deciſ.352. n.32. & 33. limita n.34.& 35. tom.2.

Adminiſtratores locorum piorum cum ſint electi ad tales adminiſtrationes, cenſeri debent omnia geſta ab eis approbata, deciſ.432. n.28. tom.2.

Adminiſtrator conſtituens dotem eius, cuius curam gerit, non præſumitur de proprio conſtituiſſe, deciſ.90.n.1.tom.1.

Adminiſtratores locorum piorum, habent adminiſtrationem, & æquiparantur tutoribus, deciſ.432.n.26.tom.2.

Adminiſtrator quilibet tenetur reſtituere reliquatum, deciſ.359. n.1. tom. 2.

Adminiſtrator promittens reddere bonum, & legale computum cum obligatione damnorum & intereſſe, quid importet, deciſ. 359.n.2. tom.2.

Adminiſtrator præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de eius credito, donec reddiderit rationes, deciſ.478.n.19.tom.2.

Adminiſtrator loci pij, quidquid ipſe facit, remanet obligatus locus pius, perinde ac ſi ipſe feciſſet, deciſ.432. n.30. tom.2.

Adminiſtrator, ſi aliquid non fecit, ad quod tenebatur, ad id poterit condemnari, vna cum fructibus, deciſ. 282. n. 3. tom.1.

Quod procedit ſiue ipſe fructus perceperit, ſiue non, ibid. num. 4.

Adminiſtrator quilibet tenetur reddere rationem, & reſtituere reliquatum, deciſ.162. n.1. tom.1.

Adminiſtrator promittens reddere bonum, & legale computum aliàs voluit teneri ad omnia damna, quid hoc includat, ibid. num. 2.

Adminiſtrator quilibet, qui adminiſtrat bona ſui debitoris, præſumitur quo ad credita ſua de illis ſatisfactus, deciſ. 152. n.8. tom.1.

ex ADMISSIONE ad ſucceſſionem ſolis legitimis competens probatur legitimitas, deciſ.255.n.10.tom.1.

Admiſſus ad probandum, vt in certum locum ingrediatur, non poteſt ſine cauſa excludi, quia nimis læderetur in exiſtimatione, deciſ.180. n.31. tom.1.

Limitatur tamen id, quando fuit admiſſus cum conditione, quod ex tali admiſſione non dicatur acquiſitum aliquod ius, ibid. n.32.

ADOPTIO exiſtentis in poteſtate patris facta à tranſuerſali, vel extraneo non operatur quod adoptatiui ſine auctoritate Principis iura ſanguinis ipſius adoptantis conſequantur, deciſ.214.n.15.tom.1.

ADRIANVS Imperator ſtatim poſt aſſumptionem Imperij, cum in quemdam eius inimicum incidiſſet, quid ei generoſè dixerit, Rub. ad deciſ.217. n.293. tom.1.

ADVERBIVM, inſolidum, quid importet, deciſ. 57. n.16. tom.1.

in Aduerſarios plures ſtringi eum, qui cum vno contraxit; eſt iniquum, deciſ.413.n.115.tom.2.

A D V L A T I O.

Adulatio imitatur coruos, qui vt aggrediantur cadauera, ſtatim effodiunt eis oculos, Rub. ad deciſ.217. n.106. tom.1.

Adulatio fera illa beſtia excæcat oculos hominum, quantum doctiſſimorum, Rub. ad deciſ.217.n.104.tom.1.

Adulatores Principum, quædam de plenitudine poteſtatis tradiderunt adeo diffor mia, vt ab omni æquitate abhorreant, Rub. ad deciſ.217.n.268.tom.1.

Itaut dubitari contingat an ab homine, vel à diabolo ſint prolata, ibid.n.269.

Adulatores Principum, ſæpè illud ductum Romani Adulatoris ca-

canunt, *Diuiſum Imperium cum Ioue Cæſar habet*. Rub. ad deciſ. 217.n.390.tom.1.
Adulatores non Regem, ſed purpuram colunt, ibid.num.330. & 334.
Adulterare mulierem, vel cum ea iacere in eodem lecto paria ſunt, deciſ.163.n.17.tom.1.
ÆDIFICIVM cedit ſolo, præſertim fauore Eccleſiæ, deciſ.313. n.11.& 12. tom.1.

ÆGIDIANA.

Aegidiana non habet locum contra Religioſos, deciſ.441. n.2. tom.2.
Aegidiana, vt intret, nec ne, attenditur tenor ſententiæ, deciſ. 408. n.12.tom.2.
Aegidiana tunc intrat, quando cauſa eſt omnino Laicalis, ibid. num.13.
Aegidiana non intrat, quando agitur de re ſpectante ad Eccleſiam, deciſ.192. n.2.tom.1.
Aegidiana vt intret, inſtrumentorum productio debet fieri in prima inſtantia non autem in ſecunda, deciſ.408.n.3.tom.2.
Aegidianæ vt non ſit locus, quia bona ſunt ſub dominio Eccleſiæ, eidem Iudici debet conſtare, & ſic inſtrumenta producenda veniunt, deciſ.466.n.14.tom.2.
Aegidiana cum non poſſit ligare Clericos, nihil refert an clericatus deuenerit ad notitiam partis, vel non, deciſ.283.n.11. tom.1.
Aegidiana etiam in caſibus in quibus locum habere ſolet, ceſſat ſi cauſa fuit ex partium conſenſu effecta appellabilis, ibid. num.3.
Aegidiana habet locum in quacumque inſtantia, deciſ.354.n.3. tom.2.
Aegidiana non habet locum contra Clericos, & hoc ex defectu poteſtatis, deciſ.283.n.4.tom.1.
Aegidiana ceſſat etiam ſuper bonis merè laicalibus, vbi eadem cauſa, & actione fuit petita immiſſio ſuper omnibus bonis, etiam Clericalibus, eaque vnico decreto, & Capitulo conceſſa, ibid.n.18.
Aegidiana Conſtitutio circa ſolemnitates, an ſint ſeruandæ in contractibus minorum, ſi ſint Mercatores, & minores 20.annorum, deciſ.284.n.9.tom.1.
Aegidiana cum per viam legis generalis procedat excludit appellationem ſuſpenſiuam, deciſ.354.n.5.tom.2.
Aegidiana non intrat contra Religioſos, deciſ.483. num.35. tom.2.
Aegidiana non habet locum quoties in cauſa adeſt clericus, deciſ. 45. n.15.tom.1.
Aegidiana Conſtitutio non compræhendit minores, qui publicè exercent mercaturam, deciſ.284.n.10.tom.1.
Aegidiana Conſtitutio intrare non poteſt vbi res controuerſa eſt ſub dominio Eccleſiæ, quamuis agatur in poſſeſſorio, & de ſolo dominio vtili inter laicos, deciſ.283.n.17.tom.1.
Aegidiana ſtante, non poteſt allegari ratio ſeruandæ æqualitatis, deciſ.354.n.4.tom.2.
Aegidiana, vt intret, quid ſufficiat, deciſ.86.n.2.tom.1.
Aegidiana non intrat ſtante iniuſtitia ſententiæ, deciſ.499. n.1. tom.2.
Aegidiana ceſſat ſtante nullitate, vel iniuſtitia ſententiæ, deciſ. 354.n.6.tom.2.
Aegroti morte proximi, vel grauitate morbi detenti, ſolent vt plurimum reſpondere interrogantibus, ſi, ſi abſque tamen vlla animi deliberatione, deciſ.346.n.20.tom.2.
AEQVALITATIS ratio in ſubinfeudatione commenſurari debet cum qualitate iuris domini directi, ne ſcilicet eius conditio efficiatur deterior, deciſ.26.n.9.tom.1.
Aequalitas in iudicijs inter partes eſt ſeruanda, deciſ.90.num.6. tom.1.
Aequalitas in iudicio eſt ſeruanda, deciſ.288.n.3.tom.1.
AEQVIPARATIO facta inter plures æqualem determinationem inter omnes operare debet, deciſ. 199. num.2. 3. & 9. tom.1.
Aequiparatis idem competit ius, quod perſonæ, cui æquiparantur competebat, & vno eodemque iure ambo cenſeri debent, deciſ.199.n.2.3.& 9.tom.1.
AEQVITAS attenditur in iudicijs diuiſorijs, deciſ.336. n.11. tom.2.
Aquitare in præſentia Conſulum, licitum non erat apud Romanos. Rub.ad deciſ.217.n.247.
EQVES Hieroſolymitanus non admittitur ad confectionem quartæ Carauanæ, ſi ſit ætatis quinquagenariæ, deciſ.238. n.15.tom.1.
EQVITES Hieroſolymitani ſunt exempti à ſolutione decimarum etiam quoad propria bona patrimonialia, deciſ.302. n.4.tom.1. Vide in verb.Miles.
AERARIVM, quando fiat ſpoliarum, cruentarumque prædarum receptaculum. Rub. ad deciſ.217. tom.1.

AES alienum licet non ſit in bonis, eſt tamen in hæreditate, deciſ.447.tom.2.
Aes alienum grande, quando quis contraxit, quale ſit ſignum, deciſ 91.n.11.tom.1.
Aes alienum contrahens, quando ex hoc arguatur magna indigentia, ibid. n.12.
AESTIMATIO rei traditæ, quando ſoluitur, perinde eſt, ac ſi ſoluta fuiſſet ipſa pecunia, deciſ.146.n.25.tom.1.
Aeſtimatio valoris reſultantis in re meliorata, de quo tempore ſit facienda, deciſ.438.n.60.tom.2.
Aeſtimatio venit facienda reſpectu valoris de tempore, quo damnum infertur, deciſ.129.n.7.tom.1.

ÆTAS.

Aetas aliqua præciſa dum requiritur, annorum curriculis impleri debet, & non imperiali beneficio, deciſ.180.n.8.tom.1.
Aetas 25. annorum eſt neceſſaria pro obtinendo beneficio curato, deciſ.19.n.17.tom.1.
Aetatis probatio illa eſt melior, & paratior, quæ fit per fidem baptiſmatis, deciſ.279.n.45.tom.1.
Aetas ex quibus rationibus probetur per teſtes, deciſ.279. n.49. tom.1.
Aetas etiam probatur per teſtes ſingulares, deciſ.279.tom.1.
Aetas cum de ſui natura ſit difficilis probationis optimè probatur per coniecturas, & indicia, deciſ.279.n.61.tom.1.
Aetas 40. annorum dicitur longæua ad effectum probationis, ibid.n.62.
Aetatis diſcuſſio inter eligendos eſt actus iudicialis, & præiudicialis, deciſ.279.n.28.tom.1.
Aetas alicuius ex quibus ſatis dicatur probata, deciſ.279. n.39. tom.1.

AFFECTIO.

Affectio in beneficio etiam includitur, vbi Papæ prouiſio ex aliqua cauſa non valuit ſuum effectum ſortiri. Rub. ad deciſ. 254.n.22.tom.1.
Affectio in beneficijs non intrat quando defectus intentionis in Papa reperitur, ibid. n.23.
Affectio, & benemerentia Pontificis anteceſſoris in eius ſucceſſionem conſiderari non poteſt, deciſ.199.n.16.tom.1.
Affectio, & reſeruatio beneficiorum re ipſa non differunt. Rub. ad deciſ.254. n.3.tom.1.
Affectio, & ratio ſanguinis non ſufficiunt ad multiplicationem legati, deciſ.309.n.57.tom.1.
Affectio, & ratio ſanguinis plurimum operantur ad interpretationem legati, vt valeat, & ſubſtineatur, ibid.n.57.
Affectio præſumitur erga deſcendentes ex conſtitutione primogenituræ, deciſ.449.n.3.tom.2.
pro AFFICTV promiſſa ſi eſt ingens, quantitas & in magna quantitate declarat contractum eſſe potius locationem, quam emphyteuſim, deciſ.232.n.10.11.& 12.tom.1.
Affictuum decurſorum quantitas an ſit inter partes diuidua, vel indiuidua, deciſ.439. n.6.tom.2.
AFFINITAS qualiter etiam probetur per teſtes, deciſ.446.n.11. tom.2.

AGENS.

Agere actione directa, vel actione ſubſidiaria, paria minimè ſunt, deciſ.249.n.34.tom.1.
Agens ex contractu ſuo nomine celebrato, dicitur illum ratificaſſe, deciſ.413.n.96.tom.2.
contra Agentem ex ſpolio, nec admittitur replicatio, dolo petis, quod ſtatim reſtitutus es, deciſ.98. n.19.tom.1.
Agendum eſt ſtudioſè, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur. Rub. ad deciſ.21. n.31.tom.1.
Agens vigore diſpoſitionis conditionalis, debet probare conditionis implementum. Rub. ad deciſ.150.tom.1.
AGISLAVS Dux ſtrenuus aſſerebat, vt ſi quid celeriter opus eſſet faciendum, primum ipſe Dux ſub oculis omnium opus aggrediatur. Rub. ad deciſ.217. n.235. tom.1.

AGNATIO.

Agnationis conſeruatio, eſt cauſa finalis ſtatutorum excludentium fœminas, deciſ.383.n.7.tom.2.
Agnatio non poteſt dici contemplata, ſi fœminæ reperiantur quoque vocatæ, deciſ.425.n.7 tom.2.
Agnationis bonæ fidei affectus tranſit etiam ad hæredes, deciſ. 284.n.5. tom.1.
Agnationis conſeruandæ ratio non dicitur habita a Teſtatore, ſi iniunxerit onus aſſumendi ſuum cognomen hæredibus non omnibus, ſed aliquibus, deciſ.425. n.12.tom.2.
Agnationis conſeruandæ non dicitur habita ratio per teſtatorem, ſi nuſquam alienationem, vel detractionem prohibuit, deciſ.425.n.13.tom.2.
Agnationis conſeruandæ ratio extra ſuum caſum, non extendit fideicommiſſum, deciſ.188.n.4.
Agnationis conſeruationis ratio, an dicatur habita per fœminas fideicommiſſum facientes, deciſ.492.n.26.tom.2.

Agnationis ratio an dicatur habita, ſi teſtator iuſſerit, quod hæredes extranei, ſuſciperent cognomen familiæ, deciſ.425.n.10. tom.2.
Agnationis, vel maſculinitatis ratio, quando non fuit habita, nec fuit digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, tunc filij in conditione, non cenſentur vocati ad portionem patruorum, deciſ.425.n.4.tom.2.
ad Agnationem propriam non cenſetur habita ratio quando primis hæredibus inſtitutis, extranei fuerunt ſubſtituti, ibid.n.9.
Agnationis conſeruatio in teſtatore excluditur, ſi vocauerit fœminas ad fideicommiſſum, deciſ.133.n.4.tom.1.
Agnationis conſeruandæ ratio, ideò non extendit fideicommiſſum, quia cenſetur fideicommittens habuiſſe animum conſeruandi eam in caſu diſpoſito tantumdem, deciſ.188.n.5.tom.1.
Agnationis conſeruandæ ratio videtur habita per repetitam vocationem maſculorum, deciſ.407.n.13.tom.2.
Agnationis contemplatio eſt ſufficiens ad conſtituendum fideicommiſſum abſolutum, deciſ.2.n.13.tom.1.
Agnationis conſeruandæ ratio, quando independenter dicatur ſtare à præcedenti ſubſtitutione, deciſ.188.n.8.tom.1.
Agnationis conſeruandæ ratio, dum eſt acceſſoria prohibitioni alienationis, recepit eandem conditionem quam ipſa prohibitio, ibid.n.3.
Agnatio per fœminas non conſeruatur, deciſ.425.n.8.tom.2.
Agnationis præſumpta conſeruatio ob qualitatem maſculinitatis, ex quo excludatur, deciſ.401.n.34.tom.2.
Agnationis ratio, quando non fuit habita, tunc per vocationem proximioris non inducitur perpetuum fideicommiſſum, deciſ. 407.n.44.tom.2.
Agnationis conſeruationis ratio, quando fuit habita adiectiuè, & acceſſoriè extra caſum expreſſum non extenditur, deciſ.440. n.10.tom.2.
Agnationis ratio an dicatur habita per vocationem maſculorum, deciſ.407.n.47.tom.2.
Agnationis ratio, quando ceſſat quoque excluſio facta illius intuitu, deciſ.383. n.8. tom.2.
Agnationis conſeruandæ ratio locum tantum habet in ſuo caſu expreſſo, Rub.ad deciſ.320. n.33.tom.2.

A G N A T I.

Agnatorum appellatione in ſtatutis reſpicientibus conſeruationem agnationis veniunt tantummodo maſculi, non autem fœminæ, deciſ.267.n.4.tom.1.
Agnationis conſeruandæ ratio, non valet operare, vt fideicommiſſum extendatur. Rub.ad deciſ.30.n.35.tom.1.
Agnatum, aut cognatum, alicuius qui ſe probat admitti debet ad ſucceſſionem, ad quam cognati, vel agnati fuerunt vocati, dum non compareat alius ipſum in gradu præcedens, deciſ.52.n.9. tom.1.
Agnati citari non debeant in legitimatione filij, & quando, deciſ. 33.n.13. tom.1.
Agnationis ratio, quando non fuit adiecta enunciatiuè, ſed diſpoſitiuè, quid id importet, deciſ.188.n.9.& 10.tom.1.
Agnatorum appellatione non veniunt fœminæ, ſed ſoli maſculi vbi in ſtatutis viget ratio conſeruandæ agnationis, deciſ.267. n.9.tom.1.
Agnati nomen pro cognato quandoque per fictionem accipitur, deciſ.47.n.13.tom.1.

A L E X A N D E R.

Alexander Magnus, cum in obſidione Tyri amplam foſſam citiſſimè vellet implere, ipſe primus omnium, corbem arenæ refertum aſportauit in eum locum. Rub.ad deciſ.217. n.236.tom.1.
Quo viſo à militibus confeſtim dictis clamydibus, celeriter foſſam adæquarunt, ibid.n.37.
Alexander Magnus, cum perueniſſet ad dolium Diogenis, quid Diogenes ei dixerit. Rub. ad deciſ.21.n.9.tom.1.
Diogenes dixit Alexandro Magno, quod ipſe erat Canis, & plus gloriabatur ſua libertate, quam Alexander ſuo Regno, ibid. num.10.
Alexander Magnus, cum medicinam ſumpſiſſet, à qua eum valdè turbatus eſſet, quod videns Cineſias eius ſceleſtus adulator dixit ei, Quid nobis faciendum eſt, ſi vos Dij talia patimini. Rub. ad deciſ.217. n.261.tom.1.
Quod Alexander ægrè ferens, quam memorandam ſententiam emiſerit, ibid.n.262.
Alexander Magnus, cum grauiſſimè doleret à ſe occiſum fuiſſe Clitum Philoſophum, quidam perfidus adulator, quid ei dixerit, ibid.n.259.
Alexandro Magno, querente à Diogene an aliquid vellet, reſpondit, ne ei tolleret, quod ipſi dare non poterat, ideſt ſolem. Rub.ad deciſ.21.n.12. tom.1.
Alexander Seuerus Imp. quia iuſtiſſima pœna, condemnauit Turinum eius Aulicum, quia vendebat gratias, ipſius Imp. Rub.ad deciſ.320.n.64.65.66.&67.tom.2.

ALIENATIO BONORVM ECCLESIÆ.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur beneplacitum Apoſtolicum, deciſ.329.n.24.tom.2.
Alienationis bonorum Eccleſiæ tota validitas conſiſtit in vtilitate ipſius Eccleſiæ, deciſ.114.n.37.tom.1.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, quod ceſſerit in vtilitatem ipſius Eccleſiæ, ex quibus conſtet, deciſ.114.n.19.tom.1.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ intollerabilior eſt defectus circa vtilitatem, quam circa ſolemnitates, deciſ.114. n.36. tom.1.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valeat, ſunt neceſſariæ in ea omnes ſolemnitates in ea requiſitæ, deciſ.27.n.17.tom.1.
Alienatio bonorum Eccleſiæ eſt prohibita, deciſ.110. num.23. tom.1.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ cum requirantur copulatiuè ſolemnitates, & vtilitas contractus eſt ipſo iure, ſi ceſſet vtilitas, non obſtante beneplacito Apoſtolico, deciſ. 114. num.39. tom.1.
In Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, ibid.n.41.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ, quare Romani Pontifices conſtituerunt tot ſolemnitates, ibid.n.38.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, quod ceſſerit in eius vtilitatem, non probatur per teſtes, qui ignorant qualitatem bonorum, deciſ. 110. n.8.tom.1.

ALIENATIO IN PROPHANIS.

Alienatio, vt dicatur neceſſaria ad effectum ne imputetur in legitimam quid requiratur, deciſ.384.n.8.tom.2.
Alienatio dum eſt neceſſaria non requirit conſenſum Domini directi, neque laudemij ſolutio, deciſ.269. n.24.tom.1.
Alienatione permiſſa, non ſolum cenſetur permiſſa alienatio, quæ fit per vltimam voluntatem, ſed etiam, quæ fit per contractus, deciſ.18.n.19.tom.1.
Alienatio, dum fit ex cauſa neceſſaria, puta alimentorum, tunc ceſſat generalis prohibitio alienandi, deciſ.30.n.18.tom.1.
Quia tunc in ſimilibus caſibus cenſetur permiſſa, ibid.n.19.
Alienatio rei emphyteuticæ facta ex cauſa neceſſaria, qualis eſt aſſignatio dotis, non requirit conſenſum domini directi, nec illi ſoluitur laudemium, deciſ.53.n.13.tom.1.
Alienandi facultas, quando alicui eſt conceſſa, ſi ipſe non alienauerit, alienare poſſunt hæredes, deciſ.240.n.15.tom.1.
Et ſtante prægnantia clauſularum ſufficit alienatio per vltimam voluntatem, & inſtitutionem hæredum, ibid.n.16.
Alienatio, quod fiat per Vniuerſitatem, vel particulariter, non modica eſt inter eos differentia. Rub.ad deciſ.46. num.199. tom.1.
in Alienatione emphyteuſis, primum requiritur conſenſus Domini, & hoc ante contractum ratione, an velit præferri in emptione, deciſ.269.n.26.tom.1.
Alias non validè dicitur facta alienatio, ibid.n.27.
Alienatio bonorum pupilli facta à tutore abſque legitima cauſa, ſi illa alienatio cauſet aliquod damnum pupillo, tutor illud tenetur reſarcire, deciſ.241.n.9.tom.2.
Alienatione prohibita, non cenſetur prohibita donatio, quæ in coniunctas perſonas fit, deciſ.9.n.16.tom.1.
Alienationis prohibitio, ſi fuerit coniuncta, cum prohibitione diuiſionis, illa non poteſt fieri, niſi ad tempus, deciſ.415.n.39.& 41.tom.2.
Alienatio bonorum quando fit ex neceſſitate ſoluendi debita, emptor tenetur eſſe ſolicitus de verſione, deciſ.465. num.25. tom.2.
Alienationis licentia non debet extendi de vno caſu ad alium, deciſ.278.n.25.tom.1.
Alienationes primæ cedunt in cauſam legitimæ, deciſ.160. n.3. tom.1.
Alienatio fundi dotalis de iure Canonico tenet, ſi fuerit facta cum iuramento, deciſ.269.n.12.& 16.tom.1.
Alienatio rei emphyteuticæ dum fuit facta ex cauſa neceſſaria non requiritur conſenſus Domini directi, deciſ.140. num.13. tom.1.
Alienandi facultas, ſi fuerit conceſſa, vt quis melius ſuis neceſſitatibus poſſit ſubuenire. Id excludit teſtandi facultatem, tanquam collata in tempus in quo nulla datur neceſſitas, deciſ. 118. n.37. tom.1.
Alienatio etiam latiſſimè ſumpto vocabulo, hypothecam etiam comprehendit, deciſ.167. n.6.tom.1.
Alienandi licentia conceſſa alicui, an dicatur reſtricta ad actus inter viuos, deciſ.118.n.32.tom.1.
Alienatio bonorum pupilli, vt valeat, cauſa neceſſaria debet concludentes probari, deciſ.341.n.3.tom.2.
de Alienatione rei immobilis minoris dum agitur, debent ſubhaſtari bona, & ſpatio ſaltem 30. dierum ſtare ſub haſta, deciſ. 341. n.18.tom.2.
Alienatio, vbi regulariter eſt prohibita, & in quibuſdam caſi-

caſibus permiſſa, tunc pro regula prohibitiua præſumitur. Rub. ad deciſ. 150. n. 155. tom. 1.
Et ſecundum illam eſt pronunciandum, niſi contrarium probetur, ibid. n. 156.
Alienatio nec in caſu permiſſo permittitur, quando ſimul concurrit prohibitio Legis, & hominis, deciſ. 415. n. 29. tom. 1.
Alienationi certorum bonorum viri, mulier conſentiens quoad ea bona ſibi præiudicat non in cœteris, deciſ. 241. n. 8. tom. 1.
Alienans bona hæreditaria cenſetur ea eligere pro ſua legitima, deciſ. 336. n. 19. tom. 1.
pro Alimentis non competit hypotheca, quando ſumus in eis quæ debentur à patre filio, deciſ. 398. n. 34. tom. 2.
Alienatio bonorum minorum, ſi fiat auctoritate Principis non requiritur ſolemnitas, deciſ. 465. n. 17. tom. 2.
Alienatio quando eſt neceſſaria, non requiritur aliqua ſolemnitas, deciſ. 184. n. 17. tom. 1.
Alienatio totalis importat dominis tranſlationem, deciſ. 484. n. 15. tom. 2.

ALIENATIO QVO AD FIDEICOMMISSA.

Alienationis prohibitio, ſi ſtet acceſſoriè ad fideicommiſſum vniuerſale, quid operetur, deciſ. 399. n. 17. tom. 2.
in Alienatione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum facta auctoritate Papæ, quando euitetur omnis colluſio, vel fraus, deciſ. 109. n. 11. tom. 1.
Alienationis bonorum prohibitio ad tempus adiecta ſubſtitutioni, eo lapſo, tollit præcedentem ſubſtitutionem, deciſ. 515. n. 8. tom. 2.
Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ſubſtinetur ratione legitimæ debitæ alienanti, deciſ. 290. n. 3. tom. 1.
Alienationes plures ſtante longo temporis interuallo, fieri potuerunt ex bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 160. n. 9.
Alienans bona fideicommiſſo ſubiecta, non dicitur incidere in caducitatem, ſi ſit vltimus de linea, deciſ. 378. n. 26. tom. 2.
Alienatio, quæ fit ex cauſa dotis, de bonis fideicommiſſarijs, eſt iuſta, deciſ. 438. n. 33. tom. 2.
Alienatione probibita, data alienatione fit locus fideicommiſſo in caſu alienationis facto, deciſ. 362. n. 9. tom. 2.
Alienandi facultas bona fideicommiſſaria, non datur niſi in ſubſidium, deciſ. 465. n. 8. tom. 2.
per Alienationis prohibitionem non dicitur inductum fideicommiſſum perpetuum, ſi non fuerit contemplata agnatio, deciſ. 391. n. 6. tom. 2.
Quod tamen non procedit, quando prohibitio fuit concepta verbis vniuerſalibus, quia tunc cenſendum eſt voluiſſe inducere perpetuum fideicommiſſum, ibid. n. 7. & 8.
Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum valet ſi ob æs alienum fideicommittentis, fuit facta, deciſ. 318. n. 34. tom. 1.
Alienationis prohibitio, licet non ſoleat extendere fideicommiſſum de caſu ad caſum, tamen quando id procedat, & quando non. Rub. ad deciſ. 320. n. 147. & 148. vſque ad finem tom. 2.
Alienationis prohibitio, quando adijcitur fideicommiſſo, non inducit nouum fideicommiſſum, ſed reſtringitur ad caſum præcedentis ſubſtitutionis, eo quia illa, ab ea pendet, deciſ. 188. n. 1. tom. 1.
Alienationis prohibitio facta etiam poſt ſubſtitutionem, quando importet fideicommiſſum, deciſ. 391. n. 5. tom. 2.
Alienatione permiſſa, non ſolum cenſetur permiſſa alienatio, quæ fit per vltimam voluntatem, ſed etiam, quæ fit per contractus, deciſ. 18. n. 19. tom. 1.
Alienatio, quæ non eſt difformis voluntati teſtatoris, non cauſat caducitatem, deciſ. 378. n. 11. tom. 2.
Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, valet ſi ſit facta auctoritate Papæ, deciſ. 109. n. 10. tom. 1.
Alienatio de bonis fideicommiſſarijs facta per filium, cedit in eius legitimam, deciſ. 484. n. 12. tom. 2.

ALIENATIO REI LITIGIOSÆ.

Alienatio rei litigioſæ non tenet, nec ad fauorem piæ cauſæ. Rub. ad deciſ. 46. n. 196. tom. 1.
Et proinde nec in Monaſterium transfertur, ibid. n. 197.
Alienationis rei litigioſæ prohibitio fundata eſt ſuper præſumptione doli, & fraudis, ibid. n. 205.
Alienatio rei litigioſæ non tenet, deciſ. 190. n. 1. tom. 1.
Alienatio bonorum litigioſorum, quando eſt facta, alio non apparente præſumitur fraudolenter facta. Rub. ad deciſ. 46. n. 131. 135. & 141. tom. 1.
de Alienatione rei litigioſæ ea, quæ dicantur, idem eſt intelligendum de quocumque contractu ſuper ea facto, per quem transſertur dominium, ibid. n. 184. & 185.
Alienatio rei litigioſæ, quando non fit principaliter, ſed tranſit ſub vniuerſitate bonorum alienatorum lite pendente, non eſt prohibita, ibid. n. 198. 199. & 200.
Alienatio rei litigioſæ, ſolum prohibitur in illa lite, vbi diſcutitur principaliter dominium, ibid. num. 188.

Alienatio bonorum litigioſorum Iura ſtrictè inhibet, ibidem num. 129.
Alienatio rei litigioſæ, licet principaliter prohibeatur, tamen per vniuerſalitatem admittitur, ibid. n. 201. & 204.
Alienatio bonorum, ex cauſa neceſſaria facta, non cenſetur voluiſſe eligere creditum ſuæ legitimæ, deciſ. 384. n. 7. tom. 2.
Alienatio rei litigioſæ, poteſt fieri ex cauſa neceſſaria, deciſ. 190. n. 7. & 8. tom. 1.

ALIMENTA.

Alimenta, & ſumptus litis debentur actori pauperi, de cuius bono iure conſtat, ne litem cogatur deſerere, deciſ. 50. n. 9. tom. 1.
Alimenta, etiam ſumptus litis, vbi ſunt debiti, ſubminiſtrantur ſiue ad vniuerſitatem bonorum, ſiue ad maiorem partem, aut etiam ad res particulares agatur, ibid. n. 10.
Alimentorum taxatio, quando appareat exceſſiua, & imaginaria, deciſ. 410. n. 3. tom. 2.
Alimenta, & ſumptus litis ſubminiſtrari debent quoties, & paupertas etiam bonum ius concurrunt, deciſ. 50. n. 1. tom. 1.
Alimenta quando petuntur iure actionis, tunc etiam præterita peti poſſunt, deciſ. 398. n. 25. tom. 2.
Alimenta adeo ſunt priuilegiata, vt Iudex ſuum Officium interponere poſſit etiam non requiſitus, deciſ. 476. n. 2. tom. 2.
pro Alimentis decernendis, quid veniat conſiderandum, deciſ. 410. n. 5. tom. 2.
Alimenta, & ſumptus litis ſubminiſtrari debent pauperi litiganti habenti ad ſui fauorem ſententiam, quamuis ab ea fuerit appellatum, deciſ. 50. n. 7. tom. 1.
Alimentorum appellatione, veniunt famuli, & eorum ſalaria, deciſ. 341. n. 33. tom. 2.
Alimentorum appellatione, veniunt etiam expenſæ ſtudij grammaticalis, ibid. n. 34.
Alimentorum taxatio facienda eſt iuxta qualitatem perſonarum, & loci, deciſ. 410. n. 1. tom. 2.
Alimentorum qualitas ex perſonarum qualitate debet attendi, Rub. ad deciſ. 254. n. 318. tom. 1.
Alimenta non patiuntur dilationes. Rub. ad deciſ. 1. n. 104. tom. 1.
Alimenta non admittunt compenſationem, ibid. n. 105.
pro Alimentis debitis à marito vxori proportionabiliter ad fructus dotis, datur hypotheca, deciſ. 398. n. 35. tom. 2.
pro Alimentis competit ſaluianum, etiam contra tertios poſſeſſores, ibid. n. 38.
ad Alimentorum petitionem non requiritur libellus, deciſ. 476. n. 1. tom. 2.
Alimenta, quod debeantur liberis ex quocumque neſario, ac damnabili coitu natis, qui benè tractet. Rub. ad deciſ. 1. n. 113. tom. 1.
In Alimentorum materia, vt plurimum quantitas reducitur ſecundum arbitrium Iudicis, deciſ. 341. n. 29. tom. 2.

ALTERNATIVA.

Alternatiua poſita inter genus, & ſpeciem non reddit diſpoſitionem incertam, deciſ. 101. n. 10. tom. 1.
Alternatiua dictio, vel, non poteſt inducere, niſi æqualitatem, vel adeo modicam, vt nihil operetur, deciſ. 135. n. 20. tom. 1.
Alternatiuè electio ſicuti eſt debitoris, deciſ. 463. n. 2. tom. 2.
Ita etiam competere debet eius hæredi, in quo continuatur obligatio, ibid. n. 3.
Alternatiuorum ſufficit alteram partem eſſe veram, deciſ. 49. n. 7. tom. 1.
Alternatiuè natura eſt, vt in vna parte verificetur, deciſ. 463. n. 1. tom. 2.
Allegata, quod aliquid eſt impoſſibile probare non releuat ab onere probationis, deciſ. 175. n. 64. tom. 1.
Allegans alium titulum, quam illum, de quo conſtat, tenetur probare, deciſ. 313. n. 7. tom. 1.
Ambitio, quæ ſemper plus ambit, eò magis fit inſatiabilis. Rub. ad deciſ. 90. n. 36. tom. 1.
S. Ambroſius prohibuit Imperatori Theodoſio, ne Eccleſiam propter eius facinora intraret. Rub. ad deciſ. 412. n. 60. tom. 2.
Et quid ei Imperator dixerit, ac inuicta conſtantia replicauerit Ambroſius, ibid. n. 61.
Ammiſſio, & tranſlatio poſſeſſionis pendet ab animo, deciſ. 408. n. 20. tom. 2.

AMOR.

Amor nepotum comparatiuè ad amorem filiorum, iſte eſt longè maior, deciſ. 102. n. 13. tom. 1.
Amor quando intrat in operationibus, non reperitur quid impoſſibile cum omnia putet poſſibile. Rub. ad deciſ. 192. num. 137. tom. 1.
Amor leue facit omne oneroſum, & refert æqualiter omne inæquale, ibid. n. 140.
Amor populi eſt munimentum inexpugnabile. Rub. ad deciſ. 217. n. 165. tom. 1.
Amor verus nullum nouit habere modum. Rub. ad deciſ. 192. n. 138. tom. 1.

ad Amorem imitatio, nihil fortius eſt, quam præuentio in amando, ibid.n.134.

Amor eſt impenetrabilis lorica nihil timens, mortem etiam irridendo, ibid.n.139.

ad Amorem, & venerationem ſubditorum erga Principem, nihil potentius eſt, quam facilis aditus ad ipſum Principem. Rub. ad deciſ.217.n.567.tom.1.

Amor plus affectat, quam poteſt. Rub. ad deciſ.192. n.141. tom.1.

ANAXAGORAS Philoſophus, cum a ſuis emuli conuentus eſſet in iudicio, prætendendo omnia ſua bona potius ea omnia amittere voluit, quam litigare. Rub. ad deciſ.56. n.142. tom.1.

Et generosè reſpondit amicis ſuis conquerentibus de tali actione, ibid. n.143.

Celum eſt patria noſtra, iſta eſt curanda, non ea, quæ ſuper terram ſunt, ſic ore Catholico dixit Anaxagoras Philoſophus, ibid.n.144.

Angelus Aret. vigilando ſomniauit, quod Princeps ſine cauſa de plenitudine poteſtatis poſſit tollere ius quæſitum tertio etiam de iure gentium. Rub. ad deciſ.217. n.94.tom.1.

Quæ opinio in aperto eſt, quàm ſit remeraria, & quamuis quæratur ſalnari, vt intelligatur ſoluto pretio, tamen nec ſubſiſtit, ibid.n.95.& 96.

ANIMA totum corpus, & ſingula membra animat, tota in toto, & tota in qualibet parte. Rub.ad deciſ.217.n.223.tom.1.

Animarum cura, quod ſpectet ad Rectorem principalem ex quo pateat, deciſ.305.n.27.& 28.tom.1.

Animæ, & piæ cauſæ fauore facit, vt ſubſtineatur donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum. Rub. ad deciſ.56. n.137.138.& 139. tom.1.

A N I M V S.

Animus non reuocandi colligitur etiam ex actibus ſubſequentibus, deciſ.367.n.21.tom.1.

Animus ſemper requiritur tam in acquirenda, quam in amittenda poſſeſſione, deciſ.20.n.31.tom.1.

Animus alicuius probatur ex vnico teſte, & eo magis iunctis adminiculis, deciſ.451.n.8.& 9.tom.2.

Animus ſæuiendi non poteſt dici amiſſus ex conciliatione ſecuta, deciſ.323.n.15.tom.2.

Annuus redditus cenſetur emptus abſque pacto redimendi, deciſ.51.n.10. tom.1.

Animus ſemper requiritur tam in acquirenda, quàm in amittenda poſſeſſione, deciſ.20.n.31.tom.1.

Animus contrahentium, quod habuerint contractum pro perfecto ante confectionem inſtrumenti, ex quibus ſatis deprehendatur, deciſ.353.n.8.tom 2.

ad Animum alicuius cognoſcendum, magis eius opinio attenditur quàm veritas. Rub. ad deciſ.217. n.428. tom.1.

de Animo, & voluntate alicuius probando quando agitur, potius attendi debet eius declaratio, quam ſimplex alterius aſſertio, deciſ.122.n.16.tom.1.

in Animo alicuius, ea quæ conſiſtunt, ſtatur eius declarationi, deciſ.102.n.12.tom.1.

Animus transfundendi, & compenſandi cenſum ex quibus verbis arguatur, deciſ.90.n.3.tom.1.

Antigonus Rex faſſus fuit ſe ſolum audiuiſſe veritatem ſine purpura quadam nocte, incognitus à quibuſdam ruſticis petijt, quid ſe, tamquam de altero diceretur. Rub. ad deciſ.217.n.331.332.& 333.tom.1.

Antigono Regis prudentiſſimo, cum fuiſſet dictum à quodam Adulatore, Omnia Regibus licita, & honeſta ſunt, qualiter ei prudenter reſpondit, ibid.n.257.

Antigonus Rex, cum è cortina Aulæ audiuiſſet duos Aulicos de eo peſſimè loquentes, quid generosè eis dixerit, ibid.n.295.

Athenodorus Philoſophus procul diſcedens ab Auguſto, quale aureum monumentum ei reliquit. Rub. ad deciſ.56.n.185. tom.1.

A N T I Q V I O R.

Antiquior inter Milites, dicitur antiquior Conſiliarius, antiquior in Religione, antiquior Rector &c. deciſ.5.n.9.tom.1.

Non autem antiquior in ætate.

in Antiquis eſt ſapientia, deciſ.5.n.16.tom.1.

Iunior ſum tempore, vos autem antiquiores, qualiter id interpretetur, ibid. n.16.

de Antiquitate inſtrumenti, quando conſtat ex ipſius facie, tunc intrat diſtinctio Rotæ, circa demendum tempus litis, deciſ.33. n.3.& 4. tom.1.

Aperitio, & publicatio requiritur in teſtamento clauſo, & ſigillato, deciſ.136.n.38.tom.1.

Sed id ceſſat, quando teſtamentum de tempore mortis teſtatoris fuit ſubtractum, & deinde fuit Confeſſario, vel alio modo apertum ſine filio exteriori, continente rogitum Notarij, & Teſtes, *ibid.n.39.*

A P O C A.

Apochæ matrimoniales, quod ſint factæ ad pompam, ex quibus arguatur, deciſ.3.n.1.tom.1.

Apocha, quod non ſit omnino candida, ex quibus arguatur, deciſ.90.n.5.tom.1.

Apoca priuata ſuper quantitate dotis ſi de ea in Inſtrumento poſteà facto nulla fuit habita mentio cenſetur conſulto omiſſa, & propterea attendi non debet, deciſ.198.n.4.tom.1.

Apocha ſi quis vel intendit ad ſui fauorem, debet etiam ſtare ei, in eis, quæ ſunt contra ſe, deciſ.495.n.4.tom.2.

Apoca dum non fuit conſignata vero creditori, quid ex hoc arguatur, deciſ.3.n.6.& 7.tom.1.

Apocha trino teſte ſubſcripta habet vim publici inſtrumenti, deciſ.331.n.2.tom.2.

Apochæ fides, vel in totum eſt acceptanda, vel in totum reprobanda, deciſ.353.n.56.tom.1.

Apocha confecta ad pompam, & honorificentiam matrimonij, & ſic contineat ſummam ſimulatam non releuat, deciſ.90.n.7. tom.1.

Apocha, dum fuit producta tempore, quo aliquis viuebat, qui benè de eius inualiditate erat informatus, quid ex hoc arguatur, ibid. n.7.

Apocha in qua aliquis ſe facit debitorem alterius probat creditum illius, deciſ.227.n.4.tom.1.

Apoſtillæ inſtrumenti, quando ſunt ſcriptæ manu Notarij non ſunt ſubſcribendæ, deciſ.349.n.17.tom.2.

Apoſtoli teſtimoniales, in forma, ſi Iudex deferat, ſub eis continentur refutatorij, deciſ.376.n.24.tom.2.

Apoſtolos reuerentiales, quando Iudex dat, id nihil aliqua continet, niſi teſtimonium nudi facti interpoſitionis appellationis, ibid. n.20.

Appannamenta in acconcium data præſumuntur conſumpta ſi matrimonium per ſpatium annorum 20. durauit, deciſ.44. n.6.tom.1.

Amplia quia ſufficit ſolus lapſus decennij, ibid.n.6.

Appoſitio manus Papæ ſuper aliquo beneficio, non omnis cauſat affectionem. Rub. ad deciſ.254. n.26. tom. 1.

A S T R O L O G I A.

Aſtrologia iudiciaria, neſcitur an ſit vocanda iudiciaria, vel melius ſine ratione. Rub. ad deciſ.32.n.44.tom.1.

Aſtrologia iudiciaria eſt potius digna deſpectu, quàm aſpectu ſtellarum, ibid.n.45.

Aſtrologia iudiciaria à Stellis ſomniatur extrahere ſua mendacia, ibid.n.45.

Aſtrologia iudiciaria eò carius vendit ſua mendacia quo prætenditur mercaturam cœleſtem eſſe, ibid.n.46.

Aſtrologia iudiciaria conſiſtit in fabrica duodecim domorum, ibid.n.47.

Aſtrologi iudiciarij prætendunt ſtringere Stellas, ſicut eſſent figuræ magicæ. Rub. ad deciſ.320.n.57.tom.2.

Aſtrologi iudiciarij, prætendunt legere in magno libro Cœli fortunas, & infortunia omnium, ibid.n.58.

Aſtrologi iudiciarij, faciunt quaſdam figuras Domorum Cœleſtium quæ in Cœlo, nunquam ſanè fuerunt, ibid.n.59.

Aſtrologi iudiciarij, punctum Natiuitatis, cum ſtatera Ermetis, librant, ibid.n.60.

Aſtrologi iudiciarij, multa vigilando ſomniantur, & ſi aliquid minimum, & mille, verum dicant, ad quid eis deſeruit, ibid. n.61.& 62.

Aſtrologi iudiciarij, qua pœna digni eſſent, ibid.n.63.

Aſtrologus quidam cum valdè peritè diſcurrere videretur, de rebus Cœleſtibus, quid ei dixerit Diogenes, ibid.n.54.

Aſtrologus iudiciarius ad quid prætendat eſſe aſſecutus, ibid. n. 55.& 56.

Aſtrologi iudiciarij cum eorum mendicis manibus cui diuitias, cui honores, cui dignitates, cui infortunia diſpenſant, ibid. num.48.

Aſtrologi iudiciarij optimè facerent ſi ex Scrutatoribus rerum Cœleſtium, quærerent euadere earum poſſeſſores, ibid. num. 68.& 69.

A P P E L L A N S.

Appellans à ſententia contra alium lata facit omnia acta ſua perinde, ac ſi eo citato facta fuiſſent, deciſ.288. num.1. & ſeqq. vſque ad n.4.tom.1.

Appellans, quando non valet intra menſem proponere cauſam in Signatura, tunc ne ſententia tranſeat in iudicatum quid facere debeant, deciſ.399.n.5.tom.2.

Appellanti imputandum eſt, ſi intra terminum Iuris non reddit pro Apoſtolis, qui facile impetrantur, ibid.n.6.

Appellans, vt dicatur feciſſe debitas diligentias, quoad ſignandam commiſſionem debet dari, deciſ.275.n.10.tom.1.

Appellans à ſententia contra alium lata facit omnia acta ſua perinde, ac ſi eo citata facta fuiſſent, deciſ.288. n.1.& ſeqq. vſque ad n.4 tom.1.

Appellans, quando habuit apoſtolos reuerentiales, tunc habet annum ad committendam cauſam, deciſ.376. num.21. tom.1.
Appellari, ſi liceat actori, ita quoque licere debet appellari reo, deciſ.441.n.3.tom.1.
Appellare ſemper licet, à ſententia exceſſiua, deciſ.379. n.9. tom.2.

APPELLATIO IN GENERE.

Appellatio interpoſita poſt decem dies datos ad appellandum non tenet, deciſ.142.n.11.tom.1.
Appellatio interpoſita poſt decem dies datos ad appellandum validè interpoſita dicitur ſi fuerit facta a die habitæ notitiæ, ibid. n.12.
Appellatio valide dicitur interpoſita, & à ſententia, ſi intra decendium fuit interpoſita, deciſ.483.n.1.tom.2.
Appellatio etiam extraiudicialis operatur, vt omnia geſta contra, & poſt illam ſubiaceant vltio attentatorum, deciſ.219. n.2. tom.1.
Appellatio ſufficit, quod ſit interpoſita à die habitæ notitiæ, deciſ.275.n.16.tom.1.
Appellatio ad vtrumque effectum conceditur de Iure Canonico etiam in Iudicijs poſſeſſorijs, deciſ.45.n.15.tom.1.
Appellatio non ex nouiter deductis, ſed ex eiſdem tantum actis, debet iuſtificari, deciſ.466.n.15.tom.2.
Appellatio, quando interpoſita dicatur, intra legitimum tempus, deciſ.275.n.2.tom.1.
Appellatio, quando non fuit interpoſita à ſententia, & Iudex de hoc eſt certus, tunc non eſt neceſſè, vt ſeruentur quatuor termini, deciſ.295.n.15.tom.1.
Appellatio admitti debet à ſententia lata in vim relationis periti, quæ continet exceſſum, deciſ.379.n.8.tom.2.
Appellatio ſuſpenſiua non datur à reprobatione Examinatorum, deciſ.60.n.3.tom.1.
Intellige quoties agitur de beneficijs parochialibus, ſecus vbi de ſimplicibus tantum, ibid.n.4.
Appellatione geſtorum coram Iudice ſeculari, veniunt etiam recurſus, deciſ.276.n.6.tom.1.
Appellatio ſimpliciter commiſſa per Signaturam cauſat attentata vſque ab initio, vt omnia geſta ſint attentata, deciſ.142. n.4.tom.1.
non Appellare, vel non appellare in tempore paria ſunt, deciſ. 376. n.18.tom.2.
Appellationis cauſam, & nullitatis, quando quis committit curauit, eo ipſo fecit omnia acta ſua, deciſ.346.n.1.tom.2.
Appellare licitum eſt de Iure Canonico in poſſeſſorijs, deciſ.85. n.6.tom.1.
Appellatio interpoſita poſt decem dies, à die latæ ſententiæ, non operatur, ne ſententia tranſeat in iudicatum, deciſ.295. n.2. tom.1.
Appellatio ſi fuit admiſſa cum clauſula, *ſine præiudicio*, & appellans denuò non appellauit ſibi præiudicat, deciſ.60. num.14. tom.1.
Appellatio, vt ſit valida debet interponi intra 10. dies à die latæ ſententiæ, deciſ.90. n.7.tom.1.
Appellatio, quando per Signaturam ſimpliciter fuit commiſſa operatur attentata, vſque ab initio, deciſ.364.n.15.tom.2.
Appellatio, quando non fuit proſecuta, ibid.n.16.
Appellatio ad vtrumque effectum, quando admittatur in materia alimentorum, deciſ.355.n.8.tom.2.
Appellationis ſimplex commiſſio quando operetur attentata vſque ab initio, deciſ.364.n.18.tom.2.
Appellatio quando admiſſa reperitur per Signaturam ſimpliciter, & abſolutè iudicandum eſt, cauſam ab initio eſſe appellabilem, deciſ.355.n.9.tom.2.
Et propterea quidquid interim per Iudicem à quo geſtum reperitur, tamquam attentatum eſt reuocandum omne, ibid. num.10.
Appellatione pendente geſta ſunt attentata, & maximè ſi ſecuta fuerit appellatio, & tunc ſunt inexcuſabilia, deciſ.279. n.31. tom.1.
Appellationis cauſa iuſtificata eo magis intrant attentata, quod procedit etiamſi appellatio eſſet extraiudicialis, ibidem num.32.
Appellatio interpoſita poſt decem non impedit, quod ſententia non tranſeat in iudicatum, deciſ. 236. num. 1. tom.1.
Appellationis cauſa quando fuit commiſſa cum clauſula, *quam, & quas*, cenſetur deductum omne ius partium, prout à principio, deciſ.365.n.17.tom.2.
Appellatio, ſi fuerit commiſſa, cum clauſula, *ſubminiſtratis ſumptibus litis*, donec non ſubminiſtretur, ſuſpenditur iuriſdictio Iudicis, deciſ.121.n.26 tom.1.
Appellatio non admittitur, quando agitur vigore obligationis Cameralis, deciſ.368.n.9.tom.2.
Appellationis tempus durat per decem dies, & debent integrè expirare; nulla habita ratione momenti, vel horæ prolatæ ſententiæ, deciſ.466.n.2.amplia n.3.tom.2.
Appellatione pendente abſtinendum eſt ab vlteriori proceſſu, & ab executione, alias omne eſt attentatum, deciſ.355. num.3. tom.2.
Appellatio non admittitur à ſententia decernente alimenta futura ad effectum ſuſpenſiuum, ibid.n.5.
Appellari quod non liceat ab exceſſu, nulla cauſa eſt in mundo, deciſ.379.n.10.tom.2.
Appellatio de Iure Canonico admittitur etiam in mero poſſeſſorio, deciſ.466.n.6.tom.2.
in Appellationibus à ſententijs latis in Curia requiritur maior diligentia in proſequendo, deciſ.275.n.6.tom.1.
Quam in alijs latis extra Curiam, nam tunc ſufficit appellanti intra tempus præfixum arripere iter Romanum, ibid.n.7.
Appellari poteſt quando adeſt grauamen manifeſtum, deciſ.6. n.10.tom.1.
Appellatio de Iure Canonico admittitur etiam in poſſeſſorio, l. fin.C. de edict. D.Adr.toll. deciſ.441.n.1.tom.2.
in Appellationis gradu non deducta poſſunt deduci, & non probata probari, deciſ.303.n.3.tom.1.
Appellare is poteſt, qui reijciuntur à beneficio debito certo generi perſonarum, deciſ.180.n.30.tom.1.
Appellatio extraiudicialis licèt non ſoleat ſuſpendere, ſi tamen offeratur probatio, eoque fortius ſi illa iuſtificetur efficit, vt omnia reuocari debeant tanquam attentata, deciſ.210. n.34. tom.1.
de Appellationis effectum, id non debet iuſtificari ex nouiter deductis, ſed ex eiſdem actis, iam factis, deciſ.85. num.14. tom.1.
Appellationi non eſt locus quando ſunt elapſi decem dies, conceſſi ad appellandum, deciſ.376.n.25.tom.2.
Appellatio etiam ſuſpenſiua datur in electione in qua requiritur cauſæ cognitio, & determinatio ſuper habilitate, & inhabilitate, deciſ.210.n.32.tom.1.
Appellatio ex cauſa aliqua poteſt interponi coram honeſtis viris, vel coram Notario, & teſtibus, deciſ.295.n.17.tom.1.
Verum id debet intimari Iudici, & parti, vel ſaltem alteri vt impediatur proceſſus ad vlteriora, ibid.n.18.
Appellatio, vt proſequatur à ſententia lata in Curia, non ſufficit vt intra tempus præfixum iter arripiatur ad Cancellariam, & quid ſit neceſſarium, deciſ.275.n.8.tom.1.
Appellationis commiſſio, quando intra legitima tempora non fuit per Regentem Cancellariæ ſignata, quid ſit docendum, ibid. n.9.
Appellatio licet de iure non eſſet recipienda, nihilominus ſi Signatura illam admiſit ſignando commiſſionem ſimpliciter, cauſat attentata, in eo, quod poſt ſententiam fuit innouatum, deciſ.283.n.1, & 2.tom.1.
Appellatum quando fuit ab aliquo decreto, non poteſt procurator ſine ſpeciali mandato recedere ab appellatione, deciſ.333. n.19.amplia n.20.tom.2.
Appellare ſat eſt intra decem dies, à die ſcientiæ latæ ſententiæ, deciſ.90.n.8.tom.1.
de Appellationis cauſa ſufficit, quod Iudici conſtet præſumptiuè, deciſ.466.n.19.tom.2.

APPELLATIO IN SPECIE.

Appellatione *Beneficiorum Eccleſiaſticorum*, an veniant ipſi fructus, deciſ.1.n.1.tom.1.
Appellatione *bonorum*, veniunt iura, & actiones, quando mens promittentis concurrit, deciſ.390.n.8.tom.2.
Appellatione *bonorum* paraphernalium, veniunt quæcumque bona, quæ non ſint dotis, vel de dote, aut dotis augumento, deciſ. 349.n.8.tom.2.
Appellatione *bonorum patrimonialium*, veniunt etiam bona vndecumque quæſita, & ſic etiam bona propria induſtria habita, deciſ.118.n.20.tom.1.
Appellatione, *bonorum patrimonialium*, tunc veniunt etiam bona ex propria induſtria quæſita, quando ſumus in lata, & ampla ſignificatione, ibid. n.21.
Secus verò, ſi eſſemus in materia ſtricta, odioſa, & præiudiciali, ibid.n.22.
Appellatione, *cippus* non veniunt fœminæ, quando teſtatore reſpexit ad agnationem, deciſ.139.n.5.tom.1.
Appellatione, *domus*, quando veniant tantum illæ perſonæ per quas agnatio potiſſimè recipit ſtabilitatem, deciſ.385.n.36. tom.2.
Appellatione *filiorum* naturalium, & legitimorum veniunt etiam filiæ, deciſ.102.n.33.tom.1.
Appellatione *filiorum* in fideicommiſſis non veniunt nepotes, non ſolum in paſſiua, ſed etiam in actiua ſubſtitutione, deciſ.34.n.5. tom.1.
Nepotes non veniūt *appellationem filiorum*, etiam in fauorabilibus

quoties concurrit grauamen alterius, ibid. onm.6.
Appellatione, *motus proprij* manu Papæ ſignati venit etiam Chirographum, deciſ.175.n.50.tom.1.
Appellatione, proximiorum, veniunt etiam fœminæ, deciſ.385. n.39.tom.2.
Appellatione, *hæredis legitimi*, veniunt dumtaxat filij, & deſcendentes, non autem tranſuerſales nec agnati remotiores, deciſ. 106.n.10.tom.1.
Appellatione *hæredum*, & ſucceſſorum quorumcumque veniunt etiam fideicommiſſarij. Rub. ad deciſ.46.n.45.tom.1.
Appellatione, *quorumcumque bonorum*, venire poſſunt omnia bona, nec non iura, & actiones, deciſ.390.n.1.tom.2.
Appellatione ſucceſſorum, veniunt & ſingulares ſucceſſores, quando iniunctum eſt cum verbo, hæredibus. Rub. ad deciſ. 46.n.50.tom.1.
Verbum *ſucceſſoribus*, per ſe ſimpliciter proclamatum, debet intelligi de vniuerſalibus. Rub. ad deciſ.46.n.51.tom.1.
Quod tamen ſecus eſt, quando iniunctum reperitur, cum verbo, hæredibus, ibid.n.53.
Appellatione *ſucceſſorum* quorumque in materia indifferenti, veniunt etiam non ſolum fœminæ, & deſcendentes ab eis, verum etiam extranei, deciſ.401.n.31.tom.2.
Appellatione *ſucceſſorum* quorumque an veniant extranei in materia differenti, deciſ.401.n.33.tom.2.

APPROBATIO.

Approbatio reſtringi debet ad id, quod eſt minus præiudiciale, deciſ.481.n.6.tom.2.
Approbatio teſtamenti, facta cum clauſula, *in omnibus, & per omnia*, operatur, vt non patiatur reſtrictionem ad certam partem teſtamenti, ibid.n.9.
Approbatio, ſeu diſpenſatio, quando ex curſu longiſſimi temporis non valeat deduci, deciſ.412.n.13.& 15.tom.2.
Approbatio tacita actus ab aliquo geſti importat quidem ſcientiam actus, non autem conditionum, & qualitatum illius, deciſ.26.n.15.tom.1.
Approbare is non cenſetur voluiſſe, id quod contra ſe facit, deciſ.27.n.16.tom.1.
Approbare quis poteſt factum, & qualitatem eius reprobare. Rub. deciſ.345.n.23.tom.2.
Approbans inſtrumentum cenſetur etiam approbaſſe pactum in inſtrumento appoſitum, deciſ.26.n.14.tom.1.
ARAGONIÆ Regnum eſt ſub dominio Regis Hiſpaniarum, deciſ.316.n.4.tom.1.

ARBITER.

Arbitri electi à partibus, cum conditione, vt debeant pronunciare ſecundum ius commune de quo iure eſt intelligendum, deciſ.22.n.10.tom.1.
Arbitri duo, quando ſunt electi, non poteſt per vnum expleri, & ab vno factum oon tenet, deciſ.462.n.2.tom.2.
Arbitri electi à partibus, cum conditione, vt debeant pronunciare ſecundum ius commune de quo iure eſt intelligendum, deciſ.22.n.16.tom.1.
Arbitris duobus electis, non poteſt per vnum expleri negotium, deciſ.477.n.2.tom.2.

ARBITRIVM.

Arbitrio Iudicis remiſſum eſt, quando vnum beneficium ſit ſoſſiciens ad congruam vitæ ſubſtentationem Clerici. Rub. ad deciſ.90.n.4.tom.1.
Arbitrio vt oon ſit locus pro ſananda teſtium nullitate, ſufficit æquitas, vt euitentur inanes litium circuitus, deciſ.361.n.8. tom.2.
in Arbitrio mero alicuius ea, quæ pendent, id liberè ad eum ſpectat determinare, deciſ.180.n.34.tom.1.
Arbitrium regularur à Iure, deciſ.468.n.1.tom.2.
Arbitrium, morte expirat, deciſ.418.n.4.tom.2.
Arbitrium Rotæ, pro ſananda nullitate examinis teſtis, quando non intret, & quando ſecus, deciſ.392.n.10.tom.2.
Arbitrium in dubio regulatur à Iure, deciſ.418.n.11.tom.2.
Arbitrium, vel moderationem is habere non dicitur, qui actum contra leges facere tentat. Rub. deciſ.21.n.123.tom.1.
Arbitrium intelligitur prout de iure, & regulatur à iure, deciſ. 254.n.1.tom.1.
Arbitrij liberi cauſa fauorabilior eſt, quàm cauſa matrimonij, deciſ.390.n.26.tom.2.
ARCHICONFRATERNITAS Sanctiſs. Conſolationis Vrbis notorium eſt, eſſe locum Eccleſiaſticum, deciſ.192.num.5. tom.1.
Eadem Archiconfraternitas S. MARIÆ Conſolationis Vrbis habet ſub ſe duas Eccleſias, nempe S. MARIAM in Porticu, & aliam Gratiarum, ibid.
ARCHIDIACONATVS regulariter ſolet eſſe prima Dignitas in Cathedrali, deciſ.433.o.23.& 24.tom.2.

ARCHIEPISCOPVS.

Archiepiſcopus fundatam habet iotentionem de iure communi ſuper iure viſitandi Eccleſias poſitas intrà limites ſui Archiepiſcopatus, deciſ.220.n.11.tom.1.
Archiepiſcopus in his quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum habet ius viſitandi etiam loca exempta, deciſ.220.n.30.tom.1.
ARCHIPRESBYTER in Eccleſia Collegiata habet pro ſe iuris aſſiſtentiam, deciſ.195.n.15.tom.1.
ARCHIVIVM priuatum alicuius Eccleſiæ nullam facit fidem, nec dat aliquod robur ſcripturæ, deciſ.195.num.11. tom.1.
Archiuium Epiſcopale non probat ad fauorem Epiſcopi aduerſus non ſibi ſubditum, deciſ.313.n.22.tom.1.

ARGVMENTVM.

Argumentum à ſolito, an valeat in teſtamento, deciſ.165.n.25. tom.1.
Argumentum à ſolito, venit attendendnm, deciſ.454.n.16. tom.2.
Argumentum de toto ad partem valet, quod idem, iuris ſit, in toto, quàm in parte. Rub. ad deciſ.96.n.19.tom.1.
Argumentum deductum ab ethimologia vocabuli, in iure valet, deciſ.57.n.20.tom.1.
Argumentum à ſuperfluitate vitanda validum eſt in iure. Rub. ad deciſ.320.n.33.tom.2.
Argumentum à veriſimili valet, deciſ.483.n.22.tom.2.
Argumentum à ſolito valet, deciſ.367.n.35.tom.2.
Argumentum de bonis ad perſonas procedi, data identitate rationis, aliàs ſecus, deciſ.405.n.48.tom.2.
Argumentum diuinatiuum non admittitur in teſtamentis. Rub. ad deciſ.320.n.73.tom.2.
Argumentum illud, ſi teſtator de hoc fuiſſet Interrogatus, ſic tutò reſpondiſſet, eſt ſatis brocardicum, ibid.o.74.
Argumentum de caſu libertatis matrimonij ad caſum libertatis teſtamenti non eſt validum, niſi adhibita diſtinctione de qua hic. Rub. deciſ.21.n.154.155.& 156.tom.1.
Argumentum à ſimili, nunquam data magna diſſimilitudine admittitur. Rub. deciſ.21.n.161.tom.1.
Argumentum à ſimilis modus conquaſſandi eſt probare diſſimilitudinem, ibid.n.162.
Argumentum ab æquipatrone libertatis perſonarum, cum libertate teſtandi non parum validum experitur, ibid.n.163. 164.& 165.
Argumenta deducere in materia ſatis clara, nihil aliud eſt, quam ſub lucidiſſimo ſole mortale lumen quærere. Rub. ad deciſ. 254.n.12.
ARMA, & inſignia Domini domus, ſolent apponi non ſolum in domibus antiquis, & ſed etiam in non antiquis, deciſ.437. n.39.tom.2.
ex Armorum impoſitione in aliqua Cappella arguitur mens imponentis, voluiſſe ſibi ædificare, & acquirere, deciſ.134.n. 21.& 23.tom.1.
ARROGATIO eſt permiſſa, quamuis ex hoc quis amittit facultatem teſtandi. Rub. deciſ.21.n.70.tom.1.
ad Arrogandum, quis ſe dare poteſt. Rub. deciſ.21.n.68. tom.1.

ARTICVLVS.

Articulus ille non eſt admittendus, ſi aliquid dicitur probari per teſtes, qui ea ætate reperiri non poſſunt, deciſ.123.num.5. tom.1.
Articuli dati per procuratorem, non nocent principali, deciſ. 150.n.56.tom.1.
Articuli, quando continent materiam magis ſpecificatam, quo caſu Rota ſoleat concedere remiſſoriam, deciſ.80.num.5. tom.1.
Articulus continens probationem plurium annorum, ſi in aliquibus annis conuincitur mendax, ita & in alijs præſumitur, deciſ.216.n.9.tom.1.
Articuli, quando ſunt irreleuantes denegatur remiſſoria, deciſ. 412.n.64.tom.2.
Articuli, ſi ſint ſuperflui ſunt reijciendi, deciſ.80.n.11.tom.1.
Articuli dicuntur releuantes quoquo modo faciant ad cauſam ſiue directè, ſiue indirectè, & quamuis egeant adminiculis, ac leuem faciant præſumptionem, deciſ.252.n.3.tom.1.
Articulorum releuantia ex quo appareat, deciſ.303.num.3. tom.1.
ASCENDENTES per lineam paternam prius tenentur dotare deſcendentes, quam aſcendentes per lineam maternam, deciſ. 271.n.4.tom.1.

ASSENSVS.

Aſſenſus præſtitus permutationi bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, vt probet fideicommiſſum quid requiratur, deciſ.333. n.43.tom.2.
Aſſenſus Proregis in Regno Neapolitano quoad alienationé feudorum,

dorum, non extenditur vltra contenta iu inſtrumento, deciſ. 100.n.18.& 19.tom.1.

Aſſenſus tacitus dominl directi ſufficit in alienatione rei feudalis, deciſ.360.n.11.tom.2.

ASSERTIO.

Aſſertio gerentis actum, ſine interuentu cauſa non releuat, quando fumus io actibus ſine interuentu cauſa prohibitis. Rub. ad deciſ.150.n.94. & 99.tom.1.

Aſſertioni alicuius ad eius ſauorem factæ, quod credatur, eſt npinio omnino adultera. Rub.ad deciſ.150.n.88.tom.1.

Aſſertioni emanatæ ad ſui ſauorem, vt credatur, eſſet npinio ſatis perniciosa, ibid. n.89.

Aſſertio illa eſt attendenda magis, quæ eſt magis ſpecifica, & maxime ſi ſit facta coram Iudice, deciſ.90.n.18.tom.1.

Et maxime ſi accipiat fomentum ab aliorum confeſſionibus, ibid. n.19.

Aſſertio ad fauorem aſſerentis, tunc multò magis nou attenditur ſi afferat notabile præiudicium tertio. Rub.ad deciſ.150. n.108.tom.1.

Et hoc maximè, qnandn res aſſerta non pendet à volnntate aſſerentis, ibid. n.109.

Aſſertio, ſeu ſcriptura, quæ aliàs non probaret, facit fidem concurrentibus adminiculis, deciſ.222.n.23.tom.1.

Aſſertio partis non attenditur maximè ſi nulla iuris præſumptione, vel alia legitima probatione iuſtificetur, deciſ.336. n.12. tom.2.

Aſſertio, ſeu ſcriptura, quæ aliàs non probaret, facit fidem concurrentibus admiuiculis, deciſ.222.n.23.tom.1.

Aſſertioni defuncti non eſt ſtandum. Rub. ad deciſ.150.n.104. tom.1.

Aſſertio Notarij dicentis ſe ſucceſſorem officij probat, deciſ.230. n.20 tom.1.

Aſſertioni mariti ſtatur quoad conuerſionem fructuum perceptorum in vſum communem matrimonij ſi illa veriſimilis ſit, deciſ.319.n.5.tom.1.

Aſſertiones emiſſæ in antiquiſſimis Inſtrumentis probant effectuationem dotis pet patronos Eccleſiæ relictæ iunctis adminiculis, deciſ.249.n.10.tom.1.

Aſſertioni teſtatoris, ſtandum eſt, donec cntrarium probetur, deciſ.481.n.18.tom.2.

Aſſertiones ſimpliciter emiſſæ cenſentur, ſtare enunciatiuè, & demonſtratiuè, deciſ.461.n.21.tom.2.

Aſſertioni alicuius non eſt ſtandum, quando ipſe aliquid adimplere debebat, deciſ.145.n.5.tom.1.

ASSIGNATIO.

Aſſignatin fructuum longè differt ab aſſignacinne proprietatis, deciſ.148.n.17.tom.1.

Aſſignatio, quando habeat vim vltimæ voluntatis, deciſ.405. n. 28.tom.2.

Aſſignatio prædij dum eſt incerta, tuuc in qualibet gleba dicti loci, pars habet partem, deciſ.408.n.6.tom.2.

Aſſignatione facta io diuiſione ad ſauorem diuidentium, eorumque hæredum, illorum etiam ius de futuro cenſetur in ea deductum, deciſ.206.n.15.tom.1.

ASSISTENTIA Iuris non ſuffragatur in exactionem decimarum, quando aliquis eſt in poſſeſſione conſiderabili, deciſ.110. n.15. tom.1.

Aſſiſtentia iuris communis attenditur, in obtinenda manutentione, deciſ.419.n.14.tom.2.

ASSOCIATIO.

Aſſociatio nou tenet, ſi ſuerit facta vigore clauſulæ, conſtituti, vel precarij, dum mortuo conſtituente, prædium fuir tranſlatum in alium, qui decennio iure proprio poſſedit, deciſ.179. n.1.tom.1.

in Aſſociationis Summario iudicio, litis conteſtatio non requiritur, cum quilibet actus reſpiciens merita cauſæ, habeatur pro litis conteſtatione, deciſ.455.n.5.tom.2.

Aſſociarionis bonorum petitio, quando non poſſit denegari, deciſ.373.n.5.tom.2.

Et hoc tam contra debitores, quam contra eorum hæredes, ac etiam ſucceſſores ſingulares, habentes cauſam ab eis, in ipſis bonis hypothecatis, deciſ.373.n.6.tom.2.

Aſſociatio competit etiam contra ſingulares poſſeſſores, deciſ. 72.n.2.tom.1.

Aſſociatio non poteſt concedi vltra debitum, deciſ.71.n.4.tom.1.

Aſſociatin vigore pacti precarij, Intrat ſuper fundo fideiuſſoris poſſeſſo poſt obligationem, deciſ.72.n.1.tom.1.

Aſſociatio bonorum non datur niſi adſit conſtitutum, aut precarium, vel ſacultas capiendi bona propria auctoritate, deciſ. 373. n.26.tom.2.

Aſſociationem ius petendi benè competit ex reſeruatione dominij, & ſpecialis hypothecæ, deciſ.146.n.15.tom.1.

ATTESTATIO.

Atteſtatinni Medicorum circa debilitatem corporis, eſt credendum tamquam peritis in arte, deciſ.238.n.9.tom.1.

Medicorum atteſtationi in ſpectaotibus ad eorum exercitium, eſt deferendum, deciſ.238.n.10.tom.1.

Atteſtatio facta ab infirmo paulò ante mortem non parum Iuuat, deciſ.136.n.9.tom.1.

Atteſtatinnes, & fides priuatæ nnn probant, deciſ.155. n.26. tom.1.

Atteſtationes, ſi contineant ioſolita non ſunt attendendæ, & maxime ſi ſint ſimplices, deciſ.450. n.22.tom.2.

Atteſtatio plurium perſonarum præualet atteſtatione paucarum, deciſ.90.n.10. tom.1.

Atteſtatio ſimplex, & extraiudicialis, non releuat, deciſ.134. n.3.tom. 1.

Atteſtationes ſimplices tunc eo magis nou attenduntur, dum conquaſſantur à contrarijs dictis teſtium, deciſ.410. n.23. tom.2.

Atteſtationes extraiudiciales nullam merentur fidem, deciſ.346. n.10.tom.2.

Atteſtationibus virorum nobilium & fidei probatiſſimæ in concurſu magis ſtandum eſt, deciſ.146. n.21.tom.1.

Atteſtatin non iurata uon probat, deciſ. 107. n.9.tom.1.

ATTENTATVM.

Attentata, quatenus non reuocentut per inſtantiam prtis, ſunt tamen reuocanda officio Iudicis ob ſpretum inhibitionis, deciſ.332.o.20.tom.2.

de Attentatis, quando couſtat, veniunt reuocanda, ibid.n.3.

Attentata ad inducenda ſufficit ſcientia elicita ſe notorietate facti, & vrgentiſſimis coniecturis, deciſ.263.n.9.tom.1.

Attentatnrum in mareria tolli debet omnis ſuſpicio colluſionis, deciſ.196.n.8.tom.1.

Attentata uou probantur per teſtes examinatos ſine citatione, deciſ.310.n.10.tom.1.

Attentatis, venit renunciàndum, & fructus ſunt reſtituendi, vt in cauſa procedi poſſit, deciſ.332.n.25.tom.2.

Atteutata ſunt reuocanda officio Iudicis per læſam eius maleſtatem, quatenus ceſſaret partis inſtantia, deciſ.90. o.27. tom.1.

Attentata quoties ex aliqua æquitatis cauſa nou reuocantur per viam priuilegiatam attentatorum, nihilominus reuocari debeat officio Iudicis per viam nullitatis, deciſ.283.n.15.& num. ſeq.tom.1.

Attentata cum ſapiant delictum non præſumptiuam, ſed plenam requirunt probatiouem, deciſ.251.n.3.tom.1.

Atteutatorum cognitin vlteriorem impedit proceſſum, deciſ. 196.n.12.tom.1.

Attentata ſapiunt delictum, ideoque debent plene, & concludenter probari, deciſ.310.n.10.tom.1.

Attentata non cauſantur ex appoſitione ſtatuæ alicuius Sancti facta in Eccleſia, ſi de eius dominio tantùm litigatur, deciſ.310. n.11.tom.1.

Attentaſſe ſatis id dicitur, qui habuit cauſam ab eo, qui attentauit, deciſ.142.n.13.tom.1.

Attentata ceſſant, ſtante diuerſitate cauſarum, deciſ.364. n.5. tom.2.

Attentata omnia ſunt reuocanda non ſolum prte inſtante, verum etiam ea ceſſante, officio Iudicis, deciſ.355. num.4. tom.2.

Attentata reiecta fuiſſe dicendum eſt dum fuit lata ſententia principalis, deciſ.431. n.11. tom.2.

Attentare non dicitut, qui ſuam continuat poſſeſſionem vignre manutentionis obtentæ, deciſ.250. n.8.tom.1.

Attentans, condemnatur ad reſtitutionem fructuum perceptorum, deciſ.73.n.11.

Et quid an condemnari poſſit ad fructus conſumptos, ibid. tom.1.

Attentatorum reuocatinnem, licet pars petere non poſſit tamquam malum ſouenaius, tamen illa reuocantur officio Iudicis, cuius fuit læſæ maieſtas, deciſ.250.n.10.tom.1.

Attentata oppoountur etiam iu tertia inſtantia, quamuis Iudex ſecundæ prouunciauerit ſuper meritis, ſi pars ſententiæ non acquieuit, ſed ab illa appellauit, deciſ.283.n.33.tom.1.

Attentatorum vitio ſubiacent quæcumque fuerunt geſta ab impetranre contra prohibitionem iuris vel ſuperioris, deciſ.283. n.14.tom.1.

Attentatis, quando cenſeatur ſufficienter renunciatum, deciſ. 367.n.10. tom.2.

Attentatis tenunciaſſe nnn ſufficit niſi etiam fructus percepti reſtituantur vnà cum expenſis, deciſ.196.n.10.& num.ſeq.tom.1.

Attentatorum purgatio, nihil aliud eſt, quàm reſtitutio rei, in priſtinum ſtatum, deciſ.71. n.4. tom.1.

Attentata dicuntut omnia geſta poſt appellationem, & inhibitionem Rotalem, deciſ.196. n.1.tom.1.

Attentatorum reuocationem non impedit exceptio periurij, deciſ.90.n.26.tom.1.
Attentata dicuntur ab eo geſta, qui actibus attentatis vſus fuit, deciſ.196.n.9.tom.1.
Attentare, non dicitur, qui continuat poſſeſſionem, ſed id eſt intelligendum, quando poſſeſſio valide fuit capta, deciſ.332.n.22.tom.2.
in Attentatis Iudicis maieſtas remanet offenſa, deciſ.355.n.4.tom.2.
Attentata non poſſunt dici ea, quæ ſunt geſta poſt deſertam appellationem, deciſ.364.n.19.tom.2.
de Attentatorum ſufficienti purgatione, quando dicatur conſtare, deciſ.71.n.3.tom.1.
Attentata remittendi animus ex quo excludatur, deciſ.332.n.19.tom.2.
Attentata dicuntur geſta intra tempus ad appellandum, vel poſt appellationem interpoſitam vbi in beneficiorum collatione iudicialiter fuit actum, deciſ.60.n.7.tom.1.
Attentata omnia ſunt retractanda, ac in priſtinum reducenda, deciſ.355.n.3.tom.2.

AVDITOR CAMERÆ.

Auditor Cameræ poteſt procedere inter, & contra Mercatores Curiæ, vſque ad quamcunque ſummam de plano, & ſine figura iudicij, deciſ.23.n.4.tom.1.
Inter Mercatores Auditor Cameræ poteſt procedere executiuè, manu Regia, & ſola facti veritate inſpecta, ibid.n.5.
Auditor Cameræ nullam prorſus habet iuriſdictionem in materia beneficiali, deciſ.264.n.13.tom.1.

AVDITOR ROTÆ.

Auditor Rotæ immittendo aliquem in poſſeſſione vig. *Clem. Auditor de reſcript.* videtur per prius beneficium contuliſſe, deciſ.210.n.52.tom.1.
Auditor Rotæ deputatus, poteſt conferre beneficium abſque alia commiſſione ad euitandos circuitus ſuperfluos, deciſ.179.n.5.&6.tom.1.
Auditores Rotæ vnica commiſſione mediante, in qualibet inſtantia, poſſunt procedere ad finalem cauſæ executionem, deciſ.295.n.11.tom.1.
AVDIRI non debet qui venit contra propriam confeſſionem, deciſ.227.n.12.tom.2.
AVTHORITAS alicuius, dum eſt interponenda, pro eo, de quo eſt in patrimonio, tunc ſi ille ſit pupillus, id non ſuppletur per Tutorem, deciſ.193.n.4.tom.1.
Auctoritates multorum, quod ſit dicitur maioris roboris. Rub. ad deciſ.90.n.178.
Authoritas ſuperioris conſideratur in terminis text. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. deciſ.350.n.31.tom.2.
AVCTOR ſibi imputet, ſi tempore motæ litis non cauit, vt recognoſceretur inſtrumentum, deciſ.43.n.12.tom 1.
AVGVMENTVM, quod habuit locum poſt aditam hæreditatem non auget hæreditatem, deciſ.96.n.18.tom.1.
Augumentum pretij auget valorem rei, & de eo habenda eſt ratio, ac ſi de pretio prius conſtituto, deciſ.212. num.11.tom.1.

A V I A.

Auia paterna, & auia materna æqualiter ſuccedunt nepoti decedenti ab inteſtato, deciſ.12.n.7.tom.1.
Auia petens tutelam, præferenda eſt omnibus alijs tutoribus, teſtamentarijs tamen exceptis, ibid.n.16.
Auia ex latere paterno non habet maiorem prærogatiuam in aſpirando ad tutelam neptis, quam habet auia materna, ibid.n.6.&18.
AVLVS Gellius in quadam cauſa fuit electus Iudex in qua actor non probauit ſuam intentionem, ſed erat vir maximæ bonitatis, & reus vir magnæ improbitatis, & in ea erubuit dare ſententiam. Rub. ad deciſ.150.n.135.tom.1.
AVRVM illud eſt ſordidum, & atrum, quod ex lachrymis, & gemitibus ſubditorum extorquetur. Rub. ad deciſ.217.n.519.tom.1.
Aurum non eſt, omne, quod lucet. Rub. ad deciſ.192.n.105.tom.1.
AVVIAMENTVM ſignificat hominum concurſum ad apothecam, vel ratione ſitus, aut ingenij artificis, deciſ.260.n.7.tom.1.
Auuiamentum eſt pretio æſtimabile, ibid.n.10.
AXIOMATA nefaria contra libertatem Eccleſiaſticam, ſemper procul abſit ab eis, qui ſanctam Catholicam fidem profitentur. Rub. ad deciſ.411.n.123.tom.2.

B

BALD. dicebat, ſe malle eſſe adaptatorem calceorum, quam Doctorem ſine lege. Rub. ad deciſ.67.n.70.tom.1.
Circa declarationem plurium locorum Bald. habes in fine Indicis.
BART. cautela effigiendi bona laicalia ab initio tributaria, vt ſic ad quoſcumque tranſeant etiam ad Clericos, ſic effecta, non valet vnam feſtucam ſecundum Bald. Rub. ad deciſ.412.n.29.&30.tom.2.
Bart. cautela in l. reſcripto §.fin. n.5. ff. de muner. & honor. eſt communi omnium Doctorum calculo damnata, ibid.n.54.
Vide in calce Indicis plures declarationes locorum Bart.
BASILII Imperatoris tempore, fuit magna penuria annonæ, quod cum ipſe nihil de eo ſciuerit, quomodo id ad eius notitiam peruenerit Rub. ad deciſ.217.n.582.583.&584.& quid ordinauerit n.585.&586.tom.1.
BEATVM nihil eſt in Mundo, ſi abſit libertas. Rub. ad deciſ.21.n.44.tom.1.
BEATITVDINEM quandam inter virum, & vxorem parit ſumma beneuolentia, & mutua amicitia, concordia, & familiaritas, deciſ.163.n.18.tom.1.

B E N E F I C I A T V S.

Beneficiati, nec ex eo, quod admittuntur in Capitulo, & ibi vocem habeant, poſſunt dici de Capitulo, deciſ.181.n.8.tom.1.
Beneficiati etſi admittantur in Capitulum ibique vocem habeant, non per hoc dicuntur de Capitulo, deciſ.257.n 3.tom.1.
Beneficiatus ex quibus poſſit probare beneficium non ſufficere pro congrua vitæ ſubſtentatione, deciſ.91.n.8.tom.1.
Beneficiatus ſtipendia Eccleſiaſtica ſanctis laboribus debita, & in premium conceſſa, poteſt in alimenta conuertere intactis relictis bonis patrimonialibus. Rub. ad deciſ.254.n.404.tom.1.
Beneficiatus, quando eſt nobilis, tunc maiori, & pinguiori eget beneficio, pro congrua ſubſtentatione, ibid.n.317.
Beneficiatus non ſoluiſſet penſionem impoſitam ſuper fructibus beneficij niſi redditus ſuperarent congruam ei debitam, deciſ.91.n.6.&14.tom.1.
Beneficiatus non probat pro ſua Eccleſia, deciſ.103.n.3.tom.1.
Quod tamen procedit, quando Beneficiatus habet intereſſe principaliter, ſecus ſi acceſſoriè, ibid.n.4.
Beneficiati non veniunt appellatione Capituli, deciſ.181.n.7.tom.1.
Beneficiati debeat potius in Eccleſia obedire, quam imperare, deciſ.257.n.4.tom.1.
Beneficiati non ſunt Domini directi fructuum beneficiorum. Rub. ad deciſ.154.n.197.tom.1.
Beneficiati non habent regimen Eccleſiæ, deciſ.181.num.7.tom.1.
Beneficiari reputantur ſerui Eccleſiæ, deciſ.557.n.3.tom.2.

BENEFICIVM, QVO AD PROPHANA.

Beneficium non confertur in inuitum, deciſ.350.n.11.tom.1.
Beneficio inuentarij, quis dolere non debet ſi eo non gaudeat, ſi illud conficere neglexerit, deciſ.384.n.42.tom.2.
Beneficio reciprocæ ſubſtitutionis, quando quis non dicatur gaudere, deciſ.459.n.19.tom.2.
Beneficium non confertur in inuitum, deciſ.319.n.4.tom.1.
Beneficium inuentarij, quando hæres non poſſit allegare, deciſ.324.n.8.tom.2.
Beneficium auth. res quæ C. com. de legat. ad excludendum non ſufficit probare ad manus mulieris pecunias perueniſſe, quæ forſan tempore dotationis erant conſumptæ, deciſ.55.n.10.& ſeq. ac n.18.tom.1.
Beneficio auth. res quæ, C. comm. de legat. quis non gaudeat, deciſ.150.n.50.tom.1.
Beneficium ad fauorem alicuius introductum, tunc intrat, quando ille, eo vti vult, deciſ.291.n.16.tom.1.
ad Beneficium cap. Odoardus de ſolut. non admittitur Clericus doloſus. Rub. ad deciſ.192.n.180.tom.1.

BENEFICIA QVO AD AFFECTIONEM PAPÆ.

Beneficium non remanet affectum ſtante falſitate cauſæ. Rub. ad deciſ.254.n.27.tom.1.
Beneficium dicitur tunc affectum, quando Papa facto ipſo apponit manus ſuper aliquo beneficio, ibid.n.5.&28.
Beneficium, quando remanet affectum per manus appoſitionem Papæ, tunc manus Collatoris penitus remanent ligatæ, ibid.num.6.
Beneficium, quando remanet affectum per appoſitionem manus Papæ, poteſt aſſerere illud. *Nemo me tangat, quia Cæſaris ſum*, ibid.n.7.
Beneficium affectum, ſi Ordinarius conferat, perperam agit, ibid.n.8.
Beneficium aliud eſt, quod ſit affectum, & aliud, quod ſit reſeruatum, ibid.n.1.
Beneficij affectio non intrat ex vnione nulla, quando conſtat Papam limitatè voluiſſe vnire, ibid.n.25.

Beneficium remanet affectum, ſi Papa illud concedat in commeodam, ibid. n.51.

Beneficium dicitur remanſiſſe affectum, ſi Papa illud det in commendam, & hoc donec ab eo prouideatur in titulum, ibid. n.52. & 53.

BENEFICIA, QVO AD COLLATIONEM.

Beneficiorum collationes dum non probantur effectuatæ, non releuant, deciſ.433.n.33.tom.2.

Beneficij collatio, quando ſuit facta, vti de deuoluto non inducit ſtatum libertatis, deciſ.545. n.20. tom.1.

Beneficiorum collationes, quando dicantur ſimultaneæ, licet ſit diuiſum exercitium, illa conferendi, deciſ. 377. n. 20. tom. 2.

Beneficium ſi poſt indultum ſuit pluries à Sede Apoſtolica collatum, & collatio fuit executioni demandata, denotat indultum non habuiſſe effectum, deciſ.285. n.19.tom.1.

Beneficij collatio quando nullatenus venit attendenda, ad implementum curium centenariæ, deciſ.350.n.26.tom.2.

Beneficiorum in collatione vbi iudicialiter proceditur ſemper conceditur appellatio, non attentata Conſtitutione Synodali contrarium diſponente, deciſ.60.n.7.tom.1.

Beneficij collatio, quando eſt ſimultanea Vicarij, cum Capitulo, an competat inſolidum, deciſ.366.n.16.tom.2.

Beneficij collatio, quando competit pluribus, licet ſit actus ſimultaneus, eſt tamen inſolidum apud omnes, & ſic indiuiduus reſpectu exercitij, ibid. n.17.

BENEFICIVM CVRATVM.

Beneficium, quod non habeat annexam curam animarum ex quo poſſit doceri, deciſ.305. n.54. tom.1.

Beneficium curatum, quando remaneat tale, etiam ſi fuerit vnitum, ſed annexum Eccleſiæ Parochiali, ibid. n.55.

Et qualiter dicta vnio dicatur facta, ibid. n.26.

Beneficium, quando eſt curatum, in eo non datur penſio, niſi cum clauſula, *Dummodo remaneant centum pro Rectore*, Rub. ad deciſ. 1. n.5. tom.1.

Beneficium curatum etiam quod conferatur perſonæ in ſacris exiſtenti, adhuc nouum requirit examen per concurſum, deciſ.230. n.24. tom.1.

Beneficij curati ſtatus, regulariter eſt perpetuus, deciſ.116.n.19. tom.1.

Non tamen ex hoc negatur quin cura animarum, quæ reſidet penes Prælatura poſſit exerceri per Curatos amouibiles, ibid. num. 19.

Beneficia plura habentia curam animarum non poſſunt ſimul haberi, cum ſint incompatibilia, deciſ.305. n.1.tom.1.

Beneficia, quando habeant ſolum curam actualem animarum, deciſ.342.n.15.tom.2.

Beneficium habens curam animarum, nulliter dicitur collatum abſque concurſu, requiſito à Concilio Tridentino, deciſ. 325. n.8. tom.2.

Beneficium, quando habet curam animarum habet interuenire concurſus, etiamſi exiſtat in Cathedrali, ſiue Collegiata Eccleſia, ibid. n.12.

Et quæ ſit ratio, ibid. n.13.

BENEFICIVM, QVO AD IVSPATRONATVS.

Beneficium, quod ſit de iurepatronatus, ex quo conuincatur, deciſ.416.n.5. tom.2.

Beneficium non poteſt dici, quod ſit liberæ collationis, ſi ſit ad præſentationem alicuius, deciſ.130. n.8.& 15.tom.1.

Beneficia patrimonialia deuoluta ad Papam, intelliguntur deuoluta cum ſua cauſa; intellige tamen, quando aliquod onus ſuit impoſitum in fundatione, deciſ.127.n.14.tom.1.

Secus verò, ſi id ſit ex priuilegio Apoſtolico, tunc enim ad Papam ſpectat libera collatio, cum talia priuilegia non ligent Papam, ibid. n.15.

Beneficium ſi fuiſſet de iure patronatus, quando eſſet reſignatum, quid factum fuiſſet, deciſ.321. n.44.tom.2.

Beneficij fundator, poteſt prohibere, ne bona aſſignata in dotem, alienentur, nec in melius, deciſ.114. n.31. tom.1.

Quod ei facere licet, cum non ſit, conditio iniqua, nec contra bonos mores, ibid. n.31.

Beneficium de Iurepatronatus vacat ex illius reſignatione facta contradicentibus patronis, quamuis cum clauſula, *non alias aliter, nec alio modo*, deciſ.213.n.23. tom.1.

Amplia concluſionem procedere etiam in reſignatione facta ad fauorem coram Papa, ibid.n.24.

Beneficium dum eſt iam erectum, & dotatum tunc nihil intereſt, an Eccleſia habeat hunc, vel illum patronum, Rub. ad deciſ.46. n.107. tom.1.

Beneficia iuriſpatronatus laicorum, quando vacant apud Sedem, ſi Papa ea conferat, ſolet apponi clauſula, pro hac vice dumtaxat derogamus, deciſ.164. n.25.tom.1.

Beneficium adiudicari debet illi qui habet cognationem à fundatore requiſitam, non autem extraneo nullum cognationis gradum habenti, deciſ. 47. num. 18. tom. 1.

Beneficium, quando eſt dotatum, per ſubſequentes aſſignationes non ſit præiudicium patronis, deciſ. 545. n.57. tom. 1.

Cum ad prædictum effectum neceſſe ſit, quod beneficium ſit penitus depauperatum, ibid. n.58.

Beneficium donatum alicui Eccleſiæ, vt contineat donationem ſufficit, virtualiter continere donationem licet, id non exprimatur, deciſ.88.n.8.tom.1.

Beneficium, quod ſit de iurepatronatus in Eccleſiæ præiudicium, non ſtatur aſſertioni Epiſcopi, deciſ. 321. n.32. tom.2.

Beneficium iuriſpatronatus, quando eſſet à Papa collatum, de iſta qualitate fuiſſet facta mentio, ibid. n. 45.

Beneficium iuriſpatronatus non acquirit libertatem per ſimplicem non vſum præſentationis, deciſ.164.n.16.tom.1.

Niſi ſimul concurrant actus poſitiui contratij ſeruituti, ibid. num. 16.

BENEFICIA, QVO AD PLVRALITATEM.

Beneficiorum pluralitas inhibita eſt, licet ceſſet ratio reſidentiæ, Rub. ad deciſ.90.n.59. tom.1.

Beneficium obtinens à Papa, cum narratiua omnium beneficiorum ab Impetrante habitorum, multi decipiuntur, quod ex hoc ſit diſpenſatus quo ad retentionem omnium, ibid.n.80.

Nam, & Papa credit, omnia beneficia, ſufficere ad congruam impetrantis vitæ ſubſtentationem, ibid. n.81.

Beneficia plura ſimplicia, quod quis non poſſit retinere, quando vnum, vel duo ſint ſufficientia pro congrua vitæ ſubſtentatione, eſt opinio veneranda, ibid. n.67.

Beneficia plura, quando quis vult obtinere, etiam ſimplicia quorum vnum ſufficit pro congrua ſubſtentatione, videtur facere contra rationem naturalem, Rub. ad deciſ. 254. n. 187. tom. 1.

Beneficium, quod ſit ſufficiens pro congrua beneficiati ſubſtentatione, ſumi poteſt ex obſeruantia, deciſ.91. n.7. tom.1.

Beneficia plura non poſſunt retineri, quando vnum eſt ſufficiens pro vitæ ſubſtentatione, & eſt opinio irrefragabilis, & referuntur plures DD. qui hoc tractant, Rub. ad deciſ.90. n.57.58. 59.& ſeq. tom.1.

Beneficiorum pluralitas ſeuerè inhibita eſt per diſpoſitionem Conciliarem, nempe per ſac. Concilium Tridentinum ſeſſ.24. de reform. cap.17. Rub. ad deciſ.90. n.161.tom.1.

Beneficia plura, qui inſatiabili ſiti deglutiunt, qualiter ſe defendant, & quomodo contrariam opinionem in vanum quærant proſternere, ibid. n.69. 70.

ad Beneficia plura recipienda diſpenſatus, non dicitur diſpenſatus ad illa retinenda, ibid. n.75. 73.

Beneficia plura poſſidens, quorum aliqua ſufficiunt pro eius congrua ſubſtentatione, vt ponat ſe in ſtatu ſalutis, quid agere debeat, notum eſt, Rub. ad deciſ.554. n.382. 383. tom. 1.

Beneficia plura, quando aliquis retinet, quorum vnum eſt ei ſufficiens, ſe ipſos, & non DEVM decipiunt, Rub. ad deciſ.90. n.39. tom.1.

Beneficium habentes, ex quo congruè viuere poſſunt, ſi aliud aſſequantur, non alimenta, ſed potius peccata ſuſcipiunt, ibid. n.49.

Beneficia plura, quamuis ſimplicia, non poſſunt retineri poſt Concilium Tridentinum, quando vnum eſt ſufficiens, ſine diſpenſatione Papæ, quoad vtrumque forum, Rub. ad deciſ. 254. n.433. tom. 1.

Beneficiorum pluralitas, cum proueniat à radice cupiditatis, & auaritiæ, nullo modò negari poteſt, quod ſit peccatum, Rub. ad deciſ.90. n. 40. tom.1.

Beneficia plura retinens, quorum vnum eſt ſufficiens pro vitæ ſubſtentatione, id retinet contra mentem prouidentis, & omnium iurium, ibid. n. 47.

Beneficia plura, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione poſſidentes, caueant, nec ſe decipiant propter diſpenſationem Apoſtolicam, ſi ſit ob propriam voluntatem, Rub. ad deciſ.554. n.157.tom.1.

Quia ſic non ſolum alteratur Iuris poſitiui diſpoſitio, ſed etiam CHRISTI patrimonium iniuſtè diſpergitur, ibid. n.158.

Beneficia plura obtinens, & retinens quorum vnum eſt ſufficiens pro eius vitæ honeſta ſubſtentatione, id eſt contrarium omni æquitati, Rub. ad deciſ.90. n. tom.1.

Beneficia plura, etiam ſimplicia poſſidens, quorum vnum, vel duo ſunt ſufficientia pro congrua eius ſubſtentatione, contra omnia iura facit, ibid.n.61. 62.& 63.

Beneficia plura retinens etiam ſimplicia, quorum vnum eſt ſufficiens ad congruam vitæ ſubſtentationem peccat mortaliter, ibid. n.154.

Beneficijs, quis non debet eſſe ebrius, & alius eſurire, ibid.n.155.

ex Beneficiorum iam obtentorum mentione facta in vltima gratia obtinendi alia beneficia, nullatenus obtinens poteſt dici diſpenſatus ad ea retinenda, ibid. n.93.

Quia talis mentio excuſat tantum à vitio ſubreptionis, quæ ex non tali expreſſione prodiret, ibid. n. 93. 97. & 98.

per Beneficiorum pluralitatem priuatur DEVS ſuo cultu, ibid. n. 41.

in Beneficiorum Eccleſiaſticorum diſtributione, tantum quiſque accipere debet, quantum ei ſufficit, pro eius honeſta vitæ ſubſtentatione, ibid. n. 12.

Beneficia plura retinens, quorum vnom ſufficiens pro eius congrua vitæ ſubſtentatione, eſt quoddam genus negociationis, ibid. n. 34.

Et turpis lucri commodum, ex cupiditatis radice proueniens, ibid. n. 35.

Beneficia duo obtinens, quorum vnum eſt ſufficiens pro eius honeſta vitæ ſubſtentatione viuit in ſtatu damnatioois, quidquid dixerit Innocent. ibid. n. 20. & 21.

Cum ambo illa non poſſit retinere, ſine peccato mortali, ibid. oum. 22.

per Beneficiorum pluraliratem fit iniuria alijs dignis, qui beneficio deſtituuntur, cum vnus plura loca occupet, ibid. n. 42.

contra Beneficia plura retinentes plura præcepra, & comminationes emanarunt à diuerſis Romanis Pontificibus, Rub. ad deciſ. 254. n. 10. tom. 1.

Beneficia plura, quod quis poſſit retinere, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, id repognat rationi naturali, ideòque inanis eſt conſuetudo contraria, ibid. o. 422. & 423.

Beneficiorum plurium collationem Iura Canonica, & Concil. Tridentinum nullatenus prohibent, ſed retentionem, Rub. ad deciſ. 90. n. 71. tom. 1.

Beneficia plura, quod quis retineat quando vnum vel duo, ſunt ſufficientia pro vitæ ſubſtentatione Sedes Apoſtolica id perpetuo odio habuit, ibid. n. 316.

Beneficiorum plurium retentio quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, an excuſetur ex conſuetudine generali, quam Papa ſcit, & tollerat, Rub. ad deciſ. 254. n. 414. tom. 1.

Et quid ſi fiat pura mente non propter auaritiam & ambitionem, vel ob aliam cauſam illicitam, ibid. n. 415. 417. 418. & 419.

Beneficia plura poſſidens, quorum vnum ſit ſufficiens, an ſit tutus in conſcientia, ſtante diſpenſatione, Rub. ad deciſ. 90. n. 64. tom. 1.

Beneficia plura, non poſſunt, ſimul retineri, hoc ſeuerè inhibente Concilio Tridentino, ibid. n. 151. & 152.

ex Beneficiorum pluralitare minuitur cultus diuinus, nam habens plura beneficia, non recitat tot horas Canonicas, quot ſunt beneficia, ibid. n. 156.

ex Beneficiorum pluralitate oritur ſomentum ambitionis, & ſollicitudinis temporalium, luxus incontinentiæ, concubinatum litium, ibid. n. 157.

ex Beneficiorum pluralitate non parum ſcandalum oritur inter ipſos Clericos, ibid. n. 158.

Clerici eſſe deberent tamquam Lux. ibid. n. 158.

Beneficia, ſi quis plura retineret quando aliqua ſufficerent pro congrua vitæ ſubſtentatione, ex hoc ſequeretur, inæqualitas, Rub. ad deciſ. 254. o. 137. tom. 1.

Beneficijs qois non debet eſſe ebrius, & alius ieiunus, ibid. num. 137.

Beneficia cum ſint communia Clericis, debent dari ſingula ſingulis, ibid. n. 138.

Beneficia plura, quando quis retinet, ſit iniuria alijs dignis, qui beneficijs priuantur, dum vnus plura loca occupat, ibid. oum. 139.

Beneficiorum pluralitas abſolutè conſiderata continet deformitatem contra ius naturæ, ibid. n. 140.

Beneficia plura, ſi quis occuparet ex hoc totus ordo Eccleſiaſticus peruerteretur, ſecundum Concil. Trident. ibid. n. 141.

Beneficiorum pluralitas, quando non eſt neceſſaria, eſt contra æquitatem Iuſtitiæ diſtributiuæ, Rub. ad deciſ. 90. n. 54. tom. 1.

Eſt etiam reprobata à iure diuino, & humano, ibid. num. 55.

Beneficijs, quando quis ſe ſpoliat, retinendo tantum ea, quæ ſunt pro congrua vitæ ſubſtenratione, timeri non poterit ſalus animæ, Rob. ad deciſ. 254. n. 389. tom. 1.

Beneficia plura retinere etiam ſimplicia quorum vnum, vel duo ſufficiunt pro congrua ſubſtentatione, regulariter eſt prohibitum, ibid. n. 66.

Beneficia plura ſimplicia quis poſſidens, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua eius vitæ ſubſtentatione, an excuſetur ſtante diſpenſatione, vel conſuetudine, ibid. n. 67.

Beneficiorum pluralitatem poſſidens, io quo periculoſo ſtatu ſtet, cum poſſit eſſe cauſa, vt in æternum io pœnas æternas condemnandas, ibid. o. 68.

Beneficium vnicum collatum Clerico, ſi non ſufficiat pro congrua vitæ ſubſtentatione aliud ei conferri poteſt, ibid. num. 144.

Beneficia plura poſſidens cum diſpenſatione, iu qua non adeſt cauſa rationabilis, non eſt in ſtatu ſalutis, ibid. n. 145.

Beneficia duo, vel Eccleſias quis habere non poteſt, Rub. ad deciſ. 90. n. 29. tom. 1.

Beneficio aliquem priuandi caſus, qualis dicatur notabilis, Rub. ad deciſ. 254. n. 391. tom. 1.

in Beneficij ſufficientia iudicanda, ao ſit habenda ratio ad bona patrimonialia, ibid. n. 392. & 394.

Beneficium vnum, quando apparet ioſufficiens, quoad vitæ ſubſtentationem Clerici, tunc & aliud obtinere, & retinere poterit, Rub. ad deciſ. 90. n. 11. tom. 1.

Beneficia Eccleſiaſtica ſingulis Eccleſiaſticis debent diſtribui, Rub. ad deciſ. 154. n. 111. tom. 1.

Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi, vt fuit determinatum in Concilio alio Lateranenſi celebratum ſub Ionoc. III. ibid. n. 73.

Quale Concilium factum de anno 1215. & Pontificatus à Innocent. ann. 18. ibid. n. 74.

Beneficium vnum, ſi quis habeat in titulum non poteſt aliud pariter in titulum obtinere, ibid. n. 59.

Beneficia plura retinens requiſitus ab Ordinario, debet oſtendere titulum huius prohibitæ à Iure retentionis, ibid. oum. 87.

Beneficiorum pluralitas, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, eſt de iure poſitiuo, ibid. n. 248.

Quare Papa ad libitum ſuæ voluntatis, poterit tale obſtaculum à iure poſitiuo introductum remouere, ibid. n. 249.

Beneficiorum pluralitas, quare per ſacros Canones prohibita repetiatur, Rub. ad deciſ. 254. n. 194. tom. 1.

de Beneficiorum pluralitate, quod vnus non poſſit retinere plura beneficia, quorum vnum pro congrua vitæ ſubſtenratione, Rub. ad deciſ. 90. n. 43. rom. 1.

BENEFICIVM, QVANDO DICATVR CONGRVVM PRO VITÆ SVBSTENTATIONE.

Beneficia etiam ſimplicia dicuntur incompatibilia, quando aliqua ſunt ſufficientia pro congrua ſubſtentatione, & quando, Rub. ad deciſ. 254. n. 311. tom. 1.

Et quando dicantur congrua pro tali ſubſtentatione, ibid. num. 312.

Beneficium vnum, vel duo quod ſint ſufficientia pro congrua ſubſtentatione, difficile id punctualiter docere poteſt, ibid. oum. 312.

Paulò enim plus, vel minus poteſt doceri, ibid. num. 313. & 314.

in Beneficij ſufficientia iudicanda, vt dicatur congruum pro vitæ ſubſtentatione, nemo ſe decipiat in hac periculoſa materia, ibid. n. 370.

Beneficia, vt dicantur ſufficientia pro congrua vitæ ſubſtentatione, non eſt attendendum, vt nutriat lautius quis viuat, vt canes, & aues rapaces, ibid. n. 371.

Beneficium, vt dicatur ſufficiens pro congrua ſubſtentatione Clerici, non eſt conſiderandum, vt poſſit parentibus ſuis ſubuenire pro mercatura &c. ibid. n. 372.

Aut alias ipſe poſſit theſaurizare, ibid. n. 373. & 374.

Beneficium dicitur ſufficiens Clerico ſimplici, & ſano, ſi eius redditus ſufficiat ad alendum ſimpliciter ſe, vnum miniſtrum, ibid. n. 360.

Necnon vnum coquum focarium, & ad conducendam mediocrem domum, ibid. n. 161.

Beneficium dicitur ſufficiens nobili inferioris gradus & Magiſtro Theologiæ, ac Legum Doctori mediocris literaturæ, ibid. n. 362.

Beneficium, vt dicatur ſufficiens congrua ſubſtentatione, in hoc iudicandum eſt valdè formidandum, ibid. n. 374.

Beneficia plura retinendi, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, iuſta cauſa non poteſt dici eſſe, ſi quod ſupereſt conuertatur in pios vſus, ibid. n. 192.

Quia non per hoc tolluntur alia obſtacula, per quæ prohibita reperitur pluralitas beneficiorum, ibid. n. 193.

Beneficiorum ſuperfluorum pluralitas repugnat rationi naturali, ideòque iuſta cauſa requiritur in diſpenſatione, ibid. num. 254.

in Beneficij ſufficientia conſideranda, non eſt habenda ratio boorum patrimonialium, ibid. n. 396.

Beneficium in dubio præſumitur ſufficiens, quoad vitæ ſubſtentationem beneficiati, Rub. ad deciſ. 90. n. 10. tom. 1.

Beneficium, quale ſit ſufficiens, ad honeſtam Clerici vitæ ſubſtentationem, eſt quæſtio ſpinoſa, inuoluta, & profunda, ibid. n. 1.

Et hoc propter varios caſus, & tot diſcrimina rerum, ibid. num. 2.

BENEFICIVM QVOAD RESIGNATIONEM.

Beneficium reſignans, ad cuius titulum fuit promotus ad ſacros Ordines, non poteſt illud reſignare abſque eo, quod doceat ſe habere aliud beneficium pro ſua congrua ſubſtentatione, deciſ.90. n.23. tom.1.

Beneficium reſignans cum penſione, ſiue alius quicumque cuius fauore fit reſeruatio penſionis fructus percipere poteſt auctoritate propria, deciſ.1. n.4. tom.1.

Quaſi illorum Dominus, qui propterea dicitur ſimilis verò vſufructuario, ibid.

Beneficium reſignans ad fauorem alicuius, non dicitur abdicata poſſeſſio à reſignanre niſi illa perfectè & legitimè fuerit capta à reſignatario, deciſ.90. n.11. tom.1.

Et iſta concluſio non habet contradictorem, ibid.

Beneficium cum penſione, quia inualidè reſignat, ſi non narrauerit Papæ, quod beneficium erat granatum alia penſione, ibid. n.18.

Beneficium reſignans, poteſt fructus ſibi reſeruatos, propria auctoritate capere non vti poſſeſſor, ſed vti dominus beneficij, deciſ.1. n.14. tom.1.

Tamquam ex re, a qua ſit debita ſeruitus perſonæ, ibid. num. 15.

Beneficium reſignans ad fauorem alicuius ius, & poſſeſſionem à ſe abdicat, deciſ.90. n.10. tom.1.

Beoeficij valor fructuum, ſi noo excedat centum ducatos, eo minus excedat centum & quinquaginta, deciſ. 371. num. 6. tom. 2.

Beneficij valor conſtituitur ex redditibus decennij, deciſ. 343. n.23. tom.2.

Beneficij valor, quando probandus eſt pro Iuſtificatione clauſulæ, dummodo remaneant centum pro Rectore, an requiratur valor decennij, ibid. n.24.

Beneficij valor probatur quibuſcumque probationibus etiam quod ſint ſemiplenè, deciſ.258. n.13. tom.1.

Beneficij vacatio dicitur iuſtificari, ſi ambæ partes veniant ex eadem vacatione, deciſ.19. n.2. tom.1.

BENEFICIA QVOAD VNIONEM.

Beneficium, quod fuerit vnitum iuxta præſcriptum ſacr. Conc. Trident. quando dicatur probatum, deciſ. 433. num. 4. tom. 2.

Beneficium, quando fuit vnitum Capitulo, tunc eius poſſeſſio capi non poteſt, illo non citato, deciſ.296. n.7. tom.1.

Beneficia vnita, amplius conferri non poſſunt, nec vacant, deciſ.374. n.15. tom.2.

Beneficiorum vniones fundantur in neceſſitate, deciſ. 337. n.35. tom.2.

Beneficiorum vnio facta dicitur ex cauſa neceſſaria, ſi facta reperiatur pro erectione Collegiatæ, Ibid. n.26.

Beneficium vnitum, quando vacat ſi habeat curam animarum, tunc qualiter fiat electio, deciſ.330. n.9. tom.2.

Beneficium vnitum, ſi habeat curam animarum non eſt locus concurſui, ibid. n.10.

Beneficium quando eſt vnitum, non eſt amplius ſimplex beneficium, ibid. n.7.

Beneficium vnitum, ſi habet curam animarum tunc Curati præſentatio, quorum qoo fieri debeat, ibid. n.28.

Beneficij vniti dominium traoſit in illud cui fit vnio, ibid. num. 23.

Beneficiorum vnio ex alijs iuſtis cauſis fieri poteſt, quam ex neceſſitate, deciſ.337. n.20. tom.2.

in Beneficiorum vnione, quando Ordinarius dicatur procedere non per viam vnionis, ſed ſuppreſſionis quæ eſt extinctiua tituli, ibid. n.29.

Beneficio alicui, quando eſt vnita Eccleſia Parochialis, æquè principaliter, tunc in illius prouiſione requiritur concurſus, deciſ.342. n.1. tom.2.

Beneficiorum vnio, vt valeat ſecundum ius commune requiritur neceſſitas præciſa, deciſ.337. n.2. tom.2.

DE BENEFICIIS IN GENERE.

Beneficij fructus, & redditus debent conſiderari detracto onere penſionis, deciſ.129. n.24. tom.1.

Beneficia omnia mundi, ſunt manualia & obedientialia, reſpectu Papalis poteſtatis, Rub.ad deciſ. 254. n.24. tom.1.

Beneficij reſeruatio fit per conſtitutionem Papæ, vel ſolo verbo, reſeruamus, Ibid. n. 4.

Beneficij prouiſi obtenta à Papa valet, & tenet, quamuis fuit obtenta ab eo, qui alia obtinet beneficia, dummodo tamen de eis foerit facta mentio, Rub.ad deciſ.90. n.86. tom.1.

Beneficia Archipresbyter Lateranen. conferre iure Ordinario, deciſ.366. n.18. tom.1.

Beneficium non efficitur litigioſum, quando quis illud non petit principaliter vti ſuum, ſed prætendit ex capite incompatibilitatis non poſſe per alium retineri, deciſ. 305. num. 7. & 8. tom. 1.

pro Beneficij poſſeſſione capienda, ſi ſit illud collatum à Papa, non requiritur poſſeſſio Collegialis, ſed ſolum in poſſeſſione beneficij danda, vigore mandati Apoſtolici de prouidendo, deciſ.138. n.18. tom.1.

de Beneficio prouiſus, ſi ei ſuperueniat noua prouiſio Papæ, poteſt ſibi mutare cauſam poſſeſſionis, Ibid. n.19.

Beneficia, quod ſint de iure poſitiuo probatur ex eo, quia Papa habet plenitudinem poteſtatis in eis. Rub. ad deciſ.254. n.242. & 243. tom.1.

Beneficium Eccleſiaſticum in dubio præſumitur liberum, deciſ. 321. n.42. tom.2.

in Beneficij ſucceſſorem licet aliquid de iure mortui tranſeat tamen tranſit lis, & inſtantia cœpta, cum defuncto, deciſ. 429. n.13. tom.2.

Beneficij fructus an ſit obligati pro penſione reſeruatā, ſuper illius fructibus, deciſ.1. n.15. amplia n.16. tom.1.

Beneficia, quando ſunt ſimultaneæ collationis, tunc dimidium ſpectat ad vnum, & alteram ad alteram, deciſ.366. num. 34. tom. 2.

Beneficij ſecundi impetratio eſt nulla, non facta mentione primi, Rub.ad deciſ.90. n.92. tom.1.

Beneficium Parochiale, quando vacat, Ordinarius qualiter de eo prouidere valeat, deciſ.330. n. 1. tom.2.

Beneficiorum non vacantium quæſtiones, & collationes ſunt prohibitæ, deciſ. 374. n.9. tom.2.

Beneficij poſſeſſor, quando quis eſt, vt in eo manuteneatur, ſi ei opponatur, quod in illius prouiſione non fuit adhibitus concurſus, dum eſt parochiale, quid ſufficiat, deciſ. 342. n. 6. tom. 2.

Beneficium poſſidens per 40. annos, præſumuntur ſeruata omnia requiſita ad validitatem præſentationis, & inſtitutionis, deciſ. 164. n.4. tom.1.

Beneficium, quando non eſt de Capitulo, non eſt capienda poſſeſſio eius capitulariter, deciſ. 342. n.18. tom.2.

Beneficia ideò indulgentur clericis, vt omnibus alijs rebus relictis Omnipotentis miniſterio inhæreant, Rub. ad deciſ. 90. n.17. tom.1.

Beneficij viuentis aſſignatio, quando ſit irrita, deciſ.374. n.11.12. & 13. tom.2.

Beneficium Parochiale, quando prouidetur, in quibus caſibus non ſit oeceſſarius concurſus, deciſ.342. n.4. tom. 2.

Beneficij ſtatus, quatenus prætendatur mutatus præſcriptione, quid ſit probandum, & maxime dum beneficium eſt iuriſpatronatus, deciſ.164. n.17. tom.1.

Beneficium aliquod, quod ſit dignitas, id ſatis iuſtificatur ex communi reputatione, deciſ.342. n.2. tom.2.

Beneficium ſicuti non amittitur ipſo iure propter homicidium qualificatum, ita & nec penſio. Rub. ad deciſ. 1. num. 14. tom. 1.

Beneficium quantumuis exiguum, dicitur beneficium. Rub. ad deciſ.90. n. 90. tom.1.

Beneficia Eccleſiaſtica inſtituta ſunt non de iure diuino, ſed iure poſitiuo, ſaltem quoad formam, Rub. ad deciſ. 254. n. 248. tom.1.

Beneficium, quando eſt ſimplex, quantum ſoleat grauari. Rub. ad deciſ.1. n.91. tom.1.

Beneficia ſimplicia veniunt appellatione Eccleſiæ, in qua exiſtunt, deciſ.130. n.11. tom.1.

Beneficij poſſeſſio capta capitulariter eſt præferenda poſſeſſioni illi, qui non ſic fuit capta, deciſ.374. n.3. tom.2.

Beneficiorum Eccleſiaſticorum tituli non acquiruntur præſcriptione. Rub.ad deciſ.254. n.91. tom.1.

Beneficia ſubcollectoris vt dicantur reſeruata, ſufficit quod fuerint obtenta, vel ante officium, vel durante officio, etiam quod ille de tempore obitus non fuerit ſubcollector, deciſ. 259. n.9. & ſeq. tom.1.

Beneficium per triennium poſſidens, iuuatur regula de Triennali, deciſ.264. n.1. tom.1.

Beneficia Subcollectorum vt Papæ dicantur reſeruata ſufficit ſola deputatio abſque vlla acceptatione officij, aut illius exercitio, vbi contraria opinio reijcitur, deciſ. 259. n.6. & n. ſeq. tom.1.

in Beneficijs, qui ſunt plures erunt in ſupplicijs quoque plures. Rub.ad deciſ.90. n.54. tom.1.

Beneficia Collectorum, ſeu Subcollectorum ſemel reſeruata, ſemper remanent reſeruata quantumuis ceſſet officium, deciſ.259. n.9. & 10. tom.1.

Beneficium aliquod ſit prima Dignitas in Cathedrali ad effectum vt dicatur affectum, non ſufficit vt pars id aſſerat, ſed probandum venit, deciſ.133. n.18. tom.2.

Beneficia vnius diœceſis venire cum alia diœceſi videtur prohibitum, ibid. n.9.

Ordo Eccleſiaſticus non debet præuerti, ibid.

Beneficij poſſeſſio capta nomine Cameræ, manutenenda ve-

venit, deciſ. 375. num. 1. tom. 1.

Beneficiorum collatio ſi dicatur liberè ſpectare ad Canonicos dicitur quoque ſpectare ad Vicarium, deciſ. 366. num. 57. tom. 2.

Beneficium aliquod impetrans ſub narratiua, quod prouiſus eſt incapax, id concludenter venit probandum, deciſ. 127. n. 2. tom. 1.

ex Beneficio pingui, quando alantur plures Clerici hoc reſpicit publicam vtilitatem, Rub. ad deciſ. 1. n. tom. 1.

Beneficia plura poſſidens, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione ſi credat, ſe tutum eſſe diſpenſatione, vel conſuetudine dicatur ſimilis, Rub. ad deciſ. 254. n. 380. & 381. tom. 1.

Beneficij prouiſio, quando fuit facta cum præſeruatione iuriſpatronatus, non tamquam de beneficio libero, non inducitur nouus ſtatus, deciſ. 245. n. 19. tom. 1.

Beneficium Parochiale, quando eſt vnitum alteri beneficio, licet amplius in eius prouiſione non requiratur concurſus, tamen eſt neceſſarium examen, & approbatio Ordinarij, deciſ. 342. n. 7. tom. 2.

Beneficij nouus ſtatus vt inducatur, eſt neceſſarius curſus 40. annorum, deciſ. 164. n. 21. tom. 1.

Beneficia etiam ſimplicia poſſunt commendari, deciſ. 345. n. 44. tom. 2.

Beneficiorum in collatione, quando dicatur fuiſſe iudicialiter proceſſum, deciſ. 60. n. 9. 10. tom. 1.

Beneficium quod ſit collatum alicui, vel quod ei debeatur, paria ſunt, ne alteri fiat collatio, deciſ. 279. n. 8. tom. 1.

Beneficiorum expreſſio iam obtentorum, in noua prouiſione, quid operetur, Rub. ad deciſ. 90. n. 78. tom. 1.

Beneficij vacatio dicitur iuſtificari, ſi ambæ partes veniant ex eadem vacatione, deciſ. 19. n. 2. tom. 1.

Beneficij medietas fructuum debet remanere penès titularem, vt valeat translatio penſionis ſoluendæ ex eo, deciſ. 480. n. 11. tom. 2.

Beneficiorum collatio quando ſpectat ad Capitulum, excluſo Ordinario, deciſ. 377. n. 14. tom. 2.

ad Beneficij priuationem ipſo iure inducendam, non ſufficit auctoritas DD. ſed Papæ requiritur, Rub. ad deciſ. 1. num. 10. & 15.

In Beneficialibus attenditur vltimus ſtatus, deciſ. 325. num. 46. tom. 1.

Beneficia Protonotariorum Apoſtolicorum ſunt reſeruata Papę, deciſ. 350. n. 3. tom. 2.

Quod procedit etiamſi Protonotarij non ſunt de numero participantium, ibid. n. 4.

Beneficium, quod vacet per obitum, dubitari non poteſt, ſi vtramque pars veniat ex eadem vacatione, deciſ. 446. n. 2. tom. 2.

Beneficia Eccleſiaſtica de iure poſitiuo fuerunt inſtituta, vnde in eis Papa habet plenitudinem poteſtatis, Rub. ad deciſ. 254. n. 185. tom. 1.

Itaut diſpenſando ſuper eis videtur diſpenſare ſuper iure poſitiuo, & humano, ibid. n. 186.

Beneficio nemo priuatur ipſo iure, propter homicidium etiam qualificatum, Rub. ad deciſ. 1. n. 8. & 83. tom. 1.

Et licet multi DD. recalcitrent, tamen contraria opio eſt verior, & communior, ibid. n. 9.

Beneficium retentionis non datur ſine poſſeſſione, deciſ. 120. n. 34. tom. 1.

de Beneficio prouiſus non tenetur docere de validitate, & iuſtitia ſuæ prouiſionis, deciſ. 138. n. 20. tom. 1.

Beneficia Subcollectorum ſunt Papæ reſeruata, deciſ. 259. num. 4. tom. 1.

Beneficiorum erectio idem operatur, quam olim operabatur diuiſio, Rub. ad deciſ. 90. n. 52. tom. 1.

Beneficia quando ſunt extincta, perinde eſt, ac ſi non eſſet amplius in rerum natura, deciſ. 433. n. 34. tom. 2.

Beneficij collatio effectuata probata eo ipſo, quod per mortem beneficiati fuit alter prouiſus, deciſ. 230. num. 2. & 5. tom. 1.

Beneficij fundator poteſt apponere quaſcunque conditiones à iure non improbatas, deciſ. 114. n. 32. tom. 1.

BENEPLACITVM.

Beneplacitum Apoſtolicum ex curſu longiſſimi temporis præſumitur in alienationibus bonorum Eccleſiæ, deciſ. 329. n. 25. tom. 2.

Beneplacitum Apoſtolicum, vt præſumatur in alienationibus bonorum Eccleſiæ ex curſu temporis debet quoque interuenire obſeruantia, ibid. n. 26.

Beneplaciti Apoſtolici præſumptio ceſſat, in conceſſione bonorum Eccleſiæ, ſtante defectu cauſæ, & vtilitatis, deciſ. 10. n. 15. tom. 1.

Beneplacitum Apoſtolicum, ſiue diſpenſatio Eccleſiaſtica præſumitur ex curſu longiſſimi temporis ſtante obſeruantia, deciſ. 217. num. 8. tom. 1.

Beneplacitum Apoſtolicum ex lapſu 30. annorum vt præſumitur interueniſſe, deciſ. 575. n. 1. tom. 1.

Beneplacitum Apoſtolicum, quando concurrit in alienatione bonorum Eccleſiæ, ſiue verum, ſiue præſumptum, ſuſtinetur non obſtante quacumque prohibitione fundatoris, deciſ. 114. n. 9. tom. 1.

Beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum, vt præſumatur interueniſſe, tempus debet eſſe completum vſque ad vltimam horam, & momentum, ibid. n. 11.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienationibus rerum Eccleſiæ præſumitur ex lapſu 30. annorum, deciſ. 175. num. 42. tom. 1.

Et tamen in Extrauag. ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien. adeſt decretum irritans, pœna excommunicationis &c. ibid. num. 43.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ, nedum præſumitur ex lapſu 30. annorum, ibid. n. 44.

Verùm etiam intrat præſumptio, derogationis, diſpenſationis, vel alterius tituli neceſſarij, ibid. n. 45.

Beneplaciti Apoſtolici præſumptio ex curſu temporis, quando ceſſet, deciſ. 27. n. 18. tom. 1.

Beneplacitum non poteſt à Summo Pontifice obtineri contra formam inter partes conuentam, deciſ. 360. n. 2. tom. 1.

BONA QVOAD ECCLESIAM.

ad Bona emphiteutica Eccleſiaſtica, quæ conceduntur deſcendentibus numquam cenſetur vocari illegitimi, deciſ. 255. n. 8. tom. 1.

Bona Eccleſiaſtica, quando efficiantur patrimonialia, & laicalia, deciſ. 280. n. 6. tom. 1.

Bona Eccleſiæ non debent deuenire ad manus mortuas, nec per viam inſtitutionis, deciſ. 477. n. 27. & 28. tom. 2.

de Beneficiorum Eccleſiaſticorum origine, qui tractent, Rub. ad deciſ. 90. n. 53. tom. 1.

Bona Eccleſiæ, vt dicatur ſolita renouare in emphyteuſim, quid requiratur, deciſ. 114. n. 14. & 15. tom. 1.

Bona, ſeu res laicorum ſtatim quod tranſeunt in Clericos eximuntur ab onere collectarum, vnde à cataſtro delenda veniunt, Rub. ad deciſ. 412. n. 20. & 21. tom. 2.

Bona Status Eccleſiaſtici non poſſunt alienari à ſubdito, in non ſubditum, ex varijs Conſtitutionibus Summorum Pontificum, deciſ. 67. n. 9. tom. 1.

Quæ Conſtitutiones dicuntur etiam procedere in terminis ſubhaſtationis, ibid. n. 10.

Bona acquiſita ex propria induſtria à Religioſo, ſi habeat licentiam teſtandi, ad ſui libitum poteſt de illis diſponere, deciſ. 18. n. 26. tom. 1.

Bona laicalia, quando tranſeant ad Eccleſiam, cum onere iam ſuper eis impoſito, Rub. ad deciſ. 412. n. 60. tom. 2.

Et duo copulatiuè requiruntur, & quæ ſint, ibid. n. 61.

Bona, quæ olim tempore Apoſtolorum Eccleſiæ fideles dabant, vendebantur, & illorum pretia inter egentes diſtribuebantur, Rub. ad deciſ. 90. n. 45. tom. 1.

Deinde melius viſum fuit, ea bona conſeruare, & ſic ex eorum fructibus, & redditibus præſentibus, & futuria neceſſitatibus, ſubueniretur, ibid. n. 46.

Bona laicalia, dum tranſeunt ad Clericos, eximuntur ab omni onere, ſiue tranſeant in eos titulo lucratiuo, ſiue oneroſo, Rub. ad deciſ. 412. n. 12. tom. 2.

Bona Clericorum ſunt exempta à ſolutione gabellarum Laicorum, & qualiter probetur, quod ſint bona Clericorum, deciſ. 412. n. 17. tom. 2.

Bona an ſint Clericorum, nec ne ad effectum ſolutionis gabellarum Laicalium, ſi id controuertatur adeundus eſt Iudex Eccleſiaſticus, ibid. n. 28.

Bona quæ non ſpectant ad aliquod beneficium, non ſint computanda ad conſtituendum verum valorem fructuum beneficij, deciſ. 480. n. 8. tom. 2.

Bona, quod ſint Eccleſia quando negari non poſſit, deciſ. 143. n. 8. tom. 1.

Bona profeſſi dum de illis non diſpoſuit, in conſequentiam tranſeunt in Monaſterium, & hoc eſt indubitatum, Rub. ad deciſ. 56. n. 513. tom. 1.

Bona Laicalia eo ipſo, quod tranſeunt in Clericos, ſecundum veram opinionem, libera euadunt, Rub. ad deciſ. 412. n. 7. tom. 2.

Bona Laicorum, dum tranſeunt ad Eccleſiam, vel Clericos, exuuntur antiqua veſte Immunitatis Eccleſiaſticæ induuntur, ibid. n. 18.

Bona Laicorum, dum perueniunt ad Clericos, quod non eximantur ab oneribus Laicorum, eſt opinio damnata, ibid. num. 11.

Bona Eccleſiæ, ſi locentur vltra tempus permiſſum, non valebit,

lebit, nec in tempore permiſſo, Rub. ad deciſ. 56. num. 21. tom. 1.

Bona aliqua, quod ſint ſub proprietate Eccleſiæ ex quo doceatur, deciſ. 466. n. 7. tom. 2.

Bona Eccleſiaſtica, quando efficiantur patrimonialia, & laicalia, deciſ. 189. n. 6. tom. 1.

Bona Eccleſiæ, ſi alienentur in conſanguineum Rectoris, hoc non eſt bonum ſignum pro vtilitate Eccleſiæ, deciſ. 114. n. 35. tom. 1.

Bona quæ habet Clericus an præſumantur acquiſita ex redditibus Eccleſiaſticis, deciſ. 440. n. 5. tom. 2.

Bona Eccleſiæ non poſſunt alienari, niſi euidens neceſſitas, vel vtilitas adſit, deciſ. 114. n. 38. tom. 1.

Bona Eccleſiaſtica dum perueniant ad Laicos efficiuntur obnoxia onerum gabellarum &c. laicalium, Rub. ad deciſ. 412. n. 15. tom. 2.

Bona laicalia eo ipſo, quod tranſeunt in Clericos, ipſo iure cenſentur deleta à cataſtro, ibid. n. 25.

Bona laicalia, quando perueniunt ad Eccleſiaſticos, ſtatim eximuntur à domino, & poteſtate laicorum, ibid. n. 5.

Bona laicalia, quando perueniunt ad Clericos non conſiderantur amplius, vt bona laicalia, ſed vti bona Eccleſiaſtica iudicantur, ibid. n. 6.

Bona laicalia, quando perueniunt ad Clericos, in eis reijcitur omne onus, niſi ſint infixa bonis propter bona, & ſint certa, & inuariabilia, ibid. n. 7.

Bona non priuilegiata, quando perueniunt ad priuilegiatam perſonam, aſſumunt eius priuilegium, ibid. n. 8.

Bona Laicorum, ſtatim atque tranſeunt in Clericos, eximuntur à quouis onere laicali, ſecundum veriorem, & magis piam ſententiam, ibid. n. 9.

BONA EMPHYTEVTICA.

Bona emphyteutica non poſſunt cenſui, vel hypothecæ ſubiugari. Quidquid eſſet dicendum, ſi cenſus fuiſſet impoſitus ſuper fructibus, deciſ. 328. n. 4. tom. 2.

Bona emphyteutica Eccleſiaſtica, quando venduntur alteri Eccleſiæ non ex hoc ceſſat damnum quando prouenit Eccleſiæ vendenti, deciſ. 494. n. 2. tom. 2.

Bona emphyteutica antequam alienentur, debet impetrari conſenſus Domini directi, deciſ. 269. n. 10. tom. 1.

Bona quod ſint emphyteutica, probatur ex inſtrumentis inueſtituræ, iunctis ſolutionibus canonum, deciſ. 317. num. 1. amplia n. 2. tom. 1.

Bona emphyteutica, quando alienatur à quo ſit impetrandus conſenſus Domini directi, deciſ. 269. n. 3. tom. 1.

Agens ex vna cauſa, ſuccumbit ſi eam non probet, licet poſſit alia obtinere, deciſ. 269. n. 4. tom. 1.

Bona poſſeſſa per emphyteutam in loco deſignato in antiquis inſtrumentis conceſſionum, qualia præſumuntur, deciſ. 162. n. 14. tom. 1.

Bona emphyteutica, quando venduntur, quid præcedere debeat, deciſ. 269. n. 28. tom. 1.

Bona emphyteutica, quando permutantur Dominus directus in eis non præfertur, ibid. n. 29.

BONA FIDEICOMMISSARIA.

Bona fideicommiſſaria Iura iubent ne alienentur, & hoc fauore ſubſtitutorum, deciſ. 415. n. 38. tom. 2.

Bona fideicommiſſo ſuppoſita poſſunt diſtrahi, vel dari in dotem vbi non adſunt bona libera, deciſ. 55. n. 5. tomo 1.

Amplia concluſionem procedere etiam exiſtente prohibitione fideicommittentis, quod bona nec etiam ex cauſa dotis diſtrahi poſſint, ibid. n. 6.

Bona fideicommiſſaria prius alienata per filium inſtitutum hæredem, computantur in legitimam, deciſ. 484. num. 14. tom. 2.

Bona ſubiecta fideicommiſſo in dubio præſumuntur alienata ad euertendum fideicommiſſum, deciſ. 438. n. 38. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria benè pro debitis fideicommittentis poſſunt diſtrahi, deciſ. 125. n. 21. tom. 1.

Bona fideicommiſſaria non poſſunt in perpetuum hypothecari in præiudicium vocatorum, deciſ. 484. num. 2. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria petens mulier diſtrahi pro conſtituenda ſibi dote, proponit exceptionem ad regulam, vnde ei incumbit onus probandi talem exceptionem, Rub. ad deciſ. 150. n. 7. 8. & 9. tom. 1.

Bona, quando adſunt libera, tunc perperam quæritur dos poſſit extrahi ex fideicommiſſo, deciſ. 161. n. 13. tom. 1.

ex Bonis fideicommiſſarijs quando eſt extrahenda dos, prudens, & oculatus Iudex ad quid animaduertere debeat, deciſ. 438. n. 25. & 26. tom. 2.

Bona, quando ſunt exempta à fideicommiſſo, amplius ad ea non datur regreſſus, deciſ. 278. n. 13. tom. 1.

ex Bonis fideicommiſſarijs, vt dotans dicatur conſtituere dotem, quid requiratur, deciſ. 461. num. 15. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria data in dotem, cenſentur aſſignata cum ſuo onere, deciſ. 438. n. 40. tom. 2.

Bona fideicommiſſi quæ ſpeciali Sanctiſs. Chirographo fuerunt exempta ad effectum ſatisfaciendi creditores remanſerunt libera, ac proinde ſuper illis debebat fieri dotis reſtitutio, deciſ. 40. n. 49. tom. 1.

Bona ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſorum, perinde habentur, ac ſi eſſent fideicommiſſaria, & à fideicommiſſario poſſeſſa, deciſ. 65. n. 19. tom. 1.

Bona fideicommiſſaria non poſſunt obligari nec veniunt ſub generali hypotheca bonorum, deciſ. 153. n. 1. tom. 1.

Bona per hæredem poſſeſſa in eodem loco, in quo poſſidebat teſtator, teſtatoris fuiſſe præſumuntur, deciſ. 266. num. 14. tom. 1.

Bona fideicommiſſaria non eſt aperienda via vendendi, & fraudandi vocatos ſoluendo ſimpliciter pretium ſub conditione multiplici, deciſ. 465. n. 23. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria, quando venduntur ſub conditione multiplici, de eo venditores non ſolent curare, ibid. n. 23.

Bona fideicommiſſaria pro diſſoluendo ære alieno Teſtatoris non poſſunt niſi in ſubſidium alienari, quando non adſunt alia bona libera, deciſ. 362. n. 11. tom. 2.

Bona libera non poſſunt dici adeſſe, quando vendenda ſunt cum bonis fideicommiſſo ſubiectis, deciſ. 465. num. 9. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria dicuntur bona noſtra donec durat fideicommiſſum, deciſ. 459. n. 36. tom. 2.

Bona alia quam fideicommiſſaria, quando adſunt, pro dotandis mulieribus deſcendentibus, non ſunt diſtrahenda bona fideicommiſſaria, deciſ. 150. n. 36. tom. 1.

Et talis exiſtentia de iure non præſumitur, & qui eam allegat, & bona ſuppoſita fideicommiſſo iam ſunt data in dotem, tenetur probare adeſſe alia bona libera, ibid. n. 37.

Bona fideicommiſſaria poſſunt dari in dotem deſcendentibus, & non cadunt amplius ſub fideicommiſſo, deciſ. 451. num. 15. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria poſſunt dari in ſubſidium tam pro dote ſpirituali, quàm temporali, deciſ. 451. num. 16. tom. 2.

de Bonis fideicommiſſi hæredis teſtator, quando diſpoſuit tunc hæres ſimpliciter adeundo, cenſetur acquieſcere tali diſpoſitioni, quamuis ex proprija perſona ſit vocatus, deciſ. 140. num. 29. 30. 31. tom. 1.

Bona quando liberè ſunt relicta inſtitutis, tunc fideicommiſſum ceſſat, deciſ. 415. n. 4. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria, ſi ſint extrahenda pro dote, aliud eſt, ſi de conſtitutione dotis, & aliud ſi de eiuſdem reſtitutione, deciſ. 438. n. 8. & 9. tom. 2.

Bonorum conſeruatio in familia, cauſa hæc expreſſa à Teſtatore, fieri nequit citra onus fideicommiſſi gradualiter deſcenſiui, deciſ. 83. n. 9. tom. 1.

Bona ſuper quibus filius elegit legitimam non continentur ſub fideicommiſſo, deciſ. 81. n. 3. tom. 1.

Bona fideicommiſſo ſubiecta, vel alienari prohibita, quando poſſint alienari, pro diſſoluendo ære alieno Teſtatoris, deciſ. 362. n. 10. tom. 2.

Bona grauata reſtitutioni tradens ſcienti non tenetur de euictione, quia cum eodem onere recepiſſe videtur, deciſ. 397. n. 14. tom. 2.

Bona fideicommiſſaria indiſtinctè non poſſunt alienari, deciſ. 415. n. 31. tom. 2.

Bona fideicommiſſi particularis non ſubiacent debito legatorum, nec etiam per viam contributionis reſiſtente voluntate teſtatoris, deciſ. 153. n. 10. tom. 1.

Bona fideicommiſſo ſubiecta, quando diſtrahuntur pro congruè dotando deſcendentes, reducuntur ad eum ſtatum, quo erant ante fideicommiſſum, deciſ. 150. n. 35. tom. 1.

Bonorum fideicommiſſorum identitas probatur ex inſtrumento diuiſionum, in quibus denunciatur bona eſſe fideicommiſſaria, deciſ. 65. n. 7. tom. 1.

Bonis fideicommiſſarijs naturaliter ineſt lege iubente, ne poſſint alienari, deciſ. 415. n. 13. tom. 2.

Bona omnia fideicommiſſi quando non ſunt neceſſaria ad congruam dotem, fructus illorum bonorum, quæ ſuperſunt, quid faciendum ſit, deciſ. 438. n. 47. tom. 2.

Bonis fideicommiſſarijs, & aliquid ſit additum, non dicitur illud fideicommiſſo quoque ſubiectum, & hoc ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè fuerit adiectum, deciſ. 125. n. 10. tom. 1.

ad Bona fideicommiſſaria, quando quis amplius aſpirare non poſſit, deciſ. 30. n. 45. & 46. tom. 1.

Bona fideicommiſſaria hæres alienando cenſetur elegiſſe ea, pro detractionibus ei competentibus, deciſ. 241. num. 36. tom. 1.

de

de Bonis fideicommiſſarijs, quando teſtator præſumatur voluiſſe diſponere, deciſ. 340. n. 18. tom. 1.

Bona omnia exiſtentia de tempore mortis compleƈtuntur ſub diſpoſitione, l. hac ædiƈtali, de ſecund. nupt. deciſ. 406. num. 33. tom. 2.

Bona hæreditaria non poſſunt dici non adeſſe, ſi in rei veritate, adſunt, deciſ. 249. n. 31. tom. 1.

Bona fideicommiſſaria non poſſunt alienari in præiudicium vocatorum, deciſ. 271. n. 19. tom. 1.

Bona fideicommiſſo ſuppoſita in dotem data remanent libera à vinculo fideicommiſſi, perinde, ac ſi illi nunquam fuiſſent ſubieƈta, deciſ. 55. n. 7. 25. & ſeqq. tom. 1.

Bona ſubieƈta fideicommiſſo quod quis poſſideat, ex quo benè probetur, deciſ. 160. n. 4. tom. 1.

Bona fideicommiſſaria, vt ex gratia principis alienari poſſint requiritur vt creditores vrgeant, deciſ. 75. n. 8. tom. 1.

Bona libera, quando non adſunt pro reſtitutione dotis, tunc bona fideicommiſſaria ſunt obnoxia tali oneri, deciſ. 174. n. 8. tom. 1.

BONA IN GENERE.

Bona patrimonialia propriè ſunt, quæ proueniunt à patre, matre, & alijs conſanguineis, & non illa, quæ proueniunt è propria induſtria, deciſ. 118. n. 23. tom. 1.

Et ſic vulgo ab omnibus id interpretatur, ibid. n. 24.

Bonis paternis, & auitis incumbit onus dotandi liberè fœminas deſcendentes, deciſ. 461. n. 4. tom. 2.

Bona paterna per filios vendita nulla facta expreſſione, quod eſſent feudalia, allodialia & hæreditaria præſumuntur, deciſ. 48. n. 14. 20. & ſeq. tom. 1.

Bona conſignata à patre inter filios, ſi eorum dominium in eos tranſtulerit, cenſentur donata, quamuis fuerit diƈtum per patrem, ſe dare in peculium, deciſ. 387. n. 25. tom. 2.

Bonorum Patrimonialium appellatione comprehenduntur omnia bona quocumque titulo proueniant, deciſ. 18. num. 10. tom. 1.

Bona, propria induſtria, & titulo ſingulari acquiſita veniunt etiam appellatione bonorum patrimonialium, ibid. n. 11.

Bona debita filio, ex ſubſtantia matris per diſpoſitionem ſtatuti prohibentis mulieri alijs quam filijs relinquere bona ſua, deciſ. 66. n. 11. tom. 1.

Id habet filius ex præcepto ſtatuti, quamuis mater ea bona filio reliquerit in teſtamento, ibid. n. 12.

Bona mulieris, præſumuntur eſſe mariti, ad hoc vt in dubio excludatur præſumptio turpis quæſtus, deciſ. 499. num. 3. tom. 2.

Bona per mulierem in dotem data tranſeunt cum onere ſuo deciſ. 55. n. 31. tom. 1.

Intellige de onere intrinſeco, & neceſſario, quod facto mulieris auferri non poteſt ſecus de onere fideicommiſſi, quod ab illis reijcitur vbi non adſunt bona libera, deciſ. 55. num. 32. tom. 1.

Bona in dotem data, non videntur omni reſpeƈtu alienata, cum ratione promiſcui vſus dicitur naturaliter permanere in dominio mulieris, deciſ. 438. n. 7. tom. 2.

Bona omnia mulieris dum dantur in dotem, tunc tranſeunt cum ſuo onere, deciſ. 150. n. 31. tom. 1.

Bona præſumuntur vxoris, & non viri, quando mulier præſtitit conſenſum in alienatione eorum, deciſ. 439. num. 9. tom. 2.

Bona data in dotem, æſtimata, tranſeunt in dominium viri non ſecus ac ſi emiſſet, deciſ. 402. n. 5. tom. 2.

Bona, quando nulliter ſubhaſtantur, emens facit fruƈtus ſuos, dum ei non fuit reſtitutum pretium, deciſ. 541. n. 23. & 24. tom. 1.

Referuntur plures Doƈtores in varij traƈtatibus, & conſilijs qui ſubſtinuerunt, quod mulier petens dotem ex fideicommiſſo teneatur probare non adeſſe bona libera, Rub. ad deciſ. 150. n. 47. tom. 1.

Et ſic in diuerſis Orbis Tribonalibus fuit deciſum, & præſertim in Rota Lucen. Rub. ad deciſ. 150. n. 49. tom. 1.

in Senatu Mantuano, ibid. n. 50.

in Regio Conſilio Neapolitano, ibid. n. 51.

in Senatu Cataloniæ, ibid. n. 52.

in Rota Bononien. ibid. n. 53.

in Regia Audientia Baren. ibid. n. 54.

& in Rota Romana, ibid. n. 55.

Bonorum extradotalium fruƈtus peruenti ad manus mariti, an præſumantur ab eo conſumpti de vxoris conſenſu, deciſ. 349. n. 4. tom. 2.

Et quid ſit dicendum de fruƈtibus bonorum paraphernalium, ibid. n. 5.

Bonorum extradotalium fruƈtus regulariter non præſumuntur conſumpti de voluntate vxoris, ibid. n. 15.

Bona pupilli, vt tutor valide alienet, requiritur iuſta, & neceſſaria cauſa alienationis, ita vt ſola vtilitas non ſufficeret, deciſ. 341. n. 2. tom. 2.

Bonorum ſtabilium pupilli diſtraƈtio non eſt admittenda, dum aliter neceſſitati poteſt prouideri, ibid. n. 16.

Bonorum pupilli alienatio non ſubſiſtit, ſi non appareat de neceſſitate cauſæ, deciſ. 341. n. 5. tom. 2.

Bona minoris non poſſunt alienari, niſi pro ea parte, quæ vrget neceſſitas, ibid. n. 6.

Bona, quando mulier extraƈta fuerunt, iuſtè quis ad ea reintegratur, deciſ. 110. n. 6. tom. 1.

Bona intelliguntur deduƈto ære alieno, deciſ. 447. num. 14. tom. 2.

Bona, quando pleno iure ſpeƈtant ad filios pater non poteſt in eis prætendere vſumfruƈtum, deciſ. 387. n. 19. tom. 2.

Bona libera quod non adſint ad effeƈtum vt dos ſit extrahenda fideicommiſſo, quis debeat probare, deciſ. 438. num. 36. tom. 2.

Beneficij collatio facta ab Ordinario ob negligentiam patronorum, ex hoc Ordinarij non concludunt iuſpatronatus, immo excludunt, deciſ. 321. n. 24. tom. 2.

Bona laicalia dum tranſeunt ad Clericos, tunc onera, quæ inſunt eis non propter bona, ſed propter perſonas, illa non tranſeunt ad Clericos, Rub. ad deciſ. 412. n. 62. tom. 2.

Bona, quando dicantur obnoxia oneribus propter perſonas, & non propter bona, ibid. n. 63. 64. 66. & 67.

Bona alia non extare aſſerens, transfert onus probandi in aduerſarium; vbi pro aſſerente vigens præſumptio ex publico Cataſtro adeſt, Rub. ad deciſ. 150. n. 157. tom. 1.

Bona iuriſdiƈtionalia cenſentur relicta ſolis agnatis, licet hæredum mentio facta fuerit, deciſ. 401. n. 30. tom. 2.

Bona donata, quando ſunt inter ſe diſtincta, & ſeparata, tunc ex ineffeƈtuatione partis, non infertur ad ineffeƈtuationem totius, deciſ. 30. n. 20. tom. 1.

Bonorum diuiſio facta à patre inter filios, ſi habuerit vim vltimæ voluntatis, poteſt quandocumque reuocari, deciſ. 334. n. 2. tom. 2.

Bona, tanti fuerunt ſubhaſtata, ergo tantum valent, eſt inualida conſequentia, deciſ. 455. n. 13. tom. 2.

Bona, quæ non ſunt hæreditaria, ſed reperta in hæreditate, & deſcripta in inuentario, non ideo efficiuntur talia, deciſ. 463. n. 16. tom. 2.

Bona ſua, quis non debet ita claudere, vt benignitas ea non poſſit aperire, nec ita aperienda, vt omnibus pateant, Rub. ad deciſ. 56. n. 9. tom. 1.

Bona patrimonialia Clericorum non cadunt ſub ſpolio, deciſ. 386. n. 10. tom. 2.

Bona ſua omnia, quando quis penitus donauit, ſanè non poterit teſtari, quia ſi nihil ſibi reſeruauit deriſorium erit eius teſtamentum, Rub. ad deciſ. 21. n. 80. tom. 1.

Bona mobilia qualiter debeant deſcribi in inuentario bonorum hæreditariorum, deciſ. 85. n. 22. tom. 1.

Bona aliena, quando à teſtatore fuerunt alicui in teſtamento relicta quid hæres facere debeat, deciſ. 485. n. 52. tom. 2.

Bonorum integra conſignatio, quando non probatur, quod fuerit facta, deciſ. 331. n. 4. tom. 2.

Bona futura, nunquam cenſentur donata, niſi id fuerit expreſſum, Rub. ad deciſ. 21. n. 152. tom. 1.

in Bonorum vniuerſitate vendita, omnia comprehenduntur, quæ non ſunt nominatim excepta, Rub. ad deciſ. 46. n. 18. tom. 1.

Bona debitoris, quando iure creditoris venduntur & extraneo licitatori deliberantur, tunc ſecundus creditor offerre non valet, & quare, deciſ. 95. n. 7. tom. 1.

Bona non ſemper præſumuntur ſtare in eodem ſtatu, cum ſint mutabilia curſu temporis, deciſ. 187. n. 10. tom. 1.

Bona libera dici non poſſunt niſi illa quæ deduƈto ære alieno ſuperſunt, deciſ. 75. n. 2. tom. 1.

Bona non ſufficit, quod fuerint deſcripta in Inuentario, dum conſtat male fuiſſe deſcripta, deciſ. 169. n. 20. tom. 1.

Bona alicuius, quando quis adminiſtrauit, poteſt conueniri ad reddendam rationem adminiſtrationis, deciſ. 283. num. 2. tom. 1.

Bona, quando fuerunt expreſſa in genere, & poſtea dinumeratæ ſunt ſpecies bonorum mobilium, & immobilium, tunc non dicuntur dinumeratæ ſpecies poſt genus, ſed qualitas adieƈta generi, & ſpeciebus, deciſ. 154. n. 6. tom. 1.

Bona ſi ſint prohibita hypotecari, ſine conſenſu alicuius tunc nulliter dicuntur hypotecata ſine illius conſenſu, deciſ. 483. n. 11. tom. 2.

Bona in quibus alter habet vſumfruƈtum vbi venduntur, ſolet pretium ad commodum vſufruƈtuarij reinueſtiri, deciſ. 48. n. 18. tom. 1.

Bona non extare pro ſolutione legatorum, qui dicit, cum hæreditas præſumatur ſoluendo, ei incumbit onus probandi.

bandi, deciſ. 153. num. 16. tom. 1.

Bonorum regiſtratio facta in caraſtro, obligat perſonam regiſtrantem, ſed non rem, Rub. ad deciſ. 412. n. 28. tom. 2.

Bona, quando fuerunt aſſignata in pignus non poteſt dici quod fuerunt data in ſolutum, deciſ. 388. n. 23. tom. 2.

Bona, quoties veniunt conſecutiuè quoad perſonam, ſemper ſe habent per modum conſequentis, & non per modum antecedentis, Rub. ad deciſ. 56. n. 109. 110. tom. 1.

Bona aliqua, ſi quis ab aliqua perſona habuerit, dato, quod iſte perſonam illam in eis inſtituerit hæredem, dicitur potius ea bona reſtituere, quam dare, deciſ. 193. n. 18. tom. 1.

Bona Ciuitatis non poſſunt in contractum deduci, non adhibitis ſolemnitatibus neceſſarijs in alienatione bonorum Ciuitatis, deciſ. 189. n. 12. tom. 1.

Bona debent cedere in vtilitatem eorum, à quibus fuerunt ſequeſtrata, deciſ. 404. n. 18. tom. 2.

Bona aliqua, quod poſſidebantur à debitore de tempore obligationis ex quo iuſtificetur, deciſ. 426. n. 10. & 11. tom. 2.

Bona alienata, præſumuntur æquipollentia pro ſatisfactione ſui crediti dum non probantur quod ſint inſufficientia, deciſ. 384. n. 18. tom. 2.

Bona libera honeſtæ dotis ſufficientia, quando probantur deficere, in his terminis intra diſpoſitin auth. res quæ, C. comm. de leg. Rub. ad deciſ. 15. n. 46. tom. 1.

Bonorum conſeruatio in familia fieri nequit, ſi diſpoſitio ad ſolos filios reſtringatur, deciſ. 382. n. 51. tom. 2.

Bona in familia non conſeruarentur, ſi in caſu mortia non eſſet inductum fideicommiſſum, deciſ. 83. n. 5. tom. 1.

Bona ſtabilia reddere ſolent fructus ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 455. n. 9. tom. 2.

ex Bonorum adminiſtratione, non benè arguitur ad proprietatem eorumdem bonorum, deciſ. 24. n. 12. tom. 1.

Bonorum adminiſtrationem ſuſcipiens, tenetur de eis reddere rationem, deciſ. 436. n. 4. tom. 2.

Siue conſideretur vti merus executor teſtamentarius, deciſ. 436. n. 5. tom. 2.

Siue vti procurator, ibid. n. 6.

Siue, vt quilibet adminiſtrator, ibid. n. 7.

Bona, quod non adſint pro ſolutione legatorum, qui hoc aſſerit probare tenetur, deciſ. 83. n. 32. tom. 1.

Bona etiam, quæ nobis competunt ſub ſpe, rectè in bonis noſtris eſſe dicuntur, atque ad nos pertinere dicuntur, deciſ. 158. n. 14. tom. 1.

Bona, quæ etiam nobis competunt ſub ſpe, licitè in contrarium deduci poſſunt, ibid. n. 14.

ſub Bonorum vniuerſitate multa tranſeunt, quæ de per ſe, non tranſirent, Rub. ad deciſ. 46. n. 123. tom. 1.

Bona aſcendentium ſunt exempta à fideicommiſſo pro dotandis deſcendentibus, deciſ. 271. n. 1. tom. 1.

Bonorum appellatione, tunc veniunt iura, & actiones, quando adeſt aliqua dictio vniuerſalis, deciſ. 390. n. 3. tom. 2.

Bona poſſeſſa à filio in loco, vbi pater eius poſſidebat, præſumuntur eſſe illa eadem, quæ à patre poſſidebantur, deciſ. 144. n. 2. tom. 1.

Intellige dum non exhibetur alius titulus, nec apparet de acquiſitionibus filij, deciſ. 144. num. 2. amplia num. 4. tom. 1.

Bonorum ſtabilium fructus taxantur ad rationem quinque pro centenario, vbi contrarium non probatur, deciſ. 226. n. 4. tom. 1.

Bona renunciata mediante pacto de non petendo, dicuntur donata, & acquiruntur donatario, eiuſque hæredibus quicumque illi ſint, deciſ. 290. n. 2. tom. 1.

Bonorum adminiſtrator debet oſtendere in cauſam præſcriptam, impendiſſe fructus eorum, deciſ. 436. n. 8. tom. 2.

Bona, quando ſubhaſtantur, dominium eorum tranſit in licitatorem, deciſ. 125. n. 1. tom. 1.

Bona, ſi non conſtet ex quo titulo, & cauſa ad aliquem præuenerunt quid ſit præſumendum, deciſ. 291. n. 20. tom. 1.

Bona aliqua non poſſunt dici eſſe in alicuius hæreditate ſi tam legitimè fuerunt ſubhaſtata, & deliberata, deciſ. 483. num. 26. tom. 2.

Bona, poſtquam ſunt adita efficiuntur propria adeuntis, deciſ. 32. n. 53. tom. 1.

Bona acquiſita ex propria Induſtria à Religioſo, ſi habeat licentiam teſtandi, ad ſui libitum poteſt de illis diſponere, deciſ. 18. n. 26. tom. 1.

Bona non poſſunt dici libera ſi fuerint intricata, & debitis onuſta, Rub. ad deciſ. 150. n. 147. tom. 1.

Bona renunciata mediante pacto de non petendo, dicuntur donata, & acquiruntur donatario, eiuſque hæredibus quicumque illi ſint, deciſ. 290. n. 2. tom. 1.

ad Bonorum identitatem probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes, deciſ. 144. n. 6. tom. 1.

Bona ſua omnia, quando quis penitus donauit, ſanè non poterit teſtari, quia ſi nihil ſibi reſeruauit deriſorium erit eius teſtamentum, Rub. ad deciſ. 21. n. 80. tom. 1.

Bona libera præſumuntur extare contra hæredem qui inuentarium non confecit, deciſ. 399. n. 23. tom. 2.

Bonorum poſſeſſio à defuncto intra tempus ſtatutum non agnita, non tranſit ad eius hæredes talis agnitio, deciſ. 353. n. 46. tom. 2.

Bona quando dicantur ſpecialiter hypothecata & non data in ſolutum, deciſ. 388. n. 18. 20. 21. & 24. tom. 2.

Bona defuncti tranſeunt ad hæredes, cum ſuo onere, deciſ. 368. n. 15. tom. 2.

Bonorum ſtabilium fructus æſtimantur ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 341. n. 12. & 25. tom. 2.

Bona in vxorem integraliter non poſſunt tranſmitti ſecundum ſtatutum Mutinen. deciſ. 460. n. 26. tom. 2.

Bona, quod quis vnciatim acquiſiuit, non raro, vniuerſa ſemel in vnius ſcorti, aut ſcurræ marſupium effundit homo prodigus, Rub. ad deciſ. 56. n. 9. tom. 1.

Bona, quæ non probantur deueniſſe ad manus tutoris, non tenetur ipſe de eis reddere rationem, deciſ. 341. num. 10. & 31. tom. 2.

Bonorum amiſſio facilius conceditur, quam amiſſio, quam liberi arbitrij, Rub. ad deciſ. 56. n. 107. tom. 1.

Bona, etiam aliena reperta in hæreditate Teſtatoris deſcribi etiam debent in inuentario, deciſ. 463. n. 25. tom. 2.

Bona libera dici non poſſunt, ſi deuolui debent de primogenito in primogenitum, deciſ. 48. n. 20. tom. 1.

Bona immobilia pupilli, dum alienantur debet conſiderari an adſint bona minus damnoſa, quæ vendi poſſint, deciſ. 341. n. 17. tom. 2.

Bonorum ſuorum appellatione, non veniunt bona, de quibus quis non poteſt diſponere, niſi ad vitam ſuam tantum, deciſ. 451. n. 2. tom. 2.

Bona ſtabilia quod plus, vel minus reddiderint, quam quinque pro centenario incumbit onus probandi, deciſ. 455. n. 11. tom. 2.

Bona laicalia quare non debet eſſe mirum, quod dum tranſeant ad Clericos, debeant immunia eſſe ab oneribus laicorum, Rub. ad deciſ. 412. n. 16. tom. 2.

Bona æſtimantur ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 36. n. 4. tom. 1.

Bona ad fauorem alicuius quando poſſunt hypotecari, poſſunt etiam ad eiuſdem fauorem deliberari, deciſ. 483. num. 13. tom. 2.

Bona non poſſunt conſeruari in familia, ſi de eis eſſent ſoluenda legata, deciſ. 83. n. 20. tom. 1.

Bonorum appellatione non veniunt iura, & actiones, quando adeſt vnica tantum dictio vniuerſalis, deciſ. 390. num. 4. tom. 1.

Bona in quibus defunctus habuit, nedum vſumfructum, ſed etiam proprietarium, tranſeunt ad eius hæredes, deciſ. 127. n. 24. tom. 1.

Bonorum liberorum exiſtentia ex quibus non dicatur probata, deciſ. 150. n. 40. tom. 1.

Bona alicuius, quod remanſerint hypothecata ſub generali obligatione bonorum, ex quibus probetur, quod erant in illius dominio, deciſ. 373. n. 2. & 3. tom. 2.

Bona Tutoris poſt ſuſceptam tutelam in alios tranſlata tranſeunt cum vinculo hypotecæ ad fauorem pupilli, deciſ. 242. num. 7. tom. 1.

Bona donata reuocabiliter cadunt ſub ſpolio, deciſ. 440. n. 18. vide n. 19. tom. 2.

Bonorum ſuorum adminiſtratio iuſtum eſt, vt vnicuique committatur, Rub. ad deciſ. 21. n. 7. tom. 1.

Bonorum appellatione, non veniunt iura, & actiones, deciſ. 390. n. 2. tom. 2.

BONONIÆ adeſt ſtatutum Mercatorum circa concurſum creditorum, quo ad bona fallitorum quid diſponat, deciſ. 179. n. 17. tom. 1.

Et an diſpoſitioni d. ſtatuti ſubiaceant creditores habentes obligationem Cameralem, ibid. n. 18.

B O N V M.

Bonum ius etiam ad effectum manutentionis ex ipſa poſſeſſionem colligitur, deciſ. 38 n. 17. tom. 1.

Bonum nullum eſt, niſi voluntarium, Rub. ad deciſ. 56. n. 219. tom. 1.

Bonus, licet quis præſumatur, non tamen præſumitur optimus, Rub. ad deciſ. 150. n. 130. tom. 1.

Bonna licet quilibet præſumatur, donec contrarium probetur, tamen id non habet locum in præiudicium tertij, ibid. n. 129.

B R E V E.

Breue Apoſtolicum derogatorium fideicommiſſi, ſi ſit executiuum per alium, quam per executorem deputatum non valet, deciſ. 157. n. 4. tom. 1.

Breue à Papa obtentum eſt ſobreptitium, ſi ius tertij non fuit Papæ narratum, deciſ.217. n.25. tom. 1.
Breue ſubreptitium allegari non poteſt, ibid. o,25.
Breue Apoſtolicum, ſuper licentiam tranſigendi cum Eccleſia, non probat ipſam tranſactionem, maximè ſi de forma tranſactionis in eo nihil dicatur, deciſ.155. o.24. tom.1.
Breue Principis non ſuffragatur, dum narrata in eo, non fuerant iuſtificata, deciſ.347. n.15. tom.2.
Breue Summi Pontificis eſt indiuiduum, deciſ.360. num.12. tom. 2.
Circa Declarationem diuerſarum Bullarum habes in calee Indicis.

C

CADVCITAS.

Caducitas ceſſat, dum adeſt iuſta cauſa differendi ſolutionem canonum, deciſ.119. o.17. tom.1.
Caducitas, & priuatio dominij non poteſt conuenire ſimplici conductori, ſed potius emphyteutæ, deciſ. 89. oum. 13. tom. 1.
Caducitatem ad excludeodam quamlibet cauſam, & interpretationem, ſemper Rota admittere ſoler, deciſ. 26. num. 23. tom. 1.
Cadocitas incurſa per anteceſſorem, non poteſt declarari contra ſucceſſorem, deciſ. 26. num. 17. & ſeqq. vbi vide. tom. 1.
Amplia concluſionem procedere etiam, quod illa vigore pacti incurratur, ibid. o. 18.
Caducitas, vt euitetur ſufficit quælibet cauſa etiam irrationabilis, & erronea, deciſ. 119. n. 21. tom.1.
Caducitas ob non ſeruatas conuentiones ita demum incurritur ſi deuolutio ſit adeo clara, & inexcuſabilis, vt nullo velamine celari poſſit, deciſ.26. n.21. & ſeqq. tom.1.
Caducitas eſt pœna, deciſ. 101. n.16. tom.1.
à Caducitate, & pœna quis excuſatur ſtante cauſa, deciſ. 286. n. 12. tom. 1.
Caducitatem, qnando Dominus, directus non vult declarare, alius nequit hoc facere, deciſ. 483. o.44. tom.2.
Caducitati locos eſſe ſolet ex alienationibus irrequiſito Domino factis, & ſine ſolutione laudemij, deciſ. 53. num. 10 tom. 1.
Caducitas intentata à Proprietario, ex quo res emphyteutica ſine eius conſenſu fuit vendita, imputari ei debet, qui fuit in mora, deciſ. 140. n. 11. tom. 2.

CALCVLVS.

Calculus factus contra debitorem eius creditori nocere non poteſt, ſi io eo creditor citatus non fuit, deciſ. 242. n. 5. lim. vt n. ſeq. tom. 1.
Calculus in pluribus partitis erroneus ita, & in reliquis præſumitur, deciſ.248. n.22. tom.1.
Calculus erroneus non habetut in conſideratione, deciſ.39. n.11. tom.1.
Calculatori Iudicialiter electo, à cuius relatione reclamatum non fuit, ſtari debet, deciſ. 214. n.2. tom.1.

CALVMNIA.

Calumniæ vehemens ſuſpicio in petenda remiſſoria ſatis arguitur, ex quo plures teſtes iam fuerunt examinati, & nihil fuit probatum, deciſ.128. n.9. tom.1.
Calumniam petentis remiſſoriam Iudex ex pluribus cauſis deducere ſolet, deciſ.223. n.6. tom.1.
Calumniæ ſuſpicio lo petente remiſſoriam angetur, non ſolum vbi illa poſt plures inſtantias fuit petita, verum etiam ſi poſt didicita, ac plenè diſcuſſa dicta teſtium petatur, ibid. num. 5.
Calumniam petentis remiſſoriam Iudex ex pluribos cauſis deducere ſolet, ibid. n. 6.

CAMBIA.

Cambium fuiſſe contractum inter aliquos ex qno arguatur, deciſ.148. n.11. tom. 1.
Cambiorum ſolidatio ſimplex aliod eſt, & aliod ſi ex Inſtrumento ſolidationis appareat de iuſtitia, & validitate, ipſorum cambiorum, deciſ. 69. n. 25. tom.1.
Cambia, non præſumitur debitor voluiſſe ſoluere, niſi omnia pro iuſtitiæ contractus neceſſaria præceſſerint, ibid. num. 6.
Cambia, quando fuerunt iam ſoluta, & petitur ſors principalis, tunc an onus probandi cambia quod fuerint vera, & realia ſpectet ad debitorem, ibid. n.5.
Cambia, vt debeantur, debet probari tranſmiſſio literarum, ac reditu, & ſat non eſt, quod pars id remiſerit, ibid. num. 21.
Aliàs aperiretur via fraudibus, & vſurariæ prauitati, ibid. oom. 22.
Cambia non debentut, quando non docetur de literis cambij, earum tranſmiſſione ad nundinas, ac reditu, ibid. num. 3.
ex Cambijs ſiccis, & illicitis non debentur fructus, ibid. num. 3.
Cambij contractus non poteſt dici impletus, ob non ſolutionem pecuniarum, deciſ.183. n.24. tom. 1.
Cambia, vt probentur, debent exhiberi literæ originales, deciſ.145. n. 7. tom. 1.
Cambia poſſunt fieri ſine literis, nec pertinet ad iuſtitiam cambij, quod fiat per literas, vel ſine, deciſ. 69. o.41. tom.1.
Cambia vt licite debeantur de realitate illorum cum effectu conſtare debet, per partitas oempè librorum, aut literas nuncupatas, *de ſpacci*, deciſ.224. o.4. tom.1.
Cambia, quod debeantur, eorom iuſtitia non deducitur, ex quo fuerunt ſolidata computa cambiorum inter partes, deciſ.69. n.24. tom.1.
Cambiorum validitas præſumitur ex eorum ſolidatione facta à debitore, ibid. n.8.
Cambia, niſi ſint vera, & realia, & fructus fuerunt ſoluti, & ſi cantet in cauſa cambiorum, lex tamen ioterpretatur in cauſa ſortis, ibid. n.31. & 32.
Idemque eſt; quod in cauſam ſortis debitor ſoluerit nominatim, vel interpretatiuè per interpretationem legis, ibid. n. 33.
Cambia, quando non debentor, tunc ſi ſoluantur fructus, illi ipſo iure cedunt in ſortem principalem, ibid. n. 1.
Cambiandi, & recambiandi facultas in certis caſibus conceſſa, illis non euenientibus nihil operatur, deciſ. 224. num. 1. tom. 1.
CAMPANÆ ſonus eſt neceſſarius, dum poſſeſſio capitur capitulariter, & quod interuenerit, non ſtatur aſſertiooi Notarij ſiue teſtium, deciſ. 138. n. 11. tom.1.
CANCELLATIO denotat meotem cancellantis fuiſſe, vt oon veniant ea, quæ ſunt cancellata, Rub.ad deciſ.254. n.103. tom. 1.
Canceliatio declarat mentem Papæ, vt ſub verbis generalibus non veniant ea, quæ foerunt caocellata, ibid. n.106.
CANIS, dantibus blanditur, non dantibus oblatrat, & malos etiam mordet, Rnb. ad deciſ.21. n.11. tom.1.

CANON.

Canonem non ſoluens ob paupertatem, an incidat in caducitatem, deciſ.119. n.12. tom.1.
Canonum reſeruatio, eſt ſignum dominij, deciſ. 85. num. 15. tom. 1.
Canonis ſolotio, quid arguat, deciſ. 89. n.30. tom.1.
Canon dicitur annus redditus emphyteuticus, ibid. n. 38.
Canonis ſolutio certa die redijt ſingulis aonis, ibid. n.38.
Canon aliud eſt, quod ſoluatur in recompenſationem froctuum, & aliud ſi modicum ſoluatur in recognitiooem directi dominij, deciſ.57. n.22. tom. 1.
Canonis ſolutio, quæ fit pro empbiteuſi eſt, quid minimum in ſignum recognitionis directi dominij, deciſ.232. n.209. & ſeq. vbi vide. tom. 1.
Canon dicitur annnus redditus emphiteuticus, deciſ. 57. n. 8. tom. 1.
ex Canonum non ſolutione intentari poteſt caducitas. deciſ.269. n. 8. tom. 1.

CANONICATVS.

Canonicatus poſſeſſio habetur pro capitulariter capta, dum nulla vrgente cauſa capitulum recuſauit eam tradere, deciſ.388. n. 1. tom. 2.
Canonicatus eſſe non poteſt ſine præbenda, re, & ſpe, deciſ.374. n.14. tom.2.
Canonicatus poſſeſſio capi debet capitulariter, deciſ.78. num.1. tom. 1.
Quod eſt verum etiam ſi procedatur de mandato executoris, ibid. n. 1.
Canonicatus poſſeſſio, vt legitimè dicatur capta, ſufficit, quod ſit tradita à Canonicis nomine Capituli, & Capitulum repreſentantibus, ibid. n. 3.
Canonicatus poſſeſſionem, quando quis accipit, dicitur etiam accepiſſe poſſeſſionem omnium rerum, & iurium ad illum pertineotium, deciſ.374. n. 6. tom. 2.
ad Canonicatus poſſeſſionem capiendam non requiritur actus capitularis, ideſt quod Capitulum fuerit legitimè conuocatum, deciſ.78. o.2. tom.1.
Canooicatus oon poteſt dici effectus litigioſus, ſi lis non ſit ſuper Canonicatus, ſed ſuper priuatione, ibid. n.8.
Canonicatus poſſeſſiooem, quando Conooici recuſant ſine iuſta cauſa tradere, tunc quoquomodo poteſt tradi, ibid. num. 5.

C A-

CANONICVS.

Canonici omnes non poſſunt dici abeſſe à diuinis, dum vnus adeſt, vel debuit haberi pro præſente, & inſeruiente, deciſ. 117. n.10. tom.1.
Canonicus antiquior, non nuncupatur, qui eſt maior in ordine ad ætatem, ſed qui prius Canonicatus fuit adeptus, deciſ. 5. n. 7. tom. 1.
Canonicus iuſtè impeditus ſeruire Eccleſiæ, licet lucretur diſtributiones quotidianas, & id ei ſatis eſſe debet &c. deciſ. 117. n. 21. tom. 1.
Canonicus iuſtè impeditus intereſſe diuinis, fingitur præſens, vt admittatur ad portionem ſibi debitam, ibid. n. 16.
Canonici, quando dicantur deueniſſe ad Synodum vti vniuerſi, & non vti ſingulis, deciſ. 291. n. 18. tom. 1.
Canonicus Coadiutor gaudet priuilegijs veri Canonici quoties verba Coadiutoriæ ſunt ampliſſima, & non agitur de præiudicio Coadiuti, aut alterius Canonici, deciſ. 259. n. 11. tom. 1.
Canonicus legitimè impeditus habetur pro præſente, quoad lucrandum diſtributiones quotidianas, deciſ. 117. num. 5. tom. 1.
Canonicorum ætas in Eccleſijs Collegiatis, ſat eſt, quod ſint 14. annorum, deciſ. 78. n. 11. tom. 1.
Canonicus præſens diuinis per fictionem, non ſubit maiorem laborem propter abſentiam aliorum Canonicorum, quam ſi verè eſſet præſens in Choro, deciſ. 117. n. 20. tom. 1.
in Canonico etiam vnico quando Capitulum poſſit repreſentari, deciſ. 78. n. 4. tom. 1.
Canonici quando fuerunt vocati, & interuenerunt, nec ſe oppoſuerunt, cenſentur conſenſiſſe geſtis ab alijs Canonicis, deciſ. 416 n. 14. tom. 2.
Canonicus nouus, qui tenetur ſoluere dimidiam portionem fructuum, imprimis detrahenda eſt penſio, deciſ. 129. num. 25. tom. 1.
Canonici, ſi habeant curam animarum, pernecеſſe tenetur ad ſinodum interuenire, deciſ. 103. n. 8. tom. 1.
in Canonicatibus Pœnitentiarijs requiritur ætas 40. annorum, deciſ. 14. n. 7. tom. 1.

CAPITVLVM.

Capitulum conuocandi munus abſente, vel impedito Decano, ſpectat ad Canonicum, ſeu Canoniſſam ſeniorem, deciſ. 196. n. 2. tom. 1.
Capitulum conuocare eſt actus Iuriſdictionis, deciſ. 181. num. 9. tom. 1.
Capitulum, dum recuſauit tradere poſſeſſionem Canonicatus capitulariter, debet probare, quare id denegauit, deciſ. 389. n. 2. tom. 2.
Capitulum Mediolanen. per tot ſecula viris doctrina, & nobilitate conſpicuis, abundat, deciſ. 337. num. 12. & 13. tom. 2.
Capitulum non poteſt præiudicare Eccleſiæ, deciſ. 301. num. 28. tom. 1.
Capituli conuocatio non requiritur, niſi vbi agitur de electione, vel receptione iuris, quæ ſit per capitulum, Papa mandante, vt eligat, vel conferat, deciſ. 538. n. 16. tom. 1.
de Capitulo conuocando fruſtra agitur, dum omnes Canonici ſunt præſentes actui, ibid. n. 15.
Capitulum poſſidens vigore vnionis, debet citari a prouiſo Apoſtolico, deciſ. 433. n. 56. tom. 2.
Capitulum non poteſt allegare iuris aſſiſtentiam pro ſe, ſuper perceptione Decimarum, deciſ. 110. n. 5. tom. 1.
Et maximè, ſi Eccleſia contra quam prætenditur exactio, non eſt intra limites Diœceſis, ibid. n. 6. & 7.
Capituli celebrandi actus continet ſub ſe electionem officialium, & diſtributionem emolumentorum, deciſ. 257. n. 26. tom. 1.
Capitulum quando non dicatur acquiſiuiſſe eius ſimultaneæ collationis beneficiorum, vna cum Ordinario, deciſ. 377. num. 12. tom. 2.
Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ exercere poteſt animarum curam, deciſ. 37. n. 3. tom. 1.
Capitulum poteſt compelli ad præſtandum conſenſum pro facienda vnione, quoties iuſta cauſa concurrit, deciſ. 222. n. 11. tom. 1.
Capituli conuocatio non requiritur, vbi agitur de nuda receptione facti ad mandatum Papæ, quia iam prius contulerat, deciſ. 138. n. 17. tom. 1.
Capitula, quæ de mente contrahentium in inſtrumento erant addenda, dicuntur acceſſoria, & conſecutiua, deciſ. 397. num. 18. tom. 2.
Capitulum poteſt compelli ad præſtandum conſenſum pro facienda vnione, quoties iuſta cauſa concurrit, deciſ. 222. n. 11. tom. 1.
Capitulum habens indultum, ſi deinde admiſit prouiſos Apoſtolicos intulit ſibi præiudicium, deciſ. 185. n. 22. tom. 1.
Capitulum de iure communi conſtat ſe ſolo Priore, & fratribus ſine Beneficiariis, deciſ. 257. num. 12. tom. 1.
Capitulum non poteſt ſe retrahere ſine legitima cauſa ab electione magis qualificati ex duobus in paritate votorum electis cum diſcuſſione meritorum magis idoneis, deciſ. 210. num. 49. tom. 1.
Capitulum, quid poſſit opponere Canonico, dum petit traditionem poſſeſſionis Canonicatus, deciſ. 78. n. 7. tom. 1.
Capituli corpus ſtare ſine ſuo capite monſtruoſum eſt, quemadmodum etiam vt duo ſint capita eiuſdem capituli, deciſ. 257. n. 17. tom. 1.
Capitulis, quod potius ſit ſtandum, quàm inſtrumento id intelligitur, quando ſtatim fuit celebratus contractus, deciſ. 137. n. 7. tom. 1.
Secus verò ſi poſt temporis interuallum, quia cenſetur receſſum à Capitulis, & intrat præſumptio nouæ voluntatis, ibid. num. 8. 9. & 10.
Capituli inſerti in inſtrumento dicuntur pars illius, deciſ. 39. n. 8. tom. 1.
à Capitulis traditis à parte Notario, quando cenſeatur receſſum, deciſ. 187. n. 19. tom. 1.
Capitula contractuum fiunt à partibus, inſtrumenta vero à Notarijs, deciſ. 137. n. 7. tom. 1.

CAPPELLANIA.

Cappellania ſi ſit de Capitulo debet capi capitulariter, ad hoc vt ſit manutenibilis, deciſ. 326. n. 1. tom. 2.
Quod procedit etiamſi tradita fuerit de mandato Collatoris, vel alterius executoris, ibid. n. 1.
Cappellania ſi non ſit de Capitulo, non eſt neceſſe vt eius poſſeſſio capiatur capitulariter, ibid. n. 2.
Cappellania, quod ſit dignitas ex quo dicatur conſtare, ibid. num. 4.
Cappellania, quod non ſit vnita Parochiali Eccleſiæ, ex quo non doceatur, deciſ. 342. n. 2. tom. 2.
Cappellanum eligendi manus, ſpectat ad Rectorem illius Eccleſiæ, in qua Miſſæ ſunt celebrandæ, deciſ. 338. n. 2. tom. 2.
CAPTIVVS poſtliminio reuerſus, recuperat eas hæreditates, durante captiuitate, alijs delatas, deciſ. 32. num. 38. tom. 1.

CARCER.

Carcer inducere ſolet iuſtum metum, deciſ. 20. n. 2. tom. 1.
in Carcere publico, quiſque poteſt citari, deciſ. 414. num. 15. tom. 2.
Carceratus de tempore ſolutionis canonis, dicitur legitimè impeditus, & excuſatur à caducitate, deciſ. 119. n. 14. tom. 1.
Carceratio iniuſta dicitur vbi iuris ordo ſeruatus non fuit, deciſ. 208. n. 1. tom. 1.
per Carcerationem criminalem ex cauſa periurij irrogatur infamia, deciſ. 348. n. 39. tom. 1.
Carcerationis impedimentum non excuſat à comparatione in terminis citationis ad ſententiam, quando carceratio deinde ſecuta fuit, deciſ. 376. n. 15. tom. 1.
Carceratio facta ex debito vero, & valido, non inducit metum, nec dicitur irrogata iniuria, deciſ. 20. n. 7. tom. 1.

CARDINALIS.

Cardinalis conferendo beneficium, licet ſe appellet Ordinarium, cenſetur appoſita talis nominatio demonſtratiue, deciſ. 329. n. 19. tom. 1.
Cardinalium exceptuatio facta in Regul. 9. Cancellar. quid importet, deciſ. 366. n. 12. tom. 2.
Cardinalis Ordinarius, an conferendo beneficium, quando dicatur vti facultate Ordinaria, & non indulto, deciſ. 329. n. 15. tom. 2.
Cardinales ſunt exceptuati in regul. 9. Cancellariæ, & quando intret talis exceptio, deciſ. 377. n. 5. & 6. tom. 2.
Cardinalium indulta conferendi beneficia, non comprehendunt beneficia ſub duplici reſeruatione, cadentia, deciſ. 350. num. 2. tom. 2.
Cardinalibus tribuitur facultas conferendi beneficia Apoſtolica Sedi reſeruata, ac ſi affectiones non emanaſſet, deciſ. 329. n. 3. tom. 1.
Cardinalis Camerarius nullibi conſtat, quod habeat facultatem derogandi voluntatibus fundatorum, & commutandi eorum voluntates, cum id ſit reſeruatum Papæ, deciſ. 114. num. 22. tom. 1.
Cardinalis Ordinarius per generale indultum vigore regul. 8. Cancell. & vigore Indulti ſpecialis qualiter beneficia conferat, deciſ. 329. n. 2. tom. 2.
Cardinalium exceptio de qua in regul. 9. Cancellar. debet intelligi etiam de Cardinalibus, qui ſunt inferiores Ordinarij collatores, deciſ. 366. n. 20. tom. 2.
Cardinales Ordinarij dum conferunt beneficia, vice ipſius Summi Pontificis conferre dicuntur, deciſ. 329. n. 13. tom. 2.
Cardinalis habens indultum, poteſt etiam conferre beneficia reſeruata ratione menſium, deciſ. 264. n. 5. tom. 1.

propter CARNIS vitium, pauci ſaluantur, Rub. ad deciſ. 2. n.151. tom.2.

CAROLVS V. Imp. in audiendo omnes fuit rari exempli, mirantibus omnibus in tanta dignitate talem facilitatem, Rub. ad deciſ.217.n.573. tom.1.

Et quid generosè reſpondit ſuis, eum monentibus tantam facilitatem periculis non carere, ibid.n.574.575. & 576.

Carol. Eman. Vizan. ſacræ Auiæ Conſiſtorial. Aduoc.&c. extollitur, ibid. n.592. & 593.

CASTRVM.

Caſtrum Gandulphi non diſtat ab Vrbe Romana pluſquam duodecim millia paſſum, deciſ.22.n.3. tom.2.

Caſtri Gandulphi ſtatuta, quid diſponant circa ſucceſſionem fratrum, ibid.n.4.

Caſtrum Gandulphi ſubiacet ſtatutis Vrbis, cum ſit in eius diſtrictu, ibid.n.3.

Caſtrum S. Petri eſt membrum Ciuitatis Bononiæ, ac illius gubernium ſpectat ad Regimen d. Ciuitatis, deciſ. 189. num. 11. tom. 1.

in Caſtris exiſtens gaudeat etiam priuilegijs militaribus in condendo teſtamento, deciſ.177. n.11. tom. 1.

CASVS tantum, quando dicatur diuerſificatus, & non perſona, deciſ.147.n.19.tom.1.

CATHALONIA.

Cathalonia dubium eſt, an ſit Regnum, vel Principatus, deciſ.375. n.6. tom. 2.

Et Rota bis iudicauit non eſſe Regnum, ibid.n.7.

Cathaloniæ Prouincia proprium ſibi retinet nomen Principatus, & proprijs legibus moderatur, ac patrio iure viuit, deciſ. 316. n.8. tom. 1.

Catalonia fuit vnita Regiæ Hiſpaniarum, equè principaliter, non acceſſoriè, ibid. n.9.

Cathalonia non gaudet priuilegijs Regnorum Hiſpaniæ, nec eorumdem legibus gubernatur, ibid. n.9.

Cathalonia à pluribus Hiſtoricis, nuncupatur Regnum, deciſ.389. n. 7. tom. 2.

CAVSA.

Cauſa, vt non dicatur deſerta ſufficit, quod infra decem dies à die datorum reuerentialium, tranſmiſſa, fuerit commiſſio ſignanda, deciſ.483.n.4.tom.2.

Cauſa contractus quæ in inſtrumento fuit appoſita, illa eſt attendenda, vt qui contrarium dicit, tenetur id probare, deciſ 287. n.26.tom.1.

Cauſa per Signaturam ſimpliciter commiſſa omnia geſta tàm antea, quàm poſt appellationem dicuntur attentata, deciſ. 60. n.15.tom.1.

ad Cauſam admiſſus in ſtatu, & terminis in quo cauſa reperitur, dicitur ratificare omnia acta facta, deciſ.5. n.34. tom.1.

Vnde ea acta nocent etiam ei, ibid. n. 5.

Cauſa facti magis eſt inſpicienda, quam factum ipſum, eiuſque exercitium, deciſ.13.n.13. tom.1.

Et idem procedit in actibus diuerſis ſub vniuerſalitate contentis, ibid. n. 14.

ad Cauſam veniens, non pro vt in prima, ſed per viam appellationis, adhęrendo iuri collitigantium an faciat omnia acta ſuo, deciſ.346.n.2.tom.2.

Cauſa iuſta non poteſt præbere iuriſdictionem non habenti, Rub. ad deciſ.56. n.86. tom.1.

Cauſa falſa, & erronea, ſatis dicitur iuſtificata, eo ipſo, quod docetur rem aliter fuiſſe, deciſ.102.n.4.tom.1.

ad Cauſam, quando quis non poſſit venire niſi in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, deciſ.346.n.4. tom.2.

ad Cauſam veniens pro ſuo intereſſe, an liceat impedire expeditionem cauſæ, deciſ. 441. n.4. tom.2.

Et quatenus id poſſit facere, ibid.n.5.

Cauſa propter quam conceditur executio in alia re quam petita, eſt ſi petita res reperitur in loco vbi difficilè fieri poſſet executio, deciſ.225.n.13. tom 1.

Cauſa aliquid agendi, quando adeſt, in illius executionem præſumitur actus geſtus, deciſ.41. n.45. tom.1.

Cauſa priuata non eſt ſufficiens, vt Princeps poſſit mihi auferre rem meam, Rub.ad deciſ.217.n.131.tom.2.

Cauſa per Signaturam ſimpliciter commiſſa, ſi altera pars non inſtetit pro reformatione commiſſionis, ſed ea fuerit vſa, dicitur effecta appellabilis, non ſolum ex reſcripto Signaturæ, ſed etiam ex ipſius partis conſenſo, deciſ. 283. num. 3. tom 1.

ad Cauſam veniens, vt excludat vtrumque quando debeat citari ad ſententiam, deciſ.441. n.6.& 8.tom.2.

Cauſa ciuilis, & criminalis vno, eodemque contextu non poſſunt cognoſci, deciſ.274.n.4.tom.1.

Cauſa ciuilis, dicitur præiudicialis criminali, quando ſententia lata in ciuili parit exceptionem in criminali, ibid. n.5.

Quæ regula impedit cumulationem fieri, ibid.n.6.

Cauſæ plures, quando exprimuntur, tunc non corruit contractus, etiamſi omnes non verificentur, ſed ſufficit tantum vnius verificatio, deciſ.443.n.52.tom.2.

Cauſæ duæ lucratiuæ non concurrunt in vxore recipiente dotem, & legatum, deciſ.309.n.47.tom.1.

Cauſa iuſta, & rationabilis præſumitur in Principe in his quæ ſunt iuris poſitiui, non autem in his, quæ ſunt iuris diuini, vel naturalis, Rub.ad deciſ.254. n.577. tom.1.

Cauſæ iuſtæ pro obtinenda diſpenſatione ſuper retentione plurium beneficiorum, quæ ſint remiſſiuè, ibid. n.125.

Cauſa neceſſaria pro ſubſtinenda vnione, ne cadat ſub regulis reuocatorijs vnionis, ex quo non tollatur, deciſ. 91. num. 13. tom. 1.

Cauſam, dum Signatura committit in ſtatu, & terminis &c. qualiter veniat interpretanda, deciſ. 266. la 2. num. 12. & 13. tom. 1.

Cauſa criminalis, vt prius dicatur inducta quam ciuilis, quid requiratur, deciſ.274.n.10. tom.1.

Cauſæ iuſtæ pro obtinenda diſpenſatione ſuper pluralitate beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, Rub.ad deciſ.254.n.138. tom.1.

Cauſæ plures, quando fuerunt expreſſæ, licet aliquæ reperiantur falſæ, cœteræ tamen non euaneſcunt, deciſ.392.n.18.tom.2.

Cauſa poſſidendi vbi eſt vniuerſalis ex vnico actu porrigitur ad omnes alios, qui ſunt eiuſdem ſpeciei, deciſ.230. num. 7. tom. 1.

Cauſa facti magis inſpicitur, quam factum ipſum, eiuſque exercitium, ibid. n.7.

Cauſam iuſtam litigandi habens ſolet excuſari à redditione expenſarum, deciſ.168.n.4.tom.1.

Cauſa tranſit in iudicatum, ſi appellatio remaneat deſerta, deciſ. 275.n.4.tom.1.

Cauſa ne remaneat deſerta ex quo appellatio non fuit proſecuta, qualiter ſit probanda diligentia facta, ibid.n.5.

Cauſa ciuilis, ſi prius fuit intentata, quam criminalis, tunc cauſa prius intentata terminari debet, deciſ.274.n.1.tom.1.

Cauſa ciuilis prius intentata, dum terminabitur, aut dabit principium, aut finem cauſæ criminalis, vltimo loco deductæ, ibid. num. 2.

Cauſa dicitur, deſerta ſi poſt appellationem per biennium, vt vltra proſecuta non fuit, deciſ.62.n.1.tom.1.

Cauſa durior illa dicitur, pro qua datus eſt fideiuſſor, deciſ.457. n.19.tom.2.

Cauſa ciuilis, & criminalis quando proueniunt ex eodem fonte, tunc eodem contextu vtraque cauſa non poteſt cognoſci, deciſ.274. n.13. tom. 1.

de Cauſa expreſſa, quando conſtat, numquam eſt recurrendum ad tacitam, deciſ.292. n.51.tom.1.

Cauſam poſſeſſionis, ſuperueniente nouo titulo mutari non poteſt, in præiudicium eius, cui medio tempore fuit ius quæſitum, deciſ.186.n.19.tom.1.

Cauſa finalis eſt attendenda, deciſ.465. n.6.tom.2.

Cauſa contractus, quæ in inſtrumento fuit appoſita, illa eſt attendenda, vt qui contrarium dicit, tenetur id probare, deciſ. 287. n.6.tom.1.

Cauſa ſimpliciter per Signaturam commiſſam efficit, vt omnia medio tempore geſta ſint attentata, quamuis fuerit actum remedio, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* deciſ. 283. num. 1. tom. 1.

Cauſæ plena cognitio, atque diſcuſſio ſuper meritis cauſæ, quando iam plenè præceſſit, tunc non attenditur exceptio quod cognoſcatur ſuper nullitate ſententiæ, deciſ.340. num.7. tom. 2.

in Cauſa quando dicatur nulliter proceſſum ex defectu mandati, deciſ.236.n.8.tom.1.

Cauſa, ſi diu durauerit, cenſentur factæ omnes probationes, quæ habere potuerit, deciſ.479.n.5.tom.2.

de Cauſis certis, quando conſtat, non eſt recurrendum ad præſumptas, deciſ.353. n.30. tom.2.

Aſſertio aliqua ex quo appareat erronea, ibid. n.31.

Cauſæ cognitio non poteſt dici canonicè, & mature diſcuſſa, dum pars aduerſa non fuit citata, deciſ. 138. num. 42. tom. 1.

Cauſa ceſſante, ceſſat effectus, deciſ.32. n.16.tom.1.

Cauſam immediatam dans damno aliud eſt, & aliud dans mediatam, deciſ.304.n.27.tom.1.

Cauſa, quando eſt expreſſa illa eſt attendenda, & non eſt recurrendum ad non expreſſam, deciſ.280. n.18.& 19. tom.1.

Cauſæ diuerſitas, ex quo arguatur, deciſ.43.n.20.tom.1.

Cauſæ plures, quando exprimuntur, ſiue omnes ſint impulſiuæ, ſiue finales, vna exiſtente falſa, adhuc actus remanet ex alijs cauſis validis, deciſ.280.n.32. tom.1.

Cauſa, quando eſt in ſecunda inſtantia, & eſt beneficialis, tunc Rota non ſolet concedere remiſſoriam, deciſ 492.n.3.tom.2.

Cauſa ſemel iudicialis facta non poteſt amplius fieri extraiudicialis, deciſ.210. n.31. tom.1.
Cauſa reputatur prophana eo ipſo, quod non agitur ſuper titulo beneficij, deciſ.252.n.2.tom.1.
in Cauſa pari ſemper melior eſt conditio poſſidentis, Rub.ad deciſ.21.n.139.tom.1.
Cauſa litterarum Apoſtolicarum alicui ſpecialiter commiſſa, qui ſuper eam ſententiam tulit non poteſt alius Iudex in illa ſine noua commiſſione ſe intromittere, deciſ. 42. num. 12. tom. 1.
Cauſæ defectus in conceſſione Papæ, non ex eo arguitur, quod ea in conceſſione non exprimatur, Rub.ad deciſ.251.num.275. tom.1.
Cauſa vbi requiritur in conceſſione facienda per Papam, non tamen ſequitur, quod eam reddere teneantur, Rub.ad deciſ.254. n.274.tom.1.
Cauſa, vt excuſetur à deſertione, ſufficit, quæcumque diligentia, & ad hoc ſatis eſt porrectio commiſſionis, deciſ.483. n.6. & 7. tom.2.
Cauſa propter quam conceditur executio in alia re quam petita eſt ſi petita res reperitur in loco, vbi difficilè fieri poſſet executio, deciſ.225. n.13. tom.1.
Cauſa finalis, & vnica illa dicitur, ſine qua diſponens ita non diſpoſuiſſet, deciſ.102.n.1. tom.1.
Cauſæ rationem non poteſt habere, id quod poſtea contingit, & diuinari non potuit, deciſ.180.n.22. tom.1.
ad Diſponendum quis non poteſt moueri ex cauſa futura, quæ diuinari non poterat, ibid. n.23.
Sed benè ex cauſa de præterito, vel quæ in inſtanti accidit, ibid.
Cauſam poſſeſſionis poteſt quis mutare abſque alia animi declaratione, deciſ.411. n.5. tom.2.
de Cauſa appellationis ſufficit, quod Iudici conſtet præſumptiuè, deciſ.85.n.18.tom.1.
Cauſas proprias defendendas, & maximè criminales, quando quis debet attendere, non poteſt attendere ad defenſionem cauſarum alienarum, deciſ.268.n.5. tom.1.
Cauſa falſa ſi in teſtamento ſit expreſſa, vitiat inſtitutionem ipſo iure, ſi verò retenta ſit in corde, non ipſo iure, deciſ.392. n.13. tom.2.
Cauſæ expreſſæ, per Teſtatorem in teſtamento, ſtandum venit, deciſ. 280. n.9. tom.1.
à Cauſæ deſertione, vt quis excuſetur, ſufficit qualiſcumque diligentia, deciſ.236. n.6. tom.1.
Cauſa licet vertat ſuper iure nominandi ad effectum tamen remiſſoriæ iudicatur profana, deciſ.197.n.3. tom.2.
in Cauſa pari ſemper melior eſt conditio poſſidentis, Rub. ad dedeciſ.21.n.139.tom.1.
Cauſa finalis reſeruationum penſionum eſt alimentorum ſuppeditario, Rub.ad deciſ.1 n.87. tom.1.
Cauſa inductiua, & impulſiua priuilegij, qualis poſſit dici, deciſ. 400.n.29.& 31.tom.2.
Cauſa, quando agitatur in Curia, non poteſt adiri Iudex de partibus, deciſ.332. n.2. tom.2.
Cauſa teſtati facit deficere cauſam inteſtati, deciſ. 33. num. 1. tom. 1.
CASVALITAS non dirimit legat quantitatem etiam in caſu, quo alias diminueretur, Rub.ad deciſ.90. n.235. tom.1.
Caſualitas, cum ſit quid accidentale, non poteſt operari aliquid, nec ad excluſionem, nec ad incluſionem, ibid. num. 236.
CAVILATIONES in ſenſum Iudicantis non cadunt, deciſ.147. n.12. tom.1.
ad CAVTELAM maiorem, ea quæ fiunt, non releuant ad aliquid probandum, deciſ.333.n.45. tom.2.
ad Cautelam, & ſecuritatem maiorem, ex quæ fiunt non mutant ſtatum rei, deciſ.30.n.23.tom.1.

C A V T I O.

Cautioni de indemnitate non eſt locus quando euidenter, & notoriè conſtat de non iure tertij, Rub. ad deciſ. 46. n. 150. tom. 1.
Cautio de indemnitate quando ſolum datur, ibid. n.151.
Cautio de benè tractanda vxore non admittitur quando adſunt grauiſſimæ inimicitiæ, deciſ.323 .n.36.tom.2.

C E D E N S.

Cedens iura talia qualia liberatur ob onere probandi bona eſſe iura, deciſ.457.n.15.tom.2.
Cedens iura talia qualia, quid importet, & ſic talis ceſſio quo modo facta dicatur, deciſ.453.n.20. tom.2.
Cedens per ceſſionem dicitur à ſe abdicare omne ius, illudque in ceſſionarium transferre, deciſ.244.n.2. tom.1.
Cedens, ſi continuet in poſſeſſionem rei ceſſæ, non ex hoc præſumitur ſimulatio, ſi talis continuatio ſit iure familiaritatis inter affines, deciſ.169. n.10. tom.1.
Cedens cenſum ſimpliciter præſumitur facere ceſſionem translatiuè, non extinctiuè, deciſ.211.n.10.tom.1.

C E D V L A.

Cedulæ duæ, quando eodem tempore fuerunt publicatæ, & antequam Iudex ad alium actum extraneum diuertat tunc vnica poteſt dici cedula, deciſ.340. n.10. tom.2.
ex Cedulæ traditione, an ſuppleatur ſolutio pecuniæ in conſtitutione cenſus, deciſ.20.n.12.tom.1.
Cedula habet vim ſolutionis in pecunia numerata, deciſ. 256. n.10.& 11. tom.1.
ex Cedulæ traditione, an ſuppleatur ſolutio pecuniæ in conſtitutione cenſus, deciſ.20.n.12.tom.1.
CÆLESTINVS Papa ideo communiter reprebendatur, quia quod concedebat de manè, reuocabat de ſerò. Principibus conuenit illud Pſal.88. Quæ procedunt ex labijs meis non faciam irritum, Rub.ad deciſ.217. n.472. tom.1.
à CENSVRIS latis in Curia non datur abſolutio, niſi parito iudicato, deciſ.101.n.3.tom.1.
Cenſuarius cogitur inuitus compenſare, deciſ. 3. num. 18. tom. 1.
Cenſuarius non præſumitur quod voluerit, quod cenſus remaneret ſine fundo, deciſ.104. n.8. tom.1.

C E N S V S.

Cenſus extinctio, quando dicatur aliquo modo defectuoſa, deciſ. 249.n.19. tom.1.
Cenſus extinctio eſt actus omnino voluntarius, deciſ.324. n.30. tom. 2.
Cenſus poteſt etiam extingui per compenſationem, deciſ.3.n.17. tom. 1.
Cenſus reſoluitur eo ipſo, quod fundus cenſualis euincitur, ſeu auocatur per creditores anteriores, deciſ. 29. num. 1. tom. 1.
Cenſus in dubio iudicatur irredimibilis, deciſ. 8. num. 6. tom. 1.
Cenſus validè extingui poteſt cum conſenſu ipſius Domini, deciſ.291. n.1. tom.1.
Cenſus poſtquam eſt extinctus, tunc amplius fructus non debentur, ibid. n.2.
Cenſus extinguitur per compenſationem, nec requiritur diſdicta, quando compenſatio fuit facta de conſenſu partium, deciſ. 3. n. 19. tom. 1.
Et quæ verba ſint apta ad id inducendum, ibid. n. 20.
Cenſus remanet extinctus per conuerſionem in debitum dotis conſtitutæ, & ſolutæ, deciſ.90. n.2. tom.2.
Cenſus non poteſt dici extinctus, quando verba ſunt præciſa translatiuè, & non extenſiuè, & ſub promiſſione euictionis, deciſ.111.n.19.tom.1.
Cenſus validè extingui poteſt cum conſenſu ipſius Domini, deciſ.291. n.1. tom.1.
Cenſus, poſtquam eſt extinctus, tunc amplius fructus non debentur, ibid. num. 2.
Cenſus, quando remaneat extinctus abſque alia retroceſſione, deciſ.3. n.16. tom. 1.
per Cenſus impoſitionem conſtituitur ius quoddam diſtinctum, & ſeparatum ab ipſa re, deciſ.328.n.15. & 16.tom.2.
Cenſus, quando fuit impoſitus, ſuper fundo non libero, ſed fideicommiſſo ſubiecto, tunc cenſuario competit actio tam ad fructus cenſus, loco damnorum, & intereſſe, deciſ. 72. num.6. tom. 2.
Quam ad repetendum pretium, & ſortem principalem, & iam ante euictionem, ante vllas moleſtias, vt res libere tradatur, ibid. n.7.
Cenſus debet extingui per actus retroſimiles, deciſ. 3. num. 15 tom. 1.
Cenſus imponi debet cum interuentu pecuniæ numeratæ coram Notario, & teſtibus, & aliter factus vitio nullitatis laborat, deciſ.256. n.8. tom. 1.
Cenſus impoſito ſuper bonis fideicommiſſi ignorante creditore, datur actio pro interuſurijs ſaltem loco damnorum, & intereſſe, deciſ.75. n.4. tom.1.
Cenſus validè dicitur conſtitutus, ſi loco pecuniæ interuenit ordo S.Monti Pietatis directus & à venditore acceptatus, deciſ. 256. n.10. tom.1.
Amplia concluſionem procedere etiamſi fuerit tradita cedula, quia per illam etiam dicitur ſatisfactum formæ Pianæ Conſtitutionis, ibid.
Cenſus ab initio poſitus ſuper fundo alieno de conſenſo Domini, poteſt etiam in futurum ſubſiſtere, non obſtante liberatione fundi ad certum effectum, deciſ.178. n.22. tom.2.
Cenſus diſdicta non dicitur facta, ſi non fuerit ſecuta reſtitutio ſortis, ſed ſola liberatio.
in Cenſus extinctione actus retroſimilis requiritur, ibid. num. 23.
Cenſus impoſitus ſuper re aliena tenet, conſentiente Do-

mino rei, deciſ. 338. num. 20. tom. 2.
Cenſus dicitur vallidè conſtitutus mediante ordine ſacri Montis Pietatis, quamuis ſolutio emaoauerit poſt aliquos dies acceptationis ordinis, deciſ. 256. n. 16. tom. 1.
Cenſus impoſitus ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis ſubſtinetur ratione legitimæ debitæ impoſitori, deciſ. 299. num. 1. tom. 3.
Cenſus impoſitio non ſolum tribuit hypothecam ſuper fundo cenſuato, ſed etiam propriè dicitur alienatio, deciſ. 299. n. 5. tom. 2.
Cenſus impoſitio oon dicitor alienatio, eo quia non transfert dominium, deciſ. 484. n. 16. tom. 2.
Quæ ſententia, ſemper fuit de meote Iuris non eſt exequibilis, nec facit numerum, ibid. n. 17.
Cenſus, quando fuit impoſitus bona fide, & fundos de tempore impoſitionis reputabatur liber & euictio eius ſecuta fuit ignorante creditore, tunc debentur fructus, deciſ. 29. n. 6. tom. 1.
Cenſus imponi poteſt, etiam ſuper fundo obnoxio hypothecis, ibid. n. 3.
Cenſus impoſitus ſuper fnodo obnoxio hypotecis, qnonſque duret, ibid. n. 3.
Cenſus, ſi impoſitus reperiatur ſuper diuerſis bonis, ſi aliqua ex eis euiocatur, dum ea, quæ remanſerunt ſint capaces illius, non dicitur extinctus, deciſ. 29. n. 5. tom. 1.
Cenſus, quando fuit creatus ſuper fundo, qui poſtea reperitur fideicommiſſo ſubiectus non debentur fructus, & ſic intrat actio pro damnis, & intereſſe, & ad quid &c. deciſ. 179. n. 88. & 89. tom. 1.
in Cenſus impoſitione ſi fuerit perſolnta, certa monetarum ſpecies, & fuerit conuentum, quod in eadem ſpecie redimeretur. Si ea non reperiretur de tempore redemptionis, dum alia moneta, quam conueota noo eſſet ſolui, ſequeretur abſurdum quod Cenſus eſſent irredimibiles, Rub. ad deciſ. 21. num. 67, ibid. num. 77. & 78. tom. 3.
Cenſus, quando eſt impoſitus ſuper fundo ſubiecto hypotecis anterioribus, non poteſt dici, quod dictus Cenſus ſit bonus, deciſ. 510. n. 17. tom. 1.
Cenſus imponens ſuper aliquo fundo, id arguit eius dominium ſuper fundo illo, deciſ. 162. n. 9. tom. 1.
Cenſus aliter conſtitutus, quàm cantat forma conſtituta à Bulla Pij V. propter decretum irritans in ea poſitum neceſsè eſt, vt corruat, deciſ. 20. n. 19. tom. 3.
Cenſus impoſitus ſuper aliquo fundo, in dubio præſumitur eo capax, dum contrarium non probatur, deciſ. 373. oum. 19. tom. 2.
Cenſus ea quo arguatur, quod fuerit irredimibilis, deciſ. 8. num. 8. tom. 1.
Cenſus ſi fuerit conſtitutus in perpetuum abſqoe vlla præfinitione temporis, arguitur, quod ſit irredimibilis, ibid. oum. 9.
Cenſus emptor per clauſulam conſtituti, dicitur ſolum acquirere commoditatem perceptionis fructuum, deciſ. 97. n. 13. tom. 5.
Et emere quantitatem illorum ſibi quotannis præſtandam non autem prædia, ſuper quibus conſtituitur cenſus, ibid. num. 12.
in Cenſus reſeruatiuo, obligatio perſonalis ſolum inducitur, ex neceſſitate poſſeſſionis, & oneris cohæreotis rei poſſeſſæ, deciſ. 155. n. 32. tom. 1.
Et ſic in plus non afficit, qooad ſubſtantiam obligationis, quam virtus poſſeſſionis rei obnoxiæ cenſui reſeruatio, ibid. nom. 33.
quoad Cenſus ſortis repetitionem ius reſiſtit, & anterioritas hypotecæ reſeruatæ deſeruiret de vepto oiſi competeret de fructibus, deciſ. 328. n. 38. tom 3.
Cenſus eſt onllus, quando fuit creatus abſque numeratione pecuniæ, deciſ. 349. n. 21. tom. 3.
ad Cenſus validitatem omnioo requiritur numeratio, & id aliter, quam per confeſſionem partium eſt probandum, deciſ. 20. n. 11. & 15. tom. 1.
Cenſus, quando ſtat in vallidi tatis ſtatu adhuc non dicitur extinctus, & ideo debentur fructus, deciſ. 29. n. 2. tom. 1.
contra Cenſus naturam eſt, quod ſit perpetuus, deciſ. 273. n. 13. tom. 5.
Cenſus dicitur exiſtere In eo loco, in quo fundus exiſtit, ſiue ſuper quo fuit impoſitus, deciſ. 57. n. 1. tom. 3.
Cenſus ennmeratur inter bona illius loci vbi adeſt fundus, ſuper qoo reperitur impoſitus, ibid. n. 2.
Cenſos an poſſit ſubſtineri ratinne crediti præcedentis, deciſ. 30. num. 17. tom. 1.
Itaque conſtito de veritare crediti oon ſit neceſſarium, vt venditor pecuniam habuiſſet numeratam in actu ſtipulationis inſtrumenti, ibid. n. 18.
Cenſus loco pretij receptus non operatur translationem iurium; ſed habet vim quietantiæ, deciſ. 48. num. 21. tom. 1.
Cenſus, quando differat ab alijs creditis vſurarijs, in quibus licet liciti ſiot, datur tamen compeoſatio ipſo iure, deciſ. 29. n. 16. tom. 1.
Ceoſus exiſtens lo aliquo loco venit ſub legato facto de rebus exiſtentibus in illo loco, deciſ. 57. n. 2. tom. 1.
Cenſus an poſſit ſubſtineri ratione crediti præcedentis, deciſ. 29. n. 17. tom. 1.
Cenſus quando per euictionem bonorum non fuit extinctus, vt quia adſont alia buna ſufficientia ad illum ſubſtioendum, deciſ. 29. n. 18. tom. 1.
Et tunc non obſtante tali euictione, cenſus remanet irredimibilis, ſicuti antea, ibid. o. 19.
ad Cenſus redemptionem, inoitus cogi noo poteſt debitor ad redimendum, deciſ. 273. n. 3 & 4. tom. 1.
Cenſus poſt Conſtitutionem Pij V. inhæret ſondo certo, & conſideratur tamquam accidens in ſubiecto, deciſ. 57. num. 3. tom. 1.
Cenſus maiorem partem Capitalis quando quis lam exegit, cum eius facultate ſit poſt 15. dies totum exigere, ideo ſi illum non egerit, ſibi imputet, deciſ. 291. n. 38. tom. 1.
Quod multò magis procedit quando Cenſus prorſus fuit extinctus, & abdicatus à Domino, ibid. n. 29.
ex Cenſu, qui eſt ſioe fundo, non poſſunt percipi fructus, deciſ. 304. n. 10. tom. 3.
Ceoſus, quando non poteſt dici bene cautus, deciſ. 86. num. 52. tom. 1.
Cenſum tertius redimens pro alio, poteſt acquirere iura tranſlatiuè, etiamſi ioſcio debitore ſoluat, deciſ. 273. num. 3. tom. 1.
Sed non poteſt acquirere iura extinctionis, ibid. n. 2.
Cenſus diſdictæ effectuatio quoad partem cenſus non infert extinctionem, vbi partes totum extinguere voluerunt, deciſ. 178. n. 24. tom. 1.
Cenſus ſors repeti non poteſt obſtante, Conſtitutione Piana, deciſ. 328. n. 27. tom. 2.
Cenſus creditor, ſi conſenſerit liberationi fundi cenſualis particulari cootemplatione vnius, & reſeruauit omnia iura, quoad alium, quid id operetur, deciſ. 178. n. 18. tom. 1.
in Cenſibus compenſatio oon ſit ipſo iure, ſed ſolum facta congrua oppoſitione quæ loco oblationis eſt, deciſ. 29. num. 13. tom. 3.
Cenſus, quando eſt redimibilis ex vtraque parte ſtatim ſecuta euictione fundi cenſuati ſtatim agendum eſt ad reſtitutionem prætij, deciſ. 29. n. 14. tom. 5.
Cenſus antiquiſſimis illis temporibus ante Bullam Pij V, de cenſibus frequentiſſimè erant irredimibiles, deciſ. 8. num. 7. tom. 1.
Cenſus aliter conſtitutus, quàm cantat forma cooſtituta à Bulla Pij V. propter decretum irritaos in ea poſitum neceſsè eſt, vt corruat, deciſ. 20. n. 19. tom. 3.
Ceoſum ſibi obuentum in diuiſione, ex quibus dicatur in totum illum agnouiſſe, deciſ. 111. n. 16. & 17. tom. 1.
Cenſus eſt quid diuerſum à credito, deciſ. 141. o. 29. tom. 3.
Retentio pro credito oon competit niſi pro eadem cauſa, & pro eodem credito, pro quo ſubhaſtatio nulliter fuit facta, ibid. n. 29.
pro Cenſu ſufficientia fundus præſumitur, donec docetur de inſufficientia, deciſ. 29. n. 4. tom. 3.
ad Cenſus validitatem omnino requiritur nnmeratio, & id aliter, quam per confeſſionem partium eſt probandum, deciſ. 20. n. 13. & 15. tom. 3.
Ceoſus ſubſtinetur in præiudicium imponentis, deciſ. 29. num. 7. tom. 1.
CERTITVDO generalis, ſat eſt vt clauſula præcarij, &c. poſita in conſtitutione cenſus ſuffragetur, deciſ. 373. n. 23. tom. 2.
Certitudine integri corporis data, ſuccedit quantitas loco quotæ declara, deciſ. 379. n. 5. tom. 2.
Certus, quis poteſt eſſe alicui per epiſtolas, quamuis facit eum numquam videre, Rub. ad deciſ. 282. n. 10. tom. 1.
Certus, quis quando non eſt de conſignatione, non tenetur facere expeoſas inanes, & fruſtratorias, deciſ. 173. num. 22. tom. 5.

C E S S I O.

Ceſſio, qnaodo eſt generalis, & ampliſſima, omnia complectitur, deciſ. 357. n. 25. tom. 2.
Ceſſio facta pluribus perſonis importat translationem crediti ceſſi in ſingulos æqualiter, & pro virili, deciſ. 48. o. 16. tom. 1.
per Ceſſionem, quis alicui plus noo poteſt cedere, quam ipſe habeat, diciſ. 289. n. 27. tom. 1.
Ceſſio, quando eſt ſimulata quoque eſt dicendum confeſſio, deſuper facta, deciſ. 268. n. 18. tom. 2.

per Ceſſionem iurium ea omnia transferuntur in ceſſiooarium, deciſ. 387. n. 1. tom. 2.
de Ceſſionis effectuatione, quando ſatis dicatur conſtare, deciſ. 169. n. 23. tom. 1.
Ceſſio, quando eſt ſimolata, poſſeſſio inde ſecuta dicitur quoque ſimulata, deciſ. 268. n. 15. tom. 1.
Ceſſio an reportari poſſit, vbi debitum ſoluitur de pecunijs debitoris, deciſ. 272. n. 12. rom. 1.
Ceſſio bonorum eſt ſubſidium miſerorum, & non præſidium doloſorum, Rub. ad deciſ. 192. n. 178. tom. 1.
Et ita quoque ſenſit Congregatio ſacræ Viſitat. Carcer. Vrb. ibid. n. 179.
Ceſſio prætenſa non releuat, dum non conſtat fuiſſe realiter factam, deciſ. 351. n. 16. tom. 2.
Ceſſio ſuffragari non poteſt niſi pro rata ſoluta, deciſ. 213. n. 9. tom. 1.
Ceſſio, quando eſt ſimulata, & effectum non ſortita, noo iuuat, deciſ. 169. n. 6. tom. 1.
Ceſſio iurium licet in limine contractus non fuerit nominata, tamen facultas illam pretendi eſt inſerta in ipſo contractu, deciſ. 229. n. 7. rom. 1.
Ceſſio iurium eſt de natura actus, Ibid. n. 7.
Ceſſio iurium dicitur io mandato incluſa, ibid. n. 8.
CESSIONARIVS dicitur eſſe eadem cum perſona cedentis, & illam prorſus repræſentat, deciſ. 357. n. 36. tom. 2.
Ceſſionarius plus iuris habere oon poteſt quam haberet ipſe cedens, deciſ. 40. n. 58. tom. 1.
Ceſſionarius in omnibus, & per omnia repræſentat perſonam cedentis, deciſ. 244. n. 2. tom. 1.
Ceſſionarius non poteſt vti iuribus ceſſis contra cedentem ſtante clauſula, quod contra illum retorqueri non valeaot, deciſ. 74. n. 1. tom. 1.
CHIROGRAPHA Papæ, ſiue concernant intereſſe Cameræ, ſiue priuatorum, ſolent ſignari, manu ipſius Papæ, & regiſtrari in Camera, deciſ. 175. n. 62. 63. & 65. tom. 1.
Chriſma, & Oleum ſanctum recipi debent à Diœceſano, deciſ. 220. n. 2. tom. 1.
CIPPI appellatione, veniunt deſcendentes maſculi, ex filijs teſtatoris, deciſ. 437. n. 5. tom 2.
In CHORO non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas ad inſtar Eccleſiæ triumphantis, deciſ. 199. n. 5. tom. 1.
CIRCVITVS inanes ſuot euitandi, deciſ. 340. num. 8. tom. 2.
CIRCVLI quadratura, ſecundos Mathematicos, iudicatur impoſſibilis, Rub. ad deciſ. 217. n. 136. tom. 1.
CIRCVMDVCTIO citationis ad ſententiam, non pendet à volontate partium, ſed Iudicis, deciſ. 477. n. 8. tom. 1.

C I T A T I O.

Citationis defectus, quando noo poſſit denegari, deciſ. 348. n. 3. tom. 2.
Citario ad dicendum contra commiſſionem requiritur ad firmandam Iudicis iuriſdictionem, antequam ipſe ad alios actus procedat, deciſ. 395. n. 10. tom. 2.
Citatio legirima, quando fieri non poteſt ad probaodum non tutum acceſſum, tunc qualiter ſit procedendum, deciſ. 395. n. 11. tom. 2.
Citatio ad videndum examinare teſtes, & committi Notario examen non æquipollet citationi ad videndum iurare teſtes, deciſ. 143. n. 15. tom. 1.
Citatio executa domi dimiſſa copia non cauſat moram, deciſ. 304. n. 30. tom. 1.
Citandus ad ſententiam, quando doloſè latitat, tunc tempus decendij ad appellandum iocipit currere à die latæ ſententiæ, deciſ. 376. n. 3. tom. 2.
Citatio perſoualis requiritur, vt valdè procedatur per edictum, deciſ. 395. n. 14. tom. 2.
Quod tamen non procedit, quando iuſta cauſa ſubeſt veluti quando oon reperitur citandus, &c. ibid. o. 15.
Citatio originalis in manibus citati non ſolet relloqui, deciſ. 376. n. 13. tom. 2.
Citati perſonaliter ſi quis aliquem feciſſet, veriſimile non eſt, quod poſtea eundem citare per diligentias, ibid. n. 14.
Conditionalia ea, quæ ſunt, nihil ponunt in eſſe niſi adimpleta conditione, deciſ. 393. n. 32. tom. 2.
inter Citationem ad videndum iurare teſtes, & videndum committi Notario iuramenta teſtium eſt magna differeotia, deciſ. 143. n. 17. tom. 1.
Citationi per contradictas regulariter non eſt locus, niſi contra abſentem, præcedente citatione perſonali, deciſ. 392. num. 7. tom. 2.
per Citationem ad terminos ſubſtantiales, non ſuppletur defectus alicuius citationis, ſi fuerit omiſſa niſi quando nihil fuit de nouo productum, deciſ. 73. n. 24. tom. 1.
Citatio ſimplex nullum gradum probationis facit, deciſ. 72. n. 9. tom. 1.
Citatio ad ſententiam, quando fuit facta pro certa die, ſi in ea die non fuerit lata, dicitur ſine citationo lata, deciſ. 348. n. 4. tom. 2.
Citatus, quando quis eſt vel hæres, & tamquam talis ſemper comparuerit, nec pars ſe oppoſuit, tunc valet proceſſus, etiam non facta legitimatione perſonarum, deciſ. 307. n. 25. tom. 1.
Citatio perſonalis requiritur, vt quis conſtituatur in mora ad effectum ſoluendi intereſſe, ibid. n. 12.
Citatioois defectus ad videndum iurare teſtes, tunc eo facilius ſaoatur, quando exameo fuit factum cum interrogatorijs partis, deciſ. 77. n. 20. tom. 1.
Citationis defectus tollitur ex lectura regiſtri, in quo legitur illam fuiſſe factam, deciſ. 340. n. 26. tom. 2.
Citatio ad ſententiam, quando non requiritur, quod ſit perſonalis, deciſ. 134. n. 1. tom. 1.
Citario perſonalis requiritur, vt per contradictas valeat iudicium agitari, deciſ. 45. n. 6. tom. 1.
Citatio ad ſeoteotiam eſt neceſſaria, etiam ſi in toto proceſſu, reus fuerit coutumax, deciſ. 376. o. 21. tom. 2.
Citationis defectus non poteſt dici adeſſe, dum ad ſingulos actus adeſt citatio, deciſ. 346. n. 12. tom. 2.
Citatiooes per contradictas quæ contra perſonaliter citatum fiunt, dicuntur potius fieri ex vrbanitate, quam ex neceſſitate, deciſ. 250. o. 2. tom. 1.
Citatio ad videndum extrahi proceſſum, non requiritor, quando ipſe Notarius actuarius extraxerit, deciſ. 110. n. 4. tom. 1.
Citatio non eſt facienda, quando apparenter cooſtat, quod ſit fruſtratoria, Rub. ad deciſ. 76. n. 179. tom. 1.
Citatio ad ſententiam remanet circumducta ſi poſt illam intimetur examen, & pars petijt terminum ad conficiendum interrogatoria, deciſ. 283. n. 31. tom. 1.
Amplia concluſiouem procedere etiam quod in petitione termini fuerit appoſita clauſula, *ſine præiudicio citationis ad ſententiam*, ibid. n. 32.
Citatione, cum clauſula, *& deinde in antea, cum continuatione*, ſubſtinetur pro duobus, vel tribus diebus iuridicis, deciſ. 477. n. 6. tom. 2.
Citatio perſonalis ad ſententiam, quando non proceſſit, tunc tempus decendij ad appellandum non currit oiſi à die ſcientiæ, deciſ. 376. n. 1. tom. 2.
Citatio noua requiritur vbi noua adeſt commiſſio, nec ſufficiens reputatur citatio facta vigore primæ commiſſionis, deciſ. 250. o. 3. tom. 1.
Citatio, quæ fit in beneficialibus in principio cauſæ dicitur comprehendere omne ius, quod citanti competebat, ibid. num. 4.
Citatio facta domi, & per affixionem ad Valuas ſufficit contra eum qui latitat, & perſonaliter haberi non poteſt, ibid. n. 8.
Citationes, quando fieri non poſſunt ſecundum ordinarias iuris regulas, tunc quid ſit facieodum, vt Iudex validè procedat, deciſ. 395. n. 7. tom. 2.
Citatiool finis, aliud non eſt, quam comparitio, deciſ. 348. num. 8. tom. 2.
Citatio ad ſenteotiam debet eſſe particularis, deciſ. 340. num. 27. tom. 2.
Citationis defectus, quando non poſſit amplius opponi, deciſ. 346. o. 5. tom. 2.
Citationis, tunc dicitur doloſè latitare, dum factis diligentijs à Curſoribus, non poteſt reperiri, deciſ. 376. oum. 4. & 9. tom. 2.
Citationis defectus ad videndum iurare teſtes, quaodo à Principe fuit ſanatus, tunc non releuat, deciſ. 77. n. 19. tom. 1.
Citatioois defectus, quoad citatos reddit quoque decretum nullum propter connexiooem iurium ad inuicem, deciſ. 439. n. 5. tom. 2.
Citatio, dum eſſet cauſa, quod debitor ſoſpectus de ſuga, accelerare fugam, eo caſu oon eſt facienda, Rub. ad deciſ. 76. n. 96. tom. 1.
Et tunc poteſt capi à quocumque Iudice, etiam incompetenti, immo ab ipſo creditore, ibid. n. 97. & 98.
pro Citato habetur, qui fuit certioratus de omni eo quod erat citandus, deciſ. 414. o. 10. & 12. tom. 2.
Citatus poteſt certiorari de reſcriptis ad quæ citatur, ſi in actis fuerunt producta, deciſ. 264. n. 28. tom. 1.
Citatus ſi ſit extra locum Iudicij, vt ei ſit nota iuriſdictio Iudicis, quod ſit faciendum, ibid. n. 22.
Et quid ſi ſit in loco Iudicij, vel parum abſit, ibid. n. 23.
Citatus perſonaliter in principio cauſæ debet venire, vel mittere procuratorem ad Curiam ſufficienter inſtructum ad ea omnia, quæ contra eum poſſent prætendi, deciſ. 250. o. 6. tom. 1.
Citatus ille dicitur, & quidem legitimè, ſi ſe citari impediuit, ibid. n. 10.

Citatus perſonaliter in principio cauſæ ſi eſt contumax poteſt contra illum procedi per contradictas, ibid. n. 1.

Citatus ſi non comparuerit, non poteſt dare de nullitate ſententiæ contra eum latæ, deciſ. 436. n. 3. tom. 2.

Citatus, quando quis fuit, ad ducendum de appellatione, eiuſque legitima proſecutione, tunc quando id fuit doctum, poteſt deueniri ad executionem ſententiæ, deciſ. 364. n. 17. tom. 2.

Citatus ad ſententiam, quando quis perſonaliter non fuit citatus, tunc ex hoc non infertur, quod doloſè latitaret, deciſ. 376. n. 2. tom. 2.

C I V I S.

Ciuis non dicitur, qui per plures annos etiam triginta qui manſit in aliqua Ciuitate in ſeruitio tamen alicuius Principis, deciſ. 312. n. 17. tom. 1.

Ciuium appellatione veniunt non ſolum Ciues fieti ſcilicet ex natiuitate, & origine, verum etiam Ciues ex priuilegio, deciſ. 187. n. 9. tom. 1.

Ciuis verus, & originarius alicuius ciuitatis, ſuperius dici poteſt, nec ratione originis propriæ, nec paternæ, deciſ. 180. n. 1. tom. 1.

C I V I T A S.

Ciuitatis, puta Florentiæ appellatione non veniunt niſi ea, quæ ſunt intra mœnia illius, deciſ. 57. n. 11. tom. 1.

Ciuitas Barchinonæ reperitur ſituata in Principatu Cataloniæ, deciſ. 389. n. 3. tom. 2.

Ciuitas Interamnen. in Vmbria eſt ciuitas nobilis, illuſtris, Inſignis, & antiqua, deciſ. 6. n. 13. tom. 1.

Ciuitas Interemnen. decoratur pluribus familijs antianis, ibid. num. 14.

Ciuitas Ferrariæ habet priuilegium, quod beneficia illius loci non dentur niſi ciuibus, deciſ. 127. n. 1. tom. 1.

Ciuitas illa iuſtiſſimè ordinata dicitur, vbi officiales proprios neſciunt affectus, Rub. ad deciſ. 217. n. 306. tom. 1.

Ciuitati illi ſalus ſperanda eſt, vbi Lex Magiſtratibus dominatur, ibid. n. 221.

Ciuitas ſi velit facere foſſata per agrum alienum debet Domino ſolui agrum, ibid. n. 36.

Ciuitatis anima eſt Lex, ſecundum Demoſthenem, ibid. num. 222.

Ciuitati illi paratum eſt exitium, in qua non Lex Magiſtratibus, ſed Legi, Magiſtratus præſunt, ibid. n. 220.

Ciuitatum, & Oppidorum appellatione, vbi domus in ciuitatibus, & oppidis paruis venit etiam comitatus, deciſ. 57. n. 7. & 11. tom. 1.

In CLARIS dum recurritur ad coniecturas, nihil aliud eſt, quam pernicioſè errare, Rub. ad deciſ. 320. n. 88. tom. 2.

Claritas diſpoſitionis dum adeſt, ſi ad coniecturas recurreretur nihil aliud eſſe, ſecundum Ariſtotelem, quàm nugas agere, ibid. n. 89.

C L A V S V L A.

Clauſula eadem non debet diuidi, & diuerſimode intelligi, deciſ. 147. n. 18. tom. 1.

Clauſula, inter caſus poſita, vtrique caſui famulatur, deciſ. 146. n. 4. tom. 1.

Clauſulæ præſeruatiuæ conſeruant iura illæſa, deciſ. 333. n. 21. tom. 2.

Clauſulæ præſeruatiuæ inducunt conditionem ſaltem reſolutiuam, ibid. n. 22.

Clauſulæ derogatoriæ non ſatisfit per clauſulas generales, Rub. ad deciſ. 90. n. 293. tom. 1.

Clauſula generalis, quando non poteſt verificari, niſi in vno caſu, habetur pro ſpeciali, ibid. n. 220. & 222.

Clauſula derogatoria generalis eſt, non obſtantibus conſtitutionibus, quibuſcumque, ibid. n. 191.

Clauſula repetitiua, repetit omnes qualitates præcedentes, deciſ. 146. n. 6. tom. 1.

Clauſula quæ veniunt acceſſoriè ad contractum ſi contractus eſt ſimulatus, & ipſa ſimulatæ iudicantur, deciſ. 81. num. 7. tom. 1.

Clauſulæ appoſitæ in diuiſione ſi ſint ampliſſimæ quid importare debeant, deciſ. 240. n. 13. tom. 1.

Clauſulæ generales appoſitæ in liberatione, reſtringuntur ad expreſſè ſpecificata, deciſ. 247. n. 5. tom. 1.

Clauſulæ non ſunt iudicandæ inutiles, ibid. n. 6.

Clauſulæ reſtrictæ ad vnum actum, ad alium non debet extendi, deciſ. 87. n. 4. tom. 2.

Clauſula, vel diſpoſitio, quæ non poteſt verificari niſi in vno caſu, id habet vim ſpecificæ expreſſionis, Rub. ad deciſ. 90. n. 127. & 124. tom. 1.

Clauſula derogatoria poſita in vltimo teſtamento, vt tollatur per aliud teſtamentum, quid requiratur, ibid. n. 279. & 280.

Clauſulæ præſeruatiuæ poſſeſſionis cuius virtutis ſint, deciſ. 345. n. 24. tom. 2.

Clauſula, quæ non eſt de per ſe, ſed ad aliquid qualificandum, illud tantum qualificat, deciſ. 449. num. 11. tom. 2.

Clauſula aliqua, quando dicatur ſtare acceſſoriè, & non de per ſe, ibid. n. 12. & 23.

Clauſula præſeruatiua generalis quid operetur, deciſ. 332. n. 18. tom. 2.

Clauſularum Bononiæ in cauſis Bononiæ, ſeruandum eſt, ibid. num. 14.

Clauſularum Bononiæ declarantur, ibid. n. 14. & ſeqq.

DE CLAVSVLIS IN SPECIE.

A

Clauſula, *Actum*, poſita in vltimo inſtrumento, refertur ad omnia inſtrumenta eodem in libro contenta, deciſ. 253. n. 5. tom. 1.

Clauſula, *ad habendum*, poſita in inueſtitura, emphyteuſis, cum prohibitione alienationis, quid operetur, deciſ. 477. n. 17. tom. 2.

Clauſula, *ad habendum*, fecit emphyteuſim eccleſiaſticam tranſire ad extraneos, deciſ. 232. n. 1. 6. 14. & ſeqq. tom. 1.

Clauſula, *ad habendum*, poſita in inueſtitura emphyteuſis, operatur vt ea tranſeat ad quoſcumque hæredes, deciſ. 141. n. 12. tom. 1.

Clauſula, *ad habendum*, appoſita in conſtitutione fundi dotalis, intelligitur ſecundum ſubiectam materiam, ſcilicet de alienatione vtili de conſenſu coniugum, deciſ. 231. n. 9. tom. 1.

Clauſula, *ad habendum*, præbet facultatem alienandi, ibid. num. 7.

Clauſula, *ad habendum*, repugnat conſtitutioni fundi dotalis, ibid.

Clauſula, *ad habendum*, poſita in diſpoſitiua, operatur, vt emphyteuſis eccleſiaſtica ſit tranſitoria ad extraneos, deciſ. 452. n. 4. tom. 1.

Clauſula, *ad habendum*, æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, ibid. n. 5.

Clauſula, *ad habendum*, quando dicatur poſita in parte diſpoſitiua, ibid. n. 9.

Clauſula, *ad habendum*, poſita in executiuis, non facit emphyteuſim eccleſiaſticam tranſitoriam ad extraneos, ibid. num. 20.

Clauſula, *ad habendum*, etiam poſita in parte diſpoſitiua conceſſionis emphyteuſis, qualiter ſit inteligenda, deciſ. 477. n. 11. tom. 2.

Clauſula, *ad habendum*, non immutat naturam conceſſionis, ſed ad illius limites reſtringitur, ibid. n. 12.

Clauſula, *ad habendum*, appoſita in emphyteuſi eccleſiaſtica non alteret illius naturam, deciſ. 232. n. 15. tom. 1.

Clauſula, *ad habendum*, vt habeat ſuam extenſionem quid requiratur, deciſ. 477. n. 15. tom. 2.

Clauſula, *appellatione remota*, intelligitur de appellatione friuola, deciſ. 366. n. 38. tom. 2.

Clauſula, *amoto*, poſita in litteris Apoſtolicis, quando nihil operatur, deciſ. 296. n. 12. tom. 1.

C

Clauſula, *codicillaris*, de vento ſeruit, quando filius fuit ignoranter præteritus, deciſ. 405. n. 53. tom. 2.

Clauſula, *codicillaris*, non operatur, quando deficit mens, & voluntas teſtatoris, ibid. n. 44.

Clauſula, *codicillaris*, quare non operetur, quando filius fuit ignoranter præteritus, ibid. n. 35.

Clauſula *codicillaris*, licet facta ſit per verba præſentis, veluti ſi non valet iure teſtamenti, tamen idem, ac ſi eſſet concepta per verba futuri temporis, deciſ. 391. n. 27. tom. 2.

Clauſula *codicillaris*, ſuffragatur quando eſt concepta per verba futuri temporis, etiam filio præterito, deciſ. 405. num. 29. tom. 2.

Clauſula *codicillaris*, non eſt tantæ poteſtatis, vt poſſit mutare naturam ſucceſſionis, deciſ. 407. n. 7. tom. 2.

Clauſula *codicillaris*, vt operetur ſuum effectum, filio præterito, ſufficit, quod teſtator de filijs in genere cogitaſſet, deciſ. 405. n. 50. tom. 2.

Clauſula *codicillaris*, non operatur, quando filius eſt ignoranter præteritus, ibid. n. 34.

Quod multò magis procedit, quando extraneus eſt hæres inſtitutus, ibid. n. 35.

Clauſula *conſtito* ſummariè, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu, operatur quod ſufficiat ſola informatio Iudicis, quæ citationem non expoſcit, deciſ. 395. n. 9. tom. 2.

Clauſula *conſtito* ſummariè, ac extraiudicialiter, quid operetur, deciſ. 395. n. 6. tom. 2.

Clauſula, *conſtito* de præmiſſis, quid importet, deciſ. 276. num. 22. tom. 1.

Clauſula, *conſtituti*, denotat poſſeſſionem fuiſſe penes conſtituentem, deciſ. 404. n. 13. tom. 2.

Clauſula, *conſtituti*, non ſuffragatur ratione incertitudinis, deciſ. 356. n. 21. tom. 2.

Quod tamen procedit, quando opponitur in re particulari incerta, ibid. n.22.

Clauſula, *conſtituti*, inducit formam quæ omnino debet ſeruari, deciſ.274 n.11. & 12. tom.1.

Clauſula *conſtituti*, ſuum operatur effectum tàm contra conſtituentem, quam contra habentem cauſam ab illo, deciſ. 38. n.19. tom.1.

Clauſula *conſtituti*, transfert poſſeſſionem in conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis, deciſ.208. n.2. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, & conſtituentis, & conſtitutarij poſſeſſionem probat, deciſ.18. n.29. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, transfert tam poſſeſſionem ciuilem quam naturalem manutenibilem, deciſ.386. n.1. tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, operatur tranſlationem poſſeſſionis bonorum præteritorum, & non futurorum, & quatenus id ſit verum, ibid. n.2.

Clauſula, *conſtituti*, appoſita in donatione, quando operetur quo ad manutentione, deciſ.440.n.25.tom.2.

per Clauſulam, *conſtituti*, acquiritur dominium, & poſſeſſio, deciſ.97. n.13. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, non expirat per mortem conſtituentis quando iudicium fuit incœptum per defunctum, & hæres cauſam proſequutus fuit, deciſ.301. n.8. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, probat poſſeſſionem ad fauorem conſtitutarij, deciſ.266.la 2. n.6. tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, probat poſſeſſionem Conſtitutarij contra aduerſarios, & habentes cauſam ab eo, deciſ. 188. n.34. tom. 1.

Amplia præſertim concurrentibus adminiculis, ibid. num. 35. & 36.

Clauſula, *conſtituti*, appoſita in contractu conditionali, tunc impleta conditione, operatur ſuum effectum, deciſ.97. num. 14. & 15. tom. 1.

Quod procedit etiamſi ante purificationem conditionem eſſet alteri res fictè tradita, pura per alium conſtitutum, ibid. num. 16.

Clauſula, *conſtituti*, transfert poſſeſſionem in conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis, deciſ.335.n.1. tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, appoſita in donatione, operatur vera, & realis translatio poſſeſſionis in donatarium, ibid. num. 2.

Clauſula, *conſtituti*, operatur factam traditionem, deciſ. 403. n. 14. tom.2.

Clauſula, *conſtituti*, non ſuffragatur, quando contractus eſt ſimulatus, deciſ. 121.n.3.tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, cum ſit acceſſoria contractui, ſi iſte non valet, nec illa ſubſiſtit, ibid. n.3.

Clauſula, *conſtituti*, benè probat poſſeſſionem conſtituentis contra ſingularem ſucceſſorem, cauſam ab eo habentem, deciſ. 170. n.6. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, transfert veram poſſeſſionem in emptorem, deciſ. 121. n.1. tom.1.

Ea probat contra conſtituentem, & habentem cauſam ab eo, ibid. n. 1.

Clauſula, *conſtituti*, eueniente caſu reſtitutionis, operatur retrotranslationem promiſſionis, ne dum naturalis, ſed etiam ciuilis, deciſ. 172. n.6. & 8. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, remanet nulla, ſi contractus ſuper quo fuit interpoſitus eſt quoque nullus, deciſ.18.n.30.tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, & conſtituentis, & conſtitutarij poſſeſſio probat, ibid n.29.

Clauſula, *conſtituti*, vt operetur ſuos effectus, an ſit neceſſaria ſcientia partis, quod fuerit appoſita vel eius ratificatio, deciſ. 356. n.6. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, appoſita in teſtamento, an remaneat in ſuſpenſo, dum cognoſcitur de viribus teſtamenti, ibid.

Clauſula, *conſtituti*, poſita in teſtamento, operatur ſuos effectus, quamuis de viribus teſtamenti dubitetur, ibid. num. 11.

Dummodo illius inualiditas non ſit clara, nec in continenti probetur alias ſi nullitas requirat altiorem indaginem, dicta clauſula operatur ſuos effectus, ibid.n.12.

Clauſula, *conſtituti*, non poteſt dici appoſita ſuper re incerta, quando ſuper domo certa, & generaliter ſuper omnibus rebus in ea exiſtentibus fuit appoſita, ibid. n.23.

Clauſula, *conſtituti*, licet non operatur ratione incertitudinis, deciſ.97. n.8. tom.1.

Clauſula, *conſtituti*, vtramque poſſeſſionem, ciuilem nempè, & naturalem in conſtitutariam transfert, deciſ. 38. num. 18. tom. 1.

Clauſula, *conſtituti*, appoſita in contractu, quid operetur, deciſ. 378. n.23. tom. 2.

Clauſula, *conſtituti*, probat conſtitutarij poſſeſſionem, deciſ.256. n.1. tom. 1.

Clauſula, *conſtituti*, transfert poſſeſſionem etiam manutenibilem, deciſ.268. n.19. tom.1.

Clauſulæ, *conſtituti*, & ſimilium effectus ceſſant per actualem traditionem poſtea ſubſecutam, deciſ.81. n.6.tom.1.

Clauſula, *cum libera*, poſita in amplo mandato procuræ intelligitur dummodo procurator bonæ fide agat, & non pro ſe obligando principalem ad ſui commodum, deciſ. 145. num. 11. tom. 1.

D

Clauſula, *deducens omne ius ſuum*, *omnemque actionem* quid importet, deciſ.65. n.23. tom.1.

Clauſula, *deductis deducendis*, quid operetur, deciſ. 67. num. 25. tom. 1.

Clauſula, *deductis deducendis*, importat condictionem, deciſ.237. n.2. tom.1.

Clauſula, *deductis deducendis*, eſt ſuſpenſiua, deciſ. 76. num. 20. tom. 1.

Clauſula, *de plenitudine poteſtatis*, poſita in contractu Principis, habetur pro non appoſita, Rub. ad deciſ. 517. n. 489. tom. 1.

Alios nullus vellet cum ipſo contrahere, ſi ipſe, vel eorum ſucceſſores contra contractus venire poſſent, ibid.

Clauſula, *de plenitudine poteſtatis*, intelligitur de poteſtate bona, & laudabili, non vituperabilis, vel tyrannica, ibid. num. 289.

Clauſula, *de plenitudine poteſtatis*, inuenta fuit ab Adulatoribus Monarcharum, ibid. n. 284.

Populus Romanus Orbis domator, & dominator, nec Imp. Romani plenitudine poteſtatis vſi ſunt, ibid. n. 284.

Clauſula, *de plenitudine poteſtatis*, eſt intelligenda ſecundum Bald. de plenitudine poteſtatis bonæ, & laudabilis, non vituperabilis, & Tyrannicæ, ibid. n.286.

Clauſula, *de plenitudine poteſtatis*, Principes non deberent vt in reſcriptis, & eſſet in totum eradicanda ab aula &c. ſecundum Bald. ibid. n. 291.

Clauſulæ, *de plenitudine poteſtatis*, motu proprio &c. poſitæ in gratia nihil operantur, quo ad præiudicium tertij, ibid. num. 47.

Clauſula, *dummodo tempore data non ſit alteri ius quæſitum*, præſeruat iura aliena anteriora, deciſ. 253. n. 14. tom. 1.

Clauſula, *dummodo tempore data præſentium non ſit alteri ius quæſitum*, poſtea in gratia Papa, præſeruat etiam iura prouiſi ab Ordinario, vel alteri Inferiori Collatore, deciſ. 186. n. 20. tom. 1.

Clauſula, *dummodo tempore data præſentium non fuerit alteri ius quæſitum*, præſeruat iura anteriori prouiſi, deciſ. 254. n. 8. tom. 1.

Clauſula, *Dummodo remaneant &c.* poſita in reſeruatione penſionis tunc eſt plenè, & concludenter probanda, dum ſumus in petitorio, Rub.ad deciſ.1. n.97. tom.1.

Secus verò in ſummariiſſimo poſſeſſorio, etiam ſi agatur contra eum, qui reſeruationi penſionis non conſenſit, ibid. n. 98.

Et an probationem plenam requirant dictæ clauſulæ. ibid.

E

Clauſula, *ex certa ſcientia*, poſita in confirmatione ſtatutorum, facta à Papa, an operetur, ſi non præceſſerit cauſæ cognitio, deciſ.179. n 43. tom.1.

Clauſula, *& non alias aliter*, *nec alio modo*, eſt reſolutiua, & operatur perinde, ac ſi nihil fuerit actum, deciſ. 262. n. 12. tom. 1.

Clauſula, *& omni meliori modo*, operatur quidem vt actus valeat omni meliori modo, ſed non inducit modum contrarium, contra mentem expreſſam diſponentis, deciſ. 201. num. 24. tom. 1.

Clauſula, *& omni meliori modo*, poſita in legato, quid operetur, ibid. n. 21.

Clauſula, *& quibus dederis*, facit, vt conceſſio dicatur alienabilis irrequiſito Domino, & ſine eius conſenſu, deciſ. 170. n. 16. tom. 1.

Et ideo poteſt primus acquirens rem emphiteuticam obligare, etiam in præiudicium vocatorum, ibid. n.17.

Clauſulæ, *& quibus dederis*, æquipollent verba, *& quidquid conductori videbitur eu placuerit perpetuo faciendum*, *& diſponendum*, deciſ.232. n.22. tom.1.

I

Clauſula, *in omnibus*, *& per omnia*, totum comprehendit, deciſ 481. n. 5. tom. 2.

Clauſula, *in omnibus*, *& per omnia*, quid importet, deciſ.459. n.7. tom. 2.

Clauſula, *in perpetuum*, poſita in conceſſione emphyteuſis Eccleſiaſticæ, cum ea non tranſeat ad extraneos, qualiter veniat intelligenda, deciſ. 477. n.23. tom. 2.

Clauſula, *in perpetuum*, non extendit conceſſionem emphytenſis ad extraneos non vocatos, ibid. n.24.

Clauſula, *in perpetuum*, poſita in conceſſione emphiteuſis regulari, & intelligi debet, iuxta ſubiectam materiam, ibid. num. 25.

Clauſula, *in perpetuum*, importat totalem dominij tranſlationem, deciſ. 272. n.13. tom.1.

Clauſula, *ita quod non ſit melior conditio occupantis*, poſita in mandato, quando remaneret ſuperflua, deciſ. 367. num. 18. tom. 2.

Clauſula, *ius, & iuſtitiam &c.* appoſita in commiſſione, eius vigore, quid poſſit Iudex, deciſ. 328. n.3. tom.2.

M

Clauſula, *motu proprio*, eſt magnæ importantiæ, & vtilitatis, Rub. ad deciſ. 90. n. 133. tom. 1.

Clauſula, *motu proprio*, poſita in gratia, non eget iuſtificatione, cum talis gratia, ſolo verbo Papæ nitatur, ibid. num. 134.

Clauſula, *motu proprio*, ſublata virtute, quod facit, gratiam non egere iuſtificatione aliud operatur, ibid. n.135.

Clauſula, *motu proprio*, præter virtutem, quod non poſſit dari de ſubreptione, alijs tamen virtutibus reperitur vacua, ibid. num. 137.

Clauſula, *motu proprio*, non ſupplet perſonæ inhabilitatem, ibid. num. 138.

Clauſula, *motu proprio*, non tollit defectum intentionis concedentis, ibid. n. 139.

Clauſula, *motu proprio*, licet liberet ab onere iuſtificandi gratiam, ibid. n.140.

Non tamen tollit facultatem impugnandi gratiam ipſam alteri parti, & probandi falſum expreſſum fuiſſe Principi, ibid.

per Clauſulam, *motu proprio*, non cenſetur inducta diſpenſatio, quoad pluralitatem beneficiorum, ibid. num. 143. & 145.

Et iſta eſt vera, & communis ſententia, ibid. n. 144.

Clauſula, *motu proprio*, licet tollat qualitates extrinſecas, non tamen tollit intrinſecas, ibid. n.145.

Clauſula, *motu proprio*, non lædit ius tertij, ibid. n. 146.

Clauſula, *motu proprio*, tollit ſubreptionem, ibid. n. 91.

N

Clauſula, *non aliàs aliter, nec alio modo*, ſi non adimpletur reddit actum ipſo iure nullum, deciſ. 263. n.5. tom.1.

Clauſula, *non alias aliter, nec alio modo*, remouet conſenſum ab actu, perinde, ac ſi non eſſet actus geſtus, deciſ. 169. n. 17. tom. 1.

Clauſula, *non alias aliter, nec alio modo*, quid operetur in donatione conditionali, deciſ. 11. n.3. tom.1.

Clauſula, *non alias aliter, nec alio modo*, eſt tantæ efficaciæ, vt faciat deficere conſenſum partium, ibid. n.4.

Et ſi non concurrunt omnes qualitates deſideratæ, annullat diſpoſitionem, in qua apponitur, ibid. num. 5. 6. & 7.

Clauſula, *non obſtantibus*, licet tollat ea, quæ in genere, ſecus ſi in ſpecie, deciſ. 114. n.28. tom.1.

Clauſula, *non obſtantibus*, tollit vitium ſubreptionis, in expreſſis, omnibus in contrarium facientibus cenſeatur derogatum, Rub. ad deciſ. 90. n. 102. tom.1.

ex Clauſula, *non obſtantibus*, &c. arguitur Principem eſſe ſupra ius, ibid. n.103.

Clauſula, *non obſtantibus*, magna vis eſt, ibid. n.104.

Clauſula, *non obſtantibus*, quando Princeps vtitur videtur ex certa ſcientia procedere, ibid. n. 105.

Clauſula, *non obſtantibus*, licet tollat ſubreptionem quidquid ſit quoad obreptionem, tamen non inducit diſpenſationem, ibid. n. 106.

Clauſula, *non obſtante*, quod aliud habeas beneficium conferimus, nec operatur diſpenſationem quando beneficium primum eſt ſufficiens, Ibid. n.124.

O

Clauſula, *omnia, & ſingula*, æquipollet clauſulæ, in omnibus, & per omnia, deciſ. 131. n.3. tom.1.

Clauſula, *omni meliori modo*, quid importet, ibid. n.4.

Clauſula, *omnia, & ſingula*, æquiparatur clauſulæ, & in omnibus, & per omnia, deciſ. 32. n.44. tom.1.

Clauſula, *omni alio meliori modo*, facit, vt ſubſtitutio etiam pupillariter dicatur facta, deciſ. 31. n.5. tom. 1.

Clauſula, *omni meliori modo*, poſita ſine dictione. Et non valet operari ſubſiſtentiam vltra modum expreſſum, deciſ. 439. n. 13. tom. 2.

Clauſula, *omni meliori modo*, non poteſt operari vltra mentem diſponentis, deciſ. 31. n.33. & 34. tom.1.

Clauſula, *omni meliori modo*, non ſolum æquiparatur clauſulæ codicillari, ſed etiam operatur, vt actus valeat omni meliori modo, deciſ. 391. n.25. tom.2.

Clauſula, *omni meliori modo*, in teſtamento appoſita non operatur, quando filius fuit ignoranter præteritus, deciſ. 405. n. 54. tom. 1.

Clauſula, *omni meliori modo*, operatur, vt actus cenſeatur eo modo, & cauſa quo fieri poteſt, deciſ. 365. n.27. tom.2.

Clauſula, *omni meliori modo*, non operatur, vt actus valeat contra voluntatem facientis, deciſ. 377. num. 24. tom. 2.

P

Clauſula, *parito*, ante totalem paritionem nullam Iudici tribuit iuriſdictionem, deciſ. 257. n.27. tom.1.

Clauſula, *parito*, non ſuffragatur donec non docetur de paritione, deciſ. 171. n.2. tom. 1.

Clauſula, *parito*, importat conditionem, deciſ. 181. num. 1. tom. 1.

Clauſula, *potens*, habet vim extenſiuam, deciſ. 365. num. 26. tom. 2.

Clauſula, *ponens in ſuum locum*, quid importet, deciſ. 273. num.6. tom. 1.

Clauſula, *pro quibus omnibus*, refertur ad omnes diſpoſitiones ſiue principaliter, ſiuè acceſſoriè, aut incidenter in inſtrumento contentas, deciſ. 40. n. 14. tom.1.

Amplia quod etiam extendatur ad enunciata, ibid.

Q

Clauſula, *quatenus idoneus repertus fuit*, non facit gratiam conditionalem, quoad ſubſtantiam, ſed ſolum quoad executionem, deciſ. 208. n.4. tom.1.

Clauſula, *quam, & quas*, ſi quis habeat in commiſſione, non cenſetur ſe reſtrinxiſſe ad certum caput, nec elegiſſe certam viam, deciſ. 146. n.37. tom.1.

Clauſula, *quam, & quas*, vna cum toto negotio principali, in commiſſione appoſita, intelligi debet, & circa cauſam, & actionem intentatam, deciſ. 364. n.8. tom.2.

Clauſula, *quam, & quas*, vel cum toto negotio principali quid operetur, deciſ. 101. n.1. tom.1.

Clauſula, *quam, & quas*, poſita in commiſſione, operatur, vt poſſit procedi, tamquam in prima deciſ. 354. num. 11. tom. 2.

Et quando proceditur prout in prima, tunc non eſt neceſſe reuocare ſententiam præcedentem, ibid. n.12.

ob Clauſulas, *quam, & quas*, & cum omnibus incidentibus annexis, & connexis dicitur quoque deductum petitorium, deciſ. 194. n.7. tom.1.

Clauſula, *quam, & quas*, poſita in commiſſione, quid operetur, deciſ. 408. n.28. tom. 1.

per Clauſulam, *quam, & quas*, cenſetur ab initio omne ius deductum, deciſ. 396. n.16. tom.2.

Clauſula, *quam, & quas*, ſanè eſt apta ad inducendam litem etiam ſuper titulo beneficij, deciſ. 205. n.14. tom.1.

Clauſula, *quam, & quas*, facit vt in cauſa procedi poſſit pront in prima, & quando, deciſ. 288. n. tom. 1.

Clauſula, *quam, & quas*, facit vt in cauſa procedi poſſit prout in prima, & quando, deciſ. 288. n.2. tom.1.

Clauſula, *quam, & quas*, poſita in commiſſione cauſæ, quid operetur, deciſ. 340. n.24. tom. 2.

Clauſula, *quorum tenores*, tantæ eſt potentiæ, vt per eam cenſeatur derogatum cuicumque priuilegio, & indulto, perindè ac ſi de verbo ad verbum illorum tenorem contineret, deciſ. 199. n.9. tom. 1.

R

Clauſula, *releuans*, poſita in mandato, operatur, vt mandatum non expiret morte mandantis etiam vbi fuit relictus hæres etiam pupillus, deciſ. 453. n.2. tom.2.

S

Clauſula, *ſaluis &c.* nihil de nouo tribuit, deciſ. 278. num. 8. tom. 1.

Clauſula, *ſeruandi graduum prærogatiuam*, tollit quidem repræſentationem, non autem extendit fideicommiſſum, deciſ. 214. n.13. tom.1.

Clauſula, *ſi, & in quantum*, poſita in admiſſione poſitionum, ita præſeruat ius reſpondentis, deciſ. 27. n.9. tom.1.

Vt confeſſio emanata, perinde eſt, ac ſi non emanaſſet, poſtquam certum eſt, quod poſitiones non erant admittendæ, ibid.

Clauſula, *ſine præiudicio rei iudicatæ*, licet præſeruet facultatem Iudicis a quo ſuam exequendi ſententiam citra vitium attentatorum, deciſ. 45. n.19. tom.1.

Non tamen impedit quin Iudex ad quem comperta deinde nullitate, & iniuſtitia executionis poſſit concedere manutentionem, ibid.

Clauſula, *ſine præiudicio iurium partium*, non importat conditionem ſuſpenſiuam repugnantem acquiſitioni poſſeſſionis, deciſ. 37. n.31. tom 1.

Sed ſolum reſolutiuam inſufficientem actum poſt damnum, quod indè ſequutum fuiſſe, ibid. & n. ſeq. vbi vide.

Clau-

Clanſula, *ſine praiudicio iurium partium*, nullam tribnit poſſeſſionem, quoties alteram partem antea poſſediſſe docetur, cuius poſſeſſio per d.claoſulam fuit præſeruata, ibid.n.32.

Clauſula, *ſine praiudicio iurium*, pıæſeruat iura pıoteſtantis, deciſ. 209. n.14.tom.1.

Clauſula, *ſine praiudicio*, præſetuat pıæiudicium ln non expreſſis, ſecus in expreſſis, deciſ.23.n.13.tnm.1.

Clauſula, *ſine praiudicio vinentium ab inteſtato*, poſita in legitimatione, quıd operetur, deciſ.255.n.21.tom.t.

Clauſula, *ſine praiudicio venientium ab inteſtato*, præſeruat ius non tantum quæſitum, ſed etiam quærendum, ibid.n.22.

Clauſnla, *ſine praiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum*, præſeruat iurildıctıonem executoris.

Clauſula, *ſi quid exequendum*, debet ex eiſdem, & non ex nouitet deductis iuſtificari, deciſ.67.n.7.28.& 30.tom.1.

Clauſula, *ſi quid exequendum*, quando dicatur iuſtificata, deciſ. 482.n.13. tom.2.

Clauiulæ, *ſublata, & decretum irritans*, reſtringitur ad limltes ipſarum Conſtitutionum, decil. 302.n.19.tom.2.

Clauſulæ, *ſublata, & decretum irritans*, clauduntur parti, & ligant manus Indicis, deciſ.107. n.5.tom.2.

Clauſula, *ſublata*, cum ſit acceſſoria, non habet locum, niſi diſpoſitio principalis iotret, decil.98. n.15.tom.1.

Clautula, *ſublata, & decretum irritans*, quando non annullent proceſſum, nec claudant os Iudici, & parti, ibid.n.16.

T

Clanſula, *tacitis*, cnmprehenditur ſub verbo lurauit cæterato, deciſ.331.n.17.tnm.2.

V

Clauſula, *vocatis vocandis*, facit executorem mixtum, deciſ.370. n.5.tom.2.

Clauiula, *vulgariter*, & reſpectiuè pupillariter, & per fideicommiſſum, quid operetur, deciſ.147.n.5.tom.1.

CLEMENS V. cum offerret Io. de Lignano Prælaturas Ecclesiaſticas, quid ei reſpondit. Rub. ad deciſ.254. n.406. & 407. tom.1.

CLERICATVS.

Clericatum, & habilitatem beneficiati iuſtificant approbationes Ordinarij, & examinatorum Synodalium, deciſ.258.n.14. tom.1.

Clericatus etiam poteſt probari per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ.371.n.8.tom.2.

Clericatus alicuius benè probatur ex litteris Ordinarij, deciſ. 305.n.8. tom.1.

Clericatum probant litteræ Ordinarlj, deciſ.259.n.15.tom.1.

Clericatus probatur ex teſtibus de communi reputatione, ac publica voce, & fama deponentibus, deciſ.233.n.1.tom.1.

CLERICVS.

Clerici ln ſortem altiſſimi DEI addictl ſunt, & ipſe Dominus pars corum eſt, & ſors. Rub.ad deciſ.90.n.13.tom.1.

Clerici ab omni rerum temporalium ſtrepitu, ceſſare debent, ibid.n.14.

Clerici, tamquam diuino mancipati obſequio orationlbus, & rerum diuinarum contemplatione attentati eſſe debent, ibid. num.15.

Clericus quidam magnæ literaturæ Doctor, cum ſolemniter diſputando valdè increpauerit ſuperfluas iuſtitias aliquorum Prælatorum, & qualiter mutauerit ſententiam, lbid. num. 24. & 25.

Clericis ſingulis, ſingulum beneficium conferendum eſt, quod procedit etiam ſi quis eſſet Cardinalis, ſecundum Concil. Tridentinum. Rub. ad deciſ.254.n.142.& 143.tom.1.

Clericus vnus, quod pnſſit retinere plura beneficia qualiacumq; illa ſint, quando vnum eſt ſufficiens pro eius congrua ſubſtentatione. Rub. ad deciſ.254.n.149.tom.1.

Non ſolum alteratur iuris communis diſpoſitio, & quid vltra, ibid.n.149.

Clericus dum conſtat habuiſſe bona Eccleſiaſtica, & patrimonialia, ne exceptio ſpolij requirens altiorem indaginem impediat immiſſionem quid ſit faciendum, deciſ.386. num.13. tom.2.

Clerici in caſu, qno tenentur ad collectas, gabellas &c. non poſſunt cogi ad earum ſolutionem per ludicem laicum, ſed ſolum per Indicem Eccleſiaſticum. Rub. ad deciſ.412. n.79. tom.2.

Clericus ſicuti per pactum iuratum non poteſt ſe ſubmittere foro laicali, ita quoque ex eodem pacto poteſt ſe ſubmittere ſtatuto laicorum, deciſ.348.n.23.tom.2.

Clericus vbi ſimpliciter conſenſerit viæ executiuæ, non ſupponit ſe iuriſdictioni laicali, minuſque eam prorogat, prout facit ille, qui profitetur ſe contrahere iuxta formam ſtatutorum laicorum, ibid.n.28.

Clericl, ac perſonæ Eccleſiaſticæ, omnino ſunt exempti à Laicorum Conſtitutionibus, & Edictis, deciſ.412.n.30.tom.2.

Clericus, cum ſit omninò exemptus à iuriſdictione laicali ita eius bona exempta eſſe debent. Rub.ad decil.412.n.88.tom.2.

Clericus capi non poteſt, tamquam ſuſpectus de fuga, & ſic ſeruatur in Viſita Carceratorum Vrbis. Rnb. ad deciſ.46. n.99. & 101. & refertur decretum eioſdem Viſitæ, n.101, tom.1.

Clericus fideiubens pro laico ſoluendi iudicatum debet conueniri à Judice Eccleſiaſtico, nec ſententia lata contra laicum, mittitur executioni contra Clericum. Rub. ad deciſ.412.num. 108.tom.2.

Clericus ratificans geſta pro eo coram Indice ſeculari, quæ cenſeatur ratificaſſe, deciſ.276.n.12.tom.1.

Clericus habens bona Eccleſiaſtica, & patrimonlalia de quibus bonis præſumantur viuere, deciſ.386.n.12.tom.2.

Clerici iuramento ſtandum, eſt, an bona eius ſeparabilia, ſint propria lpſius Clerici, & non cauſa negotiationis, ad effectum, vt ſint immunia à gabellis Laicorum, deciſ. 412. num. 2. tom.2.

Et tale iuramentum præſtandum eſt coram indice Eccleſiaſtico, ibid. n.2.

Clerici immunes ſunt à gabellis Laicorum, licet impoſitæ reperiantur pro communi beneficio, tam Clericorum, quàm Laicorum, ibid. n.4.

Et quid ſi deficiant ipſorum Laicorum facultates, quid veniat operandum, ibid.n.5.

Clericus non poteſt conueniri ex ſententia Iudicis Laici, deciſ. 308. n.12.tom.1.

Clericus non arctatur ex inſtantia cœpta contra laicum ſuum principalem, deciſ.308.n.13.tom.1.

Clerici perſona eo lpſo, quod eſt exempta à Iudlce laico, dicuntur etiam exempta eius bona, Rub. ad deciſ.412. num.92. tom.2.

Clerici, laicorum onera ſubire non debent, deciſ.412. num.39. tom.2.

Clericos nullo pacto ligant leges laicales, deciſ.348. num.21. tom.2.

Clerici ac perſonæ Eccleſiaſticæ lmmunes ſunt à gabellis per ſeculares poteſtates indictis, deciſ.412. n.2.tom.2.

Atque hoc tam auctoritate Iuris Diuini, quàm humani, nam etiam ipſi Imperatores agnouerunt hanc immunitatem, ibid. num.3.

Clericus nemo debet præſumere trahere ad iudicium ſæculare. Rub. ad deciſ.412. n.99.tom.2.

Clericus committens delictum qualificatum, poteſt tradi Curiæ ſæcularl non ſeruata forma, cap. cum non ab homine de Iudic. Rub.ad deciſ.1. n.11.tom.1.

Sed non ex hoc ſequitur, vt dicatur inducta priuatio beneficij ipſo iure, ibid.n.13.

Clericus nnn poteſt conueniri coram Iudice laico, ſed coram Eccleſiaſtico, & hoc non obſtante quauis conſuetudine in contrarium. Rub.ad deciſ.412. n.82.tom.2.

Clerici, impoſſibile eſt, quod ſubijciantur iuriſdictioni laicorum, ibid. n.34.

Clericis, vt ſeruetur illibata immunitas Eccleſiaſtica quid eſſet obſeruandum, deciſ.412.n.60.tom.2.

Et id in pluribus locis receptum eſt, ibid.n.62.

Clericus ex pacto poteſt ſe ſubijcere laicali conſtitutioni, dummodo non lædat priuilegium immunitatis, nec præiudicium inferatur ordini clericali, decil.348 n.36.tom.2.

Clericus poteſt voluntariè vti lege, vel ſtatuto laicali, ſibi, aut Eccleſiæ fauorabili, & qualiter id intelligatur, ibid. num.29. 30.

Clerici, an ſint exempti à ſolutione gabellarum Laicalium, quando agitur de bonis inſeparabilibus, deciſ.412. num.34. tom.2.

Clericus non poteſt ſe ſubmittere conſtitutionibus Laicorum, deciſ.348.n.19.tom.2.

Clericus poteſt teſtari de bonis proprijs, deciſ.446. num.22. tom.2.

Clericus per affectionem beneficij reſidentialis acquirit priuilegium Ciuilitatis, & gaudet omnibus priuilegijs Ciuibus illius loci conceſſis, decil.127. n.7.tom.1.

in Clericus, & laicos diuiſa eſt tota humana creatura. Rub.deciſ. 412.n.104 tom.1.

Clericus de fructibus beneficij diſponere poteſt ad libitum etiam per viam donationis, deciſ.386.n.9.tom.2.

Clericis apprime conuenit vt in eadem Ciuitate in qua ſeminant ſpiritualia, metant corporalia, deciſ.482.n.47.tom.2.

Clericus, quis præſumitur ex habitu Eccleſiaſtico, & tonſura, ibid.num.25.

Et hoc maximè procedit exhibitis litteris teſtimonialibus Ordinarij, quibus credendum eſt, ibid. n.26.

Clericus regularis nihil habet patrimoniale, ob votum paupertatis, deciſ.289.n.12.tom.1.

Clerici non ſunt ordinandi, ſine titulo, & redditibus, ne

men-

mendicent, & hoc ſecundum ius canonicum. Rub. ad deciſ. 56.n.239. tom.5.
Clericorum bona præſumuntur acquiſita ex fructibus beneficiorum, deciſ.386.n.7.tom.2.
Clerici ita ſe exhibere debent, vt ipſi poſſideant Dominum, & ipſi poſſideantur à Domino. Rub. ad deciſ.90. num.56. tom.1.
Clerico permiſſa eſt appellatio, de iure Canonico, in poſſeſſorio, deciſ.308. n.8.tom.1.
Clericus habens beneficium, & patrimonium poteſt in proprios vſus beneficij redditus expendere, & licitè propria bona conſeruare. Rub.ad deciſ.254. n.397.tom.1.
Clericus poteſt ſimpliciter paciſci, vt contra eum executiuè poſſit procedi, deciſ 348.n.26.tom.2.
Clericus ſeruiens altari, & Eccleſiæ, dignè congruam portionem ex beneficijs accipit. Rub.ad deciſ.254.n.398.tom.1.
Clericus deponendo falſum coram Iudice laico, poteſt ab eo punire non in perſona, ſed in bonis. Rub. ad deciſ.412. n.94. & 96. quod eſt falſum n.95. tom.2.
Clerici nullo modo priuari debent commodo Immunitatis Eccleſiaſticæ, deciſ.412.n.49.tom.2.
Clericus non comprehenditur ſub Conſtitutione Ægidiana de appellatione, deciſ.286. n.4.tom.5.
Clericus regularis nihil habet patrimoniale, ob votum paupertatis, deciſ.289. n.12.tom.1.
Clericorum exemptio à iuriſdictione laicali, non tantum ad actiones ciuiles pertinet, ſed etiam ad criminales. Rub.ad deciſ.412. n.112.tom.2.
Clericus, ſi habeat vnum, vel plura beneficia ſufficientia pro eius congrua vitæ ſubſtentatione, alia non poteſt retinere. Rub. ad deciſ.90.n.19.tom.1.
Clerico an ſit prohibitum vigore pacti, vt conueniatur ex ſtatutis laicorum, deciſ.348.n.25.tom.2.
Clericus, quidquid retinet, præter neceſſarium victum, & honeſtum veſtitum, ſuum non eſt furtum eſt, rapina eſt ſecundum S.Bernardum. Rub. ad deciſ.254.n.198.tom.1.
Clericus poteſt conſentire viæ executiuæ, abſque quod lædatur libertas Eccleſiaſtica, deciſ.348.n.24.tom.2.
Cœci, manci, curui &c. quamuis diſpenſentur, remanent tamen cœci, curui &c. Rub. ad deciſ.254.n.164.tom.1.
CÆLESTIA, ambienti, terrena non ſapiunt. Terrena calcat, qui cœleſtia deſiderat. Rub. ad deciſ.56.n.140. tom.1.
Quam veritatem agnouerunt etiam ipſi Gentiles, quamuis in profundo gentilitatis puteo ſubmerſi eſſent, ibid.n.41.
CÆSAR donando gladium cuidam Tyrunculo, illa egregia verba ei dixit: Sume hoc gladium, & ſi publica vtilitas id poſtulat, contra me vtere. Rub. ad deciſ.217. num.303.& 304. tom.1.
COACTIO non dicitur probata per litis inductionem, ſed exitus venit attendendus, deciſ.10.n.23.tom.1.
COARCTATIO excluſiua omnis poſſibilitatis eſt neceſſaria, vt probetur negatiua non exiſtentiæ bonorum, deciſ.249. n.30. tom.1.
COACTIVA, ex quo, non dicatur probata, deciſ.10. n.18. & 21.tom.1.
COADIVTOR poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus, & Iudex Eccleſiaſticus ſtantibus ampliſſimis verbis Coadiutoriæ, deciſ. 259.n.12. tom.1.

C O D I C I L L I.

Codicilli, quod realiter fuerint confecti, quando reddatur in dubitatum, deciſ.372.n.41.tom.2.
Codicilli, quando non fuerunt confecti in ſcriptis tunc teſtium examen eſt neceſſarium, deciſ.369. n.22.tom.2.
Codicillorum fides, an in aliquo obnubiletur, ſi fuerit dictum quod fuerint facti in lingua vulgari, & poſtea reperiantur in lingua latina, deciſ.372.n.37.tom.2.
à Codicillis prioribus cenſetur receſſum per poſteriora, deciſ. 334.n.35.tom.2.
in Codicillis non poteſt directo ſubſtitui, deciſ.147. num.53. tom.1.
Codicilli ſcripti, & ſubſcripti per Parochum, de cuius tenore ſubſtantiali deponunt alij teſtes dicuntur in forma probanti, deciſ.312. n.1.11.& 15.tom.1.
Codicilli nouiſſimi ſunt attendendi, deciſ.334.0.34.tom.2.
Codicilli conditi in Vrbe à ſubdito Eccleſiæ coram Parocho, & duobus teſtibus, tenent, deciſ.372.n.1.tom.2.
Codicillorum verba declarationem requirunt ab his, quæ in antecedenti donatione fuerunt diſpoſita, deciſ. 47. num.10. tom.1.
Codicilli conditi in Vrbe à ſubiecto Eccleſiæ coram Parocho, & teſtibus, valent, deciſ.369.n.1.tom.2.
Codicilli dicuntur pars teſtamenti, & in illis viget eadem ratio, quæ in teſtamentis habet loci, deciſ.352.n.55.tom.5.
Codicillaris diſpoſitio nocet vocatis ex fideicommiſſo antea facto, cum ſtipulatione Notarij pro abſentibus, & naſcituris, deciſ. 188. num. 21. tom. 1.
Quidquid dicendum eſſet, ſi eſſemus in vltima voluntate, ibid. num.22.

C O G N A T I.

Cognati ad fideicommiſſum vocati intelliguntur illi, qui ſunt de familia teſtatoris, vbi poſt vocationem illorum fuerunt addita verba, ipſius teſtatoris, deciſ.52. n.10. tom.1.
Cognatus teſtatoris dicitur, qui eidem per fœminas eſt coniunctus, ibid.n.8.
Cognati largo modo veniunt nomine agnatorum, deciſ.47. n.14. tom.1.
Cognatio, ſeu parentela per enunciatiuas inſtrumentorum antiquorum probatur, ibid.n.15.
Amplia quia ex depoſitionibus teſtium remanet etiam concludenter probata, ibid.n.16.
Cognitio iudicialis non requiritur in actu viſitationis, quoties agitur de reſpicientibus correctionem morum, deciſ.249.n.19. tom.1.
Cognominis ſola delatio, abſque onere deferendi etiam arma, & inſignia familiæ, non arguit in teſtatore coniecturam contemplationis agnationis, deciſ.425.n.11.tom.2.
ex COHABITATIONE ſimul, licet præſumatur ſcientia factorum, tamen iſta præſumptio non iuuat, niſi iniunctis adminiculis, deciſ.30. n.15.tom.1.
COHÆRES, ſi non confecerit inuentarium, tenebitur inſolidum pro quota, non in totum debitum, deciſ.413. num.61. tom.2.
Cohæres, ſi repudiauerit hæreditatem, id accreſcit alteri hæredi, ratione iuris accreſcendi, deciſ.131.n.13.tom.1.

C O L L A T I O.

Collatio eſt nulla, ſi ſit facta ab Ordinario de beneficio reſeruato, deciſ.377 .n.23.tom.2.
Collatio beneficij in perpetuum commendati ſpectat ad Papam, itaut amplius inferior in illius prouiſione ſe intromittere nequeat, deciſ.254.n.50.tom.1.
Collatio Ordinarij vbi eſt inualida, non eſt de ea facienda mentio in gratia Pontificis, deciſ.208.n.11.tom.5.
Collationis beneficiorum ius ad cuius formam, & limites debeat intelligi, deciſ.377.n.58.tom.2.
Collatio beneficij effectuata probatur en ipſo, quod per mortem beneficiati fuit alter prouiſus, deciſ.230.n.2.& 5.tom.5.
Collatio beneficij effectuata etiam vnica tribuit quaſi poſſeſſionem, ibid.n.3.
Collatione iniuſtè denegata à Magno Magiſtro à Rotæ Auditore debet concedi, deciſ.210.n.51.tom.1.
Collationes datæ per Epiſcopum magis attenduntur, quam illæ quæ fuerunt per Archipresbyterum exhibitæ, deciſ.195. n.10. tom.1.
Collatio beneficij facta ab Ordinario ob negligentiam patronorum, non ſuffragatur talis collatio, Ordinario, deciſ.325.n.23. tom.2.
Collatio Ordinarij vbi eſt inualida, non eſt de ea facienda mentio in gratia Pontificis, deciſ.218.n.15.tom.1.
COLLECTANDI modum, ſubditos ex quibus non dicitur iniuſtum, ſecundum Adulatores. Rub. ad deciſ. 21. num.40. tom.1.
Collector decimarum quando non deficiat eſſe vnicus licet in eo loco, vbi degit reperiantur alij Collectores, deciſ.350. n.6. & 7.tom.2.
COLLEGIALES, qui admittunt perſonas ad Collegium, non poſſunt aliquid facere, vt magis grauet aggregandos, deciſ. 580.n.35. tom.1.

C O L L E G I V M.

Collegium poteſt condere ſtatutum in præiudicium aliorum, ibid. n.36.
Et hoc maximè ſtante authoritate condendi ſtatuta, ibid. num.36.
Collegiata duo, quando ſunt ſeparata, ſimul conueniri non poſſunt, deciſ.191. n.4.tom.5.
Collegijs duobus, quis non poteſt ſimul aſſociari. Rub. ad deciſ. 254. n.119. tom.1.
Coma, quando ſuccedat loco copulæ, deciſ.106.n.20.tom. 1.

C O M M E N D A.

Commendare nihil aliud eſt, quam deponere, vt ille curam habeat, rei depoſitatæ. Rub.ad deciſ.254.n.62.tom 1.
Commendæ non cauſanti incompatibilitatem beneficiorum, ibid. n.63.
Commendator non eſt verus Titularis, ſed ei æquiparatur, & illius gaudet priuilegijs, deciſ.259.n.13.tom.1.
Commendarum occaſione, quid oritur. Rub. ad deciſ.254.n.261. 262.& 263.tom.1.
Commendam habere, minus eſt quam habere beneficij prouiſionem, ibid.n.65.

Com-

Commendatarius, quando eſt perpetuus, tunc facit fructus ſuos, ibid.n.56.

Commenda perpetua parum aut nihil differt ab alijs prouiſionibus beneficiorum, ibid.n.57.

Commenda perpetua eſt diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium, alias obtineri prohibitum, ibid.n.58.

COMMERCIA, qua proportione veniant regulanda. Rub. ad deciſ.67.n.25.tom.1.

COMMISSIO.

Commiſſio appellationis retrotrahitur vſque ad diem ſententiæ, vt omnia interim geſta dicantur attentata, deciſ.142. num.5. tom.1.

Commiſſio directa Superiori alicuius Monaſterij, in quo aliquid debet cognoſci, tunc debet intelligi de Superiore illius Monaſterij, non autem de Superiore Religionis, deciſ.370. n.8. tom.2.

Commiſſio appellationis ſimpliciter obtenta, operatur attentata vſque ab initio, etiamſi ſententia appellationem non admitteret, deciſ.266.n.10.la 2.tom.1.

Ita vt commiſſio appellationis retrotrahitur ad diem ſententiæ, & omnia acta interim geſta redduntur nulla, & attentata, ibid. n.11.

Commiſſio obtenta à patre, non per hoc efficitur communis cum altera parte, ſi fuerit citata ad terminos ſubſtantiales, deciſ.73. n.23 tom.1.

Commiſſio, ſi tribuat iuriſdictionem Iudici, quam vel Iudex Ordinarius non habet, reddit eum Iudicem delegatum, licet aliàs non ſit, deciſ.77. n.22.tom.1.

Commiſſioni à parte obtentæ dicitur renunciatum, dum ipſa non citauit ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.73.n.22. tom.1.

de Commiſſionis approbatione, & vſu quando conſtat, tunc dicitur firmata Iudicis iuriſdictio, deciſ.395.n.13.tom.2.

Commiſſio dicitur ſubreptitiæ, dum fuit narratum falſum, deciſ. 382.n.3.tom.2.

Commiſſione, licet primum agatur de poſſeſſorio, tamen, quando dicatur concludi in petitorio, deciſ.194.n.6.tom.1.

in Commiſſione cauſæ, ſi de aliquo non fuerit facta mentio tenor illius debet obſeruari, deciſ.163.n.33.tom.1.

Commiſſio ſi habeat in ventre clauſulam, *quam, & quas*, cenſetur data omnis iuriſdictio Iudici circa omne ius, & iudicium, deciſ.146.n.34.tom.1.

Et hoc tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, quomodolibet deductum, ibid.n.35.& 36.

Commiſſio ſuper aliquo iure, quod fuerit obtenta, id benè probatur ex eius lectura, deciſ.197.n.16.tom.1.

Commiſſio cauſæ, poſtquam eſt præſentata Auditori Rotæ quid operetur, deciſ.414.n.10.tom.2.

Commiſſio, quando eſt dependens à prima, non requiritur citatio ad dicendum contra, deciſ.73.n.25.tom.1.

Commiſſio cauſæ quando obtinetur, non eſt citanda pars, ſed benè poſtea ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.414.n.11. tom.2.

Commiſſio dicitur effecta communis, & dicitur induxiſſe litis pendentiam, per citationem ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.266.n.8.la 2.tom.1.

Commiſſio reſtitutionis in integrum quando non poſſit dici ſubreptitia, deciſ.414.n.1.tom.2.

per Commiſſionem reſtitutionis in integrum remanet ſuſpenſa virtus rei iudicatæ, deciſ.365.n.16.tom.2.

Commiſſio efficitur communis per citationem ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.364.n.3.tom.2.

Commiſſio noua tunc diuerſificat iudicium quando eſt independens à prima, vel prima fuit nulla alias ſecus, deciſ.250.num.5. tom.1.

Commoditas percipiendi fructus venit in generali obligatione, & ſemper remanet hypothecabilis, quamuis omnis hypotheca prohibita fuerit, deciſ.167.n.10.tom.2.

Quod procedit etiam in materia feudali, ibid.n.11.

Commodum anticipatæ ſolutionis efficit, ne inducatur noua donatio, deciſ.309.n.12.tom.1.

Communitas, dum non intendit delere è cataſtro bona laicalia empta per Clericos, qualiter ad id cogi poſſit. Rub. ad deciſ. 412.n.27. tom.2.

Communitates nunquam moriuntur, nec facilè patiuntur capitis diminutionem, deciſ.10.n.10.tom.1.

Communitatis ſcientia, ex Edictis pluries repetitis, arguitur, deciſ.435.n.10.tom.2.

COMPARATIVVM.

Comparatiuum illud, ſenioris, quando exponatur pro poſitiuo, ideſt, ſenis, deciſ.77.n.13.tom.1.

Pro vt comparatiuum, benignius, quando exponatur pro benigne, ibid.n.13.

Comparatiuum reſoluitur in poſitiuum, quando non adeſt terminus ad quem ſe referat comparatio, deciſ.77. n.14. tom.2.

Comparatinum aliquando non differt à ſuo poſitino, deciſ.458. n.16.tom.2.

Comparatiuum quid ſupponat, deciſ.458.n.13.tom.2.

Cumparitio tollit defectum citationis, deciſ.414.tom.2.

COMPATRONVS, vel ab eo præſentatus non objjcit compatrono, quod ille compatronus non ſit, ſi reperitur admiſſus ad præſentandum, & præſentatio fuit effectum ſortita, deciſ.258. n.6.tom.1.

COMPELLI, & ex rationabili cauſa compelli timens paria ſunt. Rub. ad decil.254.n.352.tom.1.

COMPENSATIO.

Compenſatio de quantitate ad quantitatem, quod ex iuris miniſterio admittatur, multi DD. id tenent, deciſ.163. num.2. tom.1.

Compenſatio, quando ipſo iure legis miniſterio detur, deciſ.409. n.19.tom.2.

Compenſatio non admittitur ipſo iure, ſed parte tantum opponente, & ab ipſa die oppoſitionis, deciſ.499. n.20.tom.2.

Compenſatio admittitur ipſo iure vbi fit præiudicium, & damnum reſultat ei, qui compenſare poterat, deciſ.409. num.27. tom.2.

Compenſatio, quod non admittatur ipſo iure, ſed ſtante oppoſitione, Doctores, qui hoc aſſerunt, qualiter ſint intelligendi, ibid.n.29.

Compenſatio admittitur ipſo iure in odium vſurarum, & ſic ab initio miniſterio legis, non expectata partis oppoſitione, ibid. n.21.

Compenſationis exceptio, quando non poſſit intrare, deciſ.79. n.9.tom.1.

Compenſatio ex voluntate, & declaratione partium, quando dependeat, deciſ.353.n.23.24.& 25.tom.2.

Compenſationis exceptio ceſſat, quando conſtat de contraria mente teſtatoris, deciſ.79.n.10.tom.1.

Compenſatio, quando ipſo iure admittatur, licet aliàs admitteretur partis oppoſitio, deciſ.183.n.9.& 10.tom.1.

Compenſatio, quando euitari non poteſt, tunc potius admittitur, quo ad extinctionem fructuum, quam ſortis, deciſ.20. n.22.tom.1.

Compenſatio, quando non poſſit opponi aduerſus anteriores creditores, deciſ.442.n.11.tom.2.

Compenſationes paſſim æquiparantur veræ ſolutioni reſpectu ſolutionis, deciſ.247.n.33.tom.2.

Compenſatio non admittitur quando legatum fuit factum cum onere reſtituendi, deciſ.41.n.71.tom.1.

Compenſatio, vt intret, creditum debet eſſe clarum & liquidum, ita vt nulla exceptione, vel velamine obſcurari, vel adumbrari queat, deciſ.155.n.35.tom.1.

Compenſatio fit ipſo iure etiam in dote ad euitandum curſum vſurarum dotalium, deciſ.231.n.25.tom.1.

Compenſationem ad inducendam magis in debito pariente vſuras, quam in debito ſimplici quid ſoleat à DD. conſiderari, deciſ.231.n.24.& 26.tom.1.

Compenſatio de ſpecie ad quantitatem tunc non fit, quando fit in iudicio altera parte in vita, deciſ.41.n.27.tom.1.

Sed ſecus in illa, quæ fit ex voluntate teſtatoris, iſta enim non regulatur ſecundum naturam compenſationis inter viuos, ibid. n.28.

Quia tunc etiam fit compenſatio de ſpecie ad quantitatem, ibid. num.29.

Compenſatio inter credita, & debita, ſi inter Mercatores non admitteretur, ſequerentur multa incommoda, deciſ.183.n.8. tom.1.

Compenſatio ipſo iure intrat ad impediendum curſum vſurarum, deciſ.29.n.12.tom.1.

Compenſatio de quantitate ad quantitatem non admittitur niſi à parte fuerit oppoſita ſecundum aliquos DD. deciſ.183.num.3. tom.1.

Compenſatio de quantitate ad quantitatem, an ipſo iure inducatur, vel potius ex partis oppoſitione in iure controuerſum eſt, deciſ.193.n.1.tom.1.

Compenſare vnum creditum cum alio, & vſuras vltra earum debitum ſolutas in ſortem imputari ſunt termini longè diuerſi, deciſ.231.n.27.tom.1.

Compenſatio omnis quando excluditur compenſatio, tunc ſolum intrat quando creditor poteſt ſortem exigere, deciſ.29. n.21.tom.1.

Compenſatio, vbi fuit oppoſita ante ſententiam, non aſſignantur nouæ dilationes, ſed ſi quid ſuperſit ad agendum, id remittitur arbitrio Iudicis circa dilationes, deciſ.380.n.9.tom.2.

Compenſatio habet vim ſolutionis, decil.3. n.18.tom.1.

Compenſatio idem operatur quam ſolutio, deciſ.357. n.20. tom.2.

Compenſatio regulariter non admittitur inter debita diuerſarum perſonarum, deciſ.29.n.23.tom.1.
Compenſatio intrat inter debitorem, & creditorem pro rata debiti ſoluti, deciſ.211.n 14.tom.1.
Compenſatio fit ipſo iure ad impediendum curſum vſurarum, ibid.n.15.
Compenſatio admittitur ipſo iure, quando agitur de inhibendo curſu vſurarum, deciſ.409.n.21.tom.2.
Compenſatio de ſpecie ad quantitatem non datur, deciſ.41.n.26. tom.1.
Compenſatio non admittitur de credito particulare ad debitum ſociale, deciſ.29.n.24.tom.1.
Compenſatio admittitur ipſo iure inter Mercatores, licet credita, & debita ſint diuerſa, & in diuerſis libris deſcripta, deciſ. 183.n.5.tom.1.
Compenſatio, quæ prouenit ex vltima voluntate teſtatoris fit etiam de ſpecie ad quantitatem & è contra, deciſ.309.n.48.65. 66.& 67.tom.1.
Compenſatio ſecundum ſtylum Mercatorum, & conſuetudinem inter eoſdem admittitur ipſo iure, licet creditum, & debitum procedat ex cauſa diuerſa, deciſ.183.n.4.tom.1.
Compenſationis exceptio opponenda eſt, præterquam quando agitur de euitandis vſuris, deciſ.409.n.22.tom.2.
pro Compenſatione facienda ipſo iure non requiritur ſententia, & notitio compenſare debentis, ſed ſufficit creditum eſſe certum per rerum naturam, ibid.n.33.
Compenſatio, vt intret, quid requiratur, deciſ.470. num.7. tom.2.
Compenſatio iudicialiter oppoſita habet vim tranſactionis, deciſ.155.n.4.tom.2.
COMPOSITIO ſonat in factum, deciſ.345.n.7.tom.2.
COMPROMISSI narratiua non eſt attendenda, ſed laudi tenor, deciſ.181.n.17.tom.1.
Compromiſſum non poteſt dici voluntarium, ſi ad illud compromittentes poterant cogi. Rub. ad deciſ.254.n.353.tom.1.
Compromiſſum non attenditur ſed tenor laudi, deciſ.257. n.22. tom.1.

C O M P V L S O R.

Compulſor ſcripturarum dicitur attentatè procedere, ſi ad actum compulſationis deuenerit, poſtquam fuit ſuſpectus allegatus, deciſ.333.n.12.tom.2.
Compulſor ſcripturarum, poſtquam appellationem admiſit, non poteſt amplius ſe intromittere, ibid.n.13.
Compulſor ſcripturarum per ſimplicem compulſoriam generalem non habet facultatem deueniendi ad recognitionem ſcripturarum per litterarum comparationem, deciſ.333. num.7. tom.2.
Compulſor ſcripturarum generalis deputatur ad nudum miniſterium compulſandi, non autem ad cauſæ cognitionem, quid facere valeat, ibid.n.8.9 & 10.
Compulſoria ſpecialis dum petitur oritur vehemens ſuſpicio calumniæ, & ad quid, deciſ.128.n.6.tom.1.
Compulſoriæ ſpecialis petitio ob ſuſpicionem calumniæ ſæpè denegatur, ibid.n.7.
Compulſoria ſpecialis tunc datur, quando conſtat de exiſtentia, & releuantia ſcripturæ compulſandæ, deciſ. 128. num. 1. tom.1.
Computum fidele, & bonum, quando quis promiſit reddere ſub obligatione Camerali, qualiter ſe gerere debet, deciſ.442.n.12. tom.2.
Computorum librum tradere procraſtinans præſumitur contra eum facere, ne detegatur veritas, deciſ.410.n.11.tom.2.
Computa diuerſa, & diſtincta inter eaſdem partes adeſſe poſſunt, & eſſe quibus dignoſcatur, deciſ.54.n.5.tom.1.
Computum initum inter debitores creditori nocere non poteſt, deciſ.211. n.16.tom.1.
Computa ſæpius reuideri poſſunt, & denuò tractari conſtito de cauſa erroris, deciſ.496.n.8 tom.2.
Computorum calculus, ſi ſemper eradatur variatus, dicendum eſt quod non eſt fundatus ſuper veritate, ſed confectus de capite, deciſ.410. n.10.tom.2.
de Computorum ſolidatione quando agitur, non ſunt neceſſariæ ſolemnitates, cum ſemper, & quandocumque poſſunt reuideri, deciſ.322.n.22.tom.2.
Computa, & epiſtolæ benè probant contra eas conficientes, deciſ.496.n.4.tom.2.

C O N C E S S I O.

Conceſſio, quando legitur facta ſpontè ex mera, & libera voluntate, non poteſt conſiderari aliqua coactio, deciſ.10. n.22. tom.2.
in Conceſſione emphyteuſis facta per Eccleſiam appellatione filiorum non veniunt nepotes, deciſ.181. n.9. limita n.10. & 11. tom.1.
Conceſſio non poteſt dici facta ex cauſa oneroſa, quando onus non æquipollet conceſſioni, deciſ.298. n.13. tom.2.
ex Conceſſione ſimplici, non cenſetur derogatum circa pluralitatem beneficiorum ex regul.51. Cancellariæ. Rub. ad deciſ. 90.tom.1.
Conceſſio fauorabilis, & vtilis Eccleſiæ non comprehenditur ſub prohibitione generali, deciſ.114. n.30.tom.1.
In Conceſſione emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, ſi apponatur clauſula, in perpetuum non efficitur hæreditaria, deciſ. 477. n.16.tom.2.
Conceſſio facta in perpetuum, & pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ex ea quid inferatur, deciſ.411. n.10. & 11.tom.1.
Conceſſum, quidquid eſt naturaliter, & permiſſum etiam legibus, id ſemper, & in infinitum cenſetur conceſſum. Rub. ad deciſ.21.n.15.tom.1.
Intellige tamen niſi in quantum à legibus ſit reſtrictum, ibid. num.16.

C O N C I L I V M.

Concilia generalia à S. Petro vſque ad Concil. Tridentinum 94 fuerunt celebrata. Rub. ad deciſ.90.n.291.& 292.tom.1.
Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. celebratum fuit œcuminicum, contra errores Abbatis Ioachini. Rub. ad deciſ.254. n.75.tom.1.
In quo Concilio interuenerunt ipſe Innoc. III. duo Patriarchæ, Archiepiſcopi Græci, & Latini 70. Epiſcopi 400. Abbates 300. ibid. n.76.
Et in eo fuit etiam tractatum de recuperanda Hieroſolyma, nec non multa ad mores, & ſtatum Eccleſiæ pertinentia, ibid. num.77.
Et præſertim, vt per aſſecutionem ſecundi beneficij vacaret primum, ibid.n.78.
Concilia ferè omnia generalia continent clauſulam derogatoriam ad contrarias diſpoſitiones. Rub. ad deciſ.90. n.176. tom.1.
Concilio generali in ſpecie eſt derogandum, ibid.n.297.
Concilia Generalia, ſi habeant clauſulam derogatoriam ad poſtea concedenda, tunc ſpecialis derogatio fit faciendum, generalis verò ſufficiat, quando non habet talem derogatoriam, ibid.n.209.
Concilio alicui generali, quando fuit per Papam derogatum, & poſtea dicatur, & alijs Concilijs, cenſetur tunc derogatum alijs Concilijs quamuis egeant ſpeciali derogatione, ibid. num.287.
Concilij Generalis derogatio requiritur, etiam ſi gratiæ faciendæ obſtaret tantum aliquod Concilium Generale, ibid. num.216.
Concilijs Generalibus, quare non cenſeatur derogatum, niſi de eis fiat ſpecialis mentio, ibid. n.175.
Concilium Prouinciale non poteſt derogare Concilio Generali, ibid. n.187.
Concilium Tridentinum, expreſsè ſtatuit, vt in poſterum vnum beneficium Eccleſiaſticum, ſingulis perſonis conferatur. Rub. ad deciſ.254.n.425.& 432.tom.1.
Et ſi illud non ſufficiat aliud beneficium, ſimplex tamen conferatur, ibid. n.426.
Concilium Tridentinum ſanxit, vt ſingulis Clericis vnum tantum beneficium conferatur, ibid.n.142.& 156.
Concilium Tridentinum in vnione requirit præciſam neceſſitatem ideſt talis, vt aliter Eccleſiæ ſeruitium haberi non poſſit, deciſ.281.n.22.tom.1.
Concordata Germaniæ non loquuntur de beneficijs deuolutis, deciſ.296.n.19.tom.1.

C O N C O R D I A.

Concordiam, eò magis cenſetur quis voluiſſe ratificare, quando ſe ipſum liberauit à litibus, deciſ.393. n.51. tom.2.
Concordia inita cum Epiſcopo non poteſt ligare ſucceſſores, deciſ.130.n.21.tom.1.
Limita, quando in concordia fuit contractum pro ſucceſſoribus, & adeſt obſeruantia antiquiſſima præſumitur confirmatio Apoſtolica, ibid.n.22.
Concordia effectuata in parte, cenſetur effectuata in totum, deciſ. 130. n.17.tom.1.
Concordiæ effectuatio benè probatur ex eo, quod vtraque pars recepit bona hinc inde promiſſa, deciſ.291.n.9.tom.1.
Et inſuper de dictis bonis diſpoſuerunt, ibid.n.10.
Concordia habet vim tranſactionis dum negotia, & prætenſiones partium componit, & terminat, deciſ.352.n.1.tom.2.
Concordiæ initæ inter partes ſunt ſeruandæ, deciſ.73. num.1. tom.1.
Et hoc maximè, ſi conſtet de earum obſeruantia, ibid.n.2.
Concordiam, quam quis ignorat non cenſetur quis ratificaſſe, deciſ.353.n.48.tom.2.
Concordia in parte effectuata præſumitur effectuata in totum, deciſ.220.n.21.tom.1.

Con-

Concordiæ effectuatio benè probatur ex eo, quod vtraque pars recepit bona hinc inde promiſſa, deciſ.291. n.9. tom.1.
Et inſuper in dictis bonis diſpoſuerunt, ibid.n.10.
Concordia emanata poſt liberationem nullam, facit quod res deliberata, & in concordia deducta, non alio titulo poſſideatur, quam tranſactionis, deciſ.214.n.1.tom.1.
Concordia, ſeu tranſactio non propterea euaneſcit, ſi ſuper ea non fuit confectum Inſtrumentum dum non fuit expreſſum, quod aliter ea non valeret, deciſ.291.n.23.tom.1.
Concordia inita ſuper fideicommiſſo, ſatis dicitur validè facta ſi partes de eo perfectam notitiam habuerunt, deciſ.352.n.33. tom.2.

C O N C V R S V S.

Concurſus eſt de forma collationis Beneficij parochialis, tam ſecundum Concil. Trident. quàm conſtitutionem 32.Pij Papæ V. deciſ.342. n.13. tom.2.
in Concurſu plurium Iudicum, qui parem iuriſdictionem habent, qui præuenit, ille præfertur alijs, deciſ.34. num.25. tom.1.
Concurſus de Iure communi non requiritur in beneficijs, non habentibus curam animarum, deciſ.389. n.9. tom.2.
CONDEMNARI non poteſt in criminalibus ex ſolis præſumptionibus, deciſ.274.n.16.tom.1.
Condemnatio fructuum facta per capita ſeparata non cauſat mixturam, proindeque non retardat executionem ſententiæ, deciſ.237.n.8.tom 1.
Condemnatio cenſetur facta in eo, quod de iure fieri debet, deciſ.319.n.23.tom.1,
CONDICTIO ex lege, eſt remedium ſubſidiarium, ideòque niſi ſubſidium intrare poterit, deciſ.96. n.27. & 28.tom.1.
Condictio ex lege, durat per ſpatium 30. annorum, deciſ.179. n.11.tom.1.
Condictio ex lege, non eſt à iure priuilegiata circa modum procedendi, ibid.n.3.

C O N D I T I O,

Conditio ex lege non habet executionem paratam, ſed iudicium ordinarium requirit, deciſ.96.n.3.tom.1.
Conditionis ea eſt natura, vt illa adimpleatur antequam diſpoſitio ſuum ſortiatur effectum, deciſ.228.n.11.tom.1.
Conditiones impoſſibiles contentæ in mandato ad reſignandum exprimi debent in reſeruatione penſionis, deciſ.262. num.9. tom.1.
Conditio intelligitur de perſonis in parte diſpoſitiua vocatis ad totam hæreditatem, deciſ.402.n.10.tom.2.
Conditio poteſtatiua dependet à facto tertij, deciſ.459. num.25. tom.2.
Conditio nihil ponit ineſſe, deciſ.401.n.5.tom.2.
Conditioni appoſitæ in limine fundationis, vt dicatur derogatum, requiritur expreſſa mentio, deciſ.114.n.23.tom.1.
Conditio, niſi adimpleatur nihil ponit ineſſe. Rub.ad deciſ.150. n.44.tom.1.
Conditio quando non dicatur inducta, deciſ.415.n.35.tom.2.
Conditio dicitur futuri euentus in quam diſpoſitio confertur, ibid.n.36.
Conditione reſolutiua non obſtante, exequitur ſententia, quod ſub illa facta eſt, deciſ.65. n.25.tom.1.
Conditio reſolutiua diſpoſitionis, facit relictum videri factum ſub contraria conditione, in vltimis tamen voluntatibus, deciſ. 201.n.3.tom.1.
Conditio reſolutiua donationis, quando fuit purificata, tunc reſoluitur donatio, deciſ.32.n.20.tom.1.
Et illico omnia bona donata redeunt ad donantem, ipſo iure, & abſque alia traditione, ibid.n.21.
Conditionis euentum probari debet ab eo, qui in ea ſe fundat, non obſtante, quod habeat permiſſiuam pro ſe. Rub.ad deciſ. 150.n.70.71.& 72. tom.1.
Conditio quæ venit ex natura actus dicitur intrinſeca, deciſ.224. n.9.tom.1.
Conditio negatiua, an dicatur habere tractum ſucceſſiuum, adeò quod non ſufficiat ſemel defecerit, deciſ.108. n.10.tom.1.
Conditio, *cum nupſerit*, non impletur per nuptias inutiliter contractas, deciſ.210.n.38.tom.1.
Conditio, *dummodo vera ſit*, legitimè fuerit introducta, ex quo remaneat iuſtificata, deciſ.305.n.19.tom.1.
Conditio, *non extantibus maſculis*, ſtat collectiuè, omniumque maſculorum deficientia requiritur, deciſ.437.n.10.tom.2.
Conditio, *non exiſtente linea*, indeterminatè dicitur concepta, deciſ.108.n.9.tom.1.
Conditio illa appoſita à Teſtatore, *quatenus heres aliquid non ſoluat, teneatur ad aliquam pœnam*, id intelligitur, quatenus fuerit in mora ſoluendi, deciſ.201.n.27.tom.1.
Conditio, *ſi ſine filijs deceſſerit*, ſi vocatus decedat cum filijs, euaneſcit conditio, deciſ.108.n.6.tom.1.

C O N D V C T O R.

Conductores plures, quando adſunt, tunc quilibet in qualibet parte ius habet pro indiuiſo, deciſ.439.n.7.tom.2.
Conductor non ſibi, ſed Domino poſſidet, deciſ.89. num.7. tom.1.
Conductor, ſi non fuit ſolutus penſionem, non eſt immediatè licitum locatoribus vendere rem locatam, deciſ.439. num.20. tom.2.
Conductor, quando non ſoluit penſionem, quid ſecundum iuris diſpoſitionem ſit faciendum, ibid.n.21.
Et quid ſtantibus pactis in locatione poſitis, ibid.n.21.
Conductori elapſo tempore conductionis, non datur manutentio, deciſ.339.n.6.tom.2.

C O N F E S S A R I V S.

Confeſſarium proprium occidens an ipſo iure amittat beneficia. Rub. ad deciſ.1.n.15.& 16.tom.1.
Confeſſarius alicuius, non debet intelligi ille, cui ſemel quis fuit confeſſus, deciſ.372.n.26.tom.2.
Confeſſarius non debet abſoluere plura beneficia obtinentes, quando vnum eſt ſufficiens &c. niſi dimiſſis his, quibus non egent, vel concepto firmo propoſito ea dimittendi. Rub. ad deciſ.90.n.82.tom 1.

C O N F E S S I O.

Confeſſio extraiudicialis abſente parte emiſſa de æquitate Canonica probat etiam emiſſa parte abſente. Rub.ad deciſ.282. n.52.tom.1.
Confeſſio extraiudicialis ſiue præſente, ſiue abſente parte probat de æquitate Canonica, ibid.n.52.
Et ſic diuerſa Orbis Tribunalia deciderunt, ibid.n.53.
Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica probat contra confitentem, deciſ.320.n.10.tom.2.
Confeſſio extraiudicialis abſente parte facta, nec de æquitate Canonica probat ſi enunciatiuè, & incidenter fuit facta. Rub. ad deciſ.282.n.74.tom.1.
Quod procedit, etiamſi verba reperiantur prolata in epiſtola, ibid. n.75.
Confeſſio extraiudicialis, quod probet de æquitate Canonica, abſente parte facta, eſt opinio, quæ habet ſuos contradictores, ibid. n.57.
Et vt intret prædicta concluſio plura requiſita debent concurrere, & cautè in eius admiſſione eſt procedendum, ibid. num.58.
Confeſſio extraiudicialis, quod probet abſente parte, facta, & hoc de æquitate Canonica, non procedit in confeſſione facta per litteras ad fauorem tertij, ibid.n.61.
Confeſſionem extraiudicialem ad probandam teſtes duo de tempore, loco, & verbis conteſtes requiruntur, deciſ.38.num.24. tom.1.
Confeſſio facta abſente parte, non nocet confitenti, deciſ.3.n.24. tom.1.
Confeſſio, quæ oritur ex productione ſcripturarum, præſumitur facta quatenus ſcriptura probet. Rub. ad deciſ.345. n.25. tom.2.
contra Confeſſionem acceptatam, & effectuatam quis venire non valet, deciſ.160.n.7.tom.1.
Confeſſio quando ſortita fuit effectum per tranſactionem, non ſufficit, vt ea reſcindatur, probare errorem, ibid.n.11.
Verum etiam probandus eſt dolus verus, & non præſumptus, ibid.n.12.
Confeſſio debitoris, ſi ſit adminiculata venit attendenda, deciſ. 202.n.6.tom.1.
Confeſſio nocet, & confitenti, illius hæredi, & habenti cauſam ab illo, deciſ.62.n.3.tom.1.
Confeſſio facta in capitulis in inſtrumento iurato contentis, & ipſa iurata dicitur, deciſ.39.n.9.tom 1.
Confeſſio ſi probetur erronea & ex falſa cauſa emanata, non attenditur, deciſ.463.n.8.tom.2.
Quod procedit etiam ſi cauſa expreſſa, non ſit in totum falſa, ibid. n.9.
Confeſſio erronea non poteſt præiudicare veritati conſiſtenti in facto, deciſ.480.n.15.tom.2.
Confeſſio debitoris, non nocet creditoribus, niſi ſit pluribus adminiculis ſuffulta, deciſ.202.n.19.tom.1.
Confeſſio, ſeu liberatio generaliter facta comprehendit omnia debita ſingularia, quamuis illa ſpecialiter non fuerint expreſſa, deciſ.54.n.4.tom.1.
Confeſſio partis, quod iuſpatronatus ſit ex fundatione, & dotatione, licet non probet in præiudicium Eccleſiæ, deciſ.8. n.1. tom.1.
Attamen in præiudicium ipſius confitentis benè probat, ibid. num.2.
Confeſſio procuratoris facta in libello, quamuis poſtea reuocata, facit aliquod adminiculum veritatis, deciſ.143. n.11. tom.1.

Con-

Confeſſio de receptione dotis quando dicatur facta inter perſonas ſuſpectas, deciſ.483. n.28.tom.2.

Confeſſio etiam emanata inter virum, & vxorem de receptione dotis, iunctis tamen adminiculis probat, ibid.n.29.

Confeſſio, licet non ſit apta ad transferendum dominium, āttamen apta eſt ad illud probandum, deciſ.68.n.23.tom.1.

Confeſſio debitoris non poteſt præiudicare creditori, deciſ.178. n.7.tom.1.

Confeſſio adminiculata debitoris, poteſt præiudicare creditori, ibid.n.8.

Confeſſio, vt noceat debet eſſe certa, & indubitata, deciſ.54.n.8. tom.1.

Confeſſio dicitur voluntaria, licet fuerit facta in Iudicio, niſi præceſſerit iuſſus Iudicis, deciſ.390.n.18.tom.2.

Confeſſio, quando eſt veriſimilis attendi debet etiam ſi ſit nulla vel attendenda non ſit, deciſ.384.n.15.tom.2.

Confeſſio Iudicialis, iuramentum, votum, cæteraque calore iracundiæ facta ſunt nulla. Rub. ad deciſ.56.n.154.tom.1.

Confeſſio enumerationis dotis emiſſa in inſtrumento dotali non iuuat, niſi conſtet dotem realiter fuiſſe traditam. Rub. ad deciſ. 282.n.90. tom.1.

Confeſſiones ſtantibus pluribus adminiculis probant etiam contra, deciſ.90. n.17. tom.1.

Confeſſio propria ſemper obſtat, dum non docetur de errore, deciſ.192.n.23.tom.1.

Confeſſione propria nulla datur maior probatio, deciſ.227.n.11. tom.1.

Confeſſio propria ſuperat omnes probationes, deciſ.293.num.15. tom.1.

Confeſſio valdè adminiculata, nocet confitenti etiam in caſu, quo alias non noceret, deciſ.186.n.15.tom.1.

Confeſſione propria nulla datur maior probatio, deciſ.118.n.14. tom.1.

Confeſſio emiſſa in precibus probat dimiſſionem poſſeſſionis, deciſ.394.n.10.tom.1.

Confeſſio implicita, quando ſufficiat, deciſ.363.n.5.tom.2.

Confeſſione propria nulla datur maior probatio, deciſ.208.n.14. tom.1.

Confeſſio plenè probat contra confitentem, deciſ.463. num.5. tom.2.

Confeſſio quanto magis eſt adminiculata eò magis eſt attendenda, & hoc quantumuis ſit nulla, deciſ.384.n.16.tom.2.

Confeſſio emanata in precibus probat, deciſ. 186. num.7. tom.1.

Confeſſio emanata ab eo, qui habebat adminiſtrationem, & complementum rationis eſt attendenda, deciſ.284. n.30. tom.1.

Confeſſio plenè probat contra confitentem, deciſ.470. num.1. tom.2.

Confeſſio emanata in Epiſtola ad fauorem tertij principaliter, & propter ſe, an ad fauorem illius probet, eſt quæſtio ſatis inuoluta. Rub. ad deciſ.282. n.65.& 66.tom.1.

Confeſſio emanata in precibus, dicitur propria, & probat contra confitentem, deciſ.92.n.17.tom.1.

Confeſſio voluntaria, & emanata à Procuratore poteſt, quandocumque reuocari, etiam docto de errore, ibid.n.18.

Confeſſio alias nulla, probat tamen concurrentibus pluribus indicijs, pro veritate d. confeſſionis, deciſ.27.n.10.tom.1.

Confeſſio Rectoris Eccleſiæ, non præiudicat ei, quia ſi non poteſt ipſe directè Eccleſiæ preiudicare, multò magis poterit eidem indirectè præiudicium inferre, ibid.n.3.

Confeſſio emanata ſuper poſitionibus inualidè productis, non poteſt dici iudicialis, ibid.n.6.

Cùm potius dici poſſit voluntaria quàm coacta, ibid.n.6.

Confeſſio facta ad vnum finem non nocet quo ad alium, deciſ. 394.n.16.tom.2.

Confeſſio partis aduerſæ probat poſſeſſionem manutenibilem, deciſ.138.n.3.tom.1.

Confeſſio propria tollit omnem dubitationem, deciſ.70. n.10. tom.1.

Confeſſio tutoris, & curatoris maximè adminiculata probat contra minores, deciſ.284.n.29.tom.1.

Confeſſio adminiculata probat, deciſ.25.n.18.tom.1.

Confeſſio dum tendit ad commodum confitentis non releuat, deciſ.202.n.18.tom.1.

Confeſſio emanata in prouiſione apoſtolica plenè probat contra confitentem abſque alia iuſtificatione, deciſ.234. num.1. tom.1.

Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, verum etiam contra hæredes, & ſucceſſores, deciſ.434.n.1.tom.2.

Confeſſio emanata in teſtamento reuocato, quando veniat attendenda, deciſ.384.n.12.tom.2.

Confeſſio Rectoris facta in iudicio ſolet Eccleſiæ præiudicare, deciſ.27.n.4.tom.1.

propter Iudicij ſolemnitatem videtur ceſſare omnis ſuſpicio fraudis, ibid.

Confeſſio emanata in tormentis, vel metu tormentorum, eadem eſt. Rub. ad deciſ.254.n.341.tom.1.

Confeſſio ambigua non nocet confitenti, deciſ.164.n.13.tom.1.

Confeſſio emanata in teſtamento etiam reuocato, præbet magnum adminiculum veritati, deciſ.384.n.14.tom.2.

Confeſſio emanata, quoad vnum effectum, releuat etiam quoad alium, qui venit in conſequentiam illius, deciſ.68.n.16. tom.1.

Et præſertim dum remanet adminiculata, ac merum præiudicium confitentis, ibid.n.68.

Confeſſio emanata in commiſſione, benè probat contra confitentem, deciſ.371.n.11.tom.2.

Confeſſiones maximè geminatæ in præiudicium contrahentium probant ſimulationem, deciſ.388.n.9.tom.2.

Confeſſio debitoris adminiculata ad fauorem cuius creditoris emanata probat etiam in præiudicium alterius creditoris anterioris, deciſ.212.n.16.tom.1.

Confeſſio debitoris adminiculata eius etiam creditoribus præiudicat, deciſ.242.n.9.tom.1.

Confeſſio alicuius earum rerum, quæ non ſunt in poteſtate confitentis, non releuat, deciſ.86. num.21. declara, vt n.22. tom.1.

Confeſſio propria omnes alias probationes ſuperat, deciſ.323. n.32.& 33.tom.1.

Confeſſiones propriæ patris, habent vim ſcripturæ, & publici inſtrumenti, deciſ.14.n.6.tom.1.

Illorumque vices ſupplent, etiam vbi ſcriptura eſſet de neceſſitate, ibid.

Confeſſio patroni emiſſa poſt præſentationem præſentato non nocet, deciſ.253. n.12.tom.1.

Confeſſio emiſſa in epiſtola principaliter, & propter ſe an probet ad fauorem tertij, Rota in hoc, vnicuique reliquit arbitrium tenendi opinionem quam vult. Rub. ad deciſ.282 n.34. tom.1.

Confeſſio propria præualet omni probationi, deciſ.396. num.9. tom.2.

Confeſſio, & declaratio, quando ſit ſufficiens ad aliquem obligandum, deciſ.284.n.8.tom.1.

Confeſſio, & ceſſio, quamuis ſequuta poſt ceſſionem, nocet ceſſionario, deciſ.322.n.5.& 6.tom.2.

Confeſſio facta erronee non probat, docto de errore, deciſ.27. n.20.tom.1.

Confeſsio facta cum aliquo ſuppoſito, ceſſante ſuppoſito, confeſſio euaneſcit, Rub. ad deciſ.345.n.30.tom.2.

Confeſsio propria excellit omnes alias probationes, deciſ.419. n.10.tom.2.

Confeſsio partis ſemper præualet diſpoſitionibus teſtium, deciſ. 349.n.24.tom.2.

Confeſsio ſi emanauerit pro exoneratione conſcientiæ, tunc fortius debet ſubſiſtere, ibid.n.30.

Confeſsio contra habentem cauſam à confitente, benè etiam probat, deciſ.415.n.5.tom.1.

Confeſsio, quando eſt multis adminiculis ſuffulta, tunc pleniores probationes requiruntur ad probandum eius errorem, deciſ. 381.n.12.tom.2.

CONFINES.

Confines non ſunt apponendi vbi iam ſunt, deciſ.462. n.5. tom.2.

Confinia dum non conueniunt, ceſſat identitas, deciſ.139. n.17. tom.1.

Confine à confinato differt, ibid.n.18.

CONFIRMATIO.

Confirmatio ſtatutorum Bononien. facta à Iulio II. numquam fuit moribus vtentium recepta, & approbata, deciſ.179.n.45. tom.1.

Confirmatio, laudum non extendit, ſed ad illius limites reſtringitur, deciſ.181.n.19.tom.1.

Confirmatio in forma communi non comprehendit inſtrumentum cum iuramento perpetuante actionem, deciſ.179.n.64. tom.1.

Confirmatio generalis non porrigitur ad ea, quæ ſunt cancellata. Rub. ad deciſ.254. n.104.tom.1.

Confirmatio ſi emanauerit in forma communi, nihil de nouo tribuit, deciſ.478.n.9.tom.2.

Confirmatio emanata in forma communi, non confirmat id, quod antea erat inualidum, ibid.n.10.

Confirmatio Pontificis emanata poſt mortem Epiſcopi concedentis non vocato ſucceſſore illi nocere non poteſt, deciſ.195. n.5.tom.1.

Confirmatio ex temporis curſu reſultans, non intrat, et ſtante obſeruantia, deciſ.297.n.16.tom.1.

Confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia facta, eſt nulla ſi ſit

contra

contra aliquod Concilium Generale, dum ei expreſsè non fuit derogatum. Rub. ad deciſ.90.n.214.tom.1.

Confirmatio addit quidem robur confirmato, non autem ſe extendit ad ea, quæ in illo non reperiuntur expreſſa, deciſ.195.n.7.tom.1.

Confirmatio Epiſcopi, circa donationem Iuriſpatronatus, ſi interueniat poſtquam alteri ſuit ius quæſitum non releuat, deciſ.430.n.13.tom.2.

Confirmatio dat robur tantum confirmato iuxta eius limites ſupplendo tantum quo ad ius, & quo ad factum, & conſenſum ſtatuentium, deciſ.179.n.60.tom.1.

Confirmatio Apoſtolica ſupplet omnes defectus, & ligat etiam ſucceſſores, deciſ.130.n.23.tom.1.

Confirmatio ſi remanet plene iuſtificata, eo ipſo dicitur iuſtificata veritas rei confirmatæ, deciſ.220.n.18.tom.1.

Confirmatio ſtatutorum à Papa facta, regulariter præſumitur facta in forma communi, & non ex certa ſcientia niſi probetur id, deciſ.179.n.39.tom 1.

Confirmatio ſtatutorum facta à Papa in dubio cenſetur ſacta in forma communi, & non ex certa ſcientia, ibid.n.39.

Confirmatio ſtatutorum facta à Papa de certa ſcientia comprehendit etiam contractus iuratos, ibid.n.36.

Confirmatio non mutat ſubſtantiam confirmati circa factum, ſed ſolum ſupplet iuris defectus, deciſ.92.n.9.tom.1.

Confirmatio ſubſequens retrotrahi non poteſt in præiudicium eius, cui interim fuit ius quæſitum, deciſ.430.n.15.tom 2.

Confirmationem donationis iuriſpatronatus petens ab Ordinario, ſi inique eam differat, id non debet nocere petenti. Rub. ad deciſ.46.n.71.tom.1.

Et quid ad hoc requiratur, ibid.n.72.

Confirmatio ſemper reſtringitur ad terminos confirmati, deciſ.257.n.21.tom.1.

Confirmationes non augent ius confirmatum, ſed tantum præſeruant iura, quatenus adſunt, deciſ.10.n.24.tom.1.

Confirmatio cum ſit actus voluntariæ iuriſdictionis poteſt fieri etiam extra territorium, deciſ.430.n.5.tom.2.

Confirmationis natura ea eſt, vt ſemper intelligatur facta ſine præiudicio tertij, deciſ.195.n.6.tom.1.

CONFISCATIONE.

in Confiſcatione non veniunt bona acquiſita poſt confiſcationem, deciſ.405.n.19.tom.2.

ad Confiſcationes euitandas multa fingi, & ſimulari ſolent, ibid. num.51.

Confiſcatio non trahitur ad futura, & acquiſita poſt confiſcationem, ibid.n.18.

in CONFLICTV belli, ille dicitur eſſe qui eſt in puncto ipſius congreſſus, & propè concinnentibus tubis, deciſ.177.n.23.tom.1.

CONFRATERNITAS.

Confraternitas erecta in aliqua Eccleſia, dicitur tamen quid ſeparatum ab illa, deciſ.313.n.8.tom.2.

Confraternitas aliqua, quod ſit merè Laicalis, ex quo non iuſtificetur, deciſ.477.n.31.tom.2.

Confraternitas Eccleſiaſtica, & Laicalis, paria ſunt ad effectum, vt ambæ dicantur manus mortuæ, ibid.n.32.

Confratres non poſſunt Eccleſiam ſubijcere iuriſdictioni Ordinarij in præiudicium Capituli ſuperioris, & exempti, deciſ.313.n.20.tom.1.

Cognitio ac terminatio controuerſiarum, quæ oritur ex punctaturis demandata vni vel pluribus ex beneficiatis, ſolum extraiudiciale importat arbitrium, non autem iuriſdictionem, deciſ.257.n 10.tom.1.

CONGREGATIO Immunitatis Eccleſiaſticæ magno Reipublicæ bono inſtituta a fel. rec. Vrbano Octauo. Rub. ad deciſ.412.n.65.tom.2.

Congregatio Concilij Tridentini indiſtinctè vniones factas non ſeruata forma Concilij Tridentini, inualidas declarat, deciſ.281.n.15.tom.1.

CONGRVA à principio aſſignata ſufficiens præſumitur, niſi probetur diminuta, deciſ.222.n.15.tom.1.

CONIECTVRA.

Coniecturæ præponderantes eliduot alias coniecturas, & deſtruunt, deciſ.169.n.19.tom.1.

Coniecturæ leues non iuuant, deciſ.27.n.11.tom.1.

Coniecturæ non releuant ad probandam ſimulationem, quando non fuit doctum de præcedenti cauſa ſimulationis, deciſ.169.n.8.tom.1.

Coniecturæ leuiſſimæ, & æquiuocæ non releuant, deciſ.68.n.42.tom.1.

Coniecturæ ſimul conſiderandæ ſunt ad eliciendam Teſtatoris voluntatem, deciſ.139.n.14.tom.1.

Coniecturæ multum attenduntur ad effectum excludendi duplicationem legati, deciſ.309.n.50.tom.1.

Coniecturam ad eius fauorem quis non poteſt deducere ex propria aſſertione, ibid. num.71.

Coniecturæ, vt valeant inducere fideicommiſſum, debent eſſe vrgentiſſimæ, deciſ.425.n.18.tom.2.

Coniecturæ quando ſunt turbidæ, non releuant, deciſ.437.n.44.tom.2.

Coniecturæ illæ attendendæ veniunt, & præualent, quæ pugnant pro inſtrumento, deciſ.279.n.43.tom.1.

Coniecturæ an admittantur in terminis probandi contrariam voluntatem vxoris, in terminis ſtatut. Bononien. rubric.4. de dot. reſtituend. deciſ.349.n.9.tom.2.

Coniecturæ admittuntur ad interpretationem voluntatis Teſtatoris reſpectu temporis, quo conditiones per eum adiectæ impleri voluerit, deciſ.52.tom.1.

Coniectura, quæ reſultat ex eo, quod teſtator poterat ſi volebat ſe declarare, non habet locum quoties illa æquiuoca redditur, cum in vtramque partem declarationem facere potuiſſet, deciſ.309.n.72.tom.1.

Coniecturæ ſingulæ per ſe non ſunt conſiderandæ, ſed coaceruatim, deciſ.327.n.14.tom.2.

Coniectura æquiuoca, non iuuat, & multò magis ſi deſtruat probationem adductam, deciſ.333.n.46.tom.2.

Coniectura elicita ex verbis teſtamenti, ea illius veriſimili mente plurium attendi debet ad interpretationem voluntatis teſtatoris, deciſ.309.n.61.tom.1.

Coniecturæ in materia tacita, & occulta liquidiſſimæ probationes dicuntur, deciſ.260.n.5.tom.1.

Coniecturæ potentiores attendendæ ſunt, deciſ.440.n.15.tom.2.

Coniecturæ non ſuffragantur, ad effectum probandi veram dotis ſolutionem, deciſ.299.n.9.tom.1.

Coniecturæ æquiuocæ, & imperfectæ non poſſunt inter ſe coniungi ad aliquid probandum, deciſ.459.n.38.tom.2.

Coniecturæ debent eſſe vrgentes ad hoc, vt filij in conditione poſiti cenſeantur, quoque vocati ad portionem patruorum, deciſ.425.n.5.tom.2.

Coniecturæ ſimul iungi debent, deciſ.217.n.9.tom.1.

Coniecturæ adductæ pro probanda veritate non attenduntur quando laborant eodem morbo quo laborat diſpoſitio principalis, deciſ.90.n.24.tom.1.

Coniectura deducta ex affectione, & coniunctione ſanguinis reputatur friuola, & inefficax; vbi agitur de ſumma notabili, deciſ.309.n.58.tom.1.

Coniectura non ſubſiſtit, quando deficit eius fundamentum, deciſ 458.n.14.tom.2.

Coniecturæ, & præſumptiones ceſſant, quando ex altera parte quoque adſunt aliæ coniecturæ, deciſ.333.n.39.tom.2.

Coniecturæ pro inducenda ſimulatione, quando alias ſufficerent, ceſſant, quando non adeſt cauſa ſimulandi in contractu, deciſ.121.n.13.tom.1.

ad Coniecturarum, & præſumptionum tenebras non eſt confugiendum, dum habemus claritatem diſpoſitionis. Rub. ad deciſ.320.n.86.tom.2.

Coniecturæ debent conſiderari coniunctim, deciſ.262.num.30.tom.1.

ex Coniecturis pluribus iunctis poteſt reſultare efficax probatio, ibid.n.31.

Itant niſi manifeſtis probationibus contrarijs tolli non poſſit, ibid.n.32.

Coniectura ſpecialis redditur æquiuoca, per coniecturam generalem, deciſ.325.n.5.tom.2.

Coniecturæ efficaciores, & potentiores vincunt debiliores, deciſ.402.n.14.tom.2.

ex Coniugum inæqualitate, & diſſimilitudine, deſtruitur inter eos beneuolentia, mutua amicitia, concordia, &c. deciſ.163.n.19.tom.1.

Coniugum conſenſus requiritur vbi agitur de illa præiudicando ſuper actu, in quo fuerat eiſdem ius quæſitum, deciſ.198.n.11.tom.1.

Coniuges, qui cum certa dote contraxerunt, decidere æquum non eſt, ibid.n.9.

Coniunctio ſanguinis arcta inter emptorem, & venditorem arguit ſimulationem, deciſ.121.n.11.tom.1.

Coniunctio ſanguinis, & affectio quantum operetur, id colligi debet ex verbis teſtatoris, deciſ.41.n.61.& 62.tom.1.

Connexionis ratione multa tranſeunt, quæ aliàs tranſire non poſſunt. Rub. ad deciſ.46.n.191.tom.1.

CONSANGVINITAS.

Conſanguinitas concurrit etiam in illis non habentibus deſcendentiam ab eodem proximo ſtipite, deciſ.351.n.15.tom.2.

Conſanguinitatis nomen eſt generale, & refertur ad agnatos, & cognatos, ibid.n.15.

Conſanguinitas, & ſola affectio non eſt ſufficiens ad præſumendam donationem, niſi inter filios, deciſ.41.n.57.tom.1.

Conſanguinitatem ſufficit probare in genere quoties nemo comparet

paret ad præſentandum , & præſentatio fuit genericè ad fauorem conſanguineorum reſeruata, deciſ.235. n.11.tom.1.
Conſanguinitas quando eſt probanda,ea debet articulari per gradus diſtinctos, deciſ.363.n.13.tom.2.
Quod procedit , quod adeſt concurſus alterius conſanguinei, ibid. n.13.
de Conſanguinitate probanda cum certa,& determinata perſona vt teſtes deponant,qualiter deponere debeant , deciſ.351.n.11. & 12.tom.2.
Conſanguinei fundatoris beneficij ſi ſe in tempore oppoſuerunt Ordinario extraneum inſtituere volenti, dicitur illis fuiſſe ius quæſitum,deciſ.47.n.4.tom.1.
Conſanguineus , aliaque perſona coniuncta admittitur in iudicio ciuili,etiam ſine mandato,deciſ.208.n.9.tom.1.
Conſanguineus teſtatoris præſumitur ille, qui vna cum conſanguineis præſentauit, cum alias præſentare non potuiſſet, deciſ. 235.n.8. tom.1.
Conſanguineus ſi ſe opponit in vacatione beneficij , & probat conſanguinitatis gradum, ipſe debet habere illius adiudicationem,quamuis à patronis non fuerit præſentatus,deciſ.47.n.19. tom.1.
Conſanguineus petens beneficij præſentationem ſi nullius alius conſanguineus ſe opponit ſufficit quod probet ſe eſſe conſanguineum , quamuis gradum non iuſtificet , deciſ.47. num.21. tom. 1.
CONSCIENTIA didicit , male dicta continere. Rub. ad deciſ. 412. n.102.tom.2.
Conſcientia,& fama requiritur in homine probo, conſcientia pro ſe,& fama pro tertio. Rub.ad deciſ.345.n.55.tom.2.
Conſcientia pura dat ſecuritatem. Rub. ad deciſ.217. n.274. tom.1.
Conſcientiæ exoneratio adimit omnem fraudis ſuſpicionem , deciſ.25.n.28.tom.1.

CONSENSVS.

Conſenſus Epiſcopi in donatione iurisſpatronatus , poſt celebratam donationem poteſt etiam interuenire. Rub. ad deciſ.46. n.67.tom.1.
Conſenſus Epiſcopi in donatione iuriſpatronatus, quandocumq; ſuperueniat validat actum etiam in præiudicium tertij. Rub. ad deciſ.46. n.68.tom.1.
Talis enim conſenſus retrotrahitur ad diem donationis, & quare ſecundus donatarius in nihilo poſſit conquerere , ibid.n.69. & 70.
Conſenſus Epiſcopi circa donationem Iuriſpatronatus poteſt interuenire poſt mortem donatoris in præiudicium hæredis , deciſ.430.n.16.tom.2.
Conſenſus Ordinarij requiſitus in translatione iuriſpatronatus in laicum eſt cauſa eſſentialis & formalis huius translationis. Rub. ad deciſ 46. n.58.tom.1.
Conſenſus Capituli in electione Canonicatus ſufficit quoquomodo probetur , deciſ.210.n.9. & ſeq.ac etiam n.13. tom.1.
Conſenſus Domini directi , quando alienantur bona emphyteutica , cuius ſumptibus debeat impetrari , deciſ.269. num.11. tom.1.
Conſenſus domini directi poſt alienationem , quare requiratur, ibid. n.30.
Conſenſus ſecundus requiſitus in alienatione emphyteuſis, à quo debeat impetrari, ibid.n.3.& 32.
Conſenſus domini directi in alienatione emphyteuſis, quando ſat ſit, quod interueniat poſt contractum, ibid. num. 33. & 34.
Conſenſus Domini directi reſeruatus cum clauſula, *quatenus requireretur, & non alias*, non præiudicat naturæ locationis , deciſ.53. n.6.tom.1.
Sed immò tuetur ab omni præiudicio, ibid.n.6.
Conſenſus Domini directi præſumitur ex taciturnitate temporis decem annorum, deciſ.232.n.7.tom.1.
Conſenſus Domini directi impetrari debet congruo tempore , dum bona emphyteutica alienantur, & qui eſt in culpa , id ei noceri debet, deciſ.269.n.9.tom.1.
Conſenſus emptoris, quando bona fideicommiſſaria reinueſtiuntur,ſi fideicommiſſum extinguatur,quare requiretur,deciſ.278, n.18.20.21. & 22.tom.1.
Conſenſus translationi penſionis quid importet , deciſ.343.n.34. & 35. tom.2.
pro Conſenſu impetrando à proprietario, dum emphyteuſis venditur,non eſt neceſſaria induſtria hominis,cum ipſe non poſſit, ſine legitima cauſa denegare talem conſenſum , deciſ.140. n.5. & 6.tom.1.
Conſenſus quando nullatenus præſumi poſſit ex curſu temporis , deciſ.412.n.11.tom.2.
Conſenſus numquam porrigitur ad ignorata , deciſ.166. num.4. tom.1.
Conſenſus tacitus efficit , vt relationi periti omnino ſit ſtandum , deciſ. 173. num. 2. tom. 1.
per Conſenſum alienationi præſtitum extinguitur hypotheca competens conſentienti , deciſ.179. n.13.tom.1.
Conſenſus expreſſus colligitur ex ſcientia, & patientia diuturna, deciſ.432.n.11.tom.2.
Conſenſus,& poteſtatis defectus dari etiam poteſt in ſummariſſimo iudicio manutentionis, deciſ.268.n.11.tom.1.
Conſenſus,& poteſtatis defectus omnia perimit, ibid.n.11.
Conſenſum , ſi quis præſtare debet in aliquo inueſtimento , tunc ex cauſa illum præſtare poterit negare, veluti dum tale inueſtimentum non eſt bonum &c. deciſ.278. n.26.tom.1.
Conſenſum, dum quis præſtare debet in aliquo actu , ſi ſine cauſa illum præſtare recuſet,habetur pro præſtito , ibid.n.27.
Itaque iniuſtitia cauſæ ſummariè per Iudicem cognita , ipſe poterit talem conſenſum ſupplere, ibid.n.28.
Conſenſus alicuius, quando requiritur in faciendo aliquod inueſtimentum ad eius fauorem præſumitur , deciſ.278. num.5. tom.1.
Conſenſus litigatorum in iudicio importat quaſi contractum , & obligationem parendi iudicato,deciſ.225.n.2.tom.1.
Amplia concluſionem procedere etiam quod ſententia fuerit lata in ratione reali , ibid.n.3.
Conſenſus maximè attenditur in materia matrimoniali. Rub.ad deciſ.21.n.160.tom 1.
Conſenſus præſtitus cum clauſula præſeruatiua , eſt conditionalis , itaut ſtante præiudicio non dicitur conſenſus præſtitus , deciſ.169.n.16.tom.1.
Conſenſu reuocato , in terminis diſpoſitionis conſiſtentis in perſeuerantia conſenſus omnia reducuntur in priſtinum , deciſ. 166.n.23.& 24 tom.1.
Conſenſus eſt cauſa efficiens & ſubſtantialis matrimonij. Rub. ad deciſ.21.n.32. tom.1.
Conſenſum haberi pro præſtito quoties aliquis , ſine cauſa conſentire recuſat , Iudex breui manu , & ſummariè cognoſcere poteſt , deciſ.360.n.6.tom.2.
Conſenſus maximè attenditur in materia matrimoniali . Rub. ad deciſ.21 .n.160.tom.1.
Conſenſus indefinitus fœminæ non egreditur perſonam cum qua contrahitur , conſenſus verò maſculi trahitur ad omnia, deciſ.178. n.16.tom.1.
Conſenſus tacitus elicitur ex non reclamatione , deciſ.173. n.2. tom.1.
Conſenſus faciendi actum , plus operare non poteſt , quod ipſe actus,deciſ 209. n.17.tom.1.
Conſenſus , & iuramentum de Iure ciuili non obligat mulierem alienantem bona dotalia,deciſ.269.n.14.tom.1.
Nam lex actum prohibet , & iuramentum reijcit , ibid. num.15.
Conſenſus dicitur deficere mutato rerum ſtatu, deciſ.11.num.11. tom.1.
Conſenſus præſtans non ſimpliciter , ſed cum clauſula præſeruatiua, *ſine præiudicio &c.* ius ſuum ei remanet illæſum, deciſ.169. n.15.tom.1.
Conſenſus alicuius in contractu reſeruatus eſt omninò neceſſarius, deciſ.189.n.1.tom.1.
Conſenſus mentalis non accommodatur actibus hominum , nec reddit actus ipſos eſſentialiter perfectos. Rub. ad deciſ.217. n.420.tom.1.
Conſenſus præſumitur quando actus de ſui natura eſt concupiſcibilis , deciſ.40.n.20.tom.1.
Conſenſus eſt cauſa efficiens , & ſubſtantialis matrimonij. Rub. ad deciſ.21, n.32. tom.1.
Conſenſus ſubſequens quando retrotrahatur vſque ab initio , deciſ.465.n.12.tom.2.
Conſenſus litigatorum in iudicio importat quaſi contractum, & obligationem parendi iudicato, deciſ.225. n.2.tom.1.
Amplia concluſionem procedere etiam quod ſententia fuerit lata in ratione reali , ibid.n.2.
Conſenſus maioris partis Capituli, quando dicatur adeſſe, immò etiam totius Capituli , deciſ.14.n.35.tom.1.
Conſenſus, & ratificatio ſuperueniens, ſupplet quemcumque defectum conſenſu, deciſ.353.n.11.tom.2.
Conſenſus ab actu dum remouetur impoſſibile eſt , vt actus ille aliquid poſſit operari, deciſ.348.n. 50.tom.2.
Conſenſus dum remouetur ab actu , tunc non habetur pro facto, deciſ.409.n.8.tom.2.
Conſenſiſſe in id,quod eſt veriſimilis, quis cenſetur, & non in id, quod eſt incertum. Rub. ad deciſ.67. n.17.tom.1.
Conſentiens alienationi fundi ſibi hypothecati ; ſibi , & habentibus cauſam à ſe , & non alijs præiudicat , deciſ.179. num.16. tom.1.
Conſenſus non poteſt eſſe , vbi adeſt metus , deciſ.94.n.10.tom.1.
Conſenſus vbi abeſt , ibi nihil adeſt. Rub. ad deciſ.254. num.45. tom.1.

Con-

Conſenſus defectus, quando nullo modo poſſit conſiderari, deciſ. 353. n.12.tom.2.

CONSEQVENTIA.

In Conſequentia multa permittuntur, quæ principaliter denegantur. Rub. ad deciſ.56. n.500.& 151.tom.1.

In Conſequentiam multa permittuntur, quæ principaliter eſſent prohibita. Rub. ad deciſ.21.n.67.tom.1.

Conſequentia illa non valet, quia poſſidet melioramenta, ergo ipſe illa fecit, quia potuerunt fieri ab alio, deciſ.139. num.31. tom.1.

Conſequentia illa, res fuit vendita tantum, ergo tantum valet, non eſt valida, deciſ.455.n.12.tom.2.

In Conſequentiam multæ permittuntur, quæ alias principaliter denegarentur. Rub. ad deciſ.21.n.171.tom.1.

Quod tamen eſt verum, quando actus principalis eſt de iure licitus, ſecus verò ſi prohibitus reperiatur, ibid. num. 172. 573.

Conſequens qui vult, cenſetur etiam velle antecedens, deciſ. 188. n.16.tom.1.

Conſequens, quando fuit admiſſum neceſſario dicitur etiam conceſſum antecedens, deciſ.369. n.26.tom.2.

CONSILIARIVS.

Conſiliarij peſſimi Principum habent oculum ad rationes ſtatùs, & non ad iudicia DEI in ſemetipſa iuſtificata. Rub.ad deciſ. 217. n.398.tom.1.

Conſiliarij Principum, non deſinunt illis adulari, ipſis renuentibus, & legibus contradicentibus. Rub. ad deciſ.217. n.490. tom. 1.

Conſiliarij Principum, vt faciliùs impetrent conſenſum ab eis, imponendi vectigalia, pauca tributa imponunt, & multa per eos ſecretius colliguntur, ibid.n.399.

Conſiliarij illi Principum qui inducunt eum ad iniuſta, non ſunt Conſiliarij, ſed potius paraſiti. Rub. ad deciſ.217.num.445. & 446. tom.1.

Conſiliarij Principum ſæpè tranſeunt per Placentiam, & nunquam per Veronam, ibid.n.329.

CONSORTIVM circa collationem beneficiorum quando non dicatur adeſſe, deciſ. 377.n.9.tom.1.

Conſtantinus Magnus, cum à ſuis familiaribus incitaretur contra eos, qui eius ſtatuam in foro deuaſtarunt, quid dixerit. Rub. ad deciſ.217.n.297.& 298.tom.1.

CONSTITVTIO.

Conſtitutiones conciliares, quæ dicantur. Rub.ad deciſ.90.n.288. tom.1.

Conſtitutio Conciliaris non reuocatur per ſecundum reſcriptum niſi fiat ſpecificam mentio de illo, ibid.n.263.

Conſtitutio, ſeu noua Lex regulariter reſpicit futura, & non præterita, deciſ.179.n.83.tom.1.

Conſtitutiones conciliares in quo differant ab alijs conſtitutionibus. Rub.ad deciſ.90.n.264.tom.s.

Conſtitutionibus conciliaribus Papa non ita facilè derogat, & niſi expreſsè. Rub. ad deciſ.90.n.153.tom.s.

Conſtitutio Conciliaris, quando non habet clauſulam derogatoriam ad poſtea concedenda, & tunc non eſt neceſſaria derogatio ſpecialis, ſed ſufficit generalis, ibid. num. 204.205.& 206.

Conſtitutiones Conciliares egent ſpeciali derogatione, deciſ. 507. n.3. tom.s.

Conſtitutio Conciliaris eſt omnibus præferenda. Rub. ad deciſ. 90.n.250.& 251.tom.1.

Conſtitutiones Conciliares, ſi habeant clauſulam derogatoriam ad poſtea concedenda, tum ſpecialis, & indiuidua mentio Concilij eſt facienda, ibid.n.196.197.& 198.

Conſtitutio Ægidiana attentè conſiderata, non videtur poſſe applicari Mercatoribus ipſis, quoad eorum proprios contractus, deciſ.284.n.11.tom.s.

Conſtitutionibus Conciliaribus, de qua cauſa difficiliùs per Papam derogetur. Rub.ad deciſ.90.n.579.tom.1.

Conſtitutio Ægidiana non procedit in illis locis, in quibus adſunt ſtatuta diſponentia, de ſolemnitatibus in contractibus minorum requiſitis, deciſ.284.n.22.tom.1.

Conſtitutio Ægidiana tunc habet locum, quando iuſtè, & validè fuit lata ſententia, deciſ.286.n.9.tom.s.

Conſtitutio Ægidiana eſt excluſiua appellationis in poſſeſſorijs, deciſ.85. n.5.tom.1.

Ægidiana non intrat, quando tractatur de rebus Eccleſijs, ibid. num.5.

Conſtitutio Ægidiana non afficit clericos, deciſ.295. num.s. tom. 1.

Conſtitutio fel. record. Vrbani VIII. in Bullar. conſtitut.59. loquitur quo ad Cardinales Collatores, non quoad cæteros, deciſ.329.n.4.tom.2.

Conſtitutio Vrbani VIII. moderatoria Indultorum conferendi penſiones, fuit declarata, quo ad effectum dignoſcendi exceſſum, attendendum ſit tempus translationis, deciſ.343.n.20. tom.2.

Conſtitutio Regis Ladislai de qua hic emanauit ad cohibendam effrenatam licentiam Notariorum, deciſ.155.num.15. tom.1.

Conſtitutio Cardinalis Legati reducens ſtatuta ad ius commune dicitur fauorabilis, deciſ.179.n.28.tom.s.

Conſtitutiones dum eſt dubium an intrent, necne, ſuſpenditur effectus clauſularum, deciſ.302.n.20.tom.s.

Conſtitutio vna benè ab alia declaratur, deciſ.175. num.9. tom.s.

Conſtitutio noua reſtringitur ad terminos conſtitutionis antiquæ de eadem materia loquentis, deciſ.175.n.6.tom.1.

Conſtitutio aliqua ſi inhabilitet Notarium ad contrahendum in certo caſu, & tollat fidem ſcripturis, inde non poteſt dici probatus aliquis contractus, deciſ.155.n.8.tom.1.

Conſtitutio Synodalis prohibens appellationem in beneficialibus quibus in caſibus ſibi locum vendicet, deciſ.60. num.6. tom.s.

per Conſtitutionem Principis quamuis publicè, & ſolemniter æditæ, licet contineat omnes obſtantias de Mundo, non tolluntur conditiones fundationis, deciſ.154.n.24.tom.1.

Niſi nominatim ſpecialiter, & expreſsè per ipſum Principem tollantur, ibid.n.25.

Conſtitutio Synodalis prohibens in beneficialibus appellationem requirit, vel confirmationem Pontificis, vel obſeruantiam longi temporis, deciſ 60.n.5.& 8.tom.1.

Conſtitutionibus Conciliaribus Romani Pontifices non ita facilè ſolent diſpenſare. Rub.ad deciſ.254.n.429.tom.s.

Conſtitutiones ſunt intelligendæ ſecundum mentem Legislatoris, quæ ex proœmio deſumitur, deciſ.529.n.22.tom.1.

Conſtitutio Rotæ Bononienſis 389. ſuper executione ſententiarum, quarum appellationes non fuerunt intra biennium terminatæ eſt valida, deciſ.237.n.24.tom.1.

Conſtitut. ſanct. mem. Innocent. VIII. 53. in Bullar. tom.s. quando conueniat, deciſ.380.n.26.tom.2.

Circa Declarationem Plurium Conſtitutionum. Vide in calce Indicis.

CONSTITVTVM.

Conſtitutum quamuis collatum in tempus mortis tamen operatur translationem poſſeſſionis ab initio, deciſ.38. num.20. tom.1.

per Conſtitutum transfertur tam poſſeſſio ciuilis, quàm naturalis, deciſ.362.n.16.tom.2.

Conſtitutum appoſitum in contractu non requirente tranſlationem poſſeſſionis, nihil operatur, deciſ.97.n.10.tom.1.

Conſtitutum, an expiret per mortem conſtituentis, deciſ.301.n.6. tom.1.

Conſtitutum, quando plenè probet contra conſtituentem, ibid. num.7.

Conſtituti virtus ceſſat ſtante lapſu decennij, deciſ.179. num.9. tom.1.

Et hoc procedit ad effectum obtinendi manutentionem, non autem quo ad alia, ibid.n.9.

de Conſtitutionum validitate, quando dubitari non poſſit, deciſ. 580.n.25.tom.1.

CONSVETVDO.

Conſuetudo in ſpecie probanda eſt, vt releuet, deciſ.411.num.8. tom.s.

Conſuetudo in ſpecie probanda eſt, etiam ſi ſimus in conſuetudine interpretatiua, ibid.n.9.

Conſuetudo optandi ita demum ſuffragatur in beneficijs reſeruatis, ſi ſpecialiter in ipſis probetur inducta, deciſ.285. n.14. tom.1.

Conſuetudo mala imitatur naturam falſæ monetæ, quæ improbitatem, & ligam improbam tractu temporis potius prodit, quam occultet. Rub.ad deciſ.217.n.409.tom.1.

Conſuetudo retinendi plura beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, an valere poſſit de Iure Canonum. Rub.ad deciſ.254. n. 424.& 435.tom.1.

Conſuetudo, ſi adſit in Ciuitate, quod maritus antequam ad domum ſuam vxorem, ei mittat iocalia, veſtes &c. tunc ſi mittat non cenſetur donatum, cum ob pudorem verecundiæ dicatur datum, ibid.n.330.331.& 332.

ad Conſuetudinem inducendam in primis requiritur voluntas. ſpontanea. Rub. ad deciſ.257.n.456.tom.1.

Conſuetudo an reddat licitum, quod alias eſt illicitum. Rub. ad deciſ.254.n.456.tom.2.

Conſuetudo dum abijt in deſuetudinem, non attenditur, deciſ. 483 n.6.tom.2.

Conſuetudo, pro lege haberi debet, deciſ.1.n.10.tom.1.

Conſuetudo nulla datur, quæ nutriat peccatum. Rub. ad deciſ. 217. n.404. tom.1.

Conſuetudine non poteſt induci, vt quis plura beneficia validè

poſſit retineri, quorum vnum eſt ſufficiens pro valida vitæ ſubſtentatione. Rub. ad deciſ.254. n.418. tom.1.

Conſuetudo Hiſpaniæ retinendi plura beneficia, quando vnum eſt ſufficiens improbatur, & quare ſit peccatum mortale. Rub. ad deciſ.90.n.62.& 64.tom.1.

Conſuetudo nutritiua peccati quantò magis eſt longeuior, tantò dicitur damnabilior, & ideò magis execranda. Rub. ad deciſ. 217.n.405. tom.1.

Conſuetudo immemorabilis, ſi non iuſtificetur, non releuat, deciſ. 400.n.36. tom.2.

Conſuetudo obſeruari debet prout ſtatuta ſeruantur. Rub. ad deciſ.345.n.155.tom.1.

Conſuetudo non ſoluendi decimas probari debet vniformis, & præſcripta, deciſ.64.n.13.tom.1.

Conſuetudo eſt Mundi Tyranna. Rub. ad deciſ.254. num.413. tom.1.

Conſuetudo, quod valeat pactum de inſtituendo aliquem hæredem non valet, deciſ.390.n.37.tom.2.

Conſuetudo quod valeat pactum de inſtituendo aliquem hæredem quatenus valeat, intelligenda venit, quatenus non reuocetur, ibid.n.38.

Conſuetudo valere debet in eo, in quo ea viget, ibid.n.39.

Conſuetudo irrationabilis amittit nomen conſuetudinis. Rub.ad deciſ.217.n.411.tom.1.

Conſuetudo mala dicitur Lex mortis, idea extirpanda venit, ibid. num.412.

Conſuetudo non debet de perſona ad perſonam, de caſu ad caſum, nec de re ad rem extendi, deciſ.411.n.9.tom.2.

Conſuetudo attenditur in interpretatione voluntatis Papæ, aliquid concedentis, deciſ.1.n.10. tom.1.

Conſuetudo attenditur pro explicatione vocis dubiæ prolatæ à ſtatuentibus, deciſ.22.n 21.tom.1.

Conſuetudinem aliquam, ſi Dominus loci prætendat fuiſſe introductam contra ſubditos ad aliquid præſtandum, vel dandum, tunc ſpontanea voluntas ſubditorum eſt probanda, & acquieſcentia. Rub. ad deciſ.217.n.417.& 413.tom.1.

Conſuetudinem allegare in materia illicita non iuris, ſed palponum fundamenta ſunt, ibid.n.415.

Conſuetudo, ſeu præſcriptio inanis eſt, quando ea non poteſt induci, deciſ.411.n.19.tom.2.

Conſuetudo vt dicatur probata, præcisè certum tempus debet explicari, deciſ.123.n.2.tom.1.

de Conſuetudine inductiua probanda, quando agitur, tunc fortius eſt probanda, ſed ſecus ſi tractetur de conſuetudine interpretatiua, deciſ.118.n.11.tom.1.

Conſuetudo interpretatiua non requirit tam exactam probationem ſicuti conſuetudo inductiua, ibid.n.12.

Et ſic non requiritur tempus ſufficiens ad eam præſcribendam, ibid. n.13.

Minuſque quod ſic fuerit obtentum in contradictorio iudicio, ibid.n.14.

Conſuetudinem non inducunt actus, qui dederunt cauſam liti, deciſ.64. n.12.tom.1.

Conſuetudo non venit attendenda, quoties conſtat partes voluiſſe ab ea recedere, deciſ.471.n.42. tom.2.

Conſuetudo, quando eſt contra ſacros Canones, dicitur corruptela. Rub.ad deciſ.412.n.83.tom.2.

Conſuetudo omnis etiam longiſſimi temporis excluditur, quando ea à Lege tamquam improba, & irrationabilis damnatur, deciſ.412.n.8.tom.2.

Conſuetudo, ſi ſit contra bonos mores, & contra Leges non debet extendi, extra locum, vbi viget, deciſ.390.n.41.tom.2.

Conſuetudo etiam immemorabilis, legibus contraria, & illicita, non poteſt obſtare Eccleſiæ, deciſ.10.n.20.tom.1.

Conſuetudo an valeat, quod eligentes ſe reſtringant ad certum genus perſonarum, deciſ.279 n.22.tom.1.

Conſuetudo particularis, non probatur per caſus generales, deciſ.22.n.24.& 25.tom. 1.

CONSVLTVM cum fuerit petitum in Areopago in cauſa valdè confuſa, & inuiolata fuerit reſponſum per Areopagitas, vt poſt centum annos rediſſent pro ſententia. Rub.ad deciſ.150.n.139. tom.1.

CONTENTIONES forenſes ſunt euitandæ, deciſ.340. num.20. tom. 1.

ex CONTINVATIONE ſermonis intelligitur retenta, & repetita qualitas præcedentis diſpoſitionis, deciſ.147. num. 7. tom. 1.

in CONTINENTI, ea, quæ fiunt ipſi actui dicuntur ineſſe, deciſ.180. n.33.tom.1.

in Continenti, ea quæ fiunt ipſi actui cenſentur ineſſe, deciſ.340. n.14. tom.2.

CONTINVANS non attentat, deciſ.138.n.39.tom.1.

CONTRACTVS.

Contractus regulariter ſunt tranſitorij ad hæredes, deciſ.352.n.7. tom.2.

Contractus regulariter ſunt tranſitorij ad hæredes quamuis de eis nulla ſit facta mentio, ibid.n.8.

Contractus, quando fuit initus, metus cauſa tunc prius agendum eſt, actione reuocatoria, pro reſcindenda obligatione, & interim poſſeſſor eſt manutenendus, deciſ.20. num.28. & 29. tom.1.

Contractus deficit, ſi conſenſus in eo reſeruatus deficiat, deciſ. 389.n.3.tom.1.

Contractus ſecundus, quando continet Incompatibilitatem cum primo, dicitur reuocatus primus per ſecundum, deciſ.432. n.4. tom.2.

Contractus debent regulari ſecundum naturam rei, de qua agitur, deciſ.189.n.10.tom.1.

Contractus non poteſt prodeſſe ei, qui in contractu non interuenit, deciſ.308.n.34.tom.1.

Contractus non poteſt iuuari eum, qui in eo non nominatur, ibid. num.35.

Contractuum cauſa originalis eſt attendenda, deciſ.284.num.26. tom.1.

Contractus cambiorum, & depoſiti ſunt inter ſe diuerſi, deciſ. 287.n.16.tom.1.

Contractus, quando non poſſit vocari ſuſpectus, deciſ.189.n.1. tom.1.

Contractus bonæ fidei ad perfidiam non ſunt deducendi. Rub. ad deciſ.254. n.225.tom.1.

Contractus, & conuentiones ſunt de iure gentium. Rub.ad deciſ. 217. n....tom.1.

à Contractu non poteſt recedi ſi adſit defectus cauſæ, quæ non reſpicit perfectionem ipſius contractus, ſed efficaciorem illius executionem, deciſ.291.n.21.tom.1.

Contractus initus per ſocium proprio nomine, quamuis cum pecunia communi, ipſi acquiritur non ſocietati, deciſ.327. n.8. tom.2.

Contractus Initus à ſocio extra naturam, & cauſam ſocietatis ille non eſt communicandus cum ſocio, deciſ.247. num. 13. tom.1.

Contractus initus ſuper re litigioſa ipſo iure eſt nullus, omniaq; inſtrumenta deſuper confecta ſunt pariter nulla.Rub.ad deciſ. 46. n.142. tom.1.

Contractus non poteſt dici perfectus, dum non adeſt conſenſus principalis, de cuius intereſſe agitur, deciſ.353. n.... tom.2.

in Contractu alicuius rei, ad vnum tantum ſpectantem, plures nominantur, & contrahunt, ratione eorum particulare intereſſe, deciſ.30.n.24.tom.1.

Et ſic ille, ad quam res ſpectat principaliter, ceteri verò ſecundario, ratione proprij intereſſe, ibid.n.25.

in Contractu emptionis, & venditionis ille prius tenetur adimplere qui prius ſecundum ordinem adimplere debebat, deciſ. 173. n.21. tom.1.

Hora prima, ſemper attendi debet, ibid.

Contractum quando cenſeatur dum ratificaſſe, deciſ.353. n.15. tom. 2.

Contractus. dum proprio nomine fuit ſtipulatus per ſocium, præſumitur de ſuis proprijs bonis contraxiſſe, deciſ.248. num. 8. tom.1.

in Contractu, in quo, quis non interuenit, nihil ab eo pretendi poteſt, deciſ.413.n.89.tom.2.

Contractus à minore celebratus, quando dicatur ratificatus, deciſ.262.n.12.tom.1.

Contractus venditionis eſt nullus ſi calore iracundiæ fuerit factus. Rub.ad deciſ.56.n.153.tom.1.

Contractum ſuo nomine geſtum, quando qui dicatur ratificaſſe, deciſ.453 n.88 tom.2.

Contractus cenſetur initus ſecundum ſuam naturam, deciſ.51. n.9.tom.1.

Contractus ille, non cenſetur ſtare, qui non ſtat perpetuo, deciſ. 352. n.11.tom.2.

Contractus, quando fuit reſolutus ob non adimplementum, & quidem ipſo iure, tunc ex conſenſu vtriuſque partis, ſi fuerit adimpletus, non poteſt amplius reſcindi, deciſ.353. n.37. tom.2.

Contractus eſſentia regulariter declaratur ex verbis, deciſ.8.n.1. tom.1.

Contractus ex conuentione partium legem accipiunt, deciſ.432. n.9. tom.2.

Contractus ex conuentione partium accipiunt legem, deciſ.57. n.26. tom.1.

Contractus poſtea præſtitus, retrotrahitur ad diem contractus ad effectum illum validandi, quando actus non eſt omnino nullus, deciſ.30.n.41.tom.1.

Con-

Contractus, quando eſt nullus, nullum parit iuris effectum, deciſ. 189. n. 15. tom. 1.
Contractus calore iracundiæ factæ non habet ſubſiſtentiam; Rub. ad deciſ. 56. n. 152. tom. 1.
Contractus ſimulatus dicitur fictus, & pictus, deciſ. 388. num. 6. tom. 2.
Contractus ſimulatus dicitur carere ſubſtantia, & ſpiritu, ibid.
Contractus ſimulatus dicitur corpus ſine ſpiritu, & vmbra ſine effectu, ibid.
Contractus ſimulatus dicitur ipſo Iure nullus, ibid. n. 7.
in Contractu, quando quis dicatur habere nudum, & purum nomen, ibid. n. 8.
Contractus, quando eſt perfectus, tunc verba ſubſequentia, non referuntur ad perfectionem ſed ad executionem contractus, deciſ. 353. n. 1. tom. 2.
in Contractu promiſſa non adimplens in eius præiudicium dicitur ſtatim non ſecuto adimplemento reſolutus contractus, vel ſaltem ſuſpenſus, deciſ. 445. n. 12. tom. 2.
Contractus omnis dicitur à Iure improbatus, dum metus cauſa fuit geſtus, vel durante eius cauſa, deciſ. 20. n. 4. tom. 1.
Contractus ex conuentione legem accipiunt. Rub. ad deciſ. 67. n. 46. tom. 1.
Contractus cenſetur ita celebratus vt ſit perpetuus, & ſic in dubio præſumitur tranſitorius ad hæredes, deciſ. 352. n. 10. tom. 2.
Contractus nominandi pœnitentia non reſcinduntur, deciſ. 137. n. 13. tom. 1.
in Contractu, ſi ſit factum fideicommiſſum, quando faciliùs filij in conditione poſiti, cenſeantur vocati, deciſ. 327. n. 13. tom. 2.
in Contractibus vſurarijs ad Summum Pontificem ſpectat approbare pacta, quæ in illis ſeruari debent, deciſ. 20. num. 21. tom. 1.
Contractum ex quibus actibus dicatur, quis approbaſſe, deciſ. 353. n. 43. & 44. tom. 2.
Contractus literarum cambij dicitur nominatus, cum reputetur emptionis, & venditionis, deciſ. 183. n. 18. tom. 1.
Contractus feudi ſub aliqua conditione initus à procuratore non habente ſpeciale mandatum non inducit in Domino notitiam illius pacti, deciſ. 26. n. 11. tom. 1.
Ignorantia pacti de non alienando ſine conſenſu Domini directi appoſiti in feudo, per procuratorem ſine ſpeciali mandato acquiſito, excuſat Dominum ſubinfeudare volentem, ibid. n. 11. & 12.
Contractus præſumitur ſimulatus ſi ille, qui fictè dimiſit poſſeſſionem, continuò deinde in illa permanſit, deciſ. 121. num. 4. tom. 1.
in Contractibus feudalibus vltra perſonas venditoris, & emptoris, interuenit etiam Dominus directus, qui conſentiendo contractui, quid operetur, deciſ. 100. n. 22. tom. 1.
Contractus calore iracundiæ factus, licet non valeat, tamen fallit fauore piæ cauſæ. Rub. ad deciſ. 56. num. 158. & 159. tom. 1.
Contractus per iracundiam celebrati ad fauorem cuiuſcumque perſonæ tenent, quando iracundia non fuit talis, vt contrahens alienauerit à mente, ibid. n. 170.
Et in hoc pia cauſa nullum habet priuilegium, ibid. n. 171.
Contractus fortius firmatur ex voluntate partium ex ipſo facto proueniente, quam ex verbis, deciſ. 291. n. 24. tom. 1.
Contractus in inſtrumento contenti, non ſunt confundendi, ſed diſtinctim, ac ſeparatim recipiendi, deciſ. 439. num. 28. tom. 2.
Quod maximè procedit quando vno, ſed diuerſo pretio fuerunt conſtituti, ibid. n. 29.
in Contractibus, ſi capitula diſcordent ab inſtrumento, potius ſtandum eſt capitulis, quàm Inſtrumento, deciſ. 137. num. 6. tom. 1.
Contractus habetur pro non facto, ſi deficiat conſenſus in eo reſeruatus, deciſ. 189. n. 3. tom. 1.
à Contractu, quamuis nominato, quis poteſt recedere dum, adimplementum ab altera parte faciendum eſt impoſſibile, deciſ. 183. n. 25. tom. 1.
in Contractibus vltrò, citroque obligatorijs, requiritur implementum hinc inde ordinatum, deciſ. 471. n. 23. tom. 2.
in Contractibus vltrò, citròque obligatorijs, ille prius debet adimplere, qui ſecundum ordinem rerum, prius incipere debet, ibid.
Contractus effectuatio debet fieri ab eo, ad quem ſpectat, deciſ. 291. n. 8. tom. 1.
in Contractibus non attenditur, quod vnus ſenſit, ſed quod ambo veriſimiliter crediderunt, deciſ. 104. n. 9. tom. 1.
Contractus inter viuos initus in vltimis voluntatibus, continet vim, & naturam contractus irreuocabilis, nec regulatur ſecundum vltimas voluntates, deciſ. 334. n. 13. tom. 1.
Contractus, quando fuit initus, metus cauſa tunc prius agendum eſt, actione reuocatoria, pro reſcindenda obligatione, & interim poſſeſſor eſt manutenendus, deciſ. 20. num. 28. & 29. tom. 1.
Contractus vnus, quando in aliam ſpeciem fuit translatus, dicitur tunc inducta nouatio, deciſ. 439. n. 32. tom. 2.
Contractus, ſi requirat ſcripturam, negatiua probatur per ſolam allegationem, & ad illum, qui allegat affirmatiuam, ſpectat probare ſcripturam, deciſ. 69. n. 38. & 39. tom. 1.
in Contractu quolibet conſiderari debet voluntas, & poteſtas contrahentium, deciſ. 357. n. 12. tom. 2.
Contractus, à conuentione partium legem accipiunt, deciſ. 496. n. 9. tom. 2.
pro Contractus effectuatione in dubio facienda eſt interpretatio, deciſ. 291. n. 15. tom. 1.
Contractus omnis dicitur à Iure improbatus, dum metus cauſa fuit geſtus, vel durante eius cauſa, deciſ. 20. n. 4. tom. 1.
Contractus celebratus ſub certa conditione, ſi illa euanuerit, euaneſcit etiam contractus, deciſ. 432. n. 8. tom. 2.
in Contractibus illa facienda eſt interpretatio, quam contrahentes interrogati, feciſſent, deciſ. 357. n. 2. tom. 2.
Quod procedit etiam per extrinſecas coniecturas, ibid.
à Contractu ſimulato ea omnia, quæ pendent, quoque ſimulata eſſe dicuntur, deciſ. 388. n. 17. tom. 2.
Contractus ſimul, & ſemel aſſumunt vires, cum à partibus, quando à partibus fuit abſolutus, deciſ. 261. n. 12. tom. 1.
Contractus principalis eiuſdem iudicatur naturæ cuius eſt contractus reſolutiuus, deciſ. 212. n. 12. tom. 1.
in Contractu, quando eſt reſeruatum, vt ſumptibus alicuius aliquid impetretur, deciſ. 140. n. 9 tom. 1.
Debet offerre ſe eſſe paratum ad illas faciendas, vt ſe non conſtituat in mora ſubminiſtrandi tales expenſas, ibid. num. 10.
Contractus nullitas aliud eſt ſi deducatur agendo, & aliud excipiendo, & quæ ſit differentia, deciſ. 262. num. 17. & 18. tom. 1.
in CONIVNCTIS non ſufficit alterum adimplere, deciſ. 366. n. 35. tom. 2.

CONTRAHENTES.

Contrahentium voluntas eſt ſeruata, vbi non deficit eorum poteſtas, deciſ. 240. n. 20. tom. 1.
Contrahens ex propria voluntate ab initio non dicitur neceſſario id poſtea hoc facere, deciſ. 384. n. 9. declara vt n. 10. & 11. tom. 2.
Contrahentes præſumuntur ſe voluiſſe conformare conſuetudini loci, deciſ. 471. n. 38. tom. 2.
Contrahens cum filio, qui antea fuerat proteſtatus, quod patris hæres eſſe volebat, proteſtationem ignorat, ideoque filius, & non iuuatur, deciſ. 48. n. 9. tom. 1.
Contrahentium veriſimilis mens eſt attendenda, deciſ. 535. n. 2. tom. 1.
Contrahens, quando præcisè non ſe obligauit ad factum, multò minus cenſetur obligati eius hæredes, deciſ. 413. num. 101. tom. 2.
Contrahentes præſumuntur voluiſſe contrahere iuxtà extenſionem clauſularum præſumpta à lege, deciſ. 232. num. 20. tom. 1.
Contrahentes præſumuntur voluiſſe etiam pro hæredibus prouidere, deciſ. 352 n. 9. tom. 2.
Contrahentium obligatio regulanda, & declaranda eſt iuxta mentem, non autem iuxta interpretationem verborum, deciſ. 432. n. 16. tom. 2.
Contrahens ſic, vt id, quod factum eſt poſſit reuocari ad libitum, ſtultum eſt, deciſ. 390. num. 33. & vide num. 34. & 35. tom. 2.
Contrahentes cenſentur contraxiſſe circa extintionem clauſularum iuxta formam in formulario præſcriptam, deciſ. 240. n. 2. tom. 1.
Contrahendi facultas prouenit etiam de iure gentium. Rub. ad deciſ. 217. n. 454. tom. 1.
Contrahentes cenſentur contraxiſſe iuxta valorem monetæ currentem tempore contractus. Rub. ad deciſ. 67. n. 14. tom. 1.
Contrahentes, ſi aliquid voluiſſent id declaraſſent, vel expreſſiſſent, deciſ. 352. n. 14. tom. 2.
Contrahentium intentio etiam ex coniecturis dicitur apparere, ibid. n. 30.
Contrahens cum aliquo vti hærede, non poteſt dicere ſe non eſſe hæredem, deciſ. 192. n. 16. tom. 1.
Contrahentium mens potius eſt attendenda, quam verborum formula, deciſ. 273. n. 16. tom. 1.
Contrahentes præſumuntur permanſiſſe in prima voluntate, deciſ. 287. n. 7. tom. 1.
de Contrahentium mente, quando conſtat, non eſt inſudandum in aucupio vnius dictionis contra naturam actus, de

quo agitur, deciſ. 432. num. 20. tom. 2.
Contrahentium voluntas à poteſtate metienda eſt, deciſ.483. n.20.tom.2.

CONTRADICTIO.

Contradictio ne ſequatur facienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 597.n.21. tom.2.
Contradictio, & reluctantia dum quis recuſauit ſoluere decimas, ex quo ſatis apertè pateat, deciſ.302.n.25.tom.1.
Contradicens ſe manifeſtè ſignum eſt, quod eſt in errore, deciſ. 27.n.21. tom.1.
Contradictor, ſeu defenſor legitimus dicitur ille cuius defenſio cauſæ principaliter intereſt, deciſ.242.n.8.tom.1.
Contradictor legitimus dici non poteſt, qui habet titulum illicitum, deciſ.259.n.17.tom.1.
Mentio poſſeſſionis illius, qui non poteſt dici legitimus contradictor, fieri non debet in gratia Pontificis, ibid.
Contradictoria iudicia ſolent fieri extra diem citationis ad libitum Iudicis, & partium, deciſ.348.n.9.tom.2.
CONTRAPOSITIO partitarum non importat extinctionem debiti per ſolutionem, ſed per compenſationem, deciſ.344. n.32.tom.2.

CONTRARIETAS.

Contrarietas per concordiam euitari debet in eadem diſpoſitione, deciſ.150.n.53.tom.1.
Contrarietas, vt euitetur facienda eſt interpretatio, deciſ.381.n.8. tom.2.
Contrarietas inter teſtes, quando non dicatur adeſſe, deciſ.359. n.16.tom.2.
Contrarietas in vno eodemque Inſtrumento vitari debet, deciſ. 55.n.29.tom.1.
Contrarietas euitari debet, quoties res poteſt ad concordiam reduci, deciſ.506.n.18.tom.1.
Contrarietatem inſtrumentorum ad euitandam quælibet interpretatio ſumenda eſt, deciſ.310.n.9.tom.2.
Contrarietas, vt euitetur inter inſtrumentum, & matricem eſt facienda interpretatio, deciſ.287.n.2.& 12.tom.1.
Contrariorum eadem eſt diſciplina. Rub. ad deciſ.412. num.17. tom.2.
Contrariorum eadem eſt diſciplina, deciſ.32.n.35.tom.1.

CONTRIBVTIO.

Contributio pro legatis ceſſat, quando in contrarium adeſt voluntas teſtatoris, deciſ.153.n.11 tom.1.
Ex quibus coniecturis deprehendatur talis voluntas. Et præſertim ex arctiſſima prohibitione alienationis, ibid. num.12. & 13.
Contributio pro ſoluendis legatis non poteſt prætendi ex rebus ſpecialiter prohibitis alienari, niſi in ſubſidium, ibid. num.14.
Nempè niſi conſtaret alia bona non adeſſe, ex quibus dicta legata perſolui valeant, ibid.n.15.
Contributio pro ſoluendis legatis fieri non debet antequam diſcutiantur bona hæreditaria, ibid.n.17.
CONTVMACIA, & inobedientia quando eſt maior ſeuerius coercenda venit, deciſ.355.n.2.tom.2.

CONVENTIO.

ex Conuentione contracta cum Principe, oritur tam valida obligatio, vt nec ipſe, nec eius ſucceſſores poſſunt eam inualidare. Rub. ad deciſ.217.n.477.tom.1.
Quod procedit nec in totum, nec in parte, nec conditionem aliquam adijcere, ſiue ſucceſſores ſint ex electione, ſiue ex ſucceſſione, ibid.n.478.
ex Conuentione tot contextu colligitur illius ſenſus & interpretatio, deciſ.459.n.17 tom.2.
Conuentionis pars ſuperior declarat inferiorem, ibidem num.16.
per Conuentiones ſubſequentes non poteſt præiudicari antecedentibus, deciſ.328.n.30.tom.2.
CONVOCATIO Capituli tribuitur Priori, non procuratori exequenti, deciſ.257.n.19 tom.1.
Procurator agit nomine alieno, ibid.
ex Conuocatione Synodi, quando non dicatur quæſita aliqua poſſeſſio Epiſcopo, deciſ.191.n.15.tom.1.
COPIÆ, & exempla quando præbeant ſufficientem fumum, ad præſumendam exiſtentiam alicuius ſcripturæ, deciſ.128. n.4. tom.1.

COPVLA.

Copula, & iuncta cum clauſula, omni meliori modo quid operetur, deciſ.489.n.16.tom.2.
Copula, &, non excludit diuerſitatem rationis, quando ſingulæ ſunt de per ſe perfectæ, deciſ.165.n.14.tom.1.
Copulæ carnalis probatio eſt difficilis probationis, deciſ.163. n.12. tom.1.
Copula, &, æqualiter copulat, vt idem ſit de vno, quam de alio, deciſ.346. n.7.tom.1.
Copula, &, de ſui natura diſpoſitionem ampliare ſolet, deciſ.38. n.15.tom.1.
Copula, &, quando continuet quidem, ſed non coniungat orationes, deciſ.165.n 14.tom.1.
Copula carnalis, quod interuenerit poſt contracta ſponſalia, ex quibus probari poſſit, deciſ.163. n.13.tom.1.
Copulata æqualiter intrant in diſpoſitionibus. Rub. ad deciſ.46. n.23.tom.1.
Copulatiuæ dictiones ampliant, & faciunt, vt expreſſio ſpecierum copulatarum cenſeatur facta gratia maioris declarationis, deciſ.106.n.21.tom.1.

CORPVS.

Corpus vnum, ſi duo capita haberet eſſet res monſtruoſa. Rub. ad deciſ.90. n.27. tom.1.
in Corpore vno, multa membra ſunt, ita in ſpirituali corpore, & quid ex hoc inferatur. Rub. ad deciſ.254. num.112. & 113. tom.1.
in Copore humano ſicuti indecorum eſt, quod alterum membrum alterius officium fungatur, ibid.n.114.
Ita turpiſſimum eſt, ſi ſingula rerum miniſteria, perſonis totidem non fuerint diſtributa, ibid.n.115.
Corporis ſalus ne periclitetur, quis petitur, ob ſolam opinionem eorum qui in Medicina ſcripſerunt, ſanguinem minui, & multa amara propinare, ibid.n.384.
CORRECTIO, contrarietas, & perplexitas ſemper vitanda venit. Rub. ad deciſ.192.n.52.tom.1.
CORRESPECTIVA, quæ ſunt vnum dicatur ineſſe alteri, deciſ. 212.n.14.tom.1.
Correſpectiuitas in contractibus, vt dicitur inducta, quid minimè ſufficiat, deciſ.439.n.31. amplia n.32 tom.2.
CORRIGERE ſe ipſum melius eſt, quam ab alijs expectari corrigi. Rub. ad deciſ.192.n.36.& 37.tom.1.
CORRVPTELA dicitur non conſuetudo, quæ eſt contra immunitatem Eccleſiaſticam, deciſ.208.n.17.tom.1.
Conſtitutio Synodalis non ſufficit aduerſus Eccleſiaſticam immunitatem, ibid.
Corruptela, quanto magis eſt longæua, eo magis eſt ſtudioſè extirpanda. Rub. ad deciſ.412.n.84.tom.2.
CREDENDVM non eſt ei, qui non animo, ſed dolore reſpondit. Rub. ad deciſ.192. n.121. tom.1.

CREDITOR.

Creditor certus, quando bona debitoris diſtrahuntur, debet citari perſonaliter, & non per proclama, deciſ. 95. num.6. tom.1.
Creditor ſortis, & fructuum vbi ſimpliciter recipit in cauſam fructuum recipere dicitur, deciſ.229. num.2. num. ſeq. & 5. tom.1.
Creditori ſecundo competit ius offerendi aduerſus primum, ſiue primus emerit à creditore, ſiue a Iudice, deciſ.95. n... tom.1.
Creditor creditorum ſuccedit in eorum locum, ac ius, & habent, ac exercere poſſunt omnes actiones vtiles, quas ſui debitores exercere valent, deciſ.7.n.13.tom.1.
Creditor dotis conſentiendo alienationi aliquorum bonorum ſibi non præiudicat, quominus in cœteris ſatisfieri poſſit, deciſ. 40. n.53. tom.1.
Limita concluſionem non procedere, vbi intentatur remedium ſubſidiarium vig. auth. res quæ quo caſu ſi creditor dotis, vel diſſipauit bona libera, vel illorum alienationi conſenſit amittit ſubſidium d.auth. ibid. n.54.
Creditores, vel legatarij poſſunt adire Iudicem vt præſcribat Hæredi tempus adeundi hæreditatem. Rub. ad deciſ.192.n.99. tom.1.
Creditori non præſumitur voluiſſe conſentire caſſationi inſtrumenti, ſi remanſiſſet adhuc creditor, deciſ.236.n.20.tom.1.
Creditor creditoris habet, & exercere poteſt omnes actiones, quæ ipſius creditori competebant, & ille poterat exercere, deciſ.40. n.59.tom.1.
Amplia concluſionem non ſolum in actione perſonali procedere, ſed etiam in hypothecaria vtili, vbi vel illa fuerit creditori, creditoris obligata, vel ſaltem adſit obligatio omnium bonorum, ibid.n.60.
Creditoris anterioritas, quando non dicatur extincta per ſolutionem, ſeu dationem in ſolutum, deciſ.328. num.22. 23. & 25. tom.2.
Creditor anterior in ſorte talis etiam iudicatur anterior in fructibus, ibid.n.29.
Creditor, etiam vti extraneus poteſt admitti ad licitandum, deciſ. 272.n.6.& 7.tom.1.
Creditor non poteſt cogi ſuum recipere creditum minutatim, deciſ.229. n.15.tom.1.
Creditor inſtando pro conſignatione depoſiti illud dicitur acceptaſſe itaut amplius impugnare non poſſit, ibid.n.16.
Creditor poſſidens in vim Saluiani non ſibi poſſidet, ſed debitori,

tori, deciſ. 275. num. 28. tom. 1.
de Re iudicata, quando faciliùs dicatur cõſtare, ibid. num. 29. & 30.
Creditor contra debitorem debitoris agit ne dum actione hypothecaria, verum etiam actione vtili perſonali, deciſ. 227. n. 2. & ſeq. tom. 1.
Creditori non licet per imaginariam perſonam pignus deliberatum emere, deciſ. 214. n. 8. tom. 1.
Creditores non tenentur expectare ſolutionem minutatim ex fructibus, deciſ. 41. n. 38. tom. 1.
Creditor poſterior non poteſt præiudicare anteriori creditori, deciſ. 357. n. 26. & 27. tom. 2.
In Creditorum iura, ſuccedit ille, ad cuius fauorem creditores iura ſua ceſſerunt, deciſ. 247. n. 32. tom. 1.
Creditor cedens iura ſua potiora in aliquem ille in eius locum ſuccedit, deciſ. 328. n. 9. tom. 2.
Creditor ſecundus offerendo primo creditori, quod debet, præſumitur id facere ad confirmandam ſuam hypothecam potius, quam acquirendi dominium, deciſ. 95. n. 2. tom. 1.
Creditor recipiens pecunias vigore ordinis ſui debitoris, quæ tamen illius non erant, quando in ſubſidium illa reſtituere teneatur, deciſ. 243. n. 8. tom. 1.
Creditor, quando agit hypothecaria, quid intendat facere, deciſ. 413. n. 34. tom. 2.
Creditor, quando petit executionem, videtur exercere actionem perſonalem, ibid. n. 35.
Creditor, videtur eſſe contra æquitatem, vt ſine culpa ſua eius conditio efficiatur deterior, ibid. n. 114.
Creditor, qui vigore ordinis ſui debitoris ab aliquo pecunias recepit ſimpliciter, & abſque vlla conditione non poteſt ad reſtitutionem condemnari, deciſ. 243. n. 1. tom. 1.
Creditorum ceſſionarius poteſt exigere, & liberando exigiſſe dicitur, deciſ. 148. n. 15. tom. 1.
Creditor, dum propria auctoritate poteſt aſſociari ſibi bona debitoris ſi imploretur officium Iudicis, deciſ. 146. num. 13. tom. 1.
Tunc illud cenſetur implorare non pro obtinenda licentia, ſed pro obtinenda familia, vt aſſociet, ibid.
Creditor producendo, & citando debitorem, ſignum eſt, quod intendit iudicialiter procedere, deciſ. 430. n. 17. tom. 2.
Creditori, vt dicatur licuiſſe diſtrahere pignora ſui debitoris requiritur, quod ille ſit creditor in maiori quantitate, quam importent pignora, deciſ. 226. n. 13. tom. 1.
Creditore inuito non poteſt ſolui aliud pro alio. Rub. ad deciſ. 67. n. 46. tom. 1.
Creditor emens iure creditoris ſuum creditum, quod ex hoc inferatur, deciſ. 95. n. 17. tom. 1.
Creditor ex cauſa oneroſa præfertur donatario ex cauſa lucratiua, deciſ. 40. n. 47. tom. 1.
Intellige vbi creditor ex cauſa lucratiua perſonalem tantum habet actionem, ſecus ſi habeat etiam hypothecariam, quia tunc ipſe præfertur, ibid. n. 48.
Creditor non tenetur ire paratus ad locum deſtinatum, quando ſcit debitorem non eſſe paratum ad ſoluendum, deciſ. 471. n. 20. tom. 1.
Creditor non tenetur ire paratus cum ſacco quando ſcit debitorem habere difficultatem ſoluendi, ſed ſufficit interpellare, ibid. n. 22.
Creditor plures habens obligatos poteſt vnumquemque pro ſui libito conuenire non obſtante diuiſione debiti inter ipſos facta, quæ in nihilo illi præiudicari poteſt, deciſ. 211. num. 6. tom. 1.
Creditoribus non poteſt præiudicari perſonam aſſertionem tertij, deciſ. 324. n. 29. tom. 1.
Creditrix dotis, vidua ſi ex vera parte eſt, ex alia verò debitrix aliquorum bonorum mariti, tenetur prius bona reſtituere, & poſteà dotem ſibi debitam petere, deciſ. 228. num. 9. tom. 1.
Aduerte, quod ante reſtitutionem non poteſt prætendere interuſuria dotalia, ibid.
à Creditore liberatio facta debitori ipſi tantum eiuſque nocet hæredibus, non autem cæteris illius creditoribus, deciſ. 220. n. 15. tom. 1.
Creditor, & debitor ſui ipſius, cum quis eſſe non poſſit, tunc ipſo iure admittitur compenſatio per extinctionem crediti, & debiti, deciſ. 409. n. 28. tom. 2.
Creditor anterior ſi quis ſe eſſe prætendat, id probare tenetur, deciſ. 328. n. 21. tom. 2.
Creditor poſterior non iuuatur compenſatione aduerſus creditores anteriores, deciſ. 473. n. 23. tom. 2.
Quidquid ſit de contraria opinione, quam multi DD. defendunt, ibid. n. 24.
Creditoribus anterioribus non eſt præiudicandum, deciſ. 409. n. 4. tom. 2.
in Creditores ſtatim, & ipſo iure bona, & iura decocti tranſeunt, deciſ. 247. n. 31. tom. 1.
Creditoris magna negligentia in exigendo creditum, non debet nocere fideiuſſori, deciſ. 478. n. 18. tom. 2.
Creditori cui fuerunt per debitorem data bona in ſolutum, licet manutentio non competat ob inualiditatem dationis in ſolutum, competit tamen retentio, deciſ. 208. n. 22. tom. 1.
Intellige concluſionem procedere vbi creditum eſt omninò liquidum, alias ſecus, ibid. n. 23.
Creditor ſecundus, quando non habeat ius offerendi aduerſus primum creditorem, deciſ. 95. n. 5. tom. 1.
Creditor ſecundus, quare habeat ius offerendi aduerſus primum creditorem, deciſ. 95. n. 3. tom. 1.
Creditor anterior præferendus venit, deciſ. 408. num. 26. tom. 2.
Creditor poteſt ab vno ex hæredibus petere totum creditum, deciſ. 413. n. 23. tom. 2.
Creditor poſterior non valet impedire deliberationem bonorum ab anteriori creditore facienda, deciſ. 483. num. 27. tom. 2.
Creditor recipiendo partem debiti, non cenſetur alteram partem remittere, deciſ. 476. n. 16. tom. 2.
inter Creditorem, & debitorem ſemper datur retentio, ſi vtile negotium fuerit geſtum, deciſ. 324. n. 19. tom. 2.
Creditum ſatis dicitur probatum per litteras à creditore debitori tranſmiſſas, in quibus debitor reſpondendo debitum faſſus eſt, deciſ. 227. n. 50. tom. 1.
Creditum, quando remanet illiquidum, tunc ceſſat compenſatio, deciſ. 408. n. 30. tom. 2.
Creditum propter fructuum perceptionem ex re habili ad fructus reddendos, operatur ipſo iure diminutionem crediti, ibid. n. 31.
pro Credito liquido, & certo agens non debet retardari ſub prætextu retentionis, deciſ. 404. n. 20. tom. 2.
ad Creditum liquidandum eſt aſſignandum congruum tempus, deciſ. 380. n. ... tom. 2.
de Credito non dicitur conſtare ex partita Gabellæ Cambiorum, quia non probat niſi denunciationem reſpectu intereſſe Gabellarij, non autem numerationem pecuniæ, deciſ. 464. n. 5. tom. 2.
ex Credito ſimplici, ac puro non poteſt prætendi fructus circa labem vſuræ, deciſ. 291. n. 27. tom. 1.
in Creditis etiam cenſetur hæres inſtitutus, dum generaliter in omnibus fuit inſtitutus, deciſ. 405. n. 27. tom. 2.
Crediti probatio facta per confeſſionem partis aduerſæ, ſuperat omnem probationem, deciſ. 380. n. 2. tom. 2.
Creditum, quando eſt turbidum, & illiquidum non competit retentio, deciſ. 120. n. 38. tom. 1.
Creditum dotis, ex quo reddatur turbidum, deciſ. 373. num. 27. tom. 2.
Credito anteriori dotali ſtante, competit vxori retentio pro concurrenti quantitate, alias Iudex iniuſtè procedit, deciſ. 192. n. 11 & 12. tom. 1.
Creditum cum hypotheca eſt præcipuum requiſitum Saluiani interdicti, deciſ. 161. n. 2. tom. 1.
Creditum quando iam eſt extinctum, tunc amplius peti non poteſt, deciſ. 409. n. 12. tom. 2.
Crediti probatio, licet ſpectet, ad actorem petentem ſibi ſolui, ſi tamen ſolutum fuit, & ſolutio allegatur indebita, repetens indebitum probare debet, deciſ. 69. n. 9. tom. 1.
Creditum, & debitum, vbi ex eodem proueniunt contractu, potiùs dicitur calculus, quam compenſatio, deciſ. 231. num. 28. tom. 1.
Creditum illiquidum Ineficax reputatur ad retentionem, deciſ. 248. n. 21. tom. 1.
Creditum non dicitur perfectè liquidum, quod per ſententiam Iudicis non fuit liquidatum, deciſ. 464. n. 7. tom. 2.
de Credito dotali dicitur conſtare tam ex apoca matrimoniali, quàm ex publico inſtrumento, deciſ. 403. n. 2. tom. 2.
Creditum cum hypotheca, probatur ex ipſo inſtrumento, deciſ. 404. n. 2. tom. 2.
Creditum, quando erit liquidatum tunc de eo habenda erit ratio, deciſ. 380 n. 28. tom. 2.
de Credito, quando non conſtat in actis, non releuat, deciſ. 146. n. 31. tom. 1.
Creditum, quando eſt certum, & liquidum, vt contrarium in petitorio probari non poſſit non intrat retentio, deciſ. 348. n. 51. tom. 1.
Creditum quando eſt certum, & liquidum, tunc vt intret retentio requiritur confeſſio partis, vel res iudicata, ibid. num. 52.
Creditum illiquidum non valet retardare debitum liquidum, deciſ. 299. n. 10. tom. 1.
Creditori ſecundo tunc eo magis ius offerendi aduerſus primum creditorem competit, quando ipſe creditor primus ſimu-

latè per interpoſitam perſonam emit, deciſ.95.n.10.19. & 21. tom.1.
Creditum, cum hypotheca, probandum venit io iudicio Saluiati, deciſ.167.n.1.tom.1.
Credita, & debita non fuerunt ſolidata, non poteſt apparere, an quis creditor, vel debitor, deciſ.359.n.19.tom.2.
Creditum dotale, vt exigi poſſit debet probari, eius qoantitas Itaque ſtante incertitudine concedi, non poſſit retentio, deciſ. 384.n.20.& 21.tom.2.
Creditum dotale benè iuſtificatur ex publico inſtrumeoto obligatione Camerali vallato, deciſ.170.n.5.tom.1.
Creditum hæredis cum defuncto remanet omninò extinctum, deciſ.460.n.3.tom.2.
Creditum, ſi dicatur, quod non eſt liquidum non ex hue dicitur reprobatum, deciſ.380.n.27.tom.2.
Creditum illiquidum non debet admitti, ad impediendum ſententiæ prolationem ſuper debito liquido, & claro, deciſ.380. n.15.tom.2.
Crediti probatio, quando dicatur requirere ampliorem Indagioem, ibid.n.13.
Crediti oppoſitio, quando fuit dilata, poſtquam ſunt lapſi termini ſubſtantiales, tunc Iudex longiorem dilationem decernere non tenetur, ibid.o.8.
Creditum liquidum, non poteſt compenſari cum illiquido, & turbido, deciſ.380.n.6.tom.2.
in Creditis exigendis, quando quis eſt diligens, quid ex hoc præſumatur, deciſ.262.n.59.tom.1.
Credit facilè, qui leuis eſt corde, Rub. ad deciſ.192. num.107. tom.1.
Credendum eſt vnicuique quid fatetur veriſimilia, & hoc ſecundum Alex. & Surd. eſt memoriæ retinendum. Rub. ad deciſ. 345.n.47. tom.2.
Credendum eſt marito, ſi ſit probatæ vitæ, dum aſſerit, ſibi dotis nomine, certam ſummam fuiſſe ſolutam, ibid. oum. 51. & 52.
Credulitas nimis pro vitio habetur. Rub. ad deciſ.192.n.106. tom.1.
Credulitas odio inteſtino proſequatur, & pietas toto pectore amplectatur, ibid.n.131.
Credulitas nimis aſcribitur temeritati, ibid.n.121.
CRIMEN non præſumptiooibus, ſed euidentiſſimis probationibus eſt iuſtificandum, deciſ.274.n.16.tom.1.
de Crimine, ſi quis ſit damnatus, quod importet infamia; ille ſemper remanet infamis, deciſ.145.n.15.tom.5.

C V R I A L E S.

Curiales vnum dicunt, & aliud ſentiunt. Rub. ad deciſ.282.n.81. tom.1.
Curialibus verbis, qui credunt ſunt pluſquam ſimplices. Rub. ad deciſ 282.n.82.tom.1.
Cura animarum beneficij vniti ad quem ſpectet, deciſ.330.n.8. tom.2.
Cura animarum in Eccleſia Collegiata, in qua reſidet Archipresbyter, aut alia dignitas, pertinet ad perſonam, quæ tali præfulget dignitate, deciſ.37.n.4. & n. ſeq.tom.1.
ad Curam animarum approbatus, quando veoiat maoutenendus, deciſ.342.n.16.& 17.tom.5.
Curam animarum eſſe puta penes Decanum ſatis conuincitur ex præcedeoti titulo vnionis, dum ille præſentat Vicarium, deciſ. 503.n.10. tom.1.
Cura animarum in Eccleſia Collegiata tunc ſpectat ad Capitolum, quando illum Capitulum ſimul cum Præpoſito exercere conſueuit, deciſ.37.n.6.tom.1.
ad Curam aliorum, illi difficulter accedunt, qui DEI memoriam habent. Rub. ad deciſ.254.n.43.tom.1.
Cura habenda eſt de bono nomine, ſecundum Oraculum cœleſte. Rub. ad deciſ.345.n...tom.2.
Curatoris promiſſio facta nomine proprio de ſoluenda dote mulieri minori, non cenſetur facta animo donandi, vel animo non repetendi, deciſ.90.n.13.tom.1.
Curator non poteſt inæqualiter dotare plus ſorores, deciſ.3.n... tom.1.
Curator hæreditati non datur quando non eſt iacens, deciſ.361. n.4.tom.5.
Curator hæreditati, vt legitimè detur, debet citari, qui ſucceſſurus eſt, an velit adire, nec ne, deciſ.392.n.5.tom.2.
Curatoris datio, quæ fit prodigo, vel minori paria ſunt, deciſ.378. n.15.tom.2.
Curator, quando datur minori, eique dicitur interdicta poteſtas iurandi, ibid.n.15.
Curatores, & Adminiſtratores non poſſunt præiudicare Minoribus, vel Dominis, deciſ.92.n.20.tom.1.
Curatoris datio propter dementiam probat furorem tantummodo de tempore quo ille fuit conſtitutus, non autem ex poſt, deciſ.265.n.59.tom.1.
ad Curati officium, quid ſpectet, deciſ 305.n.30.tom.1.
Curati ad nutum amouiles quando dicantur eſſe in quaſi poſſeſſione oon poſſe amoueri ſine cauſa, deciſ.116. n.15. tom.1.
Curatus ad nutum amouibilis, ſi fuerit amotus ab eo, qui non habet talem poteſtatem, meritò venit reintegrandus, ibid. num.16.
Secus verò ſi fuerit amotus per eum, qui illum deputauerit, ibid. n.17.
Curatus ad nutum amouibilis an poſſit amoueri ſine cauſa, & maximè ex odio, vel indignatione, deciſ.116. n.21.22.23. & 40.tom.1.
Et affirmatiuè reſoluitur, & iſta amobilitas eſt magis conducibilis Eccleſijs, & ſic ſenſit Sacra Congregatio Rituum, ibid.n. 24.25.26.27.& 33.
Curati ad nutum amouibiles, oullo modo poſſident, ibid. num.10.
Et quatenus aliquo modo poſſideant, dicitur limitata poſſeſſio ad tempus, ſcilicet donec amoueantur, ibid.n.11.
contra CVLPOSVM eſt facienda interpretatio. Gloſ. in cap.1. in verbo culpa depoſit. loquitur de Depoſitario moroſo, deciſ. 304. n.22.tom.1.
Culpa, quando quis vocat, puniendus oon eſt, deciſ.389. n.12. tom.1.
ob Culpam commiſſam ab aliquo allegans illum teneri ad intereſſe, probare, quid debeat, deciſ.304.n.20.tom.1.
CVRRENTIVM ad Brauium ſi duo æqualiter metam attingant illi tantum, & non alij iterum currere debent, deciſ.210. n.48. tom.1.
Quod tamen intellige vbi præmium eſt indiuiſibile quia ſi diuidi poteſt pro medietate vnicuique eorum tribuitur, ibid. num.48.
CVRSOR, quaodo atergo citationis atteſtatus fuit, ſe domi aliquem citaſſe, ei credendum eſt, deciſ.134.n.2.tom.1.
ad CVSTODIAM deputatus ſcripturarum liberatur probando caſum aouiſſionis, abſque ſua culpa, deciſ.292. oum.7. tom.1.
Cuſtodia ſcripturarum Curiæ Epiſcopalis non ſpectat ad Epiſcopum, ſed ad Notarium actuarium, deciſ.246.n.12.ampla n.13. tom.1.

D

DAmnum, quando quis non ſentit, non debetur intereſſe, deciſ.304.n.31.tom.1.
Damnum emergens, quando gratis petatur, ibid.n.32.
Damnum emergens, vt quis conſequatur, quid vltro ſit probandum, ibid.n.33.
Damnum regulariter imputatur culpoſo, ſi immediatè venit à culpa, ſecus, ſi mediate, deciſ.304.n.28.tom.1.
ad Damna & intereſſe, vt debeantur ea mora, quid ſit probandum, deciſ.365.n.7.tom.2.
Damna & intereſſe, vt debeantur ex ſola mora, debet conſtare, quod occaſio inueſtiendi erat in promptu, deciſ.365.oum.6. tom.2.
Damna & intereſſe ſolita ſunt deberi, ex ſola mora, deciſ.365. n.5. tom.2.
DANS, vel dare promittens in dubio præſumitur id facere ex cauſa præcedenti, deciſ.303.n.6.tom 1.
DARE, & recipere, vbi quis vna ſimul tenetur prius dare vel offerre quod debet, vult recipere quod ei debetur, deciſ.228.n.8. & num.ſeq tom.1.
DATA ſemper attenditur in gratijs Pontificis, deciſ.75.num.6. tom.1.

D A T I O I N S O L V T V M.

Datio in ſolutum euaneſcit per clauſulam, *conſtituti*, deciſ.362. o.13.tom.2.
Datio inſolutum requirit præcedentem æſtimationem bonorum, deciſ.248.n.2. & 5.tom.1.
Datio in ſolutum vbi eſt iudicialis requirit factum executoris, ſeu curſoris, qui in executionem decreti iudicis adiudicet, & in ſolutum det, deciſ.248.n.5.tom.1.
Datio io ſolutum facta lite pendente, ſeu alia ratio impugnari poteſt, tamquam affecta vitio litigioſi, quod tamen limitatur, deciſ.308.n.3.tom.1.
Dari io ſolutum bona debitoris, vbi Iudex mandat, quamuis creditor ſit in poſſeſſione, tamen requiritur actualis executio decreti Iudicis, per curſorem, aut executorem facienda, deciſ.248. n.2.& n.5.cum ſeqq.tom.1.
Datio in ſolutum non probat iuſtum pretium, & valorem in præiudicium tertij, deciſ.560.n.20.tom.1.

Datio in ſolutum dicitur effectuata, ſi poſtquam Index illam ordinauerit, inhibuerit parti ne creditorem in bonis in ſolutum datis moleſtaret, deciſ.248.n.8.tom.1.
per Dationem in ſolurum, extinguitur debitum, & creditori dicitur ſatisfactum, deciſ.388.n.9.tom.2.
Datum ob turpem cauſam, repeti non poteſt, quando turpitudo eſt ex parte dantis tantum. Rub.ad deciſ.21.n.127.tom.1.
Dare ei, qui iam habet, & non eget, nihil aliud eſt quam perdere. Rub.ad deciſ.90. n.43.tom.1.

D E B I T O R.

Debitoris confeſſio adminiculata eius etiam creditoribus præiudicat, deciſ.242.n.9.tom.1.
Debitor, vt propter moram teneatur ad vſuras, ad intereſſe, ſeu ad interitum rei, quid ſufficiat, deciſ.201.n.31.tom.1.
Debitor offerens rem alibi, quam in loco promiſſo non eſt audiendus, etiam ſi offerat vtilitatem, deciſ.471.n.30.tom.2.
Debitor offerens intereſſe poteſt alibi, quam in loco deſtinato ſoluere, declarat tamen vt hic, deciſ.471. num.31.32. & 33. tom.2.
Debitor, qui certam monetæ ſpeciem ſoluere promiſit, ſi aliam intendebat exburſare, reluctante creditore, non liberatur. Rub. ad deciſ.67. n.45.tom.1.
Debitor, & creditor eiuſdem cenſus quis eſſe non poteſt, deciſ. 273.n.9.tom.1.
Debitor principalis, quando quis efficiatur ſuſcipiens in ſe nomina debitorum, deciſ.23.n.11.tom.1.
Debitoribus pluribus, quando fuit facta fideiuſſio, tunc omnes tamquam ſimul obligati, ſunt excutiendi, vt fideiuſſor poſſit conueniri, deciſ.202.n.15.tom.1.
Debitor prius excuti debet quàm fideiuſſor, & hoc multò magis ſtante conuentione inter partes, deciſ.202.n.1.tom.1.
Debitor ante diem ſolutionis non eſt conueniendus, deciſ.439. n.51.tom.2.
pro Debitore ad excluſionem moræ in dubio iudicandum eſt, deciſ.439. n.54.tom.2.
Debitor, quando dicatur deceſſiſſe non ſoluendo, deciſ.249.n.15. tom.1.
Debitor ſoluens alicui vti procuratori, præſumitur quod prius cohcuit de illius ſufficienti mandato conſtare, deciſ.204. n.24. tom.1.
Debitor, ſi ſit inſtitutus hæres vniuerſalis à creditore, tunc actiones remanent confuſæ, & extinctæ, deciſ.176.n.12.tom.1.
contra Debitorem debitoris creditor agit ne dum actione hypothecaria, verum etiam actione vtili perſonali, deciſ.227.n.2. tom.1.
Debitori, cum competat electio alternatiuè, ſi vna ex rebus perierit, tenetur aliam tradere, vel pretium rei perempta ſoluere, deciſ.463.n.4.tom.2.
Debitor minime poteſt conſtitui in mora conſignandi, vel ſoluendi promiſſum in certo loco, niſi creditor probetur paratus recipere in eodem loco, deciſ.175.n.19.
Quod procedit etiam in caſu, quo aliqua interpellatio creditores debitori fieri non debebat, ibid.n.20.
Debitor non dicitur in mora reſtituendi, ſi nullus dies adſit reſtitutioni, deciſ.365.n.4.tom.2.
Debitores aliquid benè informati, quando iam ſoluerunt alij quoque ex eadem cauſa debitum idem debent agnoſcere, deciſ. 173.n.33.tom.1.
Debitor excuſare ſe non poteſt à mora, & culpa ſui facto cantata, deciſ.128.n.15.tom.1.
Debitor dotis, qui ſoluit viduæ fructus dotales, onus probandi, quod præceſſerit interpellatio à ſtatuto requiſita, ad ipſum debitorem ſpectat, qui illa ex ſolutione præſumitur, deciſ.69. n.7.tom.1.
contra Debitorem mandatum relaxatum ſtantibus adminiculis præiudicat etiam eius creditoribus, quinimo, & cuiuslibet tertio non citato, deciſ.242.n.9.tom.1.
Debitor, poſtquam hypothecauit omnia ſua bona, & conſtituit ſe præcario poſſidere &c. tunc creditor poteſt agere contra tertium poſſeſſorem, deciſ.179.n.10.tom.1.
Qui poſſedit rem hypothecatam cum titulo, & bona fide condictione infra 30.annos ex l.fin. C.de acq.poſſeſſ.ibid.
Debitor poteſt vnam rem loco alterius dare creditori ea volente, deciſ 470.n.4.tom.2.
Debitor generis, quia genus numquam perit, non liberatur ob peritionem alicuius ſpeciei, cum idem genus poſſit in alijs ſpeciebus repreſentari, deciſ.165.n.8.tom.1.
contra Debitorem mandatum relaxatum, qui cauſam acerrimè patrocinauit, etiam illius creditoribus præiudicat, quamuis non citatis, deciſ.242.n.6.tom.1.
Debitoris dementia non debet obeſſe creditori, qui tempore habili diligens fuit, deciſ.324.n.13.tom.2.

D E B I T V M.

ex Debito vero carceratio facta, & valido, non inducit metum, nec dicitur irrogata iniuria, deciſ.20.n.7.tom.1.
Debiti ſolutionem, & reſpectiuè exactionem operatur compenſatio, deciſ.357.n.21.tom.2.
Debiti præſcriptio non poteſt inſtare, vbi quis debitum conſtanter negat, deciſ.284.n.43.tom.1.
Debitum eſt probandum per veras, & legitimas probationes, deciſ.92.n.23.tom.1.
Debitum illiquidum non poteſt compenſari cum debito certo, & liquido, ibid.n.14.
Debitum illiquidum non poteſt impedire reintegrationem, deciſ. 141.n.4.tom.1.
Debitum, quando quis ſoluit, nec ipſe, nec eius hæredes poſſunt amplius moleſtari, deciſ.261.n.1.tom.1.
Debitum an ſit voluntarium, vel neceſſarium inſpici debet eius origo, deciſ.152.n.16.tom.1.
Debiti præſumptio ex ſolutione reſultans, procedit quidem contra ſoluentem, ſponte, ſecus ſi coactè, deciſ.69. num.14. tom.1.
Text. in l. cum de indebito, ff. de probat. loquitur de ſponte ſoluentibus, ſecus de coactis, ibid.n.15 & 16.
Debitum voluntarium non cenſetur teſtatorem voluiſſe compenſare, cum legato ab eo eidem relicto, deciſ.447.num.11. tom.2.
Et maximè ſi res donata conſiſtat in ſpecie, ibid.n.12.
Debita fideicommittentis debent ſolui ex eius bonis, deciſ.399. n 29.tom.2.
pro Debito, pro quo quis capi poteſt, capitur etiam in domo propria, ſed hoc eſt de facto, & non de iure. Rub.ad deciſ.46.n.84. tom.1.
Debitum dicitur grauius, ſi pariat reuocationem in contractus in caſu inobſeruantiæ, deciſ.439.n.38.tom 2.
Debitum hypothecarium ex ſolutionibus remanet extinctum, & ſic debitor non poteſt amplius conueniri, deciſ.365. n.9.& 10. tom.2.
DECANVS ex lata ſignificatione, quis etiam vocari poſſit, deciſ. 330.n.22.tom.1.
DECEDISSE ab inteſtato is dici non valet, qui reliquit fratres, & filios fratrum, deciſ.106.n.9.tom.1.
DECIPIMVR ſæpè ſpecie recti. Rub. ad deciſ.192. num.105. tom. 1.
Decimæ, ſunt propriæ Eccleſiarum, & non poſſunt conſiderari, vti dos data à Proceribus, deciſ.468.n.6.tom.2.
Decimas ne ſoluat locatores, & affictuarij bonorum exemptorum, intereſt illorum dominio, deciſ.54.n.5.tom.1.
Decimæ alio iure quam temporales dominij detinentur etiam ab Eccleſia, deciſ.234.n.7.tom.1.
Decimæ in dubio ſpirituales præſumuntur, deciſ.64. num.7. tom.1.
Decimæ quandoque ex conſuetudine non ſoluuntur de rebus minutis, ibid.n.11.
Decima temporalis, quæ debetur Principi, non repugnat ſpirituali decimæ debitæ Epiſcopo, deciſ. 123. num. 12. tom.1.
Decimæ non dicuntur conceſſæ ex conceſſione facta de dominio temporali alicuius loci, ſub quo illæ comprehendebantur, deciſ.234.n.7.tom.1.
Decimarum donationes factæ à Laicis cum conſenſu Epiſcopi ad fauorem Eccleſiæ ſunt validæ, ibid.n.9.
Decimas, ſi quis ſoluere tenetur, de vna parte fructuum, quoad alteros cenſetur exemptus, deciſ.28.n.10.tom.1.
Decima debetur de omni fructu, opificio, & negotiatione, deciſ. 64.n.9. tom.1.
ad Decimarum ſolutiones, quando quis dicatur ſatis, ſuperque compulſus, deciſ.302. n.27.tom.1.
Decimas non ſoluendi quaſi poſſeſſio, vt ex recuſatione ſolutionis dicatur acquiſita, quid requiratur, deciſ.302. num.22. tom.1.
Decimæ retrodonatæ Eccleſiæ à Laicis reaſſumunt primæuam naturam, deciſ.234.n.10.tom.1.
Decimæ, quod ex certis fructibus non ſoluantur, conſuetudine poteſt induci, deciſ.123.n.1.tom.1.
Decimarum mentio quando fit, de quibus decimis ſit intelligendum, deciſ.302.n.16.tom.1.
Decimas non Soluens committit Sacrilegium, & æternæ damnationis periculum incurrit, deciſ.448. n.8.tom.2.
in Decimarum exactione, vt quis manuteneatur, ſufficit vnica exactio, deciſ.110.n.1.tom.1.
Decimæ temporales, & extraordinariæ, in pluribus loci ratione taxæ, vel recognitionis ſoluuntur, Dominis locorum, deciſ. 302.n.14.& 15.tom.1.
Decimæ debentur de nucibus, amigdalis, alijſque fructibus arborum, & rebus minutis, deciſ.64.n.10.tom.1.

Decimandi ius eſt ſpiritualе, cuius ſunt laici penitus incapaces, deciſ.234.n.1.tom.1.

Decimandi ius vnioerſale, qnando dicatur in iudicium deductum deciſ.123.n.7.tom.1.

Decimandi conſuetudo locorum vicinorum non iuuat quoad certum locum, ibid.n.10.

Decimandi conſuetudo particularis potius eſt attendenda, quam generalis, ibid.n.11.

D E C I S I O.

Deciſiones plures concordantur quarum aliquæ aſſerunt ex donatione non inferti ad vnionem, & aliæ quod ex donatione inferratur ad donationem, deciſ.88.n.9.tom.1.

Deciſiones in cauſa factæ in ſequentibus diſputationibus de more Rotæ, ſemper ſupponuntur, deciſ.124.n.8.tom.1.

Deciſiones, & Doctores intelligendi ſunt ſecundum doctrinam, quam allegant, deciſ.407.n.45.tom.2.

Deciſiones Rotæ quidquid dicunt incidenter, & ad alium effectum non meretur attendi, deciſ.385.n.12.tom.1.

Deciſiones in cauſa factæ, dum diſputatur, ſupponuntur, deciſ.418.n.5.tom.2.

à Deciſione aliqua quando fuit receſſum, tunc illa amplius non obſtat, deciſ.382.n.9.tom.2.

in Deciſionibus, ſi quid non ſeriò firmatur, ſed leuiter per tranſennam legitur, nec percutit dubium diſputatum tunc illæ non iuuant, deciſ.407.n.42.tom.2.

Deciſiones in eadem cauſa emanatæ iuxta ſtylum Sac. Rotæ ſemper in noua diſputatione cauſæ ſupponuntur, deciſ.40.n.50.tom.1.

Deciſiones iuxta ſtylum Rotæ ſunt ſupponendæ, nec debent incidenter reuocari, deciſ.410.n.11.tom.2.

Deciſoria omnia ea dicuntur, quæ reſpiciunt probationem facti, vel non facti, deciſ.175.n.72.tom.1.

Circa declarationem plurium deciſionum vide in calce Indicis.

D E C L A R A T I O.

Declaratio Statuti debet interpretari ſecundum eiuſdem ſtatuti diſpoſitionem cui accedit, deciſ.284.n.21.tom.1.

Declaratio facta in libro priuatarum rationum, quid operetur, deciſ.148.n.4.5.& 9.tom.1.

Declaratio aliqua, quando fuit reſeruata in ſententia, tunc ſecuta declaratione, retrotrahitur ad diem petitionis, deciſ.409.n.20.tom.2.

Declaratio quod dos in ſumma conſtituta fuerat ad pompam, & quod proindè de minori quantitate intelligatur fieri debet in incontinenti ante publicationem inſtrumenti, deciſ.198.n.13.tom.1.

Et ex interuallo facta nullatenus ſuffragare poteſt, nec coniugibus quibus iam fuerat ius quæſitum præiudicare, ibid. num. 14. & 15.

Declaratio facta ex interuallo tunc non attenderetur, ſi res eſſet clara, & contra verba diſpoſitionis, deciſ.402.num.35.tom.2.

Declaratio dicitur ineſſe ipſi actui declarato quando ab initio ea fuit reſeruata, deciſ.409.n.2.tom.2.

Declaratio emanata à muliere etiam ſine ſolemnitatibus tenet, quando emanauit ad exonerandam conſcientiam, & probandam veritatem, deciſ.25.n.27.tom.1.

Declaratio nihil de nouo addit, deciſ.137.n.12.tom.1.

Declaratio facta lite pendente, non releuat, deciſ.377. num 26.tom.2.

Declaratio libertatis beneficij intelligenda venit ſecundum ſubiectam materiam collationis faciendæ, deciſ.298.num.26.tom.1.

Declaratio retrotrahitur ad diem contractus, & ipſi actui declarato videtur ineſſe, deciſ.113.n.12.tom.1.

Declarationi hæredis, quod non eſt, nec intendit eſſe hæredem, ſtandum eſt, deciſ.393.n.39.tom.2.

Declarationis natura eſt, nihil aliud de nouo dare, vel diſponere, deciſ.272.n.16.tom.1.

Declarationes, & confeſſiones anteceſſorum, ſucceſſores approbare debent, deciſ.271.n.13.tom.1.

Declaratio retrotrahitur ad tempus quo fuit facta diſpoſitio dubia, deciſ.402.n.33.tom.2.

Declaratio, quæ facit donationem irreuocabilem temporaliter, habet implicitam reuocationem, &c. deciſ. 32. num. 10.tom.1.

Declaratio cenſetur in eſſe ipſi actui dubio, deciſ.402.num.34.tom.1.

Declaratione ſuper re dubia ſtandum eſt, quandocumque fieri poteſt, ibid.n.32.

Declaratio facta ſuper re, quæ ab animo declarantis pendet, eſt attendenda, deciſ.169.n.11.tom.1.

Declaratione contrahentium data, eſt probatio omnium melior, deciſ.388.n.22.tom.1.

Declaratio voluntatis non poteſt deſumi, ſi quis eam non expreſſerit, nec factis, nec verbis, deciſ.134.n.19.tom.1.

Declaratio animum declarantis, pateſacit, deciſ.278.num.10.tom.1.

Declaratoria poteſt ferri contra debitorem ex ſumma illiquida dummodo non feratur pro certa quantitate, deciſ.448.num.6.tom.2.

Eo fortius pro decimis in quibus ſingulariter cautum eſt vt debitor illas offerat, ibid.n.7.

Declaratoria quando poſſit ferri, ibid.n.3.& 4.

DECREMENTVM, vel augumentum monetæ, quando non habetur in conſideratione in contractibus. Rub. ad deciſ.67.n.39.tom.1.

D E C R E T V M.

Decretum vnica verborum ſtructura latum, dicitur indiuiduum, & ſi recipiat appellationem in parte, dicitur in totum receptе, deciſ.348.n.15.& 16.tom.2.

Decretum Capituli quod alicui tradatur beneficij poſſeſſio, quid importet, deciſ.210.n.8.tom.1.

Decretum aliquod, ſi emanauerit per modum prouiſionis, & cum clauſulis præſeruatiuis, non releuat, deciſ.471.num.43.tom.2.

Decreta ſuper incompatibilitate beneficiorum ſanctiſſima eſſent, modo vſu comprobentur. Rub. ad deciſ.254.n.64.tom.1.

pro Decreto Iudicis præſumitur, & quod omnia ſolemniter fuerint geſta, ibid.n.288.

In Decreto, perperam dicitur, quis ſe fundare, dum illud non adimpleuit, deciſ.471.n.45.tom.2.

Decreta, quæ fuerunt circumſcripta non attenduntur, deciſ.98.n.11.tom.1.

in Decreto deliberationis, quando aſſignari debeat terminus vnius menſis, ibid.n.12.

Decretum, quando nullum fuit interpoſitum, tunc perperam, & nulliter appellatur, deciſ.414.n.14.tom.2.

Decreti tenor Congregationis Immunitati Eccleſiaſticæ circa prohibitionem Dominorum laicalium prohibentium, ne eius vaſſalli adeant alia molendina quam ſua Dominorum refertur. Rub. ad deciſ.412. n.46.tom.2.

Decretum Iudicis de adiudicando creditori bona differt ab ipſa adiudicatione ſicuti promiſſio de accollando ab accollatione, deciſ.248.n.7.tom.1.

Decretum conditionale nihil ponit in eſſe non purificata conditione, deciſ.77.n.9.tom.1.

Decretum ſequeſtri continet in ſe explicitam Inhibitionem, deciſ.332.n.4.tom.2.

Decretum citationis factum à Iudice delegato eſt nullum, niſi conſtet fuiſſe præſentatas literas originales delegationis, deciſ.364.n.17.tom.1.

Decretum Iudicis emanatum nulla præcedente cauſæ cognitione, & ſine citatione intereſſe habentium eis non nocet, deciſ.373.n.35.tom.2.

Decreti terminus, quando eſt emanatum, niſi ad primam cum intimatione, eſt communis vtrique parti, deciſ.439. num.2.tom.2.

Decretum emanatum, niſi ad primam cum intimatione, antequam intimatio fiat, eſt ſuſpenſum, nec afficit, ibid. num.8.

Decretum ad deliberandum de ſtylo debet eſſe cum decreto, niſi intra menſem, deciſ.98.n.9.tom.1.

Decretum, quando, non eſt definitiuum, nec habet vim definitiui, ſufficit, quod pars habuerit d. decreti ſcientiam abſque vlteriori Intimatione, deciſ.65.n.21.tom.1.

Decretum Iudicis, quod bona dentur inſolutum creditori, aliud eſt, quam ipſa datio, deciſ.248. num.4. & ſupra num.2.tom.1.

Decretum receptoris teſtium ſuper admiſſione eorundem quid importet in partibus Hiſpaien. deciſ. 116. num. 4. & 5.tom.1.

Decretum, quando eſt conditionale, ſi non appareat de adimplemento conditionis euaneſcit, deciſ.380.n.17.tom.2.

Decretum, quando remaneat ſuſpenſum, & inane, ibidem num.18.

à Decreto inhabilitatis, datur appellatio, deciſ.279. num.30.tom.1.

Declaratoria datur contra inobedientem monitioni iudici, deciſ.448.n.3. tom.2.

Decretum irritans priuat poſſeſſionem omni iuris effectu, deciſ.186. n.2. tom.1.

Decretum irritans, operatur quod poſſeſſio habeatur pro vacua tam ad effectum negandi manutentionem poſſeſſori anteriori, ibid.n.3.& 17.

Quam eam concedendi poſteriori, ibid.n.3.

Qualis concluſio indiſtinctè procedit, quando decretum irritans eſt appoſitum ſuper certo corpore beneficij, ſecus

verò

verò ſi ſuper incerto corpore, ibid. num. 4. & 5.
Decretum irritans appoſitum in gratijs Apoſtolicis, non ligat ipſum Papam, nec eius prouiſiones niſi expreſsè irritet prouiſiones proprias, deciſ. 27. n. 13. tom. 1.
Decretum irritans ſtat acceſſoriè, & non ampliat principalem diſpoſitionem, ibid. n. 12.
Decretum irritans, reddit nullas, & inualidas quaſcumque conſuetudines ſine licentia Superioris inductas, deciſ. 20. num. 24. tom. 1.
Decretum irritans an contineatur in qualibet regula Cancellariæ, non adhuc fuit à Rota deciſum, deciſ. 253. n. 1. tom. 5.
Decretum irritans appoſitum etiam in generali constitutione irritat titulum, & poſſeſſionem, deciſ. 374. num. 10. tom. 2.
Decretum irritans tollit quamcumque obſeruantiam illi contrariam operatur quod inferior contrauenire non poſſit ſub pœna nullitatis, deciſ. 199. n. 18. tom. 2.
Decretum irritans, cum famuletur principali diſpoſitioni, poteſt in parte acceptari ſicuti ipſa gratia, ſi reſpiciat fauorem priuatum, deciſ. 109. n. 5. tom. 1.
de Formæ ratione, fauore priuato inductæ non eſt, quod renunciari non poſſit, ibid.
Decreto irritanti æquipollent verba, *tollat is huiuſmodi ſit nulla*, deciſ. 253. n. 8. tom. 1.
Decretum irritans inducit nullitatem ipſo iure, ibid.
Decreti irritantis effectus, quando ceſſat, non valet impedire manutentionem, deciſ. 375. n. 18. tom. 2.
Decreti irritantis natura, quæ ſit, deciſ. 20. n. 23. tom. 5.
Decretum irritans, reddit nullas, & inualidas quaſcumque conſuetudines ſine licentia Superioris inductas, ibid. num. 24.
Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem in contrarium, deciſ. 320. n. 30. tom. 2.
Decretum irritans inficit poſſeſſionem contra illius formam captam, deciſ. 375. n. 4. tom. 2.
Decretum irritans ad hoc, vt impediat manutentionem, requiritur, vt ita clare intret, vt nulla vmbra adſit dubitandi, ibid. num. 5.
Decretum irritans, & clauſula, *ſublata*, tollunt, & inficiunt omnem poſſeſſionem, & quamcumque obſeruantiam in contrarium, deciſ. 197. n. 2. tom. 1.
Decretum irritans poſitum in genere, & non in ſpecie non tollit inſiſtentiam facti, donec iuſtificetur, deciſ. 325. num. 56. tom. 2.
Decretum irritans non reſiſtit poſſeſſori, donec non fuit probatum, quod clare intret, deciſ. 433. num. 39. amplia num. 40. tom. 2.
Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, etiam ad effectum manutentionis, deciſ. 325. n. 9. tom. 2.
Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, deciſ. 277. n. 16. tom. 5.
Decretum irritans dum dubium eſt, an intret necne, interim poſſeſſor manutenendus eſt in ſua poſſeſſione, ibid. n. 17.
Decretum irritans licet annullet poſſeſſionem, non tamen tollit detentionem, & inſiſtentiam, ibid. n. 18.
Decretum irritans, dum dubitatur, an intret, nec ne, interim poſſeſſor manutenandus eſt in ſua poſſeſſione, deciſ. 374. num. 18. tom. 2.
Decretum irritans poſitum in ſubſequenti Regola Cancellariæ, refertur ad antecedens, deciſ. 253. n. 6. tom. 1.
Decretum irritans, cum ſit acceſſorium diſpoſitioni, habet in ventre eandem conditionem, quam habet principalis diſpoſitio, deciſ. 109. n. 3. tom. 1.

D E F E C T V S.

Defectus modicus in menſuram dici nequit, ſi decimam partem excedat, deciſ. 93. n. 9. tom. 1.
Defectus conſenſus, eſt mortiferus morbus, Rub. ad deciſ. 254. n. 47. tom. 5.
contra Defectus conſenſus, non reperitur aliquod pharmacum in Iure, ibid. n. 50.

D E F E N S I O.

Defenſio nemini eſt tollenda, Rub. ad deciſ. 46. num. 573. tom. 1.
Defenſionem nullam, quando appareat, quod quis agnouerit ſibi non competere, deciſ. 455. n. 16. tom. 2.
Defenſio per plures ſciſſa incommodo afficit actorem, deciſ. 453. n. 115. tom. 2.

D E F V N C T V S.

Defuncti diſpoſitio, facta ſcienter de re hæredis valet, & tenet, deciſ. 430. n. 24. tom. 2.
Defunctus, & hæres ab eo inſtitutus reputantur pro vna eademque perſona, deciſ. 478. n. 2. tom. 2.
Defunctus ſæpè aliquid voluiſſe credimus, quod tamen non rogauit, deciſ. 205. num. 9. tom. 1.
Defunctus, quando non poſſit dici, quod decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, deciſ. 176. n. 20. tom. 5.

D E L E G A T I O.

Delegatio ſi fuerit perſonaliſſima, non poteſt alteri delegari, deciſ. 138. n. 82. tom. 1.
Delegationem ad inducendam requiritur acceptatio debiti per viam ſtipulationis, deciſ. 256. n. 12. tom. 1.

D E L I B E R A T I O.

Deliberatio facta in ſpretum inhibitionis eſt inualida, deciſ. 275. n. 21. tom. 1.
Deliberatio, quando dicatur nulla, & attentata, ibid. num. 22.
Deliberatio, ex quo probetur exceſſiua, ibid. n. 19.
Deliberatio fit creditori tanquam plus offerenti, deciſ. 246. n. 2. tom. 1.
Deliberatio bonorum facta ſine citatione partis, non tenet, deciſ. 308. n. 10. tom. 1.
Deliberatio bonorum, antequam fiat, debet concedi terminum parti ad releuandum, ibid. n. 11.
Deliberatio, ſi emanauerit ſub decreto, niſi ad primam diem, eſt nulla, deciſ. 98. n. 8. tom. 1.
Deliberatio, quando dicatur nulliter, & indebitè facta, deciſ. 275. n. 12. tom. 1.
Deliberatio facta contra ſeruatam formam reſcripti, dicitur notoriè nulla, ibid. n. 13.
Deliberatio, quando ritè, & rectè fuit conſumpta, tunc ſi ex nouiter deductis, appareat iniuſta talis deliberatio, licitator non poteſt condemnari ad reſtitutionem rei, deciſ. 272. n. 2. tom. 1.
Sed tantum competit actio ad reſtitutionem prætij, Ibid. num. 3.

D E L I C T V M.

Delictum aliquod ſi ſit commiſſum, & inter delinquentes adſit vnus Clericus, tunc omnes iudicandi per Iudicem Eccleſiaſticum ſunt, Rub. ad deciſ. 412. n. 113. tom. 2.
Quale dictum eſt ſingulariſſimum, & perpetuæ memoriæ commendandum, ibid. n. 114.
Et ſic laici poſſunt eripi è faucibus mortis, ibid. n. 155.
Delictorum impunitas eſt inſolentiæ Mater, impudentiæ Radix, & tranſgreſſionum Nutrix, Rub. ad deciſ. 217. n. 324. tom. 1.
Bonis nocet, qui parcit malis, ibid.
Delinquens præſumitur ſubtergere iudicium, non ſi innocens, Rub. ad deciſ. 345. n. 66. tom. 2.
Delinquenti, quando aliquid remittitur, aut propter dolorem, aut honorem, vel iram, vel ſimilem, id intelligitur, ſi in ipſo actu delinquat, aliàs ſecus, Rub. ad deciſ. 1. num 31. & 32. tom. 1.

D E M E N T I A M.

Dementiam, & furorem allegans plenè, & concludenter ſuam intentionem probare debet, & grauatur onere exactiſſimæ probationis, deciſ. 265. n. 6. tom. 1.
Dementia ad effectum impediendi, ſeu irritandi teſtamentum non remanet probata ex ſola deputatione curatoris teſtatori facta ex capite non ſanæ mentis, ibid. n. 17. & 18.
Dementiæ ſigna vt facultatem impediant teſtandi, præciſum tempus conditi teſtamenti percutere debent, ibid. n. 15.
DEMONSTRATIONES duæ ſufficiunt ad probandam bonorum identitatem, deciſ. 266. n. 55. tom. 1.
Demonſtratio vnica non eſt ſufficiens ad probandam identitatem bonorum, deciſ. 139. n. 16. tom. 1.
DENVNCIATIO conditionis euentum ſuum, qua fuerat conceſſa facultas accipiendi pecunias ad cambium probari debet maximè reſpectu fideiuſſoris, deciſ. 224. num. 3. tom. 1.

D E P O S I T I.

Depoſitarius tenetur reſtituere pecunias depoſitatas deponenti, licet ante tempus, veluti ſi pro certo tempore fuerint depoſitatæ, Rub. ad deciſ. 254. n. 222. tom. 5.
Depoſita paratam habent executionem, ibid. n. 223.
Depoſitarius præſumitur ſoluiſſe penes ſe depoſitatis, deciſ. 183. n. 17. tom. 5.
Depoſitarius qui vigore ordinis debitoris, pecunias creditori ſoluit, valet tantum contra facientem ordinem per ſuas actiones dirigere, non contra recipientem pecunias, deciſ. 243. num. 2. tom. 1.
Depoſitarius non tenetur ad intereſſe erga Depoſitarium, niſi fuerit in mora reſtituendi, deciſ. 304. n. 4. tom. 1.
Depoſitarius, quando non poteſt dici moroſus in ſoluendo, ibid. num. 23.
Depoſitarius cogi poteſt præciſè reſtituere depoſitum, non obſtante doli exceptione, compenſationis, &c. Rub. ad deciſ. 254. n. 224. tom. 1.

De-

Depoſitum, vt valeat debet fieri auctoritate Iudicis, deciſ. 462. n.8. tom.2.

Depoſitum, vt iuuet debet eſſe Integrum, ibid. n.9.

Depoſitum, vt iuuet debet eſſe purum, & liberum, ibid. num 10.

Depoſitum debet eſſe ita liberum, vt creditor ad omne ſuum libitum poſſit illud exigere, ibid. n.10.

Depoſitum factum cum proteſtatione, non dicitur liberum, ibid. num. 11.

Depoſitum, vbi non eſt Integrum non ſuffragatur, deciſ.228.n.12. ſed vide in num. ſeqq. tom.1.

Depoſitum dicitur vinculatum ex appoſitione conditionis extrinſecè ad quam pars compelli non poteſt, deciſ. 229. n. 10. tom. 1.

Depoſitum non releuat, quando fuit conditionale cum debeat eſſe liberum, deciſ.477. n.13.tom.2.

Depoſitum iudiciale non vitiatur ex conditione per Iudicem appoſita, deciſ.228. n.17.tom.1.

Depoſitum acceptare videtur, per decreto de deponendo non appellauit, quinimò illud ſibi conſignari curauit, ſecus ſi impugnauit, deciſ.226. n.3. tom.1.

Depoſitum dicitur Integrum etiam quod non fuerit factum de tota ſumma, ſi tamen integra rata liquida fuit depoſitata, deciſ.228. n.14. tom.1.

Depoſitum ſolui non debet niſi ſecundum formam conuentam, deciſ.229.n.12.tom.1.

Depoſitum factum parte citata, & iuxta formam à iudice traditam dicitur iudiciale, ibid. n.18.

Depoſitum iudiciale impedit curſum vſuratum, ibid. n. 18.

Depoſitum vbi quis recipere recuſat quinimo, & illud impugnat talis recuſatio, & impugnatio illi ſolum nocere debet, ibid. n.13.

Depoſitum deponenti ex multiaioſtia canſis poteſt denegari, vt illud ei non reſtituatur, Rub.ad deciſ.254.n.1. tom.1.

Depoſitum latroni non eſt reſtituendum, ſed Domino, ibid. n.227.declara vt hic n.228.

Depoſitum non vitiatur per expreſſionem conditionis quæ venit ex natura actus, deciſ.229.n.9.tom.1.

Depoſito non eſt locus, quando quis eſt paratus recipere, deciſ. 462. n.12.tom.2.

Deponens vigore mandati Iudicis dicitur adimpleuiſſe propriam obligationem, deciſ.256.n.21. tom.1.

Deponens rem ſuam, in ea præfertur omnibus creditoribus quantumuis priuilegiatis, Rub. ad deciſ. 254. num. 234. tom. 1.

Deponere non eſt ſoluere, deciſ.462. n.7. tom.2.

Depoſitarius, quando non teneatur ad damna intereſſe, per deponentem prætenſa ob malam conſignationem, deciſ. 304. n.19. tom.1.

Depoſitarius; vt teneatur ad intereſſe ſat eſt probare, quod caſua citra culpam Depoſitarij potuerit euenire, ibid. num. 21.

Depoſitio teſtis, ſi verificetur in parte, in reliquo etiam præſumitur vera, deciſ.146 num. 6. tom.1.

Vide in verb. Teſtis.

D E R O G A T I O.

Derogatio non dependet ex certa Principis ſcientia, ſed ex eius mera voluntate derogandi quia ita vult, Rub. ad deciſ. 90. num. 262.

Derogatio fideicommiſſi à Pontifice facta non validat alienationem ante derogationem ſecutam, deciſ. 75. num. 22. tom. 1.

Derogatio ſpeciali requiritur dum Conſtitutio habet clauſulam derogatoriam ad contrarias diſpoſitiones, Rub. ad deciſ.90. num. 177. tom.1.

Derogatorio generalis, poſita in gratia Papæ, dum tali gratiæ non obſtat, niſi aliquod Concilium Generale, licet reſpectu tali vnici Concilij habeatur pro ſpeciali, ibid. n.281.

Tamen reſpectu Clauſulæ derogatoriæ quam habent omnia Concilia habetur dicta clauſula pro generali, ibid. num. 282.

Derogatio Concilij debet fieri expreſſe, puta non obſtante tali Conſtitutione in Concilio Generali emanata, ibid. num. 109.

Derogatio, quando eſt generalis tunc non eſt neceſſaria ſpecialis, ibid. n.190. & 191.

Derogatio fideicommiſſi facta à Pontifice ſine expreſſione, quod aderant bona libera non ſuffragatur, cum gratia præſumatur ſubreptitia, deciſ.75.n.1.tom.1.

Derogatio contra aliquam Conſtitutionem, quod præſumatur ex lapſu 30.annorum, aliud eſt dicere, & aliud, quod aliqua Conſtitutio ſit abrogata, vel vſu non recepta, deciſ.175. num.41. tom. 2.

Derogatio facta cum clauſula quorum tenores &c. quid importet, deciſ. 238. num. 18. tom. 1.

ex non Derogatione ſumitur argumentum, quod Princeps noluit derogare, Rub.ad deciſ.90 n.268. tom.1.

Derogatio etiam in conceſſione facta à Principe requiritur, ibid. num. 123.

Derogatio præſumitur ex lapſu antiquiſſimi temporis iuncta obſeruantia, deciſ.154. n.15. tom.1.

Derogationis Bulla, benè probat ſtatum antiquum ante derogatione, deciſ.24. n.11. tom.1.

Deſertio litis à taciturnitate cauſata imputari non debet ei, qui litem non mouit, deciſ.59. n.10. tom.1.

Derogationes generales non ſufficiunt, quando agitur de derogando Conſtitutionibus Conciliaribus, deciſ. 302. num. 12. & 13. tom. 1.

Derogatio contra Concilium, non valet etiam ex certa ſcientia, niſi Concilio expreſſe ſit derogatum, Rub. ad deciſ. 90. n.166. tom. 1.

D E S C E N D E N S.

Deſcendentes vbi fuerunt vocati ſine aliqua determinatione temporis admitti debent, quandocumque contigerit caſus à Teſtatore præuiſus, deciſ.52. n.1. tom.1.

Deſcendentes alicuius ad beneficium de Iurepatronatus vocati, non poſſunt intelligi de linea effectiua, ſi ille à quo deſcendere debeant erat Sacerdos, deciſ.213.n.18. tom.1.

Deſcendentium maſculorum appellatione veniunt omnes maſculi in infinitum, deciſ.402. n.16. tom.1.

Deſcendentes, vt dicantur vocati ſufficiunt leuiores, etiam coniecturæ, deciſ.385.n.1. tom.2.

Deſcendens dici non poteſt qui habet principium vitioſum, deciſ.214. n.3. tom.1.

D E S C E N D E N T I A.

Deſcriptio in libris Locorum Montium, qualiter cenſeatur facta, deciſ.388. n.25. tom.2.

Deſcendentia, quando leuioribus probationibus doceatur, deciſ. 108. n.22. tom.1.

Deſcendentiam ſi quis probauerit, præſumitur etiam proximior, ſi alius non comparet, deciſ. 399. num. 20. & 12. tom. 1.

Deſcendentia à teſtatore probatur per præſentationem effectum ſortitam, deciſ.235.n.10. tom.1.

Deſcendentiam primo fundatore præſumitur ex deſcendentia à perſona, quæ erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ.238. n.14. tom.2.

Deſcendentia ex quibus dicatur remanere iuſtificata, deciſ.396. n.4. tom.2.

Deſcendentia non poteſt dici quod concludenter remaneat iuſtificata, ex vnica enunciatiua, ibid. n.5.

Deſcendentia à primo fundatore in beneficijs de Iurepatronatus præſumitur ex probatione deſcendentiæ ab illo qui era in quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ.213.n.2. tom.2.

Deſcendentia cum aliquo probata ſuffragatur, etiam contra alium, deciſ.239.n.9. tom.1.

Deſcendentia ex pluribus poteſt probari, deciſ. 465. num.2. tom. 2.

Deſcendentia non poteſt dici probata, ſi plenè de ea non fuit doctum, deciſ.351. n.6. tom.2.

ad Deſcendentia probandam admittuntur etiam leuiores probationes, parte non contradicente, deciſ. 396. num. 6. tom. 1.

Deſcendentia probanda eſt per gradus diſtinctos, deciſ. 498. n.1. tom. 2.

Deſcendentia ſufficit, quod probetur à primo ſtipite, deciſ.396. n.14. tom.2.

Deſcendentia per gradus diſtinctos probanda venit, deciſ. 446. n.13. tom.2.

Deſcendentia in iure patronatu gentilitio qualiter probetur deciſ.446. n.14. tom.2.

Deſcendentia probatur ex pluribus enunciatiuis in antiquis inſtrumentis contentis, deciſ.266. n.21. tom.2.

D E S E R T I O cauſæ, an inducatur ſi breue aliquod tempus fuerit elapſum, deciſ.236. n.4. tom.1.

ad Deſertionis effectum non ſola taciturnitas requiritur, verum etiam, quod conſtet de non iure partis, deciſ. 59. num. 11. tom. 1.

ex Deſtinatione an arguatur mens fideicommiſſarij velle aliquid addere fideicommiſſario, deciſ.125.n.14. tom.1.

D E T E N T I O violenta perſonæ connumeratur inter legitima impedimenta ad excuſandam deuolutionem, & quando ceſſet, deciſ.196. n.16.& 18.tom.1.

Detentio ſola, & inſiſtentia ſat ſunt ad obtinendam manutentionem, deciſ.277. n.18. tom.1.

D E T E R M I N A T I O.

Determinatio vna plura reſpiciens determinabilia, æqualiter terminari debet, deciſ. 214. n.19. tom.1.

De-

Determinatio vna plura reſpiciens determinabilia æqualiter determinari debet, deciſ.49.n.8. tom.1.
Determinatio vna, quando reſpicit plura determinabilia debet pariformiter determinare, & quando id non procedat, deciſ. 415.n.45.& 47.tom.2.

DETRACTIONES.

Detractiones, quas in ſubſidium poteſt fallere hæres grauatus ſuper bonis fideicommiſſi particularis, locum habere non poſſunt quoties vnus, & idem eſt ad vtrumque fideicommiſſum vocatus, deciſ.237. n.11, tom.1.
Detractiones, dum ſunt turbidæ, nec ſatis iuſtificatæ, non valent impedire immiſſionem fideicommiſſariam, deciſ.336. num.26. tom.2.
Detractiones hæredis grauati redduntur illiquidè ſtante alienatione, & omiſſione inuentarij, deciſ.237.n.12.tom.1.
Detractiones faciendæ per hæredem in reſtitutione fideicommiſſi præſumuntur conſumptæ ex alienationibus per ipſum factis, deciſ.241.n.35. tom.1.

DEVOLVTIO.

Deuolutioni locus eſſe non poteſt, nec identitate rei deuolutæ, nec directo probato dominio, deciſ.53.n.3.tom.1.
Deuolutionis in caſu ad probandum dominium directum, ac identitatem rei deuolutæ non ſufficiunt locationis ſolutiones, aliæque confeſſiones, & adminicula, ibid. n.4.

DEVS.

Deus non dedit Principibus iuriſdictionem, & auctoritatem, quod liceat eis peccare, Rub.ad deciſ.217.n.84. tom.1.
Deus cor, & non verba reſpicit, Rub. ad deciſ.56. num.160. tom.1.
Deus ipſe Optimus, & Omnipotens non poteſt velle, quod eſt malum, vel iniuſtum, Rub.ad deciſ.217. n.71.tom.1.
Deum grauiſſime offendit, qui inſignem iniuſtitiam pro peccato non agnoſcit, & de dolo gloriatur, & de malitia congratulatur, Rub.ad deciſ.217. n.348. tom.1.
Deo poteſt quis ſe vouere, profitendo religionem, cum omnibus ſuis bonis præſentibus, & futuris, Rub. ad deciſ. 56. n.96. tom.1.
Et ſi id poteſt, poterit etiam omnia ſua bona præſentia, & futura donare Eccleſiæ, & ipſe remanere in ſeculo, ibid. num. 97.
Deus conſtituit Reges, vt rectè gubernent, & vnumquemque in ſuo iure conſeruent, Rub.ad deciſ.217.n.312. tom.1.
Deus ſubiecit Principibus leges, non autem ſubiecit contractus, ibid. n. 457.
Deus non facit differentiam inter ſimplicem loquelam, & iuramentum, deciſ.163. n.7.tom.1.
Deus licet dederit Principibus amplitudinem poteſtatis, in tali conceſſione non veniunt illicita, Rub. ad deciſ.217. num.85. & 86.tom.1.
Deus Principibus non dedit Iuriſdictionem, vt poſſent alienum indebite tollere, ibid. n.387.
Quia peccandi iuriſdictionem dediſſet, quod non eſt dicendum, ibid. n.388.
Deus iuſtus eſt, & omnia rectè diſponit, & ordinat, & licet Omnipotens ſit, non tamen poteſt facere peccatum, ibid. num. 68.
Deus conuentione, & promiſſis cum Abraham initis, & alijs Patriarchis voluit obligari, ibid. n.469.
Deus Optimus Maximus dicitur ea facere de poteſtate ordinaria, quæ ſolito ordine rerum facit de poteſtate vero abſoluta, ea, quæ facit ſupra rerum ordinem, ibid. n.161.
Deus non dedit Principibus poteſtatem peccandi, vel auferendi alienum, ibid. n. 280.
Deus eſt ipſa veritas, vt habetur apud Matt. Ego ſum via, veritas, & vita, Rub.ad deciſ.254.n. tom.1.
Deus, cui bona Eccleſiæ relinquuntur, eſt Dominus illorum bonorum, deciſ.325. n.17. tom.2.

DICTIO.

Dictiones repetitiuæ, quid operentur, deciſ. 453. num. 22. tom. 2.
Dictionis poſitæ in fine orationis, quæ ſit natura, deciſ.458. n.5. tom.2.
Dictiones duæ limitatiuæ ſimul poſitæ eo fortius ſtringunt, Rub. ad deciſ.320. n.100. tom.2.
Dictio vniuerſalis reſtringitur per ſpecialem, deciſ.366. num.19. tom.2.
Dictio, *aquè*, eſt diſtributiua, & diuiſiua, deciſ.57.num.13.& 14. tom.1.
Dictio, *detta*, cuius ſit naturæ, deciſ.432. n. 14. tom.2.
Dictio, *detti*, eſt repetitiua, & operatur indiuiduam repetitionem, deciſ.106.n.13.tom.1.
Dictio, *ditti*, eſt repetitiua præcedentium, deciſ. 385. num. 9. tom. 2.
Dictio, *di più*, eſt incluſiua præcedentium qualitatum, arguitque totalem diuerſitatem diſpoſitionis ſequentis à præcedenti, deciſ.38. n.16. tom.1.
Dictio, *eius*, poteſt etiam referri ad bona, & perſonam pupilli, quando pater ei fecit ſubſtitutionem, deciſ.31.n.20. declara, vt n.21.22.& 23.tom.2.
Dictio, *dumtaxat*, cum ſit reſtrictiua ad expreſſa tantum, itaut cætera excludat, deciſ.279.n.17. tom.1.
Dictio, *dumtaxat*, cum ſit reſtrictiua ad expreſſa, itaut quoad reliqua non ſolum habeat vim tacitæ prohibitionis, verum etiam expreſſæ, ibid. n.18.
Dictio, *&*, apta eſt ad ſeparandam præcedentem clauſulam à ſequenti, & ob id qualitas appoſita in vna, non cenſetur in altera repetita, deciſ.432. n.19. tom.2.
Dictio, *&*, ſtat aliquando declaratiuè, ibid. n.18.
Dictio, *&*, ſolet apponi inter diuerſa, ibid.n.17.
Dictio, *& citra*, non comprehendit tempus, ante motam litem, deciſ.435. n.17. tom. 2.
Dictio, *&*, quæ ſolet apponi inter diuerſa etiam copulatorum diuerſitatem deſignat, deciſ.432. n.17. tom.2.
Dictio, *& eo caſu*, eſt reſtrictiua, & limitatiua, Rub. ad deciſ.320. n. 98. tom. 2.
Dictio, *ex*, cuius ſit naturæ, deciſ.402.n.21. & 24.tom.1.
Dictio, *ex*, quando non importet reſtrictionem, ibid. n.25.
Dictio, *ex*, denotat cauſam proximam, & immediatam, deciſ.5. n.20. tom.1.
Dictio, *in*, iuncta tempori, aut loco in ablatiuo eodem, denotat perfectionem actus, deciſ. 357. num. 14. & 15. tom. 2.
Dictio, *in*, denotat intrinſicitatem, deciſ.316. n.10. tom.2.
Dictio, *in circa*, excuſat ſolum à modico defectu, maximeque ſi fuerit dictum circa, vel in circa, deciſ.175. n.19. tom.1.
Dictio, *in circa*, à modico tantum defectum excuſat, deciſ.93.n.8. tom.1.
Dictio, *in euentum in quem*, denotat conditionem ſuſpenſiuam, deciſ.409. n.5. tom.2.
Dictio, *maximè*, quid importet, deciſ.2. n.17. tom.1.
Dictio, *maximè*, exprimit caſum magis dubitabilem, ſed non reſtringit diſpoſitionem ad ſpecies narratas, deciſ.106. num.17. tom.1.
Dictio, *maximè*, eſt augumentatiua, non diminutiua, ibid. num. 16.
Dictio, *nunquam*, importat continuationem temporis, ac cuiuſuis temporis comprehenſionem, deciſ. 347. num. 11. tom. 2.
Dictio, *non alias*, denotat conditionem ſuſpenſiuam, ita vt purificata conditione actus habetur pro non facto, deciſ. 409. num.6. tom 2.
Dictio, *niſi*, modificat, & reſtringit diſpoſitionem, ac obligationem antecedentem, deciſ.261. n.9. tom.1.
Dictio, *niſi*, eſt modificatiua diſpoſitionis, cui immediatè apponitur, deciſ.404.n.11.& 12. tom. 2.
Dictio, *oltre*, indicat ſeparationem, & excluſionem vnius rei ab alia, etiam ſub eadem diſpoſitione contentæ, deciſ.44. n.2. tom.1.
Dictiones, *oltre che*, omnes qualitates adiectæ in prima diſpoſitione, cenſentur repetitæ in ſecunda, deciſ. 146. n. 10. tom. 1.
Dictiones, *omnes, & ſinguli*, ſunt vniuerſales, & ambæ ſunt aptæ omnia comprehendere, deciſ. 390. n.5. tom.2.
Dictiones, *omnia, & ſingula*, æquipollent dictionibus, omnia, & per omnia, ibid. n.6.
Dictio, *poſtquam*, quid importet, deciſ.393. n.18. tom.2.
Dictio, *præcipuè*, cætera non excludit, deciſ. 175. num. 78. tom. 1.
Dictio, *prout*, repetit omnes qualitates in inſtrumento relato, poſitas, deciſ.469. n.13. tom. 2.
Dictio, *quatenus*, importat conditionem, deciſ. 156. num. 3. tom. 1.
Dictio, *quandocumque*, idem importat, quod in perpetuum, deciſ.2. n.5. tom.1.
Dictio, *quandocumque*, comprehendit omne tempus, ibid. num. 6.
Dictio, *quomodolibet*, eſt adeò effrenata, vt includat quemcumque modum acquiſitionis, deciſ.38.n.7. tom.1.
Dictio, *reſpectiuè*, qualiter cenſeatur poſita, deciſ. 147. num. 21. tom. 1.
Dictio, *quouſque*, habet eamdem naturam, quam habet dictio quatenus, deciſ.32. n.11. tom.1.
Dictio, *ſeu*, efficit, vt prima aſſertio ſit ambigua, deciſ. 164. n.12. tom. 1.
Dictio, *ſemper*, continet temporis continuationem, deciſ. 347. n.14. tom.2.
Dictio, *ſemper*, continuationem temporis deſignat, deciſ. 435. n.18. tom.2.

Di-

Dictin, *ſi*, importat conditionem, Rub. ad deciſ. 150. num.41. tom.1.

Dictiones, *ſi, & in quantum*, appoſitæ in donatione, ſunt ſuſpenſiuæ, deciſ.32. n.31. tom.1.

Dictio, *ſi* vero, eſt repetitiua, & coniunctiua præcedentium, cum ſubſequentibus, deciſ.385. n.8. tom.2.

Dictio, *ſic*, denotat ſimilitudinem ad caſus ſuperius expreſſos, deciſ.255. n.44. tom.1.

Dictio, *ſic*, vtrumque caſum comprehendit, ibid. n.45.

Dictio, *ſimilis*, denotat ſimilitudinem reſpectu ſacti, modi, & qualitatum abſque aliqua difformitate, deciſ. 175. num. 7. tom. 1.

Dictiones, *ſolum ipſi*, ſunt perſonaliſſimæ, deciſ. 104. num. 5. tom. 1.

Dictiones, *tàm*, *& quàm*, ſunt angumentatiuæ, & ampliatiuæ, decil.106. n.15. & 23. tom.1.

Dictiones, *tàm*, *& quàm*, ſtant augumentatiuc, deciſ.146. num.8. tom.1.

Dictiones, *tàm, & quàm*, pariformiter qualificant copulata, ibid. num. 9.

Dictio, *tamquam*, eſt notata improprietatis, deciſ.458. num. 20. tom. 2.

Dictio, *tunc*, quid operetur, deciſ.108. n.11. tom.1.

Dictio, *tunc*, quando eſt indeterminatè poſita comprehendit omne tempus, & ſic non ſit extenſio, ſed comprehenſio temporis, ibid. n.12.

Dictionis, *tunc*, natura eſt, reſtringere, & limitare, Rub. ad deciſ.320. n.94. tom.1.

Dictio, *tunc*, addita tempori, denotat eius extremitatem, ibid. num. 97.

Dictio, *tunc*, addita caſui, illud reſtringit ad illum caſum tantum, ibid. n.97. & 99.

Dictiones, *tunc, & eo caſu*, important reſtrictionem ibid. n.92.

Dictio, *videlicet*, eſt reſtrictiua ad precedentia, deciſ.158. num.9. tom.1.

Dictio, *vſque*, eſt reſtrictiua ceſſionis ad tempus, adeo vt eo elapſo, ceſſet ceſſio, deciſ.404. n.70. tom.2.

Dictio, *vltrà*, regulariter eſt incluſiua, deciſ. 76. num.12. tom. 1.

Dictio, *vt ſupra*, arguit pariformiter voluntatem ſuperius expreſſam, deciſ.402. n.12. tom.2.

Dictio, *vt ſupra*, eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, deciſ.147. n.14. tom.1.

Dictio, *vt ſupra*, eſt repetitiua etiam perſonatum, ibid. n. 15.

Dictio, *vt ſupra*, eſt repetitiua, deciſ.105. n.31. tom.5.

DICTVM teſtis, non eſt calumniandum, ſed iuuandum, deciſ.372. n.46. tom.2.

D I E S.

Dies ſecunda Pentecoſtes non eſt dies iuridica, deciſ.87. num.23. tom. 1.

Dies appoſita legato, ſi vnum effectum operatus ſit, non debet alium operari, deciſ.261. n.40. tom.1.

Dies non interpellat pro homine in legato annuo, in quo dies cenſetur appoſita cauſa multiplicandæ obligationis, deciſ.201. n.37. tom.1.

Dies incertus, quando habeatur pro conditione, deciſ.438. n.52. 53. & 54. tom.2.

Dies, & annus quare apponitur in ſcripturis, Rub. ad deciſ. 28. n.19. tom.1.

Dies decem appellationis, ſunt præfixi, vt infra tale tempus cauſa committatur, deciſ. 173. n.3. tom.1.

Sententia irrefragabiliter tranſit in iudicatum, ſi infra decem dies cauſa non fuerit commiſſa, ibid. n.3.

Dies certa ſiue lapſus termini interpellationis vim habet, deciſ. 445. n.13. tom.2.

Dies certa interpellat pro homine, ibid. n. 14.

DIFFICVLTAS probationis neceſſaria ad hoc, vt locus eſſe poſſit iuramento in litem debet eſſe cauſata ex dolo rei contra quem petitur iuramentum, deciſ.44. n.22. tom.1.

DIFFERENTIA adeſt inter cauſam, & cauſatum, & inter tacitum, & effectum, Rub. ad deciſ.254. n.2. tom.5.

DIFFORMITAS circa ſubſtantiam eſt neceſſaria vt ſententiæ non dicantur conformes, deciſ.76. n.10. tom.1.

DILIGENTIAM, quam quis adhibere debebat, ſi non adhibuit id ſibi imputet, deciſ.390. n.32. tom.2.

DIGRESSIO ad plures gradus ſubſtitutionum, eſt valens ad inducendum fideicommiſſum, quando eſt facta per vulgarem, deciſ.401. n.18. tom.2.

D I G N I T A S.

Dignitatis poſſeſſio capi debet in propria ſede, deciſ.296. num.3. tom.1.

Dignitatis poſſeſſio dum non eſt de Capitulo, non eſt neceſſe, vt capitulariter capiatur, ibid. n.4. & 5.

DIGNITATES Eccleſiarum in Inſula Sardiniæ alijs vnitarum, fuerunt extinctæ à fel. recordat. Pio V. in quæ fuerunt erectæ, deciſ. 433. n.30. tom.2.

DILATIO ceſſat, ceſſante cauſa debet ceſſare dilationis, ſiue dilatio fuerit conceſſa à iure ſiue ab homine, Rub. ad deciſ.192. n.58. & 59.

Dilatio, quando fuit conceſſa ad ſoluendum, tunc non debentur fructus, deciſ. 90. n.26. tom.1.

Dilationis cauſa ceſſante, debet ceſſare dilatio, Rub. ad deciſ.192. n.57. tom.1.

Dilatione ad examinandum conceſſa officium Iudicis conquieſcit, deciſ.283. n.26. tom.1.

Dilectionis maioris ratio communiter deſumitur ex ordine vocationis, deciſ.458. n.25. tom.2.

Dilectionis maioris ratio, quando non ſit conſiderabilis, deciſ. 488. n.26. tom.2.

D I L I G E N T I A.

Diligentiæ, quæ non releuant, non iuuant, deciſ.390. num.2. tom. 2.

de Diligentia ex quibus dicatur conſtare, ne cauſa remaneat deſerta, deciſ.483. n.8. tom.2.

Diligentiæ ad aliquid reperiendum, non dicuntur ſufficientes, quando non fuerunt factæ in omnibus locis, vbi res, quæ quæritur, poterat adeſſe, deciſ.433. n.37. tom.2.

Diligentiæ ad aliquid reperiendum, vt ſuffragentur, quid requiratur, deciſ.175. n.79. tom.1.

DIOECESES duæ, quando auctoritate Apoſtolica ſunt vnitæ, non conſiderantur amplius, vt duæ, ſed vnica, cum vtriuſque ſit vnicus Epiſcopus, deciſ. 433. n.10 tom.2.

DIMINVTIO medio tempore non præſumitur, niſi probetur, medio tempore aliquod accidens extrinſecum in bonis eueniſſe, deciſ.93. n.2. tom.1.

Diminutioni rei certæ legatæ quando non ſit locus, quamuis ipſa res diminuatur, deciſ.165. n.7. tom.1.

DISCIPVLI Pythagoræ, quanto honore eum proſequebantur, Rub. ad deciſ.217. n.594.

DISCORDIÆ oriuntur ex communione, deciſ. 415. n.40. tom.2.

DISCRETIVVS modus loquendi diuerſitatem demonſtrat, deciſ.235. n.1. tom.1.

DISPARITAS inter ſponſum, & ſponſam an poſſit eſſe cauſa, vt inter eos non ſequatur matrimonium, deciſ. 163. n.17. tom.1.

D I S P E N S A T I O.

Diſpenſatio, vt dicatur inducta id conſtare debet verbis claris, & non ambiguis, Rub. ad deciſ.90. n.112. tom.1.

Et maximè in terminis pluralitatis, ibid. n. 113.

Diſpenſatio etiam tacitè induci poteſt, ſed ſex requiſita ſunt neceſſaria, ibid. n.114.

Primò, quod Princeps ſciat factum, & ex illo iuris diſpoſitionem, ibid. n.115.

Secundò, quod ſciat eſſe opus diſpenſatione in illo actu, Rub. ad deciſ.90. n.116. tom.1.

Tertiò, quod ex certa ſcientia affirmatiuum actum faciat, ibid. num. 117.

Quartò, quod de cauſa diſpenſationis motiua Princeps cognoſcat, ibid. n.118.

Quintò, quod ex eius actu tertius non lædatur, ibid. n.118.

Sextò, derogatio iuris quæſiti, ibid. n.119.

Diſpenſatio non venit ſub quacumque ſignatura in quauis gratia, Rub. ad deciſ.90. n.90. tom.1.

Diſpenſationes ſine rationabili cauſa, qui alijs procurant, tam diſpenſantes, quam ipſi qui petunt grauiter delinquunt, Rub. ad deciſ.254. n.155. tom.1.

Diſpenſatio Papæ circa pluralitate Beneficiorum, vt in animæ iudicio teneat, videtur neceſſaria iuſta cauſa, Rub. ad deciſ. 254. n.240. tom.1.

Diſpenſatio nihil aliud eſt, quàm Iuris communis relaxatio, cum cauſæ cognitione facta ab eo, qui poteſtatem habet, ibid. n.171.

ex Diſpenſatione Papæ, is qui aliquid faciat contra ius naturale non eſt tutus, quo ad Deum, ſi ſine rationabili cauſa ſit diſpenſatus, ibid. n.165.

Diſpenſatio Papæ ſuper pluralitatem plurium beneficiorum quando vnum eſt ſufficiens, in foro conſcientiæ vt ſit valida neceſſaria iuſta cauſa, ibid. n.306.

Diſpenſatio Papæ ſuper pluralitate beneficiorum; non excuſat quoad Deum, quando non adeſt iuſta cauſa, ibid. num. 307. & 308.

Vide ſuper hoc exclamationem Boer. deciſ. 286. ibid. num. 309.

Diſpenſatio Papæ, ſuper iure poſitiuo ſine cauſa tunc non eſſet tuta in animæ iudicio, ſi pareret ſcandalum, vel præiudicium tertij, Rub. ad deciſ.254. n. 236. tom.1.

Diſpenſatio per Principem ſuper iure poſitiuo, quando ſit ex

mera gratia, tunc abſque cauſa valida eſt quoad omnia, ibid. num. 237.
Diſpenſatione, ſine cauſa ſibi conceſſa, qui vtitur, non benè agit, ibid. n. 178.
Diſpenſatio obtenta ſine cauſa non diſpenſatio, ſed diſſipatio vocanda venit, ibid. n. 179.
Diſpenſandum, & non diſſipandum venit, ibid. n. 180.
Diſpenſatio, vbi neceſſitas vrget excuſabilis eſt, ibid. n. 182.
Diſpenſatio vbi vtilitas prouocat laudabilis eſt, ibid. n. 183.
pro Diſpenſatione obtinenda ad effectum retinendi plura beneficia quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, ſat non eſt, vt quod ſupereſt conuertatur in pios vſus, ibid. num. 195.
Diſpenſatio obtenta à Principe contra ius ſine cauſa, & ſi contra ius poſitiuum ſit, anima tuta non eſt, ibid. n. 167. & 177. 235. declara vt n. 236.
Diſpenſationes, quæ per Papam fiunt mediante Chirographis, non ſolent regiſtrari in libris Datariæ, & Secrætariæ Breuium, ſed in libris Cameræ, deciſ. 175. n. 56. tom. 1.
Diſpenſationis negatiua ſuper diſpenſatione Apoſtolica pro retinendis pluribus beneficijs, eo ipſo probatur, quod de ea non docetur, vt habetur in c. 3. de offic. Ord. in 6. Rub. ad deciſ. 254. num. 84. tom. 1.
Quod fuit innouatum per Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 5. de reform. ibid. n. 85.
Qualis diſpoſitio Concilij Trident. eſt latæ ſententiæ, ibid. num. 86.
Diſpenſatio requirit cauſam extraordinaria & non ordinariam, Rub. ad deciſ. 254. n. 105. & 203. tom. 1.
Diſpenſationes gratioſæ libertimè per ſupremos Principes abſque vllo freno validæ ſunt, dum meram gratiam concernunt, Rub. ad deciſ. 259. n. 238. & 239. tom. 1.
Diſpenſatio quando non ſit ex neceſſitate, vel vtilitate non fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt, ibid. n. 254.

DISPONENS.

de Diſponentis mente, quando dubitatur recurri debet ad rationem ab eo expreſſam, ibid. n. 12.
Diſponentis mentem, ſi habeamus, non eſt confugiendum ad coniecturas, deciſ. 439. n. 41. tom. 2.
ad Diſponentis mentem aſſequendam intellectus ille eſt amplectendus, qui eſt verior, & iuſtior, deciſ. 5. n. 21. tom. 1.
ad Diſponentis mentem potius eſt attendenda, quàm verba, deciſ. 400. n. 15. tom. 2.
Diſponentis animus, & mens non debet ita ſolicitè interpretari, vt ſequatur ſenſus deſtructiuus, deciſ. 412. n. 57. 58. 59. 60. & 61. tom. 2.
Diſponere liberè de rebus ſuis, quis valet, dummodo ita diſponat, vt à iure id non ſit prohibitum, Rub. ad deciſ. 21. num. 115. tom. 1.
Diſponere abſolutè, ſic quis poteſt diſponere de rebus ſuis, dummodo non lædat ius publicum, vel id non ſit contra bonos mores, Rub. ad deciſ. 21. n. 116.

DISPOSITIO.

Diſpoſitiones non reſtringuntur per ea, quæ fiunt ad abundantiorem cautelam, & pro fauorabili executione, deciſ. 334. n. 24. tom. 2.
Diſpotiones inter viuos important irreuocabilitatem, ibid. n. 25.
Diſpoſitio inducta ad declarationem alterius, operari non poteſt contrarium effectum, ſcilicet illius extenſionem, deciſ. 284. n. 17. tom. 1.
Diſpoſitio, quæ ſpatio multi temporis interpretationem recepit ab obſeruantia illi proxima, tunc actus vnus contrarius non poteſt eam infringere, deciſ. 375. n. 14. tom. 2.
Diſpoſitio facta ad vnum effectum, contrarium non debet operari, deciſ. 394. n. 15. tom. 2.
Diſpoſitio non poteſt dici perpetua, ſi non tranſeat ad hæredes, deciſ. 312. n. 5. & 6. tom. 1.
de Diſpoſitione hominis, quoties agitur, & illa eſt clara, tunc non eſt controuertendum, Rub. ad deciſ. 67. n. 38. tom. 1.
Diſpoſitiones vna pars declarat aliam, deciſ. 314. n. 11. tom. 1.
Diſpoſitio facta de filijs, ſi in filijs primi gradus ſuum fuit effectum ſortita, ad nepotes non trahitur, deciſ. 34. n. 9. tom. 1.
ex Diſpoſitionum conuenientia, & conformitate diſpoſitionum arguitur qualis ſit mens diſponentis, deciſ. 41. num. 21. & 24. tom. 1.
Diſpoſitio tunc cenſetur facta in executionem præcedentis actus quando cauſa pro qua præceſſit diſpoſitio, non recepit duplicationem, deciſ. 41. n. 49. tom. 1.
Secus verò, ſi recipiat multiplicationem, quia tunc vtraque, ſuum effectum ſortiri debet, ibid.
Diſpoſitio facta per eum qui valde mortis cogitatione premebatus, reputatus valida, quamuis, talis cogitatio ſolitum ſenſum impedire valeat, deciſ. 265. n. 11. tom. 1.
Diſpoſitio à moriente facta ad interrogationem alterius per ſola verba, *Padre ſi*, abſque alia expreſſione ſi de nulla conſtat præordinata eius voluntate reputatur imperfecta, & ſic non valet, deciſ. 288. n. 9. tom. 1.
Intellige vt num. ſeq. ibid.
Diſpoſitiones teſtamentaria prout iacent ſunt intelligendæ, deciſ. 449. n. 18. tom. 2.
ex Diſpoſitione conditionali non eſt inferendum ad puram, deciſ. 449. n. 17. tom. 2.
Diſpoſitionum omnium Regina interpretationum, quæ ſit, deciſ. 352. n. 20. tom. 2.
Diſpoſitiones omnes ſunt intelligendæ, ſecundum ſuas reſtrictiones, deciſ. 161. n. 19. tom. 1.
Diſpoſitio, ſi habeat cauſam expreſſam ad aliam trahi non debet, deciſ. 280. n. 17. tom. 1.
ſub Diſpoſitione generali non veniunt Epiſcopi, ratione ſublimis dignitatis Epiſcopalis, Rub. ad deciſ. 90. n. 249. tom. 1.
Diſpoſitio dupliciter facta ſubſtinetur, ſi vna veniat ad confirmationem alterius, deciſ. 386. n. 5. tom. 2.
Diſpoſitio generaliter facta non porrigitur ad caſum in quo quis non habet poteſtatem, deciſ. 21. n. 2. tom. 1.
Diſpoſitio à moriente facta ad interrogationem alterius per ſola verba, *Padre ſi*, abſque alia expreſſione ſi de nulla conſtat præordinata eios voluntate reputatur imperfecta, & ſic non valet, deciſ. 288. n. 9. tom. 1.
Intellige vt num. ſeq. ibid.
Diſpoſitio per viam vltimæ voluntatis facta, non ſortitur effectum, niſi mortuo teſtatore, deciſ. 390. n. 42. tom. 2.
Diſpoſitionem vnam, quando cenſeatur facta in conſequentiam alterius, deciſ. 41. n. 22. tom. 1.
Diſpoſitio principalis, quando tendit, nedum ad fauorem renunciantis, ſed etiam aliorum, tunc non poteſt iuri alieno renunciari, deciſ. 109. n. 6. & 7. tom. 1.
Diſpoſitio facta inter eligentes, quod ille habeatur pro electo, qui habuerit maiorem partem votorum reſpectu minoris, licet non reſpectu eligentium tenet, & valet electio, deciſ. 210. n. 12. tom. 1.
Diſpoſitio non poteſt dici temporalis ſi fuerit declaratum, quod eſſet tranſitoria ad hæredes, deciſ. 352. n. 19. tom. 2.
Diſpoſitio, quando eſt coarctata ad certas perſonas, vltra eas non progreditur, deciſ. 383. n. 43. & 44. tom. 2.
Diſpoſitio facta per contractum donationis inter viuos à principio perfecta, non poteſt deinde per actus factos in vltima voluntate mutari, deciſ. 47. n. 6. tom. 1.
Diſpoſitio teſtamentandi, cum ſit valdè aliena, exigit expreſſam teſtandi mentionem, deciſ. 118. n. 36. tom. 1.
Diſpoſitio facta ſub conditione, ſi diſponens moriatur antequam purificetur conditio euaneſcit nec ad hæredes tranſmittitur, deciſ. 387. n. 36. tom. 2.
Diſpoſitio Teſtatoris, quando iam habuit effectum, tunc non eſt amplius extendenda, deciſ. 84. n. 14. tom. 1.
Diſpoſitio quælibet, conſtitutio, ſeu lex reſpicit futura tantum non præterita, deciſ. 232. n. 26. tom. 2.
Diſpoſitio generalis, quæ in vno actu tantum poteſt verificari, habetur pro ſpeciali, & indiuidua, ſi ad vnum tantum actum poteſt referri, deciſ. 276. n. 10. tom. 1.
Diſpoſitiones inter viuos, quidquid ſit in vltimis voluntatibus, vitiantur ex conditionibus impoſſibilibus, deciſ. 430. num. 32. tom. 2.
Diſpoſitionum verba quando ſunt clara, & expreſſam declarant voluntatem, non eſt recurrendum ad coniecturas, deciſ. 131. n. 8. tom. 1.
Diſpoſitio dupliciter facta, vbi altero in caſibus eſſet inutilis intelligitur, quod vtraque habeat ſuam naturam, & effectum, deciſ. 207. n. 38. tom. 1.
ſub Diſpoſitione geminata comprehenduntur ea, quæ alias non comprehenderentur, deciſ. 407. n. 32. tom. 2.
ex Diſpoſitione diſcretiua Teſtatoris, quid veniat inferendum, deciſ. 133. n. 20. tom. 1.
Diſpoſitio irrata comprehenditur minimè ſub ſtatuto Laicorum, deciſ. 331. n. 18. tom. 2.
Diſpoſitio, quando eſt fauorabilis, ſubtilioribus interpretationibus non debet reſtringi, deciſ. 412. n. 55. tom. 2.
Diſpoſitio ordinata ad vnum finem, non debet contrarium operari, deciſ. 368. n. 30. tom. 2.
in Diſpoſitionibus clariſſimis, non eſt dubitandum, deciſ. 438. n. 6. tom. 2.
Diſpoſitiones ſemper reducuntur ad naturam actus propter quam reperiuntur factæ, deciſ. 413. n. 84. tom. 2.
Diſpoſitiones bonorum, quæ fiunt ab ingredientibus Religionem, quam naturam ſapiant, Rub. ad deciſ. 56. n. 102. tom. 1.
Diſpoſitio facta ſub conditione, ſi ea non verificetur, non iuuat, deciſ. 430. n. 27. tom. 2.
DISPVTATIONIS cauſa ea quæ dicuntur non reſoluunt, deciſ. 413. n. 17. tom. 2.

DISSENSVS expreſſus facit ceſſare tacitum, deciſ. 94. n.5. & 6. tom.1.
DISDICTA non requiritur in emptione cenſus, ſed benè in illius extinctione, deciſ.231.n.11.tom.1.
Diſtribuendi aliquid habens facultatem, an ad id poſſit ſe eligere, deciſ.294.n.14. tom.1.

DISTRIBVTIONES.

Diſtributiones quotidianæ differunt à fructibus maſſæ groſſæ, deciſ.418.n.25.tom.2.
Diſtributiones debent fieri inter illos, qui ſunt de Collegio de tempore exactionis, quamuis annis præcedentibus maturauerint, deciſ.418.n.13. tom.2.
Diſtributiones quotidianæ paria ſunt, quod fuerint exactæ, vel debeantur, citra tamen præſcriptionem &c. deciſ.117. num.7. tom.1.
Diſtributiones quotidianæ tranſeunt ad hæredes Beneficiati, num. 2.
Diſtributiones quotidianæ pleno iure acquiruntur Canonicis, ibid. n. 4.
Itaque de illis poſſunt diſponere ad arbitrium ſuæ voluntatis, & ad quoſcumque hæredes tranſmittere, ibid.n.5.
Quod procedit, etiamſi ante mortem non fuerint exactæ, ibid. num. 6.
Diſtributiones quotidianæ ſunt ſtipendium diuturni laboris, deciſ.418.n.22.tom.2.
Diſtributiones quotidianæ par ſunt, quod fuerint ſolutæ, vel ſolui debent, cum dilationem non admittant, deciſ.218. num.22. tom.1.
Diſtributiones quotidianas non debitas, dum Canonici bona fide inter ſe diuiſerint, non eſt facienda reſtitutio, deciſ.117. n.11. tom.1.
Diſtributiones quotidianæ debentur pro labore, & ſeruitio perſonali propter reſidentiam, & intereſſentiam, & ſic ex induſtria, tamquam merces operæ, ibid. n.3.
Diſtributiones quotidianæ an computentur ad conſtituendum, an aliquod beneficium ſufficiat pro congrua vitæ ſubſtentatione, Rub.ad deciſ.254. n.412. tom.2.
Ditior eſt liber mendicus, diuite ſeruo, Rub. ad deciſ. 21. num. 44.
ad Diuerſa non fit illatio, deciſ. 346. n.25. tom.2.
Diuerſitas ſummæ licet arguat diuerſitatem diſpoſitionis, hoc tamen non procedit, quando aliud ſuadetur ex coniecturata mente teſtatoris, deciſ.309. n.64. tom.1.
Diuerſitas modica duarum diſpoſitionum non tollunt concordiam, & vniformitatem in illis partibus quæ ſubſtantiam reſpiciunt, deciſ.309.n.62. tom.1.
Diuidentes bona fideicommiſſi, ſi ſibi ipſis alienationem permiſerunt, talis facultas eorum vitam non excedit, deciſ.240. n.5. tom.1.
Diuidentes bona, quando dicantur renunciaſſe fideicommiſſo reciproco, deciſ.240.n.7.tom.1
Diuidentes fideicommiſſum, quod habuerint notitiam eius, ex quo, liquidè appareat, deciſ.240. n.36.tom.1.
Diuidentes, quando cenſeantur voluiſſe facere abſolutam diuiſionem, & non ſimplicem, ibid.n.11.& 12.
Diuiſa, ea quæ ſemel fuerunt, ſemper diuiſa remanent, deciſ.413. n.87. tom.2.

DIVISIO.

Diuiſio qualiter ſit facienda in terminis lege hac ædictali, C. de ſecund. nupt. DD. non conueniunt, deciſ. 406. num. 7. tom. 2.
Diuiſio bonorum patris inter filios, licet ſortiatur naturam contractus, tamen retinet naturam vltimæ voluntatis, deciſ.334. n. 12. tom.2.
per Diuiſionem bonorum communium, non cenſetur remiſſum fideicommiſſum, maximè conditionale, etiamſi diuidentes ipſi habuerint ſcientiam dicti fideicommiſſi, Rub. ad deciſ. 90. n.227. 228. & 229.
per Diuiſionem ſimplicem bonorum non cenſetur renunciatum fideicommiſſo, deciſ.352.n.16.tom.2.
per Diuiſionem bonorum, cenſetur renunciatum fideicommiſſis, ſi vnum fuerit reſeruatum, quia cætera cenſentur remiſſa, deciſ.352. n. 17. tom.2.
per Diuiſionem bonorum cenſetur renunciatum fideicommiſſis, ſi datum ſit beneplacitum de eis diſponendi, deciſ. 352. n. 18. tom.2.
Diuiſio bonorum, ſi ſibi ſecum traxerit translationem dominij, non poteſt reuocari, deciſ 33. n.18. tom.1.
Diuiſio bonorum, ſi fuerit conuentum ne fiat niſi ad certum tempus poſt illud tempus dicitur permiſſa, deciſ. 415. num.7. tom. 2.
Diuiſio inter vocatos ad fideicommiſſum eſt à iure permiſſa, ſed non alienatio, deciſ. 415. n.46. tom.2.
Diuiſio facta inter filios à patre, cum onere fideicommiſſi non eget inſinuatione, deciſ. 334. num. 33. tom. 1.
Diuinari non poſſunt, ea, quæ poſtea poſſunt accidere, deciſ.279. n.52. tom. 1.

DOCTOR.

Doctores, qui non firmant concluſionem pro indubitata, ſed tantum illam leuiter attingunt, in eis non eſt faciendum fundamentum, deciſ.22.n.14. tom.1.
Doctores ſæpè ſæpiùs, veluti Arietes inter ſe pugnant, & ſe laceſſant, Rub.ad deciſ.192. n.82. tom.1.
Doctores nonnulli non verè quærunt veritatem, ſed ſolum vt appetitu ſuo alicui ſatisfaciant, Rub. ad deciſ.21. num. 3. tom. 1.
Doctores conſulentes ſolent ad gratificationem reſpondere, deciſ.438. n.12. tom.2.
Doctor referens plures opiniones, vltimam ſequi videtur. Rub. ad deciſ.150. n.152. tom.1.
de Doctoribus illis non eſt curandum dum contraria opinio, eſt verior, & communior, deciſ.398.n.38.tom.2.
Doctori, ſine fundamento loquenti non eſt credendum, deciſ. 438.n.13.tom.2.
Doctores intelligendi ſunt iuxta textus quos allegant, Rub. ad deciſ.150. n.85. tom.1.
DD. debent intelligi iuxta auctoritates quas allegant, deciſ. 457. n.6. tom.2.
Doctor quando ſibi ipſi contradicit, non eſt attendendus, Rub.ad deciſ.150. n.154. tom.1.
Doctores aliquando adulandi ſtudio ducti, defendunt opiniones non tantum male fundatas ſed etiam penitus falſas, Rub. ad deciſ.217. n.105. tom.1.
Doctores loquentes de ſuo capite, & ſine auctoritate Doctorum, & per leuiſſima argumenta, non ſunt attendendi, deciſ.438. n.10. tom.2.
Doctores, qui non firmant concluſionem pro indubitata, ſed tantum illam leuiter attingunt, in eis non eſt faciendum fundamentum, deciſ.22.n.14. tom.1.
Circa interpretationem Diuerſorum Doctorum. Vide in calce Indicis.
DOLORI credere non oportet, Rub. ad deciſ.192. num. 120. tom. 1.
Dolorem iuſtum mitigare difficillimum eſt, Rub. ad deciſ. 56. n.180. tom.1.

DOLVS.

Dolus ex coniecturis etiam probatur, deciſ. 376. num. 6. tom. 2.
Dolus præſumitur, quoties aliquid committitur, quod ſit de genere prohibitorum, Rub.ad deciſ.46. n.132. tom.1.
de Dolo Prælati anteceſſoris tenetur ſucceſſor, & ipſa Eccleſia, ratione commodi ex eo reſultantis, deciſ. 325. num. 20. tom. 2.
Doli præſumptio intrat contra illum, qui iudicialiter requiſitus aliquid producere, & recuſat producere, deciſ.292. n. 6. tom. 1.
à Doli excluſione, quælibet etiam iniuſta cauſa excuſat, deciſ. 325. n.13. tom.2.
Dolus re ipſa conſideratur ſtante enormiſſima læſione, deciſ.163. n.11. tom.1.
pro Doli excluſione ſtat iuris præſumptio, deciſ. 325. num. 1. tom. 2.
Dolus, vt includatur ex coniecturis debent eſſe vrgentes, & adeo concludentes, vt aliud inferre non valeant, deciſ. 325. num.3. tom.2.
Dolus vbi requiritur probari debet dolus verus, non præſumptus, deciſ.44. n.19. tom.1.
in Dolo non dicitur, qui probabiliter credebat iure ſuo, deciſ. 325. n.11. tom.2.
Dolus regulariter non præſumitur, deciſ.44.n.17. tom.1.
Dolus probari debet ab allegante clariſſimis probationibus, ibid. num. 18.
per Dolum qui deteſcit, non iuſtè agit, &c. Rub. ad deciſ.217. n.347. tom.1.
DOMICILIVM non contrahitur ſine animo, deciſ. 312. n. 18. & ſup. n.17. tom.1.
Domicilium perpetuum quis malè ibi poteſt retinere vbi nulla bona habet, ſed aliunde poſſidet, deciſ.417.n.9.tom.2.

DOMINIVM.

Dominium, aut poſſeſſionem, vt quis acquirat, titulus eſt neceſſarius, deciſ.268.n.12.tom.1.
ad Dominium probandum, quæ valde conducant, deciſ.135.n.4. tom.1.
Dominium, & poſſeſſionem rei donatæ, quis valet aſſequi per clauſulam conſtituti, & hoc abſque alia actuali, & reali poſſeſſione, deciſ.160.n.2.tom.1.
Dominij acquiſitio à voluntate pendet, deciſ. 200. num. 13. 14. & 15.tom.1.

Domi-

Dominium, nec poſſeſſio acquiritur, ſi non adſit animus acquirendi, deciſ. 268. n. 10. tom. 1.
Dominium rei emptæ non acquititur per emptorem niſi poſtquam fuerit ſolutum pretium, deciſ. 328. n. 5. tom. 2.
Dominium acqnirendi modum eſt de iure ciuili, Rub. ad deciſ. 217. n. 376. tom. 1.
Dominium, quando eſt acquiſitum, & radicatum, tunc eſt de iure gentium, Rub. ad deciſ. 217. n. 378. tom. 1.
Dominium in antiquis probatur per indicia, & coniecturas, deciſ. 162. n. 5. tom. 1.
Dominium recte probatur per Inſtrumenta conceſſiomm ſi agatur de ſolutione canonum, & appoſitionis armorum, deciſ. 162. n. 7. tom. 1.
Dominij pleni formalitas in quo conſiſtat, deciſ. 451. num. 32. tom. 2.
Dominium rei emphiteuticæ, non ſolum probatur ex Inſtrumento conceſſionum, deciſ. 162. n. 1. tom. 1.
Sed etiam per indicia, & coniecturas, quando agitur ad alium effectum, quam deuolutionis, ibid. n. 2.
ex Dominio de præterito, non dicitur probatum dominium de futuro, ad effectum impediendi immiſſionem, deciſ. 178. n. 11. tom. 1.
Dominij probatio coadiuuatur ex promiſſione ſolutionis canonis, deciſ. 466. n. 17. tom. 2.
Dominium qualiter probetur quando non agitur ad effectum deuolutionis, nec aduerſus tertium, deciſ. 143. num. 10. tom. 1.
Dominium benè probatur per inſtrumenta conceſſionum, deciſ. 303. n. 6. tom. 1.
de Dominio, quando agitur incidenter tunc non eſt ita plenè probandum illud, deciſ. 466. n. 10. tom. 2.
Dominium, quando probetur leuioribus probationibus, deciſ. 466. n. 10. tom. 2.
Dominium ſufficienter probatur ex enunciatiuis antiquis, donationum, recognitionum &c. deciſ. 115. n. 1. tom. 1.
Eoque magis iunctis adminiculis, ibid. n. 2.
Dominium Eccleſiæ ad probandum vbi ſumus in antiquis ſufficiunt adminicula, & leuiores probationes, deciſ. 313. n. 1. tom. 2.
de Dominio ad effectum deuolutionis, quando non agitur, ſed alium effectum, benè probatur ex pluribus adminiculis ſimul iunctis, deciſ. 162. n. 15. & 16. tom. 1.
Dominium ex quibus arguatur multa indicia deducuntur, ibid. num. 10.
Dominium, quando deducitur incidenter tunc leuius probatur, deciſ. 85. n. 8. & 9. tom. 1.
Dominium etiam per indicia probatur, deciſ. 162. num. 3. tom. 1.
Dominia, poſſeſſiones, contractus, permutationes, pacta, promiſſiones, &c. ſunt de iure gentium, Rub. ad deciſ. 217. n. 455. tom. 1.
Dominium, & proprietas in antiquis, ex quibus probationibus deducatur, deciſ. 162. n. 11. tom. 1.
Dominij reſeruatio vſque ad certum tempus, quid id denotet, deciſ. 387. n. 16. tom. 2.
Dominij totalis abdicatio non poteſt conſiderari in cenſu, deciſ. 299. n. 4. tom. 1.
Dominium incidenter deductum in ſententia lata in poſſeſſorio, non parit appellationem, deciſ. 354. n. 23. tom. 2.
Dominium alicuius rei dum quis nunquam habuit, non poteſt illud in alium transferre, deciſ. 38. n. 17. tom. 1.
Dominij reſeruatio, quid operetur, deciſ. 110. num. 19. 20. & 21. tom. 1.
Dominium eſt quodam totum continens, continens ſub ſe proprietatem nudam, & vſumfructum, deciſ. 87. num. 11. tom. 1.
Dominij ad translationem non ſufficit decretum Iudicis, niſi ſequatur actualis traditio, deciſ. 248. n. 4. & 5. tom. 1.
Dominium rei emptæ, niſi ſoluta pecunia non tranſit in emptorem, quando non fuit habita fides de pretio, deciſ. 338. n. 19. tom. 2.
Dominium, & poſſeſſio ſundi cenſuati non tranſit in emptorem cenſus, deciſ. 104. n. 1. tom. 1.
Verum tamen eſt, quod illi competit aſſociatio in illo pro fructibus eiuſdem cenſus, ibid. n. 2.
Dominium vtile, tantum transfertur per infeudationem, deciſ. 329. n. 21. tom. 2.
Dominium directum remanet penes infeudantes, ibid.
Dominium vtile propter intrinſecam illius connexionem dependet à directo, deciſ. 408. n. 1. tom. 2.
Dominium, & ſpecialem hypotecam ſibi reſeruans ſuper re vendita præfertur omnibus creditoribus anterioribus, & priuilegiatis, deciſ. 146. n. 32. tom. 1.
Dominium bonorum vno, eodemque tempore penes duos eſſe non poteſt, deciſ. 334. num. 22. tom. 2.
Dominij translatio in dubio cenſetur facta ex cauſa præcedenti, deciſ. 309. n. 37. tom. 1.
Dominium, & proprietatem quis prætendere non valet, ſuper re, de qua ſoluit canonem, deciſ. 89. n. 39. tom. 1.
Dominij reſeruatio arguit illud non reperiri penes reſeruantem, deciſ. 100. n. 10. tom. 1.
Dominium directum eſt affrancabile, & redimibile, deciſ. 474. n. 33. tom. 2.
Dominium feudi, quod ad aliquem ſpectet ex quo probetur, deciſ. 100. n. 2. tom. 1.
Dominium directum fundi ſi ſpectet ad Eccleſiam & vtile ad Laicos, tunc eius iuriſdictio ſpectat non ad Iudicem Laicum, ſed ad Eccleſiaſticum, deciſ. 408. n. 2. tom. 2.
Dominium ex quibus verbis cenſeatur translatum inter partes contrahentes, deciſ. 352. n. 36. tom. 2.
Dominium arguitur ex reſeruatione conſenſus proprietarij, deciſ. 85. n. 11. tom. 1.
Dominium in antiquis probatur etiam per inditia, & coniecturas, deciſ. 115. n. 6. tom. 1.
Dominium ſola promiſſione de cedendo, non transfertur, deciſ. 100. n. 8. tom. 1.
Dominium rei legatæ ſtatim, ac hæres non ſoluit, tranſit ipſo iure in legatarium, deciſ. 301. n. 42. tom. 2.
Dominij reſeruatio, denotat ipſum dominium eſſe penes reſeruantem, deciſ. 434. n. 20. tom. 2.
Dominium nihil aliud eſt, quàm ius diſponendi de re ſua, Rub. ad deciſ. 217. n. 175. tom. 1.
Dominium eiuſdem rei, & generis apud duos in ſolidum, eodem tempore eſſe non poteſt, deciſ. 100. n. 5. tom. 1.
Dominium bonorum in dotem datorum ineſtimatorum remanet penes vxorem, deciſ. 150. n. 55. tom. 1.

D O M I N V S.

Domino directo ratione ciuilis poſſeſſionis competit manutentio finita emphyteuſi aduerſus hæredem vltimi emphyteutæ, deciſ. 345. n. 21. tom. 2.
Dominus directus, non acceptata deuolutione ipſo iure incurſa, an poſſit denuo inueſtire, deciſ. 89. n. 43. tom. 1.
Dominus directus in bonis emphiteoticis habet pro ſe fundatam intentionem pro ſolutione Laudemij, deciſ. 474. num. 1. tom. 2.
Dominus directus petens manutentionem ex capite deuolutionis, ſiue caducitatis, non ita facile auditur, & quare, deciſ. 120. n. 15. & 16. tom. 1.
Dominus directus ſi conceſſerit emphyteuſim alicui, & ſibi reſeruauerit facultatem, in caſu ſolutionis canonis, ingrediendi poſſeſſionem, propria auctoritate, deciſ. 146. n. 1. tom. 1.
Et tunc ſi fuerit ceſſatum in d. ſolutione, eſt Domino concedenda aſſociatio, ibid. n. 2.
Dominus directus poteſt petere, & obtinere reintegrationem aduerſus occupantem emphyteuſim ex remedio l. ſi quis conductionis, C. locat. deciſ. 84. n. 23. tom. 1.
Dominus directus non dicitur velle pro ſe retinere emphyteuſim finitam, dum alium inueſtiuit, deciſ. 181. n. 6. tom. 1.
Dominus directus poſt apertam emphyteuſim valet ratione ſuæ ciuilis poſſeſſionis petere, & obtinere manutentionem reſpectu naturalis, deciſ. 89. n. 22. tom. 1.
Domino directo nullum præiudicium inferatur, ſi alius habeat vtile dominium, & iſte alteri fructus conſignet, vt ſibi ſatisfaciat de ſuo credito, deciſ. 167. n. 16. tom. 1.
Dominus directus, nihil refert, an aſſequatur poſſeſſionem emphyteuſis, mediante manutentione, vel remedio, leg. ſi quis conductionis, C. locat. deciſ. 89. n. 25. tom. 2.
Domino directo tunc multo magis eſt concedenda aſſociatio, quando canones non ſoluuntur ſi habeant facultatem areſtandi fructus non citatis emphyteutis, deciſ. 146. num. 11. tom. 1.
Dominus directus poſt deuolutionem ipſo iure incurſam, licet non acceperit poſſeſſionem realem emphyteuſis, poteſt tamen concedere nouam inueſtituram, remittendo pœnam incurſam, deciſ. 89. n. 44. & 45. tom. 1.
Domino directo, quid liceat, vt ſuam poſſeſſionem tuatur, ibid. num. 28.
Dominus directus certioratus ab emphyteuta, quod intendit alienare ius emphyteuticum, tunc Dominus habet duos menſes ad declarandum, an velit preferri, Rub. ad deciſ. 192. n. 66. tom. 1.
Si tamen ſtatim declaret ſuam voluntatem, non debet vlterius expectari, ibid. n. 67.
Dominus vtilis, cum recognoſcat in Superiorem dominum directum, abuſiuè dicitur dominus, deciſ. 494. num. tom. 1.
Dominus in aliquo non remanet obligatus, dum eius procurator in aliquo ceſſit, deciſ. 145. n. 17. tom. 1.

Dominatione eff.cnata Principes illi, qui vtuntur, necnon eius Conſultores peſſimi, niſi reſipuerint, poſſidebunt infernum, Rub. ad deciſ. 217. n. 287. tom. 1.

Dominus fundi poteſt prohibere ne quis paſcat animalia in ſuo, deciſ. 300. n. 4. tom. 1.

Dominus, ſeu Baro non poteſt alterare naturam decretorum in materia ſucceſſionis ob præiudicium vocatorum, deciſ. 48. n. 21. tom. 1.

in Dominium, & poſſeſſorem quando non poſſit dubitari, quod quis fuerit recognitus, deciſ. 169. n. 22. tom. 1.

Dominus non eſt manutenendus in quaſi poſſeſſione cogendi ſubditos ad aliquid dandum, vel præſtandum niſi probata conſuetudine cum eorum ſpontanea voluntate inducta, Rub. ad deciſ. 217. n. 435. tom. 1.

Dominus in re ſua, omnibus alijs præfertur, Rub. ad deciſ. 254. n. 230. tom. 1.

D O M V S.

Domus, ſi ſit prohibitas quoquomodo vendi, aut alienari irrequiſito proprietario ſub pœna caducitatis, tunc ſuper ea non poteſt conſtitui hypotheca, deciſ. 167. n. 5. tom. 1.

Domum fuiſſe in bonis fideicommittentis probatur ex inſignijs, & armis in illa exiſtentibus iunctis tamen adminiculis, deciſ. 35. n. 1. tom. 1.

Domus aliqua ſi ruinam apertè minaretur, tunc exiſtens in tali domo, inuitus poteſt extrahi de domo ſua, Rub. ad deciſ. 46. n. 88. tom. 1.

Etiam vim ei inferendo, cum periculum ſit in mora, ibid. num. 89.

de Domo ſua, quis inuitus non debet extrahi, ibid. n. 83.

Domus, quando æſtimanda venit, quanti valeat, quid veniat conſiderandum, deciſ. 437. n. 56. tom. 2.

Domus ſua vnicuique eſt tutiſſimum refugium, limita id pro cauſa criminali, Rub. ad deciſ. 46. n. 87. tom. 1.

In Domo ſua, quis capi nequit, vt ducatur ad carceres, ſi ciuiliter agatur, ibid. n. 85.

Quod ampliatur etiamſi domus non eſſet ſua inhabitantis, ſed conducta, ibid. n. 85.

Item ſi oſtium apertum inueniretur, Rub. ad deciſ. 46. n. 86. tom. 1.

Domum, cum domo, & Agrum cum agro, qui coniungit, væ illi ſecundum Iſaiam, Rub. ad deciſ. 90. n. 56. tom. 1.

Domus, vt plurimum remanent locandæ, deciſ. 269. num. 21. tom. 1.

Domum vicinam retrahens, vti vicinus ex hoc arguitur dominium illius, deciſ. 162. n. 13. tom. 1.

D O N A N S.

Donans omnia bona ſua etiam ſibi ſolum quid annuum ad vitam reſeruauerit, poteſt in illis fructibus medij temporis hæredem ſibi inſtituere, deciſ. 21. n. 4. tom. 1.

Donans vniuerſaliter omnia ſua bona, eius voluntas eſt, nolle amplius teſtari, & ſic propria voluntate dicitur ſe priuare tali facultate, Rub. ad deciſ. 21. n. 174. tom. 1.

Donans penitus omnia ſua bona tam præſentia, quam futura, non ſolum redditur inteſtabilis, ſed etiam inſubſtentatus, cum nihil habeat, vnde viuat, ibid. n. 85.

Donans non poteſt pœnitere dum in donatione interuenit ſtipulatio Notarij pro donatarijs abſentibus, deciſ. 444. num. 20. tom. 2.

Donans, rem donatam alienando tacitè non reuocat dum in donatione adfuit ſtipulatio Notarij pro donatarijs abſentibus, ibid. n. 21.

Donans non poteſt in præiudicium donatariorum rem donatam alienare quando vltra ſtipulationem Notarij pro Donatarijs adeſt Iuramentum cum ex eo abſque alia ceſſione oritur Donatarijs actio, ibid. n. 22.

Donans omnia ſua bona præſentia, & futura Eccleſiæ, vel ad pias cauſas, ſperat à DEO omnium bonorum largitore, retributionem, Rub. ad deciſ. 56. n. 220. tom. 1.

Donans omnia bona ſua præſentia, & futura, præſumitur voluiſſe, quod in totum valeat talis donatio, ibid. num 37. 38. & 39.

Donans reuocando donationem ex natura & qualitate donationis non dicitur contraueniſſe promiſſioni factæ, deciſ. 450. n. 25. tom. 2.

De habendo illam ratam, gratam, & contra eam non facere, ibid. n. 25.

Donans inter viuos omnia bona ſua Religionis intuitu non poteſt donationem reuocare niſi in caſu egreſſus Religionis, vel ob non ſecutum ingreſſum, deciſ. 56. n. 8. tom. 1.

Donans omnia bona, ſi ſibi reſeruet fructus futuros, an id ſufficiat, vt dicatur ſibi aliquid reſeruaſſe proteſtando, deciſ. 390. n. 16. tom. 2.

Donans in bonis donatis nullum amplius habet ius, deciſ. 158. n. 4. tom. 2.

Donans omnia ſua bona præſentia, & futura, in quo miſerabili ſtatu ponatur, Rub. ad deciſ. 56. n. 2. tom. 1.

Donans vniuerſaliter omnia ſua bona, eius voluntas eſt, nolle amplius teſtari, & ſic propria voluntate dicitur ſe priuare tali facultate, Rub. ad deciſ. 21. n. 174. tom. 1.

Donans omnia bona ſua etiam ſi ſibi ſolum quid annuum ad vitam reſeruauerit, poteſt in illis fructibus medij temporis hæredem ſibi inſtituere, deciſ. 21. n. 4. tom. 1.

Donans omnia ſua bona, non dicitur ei tolli libertas teſtandi, cum adſit eius conſenſus in donando, Rub. ad deciſ. 21. num. 38. tom. 1.

Donans penitus omnia ſua bona tam præſentia, quam futura, non ſolum redditur inteſtabilis, ſed etiam in ſubſtentatus, cum nihil habeat, vnde viuat, ibid. n. 85.

Donans omnia ſua bona, non dicitur ei tolli libertas teſtandi, cum adſit eius conſenſus in donando, ibid. n. 38.

Donans in donatione poteſt apponere pacta, & conditiones ſibi benè viſas, deciſ. 11. n. 14. tom. 1.

Donans poteſt ſtante traditionem liberè diſponere de re donata, deciſ. 81. n. 5. tom. 1.

Donans ius patronatus, ſi donatio non fuit ab Epiſcopo confirmata, non dicitur à ſe abdicare aliquod ius, deciſ. 258. num. 5. tom. 1.

Donantis intentioni eſt ſatisfaciendum, deciſ. 11. n. 8. tom. 1.

Donanti non licet donationem reuocare abſque conſenſu eorum pro quibus fuit ſtipulata, deciſ. 334. n. 27. tom. 2.

D O N A T A R I V S.

Donatarius dum poſſedit bona donata per 30. annos, certe donans niſi conſenſiſſet donationi reclamaſſet, deciſ. 30. n. 13. tom. 1.

Donatarius vigore donationis ſibi factæ ante illius acceptationem non acquirit aliquod ius reale, vel hypothecam, deciſ. 40. n. 3. tom. 1.

Donatarius, quando eſt infans, & Notarius ſtipulatur pro eo, cum clauſula, conſtituti, quid operetur, deciſ. 447. num. 5. tom. 2.

Donatarius vniuerſalis tenetur ad onera relicta per donantem actione reali, & perſonali, deciſ. 105. num. 19. & 20. tom. 1.

Donatarium, & maximè affinem non præſumitur donans voluiſſe in plus grauare, quàm ſit res donata, deciſ. 11. n. 12. tom. 1.

Donatarius non poteſt voluntatem donantis impugnare, deciſ. 101. n. 21. tom. 1.

Et maxime quando fuit præſens donationi & obligauit ſe ad obſeruationem, ibid. n. 22.

Donatarius non alia de cauſa præſumitur remiſiſſe prætentionem, quam aduerſus donatorem habebat, quia illius donationem, ſibi factam cum prohibitione de nil aliud petendo, acceptare volebat, deciſ. 40. n. 34. tom. 1.

Donatarius pendente lite manutenendus eſt in poſſeſſione rerum donatarum, deciſ. 7. n. 9. tom. 1.

Donatarius ſicuti pendente lite eſt manutenendus in poſſeſſione rerum donatarum, ſic eidem debentur, quoque fructus earundem rerum donatarum, ibid. n. 10.

Donatarius primus præfertur inter Eccleſias, deciſ. 313. num. 19. tom. 1.

D O N A T I O.

Donationis materia iam ita receſſit ab Aula, vt ferè eius materia delata videatur, Rub. ad deciſ. 56. n. 66. tom. 1.

pro non Donato habetur quod donatur ab eo, qui donare non valet, Rub. ad deciſ. 254. n. 153. tom. 1.

de Donationibus hodie quando agitur piſcatur in aere, Rub. ad deciſ. 56. n. 65. tom. 1.

Donandi loco, hodie aufertur alienum, itaque cum non adſit datiuus duplicatur ablatiuus, ibid. n. 71.

Donare conſueuit eſſe vltimus morientium caſus, ſiue actus, ibid. num. 70.

Donatio prohibita eſt minoribus à lege, etiam cum auctoritate tutoris, vel curatoris, immò & decreto iudicia, ibid. num. 68.

Donare eſt perdere, ſed non benemerito, Rub ad deciſ. 46. num. 207. tom. 1.

Donare is id non videtur, quod ex neceſſitate facit cum in neceſſitatibus nemo exiſtat liberalis, Rub. ad deciſ. 254. num. 333. tom. 1.

Donare Eccleſiæ, & Locis pijs eſt actus valde meritorius, Rub. ad deciſ. 56. n. 132. tom. 1.

Donatio facta meretrici valet, & tenet, nec repeti poteſt, quamuis ſit contra bonos mores, Rub. ad deciſ. 25. num. 126. tom. 1.

Donatio, quæ fit meretrici, videtur magis contra bonos mores, quam ea ſit omnium bonorum præſentium, & futurorum, ibid. num. 19.

Dona-

Donatio, quæ fit meritrici, id tendit ad diſpendium ſalutis æternæ, ibid. n. 18.
Donatio, quæ eſt contra bonos mores à lege improbatur, ibid. num. 124.
Donatio facta Eccleſiæ, ealore iracundiæ, tunc tenet, quando donans aliqualiter fuit turbatus, Rub. ad deciſ. 56. n. 161. tom. 1.
Vnde ſi turbatio, vel conciratio fuerit talis, vt mentis alienationem induxerit, tunc enim actus, nec ad fauorem piæ cauſæ valeret, ibid. n. 162.
Donatio facta ante Monaſterij ingreſſum facilius ſubſtinetur, quam donatin tempore nouitiatus facta ad fauorem Monaſterij, deciſ. 21. n. 5. tom. 1.
Donatio, ſeù renunciatio intuitu religionis ante illius ingreſſum facta abſque ſolemnitatibus Concilij dicitur facta in fraudem illius, ideòque non valet, deciſ. 450. n. 5. vide contrarium, n. ſeqq. tom. 2.
Quodque etiam declarauit eadem Sacra Congregatio, ibid. num. 6.
Donatio facta Religionis intuitu cum conditione qnod non aliter valet, niſi ſequatur profeſſio, poteſt tamquam ſub conditione poteſtatiua ante profeſſionem reuocari, deciſ. 56. n. 9. tom. 1.
Contrarium verius, ibid. n. 11. & ſeqq.
Donatio facta à volente ingredi Religionem etiam cum conditione, quod ſolum ſortiatur effectum profeſſione ſecuta, ibid. num. 11.
Dicitur pura à principio, vt per conſequens reuocari non poteſt, ibid. n. 13.
Dunatio facta per volentem Ingredi Religionem etiam cum proteſtatione, quod non ſortiatur effectum niſi ſecuta profeſſione, reuocari non poteſt, ibid. n. 4.
à Contractu conditionali recedere non licet ex capite pœnitentiæ, ibid. n. 4.
Donatio facta ante ingreſſum religionis cùm mentione quod donans illam ingredi volebat non aliter valet quàm ſi Concilij diſpoſitio fuerit ſeruata, vbi quod contrarium eſt verius, deciſ. 450. n. 3. & n. ſeqq. tom. 2.
Et in hanc ſententiam inclinat etiam S. Congregatio Concilij, ſed ab ea poſteà receſſit, vt ibid. n. 8.
Donatio facta ante ingreſſum Monaſterij poteſt deinde ingreſſu ſecuto reuocari, & quando, deciſ. 450. num. 18. & 23. tom. 2.
Donatio omnium bonorum etiam iuramento firmata, & ad fauorem Matris facta ooo valet, ſi donans aliquam portionem ad effectum teſtandi ſibi non reſeruauit, deciſ. 45u. n. 19. tom. 2.
Et iſta dicitur communis opinio, ibid. n. 20.
Amplia etiam ſi fuerit facta de bonis præſentibus, & futuris, quia nec valet quoad præſentia, nec quoad futura, ibid. n. 21. contra 26. & ſeq.
Donans ob ingreſſum Religionis ſi ſibi aliquid annuum reſeruauit, poteſt in illis fructibus medio tempore percipiendis ſibi hæredem inſtituere, deciſ. 56. n. 20. tom. 1.
Donatio cum ſolemnitatibus facta ob cauſam Religionis ingreſſus, & cum clauſula ad habendum dicitur irreuocabilis, ibid. num. 14.
Donatio facta ante ingreſſum Monaſterij nulla facta mentione ingreſſus ſubſtinetur etiam non ſeruata forma Concilij, deciſ. 450. n. 1. tom. 2.
Et ita in praxi ſeruatur, ibid. n. 2.
Donatio facta ad fauorem Monaſterij per nouitium durante tempore nouitiatus dicitur ſuaſione religioſorum facta, ac ob reuerentiam in religionem, deciſ. 21. n. 5. tom. 1.
Donatio magna, & impudens non poteſt dici ſpontanea, & ſine dolo, Rub. ad deciſ. 56. n. 45. tom. 1.
Donatio facta à vulente ingredi Religionem vt reuocari poſſit requiritur, quod donans realiter exeat, ibid. n. 12.
Donatio, ſeu renunciatio facta à Religionem Ingreſſo ibique profeſſo ante duos menſes à die factæ donationis eſt nulla tamquam facta contra formam Concilij, deciſ. 450. n. 31. tom. 2.
Donatio emanata à Patre ad filij fauorem, qui eſt in ipſius poteſtate non valet, deciſ. 444. n. 1. tom. 2.
Donatio facta à Patre filio ſi ſubſtineretur, patri acquireretur, & proinde eſſet ac ſi pater ſibi ipſi donaſſet, ibid. n. 2.
Et hac ratione in vim illius, nulla eius obligatio reſultaret, ibid. num. 3.
Dunatio facta à Patre filio ſubſtinetur ſi morte confirmetur, ibid. num. 4.
Donatio facta à Patre filio valet ſtante iuramento confirmatorio dictæ donationis, ibid. n. 5.
Et iſta eſt communior opinio Doctorum, ibid. n. 6.
Donatio inter patrem, & filium non tenet propter patriam poteſtatem, & acquiſitionem, quæ ex ea cauſatur, deciſ. 444. num. 7. tom. 2.
Donatum à filio patri ſtatim ad patrem reuertitur, deciſ. 334. n. 28. tom. 2.
Donatio, ſeù renunciatio per filiam à Patre dotatam facta in Inſtrumento dotis ad fauorem ipſius patris ab illa ratificata cenſetur ex matrimonio poſtea ſubſecuto, deciſ. 290. num. 14. tom. 1.
Donatio inter patrem, & filium dicitur reuocabilis, deciſ. 334. n. 29. tom. 2.
Donatio ob defectum inſinuationis, ac aliarum ſolemnitatum dicitur reuocabilis, ibid. n. 29.
Donatio facta à patre filio, ſi ſit iurata, valida, & irreuocabilis eſt, ſiue ſit pura, & ſimplex, ſiue in legitimam, deciſ. 387. n. 32. tom. 2.
in Donatione facta inter patre, & filium quando interuenit iuramentum non conſideratur ius patriæ poteſtatis inductum à iure Ciuili, deciſ. 444. n. 9. tom. 2.
Sed dumtaxat ius naturale, ſeu gentium, ibid. n. 9.
Donatio inter virum, & vxorem conſtante matrimonio eſt à iure prohibita, deciſ. 423. n. 10. tom. 2.
Donatio inter virum, & vxorem non tenet, quamuis ſit obligatione Camerali vallata, ibid. n. 11.
Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quod non ſubſtineatur, tenet innumera cohors Doctorum, Rub. ad deciſ. 21. n. 182. tom. 1.
Quæ opinio eſt communis, & à toto Orbe eſt receptiſſima à qua ianè non eſt recedendum, ibid. n. 183. & 184.
Eamque opinionem tamquam ſuffultam optimis rationibus vltrò amplexi ſunt multi celebres Theologi, & admittunt etiamſi adſit, ibid. n. 185.
Et ſic in diuerſis Tribunalibus Orbis fuit iudicatum, & præſertim, ibid. n. 186.
in Rota Lucenſi, ibid. n. 187.
in Senatu Cataloniæ, ibid. n. 188.
in Senatu Pedemontano, ibid. n. 189.
in Senatu Sabaudiæ, ibid. n. 190.
in Senatu Luſitano, ibid. n. 191.
in Romano Areopago, ibid. n. 192.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod valeat fauore piæ cauſæ, plura Tribunalia tenuerunt, & præſertim, Rub. ad deciſ. 56. n. 28. tom. 1.
in Rota Peruſina, ibid. n. 82.
in Senatu Luſitano, ibid. n. 82.
in Conſilio Neapolitano, ibid. n. 83.
Et in Rota Romana, ibid. n. 84.
Donationes, iura ita refrenarunt, vt vltra 500. ſolidos, ad libitum ſuæ voluntatis, quis donare non valeat abſque inſinuatione, Rub. ad deciſ. 21. n. 87. tom. 1.
Et ſic requiritur ſcientia, & auctoritas Iudicis, ibid. n. 98.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod teneat, plures DD. defendunt, ibid. n. 4.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum factum fauore Eccleſiæ, valida eſt, licet donans nihil ſibi reſeruauerit ad effectum teſtandi, deciſ. 101. n. 14. tom. 1.
Donatio omnium bonorum etiam quod facultatem adimat teſtandi valet ſi ſuum non ſortitur effectum, niſi tempore quo donans profeſſionem in religione emiſerit, deciſ. 21. n. 3. tom. 1.
Donatio vniuerſalis omnium ſuorum bonorum præſentium, & futurorum an ſit verum, quod à iure non reperiatur prohibita, Rub. ad deciſ. 21. n. 114. tom. 1.
Donatio profuſa, ac generalis, arguit quod donans eget candido elleboro, Rub. ad deciſ. 56. n. 4. tom. 1.
Donatio magna profuſa, & ſine cauſa, non conuenit viro prudenti, ac ſapienti, ibid. n. 4.
Donatio vniuerſalis de bonis omnibus, & iuribus, ac actionibus, tàm præſentibus, quàm futuris, idem continet, quam teſtamentum, Rub. ad deciſ. 21. n. 91. tom. 1.
Donatio omnium bonorum vt valeat requiritur quod donans aliquid ſibi reſeruauerit, & de illo poſſit hæredem inſtituere, deciſ. 450. n. 29. tom. 2.
Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum facta ad fauorem Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, quare permittatur, Rub. ad deciſ. 56. n. 245. & 246. tom. 1.
Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum iurium, & actionum, quod non valeat, eſt opinio frequentiorum calculo recepta, Rub. ad deciſ. 21. n. 74. tom. 1.
Donans omnia ſua bona præſentia, & futura, iura, & actiones, videtur tunc facere teſtamentum, & qualis præſumatur eius animus, &c. ibid. n. 71. & 72.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quod non valeat, eſt opinio coronata, Rub. ad deciſ. 21. n. 112. tom. 1.
Donatio omnium bonorum, non poteſt reprobari, eo quia nihil fuit reſeruatum pro teſtando, quia de futuris acquirendis poterit teſtari, ibid. n. 153.

Donatio omnium bonorum valet etiam ſi donans aliquid annuum ſibi reſeruauerit, deciſ.56.n.16.tom.1.

Donatio omnium bonorum, quando fit, eadem ſolemnitates deberent obſeruari, quæ in teſtamenti confectione, Rub. ad deciſ.21.n.96.tom.1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ſtante iuramento, ſemper ſuſtinetur ſaltem quoad præſentia, deciſ.56. n.18 tom.1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, eſt magna quæſtio, Rub.ad deciſ.21.n.1.& 2.tom.1.

Donatio omnium bonorum, quod ſit prohibita à lege nullus textus hoc diſponit, ibid.n.21.23.& 24.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt nulla, cum ſic donans efficiatur inteſtabilis, Rub.ad deciſ.56. num.1. & 32. tom.1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, licet non valeat, tamen fauore Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, ibid. num. 86.

Quæ tamen, nec ad fauorem piæ cauſæ valere deberet, cum ſit turpis, & contra bonos mores declara, ibid, num, 187. 217. & 218.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod teneat, plures DD. defendunt, Rub. ad deciſ. 21. num. 4. tom. 1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, cum ſit prohibita de iure ciuili, ſub tali prohibitione non venit ea, quæ ſit ad pias cauſas, Rub.ad deciſ.56. n.72. tom.1.

in Diſpoſitione generali non veniunt ea, quæ ad pias cauſas diſpoſita reperiuntur, ibid. n.73.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quamuis nihil ſit reſeruatum, valet ad pias cauſas, ibid. num. 74.

Quæ concluſio eſt communis, & frequentiſſimo DD.calculo canonizata, ibid n. 76. 77. 79. & 81.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, eſt adeo inualida, vt nec donatio pro bonis præteritis ſubſtineatur, Rub.ad deciſ.21.n.193. tom.1.

per Donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum quia non principaliter dicitur, ſibi auferre teſtamenti libertatem. ſed acceſſoriè, ibid.n.170.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum fauore piæ cauſæ. quod ſubſtineatur, ex quo probetur, Rub. ad deciſ. 56. n.117.tom.1.

Donatio omnium bonorum etiam quod facultatem adimat teſtandi valet ſi ſuum non ſortitur effectum, niſi tempore quo donans profeſſionem in religione emiſerit, deciſ.21. n.3. tom 1.

Donatio omnium bonorum, non poteſt reprobari, eo quia nihil fuit reſeruatum pro teſtando, quia de futuris acquirendis poterit teſtari, Rub.ad deciſ.21.n.153.tom.1.

Donatio omnium bonorum valet, quia tantum præſentia, & non futura bona cenſentur donata, ibid.n.152.

Donatio vniuerſalis omnium bonorum, præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, à iuris cenſura cenſetur incognita, ibid. n.99.

Tamquam ab omni æquitate, & ratione aliena, dum quis conſtituitur in tali ſtatu, vt nihil habeat, nec aliquid ſperare valebit, ibid.n.100.& 105.

Donatio facta per vxore ad fauorem viri de annuis fructibus confirmatur morte, deciſ.319. num. 5. 6. & 17. tom. 1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum fauore piæ cauſæ tenet, etiamſi calore iracundiæ fuerit facta, Rub.ad deciſ.56.n.150.155. declara vt à n.161. tom.1.

per Donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum quis non principaliter dicitur, ſibi auferre teſtamenti libertatem, ſed acceſſoriè, Rub. ad deciſ. 21. num. 170. tom. 1.

Donatio omnium bonorum facta ex cauſa Religionis ingreſſus dicitur valida etiam quod donans aliquid ſibi non reſeruauit ad effectum teſtandi, deciſ.56.n.17.tom.1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum non valet ſi donator nihil ſibi reſeruauit ad effectum teſtandi, ibid. n. 3. & 10.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quod non valeat, eſt opinio coronata, Rub.ad deciſ. 21. n.112. tom.1.

Donatio vniuerſalis omnium ſuorum bonorum præſentium, & futurorum an ſit verum, quod à iure non repetiatur prohibita, ibid. n.114.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quando valeat ad fauorem piæ cauſæ, ſecundum diſtinctionem Tiraquell. Rub.ad deciſ.56.n.128.129.& 130.tom.1.

Donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum, quare iura ciuilia prohibuerunt, & qualis eorum mens fuerit, ibid. num. 212.

Donatio omnium bonorum valet, quia intelligitur de præſentibus bonis, ibid.n.118.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, ſi eſt iuramento firmata, ſubſtinetur quoad bona præſentia, deciſ.450. n.26.tom.3.

Sed opinio iſta eſt contra communem, ibid, n.27.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt adeo nulla, vt nec valeat, quo ad bona præterita, quidquid plures DD, in contrarium ſenſerint, Rub. ad deciſ. 56. n.10. tom.1.

Donatio omnium bonorum quoties vti duplex habetur, præſentium altera, & altera futurorum, tunc ſi corruat vna, altera ſubſtinetur, ibid. n.19.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, Iurium, actionum &c, non ſubſtinetur, quo ad bona præſentia etiam iuramento ſit vallata, ibid. n.32. 48. & 49.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, eſt adeo inualida, vt nec donatio pro bonis præteritis ſubſtineatur, Rub.ad deciſ.21.n.193. tom.1.

Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum eſt contra bonos mores iuris ciuilis, Rub. ad deciſ. 56. num. 202. tom. 1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod ſit nulla in totum, etiamſi adſit iuramentum eſt opinio à grauiſſimis DD. ſecuta, ibid. n.60.

Contraria tamen opinio eſt ſuffulta maioribus rationibus, tamen, quis ſine ſcrupulo poteſt amplecti quam opinionem vult ſecundum Fontanell, ibid.n.61.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum de iure non eſt valida, ibid. n.1.127.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, valet, reſeruato ſibi vſuſfructu, deciſ.101.n.12.tom.1.

Et maximè ſi vſuſfructus ſit notabilis quantitatis, ibid. num. 13.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, eſt magna quæſtio, Rub.ad deciſ.21.n.1, & 2.tom.1.

Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum iurium, & actionum, quod non valeat, eſt opinio frequentiorum calculo recepta, ibid. n.74.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum quatenus dicatur eſſe contra bonos mores, qualiter id intelligendum veniat, Rub.ad deciſ.56.n.195. tom.1.

Donationes ſunt ſtricti iuris, & ita interpretandæ veniunt, quoad fieri poteſt, minus comprehendant, quam ſit poſſibile, deciſ. 158. n.28. tom.1.

Donatio earum rerum, quæ quis ſibi reſeruauit ex donatione omnium bonorum, an dicitur valida, tamquam ſublata ſibi facultate teſtandi, deciſ.101.n.11. tom.1.

Donatio facta abſque inſinuatione, aliiſque ſolemnitatibus, non tenet, deciſ.322.n.21.tom.2.

Donatio reſtringitur ad ea tantum bona, quæ fuerunt expreſſa, deciſ.158.n.12.tom.1.

Exceptio deſiet eſſe de contentis ſub regula, ibid. n.13.

Donatio facta intuitu, & occaſione ditiſſimi, & honorifici matrimonij reputatur ex iuſta cauſa facta, deciſ. 30. num. 37. tom. 1.

Donationes inter viuos, qualiter fieri debeant ſecundum ſtatutum Regien. deciſ.387. n.12. tom.2.

Donatio transfert dominium rei donatæ in donatarium, deciſ. 217.n.5. & 16.tom.1.

Dominus fundi in quo fuit constructa Eccleſia eſt etiam ipſius Eccleſiæ dominus, ibid. n.6.

Donatio nunquam præſumitur maxime ex ſimplici coniectura, deciſ.125.n.17.tom 1.

Donatio numquam præſumitur quando alia interpretatio fieri poteſt, deciſ.41.n.3.tom.1.

Donatio numquam cenſanda venit, quando alia cauſa præſumi poteſt, ibid. n.4.

Donatio, vt excludatur, ſufficit quæuis coniectura, vel leuis occaſio, ibid. n.5.

Donatio, quando non poſſit dici, ſatis effectuata, deciſ.378.n.20. tom.2.

Donatio alicui facta ſub conditione ſi donatne de re donata non diſpoſuerit, remanet confirmata per mortem illius ſine aliqua diſpoſitione, deciſ.242.n.14. tom.1.

Donationis titulus eſt aptus ad transferendum dominium in donatarium, deciſ.387. n.11. tom.2.

Donationis fraus, & ſimulatio præſumitur ex immenſitate donationis, ac coniunctione ſanguinis, deciſ. 81.n. 20. tom. 1.

Donatio in ſolutum facit emptionem, & venditionem, & in recipientem transfert dominium, deciſ. 277. num. 22. tom. 1.

Donationis præſumptio in vſuris, tunc locum habere poteſt,

teſt, quando conſtat ſoluentem ſciuiſſe vſuras non fuiſſe debitas, & nihilominus ſpontè ſoluiſſe, deciſ. 319. num. 14. tom. 1.

Donatio ſimulata, & fraudolenta non præiudicat creditoribus poſterioribus, ex cauſa oneroſa, deciſ. 81. num. 10. tom. 1.

Donatio prima non poteſt per ſecundum reuocari, deciſ. 21. n. 7. tom. 1.

in Donatione valet pactum, quod donatarius teneatur ad ſolutionem debitorum donantis, etiam de proprio, deciſ. 11. n. 15. tom. 1.

Donationes, quando fiunt coram Iudice auctorizante, dicuntur inſinuatæ, deciſ. 387. n. 65. tom. 1.

Donatio à principio perfecta non poteſt deinde per Codicillos mutari, deciſ. 61. n. 2. tom. 1.

in Donatione remuneratoria donans tenetur erga donatarium de euictione, deciſ. 148. n. 25. tom. 1.

de Donatione facta, quando quis ſe vocat contentum, per neceſſarium antecedens fatetur, ſe donationi conſenſiſſe, deciſ. 30. n. 12. tom. 1.

Donatio non debet trahi ad ea, quæ in donatione non leguntur, deciſ. 158. n. 18. tom. 1.

Donatio, & ſi anterior, & cum hypotecæ, non præiudicat ementi poſteà rem donatam, ſi ille ſit in poſſeſſionem, deciſ. 81. n. 4. & ſeqq. Amplia vt ſub n. 10. tom. 1.

Donatio reuocari non poteſt dum eſt vallata promiſſorio Iuramento, deciſ. 444. n. 24. tom. 2.

Donatio propter ſtipulationem Notarij efficitur irreuocabilis ex parte donantis, deciſ. 440. n. 27. & 28. tom. 2.

Donatio conditionalis, niſi ſeruentur conditiones in eo appoſitæ, reſoluitur, deciſ. 11. n. 1. tom. 1.

Quo multo magis procedit, ſi adſit pactum reſolutiuum in caſu inobſeruantiæ, ibid. n. 1.

Donatio facta ſub certis conditionibus, *& cum clauſula non alias aliter, &c.* cenſetur donantem noluiſſe donare, niſi cum dictis conditionibus, ibid. n. 16.

Donatio ſtante ſolum Iuramento aſſertorio poteſt reuocari, ſecus eſt concurrente promiſſorio de non reuocando, deciſ. 444. n. 26. tom. 2.

Donatio remuneratoria eſt ſpecies permutationis, & aſſimilatur donationi inſolutum, deciſ. 148. n. 26. tom. 1.

ex Donatione ſimplici alicuius beneficij, Eccleſiæ, ex hoc perneceſſe non infertur ad vnionem, deciſ. 88. num. 5. tom. 1.

Donatio, quando fit in actis, tunc non requiritur alia ſolemnitas, deciſ. 387. n. 64. tom. 2.

Donationi conſentiens, cenſetur conſentire remiſſioni hypotecæ, quam habet tantum ſuper rebus donatis, deciſ. 241. n. 37. tom. 1.

Donationis nullitas ex cauſa inſinuationis, tollitur ſtante iuramento, deciſ. 334. n. 30. tom. 2.

Donatio, quando non fuit facta cum debitis ſolemnitatibus, nullius eſt momenti, deciſ. 352. n. 37. tom. 2.

Donatio remanet perfecta per ſtipulationem Notarij ex parte donatoris, & irreuocabiliter dicitur tranſlata in Donatarium actio pro obſeruantia Donationis, deciſ. 440. n. 3. tom. 2.

Donatio facta ob cauſam ſolemnitatem inſinuationis non requirit, deciſ. 403. n. 13. tom. 2.

Donatio facta ad finem conferendi lucrum, & vtilitatem donatario, non debet in eius damnum retorqueri, deciſ. 11. num. 13. tom. 1.

Donatio, quæ alias morte coniugis diceretur confirmata, confirmari non poteſt ſi appareat de errore, deciſ. 319. num. 29. tom. 1.

Donatio, quando eſt ficta, & ſine cauſa, nullam transfert actionem, deciſ. 322. n. 16. tom. 2.

Nec propterea dicitur abdicatum Ius aliquod à donante, ita vt validè ſuper eo poteſt tranſigere, ibid. n. 17. & 18.

Donatio cenſetur ſtipulata prò ſe hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ex clauſula illa cæterata, *præſenti &c.* deciſ. 290. n. 5. tom. 1.

Donatio facta patri cum clauſula *præſenti &c.* non acquiritur filijs primi matrimonij, ſed cenſetur facta ad fauorem patris eiuſque hæredum, ibid. n. 6.

Amplia concluſionem fortiua procedere ſi adſunt verba, *quibuſcumque* ibid. n. 7.

Donatio ſecunda iuriſpatronatus facta ſine conſenſu Ordinarij, vti nulla non poteſt conualidare primam donationem, Rub. ad deciſ. 46. n. 65. tom. 1.

Si iſta prima ab ordinario ex poſt facto etiam poſt ſecundam donationem fuit, ibid. n. 66.

Donatio facta ab Epiſcopo de villa, ſeù territorio cum omnibus ſuis iuribus decimas non compræhendit, deciſ. 234. num. 8. tom. 1.

Donatione facta à Clerico in vita non intrat ſpolium, licet donationis effectus fuerit collatus poſt mortem, deciſ. 440. n. 8. tom. 2.

in Donatione, quando adſunt plura onera, tunc niſi probetur ratificatio, non eſt præſumenda, ibid. n. 31.

Quidquid ſit, quando eſt mere lucratiua, ibid. n. 32.

Donationes factæ de pluribus locis alicui monaſterio continent quidem dominium, ac iuriſdictionem temporalem, non autem mutant ſituationem Eccleſiæ in illis exiſtentis, deciſ. 220. n. 7. tom. 2.

Donationis nullitas intra quod tempus dari poſſit, deciſ. 262. n. 15. tom. 1.

Et quod ſtante dolo, vel fraude, ibid. n. 26.

Donata res ſi antea erat ad fauorem alicuius hypotecata, donata cenſetur cum eodem vinculo hypotecæ, deciſ. 242. num. 16. tom. 1.

Donatio remanet firma, non obſtante abſentia donatarij, ſtante ſtipulatione facta per Notarium, & hoc multò magis, ſtante ſtatuto, de quo hic, deciſ. 387. n. 33. 34. & 35. tom. 2.

Donatio præſumitur tacite reuocata ex alienatione rei donatæ facta à donante, deciſ. 444. n. 13. tom. 2.

Donatio non præſumitur vbi alia ſubeſt cauſa, etiam ſi quis dixerit, tolle hanc pecuniam, vel do tibi, & concedo hanc pecuniam, deciſ. 309. n. 7. tom. 1.

Donatio facta de Eccleſia ab eo, qui & Eccleſiæ & illius fundi erat Dominus, acquiritur donaratio abſque alia traditione, deciſ. 310. n. 1. tom. 1.

ſub Donatione, quando veniant etiam bona fideicommiſſo ſubiecta, ac etiam conditionalia, deciſ. 258. num. 5. & 6. tom. 1.

Donatio ſi ſit facta cum hypoteca bonorum, quid importet, deciſ. 440. n. 2. tom. 1.

Donatio facta alicui intuitu certi, ac determinati matrimonij dicitur ius quæſitum ei, vxori, & eius filijs ex eodem matrimonio natis, deciſ. 30. n. 28. tom. 1.

Quare, niſi accedente eorumdem conſenſu, non poteſt eis aliquod præiudicium inferre, ibid. n. 29.

Donatio plurium bonorum vno contextu facta in fraudem, & prohibitionem legis, ipſo iure, & in totum eſt valida, Rub. ad deciſ. 21. n. 194. tom. 1.

Vt etiam reſpectu eorum, quæ ſeparatim donari poſſent, non valet, ibid. n. 195.

Donationes, quando non comprehendantur ſub ſtatutis loquentibus de donationibus, deciſ. 387. num. 68. 69. & 70. tom. 2.

Donationem, quando quis ratificauit, ſi de ea nuſquam reclamauerit, non cenſetur tacite ab ea voluiſſe recedere, deciſ. 30. n. 27. tom. 1.

Donatio facta abſenti per ſtipulationem Notarij, valet ad effectum ne reuocari poſſit, eſt tamen neceſſaria eius acceptatio ad effectum acquiſitionis dominij vel poſſeſſionis, deciſ. 444. n. 17. tom. 2.

Donatario facta abſenti, ſtipulante Notario reuocari non poteſt, ibid. n. 18.

Donatio prima non poteſt per ſecundum reuocari, deciſ. 21. n. 7. tom. 1.

Donatio dicitur à Donatario acceptata eo ipſo, quo ille de re donata diſpoſuit, deciſ. 313. n. 15. tom. 1.

Donatio iuriſpatronatus, dicitur effectuata, ex pluribus præſentationibus effectuatis, deciſ. 8. n. 7. tom. 1.

Donatio facta ſub conditione poteſtatiua reuocari poteſt ante conditionis aduentum, deciſ. 56. n. 1. & 9. ſed contra n. 10. ac per totum, tom. 1.

Donatio, quando eſt duplex, tunc ſi vna corruat, altera remanet, Rub. ad deciſ. 56. n. 58. tom. 1.

Donare quando quis eſt prohibitus, donare tamen poteſt ob benemerita, Rub. ad deciſ. 150. n. 95. tom. 1.

Donationem ad excludendam quælibet coniectura, vel leuis occaſio ſufficit, deciſ. 309. n. 15. tom. 1.

Donatio hæreditatis eſt prohibita, Rub. ad deciſ. 21. num. 107. tom. 1.

in Donatione bonorum ſuorum, quando veniant etiam bona fideicommiſſo ſubiecta, deciſ. 378. n. 12. tom. 2.

Donatio, quod poſſit reuocari quandocumque id repugnat ſubſtantiæ donationis cauſa mortis, deciſ. 440. num. 14. tom. 2.

in Donatione ſi lex iubeat obſeruari certas ſolemnitates non habet locum in donatione præſumpta, deciſ. 132. num. 6. tom. 1.

Donatio, ex pluribus verbis dicatur non ex cauſa mortis, ſed inter viuos, deciſ. 440. n. 12. tom. 2.

Donatio bonorum, dum fuit prohibita, ſine alicuius conſenſu, tunc ipſius conſenſu accedente, valide dicitur donatio, deciſ. 30. n. 17. tom. 1.

Donatio inualida eſt, ſi càreat Inſinuatione, deciſ. 387. num. 61. tom. 2.

Donatio donec effectuetur remanet iura primæ obligationis, deciſ. 183. n. 23. tom. 1.

Donatio ob benemerita regulariter non valet, ſi de eis non conſtet, & maximè ſi ſimus in donatione alias prohibita, Rub. ad deciſ. 150. n. 100. tom. 1.

Donatio, ſi reperiatur facta vnico contextu, vt eodem tempore contra legem reſiſtentem debet aut in totum vitiari, aut in totum valere, Rub. ad deciſ. 56. n. 35. tom. 1.

Donatio ſecundo loco facta nihil operare poteſt in præiodicium prini donatarij, cui ex primæua donatione fuerat quæſitum dominium, deciſ. 217. n. 16. tom. 1.

Donatio prima ſemper præfertur ſi ad traditionem fuit deuentum, Ibid. n. 17.

Donatio facta à patre filio ob cauſam non imputatur in legitimam, deciſ. 387. n. 29. tom. 1.

Donationes decimarum factæ à Laicis cum conſenſu Epiſcopi ad fauorem Eccleſiæ ſunt validæ, deciſ. 254. num. 9. tom. 1.

Donatio, ſeù renunciatio per filiam à Patre dotatam facta In Inſtrumento dotis ad fauorem ipſius patris ab illa ratificata cenſetur ex matrimonio poſtea ſubſecuto, deciſ. 290. num. 14. tom. 1.

Donatio, quando dicatur omnino euanuiſſe, deciſ. 11. num. 9. tom. 1.

Donationis acceptatio, & ſtipulatio facta à primo donatario ſuffragatur omnibus, deciſ. 40. n. 20. & ſeqq. tom. 1.

Donationis titulus ſi eſt turbidus, & altiorem requirit indaginem reijcitur à iudicio Saluiani, & ad petitorium remittitur, deciſ. 242. n. 18. tom. 1.

Donatio ſecunda facta de ſumma certa, in prima donatione ad effectum teſtandi ſauore Eccleſiæ, valida eſt, deciſ. 101. n. 15. tom. 1.

Donatio non eſt habenda In conſideratione, ſi ab ea fuit receſſum, deciſ. 405. n. 21. tom. 2.

Donatio ſi fiat ob benemerita ea debent eſſe æqualia, & æquipollentia donationi, Rub. ad deciſ. 150. n. 101. tom. 1.

Donationis titulus præſumi non debet, ſi actus poteſt ad aliam referri cauſam, deciſ. 309. n. 24. tom. 1.

Donationis inſtrumentum, ſi fuerit factum coram ipſo Iudice, & cum eius auctoritate, & decreto, tunc ceſſat inſinuationis defectus, deciſ. 387. n. 62. tom. 2.

Donatio mera, quæ tantum promiſſa eſt morte coniugis non confirmatur, deciſ. 319. n. 6. tom. 1.

Limita concluſionem non procedere in donatione annui redditus, ibid.

Donatio annui redditus non dicitur mera donatio, Ibid.

Donationem qui numquam præſumitur voluiſſe ratificare, ſi eam ignorauerit, deciſ. 30 n. 4. tom. 1.

Idcòque parum iuuat lapſus longiſſimi temporis, ibid.

Donatione quis non eſt priuandus donec non fuerit per rem iudicatam reſciſſa, & reſoluta, deciſ. 7. n. 8. tom. 1.

Donatio non præſumitur vbi alia fieri poteſt interpretatio, deciſ. 309. n. 25. tom. 1.

Donatio, quando ſuum effectum ſortita fuit, non poteſt amplius reuocari, deciſ. 334. n. 19. tom. 2.

Donatio iuris patronatus non confirmata ab Epiſcopo non ſubſtinetur, deciſ. 258. n. 4. tom. 1.

Donatio facta ad fauorem plurium conſanguineorum cum magno apparatu, & pompa ad eorum animos donaturi conciliandos, deciſ. 40. n. 35. tom. 1.

Præſumendum eſt quod ad eorundem notitiam deuenerit, ibid. & n. ſeqq.

Donatio cauſa mortis rectè fit per verba generalia *do*, *concedo*, & *ſimilia*, deciſ. 309. num. 38. intellige, vt num. 40. & 41. tom. 1.

Donatio cauſa mortis æquiparatur legato, ibid. n. 39.

Donatio cauſa mortis, eſt pinguior legato, quia ſtatim ſecuta morte donantis recipit perfectionem, non expectata hæredis aditione, deciſ. 41. n. 15. tom. 1.

Donatio cauſa mortis, ſicuti eſt reuocabilis, ita quoque iuramentum in ea interpoſitum, Rub. ad deciſ. 56. num. 33. 51. 52. & ſeqq. tom. 1.

in Donatione non requiritur inſinuatio, quando non eſt mera donatio, ſed potius mutua datio, & ad Inuicem compenſatio, deciſ. 352. n. 38. tom. 2.

Donatio valet ſine inſinuatione, quando adſunt pacta in fauorem donantis, deciſ. 334. n. 31. & 32. tom. 2.

Donatio inter virum, & vxorem morte confirmatur, deciſ. 381. n. 24. tom. 2.

Donatio inter maritum, & vxorem eſt prohibita, ibid. n. 22.

Donatio inter virum, & vxorem regulariter eſt prohibita, deciſ. 299. n. 8. tom. 1.

Donatio, niſi eſſet inter viuos, inanis eſſet reſeruatio aliquorum bonorum ad effectum teſtandi, deciſ. 440. num. 9. tom. 2.

Donatio inter viuos irreuocabilis, quando dicatur eſſe, ibid. num. 6.

in Donatione inter viuos, an poſſit apponi pactum, quod ſi donatarius alienet, vel aliter diſponat, de bonis diſponat, ibid. num. 16. & 17.

Donatio niſi eſſet Inter viuos inaniter in ea apponeretur clauſula conſtituti, & clauſula ad habendum, ibid. n. 10.

Donatio, ſi ſit Inter viuos, an tranſeat in donationem cauſa mortis, ſi donans dicat, velle ſibi licere, eam reuocare quandocumque, ibid. n. 13.

Donatio inter viuos eſt actus ſui natura irreuocabilis regulariter nec ſubiacet pœnitentiæ donantis, vt eam ſine iuſta, & legitima cauſa reuocari valeat, deciſ. 444. n. 30. tom. 2.

Donatio inter viuos à donatario accepta reuocari non poteſt ſi donans Illam non reuocare iurauit, deciſ. 56. num. 5. & ſeqq. tom. 1.

Donator ſi ſibi cum iuramento legem impoſuit ab eo recedere non valet, ibid. n. 7.

Donator territorij, vel Caſtri ſi eſt laicus non poteſt diſponere de iure Diœceſano, cuius prorſus eſt incapax, deciſ. 220. n. 8. tom. 1.

Donator, ſiue donatarius, vel Notarius ſtipulatus fuerit pro abſente non eſt amplius locus pœnitentiæ, deciſ. 447. num. 9. tom. 2.

Donator nullum præiudicium donatarijs Inferre poteſt rem donatam alienando, quando in donatione adeſt obligatio Cameralis, cum ex ea oriatur hypotheca, deciſ. 444. num. 33. tom. 2.

D O S.

Dos præſumitur exacta, ſtante curſu temporis cum præſtatione alimentorum, deciſ. 152. n. 4. tom. 1.

Et hoc præſertim, cum maior eius pars ſoluta tam appareat, ibid. n. 5.

Dos, quod non ſit exceſſiua quamuis totum fideicommiſſum fuerit euerſum, quis teneatur id probare, deciſ. 438. num. 37. tom. 2.

Dos præſumitur congrua, dum aliud non probatur, deciſ. 262. n. 8. tom. 1.

Dos congrua poteſt eſſe maior legitima, deciſ. 150. num. 4. tom. 1.

Dos magna dum fuit conſtituta ad pompam, eodem modo præſumitur ſimulata, diſtributio ſolutionis in diuerſis terminis, deciſ. 3. n. 14. tom. 1.

Dos congrua, vt conſtituatur mulieri ex bonis fideicommiſſarijs, attendi debet tempus matrimonij quidquid poſtea ſequatur, deciſ. 451. n. 20. tom. 2.

Dotis congruitas non à ſola quantitate legitimæ ſumit menſuram ſuæ congruitatis, deciſ. 150. n. 4. tom. 1.

Verum etiam à circumſtantijs benè viſis arbitrio boni viri, ibid.

Dos magna, quod mulier non potuerit ſibi conſtituere, ex quibus ſatis appareat, deciſ. 90. n. 12. tom. 1.

Dotium in conſtitutione coniugum qualitas ſolet attendi, deciſ. 298. n. 12. tom. 1.

Dotandarum filiarum numerus exiſtentia maſculorum, deciſ. 150. n. 6. tom. 1.

Et particularis familiæ, ſtatum hæreditatis, ac nobilitatis mulieris, ac dignitatis viri, ibid. n. 7.

Rota alias arbitrata eſt, quando dos ſcutorum 7000. ſit congrua pro nobiliſſima familia de Caetanis, ibid. n. 8.

Dos ſcutorum 10. mill. quo caſu dicatur exceſſiua, *ibid.* num. 9.

pro Dotis congruitate iudicanda tempus ipſius dotationis attendi debet, ibid. n. 12.

Dotes Romanorum fuerunt reformatæ per ſtatutum Vrbis confirmatum à ſan. me. Pio V. ibid. n. 13.

pro Dotis congruitate præſumptio ſtat, & qui allegat contrarium probare tenetur, deciſ. 150. n. 1. tom. 1.

Ita vt niſi probetur contrarium reijcitur exceptio ad petitorium, ibid. n. 2.

Dos, quamuis excedat quantitatem legitimæ, nihilominus ſtat præſumptio pro congruitate dotis, ibid. n. 3.

Dos data præſumitur congrua, deciſ. 451. n. 18. tom. 2.

Dotes congruæ, vt mulieribus aſſignentur, non eſt curandum, etiam ſi totum fideicommiſſum ſubuertatur, ibid. num. 17.

Dos, ex bonis fideicommiſſi ſi ex cauſa publicæ vtilitatis eſſet extrahenda, quale abſurdum ſequeretur, deciſ. 438. num. 12. tom. 2.

Dotis cauſa, ſine legis facultate non poſſunt alienari bona fideicommiſſaria, ibid. n. 32.

Dotis reſtitutionem ſuper bonis fideicommiſſi vigore auth. res quæ prætendere non poteſt, qui conſenſit alienationi, & detractioni bonorum liberorum, deciſ. 40. num. 51. 54. & ſeqq. tom. 1.

Dotem petens ex remedio Auth. res quæ, C. commun. de legat. quid probare teneatur, Rub. ad deciſ. 150. n. tom. 1.

Dos ſemel extracta ex bonis fideicommiſſi, numquam ad illud bona reuertuntur, licet nullæ ſuper ſunt reliquiæ matrimonij, deciſ. 461. n. 5. tom. 2.

Dos, quando extrahitur ex bonis fideicommiſſarijs Iudex animaduertere debet, ne fiat aliqua fraus, deciſ. 438. num. 35. tom. 2.

Dos conſtitui non debet ex fructibus, poſt matrimonium percipiendis ex bonis fideicommiſſi, vbi non adeſt fideicommittentis prohibitio, deciſ. 55. n. 22. tom. 1.

Fructus, qui poſt matrimonium percipiuntur, inſeruire debent pro oneribus illius, ibid.

Dos ex fructibus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quando poteſt conſtitui, non eſt diminuendum fideicommiſſum, deciſ. 150. n. 19. tom. 1.

Quod videtur bene colligi ex text. in l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. ibid. n. 20.

Dos congrua, quando mulier non habet, tunc poteſt vti diſpoſitione auth. res quæ, C. comm. de leg. Rub. ad deciſ. 150. n. 3. & 4. tom. 1.

Dos vbi ex bonis fideicommiſſi fuit conſtituta in cauſa à lege permiſſo, non intrat motiuum, quod poterat in dotem dari vſusfructus illius, deciſ. 55. n. 21. tom. 1.

Dotis creditor non poteſt intentare remedium auth. res quæ, in caſu poteſt agere aduerſus creditores, qui receperunt bona libera, vel pretium cum obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus, deciſ. 40. n. 57. & vide ſupra à num. 49. tom. 1.

Dotis pro reſtitutione vigore auth. res quæ competit hypotheca cum priuilegio prælationis in bonis fideicommiſſi, & alienari prohibitis, deciſ. 40. n. 11. tom. 1.

Vbi bona mariti, vel non extant, vel non ſufficiunt, ibid.

Dos ex bonis fideicommiſſarijs, quando iam ſeruatis ſeruandis fuit aſſignata, quo caſu ſi fideicommiſſarij petant ea bona tamquam fideicommiſſo ſubiecta, Rub. ad deciſ. 150. num. 142. tom. 1.

Tunc ipſi fideicommiſſarij tanquam actores debent docere adeſſe bona libera, vt ex eis potuiſſet dos extrahi, ibid. n. 143. 144. 145. & 148.

de Dote reſtituendo, quando agitur, ex fideicommiſſo aſcendentis, & conſtat non adeſſe bona libera, tunc executio non impeditur vigore fideicommiſſi, deciſ. 174. n. 12. tom. 1.

Dos data per matrem filiæ cum facultate reuocandi ex cauſis eidem matri bene viſis, reuocari poteſt etiam nulla cauſa iuſtificata, deciſ. 207. n. 25. tom. 1.

Dos quod fuerit conſtituta ad pompam arguitur ſtante paupertate dotantis, deciſ. 3. n. 8. tom. 1.

Dos data extraneæ, abſque ſtipulatione redditionis in caſu ſoluti matrimonij, tranſit in dominium, & proprietatem ipſius mulieris dotatæ, deciſ. 406. n. 32. tom. 2.

Dos, quando conſtituitur, ſi dotans intendebat apponere aliquod onus, id clare, & non obſcure debebat explicare, deciſ. 461. n. 17. tom. 2.

Dos quando reſtituitur ob vergentiam mariti ad inopiam, tunc alimenta vxori debentur à d. tempore, & decurſa non dicuntur futura, ſed præterita, deciſ. 398. n. 26. tom. 2.

Dotis neceſſitas, benè arguitur ex quo beneficium poſſidens non habet congruam vitæ ſuſtentationem, deciſ. 95. num. 5. tom. 1.

Dos conſtitui non debet in vſuſfructu, ſed in proprietate libera ab omni onere fideicommiſſi, deciſ. 55. n. 24. & vide ſup. n. 19. & 21. tom. 1.

Dos debet collocari in tuto, cum debeat deſeruire pro oneribus matrimonij, deciſ. 86. n. 6. tom. 1.

Dos quando fuiſſet ſoluta in tot bonis, tunc mulier non poteſt amplius prætendere fructus dotis, deciſ. 398. num. 16. & 17. tom. 2.

Dotis fructus ſunt de appendicijs dotis, quod procedit tam conſtante, quam ſoluto matrimonio, ibid. n. 37.

Dos addita ad pompam, & honorificentiam matrimonij, tunc ex parte addita non debentur fructus, deciſ. 113. num. 10. tom. 1.

Dos, quod fuerit aucta ad pompam, & honorificentiam matrimonij ex quo probetur, ibid. n. 11.

Dos, vt probetur fuiſſe conſtitutam ad hoc ſufficiunt etiam verba dubia, quæ indigere poſſent aliqua interpretatione, deciſ. 293. n. 11. tom. 1.

Dotem fuiſſe liberè, ac animo donandi promiſſam, ex quo ſatis appareat, deciſ. 461. n. 8. tom. 2.

Dos, quando eſt minor, per conſequens minor quoque eſt quartum dotale, deciſ. 438. n. 79. tom. 2.

Dos Eccleſiæ in teſtamento relicta præſumitur ab hæredibus dotantis data, ſi modo Eccleſia dotem habere conſtet, deciſ. 249. n. 11. tom. 1.

Dotis fauore, an quilibet hæres poſſit conueniri in ſolidum, deciſ. 413. n. 15. & 16. tom. 2.

Dos ſcutorum 3700. non eſt exceſſiua inter nobiles Ciuitatis Patauiæ, deciſ. 438. n. 30. tom. 2.

Dotem reſtituere promittens cum obligatione omnium ſuorum bonorum, & clauſula conſtituti, tunc dicitur tranſlata poſſeſſio, deciſ. 97. n. 6. tom. 1.

Dotis ſolutio poteſt argui, ex pluribus, & vrgentibus coniecturis id ſuadentibus, deciſ. 170. n. 12. tom. 1.

Dotis confeſſio facta de maiori ſumma, quæ vere eſt, cum fiat ob famoſam quamdam honorificentiam, non iuuat, Rub. ad deciſ. 282. n. 85. tom. 1.

Dotis confeſſionis receptio non poteſt dici ſimplex, ſi ea habeat vim diſpoſitionis, & adminiculata repereatur, deciſ. 297. n. 12. tom. 1.

Dos ad effectum excluſionis filiæ dari debet purè, deciſ. 207. n. 24. tom. 1.

Dotis receptionis confeſſio facta conſtante matrimonio, nulla præcedente promiſſione, veram, & realem confeſſionem dotis non probat, deciſ. 299. n. 7. tom. 1.

Dos extenuatur ex debiti, deciſ. 438. n. 77. tom. 2.

pro Dotis reſtitutione agi poteſt executiue ſtante ſtatuto Vrbis lib. 1. cap. 85. etiam contra tertios poſſeſſores, deciſ. 397. n. 4. tom. 2.

Dotis confeſſio facta Socero non præiudicat, deciſ. 426. num. 3. tom. 2.

Dotis conſtitutio facta à marito conſtante matrimonio cum reputetur donatio propter nuptias, tenet, & valet, deciſ. 403. n. 12. tom. 2.

Dos non reperitur conſtante matrimonio, deciſ. 75. num. 5 tom. 1.

Dotis quantitas illa eſt attendenda, quæ ab initio fuit conſtituta, non autem ea, quæ fuit expreſſa ad maiorem pompam, deciſ. 495. n. 10. tom. 2.

Dotis priuilegium circa prælationem non competit ad fauorem extranei, & ſingularis ſucceſſoris, deciſ. 174. num. 18. tom. 1.

Dotis prælationis priuilegium competit ſolis mulieribus, & filijs, ibid. n. 19.

Dos, quæ datur filiæ, imputatur in legitimam, deciſ. 320. num. 4. tom. 2.

Dos, quod ſuccedat loco legitimæ, multò magis eſt dicendum, ſi fideicommittens iuſſerit, ne detraheretur legitima, ibid. num. 5.

Dos, quando eſt minus legitima poteſt peti ſupplementum, ibid. num. 6.

Dotis hypotheca, & actio petendæ dotis vigore auth. res quæ, C. commun. de legat. competit etiam hæredi extraneo, mulieris, deciſ. 174. n. 21. tom. 1.

Quo maximè procedit, quando viuente muliere fuit inchoatum iudicium reſtitutionis, ibid. n. 22.

Dos præſumitur ſoluta, ſtante promiſſione dotis facta in publico inſtrumento, deciſ. 426. n. 6. tom. 2.

Dos data primo viro cenſetur data ſecundo eodem modo, & forma, quo primo fuit conſtituta, deciſ. 231. num. 10. tom. 1.

ad Dotem ſimulandam, ratio, quæ mouet partes ad id faciendum, influit in actus ſubſequentes geſtos conſecutiue, & cohærenter ad capitula matrimonialia, deciſ. 113. n. 15. tom. 1.

Dos vt integrè ſoluatur in dubio iudicandum eſt, deciſ. 191. n. 26. tom. 1.

Dos ſcutorum quinque mill. non tantum pro ciuibus, ſub etiam pro nobilibus exceſſiua eſt, deciſ. 438. num. 27. tom. 2.

Dos promiſſa præſumitur ſoluta, ex cohabitatione Mulieris cum viro, deciſ. 426. n. 7. tom. 2.

Dotis fructus debentur ei, qui onera matrimonij ſubſtinuit, deciſ. 495. n. 1. tom. 2.

Dotis promiſſio quando non poſſit dici libere facta, deciſ. 150. n. 45. tom. 1.

Dotis receptionis confeſſio, facta ex feruentia amoris erga ſponſam, qualiter præſumatur facta, Rub. ad deciſ. 282. n. 91. tom. 1.

In Dote conſtituenda excedente legitimam conſiderari debet, deciſ. 150. n. 6. tom. 1.

Dotis cauſa in concurſu creditorum eſt potior, & anterior, deciſ. 161. n. 5. tom. 1.

Dos præſumitur ſoluta, ſtante alimentorum præſtatione facta vxori, deciſ. 403. n. 7. tom. 2.

Dos præſumitur ſoluta ſtante iurata promiſſione dotis, ibid.
Dotem magis expedit mulieri habere in pecunia quam in fundo dotali, deciſ. 231. n. 13. tom. 1.
Dos ſcutorum 1000. aureorum eſt congrua magno Comiti, & an hoc ſit verum de antiquo tempore, deciſ. 438. num. 28. & 29. tom. 2.
Dotium promiſſiones tunc fiunt ad pompam, quando dos effectum non eſt condecens, deciſ. 198. n. 12. tom. 1.
Dotes quandoque fictè, & ſimulatè pro honorificentia matrimonij conſtitui ſolent, ibid. n. 10.
pro Dotis ſolutione, coniectura illa cohabitationis viri, cum vxore, ac præſtatione alimentorum, licet de per ſe non probet, iunctis tamen alijs adminiculis iuuat, deciſ. 426. num. 8. tom. 2.
Dotis conſtitutio, & receptio ex quo ſatis probatur, ibid. num. 3.
Dos tradita primo viro, cenſetur etiam conſignata ſecundo, deciſ. 152. n. 1. tom. 1.
Dos, etiam in fructibus poteſt conſtitui, ſed de fructibus exiſtentibus, ſed non de futuris, & quando id ſit verum, deciſ. 438. n. 45. tom. 2.
Dos conſtituta primo viro, cenſetur data quoque ſecundo, deciſ. 576. n. 1. limita n. 3. tom. 1.
Dotes in vſufructu conſtitui vulgatiſſimum nunc eſt, & antea fuit dictum, deciſ. 438. n. 44. tom. 2.
Dos conſiſtens in pecunia vt poſſit transferri in fundum dotalem coniugum conſenſus requiritur, & quod actus vtiliter fiat, deciſ. 231. n. 12. tom. 1.
Dos, quæ non habuit effectum attendi non debet ad excluſionis filiæ, deciſ. 207. n. 26. tom. 1.
Dos conſiſtens in pecunia matrimonio conſtante, transferri poteſt in fundum dotalem, deciſ. 231. n. 51. tom. 5.
Dos vxori reſtitura per hæredes primi viri: ſecundo viro præſente, & conſentiente, illi dicitur quæſita, ſi eidem ſecundo viro competebat actio pro traditione, deciſ. 231. n. 6. tom. 1.
ad Dotis reſtitutionem, quando quis dicatur voluntariè ſe obligaſſe, deciſ. 152. n. 17. tom. 1.
Dos quod non reddat ſuum fructum id concernit intereſſe mariti, & non vxoris, deciſ. 90 n. 27. tom. 1.
de Dotis conſtitutione, & receptione quando conſtat, tunc mariti hæres poteſt conueniri ad reſtitutionem dotis quamuis non fuit facta explicita promiſſio reſtitutionis, deciſ. 297. n. 3. tom. 1.
Dotem ſi extraneus alicui dederit ex propria liberalitate poteſt, ſibi ſtipulari in caſu ſoluti matrimonij reſtitutionem eiuſdem dotis, vel filijs eiuſdem matrimonij, deciſ. 406. num. 30.
Dotis aſſecurationi locus, vt eſſe poſſit, ſat eſt quod vir incipiat tantummodo labi facultatibus, deciſ. 212. num. 8. tom. 1.
Dos præſumitur ſoluta, ſi inſtrumento promiſſionis dotis adſit hypoteca omnium bonorum, & vlterius obligauit ſe ad illius reſtitutionem, deciſ. 426. n. 9. tom. 2.

D O T A N S.

Dotans beneficium, vt iuſpatronatus acquirat non eſt neceſſe quod nominatim relinquat titulo dotis ſi illud nuſquam fuit dotatum, deciſ. 249. n. 8. tom. 5.
Dotans dum eſt extraneus, niſi ſtipulauerit ſibi reddi dotem cenſetur illam donaſſe, deciſ. 461. n. 3. tom. 2.
Dotans extraneus, ſi voluiſſet, quod ad eum reuerteretur dos, id ſciuiſſet exprimere, ibid. n. 6.
Dotans extraneam ex propria liberalitate, ſi ſibi non ſtipulauerit redditionem dotis in caſu ſoluti matrimonij, cenſetur eam donaſſe mulieri dotatæ, deciſ. 406. n. 31. tom. 2.
Dotans quilibet dicitur extraneus, ſi non habeat dotandam in poteſtate, deciſ. 461. n. 2. tom. 2.
Dotans, ſi ſtipulatus fuerit reſtitui dotem, cui de iure, id nihil eum iuuat, dum eſt extraneus dotans, deciſ. 465. num. 10. tom. 2.
Dotans ſi ſit extraneus, dum ſtipulatus fuit dotem reſtitui, mulieri, vel cui de iure, cui ſit facienda reſtitutio, deciſ. 461. n. 11. tom. 5.
Dotans mulierum, ſi ſtipulatus fuerit reuerſionem, cui de iure, quid ex hoc inferatur, deciſ. 461. n. 9. tom. 2.
Dotatio congrua difficilius reſcinditur quàm diſpoſitio nondum effectum ſortita, deciſ. 55. n. 20. tom. 1.
DOTALIA interuſura non debentur vxori ob retardatam illi dotis ſolutionem ſi non concurrit mora hæredum, deciſ. 218. n. 3. tom. 2.
Duo, quando ſimul concurrunt quorum alter prodeſt, & alterum nocet, præualet, quod nocet, deciſ. 166. num. 19. tom. 1.

E

E C C L E S I A.

Eccleſiæ ſi vnicuique perſonæ licet ſe vouere multo magis licebit vouere omnia ſua bona præſentia & futura, Rub. ad deciſ. 56. n. 75. tom. 1.
Eccleſiæ fauore à communi opinione non eſt recedendum, ibid. num. 78.
Eccleſia, quando eſt Cathedralis in ea Papa non reſeruat penſionem, niſi cum clauſula, Rub. ad deciſ. 1. n. 93.
Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, ibid.
Eccleſia cogit vicinos bona vendere pro ſui ampliatione, ſed pretium ſoluere tenetur, deciſ. 474. num. 52. & ſeqq. tom. 2.
Eccleſia ex generali conſuetudine non poteſt inuito domino bona emphiteotica retinere, ibid. n. 15.
Eccleſia dicitur perpetua, & nunquam moritur, nec deficere poteſt, ibid. n. 16.
Eccleſia ſi bona emphiteotica retinere poſſet Dominus directus nimis grauaretur, ibid. n. 17.
Eccleſia emens res emphiteoticas tenetur ad ſolutionem laudemij, ibid. n. 9.
Eccleſia pro amplianda coguntur bonorum poſſeſſores dd. bona vendere, ibid. n. 10. intellige n. 12. & ſeqq.
In Eccleſia vnuſquiſque Clericus, eſt tanquam membrum in corpore, Rub. ad deciſ. 254. n. 134. & 535. tom. 5.
Et ſicut in corpore humano ſingula membra habent ſuum officium ſic ſinguli Clerici debent habere ſuum beneficium, ibid.
Quare ſi ſecus fiat, id manifeſtè eſſet contra naturalem rationem, ibid. n. 136.
Eccleſia, quod habeat curam animarum, ex quibus ſignis probetur, deciſ. 305. n. 29. tom. 2.
Eccleſia præ cæteris iuſtitiam profitetur, & ſedula cultrix recti, & æquitatis dicitur, deciſ. 474. n. 22. tom. 2.
Eccleſia cum aliena iactura locupletari non debet, ibid.
Eccleſia dum priuatur ſua antiqua libertate, qua prius vtebatur, dicitur læſa eius immunitas, Rub. ad deciſ. 412. num. 43. tom. 2.
Eccleſia non tenetur ſibi adſcribere in dotem actiones inutiles, & bona intricata ac difficilis exactionis, deciſ. 529. num. 16. tom. 1.
Eccleſia ſatis dicitur locus Eccleſiaſticus, ſi in ea quotidie diuina celebrentur, cadauera tumulentur, & alia pietatis officia exerceantur, deciſ. 592. n. 6. tom. 1.
ab Eccleſia, qui conduxit prædium, non poteſt ei refricari quæſtio dominij, deciſ. 89. n. 11. tom. 1.
Eccleſia quando teneretur ad onera impoſita ſuper rebus, Rub. ad deciſ. 412. n. 74 tom. 2.
Eccleſia aliud eſt, & aliud eſt Confraternitas, & de vna ad aliam non bene infertur, deciſ. 115. n. 8. tom. 1.
Eccleſia agens actione perſonali deſcendente ex contractu emphyteutico, non poteſt illi refricari quæſtio dominij, deciſ. 80. n. 9. tom. 1.
Eccleſiam vnam eſſe cenſuariam, & redditiciam alterius onere reali de iure non repugnat, deciſ. 474. n. 28. tom. 2.
Eccleſiæ, ſi ſit conſuetudo infeudandi pro maſculis tantum, ſi de facto reperiatur facta conceſſio pro maſculis, & fœminis, tamen valida erit, quoad maſculos, Rub. ad deciſ. 56. tom. 1.
Eccleſia libera non poteſt ſubijci iuripatronatus alicuius, deciſ. 164. n. 50 tom. 1.
Eccleſia, quando fuit vnita alicui Monaſterio ius deputandi Vicarium in d. Eccleſia ad quem ſpectet, deciſ. 88. num. 5. tom. 1.
Eccleſia de iurepatronatus quod aliquando fuerit libera ex quibus excludatur, deciſ. 164. n. 15. tom. 1.
Eccleſia, æquitate fuit introductum, vel quod ſoluat quindennium, vel vendat priuato rem emphyteuticam, deciſ. 494. n. 53. tom. 2.
Eccleſia requirit reſidentiam, ergo eſt parochialis, illa conſequentia non eſt valida, & quare, deciſ. 245. num. 43. & 44. tom. 1.
Eccleſia remanet defraudata debito ſeruitio, ſi nullus Canonicus adſit, deciſ. 117. n. tom. 1.
Eccleſia præſumitur facta locupletior ex hæreditate ſibi relicta, dum bona hæreditaria, & non ſua, pro ſeruitio Eccleſiæ impendit, deciſ. 184. n. 22. tom. 1.
Eccleſiæ, ſi aliquod ius fuerit quæſitum ex conuentione, & conſuetudine non eſt præiudicandum, deciſ. 400. num. 35. tom. 2.
Eccleſia tunc remanet libera, ob venditionem iuriſpatronatus, quan-

quando vnns tantum eſſet patronus, & venditor, Rub. ad deciſ. 46. n.7. tom.1.
Secus verò, ſi plures eſſent, & aliqui ex eis vendiderint, quia tuoc in locum vendentium, ſuccederet Epiſcopus, qui eorum locum, cum alijs præſentabit, Rub. ad deciſ.46.num.8.declara vt n.9.& 10. tom.1.
in Eccleſia primitiua non licebat, quando bona vendebantur, accipere plus, quam erat vnicuique neceſſarium, Rub. ad deciſ.90. n.50. tom.1.
Ideſt eſt dicendum poſt erectionem beneficiorum, vt non liceat plura, beneficia retinere, quando vnum eſt ſufficiens, ibid. num. 51.
Eccleſia in bonis emphiteoticis, ſicut & in feudalibus non reperitur aliquo priuilegio munita, deciſ.474. n.2. tom.2.
pro Eccleſia ædificata in ſolo alterius Eccleſiæ non debetur pretium, ſed Iuſpatronatus, declara, vt hic, deciſ.494. n.19. & 20. tom. 2.
in Eccleſia Mediolanen. menſa diſtributionum eſt eadem cum menſa Capitulari, deciſ. 337.n.31. tom.2.
in Eccleſia vna, Rector debet eſſe vnua, qoi cnram babeat, Rnb. ad deciſ.90. n.28. tum.1.
Eccleſia, licet teneatur vendere emphiteuſim ad eam peruentam, & cum pleumque id renuat facere cum intendat apud ſe retinere, deciſ. 494. n.11. tom.2.
Eccleſia in aliqnibus partibus pro bonis emphiteuticis, vel feudalibos tenetur ad certam ſolutionem faciendam de quadraginta annos, deciſ.474. n.20. tum.2.
Eccleſiæ debet remanere libera facultas contrahendi per quamcumque perſonam, deciſ.115.n.13. tom.1.
in Eccleſia eadem, ſi admitterentur duo Collegia, & Capitula monſtruoſum eſſet, & intolerandum, deciſ. 181. num. 10. tom. 1.
Eccleſia non habet priuilegium, vt eius contractus probentur per ſcripturas priuatæ perſonæ, deciſ.115. n.10. tom.1.
Eccleſia, vel minor licet receperint pretium rei nulliter alienatæ, non dicitur connerſum in eorum vtilitatem, niſi id probetur, deciſ.469.n.30.tom.2.
Eccleſia, ſi declarauerit emphyteuſim finitam, velle pro ſe retinere, non tenetur relocare, deciſ.10. n.1. tom.1.
Eccleſia ſi nec laudemium, nec quindennium teneretur ſoluere Dominus contra omnem iuſtitiam ſuo directo dominio priuaretur, deciſ.474. n.21. tom.2.
Eccleſia vt dicatur Collegiata neceſſarium eſt probare, quod Canonici habeant ſigillum commune, maſſam, & arcam, vt exinde fructus diuidantur, deciſ.195. n.16. tom.1.
Eccleſiam conſtruens fit dominus illius, deciſ. 217. num. 7. tom. 1.
Eccleſia vt præſcribat libertatem beneficij, quid requiratur, deciſ.245. n.39. tom.2.
Eccleſia vt poſſit ſine Domini præiudicio rem empbiteoticam retinere inoleuit praxis ſolutionis quindennij, deciſ.474.n.18. tom.2.
Eccleſiæ res dum dicitur poſſe concedi in emphiteuſim perpetuam, intelligitur vſque ad tertiam generationem. Intellige concluſionem ita demum procedere quoties contrarium non ſuadent verba, & clanſula inueſtituræ, deciſ.232. num.3. & 4. tom.1.
Eccleſiæ adminiſtrationem babens, ſolum pro ea, poteſt conſtituere exigentiam in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.277. n.9. tom.2.
Quando poſſeſſio exigendi, quando eſt ob cauſam temporalem, tunc ea deficienre, corruit quaſi poſſeſſio, ibid. n.10.
Eccleſiæ duæ quando ſunt vnitæ, an vtriuſque mentio facienda ſit, deciſ.433. n.25. tom.2.
ad Eccleſiæ, & Minoris fauore ſolum receptum, vt ea receptione pretij, non cenſeatur conuerſum in eorum vtilitatem, deciſ. 469. n.31.tom.2.
Eccleſiæ præſumuntur ſtare in aliqua Diœceſi dum non probantur habere territorinm ſeparatum, & ad bunc effectum ſufficiunt coniecturæ, & præſumptiones, deciſ. 220. num. 5. tom. 1.
Eccleſiæ ſolitum circa expenſas attendi debet, deciſ.479. num.18. & 19. tom.2.
Eccleſiæ bona, Rector, vel tenetur locare, vel fructus in ſuam congruam impurare, ibid. n.20.
Eccleſiæ non poteſt præiudicium inferri ex negligentia Prælat. dcciſ.302. n.29. tom.2.
Eccleſia priuatur poſſeſſione ex facto Prælati, quando iuſta concurrit cauſa, deciſ.302. n.30. tom. 1.
Eccleſia, vt priuetur quaſi poſſeſſione ſua ex negligentia Prælati quid ſit probandum, ibid.n.31.
Eccleſiæ ſolent conſtrui ex eleemoſynis plurium, deciſ. 321.n.3. tom.2.
Eccleſiæ, quæ ex contractu nullo, & iniosto cecidit à poſſeſſione, competit remedinm reintegrandæ, deciſ. 110. num. 25. tom.1.
Bona conſignata Eccleſiæ, quæ à creditoribus anterioribus fuerunt euicta, perinde eſt, ac ſi non eſſent data, Ibid. num. 26.
Eccleſiæ debetur maior fauor, quando eſt ædificanda, quam debeatur ampliatloni Eccleſiæ, iam ædificatæ, vel quæ ſit pro ampliatione domus Relgioſorum, deciſ. 494. num. 16. tom.2.
Eccleſiæ iura lædi poſſunt ex declaratione, aut facto Præſidis, aut Rectore illius, deciſ.27. n.1. tom.1.
Quod procedit in quocumque alio, cui commiſſa ſit adminiſtratio bonorum Eccleſiæ, ibid.
Eccleſiæ nihil intereſt, circa condiriones, quæ apponuntur in Iure patronatus dummodo præſentatus ſit idoneus, deciſ.436. n.25. tom.2.
Eccleſiæ præſumantur ſtare in aliqua Diœceſi dum non probantur babere territoriom ſeparatnm, & adhunc effectum ſufficiunt coniecturæ, & præſumptiones, deciſ. 220. num. 5. & 6. tom.1.
Eccleſiæ, in quibus exiſtunt Canoniſſæ, & Superiориſſæ deputari debent Collegiatæ, deciſ.138.n.5. tom.1.
Eccleſiæ bonis, clerici illi, ſubſtentari debent, quibus parentum nulla ſuffragantur bona, Rub. ad deciſ.254. num.393.394. & 395. tom.1.
Eccleſia præſumitur conſtructa à Domino ſundi, maximè ſi illam ipſe conſtruere tenebatur, deciſ.217.n.21. tom.1.
Eccleſia Lateranenſis eſt caput Eccleſiarum Vrbia, & Orbis, deciſ.366. n.7. tom.2.
Eccleſiæ antiquiores poſſeſſione, & Iure ſuo priuari non debent, vt viuis tribuantur, dceiſ.474.n.23.tom.2.
Eccleſiaſtici ſunt immunes à ſolutione gabellatum Laicalinm, tam reſpectu bonorum ſeparabilium, quam inſeparabilium, deciſ. 412. o.1. tom.2.
Eccleſiaſtici plena pura, & illibata immunitate Eccleſiaſtica gaudere debent, deciſ.412.n.54. tom.2.

E D I C T V M.

Edicta prohibitoria dum negantur, præſumptam totius Communitatis notitiam, eiuſque patientiam excludunt, deciſ.435.n.2. tom.2.
per Edictum procedi poteſt, ex diſpoſitione Canonum, quando probatur non tutus acceſſus, deciſ. 395. num. 1. tom. 2.
E F F E C T V A T I O actus, inductiuæ obſeruantiæ contrariæ, eſt probanda, deciſ.375. n.23. tom.2.
Effectuatio partis facit præſumere effectuationem totius, deciſ. 217. n.20. tom.1.
Effectuatio præſumpta dicitur ſufficiens, ſtante curſu centum annorum, deciſ.330.7. num.13. tom.2.

E F F E C T V S.

Effectum ea, quæ non habuerunt non habentur in conſideratione, deciſ.86. n.7. tom.1.
Effectum ea quæ non habuerunt, non immutant ſtatum antiquum, deciſ. 245. n.27. tom.1.
Effectum ea, quæ non habuerunt, non venlunt attendenda, deciſ.375. n.12. tom.2.
Effectus naturaliter non poteſt præcedere cauſam, deciſ. 180. n.21.tom.1.
Effectus rei ſub generaliter rationis compræhenditur, deciſ.406. n.6. tom.2.
Effectus reſtringitur ad limites ſuæ cauſæ, deciſ. 104. num.7. tom.1.
Effectus magis attribuitur canſæ proximæ, quam remotæ, deciſ. 131. n.14. tom.1.
E G E S T A T E perpetua ſordeſcentibus mors eſt ſolatium, & vita ſupplicium, Rub. ad deciſ.21.n.103.tum.1.
Nam mori melius eſt, quam indigere, qula tota vita mendici eſt cogitatio victus, ſecundum Salom. ibid.
Æ G I D I A N A non intrat in rebus Eccleſiaſticis, deciſ. 466. n.5. tom.2.

E L E C T I O.

Electio, ſeu præſentatio ad Iuſpatronatus, ſi non probetur à quo fuit facta, Id ſuppletur ex ſequentibus præſentationibus factis, deciſ. 245. n.17. & 18. tom.2.
Electio minus tribuit quam ordinaria Epiſcopi facultas circa collationem beneficiorum, deciſ.199.n.3.tom.1.
Electio de duobus in paritate votorum electis altero voto functo fieri debet de ſuperſtite, deciſ.210.n.58. tom.1.
Electio conditionalis, & incerta eſt nulla, ibid. n.18.
Electio Canonicatus nullam habet formam ſpecialem, Ibid. num. 9.
Electio genericè facta de aliqua dignitate non expreſſo nomine valida eſt, licet perſona ignoretur, ibid. n. 24.
Electio, quando eſt facienda vnius ex duobus, mortuo vno,

electio neceſſaria eſt de ſuperſtite, deciſ. 279. num. 4. & 7. tom. 1.
Electio facta pendente termino ad appellandum dicitur attentata vbi admittitur appellatio, deciſ. 210. num. 2. tom. 1.
Electio, quando dicatur prorſus attentata, deciſ. 279. num. 27. tom. 2.
Electio, vbi fieri debet de magis idoneo & qualificato, ac com intereſſentia contradictorum requirit iudicialiter proceſſum, deciſ. 210. n. 29. tom. 1.
Electio nihil aliud eſt quam vocatio perſonæ idoneæ ad dignitatem, vel præbendam, ibid. n. 3.
Electio paritate votorum committitur Metropolitani iudicio, & quando, ibid. n. 1.
Electio à principio nulla non conualidatur per conſenſum poſteà præſtitum, ibid. n. 14.
Electio, tunc illa eſt propria, quando ex duobus vnus perficitur, deciſ. 279. n. 21. tom. 1.
Electio facta pendente lite, & poſt inhibitionem ſuperioris eſt manifeſtè nulla, & attentata, deciſ. 210. num. 28. tom. 1.
Electio conditionalis, & incerta eſt nulla, ibid. n. 18.
Electio, vbi eſt valida, vel ſaltem non euidenter iniuſta præſtat impedimentum ſecundæ, deciſ. 210. n. 35. tom. 1.
Electio quoties irritari debet, venit iudicialiter caſſanda, ibid.
Electio facta ad formam indulti ſi non probatur effectum ſortita non tollit obſeruantiam Interpretatiuam excluſionis ipſius indulti, deciſ. 316. n. 17. tom. 1.
in Electione Canonicorum ſeruanda eſt forma cap. qua propter de elect. deciſ. 14. n. 31. tom. 1.
Electionis conditioni non repugnat, quod electio fiet inter duos, deciſ. 279. n. 24. tom. 1.
Electionem non cauſat votorum paritas, deciſ. 219. num. 4. tom. 1.
Eligentes quoties ſcienter eligunt incapacem, eo caſu ius eligendi remanet penes alios qui in electione huiuſmodi non concorrerunt, ibid. n. 5.
Amplia concluſionem procedere etiam quod iſti ſint num. pauciores, aut etiam vnus tantum remanſerit, ibid. & num. ſeq.
Electionem habentes ad eligendum aliquem ad aliquod beneficium, ex pluribus poſſunt ſe reſtringere ad duos tantum, deciſ. 279. n. 1. & 20. tom. 1.
Quod procedit ſiue talis coarctatio proueniat ex ipſorum voluntate, ſiue ob defectum aliarum perſonarum idonearum, ibid. num. 2.
de Electione probanda, ad effectum adiudicationis beneficij, ſi agatur an ſit neceſſaria ſcriptura, deciſ. 14. num. 2. tom. 1.
Electio ad beneficia, quando eſt facienda iuxta terminos cap. quia propter. de electi on, tunc requiritur ſcriptura, deciſ. 14. n. 3. tom. 1.
in Electione ſimplicis Capellani, ſequenda eſt voluntas Teſtatoris propria ſignificatione verbis expreſſa, deciſ. 5. num. 19. tom. 1.
in Electione Prælatorum requiritur maior pars Capituli, deciſ. 14. n. 29. tom. 1.
Electionem non cauſat votorum paritas, deciſ. 219. num. 4. tom. 1.
Electione legata de centum amphoris vini, ſi eligere debens eligat autem facultatem eligendi non amittit, ſed poteſt deinde vinum eligere, deciſ. 210. n. 39. tom. 1.
in Electionibus, in quibus ſeruatur forma cap. quæ propter de election. ſi eligentes errent ſunt excuſandi, deciſ. 156. num. 17. tom. 1.
Quia eius forma ſcrutinij habet magnas difficultates, adeo vt boni Iuriſti, practicam ignorantes in ea deficiunt, ibid. num. 18.
in Electionibus aliud eſt, quod agatur de exceſſibus meritorum, & aliud de æqualitate eorundem, deciſ. 14. num. 27. tom. 1.
in Electionibus proceditur, ſicut in præſentationibus, deciſ. 306. n. 16. tom. 1.
Electores pendente lite poſſunt recedere ad alterum ex collectis, & variare, eligendo quem maluerint, deciſ. 210. num. 42. tom. 1.
Intellige concluſionem procedere eo tantum caſu, quo lis vertitur inter electores, ſecus vero vbi lis eſt inter electos, & electores, ibid. n. 43. & ſeq.
Electus in paritate votorum dicitur habere ius conſiderabile, quoties verificauit qualitates neceſſarias, ibid. num. 53.
Electus ad vitam, quando quis eſt ad aliquod officium, vt durante vita poſſit reuocari cauſa legitima requiritur, deciſ. 333. n. 13. tom. 2.
Electus in paritate votorum, poteſt tradere ſuum votum, & ſic dicitur habere maiorem partem votorum, deciſ. 219. num. 7. tom. 1.

ELEEMOSYNÆ.

Eleemoſynæ non diſtribuuntur, niſi perſonæ honeſtæ vitæ, & morum, deciſ. 372. n. 48. tom. 1.
Eleemoſynæ factæ pro fabrica acquiruntur operi non perſonis, deciſ. 333. n. 18. tom. 1.
ELIGENDI facultas non conſumitur per electionem nullam, ſed iterum ad nouam electionem deueniri poteſt, deciſ. 210. n. 36. tom. 1.
Eligendi facultas alicui competens per electionem conſumitur, ibid. n. 27.

ELIGENS.

Eligens perſonam, non tenetur de culpa, tanquam à ſe electam, ſi illam elegerit, quæ communiter tenebatur pro idonea, deciſ. 325. n. 7. tom. 2.
Eligens aliquam viam mediante iudicis decreto, eo ſequuto amittit facultatem conuocandi ad aliam, deciſ. 223. num. 15. tom. 1.
Eligens regulariter non tenetur de culpa officialis à ſe electi, ibid.
Eligens aliquam viam mediante iudicis decreto, eo ſequuto amittit facultatem conuocandi ad aliam, deciſ. 223. num. 15. tom. 1.
Eligentes dum ſua voluntate ſe reſtingunt ad duos, vel tres, id validè facere valent, deciſ. 279. n. 25. tom. 1.
Secus verò, ſi reſtringerentur per ſuperiores, quia id eſſet contra libertatem electionis, ibid. n. 26.
Eligentes, quando ad certas perſonas ſe reſtrinxerunt, ſequitur quod extra eos, alios non poſſit eligere, ibid. num. 14.
Quia cenſetur ſe reſtrinxiſſe ad eos, qui tantum ſunt idonei, ibid. n. 15. & 16.
Eligentes quotieſcumque eligunt ſcienter incapacem, amittunt pro illa vice eorum ſuffragia, deciſ. 156. num. 11. tom. 1.
Et in iſto caſu, totum ius eligendi conſolidatur in illis, qui non concurrerunt in electione incapacis, ibid.
Eligentes, dum ad duas tantum perſonas ſe reſtrinxerunt, tunc ſi vnus ex illis moriatur ſuperſtiti debetur beneficium, deciſ. 279. n. 3. tom. 1.
Eligentes ſi vnum de duobus eligere decreuerunt, puta digniorem, tunc ad illos tantum arctatur ſcrutinium, deciſ. 210. n. 46. tom. 1.
Eligentes, quando non poſſint recedere à perſona, cui dederunt intentionem, alium eligendo, deciſ. 279. num. 33. tom. 1.
Eligentes quoties ſcienter eligunt incapacem, eo caſu ius eligendi remanet penes alios qui in electione huiuſmodi non concurrerunt, deciſ. 219. n. 5. tom. 1.
Amplia concluſionem procedere etiam quod iſti ſint num. pauciores, aut etiam vnus tantum remanſerint ibid. & ſeq.
Eligentium conſenſus vbi non ſeruatur forma *cap. quia propter de elect.* non minus probatur verbis quam factis, deciſ. 210. n. 11. tom. 1.
Eligentium vota ad beneficia, vbi in duas partes ſe diuiſerint, Metropolitani iudicio quis præferatur, & qualis, deciſ. 14. n. 22. tom. 1.
Eligentium conſenſu præſumitur ſufficiens, quoties capitulum actus electionis exhibere recuſat, deciſ. 210. num. 45. tom. 1.
EMANCIPATIO filij adoptiui ſecuta poſt mortem patris naturalis, non retrahitur vt filius poſſit prætendere hæreditatem patris naturalis, deciſ. 32. n. 25. tom. 1.

EMENS.

Emens ab hærede de beneficiato, & ſoluens pretium, tutus eſt, quo ad alios creditores, & quid ſi creditores probauerint in hoc adeſſe dolum, deciſ. 85. n. 27. & 28. tom. 1.
Emens rem ad alium ſpectantem ſi ſibi non cauerit de euictione dum res ei ablata fuerit, ſibi debet id imputare, deciſ. 397. n. 13. tom. 2.
Emens bona ab hærede beneficiato, & pretium ſoluens creditoribus, tutus eſt aduerſus omnes creditores, etiam anteriores, deciſ. 83. n. 20. tom. 1.
Emens ſcienter rem alteri obligatam ſi pretium ex venditione redactum in vtilitatem venditoris fuerit conuerſum, poteſt euictione ſecuta illud repetere, deciſ. 457. num. 5. tom. 2.
Intellige, ibid. num. ſeq.
Emens rem litigioſam non poteſt procedere aliquod ſua ſuper re empta,

empta, immò puniendus venit, cum emerit contra iura. Rub. ad deciſ.46. n.152.tom.1.

Emens rem litigioſam, in execucione ſententiæ eſt citandus, non ad effectum, vt nouus proceſſus fabricetur,& ad quid. Rub.ad deciſ.46.n.176.177.quando non ſit citandus, n.178.

Emens ab hærede beneficiato,ſoluendo pretium creditoribus dicitur tutus,aduerſus quoſcumque creditores,etiam anteriores, deciſ.192.n.10.tom.1.

Emens rem litigioſam, non auditur ſi velit præſtare cautionem de indemnitate, aduerſario eum quo litigatur,& quare. Rub. ad deciſ.96.n.148.tom.1.

Emens ſub haſta à Fiſco, non amouetur à poſſeſſione, niſi reſtituto ei pretio, deciſ.141.n.6.tom.1.

Emens bona,cum clauſula,ad habendum,oſtendit acquiſitionem fuiſſe factum, eo animo, vt emens liberè emat, & de re empta abſolutè poſſit diſponere, deciſ.70.n.3.tom.1.

Emens bona hæreditaria ad hærede beneficiato, & ſoluens pretium creditoribus hæreditarijs, tutus eſt aduerſus omnes alios creditores, deciſ.466.n.22.tom.2.

Emens Adminiſtrator bona pro ſe de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat,efficitur debitor eiuſdem pretij,&c. deciſ.42.n.14. & 15.tom 1.

Emens ſub haſta à Fiſco,ob cuius priuilegium,facit fructus ſuos, nec tenetur imputare in ſortem, deciſ.141.n.5.tom.1. & an id ſit verum, n.186.

Emens rem, quam ſciebat eſſe obnoxiam alicui oneri ſeu hypothecæ, abſque proteſtatione non poteſt agere de euictione, deciſ.453.n.12.tom.2.

Emens cum conditione, quod in caſu quarumcumque moleſtiarum, poſſit habere regreſſum ad pretium, deciſ.404. num.6. tom.2.

Et hoc contra quoſcumque dicti pretij poſſeſſores, ibid. num.7. & 8.

Emens rem, quam ſciebat eſſe alicui oneri obnoxiam non poteſt agere, nec ad pretij reſtitutionem, deciſ.469. num.9. & n.20. tom.2.

Emens ſcienter rem alicui oneri obnoxiam abſque vlla proteſtatione de euictione agere non poteſt, deciſ.457. n.2. tom.2.

Emens rem, ſcienter hypothecatam, & non proteſtans in contrarium, tunc venditor non tenetur de euictione,nec ad pretij reſtitutionem, deciſ.453.n.15.tom.2.

Ementem contra rem litigioſam poteſt fieri executio rei iudicatæ, non obſtante, tali emptione. Rub. ad deciſ.76. num.153. tom.1.

EMERE, quis cenſetur rem ex proprijs pecunijs, deciſ.284.n.27. tom.1.

Emere quis cenſetur voluiſſe cariori pretio quam verè non valet, deciſ.432. n.23.tom.2.

Emere per ſe, vel per alium paria ſunt, deciſ.95.n.9.tom.1.

E M P H Y T E V S I S.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica multis in caſibus eſt hæreditaria, deciſ. 48.n.26.tom.1.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando tranſeat etiam ad hæredes extraneos, deciſ.452.n.3.tom.2.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica finita generatione reuertitur ad Eccleſiam, & non ad extraneos tranſit, deciſ.477. num.9. tom.2.

Emphyteuſis Eccleſiaſticæ natura eſt, ne tranſeat ad pronepotes, & ſic non poteſt concedi niſi ad ſecundam generationem. Rub. ad deciſ.56. n.26. tom.1.

Emphyteuſis eccleſiaſtica regulariter non eſt ad extraneos tranſitoria, deciſ.232.n.2.tom.1.

Emphyteuſis eccleſiaſtica tranſit tantum in deſcendentes inueſtiti, deciſ.452.n.1.tom.2.

Emphyteuſis eccleſiaſtica de ſui natura non tranſit ad extraneos, deciſ.477.n.13.tom.2.

Emphyteuſis eccleſiæ, cum non poſſit fieri, niſi ad tertiam generationem ſi fiat ad vlteriorem, non teneat, quoad tertiam. Rub. ad deciſ.56.n.30.& 31.tom.1.

Emphyteuſis conceſſionem eccleſia poteſt facere ad tertiam generationem. Rub. ad deciſ.56.n.27.tom.1.

Emphyteuſis conceſſio facta ab Eccleſia, ſi facta reperiatur vltra ſecundam generationem eſt nulla in totum, ibid.n.24.

Emphyteuſim ſi perueniat ad Eccleſiam, poteſt cogi illam rem alteri vendere, deciſ.494.n.9.tom.2.

Emphyteuſis renouatio non poteſt peti per fœminas quando adſunt maſculi, deciſ.181.n.13.tom.1.

Emphyteuſim recipiens de nouo ſub nouis pactis videtur primæ conceſſioni renunciare in manibus inueſtientis, & voluiſſe de nouo illo modo inueſtiri, deciſ.57.n.28.tom.1.

Emphyteuſis dicitur finita, quando inueſtiti omnes obierunt ſine filijs, deciſ.89.n.1.tom.1.

Emphyteuſis, quando eſt hæreditaria, non conſideratur perſona prædefuncti, deciſ.151. num.17. tom.1.

Emphyteuſis dicitur mera hæreditaria, ſi ſit conceſſa pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, deciſ.170.n.14.tom.1.

Clauſula, *pro ſe, & hæredibus quibuſcumque*, æquipollet clauſulæ, *& quibus dederit*, deciſ.170.n.14.tom.1.

Clauſula, *ex quibus dederit*, facit, vt in conceſſione cenſeantur incluſi quicumque hæredes etiam extranei, ibid.n.15.

Emphyteuſis natura eadem eſt in Eccleſia, quæ in priuata perſona, deciſ.474.n.4.tom 2.

Emphyteuſis, quando eſt hæreditaria, tunc primus acquirens poteſt illius fructus, ne de eius vita durante, ſed perpetuo etiam hypothecare in præiudicium emphyteutæ, & quorumcumque hæredum, & ſucceſſorum, deciſ.167.n.18.tom.1.

in Emphyteuſis materia, ſemper attendenda eſt mens concedentis, & acquirentis, deciſ.151.n.14.tom.1.

Et hoc ad effectum inducendi repetitionem etiam contra iuris regulas, ibid.n.14.

Et iſta eſt magis communis, & recepta opinio, ibid.n.15.

Proximior, quod quis ſit defuncto, ex quibus probetur, ibid. num.16.

Emphyteuſis acquiſitio, quando ſuit facta ex titulo oneroſo, tunc ſanè primus acquirens poteſt præiudicare cœteris, deciſ.167. num.20.tom.1.

Emphyteuſis conceſſio ſi fiat ab Eccleſia, vltra ſecundam generationem eſt nulla in totum. Rub.ad deciſ.56.n.25.tom.1.

Emphyteuſis renouatio non eſt concedenda, quando Dominus vult pro ſe retinere quia tunc non cogitur renouare, deciſ.151. n.4.tom.1.

Emphyteuſis ſi probetur tranſitoria ad hæredes extraneos, venit in Inſtitutione generali omnium ſuorum bonorum, deciſ.452. n.12.tom.2.

Emphyteuſis renouatio fieri non valet per Eccleſiam, niſi adſit ipſius vtilitas etiam in ſolitis locari, deciſ.10.n.6.tom.1.

Emphyteuſis ſi ſit finita per generationem, renouatio proximioribus eſt concedenda, deciſ.151.n.2.tom.1.

Quæ non impetretur poteſt de iure Canonico appellari, ibid. num.3.

Emphyteuſis, eſt quid diuerſum à materia dotali, deciſ.170. n.24. tom.1.

in Emphyteuſim bona quis accipiens à tertio, ſibi præiudicat in dominio, deciſ.89.n.31.tom.1.

Emphyteuſis hæreditaria comprehenditur ſub generali diſpoſitione, deciſ.170.n.18.tom.1.

Quod procedit etiamſi adſit pactum de non alienando in contrarium appoſitum, quia intelligitur ad fauorem Domini, ibid. num.19.

Emphyteuſi finita, Dominus ex æquiſitate Iuris debet proximiorem vltimi inueſtiti in noua inueſtitura, alij cuiquæ præferre, deciſ.317. n.8. tom. 1.

Quod multò magis procedit ſi ſuper hoc adeſſet ſtatutum loci, prout in Abbatia Farſen, ibid.n.9.

E M P H Y T E V T I C A.

Emphyteuta, & vaſſallus non poteſt negari, quia non habeant cautam à Domino, deciſ.89.n.18.tom.1.

Emphyteuta ob impedimentum carceris non ſoluens canonem excuſatur, & non poteſt ab emphyteuſi expelli, deciſ.119.n.15. tom.1.

Carceratio probatur ex libro Cuſtodis carceris, ibidem num.16.

Emphyteuta poſt apertam emphyteuſim non auditur quo ad exceptionem dominij niſi prius reſtituta emphyteuſi, deciſ.89. n.33.34.35. & 36.tom.1.

Emphyteutica bona quamuis ſint prohibita alienari, remanet ſemper ius hypothecandi, ſeu commoditas percipiendi fructus, deciſ.275.n.26.tom.1.

Emphyteuta eſt compellendus, rem ipſi Domino reſtituere, antequam audiatur de prætenſo domino, deciſ.89. num.12. tom.1.

Emphyteotica portio, quamuis ſit diuiſibilis, ex parte rei, tamen habetur pro indiuiſa ex voluntate partium, & iudicis, deciſ. 408. n.7.tom.2.

Emphyteuta cogi non poteſt ad redimendam ſuam annuam præſtationem, deciſ.8.n.4.tom.1.

Emphyteutæ alicuius loci dicuntur non ſolum Ciues illius loci, ſed etiam forenſes, deciſ.400.n.27 tom.2.

Emphyteuta Eccleſiæ, ſi alienet partem rei emphyteuticæ, non cadit à toto. Rub.ad deciſ.56.n.18.tom.1.

E M P T I O.

Emptio facta ab alio, vel donatario, vel fideicommiſſario alterius, intuitu fideicommiſſi facta cenſetur, ideòque illi acquiritur, deciſ.35.n.2.tom.1.

Emptionis natura ea eſt, vt rei emptæ dominium acquiratur emptori perpetuò, & irreuocabiliter, deciſ.52. num... tom.1.

Emptio per hæredem graoarum de reinueſtiendn fructus hæreditatis, de illius pecunijs empta præſumuntur, deciſ.36. o.1. tom.1.

Et proindè cadnnt ſub fideicommiſſo, ac in illius reſtitutione veniunt, ibid.n.3.& ſeqq.

Emptione per aliquem facta, ſi deinde alius ſempet in rei emptæ poſſeſſione permanſit, arguitur emptorem non niſi nudum, & ſimulatum nnmen habere, deciſ.242.n.13.tom.1.

E M P T O R.

Emptor, quando ipſe dedit canſam euictioni, de ſe ipſo tantum poteſt conqueri, deciſ.140.n.12.tom.1.

Emptor rem, & pretium retinere prohibetur, deciſ.396.num.17. tom.2.

Emptor cenſus, non poteſt cogere venditotem ad reſtituendum ſibi ſortem priocipalem, deciſ.20.n.9.tom.1.

Emptor hæreditatis, ſi promittat creditoribus reſpondere, poteſt ab eis cogi, deciſ.413.n.118.tom.2.

Emptor qui rei emptæ pretium non ſoluit condemnati debet ad fructus recompenſariuos ex æquitate legis, deciſ.226.num.t. tom.1.

Emptor, qui venit ad Gabellarium, vt ſoloar gabellam dicens, ſe emiſſe domum à Seio, ipſo tamen abſenre, id non probat venditionem. Rub. ad deciſ.345.n.152.tom.2.

Emptor rei, qnam ſciebat eſſe alienam, vel alteri obligatam, cenſetur pretium venditori: donare, deciſ.457.num.3.5.& ſeqq. tom.2.

Emptor etſi pretium rei emptæ non ſoluerit, dummodò oon adſit contraria connenrlo, poteſt illam fideicommiſſo ſubijcere, deciſ.35.n.3.rom 1.

Empror dicirur ceſſionarius, & ſingularis ſucceſſnr venditoris, deciſ.40. n.10.tom.1.

Emptor, quando nullo modo ſolnit rem emptam eſſe ſubiectam euictioni, & tune illa ei debetur quamuis proueniat ex naturæ rei, deciſ.184.n.11.tom.1.

Stante generali promiſſione de euictione, ibid.n.11.

Emptor quando ſimpliciter rem emit, & venditori ſoluit pretium abſque vllo pacto, quod idem venditor cnnuertitur in extinctionem creditorum anteriorum, deciſ.324.n.22.tom.2.

Emptor qui rei emptæ prætium non ſoluit condemnari debet ad fructus recompenſatiuos ex æquitate legis, deciſ.226. num.1. tom.1.

Emptor ſciens rem emptam eſſe alienam, vel alteri nbligatam & ſibi non cauens cenſetur pretium venditori donare, velle, deciſ.469.n.17.tom.2.

Idque indiſtinctè procedit ſiue nihil fuerit promiſſum de euictione, ſiue fuerit promiſſum de dato, & dato ſuo tantom venditoris, ibid.n.13.

Emptor non recuperat pretium, quamuis in vtilitatem venditoria conuerſum, ſi ſciuir rem eſſe alteri obligatam, vel alienam, deciſ.457.n.8.tom.2.

Emptor poſt lirem conteſtatam, & ſecutam ſeorentiam reoetur reſtituere fructus, ſi aliquid nullirer fuit emptum ſub haſta, deciſ.141.n 6.rom.1.

Emptor quod ſoluir pretiom rei emptæ anterioribus creditoribus, tunc abſque vllo pacto, aut ceſſionem in illorum loco ſuccedit, deciſ.324.n.20.tom.2.

Emptor prędij a non Domino empti, illud ſanè Domino reſtituere non cogitur, niſi reſtituta pecunia eius creditori ſoluta, cui prædium ſuerat pignori datum, deciſ.457.n.7.tom.2.

Emptor vt non poſſit agere de euictiooe, ſufficir quod habuerit notitiam obligatioois io genere, nec requiritur ſpecifica, & iodiuidua, ibid.n.13.

Emptor qui aſſenſum domini directi impetrare tenebatur, ſi illum non impetrauit, ac proinde res ipſi fuerit euicta, non poteſt agere de euictione, deciſ.53.n.9.tom.1.

Emptor ſuccedir io locum primi creditoris anterioris, vt poſſit ſe tueri aduerſus poſteriores creditores, deciſ.324. num.27. tom.2.

Emptor dum tradir liberè pretium venditori, liberè tranſit io ipſius dominium, ibid.n.28.

Emptor vtitur eodem iure defenſionis, quod venditori competebat, deciſ.46.n.9.tom.1.

Emptor cenſus, oon poteſt cogere venditorem ad reſtituendum ſibi ſortem principalem, deciſ.20.n.9.tom.1.

Emptor, quod ſuccedat io locum aoterioris creditoris, cui de ſua pecunia ſatisfactom eſt, ſiue ab eodem emptore, ſiue à venditore ſolutio facta fuerit, eſt opioio reprobata, deciſ.324.num.26. tom.2.

Emptor rei Eccleſiæ tenetur eſſe ſollicitus de verſione ſi alienatio ex caoſa neceſſaria emanauit, ſecus ſi ex voluotaria, deciſ.256. n.6.tom.1.

Emptores bonorum fideicommiſſariorum non debent eſſe ſoliciti de multiplico, nec curare de inueſtimento, & per conſequens non tenetur ad intereſſe, deciſ.465.n.21.tom.2.

Emptorem retinere rem, & pretium prohibet, text. in l.cntabit, C. de act. empt. deciſ.457.n.9.tom.2.

Emptori competit eadem retentio, venditor tueri poterat, deciſ. 40. o.10.tom.1.

E N V N C I A T I V A.

Enooclatina emanata incidenter ad alium finem, & effectum oon probat in diuerſo caſu.

Et maximè ſi agarur principaliter de veritate enunciati, deciſ. 169. n.18.tom.1.

Enunciatiua antiquiſſima probat etiam in materia iuriſdictionis, maximè ſi recipiat fomeotum ab actu, io quo emittitur, deciſ. 220. o.1. tom.1.

Enunciatiua vnica non ſufficit ad gratiæ iuſtificationem, deciſ. 433. n.22.tom.1.

Eounciatioa emiſſa in tempore ſuſpecto, noo releuat, deciſ.321. n.39.tom.2.

Enunciatiua ſola in præiudicium tertij non probat qualitatem emphyteuticam, deciſ.48.n.25.tom.1.

Enunciatiua quamquis antiqua noo probat Collegialitatem vbi principaliter de enunciaro dubitari contiogir, illudque controuertitur, deciſ.195.n.17.tom.1.

Enunciatiuæ, ſi ſint antiquiſſimæ, & emanatæ à diuerſis perſonis, probant, deciſ.130.n.9.tom.1.

Enunciatiuæ vbi ſunt numero plores, & emaoatæ à dioerſis perſonis immò, & ab ipſa parte plenè probant maximè in antiquis, deciſ.220.n.3.tom.1.

Enunciatiuæ in antiquo excedeotes tempus centum annorum, etiam ſolæ ſufficiuor ad probationem dominij, deciſ.310.n.2. tom.1.

Enunciariuæ, vt probent famam quales eſſe debeant, deciſ.321. n.36.tom.2.

Enunciariuæ emanatæ ad inſtantiam partis, & de recenti nullum faciunt probanonis gradum, deciſ.220.n.24.tom.1.

Enunciatiua antiquiſſima probat etiam in materia iuriſdictionis, maximè ſi recipiat fomentum a b actu, in quo emittitur, deciſ. 220. n.1. tom.1.

Enunciatiuæ emanatæ ad inſtantiam partis, & de recenti nollum faciunt probationis gradum, ibid.n.24.

Enunciatiuæ emanatæ ad alium effectum, & non propter cauſam, quæ controuertitur oon iuuant, deciſ.80. num.13. tom.1.

Enunciatiuæ excedentes metam centum annorum cum babeant vim famæ, probant filiationem etiam in præiudicium tertij, deciſ.446.n.10.tom.2.

Enunciatiuæ, & partium cooſeſſiones non attenduntur ad effectum inducendi fideicommiſſum vbi oon adeſt, deciſ.55.n.30. tom.1.

Enunciatiuæ vbi ſunt oomero plores, & remanatæ à diuerſis perſonis immò, & ab ipſa parte plene probant maximè in aotiquis, deciſ.220. n.3.tom. 1.

Eounciatiuæ, quando ſunt duæ, & antiquiſſimæ, centum annorum, metam excedentes, plenam faciunt probationem, deciſ. 396.n.1.rom.2.

Enunciatiuæ antiquæ habent vim famæ, dum ſunt oumero plures, & procedunt a perſoois diuerſis, deciſ. 59. num.9. tom.1.

Enunciatiuæ vbi ſumus lo antiquis probant etiam in materia iuriſdictionis, deciſ.195. n.1.tom.1.

E P I S C O P V S.

Epiſcnpus in cauſa ſuæ Eccleſiæ, dicitur pars principalis, deciſ. 325. n.14.tom.2.

Epiſcopus veniens Eccleſias etiam vti delegatus à Sede Apoſtolica tenetur Capituli conſenſum requirere, deciſ.222.n.5.& ſeq, tom.1.

Epiſcopus, qood conuocauerit ad ſynodum aliquod Capitulum ex quo doceatur, deciſ.103.n.6.& 7.tom.1.

Epiſcopus non poteſt præiudicare iuribus Capituli ſine eios ſcientia, deciſ.125.n.7.rom.1.

Epiſcopus de iure communi vnionem facere licet, deciſ.281.n.1. rom.1.

Epiſcopos, vt vnionem facere liceat requiritur iuſta cauſa, & neceſſitas euidens, vel vtilitas requiritur, ibid.n.2.

Epiſcopus, ſi ſine iuſta cauſa recuſet præſtare conſenſum donationi iuriſpatronatus, runc ſubſequens confirmatio, retrotrahitur etiam in præiudicium tertij, deciſ.430.n.17.tom.2.

Epiſcopus non poteſt expedire negotia ardua ſolus ſine conſenſu Capituli, deciſ.222.n.4.tom.1.

Epiſcopus vniens beneficium ſeminario, ceſſat eius præiudicium circa collarionem, deciſ.91.n.20.tom.1.

Epiſcopus par eſt, vt adhibeat diligentiam ad recuperandum proceſſum ſpectans ad Eccleſiam, deciſ.325. oom.9. tom.2.

Epiſcopus an occultando aliquem proceſſum oriatur ſiniſtra pręſumptio contra Eccleſiam, deciſ.292.n.11.tom.1.

Epiſcopus tenetur prædicare per ſe, vel per alium tamen expenſis ſuis, deciſ. 343. n. 27. tom. 2.

Epiſcopus iuriſdictionem in ſuis locis Diœceſis dicitur habere ab aſſiſtentia iuris communis, deciſ. 32. n. 22 tom. 1.

Epiſcopus titulum Epiſcopalem dicitur habere à Romano Pontifice, ibid. n. 23.

Epiſcopus magnum ſentire incommodum, ſi ob dolum anteceſſoris iuriſdictionem ſibi de iure communi competentem amitteret, deciſ. 32. n. 24. tom. 1.

pro Epiſcopo ſtat præſumptio in his quæ ſpectant ad eius officium, deciſ. 252. n. 7. tom. 1.

Epiſcopus ordinans aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo, compellitur, & neceſſaria dare, quod declara. Rub. ad deciſ. 56. n. 249. 251. & ſeq. tom. 1.

Epiſcopus an poſſit vendere Capellam in præiudicium patronorum; & non ſeruata forma de qua hic, deciſ. 208. n. 6. tom. 1.

Epiſcopus habet aſſiſtentiam iuris communis ſuper iure viſitandi omnes Eccleſias, & loca Diœceſis, deciſ. 311. num. 8. tom. 1.

Amplia concluſionem procedere etiam in Monaſterijs Monialium, ibid. n. 9.

Epiſcopus fundatam habet intentionem in vniuerſa iuriſdictione in tota Diœceſi, deciſ. 195. n. 2. tom. 1.

Epiſcopus poſt Concilium Tridentinum poſſit viſitare etiam Eccleſias exemptas tamquam Apoſtolicæ Sedis delegatus, deciſ. 313. n. 14. tom. 1.

Epiſcopus vbi beneficia permutata ad ipſum ſpectat, ipſe confert vtrumque beneficium, deciſ. 230. n. 19. tom. 1.

Epiſcopus etiam in actu viſitationis non poteſt ſine proceſſu, & iudiciali cauſæ cognitione lædere eius patronorum, deciſ. 249. n. 19. & num. ſeqq. tom. 1.

Epiſcopus non poteſt expedire negotia ardua ſolus ſine conſenſu Capituli, deciſ. 222. n. 4. tom. 1.

Epiſcopus habet aſſiſtentiam pro ſe ad exercendam iuriſdictionem in omni loco ſuæ Diœceſis, deciſ. 246. n. 21. tom. 1.

Epiſcopus habens duos Epiſcopatus vnitos, poteſt in qualibet parte eorum conuocare Synodum, & ſibi benè viſa, deciſ. 191. n. 8. & 9. tom. 1.

Et ſimiliter etiam erigere Tribunal, ibid. n. 10.

Epiſcopus, quando viſitat, videre debet, an impetrantes beneficia in Curia Romana, habeant alia beneficia, & id narrauerint. Rub. ad deciſ. 90. n. 89. tom. 1.

Quia, ſi id tacuerint, inanis eſt talis impetratio, & dicuntur intruſi, ibid. n. 99.

Epiſcopus an poſſit vendere Capellam in præiudicium patronorum; & non ſeruata forma de qua hic, deciſ. 218. num. 6. in 2. tom. 1.

Epiſcopus reſidendo in vno Epiſcopatu vnito, poteſt explere negotia vtriuſque Epiſcopatus, deciſ. 191. n. 5. tom. 1.

Epiſcopus habens duos Epiſcopatus vnitos, reſpectu eius reputatur vna Diœceſis, ibid. n. 6.

Epiſcopus vniens Eccleſias etiam vti delegatus à Sede Apoſtolica tenetur Capituli conſenſum perquirere, deciſ. 222. num. 5. tom. 1.

Epiſcopus ex cauſa tenuitatis præbendarum, & diſtributionum, poteſt vigore Concil. Trident. vnire beneficia Capitulo Cathedralis, deciſ. 433. n. 8. tom. 2.

Epiſcopus poteſt viſitare omnia loca ſuæ Diœceſis auctoritate ſibi delegata à Sede Apoſtolica, ex diſpoſitione Sacr. Concil. Trident. deciſ. 115. n. 9. tom. 1.

Epiſcopus, quod ſit in quaſi poſſeſſione Canonicos alicuius Collegiatæ conuocare ad Synodum, ex quo etiam poſſit doceri, deciſ. 103. n. 11. tom. 1.

Epiſcopus, niſi in ſua Diœceſi, poteſt particularia feſta præcipere, deciſ. 110. n. 10. tom. 1.

Epiſcopus non tenetur ad cuſtodiam ſcripturarum exiſtentium in Archiuio, deciſ. 325. n. 6. tom. 2.

Epiſcopus tamquam Epiſcopus non eſt Dominus bonorum, & iurium Eccleſiæ, ibid. n. 16.

Epiſcopus eſt adminiſtrator iurium, & bonorum Eccleſiæ, ibid. num. 17.

Epiſcopi dolus non poteſt nocere Eccleſiæ, & in eam ſucceſſoribus, ibid. n. 16.

Epiſcopi abſentia non ampliat facultatem Vicarij, niſi in caſibus à iure expreſſis. Rub. ad deciſ. 46. n. 77. tom. 1.

Et maximè, quando non interuenit vtilitas, aut neceſſitas Eccleſiæ, nec eſt periculum in mora, ibid. n. 78.

Epiſcopi translatio, illico, abſque ipſius Epiſcopi conſenſu fit, & inducit ſolutionem prioris vinculi, ſi facta fuerit ob neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ, deciſ. 350. n. 12. tom. 2.

Epiſcopi aſſertio, in vnione facta, quod redditus Eccleſiæ vniendæ defecerunt, non iuuat. Rub. ad deciſ. 150. num. 93. tom. 1.

Epiſcopus non poteſt vnire beneficia, ſine cauſa, ibid. n. 95.

Epiſcopi non poſſunt vnire beneficia præbendis, ſeu diſtributionibus quotidianis, niſi ſeruata forma Concil. Trident. deciſ. 281. n. 14. tom. 1.

Epiſcopi conſenſus, ſicuti non requiritur ad vniuerſitatem bonorum transferendam quando cum vniuerſitate bonorum donatur, ſic non requiritur in translatione iuriſpatronatus, ſi veniat acceſſoriè cum illis. Rub. ad deciſ. 46. n. 124. tom. 1.

Epiſcopi alijque Prælati inferiores poterant antè Concilium Lateranenſe infeudare decimas laicis, deciſ. 234. num. 3. tom. 1.

Epiſcopi conſenſus, quando dicatur interueniſſe in donatione iuriſpatronatus, re integra, deciſ. 430. n. 12. tom. 2.

Epiſcopi anteceſſoris meritus non debet nocere Eccleſiæ, deciſ. 246. n. 15 & 16. tom. 1.

Inſtantia cœpta cum anteceſſore, tranſit in ſucceſſorem in Eccleſia, ibid. n. 16.

Epiſcopi abſentia, non auget facultatem Vicario, niſi in caſibus expreſſis à iure, deciſ. 430. n. 4. tom. 2.

Epiſcopi contra Conſtitutiones Conciliorum Generalium non diſpenſant. Rub. ad deciſ. 90. n. 184. & 185. tom. 1.

Epiſcopi an contra Decreta Conciliorum Generalium, quando poſſint diſpenſare, ibid. n. 186.

Epiſcopi aſſertioni nec ſtatur ſi atteſtetur de cauſa ſufficienti, circa alienationem bonorum Eccleſiæ. Rub. ad deciſ. 150. n. 91. tom. 1.

Epiſcopi abſentis præſentia, ſi dum expectaretur, periculum eſſet, nec fundans iuſpatronatus pœniteretur, tunc Vicarius poteſt ſupplere. Epiſcopi partes. Rub. ad deciſ. 46. n. 80. tom. 1.

Epiſcopi conſenſus in donatione iuriſpatronatus, tunc requiritur, quando ſumus in donatione particulari ſecus ſi ſit vniuerſalis, ibid. n. 121.

Epiſcopi plures damnantur, non propter peccata ſua, ſed aliena, quæ non curarunt, ſecundum S. Io. Chryſoſtomum. Rub. ad deciſ. 1. n. 48. tom. 1.

Epiſcopis omnibuſque Beneficiatis Concil. Trident. inhibuit ne ſuos Cognatos, vel familiares de redditibus Eccleſiæ augeant. Rub. ad deciſ. 554. n. 200. tom. 1.

Epiſcopo cuidam optimo Pariſienſi cum ſibi offerretur Abbatia, reſpondit, Abſit, quod cum ſponſa habeam concubinam. Rub. ad deciſ. 90. n. 30. tom. 1.

Epiſcopo extra ſuam Diœceſem. Ius commune non aſſiſtit, deciſ. 191. n. 3. tom. 1.

Epiſcopo conceditur manutentio ſuper iure viſitandi etiam ex ſola iuris aſſiſtentia, deciſ. 311. num. 10. limita num. ſeq. tom. 1.

Epiſcopo datur manutentio ſtante iuris aſſiſtentia ſuper vniuerſali iuriſdictione ſuæ Diœceſis, deciſ. 195. n. 2. & 8. tom. 1.

Epiſcopo tamquam informato de qualitate beneficiorum ſuæ Diœceſis, ſtandum eſt, deciſ. 437. n. 32. tom. 2.

Epiſcopo in inferno ardenti, quid fuerit dictum. Rub. ad deciſ. 1. n. 49. tom. 1.

ad Epiſcopum, tamquam ad Parochum vniuerſalem ſpectant decimæ, deciſ. 302. n. 1. tom. 1.

Ideoque in illarum exactione, manutenendus eſt, ibid. num. 3.

ad Epiſcopum ſpectat cognoſcere an præſentati ad iuſpatronatus ſint habiles, & idonei, deciſ. 5. n. 18. tom. 1.

ad Epiſcopum ſpectat deputatio Notarij Curiæ Epiſcopalis, deciſ. 292. n. 4. tom. 1.

ad Epiſcopum de iure communi ſpectat ius inſtituendi, & confirmandi præſentatos ad iuſpatronatus, deciſ. 306. num. 14. tom. 1.

Epiſcopalia iura non ſunt annexa officio Vicariatus. Rub. ad deciſ. 46. n. 109. tom. 1.

Epiſcopalis dignitas duas habet facies inter ſe diuerſiſſimas, vna vocatur honor, alia onus. Rub. ad deciſ. 1. num. 41. tom. 1.

Prima eſt pulcherrima, blanditur, & faſcinat oculos videntium. Rub. ad deciſ. 1. n. 43. tom. 1.

Altera eſt turpiſſima horrida, & minax reſpicientibus oculo carnis, ibid. n. 44.

Epiſcopus non tantum eſt honoris, quantum eſt oneris, ibid. num. 46.

Epiſcopatus ambientibus propter honorem &c. quod conſiderare deberent, ibid. n. 47.

Epiſcopatus, quando ambitur, attenditur prima eius facies, & non appoſita, ibid. n. 50.

Epiſcopatus eſt onus Angelicis humeris formidabile, ibidem num. 45.

E P I S T O L A.

Epiſtola probat contra ſcribentem etiamſi careat ſubſcriptione, dummodo mittentis nomen contineat. Rub. ad deciſ. 282. n. 16. tom. 1.

Epi-

Epiſtnlam, ſi quis ſcribat, & apponat nnmen, & nnn cognomen, an probet contra eum, ibid.n.17.
Epiſtola recognita adeò eſt verum, vt probet cootra ſcribentem, vt procedat etiamſi ſit ſine die, annn, & locn, ibid. num.18.
Epiſtola; ſi contineat facti enunciationem inter eaſdem perſonas, & ab eiſdem, & tnnc creditur epiſtolæ, ibid.num.25. & 27.
Si contioeat facti enunciationem lnrer diuerſos factam ab aliquo tertio, & tunc non creditur Epiſtolæ, ibid.n.26.
Epiſtola, quod ſit ſcripta manu alicuius, quando non poſſit controuerti, decIſ.282. n.5.tom.1.
Epiſtola, quod ſit manu alicuius ſcripta, benè probatur per duos teſtes habentes notam manum ſcribentis, ibid.
Quod procedit, licet teſtes oon videtint ſcribere ſcripturam, quam recognoſcunt, ſi ſint de illis ſcripturis, in quibus non adhibentur teſtes, ibid.
Epiſtola ſi continet factnm aliènnm non probat ad ſauorem tertij. Rub.ad deciſ.282. n.45, tom.1.
Epiſtolæ non creditur pro tertio, contra tertium, ibid.46.
Epiſtola ſcripta tertio non probat contra ſcribentem, ibidem num.28.
Fpiſtola ſcripta tertio alteri non prodeſt, ibid.n.29.
Epiſtola tunc probatet contra tertium, ſi quis illa vteretnr in Iudicio, ibid.n.47.
Epiſtola ſi ſit commlnatoria, & ſtat in ſimplicibus terminis comminationis non releuat, deciſ.495.n.5.tom 2.
Epiſtola probat contra ſcribenrem, illumque nbligat. Rub.ad deciſ.282.n.14.tom.1.
Epiſtola, vt probet cnntra ſcribentem, debet recogonſci, deciſ. 182. n.4.rom.1.
Epiſtola penes aliquem reperta, an præſumatur ad eum tranſmiſſa à ſcribente. Rub.ad deciſ.282.n.70.tom.1.
Epiſtola, eſt ſermonis vehiculum, ibid.n.13.
Epiſtola verbis aulIcis cnnſcripta, non obligat ſcribentem, ibid. num.48.
Epiſtola probat ad fauorem eius cui fuit inſcripta, dummodn probetur ei fuiſſe præſentatam, eamque acceptaſſe, ibid. num. 68. & 69.
Epiſtola ab aliqnn ſubſcripta probat contra eum, perinde ac ſi ab ipſomet eſſet ſcripra, deciſ.282.n.9.tom.1.
Epiſtola, vt probet contra ſcribentem ad fauorem eius, cni fuit tranſmiſſa, verba debent eſſe deliberatè, & cum cauſa prolata. Rub.ad deciſ.281. n.72.tom.1.
Epiſtolæ priuatæ, debent recognoſci, & recognitio in actis producere, alioquin nullam merentor fidem, deciſ.128. num.3. tom.1.
Epiſtola dum dicitur, quod probat contra ſcribeotem id intelligitur Inter ſcribentem, & eum cui ſcribitur. Rub.ad deciſ. 282. n.42.& 50. rom.1.
Epiſtola tantum probat ad fauorèm eius, cui fuit inſcripta, ibid. num.62.
Epiſtola plenè probat contra ſcribentem, deciſ.282. num.1. tom.1.
Epiſtola quid ſit, ſecundum Sanctum Ignatium Mart. Rub.ad decIſ.282.n.12.tom.1.
Epiſtola, eſt de illis ſcripturis, quæ dum ſcribuntur non adhibentur teſtes, deciſ.282.n.6.tom.1.
Epiſtola eſt congreſſus abſentis cum abſente. Rub. addeciſ.282. n.9.tom.1.
Epiſtola abſentem præſentem facit vocemque diſtantis longn organo, ibid.n.9.
Epiſtola, & quælibet alia ſcriptura ſemper loquitur, ibid. num.92.
Epiſtola, verum eſt, qnod ſemper loqnitur, ſed contra ſcribentem, & ad fauorem ad quem fuit inſcripta, & non fauote tertij, ibid.n.93.
Epiſtola eſt verbum Græcum, ideſt Miſſoria. Rub. ad deciſ.282. n.1.tom.1.
Epiſtola eſt animi nunciut ad abſentes, ibid.
Epiſtola ad abſentes mittitur, ibid.n.2.
Epiſtola, ideò ad abſentes mittitur, vt de rebus, & quas ignnrat, certior redditnr, ibid. n.3.& 4.
Epiſtolarum vſus eſt, vt diſiuncti locorum interuallo, affectu adhæreant, ibid.n.5.
Epiſtolæ operantur, vt Intret abſenres imago refulgeat præſentiæ, & collocatin ſcripta copulet diſtantia ſeparatos, ibid. num.6.& 7.
Epiſtola probat contra ſcribentem, & eum cui ſcribitur, ibid. num.21.
Epiſtola an probet ad fauorem eius, cui non fuit directa, dnbium ſanè eſt, ibid.n.23.
Et opinio ocgatiua triumphat, ibid.n.24.
Epiſtola, quod probet ad fauorem tertij, qui DD. id aſſerant, & declarantur, ibid. num. 30.
Epiſtola, ſi contineat diſpoſizionem, quæ per literas recipit ſuam formam, & tnnc probat, deciſ.394.n.8.tom.2.
Epiſtola, ſi contineat diſpnſitionem, quæ per literas non recipit ſuam aſſentiam, & tunc non releuat, ibid.n.9.
Epiſtola plenè probat contra ſcribentem, deciſ.182. num.3. tom.1.
ERRATVM ſicuti fuit in vno caſu informaoda aliqua partita in libro Mercatoris, ita quoque cenſetur erratum in alijs. Rub. ad deciſ.345. n.86.tom.2.

E R R O R.

Error non poteſt præiudicium inferre veritati, deciſ.353.num.32. tom.2.
Error, quoties eſt expreſſus ſemper in eo, in quo eſt erratum, tranſactio reſcinditur, deciſ.463. n.9.tom.2.
Error eo ipſo probatur, quod conſtat, rem aliter ſe habere, quam fuit ſuppoſitum, decIſ.470.n.2.tom.2.
Error plenè, & concludenter eſt probandus, ab allegante, cum in contrarium ſit iuris præſumptio, deciſ.461. num.24. tom.2.
Error probatur eo ipſo, quod docetur, rem aliter ſe habere, deciſ. 496. n.5.tnm.2.
Error in facto proprio gratis allegatur, cum non præſumatur; deciſ.461.n.23.tom.2.
Error præſumendum eſt, ad euitandam malitiæ ſuſpicionem; deciſ.27.n.22.tom.1.
Error, vt dicatur coniunctus quid requiratur, deciſ.349. num.33. tom.2.
per Errorem ea quæ fiunt, vel ex abundantia, non attenduntur, deciſ.325.n.14.tom.2.
Errorem allegans debet illum approbare, deciſ.192. n.21.& 22. tom.1.
per Errorem, ea, quæ fiunt non nocent, deciſ.203. num.12. tom.1.
Erroris præſumptio facilè admittitur in ſenibus, deciſ.27. n.23. tom.1.
per Errorem, quando conſtat, quod aliquid fuit factum, non attenditur, deciſ.495. n.3.tom.2.
ab Errore facti, & iuris quando qnis non poſſit excuſari, deciſ. 418. n.15.tom.2.
Error In regulis Cancellariæ non præſumitur, deciſ.282. n.17.& 19.tom. 1.
ESSENTIALIS rei ſobſtantia, non autem verborum formalitas eſt attendenda, decIſ.353.n.6.tom.2.
ÆS ALIENVM, dicuntur expenſæ funeris, deciſ.241.num.26. tom. 1.
EVA plus peccauit, quam Adam, nam Adam ne turbaret delicias ſuas conſenſit in actum prohibitum. Rub. ad deciſ.192. n.142.tom.1.
ab EVENTV futuro, ea, quæ pendent, non poteſt de eis date determinata veritas, decil.471.n.29.tom.2.
EVICTA dicitur res, quando à poſſeſſore fuit ablata, deciſ.404. n.3.tom. 2.
Euicta res, quando alicui eſt, tunc licet ei redire ad primęua iura ei competentia vigore pacti, ibid.n.4.

E V I C T I O.

Euictio in bonis, quandn adhuc non dicatur commiſſa, deciſ.478. n.9.tom.2.
Euictio promiſſa ex dato, & facto ſuo tantum, non exclndit obligationem reſtituendi pretium, licet ea alia cauſa ſecuta fuerit euictio, deciſ.469.n.11.tom.1.
Euictio, dum ſecuta fuit ex culpa emptoris, ſibi imputare debet; deciſ.453.n.11.tom.1.
Euictio dicitnr promiſſa, quando quis ſe obligauit in ſe ſuſcipere omnem litem, deciſ.184.n.10.tom.1.
Euictio de æquitate ſemper debet præſtari, dum non adeſt pactum in contrarium, deciſ.453.n.14.tom.2.
Euictin vt alicui præiudicet, debent illi intimari moleſtiæ, deciſ. 53.n.7. tom.1.
Euictio, quando debeatur, quamuis proueniat ex natura rei, deciſ. 184. n.8. tom.1.
de Euictione tenetur, dans aliquid inſolutum, deciſ.148. n.26. tom.1.
Euictionem promittens ea dato, & facto ſuo tantum ſi illa ſequatur ex dato, & facto alieno, nec ad euictionem præſtandum, nec ad pretium reſtituendum tenetur, deciſ.457.n.1.& n.21.ac per totam deciſionem, tom.2.
de Euictione, quam tenet actio eumdem agentem repellit exceptio, deciſ.478.n.8.tom.2.
Euictionis iuſtitia ſtante, non eſt npus aliqua denunciatione, deciſ.404. n.5.tom.2.
per Euictionem fundi, quando non dicatur contractus cenſus effectum eſſe redimibilem, deciſ.29.n.17.tom.1.
Euictionem promittens ex dato facto ſuo tantum, ſecuta euictinne

ctione ex facto alien n, promittens tenetur ad pretij reſtitutionem, deciſ.469.n.1.tom.2.
de Euictione, quando quis non tenetur, an non teneatur quoque ad pretij reſtitutionem, ibid.n.19.
Euictioois ampla promiſſio, dum dantur bona fideicommiſſaria in dotem, quid ex ea arguatur, deciſ.150. num.43. tom.1.
Et quid ſi ſit ſimpliciter promiſſa, ibid.n.44.
Euictione ſecuta in parte, quoque illa debetur, niſi conſtet, quod emptor, niſi totum fuiſſet empturus, deciſ. 184. num. 26. tom.1.
Euictionem prætendere non poteſt, qui fuit cauſa euictionis, deciſ.53.n.9.tom.1.

E X A C T I O.

Exactio vnica, ſufficit ad obtinendam manutentionem, deciſ. 434.n.15.tom.1.
Exactiones plures continuatæ ſinè dubio probant poſſeſſionem ad fauorem exigentis, ibid.n.14.
Exactoribus ſalarium debetur iuxta laborem, deciſ.442. num.9. tom.2.

E X A M E N.

Examen præcedere debet, quando iungitur per viam conditionis, deciſ.342.n.10.& 11.tom.2.
Examen neceſſarium non eſt ad obtinendum beneficium ſimplex, vbi qois iam anteà fuerat ad ſacros ordines promotus, deciſ. 230.n.23.tom.1.
Examen teſtium etiam in Curia denegatur ex capite irreleuantiæ, deciſ.48.n.12.tom.1.
Examen in Curia facilè ſolet concedi, ibid.n.13.
Examen teſtium, ex quibus actibus pars dicatur conualidare etiamſi ipſa fuerit nu''iter citata, deciſ. 163. num.37. tom.1.
pro Examine teſtium nullitate ſananda arbitrium ceſſat, quando non intrat æquitas pro illius ſanatione, deciſ.361. num.7. tom.2.
Examinatus ſemel, licet amplius non ſit examinandus de iure communi tamen ſecus eſt ſecundum Concilium Tridentinum, quando quæritur nouus titulus, deciſ.342. num.9. tom.2.
Examinatus, & approbatus in Vrbe ad curam animarum, ſi in partibus fuit reiectum, eo ipſo dicitur conſtare de grauamine ipſi examinato in partibus illato, deciſ.60. n.12. & 13. tom.1.
Examinatus ſemel, & approbatus, quando quia iam eſt, non eſt amplius examinandus, deciſ 342.n.8.tom.2.

E X C E S S V S.

Exceſſus in ſententia plenè, & concludenter probandus venit, quia non præſumitur, deciſ.178.n.3.tom.1.
Exceſſus in ſententia cum non præſumatur inde plenè, & concludenter eſt probandus ab allegante, deciſ. 65. num.27. tom.1.
Exceſſus modicus non habetur in conſideratione, deciſ.360.n.6. tom.2.

E X C E P T I O.

Exceptio de Iure tertij, non competit alicui, deciſ.65.num.14. tom.1.
Exceptio, quando requirat altiorem, vel breuiorem indaginem, id remittitur arbitrio Iudicis, deciſ.380.n.12.tom.2.
Exceptio, quando dicatur loco libelli, deciſ. 476. num. 4. tom.2.
Exceptio detractionis legitimæ, quæ fideicommiſſario competebat, competit etiam emptori bonorum illius, deciſ.8.num.11. tom.1.
Amplia concluſionem procedere quamuis ipſe fideicommiſſarius per præcedentem donationem omnia bona fideicommiſſo ſubieciſſet, ibid.
Exceptio fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, incontinenti probata, impedit immiſſionem, & retentionem, deciſ.83. n.2.tom.1.
Exceptio non adimplementi fundata non tantum eſt in intereſſe alterius, quàm in violatione fidei ex parte non adimplentis, cum alias creditor fortè non contraxiſſet, deciſ.445. num.17. tom.2.
Exceptio firmat diſpoſitionem in non exceptis, deciſ.357.n.17. tom.2.
Exceptio contra nullitatem ſententiæ, quando eſt ſatis turbida, & dubia non eſt habenda in conſideratione ad eam annullandam, deciſ.454.n.24.tom.2.
Exceptio non iuris, quæ alias eijceretur ad petitorium ſi probetur, retardat manutentionem, deciſ. 186. num. 18. tom.1.
Exceptio in continenti probata, obſtat immiſſioni petitæ fideicommiſſo poſteriori, deciſ.139. n.3.tom.1.
Exceptio firmat regulam in non exceptuatis, dec.461.n.14.tom.2.
Exceptio cognitionis nullitatis ſententiæ, tamquam præiudicialis, cognitionem cauſæ principalis ſuſpendit, deciſ.340.n.3. tom.2.
Exceptio cognitionis nullitatis ſententiæ, tunc impedit cognitionem ſuper meritis cauſæ principalis, quando in principio iudicij fuit principaliter deducta, ibid.n.4.
Exceptio iuris tertij quamuis excluſiua iuris agentis à tertio opponi non poteſt ſi à parte intereſſata non fuit declarata, deciſ. 256.n.7.tom.1.
Exceptio, de qua in regul.8. Cancellariæ ſuffragatur tantum aduerſus reſeruationes, deciſ.329.n.14.tom.2.
Exceptio de iure tertij non poteſt opponi, deciſ.431. num.8. tom.2.
Exceptio firmat regulam in contrarium, deciſ.415. num.21. tom.2.
Exceptio generalis intelligitur ſalua conceſſione antea facta, deciſ.199. n.6.tom.1.
Exceptio nullitatis inuentarij non debet in iudicio attendi, ſed in petitorio eſt diſcutienda, deciſ.85.n.29.tom.1.
Exceptio debet eſſe de regul. deciſ.366. n.20.tom.2.
Exceptio cognitionis nullitatis ſententiæ tunc non ſuſpendit cognitionem negocij principalis quando fuit oppoſita poſt ſeruationem terminorum ſubſtantialium, deciſ. 340. num. 6. tom.2.
Exceptio, quod debeat eſſe de regula, id debet intelligi, in eiſdem terminis in quibus eſt loquitur regula, deciſ.178.num.19. tom.1.
Exceptio fideicommiſſi, non admittitur contra hæredem petentem immiſſionem, niſi ſit clarum, & liquidum, deciſ.158. n.27. tom.1.
Exceptio de iure tertij allegari non poteſt, deciſ.237.num.20. tom.1.
Exceptio ad vnum finem oppoſita, non iuuat, quo ad diuerſum, deciſ.476.n.6.tom.2.
Exceptio ſupplementi legitimæ non impedit immiſſionem fideicommiſſario, & quare, deciſ.320.n.7.tom.2.
Exceptio turbida non impedit executionem litterarum Apoſtolicarum, deciſ.389.n.23.& 24.tom.2.
Exceptio iuris tertij non admittitur ad impediendum iudicium executiuum, deciſ.301.n.20.tom.1.
Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio ſummariſſimo poſſeſſorio, deciſ.356.n.3.tom.2.
Exceptiones, contra teſtes non admittuntur in ſummariſſimo iudicio poſſeſſorio, deciſ.419.n.5.tom.2.
Exceptiones extrinſecæ, quæ opponuntur contra publicum inſtrumentum, reijciuntur ad petitorium, deciſ.482. num.5. tom.2.
Quidquid eſſet, ſi exciperetur de nullitate ipſius inſtrumenti, ibid.
Exceptiones turbidæ, & altiorem indaginem requirentes, non valent retardare executionem ſententiæ altiorem indaginem requirentes, maximè ſi petita fuerit executio, deciſ.295.n.33. & 35. tom.1.
Quod procedit etiam ſi fuerit obtenta reſtitutio in integrum, ibid. n.34.
Exceptiones requirentes altiorem indaginem non admittuntur ad retardandam manutentionem, deciſ.356. num.1. & 2. tom.2.
Exceptiones, quæ deducuntur aduerſus executionem ſententiæ, quæ tranſiuit in iudicatum, vt attendantur, quid requiratur, deciſ.295.n.59.tom.1.
Exceptiones, quæ dantur contra teſtes, vt releuent, debet eſſe iuſtificatæ, deciſ.68.n.27.tom.1.
Exceptiones omnes, quæ obſtabant defuncto, eius obſtant hæredi, deciſ.205.n.1.tom.1.
Exceptionum præſeruatiua demonſtrat ſcientiam indiuiduam exceptionis, deciſ.476.n.20.tom.2.
per Exceptionem fideicommiſſi quando non poſſit impediri executio, deciſ.174.n.10.tom.1.
Exceptionem ſuam, quilibet plenè, & concludenter tenetur probare, & omnes qualitates requiſitas, deciſ.175.n.24.tom.1.

E X C L V S I O.

Excluſio, quando non poſſit dici facta temporaliter, deciſ.297. n.4.tom.1.
Excluſio ſtatutaria vt intret ſufficit, quod fuerit datum filiæ pro dote etiam minimum quid, deciſ.207.n 18.tom.1.
Excluſio aliquorum, indicat incluſionem non expreſſorum, deciſ. 279. n.9.tom.1.
ad Perſonas duas ex pluribus ſe reſtringens, cenſetur cœteros excludere, ibid.n.10.
Excluſionis præſumptionis vſurpatio, intrat ratione loci ſubiecti Sedi Apoſtolicæ, deciſ.435.n.4.tom.2.
Cùm facilè habeatur recurſus ad Summum Pontificem, ibid. num.5.

de EXCLVDENDA negatiua ſundata in non exigentia bonorum, ſufficit aliquid eſſe poſſibile, deciſ.249. num. 29. tom.1.

EXCOMMVNICATVS.

Excommunicatus quilibet gratiam abſolotionis petere valet, ne videatur contemnere excommuoicationem, deciſ.414. num.8. tom.2.

Excommunicatus non poteſt condere ſtatutum. Rub.ad deciſ.46. n.202. declara vt n.203. tom.1.

Excommunicatus licet quis ſit tamen poteſt petere, & obtinere commiſſionem appellationis, ac illam proſequi, deciſ.414.n.5. tom.2.

EXCVSARI, quis non poteſt à diſpoſitione leg. curabit. C. de act.empt. ſub prætextu aſſerti depoſiti, deciſ.462. num.13. tom.2.

Excuſandus, quis venit, dum diligentiam adhibuit in aliquo caſu, eique mora aliena non nocere debet, deciſ.389.n.12. tom.2.

EXCVSSIO.

Excuſſio bonorum debitoris quando ſit, debent citari omnes creditores, & fideiuſſores, deciſ.202.n.24.tom.1.

Excuſſio debitoris, niſi fuerit facta cum ſuis debitis, & legitimis requiſitis, non probat debitorem eſſe inexigibilem, ibid. num.10.

Exceſſus nullitas, vitiat actum etiamſi in minimè fuerit exceſſum, deciſ.67.n.8.tom.1.

Excuſſio bonorum debitoris, vt releuet, debet eſſe rigoroſè facta per Iudicem, deciſ.202.n.23.tom.1.

Excuſſio debitoris, vt dicatur non ſoluendo, vt legitimè dicatur facta, quid requiratur, ibid.n.9.& 10.

Excuſſio principalis, ad hoc vt conueniatur fideiuſſor coniecturis etiam poteſt probari, ibid.n.2.

Excuſſio, vt dicatur validè facta, debent citari illi de cuius intereſſe agitur, deciſ.478.n.16.tom.2.

EXECVTIO.

Executio aliud eſt, ſi fiat directè, & aliud ſi indirectè, deciſ.295. n.6.& 7.tom.1.

Executio ſententiæ, ſicuti fieri poteſt, contra debitorem, ſic etiam contra illum tertium poſſeſſorem, in quem fuit res alienata lite pendente. Rub. ad deciſ.46.n.156.tom.1.

Rem litigioſam emens, tranſit eum ſuo onere, quæ concluſio eſt indubitabilis, ibid.

Executio ſententiæ latæ contra principalem debitorem, fieri poteſt contra eum; qui acquiſiuit rem ipſam litigioſam lite pendente, ibid.n.154.

Executio dicitur cœpta, quando mandatum fuit relaxatum, deciſ. 174. n.1.tom.1.

Executio aliud eſt, ſi directè fiat, & aliud ſi indirectè. Rub. ad deciſ.46. n.161. tom.1.

Executio, quando eſt facienda in rebus adiudicatis, tunc non requiritur alia citatio partis, dum ſit executio, ibidem num.162.

in Executione citatio eſt neceſſaria mandati de immittendo, ibid. num.163.

Executio, quando fuit facta poſt 10.dies, tunc nullum videt impedimentum, quod iudicati executionem valeat impedire, vel retardare, deciſ.295.n.5.tom.1.

Executio ſententiæ quando eſt facienda, licet Rota aliàs tenuerit, quod pars erat citanda, tamen ab iſta opinione iam receſſit. Rub.ad deciſ.46.n.168.& 170.tom.1.

Et maximè ſi agatur de executione ſententiæ, præuia matura cauſę cognitione, ibid.lata n.165.

Executio poteſt ex cauſa fieri in alia re, quam petita, præcedente tamen ſummaria cauſæ cognitione, deciſ.225.num.5. tom.1.

Intellige concluſionem ſaltem procedere donec res petita reſtituatur, ibid.n.6.

Executio totalis alicuius actus quando alicui eſt relicta, quid id importet, deciſ.338.n.7.tom.2.

Executio ſententiæ quando facienda venit, aſſignandus eſt terminus parti, ad effectum, vt deducat, quare ſententia exequi non debeat, ſed hoc non eſt verum. Rub.ad deciſ.46.n.158.159. & 160. tom.1.

Executio vbi petitur fieri ſuper alia re petita non habet opus noua litis conteſtatione, ſed tantum qualiquali petitione, dum illa petitur coram eodem iudice, deciſ.225.n.15.tom.1.

Executio, quando fuit cœpta, procedendum eſt ad vlteriora, vt finis tandem litibus imponatur, deciſ.174.n.2.tom.1.

Executio trium ſententiarum conformium, vt poſſit retardari requiritur iniuſtitia valdè notoria, deciſ.145. num 3. tom.1.

Executio poteſt ex cauſa fieri in alia re, quam petita, præcedente tamen ſummaria cauſæ cognitione, deciſ.225.num.5. tom.1.

Intellige concluſionem ſaltem procedere donec res petita reſtituatur, ibid.n.6.

Executio, quando eſt attentata, tunc reuocatur per viam nullitatis, dum non fuit appellatum, deciſ.295.n.3.tom.1.

Quod tamen procedit, ſi executio fuit facta intra terminum datum ad appellandum, ibid.n.4.

Executio ſententiæ, quando eſt facienda contra principalem debitorem poteſt fieri, eo non citato. Rub. ad deciſ.46. n.157. tom.1.

Et maximè ſi facienda ſit executio in re in iudicio petita, ibid.

Executio non poteſt procedi contra tertios poſſeſſores, deciſ. 98. n.6.tom.1.

Executionem non impedit tertius, dum ſciuit cauſam agitari ſuper bonis controuerſis, deciſ.190.n.10.tom.1.

pro Executione literarum cambij aliud eſt, ſi agatur, & aliud ſi tractetur de repetitione pecuniæ ſolutæ pro cambijs, deciſ.69. num.11.tom.1.

Executionem inſtrumenti à Iudice petere, aliud eſt, & aliud præſeruare ſibi viam facti ex inſtrumento competentem, deciſ. 439. n.12. tom.2.

ad Executionem rei iudicatæ impediendam, quando non iuuet aſſerere ſententiam eſſe vnicam, deciſ. 173. num.7 tom.1.

Executionis articulus, quando in iudicio fuit deductus, parteque citata, fuit benè diſcuſſus, tunc in eius executionem non requiritur alia citatio. Rub. ad deciſ.46. n.164. amplia n.166. tom.1.

ad Executionis effectum ſententia debet iuſtificari ex eiſdem actis, & non poſtea factis, deciſ.439.n.56.tom.2.

ex Executionis mandati actu contra aliquem vti poſſeſſorem executum, probatur eius poſſeſſio, deciſ.467. num.1. tom.2.

Executioni, vt mandari poſſint, ſententiæ ſupponi debet, quod ſint validæ, & iuſtæ, deciſ.114.n.4.tom.1.

Executiuè, quando proceditur, contra bona debitoris, etiam ſola actione perſonali conuenti, tunc ſi ſequatur alienatio dd. bonorum an ſit valida. Rub. ad deciſ.96. num.137.138. & 139. tom.1.

Executiuè quando contra aliquem procedi non poteſt, ſi procedatur dicitur nulliter procedi, deciſ.348. n.10.tom.2.

Executiuè non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem, deciſ.190. num.1.tom.1.

Executiuè poteſt agi contra tertium, quando in actu quolibet fuit citatus, extra cautelam Caſtrenſ. deciſ.174.n.17.tom.1.

Executor exequendo dum ſe remittit ad mandatum non cenſetur illius fines velle tranſgredi, deciſ.122.n.18.tom.1.

Executor deputatus ſuper executione vnionis, niſi omnia fuiſſent iuſtificata, non pronunciaſſet, literas eſſe iuſtificatas, deciſ.91. n.17.tom.1.

Executor Breuis non tenetur formare proceſſum, quando aliquem non tenetur citare, deciſ.465.n.15.tom.2.

Executor mixtus non poteſt deuenire ad executionem ſententiæ, niſi iudicialiter, & præuiæ cauſæ cognitionem, deciſ.370. n.6. tom.2.

Executor merus non habet facultatem concedendi remiſſoriam, deciſ.117.n.9.tom.1.

Executor Apoſtolicarum literarum licet merus alio in poſſeſſione exiſtente efficitur mixtus, & aſſumere debet partes Iudicis, deciſ.42.n.9.tom.1.

pro Executore præſumitur, deciſ.371.n.10.tom.2.

Executoriales relaxatæ in actione reali contra eos, qui in iudicio non fuerunt vocati, quid operetur, deciſ.194. num.2. tom.1.

EXEMPLVM.

Exemplum refertur de quodam Didico Hiſpano, qui propter dolorem torturæ faſſus fuit homicidium, & fuit condemnatus ad exemplarem pœnam. Rub. ad deciſ.129. n.114. tom.1.

Sed propter zelum iuſtitiæ, à Iudice fuit dilata executio, & interim repertus fuit verus auctor homicidij. Rub. ad deciſ.192. n.116.117.& 118. tom.1.

Exemplum pauendum, circa quemdam refertur, qui poſt mortem apparuit ſe inter alias cauſas, aſſerendo ſe eſſe damnatum, propter pluralitatem beneficiorum, qui retinebat. Rub.ad deciſ. 90. n.33.tom.1.

in Exemplum non debet deduci id, quod non habet omnes circumſtantias caſus, de quo quæritur, deciſ.150.n.10.tom.1.

Exempla horribilia, circa eos, qui voluerunt experiri, an cum pluralitate beneficiorum poterant ſaluari, & damnati fuerunt, quis referat. Rub.ad deciſ.90. n.32.tom.1.

Exemplo res ponitur ob oculos, deciſ.413.n.10.tom.2.

Exemplis declaratur voluntas, deciſ.47.n.7.tom.1.

Exemplis quamuis paucis, magis mouentur mentes humanæ, quam verbis plurimis. Rub. ad deciſ.217. n.241.tom.1.

E X E M P T I O.

Exemptio generalis non comprehendit exemptionem à viſitatione, deciſ.220.n.22.tom.1.

Exemptio eccleſiæ conceſſa non infert ad exemptionem perſonarum, quæ eccleſiæ adſcriptæ non fuerunt, deciſ.313.num.9. tom.2.

Exemptio generalis non comprehendit exemptionem à viſitatione, deciſ.220. n.22.tom.1.

Exemptio omnimoda ex quibus verbis deducatur, deciſ.28. n.1 tom.1.

Exemptio conceſſa ex vna parte, non licet ex ea arguere ad alteram partem, deciſ.28.0.10.tom.1.

Exemptionis priuilegium à ſolutione decimarum vbi eſt reale eximit nedum bona, verum etiam colonos, & conductores, deciſ.59.n.1.tom.1.

Exemptionis renunciare non poteſt ſine totius Capituli conſenſu, deciſ.313.n.21.tom.2.

EXIGERE generaliter obligatus nomina debitorum de illis tenetur reddere rationem ſiue exegerit, ſiue culpa propria non exegerit, deciſ.204.n.28.tom.2.

EXISTENTIÆ alicuius rei apud aliquem probata de aliquo tempore non præſumitur, & modo poſſidere, & maximè ſi ille neget talem exiſtentiam, deciſ.331.n.21.tom.2.

Exitus acta probat, deciſ.380.n.14.tom.2.

Expectatiuæ beneficiorum, tanquam inductiuæ votum captandæ mortis cum decreto irritanti prohibita ſunt à iure Canonico, deciſ.374.n.8.tom.2.

EXPEDITIONE ex literarum Prothonotariatus reſultare ſolet præſumptio iuris, & de iure quod præceſſerit mandatum, ſeu acceptatio ſupplicantis, deciſ.350.n.24.tom.2.

E X P E N S A.

Expenſæ, quæ non ſunt veriſimiles, ſunt reijciendæ, deciſ.473. n.12.tom.2.

Expenſæ aliud eſt, quod ſint modicæ quantitatis, & aliud, quod ſint magnæ, deciſ.473.n.13.tom.2.

Expenſæ aliquæ factæ per Tutores, vt veniant admittendæ quid ſit oſtendendum, deciſ.410.n.12.13.14.& 15.tom.2.

Expenſæ factæ, pro acceſſu Iudicis ad locum differentiæ dicuntur iudiciales, quare debent refici, deciſ.168.num.13. tom.1.

Expenſæ voluntariæ, non debent in calculum referri, deciſ.343. n.28.tom.2.

Expenſæ pro ſalario Organiſtæ non ſunt ponendæ ad diminuendum valorem beneficij, cum ſint voluntariæ ſaltem reſpectu quantitatis, ibid.n.29.

Expenſæ ceræ Candeloræ, an ſint ponendæ in conſtituendo valore Epiſcopatus, ibid.n.30.

Expenſæ incertæ, & variabiles non ſunt ponendæ ad conſtituendum verum valorem beneficij, ibid.n.31.

Expenſæ, quod minus eſt reficiendæ ſunt meliorantI, deciſ.188. n.27.tom.1.

Expenſæ vtiles, factæ poſt denunciationem, ne fiant non deducuntur, & qui hanc cautelam, deciſ.188.num.31.32. amplia id, quando denunciatio eſt iudicialis, n.33.tom.1.

Expenſæ funerum, ſunt taxandæ inſpecto tempore ſolutionis non autem de tempore reſtitutionis fideicommiſſi, deciſ.241. n.27. tom.1.

Expenſæ, quando dicantur vtiles, deciſ.438.n.65.tom.2.

Expenſæ, factæ in Iudicio attentato, ſunt reficiendæ, deciſ.71. n.14.tom.1.

Quæ tamen expenſæ ſunt probandæ, alias non debentur, ibid. num.15.

Expenſæ factæ poſt quam fuerunt commiſſa attentata ſunt reficiendæ, ſed quidem à die attentatorum, ſed non à die motæ litis, ibid.

Expenſæ in exigendo aliquando æquant ſortem, deciſ.473.n.30. tom.2.

Expenſæ illæ dicuntur neceſſariæ, quæ ſi non fuiſſent factæ, aut res perijſſet, aut deterior facta fuiſſet, deciſ. 438.n. 64.tom.2.

Expenſæ voluptariæ, & inutiles non ſunt reficiendæ, deciſ.188. n.26.tom.1.

Explicitè, id quod fieri non poteſt, multò magis fieri nequit implicitè, deciſ.430.n.6.tom.2.

E X P R E S S I O.

Expreſsè nominatus dicitur ille de quo verè teſtator intellexit, deciſ.266.n.8.tom.1.

Expreſſio generalis tunc habetur pro ſpeciali, quando tantum in vna ſpecie poteſt verificari, ſi tamen ea ſpecies ſit ſimplex non habens formam. Rub. ad deciſ.90.n.284.tom.1.

Secus verò ſi habeat formam, prout ſunt conſtitutiones conciliares, cum omnes habeant clauſulam derogatoriam. Rub. ad deciſ.90. n.285.tom.1.

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, deciſ.69.num.36. tom.1.

Expreſſio æquipollet, quod ex verbis colligitur, deciſ.74. num.8. tom.1.

Expreſſio alicuius rei, quid denotet in non expreſſis, deciſ.28. n.12.tom.1.

Expreſſio aliqua ſi fuerit facta ad maiorem cautelam non immutat naturam præcedentis diſpoſitionis, deciſ.166. num.26. tom.1.

Expreſſio generalis, quando habeatur pro ſpeciali. Rub. ad deciſ. 90. n.257.tom.1.

Expreſſio generalis, quod habeatur pro ſpeciali, quando talis expreſſio ad vnicum tantum caſum poteſt referri, id non procedit naturaliter, ibid.n.258.& 259.

Expreſſio eorum, quæ ſi tacita eſſent, gratiam viciarent, nullatenus diſpenſationem operatur, ibid.n.100.

Expreſſio valoris beneficij etiam ſucceſſoribus ſuffragatur, deciſ. 256. n.11. tom.1.

Expreſſio in vna parte arguit contrariam diſpoſitionem in non expreſſis, deciſ.352.n 25.tom.2.

Expreſſio ea, quæ minimè ſunt non ſunt attendenda, deciſ.280. n.10.tom.1.

Expreſſum id dicitur ſi in eo, tantum ipſa diſpoſitio verificari poteſt, deciſ.353.n.26.27.28.& 29.tom.2.

ab Expreſſo, quod reſultat in etiam expreſſum rectè dicitur, deciſ. 338.n.15. tom.2.

pro Expreſſo habetur in contractu quod fuit in illius executione obſeruatum, deciſ.352.n.22.tom.2.

E X T E N S I O.

Extenſio de perſona ad perſonam in ſtatutis non admittitur deciſ.207.n.21.tom.1.

Amplia, quod nec etiam de caſu ad caſum, deciſ.207. n.22. tom.1.

Extenſio non admittitur in materia ſtatutaria, contra leges contrarium diſponentes, in præiudicium tertij, deciſ.406.n.37. tom.2.

Extenſio fieri debet ad familias teſtatoris, quæ ſint eiuſdem ſpeciei quas ipſe ſpecificauit, deciſ.61.n.7.tom.1.

Extenſio in fideicommiſſis licet aliquando fiat ad caſus ſimiles, numquam tamen fit ad diſſimiles. Rub. ad deciſ.320. n.121. tom.2.

Extenſio non debet fieri ad ea, de quibus non fuit actum, nec partes egerunt, vel ſenſerunt, deciſ.436.n.12.tom.2.

Extenſio in fideicommiſſis eo fortius ceſſat, quando tractatur de extenſione de perſona ad perſonam. Rub. ad deciſ.320. n.82. tom.2.

Extenſio in fideicommiſſis faciliùs admittitur de caſu, ad caſum, quam de perſona ad perſonam, ibid.n.83.

Extenſio in fideicommiſſis nullo modo admittitur, quando clarè apparet de mente defuncti ſpecialiter in aliquo caſu diſponendo, ibid.n.85.

Extenſio non admittitur in exorbitantibus de vno caſu ad alium. Rub. ad deciſ.150. n.18. tom.1.

EXTINCTIO debiti probatur per ſolutionem factam in vim ordinis debitoris, deciſ.256.n.15.tom.1.

EXTINGVENS proprium debitum non poteſt pro illo aliquam prætendere retentionem, aut iurium ceſſionem reportare, deciſ.211.n.8.tom.1.

E X T R A N E V S.

Extraneus præferri non poteſt in conſtructione Eccleſiæ Innito domino fundi, deciſ.217.n.22.tom.2.

Extraneos, quando quis inſtituit, & ſubſtituit ſub conditione, ſi ſine liberis, videatur voluiſſe pro eorum dotibus, quod alienetur fideicommiſſum, deciſ.438.n.16.tom.2.

Extraneos veriſimile non eſt, quod quis proprijs conſanguineis voluerit præferre, deciſ.413.n.21.tom.2.

EXTRAIVDICIALIS appellatio etiam operatur vt omnia geſta contra, & poſt illam ſubiaceant vitio attentatorum, deciſ. 219.num.2.tom.1.

F

FAbius Romanus Conſul cum vidiſſet ſuum patrem ſibi obuiam equitantem, ſtatim miſit nuncios, vt de equo deſcenderet, quod ſtatim lubenti animo obtemperauit, & filium laudatus eſt. Rub.ad deciſ.217.n.246.tom.1.

Fabrilia tractant Fabri. Rub.ad deciſ.192.n.46.tom.1.

Fabuloſitas omnis à Græcia deriuauit. Rub. ad deciſ.192. n.41. tom.1.

Facere coactè, vel timore coactionis pati paſſu ambulant. Rub.ad deciſ.254. n.338.tom.1.

Facere vltra quam, quis non reperitur obligatus, nemo præſumitur voluiſſe facere, deciſ.413. n.81.& 82.tom.2.

in Fa-

in Facilitate notitiæ videndi reſcripta , conſiſtit diſtinctio illa, quando monitorium exequitur in Curia , vel extra Curiam, deciſ.264. n.24.tom.1.

FACTVM.

ad Factom præciſum præſtandom tunc multo quis cogi poteſt, quando interuenit iuramentum , deciſ.284.n.35.tom.1.
Factum promiſſum, quando impoſſibile eſt, quod quis poſſit præſtare, tunc locus eſt prælationi intereſſe, deciſ.284. num.37. tom.r.
Et qualiter ſit facienda taxatio, ibid.n.38.
Factum ipſum cum non præſumatur , ideoque probandum venit, deciſ.292.n.3.tom.1.
Factum , cum ſit quid facti probandum venit, per allegantem. Rub. ad deciſ.320.n.4.tom.t.
Factum nudum non attenditur vt quis dicatur prohibitus aliquid faciendi , ſed requiritur actus iudicialis , deciſ.471. num.40. tom.2.
Factum præualet, ac potior eſt verbis, deciſ.353.n.39.tom.2.
Factum poſterius generale, & dubium intelligitur ſecundum ordinationem præcedentem , deciſ.303.n.36.tom.r.
Factum maioris partis eſt attendendum, & non minoris, deciſ. 337. n.14.tom.2.
Factom Principis reputatur factum DEI . Rub. ad deciſ.217. tom.r.
Factum tunc dicitur voluntariè geſtum, quando fuit factum motu proprio, & ad nullius petitionem . Rub.ad deciſ.254.n.354. tom.1.
Factum præſumitur , quod fieri ſolitum eſt , dum non apparet de contrario, deciſ.208.n.13.tom.r.
Factum , quando ſit occultum , vt fallere poſſit hominem etiam magnæ prudentiæ , & ſagacem , deciſ. 82. num. 4. & 15. tom.r.
Factum id intelligitur , quod conuenit naturæ actus , deciſ.413. n.83.tom.2.
Fuctum nudum poſſeſſionis in ſummariſſimo poſſeſſorio tantum attenditur, deciſ 339.n.27.tom.2.
Factum, quando eſt notabile, tunc veriſimiliter procurator præſumitur certioraſſe ſuum principalem, deciſ.353. n.40. & 41. tom.2.
Factum anteceſſoris , quando non præiudicet ſucceſſori , deciſ. 419. o.8.tom.2.
ad Factum præciſè præſtandum quando quis cogi non poſſit , deciſ.284.n.31.tom.1.
ad Factum præciſè præſtandum , quando quis eſt obligatus , cogi poteſt ad id per retentionem perſonæ , deciſ.284. num.33. tom.2.
Item etiam capris pignioribus , & multa indicta , qunties id æquiras ſuggerit, ibid.n.34.
Facta ad vnum effectum non teleuant , quo ad diuerſum , deciſ. 478. n.10. tom.2.
Facta Principis ſatis ſuperque vigent ſubditos. Rub.ad deciſ.217. n.244.tom.1.
Facta eodem die, ac loco cenſentur facta eodem contextu, ad euirandam actus nullitatem, deciſ.340.n.15.tom.1.
Facti viam, quam quis habebat, non dicitur quis reliquiſſe, ſi tantum à Iudice inuocauerit aſſiſtentiam ſuæ ſamiliæ , deciſ.439. n.10.tom.2.
Facti fundamentum non ſtat in opinione. Rub.ad deciſ.90.n.272. tom.1.
ex Factis aliquorum particularium non poteſt inferre præiudicium iuri aliorum, & publico, deciſ.480.n.37.tom.2.
in Factis contra legem , ſi non valet , quod ago , vt ago , non valet , quod valere , vt valere poteſt. Rub. ad deciſ.56. num.14. tom.r.
Facto alterius nemo debet prægrauari , deciſ. 439. num.16. tom.2.
Facto , quando obſtat præceptum ſuperioris tunc inualidum eſt , deciſ.90. n.1.tom.1.

FACVLTAS.

Faenltas accipiendi pecunias ad cambium conditionaliter alicui data, vt ſuum operetur effectum , quæ probari debeant , deciſ. 224.n.2.tom.1.
Facultas impertita Punctatori ſeu Cenſori , quod poſſint denegare diſtributiones quotidianas delinquentibus , vel abſentibus , dicitur potius ſimplex ſubtractio, quam præeminentia ſeu poteſtas mulctandi, deciſ.257.n.9.tom.1.
Facultas alieoandi in diuiſionis inſtrumento conceſſa refertur ad ſolam diſpoſitionem communionis , non autem importat remiſſionem fideicommiſſi , & quando , deciſ. 240. num.4. tom.r.
Facultas alienandi per diuidentes ad inuicem conceſſa nihil operatur ſi nuſquam fuerit ad actum deducta , deciſ.240.num.5. tom.1.
Facultas ſiue à lege , ſiue ab homine data eatenus conſumitur , quatenus acutus validè , & vtiliter geratur , deciſ.210.n.37. tom.r.
Facultas diſponendi hæredi conceſſa tamquam iocompatibilis, cum antecedenti fideicommiſſo, illius remiſſionem inducit , deciſ.206.n.1 tom.1.
Facultas conceſſa alicui , non iure proprio , ſed tamquam miniſtro in vnico actu , conſumitur , deciſ. 358. num.5. tom.2.
Facultas diſponendi de titolo feudi ad eum ſpectat , qui illius domioium obtinet , deciſ.100. n.4.tom.r.
Facultas percipiendi emolumenta in terminis feudorum differt à Dominio feudi, deciſ.100.n.15.tom.t.
Facultas alienandi in inſtrumenro diuiſionis conceſſa reſtringitur ad bona libera, ſi diuiſio & bona libera, & fideicommiſſaria cootinebat, deciſ.240.n.3.tom.1.
Facultas ingrediendi poſſeſſionem propria auctoritate , reſtringitur ad caſum immediatè præcedentem , deciſ.146. num.3. tom.1.
Facultas diſponendi ſi fuit conceſſa non ſolum primis , ſed etiam vlterioribus hæredibus importat remiſſionem fideicommiſſi tam in vita, quàm in morte, deciſ.206.n.5.tom.r.
Facultas accipiendi pecunias ad cambium conditionaliter alicui data, vt ſuum operetur effectum, quæ probari debeant , deciſ. 224. n.2.tom.1.
Facultas diſponendi alicui competens ad ſucceſſorem non tranſit ſi ille diſponere debebat, nunquam ea fuit vſus, deciſ.35.n.4. tom.r.
Facultas ingrediendi poſſeſſionem bonorum hypothecarorum , pro obſeruantia contractus eſt ſufficiens ad obtinendam aſſociacionem, deciſ.373.n.25.tom.2.
Facultas alienandi , quando alicui eſt conceſſa , ſi ipſe non alienauerit, alienare poſſunt hæredes, deciſ.240. num.15. tom.1.
de Faeultatis alicui tributæ validitate dubitari non poteſt quoties noo ſumus in materia prohibita , vel ſuſpecta , deciſ.38. n.9.tom.r.
ſub facultate generali alicui conceſſa non continentur ea, quæ maius continent incommodum , deciſ.r. n.8.tom.1.
Facultatem , quando quis habet concedendi officium ad nutum , poteſt tali priuilegio renunciare, & concedere tale officium ad vitam , deciſ.339.n.9.tom.2.
Facultatem habens diſponendi an per inſtitutionem hæredis diſpoſuiſſe dicatur, deciſ.206.n.7.tom.r.
Facultatem habens capiendi poſſeſſionem hæreditatis propria auctoritate, id intelligitur factis detractionibus, deciſ.293.n.9. tom.r.
Falliti à communiter accidentibus ſunt doloſi . Rub. ad deciſ. 192. n.181.tom.r.
contra Fallitos doloſos, tamquam contra graſſarores, & latronos æris, & ſanguinis alienis remota miſericordia eſſet irruendum. Rub. ad deciſ.192. n.232.rom.r.

FALSITAS.

Falſitas committitur , ſubſtituendo aliquem vigore mandati inſufficientis, deciſ.472. n.22.tom.2.
Falſiras partitæ libri baptiſmatum , ex quo penitus excludatur , deciſ.279.n.58.tom.1.
Falſiraris omnis ſuſpicio ceſſar , quando non apparet de aliquo intereſſe, ibid.n.53.
Falſitatis ſola ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate , ibid. num.40.
Falſitatis defectus ſuppletur ex pluribus coniecturis , ibid. num.41.
pro Falſitate vnica fabricanda præſumendum non eſt , quod tot aliæ fiant falſitates, deciſ.43.n.29.tom.r.
Falſi ſuſpicio in ciuilibus , quatenus habeator pro falſitate, deciſ. 279.n.42. tom.r.

FAMA.

Fama non probatur niſi ſit antiqua , & completa ante motam litem, deciſ.43.n.37.tom.r.
Fama probatur ex eounciatiuis, deciſ.321.n.47.tom.2.
Fama Iuriſpatronatus, quod ad aliquem pertineat, ex quibus probetur , deciſ.19.n.7.& 8.tom.1.
Fama bona accuſati tollit omne iudicium ſiniſtrum. Rub.ad deciſ. 345. o.62.tom.2.
Fama bona , non ſolum facit iudicium , & præſumptionem innocentiæ pro accuſato, verum abſtergit oebulas, & præſumptiones contra ipſum, ibid.n.63.
Fama acquiſita facilè conſeruatur , extincta verò , non ita facilè iterùm acquiritur. Rub.ad deciſ.345.n.59.tom.r.
Fama Iuriſpatronatus, quod ad aliquem pertinear, ex quibus probetur , deciſ.19.n.7.& 8.tom.1.
Fama bona facilè operatur , vt præſumatur in bonam partem . Rub.ad deciſ.345.n.60.tom.2.
Fama bona eſt theſaurus inæſtimabilis, & ſicut lilium dans ſuanita-

ſuauitatem odoris: Rub. ad deciſ.345.n.75.tom.2.
Fama mala ſicuti omnia deſtruit, ita bona operatur, vt omnia in bonam partem ſumatur, ibid.n.74.
Famam bonam, quilibet quærat conſeruare. Rub. ad deciſ.345. n.56.tom.2.

F A M I L I A.

Familla, quando indefinitè vocatur, perpetuò dicitur vocata quonſque durat, deciſ.38. n.10.tom.1.
Et hoc præſertim in fideicommiſſo tranſuerſali, Ibid.
Familiæ plures, ſi vti ſingulæ prætendant iuſpatrònatus, non cadit tunc præſumptio vſurpationis, deciſ.321. n.5. tom.2.
Familiæ nomine qui veniant, deciſ.47.n.9.tom.1.
Familiaritatis ritulo, quando quis poſſediſſe præſumatur, deciſ. 268. n.3. tom.1.
Famulis omnibus Clerici ſuffragatur exceptio Clericalis, deciſ. 337.n.17.tom.2.
Fatuitas potius præſumenda eſt, quam donatio. Rub. ad deciſ. 56.n.67.tom.1.
Donatio non conuenit viro prudenti, ibid.
Fauor piæ cauſæ eſt latiſſimè interprætandus, & quando. Rub. ad deciſ.320. n.128.tom.2.
Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare, deciſ.405.n.26.tom.2.
Fauori ſuo, quis poteſt renunciare, deciſ.107.n.6.tom.1.
Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare, deciſ.291. num.18. tom.1.
Fauori pro ſe introducto, quilibet poteſt renunciare, deciſ.109. n.2.tom.1.
de Fauore piæ cauſæ, & diuini cultus, numquam præſumitur materia facultatiua, deciſ.103.n.9.tom.1.
ad Fauorem alicuius non poteſt dici aliquid reſeruatum, ſi id potius ei noceat, deciſ.278.n.12.tom.1.
ad Fauorem alicuius, ſi aliquid fuerit diſpoſitum intelligitur ipſo volenre, non autem eo inuito, deciſ.377.n.11.tom.2.
FECISSE, id quis non præſumitur, quod non poterat facere, deciſ.146.n.34.tom.1.
FEDERICVS Imperator cum ab aliquibus conuicijs eſſet laceratus, & ab amicis incitatus, quid ioſiacto animo reſpondit. Rub.ad deciſ.217.n.296.tom.1.
FELICITATIS culmen in quo conſiſtat. Rub.ad deciſ.21. n.90. tom.1.
Felicitatis eſt, poſſe, quantum quis velit, ſed magnitudinis eſt velle, quantum poteſt. Rub.ad deciſ.217.n.23.tom.1.

F OE M I N A.

Fœmina quamuis nupta in aliena familia, tamen dicitur agnata, deciſ.267.n.1.tom.1.
Fœmina per ſtatutum excluſa habetur pro extranea, deciſ.383. n.20.tom.2.
Fœmina facit deficere conditionem, ſi ſine filijs quamuis habita fuerit ratio conſeruandæ agnationis, ſi hæc reſtricta fuerit ad terminos præcedentibus ſubſtitutionis, deciſ.188. num.6. tom.1.
in Fœmina ceſſat ſpes conſeruandi agnationem, deciſ.387.n.10. tom.2.
Fœminæ etiam veniunt appellatione cippus, deciſ.139. num.2. tom.1.
Fœminæ in fideicommiſſo non poſſunt ſuccedere, ſi teſtator eas perpetuò excluſit, deciſ.133.n.21.tom.1.
Fœminæ, quando fuerunt vocatæ in futurum remotiſſimum euentum, qualis dicatur fuiſſe mens teſtatoris, deciſ.402.n.15. tom.2.
Fœminæ cenſentur prohibitæ ſuccedere in fideicommiſſo ſi expreſsè Teſtator prohibuit alienationem bonorum vt bona conſeruarentur in cippo, deciſ.139. n.10.tom.2.
Fœminæ nuptæ communiter non nominantur, de domo patris, ſed mariti, cuius vtuntur inſignibus, deciſ.385. num.38. tom.2.
Fœminæ quando non excluduntur, non præſumitur habita ratio conſeruandæ agnationis, deciſ.449.n.2.tom.2.
Fœminæ vna cum filijs admittuntur ad ſucceſſionem paternam, & hoc de Iure communi, deciſ.106. n.1.tom.1.
Fœminæ tunc multò magis ſunt admittendæ ad fideicommiſſum dum ſemel atque iterùm fuerunt vocatæ, deciſ.402. num.30. tom.2.
Fœminæ cenſentur à fideicommiſſo excluſæ, ſi filij maſculi ſuerint in conditione poſiti non quidem ſimpliciter, ſed tanquam legitimi, & naturales, & repetita dicta qualitate illos diſpoſitiuè vocauit, deciſ.139.n.9.tom.1.
Fœminæ non valent conſeruare agnationem, deciſ.102. num.34. tom.1.
Fœminæ ſub quibus verbis propriè contineantur, deciſ.133.n.15. tom.1.
Fœminæ non poſſunt niſi temporaliter conſeruare agnationem, ibid. n.8.
Fœminæ, quando in fideicommiſſo videantur ſubſtitutæ maſculis, ibid.n.25.
Fœminæ dicuntur agnatæ quamuis nuptæ extra familiam, deciſ. 266.n.3.tom.1.
Fœminæ non poſſunt conſeruare agnationem, & familiam, deciſ. 133.n.3.tom.1.
Fœminæ, cum habeant originem à domo ſui patris dicuntur de illius domo, & comprehenſæ dicuntur in fideicommiſſo, deciſ. 385. n.35. tom 2.
Fœminæ remanent in totum excluſæ etiam à iure patronatus vbi in illius reſeruatione fuit contemplata agnatio, deciſ.258. n.8. tom.1.
Fœminæ, ſunt finis familiæ, deciſ.438.n.21.tom.2.
Fœminæ non cenſetur vocatæ in teſtamento nunquam de eis fuit facta mentio, ſed tantum earum primogeniti maſculi, deciſ.108.n.30.tom.1.
Fœminæ, iura ſanguinis retinent, & agnationem conſeruant eo modo, quo poſſunt quamuis in aliena familia nupta, deciſ.133. n.12.tom.1.
Fœminæ vt excludantur à fideicommiſſo, ſufficit quod à principio ſint vocati filij maſculi, licet poſteà non fuit facta mentio maſculinitatis, deciſ.285.n.42.tom.2.
Maſculinitatis qualitas ſemel expreſſa, ſemper repetita cenſetur, ibid.n.43.
Fœminarum vocatio repugnat directè voto conſeruandæ agnationis, deciſ.241.n.5.tom.1.
Fœminas à fideicommiſſo ſi teſtator excluſerit, cenſetur illud agnatitium, quamuis illis conſtituerit dotem, deciſ.139. n.8. tom.1.
Quia non inde cenſetur eas excluſiſſe propter dotem, ſed quia bona conſeruarentur in agnatione, ibid.n.8.
per Fœminas non conſeruatur agnatio, cum in eis finiatur dicta agnatio, deciſ.383.n.3.tom.2.
FERDINANDVS Imper. I. mire delectabatur Horologijs affabrefactis, ac ſonantibus. Rub. ad deciſ.254. n.375. tom.1.
Ferdinandus Imp. I. cum quadam die tabulam magnam impleuiſſet horologijs canoribus, eamque oſtendidit ſuis Aulicis, & cum vnus ex eis, horologium furatus ſuiſſet, quid ei acciderit, ibid.n.376.377.378.& 379.
FEVDATARIVS, nec per ceſſionem, nec per quamcumq; aliam alienationis ſpeciem, feudum alienare valet, deciſ.100. n.3. tom.1.

F I C T I O.

Fictio non extenditur, quando eadem ratio non militat in caſu extenſo, deciſ.117.n.19.tom.1.
Fictio legalis poſtliminij, id quod operatur multò magis debet operare realis declaratio, deciſ.32.n.39.tom.1.
Fictio non habet locum niſi in caſu expreſſo, deciſ.117. num.17. tom.1.
Eoque magis quando fictio, ſeu priuilegium tendit in diminutionem cultus diuini, & præiudicium Eccleſiæ, ibid.n.18.

F I D E I C O M M I S S V M.

Fideicommiſſum, quando iam eſt expiratum, bona remanent libera, deciſ.161.n.4.tom.1.
Fideicommiſſum, quod in totum euertatur, quando non præſumitur teſtatorem voluiſſe id, deciſ.152.n.29.tom.1.
Fideicommiſſum, vt dicatur expiratum, debet probari mors omnium vocatorum, deciſ.161.n.7.tom.1.
Fideicommiſſum, quando dicatur expiratum, deciſ.255.n.46.& 47.tom.1.
Fideicommiſſum non arguitur à ſola oneris impoſitione, deciſ. 407.n.22. tom.2.
Fideicommiſſum ſi debeatur alicui, non ex verbis teſtatoris, ſed ex interpretatione, & ſic non ex verbis, ſed ex coniecturis, & hoc caſu à quo tempore debeantur fructus, deciſ.318. n.35. tom.1.
Fideicommiſſum cenſetur inductum ex expreſſa prohibitione alienationis, deciſ.391.n.4.tom.2.
Fideicommiſſum, ſi ſit à patre relictum pupillo, eidem debetur legitima, & Trebellianica, deciſ.147.n.29.tom.1.
Fideicommiſſum non dicitur ſucceſſiuum, quando non habuit Teſtator rationem conſeruandæ agnationis, deciſ.456. n.5. tom.2.
Fideicommiſſum, quando fuit factum in contractu, tunc ſtrictior fieri debet interpretatio, deciſ.401.n.26.tom.2.
Fideicommiſſum ad ſe ſpectare non eſt veriſimile, quod quis ignorauerit, ſtante curſu longi temporis, deciſ.451. num.6. tom.2.
Fideicommiſſum factum ad fauorem familiæ & agnationis ſemper durat, dum adſunt de tali familia, deciſ.2. num.23. tom.1.
Et hoc quantumuis eſſet vnus tantum, ibid.n.24.
Fideicommiſſum factum in contractu cum retineat naturam vltimæ vo-

mæ voluntatis, poteſt quandocumque reuocari, deciſ.334. num.14.tom.2.
Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum inter omnes deſcendentes, quando dicatur inductum, deciſ.465. num.1. tom.2.
Fideicommiſſom, vt inducatur neceſſariò requiritur voluntas teſtatoris, & actus ipſe, denotans iſtam ſuam voluntatem, Rub. ad deciſ.320.n.56.tom.2.
ad Fideicommiſſum, quando quis eſt vocatus, vti hæres patris, non dicitur ex propria perſona vocatus ad illud, deciſ.362.n.8. tom.2.
Fideicommiſſum eo magis dicitur inductum, ſi fuerit factum per ſeparatam orationem, deciſ.378.n.3.tom.2.
Fideicommiſſum, quando dicatur ſtare independenter ab aliqua diſpoſitione, ibid.n.4.
Fideicommiſſum, quando fuit factum pro conſeruatione familiæ, & agnationis, tunc ſub nomine filiorum, nepotum, deſcendentium non veniunt fœminæ, deciſ.133. n.2.declara, vt n.5.& 6.tom.1.
Fideicommiſſum ſucceſſiuum inter ſuſtitutos, quando dicatur conſtitutum, deciſ.255.n.33.& 34.tom.1.
Fideicommiſſum conceptum ſub conditione, ſi hæres ſine filijs deceſſerit expirat per obitum eius cum filio, deciſ.139.num.52. tom.1.
Fideicommiſſum aliud eſt quod ſit perpetuum, & aliud ſi ſit ad tempus, deciſ.415.n.30.tom.2.
Fideicommiſſum eſt onus, ideoque tamquam onus alienum deducitur, deciſ.271.n.17.tom.1.
Fideicommiſſum aliud eſt, dum controuertitur de eius exiſtentia, & aliud ſi de eiuſdem perpetuitate, deciſ.407. num.30. tom.2.
Fideicommiſſum impoſitum ſuper legitima tenet, ſi filij tali oneri aſſentiant, deciſ.387.n.60.tom.2.
Fideicommiſſum firmom remanere non poteſt etiam quod primi hæredes non alienauerint, ſi ſecundi alienare poſſunt, deciſ. 206. n.6.tom.1.
Fideicommiſſum, & alienationis permiſſio poteſt eſſe ſimul, quia cenſetur vnum ſubordinatum alteri, & conditionaliter conceptum, ſi non fuerit alienatum, deciſ.481. num. 14. tom.2.
Fideicommiſſum abſit, vt extendatur, quando verba teſtatoris clarè repugnant. Rub. ad deciſ.320. n.106.tom.2.
Fideicommiſſum regulariter eſt odioſum, & oneroſum, ibid. num.5.
Fideicommiſſum, cum contineat onus ideò à legitima procul reijcitur, ibid.n.6.
Fideicommiſſum inducit votum captandæ mortis, ibidem num.7.
Fideicommiſſum, dum tollit libertatem alienandi dicitur odioſum. Rub. ad deciſ.320.n.15.tom.2.
Fideicommiſſum non præſumitur, ſed ſeuerius probandum, ibid. num.16.
Fideicommiſſum, quando reſtituitur, ſunt detrahenda legata à fideicommittente relicta, & ab hærede ſoluta, deciſ.541.n.28. tom.1.
in Fideicommiſſi reſtitutione non ſunt detrahenda, quæ non fuerunt relicta vnica vice, ſed annuatim, cum ſint ſoluenda ex fructibus hæreditatis, deciſ.541.n.29.tom.1.
Fideicommiſſum, quaodo reſtituitur filius debet detrahere legitimam, & Trebellianicam, ibid.n.30.
Fideicommiſſum non habet locum, niſi illud oculariter legatur. Rub. ad deciſ.320. n.37.tom.2.
Fideicommiſſum in perpetuum dicitur conſtitutum per illa verba. Non eſſendo, &c. deciſ.406. n.5.tom.2.
Fideicommiſſum conſtitutum, pro conſeruandis bonis in familia dicendum eſt, quod ſit fauorabile, deciſ.83. num.28. tom.1.
Quod multò magis procedit, ſtantibus verbis prægnantibus geminatis, vniuerſalibus, & negatiuis, ibid.n.29.
Fideicommiſſum, quando dicatur inductum ne dum in caſu contrauentionis, ſed etiam in caſu mortis, deciſ.83.n.5. tom.1.
Fideicommiſſum ad fauorem alicuius factum, non debet ei deſeruire de vento, ibid.n.23.
Fideicommiſſum, quando quis agnonit, cenſetur agnouiſſe cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.318.n.7.tom.1.
Fideicommiſſum conſtituens, ſi aliquid addat rei vinculatæ, acceſſoriæ, cenſetur voluiſſe facere additamentum fideicommiſſo, deciſ.125.n.16.tom.1.
Secus tamen eſt in additamento facto ab hærede grauato, ibid. num.17.
Fideicommiſſum vt dicatur inductum in contractu, debent, etiam concludentes coniecturæ adeſſe, prout in vltimis voluntatibus, deciſ.401.n.28.tom.2.
Fideicommiſſum appoſitum ſuper legitima, tenet in eo, quod bona excedunt legitimam, deciſ.387.n.59.tom.2.
Fideicommiſſum non poteſt dici inductum, niſi verba ſint clariſſima. Rub. ad deciſ.320.n.36.tom.2.
Fideicommiſſum, vt dicatur inductum verba debent eſſe ita clara, vt neceſſario illud inferant, ibid.n.36.
Fideicommiſſum, quando eſt vniuerſale, tunc hæres ob omiſſionem inuentarij non amittit legitimam, deciſ.399. n.25. tom.2.
Fideicommiſſum, quando eſt particulare, tunc hæres non conficiens inuentarium amittit legitimam, ibid.n.26.
Fideicommiſſum factum in caſu non natiuitatis filiorum expirat illis natis, etiam ſi ſubſtitutio ſit facta ad fauorem deſcendentium, deciſ.84.n.19.tom.1.
Fideicommiſſum non extenditur ad iuſpatronatus, deciſ.289. n.21.tom.1.
Fideicommiſſum, quando non eſt perpetuum, & abſolutum, tunc ſi primus hæres moritur cum Filijs expirat, deciſ.385. n.15. tom.2.
Fideicommiſſum, quando fuit apertum ad fauorem minoris, tunc lex interpellat poſſeſſorem ad reſtituendum bona fideicommiſſaria, deciſ.318.n.30.tom.1.
Fideicommiſſum ne extendatur facienda eſt interpretatio cum ſit odioſum, deciſ.437. n.36.tom.2.
Fideicommiſſum dum remanet firmum, & illæſum non poteſt dici, quod deſtruitur. Rub. ad deciſ.150.n.23.tom.1.
Fideicommiſſum pendens, nec purificatum non dicitur æs alienum, cum non adhuc debeatur, deciſ. 55. num. 33. tom.1.
Fideicommiſſum, quod ſit particulare, & diuerſum à generali fideicommiſſo, quando non poſſit dubitari, deciſ.83. n.16. tom.1.
Fideicommiſſum, quando dicatur purificatum ad fauorem alicuius, deciſ.77.n.1.tom.1.
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur conditione non purificata, deciſ.34.n.11.tom.1.
Fideicommiſſum abſolutum teſtator cenſetur voluiſſe conſtituere, dum digreſſus fuit ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ. 391.n.11.tom.2.
Fideicommiſſum non poteſt alienari in præiudicium vocatorum. Rub. ad deciſ.150. n.5.tom.1.
Fideicommiſſum cenſetur voluntarium reſpectu congruæ donationis mulierum deſcendentium, deficientibus bonis liberis, deciſ.150.n.33.tom.1.
Fideicommiſſum non eſt extendendum ad præſumpta affectione teſtatoris, erga aliquam domum, deciſ.437. n.40. tom.2.
Fideicommiſſum dum eſt relictum alicui, ſi hæres deceſſerit ſine filijs, ſi ille moriatur cum liberis expirat fideicommiſſum, deciſ.401. n.1.tom.2.
Fideicommiſſum factum in contractu, in dubio dicitur retinere naturam vltimæ voluntatis niſi forma actus præciſè repugnet, deciſ.334.n.16.tom.2.
Fideicommiſſum initum in contractu, an retineat naturam vltimæ voluntatis, dubium eſt, ibid.n.17.
Fideicommiſſum ſucceſſiuum in deſcendentia maſculina Teſtatoris, ex quibus verbis dicatur conſtitutum, deciſ.362. n.1. tom.2.
Fideicommiſſum, quando ſemel eſt extinctum, propter conſtitutionem dotis, amplius non reuiuiſcit, deciſ.438. num.70. tom.2.
Fideicommiſſum, quando iam purificatum eſt ad fauorem alicuius, tunc ſuper eo ferti non poteſt ſcientia, niſi eo citato, deciſ.139.n.58.tom.1.
Quidquid eſſet dicendum, ſi purificatio fideicommiſſi dum veneraт, &c. ibid.n.29.
Fideicommiſſum ex verbis denotantibus tractum ſucceſſiuum ſolet induci, deciſ.327.n.2.tom.2.
Fideicommiſſum factum de proximioribus In caſu defectæ lineæ Teſtatoris expirat in primis, nec ad vlteriores porrigitur, deciſ. 214.n.12.tom.1.
Fideicommiſſum allegans, tenetur illud probare, & quidem taliter, vt reddatur in dubiom. Rub. ad deciſ.320.n.2.tom.2.
Fideicommiſſum, cum ſit quid facti, & ſic non præſumatur ideòque probandum venit, per illud allegantem, ibid. num.3.
Fideicommiſſum, dum ad caſum non expreſſum extenditur nimia ſubtilitate, ſæpè erratur. Rub. ad deciſ.320. n.108. tom.2.
ad Fideicommiſſum nouum inducendum, non ſufficit ratio euitandæ ſuperfluitatis, deciſ.437.n.22.tom.2.
ad Fideicommiſſum probans ſe eſſe vocatum, ſi alius non compareat qui ſe prætendat vocatum, quid ex hoc inferatur, deciſ. 456.n.6.tom.2.

ad Fi-

ad Fideicommiſſum agens debet concludenter probare identitatem bonorum fideicommiſſariorum, ibid.n.7.
ad Fideicommiſſum, vt poſſint dici vocati grauati, quid requiratur, deciſ.401.n.19.tom.2.
Fideicommiſſum vt poſſit dici inductum per verba denotantia tractum ſucceſſiuum, quid ſit obſeruandum, ibid. num.20.
ad Fideicommiſſum prætendens ſe eſſe vocatum vt reijciatur ſat erit ei aſſerere, ſubſtitutio de re non loquitur. Rub. ad deciſ. 320. n.30.31.tom.2.
ad Fideicommiſſum vocatus præſumitur proximior, dum alius non comparet, deciſ.458.n.1.tom.2.
ad Fideicommiſſum, vt admittatur non vocatus fere deſperari poteſt. Rub. ad deciſ.320. n.39. tom.2.
ad Fideicommiſſum aſpirans non tantum illud probare tenetur, ſed etiam veniſſe caſum vocationis ſuæ, ibid.n.18.
ad Fideicommiſſum vocatus ex propria perſona, ei non obſtant renunciationes ſuorum maiorum, deciſ.378.n.6.amplia num.8. tom.2.
in Fideicommiſſum perpetuis, & abſolutis ordinatis fauore agnationis, ſi teſtator procliuior appareat erga maſculos, & vocauit etiam fœminas, quid ſit dicendum, deciſ.133. num.7. tom.1.
in Fideicommiſſo aſcendentium datur repræſentatio, deciſ.241. n.6. tom.1.
Fideicommiſſum particulare, quando non recipiat robur ab vniuerſali, deciſ.83.n.15.tom.1.
Fideicommiſſum particulare eſt, quando prohibitio alienationis non fuit directa ad quotam hæreditatis, ſed ad rem particularem, deciſ.399.n.15.tom.2.
Quod procedit etiamſi ſtatim poſt fideicommiſſum vniuerſale adijciatur, ibid.n.16.
Fideicommiſſum particulare quòd à Teſtatore fuerit factum, quando non poſſit dubitari, deciſ.378.n.1.tom.2.
Fideicommiſſum particulare quando dicatur diſtinctum ab vniuerſali, deciſ.399.n.19.tom 2.
Fideicommiſſum perpetuum benè poteſt deduci ex verbis ipſis Teſtatoris. deciſ.391.n.9.tom.2.
Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum, quando quis dicatur voluiſſe conſtituere, ibid.n.1.
Fideicommiſſum perpetuum non dicitur impoſitum per ſolam oneris perpetui impoſitionem, deciſ. 407. num. 20. tom.2.
Fideicommiſſum perpetuum, & ſucceſſiuum ex quibus dicatur conſtitutum, deciſ.266.n.1.& ſeq.tom.1.
Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum, quando fuit inductum, tunc non intrat conſil. Oldrad. 21. deciſ.385.n.20. & 21. tom.2.
Fideicommiſſum perpetuum inter comprehenſos nomine collectiuo quando poſſit induci, deciſ.407.n.34.tom.2.
Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum cenſetur inductum, ſi pluries fuerat conſiderata agnatio, deciſ. 385. num.25. tom.2.
ad Fideicommiſſum perpetuum inducendum, non omnes coniecturæ ſunt validæ, ibid.n.46.
ad Fideicommiſſum perpetuum inducendum, non ſufficit, ſi adſit legatum perpetuum celebrandi vnum anniuerſarium, ibid. num.45.
Fideicommiſſum perpetuum, ſi habeat bona vinculata tunc Iudex quid declarare debet, vt melius ea conſeruentur in familia, & agnationi prouideatur, deciſ. 407. num. 38. tom.2.
Fideicommiſſum, quando abſolutè fuit inductum ex ratione conſeruandæ agnationis, tunc non dicitur dependere à ſubſtitutione præcedenti, deciſ.188.n.15.
Fideicommiſſum reale inducitur inter omnes de familia, ex ratione conſeruandæ agnationis, quando dicta ratio ſtat de per ſe in ſeparata oratione, ibid. n.12.
Aliàs dicta ratio, nihil operaretur cum eſſet intelligenda iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis, ibid.n.13.
Fideicommiſſum ſpeciale non poteſt diminui per legatum quantitatis, deciſ.83. n.24.tom.1.
Fideicommiſſum, reciprocum vt dicatur inductum tria ſunt neceſſaria, deciſ.385.n.3.tom.2.
Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, requiritur, quod vocati ſpecificè ſint inſtituti, ibid. n.3.
Fideicommiſſum reciprocum, vt dicatur inductum, requiritur quod vocati ſint inſtituti hæredes in omnibus bonis, ibid. num.4.
Fideicommiſſum reciprocum inter vocatos non inducitur ex vnica tantum coniectura, deciſ.425.n.17.tom.2.
Fideicommiſſum reciprocum dicitur inductum quando vltimo morienti, fuit facta ſubſtitutio, deciſ.385. num.5. tom.2.
Fideicommiſſum reciprocum, quando non præſumatur in aliquo caſu adeſſe, deciſ.333.n.40.tom.2.
Fideicommiſſum ſuper bonis hæreditarijs, quod fuerit conſtitutum, quando non poſſit dubitari, deciſ.153. num.3. tom.1.
Fideicommiſſum, quando dicatur reale, ita vt tranſeat ad omnes de familia, ibid. n.4.5.& 6.
Fideicommiſſa de Iure Antiquo erant inutilia, & nulla actione, vel officio Iudicis hæredes poterant ad id cogi. Rub. ad deciſ. 320. n.17.tom.2.
Fideicommiſſa non inducuntur per interpretationem, ſed per ipſam diſpoſitionem teſtatoris, ibid.n.29.
Fideicommiſſa inducta dicuntur per ſubſtitutiones & non per argumenta, ibid.n.39.
Fideicommiſſi exceptio in continenti probata impedit immiſſionem, & retentionem, deciſ.153.n.2.tom.1.
Fideicommiſſi vinculum minuit valorem rei in ſexta parte, deciſ. 318. n.9. tom.1.
Fideicommiſſi remiſſio facta in diuiſione, ex quibus clauſulis deducatur, deciſ.240.n.14.tom.1.
Fideicommiſſi fructus debentur à die motæ litis, deciſ.318. n.41. tom.1.
Fideicommiſſi exceptio, quando ſit efficax ad impediendam executionem, deciſ.174.n.16.tom.1.
de Fideicommiſſi extenſione ferè eſt deſperandum, & maximè de perſona ad perſonam. Rub. ad deciſ.320. num.25. tom.2.
Fideicommiſſi exceptio turbida, & illiquida non poteſt impedire executionem, deciſ.246.n.5.tom.1.
Fideicommiſſi probatio debet eſſe clara, & aperta. Rub.ad deciſ. 320. n.19. tom.2.
Fideicommiſſi extenſio de perſona ad perſonam non fit etiam ſi concurreret rationis identitas, & veriſimilis mens teſtatoris, ibid.n.28.
Fideicommiſſi fructus, vt debeantur minori, quid ſufficiat, deciſ. 318.n.31. tom.1.
Fideicommiſſi alienatio, quando expreſsè fuit à Teſtatore prohibita, tunc per venditionem bonorum non cenſetur tranſlatum dominium in emptorem, ibid.n.28.
Fideicommiſſi notitiam, quando quis non præſumatur habuiſſe, deciſ.150.n.49.tom.1.
Fideicommiſſi veritas ex quo poſſit probari. Et hoc maximè ſi coniecturæ ſint ſucceſſiuæ, & iteratæ, deciſ.205. n.32. tom.1.
Fideicommiſſi exceptio, vt impediat executionem debet incontinenti doceri de eo, quod ſit clarum indubitatum, & releuans, deciſ.174.n.14.tom.1.
Et ita quotidie practicatur in omnibus Tribnnalibus, ibidem num.15.
Fideicommiſſi exiſtentiam, quando quis dicatur negaſſe, deciſ. 333.n.32.tom.2.
Fideicommiſſi exiſtentia, probatur ex verbis teſtamenti, *decedentibus, &c.* deciſ.327.n.1.tom.2.
Fideicommiſſi probatio, dum eſt turbida iudicandum eſt non extare. Rub. ad deciſ.320.n.21.tom.2.
Fideicommiſſi vinculum non impedit alienationem in certis caſibus puta dotis conſtituendæ, vel reſtituendæ, deciſ.278. n.4. tom.1.
Fideicommiſſi onus æri alieno comparatur, deciſ.438. num.41. tom.2.
Fideicommiſſi derogationis beneficium amittitur ob non ſeruatam formam derogationis, deciſ.278.n.19.tom.1.
Fideicommiſſi reſeruatio licet non importet, nouam diſpoſitionem, ſupponit tamen fideicommiſſum, deciſ.481. n.12. tom.2.
Fideicommiſſi alienatio, ſi facta fuerit vigore Breuis Apoſtolici, dum eius forma non fuit ſeruata, non eſt conſiderabilis, deciſ. 465.n.4.tom.2.
Fideicommiſſi ſcientia reſultat ex coniunctione ſanguinis, deciſ. 451.n.5. tom.2.
Fideicommiſſi excèptio, vti réquirens altiorem indaginem in Saluiano interdicto non admittitur, deciſ.299. num.6. tom.1.
Fideicommiſſi extenſio non fit, nec ex cauſa conſeruandæ agnationis. Rub. ad deciſ.320. n.32.tom.2.
Fideicommiſſi renunciatio tenet in præiudicium renunciantium, deciſ.240. n.33 tom.1.
Fideicommiſſi renunciatio benè comprehenditur ſub clauſulis prægnantibus, & generalibus, deciſ.451.n.10.tom.2.
Quod procedit, quando aliter conſtat de mente renunciantis, ibid. n.10.
Fideicommiſſi notitiam, quod renuncians habuerit, ex quo conuincatur, deciſ.352.n.32.tom.2.
Fideicommiſſi diuidentes bona, ſi ſibi ipſis alienationem per-

miſerunt, talis facultas eorum vitam non excedit, deciſ.240. n.5.tom.1.
de Fideicommiſſi exiſtentia, ex quibus dubitari non poſſit, deciſ. 108.n.2.3.4.& 5.tom.1.
de Fideicommiſſi perpetuitate non eſt dubitandum, quando cum vocatione proximioris, adeſt onus perpetuum, deciſ.407. n.15. tom.2.
contra Fideicommiſſi exiſtentiam ſemper in dubio iudicandum eſt, deciſ.407.n.15.tom.2.
ex Fideicommiſſi natura prouenit, ne bona poſſint alienari, deciſ. 415.n.32. tom.2.
in Fideicommiſſi materia indifferenti, appellatione quorumcumque ſucceſſorum omnes includit, deciſ. 401. num. 2. tom.2.
in Fideicommiſſis aliqua extenſio fieri nequit, reluctanre ipſa mente teſtatoris. Rub.ad deciſ.320.n.124.tom.2.
in Fideicommiſſis non admittitur extenſio, nec ex identitate rationis, nec ex veriſimili mente Teſtatoris, deciſ.84. num.4. tom.1.
in Fideicommiſſis agnatitijs ſemper deſumitur interpretatio, vt fœminæ poſt maſculos cenſeantur admiſſæ, quando in aliqua parte teſtamenti vocantur, deciſ.133.n.31.tom.1.
in Fideicommiſſo ſuccedens iure proprio, ei non officiunt renunciationes anteceſſorum, deciſ.362.n.3.tom.2.
pro Fideicommiſſo perpetuo conſtituendo, multum vrget coniectura digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ.385. n.33.tom.2.
Fideicommiſſo locus factus eſſe dicatur eueniente caſu à Teſtatore ordinato, deciſ.214.n.1.tom.1.
in Fideicommiſſo vniuerſali venit portio, quæ obuenit grauato iure fideicommiſſi, deciſ.415.n.33.tom.2.
ex Fideicommiſſo vniuerſali non eſt arguendum ad particulare, quando teſtator diuerſimodè diſpoſuit, deciſ.347. num.34. tom.2.
de Fideicommiſſo reciproco quando agitur, factum inter filias inſtitutas, & ſubſtitutas ad inuicem, vnà cum illarum filijs tunc appellatione filiorum veniunt nepotes, deciſ.84.num.11. tom.1.
Fideicommiſſo cenſetur renunciatum, ſi data ſit facultas hæredibus, vt liceat de bonis facere quidquid volunt, deciſ.240.n.22. tom.1.
Fideicommiſſo, vt aliqua res dicatur vnita, debet expreſsè conſtare de tali mente fideicommiſſarij, ſic volentis, deciſ.125.n. 13.tom.1.
Fideicommiſſo, quod fuerit factus locus, quando non poſſit dubitari, deciſ.108. n.17.18 & 19.tom.1.
Fideicommiſſo, vt dicatur renunciatum debet haberi notitia teſtamenti, in quo fuit relictum, deciſ. 352. num. 31. tom.1.
Fideicommiſſo, quando dicatur renunciatum ex cauſa compenſationis, deciſ.470.n.3.tom.2.
Fideicommiſſo reciproco quando renunciare dicantur filij liberam habentes facultatem diſponendi, deciſ.206. num.3. tom.1.
Facultas liberè diſponendi vbi in perpetuum, eſt conceſſa, excludit penitus omne fideicommiſſum, deciſ.206. num.4. tom.1.
Fideicommiſſo non poteſt dici renunciatum, dum de illo non fuit facta mentio, nec verbis expreſſis, nec æquipollentibus, deciſ.352.n.23.tom.2.
Fideicommiſſo vt dicatur renunciatum, non ſufficit ſcientia generalis, ſed ſpecialis notitia fideicommiſſi eſt neceſſaria, deciſ. 166.n.7.tom.1.
Et contraria opinio forſitan poſſet procedere, quando aliæ coniecturæ pro ſcientia concurrent, ibid.n.7.
Fideicommiſſo, quando quis dicatur priuatus, ob conſenſum præſtitum alienationi, deciſ.286.n.11.tom.1.
Fideicommiſſo renuncians, ſi conſtet de eius ſcientia qua poſita, non eſt neceſſaria mentio, ipſius fideicommiſſi, deciſ.451.n.11. tom.2.
Fideicommiſſo renuncians, perinde eſt, ac ſi non extaret, vnde non eſt valens impedire immiſſionem alija vocatis, deciſ.65. n.11.tom.1.
Renuncians iuribus ſuis, perinde eſt, ac ſi non adeſſe in rerum natura, deciſ.65.n.12.tom.1.
ad Ius renunciatum non datur amplius regreſſum, ibid. num.13.
Fideicommiſſo, quando per Papam derogatur, & percipit pretium rei fideicommiſſo ſubiectæ reinueſtiri, deciſ.278. n.14. tom.1.
Tunc emptor dictorum bonorum debet eſſe ſollicitus de verſione, & effectuatione talis inueſtimenti, ibid.n.15.
Fideicommiſſo non cenſetur quis voluiſſe renunciare, ſi de eo, non fuit certioratus, deciſ.166.n.2.tom.2.
Fideicommiſſo probato, atque vocatione, necnon identitate bonorum, tunc non poteſt denegari immiſſio, deciſ.399. num.9. tom.2.
Fideicommiſſo, vt dicatur renunciatum per aliquem requitur eius ſcientia ſpecialis, ita vt non ſufficerent, ſi adeſſent verba de futuro, deciſ.166.n.8.tom.1.
de Fideicommiſſo non eſt dubitandum, quando illud eſt clarum, & verbis rotundis conceptum, deciſ.65.n.5.tom.1.
Fideicommiſſum, quod fuerit purificatum ex quibus ſatis doceatur, ibid.n.6.
de Fideicommiſſo dum non dubitatur, tunc non eſt neceſſaria ſeuera probatio ad firmandum, an ſit perpetuum, deciſ.407. n.28.tom.2.
in Fideicommiſſo fauore agnationis facto, quando fœminæ vocatæ, deciſ.133.n.9.tom.1.
in Fideicommiſſo tranſuerſali non intrat Authores, quæ C.commun.de Legat, deciſ.438.n.2.tom.2.
in Fideicommiſſo relicto pro conſeruatione familiæ, teſtatoris menti non repugnat, quod in ſubſidium ſuccedant fœminæ, quando ipſe eſt verbis denotantibus tam maſculos, quàm fœminas, deciſ.134. n.10.tom.1.
in Fideicommiſſo aliquid comprehendi poteſt vigore pacti, & conuentionis, deciſ.463.n.12.tom.2.
pro Fideicommiſſo inducendo coniectura illa quod fuit factum ſuper re certa, fideicommiſſum plures babet contradictores, deciſ.401.n.24. & 25.tom.2.

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſarius cum teneatur probare adeſſe bona libera pro conſtitutione dotis iam extractæ ex fideicommiſſo, quando, tamen non dicatur id probaſſe, Rub. ad deciſ.150. n.146.tom.1.
Fideicommiſſarius, quod voluerit renunciare fideicommiſſo, quando non poſſit dubitari, deciſ.240.n.25.tom.1.
Fideicommiſſarius non cenſetur voluiſſe rem propriam ſubiacere, & donare alieno fideicommiſſo, deciſ.125. n.12. tom.1.
Fideicommiſſarius debet capere hæreditatem de manu hæredis grauati, deciſ.120.n.14.tom.1.
Fideicommiſſarios, ſi aſſerat in hæreditate adfuiſſe aliqua bona, tenetur id probare, alias ceſſat præſumptio ſatisfactionis, deciſ.241.n.32. & 33.tom.1.
Fideicommiſſarius vniuerſalis agens contra hæredem grauatum excipientem de detractionibus ſibi competentibus, tenetur probare integram earum ſatisfactionem, deciſ.384.n.24. tom.2.
Quod procedit etiamſi ille non confecerit inuentarium, & quando id procedat, deciſ.384.n.25.26.& 27.tom.2.
Fideicommiſſarius non poteſt obtinere immiſſionem vigere l.fin. C.de edict.Diu.Adr.tollend. deficiente poſſeſſiones de tempore obitus, deciſ.169.n.4.tom.1.
Fideicommiſſarius, quando non poſſit prætendere legitimè detractionem, deciſ.139.n.32.tom.1.
Fideicommiſſarius, quando docet de fideicommiſſo, obitu grauati, ac identitate bonorum, ei debetur immiſſio ex l. fin. C. de edict.Diu.Adr.tollen. deciſ.320. n.1.tom.2.
Vel ex remedio vtilis Saluiani quod fideicommiſſario competit ratione hipothecæ, ibid.n.2.
Fideicommiſſarius tricennaria præſcriptione excluditur, quia, tanto tempore neglexerit agere, deciſ. 451. num. 12. tom.1.
Fideicommiſſarius petens immiſſionem principaliter docere debet de ipſo fideicommiſſo, Rub. ad deciſ. 320. num. 1. tom.2.
Fideicommiſſarius habet intentionem fundatam ſuper prohibitione alienationis, ſi mulier petat dotem ex fideicommiſſo, Rub. ad deciſ.150.n.57.tom.1.
Fideicommiſſarij, quando non dicantur legitimi contradictores ad impediendam executionem mandati vigore dotis relaxati, deciſ.174.n.13.tom.1.
Fideicommiſſarij an teneantur ad contributionem pro legatis, deciſ.153.n.10.tom.1.
Fideicommiſſarij, quando ſunt plures, tunc vnus non poteſt agere ad totum niſi ſint coniuncti re, & verbis, deciſ.482. num.8. tom.2.
Fideicommiſſarijs petentibus fideicommiſſum obſtat exceptio præſcriptionis triginta annorum à die purificati fideicommiſſi, deciſ.456.n.3.& 9.tom.2.
Fideicommiſſarijs vtile eſt quod pretium retractum ex bonis fideicommiſſarijs venditis, medianre derogatione Summi Pontificis, inueſtiatur cum ſcientia emptoris, deciſ.360. n.9.tom.2.
Fideicommiſſarijs competit immiſſio ex remedio, l.fin.dum de eorum vocatione conſtet ex publico inſtrumento non abolito, aut cancellato, deciſ.62.n.7.tom.1.

Immiſſio vigore, l.fin.qua datur fideicommiſſarijs bonis teſtatoris competit etiam contra tertios poſſeſſores, & ſucceſſores extraneos, deciſ.62.n.8.tom.1.
Fideicommiſſarijs deſcendentibus, non ſunt ita relaxandæ habenæ vt valeant, aliquo colore ſubuertere fideicommiſſa, deciſ.438.n.23.tom.2.
Fideicommiſſario, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio, deciſ.406.n.3.tom.1.
Fideicommiſſario, quibus concurrentibus, non poſſit denegari immiſſio, deciſ.336.n.1.tom.2.
Fideicommiſſario competit remedium, l.fin. C. de edict.D.Adr. tollend.deciſ.351.n.1.tom.2.
Fideicommiſſario antequam concedatur immiſſio, ſunt faciendæ detractiones, deciſ.320.n 3.tom.2.
Fideicommiſſario, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio, deciſ.8.n.3.tom.1.
Fideicommiſſario vtilius eſt, petere immiſſionem ex Saluiano interdicto, deciſ.415.n.58.tom.2.
Fideicommiſſario competit hypothecaria ſuper bonis fideicommiſſo ſuppoſitis, deciſ.415.n.59.tom.2.
Fideicommiſſario, quibus probatis, quando detur immiſſio, deciſ. 445.n.60.tom.2.
Fideicommiſſario, quando non poſſit denegari immiſſio, deciſ. 456.n.1.tom.2.
Fideicommiſſaria bona diuidentes, quando non præſumantur in vita tantum diuidere, ſed in perpetuum, deciſ.340. num.19. tom.1.
Fideicommiſſaria bona antiqua regulariter non comprehenduntur ſub diſpoſitione teſtatoris, deciſ. 463. num. 14. tom.2.
Fideicommiſſariam ſucceſſionem, quæ verba præſeferant, deciſ. 387.n.22. tom.2.
Bona fideicommiſſaria propter dotem ne diſtrahantur, an ſit habenda ratio vſusfructus, dictorum bonorum, deciſ.231. n.6. tom.1.
in Fideicommiſſarium tranſeunt actiones hæreditariæ, deciſ.415. n.61.tom.2.
Fideicommittens, ſi iuſſerit dotare fœminas, id comprehendit nedum conſtitutionem, verum etiam reſtitutionem dotis, deciſ.161. n.9 tom.1.
Fideicommittens, quando præſumatur voluiſſe, quod inſpatronatus non tranſiret ad fideicommiſſarium, deciſ.280. num.9. tom.1.
Fideicommittens dum vendidit aliqua bona in eis ceſſat fideicommiſſum, deciſ.139.n.19.tom.1.
Fideicommittens quando aliquid non dicatur poſſediſſe de tempore obitus, deciſ.139.n.15.tom.1.
Fideicommittens non poteſt præiudicare hypothecis & iuribus creditorum, deciſ.399.n.30.tom.2.
Fideicommittentis menti, quod repugnat non eſt admittendum, deciſ.5.n.14.tom.1.
Fideicommittens, quando dedit facultatem alienandi bona fideicommiſſaria, quid inde ſequatur, deciſ.248. num.6. tom.1.
Fideicommittens, dum voluit, quod ſucceſſores in fideicommiſſo ſint legitimi de tempore conceptionis, tunc de tali tempore eſt probandum matrimonium, deciſ.105.n.14.tom.1.
Fideicommittens, quando præſumatur voluiſſe, quod inſpatronatus non tranſiret ad fideicommiſſarium, deciſ.289.num.9. tom.1.
Fideicommittens, ſi in conſtitutione fideicommiſſi iuſſerit dotari fœminas, intelligitur quatenus fœminæ aliunde non poſſint dotari, deciſ.161.n.10.tom.1.
Nam tunc diſpoſitio teſtatoris ſuccedit loco diſpoſitionis legalis, ibid.n.11.

F I D E S.

Fides extracta lite pendente, & ſine citatione partis non eſt attendenda, deciſ.18.n.57.tom.1.
Fides publicantis reſignationem, nempè in Eccleſia adfuiſſe populi multitudinem probat, deciſ.208.n.13.tom.1.
Fides extraiudiciales, ſimplices, regulariter fidem non faciunt, præſertim ſi fuerint factæ lite pendente, deciſ. 146. n. 18. tom.1.
Fides non facit fidem, ſi ſit ad fauorem eius, qui facit talem fidem, deciſ.107.n.10.tom.1.
Fides benè probat contra producentem, deciſ.432. num.32. tom.2.
Fides, quamuis extraiudicialis probat ſtylum, in ordinatorijs, deciſ.477 n.5.tom.2.
Fides, ac depoſitio teſtis fundatur ſuper inuiſibili, ideſt ſuper iuramento ab eodem præſtito, veritatem dicendi. Rub.ad deciſ. 56.n.44.tom.1.
Quæ concluſio non ſolum eſt communis, ſed etiam ab omnibus recepta, ibid.n.45.
Limita ſi teſtes deponerent extra copulata, ibid.n.46.
Fides Parochi probat filiationem iunctis adminiculis, deciſ.266. n.10.tom.1.
Fides ſolutionis gabellæ, non probat ſolutionem pecuniæ mercis, quæ fieri non ſolet in actu denunciationis, deciſ.145.num.13. tom.1.
Fides ſecretarij locorum Montium, in ſpectantibus ad eius officium, ſtandum eſt, deciſ.436.n.14.tom.2.
Fides publicantis reſignationem, nempè in Eccleſia adfuiſſe populi multitudinem probat, deciſ.248.n.13.tom.1.
Factum præſumitur, quod fieri ſolitum eſt, dum non apparet de contrario, ibid.
Fides bona non poteſt dici adeſſe, dum adeſt proteſtatio aliquid non faciendi, & nihilominus factum, deciſ. 117. num. 12. tom.1.
Fides, quando ſunt iuratæ, recognitæ & de actis, & emanarunt à perſonis eximiæ dignitatis, & probitatis probant, deciſ.118. n.19.& 38.tom.1.
Fides baptiſmatis filiationis probationem coadiuuant, deciſ.399. n.12.tom.2.
Fides extracta lite pendente, & ſine citatione partis, non eſt attendenda, deciſ.18.n.57.tom.1.
Fides perſonæ Religioſæ multum attenditur ad coadiuuandum dicta aliorum teſtium, deciſ.312.n.7.tom.1.
Fides Parochi formiter extracta probat mortem, & tempus mortis alicuius, deciſ.392.n.1.tom.2.
Fides publici officialis, facit fidem abſque alia compulſoria, deciſ. 433.n.11.tom.2.
Fides extraiudiciales, quibus concurrentibus, poſſint deſeruire pro adminiculo, deciſ.94.n.17.tom.1.
Fides mala benè cauſatur ex venditione longè vltra dimidiam iuſti pretij, facta, deciſ.141.n.15.tom.1.
Fides priuatæ non poſſunt præiudicare, & peruertere veritatem, deciſ.297.n.22.tom 1.
Fides mala inducta, quo ad vnam perſonam nocet, quo ad omnes ex eodem iure, cauſam habentes, deciſ.431.num.4. tom.2.
Fides non adhibetur, aſſertioni alicuius ad eius fauorem emanatæ, etiam ſi iurata, & formiter aſſerta fuiſſet. Rub. ad deciſ. 150. n.90. tom.1.
Fides priuata, in concurſu publicæ euaneſcit, deciſ.134.num.4. tom.1.
Fides de ſtatu præterito facta ab Officiali non ſuffragatur, ibid. num.5.
Fidei violatio, tam adeſt ſi non dentur à principio fideiuſſores quam ſi non renouentur, iuxta pactum conuentum, deciſ.445. n.7.tom.2.
de Fide alicuius ſcripturæ, quando amplius non ſit dubitandum, deciſ.14.n.14.tom.1.
Fidem fallere graue eſt, deciſ.193.n.2.tom.1.
Fidem bonam non præſumitur ille habere, qui contra prohibitionem legum, mercatur. Rub. ad deciſ.46.n.133.& 134. tom.1.
FIDELIS, ſi quis fuerit reputatus in maiori, multò magis cenſendus eſt in minori, deciſ.373.n.13.tom.2.
Fidelis pro parte, quis non poteſt eſſe, & pro parte non. Rub. ad deciſ.56.n.41.tom.1.
FIDVCIA inter perſonas coniunctas eſſe ſolet, deciſ.121.n.11. tom.1.
FILIATIO probatur ex nominatione facta per teſtatorem aliquem vti filium ſibi hæredem inſtituentem, deciſ.266.n.11. tom.1.

F I L I V S.

Filius legitimus, & naturalis, quod quis ſit alicuius ex quo probetur, deciſ.255.n.2.tom.1.
Filiatio, & legitimitas alicuius probatur ex inſtrumento matrimonij, & ex alijs vt hic, ibid.n.3.
Filiationis probatio coadiuuatur ex fide Baptiſmi, in qua enunciatur baptiſmatum eſſe filius alicuius, ibid.n.4.
Filiatio, probatur etiam ex inſtitutione hæredis à patre facta in teſtamento, vti filio, ibid.n.5.
Filiatio, & legitimitas deducitur etiam ex eo, quod vt talis fuit admiſſus, vti legitimus, & naturalis, ibidem num.6. & 7.
Filius natus conſtante matrimonio, dicitur legitimus quamuis conceptus ante matrimonium, deciſ. 105. num. 13. tom.1.
Intellige, ſi tunc temporis poterat conſiſtere legitimum matrimonium, ibid.
Filius de ſua legitima præſumitur ſatisfactus, ſi alienauerit bona fideicommiſſaria, & non fecit inuentarium, deciſ.484.num.13. tom.2.
Filius ſpurius dicitur natus ex incerto patre, deciſ.317. num. 21. tom.1.

Filius tunc dicitur præteritus quando nihil ei fuit relictum, deciſ. 410.n.8.tom.2.
Filius, vt non dicatur præteritus, ſufficit, vt quid minimum ei fuerit relictum, ibid.n.8,
Filius non poteſt dici præteritus, licet quid minimum ei fuerit relictum, quia poteſt agere ad ſupplementum, ibidem num.9.
Filius præſumitur, ſi ſit natus ex concubina domi concubinarij retenta, deciſ.105.n.6.tom.1.
Quando tamen concurrit tractatus fieri ſolitus filij nominatio parentum, & communis reputatio, ibid.n.7.
Filius in conditione poſitus cenſetur vocatus, non tamen ex hoc cenſetur vocatus nepos, deciſ.84.n.8.tom.1.
Filius non tenetur miſcere cum legitima, quod capit ex diuerſis principijs, deciſ.66.n.5.tom.1.
Filius, ſi aliquid habuerit pro ſua legitima, dum prætendit illud non ſufficere, tenetur id iuſtificare, deciſ.336.num.13, tom.2.
Filius ſuccedit in hæreditate paterna, deciſ. 301. num. 1. tom.1,
Filius alicuius, quando quis publicè denominatur, ex hoc remanet adminiculata filiatio, & filius conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis, deciſ.68.n.5.tom.1.
Filius conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis, reſpectu eorum, qui illum, vti talem agnouerunt, & conuenerunt, ibid. n.12.
Filius naturalis quoties fideicommiſſo ſuccedere non poteſt ſic Teſtatore diſponere, ita ſunt incapaces ipſius filij ab eo prouenientes, deciſ.214.n.2.tom.1.
Filius tunc etiam dicitur præteritus, quando pater eum inſtituit in re, quam ſuam eſſe credidit, cum eſſet aliena, deciſ.405.n.42. tom. 2.
Filius, quando poſſit dici ignoranter præteritus à patre, ibid.n.43. tom.2,
Filius, tunc debet imputare in legitimam, quidquid habet ex ſubſtantia parentum, deciſ.66.n.8.tom.1.
Quando filius id habuerit extra iudicium parentum, alias ſecus, ibid.n.9.10,
Filius, dum benè ſe non habet, cum patre, tunc in eius contractu Iudicis præſentia ſupplet patris præſentiam, deciſ.25. num.3. tom.1.
Filius cenſetur acquiſiuiſſe bona ex pecunijs patris, niſi probet aliunde acquiſiuiſſe, deciſ.318.n.5.tom.1.
Quod procedit, etiam filij haberent artem, niſi conſtet ex ea acquiſiuiſſe, ibid.n.6.
Filius ſuccedit patri, excluſa ſorore concedenter dotata, ſecundum Stat. Vrb. deciſ.102.n.20.tom.1.
Filius, vt dicatur acceptaſſe onus ſuper legitima quid ſufficiat, deciſ.459. n.33.& 34 tom.2.
Filius viuente patre, eſt quaſi Dominus ſubſtantiæ paternæ, deciſ. 430.n.28. tom.2.
Filius ab hærede extraneo, in quo differat, ibid.n.29.
Filius quicquid acquirit ex boni patris ipſi patri acquiritur, tanquam peculium profectitium, deciſ.444.n.8 tom.2.
Filius ob hoc, quod patri hæres extitit, poteſt ipſe pater prohibere, ne ſuum ſeruum manumiſſum, in ſeruitutem repetere, deciſ. 414.n.64.tom.2,
Filius tranſmittit hæreditatem patris abſque aditione, deciſ.301. n.18.tom.1,
Filius poſt mortem patris fit à lege hæres perindè ac ſi hæreditatem adiuiſſet, deciſ.301.n.1.tom.1.
Filius legitimatus de voluntate patris poſt obitum illius reintegratur ad eius ſucceſſionem teſtamentariam medio tempore filiæ fœminæ delatam, deciſ.33.n.5.tom.1.
Et hoc procedit quamuis poſt motum iudicium legitimatio emanauerit, deciſ.33.n.5.tom.1.
Filius naturalis legitimatus ſuccedit patri ex teſtamento etiam in concurſu filij legitimi, & naturalis, deciſ. 33. num. 3. tom.1.
Filius non perdit legitimam ob non confectionem inuentarij; nam adhuc eam detrahere valet, deciſ.336.num.15. tom.2.
Filius alienans bona hæreditaria præſumitur ea eligiſſe pro ſatiſfactione ſuæ legitimæ, deciſ 384.n.1.tom.2.
Filius natus à Patre incerto, non poteſt per ſubſequens matrimonium legitimari, deciſ.317.n.24.tom.1.
Filius continuans habitare in domo paterna, & bona defuncti patris poſſidere dicitur ſimpliciter adire hæreditatem paternam, deciſ.81.n.1.& 18.tom.1.
Filius, ne ſibi præiudicauerit in legitima in dubio facienda eſt interpretatio, deciſ.459.n.3.tom.2.
Filius, non imputat in legitimam, quæ titulo validæ donationis inter viuos à patre recepit, niſi fuerit expreſſum, deciſ.387. n.27.tom.2.
Filius poteſt agere ad ſupplementum legitimæ, non obſtante prohibitione teſtatoris, deciſ. 443. num. 2.
Filius, quod capit ex ſubſtantia matris, tenetur imputare in legitimam, deciſ.66.n.6.tom.1.
Filius, vel filia dum ſunt inſtituti in re certa, quamuis minima, non poſſunt dici præteriti, tantum agunt ad ſupplementum, deciſ.443. n.5.tom.2.
Agere non poſſunt ad ſupplementum, ibid.
Filius, idem eſt, quod non fuerit inſtitutus, vel quod nihil ex inſtitutione conſequi poſſit, deciſ.405.n.11.tom.2.
Filius familias, non poteſt facere teſtamentum, quia nihil ſuum habet de quo teſtari poſſit, Rub. ad deciſ.21.n.79. tom.1.
Filius, poſt impugnatum teſtamentum paternum, poteſt illud per tranſactionem approbare, deciſ.459.n.3.tom.2.
Filius, cui in vita Patris non fuit aſſignata integra legitima debet conſequi ſupplementum iuxta valorem bonorum, non de tempore aſſignationis, ſed ſubſequenti, deciſ.96.n.10. tom.1.
Quod tamen procedit, niſi filius malitioſè diſtulerit petere tale argumentum, ibid.n.11.& 12.
Filius in conditione poſitus licet cenſeatur vocatus, non tamen cenſetur grauatus, deciſ.139.n.24.tom.1.
Filius, non poteſt dici legitimus, & naturalis, ac de legitimo matrimonio natus, ſi ſit legitimatus, deciſ.255. num.18. & 19. tom.1.
Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium, quo ad omnem effectum, reputatur filius legitimus, & naturalis, deciſ.68.n.10. tom.1.
Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium intrat in locum legitimi, deciſ.317.n.11.tom.1.
Filius alienans bona patris cenſetur in illis elegiſſe legitimam, deciſ.160. n.1.& 8.tom.1.
Filius, quando dicatur approbaſſe patris teſtamentum, deciſ.405. n.5.tom.2.
Filius quidquid habet, à patre proueniſſe præſumitur, deciſ.144. n.1.tom.1.
Filius familias, non poteſt facere teſtamentum, quia nihil ſuum habet de quo teſtari poſſit. Rub. ad deciſ.21. n.79. tom.1.
Filius vbi exigit pecunias patris quamuis non ſe dicat procuratorem illius talis tamen eſſe præſumitur, & quando, deciſ.204. n.25.tom.1.
Filius duas habens legitimationes alteram à patre viuente, alteram à ſemetipſo de patris mandato obtentam poteſt vti ſibi magis proficua, deciſ.33.n.4.tom.1.
Filius poteſt cognoſci eſſe illius, cuius faciem, formamque refert, deciſ.68.n.9.tom.1.
Filium legitimum, & naturalem alicuius quem eſſe non probatur ex ſola patris nominatione vel tractatu, deciſ.105. num.12. tom.1.
Filium legitimum, vel legitimatum, qui ſe dicit id probare grauatur, ibid.n.11.
Filium poſthumum pater minus diligere cenſetur, quam filium natum, deciſ.391.n.24.tom.2.
Filij in conditione poſiti regulariter non cenſentur vocati, deciſ. 327.n.3. tom.2.
Filij naturales, quando ad inſtantiam patris per Principem legitimantur, facienda eſt mentio filiorum, quidquid ſit de tranſuerſalibus. Rub. ad deciſ.217.n.503.tom.1.
Filij quando dicuntur habuiſſe notitiam de teſtamento patris, ſi tempore inſtitutionis erant infantes, deciſ.206. num. 12. tom.1.
Filij in conditione poſiti, cenſetur vocati, ſi ſub qualitate cum qualitate legitimitatis reperiantur vocati, cum cenſeatur appoſita ad excluſionem illegitimorum, deciſ. 327. num. 7. tom.2.
Quod multò magis procedit, quando pluries fuerunt poſiti in conditione, ibid.n.9.
Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati, coniecturæ adhoc inductæ, non ſunt de per ſe conſiderandæ, ſed ſimul, ibid. num.15.
Filij quantumuis præſentauerint ad iuſpatronatus, non ex hoc tollitur qualitas hæreditaria iuriſpatronatus, deciſ.185.n.10. tom.1.
Et quid veniat probandum, ad hoc, vt in iſto caſu iuſpatronatus ſit gentilitium, ibid.n.12.
Filij fideicommiſſo grauati eum libera facultate diſponendi, quoties diuidunt ad hoc vt quolibet de bonis ſuis liberè diſponere valeat facultate ipſius conceſſa vti voluiſſe dicuntur, deciſ. 206. n.2.tom.1.
Filij vendentes bona patris ſi non alias dominium habere potuerunt, vti patris hæredes vendidiſſe præſumuntur, deciſ.48.n.1. 7.& ſeqq. tom.1.

Filij per actum venditionis bonorum patris etiam ſi declarationem promiſerint, quod illius nolebant hæreditatem adire, deciſ.48.n.6.tom.1.
Attamen eiuſdem hæredes fiunt, quo ſecus eſſet, ſi declaratio fuiſſet venditionis contemporanea, ibid. & num. ſeqq. ac ſupra n.1.
Filij declarantes ſe nolle patris hæreditatem adire, ſi poſt declarationem ſequatur actus pendens à ſolo facto ipſorum filiorum non efficiuntur hæredes illius, deciſ.48,n.8.tom.1.
Quod ſecus eſt in eo caſu quo actus eſt, cum alio communicabilis, qualis eſt contractus, quia tunc ab aditione non redduntur immunes, ibid.n.8.& 9.
Filij, & vxor tenentur in ſubſidium ad debitum per maritum, & patrem reſpectiuè contractum pro ſubſtentatione familiæ, & quando, deciſ.212.n.4.vide in num.ſeqq.tom.1.
Filij vt dicantur legitimati cum ſuis debitis requiſitis, quid ſufficiat, deciſ.297.n.30.tom.1.
Filij in conditione poſiti cenſetur vocati ſecundum Stat. Vrb. & quidem per fideicommiſſum, deciſ.415.n.2.tom.2.
Filij poſiti in conditione, cenſentur vocati, ſi fuerit digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ. 327. num. 10. tom.2.
Filij in conditione poſiti ſecundum ſtatutum Vrbis lib.1. cap. 142. cenſentur diſpoſitiuè vocati, ſed non extenditur ad portionem patruorum, & iſta eſt verior opinio, deciſ.241. n.3. tom.1.
Contraria tamen opinio procedit quando adſunt in contrarium coniecturæ in contrarium, ibid.n.4.
Filij legitimati per ſubſequens matrimonium vt de iure canonico ſuccedant patri, ſufficit filium natum eſſe ex ſoluto, cum ſoluta, inter quos tempore conceptionis matrimonium validè contrahi voluerit inter eoſdem, deciſ.190.n.25.tom.1.
Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati ad portionem patruorum, coniecturæ vt ad hoc admittantur debent eſſe, valdè vrgentes, deciſ.425.n.3.tom.2.
Filij in conditione poſiti ex ſtatuto Vrbis vocati dicuntur, deciſ. 205.n.10. tom. 5.
Filij alicuius, quando in diſpoſitione ſunt ſuperius vocati, non autem deſcendentes ex eis, tunc diſpoſitio eos non egreditur, deciſ.387.n.47.& 48.tom.2.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ſecundum ſtatutum Vrb. lib.5. cap.242. ſed Inducit vocationem ad portionem patris, & non patruorum, deciſ.425.n.2.tom. 2.
Filij conditione poſiti cenſentur tacitè vocati, ſecundum ſtatut. Vrb.deciſ.415. n.1.tom.2.
Filij eorum, qui crimen læſæ maieſtatis commiſerunt, in quo miſero ſtatu redigantur à leg.quiſque, §.filij,ff.ad l.Iulian.maieſt. Rub.ad deciſ.21. n.102.& 103 tom.5.
Filii legitimati per ſubſequens matrimonium, vt ſuccedant patri de iure canonico non requiritur, quod mulier retenta ſit in ſchemate concubinatus, quod ſit honeſta perſona, deciſ.190. n.24.tom.1.
In Matrimonio non datur exceptio perſonarum, ibid.
Filij primi matrimonij æqualiter admittuntur ad ſucceſſionem cum filijs ſecundi matrimonij ad ſucceſſionem matris, deciſ. 406.n.17. tom.2.
Filij quoties habuerunt ſcientiam teſtamenti paterni, quia legata à patre relicta ſoluerunt, dicuntur etiam habuiſſe notitiam fideicommiſſi in eo inſtituti, deciſ.206.n.8.tom.1.
Filij pauci, aut nulli legitimarentur per ſubſequens matrimonium, ſi daretur exceptio perſonarum, deciſ.190.num.26. tom. 1.
Filij in conditione poſiti, quod cenſeantur vocati ad portionem patruorum ex quo excludatur, deciſ.425. num.5. tom.2.
Filij recedere poſſunt à declaratione facta de nolendo patris hæreditatem adire, deciſ.48.n.6.tom.5.
Filij legitimati per ſubſequens matrimonium cum vili perſona, de iure ciuili non ſunt capaces ſucceſſionis paternæ, & hoc de iure ciuili, deciſ.190.n.23.tom.1.
Sed ſecus eſt de iure canonico, quando procedit etiam in terris Imperij, ibid.
Filij conditione poſiti cenſentur vocati, ſi inter inſtitutos, adſit reciproca ſubſtitutio, deciſ.484.n.8.tom.2.
Filij in conditione poſiti cenſetur vocati, quando fuit deſideratum remotiſſimum tempus, ibid.n.9.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ex compendioſa ſubſtitutione facta inter inſtitutos, ibid.n.10.
Filij in conditione poſiti vt cenſeantur vocati ex coniecturis, tunc leuiores ſufficiunt quando agitur de deſcendentibus teſtatoris, ibid.
Filij in conditione poſiti, vt cenſeantur vocati id probatur ex leuioribus coniecturis, dum deſcendentes ſunt poſiti in conditione, deciſ.323.n.4.tom.2.
Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati, deciſ.484.num.4: tom.2.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati ſtantibus pluribus coniecturis ſuadentibus talem fuiſſe mentem teſtatoris, ibid. num.5.
Filij in conditione poſiti, cenſentur vocati, non ſolum ad portionem patrui, ſed etiam patruorum, deciſ.241. n.2. tom.1.
Filij non tenentur ad ſoluenda debita paterna, niſi habeant dominium bonorum paternorum, deciſ.334.n.7.tom.2.
Filij, quando ſunt vocati ad fideicommiſſum, cum qualitate legitimitatis, & quidem ſtrictè, deciſ.105. n.1.tom.1.
Tunc enim non ſufficit probare filiationem, verum etiam ipſa legitimitas probanda venit, ibid.n.1.
Filijs non eſt præſumendum, quod parentes volentes voluerint præiudicare, deciſ.495.n.13.tom.2.
Filijs in conditione poſitis, & ſic ſe ſtatuto Vrbis etiam ad fideicommiſſum vocatis, non cenſentur vocati nepotes, deciſ.34. n.5.tom.1.
Filio ratione ſuitatis defertur hæreditas paterna ipſo iure, deciſ. 301. n.57.tom.5.
Filio volente, etiam ſuper legitima poteſt imponi onus, deciſ.459. n.32.tom.2.
Filio, paria ſunt quod nihil fuerit relictum, vel quod nihil ex inſtitutione paterna conſequi poſſit, veluti, quia patria non erat, quod fuit relictum filio, deciſ.405.n.10.tom.2.
Filio competit ius detrahendi legitimam ex fideicommiſſo, deciſ 295.n.22. tom.1.
Filios ponens in conditione cenſetur eos vocaſſe, ſi digreſſus ſit ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ.484.n.6.tom.2.
Quæ coniectura concludens eſſe dicitur, ibid.n.7.
per Filios legitimatos etiam conſeruatur agnatio. Ideoque Statutum loquens de filijs maſculis legitimis, intelligitur etiam de legitimatis, deciſ.32.n.2.tom.5.
Filios vſque in infinitum, quando teſtator vocauit, tunc ſanè appellatione filiorum veniunt nepotes pronepotes &c. & hæc eſt opinio verior, deciſ.388.n.51.& 52.tom.2.
Filiorum numero diminuto debet augeri dos filiarum, deciſ.150. n.51.tom.1.
Filiorum appellatione veniunt æquè maſculi, ac fœminæ vbi ſumus in contractu matrimonij, deciſ. 290. num.58. tom.1.
Filiorum appellatione comprehenduntur tam maſculi quàm fęminæ in diſpoſitione per fœminam facta, ibid. n.59.
Filiorum appellatione, non veniunt nepotes, etiam in fideicommiſſo aſcendentium, deciſ.437.n.16.tom.2.
Filiorum appellatione veniunt nepotes in ſubſtitutione reciproca, vtpotè illis fauorabili, deciſ.34.n 7.tom.1.
Intellige, vt num.ſeqq. vbi dicitur opinionem eſſe controuerſam inter Doctores, ibid.
Filiarum Fœminarum appellatione veniunt etiam deſcendentes ex Fœminis dum apparet teſtatorem habuiſſe pro ſinonimia, verbum filios, & verbum deſcendentes, deciſ.402.n.6.9.& 10. tom.2.
Filiorum appellatione veniunt etiam nepotes, quando agitur de excludendo fideicommiſſo, deciſ.437.n.35.tom.2.
Filiorum præciſam vocationem inducunt verba, *che li figliuoli heredita no ogni coſa*, deciſ.290. n.16.tom.1.
Intellige ſi huiuſmodi verba apponantur in contractu, ſecus ſi in ſtatuto, quo caſu per huiuſmodi verba non tollitur libera teſtandi facultas, quæ de iure cuilibet competit, ibid. num.57.
Filiorum appellatione in fideicommiſſis non veniunt nepotes, & hæc procedit, tam in ſubſtitutione paſſiua, quàm in actiua, & ſubſtitutio, quando dicatur actiua, & quando paſſiua, deciſ. 84.n.9. tom.1.
Filiorum appellatione regulariter non veniunt nepotes, deciſ. 385.n.49. tom.2.
Filiorum appellatione tunc veniunt nepotes, pronepotes &c. cum teſtator non ſe reſtrinxit ad certos & determinatos filios, ibid. n.50.
Sed illos vocauit vſque in infinitum, ibid.
Filiorum appellatione quandoque veniunt etiam nepotes per extenſionem, & impropriè, deciſ.84.n.3.tom.5.
Filiorum appellatione non veniunt nepotes regulariter in fideicommiſſis, ibid.n.1.
Filiorum nomen, quoties ponitur in conditione, tunc eorum appellatione, veniunt nepotes, & pronepotes, deciſ.385.n.10. tom.2.
in Filiorum ſucceſſione lex magis fauet matri, quam piæ cauſæ, deciſ.38.n.32.tom.5.

F I L I A.

Filia poteſt viuens ſicuti alia fœmina conſeruare agnatinnem, ideò nnu debet ipſa excludi à ſucceſſione prnpter aliam mulierem, deciſ.267.n.11.tnm.1.

Filia non poteſt pretendere dotem ſuper bonis fideicnmmiſſarijs, ſi habeat bona libera patris, & hoc nemo negat. Rub. ad deciſ. 150 n.33. tom.1.

Filia iuſſa à Patre non plus petere de rebus ſuis, non excluditur à petitione dotis maternæ, deciſ.447.n.13.tom.2.

Filia, dum habet bona paterna ex quibus poteſt ſe dotare ceſſat authen. res quæ, C.commun.de legat. Rnb. xd deciſ.150. n.22. tnm.1.

Filiæ, ſi renunciauerit hæreditati paternæ, vel maternæ, etiam cum iuramento, deciſ.21.n.81.tom.1.

Non obſtante tali enunciatione poterit eiſdem ſuccedere, ſi illi eam hæredem inſtituerint, ibid.n.82.

Quod procedit etiamſi expreſsè renunciauerit ſucceſſinni ex teſtamento, & quare, ibid.n.83.

Filia cenſetur vocata ſub appellatione filinrum ſuperuiuentium, niſi addita reperiantut qualitas maſculinitatis, deciſ 437.n.26. tom.1.

Filia, quod non benè conueniat, cum patre, qualiter benè dicatur conſtare, deciſ.25.n.9.tom.1.

de Filij mala conuenientia cum patre cnnſtito, actus celebratus ſine eo, ſubſiſtit, ibid.n.10.

Filia, quod habeat bona aduentitia, vel legitimam, iſti ſunt caſus diuerſi. Rub.ad deciſ.50. n.16. tom.1.

Filia, dum eſt cnngruè dotata à Patre, ipſa aliud non valet prætendere, deciſ.443.n.6.tnm.2.

Filia dotata, ſecundum Statutum Vrb.lib.2.cap.141. non poteſt, nec per viam querelæ inofficioſi teſtamenti, iudicium patris impugnare, ibid.n.7.

Filia dotata, quando minus habuit legitimam, tunc agere poteſt ad ſupplementum, ibid.n.8.

Filia dotata, quando agit ad ſupplementum legitimæ, eo quia dos fuit parua, debet nmnia eius cauſa habita, imputare io eam, ibid.n.9.

Filia dotata à matre non poteſt dici excluſa ab hæreditate patris eam vniuerſaliter inſtituentis, deciſ. 207. num. 19. tom.1.

Quod ſecus eſſet circumſcripta inſtitutione potius, ibidem num 20.

Filiæ tunc æquè dotatæ dicuntur, quando æquè benè collocatæ fuerint in matrimnnio, quamuis plus vni, quam alteri tradatur, deciſ.198.n.18.tom.1.

Filiæ nnmine filinrum continentur, deciſ. 438. num. 18. tom.2.

Filias dotandi nnus potius ſpectat ad patrem quam ad auum maternum, deciſ.271.n.3.tnm.1.

F I L I A T I O.

Filiatin ex quibus dicatur probata, deciſ.370.n.15.tom.2.

Filiatio, quando deducitur non ad effectum conſequendi alimenta, ſed ſuccedendi in vniuerſo fideicommiſſn qun caſu fortius eſt probanda, deciſ.105.n.10.tom.1.

Filiatio, quando non probatur per ſolum tractatum, nominationem parentum, & cnmmunem reputatinnem, ibid. num. 8. & 9.

Filiatio iuſtificari etiam poteſt ex teſtibus, deciſ.426. num.15. tom.2.

Filiatio ex quibus dicatur remanere ſatis probata, deciſ.396.n.7. tom.2.

Filiatio probatur leuioribus probatinnibus, ſi agatur de ſucceſſione materna pro cnnſecutinne dotis, deciſ.426. num.16. tom.2.

Filiatio probatur ex publica voce, & fama inconcuſſa apud vicinos, quod talis erat filius, deciſ.68.n.6.& 7.tom.1.

Filiatin ex quo benè dicatur probata, deciſ. 355. num.38. tom.2.

Filiatio probatur per nnminationem factam in teſtamento iuncta inſtitutinne in hæredem, vti talem, deciſ.391. oum.30. tom.2.

Filiatio probatur per fidem baptiſmatis iunctis adminiculis, ibid. n.31.& 32.

Filiationis probatio reſpectu genitoris, & concludens, vel eſt impoſſibilis, vel ſaltem difficillima, deciſ.68. nnm. 2. tom.1.

Filiatio paterna, cum non poſſit plenè probari, ideòque ad eam iuſtificandam admittuntur ſolæ præſumptiones, & coniecturæ, ibid. n.3.

Filius præſumitur ius, à quo, ſacro Baptiſmate ablutus fuit, vti progenitore, & in libro Baptizatorum deſcriptus fuit, vti eius pater, ibid.n.4.

Et inſuper ab eodem fuit educatus, & publicè denominatus vti filius, ibid.

Filiatinnis confeſſio, nnn ſimpliciter facta, ſed explicita emanata in actu iudiciali, qui non niſi, vti filius, ac hæres conueniri poterat, probat filiatinnem, ibid.n.15.

Filiatio ex teſtibus, qualiter probetur, ibidem num. 16. & 17.

Filiationis pnnbatin, quandn dicatur ſufficiens, deciſ.77. num.8. tom.1.

Filiationis probatin iuuatur ex donatione, deciſ.399.num.13. tom.2.

Filiationis nominatin iuncta actui proportionabili, probat filiationem, etiam cum extraneis, deciſ.68.n.13.tnm.1.

Quod multò magis procedit contra confitentem, & nominantem, ibid.n.14.

Filiationis quaſi poſſeſſin non attenditur, niſi alia concnrrant quando ſumus in deciſorijs, vbi principaliter agitur de ipſa filiatione, deciſ.317.n.19.tom.1.

Et ſine dubio id procedit, quando non agitur de bonis illius, qui conſtituit filium in quaſi poſſeſſione filiationis, ibidem num.20.

in Filiationis quaſi poſſeſſinne, quandn quis dicatur conſtitutus, deciſ.365.n.39.tom.2.

ad Filiationem probandam, iouant etiam teſtes deponentes de auditu à maioribus, cum faciant adminiculum, deciſ.77.n.10. tom.1.

ad Filiationem prnbandam tunc reijciuntur coniecturæ adductæ, quando ſunt imperfectæ in ſuo genere, deciſ.68. num.41. tom.1.

FINGERE, quandn quis vult quod non eſt, fraudolentus reputandus venit. Rub.ad deciſ.412.n.53.tom.2.

F I N I S.

Finis iuris diuini, & cannnici eſt dirigere actiones humanas ad æternam fœlicitatem. Rub. ad deciſ.56.n.221.tom.1.

Finis iuris ciuilis eſt inducere hominem ad commune bonum ſecundum congruit huic fœlicitati ciuiliter, ac temporaliter, ibid.n.222. & 223.

Finis litium, quando ventilatur plurimum iuuat inſpectio loci, & euidentia rei, deciſ.168.n.11.tom.1.

Finis Iuris Canonicis altius eſt, quam iuris ciuilis, ideſt ad æternam fœlicitatem, ſalutemque animarum. Rub. ad deciſ.56. n.232.& 233. tnm.1.

ex Finis diuerſitate, plerumque aliud ſtatuitur à iure Diuino, & Pontificio, & aliud à re ciuili, ibid. num. 234. 235. & 236.

Fines mandati ad reſignandum, ſunt diligenter cuſtodiendi alioquin procurator illos excedens nulliter reſignat, deciſ.263.n.7. tom.1.

de Fine, qui cogitat, cngitat etiam de modo ad finem, deciſ.391. n.23. tom.2.

F I S C V S.

Fiſcus io caſibus, in quibus ipſe non reperitur priuilegiatus à iure communi, vtitur eodem iure, quo alij, deciſ.142.num.19. tom.1.

Fiſco nunqnam mala cauſa eſt, niſi ſob bonn Principe. Rub.ad deciſ.287.n.216.tom.1.

Fiſco comperit priuilegium, vt ſibi eligere Iudicem, deciſ.141. n.21.tom.2.

F I D E I V S S I O.

Fideiuſſio facta vſque ad certum tempus, vltra illud nnn operatur, deciſ.179.n.86.& 87.tom.1.

Fideiuſſio præſtita ſuper ſententia nominatim à certo Iudice ferenda diſtinguitur, à caſu in qun Iudex prnprio nomine nominatus non fuit, deciſ.204.n.13.tom.1.

Fideiuſſio reſtringi quidem debet, non autem ad excluſinnem eorum, quæ veniunt ex eodem inſtrumento ſuper quo fuit interpoſita, ibid.n.25.

Fideiuſſionis materia ſanè non patitur extenſionem, deciſ.29. n.10. tom.1.

Fideiubens nominatim pro pecuoijs exigendis ab aliquo non tenetur pro pecunijs ab alio exactis, deciſ. 204. num. 7. tnm.1.

Fideiuſſor Meuij non dicitur fideiuſſiſſe pro ſubſtituto Meuij, ibid.n.8. intellige, vt n.12.cum ſeqq.

Promittens pro alio intelligitur ſolum ſe obligaſſe ad id quod ille debet ex propria perſona, non autem ex perſona alterius, ibid. n.9.

Fideiuſſio eſt ſtrictè intelligenda, vt etiam in caſu expreſſo minus obliget, quod fieri poſſit, ibid.n.10.

F I D E I V S S O R.

Fideiuſſor ſubſidiarius non tenetur, niſi purificata conditione, deciſ.478.n.15.tom.2.

Fideiuſſor exactoris ſi ſe nnn reſtrinxit ad exacta, etiam de inexactis tenetur, deciſ.204.n.31.tom.1.

Fideiuſſor per extinctionem debiti à debitore factam remanſit liberatus, nullum recepit damnum à declaratione, deinde

per

per debitorem factam, deciſ. 457. num. 20. tom. 2.
Fideiuſſor non cenſetur in plus ſe voluiſſe obligare quam principalis, deciſ. 90. n. 14. & 15. tom. 1.
Fideiuſſor vbi ſimpliciter interceſſit ſubit omnem obligationem principalis, deciſ. 204. n. 5. tom. 1.
Fideiuſſor cenſetur obligatus in omnem caſum, qui venit ex natura contractus cui acceſſit, ibid. n. 6.
Fideiuſſor cenſus, eo extincto regulariter non tenetur ad damna, & intereſſe, deciſ. 29. n. 9. tom. 1.
Fideiuſſor cenſus, tunc tenetur ad damna, & intereſſe, etiam extincto cenſu, quando ſe obligauit, vti principalis principaliter, & inſolidum, deciſ. 29. n. 11. tom. 1.
Fideiuſſores, quando inſolidum obligantur, poſſunt conueniri in totum abſque eo, quod excutiatur principalis, deciſ. 331. n. 1. tom. 2.
Fideiuſſoribus ſubſidiarijs non debet nocere negligentia, & culpa creditoris, deciſ. 478. n. 20. tom. 2.
Fideiuſſoris obligatio dum eſt conditionata, deficiente conditione, deſinit quoque obligatio, deciſ. 202. num. 13. tom. 1.
Fideiuſſores renouandi onus an cenſeatur remiſſa per receptionem fructuum ſocietatis officij per plures annos, deciſ. 445. n. 1. tom. 2.
FLORES, qui colligunt, aduertant ne humidus anguis lateat in herba, Rub. ad deciſ. 90. n. 3. tom. 1.
FORENSES quando dotem in Vrbe conſtituunt, tunc non intrat Bulla Sixti V. moderatoria dotium, deciſ. 175. num. 38. tom. 1.
Forenſis, teſtando in loco, in quo inducta eſt per legem, ſeu ſtatutum certa ſolemnitas in teſtando, eam ſeruare tenetur, deciſ. 372. n. 30. tom. 2.

F O R M A.

Forma non ſufficit, quod in parte ſeruetur cum forma ſit indiuidua, deciſ. 110. n. 13. tom. 1.
Forma quando eſt data ad certum effectum ſatis eſt, quod per æquipollens adimpleatur, deciſ. 465. n. 5. tom. 2.
Forma, quando eſt inducta, tunc ea ſeruanda eſt, nec poteſt ei renunciari, etiamſi reſpiciat priuatam vtilitatem, deciſ. 109. n. 1. tom. 1.
Forma in ſententijs potius attenditur, quam materia, deciſ. 30. n. 2. tom. 1.
Forma ſpecificè, ſeruanda eſt, & non aliter, deciſ. 330. num. 7. & 8. tom. 2.
Forma, quando dicatur inducere præciſam neceſſitatem, aliquid faciendi, ibid. n. 9.
Forma beneplaciti Apoſtolici eſt ad vnguem ſeruanda, deciſ. 110. n. 12. tom. 1.
Forma, quæ inducitur à decreto irritanti famulatur diſpoſitioni principali, deciſ. 109. n. 4. tom. 1.
Forma tradita à teſtatore omnino ſeruanda venit, Rub. ad deciſ. 320. n. 125. tom. 1.
Forma Breuis Apoſtolici non ſeruata, illud corruit, deciſ. 109. n. 9. tom. 1.
Forma data non poteſt adimpleri per æquipollens, Rub. ad deciſ. 90. n. 251. tom. 1.
Forma, etiam in minimo neglecta, actus eſt ipſo iure nullus, ibid. num. 252.
Quod procedit, etiamſi ageretur de pia cauſa, ibid. n. 253.
Forma per equipollens non poteſt adimpleri, ibid. n. 286.
Formæ ad priuatam vtilitatem inductæ etiam ſi alterius quoque commodum reſpiciat poteſt renunciari, deciſ. 278. num. 2. tom. 1.
Intellige tamen, ſi vtraque vtilitas ſeparabilis ſit, ſecus ſi ſit inſeparabilis, ibid.
Formæ defectus reddit actum ipſo iure nullum quantumuis in minimo conſiſtat, deciſ. 256. n. 4. tom. 1.
FORMVLÆ diuerſæ verborum, quando prouidè, ac ſtudiosè per contrahentes adhibitæ dicantur, deciſ. 261. n. 13. tom. 1.
in FORO exteriori, non eſt quærendum de iuſta cauſa, vel iniuſta, quam non tenentur probare, qui habent merum arbitrium, deciſ. 180. n. 19. tom. 1.
FORNICATIO praua, & omni iure prohibita, Rub. ad deciſ. 21. n. 143. tom. 1.
FORTVNAM hominis aduerſam expectare eſt contra bonos mores, Rub. ad deciſ. 56. n. 192. & 193. tom. 1.

F O V E A.

Fouea, quæ deſeruit pro confine, debet eſſe eius qui docet fuiſſe comprehenſam in venditione, deciſ. 477. num. 12. tom. 2.
Fouea, in confine exiſtens poteſt prætendi communis, ibid. num. 8.
Fouea, quando eſt in fine duorum Territoriorum an poſſit haberi confine, ibid. n. 9.
FRANCANDI pactum vſque ad certum tempus promiſſum, ſi eo elapſo fuit francatio petita, nihil operatur, deciſ. 63. n. 4. tom. 1.

F R A V S.

Fraus, & læſio vbi non cadit, non tam rigidè ſeruanda eſt diſpoſitio, leg. de his, ff. de tranſaction. diciſ. 240. num. 44. tom. 1.
Fraus, & præſertim in viro nobili non præſumitur, deciſ. 472. n. 11. tom. 1.
Fraus non ita de facili præſumitur, vt ſimulatio, deciſ. 82. num. 9. tom. 1.
Fraus omnis ceſſat in collitigante, ſtante iuſta cauſa litigandi, deciſ. 305. n. 39. tom. 1.
Fraudis præſumptio intrat inter Maritum, & Vxorem, deciſ. 260. n. 20. tom. 1.
Fraudis ſuſpicione non caret, dum quis vult præuidere rebus quæ adhuc non ſunt in rerum natura, Rub. ad deciſ. 412. n. 52. tom. 2.
Fraude ceſſante, ceſſare quoque lex, inducta ad euitandam fraudem, deciſ. 192. n. 17. & 18. tom. 1.
Fraudes facile admitti poſſunt in ſcriptura priuata ex appoſitione antidatæ, deciſ. 242. n. 11. tom. 1.
Fraudes committendi anſa non eſt danda, deciſ. 473. num. 6. tom. 2.
Fraudes euitandæ ſunt, deciſ. 422. n. 20. tom. 2.
Fraudibus non eſt aperienda via, deciſ. 145. n. 6. tom. 1.
Fraudibus non eſt aperienda via, deciſ. 43. num. 12. & 13. tom. 1.
Fraudibus, vt occuratur in materia recognitionis ſcripturarum, eſt adhibenda omnis diligentia, deciſ. 150. n. 12. tom. 1.
Fraudibus quantum fieri poteſt claudenda eſt ianua, deciſ. 473. n. 17. tom. 2.
Fraudibus, & vſuria illicitis præcludenda eſt via, deciſ. 69. n. 28. tom. 1.
Fraudibus aditus aperiendus non eſt, in præiudicium aliorum, deciſ. 384. n. 43. tom. 2.

F R A T E R.

Frater, quando amplius non poſſit petere diuiſionem bonorum inter alios fratres, deciſ. 30. n. 42. tom. 1.
Fratri defuncto ab inteſtato ſine filijs germani fratres ſuccedunt excluſa matre ſecundum ſtatutum Vrb. deciſ. 158. num. 2. tom. 1.
Intellige præterquam à legitima, ibid. n. 1.
Fratri ſuccedenti alteri fratri ab inteſtato, immiſſio competit ex vtili interdicto, quorum bonorum, ibid. n. 3.
Fratres ſoli admittuntur ad ſucceſſionem alterius fratris excluſis ſororibus ſecundum ſtat. Vrb. deciſ. 106. n. 2. tom. 1.
Fratres patrueles, qui non poſſint denominari deciſ. 351. num. 5. tom. 2.
Fratres dum habeant domum paternam ſufficientem ſi alter ex eis velit ampliare, licet domus videatur facta meliorem, deciſ. 318. n. 11. tom. 1.
Non tamen refici debent melioramenta, cum domum venalem non haberent, & pro eorum ſufficienti habitatione, ſat erat ſtatus antiquus, ibid. n. 12.
Fraternitas doceri poteſt per publicam vocem, & famam, deciſ. 77. n. 8. & 9. tom. 1.

F R V C T V S.

Fructus bonorum dotalium, quando de voluntate vxoris percipiuntur à marito, & fuerunt conſumpti in eius vtilitatem, vel communem vſum, & tunc ceſſat præſumptio ſatisfactionis dotis, deciſ. 176. n. 9. tom. 1.
Secus verò, ſi adhuc extent. & maritus factus fuit locupletior, ibid. n. 10.
Fructus decurſi ante motam debentur, dum petuntur vti ſors principalis, licet non petiti in prima inſtantia, deciſ. 500. n. 10. & 12. tom. 2.
Fructus, quando petantur vti ſors principalis, ibid. n. 11.
Fructus debentur etiam ante motam litem, dum mala fide fuerunt percepti, ibid. n. 13.
Fructus percipiendi, qui habet facultatem, & commoditatem alienare non dicitur obligando, deciſ. 267. num. 12. tom. 1.
Fructus rei ceſſæ, dum per multum tempus non fuerunt petiti quid ex hoc arguatur, deciſ. 3. n. 3. tom. 1.
Fructus percipiens ab aliqua re, ſine legitimo titulo dominij, ſi ſit creditor eos tenetur imputare in ſuum creditum, deciſ. 408. n. 29. tom. 1.
Fructus bonorum Eccleſiæ, non poſſunt ad libitum in prophanos vſus conuerti, nec auide illos retineri in fraudem pauperum, Rub. ad deciſ. 25. n. 199. tom. 1.
Fructus ipſo iure imputantur in ſortem pro ea rata, qua illius creditum excedunt, deciſ. 310. n. 1. & n. 12. declara vt num. ſeqq. tom. 2.

Fructus ſoluere pro multiplico non eſt inueſtire pro multiplico ad reintegrationem pro fideicommiſſo, deciſ. 157. num. 1. tom. 1.

Fructus percepti ex re propria, non eſt controuertendum quod quis eos faciat ſuos, deciſ. 478. n. 11. tom. 2.

Fructus ex dotis titulo prouenientes eo tituli ſoluti præſumuntur, & eodem iure cenſentur ac ipſa dos, deciſ. 389. num. 15. tom. 2.

Fructus mala fide percepti veniunt reſtituendi nulla habita diſtinctione inter debitorem, ac tertium, deciſ. 418. num. 13. tom. 2.

Fructus annuatim per errorem viro ab vxore ſoluti tanquam debiti, non cenſentur donati, deciſ. 319. n. 18. tom. 1.

Fructus bonorum extradotalium, quando ſpectant ad maritum, tunc ceſſat præſumptio, quod maritus ſibi ſatisfecerit de ſua dote, deciſ. 176. n. 8. tom. 1.

Fructus bonorum extradotalium maritus non lucratur, ſed omnino reſtituendi ſunt vxori, vel eius hæredibus, ibid. num. 11.

Fructus rei ſubhaſtatæ debent reſtitui, quando ſubhaſtatio fuit nulla, etiam ab eo, qui emit inſtante fiſco, deciſ. 141. n. 7. & 12. tom. 1.

Fructus bonorum ſtabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario, vbi contrarium non probatur, deciſ. 226. num. 4. tom. 1.

Fructus ſoluti vltra ſummam debitam, ſingulis annis pro rata exceſſus imputantur in ſortem, ita vt quolibet anno pro ea rata ſors decreſcat, deciſ. 231. n. 23. tom. 1.

Fructus cenſus ſoluens, cenſetur contractum cenſus ratificare, deciſ. 353. n. 16. tom. 2.

Fructus decurſi ante ceſſionem, non ſpectant ad ceſſionarium, ſed ad cedentem, deciſ. 353. n. 19. 20. & 21. tom. 2.

Fructus percepti poſt motam litem, tanquam percepti à malę fidei poſſeſſore ſunt reſtituendi, deciſ. 73. n. 7. tom. 1.

Fructus non debentur ex cenſu extincto, deciſ. 211. num. 9. tom. 1.

Fructus bonorum ſtabilium calculari debent ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 50. n. 8. tom. 1.

Fructus etiam antequam fiat liquidatio extenuant ſortem, deciſ. 408. n. 32. tom. 2.

Fructus beneficij percipi non poſſunt, niſi per remotionem beneficiati, deciſ. 73. n. 8. tom. 1.

Fructus terrarum quæ alternatim feruntur non præſumuntur diminuti, deciſ. 216. n. 10. tom. 1.

Terræ atatiuæ non conſeneſcunt, aut ſterileſcunt, ibid.

Fructus bonorum paraphernalium peruenti ad manus mariti, præſumuntur de ordine vxoris conſumpti, ſi ipſa viuens nuſquam contrarium declarauit, deciſ. 349. n. 6. tom. 2.

Fructus in omni iudicio debentur à die motæ litis, deciſ. 455. n. 1. & 6. tom. 2.

Fructus, quando taxentur abſque alia liquidatione, deciſ. 282. n. 18. tom. 1.

Fructus cenſus non debentur euicto fundo cenſuato, qui euictus dicitur, ſi creditor cenſus conſentiat fundum reſtitui vero Domino, deciſ. 178. n. 20. tom. 1.

Fructus, quando non probantur tanti ex quibus poſſit congrua dos aſſignari deſcendentibus ex dictis fructibus, tunc dos ex corporibus fideicommiſſarij, deciſ. 150. n. 23. tom. 1.

Fructus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, mulier non tenetur imputare in dotem, dummodo abſit malitia, cum illos faciat ſuos, ibid. n. 24. 25. 26. & 27.

Fructus non debentur, ſorte principali ſoluta, deciſ. 54. num. 3. tom. 1.

Fructus bonorum fideicommiſſis, qui ſufficere prætendit, ad effectum excludendi dotationem in bonis illius probari debet eorum exiſtentiam tempore contracti matrimonij, deciſ. 55. n. 22. tom. 1.

Fructus reſeruati ad vitam in donatione non veniunt, deciſ. 56. n. 20. & vide vſque ad finem, tom. 1.

Fructus bonorum fideicommiſſi præſumuntur conſumpti in alimenta neceſſaria, deciſ. 55. n. 13. tom. 1.

Prætenſiones litigioſæ apponi non debent in calculo bonorum liberorum in materia aut res quæ, C. com. de legat. ibid. num. 14.

Fructus mala fide percepti, ſunt reſtituendi, deciſ. 431. num. 1. tom. 1.

Fructus bonorum Eccleſiæ ſuperflui, quod in pios vſus ſint erogandi, non eſt, quid extraordinarium ſed ordinarium, Rub. ad deciſ. 254. n. 196. tom. 1.

Fructus cenſus, quando fuit bona fide impoſitus & fundus fuit euictus debentur ratione damnorum, & intereſſe vſque ad integram ſortis ſatisfactionem, deciſ. 29. n. 8. tom. 1.

Fructus tamquam acceſſorij, & appendices rei petitæ, non debentur niſi à die motæ litis, deciſ. 500. n. 5. tom. 2.

Fructus, quando non debentur vti appendices, ſed tamquam ſors principalis, tunc ſolui debent vſque ab initio, ibid. n. 6.

Fructus, quando petuntur vti ſors principalis, tunc non debentur propter malam fidem, ſed iure dominij ipſius actoris, ibid. n. 7.

Fructus ſoluere, ſi quis numquam promiſerit, nec ad illos ſoluendos fuit interpellatus non tenetur illos ſoluere, deciſ. 141. n. 28. tom. 1.

Fructus prouenientes ex iuribus Parrochialibus ſi æqualiter diuidantur inter Præpoſitum, & Canonicos, deciſ. 37. num. 7. tom. 1.

Tunc arguitur animarum cura ad vtroſque ſimul pertinere, ſecus è contra, ibid. n. 6. & 7.

Fructus fideicommiſſi ſufficientes videntur, ad hoc, vt ob eos ſolum, ſine fideicommiſſi alienatione, mulier poſſit honeſtum virum allicere, deciſ. 438. n. 42. tom. 2.

Fructus dotales, vt debeantur ſufficit, quod debitor dotis ſe habuerit pro interpellato, vel interpellationem remiſerit, & remiſiſſe dicitur dum ſoluit, deciſ. 60. n. 20. tom. 1.

Fructus bonorum fideicommiſſariorum, quando non adſunt de tempore dotationis, tunc bona data in dotem non ſunt reſtituenda, deciſ. 150. n. 29. tom. 1.

Quod procedit etiamſi totum fideicommiſſum remaneat deſtructum, ibid. n. 30.

Fructus per vxorem viro promiſſi, ſi non fuerunt ſoluti, mortua coniuge illi debentur, deciſ. 319. n. 5. tom. 2.

Fructus decennij debent attendi, ad cognoſcendum, quantum reddat aliquod beneficium, deciſ. 187. n. 4. tom. 1.

Fructus dotis conſtitutæ ad maiorem pompam, non debentur quoad exceſſum, deciſ. 495. n. 6. tom. 2.

Fructus conſumpti non veniunt reſtituendi, deciſ. 73. num. 15. tom. 1.

Fructus, quando poſſint liquidari poſt ſententiam ante executionem, deciſ. 95. n. 28. tom. 1.

Fructus licet debeantur à die motæ litis, tamen id non procedit, quando lis nulliter fuit mota, deciſ. 431. num. 3. tom. 2.

Fructus bonorum ſtabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 402. n. 37. tom. 2.

Fructus dotis debentur donec illa reſtituitur, deciſ. 229. num. 4. tom. 1.

Creditor poteſt compelli ad iurium ceſſionem faciendam, ibid. num. 6.

Fructus per Iudicem æſtimari debent in ſumma, quæ in viginti annis æqualis ſit valor rei, deciſ. 455. n. 16. tom. 2.

Fructus dotis qualiter taxentur ſecundum ſtatut. Bononien. deciſ. 308. n. 27. tom. 1.

Fructus dotales ſecundum ſtatutum Vrbis lib. 1. cap. 135. taxantur ad rationem ſeptem cum dimidio, deciſ. 113. num. 3. tom. 1.

Fructus percipiendi facultas, quando non ſit perpetua, nec ad hæredes extraneos tranſitoria, deciſ. 167. n. 17. tom. 1.

Fructus percipiens quos ſciebat eſſe ſequeſtratos, in quam pœnam incidat, deciſ. 332. n. 10. tom. 2.

Fructus habiti lite pendente ſine dubio veniunt reſtituendi, deciſ. 141. n. 2. tom. 1.

ad Fructus dotales, quando agitur, poteſt procedi executiuè, cum habeant priuilegium alimentorum, deciſ. 348. num. 21. tom. 2.

Fructuum condemnatio facta in poſſeſſorio iudicio, quando non reddat totam ſententiam appellabilem, deciſ. 354. num. 12. & 22. tom. 2.

Fructum reſeruatio facta ad fauorem reſignantis continet *maius* grauamen, quam penſio reſeruata in quantitate, deciſ. 1. num. 7. tom. 1.

Fructuum perceptio non præſumitur ex re non fructuoſa de ſuâ natura, deciſ. 455. n. 8. tom. 2.

ad Fructuum quantitatem probandam à marito perceptorum ex bonis vxoris extradotalibus, admittuntur etiam coniecturæ, deciſ. 349. n. 34. tom. 2.

ad Fructuum acquiſitionis effectum, requiritur vel dominium, vel bona fides poſſeſſoris, deciſ. 141. n. 10. tom. 1.

de Fructuum perceptione, quando non ſit dubitandum, deciſ. 455. n. 7. tom. 2.

de Fructuum perceptione in genere, quando conſtat, tunc quantitas eorum coniecturis probatur, deciſ. 382. num. 20. tom. 2.

de Fructuum Eccleſiæ ceſſione quando agitur, non eſt neceſſarium beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 431. num. 9. & 10. tom. 2.

ex Fructuum ſolutione, benè arguitur ratificatio contractus, deciſ. 121. n. 28. tom. 1.

FRVMENTVM.

Frumentum non eſt veriſimile, quod tantum valeat tempore meſſis, quantum alijs temporibus, deciſ. 342. num. 5. tom. 2.

Frumentum antequam ſit menſuratum periculum ſpectat ad venditorem, poſt menſurationem ſpectat ad emptorem, deciſ. 471. n. 34. & 35. tom. 2.

Frumenti valor, non attenditur de tempore meſſis ad probandum valorem fructuum, ſed habenda eſt ratio medij temporis, deciſ. 479. n. 14. tom. 2.

Frumenti debitor non tenetur ad æſtimationem ſeruorum debitoris, qui ob illius non traditionem ſame perierunt, deciſ. 304. n. 11. tom. 1.

Frumenti valor de quo tempore exſtimandus veniat, deciſ. 343. n. 2. tom. 2.

Fulgor rerum geſtarum, perſtringit oculos, Rub. ad deciſ. 345. n. 53. tom. 2.

FVLLO ſi veſtes amiſit, quas poliendas ſuſcepit, poteſt ſolutum repetere, ſi Dominus poſt ſolutionem veſtes inuenit, deciſ. 214. n. 10. tom. 1.

FVNDAMENTA.

Fundamentum intentionis alicuius eſt omnino probandum ab eo, qui in illo ſe fundat, Rub. ad deciſ. 150. num. 37. tom. 1.

Fundamenta Reipublicæ labefactantur, dum ſine cauſa tentatur poſſeſſores pellere ſuis ſedibus, Rub. ad deciſ. 217. n. 374. tom. 1.

Vel pecunias debitas creditoribus per Principes condonantur, quia ſic tollitur concordia, & fides, ibid.

Fundans, ſe in iure exorbitanti incumbit onus probandi qualitatem à iure exorbitanti requiſitam, Rub. ad deciſ. 150. n. 74. tom. 1.

Fundans ſe in diſpoſitione Authen. res quæ, C. commun. de legat. debet probare non extare bona libera, ibid. n. 75.

Fundans ſe in aliquo actu requirente aliquam qualitatem, illam tenetur probare, deciſ. 463. n. 21. tom. 2.

FVNDVM.

Fundum emens, & fuit ei datum, quod erat talis menſuræ, ſi menſura ſit minor expreſſa, quid veniat dicendum, deciſ. 93. num. 4. tom. 1.

Fundum dum habemus, non ſunt quærendi riuuli aquæ, ſuauius ex viuo fonte bibuntur, Rub. ad deciſ. 90. n. 174.

Fundus dotalis effici non poteſt ſi non conſtat, quod ille fuerit marito traditus, deciſ. 231. n. 14. tom. 1.

Fundus ſi ſit datus in dotem, ac promiſſa fuit eius reſtitutio, tunc non poteſt permutari, deciſ. 269. n. 6. tom. 1.

L. final. ff. de pact. dotal. intrat etiam in contractu permutationis, ibid. n. 7.

Fundus dotalis alienari nequit, deciſ. 231. n. 8. tom. 1.

FVNVS.

Funeris impenſæ vxoris, à quo veniant perſoluendæ, deciſ. 438. n. 75. tom. 2.

Funeri impenſæ, ſunt detrahendæ, dum eſt locus reſtitutioni fideicommiſſi, & quid ſi non ſint concludenter probatæ, deciſ. 293. n. 21. tom. 1.

Funeris impenſæ, eſt æs alienum dotis, & eſt anterius, deciſ. 438. n. 73. & 74. tom. 2.

FVRTI actione, vt quis teneatur, quid requiratur, deciſ. 304. n. 13. tom. 1.

G

GABELLA.

Gabella dum bonis imponitur, illa bona non dicuntur tributaria, niſi facto ipſo debita ſit ſolutio, Rub. ad deciſ. 412. n. 48. tom. 2.

Gabella ſi ſit ſoluenda propter ingreſſum, vel egreſſum bonorum è Ciuitate, tunc Clerici extrahendo bona, quid ſufficiat, quod ſeruent, deciſ. 412. n. 24. tom. 2.

Gabellæ ferè omnes in Ciuitate Barchironen. in egreſſu vel regreſſu Ciuitatis ſoluuntur, ibid. n. 45.

Gabellæ non ſunt ſoluendæ indirectè per eos, qui directè ſunt ab eis exempti, ibid. n. 42.

GEMINATIO.

Geminatio dictionum vniuerſalium, denotat enixam voluntatem diſponentis, omnia comprehendendi, deciſ. 390. num. 7. tom. 2.

Geminatio fortius denotat animum diſponentis, deciſ. 118. n. 29. tom. 1.

Geminatio, quando nihil operetur, deciſ. 344. num. 4. tom. 2.

Geminatio magis enixam voluntatem oſtendit, Rub. ad deciſ. 320. n. 100. tom. 2.

GEMMA.

Gemmæ, & res ſimiles ſolent penes vxorem aſſeruari, & cuſtodiri, deciſ. 44. n. 10. tom. 1.

Et propterea penes ipſam mortuo viro remanſiſſe præſumuntur, ibid.

Quinimo maritus de illis rationem reddere non tenetur, ibid.

Gemmæ, & alia huiuſmodi generis ſolent geſtari, per vxorem ornatus gratia, deciſ. 44. n. 9. tom. 1.

Gemmæ, & aliæ huiuſmodi rei longo tempore durante præſumuntur, ibid. n. 8.

GENERALIS Ieſuitarum, dum dat licentiam dimittendi habitum, & in licentia exprimit ſe talem dimittere iuſtis de cauſis, ei creditur, & non requiritur alia probatio, deciſ. 32. n. 17. tom. 1.

Generalis Ieſuitarum ex Conſtitutionibus Apoſtolicis habet facultatem liberare aliquem à vinculo Religionis, deciſ. 32. n. 13. & 22. tom. 1.

GENERALITAS, quando non ſtringatur ad præmiſſa, Rub. ad deciſ. 46. n. 75. tom. 1.

Generalitas parit obſcuritatem, deciſ. 357. n. 3. tom. 2.

GENVS.

Genus in generali tantum valet, quantum ſpecies in ſpeciali, Rub. ad deciſ. 90. n. 110. tom. 1.

Genus, & ſpecies per quam adiectionem reſtringantur, deciſ. 154. n. 7. tom. 1.

Genus non reſtringitur per ſpecies poſtea enumeratas, deciſ. 247. n. 23. tom. 1.

Genus reſtringitur ad ſpeciem expreſſam, deciſ. 154. num. 18. tom. 1.

GERVNDIVM modificat, ac determinat verba præcedentia apta ad plures ſenſus ſignificanda, deciſ. 344. num. 12. tom. 2.

Gerundia, dando, vel numerando, quid importent, ibid. num. 13.

GESTA.

Geſta ſine ſcientia & patientia partis nihil operantur ad eius præiudicium, deciſ. 221. n. 14. tom. 1.

GLORIA tantum attenditur, & non gloriæ pondus, Rub. ad deciſ. 1. n. 25. tom. 1.

GRAMMATICI recentiores declinando dicitur, quod amiſerint datiuum, Rub. ad deciſ. 56. n. 69. tom. 1.

Seu, vt alij aſſeriunt, non fuiſſe commiſſum, ſed peruerſæ quadam Metamorphiſi conuerſum fuit in ablatiuum, ibid.

GRATIA.

Gratia derogationis fideicommiſſi non eſt derogatio, ſed mandatum ad derogandum, deciſ. 157. n. 5. tom. 1.

Gratia redditur ſubreptitia, ſi narrata in breui non fuerit iuſtificata, deciſ. 238. n. 1. tom. 1.

Gratia aliqua, licet ampliſſima, & abſque freno veniat intelligenda, tamen in his, quæ concernit præiudicium tertij, ſtrictè, & ſecurè venit interpretanda, Rub. ad deciſ. 217. n. 34. tom. 1.

Gratia emanata motu proprio, alicui non debet nocere, deciſ. 75. n. 28. tom. 1.

Gratia Apoſtolica dum eſt ſubreptitia non iuuat, deciſ. 256. n. 24. tom. 1.

Gratia nouiter obtenta in beneficialibus prodeſt ad victoriam etiam ſine noua ſeruatione terminorum, deciſ. 208. num. 18. tom. 1.

Amplia concluſionem fortius procedere, vbi noua gratia eſt à prima dependens, deciſ. 208. n. 19. tom. 1.

Gratia in forma dignum continet mandatum de procedendo, & ſic ante reſignationem non abdicat iua à Reſignatario, quod quando procedat, deciſ. 218. num. 2. tom. 1. Vide in num. ſeqq.

Gratia de beneficio impetrata non valet, niſi fiat mentio de de beneficio iam prius obtento, Rub. ad deciſ. 90. num. 87. tom. 1.

Quod procedit etiam ſi beneficium eſſet modicum, quia nihilominus talis mentio eſt facienda, ibid. n. 88. & 90.

Gratia iuſtificata debet executioni demandari, deciſ. 254. num. 6. tom. 1.

Gratia tempore poſterior ſuffragari non poteſt, ibid. n. 7.

Gratia dicitur ſubreptitia ſi non fuerit narratum Papæ id, quod ſi ſciuiſſet non conceſſiſſet, vel ſaltem difficilius, deciſ. 256. n. 25. tom. 1.

Gratia ſi emanauerit ad inſtantiam partis, nec reſpicit rem geſtam, cum ipſo Papa, non probat niſi aliunde iuſtificetur, deciſ. 433. n. 20. tom. 2.

Gratia eſt iuſtificanda, vt ei detur executio, deciſ. 350. n. 1. tom. 2.

Gratia emanata lite pendente, in nihilo præiudicat litiganti, ſi emanauerit, cum clauſula, ſine præiudicio litis pendentiæ, deciſ.156.n.26.tom.1.

Gratia in forma dign nm continet mandatum de procedendo, & ſic anre reſignationem non abdicat ius à Reſignatario quod quando procedat, deciſ.208.n.2.tom.1.

Gratia conceſſa ad ſupplicarionem partis inſtificari debet quoad narrata, deciſ.285.n.16.tom.1.

Gratia derogationis fideicommiſſi io forma commiſſaria, nullum producit effectum, niſi ab executore fuerit pronunciatum pro derogationis, deciſ.157.n.6. tom.1.

Gratia Ponrificis executioni demandari debet quoties eſt iuſtificata, deciſ.244. n.1. tom.1.

Gratia, quando eſt nulliter recepta non releuat, deciſ.19.num.18. tom.1.

Gratia facta motu proprio non tollit facultatem Impugnandi Breue, & quod falſum fuit narratum Principi, Rub. ad deciſ. 90. n.142. tom.1.

Gratia verè probatur per literas Apoſtolicas, deciſ. 254. num.4. tom.1.

Gratia, dum reperitur fundata ſub diſpontione conditionali niſi ea iuſtificetur, nihil ponit in eſſe, Rub. ad deciſ.1. num. 94. & 95. tom.1.

Itaque, nec hoc caſu ſufficeret ſemiplena iuſtificatio, ſed plena, & concludens eſt neceſſaria, ibid. n.96.

Gratia Apoſtolica à diſpoſitione iuris recepit interprætationem, deciſ.338.tom.1.

Gtatia emanata, cum clauſula, motn proprio claudit os partis, nec poteſt impugnari, Rub.ad deciſ.90.n.126.tom.1.

Graria emanata cum clauſula motu proprio, ſi impugnaretur, nihil aliud eſſet, niſi redarguere Principem mendacio, ibid. num. 126.

Gratia conceſſa cum clauſula, *dummodo tempore data præſentium non fuerit alterius quæſitum*, conſtito quod alter legitimum habeat ius reſoluitur ac ſi non fuiſſet conceſſa, deciſ.254. num.9. tom.1.

Gratia Apoſtolica collationis beneficij, ſi habeat in ventre clauſulam, *Dummodo de tempore data non ſit alteri ius quæſitum, quid importet*, deciſ.8.n.18.tom.1.

Gratia nouiter obtenta in beneficialibus prodeſt ad victoriam etiam ſine noua ſeruatione terminorum, deciſ.218.n.18.tom.1.

Amplia concluſionem fortius procedere, vbi noua gratia eſt à prima dependens, ibid. n.18. & 19.

Gratia aliqua ſi ſit conceſſa ſub conditione, forma conditionis eſt ad vnguem probanda, deciſ.157.n.2.tom.1.

Gratia redditur ſubreptitia ſi fuerit racitum id, quod reddidiſſet Principem ad gratiæ conceſſionem difficiliorem, deciſ.238. n.12.tom.1.

Gratia, quando eſt nulliter recepta non releuat, deciſ.19.num.18. tom.1.

Gratia tota vitiatur ex capite ſubreptionis, & qnidem ipſo iure, quando ſubreptio reſpicit formam intrinſecam gratiæ, deciſ. 110. n.16. tom.1.

Gratia, vbi reperitur collata in futurum euentum, non attenditur valor præteritus, ſed de tempore ſecuti euentus, deciſ.129. n.5. tom.1.

in Gratia expectatiuæ non attenditur data gratiæ ad probandum valorem, ſed tempus ſubſecutæ vacationis, deciſ.129. num.6. tom.1.

Gratia præſumi non poteſt, ex eo iuſtificata, quia habuit effectum, deciſ.433. n.21. tom.1.

In Gratia ea, quæ non narrantur, non ſunt iuſtificanda, deciſ.238. n.3. tom.1.

in Gratia à Principe conceſſa, data eius certa ſcientia videtur diſpenſare, Rub.ad deciſ.90. n.84.

Quod tamen procedit, quando alias gratia ex dicta ſcientia facta, alias eſſet inanis, & fruſtratoria, ibid. n.85.

in Gratia, Id quod non fuit expreſſum, non dicitur conceſſum, deciſ.238.n.16.tom.1.

Gratiam anteriorem, qui habet, ille præferendus eſt habenti poſteriorem, deciſ.19.n.16. tom.1.

Limita niſi ſecunda ſit nulla, ibid. n.18.

Gratiam iuſtificatam exhibenti debetur Immiſſio, & maximè ſi ſit ſubrogatus gratioſè, deciſ.371.n.18. tom.2.

Gratiam, ſi conſtaret à parte eſſe acceptatam, tunc ſi adeſſet fuiſſe aliquid omiſſum, quod oon reſpicit ſubſtantiam gratiæ, tunc id non officit, deciſ.350. n.23. tom.2.

Gratiam motu proprio emanatam impugnans probare debet illam non eſſe iuſtificatam, non autem qui ea vtitur, deciſ.259. n.8. tom.1.

Subcollector præſumitur vnicus, ibid.

Gratiam, qui obtiouit, cum clauſula, motu proprio, dulciter dormire poteſt, quoad eius iuſtificationem, Rub. ad deciſ. 90. n.131. tom.1.

contra Gratiam motu proprio emanatam an dari poſſit de defectu iotentionis, Rnb. ad deciſ.254. n.283. tom.1.

Gratia, ne remaneat inanis, & ſine effectu, eſt iuſtificanda, deciſ. 370. n.12. tom.2.

Gratiæ iuſtificatio debet fieri ante gratiæ executionem, ibid. num. 13.

in Gratijs omnibus à Principibus conceſſis ſemper ſubinrelligitur clauſula, citra præiudicium tertij &c. Rub. ad deciſ. 217. n.33. tom.1.

in GRATIOSIS etiam quid minimum eſt iuſtificandnm, vt gratia ſuffragetur, Rub.ad deciſ.254. n.34. tom.1.

GRATIS, ea, quæ dicuntur, non veniunt attendenda, deciſ. 280. n.25.&26.tom.1.

GRAVATVS.

Grauatus reſtituere filijs, non cenſetur grauatus reſtituere nepotibus, deciſ.34. n.1. tom.1.

Filiorum appellatione, in fideicommiſſis, nepotes non veniunt, ibid. n.1.& ſeqq.

Extenſio de perſooa ad perſonam in fideicommiſſis non ita faciliter admittitur, ſiue illa deducatur ex identitate ratioois, ſiue ex veriſimili, aut præſumpta mente teſtatoris, deciſ.34. n.3. tom.1.

Grauatus reſtituere bona, ſi ea allenet, renetur ad reſtitutionem pretij, ſiue ſcienter, ſiue Ignoranter alienauerit, deciſ.102.n.2. tom.1.

Grauatus ſi bona alienauerit, tunc eſt In poreſtare vocatorum agere contra bona ipſa contra Illorum poſſeſſores, vel ad pretium contra alienantem, vel eius hæredes, ibid. n.3.

Grauatus de inueſtiendo fructus pro fideicommiſſo, ſi omittit inueſtire, tenetur ex proprijs bonis fideicommiſſum reintegrare, deciſ.38.n.6.tom.1.

GEDEON fortiſſimus ille Dux quid inſinuauerit ſuis militibus, vt eos corroboraret, Rub. ad deciſ. 217. num.239. & 240. tom.1.

GREGORIVS IX. Romanus Pontifex, cum fuerit interrogatus, an ex plenitudine ſuæ poteſtatis valeret diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum, quid reſpondit, Rub. ad deciſ. 254.n.257. & 258. tom.1.

Gregor. XIII. affertur reſponſio ſi ratio eſſet DEO redditurus de ſua nimia pietate quid reſpondiſſet, Rub. ad deciſ. 192. n.133.& 134. tom.1.

S.Gregorij Magni Romani Pontificis Iuſta expoſtulatio refertur, in opprobrium eorum qui plura beneficia obtinent vltra congruam eorum ſubſtentationem, Rub. ad deciſ. 254. num.110. tom.2.

H

HABITANS.

HAbirans in aliquo loco vltra decem annos, ex hoc acquiritur incolatus illius loci, deciſ.127. n.6. tom.1.

Habitans In Ciuitate præſumitur ſcire ea, quæ ibi publicè fiunt, & inſpiciuntur, deciſ.283.n.6.tom.1.

Amplia concluſionem fortius procedere in ſanguine coniuncto, Ibid.n.7.

Habitandi cauſa diuerſa eſt ab animo domicilium contrahendi, deciſ.312.n.18.tom.1.

Herba illa vocata vulgo, Baſilico, dum leniter tractatur, ſuauem emittit odorem, ſi vero violenter inter ſaxa prematur, gignit ſcorpios & viperas, Rub.ad deciſ.217. num.552. & 553. tom.1.

HÆREDITAS.

Hæreditas, quoties ex teſtamento poteſt adiri, ceſſat ſpes hæredi ab inteſtato, deciſ.443.n.2. tom.2.

Amplia, vt hic, Ibid. n.3.

Hæreditas in codicillis, nec dari, nec adimi poteſt, ibid. num. 10.

Hæreditas quaodo non poſſit dici adempta in codicillis, ibid. num. 11.

Hæreditas regulariter præſumitur opulenta, dum inuentarium non exhibetur, deciſ.460.n.27. tom.2.

Hæreditas ſemper præſumitur opulenta, & apta ad ferendum onera legatorum, deciſ.53.n.31.tom.1.

Hæreditas quando non dicatur adita per mandatum ad adeundam tam, ante executionem procuratoris, deciſ.393. num.25. tom.2.

Hæreditas ſicuti pacto dari, aut donari nequit, ita videtur denegatum, vt quis vniuerſaliter poſſit omnia ſua donare nihil nec in futurum ſibi reſeruando, Rub.ad deciſ.21.n.108.tom.1.

Hæreditas patris, non conuenit niſi filio legitimo, deciſ.66.n.25. tom.1.

Hære-

Hæreditas, quando non eſt ſoluendo, tunc fideicommiſſum particulare diminuitur per Legatum quantitatis, deciſ. 83. n. 25. 27. & 31. tom. 1.
Hæreditas, quando eſt debitis inooluta, tunc minus magis præſumeda veoit aditio, deciſ. 393. n. 35. tom. 2.
Hæreditas de iure præſumitur opulenta, deciſ. 277. num. 19. tom. 1.
Hæreditas nihil aliud eſt, quam ſucceſſio in omnibus iuribus defuncti, Rub. ad deciſ. 21. n. 92. tom. 1.
Hæreditas quidquam non valet niſi adita hæreditate, deciſ. 413. n. 51. tom. 2.
Hæreditas non poteſt dici opulenta, dum non fuit per hæredem confectum inuentarium, Rub. ad deciſ. 192. num. 161. tom. 1.
Hæreditas, quando fuit adita cum beneficio legis, & inuentarij tunc hæres in nihilo poteſt grauari, deciſ. 184. num. 2. tom. 1.
Hæreditas ex quibus actibus dicatur adita, deciſ. 431. num. 15. tom. 2.
Hæreditas nihil aliud eſt, quam ſucceſſio io omnibus iuribus defuncti, Rub. ad deciſ. 21. n. 92. tom. 1.
Hæreditas in dubio præſumitur ſoluendo, deciſ. 83. oum. 33. tom. 1.
Hæreditas in dubio pręſumitur opulenta, deciſ. 324. oum. 18. tom. 2.
Hæreditatis aditio ex ſolo mandato procuræ ad adeundum indicitur, non expectata aditione, deciſ. 393. n. 1. tom. 2.
Hæreditas vt dicatur adita ſuffragatur voluntas deliberata, ibid. num. 2.
Hæreditatis aditio, quando non dicatus adita, ex ſolo mandato ad adeundam, ibid. n. 3.
Hæreditatis aditio, quo caſo cenſeatut collata in tempus, quo procurator actu ipſo hęreditatem adierit, & non antea, ibid. num. 4. & 5.
Hæreditatis aditio, ſemper excluditur, quando voluntas mandantis adire non eſt deliberata, deciſ. 393. n. 12. tom. 2.
Hæreditatis aditio inducitur eo ipſo, quo quis aliter ſuccedere non potuiſſet, deciſ. 290. n. 10. tom. 1.
Hæreditatis aditio matris inducitur in filijs illius hæreditati renunciantibus in fauorem alterius, ibid. n. 11.
Amplia vt idem reſultet ex donatione per filios facta de materna hæreditate ipſis delata, ibid. n. 11.
Hæreditatis aditæ probatio, quæ dicitur melior, & certior, deciſ. 365. n. 40. tom. 2.
Hæreditatis repudiatio vbicumque fieri poteſt, deciſ. 393. n. 21. tom. 2.
Hæreditatis aditio benè probatur quando concurrunt plures actus, deciſ. 426. n. 39. tom. 2.
Hæreditatis aditio ex quibus actibus benè probetur, deciſ. 399. n. 34. tom. 2.
Hæreditatis ſtatus, dum legitimè firmari non poteſt, non poteſt agnoſci, an alienationes factæ ſufficiant pro pręrenſis detractionibus, deciſ. 336. n. 25. tom. 2.
Hęreditatis aditio probatur ex confeſſione ipſius hęredis, deciſ. 373. n. 34. tom. 2.
Hæreditaria ſtatum, quis veriſimiliter ignorat dum adhuc non fuit confectum iouentarium, deciſ. 393. n. 7. tom. 2.
Hæreditatis aditio ex quibus actibus pleniſſimè doceatur, deciſ. 373. n. 32. tom. 2.
ad Hæreditatis petitionem præſcribendum, requiritur, quod intereeſſerit tempus triginta annorum, deciſ. 67. num. 25. tom. 1.
in Hęreditatis ſolo, quidquid ędificatur dicitur hæreditarium, cum ędificium cedat ſolo, deciſ. 384. n. 4. tom. 2.
Hæreditati, & commodo fideicommiſſariorum, quando hęres cenſeatur voluiſſe emere bona quamuis nomine proprio emat, deciſ. 70. n. 7. tom. 1.
Hęreditatem quando hęredes per multum tempus abhorruit adire tunc multò magis poſtea non eſt præſumenda aditio, deciſ. 393. n. 37. & 38. tom. 2.
Hęreditatem pacto dare eſt prohibitum, Rub. ad deciſ. 21. n. 106. tom. 1.
Hæreditatis donatio eſt prohibita, ibid. o. 107.
Hęreditatis ſicuti pacto dari, aut donari nequit, ita videtur denegatum, vt quis vniuerſaliter poſſit omnia ſua donare nihil nec in futurum ſibi reſeruando, ibid. n. 108.
Hęreditatem vt hæres poſſit ad alium tranſmittere requiritur, vt prius eam adeat, deciſ. 408. n. 25. tom. 2.
Hęreditatem quod quis noluerit adite, benè deducitur ex illius repudiatione facta coram Iudice, deciſ. 393. num. 11. tom. 2.
Hęreditatem accipiens ſine beneficio Inuentarij, Lex de eo peſſimè ſuſpicatur, Rub. ad deciſ. 192. n. 149. tom. 1.
Hæreditatem accipiens ſine inuentario, in eo pręſumitur dolus, & ſubtractio, Rub. ad deciſ. 192. num. 177. tom. 1.
Hęreditatem cenſetur, quis adire, ſi litiget vti hæres, deciſ. 361. n. 5. tom. 2.
Hæreditarem poſſidens, ſi citatus oon compareat, quare pręſumatur laritare, ibid. n. 15.
ad Hęreditatem adeundam requiritur animus certus, & determinatus, non autem ſuſpenſus, deciſ. 393. num. 13. tom. 2.
Hæreditare licet quis priuandus non eſt ex facto alterius, deciſ. 459. n. 22. tom. 2.
Tamen id procedit in priuatione pura, ſecus verò, quando effectus priuationis pendet à facto alterius, ibid. n. 23.
in Hæreditate, quando adſunt bona commixta ideſt allodialia & feudalia, tunc datur immiſſio hęredi ſeripto, & poſtea in iudicio particulari deuenitur ad ſeparationem, deciſ. 386. num. 14. tom. 2.
Hæreditates multoties primo intuitu apparent ſatis opulentæ, & poſtea reperiuntur debitis, & litibus inuolutæ, & refertur caſus, Rub. ad deciſ. 192. n. 146. & 147. tom. 1.
Hæreditaria qualitas bis repetita dicitur, ſi bis vocati quicumque ſucceſſores fuerint, deciſ. 401. n. 4. tom. 2.

H Æ R E S.

Hæres probare debet voluntatem teſtatoris, quod ſeilicet ex duplici legato facto ad fauorem alicuius vnum tantum ſolui voluerit, deciſ. 309. n. 26. & 32. tom. 1.
Hærea addens aliquid fideicommiſſarijs bonis, puta hortum &c. quo animo cenſeatur additum, deciſ. 125. num. 17. & 18. tom. 1.
Hęres ſcriptus, quando dicatur plene fundaſſe ſuam intentionem, deciſ. 443. n. 1. tom. 2.
Hæres non poteſt impugnare donationem factam à defuncto, deciſ. 430. n. 9. tom. 2.
Hæres inſtitutus, ſi vti proximior adiuerit hęreditatem ab inteſtato, non ideo excuſatur à ſolutione legatorum, deciſ. 79. o. 4. tom. 1.
Hęres, & donatarius vniuerſalis habetur pro hęrede vniuerſali, deciſ. 440. n. 24. tom. 2.
Hæres quouſque non docet hęreditatem non eſſe ſoluendo tenetur ad pręſtationem legatorum, & ceterа onera hęreditaria, deciſ. 277. n. 20. tom. 1.
Hęres numquam cenſetur voluiſſe ſe obligare in pluſquam hęreditas patitur, deciſ. 135. num. 16. amplia n. 17. tom. 1.
Hęres quando etiam teneretur de proprio vltra vires hęreditarias, ibid. n. 18.
Hęres ſi non reddiderit rationem bonorum mobilium deſcriptorum, præſumitur ſatisfactus de ſuis creditis ex dictis bonis, deciſ. 320. n. 16. tom. 2.
Hæres beneficiarus, non cenſetur ſe obligare, niſi hęreditario nomine, deciſ. 135. n. 13. tom. 1.
Hęres extraneus non facit fructus ſuos pro tempore retentionis crediti dotalis, & quid de illis teneatur facere, deciſ. 120. n. 33. tom. 1.
Hęres, vt conſtituatur in mora ſat non eſt dies legalis, nempe lapſus temporis infra quod hęres poterat ſoluere, deciſ. 201. n. 29. tom. 1.
Hęres vſufructuarius legata annua ſoluere tenetur, deciſ. 120. n. 12. tom. 1.
Hęres non reddens rationem tenetur de proprio ad onera hęreditaria, deciſ. 324. n. 16. tom. 2.
Hęres etiam beneficiatus dum non docet hęreditatem, non eſſe ſoluendo, pręſumitur eſſe ſoluendo, ibid. n. 17.
Hæres illius, qui habebat liberam facultatem diſponendi, & relinquendi cui maluerit, ei ſuccedere dicitur non teſtatori, qui illi liberam facultatem reliquit, deciſ. 314. o. 7. tom. 1.
Hæres, cum repræſentet perſonam defuncti, omnia iura in eum traoſeunt, eaque experiri poterit, deciſ. 65. oum. 15. tom. 1.
Hęres ſoluendo debitum defuncti an dicatur ex hoc adite hæreditatem, deciſ. 152. n. 39. tom. 1.
Hęres donatoris Iuriſpatronatus, interim dum talia donatio non confirmatur ab Epiſcopo, poteſt validè præſentare, deciſ. 430. n. 16. tom. 1.
Hæres inſtitutus in certa re, dicitur vniuerſaliter inſtitutus non dato alio cohærede, deciſ. 368. n. 20. tom. 2.
Hęres hæredis reputatur hæres primi hęredis, deciſ. 301. num. 2. tom. 1.
Hęres ſi dederit mandatum alicui, & adeat hęreditatem conficiendo inuentarium illa qualitas iouentarij non tollit confeſſionem aditionis hæreditatis, deciſ. 393. n. 26. tom. 2.
Hæres emens nomine proprio bona ex pecunijs hæreditarijs, intelligitur emere nomioe proprio, quo ad tempus, quo ipſe poſſidere debet, deciſ. 70. n. 9. tom. 1.
Intellige tamen ſtante præcepto teſtatoris de emendis bonis, ibid. o. 9.

Hæres

Hæres defuncti,ſiue adeat hæreditatem ex teſtamenro, ſeu ab inteſtaro, ſemper tenetur ſeruare mentem defuncti, deciſ. 79. n.5, tom.1.

Nec poteſt ab eius placitis recedere, ibid. n.6.

Hæres omittens aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur beneficio illius, ſed tantum condemnatur ad duplum, deciſ. 85. n.26. tom.1.

Hæres non poteſt impugnare factum defuncti, deciſ.65. uum.20. tom.1.

Hæres deſtitutus beneficio inuentarij an gaudeat priuilegio ceſſionis bonorum, & reſponſio eſt negatiua, Rub. ad deciſ.192. n.174. tom.1.

Hæres alienando bona fideicommiſſaria cenſetur eligiſſe, pro detractionibus ei competentibus, deciſ. 241. num. 36. tom. 1.

Hęres grauatus, poteſt cenſum hæreditarium extinguere, intellige, quando retrouenditio eſt neceſſaria, & coacta, deciſ. 172. n.20.tom.1.

Hæres pendente termino dato ad conficiendum inuentarium non poteſt moleſtari à creditoribus, & legatarijs, Rub. ad deciſ.192. n.1. & 3. tom.1.

Hæres non poteſt vti beneficio retentionis, pro credito ad alium ſpectante, à quo ipſe cauſam non habet, deciſ.384. num.17. tom.2.

Hęres proprietarius non capit poſſeſſionem bonorum de manu hęredis vſufructuarij, deciſ.120.n.14.tom.1.

Sed inre deuolurionis, ſeu conſolidationis, ibid.n.14.

Hęres, dum dicitur in l.fin. C. de iur. de lib. quod non poſſit moleſtari infra trimeſtre, ſupponit quod hæreditas ſit iam adita, Rub.ad deciſ.192. n.86. tom.1.

Hæres,ſi non aduertit hæreditatem, in vannm requiritur, an poſſit moleſlari à legatarijs, &c. ibid. n.86.

Hęres, uihil plus habet, quàm donatarius omnium bonorum, pręſentlum, & futurorum, iurium, & actionum, Rub.ad deciſ. 21. n.93. tom.1.

Hæres,ſi probauerit eſſe locum faleidiæ,tunc ſi legatarij afferant, quod tantum penes hæredem remanet, quod ſufficiat ei pro falcidia, debent ipſi hoe probare, Rub. ad deciſ. 150.num.80. tom.1.

Hæres, quaudo non eonfecit inuentarinm, non poteſt facere detractiones, cum præſumatur bona ſubtraxiſſe, & occultaſſe, deciſ.293. n.24. tom.1.

Hæres vſufructuarius non tenetur ad ſolutionem æris alieni defuncti, deciſ.368.n.11. tom.2.

Hæres beneficiatus an teneatur ſoluere legata etiam ex augumento ſecuto poſt aditam hæreditatem,& negatiuè reſpondetur, deciſ.96.n.17. tom.1.

Hęres non poteſt impugnare confeſſionem defuncti, deciſ. 65. n.8. tom.1.

Hęres adeundo hæreditatem boua efficiuutur propria, & libera adeuntes, deciſ.139.n.26. rom.1.

Hæres,quando mala fide vendit bona, quo caſu eins ſucceſſores, poſſint agere vel ad rem, vel ad prætium, deciſ.249. nnm.33. tom.1.

Hæres inſtitutus poſt mortem vſufructuarij,ex hoc non ſequitur, quin etiam ſit hęres viuente vſufructuario, deciſ.120. num.9. tom.1.

Et iſta eſt æquior, & communior opinio, ibld. n.10.

Id enim eenſetur factum non ad differendam inſtitutionem in proprietare, ſed ad euitandas moleſtias quæ à proprietario vſufructuario inferri poſſunt, ibid. n.11.

Hęres adeundo hęreditatem,dieltur quaſi eontrahere cum creditoribus, & legatarijs, deciſ.79. n.2. tom.1.

Hæres adiens hęreditatem ſine inuentario, cenſetur ſibi ſatiſfeciſſe de ſuis creditis cum defuncto, deciſ. 373. num. 30. tom. 2.

Hæres hæreditatem adiens ſiue inuentario, renetur de proprio ſatisfacere creditoribus hęreditarljs, ibid.n.31.

Hæres, quando ex præcepro teſtatoris, renetur ex pecunijs hæreditarijs emere bona pro fideicommiſſo,tunc quamuis emat nomine proprio, tamen eenſetur volniſſe emere pro fideicommiſſo, deciſ.70. n. tom.1.

Hęres cum beneficio legis, & lnuentarij contrahendi non cenſetur voluiſſe ſe obligare de proprio, deciſ. 324. num. 7. tom. 2.

Hæres relinquens ſubſtituto videtur potius fidem primi teſtatoris exoluere, quam quidquam de proprio donare, deciſ.314. n.8.tom.2.

Declata vt ibid. & num. ſeq.

Hæres non perdit beneficium inuentarij, licet ſimpliciter adiuerit hæreditatem, dummodo illud perfecerit intra terminum præfixum, Rub.ad deciſ.192.n.76.78.& 79.tom.1.

Hęres alienans bona fideicommiſſaria,tunc vocatus ad quid agere valeat, deciſ.249.n.12.tom.1.

Hæres repręſentat perſonam defuncti,in his,quæ ſunt tranſitoria ad hæredes, deciſ.291.n.14. tom.1.

pro Contractus effectuatione in dubio facienda eſt interprætatio, ibid. n.15.

Hęres grauatus de reinueſtiendo fructus, ſi aliquid emit etiam nomine proprio, primo ſibi, poſteà verò alijs vocatis acquirere voluiſſe præſumitur, deciſ.38.n.4.tom.1.

Hęres non poteſt impugnare confeſſionem, ſeù declarationem defuncti, ibid. n.10.

Hęres, nibil plus habet, quàm donatarius omnium bonorum, præſentium,& futurorum, iurium, & actionum, Rub.ad deciſ. 21. n.93. tom.1.

Hæres, dum non declarauit ſe eſſe hæredem, nec ne, non poteſt moleſlari, Rub.ad deciſ.192.n.87. tom.1.

Hæres ſtatim completo inuentario, poſt conueniri etiam durante termino, quia iam eſt informatus de viribus, & iuribus, hæreditatis, ibid. n.71.

Hęres, ſi conficiat inuentarium intra termluum trium meuſium, poterit conueniri, licet adhuc duret terminus trium menſium, ibid.n.55.56. & 74.

Hęres expletis 9. diem datis ad legendum, ſi non velit conficere inuentarium, ſtatim poteſt conueniri, Rub.ad deciſ.192. n.53. tom.1.

Et ſi illud intendit conficere tunc, niſi poſt tres menſes, vel annum, ibid. n.54.

Hæres in inuentario ipſe debet ponere ſignum venerabile CRVCIS, ibid. u.88.

Signum CRVCIS, dum ſecundum text. in l. fin. C. de iur. deliber. id ſupponit, quod hæreditas ſit adita, ibid. n. 88.

Hæres quando teneatur ſtare diuiſioni,ſeu renunciationi per defunctum factæ, vbi ex propria perſona ſuccedere poterat, deciſ.206.u.16.tom.1.

Hæres an velit, vel nolit conficere inuentarium non tenetur id declarare in actu aditionis hęreditatis, Rub.ad deciſ.192.n.78. & 79. tom.1.

Hęres de reſtituendo grauatus etiam quod haberet liberam diſponendi facultatem, tamen ſi ſubſtituto reliquit, pręſumitur teſtatoris fidem exoluere voluiſſe, deciſ.205. n.8.& num.ſeqq. tom.1.

Hęres, qui inuentarium non confecit, tunc præſumitur conſumpſiſſe, & fuiſſe ſatisfactum de ſuis detractionibus, quando ſimul couſtat aliqua bona fuiſſe ab eo alienata, deciſ.293. n.26. tom.1.

Hęres, quod non confecerit inuentarium, quid id reſpiciat, deciſ.76. n.19. tom.1.

Hęres nou tenetur inſolidum, ſed tantum proportlonem ei relictam, deciſ.413.n.14. tom.2.

Hæres aſſerens locum eſſe falcidiæ, qualiter probare poſſit, legata eſſe vltra dodrantem hæreditatis, Rub. ad deciſ.150. n.79. tom.1.

Hęres beneficiatus non eenſetur ſe volniſſe obligare vltra prouiſionem legalem, ita vt non teneatur de proprio, decil. 135. n.14.tom.1.

Quod procedit etiam ſi nomine proprio ſe obligauerit, ibid. num. 15.

Hæres proprietarius, vt teneatur tradere vſu mfructum, quid ſit ei offerendum, deciſ.87.n. 29.tom.1.

Hæres, quod adiuerit hæreditatem, debet id probarl, deciſ.436. n.2. tom.2.

Hæres valet proſequi iudicium intentatum à defuncto, deciſ.301. n.5. tom.1.

Hæres renetur ſtare facta deſuncti, deciſ.381. n.25. tom.2.

Hæres negligendo conficere iouentarium, ac petendo reſtitutionem in integrum, dicitur allegare propriam turpitudinem, Rub.ad deciſ.192.n.150. tom.1.

Audiendus non eſt, qui propriam allegat turpitudinem, ibid. num. 150.

Hæres dnm non docet, de innentarij confectione, contra eum intrat ſiniſtra opinio ſubtrectis bonorum, ibid. n.160.

Hæres non conficjens inuentarium magnis ſe exponit periculis, ibid. n.152. & 153.

Cum teneatur ſatisfacere vltra vires bæreditarias ex proprio, ibid. n.154.

Hæres non teneretur vltra vires hæreditarias Iuſtinianus Imperator inuenit ſalubre remedium de conficiendo iuuentarium, ibid. n.155.

Hæres non gaudet beneficio lnuentarij, ſi proprio nomine promiſit ſoluere debita defuncti, deciſ.478.n.6. tom.2.

Hæres, quando dicatur proprio ſe obligaſſe, ibid.n.7.

Hæres grauatus tenetur conficere inuentarinm, deciſ.399. u.20. tom.2.

Hæres ſi non confecerit inuentarium, non poteſt ex eius perſona detrahi legitima, & re particulari fideicommiſſo ſubiecta exiſtentibus alijs bonis liberis, ibid. n.21.

Vel fideicommiſſo vniuerſali ſubiectis, ibid. n. 21.

Hæres, quando adiuit hęreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, tunc executio non poteſt fieri in bonis hæredis, cum vltra vires hæreditarias non tenetur nec in obulo, deciſ. 184. n. 18. & 19. tom. 1.

Hęres non valet impugnare tranſactionem initam per teſtatorem, deciſ. 478. n. 1. tom. 2.

Hæres, quatenus ſuppetunt vires hęreditariæ, tenetur ſoluere debita defuncti, deciſ. 381. n. 1. tom. 2.

Hæres fideicommiſſo grauatus bona, quæ alienat in ſuam legitimam cenſetur eligere, deciſ. 248. n. 16. tom. 1.

Hæres de Iure Canonico in foro contentioſo non conficiens inuentarium tenetur vltra vires hæreditarias, ſi bona non ſufficiant, ſecundum veriorem opinionem, Rub. ad deciſ. 192. n. 172. & 173. tom. 1.

Hæres non conficiens inuentarium de iure nouo tenetur de proprio, dum non ſuppetunt vires hęreditariæ, Rub. ad deciſ. 192. n. 158. & 159. tom. 1.

Hæres de reſtituendo grauatus non poteſt apponere onus fideicommiſſi, aut aliud grauamen adiungere, deciſ. 205. n. 11. tom. 1.

Hæres, & defunctus, non reputantur eadem perſona quando hæres confecit inuentarium, deciſ. 478. n. 3. tom. 2.

Quando tamen eſt intelligendum vltra vires hęreditarias, ibid. num. 4.

Hæres accipiens hęreditatem ſine prędidio inuentarij tenetur de proprio, ſi deficiant vires hæreditarię, Rub. ad deciſ. 192. n. 175. tom. 1.

Hęres, quando ſumus in fideicommiſſo vniuerſali non tenetur vltra vires hęreditarias, etiam ſi non confecerit inuentarium, deciſ. 399. n. 33. tom. 2.

Hæres grauatus tenetur probare in ſufficientiam bonorum fideicommiſſi vniuerſalis, vti ſuas poſſit facere detractiones ſuper bonis fideicommiſſi particularis, deciſ. 137. n. 10. ſed vide n. 13. cum ſeqq. tom. 1.

Hęres directus, & fideicommiſſarius, ſi ambo præſentet ad iuſpatronatus, quis veniat pręferendus, deciſ. 289. num. 23. tom. 1.

Hæres gaudet beneficio temporis conficiendi Inuentarium etiam ſi hæreditas ſit opulenta, Rub. ad deciſ. 192. num. 101. & 102. tom. 1.

Et voluntas hæredis ad hoc ſufficit, & deſeruire debet pro ratione, ſi alia non appareat, nam ei ſic placet, Rub. ad deciſ. 192. n. 103. tom. 1.

Hęres reſtituens hęreditatem non poteſt onus in reſtitutione adijcere, deciſ. 314. n. 12. tom. 1.

Hęres in dubio præſumitur voluiſſe acquirere ad ſui & hæredum commodum, deciſ. 70. n. 6. tom. 1.

Hęres bonis hęreditarijs vtens cenſetur adire hęreditatem, deciſ. 381. n. 3. tom. 2.

Hæres beneficiarus iuxta bonorum menſuram, dumtaxat tenetur ſatisfacere creditoribus, deciſ. 96. n. 19. tom. 1.

Hæres an poſſit dicere, ſe non eſſe hæredem, dum non conſtat de legitimo, ac perfecto inuentario, in actis, deciſ. 192. n. 17. tom. 1.

Hęres ſi confecerit inuentarium, tenetur vſque ad vires hęreditarias, deciſ. 413. n. 59. tom. 2.

Hęres tenetur reddere rationem hæreditatis, deciſ. 324. n. 12. tom. 1.

Hæres non liberatur ab actione perſonali, cedendo rem, ſuper qua ſoluit legatum annuum, deciſ. 165. n. 20. tom. 1.

Hęres ſoluendo creditoribus etiam poſterioribus de mandato Iudicis, non ſibi præiudicat, deciſ. 192. n. 30. tom. 1.

Hęres, quando quis eſt inſtitutus cenſetur inſtitutus in tota hęreditate, deciſ. 280. n. 28. tom. 1.

Hæres, quod pendente termino inuentarij poſſit conueniri actione reali eſt opinio Bald. Angel. & aliorum quorum magna eſt auctoritas, Rub. ad deciſ. 192. n. 11. tom. 1.

Et contrarium propter auctoritatem eorundem Conſil. Neapolit. renuit firmare, ibid. n. 12.

Hæres grauatus ad fauorem filij non poteſt dici grauatus ad fauorem, deciſ. 84. n. 2. tom. 1.

Hæres conficiendo inuentarium ſe inſtruit de viribus, & iuribus hęreditarijs, & dicta ratio militat ſiue agatur rei vindicatione, ſiue hypotecaria, Rub. ad deciſ. 192. n. 10. tom. 1.

Hæres non obligatur eſſe procurator, ſeu negotiorum geſtor pro fideicommiſſario, deciſ. 70. n. 5. tom. 1.

Hæres præſumitur voluiſſe implere obligationem ſibi iniunctam à teſtatore, deciſ. 70. n. 8. tom. 1.

Hęres ſi quis non eſt, non poteſt dare querelam de hęreditate expilata, deciſ. 274. n. 14. tom. 2.

Hęres grauatus, vbi retinet penes ſe bona pro ſuis detractionibus ſufficientia, non debet in alijs bonis immiſſionem impedire, deciſ. 137. n. 19. tom. 1.

Hæres beneficiatus dum vere non eſt, non poteſt dici talis, deciſ. 192. n. 18. tom. 1.

Hęres ſi alienauerit bona fideicommiſſaria, tenetur ad pretium rei alienatæ, & ad fructus à die purificationis illius, deciſ. 401. n. 36. tom. 2.

Hęres tenetur ampliſſimè liberare à moleſtijs legatarium, nam teſtator id ſtrictè commiſſit hæredi, deciſ. 148. num. 19. tom. 1.

Hęres fideicommiſſo grauatus bona quę primo alienauit cum translatione dominij cenſetur in legitimam eligere, non ea quæ ſimpliciter, hypotecauit, deciſ. 248. n. 20. tom. 1.

Hæres tantum vniuerſalis repræſentat perſonam defuncti in omnibus iuribus, actiuis, & paſſiuis, deciſ. 152. num. 42. tom. 1.

Hęres particularis non repręſentat perſonem defuncti, nec in eum tranſeunt iura paſſiua nec confunduntur actiones, ibid. n. 43. & 44.

Hęreditatis aditio non inducitur per illos actus qui citrà nomen hæredes fieri poſſunt, ibid. n. 46.

Hæres dum eſt citatus ad exhibendum inuentarium ac bona inuentariata, dum id non adimpleuit, præſumendum eſt, ipſe in propriam vtilitatem bona conſumpſiſſe vnde tenetur de ſuo, deciſ. 184. n. 21. tom. 1.

Hæres elapſis 9. diebus ad lugendum defunctum conceſſis, poteſt ab omnibus aliquid contra eum pętendentibus conueniri, Rub. ad deciſ. 192. n. 24. & n. 74. 75. tom. 1.

Quod procedit, ſi heres, non intendat conficere inuentarium, ſi verò intendat, non poterit conueniri intra ſpatium trium menſium, vel anni, & n. 26. Rub. ad deciſ. 192. tom. 1.

Hęres tenetur pro rata ad ſoluenda debita defuncti, deciſ. 402. n. 1. tom. 2.

Hęres qui non vult conueniri niſi poſt trimeſtre, non debet inuentarium perficere ante d. tempus, eſt cautela Cepoll. Rub. ad deciſ. 192. n. 72. tom. 1.

Hęres tenetur ratificare manumiſſionem à defuncto, etiam non iure facta, deciſ. 413. n. 63. tom. 2.

Hæres licet doloſè aliquid omiſerit deſcribere in Inuentario, non propter hoc priuatur beneficio inuentarij, deciſ. 466. num. 29. tom. 2.

Sed tantum condemnatur ad duplum rei relictæ, ibid. num. 29.

Hæres ſuus etiam infra triennium poteſt adire hæreditatem, deciſ. 393. n. 25. tom. 2.

Hæres, dum repudiauit hæreditatem, vt dicatur ab ea receſſum actus debeat eſſe ſatis concludentes, deciſ. 393. n. 23. & 24. tom. 2.

Hæres poteſt impugnare factum defuncti nullum, deciſ. 75. n. 10. tom. 1.

Hæres ſi mandet procuratori vt adeat hæreditatem quatenus vtilem inueniat, tunc ex hoc non cenſetur adita hæreditas propter incertitudinem, deciſ. 393. n. 8. tom. 2.

Hæres de Iure Canonico in foro contentioſo non conficiens inuentarium, tenetur de proprio ſic hæreditariæ vires, non ſuppetant, Rub. ad deciſ. 192. n. 165. & 166. tom. 1.

Hæres alienans bona fideicommiſſaria, qualiter cenſeatur alienare, deciſ. 241. n. 39. tom. 1.

Hæres adeundo hęreditatem confirmat omnia à defuncto geſta, & obligatur, deciſ. 413. n. 50. tom. 2.

Hæres, quando non valeat ratificare contractum quem teſtator ipſe ratificare tenebatur, deciſ. 353. n. 45. tom. 2.

Hæres poſtquam adiuit hęreditatem, non poteſt deſinere eſſe hæredem, deciſ. 131. n. 19. tom. 1.

Hæres, quando dicatur dubitare, an poſſit hæreditatem adire, deciſ. 393. n. 11. tom. 2.

Hęres, pro ea parte, quo non eſt hæres reputatur pro extraneo, deciſ. 413. n. 4. tom. 2.

Hæres, dum adiuit hæreditatem, & nullum confecit inuentarium, tunc confunduntur actiones, deciſ. 373. num. 19. tom. 2.

Hæres, quando nihil poteſt prætendere de re legata, tunc legatario licita eſt apprehenſio poſſeſſionis etiam propria auctoritate, deciſ. 335. n. 21. tom. 2.

Hæres vniuerſalis, quando quis non poſſit dici ſed potius particularis, & legatarius, deciſ. 176. n. 13. tom. 2.

Hæres non poteſt impedire immiſſionem fideicommiſſario ſub prætextu detractionum, quando illæ fuerunt iam conſumptæ in alienationibus, deciſ. 336. n. 9. tom. 2.

Hæres dum conuenitur actione rei vindicatione, non vti hæres conuenitur, ſed vti poſſeſſor, Rub. ad deciſ. 192. n. 8. tom. 1.

Hæres vnuſquiſque, niſi pro ea parte, quo eſt hæres poſt conueniri, deciſ. 413. n. 3. tom. 2.

Hæres non conficiens inuentarium, an poſſit excuſari de Iure Canonico, vt non teneatur de proprio, ſi hæreditas non ſufficiat, Rub. ad deciſ. 192. n. 162. & 163. tom. 1.

Hæres vltra portionem hæreditariam conueniri non poteſt, deciſ.413.n.6.tom.2.

Hæres pendente termino conceſſo eidem ad perficiendum inuentarium, nec poteſt moleſtari ab illis, qui nec creditores, nec legatarij, nec fideicommiſſatij ſunt, Rub. ad deciſ. 192. n.5. tom.1.

Hæredes pendente termino inuentarij cum non poſſint moleſtari, à creditoribus, Legatarijs, & fideicommiſſarijs, nec poterint ab alijs, qui non ſunt tales, ibid. n.6.

Hæres conueniri poteſt pendente termino conficiendi inuentarium actione rei vindicatione, ibid. n.7.

Hæres, ſi conuenitur actione rei vindicatione ex cauſa habita cum defuncto, ante confectionem inuentarij, non poteſt ſe defendere, & quare, ibid.n.9.

Hæres vniuerſalis, quando eſt inſtitutus, proculdubio inſtitutus in re certa remanet particularis, & legatarius, deciſ.176.n.17. tom.1.

Hæres vſufructuarius eo viuente eſt hæres, & habetur loco proprietarij, deciſ.368.n.16.tom.2.

Hæres grauatus relinquendo ſubſtituto non dicitur dediſſe de ſuo, quod de alieno reſtituit, deciſ.205.n.6.tom.1.

Hæres repræſentat perſonam defuncti, in his, quæ ſunt tranſitoria ad hęredes, deciſ.291. n.14. tom.1.

Hæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito de illis bonis, de quibus non reddit rationem, deciſ.384.n.23.tom.2.

Hæres tenetur ſtare contractui à teſtatore celebrato, eo modo, quo, & ipſe teſtator, deciſ.413.n.2.tom.2.

Hæres tenetur obſeruare factum defuncti, pro ea parte, pro qua eſt hęres, ibid. n.42.

Hæres inſtitutus in rebus certis non deſinit eſſe talis, licet vniuerſalis fuerit in teſtamento nuncupatus, deciſ. 368. num.18. tom. 2.

Hæres tunc tenetur inſolidum quando rem habet inſolidum, & id exemplo demonſtratur, deciſ.413. num.43.44.45.46.& 48. tom.2.

Hæres directus, & fideicommiſſarius, ſi ambo præſenrent ad iuſpatronatus, qui veniat præferendus, deciſ. 289. num. 23. tom. 1.

Hęredis actiones cum illis defuncti confundantur per aditionem hęreditatis, deciſ.152.n.39. tom.1.

Hæres inſtitutus in certa re particulari ęſtimatur tamquam legatarius, ibid.n.40.

Hęredis creditum cum defuncto, confunditur, & remanet extinctum, quando non fuit confectum inuentarium, deciſ. 192. n.14.tom.1.

Hæredis obligatio, quando fuit reſtricta ad bona hæreditaria, ad vltra non tenetur, deciſ.129.n.13.& 14. tom.1.

ad Hęredis manus, quando conſtat ingentem pecuniarum ſummam perueniſſe, pręſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuis creditis, deciſ.122.n.14. tom.1.

Hæredi, vt non denegetur immiſſio, ſufficit, quod exceptio ſit turbida, deciſ.158. n.26. tom.1.

Hęredi petenti falcidiam aſſimilatur mulieres in ſubſidium dotem petentes ex fideicommiſſo, Rub. ad deciſ. 150. num. 83. tom.1.

Gloſ. in l. hæredis mei, ff. de probat. intelligenda venit de hęrede illo, qui inuentarium confecit, ibid.n.84.

Hæredi non prodeſt inuentarium contra factum proprium, deciſ.324.n.11.tom.2.

Hęredi poſſeſſori ſat eſt remouere pręrenſum fideicommiſſarium dicendo, ſubſtitutio de re non loquitur, deciſ. 351. n.17.tom.1.

Hęredi proprietario non prælegatur, ne ſui ipſius debitor efficiatur, quod ſecus eſſet ſi hæres eſſet vſufructuarius, deciſ.120. n.6.tom.1.

Hæres vſufructuarius, quod quis fuerit relictus id etiam doceri poteſt ex obſeruantia, ibid. n.7.

Hæredi eædem obſtant exceptiones quæ eius obſtarent authori, deciſ.314.n.1.tom.1.

Hæredi competunt omnes actiones, quæ competebant defuncto, deciſ.301.n.3. tom.1.

Hæredi competunt omnia iura, quæ competebant defuncto, deciſ.336. n.5. tom.2.

Hæredem ſibi vniuerſalem aliquem facere promittens, pactum tale eſt intelligendum, quatenus donans in ea voluntate perſiſtet, deciſ.390.n.18. tom.2.

Hæredem nullum fuiſſe inſtitutum, & hæredem repudiaſſe paria ſunt, deciſ.314. n.3. tom.1.

Hæredem illum, quis cenſetur ſibi reliquiſſe, quem amore proſequitur, & non quem odio habet, deciſ. 202. num. 11. tom. 1.

ad Hæredem ſpectat exactio nominum debitorum, & ſatisfactio onerum, deciſ.393. n.30. tom.2.

in Hæredem poſſeſſio defuncti regulariter non tranſit, niſi adſit conſtitutum ad eius fauorem, deciſ. 301. n. 4. tom. 1.

in Hęredem tranſeunt omnia iura, actiua, & paſſiua teſtatoris, deciſ.68.n.24.tom.1.

in Hæredem tranſeunt omnia iura tam actiua quam paſſiua, deciſ.365. n. 23. tom.2.

in Hæredem continuatur lis incoepta cum defuncto, & ei debetur manutentio, quæ competebat defuncto, ibid. num. 22.

Hærede repudiante, vel renuente hęreditatem adire intrat ſubſtitutio facta ad fauorem aliorum, deciſ.314. n.4. tom.1.

pro Hęrede ſe gerens non habetur pro hęrede, niſi probet, ſe inſtitutum à defuncto, deciſ.430.n.29.tom.2.

pro Hęrede ſe gerens, & poſſidens omnia bona hęreditaria, ipſe eſt citandus dum fuit repertum teſtamentum, deciſ.136. n.43. & 44. tom.1.

Hęredes plures, quando ſunt inſtituti, omnes tenentur pro virili ſoluere debita defuncti, deciſ.368.n.21. tom.2.

Hęredes tenentur ſoluere debita defuncti, ibid. n.14.

Hæredes non poſſunt controuertere, id quod aſſeruit teſtator, deciſ.336.n.18.tom.2.

Hęredes, & ſucceſſores aliquando, vt notum eſt, non habent liberum dominium diſponendi de rebus ſibi relictis, deciſ. 240. n.23.tom.1.

Hęredes non tenentur in ſolidum ad ea, quæ licet ſint indiuidua ſolutione verò ſunt diuidua, deciſ.413.n.24.tom.2.

Hæredes, non confecto inuentario, remanent inſolidum obligati, ibid. n. 110.

Hęredes ſolum pro hæreditarijs portionibus repræſentationem ſubſtinent, ibid. n.3.

Hęredes, quando ſunt plures tunc vnus non poteſt conueniri in ſolidum, ibid.n.69.

Hęredes mariti durante anno luctus non tenentur reſtituere vxori dotem in pecunia conſiſtentem, ſed tantum illi præſtare alimenta, deciſ.228. n.1. tom.1.

Hęredes inſtituti, ſolent eſſe magis dilecti, quam hæredes ſubſtituti, deciſ.383. n.21. tom.2.

Hęredes non poſſunt diſponere de bonis teſtatoris contra eius voluntatem, deciſ.271. n.2. tom.1.

Hæredes venditoris, ſolum pro portionibus hęreditarijs tenentur, deciſ.413.n.25. tom.2.

Hęredes omnes tenentur inſolidum exactione hypotecaria, nec attenditur diuiſio, ibid.n.29.& 30.

Hęredes plures, ſi teneant hypotecam, aduerſus vnum, ex eis non poteſt agi inſolidum, ibid. n.31.

Hæredes ſui, ipſo iure hęredes exiſtunt, vel potius apparent, ibid. num. 53.

Hęredes vnius ex correis tenetur ſicuti ipſe correus, ibid. num. 62.

Hæredes venditoris, in ſolidum tenentur venditori, ibid. num. 22.

Hæredes mariti non tenentur ad ſolutionem aliquorum interuſuriorum dotalium ſi mulier primo bona mariti penes ipſam exiſtentia non reſtituit, deciſ.228.n.9.tom.1.

Hæredes ſemper ſupponuntur in ſtipulationibus, niſi ex verbis, vel ex ſubiecta materia reperiantur excluſi, deciſ.461.num.7. tom. 2.

Hęredes, dum non poſſunt iuuari beneficio inuentarij ęquum non eſt, vt etiam reſtitutio in integrum denegetur, deciſ.82. n.26.tom.1.

Quod ſane durum admodum videretur, quod ſimul, & ſemel denegaretur inuentarium, & reſtitutio in integrum, dum ſunt ſine dolo enormiter ſunt læſi, ibid.n.27.

Hæredes perſonam defuncti repræſentant, deciſ. 413. num.1. tom. 2.

Hęredes, qui non confecerunt inuentarium inſolidum tenentur, ibid. n.57.

in Hęredes tranſeunt omnia iura actiuè, & paſſiuè, deciſ.174.n. 6. tom.1.

Via executiua, qua agi poterat contra aliquem eadem etiam agi poteſt, contra eius hęredem, ibid. n.7.

Hæredum appellatione tunc non veniunt fœminæ, quando obſtat mens ſtatuentium, vel teſtatorum, deciſ. 383. num. 17. tom. 2.

Hæredum appellatione veniunt non ſolum deſcendentes, verum etiam Collaterales teſtatoris, deciſ. 255. num. 13. tom. 1.

Hæredibus quibuſcumque verbis veniunt etiam extranei, deciſ. 155. n.27.tom.1.

Hęredibus vocatis ad iuſpatronatus in fundatione non poteſt præiudicari, deciſ.430. n.10. tom.2.

Hæredibus vniuerſalibus debitoris nocet mala fides ipſius debitoris, ita vt nec ex eorum perſonis poſſit inchoari præſumptio, deciſ.373.n.12.tom.2.

Quæ opinio vti communis extollitur, ibid.n.13.

ab Hæredibus ſingulis debentur inſolidum, eaquæ in partes diuidi non poſſunt, deciſ.413.n.23. tom.2.

ex Hæredibus vnuſquiſque renetur ioſolidum ad debita contracta in Territorio in quo eſt hæres inſtitutus, deciſ.368.num.23. tom. 2.

in Hæredibus ſuis immixtio eſt neceſſaria, vt à creditoribus poſſint conueniri, deciſ.413.n.54. & 55.tom.2.

HYPOTHECA.

Hypotheca ſolet apponi in quauis obligatione, deciſ.457.n.12. tom.2.

Hypotheca obſtat agentibus ad Saluianum, deciſ.484. num. 19. tom.2.

Hypotheca expreſſa anterior præfertur expreſſæ poſteriori, quamuis illa ſit pro dote, deciſ.242.n.2 tom.2.

Hypotheca pro dote tranſit in ſingularem, & extraneum ſucceſſorem, deciſ.161.n.17.tom.1.

Hypotheca in re propria non cadit, deciſ. 200. num. 9. tom. 1.

Hypotheca competens vign re auth. res quæ C.com. de leg. dicitur tacita, vti introducta à lege, deciſ.40 0.42. tom.1.

Hypotheca ſimpliciter in contractu donationis appoſita refertur ad obſeruantiam ne dum ipſius donatoris, ſed etiam donatarij, ibid. n.13.

Vbi etiam ille obſeruantiam promiſit, ibid. num. 2. vbi vide.

Hypotheca conſtituitur ex ſola volontate contrahentium, & ſufficiunt verba generalia, quinimò, & indefinita, Ibid. num. 16.

Hypotheca probatur ex publico Inſtrumento, quod facit rem claram, & manifeſtam, deciſ.86.n.3. tom.1.

Hypotheca bona, quod fuerint ſob dominio hypothecantis ex quo probetur, deciſ.86.n.3.tom.1.

Hypotheca, nec tacita, nec expreſſa, quando ſuper bonis non poſſit conſtitui, deciſ.83.n.3.tom.1.

Hypotheca minuir valorem rei, deciſ.278.n.2.tom.1.

Hypotheca operatur, vt res hypothecata non valeat alienari, ibid. n.3.

Hypotheca competens vlg. auth. res quæ C.com. de leg. competit ſolum à die mortis fideicommittentis, deciſ. 40. n.44. tom. 1.

Hypotheca dotalis, anterior præfertus cæteris creditoribus, deciſ.466.n.23.tom.2.

Hypotheca non admittitur niſi in caſibus à lute expteſſis, deciſ. 499.n.19.amplia n.20.tom.2.

Hypotheca legalis, quæ competit vxori pro dote trahitur etiam ad fructus dotis, deciſ.398.n.36.tom.2.

Hypotheca tacita legalis regulariter pro dotis reſtitutione contrahi ſolet in bonia mariti, deciſ.89.n.12.tom.1.

Hypotheca de fondo ad fundum transferens Princeps, poteſt mandare, quod recuſantibua creditoribus recipere ſortem fructua amplius non currant, deciſ.178.n.21.tom.1.

Hypotheca ceſſante, agi non poteſt contra tertios poſſeſſores bonorum, deciſ.398.n.33. tom.2.

Hypothecara bona remanent in bonis hypotecantis, deciſ. 328. n.14.tom.2.

Hypoteca non cadit ſuper re allena, deciſ.328. n.8. tom.2.

Hypotheca conuentionalis, expreſſa, & anterior præfertur & eſt potior hypothecæ tacitæ, deciſ.40.n.45. tom.1.

Hypotheca regulariter non venit appellatione pignoris, & ab illo differt, deciſ.179.n.78.tom.1.

Hypotheca anterior dotalis præfertur omnibus alijs creditoribus, deciſ.85.n.21. tom.1.

Hypothecæ caſſatio quando legitimè fieri poſſit per mulierem, deciſ.499.n.10.tom.2.

Hypothecam ad inducendam ſuffieit etiam veriſimilis mens contrahentium, deciſ.40. n.17. tom.1.

per Hypothecam ſimplicem bona non alienantur, ſed remanet in bonis hypothecantia, deciſ.167.n.8. tom.1.

de Hypotheca, quando nullo modo poſſit dubitari, deciſ.161.n.2. tom.1.

Hypothecaria, quæ datur contra hæredes ad bona Teſtatoris diuiditur pro portionibus, ſicut ipſa actio perſonalis, deciſ.413. n.41.tom.1.

Hypothecaria actio requiritur, vt ſaluianum intentari poſſit contra tertium, deciſ.40.n.3. tom.1.

Hypothecatam rem emens ſcienter, cenſetur eam voluiſſe acquirere, cum ſuo onere, deciſ.453. n.13. tom.2.

HOMO.

Homo liber non recipit æſtimationem cum libertas inæſtimabilia res dicatur, Rub.ad deciſ.21.n.42.& 43.tom.1.

Homo, ſi nihil habeat, vt viuat, aut neceſſitate morietur, aut oſtiatim mendicare conabatur, Rub.ad deciſ. 21. n.101. tom.1.

Homo intenſo dolore, aut ira motus, non eſt in plenitudine intellectus, Rub.ad deciſ.1.n.33.tom.1.

Hominis ſpecialis prouiſio, facit ceſſate prouiſionem legis, deciſ. 495. n.9.tom.2.

Homines ceotum annorum, hac noſtra ætate, vt experientia demonſtrat, non reperiuntur, deciſ.197.n.14.tom.1.

Homines, qui ſunt procliues ad iraſcendum, nihil aliud faciunt, quam ſibi mortem accelerare, Rub. ad deciſ.56.n.178. tom.1.

Homines nefaria curioſitate non ſolom ſomniantur perſcrutari ea, quæ ſunt in ſinu DIVINO, Rub. ad deciſ. 320. n. 52. tom. 2.

Sed quod prius eſt, Id pernicioſo exemplo vendicare, ibid. num. 52.

Hominibus nihil magis debetur quam vt ſupremæ voluntates poſtquam aliud habere non poſſunt, liber ſit ſtylus, deciſ.177. n.10.tom.1.

Hominibus liberis tollere abſolutam poteſtatem diſponendi de rebus ſuis eſt iniquum, deciſ.9. n.7. tom.1.

Hominibus nihil magis conuenit niſi vt liberè poſſint teſtari, ibid. n.8.

Æquitati naturali, nihil magis conuenit, vt liberè Dominus poſſit diſponere de rebus ſuis, ibid.n.8.

HONESTATI, & indemnitati mulierum, vt conſulatur, Iudicis officium implorari poteſt, deciſ.437.n.32.tom.2.

Honeſtatem, ea, quæ lædunt, vel æſtimationem, vel opinionem, vel ſunt contra bonos mores, non dicitur nos poſſe, Rub.ad deciſ.254. n.325.tom.1.

HONOR.

Honor ſcribitur cum aſpitatione, ſed onus ſcribitur ſinè aſpiratione, & quare, Rub.ad deciſ.1.n.40.tom.1.

Honoris conſeruandi cauſa præferendus eſt, cuique commodo pecuniario, Rub.ad deciſ.1. n.38.tom.1.

Honoris cauſa, & iuſtus dolor ſemper multum ſtringit, ibid. n.37. & 54.

Honoris iactura, non minus, quam vitæ eſt pertimeſcenda, ibid. num. 39.

Honorem ſuum, qui non curat, eſt pluſquam beſtia, ibid. num. 56.

Honore Eccleſiam ſanctam, ac eiuſdem iura defenderunt, Rub. ad deciſ.412. n.132.tom.2.

ad Honores, & dignitates admittuntur legitimati per Principem, quando ſtatuta generaliter de legitimis loquuntur, deciſ.160. n.6.tom.1.

ad Honores multi tanta fiducia non currerent, ſi ſcirent, & onera, Rub.ad deciſ 1.n.51.tom.1.

ad Honores omnes certatim aſpirant, ad onera nullus, ibid. num.41.

in Hooribus, & militijs ſæcularibus, quis duos honores habere ſimul non valet, Rub.ad deciſ.254.n.116. tom.1.

Et præſertim, quando vnius exercitium, impediret actum alterius, ibid. n.117.

Honoratus, ex facto alterius, poteſt priuari hæreditate, deciſ.459. n.27.& 29.tom.2.

HORTVS vnitus bonia fideicommiſſarija, non cadit ſub fideicommiſſo, & tranſit tamquam liber ad hæredes acquiſitoris, deciſ.125. n.9. tom.1.

Hortus conionctus domui emptæ quando habeatur vti de pertinentijs ipſius domos, ibid. n.19.

Hortus vnitus, & deſtinatus pro ſeruitio domus fideicommiſſi, venit ſub eodem fideicommiſſo, ibid. n.1.

HOSTES capti in bello ſecundum leges 12.Tab.debebant interfici, Rub.ad deciſ.217. n.210. tom.1.

I

IACTARE.

IActare ſuum, quod quis voluerit præſumendum non eſt, & hoc quamtumuis talis probatio conſiſtat in negatiua, deciſ.69. n.10.tom.1.

Iactare ſuum, & maximè in præiudicium propriorum filiorum nemo præſumitur, deciſ.10.n.15.tom.1.

Iactare ſuum nemo præſumitur temere velle, deciſ.495. num.14. tom.2.

Iactationis, & iactationum cauſam committens, id eſt iudicium ordinariom, deciſ.146.n.33.tom.1.

Ianua malitiæ, ac ad tyrannidem qualiter aperiatur, Rub. ad deciſ.217.n.349.tom.1.

IDENTITAS.

Identitas ſitus dati ad fabricandum ex quo iuſtificetur, deciſ.162. n.12.tom.1.

Identitas bonorum probatur ex inſtrumentis, deciſ.399. num.14. tom.2.

Identitas bonorum benè probatur ex ſententijs in cauſa prolatis, deciſ.317.n.4.tom.1.

Identitas bonorum ex indicijs etiam probari poteſt, deciſ.101, n.23.tom.1.

Identitas probatur ex conformitate ſcripturæ,deciſ.136.num.26, tom,1,

Identiras bonorum ex duabus demonſtrationibus ſolet iuſtificari, deciſ.467, n.3.tom.3.

Identitas bonorum dum ſumus in antiquis probatur per indicia, coniecturas præſumptiones,ibid.n.4,

Identitas facillus probatur, quando ſumus in materia antiquiſſima tunc probetur ſolis coniecturis,& præſumptionibus,deciſ, 144.n,7.tom.1,

Identitatis probatio perſonam percutiens, qualiter veniat probanda, deciſ.144.n.10.11.& 12,tom.1.

Identitas non probatur ex generali nomine rei, deciſ.375.n.25. tom.3.

Identitatis probatio ex quibus ſatis iuſtificetur, deciſ.144.num,7. tom,1,

Identitatis probatio ex quibus non remaneat offuſcata, ibid, num.17.

Identiratis probatio ex quibus reddatur indubitabilis, ibid. num.5,

ad Identitatem bonorum probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes, deciſ. 456. n.8. tom.2.

ad Identitatem probandam, quid requiratur, deciſ,178, num. 13. tom.1.

de Identitate bonorum fideicommiſſo ſubiectorum non eſt dubitandum, dum quis eſt grauatus certam ſummam pecuniarum, deciſ.2.n.9.tom,1.

INFORMATIONES cauſarum regulariter fieri ſolent à procuratoribus, qui non habent mandatum, deciſ,367, n,13. tom.3,

IGNIS ſemel accenſus facilè ſeruatur, extinctus haud facilè accenditur, Rub.ad deciſ,345.n.59.tom.2.

IGNORANTIA.

Ignorantia nuſquam releuat niſi ſit ex iuſta cauſa, deciſ.380, n.4. tom.1.

Ignoranria iuris, & ſie Concilij Tridentini præſumitur in fœminis, deciſ.252. n.14. tom.1,

Ignoraotia veriſimiliter non præſumitur, dum aliquid eſt publicum, & notorium, deciſ.30.n.14.tom.1,

Ignorantia eius de quo quis ratione officij, & intereſſe ſollicitus eſſe debet, non præſumitur, deciſ,244. n.20. tom,1.

Ignoraotia in attentatis excuſat quidem à pœna, non autem impedit illorum reuocationem, decil, 283. num, 13. tom. 1.

Ignorantia probabilis ſemper in hærede præſumitur, deciſ,241, n.23.tom.1,

Reſtirutio in integrum datur ex capite ignorantiæ probabilis, ibid.

Ignorantia probabilis eo magis præſumitur ſtante abſentia, ibid, n.24.& 25.

Ignorantia non præſumitur,ſed probanda venit,& maximè ſi detur fumus ſcientiæ, deciſ.25.n.24.tom.1.

Ignorantia regulariter præſumitur in hærede,& maximè in rebus occultis, deciſ.82.n.12.& 13. tom.1.

Ignoratia ſtante ceſſat omnis negligentia, deciſ. 29. num, 20. tom. 1.

Ignorantia ſola probabilis eſt ſufficiens ad obtinendam reſtitutionem in integrum aduerſus præſcriptionem etiam tricenariam, deciſ.96.n.26.tom.1.

Ignorantia excuſat à pœna caducitatis, deciſ.26, n.13. tom. 1.

Ignorantia dum eſt iuſta, & probabilis excuſat, ſecus verò ſi ſit craſſa, & ſupina, deciſ.176,n.7, tom.1,

Ignorantia ſatis craſſa non excuſat, deciſ.156.n.15.tom.1.

Ignoratia præſumitur in facto alieno, deciſ.4,n,8.tom.1,

ILLATIO.

Illatio de vno caſu ad alium fieri non poteſt in materia exorbitanti, deciſ,267,n,10, tom.1.

Illatio non fit ad diuerſa, deciſ.152.n.28, tom.1,

Illatio non fit ad diuerſa, deciſ.76, n.18. tom.1,

Illatio non fit ad diuerſa, deciſ.413.n,2, tom,1.

Illatio non fit ad diuerſa, deciſ.78, n.13. tom,1.

Illatio fieri non poteſt ſtante diuerſitate, deciſ. 237. num, 7. tom. 1.

Illatio non fit ad diuerſa, deciſ.478.n,32.tom.2.

Illatio ad caſum omnino diuerſum, perperam fit, deciſ.478.n.18, tom.2,

ILLEGITIMI.

Illegitimus eſt incapax emphyteuſis Eccleſiaſticæ tam de iure, quam ex Conſtitutione Pij V.deciſ.119.n,18, tom.1.

Illegitimi non ſuccedunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, deciſ.317. n.15.tom.1.

Illegitimatis exceptio non admittitur in iudicio poſſeſſorio, deciſ.119.n.19.tom.1.

ILLICITVM etiam ex optimo fine proueniens, non excuſat à pœna, Rub.ad deciſ.217. n.448. tom.1,

IMMEMORABILI.

Immemorabilis poſſeſſio tribuit meliorem titulum de Mundo, deciſ.110.n.2.tom.1.

Immemorabilis excluditur eo ipſo, quod datur certum initium, deciſ.221.n.7.tom,1.

Immemorabilis licet non probet per ſcripturas, ſecus tamen eſt, quando concurrunt 100. tantum anni, deciſ. 245. num. 50, tom. 1.

Immemorabilis in probatione requiritur quod non adſit memoria in contrarium, deciſ,203.n.13.tom.1.

Immemorabilis, ſi ſit imaginaria inueriſimilis & penitus improbabilis, tunc denegatur remiſſoria ad eam probandam, deciſ. 197. n.6.tom.1.

Immemorabilis ceſſat, dum admittitur initium, deciſ.10.num.16, tom.1,

Immemorabilis cum fama priuilegij ſuffragatur laicis ſuper iure decimandi, deciſ,234.n.5, tom,1,

Immemorabilis, quando conſtat de certo initio, impoſſibile eſt, quod poſſit probari, deciſ,197.n,9. tom.1.

Immemorabilis non requiritur in materia decimarum, niſi decimæ ſint ſpirituales, deciſ,64.n.6, tom.1.

Immemorabilis cum fama priuilegij requiritur, vt non intret Bulla Papæ Pij V.circa deputationem Curatorum in Eccleſijs vnitis, deciſ,88.n.15. tom.1,

Immemorabilis non poteſt conſiderari, in facultatiuis, deciſ.10, n,19,tom.1,

Immemorabili, vt dicatur derogatum debet de ea fieri ſpecialis mentio, deciſ.197.n.5. tom.1,

Immemorabilem ad excludendam ſufficit vnius actus in contrarium, deciſ.203.n.11. tom.1.

Immemorabilem per teſtes probare impoſſibile eſt vbi requirerentur teſtes tam annoſi, quorum vita hodie non inuenitur, deciſ.221. n,3.tom,1.

IMMISSIO.

Immiſſio in iudicio Saluiani ſtante defectu crediti, hypotecæ & perperam datur, deciſ.499.n.2. tom.2.

Immiſſio quibus probatis detur fideicommiſſario ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, deciſ.467.n.1. tom.2.

Immiſſio, quando fuit obtenta inde optime dicitur probata poſſeſſio, deciſ.307,n,1.tom.1,

Immiſſio datur fideicommiſſario non obſtante exceptione meliorамentorum data tamen cautione per eum, de eis reficiendis facta liquidatione, deciſ,330.n.18,tom.2.

Immiſſio dicitur exceſſiua ſi fuerit data ſuper bonis, quæ non fuerunt probata, quod erant fideicommiſſaria, deciſ,143.num.18, tom.1.

Immiſſio vigore Saluiani, quando non poſſit denegari, deciſ.7.n.1. tom.1.

Immiſſio non poteſt denegari vigore, conſtituti, vt per actum verum acquiratur, id quod per actum fictum fuit adeptum, deciſ, 386, num.2.

Immiſſio poteſt concedi ſuper commoditate percipiendi fructus, deciſ.167.n.9.tom.1.

Immiſſio, quando conceditur ſuper commoditate percipiendi fructus, non tangitur ſubſtantia rei, aut vtile dominium, ibid. num.15.

Immiſſio non competit poſſidenti, deciſ.143.n.3. tom.1.

Immiſſio ab actore petita arguit poſſeſſionem rei conuenti, deciſ. 45.n.8, tom. 1.

Immiſſio non denegatur habenti gratioſam ſubrogationem iuſtificatis tamen requiſitis, reſeruatione nempe obitu defuncti in poſſeſſione, ac clericatu ſubrogati, deciſ. 259. num.3. tom,1.

Immiſſio in poſſeſſionem beneficij vigore litterarum Apoſtolicarum denegari non poteſt, ibid. n.1.

Immiſſio in Saluiano conceditur quoties adeſt creditum cum hypotheca, ac debitoris reique conuenti poſſeſſio probatur, deciſ.256.n.3.tom,1.

Immiſſio vigore l.fin.C.de edict.D.Adr.tollend.conceditur etiam Donatario omnium bonorum & maximè ſi ſit inſtitutus hæres, deciſ.440.n.1. tom.2.

Immiſſio in vim vtilis Saluiani auocat ſolos fructus & illæſam reliquit Domino proprietatem, deciſ.83.tom.1.

Immiſſio conceditur fideicommiſſario docto de exiſtentia fideicommiſſi,& identitate bonorum à fideicommittente poſſeſſorum, deciſ,248.n.1.tom.1.

Immiſſio, ſi non fuit legitimè conceſſa, non nocet vero poſſeſſori, deciſ.365.n.3.tom.2.

Immiſſio in vim legis finalis concedi non poteſt ceſſante poſſeſſione teſtatoris, deciſ,45,n.9. & 10. tom.1.

Immiſſio conceditur fideicommiſſario, ſiue ex remedio, l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. ſiue ex ſalario ioterdicto, deciſ. 266. n. 16. tom. 1.
Immiſſio effectuata, ante commiſſionem non debet reuocari, deciſ. 364. n. 20. tom. 2.
Immiſſio vigore l. fin. C. de Edict. D. Adr. tollend. conceditur, dum oſtenditur teſtamentum non obliuum noo cancellatum nec aliter vitiatum, deciſ. 386. n. 4. tom. 2.
Immiſſio vt concedatur hæredi vel donatario, quid ſufficiat probare, ibid. n. 15.
Immiſſio hæredi non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, ibid. n. 16.
Immiſſio in Saluiano, quibus concorrentibus non poſſit denegari, deciſ. 146. n. 29. & 30. tom. 1.
Immiſſio io Saluiano conceditur quoties adeſt creditum cum hypoteca, poſſeſſio debitoris, & rei conuenti vna cum identitate booorum ſuper qua illa petitur, deciſ. 242. oum. 3. tom. 1.
Immiſſionem petens ſatetur ſe à poſſeſſione cecidiſſe quam antea obtinuerat, deciſ. 411. n. 14. tom. 1.
Immiſſionem petens, ſatetur ſe non poſſidere, deciſ. 122. num. 19. tom. 1.
Immiſſionem, quando quis impedire oon valeat contra poſſidentem, deciſ. 346. n. 8. tom. 2.
Immiſſionem io poſſeſſionem à Iudice obtinens, priuat poſſeſſionem ciuili, & naturali poſſeſſione, deciſ. 266. num. 5. la s. tom. 1.
In Immiſſionis iudicio ſatis eſt, citari poſſeſſorem abſque eo, quod citentur alij intereſſe habentes, deciſ. 346. num. 6. tom. 2.
pro Immiſſione obtinenda quando quis dicatur habere intentionem fundatam, deciſ. 306. n. 3. tom. 1.
Immiſſus in poſſeſſionem rei ad effectum ſibi ſatisfaciendi ex fructibus ſi ſemel illam locauit, præſumitur, quod ſemper cum eadem locatione continuauerit, deciſ. 211. n. 1. tom. 1.
Amplia quia præſumitur integras penſiones recepiſſe iuxtà ſummam in locationibus contentam, ibid. n. 2.
Immortalia immortalis animus mediretur, Rub. ad deciſ. 56. num. 145. tom. 1.
Alexander Magnus, cum magnum pondus auri Phocioni Athenienſi miſiſſet, generosè illud refutauit, quid diceodo, ibid. n. 146. 147. 148. & 149.

IMMVNITAS.

Immonitas Eccleſiaſtica conceſſa Clericis extenditur etiam ad Laicos, quaodo ea non prodeſſet Clericis, deciſ. 145. num. 38. tom. 2.
Immunitas Eccleſiaſtica, vt ledatur ex curſu temporis immemorabilis, nullatenus præſumi poteſt conſenſu Cleri, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, ibid. n. 9.
Immunitas Eccleſiaſtica, quod promananerit à Iure Diuino eſt concloſio canonizata, & coronata, Rub. ad deciſ. 412. num. 110. tom. 2.
Immunitas eccleſiaſtica non eſt defraudanda, ſub prætextu euitandi fraudes, deciſ. 415. n. 51. tom. 2.
Immunitas Eccleſiaſtica eſt in vniuerſum iuris Diuini nulla prorſus adhibita diſtinctione, rerum temporalium, vel ſpiritualium, Rub. ad deciſ. 412. n. 89. tom. 2.
Immunitas Eccleſiaſtica ſimpliciter, & indiſtinctè à DEO OPTIMO MAXIMO fuit inſtituta, ibid. n. 10.
Immunitas Eccleſiaſtica, emanauit non ſolum à Principum priuilegijs, ac à decretis Pontificum, ſed quod melius eſt à Iure ipſo Diuino exempti ſunt Clerici à iuriſdictione laicali, ibid. n. 35. 36. 37. 38. & 39.
Immunitas Eccleſiaſtica cum procedat ab ipſo Iure Diuino, ideoque deſperata omni cautela, eſt iouiolabilis, ibid. num. 40.
Immunitas Eccleſiaſtica nec directè, nec indirectè lædi poteſt, cum ab ipſo iure Diuino promanauerit, ibid. n. 40.
Immunitati Eccleſiaſticæ an poſſit præiudicari per accidens, deciſ. 412. n. 51. tom. 2.
Immunitati Eccleſiaſticæ non debet præiudicari, ſiue directe, ſiue indirecte, ſiue principaliter, ſiue in conſequentiam, ibid. num. 56.
Immunitatem Eccleſiaſticam, qui intrauertere auſi ſint, Rub. ad deciſ. 412. n. 120. tom. 1.
contra Immunitatem Eccleſiaſticam axiomata impia, & horrenda cum emanauerint ab impuriſſimo Hæreticorum ore, ſeu ſterquilinio ibi præcipitanter excurrant, ibid. n. 151.

IMPEDIMENTI.

Impedimenti, & excluſionis cauſa ceſſante, ceſſat quoque impedimeotum, & excluſio, Rub. ad deciſ. 192. oum. 63. tom. 1.
Impedimentum, quando eſt legitimum tunc releuat, deciſ. 280. n. 5. tom. 1.
Impedimento perpetuo magis ſuccurritur quam temporali, Rub. ad deciſ. 21. n. 167. tom. 1.
Impedire valeos, ſi id non fecit ſibi imputet, deciſ. 192. num. 31. tom. 1.

IMPERATORES.

Imperatores, Reges, & plures Principes ex qua cauſa à gladijs ſuorum ſubditorum infeliciter occubuerunt, Rub. ad deciſ. 217. n. 555. tom. 1.
Imperator Federicus, æquitando in medio duorum Doctorum, quid ab eis quæſiuit, & ei, qui ipſum adulauit donauit ſuum equum, ibid. n. 101.
Imperator ex imperfecto teſtamento olhil capit, ibid. n. 155.
Imperator, quod ſit Dominus Orbis, quo ad dominium, & proprietatem, quod id ſit falſum, ex quo pateat, ibid. n. 107.
Imperator noo teneretur ſoluere pretium rerum, ſi earum eſſet Dominus, quoad proprietatem, & dominium, & tamen ſoluit, ibid. n. 107.
Imperator non poteſt dici poſſe, niſi quod de iure poteſt, Rub. ad deciſ. 217 n. 590. tom. 1.
IMPERIO maius eſt ſubmittere legibus principatum, ibid. num. 152.
Imperialis diſpoſitio, quod maior pars creditorom poſſit præiudicare minori contenta in l. fin. C. qui bon. ced. poſſ. non procedit in præiudicium creditorum habentium inſtrumenta iurata, deciſ. 179. n. 73. tom. 1.
IMPETRANS beneficium vel reſeruatum per obitum vnici ſubcollectoris probare debet illum fuiſſe ſolum, deciſ. 259. n. 6. tom. 1.
Quæ probatio dicitur facta eo ipſo quod oon apparet de contrario, ibid. n. 7.
IMPVGNATIO penſionis, quoties iuridicè fit non facit locum regreſſiui, deciſ. 209. n. 7. tom. 1.
Limita concluſionem, vt locum habere non poſſit quoties fuit impugnatio prohibita ex quauis cauſa, ibid. n. 8.

IMPVTATIO.

Imputatio io legitimam non fit quando & legatum, & legitima filijs relinquitur, deciſ. 207. n. 30. & 39. tom. 1.
Imputatio in legitimam fieri ne habeat quando agitur de contentis in vna, eademque diſpoſitione, ibid. n. 45.
Imputatio fructum in ſortem reſultat quantumuis de ea explicite non opponatur, deciſ. 319. n. 16. tom. 1.
Imputatio in legitimam regulatur à voluntate teſtatoris, deciſ. 207. n. 28. tom. 1.
INCERTITVDO excludit conformitatem ſententiarom, deciſ. 76. n. 23. tom. 1.
Incertitudo bonorum cenſui ſuppoſitorum, operatur, vt præcarium noo ſuffragetur emptoribus ceoſus, deciſ. 373. oum. 20. tom. 2.
Incerta ſunt, quæ à futuro euentu pendet, deciſ. 352. 0. 39. & 40. tom. 2.
INCAPACITAS, & defectus qualitatum narratus in literis Apoſtolicis ab impetraote, eſt concludenter probandus, deciſ. 127. n. 3. tom. 1.
Quod procedit, etiam ſi narratiua conſiſtat in negatiua, nec ad hoc ſufficiunt coniecturæ, ibid. n. 4.

INCLVSIO.

Incluſio vnius, non eſt excluſio alterius, quoties illud includitur alio modo, deciſ. 28. n. 13. tom. 1.
Incluſio vnius, eſt excluſio alterius, deciſ. 219. n. 11. tom. 1.
Incluſus, quoad vnum, quoad reliqua cenſetur excluſus, deciſ. 437. n. 28. tom. 2.
INCOLATVS non acquiritur ex voluntate ad actum oon redacta, deciſ. 372. n. 58. tom. 2.
Incolatum in Vrbe ex quo oon dicatur, quis habuiſſe animum acquirendi, deciſ. 372. n. 59. & 60. tom. 2.
INCOMMODA, quæ proueniunt ex hæreditate dicuntur grauamina, deciſ. 70. n. 13. tom. 1.
INCONTINENTIÆ occaſio danda non eſt, deciſ. 417. n. 15. tom. 2.
Incontinenti, quaodo aliquid dicatur factum, Rub. ad deciſ. 1. n. 80. tom. 1.
INCONVENIENTIA omnino ſont euitanda io interpretatione voluntatum, deciſ. 5. o. 24. tom. 1.
Obſeruantia ſubſecuta, multum eſt attendenda in omni materia, ibid. n. 25.
Obſeruantia eſt optima legum interpres, ibid. n. 26.

INDEBITVM.

Indebitum ſoluiſſe ſi quis prætendat oon ſufficit id probare præſumptiuè, ſed plena, & concludens probatio requiritur, deciſ. 195. n. 58. tom. 1.
Hæredis ſcientia, circa creditores anteriores, & poſteriores an ea dicatur probata, ex deſcriptione omnium creditorum in inuentario, ibid. n. 29.
Indebiti in iudicio ſola poſſibilitas ſufficit ad excludendum acto-

actorum à repetitione, deciſ. 74. num. 2. tom. 1.
Indebitum qui recepit non tenetur probare pecunia fuiſſe debitam, ſed qui repetit plenè, & concludenter probare tenetur illam fuiſſe indebitam, ibid. n. 3.
Indebitum ſoluens ſibi præiudicat, quoad illum actum, non autem generaliter, deciſ. 142. n. 32. tom. 1.
INDECENS quod eſt dicitur impoſſibile, Rub. ad deciſ. 254. n. 326. tom. 1.
INDIVIDVITATEM ſententiæ operatur conceptio illius ſub vnica verborum ſtructura, deciſ. 283. n. 22. tom. 1.
Sententia vnica verborum ſtructura concepta, ſi eſt in vna parte appellabilis, remanet appellabilis in totum, ibid. num. 23.
Indiuiduum etiam dicitur aliquid ratione ſolius voluntatis, Rub. ad deciſ. 56. n. 40. tom. 1.
Indiuiduum illud dicitur, quod in partibus diuidi nequit, deciſ. 237. n. 22. tom. 1.
INDVBITANTER tenendum eſt, quod omnes affirmant, Rub. ad deciſ. 413. n. 56. tom. 2.

INDVLTA.

Indulta Cardinalium ſecundum antiquam formulam, remouebant tantum obſtacula reſeruationum, deciſ. 298. num. 16. tom. 1.
Indultum vigore regul. 8. Cancellar. non inducit reſeruationem fauore Cardinalium, ſed illos tantum à regula excepit, deciſ. 329. n. 10. tom. 2.
Indultum vtique comprehenditur ſub regula reſeruatoria beneficiorum ſi poſt publicationem dictæ regulæ de beneficijs ab indulto comprehenſis ſemper fuit à Sede Apoſtolica facta prouiſio, deciſ. 285. n. 31. tom. 1.
Indultum conceſſum cum reſeruatione appoſita aduerſus regulas Cancellariæ, vt ſcilicet ſub illis nunquam cenſeatur comprehenſum ſuffragatur tantum durante vita Principis concedentis, deciſ. 199. n. 1. tom. 1.
Indultum conceſſum Hiſpaniarum Regi pro ſuis Regnis comprehendit etiam Cataloniam illis vnitam, deciſ. 316. n. 5. contra 7. & ſeq. tom. 1.
Indultum habens conferendi, quando dicatur quis voluiſſe vti, deciſ. 298. n. 21. & 22. tom. 1.
Indultum non comprehendit ea beneficia de quibus conſtat Pontificem poſt indultum prouidiſſe, deciſ. 316. n. 12. tom. 1.
Indultum amittitur per non vſum, aut per vſum contrarium, deciſ. 285. n. 20. & 21. tom. 1.
Indultum comprehenditur ſub regula Cancellariæ reuocatoria quarumcumque facultatem cuicumque conceſſis de diſponendo de beneficijs reſeruatis, ibid. n. 24.
Indultum conceſſum pro Eccleſijs in Hiſpaniarum Regnis conſiſtentibus, extendi non poteſt ad Eccleſias quæ ſint prope, vel dicta Regna, deciſ. 316. n. 20. tom. 1.
Indultum Apoſtolicum obtinens, ſed ſub conditione, niſi illa verificetur, non ſuffragatur, deciſ. 307. n. 13. tom. 1.
Indultum Pontificis conceſſum alicui Notario omnia, & ſingula inſtrumenta extrahendi ex hoc, magnum ſumitur adminiculum de ipſius Notariatu, eiuſque fide, deciſ. 43. num. 24. tom. 1.
Indultum in quo conceditur facultas optandi iuxta conſuetudinem, & ſtatuta Eccleſiæ cui conceditur ſi emanauit ad inſtantiam partis, an debeat iuſtificari, quod ad fuerit conſuetudo, & ſtatutum, deciſ. 285. n. 17. tom. 1.
Indultum ſi contineat plures clauſulas, & numero, & pondere prægnantes non tollitur ex ſuperuenienti regula reſeruatoria & quando, deciſ. 199. n. 4. & ſeqq. tom. 1.
Indultum conceſſum perſonis Pontificis valde gratis, & dilectis, ac benè meritis non comprehenditur ſub regula menſium reſeruatoria, ibid. n. 53. & num. ſeq.
Indulti ad iuſtificationem inducendam ex lapſu temporis cum obſeruantia requiruntur ſaltem 30. anni, deciſ. 285. num. 18. tom. 1.
Indulta conferendi beneficia reſeruata, conceſſa Cardinalibus Ordinarijs Collatoribus, non ſuffragantur alijs præſentationem habentibus, deciſ. 298. n. 20. tom. 1.
Indulta, & Priuilegia recipiunt interpretationem ex obſeruantia ſubſecuta, deciſ. 316. n. 15. tom. 1.
Indultorum conceſſio eſt attendenda, deciſ. 298. n. 18. tom. 1.

INEXIGIBILITAS.

Inexigibilitas debitoris probatur exceſſione bonorum per eum facta, deciſ. 36. n. 3. tom. 1.
Excuſſio non requiritur vbi notoriè apparet de inexigibilitate debitoris, ibid. n. 3.
Inexigibilitas debitoris ceſſi probatur ex mandato contra eum relaxato, quod exequi non potuit propter legitimam impedimenta, ibid. n. 1.
Quinimò ex citationibus factis contra cedentem ad indicandum bona debitoris, ibid. n. 2.
Inexigibilitatem ad probandam quoties agitur vigore obligationis de manutenendo nomen debitoris exigibile, deciſ. 36. n. 2. tom. 1.
Sufficiunt diligentiæ executorum, & citationes pro indicatione bonorum; nec formalis requiritur excuſſio, ibid. n. 2.
INFAMIA culpam, & crimina publica committatur, deciſ. 415. n. 16. tom. 2.
Infamis non poteſt poſtulare, ibid. n. 17.
vti Infamis quando quis fuit condemnatus, licet ad tempus ſit condemnatus, ſemper tamen remanet infamis, ibid. n. 19.
INFANTI acquiritur dominium ex ſtipulatione Notarij cum clauſula conſtituti, deciſ. 447. n. 6. tom. 2.

INFERIOR.

Inferior inſtare non poteſt, vt inſtitutus à Superiore oſtendat ſuum titulum, deciſ. 196. n. 3. tom. 1.
Amplia concluſionem, vt nec poſſit petere, quod quis doceat de profeſſione fidei, ibid. n. 4.
Inferior non poteſt derogare reſeruationi à Pontifice factæ, deciſ. 285. n. 8. tom. 1.
Inferior non eſt ſolutus Legibus Superioris, Rub. ad deciſ. 217. n. 90. tom. 1.
Princeps non eſt ſolutus Legibus Diuinis, ibid.
Rex leget in libro legis omnibus diebus vitæ ſuæ, & non deflectet ab eo, ſic legitur in ſacra Pagina, ibid.
per INFEVDATIONEM transfertur quidem vtile dominium, non autem directum, deciſ. 298. n. 8. tom. 1.

INFIRMITAS.

Infirmitas contracta, vel probabiliter contrahenda, ob Cæli intemperiem, & aeris inſalubritatem, eſt ſufficiens, vt maritus poſſit recedere à loco promiſſo &c. deciſ. 417. n. 7. tom. 2.
Infirmitas, quæ debilitauit corpus Equitis Hieroſolymitani, excuſat à munere Carauanæ, quæ corpore impleri debet, deciſ. 238. n. 6. tom. 1.
Infirmitas tunc eo magis corpus debilitat, dum infirmus ætate ingraueſcit, ibid. n. 7. & 13.
Infirmitas ob ingraueſcentem ætatem, magis corpus reddit imbecillius, ibid. n. 8.
Infirmitatis impenſæ habent idem priuilegium, quod habent impenſæ funeris, deciſ. 438. n. 76. tom. 2.
Infirmitatis cauſa, an ſit iuſta, vt maritus poſſit diſcedere à loco, vbi promiſit vxori inhabitare, deciſ. 417. n. 6. tom. 2.
Infirmus exiſtens in aliena Parochia, an Parochus loci vbi exiſtit infirmus ſit eius Parochus, ad effectum cap. cum eſſes, de teſtam. deciſ. 374. n. 10. tom. 2.
Infirmus dum quis exiſtit in aliena Parochia, tum proprius Parochus non poteſt ingredi in alienam Parochiam pro adminiſtrandis ei Sacramentis, ibid. n. 11.

INHIBITIO.

Inhibitio ad impediendam executionem litterarum Apoſtolicarum dum iam ſunt iuſtificatæ, non datur, deciſ. 138. num. 32. tom. 1.
Inhibitio quam Iudex ſimpliciter facit ad fauorem alicuius non magis habet relationem ad vnum quam aliud ius inhibitionem petentis, deciſ. 248. n. 9. tom. 1.
Inhibitio, quando eſt dubia tunc facilè poteſt adiri Signatura pro declaratione, deciſ. 275. n. 27. tom. 1.
Inhibitio Rotalis poſtquam emanauit, in nihilo eſt contraueniendum, ſed reuerenter ſuſcipienda, & ſi aliquid accidat, ad ipſam Rotam recurrendum eſt, deciſ. 335. num. 11. 12. & 13. tom. 2.
Inhibitio in quo caſu fuerit data, ſtandum eſt declarationi Iudicis, deciſ. 365. n. 13. tom. 2.
Inhibitio quando eſt appoſita in corpore ſequeſtri ab ipſo informatur, deciſ. 332. n. 5. tom. 2.
Inhibitio moderanda eſt, dum fuit extorta contra formam commiſſionis habentis clauſulam cum facultate inhibendi præuia matura cauſæ cognitione, deciſ. 138. n. 45. tom. 1.
Inhibitio poſtquam eſt præſentata perperam proceditur ad executionem ſententiæ, deciſ. 348. n. 18. tom. 2.
Inhibitioni Rotali præſentatæ, eo magis debita reuerentia exhibenda venit, deciſ. 355. n. 17. tom. 2.
Inhibitus quando eſt poſſeſſor ſtatim, ac notitiam habuerit de inhibitione debet abſtinere à perceptione fructuum, deciſ. 332. n. 6. tom. 2.
Nec amplius in eis ingerere valet, ibid. n. 7.
Inhibendi facultas ſi fuerit conceſſa præuia matura cauſæ cognitione, nullo modo poteſt dari, antea quam id benè diſcutiatur, deciſ. 138. n. tom. 1.
INIMICITIA eſt ſufficiens, vt maritus poſſit recedere à loco, vbi promiſit vxori inhabitare, deciſ. 417. n. 8. tom. 2.
Inimicitiæ graues, & capitales ex quibus vitæ diſcrimen timeri poteſt inter virum, & vxorem, ſunt ſufficientes ad ſeparandum Thorum, deciſ. 323. n. 23. & 24. tom. 2.

INITIVM.

Initiom rerum, & non finis venit attendendum, deciſ.454.n.5. tom.2.
Initium voluntariom, quando poteſt probari, cauſæ neceſſitas tunc minimè poteſt doceri, deciſ.341.n.4.tom.2.
Initij memoria, quando non extet id requirit immemorabilis, deciſ.197.n.10.tom.1.

INIVRIA.

Iniuria non fit alicui, dum quis reſtituitur ad priſtinum ſtatum, deciſ.400.n.43.tom.2.
Iniuriam, quod aliqui voluerint facere alicui non eſt credendum, deciſ.180.n.20.21.& 22.tom.1.
Iniuriam ille nemini facit, qui iure ſuo vtitur, Rub.ad deciſ.217.n.8.tom.1.

INNOCENS.

Innocens exultet, & lætetur, quia vbique læta eſt, & ſecura innocentia, Rub.ad deciſ.345.n.69.tom.2.
Innocens debet eſſe audaa confidenter, ibid.n.68.
Innocentia in ſeruitute libera eſt, io periculo tuta, in cuſtodia læta, & ſemper erit victrix, etiamſi defenderit iuſtus Iudex, ibid.n.70.
Innocentia eſt generoſa, & ſola reddit quemlibet tutum, ibid.

INNOCENTIVS VI.

Innocentiua VI. fuit integerrimus Pontifea, magnaque conſtantia præclarus, & Aulam Romanam ſaluberrimis decretis reformaoit, Rub.ad deciſ.254.n.264.tom.1.
Innocentius VI. multas reſeruationes à Clemente VI. eius anteceſſore factas ſuſpendit, ibid.n.265.
Innocentius Sextus floruit de anno 1353. ſedit annos 9. & magno mortalium damno obijt die 23. Septemb. 1362. ibid. num. 266.
Innoceotius Sextus Romanus Pontifex omnes Commendas ſui temporia reuocauit, ibid.n.260.

INOBEDIENTIA.

Inobedientia eſt graue delictum, & eſt deterrimi exempli, deciſ. 448.o.5.tom.2.
Inobedientia erga parentes iure diuino, & humano improbetur, deciſ.358.n.2.tom.2.
ab Inobedientia, & contumacia, vt quis excuſetur, ne incidat in pœnam, quælibet cauſa eum excuſat, deciſ.389. num.9. tom. 2.
ex INOBSERVANTIA minuitur fides ſcripturia, deciſ. 333.n.42.tom.2.
INQVILINATVS quando dicitur eſſe perſonaliſſimum ita vt cedi non poſſit, iotelligitur reſpectu Domini non alterius, deciſ.260.n.18.tom.1.

INSINVATIO.

Inſinuatio non requiritur vbi donatio eſt roborata iuramento, deciſ.381.n.23.tom.2.
Inſinuationia defectua impedit ne donatio morte coniugis confirmetur, deciſ.319.n.21.tom.1.
Inſinuationis ſolemnitas in donationibus eſt de iure Ciuili, ad deciſ.217.n.76.tom.1.
Inſinuatioois ſolemnitas fit ad euitandas fraudea, & ideo non requiritur, ſi id adimpleatur, per actum æquè ſimilem, deciſ.387. n.63.tom.2.
INSIPIENTIA maior, quæ poteſt reperiri, quam illa infidelitatis, Rub.ad deciſ.217.n.170.tom.1.
INSIGNIA Domini directi eaiſtentia in re, quæ ſub eius dominio eſſe prætenditur, plurimum conferunt ad probationem illius, deciſ.310.n.8.tom.1.
ex Inſignis ſupra portam poſitis probatur dominium, deciſ.115. n.5.tom.1.
Et maximè in antiquia, ibid.n.6.

INSTANTIA.

Inſtantia incœpta ab hærede, in actione perſonali, non tranſit in fideicommiſſarium, deciſ.67.n.23.tom.1.
Inſtantia Iudicialis de Iure Canonico eſt perpetua, deciſ.394. n.11.tom.2.
Inſtantia incœpti iudicis benè tranſit in eius hæredem, deciſ.97. n.2.tom.1.
Inſtantia inducta per ſtatutum poteſt à partibus prorogari, vſque ad tempus à Iure decretum, deciſ.482. n.12.tom.2.
Inſtantia ad cuius fauorem fuit perempta ipſe, vel habentes cauſam ab eo, poſſunt de ea opponere, ibid. n.10.
Inſtantia incœpta cum defuncto tranſit in hæredem, deciſ. 307. n.22.tom.1.

INSTITVTIO.

Inſtitutio patris de filio legitimato facta corruit, ſi legitimatio non ſubſiſtit, deciſ.33. n.20. Intellige, vt num.ſeqq. tom.1.
Inſtitutio propter errorem vitiatur, ibid.
Inſtitutio ad Iuſpatronatus ab Auditore Rotæ, cui fuit commiſſa cauſa, poteſt obtineri, deciſ.19.n.15.tom.1.

Poſtquam certum, & deciſum eſt, quod præſentatus debet inſtitui, ibid.
Inſtitutio filiæ in eo, quod illi de iure debetur poſt inſtitutionem maſculorum intelligitur de legitima, deciſ. 207. num. 32. tom.1.
Inſtitutio hæredis vitiatur ex falſa cauſa, quamuis in teſtamento non expreſſa, deciſ.392. n.12. tom.2.
Inſtitutio generalis in hæredem, quando reſtringitur ad certa bona particularia, non ideo dicitur hæres generalis, ſed particularis, deciſ.176.n.14.tom.1.
Inſtitutio vniuerſalis in filia extinguit, & confundit ius dotationis, deciſ.207.n.9.tom.1.
Inſtitutio vniuerſalis in filia habet quidem in ventre dotem materialiter ſumptam, formaliter tamen importat repræſentationem teſtatoris in filia inſtituta, ibid. n.8.
Inſtitutio ſemper reputabitur particularis, ſi non ſit de integra hæreditate, vel quotæ, deciſ.176.n.15.tom.1.
Inſtitutio hæredis facta cum plena ratione, quid id importet, deciſ.368.n.17.tom.2.
Inſtitutio vniuerſalis in filiu, vbi ſumus in ſtatutis excluſiuis fœminarum, impoſſibile eſt, quod ſimul etiam ſucceſſionem, & excluſionem importet, deciſ.207. n.13. tom.1.
Inſtitutio in legato non inducit compenſationem cum debito, deciſ.152.n.25.tom.1.
ad Inſtitutionem ad iuſpatronatus, quando dicatur proceſſum iudicialiter, deciſ.306.n.1.& 2.tom.1.
Inſtitutus in re certa particulari non dato alio hærede vniuerſali, tunc per ius accreſcendi tota hæreditas defertur inſtituto in re certa, deciſ.76.n.16.tom.1.
Inſtitutus, quando quis fuit vita durante, ex hoc apparet, quod fuit inſtitutus hæres vſufructuarius, deciſ. 120. num. 4. tom. 1.
Inſtitutus in re certa particulari, tunc habetur pro hærede vniuerſali, quando alius hæres vniuerſalis non fuit datus, deciſ. 176.n.18. tom.1.
Inſtitutus in re certa, benè colligitur, quod ſit hæres particularis, ſi poſtea alius hæres vniuerſaliter fuerit nominatus, ibid. num. 16.
Inſtitutus in re certa particulari ſemper remanet hæres particularis dato vniuerſali hærede, ibid. n.21.
Inſtituti quando ſunt plures hæredes, quo caſu dicatur vnus tantum grauatus reſtituere, deciſ.415.n.48.tom.2.
Inſtitutis pluribus hæredibus, & inuicem ſubſtitutis ſi ſine filijs, vltimus moriens cum filijs non habet ſubſtitutum, ibid. num. 55.

INSTRVMENTVM.

Inſtrumentum an habeat executionem paratam ſtante pacto, quod illam habeat, deciſ.348. n.14.tom.2.
Inſtrumentum publicum facit rem certam, & manifeſtam, deciſ. 198.n.1.tom.1.
Amplia quia dicitur probatio probata, ibid.n.3.
Inſtrumentum publicum probat diuiſiones, contra diuidentes, & habentes cauſas ab eis, deciſ.318. n.3. tom.1.
Inſtrumentum magis ſpecificè loquens plus eſt attendendum, deciſ.57.n.5.tom.1.
Inſtrumentum, quando producitur in ſecunda inſtantia, ad corroboranda acta primæ inſtantiæ, perinde eſt ac ſi ab initio eſſent producta, deciſ.466.n.20.tom.2.
Quod procedit etiam ad effectum iuſtificandi deducta in prima inſtantia, ibid.
Inſtrumentum, vt dicatur liquidum, quid requiratur, deciſ.482. n.3. tom. 2.
Inſtrumentum contractus non poteſt dici, quod ſit de actis iudicij, & ſi caret calore iudicij, deciſ.92.n.16. tom.1.
Inſtrumentum, quod non dicit, nec nos dicere debemus, deciſ.100. n.6. tom.2.
Inſtrumentum diuiſionis fideicommiſſi inter hæredes, benè probat res diuiſas eſſe fideicommittentis, deciſ. 484. num. 1. tom. 2.
Inſtrumentum facit probationem probatam, deciſ.293.num.19. tom.1.
Inſtrumentum probat conficientem, & habentem cauſam ab eo, deciſ.451.n.14.tom.2.
Inſtrumentum captæ poſſeſſionis illam probat, vbi poſſeſſio eſt vacua, deciſ.42.n.3. tom.1.
Inſtrumentum publicum, quando dicatur habere omnia requiſita, deciſ.301.n.10.tom.1.
Inſtrumentum ſubſequens adminiculat præcedens, ibid. n.13.
Inſtrumentum dotale, licet contineat tantum confeſſionem receptionis dotis, probat tamen creditum dotale, ſi adſit præcedens promiſſio ipſius dotis, & alia adminicula, deciſ.403.num.4. tom.2.
Et hoc non tantum contra maritum, & eius hæredes, ſed etiam contra quoſcunque tertios poſſeſſores, ibid. n.5.

Inſtrumentum, quando incidenter dicatur productum ad colorandum poſſeſſorium, deciſ.43.n.45.tom.1.

Inſtrumentum plenè probat contra producentem, deciſ.396. n.11.tom.2.

Inſtrumentum, ſi fuerit extractum ex Archiuio publico, id eſt validum adminiculum ad inſtruendam fidem inſtrumento, deciſ.43.n.25.tom.1.

Inſtrumentum producens, cenſetur ratificare omnes eius qualitates, deciſ.413.n.95.tom.2.

Inſtrumentum publicum probat dominium, donec de contrario docetur, deciſ.83.n.7.tom.1.

Inſtrumentum ſolutionis, ad effectum vt dicatur continere realem ſolutionem, parum refert, an confeſſio emanauerit per verba de præſenti, vel de futuro, deciſ.344.n.18.tom.2.

Inſtrumentum publicum captæ poſſeſſionis eam probat, alio non exiſtente, in poſſeſſione, deciſ.138.n.1.tom.1.

Inſtrumentum dotale non debet aduerſari Apochæ, & Capitulis matrimonialibus, & quando id ceſſet, deciſ.397.n.16.tom.2.

Inſtrumentum, ſi fuerit ſtipulatum à duobus Notarijs, eo magis ceſſat in eo omnis ſuſpicio fraudis, deciſ. 43. num. 23. tom. 1.

Inſtrumentum fieri debet iuxta formam capitulorum, & neque plus, neque minus quam illi impetrare debet, niſi alias ambæ partes conſenſerint, deciſ.360.n.1.tom.2.

Inſtrumentum quoties incipit à verbis extinctionem cenſus importantibus, ſequentia verba quamuis eſſent translatiua intelliguntur de extinctione, non translatione, deciſ.218.n.13. tom.1.

Actum, quod fuit principaliter ſemper attenditur, ibid.

Inſtrumentum plenè probat dominium, donec contrarium docetur, deciſ.466. n.8. tom.2.

Inſtrumentum plenè contra conficientem, habentem cauſam ab eo probat, ibid. n.9.

Inſtrumentum quando dicatur eſſe in forma probanti, deciſ.349. n.15.tom.2.

Inſtrumentum publicum facit probationem probatam, deciſ.370. n.14.tom.2.

Inſtrumentum inueſtituræ, quando eſt adminiculatum probat dominium ad quemcunque effectum, deciſ.85.n.12.tom.1.

Inſtrumentum facit rem manifeſtam, & claram, deciſ.42.num.4. tom.1.

Inſtrumentum dotale iuxta formam obligationis Cameralis habet executionem paratam, deciſ.403.n.1.tom.2.

Inſtrumentum antequam producatur, contradictio cadere non poteſt ſuper eo, deciſ.43.n.43.tom.1.

Inſtrumentum, ſi non deducatur principaliter ſed ad adminiculandum aliud inſtrumentum, ſi habeat faciem publici, & antiqui inſtrumenti, tunc tempus litis non eſt deducendum, ibid. n.28.

Inſtrumentum publicum, quando habet omnia requiſita, tunc benè eius vigore agitur, deciſ.368. n.8.tom.2.

Inſtrumentum magis venit attendendum, quam Capitula, quando inſtrumentum magis clarè loquitur, deciſ. 137. num. 13. tom. 1.

Inſtrumentum, ſi fuerit dictum, quod conficeretur, & id poſtquam contractus, & tunc inſtrumentum conficiendum, non reſpicit perfectionem contractus, deciſ.353.n.3.tom.1.

Et illa opinio non ſolum eſt communis, ſed veriſſima DD. ſententia, ibid. n. 4.

Inſtrumentum ſi non ſit de ſubſtantia concordiæ, neque ſecundum illius naturam, ibid. n.1.

Inſtrumentum extractum à ſubſtituto Notarij cauſæ plenè probat etiam ſine citatione partis, deciſ.36.n.5.tom.1.

Inſtrumentum venditionis, ſi fuerit inter partes celebratum, eius vigore, quis cogi poteſt ad implementum, deciſ.173. num.12. tom.1.

Inſtrumentum ſine recognitione probat, donec pars ſpecificè oppoſuerit de recognitione, deciſ.43.n.2. tom.1.

Inſtrumentum, quando dicatur validè extractum, deciſ.349.n.14. tom. 2.

Inſtrumentum plenè probat, deciſ.231.n.19.tom.1.

Inſtrumentum, quando eſt antiquum ad effectum illud recognoſcendi admittuntur præſumptiones, & coniecturæ, deciſ.333. n.23.tom.2.

Inſtrumentum non poteſt dici factum pro exoneratione conſcientiæ, ſi apparet factum ad euitanda iurgia, & controuerſias, deciſ.92.n.8.tom.1.

Inſtrumentum factum contra formam Breuis à Summo Pontifice obtenti, eſt nullum, deciſ.360.n.5.tom.1.

Inſtrumentum inueſtituræ, quando eſt adminiculatum probat dominium ad quemcunque effectum, deciſ. 466. num.13. tom.1.

Inſtrumentum quando quis ſemel approbauit non poteſt amplius improbari, deciſ.349.n.20.tom.2.

Inſtrumentum, quando non poſſit dici ex interuallo factum, poſtquam fuerunt data capitula, deciſ.287.n.13.tom.1.

Inſtrumentum illud attendi debet in quo fuit coniugibus certa ſumma in dotem conſtituta, licet deinde ex interuallo fuerit aliud celebratum in forma diuerſa, deciſ.198.n.4.tom.1.& per totam deciſionem.

per Inſtrumentum creditur voci mortuæ, & ſic verbum non ſtat in ore duorum, vel trium, Rub. ad deciſ.345. num. 34. tom. 1.

Inſtrumentum, quando non poſſit dici ex interuallo factum, poſtquam fuerunt data capitula, deciſ.287.n.13. tom.1.

Inſtrumentum illud attendi debet, quod clarius loquitur, deciſ. 36. n.6.tom.1.

Inſtrumentum diuiſionis, in quo enunciatur non adeſſe alia bona inter diuidentes, deſeruit pro coniectura ad probandum alia non reperiri bona inter eos, deciſ.302.n.3.tom.1.

Inſtrumentum, tunc requiritur de eſſentia contractus, quando fuit id conuentum inter partes, deciſ. 353. num. 10. tom. 2.

Inſtrumentum ſi alterum ſummam per extenſum ſpecificet, alterum vero illam per abbacum enunciet magis attenditur quod per extenſum loquitur, deciſ.36.n.6.tom.1.

Inſtrumentum publicum facit probationem probatam, deciſ.324. n.1.tom.1.

Inſtrumenti impugnatio non impedit, quo minus, quis eo vti poſſit, & petere eius executionem, deciſ.7.n.6.tom.1.

Donec pendet lis ſuper illius reſciſſione, ibid.

Inſtrumenti defectus ſuppletur ex ipſa voluntate partium, deciſ. 291. n.24. tom.1.

Inſtrumentum non poteſt allegari ad eum ad finem, de quo inſtrumentum non loquitur, deciſ.57. n.6.tom.1.

Inſtrumenti indicatio, non releuat, niſi producatur, deciſ.404. n.17.tom.2.

Inſtrumenti antiquitas non probatur ex ſola data, deciſ. 333. n.24 tom.2.

Quia alias confici poſſent ſcripturæ modernæ, cum data antiqua, ibid. n.55.

ab Inſtrumento perfecto non eſt credendum quod partes voluerint recedere, & mutare voluntatem, deciſ. 198. num. 5. tom. 1.

de Inſtrumenti ſubſtantia quando non dubitatur, tunc admittuntur adminicula ad illud comprobandum, deciſ.333. n.50. tom.2.

de Inſtrumenti ſubſtantia quando dubitatur, non eſt recurrendum ad recognitionem eius per comparationem litterarum, ibid.

de Inſtrumenti recognitione dum agitur, à quo pendet principale fundamentum cauſæ, tunc detrahendum eſt tempus litis, deciſ.43.n.1.tom.1.

ex Inſtrumenti caſſatione per Creditorem permiſſa, totalis debitoris liberatio à debito oritur, deciſ.236.n.21.tom.1.

per Inſtrumenti vnius exhibitionem non probatur negatiua, deciſ.28.n.18.tom.1.

Inſtrumento inualido, ac per Notarium inhabilitatum rogato, non poſſunt dare robur perſonæ priuatæ, deciſ.155. num.27. tom.1.

ab Inſtrumento quando fuit receſſum, non eſt in eo faciendum fundamentum, deciſ.173.n.31.tom.1.

ab Inſtrumento dicitur receſſum ſtante illius caſſatione, ibid. num. 30.

ex Inſtrumenti productione cenſetur illud ratificatum, deciſ.413. n.111.tom.2.

ex Inſtrumento ratificationis vehemens præſumptio Notariatus oritur Notarij eius, qui principale inſtrumentum ſtipulatus fuit, deciſ.23. n.43.tom.1.

ex Inſtrumento vno aliud ſuppletur, deciſ.180. n.4. tom.1.

in Inſtrumento, quando aliquid dicatur omiſſum ex errore, & incuria Notarij, deciſ.287.n.21.& 22.tom.1.

Inſtrumento ſi reperiatur adempta fides, ex illo non poteſt probari iuramentum, deciſ.155.n.16. tom.1.

in Inſtrumento eodem poſſunt contineri, plures & diſtincti contractus, inter ſe compatibiles, deciſ.439.n.25.tom.2.

in Inſtrumento eodem, ſi adſit contractus venditionis, & locationis, tunc pactum adiectum venditioni, non cenſetur repertum in locatione, deciſ.439.n.27. tom.2.

in Inſtrumento cenſus, quando fuit dictum, quod fundis ſuper quo quis illum impoſuit, erat commune cum alijs, tunc pars quæ eſt illius remanet tantum affecta, deciſ. 373. num.27. tom. 2.

Quod procedit, licet verba Inſtrumenti ad eam partem non fuerint reſtricta, ibid. n.18.

in Inſtrumento, quando aliquid dicatur omiſſum ex errore, & incuria Notarij, deciſ.287.n.21.& 22.tom.1.

in Inſtrumento, ſi contrarium diſponatur, quam à contrahentibus

prius

prius fuerat firmatum in capirulis vt plurimum fieri ſolet, qualiter ſuper hoc procedatur, deciſ.287.n.9.tom.1.
in Inſtrumento, ſi dicatur aliquid, quod non fuit mens contrahentium, recurrendum eſt ad matricem, ibid.n.10.
io Inſtrumento ea omnia, quæ continetur, iuris cenſura, omnia vno, eodemque tempore cenſentur expedita, deciſ.161.n.16. tom. 5.
in Inſtrumento eodem, ea quæ fuerunt promiſſa non datur prius, & poſterius, ibid. n.15.

INSTRVMENTA.

Inſtrumenta habent pro ſe præſumptionem veritatis, deciſ.293. n.18.tom.1.
Inſtrumenta contra principales illorumque hæredes ac alios ab eis cauſam habentes, probant, deciſ.373. n.1.tom.2.
Inſtrumenta publica non ſolum poſſunt habere executionem paratam vigore conuentionis, deciſ.67. n.12. tom.1.
Verum etiam vigore ſtatuti, ibid. n.14.
Inſtrumenta vt probent produci debent authentica, nec copiæ, aut exempla ſufficiunt, deciſ.51.n 3.tom.1.
Inſtrumenta exemplara per Notarios non rogatos, quamuis plures non probant, ibid.n.4.
Inſtrumenta duo, ſi eodem die facta reperiantur vnum ceſſionis debiti, & alterum liberationis præualet illud liberationis, Rub. ad deciſ.21.n.58. tom.1.
Inſtrumenta publica tranſactionum faciunt probatam, & æquiparantur rei iudicatæ habenti executionem paratam, deciſ. 155. n.3.tom.1.
Inſtrumenta publica acquiſitionum plenè probant inter contrahentes, & habentes cauſam ab eis, deciſ.143. n.9. tom.1.
Inſtrumenta conceſſionum iunctis adminiculis probant directum dominium, etiam ad effectum deuolutionis, deciſ.162. n.8.tom.1.
Inſtrumenta contra ſtipulantem, & ab habente cauſam ab eo, probant, deciſ.139.n.20. tom.1.
Inſtrumenta recognitionum feudorum in Regno Neapolitano quid operentur, deciſ.100. n.25. tom.1.
Inſtrumenta publica faciunt probationem probata, deciſ. 296. n.1.tom.5.
Inſtrumenta, quæ non habuerunt effectum deſeruire poſſunt pro adminiculo, deciſ.300.n.20. tom.1.
Inſtrumenta confecta à Notario, qui in aliquo caſu non poteſt illud ſtipulari, ſi fiat, non probat, deciſ.92. n.1. tom.1.
Inſtrumenta duo, ſi fuerint eodem die, & loco & coram eiſdem teſtibus, ac ab eodem Notario confecta, videtur vnum alteri ineſſe, & perinde habentur, ac ſi vnico inſtrumento eſſent confecta, deciſ.340. n.16. tom.2.
Inſtrumenta eodem die celebrata, & coram eodem vocatio, & teſtibus dicuntur inter ſe correſpectiua, deciſ.212. num.13. tom. 5.
Inſtrumenta etiam dotalia de iure communi non habent executionem paratam, deciſ.348.n.11.tom.2.
Inſtrumenta, quando probantur eſſe ſimulata, non releuant, deciſ.3. n.2. tom.1.
Inſtrumenta tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula, deciſ.189.n.9. tom.1.
Separatorum ſeparata eſt natura & in his, quæ ſeparari poſſunt vtile per inutile non vitiatur, ibid.
Inſtrumenta ad inuicem adminiculantur, & fomentum recipiunt, deciſ.217. n.2. tom.1.
Amplia concluſionem fortius procedere in re antiqua vltrà centum annos, ibid. n.3.
Inſtrumenta fieri ſolent cum iuramento, deciſ. 179. num.32. tom.1.
Iuramenta de iure communi non requiruntur in inſtrumentis, ibid.
Inſtrumenta plura, rogata reperiuntur Bononiæ ſine iuramento, deciſ.170.n.33.tom.1.
Inſtrumenta, vel ſcripturæ quæ carent axpreſſione cauſæ, dicuntur carere ſubſtantiali ſolemnitate, Rub. ad deciſ.345. n.94.tom.1.
Et non ſolum requiritur cauſa, verum quod ſit clara, & intelligibilis, ibid.
Inſtrumenta plura, dum continent idem factum, ex his non parum admiculatur veritas, deciſ.43. n.27. tom.5.
Inſtrumenta inter partes habent vim rei iudicatæ, deciſ.284. n.3. tom.1.
Inſtrumenta noua in qualibet inſtancia licitum eſt producere ad elidendum exceptiones de nouo oppoſitas, deciſ.408. num.16. & 17. tom.2.
Inſtrumenta, dum ſunt documenta authentica, probant, deciſ. 245. n.56.tom.1.
Inſtrumenta duo, ſi eodem die facta reperiantur vnum conceſſionis debiti, & alterum liberationis præualet iſtud liberationis, Rub.ad n.58. tom.1.
Inſtrumenta rogata per Notarios, quibus vetitum fuit rogari, non poteſt ex illis, aliquid verificari, deciſ. 155. num. 5. tom.1.
Inſtrumenta dotalia in Vrbe celebrara, licet non fuerit in eis ſtipulata reſtitutio ad dotantem tamen cenſetur in eis ineſſe, & quando, id multò magis procedat, deciſ.406.n.35.tom.2.
Inſtrumenta poſſunt habere executionem paratam in vim conſtitutionis Principis, quæ comprehendit etiam inſtrumenta antea facta, deciſ.67.n.15.tom.1.
Et quando poſſit dubitari an Princeps voluerit dare Inſtrumentis talem executionem, ibid.n.16.& 17.
Inſtrumenta dotalia maioris dotis ad maiorem pompam quotidie fieri ſolent, deciſ.3. n.13. tom.1.
Vt dos pinguior appareat, quod licitè fieri poteſt, ibid.
Inſtrumenta publica nunquam probant contra abſente, Rub. ad deciſ. 345. n.154. tom.2.
Inſtrumenta vbi duo ſunt quorum alterum ab alio diſcrepat ſtatus pleniori, deciſ.36.n.7.tom.1.
Inſtrumentorum adminicula deſeruiunt pro adminiculo probationis dominij, deciſ.115. n.3. tom.1.
Inſtrumentorum ſolemnia, quæ ſint, deciſ. 43. num. 1. tom. 5.
Inſtrumentorum verba ſunt attendenda, deciſ. 146. num. 5. tom. 1.
Inſtrumentis magis eſt ſtandum, quàm teſtibus, deciſ.351. n.8. tom. 2.
ab Inſtrumentis celebratis, quando fuit receſſum ex conſenſu partium tunc eorum vigore agi amplius non poteſt ad implementum, deciſ.173.n.14. tom.1.
INTELLECTVS deſtructiuus Legis non eſt recipiendus, Rub.ad deciſ.56. n.157. tom.1.
INTELLIGENTIÆ lucem, ira ſubtrahit, cum mentem promouendo confundat, ibid. n.175.

INTENTIONES.

Intentio Principis numquam eſt, velle præiudicare tertio, Rub. ad deciſ.217.n.20. tom.1.
Intentionis ſuæ fundamentum quilibet probare tenetur, Rub.ad deciſ.150.n.145.tom.1.
Intentionis defectus vbi adeſt, omnia euertit, Rub. ad deciſ. 254. n.32.tom.1.
Intentionis ſuæ fundamentum quilibet, etiam excipiendo tenetur probare, deciſ.175. n.21. tom.1.
Intentionis ſuæ fundamentum quis concludenter tenetur probare, deciſ.331.n.5. tom.2.
Intentioni confitentis, ea quæ repugnant, non ſunt admittenda, deciſ.160.n.14.tom.1.
de Intentione excipientis cambiorum iniuſtitia, quod non eſt, ſed iuſtitia de intentione replicantis, qui propterea tenetur probare, deciſ.69.n.34. tom.1.

INTERDICTVM.

Interdictum, quando quis violat per timorem, non ſit irregularis, Rub.ad deciſ.254. n.342. tom.1.
Interdictum quorum bonorum non datur hæredi ab inteſtato contra hæredem ſcriptum in teſtamento, deciſ. 33. num. 1. tom. 1.
Interdictum, quorum bonorum, eſt perſonale, deciſ. 190. num.5. tom.1.

INTERESSE.

Intereſſe, aut eſt intrinſecum, aut extrinſecum, deciſ.304.num.5. tom. 1.
Intereſſe intrinſecum, cadit in frumento, vino, & ſimilibus rebus, in quibus dari poteſt intereſſe intrinſecum, ex varietate pretij, ibid. n.6.
Intereſſe intrinſecum cadit in re fructifera, ob cuius non traditionem debitor moroſus tenetur ad fructus quos res ipſa intrinſecos produxiſſet, ibid.n.7. & 8.
Intereſſe non habens in cauſa non eſt audiendus, deciſ.320. n.28. tom.1.
Intereſſe ſecundarium euentuale, non attenditur, deciſ.218. n.7. tom.1.
Intereſſe extrinſecum ideo dicitur, quia eſt, extra rem, deciſ.304. n.10.tom.1.
Intereſſe extrinſecum, vt debeatur ex re male facta, probanda eſt culpa facientis, ibid. n.10.
Intereſſe, vt debeatur, etiamſi agatur inter Mercatores, ſont probanda tria illa requiſita Caſtr. in l. 3. §. fin. ff. ſi cert.pet. deciſ. 307.n.10. tom.1.
Ita vt non ſufficiat euenire potuiſſe caſum emptionis, cum requiratur potentia proxima, ibid. n.11.
Intereſſe quot modis poſſit haberi, deciſ.304.n.1. tom. 1.
Intereſſe non debetur, quando non fuit conuentum, ibid. n.2.
Intereſſe prætendens, ſi non poſſideat, & poſſeſſio eſt plena tunc ius illius non læditur per immiſſionem, deciſ.346. num. 7. tom. 2.

de Intereſſe alicuius, quando conſtat debet ipſe citari, deciſ. 370. n.4.tom.2.
ad Intereſſe paſſum ob non factum multiplicum in tempore debito, quando quis non poſſit condemnari, deciſ.465. num.19. tom.2.
INTERVSVRIA dotalia non debentur vxori ob retardatam illi dotis ſolutionem ſi non concurrit mora hæredum, deciſ.228. n.3. tom.1.

INTERPELLATIO.

Interpellatio non requiritur in legato conditionali, requiritur tamen in legato modali, vt priuationi ſit locus, deciſ.201.n.33. tom.1.
Interpellatio, quæ oritur ex lapſu temporis, an ſit efficacior, quam illa, quæ ſit ab hominis facto, deciſ. 331. num. 14. tom.2.
Interpellatio non requiritur in eo, quod non debetur, deciſ.201. n.34.tom.1.
Interpellatio ad renouandos fideiuſſores loco mortuorum, quando fuit facta, cenſetur per partem renunciatum d. renouationi, deciſ.445.n.2.& 3.tom.2.

INTERPRETATIO.

Interpretatio voluntatis teſtatoris benè deſumitur, iuxta communem hominum vſum, deciſ.361. n.14.tom.2.
Interpretatio illa non eſt admittenda, quæ inducit prohibitionem adminiſtrandi per vnum dumtaxat, deciſ. 171. num. 21. tom.1.
Interpretatio extenſiua admittitur ad hypothecam inducendam, deciſ.40.n.18.tom.1.
Interpretatio omnis ſumenda eſt, vt in eodem inſtrumento euitetur contrarietas, deciſ.439. n.50. tom.2.
Interpretatio illa eſt ſumenda ex qua euitatur læſio partium, deciſ.352.n.26.& 27. tom.2.
Interpretatio omnis eſt facienda, ne quis ſibi voluerit præiudicare, deciſ.394.n.19. tom.2.
Interpretatio ea admittenda eſt, per quam euitantur frandes, & falſitates, deciſ.472.n.21.tom.2.
Interpretatio non eſt admittenda maximè lata, in præiudicium cauſæ piæ, deciſ.438.n.22.tom.2.
Interpretatio illa ſumenda eſt, quæ congruit iuri, & rationi, deciſ.387. n.45. tom.2.
Interpretatio legati, vel liberationis recipere debet interpretationem, à qualitate perſonæ, cui fuit facta liberatio, vel legatum relictum, deciſ.247.n.57. tom.1.
Interpretatio ſtricta facienda eſt in materia odioſa, præiudiciali, & deuianti à Iure communi, deciſ.318.n.22.tom.1.
Interpretatio facienda eſt, vt teſtes reducantur ad concordiam, deciſ.71.n.5.tom.1.
Interpretatio illa ſumi debet, quæ prohibitionem reijcit, deciſ. 171.n.22.tom.1.
Interpretatio omnis dicitur violenta ad præſumendam qualitatem iuriſpatronatus, ſi ſit præter naturam ipſius iuriſpatronatus, deciſ.166. n.14 tom.1.
Interpretes de ſtylo Curiæ ſolitum eſt, vt adhibeantur in examine teſtium, deciſ.280 n.2.tom.1.

INTERROGATORIA.

Interrogatoria pro examinandis teſtibus, debent dari à perſona legitima, deciſ.361.n 3. tom.2.
Interrogatoria non dicuntur producta, ſi nulla adſit adnotatio productionis facta à Notario, deciſ.392.n.8.tom.2.
Interrogatus de re grauiſſima ſi reſpondeat de alia ad rem non faciente, & nihil prorſus ſignificante, quid præſumatur, deciſ. 346.n.21. tom.2.

INTIMATIO.

Intimatio, quando requiritur pro forma, vt intimatus iura ſua poſſit deducere, tunc non prætermitti, deciſ. 159. num. 7. tom. 1.
Intimatio ad videndum examinari teſtes, quando dicatur adeſſe, deciſ.102.n.19.tom.1.
Intimatio decreti à Iudice ordinata habet vim citationis, deciſ. 60. n.9.tom.1.
Intimationis defectus, pro examine teſtium pro certa die, & hora, an ex aliquo caſu poſſit excuſari. Et ſi admitteretur excuſatio, quod pars neſcit diem, & horam, actum eſſet de dicta citatione, deciſ.280.n.3.tom.1.
Intimatione pro examinandis teſtibus, debet exprimi locus, vbi teſtes ſunt examinandi, deciſ.163.n.34.tom.1.
Quando tamen facultas examinandi teſtes, data fuit in aliqua Diœceſi in genere, ibid. n. 34.
INTRVSVS notoriè, & in excuſabiliter, non vocatus ſpoliari poteſt, Rub.ad deciſ.46.n.180.tom.1.
INVALIDITAS alienationis bonorum Eccleſiæ, ex quo ſatis doceatur, deciſ.124.n.7. & 8.tom.1.

INVENTARIVM.

Inuentarium probat nullam aliam rem adeſſe in hæreditate præter deſcriptas in eo, deciſ.470.n.5.tom.2.
Et hoc maximè contra producentem ipſum inuentarium, ibid. num. 6.
Inuentarium afficit etiam hæredes conficientes, & habentes cauſam ab illo, deciſ.62.n.6. tom.1.
Inuentarium confectum poſt plures annos à die aditionis non iuuat, deciſ.431.n.15.tom.2.
Inuentarium bonorum hæreditariorum fuit inuentum ad euitandas fraudes, deciſ.184. n.20, tom.1.
Fraus non præſumitur in Eccleſia, & ideo non tenetur conficere inuentarium bonorum hæreditariorum, ibid. num. 30. & 31.
Inuentarium non poteſt dici legitimè factum, dum in eo bona generice, & confuſè fuerunt deſcripta, deciſ. 349. num. 24. tom.1.
Itaut non poſſit diſcerni nec eorum quantitas, nec valor, ibid, num. 24.
Inuentarium non poteſt probare quantitatem bonorum defuncti, dum appareat illud integre non fuiſſe factum, ibid, num. 27.
Inuentarium bonorum hæreditariorum, quando non fuit legitimè factum, non releuat, deciſ.249. n.23. tom.1,
Inuentarium hæredis probat qualia fuerint teſtatoris bona, deciſ.62. n.5. tom.1.
Inuentarium bonorum, vt dicatur legitimè factum, debet diſtinctum deſcriptionem omnium, & ſingulorum bonorum per pondus, numerum, & menſuram continere, deciſ. 349. n.25.tom.1.
Quod ſeruandum venit in omnibus inuentarijs, ibid, num. 26.
Inuentarium, quando non fuit legitimè factum non habetur in conſideratione, ibid. n.28.
Negatiua non exiſtentia bonorum vt probetur ex inuentario debet eſſe legitimè factum, ibid. n.28.
Inuentarium, quando non fuit factum intra legitimum tempus, nec fuit legitimè factum, perinde eſt ac ſi non eſſet factum, deciſ.431. n.17. tom.2.
à Fideicommiſſi forma non eſt recedendum, Ibid. n. 18.
Inuentarium bonorum eſt ſemper conficere, etiamſi hæreditas appareat opulenta, Rub.ad deciſ.192.n.104.tom.1.
Inuentarium tutelare non ſupplet vices Inuentarij hæreditarij, quod facere tenetur hæres fideicommiſſo grauatus, deciſ.248. n.18.tom.1.
Inuentarium tutelare benè probat contra Tutore, deciſ.126. n.4. tom.1.
Inuentarium ab hærede confectum probat bona in eo non deſcripta non fuiſſe in hæreditate reperta, vbi agitur contra ipſum hæredem, deciſ.44.n.5. tom. 1.
Inuentarium hæreditarium niſi ſit ſolemniter factum, non releuat, deciſ.413.n.56. tom.2.
Inuentarium eſt caput redditionis rationum, deciſ.240. n.38. & 49. tom.1.
Inuentarium imperfectum, ſi fuerit in actis productum, perinde eſt, ac ſi non eſſet productum, deciſ. 192. num.13. tom. 1.
Inuentarium, quando fuit iam inchoatum, an habeatur pro completo, ibid.n.19.
Inuentarium, licet hæres teneatur incipere conficere infra menſem tamen tempus illud perficiendi non eſt reſtrictum ad vnum menſem, deciſ.85.n.23. tom.1.
Inuentarium hæreditarium non ſuffragatur ſi non ſit factum, cum debitis ſolemnitatibus, deciſ.413.n.109.tom.2.
Inuentarium perficiendi tempus, tunc incipit à die aditionis hæreditatis currere ſi ſubmoueatur ſuſpicio malitiæ, & doli, non adeundi, Rub.ad deciſ.192.n.92.& 93. tom.1.
Inuentarium conficere, ſemper benè erit, quamuis hæreditas ſit lucroſa, ibid. n.145.
Inuentarium plenè probat contra Tutorem ſcribentem, deciſ. 126. n.13. tom. 1.
Inuentarium, quando non fuit confectum hoc caſu legitima præſumitur conſumpta, deciſ 160.n.13. tom.1.
Inuentarium hæreditarium, à tutelari eſt diuerſum in forma, cauſa, & effectu, deciſ.384.n.31.tom.2.
Inuentarij hæreditarij tempus non reſtringitur ad menſem licet intra menſem debeat incipi, deciſ.466.n.25.tom.2.
Inuentarij beneficium operatur, circa actiones ex facto defuncti non autem ex facto proprio hæredis, ibid.n.10.
Inuentarij inualiditatis exceptio non diſcutitur in iudicio poſſeſſorio, ſed in petitorio reſeruatur, ibid. n.33.
Inuentarij ſola omiſſio non probat hæredem ſuis detractionibus competentibus aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem, fuiſſe ſatisfactum, deciſ.293.n.25.tom.1.

Inuentarij qualitas, qualificat actum conditionis implendum per procuratorem, deciſ.393. n.33.tom.2.
Inuentarij ommiſſio, non facit, vt quis teneatur vltra quotam, licet faciat, vt hæres teneatur vltra quantitatem, & vires ipſius quotæ, deciſ.413 n.58.tom.2.
Inuentarij bonorum hæreditariorum confectio requirit diligentiam, fidem, & laborem. Rub. ad deciſ.192. num.2. tom.1.
Inuentarij termino currente ſi illud fuerit inceptum hæres interim poteſt dici beneficiatus, deciſ. 192. num. 20. tom.1.
Inuentarij beneficium operatur, ne hæres teneatur vltra vires hæreditarias, deciſ.324. n.9. tom.2.
Inuentarij qualitas non poteſt qualificare aditionem iam factam ſed ſolum declarare voluntatem adeuntis, vtendi beneficio d. inuentarij, deciſ.393. n.31.tom.2.
Inuentarij qualitas denotat animum hæredis velle adire, deciſ. 393.n.28. tom.2.
Inuentarij beneficio deſtitutus tenetur de Iure nouo ſoluere integrè legata, & fideicommiſſa particularia, deciſ.399. n.24. & n.27.& 32 tom.2.
ad Inuentarium conficiendum tempus, quando dicatur lapſum, deciſ.393.n.16.tom.2.
In Inuentario hæreditario conficiendo; ſi Procuratores fuerint negligentes, id principalibus non debet nocere, deciſ.466.n.26. tom.2.
In Inuentario hæreditario debent deſcribi bona, cum expreſſione ponderis, & menſuræ, deciſ.466.n.24.tom.2.
INVERISIMILITVDO, & impoſſibilitate ſtante, Rota recuſat concedere remiſſoriam, deciſ.197.n.15.tom.1.
INVESTIMENTVM factum pro aſſecuramento alicuius legati annui, quando ipſa bona inueſtita remanent obligata, & non bona hæreditaria, deciſ.165.n.3.tom.1.

INVESTITVRA.

Inueſtitura ſecunda regulanda eſt à prima, deciſ.85. num.17. tom.1.
Inueſtitura vltima eſt attendenda, deciſ.87. num.26. & 27, tom.1.
Inueſtitura ſecunda debet regulari à prima, deciſ.466, num.18. tom.2.
Inueſtituræ, quando ſunt ad certum tempus, finito dicto tempore conſolidatur vtile dominium cum directo, deciſ.20. n.3. tom.1.
In Inueſtitura vna, & eadem non debet adeſſe expreſſa contradictio, & repugnantia, deciſ.477.n.14.tom.2.
Inueſtito, ex Iudicis officio datur immiſſio, deciſ.37. num.10, tom.1.
IOCALIVM retentio, an præſumatur, & quid ſi fuerit iniuncta compenſatio per Iudicem, deciſ.331.n.19.tom.2.

IRA.

Ira non eſt, ſuper iram mulieris. Rub. ad deciſ.56.num.166, tom.1.
Ira iuſta frenum vix capit. Rub. ad deciſ.1. n.28.tom.1.
Ira magna eſt tamquam modicus fumus, qui videre non ſinit, quæ pedibus ſubiacent. Rub. ad deciſ. 56. num. 164. tom.1.
Ira videre non ſinit, quid facimus in illo actu, calore iracundiæ geſto, ibid.
Ira eſt tempeſtas magna, & ſubita animi, quæ cor hominis ad infamiam trahit, ibid.n.164.
Ira, quoties animum euadit, mens edomanda venit differendum eſt tempus furoris, ibid.n.182.
Ira corrodit cor, ſicuti acetum vas in quo diu adeſt, ibid, num.178.
Ira vix frenos capit. Rub. ad deciſ.56.n.170.tom.1.
Ira, quantum fieri poteſt fugienda eſt, penſanda enim eius pœna. Rub. ad deciſ.56. n.174.tom.1.
per Iram patientia perditur, & quid quo ordine ſit faciendum omnino neſcitur, ibid,
Ira magna turbatus, cum neſciat, quid agat, ideoque quidquid agat nullum eſt, ibid.n.163.
Ira quando dicatur magna, vel parua remiſſiuè, ibid.n.172.
Ira probatio licet ſit difficilis non tamen eſt impoſſibilis, ibid. num.173.
Iræ præclarum pharmacum, eſt dilatio, vt eius feruore langueſcat, & caligo, quæ premit mentem, aut euaneſcat, aut non ſit ira denſa. Rub. ad deciſ.56. n.184. tom.1.
ad Iram temperandam, nihil potentius eſt, quam dilatio, ibid. num.181.
Iram ſuam, quid temperat, melior eſt, quam Ciuitatem expugnans, ibid.
Iracundiæ fauore facta nullius ſunt momenti, ibid.n.251.
Iratus non habet deliberandi conſilium. Cum & ira breuis furor ſit. Rub. ad deciſ.56. n.166. tom.1.
Iratus, quando quis eſt, non debet aliquem verberare, & affertur exemplum Architæ Tarentini, ibid.n.183.
Iratus, valdè, totus animus commouetur, balbutiendo, neſciunt, quid faciant, omneque quod eis rectum dicitur videtur illis peruerſum, ibid.n.176.
IRRESOLVTIO eſt perniciosa in rebus agendis, deciſ.171.n.20. tom.1.

IVDEX.

Iudex ſecundæ inſtantiæ condemnans victum in expenſis, cenſetur etiam condemnaſſe in expenſis primæ inſtantiæ, deciſ.168. n.1.tom.1.
Quamuis de expenſis primæ inſtantiæ nulla fuerit facta mentio, ibid.n.2.
Iudex in cognoſcendo an cambia ſint vera, & realia, quid per ocularem inſpectionem rimari debet, deciſ.69. num.30, tom.1.
Iudex Delegatus, quando non eſt certus de ſua iuriſdictione, inualidè decernit monitorium, deciſ.264.n.14.tom.1.
Iudici delegato non acquiritur iuriſdictionis exercitium, niſi coram eo exibeatur reſcriptum, ibid.n.15.
Iudici delegato acquiritur iuriſdictio à die datæ commiſſionis, ibid.
Iudicis delegati iuriſdictio pendet à productione reſcripti, ibid, num.16.
Iudex remiſſorialis, an habeat facultatem admittendi articulos, & concluſio eſt negatiua, deciſ.369.n.24. limita tamen vt n.25. & 27. tom.2.
Iudex dicitur deceptus, dum auctoritate eius decreta fuit carceratio ſub ſpecie iuſtitiæ ei falſo expoſitæ, deciſ.20. num.34. tom.1.
Iudex valet priuare poſſeſſorem ſua poſſeſſione, illamque in alium transferre, deciſ.184.n.5.tom.1.
Iudex, de facto ipſius Papæ etiam in his, quæ ſunt Iuris diuini, cum illius ſit interpres non valet inquirere an ex iuſta cauſa fuerit motus. Rub. ad deciſ.254.n.278.tom.1.
Iudex, non poteſt in dubium reuocare factum Principis, ſuperiorem non recognoſcentis, ibid.n.279.& 280.
Iudex, quando præſumatur noluiſſe præiudicare partibus, deciſ. 471.n.44.tom.2.
Iudex, cui plura fuerunt petita ſtante diſtinctione articulorum, poteſt pronunciare tantum ſuper liquido, deciſ.64. num.4. tom.1.
Iudex delegatus, vt ſit certus de ſua iuriſdictione, ſi pars opponat quo ad eam, quid requiratur, deciſ.264. num.18, tom.1.
Iudicis delegati iuriſdictio, vt firmetur ſufficit ſola productio reſcripti, ibid.n.19.
Iudex, ſi careat iuriſdictione ex taciturnitate partium, vel tacito conſenſu, ea non conualidatur, cum id non pendeat à voluntate partium, ibid.n.20,
Iudex delegatus dum non eſt certificatus de ſua iuriſdictione nulliter procedit, ſiue Monitorium fuerit executum in Curia ſiue extra, ibid.n.21.
Iudex, quando ſequeſtrauit poſſeſſionem, cum expreſſa prohibitione, ne partes in ea ſe intromittant, tunc non intrat regula, qui contineat, non attentat, deciſ.332.n.23.tom.2.
Iudex quando validè procedit, ceſſat omnis nullitas, ſecus verò, ſi vt priuatus procedat, deciſ.479.n.18.tom.2.
Iudex ritè, & rectè procedens poteſt quem priuare naturali, & ciuili poſſeſſione, deciſ.364.n.2.& 22.tom.1.
Iudex ritè, & rectè procedendo, priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ.65.n.1.tom.1.
Ita vt contra immiſſum auctoritate Iudicis, manutentio veniat deneganda, ibid.n.2.
Quod etiam competit fideicommiſſarijs, ibid.n.3.
Iudex, quando dicatur ritè, & rectè proceſſiſſe, ibidem num.4.
Iudex delegatus poſtquam pronunciauit ſiue benè, ſiue malè functus eſt officio ſuo, tam de Iure Canonico, quàm Ciuili iuriſdictio ſua expirauit, deciſ.110.n.3.tom.1.
Quod multò magis procedit, quando ſententiæ executio fuit conſumata, & cauſa integratationis ex integro fuit inſtructa, ibid.n.4.
Quo caſu potuit Iudex Ordinarius procedere, quia erat noua cauſa, ibid.n.5.
Iudex ſi in ſententia aliquid ſibi reſeruauerit declarare, ſecuta declaratione, perinde eſt, ac ſi in ipſa ſententia declaraſſet, deciſ.409.n.19.tom.2.
Iudex, quando in admiſſione appellationis, dedit terminum Iuris, tunc de ſtylo Curiæ datur terminus 30. dierum ad committendam cauſam, deciſ.275.n.2.tom.1.
Iudex dans Apoſtolos reuerentiales intra quale tempus ſit committenda cauſa, ibid.n.3.
Iudex Laicus eſt incompetens ſi agatur de bonis emphyteuticis

teuticis

teuticis Eccleſiæ, deciſ. 143. num. 6. tom. 1.

Quod procedit etiam ſi agatur de vtili dominio inter Laicos, quia nihilominus Iudices Laici carent iuriſdictione, ibidem num. 6.

Iudex, quando eſt incapax Iuriſdictionis, nec ad hoc ſufficeret conſenſus partium, ſcilicet, vt Iudex Laicus poſſit iudicare de bonis Eccleſiæ, ibid. n. 7.

Iudex, quando ritè, & rectè non procedit, dicitur vti priuatus procedere, deciſ. 272. n. 10. tom. 1.

Iudex, vt dicatur ritè, & rectè procedere, inquirenda ſunt deducta, de tempore iudicij, ibid. n. 11.

Iudex, in iudicanda ſufficientia, vel inſufficientia beneficii, quo ad vitæ ſubſtentationem clerici, quid conſiderare debeat. Rub. ad deciſ. 90. n. 7. 8. & 9. tom. 1.

Iudex præſumitur informatus circa veritatem aſſertionum mulierum, vel minorum, deciſ. 5. n. 7. tom. 1.

Et maximè ſi de aſſertione tali, aliter conſtaret, quam per eorum aſſertionem, Ibid. n. 8.

Iudex poteſt priuare aliquem ſua poſſeſſione, tam ciuiliter, quàm naturaliter, deciſ. 308. n. 4. tom. 1.

Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, non trasfert poſſeſſionem manutenibilem in aliquem, ibid. n. 5.

Iudex laicus, non poteſt nec principaliter, nec incidenter punire Clericum falſum coram ſe deponentem. Rub. ad deciſ. 412. n. 97. & 98. tom. 2.

Iudex, quando validè poſſit procedere confirmando ſententiam nulla habita ratione nullitatum, deciſ. 382. num. 8. tom. 2.

Iudex non debet plus credere dictis teſtium, quam ipſe poſſit ſuo viſu, & iudicio rationis comprehendere, deciſ. 80. num. 9. tom. 1.

Iudex domicilij, vt ſit competens ad dandum tutorem, non eſt neceſſe, vt pupillus habeat bona in d. loco, deciſ. 12. n. 28. 29. & 30. tom. 1.

Iudex parte non opponente poteſt validè ſententiam ferre etiam iuribus non recognitis, deciſ. 230. n. 15. tom. 1.

Iudex loci domicilij, & Iudex loci originis pupilli, ſi ambo dent tutorem, tunc locus eſt præuentioni, deciſ. 12. num. 14. tom. 1.

Iudex, quod dedit in mandatis obſeruandum eſt, & non poteſt exequutor aliquid contra mandatum exequi, deciſ. 122. n. 17. tom. 1.

Iudex laicus in Clericos nullam prorſus habet auctoritatem, ſiue agatur de bonis Eccleſiæ, ſiue de eius bonis patrimonialibus, deciſ. 434. n. 9. tom. 2.

Iudex procedendo contra hæredem pendente termino ad conficiendum inuentarium, ſine iuriſdictione dicitur procedere. Rub. ad deciſ. 192. n. 14. tom. 1.

Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, non priuat quem ſua anteriori poſſeſſione, deciſ. 119. n. 1. tom. 1.

Iudex quidquid geſſerit poſtquam appellationem admiſerit non poteſt excuſari à vitio attentatorum, deciſ. 333. num. 15. tom. 2.

Iudex prudens in iudicando beneficium ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, vltra nobilitatem, oculum debet habere circa merita doctrinæ, & probitatis. Rub. ad deciſ. 254. n. 358. tom. 1.

Item ad qualitatem loci, & temporis, & alias ſimilia circumſtantias, ibid n. 359.

Iudex dans Apoſtolos dimiſſorios, dicitur deferre appellationi, deciſ. 376. n. 22. tom. 2.

Iudex aliud eſt, quod det Apoſtolos teſtimoniales ſimpliciter, & aliud ſi eos det in forma, ibid. n. 23.

Iudex, quando decreuit, mandata relaxata, eſſe exequenda, virtualiter dicitur ea confirmare, deciſ. 453. num. 3. & 6. tom. 2.

Quod procedit, etiam ad hoc vt tertia ſententia dicatur conformis, & faciat numerum trium, ibid. n. 4.

Iudex ſententiæ, vel illius ſubrogatus non habet niſi facultatem exequendi, cauſam per viam reſtitutionis in integrum, cum clauſula, non retardata executione, commiſſa, deciſ. 389. n. 10. tom. 2.

Iudex, quando notoriè iniuſtè procedit, quidquid in eius executionem facit reuocandum venit, etiam per viam manutentionis, deciſ. 76. n. 1. tom. 2.

Et hoc maximè, quando ab eo fuit appellatum, & ſententia continet nouum grauamen, ibid. n. 2.

Iudex non poteſt reuocare dilationem ad examinandum conceſſam ſi pars petijt terminum ad conficiendum interrogatoria, cum dicatur conſenſiſſe, deciſ. 283. n. 29. tom. 1.

Iudex an poſſit ſupplere defectum Notarij inhabilitati ab aliqua Conſtitutione, ex quo id ſpectet ad Principem, deciſ. 155. n. 17. tom. 1.

Iudex in iudicando beneficium eſſe habile ad congruam ſubſtentationem alicuius, primum debet haberi oculus ad nobilitatem perſonæ. Rub. ad deciſ. 254. n. 316. tom. 1.

Iudex non poteſt excludere Clericum à beneficio appellationis, deciſ. 286. n. 5. tom. 1.

Iudex, nec nimiam pietatem, nec nimiam crudelitatem amplecti debet, ſed ex vtroque optimum pharmacum componi debet. Rub. ad deciſ. 192. n. 144. tom. 1.

Iudex nulliter, & iniuſtè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione anteriori, deciſ. 143. n. 1. tom. 1.

Et ita paſſim obſeruat Rota, ibid. n. 2.

Iudex appellationis, per clauſulam ſine præiudicio legitimæ aſſecutionis, intelligitur prohibitus executionem ſententiæ prohibere, deciſ. 138. n. 27. tom. 1.

Quod procedit etiamſi data ſit facultas inhibendi, quia non cenſetur data ad effectum reſtringendi dictam clauſulam, ſine præiudicio, &c. ibid. n. 28.

Et quid deſeruiat talis facultas inhibendi, ibid. num. 29. 30. & 31.

Iudex ſæcularis poteſt extraordinariè ex officio punire Clericum falſum coram ſe deponentem. Rub. ad deciſ. 412. n. 100. tom. 1.

Sed iſta opinio eſt falſa, & reiecta per Conſil. Neapolit. ibid. num. 101.

Iudex laicus, quod non poſſit punire Clericum falſum coram eo deponentem eſt communis opinio, & ea ſequenda eſt. Rub. ad deciſ. 412. n. 106. 107. & 111. tom. 2.

Iudex appellationis, quando non poſſit cognoſcere de meritis cauſæ, ſed ſolum reuocare, vel confirmare primam ſententiam, deciſ. 101. n. 4. & 5. tom. 1.

Iudex appellationis, quando benè potuit reuocare ſententiam iam latam, & vnico contextu attentis meritis cauſæ pronunciare ſuper iuſtitia, ibid. n. 6.

Iudex circa valorem monetæ currentis poteſt ſe extraiudicialiter informare, deciſ. 67. n. 33. tom. 1.

Iudex laicus, cogendo Clericos, ad ſoluenda onera, ad quæ tenentur, non dicitur exercere iuriſdictionem in perſonam, ſed in bonis. Quæ concluſio eſt falſa. Rub. ad deciſ. 412. n. 85. & 86. tom. 1.

Iudex iniuſtè procedendo, dicitur potius ſpoliare, quam priuare aliquem ſua poſſeſſione, deciſ. 97. n. 4. tom. 1.

Iudex laicus, nec in poſſeſſorio habet aliquam iuriſdictionem in Clericos, deciſ. 434. n. 9. tom. 2.

Iudex, vt ſuperſedere debeat in executione ſententiæ ſat eſt, vt ei præſumptiuè conſtet de cauſa appellationis, deciſ. 192. num. 8. tom. 1.

Iudex, quando ritè, & rectè procedit, tribuit poſſeſſionem manutenibilem, deciſ. 266. n. 3. in 2. tom. 1.

Iudex poſtquam appellationem admiſit, omnem iuriſdictionem à ſe abdicauit, quamuis appellatum non fuerit in ſcripturis, deciſ. 333 n. 14. tom. 2.

Iudex antequam decernat curatorem hæreditati iacenti, debet ei conſtare an hæreditas iaceat, deciſ. 322. num. 6. tom. 1.

Iudex inhibitus ſuperſedere debet donec Superior declaret in quibus caſibus procedere poſſit, deciſ. 196. num. 13. tom. 1.

Iudex, parte inſtante, ſi iam plenè fundauit ſuam intentionem, poteſt reuocare dilationes probatorias, conceſſas, deciſ. 380. n. 20. tom. 2.

Iudex non debet eſſe facilis ad credendum, nec ad vindictam faciendam. Rub. ad deciſ. 192. n. 114. tom. 1.

Iudex domicilij pupilli, dando eidem tutorem, talis deputatio trahit ad ſe bona, alibi exiſtentia, deciſ. 12. num. 33. tom. 1.

Iudex, ſi præfixerit tempus alicui trium dierum ad comparendum, vel ad reſpondendum poſitionibus, ſi ſtatim compareat, vel reſpondeat, tunc Iudex non expectato d. termino procedere poterit. Rub. ad deciſ. 192. n. 64. & 65. tom. 1.

Iudex Laicus, nullam prorſus habet iuriſdictionem in Clericos, deciſ. 434. n. 8. tom. 2.

Iudex rectè dicitur procedere in cauſa abſque vitio nullitatis, ſi in commiſſione erat aliqua ſubreptio, ſed à parte non oppoſita, deciſ. 382. n. 5. tom. 2.

Iudex, ſeu Arbiter vbi plura ſunt capitula ſeparata pronunciando ſuper vno, non videtur in alijs abſoluere, vel condemnare, deciſ. 257. n. 1 & num. ſeq. tom. 1.

Iudex appellationis procedere debet confirmando, & non exequendo mandata relaxata, deciſ. 453. n. 1. tom. 2.

Iudex certificari poſſit de nouo appellatione ex reuolutione actorum, deciſ. 295. n. 16. tom. 1.

Iudex nulliter procedendo, perinde eſt, ac ſi propria auctoritate procederet, deciſ. 439. n. 14. tom. 2.

Iudex ſæcularis eſt incompetens in materia Eccleſiaſtica, deciſ. 276. n. 14. tom. 2.

Iudex dando Apoſtolos reuerentiales non dicitur deferre appellationi, deciſ.376.n.19.tom.2.
Iudex ex cauſa poteſt tollere dilationes conceſſas ad probandum, & id facere ſolent Notarij in Curia etiam abſque partis inſtantia, deciſ.380.n.12.tom.2.
Iudex appellationis poteſt procedere, prout in prima, ſtante clauſula, quam, & quas, deciſ.365.n.18.tom.2.
Iudex ſic debet ſequi voluntatem Teſtatoris, ſicuti Venator leporem. Rub.ad deciſ.320.n.138.tom.2.
Iudex dicitur deceptus, dum auctoritate eius decreta fuit carceratio ſub ſpecie iuſtitiæ ei falſo expoſitæ, deciſ.20. num.34. tom.1.
Iudex ciuilis, vt poſſit inhibere Iudici criminali quid ſufficiat, deciſ.274.n.10.tom.1.
Iudex, ſi fuerit electus ſuperior alicuius Conuentus, tunc ſi ſententia fuerit lata à ſuperiore Religionis inualida eſt, deciſ.370. n.7.tom.2.
Iudex prioris inſtantiæ, etiam in materia alimentorum, quando non valeat amplius ſe intromittere in executione ſententiæ, deciſ.355.n.25.& 26.tom.2.
Iudex pij patris officium debet gerere. Rub. ad deciſ.192.n.125. tom.1.
Iudex quando dicatur declaraſſe, velle procedere, tanquam in prima, deciſ.101.n.2.tom.1.
Iudex antequam præſtet fidem libris Mercatorum. Rub.ad deciſ. 345.n.126.tom.2.
Iudex notoriè, iniuſtè procedens, non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ.394.n.3.tom.2.
Iudex, quando poſſit procedere vti Princeps. Clauſulæ, manu regia & ſola facti veritate inſpecta, quid importent, deciſ.23. n.5.& 6. tom.1.
Iudex domicilij, in quo degit pupillus eſt competens, ad dandum ei tutorem, deciſ. 11.n.26.tom.1.
Iudex cenſetur ſententiam protuliſſe, prout de iure tenebatur, deciſ.214.n.13.tom.1.
Iudex non præſumitur voluiſſe prauertere ordinem iudicij, deciſ. 476. n.14. tom.2.
Iudex quid debeat conſiderare, antequam adhibeat fidem libris mercatorum. Rub.ad deciſ.345.n.97.& 126.tom.2.
Iudex bene poteſt ſe fundare in confeſſionem partis, contra ipſam, deciſ.192.n.25.tom.1.
Iudex loci, vbi ſita ſunt bona pupilli, non poteſt eidem dare tutorem, niſi etiam ibi moretur, deciſ.11.n.32.tom.1.
Iudex, quando non dicatur mutatus, ſed bene ſequeſtrarius, deciſ. 332. n.16.tom.2.
Iudicis Chriſtiani auribus quid zelanter dulciter inſtillet. Rub. ad deciſ.192. n.126.tom.1.
Iudicis ſententia requiritur, vt intret retentio pro alio credito, deciſ.464.n.6.tom.2.
Iudicis decretum non habetur in conſideratione, dum non habuit effectum, deciſ.410.n.4.tom.2.
Iudicis arbitrium pro ſanatione examinis teſtium ex quo ſoleat moueri, deciſ.36.n.7.tom.1.
Iudicis acceſſus poteſt dici à parte aduerſa approbatus, dum à decreto deſuper emanato non appellauit, deciſ.168. num.14. tom.1.
Iudicis facto ſtante non præſumitur fraus interueniſſe, deciſ.140. n.12. tom.1.
Iudicis iuriſdictio tunc firmatur, quando pars citatur ad dicendum contra commiſſionem, deciſ.414.n.11.tom.2.
Iudicis expenſæ ob acceſſum eius ad locum differentiæ ſunt reficiendæ, deciſ.168.n.10.tom.1.
Iudicis auctoritas, ſi cauſat attentata multò magis id cauſare debet præceptum, & inhibitio Principis, deciſ.90. num.3.4. tom.1.
in Iudicis arbitrio poſitum eſt, iudicandi, quænam iuſta cauſa ſit, vt maritus poſſit recedere à pacto, non diſcedendi ab aliquo loco, deciſ.417.n.10.tom.2.
pro Iudicis decreto, & relatione Curſoris præſumitur, donec contrarium non probatur, deciſ.376.n.12.tom.2.
Iudici, ſi non conſtet, quod bona, de quibus agitur, ſint Eccleſiæ an loquet Aegidiana, deciſ.85.n.13.tom.1.
Iudici, a quo licitum eſt procedi in executione ſententiæ, etiam pendente appellatione, ſi ſententia non admittat appellationem ſuſpenſiuam, deciſ.355.n.6.tom.2.
Iudici debet conſtare, quod res, de qua agitur ſpectet ad Eccleſiam, vt non admittat Aegidianam, deciſ.192.n.4.tom.1.
Iudicem impudentem, & ignarum ſi quis ſibi elegerit, ſibi id imputare debet, deciſ.141.n.22.tom.1.
ad Iudicem, ſi fuerit deuoluta cauſa appellationis, vnà cum toto negotio principali, quid id importat, deciſ. 340. num.13. tom.2.
pro Iudice cum præſumatur, ergo multò magis præſumendum eſt pro Papa, cum ſit ſupremus, ac omnium Iudex. Rub. ad deciſ.254. num.289. tom.1.
Iudices debent eſſe promptiores ad liberandum, quam ad condemnandum. Rub. ad deciſ.192. n.127.tom.1.
Iudices, & Aduocati non debet diuinare circa interpretationem vltimarum voluntatum. Rub. ad deciſ.320. n.40. tom.2.
Iudices, & Aduocati quare pernicioſè erant in interpretanda mente Teſtatorum, ibid.n.41.
Iudices, nunquam in tutores creare debent illos, qui ſe ingerunt, vt creentur, ibid.n.42.
Iudices venoſi, & ambitioſi, qui mediante crudelitate, famam quærunt, multi ſunt, ſed remanent confuſi, abiecti, & diſperſi. Rub ad deciſ.192. n.123.& 124.tom.1.
Iudices laici non poſſunt Clericos in perſona punire ſed in bonis, ſed eſt falſa opinio. Rub.ad deciſ.412.n.91.tom.2.
Iudices ſæpè falluntur, ſi putent vllam cauſam ſta euidenter deferri in forum, cui nulla mendaci velamenta contingat. Rub. ad deciſ.192. n.113.tom.1.
Iudices in præiudicium partium non debent ita facilè credere, ibid.n.112.
Iudices ſæculares Regni ſicuti nullo modo permittunt in eorum Foro practicari formam obligationis Cameralis contra laicos, quamuis ex pacto, deciſ.348.n.42 tom.2.
Iudices plures competentes, quando concurrunt in decernendo tutorem pupillo, quis præferatur, deciſ. 12. n.23. tom.1.
Iudices, & Aduocati in interpretanda mente teſtatoris non debent officium Prophetæ agere, cum id ad ipſos non ſpectet, Rub. ad deciſ.320.n.71.tom.2.
Iudices, qui valdè creduli, & crudeles, ſunt DEO valdè debitores. Rub. ad deciſ.192. n.122.tom.1.
ad Iudices Laicos recurrens eſt excommunicatus, deciſ.414.n.4. tom.2.

I V D I C I V M.

Iudicium, quando pendet in Rota fruſtra aditur alius Iudex, deciſ.332. n.1.tom.2.
Iudicium actionis negatoriæ, quando quis intentauit, tunc aduerſario non iuſtè agatur quaſi poſſeſſio, ſed illam tenetur concludere probare, deciſ.200.n.6.tom.1.
Iudicium factum ſine citatione ſubſiſtentiam non habet, deciſ. 308. n.9.tom.1.
Iudicium diuiſorium dicitur duplex, & quare, deciſ.30.num.50. tom.1.
Iudicium Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolit. eſt famoſum, quod inde exerceri non poteſt à filio contra patrem, deciſ. 348.n.42.tom 2.
Iudicium præſumitur motum ad inſtantiam illius, cuius commodo reſultat, deciſ.251.n.1.tom.1.
Iudicium criminale prius inceptum, impedit, ne interim iudicium ciuile poſſit exerceri, deciſ.7.n.14.tom.1.
Iudicium contra pupillum, vt validè dicatur agitatum requirit deputationem curatoris tam attenta diſpoſitione ſtatuti Vrbis, quàm iuris communis, deciſ.248.n.13.tom.1.
Iudicij natura, vt agnoſcatur inſpicienda eſt perſona actoris, deciſ.287.n.1.tom.1.
ad Iudicium diuiſorium fundandum requiritur, quod poſſeſſio, vel proprietas ſit communis, deciſ.30.n.51.tom.1.
Nec hoc caſu ſufficit poſſeſſio bona fide, ſed requiritur titulus, & illius iuſtificatio, ibid.
in Iudicium, quid fuerit deductum attendi debet libellus actoris, potius, quam ius rei, deciſ.194.n.10.& 11.tom.1.
in Libello exprimi debet cauſa expreſſa actionis, ibidem num.12.
Sententia eſt nulla ex defectu citationis legitimi procuratoris, deciſ.194.n.13.tom.1.
Iudicio poſſeſſorio agere intendens, non eſt impedienda immiſſio aduerſario, deciſ.32.n.48.& 49.tom.1.
Iudicio executiuo locus eſſe non poteſt declarata nullitate litterarum Apoſtolicarum, deciſ.42.n.18.tom.1.
Iudicio vniuerſali pendente non poteſt moueri iudicium particulare, deciſ.67.n.27.tom.1.
ex Iudicio quando oritur dedecus, & infamia, quid ex hoc inferatur, deciſ.348.n.41.tom.2.
in Iudicio ſummariſſimo ſufficit qualis qualis petitio vt dicatur petita manutentio, deciſ.365.n.24.tom.2.
in Iudicio hypothecario, debentur etiam fructus à die motæ litis, deciſ 455. n.3.tom.2.
in Iudicio manutentionis non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.435.n.22.tom.2.
in Iudicio ſummario non attenditur quid fuerit petitum, ſed quid in proſecutione iudicij fuit probatum, deciſ.7. num.5. tom.1.
in Iudicio manutentionis, & in remedio, leg. ſi quis conductionis, C. locat. in vtroque iudicio diſcuſſio proprietatis remittitur ad petitorium, deciſ. 89 n.24.tom.1.

In Iu-

in Iudicio manutentionis, cum agatur de probando facto, ipſum tantum factum attenditur, deciſ.277.n.3.tom.1.
in Iudicio poſſeſſorio non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.411.n.13.tom.2.
in Iudicio vindicationis rei propriæ ab alio retentæ, non eſt facienda diſtinctio, an reus conuentus ſit obligatus nec ne, deciſ. 418.n.9.tom.2.
Iudiciorum DEI in præſcutabilis altitudo non patitur vt homo, arcana ipſius penetret. Rub. ad deciſ.320. n. 50. tom.2.
Cum ea ſint incognita etiam ipſis beatiſſimis ſpiritibus, ibid. num.51.
Iudiciorum diuerſitas benè arguitur, ſi pro vno agatur, deciſ. 364. n.6.tom.2.
in Iudicijs ſeruanda eſt æqualitas, & ideò non debet claudicare, deciſ.454. n.7.tom.2.
in Iudicijs diuiſorijs ex ſola poſſeſſione dominium non præſumitur, deciſ.30.n.52.tom.1.
in Iudicijs vniuerſalibus pro vt eſt petitio hæreditatis, pretium ſuccedit loco rei, deciſ.249.n.7.tom.1.
Quæ concluſio vera eſt, ſed procedit reſpectu pretij, quæ competit hæredibus, tamquam hæredibus, ibid.n.8.
Non autem reſpectu rei non comparatæ, ex huiuſmodi pretio, ibid.n.9.& 10.
Iudicare ab euentu nihil eſt iniquius, deciſ. 454. num. 9. tom.2.
Iudicare velle contra opinionem veriorem, & communionem vanum eſt, deciſ.398. n.39.tom.2.
in Iudicando non eſt recedendum a communi opinione, deciſ. 413. n.17.tom.2.
Iudicandum in dubio eſt pro non fideicommiſſo. Rub. ad deciſ. 320. n.22.tum.2.
Iudicari vis,& fauor, quando magis influat in ſententiam, deciſ. 295. n.9.tom.1.

IVRAMENTVM.

Iuramentum in litem requirit dolum in committendo, nec ſufficit illud in omittendo fuiſſe commiſſum, deciſ.44. num.21. tom.1.
Iuramentum in litem datur contra doloſum arbitrio Iudicis, ibid. num.24.
Iuramentum non præſumitur præſtitum, niſi Notarius dicat tactis &c. deciſ.331. n.15.tom.2.
Iuramentum interpoſitum, in donatione omnium bonorum præſentium, & futurorum, operatur duplicem eſſe factam donationem, & quid inde. Rub. ad deciſ.56. num. 57. & 59. tom.1.
Iuramentum in litem niſi daretur domino in iudicio rei vendicationis cogeretur ille inuitus re ſua carere, aut iuſto prætio illam vendere, deciſ.225.n.10.tom.1.
Iuramentum facit contractum valere eo modo poteſt, & ſeruari debet, dummodo non ſit contra bonos mores, & ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari non poſſit, deciſ.56.n.6.tom.1.
Iuramentum in litem non competit contra hæredes poſt obitum doloſi, deciſ.44.n.25.tom.1.
Intellige vbi lis non fuit cum defuncto conteſtata alias ſecus, ibid. n.26.
Iuramentum, quod ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt ſeruandum eſt. Rub. ad deciſ.56. n.63.tom.1.
Iuramentum non probatur per Inſtrumentum, quod non eſt validè confectum, deciſ.92.n.5.tom.1.
Iuramentum appoſitum in donatione omnium bonorum præſentium, & futurorum facit duplicem cenſeri donationem, deciſ.56.n.19.tom.1.
Iuramentum appoſitum in donatione cauſa mortis, cenſetur appoſitum iuxta naturam dictæ donationis. Rob.ad deciſ.56. n.34.tom.1.
Iuramentum ſequitur naturam actus cui adhęret, ibid. num.33. & 50.
Iuramentum in litem etiam affectionis datur actori, vbi reus poteſt ad aliquid præciſè compelli, deciſ.225. n.9.tom.1.
Iuramentum minorem repræſentat maiorem, deciſ.378.num.16. tom.2.
Iuramentum contra bonos mores tunc non eſt obligatorium, quando eſt, quando bonos mores Iuris Canonici, & non ciuilis. Rub. ad deciſ.56. n.209. tom.1.
Iuramentum in litem datur pro executione iudicati in iudicio rei vendicationis, deciſ.225.n.11.tom.1.
Iuramentum non operatur vltra intentionem, & conſenſum iurantis, deciſ.166.n.5.tom.1.
Iuramentum dicitur indiuiduum. Rub. ad deciſ.56. num.41. tom.1.
Iuramentum appoſitum in donatione an operetur ad fauorem eorum, quorum iura non probantur anteriora ipſi donationi iurate, deciſ.447.n.3.tom.2.
Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij, deciſ.447.n.4. tom.2.
Iuramentum de non reuocando teſtamentum, de iure canonico, licet tollat libertatem teſtandi. Rub. ad deciſ.56. num.204. tom.1.
Iuramentum, licet faciat ſubſtinere donationem inter Patrem, & Filium, non operatur tamen contra tertium, deciſ.447. n.1. tum.2.
Declara tamen, vt hic, ibid.n.2.
Iuramentum ſequitur naturam planetæ Mercurij, quæ aſſumit naturam illius planetæ, in cuius domo reperitur. Rub.ad deciſ. 56. n.34. tom.1.
Iuramentum recipit naturam actus, ſuper quo imponitur, deciſ. 413.n.104. tom.2.
Iuramentum in litem, vt locum habere poſſit neceſſarium eſt probare rem ſuper quam petitur iuramentum eſſe de iure debitam, deciſ.44.n.1.tom.1.
Iuramentum ſemper eſt ſeruandum ſi ſeruari poteſt abſque diſpendio ſalutis æternæ, deciſ.444.n.12.tom 2.
Iuramentum facit donationem irreuocabilem, ibid.n.27.
Iuramentum promiſſorium ſemper eſt ſeruandum, ibidem num.28.
Iuramentum efficit irreuocabilia, quæ de ſui natura ſunt reuocabilia, ibid.n.29.
Iuramentum paulo ante, vel poſt ſententiam præſtitum, perinde eſt, ac ſi in prolatione ſententiæ fuiſſet præſtitum, deciſ.340. n.14.tom.2.
Iuramentum, quando fuit interpoſitum, ſuper vno facto, ſimul eodemque tempore geſto, tunc, & factum, & iuramentum eſt indiuiduum. Rub.ad deciſ.56.n.42.tom.1.
Iuramentum, quando interuenit in contractu, tunc promittens cogitur præciſè ad factum, deciſ.413.n.97.tom.2.
Sed contraria opinio eſt communis, & qualiter concordentur prædictæ contrariæ opiniones, deciſ.413. num.98.99. & 100. tom.2.
Iuramentum in litem etiam affectionis datur actori, vbi reus poteſt ad aliquid præciſè compelli, deciſ 225.n.9.tum.1.
Iuramentum in litem niſi daretur domino in iudicio rei vendicationis cogeretur ille inuitus re ſua carere, aut iſto pretio illam vendere, ibid.n.21.
Iuramentum non confirmat actum prohibitum, vel annullatum fauore tertij, deciſ.179.n.74.tom.1.
Iuramentum recipere eſt actus iuriſdictionis, deciſ.181. n.15. tom.1.
Iuramentum non valet ſupplere conſenſum partis, deciſ.440. n.30.tum.2.
Iuramentum vbi adeſt, non attenditur patria poteſtas, deciſ.387. n.31.tom.1.
Iuramentum non obſtat, quando illud fuit interpoſitum ſuper actu, qui ſubſiſtentiam non habet, deciſ.90. n.25. tom.1.
Iuramentum eſt nota ſpeciali dignum, deciſ. 179. num.41. tom.1.
Iuramentum non validat pacta ſacta contra bonos mores, deciſ. 390. n.19. tom.2.
Iuramentum contra prohibitionem iuris ciuilis poteſt valere, deciſ.390.n.20.tom.2.
Iuramentum contra leg. naturæ non tenet, ibid.n.21.
Iuramentum in litem duo non poteſt continere ſpecialia, nempè quod actori creditur in propria cauſa, & quod dolus rei conuenti præſumatur, ac proinde dolus verus non præſumptus probari debet, deciſ.44.n.20.tom.1.
Iuramentum licet per ſe ſit aptum ad ſupplendum defectum inſinuationis, deciſ.25.n.13.tom.1.
Inſinuationi, non dicitur ſatisfactum per iuramentum, quando inſinuatio, & iuramentum requiritur in donatione, ibidem num.14.
Iuramentum reſoluitur, reſolutio contractu principali, deciſ.32. n.46.tom.1.
Iuramentum contra bonos mores non eſt obligatorium. Rub.ad deciſ.56.n.208.tom.1.
Iuramentum interpoſitum in contractu ad fauorem abſentis celebrato non importat acceptationem illius, deciſ.40. num.5. tom.1.
Iuramento in litem, vt locus eſſe poſſit duo copulatiuè requiruntur, nempè dolus illius contra quem defertur, & difficultas probationis ex dicto dolo cauſata, deciſ.44. n.16. tom.1.
Iuramento in litem, vt locus eſſe non poſſit quælibet cauſa ſufficit etiam minima, ibid.n.23.
Iuramento, quando quis promiſit ſtare declarationi alicuius, quid ex hoc inferatur, deciſ.180.n.26.tom.1.
Ex Iuramento donatione appoſito oritur donatarijs actio abſq; vlla ceſſione, deciſ.444.n.22.tom.2.
Quod fortius procedit quando donator promiſit medio iuramento

mento perpetuam gratam, & ratam donationem habere inuiolabiliter obſeruare, adimplere, contraque non facere &c. ſub quouis prætextu, aut obligatione Camerali &c. & alio iuramento &c. ibid. n. 23.
ex Iuramento proprio, quis extraneum non poteſt obligare, deciſ. 413. n. 105. tom. 2.
Iuramenta non veniunt ſub generali diſpoſitione, ſed neceſſaria eſt eius ſpecialis mentio, deciſ. 179. n. 25. tom. 2.
Et dicta opinio eſt communis, & ſic fuit iudicatum Bononiæ, ita quoque ſenſit Rota Romana, ibid. n. 26.
Iurare nolle, quando non ſit ſignum manifeſtæ turpitudinis. Rub. ad deciſ. 150. n. 121. tom. 1.
Iurans non cogitur ad factum quando facere non poteſt, quod promiſit, deciſ. 413. n. 106. tom. 2.
Iurantes aduertant non temere ſpernere iuramentum ab eis præſtitum. Rub. ad deciſ. 56. n. 62. tom. 1.

IVRISDICTIO.

Iuriſdictio in quo conſiſtat, deciſ. 181. n. 4. tom. 1.
Iuriſdictio ſpiritualis non infertur ex iuriſdictione temporali, deciſ. 220. n. 9 tom. 1.
Iuriſdictio delegata non niſi per litteras ipſius detractionis probatur, deciſ. 350. n. 27. tom. 2.
Iuriſdictio Epiſcopi præſeruata cenſetur ex conceſſione facta per ſedem Apoſtolicam ad fauorem Archiepiſcopi ſuper aliqua re particulari, deciſ. 195. n. 1. tom. 1.
Iuriſdictio procedendi executiuè, quando non dicatur deficere, deciſ. 403. n. 3. tom. 2.
Iuriſdictio, quando alicui fuit denegata, tunc multò magis intrat nullitas ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 333. n. 11. tom. 2.
Iuriſdictio omninò neceſſaria eſt ad effectum reſeruationis, deciſ. 350. n. 33. tom. 2.
Iuriſdictio conceſſa ſub conditione, niſi ea purificetur, nihil cenſetur conceſſum, deciſ. 156. n. 4. tom. 1.
Iuriſdictio conceſſa ſub conditione, ſi conditio non verificatur, euaneſcit iuriſdictio, deciſ. 370. n. 9. tom. 2.
Iuriſdictio ſpiritualis non infertur ex iuriſdictione temporali, deciſ. 220. n. 9. tom. 1.
Iuriſdictio concludenter dicitur probata, ex conuocatione aliquorum ad certum locum, deciſ. 191. n. 14. tom. 1.
Iuriſdictio alicui in certis caſibus tributa vltra illos non extenditur in præiudicium habentis vniuerſalem, deciſ. 257. num. 5. tom. 1.
Iuriſdictionem Laicalem exercens nullam habet iuriſdictionem in bonis Eccleſiaſticis, deciſ. 143. n. 13. tom. 1.
Iuriſdictionem, quando quis nullam habet, cenſetur voluiſſe extraiudicialiter procedere, deciſ. 306. n. 12. tom. 1.
Iuriſdictionem exercens in aliquo loco, quid ex tali exercitio inferri poſſit, deciſ. 210. n. 9. tom. 1.
ad Iuriſdictionem non pertinet, vt vnus ſimul cum alijs admittatur ad electionem officialium, deciſ. 181. n. 4. tom. 1.
de Iuriſdictione iudicis promulgantis ſententiam, quando non ſit dubitandum, deciſ. 156. n. 5. tom. 1.
Iuriſdictiones ſunt diſtinctæ inter ſe, & vnus, non debet vſurpare iura alterius. Rub. ad deciſ. 412. n. 105. tom. 2.

IVS.

Ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi & in iure patronatus ſibi locum vendicat, deciſ. 258. n. 9. tom. 1.
Ius accreſcendi, vel ius non decreſcendi, quando non intret in materia emphyteuſis, deciſ. 57. num. 10. & 11. tom. 1.
per Ius accreſcendi non poteſt transferri aliquid, dum nulla remanet portio, cui accreſcat, deciſ. 358. n. 8. tom. 2.
Ius conſiderabile per eligendos, quando dicatur quæſitum, deciſ. 279. n. 35. tom. 2.
Ius viſitandi eſt annexum illi parti iuriſdictionis, cui ſubiacet cura animarum, deciſ. 221. n. 11 tom. 1.
Ius ad rem, quando in beneficio dicatur acquiri, deciſ. 305. n. 21. & 22. tom. 1.
Ius viſitandi quoties non exprimitur in tranſactione facta, ſuper iuriſdictione inter Epiſcopum, & alios ſemper cenſetur præſeruatum, deciſ. 220. n. 13. tom. 1.
Ius ſuum, quando quis reſtrinxit ad certum caſum, non poteſt deinde ad alium ſe vertere, deciſ. 329. n. 30. tom. 1.
Ius etiam non poſſeſſor poteſt cedere, quod habet ſeu habere prætendit in beneficio, deciſ. 321. n. 30. tom. 1.
Ius ſaluum vnicuique eſſe debet partes ad litium diſpendio erui debent, deciſ. 318. n. 39. tom. 1.
Ius quæſitum, quando quis habet, non poteſt ei præiudicari, deciſ. 366. n. 33. tom. 2.
Ius non redditur in diebus feriatis in honorem Dei, niſi periculum ſit in mora, deciſ. 87. n. 24. tom. 1.
Ius idem eſt de parte, quam de toto, deciſ. 244. n. 18. tom. 1.
Summa minor, ineſt in maiori, ibid. n. 19.
Ius commune attenditur, ceſſantibus ſtatutis, deciſ. 175. num. 29. tom. 1.
Ius alicui quæſitum, quoties alicui aufertur inuito, vel etiam ignoranti, ſemper Legiſlatoribus inuiſum fuit. Rub. ad deciſ. 217. n. 31. tom. 1.
Ius tertij quis non dicitur deducere, ſi ſit ipſo iure excluſiuum intentionis agentis, quia tunc dicitur opponere de eius non iure, deciſ. 288. n. 21. tom. 1.
Ius ad rem, quod Princeps faciliùs poſſit tollere, quam ius in re, diſtinctio iſta non eſſet vera. Rub. ad deciſ. 217. n. 483. & 485. tom. 1.
Ius offerendi habet locum etiam in ſubhaſtatione ſtante nullitate illius, deciſ. 216. n. 2. tom. 1.
Ius extinctum non tranſit ad hæredes, deciſ. 387. num. 40. tom. 2.
Ius eligendi Sacerdotem, vt miſſas relictas à Teſtatore celebret, tranſit cum vniuerſitate bonorum ad hæredes, deciſ. 294. n. 8. tom. 1.
Ius non deductum, poteſt deinde deduci ſtante in commiſſione clauſula quam, & quas, deciſ. 306. n. 15. tom. 1.
Ius publicum priuata conuentione tolli nequit, deciſ. 21. n. 176. tom. 2.
Ius coæquale, & conſecutiuum cum aliquando quis non dicatur habere, deciſ. 77. n. 6. tom. 1.
Ius ſuum, quando quis ſcit eſſe ſaluum, non tenetur aliquid facere, deciſ. 119. n. 9. tom. 1.
Conditio nihil ponit in eſſe donec purificetur, ibid. n. 9.
Ius ſuum quando quis ſcit eſſe ſaluum, non tenetur aliquid proteſtari, deciſ. 165. n. 19. tom. 1.
Ius accreſcendi in conceſſione emphyteuſis, quando non intret, deciſ. 85. n. 40. tom. 1.
Ius perſonale, cum perſona extinguitur, deciſ. 345. num. 17. tom. 2.
Ius conferendi ad Ordinarium ſpectare non dicitur, quoties per ipſum de aliqua collatione non docetur, deciſ. 23. num. 8. tom. 1.
Ius nullum, quando ex admiſſione in aliquem locum, vt faciat probationes ſuas, non dicatur quæſitum, deciſ. 180. num. 34. tom. 1.
Ius publicum priuata conuentione tolli nequit. Rub. ad deciſ. 21. n. n. 176. tom. 1.
Ius adeundi hæreditatem, cum ſit perſonale, an poſſet cedi, deciſ. 268. n. 9. tom. 1.
Ius conuocandi capitulum de iure ſpectat ad Priorem, ſeu alium, qui ſit maior in ordine, deciſ. 257. n. 14. tom. 1.
Ius quod quis habet in re, quando emptor dicatur tantum emere voluiſſe, deciſ. 453. n. 18 tom. 2.
Ius ſuccedendi poteſt etiam in contractu deduci, & fieri ſubſtitutiones, quæ non ſortiantur naturam vltimarum voluntatum, deciſ. 334. n. 23. tom. 2.
Ius bonum, quod quis foueat ex quo probetur, deciſ. 325. n. 28. tom. 2.
Ius nullum acquiritur in corporibus ei, qui vi, clam, vel precario poſſidet. Rub. ad deciſ. 217. n. 436. tom. 1.
Ius viſitandi eſt annexum illi parti iuriſdictionis, cui ſubiacet cura animarum, deciſ. 220. n. 12. tom. 1.
Ius omne cenſetur in beneficialibus à principio deductum, quod vel competit, vel competere poterat, deciſ. 208. num. 10. tom. 1.
Ius quod competebat teſtatori, competit etiam hæredi, deciſ. 355. n. 34. tom. 2.
Ius ſuum nemo cenſetur ignorare, deciſ. 363, n. 4. tom. 2.
Ius Canonicum, quamuis peccata valde deteſtetur, & caſtitatem nedum commendet, ſed præcipiat. Rub. ad deciſ. 2. n. 109. tom. 1.
Attamen rationem naturalem ſequendo pietatem, & æquitatem caſtitati pretulit, dum iubet quibuſcumque filijs dari alimenta, ibid. n. 110.
Ius petendi ſupplementum legitimæ, quod defuncto competebat per mortem in aliquo non minuitur, ſed quale penes defunctum erat ad hæredes tranſmittitur, deciſ. 267. num. 25. tom. 1.
Ius ſepulturæ non dicitur conſecutiuum ad iuſpatronatus, neque ex petitione illius per patronum facta reſulta, contra ipſum aliqua probatio, deciſ. 240. n. 17. tom. 1.
Ius ſepulturæ in Eccleſia patronali de iure patronis non competit, ibid. n. 17.
Ius paſcendi qui concedere valeat, deciſ. 300. n. 1. tom. 1.
Ius paſcendi, an Dominus Caſtri ratione ſuæ iuriſdictionis, quam in eo habet, an valeat prohibere, ibid. n. 2. & 3.
Ius piſcandi eſt indiuiduum, deciſ. 57. n. 17. tom. 1.
Ius magis reſiſtit Religioſo ad diſponendum in vltima voluntate, quam inter viuos, deciſ. 118. n. 34. tom. 1.
Ius aliquod, ſi fuerit abdicatum à defuncto, & per conſequens,

ſequens, nec ab eius hærede, deciſ.430. num.14.tom.2.
Ius viſirandi eſt annexum illi parti iuriſdictionis, cui ſubiacet cura animarum, deciſ.221 n.21.tom.1.
Ius omne cenſetur in beneficialibus à principio deductam, quod vel competit, vel competere poterat, deciſ.218. n.10. tom.1
Ius renunciantis quoties eſt inſeparabiliter connexum cum Iure alterius, tunc renunciatio non operatur, nec in præiudicium ipſius renunciantis, deciſ 109. n.8.tom.1.
Ius viſitandi quoties non exprimitur in tranſactione facta, ſuper iuriſdictione inter Epiſcopum, & alios ſemper cenſetur præſeruatum, deciſ.220.n.13.tom.1.
Ius omne per aliquem quæſitum, ſucceſſiuè quoque tranſit in hæredem, deciſ.272.n 24.tom.1.
Ius offerendi non datur ſine hypotheca, deciſ.95. num.25. tom.1.
Ius, medio tempore, quæſitum quando non releuet in ſucceſſionibus, deciſ.32. n.34.tom.1.
Ius in re, vel ius ad rem ſi auferatur, in vtroque caſu, tollendus eſt contractus, in quo Princeps non habet ſine cauſa iuriſdictionem. Rub. ad deciſ.217.n.486.tom.1.
Ius in re, vel ius ad rem, ſi auferatur id in hoc differt, quia in primo caſu aufertur res, in ſecundo verò ſpes, ibidem num.485.
Ius inſtituendi, & confirmandi præſentandos, quando alicui fuit conceſſa, cenſetur etiam conceſſa iuriſdictio cognoſcendi de Iuribus præſentantium, deciſ.306.n.13.tom.1.
Ius præſentandi aliud eſt, & aliud iuſpatronatus, deciſ.289.n.15. tom.1.
Ius canonicum non attendit malos mores à cenſura ciuili repertos. Rub. ad deciſ.56.n.203.& 208.tom.1.
Ius mouendi, & conuocandi capitulum non includitur ſub actu executiuo cum ſcilicet alicui iniungitur onus mouendi & conuocandi, deciſ.257.n.15.tom.1.
Ius tertij allegari, nec de eo excipi poteſt, deciſ.217.num.13. tom.1.
Amplia concluſionem fortius procedere, quoties ipſa pars non diſſenſit, ibid.n.14.
Ius particulare vnius Ciuitatis non poteſt dici ius commune, deciſ.22.n.12.tom.1.
Ius, quando alicui fuit quæſito non poteſt ei amplius præiudicari, deciſ.66.n.29.& 30. tom.1.
Ius decimandi comprehendi non poteſt in oppignoratione bonorum Eccleſiæ ad fauorem laicorum, deciſ.234. num.6. tom.1.
Iuris aſſiſtentia circa ſolutionem decimarum, vt alicui non ſuffragetur, ſufficit, quod ſit dubium verum locus controuerſus, in Diœceſi, deciſ.110.n.14.tom.1.
Iuris communis appellatione in dubium intelligitur de iure communi Romanorum, deciſ.22. n.11.tom.1.
Ius particulare vnius Ciuitatis non poteſt dici ius commune, ibid. n.12.
Iuris aſſiſtentia, quæ ſuffragatur Epiſcopo ſuper Iure viſitandi ſuas Eccleſias non habet locum ſi alter eſt in quaſi poſſeſſione, deciſ.311. n.11.tom.1.
Amplia concluſionem fortius procedere vbi poſſeſſio eſt temporis conſiderabilis, ibid.n.12.
Iuris offerendi excluſio, à quo procedat, deciſ.95. num.13. tom.1.
Ius offerendi habet locum quando deliberatio pignoris facta fuit ad fauorem creditoris per ſuppoſitam perſonam, quia emptio ita facta cenſetur, potius tuendi iuris gratia, quam acquirendi dominij, ibid.n.14.15.& 16.
Iuris ſanctione, ea, quæ definiri non poſſunt, Iudicis arbitrio remittitur. Rub. ad deciſ.90.n.5.tom.1.
Iudex eſt totius prudentiæ imago, ibid.n.6.
Iuris ratio non patitur, vt inde naſcatur iniuriæ occaſio, vnde iura. Rub. ad deciſ.217. n.30.tom.1.
Iuris communis appellatione in dubium intelligitur de iure communi Romanorum, deciſ.22.n.11.tom.1.
in Iuris offerendi materia non intereſt, an contractus celebretur à Iudice, vel à parte, deciſ.95.n.11.tom.1.
pro Iuris executione, ea quæ fiunt, non dicuntur incutere metum, nec irrogare iniuriam, deciſ.20.n.7.tom.1.
Iuri quæſito alicuius, quis non poteſt præiudicare, deciſ.330.n.29. tom.2.
Iuri accreſcendi ſemper eſt locus ſi repudiatio præcedat, deciſ. 358. n.4.tom.2.
Iuri Diuino omnis poteſtas eſt ſubiecta.
Ius naturale, gentium, & diuinum maior, & potentior eſt, quàm Principatus, & Imperium. Rub. ad deciſ.217. n.89. tom.1.
Iure diuerſo vna, eademque res non debet cenſeri, deciſ.400.n.9. tom.2.
Iure quæſito, & commodo, vt quis priuari poſſit, quæ probationes requirantur, deciſ.242.n.10.tom.1.
cum Iure paſcendi, nihil habet commune ſolutio gabellarum, deciſ.300.n.11.tom.1.
de Iure tertij regulariter dari non poteſt, deciſ.275.num.14. tom.1.
de Iure tertij tunc dari poteſt quando ipſo iure eſt excluſiuum Iuris agentis, ibid.n.15.
Quia tunc non eſt dare de Iure tertij, ſed de non iure agentis, ibid. n.15.
de Iure tertij dari non poteſt, niſi volente ipſo tertio, deciſ.405. n.23.tom.2.
de Iure tertij, quis dare non poteſt, & quando id ceſſet, deciſ.495. n.2.tom.2.

I V R A.

Iura perſonalia, & illorum realitas, vel imperſonalitas dependet ex mente partium, deciſ.387.n.41.tom.2.
Iura verbaliter producta non ſemper dimittuntur in actis, deciſ. 472. n.24.tom.2.
Iura, quæ quis habet, poteſt in alium transferre, mediante ceſſione, deciſ.357.n.24.tom.2.
Iura ab aliquo producta plenè contra eumdem probant, deciſ.23. n.2.tom.1.
Iura tam actiua, quàm paſſiua dicuntur translata in hæredem, cum hæreditatem adijt, deciſ.79.n.3.tom.1.
Iura canonica, cum improbent paupertatem perpetuam, non videtur poſſe permittere donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum. Rub. ad deciſ.56.n.238.tom.1.
Iura producens, præſumitur habere mandatum a principali, deciſ.226.n.2.tom.1.
Iura naturalitia, iure humano poſſunt declarari, & quando id ſit verum. Rub. ad deciſ.254.n.219.tom.1.
Iura canonica ex quo improbent paupertatem perpetuam. Rub. ad deciſ.56. n.244. tom.1.
Iura producta contra producentem plenè probant, deciſ.170. n.20. tom.1.
Iura ſat eſt, quod quandocumque producantur quando productio fuit facta ad tollendam exceptionem & non ad fundandam intentionem, deciſ.65.n.16.tom.1.
Iura, & actiones certo in loco non recipiunt circumſcriptionem, deciſ.339.n.9.tom.2.
Iura ſua, quando non ſunt ſalua, cenſetur approbare contractum dum conſenſit illi, ſine præiudicio iurium ſuorum, deciſ.86. n.11.tom.1.
Iura omnia, quæ competebant cedenti competunt etiam ceſſionario, deciſ.387.n.2.tom.2.
Iura producta in ſecunda inſtantia, quando perindè eſt, ac ſi in prima eſſent producta, deciſ.85.n.19.tom.1.
Iura naturalia immutabilia ſunt, vnde Princeps non valet eis derogare, & referuntur præclara verba Oratoris Romani. Rub. ad deciſ.252. n.218.tom.1.
Iura non poteſt dici eſſe producta, nulla præcedente citatione ad dicendum contra iura producta, deciſ.173. n.10.tom.1.
Citationis, ad dicendum contra defectus, reddit nullam productionem, & iura prorſus improbabilia, ibid.n.11.
Iurium productio, facta à domeſtico, non facit præſumptionem mandati, deciſ.122.n.21.tom.1.
Iuribus tertij Princeps non derogat, nec velle præſumitur. Rub. ad deciſ.217.n.26.tom.1.
in Iuribus Ciuilibus, quod placet Principi legis habet effectum, ibid. n.77.
in Iuribus Incorporalibus, intelligitur in petitorio intentata prius actio confeſſoria, vel negatoria, deciſ.345. num. 36. tom.2.

I V S P A T R O N A T V S.

Iuſpatronatus dicitur mixtum, ſi ſit fundatum pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis. Rub. ad deciſ.46. n.37.& 40. tom.1.
Et tunc tale iuſpatronatus non poteſt peruenire niſi ad illos; qui ſunt hæredes, & deſcendentes ex hæredibus inſtitutis per fundatorem, ibid.n.38.
Iuſpatronatus aliud eſt, quod ſit hæreditarium, & aliud ſi ſit gentilitium, deciſ.430.n.23.tom.2.
Iuſpatronatus benè probatur ex ſententijs ordinariorum, quæ in iudicatum tranſiuerunt, deciſ.8.n.11.tom.1.
Iuſpatronatus tranſit in emptorem, cum vniuerſitate bonorum, etiamſi de eo, non fuerit facta ſpecialis mentio. Rub. ad deciſ. 46.n.17.tom.1.
Iuſpatronatus iuſtificatur ex ſententia Ordinarij deſuper lata, deciſ.298. n.3. tom.1.
Iuſpatronatus conſiſtens in vniuerſitate bonorum etiam temporalium, ſi illa vendatur, tunc iuſpatronatus etiam tranſit in emptorem abſque alio conſenſu Epiſcopi. Rub. ad deciſ.46. n.13. tom.1.

Quæ opinio eſt communis,& per omnes recepta,ibid.n.14.

Iuſpatronatus, vt tranſeat in fideicommiſſarium requiritur expreſſa voluntas teſtatoris, & licentia Ordinarij. Rub. ad deciſ. 46.n.126.tom.1.

Iuſpatronatus, vt tranſeat in fideicommiſſarium, tunc requiritur licentia Ordinarij, quando ſumus in fideicommiſſo particulari, ſecus in vniuerſali,ibid.n.157.& 158.

Iuſpatronatus gentilitium, non poteſt conuerti in hæreditarium, in præiudicium illorum de familia, deciſ.430.n.21. tom.2.

Iuſpatronatus,quando non poſſit dici canonizatum per gratiam, ſi neutri,deciſ.321.n.40.tom.5.

Iuſpatronatus, quando potius dicatur controuerſum, & impugnatum,quam admiſſum, ibid.n.41.

Iuſpatronatus mixtum, quare non cadat ſub reſeruationibus generalibus,deciſ.8.n.17.tom.1.

Iuſpatronatus relictum vicinis ſenioribus tunc præferendus, deciſ.5.n.3.tom.1.

Iuſpatronatus relictum vicinis ſenioribus, intelligendum id venie, de vicinis, qui maiori tempore ibi habitarunt, & non de ætate ſenioribus, ibid.n.4.& 17.

Adiectiuum,ſenior,quid importet,ibid.

Adiectiuum ſenior, coniunctum cum ſubſtantiuo, vicino, loterpretandum eſt ſecundum qualitatem eamdem vicinitatis, ibid. n.5.

Iuſpatronatus,quando dicatur acquiſitum Eccleſiæ temporaliter, deciſ.289.n.7.tom.1.

Iuſpatronatus regulariter non transfertur in fideicommiſſarium, cum etiam reſtituto fideicommiſſo illud remaneat penes hęredem directum,ibid.n.8.

Iuſpatronatus,quod ſit annexum alicui Villæ quibus ſatis dicatur iuſtificatum,deciſ.46.n.9.tom.1.

Iuſpatronatus, quando adeſt præſumptio vſurpationis non probatur ex ſolis præſentationibus, & quid vlterius ſecundum præſcriptum Concil. Trident. requiratur, deciſ.468. n.7. & 8. tom.2.

Quod habet locum,etiam ſi ageretur in iudicio poſſeſſorio,ibid. num.9.

Iuſpatronatus,vt dicatur conſtare per præſentationes, debent eſſe claræ,& tales,vt nullam patiantur oppoſitionem, deciſ.321. n.19.tom.5.

Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem directum, deciſ.289.n.22.tom.1.

Iuſpatronatus ad honorem tantum videtur pertinere, ibidem num.10.

Iuſpatronatus, quando eſt relictum perſonæ Eccleſiaſticæ, non intuitu Eccleſiæ, ſed perſonæ, dici non poteſt Eccleſiaſticum, ibid.n.11.

Iuſpatronatus à iure præſentandi, quando poſſit diſtingui, deciſ. 289. n.16.tom.1.

Iuſpatronatus cenſetur datum cui fuit conceſſum ius præſentandi,dum aliud non fuit diſpoſitum,ibid.n.17.

Iuſpatronatus annexum rei venditæ tunc tranſit in emptorem acceſſoriè cum vniuerſitate bonorum, quando tale iuſpatronatus, eſt tranſitorium ad extraneos. Rub. ad deciſ.46. num.35. tom.1.

Secus verò ſi ſit gentilitium, vel mixtum, quia tunc ſucceſſoribus, alijſque vocatis præiudicari non poteſt, ex quacumque alienatione, ibid.n.33.

Iuſpatronatus qualitas, vt dicatur mutata per translationem in alium quid requiratur,deciſ.298.n.9.tom.1.

Iuriſpatronatus qualitas, non dicitur mutata per translationem in alium, dum dominium remanet penes transferentem, ibid. num.10.

Iuſpatronatus Regium,non definit eſſe tale, per infeudationem, ibid.n.10.

Iuſpatronatus, quando eſt merè hæreditarium, tunc patroni, an valeant alterare eius formam. Rub. ad deciſ.46. n.35. tom.1.

Iuſpatronatus præſumitur ex fundatione, & dotatione, ſtante quadragenaria poſſeſſione cum fama, & adminiculis, dum de vſurpatione non poteſt dubitari,deciſ.19.n.5.tom.1.

Iuſpatronatus donans alicui ſine conſenſu Ordinarij, poterit deinde alteri illum donare validè cum conſenſu Ordinarij. Rub. ad deciſ.46.n.63.tom.1.

Et hoc non obſtante prima donatione,Ibid. n.64.

Iuſpatronatus in extraneos tranſire non poteſt in præiudicium vocatorum. Rub. ad deciſ.46.n.34.tom.1.

Iuſpatronatus, vt dicatur gentilitium quid requiratur, ibid.n.47. & 48.

Iuſpatronatus actiuè, & paſſiuè in dubio præſumitur hæreditarium, deciſ.430.n.19.tom.2.

Iuſpatronatus vnum, & idem non poteſt diuerſimodè cenſeri, deciſ.185.n.4 tom.1.

Iuſpatronatus ex donatione acquiritur, deciſ. 258. num. 3. tom.1.

Iuſpatronatus gentilitium, vel mixtum, extraneos non admittit, deciſ.185.n.7.& 8.

Iuſpatronatus mixtum, vtramque qualitatem, admittit, ſcilicet ſanguinis, & hæredis, ibid.n.7.

Iuſpatronatus acquirendi modus eſt dotatio Eccleſiæ, ſeu Capellæ, deciſ.249. n.2.tom.1.

Amplia concluſionem procedere etiam vbi agitur de ſolo iure honorifico,ibid.n.3.

Iuſpatronatus acquiritur ex dotatione, quamuis Eccleſia, ſeu Capella non fuerit à dotante constructa,modo tamen non probetur quod iam dotem habebat,ibid.n.4.

Iuſpatronatus quoties prætenditur ex redotatione Eccleſiæ, probari debet primam dotem deeſſe ad non eſſe fuiſſe reductam, deciſ.249. n.5.tom.1.

Iuſpatronatus acquiritur ædificanti, & dotanti, ſi alter dotauit, alter ædificauit,ibid.n.6.

Iuſpatronatus acquiritur per ædificationem, & dotationem, quamuis ædificans,& dotans illud ſibi,& ſuis non reſeruarunt, modo tamen expreſsè non remiſerint, ibid.n.7.

Iuſpatronatus,quando prætenditur ab Vniuerſitatibus,vel à Dominis locorum,intrat præſumptio vſurpationis,& qualiter veniat probandum, deciſ.245.n.2.tom.1.

Iuſpatronatus, quando non prætenditur à tota Vniuerſitate, ſed ab aliquibus de vniuerſitate tunc non intrat præſumptio vſurpationis, ibid.n.3.

Iuſpatronatus, quando dicatur Eccleſiaſticum, deciſ.298. num.5. tom.1.

Iuſpatronatus Eccleſiaſticum ſubiacet reſeruationibus Eccleſiaſticis,Ibid.n.6.

Iuſpatronatus an ſit Laicale, vel Eccleſiaſticum, cognoſci poteſt ex perſona, penes quam eſt ius præſentandi, ibid. num.7.

Iuſpatronatus à iure præſentandi, quando poſſit diſtingui, deciſ.289.n.16.tom.1.

Iuſpatronatus cenſetur datum cui fuit conceſſum ius præſentandi,dum aliud non fuit diſpoſitum,ibid.n.17.

Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum Religioſo, donec viuit illud tranſit etiam in Monaſterium, donec viuit Monachus, ibid. num.14.

Iuſpatronatus non poteſt dici, quod ad aliquem pertineat ſi contingentibus vacationibus pluribus,ipſe nunquam præſentauit, deciſ.498. n.12.tom.2.

Iuſpatronatus remanet plenè iuſtificatum ex continuatis præſentationibus effectum ſortitis, deciſ.238.n.9.tom.1.

Iuſpatronatus ſi prætendatur à tota Vniuerſitate præſumitur ex vſurpatione, quamuis ſit parua, deciſ.245. num.6. tom.1.

Iuſpatronatus non dicitur mixtum ſi ad illud fuerint vocati hæredes, & ſucceſſores quoſcumque. Rub. ad deciſ.46.n.41. tom.1.

Quia tunc vigore dicti verbi, quoſcumque comprehenduntur omnes ſucceſſores, ſiue vniuerſales, ſiue particulares, ibid. num.42.

Verbum quibuſcumque, nullo freno retineri non poteſt, quin omnia comprehendat, ibid.

Iuſpatronatus indubitanter probatur per ipſam dotationem, deciſ.446. n.8.tom.2.

Iuſpatronatus, quod ad aliquem ſpectet, ex quo doceatur, ibid. num.9.

Iuſpatronatus quando eſt ex priuilegio, non obſtat prouiſioni, vel de reſeruato factæ, deciſ.468.n.13.tom.2.

Iuſpatronatus,quod ſit ex fundatione, & dotatione ex quibus coniectoris deduci poſſit,deciſ.8.n.3.tom.1.

Iuſpatronatus, ſi prætendatur ab omnibus Parochianis exiſtentibus in vicinia aliqua, an præſumatur in tali caſu, vſurpatio iuriſpatronatus, deciſ.321.n.5.tom.2.

Iuſpatronatus, quando eſt mixtum pro hæredibus, & ſucceſſoribus ex ſanguine, tunc ſi illi extent eis debetur, deciſ.46. n.12. tom.1.

Iuſpatronatus confitens habuiſſe ab Eccleſia, id qualiter veniat intelligendum, deciſ.164.n.14.tom.1.

Iuſpatronatus probatur per teſtes deponentes de publica voce,& fama, iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ.329.num.7. tom.2.

Iuſpatronatus præſumitur eius Eccleſiæ, in qua exiſtit Cappella, & beneficium, deciſ.130.n.10.tom.1.

Iuſpatronatus benè iuſtificatur ex præſentationibus factis vltra 80.annos, deciſ.298.n.1.tom.1.

Iuriſpatronatus per neceſsè dicendum eſt hæreditarium, quando extranei fuerunt admiſſi,deciſ.185.n.8.tom.1.

Iuſpatronatus conceſſum à Laico in feudum alicui clerico, dictum iuſpatronatus remanet Laicale,deciſ.399.n.23.tom.2.

Iuſpa-

Iuſpatronatus, quod pertineat ad certam perſonam, quando non poſſit dubitari, deciſ.164.n.28.tom.1.
Iuſpatronatus ex quo neceſſario ſuppleatur, deciſ.245.num.15. tom.1.
Iuſpatronatus, in tantum tranſit cum re vendita, in quantum de eo non ſit mentio in venditione. Rub. ad deciſ.46.n.21. tom.1.
Quod ſanè ceſſat, dum principaliter, & per copulam exprimitur iuſpatronatus, ibid.n.22.
Iuſpatronatus in dubio ſemper cenſetur hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcumque hæredes, deciſ.185.n.1.tom.1.
Iuſpatronatus præſumitur hæreditarium, niſi contrarium doceatur ex tenore fundationis, ibid.n.2.
Iuſpatronatus idem, reſpectu vnius non poteſt cenſet hæreditarium, & reſpectu alterius gentilitium, ibid.
Iuſpatronatus in ſepulchro haberi non poteſt nec principaliter, nec acceſſoriæ, deciſ.249.n.17.& 18.tom.1.
Iuſpatronatus dicitur laicale ſi dependeat à laico, eiuſque præſentatio ſpectet ad Laicum, deciſ.329.n.27.tom.2.
Iuſpatronatus quando non probetur, quod ſpectet ad Laicum, ibid.n.28.
Maximeque ſi non doceatur de aliqua præſentatione, ibidem num.29.
Iuſpatronatus poteſt probari ex pluribus præſentationibus per ſpatium longiſſimi temporis factis, ibid.n.20.
Iuſpatronatus tranſit etiam ad fœminas poſt finitam lineam maſculinam quamuis illud fuerit alicui donatum pro ſe, & filijs maſculis, deciſ.258.n.7 tom.1.
Iuſpatronatus vendens ipſo iure illo priuatur, ſecundum Concil. Trid.Rub. ad deciſ.46.n.4.tom.1.
Iuſpatronatus pertinentia ex quibus ſatis dicatur probata, deciſ. 8.n.9.tom.1.
Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium ſed remanet penes hæredem directum, deciſ.289.n.22.tom.1.
Iuſpatronatus, quando dicatur acquiſitum Eccleſiæ temporaliter, ibid.n.7.
Iuſpatronatus regulariter non transfertur in fideicommiſſarium, cum etiam reſtituto fideicommiſſo illud remaneat penes hæredem directum, ibid.n.8.
Iuſpatronatus ad acquirendum neceſſarius reputatur Ordinarij conſenſus, deciſ.249.n.15.tom.1.
Iuſpatronatus cenſendum eſt laicale, ſi à laico poſſideatur, deciſ. 329. n.20.tom.2.
Iuſpatronatus, quando eſt penitus depauperatum, tunc vt alius per dotationem illud acquirat, id prius debet intimari patrono, deciſ.245.n.19.tom.1.
Iuriſpatronatus probatio ex effectuatis præſentationibus, ex quibus remaneat magis clara, ibid.n.60.
Iuſpatronatus, ſi ſpectet ad Priorem alicuius Eccleſiæ, dicendum eſt, quod ſit Eccleſiaſticum, ibid.
Iuſpatronatus, quando eſt annexum, & incorporatum alicui loco, ſi ille vendatur, ſeu in totum alienetur, iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum in emptorem, deciſ.46. num.8. tom.1.
Iuſpatronatus, quando dicatur reale, & tranſitorium ad extraneos, ibid.n.15.
Iuſpatronatus vendens, vltra eius priuationem contractus eſt ipſo iure nullus. Rub. ad deciſ.46.n.3.tom.1.
Iuſpatronatus de iure communi qualiter probetur, quando ſumus in perſonis ſuſpectis de vſurpatione, deciſ.321.num.17. tom.2.
Iuſpatronatus cuius qualitas ſit ex effectuatis præſentationibus, ſcilicet à quibus perſonis & de quibus fuerint factæ inſpiciendum venit, deciſ.185.n.3.tom.1.
Iuſpatronatus, quamuis ita ſeuerè prohibeatur vendi, in conſequentiam tamen poteſt vendi, & alienari, ſub bonorum vniuerſitate. Rub. ad deciſ.46.n.16.tom.1.
Intellige verum, niſi conſtaret de contraria mente alienantis, ibid.
Iuſpatronatus probatur per ſententiam canonizatoriam Ordinarij, deciſ.329.n.8.tom.2.
Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum Religioſo, donec viuit illud tranſit etiam in Monaſterium donec viuit Monacus, deciſ.280.n.14. tom.1.
Iuſpatronatus licet à principio fuerit fundatum à laico de bonis patrimonialibus, dicatur laicale, ibid.n.1.
Tamen ſi tranſiuerit in Eccleſiam dicitur Eccleſiaſticum, & cadit ſub reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis, ibid. num.2.
Iuſpatronatus Laicale, ſi tranſiuerit in Eccleſiam non irreuocabiliter, ſed temporaliter, non poteſt dici Eccleſiaſticum, ſed remanet laicale, ibid.n.3.
Iuſpatronatus, vt dicatur Eccleſiaſticum, vel Laicale quid ſit attendendum, ibid.n.4.
Iuſpatronatus licet à principio fuerit fundatum à laico de bonis patrimonialibus, dicatur Laicale, deciſ.289.n.1.tom.1.
Tamen ſi tranſiuerit in Eccleſiam dicitur Eccleſiaſticum, & cadit ſub reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis, ibidem num.2.
Iuſpatronatus Laicale, ſi tranſiuerit in Eccleſiam non irreuocabiliter, ſed temporaliter, non poteſt dici Eccleſiaſticum, ſed remanet laicale, deciſ.280.n.3.tom.1.
Iuſpatronatus, vt dicatur Eccleſiaſticum, vel Laicale quid ſit attendendum, ibid.n.4.
Iuſpatronatus melius probari nequit, quam ex ipſa originali fundatione, & dotatione, ac effectuatione, deciſ.46. num.1. tom.1.
Iuſpatronatus eſt quædam ſeruitus beneficij, deciſ.321.num.43. tom.2.
Iuſpatronatus, quod ſit mixtum ex quibus verbis colligatur, deciſ. 46.n.13.tom.1.
Iuſpatronatus, quando certum ſit, quod alicui non poſſit competere, deciſ.197.n.8.tom.1.
Iuſpatronatus vendens incidit in excommunicationem. Rub. ad deciſ.46.n.2.tom.1.
Iuſpatronatus ad honorem tantum videtur pertinere, deciſ.289. n.10.tom.1.
Iuſpatronatus, quando eſt relictum perſonæ Eccleſiaſticæ, non intuitu Eccleſiæ, ſed perſonæ, dici non poteſt Eccleſiaſticum, ibid. n.11.
Iuſpatronatus præſumitur ex fundatione, & dotatione ſtante quadragenaria poſſeſſione cum fama, & adminiculis, dum de vſurpatione non poteſt dubitari, deciſ.19.n.5.tom.1.
Iuſpatronatus præſumitur ex vſurpatione, ſi omnes Parochiani illud prætendunt, deciſ.321.n.7.tom.2.
Iuſpatronatus aliunde eſt probandum quam ex temporis decurſu, ibid.n.25.
Iuſpatronatus Regium, quando eſt Monaſterium, vt extendatur ad Eccleſias eiuſdem Monaſterij filiales, quid requiratur, deciſ. 298. n.15.tom.1.
Iuſpatronatus ſatis probatur ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectum ſortitis, deciſ.245.n.10.tom.1.
Quod procedit etiamſi non adeſſet inſtrumentum fundationis, & dotationis, vel conſtructionis, ibid.n.11.
Iuſpatronatus, quando non eſt ſuſpectum de vſurpatione, tunc iuxta præſcriptum Concilium Tridentinum bene probatur per præſentationes plures effectum ſortitas, ibid.n.12.
ad Iuſpatronatus vocatis, non poteſt aliquod præiudicium inferre, deciſ.46.n.11.tom.1.
ad Iuſpatronatus præſentatus quando habet omnes qualitates neceſſarias, venit inſtituendus, deciſ.164.n 30.tom.1.
ad Iuſpatronatus quoties admittuntur deſcendentes, & fœminæ, vel extranei, ceſſat qualitas gentilitia, vel mixta, deciſ.285.n.6. tom.1.
ad Iuſpatronatus præſentandum quando debet eſſe Sacerdos, ſi talem non præſentat, non poteſt excuſari prætextu ignorantiæ, deciſ.8.n.14.tom.1.
ad Iuſpatronatus non cenſetur quis vocatus, niſi habeat omnes qualitates à fundatore requiſitas. Rub. ad deciſ.46.num.39. tom.1.
ad Iuſpatronatus antiquiſſimum probandum, ſufficiunt probationes leuiſſimæ, deciſ.130.n.19.tom.1.
ad Iuſpatronatus probandum, quando non adeſt præſumptio vſurpationis, ſufficit quadragenaria cum fama, vel adminiculis, deciſ.164.n.9.tom.1.
ad Iuſpatronatus vocatis ex propria perſona, non poteſt per anteceſſores præiudicari, deciſ.430.n.22.tom.2.
ad Iuſpatronatus, quando ſunt plures, qui præſentant, tunc iudicialiter procedendum ad inſtitutionem, deciſ.306.n.5. tom.1.
Iuſpatronatus venditio eſt ſeuerè prohibita, & dire deteſtatur à ſacris Canonibus. Rub. ad deciſ.46.n.1.tom.1.
Iuſpatronatus probatio fit ex fundatione, & dotatione quando non cadit præſumptio vſurpationis, deciſ.164. num.1. tom.1.
Iuriſpatronatus præſomptio vſurpationis, quando non intrat, ceſſat diſpoſitio ſacri Concil.Trident. cap.9.ſeſſ.25.de reformat. deciſ.245.n.8.tom.1.
Concil.Trident.ſeſſ.25.cap.9.de reformat. quid diſponat, ibid. num.9.
Iuriſpatronatus pertinentia ſi reſtringitur ad ſolum Ius honorificum leuiores expoſcit probationes, deciſ.249. num.1. tom.1.
Iuriſpatronatus acquiſitio per præſentationes, vt ſit valida quid nam concurrere debeat, deciſ.46.n.7.tom.1.
Iuriſpatronatus exiſtentia ex quo ſatis probetur iuſta Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.9. de reformat. deciſ.446. num.7. tom.2.

Iuriſ-

Iuriſpatronatus vſurpatio, quando intrat, tunc illud eſt probandum, vel per contrariam, aut quadragenariam iuncta famæ, deciſ.245.n.1.tom.1.

Iuriſpatronatus pertinentia ex quibus ſatis remaneat iuſtificata, deciſ.46.n.2.3.4.& 5.tom.1.

Iuriſpatronatus materia ad honorem tantum pertinet, deciſ.5.n.22.tom.1.

Iuriſpatronatus ad probationem in antiquis valdè conducit publica vox, & fama, deciſ.249.n.13.tom.1.

Iuriſpatronatus non dicitur tranſlatum in Donatarium ſi in donatione non adſit conſenſus Ordinarij, deciſ.430.num.2.tom.2.

Iuriſpatronatus conceſſio facta pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ad ſucceſſorem quemcumque eſt tranſitorium tale iuſpatronatus. Rub. ad deciſ.46. num.45.tom.1.

Iuriſpatronatus initium, quando fuit infectum, talis infectio influit in omnes præſentationes ſubſequentes, deciſ.164. n.11.tom.1.

Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis ceſſat in Vniuerſitate, quando non eſt tota Vniuerſitas ſed pars illud prætendit, deciſ.321. n.1.tom.2.

Iuſpatronatus pertinentia ex quibus excludatur, deciſ.46.num.6.tom.1.

Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis, non cadit, ſi illud prætendatur ab aliquibus familijs vnius Parochiæ, quæ non conſtituant vicinium, nec ſimul inhabitant in aliquo quatterio, deciſ.321.n.4.tom.2.

Iuriſpatronatus exiſtentia benè probatur ex pluribus continuatis præſentationibus, deciſ.446.n.3.tom.2.

Iuriſpatronatus venditio, tunc eſt permiſſa, quando non principaliter, & de ſe venderetur, ſed acceſſoriè, & in conſequentiam. Rub. ad deciſ.46. n.11. & 12.tom.1.

Iuriſpatronatus exiſtentia, & pertinentia remanet probata per confeſſionem partis, deciſ.5.n.1.tom.1.

Iuriſpatronatus non ſunt capaces extranei, quando adſunt vocati à teſtatore, deciſ.46.n.14.tom.1.

Iuriſpatronatus donatio, ſi fiat ſine conſenſu Ordinarij, nullum dicitur abdicatum ius à donante. Rub. ad deciſ.46. n.61. & 63.tom.1.

Ideoque poteſt donans præſentare non obſtante donatione, ibid. n.62.

Iuriſpatronatus prætendens reſeruationem probare debet effectuationem dotis, quam dicit Eccleſiæ fuiſſe relictam, deciſ.249.n.9.tom.1.

Iuriſpatronatus donatio non eſt valida ſine conſenſu Ordinarij, deciſ.430.n.2.tom.2.

Iuriſpatronatus inter perſonas priuatas, qualiter probetur, deciſ.329.n.5.tom.2.

Iuriſpatronatus fundator, ſi in dotatione expreſſerit, ſe velle acquirere iuriſpatronatus pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, quid ex hoc inferatur, deciſ.46.n.16.tom.1.

Iuriſpatronatus reſeruatio à ſacris Canonibus conceditur ædificanti, & dotanti vt homines faciliùs alliciantur ad ædificandum, & dotandum, deciſ.249.n.7.tom.1.

Iuſpatronatus tranſlatio, ſeu donatio à laico in laicum facta abſq; conſenſo Ordinarij eſt penitus nulla. Rub. ad deciſ.46. n.57.tom.1.

à Iuriſpatronatus hæreditarij qualitate non eſt recedendum, deciſ.185.n.13.tom.1.

de Iuriſpatronatus materia, quando agitur, tunc verbum antiquior venit intelligendum de antiquiore reſpectu ætatis, deciſ.5.n.11.& 15.tom.1.

in Iuriſpatronatus donatione, adeo eſt verum, quod requiratur conſenſus Ordinarij, vt nulliter in ea adhiberetur conſenſus Vicarii. Rub. ad deciſ.46.n.73.tom.1.

in Iuriſpatronatus probatione non ſuffragatur quadragenaria, ſi deficiat fama, deciſ.321.n.35.& 37.tom.2.

Iurapatronatus in Regno ſolent diuidi in duodecim vncias, deciſ.416.n.12.tom.2.

de Iurepatronatus per præſentationem, non poteſt dici conſtare, niſi excedant centum annos, deciſ.321.n.18.tom.2.

in Iurepatronatus qualitas hæreditaria, eſt magis conſentanea iuri communi, & naturæ iuriſpatronatus, deciſ.185. num.9.tom.1.

Iurapatronatus non ſunt facilè Ordinarij admittere, deciſ.19.n.10.tom.1.

Iurapatronatus Laicorum non cadunt ſub regula 8.hodie 9.Cancellar.deciſ.8.n.15.tom.1.

Iuſpatronatus, quando eſt mixtum, ceſſat reſeruatio, de qua in regul.8.hodie 9.Cancellar.ibid.n.16.

IVSTIFICATIO narratorum eſt adeo neceſſaria in gratioſis, vt etiam parte non opponente, ſit neceſſaria. Rub. ad deciſ.254.n.35.& 36.

IVSTITIA.

Iuſtitia finis Legis eſt, Lex autem officium Principis. Rub. ad deciſ.217.n.54.tom.1.

Princeps ideò à Deo eſt conſtitutus ad tuendam omnium ſalutem, ibid.n.55.

Iuſtitia omnis, omniſque æquitas poſtulat, vt debitor qui non poteſt ſoluere in pecunia conuenta, alio modo valeat ſe liberare. Rub. ad deciſ.67. n.53.tom.1.

Iuſtitia ſatis per ſe ſeuera eſt. Rub. ad deciſ.217. num.326.tom.1.

Apis electus in Principem, amittit aculeum, ibid.n.327.

Iuſtitia ſententiæ probatur ex actis, deciſ.399. num.8.tom.2.

Iuſtitia ſententiæ Rotalis benè deducitur ex deciſionibus in cauſa factis, deciſ.405.n.3.tom.2.

Iuſtitia ſententiæ latis apparire dicitur ex deciſionibus in cauſa factis, deciſ.500.n.4.tom.2.

Iuſtitiæ, & æquitatis ratio ne habeatur, id maximè coercendum venit, deciſ.286.n.6.tom.1.

Iuſtitiæ, & naturalis æquitatis ratio, vbi eadem militat, ibi quoque idem ius ſeruandum venit, deciſ.409.n.32.tom.2.

pro Iuſtitia pretij conuenti in dubio ſtat præſumptio, deciſ.455.n.55.tom.2.

IVSTINIANVS IMPERATOR.

Iuſtinianus Imperator pernoctabat, vt populus ſibi commiſſus ſub omni quiete conſiſteret. Rub. ad deciſ.217.n.60.tom.1.

Iuſtinianus Imperator, defenditur à nonnullis canonis morſibus aliquorum Græcorum, & ab iniquis mendacijs Vall. Rub. ad deciſ.192.n.38.tom.1.

Iuſtinianus Imperator, fuit magni, & ſublimis ingenij, & maximè in ſcientia legali, ibid.n.45.

Iuſtinianus Imperator in diuerſis legibus vocat ſe patrem. Rub. ad deciſ.217.n.321.tom.1.

Iuſtinianus Imperator factorum præclarorum gloria adhuc ſpirat. Rub. ad deciſ.192. n.35.tom.1.

Iuſtinianus Imperator niſi doctus fuiſſet mente non reuolniſſet tam ſublime opus, reducendi corpus Legale iam deſperatum in tam loculentam conſonantiam, ibid.n.49.

Iuſtinianus Imperator, niſi legali ſcientia apprimè verſatus fuiſſet, non ab abyſſo deſperationis, & obſcuritatis erueretur ſcientia legalis, ibid.n.47.

Et ſic de tenebris ad auratam lucem tam factoſe reduceretur, ibid num.48.

L

LAbia viri valdè irati, ex æſtuante ab imis præcordijs ſanguine, quatiuntur, aliaque de qua hic. Rub. ad deciſ.56.n.177.tom.1.

Labor, quod ſit ſine remuneratione, & fructu, repugnat æquitati. Rub. ad deciſ.254. n.403.tom.1.

Laboribus ſuis, quando quis fuit ſatisfactus conqueri non valet, deciſ.433.n.33.tom.2.

LAICVS.

Laicus ſi acquirat ex iuſto titulo bona Eccleſiaſtica huiuſmodi bona non dicuntur amplius Eccleſiaſtica ſed aſſumuntur naturam Laicalem, deciſ.289.n.5.tom.1.

Laicus, dum vult fundare, vel dotare aliquod beneficium, & Epiſcopus eſt abſens, tunc ne propter moram illum pœniteat de tali opere pio, quid permittatur. Rub. ad deciſ.46. num.104.tom.1.

Laicus ſi acquirat ex iuſto titulo bona Eccleſiaſtica huiuſmodi bona non dicuntur amplius Eccleſiaſtica, ſed aſſumunt naturam Laicalem, deciſ.289.n.5.tom.1.

Laicus non poteſt iudicare Clericum, nec ipſe Clericus non poteſt renunciare priuilegio fori, nec cum conſenſu Epiſcopi. Rub. ad deciſ.412. n.109.tom.2.

Laicus eſt incapax decimarum ſpiritualium, & non ſufficit, quælibet conſuetudo, deciſ.123.n.13.tom.1.

Laicus eſt incapax iuris eligendi in ſpiritualibus, deciſ.294. n.7.tom.1.

Laicus, ſi ex propria pietate fundare vellet aliquod beneficium, vel illud dotare, tunc ſtante Epiſcopi abſentia, ac vtilitate Eccleſiæ. Vicarius habet eam facultatem, quam alias non haberet. Rub. ad deciſ.46.n.79.tom.1.

Laicus qui contrahit, vel deliquit ante Clericatum debet conueniri coram Iudice Eccleſiaſtico, dummodo adſit malitia. Rub. ad deciſ.412.n.110.tom.2.

Laici nullo modo poſſunt grauare oneribus bona Clericorum, ibid. n.66.

Laici certum eſt, quod non poſſunt imponere gabellam ſuper bonis Clericorum, deciſ.412.n.36.& 37.tom.2.

Laici non poſſunt exigere gabellas à Clericis, ratione rerum, quæ deſeruiunt in proprios, & familiarium vſus, ibid.
Laici ſine licentia Superioris Eccleſiaſtici, & quidem difficillimè non poſſunt introire in Monaſterio Monialium, deciſ.9. n.12.tom.1.
Laici decimas retinere non poſſunt poſt Lateranenſe Concilium abſque priuilegio Apoſtolico, deciſ.234.n.4.tom.1.
Laici dicuntur incapaces Iure decimandi, niſi probent infeudationem ante Lateranenſe Concil. ibid.n.2.
Laici exigendo gabellas à Clericis, non excuſantur auctoritate aliquorum DD. ſtantibus verbis claris Bullæ Cœn.Dom. deciſ. 412.n.44. tom.2.
Laici habitatio, vt faciat capax iurispatronatus, hoc eſt ſpiritualitati annexum, & ſpectat ſolum ad Epiſcopum. Rub.ad deciſ. 46.n.108.tom.1.
Laici circa exactionem gabellarum à Clericis, perperam ſe defendere valent ex poſſeſſione longiſſimi temporis, cum nullo tempore etiam immemorabili id poteſt præſcribi, deciſ.412. n.6.tom.2.
Laici grauamen aliquod non poſſunt imponere ſuper bonis Eccleſiaſticis, ibid.n.9.
Laici, dum in Ciuitate ſubeunt onera, Ipſi quoque Eccleſiaſticis DEO miniſtrantibus aliquid retribuere debent, deciſ.412. n.48.tom.2.
Laici retinere non poſſunt decimas ipſis ab Eccleſia quamuis cum generalitare bonorum conceſſas, deciſ.234. num.6. tom.1.
Laici, ſeu Communitates an valeant prohibere habitatoribus locorum, ne accedant ad colendum alienas vineas, donec illæ Communitatis fuerint laboratæ. Rub. ad deciſ.412. num.41. tom.2.
Laicalia bona eo ipſo, quod tranſeunt in clericos, euaneſcit omne onus, & bona remanent libera ab oneribus perſonalibus. Rub. ad deciſ.412. n.73.tom.2.
LAPSVS temporis lineæ finitæ habet vim renunciationis, deciſ. 89. n.29 tom.1.
LATITATIO ex quibus indicetur doloſa, ne quis veniat citandus, deciſ.376.n.5.7.8.10.tom.2.

L A V D E M I V M.

Laudemium dicitur illa portio quæ domino directo ſoluitur à nouo emphiteota in emptione rei emphiteoticæ, deciſ.474.n.3. tom.2.
Laudemium de iure communi non ſoluitur niſi ad rationem duorum pro centenario, deciſ.400. num.24. 26. & 30.tom.2.
Laudemium non debetur ex alienatione ex neceſſaria cauſa facta, deciſ.474.n.11.tom.2.
Laudemium debetur, quando venditur res emphyteutica ſi venditio fiat Eccleſiæ, deciſ.494.n.1.tom.2.
Laodeminm eſt onus reale inherens rebus, ex diſpoſitione legis, deciſ.474.n.5.tom.2.
Laudemium debetur dominio directo, non autem primo emphyteutæ, & hanc opinionem tenet Rota, & eſt communis, deciſ. 494. n.4.5. tom.2.
Laudemium ſemper debetur illi, qui eſt maior dominus, & ſic directo, ibid.n.6.
Laudemij pro ſolutione Domino directo competit hypothecaria contra rei emphyteoticæ poſſeſſorem, deciſ.474. num.6. tom 2.
Laudemij ſolutio indicat dominium, deciſ.466.n.12.tom.2.
Laudemij ſolotio indicat dominium, deciſ.85.n.10.tom.1.

L A V D V M.

Laudum non poteſt extendi vltra caſum controuerſiæ, de qua illud loquitur, deciſ.181.n.6.tom.1.
Laudum cum ſit ſtricti iuris nullatenus venit extendendum de caſu ad caſum, ibid n.13.
Laudum, ſi nec formam, nec originem habet perinde eſt, ac ſi illud non emanaſſet, deciſ.307.n.5.tom.1.
Quod multò magis procedit, ſi ſine cognitione cauſæ, & citatione partis fuerit latum, ibid.n.6.
Laudum vbi eſt fundamentum alicuius ab eo probari debet quod omnes res controuerſas amplectatur, deciſ.257.n.4.tom.1.
Laudum eſt ſtricti iuris, ibid.n.6.
Laudum non egreditur caſus in eo diſpoſitos, ibid.n.6.
Laudum, ſi quis acerrimè impugnauerit, non poteſt eo iuuari, deciſ.181.n.19.tom.1.
Laudi executionem, quis non valet petere in capitulis fauorabilibus, & ſecus in aggrauatorijs, & hoc propter iuramenti indiuiduitatem. Rub.ad deciſ.56.n.47.tom.1.
Laudi euidens, & notoria iniuſtitia ex quo dicatur conſtare, deciſ. 365.n.8. tom.2.
LEGALITAS libri baptiſmatum, ex quo dicatur probata, deciſ. 279.n.46. tom.1.

L E G A T V M.

Legatum, quando non ſuſtinetur nomine pœnæ, neque aliunde apparet, quod Teſtator voluerit, vt hoc nomine tantum relinquere, tunc operatur clauſula, *omni meliori modo*, deciſ.201.n.22. tom.1.
Legatum, quando dicatur aſſignatum in ſolutum, deciſ.277.n.11. tom.1.
Legatum rei alienæ coniunctis factum, tenet, vt hæres ad æſtimationem ſaltem teneatur, deciſ.148.n.16.tom.1.
Legatum non cenſetur relictum per interrogationem moribundo factam, an vellet relinquere, cui ille reſpondit. *Padre ſi fate voi*, deciſ.288.n.8.tom.1.
Legatum non imputatur in legitimam, vbi ea petitur vel ex voluntate Teſtatoris, vel ex diſpoſitione legis, deciſ.207.num.31. tom.1.
Legatum vtrumque debetur ſi teſtator bis legauit in diuerſis ſcripturis, deciſ.309.n.26. & num.ſeqq tom.1.
Legatum non requirit tantam ſolemnitatem, quantum hæredis inſtitutio, deciſ.136.n.12.tom.1.
Legatum, vel inſtitutio efficiebantur caduca, ſi ante mortem Teſtatoris illi quibus id relinquebatur præmoriebantur. Rub. ad deciſ.217.n.200.tom.1.
Legatum relictum filiabus fœminis nubendis, quando non dicatur relictum conditionaliter, & maximè ſi verba non reſpiciant ſubſtantiam legati, ſed executionem, deciſ.124. num.5. tom.1.
Tunc enim legatum reputatur conditionale, ſed purum, ibid. num.6.
Legatum, quando fuit factum perſonæ valdè dilectæ non cenſetur relictum animo compenſandi, deciſ.152.n.22.tom.1.
Quia cenſetur relictum legatum, vt liberalis exiſtat erga perſonam quam ſingulari affectu proſequitur, ibid.n.33.
Legatum, quod quis voluerit duplicare non eſt præſumendum, deciſ.41.n.1.tom.1.
Legatum factum ad interrogationem alterius, & ſolo nutu ſubſtinetur fauore piæ cauſæ, deciſ.288.n.11.tom.1.
Amplia concluſionem procedere etiam ſi fuerit collatum in voluntatem tertij, ibid.
Legatum factum de pecunia ex certa negotiatione redigenda ſi teſtator ſuperuiuens ex eadem pecunia prædium emerat, eo caſu prædium dicitur ſubrogatum loco pecuniæ legatæ, deciſ. 304. n.17.tom.1.
Legatum cenſetur relictum animo compenſandi, quando parum, aut nihil remaneret hæredi, deciſ.460.n.25.tom.2.
Legatum relictum ad ſuggeſtionem alicuius, vt valeat quid requiratur, deciſ.346.n.26.tom.2.
Legatum interpretari debet ſecundum communem vſum loquendi, deciſ.260.n.9.tom.1.
Legatum, quod fuerit conditionale ex quibus verbis deprehendatur, deciſ.201.n.15.tom 1.
Legatum non fuiſſe ademptum, ſed illi fuiſſe plenius & vtilius ſatisfactum ſunt termini valdè diuerſi, deciſ.309. num.63. tom.1.
Legatum, ſi erat perſoluendum poſt longum tempus, & celeri ſatisfactione ſoluatur, hoc Legatario non parum commodum affert, deciſ.41.n.9 67.& 68.tom.1.
Legatum relictum Eccleſiæ, pro certa cauſa, ſi aliquid ſuperſit non debetur illud hæredi, ſed Eccleſiæ, deciſ.294. n.13. tom.1.
Legatum, quando eſt purum, & poſtea iniungitur aliquod onus legatario, & ſi illud non impleat priuatur relicto, & tunc legatum dicitur pœnale, deciſ.201.n.4.5.tom.1.
Legatum factum per maritum vxori, de certa quantitate, illi debetur vltra dotem, deciſ.309.n.44.tom.1.
Legatum factum de pluribus rebus debet ſaltim verificari in duobus, deciſ.57.n.8.tom.1.
Legatum liberationis à quibuſcumq; moleſtijs intelligitur etiam de quibuſcumque moleſtijs quoque de facto inferendis, deciſ. 248. n.7. tom.1.
Legatum factum perſonæ coniunctæ dilectæ, & ab infantia penes Teſtatorem educatæ latam recipit interpretationem, deciſ.58. n.6.tom.1.
Legatum relictum, niſi poſt certum tempus, eo adueniente, debet ſolui, deciſ.124.n.1.tom 1.
Legatum non cenſetur relictum per interrogationem moribundo factam, an vellet relinquere, cui ille reſpondit, *Padre ſi, fate voi*, deciſ.288. n.7.tom.1.
Legatum non eſt interpretandum vt nihil contineat. Rub. ad deciſ.90.n.239.tom.1.
Quæ concluſio faciliùs intraret ſi ex aliqua coniectura mens Teſtatoris concurreret, ibid. n.240.
Legatum relictum determinatè pro celebrandis tot miſſis, cenſetur relictum fauore animæ, & contemplatione Eccleſiæ, in qua debent celebrari, deciſ.338.n.1.tom.2.

Lega-

Legatum relictum pro celebrandis tot Miſſis, tunc depuratio Cappellani eſt de præcipuis iuribus Adminiſtrationis, deciſ. 338. n.6. tom.2.

Legatum relictum pluribus perſonis re, & verbis coniunctis ſcindi, & diuidi debet inter eas, & datur inter eaſdem ius accreſcendi, deciſ. 124. n.15. tom.1.

Legatum per matrem filiæ relictum per legitimam imputari non debet, vbi aliquam particularem cauſam habere poteſt, deciſ. 207. n.33. tom.1.

Legatum relictum, filiabus fœminis nubendis, tunc importat conditionem, ſi fuerit relictum pro dote & cum conditione ſi nupſerint, deciſ. 124. n.4. tom.1.

Legatum, quod cenſeatur per Teſtatorem ſolutum intelligitur in eo, quod ad manus legatarij peruenit, & nihil facit ſi peruenire non potuerit, deciſ. 309. n.99. tom.1.

Legatum non efficitur irreuocabile, niſi per mortem, ibid. num.70.

Legatum comprahendit locum id quod Teſtator deſtinauit ad vſum rei legatæ, deciſ. 260. n.11. tom.1.

Legatum relictum puellis pro dote, debetur ad effectum contrahendi nuptias carnales, vel ſpirituales, deciſ. 124. num.13. tom.1.

Legatum, quod quis alicui voluerit relinquere ex quo arguatur, deciſ. 346. n.23. & 24. tom.2.

Legatum cenſetur relictum illi Eccleſiæ cuius contemplatione fuit factum, deciſ. 294. n.1. tom.1.

Legatum factum ratione affectionis, & coniunctionis ſanguinis, licet noua cauſa non ſuperuenerit, nihilominus poteſt ex illa capi coniecturam, quod fuerit auctum, & duplicatum, deciſ. 309. n.53. ſed contra, n.57. tom.1.

Legatum, quando præcedit tunc ſubſequens traditio ſeu aſſignatio, licet habeat vim donationis, non tamen habet vim tituli, ſeu duplicationis legati, deciſ. 41. n.46. tom.1.

Sed ſolum executionem præcedentis diſpoſitionis, & ſolum cenſetur additus nouus titulus præcedenti legato, vt celerius ſoluatur, ibid. n.47. & 48.

Legatum per teſtatorem in vita traditum pro ſui confirmatione non requirit aditionem, deciſ. 309. n.14. tom.1.

Legatum quid alias ſtrictam reciperet interpretationem, latè venit interpretandum, ſtante affectione teſtatoris erga legatarium, deciſ. 260. n.6. tom.1.

Legatum relictum puellis pro dote, interim dum perueniunt ad ætatem nubilem, debet inueſtiri, & quare, & an ex fructibus debeant ali, deciſ. 124. n.14. tom.1.

Legatum relictum, *alle figliuole femine da maritarſe*, an dicatur conditionaliter factum in caſu nuptiarum, ibid. n.3.

Legatum non imputatur in legitimam ex præſumpta mente teſtatoris, deciſ. 207. n.41. tom.1.

Legatum quando præſumatur relictum animo compenſandi cum debito, deciſ. 136. n.24. tom.1.

Legatum ſimplex ſtare poteſt quod ſit pœnale, & pœna applicetur legatario, deciſ. 201. n.18. & 19. tom.1.

Legatum factum ad interrogationem alterius, & ſolo nutu ſubſtinetur fauore piæ cauſæ, deciſ. 288. n.11. tom.1.

Amplia concluſionem procedere etiam ſi fuerit collatum in voluntatem tertij, ibid. n.11.

Intellige concluſionem ita demum procedere quotieſcumque ceſſat omnis ſuſpicio inſanæ mentis, & importunæ ſuggeſtionis, & conſtat teſtatorem ita determinatè voluiſſe alias ſecus, ibid. n.12. & 13.

Legatum vel priuilegium relictum pauperibus non cenſetur derogatum, per quamcumque vnionem etiam æquè principaliter factum, deciſ. 5. n.27. tom.1.

Legatum librorum non continet bibliothecam, armaria aut ſcrinium in quibus libris continentur, deciſ. 260. num.2. tom.1.

Limita concluſionem vbi apparet de contraria mente Teſtatoris, ibid. n.3.

Legatum numquam cenſetur duplicatum, deciſ. 41. num.7. tom.1.

Legatum, quod fuerit imperfectè relictum, ex quo arguatur, deciſ. 346. n.17. tom.2.

Legatum factum vxori, non eſt compenſandum cum dote, quando teſtator vltra dotem, illud reliquit, deciſ. 131. num.1. & 9. tom.1.

Legatum ſumendum eſt de manu hæredis, deciſ. 41. num.14. tom.1.

Legatum conditionale, licet pendente conditione, tamen cum debeatur ex teſtamento, tale legatum non poteſt adimi, niſi teſtamentum ipſum tollatur. Rub. ad deciſ. 217. n.487. & 488. tom.1.

Legatum acceptans, intelligitur illud acceptare cum ſuo onere, & cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 41. num.35. tom.1.

Amplia id multò magis procedere quando legatarius amplam fecit quietantiam hæredi, ibid. n.36.

Legatum liberationis à debito erga teſtatorem non inducit nouam obligationem ſi tertius petat, & quid extinguat, deciſ. 148. n.20. tom.1.

Legatum, quando non dicatur conditionale, aut ſuccedaneum, ſed pœnale, deciſ. 201. n.43. tom.1.

Legatum, dum repudiatur per ius accreſcendi acquiritur collegatario verbis coniuncto, deciſ. 358. num. 3. & 6. tom.2.

Legatum non poteſt dici fuiſſe factum, dum verba non ſunt concludentia, deciſ. 346. n.13. tom.2.

Legatum acceptans, onus continens, quod legatarius poſſit aliud prætendere, tunc cenſetur renunciatum omnibus prætenſionibus, deciſ. 41. n.34. tom.1.

Legatum factum de pluribus rebus comprehendit etiam illas res, quas aliàs non comprehenderet, ſi remota d. comprehenſione in vna tantummodo re verificari deberet, deciſ. 57. num.8. tom.1.

Legatum duplex nunquam debetur etiam, quod teſtator bis legauerit ſi aliqua poteſt in legatario conſiderari vtilitas, ſiue ratione modi, ſiue temporis, aut executionis, deciſ. 301. num.30. tom.1.

Legatum nunquam cenſetur factum animo compenſandi cum debito voluntario, deciſ. 52. n.18. tom.1.

Legatum, quando collegatarius acquirit per ius accreſcendi, dicitur illud acquirere ex tacita voluntate teſtatoris, deciſ. 358. n.13. tom.2.

Legatum præcedens regulariter non admittit præſumptam repetitionem qualitatis adiectæ in ſubſequenti, deciſ. 207. num.40. tom.1.

Legatum, quando claris verbis alicui eſt relictum omninò ſoluendum venit, deciſ. 179. n.1. tom.1.

Legatum, quando non poſſit nouo grauamine onerari, deciſ. 358. n.14. tom.2.

Legatum pœnale, à conditionali, ex quo diſtinguatur, deciſ. 201. n.1. & 2. tom.1.

Legatum non dicitur perfectum, ſi teſtator illud relinquat in ſuſpenſo, ſub futura interrogantis voluntate, deciſ. 346. num.16. tom.2.

Legatum continenti comprahendit etiam continens quamuis non expræſſum ſi teſtatoris concurrat voluntas, deciſ. 260. num.4. tom.1.

Legatum annuum, quando eſt inueſtitum in certa re, ſi ea pereat, vel diminuatur, quando nihilominus remanent obnoxia bona hæreditaria, deciſ. 165. num. 9. 10. & 11. tom.1.

ad Legatum pœnale faciendum, oportet quod pœna præcedat præceptum teſtatoris de aliquid faciendo, vel non faciendo, deciſ. 201. n.6. tom.1.

ad Legati perfectionem requiritur, quod teſtator actualiter, & deliberatè loquatur, deciſ. 346. n.15. tom.2.

Legati diminutionis quæſtio tunc intrat ob diminutionem rei; quando teſtator legauit res certa, quæ fuit legato adiecta, deciſ. 165. n.4. & 5. tom.1.

in Legati multiplicationis materia attendi debet cauſa, & an illa ſit multiplicabilis, deciſ. 41. n.50. tom.1.

Item attendi debet, an ſecunda diſpoſitio poſſit referri ad cauſam neceſſariam, ibid. n.51.

Legato facto de centum vltrà dotem, hujuſmodi verba indicant illa centum non eſſe computanda in dotem, deciſ. 44. num.3. tom.1.

Legato, quis non eſt priuandus, dum non fuit probata cauſa priuationis, deciſ. 358. n.10. tom.2.

Legato facto de rebus exiſtentibus in aliqua Ciuitate, non veniunt bona exiſtentibus ſub Comitatu illius, deciſ. 57. num.4. tom.1.

Intellige ſi fuit expreſſus locus, puta Bononiæ, Peruſiæ &c. abſq; vlla denominatione Ciuitatis, ſecus ſi fuit dictum in Ciuitate Bononiæ, ibid n.5.

Legato annuo, ſi ſit appoſita dies à Teſtatore, operatur, vt multiplicetur obligatio legatorum, & ſic tot erunt legata, quot ſunt anni, deciſ. 201. n.38. tom.1.

Et tunc dies illa non poteſt parere duos effectus, ſcilicet obligationem, & moram, ibid. n.39.

de Legati duplicatione, quando agitur, ad effectum, vt ea excludatur, ſufficit quælibet leuis coniectura, deciſ. 41. num.74. tom.1.

in Legato ſecundo, quando non eſt expreſſa certa cauſa, nec poteſt aſſignari cauſa neceſſaria tunc debet fieri imputatio in præcedens legatum, ibid. n.52.

in Legato omnium bonorum, quæ Teſtator habet in domo, non veniunt ea, quæ ad tempus in domo ſunt. Rub. ad deciſ. 90. n.230. tom.1.

Legata non habent viam executiuam ſecundum opinionem Rotæ, deciſ.260.n.8.tom.1.
Legata quando ſunt facta cum onere fideicommiſſi, in eis ceſſat animus teſtatoris compenſandi, & quare, deciſ.152. num.21. tom.1.
Legata, vti debita voluntaria peti non poſſunt, niſi iuxta præceptum Teſtatoris, deciſ.41.n.39.tom.1.
Legata fideicommiſſis per omnia ſunt exequuta, deciſ.150.n.57. tom.1.
Legata ad ſui perfectionem requirunt aditionem hæredis, cuius è manibus ſunt accipienda, deciſ. 41. num. 16. tom.1.
Legata non tantum confirmantur morte teſtatoris, verum etiam requiritur aditio hæredis, ibid. n.16.
Legata non ſola mortis teſtatoris, ſed hæreditatis aditione confirmatur, deciſ.309.n.13.tom.1.
Legata accipi debent de manu hæredis, Ibid.n.13.
Limita concluſionem ſi res legata eſſet penes legatarium, ibid. num.12.
Legata quantumuis priuilegiata non debent ſolui ex bonis ſubiectis fideicommiſſo particulari niſi in ſubſidium, deciſ.183.n.28. tom.1.
Quatenus non extent alia bona hæreditaria, alias inutilis redderetur diſpoſitio teſtatoris, ibid.n.29.
Legatorum materiam ad interpretandam multum valet communis vſus loquendi, deciſ.57.n.7.tom.1.
Legatorum ſolutio ex ſolo curſu temporis non præſumitur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium, deciſ.384. num.22. tom.2.
in Legatis relictis vxoris larga interpretatio eſt facienda, deciſ. 131. n.6.tom.1.

LEGATARIVS.

Legatarius exiſtente in poſſeſſione rei legatæ, an impedire immiſſionem hæredi poſſit, deciſ.293.n.5.& 6.tom.1.
Legatarius reſpectu rei legatæ quodammodo hæres dicitur, ibid. num.7.
Legatarius, ſi fuerit inſtitutus hæres in ſuo legato, id operatur vt ipſe poſſit legatum capere propria auctoritate, deciſ.152.n.36. & 43.tom.1.
Legatarius non poteſt capere legatum propria auctoritate, ſed de manu hæredis, ibid.n.26.
Legatarius ſpecialis, & fideicommiſſarius ſpecialis, quando adſunt bona hæreditaria, bona ſpecialiter relicta integrè conſequi debent, deciſ.83.n.26.tom.1.
Legatarius habens auctoritatem à Teſtatore capiendi poſſeſſionem legati propria auctoritate tenetur adire Iudicem, deciſ. 335. n.12.tom.2.
Legatarius non poteſt propria auctoritate capere rem legatam, ſed de manu hæredis, ibid.n.9.
Legatarius poteſt capere rem legatam propria auctoritate, ſtante facultate ei conceſſa à Teſtatore, ibid.n.10.
Legatarij qualitas multum valet ad latam, vel ſtrictam interpretationem ſumendam in legatis, deciſ. 260. num. 8. tom.1.
Legatario, valdè vtile eſt, vt quanto citiùs legatum ſuum ipſe conſequetur, deciſ.41.n.6.tom.1.
Legatario competit hypotheca pro aſſequendo legato, deciſ.293. n.3.tom.1.
contra Legatarium, qui cœpit legatum propria auctoritate, non poteſt de expilata hæreditate dum ad hoc habebat auctoritatem à Teſtatore, deciſ.374.n.15.tom.2.
ex Legandi modo colligitur iorentio, & cauſa propter quam ſit legatum, deciſ.201.n.30.tom.1.
LEGATVS de Latere an poſſit diſpenſare contra ſanctiones Conciliorum Generalium. Rub. ad deciſ. 90. num. 188. tom.1.
Legatus, ſi conſtituatur duarum prouinciarum quo ad ipſum cenſetur vnica prouincia, licet aliàs ſint diuerſæ quoad limites, deciſ.191.n.7.tom.1.
Legatus non præſumitur aliquid ſtatuere voluiſſe contra voluntatem contrahentium, deciſ.232.n.21.tom.1.
Amplia quia nec præſumitur illis voluiſſe præiudicare, aut alteri ipſorum tollere ius quæſitum. ibid.n.21.

LEGITIMA.

Legitima debita filio, extrahi debet ex fideicommiſſo tanquam æs alienum, deciſ.299.n.2.tom.1.
Legitima, quando ſufficit pro dotis conſtitutione, tunc ceſſat diſpoſitio d. auth. res quæ. Rub. ad deciſ.150. num.16. tom.1.
Legitima debetur filio grauato in bonis fideicommiſſarijs, quando alia bona non adſunt, deciſ.431. num. 12. & 13. tom.2.
Legitima dicitur conſumpta in alienationibus præcedentibus, ibid.n.14.
Legitima debetur filijs, velint, nolint parentes, deciſ.66. num.4. tom.1.
Legitima, cum debeatur ex corporibus hæreditarijs, par eſt illa augeri ad beneficium filij, non ſecus ac hæredis, deciſ.96.n.6. tom.1.
Legitima, quando aſſumit propriam naturam legitimæ, non poteſt aliquo modo grauari, deciſ.387.n.55.tom.2.
Legitima detrahitur ex feudo hæreditario, & quid ſi fuerit confiſcatum, deciſ.405.n.16.& 17.tom.2.
Legitima debetur filijs de iure naturali, deciſ.390.n.21.tom.2.
Legitima grauari poteſt conſentiente filio, deciſ.481. num.20. tom.2.
Legitima, ſtatim mortuo patre lex intellectualiter, & ipſo iure reſecat à bonis patris, deciſ.96.n.15.tom.1.
Legitima debetur filio ex quolibet corpore hæreditario, deciſ. 405. n.15. tom.2.
Legitima dicitur proprium patrimonium filiorum, quæ illis debetur ex hæreditate, & ſubſtantia paterna, deciſ.387. num.26. tom.2.
Legitima acta per ſtatutum an veniat etiam detrahenda ex alia portione, remanente ſub libera diſpoſitione parentum, deciſ. 66. n.14.tom.1.
Legitimæ renunciationem non importat ſimplex aditio hæreditatis, deciſ.383.n.19.tom.2.
Legitima libera, vna cum fructibus, à die obitus patris, filio debetur, deciſ.459.n.10.tom.2.
Legitima non detrahitur de ſingulis bonis hæreditarijs, ſed in vno, vel pluribus corporibus arbitrio Iudici, deciſ.336. n.22. tom.2.
Legitima prius detrahi debet, & tunc quod remanet inter vitricum, & filium primi matrimonij, deciſ.406. num.4. tom.2.
Legitima grauari non poteſt fideicommiſſo, declara, deciſ.387. n.57.& 58. tom.2.
Legitima debetur in corporibus, ſiue filius ſit hæres patris ſiue non, deciſ.96.n.14.tom.1.
Legitima ſtantibus alienationibus præſumitur conſumpta, deciſ. 248. n. 19.tom.1.
à Legitima reijcitur omne onus adiectum à patre filijs in teſtamento, deciſ.406.n.3.tom.2.
in Legitima quantitas bonorum attenditur de tempore mortis patris, qualitas verò de tempore petitionis, deciſ.96. num.7. tom.1.
in Legitima calculanda attenditur tempus mortis Patris quo ad quantitatem bonorum, & petitionis, quoad eorum valorem, ibid. n.5.
Legitima debetur filijs, reiecto quouis onere, ac dilatione, deciſ. 406.n.1.tom.2.
Legitimæ renunciatio debet eſſe indiuidua, & expreſſa, deciſ.383. n.19.tom.2.
pro Legitimæ ſupplemento non competit hypotheca, ſed tantum conditio ex lege, deciſ.96.n.2.tom.1.
Legitimæ ſupplementum, vt quis aſſequatur, quid probare teneatur, ibid.n.4.
Legitimæ ſupplementum debetur quoque in corporibus hæreditarijs, ibid.n.8.
Legitimæ ſupplemento, quando non ſit locus, deciſ.383.num.18. tom.2.
Legitimæ, vt dicatur renunciatum, requiruntur verba clariſſima, deciſ.481.n.1.tom.2.
ad Legitimæ ſupplementum præſcribendum, requiritur tempus 30.annorum, deciſ.96.n.2.tom.1.
Legitimam ex fideicommiſſo quando filius non valeat detrahere, deciſ.293.n.23.tom.1.

LEGITIMATIO.

Legitimatio purè, ac ſimpliciter facta reddit filium capacem paternæ Inſtitutionis, & ſucceſſionis, deciſ. 33. num. 2. tom.1.
Legitimatio Principis, licet non teneat in præiudicium tertij, quoad alios effectus, valida eſt. Rub. ad deciſ.287.num. 512. tom.1.
Legitimatio per ſubſequens matrimonium, quando dicatur inſtare, deciſ.317.n.23.tom.1.
Legitimatio filij emanata poſt mortem patris, ſed de illius conſenſu & voluntate retrotrahitur, etiam quod poſt motam litem fuiſſet obtenta, deciſ.33.n.5.tom 1.
Legitimatio facta de conſenſu patris non requirit citationem agnatorum, ibid.n.55.& num.ſeqq.
Legitimatio, quando faciliùs ſuffragetur ad effectum excludendi ſubſtitutum, deciſ.241.n.17.tom.1.
Legitimatio per ſubſequens matrimonium non ſuffragatur legitimato, dum non probatur eius matrem fuiſſe à viro retenta domi in ſchemate concubinatus, deciſ. 190. num. 14. tom.1.

Legitimatio quæ fit per ſubſequens matrimonium ſuffragare non poteſt filio naturali prædefuncto ante illius contractum, & de ratione, deciſ. 214. n. 6. & 7. tom. 1.

Contrarium tenuerunt aliqui, vt num. 8. ſed prima opinio eſt verior, ibid. n. 9. & ſeqq.

Legitimatio per ſubſequens matrimonium non releuat, quando filius iam mortuus eſt, de tempore ſubſecuti matrimonij, deciſ. 255. n. 27. tom. 1.

Quæ opinio verior eſt, ac in praxi recepta, ibid. n. 28.

Et iſta opinio habet pro ſe DD. & numero plures, & grauiores, ibid. n. 29.

Qualitates à teſtatore requiſitas habens, admittendus eſt ad ſucceſſionem, ibid. n. 30.

Legitimatio quod ſit indiuidua, qualiter ſit intelligendum. Rub. ad deciſ. 217. n. 513. tom. 1.

Legitimatio per ſubſequens matrimonium, tota conſiſtit, ac pendet à matrimonio, deciſ. 190. n. 30. tom. 1.

Matrimonium, cum ſit ſacramentum, idem ſemper debet operare indiſtinctè, ibid. n. 30.

Legitimatio non præiudicat illis, quibus pater teſtando præiudicare non poteſt. Rub. ad deciſ. 217. n. 511. tom. 1.

Legitimatio Principis, eſt nulla in præiudicium tertij, ibidem num. 510.

Legitimatio filij ſecuta ex præordinatione patris, poſt eius mortem, retrotrahitur ad diem ſucceſſionis, in præiudicium etiam eorum quibus fuit delata hæreditas, deciſ. 32. num. 36. tom. 1.

Quidquid eſſet, ſi non adfuiſſet talis præordinatio patris, ibid. num. 36.

Legitimatio filiorum naturalium cum ſit donum Principis, recipi debet ſine alterius læſione. Rub. ad deciſ. 217. num. 508. tom. 1.

Quæ opinio eſt irrefragabilis, ibid.

Reſcripta Principum in dubio intelligenda ſunt circa præiudicium tertij, ibid. n. 509.

ad Legitimationis filiorum effectum ſuffragatur etiam matrimonium clandeſtinum, deciſ. 190. n. 34. tom. 1.

ex Legitimatione non benè infertur ad ius ſuccedendi, tamquam ad quid diuerſum. Rub. ad deciſ. 217. n. 514. tom. 1.

LEGITIMITAS.

Legitimitas ad effectum ſucceſſionis probatur leuioribus probationibus, deciſ. 255. n. 11. tom. 1.

Legitimitas ad effectum obtinendi in iudicio immiſſionis probatur leuioribus probationibus, ibid. n. 12.

Et ſufficit quaſi poſſeſſio filiationis legitimæ, & naturalis, ibid. num. 12.

Legitimitas probatur ex admiſſione ad Iuſpatronatus, ad quod vocantur tantum legitimi, deciſ. 255. n. 9. tom. 1.

Legitimitas qualitas expreſſa in vno caſu regulariter non extenditur ad alios caſus, deciſ. 105. n. 26. tom. 1.

Legitimitatis qualitas adiecta filij in conditione poſitis, non eſt potens coniectura ad inducendum fideicommiſſum, deciſ. 401. n. 16. tom. 2.

Legitimitatis defectus non poteſt obijci illi, qui in ampliſſima forma fuit legitimatus, deciſ. 241. n. 15. tom. 1.

ad Legitimitatis effectum ſufficere videtur certitudo filiationis ex parentum agnitione reſultans, deciſ. 317. n. 25. tom. 1.

Quæ tamen concluſio procedit quando agitur de ſuccedendo in proprijs bonis eorundem parentum non autem in illis, quæ ex inueſtitura fideicommiſſo, &c. procedunt, deciſ. 317. n. 26. & 27. tom. 1.

in Legitimatione filiorum naturalium eſt tantum facienda mentio filiorum, & deſcendentium. Rub. ad deciſ. 217. n. 504. tom. 1.

in Legitimatione facta ad inſtantiam eius, qui poteſt ad libitum de eius bonis diſponere, non requiritur citatio venientium ab inteſtato. Rub. ad deciſ. 217. n. 500. tom. 1.

Quod procedit etiamſi talis legitimatio fuiſſet obtenta poſt obitum patris, & poſt litem motam, quando tamen fuit obtenta de voluntate patris, nec tunc requiritur citatio, ibid. num. 501.

Legitimatus à Principe cum clauſula, *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, plenariam legitimationem non impedit, quamuis ad effectum ſucceſſionis moderetur. Rub. ad deciſ. 217. n. 515. tom. 1.

Legitimatus, quando quis eſt per ſubſequens matrimonium, ſuccedit omnibus, reiecta diſtinctione illa Riminald. & aliorum de ſucceſſione patris, vel patrui, deciſ. 190. num. 27. tom. 1.

Legitimatus à ſua poſſeſſione amoueri non debet donec diſcutiatur petitorium, puta an legitimatio illi ſuffragetur, deciſ. 33. n. 25. tom. 1.

Legitimatus ex reſcripto DD. de Campegijs, an poſſit dici, quod in eo concurrant qualitates requiſitæ, videtur ingreſſus in Collegium DD. Medicorum Bononiæ, deciſ. 180. num. 4. tom. 1.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium, de iure canonico, (quod vbique ſeruandum eſt,) in omnibus eſt ſimilis filijs legitimis, ac de legitimo matrimonio natis, deciſ. 190. num. 28. tom. 1.

Et hoc procedit ad quemcumque effectum, ac ad ſucceſſionem tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, etiam in feudalibus, ibid. n. 29.

Legitimatus acquirit ciuilitatem, & originem patris, deciſ. 180. n. 11. tom. 1.

Legitimatus non efficitur verus ciuis, ſed efficitur ex poſt facto, ibid. n. 12.

Legitimatus, quando quis eſt, ſine clauſula venientium ab inteſtato, & non fuerunt excluſi legitimati, quid ex hoc inferatur, deciſ. 241. n. 16. tom. 1.

Legitimatus, quando quis eſt an ei ſuffragatur etiam ad effectum excludendi ſubſtitutum, ibid. n. 15.

Legitimatus, quando quis fuit ampliſſime perinde habetur ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus, deciſ. 241. num. 19. tom. 1.

Bulla Pij IV. prohibens fieri legitimationes in præiudicium vocatorum, comprehendit ſolum legitimatos volentes ſuccedere contra voluntatem teſtatorum, non autem ſecundum voluntatem eorum, ibid. n. 20.

Legitimatus, cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non excludit ſubſtitutos, ibid. n. 21.

LEX.

Lex etiam exorbitans & pœnalis extenditur ad alium caſum, ad quem ſi non extenderetur, fruſtratoria eſſet eius diſpoſitio, deciſ. 450. n. 7. tom. 2.

Lex generalis omnia comprehendit, deciſ. 377. n. 4. tom. 2.

Lex quantumuis dura ſeruanda eſt. Rub. ad deciſ. 67. num. 83. tom. 1.

Lex noua futuris, & non præteritis negotijs prouidet, deciſ. 297. n. 7. tom. 1.

Lex Ciuilis de inuentario hæreditario peccatum non nutrit, ſed tollit. Rub. ad deciſ. 192. n. 170. & 171. tom. 1.

Lex ſemper loquitur. Rub. ad deciſ. 254. n. 428. tom. 1.

Lex habet poteſtatem transferendi poſſeſſionem abſque facto hominis, deciſ. 345. n. 13. tom. 2

Lex neminem arctat ad facienda ea, quæ fieri nequeunt, deciſ. 395. n. 12. tom. 2.

Lex non debet ita intelligi, vt reddi poſſit eluſoria. Rub. ad deciſ. 21. n. 110. tom. 1.

Lex inſoluente viuras præſumit coactam voluntatem, ne ſcilicet debitor vexaretur, circa reſtitutionem ſortis principalis, deciſ. 60. n. 17. tom. 1.

Lex non parum confidis de probitate confeſſariorum, deciſ. 372. n. 23. tom. 2.

Lex, non debet vltra caſum expreſſum extendi, deciſ. 499. num. 17. tom. 2.

Lex Ciuilis non nutritiua peccati ſeruanda eſt in foro Canonico dum ab eo contrarium non diſponitur. Rub. ad deciſ. 192. num. 169. tom. 1.

Lex prohibens arrhas in Hiſpania, vltra decimam partem bonorum mariti, non comprehendit exteros extra Regnum, deciſ. 375. n. 15. tom. 2.

Lex generaliter loquens, generaliter quoque eſt intelligenda. Rub. ad deciſ. 192. n. 4. tom. 1.

Lex emanata poſt actum geſtum, non obſtat, deciſ. 150. num. 14. tom. 1.

Lex Iulia, & Papa diſponebant de inſtitutionibus, & legatis quæ per mortem inſtituti, vel legatarij efficiebantur caduca. Rub. ad deciſ. 217. n. 199. tom. 1.

Lex tanquam anima Ciuitatis, non ſolum inferiora Ciuitatis membra animas, ſed etiam ſuperiora, & ſic quoque ipſum caput, quod eſt ipſe Princeps, ibid. n. 224.

Lex ſemper loquitur, ibid. n. 26.

Lex in ratione conſiſtit. Rub. ad deciſ. 56. n. 230. tom. 1.

Lex ſpeculatur in ratione, ibid.

Legiſlatoris mens, quando eſt clara, tunc fruſtra de eo diſputatur. Rub. ad deciſ. 67. n. 82. tom. 1.

in Legis fraudem, quæ fiunt, ſunt ipſo iure nullius momenti. Rub. ad deciſ. 21. n. 111. tom. 1.

à Lege aliqua, quando aliquis eximebatur, ſecundum morem antiquum Romanorum, dicebatur ſolutus legibus. Quamuis vnica lege eſſet ſolutus. Rub. ad deciſ. 217. n. 203. & vide exempla n. 204. 205. 206. & 207. tom. 1.

ex Lege id non ſolum dicitur diſpoſitum, quod ex ipſis verbis legis diſpoſitum dicitur. Rub. ad deciſ. 21. n. 125. tom. 1.

Sed etiam, quod ex mente eius concipitur, ibid.

in Lege aliqua ſe fundans, debet probare ſe in loco, & caſu ab illa diſpoſito reperiri, deciſ. 386. n. 4. tom. 2.

Leges ciuiles, ſic adamarunt caſtitatem, vt abiecerint omnem pietatem, denegando filijs illegitimis alimenta, contra omnium animalium inſtitutum. Rub. ad deciſ. 1. n. 107. tom. 1.

Leges non dicuntur inuicem ſe corrigere, niſi id expreſsè dicant. Rub. ad deciſ. 192. n. 34. tom. 1.

Leges violare, vel negligere, ſacrilegij ad inſtar eſt. Rub. ad deciſ. 217. n. 159. tom. 1.

Leges, quod dent anſam fraudibus, & malitijs, tempus in omne fabuloſum, & falſum erit. Rub. ad deciſ. 192. n. 96. tom. 1.

Leges, poſtquam ſunt conſtitutæ non de ipſis, ſed ſecundum ipſas eſt iudicandum. Rub. ad deciſ. 67. n. 84. tom. 1.

Leges, vigili, & inſomni ſtant, ne quis ex dolo, & malitia ſua, commodum aliquod conſequatur, Rub. ad deciſ. 192. n. 97. tom. 1.

Leges, & Conſtitutiones ſi habeant clauſulas derogatorias ſufficienter derogant cuicumque indulto, ſeù priuilegio quibuſcumque derogatoriarum derogatorijs munitis, deciſ. 199. n. 8. tom. 1.

Leges non ſunt imponendæ verbis, ſed rebus. Rub. ad deciſ. 21. n. 109. tom. 1.

Leges poſteriores derogant prioribus, deciſ. 10. num. 27. tom. 1.

Leges ſubiacent neceſſitati, & non neceſſitas legibus. Rub. ad deciſ. 67. n. 68. tom. 1.

Leges latæ maximè ab vno, eodemque Legislatore, abſit, quod dicantur inuicem contrariæ. Rub. ad deciſ. 192. num. 33. tom. 1.

Leges defraudandæ non ſunt ſub prætextu, quod euitentur fraudes, & qualiter id intelligatur, deciſ. 412. num. 22. tom. 1.

Leges habent oculos ante, & non retro, deciſ. 271. num. 7. tom. 1.

Leges in tantum permittunt donationes, vt valeant quod procedit etiam ſi fiant meretricibus. Rub. ad deciſ. 21. num. 17. tom. 1.

Leges ne eludantur, non eſt aperienda via, deciſ. 337. num. 9. tom. 2.

Legum verba, quando ſunt clara, non admittunt interpretationem, vel conſuetudinem in contrarium. Rub. ad deciſ. 254. n. 427. tom. 1.

Legum verba generalia, ſemper reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam. Rub. ad deciſ. 217. n. 198. tom. 1.

Legum verus ſenſus, & viua ratio attendenda eſt, deciſ. 412. n. 53. tom. 2.

Legum correctio, quantum fieri poteſt euitanda eſt. Rub. ad deciſ. 192. n. 51. tom. 1.

Legibus non parum, robur additur, ſi Princeps factis eas probet. Rub. ad deciſ. 217. n. 231. tom. 1.

Circa declarationem variarum legum, vide in Calce Indicis.

L Æ S I O.

Læſio, quando ceſſat, non eſt locus reſtitutioni in integrum, deciſ. 328. n. 1. tom. 2.

Læſio non habetur in conſideratione, ſi contingat ex caſu fortuito, deciſ. 459. n. 44. tom. 2.

Læſio eſt fundamentum reſtitutionis in integrum, deciſ. 269. n. 2. tom. 1.

Læſio, & fraus vbi non cadit, non tam rigidè ſeruanda eſt diſpoſitio leg. de his, ff. de tranſaction. deciſ. 240. num. 44. tom. 1.

Læſionis exceptio non admittitur in iudicio læſionis, deciſ. 459. n. 43. tom. 2.

Læſione probata, id ſufficit ad concludendum iuſtum metum. Rub. ad deciſ. 217. n. 425. tom. 2.

LEVIS verberatio permiſſa eſt viro in vxorem, & maximè ex cauſa. Rub. ad deciſ. 1. n. 76. tom. 1.

L I B E L L V S.

Libellus, & libellantis intentio benè declaratur ex poſteà deductis in iudicio, deciſ. 232. n. 9. tom. 1.

Libelli narratiua debet intelligi impugnatiuè ad prætenſiones aduerſarij, ibid. n. 4.

Libelli narratiua licet debeat attendi, magis tamen eſt attendenda concluſio eiuſdem, ibid.

L I B E R.

Liber tutelaris, vt validè dicatur factus, & tentus, qualiter debeat confici, & teneri, deciſ. 126. n. 9. tom. 1.

Liber priuatus probat quidem contra ſcribentem non autem ad eius fauorem, deciſ. 359. n. 4. & 11. tom. 2.

Liber Mercatoris, ſi in vna partita reperta fuerit falſus, in totum liber præſumitur falſus. Rub. ad deciſ. 345. num. 84. tom. 2.

Liber quando non eſt legaliter tentus, nec diſtinctè tunc poteſt approbari quoad partitas, quæ faciunt contra ſcribentem, deciſ. 359. num. 8. tom. 2.

Et probare, quoad ea, quæ concernunt eius fauorem, ibid.

Liber rationum in totum dicitur erroneus, ſi aliquæ partitæ probantur erroneæ, ac effectum vt illi nulla fides adhibeatur, ibid. num. 12.

Liber rationum in ea parte, in qua ratio in eo deſcripta, cum careat cauſa, non probat. Rub. ad deciſ. 345. num. 91. tom. 2.

Liber tutelaris, ſi in aliquibus partitis reperitur erroneus nulla fides in reliquis eſt adhibenda, deciſ. 126. num. 10. tom. 1.

Liber mercatorum, non probat ſi aliqua partita ſit extra negotium mercaturæ. Rub. ad deciſ. 345. n. 134. tom. 2.

Liber mercatoris, ſi non ſit mercantiliter tentus vocari debet, vt vulgo dicitur Stracciafoglio, qui nihil probat, ibid. num. 130.

Liber mercatoris in vno repertus falſus, in totum præſumitur falſus etiamſi non per dolum, ſed per errorem id euenerit, ibid. n. 85.

Quia nihilominus in totum debet iudicari falſus, ibid.

Liber, qui eſt tentus legaliter, nec diſtinctè continet data, & accepta, non iuuat, deciſ. 359. n. 3. tom. 2.

Liber priuatus, & memorialis plurimum probat in qualibet materia, deciſ. 136. n. 7. tom. 1.

Liber priuatus, plenè probat contra ſcribentem, & eius hæredes, deciſ. 126. n. 6. tom. 1.

Liber baptiſmi, licet non ſufficiat pro plena probatione filiationis, facit tamen præſumptionem qualitatis in eo deſcriptæ, deciſ. 307. n. 22. tom. 1.

Liber cataſtri licet concludenter non probat, attamen præſumptiuè probat, bona fuiſſe poſſeſſa ab aliquo, & poſſideri, deciſ. 434. n. 3. tom. 2.

Libri mercatorum regulariter non probant contra tertium, cum multæ fraudes ſic poſſent fieri. Rub. ad deciſ. 150. num. 106. & 107. tom. 1.

Libri mercatorum, quando probent pro tertio contra tertium, deciſ. 475. n. 5. & 6. tom. 2.

Libri mercatorum debent eſſe pari, & candidi, & carere omni ſuſpicione. Rub. ad deciſ. 345. n. 162. tom. 2.

Libri mercatorum non ſolum probationem aliquam non faciunt contra tertium, immò nec præſumptionem, ibidem num. 15.

Libri depoſitariæ publicæ ſufficienter probant pro tertio contra tertium, deciſ. 126. n. 5. tom. 1.

Libri, & ſcripturæ non probant ad fauorem ſcribentis. Rub. ad deciſ. 150. n. 105. tom. 1.

Libri mercatorum non probant ad fauorem tertij, nec fauore dotis. Rub. ad deciſ. 345. n. 40. tom. 2.

Libri mercatorum quamuis legalium, & bonæ conditionis, non probant contra tertium, niſi ſemiplenè, ibid. num. 98.

Verum conditiones, & coniecturæ poſſunt eſſe tales, & eum inducant ad credendum in totum, ibid. n. 99.

Libri mercatorum quibus concurrentibus probent pro tertio contra tertium, deciſ. 345. n. 16. tom. 2.

Libri mercatorum, quibus creditur vigore ſtatuti in ſpectantibus ad eorum exercitium. Rub. ad deciſ. 345. n. 150. tom. 1.

Libri mercatorum, vt probent carere debent cancellationibus, ibid. num. 131.

Libri mercatorum, quod ſemiplenè probent contra tertium eſt opinio quorumdam DD. qui debilia habet fundamenta, ibid. num. 13. & 14.

Libri mercatorum pluribus ſuffultis adminiculis pro veritate, probant etiam ad fauorem ipſorum mercatorum, ſeu ſcribentium, ibid. n. 100. & 101.

Et ſic fuit iudicatum in pluribus ſupremis Tribunalibus, ibid. num. 102.

Libri mercatorum, ſi non ſint compaginati, & ordinatè ſcripti non carent ſuſpicione, ibid. n. 129.

Libri mercatorum, quando nituntur auctoritate publica probant, Rub. ad deciſ. 345. n. 109. tom. 2.

Libri mercatorum, ſtante ſtatuto, quod probent, tam probant contra ſe, quam pro ſe, ibid. n. 110. & 111.

Libri mercatorum conſiderantur vt ſcripturæ priuatæ, quæ nihil probant, ibid. n. 2.

Librum priuatum à ſe ſcriptum in actis producens, fortius contra ipſum probat, cum cenſeatur illum quoad omnia approbaſſe, deciſ. 126. n. 7. tom. 1.

Librum occultans, & recuſans illum producere, id facit præſumptionem contra occultantem, deciſ. 410. num. 18. tom. 2.

Libro Tutoris, quando non ſit ſtandum, ibid. n. 16.

ex Libro Cataſtri Eccleſiæ probatur Eccleſiæ poſſeſſio in antiquis, deciſ. 479. n. 13. tom. 2.

in Libro vno computorum ſe fundans, debet illum in totum acceptare, deciſ.359.n.7.tom.2.
Id tamen non procedit, quando liber non eſt legaliter tentus, ibid.
Libris Viſitationum ſtandum eſt circa ea quæ concernunt viſitationum materiam. Rub. ad deciſ.345.n.142 tom.2.
Libris mercatorum non creditur contra tertium, nec ſemiplenè, ibid.n.36.
Libris mercatorum, ſi ſit credendum ex diſpoſitione ſtatuti requiritur, quod ſint mercantiliter tenti, ibid.n.129.
Libris mercatorum fides poteſt adhiberi, ſi in partita fuerit expreſſa cauſa dictæ partitæ, ibid.n.88.
Libris mercatorum, quod credatur in præiudicium tertij, nec id ex voluntate partium poteſt admitti, ibid.n.16.
Libris mercatorum, ſi vigore ſtatuti fides eſſet adhibenda, ſi eſſet intelligendum in omni caſu, eſſet ſtatutum iniquum, & ridiculoſum. Rub. ad deciſ.345.n.135.tom.2.
Libris mercatorum tunc aliqua fides poteſt adhiberi, ſi ipſi Mercatores in eis aliquid ſcripſerint contra ſe, ibidem num.95.
Libris mercatorum, vt fides adhibeatur coniecturæ quæ adducuntur pro eis, debent eſſe vrgentes, & veriſimiles, ibid. num.96.
Libris mercatorum, tunc aliqua fides eſt adhibenda ſi mercator veritatem ſcribere conſueuit, ibid.n.83.
Libris mercatorum, quod non credatur in præiudicium tertij, eſt opinio in iure ſatis clara, ibid.n.43.& 44.
Libris mercatorum, quod ſit credendum ad eorum fauorem, id habet locum vbicumque adeſt ſtatutum, vel conſuetudo, vt eis credatur, ibid.n.107.
Libris mercatorum quod ſit credendum ad eorum fauorem ſuper hoc adeſt ſtatutum ferè per totam Italiam. Rub. ad deciſ.345.n.108.tom.2.
Libris mercatorum adhibetur fides in præiudicium tertij, quando concurrunt plura adminicula, quæ vrgeant Iudicem, ad credendum illis, ibid.n.45.& 78.
Sic enim fuit iudicatum in Conſilio Neapolitano in Senatu Mantuano, & ſæpius in Rota Romana, ibidem num. 46. & 48.
Libris non eſt credendum quando legaliter non ſunt tenti, deciſ. 410. n.17.tom.2.
Libris mercatorum eo magis eſt aliqua fides adhibenda, ſi propria manu ſint ſcripti. Rub. ad deciſ.345. num.81. & 82. tom.2.
Libris mercatorum ſi ſtatuto caueatur, quod ſit credendum, quod ſit intelligendum in materia ſpectante ad mercaturam, ibid. num.146.
Libris Datariæ creditur in materia ad eam ſpectante, ibidem num.145.
Libris mercatorum ſi crederetur in præiudicium tertij, multis fraudibus aperiretur ianua, ibid.n.12.
Libris mercatorum, quod nec credatur in præiudicium tertij ſtante conſenſu partis, eſt opinio quatenus hoc pendet, ibid. num.17.
Libris Theſaurariæ ſi ſtatutum diſponat, quod ſit credendum, non habet locum, ſi non agatur de materia pecuniaria. Rub. ad deciſ.345. n.144.tom.2.
Et licet ſoleat ad hoc allegari Roman. in conſ. 329. tamen ſomniantur DD. dum ad hoc eum allegant, ibidem num.144.
Libris mercatorum, aut alijs priuatis ſcripturis quod non creditur in præiudicium alicuius id principaliter fuit inductum fauore partium, ibid.n.18.
in Libris mercatorum non ita facilè poteſt fraus committi circa tempus, ſicuti in ſcripturis priuatis, ibid.n.113.
in Libris mercatorum ſcribi ſolet data, & accepta ſingulis diebus, ibid. n.114.
in Libris publicis Cataſti Communitatis, quid ſoleat annotari, deciſ.434.n.2.tom.2.
in Libris tutelaribus dum probatur aliquibus partitis fuiſſe erratum, ita etiam in cæteris potuit errari, deciſ.156. num.12. tom.1.
Libros ſuos, ſi teſtator alicui leget, ſub hoc legato, non veniunt armaria, ſeu ſcrinia, vbi repoſiti manet. Rub. ad deciſ.90.n.241. tom.1.
Quod limitatur, ſi ex coniecturis appareat de contraria mente Teſtatoris, ibid.n.90.

LIBERALITAS.

Liberalitas eſt virgo, & virtus heroica, ſed efficitur meretrix, propter prodigalitatem. Rub. ad deciſ.56.n.7.tom.1.
Liberalitas illa ſplendidior eſt, quæ exercetur ex proprijs bonis, quam quæ pauperum ſudore parata eſt. Rub. ad deciſ.217. n.518.tom.1.
Liberalitas Principibus illis, qui prauos habent, incognita eſt, ibi.
Liberalitas eſt virtus, cum & melius ſit dare, quam accipere. Rub. ad deciſ.56. n.6.tom.1.

LIBERATIO.

Liberatio an parere poſſit extinctionem cenſus, vide diſtinctionem, deciſ.178.n.14.tom.1.
Liberatio facta per ſocium ad fauorem ſocij quantumuis verbis vniuerſalibus concepta, ad rem, & cauſam ſocietatis reſtringitur, deciſ.227.n.16.tom.1.
Liberatio generalis extenditur etiam ad incognita, deciſ.357. n.11.tom.2.
Quod procedit etiam quando cauſa certa eſt expreſſa, & vbi ratione recti ſermonis poſſet reſtringi ad vnum negotium, ibid.
Liberatio generalis extenditur etiam ad incognita, & minimè cogitata, deciſ.247.n.16.tom.1.
Liberatio facta ex aliqua cauſa, habet vim tranſactionis, ibid. num.17.
Liberatio facta cum verbis pregnantibus generaliter venit intelligenda, ibid.n.18.
Liberatio, quando eſt generalis valdè, & cum verbis pregnantibus facta, vti generalis non debet reſtringi tantum ad ſpecificatas cauſas, ibidem num.18. limita, vt num.10. declara, num.20.
Liberatio, quando fuit facta ex cauſa, non poteſt dici ſimplex liberatio, ſed potius retinet vim permutationis, deciſ.247.n.29 tom.1.
Liberatio ne reſtringatur, facienda eſt interpretatio, ibid num.30.
Liberatio generaliſſima quando dicatur legata, deciſ.357.n.16. tom.2.
Liberatio per viam compenſationis eſt vera ſolutio, deciſ.148. n.16.tom.1.
Liberatio facta de omni debito ratione ſocietatis & ex quacumq; ratione, cauſa, aut titulo intelligitur ſolum ratione ſocietatis, deciſ.247.n.14.tom.1.
Liberatio debitoris facta per creditorem, ſi inter ipſos plura aderant computa, quamuis loquatur, *per reſto, & ſaldo*, an dicatur generalis, deciſ.54.n.6.tom.1.
Liberatio alicui legata, quando nullam patiatur reſtrictionem, deciſ.148.n.22.tom.1.
Liberatio alicui legata ampliſſima, ex quo non effectuata non remaneret, deciſ.148.n.18.tom.1.
Liberatio, quando non fuit realis, ſed tantum perſonalis, tunc fundus non liberatus à ſpeciali hypotheca, deciſ.194. num.3. tom.1.
Liberatio facta à creditore debitori ipſi tantum, eiuſque nocet hæredibus, non autem cæteris illius creditoribus, deciſ.237. n.15.tom.1.
Liberationis legatum, quando non dicatur gratuitum, ſed oneroſum, & remuneratorium, deciſ.148.n.24.tom.1.
Liberationis natura qualis ſit, deciſ.148.n.23.tom.1.
Liberationis legatum, quando ampliſſimè dicatur factum, ibid. num.21.
In Liberationis materia ſtricta fieri debet interpretatio, vt id ſolum cenſeatur remiſſum, quod eſt expreſſum, deciſ.247. n.24. tom.1.
Liberari, quis non poteſt, ſe à nexu proprij ſtatuti, nec etiam per pactum, deciſ.66.n.31.tom.1.

LIBERTAS.

Libertas perſonæ faciliùs in priſtinum ſtatum reuocatur, quàm res alienata. Rub. ad deciſ.21.n.169.tom.2.
Libertas Collegialium admittendi, vel reijciendi petentes aggregationem, ex quo iuſtificetur, deciſ. 180. num. 53. tom.1.
Libertatis conſenſus in matrimonio tunc tolleretur, quando metu pœnæ quis cogeretur aliquam ducere in vxorem. Rub. ad deciſ.21. n.31.tom.1.
Quod ſanè ceſſat, ſtante pacto præambulo, ibid.
Libertas diſponendi de rebus ſuis liberè, procedit ex ipſo iure naturali. Rub. ad deciſ.21.n.13.tom.1.
Libertas conſenſus in matrimonio tunc tolleretur, quando metu pœnæ quis cogeretur aliquam ducere in vxorem. Rub. ad deciſ. 21.n.37.tom.1.
Libertas Eccleſiaſtica, licet aliquando non directè læditur, ſed indirectè, & nec id tenet. Rub. ad deciſ.412. num.72. tom.1.
Libertas perſonarum, eſt maiori digna æſtimatione, quam teſtandi facultas. Rub. ad deciſ.21.n.64.tom. 1.
Libertatis vncia plus valet, quam decem auri pondus. Rub. ad deciſ.56.tom 1.
Libertas eſt res ineſtimabilis, ibid.n.108.
Libertatis fauore poteſt iniuſtè carceratus impunè à priuato liberari. Rub. ad deciſ.21. n.59.tom.1.
Libertatis promiſſio vbi adeſt ceſſat omninò diſpoſitio leg. ſi fundum.

fundom. C. de euict. deciſ.469. num.14. tom.2.
Libertatis perſonarum multa, & magna ſunt priuilegia. Rub. ad deciſ.21.n.60.tom.1.
Libertatis opus eſt diſponere de rebus ſuis ad libitum ſuæ voluntatis, ibid.n.8.
Libertati in dubio fauendum eſt, & pro ea in dubio iudicandum venit, ibid.n.57.
Libertati Eccleſiaſticæ, quid prorſus repugnet, deciſ.413.n.46. tom.2.
Libertatem ſuam quis vendere valet ad prætium participandum, Rub. ad deciſ.21.n.61.tom.1.
pro Libertate bonorum in dubio, ad excluſionem fideicommiſſi, pronunciandum eſt, deciſ.425.n.20.tom.2.
ſine Libertate; nihil eſt iucundum. Rub. ad deciſ.21. num.55. tom.1.
LIBIDINIS morbus, eſt immedicabilis, communiſſimus, fallaciſſimus, turpiſſimus, damnoſiſſimus, &c. Rub. ad deciſ.21. n. 150. tom.1.
propter Libidinis vitium, pauci ſaluantur, ibid.n.151.

LICENTIA.

Licentia data ſub conditione conditionis adimplemento non probato ſuffragare non poteſt, deciſ.209.n.12.tom.1.
Licentia nihil aliud eſt, quam collatio libertatis conceſſæ ei, qui eam non habet ex ſeipſo, ſeu iure proprio, deciſ.191. num.17. tom.1.
Licentia omnes deteriores ſumus. Rub. ad deciſ.1. num.61. tom.1.
Licentia alicui à ſuperiore data ad tranſigendum, intelligitur facta cum ſuis terminis habilibus, deciſ.101. n.18. tom.1.
Licentia unica ſufficit ad effectum manutentionis, deciſ.191.n.16. tom.1.
LICITATIONES, aliquando ſolent eſſe animoſæ, quod aliquando oritur ex inuidia emptorum, & ex alijs cauſis de quibus hic, deciſ.455.n.14.tom 2.
LICITATORES ſaltem tres requiruntur ad validitatem ſubhaſtationis, deciſ.95.n.23.tom.2.
LICITVM non debet eſſe indirectè, quod eſt prohibitum directè, deciſ.413.n.40.tom.2.
LINEA contentiua ſi vna parte inſtrumenti fuit contemplata, & in alia contemplata præſumitur, deciſ.313.n.20.tom.1.
LINGVÆ mutatio non mutat ſenſum, deciſ.232. num.38. tom.1.

LIQVIDATIO.

Liquidatio non fit per oblatoris voluntatem, ſed requiritur communis æſtimatio, deciſ.214.n.6.tom.1.
Oblatio iudicialis non probat verum valorem, ibid.
Liquidatio nihil aliud eſt, quam declaratio, declaratio verò retrotrahitur vſque ad initium actus, deciſ.409. n.15. tom.2.
Liquidatio valoris plurimum pendet ab arbitrio iudicis, deciſ. 342. n.26.tom.2.
Liquidatio fructuum probatur a ſolito ſequendo, deciſ.311. n.3. tom.1.
Liquidatio valoris facta ad effectum ſolius poſſeſſorij non reddit immiſſionem appellabilem, deciſ.379.n.4.tom.2.
Liquidatio valoris, non participat aliquod priuilegium executiuum, deciſ.379.n.3.tom.2.
in Liquidatione materia non attenditur tempus liquidationis ſententiæ, ſed diſpoſitionis, ad quem liquidatio retrotrahitur, deciſ.409. n.15.tom.2.
LITIGATOR calumnioſus non præſumitur, quando quis quærit impetrare beneficium eius, qui ex decreto Papæ, quilibet poteſt illud impetrare, deciſ.305.n.38.tom.1.
Litigantes non raro ob litium diuturnitatem incidunt in calamitatem paupertatis. Rub. ad deciſ.21.n.88.tom.1.
Litis comes eſt miſeria, ibid.n.89.
Litigare nemo tenetur, & nullam, ac iniuſtam cauſam defendere. Rub. ad deciſ.254.n.352.tom.1.
à Litigando, quis excuſatur ſtante legitima, & iuſta cauſa, deciſ. 304.n.24. tom.1.
Litigioſi vitium non contrahitur, niſi in actione reali, ſecus verò in perſonali, deciſ.190.n.4.tom.1.
ad Litigioſi effectum, quid primario inſpiciatur, Rub. ad deciſ.46. n.187. tom.1.

L I S.

Lis per mortem actoris, non poteſt dici extincta in præiudicium ipſius rei ad effectum, vt ipſa poſſeſſio actoris, à nouo prouiſo poſſit capi, deciſ.429.n.12.tom.2.
Lis aliud eſt, quod extinguatur per mortem actoris, & aliud per mortem rei, deciſ.429.n.6.tom.2.
Lis licet de Iure Canonico extinguatur per mortem actoris hoc tamen non procedit, quo ad omnes effectus, deciſ.429. n.7. tom.2.
Lis introducta à defuncto tranſit in hæredem, deciſ.365.num.31. tom.2.
Lis vbi non eſt inter collatores, ſed ſolum inter prouiſos, ſufficit ſola quaſi poſſeſſio conferendi, deciſ.230. num. 31. tom.1.
Lis pendens ſuper titulo beneficij afficit etiam fructus tanquam conſecutiuos ad titulum, deciſ.252.n.4 tom.1.
Lis ſuper beneficio, ad effectum ſubrogationis gratioſæ debet eſſe ſuper titulo beneficij, deciſ.305.n.5.tom.1.
Lis, quando non cadat ſuper titulo beneficij, ita vt beneficium non efficiatur litigioſum, ibid.n.6.
Lis tranſit in hæredem cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.365, n.35.tom.2.
Lis ſufficit, quod ſit cœpta per ſubhaſtationem, vt tranſeat in hæredem, deciſ.365.n.36.tom.2.
Lis incepta habetur pro derelicta, ſi per decem annos nihil in ea factum fuit, deciſ.435.n.21.tom.2.
Lis contra hæredem pendente termino ad conficiendum Inuentarium, non poteſt inchoari. Rub. ad deciſ.192. num.15. tom.1.
Lis in ſubrogatione gratioſa, narrata ſi apparet extincta, non poteſt ſubrogatio aliquem apparere effectum, deciſ.43. n.13. tom.1.
Lis regulariter de Iure Canonico extinguitur per mortem actoris, & quare, deciſ.429.n.4.& 5.tom.2.
Lis quando Papæ fuit narrata in genere, tunc probandum eſt, quod lis fuit introducta ſuper titulo beneficij, ſecus verò ſi in ſpecie, deciſ.305.n.10.tom.1.
Lis de quo tempore fuerit introducta, id probatur ex tempore datæ commiſſionis, deciſ.197.n.12.tom.1.
Lis, ſi fuerit extincta quoad ipſum, non tamen dicitur extinctum quoad alium, deciſ.306.n.5.tom.1.
Lis, ſi fuerit ab initio cœpta, omnia deinde acta facta, dicuntur etiam iudicialiter facta, ibid.n.6.
Lis calumnioſa non ſuffragatur ad obtinendam ſubrogationem gratioſam, deciſ.305.n.23.tom.1.
Lis, quando non dicatur remanſiſſe ſine condictore, deciſ.142. n.142.tom.1.
Lis poteſt inchoari, & proſequi per legitimum procuratorem, deciſ.472. n 2.tom.2.
Lis etiam ſuper titulo beneficij ex quibus ſatis iuſtificetur etiam ad effectum ſubrogationis gratioſæ, deciſ. 371. num. 4. tom.2.
Litis tempus debet demi, ad effectum præſcriptionis, deciſ.164. n.20. tom.1.
Litis conteſtatio ſine dubio, & indiſtinctè inducit malam fidem, deciſ.141.n.14.tom.1.
Litis ſubſtentatio à creditore facta poſt oblationem debitoris inducit recuſationem, deciſ.228.n.7.tom.1.
Litis comes eſt miſeria. Rub. ad deciſ.21.n.89.tom.1.
Litis tempus non eſt demendum in conſtituenda antiquitate inſtrumenti, ſi in eo non conſiſtat fundamentum intentionis agentis, deciſ.293.n.17.n.1.
Litis conteſtatio neceſſaria non eſt, vbi ſommariè proceditur, ſed qualiſcumque petitio ſufficit, deciſ.225. num.16. tom.1.
Litis initium attenditur ad effectum dignoſcendi quis ſit actor, vel reus, deciſ.55.n.8.tom.1.
Litis pendentia benè probatur ex citationibus in cauſa factis, & reproductis, deciſ.472.n.1.tom.2.
Litis ſubſtentatio à creditore facta poſt oblationem debitoris inducit recuſationem, deciſ.228.n.7.tom.1.
Litis mentio, quando non ſit neceſſaria, in prouiſione beneficij, deciſ.78. tom.1.
Litis conteſtatio a die citationis incipit, deciſ. 455. num. 4. tom.2.
Litis conteſtatio ſicut interrumpit præſcriptionem, ita interrumpere debet præſumptionem, quæ oritur ex antiquitate temporis, declara vt hic, deciſ.43.n.32.& 33.tom.1.
Litis diuerſitas fraudem omnem, & negligentiam excludit circa recognitionem ſcripturarum, deciſ.43.n.37.tom.1.
Litis pendentia, vt dicatur inducta, quid requiratur, deciſ.266.n. 9.la 3.tom.1.
ex Litis ſubſtentatione probatur poſſeſſio moderna, iuncta clauſula, conſtituti, deciſ.324.n.4.tom.2.
ex Litis ſubſtentatione probatur poſſeſſio rei conuenti, deciſ.373. n.4.tom.2.
per Litis conteſtationem remanet ſublata bona fides, deciſ.141. n.3. tom.1.
Litem nomine ſuo agi, quando quis ſcit, & patitur cunctis adminiculis, reſultat ex hoc mandatum præſumptum, deciſ.232. n.3.tom 1.
Quidquid eſſet dicendum, ſi non concurrerent adminicula, ibid.

ad Litem introducendam ſufficit citatio legitimè executa, deciſ. 305. n. 4. tom. 1.
Litem, qui continuat non habet eam, pro extincta, deciſ. 429. n. 6. tom. 3.
propter Litem nulliter motam, quis non conſtituitur in mala fide, & cum adſit bona, non tenetur quis reſtituere fructus, deciſ. 431. n. 3. tom. 2.
Lite pendente nihil eſt innouandum ab actore, deciſ. 138. n. 36. tom. 1.
Lite pendente ſi quis moriatur, inſtantia tranſit in hæredes, ac ejus ſubſtitutos, deciſ. 65. n. 17. tom. 1.
Lite in Rota pendente iudicium coram alio Iudice moueri non poteſt etiam ſub priuilegiorum prætextu ſed priuilegia debent in Rota de duci, deciſ. 251. n. 5. tom. 1.
Lite pendente in Rota non licet Inferioribus aliquid innouare circa adminiſtrationem eorum ſuper quibus litigatur, deciſ. 196. n. 5. tom. 1.
Lite pendente, ſi pars obierit, illius iura tranſeunt in hæredem, deciſ. 336. n. 3. 4. tom. 2.
à Lite mota receſſus, operatur, ac ſi ab initio tranſacti facta eſſet, deciſ. 459. n. 8. tom. 2.
Lites non ſolent inſtrui & defendi ſine ſumptibus, deciſ. 473. n. 3. tom. 3.
Litium multarum ſuperuenientia excuſat, ſi non adimpleatur præceptum teſtatoris, deducendo impuberem in aliquo loco, deciſ. 171. n. 29. tom. 1.
Litium euentus ſunt incerti, deciſ. 473. n. 31. tom. 2.
Litibus, & oneribus non eſt præſumendum, quod quis voluerit ſe inuoluere, deciſ. 393. n. 36. tom. 2.
Litibus renuncians cenſetur etiam renunciare, iuribus in litem deductis, deciſ. 481. n. 13. tom. 2.
Litibus aliquando finis imponi debet, deciſ. 96. n. 1. tom. 1.
Litibus finis imponendus eſt, compeſcendo inutiles circuitus, & litigantium calumniam, deciſ. 361. n. 8. tom. 2.
in Litibus exercendis, vtilior eſſe ſolet, quaſi neceſſaria præſentia Domini, deciſ. 171. n. 30. tom. 1.

LITERÆ APOSTOLICÆ.

Literæ Apoſtolicæ vbi ſunt iuſtificatæ debeant executione demandari, deciſ. 218. n. 1. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ executioni demandatæ antiquum priuant poſſeſſorem ſua poſſeſſione, deciſ. 42. n. 7. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ motu proprio emanatæ aliqua non indigent iuſtificatione, ſed verbo, & voluntate Papæ innituntur, deciſ. 259. n. 2. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ expeditæ in forma ſubrogationis gratioſæ in iuribus defuncti, non alia egent iuſtificatione, quam probatione Clericatus obitus defuncti in poſſeſſione, & adfuiſſe litem in literis narratam, ibid. deciſ. 42. n. 8. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam ad effectum denegandi arbitrium quoties ſunt iuſtificatæ, deciſ. 258. num. 2. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ ſemper dicuntur habere executionem paratam, nec per exceptiones turbidas veniunt impediendæ, deciſ. 389. n. 55. tom. 2.
Literæ Apoſtolicæ vbi ſunt iuſtificatæ debeant executioni demandari, deciſ. 218. n. 1. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, deciſ. 259. n. 1. tom. 1.
Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, iure merito executionem merentur, deciſ. 371. n. 1. tom. 2.
Literas Apoſtolicas à Summo Pontifice obtentas coram Inferiore iuſtificare, aut exhibere tenetur, deciſ. 196. num. 3. tom. 1.
Literis Apoſtolicis in dubio parendum eſt, deciſ. 389. num. 5. tom. 2.
Literæ cambij de conſuetudine totius Italiæ, habent executionem paratam, Rub. ad deciſ. 285. n. 40. tom. 2.
Literæ cambij, ſicuti lib. Mercatorum, probant ad fauorem tertij, quod non eſt dicendum de literis priuatorum, ibid. num. 38.
Literæ cambij habent paratam executionem, ac aſſimilantur publicis Inſtrumentis, ac rei iudicatæ, ibid. n. 39.
Literæ cambij, licet ſint acceptatæ a Mercatore, quibus directè fuerunt, non liberant tamen ſcribentem à debito niſi donec cum effectu ſolutæ erunt, deciſ. 183. n. 11. & 12 tom. 1.
Literas cambij tranſmittere ad nundinas, quid ſit, deciſ. 53. n. 9. tom. 1.
per Literarum cambij acceptationem videtur facta nouatio, cum contractu depoſiti, deciſ. 183. n. 15. tom. 1.
Literæ ſimplices commendatitiæ, ſeu monitoriales quæ antiquitus ſolebant per Papam concedi directæ collectoribus, non inducebant litis pendentiam, deciſ. 305. n. 9. tom. 1.
Literæ Ordinarij plenè probant Presbyteratum, deciſ. 554. n. 5. tom. 1.
Literæ compulſoriales requiruntur quando tractatur de extrahendo inſtrumento Notarij mortui, deciſ. 301. num. 14. tom. 1.
Limitatur tamen id ſi ſucceſſor debeat licentiam tranſumptandi acta, & inſtrumenta anteceſſoris, ibid. n. 15. & 16.
Literæ collationis beneficij ab Ordinario obtentæ præbent nedum titulum coloratum, ſed verum, deciſ. 42. n. 6. tom. 1.
Literæ dilatoriæ laicorum, & ſalui conductus non ſuffragantur contra debitum iuratum, deciſ. 179. n. 71. & 72. tom. 1.
Literæ edictales probant vacationem beneficij, deciſ. 238. num. 2. tom. 1.
Literæ ſubrogationis gratioſæ continere debent mentionem poſſeſſionis aduerſariorum, alias poſſeſſio capta in vim illarum dicitur nulla, deciſ. 259. n. 16. tom. 1.
Literæ miſſiuæ regulariter ſolent ſcribi ſine alicuius interuentu, deciſ. 159. n. 1. tom. 1.
Literæ miſſiuæ non poſſunt dare robur ſcripturis alias informibus, deciſ. 297. n. 31. tom. 1.
Literarum miſſiuarum recognitionem etiam fieri poteſt per teſtes habentes notam manum ſcribentis, quamuis non viderint eas ſcribere, deciſ. 159. n. 2. tom. 1.
Recognitio illa rigoroſa, quæ fieri ſolet de ſcripturis priuatis, per teſtes, qui fuerunt præſentes, dum illæ ſcribebantur, ibid. n. 3.
Ceſſat, quando ſumus in epiſtolis miſſiuis, & ſchedulis mercatorum, quæ ſcribi ſolent ſine nullius interuentu, ibid. num. 4.
Literarum cambij acceptatio fit ſub ſpe numerationis futuræ, nec fit contractus nouus, ſed pars contractus literarum cambij, deciſ. 183. n. 14. tom. 1.
Literarum tranſmiſſio eſt neceſſaria cum illarum redditu eſt omnino neceſſaria ad iuſtificationem Cambiorum, deciſ. 145. n. 4. tom. 1.
Literarum comparationis decretum, recipit appellationem, deciſ. 333 n. 16. tom. 2.
ex Literarum comparatione reſultat, vel non reſultat probatio, ibid.
Literarum comparationem admittere, vel non admittere, eſt non admittere, vel admittere probationem, ibid. n. 18.
Literarum tranſmiſſio ad nundinas, ac earum redditus, probanda eſt à creditore per exhibitionem, ſaltem literarum redditus, deciſ. 69. n. 4. tom. 1.
Literis Cardinalis Nepotis atteſtantis expreſſam Papæ mentem præſtari debet plena fides, deciſ. 90. n. 5. tom. 1.
Litera G. iuxta ſtylum Mercatorum, continet nomen illius qui accepit ad cambium, & non vult nominari, deciſ. 148. num. 8. tom. 1.
Et dicta littera G. continet principium nominis, & quid operetur, ibid. n. 5.

LOCATIO.

Locatio expirat per diſdictam, deciſ. 63. n. 5. tom. 1.
Locatio non cenſetur renouata ſi conductor ceſſauit in ſolutione penſionum, ibid. n. 5.
Locatio, cum ſucceſſiua ſolutione poſſeſſionis, probat poſſeſſionem etiam contra tertium, deciſ. 268. n. 21. tom. 1.
Locatio bonorum Eccleſiæ facta vltra triennium, eſt nulla in totum, itaut non ſubſtineatur, quoad triennium à lege permiſſa, Rub. ad deciſ. 56. n. 15. & 20. tom. 1.
Quamuis multi DD. contrarium firmare voluerint, vt ſubſtineatur quoad triennium, ſed in vanum, ibid.
Locatio dicitur continuata, dum diſdicta non reperitur facta, deciſ. 432. n. 1. tom. 2.
Locatio perpetua, etiam de re Eccleſiæ de ſui natura dicitur tranſitoria ad extraneos, deciſ. 332. n. 9. tom. 1.
Locatio locatori, poſſeſſionem plene probat, concurrentibus adminiculis, deciſ. 378. n. 24. tom. 2.
Locatio rei Eccleſiæ facta vltra tempus permiſſum, tenet, quoad tempus permiſſum, Rub ad deciſ. 56. n. 52. tom. 1.
Et hoc ſecundum nonnullos Doctores inter quos multi teſtantur, de veriori, & æquiori opinione, ibid. n. 22.
Locatio bonorum Eccleſiæ facta vltra triennium eſt nulla in totum quam opinionem perpetua conſtantia retinet, Rota ibid. num. 23.
Locatio non probat valorem rei, ſi in totum non fuit locata, deciſ. 139. n. 12. tom. 1.
Locatio dicitur diſdicta ob variationem, & mutationem contractus, deciſ. 432. n. 2. tom. 2.
Locationis primus contractus dicitur ſublatus, ſi ſubſtantialia ipſius contractus fuerint mutata, deciſ. 432. n. 3. tom. 2.
Locatione finita locatori contra ſucceſſores conductoris datur manutentio, deciſ. 345. n. 22. tom. 2.
Locatione finita, ſi conductor renouat reſtituere rem conductam Domino, dicitur eum ſpoliare, deciſ. 89. num. 19. tom. 1.

ex Locatione, quando probetur verus redditus bonorum, deciſ. 129.n.10. tom.1.
Locatio vnica licet non probet valorem rei, tamen ſi ſit adminicularа ſatis probat, ibid.n.11.
Locationes, & venditiones ſundorum an ſint incompatibiles cum ſeruitute iuris paſcendi, deciſ.347.n.3. tom.2.
Locationes præſumuntur continuatæ, & penſiones perceptæ annis præcedentibus, & ſubſequentibus niſi contrariam probetur, deciſ.241.n.30. tom.1.
Locationes iunctis adminiculis plenè probant valorem rerum, deciſ.448.n.4.5.& 6.tom.2.
Locationes tacite renouantur, quando prima locatio euanuit, deciſ.111.n.8.tom.1.
Locationes, quando ſunt finitæ tacitè renouantur pro eadem tamen penſione, ibid. n.9.
ex Locationum fructibus demendum venit, id quod probatur expenſum, in reaptatione, & reſtauratione rerum locatarum, ibid. n. 10.
Locator, ſi timeat, quod à conductore ſit ei reſricanda quæſtio dominij, vti poteſt remedio, l. ſi quis conductionis, C. locat. deciſ.89.n.4.tom.1.

L O C V S.

Locus in quo Eccleſia fundatur; qui locus Manſus appellatur, debet eſſe liber ab omni tributo, deciſ.474. n.25. tom.2.
Locus, quando non adeſt in epiſtola tunc præſumitur ſcripta in loco, vbi adeſt ſcribens, Rub. ad deciſ. 161. num. 20. tom. 1.
Locus hoſtilis ille eſſe dicitur, qui ab hoſtibus occupatur, deciſ. 177. n.21. tom.1.
Locus examinis teſtium, quando eſt certus, & pars eum ſcit, tunc non eſt intimatione exprimendus locus, deciſ. 163. num. 35. tom. 1.
Locus hoſtilis ille dicitur, in quo hoſtes adſunt, vel bellum geritur, deciſ.177.n.17. tom.1.
Locus contractus attenditur tantum, quoad ſolemnitates, deciſ. 390. n.40. tom.2.
Locus, vbi iam eſt certus ex confinibus, non eget alijs confinibus, deciſ.462. n.6. tom.2.
Locum eſſe extra territorium, vel intra fines, ſed eſſe exemptum à iuriſdictione ſtatuentium paria ſunt, deciſ. 193. num. 16. tom. 1.
ad locum aliquem, quando quis comparet citatus, non dicitur voluntariè accedere, deciſ.191.n.13.tom.1.
in Loco hoſtili dicitur deprehenſus, qui in conflictu ita deprehenſus eſt ab hoſtibus, vt effugere non poſſit, deciſ.177. n.22. tom.1.
Loca montium, ſi pertineant ad aliquam, Eccleſiam non poſſunt alienari ſine beneplacito Apoſtolico, deciſ. 184. num. 1. & 16 tom.1.
Loca Montium, ſi fuerint empta, ex pecunijs alienis, emens tenetur reſtituere d.loca, & fructus inde perceptos, deciſ.182. n.5. tom.1.
Loca montium dicuntur bona ſtabilia, deciſ. 184. num.1. & 15. tom 1.
Loca montium, quod ad aliquem ſpectent, ex quibus dicatur probatum, deciſ 388. n.1. tom.2.
Loca montium, quod ſint hæreditaria, ex quibus non poſſit dubitari, ibid. n.3.
Loca montium notorium eſt, quod æſtimantur ad rationem ſcutorum, deciſ.282.n.17.tom.1.
Loca montium, tunc eo magis dicenda ſunt eſſe reſeruatarij dominij, quando de eiuſdem pecunijs fuerunt empta, deciſ.434. n.22.tom.2.
Loca montium dicuntur poſſideri ab eo, ad cuius fauorem reperiuntur deſcripta in libro Secretarij dictorum locorum, ibid. num. 13.
Loca montium quando non poſſit dici, quod exierint è dominio alicuius, deciſ.388.n.5.tom.2.
Loca ſubiecta viuunt, & reguntur ſecundum ritum, & modum, ac mores Diœceſis, in qua exiſtunt, deciſ. 100. n. 11. tom.1.
Locorum montium libri regulantur, & gubernantur per perſonam, auctoritate publica deputatam, deciſ. 388. num. 2. tom. 2.
Locorum montium fructus, quales ſint, deciſ. 282. num. 18. tom.1.
Locorum montium dominium recognoſcens eſſe penes aliquem, non poteſt deinde illorum dominium quæſtionem contra eumdem refricare, deciſ.388.n.15.tom.2.
in Locis montium duo conſiderantur, titulus, qui non cadit in diſpoſitionem, & pretium cuius creditor remanet ille, cuius pecunia empta fuerunt, deciſ.41.n. 27.tom.1.
Locutio pluralis duobus tantum numeris contenta eſt, deciſ.63. n. 17.tom.1.
Locutio diſcretiua per Teſtatorem in vno legato facta, an aliquid operari poſſit in alio, deciſ.57.n.10.tom.1.
Loquendi communis vſus multum operatur, & multoties præfertur propriæ ſignificationis vocabuli, deciſ. 57. num. 7. tom. 1.
Locupletari nemo debet cum aliena iactura, deciſ. 457. num.10. tom.2.
Locupletari, vt quis valeat cum aliena iactura, id nulla æquitas permittit, imo abhorret, deciſ.432.n.24.tom.2.
Locupletari quis non debet cum aliena iactura, deciſ. 325. n.20. tom. 2.
Lucem odit malè agens, Rub. ad deciſ.217. n.20. tom.1.
Lucernam accendere ſub meridiano, & claro ſole, ſtultum eſt, Rub.ad deciſ.412. n.2. tom.2.
Lucrum ex contractu ille facere non poteſt qui contractum non adimpleuit, deciſ.445.n.6.tom.2.
Lucri deperditi non habetur ratio quando conſiſtit in arbitrio tertij, deciſ.71. n.5. tom.1.
de Lucro dotis nullam mentionem faciunt leges ciuiles, deciſ. 22. n.16.tom.1.
Luctator quidam, cum Medicus factus eſſet, quid falsè ei dixerit Diogenes, Rub.ad deciſ.254.n.386.tom.2.
Ludum, quando eſt nullum executionem non meretur, deciſ.307. n.7.tom.1.
Ludentium ad taxillos illi vincit qui plura puncta proicijt, deciſ. 210.n.47. tom.1.
Ludentium ad taxillas ſi duo eadem puncta proiecerunt, illi tantum, & non alij experiri debent, ibid. n.47.
Lucrum dotis, & acconcium ijſdem gaudent priuilegijs quibus ipſa dos, deciſ.224. n.1. tom.1.
de Lucro dotis nullam mentionem faciunt leges ciuiles, deciſ.22. n.16.tom.1.
Luctus ponendi facultas in Ciuitate Auenionen. conceditur ſolum hæredibus, & non legatarijs, deciſ.87.n.19.tom.1.
Luſitania, & Bætica appellantur Regna, deciſ. 316. num. 6. tom. 1.

M

M A G N V S.

MAgnus amor, quod quis alicui gerat, id dicitur conſtare ex aliqua donatione ei facta conſiderabili, deciſ. 102. n. 25. tom. 1.
Magnus Magiſter conſideratur vti caput Religionis Hieroſolymitanę, & alij officiales, ſunt tamquam membra, deciſ.73.num.5. tom.1.
Magnus ille eſt, qui more magnæ feræ, qui minutorum canum latratus non curat, Rub.ad deciſ.217. n.296. tom.1.

M A I O R.

Maior aduerſus aditionem hæreditatis ſine inuentario, aditam, reſtituitur ex iuſta cauſa, etiamſi poſt aditionem ſecerit aliquem contractum, dummodo nihil perceperit, vel paratus ſit reddere, deciſ.82. n.19. tom.1.
Maior etiam reſtituitur in integrum concurrente iuſto errore, vel ignorantia facti, vel ex noua, & magna cauſa, ibid. num. 4.
Maior natus, aliquando ſtatura minor eſt, quam poſtea natus, deciſ.279. n.50. tom.1.
Maior 20. annorum habetur pro maiori ſecundum ſtatuta Vrbis, deciſ.405.n.22.tom.2.
Maior non reſtituitur aduerſus aditionem hæreditatis ſine inuentario, niſi magna adſit cauſa, deciſ.82. n.9. tom.1.
Maior iuſto errore ductus, vel ignorantia facti lapſus adeundo Hæreditatem primo aſpectu luctoſam ſi eam deinde reperiat debitis onuſtam tunc auditur petendo reſtitutionem in integrum, ibid. n.6.
Vel malit talem hæreditatem creditoribus relaxare, ibid. num. 7.
Maiori competit reſtitutio in integrum, ex clauſula ſi qua mihi iuſta cauſa, ex edicto minorum aduerſus hæreditatem, inconſulto aditam, ibid. n. 10.
Maiori ſuccurritur per reſtitutionem in integrum, ſi adſit rationabilis cauſa, deciſ.82. n.5. tom.1.
Maiores aduerſum aditionem hæreditatis ex capite iuſtæ ignorantiæ non ſunt reſtituendi, ibid. n. 23.
Contraria tamen opinio eſt verior ſuadente tamen aliqua inſigni cauſa, ibid. n.24.
Maioribus 25.annis, etiam in contractibus enormiter læſis, beneficium reſtitutionis in integrum ex iuſtis cauſis conceditur, ibid.n.20.
inter Maioratum, & primogenituram non adeſt differentia, deciſ. 407. n.2. tom.2.

Ma-

Maioratus inducitur ex ſola vocatione maſculorum, ibid. oum. 12.

MALVM.

Malum non eſt licitum facere, vt inde eueniant bona, Rub. ad deciſ.217.n.44.tom.1.
Malum poſſe, non eſt, non poſſe, ſed deficere à poteſtate, ibid. oum. 72.
ex Malo, ſemper malum, ibid. n.447.
Mala non ſunt facienda, vt inde eueniant bona, ibid. n.449.
in Malis ſperare bonum, hoc niſi innocenti conuenit, Rub.ad deciſ.345.n.65. tom.2.

MALITIA.

Malitia procraſtinandi aditionem hæreditatis, ne incipiat currere tempus perficiendi inuentarium, ex quo arguatus, Rub. ad deciſ.192.n.94.tom.1.
Et veriſſima eſt illa coniectura, dum ſi vt primum poterit, non adijt, vel repudiat, ibid. n.95.
Malitijs hominum, & eorum fraudibus non eſt Indulgendum, Rub.ad deciſ.46. n.194. tom.1.
Malitijs hominum obuiandum eſt, & non aperienda via, Rub. ad deciſ.345. n.125. tom.2.
Maleparta, male labuntur, Rub.ad deciſ.217.n.442.tom.1.

MANDATVM.

Mandatum non cenſetur datum ad illicita, deciſ. 276. num. 13. tom.1.
Mandatum inſufficiens producens regulariter ceſſat præſumptio exiſtentiæ, mandati ſufficientis, deciſ.472.n.14.tom.2.
Mandatum, quando eſt inſufficiens erit inſufficiens ſubſtitutio quoque, ibid. n.15.
Mandatum inſufficiens, quando producitur ab eo, qui allegat præſumptionem alterius mandati, tunc producendo videtur ſe reſtringere ad illud mandatum, ibid. n.16.
Mandatum, tamquam quid facti non præſumitur, & ideo probandum venit, deciſ.134.n.7. tom.1.
Quod maximè procedit ſi ageretur de obligando aliquem, ibid.
Mandatum habens ad adeundam hæreditatem, redditur nullum, ſi procurator informatus recuſauit adire, deciſ.393. n.10. tom.2.
Mandatum de adiudicando, quando agitur de re ſtabili non debet interponi, niſi infra menſem, deciſ.270.n.13.tom.1.
Mandatum procuræ expirat per mortem procuratoris, deciſ.392. n.9.tom.2.
Mandatum, quando ſuit relaxatum niſi intra 15. dies cum intimatione, ſi non appareat facta intimatio, & mandatum relaxatum eſt nullum, deciſ.11. n.3. tom.1.
Mandatum relaxatum contra debitorem ſtantibus adminiculis præiudicat etiam eius creditoribus, quinimo, & cuilibet tertio non citato, deciſ.242.n.9.tom.1.
Mandatum de adiudicando non inſeruit pro adiudicatione, deciſ.270. n.11. tom.1.
Mandatum de aſſociando datur, ſtante facultate capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, deciſ.2. n.1. tom.1.
Mandatum ad adeundum hæreditatem, ex quo declaretur, deciſ. 393.n.17. tom.2.
Mandatum procuræ non probatur ex depoſitione procuratoris tamquam teſtis examinati, deciſ.48.n.4. tom.1.
Sed probari debet per duos teſtes non interreſſatos, & conteſtes, ibid.
Mandatum ratione exceſſus vt ſit nullum, ſufficit exceſſus etiam in minimo, deciſ.184. n.23. tom.1.
Mandatum relaxatum pro maiori ſumma, non tenet, ibid. n.3.
Mandatum de manutenendo non conceditur, niſi poſſeſſori, deciſ.269.n.21.tom.1.
Mandatum contra debitorem relaxatum illius creditori non citato præiudicare non valet, deciſ.242.n.4. tom.1.
Mandatum procuræ, quando quis iam habet, alio mandato non eget, deciſ.168. n.7. tom.1.
Mandatum executiuum, quando eſt ineuitabiliter exceſſiuum ratione dicti exceſſus, eſt nullum in totum, & omnia in priſtinum ſunt reducenda, deciſ.291. n.30. tom.1.
Mandatum executiuum relaxari poteſt ſtante obligatione Camerali, deciſ.126.n.3.tom.1.
Mandatum ex quibus actibus probetur, deciſ. 367. num. 8. tom.2.
Mandatum ad aliquid faciendum datum, benè probatum ex inſtrumento procuræ, deciſ.182. n.1. tom.1.
Mandatum procuræ probatur ex inſtrumento, deciſ.284. num.1. tom. 1.
Mandatum maritus non habet à lege pro adminiſtratione bonorum extra dotalium, deciſ.381.n.14. tom.2.
Mandatum patris in perſonam filij ob ſanguinis coniunctionem, & fiduciam paternam, facilius præſumitur, deciſ. 472. num. 8. tom.2.
Mandatum de aſſociando peti poteſt à Iudice extraiudicialiter, deciſ.439.n.16.tom.2.
Mandatum non poteſt dari ad aliud, quod iam eſt factum, deciſ. 134.n.14.tom.1.
Mandatum relaxatum vltra ſummam debitam, corruit in totum, deciſ.113. n.8. tom.1.
Mandatum quando ſuit relaxatum vltra debitum tunc parte inſtante, debet in totum reuocari, vt ſpolium cauſatum, purgetur, ibid. n.9.
Mandatum executiuum antequam relaxetur, debet præcedere intimatio, deciſ.295.n.22. tom.1.
Mandatum executiuum, quando fuit relaxatum in ipſa ſententia, tunc non requiritur alia intimatio dum exequitur, ibid. n. 23. & 24.
Quod maximè procedit, quando ſententia, præcedente cauſæ cognitione, ſuit lata, ibid.
Mandatum procuræ expirat per obitum procuratoris, deciſ. 354. n.9. tom.2.
Mandatum non expirat per obitum procuratoris, quando dominus litis fuit effectus, ibid. n.9.
Mandatum non præſumitur datum ad committendam fraudem, deciſ.466.n.27.tom.2.
Mandatum non cenſetur datum ad fraudem committendam, deciſ.85. n.24. tom.1.
Mandatum procuræ ad accipiendum ad cambium, vel mutuum quamcumque ſummam pecuniarum eaſque amplè expendas nomine principalis quid importet, deciſ. 145. num. 20. & 21. tom. 1.
Mandatum relaxatum, vt infirmetur ſufficit exceſſus in ſumma debita, deciſ.113.n.16.tom.1.
Mandatum aliud eſt, quod fit relaxatum contra bona hæreditaria, & aliud contra hæredem, deciſ.368.n.12.tom.2.
Mandatum ſi non ſit perfectum, ſed imperfectum non inuat, deciſ.134. n.12. tom.1.
Actio, & obligatio nulla oriri poteſt ex actu imperfecto, ibid. num. 12.
Mandatum non porrigitur ad ea, quæ ſunt ignota de tempore mandati, ibid.n.31.& 32.
Mandatum indiuiduum, quando mandans voluit reddere diuiduum, deciſ.393.n.9. tom.2.
Mandatum habens ad accollandum cenſum ſuper bonis principalis multo magis illud habebit imponendi ſuper bonis alienis, deciſ.111.n.13. tom.1.
Mandatum generale ſufficit ad effectum declarandi in quam cauſam cedere debeat ſolutio, deciſ.409.n.11.tom.2.
Mandatum præſumptum, oritur ex quo quis ſcit, & patitur litem agitari nomine, concurrentibus tamen coniecturis, deciſ.132. n.4.tom.1.
Quod procedit, ſiue ille ſit in loco iudicij, ſiue præſens, ibid.
Mandatum præſumitur ex impenſa, deciſ.364.n.12. tom.2.
Mandatum præſumitur ex impenſa etiam vnius ducati, ibid.
Mandatum præſumitur ex productione iurium, &c. ibid.
Mandatum extenditur etiam ad lites futuras, quando conſtat de mente conſtituentis, dummodo non requiratur ſpeciale, deciſ. 208.n.16. tom.1.
Mandatum quandoque præſumitur in homine priuato, ex impenſa etiam vnius ſcuti, deciſ.350.n.15. tom.2.
Mandatum habens ad exigendum ab aliquo non poteſt à diuerſo exigere, deciſ.145.n.15. tom.1.
Mandatum ex impenſa præſumitur, deciſ.454.n.15.tom.2.
Mandatum procuræ non ſolum per inſtrumentum fieri poteſt, ſed etiam per Nuncium, per Chirographum, aut literas miſſiuas, deciſ.132.n.7.tom.1.
Mandatum relaxatum contra debitorem, qui cauſam acerrimè patrocinauit, etiam illius creditoribus præiudicat, quamuis non citatis, deciſ.242.n.6. tom.1.
Mandatum tacitum ex quibus reſultet, deciſ. 454. num. 1. tom. 2.
Mandatum extenditur etiam ad lites futuras, quando conſtat de mente conſtituentis, dummodo non requiratur ſpeciale, deciſ. 218. n.16.tom.1.
Mandatum ſuſpicionis fugæ non poteſt relaxari niſi docto de credito, & ſuſpicione fugæ, ac præſtito ſuper hoc iuramento à creditore, Rub.ad deciſ.46.n.94. tom.1.
Mandatum datum, cum clauſula cum libera, dicitur translata in procuratorem omnis facultas, deciſ.145.n.10. tom.1.
Mandatum relaxatum contra bona hæreditaria, non comprehendit bona fideicommiſſo ſubiecta, Rub.ad deciſ.25.n.6.tom.1.
Mandatum præſumitur ex ſcientia, & acquieſcentia, deciſ.364. n.11.tom.2.
Mandatum procuræ ad adeundam hæreditatem cum inuentario admitti conditionem ſuſpenſiuam non inducere aditionem, deciſ.393.n.34.tom.2.

Man-

Mandatum ſuſpicionis ſugæ, vt validè relaxetur tria ſunt probanda, Rub.ad deciſ.76. n.93. tom.1.
Mandatum executiuum, ſi contineat maiorem ſummam debiti, vna cum executione, corruit in totum, deciſ.322. n. 1. tom. 2.
Mandatum præſumitur ex pluribus coniecturis ſimul iniunctis, deciſ.454.n.17.tom.2.
Mandatum procuræ etiam ex coniecturis probatur, ibid. num. 18.
Mandatum ex ſcientia, & patientia præſumitur, quando quis eſt præſens actui, ſecus ſi ſit abſens, ibid.n.19.
Quam concluſionem declara, vt hic, ibid.n.20.
Mandatum quando non poteſt ſaluari à vitio nullitatis ratione exceſſus, deciſ.322. n.7.8. & 9.tom.2.
Mandatum amplum, & generale eſt reſtringendum ſecundum limitationes poſitas in eodem mandato, deciſ. 145. num. 23. tom. 1.
Mandatum procuræ ſpeciale ex quibus verbis inducatur, deciſ. 204. n.3. tom.1.
Mandatum loquens de omnibus cauſis, motis, & monendis coram quocumque Iudice cum clauſula cæterata, extenditur etiam ad Eccleſiaſticas, & matrimoniales, deciſ. 472. n. 3. tom. 2.
Mandatum quando ſuccedat loco facti, deciſ. 322. num. 23. tom. 2.
Mandatum Iudicis relaxatum pro liquidatione crediti, non inuat, ſi fuerit ſuſpenſum per appellationem, deciſ.464.num.8. tom. 2.
Mandatum ſemel datum, non poteſt poſtea in fraudem reuocari, deciſ.454. n.10. & 11.tom.2.
Mandatum tacitum, & præſumptum benè probatur ex coniecturis, ibid.n 12.
Mandatum præſumitur ex productione iurium, quæ coniectura eſt potentiſſima, ibid. n.13.
Mandatum ſufficit, quod producatur, ſeu exhibeatur, quando de eo fuit oppoſitum, deciſ.295.n.12.tom.1.
Mandatum habens ad imponendum cenſum, an poſſit illum, ſibi accollari, deciſ.111.n.12.tom.1.
Mandatum præſumitur ex ſcientia, quod cauſa agebatur nomine ſuo, & non contradictum fuit, deciſ. 454. num. 3. tom. 2.
Mandatum, quando præſumatur ex coniunctione ſanguinis, ibid. n.4. & 17.
Mandatum ex productione iurium non probatur, quando veriſimiliter quis aliunde potuerit habere, quàm à principali, deciſ. 122. n.20. tom.1.
Mandatum facile præſumitur in filio, deciſ. 204. num. 26. tom. 1.
Præſumptiones vim recipiunt à qualitate perſonarum, ibid. num. 26.
Mandati natura eſt, vt conferatur ſuper futuro, & non ſuper præterito, deciſ.134.n.15. tom.1.
Mandati plena probatio requiritur ad effectum præiudicij, deciſ. 276.n.2. tom.1.
Mandati oppoſitio, quando à parte non fuit facta, ſufficit, quod quando opponitur, producatur etiam poſt ſententiam, deciſ. 384.n.44. tom.2.
Mandati defectus tollitur, ex ſubſequenti ratificatione, deciſ.291. n.4. tom.1.
Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi, vt nec etiam in modico excedi poſſint, deciſ.145. n.16. tom.1.
Mandati vnius exiſtentia non facit ceſſare præſumptionem exiſtentiæ alterius, deciſ.472. n.18. tom.2.
Mandati ſpecialitas, ex quibus ampliſſimis clauſulis oriatur, Rub. ad deciſ.46. n.114. tom.1.
Mandati defectus, ſi obijciatur impetrationi commiſſioni ex quo diluatur, deciſ.197.n.19. tom.1.
Mandati defectus tollitur, ex ſubſequenti ratificatione, deciſ.291. n.4.tom.1.
Mandati vnius exiſtentia, non excludit aliud, deciſ.268. num.8. tom. 1.
ad Mandati relaxationem quando benè dicatur deuentum, deciſ.23.n.3.tom.1.
Mandato æquiparatur ratificatio etiam in his, in quibus ſpeciale mandatum requiritur, deciſ.291.n.5. tom.1.
ex mandato procuræ ad adeundam hæreditatem, cum facultate procuratoris ſoluendi debita, benè probatur aditio, deciſ.393. n.29.tom.2.
in Mandato etiam generali cum libera non veniunt ea, per quæ principalis poteſt incidere in aliquam pœnam, deciſ.278.n.50. tom.1.
ſine Mandato, quod quis geſſit repetere non poteſt, deciſ. 473. n.20. tom.2.
Mandata licet ſtricti iuris, quando tamen verba ſunt apta aliquid comprehendere, generaliter ſunt intelligenda, deciſ.367. n.5. tom.1.
Mandata procuræ, ita interpretanda ſunt, ne mandans, videatur velle ſe incontinenti corrigere cum id repugnet voluntati mandantis, deciſ.109.n.18.& 19.tom.1.
Mandata procuræ fieri ſolent in perſonam particularium perſonarum, quæ tamen diriguntur ab alijs procuratoribus primarijs, deciſ.367.n.12.tom.2.
Mandata plura procuræ, & diuerſa, non eſt impoſſibile, quod eodem die, & anno ab eodem Notario rogentur, deciſ.472. n.19. tom. 2.
Mandata relaxata, ſi ſint nulla ex defectu iuriſdictionis non ſuffragantur, deciſ.411.n.12. tom.2.
Mandatorum pluralitas ex quibus magis præſumatur, deciſ. 472. n.20. tom.2.
Mandatorum multiplicatio datur, ibid.n.17.
Mandans numquam cenſetur dediſſe mandatum, vt ipſe incurreret in pœnam, vel delicta committeret, deciſ.378. num. 13. tom.2.
Mandans debet indemnem conſeruare ſuum mandatarium, deciſ. 148. n.10.tom.1.
ex Mandantis voluntate actus indiuiduus poteſt reddi diuiduus, deciſ.393.n.9.tom.2.
Manifeſtum, quod eſt, ſatis per ſe patet, deciſ.107. num. 14. tom.1.

MANVTENTIO.

Manutentio datur etiam in gradu appellationis, deciſ. 218. n. 8. la 2. tom. 1.
Manutentio, eo magis danda eſt poſſeſſori, dum conſtat per ſententias de eius bono iure, deciſ.268.n.22.tom.1.
Manutentio aduerſus ſententias non datur, niſi conſtet de earum iniuſtitia, quæ nullo velamine poſſit offuſcari, ibid. num. 23.
Manutentio conceditur illi, qui habet poſſeſſionem præſumptam ex probatione duorum extremorum, non conſtito de contrario, deciſ.311.n.6. tom.1.
Manutentio, ſi alicui fuit conceſſa ex hoc arguitur, quod ipſe eſt poſſeſſor, deciſ.428.n.11.tom.2.
Manutentio, numquam datur conſtituenti, vel ab eo cauſam habenti, etiam ſi actualiter poſſederit aduerſus conſtitutarium cuius nomine ab initio ſe poſſidere conſtituit, deciſ. 172. n.8. & 9. tom. 1.
Manutentio non poteſt dari ei, qui prius poſſeſſionem non apprehendit, deciſ.440.n.26. & 27.tom.2.
Manutentio ſuper exemptione vbi petitur contra Epiſcopum neceſſarium eſt, quod dicatur de titulo valido, deciſ.195. num.8. tom.1.
Manutentio, vt dicatur petita ſufficit proteſtatio, deciſ.307. n.23. tom.1.
Manutentio non eſt deneganda poſſeſſori, deciſ. 375. num. 19. tom.2.
Manutentio datur aduerſus ſententiam iniuſtam, deciſ.365.n.15. tom.2.
Manutentio concedenda eſt, ei, qui docet de ſua poſſeſſione de tempore motæ litis, & ſucceſſiua continuatione, vſque ad petitionem, deciſ.90. n.9. tom.1.
Manutentio tunc eo facilius conceditur in gradu reſtitutionis in integrum, dum dubitatur de iuſtitia rei iudicatæ, deciſ.339. n.30. tom.2.
Manutentio danda eſt firmata quaſi poſſeſſione, deciſ.419. num.6. tom.2.
Manutentio conceditur verò poſſeſſori, deciſ. 214. num. 3. tom. 1.
Manutentio conceditur, quando conſtat de poſſeſſione petentis, deciſ.411.n.1.tom.2.
Manutentio dependet à poſſeſſione, deciſ.302. n.6. tom.1.
Manutentio, vt concedatur poſſeſſori, quid ſufficiat, deciſ.325. n.15.tom.2.
Manutentio non poteſt dari, dum non conſtat de poſſeſſione, deciſ.365.n.19.tom.2.
Manutentio datur etiam in gradu appellationis, deciſ. 218. n. 8. tom.1.
Manutentio illi conceditur, de cuius anteriori poſſeſſione conſtat, deciſ.208.n.1.tom 1.
Manutentio quando petitur, ſufficit imploratio officij Iudicis, deciſ.365.n.25. tom.2.
Manutentio etiam conceditur in gradu reſtitutionis in integrum, deciſ.339.n.29.tom.2.
Manutentio non poteſt denegari quando conſtat de poſſeſſione, deciſ.364.n.1. tom.2.
Manutentio conceditur reo poſſeſſori etiam aduerſus factum Iudicis, qui nulliter, & iniuſtè procedens illud ſua poſſeſſione priuauit, deciſ.45.n.4.5.& 14.tom.1.
Manutentio an concedenda ſit, quando conſtat de notoria

ria iniuſtitia poſſidentis, deciſ. 307. num. 3. tom. 1.
Manutentio, vt obtineatur contra factum Iudicis, quid requiratur, deciſ. 65. n. 26. tom. 1.
Manutentio competit in iudicio poſſeſſorio vbi quis per ſententiam nullam, & iniuſtam infra tempus ad appellandum fuit ſua poſſeſſione priuatus, deciſ. 45. num. 14. & ſup. n. 4. cum ſeq. tom. 1.
Manutentio non impeditur ob ſolam turbitatem, deciſ. 389. n. 12. tom. 2.
Manutentio datur anteriori poſſeſſori, deciſ. 122. num. 1. tom. 1.
Manutentionis iudicium, ſi ſit inceptum, ſiue aliud cum defuncto, proſecutio eiuſdem iudicij, & manutentio competit hæredi, deciſ. 65. n. 18. tom. 1.
Manutentionis in iudicio, vt depoſitioni vnius inteſtis credatur, requiritur, quod nihil releuans in contrarium probetur, deciſ. 38. n. 30. tom. 1.
Manutentionis in iudicio non admittuntur exceptiones contra perſonas teſtium, intellige, ibid. n. 27. 29. & ſeq.
Manutentionem petens, tenetur docere de valida, poſſeſſione tamquam fundamentum ſuæ intentionis, deciſ. 186. num. 21. tom. 1.
in Manutentione ſola detentio conſideratur, & ſic in incorporalibus ſimplex actus attenditur, deciſ. 277. n. 4. tom. 1.
Quod multo magis eſt dicendum, quando actus eſſent plures, & conſiderabiles, ibid. n. 5.
Quodque habet locum etiam ſi ageretur contra Eccleſiam, ibid. num. 6.
pro Manutentione obtinenda quid ſufficiat, deciſ. 434. num. 4. tom. 2.

M A R I T V S.

Maritus, ſi fuerit negligens in exigendo dotem, id non debet nocere vxori, quia agere poſſit ad dotis reſtitutionem, deciſ. 403. n. 9. tom. 2.
Maritus, ſi faſſus fuerit conuertiſſe fructus annorum extradotalium in proprios vſus modo ſi teſtes aſſerant, quod vxor adminiſtrabat d. bona qualiter id interpretandum veniat, deciſ. 381. n. 18. tom. 2.
Maritus legans vxori dotem, quòd ex tali legato vxor commodum conſequatur, deciſ. 41. n. 11. tom. 1.
Maritus, vt excuſetur à pœna ordinaria homicidij, ſi occidat vxorem adulteram, opus eſt vt incontinenti, & vnico impetu id faciat, Rub. ad deciſ. 1. n. 30. tom. 1.
Maritus non eſt excuſandus à pœna ordinaria homicidij, ſi vxorem adulteram ex interuallo, & ſic non incontinenti occiderit, ibid. n. 78.
Et vtrum iſta opinio ſit verior, ibid. n. 79.
Maritus dum longo tempore præſtitit alimenta vxori, præſumitur ſatisfactus de dote promiſſa, deciſ. 483. n. 32. tom. 2.
Maritus tenetur reſtituere fructus bonorum extradotalium ab ipſo perceptos, deciſ. 349. n. 13. tom. 2.
Maritus, ſi adminiſtrauerit bona extradotalia vxoris, præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote, deciſ. 176. n. 2. tom. 1.
Maritus legans dotem vxori in vim legati, & fideicommiſſi ſuſtinetur tale legatum, licet de vero credito dotis non conſtaret, deciſ. 403. n. 8. tom. 2.
Maritus puniendus eſt pœna ordinaria homicidij, ſi ex interuallo vxorem adulteram occidit, Rub. ad deciſ. 1. num. 62. tom. 1.
Nec excuſatur, quod ſtatim id fecerit, quod habuit certam notitiam adulterij, ibid. n. 63.
Cum non poſſit offenſam præteritam homicidio compenſare, ibid. n. 63.
Maritus habet aliquam correctionem, & vindictam in vxorem, Rub. ad deciſ. 1. n. 75. tom. 1.
Sed non eſt tanta, quanta patris in filios, ibid. n. 77.
Maritus poteſt facere ſuos fructus alioquin ſibi non debitos, ſi fructus dotis non ſint ſufficientes ad onera matrimonij, deciſ. 319. n. 2. tom. 1.
Maritus præſumitur recepiſſe dotem promiſſam, ſi vxorem continuò aluerit, deciſ. 293. n. 14. tom. 1.
Maritus quando habuit pinguem dotem, tenetur ad expenſas infirmitatis vxoris, etiam ſi infirmitas longa, grauis, & incurabilis fuerit, deciſ. 438. n. 72. tom. 2.
Maritus occidens adulteram præter formam traditam à lege mitius punitur, & quando id ſit verum, Rub. ad deciſ. 1. num. 66. tom. 1.
Maritus qui vigore ſtatuti ſuccedit in omnibus actionibus ſuæ vxori illi pro dote contra bona primi viri competentibus, dicitur ſuccedere in dominio bonorum, quæ eidem vxori fuerunt tradita à debitoribus dotis, deciſ. 231. n. 4. tom. 1.
Maritus pro rata lucri tenetur ad funeris impenſas, ibid. num. 29.
Maritus poteſt eſſe, quod aliquando vſus fuerit liberalitate erga vxorem, vt tenentur viri erga vxores, ſed ex hac liberalitate non tollitur ſæuitia probata erga eam, deciſ. 323. num. 9. tom. 2.
Maritus non habet mandatum à lege, in bonis extradotalibus, ſicut habet in bonis paraphernalibus, deciſ. 349. num. 26. tom. 2.
Maritus, ſi poſt primum impetum, dum reperit vxorem in adulterium, eam occidat; non intrat mitigatio pœnæ, Rub. ad deciſ. 1. n. 34. tom. 1.
Maritus occidens vxorem adulteram in fraganti, non ſolum non eſt homicidium qualificatum, imò leuius punitur, ibid. num. 85.
Maritus, quilibet ſolet eſſe valdè ſollicitus inueſtiganda quantitate dotis, eoque magis dum adminiſtrat bona extradotalia vxoris, in quibus nullum habet intereſſe, deciſ. 176. num. 5. tom. 1.
Maritus nunquam cenſetur legare vxori animo compenſandi cum dote, niſi expreſsè dicat, deciſ. 152. n. 19. tom. 1.
Maritus præſumitur percepiſſe fructus bonorum, quæ ſimul cum vxore poſſedit, deciſ. 231. n. 2. tom. 1.
Maritus, quando non fuit certioratus, quod bona data in dotem erant fideicommiſſaria tunc ea cenſentur liberè tradita, deciſ. 150. n. 46. tom. 1.
Maritus quando poſſit deduci quod ſoluerit debita propria ex fructibus bonorum extradotalium vxoris, deciſ. 381. num. 21. tom. 2.
Maritus ex quibus iuſtis cauſis poteſt diſcedere à loco, vbi promiſit vxori inhabitare, deciſ. 417. n. 4. tom. 2.
Maritus, licet non reperiatur infraganti crimine adulterij vxorem, ſi tamen eam conuincat, & ſtatim illam occidat, an euadat pœnam ordinariam, aliqui DD. affirmatiuè ſentiunt, Rub. ad deciſ. 1. n. 55. tom. 1.
Et ſic fuit deciſum in Prætorio Mirandolæ, ibid. n. 57. & in alijs Tribunalibus, vt n. 58. & 59.
Maritus, dum eſt informatus de bonis extradotalibus vxoris, multo magis cenſetur informatus de bonis dotalibus, quorum fructus ad eum ſpectant, deciſ. 176. n. 6. tom. 1.
Maritus, aliud eſt, quod ſemel malè tractauerit vxorem, & aliud ſi id iterato fecerit, deciſ. 323. n. 19 & 20. tom. 2.
Maritus fructus quos percipit, matrimonio contracto, facit ſuos, nec illos reſtituere tenetur, deciſ. 55. num. 23. tom. 1.
Maritus, quando eſt ſagax, & induſtrioſus, non eſt veriſimile, quod per longum tempus non inueſtigauerit quantitatem dotis ſibi promiſſæ, deciſ. 176. n. 4. tom. 1.
Maritus, tenetur ad expenſas infirmitatis ſuæ vxoris, deciſ. 438. n. 71. tom. 2.
Maritus non poteſt lucrari dotem, niſi in caſu prædeceſſus mulieris, deciſ. 461. n. 13. tom. 2.
Maritus quando poſſit prætendere, quod vxorem malè non tractauerit, & quatenus id fecerit, feciſſe poſtea conciliationem dicatur, deciſ. 323. n. 12. tom. 2.
Maritus, cui dos ſoluta non fuit vxorem alere non tenetur, dummodo illam non acceperit indotatam, deciſ. 50. num. 12. tom. 1.
Maritus tenetur tantum vxorem alere pro parte ſibi ſolutæ dotis, ibid. n. 13.
Maritus non tenetur ad expenſas litium, quam vxor habet, ibid. num. 14.
Maritus, quando dicatur vxori legaſſe dotem, deciſ. 293. num. 10. tom. 1.
Maritus, quando ex iuſta cauſa non valet habitare in loco, vbi promiſit vxori ſtare, tunc hoc non obſtante, ab eo diſcedere poteſt, deciſ. 417. n. 2. tom. 2.
Quod procedit etiamſi in huiuſmodi promiſſione adeſt iuramentum, ibid. n. 3.
Maritus omittens æſtimare acconcium ſibi traditum, an in dolo fuiſſe dicatur, deciſ. 44. n. 21. tom. 1.
Maritus, ſi ſe obligauit dotem reſtituere omniaque in inſtrumento dotali comprehenſa eique conſignata, etiam de acconcio intellexiſſe præſumitur, ibid. n. 11.
Intellige concluſionem procedere vbi agitur de acconcio æſtimato, & in dotem comprehenſo, ſecus ſi illud fuerit datum abſque vlla expreſſione valoris, ibid. n. 12. & 13.
Mariti ſæuitia erga vxorem, ex teſtibus de viſu deponentibus benè dicitur probata, deciſ. 323. n. 30. tom. 2.
Mariti nolunt in dotem accipere lites, ſed bona libera, deciſ. 55. n. 15. tom. 1.
Mariti, & vxoris conciliatio non releuat, dum apparet, quod maritus iterum deuenerit ad actus iteratos ſæuitiæ erga vxorem, deciſ. 333. n. 14. tom. 2.
Mariti hæres an teneatur probare fructus bonorum extradotalium vxoris perceptos à marito, fuiſſe conſumptos de voluntate vxoris, deciſ. 349. n. 2. tom. 2.
Et affirmatiuè reſpondetur, ſi agatur de fructibus induſtria-

ſtrialibus bonorum extradotalium, ibid. num. 3.

Marito non licet impunè id facere, & ratio differentia à lege aſſignatur, Rub.ad deciſ.1.n.20.& 21.tom.1.

Mariti hæredes durante anno luctus non tenentur reſtituere vxori dotem in pecunia conſiſtentem, ſed tantum illi præſtare alimenta, deciſ.228.n.1.tom.1.

Mariti hæredes non tenentur ad ſolutionem aliquorum interuſuriorum dotalium ſi mulier primo bona mariti penes ipſam exiſtentia non reſtituit, ibid. n. 9.

Marito vergente ad inopiam ſi vxori fuerit aſſignatus aliquis fundus pro ſecuritate ſuæ dotis, non poteſt deinde ipſa illius venditioni conſentire, & quare, deciſ.86.n.4.tom.1.

Marito ignoſcendum eſt, ſi vxorem in adulterio deprehenſam occidat, Rub.ad deciſ.1.n.22.tom.1.

Verum eſt, quod excuſatur à pœna ordinaria homicidij, ſed non extraordinaria, & quæ ſit, ibid.n.23.24.25. & 26.

Marito nullo caſu Mundi, nec de Iure Ciuili, nec de Iure Canonico licitum vxorem in adulterio deprehenſam occidere, Rub.ad deciſ.1. n.21. & 29.

Marito permittente vxorem cum ganeis laſciuire, an liceat accuſare de adulterio &c. ibid. n.62.

inter Maritum, & vxorem pactum initum non recedendi à certo loco, de iure venit ſeruandum, deciſ.417.n.1.tom.2.

M A S C V L V S.

Maſculus inſpecta origine dici poteſt de linea fœminarum, deciſ. 108.n.33. tom.1.

Maſculi, quando non dicantur contemplari, deciſ.83. num. 13. tom. 1.

Maſculi potius ſunt ditandi, quam fœminæ, cum ipſi conſeruent agnationem, deciſ.361. n.14. tom.2.

Maſculi eo ipſo, quod ſont vocati, cenſentur excluſæ fęminæ, & deſcendentes ab eis, deciſ.378. n.5. tom.2.

Maſculi, quando non adſont qui valeant petere renouationem emphyteuſis, tunc fęminæ proximiores ſunt inueſtiendæ, deciſ.251.n.7.tom.1.

Quod procedit quando ſunt hęredes defuncti, ibid. n.8.

ex Maſculorum repetitione, intelligitur habita ratio agnationis, deciſ.407.n.31. tom.2.

Maſculinum non concipit fœmininum in ſtatutis reſpicientibus agnationem, deciſ.267.n.9. tom.1.

Maſculinitatis qualitas ſępius repetita non poteſt conuenire fœminis, deciſ.133.n.23.tom.1.

Maſculinitatis qualitas, quando qualificet totam diſpoſitionem, deciſ.449.n.13.tom.2.

Maſculinitatis qualitas, quæ à ſtatuto numquam fuit expreſſa, non cenſetur contemplata, deciſ.382.n.12. tom.2.

Maſculinitatis qualitas adiecta filijs in conditione poſitis, non ſuffragatur ad inducendum fideicommiſſum, deciſ. 401. n. 17. tom. 2.

Maſculinitatis qualitas non minus conſideratur reperitur in maſculis deſcendentibus ex fœminis quam in maſculis ex maſculis, deciſ.402.n.27. & vide n.28.& 29. tom.2.

ad Maſculinitatis fauorem ſi mens teſtatoris fuit, tunc fœmina non poteſt excludere ſubſtitutum, deciſ. 385. num. 29. tom. 2.

M A T E R.

Mater, ſi meditando ſecundas nuptias, adeat Iudicem, vt tutelam, quam ipſe gerit de filijs, alteri deferat, tunc ea non danda eſt agnatis, & quare, deciſ.12. n.1.4. & 5. tom.1.

Quicquid eſſet dicendum in caſu, quo mater, numquam ſuſceperit tutelam, vel eam deſeruit tranſeundo ad ſecundas nuptias, ibid. n.2.

Nam tunc tutela deferenda eſt agnatis, ibid. n.3.

Mater, dum legitimè non ſuſcepit tutelam filiorum, an tranſiens ad ſecunda vota teneatur illam dimittere, deciſ. 449. num. 13. tom.2.

Mater dum non ſeruatis iuris ſolemnibus adminiſtrauit bona filiorum non cenſetur adminiſtraſſe, deciſ.492. num.14.& n.15. tom.2.

Mater cenſetur habere notitiam ætatis filiorum, deciſ. 279. n. 54. tom.1.

Et hoc eo magis procedit, ſi mater ex relatione ætatis filij prorſus ignorabat, an talis relatio filio prodeſſe, vel obeſſe poſſit, ibid. n.55.

Quod procedit etiamſi adeſſet præſumptio in contrarium, eo quia filius faſſus fuerit ſe eſſe minori ætate, veluti quando fuit matriculatus, in aliquo ſtudio licet ſuper hoc iurauerit, ibid. n. 56. & 57.

Mater pupilli, quando exiſtit in medio, tunc non eſt locus alterius tutoris, vel adminiſtratoria, deciſ. 271. num. 23. tom.1.

Mater, ne excludatur à luctuoſa filij hæreditate facienda eſt interpretatio, deciſ.31.n.14. & 15. tom.1.

Mater, ſi communiter reputabatur, tamquam tutrix filij impuberis, tunc non eſt dubitandum de actibus ab eo geſtis ad fauorem pupilli, deciſ.271.n.26.tom.1.

Mater tranſeundo ad ſecunda vota ſi petat à Iudice ſe liberari à tutela, dato, quod nominet alium tutorem, quid hoc operetur, deciſ.12.n.10.& 11. tom.1.

Mater non poteſt præiudicare filijs, quoad alimenta, etiam cum iuramento, deciſ.86. n.5. tom.1.

Mater non eſt excludenda à tutela filij impuberis, licet teſtator ſolam matrem non nominauerit in tutorem, deciſ. 171. n.25. tom.1.

Mater, quando cenſeatur reliquiſſe plus filijs ſecundi matrimonij contemplatione ipſius patris, deciſ.406. num.22.23. & 24. tom.2.

Mater, quæ legitime ſuſcepit tutelam filiorum, antequam tranſeat ad ſecunda vota, rationem reddere, & reliquatum ſoluere tenetur, deciſ.499.n.22.tom.2.

Mater legitimati per ſubſequens matrimonium, dum conſtat fuiſſe meretricem, & in lupanaris inuolutam, deciſ.190.num.15. tom.1.

Tunc d. legitimatio non ſuffragatur legitimato per ſubſequens matrimonium ad effectum ſucceſſionis, ibid.n.16.

Matris hæreditas defertur ad filios ex diſpoſitione legis, deciſ. 426. n.18.tom.2.

Matris obligatio fortior eſt dum legitime tutelam ſuſcepit, ac expreſsè ſpopondit Iudici non nubere quam illa alterius matris, quæ de facto adminiſtrauit, deciſ. 490. num. 21. tom. 2.

ex Matris conuolatione ad ſecondas nuptias, an argui poſſit ad ſubſtitutionem pupillarem, deciſ.35.n.6. tom.1.

Matri non eſt danda anſa fraudandi diſpoſitionem l. hac ædictali, C. de ſecund. nupt. deciſ.66. n.3. tom.1.

M A T H E M A T I C V S ſeductus, ſeducit, & deceptus decipit, Rub.ad deciſ.320. n.70. tom.2.

Mathematici iudiciarij damnantur, Rub. ad deciſ. 320. num. 30. tom.2.

M A T E R I A.

Materia noua, ſi articuletur, quando non per hoc conceditur remiſſoria, deciſ.80. n.5. tom.1.

Materia, dum eſt dubia, & æquiuoca, ſtandum eſt declarationi facientis, deciſ.365. n.14. tom.2.

M A T R I C I gratiæ, potius eſt ſtandum, quam litteris deſuper expeditis, deciſ.433.n.19.tom.2.

M A T R I M O N I V M.

Matrimonium non poteſt dici liberè contractum, quando contrahens ad id cogi poterat, Rub. ad deciſ. 254. num. 345. tom.1.

Veluti, ſi fuerit repertus cognoſcere mulierem, &c. ibid. num. 346.

Matrimonium non poteſt dici nullum, ſi cauſa (puta infirmitatis) fuerit contractum non in facie Eccleſiæ, ſed domi, deciſ. 190. n.32. tom.1.

Matrimonium, vt dicatur contractum in facie Eccleſiæ, non requiritur quod ſit contractum in foribus Eccleſiæ, ſed ſolum in præſentia Parochi, ibid.

Vel alterius Sacerdotis de eiuſdem Parochi, vel Ordinarij licentia, & duorum, vel trium teſtium præſentia, ibid. num. 33.

Matrimonium contractum, per quatuor menſes, antequam filius naſceretur, non poteſt dici quod de tempore matrimonij fuerit conceptus, deciſ.105.n.4. tom.1.

Quando tamen talis filius viuit cum partus quadrimeſtre non ſit vitalis, ibid.

Matrimonium contractum poſt tempus à teſtatore deſignatum non ſuffragatur, ibid. n.20.

Matrimonium ad effectum legitimationis, & ſucceſſionis inter quas perſonas non poſſit contrahi, deciſ. 190. num. 16. tom.1.

Matrimonium contractum ſicuti irritari non poteſt ita nec dotis conſtitutio, quæ eſt pars illius, deciſ. 198. num. 8. tom. 1.

Matrimonij omne neruum eſſet euacuare, ſi conſenſus datus, non aſtringeret inuitos, ad contrahendum, & permanendum, Rub. ad deciſ.21. n.159. tom.1.

ad Matrimonij validitatem Concil. Trident. requirit, vt ſit celebratum coram Parocho, & duobus teſtibus, ibid.n.21.

Non tamen ex hoc arguendum venit dicendum ſi quis promiſerit aliquam ducere in vxorem fidem datam obſeruare non teneatur, ibid. n.35.

de Matrimonij natura eſt, vt ex conſenſu dato, partes obligentur ad obſeruandum, quod promiſerunt, ibid. num. 156.

inter Matrimonij effectus connumeratur, etiam ſucceſſio, deciſ.190. n.19. tom.1.

Matrimonio conſtante ſuper rebus dotalibus, nihil fieri, vel

pacíſci

paciſci poteſt per ipſam mulierem in eius præiudicium, deciſ. 269.n.13.tom.1.
de Matrimonio eiuſque effectu quando agitur, ſeruandum eſt ius canonicum, etiam in terris Imperij, deciſ. 190. num. 18. tom. 1.
ex Matrimonio, regulariter oritur præſumptio iuris quod filius natus ex legitima vxore in domo mariti, cum qua ipſe habitabat ſit filius ipſius, deciſ.105.n.2.tom.1.
Quando tamen prætenſus filius non fuit conceptus de tempore matrimonij ceſſat talia præſumptio, deciſ. 105. num. 3. tom. 1.
in Matrimonio contrahendo libertas debet eſſe libera, abſoluta, & inuiolabilis, Rub.ad deciſ.21.n.25.tom.1.
in Matrimonio contrahendo libertas debet eſſe libera, & abſoluta, & inuiolabilis, ibid.n.25.
Itaque aliquo modo nullatenus poſſit obnubilari, ibid. num. 26.
in Matrimonio, ſtante conſenſu, copula non requiritur, ibid. num. 33.
Matrimonia regulariter ſine dote non conſtituuntur, deciſ. 426. n. 5. tom. 2.
Matrimonia non ſolent contrahi ſine dote, deciſ. 293. num. 13. tom. 1.
Matrimonia regulariter non contrahuntur ſine dote, deciſ. 403. n.7.tom.2.
Matrimonia regulariter ſine dote non contrahuntur, deciſ. 483. n.31.tom.2.
Matrimonia poſſunt contrahi ſine promiſſione dotis, & dos incipere à traditione, deciſ.21. n.175. tom.1.
Matrimonia clandeſtina licet prohibeantur per Concil. Trident. cap.1.ſeſſ.24.de reſor.Rub.ad deciſ.90.n.306.tom.1.
Tamen ſi talis Clandeſtinitas fuit narrata Papæ, & diſpenſauit, non requiritur, quod in ſpecie derogetur tali Concilio, ſed ſufficit clauſula. Non obſtantibus, ibid. num. 307. 308. & 309.
MAXIMILIANVS Imperator vocabat Regem Galliarum, Regem Aſinorum, & quare, Rub. ad deciſ. 217. num. 528. tom. 1.
Se tamen vocabat Regem Regum, & de qua cauſa, ibid.

MEDICI.

Medici cum eorum medicinis aliquando dum putant reddere ſanitatem, præparant ipſam mortem, Rub. ad deciſ.254. n.385. tom.1.
Medicorum atteſtationi circa debilitatem corporis, eſt credendum tamquam peritis in arte, deciſ.138.n.9.tom.1.
Medicorum errores, cum ipſis cadaueribus ſepeliuntur, & amplius de eis non quæritur, Rub. ad deciſ. 254. num. 387. tom. 1.
Medium inhabile, non poteſt impedire, quin extrema coniungantur ad effectum probationis, deciſ. 245. num. 31. tom. 1.

MELIORAMENTA.

Melioramenta fideicommiſſi, quando ſunt excedentia, & vocatus ad fideicommiſſum eſt valde pauper, quid ſit faciendum, deciſ. 318. n.13. tom.1.
Melioramenta, quando non ſunt neceſſaria, non ſunt reficienda, ibid. n.14.
Melioramenta vtilia non ſunt reficienda, quando conſtat de mala fide meliorantis, ibid. n.22.
Melioramenta facta ſuper bonis fideicommiſſarijs non ſunt reficienda, ſi melioranſ ſciebat talia bona eſſe fideicommiſſaria, ibid. n.23.
Melioramenta facta in re aliena compenſantur cum fructibus, deciſ.318.n.19.tom.1.
Melioramenta quando ſunt æſtimanda, quid ſit ſupponendum, deciſ.438.n.55.tom.2.
Melioramenta, vt reficienda veniant, debet probari, quod ſint neceſſaria, deciſ.188.n.28.tom.1.
Melioramenta non operantur, quod non remaneant talia bona meliorata pro vt antea erant, deciſ.384.n.2.tom.2.
Quod procedit etiam ſi minima pars ædificij antiqui remanſerit, ibid.n.3.
Melioramenta ad hoc, vt reficiantur, requiritur non ſolum fuiſſe, quid melioratum verum etiam meliorationes fuiſſe vtiles, & neceſſarias, deciſ.310.n.19.tom.2.
Melioramenta ſi excedunt valorem fideicommiſſi, ad cuius fauorem fructus eorum cedere debent ſtante paupertate fideicommiſſarij, deciſ.318.n.40.tom.1.
Melioramenta illa non dicuntur neceſſaria, quæ fiunt pro maiori commoditate, ibid. n.10.
Melioramenta neceſſaria ipſo iure, dotem minuunt, deciſ. 438. n.78.tom.2.
Melioramenta ſufficit quod ſint turbida, vt non retardetur immiſſio fideicommiſſario, ibid. n. 66.
Melioramenta, quod fuerint facta in aliqua re, quis teneatur probare, ibid.n.67. & 68.
Melioramenta ſine dubio ſunt detrahenda quando reſtituitur fideicommiſſum, dum probantur fuiſſe neceſſaria, deciſ.293. n.20.tom.1.
Melioramenta dum ſint incerta, non poſſunt impedire imputationem pretij, deciſ.384.n.6.tom.2.
Melioramenta etiam vtilia, non ſunt reficienda hæredi, quando ei iudicialiter fuit intimatum, ne in bonis aliquo modo melioramenta faceret, deciſ.188.n.29. tom.1.
Et an hoc caſu concedatur abraſio, ibid. n.30.
Melioramenta vtilia, vt debeantur debet conſtare de anteriori ſtatu, deciſ.318.n.32. tom.1.
Melioramenta, quando ſunt turbida, tunc conceditur immiſſio fideicommiſſario data cautione de illis reficiendis quando erant liquida, deciſ.438.n.69. tom.2.
Melioramentorum aſſertio non releuat, niſi facto ipſo probentur, deciſ.139. n.30. tom.1.
Melioramentorum refectio vt fiat, probandum venit quod erat neceſſarium, deciſ.438.n.63. tom.2.
Melioramentorum impenſa ſi fuerit neceſſaria, vel vtilis, ex qua actum pretium rei, detrahi debet, deciſ.384. num.5. tom.2.
Melioramentorum exceptio non eſt apta ad impediendam immiſſionem, deciſ.7.n.12.tom.1.
Et hoc maximè, quando in ipſa ſententia fuit ordinatum de præſtanda cautione, quatenus melioramenta probentur, & veniant reficienda, ibid.n.11.
in Melioramentorum materia non admittitur retractatio, ſed inſpicitur animus meliorantis de tempore facti edificij, deciſ. 138.n.36. tom.1.
Melioramentorum æſtimatio debet fieri, ſecundum tempus, quo ea fuerunt facta, deciſ.438. n.59. tom.2.
Melioramentorum exceptio an ſit valens ad impediendam immiſſionem hæredi, deciſ.293.n.8.tom.1.
Melioramentorum exceptio non impedit immiſſionem, quoties illa conceditur ſuper re non meliorata, deciſ. 212. num. 17. tom. 1.
Melioramentorum ad probationem requiritur iuſtificatio & impenſi, & meliorati, deciſ.248.n.23. tom.1.
Melioramentorum exceptioni occurritur mediante cautione, vbi illa non fuerunt iuſtificata, ibid.
de Melioramentis non poteſt dici conſtare, dum non conſtat de anteriori ſtatu, ante facta melioramenta, deciſ. 188. num.23. tom.1.
Melioramentum quod non poteſt apparere, ſi non conſtet de anteriori ſtatu, ibid.n.25.
in Melioramentis attenditur quid fuit impenſum, & quantum melioratum, deciſ.320. n.17. tom.2.
in Melioramentis dicitur ſuperfluè impenſum, ſi quis ad ea facienda non tenebatur, deciſ.438. n.61. tom.2.
Quod procedit non ſolum in bonæ fidei poſſeſſoribus, ſed etiam in omnibus, quamuis iure dominij poſſideatur, ibid. num. 62.
in Melioramentis refici debet id quod minus eſt, deciſ.318. n.16. tom.1.
Meliorant ſecluſa mala fide competit detractio melioramentorum vtilium aduerſus fideicommiſſarium bona vindicantem, deciſ.318.n.37.tom.1.
MENDACIVM omne debet ab ore Principis abhorrere, Rub.ad deciſ.255.n.296.tom.1.
MENOCRATES Medicus Philippi Macedonis, cum ei ſcripſiſſet, quod erat Iuppiter, qualiter prudenter ei reſcripſerit, Rub.ad deciſ.320.n.49. tom. 2.
MENS partium probatur ex ratione, deciſ. 387. num. 41. tom. 2.
Mens Legiſlatori debet attendi, vt anima legis, deciſ. 400. n. 15. tom. 2.
Mens diſponentis, quando eſt clara, tunc ea attendenda venit, deciſ.368.n.29.tom.2.
Mens auara eorum, qui inſatiabili ſiti deglutiunt plura beneficia Eccleſiaſtica, exprobatur per Gonzal. Rub. ad deciſ. 254. n.108. tom.1.
ad Mentem contrariam Teſtatoris inducendum debent eſſe coniecturæ validæ, & certæ, deciſ.460.n.24.tom.2.
Mentis integritas & cerebri in ſemimortuo non adeſt, deciſ. 265. n.12.tom.1.
Mentis ſanæ nulla maior poteſt dari coniectura, quam illa deſumpta ex qualitate teſtamenti, deciſ. 265. num.23. tom. 1.
Mentis compos quilibet præſumitur, deciſ.265. n.4. tom.1.
Amplia concluſionem etiam in ſene procedere, ibid. num. 5.

M E N S I S.

Menſis Maij ſemper eſt Apoſtolicus, deciſ.468. n.3. tom.2.

Menſis Nouembris, ſecundum regulam 9. Cancellariæ ſemper eſt reſeruatus, deciſ.298.n.4.tom.1.

Menſis Octobris eſt reſeruatus ex regul.8. die 9. Cancellar. deciſ. 366.n.1. tom.2.

Menſis Nouembris ſemper eſt affectus Sedi Apoſtolicæ, deciſ.359. n.1.tom.2.

Menſis Iunij eſt Ordinarij, ceſſantibus reſeruationibus, deciſ.468. n.14.tom.2.

Menſis Iulij, eſt ſemper Apoſtolicus, & reſeruatus, & fixus, deciſ. 389.n.6. tom.2.

M E N S V R A.

Menſura, tamquam in neceſſarium antecedens ſupponit terminationem, deciſ.477.n.7. tom.2.

Menſuræ probatio includit terminationis probationem, ibid. num. 7.

Menſuræ defectus probatur per peritos ad menſurandum electos, deciſ.93. n.1. tom.1.

Menſuræ reintegratio poſt 60. dies peti non poteſt, deciſ.135.n.7. tom.1.

Menſuræ defectus, quando eſt notabilis quantitatis ſemper intrat obligatio ad ſupplementum menſuræ deficientis, deciſ.93.n.7. tom.1.

Menſuræ modicus defectus non dicitur, ſi decimam partem excedat, deciſ.135.n.21. tom.1.

Menſuratio debet eſſe inuariabilis, deciſ.477.n.11. tom 2.

MENTIO ſpecifica, & indiuidua requiritur, quando ſummus in prærogatiua rei dignioris, Rub. ad deciſ. 90. num. 248. tom. 1.

Mentio eorum per quæ vel Pontifex gratiam non conceſſiſſet, aut difficilius fieri debet in illa, ſecus de his quæ Papam faciliorem reddidiſſent ad concedendum, deciſ. 259. num. 19. tom. 1.

M E R C A T O R.

Mercator, ſi produceretur in teſtem non faceret ſemiplenam probationem pro tertio, ſi non iuratus deponat, Rub. ad deciſ.345. n.37.tom.2.

Mercator, quando eſt minor ætate ſi in eius contractibus mercantilibus requirerentur ſolemnitates, quid ſequeretur, deciſ.284. n.14.tom.1.

Mercatoris legalitas, & eius candida fides, deſeruit pro adminiculo, vt eius libris credatur in præiudicium tertij, Rub. ad deciſ.345. n.49. tom.1.

Mercatores minores in eorum contractibus mercantilibus non tenentur ſeruare Conſtitutionem Ægidianam, ſed ſecus in alijs contractibus, deciſ.284. n.18. tom.1.

Mercatores noſtri temporis, cum non ſint iurati, nec à publico deputati, vt olim, non eo priuilegio fruuntur, quo veteres, vt eorum libris crederetur, Rub. ad deciſ. 345. num. 42. tom.2.

Mercatores in principio officij ſolent iurare, ſe fideliter facere, quæ ad proprium officium ſpectant, ibid. n.38.

Mercatores ſoluendo gabellas illas deinde reperunt ab ementibus minutatim eo carius illis vendendo eaſdem res, deciſ.412. n.43.tom.2.

Mercatores, quando etiam ſi eſſent pupilli, valide dicantur contrahere, deciſ.284. n.23. tom. 1.

Mercatores carius vendunt ſtante ſolutione gabellarum, deciſ. 412.n.42. tom. 2.

inter Mercatores bona fides debet exuberare, deciſ.584. num.24. tom.1.

inter Mercatores Iudex procedere debet, ex bono, & æquo, deciſ. 23.n.7. tom.1.

inter Mercatores Auditor Cameræ, procedit ſummariè, de plano, ac manu regia, deciſ.380. n.3. tom.2.

Mercatorum libri non probant contra tertium, deciſ.345. num.1. tom.1.

Mercatorum fidei, concernenti eorum profeſſionem multum deferendum venit, deciſ 23. n.12. tom.1.

Mercatorum Libri hodie de iure communi nullam habent auctoritatem publicam, Rub. ad deciſ. 345. num. 2. tom. 2.

Mercatorum libri, quod probent contra tertium ſaltem ſemiplenè eſt opinio, quod difficile ſaluatur, ibid. n. 31.

Mercatorum libri nullam probtionem faciunt contra tertium, ibid. n.10.

Et prædicta concluſio eſt certa eamque pluries ſecuta eſt Rota, ibid. n. 11.

Mercatorum liſtis, & libris, non creditur circa iuſtificationem cambiorum, deciſ.69. n.26. tom.1.

Nec confeſſio partium, ſufficit ad eorum iuſtificationem, ibid. num.27.

Mercatorum libris, vt fides adhibeatur ad fauorem tertij, inter alia requiritur, vt partitæ ſint ſcriptæ manu ipſorum Mercatorum, Rub. ad deciſ.345.n.78. tom.2.

Mercatorum libri nullam fidem faciunt, ibid. n.3.

Mercatorum libris non plus credi debet, quam ipſorum viuæ voci, ibid. n.4.

Mercatorum teſtimonio plena fides eſt habenda circa materiam probationis ſtyli, deciſ.183. n.6. tom.1.

de Mercatorum ſtylo eſt, quod per ſolam acceptationem literarum cambij non liberatur ſcribens literas cambij, niſi cum effectu illæ ſolutæ fuerint, ibid. n.13.

in Mercatorum cauſis ſemper eorum ſtylus eſt ſeruandus, ibid. num. 7.

in Mercaturis, & negociationibus lucra ſunt incerta, & modo plus, & modo minus, & aliquando nihil lucri, & aliquando etiam damnum afferunt, deciſ.307.n.9.tom.1.

M E R E T R I X.

Meretrici, quod datur ratione conuentionis tacitè, vel expreſsè iuſtè datur, & retinetur, Rub. ad deciſ. 21. num. 142. tom. 1.

Meretrix eſt domina ſui corporis, & eſt materia vendibilis, ibid. num. 144.

Meretrix non tantum poteſt retinere data, & petere promiſſa in foro contentioſo, verum etiam in foro conſcientiæ, ibid. num. 141.

Meretrix in quantum eſt meretrix turpiter facit, accipiendo tamen mercedem turpiter non facit, ibid.n. 128.& 132.

Meretrix, nedum datum poteſt retinere, verum etiam promiſſum petere, ibid. n. 129.

Meretricis fores, qui libidinis cauſa fregit, ſi fures non ab eo inducti, bona aſportarunt non tenetur actione furti, deciſ.304.n.12. tom.1.

M E R I T A.

Merita cauſæ, quæ reſpiciunt, reijcienda ſunt ad petitorium, nec valet impedire manutentionem, deciſ. 434. num. 26. tom. 2.

Merita non iuſtificantur ex aſſertione diſponentis, dum ſumus in prohibitis, deciſ.406.n.24.& 26. tom.2.

Merita cauſæ, quæ reſpiciunt petitorium, reijciuntur in poſſeſſorio, deciſ.277.n.21.tom.1.

Meritorum cauſa dicitur iuſtiſſima, & rationabilis in donante, etiamſi donans ſit prohibitus donare, Rub. ad deciſ.150.n.95. tom.1.

ex Meritorum cauſa, licet prohibitus donare, poſſit donare, tamen merita aliunde per aſſertionem donatoris ſunt probanda, ibid. n.98.

Quidquid ſit quando ſumus in ſupremi Principibus, ibid. num.98.

Meritorum motiuum, licet eſſe ſoleat iuſtum pro alienatione bonorum Eccleſiæ, vt homines imitentur ad benefaciendum Eccleſijs, Rub. ad deciſ.150.n.102.tom.1.

Attamen id intelligendum venit, quatenus merita ſint vera, & realia, non autem turbida, & colorata, ibid. num. 103.

M E T V S.

Metus regulariter præſumitur in ſubditis, Rub. ad deciſ. 217. n.419.tom.1.

Metus eſt ſufficiens, vt dicatur, conſenſum non fuiſſe liberum in contractu, deciſ.20.n.3.tom.1.

Metus reuerentialis, vt inducatur, ſufficit, vt aliquid fuerit opinatum, nam hæc opinio liberum arbitrium excludit, Rub. ad deciſ.217.n.427.tom.1.

Metus, quando non dicatur purgatus in contrahente matrimonium per vim, Rub. ad deciſ. 254. num. 344. & 347. tom. 1.

Metus exceptio reijcitur ad petitorium nec diſcutitur in ſummariſſimo iudicio poſſeſſorio, deciſ.348.n.46. tom.2.

Metus inductus ratione carcerationis dicitur iuſtus, quando carceratio fuit iniuſta, deciſ.20.n.5. tom.1.

Metus eſt ſufficiens, vt dicatur, conſenſum non fuiſſe liberum in contractu, deciſ.20.n.3.tom.1.

Metus reuerentialis ſubditi erga Dominum iuncta læſione inducit metum cadentem in conſtantem virum, Rub. ad deciſ. 217. n.422.tom.1.

Metus vbi adeſt, ibi abeſt conſenſus, & libera voluntas, deciſ.94. n.3.tom.1.

Conſenſus, & libera voluntas ſunt de ſubſtantia profeſſionis, ibid. n.3.

Metus reuerentialis aliquando opinatur ab ipſis ſubditis, quia ſi contradixiſſent damnum vel læſionem non habuiſſent, Rub. ad deciſ.217.n.426.& 427.tom.1.

Metu, & coactè quis præſumitur feciſſe actum aliquem, quod alter non feciſſet, ibid. n.434.

MILITES.

Miles Hieroſolymit. quando obtinuit licentiam teſtandi de bonis patrimonialibus, talis licentia numquam extenditur ad ea, quæ acquiſiuit miles propria induſtria, aut alienando acquiſiuit, deciſ. 118. n. 5. tom. 1.

Miles Hieroſolymitanus dum habet teſtamenti factionem, tunc in eius bonis non ſuccedit amplius Religio, ſed hæredes ab inteſtato, deciſ. 30. n. 44. tom. 1.

Miles Hieroſolymitanus tamquam perſona Religioſa prohibetur teſtari; tam ſecundum ſtabilimenta d. Religionis, quam de iure Communi, deciſ. 18. n. 6. tom. 1.

Quod tamen ceſſat ſtante ſuper hoc licentia Magni Magiſtri, ibid. n. 7.

Magnus Magiſter Religionis Hieroſolymitanæ ſecundum vetera ſtabilimenta non poterat impartiri licentiam teſtandi, niſi de certa parte bonorum, & quid antea eidem licitum erat, ibid. num. 8. & 9.

Milites teſtando gaudent priuilegijs militaribus, ſi moriantur in bello, deciſ. 177. n. 19. tom. 1.

Milites otio, & cantibus vacantes, an teſtando gaudeant priuilegijs militaribus, ibid. n. 16.

Milites exiſtentes in loco vbi frequenter adſunt Barbari, Piratæ, & teſtando gaudeant priuilegio militari, quid ſit probandum, ibid. n. 20.

Milites teſtantes extra aciem, & extra locum hoſtilem, quamuis ſint in expeditione, an gaudeant priuilegijs militaribus, deciſ. 177. n. 16. tom. 1.

Militibus Hieroſolymitanis, quando conceditur licentia, vt poſſint teſtari de bonis patrimonialibus, qualiter cenſeatur conceſſa, deciſ. 118. n. 4. tom. 1.

Minari cædem ſtricto gladio, vel ferire aliquem ſtricto gladio, paria ſunt, vel ſaltem valde affinia, Rub. ad deciſ. 254. num. 352. tom. 1.

MINISTERIVM.

Miniſterium nudum certum eſt, quod à Legatis & Nuncij Apoſtolicis poteſt alijs committi, deciſ. 138. num. 23. tom. 1.

Miniſterium nudum ea, quæ concernunt, nullam habent annexam iuriſdictionem, ibid. n. 25.

Miniſtri Diuini Numinis fas non eſt, vt arbitrio poteſtatum temporalium ſubdantur, Rub. ad deciſ. 412. n. 87. tom. 1.

MINOR.

Minor ſine auctoritate Curatoris, & decreto Iudicis non poteſt alienare ſua immobilia bona, Rub. ad deciſ. 56. num. tot. tom. 1.

Et tamen ingrediens in conſequentiam ſuæ perſonæ omnia ſua bona tranſeunt in Monaſterium abſque alia ſolemnitate, ibidem.

Minor, maior factus, ratificando contractum in minori ætate pro eo factum, perinde eſt, ac ſi ipſe contraxiſſet, deciſ. 413. n. 29. tom. 2.

Minor ſi poſtquam factus eſt maior, non obtinuerit reſtitutionem, in integrum aduerſus non confectionem inuentarij, ac liberè bona alienauerit, tunc ſibi imputet, ſi aliquod damnum patiatur, deciſ. 384. n. 42. tom. 2.

Minor, nec cum auctoritate tutoris poteſt donare ibidem num. 20.

Minor non dicitur læſus ex ſolo lapſu temporis ad redimendum, deciſ. 63. n. 24. & 55. tom. 1.

Minor, quando dicatur ſe obligaſſe in caſu dotis voluntariæ, deciſ. 562. n. 6. tom. 1.

Minor, dum non probatur habuiſſe curatorem de tempore alicuius contractus tunc ſtante minoris iuramentum, talis contractus tenet, deciſ. 378. n. 17. tom. 2.

Minor, dum numquam dedit de nullitate contractus, non poſſunt habentes ab eo, de ea dare, ibid. n. 18.

Minor dicitur enormiſſimè ſi obligatur ad id ad quod non tenetur, deciſ. 262. n. 27. amplia n. 28. tom. 1.

Minor, maior factus niſi reclamauerit de geſtis in minori ætate ei præiudicant, deciſ. 481. n. 22. tom. 2.

Minor, nec ad pias cauſas poteſt donare, ſine Curatore, & decreto Iudicis, tamen id non procedit, quando minor ſe, & bona offert Monaſterio, Rub. ad deciſ. 56. n. 103. & 104. tom. 1.

Minor, an reſtituatur in integrum, ſi paternæ hæreditati ſe immiſcuit, & maior factus pecunias hæreditarias exegit, deciſ. 82. n. 52. tom. 1.

Minor non reſtituitur aduerſus lapſum temporis ad redimendum ſi non docet de læſione, deciſ. 63. n. 26. & ſupra n. 23. cum ſeqq. tom. 1.

Minoris ratificatio de contractu præiudiciali, qualiter fieri debeat, deciſ. 30. n. 7. tom. 1.

Minore tacente nullitas contractus tenet, cum talis nullitas eius fauore fuerit inducta, deciſ. 378. n. 19. tom. 2.

ob Miſericordiam melius eſt DEO reddere rationem, quam ob crudelitatem, Rub. ad deciſ. 192. num. 129. tom. 1.

MISSAS celebrandi onus, quando alicui incumbit ex præcepto Teſtatoris, tunc tale onus æque benè per ſe ipſum celebrando implebit, deciſ. 338. n. 13. tom. 2.

MIXTVRÆ non inducitur ex allegatione tituli enunciatiuè facta ad colorandum poſſeſſorium, deciſ. 237. num. 5. tom. 1.

MOBILIVM, appellatione veniunt iura, & actiones, niſi ſubiecta materia aliud ſuadeat, deciſ. 106. n. 24. tom. 1.

MODICITAS.

Modicitas notabilis pretij arguit ſimulationem, deciſ. 121. n. 9. tom. 1.

Modicitas pretij, vt arguat ſimulationem debet eſſe de tempore contractus, ibid. n. 17.

Modicitas annuæ præſtationis arguit contractum eſſe emphyteuticum, deciſ. 8. n. 5. tom. 1.

Modicum quando dicatur quo ad aliquam menſuram, deciſ. 135. n. 22. tom. 1.

MODVS.

Modus diſponendi inter filios, præſertim ad effectum tollendi occaſiones litium, eſt per viam translationis dominij, & contractus inter viuos, deciſ. 334. n. 11. tom. 2.

de Modo non eſt curandum dummodo ſequatur effectus, deciſ. 436. n. 11. tom. 2.

ex Modo diſcretiuo loquendi quid inferatur, deciſ. 352. num. 12. & 13. tom. 5.

per Modum arbitrij extraiudicialis ea, quæ competunt, citra aliquam iuriſdictionem, dicuntur fieri, deciſ. 181. num. 5. tom. 1.

MOLENDINVM habens, ſi probet quaſi poſſeſſionem prohibendi acceſſum ad alibi molendum, eſt in ea manutenendus, deciſ. 345. n. 2. tom. 2.

ad Molendinum vnum, vel ad aliud ire, id ſtat in arbitrio eius, qui vult molere, deciſ. 71. n. 6. & 7. tom. 1.

MOLESTIÆ.

Moleſtiæ extraiudiciales, vel de facto, quando ceſſant non impeditur, vt non poſſit inchoari noua præſcriptio, deciſ. 264. n. 32. & 34. tom. 1.

Moleſtiæ iudiciales non durant quo vſque durat lis, ibidem num. 33.

Moleſtiæ intimatæ procuratori non legitimo non habentur in aliqua conſideratione, deciſ. 53. n. 8. tom. 1.

Moleſtiarum quarumcumque appellatione veniunt etiam moleſtiæ de facto illatæ, deciſ. 404. n. 9. tom. 2.

ex Moleſtijs iudicialibus, vel extraiudicialibus reſultat contradictio poſſeſſionis, & mala fides poſſidentia, deciſ. 264. num. 10. tom. 1.

MONACHVS.

Monachus ſi exeat de Monaſterio propter eius incorrigibilitatem an recuperet eius bona renunciata, Rub. ad deciſ. 56. n. 116. tom. 1.

Monachi Ciſtercienſes habent priuilegium eligendi Abbates minores 30. annorum, & maiores viginti quinque annis, deciſ. 156. n. 19. tom. 1.

Monachi, qui inſeruiunt curæ Monaſterij Monaſterija Monialium, qualiter veniant cenſendi, deciſ. 24. n. 13. tom. 1.

Monacus Monaſterij extincti, tranſeunt in illud Monaſterium, cuius Monaſterium extinctum eſt membrum, ibid. num. 5. 6. & 7.

MONASTERIVM.

Monaſterium non poteſt dici velle ſe obligare ad alendum eum, qui nulliter profeſſionem emiſit, deciſ. 34. num. 11. tom. 1.

Monaſterium, quando eſt de Iurepatronatus Regio, extenditur ad Eccleſias ab eo dependentes, deciſ. 298. num. 13. tom. 1.

Ad hoc tamen requiritur beneplacitum Apoſtolicum in limine fundationis, ibid. n. 14.

Monaſterium dirutum, ſi erat membrum alterius Monaſterij, tunc eius bona in iſtud Monaſterium tranſeunt, & non in Summum Pontificem, deciſ. 24. n. 4. tom. 1.

Monaſterium non poteſt dici membrum alterius Monaſterij, ſi ſint inter ſe diuerſa, ibid. n. 8.

de Monaſterij præiudicio, quando agitur, tunc citatio exequenda eſt capitulariter, & non ſufficit ſimplex citatio, deciſ. 275. n. 17. tom. 1.

MONETA.

Moneta certa, & determinata quando eſt promiſſa, tunc ea ſoluenda, Rub. ad deciſ. 67. n. 11. tom. 1.

Sed difficultas ſtat, quando nihil fuit dictum, Rub. ad deciſ. 67. n. 11. tom. 1.

Moneta antiqua, ſi non reperiatur, vel non eſt in vſu, ad ſciendum antiquum quidquam admittatur, Rub. ad deciſ. 67. n. 57. 58. 59. & 60. tom. 1.

Moneta conuenta In contractu quando non reperitur, vel eſt prohibita & ſic non adeſt tempore ſolutionis, ibidem num. 71.

Et tunc debitor liberatur ſoluendo In alia moneta, iuxta valorem conuentæ de tempore ſolutionis ſic iudicarunt diuerſa Tribunalia, ibid. n. 72.

Moneta imaginaria, quando ſuit promiſſa in celebratione contractus, tunc qualiter attendatur monetæ mutatio, Rub. ad deciſ. 67. n. 32. tom. 1.

Moneta certa, & determinata quando eſt deducta in contractu, non eſt opus aliqua liquidatione, ibid. n. 40.

Moneta vna oro alia ſolui non poteſt etiam ſtante conſuetudine, quando adeſt pactum expreſſum de ſoluenda certa moneta, ibid. n. 50.

Moneta ipſa quando in obligatione videatur deducta, deciſ. 398. n. 11. tom. 2.

Moneta, quando mutatur in pondere materia, & forma, dicitur mutata bonitas intrinſeca, Rub. ad deciſ. 67. num. 6. tom. 1.

Moneta minuta pro groſſa ſolui poteſt, ſtante conſuetudine, ibid. num. 49.

Moneta, quando minuitur, dicitur minoris bonitatis extrinſecæ, ibid. n. 8.

Moneta illa eſt attendenda quæ in pactum fuit deducta, deciſ. 341. n. 32. tom. 2.

Moneta eſt, quid artificiale conſtans ex auctoritate, Rub. ad deciſ. 67. n. 23. tom. 1.

Moneta nihil aliud eſt, quam eius exiſtimatio, & valor à Principe impoſitus, ibid. n. 22.

Moneta futuram mutationem, quis diuinare non valet, ibidem num. 18.

Monetæ qualitas, quando non fuit expreſſa, quæ ſoluenda ſit, & fuit mutata, bonitas intrinſeca, & tunc attenditur tempus obligationis, Rub. ad deciſ. 67. n. 12. tom. 1.

Atque hæc opinio eſt communis tam in ſcholis, quam in palatijs, ibid. n. 12.

Et eſt opinio tam Antiquorum, quam Modernorum, tum Caroniſtarum, tum Legiſtarum, ibid. n. 13.

Monetæ valor calculari debet ſecundum tempus In quo cadebat ſolutio, & effectualiter fuit facta, deciſ. 231. num. 30. tom. 1.

Monetæ certa ſpecies, quando fuit deducta In obligatione, ſi ea non ita facilè reperiatur de tempore ſolutionis, vel fuit publicè reprobata, & tunc æſtimatio ſoluenda venit, Rub. ad deciſ. 67. n. 51. & 52. tom. 1.

Monetæ valor, quando eſt mutatus, an ſit In contractibus inſpiciendus valor de tempore contractus, ibidem num. 9.

Quæſtio iſta à DD. vocatur alta, antiqua, confuſa, & inuoluta, itaut à tergo habet lupos, & à fronte præcipitium, ibidem num. 10.

Monetæ æſtimatio facta in obligatione, cenſetur expreſſa non taxatiuè, ſed demonſtratiuè, deciſ. 398. n. 8. tom. 2.

Monetæ bonitas intrinſeca conſiſtit in materia, & pondere, Rub. ad deciſ. 67. n. 4. tom. 1.

Monetæ bonitas extrinſeca dicitur qualitas, ibid. n. 5.

Monetæ bonitas intrinſeca, quando non fuit mutata, ſed tantum extrinſeca, creditor non poteſt conquæri, dum ei ſit ſolutio iuxta valorem monetæ currentis tempore ſolutionis, & quare, ibid. n. 26.

Monetæ bonitas extrinſeca, quando mutatur, & non eſt conuentum in contractu de aliqua moneta, & tunc attenditur tempus ſolutionis, Rub. ad deciſ. 67. num. 19. & 20. tom. 1.

Monetæ bonitas duplex eſt, intrinſeca vna appellatur, & altera extrinſeca, ibid. n. 1.

Monetæ quantitas, quando mutatur, tunc dicitur mutatus valor extrinſecus, ibid. n. 7.

Monetæ bonitas intrinſeca ea eo appellatur, quia intra rem, & in ipſa rei ſubſtantia conſiſtit, ibid. n. 3.

Monetæ vna ſpecies, poteſt ſolui pro alia ſtante ſic conſuetudine, quæ ferè adeſt in tota Italia, ibid. n. 47. & 48.

Dummodo tamen creditor damnum aliquod non patiatur, ibidem.

Monetæ bonitas intrinſeca qualis ſit, Rub. ad deciſ. 67. num. 2. tom. 1.

Monetæ valor, quando augetur, pecunia dicitur mutata in bonitate extrinſeca, ibid. n. 8.

Monetæ ſpecies promiſſa, quando eſt deducta in conuentione, & illa extat de tempore ſolutionis, tunc omnino ea exburſanda venit, ibid. n. 41.

Monetæ valor, & æſtimatio tota pendet ex Principis arbitrio, ibid. n. 21.

Monetæ bonitate intrinſeca mutata, quæ In valore conſiſtit, tunc valor attenditur de tempore ſolutionis, dum non fuit conuentum, Rub. ad deciſ. 67. n. 27. tom. 1.

Itaque incrementum cedat lucro creditoris, & decrementum ad eiuſdem pariter adſcribitur, ibid. n. 28.

de Moneta certa, quandò fuit conuentum Inter contrahentes, ſi tempore ſolutionis ea reperiatur ſine dubio ſoluenda venit, ibid. n. 65.

Et ſi ſuper hoc lata non eſſet Lex, id naturalis iuſtitia dictaret, ibid. n. 66.

in Monetarum mutatione, quando ſolutio eſt facienda quale tempus ſit attendendum plures diſtinctiones in hoc qui deſiderat, qui DD. ſint conſulendi, ibid. n. 34.

in Monetæ mutatione extrinſeca, quando ſumus, tempus mutatæ monetæ attenditur, Rub. ad deciſ. 67. num. 35. tom. 1.

Cum eadem bonitas mutatæ intrinſecè, etiam inſit ſuperiori, & maiori monetæ imaginariæ, quæ non poteſt ab eiſdem monetis inferioribus diſtingui, ibid. n. 33.

MONIALIS.

Monialis non poteſt eligi in Abbatiſſam, ſi ſit minor 30. annorum, deciſ. 156. n. 10. & 22. tom. 1.

Monialis nondum profeſſa, ſi aſſerat ſe velle eſſe monialem, quando ex hoc dicatur inducta profeſſio, deciſ. 94. num. 8. tom. 1.

Monialis, quod fuerit Inducta ad emittendam profeſſionem ex metu paterno, probatur ex hoc proteſtatione ante facta, ibid. num. 9.

Monialis, quando dicatur præſtitiſſe conſenſum capitulariter, deciſ. 328. n. 2. tom. 2.

Monialibus multa permittuntur ne ſequantur Inconuenientia, quæ in alijs non conſiderantur, deciſ. 116. num. 39. tom. 1.

MONITORIVM.

Monitorium ſtatim ac eſt executum ligat, abſque alia reproductione, deciſ. 318. n. 24. tom. 1.

Monitorium cauſat malam fidem, ſtatim ac eſt executum, abſque alia reproductione, ibid. n. 25.

Monitorium etiam coram Iudice incompetenti factum, interrumpit curſum triennalis, & quando id procedat, deciſ. 264. n. 29. & 30 tom. 1.

Monitorium à quo cenſeatur tranſmiſſum, & commiſſa denunciatio, deciſ. 318. n. 27. tom. 1.

Monitorij nullitas ſatis clarè docetur ex defectu Iuriſdictionis, deciſ. 264. n. 12. tom. 1.

Monitorium, quod ſit exequendum in Curia vel extra, ad quid fiat talis diſtinctio, ibid. n. 22.

MONS Iuſtus eſt in diſtrictu Ciuitatis Cæſenæ, Rub. ad deciſ. 400. n. 1. tom. 2.

Mons Æthoæ, licet perpetuis ignibus ardeat, non tamen decreſcit ignis, imò augetur, Rub. ad deciſ. 21. n. 149. tom. 1.

MORA.

Mora cenſetur remiſſa per receptionem fructuum, deciſ. 445. n. 4. tom. 2.

Mora excluditur ex tacita voluntate creditoris differentis exactionem, & permittentis rem remanere penes debitorem, ibid. num. 5.

Mora ſemper poteſt purgari, quando ius actoris non eſt effectum deterius, deciſ. 465. n. 20. tom. 2.

Mora cum ſonet in culpam, concludenter, & non præſumptiuè eſt probanda, deciſ. 87. n. 16. tom. 1.

Mora, quando non poſſit conſiderari in debitore ſi erat obligatus aliquid conſignandi, & ex defectu aduerſarij id non valuit facere, deciſ. 173. n. 28. tom. 1.

Mora, quando ſit ſupponenda, deciſ. 87. n. 17. tom. 1.

Mora prima attenditur, deciſ. 471. n. 23. tom. 2.

Mora vnius non debet alteri nocere, deciſ. 404. n. 16. tom. 2.

Mora regularis, nec Irregularis minimè attenditur, quando agitur, de excludendo debitorem à lucro ex non adimplemento, deciſ. 445. n. 15. & 16. tom. 2.

Mora dicitur inducta, ſi obligatus intra certum tempus aliquid facere, & eo tranſacto non fuit factum, deciſ. 331. num. 13. tom. 2.

Mora pendente Iudicio completa, an proſit ad victoriam, deciſ. 439. n. 15. tom. 2.

à Mora, quælibet cauſat, deciſ. 201. n. 41. tom. 1.

Moræ purgationi non eſt locus, dum adeſt pactum reſolutiuum in caſu contrauentionis, deciſ. 119. n. 11. tom. 1.

Mora deducitur ex interpellatione, deciſ. 304. n. 29. tom. 1.

ex Mora, quis tenetur ad intereſſe, tum lucri ceſſantis, tum damni emergentis, ibid. n. 29.

in Mora, vt quis conſtituatur eſt neceſſaria interpellatio perſonalis, ibid. n. 30.

in Mora, vt hæres conſtituatur ſatis non eſt dies tacita, quæ eſt in legato annuo, deciſ. 201. n. 28. tom. 1.

in Mora, quando quis non fuit conſtitutus pœna non committitur, ibid. n.26.

in Mora conſignandi, quis non poteſt dici conſtitutus, niſi altera pars docuerit, ſe in tempore determinato fuiſſe paratum ad recipiendum, deciſ.173.n.16.17.tom.1.

M O R O S V S.

MOROSVS quandoquis non eſt, ad nullum damnum tenetur, deciſ.472.n.46.tom.2.

Moroſus in ſoluendo, quis non poteſt dici, dum valdè fuit ſolicitus, & id ei nocuit, deciſ.304.n.25.tom 1.

Moroſus condemnandus eſt ad damna, & intereſſe, deciſ.471.n.2.tom.2.

Et quidem ad rationem quanti plurimi, ibid.n.3.

M O R S.

MORS alicuius benè iuſtificatur ex partita libri Parochi, deciſ.426.n.13.tom.2.

Mors alicuius, ſi in Hoſpitali ſit mortuus, iuſtificatur ex partita libri eiuſdem Hoſpitalis formiter extracta, deciſ.317.num.5.tom.2.

Mors alicuius probari poteſt per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ.426.n.14.tom.2.

Mors alicuius plenè probatur ex fide Parochi extracta ex libro mortuorum, deciſ.89.n.2.tom.1.

Mors poſſidentis beneficium remanet iuſtificata, dum vtraque pars venit ex eadem vacatione, deciſ.5.n.2.tom.1.

Mors alicuius probatur per fidem mortis extractam ex libro Parochi, deciſ.391.n.28.tom.2.

Mors ciuilis, quando æquiparatur naturali, tunc operatur eoſdem effectus, deciſ.18.n.2.tom.1.

Mors alicuius probatur ex multiplicatis enunciatiuis, cum dictione, quondam, deciſ.351.n.7.tom.2.

Mors alicuius probatur ex teſtibus deponentibus de publica voce & fama, deciſ.371.n.3.tom.2.

contra MORTIS vim non eſt medicamen in hortis, Rub. ad deciſ.254.n.49.tom.1.

per Mortem rei in beneficialibus, non poteſt dici extincta lis, quia per illius mortem non poteſt dici quod actori ſit debitum beneficium, deciſ.425.n.18.& 19.tom.2.

per Mortem actoris in beneficialibus reus conſequitur re ipſa ſuum intentum abſque alia ſententia, deciſ.429.num.16.tom.2.

per Mortem conſtituentis, ceſſat virtus conſtituti, deciſ.179.n.8.tom.1.

per Mortem rei, lis non extinguitur cum adhuc vigeat petitio actoris, deciſ.229.n.27.tom.1.

Mortuus, ideſt Teſtator, quando loquitur omnes viui tacent, Rub. ad deciſ.320.n.81.tom.2.

Mortui non poterant ſepeliri in Ciuitate ſecundum leges 12. Tabul. Rub. ad deciſ.217.n.209.tom.1.

Mori melius eſt, quam indigere, quia omnis cogitatio pauperis ſtat in eo, quomodo viuat, Rub. ad deciſ.56.n.3.tom.1.

Mori melius eſt, quam indigere, quia tota vita mendici eſt cogitatio victus, ſecundum Salom. Rub. ad deciſ.21.num.104.tom.1.

inter Mortales, ſi aliquid optimum eſt, libertas eſt, ibidem num.41.

MOTVS vanos, qui pauet, veros fatetur, Rub. ad deciſ.345.n.67.tom.2.

Motus proprius, non ampliat gratiam, ſed tantum illam fortificat, nec includit inueriſimilia, Rub. ad deciſ.90.n.149.tom.1.

MVLCTANDI ius dicitur iuriſdictionale, deciſ.257.n.7.tom.1.

M V L I E R.

Mulier paupera, & non induſtrioſa non cenſetur acquiſiſſe multum, deciſ.25.n.23.tom.1.

Mulier non poteſt petere dotem ſuper bonis fideicommiſſarijs, niſi propria ipſius mulieris, atque illius patris concurrente paupertate, Rub. ad deciſ.151.n.34.tom.1.

Mulier non tantum ſufficit quod præſtet conſenſum, ſed etiam requiritur quod contractus ſit illi vtilis, deciſ.198.num.11.tom.1.

Mulier non eſt admittenda fragili cautioni, dum contumelias innumeras recepit à marito, deciſ.323.n.37.tom.2.

Mulier in defendenda ſuam dotationem habet intentionem fundatam in negatiua, quod non habet alia bona libera, præterquam fideicommiſſaria, deciſ.150.n.38.tom.1.

Mulier dum habet aliunde dotem, non ſunt alienanda bona fideicommiſſaria, deciſ.231.n.5.tom.1.

Mulier eadem facilitate, qua inducatur ad aliquid faciendum, eadem etiam inducitur ad reliqua facienda, deciſ.29.num.5.tom.1.

Mulier vna non poteſt duos, vel tres ſponſos habere, Rub. ad deciſ.90.n.26.tom.1.

Mulier renuncians de tempore matrimonij bonis paternis, & maternis, vt dicatur renunciarum bonis ſubiectis fideicommiſſo, requiritur eius ſcientia, deciſ.166.n.3.tom.1.

Mulier petendo in ſubſidium dotem ex fideicommiſſo, dicitur habere regulam permiſſiuam pro ſe, Rub. ad deciſ.150.num.64.& 65.tom.1.

Mulier deſcendens, quando petit ſibi conſtitui dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis, tunc ipſi incumbit onus probandi non adeſſe bona libera, Rub. ad deciſ.150.num.1.tom.1.

Mulier, quando eſt diues, ei non eſt danda dos ſubſidiaria ex fideicommiſſo, Rub. ad deciſ.150.n.160.& 161.tom.1.

Rota deciſ.351.num.4.par.5.recent. in quibus terminis loquatur, ibid.n.162.& 163.

Rota deciſ.312.num.26.part.6.recent. loquitur in dote data non autem in conſtituenda, ibid.n.164.

Mulier conſentiens alienationi certorum bonorum viri quoad ea bona ſibi præiudicat, non in cœteris, deciſ.241.num.38.tom.1.

Mulier dum promiſſioni viri innitens, tradidit ei corpus ſuum, contractus eſt perfectus, & ſicut ipſa iam adimpleuit, ita ſponſus, contrahendo matrimonium, deciſ.163.num.22.tom.1.

Mulier, eſt finis, & caput familiæ, deciſ.443.n.18.tom.2.

Mulier fideicommiſſo grauata poteſt ſibi bona fideicommiſſi in dotem dare, quamuis fructus larga mano conſumpſerit, modo tamen ceſſet dolus, & fraus, deciſ.55.num.11.tom.1.

Mulier contra mulierem non vtitur ſuis priuilegijs, deciſ.269.n.22.tom.1.

Mulier, vt teneatur ſibi conſtituere in dotem fructus bonorum fideicommiſſariorum, quidnam requiratur, deciſ.150.num.21.tom.1.

Mulier, §.cum proponeretur, ff. ad Trebell. abſolutè, & indiſtinctè procedit quando dos, quam ſibi conſtituit mulier, ex fideicommiſſo non appareat exceſſiua, ibid. n.22.

Mulier petendo dotem in ſubſidium ex fideicommiſſo, non eſt verum, quod habeat regulam pro ſe, Rub. ad deciſ.150.n.66.tom.1.

Sed potius regulæ negatiuæ exceptionem, & limitationem habere, ibid.n.67.

Mulier, quando petit ſibi conſtitui dotem in ſubſidium bonis fideicommiſſi, tunc non adeſt præſumptio pro ea, ſicuti quando dos eſt ei iam conſtituta, ibid.n.148.

Mulier, quod non poteſt alienare bona dotalia, ne ſexus mulieris fragilitas in perniciem ſubſtantiæ illarum redundet, deciſ.269.n.17.tom.1.

Mulier non poteſt dici impodica, ſi communiter virgo, & honeſta reputabatur, deciſ.163.n.32.tom.1.

Mulier petens ſe dotari de bonis fideicommiſſo ſubiectis, quod teneatur probare non habere bona libera eſt opinio magis communis, & receptiſſima, Rub. ad deciſ.150.n.58.tom.1.

Et contraria opinio, eſt omnino falſa, quod facilè apparet ex confutatione obiectionum, ibid. n.59.

Mulier poteſt agere pro conſecutione ſuæ dotis vbi iudicium fuit, & ad ipſius, & viri inſtantiam introductum, deciſ.198.n.18.tom.1.

Mulier dans in dotem bona fideicommiſſaria cum ſuis oneribus cenſentur illa tradere, deciſ.271.n.14.& 15.tom.1.

Et ſic cum onere, & cauſa fideicommiſſi, ibid. num.16.& 17.

Mulier, conſentiente viro, ratione dominij, poteſt locare bona ſibi data in dote, deciſ.150.n.55.tom.1.

Mulier habens dotem in pecunia habet obligata omnia viri pro illius reſtitutione, deciſ.231.n.13.tom.1.

Mulier præter dotem nihil aliud habere præſumitur, deciſ.50.n.4.tom.1.

Mulierem aliud habere, præter dotem, qui dicit, probare debet, ibid. n.5.

Mulier, quando non poteſt dotari ex bonis paternis, vel deſcendentium ex linea, ſiue maternis bonis, tunc intrat remedium ſubſidiarum auth. res quæ, C. comm. deleg. Rub. ad deciſ.150.n.45.tom.1.

Mulier alibi nupta, quo caſu obligetur legibus patriæ, & quocumque vadat, ſemper remaneat ſubdita illis, deciſ.66.n.26.tom.1.

Mulier non tenetur accipere in dotem bona libera litigioſa, ſed poteſt ſe de bonis fideicommiſſo ſubiectis dotare, deciſ.55.n.14.tom.1.

Mulier forenſis, quæ contraxit matrimonium cum Ciue Romano, & vult vti beneficio ſtatuti de lucro dotis, debet etiam pati præiudicium Bullæ Sixti V. moderatoriæ dotium in Vrbe, deciſ.175.n.26.tom.1.

Mulier, quatenus petat dotem in ſubſidium ex fideicommiſſo, licet dicatur habere pro ſe, regulam permiſſiuam, tamen concurrit eum regula prohibitiua, Rub. ad deciſ. 150. n. 68. tom. 1.
Mulier alibi nupta, in his, quæ ipſam non ſe iungunt à ſeruitijs, & obſequijs maritalibus ſemper reputatur de origine paterna, deciſ. 66. n. 23. tom. 1.
Mulier non valet conſequi ſubſidium pro habenda dote ex remedio authen. res quæ, Cod. comm. de leg. niſi iuſtificata conditione in ea poſita, Rub. ad deciſ. 150. n. 42. & 43. tom. 1.
Mulier alienans cum iuramento, ſi curatorem habeat, an teneat talis alienatio, deciſ. 378. n. 14. tom. 2.
Mulier tranſiens cum viro ad eius patriam, remanet ſoluta legibus loci patris ſibi odioſis, deciſ. 66. n. 21. tom. 1.
Mulier habens pro dote ſummam 1250. negari non poteſt quod non habeat congruam dotem, deciſ. 438. n. 50. tom. 2.
Mulier, dum ſibi conſtituit congruam dotem ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, ea bona exempta remanent ab onere reſtitutionis vocatis ad fideicommiſſum, deciſ. 150. num. 16. tom. 1.
Mulier validè obligatur cum debitis ſolemnitatibus, deciſ. 269. n. 19. tom. 1.
Mulier, ſi eſſet vnica filia totum patrimonium genitoris cenſeretur congrua eius dos, deciſ. 150. n. 5. tom. 1.
Mulieris bonæ famæ, ſi aliquid ſit datum libidinis cauſa, licet ipſa, vt promiſit, non immiſceatur, datum repeti non poteſt, Rub. ad deciſ. 21. n. 134. tom. 1.
Quia cum ex vtraque parte adſit turpitudo potior eſt conditio poſſidentis, ibid. n. 135.
Mulieris aſſertio de mala inuenientia cum patre, etiam iurata, non videtur attendenda, & quare, deciſ. 25. num. 4. tom. 1.
Mulieres vltra dotem regulariter aliud non habent patrimonium, deciſ. 55. n. 2. tom. 1.
Mulieris voluntas, quod voluerit ſibi conſtituere dotem liberam, quamuis ex bonis fideicommiſſarijs præſumitur, deciſ. 150. n. 41. tom. 1.
Et ex quibus talis præſumptio arguatur, ibid. n. 42.
Mulieris declaratio facta cum ſuis ſolemnitatibus benè dicitur ſubſiſtere, deciſ. 25. n. 3. tom. 1.
Mulieris obligatio eſt nulla, ſi ſit facta ſine debitis ſolemnitatibus, deciſ. 482. n. 2. tom. 2.
Mulieris, vel ipſius patris inopia eſt præcipua cauſa actionis petendi dote ex fideicommiſſo, Rub. ad deciſ. 150. num. 35. tom. 1.
Mulieris petentis dotem ex bonis fideicommiſſarijs fundamentum conſiſtit in propria, patriſque inopia, ibid. n. 36.
Mulieri diuiti, quod competat remedium auth. res quæ, C. commun. de legat. eſt opinio Fular. quæ non ſubſiſtit, ibidem num. 13.
Mulieri diuiti non competit remedium authen. res quæ, C. comm. de leg. ibid. n. 14. & 32.
Mulieri conſtante matrimonio non debentur integri fructus dotis pro alimentis, cum debeantur etiam ſuſtentari onera matrimonij, deciſ. 398. num. 21. Declara tamen num. 22. tom. 2.
Mulieri non competit remedium ſubſidiarium ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, vbi aliunde poteſt congruè dotari, Rub. ad deciſ. 150. n. 12. tom. 1.
Mulieri dos reſtitui debet ſi ipſa ſibi eam conſtituit, deciſ. 499. n. 11. tom. 2.
Mulieri petenti dotem in ſubſidium, tunc incumbit onus probandi non adeſſe bona libera quando non confecit inuentarium, Rub. ad deciſ. 150. n. 86. tom. 1.
in Muliere ſpeciale eſt, vt conſentiendo ad fauorem vnius, quoad hypothecæ remiſſionem non remittit hypothecam ad fauorem alterius, deciſ. 178. n. 15. tom. 1.
in Muliere, tamquam ſexus, & ingenij debilioris, minor metus requiritur, quam viro, deciſ. 323. n. 26. tom. 2.
Mulieres obliuiſcuntur ſymbolo Pyttagorico, *ſtateram ne tranſilias*, Rub. ad deciſ. 217. n. 255. tom. 1.
Mulieres ſunt auariſſimæ, deciſ. 45. n. 3. tom. 1.
Mulieres præter dotem aliud habere non præſumuntur, deciſ. 241. n. 34. tom. 1.
Mulieres honeſtiſſimæ, & nobiliſſimæ præſumuntur magis abhorrere ab illegitimis, & proinde non cenſentur de illis ſenſiſſe, ibid. n. 18.
Mulieres ſi facilè bona ſua alienare poſſent, remanerent indotatæ, deciſ. 269. n. 18. tom. 1.
Mulieres ne remaneant indotatæ in hoc ſecundario læditur ius publicum, & an tali fauori per iuramentum ipſæ poſſint renunciare, ibid.
Mulierum, vel minorum aſſertionibus ſi ſtaretur actum eſſet in terminis ſtatuti Vrb. lib. 1. cap. 151. deciſ. 45. n. 6. tom. 1.
Mulieribus priuilegium conceſſum, vt in ſuæ dotis hypotheca præferatur omnibus mortua muliere, ad ſolos filios tranſit, deciſ. 174. n. 20. tom. 1.
MVNDI ſuprema pars, ventis, fulminibus, puluis &c. nequaquam in aliquo turbatur, Rub. ad deciſ. 217. n. 20. tom. 1.
MVTATIO ſtatus non præſumitur, deciſ. 287. n. 25. tom. 1.
Mutatio perſonæ ſequeſtratoris, non infert ad renunciationem attentatorum tempore primi ſequeſtratoris commiſſorum, ſi Iudex ſemper fuerit idem, deciſ. 332. num. 17. tom. 2.
Mutato tantum primæuo iure, & titulo, & quidem ipſo iure, & de facto, deciſ. 356. n. 16. tom. 2.
Mutatione perſonæ mutatur ſtatus, & conditio rei, Rub. ad deciſ. 412. n. 19. tom. 2.

N

NARRATA, quæ ſunt nobis facilè credere non debemus, & quare, Rub. ad deciſ. 192. n. 109. tom. 1.

NARRATIVA.

Narratiua facta in litteris quod beneficium non excedit ducatos 250. non contrariatur per aliam narratiuam quod non excedit ducatos 24. deciſ. 254. n. 2. tom. 1.
Narratiua gratiæ plurimum eſt attendenda, deciſ. 465. num. 7. tom. 2.
ex Narratiua eius, quod obſtat non cenſetur derogatum, Rub. ad deciſ. 90. n. 120. tom. 1.
NATVRA negotij eſt attendenda, & non verborum vana interpretatio, deciſ. 432. n. 21. tom. 2.
Natura exceptuationis, quæ ſit, deciſ. 381. n. 25. tom. 2.
Naturæ vinculum, Principis auctoritatem ſuperat, Rub. ad deciſ. 217. n. 93. tom. 1.
de Natura liberationis legatæ à quocumque debito, quid id importet, deciſ. 148. n. 22. tom. 1.

NECESSITAS.

Neceſſitas ſupponit, quid impoſſibile, deciſ. 193. n. 13. tom. 1.
Neceſſitas non ſemper capitur, vt quis cogatur mendicare, nec neceſſitate præciſa, deciſ. 91. n. 9. tom. 1.
Neceſſitas dicitur eſſe ſine lege, ſicuti ſunt illi DD. qui ſunt ſine lege, qui non habent legem, qui vocantur Doctores neceſſitatis, ideſt ſine lege, Rub. ad deciſ. 67. n. 69. tom. 1.
Neceſſitas dotandi eſt vera, & fundamentalis ratio diſpoſitionis, authen. res quæ, C. comm. de legat. Rub. ad deciſ. 150. num. 10. tom. 1.
Neceſſitas præciſa requiritur, vt Epiſcopus poſſit facere vniones, deciſ. 281. n. 3. & 4. tom. 1.
Neceſſitas præciſa, pro ſuſtinenda vnione facienda per Epiſcopum, qualiter ſit conſideranda, ibid. n. 5.
Neceſſitas præciſa ex quo excludatur, ibid. n. 9. & 32.
Neceſſitas præciſa, quando nullo modo poſſit conſiderari, ibid. num. 10.
Neceſſitas vbi intrat, ſilent Leges, deciſ. 193. n. 11. tom. 1.
Neceſſitas requiritur, vt vnio Beneficiorum ſuſtineatur, deciſ. 337. n. 3. tom. 2.
Neceſſitas, vbi adeſt, ibi adeſt quoque violentia, Rub. ad deciſ. 67. n. 67. tom. 1.
Neceſſitas eſt illa magna, & præpotens Regina, cuius imperio omnia cedunt, ibid. n. 68.
Neceſſitas ſub lege non cadit, deciſ. 337. n. 5. tom. 2.
Neceſſitatis vis, & plenitudo quanta ſit, nemo ignorat, Rub. ad deciſ. 67. n. 66. tom. 1.
Neceſſitatis lex, vbi imperat tunc pacta, ac cæteræ conuentiones ſilent, ibid. n. 53.
Neceſſitatem Deum eſſe, ſed inexorabilem, Philoſophi dixerunt, ibid. n. 67.
Neceſſitate cogente, plura tollerantur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium, exigente iuſtitia, tolerari non poſſent, deciſ. 412. n. 12. tom. 2.
Neceſſitate nihil potentius inuenitur, Rub. ad deciſ. 67. num. 66. tom. 1.
Neceſſitatibus minorum, dum poteſt prouideri ex redditibus, & fructibus bonorum ſtabilium, non ſunt ipſa bona alienanda, deciſ. 343. n. 22. tom. 2.
NEGATIO mollibus veſtita verbis gratior eſt moroſa largitione, deciſ. 217. n. 572. tom. 1.
per Negationem generalem nempe, narrata prout narrata non eſſe vera, non intelliguntur negatæ, in ſpecie qualitates, deciſ. 482. n. 15. tom. 2.

NEGATIVA.

Negatiua non exiſtentiæ bonorum hæreditariorum, ex quibus excludatur, deciſ. 11. n. 16. tom. 1.

No-

Negatiua per non exceſſum non iuſtificatur per probationem de aſcenſu, deciſ.480.n.14.tom.2.

Negatiua diſpenſationis ex quibus probationibus, & diligentijs iuſtificetur, deciſ.175.n.53. tom.1.

Negâtiua non paritionis ex quibus probetur, deciſ. 448. num. 2. tom.2.

Negatiua non exiſtentiæ bonorum, quando nullatenus dicatur probata, deciſ.153. n.15. tom.1.

Negatiua benè probatur ex inſpectione rei, deciſ. 496. num. 2. tom.2.

Negatiuæ duæ, important affirmatiuam, deciſ. 427. num. 21. tom.2.

NEGLIGENS quis non poteſt dici, ſtante aliquo dubio circa operationem, deciſ.389.n.8. tom.2.

NEGLIGENTIA.

Negligentia negligenti nocere debet, deciſ. 324. num. 54. tom. 2.

ex Negligentia cenſetur amiſſa poſſeſſio quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam, deciſ.179. n.2.tom.1.

Negligentia an præſumatur, deciſ.284. n.14. tom.1.

Negligentiæ damnum imputari debet ei, qui ſuit in culpa, deciſ. 284.n.36. tom.1.

NEPOS.

Nepos non venit appellatione filiorum, etiamſi agatur de eius fauore, deciſ.84.n.10. tom.1.

Nepoti non poteſt denegari immiſſio in bonis patrui, deciſ. 68. num. 1.

Nepotes legitimi ex filio naturali non habentur pro nepotibus aui, ſed reputantur extranei, deciſ.214. n.4. tom.1.

Nepotes ex fratribus præmortuis ſuccedunt patruo in locum parentum ſuorum, vna cum amicis, in ſtirpes, & non in capita, deciſ.22.n.1. tom.1.

Neptes regulariter comprehenduntur ſub conditione, ſi ſine filijs, deciſ.437. n.1. tom.2.

Nepotes, & vlteriores gradus deſcendentes, quando non comprehendantur ſub nomine filiorum, deciſ. 402. num. 20. & 23. tom. 2.

Nepotum mentio quando fuit facta, tunc non comprehenduntur ſub appellatione generali filiorum, deciſ. 458. num. 12. tom. 2.

Nepotum vocatio per præcedentem patris aditionem, quando dicatur extincta, deciſ.401.n.9. tom.2.

NOBILITAS.

Nobilitas perſonæ producentis Inſtrumentum, tollit omnem præſumptionem ſiniſtram, & ſuſpicionem, deciſ.43. num.22. tom.1.

Nobilitas probari poteſt ex eo niſi nobilibus tantum conferri ſolent, deciſ.6.n.8.tom.1.

Nobilitatis eſt habenda ratio, in iudicando beneficium ſufficiens pro congrua ſobſtentationes, Rub. ad deciſ. 254. num. 357. tom. 1.

Nobilitas proueniens à ſanguine nunquam amittitur, deciſ.6.n.6. & 7. tom.1.

Nobilitas etiam à Principe procedit, ibid. n. 17.

Nobilitati non dicitur detrahi, quatenus ad ſedandas diſcordias fuerunt per Principem aggregata plebs cum nobilibus, ibid. num. 15.

Nobilis, ſi ob Inopiam, vili veſte ſit indutus, & ob verecundiam è domo non egrediatur, tunc. Si non poſſit ſuper eſſe rebus ſuis, reſtituitur in integrum, vt iuſtè impeditus aduerſus temporis lapſum, Rub. ad deciſ. 254. num. 323. & 324. tom. 5.

Nobili viro debentur alimenta delicata, & non eſt veſcendus cibo ruſticorum, Ibid. n.319. & 320.

NOBILEM non decet aufugere, ſi ſit inſultatus etiam à ruſtico, Rub.ad deciſ.254.n.327. tom.1.

Et ideo eum occidendo, cum poſſet aufugere, non punitur de homicidio, ibid. n.328.

Nobiles, & populares, quod admittantur ad munera Ciuitatis, & quod Nobiles ſemper conſiderentur vti Nobiles, & ſeparati ab Ignobilibus, iſta ſimul ſtare poſſunt, deciſ. 6. num. 12. tom. 1.

Nobiles viri, debent pretioribus veſtibus, & ornamentis indui, ibid. n.21.

Nocentem abſoluere ſanctius eſt, quam innocentem condemnare, Rub.ad deciſ. 192. n.128. tom.1.

Nolite tangere Chriſtos meos, qualiter verbum illud Chriſtos, intelligatur, Rub.ad deciſ.412. n.103.

NOMEN.

Nomen bonum melius eſt, quam diuitiæ, Rub. ad deciſ.345.n.57. tom.1.

Nomen nudum, quando quis dicatur habere in locis montium, deciſ.434.n.21.tom.2.

Nomen habens duplex, proprium ſcilicet, & officij ſi quod nomine proprio faciat, officio adſcribi non poteſt, deciſ.235.n.3. tom. 1.

Nomen Domini, & Patroni, poteſt conuenire etiam Domino vtili, deciſ.57.n.7.tom.5.

Nomen debitoris etiam futuram comprehenditur ſub obligatione Camerali omnium bonorum præſentium, & futurorum, deciſ.227. n. 3. tom.1.

Nomen vnius ex ſocijs, ſi in aliquo actu ſpecialiter fuit expreſſum ob præheminentiam perſonæ, & alij ſub nomine collectiuo, ille ſic nominatus cenſetur egiſſe, tamquam vnus ex ſocijs, deciſ.366.n.24. tom.2.

Nomen aliquod, quando non dicatur ſtare pro nomine, ſed pro cognomine, deciſ.396.n.2.tom.2.

Nomen bonum; quando quis acquiſiuit facilè conſeruatur, ſed ſi amittatur propter malas actiones perdifficulter poſtea acquiritur, Rub.ad deciſ.345. n.58.tom.2.

Nominis expreſſio, quando ſit preheminentiam quandam, quid operetur, deciſ.366.n.23.tom.2.

Nominis identitate ſtante præſumitur conſanguinitas quando ſumus in parua terra, deciſ.303.n.7. tom.1.

Nomina appellatina mutare dicitur impoſſibile, cum id implicet contradictionem, Rub.ad deciſ.412.n.72. tom.2.

Nomina debitorum veniunt etiam ſub appellatione patrimonij, Rub.ad deciſ.56. n.122. tom.1.

ex Nominum diuerſitate inducta dicitur nominum, & perſonarum diuerſitas, deciſ.173. n.29. tom.5.

Nominatim etiam exprimi dicitur, quod omiſſo proprio nomine, nomine officij, aut alia determinatione vocatur, deciſ. 200. n.25.tom.1.

Nominatio patronatus, quando relicta eſt ſenioribus domus, tunc qualitas contemporanea ipſi natiuitati attenditur, deciſ. 5. n.12.tom.5.

Nominationis pertinentia ſpectat ad executorem, & hoc multo magis ſi id eſſet ex natura legati, deciſ.294.n.10.tom.1.

ex Nominatione patris alicuius in filium facta in acto proportionabili, conſtituitur ille in quaſi poſſeſſione filiationis, deciſ. 317.n.16. tom.1.

Nominandi Parochum, quaſi poſſeſſio non probatur ex teſtibus, & Inſtrumentis dum non concludunt de aliquo actu coactiuo, & obligatorio, deciſ. 197. n.1. tom.1.

Non entis, nullæ ſunt qualitates, deciſ. 87. n.14.tom.1.

NOSTRVM, quod eſt amplius noſtrum fieri nequit, deciſ. 200. n.7. tom.1.

Noſtrum quod eſt ſine facto noſtro, à nobis auferri non poteſt, Rub.ad deciſ.217. n.380. tom.1.

NOTARIVS.

Notarius ſucceſſor poteſt extrahere inſtrumenta rogata per anteceſſorem, deciſ.381. n.2.

Notarius poſt plura inſtrumenta edere ex vno Inſtrumento, vide exemplum, deciſ. 189.n.7.& 8.tom.1.

Notarius de actu præterito fidem facere non valet, deciſ.20.n.16. tom. 5.

Notarius ſucceſſor in officio etiam lite pendente, & ſine citatione partis poteſt ſcripturas extrahere, deciſ.311.n.4. tom.1.

Notarius quando eſt integræ famæ, id deſeruit pro adminiculo pro ſubſtinendo teſtamento ſuſpecto, Rub.ad deciſ. 345. n. 76. & 77. tom.2.

Notarius ſi ſit inhabilitatus ad rogandum, remanet tanquam priuata perſona, deciſ.155. n.11. tom.1.

Notarius publicus, fidelis, & legitimus, quod quis ſit ex quo probetur, deciſ.301. n.12. tom.1.

Notarius actuarius non ſolet rogari, ſed eligi, & deputari à Iudice, deciſ.92.n.15.tom.1.

Notarius Regius non poteſt dici, quod ſit Notarius Epiſcopi, ſi ſemper in inſtrumentis denominetur Notarius publicus Regius, deciſ.155.n.19.tom.1.

Notarius poteſt extendere clauſulas cæteratas iuxta formularium publicum approbatum, deciſ.240.n.1. tom.1.

Notarius poteſt ſe rogare de inſtrumentis cum decreto Iudicis ad contractus non tamen de decretis & actibus iudicialibus, deciſ.155.n.22.tom.1.

Notarius poſt quam fidem fecit de Inſtrumento ſi deinde fuerit deperditus rogitus exiſtens in folio volanti, hoc partibus nocere non debet, deciſ.381.n.10. tom.2.

Notarius aliter ſcribens, quam à partibus fuerit dictum, id potius cenſetur errore factum, quam dolo, Rub.ad deciſ.345. num.71. tom.2.

Tamen id intelligitur, quando Notarius eſt integræ, & inculpatæ vitæ, ibid.n.72.

Quia ſi ſit ſuſpectus de falſo potius eſt præſumendus dolus, quam error, ibid. n.72.

Notarius, dum in Inſtrumento ſolutionis, nullam fecit mentionem de numeratione, quid id denotet, deciſ. 344. num. 17. tom.2.

Notarius,ſi non habeat aptitudinem ad rogandum & probandum contractum, ſic nec id habere poteſt inſtrumentum ab eo confectum, deciſ.155.n.9.tom.1.
Notarij hæres ſi habeat facultatem extrahendi inſtrumenta Notarij demortui,poteſt id façere abſque alia citatione,deciſ.349.n.15.tom.2.
Notarij ſimplex atteſtatio non releuat, deciſ. 364. num. 17. tom. 1.
Notarij negligentia non debet præiudicare veritati, deciſ. 381. n.6.tom.2.
Notarij ſucceſſoris aſſertioni, quod inſtrumentum fuerit repertum inter rogitus Notarij defuncti an ſtandum ſit vel facienda ſit recognitio, deciſ.381.n.4.& 5. tom.2.
Notarij aſſertio, quod procurator docuit de mandato procuræ multum facit ad præſumendum mandatum, deciſ.472.num.7, tom.2.
Notarij, dum ſtipulantur teſtamenta, alioſque contractus vtuntur verbis vulgaribus, & deinde conficiunt inſtrumentum publicum latino idiomate, deciſ.372.n.39.tom.2.
Notarij aſſertio dicentis ſe ſucceſſorem officij probat, deciſ. 230. n.20.tom.1.
Notarij relationi circa extenſionem clauſularum, ſtandum eſt, deciſ.344.n.19.tom.2,
Notarij dum ſtipulantur donationes omnium bonorum, quid ſoleant aſſerere, Rub.ad deciſ.56.n.36.tom.1.
Notarij,enunciatiua, quod teſtis iurauit, an probet iuramentum, deciſ.331.n.26.tom.2.
Notarij atteſtationi ſtandum eſt circa extractionem Inſtrumenti, deciſ.301.n.11.tom.1.
per Notarij ſtipulationem, & acceptationem nomine abſentis factam in donationibus, & alijs diſpoſitionibus an ſtatim irreuocabiliter acquiratur ius abſenti abſque ipſius acceptatione magna eſt inter DD. controuerſia, deciſ. 444. num. 14, tom.2.
Notario creditur ſine teſtibus,vbi ita de ſtylo ſeruatur,deciſ.250. n.9.tom.1.
Notario ſcripturæ extractæ à ſucceſſore officij probant abſque alia compulſoria, & citatione partis, deciſ.230, num. 21, tom,1,
ad Notarium,& non ad Epiſcopum ſpectat cuſtodia actorum Curiæ Epiſcopalis, deciſ.292.n.5.tom.1.
in NOTORIIS deueniri poteſt ad executionem, abſque alia declaratione, deciſ.32.n.50.& 51.tom.1.
NOTIFICATIO facta poſt actum perfectum, non iuuat, deciſ.150.n.47.tom.1.
Notificatio facta, quo ad diuerſum effectum, non releuat, ibid. num. 48.
Notitia, quando eſt patens tunc non requiritur intimatio, deciſ. 119. n.5.tom.1.
NOTORIA ſufficit quod allegentur abſque alia probatione, deciſ.225.n.14 tom.1.
Notoria, ea, quæ ſunt non egent probatione, deciſ.192. num.7, tom.1,
Notula ſimplex continens in certam annotationem non releuat, deciſ. 41. n.66. tom.2.

N O V A T I O.

Nouatio ſolutionis, quando dicatur facta, deciſ. 146. num. 16. tom. 1.
Nouatio de iure Nouiſſimo non præſumitur, niſi probetur, Ibid, num. 17.
Nouatio requirit implementum contractus in eo, qui illius exceptionem opponit, deciſ.183.n.22. tom. 1.
Nouatio non poteſt dici facta, niſi contractus effectum fuerit ſortitum, deciſ.183.n.23.tom.1.
Nouatio non poteſt dici inducta, ſi aliquid fuerit factum in executionem præcedentis diſpoſitionis, deciſ. 250. num. 52, tom.1.
Nouatio ex quibus prætendi poteſt, quod fuerit inducta, deciſ. 368.n.28. tom.2.
Nouatio, vt dicatur inducta, quid debeat interuenire, deciſ.322. n.4.19.20. tom.2.
Nouerca pupilli de iure non valet Tutricis munus exercere, deciſ.470.n.12.tom.2.
Nouitius pendente tempore ſui nouitiatus poteſt à Religione eieci iuxta Conciliarem conſtitutionem, deciſ. 56. num. 15. tom. 1.
Nullibi tamen in Iure diſpoſitum reperitur, quod lucretur etiam portiones abſentium, ſiue incapacium, deciſ. 117. num. 17. tom.1.

N V L L I T A S.

Nullitas, ſeu defectus duplex difficilius ſanatur quam vnicus, deciſ.262.n.22.tom.1.
Nullitas vlla, quando non poſſit cadere in intimatione examinis teſtium, deciſ.163.n.36.tom.1.
Nullitas relaxationis mandati,quando dicatur euidens,deciſ.119. n.4.tom.1.
Nullitas executionis, dum eſt turbida reijcitur ad diſputationem negotijs principalis, deciſ.295.n.36. tom.1.
Nullitas arguit defectum conſenſus. deciſ.18.n.31.tom.1.
Nullitas decreti quoties ex illius lectura dignoſcitur non exposcit vlteriorem traſportationem actorum, deciſ.248. num.10. tom.1.
Nullitas arguit defectum conſenſus, deciſ.18.n.31.tom.1.
Nullitas in prima inſtantia opponi debet, deciſ. 265. num. 2. tom. 1.
Nullitas in prima inſtantia non oppoſita amplius allegari non poteſt, ſi ſententia fuit in iudicatum tranſacta, ibid. num.2. & num, ſeq.
Nullitas ſi prouenit non ex defectu formæ,ſed conſenſus,ſanatur eo ipſo quod quomodolibet interueniat conſenſus, deciſ.210. n.17,tom,1.
Nullitatis ſcientia eſt probanda, deciſ.262.n.28.tom.1.
Nullitatis præſumpta ſcientia ex quo excludatur, deciſ.262.n.15. tom.1.
Nullitates aduerſus ſententiam, non ſufficit allegare, & quid vltra requiratur, deciſ.382.n.1.tom.2.
Nullitates, quando ſunt ſanatæ non obſtant, deciſ.73.n.20. & 21. tom,1.
ſuper Nullitatibus, quando procedere quis intendit, non debet inſtare propoſitione dubij principalis, deciſ. 382. num. 7. tom.2,
Nullum quod eſt,nullum producit iuris effectum,& nullum præſtat impedimentum, Rub.ad deciſ.46.n.70. tom.1.
Nullum,quod eſt tractu temporis non poteſt conualeſcere, deciſ. 480. n.13. tom.2.
Nulla ea, quæ ſunt, nullum producunt iuris effectum, deciſ. 95. n.21.tom.1.
NVMERATIO vera pecuniæ in cenſu non dicitur probata, ex ſola confeſſione partis, quamuis ea confeſſio contineatur in ipſo inſtrumento, deciſ.20. n.15.tom.1.
Quod præcipuè dicendum venit dum ea confeſſio concepta legebatur per verba præteriti temporis, ibid.n.16.
Numerus ſingularis poteſt referri ad vnam tantum perſonam, deciſ.31.n.24.tom.1.
Numerus teſtium ſupplet eorum fides, Rub.ad deciſ.345. num.9. tom.2.
In Numero maiori ineſt etiam minor, deciſ. 5. num. 30. tom. 1.
NVMMVS dicitur à Græco verbo, *Tomos*, eo quia omnem ſuam auctoritatem habeat à Principe, Rub. ad deciſ. 67, n. 23. tom. 1.

O

OBIECTIO quando ceſſat ex facto contrario, tunc aliud non eſt quærendum, deciſ.116.n.3. & 6. tom.1.
Obitus alicuius benè iuſtificatur ex teſtibus, deciſ. 305. num. 3. tom.1.
Obitus defuncti concludenter dicitur probatus ſi ambæ partes ex eadem veniunt vocatione, deciſ. 259. num. 14. tom. 1.

O B L A T I O.

Oblatio iudicialis cum ſubſecuto depoſito habet vim ſolutionis, & liberat deponentem, deciſ.228. n.4. tom.1.
Oblatio verbalis ſufficit ſtante recuſatione partis, ibidem num. 5.
Oblatio verbalis, vt debitorem liberet ſtante recuſatione partis non requiritur expreſſa, & ſpecifica recuſatio, ſed etiam tacita ſufficit, ibid, n.6.
Oblatio verbalis non ſufficit, deciſ.63.n.1.tom.1.
Oblatio ſola ſufficit quoties aliquis recipere recuſat, deciſ. 229. n.14.tom.1.
Oblatio iudicialis cum ſubſecuto depoſito habet vim ſolutionis, & liberat deponentem, deciſ.228.n.4.tom.1.
Oblatio verbalis ſufficit ſtante recuſatione partis, ibidem num. 5.
Oblatio verbalis, vt debitorem liberet ſtante recuſatione partis non requiritur expreſſa,& ſpecifica recuſatio, ſed etiam tacita ſufficit, ibid, num,6.
Oblatores ſaltem requiruntur, vt deliberatio ſubſtineri poſſit, deciſ.214.n.7.tom.1.

O B L I G A T I O.

Obligatio, quando eſt indiuidua, non poteſt pro parte adimpleti, & pro parte non, deciſ.413.n.21.tom.2.
Obligatio à carcerato extorta non tenet, nam tunc in eo carce-

ratio

ratio non permittit habere liberum conſenſum, deciſ.20. n.33. tom. 1.
Obligatio, quando ceſſat, ceſſat intereſſe, deciſ. 304. num. 3. tom. 1.
Obligatio ex mutatione perſonæ, non mutatur, deciſ.413.n.113. tom. 2.
Obligatio pro obſeruantia donationis à donatore promiſſa reſpicit quidem ea omnia ad quæ donator ſe obligauit, non autem extenditur ad ea, quæ adimplere tenetur donatarius vigore donationis, deciſ. 40. num. 4. & vide num. 12. cum ſeqq. tom. 1.
Obligatio à carcerato extorta non tenet, nam tunc in eo carceratio non permittit habere liberum conſenſum, deciſ.20. num.3. tom.1.
Obligatio fideiuſſoris in materia cenſus; ſecundum formam prouiſionum Bononien. importat, quod res liberè, tradatur, deciſ. 71.n.7. tom.1.
Obligatio naturalis non producit actionem, Rub. ad deciſ. 217. n.465.tom.1.
Obligatio facta per iuſtè carceratum, eſt valida, deciſ.348. n.49. tom.2.
Obligatio minoris eſt nulla, ſi non ſint ſeruatæ ſolemnitates, deciſ.262.n.1.tom.1.
Obligatio minoris, quando ſit nulla tam ciuiliter, quam naturaliter, ibid. n.2.
Obligatio facta in carcere non releuat, nec habetur in conſideratione, deciſ. 322. n.25. tom.2.
Obligatio aliquid faciendi intra certum tempus, qualiter intelligatur, deciſ.331. n.10. tom.2.
Obligatio, quando eſt reſtricta ad certum tempus, qualiter veniat interpretanda, ibid. n. 11.
Obligatio ex cauſa dotis à minore facta an comprehendatur ſub ſtatuto prohibente obligationem minorum, deciſ.262. num.4. tum. 1.
Obligatio ſi contineat tantum narratiuam præcedentis obligationis, non auget eam, deciſ.272. n.14. tom.1.
Obligati, quando aliqui iam ſunt, in plus vt dicantur poſtea obligati quid requiratur, ibid. n. 15.
Obligatio talis remanet apud hæredes, qualis erat apud defunctum, deciſ.413. n.33. tom.2.
Obligatio non ſubſiſtit inter patrem, & filium, deciſ.334. n. 28. tom. 2.
Obligatio ad intereſſe pro virili, non autem in ſolidum quando luitet contra plures obligatos, deciſ.272.n.23. tom.1.
Obligatio reddendi rationem bonorum importat obligationem reſtituendi eorum valorem, deciſ.349. n.1. tom.2.
Obligatio facta in carcere ad fauorem creditoris, ad cuius inſtantiam debitor detinebatur carceratus nullius eſt roboris, vel momenti, deciſ.208.n.3. tom.1.
Intellige concluſionem procedere vbi debitor iniuſtè carceratus detinebatur, ſecus ſi iuridicè, & validè, ibid. num. 4. & 5.
Obligatio ad intereſſe ſemper intrat loco facti, deciſ.322. n.24. tom.2.
Obligatio reſtituendi totam dotem intelligitur prout de iure, in caſu ſcilicet quod tota debeat reſtitui, deciſ.44. num. 15. tom.1.
Obligatio naturalis ſola, eſt inefficax ad agendum, Rub.ad deciſ. 217. n.462. tom.1.
Obligatio fideiuſſoris alicuius perſonæ intelligitur interueniſſe, etiam pro illius procuratore, ſeu miniſtro, deciſ.204. num.14. tom.1.
Obligatio teſtatoris dum eſt reſtricta ad bona propria ipſius, non extenditur ad bona hæredum, deciſ. 129. num. 27. tom. 1.
Obligatio facta ſub conditione, inducit conſenſum conditionalem, itaut dum conditio pendet nihil ponitur ineſſe, deciſ.478. n.13.tom.2.
Obligatio ciuilis cum immediatè procedat à mero iure ciuili, ideòque Princeps eo iure non legatur, cum tali iure ſit ſolutus, Rub.ad deciſ.217.n.463.& 464.tom.1.

OBLIGATIO CAMERALIS.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ.473.n.2. tom. 2.
Obligatio Cameralis in fine capitulorum appoſita demandari debet executioni ſuper omnibus in illis contentis, & enunciatis, deciſ.360.n.4. tom.2.
Obligatio Cameralis habet in ventre ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt, & abſenti intereſſe habente ius, & actionem tribuit, deciſ.40.n.19.tom.1.
Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ. 137. n.5.tom.1.
Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ.460.n.1. tom.2.
Obligatio Cameralis, tam contra contrahentes, quam contra eorum hæredes habet executionem paratam, ibidem num.2.
Obligatio Cameralis continet fauorem cuiuslibet habentis intereſſe, deciſ.227. n.14. tom.1.
Obligatio Cameralis, etiam ad enunciata extenditur, deciſ. 40. n.15.tom.1.
Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ.368. n.10.tom.1.
Obligatio Cameralis refertur ad omnes diſpoſitiones in inſtrumento principaliter, & acceſſoriè, ſeu incidenter contentas, deciſ.397.n.5. tom.2.
Obligatio Cameralis tribuit viam executiuam exercibilem tam pro expreſſis, quam pro virtualiter contentis in inſtrumento, ibid. n.6.
Obligatio Cameralis continet ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt, & in futurum quomodolibet ſpectabit, ibid. num.7. & 8.
Obligatio Cameralis operatur ad fauorem abſentis, perinde ac ſi eſſet præſens, ibid. n.9.
Obligatio Cameralis in donatione appoſita ex Notarij ſtipulatione parit actionem etiam ſine ceſſione, ac ſi donatarija fuiſſet immediatè promiſſum donationem non reuocare, deciſ. 444.n.31. tom.2.
Obligatio Cameralis habet in ventre promiſſionem cum hypotheca, ibid.n.32.
Obligatio Cameralis competit tam pro expreſſis, quam pro virtualiter contentis in inſtrumento tali vinculo vallato, deciſ. 393.n.20. tom.2.
Obligatio Cameralis remedium eſt executiuum, & quotidie practicatur in Curijs Eccleſiaſticis totius Regni, deciſ.348. n.45. tom.2.
Obligationis cauſa originalis & primordialis attendenda venit, deciſ.272.n.17.tom.1.
Obligationis natura, hæredum perſona non mutatur, deciſ.413. n.32.tom.2.
Obligationis ſubſtantia, & concordiæ perfectio quando non dependeat à futura inſtrumenti confectione, deciſ. 353. num.7. tom.2.
Obligationem ſuam ſine dubio, quis tenetur adimplere, deciſ. 464.n.1. tom.2.
Obligationis cauſa, quando ceſſat, ceſſat quoque qua obligatio, deciſ.339.n.3.tom.2.
ad Obligationem inducendam ſufficit etiam tacita voluntas ex coniecturis elicita, deciſ.93. n.6.tom.1.
ab Obligatione reddendi rationes, vt adminiſtrator liberetur, quia nam requiratur, deciſ.436. n.13. tom.2.
in Obligatione nouante, cenſentur repetitæ qualitates, & priuilegia primæ obligationis, deciſ.439.n.33. tom.2.
Et qualiter id ſit intelligendum, ibid.n.34.35.& 36.
in Obligatione quando vltrò æſtimatio monetæ fuit adiecta, tunc qualis moneta ſit ſoluenda, deciſ.398. num. 4. 5. 6. & 7. tom.2.
in Obligatione quando adeſt moneta certa, ſi eius bonitas intrinſeca non fuit mutata, tunc illa eſt ſoluenda, vel eius valor, ibid. num.3.
ſub Obligatione dotali veniunt etiam bona emphyteutica hæreditaria, deciſ.70. n.17. tom.1.
ſub Obligatione generali non veniunt ea, quæ ſpecialiter ſunt prohibita alienari, deciſ.483.n.18.tom.2.
Obligationes, ad præmiſſa tantum reſtringenda ſunt, deciſ.436. n.12.tom.2.
Obligationes ne inutiles exiſtant, facienda eſt interpretatio, deciſ.373.n.24.tom.2.
in Obligationibus indiuiduis quilibet hæres tenetur inſolidum, deciſ.413.n.20.tom.2.

OBLIGATVS.

Obligatus vigore obligationis Cameralis virtualiter poteſt conueniri executiuè abſque quod citentur hæredes debitoris principalis, deciſ.397.n.10.tom.2.
Obligatus intra certum tempus facere aliquod inueſtimentum, an ad hoc debeat interpellari, deciſ. 331. num. 12. tom. 2.
Obligatus adimplere conditiones debet per modum poſſibilem, faciendo honeſtam diligentiam quærere, & adimplere, alios ſibi imputet, deciſ.430.n.36. tom.2.
Obligati, quando ſunt plures in aliquo caſu tunc ſi vnus ex eis efficiatur non ſoluendo, an pars illius accreſcat alijs, deciſ.272. n.20.& 21.tom.1.
OBLIGARE, quis non cenſetur voluiſſe ea, quæ non ſunt in ſua poteſtate obligare, deciſ.483. n.19. tom.2.
Obligari, quod quis poſſit ſine eius conſenſu, tolerandum non eſt, Rub.ad deciſ.345.n.12.tom.2.
Obligari, quis non poteſt, nec in contractu, nec in teſtamento

vltra quotam, quæ ei relinquitur, deciſ.413. n.19. tom.2.

Obligari, quod quis ſe voluerit ad aliquid ſoluendum, vel faciendum ſine cauſa, non eſt veriſimiliter eredendum, Rub. ad deciſ. 217. n.432. tom.1.

Obligans ſe vltra dotem, in exceſſu dicitur ſe voluntariè obligare, deciſ.262.n.7.tom.1.

OBLIVIO non poteſt cadere in eo ad effectum amittendi poſſeſſionem, qui tamquam poſſeſſor iudicialiter egit, deciſ. 121.n.34. tom.1.

Obliuio niſi curſu decennij præſumitur, deciſ. 394. num. 5. tom. 2.

per Obliuionem quis non poteſt dici amiſiſſe poſſeſſionem, niſi adſit curſus decennij, ibid. n.5.

OBSERVANTIA.

Obſeruantia eſt optima interpres cuiuſcumque diſpoſitionis etiam in materia legatorum, deciſ.260.n.12. tom.1.

Obſeruantia plurimum attenditur ad incluſionem, vel excluſionem fideicommiſſi, deciſ.401.n.13. tom.2.

Obſeruantia dat robur ſcripturæ quamuis informi, deciſ. 220. n.30. tom.1.

Obſeruantia ſubſecuta declarat qualis ab initio fuerit mens contrahentium tam in contractibus quam teſtamentis, deciſ.232. n.25.tom.1.

Obſeruantia dum non eſt proxima contractui non releuat, deciſ. 93. n.19. tom.1.

Obſeruantia, quando ſumus in præſumenda confirmatione alicuius actus, qualia eſſe debeat, deciſ.297.n.17. tom.1.

Obſeruantia interpretatiua attendenda venit, deciſ. 389. n. 14. tom. 2.

Obſeruantia benè omnia declarat, 135. n.14. tom.1.

Obſeruantia generalis, quando magis ſit attendenda, quàm ſpecialis, deciſ.375.n.11.tom.2.

Obſeruantia interpretatiua colligi non poteſt ex actibus æquiuocis, deciſ.18.n.28.tom.1.

Obſeruantia, quando non poſſit deſeruiri pro interpretatione contractus, Rub.ad deciſ.67.n.31.tom.1.

Obſeruantia, ſi non ſit vniformis, non attenditur, deciſ.439.n.53. tom.2.

Obſeruantia contractus, vt releuet, debet eſſe conformis, & proxima, deciſ.155.n.30. tom.1.

Obſeruantia interpretatiua nulla indiget præſcriptione, deciſ. 316.n.14. tom.1.

Obſeruantia interpretatiua inducitur etiam ex vnico tantum actu, ibid. n.15.

Obſeruantia interpretatiua vel tollitur, vel redditur æquiuoca ex actu ab illa difformi, ibid. n. 16.

Obſeruantia, & adminicula operantur vt veniat præſtanda fides ſcripturis extractis lite præcedente, & ſine citatione partis, aut aliàs informibus, deciſ.221.n.2.tom.1.

Obſeruantia non ſolum declarat quid fuerit actum in præcedenti concordia, ſed habet vim illius, deciſ. 352. num. 29. tom. 1.

Et perinde habetur, ac ſi partes ab initio ita expreſsè declaraſſent, vt deinde obſeruatum apparet, ibid. n.

Obſeruantia ſubſecuta declarat mentem contrahentium, etiam circa conceſſionem emphyteuſis eccleſiaſticæ, an illa fuerit ad tertiam generationem, vel perpetuam, deciſ.232. num. 8. tom. 1.

Obſeruantia ſtante, & curſu longiſſimi temporis, præſumitur derogatio, deciſ.271.n.8. tom.1.

Obſeruantia ceſſat, ſtantibus geminatis, & iteratis, ibid. n.9.

Obſeruantia contraria ſufficit, quod non ſit omnino clara, ad effectum vt non iuuet, deciſ.433.n.35. tom.2.

Obſeruantia ſubſecuta declarat mentem contrahentium, etiam circa conceſſionem emphyteuſis eccleſiaſticæ, an illa fuerit ad tertiam generationem, vel perpetuam, deciſ. 232. num. 8. tom.1.

Obſeruantia eſt præſumptio efficaciſſima ad arguendam validitatem rei geſtæ, deciſ.330.n.16. tom.2.

Obſeruantia ſtante curſu longi temporis, quid operetur, ibid. num. 18.

Obſeruantia benè declarat, quæ moneta fuit deducta in obligatione, deciſ.308.n.13.tom.1.

Obſeruantia, & adminicula operantur vt veniat præſtanda fides ſcripturis extractis lite præcedente, & ſine citatione partis, aut aliàs informibus, deciſ.221.n.2.tom.1.

Obſeruantia litigioſa alicuius nocere non valet, deciſ.199. n.18. tom.1.

Obſeruantia tranſactionis, iuuat ad eam probandam, deciſ.155. n.23.tom.1.

Obſeruantia ſpecialis, & non generalis, quo caſu conſideranda veniat, deciſ.375.n.16.tom.2.

Obſeruantia plurimum attenditur ad interpretationem legis, & Conſtitutionis Pontificis, deciſ.199.n.17.tom.1.

Obſeruantia dat robur ſcripturæ quamuis informi, deciſ.21.n.10. tom. 1.

Obſeruantia ſpatio longi temporis tenta, non deſtruitur ex vnico actu contrario, deciſ. 389.n.20. tom.2.

Obſeruantia, quæ non habet ſubſiſtentiam non releuat, deciſ. 153.n.31. tom.1.

Obſeruantia non poteſt deſumi ex his, quæ fiunt ex mera voluntate, deciſ.153.n.33.tom.1.

Obſeruantia dat robur ſcripturis etiam informibus, deciſ. 217. n.4.tom.1.

Obſeruantia ſubſecuta deſeruit pro interpretatione, deciſ.273. n.17.tom.1.

Obſeruantia ſubſecuta plurimum deſeruit in materia extinctionis iurium, ibid. n.18.

Obſeruantia in contrarium diminuit fidem ſcripturæ, deciſ.238. n.17.tom.1.

Obſeruantia longi temporis dat robur ſcripturis alias informibus, deciſ.313.n.4. tom.1.

Obſeruantia optimè deſeruit pro aſſequenda veritate rei, deciſ. 465.n.26. tom.2.

Obſeruantia non requiritur, quando verba ſunt clara, deciſ.389. n.15.tom.2.

Obſeruantia plurimum attenditur in materia præeminentiarum, deciſ.199.n.10.tom.1.

Obſeruantia diuturna, & longæua multum operatur, deciſ.481. n.21. tom.2.

Obſeruantia interpretatiua, vt dicatur inducta ſufficit quod aliquando ita fuerit obſeruatum, deciſ. 375. num. 10. tom. 2.

Obſeruantia etiam deducitur ex non obſeruantia, deciſ.389.n.16. tom. 2.

Obſeruantia benè declarat, quod fuerit deductum in iudicium, deciſ.123.n.8.tom.1.

Obſeruantia plurimum facit an emphyteuſis eccleſiaſtica tranſeat in extraneos, deciſ.452.n.13. tom.2.

Obſeruantia ſubſecuta declarat actum præcedentem quatenus dubius ſit, deciſ.377.n.21. tom.2.

Obſeruantia veritatem demonſtrat, deciſ.39.n.1.tom.1.

Obſeruantia, quando eſt difformis, & controuerſa non releuat, nec in ea eſt faciendum fundamentum, deciſ. 302. num. 32. tom.1.

Quod multo magis eſt dicendum ad effectum impediendi manutentionem, deciſ.302. n.33.tom.1.

Obſeruantia declarat mandatum, deciſ.367. n.7. tom.2.

Obſeruantia, vt faciat præſumere exiſtentiam mandati ſpecialis quid requiratur, deciſ.430.n.8.tom.2.

Obſeruantia ſubſecuta bene declarat, quid contineat mandatum præcedens, deciſ.367. n.9. tom.2.

Obſeruantia non poteſt probari, quando conſtat de actibus contrarijs, deciſ.130.n.3.tom.1.

Obſeruantia interpretatiua colligi non poteſt ex actibus æquiuocis, deciſ.116. n.28.tom.1.

Obſeruantia declarat verba Teſtatoris, quatenus ſint dubia, deciſ.120.n.6.tom.1.

Obſeruantia plurimum eſt attendenda, deciſ. 459. num. 40. tom.2.

Obſeruantia ſubſecuta benè denotat qualis fuerit mens diſponentis, deciſ.30.n.47.tom.1.

Obſeruantia diuturna, & longæua, quid operetur, deciſ. 459. n.40.tom.2.

Obſeruantia benè declarat, quid partes intellexerint diſponere, deciſ.352.n.28.tom.2.

Obſeruantia ex quibus excludatur, deciſ.30.n.21. tom.1.

Obſeruantia benè declarat rem dubiam, deciſ. 125. num. 20. tom.1.

Obſeruantiæ multum tribuitur ad dandam fidem Inſtrumento, quod prætenditur informe, deciſ.43.n.30.tom.1.

Obſeruantiæ interpretatiuæ ſtandum eſt, licet poſtea non bona appareat, deciſ.375.n.15.tom.2.

Obſeruantiæ ſtandum eſt, licet contrarius intellectus de iure verior ſit, ibid.n.9.

Ad Obſeruantiam continuatam probandam, & ad tollendam iuris communis aſſiſtentiam actus vnicus non eſt ſufficiens, deciſ.130.n.1.tom.1.

ad Obſeruantiam probandam in vanum deducuntur ea, quæ illam deſtruunt, deciſ.333.n.47.tom.2.

ex Obſeruantia ſubſecuta, bene colligitur, qualis fuerit mens ſtatuentium, deciſ.179. n.30. tom.1.

ex Obſeruantia ſubſecuta benè oritur declaratio actus præcedentis, deciſ.287.n.19.tom.1.

Quæ concluſio locum ſibi vindicat licet huiuſmodi eſſet contra verum intellectum contractus, ibid. num. 30.

Quod procedit etiamſi agatur ex quacumque diſpoſitione, ibid. num. 31.

ex

ex Obſeruantia ſubſecuta benè oritur declaratio actus præcedentis, deciſ.287.n.29.tom.1.

Quæ concluſio locum vindicat licet huiuſmodi eſſet contra verum intellectum contractus, ibid.n.30.

Quod procedit etiam ſi agatur ea quacumque diſpoſitione, ibid. num.31.

ex Obſeruantia contractus, benè deducitur ratificatio, deciſ.353. n.42.tom.2.

ex Obſeruantia datur magnum robur ſcripturis antiquis etiam in formibus, deciſ.333.n.15.tom.2.

in Obſeruantia interpretatiua non deſideratur curſus longiſſimi temporis ſufficiens ad inducendam præſcriptionem, deciſ.287. n.35.tom 1.

in Obſeruantia interpretatiua verborum, nulla requiritur præſcriptio, & ſufficit ſic aliquando obſeruatum fuiſſe, deciſ.5. n.32.tom.1.

OBSERVATIO ex quo proueniat, deciſ.6.n.15.tom 1.

OBSTACVLA plura, quando adſunt, tunc omnia ſunt in gratia narranda ne reddantur ſubreptitia, deciſ.363.n.2. tom.1.

Obſtacula quo quando ſunt plura, tunc vno auulſo remanent alia. Rub. ad deciſ.254.n.195.tom.1.

OBTINENS plura beneficia à Sede Apoſtolica cum narratione prius obtentorum ex hoc non dicitur diſpenſatus ad ea omnia obtinenda, & in hoc eſt textus expreſſus. Rub. ad deciſ.90. n.77.tom.1.

Contra occultantes ſcripturas non ſolum ſtat præſumptio, quod non faciant pro eo, ſed etiam habentur pro perfectis, & ſufficientibus, deciſ.410.n.24.tom.2.

ex Occultatione facta ab anteceſſore oritur præſumptio etiam in præiudicium ſucceſſoris, deciſ.335.n.25.tom.2.

Quod tamen procedit quando ſucceſſor proſequeretur factum occultationis, aut continuaret in poſſeſſione rei acquiſita per dolum anteceſſoris, ibid.n.26.

in ODIVM eius non debet retorqueri id, quod in eius fauorem factum eſt, deciſ.437.n.5.tom.2.

Odio ſi quis aliquem conſanguineum habere cepiſſet ei multa ſigna veri amoris non oſtendiſſet, deciſ.280. num.57. tom.1.

O F F I C I V M.

Officium emptum ea pecunia redacta ex eo corpore hæreditario, ex quo legatum erat ſoluendum, ſi fuit legatario traditum, datum intelligitur ea cauſa præcedentis legati, non autem donatum, deciſ.309.n.60.tom.1.

Officium emptum cum renouatione decreti ad fauorem alicuius non cenſetur illi donatum, deciſ.309.n.10.ſed contra num.33, & ſeq.tom.1.

Officium dum ſolitum ſit concedi ad tempus, ſi tamen fuerit conceſſum ad vitam, tunc durante tali vita, non poteſt reuocari, deciſ.339. n.8.tom.2.

Officium boni Paſtoris eſt, tondere pecus, non deglubere. Rub.ad deciſ.217.n.530.tom.1.

ad Officium, quando quis eſt deputatus non ſimpliciter, ſed ad vitam, tunc deputatio dicitur perpetua, deciſ. 339.n.7.tom.2.

Officij proprietas non reſidet penes officialem temporalem, ſed tantum nudum exercitium, & adminiſtratio, deciſ.235. n.5. tom.1.

in Officio manuali, non cenſetur quis voluiſſe erogare magnam ſummam pecuniarum cum altera die poſſit ab illo amoueri, deciſ.184.n.14.tom.1.

in Officio proprio, quis eſt manutenendus, non attento an ſit nobilior, vel dignior, deciſ.419.n.16.tom.2.

Officia & loca montium empta per teſtatorem ad fauorem legatarij in legatum imputantur, deciſ.309. n.4. & n.31. ac per tot. deciſionem, tom.1.

Officia & loca montium pro alijs empta etiam cum decreto ad fauorem alterius præſumuntur donata, deciſ.41. num.41. tom.1.

Officia duo, ſi quis acceptet caret poſteriori, & caret ſalario primi. Rub. ad deciſ.254.n.118.tom.1.

in Officijs, & locis montium non conſideratur titulus, qui non eſt in commercio, ſed pretium, & æſtimatio, deciſ.309.num.65. tom.1.

Officialis dum cognoſcitur an ſit amouendus, nec ne in eius officio, interim eſt manutenendus, deciſ.339.n.25.tom.2.

Officiali atteſtanti de rebus ad ſuum officium pertinentibus plenè eſt credendum, deciſ.297.n.11.& 15.tom.1.

ad Officialem Laicum non ſpectat cognoſcere an quis ſit Clericus, vel eius bona ſint propria, vel aliena, idque ad effectum ſolutionis Gabellarum, deciſ.412.n.32.tom.2.

Quia id eſſet verum, ſi ageretur de exemptione Laicorum, & non Clericorum, ibid.n.33.

Officiales Gabellarum ex inſita quadam eorum muneri aſperitate frequenter quibuſcumque ſe reddere ſolent difficiles atque moleſtos, ibid.n.52.

O N E R A.

Onera debent deduci, vt cognoſcatur, quantum reddat aliquod beneficium, deciſ.187.n.2.tom.1.

Onera deduci debent in probando valorem beneficiorum, deciſ. 538.n.6.tom.1.

Onera realia ſequuntur poſſeſſores bonorum, & inter eos diuiduntur, deciſ.92.n.51.tom.1.

Onera realia ipſis rebus infixa tranſeunt in Eccleſiam res dd. oneribus grauatas requirentes, deciſ.474. num.8.& 27. tom.2.

Oneris qualitas quando attenditur, & non pacta inita inter tertios. Rub.ad deciſ.412.n.76.tom.2.

Onera certa, & bonis infixa tranſeunt cum bonis etiam in Eccleſiam, ibid.n.57.

O N V S.

Onus aliquod pro electione, quando certis fuit impoſitum; cæteri cenſentur excluſi, deciſ.279.n.13.tom.1.

Onus, ſeu præceptum ſoluendi annuum legatum hæredi iniunctum, & ſequitur ademptio in caſum oneris non adimpleti, an id dicatur legatum pœnale, deciſ.201.n.10.tom.1.

Onus probandi adfuiſſe bona libera, & propterea non potuiſſe dari in dotem bona fideicommiſſo ſubiecta, cui incumbat, deciſ.55.n.8.& num.ſeqq.tom.1.

Onus renouandi fideiuſſores in ſocietate officij, qualiter cenſeatur remiſſa per receptionem fructuum, deciſ.445. num.9. tom.2.

Onus ſequitur rem, quocumque vadat, deciſ.155. num.34. tom.1.

Onus vt dicatur reale non ſunt attendenda bona. Rub. ad deciſ. 412. n.69.tom.2.

Onus quando in rei veritate conſtat eſſe perſonale, ex verbis tantum non poteſt effici reale, ibid.n.70.

Onus, an ſit reale, vel perſonale eſt attendenda cauſa à qua deſcendit, ibid.

Onus reale, ſeu mixtum per pactum effici nequit, quod ſit reale, ibid.n.71.

Onus tale debet iudicari, quale in effectu ſui ipſius origine eſſe conuincitur, ibid.

OPERAM dans rei illicitæ, ſtante dolo, & culpa tenetur ad intereſſe, deciſ.304.n.14.tom.1.

Licet dolus, non eſſet ordinatus ad caſum, ibid.n.15.

Operarius quilibet dignus eſt mercede ſua. Rub. ad deciſ.254. num.399.

O P I N I O.

Opinio eorum DD. qui ſentiunt mulieri petenti dotem in ſubſidium ex fideicommiſſo non incumbat onus probandi adeſſe bona libera, fundatur in quadam gloſſ.quæ hoc non dicit. Rub. ad deciſ.150.n.77.tom.1.

Et referuntur nonnulli DD. qui id aſſeruerunt. Rub. ad deciſ. 150.n.77.tom.1.

Gloſſ.in leg. cum de lege in verbo hæredis probatio ff.de probat. non agit de neceſſitate probationis, & de quo caſu loquutur, ibid. n.78.

Opinio illa, quæ eſt magis ſecura, quoad conſcientiam ſequenda eſt. Rub.ad deciſ.412.n.101.tom.2.

Opinio Doctorum non obſtat quando ex pluribus incuilabiliter eultatur. Rub. ad deciſ.150.n.87.tom.1.

Opinio, quæ à iure communi exorbitat, reſtringenda, deciſ.403. n.27.tom.2.

Opinio Rotæ an ſit attendenda, quando adeſt in contrarium magis communis opinio. Rub.ad deciſ.150.n.168.tom.1.

Opinio communis in iudicando eſt omnino ampiectenda. Rub. ad deciſ.150.n.158.tom.1.

Opinio in illa, quæ optimis fundamentis reperitur roborata, & eſt communis, non eſt ei contradicendum. Rub. ad deciſ.254. n.405.tom.1.

Opinio gloſ.in cap.dudum el 2.in verb. intitulatam de Conſtitut. non eſt ſimpliciter vera, ibid.n.148.

Opinio illa explodenda, quod aſſertio probet ad fauorem aſſerentis, ſi vera eſſet, deſtructæ eſſent multæ iuris regulæ. Rub.ad deciſ.150.n.110.tom.1.

Opinio illa non poteſt ſubſiſtere, quæ habet inualida fundamenta. Rub.ad deciſ.418.n.95.tom.2.

Opinio illa eſt tenenda quoad diſpoſita per Sacr.Concilium Tridentinum quàm hodie tenet Sacr. Congregatio illius, deciſ. 450.n.17. tom.2.

Opinio illa, quæ magis rationi, & legibus conuenit attendenda venit, deciſ.384.n.33.tom.2.

Opinio aliqua non poteſt dici clara dum de ea dubitatur, deciſ. 375.n.8. tom.2.

Opinionum contrarietates ſunt ſeminaria litium præbentes anſam iudicandi ad libitum. Rub.ad deciſ.190.n.83.tom.1.

ab Opinione communi non eſt recedendum, & maximè ſtante timore excommunicationis. Rub. ad deciſ.412.n.59.tom.2.
Opiniones duas, quando quis refert, vltimam ipſe tenere videtur. Rub. ad deciſ.282.n.35.tom.1.
Opiniones abſurdiſſimæ nullo modo ſunt tenendę. Rub. ad deciſ.250. n.112.tom.1.
OPPOSITIO ex facto reſultans, non releuat, ſi ex ipſo facto tollatur obiectio, deciſ.328.n.22.tom.2.
Oppoſitiones, contra teſtes, quando ſunt nullius ponderis, non veniunt attendendæ, ſed ſpernendæ ſunt, deciſ.182.n.12.tom.1.
OPTANDI quæuis ſimplex conſuetudo non ſuffragatur in beneficijs reſeruatis, deciſ.285.n.13.tom.1.
OPTIO eſt vera diſpoſitio beneficij, & optanti nouum titulum acquirit, deciſ.285.n.25.& 26.tom.1.
Optio non cadit in reſeruationibus motu proprio, ſiue aliter quocumque modo factis, ibid.n.2.
Optio non cadit in reſeruatis, ſiue reſeruatio ſit generalis, ſiue ſpecialis, deciſ.285.n.1.tom.1.
OPVS nouum, vt impediatur ſufficit nunciatio, etiam extraiudicialis, deciſ.318.n.26.tom.1.

O R A T I O.

Oratio, an ſit vna, vel multiplex, attendi debet an regatur ab vno, eodemque verbo, deciſ.165.n.13.tom.1.
Oratio quælibet in potentiori ſignificatu eſt accipienda, deciſ.357.n.7.tom.2.
Oratio comparatiua, quando dicatur retinere ſuam naturam ſaltem habitu, deciſ.458.n.15.tom.2.
Oratio particularis etiam in vna tantum perſona verificari poteſt, deciſ.49.n.5.tom.1.
Oratio particularis comprehendit diſtributiuè ſingulas res & perſonas quæ ſub vniuerſitate comprehenduntur, ibidem num.6.
Orationis diſcretiuæ tatio, quando ceſſet, deciſ.458. n.11.tom.2.
Orationes dicuntur diuerſæ, ſi quælibet à diuerſo verbo regantur, deciſ.165.n.12.tom.1.

O R D I N A R I V S.

Ordinarius non poteſt vnire Eccleſias ſine cauſæ cognitione, deciſ.222.n.13.tom.1.
Ordinarius, quando non valeat conferre beneficia, deciſ.329.n.11.tom.2.
Ordinarius poteſt compelli ad faciendam vnionem ſubſiſtente cauſa neceſſitatis, deciſ.222.n.1 tom.1.
Ordinarius habet magnus ligatas quoad prouiſionem beneficij ſi ſit litigioſum, deciſ.305.n.20.tom.1.
Ordinarius habens indultum conferendi beneficia, dum confert ea, ſi ſe non reſtringit ad facultatem ordinariam, non impeditur quoque vti beneficio indulti, deciſ.298.n.23.tom.1.
Ordinarius, quando vnit beneficia quid obſeruare teneatur ſecundum Concil. Tridentinum, deciſ.337.n.1.tom.2.
Ordinarius non obſtante regula de Triennali. Rub. ad deciſ.254. n.90.tom.1.
Ordinarius habet auctoritatem conferendi omnia beneficia ſuæ Diœceſis, deciſ.42.n.6.tom.1.
Ordinarij conſenſus in donatione iuriſpatronatus eſt maximè attendendus. Rub. ad deciſ.48.n.59 & quare, n.60.tom 1.
Ordinarij, vt plurimum, ſe reddunt difficiles in admittendo, & inſtituendo præſentatos, deciſ.8.n.6.tom.1.
Ordinarij facientis vnionem aſſertio, quod ſcilicet ex tenuitate fructuum non remaneat congrua pro Rectore, probet ne cauſam, deciſ.222.n.16.& num.ſeqq. ad finem, tom 1.
Ordinarij ſolent eſſe difficiles in admittendo iuſpatronatus, deciſ.329.n.8.tom.2.
Ordinarij non valent facere vniones vltra caſus, à Concilio Tridentino permiſſos, deciſ.281.n.6.tom.1.
Ordinarij admiſſio ad iuſpatronatus, vigore præſentationis cum enunciatiuis, quod beneficium eſt de iurepatronatus eſt probatio ſatis potens, deciſ.8.n.5.tom.1.
Ordinarij ſententia, ſuper exiſtentia iuriſpatronatus, vt præiudicet Eccleſiæ debet iuſtificari ex actis, deciſ.321. num.33. tom.2.
Ordinarij non ſolent eſſe faciles ad pronunciandum pro iurepatronatus, cum agatur de eorum præiudicio, deciſ.164.num.6. tom.1.
Ordinarij exigentes litteras Apoſtolicas ſuper diſpenſatione obtinendi plura beneficia, qualiter olim eludebantur à poſſeſſoribus. Rub. ad deciſ.254. n.82.tom.1.
Ordinario cenſetur reſeruatum totum illud, quod per priuilegium non admittitur, deciſ.220.n.25.tom.1.
Ordinariorum ſententijs plurimum defertur ad probationem iuriſpatronatus, deciſ.245.n.21.tom 1.
Quod maximè procederet, ſi eſſet antiquiſſima, ibidem num.22.
ORDINATIO Religionis Hieroſolymitanæ 9. de Offic. Fratr. ex ampliſſima derogatione fuit derogatum, deciſ.238. n.17. tom.1.
Ordinationes Clericorum poſſunt fieri in qualibet parte diœceſis, deciſ.433.n.28.tom.2.

O R D O.

Ordo datus ad ſoluendum probatur ex pluribus adminiculis ſimul iunctis, deciſ.345.n.15.tom.2.
Ordo, quod quis faciat aliquam Cappellam, vel quod faciat aliquam eleemoſynam pro conſtructione fabricæ, iſti ordines ſunt inter ſe diuerſi, deciſ.134.n.10.& 11.tom.1.
Ordo Præmonſtratenſis, ſecundum antiquas Conſtitutiones, Religioſi profitebantur cum ſolemni voto ſeruare in certo Monaſterio ſtabilitatem, deciſ.24.n.9.tom.1.
Cui voto fuit derogatum per Bullam derogatoriam Greg.XV. ibid.n.10.
Ordo factus per debitorem, & à creditore acceptatus, non poteſt amplius reuocari, deciſ.256.n.14.tom.1.
Ordo Eccleſiaſticus perturbaret, ſi vnus plura beneficia haberet, ſecundum Sacr. Concil. Trident. Rub. ad deciſ.90. n.37. tom.1.
Ordo patris, ſeu mandatum in filio exigente pecunias illius probatur etiam præſumptionibus & coniecturis, deciſ.204. n.16, tom.1.
Ordo continens ſolutionem ad fauorem creditoris, non liberat debitorem niſi ſoluatur, vel fiat deſcriptio crediti ad fauorem illius, deciſ.256.n.3.& 15.tom.1.
Ordinem acceptans abſque vlla proteſtatione, cenſetur omnia approbaſſe in illo contenta, deciſ.173. num.24.& 25. tom.1.
Ordinem acceptans abſque vlla proteſtatione cenſetur illum in totum approbare, deciſ.236.n.15.16.& 18.tom.1.
ad Ordinem ſubdiaconatus ſuſcipiendum requiritur ætas 22. annorum, deciſ.14.n.10.tom.1.
in ORE duorum, vel trium ſtat omne verbum, & hoc de iure diuino. Rub. ad deciſ.345.n.34.tom.2.

P

P A C T V M.

PActum perſonale cum ipſa perſona extinguitur, deciſ.345. n.31.tom.2.
Pactum appoſitum in conſtitutione cenſus, quod ſors principalis ad libitum poſſit repeti, eſt contrarium formæ ſubſtantiali huius contractus, deciſ.20.n.10.tom.1.
Pactum, quod cambia habeantur pro iuſtificatis, intelligitur arbitrio boni viri, quod arbitrium non eſt Mercatoris, ſed Iudicis, deciſ.69.n.29.& 30.tom.1.
Pactum initum in inſtrumento dotis, quod ſcilicet dos poſt mortem matris perueniat ad filios valet etiam ſine conſenſu ipſius matris, deciſ.290.n.15.tom.1.
Pactum appoſitum in donatione facta ab ingrediente religionem ſcilicet de eam non reuocando, intelligi debet profeſſione ſecuta, non anteà, deciſ.450. num.23. & ſup. num.18. tom.2.
Pactum de non reuocando donationem ex cauſa ingratitudinis non compræhendit reuocationem prouenientem ex natura contractus, ibid.n.24
Pactum in inueſtitura emphyteuſis poſitum, quod finita locatione renouetur, intelligitur de vnica immediata, non de vlterioribus, deciſ.10.n.3.tom.1.
Pactum de non petendo in renunciatione appoſita operatur, vt illa tranſeat in pactum, & in donationem transfundatur, deciſ.290.n.1.& 8.tom.1.
Pactum de non alienandis bonis emphyteuticis, non alterat naturam emphyteuſis hæreditariæ tranſitoriæ ad quoſcumque etiam extraneos, deciſ.170.n.50.tom.1.
Itaut per dictum pactum non impeditur primus acquirens, ne illam obligari poſſit, maximè fauore dotis, ibid.n.20.
Pactum quando dicatur vniuerſale, deciſ.106.n.23.tom.1.
Pactum de renouando inueſtituram finita emphyteuſi, ſi fieret per Eccleſiam priuaretur ſpe nunquam recuperando bona propria, deciſ.10.n.9.tom.1.
Pactum futuræ ſucceſſionis non dicitur prohibitum, quando eſt reſtrictum ad certa bona, deciſ.154.n.3.tom 1.
Cùm tunc nec adimat facultatem teſtandi, nec votum captandæ mortis inducat, ibid.n.4.
Pactum de renouando emphyteuſim de 29. in 29. annos non immutat naturam emphyteuſis, ſi ſit perpetua, deciſ.452.num.11. tom.2.
Pactum, quo diſponitur de hæreditate viuentis non valet, niſi

niſi ille viuens conſenſerit, & in eodem conſenſu perſeuerauerit vſque ad mortem, deciſ.166. num.20. tom.1.

Vnde reuocato conſenſu, definit penitus obligatio pacti, & iuramenti, tamquam deficiente conditione, à qua pendebat, ibid. n.21.

Pactum iuratum in donatione appoſitum de eam non reuocando, ſi fuit appoſitum in clauſulis executiuis non alteret qualitatem contractus, nec obligat vltra eius naturam, deciſ.450. n.22.tom.2.

Pactum ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis celebrari poteſt cum tertio viuente adhuc grauato, qui reſtituere debet ipſi paciſcenti, deciſ.158.n.7.tom.1.

Et hoc ipſo grauato inſcio, & ignorante, ibid.n.7.

Atque quidem ea ratione, quia non agitur de bonis viuentis grauati, ſed mortui, videlicet illius, qui bona reſtituere iuſſit, ibid.n.8.

Pactum de non ſuccedendo alicui, ideo non valet, quia auſert liberam teſtandi facultatem eius de cuius hæreditate agitur, nam alias non poteſt renunciantem hæredem facere, deciſ.166. n.15.& vide n.16. 17.& 18.tom.1.

Pactum de retrouendendo non præſumitur niſi probetur, deciſ. 51.n.7.tom.1.

Pactum reſolutiuum in donatione appoſitum, quid operetur, deciſ.32. n.30.tom.1.

Pactum de obſeruando renunciationem, & illam non reuocando, facit eam in donationem tranſire tranſmiſſibilem ad quoſcumque hæredes, deciſ.290.n.8.tom.1.

Pactum de inſtituendo aliquem hæredem, ſubſtinetur conſuetudine totius Galliæ, deciſ.390.n.36.tom.2.

Pactum de inſtituendo aliquem hæredem, neque naturalem producit obligationem, deciſ.390. num.24. amplia vt num.25. tom.2.

Pactum perſonale, ne ſcilicet aliquid à perſona petatur, non liberat ab hypotheca, ſed ſolum ab actione perſonali, deciſ.104. n.4. tom.1.

Pactum de ſuccedendo comprehendit omnia bona, deciſ.106. n.19.tom.1.

Pactum reſolutiuum appoſitum in Inſtrumento tranſactionis in caſu non factæ ratificationis, quando intret, deciſ.291.num.17. tom.1.

Pactum appoſitum per fideiuſſorem quando non fuit obſeruatum euaneſcit fideiuſſio, deciſ.202.n.14.tom.1.

Pactum de non ſuccedendo alicui eſt contra bonos mores iuris ciuilis. Rub. ad deciſ.56.n.201.tom.1.

Pactum initum in inſtrumento dotis, quod ſcilicet dos poſt mortem matris perueniat ad filios valet etiam ſine conſenſu ipſius matris, deciſ.290.n.15.tom.1.

Pactum redimendi cum defuncto conuentum, non tribuit reſtitutionem in integrum minoribus illius hæredibus, deciſ.63. n.20.tom.1.

Pactum de ſuccedendo alicui, non poteſt initi ſine ipſius conſenſu, deciſ.106.n.22.tom.1.

Quod procedit etiam fauore piæ cauſæ, ibid.

Pactum de renouando emphyteuſim de 29. in 29. annos, ſi in Eccleſia valida eſſet, quid ſequeretur, deciſ.10. num.11. tom.1.

Pactum factum patri per filium de non agendo querela, vel petendo ſupplementum legitimæ non nocet filio, quin minus filius poſſit agere, deciſ.459. n.4.tom.1.

Pactum quod conductor expelli non poſſit locatione durante, intelligitur quatenus non defecerit in ſoluendo penſiones, deciſ. 63.n.16.tom.1.

Pactum de retrouendendo non eſt de ſubſtantialibus, ſeu naturalibus emptionis cenſus, ſed de accidentalibus, deciſ.51.num.8. tom.1.

Pactum francandi in locatione appoſitum cum locatione expirat, deciſ.63.n.12.tom.1.

Pactum in conceſſione emphyteuſis, quod Eccleſia teneatur ea finita renouare, qualiter intelligatur, deciſ.10.num.5, tom.1.

Pactum, quod Eccleſia teneatur renouare emphyteuſim pro eodem pretio, non ſubſtinetur, ibid.n.8.

Pactum, de non reuocando teſtamentum, eſt contra bonos mores iuris ciuilis. Rub. ad deciſ.56.n.201.tom.1.

Pactum inducens votum captandæ mortis, & adimens liberam teſtandi facultatem, omni iure prohibitum, deciſ.106.num.11, tom.1.

Pactum, quod non adimit in totum liberam teſtandi facultatem an valeat, ibid.n.12.

Pactum initum deducendo aliquam in vxorem, poteſt cogi promiſſor ad eam ducendam. Rub. ad deciſ.21. n.29. & 36. tom.1.

Pactum futuræ ſucceſſionis, eſt omni iure prohibitum, deciſ.154. n.5.tom.1.

Pactum appoſitum in conſtitutione cenſus, quod ſors principalis ad libitum poſſit repeti, eſt contrarium formæ ſubſtantiali huius contractus, deciſ.20.n.10.tom.1.

Pactum de inſtituendo aliquem hæredem, quamuis ſit factum in Capitulis matrimonialibus, non tamen ceſſat in eo votum captandæ mortis, deciſ.300.n.22.tom.1.

Pactum de non petendo in renunciatione appoſita operatur, vt illa tranſeat in pactum, & in donationem transfundatur, deciſ. 290.n.1.& 8 tom.1.

Pactum partium, quod cambia habeantur pro iuſtificatis, habent tacitam conditionem, quatenus illa ſint realia, deciſ.69. n.27. tom.1.

Pactum initum in capitulis, quod ſuper illis deberet obtineri Beneplacitum Pontificis, & quod conficeretur publicum inſtrumentum habet implicitam conditionem conficiendi inſtrumentum iuxta formam Beneplaciti, deciſ. 360. num. 5. tom.2.

Pactum, quando eſt licitum, ei ſtandum eſt, & maximè ſi de iure, & conſuetudine ſubſiſtat, deciſ.69. num.12. & 13. tom.1.

Pactum reſolutiuum, dum non adimpletur, ipſo iure contractus euaneſcit, & talis præſumitur mens contrahentium, deciſ. 353.n.33. tom.2.

Pactum reſolutiuum operatur quidem reſolutionem, & extinctionem contractus, quod tamen procedit partibus ipſis volentibus, ibid.n.34.

Pactum reſolutiuum conquieſcit, quando partes illo vti nolunt, eum ex ipſarum partium voluntate cenſeatur remiſſum, ibid. num.35.

in Pacto ſuccedendi alicui ſemper militat ratio deperditæ facultatis teſtandi, quamuis ſit factum in capitulis matrimonialibus, deciſ.390.n.33.tom.2.

Pacta appoſita in antiquis Inueſtituris, cenſentur repetita in nouis, ſi fuerint facta iuxta antiquam formam, deciſ.477.n.29. tom.1.

Pacta in contractibus aliquando conſiderantur tamquam pars pretij, ac valorem rei augent, & minuunt, deciſ.140. num.8. tom.1.

Pacta odioſa, non debent haberi pro repetitis, deciſ.439. n.23. tom.2.

Pacta, & iura realia non extenduntur de re, ad rem, deciſ.439. n.37.tom.2.

Pacta in contractibus appoſita, ſunt omnino ſeruanda, deciſ.140. n.7.tom.1.

Pacta licet regolariter tranſeant ad hæredes, hoc tamen non procedit, quando iura ſunt perſonalia, deciſ.387.num.41. tom.2.

Pacta appoſita in aliquo contractu numquam cenſetur repetita in diuerſo contractu, deciſ.439.n.24.tom.2.

Pacta ſuper hæreditatibus, quæ non valent inter priuatos, ſubſiſtentur cum Principe, Rub. ad deciſ.217.n.76.tom.1.

Pacta ſunt ſeruanda, deciſ.135.n.1.tom.1.

Pacta ſeruare ſemper religioſiſſimum fuit. Rub. ad deciſ.67.n.42. tom.1.

Pacta dant legem contractui, & hoc eſt vulgatum iuris elementum, ibid.n.36.

Pacta dant legem contractui, licet conuentio ſit præter, vel contra naturam contractus, ibid.n.37.

Pacta ſeruabo, ait, Prætor, ibid.n 36.

Pactorum rigor à partibus, quando dicatur remiſſus, deciſ.291. n.19.tom.1.

à Pactis initis inter partes ſine conſenſu vtriuſque partis non eſt recedendum, deciſ.439.n.42.tom.2.

in Pactis generaliter loquens clarè, & non obſcurè dicitur loqui, deciſ.357.n.4.tom.2.

PAGANVS viuens non poteſt habere plura patrimonia, deciſ. 131.n.25.tom.1.

ad Pallium, quando duo ſimul, & eodem tempore peruenerunt tunc illi duo tantum recurrere debent, deciſ.270. n.38. tom.1.

P A P A.

Papa reſeruando beneficia, inficit totum id quod diſponitur in contrarium, & derogat omnibus iuribus, ſtatutis, & conſuetudinibus optandi, deciſ.285.n.4.& 7.tom.1.

Papa, præſumitur noluiſſe concedere, ea, quæ cancellauit in ſupplicatione. Rub. ad deciſ.254.n.107.tom.1.

Papa ſine dubio poteſt derogare fideicommiſſis, debet tamen conſtare de eius voluntate, deciſ.465.n.3.tom.2.

Papa non voluiſſe præſumitur immutare ſtatum beneficij, quod multò magis præſumitur, ſi prouiſio Apoſtolica fiat ex cauſa reſignationis, deciſ.245.n.36.tom.1.

Papa poteſt ex cauſa diſpenſare ſuper iure Diuino, ſeu naturali, Rub. ad deciſ.254.n.205.tom.1.

Papa per mandatum de prouidendo de certo beneficio, dicitur

munus

munus appoſuiſſe ſuper tali beneficio, ibid. num.19.

Papa vbi agitur de derogatione voluntatis fundatoris, non ita facilè procedit, deciſ.114.n.21.tom.5.

Papa, ſi aſſerat, ſe iuſtis de cauſis moueri ad concedendam aliquam diſpenſationem, ei adhibenda eſt plena fides. Rub. ad deciſ.254.n.290.tom.1.

Adeo vt, hoc caſu non admittatur probatio in contrarium, ibid. num.291.

Papa eſt Epiſcopus Vrbis Romæ. Rub. ad deciſ.257. num.162. tom.1.

Papa eſt Vicarius CHRISTI habens ſpiritualem poteſtatem in toto Orbe, ibid.n.163.

Papa poteſt facere quaſcumque gratias abſque derogatione Concilij Trident. quidquid ſit in alijs Concilijs. Rub. ad deciſ.90. n.302. tom.1.

Papa facilius derogat Decretalibus, quam Concilijs generalibus, ibid. n.167.

Papa non ita de facili derogat Concilijs Generalibus, ſed præſumitur circumuentus, ibid.n.168.

Papa non præſumitur voluiſſe præiudicare patronis dum non habuit notitiam iuriſpatronatus, deciſ.564. num.18. tom.1.

Papa ſi diſponat contra Concilium Tridentinum, non videtur eſſe faciendam indiuiduam, & ſpecialem mentionem d. Concilij. Rub.ad deciſ.90. n.298.tom.1.

Papa conditiones penſionis, quandoque ſolet admittere, deciſ. 430. n.35.tom.2.

Papa dum non vult concurrere cum Ordinario, ſed prouidet tanquam de beneficio reſeruato, tunc non præſumitur voluiſſe præiudicare Ordinario, deciſ.366.n.2.tom.2.

Papa, quando non præſumatur voluiſſe præiudicare prouiſo ab Ordinario, ibid.n 3.

Papa diſponens contra aliquod Concilium Generale, tunc an cenſeatur ei derogatum per clauſulam generalem, non obſtantibus &c. ſi obſtet tantum illud Concilium. Rub. ad deciſ.90. n.245.246.& 247.tom.1.

Papa derogando, videtur procedere de plenitudine poteſtatis. Rub. ad deciſ.90.n.262.tom.1.

Papa ſi aliquem prouiderit de beneficio parochiali, abſque facto concurſu, cum id ſit contra Concil. Tridentinum, & in gratia non fuit facta mentio d.Concilij, an valeat, ibid.n.310.

Papa ſi apponat penſionem ſuper Epiſcopatu, qui non accedat ad ſcuta mille, reſeruatio eſt valida, & videtur derogare Concilio Tridentino, ſeſſ.24.cap.23. de reform. ibid.n.303.

Intellige ſi appareat Papam habuiſſe notitiam valoris Epiſcopatus, ibid.n.304.

Papa, ſi ſine cauſa iuſta diſpenſaret ſuper pluralitate beneficiorum, an peccaret. Rub. ad deciſ.254.n.126.tom.1.

Papa an valeat diſpenſare cum beneficiato, vt retinere valeat plura beneficia etiam ſimplicia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, ibid.n.127.& 128.

Papa, licet habeat poteſtatem diſpenſandi in omnibus ſtatutis Eccleſiæ, ibid.n.129.

Tamen hoc intelligitur, niſi lex poſitiua, vel ipſa ſtatuta habeant in ſe quamdam rationem naturalem, vel diuinam, ibid. num.130.

Papa, quando diſpenſat ſub pluralitate beneficiorum eius mens ſuper tale diſpenſatione qualis ſit. Rub. ad deciſ.254. n.224.tom.1.

Papa, ſi diſpenſaret, ſuper retentione plurium beneficiorum ob proprium commodum, & luxum, Beneficiati, eſſet cum licentia Papæ intrare in infernum. Rub. ad deciſ.154.n.224. tom.1.

Papa habet amplam poteſtatem in toto Orbe etiam temporalem, ad aſſequendum aliquem finem ſupra naturalem. Rub.ad deciſ. 217.n.167.tom.1.

Papa neceſſe non habet, quando diſponit contra Concil. Tridentinum, vt in ſpecie illis deroget, ſed ſufficit, quod contra d. Concilium diſponat. Rub. ad deciſ.90.n.311.tom.1.

Quod tamen intellige verum, quando de mente Papæ conſtet ipſe diſponere voluiſſe contra d.Concilium, alias non procedit iſta concluſio. Rub. ad deciſ.90.n.312.& 313.tom.5.

Papa diſpenſando ſuper pluralitate beneficiorum, cenſetus ſe mouere ex iuſta cauſa ad id concedendum. Rub.ad deciſ.254. n.304. tom.5.

Quod tamen procedit in foro exteriori, non autem interiori, quo attento neceſſaria eſt cauſa. Rub. ad deciſ.254. n.305.tom.5.

Papa bona Eccleſiæ ſine cauſa alienare non valet ſine graui peccato. Rub. ad deciſ.254.n.150.tom.1.

Papa non poteſt dari alicui licentiam diſpergendi bona Eccleſiaſtica, ibid.n.151.

Papa ſolus diſponit in materia matrimoniali eiuſque effectu, deciſ.190.n.20.tom.5.

Et ſic etiam in materia legitimationis per ſubſequens matrimonium, ibid.n.21.

Papa, quando derogat fideicommiſſo, & liberat emptorem fideicommiſſi ab onere procurandi inueſtimentum, tuoc circa hoc non debet eſſe ſollicitus, deciſ.218.n.17.tom.1.

Papa ſolus diſpenſat conſtitutionibus conciliaribus, & omnis alia auctoritas inanis, ac nullius roboris eſt. Rub. ad deciſ. 90.n.183.tom.1.

Papa ſciens, quod in aliquo caſu eſt neceſſaria ſpecialis derogatio, tunc ſi in ſpecie non derogat, quid ex hoc arguatur. Rub.ad deciſ.90. n.265.tom.5.

Papa ſi voluiſſet derogare alicui conſtitutioni in ſpecie certè ſciuiſſet deſogare, ibid.n.267.

Papa ſolus, propriè loquendo poteſtatem habet ius diuinum interpretandi ex cauſa. Rub. ad deciſ.254. n.207.tom.1.

ex Qua declaratione conſtabit diuinum ius ad caſum illum non extendi. Rub.ad deciſ.254.n.208.tom.1.

Papa non præſumitur voluiſſe lædere Ordinarios Collatores, ibid.n.28.

Papa concedendo coadiutoriam ſuper aliquo beneficio, dicitur appoſuiſſe manus ſuper tali beneficio, & remanet affectum, num.29.

Limita tamen ſi adſit defectus cauſæ, veluti, ſi ille cui erat concedenda coadiutoria erat iam mortuus, ibid.n.30.

Papa habet in Vrbe ſuum Vicarium, ſicuti cæteri Epiſcopi. Rub. ad deciſ.217. n.163.& 164.tom.1.

Papa concedendo alicui priuilegium, non cenſetur voluiſſe ſibi manus ligare, nec impedire prouiſiones Apoſtolicas, deciſ.137. n 11.tom.1.

Papa derogans Concilio Tridentino, non requiritur eius ſpecialis, & indiuidua mentio, ſufficit generalis derogatio. Rub. ad deciſ.90. n.301.& 306.tom.1.

Papa, quando dat alicui beneficium in commendam, & non conſtat, an det ad tempus, vel in perpetuum & tunc in dubio qualiter veniat interpretandum. Rub. ad deciſ. 254. num. 54. tom.1.

Papa prouidendo iam beneficiatum, non cenſetur eum, diſpenſare velle, vt plura retineat beneficia, quorum vnum, vel duo ſunt ei ſufficientia pro honeſto victu. Rub. ad deciſ.90. n.159.tom.1.

Papa conferendo ſimpliciter beneficium alicui, qui alia beneficia obtinet, idque in gratia fuit narratum, tunc cenſetur derogare, quo ad acquiſitionem, non quoad retentionem. Rub. ad deciſ.90.n.160.tom.1.

Papa numquam acceptat ratificationem profeſſionis nulliter emiſſæ, ſtante contradictione Monaſterij, deciſ.94. num.16. tom.1.

Papa poteſt ſupplere ea, quæ ſunt pro faciliori executione voluntatis fideicommittentis, deciſ.278.n.23.tom.1.

Papa, quando ex cauſa moderatur ius diuinum, non dicitur ſuper eo diſpenſare, ſed illud declarare, & reprehenduntur DD. qui contrarium dicunt. Rub. ad deciſ.254. n.210.& 211. tom.1.

Papa, dum derogat iuripatronatus, neceſſario eſt dicendum illud adeſſe, deciſ.245.n.62.& 63. amplia num.64. & 65. tom.1.

Papa, quando ſe fundat in facto alieno, an tunc præſumitur pro ipſius aſſertione, quamuis contrarium probari poſſit. Rub. ad deciſ.254.n.281.tom.1.

Et hoc præſertim, ſi motu proprio, gratiam concedat, ibidem num.282.

Papa, dum Doctores aſſerunt, quod poſſit ex cauſa diſpenſare contra ius diuinum, qualiter poſſint ſaluari. Rub.ad deciſ.252. n.212.& 213. tom.1.

Papa admittendo renunciationem beneficij, & conferendo per clauſulas ſolitas, in prouiſione non videtur diſpenſare. Rub.ad deciſ.90. n.83.tom.1.

Papa conferens Beneficium Iuriſpatronatus Laicorum, cum clauſula pro hac vice tantum derogamus id præſeruat Iuriſpatronatus pro futuris vacationibus, deciſ.164.n.23.tom.1.

Et inſuper excludit intentionem acquirendi libertatem beneficio, ibid.n.24.

Papa poſitus eſt diſpenſator in ædificationem, non in deſtructionem. Rub. ad deciſ.254.n.181.tom.1.

Papa in Beneficialibus habet latiſſimam poteſtatem, deciſ.285. n.3.tom.5.

Papa dum diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua, hoc concedendo præſumitur ex iuſta cauſa moueri. Rub.ad deciſ.254.n.284.tom.1.

Papa, quando diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum præſumitur ſemper ex iuſta cauſa diſpenſare, ibid.n.285.

Papa difficilè diſpenſat quoad conditiones poſitas in limine fundationis beneficiorum, deciſ.114.n.26.tom.5.

Et hoc ne retrahantur perſonæ à fundatione, & ordinatione

tione beneficiorum, deciſ. 114. num. 26. tom. 1.

Papa ad nutum ſuæ voluntatis poteſt quemlibet poſſeſſorem ſuo beneficio priuare ſine cauſa. Rub. ad deciſ. 254. num. 16. tom. 1.

Quod tamen pro immenſa bonitate, ac pietate Romanorum Pontificum, numquam fieri vidimus, aut legimus, ibid. num. 17.

Papa ex quacumque cauſa reſeruet penſiones, ex quo capite reſeruet. Rub. ad deciſ. 1. n. 2. tom 1.

Papa, vel Imperator, licet caſſent conſuetudines, vel ſtatuta per hoc non dicitur ceſſare ſtatuta iuramento firmata, deciſ. 179. n. 72. tom. 1.

Papa ſuper pluralitate beneficiorum poterit diſpenſare, cum ratio poſtulauerit. Rub. ad deciſ. 254. n. 190. tom. 1.

Papa, ſi conferat beneficium vti reſeruatum, ſi illud non ſit, dicitur ad eſſe defectus intentionis in eo, ibid. n. 24.

Papa admittens reſignationem beneficij ſub conditione, niſi illa verificetur, inualidè proceditur, deciſ. 90. num. 20. tom. 1.

Nec poteſt dici, quod reſignatio fuerit acquiſita poſſeſſio, nec à reſignante abdicata, ibid. n. 21.

Papa, quod ad libitum ſuæ voluntatis valeat abſque iuſta cauſa diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum. Rub. ad deciſ. 154. n. 250. tom. 1.

Quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſuſtentatione, DD. qui hoc aſſerunt vltra modum adulantur Principibus, ſecundum Rebuffum, ibid. n. 251.

Papa cenſetur circumuentus in gratia, etiam motu proprio emanata dum ex ea læditur ius tertij. Rub. ad deciſ. 90. num. 147. tom. 1.

Papa non præſumitur voluiſſe præiudicium inferre eis, quibus ius fuit quæſitum, deciſ. 305. n. 18. tom. 1.

Papa Conſtitutionibus Conciliorum Generalium propter plurimorum iudicium, & conſenſum in Concilio interuenientium, ideoque non ita de facili diſpenſat. Rub. ad deciſ. 96. n. 182. tom. 1.

Papa, vt præſumatur voluiſſe tacitè diſpenſare Concilio Tridentino prohibenti pluralitatem, requiritur vehemens præſumptio. Rub. ad deciſ. 254. n. 99. tom. 1.

Papa mediante religione ſemper acceptat profeſſionem ſuumque conſenſum de facto præſtat, quoties profeſſus ſuum quoque præſtitit conſenſum, ſed hoc procedit, quando ex parte Religionis ab initio ignoratur nullitas profeſſionis, deciſ. 94. n. 13. tom. 1.

Papa reſeruans beneficia nulli dubium eſt quod præiudicet Ordinarijs, ergo à fortiori præiudicare debet Capitulis habentibus ius optandi, deciſ. 285. n. 7. tom 1.

Papa non præſumitur voluiſſe priuare Epiſcopum iuriſdictione locali, deciſ. 28. n. 5. tom. 1.

Papa, quando confert gratiam motu proprio, ſtatim gratia ex voluntate Papæ perficitur, deciſ. 350. n. 10. tom. 2.

Prothonotariatus dignitas acquiritur etiam ignoranti ad effectum reſeruationis, ibid.

Papa eſt Ordinarius Ordinariorum, & Epiſcopus totius Orbis. Rub. ad deciſ. 217. n. 165. tom. 1.

Papa, dicitur ſupremus Religionum Prælatus, deciſ. 94. num. 12. tom. 1.

Papa derogans Concilio Tridentino, vtitur facultate ſibi tributa. Rub. ad deciſ. 90. n. 300. tom. 1.

Papa in titulis beneficialibus habet pro ratione voluntatem. Rub. ad deciſ. 254. n. 243. tom. 1.

Papa non diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum ſine iuſta cauſa, cum ſit contra ius naturale, ibid. n. 146.

Papa non eſt veriſimile, quod velit beneficare iam beneficiatum, & ideo ad tollendam ſubreptionem vnde in gratia vltima ſunt narrandæ aliæ. Rub. ad deciſ. 90. n. 94. tom. 1.

Papa diſpenſando ſuper pluralitate beneficiorum quorum vnum dicitur ſufficiens, an pro iuſta cauſa diſpenſationum deſeruire poſſit voluntas Papæ. Rub. ad deciſ. 254. num. 245. & 246. tom. 1.

Papa in 143. caſibus, ſua ordinaria poteſtate, nec etiam plenaria, & abſoluta, diſpenſare non valet remiſſiuè, ibid. num. 209.

Papa dum in prouiſione beneficij apponit clauſulam non obſtante, quod aliud habeas beneficium conferimus, quid eo operetur. Rub. ad deciſ. 90. n. 107. tom. 1.

Papa ſi in collatione dignitatis afferat, non obſtante, quod talia beneficia teneas qualiacumque ſint, quid ex hoc inferatur, ibid. n. 108. & 109.

Papa, quando diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum cum aliquo, an præſumatur cum iuſta cauſa ſe moueri ad diſpenſandum, etiamſi non exprimatur. Rub. ad deciſ. 254. n. 270. tom. 1.

Papa præſumitur id ſciuiſſe, quod in commiſſione fuit expreſſum, deciſ. 77. num. 21. tom. 1.

Papa in beneficialibus habet plenariam, & abſolutam poteſtatem. Rub. ad deciſ. 254. n. 9. tom. 1.

Papa abſque alia reſeruatione, poteſt præuenire, vel concurrere cum quolibet Orbis Collatore, ibid. n. 10 & 13.

Papa numquam cenſetur voluiſſe derogare decretis Conciliaribus, niſi expreſſè, & ex certa ſcientia deroget. Rub. ad deciſ. 90. n. 165. tom. 1.

Papa ſi reſcribat ad fauorem alicuius, vt plura poſſit retinere beneficia contra diſpoſitionem Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 21. an ei in ſpecie ſit derogandum, ibid. n. 294.

Papa, quod ſit maior Concilio, eſt opinio martirizata, coronata, canonizata, & ſacroſancta, quod quid nonnulli temerario auſu latrent, ibid. n. 181.

Papa debet curare, vt qui non ſapiunt, ſapiant, & iſti ſunt infideles, & qui ſapiunt non deſipiant, & iſti ſunt Catholici. Rub. ad deciſ. 217. n. 171. 172. & 173. tom. 1.

Papa debet curare, quod qui deſipuere reſipiſcant, & iſti ſunt Heretici, ibid. n. 174.

Papa ſine iuſta cauſa quatenus diſpenſet ſuper pluralitate beneficiorum præſumitur deceptus per falſas narrationes, & precum importunitate victus. Rub. ad deciſ. 254. num. 191. tom. 1.

à Papa id quod ſit ab ore DEI dicitur procedere circa benemeritorum aſſertionem, an ſtandum ſit aſſertioni ipſius papæ, ibid. n. 263.

Papæ non licet ſine cauſa alicui concedere licentiam teſtandi de bonis acquiſitis ex fructibus Eccleſiæ, ibid. n. 159.

Papæ prouiſio, vt immutet ſtatum beneficij quid requiratur, deciſ. 245. n. 37. tom. 1.

Papæ diſpenſatio cadit ſuper ius poſitiuum, non ſupra ius Diuinum, nam pluralitas beneficiorum ſine rationabili eſt contra ius Diuinum ſecundum Card. Caetan. Rub. ad deciſ. 254. num. 145. tom. 1.

Papæ quando fuit narrata lis ſuper beneficio ſufficit vt ea verificetur eo modo, quo fuit narrata, deciſ. 305. num. 11. & 15. tom. 1.

Quod procederet, etiam non eſſet ſuper titulo beneficij, ibid. num. 12.

Papæ mens circa voluntatem nolendi diſpenſare, quo ad pluralitatem beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, ex quo deprehendatur. Rub. ad deciſ 254. n. 101. & 102. tom. 1.

Papæ diſpenſatio ſine iuſta cauſa habita ſuper pluralitate beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, quod indiſtinctè valeat, procedit quo ad Eccleſiam militantem, ibid. n. 252.

Secus verò dicendum venit, quo ad Eccleſiam triumphantem, ibid.

Papæ intentio in reſeruatione penſionis, qualis ſit. Rub. ad deciſ. 1. n. 88. tom. 1.

Papæ poteſtas in beneficialibus non eſſet adeo libera, maxima, & pleniſſima, ſi beneficia eſſent de iure Diuino. Rub. ad deciſ. 254. n. 244. tom. 1.

Papæ mens, quod non fuerit, derogare contra Concil. Trident. ex quo arguatur. Rub. ad deciſ. 90. n. 340. tom. 1.

Papæ intentio circa reſeruationes penſionum, quæ ſit. Rub. ad deciſ. 1. n. 4. tom. 1.

Papæ conueniunt verba illa Paul. Apoſtol. ad Rom. cap. 1. Sapientibus, & inſipientibus debitor ſum. Rub. ad deciſ. 217. n. 169. tom. 1.

Papæ poteſtas tamquam æmula Solis, vbique ſe dilatat. Rub. ad deciſ. 412. n. 126. tom. 2.

Papæ mens, quod voluerit derogare Concilio Tridentino diſponenti, quod vnus plura beneficia non retineat, eſt fortius probanda. Rub. ad deciſ. 90. n. 315. tom. 1.

Papæ diſpenſatio ſuper pluralitate beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, ſine iuſta cauſa obtenta, non prodeſt, quo ad forum conſcientiæ. Rub. ad deciſ. 254. n. 434. tom. 1.

Papæ poteſtas reliquendo vti metas anguſtas terminos Zodiaci, à Zeferinis portis Empirei, vſque ad abyſſos Auerni ſe extendit, deciſ. 412. n. 127. tom. 2.

Papæ mens cenſetur numquam velle derogare conſtitutionibus Conciliaribus per clauſulas generales, ſed ſpecifica, & ſpecialis mentio eſt facienda. Rub. ad deciſ. 90. n. 211. & 212. tom. 1.

Papæ tollerantia, nec ſufficit etiam longiſſimi temporis, vt præſumatur eius beneplacitum ad effectum ledendi immunitatem Eccleſiaſticam, deciſ. 412. n. 12. tom. 2.

Papæ atteſtatio maximè de facto ſuo proprio fecit plenam fidem non, itaut nec probatio in contrarium admittatur. Rub. ad deciſ. 254. n. 392. tom. 1.

de Papæ voluntate, quando conſtat in beneficialibus tunc aliud quærere fruſtratorium eſt, ibid. n. 11.

de Papæ poteſtate aliquid confirmantis, deciſ. 255. num. 26. tom. 1.

ex Papæ ſcientia non benè arguitur ad derogationem. Rub. ad deciſ.90. n.261.tom.1.
per Papæ priuilegium, quælibet Religio poteſt eximi à quacumque ſolutione quartarum generalium, deciſ. 107. n.4. tom.1.
pro Papa ſacto regulariter eſt præſumendum, & ſic vt ex iuſta cauſa moueatur in ſuis actionibus. Rub. ad deciſ.254. n.272. rom.1.
Papauer ſicuti gignit ſomnum,& quietem,ita clauſula,motu proprio,poſita in gratia gignit ſomnum, & quietem habente iam. Rub. ad deciſ.90.n.132.tom.1.
Paratus, quando quis non eſt ad recipiendum, tunc obligatus ad dandum non poteſt dici in mora, deciſ.173. num.23. tom.1.
Parentibus licitum eſt Inter filios vtriuſque matrimonij diuidere bona, dummodo omnibus ſeruetur legitima eis debita, deciſ. 406.n.18.& 19.tom.2.
Parum & nihil æquiparantur, deciſ.360.n.8.tom.2.

P A R O C H V S.

Parochus habet curam animarum generalem totius parochiæ, & in quolibet loco ſuæ parochiæ eſt idoneus, deciſ.372.num.32. tom.2.
Parochus cum habeat curam animarum generalem omnium locorum ſuæ Parochiæ, vnde poteſt eam exercere,quoad omnes, etiam non parochianos exiſtentes in eius parochia, ibidem num.33.
Parochus, ſen Præpoſitus poteſt alijs permittere exercitiom curæ animarum,vt ipſum adiuuent in illius officio, deciſ.37.n.2. tom.1.
Parochi depoſitio iuncta depoſitione duorum aliorum teſtium ſufficit ad probandum legatum in codicillis relictum, deciſ. 312.n.2.rom.1.
Parocho atteſtanti, ſibi fuiſſe dictum ab infirmo, quod iam confecerat teſtamentum eſt deferendum, deciſ.136. num.8. tom.1.
Parochijs duabus, qnod quis ſubſit ad diuerſos effectus non eſt inconueniens,deciſ.372.n.12.tom.2.
Parochiani, quando concurrunt ad præſentandum, non vti omnes, ſed vti vna pars, quid ex hoc inferatur, deciſ.245.n.47.& 48.tom.1.
Parochianorum certa pars, quando prætendit iuſpatronatus non militat præſumptio iuriſpatronatus, ibid.n.7.

P A R S.

Pars,ſi confiteatur,pro vt continetur in Inſtrumento, cenſetur facta talis confeſſio, prout virtualiter continetur in Inſtrumento. Rub. ad deciſ.345. n.29.tom.2.
Pars in præiudicium alterius partis collitigantis nullam habet iuriſdictionem, deciſ.14.n.13.tom.1.
Pars,& acceſſorium legitimæ eodem iure cenſentur quam ipſa legitima, deciſ.96.n.9.tom.1.
Pars ſi principaliter inſtet ante omnia pronunciare ſuper nullitate ſententiæ, Iudex non poteſt complicare cognitionem ſententiæ ſuper iuſtitia,deciſ.340.n.2.tom.2.
Pars maior, & ſanior Capituli dicitur illa, quæ eſt iuſtior, & maiori nititur ratione, & æquitate, deciſ.14. n.34. tom.1.
Pars, ſi habuerit decretum niſi ad primam cum intimatione ante expeditionem decreti, quid debet facere, deciſ.439. num.3. tom.2.
Pars eſt excuſanda à non proſecutione appellationis ſtante timore potentiæ aduerſarij. Rub. ad deciſ.217. oum.429. tom.1.
Pars regulatur à toto integrali in quo continetur, deciſ.175.n.28. tom.1.
Pars, ſi iudicium Inchoatum, nulliter proſecutus fuit ſibi debet imputare, deciſ.439.n.19 tom.2.
Partis confeſſio ſuperat omne genus probationis, deciſ.371.n.11. rom.2.
Partis confeſſio,quando adeſt,ceſſat omnis ſcrupulns, deciſ.317. n.3.tom.2.
Parti vni, ſi licet appellare ad vtrumque effectum, alteri quoque parti id licitum eſſe debet, deciſ. 90. num.6. tom.1.
Partem ſuæ hæreditatis, ſi cohæres numquam petierit, tunc tota adiudicari poteſt hæredi petenti, deciſ.408. num.14. tom.2.
Partes, qnod cogitauerint ſoluere de illa moneta, qnæ de tempore contractus currebat eſt præſumptio iuris liquidiſſima. Rub.ad deciſ.67.n.15.tom.1.
Partes, quando dicantur receſſiſſe à Capitulis datis Notario, deciſ.137.n.11.tom.1.
Partes inter ſe, quid verè agant, ſciri non poteſt, ſed tantum quid ſimulatè apparet, deciſ.100.n.24.tom.1.
Partes quod habuerint pro indiuiſibili aliquem fundum ex quo deducatur, deciſ. 408. num. 9. tom. 2.
Partes à conſuetudine loci cenſetur voluiſſe recedere ſtantibus pactis in contrarium, deciſ.471.n.41.tom.2.
inter partes,quando fuit conuentum,quod acquiratur Ius contrahenti, non videtur ab hoc pacto receſſum, per actum ſequentem ex interuallo celebratum, deciſ.287.n.16.tom.1.
Partium aſſertionibus potius ſtandum eſt, quam depoſitionis teſtium, deciſ.341.n.26.tom.2.
Partium conuentio, qnando poteſt concurrere cum diſpoſitione ſtatuti, vel legis, hoc caſu vtraque diſpoſitio tenet, deciſ.113. n.7.tom.1.
Partium conuentionis attendendæ ſunt, deciſ. 93. num. 3. tom.1.
Partium aſſertione, merita cauſa panduntur. Rub. ad deciſ.46. n.174.tom.1.
in Partium poteſtate eſſe non debet, iudicium inchoatum euertere, deciſ.439.n.9.tom.2.
ex Partium conuentione contractus formam, & legem accipiunt, deciſ.432.n.10.tom.2.
Partibus licitum eſt taxare fructus dotales ad certum intereſſe, debitum ratione onerum matrimonialium, deciſ.113. onm.4. tom.1.
Et iſta eſt communis opinio tam Canoniſtarum, quam Legiſtarum, ibid.n.4.

P A R T I T A.

Partita adnotata in communi cataſto ſocietatis, omnibus ſocijs dicitur acquiſita, deciſ.227.n.9.tom.1.
Partita libri Cataſtri non probat niſi ſimus In antiquis, deciſ.408. n.21.tom.2.
Partita extracta ex libro, dum non eſt recognita, & legitimè extracta, non ſuffragatur, deciſ.321.n.38.tom.2.
in Partita aliqua, quando fuit erratum, cenſetur quoque in cæteris erratum, deciſ.436.n.15.tom.2.
Partitæ non iuſtificatæ, nec veriſimiles, & potius de capite confictæ ſunt reijciendæ, deciſ.442.n.5.rom.2.
Partitæ Librorum, quæ ſunt veriſimiles probant nudum factum, deciſ.475. n.7.tom.2.
Partitæ error ex quo, ſatis dicatur conſtare, deciſ.496. onm.3. tom.2.
Partitæ ſi ſint extractæ lite pendente ſine compulſorialibus Iudicis, non probant, deciſ.344.n.30.tom.2.
Partitæ, quæ gratis deducuntur, non releuant, deciſ.479.num.17. tom.2.
Partitæ erroneæ, mendaces, & doloſæ ſunt reijciendæ, deciſ.473. n.18.tom.2.
Partitæ, ſi aliquæ ſint erroneæ, & mendaces cœteræ quoque præſumuntur tales, ibid.n.19.
Partitæ deſcriptæ io libro Mercatorum non ab ipſo Mercatore, ſed ab alio de eius ordine an probent. Rub. ad deciſ.345.n.80. tom.2.
Partitæ, quando ſunt diuerſæ, & diuerſis temporibus factæ, tunc diuerſitas atramenti, & characteris oon tollit fidem, immò auget, deciſ.14.n.15.tom.1.
Partitæ, quæ non iuſtificantur non attenduntur, deciſ.243.n.33. tom.1.
Partitæ extractæ ex libris officialinm deputarorum ad exactionem decimarum plenè probant valorem beneficij, deciſ.258. n.12.tom.1.
Partitæ ſicut in aliquo verificantur, ita veræ præſumuntur in aliquo, deciſ.204.n.23.tom.1.
Partitæ ſunt admittendæ, quando apparent conſuetæ, deciſ.442. n.1.tom.1.
Partitæ veriſimiles veniunt admittendæ, & ſufficit, quod ſint coniecturales arbitrio Iudicis, ibid.n.2.
Partitæ, poſtquam explicitè ſunt admiſſæ, an reddens rationem, teneatur iurare, ſuper quantitate expenſarum, ibid. num.3.
ex Partitæ vnius duplicatione per errorem factæ in totum tollitur fides libro. Rub.ad deciſ.345. n.87.tom.2.
Partitarum aliquarum verificatio, non facit, vt reliquæ non ſint iuſtificandæ, & maximæ, ſi partitæ ſint magnæ, deciſ.473.n.15. tom.2.
Partitis deſcriptis io libro rationnm, vt adhibeatur fides quid requiratur, ibid.n.4.
Partitis ſine debitis requiſitis ſcriptis non eſt ſtandum, ibidem num.5.
PARTICIPIVM importat continuationem ſermonis, & diſpoſitionis, deciſ.188.n.2.tom.1.
Paſtor ille ſecurus dormit, cum vigiles, ouibus, ſentit adeſſet canes. Rub.ad deciſ.90.n.130.tom.1.
PASCVORVM diſtinctio, coadiuuat diſtinctionem, & ſeparationem dominij, & iuriſdictionis, deciſ.110.n.12.tom.1.

P A T E R.

Pater donans filio ex cauſa matrimonij, dicitur ei acquiſitum ius legitimæ, deciſ.405.n.20.tom.2.

Pater non poteſt dici præterijſſe filium, dum hæredem inſtituit eum, ibid.n.7.

Pater tenetur reddere rationem filio de adminiſtratione bonorum in quibus non habet vſumfructum, deciſ.447.num.18. tom.2.

Pater in adminiſtratione bonorum filij, in quibus non habet vſumfructum, habetur loco extranei, ibid.n.18.

Pater adminiſtrator bonorum filij licet poſſit alienare bona immobilia, tamen quando id non procedat, ibid.n.19.

Pater in legitima nullo modo poteſt præiudicare filijs, deciſ.406. n.2.tom.2.

Pater, ſi ſtipulatus fuerit donationem pro filio abſente, tunc non eſt amplius locus pœnitentiæ, deciſ. 447. num. 10. tom.2.

Pater non ſolum poteſt ſtipulari pro filijs viuis, & extantibus, ſed etiam pro naſcituris, ibid. n.7.

Et hoc ad effectum, vt illis acquiratur ius abſque alia acceptatione, ſeu ratificatione, ibid.n.8.

Pater non poteſt grauare filium in legitima, & ſi fuiſſet grauatus, reijcitur onus, deciſ.81.n.1.tom.1.

Pater non poteſt dici ignoranter præterijſſe filium, ſi eum nominauerit ac inſtituerit hæredem in teſtamento, deciſ.405.n.49. tom.2.

Pater non præſumitur voluiſſe præiudicare filijs, deciſ.113.n.13. tom.1.

Pater non eſt præſumendum quod voluerit præferre extraneos filijs, deciſ.405.n.46.tom.2.

Pater non eſt præſumendum quod ſi ſciuiſſet bona relicta filio non eſſe ſua, reliquiſſet alia bona extraneo, ibid.n.47.

Pater, quod teneatur dotare filiam etiam diuitem quando id procedat. Rub. ad deciſ.150.n.28.tom.1.

Pater præſumitur quod voluerit inter filias æqualitatem ſeruare, deciſ.198.n.17.tom.1.

Pater diuidendo bona inter liberos, ſi in caſu inobſeruantiæ ſibi reſeruauit regreſſum ad bona diuiſa, id ſupponit dominij translationem in filios, deciſ.334. num. 8. & vide num.9.& 10. tom.2.

Pater, ſi per expreſſam prohibitionem ſtatuit, vt filius non modo vſumfructum, ſed etiam adminiſtrationem bonorum ſuorum in quibus hæredem ſuum inſtituit eius nepotem ex dicto filio, deciſ.171.n.2.tom.1.

Et tunc licitum eſt dicto Auo relinquere alium tutorem d. nepoti, & id quilibet alius extraneus facere poteſt, deciſ.171.n.3. & 4. tom.1.

Pater ſi ſciuiſſet ſe præterire filium, certè non præſumitur voluiſſe grauare eum de reſtituendo hæreditatem extraneo, deciſ. 405. n.55. tom.2.

Pater poteſt inæqualiter bona ſua diuidere inter filios illæſa tamen legitima vnicuique, deciſ.30.n.31.tom.1.

Pater, ſi in diuiſione bonorum facta inter filios habente vim vltimæ voluntatis, conſtituerit fideicommiſſum, poterit illud ad libitum reuocari, deciſ.334.n.2.tom.2.

Pater, diuidendo bona inter filios ſi apparuerit, voluiſſe eorum dominium tranſire in eos, tunc talem diuiſionem reuocare non valet, ibid.n.3.

Pater ſi diuiſerit bona inter filios, ad tollendas diſcordias inter ipſos, ſignum eſt, quod voluerit, quod dominium bonorum in ipſos tranſiret, ibid.n.4.

Pater reſpectu bonorum filio relictorum, in quibus ei fuit prohibitus vſusfructus, reputatur, ac ſi eſſet extraneus, deciſ. 171. n.6.tom.1.

Tunc enim videtur ceſſare effectus patriæ poteſtatis circa adminiſtrationem dictorum bonorum, ibid.n.7.

Pater poteſt filium ſpurium hæredem inſtituere in tempus futuræ legitimationis, deciſ.33.n.16.tom.1.

Pater ſuper bonis aduentitijs filiorum habet vſumfructum, & poteſt ex iuſta cauſa, abſque conſenſu filiorum alienare eius vita durante, deciſ.30.n.32.declara vt n.33.34. & 35. & intellige, vt n.36.tom.1.

Pater, quando nullatenus præſumatur voluiſſe bona aduentitia filij, eo irrequiſito, ibid.n.39.

Pater validè poteſt alienare bona aduentitia filij, ibidem num.40.

Pater dum eſt abſens, tunc per Decretum Iudicis, ſuppletur eius præſentia, deciſ.25.n.17.tom 1.

Pater in bonis à filio, ſiue donatione, ſiue teſtamento quæſitis conſideratur tamquam extraneus, deciſ.290.num.12. tom.1.

Pater dotans filiam poteſt in dotis conſtitutione quodcumque onus apponere, ibid.n.12.

Amplia concluſionem fortius procedere ſi onus fuerit appoſitum fauore filiorum, ibidem num.12.

Pater non tenetur pro pecunijs exactis ab eius filio, deciſ.204. n.1.tom.1.

Amplia, quia multò minus tenetur fideiuſſor patris, ibidem num.2.

Limita concluſionem non procedere ſi filius exegit de ordine patris, ibid. n.2.3.& 11.cum ſeqq. ſecus ſi de ordine non conſtaret, num.4.

Exegiſſe ille videtur, qui per alium exegit, ibid.n.2.

Amplia concluſionem procedere ſiue expreſsè, ſiue tacitè illum ad exigendum propoſuerit, ibid.n.3.

Pater cenſetur extraneos minus diligere, quam filios, deciſ.405. n.33.tom.2.

Pater poteſt maiorem vni quam alteri filiæ dotem conſtituere, deciſ.198.n.18.tom.1.

Pater relinquendo filiæ legitimam, ſatisfacit officio ſuo, & ideo ipſa non poteſt tangere fideicommiſſum. Rub. ad deciſ.150. n.31.tom.1.

Pater non poteſt alienare rem pupilli ſine neceſſitate, deciſ.413. n.74.tom.2.

Pater de iure antiquiſſimo licet impunè poterat occidere filium, ſed hodie hoc eſt ſublatum. Rub. ad deciſ.1. num.69. tom.1.

Pater in filium habet maximam poteſtatem, & correctionem. Rub. ad deciſ.1. n.73 tom.1.

Pater, quando ſimpliciter aſſignat filio bona, nulla expreſſa donatione, vel alia æquipollenti cauſa, & tunc cenſentur data in peculium, deciſ.387.n.17.tom.1.

Quod tamen ſecus eſt, ſi probabiliter poteſt coniecturari, quod pater voluerit, quod bonorum dominium tranſiret in filios, ibid.n.18.

Pater non tenetur reddere rationem de peculio profectitio, ſicuti nec aduentitio, ibid.n.18.

Pater facilius filium vendit, quàm de re filiorum tranſigat. Rub. ad deciſ.2.n.168. tom.1.

Pater non poteſt fœminis minuere legitimam vbi non adſunt maſculi, quod procedit etiam ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum, deciſ.267.n.6.tom.1.

Pater, ſi filijs aſſignauerit aliqua bona, in eorum dominio non tranſeunt, quia reſiſtit patria poteſtas. deciſ. 387. num.4. tom.1.

Pater non eſt veriſimile, quod ipſe voluerit renunciare fideicommiſſo, filij verò ſecus, deciſ.206.n.17.tom.1.

Pater donando bona filijs etiam ex cauſa legitimæ, poteſt quidem pactum recurſiuum in caſu prædeceſſus filiorum, non autem ſi moriantur poſt obitum patris, deciſ.387.n.54. tom.2.

Pater, vel mater, ſi plus reliquerit filijs ſecundi matrimonij, cuius contemplatione cenſeatur id relictum, deciſ. 406. num. 21. tom.2.

Pater, quando filium non acceptantem fideicommiſſum ſuper certis bonis ei relictis inſtituit eum in legitima ſolum, deciſ. 488.n.3. tom.2.

Pater poteſt alienare rem pupilli, quando adeſt æs alienum eius, qui reliquit bona pupillo, deciſ.413.n.75.tom.2.

Pater poteſt alienare rem pupilli ob neceſſitatem, & à quo ſit probanda neceſſitas, ibid.n.76.

Pater in bonis à filio, ſiue donatione, ſiue teſtamento quæſitis conſideratur tanquam extraneus, deciſ. 290. num.12. tom.1.

Pater dotans filiam poteſt in dotis conſtitutione quodcumque onus apponere, deciſ.290.n.13.tom.1.

Amplia concluſionem fortiùs procedere ſi onus fuerit appoſitum fauore filiorum, ibid.n.13.

Pater ſciens, & patiens filium exigere pecunias quarum exactio ad ipſum ſpectabat, cenſetur illum præpoſuiſſe ad exigendum, deciſ.204. n.17.tom.1.

Pater aſſignando aliqua bona filijs præſumitur voluiſſe conſtituere potius peculium, deciſ.387.n.5.tom.2.

Pater ſi filio conceſſerit facultatem ſe legitimandi, talis facultas operatur vt filius etiam poſt eius obitum legitimationem obtinere valeat, deciſ.33.n.12.tom.1.

Pater ſi aliquid reliquit filijs cum hoc, quod ſuper eius bonis plus petere non valeat, id non ligat manus patris, quin aliud eis relinquere valeat, deciſ.437.n.24.& 25.tom.2.

Pater aſſignando bona filijs, ſi prohibuerit illa vendere, & alienare, ratione adiecta ad fauorem illorum de familia, hoc eſt ſignum translationis dominij in filios, deciſ.387.num.21.& 22 tom.2.

Pater, quando liberè poteſt diſponere de bonis ſuis, tunc ſi Princeps legitimet eius filios naturales, eo caſu Princeps non infert præiudicium ſucceſſoribus, & quare. Rub. ad deciſ.217.num. 498.tom.1.

Pater tenetur dotare filiam etiam ſi ſit filia diues. Rub. ad deciſ. 150.n.21.tom.1.

Pater

Pater aſſignando bona filijs, ſi in certo caſu ſibi reſeruauit dominium, ſignum eſt, quod tranſtulerit dominium in filios, deciſ. 387.n.20. tom.2.
Pater diuidendo bona inter liberos, ſi reſeruauerit ſibi ſcuta 100. ad effectum teſtandi, id eſſet incongruum, ſi dominium bonorum penes ſe vellet retinere, deciſ.334.n.6.tom.2.
Pater diuidendo bona inter filios non cenſetur ea donaſſe, ſed conceſſiſſe in peculium, ibid.n.1.
Pater poteſt futuræ legitimationi filij conſentire, deciſ.33.n.17. tom.1.
Pater poteſt dare tutelam ſuorum filiorum, cuicumque ipſe voluerit, deciſ.351.n.14.tom.1.
Pater poteſt alienare rem filij, deciſ.413.n.71.tom.2.
ex Patris nominatione facta in filium, quis conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis in ipſius tamen præiudicium, & habentium cauſam ab eo, deciſ.317.n.18.tom.1.
Secus verò in præiudicium tertij veluti ſubſtituti, ſeu alterius inueſtiti, ac etiam ipſius domini directi, quoniam in his caſibus aliunde eſt probanda filiatio, ibid.n.18.
Patris perſona in contractibus filijſfamilias ſtatutum Vrbis, ne dum requirit ad integrandam perſonam filij verum etiam pro intereſſe ipſius patris, deciſ.25.n.2.tom.1.
Patris non bona conuenientia cum filia, ex quo non excludatur, ibid.n.19.20.21.& 22.
Patris teſtamentum dicitur nullum ſi filium prætetierit præter intentionem, deciſ.405.n.4.tom.2.
Patris mens ad fauorem filij latiſſimè venit interpretanda, deciſ. 241.n.16.tom.1.
Patri, & non filio debentur fructus dotales, ſi ipſe pater, & non filius onera matrimonij ſubſtinuerit, deciſ.113. num.1. tom.1.
Et poſt mortem patris, ſi non fuerint exacti, nec filio debentur, ſi non ſit hæres patris, ibid.n.2.
Patri poſt conſtitutionem dotis ad fauorem filiæ factam nulla remanet facultas eam diminuendi, deciſ.198. num.7. tom.1.
Patri licitum eſt filiam deprehenſam in adulterio impunè occidere. Rub. ad deciſ.1.n.19.tom.1.
Patri, vti tutori, non conceditur pupillum obligare, deciſ.413. n.72. tom.2.
Patria poteſtas non curatur in materia ſpirituali, pro vt eſt iuramentum, deciſ.444.n.10.tom.2.
Et iſta eſt communis, & magis communis opinio, ibid. num.11.
PATIENTIA, & acquieſcentia ceſſat, dum lis fuit mota, deciſ. 121.n.24. tom.1.

P A T R I M O N I O R V M.

Patrimoniorum diſtinctio ab initio non datur in Pagano, & licet poſſit poſſidere bona in diuerſis territorijs, tamen omnia bona conſtituunt vnum patrimonium, deciſ.368.n.26.tom.2.
Patrimoniorum diſtinctio, quæ fit per mortem debitoris, non nocet creditoribus, qui acquiſiuerunt iura ſuper omnibus bonis, ibid.n.27.
Patrimonium, quando eſt donatum, cum tale verbum, ſit vniuerſale, porrigitur etiam ad bona futura. Rub. ad deciſ.56. n.119.tom.1.
Patrimonium in vniuerſum quando quis dicatur reſpexiſſe, deciſ. 131.n.26.tom.1.
Patrimonia quando ſunt diuiſa, & diſtincta, tunc creditor, ex cauſa vnius patrimonij, non poteſt conuenire hæredem alterius patrimonij, deciſ.368.n.25.tom.2.
Patrimonia cenſentur, reſpectu diuerſorum Territorium, deciſ. 66.n.18.tom.1.
in Patrimonijs ſitis in diuerſis Territorijs, in vnoquoque patrimonio, ſeruandum eſt ſtatutum loci, in quo degit, ibid. num. 19. & 20.
Patrimonij appellatione, non veniunt omnia bona, nam actiones non includuntur. Rub. ad deciſ.56.n.120.tom.1.

P A T R O N V S.

Patronus non poteſt ſeipſum præſentare, deciſ.363. num.6. tom.2.
Quod procedit etiam in beneficijs ſimplicibus, ibid.n.7.
Patronus poteſt defendere iuſpatronatus ſuæ Eccleſiæ abſq; alio mandato, deciſ.73.n.4.tom.1.
Patronus, licet non poſſit præſentare ſe ipſum poteſt tamen ſupplicare Epiſcopum, vt beneficium ei conferat, & an Epiſcopus debeat illum gratificari, deciſ.430.n.39.tom.2.
Patroni lite pendente dicuntur impediti præſentare, deciſ.164. n.19.tom.1.
Patroni Laici habent de iure tempus quadrimeſtre ad præſentandum, deciſ.19.n.13.tom.1.
Patroni laici variando præſentationem ab illa tamen non cenſentur recedere, ſed actum cumulatiuè facere dicuntur, quamuis non exprimant, deciſ.235.n.6.tom.1.
Patroni, quando ſunt plures vnius Eccleſiæ, ſingulariter, nullius ipſorum verè poteſt dici patronus ipſius Eccleſiæ, deciſ.321. n.7.tom.2.
Patroni aſſertio emiſſa poſt præſentationem nil releuat in præiudicium præſentati, deciſ.186.n.12.tom.1.
Patronis propriè conuenit reædificatio Eccleſiæ dirutæ, deciſ. 218.n.2.la 2. tom.1.
Patronis conuenit defendere, prouidere, & conſulere Eccleſiæ, ibid. n.3.
PATRVELEM alicuius, ſi quis prætendat eſſe, quid debeat probare, deciſ.351.n.4.tom.1.

P A T R V V S.

Patruus reputatur extraneus in terminis leg. hac edictali, C. de ſecund.nupt. deciſ.406.n.28.tom.2.
Patruus, ſi poterat dotare neptem ex bonis fideicommiſſarijs, ex quo appareat noluiſſe dotare de proprio, deciſ.461. num.12. tom.1.
Patruus dotans neptem, ſi ſit in adulta ætate, benè ſcire poterat quod ad id non tenebatur, ibid.n.22.
Patruus, ſi promiſerit dotem nepti, cenſetur promiſiſſe, vti nomine proprio, ibid.n.1.
Patruus, ſi poterat dotare de bonis proprijs, & de bonis aſcendentis, de quibus bonis in dubio cenſeatur dotaſſe, deciſ.461. n.3.tom.2.
Patruus non tenetur ſubire onus dotandi neptes, ibidem num.20.
Patrui, quando recognouerunt aliquem, vti nepotem, & maximè ſi actus fuerunt iudiciales, tunc non poſſunt controuertere amplius an ſit talis, deciſ.68.n.10.& 11.tom.1.

P A V P E R T A S.

Paupertas alicuius ex quibus probetur, deciſ.433. num.8. tom.2.
Paupertas infelix, nihil durius in ſe habet, quam quod homines ridiculos faciat. Rub. ad deciſ.21. n.87.tom.1.
Paupertas non operatur, vt teſtis deſinat eſſe integræ fidei, dummodo alias ſit honeſti nominis, & vitæ, deciſ.372. num.47. tom.1.
Paupertas alicuius probatur, ſi ob æs alienum fuerit carceratus, & inſuper habeat numeroſam familiam, deciſ.119. num.13. tom.1.
Paupertas de iure præſumitur, cum quilibet nudus, & pauper naſcatur, deciſ.50.n.3.
Paupertas, quando eſt cauſa actionis, & fundamentum intentionis alicuius, eſt ab eo omnino probanda. Rub. ad deciſ.150. n.39 tom.1.
PAVPERES, quando eſſent in magna inopia, tunc an clerici ex patrimonio diuites, debeant fructus beneficiorum in pauperes erogare ſecundum Couarr. Rub. ad deciſ.154.num.401. tom.1.
PAVCA multa, faciunt vnum ſatis, deciſ. 473. num. 16. tom.2.

P A V L V S.

Paulus Secundus Romanus Pontifex, cum ſupplicaretur, quod filius Regis poſſet retinere duos Epiſcopatus. Reſpondit ſe non diſpenſaturum, etiamſi eſſet filius DEI, abhorrendo in Eccleſia, ſe ponere bigamiam. Rub. ad deciſ.254. num.259. tom.1.
Paulus Secundus Pontifex Max. nolebat diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum, & quare. Rub. ad deciſ.90. num. 35. tom.1.
Paulus Apoſtolus etiam remotiſſimis populis fidem, ſcripto infudit. Rub. ad deciſ.282. n.8.tom.1.
PECTORA humana, quantum cæca noctis habent. Rub. ad deciſ.310.n.49.tom.2.
PECCATA tanto ſunt grauiora, quantò diutius infelicem animam tenent alligatam. Rub. ad deciſ.217. num.406. tom.1.

P E C V L I V M.

Peculium profectitium, à patris voluntate omninò pendet, & ad eius libitum reuocare poteſt non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè, deciſ.387.n.24.tom.2.
Peculium profectitium, mortuo filio redijt ad patrem, & ſic ſubiacet eius hæreditati, ibid.n.6.
Peculij profectitij vſum, & adminiſtrationem habet filius, dominium verò pater, deciſ.387.n.5.tom.2.
Peculij profectitij plenum dominium ſpectat ad patrem, ibid. num.17.

P E C V N I A.

Pecunia, ſi fuerit ſoluta ſub cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, dicitur extare adhuc, deciſ.161. num.12. tom.1.
Pecunia, quando fuit indebitè exacta, venit reſtituenda, deciſ. 281. n.3.tom.1.
Et hoc ſiue per conditionem indebiti, ſiue per conditionem

nem ſine cauſa, ſiue generalibus verbis &c. ibid. num.3.
Pecunia tradens ad bona emenda, cum pacto acquirendi deſuper hypothecam, videtur exinde nedum prior, ſed & potior in hypotheca, deciſ.328.n.10.tom.2.
Pecunia, quod fuerit in actu confectionis receptionis, ſolutionis, ſolum ad pompam oſtenſa, quando dicatur probatum, deciſ. 344.n.22.tom.2.
Pecunia ſoluta creditoribus cum obligatione de illam reſtituendo prioribus & potioribus extare dicitur ad beneficium potiorum, & anteriorum, & habetur perinde, ac ſi non fuiſſet ſoluta, deciſ.40.n.56.tom.1.
Pecunia, quando fuit damnata non eſt amplius in æſtimatione, & eſt ſicut cadauer. Rub. ad deciſ.67.n.61.tom.2.
Pecunia ſeruatur dum non creditur, & amittitur, dum creditur. Rub.ad deciſ.192.n.108.tom.1.
Pecunia, ſi interuenerit ad ſolam apparentiam, vt ſimularetur ſolutio in alicuius præiudicium, non eſt conſiderabilis talis ſolutio, deciſ.344.n.27.tom.2.
Pecunia melior, vel deterior, præterquam quod alterius ſpeciei cenſetur impar ad debitum. Rub. ad deciſ.67. n.63. & 64. tom.1.
Pecunia alicui ſoluta incontinenti fit accipientis itaut nullatenus condici, aut vendicari poſſit, deciſ.243. num.7. tom.1.
ex Pecunia cum non ſit fructifera ex ſe, non debetur intereſſe, deciſ.304. n.9.tom.1.
In Pecunia non cadit intereſſe intrinſecum, ibid.n.9.
Pecuniæ receptæ, pro ſaldo, & vltimo pagamento, quid inde importent, deciſ.261. n.14.tom.1.
Pecuniæ, quæ ſine labe vſurarum retineri non poſſunt, reſtitui debent, quamuis ſponte & ſcienter fuerint ſolutæ, deciſ.231. n.1. tom.1.
Pecuniæ per patrem in aliquo banco depoſitatæ poſt exactionem à filio nomine patris factam præſumuntur eſſe eædemmet, quæ à filio fuerunt exactæ, deciſ. 204. num. 22. tom. 1.
Pecuniæ non dicuntur realiter ſolutæ, quando fuerunt exhibitæ ob ſolam apparentiam, & ſtatim reſtitutæ, deciſ.344. n.23. tom.1.
Pecuniam antiquam alias probam, ſi fuerit reprobata, licitè poſſumus recuſare. Rub. ad deciſ.67. n.62. tom.1.
Bonitas pecuniæ ex vſu conſideratur, ibid.n.62.
Pecuniarum dominium, quæ deſeruiunt pro monſtra non tranſit in recipientem, deciſ.344.n.24.tom.2.
Pecunias creditor, qui vigore ordinis ſui debitoris ab aliquo recepit ſimpliciter, & abſque vlla conditione non poteſt ad reſtitutionem condemnari, deciſ.243.n.1.tom.1.
Pecunias creditor recipiens vigore ordinis ſui debitoris, quæ tamen illius non erant, quando in ſubſidium illas reſtituere teneatur, ibid n.8.
PAEDAGOGVS quidam accuſatus de crimine homicidij, dolore torturæ faſſus fuit delictum, & ſic ſuſpenſus, & paulò poſt eius innocentia reperta fuit. Rub. ad deciſ.192. num.119. tom.1.
PEDVM adeo proprium officium eſt ambulare, vt cęteris membris ſopitis, ipſi officium ſuum gerant. Rub.ad deciſ.320 n.114. tom.2.
PEDIBVS Papæ, Cæſarea ſuccumbit Maieſtas, & Reges ſuas ſubmittunt Reales Coronas. Rub. ad deciſ.142.num.125. tom.2.
PELLI animalis mortui; quod credatur pro vice miraculo habetur. Rub. ad deciſ.345. n.32.tom.2.

P OE N A.

Pœna eſt, quando præcedit præceptum, deciſ. 201. num.7. tom.1.
Pœna legati in caſu non adimplementi poſita, cenſetur in pœnam non adimplentis poſita, ibid.n.17.
Pœna delicti poteſt tolli, culpa verò perennis eſt, deciſ.415.n.16. tom.2.
Pœna eligentium incapacem non debet afficere innocentem, deciſ.219.n.6.tom.1.
Pœnæ debent tenere ſuos auctores, & innocentes non ſunt puniendi, deciſ.156.n.13.tom.1.
Pœnæ impoſitæ à ſacris Canonibus illis, qui habent plura beneficia, quamuis ſimplicia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, quaſi receſſerunt ab aula. Rub. ad deciſ. 254.n.390. tom.1.
ad Pœnam committendam, requiritur mora regularis contracta per interpellationem debitoris, deciſ. 201. num.32. tom.1.
POENITENTIÆ non eſt locus, quando ſumus in contractu nominato, etiam ſi res ſit integra, deciſ.183.num.19. tom.1.

P E N S I O.

Penſio ſecunda, quando imponitur habenda eſt ratio primę penſionis ſuper eodem beneficio exiſtentis, deciſ. 129. num.26. tom.1.
Penſio corriſpondens fructibus ſoluitur in locatione, deciſ.232. n.10.11.& 12.tom.1.
Penſio magna poteſt etiam ſolui in emphyteuſi pro recognitione directi dominij, ibid.n.13.
Penſio definitur eſſe portionem aſſignatam ſuper fructibus beneficij, deciſ.1.n.6.tom.1.
Penſio, eo modo amittitur, quo & beneficium. Rub.ad deciſ.1.n.7. tom.1.
Penſio ad fauorem Reſignantis dicitur validè reſeruata vbi narratiua facta in litteris non apparet diuerſa ab illa facta in procura, deciſ.208.n.5.tom.1.
Penſio, quando non ſit annullanda, ſed reducenda, deciſ.129.n. 27.tom.1.
Penſio conſtituta in ſpecie, ſiue quota parte fructuum, quæ fieri ſolet fauore reſignantis, non eſt propriè penſio, deciſ.1.num.2. tom.1.
Quia titularis, ex cuius beneficio iidem fructus debentur, nihil pro illis ſoluere, aut pendeat Penſionario, vt tenetur facere in alijs penſionibus reſeruatis, ibid.n.3.
Penſio reſeruata in ducatis de Camera, in illis eſt facienda ſolutio, licet in modico numero reperiantur. Rub. ad deciſ.67. n.30.tom.1.
Vel in dictis ducatis, vel in tot alijs nummis, quanti totidem ducati de Camera iuſti ponderis emi poſſent, ibid.
Penſionis tranſlationis tempus debet attendi, an medietas fructuum beneficij remaneat penes titularem, deciſ.480. num.12. tom.2.
Penſionis reſeruatio ex caſu ceſſionis, etiam ex concordia, per quæ verba concipiatur. Rub.ad deciſ.1.n.3.tom.1.
Penſionis conditio, ſtante reſeruatione Beneplaciti Apoſtolici, non poteſt dici turpis, & impoſſibilis, deciſ.430.n.33. amplia n.34.tom.2.
Penſionis gratiam impugnans ex capite valoris beneficij, probare tenetur valorem per decennium, deciſ.342. num.13. tom.2.
Penſionis nomen non poteſt conuenire reſeruationi factæ de ipſis fructibus beneficij, deciſ.1.n.6.tom.1.
Penſionis tranſlatio, quando fuit nulla, non poteſt conualeſcere per mortem transferentis, deciſ.129.n.19.tom.1.
Penſionis reductio reſolutio reijcienda eſt ad petitorium, deciſ. 345.n.32. tom.2.
Penſionis tranſlatio, quando eſt validè facta, debet attendi, deciſ. 343.n.36. tom.2.
Penſionis ſolutio arguit, quid veniat in locatione, deciſ.57.n.4. tom.1.
Penſionis reſeruationis tempus debet attendi ad effectum probandi verum valorem fructuum beneficij, deciſ.479. num.21. tom.2.
Penſionis reductio quod ſit facta reſpectu tantum Titularis quando non poſſit dubitari, deciſ.345.n.30.tom.1.
Penſionis impoſitio non eſt odioſa odio irrationabili. Rub. ad deciſ.1.n.99.tom.1.
Penſionem, quis non amittit ipſo iure propter homicidium, etiam qualificatum. Rub.ad deciſ.1.n.6.tom.1.
inter Penſionem, & reſeruationem fructuum ad fauorem reſignantis beneficium, quæ adſint diſcrimina remiſſiuè, deciſ.1. n.5.tom.1.
Penſiones hodie reſeruantur pro alimentis, etiam ſi ſint reſeruata ex cauſa renunciationis. Rub. ad deciſ.1. num.5. tom.1.
Penſiones non poſſunt transferri ſi ſint vltra medietatem fructuum beneficij, deciſ.129.n.1.& 18.tom.1.
Declara, vt ibid.n.2.
Penſiones non exactæ, quando debentur, non ratione moræ, vel malæ fidei, ſeu iure dominij, tunc debentur vſque ab initio, deciſ.418.n.7.tom.2.
Penſiones transferendi facultas, non intrat, quando penſiones excedunt medietatem fructuum beneficij grauati, deciſ. 343. num.1.tom.2.
Penſiones, quando quis exegit abſque legitimo titulo, tenetur ad illarum reſtitutionem, deciſ.418.n.8.tom.2.
Penſiones Beneficijs poſſunt imponi ex licita, & iuſta cauſa, & hoc de Iure. Rub.ad deciſ.1.n.101.tom.1.
Penſiones receptæ cùm clauſula, ſine præiudicio iurium, non poſſunt regreſſum iam incurſum remittere, deciſ.209. n.15. & ſup. num. anteced. tom.1.
Penſiones transferentes, multoties ſuperuiuunt ipſis Titularibus etiam iunioribus, vt experientia ipſa docet, deciſ.129. n.21. tom.1.
Penſiones transferri non poſſunt, ſi excedant medietatem

fructuum beneficij, deciſ.480. num.1. tom.2.
Penſionum impoſitio eſt contra ius, quia eo inſpecto, beneficia ſunt conferenda ſine diminutione. Rub. ad deciſ.1.n.100. tom.1.
Penſionum ſolutio lite pendente non eſt retardanda, quia penſiones accedunt ad naturam alimentorum; ibidem num.103.
pro Penſionibus omnibus annuis negatur obligatam eſſe rem, ex qua illa præſtatio debetur, deciſ.1.0.16.tom.1.
Sed contrariam opinionem alij tenent, quæ ſine dubio procedit, quando ſumus in caſu, quo penſio reſeruata eſt pro alimentis, ibid.n.17.

P E N S I O N A R I V S.

Penſionarius, vt dicatur exiſtere in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, eſt probanda effectualis ſolutio, deciſ.344.num.1. tom.2.
Penſionarius manutenendus eſt in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem dum excutiuntur exceptiones ſuper inualiditate penſionis, deciſ.339.n.20.tom.2.
Penſionarius debet manuteneri in poſſeſſione in qua reperitur de tempore motæ litis, deciſ.345.n.9.& 10.tom.2.
Penſionarius, ſi ex cauſa omiſit petere penſionem, non propter hoc, amittit poſſeſſionem, ibid.n.19.
Penſionarij pro rata, concurrere debent, ad neceſſarias impenſas reparationum, deciſ.343.n.32.tom.2.
Penſionario, non poteſt conuenire hypotheca, deciſ.1.num.12. tom.1.
Penſionario, danda eſt manutentio in exactione integræ penſionis, deciſ.345.n.20.tom.1.
PERFECTVS in via Domini, qui vult eſſe, quid facere debeat ſecundum Oraculum Diuinum. Rub. ad deciſ.56.num.133. tom.1.

P E R I C V L V M.

Periculum, quando eſt in mora, tunc etiam permittitur id, quod alias non permitteretur. Rub. ad deciſ.46. num.82. tom.1.
Periculum quando eſt in mora, tunc receditur à diſpoſitione iuris communis. Rub. ad deciſ.46.n.90.tom.1.
Periculum, dum eſt in mora, multa conniuentibus oculis permittuntur, quæ aliàs eſſent prohibita, ibid.n.95.
Periculum, quod dependet à voluntate patris non habetur in conſideratione, deciſ.309.n.68.tom.1.
PERIARIVM non incurritur ſine dolo, deciſ.32. num.47. tom.1.

P E R I T V S.

Peritus vterque quando dicatur aliquid ſimul expediuiſſe, deciſ. 462.n.4.tom.1.
Perito à parte electo contra ipſam ſtari debet, deciſ.260.num.19. tom.1.
Periti relationis acceptatio, conſtito de notabili errore non præiudicat, deciſ.496.n.7.tom.2.
Periti loco Arbitrium habentur, deciſ.462.n.1.tom 2.
Periti, quando non valeant facere relationem ſuper ſtatu alicuius domus, deciſ.437.n.38.& 39. tom.2.
Periti circa ſolidationem computorum, quid agere debeant, deciſ.270.n.8.9.& 10.tom.1.
Periti electi ad aliquid determinandum, habentur loco Arbitrum deciſ.477.n.2 tom.2.
Periti duo ſi fuerint electi ad aliquid determinandum quando dicantur ambo determinaſſe, ibid.n.3.& 4.
Periti duo, ſi fuerint electi ad aliquid menſurandum, ſeu æſtimandum, quando ab ambobus dicatur id factum, deciſ.462.n. 3.tom.2.
Periti non concludunt æſtimationem melioramentorum niſi probent ſtatum præcedentem rei melioratæ, deciſ.438.n.58. tom.2.
Periti, dum non deponunt ex certa ſcientia, ſed innituntur relationibus aliorum Peritorum non probant, deciſ.318. num.19. tom.1.
Periti electi, ſine citatione partis non probant, non ſecus, ac teſtes deponentes ſine citatione; ibid.n.19.
Periti, vt probent melioramenta, qualiter debeant concludere, deciſ.318.n.20.tom.1.
Peritorum relationes præualent teſtibus, etiam numero pluribus, ibid.n.2.
Peritorum relationibus ſtandum venit, in eo, quod ſpectat ad eorum peritiam inter Mercatores, deciſ. 173. num. 32. tom.1.
Peritorum relationi ſtandum eſt à Iudice electorum, deciſ.318. n.33.tom.1.
Peritis in arte ſtandum eſt, deciſ.417.n.5.tom.2.
Peritis in arte plurimum eſt deferendum, deciſ.148. num.12. tom.1.
PERMVTATIO beneficij requirit auctoritatem Epiſcopi quamuis collatio ſpectet ad Capitulum, deciſ.230. num.8. tom.1.
PERPETVATIO familiæ, non poteſt fieri, niſi per maſculos, & non per fœminas, deciſ.133.n.14.tom.1.
Perpetuitas debet intelligi ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 72.n.5.tom.1.
Perpetuum, & temporale vbi aliquid eſſe poteſt ſemper præſumitur perpetuum, deciſ.51.n.11.tom.1.
PERSEVERANTIA continua non datur, vbi non poteſt aſſignari principium actus, deciſ.445.n.10.tom.2.

P E R S O N A.

Perſona cui fit gratia debet attendi, non illa ad cuius inſtantiam emanauit, deciſ.185.n.30.tom.1.
Perſona tunc dicitur integrè, & perfectè exempta, quando eius bona ſunt quoque exempta. Rub. ad deciſ.412. n.92. tom.2.
Perſona vna, & eadem plura poteſt ſortiri domicilia in diuerſis locis, deciſ.67.n.38.tom.1.
Perſonæ decorem, & non neceſſitatem, quæ reſpiciant, deciſ.337. n.10.tom.2.
Perſonæ plures, quando collectiuè ſe obligarunt, non inde cenſentur inſolidum voluiſſe ſe obligare, deciſ.272. n.13. tom.1.
Perſonæ Eccleſiaſticæ, moltò magis deberent abhorrere, id quod eſt contra bonos mores. Rub. ad deciſ.56. num.188. tom.1.
Perſonæ Eccleſiaſticæ bonis cęleſtibus debent inhiare, ibidem num.189.
Perſonæ plures, quod omnes voluerint conſpirare in eamdem falſitatem, mens ipſa percipere nequit, deciſ.14. n.20. & 22. tom.1.
Perſonarum legitimatio in quocumque iudicio eſt neceſſaria, deciſ.307 n.24.tom.5.
Tamen hoc intelligitur parte opponente, & contradicente, ibid.
Perſonarum libertas maximè fauorabilis eſt. Rub. ad deciſ.21.n. 41.tom.1.
Perſonarum legitimatio, quando non fuit petita in prima inſtantia, benè fieri poteſt in ſecunda, deciſ. 67. num. 29. tom.1.
Perſonarum pluralitas eiuſdem nominis, & cognominis non pręſumitur, deciſ.77.n.12.tom.1.
Perſonarum numerus, quando eſt diminutus, diminui quoque debent alimenta, deciſ.410.n.2 tom.2.
Perſonis priuatis ad probandum iuſpatronatus ſufficit quadragenaria poſſeſſio, cum publica voce & fama, ſiue cum adminiculis, & quæ ſint iſta adminicula, deciſ.245.n.32.33.& 34. tom.1.
inter Perſonas eaſdem ſicuti præſumitur eadem affectio, ita præſumitur eadem repetitio, deciſ.103.n.28 tom.1.
PETERE aliquid, quando quis iure poteſt, multò magis poterit retinere. Rub. ad deciſ.21.n.133.tom.1.

P E T I T I O.

Petitio vbi nulla eſt, ibi nulla eſt mora, deciſ.87. num. 15. tom.1.
Petitio ſi non præceſſerit, non poteſt dici, quod fuerit ſecuta negatio, ibid.n.14.
Petitio hæreditatis vniuerſaliter differt à petitione legati vſusfructus formalis, ibid.n.12.
Petitio plus debito facit quod debitor non dicatur in mora etiam ad effectum vt illi non currat intereſſe, deciſ.228. n.16. & 17. tom.1.
Petitio formalis vbi requiritur, non ſufficit exceptio, deciſ.476. n.5.tom.2.
à Petitione declaratur diſpoſitio deinde emanata, deciſ.470.n.10. tom.2.
ex Petitione hæreditatis an reſultet petitio vſusfructus, deciſ.87. n.9.tom.1.

P E T E N S.

Petens aliquid vniuerſaliter, & certum quid excipiens non videtur illud petere, ibid.n.13.
Petens admitti ad fructuum portionem, eoſque ab alio recipere non recuſans fatetur non ſe ſed alterum poſſidere, deciſ.38. n. 33.tom.1.
Petens aliquid, & obtinens dicitur ipſe dediſſe cauſam gratiæ obtentæ, deciſ.32.n.14.tom.5.
Petens aliquid à Titio, ſi reſpondeat, quod petis, & omnia bona mea ſunt tua, iſta verba tanquam Curialia non ligant. Rub. ad deciſ.282.n.83.& 84.tom.1.
de Petentis iure, quando non conſtat, non curamus de iure poſſidentis. Rub. ad deciſ.21. n.140.tom.1.
Petere aliquid, quando iure poteſt, multò magis poterit retinere, ibid.n.133.

P E-

PETITORIVM.

Petitorium ea, quæ reſpiciunt non impediunt poſſeſſorium, deciſ. 191. n. 11. tom. 1.
Petitorium ſuſpenditur, dum agitur poſſeſſorio, deciſ. 89. num. 26. tom. 1.
ad Petitorium ſunt reijcienda omnia, quę reſpiciunt titulum poſſeſſioois, deciſ. 325. n. 17 tom. 2.
PETRVS Camaracenſis venerabilis, & ſanctæ vitæ, quid ſcriptum reliquerit, quo ad pluralitatem beneficiorum. Rub. ad deciſ. 90. n. 23. tom. 1.
PHILIPPVS II. Rex Hiſpaniarum ſapientiſſimus, legem tulit de ann. 1588. vt nullum officium prouideretur io eos, qui in Villa Madrid exiſterent, & quare. Rub. ad deciſ. 254. n. 38. tom. 1.

PIA.

Pia cauſa hæres inſtituta oon valet impedire quin legatum factum perſonæ coniunctæ, & dilectæ latè debeat interpretari, maximè vbi hæreditas eſt opulenta, & legatum eſt potius tenue, quam piogue, deciſ. 57. n. 9. tom. 1.
Piæ cauſæ fauor operatur, vt re ipſa contrahatur mora abſq; interpellatione aliqua, deciſ. 201. n. 30. tom. 1.
Piæ relloquentium meores non debent remanere defraudatæ. Rub. ad deciſ. 56. n. 125. tom. 1.
Piæ cauſæ fauor, quando nihil operetur, deciſ. 31. num. 31. tom. 1.
Piæ cauſæ fauore, multa priuilegia contra iuris regulas conceſſa ſunt. Rub. ad deciſ. 56. n. 134. tom. 1.
Tiraquel. in tract. de priuileg. piæ cauſ. numerat. 177. priuilegia conceſſa pijs cauſis, & alia 168. fuerunt recollecta per Ghor. in eius ſumm. priuileg. piar. cauſ. Rub. ad deciſ. 56. n. 135. & 136. tom. 1.
PICTORIS error, ab omnibus ſpeculatur, & ſemper obſtat. Rub. ad deciſ. 254. n. 386. tom. 1.
Picturæ, & Medicina in quo differant, ibid.
PIETATI paternæ conſonat minimè, quod pater velit auferre filio hæreditatem ſuam, eamque tradere extraneo, deciſ. 405. n. 32. tom. 2.
Pietatem, qui non habet nec viſcera miſericordiæ, quamuis ſpiritualis ſit legem CHRISTI non adimplet. Rub. ad deciſ. 192. n. 130. tom. 1.
PIGNORA retenta præſumuntur ſufficientia pro ſatisfactione crediti, donec contrarium non docetur, deciſ. 202. num. 12. tom. 1.
PISCATOR cuius retes nauigantes fregerunt, agere non poteſt ad æſtimationem piſcium, quos retibus integris capere potuiſſet, deciſ. 304. n. 18. tom. 1.
PISCIS prius à capite incipit computreſcere. Quo ænigmate Græci principem ſignificare volebant, & quando. Rub. ad deciſ. 217. n. 535. & 536. tom. 1.
Piſcis à qua parte prius aggredi debeat, & refertur hiſtoria, ibid. n. 537.
PIVS V. glorioſæ memoriæ, rationem ſtatus, vocabat rationem diabolicam, ibid. n. 275.
PLANTA confecta lite pendente, & ſine partis citatione nullam habet ſubſiſtentiam, deciſ. 220. n. 32. tom. 1.
Planta rei, de qua controuertitur non releuat, quando fuit extraiudicialiter facta, deciſ. 110. n. 19. tom. 1.
Plantam ad verificandam concedi ſolet Remiſſoria, deciſ. 221. n. 15. tom. 1.
PLATO in reprehendendo magna vtebatur libertate. Rub. ad deciſ. 21. n. 45. tom. 1.
Plato, cum ad cœnam fuiſſet inuitatus à Dionyſio Rege Siciliæ, & cum eum interrogaſſet, ſi Philoſophi Athenis exiſtentes, de eo nunquam loqueretur quid generoſè reſpondit. Rub. ad deciſ. 21. n. 46. 47. 48. & 49. tom. 1.
Plato merito decoratur titulo diuini Plato fuit ante CHRISTI Aduentum annos ferè 370. ibid. n. 50.
in Platonis quibuſdam libris teſtatur S. Auguſtinus ſe legiſſe, principium Euangelij S. Ioannis. In principio erat Verbum, ibid. n. 52. 53. & 54.
PLEBS ieiunia neſcit timere. Rub. ad deciſ. 217. n. 580. tom. 1.
PLENITVDINIS poteſtatis iura dubium eſt, an emanauerint ab homine, vel à diabolo, ibid. n. 28.
Plenitudinis poteſtatis definitio traditur à Bald. quod ſit arbitrij plenitudo, nulli neceſſitati ſubiecta, nulliſque publici iuris limitata regulis, ibid. n. 179. & 180.
de Plenitudine poteſtatis abſolutæ dum diſcutitur potius ſunt conſulendi adulatores principum, quam Iuris conſulti, ibid. n. 266.
PLVRALITAS præſumitur ex diſformitate, & varietate diſpoſitionis, deciſ. 136. n. 25. tom. 1.
Pluralitas in ſingularitates reſoluitur quando, deciſ. 40. num. 4. tom. 1.

PONTIFEX.

Pontifex tantum valet ſeparare territorium à Diœceſi, deciſ. 220. n. 10. tom. 1.
Pontificis, ac Cardinalium aſſertionibus ſtandum eſt donec contrarium probatur, deciſ. 220. n. 4. tom. 1.
Pontificis mens pręſumitur conſentanea diſpoſitionis iuris, deciſ. 75. n. 7. tom. 1.
Summo Pontifici cenſentur omnia bona donata quæ aut ex munificentia principum virorum, aut aliorum pietate conceſſa fuerunt alicui Eccleſiæ, deciſ. 24. n. 2. tom. 1.
Populares diuites, ſe, & vxores ſuas io veſtibus æquant nobilibus, & in hoc exclamat Albericus, & alij. Rub. ad deciſ. 254. n. 322. tom. 2.

POPVLVS.

Populus, Corinthi ſuperbum Templum erexerunt Neceſſitati, coniungendo eam cum Dea violentiæ. Rub. ad deciſ. 67. n. 67. tom. 1.
Populus eſuriens nulla ratione ducitur, nulla æquitate mitigatur, nulla prece flectitur. Rub. ad deciſ. 217. n. 578. tom. 1.
Populi nimis onerati à Principe ob nimiam tributorum exactionem ab eo deficiunt, ibid. n. 542.
Populo Statuto nihil eſt lætius, ſic nihil ſeditioſius populo famelico, ibid. n. 591.
In Populo illo, multæ perſonæ præclaræ reperiuntur, vbi florent præclari Principes, ibid. n. 243.

PORTIO.

Portio neceſſaria eſt, vt portio portioni accreſcat, deciſ. 358. n. 9. tom. 1.
Portio virilis, dicitur pars quæ eſt æqualis inter omnes, deciſ. 413. n. 60. tom. 1.
Portiones diſtributionum quotidianarum, non inſeruientium debentur Canonicis ſeruientibus, deciſ. 117. num. 13. tom. 1.
Portiones diſtributionum quotidianarum, Canonicorum excommunicatorum, accreſcunt inſeruientibus, ibid. n. 14.
Quod tamen procedit, reſpectu Canonicorum verè, & realiter inſeruientium Eccleſiæ, non autem ſi iuris fictione habeantur pro inſeruientibus, ibid. n. 15.
Veluti, quia legitimam habet cauſam non inſeruiendi, ibid.
POSITVS io conditione cenſetur vocatus ſecundum Statutum Vrbis lib. 1. cap. 142. deciſ. 84. n. 7. tom. 1.
Poſiti in conditione, quod cenſeatur vocati, ſi ſtatutum id diſponat, tunc ſubſtitutio qualiter cenſeatur facta, deciſ. 415. n. 57. tom. 2.
Poſiti in conditione, licet noo cenſeantur vocati, tamen concurrentibus coniecturis cenſentur vocati, deciſ. 385. num. 52. tom. 2.
Poſiti in conditiooe de iure non dicuntur ſubſtituti, nec vocati, deciſ. 415. n. 54. tom. 2.
Poſiti in conditione, quoties ſunt ex deſcendentibus dicuntur vocati, etiam ad portionem patrui, ibid. n. 34.
POSITIONES, vt releuent, debent produci ab habente ſpeciale mandatum, deciſ. 27. n. 5. tom. 1.
Poſitiones admiſſæ à Iudice, cum clauſula, *ſi & in quantum*, qualiter cenſeantur admiſſæ, ibid. n. 7.
Poſitiones admiſſæ cum clauſula, *ſi & in quantum* illa non cenſentur admiſſæ, dum non erant ammittendæ, deciſ. 27. num. 8. tom. 1.

POSSESSIO.

Poſſeſſio rei conuenti iudicio Saluiani iuſtificatur ex ipſa ſubſtentatione litis iunctis adminiculis, deciſ. 256. tom. 1.
Poſſeſſio de tempore motæ litis, probatur ex ſubſtentatione litis iunctis adminiculis, deciſ. 98. n. 5. tom. 1.
Poſſeſſio ciuilis, rei conductæ, vel in emphyteuſim, vel in feudum datæ, ſemper remanet penes Dominium, deciſ. 89. n. 20. & 21. tom. 1.
Poſſeſſio ciuilis animo retenta attrahit ad ſe naturalem, deciſ. 45. n. 4. tom. 1.
Poſſeſſio defuncti non continuatur in hæredem, niſi adſit ſtatutum illum continuans in hæredem, deciſ. 30. num. 19. tom. 1.
Poſſeſſio defuncti non ſuffragatur hæredi, ibid. n. 20.
Poſſeſſio, quando fuit capta licet ſit vitioſa, tamen dicitur purgatum vitium ſi ſuperueniat nouus titulus, deciſ. 429. num. 25. tom. 2.
Poſſeſſio quando debet capi in Eccleſia Collegiata, debet capi capitulariter, etiamſi de mandato Executoris Apoſtolici capta reperiatur, deciſ. 138. n. 8. tom. 1.
Cuius auctoritas ſolum operare dicitur, quod non debeant vocari abſentes, non autem operari à totali vocatione Capituli, ibid. n. 9.
Poſſeſſio capta nomine proprio, & alieno donec ille non ratificet, poſſeſſio tota remanet penes eum, deciſ. 122. num. 6. tom. 1.

Poſſeſſio dicitur transfuſa in ſubrogatum cum ſuo vitio, deciſ. 429.n.7.tom.2.
Poſſeſſio data ad tempus, ceſſat finito tempore, deciſ.339.num.4. tom 2.
Poſſeſſio poſterior, & capta non citato poſſeſſore tamquam clandeſtina, & turbatiua non eſt attendenda, deciſ.434.num.6. tom.2.
Poſſeſſio locorum Montium quando alicui cumulatiuè dicatur quæſita, & quando demonſtratiuè, ibid num. 23. 24. & 25.
Poſſeſſio capta lite pendente non releuat, deciſ.138. num.25. tom. 1.
Poſſeſſio capta, poſt admiſſam cauſæ appellationem cum clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, non eſt attentata, ſed valida, ibid.n.26.
Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt attentata, deciſ.45.n.11.tom.1.
Poſſeſſio anterior, quando eſt iure familiaritatis, non eſt conſiderabilis, deciſ.356.n.13.& 14.tom.2.
Poſſeſſio, quando non dicatur conſiderabilis, ad effectum obtinendi in ſpolio, deciſ.270.n.14.tom.1.
Poſſeſſio, ſi ſit incerta ratione loci, & quotæ, non poteſt dici valida, ibid.n.15.
Et maximè ad effectum obtinendi aliquam reintegrationem, ibid.n.16.
Poſſeſſio, vt ſuffragetur, debet eſſe pacifica, deciſ.311.n.15. tom.1.
Poſſeſſio ſufficit, quid ſit anterior per notam vt ea veniat manutenenda, deciſ.122.n.1.tom.1.
Poſſeſſio iure familiaritatis cadit inter conſanguineos cohabitantes non autem inter extraneos, qui ſemper ſeparatim habitarunt, deciſ.178.n.4.tom.1.
Poſſeſſio benè dicitur probata ex nominatione facta à parte, quod aduerſarius eſt poſſeſſor, deciſ.365.n.1.tom.2.
Poſſeſſio dum pendet à titulo, poſſeſſorium manutentioni terminari non poteſt ante ipſius tituli cognitionem, & quando id procedat, deciſ.399.n.21.22.23.& 24.tom.2.
Poſſeſſio ciuilis vſumfructum ſemper remanet penes proprietarium, deciſ.120.n.21.tom.1.
Poſſeſſio, quando remanet probata, manutentio non poteſt denegari, deciſ.103.n.1.tom.1.
Quod eſt verum tam de Iure quàm de ſtylo, ibid.
Poſſeſſio eſt attentata dum eſt capta lite pendente, deciſ.429.n.1. tom.2.
Poſſeſſio capta intra decem datos ad appellandum, quando non ſit attentata, deciſ.376.n.17.tom.2.
Poſſeſſio capta lite pendente, etiamſi ſit vacans eſt attentata, deciſ.429.n.2.tom.2.
Poſſeſſio annalis pacifica ei dicitur, quæ per litem non fuit interrupta, deciſ.189.n.29.tom 1.
Poſſeſſio illa nullatenus poteſt dici pacifica, quæ per litem fuit interrupta, ibid.n.30.
Poſſeſſio, quando non poſſit dici capta in ſpretum Signaturæ, deciſ.429.n.28.tom.2.
Poſſeſſio attentata non eſt manutenibilis, deciſ.90. num.28. tom.1.
Poſſeſſio turbida non poteſt conſtituere claram, & legitimam præſcriptionem. Rub. ad deciſ.96.n.8.tom.1.
Poſſeſſio turbida dicitur irreleuans, & inſufficiens ad obtinendam manutentionem, deciſ.195.n.14.tom.1.
Poſſeſſio capta vigore mandati de adiudicando, non eſt valida ſi non fuerit ſeruatis ſeruandis obtentum, deciſ.270. num.22. tom.1.
Poſſeſſio iure familiaritatis habita, non releuat, deciſ.120. n.18. tom. 1.
Poſſeſſio poſterior attendenda venit, deciſ.345.n.3.tom.2.
Poſſeſſio beneficij non traditur niſi præcedente electione, deciſ. 210.n.7.tom.1.
Poſſeſſio legitima, in iudicio attendenda venit, deciſ.270.num.6. tom. 1.
Poſseſſio capta pro omni ſuo iure, & intereſse quid importet, deciſ.122.n.5.& 10.tom.1.
Poſseſſio eſt omnino neceſsaria ad obtinendam manutentionem, deciſ.20.n.1.tom.1.
Poſseſſio capta non ſeruata forma tradita in litteris Apoſtolicis nulla eſt, deciſ.138.n.12.tom.1.
Poſseſſio capta per alium non ſuffragatur, quando eſt capta ſine ſpeciali mandato, deciſ. 122.n.2.tom.1.
Poſseſſio dum non eſt vacans, ſi capiatur non citato poſseſsore nulla eſt, & vitioſa, ibid.n.7.
Poſseſſio attentata non eſt manutenibilis, deciſ.421.num.4. tom.2.
Poſseſſio habetur pro vacua, & pro poſseſſione, quando interuenit decretum irritans, deciſ.325.n.10.& 11.tom.2.
Poſseſſio quando eſt vitioſa, & attentata ſolet à Rota in beneficialibus ſequeſtrari, deciſ.219.n.1.tom.1.
Poſseſſio capta poſt appellationem quantumuis extraiudicialem dicitur attentata, deciſ.219.n.2.& 3.tom.1.
Poſseſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſseſſione eſt manutenenda, deciſ.375.n.2.tom.2.
Poſseſſio partis benè probatur per confeſſionem aduerſarij, deciſ.324.n.3.tom.2.
Poſseſſio attentata, & capta in vim ſententiæ nulliter latæ, non eſt manutenibilis, deciſ.266.la 2.n.6.tom.1.
Poſseſſio capta, quod attentata fuerit ex quo probetur, ibidem num.7.
Poſseſſio clandeſtina, & turbatiua non attenditur, deciſ.374.n.2. tom.2.
Poſseſſio iure familiaritatis ex ſola ſuperuenientia noui tituli præſumitur mutata abſque alia animi declaratione, deciſ.38. n.21.tom.1.
Poſseſſio per lapſum decennij amittitur, cum regulariter ob tantam obliuionem ea cenſeatur deſerta, deciſ.121. num.22. tom.1.
Tamen requiritur, vt alius interim poſſideat naturaliter, vt intret talis concluſio, ibid.n.23.
Poſseſſio capta non capitulariter perinde eſt, ac ſi capta eſset capitulariter, ſi Capitulum recuſauerit illam tradere, deciſ.375. n.3.tom.2.
Poſseſſio capta in vim mandati de manutenendo quid inferat, deciſ.300. n.5.tom.1.
Poſseſſio poſterior cum præſumatur clandeſtina non eſt manutenibilis, deciſ.90.n.29.amplia n.30.tom.1.
Poſseſſio ſine ſcientia non amittitur, deciſ. 415. num. 6. tom.2.
Poſseſſio titulo vniuerſali pro hærede, non retardat titulum immiſſionis, deciſ.32.n.52.tom.1.
Poſseſſio ſpecialis, quid operetur, deciſ.339.n.14.tom.2.
Poſseſſio ſufficit, quando actualiter fuerit capta ad effectum manutentionis, deciſ.122.n.12.tom.1.
Poſseſſio poſterior, & turbatiua non eſt manutenibilis, deciſ.120. n.27.tom.1.
Poſseſſio ſola attenditur in ſummariſſimo iudicio poſseſsorio, deciſ.302.n.5.tom.1.
Poſseſſio præſumitur continuata vſque ad mortem donec ex aduerſo contrarium probetur, deciſ.411.n.1.tom.2.
Poſseſſio capta in vim rei iudicatæ reuocari non poteſt per viam manutentionis ſub prætextu iniuſtitiæ, niſi illa ſit patens & notoria, quæ nullo velamine offuſcari poſſit, deciſ.45.num.17. tom.1.
Intellige concluſionem procedere vbi petitur manutentio primario, & principaliter ex capite iniuſtitiæ, ſecus verò ſi ex capite nullitatis, & attentatorum, ibid.n.18.
Poſseſſio de tempore obligationis probanda venit vt obtineatur in iudicio Saluiani, deciſ. 167.n.3 tom. 1.
Item poſseſſio aduerſarij de tempore motæ litis, quæ probatur ex ipſa litis ſubſtentatione, ibid.n.4.
Poſseſſio nunquam cenſetur tranſlata, quando deeſt animus transferendi, deciſ.18.n.32.tom.1.
Poſseſſio dum remanet vitioſa, & ſpoliatiua, non releuat, deciſ. 346.n.32.tom.2.
Poſseſſio ſemel à parte approbata non poteſt deinde impugnari, deciſ.411.n.2.tom.2.
Poſseſſio capta, dicitur attentata, & nulla, ſi intra tempus datum ad appellandum fuerit capta, deciſ.306.n.9.tom.1.
Poſseſſio attentata eſt ſequeſtranda, ne attentans gaudeat commodo vitioſæ poſseſſionis, ibid.n.10.
Quæ ſequeſtratio poteſt fieri etiam ex officio Iudicis, ibidem num.11.
Poſseſſio bonorum hæreditariorum inducit hæreditaria acceptationem in illo, quo alio titulo poſſidere nequit, deciſ.314.n.5. tom.1.
Poſseſſio transfertur ex conſtituto, nulla habita ratione, quod ex poſt facto, ille cuius nomine conſtituitur deſierit ex toto poſſidere, deciſ.72.n.3.tom.1.
Poſseſſio tunc ex actu nullo, non amittitur, quando nullitas prouenit ex defectu conſenſus, deciſ.348.n.47.tom.2.
Poſseſſio ſine animo nec acquiritur, nec amittitur, ibidem num.47.
Poſseſſio capta vigore mandati Iudicis, non releuat, quando non fuit ſeruata forma tradita in mandato, deciſ.335. num.8. tom.2.
Poſseſſio iure familiaritatis ad obtinendam manutentionem, nihil ſuffragatur, deciſ.120.n.19.tom.1.
Poſseſſio alicuius, iuſtificatur ex teſtibus, deciſ.426.num.12. tom.2.
Poſseſſio ſatis probatur ex perceptione fructuum, & ex locationibus, deciſ.362.n.17.tom.2.

Poſ-

Poſſeſſio eodem tempore uon poteſt eſſe penes duos, deciſ.18. n.33.tom.1.
Poſſeſſio, quando poteſt referri ad rituium familiaritatis, eſt miuimè manutenibilis, deciſ.268 n.1.& 4.tom.1.
Poſſeſſio ſatis dicitur manutenibilis, ex ſola confeſſione partis, vocando alteram partem detentricem, & occupatricem, deciſ.365.n.2.tom.2.
Poſſeſſio ſola nou facit aliquem legitimum contradictorem aduerſus habentem gratioſam ſubrogationem, deciſ.244.num.6. tom.1.
Poſſeſſio illa non manutenibilis ſi dependeat à petitorio, dum iſtud non fuerit diſcuſſum, deciſ.345.n.33.tom.2.
Poſſeſſio acquiri nou poteſt deficiente animo acquirendi, deciſ. 122.n.9.tom.1.
Poſſeſſio, vt dicatur litigioſa, ſufficit litem motam eſſe in poſſeſſorio, deciſ.190.u.6.tom.1.
Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem etiam ſuum, ſine apprehenſione, & actu facti, deciſ.365.n.20.tom.2.
Poſſeſſio probatur ex manutentione iam obtenta, deciſ.116.u.2. tom.1.
Poſſeſſio capta in ſpretum inhibitionis Iudicis, non poteſt habere ſubſiſtentiam, deciſ.434.n.10.& 11.tom.2.
Poſſeſſio docetur ex publico inſtrumento adaptionis ipſius poſſeſſionis, deciſ.374.n.1.tom.2.
Poſſeſſio media præſumitur conſtito de duobus extremis, ſi non docetur alium tunc temporis poſſediſſe, deciſ.311. num.5. tom.1.
Poſſeſſio capta intra tempus datum ad appellandum eſt nulla, deciſ.65. n.28.tom.1.
Limita, ſi non ſit locus appellationi, veluti rationi Ægidianæ, dum agitur iudicio poſſeſſorio, ibid.n.29.
Poſſeſſio, ſi ſit attentata non eſt manutenibilis, deciſ.364. num.4. tom.2.
Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, deciſ.467. num.2. tom.2.
Poſſeſſio manifeſtè nulla, non attenditur, deciſ.348. num.2. tom.2.
Poſſeſſio probatur ex actibus, quæ uiſi à poſſeſſoribus fieri valent, deciſ.218.n.5.la 2.tom.1.
Poſſeſſio poteſt capi etiam pendente termino ad appellandum vbi non conceditur appellatio ſuſpenſiua, deciſ.45.num.12. tom.1.
Poſſeſſio alicuius benè probatur ex quo contra ipſum fuit obtenta aſſociatio, deciſ.111.n.6.tom.1.
Poſſeſſio ciuilis pro legem traſlata eſt manutenibilis, deciſ.345. n.14.tom.2.
Poſſeſſio Beneficij quando non ſit neceſſe, vt capiatur capitulariter, deciſ.326. n.3.tom.2.
Poſſeſſio capta vigore ſubrogationis gratioſæ, non dicitur nona poſſeſſio, ſed potius continuatio antiquæ, quam prædeceſſor habebat, deciſ.429.n.20.tom.2.
Poſſeſſio ad effectum Saluiani probanda eſt de tempore hypothecæ, vel poſtea, deciſ.178.n.5.tom.1.
Poſſeſſio in Eccleſia Collegiata capta, vt ſit manutenibilis debet capi capitulariter, deciſ.138.n.6.tom.1.
Poſſeſſio, vt dicatur capta capitulariter, debet conuocari capitulum ad ſonum Campanæ, ibid.n.7.
Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, omniaq; actà poſtea ſubſequuta reuocari debent ſaltim per viam nullitatis, deciſ.160.n.1.tom.1.
Amplia ſi poſt appellationem interpoſitam, quo caſu à vitio attentatorum excuſari non poſſuut, ibid.n.2.
Poſſeſſio aunalis pacifica ea dicitur, quæ per litem nou fuit interrupta, deciſ.289.n.29.tom.1.
Poſſeſſio illa nullatenus poteſt dici pacifica, quæ per litem fuit interrupta, ibid.n.30.
Poſſeſſio eſt omnino neceſſaria ad obtineudam manutentionem, deciſ.20.n.1.tom.1.
Poſſeſſio eodem tempore non poteſt eſse penes duos, deciſ.18. n.33.tom.1.
Poſseſſio ex actu etiam uullo amittitur, & in alium transfertur, deciſ.348.n.46.tom.2.
Poſseſſio nunquam cenſetur tranſlata, quando deeſt animus transferendi, deciſ.18.n.32.tom.1.
Poſseſſio ſtatim poteſt capi, dum non eſt locus appellationi, deciſ. 65.n.29.tom 1.
Poſseſſio ſatis iuſtificatur ex conſeſſione partis aduerſæ, reiecta qualitate vſurpationis, deciſ.419. n.1.tom.2.
Poſseſſin probatur ex inſtrumento captæ poſſionis, & etiam per teſtes deponentes de perceptione fructuum, deciſ.98. num.3. tom.1.
Poſseſſio, ſeu quaſi quæſita ad fauorem alicuius Dignitatis, ſuffragatur etiam illius ſucceſsoribus, deciſ.311.num.2. tom.1.
Poſseſſio actualis dicitur capta vigore, clauſulæ, conſtituti, deciſ. 139.n.1.tom.1.
Poſseſſio probatur ex recognitione iu Dominum facta ab Inquilinis, ibid.n.1.
Poſseſſio præſumitur iuſta, & legitima, & non vitioſa, deciſ.138. n.2.tom.1.
Poſseſſio non niſi animo acquiritur, deciſ. 440. num. 29. tom.2.
Poſseſſio capta in Eccleſia Collegiata, non valet, niſi capitulariter fuerit capta, deciſ.138.n.4.tom.1.
Poſseſſio anterior eſt manutenenda, deciſ.308.n.1.tom.1.
Poſseſſio aliud eſt, quod denegetur, & aliud ſi dicatur fuiſse iure familiaritatis, deciſ.268.n.13.tom.1.
Poſseſſio benè probatur, ex quo pars appellauit alteram detentorem, & occupatorem, deciſ.119.n.2.tom.1.
Poſseſſio non poteſt dici capitulariter capta, ſi defecerit ſonus campanæ, deciſ.138.n.10.tom.1.
Poſseſſio animo retinetur, & ſine animo non amittitur, deciſ.345. n.19.tom.2.
Poſseſſio ex quibus concludentiſſimè dicatur probata, deciſ.296. n.6.tom.1.
Poſseſſio quando eſt certa, tunc non poteſt denegari manutentio, deciſ.348.n.1.tom.2.
Poſseſſio ciuilis non amittitur, ſine patientia, & acquieſcentia, deciſ.121.n.25.tom.1.
Poſseſſio iure familiaritatis non eſt manutenibilis, & propterea non attendenda, deciſ.365.n.42.tom.2.
Poſseſſio animo retinetur, deciſ.45.n.18.tom.2.
Poſseſſio dicitur tranſlata vigore clauſulæ conſtituti, deciſ.97. n.5.tom.1.
Poſseſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſseſſione eſt manutenibilis, deciſ.296.n.2.tom.1.
Poſseſſio defuncti non continuatur in hæredem abſque noua apprehenſione, deciſ.172.n.1.tom.1.
Poſseſſio penes duos eodem tempore inſolidum eſse non poteſt, deciſ.139.n.21.tom.1.
Poſseſſio ex actu nullo non poteſt validè acquiri, deciſ.270.n.5.& 6.tom.1.
Poſseſſio nulla & attentata, non eſt manutenibilis, deciſ.434.n.12. tom.2.
Poſseſſio capta poſt interpoſitam appellationem excuſari non poteſt à vitio attentatorum, deciſ.308.n.7.tom.1.
Poſseſſio rei conuenti in iudicio reintegrationis leuiores admittit probationes, quinimo ſola litis conteſtatio cum adminiculis ſufficit, deciſ.42.n.5.tom.1.
Poſseſſio ciuilis non admittitur ſine patientia, & acquieſcentia, etiamſi ab alio fuerit occupata naturalis, deciſ.394. num.12. tom.2.
Poſseſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſseſſioue, eſt manutenibilis, deciſ.268.n.20.tom.1.
Poſseſſio parentum continuatur in libros ſecuudum ſtatutum Vrb. deciſ.434.n.16.tom.2.
Poſseſſio uolla acquiri poteſt ſine ſcientia, & conſenſu poſſidentis, deciſ.346. n.11.tom.1.
Poſseſſio probatur ex locatione de re ab aliquo facta, deciſ.266. n.2.la 2.tom.1.
Poſseſſio filij remanet probata, docto de poſseſſione patris, deciſ. 293.n.1.tom.1.
Poſseſſionis mutatio admittitur quoties titulus ſuperueniens vitio non laborat, ſed habet ſubſiſtentiam, deciſ.411. num.7. tom.2.
Poſseſſionis relaxatio, an probetur per epiſtolam, deciſ.394. n.7. tom.2.
Poſseſſionis cauſam, quando quis non valeat mutare, deciſ.356. n.14.tom.2.
Poſseſſionis amiſſio pendet, à negligentia fauore tertij, qui poſſeſſionem cœpit, deciſ.179.n.7.tom.1.
Poſseſſionis ciuilis ammiſſio conſiſtit in conſenſu, & animo dimittentis, deciſ.394.n.10.tom.2.
Poſseſſionis nouus titulus ſi ſuperueniat, poſseſſor cenſetur mutaſse cauſam vitioſam poſſidendi, abſque alia declaratione, deciſ.429.n.26.tom.2.
Poſseſſionis continuatio arguit ſimulationem, quod procèdit etiamſi in inſtrumento adeſt clauſula, conſtituti, deciſ.121.n.7. tom.1.
Poſseſſiouis nouâ apprehenſio nou requiritur, quando mutatur titulus poſseſſionis, deciſ.356.n.18.tom.2.
Quod procedit etiamſi quatenus eſset neceſsaria diſcuſsio tituli ſecundi, an ſcilicet debeatur manutentio, ibid.
Poſseſſiouis præſumptio oritur ex ſupportatione onerum, deciſ. 258.n.4. la 2.tom.1.
Poſseſſio probatur ex actibus, quæ niſi à poſseſſoribus fieri valent, ibid.n.5.
Poſseſſionis cauſam, quando quis ſibi mutauit, illa poſseſſio mutata

tata eſt manutenibilis, deciſ.415. num.6. tom.2.
ex Poſſeſſionis defectu non poteſt fieri conſolidatio bonorum defuncti in hæredem, deciſ.572.n.2.tom.1.
Poſſeſſionis interruptio non præſumitur, niſi contrarium ſuit probatum, deciſ.433.n.15.tom.2.
Poſſeſſionis cauſam, vt quis valeat mutare, requiritur titulus, deciſ.268.n.12.tom.1.
Poſſeſſionis amiſſio, vt ex verbis deducatur, debet eſſe omninò clara & aperta, deciſ.394.n.18.tom.2.
Poſſeſſionis naturalis conſolidatio cum ciuili per obitum vſufructuarij, non expoſcit factum hominis, ſed fit ex miniſterio legis, etiam contra ignorantem, deciſ.173. num.3. & 4. tom.1.
Et tunc id potius fit per viam conſolidationis, quam traſmiſſionis, ibid.n.5.
Poſſeſſionis veræ augumenta, quæ ſint, deciſ.178. num.5. tom.1.
Poſſeſſionis continuatio, & perceptio fructuum, vt dicatur attentata, quid requiratur, deciſ.332.n.11.tom.2.
Poſſeſſionis acquiſitio pendet ab animo, & ab eo regulatur, deciſ.122.n.9. tom.1.
ad Poſſeſſionis effectum attenditur tempus motæ litis, quidquid poſtea acciderit, deciſ.150.n.39.tom.1.
de Poſſeſſionis validitate quando conſtat non debet dari Inhibitio, & quid ſi ſimus in Rota, deciſ.138. num.33. 34. & 35. tom.1.
Poſſeſſionem animo retinens poteſt obtinere manutentionem aduerſus poſſidentem naturaliter, deciſ. 308. num. 6. tom.1.
Poſſeſſionem quam quis acquiſiuit authore Prætore, non dicitur ſpoliaſſe, deciſ.270.n.18.tom.1.
Poſſeſſionem, quando quis dicatur accepiſſe nomine ſuo tantum, deciſ.122. n.8.tom.1.
Poſſeſſionem ſuam continuans lite pendente, non dicitur attentare, deciſ.429.n.21.tom.2.
Poſſeſſionem bonorum fideicommiſſorum, quod quis poſſit capere propria auctoritate, id neceſſario ſupponit adeſſe fideicommiſſum, deciſ.2.n.18.tom 1.
Poſſeſſionem veram non habet deputatus ad nutum, deciſ.339. n.4 tom.2.
Poſſeſſionem petens ex hoc ammittit poſſeſſionem, deciſ.122. n.19.tom.1.
Poſſeſſionem continuans non dicitur attentare, deciſ.332. n.21. tom.2.
Poſſeſſionem alicuius, quando quis dicatur approbaſſe, deciſ.296. n.13.tom.1.
ad Poſſeſſionem acquirendam requiritur animus acquirentis, deciſ.440.n.26.tom.2.
in Poſſeſſionem petens ſe immitti, eo ipſo probat ſe non poſſidere, deciſ.143.n.4.tom.1.
in Poſſeſſionem immiſſus à toto Capitulo, non poteſt dici, quod non habuerit poſſeſſionem capitulariter, deciſ.138. num.13. tom.1.
Poſſeſſione, quis priuatur auctoritate Iudicis, deciſ.97. num.3. tom.1.
Poſſeſſione etiam in vnico actu probata, vbi cauſa eſt vniuerſalis, ſufficit quoad omnes alios actus deriuantes ab illa, deciſ.403. n.4. & 5.tom.1.
Poſſeſſione bonorum locatorum data, penſiones præſumuntur à locatore exacta, deciſ.113.n.7.tom.1.
Ita vt ſufficiat ſemel fuiſſe locata domus niſi ex aduerſo probetur, deinde domum remanſiſſe vacuam, ibid.n.8.
à Poſſeſſione, quando qui cecidit facto proprio, non poteſt prætendere manutentionem, deciſ.172.n.26.tom.1.
à Poſſeſſione, de præterito non infertur ad futurum, quando datur probatio in contrarium immò, & aliqua coniectura contrarium ſuadens, deciſ.178.n.6.tom.1.
à Poſſeſſione dicitur quis cadere facto proprio, ſtante ceſſione bonorum, cum clauſula conſtituti, deciſ.364.n.21. tom.2.
de Poſſeſſione, quando conſtat, non eſt deneganda manutentio, deciſ.191. n.2.tom.1.
de Poſſeſſione, quando conſtat de tempore motæ litis, non poteſt denegari manutentio, deciſ.335.n.3.tom.2.
ex Poſſeſſione reſultare ſolet probatio dominij, transferens onus probandi contrarium in aduerſarium, deciſ.300. num.5. tom.1.
in Poſſeſſione, quando quis eſt iure familiaritatis, omnes actus poſſeſſorij ab eodem facti, præſumuntur eodem iure facti, deciſ.169.n.12.tom.1.
in Poſſeſſione acquirenda non requiritur tanta certitudo, & ſufficit quod factum perfectè interueniat, deciſ.122.num.13. tom.1.
Et animus concurrat aliqualiter, licèt imperfectè, & non eo modo, quo debet, ibid. num.14. & 15.
POSSIDERE iure proprio dicitur declaraſſe qui iudicis auctoritate nomen ſuum dumtaxat in libris negotij inſcripſit, deciſ. 38.n.22.tom.1.
Poſſidere alium qui vidit, & ſciuit, nec reclamauit, ſibi præiudicat, eiuſdemque poſſeſſionem, ſi quam habebat, amiſit, ibid. n.23.
Poſſidere duo poſſunt eamdem rem, eodem tempore, diuerſis tamen reſpectibus, deciſ.374.n.7.tom.2.
Poſſidendi animum, quando quis dicatur amiſiſſe, quamuis Iudex notoriè, iniuſtè proceſſerit, deciſ.394.n.4.tom.2.
pro Poſſidente eſt præſumendum, donec contrarium probetur, deciſ.451.n.19.tom.2.

POSSESSOR.

Poſſeſſor ciuilis, quando ſcit alium poſſidere naturaliter, ſi infra modicum tempus negligat eam poſſeſſionem recuperare, præſumitur depoſuiſſe animum poſſidendi, deciſ.394. num.6. tom.2.
Poſſeſſor ciuilis dum ſcit alium poſſidere naturaliter, & eum non depellit, quale ſignum ſit, ibid.n.6.
Poſſeſſor beneficij citari debet quamuis agatur de executione litterarum Apoſtolicarum, deciſ.42.n.9.tom.1.
Poſſeſſor cenſetur mutaſſe cauſam ſuæ poſſeſſionis ſuperueniente nouo titulo, & hoc abſque alia declaratione, deciſ.378. amplia n.21.& 22.tom.2.
Poſſeſſor tenetur ad reſtitutionem fructuum prædij, in eo, in quo eſt factus locupletior, deciſ.95.n.26.& 27.tom.1.
Poſſeſſor iniuſtè expulſus à ſua poſſeſſione, dum ſe non habuit, pro ſpoliato, perindè eſt, ac ſi poſſideret ad effectum manutentionis, deciſ.335.n.8.tom.2.
Poſſeſſor à die motæ litis tenetur ad reſtitutionem fructuum, deciſ.101.n.25.tom.1.
Poſſeſſor ſi nulliter poſſidet non eſt legitimus contradictor aduerſus fideicommiſſarium, deciſ.248.n.11.tom.1.
Amplia concluſionem etſi iudicis auctoritate poſſideat, ibid. num.12.
Poſſeſſor anterior ſua poſſeſſione priuari non poteſt per ſententiam nulliter, & iniuſtè prolatam, deciſ.42.n.14.tom.1.
Poſſeſſor anterior in concurſu poſterioris manuteneri, debes, deciſ.45.n.3.tom.1.
Poſſeſſor, dum à parte aduerſa vocatur detentor, ſatis iuſtificatur eius poſſeſſio, deciſ.97.n.1.tom.1.
Poſſeſſor non poteſt dici, quod habuerit ſe pro ſpoliato vigore ſententiæ nullæ, & iniuſtæ, quando à tali ſententia appellauit, deciſ.307.n.4.tom.1.
Poſſeſſor anterior in concurſu poſterioris, manutenendus venit, ſi non habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ.434.num.7. tom.1.
Poſſeſſor poſterior non poteſt præiudicare anteriori, deciſ.335. n.7.tom.2.
Poſſeſſor mediantibus ſententijs contra eum prolatis, ſpoliatur omni poſſeſſione, deciſ.270.n.17.tom.1.
Poſſeſſor beneficij non citatus ius ſuum relinquere non debet propter ſolam declarationem executoris, deciſ.42.n.10. tom.1.
Poſſeſſor manutenendus venit in ſua poſſeſſione, deciſ.389.n.13. tom.2.
Poſſeſſor ſuperueniente nouo titulo poſſeſſionis cenſetur illam mutaſſe abſque alia animi declaratione, deciſ.335.n.4.& 5. tom.2.
Poſſeſſor auctoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis priuari poteſt ſua poſſeſſione, deciſ.184.n.4.tom.1.
Poſſeſſor non iuſtificans titulum ſuæ poſſeſſionis in ea conſoueri non poteſt contra iuris alterius gratioſam habentis ſubrogationem, deciſ.344.n.5.tom.2.
Poſſeſſor non ſufficit contra habentem titulum releuantem eſſe doceat, ibid.n.6.
Poſſeſſor bonæ fidei etiam tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum ante motam litem, quando non ſunt conſumpti, deciſ.500. n.14.tom.2.
vel Poſſeſſor factus eſt locupletior, ibid.n.15.
Poſſeſſor præſumitur fructus percepiſse, deciſ.101. num.24. tom.1.
Poſseſsor titulatus, quando quis non poſſit dici, ſed potius inuaſor, ſeu ſpoliator, deciſ.89.n.27.tom.1.
Poſseſsor pacificus, quando quis dici nequeat, deciſ.289.num.32. tom.1.
Poſseſsor à die motæ litis, tenetur ſeruare fructus, in caſu ſuccumbentiæ, deciſ.455.n.2.tom.2.
Poſseſsor interim debet manuteneri, dum cognoſcitur de reuocatione, aut limitatione priuilegij, deciſ.339. num.18. tom.2.
Poſseſsor pacificus, quando quis dici nequeat, deciſ.289. n.32. tom.1.

Poſſeſ-

Poſſeſſor merè intruſus non debet citari coram executore litterarum Apoſtolicarum, deciſ.433.n.3.tom.1.
Quod procedit etiam ſi in litteris adeſt clauſula, amoto, ibid. num.3.
Poſſeſſoris in Iudicijs non datur appellatio ſine iure ciuile inſpecto, ſiue Aegidiana Conſtitutione attentata, deciſ.45. n.12. tom.1.
Poſſeſſori ſufficit vincere per non ius aduerſarij, deciſ.244. n.4. tom.1.
Poſſeſſori non eſt deneganda manutentio, dum poſſeſſio eſt clara quidquid eſſet dicendum dum eſt turbida, deciſ.345. n.34. & 35.tom.2.
Poſſeſſori, quoties ius commune reſiſtit, aut præſumptio contra eum eſt, is tenetur titulum oſtendere. Rub. ad deciſ.254.n.88. tom.5.
Poſſeſſori non eſt deneganda manutentio propter exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ.339.n.17.tom.2.
contra Poſſeſſorem prouiſum à Cardinali vigore indulti, vt detur immiſſio ex capite duplicis reſeruationis, requiritur plena probatio, deciſ.350.n.40.tom.2.
Poſſeſſores bonorum proportionabiliter onera tranſeunt, deciſ. 92. n.22.tom.1.

POSSESSORIVM.

Poſſeſſorium merum de iure communi non admittit appellationem, deciſ.354.n.1.tom.2.
in Poſſeſſorio adipiſcendæ non datur appellatio, deciſ.76. n.29. tom.1.
in Poſſeſſorio impertinens eſt productio tituli, deciſ.43.num.46. tom.1.
in Poſſeſſorio ſummarijſſimo non admittuntur ea quæ reſpiciunt petitorium, deciſ.277.n.22.tom.1.
POSSIBILE, quando dicitur, quod non ſit attendendum, ſed ſolitum intelligendum venit de impoſſibili inſolito, & ſuſpecto, deciſ.175.n.68.tom.5.
Poſſibilitas excludit neceſſitatem probationis, & maximè quando pro actore concurrit aliqua præſumptio iuris, ibid. num. 54. & 55.
Poſſibilitas ſufficit ad excludendam erroneam confeſſionem ne recedatur à tranſactione, deciſ.160.n.10.tom.5.

POSSIDENS.

Poſſidens in vim vnionis eſt legitimus contradictor ad impediendam prouiſionem Apoſtolicam, ceſſante notorietate reſeruationis, deciſ.433.n.17.tom.2.
Poſſidens bona vigore concordiæ, cenſetur ipſam concordiam ratificare, deciſ.353.n.49.tom.2.
Poſſidens domum, præſumitur percipiſſe penſiones, toto tempore ſuæ poſſeſſionis, niſi doceat ab alio fuiſſe perceptas, deciſ.275. n.20.tom.1.
Poſſidentis conditio in pari cauſa turpitudinis, potior eſt. Rub. ad deciſ.21.n.136.tom.1.
Sed quando adeſt turpitudo ex parte tantum accipientis, tunc repetitur, quod datum eſt: ſecus ſi adſit ex parte dantis, vel ab vtraque. Rub. ad deciſ.21.n.137.& 138.tom.1.

POTESTAS.

Poteſtas duplex in Principibus ſcilicet ordinaria, & abſoluta paſſim per Doctores admittitur tam antiquos, quam modernos. Rub. ad deciſ.217. n.133. tom.1.
Et prædicta diſtinctio ſæpè ſæpiùs legere contingit. Rub. ad deciſ.217.n.134.tom.1.
Poteſtas abſoluta in Principe poteſt conſiderari, quando diſpenſat in Legibus humanis ex quauis cauſa etiam leui, ibid. num.140.
Poteſtas prorogandi arbitrium non conſumitur per actum prorogationis qui non habuit effectum, deciſ.220.n.41.tom.1.
Poteſtas abſoluta, verius diabolica dici poteſt, quia procedit à poteſtate iniurioſa. Rub. ad deciſ.217.n.286.tom.1.
Poteſtas abſoluta principis eſt, quando diſpenſat in lege Diuina, vel naturali, iuſta, & publica vrgente cauſa. Rub. ad deciſ. 217.n.144.tom.1.
Poteſtas illa non eſt iuſta, per quam ſuum cuique auferre licet. Rub. ad deciſ.217.n.353.tom.1.
Poteſtas, quando non controuertatur, ſed voluntas, deciſ.41.n.37. tom.1.
Poteſtas abſoluta non datur in Principe, ſecundum Bartolum. Rub. ad deciſ.217.n.279.tom.1.
Poteſtas Principis ordinaria eſt, quando derogat iuri poſitiuo, ſed ſecundum, vel præter illud dumtaxat agit. Rub. ad deciſ.217. n.147.tom.1.
Poteſtas Eccleſiaſtica, quod ſubſit poteſtati Imperatoris, eſt ſceleratum, & nefarium axioma hæreticorum. Rub. ad deciſ.412. n.122.tom. 2.
Poteſtas abſoluta diſtinguitur ab Ordinaria, quando Princeps tamquam ſolutus Legibus, diſpenſat in iure poſitiuo. Rub. ad deciſ.217.n.137.tom.1.
Et iſta vocatur poteſtas abſoluta, ſecluſo tamen ſcandalo, & præiudicio tertij, ibid.n.138.
Poteſtas duplex, ſcilicet ordinaria, & abſoluta, ſeu plenitudo poteſtatis, an detur in ſupremis Principibus. Rub. ad deciſ.217. n.132.tom.1.
Poteſtas Diabolica eſſet auferre rem ſine prętio. Rub. ad deciſ. 217.n.124.125.& 126. tom.1.
Poteſtas abſoluta Principis abſque vllo fræno rationis, eſt contra Legem diuinam, naturalem, & contra legem canonicam, & ciuilem. Rub. ad deciſ.217.n.287.tom.1.
Poteſtas abſoluta Principis Chriſtiani non eſt, ſed potius Turcarum, ibid.n.283.
Poteſtatis diſtinctio in Principe de ordinaria, & extraordinaria, ſeu abſoluta, aliena eſt à iure, ibid.n.264.
Poteſtatis ordinariæ, & abſolutæ diſtinctio in Principes, in iure an ſit falſa, & reprobata, ibid.n.265.
Poteſtatis Principis plenitudo, quod nulla ratione, aut publici iuris regulis, ſit limitata, vanum eſt dicere, ibid. n.194. & 195.
Poteſtatis abſolutæ nomen legibus eſt exoſum, dum à ſolo arbitrio Principis pendet, ibid.n.265.266.267.& 268.
Poteſtatis abſolutæ mentio procul eſt fugienda, cum per eam, ſignificantur, quæ ſine iniuria fieri non poſſunt, ibid.n.265.
Poteſtatis plenitudo, quam habet Papa ſuper iure, cum ipſe ſit Maximus, & Supremus difficilius extenditur ad Canones Conciliares, quam ad alias Conſtitutiones. Rub. ad deciſ.90.n.180. tom.1.
Poteſtatis nomen non meretur quando Princeps peccando diſpenſat. Rub. ad deciſ.217. n.150.tom.1.
Poteſtatem qui habet non confidat in ea, quia habebit DEVM vltorem. Rub. ad deciſ.217.n.190.tom.1.
de Poteſtate Principis diſputans dicitur ſe illi facere ſuperiorem, ponendo Sedem ſuam ab Aquilone. Rub. ad deciſ.217. n.7.8. & 9. tom.1.
de Poteſtate Papæ in creando aliquem nobilem, non eſt dubitandum, deciſ.6.n.16.tom.1.
in Poteſtate alicuius non eſt directè, vel indirectè contrauenire conſtitutionibus ad publicam vtilitatem emanatis, deciſ.92. n.19.tom.1.
in Poteſtate ſumma, imminuta videtur poteſtas nocendi. Rub. ad deciſ.217. n.300.tom.1.

PRAEBENDA.

Præbenda, & ius Canonicale ſunt res inter ſe diuerſæ, deciſ.374. n.5.tom.2.
Præbendæ, quando non poſſunt dici tenues, deciſ.337. num.36. tom.2.
Præbendæ poſſeſſio, quando non dicatur requirere actum capitularem, deciſ.374.n.4.tom.2.
in PRAECEDENTIARVM materia, attenditur conſuetudo, deciſ.419.n.17.tom.2.
PRAECEPTVM factum à teſtatore aſſumendi nomen, & inſignia ſuæ familiæ, cui cenſetur iniunctum, deciſ.458. num.21. tom.2.
per PRAECES obtentum, illæ non conſtituunt obtinentem in quaſi poſſeſſione, nec acquirit aliquod ius coactiuum, vel obligatorium, deciſ.197.n.11.tom.1.
PRAECARIAM tunc non ſuffragatur emptoribus Cenſuum, quando dicta clauſula præcarij, ſuper aliqua re particulari incerta reperitur ſecus ſi generaliter, deciſ.373. n.21. & 22. tom.2.
Præcario poſſidens, nullam aduerſus deputantem poteſt competere manutentionem, deciſ.116 n.13.tom.1.
Præcario poſſidens contra eum à quo poſſidet, non eſt manutenendus, ibid.n.14.
PRAECEPTVM negatiuum operatur vt reſtringantur clauſulæ generales, ad terminos naturæ conceſſionis, deciſ.477. n.22. tom.2.
PRAEDICATIONIS onus ſpectat ad Epiſcopum, deciſ.343. n.26.tom.2.

PRAEDIVM.

Prædium, quando eadem actione à pluribus fuit petitum tunc ſententia lata ſuper eo, ſi dominium ſpectet ad Eccleſiam ſuper toto admittitur Aegydiana, deciſ.408. num.10. tom.2.
Prædium fideicommiſſo ſubiectum, non debet eſſe maioris menſuræ, quam erat de tempore mortis fideicommittentis, deciſ. 235. n.3. tom.1.
Prędium, ſi pro medietate ab aliquo fuit poſſeſſum, non poteſt eidem dari manutentio in totum, deciſ.365. num.41. tom.2.
Prędij terminatio facienda per duos peritos electos, eſt ambobus eſt facienda, deciſ.477.n.1.tom.2.
PRAEFERERI quilibet debet in re ſua, quibuſcumque alijs, deciſ.151. n.5.tom.1.

PRÆIVDICIVM.

Præiudicium, quando eſt irreparabile, tunc non admittitur purgatio moræ, deciſ.201.n.44.tom.1.
Præiudicium non poteſt princeps alicui inferre, itaut non poſſit reddere rationem, cur ita fecerit, Rub. ad deciſ.217.n.370.tom.1.
Præiudicium, quod fit alicui, quando non habetur in conſideratione, deciſ.400.n.41.tom.2.
Præiudicium, quando alicui non dicatur illatum, deciſ.32.n.32.& 33.tom.1.
Præiudicium in aliquo, ex quibus dicatur, quod noluerit quis ſibi inferre, deciſ.494.n.17.tom.2.
Præiudicium maius verſatur in amittendo ius iam quæſitum, quam ammiſſione quærendi, deciſ.205.n.35.tom.1.
Præiudicium filiorum legitimorum non ſequitur primario ex legitimatione ſpurij, deciſ.33.n.18.tom.1.
Sed ex teſtamento patris, in quo filium legitimatum inſtituit, ibid.n.18.
in Præiudicium tertij, vt aſſertioni alicuius credatur, nemo eſt tam ſanctæ, ac illibatæ vitæ. Rub. ad deciſ.150.n.128.tom.1.
ad Præiudicij effectum parum iuuat præſumptiua probatio, deciſ.30.n.5.tom.1.
de Præiudicio tertij, vbi agitur, non attenditur vitæ integritas. Rub. ad deciſ.150. n.127.tom.1.
de Præiudicio modico quis conqueri non poteſt, deciſ.360.n.7.tom.2.
PRÆIVDICARE, quod quis ſibi voluerit, non eſt præſumendum, deciſ.341.n.23.tom.2

PRÆLATIO.

Prælatio pro ſuo credito, quando adminiſtratori conceditur, deciſ.442.n.6.tom.2.
Prælatio non datur niſi inter perſonas habentes ius in eo, in quo illa prætenditur, deciſ.210.n.5.tom.1.
Prælatio alicui legata in aliquo quod eſt principale, cenſetur etiam legata in illius acceſſorio, deciſ.260.n.17.tom.1.
Prælatio inter creditores non parum æſtimanda venit, deciſ.473.n.20.tom.2.
Prælatio inter creditores eſt pretio æſtimabilis, ibid.n.22.
Prælationis priuilegium vigore auth. res quæ, C. comm. de legat. licet ad hæredes extraneos, & ſingularem ſucceſſorem non tranſeat, tamen aliud eſt in hypotheca ſecundum aliquos, deciſ.40.n.63.tom.1.
Prælatus poteſt alienare bona Eccleſiæ pro remuneratione meritorum in Eccleſiam collatorum, Rub. ad deciſ.254. num.400.401. & 402.tom.1.
Prælatus, & Canonicus, quando quis eſt, non poteſt eodem tempore conſiderari vti Canonicus, & Prælatus, deciſ.366. n.31.tom.2.
Prælato Eccleſiæ Regulari, cenſetur conceſſa iuriſdictio priuatiuè, deciſ.28. n.7.tom.1.
PRÆLEGATA facta à marito vxori, cedere non debent in ſatisfactionem ſuæ dotis, deciſ. 172. num. 15. & 16. tom.1.

PRÆPOSITVS.

Præpoſitus in Eccleſia Collegiata, quæ olim erat parochialis vices duarum ſuſtinet perſonarum, deciſ.37. num.10. tom.1.
Præpoſitus Eccleſiæ Collegiatæ ſubſtinens vices, & præpoſiti vti primæ dignitatis, & parochi duplicis generis fructus habere debet, ibid.n 11.
Præpoſiti nempè quatenus ſubſtinet vices primæ dignitatis, & parochi quatenus illius ſucceſſit officium, ibid.n.10.
Præpoſiti, quibus conceſſæ fuere prærogatiuæ Canonicis competentes occupare poſſunt ſedes, quas valent occupare Canonici, deciſ.199. num.8. & ſupra num.2. & 3. per totam deciſ. tom.1.
Præpoſiti poſſunt nomine præpoſitutarum agere, & illarum iura vendicare etiam quod aliqui ipſorum conſenſiſſent, deciſ.199. n.13.tom.1.
PRESBYTER Parochialis expreſſus in capit. cum eſſet, de teſtam. inaniter fuiſſet expreſſus, ſi coram quocumque Presbytero poteſt fieri teſtamentum, deciſ.372.n.7.tom.2.
Presbyter Parochialis eſt confeſſionarius generalis omnium Parochianorum, ibid.n.25.

PRÆSCRIPTIO.

Præſcriptio, & obſeruantia non currit contra legitimè impeditum, deciſ.199.n.12.tom.1.
Præſcriptio non currit contra non valentem agere, deciſ.4.n.4.tom.1.
Præſcriptio centenaria, quando non includat rei initium, deciſ.245.n.51.tom.1.
Præſcriptio immemorabilis non probatur per ſcripturas, niſi in illis enuncietur, ibid.n.52.
Præſcriptio, vt interrumpatur per moleſtationes extraiudiciales, circa quod debeant inferri, deciſ.264.n.31.tom.1.
Præſcriptio non eſt inchoanda, tempore, quo tertius poſſidet, & etiam cum titulo, ex bona fide, deciſ.179. num.5. tom.1
Sed tempore, quo creditor poteſt agere, & negligens eſt, ibid.
Agere non valenti, non currit præſcriptio, ibid.n.6.
Præſcriptio ſemper, & quando poteſt eſt euitanda, deciſ.4.n.11. tom.1.
Præſcriptio requirit poſſeſſionem illius, qui præſcribere prætendit, deciſ.212.n.2.tom.1.
Præſcriptio non currit durante inſtantia iudicij vniuerſalis, deciſ.67.n.26.tom.1.
Præſcriptio excluditur ex actibus contrarijs præſcriptioni, deciſ.347.n.2.tom.2.
Præſcriptio contra inſtrumenta iurata, vt intret eſt neceſſarium ſpatium non ſolum 30. ſed 40. annorum, deciſ.373.num.11. tom.2.
Præſcriptio non currit contra minorem, & quatenus currat conceditur reſtitutio in integrum, deciſ. 170. num. 10. tom.1.
Præſcriptio non currit contra hæredes pupillos, deciſ.249.n.13. tom.1.
contra Hæredes pupillos quatenus currat præſcriptio, tamen eis conceditur reſtitutio in integrum, ibid.
Præſcriptio, nec decennalis, nec viginti annorum non dicatur probata, deciſ.300.n.14.tom.1.
Præſcriptio contra vxorem, quoad bona dotalia, non currit viuente marito, deciſ.170.n.9.tom.1.
Præſcriptio non intrat contra Conſtitutiones habentes clauſulam ſublatam, & decretum irritans, deciſ.88. num.16. tom.1.
Præſcriptio interrumpitur ex litis conteſtatione, deciſ.373.n.10. tom.2.
Præſcriptio ad effectum acquirendi ius territorij ſeparati, ac diſtincti nihil ſuffragatur dum illud à ſolo Summo Pontifice poteſt obtineri, deciſ.221.n.13.tom.1.
Præſcriptio remanet interrupta per ſolutionem partis fructuum, deciſ.4.n.5.tom.1.
Præſcriptio contra compatronum, vt dicatur inducta ſufficit lapſus 40.annorum, deciſ.416.n.10.tom.2.
Præſcriptio remanet interrupta ex confeſſione debitoris, deciſ.217.n.17.tom.1.
Præſcriptio aduerſus Eccleſiam prætendentem exemptionem à ſolutione decimarum quanti temporis eſſe debeat, deciſ.59. n.6.& 7. tom.1.
Prǽſcriptio, quando iam eſt impleta, non eſt amplius quærendum, deciſ.30. n.30.tom.1.
Præſcriptio contra fideicommiſſarium intrat à die, quo fideicommiſſum fuit purificatum, deciſ.456.n.4.tom.2.
Præſcriptio tota fundata eſt in negligentia creditoris differentis exactionem, deciſ.179.n.7.tom.1.
Præſcriptio non intrat, quando non poteſt conſiderari negligentia, deciſ.284.n.40.tom.1.
Præſcriptio, ſtricto interpretationis quaſi fræno inter expreſſorum metas, coercenda eſt, Rub. ad deciſ.46. num.120. tom.1.
Præſcriptio ſolutionum fructuum fundatur in negligentia, aut mora Creditoris, deciſ.4.n.2.tom.1.
In cuius pœnam talis præſcriptio eſt fundata, ibid.
Præſcriptio non currit de tempore pubertatis, deciſ.346.num.8. tom.2.
Præſcriptio interrumpitur per actus contrarios, deciſ.300.n.19. tom.1.
Præſcriptio currere non poteſt ad fauorem ſcientię adeſſe creditores, deciſ.212.n.3.tom.1.
Prǽſcriptio quadragenaria ſufficit ad probationem iuris patronatus, vbi agitur de familia priuata, deciſ.238. num.10. tom.1.
Prǽſcriptio non iuuat, ſi non ſit tranſactum legitimum tempus, deciſ.430.n.7.tom.2.
Prǽſcriptio allegari non poteſt, quando adeſt defectus temporis, deciſ.241.n.22.tom.1.
Prǽſcriptio quadragenaria requiritur aduerſus priuilegium conceſſum, deciſ.59.n.6.tom.1.
Prǽſcriptio contra Eccleſiam non poteſt intrare, ſeu incipere durante vita Rectoris, qui contraxit, deciſ.27. n.19. tom.1.
Prǽſcriptionis titulus probari debet in principio litis, & quare, deciſ.300.n.16.tom.1.
Prǽſcriptionis materia eſt odioſa, deciſ.4.n.10.tom.1.
Prǽſcriptionis exemptio, quando non obſtet, deciſ.379. num.7. tom.2.

inter

inter Præſcriptionis caſum, & caſum hypotecæ, nulla eſt differentia cum militet eadem ratio, deciſ. 179. num. 63. tom. 1.
Præſcriptioni non poteſt eſſe locus, quando non conſtat de initio præſcriptionis, deciſ. 284. n. 42. tom. 1.
Præſcriptionem ad interrumpendam, quilibet actus & interpellatio, quamuis extraiudicialis, & per epiſtolas emanata iudicatur ſufficiens, deciſ. 227. n. 18. tom. 1.
Præſcriptionem allegans, quid probare grauetur, deciſ. 96. n. 25. tom. 1.
ad Præſcriptionem ſolutionum fructuum requiritur ſpatium decem annorum, deciſ. 4. n. 1. tom. 1.
de Præſcriptione immemorabili probanda, quando agitur, quid admittatur, deciſ. 245. n. 53. & 54. tom. 1.
in Præſcriptione quacumque iurium requiritur ſcientia, & illa eſt probanda, deciſ. 4. n. 9. tom. 1.
in Præſcriptione, fides bona dari non poteſt, ſtante indubitata ſcientia proprij debiti, ac æris alieni notitia, deciſ. 373. num. 9. tom. 2.
Præſcriptiones, ideo de iure ciuili permittuntur, vt ſit finis litibus, & alijs de cauſis, vt hic, Rub. ad deciſ. 56. num. 226. & 227. tom. 1.
Præſcriptiones tot requiruntur quot ſunt annuæ præſtationes fructuum cenſus, deciſ. 373. n. 15. tom. 2.
Quia cum ſint redimibiles ad beneplacitum venditoris, dicitur in eis adeſſe conditio, quatenus dictæ præſtationes durent, & non fuerint extinctæ, ibid. n. 16.

PRAESENTATIO.

Præſentatio ad iuſpatronatus aliud eſt, & aliud collatio, deciſ. 321. n. 20. tom. 2.
Præſentatio vna inualida, poteſt ſuppleri ex ſubſequentibus præſentationibus validis, ibid. n. 21.
Præſentatio facta ab exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi, an irritetur, ſi fuerit facta poſt motam litem, deciſ. 73. num. 9. tom. 1.
Et quid ſi fuerit lata prima, & ſecunda ſententia contra eum, ibid. n. 10.
Præſentatio facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi dicitur valida, deciſ. 253. n. 15. tom. 1.
Præſentatio referri debet ad cauſam vnionis vbi de alio Iurepatronatus non conſtat, deciſ. 203. n. 3. tom. 1.
Præſentatio facta ab aliquo nomine proprio cum adiectione qualitatis alicuius officij tribuenda eſt perſonæ proprio nomine expreſſæ, deciſ. 223. n. 5. tom. 1.
Amplia, & fortius ſi fuerunt expreſſa verba, nomine proprio, ibid. n. 6.
Præſentatio beneficij facta contra formam à fundatore præſcriptam eſt ipſo iure nulla, deciſ. 47. n. 20. tom. 1.
Præſentatio, quod fuerit facta intra tempus quadrimeſtre, ex quo probetur, deciſ. 446. n. 16. tom. 2.
Præſentatio non coram Capitulo, & Canonicis fieri debet ſed coram Ordinario, ibid. n. 17.
Limita ſtante ſuper hoc particulari concordia, ibid. n. 18.
Præſentatio dicitur fructus vnionis, illiuſque vigore competit, deciſ. 203. n. 2. tom. 1.
Præſentatio, quæ non habuit effectum non iuuat, deciſ. 321. n. 27. tom. 2.
Præſentatio ad beneficium, ac ſucceſſiua ſubſecuta inſtitutio perſonæ, non habentis qualitatem parentelæ requiſitæ, qui fundatorem eſt ipſo iure nulla, deciſ. 47. n. 2. & 20. tom. 1.
Præſentatio non poteſt intrare, quando beneficium non vacat, deciſ. 468. n. 11. tom. 2.
Præſentatio à Priore facta ſine conſenſu Conuentus, ſiue maioris partis non valet, deciſ. 416. n. 11. tom. 2.
Præſentatio etiam vnica ſufficit ad tribuendam quaſi poſſeſſionem præſentandi, vbi de illius effectuatione conſtat, deciſ. 233. n. 13. tom. 1.
Præſentatio facta contra formam à fundatore præſcriptam eſt nulla, deciſ. 61. n. 3. tom. 1.
Præſentatio, quæ dedit cauſam liti non attenditur, deciſ. 468. n. 15. tom. 2.
Præſentatio etiam vnica, dummodo fuerit effectuata, probat quaſi poſſeſſionem præſentandi, deciſ. 213. n. 4. tom. 1.
Præſentatio de inhabili facta, perinde eſt, ac ſi non fuiſſet facta, deciſ. 8. n. 13. tom. 1.
Præſentationis effectuatio probatur ſi per mortem præſentandi beneficium vacat, deciſ. 213. n. 3. tom. 1.
Præſentationi de ſe factæ renuncians, non propter hoc poteſt dici extinctum iudicium, quoad omnes, deciſ. 306. num. 4. tom. 1.
Præſentationi ab Ordinario effectui demandatæ valde defertur, deciſ. 253. n. 16. tom. 1.
Præſentationi æquipollet, conſenſus præſtitus dictæ præſentationi, deciſ. 194. num. 5. tom. 1.
Præſentationem ius variandi, quod competit patronis laicis, intelligitur de variatione cumulatiua, non variatiua, deciſ. 245. n. 5. tom. 1.
de Præſentatione, quando non conſtat, qualiter id ſuppleatur, deciſ. 245. n. 14. tom. 1.
Præſentationes ad probandum iuſpatronatus non iuuant dum non probantur effectuatæ, deciſ. 468. n. 10. tom. 2.
Præſentationes, quando non ſunt veræ, ſed potius ſimplices electiones aliquorum, qualiter ab Ordinarijs cenſeantur acceptatæ, deciſ. 245. n. 28. tom. 1.
Præſentationes ad iuſpatronatus, quando patiuntur aliquam exceptionem, non ſuffragantur ad probandam centenariam, ibid. num. 29.
Præſentationes ſunt fructus iuriſpatronatus, deciſ. 73. num. 6. tom. 1.
Præſentationes continuatæ per 100. annos probant immemorabilem, vbi de initio contrario non conſtat, deciſ. 321. num. 13. tom. 2.
Quia tunc centenaria concludit ad immemorabilem, cum contineat tempus, quod excedit hominum memoriam, ibid. num. 14.
Præſentationes recentes, licet non probent iuſpatronatus tamen coadiuuant alias probationes, deciſ. 19. num. 11. tom. 2.
Præſentationes plures factæ ſucceſſiuè, oſtendunt effectuationem ipſarum præſentationum, ibid. n. 3.
Præſentationes ad iuſpatronatus dicuntur effectuatæ quando ſucceſſiuè factæ fuerunt, deciſ. 329. n. 6. tom. 2.
Præſentationes benè probant pertinentiam iuriſpatronatus, deciſ. 416. n. 2. tom. 2.
Præſentationes ſolæ an ſint ſufficientes ad probandam exiſtentiam iuriſpatronatus, deciſ. 446. n. 4. & 5. tom. 2.
Præſentationes non ſolum fieri poſſunt ratione iuriſpatronatus, verum etiam ratione annexionis, & vnionis beneficij, deciſ. 330. n. 24. tom. 2.
Præſentationes dum non poſſunt referri ad titulum iuriſpatronatus, ſunt referendæ ad titulum vnionis, ſi de ea conſtet, ibid. num. 25.
Præſentationum effectuatio benè iuſtificatur ex ſucceſſiuis præſentationibus, deciſ. 298. n. 2. tom. 1.
Præſentationum continuatio, quando fuit probata per 100. & amplius annos, eſt valida probatio, etiam in perſonis ſuſpectis de vſurpatione, deciſ. 245. n. 49. tom. 1.
ex Præſentationum effectuatione, benè arguitur iuſpatronatus ſpectare ad præſentantem, deciſ. 264. n. 2. tom. 1.
ex Præſentationibus beneficium præſumitur eſſe de Iurepatronatus, deciſ. 416. n. 1. tom. 2.
ex Præſentationibus factis per 100. annum, inducunt præſumptionem iuſpatronatus eſſe ex fundatione, & dotatione, deciſ. 19. n. 4. tom. 2.
Et quid ſi deſit certè aliqua præſentatio, ibid. n. 5.
Præſentans ſcienter non idoneum, remanet priuatus iure præſentandi occaſione eius vacationis, & tale ius accreſcit alteri patrono, ibid. n. 19.
Præſentandi ius ad fauorem alicuius reſeruatum in defectum lineæ teſtatoris, vt illi competat, probari debet eiuſdem teſtatoris lineam defeciſſe, deciſ. 235. n. 4. tom. 1.
Præſentandi ius, quod donanti competebat, per donationem in donatarium transfertur, deciſ. 233. n. 12. tom. 1.
in Præſentandi, quaſi poſſeſſione, quando quis fuit, ſufficit probare deſcendentiam ab eo, deciſ. 164. n. 29. tom. 1.

PRAESENTATVS.

Præſentatus, quando eſt vnus ex patronis, tunc ſi à medietate patronorum eſt præſentatus, ipſe poteſt augere numerum vocum, deciſ. 363. n. 8. tom. 2.
Præſentatus, vt obtineat inſtitutionem, ſufficit, quod oſtendat præſentantem deſcendere, ab eo, qui vltimo loco præſentauit, deciſ. 446. n. 15. tom. 2.
Præſentatus à maiori parte patronorum dicitur ille, qui fuit præſentatus ab vnico patrono deſcendente à fundatore, deciſ. 233. n. 11. tom. 1.
Præſentatus, vt obtineat Inſtitutionem, debet perſonaliter ſe præſentare coram Ordinario, deciſ. 416. n. 15. tom. 2.
Præſentatus, quando eſt abſens, non eſt neceſſarium, vt ſe præſentet Ordinario, quando ipſe, vel admiſit, vel non reiecit præſentationem, ibid. n. 16.
Præſentatus à verò patrono eſt inſtituendus, deciſ. 303. num. 1. tom. 1.
Præſentatus à maiori parte patronorum præferri debet, quamuis præſentatus à minore maioribus polleret qualitatibus, deciſ. 235. n. 7. tom. 1.
Præſentatus à medietate patronorum eſt inſtituendus, ſi pro altera parte obtinuerit derogationem à Sanctiſſimo, deciſ. 303. n. 6. tom. 1.

Præſentatus ab eo, qui reperitur in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtitui debet quoties clarè non conſtat de proprietate beneficij ad fauorem alterius, deciſ. 233. n. 18. tom. 1.

Præſentatus intra legitima tempora eſt inſtituendus, deciſ. 446. num. 1. tom. 2.

Pręſentatus ad beneficium de Iurepatronatus ſi habeat omnia requiſita neceſſaria inſtitui debet, deciſ. 213. num. 1. tom. 1.

Præſentatus, ſi eſt patronus, tunc ad ſui fauorem poteſt augere numerum vocum, deciſ. 363. n. 9. tom. 2.

Præſentatus à maiori parte patronorum, eſt præferendus, ibid. num. 10.

Præſentatus quando habet voces pinguiores eſt inſtituendus, deciſ. 416. n. 12. tom. 2.

Præſentatus venit inſtituendus, quando conſtat de iure præſentantis, & requiſitis præſentati, deciſ. 330. n. 3. tom. 2.

Præſentatus, vt obtineat inſtitutionem opus eſt, vt à perſona legitima fuerit pręſentatus, deciſ. 446. n. 16. tom. 2.

Pręſentati idoneitas ad beneficium ex quibus ſatis iuſtificetur, deciſ. 19. n. 12. tom. 1.

Præſentato, quando non poſſit denegari inſtitutio, deciſ. 330. n. 2. tom. 2.

Præſentatio, quando non poſſit denegari Immiſſio ab Ordinario, deciſ. 19. n. 1. tom. 1.

Præſentato à maiori parte patronorum debetur de rigore iuſtitiæ inſtitutio, deciſ. 416. n. 9. tom. 2.

pro Præſentato habetur, qui habet omnes qualitates requiſitas à fundatore Iuriſpatronatus, deciſ. 430. n. 1. tom. 2.

Præſentare, ſe ipſum nemo poteſt, ibid. n. 38.

Præſentandus, quando debet eſſe de conſanguinitate fundatoris, quo caſu præſentatus id non dicatur ignorare, deciſ. 363. n. 3. tom. 2.

Præſentandi ius ad fauorem alicuius reſeruatum in defectum lineæ teſtatoris vt illi competat, probari debet eiuſdem teſtatoris lineam defeciſſe, deciſ. 235. n. 4. tom. 1.

in Præſentandi quaſi poſſeſſione quando quis eſt releuatus ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore, deciſ. 8. n. 10. tom. 1.

in Præſentandi, quaſi poſſeſſione quando quis reperitur, non eſt neceſſe, vt probet, ad ſe ſpectare pertinentia Iuriſpatronatus, deciſ. 19. n. 14. tom. 1.

Præſentia ſecundi mariti in reſtitutione dotis facta vxori ab hęredibus primi viri cenſetur adhibitæ ad maiorem cauthelam, deciſ. 231. n. 18. tom. 1.

Præſentia donatarij in loco factæ donationis iuncta coniunctione ſanguinis, & ſumma conſiderabili rei donatæ, arguit ſcientiam donationis, deciſ. 40. n. 38. tom. 1.

Præſentia in actu ſtipulationis inſtrumenti arguitur ex verbis illius, deciſ. 39. n. 10. tom. 1.

Præſeruatiua facta in Inſtrumentis Intelligitur præter ius in illo reſeruatum, deciſ. 55. n. 28. tom. 1.

P RÆSIDI prouinciæ datur facultas dandi tutores, deciſ. 12. n. 27. tom. 1.

P R AE S V M P T I O.

Præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium, deciſ. 438. n. 39. tom. 2.

Præſumptio diſpenſationis, quando ceſſet, deciſ. 175. num. 80. tom. 1.

Præſumptio ex præſumptione inferri non poteſt, deciſ. 40. n. 27. tom. 1.

Limita vbi vna præſumptio venit in conſequentiam alterius, ibid. n. 28.

Præſumptio præſumptionis non datur, deciſ. 74. num. 7. tom. 1.

Præſumptio excluſionis doli tollitur ex coniecturis contrarijs, deciſ. 325. n. 2. tom. 2.

Pręſumptio non intrat, quando conſtat de veritate, deciſ. 377. n. 25. tom. 2.

Præſumptio pro validitate bonorum Eccleſiæ vt intret debet curſere tempus 30. annorum, deciſ. 110. n. 24. tom. 1.

Præſumptio, ſeu coniectura ſcientiæ donationis factæ cum magno apparatu, & pompa ad conciliandos animos donatariorum in donatorem eſt adeo efficax, vt transferat onus probandi contrarium in partem aduerſam, deciſ. 40. n. 36. tom. 1.

Præſumptio, ſeu coniectura non admittitur, ſi res euidenter apparet, deciſ. 314. n. 10. tom. 1.

Præſumptio validi beneplaciti Apoſtolici, ex quibus ſatis elidatur, deciſ. 114. n. 16. 17. 18 & 19. tom. 1.

Præſumptio omnis corruit per euidentiam contrariæ opinionis, deciſ. 110. n. 22. tom. 1.

Præſumptio l. quintus, ff. de donat. int. vir. & vxor. an intret in iudicio poſſeſſorio, deciſ. 499. n. 7. tom. 2.

Pręſumptio vſurpationis iuriſpatronatus, vt intret, eſt conſideranda potentia, vel iuriſdictio, deciſ. 245. n. 4. tom. 1.

Pręſumptio fortior tollit debiliorem, deciſ. 339. num. 33. tom. 2.

Pręſumptio contraria cedit veritati à partibus confeſſatę, deciſ. 477. n. 10. tom. 2.

Pręſumptio vna ex alia non poteſt oriri, deciſ. 130. num. 24. tom. 1.

Pręſumptio ſola non inducit aliam pręſumptionem, deciſ. 350. n. 16. & 17. tom. 2.

Pręſumptio vſurpationis iuriſpatronatus in vniuerſitate ceſſat, quando iuſtificatur iuſpatronatus, deciſ. 321. num. 15. tom. 2.

Pręſumptio ſemper cedit veritati, deciſ. 155. n. 20. tom. 1.

Pręſumptio, quod adminiſtratio ſibi ſatisfecerit, cedit veritati, deciſ. 152. n. 37. tom. 1.

Pręſumptio vna aliam tollit, vel ſaltem offuſcat, deciſ. 178. n. 9. tom. 1.

Pręſumptio l. fin. C. de pręſcr. 30. vel 40. annorum intrat, deciſ. 170. n. 7. tom. 1.

Pręſumptio pietatis, & affectionis paternę erga filios ſatis vrgens eſt, deciſ. 405. n. 30. tom. 2.

Pręſumptio per litis conteſtationem interrumpitur, deciſ. 43. n. 31. tom. 1.

Pręſumptio cedit probationibus, deciſ. 102. n. 32. tom. 1.

Pręſumptio, quę oritur ex probitate, & nobilitate, ex quo elidatur, deciſ. 333. n. 31. tom. 2.

Pręſumptio, quando venit in conſequentiam alterius, tunc ex vna pręſumptione poteſt oriri altera, deciſ. 130. num. 25. tom. 1.

Præſumptio cedit veritati, deciſ. 175. n. 2. tom. 1.

Pręſumptio iuris, ęquipollet plenę probationi, quinimo liquidiſſimę probationi, ibid. n. 47.

Pręſumptio, quod non interuenerit diſpenſatio, probatur ex diligentijs factis in eis locis, in quibus tantum expediri ſolent, ibid. n. 51.

Caputaquen. deciſ. 45. num. 2. & 3. par. 3. quando intret, deciſ. 175. n. 52. tom. 1.

Pręſumptio, quod ex lapſu 30. annorum in contractibus interuenerint ſolemnitates neceſſarię, eſt pręſumptio iuris, ibid. num. 46.

Pręſumptionem non eſt licitum elicere ex alia pręſumptione ad effectum concludentis probationis, deciſ. 350. num. 18. tom. 2.

Pręſumptiones iuris, quando dicantur liquidiſſimę probationes, Rub. ad deciſ. 67. n. 16. tom. 1.

Pręſumptiones ſimul iungi debent, deciſ. 204. n. 27. tom. 1.

Pręſumptionibus, & coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris, deciſ. 79. n. 12. tom. 1.

ex Pręſumptionibus pluribus ſimul iunctis oritur pleniſſima probatio, deciſ. 152. n. 12. tom. 1.

ex Pręſumptionibus pluribus ſimul iunctis Rota multoties condemnauit heredes mariti ad reſtitutionem dotis, deciſ. 152. n. 13. tom. 1.

Pręſtationem annuam exiſtens in quaſi & poſſeſſione exigendi, agere poteſt ad ſolutionem, non obſtante pendentia litis, deciſ. 7. n. 7. tom. 1.

in P R AE S T A T I O N I B V S annuis ex contractu, purè debitis, ſufficit vnica pręſcriptio, deciſ. 373. n. 14. tom. 2.

P R AE T E N S V, qui dicit, non dicitur approbare, deciſ. 450. n. 14. tom. 2.

Pętenſum Matrimonium, qui fatetur, illud non dicitur approbare, ibid. n. 31.

P R AE T E R I T I O.

Pręteritio filij iam nati, ſed ignoranter facta ęquiparatur pręteritioni poſthumi, deciſ. 405. n. 39. tom. 2.

Pręteritio filiorum, quando ignoranter eſt facta, tunc non operatur clauſula codicillaris, ibid. n. 40.

Pręteritio filij poſthumi, vel iam nati, qualis ſit magis odioſa, ibid. n. 38.

Pręteritio filij iam nati an pręſumatur facta ignoranter, ibid. num. 40.

Pręteritionis vitium, licet non ſoleat impedire Immiſſionem hęredi ſcripto, ibid. n. 12.

Tamen fallit, quando pręteritio fuit incontinenti probata, ibid. num. 13.

à Pręteritione poſthumi, ad filium natum, quando non valeat argumentum, ibid. n. 41.

P R E T I V M.

Pretium promittens ob eam rem, quę vendi poteſt, tenetur lege iuſtitię commutatiuę ad obſeruantiam, Rub. ad deciſ. 21. n. 145. tom. 1.

Pretium promittens ob eam rem, quę vendi poteſt, tenetur lege iuſtitię commutatiuę ad obſeruantiam, ibidem num. 145.

Pretium ſuccedit loco rei, deciſ. 402. n. 38. tom. 2.

Pre-

Pretium rei venditæ ſemper ſoluitur venditori, & in eiuſdem vtilitatem conuertitur, deciſ.469.n.28. tom.2.
Pretium, quando fuit probatum, quod fuit conuerſum in vtilitatem venditoris ceſſat ſaltem ex æquitate, l. ſi fundum, C. de euict. deciſ.469. n.15. tom.2.
Pretium recipiens, dicitur ratificare contractum, deciſ.413.n.93. tom.2.
Ad pretium rei venditæ agens dicitur conſenſiſſe venditioni, deciſ.249. n.6. tom.1.
Pretij augumentum, poteſt deuenire ex cauſa meliorãmentorum, deciſ.137.n.17.& 18.tom.1.
Pretij reſtitutio, ſemper venit ſub nomine intereſſe, deciſ.173. n.15.tom.1.
ad Pretij reſtitutionem, benè quia poteſt cogi, ſtante illius inobſeruantia contractus, deciſ.575. n.27. tom.1.
ex Pretij quantitate arguitur quantitas rei, deciſ. 137. num.16. tom.1.
de Pretij qualitate arguitur quid veniat in venditione, deciſ.287. n.23.tom.1.
ex Pretij diuerſitate in emptione, quid arguatur, ibidem num.24.
ex Pretij quantitate argui ſolet, quid venditione veniat, deciſ. 469.n.7.tom.1.
Et quando tale argumentum retorquatur, ibid.n.8.
pro Pretij iuſtitia ſtat præſumptio, deciſ.269.n.20.tom.5.
Pretia rerum, à monetarum variatione pendent, Rub.ad deciſ.67. n.24.tom.1.
PRÆROGATIVA magis qualificati in duobus electis ſupponit in neceſſarium antecedens prælationem reſpectu minus qualificati, deciſ.250.n.4.tom.1.

PRIMOGENITVRA.

Primogenitura perpetua dicitur conſtituta, quando fuit concepta per nomen collectiuum, vel indefinitè, vel adſunt aliæ coniecturæ conſeruandæ agnationis, deciſ. 407. num. 8, tom.2.
Primogenitura non poteſt dici ea, quæ expirat in primo vocato, deciſ.407.n.43.tom.2.
Primogenitura non intereſt an verbis numeri pluralis, vel ſingularis ſit concepta, ibid.n.9.
Primogenitura perpetua, ordine ſucceſſiuo cenſetur inducta, quando maior de domo, familia aut de agnatione fuit vocatus, ibid. n.7.
Primogenitura non poteſt dici conſtituta ex ſolo onere impoſito bonis, ibid. n.19.
Primogenitura an dicatur conſtituta per illam vocationem maioris in linea, deciſ.407.n.24.tom.2.
de Primogenituræ perpetuitate quando ſit nullo modo ſit dubitandum, ibid.n.11.
de Primogenituræ conſtitutione, quando dubitatur, tunc id remittitur Iudicis arbitrio, ibid. n.37.
Primogenituram, qui facit, omnia quæ ad perpetuitatem eius ſpectant, cenſetur quoque voluiſſe facere, ibid. n.5.

PRINCEPS.

Princeps, cum ſit iuſtitiæ viua fons, Et iuſtitia eſt conſtans, & perpetua voluntas, ſequitur, quod Princeps debet eſſe conſtans, Rub.ad deciſ.217.n.470.tom.1.
Princeps debet eſſe conſtans, & non mutabilis, Rub.ad deciſ.257. n.471.tom.5.
Princeps à contractu per ipſum celebratum recedere non valet, nec de plenitudine poteſtatis, Rub. ad deciſ. 217. num. 479. tom. 1.
Princeps non poteſt derogare iuri alicui competenti ex ſpe probabili, ſiue ex teſtamento, ſiue ex contractu competat, ibid. num. 452.
Princeps non poteſt tollere ea quæ ſunt de iure gentium ſine cauſa legitima, ibid.n.379.
Princeps ius ſuum omnibus illibatum conſeruare debet, & non deſtruere, ibid. n.63.
Princeps ex poteſtate ordinaria, legibus humanis eſt ſubiectus vt apparet ex text. in l. digna vox, C. legib. Rub. ad deciſ. 217. n.153. tom.1.
Princeps præſumitur Iuſtitia plenus, vnde non cenſetur plus velle, quam ipſa Lex velit, ibid. n.43.
Princeps non poteſt efficere, vt exterus ſit verus Ciuis, & originarius alicuius loci, deciſ.180.n.10.tom.2.
Princeps ad libitum ſuæ voluntatis poteſt diſponere, Rub. ad deciſ.217. n.14. 15.tom.1.
Princeps non poteſt ſine iuſta cauſa, auferre ius tertio quæſitum, quod intelligendum eſt etiam de iure in ſpe probabili, ibid. num. 451.
Princeps cordatus, & eruditus non eſt opus vt ſtimuletur, ad procurandam ſalutem communem, & quare, ibidem num. 58.
Princeps ſi habeat occultas neceſſitates, an poſſit ſubditos circumuenire, & occultè ab eis ſubſidia extorquere, ibidem num. 438.
Princeps, quando diſpenſat ſuper iure poſitiuo an requiratur cauſa, Rub.ad deciſ.254.n.204. tom.5.
Princeps, cum ſit ſupra leges, eſt illis ſolutus, Rub. ad deciſ. 257. n.4.tom.1.
Princeps numquam præſumitur voluiſſe id quod iuſtè velle non potuit, ibid.n.28.
Princeps licet poſſit tollere ius poſitiuum, tamen ſi illi inſit ratio naturalis, ea tamen remanet, Rub.ad deciſ.254.num.256. tom.1.
Princeps non debet vnum altare diſcoprire, vt alterum cooperiat, Rub.ad deciſ.217.n.129.tom.5.
Princeps eſt ſupra ius poſitiuum, quod requiritur intelligitur tamen ſine præiudicio tertij, ibid.n.377.
Princeps poteſt tollere ius tertio quæſitum, etiam de iure gentium de plenitudine poteſtatis, & ſine cauſa, & qui contrarium dicunt mentiuntur, ſecundum Angelum, Rub. ad deciſ. 217.n.10. 11.13. tom.1.
Sed verè ipſe mentitur, cum non loquatur, vt Angelus, ſed vt homo mendax, ibid.n.94.
Princeps ſine populo eſſe non poteſt, Rub. ad deciſ. 217. n. 315. tom. 1.
Populi ſiue Principe reperiuntur, ſed non è contra, ibid.
Princeps non poteſt venire contra ius naturale, vel gentium, quia hoc ſemper eſt bonum, & æquum, ibid. n.82.
Princeps ſi promittendo, vel contrahendo cum ſubditis efficaciter, ideſt naturaliter, & ciuiliter non obligaretur, nullus vellet cum eo contrahere, ibid. n.475.
Et hominum priuaretur commercio, quod valde graue eſſet, Rub.ad deciſ.217. n.476. tom.1.
Princeps contrahendo cum ſubdito remanet tantum naturaliter obligatus, & quare num.363.& iſta eſt communis opinio, ibid. num. 460.
Princeps à leg. Iulia, & Papia fuit exemptus à Populo Romano, & primus fuit Iulius Cæſar, ibid.n.201.
Princeps an poſſit per ſaluum conductum impedire ne creditor agat, vel debitorem conueniat in iudicio intra certum tempus, etiam ſi creditum ſit iuratum, deciſ.179.n.69. tom.5.
Princeps contrahendo cum ſubdito non tantum naturaliter obligatur, ſed etiam ciuiliter, Rub. ad deciſ. 217. num. 466. tom.1.
Princeps Tyrannus, qui magis diceretur ex abſoluta poteſtate, & an ex vſu talis poteſtatis Princeps mortaliter peccet, ibid. n.281.& 282.
Princeps terrenus imitari debet Principem Cœleſtem, ibidem num. 67.
Princeps, quamuis diſpenſet ſine iuſta cauſa contra ius humanum, valet conceſſio, actuſque ex eo ſecutus validus eſt in foro fori, Rub.ad deciſ.254.n.172.173.& 174. tom.1.
Princeps quidam Italus, cum graui tyrannide ſubditos premeret, vt eum ad benignitatem excitarent quem Legatum ad eum miſerunt, & quid Principi obtulerit, Rub.ad deciſ.217.num.149. 550.552.& 554.tom.1.
Princeps non ſubeſt Legibus quantum ad neceſſitatem, perſonam ipſius reſpicientem, ſecus reſpectu neceſſitatis iuſtitiam concernentis, ibid. n.87. & 88.
Princeps niſi eſſet ſolutus legibus, diſpenſare non poſſet contra eas, Rub. ad deciſ.217. n.558. tom.1.
Princeps eſt ſolutus legibus poſitiuis, & ſic iure ciuili, ibidem num. 74.
Princeps æqualitatem illam, quæ vera iuſtitia erga omnes ſeruare debet non debet frangere, Rub. ad deciſ. 254. num.169. tom.1.
Princeps dum candidè, non ſe gerit cum ſubditis, erit omnium exul, qui debet eſſe omnium præſul, Rub. ad deciſ.216. n.563. tom.1.
Princeps, omnibus iuſtitiam adhibere debet, Rub. ad deciſ. 254. n.170.tom.2.
Princeps adeundo hæreditatem efficaciter obligatur, Rub.ad deciſ.257.n.468.tom.1.
Princeps, quod voluerit ius ſuum alicui tollere, & iniuriam, ſeu iniuſtitiam facere, quid eſt abſurdius, ibid. n.51.
Princeps nihil poteſt contra ius gentium, vel ipſam naturalem iuſtitiam, ibid. n.92.
Princeps in bello captus, non interfici poterat, ibid. n.215.
Princeps cum ſit ſupra Leges, multò magis erit ſupra Grammaticam, Rub.ad deciſ.257.n.6. tom.1.
Princeps non poteſt ſine cauſa tollere ius tertio quæſitum, & quando poſſit, ibid.n.371.& 372.
Princeps nullo modo poteſt eximi à dictamine rectæ rationis, ibid. n. 185.
Princeps laicus habet facultatem augendi cultum diuinum, non autem diminuendi, deciſ.478.n.8.tom.2.

Princeps nihil differt à bono patre, Rub. ad deciſ.217. num.320. tom.1.
Princeps debet habere vnam linguam, & vnum calamum, & non plures, ibid. n. 473.
Princeps licet ſubiecerit principibus leges, non tamen ſubiecit contractus, Rub.ad deciſ.217.n.99.tom.1.
Princeps numquam præſumitur, in alterius damnum, vel præiudicium voluiſſe diſponere, ibid.n.1.
Princeps non præſumitur, velle tertio præiudicare, etiamſi velit, conſulere publicæ vtilitati, Rub.ad deciſ. 217.num.35. tom.1.
Princeps præſumitur potius voluiſſe præiudicare tertio, quando conſtat de tali eius mente, in ius ad rem, quam in ius in re, ibid. num. 40.
Princeps ſicuti hæreditatem aditam non poteſt auferre, ita nec ius delatum, nec ſpem ſuccedendi à Legibus approbatam, Rub.ad deciſ.217.n.591. tom.1.
Princeps non poteſt iniuriam, vel præiudicium alicui facere abſque legitima cauſa, ibid.n.369.
Princeps eſt ſub lege Dei, Naturæ, & Rationis, ibid.n.187.
Princeps non eſt extra corpus Reipublicæ, ſed præcipua eius pars, ergo, & ad eum legis anima pertinet, alias tamquam cadauer reputaretur, Rub. ad deciſ. 217. num. 225. 226. tom. 1.
Princeps laicus non poteſt tollere ferias in honorem DEI inductas ab Eccleſia, deciſ.478. n.6. tom.2.
Princeps non poteſt quid quam iniuſtum facere, & ſi faciat DEVM habebit vltorem, Rub. ad deciſ. 217. num. 72. tom. 1.
Princeps Laicus, vt dicatur capax decimarum ſpiritualium requiritur immemorabilis conſuetudo cum fama priuilegij ante Concilium Lateranenſe, vel recognitio ab Eccleſia, vel aliud æquipollens, deciſ.123.n.15. tom.1.
Princeps, ſicuti ſine iuſta cauſa non declarat ius naturale, deciſ. 254.n.255. tom.2.
Ita nec rationem naturalem, quæ ineſt diſpoſitioni iuris poſitiui, ibid.
Princeps, quando diſpenſat in iure humano abſque cauſa, valida eſt diſpenſatio, licet ipſe peccet & iſta eſt abſoluta poteſtas, Rub.ad deciſ.217. n.149. tom.1.
Princeps ex poteſtate ordinaria humanis legibus ſubiectus eſt, de poteſtate verò abſoluta, ſolutus eſt, ibid. n.157.
Princeps, quod habeat abſolutum dominium in bonis ſubditorum eſt opinio falſa, & ſomniata ab adulatoribus, ibid. num.354.
Princeps ſecundum Bald. eſt animal rationabile, & mortale, & ex quauis potentia non poteſt eſſe, vt non ſit talis, Rub. ad deciſ.217.n.184.tom.1.
Princeps debet prodeſſe, & non obeſſe, eique non ſeruitus, ſed tutela fuit commiſſa, ibid. n.61.
Princeps dicitur loqui per os DEI à quo digatus eſt in terris, ibid. n.45.
Princeps ſine iuſta cauſa, quod ſubditis omnibus commune, vnius gratia violare non debet, Rub. ad deciſ. 254. num. 262. tom.1.
Princeps etiam ſupremus non poteſt tollere ius tertio quæſitum de iure gentium etiam de plenitudine poteſtatis ſine cauſa, Rub.ad deciſ.217.n.98.tom. 1.
Princeps ſemper veriſimile eſt, ius ſeruare voluiſſe, Rub.ad deciſ. 254.n.271. tom.1.
Princeps eſt iuſtitia loquens, & lex animata, ibid. n.272.
Princeps concedendo licentiam vt bona vendantur intelligitur, ſeruatis ſeruandis, deciſ.98. n. & 14. tom.1.
Princeps licet aliquid faciat de plenitudine poteſtatis, tamen eius mens non præſumitur voluiſſe, vt tertio præiudicium inferatur, Rub.ad deciſ.217.n.42.tom.2.
Princeps non tenebatur legibus caducarijs, neque ab extraneo inſtitutus hæres, vigeſimam debeat fiſco, ibid.n.212.
Princeps, quando dicatur voluiſſe dare viam executiuam inſtrumentis, deciſ.67. n.19. tom.1.
Princeps non eſt magis dominus contractuum quam elementorum, Rub.ad deciſ.217.n.458. tom.1.
Princeps ſupremus eſt dominus omnium, & qui contrarium dicit eſt hæreticus, ſecundum Bart. ibid.n.12.
Princeps dicitur Lex animata in ſuo Regno, deciſ.345. num.12. tom.2.
Princeps ad libitum ſuæ voluntatis poteſt diſponere, Rub.ad deciſ.217.n.23.tom.1.
Princeps auferendo rem alicui ex cauſa, ex lege particulari indubitatum eſt, teneri refundere damna, ibid. n.123.
Princeps veritate, & non mendacio præſumitur moueri, Rub. ad deciſ.254.n.298.tom.1.
Princeps non præſumitur voluiſſe derogare nec iuri in re, nec in iure ad rem, Rub.ad deciſ.217.n.38.tom.1.
Princeps nec poteſt contra fidem datam venire, deciſ. 33. n. 15. tom. 1.
Princeps poteſtate ordinaria poteſt omnia facere, quæ iuſta, & rationabilia ſunt, Rub.ad deciſ.217.n.288. tom.1.
Et non eſt neceſſe, vt introducatur poteſtatis plenitudo; eum potius dicatur plenitudo tempeſtatis quam poteſtatis, ibidem.
Princeps, quod in dubio noluerit præiudicare iuribus tertij eſt opinio marmorea, ibid. n.18.
Princeps, quamuis tollere vellet ius quæſitum alteri non poteſt tollere ſine iuſta cauſa, ibid. n.516.
Princeps legibus, & maximè à ſe latis aſtrictus eſt, deciſ. 217. n.213.tom.2.
Princeps appellatur pater communis, ibid.n.318.
Princeps in gratia etiam motu proprio facta, præſumitur circumuentus, ſi d. gratia tendat in præiudicium tertij, ibid. num.32.
Princeps in hoc differt à Tyranno, quia vnus tendit ad bonum & commodum publicum, alter ad priuatum, ibidem num.319.
Princeps non præſumitur aliquid ſtatuere voluiſſe contra voluntatem contrahentium, deciſ.232.n.21. tom.1.
Amplia quia nec præſumitur illis voluiſſe præiudicare aut alteri ipſorum tollere ius quæſitum, ibid.
Princeps, quod ad libitum poſſit imponere vectigalia, id adulatores probant ex generali conſuetudine, Rub. ad deciſ. 217. n.399.tom.1.
Princeps debet optimos miniſtros, & perfectos officiales præponere, quoad materiam annonæ, ibid.n.581.
Princeps, quod ad libitum valeat apponere vectigalia, & ſic valde abundans, & diues poterit exercere liberalitatem, iſta ratio ſumme nauſeat, ibid. n.517.
Princeps fixus, & immobilis eſſe debet, ſicut polus in Cœlo, ibid. num. 474.
Princeps ſine cauſa, vocationes Maioratuum mutare poteſt in præiudicium ſucceſſorum, quibus ius ſuccedendi nondum fuit quæſitum, ſed quærendum, Rub.ad deciſ.217. num. 494. 495. declara vt num.496.tom.1.
Princeps ſecundum Bald. nulla rationis diuerſitate conſtrictus, liberè poterit aduerſus eiuſdem rationis dictamen, vti abſoluta poteſtate, ibid. n.181.
Quæ opinio deteſtanda eſt, cum viperinum contineat toxicum, ibid. n.182.
Princeps de plenitudine poteſtatis ſupra ius poteſt diſpenſare, ibid. n.151.
Princeps ille honeſtè non viuit, qui, quos tueri debet ſpoliat, ibidem.
Princeps ad nutum ſuæ voluntatis poteſt tollere meram gratiam, ſeu merum priuilegium ab eo alicui conceſſum, ibid. num.368.
Princeps, quando contra ius naturale diſpenſat, is qui impetrauit id ſine rationabili cauſa, non eſt ſecurus in animæ iudicio, Rub. ad deciſ.254.n.166. tom.1.
Quæ opinio eſt gloſ. in cap. non eſt de vot. quæ vti ſingularis à pluribus extollitur, ibid.
Princeps Chriſtianus, imo nec paganus nullam parem cum DEO audet affectare poteſtatem, Rub.ad deciſ.217. num.69. & 70. tom. 1.
Princeps per legitimationem naturalium ſine cauſa, non infert præiudicium ſubſtitutis, quibus fuit ius quæſitum, vel probabili ſpe acquirendum, ibid.n.505.506. & 507.
Princeps ex cauſa auferendo rem priuato, tenetur refundere pretium, ſiue procedat ex lege generali, ſiue particulari, ſiue ex conſuetudine, ſiue ex diſpoſitione propria, ibid. n.122. & 123.
Princeps ſi aliquando vti debet ſeueritate, paterna ſit non tyrannica, ibid. n.322.
Princeps, quando ſua libidine viuit, leges ſpernendo cum non informetur à lege, quæ eſt anima Reipublicæ, ideo qualiter reputetur, Rub.ad deciſ.217.n.229.tom.2.
Princeps licet ſit ſolutus legibus tamen contrahendo cum aliquo obligatur, & tunc videtur ſe ſubmittere legum diſpoſitionibus, ibid.n. 467.
Princeps licet amplam habeat poteſtatem, rationi tamen cogitur obedire, ibid.n.22.
Princeps de poteſtate ordinaria eſt legibus ſubiectus de poteſtate verò abſoluta eſt exemptus, ibid. n.160.
Princeps ſupremus eſt quaſi DEVS inter homines, ſecundum Ariſtotel. Rub.ad deciſ.254.n.297. tom.1.
Princeps, quando diſpenſat in iure poſitiuo ex cauſa, dicitur poteſtas ordinaria, Rub.ad deciſ.227.n.139. tom.1.
Poteſtatis abſolutæ definitio tradita a Bald.in l.2. num.40. C. de ſeru.& aqu. qualiter poſſit ſaluari, ibid. n.139.
Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt diſpenſare in lege huma-

humana abſque magna cauſa, quaſi de abſoluta poſſit ex leui cauſa, Rub. ad deciſ. 217. n. 141. & 142. tom. 1.

Princeps, ſi iubeat aliqua bona ſubhaſtari, qualiter id veniat intelligendum, deciſ. 483. n. 25. tom. 2.

Princeps nec ius in re, nec ius ad rem ſine cauſa non poteſt mihi auferre, Rub. ad deciſ. 217. n. 481. tom. 1.

Quod adeo eſt verum, vt nec de plenitudine, vt dicitur, poteſtatis id poſſit facere, Rub. ad deciſ. 217. n. 482. tom. 1.

Princeps licet regulariter ſit ſolutus legibus, attamen ligatur ſua conuentione, pacto, & contractu, ibid. n. 459.

Princeps, qui alias non poteſt alienare Terras in vaſallos, id tamen poteſt ob merita, Rub. ad deciſ. 250. n. 97. tom. 1.

Princeps Chriſtianus, quid diligenter debet obſeruare ne de poculo iniquitatis hauriat æternam damnationem, Rub. ad deciſ. 217. n. 350. tom. 1.

Princeps abſque legitima cauſa, & citatione ſubſtitutorum illis in iure in ſpe acquiſito, an poſſit præiudicare, ibidem num. 492.

Princeps non præſumitur voluiſſe præiudicare tertio, quamuis in gratia apponantur clauſulæ potentes, de plenitudine poteſtatis, Motu proprio, &c. ibid. n. 41.

Princeps poteſt per ſuum priuilegium creare Ciuem exterum, qui gaudeat omnibus immunitatibus, ac ſi eſſet verus Ciuis, deciſ. 180. n. 9. tom. 1.

Princeps tunc ſine cauſa poteſt legitimare filios naturales, & abſque citatione proximiorum, quando pater filiorum naturalium ad libitum de ſuis bonis poteſt diſponere, Rub. ad deciſ. 217. n. 497. tom. 1.

Principis cum omnia ſint, nemini facit iniuriam, ſi rem ſuam Princeps à ſubditis auferat, Rub. ad deciſ. 217. num. 357. vide n. 359. tom. 1.

Principis mens debet eſſe ſemper aliena ad inferendum præiudicium aliquod iuribus ſubditorum, ibid. n. 62.

Principis auctoritas ſemper maior eſt, quam Iudicis, deciſ. 90. n. 2. tom. 1.

Principis voluntas, quando diſpenſat contra Ius poſitiuum, deſeruit pro cauſa, Rub ad deciſ. 254. n. 247. tom. 1.

Principis gratia non fit, niſi ſupplicanti, deciſ. 400. num. 57. tom. 2.

Principis poteſtas, vt ſubditis iniuria fiat, nulla eſt, Rub. ad deciſ. 217. n. 273. tom. 1.

Principis poteſtas non eſt ita ad libitum diſponere, vt faciat contra ius poſitiuum, quando ipſe infert ad damnum, vel iniuriam alijs, ibid. n. 79.

Adeo vt non poſſit reddere rationem, cur ita fecerit, ibidem num. 80.

Principis reſcriptum contra ius naturale, vel Diuinum non tenet, ibid. n. 91.

Principis quod omnia ſint, id intelligitur ratione protectionis, & iuriſdictionis, Rub. ad deciſ. 217. n. 359. tom. 1.

Principis voluntas, quando diſputatur, quod non intendit alicui præiudicare, tunc ſecundum eius voluntatem diſputatur, & non contra eam, Rub. ad deciſ. 217. n. 116. tom. 1.

Principis poteſtas in contractibus Minorum, ſupplere quidem defectum ſolemnitatum, non autem ſubſtantialium, deciſ. 470. n. 13. tom. 2.

Principis clementia, eſt firmamentum Regni, Rub. ad deciſ. 217. n. 325. tom. 1.

Principis poteſtas ordinaria eſt, quando diſpenſat in iure humano, ibid. n. 145.

Principis multi non putarunt dignum eſſe, vti ſua poteſtate ad ſeruiendum in ſuos hoſtes, ibid. n. 299.

Principis mens, tamquam Iuſtitia plenus, non præſumitur, nec in minimo voluiſſe tertio præiudicare, ibid. n. 37.

de Principis poteſtate diſputare tunc eſt ſacrilegium, quando ex nimia audacia, vel contemptu fieret ſecus ſi diſputetur de eius pia mente, quæ in dubio non intendit præiudicare nemini, Rub. ad deciſ. 217. n. 113. tom. 1.

à Principis voluntate omnia pendent, eique omnia licent, ibid. num. 2.

Principis poteſtas abſoluta eſt, ſecundum aliquos, quando Princeps derogat iuri poſitiuo humano, Rub. ad deciſ. 217. n. 146. tom. 1.

Principis voluntate ceſſante parum iuuant, clauſulæ, *ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis*, Rub. ad deciſ. 90. n. 269. tom. 1.

Et hoc tanto magis, dum de præiudicio tertij ageretur, ibid. num. 570.

Principis poteſtas ordinaria eſt, quando procedit non vti Princeps, ſed tamquam Iudex ordinarius, Rub. ad deciſ. 217. n. 148. tom. 1.

de Principis poteſtate diſputare, ſacrilegium eſt, ibidem num. 4.

Principis mens præſumitur talis, qualis de iure eſſe debet; & qualis lex, & ratio naturalis præſcribit, ibid. num. 44.

Principis factum, quando ſit reputandum factum DEI, ibid. num. 83.

Principis poteſtas ad tutelam ſubditorum, & Iuſtitiam adminiſtrandam, eſt ampliſſima, Rub. ad deciſ. 217. num. 272. tom. 1.

Principis atteſtatio non iuuat ſi non emanauerit motu proprio, ſi narratiua non fuerit iuſtificata, deciſ. 333. num. 35. tom. 2.

Principis conditio ea eſt, vt quod ipſe facit, alijs præcipere videtur, Rub. ad deciſ. 217. n. 134. tom. 1.

de Principis mente, quando conſtat, quod voluit præiudicare tertio, tunc dicendum eſt voluiſſe præiudicare non in magno, ſed in minimo præiudicio, &c. ibid. n. 39.

Principi non poteſt dicitur ita facis, ibid. n. 5.

Principi atteſtanti, ſe ita diſponere ex cauſa publicæ vtilitatis, & neceſſitatis, an ſit deferendum, Rub. ad deciſ. 254. n. 300. & 301. tom. 1.

Principi illi, nemo audet ſtruere periculum, ſub quo pax, iuſtitia, ſecuritas, & abundantia floret, Rub. ad deciſ. 217. n. 566. tom. 1.

Principi aſſerenti, ſe moueri ad ſic diſponendum, vel diſpenſandum ex iuſtis cauſis an ſit credendum, Rub. ad deciſ. 254. n. 299. tom. 1.

Principi, quod placet, quod legis habeat vigorem, quando ſit verum, Rub. ad deciſ. 217. n. 364. & 368. tom. 1.

Principi omnia bona ſubditorum res, fortunas, corpora, animas denique ſecundum nonnullos DD. adulatores debentur, ibid. n. 177. & 178.

Principi non poteſt dici cur ita facis, quod procedit in his, quæ ſunt iuris poſitiui, ibid. n. 73.

Principi ſi vrgeat neceſſitas iuſta imponendi noua vectigalia, quid proſpicere debeat, ibid. n. 529. & 531.

Principi totum Ius poſitiuum ſubiacet, ibid. n. 367.

Principi, ſi aliquid ſit relictum in imperfecto teſtamento, ipſe tamquam iuſtitia plenus, nihil ex eo prætendit, quia iura id iubent, Rub. ad deciſ. 217. n. 156. tom. 1.

Principi ſupremo aliquid atteſtanti, eſt integra fides adhibenda, Rub. ad deciſ. 254. n. 295. tom. 1.

Princeps ex iuſta cauſa præſumitur motus ad aliquid ſic diſponendum, vel diſpenſandum, ibid. n. 295.

Principi non præſumitur placere, niſi quod iuſtum eſt, Rub. ad deciſ. 217. n. 21. tom. 1.

Principi, quod placet, quilibet eo contentus eſſe debet, etiam ſi ſit malum, Rub. ad deciſ. 90. n. 127. tom. 1.

Principem dedecet aliquid iniuſtè agere, quod careat ratione, & cauſa, Rub. ad deciſ. 217. n. 384. tom. 1.

in Principe ſemper præſumitur veritas; Rub. ad deciſ. 254. n. 303. tom. 1.

in Principe non datur, ſecundum aliquos DD. niſi vna poteſtas & ea ordinaria, Rub. ad deciſ. 217. n. 175. tom. 1.

in Principe ſupremo talis, ac tanta datur poteſtas, ſecundum nonnullos DD. adulatores, vt contra omne ius ad nutum ſuæ voluntatis, ab omni freno ſolutus, omnia poſſit, ibidem num. 276.

in Principe ſupremo cauſa iuſta, & rationabilis ſemper præſumitur, Rub. ad deciſ. 254. n. 276. tom. 1.

ſub Principe optimo, omnia per eum imperio poſſidentur, ſinguli verò dominio, Rub. ad deciſ. 217. n. 361. tom. 1.

Principes, dum intendunt imponere noua ſubſidia, tributa, &c. tunc eius Conſiliarij, & adulatores quid auribus eorum ſuggerant, ibid. n. 334. 336. 337. 338. & 339.

Principes erga ſubditos ſe exhibere debent, matres fouendo, & patres corripiendo, ſecundum S. Bernardum, ibid. n. 323. & 324.

Principes, ſi ex cauſa auferant bona, & Ius alicui, tenentur refundere pretium, quidquid ſit dum proceditur per viam legis vniuerſalis, ibid. n. 110. 120. & 121.

Principes, iuri ex contractu in ſpe probabili, deſcendenti, ſine legitima cauſa non poteſt derogare, Rub. ad deciſ. 217. n. 456. tom. 1.

Principes admonet Bald. vti optimus Conſiliarius, ne iuſta peragant, & quare, ibid. n. 188. & 189.

Principes modò vna via, modo alia, grauant ſubditos, & ſi illis deficiat ius, allegant conſuetudines, Rub. ad deciſ. 217. n. 413. tom. 1.

Principes illi, valde extollendi ſunt, qui legibus ita ſe ſubmittunt, vt ordinant ſi quid ipſi contra leges ordinauerint, non attendatur, Rub. ad deciſ. 217. n. 248. tom. 1.

Principes quando aliquid concedunt contra leges, præſumitur in dubio, quadam ignorantia, atque errore, vel importunitate petentium lapſus, ibid. n. 249.

Principes à Rege Roboam diſcere debent in rebus licitis non ſæuos, ſed exorabiles ſe oſtendere, ibid. n. 549.

Principes optimi ſentiunt, eorum poteſtatem nihil valere ad malum, Rub. ad deciſ. 217. n. 292. tom. 1.
Principes ex conſuetudine, ſeu ex abuſu non excuſantur, granando ſubditos, Rub. ad deciſ. 217. n. 410. tom. 1.
Principes caueant, ne dignitatem ſuam turpitudine vectigalium fœdent, & auguſtum ſuum nomen, & munus proſtituant, Rub. ad deciſ. 217. n. 534. & 335. tom. 1.
Principes laici nullum ius, nullam auctoritatem, nullam denique poteſtatem habent in Clericos, Rub. ad deciſ. 412. n. 86. tom. 2.
Principes ſupremi interdum ex falſis ſuggeſtionibus, & importunis precibus, non concedenda concedunt, Rub. ad deciſ. 254. n. 37. tom. 1.
Principes crudeles trepidant ad omnia ſemper pallent, ſemperque pauent, Rub. ad deciſ. 217. n. 559. tom. 1.
Principes an de iure poſſint à ſubditis exigere, imponere, & extorquere ſubſidia, tributa, vel pecunias exactiones, ibid. num. 328.
Principes laici, ſi prohibeant ſuis ſubditis, ne Clericis bladum molant, coquant panem, & ſimilis excommunicati ſunt, Rub. ad deciſ. 412. n. 44. tom. 2.
Principes iuri gentium obligantur ſicuti priuati, Rob. ad deciſ. 217. n. 100. tom. 1.
Principes ſecundum adulatores ſunt abſoluti Domini rerum ſubditorum, & quantum eis libet, ſubditis poſſunt auferre, ibid. num. 336.
Principes præſumuntur Iuſtitia pleni, ac Legum viuæ fontes, ibid. n. 35.
Principes ſæculares Catholici imitari debent facta piorum Imperatorum, & Regum, qui debito honore Eccleſiam ſanctam, eiuſque iura proſecuti ſunt, Rub. ad deciſ. 412. num. 131. tom. 2.
Principes illi, qui paterno affectu ſuos ſubditos tractarunt, vnicè ab eis fuerunt dilecti, Rub. ad deciſ. 217. num. 556. tom. 1.
Principes ſunt quaſi ſcopi expoſiti ad maledictiones, & conuicia, ibid. n. 196.
Principes legibus ob temperare decet, ibid. n. 245.
Principes ſæculares non debent ſe immiſcere in rebus Eccleſiaſticis, cum ea materia ad eos non ſpectet, deciſ. 412. num. 128. & 129. tom. 2.
Principes iuſtiſſimi, & religioſiſſimi, potius de ſuo dant, quàm alienum auferant, vel præiudicium inferant alicui, deciſ. 217. n. 118. tom. 1.
Principes in hoc vigilare debent vt curent annonæ copiam, ex vigilantia eius prouenient, ibid. n. 577.
Principes non debent grauare mentes intelligentium & ſcandalizare ſubditos, Rub. ad deciſ. 217. n. 81. tom. 1.
Principes inferiores, an in ſuis locis habeant tantam poteſtatem, quantum Imperator in Imperio, ibidem num. 270. & 271.
Principes paularim inducunt conſuetudines ad aggrauandos ſubditos, quibus ſi iſti contradicant, quid eis eueniat, Rub. ad deciſ. 217. n. 414. tom. 1.
Principes benigni, qui paternè ſubditos gubernant, ſecurè, etiam in aperto ſoporosè dormiunt, ibid. n. 563.
Principes Seculares, qui iura Eccleſiæ contempſerunt, ac imminuere tentarunt omnes, peſſimo mortis genere accubuerunt, Rub. ad deciſ. 412. n. 133. tom. 2.
Principes multoties propter importunitatem, & inuerecundam petitionem, & ſuggeſtionem ſupplicantium coguntur non concedenda concedere, Rub. ad deciſ. 90. num. 121. & 122. tom. 1.
Principes ſtudere debent, ſe magis amari, quam timeri, Rub. ad deciſ. 217. n. 322. tom. 1.
Principes prudentes, in ſumma poteſtate cenſent ſibi imminutam eſſe poteſtatem nocendi alicui, ibid. n. 294.
ad Principes omnium poteſtas pertinet, ad ſingulos proprietas, ibid. n. 362.
apud Principes prudentes, ea tantum iuſta ſunt quæ ſunt iuſta, & honeſta dumtaxat ſunt, quæ ſunt honeſta, ibidem num. 258.
Principum iuſſiones tollerandæ ſunt ſiue bonæ, ſeu malæ, quemadmodum ſterelitates, & cætera naturæ malæ, Rub. ad deciſ. 90. n. 128. tom. 1.
Principum mens, talis eſſe præſumitur, qualis eſt Legum candor, & integritas rationis naturalis, Rub. ad deciſ. 217. num. 278. tom. 1.
Principum virtutes præcipuæ, quæ ſint, ibid. n. 65.
Principum virtutes duæ ſunt, Iuſtitia, & Pietas, ibidem num. 326.
Principum donationes non indigent inſinuatione, ibidem num. 76.
à Principum auribus alienum eſſe debet execrandum illud dictum, Libido Principis pro lege habenda, ibidem num. 251.
in Principum ſæcularium arbitrio eſſe non debet eludere immunitatem Eccleſiaſticam, Rub. ad deciſ. 412. num. 77. tom. 2.
Principibus decet eas ſeruare leges, quibus ipſe ſolutus videtur vt conſtat ex l. 23. ff. de legat. 3. Rub. ad deciſ. 217. num. 154. tom. 1.
Principibus ſummum rerum iudicium Dij dederunt ſubditis verò obſequij gloria relicta eſt ſecundum Tacitum, Rub. ad deciſ. 254. n. 302. tom. 1.
Principibus omnia licent, quæ iuſta ſunt, Rub. ad deciſ. 217. n. 66. tom. 1.
Principibus, quid beatius accidere poteſt, quam viuere, optantibus cunctis, ibid. n. 565.
Principibus à miniſtris celantur, ea quæ ipſi maximè ſcire deberent, ibid. n. 588.
Aures ſimplices Principum, & ſua natura alios exiſtimantes, callida fraude miniſtrorum decipiuntur, ibid.
Principibus, quando dicantur permiſſæ exactiones à ſubditis; & tunc, qui ſint conſulendi, ibid. n. 340. & vide n. 341. 342. 343. & ſeq.
in Principibus ſuperiorem recognoſcentibus non intrant prærogatiuæ text. in Clem. vnic. de probat. Rub. ad deciſ. 254. n. 294. tom. 1.
Principalis ad id quod agere non valet, nec minus poterit id facere eius ceſſionarius, deciſ. 397. n. 12. tom. 2.
Principalis dum non poteſt alicui iuri renunciare, multo magis id poteſt facere per procuratorem, deciſ. 209. num. 14. & 15. tom. 1.
inter Principalem, & Procuratorem, qui pecunias exigit videtur tacitè conuentum, vt ſtatim illas reſtituat principali, deciſ. 475. n. 3. tom. 2.
Principaliter, quod agitur, attendendum venit, & non ea, quæ in conſequentiam, deciſ. 194. n. 9. tom. 1.

PRINCIPATVS.

Principatus finis eſt, vt homines fruantur libertate pace, & amicabilitate, Rub. ad deciſ. 217. n. 317. tom. 1.
Principatus origo fuit bonum publicum, & non priuatum, ibid. num. 309.
Principatus, ſicut Iuſtitia, eſt ad aliud, & non pro ſe, ibidem num. 310.
Principatus omnis inuentus creatus, ac receptus fuit ad communem bonum, publicamque vtilitatem, & non in libertatem tradendam Principibus, ibid. n. 52.
Principatus creationis origo fuit bonum, & vtilitas Reipublicæ, non autem priuata, Rob. ad deciſ. 217. n. 53. tom. 1.
Principatus nihil aliud eſt, quam cura ſalutis alienæ, ibid.
Principatus finis eſt, vt homines benè, beateque viuant, ibid. num. 317.
Principatus eſt propter populum, & non populus propter principatum, ibid. n. 313.
PRINCIPIVM temporis allegare, eſt deſtruere immemorabilem, deciſ. 10. n. 17. tom. 1.
PRIORITATIS, & potioritatis quæſtio, quando ceſſet in materia dotali, vt ea extrahatur ex bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 161. n. 14. tom. 1.

PRIVATIO.

Priuatio habitum præſupponit, Rub. ad deciſ. 11. n. 73. tom. 1.
Priuatio ſupponit habitum, deciſ. 116. n. 9. tom. 1.

PRIVILEGIVM.

Priuilegium retentionis competit etiam ſingulari ſucceſſori, deciſ. 120. n. 31. tom. 1.
Priuilegium dicitur concordare cum iure communi, ſi mandet illud ſeruari, deciſ. 400. n. 45. tom. 2.
Priuilegium non adeſſe, vel adeſſe, ſed eſſe nullum, & inualidum, paria ſunt, deciſ. 10. n. 25. tom. 1.
Priuilegium legitimandi conceſſum cum clauſula, *citatis, & non citatis*, remitti neceſſitatem citandi agnatos, deciſ. 33. num. 14. tom. 1.
Priuilegium, quod non ſoluatur laudemium, niſi taxatum à iure communi dicitur fauorabile cum reddatur ad ius commune, deciſ. 400. n. 39. tom. 2.
Priuilegium dicitur fauorabile, ſi tollatur occaſio perſonis Eccleſiaſticis applicandi animum ad auaritiam, ibidem num. 40.
Priuilegium ſimpliciter loquens de Eccleſijs comprehendit etiam Eccleſias poſtea ædificatas, deciſ. 217. num. 26. tom. 1.
Priuilegium quando conceditur Ciuitati potius dicuntur contemplatæ perſonæ, quam bona, deciſ. 400. n. 14. tom. 2.
Priuilegium, quando habet reſpectum ad cauſam, tunc indultum dicitur reale, in omnibus ad quos ea cauſa, extenditur, ibid. n. 8.

Pri-

Priuilegium præſumitur vſu receptum eo ipſo, quo fuit publicatum, deciſ.59.n.2.tom.1.
Priuilegium, quando eſt conceſſum principaliter rebus, tunc ſi ſint nominatæ perſonæ cenſentur ſtare demonſtratiuè, & non per modum cauſæ impulſiuæ, deciſ. 400. num. 16. tom. 2.
Priuilegium fiſci non operatur vt qui nulliter emit ſub haſta dominium acquirat, deciſ.141. n.11.tom.1.
Priuilegium, quando alicui conceditur, per quod quis reducitur ad ius commune, etiamſi id fiat in alterius præiudicium, deciſ. 400. n.42. tom.1.
Priuilegium, quando eſt ſecundum ius commune latè interpretandum venit, ibid. n.33.
Priuilegium quando poſſit dici dubium, deciſ. 302. num. 18. tom. 1.
Priuilegium conceſſum omnibus Ciuibus generaliter eſt intelligendum, deciſ.400.n.21. tom.2.
Priuilegium authen. res quæ, C. comm. de legat. non continet exceptionem à regula, ſed regulam continet, Rub. ad deciſ. 150. n.10. tom.1.
Priuilegium conceſſum pro dote, vt in hypotheca præferatur non tranſit mortua muliere niſi in filio mulieris eius hæredes, deciſ.161.n.18.tom.1.
Priuilegium ſimpliciter alicui Ciuitati conceſſum, quod, eius beneficia non dentur niſi Ciuibus, cum ſit fauorabile non eſt ſtrictè intelligendum, deciſ.117.n.8 tom.1.
Priuilegij cauſæ examinari non debent vbi in illius reuocatione fuerunt appoſitæ clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum, deciſ. 199. n.14. tom.1.
Priuilegij cauſa, quando dicatur eſſe bona, tunc dicendum eſt priuilegium eſſe reale, deciſ.400. n.7. tom.2.
Priuilegij verba debent ſecundum æquitatis rationem, licet aliter ſonent, ibid. n.34.
Priuilegij effectus dum reſpicit bona, dicitur reale, ibid. n. 18. & 19.
in Priuilegij conceſſione facta Ciuitati aliud eſt, quod conſiderentur Ciues, vti Ciues, vel vti poſſeſſores bonorum, ibidem num. 20.
Priuilegio aliquo vti valens tenetur omnes qualitates eius concludenter iuſtificare, deciſ.468.n.4. & 5. tom. 2.
Priuilegia militaria in condendis teſtamentis in tantum communicantur ſcrinarijs, & alijs paganis in quantum ſubeunt periculum in loco hoſtili, deciſ.177.n.13. tom.1.
Et ſic tale priuilegium conceditur ob neceſſitatem, ibid. n. 14.
in Priuilegio quolibet eſt attendenda mens concedentis, deciſ. 400. n.2. tom.2.
Priuilegia in dubio potius præſumuntur realia, quàm perſonalia, niſi contrarium probetur, ibid. n. 11.
Priuilegia, potius quod dicantur realia, quam perſonalia, hoc eſt conforme iuri communi, ibid.n.12.
Priuilegia conceſſa ciuitatibus præſumuntur realia, & perpetua, quod eſt menti tenendum, ibid.n.13.
Priuilegia conceſſa Clericis toti ordini dicitur conceſſum, & ſic non poteſt eiſdem à particularibus perſonis renunciari, deciſ. 348. n.27. tom.2.
Priuilegia conceſſa, & reſtricta ad Monaſteria Monialium, deciſ. 156. n.20. tom.1.
Priuilegia pro retentione crediti dotalis, non tranſeunt ad hæredis extraneos, deciſ.120.n.29. tom.1.
Priuilegia, quando ſunt conceſſa generaliter; non eſt adhibenda diſtinctio, deciſ.402. n.23. tom.2.
Priuilegia cui communicantur, non debent eſſe melioris conditionis, quam illi quibus à principio fuerunt conceſſa, deciſ. 177.n.15. tom.1.
Priuilegia, quando ſunt realia tranſeunt ad quemcumque poſſeſſorem, deciſ.400.n.4.tom.2.
Priuilegia realia tranſeunt ad quemcunque poſſeſſorem ſiue titulo vniuerſali, ſeu ſingulari, ibid n.5.
Priuilegia, quando ſunt directa in rem, demonſtrantur eſſe realia, & pro rebus conceſſa, ibid. n.6.
Priuilegia conceſsa contra diſpoſitionem Concilij Tridentini fuerunt reuocata per Conſtit. Pij IV. 94. deciſ. 156. num. 23. tom. 2.
Priuilegiorum verba, quando ſunt dubia, dum interim ſuper eis diſputatur, tunc poſseſsor eſt manutenendus, deciſ.302. n.10. tom.1.
Priuilegijs facilius derogatur, quam ſtatutis editis in fundatione, deciſ. 377. n.8. tom.2.
PRIVS pronunciando ſuper nullitate, & ſucceſſiue ſuper determinatione negotij principalis, deciſ. 340. n.9. tom.2.
PRIOR ille dicitur, qui prius eſt in inſtrumento nominatus, deciſ.161.n.5. & 6. tom.1.
PROBABILITAS valdè vrget ad præſumptionem inducendam, deciſ.39.n.5 tom.1.

PROBATIO.

Probatio quæ eſt æquiuoca non iuuat, deciſ. 349. num. 25. tom. 2.
Probatio æquiuoca non releuet, deciſ.55.n.17.tom.1.
Probatio qualisqualis ſufficit ad effectum probationis qualitatum, & valoris beneficij, deciſ.321.n.9.tom.2.
Probatio quando eſt turbida non releuat, deciſ. 350. num. 38. tom. 2.
Probatio per inſtrumentum publicum non poteſt tolli per probationem æquiuocam, deciſ.150.n.60. tom.1.
Probatio illa non eſt expectanda quæ veriſimiliter haberi nequit cum alias partes grauentur tædio, & expenſis, deciſ. 197. n.7. tom.1.
Probatio iuriſpatronatus ex effectuatis præſentationibus facta, non ſecus eſt, ac ſi exhiberetur titulus dotationis, & fundationis, deciſ.245. n.61.tom.1.
Probatio ſubſtantiæ inſtrumenti, aliud eſt ſi agatur, & aliud ſi tractetur de eiuſdem recognitione, deciſ. 43. num. 39. tom. 1.
Probatio, quæ capit omne tempus, non ſufficit ad probandum tantum, tempus anterius, ſi de præſenti contrarium prætendatur, deciſ.245. n.41. tom.1.
Probatio de auditu, vel fama non admittitur vbi requiritur probatio concludens, deciſ.438.n.3. tom.2.
Probatio præſumptiua non iuuat, vbi plena, & concludens requiritur, deciſ.146.n.11.tom.1.
Probatio, quando redditur æquiuoca, non debet ſuffragari, deciſ. 108.n.10. tom.1.
Probatio vnius non excludit probationem alterius, deciſ.252. n.8.tom.1.
Probatio negatiuæ contra triennalem poſseſsorem, qualiter admittatur, deciſ.175.n.66. tom.1.
Probatio quæ fit per confeſſionem, dicitur facta viua voce, Rub. ad deciſ.345. n.92. tom.2.
Probatio æquiuocat non iuua, deciſ. 27. num. 13. 14. & 15. tom. 1.
Probatio facta in alia cauſa, & inter diuerſas perſonas non releuat, deciſ.250.n.9. tom.1.
Probatio nulla eſt maior, quam ea, quæ fit ex proprij oris confeſſione, deciſ.98.n.4.tom.1.
Probatio, quæ fit per euidentiam rei, ſuperat omnes alias probationes, deciſ.80.n.9.tom.1.
Probatio, quæ non percutit tempus, de quo queritur, non releuat, deciſ.27.n.12.tom.1.
Probatio, quæ reſultat ex publicis documentis præualere debet depoſitionibus teſtium, deciſ.239. n.7. tom.1.
Probatio quæ fit per confeſſionem partis ſuperat omne genus probationis, deciſ.463. n.6. tom.2.
Probatio quæ fit per confeſſionem partis ſuperat omnem aliam probationem, deciſ.449.n.12. tom.1.
Probatio, quæ fit per teſtes intereſsatos, non iuuat, deciſ.346. n.27.tom.2.
Probatio facta in cauſa ſtatus, etiam tertio præiudicat, deciſ.239. n.6.tom.1.
Probatio maior dari non poteſt, quam illa, quæ datur per euidentiam rei, deciſ.80. n.12. tom.1.
Probatio, quæ fit per ſcripturam eſt contra ius, Rub.ad deciſ.345. n.5 tom 2.
Probatio per ſcripturam ſemper præualet probationi, quæ fit per teſtes, deciſ.80. n.16. tom.1.
Probatio filiationis, quando dicitur abſolutiſſima, deciſ. 458. n.27.tom.2.
Probatio, quando remanet incerta, non releuat, deciſ.197.n.25. tom.1.
Probatio, quæ fit per literarum comparationem, eſt ſubſidiaria & ideo non intrat, quando poteſt eſse locus aliæ probationi, deciſ.333.n.3.tom.2.
Probatio generica non eſt ſufficiens ad effectum præiudicij, cum requiratur diſtincta, & ſpecifica, deciſ. 30. num. 6. tom. 1.
Probatio exactior requiritur, ſi agatur ad effectum regulæ de valore, deciſ.342.n.17.tom.2.
Probatio leuior ſufficit, ſi agatur ad effectum annullandæ, ſeu reducendæ penſionis, ibid.n.18.& 19.
Probatio relatiua non releuat ſine relato, deciſ. 350. num. 37. tom. 2.
Probatio contraria, licet admittatur contra præſumptionem Iuris, tamen aggrauatur probatio durioribus probationibus; deciſ.175.n.50.tom.1.
Probatio pretij, ſi reſtringeretur ad tempus contractus, quale abſurdum ſequeretur, deciſ.343.n.22.tom.2.
Probatio, quando fit per inſtrumenta continentia factum affirmatiuum, & continuum, id habet implicitam negatiuam ſui contradictorij, deciſ.245.n.54. tom.1.

Pro-

Probatio incerta, & non concludens, non releuat, deciſ. 292. n.12. tom.1.
Probatio per indicia, & coniecturas admittitur in antiquis, deciſ. 310.n.4. tom.1.
Probatio filiationis, ex quo excludatur, deciſ. 505. num. 5. tom. 1.
Probatio, quæ fit per inſtrumentum dicitur eſſe contra ius commune, Rub.ad deciſ.345.n.33.tom.2.
Probatio, quæ fit per publicam vocem, & famam non eſt vera probatio, ſed præſumptiua, deciſ.350. n.30. tom.2.
Probatio, quæ fit per euidentiam rei, cæteris omnibus præfertur probationibus, deciſ.168. n.12. tom.1.
Probationis difficultas, quando pendet ex facto, tunc leuiores probationes admittuntur, deciſ.410.n.25.tom.2.
Probationis difficultas eſt potiſſima cauſa, quare in inſtrumentis antiquis, non requiratur formalis recognitio, deciſ. 33. n. 34. & 35. tom. 1.
Probationem, quæ faciunt de per ſe multo magis ſimul iuncta ſufficiunt, deciſ.47.n.17.tom.1.
circa Probationem nobilitaria quo ad Equites Hieroſolymitanos, quando dandi ſecundi Commiſſarij pro formando proceſſu, deciſ.6.n.1.tom.1.
ex Probatione integræ vitæ minuuntur indicia quæ ſunt contra malefactorum, Rub.ad deciſ.345.n.65.tom.2.
in Probatione immemorabili non admittuntur niſi actus geſti ante motam litem, deciſ.43.n.35.tom.1.
Probationes leuiores ſufficiunt ad obtinendam manutentionem, deciſ.434.n.5.tom.2.
Probationes leuiores ſufficiunt in antiquis, deciſ. 266. num. 13. tom.1.
Probationes ſunt vehiculum, quæ ducunt litigantes ad ſententiam, Rub.ad deciſ.150.n.113.tom.1.
In probationibus conſiſtit pondus totius litis, & exitus controuerſiæ, ibid.
Probationes, quæ concernunt cauſam ſtatus probant in quocumque iudicio, etiam diuerſo, & inter alias perſonas, deciſ. 161. n.20. tom.1.
Probationes non ſunt coanguſtandæ, ſed ampliandæ, deciſ. 303. n.4.tom.1.
Probationes nouas factas, ad eligendas nouas exceptiones partis non obſtant executioni decreti iuſtificati, ex tunc deductis, & oppoſitis, deciſ.67. n.30. tom.1.
Quod procedit etiam, ſi cauſa fuerit commiſſa, cum clauſula, *ſi quid exequendum*, ibid.
Probationes æquiuocæ non iuuant, diſ.433.n.29. tom.2.
Probationes æquiuocæ, & quæ tolluntur per declarationem partium non iuuant, deciſ.245.n.41. tom.1.
Probationes leuiores ſufficiunt, imò quælibet admittitur in probando valorem beneficij per non exceſſum, deciſ.238. num.8. tom 1.
Probationes, vt iuuent, debent pertentere tempus, de quo eſt controuerſia, deciſ.113.n.14.tom.1.
Probationes imperfectæ, quando iungantur ad faciendam plenam probationem, deciſ.68.n.44.tom.1.
Probationes, quæ contra inſtrumentum afferuntur debent eſſe concludentes, apertiſſimæ, & neceſſariæ, deciſ. 198. num. 3. tom. 1.
Probationes neceſſariæ inueſtigari poſſunt, deciſ. 363. num. 11. tom.1.
Probationes non ſunt denegandæ, nec coanguſtandæ, deciſ. 6. n. 2. tom. 1.
Probationes, quando ſunt veriſimiles, non veniunt reſpuendæ, deciſ.353.n.17.& 18. tom.2.
Probationes nouæ, & nouus proceſſus poteſt fieri in gradu appellationis, & reſtitutionis in integrum, deciſ.303. num. 2. tom. 1.
Probationes ſi hinc inde ſint pares, non reprobant inſtrumentum, quia in dubio pro eo præſumitur, deciſ. 270. num. 44. tom. 5.
Probationes ſuperfluæ non ſunt attendendæ, deciſ. 292. num.53. tom. 1.
Probationes, quæ non concludunt, tamquam irreleuantes non attenduntur, deciſ.75.n.10. tom.1.
Probationes præſumptiuæ non attenduntur, vbi requiruntur concludentes, deciſ.350.n.18. tom.2.
Probationes leuiores deſtruuntur à fortioribus, deciſ. 459. n. 39. tom.2.
Probationes, vt non attendantur ſufficit, quod non concludant perneceſſe, deciſ.585.n.15. tom.1.
Probationes, quando ſunt plenè, & concludenter factæ, tunc non eſt amplius locus illarum, deciſ.80.n.1. tom.1.
Probationes, quæ non iuſtificantur ex actis, non attenduntur, deciſ.311.n.28.tom.1.
Probationes recipiendæ ſunt ſecundum ſtylum, & morem Tribunalis, deciſ. 6. num. 5. tom. 1.
ad Probationes, vt quis ingrediatur ad aliquem locum, quando eſt admiſſus, dicitur ei ius quæſitum, vt non ſine cauſa non poſſit repelli, deciſ. 180. num. 15. limita tamen num.16. & 17. tom.1.
pro Probationum concordia facienda eſt omnis interpretatio, deciſ.392.n.4.tom.2.
ex Probationibus pluribus ſimul iunctis oritur concludentiſſima probatio, deciſ.279.n.60.tom.1.
ad Probandum aliquid fuiſſe factum per tempus antiquum, oportet illud eſſe perfectum ante motam litem, deciſ.43. n.36. tom. 1.
ad Probandum verum valorem redditūum requiritur, quod teſtes deponant de tempore decennij, deciſ. 342. num. 6. tom. 2.
Probandi via non eſt præcludenda, & maximè circa ea, quæ fundant intentionem partis, deciſ.303. n.4. tom.5.
Probare conſanguinitatem ſufficit in genere quoties nemo comparet ad præſentandum, & præſentatio fuit genericè ad fauorem conſanguineorum reſeruata, deciſ. 235. num. 11. tom. 5.
Probatum, quando aliquid eſt concludenter, non poteſt dici, quod id ſit præſumptiuè probatum, deciſ. 130. num. 26. tom. 5.
Probatum, quod non fuit concludenter, non iuuat, deciſ. 134. n.13. tom.1.
PROBITAS vitæ, & candida fides plurimum iuuant, vt in aliquibus caſibus fides detur ei, quæ alias non daretur, Rub. ad deciſ.345. n.50. tom.2.

PROCESSVS.

Proceſſus, ex quo præſumatur, quod ſit originalis, deciſ.246.n.5. tom.5.
Proceſſus per contradictas facilius admittitur ſi pars citata comparuit, & poſtea ab Vrbe receſſit nullo dimiſſo procuratore, deciſ.250.n.7.tom.1.
Proceſſus aſſociationis ex quo irritetur, deciſ. 119. num. 10. tom. 1.
Proceſſus aliquis, dum non probatur exiſtere penes ſucceſſorem, & factis diligentijs inreperitur in Archiuio, non poteſt imputari ſucceſſori, quod proceſſum non exhibeat, deciſ.246.n.18. & 19. tom.1.
Proceſſus, vt valeat debet citari is, de cuius intereſſe principaliter agetur, deciſ.136.n.42.tom.1.
Proceſſum penes ſe retinens, cenſetur illum ratificare, dum illi non renunciat, deciſ.276.n.16. tom.1.
PROCRASTINATIO ad aliquid producendum, niſi poſt mortem alicuius informati, præſumitur doloſa, deciſ.246.n.7. amplia n.8. tom.1.

PROCVRATOR.

Procurator ſi ſtatim pecunias exactas non reddat Domino, tenetur eam reſtituere deinde enm intereſſe, deciſ. 475. num. 4. tom. 2.
Procurator non poteſt pro ſe capere pecunias ad Cambium, & ad hoc obligare ſuum principalem, deciſ. 545. num. 8. tom. 1.
Procurator, quamuis habeat amplum mandatum procuræ, non tamen poteſt pro proprio commodo obligare ſuum principalem, ibid. n.9.
Procurator habens mandatum ad imponendos cenſus ſuper bonis mandantis, eo magis poteſt recognoſcere bonam fidem cenſus impoſiti ſuper bonis alienis, deciſ. 211. num. 7. tom. 1.
Procurator dicitur reuocatus, per conſtitutionem alterius, cum reuocatione omnium præcedentium mandatorum, deciſ.268. n.2.tom.1.
Procurator non poteſt eius facto, in pœnam facere incidere principalem abſque ſpeciali mandato, deciſ. 278. num. 29. tom.1.
Procurator habens mandatum imponendi cenſum ſuper bonis ipſius principalis, multò magis poteſt agnoſcere bonam fidem cenſus iam impoſiti ſuper rebus alienis, deciſ. 111. num. 15. tom.1.
Procurator dicitur nulliter conſtitutus à tutore ad defendendum pupillum, ſi fuerit iuramentum veritatis faciendi, & inutilia prætermittendi, deciſ.266.la 2.n.15.tom.1.
Procurator non poteſt præiudicare Domino in actibus voluntarijs, deciſ.155. n.31. tom.1.
Procurator vt teneatur pro non exactis, probari debet, quod nomina debitorum, quæ tenebatur exigere, erant ſoluendo, & quidem facilis exactionis, deciſ.204. n.29. tom.1.
Amplia etiam ſi non conſtet de aliqua procuratoris diligentia, ibid. n. 30.
Procurator, quidquid fecit abſque mandato, & commiſſione principalis ſibi imputet, deciſ.134.n.9. tom.1.

Obligari, quis non poteſt ex facto alieno, ibid. o. 9.
Procurator, vt præiudicet ſuo principali, requiritur ſpeciale, & Indiuiduum maodatum, deciſ. 85. n. 25. tom. 1.
Procurator vt præiudicet Domino, requiritur ſpeciale, & Indiuiduum mandatum, deciſ. 466. n. 28. tom. 2.
Procurator poteſt melius, & pinguius, meliorem faciendo conditionem principalis, adimplere mandatum, deciſ. 551. oum. 14. tom. 5.
Procurator compelli poteſt ad reſtituendas pecunias exactas, deciſ. 475. n. 1. tom. 2.
Procurator quilibet, qui principalis pecunias exegit teoetur illi, eas reſtituere, ibid. n. 2.
Procurator non poteſt renunciari iuri claro, & liquido principalis, quantumuis ſit cum libera, & ampliſſimis clauſulis conſtitutus, deciſ. 209. n. 16. tom. 5.
Procurator excedens fines mandati, aliud negotium gerere videsur ſine mandato, deciſ. 545. n. 12. tom. 1.
Procurator nouus, quando fuit admiſſus, cenſetur alter reuocasus, deciſ. 384. n. 46. tom. 2.
Procurator cenſetur certioraſſe ſuum principalem de meritis cauſa, deciſ. 532. o. 5. tom. 1.
Et maximè ſi cauſa ſit grauis, & ponderoſa, ibid. n. 2.
Procurator non poteſt remittere caducitatem incurſam ſine ſpeciali mandato, deciſ. 209. n. 13. tom. 1.
Procurator dicitur racitè reuocatus, ſi alius conſtitnatur, & quando id non ſit verum, deciſ. 367. n. 15. & 16. tom. 1.
Procurator quando quis ab aliquo fuerit conſtitutus, ex quo reddatur inueriſimile, ibid. n. 20.
Procurator ad informandum deputatus, debet in eo concurrere qualitas Doctoratus, ibid. o. 55.
Procorator cenſetus conſtitutus ad ea omnia quæ ſunt annexa, ſeu de oatura iudicij principalis, deciſ. 208. num. 17. tom. 5.
Procurator quando non fuit reuocatus, non ei denegandum venit ſalarium conſtitutum, deciſ. 367. n. 25. tom. 2.
Procurator ad reſignandum conſtitutus ſub conditione, ea non adimpleta inualidè reſignat, deciſ. 90. num. 15. & 59. tom. 1.
Procurator, quando ſe abſentat à Curia, nullo alio ſubſtituto procuratore, tunc benè poteſt procedi per audientiam contradictarum, deciſ. 500. o. 3. tom. 2.
Procurator, quando quantum poſſit, quantum ipſe principalis, deciſ. 145. n. 22. tom. 1.
Procurator recurrens ad Iudices Laicos, ſi principalis id ſciuit, & oon renunciauit, dicitur non renunciando ſtatim, ac ſciuit, ratificaſſe, deciſ. 276. n. 8. tom. 5.
Procurator, ſi non habeat ſpeciale mandatum non valet declarare mentem principalis, deciſ. 87. n. 20. tom. 5.
vti Procurator alicuius, quando quis eſt citatus, ſi de eius mandato noo conſtat in actis, nulliter dicitur citatus, deciſ. 370. n. 3. tom. 2.
Procuratoris ſubſtitutio recepie declarationem à mandato, deciſ. 472. n. 4. tom. 2.
Procuratoris intermedia conſtitutio quando dicatur temporalis, deciſ. 268. n. 6. tom. 1.
Procuratoris ſubſtitutio benè declaratur ex actis poſtea factis, deciſ. 472. n. 6. tom. 2.
Procuratoris negiigeotia, & dolus in conficiendo inuentario non debet nocere hæredi, deciſ. 85. n. 24. tom. 1.
Procuratoris reuocationis præſumptio, contrarijs probationibus elidirur, deciſ. 367. n. 24. tom. 2.
Procuratoris confeſſio reuocari poteſt à Principali, etiam non docto de errore, deciſ. 308. n. 19. tom. 1.
Procuratoris prioris mandati reuocatio elicita ex reuocatione tacita, ceſſat contrarijs, & validiotibus præſumptionibus, deciſ. 367. n. 20. tom. 2.
Procuratorem, ſi quis ſubſtituerit, cum falſo mandato, conſentiendo, vt litem ſic proſequeretur, dicitur ſe fraudulenter geſſiſſe, deciſ. 472. n. 9. tom. 2.
Ac teneretur de proprio ad omnia damna, & intereſſe, ibid. num. 10.
Procuratorem ſecundum conſtituens, quando dicatur conſtitutus à principali potius animo, vt primum adiuuet, quam vt reuocet illum, deciſ. 367. n. 23. tom. 2.
à Procuratore geſta præſumuntur de mandato, & ſcientia principalis geſta, deciſ. 240. n. 37. tom. 5.
in Procuratore deſtinato ad conficiendum proceſſum non requiritur qualitas Doctoratus, deciſ. 367. n. 11. tom. 5.
Procuratores, & Soliicitarores quarumcumque cauſarum ſecundum Reformationem ſan. me. Pauli V. non poſſunt petere à ſuis elientibus ſalarium, niſi conuentum, deciſ. 367. num. 26. tom. 2.
Procuratores religionum ſunt temporales, deciſ. 384. num. 45. tom. 2.
Procuratores, & agentes cauſarum in Vrbe ſunt ſoliti locare operas ſuas, deciſ. 367. n. 28. tom. 2.
Procuratores primarij Curiæ oullam ferè in eorum perſonis habent mandatum, ſed omnes confici in perſonis ſollicitatorum, ibid. n. 12.
Procuratoribus, ſeu exactoribus conſueuit ſoluere ſalarium, deciſ. 442. n. 7. tom. 2.
PRODIGALITAS eſt vitium, Rub. ad deciſ. 56. num. 6. tom. 1.

PRODVCTIO.

Productio facta à procuratore, benè probat contra principalem, quando ab eo fuit ratificata, deciſ. 86. n. 10. tom. 5.
Productio emanata ad certum effectum, non probat in alio, deciſ. 186. n. 14. tom. 1.
Productio iurium noo iuuat ſi pars non fuit citata ad dicendum contra deciſ. 477. n. 7. tom. 2.
Productio facta per compulſum non ſuffragatur producenti io iuribus ad fundandam intentionem productis, deciſ. 253. n. 1. tom. 1.
Productio facta à procuratore perinde eſt, ac ſi facta eſſet per ipſum principalem, quando ab eo fuit ratificata, deciſ. 186. o. 51. tom. 5.
Productio iurium, dicitur verbalis, quando non dimiſſa fuerunt iura in actis, deciſ. 472. n. 23. tom. 2.
ex Productione iurium reſultat confeſſio omnium ibi oarratorum, deciſ. 86. n. 8 tom. 1.
ex Productione alicuius tituli, ceſſat præſumptio alterius tituli, deciſ. 186. n. 9. tom. 1.

PROFESSIO.

Profeſſio emiſſa ante legitimam ætatem, eſt nulla, deciſ. 370. n. 1. tom. 2.
Profeſſio nulliter emiſſa, ex quibus dicatur tacitè ratificata, ibid. num. 10.
Profeſſio nulliter emiſſa, quando ex curſu longiſſimi temporis, deferendo habitum, & faciendo actus profeſſis cooueniectes dicatur tacitè ſanata, deciſ. 94. n. 4. tom. 5.
Profeſſio Religionis emiſſa per metum non tenet, ibidem num. 2.
Profeſſionis nullæ ratificatio ex quibus verbis non dicatur inducta, ibid. n. 7.
ad Profeſſionis validitatem requiratur ætas 16. annorum, deciſ. 370. o. 11. tom. 2.
de Profeſſionis validitate, quando non poſſit dubitari, deciſ. 94. n. 1. tom. 5.
Profeſſione ſecuta religioſo non remanet amplius facultas teſtamentum condendi, deciſ. 21. n. 3. tom. 1.
de Profeſſione annullanda, quando agitur, tunc religio capitulariter venit citanda, deciſ. 370. n. 2. tom. 2.
Profeſſus in aliqua Religione dicitur ciuiliter mortuus, deciſ. 378. n. 10. tom. 2.

PROHIBITIO.

Prohibitio alienationis bonorum ſi fiet de per ſe, & non conſecutiuè à præcedenti ſubſtitutione, tunc dicitur ſtare de per ſe, priocipaliter, deciſ. 83. n. 4. tom. 5.
Prohibitio legis, quando concurrit cum prohibitione hominis, tunc huiuſmodi prohibitio reſiſtit principio acquiſitionis, deciſ. 477. n. 30. tom. 2.
Prohibitio alienationis bonorum litigioſorum, eſt propriè effectus vitij litigioſi, Rub. ad deciſ. 46. n. 130. tom. 1.
Prohibitio alieoationis reſpectu vnius caſus reſtricta non extenditur ad alium, deciſ. 289. n. 24. tom. 1.
Prohibitio alienationis facta in conceſſione emphyteuſis plus attendi debet, quam clauſula generalis, deciſ. 477. num. 58. tom. 2.
Prohibitio legis, & hominis vbi concurrit, tunc ceſſante prohibitione legis, ceſſat & illa hominis, deciſ. 455. num. 14. tom. 2.
Prohibitio alienationis hominis, quando concurrit vt prohibitione Legis, efficit vt ſit magis prohibita, deciſ. 415. oum. 29. tom. 2.
Prohibitio plus non petendi quando fuit factum legatum, quid denotet, & quando inducat compenſationem, deciſ. 41. n. 20. & 33. tom. 1.
Prohibitionis alienationis poſt fideicommiſſum vniuerſale poſita, licet cantet de cæteris rebus particularibus, non tamen facit fideicommiſſum particulare diuerſum, deciſ. 83. num. 55. tom. 1.
Prohibitionis alienationis ratio, quamuis ſit limitata ad certas perſonas inſtitutorum tamen ſi ſtet de per ſe, extendit cum prohibitione ad omnes in ratione comprehenſas, & quare, deciſ. 188. n. 17. & 18. tom. 1.
contra Prohibitionem legis, quod fit, ſi non valet, Rub. ad deciſ. 56. n. 13. tom. 1.
contra Prohibitionem expreſſam principis, quando aliquid eſt factum,

factum, viribus non ſubſiſtit, deciſ.110. n.14. & 15.tom.1.
Prohibitione alienationis exiſtente vocatorum conſenſus alienationem ſanare non valet, deciſ.75.n.9.tom.1.
en Prohibitione alienationis, & obligationis ex quocumque capite, vt bona conſeruentur in familia, reſultat fideicommiſſum, deciſ.83.n.1.tom.1.
ex Prohibitione ſtrictiſſima alienationis bonorum, vt bona conſeruentur in familia, quid colligatur, ibid. n.19.
Prohibitus poſtulare pro ſententiam ad quinquennium eo tranſacto admittitur ad poſtulandum, deciſ. 415. num. 18. tom. 2.
Quod procedit etiam ſi crimen importet infamiam, ibid.
Prohibitum quoad vnum, quoad cæteros dicitur permiſſum, deciſ.170.n.22.tom.1.
Prohibitum, quod non eſt ſpecialiter, intelligitur permiſſum, Rub.ad deciſ.51. n.14. tom.1.
Prohibitum, quod eſt directè non debet permitti indirectè, Rub. ad deciſ.412.n.78.tom.2.
Prohibitum, ad tempus certum poſt dictum tempus dicitur permiſſum, deciſ.415.n.5. tom.2.
Prohibita alienari, etiam lato ſumpto vocabulo non poſſint comprehendi ſub generali obligatione omnium bonorum, deciſ. 170.n.13. tom. 1.
Prohibita ſunt multa ſeuere principaliter, quæ tamen in conſequentiam permittuntur, Rub. ad deciſ. 56. num. 112. tom. 1.
in Prohibitis, non ſtat in poteſtate partis facere ilcitum, quod eſt illicitum, deciſ.69.n.53.tom.1.
in Prohibitis non attenditur dictum, aut aſſertio partis, alioqu in aperiretur via eludendi prohibitionem, deciſ. 222. num. 20. tom.1.
PROHIBENDI, quaſi poſſeſſio titulo emptionis habita vt in ea obtineatur manutentio quid ſufficiat, deciſ.435.num.12. tom. 1.
PROLATIO defectuoſa, & contra diſpoſitionem iuris, non admittitur, deciſ.498.n.7.tom.2.

PROMISSIO.

Promiſſio de inſtituendo aliquem hæredem vniuerſalem, cum inducat votum captandæ mortis, non tenet nec fauore matrimonij, deciſ.390.n.30.tom.2.
Promiſſio conſignandi frumentum, ſpedito alla vela, qualiter ſit intelligendum, deciſ.471.n.10. tom.2.
Promiſſio de euictione, quando fuit ampliſſima, tunc quælibet euictio promiſſa cenſetur, deciſ.184. n.9.tom.1.
Promiſſio reſtitutionis dotis quando fuit promiſſa in aliqua Ciuitate in ea, eſt facienda, deciſ.131.n.22.tom.1.
Promiſſio de inſtituendo aliquem hæredem eo ipſo dicitur reuocata, dum alius fuit ſcriptus hæres, deciſ. 390. num. 28. tom. 2.
Promiſſio de euictione, quid realiter in ſe contineat, deciſ.413. n.103.tom.2.
Promiſſio tradendi rem liberam in contractu emptionis venit ex natura ipſius contractus, deciſ.453.n.17.tom.2.
Promiſſio ſoluendi frumentum in certo loco, non poteſt venditor conſtitui in mora, ſi non ſit emptor paratus in dicto loco recipere, deciſ.417.n.11. tom.2.
Promiſſio, quando eſt turpis, & ex turpi cauſa facta, non tenet, Rub.ad deciſ.21.n.131. tom. 1.
Promiſſio de inſtituendo aliquem hæredem, poteſt reuocari etiamſi facta reperiatur in capitulis matrimonialibus, deciſ. 390.n.57. tom 2.
Promiſſio ſimplex ſine titulo facilius præſumitur facta animo compenſandi legatum, deciſ.309.n.46. tom.1.
Promiſſio inſtituendi aliquem hæredem, eſt intelligenda quatenus promiſſor remaneat in eadem voluntate vſque ad obitum, deciſ.390.n.31.tom.2.
Promiſſio ſoluendi canones, dominij probationem coadiuuat, deciſ.85.n.16.tom.1.
Promiſſio conſignandi frumentum, ſpedito alla vela, quid importet, deciſ.471. n.4. tom.2.
Promiſſio conſignandi frumentum in certo, & determinato loco, ibi omnino eſt conſignandum, deciſ. 471. num. 5. tom. 2.
Promiſſio facta per teſtatorem ad fauorem legatarij refertur ad cauſam præcedentis legati, deciſ.309.n.19.tom.1.
Amplia concluſionem procedere etiam ſi cauſa legati non ſit neceſſaria, ibid.n.19.& 20.
Promiſſio, quando eſt facta, curandum eſt ſtudioſè, vt opere compleatur, deciſ.163.n.1.tom.1.
Promiſſor compellendus eſt promiſſionem ſeruare, deciſ.162. n.5. tom. 1.
Promittens aliquid non facere, fortius id tenetur ſeruare, quam ille, qui non promiſit, deciſ.499.n.23.tom.1.
Promittens ſoluere frumentum in certo loco, quid ipſe prius facere tenetur, vt emptor conſtituatur in mora recipiendi, deciſ. 471.n.24. tom.2.
Promiſſa ſi ſit mihi aliqua res ſub conditione, ſi ea mihi adimatur, & poſtea purificetur conditio certum eſt, quod dicta res eſt mihi ablata, Rub.ad deciſ.217.n.484.& 485.tom.1.
PRONOMEN ipſius non poteſt referri, niſi ad perſonam diſponentis, deciſ.458.n.6. tom.2.
Pronomen ipſe, demonſtrat perſonalitatem, ita vt omnes alias perſonas excludat, deciſ.261.n.10. tom.1.

PROPRIETAS.

Proprietas nuda ſine fructibus etiam recipit æſtimationem, deciſ.83.n.22.tom.1.
Proprietas verbi, ſibi, quid importet, deciſ.147.n.18.tom.1.
Proprietatis defectus, non admittitur in ſummariſſimo poſſeſſorio, deciſ.440.n.23.tom.2.
Proprietatis translatio, ex quibus non valeat impediri, deciſ.387. n.30.tom.2.
à Proprietate verborum, quando ſit recedendum, deciſ.273.n.19. tom.1.
PRO REGIS Neapolitani opus laudatur, qui lege lata, ne quis arma ferret, ipſe in publicum prodiens, oſtendit populo primus, latum inermem, Rub.ad deciſ.217.n.250.tom.1.
PROROGATIO non debet eſſe maior, quam prius terminus, deciſ.418.n.1. tom.2.

PROTESTATIO.

Proteſtatio, quando reuocetur prima ſententia inualida, tunc non attenditur, quando fuit facta poſtquam cognitum fuit de iniuſtitia primæ ſententiæ, deciſ.354. n.17. tom.2.
Quod multò magis procederet, ſi fuerit facta talis proteſtatio poſtquam ſeruati fuerint termini ſubſtanciales, ibid.n.18.
Proteſtatio facta in prima inſtantia, ſi poſtea in ſecunda non repetatur, cenſetur ab ea receſſum, deciſ. 101. num. 7. tom. 1.
Proteſtatio præſeruat Ius proteſtantis, deciſ. 146. num. 27. tom. 1.
Proteſtatio licet ex poſt facta emanata, deſeruit ad declarationem actus præcedentis, ibid. n. 28.
Proteſtatio clariſſimis verbis facta non eſt de ea dubitandum, deciſ.345. n.23. tom.2.
Proteſtatio facta in vno caſu, non comprehendit caſum contrarium, deciſ.379.n.18.tom.2.
Proteſtatio debet intelligi in fauorem proteſtantis, deciſ. 476. n.8. tom. 2.
Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, alias cenſetur ab ea receſſum, deciſ.365.n.32. tom.2.
Proteſtatio non inducit litis pendentiam, eo quia non eſt actus iudicialis, ibid.n.28.
Proteſtatio, quod nemo audiat, niſi doceat de mandato, facit, vt actus ſine eo geſtus peccet in ſubſtantialibus, deciſ. 236. n. 12. tom.1.
Et per conſequens geſta ratificare nequeunt, ibid.
Proteſtatio præſeruat omne ius proteſtantis, deciſ.152. num.47. tom.1.
Proteſtatio dicitur actus iudicialis, quotieſcumque facta fuit, vel citata parte, vel ei fuit legitimè intimata, deciſ. 365. num.29. tom.2.
Proteſtatio, quando non eſt neceſſe vt in quolibet actu repetatur, deciſ.345.n.25.& 26.tom.2.
Proteſtatio, quando reſpicit actus futuros, & emiſſa fuit de conſenſu vtriuſque partis, influit in ſubſequentibus actibus, ibid. num. 17.
Proteſtatio ſi adſit non in præfatione, ſed in ipſo contractu non tollitur per actus libere factos ex interuallo, ibid. n.28.
Proteſtatio, quod nemo audiatur niſi docto de legitimo mandato hæc proteſtatio operatur nullitatem geſtorum, etiamſi iam fuerat factum mandatum ſed non productum, deciſ.236. n.9. tom.1.
Proteſtatio de nolendo hæreditatem adire emiſſa à procuratore ſine ſpeciali mandato non ſuffragatur, deciſ. 48. num. 3. tom.1.
Proteſtatio, ſi ſit apud acta pars contraria, cenſetur habuiſſe notitiam de ea, deciſ.439.n.4.tom.2.
Proteſtatio dicitur actus iudicialis, quando fuit facta per modum reſponſionis contra iudicialiter agentem, deciſ.365. num.30. tom.2.
Proteſtationis actus ſemper durat, donec non ſit actus contrarius, ibid. n.33.
à Proteſtatione facta, quando facto ipſo per partem dicatur receſſum, deciſ.101. n.8. tom. 1.
à Proteſtatione directa in vnam perſonam non cenſetur receſſum, per actus à proteſtante geſtos cum alia perſona, deciſ.345. n.29.tom.2.
Proteſtationes, quando amplius repet. non debeant, deciſ.476. n.15.tom.2.

Proteſtationes remouent conſenſum ab actu, deciſ. 20. num. 35. tom. 1.
Proteſtationes conſtituunt aduerſarium in malam fidem, deciſ. 476. n. 3. tom. 2.
Proteſtans præſumitur voluiſſe proteſtari, eo modo, quo eſt proficuum magis ei, ibid. n. 7.
PROTHOCOLLVM non poteſt dici quod fuerit amiſſum, ſi non probetur, quod fuerit in rerum natura, deciſ. 333. n. 39. tom. 2.

PROTHONOTARIATVS.

Prothonotariatus gratia, ſi fiat per legatum Apoſtolicum in ea expedienda requiritur minor impenſa, deciſ. 350. num. 25. tom. 5.
Cum tales gratiæ non fiant, niſi perſonis gratis, & plurimum pro illis, qui inſtant, ibid.
Prothonotariatus acceptatio non deducitur ex ſupplicatione eiuſque regiſtratione, deciſ. 350. n. 14. tom. 2.
Et ratio eſt, quia vtrumque poteſt fieri ab expeditore, vel ab amico abſque mandato principalis, ibid.
Prothonotariatus gratia, vt iuſtificetur quid ſufficiat, deciſ. 350. n. 8. tom. 5.
Prothonotariatus gratia, quando fuit à Papa conceſſa motu proprio, tunc qualiter probetur, ibid. n. 9.
PROVINCIÆ omnes tam citerioris, quam vlterioris Hiſpaniæ, Regali dignitate præfulgent, & Regna nominantur, deciſ. 316. n. 6. tom. 1.

PROVISIO.

Prouiſio beneficij quando fuit facta in titulum tunc ceſſant actus omnes prouiſionales & poſſeſſorij Cuſtodis, deciſ. 296. num. 10. tom. 1.
Nec ſufficiunt ad obtinendam manutentionem aduerſus prouiſum, ibid. n. 11.
Prouiſio expreſſa hominis non facit ceſſare tacitam à Iure inductam, deciſ. 415. n. 23. tom. 2.
Prouiſio facta à patronis, & quatenus opus ſit ab Ordinario, non remanet turbida, eo quia fuit ab illa appellatum, ſi detegitur clara, & valida, deciſ. 253. n. 17. tom. 1.
Prouiſio hominis licet faciat ceſſare prouiſionem legis id tamen intelligitur in caſu prouiſo, & non in alio, deciſ. 415. num. 24. tom. 2.
Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem Legis, deciſ. 43. n. 22. tom. 1.
Prouiſio hominis, & legis quando ſimul ſtare poſſunt tunc ambo attenduntur, deciſ. 415. n. 26. tom. 2.
Prouiſio hominis facta per pactum, vel ſtipulationem numquam cenſetur facta animo nouandi diſpoſitionem legis, deciſ. 44. n. 14. tom. 1.
Prouiſio hominis potentior eſt quam beneficium legis, deciſ. 32. n. 40. tom. 1.
Prouiſio hominis ad tempus licet faciat ceſſare prouiſionem legis, tamen id intelligitur vſque ad dict. tempus quia poſtea intrat prouiſio legis, deciſ. 415. n. 25. tom. 2.
Prouiſionem Apoſtolicam habens pro ſe, & inſuper quoque canonizata per ſententiam Rotalem, ſine dubio manutenendus eſt, deciſ. 394. n. 1. & 2. tom. 2.
Prouiſionem Hunci Hiſpaniarum impugnas ex quo beneficium excedat 24. ſcuta, debet probare valoris exceſſum per decem annos, deciſ. 342. n. 11. tom. 2.
Prouiſiones ex cauſa reſignationis non præiudicant iuripatronatus, deciſ. 164. n. 25. tom. 2.
Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant ſtatum beneficij in præiudicium patronorum, niſi expreſſe explicetur, deciſ. 245. n. 35. & 40. tom. 1.
Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant ſtatum beneficij, deciſ. 330. n. 31. tom. 2.
Prouiſiones Apoſtolicæ tunc immutant ſtatum beneficij, quando Papa de eo bene informatus voluit aliud expreſſe diſponere ibid. n. 32.
PROVISVS de beneficio, cenſetur iuſtificaſſe omnia, narrata in litteris Apoſtolicis, ſi poſſeſſionem adeptus fuerit, deciſ. 138. n. 21. tom. 1.
Prouiſus Apoſtolicus quando litteræ ſunt iuſtificatæ, immittendus eſt in poſſeſſionem, & quidem iudicio ad inſtar l. final. C. de edict. Diu. Adr. tollen. deciſ. 371. n. 2. tom. 2.
Prouiſus à Capitulo approbari debet præuio examine ab Ordinario iuxta præſcriptum Concilij, deciſ. 230. num. 22. tom. 1.
PROXIMITAS potius grauati, quam grauantis in dubio eſt attendenda, deciſ. 108. n. 23. tom. 1.
Quæ tamen concluſio non procedit, quando fit tranſitus de linea ad lineam inter tranſuerſales, & proximior agnatus vltimi grauati non deſcendit ex familia Teſtatoris, ibid. n. 24.
Limita tamen id, niſi adſint coniecturæ vrgentes contrarium ſuadentes, ibid. n. 25.

Proximitas teſtatoris non grauati venit attendenda quoties in ſubſtitutione legitur tranſitus de linea ad lineam, deciſ. 266. n. 5. tom. 1.
Proximitas teſtatoris non grauati debet attendi in eo caſu quo alias excluderentur illi, qui proximitate teſtatorem magis attingunt, ibid. n. 6.
Proximitas alicuius poteſt iuſtificari ex publico Inſtrumento, ex quo pater in eo aliquem in actu proportionabili eum vocauit talem, deciſ. 317. n. 6. 7. tom. 1.
PROXIMIOREM teſtatoris eſſe excluſum vt admittantur proximior hæredis grauati dicitur abſurdum, deciſ. 266. n. 7. tom. 1.
Proximiorum appellatione, tunc potiſſimum veniunt fœminæ, quando non fuit contemplata agnatio, deciſ. 385. num. 40. tom. 2.
PVNCTATOR, ſeu Cenſor nullam habet facultatem mulctandi, deciſ. 257. n. 8. tom. 1.
Punctatoris, ſeu Cenſoris officium eſt mere miniſteriale, verſaturque ſolum circa adnotationem perſonarum, in ſeruitio chori deficientium, deciſ. 257. n. 8. tom. 1.

PVPILLVS.

Pupillus ex facto tutoris non debet incidere in pœnam, deciſ. 286. n. 14. tom. 1.
Vel ſaltem ad hoc eſt neceſſaria ſententia, ibid. n. 15.
Pupillus, cum ſua negotia gerere minimè valeat, non debet aliena facere, deciſ. 193. n. 2. tom. 1.
Quod procedit etiam ſi pupillus ſit minor, ibid. n. 3.
Pupillus interueniente tutoris auctoritate, obligare ſe poteſt tam ciuiliter, quam naturaliter, deciſ. 12. n. 39. tom. 1.
Pupillus, vt rectè eligat domicilium, & ſic ſit ſubiectus Iudici domicilij, quid requiratur, ibid. n. 36.
Pupillus eligendo domicilium, videtur ſe obligare, quod facere nequit ſine auctoritate Tutoris, ibid. n. 37.
Et quando dicatur interueniſſe talis auctoritas, ibidem num. 38.
Pupillus poteſt arrogari ſine tutoribus, & occaſione dictæ arrogationis ſortitur domicilium patris arrogantis, ibid.
Tutoris deputatio facta à Iudice domicilij, an valeat, & declarat text. in l. vnic. C. vbi pet. Tut. ibid. n. 43.
Pupillus, ſi nihil poſſideat in prouincia in qua degit, reſtitui debet ad ſuam patriam, vt ibi moretur, vt à ſuis defendatur, deciſ. 12. n. 44. tom. 1.
Pupilli ſi ſint maiores ſeptennio, ſunt habiles ad præſentandum, deciſ. 5. n. 17. tom. 1.
Pupillo licitum eſt, ſibi eligere domicilium, cum talis actus non videatur tendere in eius præiudicium, ſed potius vtilitatem, & quare, deciſ. 12. n. 40. tom. 1.
Pupillo commodum eſt habere vnicum tutorem in pluribus locis, deciſ. 12. n. 41. tom. 5.
Pupillo acquiritur actio contra Tutorem pro redditione rationis, ac reliquatus reſtitutione à die ſuſceptæ tutelæ, deciſ. 245. n. 1. tom. 1.
Pupillo dupliciter poteſt fieri ſubſtitutio vna pupillaris, & altera fideicommiſſaria poſt obitum pupillariter ſubſtituti, deciſ. 147. n. 1. tom. 1.
Et hoc caſu pupillariter ſubſtitutus capit legitimam & trebellianicam, & ſubſtitutus pupillo poſt mortem pupillariter ſubſtituti capit reſiduum, ibid. n. 2. & 3.
Atque hæc opinio communiter tenetur, & iſta eſt æqua, & conſona menti teſtatoris, quam ſequi debemus, ibid. n. 4. & 5.
Pupillum, quando quis facit hæredem poteſt ei relinquere tutorem, etiamſi pupillus ſit ſub patria poteſtate, deciſ. 171. num. 5. tom. 1.
Pupillis, dolus, vel alia ſiniſtra ſuſpicio, impingi non poteſt, dum miniſterio Tutoris reguntur, deciſ. 384. n. 36. tom. 2.
Minores, atque pupilli tenentur conficere inuentarium hæreditarium, ſi eorum beneficio vti volunt, deciſ. 384. num. 37. tom. 2.
PVRI, & purificati idem eſt iudicium, deciſ. 41. num. 70. tom. 1.
Puri, & purificati eadem eſt virtus, deciſ. 445. n. 8. tom. 2.

Q

QValitas adiecta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi, deciſ. 480. n. 10. tom. 2.
Qualitas perſonæ ita habet determinare illam, ſicuti expreſſio nominis, deciſ. 210. n. 24. & 25. tom. 1.
Qualitas in vna parte orationis poſita, non cenſetur repetita in alijs partibus diſtinctis, & ſeparatis, nec ad illas refertur, deciſ. 154. n. 19. tom. 1.

Qualitas, quæ eſt canſa, vt quis admittatur, eſt omnino ab eo iuſtificanda, Rub ad deciſ. 150. n. 38. tom. 1.
Qualitas adiecta verbo, debet intelligi ſecundum tempus verbi, deciſ. 129. n. 3. amplia n. 4. tom. 1.
Qualitas, vbi requiritur in origine non ſuffici, ſi ſuperueniat, deciſ. 180. n. 13. tom. 1.
Qualitas contemplata in contractu potius attendi debet, quam nominis proprietas, deciſ. 435. n. 24. tom. 2.
Qualitas eligendi magis qualificatum inter coelectos ineſt actui de iure communi, deciſ. 210. n. 22. tom. 1.
Qualitas hæreditaria ſi ſit appoſita in Inſtrumento donationis, quid includat, deciſ. 401. n. 3. tom. 2.
Qualitas verbum reſpiciens determinat pariſormiter omnia, quæ ab eodem verbo reguntur, deciſ. 459. n. 14. tom. 2.
Qualitas adiecta verbo, intelligi debet ſecundum qualitatem ipſius verbi, deciſ. 5. n. 6. tom. 1.
Qualitas iuriſpatronatus, quando non apponitur taxatiuè, ſed demonſtratiuè, quid ex hoc inferatur, deciſ. 185. n. 12. tom. 1.
Qualitas requiſita à Teſtatore de certo tempore, de illo debet verificari, deciſ. 105. n. 16. tom. 1.
Qualitas neceſſaria, & quæ non poteſt non eſſe non facit actum conditionalem, neque illum ſuſpendit, deciſ. 210. num. 20. tom. 1.
Qualitas maioris idoneitatis, vel nobilitatis appoſita in electione non dicitur conditio, nec actum ſuſpendit, aut ſubſtantiam illius, deciſ. 210. n. 19. tom. 1.
Amplia concluſionem à pari procedere in qualitate idoneitatis requiſitæ in forma dignom, ibid.
Qualitas maioris nobilitatis inter coelectos inhæret actualiter, & de certo licet ignoretur in quonam ſit, deciſ. 250. num. 23. tom. 1.
Qualitas à ſtatuto contemplata quando ceſſat, ceſſat quoque ipſum ſtatutum, deciſ. 383. n. 10. tom. 2.
Qualitas adiecta ſigno vniuerſali, ſiue per adiectionem, ſiue per ſubſtantatiuum, illud reſtringunt, deciſ. 154. num. 8. tom. 1.
Qualitati emphyteuſis, quid repugnet, deciſ. 89. num. 37. tom. 1.
Qualitatem aliquam allegans, ipſi ſpectat onus eam iuſtificandi, deciſ. 92. n. 7. tom. 1.
Qualitatem requiſitam ad fideicommiſſum, quando quis habet, admittendus venit, deciſ. 458. n. 2. tom. 2.

QVANTITAS.

Quantitas damnorum, ſi non fuerit probata, prout probari debet, vt vlterius procedatur in cauſa attentatorum, qui ſufficiat, deciſ. 71. n. 7. tom. 1.
Et quid in hoc ſit de ſtylo Rotæ, ibid. n. 8. & 9.
Quantitas, quando non ſuccedat in loco quotæ, deciſ. 379. n. 12. tom. 2.
Quantitas quando ſuccedat loco quotæ, deciſ. 354. num. 25. tom. 2.
Quantitas pro affictu promiſſa ſi eſt ingens, & in magna quantitate declarat contractum eſſe potius locationem, quam emphyteuſim, deciſ. 232. n. 10. 11. & 12. tom. 1.
Quantitates gentilitiæ, & hæreditariæ in eodem iurepatronatus non poſſunt concurrere, cum vna deſtruat aliam, deciſ. 185. n. 5. tom. 1.
QVANTITATIVA pars, quæ ſit, deciſ. 413. num. 47. tom. 2.
QVARTA funeralis ſpectat ad Epiſcopum, vel Parochos, deciſ. 104. n. 1. tom. 1.
Quarta ex bonis mariti debetur vxori inopi, quando ipſa eſt vidua, deciſ. 438. n. 49. tom. 2.
QVARTVM dotale, quando petitur tunc hæredes ſunt citandi, deciſ. 397. n. 2. tom. 1.

QVASI POSSESSIO.

Quaſi poſſeſſio iuris conferendi beneficia in Epiſcopo, quoad ſuam Diœceſim ſufficit vt illi concedatur manutentio etiam in alijs actibus ſub eadem ſpecie comprehenſis, deciſ. 195. n. 3. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio priuati cum priuato, qualiter ſatis dicatur probata ad effectum manutentionis, deciſ. 435. n. 6. tom. 2.
Quaſi poſſeſſio in incorporalibus acquiritur per vnicum, & ſimplicem actum, deciſ. 277. n. 1. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio in corporalibus acquiritur per vnicum actum, deciſ. 105. n. 2. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio amouendi Curatos ad nutum amouibiles ſine cauſa, ad quid ſuffragetur, & quid ſit in materia contra ius, deciſ. 126. n. 34. & 35. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem non probatur per confeſſionem de recepto, deciſ. 344. n. 2. tom. 2.
Quaſi poſſeſſio non ſoluendi decimas, ex quo poſſit acquiri, deciſ. 302. n. 21. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio prohibendi probari poteſt, etiam ex teſtibus, deciſ. 435. n. 13. & 14. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio in incorporalibus, vt acquiratur, quid ſit neceſſarium, deciſ. 302. n. 22. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio viſitandi acquiſita ab aliqua dignitate, ſuffragatur etiam illi, qui in dignitate ſucceſſit, deciſ. 311. num. 3. tom. 1.
Quaſi poſſeſſio conferendi attenditur, quando lis verſatur tantum inter prouiſos, non autem inter Epiſcopum, & Capitulum, deciſ. 230. n. 1. tom. 1.
Quaſi poſſeſſionem ad acquirendam in corporalibus ſufficit vnicus actus, deciſ. 311. n. 1. tom. 1.
Quaſi poſſeſſionem aliquid prohibendi probans, in ea eſt quis manutenendus, deciſ. 435. n. 1. tom. 2.
de Quaſi poſſeſſione ſi teſtes deponant, probant quamuis non reddant cauſam ſcientiæ, deciſ. 218. n. 1. tom. 1.
in Quaſi poſſeſſionem beneficij, quando quis eſt, cenſetur continuare in eo ex eodem titulo primæuo, deciſ. 321. num. 29. tom. 2.
in Quaſi poſſeſſione manutenibili, quando quis conſtituatur, deciſ. 435. n. 8. tom. 2.
QVÆRELA, ſeu accuſatio criminalis non eſt ſufficiens ad inducendam litis pendentiam, deciſ. 274. n. 9. tom. 1.
Quærela criminalis, quod fuerit data alicui ad ſuggeſtionem certæ perſonæ, ex quibus dicatur conſtare, deciſ. 102. num. 3. tom. 1.
QVAERIMONIAE non attenduntur dum factum ipſum eſt in contrarium, deciſ. 479. n. 22. tom. 2.

QVINDENNIVM.

Quindennium quare ſoluatur, deciſ. 494. n. 14. tom. 2.
Quindennalis ſolutio ſeruatur etiam pro beneficijs vnitis, deciſ. 474. n. 19. tom. 2.
Quindennium ſoluere tenetur Eccleſia retinens bona ſeudalia, vel emphyteotica, ibid. n. 20. & ſeq.
Quindennium ſemper eſt ſoluendum, quando emphyteuſis deuenit ad manum mortuam, ibid. n. 15.

R

RASVRA ſcripturæ, quando non eſt in corpore ſcripturæ, ſed ante principium ſcripturæ, tunc non detrahit fidei ſcripturæ, deciſ. 14. n. 16. tom. 1.

RATIFICATIO.

Ratificatio non inducitur ex actis, qui poſſunt referri ad alium titulum, quam ratificationem, deciſ. 214. num. 15. tom. 1.
Ratificatio ex quibus inducatur, deciſ. 3. n. 21. tom. 1.
Ratificatio præſumitur, ſtante promiſſione de rato, & obſeruantia per 30. annos, ibid. n. 22. amplia n. 23.
Ratificatio non extenditur ad ea, quæ ex abundanti fuerunt dicta, deciſ. 87. n. 21. tom. 1.
Ratificatio quæ non fuit facta per teſtatorem, regulariter poſtea fieri poteſt per hæredem, deciſ. 353. n. 47. tom. 2.
Ratificatio influit in ipſum initium contractus, & illi tribuit robur efficaciter obligandi, ibid. n. 13.
Ratificatio geſtorum retrotrahitur, & mandato æquiparatur, deciſ. 236. n. 10. tom. 1.
Ratificatio geſtorum, non operatur ſuum effectum, quando antea iam fuit proteſtatum de mandato, deciſ. 236. num. 11. tom. 1.
Ratificatio æquiparatur mandato, deciſ. a 91. n. 4. tom. 1.
Ratificatio retrotrahitur, & mandato æquiparatur, deciſ. 134. n. 16. tom. 1.
Ratificatio non inducitur ex verbis imperfectis, & indeterminatis, deciſ. 134. n. 17. tom. 1.
Ratificatio non inducitur ex verbis, quæ nullum habent affirmare, vel negare, ibid. n. 18.
Ratificatio idem operatur, ac ſi actus fuerit geſtus à ratificante, deciſ. 253. n. 9. tom. 1.
Ratificatio æquiparatur mandato, deciſ. 197. n. 20. tom. 1.
Ratificatio omnis ex quibus excludatur, deciſ. 30. num. 8. & 9. tom. 1.
Ratificatio inducitur tacitè, ſicuti expreſsè, deciſ. 413. num. 93. tom. 2.
Ratificatio non inducitur de eo, quod eſt geſtum nomine alieno, ſed ſolum quod eſt geſtum nomine ratificantis, deciſ. 134. n. 22. tom. 1.
Ratificatio, vel approbatio qualiter cenſeatur facta, deciſ. 413. n. 77. & 78. tom. 2.
Ratificatio tanta non poteſt extendi vltra ea, quæ ex illa infertur, ibid. n. 79.

Ratificatio, etiam expreſſa, intelligenda eſt pro parte ad ſe ſpectante, deciſ. 413. n. 80. tom. 2.
Ratificatio ex curſu longiſſimi temporis, tunc præſumitur, quando etiam concurrit obſeruantia aliàs ſecus, deciſ. 30. num. 10. tom. 1.
Ratificatio ex curſu longiſſimi temporis ſatis intrat, dum ex pluribus conſtat de ſcientia, & patientia ratificantis, ibid. num. 11.
Ratificatio, & approbatio alicuius actus, benè probatur ex illius executione, & obſeruantia, deciſ. 291. n. 7. tom. 1.
Ratificatio, quæ ex facto deſumitur, non ſolum æquipollet ratificationi verbali, verum etiam illi eſt fortior, deciſ. 291. n. 12. tom. 1.
Ratificatio ad vnum finem facta non debet ad diuerſum, & contrarium effectum retorqueri, ibid. n. 13.
Ratificatio ſuperueniens re non integra non iuuat, deciſ. 122. n. 3. tom. 1.
Ratificatio, quando inducatur ex actu ſubſecuto, deciſ. 413. n. 90. tom. 2.
Ratificatio etiam tacito conſenſu poteſt extrahi, deciſ. 356. n. 10. tom. 2.
Ratificatio referenda eſt, ad ea, quæ iuſta ſunt, & licita, deciſ. 276. n. 12. tom. 1.
Ratificatio non cadit in his, quæ noſtro nomine, non fuerunt geſta, deciſ. 366. n. 32. tom. 2.
Ratificatio non iuuat, ſi fuerit facta, poſtquam ius alteri fuit quæſitum cum tunc nihil ponat ineſſe, deciſ. 122. num. 3. tom. 1.
Ratificatio æquiparatur mandato, etiam vbi ſpeciale requiritur, deciſ. 413. n. 94. tom. 2.
Ratificatio nihil operatur, dum non adeſt, quid ratificetur, deciſ. 276. n. 15. tom. 1.
Ratificatio non inducitur per verba, quæ proferuntur per modum admirationis, & contradictionis, deciſ. 134. num. 24. tom. 1.
Ratificatio ex quibus penitus excludatur, ibid. n. 25.
Ratificationem ad inducendam ſola non ſufficit acquieſcentia, niſi & inſimul doceatur de ſpecifica ſcientia nullitatum actus, qui ratificatus prætenditur, deciſ. 248. n. 14. tom. 1.
de Ratificatione mandati procuræ, quando dicatur conſtare, deciſ. 270. n. 2. tom. 1.
in Ratificatione admittitur retrotractio, ad deciſ. 291. num. 6. tom. 1.
Ratificans contractum, ſine præiudicio iurium ſuorum, quid operetur talis proteſtatio, deciſ. 86. n. 10. tom. 1.

R A T I O.

Ratio confidentiæ quæ militat in Confeſſario magis intrat, quando eſt ſpecialis, & non generalis, deciſ. 372. num. 24. tom. 1.
Ratio ſtatus eſt ludibrium veritatis, velum impietatis, & commentium hominum. Rub. ad deciſ. 117. n. 276. tom. 1.
Ratio ſtatus eſt, vita abſque religione, & mors abſque DEO, Rub. ad deciſ. 217. n. 277. tom. 1.
Ratio conſeruandæ agnationis non extendit vim ſtatuti vltra caſus in eo diſpoſitos, deciſ. 207. n. 19. tom. 1.
Ratio, quando eſt vnica, licet non fuerit expreſſa, tamen habetur pro expreſſa, deciſ. 385. n. 28. tom. 2.
Ratio expreſſa à diſponente præfefert certiorem eius mentis declarationem, potius, quam coniecturæ, & verba, quæ non tranſiuerunt in diſpoſitionem, deciſ. 280. num. 13. tom. 1.
Ratio generalis tollit totam legem generalem, in quacumquè parte ſit, regulat totam diſpoſitionem, deciſ. 432. num. 5. tom. 2.
Ratio viua, Principi eſt inſita, ſemperque conueniens, ac familiaris, Rub. ad deciſ. 217. n. 25. tom. 1.
Ratio vna non ſufficit, ſi aliæ contrariæ principaliter fuerunt expreſſæ, deciſ. 240. n. 10. tom. 1.
Ratio conſeruandæ agnationis, quando comprehendit, totum cippum familiæ fideicommittentia, tunc non dicitur ſtare acceſſoriè, deciſ. 188. n. 7. tom. 1.
Ratio conſeruandæ agnationis, non tantum valere poteſt vt extendatur fideicommiſſum ad caſum omiſſum, Rub. ad deciſ. 320. n. 34. tom. 2.
Ratio vbi eſt diuerſa non debet militare idem ius, deciſ. 129. n. 58. tom. 1.
Ratio conſeruandæ agnationis intelligitur in ſtatutis excluſiuis fœminarum propter maſculos, quamuis in illis non fuerit expreſſa, deciſ. 267. n. 14. tom. 1.
Ratio eadem, quando adeſt tunc vna res diuerſo iure non debet cenſeri, ſecus ſi ſint diuerſæ rationes, deciſ. 400. num. 10. tom. 2.
Ratio eadem, vbi viget, vigere debet etiam idem ius, deciſ. 400. n. 22. tom. 2.
Ratio, & cauſa, quando in aliquo actu requiritur, intelligenda venit de ratione, & cauſa iuſta, Rub. ad deciſ. 217. num. 385. tom. 1.
Ratio ſemel reddita, non debet amplius reddi, deciſ. 496. num. 6. tom. 2.
Ratio, ſi ſit generalior dicto illud ampliat, deciſ. 188. num. 16. tom. 1.
Rationis redditio, ſi petatur à ſocio, ab altero ſocio, opponi poteſt, tu non reddidiſti, & non adimpleuiſti pro parte tua, deciſ. 322. n. 12. tom. 2.
Ratione rupta, omnes creditores, acquirunt omnia iura, & effectus debitorum tam ſociales, quàm particulares, deciſ. 148. n. 14. tom. 1.
Rationes adductæ per teſtes, dum non concludunt, non releuant, deciſ. 294. n. 16. tom. 1.
Rationes iterum ſunt reddendæ quando, quod in aliquibus partitis fuit erratum, deciſ. 436. n. 16. tom. 1.
Rationes non ſolent eſſe nudæ rationis, Rub. ad deciſ. 345. n. 89. tom. 2.
Rationum redditio conſiſtit in facto, deciſ. 324. n. 6. tom. 2.
Rationum redditio ad quem ſpectet, deciſ. 324. n. 6. tom. 2.
à Rationum redditione, quando quis reportauit liberationem non poteſt amplius ſuper hoc moleſtari, nec grauari, deciſ. 322. n. 14. & 15. tom. 2.
Rationibus ſi quis non mouetur, exemplis ſaltem deterreri debet, Rub. ad deciſ. 254. n. 438. tom. 1.

R E C E P T I O.

Receptio pretij rei, quæ vendi poteſt, turpis non eſt, quia tendit in ſtipendium, Rub. ad deciſ. 21. n. 146. & 147. tom. 1.
RECEPVTA ex quo ſatis appareat quod fuerit confeſſionalis, deciſ. 344. n. 4. tom. 2.
RECIPERE depoſitum vbi quis recuſat quinimo, & illud impugnat talis recuſatio, & impugnatio illi ſolum nocere debet, deciſ. 229. n. 13. tom. 1.

R E C O G N I T I O.

Recognitio ſcripturæ non oppoſita de tempore productionis, non dicitur neceſſaria, deciſ. 230. n. 14. tom. 1.
Recognitio bonæ fidei, in effectu conſcientiæ exoneratione importat, deciſ. 384. n. 13. tom. 2.
Recognitio manus ſcribentis, quando ſit per teſtes habentes notam manum ſcribentis, quando etiam coniunctim ſit facienda per comparationem, deciſ. 159. n. 9. tom. 1.
Recognitio bonæ fidei cum obligatione Camerali facta, ſufficit ad hoc, vt recognoſcens, cenſeatur cum ratione ipſa ſuſcepiſſe obligationem Cambij pro ipſo factam occaſione alicuius Cambij, deciſ. 148. n. 3. tom. 1.
Recognitio in dominum, probat dominium contra recognoſcentem, & ſucceſſorem, ſiue vniuerſalem, ſiue particularem, deciſ. 388. n. 12. tom. 2.
in Recognitione Inſtrumenti, quando non ſit demendum litis tempus, deciſ. 43. n. 8. tom. 1.
Recognitiones, ſeù ſolutiones intelliguntur factæ ad formam præcedentis tituli, deciſ. 217. n. 10. tom. 1.
Recognoſcens aliquem in dominum, non poteſt deinde contra eum refricare quæſtionem dominij, deciſ. 388. num. 13. tom. 2.

R E C T O R.

Rector curam habere debet eorum, quibus præpoſitus fuit, Rub. ad deciſ. 217. n. 59. tom. 1.
Rector Eccleſiæ, ſi tenetur eligere Cappellanum, ad effectum celebrandi Miſſas relictas à Teſtatore, poterit per ſe ipſum eas celebrare, deciſ. 338. n. 12. tom. 2.
Rector ſtudij ſi iniunxerit Notario, vt aliquem in matricula ſcholarium deſcribat, hoc ſufficit vt ille habeatur pro ſcholare, etiam ante deſcriptionem, deciſ. 350. n. 34. tom. 2.
Rectoris vita alienantis bona Eccleſiæ, non debet ſubduci ad præſumendum beneplacitum Apoſtolicum, licet ſecus quoad præſcriptionem, deciſ. 114. num. 12. & vide n. 13. tom. 1.
Rectori Eccleſiæ non eſt prohibitum agnoſcere bonam fidem, deciſ. 27. n. 4. tom. 1.
pro Rectore Parochiæ, ſi demptis oneribus, & penſionibus nihil remanet, id eſt contra Clauſulas appoſitas in Bullis, *demptis censum pro Rectore &c.* deciſ. 187. n. 3. tom. 1.
RECVRRENS ad iudices laicos, vt ſic ſe citari impediat habetur pro citato, deciſ. 250. n. 11. tom. 1.

R E D D I T V S.

Redditus annuus conſtitutus cum clauſulis in perpetuum, & denotantibus infinitatem intelligitur perpetuus, & irredimibilis, deciſ. 51. n. 5. tom. 1.
Redditus annuus olim, ſcilicet antiquiſſimis temporibus conſtitui ſolebant irredimibiles, ibid. n. 6.
Redditus annuus præſumitur conſtitutus iuxta frequentiorem vſum illius temporis, quo venditus fuit, ibid.

Redditus annuus emphiteoticus, aut debitus pro locatione perpetua de ſui natura eſt irredimibilis, ibid. n.12.

Redditus annuus, qui non eſt correſpectiuus ad aliquam obligationem ſortis non eſt vſurarius, deciſ. 309. num. 20. tom. 1.

REDVCTIO ſonat in ius, & ideo denotat pactum eſſe reale, & non perſonale, deciſ. 345. n.8. tom. 2.

Reductiones penſionum ſunt reales, & ſuffragantur etiam ſucceſſoribus, ibid. n.4. declara vt n.5. & 6.

REÆDIFICATIO Capellæ iunctis apparatu Sacrarum ſupellectilium ad eamdem neceſſariam per aliquos facta magnum facit adminiculum ad probationem iuriſpatronatus ad fauorem reædificantis, deciſ. 219. n. 12. tom. 1.

R E F E R E N S.

Referens non probat ſine relato, deciſ. 282. n. 13. tom. 1.

Referens venit attendendum, & non relatum, dum ibi loquitur clare de toto negotio, deciſ. 182. n.9. tom. 1.

Referens abſque alio relato, quando attendendum veniat, ibid. num. 10.

Referenti potius ſtatur, quam relato, deciſ. 339. num. 11. tom. 2.

REFORMAT. Pauli V. titul. de Aduocat. & Procurat. §. 3. prohibet petitionem ſalarij non conuenti actione ex locato, & conducto, deciſ. 367. n.27. tom. 2.

Sed non prohibet implorare officium Iudicis nobile pro mercedia conſtitutione, ibid.

REGESTRVM Datariæ in concurſu literarum Apoſtolicarum debet attendi, deciſ. 263. n.2. tom. 2.

in REGIBVS ſummum bonum eſt, Iuſtitiam colere, & ſua cuique iura ſeruare, Rub. ad deciſ. 217. n.64. tom. 1.

REGALIA poſſidens Principi titulum oſtendere debet, Rub. ad deciſ. 254. n.89. tom. 1.

R E G N V M.

Regnum non eſt propter Regem, ſed è contra, Rub. ad deciſ. 217. n.311. tom. 1.

in Regno Siciliæ adeſt Pragmatica Regia decernens, quod irriti ſint cenſus, in quibus adſunt pacta contraria Bullę Pij V. de creandis cenſibus, deciſ. 20. n.26. tom. 1.

in Regno Neapolitano an ſit recepta Bulla Pij V. de creandis cenſibus, & licet aliqui negatiuè reſponderint, cum in eo ſeruetur Bulla Nicolai V. tamen, vide n.25. & 27. ibid. n.22.

Regnandi ratio, illa aurea eſt dicenda, ſi agnoſcat Princeps poteſtatem ſibi attributam, eſſe ad bonum publicum, & non priuatum, Rub. ad deciſ. 217. n.302. tom. 1.

R E G R E S S V S.

Regreſſus non datur ad iura renunciata, deciſ. 430. num. 30. tom. 2.

Regreſſus in dubio non præſumitur condonatus, & remiſſus, deciſ. 209. n. 18. tom. 1.

Regreſſus ad beneficium an dicatur propriè pœna, ibidem num. 16.

Regreſſus difficile datur à malo more, deciſ. 254. num. 79. tom. 1.

Regreſſum ad intentandum requiritur mandatum ſpeciale, deciſ. 209. n.2. tom. 1.

Regreſſui vt quia renunciaſſe dicatur, requiritur quod expreſſe de renunciatione conſtet, ibid. n.11.

Regreſſui locus factus eſſe dicitur vbi fuit datum de nullitate penſionis ſub qua fuit ille reſeruatus, ibid. n.4. & ſeqq.

R E G V L A.

Regula 9. Cancellar. irritat collationes beneficiorum vacantium in menſibus reſeruatis factas ab Ordinarijs, &c. deciſ. 366. n.4. tom. 2.

Regula prohibitiua, & permiſſiua, quando ſimul concurrunt, illa potius attenditur, niſi probetur ſubeſſe caſum permiſſionis, Rub. ad deciſ. 150. n.11. tom. 1.

Regula illa, quod actore non probante reus abſoluitur eſt veriſſima, ibid. n.111.

Regula dolo petis, quod intus habes, deciſ. 256. num. 18. tom. 2.

Regula Cancellariæ nuncupata de viginti habet decretum irritans, deciſ. 253. n.2. tom. 2.

Regula 8. Cancellariæ, de qua loquitur deciſ. 767. par. 2. recent. antiquitus non inſerebatur inter alias regulas, ibidem num. 7.

Regula Cancellariæ reuocatoria facultatum diſponendi de reſeruatis habet locum, quibuſcumque perſonis fuerit facultas conceſſa ſuper quacumque diſpoſitione beneficiorum latiſſimè ſumpta, deciſ. 285. n.27. tom. 1.

Regula Cancellariæ quinta, de quibus collectoribus loquatur, deciſ. 350. n.25. tom. 1.

Regula de triennali, cum fundetur in præſumptione diſpenſationis, ideo non intrat contra decreta Concilij Tridentini, talis præſumptio diſpenſationis, deciſ. 305. n.35. tom. 1.

Regula reuocatoria vnionum excepit vniones auctoritate S. Concilij Tridentini factas, deciſ. 337. n.4. tom. 2.

Regula reuocatoria vnionum, non habet locum, quando vnio fuit facta ex cauſa neceſſitatis, ibid. n.5.

Regula de Triennali, vltra triennalem poſſeſſionem, requirit etiam titulum coloratum, deciſ. 264. n.4. tom. 1.

Regula de Triennal. non habet locum in Decretis Concil. Trident. Rub. ad deciſ. 254. n.92. tom. 1.

Regula 15. Cancellariæ reſeruatoria beneficiorum comprehendit etiam Capitula, Communitates, aut Collegia & Vniuerſitates, deciſ. 285. n.28. & 29. tom. 1.

Regula 1x. Cancellariæ vt deroget indultis inſpici ſolet quæ nam diſpoſitio potentiores clauſulas, & derogationes contineat, deciſ. 199. n.5. tom. 1.

Regula 51. Cancellariæ per omnes Summos Pontifices renouatur, Rub. ad deciſ. 90. n.99. tom. 1.

Regula 9. Cancellariæ continet reuocationem Indultorum, quamuis illa fuerint ita conceſſa, vt nunquam contineantur ſub reſeruationibus Apoſtolicis, deciſ. 199. num. 10. tom. 1.

Regula de annali, quis iouari non poteſt, ſi non iuſtificet eam fuiſſe pacificam, deciſ. 289. n.31. tom. 1.

Regula de triennali excepit tantum ingreſſum ſimoniacum, & reſeruationem in corpore iuris clauſa, deciſ. 264. num. 6. tom. 2.

Ita ut quælibet alia reſeruatio titulum non diſcoloret, ibidem num. 7.

Regula 9. Cancellariæ reſeruatoria menſium præſeruat ad fauorem Pontificis quæcumque beneficia pertinentia ad omnimodam diſpoſitionem Ordinarij, deciſ. 299. num. 3. tom. 1.

Regula Cancellar. de annali tuetur poſſeſſorem etiam titulo deſtitutum, deciſ. 289. n.28. tom. 1.

Regula Cancellariæ reuocatoria vnionum fundatur in diminutione Cultus Diuini, deciſ. 91. n.19. tom. 1.

Regula, quæ non proſunt ſingula, ſimul iuncta releuant, quando non intret, deciſ. 31. n.38. tom. 1.

Regula Cancellariæ reuocatoria vnionum, ſi comprehendiſſet aliquam vnionem, deinde non fuiſſet obſeruata, deciſ. 330. n.15. tom. 2.

Regula de Triennali dari poteſt etiam contra petentem executionem Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, deciſ. 264. num.8. tom. 1.

Regula 9. Cancellariæ dum facit mentionem quorumcumque collatorum, vtique comprehendit etiam collatores ex priuilegio, & tam Capitula, & Communitates, deciſ. 199. num. 15. tom. 1.

Regula Cancellariæ reuocatoria facultatum diſponendi de reſeruatis comprehendit etiam optionem, & facultatem optandi, deciſ. 285. n.25. & 27. tom. 1.

Regula generalis non eſt ſumenda ex lege, in caſu ſpeciali loquente, Rub. ad deciſ. 1. n.74. tom. 1.

Regula prohibitiua, cum permiſſiua, quando ſimul concurrunt, prohibitiuæ eſt inhærendum, niſi adſit caſus permiſſionis, Rub. ad deciſ. 150. n.69. tom. 1.

Regula octaua Cancellariæ eſt reſeruatoria menſium, deciſ. 433. n.1. tom. 2.

Regula 9. Cancellariæ derogat cuicumque priuilegio, & indulto apoſtolico, deciſ. 199. n.1. tom. 1.

Amplia concluſionem procedere etiam ſi Indultum contineret electionem dignitatis, ibid. n.2.

Regula de Triennali tuetur poſſeſſorem in quo vis iudicio tam poſſeſſorio, quam petitorio, deciſ. 264. n.1. tom. 1.

Regula de Triennali tuetur poſſeſſorem, etiam aduerſus prouiſum Apoſtolicum tanquam de reſeruato, ibid. n.2.

Excepta tantum reſeruatione in corpore iuris clauſa, ibid.

Regulæ Cancellariæ Clementis VIII. eiuſque ſucceſſorum efficaciores, & potentiores habent clauſulas, Pontificum præcedentium, deciſ. 199. n.6. tom. 1.

Regulæ Cancellariæ habent vim legis, & Conſtitutionis, ibid. num. 7.

Regulæ de viginti vt locus eſſe poſſit ſufficit probare reſignantem infra viginti dies obijſſe, quamuis ille reſignationis tempore fuiſſet ſanus, deciſ. 253. n.13. tom. 1.

Regulæ Cancellariæ aliæ iudiciales, & de dandis appellantur, aliæ vero reſpiciunt tantum formam, & modum expeditionis, ibid. n.4.

Regulæ Cancellariæ, reuocatoriæ vnionum reſpiciunt etiam vniones validas, & quæ excipiantur, deciſ. 337. num. 38. & 39. tom. 2.

Regulæ reuocatoriæ vnionum coarctant ius commune, ibidem num. 8.

Regulæ Cancellariæ vnionum antiquæ quas vniones non comprehendebant, deciſ. 330. n.14. tom. 2.

Re-

Regulæ Cancellariæ reuocatoriæ vnionum modernæ, arctiores ſunt, quam antiquæ, deciſ.281.n.31.tom.1.
Regulæ de Annali, quando dicatur derogatum, quoad eius primam partem, & etiam quoad ſecundam, deciſ.305.num.40. tom.1.
Regulæ Cancellariæ ſumma maturitate, in aſſumptione noui Pontificis, ſolent, deciſ.281.n.17.tom.1.
Regulæ Cancellariæ, dum conduntur ſolent interuenire duo ex antiquioribus Auditoribus Rotæ Romanæ, & plures Officiales periti Cancellariæ Apoſtolicæ, ibid. n.18.
ad Regulæ Cancellariæ de triennali effectum attenditur minime tempus reproductionis, ſed executionis monitorij, deciſ.264. n.11.tom.1.
pro Regula id non eſt firmandum quod patitur multas exceptiones, deciſ.415.n.42.tom.2.
Regulas reſeruatorias beneficiorum omnium primus ædidit Ioannes XXII. deciſ.285.n.15.tom.1.
Regul. 8. Cancell. inficit etiam poſſeſſionem, omnique iuris effectu priuat, deciſ.433.n.2.tom.2.
Regul. 9. Cancellar. ob verborum prægnantiam comprehendit etiam beneficia; quorum collatio ſpectat ad Capitulum Lateranenſe, deciſ.377.n.2.tom.2.
in Regul. 9. Cancellar. excipiuntur Cardinales, & concordata, deciſ.366.n.9.tom.2.
Regul. 9. Cancellar. fauet Cardinalibus etiam quoad beneficia Eccleſiarum, quarum non ſunt Titulares, ibid. n.19.
Regul. Cancellariæ de ſubrogandis collitigantibus, non intrat, quando lis eſſet mota, contra ſenes, vel valdè infirmos, deciſ.305.n.36.tom.1.
Quia prædicti non præſumuntur fouere bonum ius, & dicuntur improbi litigantes, ibid.n.37.
ſub Regul.9.Cancellar. cadunt beneficia ex priuilegijs quantumnis pregnantibus, deciſ.366.n.6.tom.2.
Regul. Cancellaria de viginti, quando clare intret, deciſ.186.n.6. tom.1.
Regul. 9. Cancellar. derogat quibuſuis priuilegijs conceſſis cum quibuſcumque clauſulis, etiam inſolitis, ac derogatorijs derogatoriarum, deciſ.366.n.5.tom.2.
Regul. 9. Cancellar. loquitur de beneficijs ad collatorem quorumcumque collatorum quomodolibet pertinentibus, ibid. num.6.
Circa Regularum Cancellariæ declarationem plura habes in Calce Indicis circa varias Declarationes.

REINTEGRATIO.

Reintegratio non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.98.n.17.tom.1.
Reintegratio, vt detur ad bona deliberata, quid requiratur, deciſ.106.n.1.tom.5.
Reintegrationi non eſt locus, quando Lex, vel Statutum tantum tribuit, quantum excludit, deciſ.297.num.2. & 3. tom.1.
Reintegrationis in iudicio probari debet antiqua actoris, & moderna rei conuenti poſſeſſio, deciſ.42.n.1.tom.1.
Reintegrationem ad poſſeſſionem petens fatetur ſe poſſeſſionem amiſiſſe, & eam exiſtere penes tertium, deciſ.266.num.4.in 2. tom.1.
ad Reintegrationem impediendam eiecto à Salulano poſt ſatisfactionem crediti, pro alio credito quid ſufficiat, deciſ.83.n.35. & 36.tom.5.

RELATIO.

Relatio ad omnia præcedentia, eſt facienda, & quando id non procedat, deciſ.458 n.23.tom.2.
Relatio indefinitè concepta etiam in numero plurali non patitur reſtrictionem ad vnum, deciſ.207.n.3.tom.1.
Relatio, ad quid ſit facienda, deciſ.148.n.13.tom.1.
Relatio operatur veram, & indiuiduam expreſſionem, deciſ.106. n.7.tom.1.
Relationis virtus non porrigitur ad ea, de quibus fuit facta ſpecialis prouiſio in contrarium, deciſ.469.n.26.tom.2.
Relationis virtus reſtringit referentem ad terminos relatis, deciſ.118.n.2.tom.5.
Relationi periti ex officio electi recedi non poteſt, ſi neutra pars reclamanit, deciſ.572.n.1.tom.1.
Relationes fiunt ad proxima, deciſ.476.n.13.tom.2.
à Relatione, & æſtimatione peritorum datur appellatio ſtante grauamine, deciſ.379.n.7.tom.2.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.240.n.17.tom.1.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.61.n.1.tom.1.
Relatum præſumitur ſtare in referente cum ſuis omnibus qualitatibus, deciſ.232.n.17.tom.1.
Relato, non referenti ſtare debet, deciſ.47.n.5.tom.1.
RELEVANTIA vnius articuli ſuffragatur in prophanis ad obtinendam remiſſoriam ſuper omnibus, deciſ.252.num.2. tom.1.

RELIGIO.

Religio Hieroſolimitana, ſemper conſueta fuit apud ſe retinere bona militum, acquiſita propria induſtria, deciſ.118.num.17. tom.1.
Religio Franciſcana, quod ſit exempta à ſolutione quartarum funeralium, ſæpè reſcripſit ſacra Congregatio Concil. Trident. deciſ.107.n.12.tom.1.
Religio Hieroſolymitana ex vrbanitate dimittit ſuis milibus omnia ſua bona immobilia, & non ſit ſpolium, niſi de mobilibus, deciſ.302.n.17.tom.1.
Religio Cappuccinorum eſt incapax bonorum tàm in particulari, quàm in communi, deciſ.1.n.1.tom.1.
Religio Franciſcana habet ampliſſima priuilegia circa non ſolutionem quartarum funeralium, deciſ.107.n.2.tom.1.
Religio Dominicana, eſt capax bonorum in communi, deciſ.65. n.9.tom.1.
Religio Hieroſolymitana ſuccedit in omnibus, & ſingulis bonis ſuorum militum defunctorum, deciſ.30.num.43. tom.1.
Religio Ieſuitorum in hoc ſortitur naturam diuerſam ab alijs Religionibus, quia etiam poſt vota tria ſimplicia emiſſa.
Dicitur adhuc eſſe in probatione, & votum paupertatis effectum ſi dicatur de vſu, & adminiſtratione dependenti à voluntate Superioris, deciſ.32.n.7.tom.1.
Religionem ingrediens, ſi renunciet bonis, qualiter dicatur renunciaſſe, ibid. n.12.
Religionem ingrediens, dum poteſt ſeipſum perpetuo ligare, cum amiſſione propriæ voluntatis, & bonorum.
Multo magis poterit, ad pias cauſas omnia bona ſua præſentia, & futura donare, Rub.ad deciſ.56.n.506.tom.1.
Religionem Ieſuitorum intrans, & poſt biennium emittens tria ſimplicia vota, vt fieri ſolet in d. Religione, non ex hoc efficitur incapax dominij, deciſ.32.n.5.tom.1.
Quo procedit, non ſolum ad effectum retinendi, ſed etiam ad effectum acquirendi, & retinendi, ſaltem quouſque dicta acquiſitio per ſuperiorem irritetur, ibid. n.6.
Religionem ingreſſus, ſi ſit talis, vt nullatenus poſſit profiteri, vt quia eſt vxoratus, tunc vxor retrahit eum à Monaſterio, vna cum bonis, Rub.ad deciſ.56.n.114.tom.1.
Religionem profitens; ſi de bonis ſuis non diſpoſuerit, tunc omnia eius bona tranſeunt in Monaſterium, ibid. num.98. & 99.
Religionem intrans, ſi abdicet, & renunciet omne ius, & capacitatem ſuccedendi, tam ex teſtamento quam ab inteſtato, non poteſt amplius ſuccedere, deciſ.32.n.3.tom.1.
Et perinde habetur, ac ſi mortuus eſſet, & ſic amplius in rerum natura non eſſet. Vnde hæreditas defertur proximiori, ibid. n.4.
è Religione egreſſus poſt emiſſa vota, captiuo ad patriam reuerſo, æquiparatur, ibid.n.41.
in Religione Hieroſolymitana admittuntur omnes, qui probant nobilitatem parentum iuxta conſuetudinem Regionum, deciſ.6.n.9.tom.1.

RELIGIOSVS.

Religioſus profeſſus non conſeruat agnationem, deciſ.267.n.13. tom.2.
Religioſus profeſſus in religione capaci bonorum, excludit ſubſtitutum, deciſ.65.n.10.tom.1.
Religioſus non poteſt teſtari poſt profeſſionem emiſſam, deciſ.450.n.28.tom.2.
Religioſi aliqui non poſſunt præiudicare priuilegijs conceſſis toti Ordini, deciſ.107.n.11.tom.1.
Religioſo quidquid relinquitur efficitur Monaſterij, etiam abſque apprehenſione Monachi, deciſ.289.n.13.tom.1.
Religioſo licentia teſtandi non cenſetur data, niſi ſit expreſſa ad prædictum effectum, deciſ.118.n.35.tom.1.
RELOCATIO tacita non inducitur quando conductor deficit in implemento contractus, deciſ.63.n.9.tom.1.
Relocatio tacita, in rebus ruſticis durat tantum de anno in annum licet tempus longius fuiſſet in locatione conuentum, ibid.n.6.

REMEDIVM.

Remedium poſſeſſorium non datur contra factum Iudicis, niſi iniuſtitia, & nullitas ſit ita petens, vt nulla ratione poſſit velari, deciſ.184 n.6.tom.1.
Remedium, leg. ſi quis conductionis, C. locat. habet locum in quocunque contractu habente cauſam ab agente, deciſ.89. n.17.tom.1.
Remedium l.fin.C.de edicto Diuini Adriani Tollen. competit fideicommiſſario aduerſus grauatum pro dirutione domus fideicommiſſo ſubiectæ pro pretio ſcilicet, & intereſſe, deciſ.35. n.5.tom.1.

Remedium, leg. ſi quis conductionis loquitur in contractu locationis, & conductionis, deciſ. 89. n. 6. tom. 1.
Remedium leg. ſi quis conductionis, C. locat. ſecundum veriorem opinionem habet etiam locum in contractu emphyteutico, ibid. n. 8.
Remedium ſubſidiarium competens vigore auth. res quæ, C. com. de leg. non tranſit ad hæredes extraneos, & ſingulares ſucceſſores, deciſ. 40. n. 61. & n. ſeqq. tom. 1.
Remedium ſubſidiarium non datur quoties competit ordinarium, deciſ. 243. n. 10. & 11. tom. 1.
Remedium l. ſi quis conductionis, C. locat. magnum commodum præbet illis quibus tale remedium compet. deciſ. 57. num. 31. tom. 1.
Remedium leg. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. datur etiam fideicommiſſario, & quoque aduerſus grauati hæredem, deciſ. 18. n. 4. tom. 1.
Quod procedit etiam reiecta diſtinctione reſtitutionis realis, ſiue verbalis, & hoc ad euitandos circuitus inanes, ibidem num. 5.
Remedium leg. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non competit hæredi hæredis, quando prius hæres poſſeſſionem adeptus fuit, deciſ. 139. n. 25. tom. 1.
Remedium auth. res quæ C. com. de leg. eſt ſubſidiarium in eo tantum caſu quo non adſunt bona liberi, deciſ. 40. num. 52. tom. 1.
Remedium leg. creditores, ff. pignor. qualiter intret, deciſ. 146. n. 13. tom. 1.
Remedium vnde agnati, quando remanet ſublatum, deciſ. 297. n. 32. tom. 1.
Remedium reintegratorium non competit contra poſſidentem authore Prætore, deciſ. 270. n. 19. tom. 1.
Remedium poſſeſſorium adipiſcendæ, cui denegetur, deciſ. 32. n. 50. tom 1.
Remedium l. ſi quis conductionis, C. locat. quibus concurrentibus intret, deciſ. 89. n. 3. tom. 1.
Remedium, leg. ſi quis conductionis, C. locat. vſurpat etiam ſibi locum in terminis feudorum, ibid. n. 15.
Remedium, l. ſi quis conductionis, C. locat. non admittit exceptionem dominij, deciſ. 89. n. 32. tom. 1.
Remedium, leg. ſi quis conductionis, C. locat. habet locum non ſolum in contractu locationis, ibid. n. 16.
Sed etiam in quocumque alio diſſimili contractu; ibidem num. 10.
Remedia omnia remanent ſublata, ſtante præſcriptione 30. annorum, deciſ. 297. n. 31. tom. 1.

R E M I S S I O.

Remiſſio, quando iudicanda eſt ſuperflua, deciſ. 459. num. 15. tom. 2.
Remiſſio non confectionis inuentarij, & cautionis de bene vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, id ſpectat tantum ad hæredem vſufructuarium, deciſ. 120. n. 5. tom. 1.
Remiſſio, ſeu renunciatio generalis; ſi ad vnum tantum caſum poteſt referri habetur pro ſpeciali, Rub. ad deciſ. 90. n. 286. tom. 1.

R E M I S S O R I A.

Remiſſoria non conceditur ad probandum per teſtes id, quod per ſcripturas probari deberet, deciſ. 216. n. 5. tom. 1.
Remiſſoria, quamuis dubium ſit an materia articulata faciat ad cauſam ſemper conceditur ne interim quod de illius releuantia diſputatur probationes pereant, deciſ. 252. num. 4. tom. 1.
Remiſſoria ſemel data, non debet amplius ſuper eadem materia concedi, ibid. n. 5.
Remiſſoria ſecunda denegari non debet etiam ſuper eadem materia, quoties articuli, nedum in cortice verborum, ſed etiam in ſubſtantia ſunt magis ſpecificè concepti, ibidem num. 6.
Remiſſoria, vt concedatur ſuper omnibus articulis ſufficit, quod vnus articulus ſit releuans, deciſ. 493. n. 1. tom. 2.
Remiſſoria, vt concedatur ex vnico articulo releuanti, ſufficit, quod ex illo poſſit reportari victoriam cauſæ, deciſ. 492. n. 2. tom. 2.
Remiſſoria non conceditur, quando adeſt vehemens præſumptio calumniæ, deciſ. 363. n. 14. tom. 2.
Remiſſoriu non conceditur quando petitur ad differendam imminentem expeditionem cauſæ, ibid. n. 15.
Remiſſoria ſolet concedi in tertia inſtantia, deciſ. 495. num. 4. tom. 2.
Remiſſoria, quando Rota concedit in beneficialibus, in prima, vel ſecunda inſtantia, quid requirat, ibid. n. 5.
Remiſſoria petita poſt diuturnam litem & in vltimis audientijs dicitur potius ordinata ad defatigandam partem, & differendam expeditionem, proindeque negatur, deciſ. 116. num. 1. tom. 1.
Remiſſoriu, vt iterum concedatur, ſufficit, quod vnicus articulus nouus releuans detur, deciſ. 303. n. 16. tom. 1.
Imo ſufficit, quod partim ſit nouus, & partim antiquus, ibidem num. 17.
Remiſſoriu non datur poſtquam fuerunt didicita teſtificata, deciſ. 116. n. 8. tom. 1.
Remiſſoria non datur contra deciſiones, & ſententias Rotales in iudicatum tranſactas, deciſ. 139. n. 11. tom. 1.
Remiſſoriæ locus non eſt ſtante irreleuantia articulorum, quamuis in prophanis agatur, deciſ. 216. n. 3. tom. 1.
Remiſſoria datur etiam poſt didicita teſtificata ſuper articulis diuerſis, deciſ. 223. n. 7. tom. 1.
Amplia concluſionem quoque procedere fauore Eccleſiæ, ibid. num. 7. & 8.
Item amplia quoties petitur ad probandum maiorem vel minorem valorem, ibid. n. 9.
Remiſſoria conceditur ad faciendum nouum examen, vbi primum eſt nullum, deciſ. 223. n. 13. tom. 1.
Amplia concluſionem procedere etiam quod altera pars nullitati examinis renunciauerit, ibid. n. 14. & 15. vbi vide.
Remiſſoriu facilius conceditur vbi cauſa reperitur commiſſa cum clauſula, appellatione remota, deciſ. 152. num. 17. tom. 1.
Remiſſoria ſemel, & pluries conceſſa, iterum concedi poteſt ſtante legitima cauſa, deciſ. 303. n. 9. tom. 1.
Quod multo magis procedit ceſſante calumniæ præſcriptione; ibid. n. 10.
Remiſſoria concedi non debet ad probandum per teſtes contrarium eius, quod per ſcripturas probatur, deciſ. 221. num. 1. tom. 1.
Remiſſoria quæ alioquin coram eodem iudice fuiſſet obtenta denegatur ſi in diuerſa petatur inſtantia, deciſ. 223. num. 3. tom. 1.
Remiſſoria, quando ex pluribus cauſis denegatur, tunc vt ea concedatur non ſufficit ſimplex fumus, deciſ. 363. num. 1. tom. 2.
Remiſſoria non datur habenti contra ſe rem iudicatam, vel tranſactionem, deciſ. 221. n. 6. & ſeq. tom. 1.
Remiſſoriu facilius denegatur quoties petitur ad retardandam executionem prouiſionis Apoſtolicæ, deciſ. 203. num. 14. tom. 1.
Remiſſoria numquam denegatur in prima inſtantia, vbi cauſa agitatur in Curia, deciſ. 139. n. 11. tom. 1.
Remiſsoriu non conceditur ad probandum per teſtes id de quo ſolet confici ſcriptura, deciſ. 203. n. 9. tom. 1.
Remiſsoria denegatur, dum impoſſibile eſt aliquid probari per teſtes, deciſ. 123. n. 6. tom. 1.
Remiſsoria facilius conceditur, quando probatio eſt veriſimilis, deciſ. 303. n. 8. tom. 1.
Remiſsoria denegatur etiam ad faciendum nouum examen ſtante nullitate primi, vbi vehementiſſima concurrit ſuſpicio calumniæ, deciſ. 223. n. 16. tom 1.
Remiſsoriu non conceditur vbi articuli continent inueriſimilia, deciſ. 221. n. 9. tom. 1.
Ampliu concluſionem fortius procedere vbi non datur fumus materiæ articulatæ, ibid. n. 10.
Remiſsoria non datur habenti contra ſe rem iudicatam, vel tranſactionem, deciſ. 221. n. 6. & ſeq. tom. 1.
Remiſsoria noua, vt concedatur, quid ſufficiat, deciſ. 303. n. 28. tom. 1.
Remiſsoria ſuper eiſdem articulis Rota, quando ſoleat concedere, deciſ. 128. n. 10. tom. 1.
Remiſsoria denegetur, quando aliquis poteſt probari per acta iudicialia, deciſ. 79. n. 23. tom. 2.
Remiſsoria denegatur vbi contrarium illius, quod per teſtes probari prætenditur, remanet ex ſcripturis iuſtificatum, deciſ. 203. n. 1. & 8. tom. 1.
Remiſsoria denegatur vbi agitur de re metam annorum centum excedente, & teſtes de certa ſcientia deponere deberent, deciſ. 139. n. 5. tom. 1.
Remiſsoriu, quando fumus in cauſa prophana, vt concedatur ſufficit, quod materia ſit releuans, deciſ. 197. num. 4. tom. 1.
Remiſsoria etiam in materia prophana denegatur, quando adeſt vehemens præſumptio calumniæ, deciſ. 479. num. 1. tom. 2.
Quod procedit etiamſi articuli eſſent releuantes, ibidem num. 2.
Remiſſoria, vt denegetur in caſu reſtitutionis in integrum ſufficit, quælibet ſuſpicio calumniæ, deciſ. 479. num. 3. tom. 2.
Remiſsoria petita ad effectum defatigandi aduerſarium longiori litigio, & diſpendio, non conceditur, ibid. n. 4.
Remiſſoria vbi petitur aduerſus prouiſionem Apoſtolicam, ſequi-

requiritur quod procurator habeat ſpeciale mandatum ad conſentiendum ſequeſtro, deciſ.203.n.15.tom.1.
Et facultatem promittendi de ſtando vnica, ibid.
Remiſſoria non conceditur ad probandum contrarium illius, quod non extat probatum, deciſ.239.n.1.tom.1.
Remiſſoria quæ alioquin coram eodem Iudice fuiſſet obtenta derogatur ſi in diuerſa petatur inſtantia, deciſ.223.num.3.tom.1.
Remiſſoria non conceditur poſt rem iudicatam, ibid.n.4.
Remiſſoria denegatur ſi per teſtes prætenditur id, quod poteſt per ſcripturas probari, deciſ.239.n.2.tom.1.
Remiſſoria ſolet denegari, quando argui poteſt, quod ſit calumniosè petita, deciſ.80.n.2.tom.1.
Remiſſoria non conceditur poſt rem iudicatam, deciſ.223.n.4.tom.1.
Remiſſoria, quando datur ſuper eiſdem articulis, articuli noui quid comprehendere debeant, deciſ.228.n.12.tom.1.
Remiſſoria non conceditur poſtquam teſtificata ſunt didicita, ibid.n.13.& 14. amplia n.13.
Remiſſoria conceditur ad faciendum nouum examen vbi primum eſt nullum, deciſ.223.n.13.tom.1.
Amplia concluſionem procedere etiam quod altera pars nullitati examinis renunciauerit, ibidem num.14. & 15. vbi vide.
Remiſſoria in prophanis indiſtinctè conceditur abſque alio fumo data releuantia articulorum, deciſ.259.n.2.tom.1.
Remiſſoria denegatur tum ob vehementem ſuſpicionem calumniæ, tum ob timorem ſubornationis teſtium, deciſ.128.num.8.tom.1.
Remiſſoria non conceditur quoties articulata materia eſt inuerisimilis, deciſ.239.n.3.tom.1.
Remiſſoria non conceditur vbi articuli continent inueriſimilia, deciſ.221.n.9.tom.1.
Amplia concluſionem fortius procedere vbi non datur fumus materiæ articulatæ, ibid.n.10.
Remiſſoria concedi non debet ad probandum per teſtes contrarium eius, quod per ſcripturas probatur, deciſ.221.n.1.tom.1.
Remiſſoria denegatur vbi teſtes qui examinari prætenduntur deberent eſſe antiquiſſimæ ætatis, puta 88. & pluris annorum, deciſ.55.n.9.tom.1.
Remiſſoria denegari non debet vbi materia articulata eſt releuans, & ſufficiens pro victoria cauſa, deciſ.252.num.8.tom.1.
Remiſſoriæ adinuentæ potius ad euertenda fundamenta deciſionum, ac protrahendam cauſæ expeditionem, quam ad veritatem probandam locus eſſe non debet, ibid n.13.
Remiſſoria ſolet Rota denegare ſtante impoſſibilitate inueniendi probationes, deciſ.239.n.6.tom.1.
Remiſſoriam petentis calumnia ſatis conuincitur ſi illa petatur poſt plures ſententias, & in limine expeditionis cauſæ, deciſ.223.n.1.& 2. cum ſeqq.tom.1.
REMITTENTIBVS iura ſua, non datur amplius ad ea regreſſus, deciſ.463.n.13.tom.2.
RENOVATIO emphyteuſis facta pluries per Ecclaſiam, quando dicatur facta ſine aliqua vtilitate, deciſ.10. num.7.tom.1.
Renouatio plures maximum faciunt adminiculum ad probationem dominij, deciſ.310.n.5.tom.2.
Renouationes emphyteuſis pluries per Eccleſiam factæ, ſunt inualidæ, & ideò non veniunt attendæ, deciſ.10. num.12.tom.1.
Renouationes ſucceſſiuis temporibus factæ primam conceſſionem perneceſſe ſupponunt, deciſ.217.n.1.tom.1.

R E N V N C I A T I O.

Renunciatio facta ei, qui non poteſt ſuccedere, non nocet vocatis, deciſ.378.n.9.tom.2.
Renunciatio, quo ad certum intereſſe, non extenditur ad diuerſum, deciſ.341.n.24.tom.2.
Renunciatio quamuis non transferat, ſed extinguat iura apta alteri nocere, adhuc dicitur fauorabilis, deciſ.206.num.19.tom.1.
Amplia etiam quod obuiet acquiſitione iuris quærendi, ibid. n.19.& 20.
Renunciatio tunc ſine dubio præſumitur facta ex metu iuſto, dum ſit de rebus, quæ fieri non ſolent ſine cauſa, & non ita de facili. Rub. ad deciſ.217. n.433.tom.1.
Renunciatio donationem continere non poteſt ſi non conſtat de aditione hæreditatum illorum de quibus fuit facta renunciatio, deciſ.290. n.9.tom.1.
Renunciatio, quæ continet donationem acquiritur illi, cui fit eiuſque hæredibus, ibid.n.3.
Renunciatio facta per filium ad fauorem patris ſi continet donationem ſuffragatur etiam illius hæredibus ſiuè ſint filij eiuſdem, ſiuè diuerſi matrimonij, ibid. num.4.
Renunciatio non comprehendit, niſi ea quæ ſpecificantur, deciſ.278.n.12.tom 1.
Renunciatio diſpoſitioni, l. de his, ff. de tranſact. non eſt neceſſaria in diuiſione fideicommiſſi, quando eius forma fuit ſeruata, deciſ.240.n.41.tom.1.
Renunciatio non tantum ex verbis expreſſis colligitur quam ex alijs eam neceſſe inferentibus, deciſ.450. n.12.tom.2.
Renunciatio donationem continere non poteſt ſi non conſtat de aditione hæreditatum illorum de quibus fuit facta renunciatio, deciſ.230.n.9.tom.1.
Renunciatio quandoque pro repudiatione accipitur, deciſ.206.n.21.tom.1.
Renunciatio facta cuiuſcumque ſucceſſioni paternæ etiam ex teſtamento an talis renunciatio comprehendit etiam fideicommiſſa, deciſ.362.n.2.tom.2.
Renunciatio, ſi habet in ventre exceptionem, tunc ſi talis exceptio intret, perinde eſt, ac ſi facta non eſſet, deciſ.32.n.9.tom.1.
Renunciatio de bonis viuentis, valet ſi accedat conſenſus ipſius perſonę viuentis & requiritur perſeuerantia eius vſque ad obitum, deciſ.166.n.12.tom.1.
Et non dicitur perſeueraſſe vſque ad obitum, ſi illum qui renunciauit, inſtituit hæredem, ibid.n.13.& 14.
Renunciatio, quæ continet donationem acquiritur illi, cui fit eiuſque hæredibus, deciſ.290.n.3.tom.1.
Renunciatio facta per filium ad fauorem patris ſi continet donationem ſuffragatur etiam illius hæredibus ſiuè ſint filij eiuſdem, ſiuè diuerſi matrimonij, ibid.n.4.
ex Renunciationis acceptatione reſultat renunciatio fideicommiſſi perinde, ac ſi ipſe renunciaſſet, deciſ.240. num.34.tom.1.
RENVNCIARE iuri quæſito, & nolle acquirere, paria non ſunt, deciſ.465.n.7.tom.2.
RENVNCIANS fideicommiſſo, quod habuerit ſcientiam ipſius fideicommiſſi probatur per teſtes ſingulares, deciſ.451.num.4.tom.2.
Renuncians liti, cenſetur iuri ſuo in iudicio deducto renunciare, deciſ.459.n 9.tom.2.
Renuncians pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, verba illa ad iura renunciantis reſtringuntur, deciſ.362. num.6.tom.2.
Ita ut ex eo, nec renunciantis hæres poſſit renunciationem impugnare, ibid.n.6.
Renuncians pro ſe & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, talis renunciatio non protrahitur ad iura hæredibus competentia, ſeu competitura ex propria eorum perſona, deciſ.362.num.7. tom.2.
ex Renunciationis ſerie apparet, an renuncians habuerit ſpecificam ſcientiam rei renunciatæ, deciſ.166.n.11.tom.1.
RENVNCIATVM, ſi data ſit facultas hæredibus, vt liceat de bonis facere quidquid volunt, deciſ.240. num.22.tom.1.
RENVNCIANTIS ius in totum transfertur in renunciatarium, deciſ.408.n.15.tom.2.

R E P E T I T I O.

Repetitio nulla datur, quando ſermo eſt perfectus, deciſ.432.n.22.tom.2.
Repetitio non ſtatur contra eum qui ſuum recepit, quantumuis ab alto, quam à ſuo debitore pecunias recipiat, deciſ.243.n.3.tom.1.
Repetitio dotis à primo in ſecundo matrimonio fit cum eiſdem qualitatibus primæ conſtitutionis, deciſ.271. num.19.tom.1.
Repetitionis præſumptio ceſſat inter diſpoſitiones diſtinctas, & diuerſis orationibus conceptas, deciſ.207.n.37.tom.1.
Repetitioni locus eſſe debet ſi ſolutio ex falſa cauſa emanauit, deciſ.243.n.4.tom.1.
REPLETIO non eget repletione. Rub. ad deciſ.412. num.1.tom.1.
REPLICATIO ſapit naturam actionis, & ſecundum eam regulatur, deciſ.175.n.22.tom.1.
REPRESENTATIO ceſſat, quando adeſt particularis diſpoſitio, deciſ.241.n.7.tom.1.
Repræſentationis excluſio, quando intret, ibid.n.8.
REPROBARE id quis non poteſt quod iam ipſe approbauit, deciſ.353.n.52.tom.2.
REPVDIATIO ita nocet repudianti, ſicuti habenti cauſam ab eo, deciſ.358.n.7.tom.2.

R E P V G N A N T I A.

Repugnantia, & contrarietas in diſpoſitionibus omnino euitandę ſunt, deciſ.160.n.15.tom.1.
Repugnantia, & contrarietas omnis ceſſat data compatibilitate, deciſ.397.n.19.tom.2.

Repu-

Repugnantie, ac contrarietas, vt euitetur in eodem contructu facienda eſt interpretatio, deciſ.352.n.35.tom.2.

Repugnantia, ne detur in eodem contextu, facienda eſt omnis interpretatio, deciſ.372.n.45.tom.2.

Repugnantia, & contrarietas ne ſequatur laborandum eſt, deciſ. 232.n.24. tom.1.

Repugnantia, vt euitetur capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 381.n.9. tom.2.

REPVTATIO communis facit ius, deciſ.171.n.28.tom.1.

REQVISITVS, quando quis eſſe debet ad aliquid adimplendum, tunc niſi ſecuta dicta interpellatione, poteſt dici in mora adimplendi, deciſ.173.n.8.tom.1.

R E S.

Res iudicata non releuat, quando pendet cauſe reſtitutionis in integrum, deciſ.339.n.28.tom.2.

Res iudicata non cenſetur per laudum poſtea ſubſecutum alterata niſi in eo tantum capite, de quo laudum ſpecialiter loquitur, deciſ.257.n.18.tom.1.

Res inter alias acto non nocet illi, cui per antea fuerat ius quæſitum, deciſ.313.n.17.tom.1.

Res inter alios geſta, non præiudicat tertio, qui non interuenit, deciſ.30.n.26.tom.1.

Res, ſuper qua, mota eſt lis, non poteſt, nec acquiri, neque in alterum transferri, deciſ.191.n.6.tom.1.

Res, quando amplius non eſt integra, non eſt amplius voluntaria, deciſ.279. n.34.36.& 37.tom.1.

Res iudicata allegari non poteſt, quando conſtat de iniuſtitie ſententiæ, deciſ.130.n.27.tom.1.

Res iudicata non includitur ſub ſigno vniuerſali, deciſ.181.n.16. tom.1.

Res iudicata, quando non poſſit impediri, deciſ.236. num.5. tom.1.

Res aliena à ſciente ſcienti donari, aut concedi non poteſt, deciſ. 217. n.11.tom.1.

Res quando ſubrogatur loco pecuniæ, tunc an æſtimatio ſit neceſſaria, deciſ.146.n.26.tom.1.

Res, quando venditur, cui ineſt iuſpatronatus, tunc non ipſum iuſpatronatus venditur, ſed res illa, cui ineſt. Rub. ad deciſ.40. n.15. tom.1.

Res, quæ conſolidantur, & vniuntur non cenſentur acquiſitæ eodem iure, & titulo, quæ res, cui conſolidata, & vnita fuerunt, deciſ.125. n.6.tom.1.

Res pro alio ſimpliciter acquiſita cenſetur donata, deciſ.41.n.40. tom.1.

Res inter alios acta tertio præiudicare non poteſt, deciſ.217.n.19. tom.1.

Res vnius poteſt ad alium ſpectare pertinere, ſeu in eum transferri ex pluribus, & diuerſis titulis, deciſ.309. num.1. tom.1.

Res iudicata dicitur finem litibus imponere, deciſ.239. num.4. tom.1.

Res iudicata, ſi ponatur ſub laudo illius forma non cenſetur alterata, ſeu remiſſa, niſi in eo, quod laudum ſpecialiter diſponit, deciſ.181.n.11.tom.1.

Res, & bona Monaſterij nullo titulo poſſunt ab illo ſeparari ſub prætextu nouam Eccleſiam, deciſ.474.n.24.tom.2.

Res iudicata, ſicuti præiudicat ei, contra quem fuit lata ſententia ita etiam contra eius ſucceſſorem, deciſ.494.n.3. tom.2.

Res emphyteotica in Eccleſiam tranſit cum onere ſoluendi Laudemium Domino directo, deciſ. 474. num. 7. & 9. tom.2.

Res per teſtatorem legatario in vita ſimpliciter tradita cedit in cauſam præcedenti legati, non autem pro nouo donationis titulo interpretatur, deciſ.309.n.22.tom.1.

Res, quæ petitur, dum conſiſtit in fructibus, ſi deberentur tantum à die motæ litis, certè tota non poſſet dici reſtituta res, deciſ. 500.n.3.tom.2.

Res, quæ conſiſtit in obligatione licet ſit in fructibus, tota debetur, & non à die motæ litis, ibid.n.9.

Res Eccleſiæ dum dicitur poſſe concedi in emphyteuſim perpetuam, intelligitur vſque ad tertiam generationem. Intellige concluſionem ita demum procedere quoties contrarium non ſuadent verba & clauſulæ inueſtituræ, deciſ.232. num.3.& 4. tom.1.

Res litigioſa eſt expreſſe prohibita alienari, deciſ.190.num.2. tom.1.

Res iudicatæ non cenſetur per compromiſſum derogatum in his, ſuper quibus non fuit laudatum, deciſ.257. num.23. tom.1.

Rei iudicatæ non dicitur renunciatum per compromiſſum, dum ſuper ea, non fuit laudatum, deciſ.181.n.18.tom.1.

Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, deciſ.387. num.42. tom.2.

ex Rei proteſtatione dicitur lis conteſtata, quando fuit facta coram Iudice, non addendo clauſulam circa conſenſum in iuriſdictionem, deciſ.365.n.31.tom.2.

in Rei poteſtate eſſe non debet eludere partem, & iudicem, deciſ. 408. n.17.tom.2.

REM ſuam vendicans penes tertium exiſtentem, non eget priuilegio potioritatis, cum in ea re omnibus præferatur. Rub. ad deciſ.254.n.231.tom.1.

ad Rem iudicatam euitandam non ſufficit obtinere commiſſionem appellationis infra terminum 30. dierum, deciſ.399.n.3. tom.2.

Et in ipſa appellatione fuerunt petiti Apoſtoli, ibid.n.4.

RERVM ſuarum, quod quilibet ſit abſolutus moderator, & arbiter etiam abutendo, qualiter intelligatur. Rub. ad deciſ.22.num. 113.& 115.& ſeq.tom.1.

ſub Rerum vniuerſitate, ſeu generaliter multa permittuntur, quæ de per ſe, & ſpecialiter prohibita ſunt. Rub. ad deciſ.46. n.56.tom.1.

R E S C R I P T V M.

Reſcriptum Signaturæ, quod conſtito de tribus conformibus, ſententia exequatur, intelligitur de tribus ſententijs validis, & iuſtis, deciſ.214.n.42.tom.1.

Reſcriptum Principis potius eſt interpretandum falſum, quam quod præſumatur Principem voluiſſe præiudicare tertio. Rub. ad deciſ.217. n.29.tom.1.

Reſcripta impetrata contra Decretales, valent cum clauſula non obſtante, ſecus ſi contra Concilia Generalia. Rub. ad deciſ.90. n.170.tom. 1.

Et iſta eſt famigerata doctrina Archid. de qua DD. magnum feſtum faciunt, & à toto Mundo eſt ſecuta, ibid. num.171. & 172.

Miratur tamen, quod DD. faciant tam magnum feſtum, cum Archidiac. nec id dicat, & quatenus diceret, ſuper illa concluſionem, quæ adſcribitur Archidiac. adſunt textus rotundi, ibid.n.173.

Reſcripta declarantur à precibus, & iuxta formam petitionis ſunt intelligenda, deciſ.18.n.21.tom.1.

Reſcripta contra ius, illa eſſe cenſentur, ex quibus iniuria alicui infertur. Rub. ad deciſ.217.n.29.tom.1.

Reſcripta Principum, contra ius, & vtilitatem publicam emanata, perinde habetur, ac ſi non eſſent conceſſa, ibid. num.27.

Reſcripta quando non poſſint dici ſubreptitia, deciſ.382.num.4. tom.2.

Reſcripta Principum intelligende ſunt prout de Iure, deciſ.483. n.24.tom.2.

R E S E R V A T I O.

Reſeruatio ſecundæ penſionis eſt nulla non facta expreſſione oneris perpetui, deciſ.263.n.8.tom 1.

Reſeruatio tunc concludenter non eſt iuſtificanda, ſi tractaretur ſimpliciter de iuſtificanda gratia ſui authoris, deciſ.350. n.21. tom.2.

Reſeruatio, vt reſiſtat vnioni, oportet, vt ſit clara, pleneque & concludenter probata, deciſ.433.n.15.tom.2.

Reſeruatio beneficij per obitum apud Sedem Apoſtolicam eſt vera reſeruatio in corpore iuris clauſa, deciſ.264. num.3. tom.1.

Reſeruatio inducta in fauorem Papæ, conſeruatur in perſonarum Cardinalis indultarij, ipſum Papam repreſentantis, deciſ. 298.n.19. tom.1.

Reſeruatio ſolutionis canonis ſi fiat, id eſt ſignum dominij nam alias neceſſaria non fuiſſet, deciſ.466.n.16.tom.2.

Reſeruatio impoſſibile eſt, quod poſſit interpretari pro petitione, deciſ.87.n.6.tom.1.

Reſeruatio dominij, & ſpecialis hypothecæ ſuper fructibus rei datæ in emphyteuſim, quid importet, deciſ.146. n.14. tom.1.

Reſeruatio ex ſententia Ordinarij non tollitur, deciſ.468. n.12. tom.2.

Reſeruatio, quando ſtet conditionaliter, & non diſpoſitiuè, deciſ. 278.n.9.tom.1.

Reſeruatio quando ſit ad fauorem perſonæ, cui partes ſciunt nullum ius competere, & tunc reſeruatio tribuit ius, ſecus ſi ignorabant, ibid.

Reſeruatio aliud eſt, & aliud petitio, deciſ. 87. num. 5. tom.1.

Reſeruatio eſt plenè, & concludenter probanda, quando agitur in concurſu prouiſorum ordinarij, & poſſeſſorum beneficij, deciſ.350.n.19.tom.2.

Reſeruatio generalis facta motu proprio per viam legis, vt præiudicet conſuetudine optandi non requirit clauſulam, non obſtante, deciſ.285.n.9.tom.1.

Reſeruatio beneficiorum generaliter facte non tollit conſuetudinem, aut ſpecialem indultum optandi reſeruate

abſque expreſſa illius derogatione, ibid. num. 5.

Intellige concluſionem ita demum procedere ſi reſeruatio emanauit ad inſtantiam partis, ſecus ſi illa fuit facta motu proprio, per viam legis, & conſtitutionis generalis, ibid. n. 6. 10. & ſeq.

Reſeruationis effectus eſt ligare poteſtatem inferiorum circu diſpoſitionem reſeruatorum, deciſ. 366. n. 4. tom. 2.

Reſeruationis verba latè ſunt interpretanda ad fauorem reſeruaotis, deciſ. 158. n. 20. tom. 1.

Reſeruationis cauſa, quando eſt plenè, & concludenter probanda, tunc non attenduntur præſumptiones, deciſ. 350. n. 20. tom. 2.

ad Reſeruationis effectum, ad probandum, quod quis ſit ſubcollector, docetur ex fide ſecretarij, ibid. n. 35.

ex Reſeruatione, ius aliquod acquiri non poteſt, deciſ. 87. num. 8. tom. 1.

Reſeruationes fructuum, quando ſit reſignatio beneficij, qualiter fiat, deciſ. 1. n. 13. tom. 1.

Reſeruationibus Apoſtolicis ceſſantibus, collationes, & præſentationes liberè ab eis, ad quos antea ſpectabant fieri poſſunt, deciſ. 298. n. 17. tom. 1.

RESIGNATIO.

Reſignatio conditionalis remanet nulla ex defectu conſenſus conditionibus non adimpletis, deciſ. 282. n. 4. tom. 2.

Reſignatio adnotata in libris Datariæ poſt obitum reſignantis dicitur nulla ex defectu conſenſus, deciſ. 263. num. 1. tom. 1.

Reſignatio beneficij facta non adimpletis conditionibus impoſſibilibus contentis in mandato ad reſignandum, vt ſubſtineri poſſit requiritur, quod procurator ſuas fecerit diligentias de obtinendo à Summo Pontifice illarum confirmationem, deciſ. 262. n. 10. tom. 1.

Reſignatio regulariter fit in manibus eius ad quem pertinet collatio, deciſ. 230. n. 17. tom. 1.

Reſignatio beneficij, eſt nulla ex conſenſus defectu, deciſ. 90. n. 16. tom. 1.

Et interim reſignans, non eſt priuandus ſua poſſeſſione, tam aduerſus reſignatarium, quam etiam contra quemlibet alium, ibid. n. 17.

Reſignatio beneficij, quæ vigore Conſtitutionis Gregorianæ publicari debet in diebus feſtiuis, ſufficit quod publicetur diebus non feſtiuis, vbi multitudo populi adeſt in Eccleſia, deciſ. 218. n. 12. tom. 1.

Reſignatione ſecuta cum penſione abdicatur Ius à Reſignatione etiam quod valor Beneficij fuerit malè expreſſus, ibid. n. 7.

Reſignatione non publicata infra nouem menſes, beneficium vacat, & quomodo, ibid. n. 8.

Reſignatarius, qui prorogationem obtinuit ad publicandam reſignationem, ſi illam in termino prorogato publicauit, perinde eſt ac ſi à principio publicaſſet, ibid. n. 9.

Reſignatario, quod non fuerit ius quæſitum poſt reſignationem beneficij, ex quo doceatur, deciſ. 90. n. 14. tom. 1.

Reſignatario danda eſt manutentio ſuper beneficio reſignato, ſi lis inter reſignatarium, & reſignantem orta fuerit antequam reſignatarius acceperit poſſeſſionem, ibid. n. 13.

Reſignans beneficium ſi infra 20. dies deceſſerit, intrat Regul. Cancellar. 20. quod habet decretum irritans, deciſ. 186. num. 1. tom. 1.

Decretum irritans non tollit inſiſtentiam facti, ibid.

Reſolutiones Rotales inter alios emanatæ non præiudicant perſonis in cauſa non exiſtentibus, deciſ. 227. n. 17. tom. 1.

RESOLVTO iure datoris reſoluitur ius acceptatoris, deciſ. 248. n. 15. tom. 1.

Creditor hæredi grauati bona fideicommiſſaria quæ in ſolutum recepit, non poteſt vltra vitam d. hæredis in vocatorum præiudicium retinere, ibid.

RESPONSVM Sanctæ Claræ refertur datum quibuſdam Fratribus de Obſeruantia, qui iactabant ſe impetraſſe à Papa, relaxationem regulæ. Rub. ad deciſ. 254. num. 175. & 176. tom. 1.

RESPVBLICA.

Reſpublica temporalis non poteſt nec per indirectum præiudicare Reipublicæ ſpirituali, deciſ. 412. n. 50. tom. 2.

Reſpublica tunc beata exiſtimanda eſt, ſecundum Biantem, quando Princeps paret legibus à ſe latis. Rub. ad deciſ. 217. n. 233. tom. 1.

Reſpublica nulla permittit vt ſuos Iudices, Rectores, & alios officiales, ſtipendia in abſentia fruantur. Rub. ad deciſ. 254. num. 121. tom. 1.

S. Bernardus ſuper Euangelio, Dixit Simon Petrus ad IESVM &c. qualiter inclamat, ibid. n. 122.

de Reipublicæ ſalute, quæ ſuprema lex eſt, quando dicatur actum. Rub. ad deciſ. 217. n. 532. tom. 1.

RESTITVTIO.

Reſtitutio in integrum, ex qua cauſa concedatur maioribus, qui hæreditatem adiuerunt ſine inuentario, deciſ. 82. num. 8. tom. 1.

Reſtitutio in integrum competit minori, deciſ. 63. num. 18. tom. 1.

Reſtitutio in integrum ad tradendum, & redimendum minori competit, & quando, ibid. n. 18. & ſeqq.

Reſtitutio in integrum non competit minori aduerſus lapſum temporis ad redimendum vbi agitur de tempore conuentionali, ibid. n. 21. & ſeq. vbi vide.

Reſtitutio in integrum non datur minori ſine læſione, ibidem num. 23.

Reſtitutio venit ex natura rei vendicationis, deciſ. 225. num. 4. tom. 1.

Reſtitutio in integrum conceditur ſtante iniuſtitia ſententiæ, qualiſcumque illa ſit etiam non notoria, deciſ. 53. num. 1. tom. 1.

Reſtitutio in integrum non datur maiori, quando eſt læſus ex facto, & culpa ſua. Rub. ad deciſ. 192. n. 149. tom. 1.

Reſtitutio in integrum minoribus aduerſus non confectionem Inuentarij bonorum hæreditariorum non difficulter datur, ſed difficulter maioribus. Rub. ad deciſ. 192. num. 141. & 148. tom. 1.

Reſtitutio in integrum conceditur etiam ex inſtrumentis de nouo repertis, deciſ. 169. n. 1. tom. 1.

Reſtitutio in integrum fundatur ſuper læſione, deciſ. 405. num. 1. tom. 2.

Reſtitutio in integrum non conceditur minori ex capite ignorantiæ; vbi conſtat de ſcientia tutoris, deciſ. 63. num. 27. tom. 1.

Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem fideicommiſſi non datur, niſi vbi ignorantia fideicommiſſi eſt inuincibilis, deciſ. 451. n. 13. tom. 2.

Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem, competit ignoranti, ibid. n. 1.

Reſtitutio in integrum ex iuſta cauſa ignorantiæ conceditur maiori ad lucrum quærendum per aditionem hæreditatis, quam prius repudiauerat, deciſ. 82. n. 15. tom. 1.

Multò fortius concedenda venit maiori ſi agat tantum de damno vitando, ibid. n. 17.

Reſtitutio fructuum ablatorum, ſeu malè perceptorum, cui fieri debeat, deciſ. 418. n. 24. tom. 2.

Reſtitutio in integrum non denegatur aduerſus ſententiam iniuſtam, non obſtante clauſula, appellatione remota, deciſ. 366. n. 9. tom. 2.

Reſtitutio in integrum non denegatur quoties ſententia eſt iniuſta, ibid. n. 40.

Reſtitutio aduerſus ſententiam datur ob iura de nouo reperta, deciſ. 272. n. 8. tom. 1.

Et quid ſi ſententia ſit conſumpta mediante deliberatione, nam tum non poteſt agi ad ipſam rem, ad pretium, ibid. num. 9.

Reſtitutio in integrum conceſſa cum clauſula, non retardata executione, ſicut illam impedire non valet ſi principaliter de d. reſtitutione diſceptatur, ita nec minus vbi illa incidenter allegatur, deciſ. 319. n. 9. & 10. tom. 1.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam conceditur etiamſi iniuſtitia non ſit notoria, cum ad hunc effectum ſufficiat quælibet iniuſtitia, deciſ. 269. n. 2. tom. 1.

Et hoc eò magis, quando agitur de vnica ſententia, ibidem num. 3.

Reſtitutionis in integrum remedium regulariter conceditur minoribus, & non maioribus, deciſ. 82. n. 3. tom. 1.

Reſtitutioni dotis locus, quando dicator factus, deciſ. 97. num. 7. tom. 1.

Reſtitutioni dotis, vt ſit locus eſt probanda vera ſolutio, deciſ. 152. n. 2. tom. 1.

Reſtitutionem in integrum ad petendam ſpeciale requiritur mandatum, deciſ. 67. n. 19. tom. 1.

ad Reſtitutionem penſionum, quando quis veniat condemnandus à die motæ litis, deciſ. 418. n. 6. tom. 2.

in Reſtitutione fideicommiſſi non ſunt detrahenda, quæ non fuerunt relicta vnica vice, ſed annuatim, cum ſint ſoluenda ex fructibus hæreditatis, deciſ. 241. n. 29. tom. 1.

à Reſtitutione pretij ſuccedentis loco intereſſe, quando venditor excuſari non poſſit, deciſ. 137. n. 15. tom. 1.

RETENTIO.

Retentio multò minus datur quando poſſeſſio non eſt vacua, ſed ab alio occupata, deciſ. 120. n. 35. tom. 1.

Retentio non datur vitioſo poſſeſſori, & ſpoliatori, deciſ. 346. n. 33. tom. 2.

Retentio nulla poteſt competere pro credito litigioſo, ac illiquido aduerſus creditum liquidum, & certum, deciſ. 7. n. 15. tom. 1.

Reten-

Retentio, quando cōmpetat etiamſi non adſit hypotheca, deciſ. 293.n.4.tom.1.
Retentio non datur pro cenſibus voluntariè extinctis, deciſ.324. 0.31.tom.1.
Retentio, vt detur pro debito, debet de eo conclodentiſſime conſtare, deciſ.464.n.2.tom.2.
Retentio competit habenti hypothecam anteriorem, vel potiorem, deciſ.40.n.7.tom.1.
Retentio pro melioramentis noo datur niſi fuerit probatus ſtatus anterior rei, & ao melioramenta ſint neceſſaria, vel vtilia, deciſ.7.n.11.tom.1.
Melioramenta voluptuaria non reficiuntur, ibid.n.11.
Retentio ceſſat præiectione ceſſante, ibid.n.64.
Retentio non datur pro credito, quod per Iudicem oon fuit habitum in conſideratione, deciſ.464.n.3.tom.2.
Retentio noo competit pro credito, quod ſequirit altiorem indaginem, ibid.n.4.
Retentio pro credito dotali competit etiam hæredi extraneo, ſecundum aliquos, deciſ.120.n.30.tom.1.
Retentio nunquam datur quando creditum eſt illiquidum, deciſ. 341.n.30.tom.1.
Retentio bonorum non poteſt prætendi amplius dum de ſuo credito poſſeſſor fuit iam ſatisfactus, deciſ.153.num.34.& 35. tom.1.
Retentio, quando nullo modo poſſit deoegari, deciſ.293.num.2. tom.1.
Retentio non datur, quando debitum noo eſt omninò certum clarum, & liquidum, deciſ.346.n.31.tom.2.
Retentio nunquam competit, quando creditum eſt illiquidum, deciſ.153.n.19.tom.1.
Retentio, vt excludatur ſufficit quod adſit aliqua turbiditas, deciſ.83.n.34.tom.1.
Retentionis ad effectum hypotheca debet eſſe anterior vel potior, deciſ.40.n.46.tom.1.
Retentioni, quando non ſit locus, nec io ſpecie, nec in genere, deciſ.189.n.16.tom.1.
Retentioni bonorum, vt ſit locus requiritur talis certitudo crediti, vt illud controuerti non poſſit, deciſ.153. n.24. tom.1.
de Retentione bonorum vbi agitur turbiditas ſufficit ad illam excludendam, deciſ.153.n.23.tom.1.
Retinere vnum eſt, & aliud eſt acquirere. Rub. ad deciſ.90.n.74. tom.1.
Quod maximè procedit in materia ſtricta interpretationis, ibid. num.75.
RETROVENDITIO non poteſt dici voluntariè facta, ſi ad eam faciendam cogi quis poterat. Rub. ad deciſ.254. oum.351. tom.1.

R E T R A C T I O.

Retractio non admittitur, quando medium eſt impertinens, deciſ. 440.n.31. tom.2.
Retrotractio non ſit vſque ab initio præiudicium tertij, deciſ. 122.n.4.tom.1.
ad Retractionum fictionem non requiritur, vt extremum ad quod, concurret actualiter, ſed ſufficit, qnod potentialiter, deciſ.409.n.31.& 32.tom.2.
Rettactum concedens conſanguineis ſtatutum in bonis patrimonialibus, habet tantum locum in bonis ab hæreditate patris acquiſitis, deciſ.318.n.25.tom.1.

R E V O C A T I O.

Reuocatio expreſſa requiritur quoad derogatoriam poſitam in Conſtitutione. Rub. ad deciſ.90.n.256.tom.1.
Reuocatio procuratoris non valet ſi reuocans non habebat talem facultatem, deciſ.367.n.14.tom.2.
Reuocationis præſumptio ceſſat, quando adſunt contrariæ præſumptiones, ibid.n.22.
Reuocationi donationis locus eſſe non poteſt ſine aliqua cauſa, deciſ.21.n.6.tom.1.
Reuocandi facultas nunquam competit, aduerſus eum, qui fuit electus ad vitam, deciſ.339.n.12.tom.2.
REVELANTIBVS aliquid, quod eſt occultum, licitè aliquid ſolui poteſt, deciſ.475.n.7.tom.1.

R E V S.

Reus licet ioſteterit pro ſua probatione facienda non per hoc dicitur releuaſſe actorem ab onere probandi, deciſ.74.num.4. tom.1.
Reus in terminis citationis ad ſententiam, quando non comparet, & allegata fuit contumacia per alteram partem, & Iudex die ſequenti tulit ſententiam, tunc eſt locus diſpoſitioni cap. conſulit, de off.delegat. deciſ.348.n.7.tom.1.
Reus attenta comparatione perſonæ coniunctæ non dicitur contumax vbi agitur in iudicio ciuili, deciſ.208.n.10.tom.1.
Reus, & poſſeſſor releuatur ab onere probationis, deciſ.153.n.20. tom.1.
Reus, etiam mortuo actore, litem proſequi poteſt, ſi ipſi expediat obtinere ſententiam, deciſ.429.n.8.tom.2.
Reus mortuo actore in beneficialibus, poteſt litem proſequi per audientiam contradictarum contra omnes intereſſe putantes, ibid.n.9.
Reus non debet ex propria mora, & culpa melioris fieri conditionis, deciſ.225.n.12.tom.1.
Reus in iudicio rei vendicationis ſi habet reſtituendi facultatem poteſt præcisè cogi reſtituere, ibid.n.7.
Amplia concluſionem procedere etiam captis pignoribus, deciſ. 225.n.8.tom.1.
Reo ſufficit actiones actoris eſſe offuſcatas, & turbidas, & vincere per non ius actoris, deciſ.185.n.16.tom.1.
Reo, & poſſeſſore licet per ſententiam nulliter & attentate à ſua poſſeſſione eiecto competit remedium retinendæ ratione ciuilis poſſeſſionis, deciſ.45.n.4.5.& 14.tom.1.
Reo ſufficit conuincere actorem de ius non iure ad obtinendam abſolutionem, deciſ.286.n.20.tom.1.
Reo, & poſſeſſori non potenti canonizari ius ſuum ſufficit vincere ex non iure actoris, deciſ.377.n.27.tom.2.
REX Ozias percuſſus lepra, quia immiſcere ſe voluit in rebus ſpiritualibus. Rub. ad deciſ.412. n.130.tom.2.
Rex Roboam, quia neglexit conſilium Senum, & ſecutus fuit ſententiam iuuenum, recuſatus fuit à ſuis ſubditis, ſibi alium Regem eligendo. Rub. ad deciſ.217.n.546.& 547.tom.1.
Rex bonus, ſiue Imperator, vel Monarcha, non proprium principaliter, ſed commune bonum debet intendere, ibid. num.314.
REGES, & Princeps Infideles abſolutum habent Imperium in vitam, & bona ſubditorum. Rub. ad deciſ.257. oum.355. tom.1.
Reſpondetur hoc eſſe proprium Tyrannorum, non enim tale dominium habent, ſed tyrannicè ſibi vſurpant, ibid. num.356.
Reges Ægyptiaci, rectè ſe gubernare dicebant ſi parendo legibus, alios etiam incitabant ad parendum illis, ibid. num.230.
Reges Ægyptiaci aſſerebant, ſe parendo legibus, in beatorum numero eſſe aſcribendos, ibid.n.231.
Reges Perſarum habebant Cubicularium deſtinatum ad eos ſalutandum, & cum qua ſalutatione, ibid.n.56.& 57.
RILEVIVM aſſimilatur quindennio, deciſ. 474. num. 29. tom.2.
RITVS magnæ Curiæ Vicariæ Regni Neapolis, non habet locum contra Clericos, deciſ.208.n.14.& num.ſeqq.tom.1.
Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolitan. quid importet, deciſ. 348.n.17. tom.2.
Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ continet quoddam iudicium criminale, ibid.n.38.
ROGITVS Decreti Iudicis an cadat ſub conſtituti ne Ladiſlai de qua hic, deciſ.92.n.10.tom.1.

R O M A N I.

Romani totius moralis philoſophiæ, & Iuſtitiæ Principes fuerunt. Rub. ad deciſ.254.n.39.tom.1.
Romani ad officia promouebant recuſantes, & non petentes, ibid. n.40.& 41.
Romani Pontifices tanquam bonorum Eccleſiæ prudentes diſpenſatores inuigilant, ne vna, eadem perſona plura beneficia retineat, ſi vnum ſit ſufficiens, ibid.o.98.
Romani longè magis auxerunt eius magnum Imperium, parcendo, quam vincendo. Rub. ad deciſ.217. num.323. tom.1.
Romani Pontifices non ſolent eſſe faciles ſuper diſpenſatione retinendi plura beneficia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione. Rub. ad deciſ.254.n.123.tom.1.
Romani Pontifices, dum diſpenſant ſuper pluralitate plurium beneficiorum, requirunt cauſam iuſtam, ibid.n.124.
Romani in primis laudantur, quia leges obſeruabant, quas alijs præſcribebant. Rub. ad deciſ.217. n.232.tom.1.
Romani Pontificis ſummam auctoritatem tamquam Vicarium DEI, qui veneratur, abſit ab eo axiomata hæreticalia. Rub. ad deciſ.412.n.124.tom.2.
Romani, quæ aurea verba, præ foribus Senatus, inſcripſerunt. Rub. ad deciſ.217 n.105. tom.1.
Romanus Pontifex eſt ille Magnus Athlans, qui totum ſubſtentat Orbem. Rub. ad deciſ.217.n.168. tom.1.
Romanus Pontifex eſt Monarcha, Imperator, Rex, Antiſtes, Stella Polaris nauigationis Chriſtianæ, ibid.n.166.
Romæ, quidam vir, noctu è domo ſua armatus exijt, ſomno non dum ſolutus, & per Vrbem vagauit, ac in ſatellites incidens, & ab eis captus tantam vim fecit, vt ex eius manibus ſe liberauit, & domum reuerſus peregit ſomnum. Rub. ad deciſ.320.num. 116. tom.2.
Romæ noo adeſt ſtatutum, quod credatur libris mercatorum

rum

rum adeſt tamen conſuetudo. Rub. ad deciſ. 345. num. 555. tom. 2.

ROTA.

Rota in condemnatione expenſarum, in taxandis honorarijs Aduocatorum, Procuratorum &c. non condemnat ad totam ſummam, deciſ. 168. n. 8. tom. 2.

Sed tantummodò alicuius quantitatis Iudici benè viſæ, & quæ requiſita ſint reſpicienda, ibid. n. 9.

Rota Ianuen. quod non teneat, epiſtolas probare ad fauorem tertij, ex quo benè pateat. Rub. ad deciſ. 282. num. 41. tom. 1.

Rota non attendit iuſtam cauſam litigandi ad condemnationem expenſarum litis, ibid. n. 6.

Rota ſtante iuſtitia, & æquitate mediam viam eligit, deciſ. 318. n. 38. tom. 1.

Rota Rom. deciſ. 153. à n. 19. part. 8. recent. quatenus videatur ſentire epiſtolam probare ad fauorem tertij, ſe ipſam declarat. Rub. ad deciſ. 282. n. 43. & 44. tom 1.

Rota paſſim nullas, & inualidas declarat amplas confeſſiones dotium, factas ob fumoſas, & inanes oſtentationes, ibidem n. 88. & 89.

Rota perpetua conſtantia retinet, quod ſpecifica derogatio requiratur in derogatione Conciliorum Generalium. Rub. ad deciſ. 90. n. 213 tom. 1.

Rota, numquam pronunciat ſuper executione ſententiarum aut decretorum, niſi prius diſcuſſo negotio principali; ac extenſa deciſione, deciſ. 453. n. 5. tom. 2.

Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi guſtata earum iuſtitia, & validitate, deciſ. 511. num. 2. tom. 1.

Rota benignius agendo, ac ſequendo ſuum ſtylum facile in Curia admittit nouos articulos, deciſ. 128. n. 19. & 20. tom. 1.

Rota Romana non ſolet mordicè, ac animo obſtinato ſuas defendere opiniones. Rub. ad deciſ. 150. n. 169. tom. 1.

Rota Romana Stella matutina, immò vniuerſi Orbis ſplendor, ex cauſis rationabilibus non dedignatur à ſuis opinionibus recedere, ibid. n. 170.

Rota in dubio inclinat pro excluſione rei iudicatæ, & deſertione cauſæ, deciſ. 236. n. 2. tom. 1.

Rota præſumitur receſſiſſe à deciſ. Card. Mantic. 152. num. 5. dum multoties contrarium reſpondit. Rub. ad deciſ. 15. n. 165. 166. & 168. tom. 1.

Rota Romana, eſt omnium Orbis Tribunalium Vertex. Rub. ad deciſ. 282. n. 54. tom. 1.

Rota Romana abiecto rigore amplectitur æquitatem, ibid.

Rota Romana eſt omnium Iuris conſultorum Auriga, & Magiſtra, ibid.

Rota Romana illuminat totum Orbem ſecundum Viu. ibidem num. 56.

Rota non attendit ſententias aliorum Tribunalium, niſi guſtata prius earum iuſtitia, & validitate, deciſ. 478. n. 12. tom. 2.

Rota numquam interponit arbitrium, niſi ſubſiſtente aliqua rationabili cauſa, deciſ. 361. n. 9. tom. 2.

Rota, vt concedat remiſſoriam ſuper eiſdem articulis, requirit, vt maior explicitus non ſit in cortice verborum, deciſ. 128. n. 51. tom. 1.

Rota in dubio ſemper inclinat, vt euitetur caducitas, deciſ. 119. n. 20. tom. 1.

Rota perpetuò ſenſit, quod quando bonitas monetæ intrinſeca mutatur, circa ſolutionem attendatur tempus contractus, ſi verò extrinſeca attendatur tempus ſolutionis. Rub. ad deciſ. 67. n. 29. tom. 1.

Rotæ Bononienſis conſtitutio 389. ſuper executione ſententiarum, quarum appellationes non fuerunt intra biennium terminatæ eſt valida, deciſ. 237. n. 24. tom. 1.

RVMORIS publici auctoritas, ad inſtar Oraculi eſt. Rub. ad deciſ. 345. n. 54. tom. 2.

RVSTICITATI parcendum eſt, deciſ. 296. n. 10. tom. 2.

S

SACERDOTVM excluſio à ſucceſſione fieri poteſt & facta intelligitur non in odium cœlibatus ſed pro conſeruatione familiæ, deciſ. 407 n. 35. tom. 2.

SACRILEGIVM ſemper non eſt, dum diſputatur de Principis poteſtate. Rub. ad deciſ. 217. n. 517. tom. 1.

SAGAX, & induſtrius quando quis eſt, aliorum auxilio, & prudentia non eget, deciſ. 284. n. 12. tom. 1.

SALARIVM.

Salarium, quando non poſſit dubitari, quin fuerit ſufficiens, deciſ. 442. n. 10. tom. 2.

Salarium non conuentum, quod non debeatur, regula iſta fallit in Vrbe, deciſ. 367. n. 29 tom. 2.

Salarium ex quibus dicatur conſtitutum procuratori, ibidem num. 30.

Salarium, vt debeatur, ſufficit, quod in genere fuerit conſtitutum, ibid. n. 31.

Salarium, quando ab initio non fuit conuentum, taxandum eſt ad arbitrium Iudicis pro quantitate laborum, deciſ. 473. num. 27. tom. 2.

Salarium debetur pro tempore quo quis laborauit, & non pro tempore, quo ipſe operas ſuas non impedit, ibid. num. 28.

Salarij creditum, ex quo reddatur turbidum, deciſ. 380. num. 4. tom. 2.

SALOMONE Rege mortuo, Regno potius fuit Roboam d. Regis filius & hæres. Rub. ad deciſ. 217. n. 544. tom. 1.

Eique Seniores Iſrael miſerunt Legatos, vt populum aliquantulum ſubleuaret à grauaminibus impoſitis ab eius patre, & propter aſperam eius reſponſionem, quid euenerit, ibidem n. 545. & 547.

SALVIANVM.

Saluianum, quibus concurrentibus non poſſit denegari, deciſ. 404. n. 1. tom. 2.

Saluianum intrat, quando conſtat de duobus extremis, deciſ. 426. n. 1. tom. 2.

Saluianum etiam intrat, ratione commoditatis percipiendi fructus cadentis, ſeu obligatione generali, deciſ. 167. num. 13. tom. 1.

Et conceditur immiſſio creditori, in poſſeſſionem rei prohibitæ alienari, & ad quem effectum, ibid. n. 14.

Saluianum non competit ſine hypotheca, deciſ. 40. num. 1. tom. 1.

Saluianum non datur contra habentem potiora & anteriora iura, ibid. n. 8.

Saluianum non impeditur per exceptiones dubias, & altiorem requirentes indaginem, ibid. n. 65.

Saluianum interdictum quibus concurrentibus concedendum veniat, deciſ. 324. n. 5 tom. 2.

Saluianum interdictum non datur, niſi ad effectum ſatisfaciendi ex fructibus, deciſ. 398. n. 40. & 43. tom. 2.

Saluianum competit, dum pro obſeruantia contractus in inſtrumento, adeſt hypotheca, deciſ. 386. n. 6. tom. 2.

Saluianum interdictum eſt remedium poſſeſſorium, deciſ. 354. n. 1. tom. 2.

Saluianum, & hypothecaria poteſt in eodem libello cumulari, deciſ. 398. n. 44. 45. & 46. tom. 2.

Saluianum competit contra rem hypothecatam, deciſ. 86. n. 13. tom. 1.

Saluiani extrema neceſſaria probata, non denegatur immiſſio, num. 1.

Saluiani extrema neceſſaria ſunt creditum cum hypotheca, poſſeſſio debitoris, de tempore hypothecæ, & poſſeſſio rei conuenti, ibid. n. 2.

Saluiani vigore agitur contra tertios poſſeſſores, deciſ. 4. num. 3. tom. 1.

in Saluiano retentionis exceptio admittitur, quando res eſt clara, deciſ. 111. n. 3. tom. 1.

Quod procedit, quamuis ex alia cauſa, quis fuerit poſſeſſionem ingreſſus, ibid. n. 4.

Quidquid veniat dicendum, ſi ab initio fuerit vitioſus ingreſſus, ibid. n. 5.

in Saluiano interdicto benè remanet probatum ſecundum extremum ex confeſſione poſſeſſionis partis aduerſæ, deciſ. 161. n. 3. tom. 1.

ex SALVOCONDVCTO, obtento à Principe, arguitur inexigibilitas debitoris, deciſ. 202. n. 5. tom. 1.

Salus æterna abſit, vt pro tranſitorijs bonis parum æſtimetur. Rub. ad deciſ. 254. n. 383. tom. 1.

SALVTEM ille non dat, qui eam eripit, deciſ. 217. num. 351. tom. 1.

Salutem alienam facilè in dubium ponit, qui de ſua iam deſperauit. Rub. ad deciſ. 592. n. 110. tom. 1.

SANCTORVM mors pretioſa eſt, deciſ. 418. num. 3. tom. 2.

SANGVINIS coniunctio ex ſe ſola non arguit ſimulationem, deciſ. 121. n. 19. tom. 1.

de Sanguinis coniunctione non eſt habenda ratio, ad effectum interpretandi diſpoſitionem contra hæredem, deciſ. 41. num. 58. tom. 1.

ſine SANITATE, non aurum, non opes, non imperia, iucunda ſunt, ſecundum Galenum. Rub. ad deciſ. 21. n. 56. tom. 1.

SCIEN-

S C I E N T I A.

Scientia patris de pecunijs à filio eius nomine exactis indubitabilis redditur ex eorumdem vna ſimul cohabitatione, deciſ.204. n.18.tom.1.

Amplia concluſionem fortius procedere vbi agitur de negotio, quod vtriuſque intereſt, ac de pluribus ſolutionibus palam factis tempore ſucceſſiuo, ibid.n.19.

Item amplia ex ipſa inuerisimilitudine, quod non Inueſtigauerit à quo pecuniæ exigerentur, deciſ. 204. num. 20. tom.1.

Scientia patris de exactione facta à filio eius nomine conuincitur, ſi filius pecunias exactas deſcripſit ſub nomine patris in libro ipſius patris, ibid.n.21.

Scientia onerum alicuius rei probatur, eo ipſo, quod quis habuit notitiam alicuius inſtrumenti, in quo dicta onera enunciantur expreſſa, deciſ.457.n.11.tom.2.

Scientia præſumpta, quando ſufficiat ad effectum ratificationis, deciſ.353.n.20.tom.2.

Scientia fideicommiſſi, dum illi renunciatur, ex quibus reddatur indubitata, deciſ.240.n.42.tom.1.

Et maximè, dum fideicommiſſum eſt reciprocum, & eæquale, ibid. n.43.

Scientia litis pendentiæ ex parte emptorum, qualiter ſit probanda ad effectum, vt bona dicantur litigioſa, deciſ.194. num.1. tom.1.

Scientia donationis deducitur ſi donatarij fuerint prohibiti nil aliud ex hæreditate donantis petere, deciſ.40. num.30. tom.1.

Vnde nihil petendo dicuntur acquieuiſſe, & donationem acceptaſſe, ibid.

Scientia ſola donationis ſufficit vt illa dicatur acceptata, deciſ. 40.n.23.amplia, & num.ſeqq.tom.2.

Scientia habetur pro acceptatione vbi agitur de titulo lucratiuo, ibid.n.24.

Scientia etiam probata coniecturis, & præſumptionibus in fauorabilibus ſufficit, ibid.n.23.

Scientia tot habet inimicos, quot ſunt ignorantes. Rub. ad deciſ. 192.n.50.tom.1.

Scientia, & patientia Epiſcopi reſultat ex iteratis viſitationibus, deciſ.311.n.7.tom.1.

Scientia, & patientia Domini requiritur, vt præſcriptio contra eum intret, deciſ.347.n.18.& 19.tom.2.

Scientia occupationis poſſeſſionis, debet probari per aduerſarium, vt quis dicatur negligens in expellendo poſſeſſorem, deciſ.179.n.3.& 4.tom.1.

Scientia probatur præſumptionibus, & coniecturis, & talis probatio dicitur vera & concludens, deciſ.40.n.29.tom.1.

Scientia donationis factæ in ſumma notabilis quantitatis faciliùs præſumitur in donatario, ibid.n.37.& num.ſeq.

Scientia facilius præſumitur in actis iudicialibus, deciſ.476.n.11. tom.2.

Scientia probatur ex vehementibus præſumptionibus, etiām vbi agitur de graui præiudicio, deciſ.276.n.6.tom.1.

Quidquid eſſet dicendum, ſi dictæ præſumptiones non eſſent vehementes, ibid.n.7.

Scientia vera probatur etiam coniecturis, & præſumptionibus, deciſ.287.n.8.tom.1.

Scientia Papæ vbi requiritur, debet conſtare, quod ipſe talem certam ſcientiam habuerit. Rub. ad deciſ.90.num.260. tom.1.

Scientia fideicommiſſi paterni in filijs arguitur ex mentione teſtamenti, iuncta illius executione quo ad legata, deciſ.206.n.9. tom.1.

Scientia minus præſumitur in muliere, quàm in maſculo, & maximè ſi mulier ſit puella, deciſ.166. n.10.tom.1.

Scientia præſumitur in eligente incapacem, niſi ignorantia probetur, deciſ.156.n.14.tom.1.

Scientia generalis, & incerta non ſufficit ad effectum ratificationis, deciſ.262.n.14.tom.1.

Scientia ex lapſu decennij an præſumatur, ibid.

Scientia præſumpta, ſufficit in filijs de teſtamento patris, deciſ. 206.n.11.& 13.tom.1.

Scientia præſumpta ex pluribus coniectoris, ſimul iunctis reſultat, ibid.n.11.

Scientia, vel ignorantia non requiritur vbi vis non ſtat in facto, ſeu voluntate partium, ſed in lege, deciſ.283.num.12. tom.1.

Scientia obligationis inducit ſcientiam hypothecæ, deciſ.457. n.12. tom.2.

Scientia, & patientia poſſeſſoris requiritur ad illius præiudicium, deciſ.217.n.24.tom.1.

Scientia, & patientia Domini in præſcriptione, ex quo excludatur, deciſ.347. n.20.tom.2.

Scientia non mutat naturam, & formam decreti conditionalis, deciſ. 219. num. 8. tom. 1.

Scientia tunc non ſupplet, dum citatio requiritur pro forma, ibid.num.8.

Scientia, & patientia eſt neceſſaria ad præſcribendam ſeruitutem, deciſ.300. n.17.tom.1.

Scientia ſpecifica fideicommiſſi & viſio ſaltem intellectualis verborum teſtamenti paterni requiritur in filijs, deciſ.206. n.13. tom.1.

Scientia generalis, & præſumptiua oritur ex ſimultanea cohabitatione, deciſ.356.n.8.tom.2.

Scientia ex pluribus ſimul iunctis dicitur concludenter probari, deciſ.25.n.25.amplia n.26.tom.1.

Scientia, quando remaneat iuſtificata, deciſ.190. num. 9. tom.1.

Scientia etiam coniecturis poteſt probari, ibid.

Scientia vbi adeſt in Iudice, & parte, non eſt neceſſaria intimatio, deciſ.476.n.9.tom.2.

ex Scientia citationis ad ſententiam conualidatur citatio, & ſubſtinetur ſententia, deciſ. 134.n.6.tom.1.

ex Scientia, & acquieſcentia præſumitur mandatum quod procedit etiam ſi ſuperueniat reuocatio, deciſ.364 num.12. tom.2.

Scientiam eſſe præſumptam, & ſcientiam probari præſumptionibus, & coniecturis ſunt termini differentes, deciſ.40. n.29. tom.1.

Scientiam aliud eſt eſſe præſumptam, aliud verò illam oriri ex coniecturis, & præſumptionibus, deciſ.283.num.8. tom.1.

SCRINIARII militum non gaudent priuilegio militari in confectione teſtamenti, niſi reperiantur in loco hoſtili, deciſ.177. n.12.tom.1.

Scrinarij, qui non ſunt in bello teſtando non gaudent priuilegijs militaribus, deciſ.177.n.18.tom.1.

SCOLARES, dum referuntur in Matricula fingunt ſe iuniores, vt magis eluceſcat eorum peritia, deciſ. 14. num.9. tom.1.

SCOLAREM Matricula probat aliquem eſſe, non autem eius ætatem, ibid.

S C R I P T V R A.

Scriptura, ſi probetur, quod de aliquo tempore penes aliquem aderat, præſumitur etiam adeſſe de medio tempore dum contrarium non docetur, deciſ.454.n.14.tom.2.

Scriptura priuata ſi non reperitur trino teſte ſignata non concurrit cum Inſtrumento publico, quamuis illud ſit tempore poſterius, & de ratione, deciſ.242.n.10.tom.1.

Scriptura conficitur de actis iudiciarijs, deciſ. 216. num.5. tom.1.

Scriptura originaliter exhibita nulla eget compulſoria, deciſ.230. n.13.tom.1.

Scriptura, bene recognoſcitur per teſtes habentes notam manum ſcribentis, ſecundum obſeruantiam Rotæ, & maximè concurrentibus adminiculis, deciſ.282.n.7.tom.1.

Scriptura ſi probaretur, quod vere fuerit facta, tunc admitterentur adminicula pro illius exiſtentia, deciſ.333. n.37. tom.2.

Scriptura aliqua, ſi effingatur quod fuerit facta, aliæ coniecturæ ad illam præſumendam, præſumuntur quoque ſimulatæ, ibid. n.38.

Scriptura dicitur Informis ſi eſt ſumptum de ſumpto nec indè aliquam facit probationem, deciſ.233.n.15.tom.5.

Scriptura tardè producta habet vehementem ſuſpicionem falſitatis, vbi quid releuans continet, ibid.n.16.

Scriptura Mercatoris, vel cuiuſuis confeſſionem, cauſa non adiecta, plenam probationem non inducit. Rub. ad deciſ.345. n.90.tom.2.

Scriptura ſi probetur, quod aderat in Archiuio à quo præſumatur ſubtracta, deciſ.325.n.4.tom.2.

Scriptura, licet informiter extracta, ſi in actu productionis non fuit appoſitus defectus extractionis, plenè probat, deciſ.235. n.12.tom.1.

Scriptura vna minus plenè edita debet poſtea edi plenariè, deciſ. 189.n.6. tom.1.

Scriptura priuata quamuis non fuerit trino teſte munita, nihilominus ſi aliunde eius veritas iuſtificetur, tamen plenè probat etiam contra publicum Inſtrumentum, deciſ. 242. num.12. tom.1.

Scriptura informis probat Eccleſiæ dominium in antiquis, deciſ. 313.n.2.tom.1.

Scriptura, quæ non conſtat de quo tempore fuerit appoſita in Archiuio non probat cum potuerit fuiſſe appoſitam de recenti, & poſt motam litem, ibid.n.24.

Scriptura non eſt de eſſentia cambij, deciſ.60.n.40.tom.1.

Scriptura vera in parte præſumitur vera in totum, deciſ.220.n.19. tom.1.

Scri-

Scriptura penes aliquem exiſtens cum aliqua adnotatione, ſemper eadem adnotatione, penes illum extitiſſe præſumitur, dum de ſtatu præcedenti contrario non conſtat, deciſ.39. num.4. tom.1.
Scriptura non authentica probat minimè contra producentem. Rub. ad deciſ.345.n.26.tom.1.
Scriptura priuata, cum ſit ſuſpecta de antidata, non probat in concurſu publici inſtrumenti, deciſ.345.n.9.tom.1.
Scriptura poteſt etiam recognoſci poſt ſententiam immò, & quandocumque iuxta ſtylum Rotæ, deciſ.230. n.16.tom.1.
Scriptura, ſi fuerit producta poſtquam omnes informati deceſſerint, & attenta etiam natura producentis, ex hoc oritur mala ſuſpicio fraudis in producente, deciſ.90.n.9.tom.1.
Scriptura vera in parte præſumitur vera in totum, deciſ.220. n.19.tom.1.
Scriptura informis in ſubſtantialibus, vt ſuppleatur, requiritur vltra tempus antiquum etiam ipſa obſeruantia, deciſ.43. n.42. tom.1.
Scriptura informis plenam facit probationem ſtantibus adminiculis, deciſ.220.n.15.tom.1.
Scriptura extracta ex alicuius Archiuio plenè probat contra illum, ibid.n.16.
Scriptura etiam informis, ſeu exemplum plenum facit probationem aduerſus eum qui eam exemplari fecit, ibid.n.17.
Scriptura, quod non ſit de eſſentia cambij, iſta opinio repugnat verbis Conſtitutioni Pianæ ſuper cambijs, emanatæ, deciſ.69. n.42.tom 1.
Et quatenus dicta opinio admitteretur in foro interiori, non procedit in exteriori, ibid.n.43.
Scriptura priuata non probat contra tertium, deciſ.344.num.34. tom.2.
Scriptura aliqua an ſi originalis, nec ne quando ſit ſuperfluum quærere, deciſ.292.n.8.tom.1.
In Scriptura priuata ex appoſitione antidatæ fraudes facilè admitti poſſunt, deciſ.242.n.11.tom.1.
in Scriptura vna, ſi aliquid fuerit omiſſum ſuppletur per aliam eadem manu factam, ſeu ſcriptam, deciſ.189. num.5. tom.1.
in Scriptura aliqua ſe fundans, eam, vel in totum tenetur approbare, vel in totum reprobare, deciſ.359.n.5.& 6.tom.2.
Scripturæ amiſſio probatur ex iuramento eius qui eam amiſit, ſi non tenebatur illam cuſtodire, deciſ.27.n.25.tom.1.
Vel ratione officij, vel non poterat ad illius exibitionem cogi aliqua actione, ſed ſolo officio Iudicis, ibid.n.26.
Scripturæ manu creditoris exaratæ abſit quod credatur, in præiudicium debitoris. Rub. ad deciſ.345.n.6.tom.2.
Scripturæ extractæ à Notario ſucceſſore officij probant abſq; alia compulſoria, & citatione partis, deciſ.230.n.21.tom.1.
Scripturæ priuatæ ad fauorem ſcribentis deſeruiunt de vento. Rub. ad deciſ.345. n.21.tom.2.
Scripturæ negatiua, non probatur ex perquiſitione in illis locis, vbi deficiunt aliqui libri, deciſ.275.n.57.tom.1.
Scripturæ priuatæ creditur, quo ad partitas enunciatas ad debitum ſcribentis ſecus quo ad enunciatas ad eius creditum, deciſ. 359.n.9.tom 2.
Scripturæ de partibus tranſportari debent præuia compulſoria rotali, ac formiter recognoſci, deciſ.230.n.12.tom.1.
Scripturæ, nec inſtrumenta, in quibus adeſt defectus expreſſionis cauſæ, vllam probationem non faciunt. Rub. ad deciſ.345. n.93.tom.2.
Scripturæ laceratio facta ab anteceſſore, nullo modo operatur probationem contentorum in præiudicium ſucceſſoris, deciſ. 246.n.25. tom.1.
Scripturæ vera exiſtentia ex quo non probetur, deciſ.128.num.2. tom.1.
Scripturæ extractæ lite pendente, & à Notario nec ſucceſſore in officio, nec Archiuiſta, ac ſine citatione partis nihil probant, deciſ.195. n.12.tom.1.
Scripturæ mala ſuſpicio, arguitur ex eo, quod quis diu diſtulit eam producere, deciſ.90.n.8.tom.1.
Scripturæ priuatæ etiamſi eſſent mille, nullam fidem facerent pro ſcribente. Rub.ad deciſ.345.n.7.tom.2.
Scripturæ priuatæ, & inter alios actæ non præiudicant tertio, deciſ.188. n.24.tom.1.
ad Scripturæ exhibitionem, quatenus quis teneatur, excuſatur, quando impedimentum prouenit à parte aduerſa, deciſ.24. n.4.tom.1.
Nam tunc in odium impedientis, & ipſius præiudicium habetur ac ſi eſſet exibita, ibid.n.5.
ex Scripturæ facie, quando dicatur conſtare, quod non ſit authentica, tunc non ſuffragantur coniecturæ, & adminicula, deciſ. 333. n.27.tom.2.
inter Scripturæ recognitionem faciendam per teſtes, vel per comparationem litterarum, quæ ſit differentia, ibid.n.28.& 29.
per Scripturæ productionem oritur confeſſio præiudicialis ipſi producenti. Rub.ad deciſ.281.n.50.tom.1.
Scripturam producens, cenſetur approbare omnia contenta in ea, deciſ.325. n.5.tom.2.
Scripturam occultans præſumitur fouere malum ius ſi tamen aliunde non probet, ſe fouere bonam cauſam, deciſ.225.n.27. tom.1.
per Scripturam, quando aliquid probari poteſt, tunc denegatur remiſſoria, deciſ.80.n.14.tom.1.
Scripturarum occultatio eſt actus merè extraiudicialis, deciſ.325. n.18.tom.2.
Scripturarum exiſtentia penes hæredes præſumitur, ſi conſtet fuiſſe penes defunctum, deciſ.128.n.5 tom.1.
Scripturarum recognitio rigoroſa fieri debet in ſcripturis, in quarum confectione ſolent adhiberi teſtes, deciſ.159. n.6. tom.1.
Scripturarum recognitionum virtus in quo conſiſtat, deciſ.369. n.23. tom.2.
ad Scripturarum recognitionem deueniri non poteſt non ſeruata forma §. ſi verò auth. de Inſtrum. cautel. deciſ.333. n.4. tom.2.
ad Scripturarum recognitionem, vt deueniatur, prius pars iurare debet ſe nihil feciſſe propter quod veritas occultari potuerit, ibid.n.1.
Alias ad talem recognitionem deueniri non poteſt, ibid. num.2.
ad Scripturarum exhibitionem, vt quis cogi poſſit, quid ſit probandum, deciſ.246.n.11.tom.1.
in Scripturarum conformitatis materia, quid maximè veniat attendendum, deciſ.76.n.6.tom.1.
Scripturis potius eſt ſtandum quam teſtibus, deciſ.280. num.8. tom.1.
Scripturis potius eſt ſtandum, quam teſtibus, deciſ.361.num.13. tom.2.
Scripturis priuatis non eſt danda maior fides, quam Inſtrumentis publicis. Rub.ad deciſ.345. n.153.tom.2.
in Scripturis priuatis, vt remoueat ſuſpicio antidatæ, vel altera machinatio, debeat concurrere, deciſ.473.n.8.tom.2.
Scripturas quis melius poteſt conſeruare apud ſe, quam apud tertium, deciſ.325.n.12.tom.2.
SCRVTINIVM, quando eſt liberum conſequenter omne id, quod ſequitur debet eſſe liberum ſcilicet receptio, & reiectio, deciſ.180.n.24.tom.1.
SCHOLIA, exiſtentia in medio maris, non timent rabiem rapidorum ventorum, & quamuis percuſſa à magnis procellis, immota manent. Rub. ad deciſ.257.n.27.tom.1.
SECVLARES qui adhuc habitum non ſuſceperunt inter nouitios non dicuntur adſcripti, deciſ.450.n.5.tom.2.
Securitas maxima datur ab innocentia. Rub. ad deciſ.345. n.65. tom.2.
SEDES Apoſtolica odio particulari proſecuta eſt eo, qui inſatiabili ſine plura beneficia deglutiunt. Rub. ad deciſ.254.n.69. tom.1.
SEMINARIA non poſſunt recipere niſi Clericos, deciſ.283.n.5. tom.1.
in SENIBVS omnes virtutes corporis mutantur, deciſ.2.n.29. tom.1.

S E N S V S.

Senſus ille recipiendus eſt, per quem euitatur contrarietas teſtium, deciſ.372.n.43.tom.2.
Senſus ille eſt potentior, qui plures caſus complectitur, deciſ.357. n.8.tom.2.
Senſus omninò perfecti non requiruntur ad effectum poteſtatis teſtandi, ſed ſufficit teſtatorem non fuiſſe in ſtatu dementiæ, deciſ.265.n.20.tom.1.
Senſum malum vanitatis, & ſenſum bonum affectatæ exiſtimationis, non ſunt idem, deciſ.90.n.11.tom.1.

S E N T E N T I A.

Sententia lata contra aliquem, vt dotem ſuæ vxoris aſſecuret, ex hoc dicitur ſtare de eiuſdem inexigibilitate, deciſ.208.num.8. tom.1.
Sententia difformis libello, & exceſſiua eſt valida, deciſ.7.num.2. tom.1.
Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, deciſ.366. num.37. tom.2.
Sententia ſecunda, quando annullat primam, tunc iſta prima prius eſt reuocanda, deciſ.354.n.10.tom.2.
Sententiam per acquieſcentiam partis tranſit in iudicatum, & niſi docto de eius iniuſtitia per tranſportationem actorum ſeruanda eſt, deciſ.498.n.32.tom 2.
Sententia, & deliberatio iudicialis, quærendum eſt, vt ſubſtineatur, deciſ.428.n.11.tom.2.
Sententia tranſit in rem iudicatam ab ea fuit appellatum, ſi appellatio non fuit proſecuta, deciſ.398.n.2.tom.2.

Senten-

Sententia lata in cauſa ſtatus, ſi effectum habuerit, probat inter omnes, deciſ.190.n.7.tom.1.
Sententia tranſit in iudicatum ſi infra decem dies cauſa non fuerit commiſſa, nec iuuat aſſerere fuiſſe factas diligentias ad eam committendam, deciſ.173.n.4.tom.1.
Quia de dictis diligentijs conſtare debet in actis quod ſaltem præſentata fuerit commiſſio infra decem dies, vel per fidem Regentis Cancellariæ, vel D.Card.Vicecancellarij, vel Reuiſoris, ibid.n.5.
Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, maximè contra Iudicem, qui eam tulit eſt irrefragabilis, deciſ.130. num.6. tom.1.
Sententia poteſt ferri etiam poſt aliquos dies cadentis citationis, abſque eo quod illa reiteretur, vbi in die qua cadit citatio accuſatur rei conuenti contumacia, deciſ.208.n.7.tom.1.
Et in hoc attenditur ſtylus loci circa tempus, quo illa promulgari poteſt, ibid.n.8.ſed vide n.11.
Sententia, vt executioni demandari poſſit, ſufficit, vt ex eiſdem actis poſſit iuſtificari, deciſ.483.n.14.tom.2.
Sententia lata contra diſpoſitionem ſtatuti eſt nulla, deciſ.262. n.3. tom.1.
Sententia non effectuata non iuuat, deciſ.321.n.33.tom.2.
Sententia, quando dicatur continere nouum grauamen, deciſ.76. n.7.tom.1.
Sententia ſi non contineat ſummam certam non valet, deciſ.324. n.15.tom.2.
Sententia per Iudicem eſt reuocanda quando ipſe fert aliam ſententiam contra illam, ne dicatur ſententia, contra ſententiam, deciſ.156.n.6.tom.1.
Sententia ſuper Iurepatronatus in iudicatum tranſacta facit ius quoad omnes, deciſ.213.n.13.tom.1.
Sententia lata ſine citatione eſt nulla, deciſ.51.n.1.tom.1.
Sententia eſt inualida dum fuit promulgata ab eo, qui nullam habebat iuriſdictionem, deciſ.156.n.2.tom.1.
Sententia, ſi contineat nouum grauamen, poteſt ab ea appellari, deciſ.76.n.21.tom.1.
Sententia in iudicatum tranſacta habet executionem paratam, deciſ.225.n.1.& ſeqq.tom.1.
Sententia obſtare non poteſt vbi cauſa, propter quam illa fuit lata deuenit ad non cauſam, deciſ.214.n.9.tom.1.
Sententia non viſis omnibus actis dicitur nulla, deciſ.45.n.7.& 8. tom.1.
Sententia quando tranſeat in rem iudicatam, deciſ.349. num.35. tom.2.
Sententia quando eſt notoriè iniuſta, & euidenter nulla, tunc non indiget reuocatione, deciſ.354.n.13.tom.2.
Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum facit ius inter partes, deciſ. 338.n.2.tom.2.
Sententia, quæ non apparet effectuata non iuuat, deciſ.321.n.31. tom.2.
Sententia iniuſta non tranſit in rem iudicatam, deciſ.438.num.2. tom.2.
Sententia in parte, poteſt eſſe appellabilis, deciſ.379.tom.2.
Sententia, ſi ſit læſiua, & iniuſta, non poteſt parti læſæ denegari reſtitutio in integrum, deciſ.140.n 14.tom.1.
Sententia, quando ſubſtineatur eo modo, quo ſubſtineri poteſt, deciſ.101.n.3.tom.1.
Sententia alicuius Doctoris contra quam alias fuit iudicatum, & de qua Rota dubitauit tenenda non eſt, deciſ.21. n.9. tom.1.
Sententia non dijudicatur indiuidua ratione materiæ ſed ratione formæ, deciſ.283.n.24.tom.1.
Sententia quando dicatur continere mixturam poſſeſſorij, cum petitorio, deciſ.354.n.19.tom.2.
Sententia quando lata eſt in poſſeſſorio, & imponit perpetuum ſilentium, tunc dicitur continere mixturam, deciſ.354.n.20. tom.2.
Sententia tranſit in rem iudicatam ob non interpoſitam appellationem in tempore, deciſ.483.n.37.tom.2.
Sententia notoriè iniuſta non eſt exequenda, deciſ.483.num.39. tom.2.
Sententia, quando non tranſiuit in iudicatum, non poteſt dici, quod conſtet de re iudicata, ibid.n.40.
Sententia quando tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, & fuit lata contra fideicommiſſarium, afficit etiam ſucceſſorem in eodem fideicommiſſo, deciſ.139.num.4. tom.1.
Sententia iniuſta in iudicatum non tranſit, deciſ.236. n.13. & 14. tom.1.
Sententia non lata ſuper toto quod fuit petitum non valet, deciſ. 64.n.3.tom.1.
Sententia prima non eſt neceſſe, vt reuocetur per alium Iudicem ferendo ſecundam contrariam primæ quando in actis non fuit allegata, deciſ.156.n.8.tom.1.
Sententia continens mandatum de immittendo, & amouendo reſpectiuè continet etiam relaxationem mandati pro reſtitutione rei de qua agitur, deciſ.225.n.4.tom.1.
Sententia, quando eſt notoriè iniuſta, non intrat Aegydiana, deciſ.192.n.3.tom.1.
Sententia, quando eſt iniuſta, tunc reſtitutio in integrum non poteſt denegari, deciſ.414.n.3.tom.1.
Sententia benè dicitur appellabilis, ſi Signatura ſimpliciter cauſam commiſerit, deciſ.306.n.8.tom.1.
Sententiam pars appellabilis trahit ad ſe partem non appellabilem, vbi tota actio eodemque capitulo continetur, deciſ.283. n.18.tom.1.
Sententia lata poſt interpoſitam appellationem, eſt attentata, deciſ.76.n.28.tom.1.
Sententia in qua aliquid certè non determinatur, ſed in genere quatenus de iure, vel prout de iure non dicitur continere mixturam, deciſ.237.n.6.tom.1.
Sententia, quando mandat fieri calculum, tunc non poteſt dici, quod ſit certa, deciſ.76.n.15.tom.1.
Sententia tranſit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem in tempore, deciſ.348.n.1.tom.2.
Sententia graduatoria debitorum, vt afficiat, debet citari illi, qui habent in tali actu, intereſſe, deciſ.202. num.16. tom.1.
Sententia lata contra tertium poſſeſſorem, eo non citato, illi non officit, deciſ.499.n.4.tom.1.
Sententia continens mandatum de immittendo, & amouendo reſpectiuè continet etiam relaxationem mandati pro reſtitutione rei de qua agitur, deciſ.225.n.4.tom.1.
Sententia, quod ſit nulla, & iniuſta benè apparet ex deciſionibus Rotalis deſuper emanatis, deciſ.414.n.6.tom.2.
Sententia, quando eſt iuſta, & valida, & quæ tranſiuit in iudicatum non eſt locus reſtitutioni in integrum, deciſ.405. n.1. tom.2.
Sententia in parte diſpoſitiua eſt attendenda, deciſ.377.n.1.& 22. tom.2.
Sententia, quando negari non poſſit, quod ſit conditionalis, deciſ. 76. n.14. tom.1.
Sententia nulla, & iniuſta, nullum parere poteſt effectum, deciſ. 414.n.7. tom.2.
Sententia non poteſt dici difformis libello, & exceſſiua, ſi aliquid veniat acceſſoriè, & ineſt virtualiter in petitione, deciſ.7.n.3. tom.1.
Sententia lata in vna cauſa, non parit exceptionem in altera, deciſ.43.n.19.tom.1.
Sententia declarationem recipit à deciſione, deciſ.76. num.17. tom.1.
Sententia tranſit in rem iudicatam, licet ab eo fuit appellatum in tempore ſi infra biennium nihil actum fuerit, deciſ.467.num.2. tom.2.
Sententia, ſi tranſeat in rem iudicatam, quia nihil actum fuit intra biennium, tunc non requiritur alia declaratio ſuper deſertione cauſæ, ibid.n.2.
Sententia non poteſt exequi, intra decem dies, qui dantur ad appellandum, deciſ.85. n.1.tom.1.
Sententia lata contra aliquem vti procuratorem, vt ſubſtineatur, mandatum probatur etiam coniecturis, deciſ. 454. num. 2. tom.2.
Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, deciſ.483. uum.10. tom.2.
Sententia dicitur diuidua ſi refert ſe ad ſententias diuiduas, deciſ. 238. n.23. tom.1.
Sententia præiudicialis, quando non adeſt, non eſt opus, vt reuocetur, deciſ.156.n.7.tom.1.
Sententia, licet quando contra principalem debitorem eſt exequenda, cum ipſe aſſiduè fuit in iudicio, non ſit citandus. Rub. ad deciſ.46. n.171. tom.1.
Tamen ſi facienda eſſet contra tertium, veluti in quem lite pendente eſt facta alienatio rei litigioſæ, tunc citatio eſt neceſſaria, ibid.n.172.175.182.& 183.
Sententia prima inualida quando neceſſè eſt, vt reuocetur in ſecunda ſententia, deciſ.354.n.16.tom.2.
Sententia executa intra decem dies datos ad appellandum eſt attentata, deciſ.142.n.1.tom.1.
Sententia lata nemini inſtante, an ſit nulla, deciſ.73.num.29. tom.1.
Sententia tranſit in iudicatum ſi appellatio infra biennium non fuerit proſecuta, abſque prorogatione fatalium, deciſ.111. n.1. tom.1.
Sententia in cauſa principali quando non poſſit retardari, ob nouas oppoſitiones partis, deciſ.380.n.10.tom.2.
Sententia quando non dicatur continere mixturam nec tangat petitorium, deciſ.379.n.19.tom.2.
Sententia, quando eſt indiuiſibilis, & lata ſub vnica verborum ſtructu-

ſtructura, tunc ſi ſit nulla in parte, eſt nulla in totum, deciſ. 30. n. 1. tom. 1.
Sententia, quando non poſſit dici nulla, ſi fuerit lata pendente termino conceſſo ad probandum, deciſ. 380. num. 21. tom. 2.
Sententia imponens perpetuum ſilentium, ſi ſit lata in poſſeſſorio, quando ex hoc non contineat mixturam, deciſ. 370. n. 20. tom. 2.
Sententia non tranſit in iudicatum ſi appellatio fuerit interpoſita intra legitimum tempus, deciſ. 275. n. 1. tom. 1.
Sententia redditur nulla ob incertitudinem, deciſ. 101. num. 9. tom. 1.
Sententia in iudicatum tranſacta debet exequutioni demandari, deciſ. 62. n. 2. tom. 1.
Sententia ſuper ſeparatione Thori quando argui non poſſit de iniuſtitia, deciſ. 323. n. 1. tom. 2.
Sententia quando eſt lata per capitula ſeparata, tunc in parte recipit appellationem, deciſ. 379. n. 14. tom. 2.
Sententia dicitur nulla ſi fuit lata extra diem citationis, & ſequentem, deciſ. 283. n. 17. tom. 1.
Sententia nulla non cadit ſub Aegydiana, ibid. n. 27.
Sententia licet ferri poſſit etiam poſt diem, in qua cadit citatio hoc tamen procedit vbi tantum die immediatè ſequenti illa promulgetur, deciſ 208. n. 11. tom. 1.
Sententia lata pro aſſecuratione dotis in caſu vrgentiæ viri ad inopiam, neceſſario non refert, quod maritus non habeat alia bona, deciſ. 202. n. 22. tom. 1.
Sententia regulariter eſt indiuidua, deciſ. 408. n. 11. tom. 2.
Sententia lata pendente termino conceſſo ad probandum eſt nulla, deciſ. 380. n. 16. tom. 1.
Sententia, etiam non conformis libello in iudicio ſummario, quale eſt Saluianum, deciſ. 7. n. 4. tom. 1.
Sententia, quæ iuſta dignoſcitur confirmari debet, deciſ. 380. n. 25. tom. 2.
Sententia lata contra poſſeſſorem fideicommiſſi nocet etiam ſucceſſoribus non citatis, deciſ. 454. n. 23. tom. 2.
Sententia ex liquidatione fit appellabilis, & ſic non eſt locus Aegydianæ, deciſ. 379. n. 1. & 2. tom. 2.
Sententia, vt poſſit exequi, debet expirare totum datum ad appellandum, deciſ. 85. n. 2. tom. 1.
Quod procedit, etiamſi à ſententia non fuit appellatum infra decem dies, ibid. n. 3.
Sententia debet referri ad cauſas, quæ de iure ſubſiſtunt, deciſ. 269. n. 15. tom. 1.
Sententia exceſſiua non poteſt tranſire in rem iudicatam, deciſ. 236. n. 17 tom. 1.
Sententia in totum dicitur nulla, ſi in parte appareat nulla, & inualida, ibid.
Sententia eſt nulla, ſi fuerit proteſtatum, quod procederetur vel per infirmationem, vel confirmationem prioris ſententiæ, dum id non fuit factum, deciſ. 379. n. 15. tom. 2.
Quod tamen procedit, ſi id ab initio fuerit proteſtatum, ſecus verò ſi dum fuit cognitum de meritis cauſæ, ibidem num. 16. & 17.
Sententia, poſtquam tranſit in rem iudicatam, ſecum trahit executionem abſque alio proceſſu vel cognitione ſuper ea, deciſ. 295. n. 25. tom. 1.
Et licet contrariam opinionem tenere videatur Rota, tamen quando id procedat, ibid. n. 26. 27. & 28.
Sententia ſine actis non probat, cum non ſit iuſtificata, quod procedit etiam excipiendo, alias eſſet illam quoad modum exequi, deciſ. 145. n. 29. tom. 1.
Sententia, vt tranſeat in rem iudicatam neceſſaria eſt iuſtitia ipſius ſententiæ, deciſ. 309. n. 7. tom. 1.
Sententiæ iniuſtitia eſt probanda vt aduerſus eam detur reſtitutio in integrum, ibid.
Sententia, quando in iudicatum eſt tranſacta, parum iuuant exceptiones, deciſ. 413. n. 107. tom. 2.
Sententia, vel decreto reuocato, fructus ſunt reſtituendi, cum non cauſent bonam fidem, deciſ. 477. n. 18. tom. 2.
Sententia erronea, & iniuſta non meretur attendi, aut dici quod in iudicatum tranſierit, deciſ. 249. n. 21. tom. 1.
Ordinarius patronis ſine eorum conſenſu præiudicare non poteſt, ibid. n. 22.
Sententia gradnatoria, facit vehementem præſumptionem, quod factum ita ſe habeat, deciſ. 202. n. 4. tom. 1.
Quod multò magis procedit, ſi non adducatur ad effectum eam exequdndi, ſed tantum probandi, ibid.
Sententia lata ſub die in qua non cadebat citatio, perinde eſt ac ſi ſine citatione lata fuiſſet, deciſ. 208. n. 6. tom. 1.
Sententia dicitur nulla, ſi fuerit lata poſt appellationem interpoſitam ob non admiſſionem articulorum, deciſ. 414. num. 13. tom. 2.
Sententia concedens immiſſionem per nomina numeralia, non dicitur liquidatoria, & quando id ſit verum, deciſ. 379. n. 11. tom. 2.
Sententia, quando à nullitate non poſſit ſaluari, deciſ. 236. n. 7. tom. 1.
Sententia executorialis an faciat numerum quo ad conformitatem ſententiarum, deciſ. 76. n. 21. tom. 1.
Sententia non poteſt in iudicatum tranſire attenta notoria iniuſtitia, deciſ. 214. n. 14. tom. 1.
Sententia, cuius effectus fuit appellationem ſuſpenſus, an habeat pro ſe præſumptionem, deciſ. 50. n. 6. tom. 1.
Sententia per appellationem ſuſpenſa, nullatenus poteſt tranſire in rem iudicatam, deciſ. 483. n. 2. tom. 2.
Sententia, ſi tranſiuerit in rem iudicatam, eſt exequibilis, ibidem num. 3.
Sententia primi Iudicis, quando exequenda eſt tunc ea iuſtificanda venit ex actibus prioris inſtantiæ non autem ex nouiter deductis, deciſ. 408. n. 4. & 22. tom. 2.
Sententia quando fuit lata ſine citatione perſonali, tunc tempus appellationis incipit currere à die habitæ notitiæ, deciſ. 466. n. 4. tom. 2.
Sententia appellabilis non poteſt exequi intra terminum datum ad appellandum, ibid. n. 1.
Sententia eſt euidenter nulla, & iniuſta, ſi ſit lata contra petitionis tenorem, & probationum ſubſtantiam, deciſ. 286. num. 7. tom. 1.
Sententiam reſpectu vnius nulla eſt, nulla quoad omnes, ibid. num. 8.
Sententia eſt euidenter nulla ſi ſit lata cum euidenti exceſſu, ibid.
Sententia alicuius Doctoris contra quam alias fuit iudicatum, & de qua Rota dubitauit tenenda non eſt, deciſ. 21. num. 9. tom. 1.
Sententia, quibus non præcedentibus non poſſit ſaluari, deciſ. 286. n. 16. tom. 1.
Sententia à nullitate debet iuſtificari ex his, quæ præceſſerunt ſententiam non autem ex ſubſecutis, ibid. n. 17.
Sententia dicitur notoriè iniuſta, ſi non iuſtificetur ex actis factis, ibid. n. 18.
Sententia ſecunda, ſi dicat primam eſſe reformandam, non poteſt dici conformis primæ, deciſ. 76. n. 17. tom. 1.
Sententia, ſi ſit erronea, & iniuſta, non poteſt facere numerum, ibid. n. 17.
Sententia reintegratoria efficit reintegratos veros poſſeſſores, deciſ. 214. n. 3. tom. 1.
Sententia eſt nulla, ſi ſit lata ſine citatione partis, deciſ. 142. n. 9. tom. 1.
Sententia lata contra plures perſonas intelligitur condemnare vnamquemque ad id quod per ſingulos deberi fuit in actis probatum, deciſ. 64. n. 14. tom. 1.
Sententia recipit interpretationem ab actis, ibid.
Sententia non debet carere ſuo debito effectu, deciſ. 73. num. 18. tom. 1.
Sententia, ſi diſcordet à prima, & ſententia, non poteſt dici concordare cum eis, deciſ. 478. n. 2. tom. 2.
Sententia nulla, & iniuſta ſpolium dicitur continere, deciſ. 42. n. 14. tom. 1.
Sententia quando non poſſit controuerti, quod ſit valida, deciſ. 67. n. 11. tom. 1.
Sententia, quando eſt appellabilia tunc omnia geſta intra 10. dies, omnia ſunt attentata, & reuocanda, deciſ. 242. num. 2. tom. 1.
Sententia lata inter oppoſitores cauſa iudicialiter pendente dicitur appellabilis, ibid. n. 3.
Sententia, ſi non ſit conformis libello, aut petitioni, non valet, deciſ. 65. n. 22. tom. 1.
Sententia licet ſuſpenſa per appellationem, benè probat, quando ea non fuit proſecuta, & ſic tranſiuit in iudicatum, deciſ. 164. n. 26. tom. 1.
Ita ut eius executio reuocari non poteſt tanquam attentata, ibid. num. 27.
Sententia lata præuia citatione per contradictas valida eſt, ſi non reperiatur procurator, deciſ. 500. n. 2. tom. 2.
Sententia redditur nulla, dum fuit lata eodem die, quo iura fuerunt producta, deciſ. 173. n. 9. tom. 1.
Sententia lata in Maiori Hebdomada eſt notoriè nulla, cum tunc ſileat ſtrepitus iudiciarius, deciſ. 478. n. 5. tom. 1.
Sententia dicitur nulla, quando fuit lata contra procuratorem nulliter conſtitutum, deciſ. 266. n. 14. la 2. tom. 1.
Sententia ex proceſſu debet iuſtificari, deciſ. 270. num. 12. tom. 1.
Sententia in iudicatum tranſacta habet executionem paratam, deciſ. 225. n. 1. & ſeqq. tom. 1.
Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 243. num. 5. tom. 1.

Sententia dicitur appellabilis quoties mandat exequi ſententias da ſui natura appellabiles, deciſ. 237. num. 21. tom.1.

Sententia propter incartitudinem, quando ſit nulla, deciſ.398. n.41.tom.2.

Sententia ſina actis probat factum ſecutum, deciſ.72. num.10. tom.1.

Sententia vt noceat alijs non litigantibus nec vocatis ſatis à DD. reputatur ſi illa cum legitimo contradictore fuerit agitata, deciſ.242. n.7.tom.1.

Sententia lata ſuper ſtatu facit ius, quoad omnes contrarium prętendentes, in omni tempora etiam contra non citatos, deciſ. 245.n.33.tom.1.

Santentia non poteſt dici ſuſpenſa per appellationem, ſi viua voce fuit appellatum cum facultate appellandi in ſcripteis, ibid.n.24.

Sententia, poſtquam tranſiuit in rem iudicatam, ſecum trahit executionem, nac alius requiritur proceſſus, vel cognitio. Rub. ad deciſ.46. n.167.tom.1.

Sententia lata, non citato eo, de cuius intereſſe principaliter agitur, non tenet, deciſ.333.n.34.tom.2.

Sententia ob non reditum pro Apoſtolis intra terminum datum, tranſit in iudicatum, deciſ.399.n.1.tom.2.

Sentaotia lata contra aliquam, quem illa mandat aijci, & expelli aius probat poſſeſſionem, deciſ.45.n.2.tom.1.

Sententia vbi corpora ſunt diſtincta, & ſeparata diuidi poteſt ratione materiæ, & ſic in parta executionem habere, & in alia appellationem admittere, deciſ.283.n.10.tom.1.

Intellige concluſionem procedere eo in caſu quo fuerit lata per capita ſaparata, vel petantur res ex diuerſis cauſis, & actionibus, ſecus ſi illa ſit omni ex parte indiuidua, ibid. & 0.20.& ſeqq.

à Sententia liquidatoria non datur appellatio, quando ſumus in ſentantia in ſimplici poſſeſſorio lata, deciſ.65.num.24. tom.1.

Intelliga, quando liquidatio fuit facta ſolum ad effectum poſſeſſorij, ibid.

à Senteotia nulla in dubitanter datur appellatio, deciſ.142.n.10. tom.1.

à Sententia lata ſuper præſtatione alimentorum quaodo admittatur appellatio ſuſpenſiua, & quando è contra, deciſ.355.n.7. tom.2.

à Senteotia, quæ habet vim diffinitiuæ, & infert præiudicium licitum aſt appellare, deciſ.306.n.7.tom.1.

à Sententia lata in Saluiano de iure communi non datum appellatio, deciſ.354.n.2.tom.2.

de Sententia confirmanda in gradu appellationis, quando agitur tunc poteſt iuſtificari ex nouiter deductis, deciſ.408. n.5. tom.2.

ax Sententia obtenta ad ſui fauorem, reſultat bona fides, deciſ. 431.n.2. tom.2.

in Sententia ſecunda quoties adijcitur aliquod granamen primæ non poteſt dici conformis primæ, deciſ.76. num.8. tom.1.

pro Sententia, vel decreto Iudicis præſumitur quod ex iuſtis, & legitimis cauſis fuerint prolata, Rub. ad deciſ. 254. n. 86. tom.1.

Santentiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.177. n.1.tom.1.

Sententiæ validitas benà colligitur ex reuoluciona actorum, deciſ.380.n.1.tom.2.

Sententia lata ax vtili ſaluiano quando ſit appellabilis, deciſ.192. n.1.tom.1.

Sententiæ latæ ſuper iuropatronatus, ſed incidenter, ei non præiudicatur, deciſ.164.n.8.tom.1.

Sententiæ ſuot exequendæ in ea parte qua ſunt conformes, ſi ſic adſit ſtatutum, deciſ.237.n.1.tom.1.

Sententiæ fauorabiles aptæ ſunt ad iudicandam præſumptionem cauſæ iuſta litigandi, intellige quando fuerunt reuocatæ, illæ non releuant, deciſ.168.n.5.tom.1.

Sententiæ duæ, quando vna poſt aliam continuè fuit prolata, tunc vnica canſetur ſententia, licet re vera ſint duæ, deciſ.340. n.12.tom.2.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.436. n.1.tom.2.

Sententiæ validitas quando non poſſit impugnari, nec iuſtitia controuerti, deciſ.497.n.1.tom.2.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.187. n.1.tom.1.

Sententiæ demandantes executioni Breue Pontificis remanent iniuſtæ, eo ipſo quod Breue corruit, vel per ſubreptionem, aut ex aliquo alio capite, deciſ.75.n.11.tom.1.

Sententiæ dicuntur notoriè iniuſtæ, ſi non iuſtificentur ex actis, deciſ.262.n.33.tom.1.

Sentantiæ nullitas, ſi Iudici fuerit aommiſſa, an eodem tempore ſuper meritis cauſæ ex integro poſſit pronunciare, deciſ.340. n.1.tom.2.

Sententiæ, & acta, ſeu prohibitiones à pari procedunt, deciſ.77. n.3.tom.1.

Sentnntiæ, ſi in qualitate, effectu, & ſubſtantia diſcordant, non poſſunt dici concordes, deciſ.478.n.1.tom.2.

Sententiæ faciunt tranſire inſtrumenta in perpetuam fidem, deciſ. 279.n.59.tom.1.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.156. n.1.tom.1.

Sententiæ illæ, non poſſunt dici conformes, ſi prima aliquid ſupponat, & alia, quod id ſit faciendum, deciſ.76. n.13. tom.1.

Sentnntiæ, quando poſſunt dici conformes, ibidem num. 9. & 11.

Sententiæ validitas colligitur ax reuolutione actorum, deciſ.13. n.1.tom.1.

Sententiæ diuerſæ in eadem cauſa ne ſequantur, obuiandum eſt, deciſ.274.n.3.tom.1.

Sententiæ nullitatem allegans debet eam concludenter probare, deciſ.382.n.1.tom.2.

Sententiæ validitas, probatur ex reuolutione actorum, deciſ.269. n.1.tom.1.

Sentantiæ notoria iniuſta eſt concludenter probanda, ad hoc, vt releuet, deciſ.275.n.11.tom.1.

Sententiæ executio, vt impediatur, poteſt impugnari ex nouiter deductis, deciſ.483.n.15.tom.2.

Sententiæ validitas ex reuolutione actorum remanent iuſtificata, deciſ.199.n.1.tom.1.

Sententiæ mentio eſt neceſſaria in ſubrogatione gratioſa, deciſ. 259.n.18.tom.1.

Sententiæ nullitas, & iniuſtitia à quo ſit iuſtificanda, deciſ.270. n.23.tom.1.

Sentantiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.173. n.8.tom.1.

Sententiæ ſuſpenſæ per appellationem nec dominium, nec poſſeſſorium traosferunt, deciſ.118.la 2.n.7.tom.1.

Sententiæ notoriè Iniuſtæ, & oullæ, non priuant quem ſua poſſeſſione, deciſ.307. n.2.tom.1.

Sententiæ, vt dicantur conformes ſat aſt, vt inter ſe non diſcordent, deciſ.145.0.1.tom.1.

Sententiæ indiuidualitas non deſumitur, neque conſideratur tatione materiæ, ſed ratione formæ, deciſ.408. num.11. tom.2.

Sententiæ omnes latæ ſuper iudicio immiſſionis eſſent appellabiles, dum attenderetur, quod ſiot latæ ſuper certis, & determinatis corporibus pro cetta ſumma, deciſ.354. num.24. tom.1.

Sententiæ ſuſpenſæ per appellationem nec dominium, nec poſſeſſorium transferunt, deciſ.218.n.7.tom.1.

Sententiæ, aliaque acta remanent ſublata per ſubſecutam tranſactionem, deciſ.220.n.27.tom.1.

Sententiæ, quando dicantur euidenter difformes, deciſ.76.num.4. tom.1.

Seotentiæ difformitas, quando reſpicit Ipſam ſubſtantiam ſententiæ non poſſunt dici conformes, ibid.n.5.

Sentaptiæ, vt non dicantur conformes, requiritur aliqua difformitas in ſubſtantialibus, deciſ.453.n.9.tom.2.

Sententiæ dicitur, quis acquieuiſſe, ſi paſſus ſit illius executionem, deciſ.340.n.29.tom.2.

Sententiæ nulliter, & iniuſtè prolatæ, non proſunt, deciſ.270. n.20.tom.1.

Senientiæ varba intelligenda ſunt ſecundum mentem Iudicis proferentis, deciſ.76.n.16.tom.1.

Sententiæ iniuſtitia benè tollitur ex deciſionibus in cauſa factis, deciſ.354.n.7.tom.2.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.110. n.2.tom.1.

Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.170. n.1.tom.1.

Sententiæ, aliaque acta remanent ſublata per ſubſecutam tranſactioncm, deciſ.220.0.27.tom.1

Sententiæ, maximè antiquæ, multum iuuant ad probandam obſeruantiam, deciſ.130.n.4.tom.1.

Sententiæ antiquæ probant etiam ſine actis, ibid.n.5.

Senteutiæ, quaodo negari non poſſit, quod ſint difformes, deciſ. 76. n.24. tom.1.

Sententiæ duę habent vim trium vigore ſtatuti Vrbini, deciſ.307. n.14.tom.1.

Sententiæ vt dicantur concordes ſufficit concordent in ſubſtantia, & non in verbis, deciſ.114. num.2.tom.1.

Sententiæ vt dicantur conformęs, aſt probandum, quod ſint validæ, & iuſtæ, ibidem num.2.

Sen-

Sententiæ iniuſtæ non merentur nomen ſententiæ, nec executionem merentur, deciſ. 124. n. 3. tom. 1.
Sententiæ validitas, benè colligitur ex reuolutione actorum, deciſ. 473. n. 1. tom. 2.
Sententiæ nullitas oritur ex eius præcipitantia, deciſ. 142. num. 8. tom. 1.
de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, quando ea conſtat ex reuolutione actorum, deciſ. 251. n. 1. tom. 1.
Senteotiæ iniuſtitia ex quo ſatis doceatur, deciſ. 307. num. 8. tom. 1.
Sententiæ validitas benè deducitur ex pluribus deciſionibus in cauſis emanatis, deciſ. 108. n. 1. tom. 1.
Sententiæ indirecta, atque immediata ſequela, vt firmetur, quid ſit firmandum, deciſ. 295. n. 8. tom. 1.
Seotentiæ verba interpretari debent prout iura diſponunt, deciſ. 319. n. 32. tom. 1.
Sententiæ tot eſſe dicuntur, quot ſunt capita, deciſ. 237. num. 3. tom. 1.
de Sententiæ iuſtitia quando conſtat, ea venit confirmanda, etiam ſi ſit nulla, quod procedit etiam ſi pars contradicat, deciſ. 380. n. 23. tom. 2.
Quod tamen procedit, ſi obiecta nullitas non implicet totalem iuriſdictionis defectum, vel non ſubſiſtens vel ſaltem dubia probetur, ibid. n. 24.
de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, dum requiſita omnia concurrunt, deciſ. 427. n. 3. tom. 2.
de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, dum habet omnia requiſita, deciſ. 500. n. 1. tom. 2.
pro Sententiæ iuſtitia, & validitate ſtat præſumptio, deciſ. 270. n. 21. tom. 1.
Sententiam primam fauorabilem ſi quis obtinuerit, dum per ſecundam fuit reuocata, non prima, ſed ſecunda eſt attendenda, deciſ. 431. n. 6. tom. 2.
Sententiam impugnans non poteſt in illa, ſe fundare, deciſ. 398. n. 20. tom. 2.
Sententiam aſſerens non fuiſſe latam ea die, quæ expreſſa legitur in ſententia, tenetur id probare, deciſ. 348. num. 5. tom. 2.
Sententiam fauorabilem ſi quis pro ſe reportauerit, dicitur pro ſe habere præſumptionem boni iuri, deciſ. 246. num. 20. tom. 1.
Sententiam, quando quis habuit pro ſe, id cauſat bonam fidem, ita vt excuſet à reſtitutione fructuum, deciſ. 477. num. 15. tom. 2.
ad Sententiam perſonaliter, quando qui non fuit citatus, tunc ſufficit appellare infra decem dies à die habitæ notitiæ, deciſ. 85. n. 4. tom. 1.
per Sententiam latam ſuper nullitate ſententiæ antecedentis, quando non dicatur expirata iuriſdictio, in negotio principali, deciſ. 340. n. 25. tom. 2.
Sententiarum validitas, ex quibus dicatur probari, deciſ. 114. n. 5. & 6. tom. 1.
Sententiarum conformitas ex quo non impediatur, deciſ. 453. n. 8. tom. 2.
Sententiarum effectus ſuſpenditur per appellationem, deciſ. 477. n. 16. tom. 2.
Sententias duas pro ſe habens, præſumitur habere iuſtam cauſam litigandi, deciſ. 168. n. 3. tom. 1.
Sententijs latis poſt inhibitionem, vt ſatis dicantur purgata attentata ſat eſt de earum legitima renunciatione conſtare, deciſ. 71. n. 13. tom. 1.
in Sententijs graduatorijs, & in diſcuſſionibus ſolutio fieri debet gradatim prius anterioribus creditoribus, & deinde poſterioribus, deciſ. 400. n. 20. tom. 2.
In Sententijs quando non poſſit aliqua difformitas conſiderari, itaut executioni veniant demandandæ, deciſ. 73. num. 19. tom. 1.

SEPARABILITAS.

Separabilitas à ſubiecto, æquè militat in vnione, vel acceſſione facta rei fideicommiſſariæ, deciſ. 125. n. 8. tom. 1.
Separabilitas corporum excludit communicationem earumdem qualitatum à parte rei, ibid. n. 11.
Separationi Thori non eſt locus dum vxor reſtitui poteſt viro cum cautione de non offendendo, deciſ. 323. n. 39. tom. 2.
Separabilium rerum, ſeparabile eſt dominium, deciſ. 125. num. 5. tom. 1.
SEPELIENDI actus non concludit perneceſſe Eccleſiam eſſe parochialem, deciſ. 245. n. 46. tom. 1.
SEPVLTVRAM quia poteſt ſibi eligere in qualibet Eccleſia, habente ius tumulandi, deciſ. 245. n. 45. tom. 1.
in Sepultura Platonis fuit inuenta lamina aurea exiſtens ſuper pectus ipſius Platonis, & quid in ea ſcriptum erat. Rub. ad deciſ. 31. n. 51. tom. 1.

SEQVESTRVM.

Sequeſtrum habet inhibitionem in ventre, deciſ. 332. num. 24. tom. 2.
Sequeſtrum violans, tenetur ad pœnam de qua in ſequeſtro, ibid. num. 9.
Sequeſtrum fieri non valet ſuper alimentis futuris, nec tacitè, nec expreſſè poteſt renunciari, Rub. ad deciſ. 1. n. 106. tom. 1.
Sequeſtri forma eſt attendenda, deciſ. 332. n. 8. tom. 2.
Sequeſtri effectus prohibitiuus, quando dicatur conſummatus, ibid. n. 13.

SERMO.

Sermo generalis, generaliter venit intelligendus, deciſ. 357. n. 4. tom. 2.
Sermo eſt ſubiectus rei, non autem res ſubiecta eſt ſermoni, deciſ. 353. n. 6. tom. 2.
Sermonis generalis natu ra omnes caſus, & perſonas includit, etiamſi maior ratio ſit in vno, quam in altero, deciſ. 357. n. 10. tom. 2.
Sermonem ignitum non capit, pectus frigidum, Rub. ad deciſ. 192. n. 135. tom. 1.

SERVITVS.

Seruitus diſcontinua, vt acquiratur, quid requiratur, deciſ. 347. n. 1. tom. 2.
Seruitus iuris paſcendi acquiri etiam poteſt ex titulo præſcriptionis, deciſ. 300. n. 7. tom. 1.
Seruitus in dubio non præſumitur, deciſ. 321. num. 43. tom. 2.
Seruitus paſcendi habet cauſam diſcontinuam, deciſ. 300. n. 9. tom. 1.
Seruitus diſcontinua, vt probetur, an requiratur immemorabilis, deciſ. 347. n. 17. tom. 2.
Seruitutem, vt quis præſcribat, requiritur, vt eo animo illa vtatur tamquam ſibi debita, deciſ. 300. n. 18. tom. 1.

SERVVS.

Seruus dum viuit ſpes eſt, quod in libertatem poſſit deuenire, etiam præter Domini voluntatem, Rub. ad deciſ. 21. n. 166. tom. 1.
Seruus non poteſt condere teſtamentum, Rub. ad deciſ. 56. n. 95. tom. 1.
SEVITIA viri erga vxorem ad effectum ſeparationis Thori quando dicatur probata, deciſ. 323. num. 27. 28. 29. & 30. tom. 2.

SIGILLVM.

Sigillum in dubio præſumitur requiſitum ad maiorem firmitatem, deciſ. 220. n. 14. tom. 1.
Sigilli omiſſio non tollit fidem ſcripturæ niſi probetur partes expreſſè conueniſſe, quod inſtrumentum abſque ſigillo non valeret, deciſ. 220. n. 14. tom. 1.

SIGNATVRA.

Signatura dum cauſam ſimpliciter appellationis commiſit, ſentit cauſam eſſe appellabilem, & omnia medio tempore à litigantibus geſta dicuntur attentata, deciſ. 142. num. 5. & 6. tom. 1.
Signatura ſi reſcribat cum clauſula, ſi quid exequendum, tunc ſtante iuſtitia, & validitate ſententiæ, locus eſt executioni, deciſ. 368. n. 6. tom. 2.
Signatura ex quo benè deprehendatur, quod cognitionem cauſæ ad vtrumque effectum in materia alimentorum, voluerit abdicare à Iudice, à quo, deciſ. 355. n. 14. tom. 2.
ad Signaturam recurſus ſolus vbi non adeſſet ſuperſeſſoria non effecit, vt appellatus ipſo termino citationis perpetuo debeat expectare, & quid ſufficiat, deciſ. 429. num. 29. 30. & 31. tom. 2.
SIGNVM Notarij in fine vltimi inſtrumenti adnotatum omnia eiuſdem libri qualificat inſtrumenta, deciſ. 253. num. 5. tom. 1.
in SYMBOLVM habentibus facilior eſt tranſitus, deciſ. 41. n. 22. tom. 1.
SIMILITVDO effigiei, & aſpectus patris, licet non probet filiationem, iſta tamen probatio iuncta cum alijs coniecturis non videtur contemnenda, deciſ. 68. n. 8. tom. 1.
SIMONIACA conditio, tamquam turpis, & Simoniaca non eſt alleganda, deciſ. 430. n. 31. tom. 2.

SIMVLATA.

Simulata ea omnia præſumuntur, quæ fiunt in executionem actus ſimulati, deciſ. 495. n. 16. & 17. tom. 2.
Simulatè, ea, quæ fuerunt facta, vel non habuerunt effectum, non ſunt attendenda, deciſ. 359. n. 18. tom. 2.
Simulatè ea, quæ fiunt non attenduntur, deciſ. 95. num. 22. tom. 1.

SIMVLATIO.

Simulatio benè præſumitur in venditione, quando fuit facta ad euitandam aliquam executionem, deciſ.121. num.5. tom.1.

Simulatio etiam probetur per coniecturas, ibid.n.6.

Simulatio probatur ex confeſſione partium, & contrahentium, deciſ.81.n.8.tom.1.

Simulatio cum ſit difficilis probationis, ideoque coniecturis remanet iuſtificata, deciſ.3.n.4.tom.1.

Simulatio, vt arguatur ex modicitate pretij, arbitrio Iudicis, remittitur illa modicitas, deciſ.121.n.18.tom.1.

Simulatio in ceſſione arguitur, quando cedens remanſit in poſſeſſione rei ceſſæ, deciſ.164.n.9.tom.1.

Simulatio faciliùs probatur dum non agitur de delicto, ſed de ſimulatione licita, & honeſta, deciſ.3.n.11.tom.1.

Simulatio, quando eſt turbida, & agitur poſſeſſorio iudicio, non eſt valens ad impediendam manutentionem, deciſ.121. n.10. tom.1.

Simulatio eſt honeſtior fraude, deciſ.81.n.9.tom.1.

Simulatio, quando probatur ex confeſſione partis, & non præſumptionibus, tunc dicitur non eſt neceſſe probare cauſam ſimulationis, deciſ.388.n.11.tom.1.

Simulatio arguitur ex modo inſolito, deciſ.3.n.5.tom.1.

Simulationis cauſa, quando adeſt, tunc faciliùs præſumitur ſimulatio, deciſ.495.n.15.tom.1.

Simulationis vehemens argumentum, quale ſit, deciſ.388. n.14. tom.1.

ad Simulationem probandam coniecturæ plures, ſimul ponderandæ veniunt, deciſ.3.n.11.tom.1.

Simulandi cauſa, quando adeſt, tunc faciliùs probatur ſimulatio, ibid. n.3.

SIMVLTANEÆ cauſarum determinationes ſolent fieri, vt euitentur diſpendia, deciſ.340.n.19.tom.2.

SINGVLA.

Singula ſingulis referenda ſunt, deciſ.261.n.11.tom.1.

Singula ſingulis diſcretiuè referenda ſunt, deciſ.147. n.16.& declara 17. tom.1.

Singula ſingulis ſunt ſemper congruè referenda, deciſ.232. n.23. tom.1.

Singula ſingulis congruè referenda veniunt, deciſ.308. num.32, tom.1.

Singula ſingulis congruè referenda ſunt, deciſ. 156. num.21, tom. 1.

SITIENTIBVS ſat eſt digito fontem monſtrare. Rub. ad deciſ. 412.n.3.tom.2.

SITVS.

Situs publicus poteſt effici priuatus, licet non deſinat eſſe publicus, deciſ.187.n.4.tom.1.

Situs, quod ſit publicus, poteſt probari ex ſententia deſuper lata, ibid. n.5.

Situs ſuper quo fundatur Eccleſia poteſt eſſe emphyteuticus, & canones debentur, ſed non intrat deuolutio, deciſ.474. n.30. tom.2.

Situs, quando fuit venditus cum domo, ſi reperiatur, quod d. ſitus eſt publicus, venditor tenetur ad iure eſſe emptori, deciſ.237. n.1. amplia n.2.tom.1.

SIXTVS V. prohibuit ſub grauibus pœnis, ne dotes in Vrbe excederent ſcuta 5500. deciſ.438. n.31.tom.2.

SOCER, quando dicatur præſtitiſſe alimenta filio, & nurui, deciſ.495.n.2.tom.2.

inter Socerum, & generum præſumitur colluſio, & ex quo doceri, ſeu ſuſpicari poſſit, deciſ.190.n.18.tom.1.

SOCIETAS.

Societas Confalonis, ſatis dicitur locus pius, & quare, deciſ.143. n.12.tom.1.

Societas, quando eſt omnium bonorum, tunc ſocius, quidquid acquirit etiam nomine proprio eſt communicandum cum ſocijs, deciſ.247.n.3.& 4.tom.1.

Societas quando eſt partis bonorum, tunc ſi ſocius aliquid acquirat ex communi pecunia non tenetur communicare cum ſocijs, & eſt acquirentis, ibid.n.5.& 6.

Societate inita in certa, ac determinata ſumma non prohibetur ſocius proprio, & particulari nomine contrahere, deciſ.247. n.5.tom.1.

SOCIVS.

Socius tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, pro rata adminiſtrationis, deciſ.322.n.10.tom.2.

Socius, quod proprio nomine geſſit, non debet in communi calculo referre, deciſ.493.n.9.tom.2.

Socius emens aliquid ex pecunia ſociali cenſetur nomine proprio emiſſe, & non tenetur communicare ſocijs, & an ſit verum, deciſ.247.n.10.tom.1.

Socius dum proprio nomine cambium contraxit, præſumendum eſt de propria pecunia contraxiſſe, ibid.n.11.& 12.

Socius partis bonorum, præſumitur ſemper emere potius nomine proprio, quam ſociali, deciſ.247.n.9.tom.1.

Socius aliquid emens, an ſit ſuum, vel cum ſocijs debeat communicari, ibid.n.3.

Socius, ſi aliquid acquirat, etiam, vt proprium an teneatur id cum ſocijs communicare, & qualiter procedat, ibid. num.2.

Socius præſumitur potius emere ex propria, quam ex ſociali pecunia, deciſ.127.n.6.tom.1.

Socius quidquid acquirit etiam proprio & particulari nomine ſocietati acquirit, vbi ſocietas eſſet omnium bonorum, ibid. num.7.

Socij tenentur in ſolidum ex facto alterius ſocij, dum negotium promiſcuè geritur, etiam poſt ruptam ſocietatem, deciſ.357. n.13.tom.2.

Socij plures obligati inter ſe non tenentur inſolidum quamuis quo ad creditores teneantur inſolidum, deciſ.272. n.18. & 19.tom.1.

Socij duo, ſi adminiſtrauerint ambo in eadem apotheca, & ambo fuerunt negligentia in exigendo, cenſentur ambo ſe liberare à redditione rationis, deciſ.322.n.11.tom.2.

Socij plures rem communem habentes ſolent controuerſias, quæ inter ipſos oriuntur de bono, & æquo communiter terminare, deciſ.157.n.11 tom.1.

per Socium liberatio facta ad fauorem ſocij quantumuis verbis vniuerſalibus concepta, ad rem, & cauſam ſocietatis reſtringitur, deciſ.116.n.16.tom.1.

per Socium contractus initus proprio nomine, quamuis cum pecunia communi, ipſi acquiritur non ſocietati, deciſ.227. n.8. tom.1.

in SOCRATICIS legibus cauebatur, ne quis eſſet vir duplex, aut multiplex, ſed quod quilibet ſinguli ſingula facerent. Rub. ad deciſ.511.n.68.tom.1.

SOL vbi adeſt, ibi non Stellæ. Rub. ad deciſ.310. num.100. tom.2.

SOLEMNITATES.

Solemnitates præſumuntur adhibitæ, ſtante lapſu 30. annorum, deciſ.30. n.16.tom 1.

Solemnitates tot, quare requirantur in confectione teſtamenti. Rub. ad deciſ.21. n.94.tom.1.

Solemnitates pro validitate contractus, præſumuntur interueniſſe, ſtante lapſu 30. annorum, deciſ.175. n.40.tom.1.

Solemnitates, ſi non fuerint ſeruatæ, quando conceduntur bona Ciuitatis in emphyteuſim, non ſubſiſtit talis contractus, deciſ. 189.n.14. tom.1.

Solemnitates in alienatione bonorum minorum ſunt neceſſariæ etiamſi adeſſet vtilitas minoris, deciſ.341. num.19. tom.2.

Solemnitates in contractibus minorum, quare per ſtatuta diuerſa requirantur, deciſ.284.n.13.tom.2.

Solemnitates, cap. quia propter de elect. vbi non ſeruantur nihilominus requiritur conſenſus collegialiter præſtitus, deciſ. 210.n.16. tom.1.

Solemnitates ſtatutariæ inter æqualiter priuilegiatos non habent locum, deciſ.260.n.23.tom.1.

Solemnitates etiam ſunt adhibendæ in alienatione bonorum Villæ, vel Caſtri, deciſ.189.n.13.tom.1.

Solemnitates non interueniſſe in contractibus, ſtante curſu 30. annorum aſſerens, id plenè, & concludenter probandum venit, deciſ.275.n.48.tom.1.

Itaut, non ſufficiant probationes negatiuæ, quæ non ſolent admitti, quando militat præſumptio contraria iuris pro aduerſario, ibid.n.49.

Solitum particulare, derogat ſolito generali, deciſ.275. n.61. tom.1.

SOLVTIO.

Solutio cenſetur facta in eam cauſam in quam de iure fieri debet, deciſ.409. n.9.tom.2.

Solutio actualis pecuniæ, licet Bulla Pij V. de cenſibus requirat pro forma in eius conſtitutione, deciſ.20. n.13.tom.1.

Solutio, quando fuit canonizata per ſententiam tunc amplius non eſt dubitandum, quo titulo ſolutiones factæ fuerint, deciſ. 278.n.15.tom.1.

Solutio Canonis pro vna parte rei, denotat alteram partem eſſe liberam, deciſ.28.n.9.tom.1.

Solutio quælibet à teſtatore facta vti legatum exoneretur, deciſ. 309. n.23.tom.1.

Solutio facta de ordine alicuius, contra ipſum non poteſt acquiri quaſi poſſeſſio, & quando id procedat, deciſ.217.n.2. tom.1.

Solutio vigeſimæ, quando fuit ſtipulata pro certo frumento immducando quid dicatur contemplatum, deciſ.435. n.23.tom.1.

Solutio fructuum cenſuum veriſimilis eſt, deciſ.373. num.8. tom.2.

Solu-

Solutio facta de ordine creditoris perindè eſt ac ſi ipſi creditori facta fuiſſet, deciſ. 243. n. 5. tom. 1.
Solutio, ſeu aſſignatio cenſetur facta in cauſam anteriorem, & antiquiorem, dum alia conuentio non adeſt, deciſ. 409. n. 3. tom. 2.
Solutio vnica ſufficit ad conſtituendum quem in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 339. n. 2. tom. 2.
Solutio dotis, probari quoque poteſt ex pluribus coniecturis ſimul iunctis, tam contra maritum, quam contra tertium, deciſ. 426. n. 4. tom. 2.
Solutio in dubio referenda eſt in cauſam certam, & determinatam, deciſ. 409. n. 14. tom. 2.
Solutio rectè fit illi cum quo fuit celebratus contractus, quamuis dominium ſpectet ad alium, deciſ. 231. n. 5. tom. 1.
Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis, deciſ. 404. n. 21. tom. 2.
Solutio vnica facta pro vno debito non poteſt operari duplicem liberationem, ibid. n. 22.
Solutio vnica non valet duplicem, & diuerſam obligationem tollere, ſed vnicam tantum, deciſ. 436. n. 10. tom. 2.
Solutio, ſi fuerit promiſſa fieri ante principium nundinarum, de quo tempore illa ſit facienda, deciſ. 439. n. 44. tom. 2.
Solutio admittenda eſt in illa ſpecie monetæ, ſi non adſit illa, quæ in ſpecie fuit promiſſa, quæ à iam conuenta, minus diſcedit. Rub. ad deciſ. 67. n. 16. tom. 1.
Solutio cedit in extinctionem debiti antiquioris, & durioris etiam abſque partium conuentione, deciſ. 457. num. 18. tom. 2.
Solutio referri debet ad titulum de quo conſtat non verò ad titulum poſſibilem de quo non conſtat, deciſ. 313. num. 5. tom. 1.
Solutio, ſi incipiat currere à die Natiuitatis D. N. iſta verba non valent recipere maiorem latitudinem, quam per totam octauam Natiuitatis, deciſ. 439. n. 45. tom. 2.
Solutio, & receptio cadunt in debitum prius maturatum licet tempore ſolutionis, receptionis vtriuſque debiti dies aduenerit, deciſ. 74. n. 6. tom. 1.
Solutio actualis pecuniæ, licet Bulla Pij V. de cenſibus requirat pro forma in eius conſtitutione, deciſ. 20. num. 13. tom. 1.
Solutio, ſi fuerit promiſſa in auro, tunc creditor non tenetur accipere argentum, quamuis moneta ſit proba. Rub. ad deciſ. 67. n. 46. tom. 1.
Solutio, quando eſt promiſſa, in certa, & determinata moneta tunc non attenditur, nec decrementum, vel augumentum monetæ, ibid. n. 35. & 39.
Solutio canonis promiſſi in inueſtitura continuata per plures annos, optimè deſeruit ad probandum dominium, deciſ. 310. n. 6. tom. 1.
Solutio facta in vim tituli præcedentis ſecundum illum, & ab illo tanquam à ſua declaratur, ibid. n. 7.
Solutio, in quam cauſam cedat attendenda eſt mens ſoluentis, deciſ. 439. n. 40. tom. 2.
Solutio ſi ſit relatiua ad inſtrumentum, cedere prius debet in primam cauſam inſtrumenti, quam in ſecunda, ibidem num. 43.
Solutio præſumitur facta de eo frumento, de quo fuit facta conuentio, deciſ. 74. n. 7. tom. 1.
Solutio facta pro ſaldo, & remanente, tunc omnia debita anteriora præſumuntur ſolidata, & ſoluta, deciſ. 261. num. 2. tom. 1.
Solutio facta, quæ reuocari poteſt, non extinguit hypothecam, & maximè fauore dotis, deciſ. 328. n. 23. 24. & 26. tom. 2.
Solutio in quam cauſam cedat ſtandum eſt declarationi partis, deciſ. 439. n. 39. tom. 2.
Solutio illa imaginaria, quæ fit per aditionem hæreditatis, vt tunc confundantur actiones hæredis, cum illis defuncti, procedit in hærede vniuerſali, deciſ. 41. n. 41. tom. 1.
Solutio vſurarum non parit eoſdem effectus, quos cæteræ ſolutiones, deciſ. 69. n. 18. tom. 1.
Solutio facta in manibus venditoris non ſemper conuertitur in ipſius vtilitatem, deciſ. 469. n. 49. tom. 2.
Solutio certo loco deſtinata poteſt fieri in alio, deducto eo, quod intereſt creditori, deciſ. 471. n. 26. tom. 2.
Quod tamen procedit, ſi partes de quantitate intereſſe ſint concordes vel debitor ſit contentus de eo ſtare iuramento creditoris, deciſ. 471. n. 27. tom. 2.
Solutio accelerata eſt pretio æſtimabilis, deciſ. 41. num. 12. tom. 1.
Solutio momentanea eſt conſiderabilis ſi pariat effectum liberationis debitoris, deciſ. 344. n. 26. tom. 2.
Solutio decimarum prouenit a lege Diœceſana, deciſ. 28. num. 8. tom. 1.
Solutio, quando dicatur facta per modum confeſſionis, & non ſolutionis, deciſ. 344. n. 3. 8. & 9. tom. 2.
Solutio facta pro vſuris, quæ erant indebitæ facit ſolutum eo ipſo in ſortem imputatur, deciſ. 231. n. 21. & 22. tom. 1.
Solutio facta pro reſiduo, quid importet, deciſ. 398. num. 15. tom. 2.
Solutio decimarum facta per Colonos, & Affictuarios non præiudicat habenti exemptionem ab illis, deciſ. 59. num. 4. tom. 1.
Solutionis dilatio non ſolum affert incommodum, ſed etiam facit, vt longè minus datum videatur, deciſ. 41. num. 13. tom. 1.
Solutionis veræ effectus eſt, vt dominium pecuniarum tranſeat in eum, cui fit ſolutio, deciſ. 244. n. 25. tom. 1.
Solutionis anticipatæ commodum eſt in iure valdè conſiderabile, & pretio æſtimabile, deciſ. 309. n. 11. & num. ſeq. vbi amplia, tom. 1.
circa Solutionem monetarum tam creditor, quàm debitor debent eſſe illæſi à quocumque damno. Rub. ad deciſ. 67. n. 64. tom. 1.
Solutionem recipiens abſque proteſtatione ſibi præiudicat, deciſ. 345. n. 11. tom. 2.
Solutiones factæ per Oeconomum ſequeſtratarium, vel depoſitarium, non conſtituunt exigentem in quaſi poſſeſſione exigendi, ibid. n. 8.
Solutiones factæ, quoad diuerſam cauſam, non iuuant quo ad eam, de qua controuertitur, deciſ. 155. n. 29. tom. 1.
Solutiones quando deſeruiant pro obſeruantia interpretatiua inſtrumenti, deciſ. 398. n. 14. tom. 2.
Solutiones particulares multa incommoda ferre ſolent, deciſ. 471. n. 37. tom. 2.
Solutiones cambiorum, in dubio ad quid referantur, deciſ. 69. n. 35. tom. 1.
Solutiones, quæ apparent factæ per confeſſionem de recepto, non conſtituunt quem in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 344. n. 29. tom. 2.
Solutiones factæ ab eo, de cuius mandato non conſtat, concurrentibus adminiculis conſtituunt recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 277. n. 7. tom. 1.
Solutiones preſumuntur factæ ab hærede ex pretio bonorum hæreditariorum alienatorum, deciſ. 384. n. 9. tom. 2.
Solutionum cauſa dum eſt æquiuoca, non conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ. 344. n. 31. tom. 2.
in Solutionum materia ſemper attenditur, quod eſt veriſimile, deciſ. 236. n. 19. tom. 1.
SOLVERE anticipatè eſt plus ſoluere, ibid. n. 18.
Soluere ſibimetipſi an quis poſſit, deciſ. 77. n. 5. tom. 1.
Soluere pro alio, quilibet poteſt, deciſ. 104. n. 11. tom. 1.
Soluendo pecuniam reprobatam debitor non liberatur. Rub. ad deciſ. 67. n. 62. tom. 1.
Soluendo quod quis non ſit qualiter debeat conſtare, deciſ. 478. n. 14. tom. 2.
Soluendo ſcilicet de alia moneta currenti, & æquiualenti, quæ extat de tempore ſolutionis. Rub. ad deciſ. 67. num. 54. tom. 1.
In Soluendo nimia celeritas, quid arguat, deciſ. 344. num. 28. tom. 2.
Soluens illi cum quo contraxit benè ſoluit, deciſ. 256. n. 5. tom. 1.
Soluens partem debiti in diuiſione contenti dicitur vniuerſum debitum in eadem diuiſione ſibi obuentum agnouiſſe, deciſ. 211. n. 4. tom. 1.
Soluens præſumitur ſoluere potius in cauſam debiti ad quod tenebatur, quam illius in quo obligatus non erat, deciſ. 74. n. 2. tom. 1.
Soluens nulla præcedente coactione, dicitur coactè ſoluiſſe, ſi ad id poterat cogi. Rub. ad deciſ. 25. n. 350. tom. 1.
Soluens priori creditori per talem ſolutionem liberatur ſoluens, & ſtante titulo habili creditor non tenetur pecuniam reſtituere, etiamſi compareat creditor anterior, deciſ. 357. num. 29. tom. 2.
Et licet nonnulli DD. contrarium ſentiant, tamen contraria opinio eſt æquior, & communior. Alias totus mundus litibus inuolueretur, ibid. n. 30. & 31.
Soluentis opinio magis attenditur, quàm ipſa veritas ad effectum vt ſolutio referatur potius ad vnam, quam aliam cauſam, deciſ. 319. n. 13. tom. 1.
Soluens non poteſt aliud, pro alio inuito, quod fallit in 20. caſibus remiſſiuè. Rub. ad deciſ. 67. n. 55. tom. 1.
Solutum pro vſuris computatur directo in ſortem, ac ſi pro ſorte ſolutum fuiſſet, quoniam ſortis occaſione ſolitum fuit, deciſ. 69. n. 2. tom. 1.
Solutum in cauſam fructuum vltra ſummam debitam minuit ipſo iure creditum ſortis, deciſ. 231. n. 20. tom. 1.

SOMNIA vigilantium alia ſunt, & alia dormientium. Rub. ad deciſ.320.n.113.tom.2.

de Somnijs non eſt curandum, nam quod quis vigilando ſperat, dormiendo optat, ibid.n.113.

SONITVS terroris ſemper iuribus Principum crudelium eſt, & affertur exemplum de Cainn. Rub. ad deciſ.217. n.560. & 561. tom.1.

SOROR patruelis teſtatoris venit appellatione filiorum deſcendentium ex agnatis, deciſ.52.n.13.tom.1.

Sorori vterinæ debetur ſucceſſio fratris ſine teſtamento defuncti, eique competit immiſſio ex interdicto quorum bonorum, deciſ.288.n.5.tom.1.

Sorori vni, aliquando ex varijs accidentibus ſolet dari maior dos, quam alteri, deciſ.90.n.21.tom.1.

Sortis repetitio in contractu cenſus ſolum permiſſa eſt, quando venditor ſtatuit cenſum redimere, & id denunciauerit emptori, deciſ.20.n.8.tom.1.

Sortes emiſſæ inter habentes paris vota includunt implicitum conſenſum eligentium in eum in quo ſors ceciderit, deciſ.210. n.6.tom.1.

SPECIES plures, quando plures numerantur, & poſtea ſequuntur verba generalia, hæc non ſtringuntur ad ſpeciem antea expreſſa ſed comprehendunt alios caſus ſub genere comprehenſos. Rub. ad deciſ.46.n.43.& 44.tom.1.

Species quando exprimitur poſt genus ſine dictionibus taxatiuis, illud non alterat, deciſ.367.n.4.tom.1.

Species poſt genus cenſetur expreſſa cauſa declarationis, ibidem.

Species poſt genus enumeratæ, ideò non reſtringunt genus, quia cenſentur poſitæ, ex cauſa declarationis, deciſ.244.n.21. tom.1.

Species quando non poſſit dici, ſubſequi genus, ſed potius illud præcedere, deciſ.154.n.17.tom.1.

SPES futuri boni, poteſt eſſe vt quis ſubſtineat aliquam neceſſitatem, deciſ.91.n.10 tom.1.

Spes, dum pendet, nihil ponit in eſſe, deciſ.32.n.45.tom.1.

per Specierum enumerationem factam poſt genus, non dicitur reſtricta generalitas antecedens, deciſ.106.n.18.tom.1.

SPOLIATVS ante omnia reſtituendus eſt, deciſ.89.num.5. tom.1.

Spoliatus debet in primis reſtitui, nec admittitur recentio, deciſ. 141.n.1.tom.1.

Spolium non intrat, in bonis donatis inter viuos, quod procedit, etiam ſi donatio ſit facta à Clerico infirmo, deciſ.440.n.3, tom.2.

Spolium Clericorum non cadit in bonis donatis per beneficiatos inter viuos, deciſ.386.n.2.tom.2.

In Spolio, vt obtineatur, quid ſit neceſſarium, deciſ.270.num.1. tom.1.

in Spolio primum extremum requirit exactiſſima probationes, deciſ.270.n.3.tom.1.

Et quidem concludentiſſimis probationibus iuſtificari debet, ibid. n.4.

In Spolijs, non intrant ea bona, quæ fuerunt acquiſita ex propria, & licita induſtria Clerici, deciſ.440.n.21.tom.2.

SPONSA, ſi tradiderit ſponſo corpus ſuum, & paſſa fuit deflorationem, partem ſuam adimpleuit vnde ſponſus tenetur etiam partem ſuam adimplere, deciſ.163.n.20.tom.1.

Quod procedit etiam ſi ſponſus ficte contraxerit quia nihilominus ex iuſtitia verè contrahere tenetur fictus promiſſor, ibid. num.21.

Sponſus, dum non vult ducere in vxorem ſponſam, debet modis omnibus induci, vt fidem promiſſam ſeruet, deciſ.163.n.3. tom.1.

Et hoc quamtumuis ſimpliciter id promiſerit, ibid.

Sponſus, ſi poſt quam carnaliter cognouit ſponſam, non poteſt cogi ad contrahendum matrimonium quia aliter damnum reſarciri nequit, ibid.n.23.

Creditore inuito, vnum pro alio ſolui nequit, ibid.n.25.

Sponſus, dum ſciuit qualitatem, & conditionem ſponſæ, & ea non obſtante, voluit cum ea contrahere, dicitur iuri ſuo renunciare cum exceſſus donationem faciat, ibid.n.27.

Sponſus tunc multò magis compellendus tollere ſponſam in vxorem dum adfuit copula carnalis, ibid.n.6.

inter Sponſum, & ſponſam quod ſecuta fuerit copula carnalis indubitanter arguitur, ſi in eodem lecto iacuerunt, deciſ.163. n.16.tom.1.

Sponſum, dum iam ſciuit conditionem ſponſæ, debuit ſibi conſulere, & non contrahere cum ea, ſponſalia, ibid.n.28.

Sponſalia requirunt mutuum conſenſum, qui eodem tempore conueniat, ibid.n.10.

Sponſalia contrahens cum aliqua omninò cogi poteſt ad contrahendum matrimonium, ſi de validitate ſponſalium non dubitetur, ibid.n.8.

Sponſalia non contrahuntur, niſi conſenſus concurrat ſimultaneus, deciſ.163.n.11.tom.1.

Sponſalia ſunt valida, etiamſi probaretur ſponſam eſſe impudicam, dum ſponſus eam carnaliter cognouerit, & quare, ibid. num.31.

Sponſalia contrahens non poteſt ab illis recedere, ſi fœminæ infamia ſequeretur, etiam non ſecuta copula, ibid. num.26.

Sponſalia etiam ſimpliciter contracta, ante Sac. Concil. Trident. tranſibant in matrimonium per copulam carnalem ſubſequentem, ibid.n.6.

Sponſalia, quando ab initio fuerunt contracta mutuo conſenſu, de Iure Canonico non poſſunt deinde vnius conſenſu diſſolui, deciſ.163.n.9.tom.1.

de Sponſalium validitate conſtito, omnino, quis cogi poteſt ad contrahendum matrimonium, per verba de præſenti. Rub. ad deciſ.21.n.30.tom.1.

SPVRIVS etiam dicitur capax poſſeſſionis, deciſ.33.num.25. tom.2.

Spurius honeſtè in patrem nominare nequit, eum à quo genitus fuit, deciſ.180.n. 2.tom.1.

STALLVM in Choro non comprehenditur ſub actibus Capitularibus, deciſ.199.n.7.tom.1.

STATVS vltimus in beneficialibus, quando non attendatur, deciſ.416.n.7.& 8.tom.2.

Status vltimus attenditur ad effectum manutentionis, deciſ.345. n.2.tom.2.

ad Statum illum, quis reducere, vt nihil habeat, nec in futurum habere ſperet, lugubre eſt. Rub. ad deciſ.21.num.26. tom.1.

STATVTVM.

Statutum Laicorum, ſi requirat ad validitatem donationis, quod donatio non valeat, niſi ſit ſubſcripta à duobus Notarijs non intrat, quando donationes ſunt iuramento firmatæ, deciſ.387.n.66.tom.2.

Statutum, quando non poſſit dici in præiudicium Eccleſiæ emanatum, deciſ.92.n.3.tom.1.

Statutum Laicorum ſi tangat perſonam Notarij, & non iuramentum ipſum, tunc non poteſt dici, quod ſit factum in terminis iuramenti, ibid.n.4.

Statutum, dum de aliquo non loquitur, non cenſetur voluiſſe illum comprehendere, deciſ.179.n.29.tom.1.

Statutum admittens concurſum creditorum, non videtur diſponere ſuper iuramento, ſed ſuper actione, & modo procedendi, deciſ.179.n.67.tom.1.

Statutum excludens filiam dotatam intelligitur de & quæ eſt dotata de tempore delatæ ſucceſſionis illius de cuius hæreditate agitur, deciſ.207.n.27.tom.1.

Statutum Eccleſiæ diſponens, quod portiones non interreſſentium proportionabiliter accreſcant præſentibus, & interreſſentibus qualiter intelligatur, deciſ.217.n.22.tom.1.

Statutum loquens de pignore habet etiam locum in hypotheca, deciſ.179.n.80.tom.1.

Statutum poteſt taxare alimenta vxori debita durante anno luctus, deciſ.228.n.2.tom.1.

Statutum loquens de donationibus, quas comprehendat, deciſ. 262.n.23.tom.1.

Statutum excluſiuum fœminarum habet locum tam in cauſa teſtati, quàm in cauſa inteſtati, vbi tamen filia venit impugnando teſtamentum, ſecus quando deuenit ex teſtamento, deciſ.207. n.15.tom.1.

Statutum eo ipſo, quod generaliter vocat ad ſucceſſionem fœminam proximiorem intelligitur non ſolum ſi ſit dotata, ſed etiam nupta extra familiam, deciſ.106.n.8.tom.1.

Statutum ſi ſit conforme diſpoſitioni iuris communis, præſumitur vſu receptum, deciſ.22.n.27.tom.1.

Statutum ſi ſit redactum in volumen ſtatutorum, cenſetur vſu receptum, ibid.n.28.

Statutum porrigit vires extra Territorium, quando inhabilitat perſonam ſubditi, non ſecundum quid ſed ſimpliciter, deciſ. 66.n.24.tom.1.

Statutum reſtringens liberam teſtandi facultatem, aut non tenet, aut iura interpretatione debet intelligi, deciſ.9.n. tom.1.

Statutum Laicorum, non intrat quoad Monaſteria ex defectu iuriſdictionis, deciſ.293.n.54.tom.1.

Statutum prohibens, ne mater non poſſit alijs quam filijs relinquere bona ſua, cedit in publicam vtilitatem, deciſ.66.n.27. tom.1.

Statutum excluſiuum fœminarum propter dotem requirit donationem cum qualitate excluſionis, deciſ.207.n.12.tom.1.

Statutum excluſiuum fœminarum non cogit patrem ad excluſionem, ſed illius voluntati famulatur, quatenus velit, ibid. num.10.

Sta-

Statutum, vel Conſtitutio, poteſt tollere fidem inſtrumentis etiam ſi in eo contineatur iuramentum, deciſ. 155. num. 11. tom. 1.
Statutum Laicorum non comprehendit caſum iuratum, deciſ. 262. n. 9. tom. 1.
Statutum, quando poteſt verificari in inſtrumentis, in quibus non adeſt iuramentum, non venit extendendum, vt etiam iurata comprehendat, ibid. n. 34.
Statutum, ſi det facultatem ſimpliciter extrahendi inſtrumenta Notarij defuncti, illa non extenditur ad inſtrumenta reperta in folijs, & carentia ſubſcriptione, deciſ. 349. num. 18. tom. 2.
Statutum interpretandum venit ſecundum obſeruantiam ſubſecutam, deciſ. 179. n. 31. tom. 1.
Statutum, ſi prohibeat recipere aliquid etiam à ſponte dantibus vltra taxam, qualiter veniat intelligendum, deciſ. 175. num. 36. tom. 1.
Statutum diſponens in caſu ſimplici, non comprehendit caſum mixtum, deciſ. 262. n. 21. tom. 1.
Statutum non porrigit vires extra fines Territorij, deciſ. 193. n. 15. tom. 1.
Statutum ſi declaret aliquod verbum non eſt recedendum ab eius declaratione, deciſ. 18. n. 27. tom. 1.
Statutum, ſi det executionem paratam inſtrumentis publicis, qualiter ſit intelligendum, deciſ. 482. n. 1. tom. 1.
Statutum, ſi non ſit in forma probanti, non habens aliquod ſignum authenticum non releuat, deciſ. 297. num. 6. tom. 1.
Statutum, ſi principaliter diſponat de rebus, non applicatur doctrinæ Bart. in l. cunctos, num. 32. C. de ſumm. TRINIT. & fid. Cathol. & quando intret, ibid. n. 12. & 19.
Statutum Laicorum, quod non comprehendat caſus iuratos, eſt opinio verior, deciſ. 387. n. 67. tom. 2.
Statutum ordinatorium non attenditur extrà illius locum, deciſ. 239. n. 10. tom. 1.
Statutum dans fidem libris mercatorum, ſi eſſet indiſcretum, & indifferens, non valeret, Rub. ad deciſ. 345. num. 117. tom. 2.
Statutum vnum, ab alio declaratur, deciſ. 67. n. 22. tom. 1.
Statutum, vel conſuetudo dans auctoritatem libris mercatorum, vt valeant debet eſſe diſcreta, & moderata, Rub. ad deciſ. 345. n. 116. tom. 2.
Statutum ſi diſponeret, quod in omni cauſa ſcripturæ mercatorum probarent, non valeret, ibid. n. 118. & 121.
Statutum prohibens obligationem minoris comprehendit caſum dotis voluntariæ, deciſ. 262. n. 5. tom. 1.
Statutum tollens liberam teſtandi facultatem, eſt iniquum, odioſum, & irrationabile, deciſ. 9. n. 5. & 6. tom. 1.
Statutum Florentinum ſub Rubr. 29. de hæred. &c. quid diſponat, deciſ. 82. n. 2. tom. 1.
Statutum fori Bononien. rubric. 79. quid diſponat, & qualiter ſit intelligendum, deciſ. 179. n. 12. & 14. tom. 1.
Statutum quod Canonicis, non poſſint admitti, niſi ſint Sacerdotes non tenet, ſi non ſit confirmatum à Papa, deciſ. 78. num. 10. tom. 1.
Statutum diſponens de omnibus creditoribus inſtrumentarijs comprehendit etiam habentes inſtrumenta iurata, ibidem num. 18.
Statutum, quando requirit, vt quis ſit legitimus, admittatur legitimatus ex reſcripto Principis, deciſ. 180. n. 5. tom. 1.
Statutum in forma communi à Papa confirmatum habeat locum in contractu, deciſ. 179. n. 28. tom. 1.
Statutum excluſiuum fœminarum non habet locum vbi propter maſculorum defectum ad ſucceſſionem concurrit filia dotata cum alia æqualiter dotata, quidquid dicendum ſit vbi altera dotem non habuiſſet, deciſ. 267. n. 12. tom. 1.
Statutum excluſiuum fœminarum propter maſculos ſuffragatur etiam Religioſo profeſſo, ibid. n. 13.
Statutum correctum de nouo, non tollit ius antea quæſitum, & actus præteritos expectantes poſt ſe executionem, deciſ. 179. n. 85. tom. 1.
Statutum nouum non attenditur, pro interpretando contractu antè ſtatutum celebrato, deciſ. 290. n. 20. tom. 1.
Statutum diſponens, quod filius Artifex poſſit ſe obligare qualiter ſit interpretandum, Rub. ad deciſ. 345. num. 141. tom. 2.
Statutum ſi negatiuè loquatur fortius ſtringit, deciſ. 180. num. 3. tom. 1.
Statutum excludens fœminas propter maſculos, intelligitur extantibus maſculis, quibus remotis ceſſat ſtatutum, deciſ. 133. n. 17. tom. 1.
Statutum loquens de locatione habet tantum locum in locatione ſimplici, ſecus in miſta cum pacto francandi, deciſ. 63. num. 7. & vide n. 8. cum ſeqq. vbi latè tom. 2.
Statutum nouum non attenditur pro interpretando contractu antè ſtatutum celebrato, deciſ. 190. n. 20. tom. 1.
Statutum conditum ad obuiandum fraudibus, ceſſat quando actus canonicè fuit factus, deciſ. 9. n. 17. tom. 1.
Statutum excluſiuum fœminarum loquens de cauſa teſtati non habet locum in cauſa inteſtati, deciſ. 207. num. 4. & 5. tom. 1.
Statutum excluſiuum fœminarum, vbi loquitur de filia dotata intelligitur de filia, cui pater certum quid particulare reliquit, ſecus ſi illam vniuerſalem hæredem inſtituit, ibid. num. 5. & num. ſeqq.
Statutum ſi prohibeat matri, ne alijs, quam filijs relinquat bona ſua, deciſ. 66. n. 13. tom. 1.
Tunc filij tamquam ſucceſſores vniuerſales per conditionem ex ſtatuto, poſſunt prætendere hæreditatem recuſando diſpoſitionem matris, ibid.
Statutum non auferens in totum mulieribus facultatem teſtandi ſed niſi fauore filiorum dicendum eſt fauorabile, ibidem num. 32.
Statutum ſi aperiret viam fraudibus, nullam haberet ſubſiſtentiam, Rub. ad deciſ. 345. n. 120. tom. 2.
Statutum poteſt fructus dotales taxare ad certam quantitatem, deciſ. 319. n. 7. tom. 1.
Statutum generaliter loquens generaliter eſt intelligendum, deciſ. 106. n. 5. tom. 1.
Statutum, ſi requirat, quod aliquis ſit verus Ciuis, iſta verba ſunt naturalia, & non poſſunt verificari in qualitate ciuili acquiſita per reſcriptum Principis, deciſ. 180. n. 7. tom. 1.
Statutum diſponens, quod Conſules Artium cognoſcant de cauſis opificum, reſtringi debet ad ſpectantia ad ſuam negociationem, Rub. ad deciſ. 145. n. 139. tom. 2.
Statutum diſponens, quod poteſtas teneatur pro ſua familia qualiter ſit intelligendum, ibid. n. 140.
Statutum, ſi prohibeat vxori excipere proprietatem bonorum ex iudicio Teſtatoris relictorum non eſt extendendum ad ea, quæ capit vxor legis miniſterio, deciſ. 131. num. 16. tom. 1.
Inſuper prædictum ſtatutum eſt intelligendum, quando maritus verè, & directè legat vxori, ſecus verò ſi in conſequentiam, ibid. n. 17. & 18.
Statutum ſi ſit conforme diſpoſitioni iuris communis, præſumitur vſu receptum, deciſ. 22. n. 27. tom. 1.
Statutum ſi ſit redactum in volumen ſtatutorum, cenſetur vſu receptum, ibid. n. 28.
Statutum, quando præſumitur vſu receptum, tunc contrarium afferenti incumbit onus probandi, ibid. n. 29.
Statutum quod poteſt eſſe minuta ſtatuti condendi, non releuat, deciſ. 297. n. 21. tom. 1.
Statutum, ſi requireret teſtes omni exceptione maiores, cum dicta qualitas non præſumatur, ideo probanda venit, Rub. ad deciſ. 150. n. 131. tom. 1.
Statutum de iuramento, dum ſpecialem mentionem non facit, tunc confirmatio non operatur, vt etiam contractus iuratos debeat comprehendere, deciſ. 179. n. 48. tom. 1.
Statutum, quando veniat appellatione iuris ciuilis, deciſ. 22. n. 17. & 18. tom. 1.
Statutum, vt dicatur authenticum debet conſtare, quod fuit publicum, ac vſu receptum, deciſ. 297. n. 13. tom. 1.
Statutum perinde eſt, ac ſi non emanaſſet, dum cum ſuis debitis requiſitis non fuit promulgatum, ibid. n. 14.
Statutum excluſiuum fœminarum, vbi ceſſat intrat diſpoſitio iuris communis æquè admittentis maſculos, & fœminas, deciſ. 207. n. 17. tom. 1.
Statutum an ſit authenticum, nec ne benè colligitur ex eius inſpectione, deciſ. 297. n. 7. & 8. tom. 1.
Statutum prætenſum, ſi non fuerit repertum, inter alias publicas ſcripturas Ciuitatis, nec aderat in Archiuio non iuuat, ibid. n. 9.
Statutum inter alia requiſita vt dicatur authenticum, requiritur publica cuſtodia, ibid. n. 10.
Statutum loquens in caſu ſimplici non habet locum in caſu mixto, deciſ. 406. n. 15. tom. 2.
Statutum, quod ſecundus maritus ſuccedat in omnibus actionibus vxori pro dote competentibus contra bona primi viri intelligitur quatenus ille dd. actionibus vti velit, ſecus eo inuito, deciſ. 231. n. 17. tom. 1.
Statutum eſt Papale, dum à Papa eſt confirmatum, deciſ. 179. n. 47. tom. 1.
Statutum vt intret requiritur ſubiectio perſonæ, & bonorum, deciſ. 33. n. 24. tom. 1.
Statutum, quando præſumitur vſu receptum, tunc contrarium aſſerenti incumbit onus probandi, deciſ. 22. num. 29. tom. 1.
Statutum, quod ſit intelligendum per viam principalis diſpoſitio-

ſitio-

ſictionis, vel declarationis, ſeu limitationis, paria non ſunt, deciſ.284. n.20.tom.1.

Statutum ſi mandet ſententias mandari executioni in ea parte, in qua ſunt concordes, qualiter ſit intelligendum, deciſ.478. n.3.tom.2.

Statutum diſponens, quod à duobus ſententijs non prouocetur, qualiter intelligatur, deciſ.365. num.11. & 12. tom.2.

Statutum generaliter loquens, & per verba indefinita non eſt reſtringendum ad vnum tantum caſum, deciſ.106.num.6. tom.1.

Statutum correctorium, vt intret debent plenè, & concludenter probari eius requiſita, nec ſufficiunt præſumptiones, deciſ.175. n.25.tom.1.

Statutum, vel conſuetudo non valeret, ſi diſponeret, quod indiſtinctè libris mercatorum ſtaretur. Rub. ad deciſ.345.n.122. tom.2.

Statutum, ſi valet, vt detur fides libris Mercatorum, ergo id multò magis effici poteſt ex conſenſu partium, ibidem num.10.

Statutum, quando veniat appellatione iuris ciuilis, deciſ.22.n.17. & 18.tom.1.

Statutum, ſi requirat præſentiam veram, non ſuppletur per fictam, deciſ.193.n.5.tom.1.

Statutum ſi requirat præſentiam alicuius ad reintegrandam præſentiam certæ perſonæ, tunc ea non poteſt ſuppleri per præſentiam fictam, ibid.n.6.

Statutum aliquod, ſi non loquatur de iuramento, confirmatio id non poteſt ſupplere, deciſ.179.n.61.tom.1.

Statutum valet, quod credatur libris mercatorum, vt ipſi habeantur pro publicis Inſtrumentis. Rub.ad deciſ.345.num. 112.tom.2.

Statutum prohibens mulierem teſtari ſine præſentia conſanguineorum, qualiter debeat intelligi, deciſ.9. num.10. tom.1.

Statutum excluſiuum fœminarum ab hæreditate patris quod admittat fœminam extraneam, & excludat propriam filiam non eſt dicendum, deciſ.267.n.7 tom.1.

Statutum dum eſt valdè odioſum egeat confirmatione Principis, deciſ.66.n.33,tom.1.

Statutum factum ſine ratione nullo modo tollerandum venit. Rub. ad deciſ.345. n.119.tom 2.

Statutum, ſi fuerit poſitum in Archiuio poſt litis conteſtationem, non iuuat, deciſ.297.n.18.tom.1.

Itaque nullum robur aſſequi valet ex fide publica d. Archiuij, ibid.n.9.

Statutum Laicorum mandans inter creditores inſtrumentarios, & chirographarios fieri diuiſionem per æs, & libram, non comprehendit inſtrumentum iuratum, & nihil ad hoc iuuat confirmatio Apoſtolica in forma communi, deciſ.179. n.65.tom.1.

Statutum habilitans Minores, vel filios familias publicos Mercatores ad contrahendum, intelligi debet, quoad contractus mercaturæ, deciſ.284.n.19.tom.1.

Statutum aliud eſt, quod promittat matri liberam diſpoſitionem, & aliud, ſi omnino inhibeat ei, vt poſſit tantum inter liberos diſponere de rebus ſuis, deciſ.66.n.16.tom.1.

Statutum odioſum, & iniquum, ſtrictè veniat interpretandum, deciſ.9.n.9.tom.1.

Statutum loquens ab inteſtato, non habet locum condito teſtamento, deciſ.297.n.33.tom.1.

Statuti ratio inueſtigari non debet, vbi illius diſpoſitio eſt reſtricta ad aliquem caſum particularem, deciſ.207. num.23. tom.1.

Statuto ſubmitti, & Foro paria ſunt, deciſ.348. num.22. tom.2.

Statuto ſi caueatur mulierem non poſſe teſtari ſine præſentia propinquorum, dicitur ſubſiſtere, quia non tollit in totum facultatem teſtandi, deciſ.9. n.1.& 2.tom.1.

Statuto aliquo, quando quis iuuari intendit, debet probare omnes eius qualitates adeſſe, deciſ.179.n.15.tom.1.

ex Statuto de contractibus minorum an poſſit inferri ad ſtatutum de præſcriptione, ibid.n.52.& 53.

ſub Statuto Laicali veniunt materiæ prophanæ, veluti actiones, hypothecæ &c. ibid.n.68.

ex Statuto, vel conſuetudine ſi credatur libris mercatorum, quæ requiſita debeant habere. Rub. ad deciſ.345.num.117. tom.2.

Statuta ante confirmationem ſunt inualida, ideoque gratia confirmationis, quis non poteſt ſe fundare in vſu contrario, qui etiam eſt nullus, deciſ.22.n.31.tom.1.

Statuta non præſumuntur voluiſſe tollere diſpoſitiones iuris communis, deciſ.262.n.24.tom.1.

Statuta Prouinciæ poſſunt dici ius commune, cum ab eo confirmationem recipiant, deciſ. 22. num.9. tom.1.

Statuta, ſi mandent in aliquo caſu ſeruari diſpoſitionem iuris communis, an intelligatur voluiſſe ſeruari ſtatuta Ciuitatis dominantis nec ne, ibid.n.6.

Statuta ſi ſint confirmata à Papa, cum clauſula, quatenus ſint in vſu, tunc eis vtens tenetur hoc probare, ibidem num.25. & 26.

Statuta excluſiua fœminarum dicuntur eas non excludere perpetuo, ſed temporaliter quo vſque extent maſculi, & quatenus id ſit verum, deciſ.383.n.4.5.& 6.tom.2.

Statuta excluſiua fœminarum tanquam exhorbitantia, & præter ius Ciuile ſi loquantur de maſculis, non poteſt extendi ad fœminas, ibid.n.14.& 15.

Statuta, & conſuetudines circa probationem, ſeu fidem librorum mercatorum, cum quibus conditionibus admiſit Camera Imperialis. Rub. ad deciſ.345. n.128.tom.2.

Statuta ſunt intelligenda ſecundum terminos iuris communis, à quo recipiunt interpretationem, deciſ.478. num.4. tom.2.

Statuta aliqua, ſi ſint confirmata à Papa ex certa ſcientia, non inde ſequitur, quod cetera ſint quoque confirmata ex certa pariter ſcientia, deciſ.179.n.58.tom.1.

Statuta illa reputanda ſunt fauorabilia, ſi emanarunt ne mulieres decipiantur fragilitate ſexus, vel aliorum blanditijs, deciſ.66. n.5. tom.1.

Statuta excluſiua fœminarum facta ſunt pro conſeruatione agnationis illiuſque fauore, deciſ.263. num.3. & num.ſeqq. tom.1.

Statuta Laicorum regulariter ſequendo, non comprehendunt iuramenta, deciſ.179.n.21.tom.1.

Statuta Bononien. à diuerſis ſummis Pontificibus fuerunt confirmata, ibid.n.20.

Statuta, quæ principaliter diriguntur in perſonas, ligat ſubditos etiam in alieno Territorio contrahentes, deciſ.175. n.10. tom.1.

Quod tamen non procedit, quando ſtatuentes expreſſè declararunt, ſe nolle comprehendere ſubditos extra Territorium contrahentes, ibid.n.11.

Statuta cum ſtrictè veniant intelligenda, ideoque de caſu ad caſum non debent extendi, deciſ.465.n.16.tom.2.

Statuta Laicorum non comprehendunt inſtrumenta iurata, deciſ. 179.n.24. tom.1.

Statuta, vt intelligantur ſecundum ius commune veniunt interpretanda, & reſtringenda, ibid.n.35.

Statuta ſunt ſtrictiſſimè interpretanda, ibid.

Statuta in loco particulari vbi adſunt, non ea, quæ ſunt Ciuitatis dominantis, deciſ.106.n.3.tom.1.

Statuta quando ſunt odioſa, & ſtricti iuris, ſtrictè, & amare prout ſonant, ſunt intelligenda, deciſ.67. num.18. tom.1.

Statuta excluſiua fœminarum condita reperiuntur pro conſeruatione, & fauore agnationis, & familiæ, deciſ.383.n.2. tom.2.

Statuta locorum ſtatus Eccleſiaſtici, ad eorum validitatem requirunt confirmationem Apoſtolicam, deciſ. 297. n.15. tom.1.

Et hoc maximè ſi agatur de abrogandis ſtatutis antiquis, ibid.

Statuta, & conſuetudo, vt dum dent fidem ſcripturis mercatorum, quæ adminicula debeant adeſſe. Rub. ad deciſ.345.num. 116 tom.2.

Statuta de præſcriptionibus vt intrent debet tempus requiſitum eſſe tranſactum, deciſ 284.n.39.tom.1.

Statuta excludentia fœminas gratias conſeruandæ agnationis, non ſuffragantur forenſibus, deciſ.454.n.19.tom.2.

Statuta, & conſuetudines diſponentia eſſe credendum libris mercatorum, intelligenda ſunt de his, quæ ſpectant ad mercaturam. Rub. ad deciſ.345.n.133.tom.2.

Statuta, ſi requirant præſentiam alicuius in confectione teſtamenti intelligi debent, dummodo illi non ſint inhabiles propter abſentiam, deciſ.113.n.8.tom.1.

Statuta, dum requirunt, vt quis ſit verus Ciuis origine propria, & paterna, clarè excludunt legitimatum, deciſ.180. n.12.tom.1.

Statuta loci particularis ſi deſint in aliquo loco ſpeciali, tunc recurrendum ad ſtatuta loci Dominantis, deciſ.106. n.4.& 5. tom.1.

Statuta Laicorum non comprehendunt caſus iuratos, deciſ.387. n.66.tom.2.

Statuta excluſiua fœminarum non fuerunt condita intuitu abſolutæ poteſtatis parentum vt ſcilicet bona pro eorum libito cuiuſcumque relinquere poſſent, ſed fauore agnationis, quatenus bona maſculis relinquantur, deciſ.267. n.5. tom.1.

Statuta loci contractus attendi debent, quando contrahitur, & non alia ſtatuta, deciſ.175.n.18.tom.1.

Statuta, quando abeunt in diſſuetudinem, amplius non ligant, deciſ.349.n.16.tom.2.

Statuta Prouinciæ poſſunt dici ius commune, cum ab eo confirmatione recipiant, deciſ.22.n.9.tom.1.

Statuta, ſi mandent in aliquo caſu ſeruari diſpoſitionem iuris communis, an intelligatur voluiſſe ſeruari ſtatuta Ciuitatis dominantis nec ne, ibid.n.6.

ad Statuta Prouinciæ, vel Ciuitatis ſuperioris, quando ſit recurrendum, ibid.n.5.

Statutorum confirmatio facta à Papa in forma communi, non comprehendit actum iuratum, deciſ.179.n.44.tom.1.

Statutorum verba, ne remaneant otioſa, facienda eſt interpretatio, deciſ.22.n.55.tom.1.

Statutorum confirmatio facta à Papa eo ipſo præſumitur facta in forma communi, dum non probatur facta ex certa ſcientia, deciſ.179.n.40.tom.1.

Statutorum verba debent intelligi, iuxta naturalem eorum ſignificationem, nec ab eorum proprietate eſt recedendum, deciſ.383.n.12.tom.2.

Statutorum confirmatio non eſt nouum, quod in vna parte ſit in forma ſpecifica, & in cæteris in forma communi, deciſ.179.n.62.tom.1.

Statutorum confirmatio, quando non dicetur facta ex certa ſcientia, ibid.n.37.

Statutorum confirmatio, quando non dicatur facta à Papa ex certa ſcientia, ſed in forma communi, ibid.n.38.

de Statutorum validitate diſponens circa iuramenta, quando non poſſit dubitari, deciſ.179.n.19.tom.1.

in Statutorum confirmatione, quando apponitur clauſula, *Dummodo ſint in vſu*, quid hoc reſpiciat, deciſ.22.num.30.tom.1.

Statutis in limine fundationis beneficiorum non derogatur, niſi exprimantur, deciſ.216.n.36.tom.1.

Statutis Ciuitatis ſuperioris, non poteſt derogari per ſtatuta loci inferioris, deciſ.22.n.13.tom.1.

in Statutis potiſſimum attendi ipſa mens ſtatuentium, qualis fuerit, ibid.n.13.

STATVENS præſumitur voluiſſe, quod ſtatuta ſeruentur, deciſ.128.n.3.tom.1.

Statuentes cenſentur diſpoſuiſſe ſuper illis, qui ſubſunt ſuæ iuriſdictionis, & in eorum Territorio ſtatuentes non præſumuntur diſpoſuiſſe ſuper forenſibus extra eorum iuriſdictionem exiſtentibus, etiamſi id dixiſſent, deciſ.175.num.16.tom.1.

Statuentes in generali diſpoſitione non præſumuntur voluiſſe diſponere de rebus in quibus in ſpecie ſtatuere non potuiſſent, deciſ.9.n.12.13.14.& 15.tom.1.

Statuentes ex defectu iuriſdictionis vltra territorium non poſſunt diſponere, deciſ.66.n.17.tom.1.

Statuentes non cenſentur in dubio voluiſſe obligare perſonas ſubditas, ſi illæ degant extra Territorium, deciſ.12.num.49.tom.1.

Statuentes Laici non poſſunt diſponere ſuper materia iuramenti, cum omnimoda in eis deficiat poteſtas, deciſ.179.n.22.tom.1.

Laici non poſſunt diſponere ſuper materia ſpirituali, ibid.

Statuentes, quando mentionem faciunt de forenſibus, apparet voluiſſe diſponere tantummodo de contrahentibus in Territorio, & non inhabilitaſſe perſonas abſolute, deciſ.175.n.17.tom.1.

Statuentes non cenſentur voluiſſe diſponere ſuper materia ſuper qua non habent iuriſdictionem, deciſ.179.num.23.tom.1.

Statuentes, ſi qualitatem aliquam contemplaſſent, eam expreſſiſſent, & maximè ſi alibi eam expreſſerunt, deciſ.383.n.12.tom.2.

Statuentium diſpoſitiones commenſurantur, ſecundum eorum poteſtatem, deciſ.9.n.15.tom.1.

Statuentium obligatio eſt, conſeruandi bonum publicum ſuæ patriæ, deciſ.66.n.28.tom.1.

STELLA Polaris in vltimis voluntatibus interpretandis, eſt ipſa voluntas teſtatoris. Rub. ad deciſ.320.n.136.tom.2.

S T Y L V S.

Stylus ſolet variari, deciſ.175.n.70.tom.1.

Stylus concedendi gratias Apoſtolicas vno, vel alio modo ſolet variari, ibid.n.70.& 71.

Stylus, ſeu conſuetudo repugnans immunitati Eccleſiaſticæ nullo vnquam tempore præſcribitur, deciſ.108.num.16.tom.1.

Stylus tantum attenditur, quantum ſecundum conſuetum ille ſeruetur, ita quod nihil vltra ſolitam obſeruantiam ſuppleri poſſit, ibid.n.12.& 13.

Stylum non ſufficit probare in genere, ſed probari debet in loco præciſo, & de actu controuerſo, deciſ.283.num.30.tom.1.

ad Stylum probandum non ſufficiunt fides extraiudiciales, ſed requiritur iudicialis probatio, parte opponente, deciſ.175.n.73.tom.1.

STIPENDIA, in varijs, & diſtantibus ſæpè locis in ſe ſuſcipiat. Rub. ad deciſ.254.n.....tom.1.

S T I P V L A T I O.

Stipulatio Notarij acquirit abſenti actionem perſonalem, & hypothecariam directam contra hæredes promiſſoris num.4. non tamen tribuit aliquod ius reale, aut actionem hypothecariam vtilem experibilem contra ſingularem ſucceſſorem, deciſ.40.n.4.tom.1.

Stipulatio concepta pro hæredibus, & ſucceſſoribus dicitur magis vniuerſalis, deciſ.240.num.7.24.amplia num.25.tom.1.

Stipulatio Notarij in contractu donationis importat contractus irreuocabilitatem, deciſ.334.n.20 tom.2.

Stipulatio ſi non valet, per quam quis ſibi aufert liberam teſtandi facultatem. Rub. ad deciſ.21.n.77.tom.1.

Quid erit dicendum, ſi omnia ſua bona præſentia, & futura, iura, & actiones, totaliter ſe reddat inteſtabilem, ibid. num.78.

Stipulatio Notarij nomine abſentis reddit contractum irreuocabilem ex parte promiſſoris, deciſ.40.n.4.tom.1.

Stipulatio non valet, per quam quis ſibi aufert liberam teſtandi facultatem. Rub. ad deciſ.22.n.76.tom.1.

Stipulatio ſi fuerit facta ad fauorem omnium intereſſe habentium, comprehendit etiam abſentes, deciſ.473.num.26.tom.2.

Stipulatio releuationis indemnitatis, quando dicatur commiſſa, deciſ.167.n.1.tom.1.

In Stipulatione commiſſa, ob rem non defenſam, non inſolidum, ſed pro parte contra hæredem promiſſoris agendum eſt, deciſ.413.n.26.tom.2.

Stipulationes tot in inſtrumento ineſſe dicuntur quot ſunt res in ſtipulatione deductæ, deciſ.439.n.30.tom.2.

Stipulationes intelligendæ ſunt ſano modo iuxta ſubiectam materiam, deciſ.57.n.21.23.& 24.tom.1.

Stipulari nemo poteſt extraneo, deciſ.413.n.5.tom.2.

STVLTITIA, quo vſque ludit in homanis. Rub. ad deciſ.320.n.49.tom.2.

Stultus nemo ita eſt præſumendus vt voluerit omnia ſua bona donare, aut alienare, vt tantum nocere voluerit ſub colligitanti. Rub. ad deciſ.46.n.106.tom.1.

SVBCOLLECTOR vbi quis deputatur cenſetur vnicus quamuis alius per antea fuiſſet, quia ille dicitur reuocatus etiam nulla facta mentione reuocationis, deciſ.259.num.7.tom.1.

de Subcollectoria ſi eſt quæſtio inter ſubcollectorem, & ſoluere debentem, illa probanda eſt per litteras, & per teſtes, deciſ.350.n.28.tom.2.

Quod tamen intelligitur dummodo teſtes fuerint præſentes deputationi, ibid.n.29.

Subcollectoriæ exercitium in quo conſtat, ibid.n.35.

SVBDITVS dum additur à Principe incipit eſſe filius, & Princeps dum audit, incipit eſſe pater, & quid ex hoc ſequatur. Rub. ad deciſ.217.n.568.& 569.tom.1.

Subditus dum facilè auditus à Principe id credit eſſe beneficium, quamuis non aſſequatur, quod velit, ibid.num.570.& 571.

Subditus illius Principis eſſe quis dicitur, vbi poſſidet bona, & onera ſoluit, deciſ.67.n.37.tom.1.

Subditi pro eorum bonis Principibus lætanter ſubſtantiam, & vitam effundunt. Rub. ad deciſ.217.n.557.tom.1.

Subditi diuites, ſunt nerui Principis, ibid.n.558.

SVBHASTATIO, & deliberatio facta vigore commiſſionis conditionalis, vt ea valeat quid requiratur, deciſ.483.num.34.tom.2.

Subhaſtatio non poteſt iuſtificari ex nuliter deductis, deciſ.535.n.23.tom.1.

Subhaſtatio, & liberatio factæ poſt interpoſitam appellationem dicuntur notoriè iniuſtæ, deciſ.348.n.17.tom.2.

Subhaſtatio bonorum minorum requirit ſaltem ſpatium 20. dierum, deciſ.98.n.10.tom.1.

Subhaſtatio, quando ſuit nulla ob imperitiam Iudicis, durius agitur contra fiſcum, quam contra priuatum, deciſ.141.n.20.tom.1.

Subhaſtatio, & deliberatio dicitur nulliter facta, quando fuit facta pro minori pretio oblato, deciſ.98.n.7.tom.1.

Et hoc non obſtante, quod alij maiores oblatores renunciaſſent cum id agere non valeant, ibid.n.7.

ad Subhaſtationis validitatem, quid requiratur, dec.95.n.24.to.1.

Subhaſtationis nullitas, quando ceſſet, deciſ. 483. num. 25. tom. 2.
Subhaſtationis ad validitatem tres ſaltem oblatores requiruntur ſtylo quocumque in contrarium non obſtante, deciſ. 216. n. 4. tom. 1.
Subhaſtationem impugnans tenetur ad reſtitutionem pecuniarum vna cum vſuris, deciſ. 141. n. 25. tom. 1.
in Subhaſtatione præſumitur mala fides eo ipſo, quod non fuerunt ſeruatæ ſolemnitates neceſſariæ, deciſ. 101. n. 13. tom. 1.
ex Subhaſtatione non probatur verum pretium rei ſubhaſtatæ, deciſ. 455. n. 14. tom. 2.
ex Subhaſtatione, & deliberatione bonorum facta contra aliquem, benè probatur eius poſſeſſio, deciſ. 96. num. 2. tom. 1.

S V B I N F E V D A T I O.

Subinfeudatio etiam bonorum Eccleſiæ abſque fraude facta præſumitur, niſi illa probetur. Fraus de iure non præſumitur, deciſ. 26. n. 5. tom. 1.
Subinfeudatio fieri poteſt ſine Domini, aut eorum, quorum intereſt conſenſu, deciſ. 26. n. 1. tom. 1.
Amplia concluſionem etiam in feudo Eccleſiaſtico procedere, ibid. n. 2.
Subinfeudatio, quod fuerit facta perſonæ æquali ex quibus deducatur, ibid. n. 8. & 9.
Subinfeudatio præſumitur facta eadem lege, & conditione, quibus infeudans à Domino acceperat, ibid. n. 10.
Subinfeudatio fieri nequit, niſi concurrentibus requiſitis, quæ enumerant DD. in cap. 1. §. ſimiliter de leg. ibid. n. 3.
Subinfeudatio fieri nequit, vbi in inueſtitura adeſt pactum de non alienando, ibid. n. 4. vide n. 12. & ſeq.
Subinfeudatio facta ſine præiudicio Domini directi, & cum clauſula, non alias aliter, nec alio modo, præſeruat illius iura, ac ſi ſubinfeudatio facta non fuiſſet, quod procedit etiam traditione ſecuta, deciſ. 26. n. 6. tom. 1.
Intellige, vt num. ſeq.

S V B R E P T I O.

Subreptio excluditur ex generi, & noticia Principis, deciſ. 238. n. 2. tom. 1.
Subreptio vt euitetur ſufficit cogitatio generica in Principe, deciſ. 465. n. 11. tom. 2.
Subreptio inducitur, quando Principi non fuit narratum, id quòd ſi ſciuiſſet, vel gratiam non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſſet. Rub. ad deciſ. 354. n. 46. tom. 1.
Subreptio in gratia facta, eſt defectus intentionis in gratia facta, motu proprio, Rub. ad deciſ. 90. n. 141. tom. 1.
Subreptionis omnis ſcrupulus, vt tollatur, ſufficit vt cauſa, quæ mouit Principem, ſit vera, licet aliæ non exprimantur, deciſ. 414. n. 2. tom. 2.
Subreptionem ad euitandam ſufficit, quod per Papam in genere cogitare potuerit de eo, quod in gratia non fuit expreſſum, deciſ. 75. n. 3. tom. 1.
Subreptitia gratia redditur, ſi narrata in breui non fuerint iuſtificata, deciſ. 238. n. 1. tom. 1.
Subreptitia gratia redditur ſi fuerit tacitum id, quod reddidiſſet Principem ad gratiæ conceſſionem difficiliorem, deciſ. 238. n. 12. tom. 1.
SVRRIPERE aliquid nemo poteſt dicere Principe volente, proprio ſpontaneo motu, Rub. ad deciſ. 99. num. 230. tom. 1.

S V B R O G A T I O.

Subrogatio gratioſa vt non denegetur ex lite calumnioſa ſufficit, quod cauſa ſit colorata, deciſ. 305. n. 31. tom. 1.
Subrogatio gratioſa, vt denegetur ea lite calumnioſa, adeò clara debet eſſe calumnia, vt nullo modo poſſit velari calumnia, ibid. num. 32.
Subrogatio gratioſa non datur ſuperſtiti collitiganti, ſi lis fuerit mota contra eum, qui erat poſſeſſor triennalis, ibidem num. 33.
Quando tamen limitatur, quando poſſeſſor triennalis duo beneficia incompatibilia poſſidebat, ibid. n. 34.
Subrogatio gratioſa Papæ ligat manus inferiorum collatorum, deciſ. 305. n. 17. tom. 1.
Subrogatio communicat ſubrogatu in eumque transfert omnes qualitates, ac alia quæcumque quæ inerant in eo, in cuius locum ſubrogatur, deciſ. 38. n. 12. tom. 1.
Subrogatio gratioſa operatur, vt omnia priuilegia, & iura in eum tranſeant, in quem ſit ſubrogatio, deciſ. 244. n. 2. tom. 1.
Subrogatio gratioſa, vt debeatur tria debent concurrere, deciſ. 305. n. 2. tom. 1.
Subrogatio gratioſa aliud eſt, & aliud mandatum de ſubrogando, deciſ. 429. n. 24. quod tamen limitatur, n. 25. tom. 2.
Subrogatorum regula, quæ ſit, deciſ. 150. n. 54. tom. 1.
Subrogatus gratioſè dicitur ex miniſterio Principis effectus idem, cum eo, in cuius locum fuit ſubrogatus, deciſ. 429. n. 22. tom. 2.
Subrogationis natura eſt, vt ſubrogatum ſit eiuſdem naturæ, cuius ille cui ſubrogatur, deciſ. 459. n. 12. tom. 2.
Subrogato gratioſè; quando non poſſit denegari immiſſio, deciſ. 468. n. 2. tom. 2.
Subrogato cenſentur communicatæ omnes qualitates, & tranſlata omnia iura, & onera impoſita illi, in cuius locum ſubrogatur, deciſ. 70. n. 11. tom. 1.
Subſcriptio probat contra ſubſcribentem, deciſ. 339. num. 1. tom. 2.

S V B S T I T V T I O.

Subſtitutio reciproca, quando adeſt tantum inter filios, ſed non inter illarum filias, tunc appellationum non veniunt nepotes, deciſ. 84. n. 12. tom. 1.
Subſtitutio facta ſub conditione, ſi vocati deceſſerint ſine filijs, an neptis ex filio faciat deficere talem conditionem, deciſ. 437. n. 33. tom. 2.
Subſtitutio quando dicatur neceſſario facta de deſcendentibus alterius familiæ, & non propriæ, deciſ. 458. num. 18. tom. 2.
Et hoc maximè, ſi teſtator iniunxerit onus aſſumendi nomen, & inſignia familiæ, ibid. n. 19.
Subſtitutio, quando non contineat tantum vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam ſubſtitutionem, deciſ. 208. num. 8. tom. 1.
Subſtitutio compendioſa, matre exiſtente in medio, quando eſt facta per verba communia omni tempore dicitur fideicommiſſaria, deciſ. 31. n. 13. tom. 1.
Subſtitutio poſt mortem inſtituti importat verbum reuertatur, deciſ. 284. n. 20. tom. 1.
Subſtitutio, quando eſt continuatiuè facta ad præcedentem ſubſtitutionem, cum dictione continuatiua, & eiſdem verbis, quid id operetur, deciſ. 147. n. 6. tom. 1.
Subſtitutio facta ſub conditione euaneſcit ob defectum illius, deciſ. 205. n. 3. tom. 1.
Subſtitutio facta, in caſu quo hæres, aliquid fecerit ſi illud non fecerit, deficit ſubſtitutio, deciſ. 459. n. 20. tom. 2.
Subſtitutio recipit interpretationem ab inſtitutione, deciſ. 385. n. 2. tom. 2.
Subſtitutio facta filijs, quando eſt reſtricta ad bona teſtatoris, tunc omni tempore eſt fideicommiſſaria, deciſ. 31. num. 16. tom. 1.
Subſtitutio vulgaris expirat per mortem inſtituti cum filijs, deciſ. 2. n. 7. tom. 1.
Limita niſi aliud appareat de mente teſtatoris volentis, quod fideicommiſſi progrediatur ad alios. Et quæ ſint coniecturæ, quæ id ſuadeant, ibid. n. 8. 10. 11.
Subſtitutio, quando fuit facta ad fauorem piæ cauſæ, matris fauorem excludit, deciſ. 31. n. 4. tom. 1.
Subſtitutio reciproca inducta non dicitur quoties deficiunt illa tria requiſita à DD. aſſignata, deciſ. 49. n. 1. tom. 1.
Subſtitutio facta poſt mortem plurium perſonarum copulatiuè vocatarum locum habere non poteſt, niſi omnibus defunctis, ibid. n. 2.
Subſtitutio facta pluribus ſimpliciter reſoluitur in ſingularitates, quod quando ſit verum, ibidem num. 3. & vide num. ſeq.
Subſtitutio facta pluribus ſimpliciter, purificatur etiam altero ex illis decedente, deciſ. 497. n. 4. tom. 2.
Subſtitutio, vt reciproca dicatur, non ſufficit, vt ſit facta de toto, niſi quoque appareat facta vltimo morienti, deciſ. 497. num. 5. tom. 2.
Subſtitutio facta de proximioribus de domo ſub nomine collectiuo, tunc intelligitur de agnatis, deciſ. 385. num. 34. tom. 2.
Subſtitutio omnium filiorum, & quod vnus eligatur ex eis, ita ſimul ſtare non poſſunt, cum ſint contraria inter ſe, deciſ. 401. n. 11. tom. 2.
Subſtitutio filiarum fœminarum ne reddatur eluſoria, quid dicendum ſit, deciſ. 402. n. 17. tom. 2.
Subſtitutio, quando dicatur facta per verba indefinita, deciſ. 407. n. 25. tom. 2.
Subſtitutio, quo caſu dicatur facta per ſeparatam orationem, & per verba diſpoſitiua, ibid. n. 26.
Subſtitutio reciproca de ſui natura dicitur materia odioſa, ac proindè omnis interpretatio ad illius excluſionem ſumenda eſt, deciſ. 49. n. 9. tom. 1.
Subſtitutio ſi fuerit facta in reſiduo totius, cenſetur prohibita Trebellianica, deciſ. 147. n. 32. tom. 1.
Subſtitutio ſecunda declaratur ab antecedenti, deciſ. 255. n. 43. tom. 1.
Subſtitutio facta, ſi omnes ſine filijs decederent, reciprocam inter vocatos operare non poteſt, ſi caſus non euenit, deciſ. 34. n. 10. tom. 1.
Subſtitutio facta ad piæ cauſæ fauorem, qualiter ſit intelligen-

ligenda, deciſ. 32. num. 30. tom. 2.

Subſtitutio, quando dicatur facta diſtributiuè, deciſ. 437. num. 13. tom. 2.

Subſtitutio facta poſthumo decedenti in pupillari ætate comprehendit etiam in caſum, quo natus non ſit, Rub. ad deciſ. 320. n. 118. tom. 2.

Subſtitutio facta in caſu deficientiæ filiorum, & deſcendentium comprehendit, tam ſi naſcantur, quàm ſi non naſcantur, ibid. n. 119.

Subſtitutio facta in caſu natiuitatis, nullatenus poteſt extendi ad caſum non natiuitatis, in caſu quo teſtator aliter prouiſit, ibid. n. 122. & n. 219.

Subſtitutio ſi ſolum contineat vulgarem fideicommiſſarium excludit, deciſ. 402. n. 7. tom. 2.

Subſtitutio, quando videatur facta non in bonis pupilli, & in bonis proprijs teſtatoris, deciſ. 147. n. 27. tom. 1.

Subſtitutio concepta per copulam, & intelligi debet cum omnibus qualitatibus, quæ in præcedenti fuerunt adiectæ, deciſ. 52. n. 2. vbi vide num. ſeqq. tom. 1.

Subſtitutio, quando non dicatur ſuſpendere ſimplicis proprietatis acquiſitionem, deciſ. 460. n. 33. & 34. tom. 2.

Subſtitutio, quando reperitur facta, cum dictione, ac etiam denotante implicationem cum præcedentibus, inducit retentionem præcedentium qualitatum, deciſ. 147. num. 8. tom. 1.

Subſtitutio conditionalis euaneſcit eo ipſo, quo deficit conditio ſub qua illa fuerat concepta, deciſ. 314. n. 2. tom. 1.

Subſtitutio expreſſa non valet egredi eius limites, Rub. ad deciſ. 320. n. 90. tom. 2.

Subſtitutio quando eſt facta cum illis verbis, *tunc*, *& eo caſu*, tunc multò fortius deſperari debet de extenſione, ibidem num. 92.

Subſtitutio generalis comprehendere non poteſt eas perſonas, quibus particulariter fuit in alia ſubſtitutione prouiſum, deciſ. 52. n. 14. tom. 1.

Limita vbi plures caſus fuerunt à teſtatore conſiderati, quia tunc vna ſubſtitutio non derogat alteri, ſed vtraque ſuum effectum operare debet, ibid. n. 15.

Subſtitutio reciproca, vt non dicatur inducta, ſufficit mens dubia teſtatoris, deciſ. 497. n. 7. tom. 2.

Subſtitutio reciproca vt dicatur inducta requiruntur verba expreſſa ipſam inducentia, ibid. n. 8.

Vel coniecturæ debent eſſe tales, ac ſi ponderoſæ, vt ipſam neceſſario inducant, ibid.

Subſtitutionis ſuæ caſum, ſi quis aſſerat purificatum fuiſſe, tenetur concludenter probare fundamentum ſuæ intentionis, deciſ. 351. n. 3. tom. 2.

Subſtitutionis reciprocæ natura eſt, vt ſubſtituti cenſeantur inuicem inter ſe vocati actiuè, & paſſiuè, deciſ. 459. num. 13. tom. 2.

Subſtitutione deficiente, corruunt omnes coniecturæ ad inducendum fideicommiſſum, deciſ. 84. n. 17. tom. 1.

ex Subſtitutione facta de filijs fratris, ex hac ordinatione, an cenſeatur ordinata reciproca inter omnes deſcendentes, ibid. num. 75.

in Subſtitutione directa, quando non poſſit contineri ſubſtitutio pupillaris, deciſ. 31. n. 7. tom. 1.

in Subſtitutione ſi legantur verba communia, & obliqua, perinde eſt, ac ſi omnia obliqua eſſent, ibid. n. 9.

Quo caſu ſubſtitutio omni tempore eſt fideicommiſſaria, ibid. num. 10.

in Subſtitutione reciproca filiarum, quod nomine filiorum veniant nepotes, eſt opinio, quæ non caret contradictore, deciſ. 84. n. 13. tom. 1.

in Subſtitutione vulgari quando vnus caſus exprimitur, ad alium regulariter porrigitur, Rub. ad deciſ. 320. num. 94. tom. 2.

in Subſtitutione vulgari ex vno caſu expreſſo, non infertur ad alium, quando in expreſſo adeſt dictio, tunc, ibidem num. 95.

in Subſtitutione fideicommiſſaria ex præſumpta mente teſtatoris pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates, deciſ. 437. num. 7. tom. 2.

in Subſtitutionibus fideicommiſſarijs ſucceſſiuis, ſi gradus vnus deficiat, alteri non euaneſcunt, deciſ. 255. num. 38. tom. 1.

Et ſucceditur ex propria perſona perinde, ac ſi ſubſtituti expreſsè fuiſſent vocati ex propria perſona, ibidem num. 39.

ſub Subſtitutione vulgari vocati dicuntur filij in conditione poſiti, deciſ. 402. n. 8. tom. 2.

ſub Subſtitutione compendioſa facta in caſu mortis continetur de ſui natura etiam non exiſtentia, Rub. ad deciſ. 320. num. 114. & n. 117. tom. 2.

Subſtitutiones ne inutiliter factæ videantur, facienda eſt interpretatio, deciſ. 458. n. 10. tom. 2.

Subſtitutiones plures habentur pro vnica, quando omnes ab vna tantum ſubſtitutione dependent, deciſ. 425. num. 15. tom. 2.

Subſtitutus dicitur ſuccedere hæredi grauato non teſtatori, quoties ille habebat facultatem relinquendi bona cui vellet, deciſ. 205. n. 4. tom. 1.

Subſtitutus non poteſt excludi per eum, qui non habet qualitates à Teſtatore requiſitas, deciſ. 205. n. 17. tom. 1.

Subſtitutus, quando quis eſt hæredi in caſu, quo decedat ſine filijs, & deſcendentibus, tunc eo decedente cum filijs ceſſat ſubſtitutio, deciſ. 545. n. 16. tom. 1.

Subſtitutus dicitur ſuccedere teſtatori, non hæredi grauato, deciſ. 205. n. 2. & num. ſeqq. tom. 1.

Subſtituti poſſunt reuocare bona fideicommiſſaria alienata, deciſ. 410. n. 38. tom. 2.

Subſtituti alterius datio, excludit ſubſtitutionem reciprocam, deciſ. 497. n. 3. tom. 2.

SVBTRACTIO cum arguat dolum, & ſic non præſumatur, ideoque plenè, & concludenter eſt probanda, deciſ. 192. n. 2. tom. 1.

SVBTRAHENS rem inducit præſumptionem pro aduerſario, ibid. n. 1.

SVBVENIRI, ſi non poſſit vni, niſi cum damno alterius commodius eſt neutrum iuuari, quam alterum lædere, Rub. ad deciſ. 217. n. 130. tom. 1.

Sub verbo, patrimonium, veniunt omnia bona, ſiue à parentibus habita, ſiue ex quouis alio generali titulo, deciſ. 387. num. 10. tom. 2.

SVCCEDERE non valens iure propriæ vocationis, nec repreſentationi, multò magis ſuccedere valebit iure tranſmiſſionis, deciſ. 241. n. 10. tom. 1.

Succedere iure proprio, quando quis non dicatur, deciſ. 459. n. 18. 20. 21. & 22. tom. 2.

SVCCESSIO Monaci ſalua aſcendentium legitima, ſpectat ad Monaſterium, deciſ. 450. n. 23. tom. 2.

Succeſſio Monaci ſpectat ad Monaſterium, ſalua parentum legitima, deciſ. 56. n. 3. tom. 1.

in Succeſſionis materia ſtandum eſt iuri canonico etiam in terris Imperij, & reprobatur contraria opinio Angel. deciſ. 190. n. 21. tom. 1.

de Succeſſione matris, quando agitur, filij debent probare aditionem, deciſ. 426. n. 17. tom. 2.

in Succeſſionibus ab inteſtato requiritur capacitas de tempore delatæ hæreditatis, deciſ. 32. n. 23. tom. 2.

Itaque ſuperueniens capacitas, non iuuet, ad effectum tollendi ius tertio quæſitum, ibidem num. 24. & vide num. 26. 28. & 29.

SVCCESSOR.

Succeſſor quando dicatur eſſe in eodem dolo anteceſſoris, & in eo continuare, deciſ. 325. n. 22. tom. 2.

Succeſſor non poteſt impugnare confeſſionem ſui anteceſſoris, deciſ. 463. n. 10. tom. 2.

Succeſſor non poteſt impugnare factum anteceſſoris, deciſ. 459. n. 41. tom. 2.

Succeſſori etiam in iudicialibus ſuccurritur aduerſus factum anteceſſoris, deciſ. 325. n. 19. tom. 2.

Succeſſori in beneficio competit manutentio, ex poſſeſſione anteceſſoris, deciſ. 155. n. 1. tom. 1.

Succeſſores, nec volentes poſſunt facere, quod æs alienum inter eos non diuidatur pro portionibus hæreditarijs, deciſ. 413. n. 86. tom. 2.

Succeſſores, an efficere poſſint, vt vnus in ſolidum teneatur, & an creditor poſſit agere in ſolidum, ibid. num. 116. & 117.

Succeſſores vendentis tenentur de euictione, & ad damna, & intereſſe, ibid. n. 108.

Succeſſores, & hæredes aliquando, vt notum eſt, non habent liberum dominium diſponendi de rebus ſibi relictis, deciſ. 240. n. 23. tom. 1.

Succeſſorium edictum, quare fuit introductum, deciſ. 473. n. 52. tom. 2.

SVCCVRRENDVM non eſt ei qui ſua ſponte ſe in neceſſitate poſuit, deciſ. 40. n. 55. tom. 1.

SVMMA, quod ſit magnæ, vel paruæ quantitatis, quid ſit attendendum, deciſ. 473. n. 14. tom. 2.

Summa detrahenda ex bonis hæreditarijs facit creditum illiquidum, deciſ. 153. n. 18. tom. 1.

in Summa maiori continetur minor, deciſ. 457. num. 17. tom. 2.

in Summariſſimo iudicio poſſeſſorio, non agitur, niſi an quis poſſideat, deciſ. 339. n. 29. tom. 2.

SVMMVS Pontifex vices DEI retinet, deciſ. 24. n. 2. tom. 1.

Summorum Pontificum mens circa promulgationem Bullæ Cœn. Domini ſingulis annis, qualis ſit, deciſ. 412. num. 17. tom. 2.

SVMPTVS immoderati, ac parum œconomica ratio viuendi, ſolet eſſe cauſa, vt quis ad pauperiem reducatur, deciſ. 337. n. 15. & 16. tom. 2.

Super Cenſus extinctione dum pendet lis, manutenendus eſt exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi illius fructus, deciſ. 399. tom. 2.

Super Beneficiorum pluralitate dum diſpenſatur &c. verendum eſt ne apud DEVM ſit validum, Rub. ad deciſ. 254. n. 154. tom. 1.

Super Bonis fideicommiſſarijs ſi detur immiſſi, vt validè dicatur data, quid requiratur, & aliter non ſit manutenibilis poſſeſſio capta, deciſ. 143. n. 19. tom. 1.

Super Emphyteuſi, ceſſante prohibitione alienationis, poteſt emphyteota ratione vtilis dominij cenſum imponere, deciſ. 328. n. 11. tom. 2.

Et hoc ſine conſenſu Domini directi, quod ſecus eſſet, ſi adeſſet expreſſa prohibitio alienationis, ibid. n. 12.

Leg. finalis, C. de ior. emphyt. loquitur de venditione, & iuris emphyteoticarij translatione, ibid. n. 13.

Super Immunitate Eccleſiaſtica numquam, aut rarò, & niſi ex vrgentiſſimis cauſis ſolet diſpenſari, deciſ. 412. num. 10. tom. 2.

Super Legitima non poteſt conſtitui fideicommiſſum, deciſ. 336. n. 5. tom. 2.

Super titulo beneficij, quando non poſſit negari quod lis fuerit introducta, deciſ. 305. n. 13. tom. 1.

SVPERSESSORIA, quando fuit reuocata non officit, deciſ. 117. n. 9. tom. 1.

SVPERFLVITAS.

Superflultas melius eſt tollerare, quam admittere aliquod abſurdum, Rub. ad deciſ. 217. n. 50. tom. 1.

Superfluitas euitanda venit, in qualibet diſpoſitione, ibidem num. 48.

Superfluitas euitanda venit, deciſ. 415. n. 28. tom. 2.

Superfluitas potius eſt tolleranda, quam admittendum nouum fideicommiſſum, Rub. ad deciſ. 320. n. 23. tom. 2.

Superfluitas eſt vitanda, deciſ. 67. n. 20. tom. 1.

in SVPPLICATIONIBVS, quæ porriguntur Pontifici, pro obtinenda gratia, circa retentionem aliorum beneficiorum obtentorum, talia verba concernentia diſpenſationem ſolent cancellari, Rub. ad deciſ. 254. num. 100. tom. 1.

Supplicationes de tempore Sixti V. non ſignabantur manu Papę, niſi Chirographa, deciſ. 175. n. 59. tom. 1.

SVSPICIO.

Suſpicio calumniæ, vbi vehementer concurrit, ſufficit in quãcumque materia ad denegationem remiſſoriæ etiam ſuper articulis releuantibus, deciſ. 223. n. 10. tom. 1.

Amplia concluſionem quantumuis illa petatur ab Eccleſia, vel tendat ad probandum maiorem, vel minorem valorem, ibid. num. 11.

Suſpicio protrahendi in longum cauſæ expeditionem in petente remiſſoriam ceſſat vbi ille actor, & bona per aduerſarios poſſidentur, deciſ. 252. n. 15. tom. 1.

Suſpicio calumniæ vbi in remiſſoriam petente non adeſt parum refert quod articuli tendant ad euertenda fundamenta deciſionum, ibid. n. 16.

T

TABELLIONIS officium eſt contra ius, quia chartæ animalis mortui creditur, Rub. ad deciſ. 345. num. 35. tom. 2.

TACENS in actu, quem impedire non valet, operando non præſumitur conſenſus, ſed diſſenſus, & maximè iuncto præiudicio, vel læſione, Rub. ad deciſ. 217. n. 421. tom. 1.

TACITE, quod ineſt, ſi exprimatur, non alterant formam, aut ſubſtantiam gratiæ, deciſ. 366. n. 10. tom. 2.

Tacitum quandoque habet vim expreſſi, deciſ. 360. num. 10. tom. 2.

TACITVRNITAS.

Taciturnitas non poteſt dici adeſſe, vbi quis commiſit cauſam, & eam proſequutus fuit, deciſ. 121. n. 16. tom. 2.

Taciturnitas quando procedit ex ignorantia nullitatis non inducit ratificationem nulliter geſtorum, deciſ. 262. num. 16. tom. 2.

Taciturnitas creditoris poſt oblationem illi factam habetur pro recuſatione, deciſ. 228. n. 7. tom. 1.

Taciturnitas longa æquiparatur conſenſui, deciſ. 217. num. 15. tom. 1.

Taciturnitas arguit ſimulationem, deciſ. 121. n. 8. tom. 1.

Taciturnitas, quando non poteſt referri ad negligentiam, & acquieſcentiam non poteſt inferri ad dimiſſionem poſſeſſionis, deciſ. 394. n. 14. tom. 2.

TANTVM licere debet, quantum per vires licet, Rub. ad deciſ. 217. n. 42. tom. 1.

Tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum, Rub. ad deciſ. 96. n. 119. tom. 1.

TEMPVS.

Tempus 60. annorum in teſtibus dicitur antiquum, deciſ. 213. n. 8. tom. 1.

Tempus certum, quando fuit præfixum, poſt dictum tempus, cenſetur denegatum, deciſ. 11. n. 10. tom. 1.

Tempus litis tunc non ſubducitur in recognitione inſtrumenti, quando illud incidenter deducitur, deciſ. 43. num. 9. tom. 1.

Tempus præteritum trahimur ad futurum ex voluntate proferentis, deciſ. 33. n. 21. & ſeqq. tom. 1.

Tempus illud attenditur, ad quod verba referuntur, deciſ. 105. n. 15. tom. 2.

Tempus immemorabile habens pro ſe, tunc poteſt allegare meliorem titulum de Mundo, quando ſumus in materia licita, Rub. ad deciſ. 217. n. 408. tom. 1.

Tempus præfixum ad declarandam voluntatem, ſi ante declarauerit, ceſſat præfixio, Rub. ad deciſ. 19. n. 68. tom. 1.

Tempus conficiendi inuentarium, ſi incipit currere à die aditæ hæreditatis, conſideratur illud abſurdum, quod hæres vſque ad 30. annos id poteſt protelare, Rub. ad deciſ. 192. num. 90. tom. 1.

Tempus ad præſcribendum non currit, quando quis non fuit negligens, deciſ. 96. n. 2. tom. 1.

Tempus litis demi debet, quando probatur poſſeſſio alicuius temporis, deciſ. 300. n. 13. tom. 1.

Tempus conceſſum hæredi ad conficiendum inuentarium eſt, vt intra 30. dies inchoetur, & inter alios 60. dies perficiatur, Rub. ad deciſ. 192. n. 16. tom. 1.

Tempus motæ litis ſubduci debet in teſtibus ſuper quadragenaria deponentibus, deciſ. 59. n. 8. tom. 1.

Tempus trimeſtre ad perficiendum Inuentarium incipit à die aditionis, tàm expreſſæ, quam tacitæ, Rub. ad deciſ. 192. n. 100. tom. 1.

Tempus perficiendi bonorum hæreditariorum inuentarium, ſecundum magis communem opinionem incipit à die aditionis hæreditatis, currere, Rub. ad deciſ. 192. n. 85. tom. 1.

Tempus datum ad complendum inuentarium bonorum hæreditariorum quando incipiat currere, Rub. ad deciſ. 192. n. 80. tom. 1.

An à die ſcientiæ delatæ hæreditatis, vel à die aditionis, ibid. num. 81.

Tempus datum hæredibus ad conficiendum inuentarium, quare fuit conceſſum, Rub. ad deciſ. 192. n. 70. tom. 1.

Tempus ſexaginta annorum reputatur antiquum, ad effectum probationis faciendæ per teſtes, deciſ. 458. num. 29. tom. 2.

Tempus perficiendi inuentarium bonorum hæreditariorum, incipit à die ſcientiæ delatæ hæreditatis ſecundum nonnullos DD. Rub. ad deciſ. 192. n. 84. tom. 1.

Et ſecundum alios à die aditionis hæreditatis, ibid. num. 84. & 90.

Tempus 70. annorum, reputatur antiquum ad effectum recognitionis inſtrumenti, deciſ. 43. n. 21. tom. 1.

Tempus, quale ſit attendendum, ad effectum eliciendi affectionem teſtatoris, erga aliquam rem, deciſ. 437. num. 37. tom. 2.

Tempus promiſſionis eſt attendendum, quando aliquid ſub expreſſa lege, fuit diſpoſitum, deciſ. 90. n. 25. tom. 1.

Temporis diuturnitas peccatum non minuit, ſed augumentat, etiamſi ſit temporis immemorabilis, Rub. ad deciſ. 217. n. 407. tom. 1.

Temporis limitati natura, quæ ſit, deciſ. 116. num. 12. tom. 1.

Temporis ratio eſt diuidua, Rub. ad deciſ. 56. num. 22. tom. 1.

Temporis continuatio in libris mercatorum non ita facile poteſt adulterari, & ſi adulteretur haud difficile cognoſcitur, Rub. ad deciſ. 345. n. 115. tom. 2.

Temporis antiquitas non attenditur in inſtrumento, quando non ſolum agitur de recognitione manus, ſed etiam de ſubſtantia, & veritate inſtrumenti, deciſ. 333. num. 26. tom. 2.

Temporis lapſus, vt iuuet ad aliquid præſumendum, requiritur etiam obſeruantia, deciſ. 43. n. 40. & 41. tom. 1.

Tem-

Temporis indeterminatè prolati virtus, quæ ſit, deciſ. 409. n. 17. tom. 2.
Temporis lapſus præfixus minori ad dandum de nullitate intelligitur agendo, non excipiendo, deciſ. 262. num. 19. tom. 1.
Tempore eodem, duo ſimul, & in ſolidum eandem rem poſſidere non valent, deciſ. 122. n. 11. tom. 1.
Tempore tamen Auguſti, quid fuit ſtatutum, Rub. ad deciſ. 320. n. 17. tom. 2.
Tempora ſunt diſtinguenda, vt concordentur atteſtationes, deciſ. 258. n. 11. tom. 1.
TENVTARVM ius in Regno Neapolitano quid importet, deciſ. 100. n. 16. tom. 1.
Et tale ius, eſt mere allodiale, cuius eſt capax, etiam qui feudi incapax eſt, ibid. n. 17.

TERMINVS.

Terminus ad appellandum in iudicio per contradictas agitato non incipit currere niſi à die habitæ notitiæ, deciſ. 45. num. 11. tom. 1.
Terminus ſtatutus ad iudicandum, an poſſit à partibus prorogari, & quid de prorogatione fatalium, deciſ. 488. num. 11. tom. 2.
Termini, vbi non adſunt in aliqua parte prædij, tunc ſi ibi adſit fouea, ea deſeruit pro termino, deciſ. 477. num. 8. tom. 2.
Termini, quando ſunt diuerſi, tunc non intrat illatio, deciſ. 350. n. 18. tom. 1.
Termini ſubſtantiales vbi fuerunt ſeruati, tunc omnes dilationes dicuntur reuocatæ, deciſ. 283. num. 18. intellige num. ſeq. tom. 1.
Termini ſubſtantiales, quando fuerunt ſeruati, & reiterari cenſentur reuocatæ omnes dilationes probatoriæ antecedentes, deciſ. 380. n. 19. tom. 1.
Termini habiles ſupponendi ſunt, Rub. ad deciſ. 1. num. 89. & 90. tom. 1.
Termini quatuor ſubſtantiales, de ſtylo Curiæ, quando ſoleant ſeruari, deciſ. 295. n. 13. & 14. tom. 1.
Termini quatuor requiſiti à Felin. in cap. ad probandum, num. 6. de ſent. & re iud. & ab alijs, quando non eſt neceſſe, vt ſeruentur ante executionem ſententiæ, ibid. num. 20. & 21.
Terminorum diuerſitate ſtante, reſolutio non intrat, cum ad diuerſa non ſit illatio, deciſ. 116. n. 37. tom. 1.
Terminis terminans, in bonis aſſignatis non includitur, deciſ. 110. n. 13. tom. 1.
à Terminis, vel confinibus deſignantur bona ſtabilia, deciſ. 170. n. 7. tom. 1.
in Terminis l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. non eſt conſideranda tantum forma relicti, ſed effectum rei, deciſ. 406. num. 6. tom. 2.
Terra Montis alti, eſt celebre emporium illius oræ Marinæ quò appellunt, & ex omni parte confluunt mercatores frumenti, deciſ. 471. n. 11. tom. 2.

TERRITORIVM.

Territorium ſeparatum non reſultat ab exemptione, deciſ. 220. n. 23. tom. 1.
Territorium, quod ſit ſubiectum alicui Eccleſiæ, quid ex hoc arguatur, deciſ. 110. n. 8. tom. 1.
Territorium ſeparatum non reſultat ab exemptione, deciſ. 220. n. 23. tom. 1.
Territorij ius ſeparati, & diſtincti non acquiritur ex præſcriptione, ſed ex ſolo Priuilegio Principis, deciſ. 220. num. 29. tom. 1.

TERTIVS.

Tertius veniens ad cauſam ſi venit iure proprio non adherendo iure collitigantiam, poteſt venire prout in prima, ſecus ſi venit per viam appellationis, deciſ. 268. num. 2. tom. 1.
Tertius ſoluendo pro alio cenſum extinguit, deciſ. 273. num. 7. tom. 1.
Tertius admiſſus ad cauſam, in ſtatu, & terminis in quibus cauſa reperitur, omnia acta facit ſua, deciſ. 344. num. 25. tom. 1.
Tertius poſſit ne dare de nullitate vnionis ex eo, quod in illa Capituli conſenſus non interuenit, deciſ. 222. num. 9. & 10. tom. 1.
Tertius ſoluendo pro alio cenſum, cuius intentionis eſſe dicatur, deciſ. 273. n. 10. & 21. tom. 1.
Tertius ſoluens inſcio debitore, & ſtipolans ad ſui fauorem ceſſionem, qualiter cenſeatur facta, ibid. n. 11.
Tertius qui non eſt in lite non dicitur attentaſſe, deciſ. 396. n. 6. tom. 1.
Limita concluſionem, vt non procedat ſi ille tertius habeat cauſam à collitigante, quo caſu & attentat, & ſuo nocet auctor, ibidem num. 7. & ſeq.
Tertius ſe opponens contra executionem ſententiæ, ex eo, quia in re exequenda prætendat intereſſe, vel aliud ius, Rub. ad deciſ. 46. n. 144. tom. 1.
Et tunc, ſi ſententia exequenda ſit ſuper eadem re, ſuper qua fuit ſententia prolata, & hoc caſu per tertium non poteſt impediri talis executio, ibid. n. 145.
Dummodo tamen illi tertio caueatur de identitate, ibid. n. 146. declara tamen, n. 147.
Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, dicitur ratificaſſe omnia geſta in lite, deciſ. 344. num. 26. tom. 1.
Tertius appellans à decreto, ſeu ſententia contra alios lata facit cauſam ſuam, ac ſi contra ipſum agitata fuiſſet, deciſ. 150. n. 6. tom. 1.
Tertius, qui alterius adheſit appellationi, vocat ſe partem, & innouando dicitur attentare, ibid. n. 7.
Tertius, quod poſſit aliquem obligare, eo inſcio & inuito, nunquam eſt admittendus, deciſ. 134. n. 8. tom. 1.
Tertius poſſit ne dare de nullitate vnionis ex eo, quod in illa Capituli conſenſus non interuenit, deciſ. 222. num. 9. & 10. tom. 1.
Tertio, quod Princeps noluerit in dubio præiudicare, eſt opinio irrefracabilis, Rub. ad deciſ. 217. n. 16. tom. 1.
Tertio non debent præiudicare illæ probationes, quæ nec nocuerunt illi, qui tunc erat in lite, deciſ. 77. num. 5. tom. 1.
contra Tertios poſſeſſores non poteſt agi executiuè, deciſ. 174. n. 3. tom. 1.

TESTAMENTVM.

Teſtamentum conditum iuxta cap. cum eſſes, de teſtament. an valeat, ſi fuerit conditum, coram præsbytero, qui gerebat ſe pro Parocho, deciſ. 372. n. 21. tom. 2.
Teſtamentum facere poteſt habens dilucida interualla, deciſ. 265. n. 16. tom. 1.
Teſtamentum, & codicilli ſunt vna, & eadem diſpoſitio, deciſ. 207. n. 43. tom. 1.
Intellige quoad ea, quæ ſunt iuris, ſecùs verò quoad ea, quæ ſunt facti, ibid. n. 44.
Teſtamentum, vt obſtet, quid ſit probandum, deciſ. 101. num. 18. tom. 1.
Teſtamentum factum vigore cap. cum eſſes, de teſtam. vt valeat quid ſufficiat, deciſ. 372. n. 29. tom. 2.
Teſtamentum, vt vitietur ex falſitate cauſæ, ſiue per errorem requiritur, quod ſit clarus, & euidens, & oculis corporis legi poſſit, deciſ. 280. n. 11. tom. 1.
Teſtamentum, quando eſt antiquiſſimum, probat abſque alia recognitione, deciſ. 293. n. 50. tom. 1.
Teſtamentum, vt valeat ſecundum diſpoſitionem cap. cum eſſes, de teſtament. quid debeat interuenire, deciſ. 372. num. 40. tom. 2.
Teſtamentum, ex quibus dicatur conditum pro conſeruatione agnationis, deciſ. 102. n. 17. tom. 1.
Teſtamentum ad effectum conſequendi legatum, ſufficit, vt probetur leuioribus probationibus, deciſ. 136. num. 32. tom. 1.
Teſtamentum dum non fuit conditum in ſcriptis, poteſt, & debet in publicam formam redigi, ad inſtantiam quorumque habentium intereſſe, deciſ. 372. n. 36. tom. 2.
Teſtamentum conditum à ſe quilibet poteſt mutare, toties, quoties voluerit, Rub. ad deciſ. 22. n. 157. tom. 1.
Teſtamentum fuiſſe factum, ex quo etiam probetur, deciſ. 136. n. 6. tom. 1.
Teſtamentum conditum vigore cap. eſſes, de teſtam. vt valeat debet fieri coram proprio Parocho, deciſ. 372. num. 3. & 4. tom. 1.
Teſtamentum fuiſſe conditum, ſatis probatur per duos teſtes, deciſ. 136. n. 2. tom. 1.
Teſtamentum factum inter liberos minus ſolemniter, ſubſtinetur etiam quoad legatum relictum vxori, deciſ. 177. num. 2. tom. 1.
Teſtamentum, quando non fuit repertum in domo teſtatoris, ſed aliunde, ſi aliquid ei deeſt præſumitur ab habente intereſſe ablatum, deciſ. 136. n. 37. tom. 1.
Teſtamentum, vt corruat ex defectu nullitatis cauſæ in teſtamento expreſſæ, quod requiratur, deciſ. 361. n. 10. amplia n. 15. tom. 2.
Teſtamentum, vt corruat, ex falſa cauſa, debet eſſe cauſa finalis, & non impulſiua, deciſ. 443. n. 14. tom. 2.
Teſtamentum vnicum, quando quis confecit cum clauſula derogatoria ad alia teſtamenta, licet in teſtamento poſtea confecto apponat clauſam non obſtante, &c. Rub. ad deciſ. 90. n. 277. tom. 1.
Licet iſta clauſula, reſpectu vnici teſtamenti ſit ſpecialis, reſpectu

ſpectu tamen elauſulæ derogatotiæ, & generalis, ibidem num. 278.
Teſtamentum conditum iuxta cap. cum eſſes, de teſtament. tenet ſi fiat coram Parocho de tempore teſtamenti, deciſ. 372. n. 28. tom. 2.
Teſtamentum, ſi excedat metam centum annorum, an egeat aliqua probatione, deciſ. 446. n. 6. tom. 2.
Teſtamentum ſi filius approbet, dicitur eum renunciaſſe legitimam, etiam ſi ſpecificamentio non fuerit facta de ea, deciſ. 481. n. 4. amplia n. 5. tom. 2.
Teſtamentum vltimum, ſemper tollit præcedentia, & ſic remanet ſemper vnum, Rub. ad deciſ. 90. n. 274. tom. 1.
Teſtamentum eſt ipſo iure nullum ſi cauſa expreſſa in inſtitutione ſit falſa, ſed ſi ſit nullum, annullandum venit, deciſ. 392. n. 14. tom. 2.
Teſtamentum vnicum, quando quis fecit, & voluit, vt non cenſeretur reuocatum, niſi ipſe aliquid in ſpecie dixerit, Rub. ad deciſ. 90. n. 218. tom. 1.
Teſtamentum licet rumpatur præteritione poſthumi, tamen id intelligitur, quoad inſtitutionem, deciſ. 391. n. 18. tom. 2.
Teſtamentum ſi vitietur ex cauſa præteritionis cætera firma remanent, & præſertim remanent fideicommiſſa generalia, ibid. num. 19.
Teſtamentum impugnatum, & non approbatum diceretur, ſi principalis intentus teſtatoris, non fuiſſet acceptatus, deciſ. 481. n. 11. tom. 2.
Teſtamentum, ſi impugnetur ex falſitate cauſæ, qualis eſſe debeat, deciſ. 280. n. 24. tom. 1.
Teſtamentum factum ab eo, quem conſtat totali vſu rationis, & intellectus non caruiſſe iudicatur validum, quamuis in illo concurrant aliqua ſigna dementiæ, deciſ. 265. num. 14. tom. 1.
Teſtamentum ad libitum ſuæ voluntatis in totum, vel in parte vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, quis mutare valet, Rub. ad deciſ. 21. n. 158. tom. 1.
Teſtamentum ne corruat ex falſitare cauſæ, non eſt recedendum à cauſis in teſtamento expreſſis, deciſ. 28. num. 10. tom. 1.
Teſtamentum ſecundum conditum ex falſa, & erronea cauſa corruit, & non tollit primum, deciſ. 102. num. 7. tom. 1.
Teſtamentum, quando non ſubſiſtit ſucceſſio defertur ab inteſtato, ibid. n. 8.
Teſtamentum Principis valet ſine vllà ſolemnitate, Rub. ad deciſ. 217. n. 75. tom. 1.
Teſtamentum vltimum, vti aſſumens vires de tempore mortis ſemper reputatur vltima diſpoſitio, deciſ. 41. num. 32. tom. 1.
Teſtamentum aliud eſt, quod produtatur integrum, & aliud ſi particula, deciſ. 362. n. 15. tom. 2.
Teſtamentum poteſt, quandocumque reuocari, Rub. ad deciſ. 56. n. 206. tom. 1.
Teſtamentum eſt materia fauorabilis, & facilius permittitur, quam alienatio inter viuos.
Alienatio inter viuos eſt materia de ſui natura odioſa, deciſ. 118. n. 33. tom. 1.
Teſtamentum dicitur irritum, & nullum ex præteritione poſthumi, deciſ. 391. n. 16. tom. 2.
Teſtamentum ex eo magis dicitur nullum ex præteritione poſthumi, quando fuit ignoranter præteritus, ibidem num. 27.
Teſtamentum, quando eſt antiquum, vt ſufficienter dicatur probatum, quid ſat ſit, deciſ. 295. num. 30. & 31. tom. 1.
Teſtamentum non publicatum quando probet, deciſ. 136. n. 40. tom. 1.
Teſtamentum, ſi fuerit repertum metu cenſurarum, & excommunicationis, ſeu pro exoneratione conſcientiæ tunc illud præſumitur de quo quæritur & quare, deciſ. 136. n. 27. & 28. tom. 1.
Teſtamentum, quando eſt factum nuncupatiuè per relationem ad certam ſcripturam, tunc ad eius probationem non requiritur, quod teſtes deponant de eius tenore, deciſ. 136. num. 5. tom. 1.
Teſtamentum licet in totum, per ſtatutum vel legem tolli non poſſit, tamen certa forma ab eis poteſt induci, qua non ſeruata, teſtamentum eſt nullum, deciſ. 9. n. 4. tom. 1.
Teſtamentom factum inter liberos ſubſtinetur etiam conditum coram duobus teſtibus, deciſ. 177. n. 3. tom. 1.
Et hoc maximè, ſi ſit ſcriptum à patre, & in fine adſit clauſula generalis ſignificans eius voluntatem eſſe vt ſeruaretur dicta voluntas, ibid. n. 4.
Teſtamentum ſi fuit ſolemniter factum, cum interuentu ſeptem Teſtium, & Notarij, alijs ſolemnitatibus, deciſ. 136. n. 32. tom. 1.
Si poſtea reperiatur, quod caret Teſtibus, ſigillo &c. quando nihilominus probet, ibid. n. 33.
Teſtamenetum conditum à ſe quilibet poteſt mutare, toties, quoties voluerit, Rub. ad deciſ. 21. n. 157. tom. 1.
Teſtamentum ad libitum ſuæ voluntatis in totum, vel in parte vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, quis mutare valet, ibid. num. 158.
Teſtamentum rogatum dum non reperitur, præſumitur ſubtractum, & occultatum ab intereſſe habente, deciſ. 136. num. 35. tom. 1.
Et in odium occultantis præſumitur adeſſe rogitum ſubſcriptionem, & alia neceſſaria, ibid. n. 36.
Cum vltimum folium, in quo iſta apponi ſolent, præſumatur ab occultante laceratum, ibid.
Teſtamentum nullum approbans ſibi imputet, deciſ. 405. num. 6. tom. 1.
Teſtamentum, quando eſt ſcriptum manu teſtatoris tunc de eius identitate non eſt amplius dubitandum, deciſ. 136. num. 21. tom. 1.
Teſtamentum præſumitur perfectum quando reperitur ſubſcriptum à Teſtatore, ibid.
Teſtamenti vna pars aliam declarat, deciſ. 147. num. 20. tom. 1.
Teſtamenti identitas ex quibus coniecturis probetur, deciſ. 136. n. 19. 20. 21. 22. & 23. tom. 1.
Teſtamenti vna pars aliam declarat, deciſ. 165. num. 6. tom. 1.
Teſtamenti factio eſt publici iuris, Rub. ad deciſ. 21. num. 175. tom. 1.
Teſtamenti tempus attenditur ad effectum interpretandi voluntatem Teſtatoris, deciſ. 458. n. 18. tom. 2.
Teſtamenti vna pars aliam declarat, deciſ. 205. num. 29. tom. 1.
Teſtamenti vna pars deſeruit pro declaratione alterius partis, deciſ. 407. n. 27. tom. 2.
Teſtamenti vna pars aliam declarat, deciſ. 437. num. 11. & 12. tom. 2.
Teſtamenti cedula, dum non eſt ſolemniter ſtipulata, corruit, deciſ. 443. n. 4. tom. 2.
Teſtamenti qualitas, ſcilicet quod bene fuerit ordinatum, optimè concludit teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis quoties non conſtat eo tempore illum fuiſſe fatuum, deciſ. 265. num. 24. tom. 1.
Teſtamenti factio, cum non primario, ſed ſecundariò reſpiciat ius publicum, pactione priuatorum tolli poteſt, Rub. ad deciſ. 21. n. 177. tom. 1.
Teſtamenti factio, an reſpiciat ius publicum primario, an ſecundario, ſatis anceps, eſt, & quod reſpiciat primariò firmatur, ibid. n. 178. 179. 180. & 181.
Teſtamenti vna pars aliam declarat, deciſ. 401. num. 8. tom. 2.
Teſtamenti nuncupatiui ſolemnitas, & validitas in quo conſiſtat, deciſ. 136. n. 1. tom. 1.
Teſtamenti publicatio non requiritur, quo ad legata, & fideicommiſſa, deciſ. 136. n. 41. tom. 1.
Teſtamenti identitas non tollitur, nec vitiatur ipſum teſtamentum, quando reperitur ſine teſtibus, ſigillo &c. & quomodo, deciſ. 136. n. 34. tom. 1.
Teſtamenti vna pars declarat aliam, deciſ. 206. num. 18. tom. 1.
Teſtamenti approbatio, ad quid ſit referenda, deciſ. 481. num. 10. tom. 2.
Teſtamenti vna pars non poteſt aliam declarare, ſi non militet eadem ratio in vna parte, quam in alia, deciſ. 165. num. 18. tom. 1.
Teſtamenti vna pars, quando aliam non declaret, deciſ. 124. n. 10. tom. 1.
de Teſtamenti identitate conditi per relationem ad certam ſcripturam, quando non poſſit dubitari, deciſ. 136. num. 15. & 16. tom. 1.
in Teſtamenti confectione mulieris ſtatutum, ſi requirat præſentiam proximiorum, tunc validè condi poteſt teſtamentum ab eorum præſentia, ſi ſint abſentes, deciſ. 193. num. 9. tom. 1.
Quod multò magis procederet, ſi immineret periculum mortis, ibid. n. 10.
pro Teſtamenti validitate in dubio eſt pronunciandum etiam contra filium excluſum, deciſ. 280. n. 33. tom. 1.
de Teſtamento probando quando agitur, tunc plenæ probationes ſunt neceſſariæ, deciſ. 136. n. 11. tom. 1.
de Teſtamento nuncupatiuo facto per relationem ad certam ſcripturam: debet certò, & indubitanter conſtare de identitate ſcripturæ, deciſ. 136. n. 13. tom. 1.
Alias tale teſtamentum nullius eſt roboris, ibid. n. 14.

ex Teſtamento imperfecto iura iubent nihil ex eo deberi, Rub. ad deciſ.217. n.156. tom.1.
in Teſtamento eodem non eſt præſumenda repugnantia, deciſ. 449.n.8. tom.2.
in Teſtamento fuiſſe adhibitas ſolemnitates neceſſarias probari poteſt per duos teſtes, deciſ.136.n.3. tom.1.
ſuper Teſtamento tranſigens non inſpectis, & cognitis verbis teſtamenti nulliter dicitur facta tranſactio, deciſ. 2. num. 20. tom. 1.
Teſtamenta, quod ſubſtineantur facienda eſt interpretatio, cum ſit materia fauorabilis, deciſ.372. n.16. tom.2.
Teſtamenta quantumuis quis decem faceret, tamen vnum ſemper diceretur, quia vltimum tantum valeret, Rub. ad deciſ.90. n. 374. tom. 1.
Teſtamenta plura, quando quis conficit, & apponit clauſulam, non obſtante alio teſtamento, non ad annullata teſtamenta refertur, ſed vltimom tantum teſtamentum refertur, Rub. ad deciſ.90.n.275.& 376.tom.1.
Teſtamenta duo, dum adſunt, & vnum non concordat cum altero, neutri creditur, deciſ.362.n.14.tom.2.
Teſtamenta ſunt reuocabilia vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, deciſ.390.n.44. tom.2.
Teſtamentorum pluralitas non præſumitur, deciſ.136. num.17. tom.1.
de Teſtamentis, quando agitur, tractatur de materia magni momenti, & de toto aſſe alicuius, Rub. ad deciſ. 21. n. 95. tom. 1.
in Teſtamentis nihil magis proprium eſt, quam claritas, Rub. ad deciſ.320.n.72.tom.2.
in Teſtamentis, qualiter adſcribantur pœnæ, quæ conſiſtunt in aduerſatiua, aut tacita, aut expreſſa conditione, deciſ.201. n.12.tom.1.
Teſtandi facultatem ſibi tollere, non videtur contra bonos mores, cum ſit licitum alicui vendere, ipſam ſuam libertatem, Rub.ad deciſ.21. n.65. tom.1.
Teſtandi licentia conceſſa religioſo, intelligi debet, vt teſtetur ad pias cauſas, deciſ.18.n.22. tom.1.
Et ſic extendi non debet ad inſtitutionem maioratus, aut fideicommiſſi, ibid.
Teſtandi facultas facilius permittitur, quàm alienatio inter viuos, deciſ.116.n.17.tom.1.
Teſtandi liberam facultatem ſibi tollere quatenus ſit contra bonos mores, quando donat omnia ſua bona, Rub. ad deciſ.21. n.66.tom.1.
Tamen id non eſt principaliter, ſed acceſſoriè, ibid.
Teſtandi libertas tunc dicitur tolli quando metu pœnæ, quis cogitur aliquem habere hæredem, ibid. n.39.
Teſtandi libertatem, quod quis indirectè perdat, videtur eſſe contra bonos mores, Rub.ad deciſ.56.n.187.tom.1.
Teſtandi facultatem, quod quis ſibi tolli, iura non ita facile permittunt, Rub.ad deciſ.21.n.80. tom.1.
Teſtandi facultatem, quamuis iura anxie inſiſtant, ne quis eam amittat tamen permittit actus, ex quibus amittitur talis facultas, Rub.ad deciſ.56.n.94. tom. 1.
Teſtandi liberam facultatem, quis alicui ex eius facto non poteſt reſtringere, Rub.ad deciſ.21.n.84. tom.1.
Teſtandi facultas de bonis patrimonialibus, quando abſolutè conceſſa cenſeatur, deciſ.18.n.18. tom.1.
Teſtandi facultas facilius permittitur, quàm alienatio inter viuos, deciſ.18.n.18. tom.1.
Teſtandi facultatem ſibi tollere, non videtur contra bonos mores, cum ſit licitum alicui vendere, ipſam ſuam libertatem, Rub.ad deciſ.21. n.65.tom.1.
Teſtandi facultate quatenus quis vult ſe priuare, id nihil turpe in ſe continet, Rub. ad deciſ.56. n.213. tom.1.
Nec eſt contra bonos mores, naturales, nec repugnat legi Diuinæ, ibid.n.214.215.& 216.
Teſtandi facultatem, quis amittit, ſi patiatur ſe arrogari, Rub. ad deciſ.21.n.69.tom.1.
Teſtandi licentia de bonis Eccleſiaſticis, qualiter intelligatur data, deciſ.18.n.24. tom.1.
Teſtandi facultas an proueniat ex iure gentium, Rub.ad deciſ.21. n.453.tom.1.
Teſtandi facultas, quando dicatur reſeruata, deciſ.390. num.14. & 15.tom. 2.
Teſtandi licentia de bonis Eccleſiaſticis, qualiter intelligatur data, deciſ.18.n.24. tom.1.

T E S T A T O R.

Teſtator dum parum hæredi relinquere voluit, non habet hæres de quo conqueratur, dum Teſtator ita voluit, deciſ.460. num.28. tom.2.
Teſtator cenſetur voluiſſe excludere fœminas à fideicommiſſo dum filios tantum maſculos hæredes inſtituit, & fœminas ab vniuerſali hæreditate excluſit, deciſ.139.n.6. tom.1.
Teſtator, ſi vocauerit filios legitimos, & naturales, ac de legitimo matrimonio natos non dicitur talis conditio purificata, ſi filij tantum naturales relinquantur, deciſ. 155. num. 17. tom. 1.
Teſtator, ſi poſt vocationem maſculorum, & fœminarum, mandauit, quod bona conſeruarentur in familia, qualiter cenſeatur factum tale præceptum, deciſ. 458. num. 22. tom. 2.
Teſtator, ſi totam dimidiam hæreditatem reliquit vxori, ac iure legati dotem, & quartum dotale, ſi legatum ſoluendum eſſet de iſta parte hæreditatis quid ſequeretur, deciſ. 460. num.17. tom.2.
Teſtator, quod voluit, & non quod prudenti conſilio ſtatuere debuiſſet, attendi debet, Rub. ad deciſ. 320. num. 78. & 79. tom. 2.
Teſtator licet prohibuerit diuiſionem, vſque ad certum tempus non tamen inferendum eſt, quod poſtea aliam permiſerit, deciſ.415. n.43. tom. 2.
Cum non cenſeantur poſt tempus dare permiſſionem, ſed relinquere ſub iuris communis diſpoſitione, ibidem num. 44.
Teſtator, non eſt neceſsè, vt in omni caſu prouiderit, ſed ſufficit, quod de omnibus caſibus cogitauerit, licèt non prouiderit, Rub. ad deciſ. 320. num. 129. 132. 133. 134. & 135. tom. 2.
Teſtator legans certam ſpeciem bonorum in certo loco exiſtentium ſi accidat, quod Teſtator cauſaliter ea bona alibi transferat, nihilominus debetur integrum legatum, Rub. ad deciſ.90. n.233. & 234. tom.1.
Teſtator, ſi vocauerit ad fideicommiſſum, filios alicuius, & ſeniores, tunc vtraque qualitas eſt iuſtificanda, deciſ. 77. num. 17. tom. 1.
Teſtator, ſi iuret non reuocare teſtamentum, de iure Canonico ſine iuſta cauſa non poteſt illud reuocare, alias dicitur periurius, quamuis teſtamentum valeat, Rub.ad deciſ.56. num.205. & 207. tom. 1.
Teſtator præſumitur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, ſi prohibuerit alienationem bonorum quamuis inſtituerit hæredem vſufructuariam vxorem, & quare, deciſ.188. num. 20. tom. 1.
Teſtator, quando in aliquo caſu prouidit, ſignum eſt euidens, quod ſic voluit, Rub. ad deciſ.320. n.87. tom.2.
Teſtator, ſi valide ex contractu ceſſerit alicui, aliqua eius iura, illa amplius non comprehenduntur in ſua hæreditate, deciſ.387. n.3.tom.2.
Teſtator dum congruam dotem conſtituit filiabus, tutor non debet illam augere, deciſ.341.n.20.tom.2.
Teſtator inſtituendo hæredem nepotem ex Fratre: ex qua cauſa cenſeatur illum hæredem inſtituiſſe, deciſ. 443. num. 16. tom. 2.
Teſtator dum ſimpliciter non vocauit familiam, ſed familiam expreſſo proprio cognomine, ex hoc, quid inferatur, deciſ.133. n.13.tom.1.
Teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione, ibid. n.16.
Teſtator, in legatis poteſt apponere eam legem, quàm vult, deciſ. 41.n.39. tom.1.
Teſtator, quando declarauit ad fideicommiſſum non venire fœminas, tunc ſine dubio ad illud aſpirare nequeunt, deciſ.437. n.2.tom.2.
Teſtator qui ad fauorem legatarij emit officia & loca montium, ſi ea non emiſſet, prætium, quod pro illis ſoluit penes ipſum remanſiſſet, deciſ.309.n.49.tom.1.
Teſtator, dum clauſulam codicillarem appoſuit in teſtamento, cuius mentis fuiſſe dicatur, deciſ.391.n.22.tom.2.
Teſtator ligans omnia, quæ in domo, vel in Villa habet, tunc non cenſentur legatæ res venales, Rub. ad deciſ. 90. n.230. tom. 1.
Teſtator quando priuauit hæredem delinquentem in ipſo momento delicti, & per quindecim dies ante, quid id importet, deciſ.439.n.47.tom.2.
Teſtator, quando alicui impoſuit nudum miniſterium, & ſic incœpit ab oneris impoſitione, ideoque nullum commodum ſentire debet, deciſ.338.n.10.tom.2.
Teſtator poteſt diſponere de rebus ſui hæredis, deciſ. 240. n.26. & 27.tom.1.
Et etiam de bonis hæredis ex fideicommiſſo reſtituendis, ibid. num. 28.
Teſtator in vanum prohibere poteſt, ne eius bona fideicommiſſaria alienentur etiam ex cauſa dotis, Rub. ad deciſ.250. num.26. & 27. tom.2.
Teſtator legans omnia ſua bona domi exiſtentia, licet non veniat venalia, tamen id non procederet, quando omnia bona eſſent venalia, Rub.ad deciſ.90.n.238. tom.1.

Teſtator prohibendo alicui ne alienet, neceſſario ſupponitur, quod ei voluerit dominium relinquere, deciſ. 289. num. 26. tom. 1.

Teſtator, quando in aliqua Eccleſia mandauit celebrari tot Miſſas, eo ipſo videri contemplatione Eccleſiæ, relictum tale legatum, deciſ. 338. n. 3. tom. 2.

Teſtator, quando mandauit hæredi, vt Miſſas ſimpliciter faceret celebrare, qualis præſumatur fuiſſe eius mens, ibidem num. 4. & 5.

Teſtator quando dicatur magis dilexiſſe remotiores, quam proximiores, deciſ. 458. n. 24. tom. 2.

Teſtator dum dixit, quod volebat bona ſua eſſe ſubiecta fideicommiſſo, iſta verba quid importent, deciſ. 391. num. 3. tom. 2.

Teſtator in dubio non præſumitur voluiſſe grauare hæredem ad fauorem legatarij duplici onere, deciſ. 309. num. 15. & 27. tom. 1.

Teſtator ſuperuluent poteſt hæredem in ſolutione legati præuenire, ſiuè tradendo legatum, ſiuè aliam rem ſubrogando, aut alium ſimilem actum faciendo, ibidem num. 16. 18. & 60.

Teſtator quando diſcretiuè locutus fuit de fœminis, atque eas mandauit dotari, & habuit rationem conſeruationis agnationis, Tunc fœminæ appellationi proximiorum, non veniunt, deciſ. 385. n. 41. tom. 2.

Teſtator, eos quos honorauit poteſt etiam grauare, ibidem num. 47.

Teſtator, qualiter poſſit vnumquemque hæredem inſolidum obligare, deciſ. 413. n. 9. tom. 2.

Teſtator, ſi in vocatione, vſus ſit comparatiuo, proximiores, ſat eſt probare poſitiuum proximitatis, deciſ. 77. n. 15. tom. 1.

Teſtator præſumitur minus, quam potuit, voluiſſe grauare ſuum hæredem, deciſ. 41. n. 19. tom. 1.

Teſtator, dum vxori aliquid reliquit, & vltra dotem, & quartum dotale, tunc omne integrè ei debetur, deciſ. 460. num. 20. & 21. tom. 2.

Teſtator ſi leget pro anniuerſario faciendo duas ſummatas annonæ à certis perſonis debitas in certo loco, deciſ. 165. num. 3. tom. 1.

Tunc liberatur hæres cedendo legatario ius exigendi dd. ſummatas ab illis, qui eas ſoluere hæreditari debent, ibid.

Teſtator, an poſſit in ſolidum obligare hæredes, deciſ. 413. num. 7. tom. 2.

Teſtator, quod facere omiſit coniecturis ſuppletur, deciſ. 309. n. 73. tom. 1.

Teſtator prohibendo alicui ne alienet, neceſſario ſupponitur, quod ei voluerit dominium relinquere, deciſ. 289. num. 26. tom. 1.

Teſtator nomina, filiorum familiæ, agnationis, quando rigidè, & ſtrictè dicatur accepiſſe, deciſ. 135. num. 12. tom. 1.

Teſtator, ſi voluiſſet inducere fideicommiſſum, id ſciuiſſet exprimere, Rub. ad deciſ. 320. num. 127. 130. & 131. tom. 2.

Teſtator non poteſt in ſuo teſtamento cauere ne leget in eo locum non habeant, deciſ. 413. n. 12. tom. 2.

Teſtator non eſt veriſimile, quod voluerit grauare filios onere fideicommiſſi ad fauorem extraneorum, deciſ. 391. num. 17. tom. 2.

Teſtator, quando non præſumatur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 349. n. 1. 3. 5. & 6. tom. 2.

Teſtator adimendo legatum poſt præceptum iniunctum, apparet voluiſſe adimere in odium non adimplentes, & in fauorem legatarij, deciſ. 271. n. 9. tom. 1.

Teſtator non cenſetur voluiſſe excludere fœminas à fideicommiſſo, dum vſus fuit verbis denotantibus maſculos, & fœminas, deciſ. 133. n. 29. tom. 1.

Teſtator, ex quibus manifeſtè conuincatur, quod non excluſerit fœminas à fideicommiſſo, ibid. n. 30.

Teſtator tantum diſponit quantum clarè, & diſpoſitiuè loquitur, Rub. ad deciſ. 320. n. 27. tom. 2.

Vnde non ſufficit, quod verba ſint habilia, ibid.

Teſtator, quando digreſſus fuit ad plures gradus ſubſtutionum tunc ceſſat conſil. 21. Oldrad. deciſ. 385. num. 32. tom. 2.

Teſtator, quod ex errore motus fuerit ad mutandum teſtamentum, ex quo probatur, deciſ. 102. n. 2. tom. 1.

Teſtator, ſi conſtituat ſe poſſidere nomine legatarij, tunc ſi legatarius poſſidebat legatum iure familiaritatis, tunc poteſt continuare poſſeſſionem nouo titulo, deciſ. 356. n. 15. tom. 2.

Teſtator, quando expreſsè vocauit propriam agnationem tunc iſta proximitas à quo ſit ſumenda, deciſ. 458. n. 3. & 4. tom. 2.

Teſtator exiſtens infirmus in aliena parochia, tunc Parochus illius loci, aliquo modo poteſt dici teſtatoris Parochus, deciſ. 372. n. 17. tom. 2.

Teſtator ſicuti in vno caſu claris verbis induxit fideicommiſſum, ita quoque diſpoſuiſſet in altero, ſi talis fuiſſet eius mens, Rub. ad deciſ. 320. n. 104. tom. 2.

Teſtator, dum in certo caſu conſtituit fideicommiſſum, ſignum eſt, quod in illo caſu illud noluit, ibid. n. 105.

Teſtator, ſi in teſtamento dedit tutores filijs ſuis, non dicitur dediſſe tutorem, filio quem ignorabat ſe habere, deciſ. 84. num. 5. tom. 1.

Et tamen ex præſumpta charitate, & mente Patris, ſi Pater de tali filio fuiſſet interrogatus veriſimiliter ſic reſpondiſſet, ibid. num. 6.

Teſtator quare ſic diſpoſuit plures poſſunt eſſe cauſæ, quæ Iudicibus dicuntur incognitæ, Rub. ad deciſ. 320. num. 42. tom. 2.

Teſtator præſumitur non vulgariter vxorem dilexiſſe, ſi eam vocauit dilectiſſimam, & inſimul magnum legatum ei reliquit, deciſ. 131. n. 5. tom. 1.

Teſtator, dum iuxta ſuam voluntatem diſpoſuit, nemo conqueri poteſt, deciſ. 294. num. 12. tom. 1.

Teſtator, ſi nomen vnius ex hæredibus cancellauerit, præſumitur noluiſſe eum ſuccedere, etiamſi illius nomen tantum delineauerit, Rub. ad deciſ. 254. n. 105. tom. 1.

Teſtator poteſt, etiam melioramenta facienda ex pecunijs hæredis, accedente ipſius conſenſu, ſupponere fideicommiſſo, deciſ. 318. n. 4. tom. 1.

Teſtator præſumitur æquè dilexiſſe legatarios, & fideicommiſſarios, deciſ. 153. n. 27. tom. 1.

Teſtator, dum ad ſucceſſionem vocauit natum ex legitimo matrimonio, excluſus dicitur ab eodem teſtatore, ſi non ſit talis, deciſ. 255. n. 31. tom. 1.

Teſtator præſumitur fœminas à fideicommiſſo excluſiſſe, ſi non ſolum excluſit filias, ſed etiam illis ſubſtituit maſculos in dote, quatenus excederet legitimam, deciſ. 139. num. 12. tom. 1.

Teſtator, ſi requirat vocatum ad fideicommiſſum eſſe legitimum de tempore conceptionis, ſufficitur quod ſequatur matrimonium, quamuis de tempore conceptionis non aderat, deciſ. 205. n. 18. tom. 1.

Quia cùm lex præſumat effectum maritalem, ſicque matrimonium tempore primi concubitus, ſatis præſumatur, ſed de hac opinione dubitatur, deciſ. 105. n. 19. tom. 1.

Teſtator cenſetur voluiſſe conſtituere perpetuum fideicommiſſum, ſi in defectu omnium inſtitutorum, & ſubſtitutorum vocauit loca pia, deciſ. 391. n. 12. & 13. tom. 2.

Teſtator præſumitur voluiſſe conſtituere abſolutum fideicommiſſum, dum voluit, vt bona inueſtirentur ad effectum, vt ex morte vltimi inueſtiti bona poſſent deuenire ad loca pia, deciſ. 391. n. 14. & 15. tom. 2.

Teſtator, quando poſt maſculos vocauit fœminam, & illius filios, ex hoc conuincitur, quod ipſe non ſumpſit nomen familiæ in rigido, & ſtricto ſenſu, deciſ. 133. n. 32. tom. 1.

Teſtator ſi ex falſa cauſa mutauerit teſtamentum, alias non mutaſſet, id probato ſubſiſtit primum teſtamentum, deciſ. 102. n. 5. tom. 1.

Teſtator cum potuerit aliquod declarare, & non declarauit, voluiſſe cenſetur, deciſ. 309. n. 72. tom. 2.

Teſtator poteſt remittere fideicommiſſum, in præiudicium vocatorum, qui ſunt eius hæredes, deciſ. 240. num. 26. tom. 1.

Teſtator, quando inſtituit duos hæredes, & vnum grauauit aliquo onere, tunc contra eum eſt agendum, deciſ. 460. num. 14. tom. 2.

Teſtator non præſumitur velle præferre remotiores proximioribus, deciſ. 385. n. 23. tom. 2.

Teſtator, quando litem intentauit, & hæres fuit eam proſecutus, tunc ipſe poteſt petere manutentionem, deciſ. 307. num. 21. tom. 1.

Teſtator, dum grauauit proprios filios, & nepotes, multo magis cenſetur voluiſſe grauare remotiores, deciſ. 385. num. 49. tom. 2.

Teſtator non cenſetur voluiſſe plus grauare inſtitutum, quam ſubſtitutum, ibid.

Teſtator ſi tenebatur reddere rationem de adminiſtratis, & eam non reddidit, eius hæres ad id venit condemnandus, deciſ. 436. n. 9. tom. 2.

Teſtator, ſi inſtituit duos hæredes, dum vnus ex his eſt creditor defuncti, non poteſt experiri contra cohæredem niſi pro rata ſua, deciſ. 460. n. 4. tom. 2.

Quia altera medietas remanet extincta per confuſionem, & quando non procedat, ibid. n. 5. & 8.

Teſtator admittendo fœminas ſecundo, vel tertio loco genitas, multo

multo magis cenſendum eſt voluiſſe admittere fœminas deſcendentes ab ipſa hærede, tanquam magis dilecto, deciſ. 449. n. 19. tom. 2.
Teſtatos, quando nominatim abhorruit ſubſequens matrimonium, tunc non admittuntur legitimati per ſubſequens matrimonium ad fideicommiſſum, deciſion. 105. numer. 25. tom. 1.
Teſtator ex quibus præſumatur voluiſſe, quod vocati eſſent legitimi nedum de tempore natiuitatis, ſed etiam de tempore conceptionis, ibid. n. 22.
Teſtator cenſetus voluiſſe ſe conformare cum ſtatuto, deciſ. 460. n. 31. tom. 2.
Teſtator dum maſculos alterius lineæ neptibus prætulit in ipſa dote filiabus relicta, eo magis prætuliſſe cenſetur maſculos in ſucceſſione vniuerſali, deciſ. 139. n. 31. tom. 1.
Fœmina ſemel excluſa ſemper remanet excluſa, ibid.
Teſtator, quando ſubſtituit ſimpliciter filios ſuperuiuentes, tunc ſalua ratione recti ſermonis id reſtringi nequit ad filios hæredes inſtitutos, deciſ. 437. n. 17. tom. 2.
Teſtator, ſi aliquid fieri iuſſerit, & certum quid expendi mandauit, & ſi id non ſufficiat hæres ſuppleat, tunc tenetur id facere, quia teſtator id expreſſit, alias ſecus, deciſ. 565. num. 17. tom. 1.
Teſtator, quando facit vocationem maſculorum, cum prælatione ad fœminas, colligitur voluiſſe conſtituere primogenituram, deciſ. 407. n. 21. tom. 2.
Teſtator quando iuſſit, quod fœminæ condecenter dotarentur, cenſetur contemplaſſe conſeruationem maſculinitatis, deciſ. 385. n. 31. tom. 2.
Teſtator, ſi ad fideicommiſſum aliquos vocauerit, ſi quis illud prætendat, debet probare ſe eſſe ex vocatis, deciſ. 351. num. 2. tom. 2.
Teſtator, quando dicatur, quem reliquiſſe purum miniſtrum, & executorem, deciſ. 124. n. 7. tom. 1.
Teſtator quid veriſimiliter ſenſerit attendi debet, deciſ. 33. n. 23. tom. 1.
Teſtator non poteſt facere, vt hæres teneatur vltra portionem hæreditatis, deciſ. 413. n. 11. tom. 2.
Teſtator dum ſubſtituit omnibus eius hæredibus deficientibus, quid nam præſumatur voluiſſe diſponere, deciſ. 265. n. 40. 41. & 42. tom. 2.
Teſtator, quando in omni caſu diſpoſuit, tunc ex vna ſubſtitutione non poteſt argui ad aliam, Rub. ad deciſ. 320. n. 520. tom. 2.
Teſtator non præſumitur voluiſſe grauare hæredem duplici præſtatione, etiam vbi concurrit fauor ſanguinis, & filiationis, deciſ. 41. n. 59. & 60. tom. 1.
Teſtator, ſi reliquerit alicui Eccleſiæ legatum, pro celebrandis tot miſſis, tunc Rector Eccleſiæ poteſt eligere Sacerdotem ad effectum illas celebrandi, deciſ. 294. numer. 5. tom. 5.
Quod maximè procedit, ſi teſtator voluerit, quod ſub directione dicti Rectoris, Sacerdos Miſſas celebrare debet, deciſ. 294. n. 6. tom. 1.
Teſtator, quod non mutauit, præſumitur voluiſſe id firmum permanere, deciſ. 41. n. 72. tom. 1.
Teſtator præſumitus in eadem voluntate permanſiſſe, ibidem num. 73.
Teſtator, ſi aliquid voluiſſet id expreſſiſſet, & maximè ſi in ſimili occaſione fecerit talem expreſſionem, ibidem num. 63.
Teſtatur dum noluit perficere legatum, aptè non reſpondendo, præſumendum eſt non habere perfectam voluntatem illud relinquendi, deciſ. 346. n. 18. tom. 2.
Teſtator, ſi reliquerit vſumfructum bonorum vxori, ea manente in viduitate, & poſt eius mortem alicui, tunc ſtatim celebratis ſecundis nuptijs, vſusfructus illi debetur, Rub. ad deciſ. 592. n. 60. tom. 5.
Et ſic nullatenus expectata morte naturali, ibid.
Teſtator dum non habebat proprios deſcendentes, & in defectum eorum vocauit proximiores de familia, tunc in tranſuerſalibus tantum poteſt verificari, deciſ. 255. num. 14. & 55. tom. 5.
Teſtator, quando non diſpoſuit ad quem ſpectaret electio ad iuſpatronatus, tunc ſpectat ad hæredem, deciſ. 294. num. 2. tom. 5.
Teſtator, quando dicatur voluiſſe præuenire hæredem in ſolutionem legati, deciſ. 41. n. 64. & 65. tom. 1.
Teſtator fortius dicitur voluiſſe excludere fœminas à fideicommiſſo, ſi dixerit, quod bona non alienentur, vt conſeruentur in cippo eius familiæ, quam quod ſimpliciter dixiſſet, in cippo, deciſ. 139. n. 51. tom. 1.
Teſtatur dum grauauit magis dilectos, multò magis cenſetur voluiſſe grauare minus dilectos, deciſ. 391. n. 20. tom. 2.
Teſtator in fideicommiſſo agnatio vocando fœminas etiam id intelligitur in ſubſidium, & maſculi amplius non extant, deciſ. 233. n. 5. & 6. tom. 2.
Teſtator, quando omnibus hæredibus ſubſtitutis ſine prole decedentibus ſubſtituit proximiores maſculos de parentela, qualiter cenſeatur facta ſubſtitutio, deciſ. 255. n. 2. tom. 1.
Teſtator, quando dicatur ex falſa cauſa motus ad infringendum teſtamentum, deciſ. 280. n. 31. tom. 1.
Triſtator dum voluit fideicommiſſum eſſe perpetuum, onus reſtitutionis impoſitum cenſetur hæredibus, & ſucceſſiue omnibus ſubſtitutis, deciſ. 391. n. 2. tom. 2.
Teſtatur quando in vno caſu diſpoſuit, & in alio minimè ſignum eſt euidens, quod noluit diſponere, deciſ. 425. num. 16. tom. 2.
Teſtatos non dicitur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis ſi eam tantum habuit in vltima ſubſtitutione, deciſ. 425. n. 14. tom. 2.
Teſtator, non dicitur aliquid voluiſſe, niſi etiam verbis expreſſerit, Rub. ad deciſ. 320. n. 110. tom. 2.
Teſtaror ex quibus præſumatur voluiſſe accelerare in vita ſolutionem legati, deciſ. 41. n. 25. tom. 1.
Teſtator, quando alicui impoſuit onus, vt miſſas quaſdam omnino celebrarentur, id includit, vt poſſit eligere Cappellanum, deciſ. 338. n. 8. tom. 2.
Teſtaturem ita voluiſſe non ſufficit, niſi etiam inſimul doceatur voluntatem tranſiuiſſe in diſpoſitionem, deciſ. 288. num. 8. tom. 1.
Teſtator non ſolum rem hæredis, ſed etiam alienam poteſt obligare, deciſ. 413. n. 7. tom. 2.
Teſtator, quando diſpoſuit de bonis fideicommiſſi hæredis tunc hæres ſimpliciter adeundo, cenſetur acquireſcere tali diſpoſitioni, quamuis ex propria perſona ſit vocatus, deciſ. 240. n. 29. 30. & 31. tom. 5.
Teſtator dum grauauit filios natos, multò magis dicendum eſt grauaſſe poſthumos, deciſ. 391. n. 24. tom. 2.
Teſtator, dum vxorem inſtituit in medietate hæredem, & vltra reliquit dotem, & quartum dotalem, tunc poteſt prætendere medietatem hæreditatis, & vltra prædictum legatum, deciſ. 460. n. 6. tom. 2.
Teſtator ſubſtituendo filijs, quando dicatur ſe reſtrinxiſſe ad bona propria ipſius teſtatoris, deciſion. 23. numer. 27. tom. 1.
Teſtator an voluerit conſtituere vniuerſale, vel particulare fideicommiſſum id pendet ab eius voluntate, deciſ. 399. num. 18. tom. 2.
Teſtator non præſumitus, quod voluerit legata, & maxime pia remanere velle inutilia, deciſ. 153. n. 25. tom. 1.
Teſtator ſi ſubſtitutionem vulgarem fecerit, qualis arguitur quod fuerit eius mens, deciſ. 401. n. 10. tom. 2.
Teſtator qui primogenituram ad fauorem agnationis reliquit non eſt veriſimile, quod illam voluerit extenuare ad fauorem legatarij in notabili ſumma vltra legatum, deciſ. 309. n. 55. tom. 5.
Teſtator non poteſt perſonalem obligationem extendere vltra quotam, deciſ. 413. n. 40. tom. 2.
Teſtator cenſetur voluiſſe, quod eius hæres faciat quod ipſe facere teneretur, ſi eſſet viuus, Rub. ad deciſ. 150. num. 29. tom. 1.
Teſtator conſtituendo aliquem tutorem, & eum liberando à confectione inuentarij, de quo inuentario intellexiſſe dicatur, deciſ. 384. n. 30. tom. 2.
Teſtator, dum reliquit legatum annuum ſoluendum per hæredem, & in caſu non ſolutionis ſubrogauit fundum maioris redditus, id cenſetur factum in pœnam non ſoluentis legatum, deciſ. 201. n. 13. tom. 5.
Teſtator ſi tribus hæredibus inſtitutis, dicat altero decedente ſine filijs, qualiter id intelligendum veniat, deciſ. 455. num. 55. tom. 2.
Teſtator ex quibus probetur, quod voluerit dotare Cappellam, & ſibi reſeruaſſe iuſpatronatus, deciſ. 8. n. 4. tom. 1.
Teſtator, quando non dicatur ſtetiſſe in finibus vniuerſalis ſubſtitutionis, deciſ. 83. n. 6. tom. 1.
Teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum ſtatutaria diſpoſitione, deciſ. 385. n. 30. tom. 2.
Teſtator, quando vocauit proximiores, de quibus dicatur intellexiſſe, deciſ. 458. n. 7. & 8. tom. 2.
Teſtator, quando dicatur reſpondere vt ſe liberet à moleſtijs interrogantium, deciſ. 346. n. 19. tom. 2.
Teſtator, poterit bona ſua propria ſub quacumque conditione relinquere, ex cuius non adimplemento auferre illud peteret nomine pœnæ, deciſ. 358. num. 5. & num. 51. & 52. tom. 2.

Teſtator. dum excluſit filias ab hæreditate, multò magis cenſetur voluiſſe excludere neptes, deciſ. 139. num. 7. tom. 1.
Teſtator ex quibus verbis præſumatur voluiſſe, quod bona conſeruarentur in agnatione, deciſ.385.n.27. tom.2.
Teſtator inſtituendo hæredem ſuum debitorem cenſetur voluiſſe, quod eius creditum cum eo compenſaretur, deciſ. 552. num.24. tom.5.
Teſtatoris diſpoſitio clara eſt attendenda, deciſ. 449. num. 6. tom. 2.
Teſtatoris diſpoſitio, ſi deueniat ad caſum, à quo incipere non valet, an euaneſcat, deciſ.459.n.25. tom.2.
Teſtatoris verba, quando adſunt explicitam diſpoſitionem continentia, actum eſt de argumentis quibuſcumque, Rub. ad deciſ.320.n.80. tom.2.
Teſtatoris diſpoſitio venis attendenda, & ſeruanda, deciſ. 396. n.12.tom.2.
Teſtatoris voluntas inducendi perpetuum fideicommiſſum benè deducitur ex verbis expreſſis ipſius Teſtatoris, deciſ.391. n.20. tom.2.
Teſtatoris voluntas non eſt defraudanda, dum eius hæreditas eſt apta ad ſoluenda legata, deciſ.552. num. 32. 33. & 34. tom.1.
Teſtatoris mens coniecturata, ſufficit ad cognoſcendum an legatum ſit pœnale, vel conditionale, deciſ. 205. num. 14. tom. 1.
Teſtatoris mens, qualis fuerit in relinquendo legatum, colligitur ex modo relinquendi, ibid. n.11.
Teſtatoris verba ſemper ſunt intelligenda, vt aliquid operentur, deciſ.415.n.27. tom.2.
Teſtatoris voluntas, dum non eſt in eſſe deducta, nullam habet virtutem operandi, Rub. ad deciſ. 320. n. 108. tom. 2.
Teſtatoris conſanguineus præſumitur ille, qui vna cum conſanguineis præſentauit, cum alias præſentare non potuiſſes, deciſ.235.n.8.tom.1.
Teſtatoris voluntas, quando non vrget, tunc legitimatus admittatur, admittitur, quamuis non ſit natus ex legitimo matrimonio, deciſ.255. n.32. tom 1.
Teſtatoris prouiſio non debet extendi de vno ad alium, deciſ.178. n.17.tom.1.
Teſtatoris voluntas præ cæteris attendenda venit, deciſ.294. n.9. tom.1.
Teſtatoris eximium amorem erga hæredem, ex quo deprehendatur, deciſ.280. n.20. tom.1.
Teſtatoris voluntas tunc diuinatur, quando verba non conueniunt interpretationi, Rub. ad deciſion. 320. num. 73. tom. 1.
Teſtatoris voluntas, quando magna apparet conſeruandi bona in agnatione, & augendi primogenituram, deciſ.41. num. 17. tom. 1.
Tunc non eſt veriſimile voluiſſe donare extra eam bona magni; & notabilis valoris, ibid. n.18.
Teſtatoris mentem claram, vbi habemus, illa eſt attendenda, & non eſt recurrendum ad tacitam, deciſ. 280. num. 16. tom. 1.
Teſtatoris verba clara quando habemus, non eſt vlterius quærendum, deciſ.114.n.9.& 11.tom.1.
Teſtatoris voluntas conſeruandi bona in teſtatore, ex quo arguatur, deciſ.437. n.43.tom.2.
Teſtatoris voluntas debet ab hærede ad vnguem ſeruari, deciſ. 165. n.1.tom.1.
Teſtatoris mens tacita, elicita ex probabilibus coniecturis, ſi ſeruanda ſit, quid erit, dum clare conſtat de eius voluntate, Rub. ad deciſ.126. n.126. tom.2.
Teſtatoris mens, quantum fieri poteſt ſeruanda eſt, deciſ. 553. n.30.tom.1.
Teſtatoris voluntas clara, non alteratur per clauſulam, *omni meliori modo*, deciſ.201.num.23. tom.1.
Teſtatoris aſſertio probat in præiudicium hæredum, deciſ. 336. n.17.tom 2.
Teſtatoris reſponſio dum eſt imperfecta, ſignum eſt, quod non habet perfectam voluntatem, deciſ.346.n.30.tom.2.
Teſtatoris oratio indefinita, & nullo tempore circumſcripta quid operetur, deciſ. 407.n.24.tom.2.
Teſtatoris voluntas non ſolum expreſſa ſequenda eſt, ſed etiam tacita, ex probabilibus coniecturis explicata, Rub. ad deciſ. 320.n.139.& n.140.& ſeqq. tom.2.
Teſtatoris voluntas quatenus eſſet dubia, declarari poteſt à conſuetudine, deciſ.407.n.36. tom.2.
Teſtatoris voluntas, vbi repugnat, tunc verbum, *alter*, non includit tantum vnum, vel ſequeretur abſurdum, deciſ.455.num.50. tom. 2.
Teſtatoris præcepto quando verè fuit paritum, non eſt curandum de modo, deciſ.240.n.35.tom.5.
Teſtatoris voluntas faciendi pupillis ſubſtitutionem pupillarem, ex inualidis coniecturis nullatenus deducitur, deciſ.31. n.29. tom.5.
Teſtatoris verba, ad augmentum inducta, non debent operari diminutionem, deciſ.460.n.10. tom.2.
Teſtatoris voluntas præſumitur concurrere ad exemptionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum pro congrua dotatione ſuarum deſcendentium, deciſ.150.n.34. tom.5.
Teſtatoris expreſſa voluntas conſeruandi bona inter maſculos, inducit per ſe fideicommiſſum reale, inter omnes deſcendentes maſculos, deciſ.378.n.2.tom.2.
Teſtatoris verba, quando omnino repugnant eius menti, non eſt recedendum à verbis, Rub. ad deciſ. 320. num. 111. tom. 2.
Teſtatoris mens declaratur ex eius verbis, deciſ. 385. num. 11. tom. 2.
Teſtatoris vbi manifeſta redditur voluntas, omnis ceſſat diſputatio, deciſ.314.n.9.tom.5.
ad Teſtatoris voluntatem coniecturandum fauore deſcendentium ſufficiunt leuiores coniecturæ, deciſ.385. num.56. & 24. tom. 2.
ad Teſtatoris voluntatem declarandam ſufficiunt duo teſtes, deciſ.102.n.13.tom.1.
Quod procedit etiamſi teſtes ſint ſingulares, ibid. n.14.
ad Teſtatoris voluntatem declarandam ſufficiunt duo teſtes, deciſ.352.n.18.tom.2.
de Teſtatoris mente, quando conſtat inducendi perpetuum fideicommiſſum, non eſt opus, tunc coniecturis ad illud inducendum, deciſ.407. n.23. tom.2.
in Teſtatoris voluntate aſſequenda ſicuti non eſt diuinandum, ita quoque minimè eſt ſomniandum, Rub. ad deciſ.320. n.152. tom.2.
in Teſtatoris clara diſpoſitione non eſt opus coniecturis, deciſ. 460.n.23. tom.2.
pro Teſtatoris voluntate interpretanda admittendæ ſunt coniecturæ, vt quando vocauit proximiores, qui ſint admittendi, deciſ.458.n.9.tom.2.
Teſtatori à iure eſt permiſſum de rebus ſuis liberè, & abſolutè diſponere, & qualiter id intelligatur, Rub. ad deciſ.21. n.518. 519 & 520.tom.1.
Teſtatorem non fuiſſe in ſtatu dementiæ, quæ illi teſtamenti factionem impediret, non concluditur ſi faciebat actus non omnino conuenientes homini ſanæ mentis, deciſ. 265. num.9. tom.1.
Teſtatores non ſolent multum curare de fœminarum ſucceſſione, deciſ.438.n.21. tom.2.
Teſtatorem ita voluiſſe non ſufficit, niſi etiam ſimul doceatur voluntatem tranſiuiſſe in diſpoſitionem, deciſ. 288. num. 8. tom.1.

T E S T I S.

Teſtis vnicus non iuuat, deciſ.433. n.27. tom.2.
Teſtis deponens de auditu, & maxime ab eo, qui mortuus eſt, non releuat, deciſ.163 n.29. tom.1.
Teſtis intereſſatus, qui agit de ſe eximendo à reſtitutione rei, quam ipſe recepit non probat, deciſ.38. n.25. tom.1.
Teſtis vnicus ſufficit in iudicio manutentionis, deciſ.356.num.5. tom.2.
Teſtis ſecundus, dicitur conteſtis cum primo, ſi generice deponat, deciſ.477.n.5. tom.2.
Teſtis, ſi non concludit negatiuam, eam non probat, deciſ. 369. n.7.tom.2.
Teſtis, ſi dicat, ſe non audiuiſſe teſtatorem aliquid dicentem, non ex hoc dicendum venit, quod hoc non dixit, & quare, deciſ.369. n.8. tom.2.
Teſtis deponens per verbum, & citra, non poteſt dici, quod probet tempus præciſè, deciſ.347.n.10. tom.2.
Teſtis de auditu non probat, deciſ. 163. n.30. tom.1.
Teſtis deponens de credulitate non attenditur, niſi concludentes rationes ſuæ credulitatis adducat, deciſ. 338. num. 20. tom. 2.
Teſtis ſi remaneat vnicus, nullius eſt momenti, deciſ. 187. n. 53. tom.1.
Teſtis non neceſſarius, ſi deponat aliquid, & non probet, non ex hoc elidit dicta aliorum teſtium, deciſ. 369. num. 9. tom. 2.
Teſtis non probat quadragenariam, ſi ſit vnicus, & intereſſatus, deciſ.347.n.56.tom.2.
Teſtis dum non percutit tempus de quo queritur non releuat, deciſ.187.n.7.tom.1.
Teſtis mendax in vno, in omnibus reputatur talis, deciſ. 102.n.16. tom.1.

Te-

Teſtis ignarus rei, ſuper qua deponit non habetur in conſideratione, deciſ.303.n.22.tom.1.
Teſtis vnicus, tunc multò minus probat, quando adſunt alij teſtes, qui contrarium deponunt, deciſ. 187. num. 14. tom. 1.
Teſtis vnicus, nec rationes concludentes aſſignans, non iuuat ad declarandam mentem teſtatoris, deciſ. 338. num. 17. tom. 2.
Teſtis vnicus repelli debet, deciſ. 300. n. 15. tom. 1.
Teſtis qui voluit euacuare omnia interrogatoria, non meretur fides, deciſ.349. n.22. tom.2.
Teſtis deponens de proprio iudicio, & credulitate non releuat, deciſ.338.n.14.tom.2.
Teſtis perſona, quando per inductionem fuit approbata, non poteſt ab eadem parte opponi aliqua exceptio perſonalis contra tales teſtes, deciſ.71.n.1.tom.1.
Teſtis deponens ſe non recordari, non probat, deciſ.346.num.28. tom.2.
Teſtis dicitur eſſe ſibi contrarius, dum prius dixit ſe aliquid non numeraſſe, & ſucceſſiuè numeraſſe, deciſ.187.num.11. tom.1.
Teſtis Vniuerſitatis deponens pro ipſa vniuerſitate, non probat, deciſ.246.n.9.tom.1.
Teſtis, qui deponit de auditu non releuat, deciſ. 187. num. 13. tom. 1.
Teſtis, ſi falſum dixerit ſuper vno articulo, non creditur ei in aliquo, Rub.ad deciſ.56.n.43. tom.2.
Teſtis qui non deponit de vero valore, ac quantitate reddituum Beneficij ita vt percutiat tempus reſeruationis penſionis, non releuat, deciſ.187.n.15.tom.1.
Teſtis mors facit illius depoſitionem maximum recipere veritatis adminiculum, deciſ.312.n.8.tom.1.
Teſtis non probant negatiuam ex quo remouet ſenſum ab actu, non autem actum à ſenſu habuerit remouiſſe, ibid.n.9.
Teſtis deponens ſe aliquid non intellexiſſe nihil probat, cum hoc potuerit accidere ex quo ipſe non ſtaret attentus, vel non audiuerit, ibid. n.1.
Teſtis, qui remanet vnicus non iuuat, deciſ. 68. num. 38. tom. 1.
Teſtis conſanguineus, & habens intereſſe in cauſa non probat, deciſ.498.n.10.tom.1.
Teſtis ſi ſit ſollicitator cauſæ, non probat, ibid. n.11.
Teſtis ſingularis non probat, deciſ.48.n.5. tom.1.
Teſtis, dum ſe remittit ad examen aliàs factum, in eo permanſiſſe videtur, deciſ.187.n.8. tom.1.
Teſtis odioſus parti, ob litem ciuilem, vel criminalem ei motam, non eſt integer, ibid.n.12.
Teſtis ſpecialiter iurare debet in cauſa ſuper qua deponit, nec ſufficit generaliter iurare, Rub. ad deciſ.345. num.39. tom. 2.
Teſtis, ſi non appareat informatus de re ſuper qua deponit, non releuat, deciſ.68.n.34. tom. 1.
Teſtis dictum reſtringitur, & declaratur à ratione ſciéntiæ per ipſum deducta, ibid. n.35.
Teſtis generaliter loquens, declaratur ab alio teſte in ſpecie deponente, deciſ.246. n.1. tom.1.
Teſtis deponens de certa ſcientia iunctis alijs teſtibus de auditu deponentibus, plenè probat, ibid. n.2.
Teſtis vnicus iunctus adminiculis plenè probat, ibidem num. 3.
Teſtis qui primo legatum alicui factum affirmauit deinde dicit non obſeruaſſe, intelligitur non obſeruaſſe reſpectu lecturæ, & publicationis illius, deciſ.312.n.5.tom.1.
Teſtis, qui ſuper interrogatorijs aliquid affirmauit, ſi poſtea ſuper articulis dicat illud non obſeruaſſet attenditur depoſitio ſuper interrogatorijs facta, ibid. n.3.
Teſtis qui ſemel dubitatiuè depoſuit circa contenta in aliqua ſcriptura, ſi deinde ea ſibi lecta dixit omnia fuiſſe & eſſe vera cenſetur ex ſuperuenienti reminiſcentia à primo dicto receſſiſſe, ibid. n.6.
Teſtis qui conuincitur de mendacio, per alios plures teſtes eſt reijciendus, deciſ.68. n.39. tom.1.
Teſtis inductus à parte, licet vnicus, probat contra inducentem ſi illius examen approbauerit, deciſ.344. num.20. tom. 2.
Teſtis, quando deponit falſum dicitur eſſe Teſtimonium Græcum, Rub.ad deciſ.192. n.42. tom.1.
Teſtis vnicus ſufficit in iudicio manutentionis, deciſ.38. num.26. intellige n.28. tom. 1.
Teſtis famulus tunc non probat pro Domino, quando actualiter ſeruit ſecus ſi ceſſauit ab eius famulatu, deciſ. 103. num. 5. tom. 1.
Teſtis vnicus non probatur, nec talis probatio coadiuuatur ex alijs teſtibus deponentibus de auditu ab ipſo teſte vnico, deciſ. 325. n.15. tom.2.
Teſtis dictum ſuper interrogatorijs magis attenditur ſuper articulis, deciſ.312.n.4.tom.1.
Teſtis deponens de ſuo iudicio, & credulitate, non eſt fides adhibenda, deciſ.294.n.15.tom.1.
Teſtis, quando reddit rationem ineptam, tunc illius dictum elidit, deciſ.347.n.13.tom.2.
Teſtis depoſitio ſuper articulis eſt magis ſuſpecta cum præſumatur illum voluiſſe inſeruire parti eum inducentis, deciſ. 312. n.4.tom.1.
Teſtis ſi dicat, non audiuiſſe teſtatorem aliquid dicentem, non ex hoc dicitur probatum, quod non fuerit dictum, deciſ.372. n.49.tom.2.
Teſtis qui eſt vnicus, & deponit de auditu incerto non releuat, deciſ.96.n.21.tom.2.
Teſtis Communitatis deponens pro ea, non releuat, dum ſentit commodum ex victoria cauſæ, vti ſingulus, deciſ.347. num.5. tom.2.
Teſtes ſatis dicuntur idonei, ſi nulla legitima exceptione poſſunt repelli, deciſ.372.n.57. tom.2.
Teſtis deponens extra tempus articulatum in nihilo releuat, deciſ.68.n 36.& 37. tom.1.
Teſtis actui non neceſſarij, aliter deponentes, non faciunt vacillare fidem aliorum teſtium neceſſariorum, deciſ.372. num.50. tom.2.
Teſtis, quando conſtat habere affectionem in cauſa, non attenditur, deciſ.14. n.17. tom.1.
Teſtis, quando non veniat habendus in conſideratione, deciſ.68. n.33.tom.1.
Teſti, nulla fides eſt adhibenda, ſi habeat affectionem in cauſa, deciſ.114.n.12.tom.2.
Teſti mendaci in vno, in reliquis non adhibetur fides propter indiuiduitatem iuramenti, deciſ.102.n.26.tom.1.
Teſti non informato non eſt credendum, deciſ. 187. num. 6. tom.1.
Teſti deponenti ſe firmiter aliquid credere; fides non adhibetur, deciſ.338.n.21.tom.2.
Teſtem inducens, dicitur approbare perſonam, & non dictum, deciſ.344.n.21.tom.2.
in Teſte, ſenſus viſus non poteſt falli, deciſ.323.n.31.tom.2.
Teſtes, qui deponunt in cauſa ſtatus, probant etiam in cauſa diuerſa, deciſ.116.n.1.tom.1.
Teſtes, & inſtrumenta in quo æquiparentur, deciſ.43.n.11.& 38. tom.1.
Teſtes deponentes ſuper recognitione manus alicuius, ſat eſt, quod omnibus ſimul iunctis, characteribus, deponant de ea, deciſ.282.n.11.tom.1.
Teſtes quamuis extraiudicialiter examinati, præſtant tamen veritatis fumum, deciſ.230.n.9.tom.1.
Teſtes deponentes de publica voce, & fama beneficij probant valorem, deciſ.233.n.7.tom.1.
Teſtes examinati cum legitimo contradictore ſuper ſtatu perſonarum probant etiam non citatum, deciſ. 446. num.11. tom.2.
Teſtes examinati ſine citatione ad videndum iurare teſtes non probant, deciſ.143. n.14. tom.1.
Teſtes, vt probent ſcientiam & acquieſcentiam, dum fuit denegata ſolutio decimarum quid ſit neceſſarium, deciſ.302. n.23. & 24. tom. 1.
Teſtes præualent enunciatiuis, deciſ.178.n.10. tom.1.
Teſtes, vt reducantur ad concordiam, facienda venit omnis interpretatio, deciſ.372.n.42.43.& 44.tom.2.
Teſtes, quatenus non ſint omni exceptione maiores, id ſuppletur ex adminiculis, deciſ.102.n.27. tom.1.
Teſtes, quando ſunt de Collegio, probant ad eius fauorem, ſi intereſſe, non ſit proprium, deciſ. 419. num. 3. tom. 2.
Teſtes examinati coram Iudice incompetente deſeruiunt pro adminiculo Auditor Cameræ in beneficialibus nullam habet iuriſdictionem, deciſ.222.n.24.tom.1.
Teſtes non probant parentelam, ſi deponant de auditu, & in genere deponant, deciſ.351.n.10. tom.2.
Teſtes, qui coarctant negatiuam bonorum, probant non exiſtentiam aliorum bonorum, deciſ.480.n.9. tom.2.
Teſtes duo ſufficiunt in terminis capit. cum eſſes, de teſtam. deciſ.369. n.9. tom.2.
Teſtes conteſtes benè probant ſcientiam fideicommiſſi in renunciante illud, deciſ.452.n.2.& 3. tom.2.
Teſtes illi ſunt præferendi alijs, qui habent pro ſe aſſiſtentiam iuris, deciſ.300.n.21. tom.1.
Teſtes mille ſingulares tantum probant, quantum vnus teſtis, Rub.ad deciſ.345. n.8. tom.2.

Teſtes licet examinati in diuerſa cauſa, probant etiam in alia, quando tractatur de cauſa ſtatus, deciſ. 325. num. 6. tom. 2.

Teſtes examinati in diuerſa cauſa, faciunt adminicula in alia, ibid. n. 7.

Teſtes ignorantes valorem rei ſuper qua deponunt, non poſſunt dici de ea informati, deciſ. 110. n. 9. & 11. tom. 1.

Teſtes, qui remanent conquaſſati, non releuant, deciſ. 351. num. 9. tom. 2.

Teſtes quorum dicta recipiunt adminicula præferri debent, deciſ. 213. n. 16. tom. 1.

Teſtes de auditu deponentes circa conſanguinitatem deſeruiunt pro adminiculo, deciſ. 396. n. 13. tom. 2.

Teſtes deponentes de auditu deſeruire poſſunt pro adminiculo, deciſ. 246. n. 4. tom. 1.

Teſtes qui videntur contraria deponere, ſunt conciliandi, deciſ. 323. n. 8. tom. 2.

Teſtes, ſi iurarunt extra terminum cadentis citationis, dicuntur nulliter examinati, deciſ. 280. n. 1. tom. 1.

Teſtes examinati non intimata parte, hora certa examinis, dicuntur inualidè examinati, ibid. n. 2.

Teſtes, quando ſunt examinandi debet intimari certa hora parti, vt poſſit conducere interpretem, ibid.

Teſtes deponentes de tempore immemorabili, cuius ætatis eſſe debeant, deciſ. 197. n. 13. tom. 1.

Teſtes de auditu ſufficiunt in antiquis, deciſ. 213. num. 9. tom. 1.

Teſtes nulliter examinati coadiuuant dicta teſtium valide examinatorum, deciſ. 235. n. 9. tom. 1.

Deſcendentia à teſtatore in iure patronatus leuiores probationes requirit vbi ſumus in antiquis, ibid.

Teſtes non probant manum alicuius, ſi non viderunt eum ſcribere, limita ſi agatur de ſcriptura non ſolita fieri in præſentia teſtium, deciſ. 136. n. 29. & 30. tom. 1.

Teſtes de ſtylo, probant manum alicuius, ſi deponant illam eſſe manum eius aſſerendo eam ſibi notam eſſe, deciſ. 136. num. 31. tom. 1.

Teſtes deponentes de viſu, & auditu ſuorum maiorum, & de facto proprio, benè probant, deciſion. 130. numer. 16. tom. 1.

Teſtes qui conquaſſantur ab alijs teſtibus veriſimiliora deponentibus non attenduntur, deciſ. 268. n. 14. tom. 1.

Teſtes deponentes cum dictione, & citra, quid inferant, deponendo circa tempus poſſeſſionis, deciſion. 300. num. 12. tom. 1.

Teſtes, qui non deponunt de tenore teſtamenti, illud non probant, deciſ. 136. n. 4. tom. 1.

Teſtes, ſi alter neget alios fuiſſe præſentes, alter verò affirmet, ſunt reducendi ad concordiam, deciſ. 177. num. 8. tom. 1.

Teſtes, vt probent conſuetudinem interpretatiuam, ſufficit quod deponant ita fuiſſe obſeruatum per annos decem citra, deciſ. 112. n. 15. tom. 1.

Quod procedit etiam ſi in ſuo dicto eſſent ſingulares, vbi agitur de conſuetudine particulari, ibid. n. 16.

Teſtes partis aduerſæ, eo magis probant pro altera parte, deciſ. 102. n. 28. tom. 1.

Teſtes, etiam ſingulares ſufficiunt ad effectum probandi locum non tutum pro executione citationum, deciſ. 395. num. 3. tom. 2.

Teſtes, dum deponunt poſitiuè, & certitudinaliter de poſſeſſione alicuius, intelligendi ſunt de toto prædio, deciſ. 178. n. 3. tom. 1.

Teſtes, qui non concludunt in dicto non probant, deciſ. 102. n. 30. tom. 1.

Teſtes qui apparent mendaces, non releuant, deciſ. 100. num. 26. tom. 1.

Teſtes non poteſt probare euidentem vtilitatem Eccleſiæ circa alienationem eius bonorum, dum non ſunt informati de bonis, nec de confinibus, deciſ. 114. n. 33. tom. 1.

Teſtes, quando non probent quadragenariam cum titulo, deciſ. 300. n. 10. tom. 1.

Teſtes, quando fuerunt inducti ab vna parte, & ad illius inſtantiam ſeruatis ſeruandis iurarunt, deciſ. 102. num. 18. tom. 1.

Tunc ad inſtantiam alterius partis poſſunt examinari abſque reiteratione terminorum iudicialium, cum fuerint effecti communes, ibid.

Teſtes non admittuntur ad probandum ea, cuius contrarium conſtat ex ſcripturis, deciſ. 479. n. 12. tom. 2.

Teſtes deponentes ſuper quadragenaria, vt probent, quid aſſerere debeant, deciſ. 347. n. 7. tom. 2.

Teſtes, vt recognoſcant ſcripturam eſſe manum alicuius, deponere debent ſe fuiſſe præſentes, quando illa ſcripta fuit, deciſ. 182. n. 7. tom. 1.

Teſtes concordes eſſe debent in materia confeſſionis extraiudicialis, deciſ. 209. n. 10. tom. 1.

Teſtes, quibus prætenditur declarari voluntatem Teſtatoris non ſufficit, quod deponant de dictis ante Teſtamentum, ſed de his quæ in actu teſtandi audiuerunt teſtificare debent.

Intellige vt num. ſeqq. & ſupra num. 13. deciſ. 260. num. 14. tom. 1.

Teſtes intereſſati non probant, deciſ. 102. n. 20. tom. 1.

Teſtes, ſi fuerint examinati, ſine intimatione partis, id non ſanatur, ex quo fuerint examinati cum interrogatorijs partis, & quid ad hoc requiratur, deciſ. 280. n. 6. tom. 1.

Teſtes, ſi fuerint nulliter examinati, requiritur, vt talis defectus ſanetur, quod ſanatio nullitatis Iudici fuerit commiſſa, eius arbitrio, per Principem, ibid. n. 7.

Teſtes deponentes de credulitate, & proprio iudicio non releuant, deciſ. 114. n. 34. tom. 1.

Teſtes examinati coram Iudice recuſato dicuntur nulliter examinati, deciſ. 110. n. 3. tom. 1.

Limita, vt ibid.

Teſtes per diſtinctionem temporum concordantur, deciſ. 102. n. 22. tom. 1.

Teſtes licet deponant de auditu, tamen ſi eorum dicta ſint adminiculata, benè probant in antiquis, deciſ. 130. num. 2. tom. 1.

Teſtes in terminis cap. cum eſſes, de teſtament. an debeant eſſe omni exceptione maiores, deciſ. 369. n. 10. tom. 2.

Teſtes vt dicantur conteſtes ſufficit, quod concordent de loco, tempore, ac ſubſtantia, quamuis in verbis formalibus non conueniant, deciſ. 33. n. 6. tom. 1.

Teſtes ad perpetuam rei memoriam examinati, non ſuffragantur pro fumo ad conceſſionem remiſſoriæ, vbi illi fuerunt alias examinati, deciſ. 523. n. 12. tom. 2.

Teſtes, vt probent nouationem qualiter deponere debeant, deciſ. 146. n. 19. tom. 1.

Teſtes deponentes per non exceſſum plenè probant valorem beneficij, deciſ. 238. n. 5. tom. 1.

Teſtes deponentes ſuper teſtamento nuncupatiuo per relationem ad certam ſcripturam, vt probent quid ſufficiat, deciſ. 136. n. 5. tom. 1.

Teſtes, quando coarctent negatiuam, quod aliquod beneficium plus non reddat, deciſ. 129. n. 9. tom. 1.

Teſtes, ſi reddant optimam ſui dicti rationem, & deponant de facto proprio, ſtandum omnino eſt, deciſ. 118. num. 6. tom. 1.

Teſtes omni exceptione maiores, quando haberi non poſſunt, admittuntur illi, qui haberi poſſunt, deciſ. 68. num. 21. tom. 1.

Teſtes nulliter examinati non iuuant, deciſ. 347. num. 6. tom. 2.

Teſtes examinati, quando ſunt poſiti ad partes, facienda ſunt de actis, quando eorum dicta ſunt releuantia, deciſ. 246. num. 22. tom. 1.

Teſtes, vt releuent debent concludenter probare, deciſ. 443. n. 15. tom. 2.

Teſtis deponens per verbum, *in circa*, quid certum non probat, deciſ. 68. n. 33. tom. 1.

Teſtes dicuntur bene informati de re ſuper qua deponunt, ſi aſſerant, quod ſi res aliter fuiſſet, ipſi ſciuiſſent, deciſ. 116. num. 7. tom. 1.

Teſtes deponentes de facto proprio, præſumuntur bene informati, ibid. n. 8.

Teſtes deponentes de certa ſcientia ſatis probant, deciſ. 238. n. 4. tom. 1.

Teſtes deponentes patrem dediſſe filio facultatem ſeipſum legitimandi probant ſi ſunt conteſtes, deciſ. 33. num. 6. & num. ſeqq. vbi vide, tom. 1.

Teſtes vt bene probent filiationem, qualiter deponere debeant, deciſ. 365. n. 37. tom. 2.

Teſtes non releuant, dum in contrarium adeſt probatio per ſcripturam, deciſ. 80. n. 15. tom. 1.

Teſtes vt dicantur conteſtes, ſufficit, vt in ſubſtantia conueniant, quamuis non in formalibus verbis, deciſ. 320. num. 21. tom. 2.

Teſtes repelluntur à teſtimonio, ſi habeant affectionem in cauſa, ibid. n. 12.

Teſtes de vniuerſitate, admittuntur ad teſtificandum pro ea, dum commodum de quo agitur, non ſpectat ad eos principaliter, ibid. n. 13.

Teſtes iam examinati, ſi non appareant informati poſſunt iterum alij informati induci, deciſion. 303. num. 29. tom. 2.

Te-

Teſtes, qui non reddunt concludentem ratione, non releuant, ibid. n.20.

Teſtes, vt probent intentionem agentis, debent etiam excludere probationem contrariam, ibid. n.21.

Teſtes aliqui ſi deponant de maiori ſumma & alij de minori in iſta minori ſumma dicuntur omnes concordes, deciſ.126.n.14. tom. 1.

Teſtes, quando non probent conſuetudinem particularem, deciſ. 22.n.12.tom.1.

Teſtes non probant conſuetudinem, ſi non percutiant tempus de quo controuertitur, deciſ.118.n.8.tom.1.

Teſtes ſingulares non probant, deciſion. 445. numer. 19. tom. 2.

Teſtes extraiudicialiter examinati, & ſine citatione partis, non releuant, deciſ.350. n.22.tom.2.

Teſtes idoneos, quando iura requirunt iſta qualitas non eſt probanda, quia præſumitur, Rub. ad deciſ. 250. num. 132. tom. 1.

Secus verò ſi expoſcant, eſſe omni exceptione maiores, quia iſta qualitas de iure non præſumitur, ibid. n.133.

Teſtes probare non poſſunt contrarium illius de quo clarè conſtat per publica documenta, deciſ.221. num.16. vt ſup.num.1. tom. 1.

Teſtes ſi aſſerant, quod reſtator de tempore teſtamenti eiecerit omnes de cella, contrariantur illis, qui aſſerunt, ſe fuiſſe teſtes præſentes teſtamento, deciſ. 177. num. 5. tom. 2.

Teſtes, de auditu, vt probent deſcendentiam in antiquis, deciſ. 398. n.4. tom.2.

Teſtes quinque requiruntur in codicillis ſecundum ſtatutum Vrbis, deciſ.312. n.16. tom.1.

Teſtes, examinati abſque vlla iuriſdictione, nullum faciunt probationis gradum, deciſ.107.n.7.tom.1.

Teſtes deponentes de iudicio ſuo non probant, deciſ.265. num.7. tom.1.

Teſtes ſuper dementia deponentes debent ſuorum dictorum rationem reddere etiam non interrogati, ibidem num. 8.

Teſtes dicuntur nulliter examinati, ſi fuerunt examinati in loco, qui fuerat allegatus ſuſpectus, deciſ. 64. num. 5. tom. 1.

Teſtes vndique idoneos, & omni exceptione maiores, dum iura requirunt, hoc caſu non ſufficit idoneitas ordinaria, deciſ.369. n. 3. tom. 2.

Teſtes idoneos, dum leges requirunt, tunc non requiritur extraordinaria idoneitas, ibid. n.17.

Teſtes dicuntur bonæ qualitatis, ſi inter eos ad ſint Sacerdotes, Doctores, Medici, &c. deciſ.102.n.29.tom.1.

Teſtes examinati in iudicio criminali tunc probat etiam in iudicio ciuili, quando fuerunt examinati parte citata, ſecus ſi pro informatione Curiæ ſine citatione, deciſ.381. num.17. tom. 2.

Teſtes, ſi probent factum principale, non ex eo dicitur illud titubare, ſi dubitet teſtis de aliqua conditione, deciſ. 369. num. 4. tom. 2.

Teſtes, ne ſibi contrarientur, facienda eſt interpretatio, ibidem.

Teſtes examinati in iudicio criminali, ſi non fuerunt eorum atteſtationes productæ in actibus ciuilibus non probant in eo, deciſ.349. n. 23. tom.2.

Teſtes nulliter examinati non probant, deciſ. 369. num. 21. tom.2.

Teſtes examinati in iudicio criminali probant etiam in iudicio ciuili, ſi agatur de eadem re, & inter eaſdem perſonas, deciſ. 381.n.16. tom.2.

Teſtes benè probant valorem fructuum alicuius beneficij, ſi coarctent negatiuam, deciſ.480.n.3. tom.2.

Teſtes deponentes de auditu non releuant, deciſ. 481. num.16. tom. 2.

Teſtes tunc probant dum deponunt de certa ſcientia, diſtinctè, & concludenter, deciſ.481.n.17. tom.2.

Teſtes de auditu non probant deſcendentiam, niſi tamen ſimus in antiquis, deciſ.498. n.2. tom.2.

Teſtes nulliter examinati inclinare debent animum iudicis alijs concurrentibus, deciſ.230. n.10. tom.1.

Teſtes deponentes de inexigibilitate debitoris, faciunt adminiculum ad eam probandam, deciſion. 202. numer. 7. tom.1.

Teſtes deponentes de auditu non releuant, deciſ. 3. num.26. amplia num. 27. tom.1.

Teſtes ad perpetuam rei memoriam examinati, non ſuffragatur pro fumo ad conceſſionem remiſſoriæ, vbi illi fuerunt alias examinati, deciſ.223.n.12.tom.1.

Teſtes, dum in facto non concludunt, non releuant, deciſ. 443. n.13.tom.2.

Teſtes numero plures præferuntur paucioribus, deciſ. 238. n. 2. tom.1.

Teſtes, vt probent deſcendentiam in antiquis, debent deponere, quod audiuerint id dicere à perſonis grauibus probis, & fide dignis, deciſ.498. n.6. tom.2.

Teſtes, quando examinantur ſuper recognitione ſcripturarum debent ſeparatim, & non confuſim examinari, deciſ.333. n.4. tom. 2.

Teſtes deponentes ſuper recognitione ſcripturarum debent iurare, ſe non accedere ad actum comparationis ex cauſa lucri, odij, vel fauoris, ibid. n.5.

Teſtes mendaces non merentur fidem, deciſ. 318. num. 18. tom. 1.

Teſtes, vt probent conſuetudinem, quid deponere debeant, deciſ. 471. n.39.tom.2.

Teſtes examinati inter alias perſonas, non probant inter diuerſos, deciſ.144. n.13. tom.1.

Teſtes probant pro, & contra hinc inde, & ſucceſſores tàm particulares quàm vniuerſales, deciſ. 144. num. 14. tom. 1.

Teſtes examinati, ſine valida citatione ſunt nulliter examinati, deciſ.110.n.17.tom.1.

Teſtes probant ætatem alicuius, ſi deponant interfuiſſe eius baptiſmo, deciſ.14. n.8. tom.1.

Teſtes ſpecificè, & diſtinctè deponentes ſunt præferendi illis, qui confusè, & in genere deponunt, deciſ.479. n. 10. tom.2.

Teſtes, vt probent quadragenariam, cuius ætatis eſſe debeant, deciſ.347.n.16.tom.2.

Teſtes deponentes de dictis à Teſtatore antequam conderet teſtamentum dubiam reddunt teſtatoris intentionem, deciſ.280. n.30. tom.1.

Teſtes examinati parte non citata, faciunt adminiculum quando non currunt cum alijs contrarium deponentibus, deciſ. 418. n.2.tom.2.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam licet non probent faciunt tamen adminiculum, deciſ. 498. num. 13. tom. 2.

Teſtes examinati inter alias perſonas in cauſa ſtatus plenè probant in quolibet iudicio, deciſ.213.n.12.tom.1.

Teſtes licet tantum probent tempus poſt motam litem, an probent poſſeſſionem manutenibilem, deciſ. 435. num. 20. tom. 2.

Teſtes omni exceptione maiores an requirantur in terminis cap. cum eſſes de teſtament. deciſ.372. n.56. tom.2.

Teſtes deponentes in genere declarantur ab alijs teſtibus in ſpecie deponentibus, deciſ.342.n. 4. tom.2.

Teſtes vt probent immemorabilem debent deponere iuxta requiſita cap. 1. de præſcript. in 6. deciſ. 300. numer. 8. tom. 1.

Teſtes, qui non percutiunt tempus actus, de quo controuertitur, non attenduntur, deciſ.68.n.29.& 32. tom.1.

Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur teſtibus ſuper negatiua, deciſ.213.n.15. tom.1.

Teſtes examinati in termino probatorio dicuntur valdè examinati, ibid. n.10.

Teſtes de auditu, non releuant, deciſ.202. n.21. tom.1.

Teſtes noui non poſſunt examinari, quando examen fuit iam publicatum, deciſ.361.n.6.tom.2.

Teſtes deponentes de maiori ſumma, dicuntur concordes cum alijs, qui deponunt de minori ſumma, deciſ. 359. num. 15. tom.2.

Teſtis deponens de proprio iudicio, & ſecundum propriam conſcientiam, non probat, deciſ.167.n.9. tom.1.

Teſtes ſunt intelligendi, & limitandi iuxta terminos interrogatoriorum, deciſ.323.n.13. tom.2.

Teſtes, ſi deponant, quando maritus bene tractabat vxorem, hoc non ſufficit, ad excludendam probationem factam, quod vxor aliquando fuit acriter verberata à viro, ibidem num.11.

Teſtes, quod iurauerint, non probatur ex enunciatiua, Notarij *teſtis iuratus*, deciſ.77.n.16. tom.1.

Quod limitatur, quando teſtes fuerunt recepti in præſentia Iudicis, vel quando ſtylus ita ſe habet, ibid.

Teſtes domeſtici, & familiares admittuntur, quando alij non poſſunt haberi, deciſ.323.n.35.tom.2.

Teſtes, ſi deponant, maritum aliquando fuiſſe liberalem erga vxorem, ex hoc tamen non infertur, quod ſemper fuerit talis, ibid. n.10.

Teſtes deponentes in genere, non conquaſſant deponentes in ſpecie, deciſ.323.n.3.tom.2.

Teſtes deponentes ſpecificè præferuntur deponentibus in genere, ibid.n.4.

Teſtes in terminis text.cap. cum eſſes, de teſtament. ſufficit, quod ſint ſic idonei, vt nulla legitima exceptiooe poſſint repelli, deciſ.369.n.13.tom.2.

Teſtes dicuntur, omni exceptione maiores, qui non valent repelli legitima exceptione, ibid. n.14.

Teſtes, quando nihil probent, deciſ.498. n.9. tom.2.

Teſtes habentes plura adminicula præferuntur alijs, deciſ. 363. n.12.tom.2.

Teſtes deponentes ſuper quadragenaria, non releuant, ſi non concludant, deciſ.347.n.5.tom.2

Teſtes ſi non percutiant tempus de quo quæritur non releuant, deciſ.349. n.21. tom.1.2.

Teſtes non informati, vel veriſimilia non deponentes, non releuant, maximè in concurſu informatorum, & veriſimilia deponentium, deciſ.68 n.30.tom.1.

Teſtes examinati abſque citatione, & abſque intimatione pro certis diebus, & horis, non ſunt validè examinati, deciſ.102. n.15.tom.1.

Teſtes de auditu bene admittuntur, quando ſumus in materia occulta, deciſ.323.n.34.tom 2.

Teſtes, quatenus patiantur aliquod defectum, id ſuppletur ex numero, deciſ.102. n.4. tom.1.

Teſtes probare non poſſunt contrarium illius de quo clarè conſtat per publica documenta, deciſ.223.num.16. & vide num.1. tom.1.

Teſtes deponentes de certa ſcientia, & per viſum ſenſus ſatis probant, deciſ.73.n.3. tom.1.

Teſtes, vt à falſitate, & mendacio ſaluentur facienda eſt omnis interpretatio, deciſ.282. n.12. tom.1.

Teſtes, quando non probent conſuetudinem particularem, deciſ. 22.n.22. tom.1.

per Teſtes, vt probata dicatur conſuetudo, quid deponere debeant, ibid.n.23.

Teſtes recognoſcunt ſcripturam eſſe de manu alicuius ſcriptam, ſi ponant ſe habere notam manum ſcribentis, & hoc eſt ſtylo Curiæ, deciſ.182.n.8. tom.1.

Teſtes, quando non probent teſtatorem ex iuſta cauſa motum fuiſſe, ad exhæredandam filiam, quam hæredem inſtituerat, deciſ.443. n.19.20.& 21.tom.2

Teſtes ſuper exemptione à iuriſdictione Ordinarij deponentes, qualiter deponere debeant, deciſ. 195. num. 13. tom. 1.

Teſtes nullum gradum probationis faciunt, dum ſe reſtringunt ad propriam ſcientiam, deciſ. 347. n.12. tom.2.

Teſtes deponentes ſuper quadragenaria, vt releuent debent deponere de toto illo tempore, deciſ.347.n.9.tom.2.

Teſtes, quando optimè probent valorem beneficij de aliquo tempore, deciſ.129.n.8. tom.1.

Teſtes pro declaratione voluntatis Teſtatoris circa legata benè probant, quamuis non tot ſint numero, quot in teſtamento requiruntur, deciſ.260. n.13. tom.1.

Teſtes deponentes de viſu, non egent alia comprobatione, deciſ. 323. n.31. tom.2.

Teſtes dum dicunt, quod teſtator eijcit omnes de cubiculo, & poſtea condidit teſtamentum, id eſt intelligendum, quod fuerunt eiecti omnes, qui non erant neceſſarij tali confectioni, deciſ. 177.n.7.tom.1.

Teſtes, quando deponunt non per rationes, ſed ex proprio iudicio, non releuant, deciſ.71.n.11. tom.1.

Teſtes deponentes de publica voce, & fama ſufficiunt ad probandam vnionem beneficiorum, deciſ.88.num.11.amplia num.12. tom.1.

Teſtes non concludentes non releuant, ibid. n.13.

Teſtes dum non probant conſuetudinem multò magis probant immemorabilem, ibid. n.14.

Teſtes veriſimiliora deponentes præferuntur alijs, deciſ. 363. n.11.tom.2.

per Teſtes, vt probata dicatur conſuetudo, quid deponere debeant, deciſ.22. n.23. tom.1.

Teſtium dicta etiam coram alio iudice examinatorum dicuntur deducta per tranſportationem actorum coram Iudice alterius inſtantiæ, deciſ.216.n.7.tom.1.

Teſtium effrenatus numerus cohibendus quidem eſt ſuper eiſdem articulis, ſed non impedit nouæ remiſſoriæ conceſſionem, deciſ.252.n.10. & 11. tom.1.

Teſtium depoſitiones, quando ſunt didicita, non admittitur nouum examen, deciſ.303.n.12.tom.2.

Teſtium depoſitionibus ſuper interrogatorijs potius eſt ſtandum, quam ſuper articulis, deciſ.381. n.15. tom.2.

Teſtium fides ſuppletur ex numero, deciſ. 419. n.4. tom.2.

Teſtium exceptiones, quando fuerunt diſcuſſæ tam circa dicta, quàm perſonas, quid ex hoc ſequatur, deciſ. 128. num. 17. tom. 1.

Teſtium ſecunda depoſitio non venit attendenda; maximè facta extra formam Iudicij, deciſ.410.n.7.tom.2.

Teſtium contrarietas tunc nocet, quando ſumus in ſubſtantialibus, ſecus verò ſi in accidentalibus, deciſ. 372. num. 55. tom. 2.

Teſtium defectus ſupplentur ex numero, deciſ. 451. num. 7. tom. 2.

Teſtium dicta, non ſunt cauillanda, ſed potius coadiuuanda, & pro viribus ſubſtinenda, deciſ.102.n.23. tom.1.

Teſtium depoſitiones, quando fuerunt didicitæ, tunc vtraque pars habet poteſtatem perſcrutandi teſtium depoſitiones, deciſ.479.n.7.tom.2.

Teſtium ſubornationis anſa tollenda eſt, ibid. n.8.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed potius adiuuanda, deciſ. 282.n.11. tom.1.

Teſtium depoſitiones, quæ non ſunt de actis, non attenduntur, deciſ.349.n.23.tom.2.

Teſtium defectus ſuppletur ex numero, deciſ. 320. num. 14. tom.2.

Teſtium depoſitiones, quod fuerint didicitæ, vt denegetur remiſſoria ſuper eiſdem, quid ſufficiat, deciſ. 80. num. 6. & 7. tom. 1.

Teſtium depoſitiones illæ ſunt præferendæ, quæ ſunt magis veriſimiles, & pro ſe habent iuris aſſiſtentiam, deciſ.302.num.16. tom.1.

Teſtium examen factum ſine citatione partis ad videndum eos examinare eſt nullum, deciſ.361. n.1. tom.2.

Teſtium examen nullum ex defectu citationis ad videndum illos examinari, tunc mediante arbitrio, poteſt ſanari, quando fuerunt data interrogatoria partis, & quando ſit verum, deciſ.361. n.2.tom.2.

Teſtium dicta non attenduntur, quando conuincitur de mendacio, deciſ.90. n.22. tom.1.

Teſtium ſummarium ſimplex abſque nomine teſtium, quando partibus fuit datum, an dicantur didicita teſtificata, deciſ.128. n.18.tom.1.

Teſtium dicta, ſolent declarari à ſtylo, deciſ. 435. num. 16. tom. 2.

Teſtium contrarietates, quando non ſunt contra ſubſtantialia non attenduntur, deciſ.280.n.10. tom.1.

Teſtium prima depoſitio venit attendenda dum Iudicialiter fuit facta, deciſ.410.n.6.tom.2.

Teſtium primum dictum iudiciale reuocari non poteſt per ſecundum extraiudiciale, ibid. n.8.

Teſtium ſummarium, quando parti fuit communicatum, non dicitur proceſſus publicatus, deciſ. 303. num. 15. tom. 1.

Teſtium publicatio non obſtat ſecundo examini ſuper articulis nouis, & magis ſpecificis, deciſ.252.n.7. tom.1.

Teſtium depoſitiones fauore vltimarum voluntatum ſunt coadiuuandæ, & ſubſtituendæ; quatenus fieri poteſt, deciſ.177. n.9.tom.1.

ad Teſtium falſitatem euitandam debet capi omnis interpretatio, ibid. n.6.

ex Teſtium numero ſuppletur eorum fides, deciſ. 356. num. 4. tom. 2.

in Teſtium concurſu, ſunt præferendi illi, qui magis ſpecificè deponunt, & adminiculis ſunt ſuffulti, deciſ. 102. num. 31. tom. 1.

Teſtibus pauperibus propter paupertatem non diminuitur fides dummodo alias ſint honeſti nominis, & vitæ, deciſ.369. n.20. tom.2.

Teſtibus, qui ſunt numero longè maiores, & magis adminiculati, magis fides eſt adhibenda, in concurſu eorum, qui ſunt numero minori, & non ſunt adminiculati, deciſ. 110. num. 17. tom.1.

Teſtibus deponentibus de proprio iudicio, quando ſit credendum, deciſ.440.n.20. tom.2.

Teſtibus deponentibus de re, quæ ad eorum officium ſpectabat, plena fides eſt adhibenda, deciſ.118.n.7. tom.1.

Teſtibus deponentibus de auditu, tunc probant, quando addunt, de eo de quo quæritur fuiſſe publicam vocem, & famam, ibid. num. 10.

Teſtibus deponentibus contra proprium commodum firmiter credendum eſt, ibid.n.39.

Teſtibus deponentibus veriſimiliora magis ſtandum eſt, deciſ. 146. n.22. tom.1.

Teſtibus affirmantibus, magis credendum eſt, quam negantibus, deciſ.323.n.5.tom.2.

Teſtibus deponentibus de ſæuitia magis credendum eſt, quam deponentibus de contrario, ibid.n.6.

Teſtibus deponentibus teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis magis creditur, quam illis, qui de inſania deponunt, quamuis illi ſint numero plures, deciſ. 265. num. 21. & num. ſeqq. tom. 5.
Teſtibus nulla fides eſt adhibenda, dum reperiuntur diſcordes, deciſ. 359. n. 14. tom. 2.
Teſtibus patientibus exceptiones, & inferioribus numero, præferuntur teſtes qui ſunt numero plures, deciſ. 213. num. 14. tom. 1.
ea Teſtibus numero pluribus tollitur omnis ſuſpicio falſitatis, deciſ. 279. n. 47. tom. 2.
in Teſtibus, indefinita reſtricta ad certum locum, æquipollent vniuerſali, deciſ. 178. n. 2. tom. 2.
in Teſtibus dum lex requirit idoneitatem, ſeu bonitatem in ſuperlatiuo gradu, tunc ea qualitas probanda venit, deciſ. 369. n. 11. tom. 2.
in Teſtibus indefinita locutio non æquipollet vniuerſali, deciſ. 372. n. 53. tom. 2.
in Teſtibus indefinita locutio non æquipollet vniuerſali, deciſ. 343. n. 3. tom. 2.

TESTIFICATA.

Teſtificata in Curia numquam dicuntur didicita, cum non publicetur proceſſus originalis, deciſ. 303. num. 13. tom. 1.
In Curia qualiter dentur teſtium teſtificata, ibid.
Teſtificata poſtquam ſunt didicita, non datur Remiſſoria etiam in diuerſa inſtantia, & quare, deciſ. 80. n. 8. tom. 1.
Teſtificata, quod fuerint didicita non eſt dubitandum, quando vtrique fuit datum ſummarium examinis, deciſ. 128. num. 16. tom. 1.
Teſtificata dicuntur didicita quando nomina, & cognomina teſtium quoque publicantur, deciſ. 303. n. 14. tom. 1.
THESAVRVS non eſt maior, quam ille, qui conſiſtit in mutuo amore, Rub. ad deciſ. 217. n. 558. tom. 1.

THORI.

Thori ſeparatio conceditur ob mala tractamenta viri erga vxorem, deciſ. 323. n. 7. tom. 2.
Thori ſeparatio non eſt concedenda, ob actus ſæuitiæ viri erga vxorem, quando conſtat deinde pacifice vixiſſe, ibidem num. 18.
Thori ſeparatio, vt fiat ſufficit ſolus timor futuræ ſeuitiæ, & alterius grauia mali, ibid. n. 25.
in TIBVRTINA Iuria Molendini 29. Nouembris 1616. coram Remboldo frequentia actuum, non aderat, deciſ. 435. n. 11. tom. 2.
TIMEAT multum quia multis timetur, Rub. ad deciſ. 257. n. 561. tom. 1.
TIMOR vſurpationis iuriſpatronatus, ea quibus dicatur ceſſare, deciſ. 245. n. 5. tom. 5.
Timor belli, eſt peior ipſo bello, Rub. ad deciſ. 254. num. 348. tom. 1.
TYRANNO voluptas propoſita eſt, Regi verò honeſtas, Rub. ad deciſ. 257. n. 260. tom. 5.
apud Tyrannos, & barbaros Principes, omnia honeſta, & iuſta ſunt, ibid. n. 257.

TITVLVS.

Titulus, quando dicatur decoloratus, deciſ. 418. num. 14. tom. 2.
Titulus quando eſt ipſo iure nullus non probat bonam fidem, ibid. n. 18.
Quidquid ſit, quando habet implicitum ſtatum validitatis, ibid. num. 19.
Titulus redactus ad non titulum per eum, quis non efficitur legitimus conditor ad impediendam alicui immiſſionem vigore litterarum Apoſtolicarum, deciſ. 371. n. 17. tom. 2.
Titulus dum non reducitur ad non titulum, ex cuius defectu quis tenetur ad reſtitutionem fructuum, deciſ. 141. num. 17. tom. 1.
Titulus coloratus neceſſarius eſt in beneficijs ad recuperandam illorum poſſeſſionem, deciſ. 42. n. 2. tom. 1.
Titulus, quando eſt redactus ad non titulum, nihil operatur, deciſ. 431. n. 7. tom. 2.
Titulus donationis ſi eſt turbidus, & altiorem requirit indaginem reijcitur à iudicio Saluiani, & ad petitorium remittitur, deciſ. 242. n. 58. tom. 1.
Titulus, quando fuit redactus ad non titulum, deſeruit de vento, deciſ. 477. n. 17. tom. 2.
Tituli nullitas non attenditur in ſummarijſſimo iudicio poſſeſſorio, ſed nudum factum poſſeſſionis, deciſ. 186. num. 16. tom. 5.
Tituli validitas dum agnoſcitur non debet quis amoueri à ſua poſſeſſione, deciſ. 356. n. 20. tom. 2.
Tituli ſecundi notitia data ſtatim intelligitur ipſo iure facta mutatio abſque alia declaratione, deciſ. 356. num. 17. tom. 2.
Tituli beneficiorum, etiam ſi per mille annos poſſiderentur, numquam præſcribuntur, Rub. ad deciſ. 254. num. 94. tom. 1.
Titulum ſuæ poſſeſſionis nemo tenetur oſtendere, ibidem num. 83.
Titulum non habere, vel ea piratum habere, paria ſunt, deciſ. 418. n. 12. tom. 2.
cum Titulo poſſidens eo magis venit manutenendus, deciſ. 328. n. 2. tom. 2.
de Titulo, & cauſa poſſidendi quando agitur, danda eſt manutentio in eo ſtatu, in quod poſſeſſor reperitur, deciſ. 419. n. 11. tom. 2.
Donec fuerit per rem iudicatam terminata quæſtio, ibidem num. 12.
ex Titulo præambulo, quis cenſetur fructus, & redditus rei poſſeſſæ percipere, deciſ. 330. n. 19. tom. 2.
in TORMENTIS confeſſio facta, vel metu tormentorum paria ſunt, Rub. ad deciſ. 254. n. 352. tom. 1.
per TORTVRAM, quando quis dicit falſum non tenetur de crimine, quia metus excuſat à dolo, ibid. num. 343. & 344.

TOTVM.

Totum, qui petit, petit etiam partem, deciſ. 87. num. 50. tom. 1.
in Toto, quod procedit reſpectu totius, idem procedit in parte reſpectu partis, deciſ. 321. n. 8. tom. 2.
TRACTANTVR multa, quæ non perficiuntur, concluduntur, deciſ. 146. n. 20. tom. 1.
Tractantur multa, quæ non perficiuntur, deciſ. 155. num. 25. tom. 1.

TRADITIO.

Traditio ſimpliciter facta cenſetur facta ex cauſa, & titulo præexiſtenti ſi vnicus ſit, ſi verò ſint plures refertur ad cauſam neceſſariam, vbi altera eſt voluntaria, vtraque verò neceſſaria ſeù voluntaria in duriorem cauſam præſumitur, deciſ. 304. n. 55. tom. 5.
Traditio cenſetur facta bonorum, ex clauſula conſtituti, & præcarij, deciſ. 179. n. 79. tom. 1.
Traditio nuda abſque cauſa, pura venditionis, vel ſimilis non importat tranſlationem dominij, deciſ. 309. num. 8. tom. 5.
Amplia quia nec minus importare poteſt donationem, ibid. num. 9.
TRADERE, ſeu vouere, quis poteſt alicui multis modis, Rub. ad deciſ. 56. n. 87. & 88. tom. 1.

TRAIANVS.

Traianus Imperator ex officio Conſulatus eaiturus, iureiurando affirmauit, ſe nihil contra leges feciſſe, Rub. ad deciſ. 217. n. 214. tom. 1.
Traianus Imperator, quia Legum obſeruantiſſimus erat, ideòque tam carus omnibus fuit, vt vulgo ſalus publica nuncuparetur, ibid. n. 219.
Traianus Imperator ſentiebat leges etiam ipſum inuiolabiliter eſſe obſeruandas, ibid. n. 216.
Traianus Imperator cum daturus eſt gladium ſtrictum Præfecto Vrbis, dixit ei, Cape ferrum hoc, & ſi Imperium benè geſſero pro me, ſin aliter, contra me hoc vtere, ibidem num. 215.

TRANSACTIO.

Tranſactio parit exceptionem litis finitæ, deciſ. 297. num. 34. tom. 5.
Tranſactio non reſtringitur à cauſa expreſſa, quando apparet de voluntate in contrarium ex amplitudine diſpoſitiuæ, deciſ. 154. n. 15. tom. 5.
Tranſactio non reſtringitur ad terminos litis præcedentis, quando verba ſunt adeo ampla, & generalia, quod ſalua recti ſermonis reſtrictionem non patiuntur, ibid. n. 16.
Tranſactio confirmata à Summo Pontifice ligat etiam ſucceſſores, deciſ. 221. n. 12. tom. 1.
Tranſactio, vt ſubſtineatur, ſat eſt adeſſe aliquam dubietatem, deciſ. 2. n. 15. tom. 1.
Tranſactio ſuper iuribus fideicommiſſi fieri nequit, niſi ſint dubia, ibid. n. 16.
Tranſactio probat contra tranſigentem, & habentem iura ab eo, deciſ. 322. n. 3. tom. 2.
Tranſactio tamquam nulla non ſubſtinetur, ſi contineat pactum futuræ ſucceſſionis, deciſ. 154. n. 1. tom. 1.
Tranſactio ea capite enormiſſimæ læſionis reſcinditur, deciſ. 470. n. 9. tom. 2.
Tranſactio, vt ſubſtineatur ſufficit conſtare rem eſſe dubiam, deciſ. 463. n. 11. tom. 2.

Tranſactio tollit immemorabilem ſicuti res iudicata, deciſ.221. n.4 tom.1.
Tranſactio eſt apta impedire litis ingreſſum, ibid.n.5.
Tranſactio ſolum prodeſt ei, ad cuius fauorem fuit tranſactum, deciſ.368.n.33.tom.2.
Tranſactio impedit petitam immiſſionem concedi, deciſ.352.n.4. tom.2.
Tranſactio confirmata à Summo Pontifice ligat etiam ſucceſſores, deciſ.221.n.12.tom.1.
Tranſactio facta per tutorem abſque interuentu pupilli maior infante, eſt nulla, deciſ.470.n.11. tom.2.
Tranſactio generalis ad incognita etiam extenditur, deciſ. 357. n.9. tom. 2.
Tranſactio ex falſa cauſa facta, de certo errore corruit ex defectu conſenſus, deciſ.2.n.3.tom.1.
Tranſactio inter partes habet vim legis, deciſ. 352. num. 2. tom.2.
Tranſactio tollit immemorabilem ſicuti res iudicata, deciſ.221. n.4.tom.1.
Tranſactio eſt apta impedire litis ingreſſum, ibid.n.5.
Tranſactio ſemper eſt reſtringenda ad controuerſias & contentiones ortas, deciſ.154.n.13.& 14.tom.1.
Tranſactio, ad cuius fauorem eſt nulla ab eo, & non ab alijs eſt impugnanda, deciſ.2.n.21.tom.1.
Tranſactio non reſtringitur à ſua cauſa, ſed reſpectu deductorum in lite, deciſ.459.n.35.tom.2.
Tranſactio habet vim rei iudicatæ, & perpetuum imponit ſilentium, deciſ.220.n.26.tom.1.
Tranſactio ſubſtantia eſt vtriuſque partis iura diminuere, vel augere, deciſ.92.n.2.tom.1.
Tranſactionis tempus debet attendi quidquid poſtea acciderit, deciſ.487.n.15.tom.2.
per Tranſactionis viam remanent extincta, & ſublata omnia priora iura, deciſ.322.n.2.tom.2.
Tranſactioni primæ, quando quis noluit derogare per ſecundam tranſactionem, multo, deciſ.60.n.51.tom.1.
in Tranſactione error expreſſus, eam vitiat, deciſ.2. num.2. tom.1.
à Tranſactione inita inter partes non eſt recedendum, deciſ. 352. n.3.tom.2.
in Tranſactione, quando filius acceptauit teſtamentum paternum, in omnibus, & per omnia, tunc omnia in eo cenſetur acceptaſſe, deciſ.481.n.19.tom.2.
in Tranſactione poſſunt augeri confinia bonorum, & quomodo ſi agatur de bonis fideicommiſſo ſubiectis, deciſ.135. num. 5. tom.1.
in Tranſactione data, & recepta ſunt correſpectiua, itaque vnum cenſetur geſtum propter aliud, ibid. n.6.
Tranſactiones de iure habent executionem paratam, deciſ.348. n.13.tom.2.
Tranſactiones de bonis Eccleſiaſticis ſine beneplacito Apoſtolico, ſunt, deciſ.418. n.16. tom.2.
Tranſactiones, quando non poſſint dici de actis iudicij, deciſ.92. n.13.tom.1.
in Tranſactionibus partes ſibi inuicem aliquid de iure ſuo remittere ſolent, deciſ.341.n.27. & 28.tom.2.
Transferre in alium, quis non poteſt plus ius quam ipſe habeat, Rub. ad deciſ.254. n.192.tom.1.
TRANSIGENTI ſolum proſunt ea, quæ fuerunt diſpoſita in tranſactione, deciſ.368.n.32.tom.2.
Tranſigentes ſatis dicuntur aliquid approbaſſe, dum ſub eo ſuppoſito tranſigerunt, deciſ.160.n.5.tom.1.

TRANSLATIO.

Translatio ſolutionis ſumptuum pro impetrando conſenſu proprietarij ſi fuerit translatio in emptorem rei emphyteuticæ, ad illum ſpectat eum etiam impetrare propter vtriuſque cohærentiam, deciſ.140. n.6. tom.1.
Translatio totalis dominij ex quo dicatur facta, deciſ.334. n.21. tom.2.
Translatio cauſalis quid operetur in legatis, Rub. ad deciſ. 90. n.232. tom.1.
Translatario penſionis datur via executiua pro executione ſuæ translationis, pro vt datur penſionario transferri, deciſ. 155. n.2.tom.1.

TRANSMISSIO.

Tranſmiſſio, ſine quibus fulcimentis, non admittatur, deciſ.425. n.21.tom.2.
Tranſmiſſioni non eſt locus, niſi quando ex vrgentiſſimis coniecturis de fideicommiſſo, perpetuo, & ſucceſſiuo apparet, ibid. num.22.
pro Tranſmiſſione admittenda eſt valde leue argumentum illud, quod poſitus in conditione ſit vocatus ad portionem patris, deciſ.241.n.13.tom.1.

Quia intelligitur quidem prædilectus omnibus in portione patri relicta, ſed non in portione patruorum, ibidem num.14.
inter TRANSVERSALES, & deſcendentes eſt differentia, ad effectum, vt ex eorum fideicommiſſo extrahatur dos, deciſ.438.n.15.tom.2.

TREBELLIANICA.

Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo facto fauore piæ cauſæ, deciſ.162.n.9.tom.1.
Trebellianica non ammittitur ob non confectionem inuentarij, & iſta eſt verior opinio, deciſ.241. num.31.&32. tom.1.
Trebellianica non detrahitur aduerſus piam cauſam, deciſ.310. n.9.tom.2.
in Trebellianicam ſunt imputandi fructus, & quando ſit verum, deciſ.438.n.51.tom.2.
Trebellianica an poſſit prohiberi filijs primi, eſt quæſtio dubia inter Doctores, deciſ.320.n.8.tom.2.
Opinio tamen affirmatiua præualet, & maxime, quando à patre fuit expreſsè prohibita, ibid.
Quæ opinio eo magis procedit ſi cauſa reperiatur ſubſtituta, ibid. n.9.
Trebellianica ſi pertinebat ad vxorem, ea mortua, nullo iure cauetur, quod pertineat ad maritum, deciſ. 438. num. 48. tom.2.
Trebellianica poteſt prohiberi, etiam filij primi gradus, non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè, deciſ. 147. num. 33. tom.1.
TRIBVNALIA ſuprema reuocant ſententias vbi in actis de illarum conſtat iniuſtitia, deciſ.53.n.2.tom.1.
Tributo exacto ante exactionem decimarum, reſtitui debet à Domino temporali id quod ratione decimæ ſpiritualis debetur Eccleſiæ, deciſ.64.n.8.tom.1.
Tributorum auida exactio auribus, & animis ſubditorum, eſt nimis infeſta, Rub.ad deciſ.217.n.543.tom.1.
TVTELA regulatur à commodo ſucceſſionis, deciſ. 12. n.9. tom.1.
ex Tutela non benè infertur ad parentelam, deciſ.351. num.13. tom.2.

TVTOR.

Tutor in actis producens librum tutelarem, ſi ex eo, non poteſt elici veritas partitarum, non probat ad ſui fauorem, deciſ.126. n.8.tom.1.
Tutor, quando teneatur fideiuſſores idoneos dare, etiamſi ſit teſtamentarius, deciſ.284. n.6. tom.1.
Tutor, quod authoritatem ſuam interponat, vel metu coactionis eam interponat paria ſunt, Rub. ad deciſ. 254. num. 339. tom.1.
Tutor teſtamentarius debet confirmari à Iudice, deciſ.184. n.4. tom.1.
Tutor, vel curator non valet extrahere ex bonis fideicommiſſarius dotis, deciſ.438.n.34.tom.2.
Tutor datus à patre filius non intelligitur datus illi filio, quem pater ſe habere ignorabat, deciſ.34.n.4. tom.1.
Tutor, ſiue eius hæres, tenetur ad reſtitutionem pretij, & ad vſuras rei pupillaris inualidè alienatæ, deciſ. 341. num. 6. tom.2.
Tutor tenetur reſarcire damnum, quod obuenit pupillo ob malam alienationem bonorum per ipſum factam, ibidem num. 7.
Tutor quilibet ex pluribus tutoribus datis, poteſt ſolus adminiſtrare, deciſ.171.n.9.tom.1.
Tutor, quando eſt teſtamentarius, quo caſu non teneatur dare fideiuſſores quamuis ſtatuto caueatur, vt præſtetur talis fideiuſſor, deciſ.284. n.7. tom.1.
Tutor adminiſtrans gregem, & armenta, non ſolum tenetur reſtituere animalia, verum etiam fructus, & fœtus, deciſ.126.n.11. tom.1.
Tutor etiam non legitimus, dum publicè habebatur pro legitimo ſi contraxerit ad fauorem pupilli valet talis actus, deciſ. 141. n.27.tom.1.
Tutor datus à Iudice non poteſt adminiſtrare bona pupilli in alieno Territorio exiſtentia, deciſ. 12. num. 34. tom.1.
Tutor tenetur reddere rationem redditiuum, & fructuum bonorum minoris, deciſ.341.n.21.tom.2.
Tutor, ſi potuit facere aliquem actum, licet ſint plures tutores, fruſtra ponitur in controuerſiam, an ſolus potuit ſe gerere tamquam adminiſtratorem, deciſ.171. n.15. tom.1.
Tutor datus ab vno Iudice adminiſtrare poteſt vniuerſum pupilli patrimonium, deciſ.12.n.35.tom.1.
Tutor datus filio, ab eo, qui eum hæredem inſtituit, & prohibuit
ne

ne eius pater habere vſufructum in dd. bonis, deciſ.172. n.7. tom.1.

Certè talis tutor confirmandum venit per Iudicem, cum tunc inſtituens habeatur loco patris, ibid.n.8.

Tutor, ſi in taxatione alimentorum variat, quale ſignum ſit, deciſ. 410.n.9.tom.2.

Tutor probabiliter poteſt dici ſatis habilis ad gerendam tutelam ſi de diligentia, & induſtria alia tutelarum ab eo geſtarum doceatur, deciſ.12.n.12.tom.1.

Tutor, vel tutrix, quod ſint habiles ad gerenda tutelam ex quibus doceatur, deciſ.12.n.9.tom.1.

Tutor non poteſt alienare bona pupilli niſi concurrant neceſſaria pro ſimili actu, deciſ.341.n.1.tom.2.

Tutor nominatus à matre, quando adit Iudicem, vt eam liberet à tutela propter tranſitum ad ſecundas nuptias, deciſ.12. n.15.tom.1.

Tunc tutor nominatus eſt præferendus alijs, & ſufficit, quod ſit idoneus, ibid. declara vt n.17.

Tutor, non tenetur ad reſtitutionem eorum bonorum, quæ debitis ſolemnitatibus fuerunt extracta, deciſ.341. num.13. tom.2.

Tutoris bona poſt ſuſceptam tutelam in alios translata tranſeunt cum vinculo hypothecæ ad fauorem pupilli, deciſ.242. n.17. tom.1.

in Tutoris deputatione prima, & præcipua ratio eſſe debet perſona pupilli, & deinde bona, deciſ. 121 num.31. tom.1.

Tutori hæredi ſi à teſtatore fuerit remiſſa confectio inuentarij, de quo inuentario intellexiſſe dicatur, & quæ opinio ſit verior, deciſ.384. n.23. & 33. tom.2.

in Tutore remouendo, quando interuenit factum Iudicis, tunc Iudex ſuccedit in locum illius, & ad ipſum ſpectat prouidere de Tutore, deciſ.12.n.5.tom.1.

Tutores duo, quando concurrunt ad tutelam, & ſunt in pari gradu pupillo, tunc locus eſt electioni Iudicis, ibid. num. 19. & 20.

Tutores duplex inuentarium conficere tenentur, deciſ.384.n.28. & 29. tom.2.

Tutores licet prohibeantur alienare, vel donare bona pupilli, tamen poſſunt donare ex cauſa meritorum. Rub. ad deciſ.250. n.96.tom.1.

Tutores plures dati, cenſentur in ſolidum dati, niſi expreſſa teſtatoris prohibitio adſit, ne vnus ſine alio adminiſtret, deciſ.178. n.11.tom.1.

Vnde dictiones, ſimul, coniunctim & ſimilis, vel referuntur ad actum ipſiuſmet teſtatoris nempe nominationis, vel ad ipſam adminiſtrationem, ne ſcilicet diuidatur, ibid. num.12. 13. & 14.

Tutores plures dati, cenſentur dati in ſolidum, deciſ.171.num.9. tom.1.

Tutores plures, quando vnus ſine alio non poſſit actum aliquem facere, ibid.n.16.

Tutorem præſumptiones, tamquam non benè fundatæ, quando dicantur penitus ſublatæ, deciſ.410. num.19. 20. & 21. tom.2.

ad Tutorum manus ea, quæ non peruenerunt, non tenentur de eis reddere rationem, deciſ.359. n.17.tom.2.

V

VACATIO.

VAcatio beneficij eo ipſo probatur quod alius etiam ex eadem vacatione venit, deciſ.258.n.10.tom.1.

Vacatio beneficij probatur ex teſtibus deponentibus de morte beneficiati in poſſeſſione illius, deciſ. 233. num. 3. tom.1.

in Vacatione beneficij iuriſpatronatus, quando ſint apponenda edicta, deciſ.164.n.3.tom.1.

VALERIVS Coruinus præclarus Dux, quid dixerit ſuis militibus. Rub. ad deciſ.217.n.238.tom.1.

VALIDITAS.

Validitas ſententiæ apparet ex reuolutione actorum, deciſ.47. n.2.tom.1.

Validitas ſententiæ colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.397. n.1.tom.2.

Validitas ſententiæ, benè colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.368.n.7.tom.2.

Validitas ſententiarum reſultat ex reuolutione actorum, deciſ. 64.n.2. tom.1.

Validitas ſententiæ reſultat ex reuolutione actorum, deciſ.209. n.1.tom.1.

VALOR.

Valor expreſſus intelligitur deductis oneribus, deciſ.263. n.6. tom.1.

Valor hæreditatis ad effectum extrahendi legitimam, quando dicatur certus, deciſ.96.n.30.tom.1.

Valor beneficij malè expreſſus in reſignatione vim penſione imputatur ipſi Reſignanti, qui de eo notitiam habebat, deciſ.218. n.6.tom.1.

Valor verus domus differt à valore materiæ, ſeu cæmentorum illius, & refutatur contraria ſententia, deciſ.318. num.21. tom.1.

Valor fructuum in quacumque materia benè probatur computato anno fertili cum ſterili, deciſ. 480. numer. 2. tom.2.

Valor vt probetur per teſtes, requiritur, vt ipſi reddant concludentem rationem, etiam non interrogati, deciſ.71.num.12. tom.1.

Valor fructuum, ex pluribus ſimul iunctis benè iuſtificatur, deciſ. 480.n.7. tom.2.

Valor anni moneta argentea, quando non ſit neceſſè liquidare, deciſ.67.n.31.tom.1.

Valor ſcuti aurei attendi debet de tempore ſolutionis, quando non probatur mutata bonitas intrinſeca, ſed ſolum extrinſeca, ibid. n.32.

Valor bonorum immobilium ex varietate temporum, varietatem pretij recipit, deciſ.137.n.18.tom.1.

Valor per non exceſſum, an ſufficienter probetur per teſtes deponentes de publica voce & ſama, deciſ.371. num.5. tom.2.

Valor totius quando eſt certus, tunc enim idem eſt loqui per verba numeralia, quam per verba quotitatiua, deciſ.354. n.26. tom.2.

Valor non præſumitur mutatus niſi probetur aliquod accidens extrinſecum, deciſ.121.n.10.tom.1.

Valoris beneficij non exceſſus, ſufficit etiam in minimo verificetur, deciſ.371.n.7.tom.2.

Valoris negatiua, quando impoſſibile probare, deciſ.479.num.9. tom.2.

Valoris beneficij non exceſſus ſufficit quod in aliqua parte etiam modica verificetur, deciſ.254.n.3.tom.1.

Valore in probando non attenditur redditus anni ſterilis, ſed annus ſterilis compenſatur cum fertili, deciſ.216. num.11. tom.1.

Valore rei in iudicio petitæ non liquidatio deueniri non poteſt ad ſubhaſtationem, vel deliberationem, quinimò nec ad executionem, deciſ. 214.n.4.& 5.tom.1.

de Valore beneficij probando, quando agitur ad effectum ſubſtinendi gratiam reſeruationis penſionis, tunc non requiritur probatio decennalis, deciſ.343.n.25.tom.2.

VECTIGALIA.

Vectigalia plerumque odioſa videntur præſertim, quæ contra conſuetudinem rationabilem, & veterem inſtituuntur. Rub. ad deciſ.217. n.522.tom.1.

Vectigalia illicita, quæ dicantur eſſe, ibid.n.533.

Vectigalia illa odioſiſſima ſunt, quæ ex iniuſta, minuſque probabili cauſa, & iniquo modo inducantur. Rub. ad deciſ.217. n.524.tom.1.

Et ab ipſis Impoſitionibus cauere debent Principes, cum non tantum æquum ſit, verum etiam bono publico expedit, ibid. num.525.

Vectigalia imponendi mos, ſtante generali conſuetudine, non eſt reuangandum mundum, & tamdiu obſeruata, Immutanda, vt gracitant Adulatores Principum. Rub. ad deciſ.217.n.402. tom.1.

Vectigalia iniuſta an excuſentur ex eo, quod quæ ſuperſunt, conuertantur ad fundationem Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel in alijs operibus pijs, ibid.n.444.

Vectigalia de Iure Diuino, & humano permiſſa ſunt. Rub. ad deciſ.217.n.521.tom.1.

Vectigalia illa non poſſunt dici noua, quæ tamen fauor, & vtilitas publica, quodammodo reddit fauorabilia, Ibid. n.523.

ex Vectigalibus iniuſtis populus opprimitur, & exhauritur, & ſæpiſſimè ad rebellionem excitatur, ibid. num. 526.

Venalia bona, quæ quis in domo habet, Iuris Intellectu non cenſentur domi eſſe, ſed de facto, & caſu quodam. Rub. ad deciſ.90. n.231.tom.1.

VENDITIO.

Venditio probatur ex partita extracta libri Gabellariorum, deciſ. 182.n.2.tom.1.

Ven-

Venditin facta ab omnibus fratribus de re, quæ ad vnum tantum ſpectabat, ab alijs intelligitur facta ratione ſuorum iurium, vel ſaltim ad ſecuritatem emptoris, deciſ.48. num.15. tom.1.

Venditio de diuerſis rebus, quando eſt facta ſimul, & vnicum pretium fuit conſtitutum videtur vnicus contractus, & indiuiduus, deciſ.184. n.25.tom.1.

Venditio, quando fuit nulliter facta, & tertio fuit ius quæſitum non iuuat, ſi ratificetur, deciſ.157. num.7.& 8. tom.1.

Venditio bonorum fideicommiſſariorum facta de teſtatoris licentia, contra tamen formam ab eo traditam, eſt nulla, deciſ. 38.n.5.tom.1.

Venditio, quando dicatur perfecta dum capitula fuerunt concluſa, deciſ.187.n.14.tom.1.

Venditio, & alienatio quid comprehendat, deciſ.167.num.7. tom.1.

Venditio à pluribus facta, ſi omnes pretium receperunt, ab omnibus facta cenſetur, deciſ. 48. num.16. & ſeqq. tom.1.

Venditio, quando dicatur perfecta dum capitula fuerunt concluſa, deciſ.287.n.14.tom.1.

Venditio non reſoluitur licet pretium non ſoluatur, ſed ad illud debet agere venditor, deciſ.35.n.3.tom.1.

Venditio nomine proprio in dubio facta præſumitur, deciſ.48. n.23. tom.1.

Venditlo rei vniuerſalis, in qua adeſt iuſpatronatus, ſi fiat per illa verba, vendo talem rem, & iuſpatronatus, & tunc iuſpatronatus non tranſit in emptorem. Rub. ad deciſ.46. n.25. tom.1.

Secus verò ſi fuerit dictum, vendo talem fundum, vllam &c, cum omnibus ſuis iuribus, videlicet iuriſdictione iurepatronatus &c. ibid.n.26.27.28.& 29.

Venditio, quando fuit facta ad corpus non autem ad menſuram, tunc mentio menſuræ, qualiter cenſeatur facta, deciſ.135. n.23.tom.1.

Venditio, quod fuerit facta ad corpus, demonſtratur, quando contrahentes, conceptum mentis cœperunt explicare, à corpore certis finibus deſignato, ibid.n.24.

Venditio bonorum feudalium per filios facta hæreditatis paternę non inducit aditionem.

Aditionem hæreditatis ad inducendam non ſufficiunt actus æquiuoci, & qui citra nomen hæredis fieri poſſunt, deciſ.48. n.11.tom.1.

Venditio, ſi fiat de aliquo loco, cui ineſt iuſpatronatus, ſi de eo fiat mentio, tunc venditio eſt ſimoniaca. Rub. ad deciſ.46. n.20.tom.1.

Venditionis legitima cauſa quando adeſt, tunc ceſſat omnis ſuſpicio ſimulationis, deciſ.121.n.12.tom.1.

in Venditionis actu, quod fuit expreſſum, non poteſt dici poſtea expreſſum, deciſ.469.n.6.tom.2.

Venditionem non fuiſſe factam, & effectum non fuiſſe ſortitum paria ſunt, deciſ.40.n.41.tom.1.

per Venditionem, & aſſignationem rei, omnis poſſeſſio omittitur, deciſ.172.n.25.tom.1.

Venditione facta rei emphyteuticæ, cum clauſula, *ſaluo aſſenſu, & non alias &c.* non dicitur incurſa caducitas, quamuis ad traditionem fuerit deuentum, deciſ.53.n.13.tom.1.

in Venditione, quod aliquid non fuerit deprehenſum, ex quo arguatur, deciſ.287.n.27. & 28. tom.1.

in Venditione iudiciali militate etiam poteſt ratio euitandæ fraudis, deciſ.95.n.12.tom.1.

V E N D I T O R.

Venditor ſi dixit ſe nolle teneri de euictione, niſi ex dato, & facto ſuo tantum, & non alias &c. ſolum ius, quod in re vendita habebat vendidiſſe cenſetur, deciſ.457. n 14.tom.2.

Venditor, quando cautè dicatur tantum vendidiſſe ius quod habebat in re vendita, deciſ.453.n.19.tom.2.

Venditor ſi reperiatur nullum ius habere ſuper re vendita ad nihilum tenetur ſi ipſe ceſſit ſolum iura talia qualia, deciſ.457. n.15.tom.2.

Venditor tenetur liberare rem venditam ab obligationibus per ipſum contractis, ibid.n.16.

Venditor, vt dicatur paratus ad conſignandum frumentum in certo loco, quod ſufficiat, & ſic omne periculum tranſeat in emptorem, deciſ.471.n.19.tom.2.

Venditor non tenetur de euictione ſi ea proueniat ex natura rei, deciſ.184.n.7.tom.1.

Venditor in ſpecie certiorare tenetur emptorem ignatum de qualitatibus, & oneribus rei venditæ, deciſ.461. num.18. tom.2.

Venditor, vt conſtituatur in mora, ſufficit vnica citatio, deciſ. 471. n.1. tom.2.

Venditor non poteſt cogi accipere pretium minutatim, ibidem num.36.

Venditor tenetur certiorare emptorem de natura rei venditæ, deciſ.184. n.12.& 13. tom.1.

Venditor dicitur ſatisfeciſſe ſuæ obligationi de faciendo menſurare prædium venditum, ſi ſemel illud menſurare fecit, deciſ. 477.n.14. tom.2.

Venditor, ſi in caſu ſpeciali prouidit nolle teneri de euictione, illo eueniente nullatenus tenetur, deciſ.453. num.16. tom.2.

Venditor poteſt emptorem ſcientem rem eſſe alteri obligatam ad ſolutionem pretij conuenire, deciſ.457. num.4. tom.2.

Venditor emptori ſcienti rem eſſe alienam, vel alteri obligatam, non tenetur de euictione, nec ad pretij reſtitutionem, deciſ. 469. n.16. tom.2.

Et iſta opinio eſt verior, & communior, ibid.

Venditor non dicitur amiſiſſe hypothecam ſuper re vendita ſi illam ſibi reſeruauerit, quouſque fuerit ſolutum pretium, deciſ. 408.n.18.& 19.tom.2.

Venditor, nulla æquitas patitur, vt teneatur merces ſuas ponere in incertum, & quod ſtent expoſitæ iniurijs cęli, & hominum, deciſ.471.n.15. tom.2.

Venditor, vt conſtituatur in mora ſoluendi, quid ſit probandum, ibid. n.16.

Venditoris aſſertio dum reperitur erronea in contractibus oneroſis, ſemper obligat aſſerentem ad illius iuſtificationem, & alias ad intereſſe, deciſ.137. n.3. tom.1.

Quod maximè procedit ſtante peculiari promiſſione de præſtando intereſſe in euentum contrarij, ibid.n.4.

Venditori quando fuit intimata lis intentata ſuper re vendita an teneatur præcisè ſuſcipere in ſe talem litem, deciſ.413. n.102. tom.2.

Et quando teneatur ad expenſas litis, ibid.

contra Venditorem in dubio interpretatio facienda eſt ad fauorem emptoris, deciſ.432.n.25.tom.2.

Venditis iuribus competentibus alicui ſuper aliqua Valle, cenſetur venditum ius directum Vallis, deciſ. 469. num. 4. tom.2.

Quando tamen illud in inſtrumento fuit narratum, ac venditor voluit transferre, ibid.n.5.

V E N D E R E.

Vendere quis non poteſt id, in quo nullum ius habet, deciſ.137. n.14.tom.1.

Vendere ſuam libertatem ad pretium participandum licitè quis poteſt, nec id reputatur contra bonos mores. Rub. ad deciſ.21. n.63.tom.1.

Vendere rem propriam, niſi in caſibus à iure expreſſis, quis non poteſt cogi vendere, deciſ.125.n.22.& 23.tom.1.

Vendidiſſe coactè, & compulſus quis cenſetur, ſi ad id cogi poterat. Rub. ad deciſ.254.n.355.tom.1.

V E N D E N S.

Vendens iura, talia qualia ad aliud non tenetur, niſi ad transferendum tale ius, deciſ.287.n.1.tom.1.

Vendens ius, ſi nullum ius habet ad nihil tenetur, ibidem num.2.

Vendens iura talia qualia, ſi talia iura ſint publica, tale ius in quo poſſit verificari, ibid.n.3.

Vendens ius, quod habet in re, non dicitur vendere rem, liberam, & abſolutam, deciſ.469.n.23.& 25.tom.2.

Vendens ſe non poteſt condere teſtamentum. Rub. ad deciſ.21. n.62.tom.1.

Vendens habita fide de pretio quis conueniri non poteſt niſi prius diſcuſſis emptoribus, deciſ.23. num.8. limita num.10. tom.1.

Vendens rem etiam habita fide de pretio, prefertur omnibus in ea concurrentibus, dum in ea ſibi ſeruauit dominium. Rub. ad deciſ.254.n.233.tom.1.

Vendens fundum, in quo adeſt iuſpatronatus, aliud eſt, ſi principaliter, ſeu copulatiuè iuſpatronatus exprimatur, & aliud ſi declaratiuè illud exprimatur. Rub. ad deciſ.46. num.30. & 31.tom.1.

Vendens ſe, ad pretium participandum efficitur ſeruus emptoris. Rub. ad deciſ.56. n.89.tom.1.

Item ſeſe alicui præbens ad arrogandum, ibid.n.90.

Et tamen non ex hoc ſequitur, quod omnia bona præſenſa, & futura in alterum transfundantur, ibidem num.91. 92. & 93.

Vendens iuſpatronatus, etiam cum conſenſu Epiſcopi ſi emptor illud retineat, debet illo ſpoliari, & venditor priuatus eſt, & Eccleſia remanet libera. Rub. ad deciſ.46. n.5.& 6.tom.1.

Vendens ſe non poteſt condere teſtamentum. Rub. ad deciſ.21. n.62.tom.1.

Ven-

Vendens ſundum, & promittens menſuram expreſſam eſſe veram, nulla ſacta mentione de menſura faciendi, tunc non reperitur preſinitum tempus 60. annorum ad menſurandum, deciſ.135.n.9.tom.1.

Vendens rem emphyteuticam, ei regulariter incumbit onus impetrandi beneplacitum proprietarij, deciſ. 140. num.1. tom.1.

Limitatur tamen id, quando aliter fuerit conuentum inter partes, ibid.n.2.

Vendens aliquam rem, ſi non in actu venditionis, ſed poſt voluit teneri de euictione ex facto, & dato ſuo tantum, an ſecuta euictione ad nihil teneatur, deciſ.469. n.2. tom.2.

Vendens, quando non dicatur vendidiſſe rem pleno iure, ſed ſolum cum iuribus ſuper illis eis competentibus, ibidem num.3.

VENENVM non datur, niſi melle delinitum. Rub.ad deciſ.217. n.403.tom.1.

Venenum ſicuti inficit omne compoſitum, ſic defectus conſenſos deſtruit omne diſpoſitum. Rub. ad deciſ. 254. num. 48. tom.1.

VERBA IN GENERE.

Verbum vnum, & idem in vna eademque oratione probatum diuerſimodè non debet intelligi, deciſ.290. num.22. tom.1.

Verba ſtatutorum an interpretationem recipiant à conſuetudine, deciſ.22.n.19.tom.1.

Verba reſtrictiua quando non dicantur appoſita ad reſtringendum, deciſ.148.n.28.tom.1.

Verba adulatoria, & ampulloſè prolata, tamquam inania, & fruſtratoria, non attenduntur. Rub. ad deciſ.282. num.77. tom.1.

Verba incidenter, & ſine cauſa in epiſtola prolata, non probant, nec ad fauorem eius, cui littera fuit directa, ibid.

Verba licet generaliter prolata, nihilominus ad cauſam precedentem referri debent, deciſ.309.n.35.tom.1.

Verba generalia ob earum vniuerſalitatem omnia comprehendunt, deciſ.18.n.12.tom.1.

Verba ſubſequentia qualificant, & reſtringunt antecedentia, deciſ.237.n.4.tom.1.

Verba, quando ſint præciſa, & excludant omnem caſum, deciſ.83. n.30. tom.1.

Verba ſequentia denotant, qualis fuerit mens diſponentis in præcedentibus, deciſ.387.n.14.tom.2.

Verba ſubſequentia, declarant, reſtringunt, & moderantur verba antecedentia, deciſ.261.n.7.tom.1.

Verba non ſunt certa ſigna mentis diſponentis, cum ſæpè ad alium finem proferri ſoleant, deciſ.280.n.13.tom.1.

Verba teſtatoris prolata antequam teſtamentum conderet probant qualis fuerit eius voluntas, & falſitas cauſæ, quamuis in teſtamento non fuit expreſſa, ibid.n.14.

Verba, quando dicantur diſpoſitiuè, & deliberatè prolata, deciſ. 282. n.15. tom.1.

Verba ſtatutorum an interpretationem recipiant a conſuetudine, deciſ.22.n.19.tom.1.

Verba appoſita ad maiorem cautelam in aliquo contractu, ſi ille ſortitus eſt effectum, pro vt contrahentes voluerunt dicta verba non habentur pro appoſitis, deciſ. 266. num. 27. tom.1.

Verba conditionalia non diſponunt, deciſ. 415. num. 56. tom.2.

Verba generalia, & indefinitè prolata, non patiuntur reſtrictionem, deciſ.432.n.7.tom.2.

Verba, quando ſunt clara non eſt opus coniecturis, deciſ.104. n.12.tom.1.

Verba, quando ſunt appoſita ad aliquid colorandum, & detegendum, non ſunt attendenda, deciſ. 406. num. 27. tom.2.

Verba intelligenda ſunt, iuxta modum diſpoſitionis præcedentis, deciſ.108. n.31.tom.1.

Verba, qualiter ſint intelligenda, deciſ.90.n.4.tom.2.

Verba ſubſequentia declarant præcedentia, ibid.n.16.

Verba intelligenda ſunt ſecundum mentem proferentis, deciſ. 402.n.7.tom.2.

Verba præſentis temporis, immò etiam ſimplicia renunciatione donatione, & ſimilibus trahi non poſſunt ad futura, deciſ.158. n.11.tom.1.

Verba generalia ob earum vniuerſalitatem omnia comprehendunt, deciſ.18.n.12.tom.1.

Verba illa, poſita in quietantia per ſaldo, & vltimo pagamento, quid importent, deciſ.261.n.3.tom.1.

Verba extrinſecè prolata, de vento deſeruiunt. Rub. ad deciſ. 282.n.78.tom.1.

Verba extrinſecè prolata, non probant, nec aliquam obligationem inducunt, ibid.n.79.

Verba prolata à mercatoribus non ſunt iuxta apices iuris intelligenda, ſed prout ipſi illa intelligunt, deciſ. 471. num. 25. tom.2.

Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.150. n.59.tom.1.

Verba quando ſunt prolata in tertia perſona ad quid referantur, deciſ.31.n.18.tom.1.

Verba vniuerſalia omnia comprehendunt, nemine excluſo, deciſ. 106. n.24.tom.1.

Verba, quando ſunt illatiua non inducunt aliquam diuerſitatem, ſed diſpoſitiones omninò coniungunt, deciſ.145. n.24. tom.1.

Verba liberationis, ſeu legati, tunc latè ſunt interpretanda, quando ſunt facta conſanguineis, deciſ.247. num.25. tom.1.

Verba communia comprehendunt, tam maſculos, quàm fœminas, deciſ.833.n.24.tom.1.

Verba generalia reſtringuntur ad ſpeciem contractus præcedentis, deciſ.227.n.16.tom.1.

Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 273.n.14.& 15 tom.1.

Verba, quantumuis generalia, ſemper reſtringuntur ad cauſam in diſpoſitione expreſſam, deciſ. 154. num. 12. tom.1.

Verba directa licet regulariter obliquari non debeant, tamen vbi ſunt petita in fideicommiſſaria ſubſtitutione obliquam recipiunt interpretationem, deciſ.266.n.9.tom.2.

Verba reſtrictiua, & limitatiua reſtringunt diſpoſitionem ad caſum expreſſum. Rub.ad deciſ.320.n.93 tom.2.

Verba imperſonalia, qualiter reddantur perſonalia, deciſ.140. n.4.tom.1.

Verba in donatione, quando ſint referenda ad bona, quæ competunt in ſpe, deciſ.158.n.21.tom.1.

Verba vniuerſalia, apta ſunt omnia comprehendere, deciſ.385. n.22.tom.2.

Verba generaliter, & indiſtinctè prolata non admittunt reſtrictionem, ſed generaliter ſunt intelligenda, deciſ.54.num.2. tom.1.

Verba ſubſequentia declarant præcedentia, deciſ.344. num.5. tom.2.

Verba per modum rationis prolata inducunt, & ampliant diſpoſitionem, deciſ.432.n.6.tom.2.

Verba ſemper debent aliquid operari, ne fruſtra dicantur occupare membrana. Rub. ad deciſ.217.n.49.tom.1.

Verba ad vnum finem prolata, ad alium non debent extendi, deciſ.87.n.22.tom.1.

Verba in abſentes ſolent volitare, ſicut vmbræ citra vllam loquentis deliberationem. Rub. ad deciſ. 282. num. 59. tom.1.

Verba in abſentes aliquando proferuntur citra plenum conſenſum, & multoties animo iocandi, vel voluptate loquendi, vel iocandi, ibid.n.60.

Verba teſtamenti referri non poſſunt ad codicillos longè poſtea factos, deciſ.207.n.34.tom.1.

Verba, generalia, & vniuerſalia non patiuntur reſtrictionem, deciſ.18.n.20.tom.1.

Verba vniuerſalia apta ſunt omnia comprehendere, deciſ.385. n.17.tom.2.

Verba, quando ſunt cauſatiuè prolata, quid importent, deciſ.230. n.12. tom.1.

Verba etiam ſunt impropriianda, vt euitetur repugnantia, deciſ. 397.n.22.tom.2.

Verba generalia non important donationem, niſi illam perneceſſè inferant, deciſ.309.n.42.tom.2.

Verba, quæ ſapiunt vrbanitatem, non inducunt aliquam promiſſionem, deciſ.367.n.34.tom.2.

Verba generalia latè patent, & omnia continent, deciſ.357.n.5. tom.2.

Verba generalia comprehendunt omnes caſus, qui verbis poſſunt includi, ibid.n.6.

Verba conſtitutionis intelligenda ſunt, iuxta materiam ipſius Conſtitutionis, deciſ.129.n.25.tom.1.

Verba præſumuntur eiuſdem qualitatis, cuius ſunt extrema, deciſ.344.n.10.tom.2.

Verba poſita in medio, cenſentur prolata ab eadem perſona, quæ protulit verba extremorum, ibid.n.11.

Verba ſemper veniunt reſtringenda ad rem, & cauſam ſuper qua agitur, deciſ.173.n.26.tom.1.

Verba, quæ in proprio ſignificatu verificari non poſſunt, largè interpretari debent, deciſ.61.n.4.tom.1.

Verba poſita in fine orationis vbi in vna tantum parte verificari poſ-

poſſunt de illa, non autem de alia veniunt intelligenda, deciſ. 52.n.12.tom.1.
Verba vbi ſunt clara non admittitur voluntatis quæſtio, deciſ.47. n.3.tom.1.
Verba in inſtrumento, quando præſumantur appoſita per errorem Notarij, deciſ.287.n.11.tom.1.
Verba imperſonalia tamquam imperſonaliter prolata ad certam perſonam non poſſunt adaptari, deciſ.120. num. 13. tom.1.
Verba perſonalia non egrediuntur perſonam, deciſ.382.num.39. tom.2.
Verba quando importent ſimilitudinem quoad omnia, deciſ.170. n.21.tom.1.
Verba temporis præſentis functionem temporis præteriti non recipiunt, deciſ.381.n.7.tom.1.
Verba non ſunt referenda ad enunciatiuas non neceſſarias, deciſ. 90.n.20.tom.1.
Verba proœmialia demonſtrant mentem diſponentis, deciſ.377. n.15.& 16. tom.1.
Verba debent adaptari cui conueniunt, & non cui non conueniunt, deciſ.147.n.11.tom.1.
Verba prohibitiua, ſunt, odioſa, & ſtrictè interpretanda, deciſ.18. n.16.tom.1.
Verba quando ſunt clara non admittitur quæſtio voluntatis, deciſ.134.n.26.tom.1.
Verba generalia, quando non patiantur aliquam reſtrictionem, deciſ.247.n.23.tom.1.
Verba poſita in oratione ſeparata, non ſtant reſtrictiuè, ſed extenſiuè, deciſ.2. n.12.tom.1.
Verba abſolutè poſita, & per viam regulæ qualificant totam diſpoſitionem, deciſ.449.n.9.tom.2.
Verba vltimo loco prolata, ad quid ſint referenda, deciſ.369.n.6. tom.2.
Verba, dum non ſunt vniuerſalia non omnia comprehendunt, deciſ.390.n.11.tom.2.
Verba donantia tractum ſucceſſiuum, ac perpetuitatem deſeruiunt pro adminiculis ad conſtitutionem fideicommiſſi perpetui, deciſ.266.n.2.tom.1.
Verba ex quauis cauſa intelligenda veniunt tam de iure, quàm de facto, deciſ.209.n.9.tom.1.
Verba impropriari debent, vt menti inſeruiant, deciſ.33. num.23. tom.1.
Verba ſpecialia, quando non reſtringant verba generaliter prolata, deciſ.367.n.3.tom.2.
Verba, quod ſtet exemplificatiuè, vel demonſtratiuè in dubio eſt iudicandum, deciſ.67.n.20.tom.1.
Verba in poſteriori parte inſtrumenti appoſita, quando importent nouam diſpoſitionem, deciſ.387. num.49. & 50. tom.2.
Verba impropriantur ad excludendam multiplicationem legati, vbi nulla ſubeſt cauſa multiplicationis illius, deciſ.300. n.54. tom.1.
Amplia concluſionem procedere, etiam ad excludendam nouam donationem, ibid.
Verba, quando ſtent limitatiuè ad deſignandam auctoritatem delegatam, deciſ.118.n.1.tom.1.
Verba, generalia, & vniuerſalia non patiuntur reſtrictionem, deciſ.18.n.20.tom.1.
Verba generalia, quæ ad vnam tantum cauſam referri poſſunt, habentur pro ſpecialibus, & expreſſis, deciſ.309. num.34. tom.1.
Verba, quando non ſunt deliberatè, & cum cauſa prolata, non attenduntur. Rub. ad deciſ.282.n.76.tom.1.
Verba perſonalia reſtringuntur ad obligationem ad caſum expreſſum, deciſ.104.n.6.tom.1.
Verba enunciatiua, & ad alium finem prolata non releuant, deciſ. 282. n.14.tom.1.
Limitatur tamen id, quando tenor ſcripturæ habetur in referente, ibid.
Verba, quando dicantur appoſita demonſtratiuè, & non taxatiuè, deciſ.320. n.15.tom.2.
Verba ad alium finem prolata, non infringunt actum, deciſ.353. n.54. & 55.tom.2.
Verba omnia, & ſingula habent vim ſpecialis expreſſionis, deciſ. 131.n.2.tom.1.
Verba vniuerſalia, omnem modum comprehendentia, omnem caſum ſuo ſe capiunt, deciſ.83.n.7.tom.1.
Verba ampliſſima non debent ſtare otioſa, ibid.n.8.
Verba geminata vniuerſalia ſine dubio omnia comprehendunt, deciſ.390.n.10.tom.2.
Verba vniuerſalia, & pregnantiſſima omnia comprehendunt, deciſ.476 n.12.tom.2.
Verba, ne ſint repugnantia, vel inter ſe contraria in eodem inſtrumento eſt facienda interpretatio, deciſ.261.num.4. tom.1.
Verba indefinita æquipollent vniuerſalibus, deciſ.158. num.9. tom.1.
Verba interpretari debent contra illum, qui ſe fundat in eis, deciſ. 54.n.7.tom.1.
Verba prolata in ipſo actu ſolutionis, benè declarant intentionem ſoluentis, deciſ.261.n.15.tom.1.
Verba, & in caſu, reſtringunt diſpoſitionem ad caſum expreſſum, deciſ.407. n.40.tom.2.
Verba vniuerſalia donationi reſtringuntur à ſuis terminis reſtrictiuis, in eadem donatione expreſſis, deciſ.158. n.23.24.& 25. tom.1.
Verba, quando de ſui natura amplent, & includant omnia onera præcedentia, deciſ.70.n.12.tom.1.
Verba vniuerſalia comprehendunt etiam verba ſpecialia, deciſ. 377. n.3.tom.2.
Verba vniuerſalia apta ſunt comprehendere omnem caſum, deciſ.398.n.31.tom 2.
Verba prohibitiua, ſunt, odioſa, & ſtrictè interpretanda, deciſ. 18. n.16.tom.1.
Verba appoſita pro maiori declaratione, non debent reſtringere, deciſ.367.n.1.tom.2.
Verba ſi ſint prolata per modum rationis, reddunt cauſam, & rationem etiam de præcedentibus, deciſ.432. num.6. tom.2.
Verba demonſtratiuè cenſentur in dubio poſita, deciſ.377. n.19. tom.2.
Verborum ſtatuti ſenſus naſcitur cum primum ſtatutum fuerit promulgatum, nec mutatur licèt deinde ſtatuti diſpoſitio mutetur, deciſ.290.n.20.& 21.tom.1.
Verborum generalitas apta ad comprehendenda omnia, non porrigatur ad exceptuata per præſeruationem, deciſ.87. n.7. tom.1.
à Verborum propria ſignificatione non eſt recedendum. Rub. ad deciſ.80. n.76.tom.1.
Verbis ſub vniuerſalibus ſi aliquid non includeretur, non eſſet verum dicere, quod ſub illis omninò veniret, deciſ.28. n.14. tom.1.
à Verbis generalibus contrahentes debent ſe abſtinere, ne nimio effuſo ſermone incidant in laqueum, deciſ.357. num.1. tom.2.
ex Verbis ſubſequentibus, colligitur, mens contrahentium, qualis eſt attendenda, & non verba antecedentia, deciſ.432. n.15. tom.2.
ex Verbis negatiuis non poteſt deſumi aſſertio affirmatiua, deciſ. 150. n.58.tom.1.

VERBA IN SPECIE.

A

Verbum, *ad nutum*, importat liberam voluntatem, deciſ.116.n.28. tom.1.
Verba, *tam agnati, quàm cognati*, qualiter veniat interpretanda, deciſ.108.n.26.tom.1.
Verbo, *alienare*, ſi adiungatur verbum vendere, tunc alienatio reſtringitur ad actus inter viuos, quando de alienatione ſit mentio prohibitiuè, deciſ. 18.n.16.tom.1.
Verbum, *alienandi*, ex ſui amplitudine non reſtringitur ad actus inter viuos tantum, deciſ.18.n.13.tom.1.
Vendere, *alienare*, quando ſubijcitur verbo, *vendere*, vel alijs verbis denotantibus actus inter viuos reſtringitur ad illorum terminos, ibid.n.14.
Verbum, *alijs denotat*, ſimilitudinem inter vocatos, deciſ.47. n.8. tom.1.
Verbum, *alter*, ex ſui natura includit vnum tantum de duobus, deciſ.415.n.49.tom.2.
Verbum, *alter*, aliquando accipitur, pro verbo, quocumque, ibid. num.52.
Verbum, *anzi*, eſt ampliatiuum, deciſ.148.n.21.tom.1.
Verbum, *aſſignauit*, quid denotet, deciſ.387.n.13.tom.2.
Verbum, *aſſignauit*, quando importet translationem dominij, deciſ.334.n.5.tom.2.
Verbum, *autem*, eſt aduerſatiuum, & diuerſificatiuum, deciſ.207. num.50.tom.1.

C

Verba, *ceſſit*, conceſſit, & tranſtulit, important veram dominij translationem, deciſ.273.n.5.& 13.tom.1.
Verbum, *cognati*, per teſtatorem appoſitum in ſubſtitutione quando æquè reſpiciat agnatos, ac cognatos, deciſ.266.n.4.tom.2.

Verba,

Verba, *connengono*, in principio, medio, & ſine, quid operentur, deciſ.261.n.6.tom.1.

Verba, *cuiuslibet eorum*, quid importent, deciſ.413. num.70. tom.2.

D

Verba, *dare, & conſegnare*, operantur translationem dominij præcedenti cauſa habili ad illius conceſſionem, deciſ.55. num.3. tom.1.

Verba, *dicti*, *& ſupradicti*, de ſui natura repetunt omnes qualitates ſupra expreſſas, deciſ. 133. num. 26. & 27. tom.1.

Verbum, *dictis*, eſt demonſtratiuum ad oculum rerum ſupra expreſſarum, & comprehenſiuum partium omnium, deciſ.240. n.8. & 9. tom.1.

Verbo, *diſpenſare*, non eſt vtendum, dum iura Diuina tractatur declarare, & quibus verbis vti debeamus. Rub. ad deciſ.254. n.215.tom.1.

Verbum, *doue*, eſt exemplificatiuum, & exponitur pro, *quando*, deciſ.67. n.21.tom.1.

Verba, *do*, *concedo*, & ſimilia non important donationem quando alia cauſa procedit, deciſ.309. n.5.tom.1.

Verbum, *do*, *concedo*, & ſimile non importat donationem, vbi non apparet quo titulo quis det, ſeù concedat, ibid. num.2.

Verbum, *do*, *concedo*, & ſimilia intelliguntur ſecundum ſubiectam materiam, & ſecundum ſuas cauſas, & titulos regulantur, ibid. num.3.

E

Verbum, *electio*, in materia iuriſpatronatus, ſumi etiam poteſt, pro verbo præſentationis, deciſ.225.n.3.tom.1.

Verba, *eſſo volens*, *& proprio nomine nominauit*, ſunt obliqua, deciſ.31, n.7.tom.1.

Verba, *etiam ſupradictis*, in ſtatuto appoſita reſtringunt vltimam diſpoſitionem ad caſus præcedentes, deciſ.287.n.2. tom.1.

Verba, *& non ci eſſendo figliuoli*, quando nullo modò dicantur pendere, nec ſtare acceſſoriæ ad præcedentia, deciſ.407.n.54.55.& 56.tom.2.

Verba, *& poſt tale tempus*, denotant temporis continuationem, deciſ.124.n.2.tom 1.

Verbum, *exoneratio*, quid importet, deciſ. 229. num. 23. tom.1.

Verbum, *expeditio latini expeditum*, ſignificat certum, explanatum, & ab omni prorſus difficultate remotum, deciſ.471. n 8.tom.2.

F

Verba, *filios ſuperuenientes*, quare cenſeantur adiecta ſubſtitutionibus, deciſ.437.n.19.tom.2.

Verba, *filios ſuperuenientes*, habet vim expreſſionis proprij nominis filiorum, ſupra inſtitutorum, ibid.n.20.

Verbum, *franco*, idem ſonat quam liberum, & ab omni onere abſolutum, & immune, deciſ.472.n.9.tom.2.

G

Verbum, *generandos*, denotat conceptionem futuram, & in fieri, deciſ.105.n.24.tom.1.

H

Verba, *habuis hic in profeſſione &c.* ſolent probare veram nominationem, deciſ.344.n.7.tom.2.

Verbum, *hæres*, tunc facit ſubſtitutionem directam, quando eſt conuenctum cum imperatiuo *eſto*, deciſ.31. num.11. tom.1.

Verbum, *hæres*, comprehendit tam maſculos, quàm fœminas, quod tamen procedit in materia differenti, deciſ.383. n.16.tom.2.

Verbum, *hæres*, commodè vtrique naturæ, ſcilicet directæ, & aliquæ conuenit, deciſ.31. n.12. & 13.tom.1.

Verbum, *hæres*, in materia indifferenti ad ſolos hæredes ſanguinis non debet reſtringi, deciſ.401.n.6.tom.2.

Verbum, *hæres*, prædicatur de pluribus, & non recipit reſtrictionem, deciſ.385.n.14.tom.2.

Verbum, *hæres*, ſimpliciter ſumptum, potius conferri debet commune, quando directum, deciſ.31.n.12.tom.1.

Verbum, *hæres*, reſtringitur ad ſolos maſculos, ne ſequatur repugnantia, & materia eſt differens, deciſ.383.num.17. tom.2.

Verbum, *hæres*, vnitum cum verbo, *eſt*, faciunt ſubſtitutionem directam, deciſ.31.n.1.tom.1.

Verbum, *hæres eſto*, facit ſubſtitutionem directam, ibidem num.2.

Quo caſu continetur ſubſtitutio pupillaris, etiam matre exiſtente in medio, ibid.n.3.

Verba, *hæredes*, *& ſucceſſores*, quando ſimul iniuncta ſunt, tunc veniunt etiam ſingulares ſucceſſores. Rub. ad deciſ.46. num.54. tom.1.

Verbum, *hæredes*, quando referatur tantum ad hæredes ſanguinis, deciſ.385.n.7.tom.2.

I

Verbum, *illud*, ſuo poſitum in cap. cum eſſes de teſtam. qualiter ſit interpretandum, deciſ.372.n.5.tom.2.

Verbum, *immediatè*, intelligitur nullo interpoſito medio, deciſ. 199.n.4.tom.1.

Verbum, *in circa*, non importat certam temporis determinationem, deciſ.392.n.2.tom.2.

Verbum, *in circa*, importat ſextam partem, plus, & minus, ibid. num.3.

Verba, *inconcuſſa ſint*, *& ſine vlla diminutione*, de quibus in leg. iubemus Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. qualiter ſint intelligenda. Rub. ad deciſ.56. n.124.tom.1.

Verbum, *infraſcriptis*, reſtringit, & demonſtrat ad oculum, deciſ. 158. n.10. tom.1.

Verbum, *inſolidum*, quando non dicatur appoſitum vt includat ius accreſcendi, deciſ.89.n.41.tom.1.

Verba, *intendens*, adire non important aditionem ſicuti quando dicitur volo adire, vel volo eſſe hæres, deciſ.393. n.6. tom.2.

Verbum, *ipſius*, eſt perſonaliſſimum, deciſ.31.n.28.tom.1.

L

Verbum, *legato*, importat donationem expreſſam, deciſ.300. n.45. tom.1.

Verbum, *legitimatum*, & ſic præteriti temporis ex præſumpta teſtatoris voluntate refertur etiam ad legitimationem faciendam, deciſ.33.n.21. & ſeqq.tom.1.

Verba, *legitimè*, *& Canonicè*, poſita in commiſſione reſpiciunt petitorium, deciſ.194.n.8.tom.1.

Verba, *liberationis*, *ſeu legati*, tunc latiſſimè ſunt interpretanda, quando ſunt facta conſanguineis, deciſ.247. n.25.tom.1.

Verbum, *liberis*, & plurium perſonarum collectiuum & aptum eſt comprehendere omnes deſcendentes, deciſ.401.num.21. tom.2.

Verbum, *liberis*, ſi non habeat concomitantiam alterius verbi denotantibus tractum temporis, tunc deſcendentes cenſentur tantum vocati per vulgarem, ibid.n.22.& 23.

M

Verbum, *maſculos*, operatur excluſionem fœminæ, deciſ.437. num. tom.2.

N

Verba, *Niſi*, &c. cum intimatione important conditionem ſuſpenſiuam in decreto, ſeu præcepto Iudicis, deciſ.219.num.6. tom.1.

Verba, *nolo*, adire declarant tantum non eſſe voluntatem de præſenti adire, ſed non excludunt in futurum, deciſ.87. n.27. tom.1.

Et iſta eſt opinio recepta, & ſequenda in Iudicijs, ibid. num.28.

Verba, *nolo adire*, ſunt præſentis, & indicatiui modi, ibidem num.26.

Verba, *non extantibus maſculis indeterminatè*, prolata, quid importent, deciſ.437. n.14.& 15.tom.2.

Verba, *nullius ſint roboris, & momenti*, decretum irritans importare dicuntur, deciſ.253. n.3. tom.1.

Verbum, *nulli*, quid importet, deciſ.28.n.6.tom.1.

O

ſub Verbo, *omnes*, non veniunt filij tantum, ſed etiam filios filiorum in eadem oratione nominatos, deciſ. 2. num. 4. tom. 1.

Verba,

Verba, *omni ordine per actio*, quid inducant, deciſ.141. num.9. tom.1.

Verba, *per omnia, & toto eo*, quid apta ſint includere, deciſ.57.n.9. tom.1.

Verba, *omnia, & ſingula*, idem operantur, ac verba in omnibus, & per omnia, deciſ.460.n.7.tom.2.

Verba, *in omnibus*, & *per omnia*, ſunt adeò vniuerſalia, vt omnia comprehendant, & nihil excludant, deciſ.38. n.13. tom.1.

Verbum, *omnimoda*, quid importet, deciſ.377.n.17.tom.2.

P

Verba, *Padre ſi, fate voi*, non important diſpoſitionem perfectam, ſed ſimplicem declarationem, ſeu præparationem faciendi actum in futurum, deciſ.288.n.6.& ſeqq.tom.1.

Verbum, *in patrimonio, & pro patrimonio*, quid importent, deciſ.387. n.9.tom.2.

Verbum, *perpetuum*, appoſitum in emphyteuſi eccleſiaſtica facit illam eſſe ad extraneos tranſitoriam, deciſ.232. num.5. tom.1.

Verba, *perſonaliſſima*, ſanè non egrediuntur perſonam, deciſ.89. n.42.tom.1.

Verba, *& ponendi*, Vicarium, poſita in commiſſione cauſæ ſignificant, quod agitur de nominatione Vicarij, deciſ.197.num.18. tom.1.

Verbum, *poſſit*, affirmatiuè prolatum, etiam in legibus non ſemper importat neceſſitatem præciſam, ſed aliquando facultatem, deciſ.232. n.18.& 19.tom.1.

Verbum, *præſentandi*, ſignificat etiam nominationem, deciſ.197. n.17.tom.1.

Verba illa in prolatione ſententiæ poſita, *lecta, data, & in his ſcriptis promulgata*, non ſunt neceſſaria, ſed de ſtylo Notariorum apponuntur, deciſ.465.n.13.tom.2.

Verba, *promiſit*, & conuenit expreſſam ſtipulationem, & conuentionem important, deciſ.93.n.5.tom.1.

Verbum, *quicumque*, comprehendit etiam perſonas ſpeciali nota dignas, deciſ.366.n.8.tom.2.

Verbum, *quocumque*, eſt verbum vniuerſale, & omnia comprehendit, deciſ.390.n.11.& 12.tom.2.

Verbum, *quocumque*, iunctum cum verbo exiſtere, comprehendit etiam rem loco concircumſcriptam, deciſ.390. n.13. tom.2.

Q

Verba, *quod tantum concèdere voluit*, non inducunt abſolutam negationem, deciſ.87.n.25.tom.1.

Verba, *quouis titulo*, omnem titulum comprehendunt, deciſ.339. n.26.tom.2.

R

Verbum, *rata*, qualiter ſit accipiendum, deciſ.57. num.12. tom.1.

Verbum, *rata*, non totum, ſed partem importat, deciſ.319. n.24. tom.1.

Verbi Relatiui, *natura*, eſt repetere qualitates omnes relati circa rem ipſam cuiuſque qualitatis, deciſ.497. num.6. tom.2.

Verba, *renunciationis legitimæ*, debent eſſe ita clara, vt aliud referri non valeant, deciſ.481.n.2.tom.2.

Verba, *pro reſiduo*, arguunt ſatisfactionem reliquiæ ſummæ præceſſiſſe, deciſ.256.n.2.tom.1.

Verba, *pro reſiduo*, demonſtrant, quod creditor de reliquo credito fuit ſatisfactus, deciſ.328.n.31.tom.2.

Verbum, *retrocedere*, & *retrouendere in cenſu*, importat actum retroſimilem cenſum, extintinam, deciſ.211. n.12. tom.1.

Verbum, *reuertatur*, eſt commune, deciſ. 289. num. 18. tom.1.

Verbum, *reuertatur*, importat fideicommiſſariam ſubſtitutionem, ibid. n.19.

S

Verba, *ſpectare, & pertinere*, important proprietatem, deciſ.377. n.13.tom.2.

Verbum, *ſubſtituat*, eſt commune, deciſ. 31. num. 8. tom.1.

Verbum, *ſuccedere*, regulariter denotat ſucceſſionem hæreditariam, deciſ.334.n.15.tom.2.

Verbum, *ſucceſſores*, generalior eſt verbo hæredes. Rub. ad deciſ. 46. num. 55. tom. 1.

Alias Verbum illud, *ſucceſſores*, eſſet ſuperfluum. Rub. ad deciſ. 46.n.54.tom.1.

Verbum, *ſucceſſoribus*, conuenit etiam ſucceſſoribus ſingularibus, deciſ.46.n.17.tom.1.

Verbum, *ſui*, adiectum inuocationem ad beneficium de iure patronatus comprehendit tranſuerſales vbi fundatos liberos ſuſcipere non poterat, deciſ.213. n.22.tom.1.

Verba, *ſupra*, & *infra*, quid denotent, deciſ.261. num.5. tom.1.

Verbum, *ſupradicti*, eſt repetitiuum, & ſic identitatem bonorum demonſtrat, deciſ.31. n.26. & 27.tom.1.

Verbis, *in ſupradictis*, &c. quid importent, deciſ.31. num.25. tom.1.

Verbum, *ſupradicti*, ad quid ſit referendum, deciſ.885. n.13. tom.2.

Verba, *poſt tempus ſuæ recordationis prolata à teſte*, quid importent, deciſ.435.n.15.tom.2.

T

Verbum, *teneatur*, inducit formam, & importat neceſſitatem, deciſ.279.n.19.tom.1.

V

Verbum, *videtur*, denotat improprietatem, deciſ.483. num.20. tom.2.

Verbum, *vltra*, quid importet, deciſ.460.n.11.tom.2.

Verbum, *vltra*, includit addendo, ibid.n.12.

Verba, *vna cum*, quando reſoluantur in copulam, deciſ.366. n.22. tom.2.

Verbum, *vnimus*, importat incorporationem, tunc factam fuiſſe, deciſ.374. n.16.tom.2.

Verba vniuerſalia, *tutto quello*, nihil prorſus excludunt, deciſ.61. n.8.tom.1.

Verbum, *volo*, à contrahentibus prolatum liberam, & abſolutam poteſtatem denotat. Rub. ad deciſ.21.n.121.tom.1.

Verbum, *volo*, quando à legibus profertur, non liberam voluntatem denotat, ſed arbitrio boni viri regulatam, ibidem num.122.

Verba illa, *volo, nolo, condemno, abſoluo*, iſta verba ſunt incompatibilia inter ſe, deciſ.439.n.48.tom.2.

Verbum, *vult*, eſt diſpoſitiuum, & fideicommiſſi inductiuum, deciſ.188. n.11.tom 1.

Verba, *vt ſupra*, repetunt omnes qualitates præcedentes, deciſ. 261. n.7. tom.1.

VERISIMILITVDO.

Veriſimilitudo multum attendenda venit, in materia probationis metus reuerentialis. Rub. ad deciſ.217. num.431. tom.1.

Veriſimilitudo eſt attendenda, deciſ.391.n.26.tom.2.

Veriſimilitudo inducit, vt remiſſoria faciliùs concedatur, deciſ. 303.n.8.tom.1.

Veriſimilitudo dicitur amica naturæ Veriſimilitudo omnem probationem concludit, & operatur probationem illorum, quæ alias non probarent, deciſ.40.n.39.& 40.tom.1.

Veriſimilitudo inſpici debet ad effectum præſumendi ſcientiam, deciſ.40.n.39.tom.1.

Veriſimilitudinibus valdè inhærendum venit, deciſ.108. n.28.& 29.tom.1.

VERITAS.

Veritas, & fictio quando ſimul concurrunt. Rub.ad deciſ.345. n.27.tom.2.

Veritas nunquam clarior eminet, quam ſuo amoto contrario. Rub. ad deciſ.150. n.60.tom.1.

Veritas, vbi conſtat, non eſt attendendus error, deciſ.496. n.1. tom.2.

Veritas, quotieſcumque apparet, ea attendenda venit, deciſ.249. n.32.tom.1.

Veritas eſt murus inexpugnabilis. Rub. ad deciſ.345. num.28. tom.2.

Veritas, quæ apparet in multis, facit præſumi veritatem in cœteris, deciſ.473.n.11.tom.2.

Veritas, quando in contrarium apparet, tunc ceſſant præſumptiones, & coniecturæ, deciſ.79.n.11.tom.1.

Veritas actuum geſtorum præferenda eſt opinioni. Rub.ad deciſ. 345. n. 26.tom.1.

Veritas facti eſt attendenda, & non quod ſimulatè conceptum fuit, deciſ.95.n.8.tom.1.

Veritas attendenda venit, deciſ.480. n.15.tom.2.

Veritas ipſa magis eſt attendenda, quam quod ſimulatè concipitur. Rub. ad deciſ.282. n.87.tom.1.

Veritatis ſubſtantia eſt attendenda, deciſ. 284. num. 25. tom.1.
Veritatem non ſufficit dicere niſi etiam cauſa falſitatis aſſignetur. Rub. ad deciſ. 150. n. 62. tom.1.
Veritatem, qui pro fundamento non habet eius opiniones ex ſe corruunt faciliter. Rub. ad deciſ. 21. n. 5. tom.1.
Veritatem inquirentes ſine dubitatione, ſunt ſimiles illis qui neſciunt, quo ire debeant. Rub. ad deciſ. 150. num. 61. tom.1.
de Veritate aliqua non poteſt dici conſtare, dum de contrario apparet, deciſ. 496. n. 10. tom. 2.
VERVM id non procedit, quando certitudo adſit reſpectu vniuerſi, licet non ſit reſpectu cuiuſque rei particularis, deciſ. 97. n. 9. tom. 1.
VEXATIO dat intellectum. Rub. ad deciſ. 217. num. 263. tom. 1.

V I A.

Via præſumitur publica, ſi habeat regreſſum ab vna via publica, & exitum ad alium, deciſ. 287. n. 6. tom. 1.
Via executiua, quæ competit ex remedio leg. fin. C. de edict. D. Adr. tollend. quando exhibetur publicum inſtrumentum teſtamenti, locum etiam habet in teſtamento minus ſolemni à parte approbatos. Rub. ad deciſ. 282. n. 48. tom. 1.
Via executiua, præſcribitur ſpatio 30. annorum, dum tanto tempore nihil actum fuit in cauſa incœpta, deciſ. 67. num. 6. tom. 1.
Via executiua non competit, quando in inſtrumento non adeſt obligatio Cameralis, vel quarantigia, deciſ. 67. n. 1. & 12. tom. 1.
Quod procedit etiam non obſtante iuramento, & maximè dum non eſt præſtitum, prout præſtari debet, deciſ. 67. n. 2. tom. 1.
Quamuis tale iuramentum non ſit amplius vſu receptum, non tr litis deciſum, deciſ. 67. n. 3. tom. 1.
Via ordinaria agens, non poteſt deinde conuolare ad viam executiuam, deciſ. 67. n. 5. tom. 1.
Via vna electa poteſt ad aliam conuolari ſtante clauſula, quam, & quas, deciſ. 396. n. 16. tom. 2.
Via executiua conceſſa à ſtatuto Vrbis fauore dotis, procedit etiam contra bona emphyteutica; deciſ. 170. n. 25. tom. 1.
Via executiua ceſſat, in concurſu duorum teſtamentorum, deciſ. 67. n. 4. & 24. tom. 1.
Viam facti, quando quis dicatur reliquiſſe, & viam iuris ſumpſiſſe, deciſ. 439. n. 8. tom. 2.
Vicariæ nomen congruè etiam aptatur beneficio habenti curam animarum, deciſ. 233. n. 21. tom. 2.

V I C A R I V S.

Vicarius Epiſcopi ſicut ſine ſpeciali mandato non poteſt præſtare conſenſum donationi iuriſpatronatus. Rub. ad deciſ. 46. n. 115. tom. 1.
Multò minus id facere poterit inſtituendo præſentatum, cum præſuppoſito legitimæ translationis iuriſpatronatus. Rub. ad deciſ. 46. n. 116. tom. 1.
Vicarius ex vi ſui muneris, poteſt confirmare omnia, quæ ſunt neceſſitatis. Rub. ad deciſ. 46. n. 120. tom. 1.
Vicarius generalis alicuius loci pij poteſt omnia facere, quæ poteſt ipſe Rector principalis, deciſ. 432. n. 33. tom. 2.
Vicarius non poteſt præſtare conſenſum in donatione iuriſpatronatus, etiam ſi Epiſcopus ſit abſens. Rub. ad deciſ. 46. n. 76. tom. 1.
Vicarius Epiſcopi non poteſt abſque licentia ipſius Epiſcopi confirmare donationem Iuriſpatronatus, deciſ. 434. n. 3. tom. 2.
Vicarius, & Capitulum ſunt duo nomina, quæ ad inuicem non confunduntur, deciſ. 366. n. 30. tom. 2.
Vicarius, quando eſt Canonicus, & confert aliquod beneficium vti Canonicus, tunc non conſideratur vti Vicarius, ſed vti de Capitulo, ibid. n. 30.
Vicarius de Iure, non eſt de Capitulo, ibid. n. 20.
Vicarius non debet interuenire in collatione beneficiorum, quæ fit per Capitulum, ibid. n. 29.
Vicarius ſub nomine collectiuo Canonicorum, & capituli venit, ibid. n. 26.
Vicarius, vt poſſit authorizare donationes Iuriſpatronatus, non ſufficit generale, ſed ad huc ſpeciale requiritur. Rub. ad deciſ. 76. n. 74. tom. 1.
Vicarius non poteſt conſenſum præſtare in donatione iuriſpatronatus, ſine ſpeciali mandato Epiſcopi. Rub. ad deciſ. 40. n. 73. tom. 1.
Vicarius dum tractatur an ſine ſpeciali mandato Epiſcopi poſſit conſenſum præſtare in donatione iuriſpatronatus tunc non tractatur de præiudicio Eccleſiæ, & quomodo. Rub. ad deciſ. 46. n. 106. tom. 1.
Vicarij conſenſus in translatione iuriſpatronatus, cum ſit inualidus, nec poteſt præſtare titulum ad præſcribendum, niſi concurrat poſſeſſio vna cum tempore à lege præſcripto. Rub. ad deciſ. 46. n. 117. tom. 1.
Vicarium ſuum, quiſque pro ſua voluntate remouere poteſt, deciſ. 116. n. 32. tom. 1.
VICINVS denominatur ab habitatione, quando agitur de aliquo iure reſpectu perſonæ, deciſ. 5. n. 23. tom. 1.
VICTOR vbi reperitur in poſſeſſione ex primo decreto, non eſt opus altera immiſſione, ſeu traditione, deciſ. 246. n. 6. tom. 1. intellige tamen, vt num. ſeq.

V I D V A.

Vidua ſi ex vera parte eſt creditrix dotis, ex alia verò debitrix aliquorum bonorum mariti, tenetur prius bona reſtituere, & poſtea dotem ſibi debitam petere, deciſ. 228. num. 9. tom. 1.
Aduerte, quod ante reſtitutionem non poteſt prætendere interuſuria dotalia, ibid.
Vidua, ſi geſſerit tutelam filiorum, & nullum apparet factum fuiſſe inuentarium, tunc eius creditum dotale non poteſt dici clarum, & liquidum, deciſ. 373. n. 28. tom. 2.
Et hoc dum adhuc computa non fuerunt reddita, ibid.
Viduæ competit actio ſaltem realis pro reſtitutione ſuæ dotis contra quemlibet hæredem mariti inſolidum, deciſ. 368. n. 1. tom. 2.
Viduæ, quod fuerint redditæ gemmæ, veſtes, iocalia, cæteraque ex quibus probetur, deciſ. 79. n. 7. & 8. tom. 1.
ad Viduam, quando conſtat, quod peruenerit ingens pecuniarum ſumma, ex ſubſtantia viri, præſumitur de ſua dote ſatisfacere, ſi illa ſumma ſit æquiualens doti, deciſ. 120. num. 36. tom. 1.
de Vinea, quis maiorem vtilitatem poteſt percipere, quam ex domo, deciſ. 269. n. 22. tom. 1.
Virginem deflorans, ſi eam in vxorem ducere recuſat, tenetur illam dotare, deciſ. 163. n. 18. & 19. tom. 1.

V I R I.

Viri negligentia in non exigendo dotem, non debet nocere vxori, deciſ. 152. n. 6. tom. 1.
Virum, & vxorem, quando aliqui ſe vocabant, & ſimul ſemper conuerſabantur, & ad eamdem menſam ſimul manducabant, quid ex hoc arguatur, deciſ. 163. n. 14. & 15. tom. 1.
VIRTVS confirmationis teſtamenti in codicillis factæ eſt repetere omnia in illo diſpoſita, deciſ. 207. n. 35. tom. 1.

V I S I T A T I O.

Viſitatio poſterior ſemper attenditur, deciſ. 479. num. 16. tom. 2.
Viſitatio facta ab Epiſcopo de Eccleſia, quæ erat ſub dominio Capituli, illi præiudicare non poteſt, ſi de ipſius ſcientia non conſtat, deciſ. 313. n. 13. tom. 1.
Viſitatio Epiſcopi ſi poteſt intelligi quod ab eo fuerit facta vti delegato Sedis Apoſtolicæ, non probat Eccleſiam eſſe ſub illius dominio ſubiectam, deciſ. 313. n. 14. tom. 1.
Viſitationes clandeſtinè factæ ſine ſcientia, & patientia Archiepiſcopi illi non præiudicant, deciſ. 230. n. 26. tom. 1.
Viſitatorum aſſertionibus, quoad ſtatum Eccleſiæ multum defertur, deciſ. 230. n. 4. tom. 1.
VISVM alterius quærere, vbi habemus proprium dementia eſt, deciſ. 80. n. 10. tom. 1.

V I T A.

Vita alienantis bona Eccleſiæ debet ſubduci in præſumendo beneplacitum Apoſtolicum ſpatio triginta annorum præſumptum, deciſ. 114. n. 10. tom. 1.
Vitæ honeſtas, & morum candor operatur, vt quis non præſumatur ſuſpectus de fuga. Rub. ad deciſ. 46. n. 102. tom. 1.
Vitæ alicuius integritas, non facit, vt ſibi credatur præiudicium tertij. Rub. ad deciſ. 150. n. 120. tom. 1.
VITIVM carnis eſt inſatiabile, & imitatur Montem Æthnam, & quare. Rub. ad deciſ. 21. n. 148. tom. 1.
Vitium litigioſi non contrahitur quando agitur ſuper mera actione perſonali, deciſ. 196. n. 3. tom. 1.
Quod procedit etiamſi in commiſſione clauſulæ, quam, & quas, ibid. n. 5.

V I T R I C V S.

Vitricus, quantum habere debeat in terminis, l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. quid ſit obſeruandum, deciſ. 406. num. 8. tom. 2.
Vitrico, aut nouercæ prohibitum eſt, plus relinquere, ſeu conferre filijs ſecundi matrimonij, quam filijs prioris matrimonij fuit relictum, deciſ. 406. n. 29. tom. 2.
Vitrico tunc non debetur portio coæqualis filijs, primi matrimonij, quando filio non minus fuit relictum à matre, cum prohibitione de non plus petendo, deciſ. 406. num. 9. tom. 2.

VMBRA præiudicij quoque eſt euitanda in materia libertatis Eccleſiaſticæ, deciſ.348.n.35.tom.1.

V N I O.

Vnio qua reperitur facta pro augmento cultus Diuini, vt non cadat ſub regula reuocatoria vnionum, quid requiratur, deciſ. 91.n.3.& 4.tom.1.

Vnio vbi fit ex iuſtitia, non ex gratia, eo caſu non eſt locus pœnitentiæ, deciſ.222.n.3.tom.1.

Vnio quando dicatur ſuſpenſa, deciſ.374.n.17.tom.1.

Vnio beneficiorum, ſi non ſubſiſtat in parte in totum corruit, deciſ.337.n.37.tom.2.

Vnio vbi probatur effectuata quoad aliquas Eccleſias cenſetur effectuata etiam quoad alias, deciſ.203.n.6.tom.1.

Amplia concluſionem fortius procedere ſi omnium Eccleſiarum vnio fuerit ſub vna tantum oratione concepta, deciſ.222. n.6. & 7.tom.1.

Vnio dicitur facta ex cauſa neceſſaria, dum reperitur facta pro augmento diſtributionum inſufficientium ſuſtentationi Beneficiatorum, deciſ.91.n.1.tom.1.

Vnio facta pro augmento cultus Diuini, & ex cauſa neceſſaria non comprehenditur ſub regula Cancellariæ reuocatoria vnionum, deciſ.91.n.2.tom.1.

Vnio probatur ex donatione Eccleſiæ facta alicui Monaſterio, deciſ.88.n.4.tom.1.

Vnio excludit vacationem, deciſ.433.n.13.& 14.tom.2.

Vnio Epiſcopatuum, quando fuit facta cum clauſula; æquè, & principaliter, quid importet, deciſ.191. num.1. tom.1.

Vnio, quando non dicatur facta auctoritate Concil. Trident. deciſ.337.n.30.tom.2.

Vnio, quod non emanauerit ex cauſa neceſſaria ex quibus arguatur, deciſ.91.n.7.tom.1.

Vnio, quæ fit Capitulo, vt dicatur facta ob cauſam neceſſariam, quid ſit conſiderandum, deciſ.337.n.21.tom.2.

Vnio facta ab Ordinario non ſeruata forma Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.15. de reform. non ſubſiſtit, deciſ.281. num.11. tom.1.

Vnio quæ fit vigore Concilij Trident. ſeſſ.21. de reform. cap.5. quomodo ſit facienda, deciſ.222.n.5.& ſeqq.tom.1.

Vnio benè probatur ex tribus ſententijs deſuper latis, & in iudicatum tranſactis, deciſ.88.n.10.tom.1.

Vnio, quæ ſuum effectum non fuit ſortita non releuat, deciſ.371. n.12. tom.2.

Vnio beneficiorum, de iure communi, vt ſubſtineatur præciſa neceſſitas eſt neceſſaria, deciſ.337.n.18.& 19.tom.2.

Vnio non effectuata cadit ſub regulis reuocatorijs vnionum, deciſ.337.n.21.tom.2.

Vnio quando fuit longo tempore obſeruata, præſumitur etiam anteriori tempore, etiam vſque à ſui principio effectuata, deciſ.330.n.11.tom.2.

Vnio quando non poſſit dici facta pro cauſa neceſſaria, itaut cadat ſub regulis reuocatorijs Cancellar. deciſ.371. n.16. tom.2.

Vnio, quando eſt legitimè iuſtificata, executioni gratiæ, & canonizationi eſt locus, deciſ.91. n.16.tom.1.

Vnio plurium beneficiorum, ſi probetur habuiſſe effectum quoad vnum beneficium quoad reliqua etiam præſumitur effectum ſortita, deciſ.211.n.5.tom.1.

Vnio beneficij per Ordinarium quibus concurrentibus fieri poſſit, deciſ.330.n.4.tom.2.

Vnio beneficiorum eo magis remanet corroborata, ſi appareat fuiſſe confirmatam, ibid.n.5.

Vnio beneficiorum eo magis præſumitur fuiſſe ritè facta, ſi appareat executioni demandata, ibid.n.6.

Vnionis cauſa ab allegante probari debet, & quomodo, deciſ.222. n.14.& 15. tom.1.

Vnionis ſtatus, quando eſt firmatus euidenter non turbatur ex his, quæ poſtea fiunt, cum fieri potuerint per errorem, deciſ. 330.n 27.tom.2.

Vnionis probata effectuatione in aliquo actu, in omnibus illa iuſtificata præſumitur, deciſ.203. n.5.& 6.tom.5.

Vnionis cauſa neceſſaria ſatis dicitur ex ſcientia redditcuum vtriuſque Eccleſiæ ad ſubſtentandum Rectorem, deciſ.222. n.12.tom.1.

Vnionis materia eſt odioſa, & ſtrictè interpretanda, deciſ.337. n.32.tom.2.

Vnionis antecedentis effectuatio, ex quo doceatur, deciſ.330. n.20. tom.2.

Vnionis validitate data non intrant regulæ reuocatoriæ vnionum, deciſ.91.n.18.tom.1.

de Vnionis natura eſt, vt intelligatur facta ſine præiudicio tertij, deciſ.5. n.28.& 29.tom.5.

ex Vnioni natura venit inacceſſoria extinctio, deciſ.433.num.31. tom.2.

Vnionem ſi Ordinarius fieri mandauerit ex tali mandato acquirit Eccleſia ius ad rem, deciſ.222.n.2 tom.1.

Vnionem, quando quis allegat, debet probare ex cauſa neceſſaria eſſe factam, deciſ.337.n.7.tom.2.

Vnionem quoties Epiſcopus facere intendit auctoritate Ordinaria conſenſus Capituli interuenire debet, deciſ.222. num.4. tom.1.

ad Vnionem, quando perneceſſe inferatur ex donatione facta alicui, Eccleſiæ, deciſ.88.n.6.& 7.tom.1.

ad Vnionem probandam ſufficit tempus 40. annorum, deciſ.433. n.5.tom.2.

Vniones ſemper quo augumento cultus diuini fieri ſolent, deciſ. 337. n.23 tom.2.

Vniones beneficiorum aliud eſt quod fiant pro neceſſario augmento cultus diuini, & aliud pro commodiori ſubſtentatione, ibid. n.24.

Vniones ex iuxta cauſa regulariter præſumuntur factæ, & tamen reuocantur, ex regulis reuocatorijs vnionum, deciſ.337. n.22. tom.2.

Vniones, quæ fiunt pro commodiori ſubſtentatione, & augmento, ſub regulis Cancellariæ reuocatorijs vnionum comprehenduntur, deciſ.282.n.23.& 24.tom.1.

Vniones, quæ ſuum effectum non reperiuntur habuiſſe, reuocantur per regulam Cancellar. quæ poſtea fiunt, deciſ.371.n.13. & 14.tom.2.

Quod procedit etiam ſi reperiantur factæ pro augumento cultus Diuini, ibid.n.15.

Vniones dum reperiuntur effectuatæ quando publicantur regulæ Cancellariæ, tunc cenſentur reuocatæ, deciſ.330. num.11. tom. 2.

Vniones pro neceſſariò augmento cultus diuini, an comprehendantur ſub regulis Cancellariæ reuocatoriæ vnionum, deciſ. 281.n.20.tom 5.

Vniones reuocantur per regulas reuocatorias Cancellariæ, præter illas, quæ iuxta formam Concilij Tridentini fuerint facta, ibid. n.16.

VNIRE aliud eſt, & aliud tractare de vniendo, deciſ.396.num.8. tom.2.

Vniri non poteſt prima Dignitas, deciſ.433.n.36.tom.2.

VNIVERSITAS ſi ſit citanda collegialiter, dum non vult ſe congregari, quid ſit faciendum, deciſ.275. num.18. tom.1.

Vniuerſitate bonorum, quando adeſt iuſpatronatus, & illa vendatur, & principaliter exprimatur, illud tunc cum interueniat pretium, videtur etiam, quod pars illius pretij, ſit pro iurepatronatus. Rub.ad deciſ.46.n.24.tom.1.

VNVM ſine alio, quando ſeparari non poſſunt, tunc vnum ſequitur naturam alterius, deciſ.175.n.27.tom.1.

V O C A T I O.

Vocatio ſupponitur ex diſcuſſione qualitatum, & comparatione meritorum, deciſ.220.n.2.tom.1.

Vocatio proximiorum in caſum defectionis lineæ effectiuæ arguit Teſtatorem extra illum caſum vocaſſe lineam contentiuam, deciſ.214.n.14.tom.1.

Vocatio agnatorum, & cognatorum ipſius teſtatoris, ſi teſtator nullos agnatos habebat, intelligitur de cognatis, non autem agnatis, deciſ.52.n.11.tom.1.

Vocatio ad fideicommiſſum, ſi dependeat ab illa conditione ſi omnes inſtituti ſine filijs deceſſerint, illa non purificata non poteſt fideicommiſſum tranſmitti, deciſ.84. num.18. tom.1.

Vocatio filiorum, & deſcendentium vbi verba teſtatoris habent tractum ſucceſſiuum, aut perpetuitatem temporis reſpiciunt eo caſu non continet ſolam vulgarem, ſed neceſſariò trahitur ad fideicommiſſarium, deciſ.52.n.6.tom.1.

Vocatio facta de cognati per verbum, *agnati*, intelligitur de agnatis, vt prouenientibus ex latere mulierum, & ex diuerſa familia, deciſ.61. n.5 tom.1.

Vocatio ſuperuiuentium, repugnat tranſmiſſioni fideicommiſſi, deciſ.437. n.45.tom.2.

Vocatio cognatorum facta in contractu donationis, & in codicillis omiſſa præſumitur per errorem Notarij omiſſa, deciſ.47. n.12.tom.1.

Vocatio tacita multum differt ab expreſſa, deciſ.438. num.17. tom.2.

Vocatio de filijs natis, comprehendit etiam naſcituros de voluntate teſtatoris, deciſ.33.n.22.tom.1.

Vocationis caſus, quando non venit, tunc euaneſcunt omnes ſubſtitutiones, deciſ.255.n.37.tom.1.

ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuam, deciſ. 385. num.44. tom.5.

VOCATVS.

Vocatus, & non vocatus quis non eſt præſumendos in eodem teſtamento, deciſ.449.n.7.tom.2.

Vocatus, quando quis eſt vti filius, debet probare ſe talem, deciſ. 317. n. 12. tom.2.

Quod procedit ſiue agat, ſiue excipiat, deciſ.317. num.13. tom.1.

Vocatus, quando quis eſt ſub qualitate filistionis, & legitimitatis, vtrumque debet probare, deciſ. 317. num. 14. tom. 1.

Vocatus ad fideicommiſſum, ſi reperiat bona alienata fuiſſe, tunc honeſtius eſt, vt agat contra hæredem alienantis quam contra tertios poſſeſſores, deciſ.402.n.4.tom.2.

Vocati ad fideicommiſſum quando adſunt, tunc ſubſtituti in eorum defectu, nihil poſſunt prætendere, & excluduntur à toto, deciſ.256.n.19.tom.1.

Vocati, quando ſunt aliqui ex pluribus, cæteri cenſentur excluſi, deciſ. 279.n.82.tom.1.

Vocati ad fideicommiſſum quando ſunt coniuncti in re, vel re, & verbis, tunc poteſt vnus ex pluribus vocatis totum fideicommiſſum petere, deciſ.67.n.35.tom.1.

Verum tamen communicaturus poſtea debet cęteris partem ſuam, ſi, & poſtquam comparuerint in iudicio, ibid. num.36.

contra Vocatum ad fideicommiſſum in dubio iudicandum venit. Rub. ad deciſ.380. n.20.tom.2.

Vocatis ad iuſpatronatus ex quocumque actu alienationis non poteſt aliquod præiudicium inferri. Rub. ad deciſ.46. n.34.& 36.tom.1.

Vocans ad fideicommiſſum aliquem ſimpliciter, non autem vti hæredem, cenſetur eum vocaſſe ex propria perſona, deciſ.378. n.7.tom 2.

VOCEM vnam habens non poteſt concurrere, cum habente duas, deciſ.185 n.17.& 18.tom.1.

Voce ſua, & ſcriptura, quod quis faſſus fuit, indignum, & temerarium eſſe velle infringere, & negare. Rub. ad deciſ. 282.num.15.

VOLVNTAS.

Voluntas declaratur nedum verbis, ſed etiam factis, deciſ.40. n.32.tom.1.

Voluntas, quæ deducitur ex actu, non extenditur vltra quam de neceſſitate ex ipſo actu infertur, deciſ.133. num.18. tom.1.

Voluntas teſtatoris debet interpretari, vt ſit conformis ſtatutariæ diſpoſitioni, deciſ.133 n.19. tom.1.

Voluntas Patris quod filio legitimandi facultatem conceſſerit requiritur quod ſit diſpoſitiua in teſtamento, deciſ.33. n.9. tom.1.

Intellige, vt num.ſeqq.

Voluntas expreſſa in teſtamento non cenſetur reuocata in Codicillis, niſi in id, quod in eis diſponitur, & eſt incompatibile cum teſtamento, deciſ.197.n.17.tom.1.

Voluntas Principis quod habeatur pro ratione, quando ſit verum dicere. Rub. ad deciſ.217. n.365.tom.1.

Voluntas procedendi extraiudicialiter tollitur, dum proceditur iudicialiter, deciſ.306.n.17.tom.1.

Voluntas coniugum de non habendo prædium pro fundo dotali colligitur etiam ex actu nullo, deciſ.231. num.56. tom.1.

Voluntas declaratur etiam ex actu nullo, deciſ.94. num.18. tom.1.

Voluntas Principis, quod pro Lege valeat, eſt argumentum Adulatorum Principum, Tyrannis conueniens, & non Principibus Chriſtianis. Rub. ad deciſ.217.n.356.tom.1.

Voluntas deprehenditur non ſolum ex facto, deciſ.353.num.22. tom.2.

Voluntas ex non facto, non ſecus, ac ex facto deducitur, deciſ. 389.n.17. tom.2.

Voluntas Patris volentis recedere à ſtatuto fœminarum excluſio ſatis aperta conuincitur ex eo, quod filiam heredem vniuerſalem inſtituit, deciſ.207.n.11.tom.1.

Voluntas tacita reſultans ex aliquo actu, reſtringitur ad limites ipſius actus, deciſ.445.n.11.tom.2.

Voluntas contrahentium ſemper eſt attendenda in contractibus, deciſ.437.n.12. tom.2.

Libera voluntas debet intelligi ad caſus de iure permiſſos, non ad prohibitos. Rub. ad deciſ.21.n.117.tom.1.

Voluntas Patris, quod filio facultatem conceſſerit ſe ipſum legitimandi probatur etiam ſignis, & coniecturis, deciſ.33.n.8. & ſeqq. vbi vide, tom.1.

Voluntas contrahentium potius deſumitur ex capitulis à partibus datis, quam ex inſtrumentis, quæ à Notarijs conficiuntur, deciſ.288.n.7.tom.1.

Voluntas teſtatoris ſeparat conditionem à pena, deciſ.201. n.15. tom.1.

Voluntas diſponentis non ab euentu, ſed ex eo, quod potuiſſet contingere dignoſcitur, deciſ.401.n.12. tom.2.

Voluntas creditoris continuandi in ſocietate officij abſque renonatione fideiuſſorem quando non dicatur probata per teſtes, deciſ.445.n.18.tom.2.

Voluntas teſtatoris colligitur etiam ex ijs, quæ dicta, & facta ſunt poſt teſtamentum, deciſ.357.n.19.tom.1.

Voluntas, quæ ad actum, non fuit deducta, non habetur in conſideratione, deciſ.346.n.54. tom.2.

Voluntas hominis licèt ſit ambulatoria tamen mutatio non ità de facili præſumitur, dum cauſa non affertur, deciſ. 309. n.59. tom.1.

Voluntas teſtatoris, debet tranſire in diſpoſitionem vt veniat ſeruanda, Rub.ad deciſ.320.n.26. tom.2.

Voluntas teſtatoris, quando adeſt in contrarium, tunc ceſſat omnis extenſio, deciſ.83.n.17.tom.1.

Voluntas non dicitur ferri in incognitum, quoties fertur ad perſonam aliqua qualitate deſignatam, deciſ. 510. num. 26. tom. 1.

Voluntas teſtatoris exemplis declaratur, deciſ. 61. num. 6. tom. 1.

Voluntas qualis à principio fuerit facta ſubſecuta demonſtrant, deciſ.40.n.33.tom.1.

Voluntas non præſumitur mutata, deciſ.198.n.5. tom.1.

Voluntas contrahentium, quando eſt clara, tunc potius illa, quam verba eſt attendenda, deciſ.432. n.13. tom.2.

Voluntas coacta dicitur etiam voluntas, deciſ. 20. numer. 30. tom.1.

Voluntas in corde retenta non iuuat, ſed opus eſt, vt exprimatur, deciſ.392.n.15.tom.2.

Voluntas, & poteſtas copulatiuè in quolibet actu requiritur, deciſ.357. n.12. tom.2.

Voluntas creditoris liberandi debitorem à quocumque debito ex quo ſatis deprehendatur, deciſion. 357. numer. 13. tom. 2.

Voluntas tacita non ita fortis eſt ſicuti expreſſa, Rub. ad deciſ. 345.n.1, tom.2.

Voluntas tacita colligitur ex productione ſcripturarum, circa illarum approbationem, ibid. n.22.

Voluntas diſponentis eſt ſeruanda, deciſ.32. n.42. tom.1.

Voluntas contrahentium non ſolum deprehenditur ex facto verum etiam ex non facto, deciſ.291. n.18. tom.1.

Voluntas non cenſetur diuiſa à poteſtate, deciſion. 27. num.11. tom. 1.

Voluntas à poteſtate regulatur, ibid. n.51.

Voluntas, & non verba contrahentium quod ſit attendenda, ſufficit quod voluntas ſit veriſimilis, deciſion. 432. num. 13. tom. 2.

Voluntas diſponentis dum non adeſt, non valet diſpoſitio, nec ad pias cauſas, deciſ.346.n.22. tom.2.

Voluntas à poteſtate metienda eſt, deciſ.146.n.23.tom.1.

Voluntas de iure non præſumitur mutata, deciſ. 28. num. 25. tom.1.

Voluntas imperfecta non attenditur, deciſ. 346. numer. 29. tom. 2.

Voluntas teſtatoris ad effectum excludendi imputationem ſufficit, quod aliquo modo coniecturetur, deciſ. 207. num. 42. tom.1.

Voluntas de iure non præſumitur mutata, deciſ. 287. num. 15. tom. 1.

Voluntas contrahentium nedum à priori, ſed etiam à poſteriori, ſcilicet & poſt facto, geſtis declaratur, deciſ. 146. num. 28. tom. 1.

Volontas litigantis ſuperſtitis non proſequendi litem, ſtante morte actoris, ex quo ſolum non eliciatur, deciſ.429. num.11. tom.2.

Volontas teſtatoris, quando certa habetur, non eſt recurrendum ad tacitam, deciſ.392.n.16. tom.2.

Voluntas teſtatoris, quando eſt à verbis omnino abſtracta, & in mente retenta, nihil operatur, Rub. ad deciſ. 320. n. 107. tom. 1.

Voluntas teſtatoris maximè in vltimis voluntatibus, quomodocumque colligatur, principare debet, deciſ. 83. num. 18. tom. 1.

Voluntas Principis, quando habeatur pro ratione, Rub.ad deciſ. 217.n.78. tom. 1.

Voluntas à poteſtate metienda eſt, deciſion. 418. numer. 1. tom. 2.

Voluntas ad effectum non producta nihil operatur, nec eſt in iure conſiderabilis, deciſ.40. n.42.tom.1.

Voluntas Principis pro Lege valet, & quidquid Principi placet,

legis habet vigorem. Rub.ad deciſ.227. num.363. declata vt num. ſeq.tom.1.

Voluntas teſtatoris ambigua, quando non eſt, nullatenus venit declaranda cum in ambiguis ſolum admittatur declaratio, deciſ.338.n.18.tom.2.

Voluntas coacta dicitur, non tamen poteſt dici voluntaria. Rub. ad deciſ.254.n.334.tom.1.

Voluntas coacta in ſuperficie habet volitionem, ſed in medulla nolitionem, ibid.n.335.

Voluntas contrahentium non ſolum deprehenditur ex facto, verum etiam ex non facto, deciſ.291.n.41.tom.1.

Voluntas patris ſuper legitimatione filij ſuffragatur etiam quod ex coniecturis, & ſignis deducatur in actibus inter viuos, deciſ. 33.n.10.& ſupra n.8.cum ſeqq.tom.1.

Voluntatis defectibus dicitur adeſſe in ſecunda diſpoſitione propter declarationem factam in prima diſpoſitione. Rub.ad deciſ.90.n.255.tom.2.

Voluntatis declaratio requiritur, vt quis dicatur ſe ratificaſſe, quod aliquid de eius voluntate fuerit factum, deciſ.134. n.20. tom.1.

Voluntatis defectus, quo ad omnes ſunt inſanabiles. Rub. ad deciſ.56 n.169.tom.1.

Voluntatis mutatio non præſumitur, & hoc maximè quando interceſſit paruum tempus inter teſtamentum, & mortem, deciſ. 136.n.10. tom.1.

Voluntatis mutatio in dubio non præſumitur, deciſ.280.num.29. tom.2.

Voluntati teſtatoris ex eius verbis elicita, ſtandum eſt. Rub. ad deciſ.320 n.97.tom.2.

Voluntatis teſtatoris non eſt dandus ille intellectus, per quam poſſet fieri fraus ipſi voluntati, deciſ.294. num.11. tom.1.

Voluntatem ſuam, quod quis incontinenti voluerit mutare, non eſt præſumendum, deciſ.41.n.30.tom.1.

ad Voluntatem declarandum ea, quæ deducuntur, ſuffragantur, licet interuallo deducantur, deciſ. 192. num. 20. tom.1.

à Voluntate alterius ea, quæ pendent non competit partis querela, deciſ.180.n.18.tom.1.

de Voluntate Teſtatoris, quando apparet, tunc ſub legato contenti venit etiam continens, licet non expreſſum. Rub.ad deciſ. 90. n.242. tom.1.

de Voluntate teſtatoris, quando clarè non conſtat, ſtandum eſt ſcripturæ, & verbis. Rub. ad deciſ.320. num.109. tom.2.

de Voluntate teſtatoris quando clarè apparet, ſicut Sol, diſſipat omnes tenebras, ita ea omnia in contrarium proſternit, ibidem n.101.& 103.

in Voluntate teſtatoris declaranda inſpicienda eſt ipſa teſtatoris mens, & non teſtium, deciſ.338.n.16.tom.2.

in Voluntate eadem, quis præſumitur voluiſſe perſeuerare, vſque ad mortem, dum eam non immutauit, deciſ.41.num.31. tom.1.

Voluntates vltimæ, eatenus ſuſtinentur, quatenus diſponens ſteterit in eadem vltima voluntate, deciſ.390. num.43. tom.2.

V O T V M.

Votum captandæ mortis, iura valdè abhorrent, deciſ.390. n.17. tom.2.

Vota Capituli, vbi ſunt paria in electione aliquorum, tunc in vtriſque deficit conſenſus capituli, deciſ.24. num.32. & 33. tom.1.

Vota maiora, & ſaniora, quando quis dicatur habuiſſe, deciſ.156. n.9.tom.1.

in Votorum paritate in præſentatis ad iuſpatronatus ille eſt præferendus qui habet gratificationem à Papa obtentam, deciſ. 185.n.19.tom.1.

VRBANVS VIII. edidit Bullam de anno 1641. circa præſeruationem iurium Eccleſiæ abrogando quamcumque conſuetudinem in contrarium, deciſ.412.n.18.tom.2.

V S V R Æ.

Vſuræ dotales ſunt fauorabiliores, quam alia, deciſ.409. num.23. tom.2.

Vſuræ omni iure ſunt prohibitæ, deciſ.309.n.26.tom.1.

Vſuræ, Lupanaria, &c. quare à iure permittantur. Rub. ad deciſ. 56.n.228.& 229.tom 1.

Vſuræ ſiue ſint fauorabiles, ſiue odioſæ, vel debeantur propter moram, aut ſine mora ſemper faciunt in ſortem imputari, quod vltra earum debitum fuit ſolutum, deciſ.231. n.24. tom.1.

Vſurarum ſolutio non transfert dominium pecuniarum in recipientem, deciſ.69.n.19.tom.1.

Vſurarum curſum ad euitandum non ſolum ſufficit depoſitio, ſed etiam oblatio quamuis extraiudicialis, deciſ.229.num.11. tom.1.

in Vſurarum materia ad ſolius Summi Pontificis auctoritatem pertinet dare formam contractibus, deciſ. 20. num. 20. tom.1.

in Vſurarum materia, non ſtatur expreſſioni, & aſſertioni partium, deciſ.69.n.37.tom.1.

in Vſuras ſoluente, lex ſuſpicatur coactam voluntatem, deciſ.307. n.18.tom.1.

Vſurariæ prauitati vt præcludatur via, non eſt ſtandum aſſertioni partium, ibid.n.17.

VSVRPATIONIS præſumptionis excluſio regulariter ob iuris reſiſtentiam in facultatiuis admittitur, deciſ. 435. num.3. tom.2.

VSVS Cancellariæ, in expeditione facultatum retinendi, aut transferendi fructus reſeruatos in reſignatione beneficij, qualis ſit, deciſ.1. n.9.tom.1.

V S V F R V C T V A R I V S.

Vſufructuarius equiparatur hæredi grauatur ſaltem in concernentibus facultatem alienandi, deciſ.172.n.22.tom.1.

Vſufructuarius an poſſit retrouendere cenſus hæreditarios, ibid. num.17.

Vſufructuarius vendens cauere debet de conſeruando pretium, illudque vſufructu finito reſtituere, deciſ.48. num.19. tom.1.

Vſufructuarius, habet tantum naturalem poſſeſſionem, deciſ.120. n.20.tom.1.

Vſufructuarius, licet dicatur procurator in re ſua, & agere poſſit abſque mandato proprietarij, deciſ.172.n.19 tom.1.

Tamen id intelligitur in his, quæ reſpiciunt vſumfructum cum in alijs, quæ reſpiciunt proprietatem non habet aliquod mandatum, ibid.

Vſufructuario poſſidente proprietario, non facit fructus ſuos, deciſ.87.n.1.tom.1.

Vſufructuarius non poteſt propria auctoritate veteres cenſos hæreditarios extinguere, & nouos creare, deciſ.172. num.18. tom.1.

Vſusfructuarius hæres, quod quis fuerit, ex quibus non poſſit dubitari, deciſ.120.n.3.tom.1.

Vſufructuarij morte ſtatim ſecuta ipſo iure, & eodem momento, vtraque poſſeſſio reſidet penes proprietarios, ibid. num.24.

Itaque illico incipiant poſſidere naturaliter abſque alio miniſterio hominis, ibid.n.25.

Vſufructuario, quando competit aliqua retentio, per mortem ipſius vſufructuarij, non conſolidatur vſusfructus cum proprietate, deciſ.172. n.13.tom.1.

Vnde proprietario non eſt danda manutentio, ſed hæredibus vſufructuarij, ibid.n.13.

Vſufructuario mortuo manutentio conceditur proprietario, ipſiuſque hæredi, & hæredis hæredi, quoad vſumfructum, deciſ. 120.n.1.tom.1.

Vſufructuario mortuo, poſſeſſio naturalis conſolidatur cum ciuili, quæ eſt penes proprietarium, ibid.n.2.

Vſufructuario, quando debeatur vſusfructus, quamuis non ſit oblata cautio de bene vtendo, deciſ.87. num.2. & 3. tom.1.

Vſufructuario mortuo, competit manutentio non hæredi eius, ſed proprietario, deciſ.172. n.12.tom.1.

Vſufructuario mortuo vſusfructus redit ad proprietarium, ibid. num.24.

Vſufructuario ſtatim mortuo proprietarius incipit poſſidere, non per viam nouæ poſſeſſionis, ſed per viam continuationis, deciſ. 120. n.26. tom.1.

V S V S F R V C T V S.

Vſusfructus ſtatim mortuo vſufructuario tranſit in proprietarium, deciſ.120. n.21.tom.1.

Vſusfructus eſt pars dominij, deciſ.87.n.10.tom.1.

Vſusfructus, & ipſa commoditas valdè inter ſe differunt, deciſ.57. n.19. tom.1.

Vſusfructus bonorum fideicommiſſi, & ſpes probabilis ſucceſſionis in eo, poteſt in dotem conſtitui, intellige vt ibi, deciſ.55. n.19.21.& 24.tom.1.

Vſusfructus eſt ius perſonale cohærens perſonæ, & extinguitur cum perſona, & conſolidatur cum proprietate, deciſ.120.n.17. tom.1.

Vſusfructus formalis ex quibus verbis dicatur relictus, deciſ.460. n.29.& 30.tom.2.

Vſusfructus non tranſit in hæredem vſufructuarij, deciſ.120.n.22. tom.1.

Vſusfructus fundi, ſi alicui legetur, & poſt decennium illum alteri legauerit, tunc ſi illa perſona moriatur ante decennium, ſtatim poſt mortem illi debetur. Rub.ad deciſ.192.n.61.tom.1.

Et ſic

Et ſic nequaquam expectato lapſu decennij, ibid. n. 62.
Vſumfructum alicuius rei retinens videtur ſe conſtituere poſſidere nomine proprietarij, vnde illius hæres etiam ſtante clauſula conſtituti, non poteſt prætendere manutentionem, deciſ. 172. n. 11. tom. 1.
Vſumfructum ad hæredem non poteſt vſufructuarius tranſmittere, cum eiuſdem morte extinguatur, ibid. n. 18.
Vſufructu finito per mortem vſufructuarij non poteſt denegari manutentio proprietario, deciſ. 120. n. 17. tom. 1.
de Vſufructu ad proprietatem non benè infertur, deciſ. 188. n. 19. tom. 1.
VTILE per inutile non vitiatur, deciſ. 465. n. 18. tom. 2.

VTILITAS.

Vtilitas ad effectum diſpenſandi non debet propria, ſed communis. Rub. ad deciſ. 254. n. 184. tom. 1.
Vtilitas ab initio, & non à futuro euentu debet æſtimari, deciſ. 454. n. 8. tom. 2.
Vtilitas euidens, vt probetur in alienatione rerum Eccleſiæ, debet probari de tempore alienationis, deciſ. 110. n. 10. & 18. tom. 1.
Vtilitas publica non eſt ſufficiens, quod Princeps ius alteri quæſitum velit tollere, niſi ſi talis, vt ſine eo, non poſſit ſequi. Rub. ad deciſ. 217. n. 26. tom. 1.
Quod tamen eſt intelligendum refuſo damno, ibid.
pro Vtilitate communi cum audacibus, improbis etiam potentibus, dimicandum venit, deciſ. 217. n. 308. tom. 1.
pro Vtilitate communi adeundæ ſunt inimicitiæ, ac ſubeundæ ſunt tempeſtates, ibid. n. 307.
VVLNVS, ſi quis alicui intulerit, vel fecerit grauem iniuriam, ſi poſtea ex interuallo occidatur ab offenſo, non excuſatur à pœna ordinaria. Rub. ad deciſ. 1. n. 64. tom. 1.
Nec in aliquo ei ſuffragatur vulnus, vel grauis iniuria, ibidem num. 65.

VXOR.

Vxor recipiens dotem, recipit id quod aliàs ipſa ſoluit, deciſ. 309. n. 47. tom. 1.
Vxor quando poſſit eſſe hæres mariti diuerſis reſpectibus, deciſ. 131. n. 20. tom. 1.
Vxor, pro parte inſtituta hæres quando habeat intentionem fundatam conſequendi totam dotem ab alio cohærede, deciſ. 460. n. 15. tom. 2.
Vxor de Iure habet hypothecam, ſuper omnibus bonis viri pro reſtitutione ſua dotis, & quarti, deciſ. 131. n. 15. tom. 1.
Vxor non tenetur vendere proprietatem dotis, vt ſe alat, ſed ex fructibus debet viuere, deciſ. 398. n. 28. tom. 2.
Vxor ſecundum ſtatutum Vrb. lib. 1. cap. 131. ſi poſt conſumatum matrimonium ſuperſtite marito moriatur extantibus liberis communis matrimonij quomodo lucretur totam dotem, deciſ. 406. n. 13. tom. 2.
Vxor de iure tenetur ſequi virum, deciſ. 417. n. 11. tom. 2.
Vxor, vt dicatur ſatisfacta de ſua dote, debet conſtare, quod ad eius manus peruenerint tot bona mariti, quod potuerit ſibi ſatisfacere, deciſ. 192. n. 26. tom. 1.
Et talis exceptio contra mulierem agentem pro ſua dote danda eſt, non tamen allegari poteſt ab extraneo agente contra tertios, qui dotem præfatam perſoluerunt, ex pretio rei hæreditariæ ab eis emptæ, ibid. n. 27.
Vxor non eſt reſtituenda marito, etiam cum cautione, quando eſt probata inimicitia, periculum, perſonæ, &c. deciſ. 323. num. 44. tom. 2.
Vxor, ſi probauerit ſæuitiam viri erga eam, non poteſt prætendere ſeparationem Thori, ibid. n. 17.
Vxor ſtante negligentia viri poteſt agere ad reſtitutionem dotis ab extraneo promiſſæ, deciſ. 152. n. 6. tom. 1.
Vxor quartum dotale, quatenus lucretur extantibus filijs ſecundum ſtatutum Vrbis lib. 1. cap. 131. deciſ. 397. n. 11. tom. 2.
Vxor quando diſponit de bonis extradotalibus, non eſt neceſſaria præſentia mariti, deciſ. 349. n. 27. tom. 2.
Et ſi ea interuenerit, quid inde arguatur, ibid. n. 28.
Vxor ſperare non poteſt ex diuitijs mariti ſuæ calamitati ſubſidium, deciſ. 50. n. 45. tom. 1.
Vxor defuncti, ſufficit, quod habuerit aliquam ſummam pecuniarum, pro ſatisfactione ſuæ dotis, vt non competat retentio, deciſ. 172. n. 23. tom. 1.
Vxor, dum vrgente marito ad inopiam, obtinuit à Iudice aſſecurationem dotis ſignum eſt quod fuit ſoluta, deciſ. 383. num. 33. tom. 2.
Vxor præſumitur alimentata à marito, deciſ. 398. num. 23. tom. 2.
Vxor ſi habeat confeſſionem mariti, quod perceperit fructus bonorum extradotalium, vt excludatur talis confeſſio, quid non ſufficiat, deciſ. 349. n. 29. tom. 2.
Vxor, an ſit reſtituenda viro ſub cautione, quando id ſit verum, remittitur arbitrio diſcreto Iudicis, deciſ. 323. n. 45. tom. 2.
Vxor licet præſumatur alimentata à marito, tamen iſta præſumptio cedere debet veritati, deciſ. 398. n. 24. tom. 2.
Vxoris conquæſtiones, etiam extraiudiciales, & inter domeſticos parietes factæ releuant, ad inducendum eius diſſenſum, ne maritus faciat fructus ſuos bonorum extradotalium, deciſ. 349. n. 32. tom. 2.
in Vxoris reſtitutionis marito materia, quid veniat conſiderandum, deciſ. 323. n. 41. 42. & 43. tom. 2.
Vxori dum pro ſatisfactione ſuæ dotis, aliquod prædium fuit datum, non poterit deinde Iudex illud alteri adiudicare, deciſ. 192. n. 27. tom. 1.
Vxori pauperi dotem repetenti ſubminiſtrari debet alimenta, & ſumptu litis, quamuis illa ſecundo viro diuiti fuerit nupta, deciſ. 50. n. 11. tom. 1.
Vxori repetenti dotem, vbi alimenta taxari debent, illa ad rationem quinque taxantur, ibid. n. 17.
Quandoque verò Rota taxauit ad rationem quatuor, ibid.
Vxori pauperi repetenti dotem ſubminiſtrari debent alimenta etiam ſumptus litis, deciſ. 50. n. 2. tom. 1.
Vxori maritus non cenſetur legare animo compenſandi, & in dubio ab iſta regula non eſt recedendum, deciſ. 152. nom. 36. tom. 1.
Vxorem occidens ex materia, l. Gracchus, C. ad leg. Iul. de adulter. non amittit penſionem ipſo iure. Rub. ad deciſ. 1. n. 18. & 84. tom. 1.
Cùm tale homicidium non ſit qualificatum, immò leuius à lege puniatur, ibid.
ad Vxorem indotatam ducendam nemo facilis eſt, deciſ. 426. n. 5. tom. 2.
Vxores duas, quando quis habuit, ex quo probetur, quod filium eius, ſit natus ex prima vxore, deciſ. 108. n. 21. tom. 1.
Vxores ſolent permittere, quod eorum mariti adminiſtrent bona ſua extradotalia, deciſ. 349. n. 31. tom. 2.
apud Vxorem remanet dominium rerum dotalium inæſtimatè datarum, deciſ. 150. n. 55. tom. 1.
Vxores duas, quis eodem tempore non poteſt habere. Rub. ad deciſ. 254. n. 60. tom. 1.
Et præter alias pœnas contra contrauenientes à Iure ſtatutas, adeſt Bulla ſel. rec. Vrbani VIII. & quam pœnam imponat, ibid. n. 61.
Vxoricidium ex interuallo poſt commiſſum adulterium factum, ſed incontinenti, poſtquam maritus habuit certam ſcientiam, an excuſetur à pœna ordinaria. Rub. ad deciſ. 1. num. 35. & 53. tom. 1.

INDEX
DECLARATIONVM

Variarum Textuum Iuris Canonici, diuerſarum Bullarum, ac Conciliorum, necnon Textuum Iuris Cæſarei, circa varia Statuta, circa diuerſas Deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ, atque diuerſos Doctores, quæ in primo, & ſecundo Tomo huius Nonæ Partis Recentiorum continentur.

Circa varia Capitula Iuris Canonici,

DIſpoſitio text. in cap. 1. de conceſſ. præbend. vt interet plenè, & concludenter eſt probanda deuolutio, deciſ.396. n.14. tom.1.
Et quando dicatur concludenter probata, ibid.n.15.
Cap.conſuluit,de off.delegat,quando non interet, deciſ.348. n.6. tom.2.
Cap.cum eſſes, de teſtam. requirit ſolius Parochi, & duorum teſtium depoſitiones. deciſ.312.n.11.& ſeqq.tom.2.
Cap.cum eſſes,de teſtam procedit nedum in pia cauſa, ſed etiam in prophana,ibid.n.13.
Amplia concluſionem fortius procedere in terris Eccleſiæ, & inter illius ſubditos, ac in tribunali Eccleſiaſtico, ibid. num.14.
Cap.cum eſſes, de teſtam.non requirit teſtes in ſuperlatiuo gradu idoneos,deciſ.369.n.12.tom.2.
Cap. cum eſſes, de teſtam. in quo caſu loquitur, ibidem num.18.
Cap.cum eſſes, de teſtam, habet locum nedum fauore piæ cauſæ, ſed etiam prophanæ,deciſ.372.n 9.tom.2.
Cap. cum eſſes, de teſtam. eſt correctorium iuris communis, non debet extendi ad caſum non expreſſum, ibid. num.6.
Cap cum eſſes, de teſtam. vt interet, duo ſunt neceſſaria, primò, quod ægrotus ſit diſponens, ſecundò, quod ſit factum coram proprio Parocho, ibid.n.8.
Cap.cum eſſes, de teſtam.an habeat etiam locum in Codicillis, deciſ.372 n.9.tom.2.
Cap.cum eſſes, de teſtam. dum loquitur de presbytero ſuo, omnes DD. interpretantur de Presbytero Parochiali, ibidem num.14.
Cap.cum eſſes, de teſtam. à nullo Doctore interpretatur, quod non interet quando infirmus teſtatur in aliena parochia coram Parocho dicti loci,ibid.n.15.
Cap.cum eſſes, de teſtam. loquens de Presbytero teſtatoris, ſecundum aliquos DD. non ſolum de proprio Parocho verum poteſt dici de proprio Confeſſario, ibidem n.18. amplia n.19.& 22.
Cap.cum eſſes,de teſtam. non dat facultatem Parocho conficiendi inſtrumentum de teſtamento coram ſe condito, deciſ.472. n.34. declara vt n.35.tom.2.
Cap. cum de ætat. & qualiter procedat, Rub. ad deciſ.90.n.195. tom.1.
Cap.Cumana, & cap. Geneſi, & cap. Eccleſiæ veſtra, de elect. in quibus terminis loquantur, deciſ.14. num.23. & 24. tom.1.
Cap.Cumana,de elect. cum ſimilibus non loquuntur in terminis, quando merita non ſunt æqualia, ibid.n.25.
Cap.ex parte de Cappel.Monach.quid importet.Rub ad deciſ.96. n.191.tom.1.
Cap. ex parte de Capell. Monach. & alijs in quibus terminis loquantur. Rub.ad deciſ.92.n 207.tom.1.
Cap.non eſt obligatorium de iureiur. qualiter ſit intelligendum, Rub.ad deciſ.56.n.210.tom.1.
Cap.nonnulli de reſcript,qualiter veniat intelligendus. Rub. ad deciſ.90.n.193.tom.1.
Et expreſsè in eo cauetur,quod ſit ſpecialiter derogandum,ibid. n.194.
Cap.non poteſt, §.fin. de præbend. ad quid ponderatur, ibidem num.101.
Cap.nuper de decim. quando diſponitur, requiritur ſpecialis derogatio, deciſ.302.n.11.tom.1.
Cap.quia propter de elect.explicatur, deciſ.210.n.10.tom.1.
Cap.vltim. de immunit. Eccleſ. qualis ſit communis ſenſus, & intellectus. Rub. ad deciſ.412. num.45. tom.2.
Cap.vnic. de Cappel. Monach. qualiter intelligatur, deciſ.116. n.20.& 21.tom.1.
Can.ſunt,qui opes,17. quæſt.4. qualiter recipiendus veniat. Rub. ad deciſ.56.n.168.tom.1.
Cap. vt qui duas de elect. in 6. tantum habet locum in præſentationibus diuerſis, ac diuerſo titulo, & iure prouenientibus, deciſ.5.n.31.tom.1.
Can.ſi forte 63.diſt.cum loquatur de electione Prælati, an habeat etiam locum in electione Canonicorum, deciſ.14. num.18. tom.1.
Can.ſunt qui opes, 17.quæſt.4. quatenus legi, & punctari debeat. Rub.ad deciſ.56. n.156. tom.1.
Clem. vnic. de probat. extenditur ad ſupremos Principes ſuperiorem non recognoſcentes. Rub. ad deciſ.254. num. 293. tom.1.

Circa Varias Bullas, & Conſtitutiones Summorum Pontificum.

BVlla Cœn. Domini §.18. annullat omnem conſuetudinem præiudicialem immunitati Eccleſiaſticæ, deciſ.412. num.7. tom.2.
Bulla Cœnæ Domini cœpta fuit publicari de anno 1420. licet alij putauerint de antiquori tempore cœptam fuiſſe talem publicationem, ibid.n.16.
Bulla Greg.XIII. de Iure Congrui, cum tollat libertatem diſponendi de rebus ſuis ad libitum,dicitur odioſa.Rub.ad deciſ.31. n.13. tom.1.
Bulla Nicolai V.de creandis cenſibus, permittebat, vt creari poſſent cenſus ſuper pretio antea ex contractu debito, deciſ.20. n.23.tom.1.
Decreti irritantis natura,quæ ſit, ibid.n.13.
Conſtitutio Pij IV. 45. in ordine Bullarij non reuocat facultatem legitimandi quoad fideicommiſſa, deciſ. 214. num.5. tom.1.
Bulla Pij IV. quod libris mercatorum non credatur niſi pro ſumma 50. ſcutorum, qualiter ſit intelligenda. Rub. ad deciſ.345. n.156 & 157. tom.2.
Bulla Pij V. emanata contra filios illegitimos Clericorum non tollit alimenta. Rub.ad deciſ.1. n.111.tom.1.
Conſtit. Pij V. de creandis cenſibus, quod non fuerit receptæ in Regno Neapolit. non probatur ex Maſtrill, deciſ.262. num 2. cum ipſe loquatur de Regno Siciliæ, deciſ. 20. num.25. tom.1.
Bulla Pij V. de creandis cenſibus eſt approbata & recepta in Regno Neapolitano,deciſ.20.n.27.tom.1.
Bulla Pij V. de Cenſibus iuſſit omnes cenſus eodem pretio extingui poſſe,& damnat quolibet pactum, ex quo aufertur talis facultas. Rub.ad deciſ.67.n.80.tom.1.
Bulla Pij Papæ V. ſuper modo prouidendi de Rectore Eccleſijs vnitis pluries fuit canonizata tam à Sacra Congregatione Concilij, quàm à Rota,deciſ.88.n.2.& 3.tom.1.
Conſtitutio Pij V. circa prouiſionem Curatorum in Eccleſijs vnitis, an habeat tantum in Vicarijs perpetuis, & quid in nutum amouibilibus, deciſ.88. num.17. 18. & 19. tom.1.
Bulla Pij V. clarè reſtricta eſt ad dotes mulieribus conſtitutas, deciſ.175.n.4.tom.1.
Conſtitutio Pij V. de forma creandi cenſus emanauit ad euitandas fraudes, & ſimulationes, deciſ. 256. num. 9. tom.1.
Bulla Pij V. in Bullar. Rom. in ordine 44. diſponat, deciſ.295. n.10.tom.1.
Bulla Sixti V. moderatoria dotium non comprehendit contractus

tractus matrimoniales celebratos extra dictionem Eccleſiaſticam, deciſ.175.n.3.tom.1.

Bulla Sixti V. moderatoria dotium reſtricta eſt ad dotes, quæ in Vrbe conſtituuntur, deciſ.175.n.4.& 9.tom.1.

Bulla moderatoria dotium Sixti V. non ſimpliciter inhabilitat ſubditos ad dandam, vel recipiendam dotem, ſed tantum hic in Vrbe, deciſ.175.n.14.tom.1.

Bulla Sixti V. moderatoria dotium licet comprehendat forenſes, non tamen habet locum in dotibus extra Vrbem conſtitutis, deciſ.175.n.37.tom.1.

contra Bullam Sixti V. moderatoria dotium ex lapſu 30. annorum præſumitur obtenta diſpenſatio, iuncta obſeruantia, deciſ. 175.n.39. tom.1.

in Bulla Sixti V. reformatoria dotium excipiuntur derogationes conceſſæ, per ſupplicationem, motum proprium manu Papæ ſignatum, deciſ.175.n.58.tom.1.

Conſtitutio fel.record. Vrbani Papæ VIII. iubens in Archiuio reponi omnia mandata procuræ, non habet locum in mandatis præſumptis, deciſ.132.n.5.tom.1.

Conſtitutionis fel.record. Vrbani VIII. quod penſiones non poſſint transferri, ſi ſint vltra medietatem fructuum beneficij, mens fuit emendare damnum, quod Titularis ſentit ex dicta penſione, cum ipſi ſentiant pondus diei, & actus, deciſ.129.n.7. & 20.tom.1.

Conſtitutio Vrbani VIII. edita de Anno 1641. circa præſeruationem Iurium Sedis Apoſtolicæ quid diſponat, deciſ.175.n.75.& 76.tom.1.

Quæ tamen non habet locum quando agitur de cauſa mera profana, & concernente præiudicium priuatorum, Ibid. num.77.

Conſtitutio Vrbani VIII. moderatoria facultatum transferendi penſiones, in illius terminis, qualiter ſit probandus valor redditnum beneficij ſuper quo fuit impoſita penſio, deciſ.342.n.7. tom.2.

Conſtitutio Vrbani VIII. diſponens, quod beneficia vacantia in menſibus, conferant Cardinales ſoli per ſeipſos, per alios ad id deputandos abſque Capitulis, vel Canonicis, quando intrent, deciſ.366.n.13.& 14.tom.2.

Circa Variâ Concilia.

COncilium Lateranenſe celebratum ſub Alexandro III. de quo in cap.3.de cler.non reſedent.quid diſponat. Rub. ad deciſ. 254.n.71.tom.1.

Quale Concilium fuit celebratum de anno 1178. aſſiſtentibus Epiſcopis 274. & Pontificatus dicti Alexandri ann.19. ibidem num.72.

Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.17. loquitur etiam in beneficijs ſimplicibus. Rub. ad deciſ.90.n.66.tom.1.

Concil. Trident. de reform. ſeſſ. 24. cap.17. quid diſponat, ibidem n.295.& 296.

Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.21. declarat. omnia in eo ſtatuta de morum reformatione, & Eccleſiaſtica diſciplina, ita decreta fuiſſe, vt tamen remaneat ſalua auctoritas Sedis Apoſtolicæ. Rub. ad deciſ.90.n.299.& 301.tom.1.

Declarationes Congreg. Concil. Trident. Rota continuò reuerenter amplectitur, & ſequitur, deciſ. 107. num. 13. tom.1.

Declaratio Sacræ Congregat. Concil. in vna Ferrarien. de anno 1629. qualiter intelligatur, deciſ.116, num.30. 31. & 33. tom.1.

Declaratio Sacri Concil. Trident. in cauſa Hiſpalen. de anno 1626. non ita vniuerſaliter procedit, deciſ.116. num.38. tom.1.

Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.9. de reformat. quid innouauerit circa probationes iurium patronatus, deciſ.245. n.55. tom.1.

Concil. Trident. ſeſſ.25. de reform. cap.1. non ſic ſtatuiſſet, ſi non intellexiſſet ineſſe fructibus bonorum Eccleſiæ onus erogandi ſuperflua in pios vſus. Rub. ad deciſ.254. num.201. tom.1.

Conciliom Tridentinum ſeſſ.25.de reform.cap.9. mandans deberi per Ordinarios reuideri ius patronatus in quibus loquatur terminis, deciſ.295.n.20.tom.1.

Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 15. quid diſponat in prima, & ſecunda part. deciſ.281. num. 12. & 13. tom.1.

Concil. Trident. ſeſſ.23. cap.9. de reform. quam probationem admittat in docendo iuſpatronatus, quando adeſt ſuſpicio vſurpationis, deciſ.221.n.16.tom.1.

Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.15. de reform. in quo caſu loquatur, deciſ.337.n.28.tom.2.

Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.15. de reform. loquens de vnione ſimplicis beneficij, non poteſt extendi ad diſtributiones, deciſ.337. n.33.tom.2.

Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.15. in illis verbis, Iis vnire, qualiter ſit intelligendum, ibid.n.34.

Concil. Trident. loquens de concurſu ad Beneficia Parochialia, non loquitur de dignitatibus, deciſ.342. num.14. tom.2.

Concilij Tridentini diſpoſitio de donationibus & renunciationibus nouitiorum non habet locum vbi donatio, ſeu renunciatio ſit ante ingreſſum, deciſ.450.n.8.tom.2.

Etiam quod Intuitu illius, & cum mentione ingreſſus fiat, ibid.& num.ſeqq.

Et hæc opinio eſt verior, prout illa hodie in praxi ſeruatur antiquorum opinionibus reiectis, ibidem num. 9. & ſeqq.

Diſpoſitio Concilij Tridentini de donationibus, ſeu renunciationibus religioſorum, eſt iuris communis correctoria, deciſ.450. n.13.tom.2.

Ideoque intelligenda venit in eo tantum caſu in quo Concilium loquitur, ibid.

Concilij Trident. Canon. ſeſſ.25. cap.16 loqueris ad donationibus ſeu renunciationibus religioſorum reperitur poſitum in titulo de regularibus, deciſ.450.n.14.tom.2.

Propterea meros ſæculares comprehendere non poteſt, ibid.

Concil. Trident. loquens de donat. ſeu renunc. nouitiorum continet decretum irritans, quo non ſeruato actus corruit, deciſ.450. num.32. tom.2.

Circa varias legis Iuris Cęſarei.

§.Emphyteuſis. Authent. de non alienan. quatenus reperiatur correctus, per §.licentia, Auth. de alien.& emphyt. Rub. ad deciſ.56.n.28.tom.1.

in Correctorijs eſt facienda ſtricta interpretatio, vt minus cenſeatur correctum, quam fieri poteſt. Rub. ad deciſ.56. n.29. tom.1.

Text. in §.hæc autem, Auth. vt cum de appellat. cognoſc. & text. in l.fin. §.fin autem, C.de iur. deliberand. ſunt inter ſe valdè diſcordes. Rub. ad deciſ.192. n.20.tom.1.

Et hoc eò magis eſt obſtupeſcendum cum ab eodem Legiſlatore emanauerint prædictæ Leges, ſed vide concordiam, ibid.n.23. 24.25 26.& ſeq.

Text. in §.hæc autem, Auth. vt cum de appellat. cognoſ. ponit regulam generalem, quod quilibet hæres ea quacumque cauſa, durante ſpatio 9. dierum non poſſit conueniri. Rub. ad deciſ. 192.n.21. tom.1.

Etiam ea perſona propria, non modo ex perſona defuncti, ibid. n.22.& 23.

Diſpoſitio auth. res quæ C. comm. de leg. procedit in fideicommiſſo tam vniuerſali, quàm particulari, deciſ.40. n.12. tom.1.

Siuè illud fuerit factum in vltima voluntate, ſiue in contractu ordinatum, ibid.num.ſeq. vbi vide.

Auth. res quæ, C. commun. de legat. conſtituit regulam, quod bona fideicommiſſaria pro dote liberorum, ſi portio legitimæ non ſufficiat pro dotis conſtitutione. Rub. ad deciſ.150.n.15.& 16. tom.1.

Auth. res quæ, C. comm. de leg. eſt exorbitans à iure communi. Rub. ad deciſ.150. n.17.tom.1.

per Auth. res quæ, C. comm. de leg. perueniuntur ſuprema mortuorum elogia. Rub. ad deciſ.150.n.17.tom.1.

Diſpoſitio auth. res quæ, C. comm. de leg. non poteſt dici, quod extendatur, dum ſit interpretatio, vt ea non intret. Rub. ad deciſ. 150.n.23. tom.1.

Auth. res quæ, C. comm. de leg. quod ratio fundamentalis ſit voluntas teſtatoris dotandi eius deſcendentes, ſi id verum eſſet, quale abſurdum ſequeretur. Rub. ad deciſ.150. num.24. & 25. tom.1.

Auth. res quæ, C. comm. de legat. ſi eſſet fundata in voluntate teſtatoris, dato, quod conſtaret de expreſſa mente teſtatoris prohibentis dotationem, talis Auth. ceſſaret. Rub. ad deciſ.150. n.25.tom.1.

Diſpoſitio auth. res quæ, C. comm. de legat. eſt conditionaliter concepta. Rub. ad deciſ.150. n.40.tom.1.

Ex ſic continet exceptionem, & limitationem pro dote ſubſidiaria, ibid.n.40.

Diſpoſitio Auth. res quæ, C. comm. de legat. eſt exorbitans. Rub. ad deciſ.150.n.73.tom.1.

Auth. res quæ, C. comm. de legal. remedium eſt ſubſidiarium, deciſ.221.num.12. tom.1.

Auth. res quæ C. commun. de legat. habet etiam locum in fideicommiſſo particulari, deciſ.399.n.28.tom 2.

Auth. res quæ, C.commun. de legat. licet non loquatur in fideicommiſſo tranſuerſali, tamen quando in eo caſu, etiam intret, deciſ.438.n.9.tom.2.

Auth. res quæ, C.commun. de legat.& l.22. §.cum proponeretur, C. de adminiſtrat. tut. loquuntur de illa muliere cuius liberi, non erant diſpoſitiuè vocati, deciſ. 438. num. 43. tom,2.

Text, in l. à Diuo Pio, §. ſi poſt adlectum, ff. de re iudic. & l. ſi finita §. illud ff. de damn. infect. & l. obligata, C. ſi antiq. creditor.&c, in quibus terminis loquatur, deciſ.95. num.4. tom.1.

Leg. Barbarius ff. de offic. prætor. operatur tantum in temporalibus, & non in ſpiritualibus, Rub. ad deciſ.254. n.95. tom.1.

In caſu l, Barbarius, ff de Offic.Prætor.non defuit deputatio, ſed adfuit in perſona deputata, vitium ignoratum à deputante, deciſ.350.n.31.tom.2.

Text.in l.deprecatio,ff.ad leg.Rhod. de iact. dicitur, Ego Mundi dominus, & non dicitur, Ego ſum Mundi dominus. Rub. ad deciſ.217.n.392.tom.1.

In Leg. deprecatio, ff. ad l. Rhod. de iact. deducitur quedam euaſio, ſeu excuſatio ad petitionem. Rub.ad deciſ.217.n.396. tom,1.

L.de his, ff.de tranſact.quando dicatur ſatisfactum, deciſ.2.n.22. tom.1.

Text,in l. de his, ff. de tranſact. habet locum inter quaſcumque perſonas, & in omni actu, per quem inducitur renunciatio, deciſ.166.n.2 tom.1.

Et etiam in fideicommiſſo purificato, & purificando, ibidem.

Text, in l.de his ff. de tranſact.non ita rigidè ſeruatur in diuiſione fideicommiſſi reciproci, & exæqualis vt in tranſactione, deciſ. 206.n,14.tom.1.

Diſpoſitio l, de his ff. de tranſact. emanauit ad euitandam læſionem,& fraudem, deciſ.206.n.14.tom.1.

Text.in l.diuus Adrianus ff.ad l.Pompei de parricid. quando procedat,Rub.ad deciſ.1.n.65.69. & ſeq.tom.1.

L. eadem 9. ff.de duobus reis diſponens, quod pluribus hæredibus inſtitutis teſtator dixit, Titius, & Mæuius, Sempronio decem dato, qualiter ſit intelligenda, deciſ.413.num.27. & 28. tom 2.

Leg.emptor.65.ff. de rei vindic. in quibus terminis loquatur, deciſ.469.n.32.& 34. tom.2.

Text.in l.ex imperfecto, C.de teſtam.qui diſponat, & qualiter intelligendus. Rub.ad deciſ.217.n.208.tom.1.

Text.in §.hæc autem, C.vt cum de appellat. cognoſc. & text.in l. fin. §. ſin autem, C. de iur.delibet.in quo inuicem differant. Rub.ad deciſ.192.n.30.31.& 32.tom.1.

Text.in l,hac ædictali,C.de ſecund.nupt.mens qualis ſit,deciſ.66. n,1.tom.1.

Burſatt.& Bertrand. diſtinctio refutatur, ibid.n.1.

Text.in l.hac edictali, C.de ſecund.nupt. quando habeat locum, deciſ.405.n.9.tom.2.

L. hac edictali, C.de ſecund. nupt.verus ſenſus & intellectus verior, & congruentior qualis ſit, deciſ.406. num.10.11. & 12. tom.2.

Leg.hac ædictali, C. de ſecund. nupt. vt dicatur derogatum debent verba eſſe expreſſa, vel æquipollentia, deciſ.406.num.16. tom.2.

Leg. ingenuum, ff. de ſtat. hom. non intrat, quando agitur, de præiudicio eius, qui coequale, & par intereſſe cum eo, contra quem ſententia fuit lata, habet, deciſ. 77. num.4. tom.1.

Vel contra quem fuerunt examinati teſtes, ibid.

L. ingenuum, ff. de ſtat. homin. ceſſat, quando actor in iudicio ſuccumbit. deciſ. 77. num. 5. declara vt num. 7. tom.1.

L. in omnibus,ff.de legat.1.& l.cum ab vno ff. de legat.2. & l. nomen debitoris, § fin. ff. de legat.3. qualiter ſint intelligendæ, deciſ.460.n.13.tom.2.

Text. in l, iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. in quibus terminis loquatur, ſcilicet quando poſſit iurare. Rub.ad deciſ.56. num. 122. tom.1.

Text.in l.iubemus, C.de ſacroſanct. Eccleſ. nullatenus diſponere videtur donationem factam Eccleſiæ omnium bonorum præſentium,& futurorum valere,& quid diſponat. Rub. ad deciſ. 56.n.123. tom.1.

Text. in l. Iudex poſtquam, ff. de re iud. quando non procedat, deciſ.340.n.21.& 22.tom.2.

L.mater tua, C. de rei vindic. quid diſponat, deciſ.249.num.36. tom.1.

Text. in l. manifeſtæ turpitudinis, ff. de iureiur. verſatur in ore vulgi, ſed pauci ſunt, qui illum intelligunt. Rub.ad deciſ.150. n.117. tom.1.

Et multi ſomniantur indiſtinctè illum eſſe intelligendum, ibid. num.118.

L.manifeſtæ, ff. de iureiuran.diſponit, quod manifeſtæ turpitudinis eſt nolle iurare, vel iuramentum referre. Rub. ad deciſ.150. n.119.tom.1.

L. manifeſtæ, ff. de iureiur. ſimpliciter non eſt intelligenda, ſed quando actor habet aliquam præſumptionem pro ſe, vel ſemiplenè probauit. Rub. ad deciſ.150. n.120.tom.1.

Quia tunc manifeſtæ turpitudinis eſt nolle iurare, vel iuramentum deferre, ibid.

L.Mulier bona 72.ff.de iur. dot. loquitur de oneribus intrinſecis, & neceſſarijs, pro vt ſunt hypothecæ creditorum, & ſimilia, deciſ.150. n 32.tom.1.

L.Mulier §.cum proponeretur, ff. ad S.C. ad Trebell.reſtringitur ad dationem certæ rei vel quantitatis, ſecundum nonnullos DD.deciſ.150. n.19.tom.1.

L.Mulier, §.cum proponeretur, ff.ad Trebell. non habet quando ex fructibus bonorum reſtituendorum poterat mulier ſibi conſtituere dotem, deciſ.150.n.18.tom.1.

L. nomen creditoris 33. §. fin. ff. de legat. 3. deciſ.460. num.9. tom.2.

L. Omnes, §. Lucius, ff. de his 9. ſiunt in fraud.credit. permittit donationem omnium bonorum. Rub. ad deciſ.21. num.20. tom.1.

Leg.optima, ff. de contrahend.empt.& vend. in quibus terminis intret, deciſ.359.n.19.tom.2.

L.pluribus 32.ff.de procurat.& cap.ſi duo eod.tit. in 6. deciſ.367. n.17. declarantur n.19.tom.2.

L.Princeps, ff.de legib. ex quo colligitur, quod Princeps eſt ſolutus legibus, qualiter ſit intelligendus. Rub. ad deciſ.217.n.196. tom.1.

L.Princeps, ff de legib.non dicit, quod Princeps eſt ſolutus omnibus legibus, ſed tantum lege Iulia, & Papia. Rub. ad deciſ.217. n.197.tom.1.

L.pro hærede.§.papinianus,ff.de acquir.hæred.declaratur, deciſ. 48.n.10.tom.1.

L. Publica, §. fin. ff. depoſit. loquitur tantum de ſcribente, & de eo ad quem epiſtola mittitur. Rub. ad deciſ.281.num.31. tom.1.

L.Publica,§.fin.ff.depoſit.loquitur tantum in terminis, quod epiſtola probet contra ſcribentem ad fauorem cui inſcribitur, & non tertij. Rub. ad deciſ.282. n.94. tom.1.

L.qui Romæ,§.duo fratres,ff.de verb.oblig.in quibus terminis loquatur, deciſ.352.n.24. & 25.tom.2.

L. quinquaginta alias quingenta, ff. de probatiōnibus declaratur, deciſ. 309. num.26. 28. & ſeq. ac n.39. & 43. tom.1.

L.quinquaginta, alias quingenta, ff.de probat.non ſolum fundantur in eo quod ibi adſint duæ ſcripturæ, ſed etiam in eo quod dd. ſcripturæ contineant duas expreſſas, & diſtinctas diſpoſitiones, deciſ.309. n.31.tom.1.

L.quinquaginta ff.de probat. loquitur in duobus legatis, quorum vtrumque ſoluendum erat eodem tempore, deciſ.41.num.53. tom.1.

Et quorum alter eſſet inane niſi intraret duplicatio, ibidem num.54.

L.quinquaginta, ff. de probat. non intrat vbi ſecunda diſpoſitio non remanet ſuperflua, deciſ.41.n.55.tom.1.

L.quinquaginta,ff.de probat. quando non operetur ſuam diſpoſitionem,& in quo conſiſtat ratio dict. legis, deciſ.41.n.56.& 57. tom.1.

L.quod Princeps,ff.de legib.qualis ſit genuina ratio. Rub. ad deciſ.217. n.202.tom.1.

Diſpoſitio l.quoniam nouella de inoff. teſtam. emanauit ad fauorem teſtatoris, deciſ.207.n.29.tom.1.

L.ſeruo tuo,C.de manumiſſ.ex diametro pugnat cum leg.filius,C. de liber.cauſ.deciſ.413.n.67.& 68.tom.1.

Leg.ſi ab ea,& l.filium,C. de liber. cauſa, procedunt fauore libertatis, & non loquuntur de actione dandi contra hæredes, deciſ. 413.n.65.& 66.tom.1.

L.ſi certarum,ff.de milit. teſtament.qualiter procedat, deciſ.131. n.23.& 24.tom.1.

L. ſi certarum, §.1. ff. de milit. procedit in hæredibus militis, ſecus verò in hæredibus Pagani, deciſ. 368. num. 24. tom.2.

L.ſi fundum ſciens 47. C. de euictionibus declaratur, deciſ.457. n.5.& ſup. n.2.cum ſeqq.tom.2.

L.ſi fundum,C.de euict. procedit, quando nihil de euictione fuit cautum, deciſ.469.n.10.tom.2.

L. ſi fundum, C. de euict.non procedit, quando res fuit vendita,

dita, vti libera, deciſ. 469. num. 12. & 23. tom. 2.
L. ſi ſundum, C. de euict. ſi procederet, quando pretium fuit conuerſum in vtilitatem venditoris, actum eſſet de prædicta lege, deciſ. 469. n. 27. tom. 2.
L. ſi ita fuerit 13. ff. manumiſſ. teſtam. procedit tam in particularibus relictis, quam in inſtitutionibus vniuerſalibus, deciſ. 459. n. 24. tom. 2.
L. ſi quis conductionis, C. locat. an habeat etiam locum in contractu emphyteutico, feudali, deciſion. 57. numer. 1. & 2. tom. 1.
L. ſi quis conductionis, C. locat. an habeat etiam locum in quocumque contractu ipſi locationi non diſſimili, deciſ. 57. n. 3. tom. 1.
L. ſi quis conductione C. locat. procedit contra quoſcumque habentes cauſam ab alio, deciſ. 388. n. 4. tom. 2.
L. ſi quis conductionis, C. locat. quod habeat locum in contractu etiam emphiteutico feudali, & ſimilibus, eſt opinio verior, deciſ. 57. n. 29. tom. 1.
Et contraria opinio exploditur, ibid. n. 30.
L. ſi quis ita, §. penult. ff. de teſtament. non admittit argumentum, ſi teſtator fuiſſet interrogatus, ſic reſpondiſſet, Rub. ad deciſ. 320. n. 75. & 76. tom. 2.
L. Stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. quid diſponat, Rub. ad deciſ. 21. n. 22. tom. 1.
L. ſtipulatio, ff. de verb. obligat. habet locum in pœnali ſtipulatione non in ſimplici promiſſione, Rub. ad deciſ. 21. num. 40. tom. 1.
L. vnic. C. vbi pet. Tut. non excludit Iudicem domicilij, deciſ. 12. n. 45. tom. 1.
L. vnum, ex familia 67. §. ſi falcidia ff. de leg. 2. declaratur, deciſ. 314. n. 6. tom. 1.
L. Vſuræ C. de præd. minor. contra quem loquatur, deciſ. 141. n. 26. tom. 1.
L. 1. C. quibus res iud. non noceat. quo caſu procedat, deciſ. 454. n. 21. & 22. tom. 2.
L. 1. §. vnum ex familia ff. de leg. 2. declaratur, deciſ. 205. num. 5. tom. 1.
L. 1. C. de fid. inſtrum. & iur. ſubhaſt. fiſc. lib. 10. in quibus caſibus loquatur, deciſ. 141. n. 8. tom. 1.
L. 2. ff. ſi para hæredit. in quibus terminis loquatur, deciſ. 67. n. 34. tom. 1.
Leg. de legat. 3. & leg. 66. ff. de verb. ſignif. quando procedant, deciſ. 415. n. 12. tom. 2.
L. fin. C. de iure emphit. diſponit quod in translatione rei emphiteoticæ in aliam perſonam nouus emphiteota ſoluat domino directo quinquageſimam partem pretij rei alienatæ, deciſ. 474. n. 2. tom. 2.
Leg. fin. C. de dot. promiſs. procedit in vita patris, ſecus poſt obitum patris, Rub. ad deciſ. 150. n. 29. tom. 1.
L. vltim. §. licentia C. de Iur. deliberand. variè à DD. interpretatur, & qualiter per Rotam, deciſ. 8. n. 26. tom. 1.
L. vltim. §. licent. C. de Iur. deliberan. qualiter intelligatur à Rota, deciſ. 466. n. 30. & 32. tom. 2.

Circa varia Statuta.

STatutum Bononiæ circa deputationem tutorum declaratur, deciſ. 12. n. 47. & 48. tom. 1.
Statutum Bononiæ excludit fœminas propter maſculos, deciſ. 32. n. 1. tom. 1.
Statutum Bononienſ. diſponit, quod ſemel tantum appelletur in iudicio poſſeſſorio, deciſ. 76. n. 30. tom. 1.
Statutum fori Bononien. rubric. 79. quid diſponat. & qualiter ſit intelligendum, deciſ. 179. n. 12. & 14. tom. 1.
Statut. Bononien. de concurſ. creditorum eſt contra ius commune, quod bona decocti diuidantur inter creditores per æs, & libram, deciſ. 179. n. 77. tom. 1.
Statutorum Bononien. confirmatio facta à Iulio II. eſt in forma communi, non autem in forma ſpecifica, cauſa cognita, deciſ. 179. n. 42. & 50. tom. 1.
Statutum Bononien. de contractibus minorum, ſi cuius forma non ſeruetur corruit actus, etiam iuratus, & quare, deciſ. 179. n. 51. 54. & 55. tom. 1.
Statuta Bononien. cum fuerint confirmata Sede Apoſtolica in forma ſpecifica, comprehendunt etiam iuramenta, deciſ. 179. n. 47. tom. 1.
Statutum Bononien. de concurſ. credit. vult. quod creditor patiatur diminutionem ſui crediti ex concurſu aliorum creditorum, deciſ. 179. n. 70. tom. 1.
Statutum Bononien. de concurſu creditorum fuit declaratum per Cardinalem Legatum de anno 1608. deciſ. 179. numer. 81. tom. 1.
Statutum Bononiæ circa executionem ſententiarum conformium habet locum etiam in poſſeſſorijs mixtis, deciſ. 237. n. 9. tom. 1.
Statutum Bononiæ lib. 4. ſub rubr. de dot. reſtituend. §. præterea ſtatuimus, quid diſponat circa conſumptionem fructuum bonorum extradotalium factam à viro, deciſ. 349. numer. 7. tom. 2.
Statutum Bononien. taxans fructus dotis ad rationem ſeptem pro centenario, an habeat locum dum reſtituitur dos ob vergentiam viri ad inopiam, deciſ. 398. n. 29. tom. 2.
Statutum Bononien. taxans fructus dotis ad rationem ſeptem pro centenario, an habeat etiam locum conſtante matrimonio, ibid. n. 30.
Statutum Eugubij tollit nullitates ſententiæ, quæ poſt annum non fuerunt deductæ, deciſ. 478. n. 11. tom. 2.
Declara agendo, non excipiendo, ibid.
Statutum Florentinum ſub Rub. 29. de hæred. &c. quid diſponat, deciſ. 82. n. 2. tom. 1.
Statutum Florentinum, iubet, quod inuentario non obſtante hæres creditoribus hæreditarijs ſatisfaciat, deciſ. 82. num. 25. tom. 1.
Statutum Ianuenſe non limitat ad aliquam ſummam dotium conſtitutionem, deciſ. 175. n. 32. tom. 1.
Statutum Mutinen. lib. 2. rub. 119. quid diſponat, deciſ. 131. n. 10. 11. & 12. tom. 1.
Statutum Mutinen. lib. 2. ſub rubr. 119. prohibet aliquid relinqui vxori quo ad proprietatem, deciſion. 460. numer. 18. tom. 2.
Statutum Mutinen. lib. 2. ſub rub. 119. non procedit quo ad reſtitutionem dotis, deciſ. 460. n. 19. tom. 2.
Statutum Peruſinum ſub rubr. 35. excludit dotatam ab hæreditate illius, à quo fuit dotata, deciſ. 297. n. 1. tom. 1.
Statutum Peruſinum ſub rubr. 35. æditum de anno 1342. an fuerit reformatum, deciſ. 297. n. 5. tom. 1.
Statutum Peruſinum antiquum ſub rubric. 35. quid diſponat, deciſ. 297. n. 28. tom. 1.
Statutum Peruſinum temporaliter excludens fœminas propter maſculos, an intret ſtantibus legitimatis, ibidem num. 29.
Statutum Religionis Hieroſolymitan. cap. 20. titul. de Magn. Magiſtr. per ſe ipſum ſe declarat, deciſ. 118. n. 26. tom. 1.
Statutum Ciuitatis Ienarum diſponens, quod Mercatores exteri deferentes pannos ad quæcumque loca illius territorij, ſoluant certum quid in ingreſſu, an comprehendat terras immunes, deciſ. 412. n. 41. tom. 2.
Statutum Terræ Centi circa taxationem fructuum dotalium expeditur, deciſ. 319. n. 7. & 8. tom. 1.
Statutum Viterbij reprobatur annullans teſtamentum mulierum, quod celebratur ſine interuentu, & conſenſu fratrum, deciſ. 193. n. 8. tom. 1.
Statutum Vrbeuetanum ſtatuens matrem, plus vni ex filijs, quàm alteri poſſe relinquere, eſt validum, deciſion. 9. numer. 3. tom. 1.
Statutum Vrbis de contractibus à filijs familias celebrandis, requirit Iudicis decretum, & Patris præſentiam, deciſ. 25. num. 11. tom. 1.
Statutum Vrbis de quarto dotali aptum eſt de ſui natura comprehendere quamcunque ſummam dotis, deciſ. 175. num. 33. tom. 1.
Statuta Vrbis, licet fint condita de mandato Papæ, & ab eodem confirmata, tamen non comprehendit perſonas Eccleſiaſticas, niſi in illis vbi fuit facta expreſſa mentio litis, deciſ. 179. n. 49. tom. 1.
Statutum Vrbis diſponens, quod filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, clare diſponit, deciſion. 415. numer. 3. tom. 2.
Statutum Vrbis de continuanda poſſeſſione in hæredes, non ſuffragatur forenſibus, deciſ. 434. n. 17. tom. 2.
Statutum Vrbis de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredes, dumtaxat ſuffragatur illis, quorum bona, & perſona ſubiacent ſtatuentibus, deciſ. 434. n. 18. tom. 2.
Statutum Vrbis de quarto dotali non concedit aliquod priuilegium circa prælationem quarti dotalis, deciſ. 438. num. 80. tom. 2.
Statutum Vrbis, lib. 1. cap. 41. mandat inter ciues, & incolas ſeruari ius ciuile, qualiter intelligatur, deciſ. 190. num. 17. tom. 1.
Statutum Vrbis lib. 1. cap. 41. mandans ſeruari ius ciuile inter ciues, & incolas non debet intelligi in materia ſpirituali, quia tunc eſt ſeruandum ius canonicum, deciſ. 190. numer. 17. tom. 1.
Statutum Vrbis lib. 1. cap. 85. cum ſit deciſorium ſeruandum venit in omnibus Tribunalibus Vrbis, deciſ. 170. numer. 4. tom. 1.

Sta-

Statutum Vrbis lib. 1. capit. 131. non intrat quando adſunt communis matrimonij filij, deciſ.406. n.36. tom.2.

Statutum Vrb. lib.1. capit.135. non intrat, quando adeſt contraria conuentio partium ſuper certo intereſſe, ſuper fructibus dotis, deciſ.113.n.6.tom.1.

Quia ſtante dicta contraria conuentione partium, cenſetur receſſiſſe à diſpoſitione ſtatuti, deciſ.113.tom.1.

Statutum Vrbis lib.1.capit.141. quid diſponat, deciſ.383.num.1. tom.2.

Statut Vrb. lib. 1. cap. 141. finis, & mens fuit conſeruatio agnationis, quam fœminæ conſeruare non valent, deciſ.383. n.13. tom.2.

Statutum Vrb. lib.1. cap.142. procedit etiam in teſtamenti tranſuerſalium, deciſ.425.n.1.tom.2.

Statutum Vrb. lib. 1. cap. 142. diſponit, quod filij in conditione poſiti cenſeantur diſpoſitiuè vocati, deciſion. 385. num. 14. tom. 2.

Statutum Vrbis lib.1. cap. 146. ad ſucceſſionem fratris, admittit fratres ſuperſtites, excluſis ſororibus, deciſion. 22. num. 2. tom. 1.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 157. cum decreto Iudicis, non exigit Patris auctoritatem, ſed tantum præſentiam, deciſ.25.num.16. tom.1.

Statutum Vrb. lib. 1. cap.158. de præſcript. cum debitum ſupponat, ac illius ſatisfactionem ideoque illud ceſſat, quando debitum adeſſe negatur, deciſion.284. numer. 44.& 45. tom.1.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. de duabus conformibus non habet locum quando ſententiæ ſunt iniuſtæ, deciſ. 272. num. 1. tom.1.

Statutum Vrbiſueteris lib.1.rubr.58.prohibet mulieri, diſponere de rebus ſuis niſi æqualiter inter filios, quare reputandum ſit fauorabile, deciſ.66 n.34.& 35.tom.1.

Statutum Vrbiſueter.lib.2.rubr.18.iubet matri, vt omnia ſua bona relinquat filijs, deciſ.66.n.7.tom.1.

Statutum Vrbiſueter. lib.2. rubr.58. non cunctatur in ſola prohibitione faciendi teſtamentum a muliere, ſed in faciendo illud cum conſenſu viri, &c. ibid. n.25.

Circa varias Deciſiones.

BEllam. deciſ. 156. loquitur in beneficialibus, & ſic in litibus perſonalibus, cum perſona recipientibus extinctionem, deciſ.301.n.9.tom.1.

Buratt. deciſ.568. num.6. in quibus terminis loquatur, deciſ.437. n.47.tom.2.

Deciſ. Card. Caualer. 403. declaratur, deciſ. 281. numer. 27. tom. 2.

Caualer. deciſin 435.num.3. qun caſu loquatur, deciſ.337. n.25. tom.2.

Deciſ.Card. Caualer.449. qun caſu loquatur, deciſ.281. num. 58. tom.1.

Coccin.deciſ.27.num.1. in quo caſu loquatur, deciſ.413.num.91. tom.2.

Rota deciſ.143. penes Cocc.quo caſu loquatur, Rub. ad deciſ.15. n.159.tom.1.

à Creſcent.deciſ.2. de ſequeſtrat.fruct. & poſſeſſ. Rota receſſit in deciſ.274.par.2.diuerſ.deciſ.332. n.12. tom.2.

Duran. deciſ. 109. per totam, quo caſu loquatur, & quid ibi perſunctorie dicatur, deciſ. 398. numer. 42. & 47. tom. 2.

Duran. deciſ.463. num.9. quo caſu loquatur, deciſ. 430. num.10. tom.2.

Deciſiones in materia poſſeſſionis captæ lite pendente, quod ſit attentata & non attentata qualiter concordentur, deciſ.429. n.3.tom.2.

Rota deciſ.320.inter impreſſ.per Farinac.poſt 2.tom. Concil. quo caſu intret, ibid.n.15 & 16.

Deciſ.ſan.mem.Greg.XV.251.in quibus loquatur terminis, deciſ. 379. n.21. tom.2.

Deciſ.401.num.16.Gregor.XV.quo caſu loquitur, deciſ.121.n.15. tom.1.

Ludouiſ.deciſ.464.num.20.qun caſu loquatur, deciſ.407.num.46. tom.2.

Deciſ.Mant.363.& in recent.deciſ.388.n.1.par.2.in quibus terminis loquantur, deciſ.359. n.10. tom.2.

Put. deciſ.66.lib.3.in correctis in quibus terminis loquatur, deciſ. 353.n.36. tom.2.

Put. deciſ. 330. & 435. lib. 2. in correctis, in quibus terminis loquantur, deciſ.43.n.6.& 7.tom.1.

Put. deciſ. 438. lib.1. in correct. & Rota in Maceraten. fideicommiſſi 26. Iunij 1634. coram Cardin. Panzirolo, in quibus terminis loquantur, deciſ.437.n.42.tom.2.

Deciſ.Seraph.deciſ.46.num.3. & deciſ.342.part.2.diuerſ.qun caſu loquantur, deciſ.393.n.26.tom.2.

Deciſ.Card. Seraph.982. in quibus terminis loquatur, deciſ.281. n.26.tom.2.

Seraph.deciſ.1003.num.1.quo caſu loquatur, deciſ.439. num.11. tom.1.

Rota coram Card.Seraph.deciſ.1300.declaratur, deciſ.180.n.14. tom.1.

Seraph. deciſ. 1303. num. 3. & Burat. deciſ. 863. num. 6. & aliæ in quibus terminis loquantur, deciſ. 41. numer. 42. tom. 1.

Deciſio Card. Seraph.1327.quo caſu loquatur, deciſ.73. num.26. tom.1.

Deciſ.179.num.6.par.1.recent.in quibus terminis loquatur, Rub. ad deciſ.90.n.305. tom.1.

Deciſ.200.part.1. & deciſ.242.part.3. recentior. quando non applicantur, deciſ.459.n.5.tom.2.

Deciſ.200.part.1. recent. in quibus terminis loquatur, deciſ.481. n.8.tom.2.

Deciſ. 262. numer. 5. part. 1. recent. & deciſ. 12. ſub numer. 3. ead. part. 1. qualiter concordentur, deciſ. 444. numer. 19. tom. 2.

Deciſio 290.part.1.recent. num.9. eſt corrupta cum ſit delendum verbum, non, deciſ.89.n.14.tom.1.

Rot. deciſ. 507. part.4. recent. quo caſu fortaſſe admittenda veniat, deciſ.402.n.18. & 19. tom.2.

Rota deciſ.520. par.2. recent. in quibus terminis loquatur, deciſ. 291. n.25.tom.1.

Rota deciſ. 642. part. 2. recent. & Ludouiſ. deciſ. 99. num. 3. in quibus terminis loquantur, deciſ.329.n.12.tom.2.

Rota deciſ.693. n. 8. part. 2. recent. in quibus terminis loquatur, deciſ.333.n.44.tom.2.

Deciſ.731. num.4 part.3. recent. loquitur dubitatiuè, deciſ.401. n.29.tom.2.

Deciſ.331.part.4.diuerſ.deciſ.9.Dura. & deciſ.192.part.5.recent. quo caſu loquantur, deciſ.445.n.13. tom.2.

Deciſ.21. penes Zacch.declaratur, ibid.n.12.tom.2.

Rot.deciſ.582.n.3.& 4.part.4.recent. in quo caſu loquatur, deciſ. 407.n.51.& 52.tom.2.

Rota deciſ.636. part. 4. diuerſor. quo caſu loquatur, deciſ. 389. n.10.tom.2.

Rota deciſ.19. part.5. recent. quo caſu loquatur, deciſ. 0. 27. tom.1.

Rota deciſ.90.num.26.part.5.recent.qualiter procedat, deciſ.321. n.10.tom.2.

Deciſ.109. part.5. recent. quando intret, deciſion. 31. num. 28. tom.1.

Deciſ.159.n.7.& ſeq. part.5. recent. in quibus terminis loquatur, deciſ.342.n.14. & 15. tom.2.

Deciſ.195. per tot. part.5. recent. declaratur, deciſ.88.num.14. tom.1.

Deciſ.R.P.D.Ghiſilerij 209.part.6. recent. declaratur, deciſ.281. n.29.& 30. tom.1.

Deciſ.184.num.17. part.6. recent. declaratur, deciſ.42. num.10. tom.1.

Rota deciſ.184.part.6.recent.quando non intret, deciſ.333. n.49. tom.2.

Deciſ.211.part.6.recentior. quo caſu loquatur, deciſ.452.num.6. & 7. tom.2.

Rota deciſ.15. part. 7. recentior. quo caſu loquatur, deciſ. 387. n.52.& 53. tom.2.

Deciſ.59. coram Coccino, & alia in cauſa Romana fructum dotis coram Dunozetto declarantur, deciſ. 292. num.24. & 25. tom.1.

Deciſ.206.coram Coccino Decano, quo caſu loquatur, deciſ.340. n.25.tom.2.

Deciſio 8.de teſtament.in antiquis declaratur, deciſ.265.num.20. tom.1.

Deciſio 21. de teſtament. in antiq. in quibus terminis loquatur, deciſ. 165.n.8. tom.1.

Deciſ. 188. num.8. penes Poſth. poſt tractat. Mandoſ. de manut. quo caſu loquatur, deciſ.121.n.21. tom.1.

Deciſ. 203. poſt Pacific. de Saluian. interdict. in quibus terminis loquatur, deciſ.324.n.18.tom.2.

Rotæ deciſio 368. & 369. poſt Cinc. quo caſu loquantur, deciſ. 277.n.8. tom.1.

Deciſio in cauſa Alben.Gabellæ coram bo. mem. Merlino in materia Immunitatis Eccleſiaſticæ eſt ſatis celebris, Rub.ad deciſ. 48.n.14. tom.1.

Deciſ. in cauſa Anconitana hæreditatis penes Poſthum. deciſ. 59. in quo caſu procedat, deciſ. 354. numer. 14. & 15. tom.1.

Deciſiones in cauſa Auximana iuriſpatronatus, & aliæ in quibus termi-

terminis loquantur, Rub. ad deciſ. 46. num. 111. 112. & 113. tom. 1.

Deciſ. in cauſa Bononien. Aggregationis ad Collegium 25. Martij 1640. coram Merlino, & Bononien. Fideicommiſſi coram Lancellot. quo caſu loquuntur, deciſ. 255. num. 23. 24. & 25. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Bononien. de Cœnobijs coram Lancellot. & alia in quo caſu loquantur, Rub. ad deciſ. 320. num. 123. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Vizzanis coram bon. mem. Bichio, quo caſu loquatur, deciſ. 362. num. 5. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Bononien. Hæreditatis, 10. Iulij 1605. coram Iuſto, & aliæ, quo caſu loquantur, deciſion. 441. num. 7. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Bonon. de Michelinis 4. Iulij 1618. & 13. Martij 1629. coram Vbald. declarantur, deciſ. 179. num. 46. tom. 1.

Deciſio in cauſa Brundusina Gabellæ coram Penia, ex decreto ſacræ Congregationis Immunitatis Eccleſiaſticæ, ſeruanda eſt, dum agitur de exemptione Clericorum, Rub. ad deciſ. 412. n. 13. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Calaguritana Beneficij coram bon. mem. Card. Pamphil. quo caſu loquatur, deciſ. 342. n. 12. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Cæſarauguſtana Iuriſdictionis 28. Iunij, & 17. Nouembr. 1623. coram Manzaned. declaratur, deciſ. 28. num. 3. & 4. tom. 1.

Deciſ. in cauſa Cæſenaten. Dotis coram Manzanedo quo caſu loquatur, deciſ. 323. n. 56. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Ciuitatis Caſtelli coram R. P. D. Ghiſilerio, loquitur in caſu, quo carceratio eſt iniuſta, deciſ. 348. num. 48. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Cracouien. Parochialis 24. Ianuarij 1628. declaratur, deciſ. 321. n. 11. & 12. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Florentina iuriſpatronatus coram Dunozetto declaratur, Rub. ad deciſ. 46. n. 125. tom. 1.

Deciſ. in cauſa Hiſpalen. Decimarum 3. Aprilis 1635. & aliæ declarantur, deciſ. 302. n. 7. 8. & 9. tom. 1.

Deciſ. in cauſa Lauretana Donationis 20. Februarij 1641. coram bon. mem. Card. Veroſpio, quo caſu loquatur, deciſ. 390. n. 29. tom. 2.

Deciſio in cauſa Leodien. Parochialis, coram Merlino declaratur, deciſ. 298. n. 11. tom. 1.

Deciſio in cauſa Lucana Vnionis 14. Iunij 1642. coram R. P. D. Ghiſilerio quo caſu loquatur, deciſ. 337. n. 27. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Maceraten. Legitimæ coram Card. Vbald. in quibus terminis loquatur, deciſ. 384. numer. 39. 40. & 41. tom. 2.

Deciſio in cauſa Meten. Canonicatus 4. Iulij 1618. coram Pirouano declaratur, deciſ. 78. n. 3. tom. 1.

Deciſiones in cauſa Pampilonen. Canonicatus de Roncesuales coram Coccino, & Dunozetto, quo caſu loquantur, deciſ. 24. n. 26. tom. 2.

Deciſio in cauſa Papien. Archipresbyteratus coram bon. mem. Card. Pamphilio, quando non poſſit applicari, deciſ. 321. n. 22. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Romana Diuiſionis 10. Iunij 1639. coram bon. mem. Bichio, quo caſu loquatur, deciſion. 266. numer. 9. tom. 2.

Rota in cauſa Romana Dotis 23. Iunij 1645. & 4. Iulij 1646. coram Card. Ottobon. quo caſu loquatur, deciſ. 438. num. 3. tom. 2.

Deciſio in cauſa Romana filiationis 1. Iulij 1639. coram R. P. D. Carrillo, declaratur, deciſ. 68. n. 49. tom. 1.

Deciſ. in cauſa Romana Pecuniaria de Ruſpulis coram Card. Platto declaratur, deciſ. 20. n. 6. tom. 1.

Deciſ. in cauſa Romana Pecuniaria, ſeu Iuſtificationis creditorum coram bon. mem. Card. Veroſpio Iun. declaratur, deciſ. 69. n. 24. & 26. tom. 1.

Deciſiones in cauſa Romana pretij grani 10. Decembris 1628. & 13. Maij 1640. coram Coccino, in quibus terminis loquantur, deciſ. 471. n. 13. 14. & 17. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Romana quarti Dotalis 17. Iunij 1641. coram bon. mem. Pirouano, quo caſu loquatur, deciſion. 175. num. 74. tom. 1.

Deciſio in cauſa Romana Viridarij coram Corduba, quo caſu loquatur, deciſ. 355. n. 53. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Sarſinaten. Feudi 10. Decemb. 1638. & 1. Iulij 1639. coram Coccino loquuntur in terminis feudalibus, deciſ. 450. n. 8. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Terulé. Canonicatus 2. Martij 1637. coram R. P. D. Carrillo, in quo caſu loquatur, deciſ. 375. num. 17. tom. 2.

Deciſ. in cauſa Terulen. Canonicatus 2. Martij 1637. coram R. P. D Carrillo, in quo caſu loquatur, deciſ. 389. numer. 19. tom. 2.

Deciſio in cauſa Toletana Capellaniæ de Paſtrana, quo caſu loquatur, deciſ. 210. n. 25. tom. 1.

Circa Varios Doctores.

Abb. in cap. cum ex multiplici num. 7. de Decim. & alij in quibus terminis loquantur, deciſ. 158. n. 22. tom. 1.

Abb. reprobatur à Felin. in cap. Accepimus ſub n. 15. de fide inſtr. deciſ. 246. n. 14. tom. 1.

Abb. in cap. fin. de conſuetud. dum aſſeuerat, poſſe, Romanum Pontificem in iure naturali diſpenſare, refutatur, Rub. ad deciſ. 254. n. 162. & 206. tom. 1.

Abb. in cap. non eſt, de vot. merito improbatur dum impropriè loquitur, Papam diſpenſare poſſe ex legitima cauſa contra ius naturale, ibid. n. 210.

Abb. in cap. accepimus ſub n. 5. de fid. inſtr. refutatur, deciſ. 292. n. 10. tom. 1.

Abb. conſ. 33. ſub num. 2. lib. 2. quo caſu loquatur, deciſ. 348. n. 31. 32. 33. tom. 2.

Addent. ad Molin. de primogenit. lib. 1. capit. 5. n. 21. & 22. quo caſu loquantur, deciſ. 407. n. 6. tom. 2.

Afflict. deciſ. 350. ſub num. 22. refutatur, deciſ. 166. num. 22. tom. 1.

Alex. in conſil. 155. num. 1. lib. 1. & ſimiles, in quibus terminis loquantur, deciſ. 18. n. 17. tom. 1.

Alex. in conſil. 97. num. 21. lib. 4. in quibus terminis loquatur, Rub. ad deciſ. 282. n. 33. tom. 2.

Alexand. conſil. 196. num. 4. lib. 4. quo caſu loquatur, deciſ. 483. n. 17. tom. 2.

Anchar. in conſil. 27. procedit fauore piæ cauſæ, vel quando fuit facta diſpoſitio agnationis cum onere, deciſ. 407. num. 17. & 18. tom. 2.

Anchar. in conſil. 52. non audet firmare ibi propoſitam quæſtionem, ſed remittit examinandam, ibid. n. 48.

Anchar. in conſ. 7. num. 4. & ſeqq. quo caſu loquatur, deciſ. 461. n. 16. tom. 2.

Cautela Angel. in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper num. 1. ff. de re iudic. qualis ſit, & in quibus terminis habeat locum, deciſ. 174. n. 4. tom. 1.

Angel. in leg. item verberatum, §. 1. ff. de rei vendic. refutatur, Rub. ad deciſ. 217. n. 97. tom. 1.

Angel. in l. item verberatum, §. 1. ff. de rei vendic. refutatur, & quid inaniter ſenſerit, ibid. n. 382. & 383.

Angel. in l. item verberatum, §. 1. ff. de re vendic. eſt communiter reprobatus, cum contra eum adſit communis opinio Canoniſtarum, & Legiſtarum, ibid. n. 389. tom. 1.

Opinio Angel. de qua hic ſequitur ab illis Conſiliarijs Principum, qui ſemper tranſeunt per Placentiam, & non per Veronam, Rub. ad deciſ. 217. n. 390. tom. 1.

Angel. prax. in l. nomen n. 1. C. qui iure pign. oblig. poſſ. quid diſponat, deciſ. 357. n. 28. tom. 2.

Aretin. in conſ. 26. n. 5. quo caſu loquatur, deciſ. 171. num. 18. & 19. tom. 1.

Aretin. in §. vltim. num. 6. Inſtitut. de empt. & vendit. reprehenditur à Fachineo, & Barboſ. deciſ. 469. num. 21. & 22. tom. 2.

Azeued. in conſil. 18. num. 11. quo caſu loquatur, deciſ. 407. n. 19. tom. 2.

Azeued. in conſ. 18. opinio parum felix fuit, quia contra eam fuit iudicatum, deciſ. 407. n. 16. tom. 2.

Azor. inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 9. quæſt. 10. & Sanchez, ad præcept. decalog. lib. 7. cap. 8. n. 51. & 55. quo caſu loquatur, deciſ. 18. n. 23. tom. 1.

Bart. in l. ſi quis, ff. de legat. 2. communiter reprobatur, & ſi vera eſſet eius doctrina, quid inde reſultaret, Rub. ad deciſ. 90. n. 272. & 273. tom. 1.

Bart. in auth. & ſequitur ſub num. 4. C. de ſentent. & interlocut. omn. Iudic. in quo caſu certè loquatur, deciſ. 340. numer. 23. tom. 2.

Bart. in l. reſcripto, §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor. circa cautelam, quæ ibi tradit, remittit ſe ſub correctione S. Matris Eccleſiæ, Rub. ad deciſ. 412. n. 31. tom. 2.

Et ſi ipſa aliter determinaret ipſe quoque aliter determinat, & tandem à ſplendore captus, ipſe ab ea recedit, ibidem num. 32.

Bart. cautela in l. reſcripto, §. fin. num. 6. ff. de muner. & honor. ſi vera eſſet, infringeretur immunitas Eccleſiaſtica, ibidem num. 33.

Bart. cautela in l. reſcripto, §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor. quare de iure non habeat ſubſiſtentiam, ibid. n. 47.

Bart. dictum in l. reſcripto, §. fin. num. 5. ff. de muner. & honor. eſt falſum, & damnatum, & reprobatum per omnes, ibid. num. 57. & 58.
Bart. & alij in l. fin. §. diuus, ff. de publican. volentes, quod exempti à ſolutione gabellarum debeant denunciare bona, & recipere apodiſſam declarantur, ibid. n. 29. & 31.
Bart. in l. creditores, ſub n. 26. C. de pign. quo caſu loquatur, deciſ. 439. n. 15. tom. 2.
Bart. in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verbor. ſignif. damnatur, deciſ. 334. n. 26. tom. 2.
in Bartoli dictis, ſemper ſolet inhærere veritas, Rub. ad deciſ. 90. n. 223. tom. 1.
Burſat. in conſ. 330. n. 30. & ſeq. lib. 3. quo caſu loquatur, deciſ. 89. n. 10. tom. 1.

C

Cagnol. in l. fin. num. 273. in fin. ff. de pact. attendi non debet, cum notatur auctoritate, gloſ. reprobatæ, Rub. ad deciſ. 150. n. 149. & 150. tom. 1.
Caramuel in Theolog. moral. lib. 2. cap. 528. refutatur & damnatur, Rub. ad deciſ. 56. n. 75. tom. 1.
Caſſan. in Cathalag. Gloria Mundi part. 2. conſiderat. 32. Iniuſtè, & falsè deridet text. in l. deprecatio, ff. de iact. dum verbum, Mundi intelligit de Mundo muliebri, Rub. ad deciſ. 217. n. 397. tom. 1.
Caſtr. in conſil. 58. num. 28. & 29. quo caſu loquatur, deciſ. 322. n. 13. tom. 2.
Cephal. in conſ. 580. num. 12. & alij in quibus terminis loquantur, deciſ. 109. n. 27. tom. 1.
Cephal. in conſil. 440. num. 44. loquitur contra communem opinionem, deciſ. 440. n. 4. tom. 2.
Cyn. in auth. matri, & auiæ, C. quand. mul. tut. off. fung. poſſit declaratur, deciſ. 12. 13. tom. 1.
Cyriac. controuerſ. 320. num. 10. in quo caſu loquatur, deciſ. 413. n. 36. tom. 2.
Couar. diſtinctio, circa res temporales, & ſpirituales circa Clericorum immunitatem damnatur, Rub. ad deciſ. 412. num. 89. tom. 2.
Crot. non bene intellexit nec ritè, & rectè diſcuſſit, text. in l. generalis, §. vxori, ff. de vſufruct. legar. ſed tantum corticem, Rub. ad deciſ. 90. n. 237. tom. 2.
Cuman. in conſil. 13. & eius ſequaces, in quibus terminis loquantur, deciſ. 437. n. 18. tom. 2.
Curt. Sen. Soccin. Sen. Loares, & Peregr. in quibus loquantur terminis, Rub. ad deciſ. 150. n. 142. tom. 1.
Curt. ſenior. & Loares, in quibus terminis loquantur, ibidem num. 167.

D

Deciſ. auctoritas in conſ. 519. num. 7. nulla eſt habenda ratio, ibid. num. 153.
Diaz. in ſua prax. criminal. cap. 42. ait, quod meritò inter alia crimina ponit, quando quis plura retinet beneficia etiam ſimplicia, ſi vnum ſit ei ſufficiens, Rub. ad deciſ. 90. n. 60. tom. 1.

E

Eugen. conſil. 52. num. 66. & alij in quibus terminis loquantur, deciſ. 255. n. 20. tom. 1.
Eugen. conſ. 82. lib. 1. Fuſat. de ſubſtit. quæſt. 688. n. 75. in quo caſu loquantur, deciſ. 437. n. 42. tom. 2.

F

Fontanell. de pact. nupt. par. 2. clauſ. 4. gloſ. 21. n. 68. refutatur, ac deinde recipitur num. 56. & damnatur Seraph. ei contrarius, Rub. ad deciſ. 56. n. 54. tom. 1.
Franc. deciſ. 120. num. 5. & 6. quo caſu loquatur, deciſ. 272. num. 4. & 5. tom. 1.
Franc. deciſ. 253. loquitur, quando agitur inter Nobiles, & Populares, deciſ. 419. n. 15. tom. 2.
Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 672. n. 18. & ſeq. in quibus terminis loquatur, deciſ. 76. n. 20. tom. 1.
Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 52. num. 123. non eſt attendendus dum ſuam non refert opinionem, Rub. ad deciſ. 150. n. 151. tom. 1.

G

Gabr. in conſ. 138. num. 45. lib. 2. & deciſ. 210. n. 20. part. 6. recent. quo caſu loquatur, deciſ. 83. n. 12. tom. 1.
Gabr. de iureiur. concluſ. 5. n. 39. cum ibi allegat. in quibus terminis loquantur, deciſ. 179. n. 75. tom. 1.
Garz. in tract. de expenſ. cap. 3. num. 21. & ſeq. damnatur, Rub. ad deciſ. 1. n. 114. tom. 1.
Giouagn. conſil. 97. num. 7. & 8. Rota deciſ. 490. num. 4. part. 4. diſt. qualiter ſit intelligenda, deciſ. 807. num. 39. tom. 2.
Gloſ. in l. cum te, in verb. deſideras, C. de condit. ob turp. cauſ. refutatur dum ſentit fœminam non poſſe agere ad pecuniam promiſſam ob fornicationem, Rub. ad deciſ. 21. num. 130. tom. 1.
Gloſ. in extrauag. execrabilis in verb. perſonatus in fin. de præbend. non eſt attendenda, quia in pluribus eſt corrupta, Rub. ad deciſ. 90. n. 111. tom. 1.
Gloſ. in l. hæredes mei, ff. de probat. clarè inſinuat de modo probandi per hæredem, quod ſit locus falcidiæ, Rub. ad deciſ. 150. n. 81. tom. 1.
Gloſ. in l. hæredes mei, ff. de probat. nullatenus fauet mulieri in ſubſidium dotem petenti ex fideicommiſſo, vt aliqui perperam putant, Rub. ad deciſ. 150. n. 82. tom. 2.
Gloſæ ſunt intelligendæ ſecundum terminos textus, deciſ. 241. n. 9. tom. 1.
Gloſ. in l. is, cui, in verb. creditorem eſſe, ff. de action. & obligat. deciſ. 141. n. 12. tom. 1.
Gloſ. opinio, & Butrij in cap. ſi cautió, de fid. inſtrum. eſt recepta, Rub. ad deciſ. 282. n. 63. & 64. tom. 1.
Gomes, var. reſolut. de empt. & vendit. tom. 2. cap. 2. reprobatur tamquam confusè loquens, & non ſine mendo, deciſ. 460. n. 20. tom. 2.
Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. n. 36. refutatur, Rub. ad deciſ. 9. n. 163. tom. 1.
Gonzal. ſuper regul. 8. Cancellariæ, gloſ. 45. ſub n. 68. & Garz. de benefic. part. 5. cap. 4. n. 42. quo caſu loquantur, deciſ. 366. n. 36. tom. 2.
Gozadin. conſil. 16. Maluas, conſ. 3. Ruin. conſ. 107. num. 15. lib. 1. in quibus in terminis loquantur, deciſ. 179. num. 57. & 59. tom. 1.
Gozad. in conſ. 51. in fin. audacius locutus fuit dum ſenſit Romano Pontifici propriam diſpenſationem competere contra ius diuinum, Rub. ad deciſ. 254. n. 214 tom. 1.
Gratian. diſcept. forens, cap. 323. quo caſu loquatur, deciſ. 413. n. 38. tom. 2.
Grauett. opinio in conſil. 66. non multum curanda eſt, deciſ. 407. n. 10. tom. 2.
Guidopap. in deciſ. 302. retractat ſe, quod ſecus dixerat in deciſ. 79. contra immunitatem Eccleſiaſticam, Rub. ad deciſ. 412. n. 24. tom. 2.

H

Hodiern. in l. hac ædictali, C. de ſecund. nupt. quæſt. 12. & ſeq. quo caſu loquatur, & declaratur, deciſ. 66. num. 15. & 22. tom. 1.
Hoſtien. à Bald. fuit malè allegatus, & intellectus, Rub. ad deciſ. 192. n. 167. tom. 1.

I

Iaſ. in l. fin. num. 99. C. de iur. emphyt. refutatur, cum loquatur contra communem, deciſ. 494. n. 3. tom. 2.
Io: Andr. opinio, refutatur, deciſ. 113. n. 5. tom. 1.

L

Laderch. conſ. 40. num. 7. & Rota deciſ. 186. num. 7. part. 5. recentior. in quibus terminis loquantur, deciſ. 57. num. 15. tom. 1.
Laderch. in conſil. 101. num. 3. declaratur, Rub. ad deciſ. 282. n. 71. tom. 1.
Larra dec. Granat. 45. n. 25. deciſ. 105. n. 25. tom. 1.
Laurent. Vall. muſca Elephantum inaniter iactauit, Imperat. Iuſtinianum iura non agnouiſſe, imo nec prima litterarum elementa didiciſſe, Rub. ad deciſ. 192. num. 39. & 40. tom. 1.
Laurent. Vall. tanto proritu maledicendi omnes proritu æſtuauit, vt poſt mortem in eius ſepulchro poſitum fuit, ET NVNC MORDET HVMVM, Rub. ad deciſ. 192. n. 43. & 44. tom. 1.
Lopez, in cap. per veſtros de donat. in rubr. §. 62. num. 16. Tiraquel. de retract. lignage, §. 32. gloſ. vnic. ſub num. 77. & alij DD. quæ caſu loquantur, deciſ. 125. n. 7. tom. 1.

M

Mangil. de ſubhaſt. quæſt. 91. per tot. in quibus terminis loquatur, deciſ. 141. n. 27. tom. 1.
Mantic. deciſ. 367. num. 14. declaratur, deciſ. 31. num. 35. 36. & 37. tom. 1.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. titul. 29. n. 5. refutatur, deciſ. 324. n. 25. tom. 2.
Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. cap. 140. n. 3. in quibus terminis loquatur, deciſ. 31. n. 19. tom. 1.
Marſil. opinio de qua in rubr. de probationib. ſub num. 15. qualiter ſit intelligenda, deciſ. 349. n. 10. tom. 2.
Menoch. conſ. 288. notatur, deciſ. 21. n. 8. & ſeqq. tom. 1.
Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 110. cum alijs per eum allegatis, qualiter ſint intelligendi, deciſion. 460. num. 22. tom. 1.
Merlin. de legitim. lib. 5. titul. 3. quæſt. 7. n. 42. quo caſu loquatur, deciſ. 96. n. 13. tom. 1.

Molin.

Molin. de primogenitur. lib. 1. cap. 5. num. 37. qualiter procedat, deciſ. 407. n. 49. & 50. tom. 2.

N

Natta in conſ. 454. num. 4. refutatur cum ipſe decipiatur, nam & loquitur contra communem opinionem, Rub. ad deciſ. 67. n. 43. tom. 1.

Nauarr. ſuper Bulla de Cenſibus gloſ. 18. refutatur, cum loquatur contra verba expreſſa Bullæ, Rub. ad deciſ. 67. n. 81. tom. 1.

O

Odd. in conſ. 21. num. 56. & ſeq. in quo caſu loquatur, deciſ. 338. n. 19 tom. 2.

Oldrad. in conſ. 22. quando intret, deciſ. 83. n. 14. tom. 1.

ab Oldrad. conſ. 21. receditur ex coniecturata Teſtatoris mente, dum apparet contrarium voluiſſe, deciſ. 108. n. 7. tom. 1.

Oldrad. conſil. 21. quando non intret, & num. 14. & ex quibus coniecturis ab eo paſſim recedatur, deciſ. 108. num. 13. 15. & 16. tom. 1.

Oldrad. conſil. 21. procedit abſque difficultate, quando non adſunt coniecturæ vrgentes in contrarium, deciſ. 139. num. 23. tom. 1.

Oldradi conſilium 229. habet etiam locum in reſignatione, deciſ. 230. n. 6. tom. 1.

Oldrad. opinio in conſil. 21. quando non procedat, deciſ. 255. n. 35. & 36. tom. 1.

Oldrad. conſ. 21. intrat, quando teſtator iniunxit tantum onus filijs reſtituendi, ſecus, quando generaliter omnibus iniunxit tale onus, deciſ. 385. n. 18. tom. 2.

Vel fuerit dictum, caſu quo omnes decederent ſine filijs &c. ibid. num. 19.

Oldrad. conſ. 21. loquitur in caſu in quo negabatur fideicommiſſum, deciſ. 407. n. 29. tom. 2.

P

Pariſ. in conſil. 24. num. 16. lib. 3. refutatur, deciſ. 369. n. 15. tom. 2.

Pariſ. conſ. 55. num. 9. & conſ. 61. num. 2. lib. 1. Dec. conſ. 225. n. 6. in quibus terminis loquantur, deciſ. 379. n. 6. tom. 2.

R

Ramirez in tractat. de Leg. Reg. & alij refutantur, Rub. ad deciſ. 412. n. 90. tom. 2.

Riminald. Iun. conſ. 571. num. 49. & Peregr. conſ. 8. num. 56. lib. 1. & conſ. 19. num. 13. lib. 4. in quibus terminis loquantur, deciſ. 240. n. 21. tom. 1.

Rip. in l. 1. §. ſi is, qui quadringenta, num. 9. ff. ad Trebellian. qualiter loquatur, deciſ. 96. n. 16. tom. 1.

Roman. in conſ. 336. num. 6. Seraph. deciſ. 950. num. 3. & alij declarantur, deciſ. 116. n. 18. tom. 1.

Ruin. opinio circa materiam alimentorum, erronea conuincitur, deciſ. 318. n. 17. tom. 1.

Ruin. in conſ. 76. num. 9. fallitur, deciſ. 415. n. 42. tom. 2.

S

Salicet. in l. dudum, num. 7. C. de contrahend. empt. & Bald. in rubr. einſdem titul. num. 46. quo caſu loquantur, deciſ. 25. n. 15. tom. 1.

Socin. doctrina in conſ. 63. ſub num. 19. & 20. lib. 3. duas recipit limitationes, deciſ. 105. n. 27. 30. & 31. tom 1.

Socin. Iun. cautela de oua in conſ. 122. lib. 1. procedit ſiue plus, ſiue minus legitimæ fuerit relictum à patre filio, deciſ. 459. n. 2. tom. 2.

Surd. in conſil. 215. num. 1. declarat, deciſ. 116. n. 29. tom. 1.

Surd. in deciſ. 14. circa fin. non dicatur adhærere Afflict. deciſ. 359. num. 12. cuius opinio eſt reprobata, deciſ. 166. num. 25. tom. 1.

Surd. in deciſ. 105. n. 2. & alij per eum allegati in quibus terminis loquantur, deciſ. 170. n. 11. tom. 1.

Surd. opinio in conſ. 156. reprobatur, deciſ. 278. n. 16. tom. 1.

Surd. in conſ. 12. num. 26. quo caſu loquatur, deciſ. 304. num. 26. tom. 1.

Surd. deciſ. 217. reprobatur communiter cum loquatur contra communem, & refutatur eius diſtinctio tamquam carens fundamento, deciſ. 409. n. 23. tom. 2.

Surd. in deciſ. 115. num. 9. male exiſtimauit poſſe defunctum, vnumquemque hæredem inſolidum obligare, deciſ. 413. n. 8. tom. 2.

Surd. in conſ. 156. refutatur, deciſ. 465. n. 24. tom. 2.

V

Veſtr. in prax. lib. vltim. capit. vltim. num. 15. in quo caſu loquatur, deciſ. 442. n. 4. tom. 2.

FINIS.